Péterfy László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

1970 NOV 22

1021

— **Péterfy László szobrainak** bemutatója kedden, november 24-én, délután hat órakor nyílik meg a Csepel Galériában.

— **Feltűntek a fenyőrigók,** megérkeztek az északi süvöl-

Péterffy Mihály
rajztanár
Hód. M. vásárhely

A magy. orszi képzőnek neve és lakhelye O M K Tévkönyve 1865/6
240—45. l.

Péterfy László

Élet és Irodalom 2005/10-11

SZEMADÁM GYÖRGY

Tájkép magányos alakkal és csontokkal*

1. A tájkép

Egykor az ember együtt lélegzett és élt a természettel. Átvette annak életritmusát, és alkalmazkodva törvényeihez, óvatos mértéktartással ehhez alakította saját életkörülményeit.

Egykor az ember együtt élt a művészettel, mely hétköznapi tevékenységétől elválaszthatatlan volt. Ez az ember – felismerve spirituális meghatározottságát, s önnön küldetését – olyan szakrális helyeket, objektumokat, eszközöket és egyéb tárgyakat alkotott, amelyeket mai szemmel művészeti tevékenysége megnyilvánulásaként tartunk számon. Ugyanakkor igaz az is, hogy e megnyilvánulások óriási többségének immanens lényegét ma már nem vagyunk képesek felismerni.

Aztán az ember elveszítette a mértéket, és kiszakadt a természetből.

Aztán az ember elszakadt a művészettől, ami már nem itatta át életének minden egyes mozzanatát, s a művészeti alkotás létrehozása kevesek foglalkozásává lett.

Mára az idegennek, sőt ellenségesnek tekintett természeti környezetet az ember jobb esetben is csak távoli, veszélyes érdekességnek tekinti.

Mára a művészet a szakrális templomi létezésből a kiállítótermek profán tereibe szorult, melyek eleinte „a művészet szentélyeinek" szerepében tetszelegtek, hogy végül vállaltan is kimondják: nem mások, mint művészetnek kinevezett tárgyakat árusító boltok.

Addig, amíg az embernek hite van, addig együtt él isteneivel, és addig nincs szüksége feltétlenül templomokra. Homérosz hősei bárhol fohászkodhattak isteneikhez, azok mindig ott voltak, ha szükség volt rájuk. A templomok már olyan szakrális helyek, amelyek térben és időben behatároltan (hiszen a templomlátogatásnak megvan az időbeli rendje) kínálják a hívőnek az Istennel való találkozás lehetőségét.

Addig, amíg a művészet élő, az ember teljes életét átható valóság volt, addig nem volt szüksége kiállítóterekre. A kiállítások a templomokhoz hasonlóan egy ígéretet hordoznak: a nagybetűs Művészettel való találkozás lehetőségét. De vajon valóban mindig a nagybetűs Művészettel találkozik az ember ezen rezervátumokban?

Mert a művészet jelenségei – éppúgy, mint eredeti természeti környezetünk megmaradt foszlányai – rezervátumokba szorultak, ahol tagadhatatlanul izgalmas kalandok várnak az emberre szellemi értelemben is, de valamit mintha mégiscsak elveszítettünk volna. Talán a valódi létezés szabadságát.

*Péterfy László kiállításának megnyitójaként elhangzott a visegrádi Mátyás Király Művelődési Házban 2005. szeptember 3-án.

A Serengetiben például hihetetlenül sok, elképesztő minőségű felvételekből álló természetfilmet forgattak már, s a televíziós kanálisokból egyfolytában dőlnek is ezek az ilyen és ezekhez hasonló alkotások, melyeket készítőik persze a kor igényeinek megfelelően tálalnak: az egzotikus extremitások mellett jól adagoltan megjelenik bennük a hátborzongató horror is. Ám mi történt közben e filmek „eredetijével"? Földünk levegőpajzsán egyre táguló ózonlyuk tátong, hőháztartása felborulóban van, a tengeri áramlatok megváltozásával, természeti katasztrófák sorával kell egyre gyakrabban számolnunk, az óceánok szennyezettsége elképzelhetetlen szintre jutott, az esőerdők jó részét kipusztítottuk, s a közeljövőben állatfajok százainak-ezreinek kipusztulása várható.

Valami efféle történik a művészetek esetében is. A természetfilmekkel kapcsolatos példa rávilágít, hogy minél kevésbé létező az, amiről szó van, annál többet beszélünk róla mint létezőről. Ennek fényében különösen gyanús, hogy soha annyi szó nem esett képzőművészetről, mint napjainkban. Mert soha annyi monstre kiállítás nem nyílt, soha annyi művészeti értékelés, publicisztika, képzőművészeti katalógus, album és könyv nem látott napvilágot, mint az utóbbi évtizedekben, mondván: a vizuális kultúra korát éljük. Mindez a szellemi, a kulturális környezetszennyeződés biztos jele.

Széchenyi Zsigmond, több mint negyven évvel ezelőtti, afrikai vadász és gyűjtőútjáról *Denaturált Afrika* címmel írt könyvet. Pontos meghatározás! Szívesen használnám a művészetre is ezt a jelzőt. Például a Velencei Biennálék vidámparki látványosságainak esetében, amelyekre afféle művészeti szafárik indulnak az ámuldozni, borzongani vagy esetleg csak röhögni vágyó kalandkeresőkkel.

Mert a camp a legdivatosabb műélvezés (Istenem! De pontos szó!) a képzőművészeti „szcénában". Utóbbi „trendy" kifejezést egyébként egy tanult művészettörténésztől vettem át, aki ezt találja jónak használni a kortárs képzőművészet aktuális történéseire általánosságban, amit szintén meglepően pontosnak találok, hiszen a szó eredeti jelentése: feltűnő, botrányos jelenet. Igen! Mára eljutottunk odáig, hogy a művészet legjellemzőbb, már-már meghatározó vonása: a botrány.

A minap, a közszolgálatiként eufemizált tévékanális kulturálisnak bélyegzett műsorában egy általam amúgy becsült művészettörténész-nő éppen erről beszélt. Az állandó megújulási kényszerrel szükségszerűen együtt járó rombolás szükségességéről, a permanenssé lett botrányról. Arról, hogy fiatal képzőművészek forradalmi hevületükben hallatlan bátorsággal okoznak botrányt, hisz – úgymond – az újat keresik, s ez hallatlanul izgalmas jelenség. Ennek kapcsán persze szó esett még az úgynevezett „graffitisek" tevékenységéről is, mely téma minden alkalommal és több szempontból is felbosszant. Elsősorban azért, mert a vakolatba vagy magába a falba karcolt ábrákat megnevező graffiti kifejezést a Párizsban élt fotográfus, Brassai foglalta le még a huszadik század első felében egy speciális technika és jelenség megnevezésére. Másodsorban pedig azért, mert ezeknek az égvilágon semmi köze nincs azokhoz a többségükben primitív spray-firkákhoz, melyeknek művészetként való megnevezése nem csupán jó szándékú eufemizmus, de annak megvallása is, hogy hovatovább a destruktív gesztusok is átírhatók konstruktívvá.

Ez persze vonatkozik a kiállítótermekben látható kortárs képzőművészet egy részének művészettörténészi értelmezésére is, mely vagy nem tudja, vagy nem akarja tudni, hogy már régen nem valamiféle permanens reneszánszról, megújulásról van szó, hanem arról a feje tetejére állt értékrend elfogadásáról, amelyben művészetként tálalva szerepelhetnek bármiféle extremitások, a deviancia különféle megnyilvánulásai vagy éppen a provokatív, romboló gesztusok is, mint amilyenek például egyes neoprimitív módon sokkoló performanszok.

Már csak a tanulság kedvéért is érdemes például évről évre megnézni egy tágan értelmezett fiatal generáció krémjének, a Derkovits-ösztöndíjasoknak a kiállításait. Az itt látható művek mögötti szellemi attitűdre ugyanis már sok éve jellemzőek a jól értesült agyalások, a bennfentes reflexiók, a túltechnicizáltság, a „jópofa", groteszk ironizálás vagy éppen a tömegkultúra egyes momentumainak művészeti jelenségként való tálalása, s engem évről-évre éppen ez az egysíkúság, az aktuális trendbe, a rezervátum-létbe való engedelmes belesimulás lep meg leginkább. Az úgynevezett „lázadó fiatal művészek" engedelmes yuppie komformizmusa.

2. A magányos alak

Nos, ez elé a – belátom, a kelleténél kissé nagyobb precizitással és terjedelemben felfestett – háttér elé kellene nekem ez alkalommal megjelenítenem egy oda nem illő főalakot: Péterfy László szobrászművészt, aki fent említett fiatalokkal ellentétben valóban nonkomformista, külön utas, megátalkodott ember, mert zavarba ejtő következetességgel ragaszkodik bizonyos vélt értékekhez. Úgy gondolja például, hogy érdemes hagyományos eszközökkel és anyagokkal dolgozni, hogy a felhasznált anyag által diktált törvényszerűségeket komolyan kell venni, hogy szellemmel kell átitatni az anyagot, hogy az képes legyen művészetté lényegülni, hogy igenis érdemes a művészeti hagyományok tárházában kutakodni, s még a népművészet is bőven kínálhat tanulságokat, s hogy a művészetben igenis léteznek örökérvényű szabályok és értékek.

De ne tovább! Már ennyi is elég, hogy kirajzolódjon előttünk egy reménytelenül avítt, konzervatív figura. Ráadásul szobrai többnyire figurálisak, s ha mindez még nem lenne elég, hozzátehetjük: műveiből nem hiányoznak a kulturális gyökereire való utalások (liberális nyelven fogalmazva: „magyarkodik"), de még a pátosz sem.

Péterfy László tehát olyan reménytelen figura, akit valamirevaló művészettörténész egyszerűen még besorolni sem hajlandó saját rendszertanába, nemhogy a toplistáját gyarapítaná vele. Egy ilyen vájtszemű művészettörténésznek olyan kínos lehet a létezése, mint a zoológusnak mondjuk a kacsacsőrű emlősé, vagy a hangyászsünöké, amely néhány elenyésző deviáns kedvéért a már korábban jól bevált rendszertanba az emlősök egy külön alosztályát kellett beiktatni a másik két meglévő mellé, ahová a sok ezernyi többi emlősfajt sikerült már beszuszakolni.

Péterfy Lászlóról és műveiről hallgatnak is a szakma megmondó emberei. De van is miről!

A Sárospataki Művelődési Ház előtt tör a magasba két monumentális mészkő oszlopszobra, melyek egyike a nagyszentmiklósi kincs „égberagadás"-jele-

netét, míg a másik a csodaszarvas alakját idézi meg. Dombóváron az Illyés Gyula emlékére készített kopjafája, a Wekerle-telepen Kós Károly bronzszobra, Székesfehérváron pedig tizenhat, fából faragott királyszobra van. A siófoki evangélikus templomba a föltámadott Krisztust, a paksi római katolikus templomba pedig Krisztust angyalokkal faragta meg. A Győri Bencés Gimnázium kápolnájában két vörösréz lemezből készült angyala, Tokajban pedig Szent István kőből és bronzból készített alakja látható. De készített 1956-os és második világháborús emlékműveket és Tatabánya Fő terére egy krómacél Életfát is.

Ha képzeletben végigtekintek ezen a – korántsem teljes – mű-együttesen, elsősorban is a felhasznált anyagok sokfélesége lep meg, másodsorban pedig valamiféle magasba törő emelkedettség, mely sokszor formailag is megnyilvánul. Példaként említhetném a két sárospataki oszlopszobrot éppúgy, mint a kopjafa- vagy az életfa-motívumot, de talán leginkább a magasban lebegni látszó Krisztus és angyal alakjait. Ezen műveket – mint fentebb már utaltam rá – szinte egytől egyig valami szokatlanul erős, férfiasan visszafogott pátosz hatja át.

De van itt még valami! Kevesen tudják Péterfy Lászlóról, hogy alkotói tevékenysége mögött nemcsak a szokásos képzőművészeti iskolázottság áll – a kolozsvári Ion Andrescu Képzőművészeti Főiskolán festő szakon diplomázott –, hanem mélyenszántó néprajzi-népművészeti tanulmányok is, melyek formai hatásai nem mutathatók ki ugyan a felületen, de tevékenységének egyik sarokkövét képezik.

Nemrég kaptam meg tőle páratlan kitartással végzett, több évtizedes kutatásainak és gyűjtőmunkájának dokumentumát, a *Marosszék régi sírkövei* című könyvét, melyet több száz rajza illusztrál.

Tudni való róla az is, hogy az amatőr képző- és iparművészeti mozgalomban a fafaragást és a népi mesterségeket támogató szervező mozgalom vezetője, meghatározó egyénisége, egy ideig pedig a Népművelési Intézet igazgatóhelyettese volt.

Végül, ami Péterfy László portréját tovább színezi, s ami számomra talán a legérdekesebb momentum: ott volt a szerveződő neoavantgarde mozgalom kezdeteinél, a híres-hírhedt Balatonboglári Kápolna Tárlatok 1970-es indulásánál is. De csak az első évben. Aztán kihátrált a számára egyre harsányabbá és viharosabbá váló események sodrából.

Igazi közösségi ember tehát, akinek jelenlétét nem lehet nem észrevenni a kortárs magyar képzőművészetben, illetve bátran fogalmazom meg általánosabb érvénnyel is: a magyar kultúrában.

Péterfy László tagja a Magyar Művészeti Akadémiának. 1999-ben Magyar Művészetért-díjat és Kodály Zoltán-díjat, 2000 – ben pedig a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjét kapja meg. Ami persze még egyáltalán nem jelenti azt, hogy helyére került volna a magyar szobrászművészetben.

3. A csontok

Fentiekből kiderülhetett, hogy Péterfy László éppúgy mestere a fának, mint a kőnek vagy a fémeknek, de úgy tűnik: nemrégiben – talán éppen a népi kézműves mesterségek tanulmányozásakor? – rátalált a csontra is, erre a mondhatni, mágikus anyagra.

Mert a csont nem csupán a test bomlása utáni állapotot, a pusztulást, a halált asszociálja, hanem lévén a test legkevésbé romlékony része, ambivalens módon a halál utáni továbblétezést is. Talán ezzel függ össze, hogy a csontvelőt sok népnél a lélek lakhelyeként tartják számon.

Az ószövetségi Ezékielnél olvashatjuk: „Ezt üzeni az Úr, az Isten a csontoknak: Nézzétek, éltető leheletet adok belétek és megelevenedtek". (Ez, 37,5)

A magyar táltosok és szibériai sámánok szükségszerűen meglévő fölös csontjai is arra utalhatnak, hogy ezeknek az embereknek a lélekereje erősebb vagy több, mint a többieké.

Egyes szibériai népek óvakodnak az elejtett nagyvadak csontjainak összetörésétől, mert ezzel megölnék a bennük rejtező lelket, és ezzel meggátolnák ezen állatok továbbszaporodását.

A germánok Thór istene pedig a mítosz szerint arra is képes volt, hogy a kocsiját húzó két bakkecskét leölje, húsukkal megvendégelje barátait, majd az állatok sértetlen bőréből és csontjaiból újra életre keltse őket. Jellemző momentum, hogy Thór kérése ellenére az egyik szereplő az ízletes csontvelőért felhasítja az egyik csontot, s ezért az egyik bakkecske sántán kel életre.

Az állat életerejének megőrzésével függ össze az ószövetségi tiltás is, mely tiltotta a húsvéti bárány csontjainak összetörését. (Kiv, 12,46) Az újszövetségi Húsvéti Bárány, Krisztus lábszárcsontjait sem törték össze az Írás szerint (Jn, 19,31–37), míg a mellette megfeszített két latorral megtették ezt.

A csontok tisztelete – bármily pogány momentumnak is tűnik – a keresztény középkorban sosem látott módon kapott új értelmet, mint ereklyekultusz.

Az ember csontjainak összessége – az emberi csontváz – megszemélyesítése középkori ábrázolásokon ambivalens szimbolikát takar, mert nem pusztán az emberi test romlandóságára, de egyúttal a lélek halhatatlanságára is utal, mint ahogyan arra már fentebb is utaltam. Az úgynevezett „haláltánc-ábrázolások" groteszk élettelisége is a halál ténye mögé mutat, ahol az élet ciklikusságába vetett hit, az új életre születés, az újjászületés eszméje rejlik.

Nos, valami ehhez hasonló mágiát űznek Péterfy László itt kiállított művei is, ezek az új élettel telített, másfajta létre varázsolt állatcsont-figurák, amelyek korábbi műveihez hasonlóan a magasba, a spirituális létezésbe vágynak.

Megelevenítésük csak olyan reménytelenül korszerűtlen és kórszerűtlen embernek sikerülhet, aki egy kicsit még mindig érzi az őt körülvevő természet már-már utolsókat ziháló lélegzetének ritmusát, és aki művész-felmenői közt tudhat olyan lényeket, mint amilyen például a Kalevala szampót ácsoló Ilmarinen kovácsa volt.

1021

PETŐ JÁNOS: Illusztráció

HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

munkatársa és Papp Jenő, a Hevesi Gépállomás traktorosa a rendrevágó munkáját ellenőrzik. A vélemény: megfelelő. A traktoros folytathatja munkáját.

Tarnazsadányban nemcsak a gépek, de a kézi kaszák is szóhoz jutottak már. Szombaton 10 hold rozs vágását kézi erővel kezdték meg, ugyanakkor kézzel vágják körbe azokat a táblákat is, amelyen a gép végzi az aratást. Mester Flórián és Tóth Ignác tsz-nyugdíjasok, túl a hetven éven, ebben az évben is munkát kértek a szövetkezet vezetőségétől. Azt kérték, hogy mint azelőtt is, most is ők „sarkalhassák" a gabonatáblákat.

A kérelem teljesült, a két tsz-nyugdíjas kézi kaszával táblaelőkészítést végez a 25 holdas őszi árpában.

Fazekas István és Kiss Béla riportja

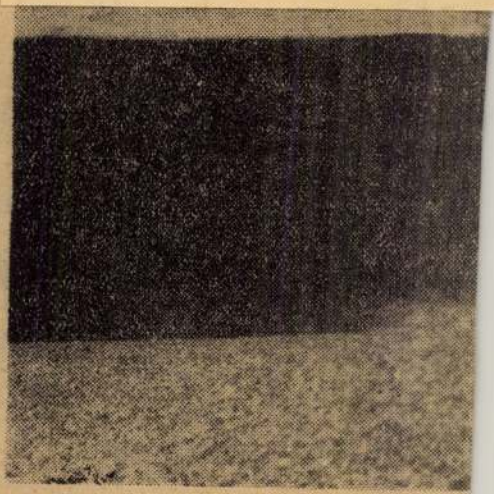

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 OKT 19

1021

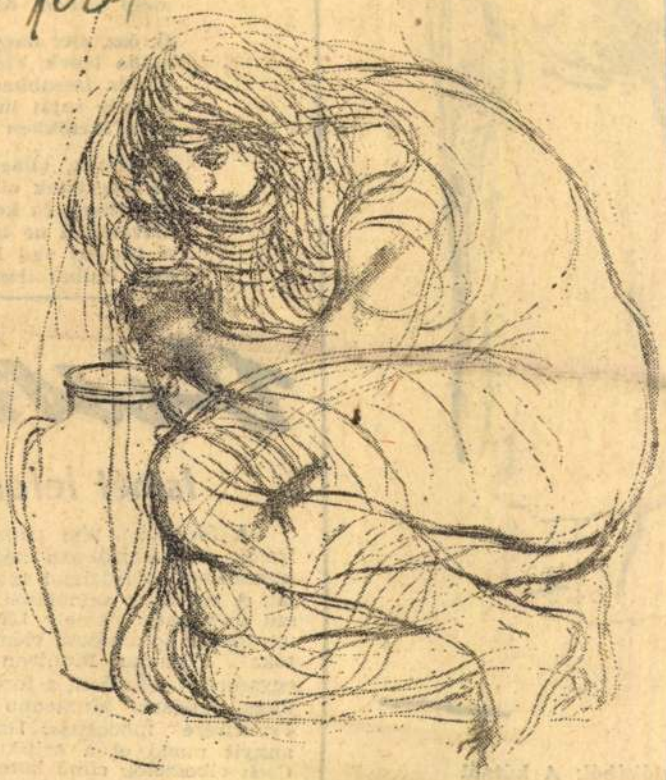

Pető János: Tanulmány

ékából: A kútnál

de a fürtökben

Ó, álmok, világo
ne hagyjatok el!
Remények és ke
Szívemben ne cs
A tavaszi vad l
de a halhatatlan

Ismét lefor

A fordítók régi panas
iratok a recenziókban nem
semmitmondó frázissal inté
ját. A sor most sajnálatos r
mű folyóirattal, amely 1963
ugyancsak sommásan, eléggé
tókat. Francisc Munteanu
egyszerűen lefordult, a fordí
tikus, ráadásul Munteanu
Francisére módosítja. Dab
annyit mond el a kritikus,
Cseh elbeszélők című kötet
meg: „Az elbeszélések tolmá
részt. Zömüket Rubin Péter
Zádor András és Zádor Már
magyarán azt jelenti, hogy a

ZSUGÁN ISTVÁN RIPORTJA:

TISZTELT DÉKÁNI HIVATAL!

„Tisztelt Dékáni Hivatal! A Hivatal által tett hirdetés alapján az e félévi rendkívüli szociális segélykeret szétosztása most esedékes.

Kérem a Hivatalt, ne feledkezzen meg rólam, természetesen, ha indokaimat megfelelőnek találja, tehát engem jogosultnak tart rendkívüli szociális segélyre.

A nyári szünetben a kötelező termelési gyakorlaton kívül nem tudtam elhelyezkedni. Minden üzemben a munkakönyvemet kérték, s amikor megmondtam, hogy egyetemista vagyok, mindjárt a takarékossági évre hivatkoztak. Próbáltam társadalmi ösztöndíjszerződést kötni, de ez a Hivatal által is ismert okok miatt idáig nem sikerült. Felmerülhet a kérdés: miért nem kötöttem a múlt évben szerződést? Erre azt tudom válaszolni, nem biztam magamban, s ennek rossz is lett az eredménye. A második félévben igyekeztem, hogy utóvizsgám ne legyen és javítsak az átlagomon. Ez sikerült, s nem is szeretnék ezen a ponton megállni, hanem még pozitív irányba szeretnék javulni. Így a második évet minden anyagi fedezet nélkül kezdtem el. Jegyzeteimet részletekben vásároltam meg. Úgy terveztem, hogy a nyári szünidő alatt keresett pénzből vásárolok magamnak egy télikabátot, de ez a fenti okok miatt nem sikerült. Jelenleg a télikabátkérdés megoldatlan számomra. Aki látott abban a régi, kicsi, kopott kabátomban, az bizonyára megérti helyzetemet. Szüleim tudomást sem akarnak venni semmiről, úgy bánnak és bántak velem, mintha mostoha fiuk lennék. Míg a nyári szünidőben otthon voltam, tudatták velem, hogy nagyon nagy teher vagyok a számukra. Pedig a minimális ösztöndíjamból is tudtam volna valamennyit adni. Ugyanez a hallgató, négy hónappal később:

„Kérvény rendkívüli szociális segély ügyében. A kérelem indoklása: előző kérvényemben részletesen kifejtettem problémáimat, s ezért ilyen szűk keretek között semmi értelmét nem látom, hogy felesleges ismétlésekbe bocsátkozzam. Jegyzeteimet rossz anyagi helyzetem miatt egyáltalán nem tudtam megvásárolni. Szemem az utóbbi időben romlott, s így esedékessé vált a szemüveg kicserélése, ami a keret kicserélésével is jár. A mostani szemüvegkeretem már kétéves, s már nagyon el van deformálódva. Gondolom, hogy ez is hozzájárult a szemem romlásához. Valamint szeretnék egy olcsó cipőt venni hétköznapra." (Aláírás.)

A Diákjóléti Bizottság 250 forint segélyt szavazott meg.

●

„Alulírott... azzal a kéréssel fordulok a T. Dékán Úrhoz, hogy rendkívüli szociális segélyben részesíteni szíveskedjék. Családunkban az egy főre jutó havi jövedelem 350 forint, apám betegsége miatt nem dolgozik, így szüleimtől anyagi támogatást nem várhatok. Pillanatnyilag legégetőbb problémám egy pár cipő és egy ing beszerzése." Az alapszervi vezetőség véleménye: „Tanulmányi eredménye közepes. Társadalmi munkából szívesen kiveszi a részét. Első ízben fordul segélyért. A kért összeg megadását javasoljuk." (Kapott 250 forintot.)

„Kérem a Diákjóléti Bizottságot, hogy rendkívüli segélyben részesítsen (400 forint). Indokaim: 11-en vagyunk testvérek, édesapám az egyetlen kereső a családban, és most a húsvéti kiadásokat nem tudnánk kellőképpen fedezni. Tiszszüleim nem tudják fedezni kell mértékben ruházkodásomat. Cipő használhatatlanná vált, s szeretné újjal felcserélni." (Aláírás.) „Kéré sét ajánljuk, mivel indokolt. Hi szen viszonylag kevés hallgatóva esik meg, hogy ruházkodását hóla pátolással igyekszik fedezni." (Ér dekvédelmi felelős.) Kapott 250 fo rintot.

„A kérelem indoklása: Édesapán 1959-ben meghalt, édesanyám 86 forint nyugdíjat kap. Az én társa dalmi ösztöndíjam 450 forint, é bár van tanítványom, mégis anya gi helyzetem nagyon rossz, mer ebből is 150 forintot adok az ösz töndíjamon kívül édesanyámnak Neki szívtrombózisa volt, így dol gozni nem tud, tehát semmi mel lékkeresethez nem jut. A kért ösz szeg 200 forint." (Aláírás.) A alapszervi KISZ-titkár véleménye „Kérése indokolt. Ha lehet, mé többet, mint 200 forintot." Kapot 250 forintot.

„Özvegy édesanyám tanítónő fizetéséből négyőnket tart el (1 éves középiskolás hugomat és 1 éves általános iskolás öcsémet i beleértve). Egyetlen pár cipőm van és szeretnék egy másikat venni mert ha ez is kilyukad, akkor elé nagy megterhelés volna hirtele egy másikat keríteni, amíg ez megjavítják." (Aláírás.) Kapott 20 forintot.

●

Abban a félévben, amelynek kérvényei között lapozgatunk, a Villamosmérnöki Karon 800 hasonló kérelem érkezett a Dékáni Hivatalba, s 728-an kaptak 150—400 forint segélyt. Évente több, mint félmillió forintot oszt ki rendkívüli szociális segély gyanánt a Diákjóléti Bizottság. Elnöke nem a kérvényekben aposztrofált Dékán Úr,

1967 NOV 25

1021 Péteri László Péterey László

Péterey László: Bojtár

BEOCSINI CEMENTGYÁRI UNIO
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.
Az 1896. ezredéves országos kiállitáson egyedüli diszoklevél cementgyártásért és számos más kiállitáson első dijak.
Gyárak: BEOCSINBAN (Szerém-megye) Pétervárad mellett.

Évi gyártási képesség: 1.800,000 q portlandcement 1.000,000 q románcement.
Iroda: BUDAPEST, V. KER., ALKOTMÁNY-UTCA 10. SZ.
Jótállás a normaliaknál 60%-al nagyobb huzási s nyomási szilárdságért.
Portlandcementünk a szabványok által előirt 28 napos szilárdságot már 3 nap mulva éri el.

három kettős és egy egyes melléképület, négy darab sütőkemence és végül két munkásárnyékszék előállitására. Pályázati határidő január hó 22-ik napja.

Üdülőház épités Hódmezővásárhelyen. Hódmezővásárhely város tanyai üdülőház épitését határozta el. Az üdülőház létesitésére mintegy 6—8 hold területre volna szükség. E tekintetben ugy határozott a városi közgyülés, hogy az erre szükséges 22500 korona költség fedezéséért felir a ministeriumhoz, a fentartási költséget azonban, mely évi 5000 koronát tenne ki, ő viseli.

A herkulesfürdői gyógyterem vendéglő gazdasági épületén teljesitendő föld-, kőmüves és elhelyező-, kőfaragó-, ács, vas- és cserépfedő munkák kivitelével a földmivelésügyi minister Fischer Adolf lugosi vállalkozót bizta meg.

Vizmüépités Zimony állomáson. A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége a Zimony állomáson létesitendő vizmü és azzal kapcsolatos magasépitményi munkák kivitelével az augusztus 28-án tartott árlejtés alapján Jentsch Ferenc zimonyi vállalkozót bizta meg 86041 kor. összeggel.

Halastó létesitese Aradon. A földmivelésügyi minister megbizásából a földmivelésügyi ministerium egy mérnöke járt Aradon, hogy ott haltenyésztésre alkalmas halastó létesitésének előfeltételeit tanulmányozza. A minister kiküldöttje a városban két helyet talált, mely a halastó céljainak többé kevésbbé megfelelne és pedig a tüzoltó laktanya udvarát és az Aulich-utcai lovardahelyiség köröndjét.

Iskolaépités Kápolnokmonostoron. A vallás és közoktatásügyi miniszter a Szolnok-Doboka megyei Kápolnokmonostoron emelendő uj iskolaépület fedezetét már folyósitotta, olykép azonban, hogy az épitkezés házi kezelésben eszközöltessék.

A Pece patak szabályozása Nagyváradon. A Pece-patak rendezésére vonatkozó terveket a belügyminister jóváhagyta. A v. főmérnök bemutatta a tanácsnak a vállalati feltételeket és kérte, hogy irják ki az árlejtést, hogy a munkák az 1908. évben végrehajthatók legyenek.

Fővárosi hirek.

A középitési bizottság december hó 27-én ülést tartott, Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnöklése mellett; előadó Raisz Rezső és Buzáth János tanácsjegyző volt. — Bemutatásra került a mérnöki hivatal jelentése, az Erzsébet-téri park végleges rendezése ügyében. A bizottság a terveket tudomásul vette. — Azzal kapcsolatosan, hogy a bizottság hozzájárult az I. ker. Átlós uton levő villamos világitási légvezetékeknek az uj épitkezések alkalmával való elhelyezése módjához, Wellisch Alfréd az iránt intézett kérdést az elnökhöz, hogy a Svábhegy villamos világitását mikor fogják rendezni. Tudomása szerint ugyanis az Első Magyar Általános Villamossági r.-t. már három évvel ezelőtt megkapta erre az engedélyt és eddigelé misem történt ebben az ügyben. Az elnök fölkérte Buzáth János tanácsjegyzőt, mint előadót, hogy a dolog felől szerezzen hivatalos értesülést és tegyen róla jelentést. — Javasolja a bizottság, hogy javitsák a világitást a III. ker. Mátyás-hegyen, a X. ker. Szt. László-uti pénzügyőri kirendeltség előtti téren, az I. ker. Szt. János-kórház főbejárata előtti, a II. ker. Országbiró-uton, a X. ker. Apaffy-utcában, az V. ker. Párkány-, Esztergomi- és Visegrádi-utcákban, az I. ker. Orbánhegyi ároknál és a X. ker. Kőbányai-és Jászberényi-utakon. — Halász Imre szabályozni kivánja az I. ker. Várfok-utcában fekvő telkét. Javasolja a bizottság, hogy a szabályozás folytán eleső kisebb területeket a főváros négyszögölenként 50 koronával váltsa be. — Hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy a Pesti Lloyd-társaságnak az V. ker. Mária Valéria- és Wurm-utca sarkán fekvő két telkét egyesitsék. — Bemutatásra került a III. ker. Szemlőhegyen 6042. hrsz. alatt fekvő fővárosi terjedék rendezésének a terve. Ezt a rendezést Devecis Ferenc müszaki tanácsos és Kun Gyula tanácsos, mint a magánépitési ügyosztály vezetője, a főváros érdekében sürgősnek mondotta a mai ülésen, amennyiben gyakorta előfordul, hogy a szomszédok elhóditanak a terjedékekből. És szerintök, ma is szükséges, hogy ezek a terjedékek ne mint parlag-területnek, hanem mint épitésre alkalmas telkek vétessenek föl az érték-leltárba. — A X. ker. előljáróság előterjesztést tett az Apaffy-utcának Kispest felé való folytatólagos megnyitása iránt. A vonatkozó terveket, Devecis Ferenc, Boross Samu és Rippka Ferenc hozzászólása után, a bizottság elfogadta és a szükséges magántelkek kártalanitó ára fejében 20 koronát állapitott meg négyszögölenként. — Telkek rendezése és kisajátitásokra vonatkozó ügyek elintézése után, az ülés véget ért.

Uj ipartestületi tagok. Az ipartestületbe uj tagokul beléptek: Kromer Ferenc kőmüves mester, IV., Kossuth Lajos-u. 8.; Magyar Gyula kisebb ácsiparos, VI., Béke utca 11.; Schläfer Nándor kisebb ácsiparos, VII., Amerikai-ut 3.

Walla József cementárugyár részvény-társaság. A Walla József-féle — 1878. óta főnálló — cementáru-, márványmozaik- és mükő-gyár, valamint betonépitési vállalat a jövő év elején nagy mértékü kibővitést nyer és e célra részvénytársasággá alakult át. E régi vállalat az uj részvénytársaság cége alatt nemcsak a cementipar és betonépités eddigi ágazatait fogja intenzivebben fejleszteni, hanem kiterjeszti müködését a kerámiai ipar egyéb ágaira és a vasbetonépitésre is. Az e szakmában legelső és legrégibb hazai vállalatból keletkezett részvénytársaság Budapesten december 21-én tartotta alakuló közgyülését. A részvénytőke: egy millió korona, s a Walla József cementárugyár részvénytársaság céget fölvett vállalat gyártelepe és irodái éppen ugy, mint eddig, kizárólag Budapesten, VII., Gizella-ut 36—38. szám alatt vannak. A részvénytársaság igazgatóságának tagjai lettek: Kornis Károly gróf elnök, Szájbély Gyula udvari tanácsos, alelnök, Schönwald Adolf (Gebrüder S. & M. Reitzes bécsi cég részéről), Lippmann Frigyes dr. ügyvezető igazgató, Mayer Lajos (Győr), Mayer Ödön dr. (Gyulafehérvár) és Lippmann Rudolf gyárigazgató. — A felügyelő-bizottság elnöke: Szüllő Géza (Budapest), jegyzője: Fischer Sándor dr. (Győr), tagjai: Fejérváry Imre báró és Kánya Vilmos nagybirtokos (Nagyleél). Ügyész: Székely Emil dr.

Ajánlható cégek:

GUTTMANN BENEDEK
papir áruháza
Budapest, IV., Muzeum-körut 3.
— a „Királyi József Müegyetem" átellenében. —
Speciális üzlet épitészeti-, mérnöki-, müszaki- és vasutépitészeti nyomtatványokban.
Állandó nagy raktár rajz-, kender- és vászonra huzott rajzpapirokban, ugyszintén másoló-, fénymásoló-papir és másoló-vásznakban. Rajzeszközök gyári főraktára, valódi svájci, valamint eredeti Richter és Riefler leghiresebb gyártmányokban.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve.

Lakos Kálmán
épület és mülakatos több szabadalom tulajdonosa
Budapest, István-tér 5. szám.
Készit és szállit: szab. szállitható gőgy- és gőzfürdő készülékeket és biztonsági zárakat. Megrendelések valamint javitások a leggyorsabban.
Tervek, költségvetések dijmentesen

Telefon 97—18.
KRASSNER A. ANDOR utóda
DIPOLD JÁNOS
épület és mülakatos
Budapest, VII., Rózsa-utca 8. sz.
Készitek bárminemü kovácsolt munkát, u. m. vas és bronz-esillárokat, rácsokat, kandallókat, bárminemü világitótesteket saját terv vagy rajz után, különlegességeket u. m. dombormü, vert vagy kovácsolt vas és fémbutor vereteket.

Maurer Sándor
épület- és diszmü-bádogos, légszesz- és vizvezeték-berendező
BUDAPEST,
I. ker., Attila-utca 31. sz. (Saját ház.)
Elvállal **légszesz-, vizvezeték-, csatornázás-, fürdőszoba- és angol árnyékszékek berendezését,** továbbá mindennemü **bádogos-munkákat** és **javitásokat** jutányos o o o o o o o árak mellett. o o o o o o o

Alapittatott 1867. Alapittatott 1867.
SZLADEKY ALAJOS
Első magyar
tüzmentes vaspénztárgyáros és mülakatos
A nagymélt. igazság. és keresk.-ügyi ministerium rendes szállitója
Nyilvános tüzkisérlet tartatott 1868-ban.
Budapest,
VIII. ker., Kender-utca 30. szám. (Saját ház.)

LIFT A SCHLICK-FÉLE FELVONÓK ZAJTALANUL, RÁZKODÁS MENTESEN ÉS BIZTONSÁGGAL MÜKÖDNEK.
ISTÁLLÓ BERENDEZÉSEK.
KÖZUTI ÉS VASUTI o o o VASHIDAK. o o o
IPARTELEPEK GÉPEZETI BERENDEZÉSE.
ÉPITÉSI VASMUNKÁK.
QUOILIN-FÉLE FÉM- o o TETŐFEDÉSEK. o o
VASUTI KOCSIK:
TEHER- ÉS SZEMÉLY SZÁLLITÁSRA.
VILLAMOS VASUTI KOCSIK.
GÖRPÁLYAKOCSIK.
Mindennemü épületbádogos munkák, tetőfedések vas-, horgany- és rézbádoggal, serpenyő- és hullámos lemezekkel.
Épitési fémöntvények fém- és bronz-kandelaberek, lámpakarok, kutalakok, horgany és bronzdiszitmények és mütárgyak.
Müemlékek és szobrok.
Állandó nagy raktárkészlet: hengerelt vasgerendákból vasuti sinek, bányasinek, mindenféle épitkezési vasnemüek.
SCHLICK-FÉLE VASÖNTÖDE és GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG
BUDAPEST,
GYÁR és IRODÁK: VI., VÁCI-UT 45.

— TELEFON 92—47. —
Festék áruk gyári raktára
ZALA és SZENES
Budapest, VIII. József-körut 72.
Specialisták: fénymázakban, (lack) festék, olajok, épitési anyagok és az összes ipari célokra szolgáló cikkek dús raktára
Szolid és pontos kiszolgálás.

Betoncsövek gyára. — Betonszerkezetek.

Csatornázás

Föld- és betonmunkák. — Vizépités.

Budapest sz. főv. szerződöttcsatorna- és vizépitési vállalkozói

Schäfer és Wellisch okl. mérnökök

IRODA: IV., Váci-utca 14. sz. — GYÁR: IX. Koppány-u. 11.

TELEFON: 97—15.

Kálazdy Andor

Budapest, V., Sziget-utca 4.

Mintaraktár: **Triumph-tüzhelyek, légszeszfürdőkályhák, fürdőkályha alsórészek, felirati táblákban, központi fütések minden kivitelben.**

ALAPITTATOTT: 1885.

PETERKA LAJOS

BUDAPEST SZÉKES FŐVÁROS o SZERZŐDTETETT TORONY-ÓRÁSA.

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 57. SZ.

TORONY-ÓRA BUDAPEST, o o o o o o o MŰHELY: IV., BÁSTYA-UTCA 22. SZ.

Elvállal minden e szakmába vágó torony-óra, laktanya-óra, kastély-óra készitését, valamint öreg órák javitását.

Vidéki megbizások pontosan és gyorsan teljesittetnek.

Kormos Károly

műasztalos és lakásberendező

Budapest, VIII., Gyöngytyuk-utca 6.

Elvállal mindennemü asztalosmunkákat, ugymint **háló és ebédlő garniturák,** valamint **irodai** és **boltberendezések** saját és adott tervek szerint pontos kivitelben és jutányos árak mellett.

HUTTERER és KÓSA

Budapest, IV., Magyar-utca 42.

TELEFON 45.

Vizvezetéki, légszesz. csatornázási, angol closet és fürdőszoba berendezések, valamint bádogos munkák **vállalata.**

Weisz Jakab

vas- és rézbutor készitő

VI, Eötvös-utca 1., Király-utca sarok.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát u. m. **kávéházi, szállodai és kórházi berendezéseket. Sodronyágybetéteket és kerti butorokat. Javitások jutányos árban. Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek.**

Telefon 16—06.

Lemberger M. és Társa

műszaki ügynökség és raktár

Budapest, VI., Dessewffy-utca 26.

Magyarországi vezérképviselet és raktár:

Klapp u. **Schumacher** Becker és Piscantor grossalmerodei grafit olvasztó tégely művek gyártmányai

Grünbaum Ede Ujpest Remscheid, különlegességek famegmunkáló szerszámokban és gépek. Gyártmányai müszaki kefék, szőrkefék.

Építészek részére: Benzin viharlámpák.

Müszaki cikkek és felszerelések.

Rosenthal K. Adolf

műbutor-asztalos és modern lakás berendező

Budapest, VII., Alsó-erdősor 8. szám.

Készit mindennemü modern lakásberendezést, adott rajz, vagy saját terve szerint. Tervezetek és költségvetések kivánatra dijmentesen.

Büchler és Ungár

épület és butor asztalos üzlete

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 15.

Készitenek: **teljes lakberendezéseket** rajz szerint izléses kivitelben, ugyszintén **épület, iroda** és **előszoba** berendezéseket a legolcsóbb árak mellett.

Állandó nagy raktár modern kész butorokban

— Speciálisták fodrászati butorok készitésében. —

Elvállalok mindennemü betonmunkát,

továbbá **csatornázásokat** csömöszölt betonból vagy csövekkel, **menyezeti munkákat** v. startókkal vagy azok nélkül; szabadon álló **válaszfalak** épitését, **kutak** helyreállitását, **cement- és kőlépesők, beton etetővájuk** készitését; **terazzo burkolatokat;** alapozásokat a legjutányosabb árak mellett ugy Budapesten, mint a vidéken.

Költségelőirányzattal dijmentesen szolgál

Romuta István

Budapest, VI., Felsőerdősor 9. I. emelet 16.

Épület- és diszmü bádogos, légszesz- és vizvezeték berendező.

MAUTNER MIKSA

Budapest, VII., Ovoda-utca 47. (Hernád-utca felől.)

Fürdőkádak nagy választékban. Költségvetések kivánatra dijmentesen. Házak jókarban tartását elvállalom.

Elvállal mindennemü bádogos-légszesz-, vizvezeték- és csatornázási munkákat, villamoscsengő és szobatelefon berendezéseket. Valamint e szakmába vágó javitásokat pontosan és a legjutányosabb árban.

Távbeszélő 17—43. Alapittatott 1859.

Első magyar acéláru szerszám gyár.

Bartusek Károly

Budapest, VI., Dávid-utca 10. sz

Különlegességeket gyárt:

Fagyalulógépkéseket mindenféle kivitelben fagyapot, gyufagyárak stb. részére.

Papirvágógépkéseket. Tányérkéseket könyvnyomdák, könyvkötődék és papiros gyártásokhoz.

Lemezvágógépollókat.

Boritékvágó, héjázó és gyalukéseket.

Posztóvágógépkéseket.

Bőrhasitógépkéseket.

Husvágógépkéseket szalámi és kolbász gyárak részére.

Marókéseket.

Vas- és lemezvágókéseket lakatosok és bádogos gyárak részére.

Továbbá mindennemü vágó szerszámokat.

Ugyszintén elvállalok mindenféle vasgyalulási és esztergályozási munkákat.

LIFT

Haverland Antal, Budapesten, VIII., Nap-utca 22 Telefon 29—66. — Gyárt: személy-, teher-, ételfelvonókat és vasszerkezeteket minden kivitelben.

Hát. eng. villanyfelszerelési vállalat. Telefon 101-52.

GOMBOS HUGÓ

o o o o BUDAPEST, EÖTVÖS-UTCA 46 SZ. o o o o

Villamos műszerek, mótorok, szellőztetők és **ivlámpák** készitése és jókarban tartása. Villamos csengők, órák, jelzőkészülékek, telefon és távirda műszerek készitése és javitása.

Nagybani raktár legjobb minőségü ivlámpaszenekben és 70% áramot megtakaritó Wolfram-izzólámpákban.

BIRÓ és TESTVÉRE

ÉPÜLET GÉP ÉS MŰLAKATOSOK

Budapest, VII., Csányi-utca 8.

Telefon 65—05. Telefon 65—05.

Készitünk mindennemü épület munkát, takarék és asztaltüzhelyeket, rollókat, nap ellenzőket, valamint sodrony keritéseket, sirlámpákat és minden e szakmába vágó munkákat a legmodernebb kivitelben. — Raktáron: tüzhelyek és sirlámpák. o o o o o o

Nem köt bennünket a kartell

„Munkatárs" (Blickensdorfer) eredeti amerikai irógép 300 korona. Tiszta acélszerkezet; azonnal látható irás, betükorongja bármilyen nyelvre kicserélhető. 12 darab festékpárna és 1 betükorong ingyen jár a géphez.

Győződjön meg róla!

a **„Villám"** amerikai sokszorositó készülék a legtökéletesebb. Tessék prospektust kérni!

Megrendelhető: **Kaufman és Társa Budapest, VI., Dessewffy-utca 5.**

Telefon 25—37. ALAPITTATOTT 1846. Telefon 25—37.

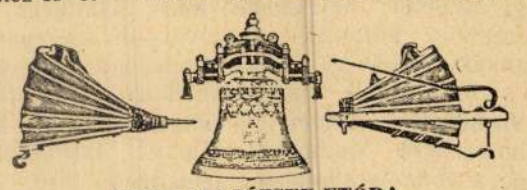

POZDECH JÓZSEF UTÓDA

THURY FERENC

BUDAPEST, VI., Lehel-utca 8.

fuvógyár-, harang- és érceöntőde, szabadalmazott harangfelszerelés és nagyszerkovácsság. Költségvetést kivánatra ingyen és bérmentve küld.

UJLAKI TÉGLA- és MÉSZÉGETŐ R. T. BUDAPEST.

Központi iroda: **V., Akadémia-utca 9.**

Telefon szám 74—30 és 74—31.

Tetőcserépgyára szállit: géppel gyártott, tehát egyenletes, vizhatlan, fagyellenálló **hódfarku-, hornyolt és francia-tetőcserepet** valamint az ezekhez szükséges szegélycserepet nagy választékban. — Bármely vasuti vagy hajóállomásra versenyképes!!

A m. kir. József-müegyetem 40/1901. számu hivatalos bizonyitványa szerint ezen gyártmány **fagyellenállónak** bizonyult.

Dunakotrási vállalata szállit: bárhová hajón vagy vasuton, ugyszintén helyben dunakavicsot utépitéshez és betonmunkákhoz. Apró kavicsot aszfaltgyárak részére és rostált dunahomokot.

Téglagyára szállit: Szárazon sajtolt falburkoló disztéglát (Verblender), falburkoló lapokat, szabadalmazott „Reform" válaszfaltéglát, vastartó-, burkoló és üreges téglát, valamint leghordképesebb falitéglát, továbbá kéménytéglát kerek kéményekhez.

Terméskőbányáiból szállit: Követ cyklopfal épitéséhez és alapozásához; zuzott követ betonmunkákhoz és utépitéshez.

Mészégető-telepe termel: budai zsiros meszet.

Mühabaresgyára termel érdes dunahomokból készült mühabarcsot.

HAZAI ASZFALT ÉS BETONÉPITÉSI VALLALAT

KÖVÉR KÁROLY

BUDAPEST, VII., Kertész-u. 43.

Aszfalt burkolások, elszigetelések **magyar bányában termelt természetes és valódi aszfaltból. Ugyanezen anyagból, négyszögletes, magas nyomással előállitott aszfaltlapok burkolása és szállitása. BETONÉPITÉSI MUNKÁK:** csatornák, vasbetonhidak, zsilipgátak stb. szakszerü kivitele.

Müvészies kivitelü szobrászati munkák. — Specialista Stucco-menyezetekben.

Pecher Vilmos

szobrász

— Budapest, VIII., Mária Terézia-tér 15. —

Vasbetonszerkezetek elkészitését elvállalja

Gerstenberger Emil épitőmester

(Mészáros és Gerstenberger cég)

Budapesten, VII., Thököly-ut 77.

Vasbetonfödémek 15 m. fesztávolságig, szabadon felfekve; vastartók, vasoszlopok, falkapcsok fölöslegessé válnak. — Korlátlan hordképesség. Leggyakorlatibb térkihasználás. — Teljesen hangelszigetelő. Egész épületek elkészitése vasbetonból, közraktárak, áruházak, gyári épületek, gabonatárházak, lépcsők, hidak csatornák, vizi-épitkezések, viztartányok, alapozások készitése. **Tetemesen olcsóbb és müszakilag tartósabb mint vastartók közötti boltozat.**

— TELEFON 56—81. —

Szabó és Horvát

Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 30. (Nagymező-u. sarok) Telefon 67-35.

Csillár, lámpa és fémműipari telepe.

Eddigi nagyobb berendezések: Pécs város székháza Pécs, „Cabaret" Teréz-körut 28. Variéte-szinház Rákóczy-ut 63, Keresztény szövetkezetek palotájának lépcsőháza Bakács-tér, Intim-kávéház Sándor-tér 4. Intim-vendéglő Sándor-tér 4.

Munkában 3 nagy kávéház.

Nagy gyakorlat középületek világitási berendezésében.

Sport

Előkészületek a libanoni útra

Kiket igazolt a Tatabánya?

Amint már közöltük, a Tatabányai Bányász NB I-es labdarúgó csapata február 3-tól 18-ig közel-keleti túrán vesz részt. Az együttes az Asociacion Sportive-Racing Club meghívásának tesz eleget, és előreláthatólag Libanonban három, Szíriában pedig egy mérkőzést játszik.

A túra jól illeszkedik bele a Bányász bajnoki rajt előtti felkészülési tervébe, hiszen a formába hozási időszakra esik, s így a csapat ideális környezetben, kedvező éghajlati viszonyok között játszhat mérkőzéseket megfelelő erősségű partnerekkel. Portya közben a játékosok rendszeresen végzik az előírt edzéseket is.

A tervezett mérkőzések részben visszavágó jellegűek: múlt év nyarán ugyanis nálunk járt a meghívó klub csapata, a Racing. (S nemcsak a Tatabányával, hanem a Videotonnal és az MTK-val is játszott akkor barátságos mérkőzést.) Nemrégen Tatabányán járt a libanoni labdarúgó szövetség főtitkára, Elie J. Koupaly is, aki nagy elismeréssel szólt a baráti fogadtatásról, vendéglátásról.

A Tatabánya 18 játékossal indul a túrára, Gelei, Rothermer, Lévai, Töröcsik, Kovács I., Kovács II., Juhos, Horváth, Laczkó, Szabó leti vezetőik kíséretében. A gép egyébként a Ferihegyről délután 6 órakor indul és még aznap este 11 előtt megérkezik Bejrútba.

Az utazás előkészületei már megkezdődtek. Most éppen az oltásoknál tartanak a küldöttség tagjai, de az adminisztrációs dolgok is már nagyjából rendeződtek.

Közben az átigazolási időszak lezárult és tisztázódott, kik kerültek NB I-es együttesünkhöz. Ime a lista: Sántha György csatár a Nagybátonyi Bányászból, Csepecz György kapus az Esztergomi MIM Vasasból, Arató Tibor csatár az Újpesti Dózsából és Locker József fedezet a Rákóczi SE-ből. (Ő egyéb-

Asztalitenisz

1969 JAN 18
1021

Az érem emberi oldala

PETERNÁK GUSZTÁV

PETERNÁK GUSZTÁVVAL, a Labor Műszeripari Művek vezérigazgatóságának műszaki és gazdasági tanácsadójával többször találkoztam, beszélgettem már. Mindig gyári témákról, feladatokról, műszaki fejlesztésről, gyártmányfejlesztésről, piaci perspektívákról. Egyszer azt... nevében más volt a beszéd tárgya. Peternák Gusztáv egy művész barátommal cserélte ki gondolatait a metszés gyakorlatáról, fogásairól, az ehhez szükséges szerszámok készítéséről. Megkérdeztem, honnan a szakavatottság? Nevetett. — Amikor mérnöki pályafutásomat elkezdtem — mondta — oda álltam azok mellé, akik az anyag formálásával dolgoznak. Mindig érdekelt, mit bír el az anyag, miként formálható, alakítható. Most érem-metszéssel töltöm szabad óráimat. Nagyon izgalmas munka.

Randevút beszéltünk meg, amikor megtudtam, hogy az enkefalográfiai társaság tizenkettedik vándorgyűlése tiszteletére kibocsátott érem is az ő keze munkája. Most nem a mérnök érdekelt, hanem a művészet aktív kedvelője. A plaketten egy női fej látható, félig szemben, félig oldalnézetben. Ezt a kettős arcot hajfonat íveli körül szabályos geometriai formában. A hajfonat és a homlok közti részben, az agy-bioáramainak görbéi látható. Mindez együtt, zárt egységet alkotva nagyon kifejező és a kibocsátás alkalmához illő munka.

— Szabad időmet igyekszem hasznosan eltölteni, divatos szóhasználattal élve, az aktív pihenés híve vagyok — magyarázza. — Bizonyos értelemben eléggé kettős életet élek. A vele született képzőművészeti hajlam és a szakma vívódik bennem. A célszerűség, nyugodtabb életvezetés összhang... követelt. Minden a ... ga helyére kellett tennem.

GYERMEKKORA ÓTA fest, rajzol. A rajzolás, tanulmányai során, m... jövedelemkiegészítő „foglalkozás" is szerepet játszott. Szemléltető képek iskolák számára, karikatúrák lapoknak, meseképek gyerekszobák falára. így követték egymást a vállalkozások. Az ecsetet, festéket a nagyobb technikai felkészültséget követelő művészeti ágak művelése követte. Agyag kisplasztikák, fafaragási-kísérletek jelentik a következő állomást, de mindez már a technológus mérnök személyével, érdeklődésével. Ebben a szabad időtöltés a képzőművészeti hajlam és a technológus mérnök indítékai ötvöződnek, az anyagot figyelő, vizsgáló szakember dolgozik ilyenkor.

— Mire megérik bennem egy-egy technológia, már útban vagyok az új, az érdekesebb felé. Pillanatnyilag az érmék metszésénél tartok — magyarázta. — Nagyon izgalmas ez.

MÁR AZ ELKÉPZELÉS sem könnyű. A téma megfogalmazása is vívódás. Amíg elnyeri végső formáját, megannyi vázlat születik.

Elnéztem a Balassiról készített érmét. Finom művű munka. Több, mint 400 órai munka ölt testet benne. Csaknem ugyanennyi az egykori munkahely 10 éves fennállására készült érmében, amellyel a legjobb dolgozókat ajándékozták meg.

A belső kényszer új és újabb utakra viszi őt. Már látja a következő állomást: a zománcozás problematikái foglal...

Május 11–17.

EZEN A HÉTEN

A tartalomból

Jankovics Marcell rajzfilmjei 9

Súgólyuk: Halász Judit 14

Rtv-music: New Kids on the Block; Billboard-toplista 15

Horoszkóp 20

Alain Delon, a kegyetlen sármőr 21

Rádióműsor – 16 oldalon, kiemelhetően

Olvasólámpa 42

Filmlevél: Marco Ferreri Filmbemutatók; Videóújdonságok 43

A hipnotikus álom 48

Klinika; Rtv-háziorvos; Füvészkert 49

Grafo-szerviz; Levélváltás; Álomposta 55

Hang-kép mester tanácsai 60

Fejjáték: 100 ezer forintos utazási nyeremények 62

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓÚJSÁG

A Magyar Rádió hetilapja Főszerkesztő: **Brassai-Sipos András.** Vezető szerkesztő: **dr. Erős Zoltán.** Szerkesztőség: Budapest VIII., Bródy Sándor utca 5—7. (Levélcím: Budapest 1801) Telefon: RTV-újság: 138-7210, 138-8063, 138-8114. Kiadó: Magyar Nemzet Kiadó Részvénytársaság. (Levélcím: 1092 Budapest IX., Kinizsi u. 30—36.) Felelős kiadó: **Sebestyén Tamás.** Szedés, grafikai előkészítés: **Sprint Kft.,** Nyomás: Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: **dr. Csöndes Zoltán** vezérigazgató. (92-0553) Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodában (Helir, Budapest XIII., Lehel u. 10/A 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy évre: **756,** fél évre: **378,** negyed évre: **189,** egy hónapra: **63** forint. HU ISSN 0481-6048.

Az egyiptomi Nemesek Völgyében

TV2 VASÁRNAP, 16.45

A magyar tudomány, s főként különösen elvont, nem „hasznos" ágazatai furcsa viszonyban lehetnek a tömegkommunikációval, amely kapcsolatot talán a „fogcsikorgató hála" kifejezéssel írhatnánk le pontosan, azóta, hogy az újságírók rávetették magukat Zolnay László budavári szobraira, Vértes László „Samujára" vagy éppen Kákosy László thébai sírfeltárására (és akkor csak a Lászlókat emeltem ki, pedig a magyar tudósok számosan vannak, beterítik az egész ábécét). Vértes ezt úgy írja le *Kavicsösvény* című 1968-as könyvében, hogy miközben ő egy ásatási évadra kapott ötvenezer forintot, az előemberi leleteket megörökítő film több mint egymillióba került. Ez akkor pénz volt, még a nepperek se emlegettek lenézően „gurigákat", amikor egymilliós bankjegykötegekről beszéltek. Kákosy kilencedik éve ásat az egyiptomi Nemesek Völgyében, Dzsehutimesz úr sírjában. Ezalatt több film is készült a fent nevezett hajdani uraságnak, Ámon magtárai főfelügyelőjének viselt dolgairól: Rockenbauer Pál és D. Fehér Zsuzsa alkotta a legjelentősebbeket. A tényleges munka ára azonban mindig alatta marad a dokumentációénak. Erről a jó isten tehet csak nyilván, hiszen a tudós nem hibás, az újságíró se, és hát így vagy úgy, de kell a film, a reklám, a közönség tájékoztatására. Vértes tehát hálás volt, Zolnay, Kákosy is, aki azért ma már tudja, hogy a nyomorúság elérte a médiát is, állam apuka erre se szórja a pénzt, visszament gonosz mostohának.

Mindegy, a viszony ilyen, ezt tanultuk be.

A *Dzsehutimesz* című film összefoglaló is, meg nem is. Áttekinti az eddigi munkát, újat azonban a másodlagos temetkezések, a tavaly – részben – feltárt folyosórendszer bemutatásával ad, egyéni módon, ahogyan azt a professzor úr mondta, amikor megnézte az első változatot. Ez ebben az esetben dicséretnek számít, reméljük. Nem használtunk irodalmi betéteket, nincsenek sejtelmes, nagyonnagyon „egyiptomi" felvételeink, nem borongunk a múlt homályán. Ez egy 92-es film, realista, kesernyés, tárgyias, pénzmániás, „businesslike". Pontos. És rettenetesen visszamennénk majd csinálni egy pontatlant, sejtelmeset, borongóst, lelkizőt...

Szénási Sándor

A fotográfia filozófusa

Tv1 Hétfő, 23.10

A médiafilozófus élete talán utolsó interjúját 1991 októberében, Münchenben adta az MTV FRÍZ Produceri Iroda stábjának. Egy hónappal később Csehszlovákiában autóbaleset áldozata lett, 71 éves korában. Szülővárosában, Prágában temették el, ahonnan 1940-ben Londonba, majd Sao Paulóba emigrálni kényszerült. 1962-től tagja a Braziliai Filozófiai Intézetnek, 1963-tól professzor a Kommunikációs és Szellemtudományi Főiskolán Sao Paulóban, 1972-től újra Európában él, utolsó éveiben a franciaországi Robionban. Munkássága különösen a 80-as évek végén került az érdeklődés középpontjába világszerte. A technikai képek elméletét egészen új filozófiai megközelítésben tárgyalta több munkájában – melyek közül *Vilém Flusser* műve, *A fotográfus filozófiája* magyarul is olvasható.

Peternák Miklós

Elment...

1992. április huszonkilencedike. Ülök az V. stúdióban, az óra fél tízet mutat. Meg kéne szólalni – élő adás – és nem tudok. Most kaptam a hírt: Déri János meghalt. Egy órája alszik, s nem ébred már fel...

Jancsi, Jancsi – zakatol a fejem, ugrál a gyomrom, s közben fegyelmezetten mondom: Önök a Zene-szó című műsort hallják. Halálosan – élő – lázálom, az utolsó interjú vele – lehet, hogy örökre dobozban marad – a haláláról. A saját haláláról. Tényleg lázálom. Akkor is az volt, amikor ültem vele szemben Németországban, a műtéte előtt, és a nyerési esélyeiről beszélt.

Mert akart, nagyon akart nyerni. S mindent meg is tett, amit ember megtehetett, hogy győzzön. Talán élete legelőször veszített. Vagy hogy pontosabb legyek: mi vesztettünk. Mindannyian.

Fodor János

Fehér Karácsony úr

Tv1 Vasárnap 20.40

Harry Lillis Crosby, vagy ahogy Önök ismerik, *Bing Crosby*, 1901. május 2-án született a Washington állambeli Tacomában. Igaz, ő mindig azt állította, hogy születési éve 1904. 1926-ban a leghíresebb fehér bigbandvezető, Paul Whiteman szerződtette addigi partnerével, Al Rinkerrel együtt, s már a nagy fehér mágus zenekarában csatlakozott hozzájuk Harry Barris. Így alakult ki a később híressé vált Rhythm Boys vokáltrió. 1927 és 30 között több mint 60 Paul Whiteman-kislemezen énekelt Bing Crosby. Ezek közül az első sláger 1927 nyaráról a Muddy Water, amely 11. helyezett lett az amerikai slágerlistán. Egy hónappal később már első Top 10-es dalának is örvendezhetett hősünk, igaz ezt a Rhythm Boysszal követte el – a Side by Side a 3. helyig jutott. Az első Number One-ra azonban egészen 1927 végéig kellett várnia – ez volt a My Blue Heaven. Whitemanékkal három év alatt 17 Top 10-es slágert abszolvált. Ezek közül a már említett My Blue Heavenen kívül még 1928-ban az Ol' Man River és 1929 végén a Great Day volt listavezető. 1928-ban a Whiteman-zenekar énekeseként készítette első karácsonyi felvételét, de a Silent Night, Holy Night akkor csak a hatodik helyig jutott. Az 1935 karácsonyára megjelentetett szólóváltozattal pedig poptörténeti világcsúcsot állított fel. A kislemezből első nekifutásra hétmilliót adtak el, s a negyvenes évek elejére ez a szám túlhaladta a 10 milliót! De ekkor jött még csak az igazi! 1942 végén dobták először piacra a White Christmast, s az elmúlt 50 évben több mint 30 millió példány kelt el belőle.

Jellemző dalai népszerűségére, hogy 36 listavezető slágerét regisztrálták, ezzel méltán érdemelte ki a XX. század első felének legnépszerűbb énekese címet. Persze, ha belegondolunk, hogy a rockkorszak beköszönte óta a két legnépszerűbb előadó a Beatles húsz és Elvis Presley tizennyolc elsőséggel, akkor tulajdonképpen nyugodtan nevezhetjük őt századunk legsikeresebb popénekesének.

De ne feledkezzünk el arról sem, hogy Bing Crosby korának egyik népszerű filmszínésze is volt. Több mint ötven filmet forgattak vele, s közülük a Going My Way 1944-ben Academy Awardban részesült.

Laza, könnyed életviteléhez méltó volt halála is. 1977. október 14-én egy madridi klubban golfozva érte a végzetes szívroham.

Maloschik Róbert

HÉTFŐ

MÁJUS 11

Ma este	19.00	20.00	21.00	22.00
TV1	20: **Gyereksarok.** Esti mese – Cimbora	40: **Töltse velem az estét!** Vitray Tamás műsora		50: **Az én hetem**
TV2	30: **Egy esős nap.** Amerikai rövidjátékfilm	30: **Telesport**	00: Stúdió '92. Kulturális hetilap	30: **Madarak és ragadozómadarak.** Olasz film
SUPER	30: **Hírmagazin**	00: **Sportmagazin**	00: **Túlélés.** Természetfilm-sorozat	00: **Hírek**
TELE5	35: **Hopp vagy Top?** Műveltségi vetélkedő	15: **Saját szakállára.** Kanadai krimisorozat	10: **Retteg a világ.** Olasz–spanyol film	50: **Hírek**
TV5	00: **Zöld filmkocka.** Magazin	00: **Tétek/ Helyzetkép.** Magazinműsor	30: **Varietéműsor**	
3SAT	30: **Frontálisan**	45: **Prága város panoptikuma.** Krimisorozat	51: **Sporthírek**	25: **Emlékezések.** Vetélkedő
PRO7	05: **Dan August.** Amerikai krimisorozat	15: **Sherlock Holmes-sorozat. Az agyafúrt fivér**		05: **Az éjszakai sólyom.** Amerikai krimisorozat
RTL PLUS	40: **Jó idők, rossz idők.** NSZK-film	15: **Gyilkosság a hobbija.** Amerikai krimisorozat	15: **A fekete-erdei Rosel.** NSZK népies film	55: **Kulturális magazin**
1PLUS	15: **Tudományos show.** Német tévéfilm	15: **Willy Pragher fotóművész.** Portréfilm	45: **Érdeklődés**	30: **Talkshow**
SAT1	20: **Szerencsekerék**	15: **Dr. Kulani, a hawaii orvos.** Orvossorozat		15: **Rudolf főherceg utolsó szerelme.** Osztrák film
OSZTRÁK1	30: **Híradó**	15: **Sportaréna**	25: **Miami bűn.** Krimisorozat	35: **Amit tudni akarsz a szexről...** Amerikai film
OSZTRÁK2	00: **A tartományok mai napja**	15: **Egy nő a legszebb éveiben.** Két szórakoztató történet	15: **Teleszkóp.** Dok.-film	30: **Spanyolország – a Nap árnyékában.** Dok.-sorozat

Vitray-nézőben

20.40

Eddig csak hallomásból tudtam a tévészereplés fantasztikus népszerűsítő hatásáról; most már saját bőrömön is tapasztalhattam, miután Vitray műsorában három perc alatt némi koncentrálással nyolcezer forintot nyertem. Az történt ugyanis, hogy április 13-án elmentem a Mikroszkóp Színpadra, hogy nézőként egy kellemes, szórakoztató estét töltsek Vitray Tamással. Kíváncsi voltam új, élő műsorára, legfőképpen arra, hogy mire képes az „öreg kutya új kunsztok nélkül". Nem vezető szerkesztő, tévékritikus mivoltomban, hanem jubiláns magánemberként. Éppen huszonöt éve vagyok ugyanis Vitray-párti néző. S ahogy elnézem a képernyőn mindinkább eluralkodó beszélgető és show-műsorokat, alighanem maradok is...

Úgy ültem le a jobb közép második sor első székére, hogy semmit nem tudtam az est tartalmáról, noha „hivatalból" érdeklődhettem volna előzetesen. Így többek között arról sem volt fogalmam, hogy játék is lesz a műsorban. Ez lett a vesztem. Ízig-vérig játékos, rejtvényfejtő és -készítő ember lévén nehezen türtőztettem magam, hogy ne jelentkezzek betűpókerezni. Az önmegtartóztatás végül is nem sikerült, hamar elcsábultam. Egy óvatlan pillanatban elszóltam magam egy válasszal. Innen már nem volt megállás. Egészen nyolcezer forintig.

Bevallom, a végén egy kicsit restellitem a dolgot. Végül is szegről-végről szakmabeli lennék. Mit szólnak majd a kollégák, az ismerősök, netán „bundát" emlegetnek miközben a hátam ütögetik elismerően – fordult meg a fejemben az adás után. Ráadásul még kritikát sem közölhetek Vitray új műsoráról, mert ha jót írok, a történtek ismeretében rögtön kész a reagálás: naná, hogy tetszett neki. Ha pedig netán elmarasztalóan vélekednék, akkor meg én éreznék lelkifurdalást. Így hát a pártatlan, elfogulatlan nézőkre bízom, döntsék el az előző adás láttán, hogy együtt töltenek-e hónapról hónapra a képernyő előtt egy hétfői estét (legközelebb május 11-én) Vitray Tamással. Én minden esetre ott leszek a Mikroszkópon. Hogy játszani is fogok-e? Semmit sem ígérhetek. Ha ismét elcsábulnék, s netán nyernék: a nyereményemet ezennel felajánlom az állástalan újságírók megsegítésére.

Erős Zoltán

MAGYAR 1 TELEVÍZIÓ

5.45: Jó reggelt, Magyarország!
Falutévé – törvénytippel
Tizenöt perc szolgáltatás
Felelős szerkesztő: Práger György. Producer: Gyökér András

6.00: A Reggel
Közérzeti hírműsor
A műsor telefonszáma: 112-9415
Reggeli híradó (6.30 és 7.30), Mese (7.02), Sporthírek (6.40 és 7.40), Közérdekű információk (6.15), Torna (6.25), Start (6.55), Reggeli mérleg (7.15), „Címlapon" (6.47)
Főszerkesztő: Sárközy Erika
Benne:

8.05: Érettségi '92 (15')
A Művelődési és Közoktatási Minisztérium ebben az évben is a televízió és a rádió útján hirdeti ki az írásbeli érettségi tételeket magyar nyelv és irodalomból és matematikából. Ma a magyar nyelv és irodalom tételeket ismerhetik meg a nézők, a gimnáziumok és a szakközépiskolák tanulói.
Szerkesztő: Hegyi István. Rendező: Béres János

8.30: Közjáték (5')
R. M. Rilke: Levelek egy fiatal költőhöz (Ismétlés: ma, 22.45)

8.35: Deutschlandspiegel
Német nyelvű országismereti sorozat a Németországi Szövetségi Köztársaságból
A tartalomból: Ausländer in der Bundesrepublik – Indische Kulturwochen – Museum für Technik und Arbeit – Elektroautos – Freestyle
Sorozatszerkesztő: Góhér Gyula

8.50: Szeresd a hétfőt!
Közvetítés az Arany János Színházból, felvételről (ism.)
A műsor házigazdája: Presser Gábor. Szerkesztő: Módos Péter. Zenei rendező: Kovács Péter. Rendező: Antók Csaba. Főgyártásvezető-producer: Szolnoki András

9.35: A gyógyszer használ, vagy árt?
Német dokumentumfilm-sorozat
XIII/9. rész: **Áldás vagy veszély a hormonkészítmény?** (ism. – 13')
A fogamzásgátló szerekről, a műtét vagy klimaktérium következtében a hormonháztartásban beálló egyensúlyzavarról, a cortisontartalmú készítmények alkalmazási módjairól hallhatunk a mai filmben.

9.50: Szextetthely
Francia tévéfilmsorozat
25. rész: **Vizes sztori** (ism. – 20')
Francis beszappanozza magát, de nincs víz. Szerelőt hív, aki egy szerencsétlen kleptomániás fogorvostanhallgató, s nem sokat ért a munkához...

10.10: Képújság

16.00: Délutáni egyenleg
Napi képes hírösszefoglaló (10')

16.10: A piacgazdaság felépítése
Japán ismeretterjesztő, vállalkozóképző sorozat
VI/2. rész (30')
A sorozat egy japán család mindennapi életében mutatja be a piacgazdaság működését.
Közreműködik: Uno Kimio egyetemi tanár, KEIO Egyetem

16.40: Képújság

16.45: Reggeli plusz (ism. – 25')

17.10: Folyt. köv.
Megveszem ezt a nőt
Mexikói filmsorozat
8. rész (23')
Olga Ruilopez regényéből a forgatókönyvet Liliana Abud írta. Fényképezte: Jesus Acuna Lee. Rendező: Jorge Fons
Seregnyi ember indul ugyanazzal a hajóval Mexikóba. A hajó tulajdonosa is az utasok között van. Ő Aldama úr, a rendkívül gazdag fiatalember, aki nem más, mint az árva Alejandro, aki a bosszúra készül.
Rodrigo Montes De Oca – Enrique Roca (Szilágyi Tibor), Matilde – Alma Muriel (Menszátor Magdolna)

17.35: Benny Hill-show
Angol film (ism. – 17')

17.50: Katolikus krónika (10')
„Veletek vagyok mindennap..."
Keresztény hétköznapok, ünnepnapok, hírek, riportok, beszámolók a magyar és a világegyház életéből.
Felelős szerkesztő: Téglásy Ferenc

18.00: Átmenet
Érdekvédelmi magazin (35')
Szerkesztő: Müller Mihály. Műsorvezető: Bocskay Zsolt. Rendező: Vitézy László. Producer: Feuer András
18.35: Reklám

18.40: Pénzvilág
Hírek, tények, információk (9')

18.50: Mini klip-mix
Népszerű magyar és külföldi popsztárok videóklipjeiből (9')

19.00: Játék
Bűvös hatos
Rózsa György játéka kockákkal és filmekkel (13')

19.15: „Engedjétek hozzám!..."
A hitről gyerekeknek (5')

19.20: Gyereksarok
19.20: Esti mese
Jó éjszakát kíván a Disney! (8')

19.30: Cimbora (20')
Grindelwald
Svájc egyik legszebb táján járt a télen a Cimbora-kamera – 3454 méter magasan Európa tetején. Innen jelentkezik most a műsor és végül egy Budapesten rendezett svájci–magyar koncertből láthatunk részletet.
Közreműködik: a Bartók Kamarazenekar, Géczy Olga vezényletével. Szerkesztő: Rieger Johanna. Producer: É. Szabó Márta
19.55: Reklám

20.00: Híradó (25')
20.25: Reklám

20.30: Telesport
20.35: Reklám

20.40: Töltse velem az estét!
(hátha érdemes)
Vitray Tamás műsora
22.40: Reklám

22.45: Közjáték (ism. – 5')
R. M. Rilke: Levelek egy fiatal költőhöz
Felelős szerkesztő: Jókai Lóránt. Szerkesztő: Katona Zsuzsa. Rendező: Sülyi Péter. Producer: Árvai Jolán

22.50: Az én hetem (20')

23.10: Videóvilág
A fotográfia filozófusa: Vilém Flusser (45')
Készítették: Gröger Zoltán, Ilyés Kinga, Vajda Róza, Sólyom András, Peternák Miklós. Producer: Kopper Judit
(Cikk a 3. oldalon)

23.55: Késő esti híradó (5')

24.00: BBC Híradó (30')

PE TERJAK MIKLÓS

PETERNÁK MIKLÓS

F. I. L. M. A magyar avantgárd film története és dokumentumai. Szerkesztette: Peternák Miklós. Budapest, Képzőművészeti Kiadó 1991. 351 l. (Dosszié) – 168 Ft

A Dosszié sorozatban lát napvilágot a F. I. L. M. című kötet, Peternák Miklósnak, a szakma avatott ismerőjének szerkesztésében és bevezető tanulmányával. Ez az első magyar nyelvű összefoglalás az európai filméletben valóban nagy szerepet játszó művészekről, Balázs Bélától Bódy Gáborig. A kötetben korabeli újságcikkek s más dokumentumok is helyet kapnak, átfogó képet adva a valóban nemzetközi rangú és szerepű magyar avantgárd filmkultúráról.

HUNGARY

GARDENS YE

SZERETETTEL MEGHÍVJUK

A

NA-NE GALÉRIA

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÓJÁRA

1990. SZEPTEMBER 21-ÉN 16^{15} ÓRÁRA

ESZTERGOMBA A VÁRMÚZEUMBA

A KIÁLLÍTÁST
GÖNCZ ÁRPÁD, KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK
NYITJA MEG.

A NA - NE Galéria 1990. június 24-én nyílt meg Budapesten, nyolc művész közös kiállításával. Első együttes bemutatkozása ez olyan alkotóknak, akik közül többen régóta baráti és/vagy munkakapcsolatban állnak egymással, egyéni és társszerzőként készített műveiket jól ismerheti a hazai, s még inkább talán a nemzetközi, művészet iránt érdeklődő közönség. Közös jellemzőjük még - Bachman Gábor szemléletes leírásával - hogy a '80-as években gyakorta megkapták a "NA NE, hát ezt azért már mégse ...." mellékmondattal érzékeltethető hivatali ellenreakciót, mely mára részben névvé szelídült.

A NA - NE mozgalom zászlaját kitűzve jelezni kívánják, hogy nem keserűségüknek adnak hangot, a korábban meg-nem-valósult tervek, fölöslegesen elpazarolt energiák miatt. A galériaépület létrejötte ezért is esemény, a produktív és paralell-kultúra határozott jele. Építészeti tervezője Bachman Gábor. E munka a nemzetközi szakirodalom által újabban "dekonstruktivizmusként" megjelölt művészeti (építészeti) irányhoz kapcsolható.

Golovics Lajos - a galéria és az azt működtető Meta-R Kft vezetője - korábbi műkereskedelmi, kiadói tevékenységét (mely többek között a Belvedere c. művészeti magazin megjelentetését jelenti) munkatársaival ezen új, művészileg szervezett térben folytatja.

A budapesti kiállítást Konrád György nyitotta meg, s a bemutatón Bachman mellett Rajk László, Giorgio Söss (Art Deko), Szalai Tibor, Vida Judit, Király Tamás, Doktor (Czalbert János) és Kovács Attila műfajilag is sokszínű munkái kaptak helyet.

Az esztergomi bemutatkozás az első olyan alkalom a galéria megnyitása óta, ahol a NA - NE Galériáról, mint műről, s művészeiről egy kiállítás formájában együttes képet kaphat a közönség.

PETERNÁK MIKLÓS

PETERNÁK MIKLÓS

PETERNÁK MIKLÓS

Szerényi Gábor
ellenőrző lapjából

ÉS 1991. 22. sz.
12. p.

RS SURFACE
ER PERMIT
TON 03

By air mail
Par avion

POSTAGE PAID
2
GT. BRITAIN
NORTHAMPTON
SERIAL NO. 79

******

Media Research

A művészet történetében az előzmények nélküli dolgok gyakran médium-kutatásként jelennek meg. A Media Reserach célja, egy belső információs bázis létrehozásán kívül, a befejezetlenségnek mint kutatási stratégiának és gondolati inspiráló tényezőnek szem előtt tartásával korszerű formában és nyelven egy olyan igényt kifejezni, mely mindig is jelen volt az avantgarde művészet történetében.

A Media Reserach tagjai ismert fiatal képzőművészek és teoretikusok, akiknek közös jellemzőjük, hogy nem szívesen ragadnak le egyetlen médiumnál. A Stockholmban élő Bora Gábor elméleti és tanári tevékenysége mellett részt vesz performence-ekben. Böröc András New Yorkban legújabban kenyér-szobrokat készít. Peternák Miklós a tudományos életen kívül filmezik és egy Média-tanszék létrehozásán munkálkodik. Révész László László a festésen kívül nem veti meg a performence-eket vagy a kompjuter-grafikát sem. Sugár János két kiállítás között operát ír és rendez a videóról, performence-eket készít, vagy éppen Alternatív Filmiskolát vezet Peternákkal közösen, és mindketten a Képzőművészeti Főiskola tanárai.

A Media Reserach eddigi sokrétű tevékenységéből kiemelkedik a tavalyi esztergomi video-művészeti nyári egyeteme, majd az 1990. szeptemberében a Műcsarnokban megrendezett „Virtuális valóság" című kompjúter animációs szimpózion (melynek video-dokumentációját szintén a csoport tagjai készítették el és az anyag hamarosan a TV2-n kerül bemutatásra). 1991 őszére pedig nemzetközi filmfesztivált szerveznek. „Panama" címmel 1991 elején összeállítottak egy színházi bemutató-sorozatot olyan produkciókból melyek közös jellemzője, hogy a „színházat", a színházi műfajokat (de csak azokat) elsősorban a hagyományos értelemben használják.

Timár Katalin

Érintetlen képek

Szilágyi Lenke kiállítása, Budapest Liget Galéria 1991 III. 29.-IV. 12.

Fényképezni annyi, mint jelentőséget adni valaminek - írja Susan Sontag. Szilágyi Lenke fotóművész egy képén valahol Katowicében, a vasút mellett, boltíves lépcső tövében gyerekek játszanak. Hajnal van: a villanófény egy hatalmas oszlopot választ el a derengéstől. Az egész ismerős valahonnan. A gdanski dokkokban éjjel, egy cölöp körül hattyú úszkál: fehér madártej-habok a sötét kikötőben. Majd egy debreceni lakótelepi lakás tanécstalanul toporgó lakóit látjuk: felrobbant az orosz tévé. Ismerős ez is.

Katowice, Prága, Moszkva, Gdansk, Debrecen és a Keleti pályaudvar. Balkánromantika. Komor boltív, oszlopfő, balkon és híd, málló vakulatú lépcsőházforduló, gyárkémény, vagon. Éjjel, vagy hajnalban, mert Szilágyi Lenke nappal nem szeret *annyira* fényképezni - ahogy mondja. A vaku még élesebben emel ki egy-egy további részletet az exponálás által már kiemeltből; a mellékes helyszínt rangossá avatja, az emberi lepusztultság képei patinát kapnak. Kétes hierarchiát teremt a vaku: tárgyilagos fénybe vonja az éjszakai táj egy-egy részletét, de ha elvillant minden újból a szürke derengésbe hull vissza. Az esetlegesség itt a mulandóság szinonímája.

Ansel Adams „a szeretet és rádöbbenés eszközének" nevezi a fényképezőgépet. Szilágyi Lenke nem agresszív fotós: modelljeit tartózkodó szeméremmel közelíti meg. Ahogy a cseppet sem felforgató éjszakai vakuvillanások lágyan visszaengedik a kiemelt részletet a maga birodalmába, úgy vonulnak vissza az objektív elől a modellek személyiségük sáncai mögé. Még a frontálisan - a legtárgyilagosabb beállításban - ábrázolt modell is intakt marad: érintetlen egész. Egy vidéki házban, szecessziós kanapén tízév körüli cigánylány unatkozik. Almát szorongat a kezében. A díványkarfán faragott oroszlánfej. A kép nem demonstrál, csak dokumentál. A kamera sem nyomoz, a modell tabu.

Lehet gondolkozni Szilágyi léenke fotóin. Az állatok - kikötői hattyú, kitömött vadkan, lépcsőházba tévedt csirke - az idill maradék, szétszóródott puzzle-darabkái a nagyvárosban. Sok humorral és lehelletnyi pátosszal ábrázolva.

Bartholy Eszter

Vándorok és vándorlók

Szovjet művészek kiállítása Budapest, NA-NE Galéria 1991. III. 18. – IV. 30.

A NA-NE Galéria legújabb kiállítása hét Szovjetunióból érkezett művész alkotásait mutatja be. Az egymástól színvonalukban is nagymértékben különböző munkák eltérő tradícióhoz, szellemiséghez kötődnek.

Anatolij Sztepanenko *Moflar mágus álma* című képe témáját és színvilágát az ukrán folklórból meríti, s ez összefonódik egy egyetemesebb jelképrendszerrel, mely fő elemeit távol-keleti filozófiákból, különböző vallásokból veszi. Ez az elvont jelképiség a legújabb műveken tematikus koncepcióként, kalligrafikus tömörséggel jelenik meg. Képeinek egy másik csoportján egyetlen intenzív érzelmet ábrázol élénk színekkel és energikus ecset-vonásokkal, csurgatással (*Könnyező Harlekin, Életmentő*).

Egészen más hagyományra épít a két leningrádi festő, Viktor Burtasz és Alexander Szidorov, akik az orosz avantgarde konstruktivizmusának folytatói. Számukra minden látvány geometrikus sémákra bontható, de ez a síkba transzponáló analízis nem zárja ki a figuratív ábrázolás lehetőségét. Míg Burtasz képein az erős kontúrozás a személyes élménvvilág expresszívebb bemutatását hangsúlyozza, addig Szidorov feltűnő színeivel dekorativitásra törekszik.

Jurij Horovszkij hasonlóan élénk kolorittal festett képe, a *Szerelmes dobosnő* a klasszikus hagyományt idézi, a fekvő akt puttóval ironikus átfogalmazása a reneszánsz Vénuszainak.

A szervezőknek meg kellett küzdeniük számos akadállyal, mely a kialakulatlan szovjet működereskedelmi struktúrából fakad, azonban az útkeresést, a kiforratlan helyzet lehetőségeit jól illusztrálja ez a kiállítás.

Degovics Csilla

art művészeti magazin
magyar melléklet
© 1991
ISSN 0866-4447

Kiadja a G+J AG&CO (Hamburg) az Argos Kft.-vel együttműködve.
F. k.: az Argos Kft. ügyvivője
Szerkesztő: Branczik Márta
Fordítások: Szántó Tamás
Veress Anna
Havas Lujza
Bácsatyai István

Ára: 295.- Ft

PETERNÁK MIKLÓS

Képzőművészek közgyűlése

A Kállai Ernő Kör nyilatkozata

A Kállai Ernő Kör tagjai, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének műkritikus tagjaiként megkaptuk az 1992. június 3-ára összehívott „művészeti tanácskozás és elnökválasztó közgyűlés" meghívóját. Túl azon, hogy nem értjük, mit is jelent e kettősség, alább az elnökválasztás módjával kapcsolatban szeretnénk a széles nyilvánosság előtt a közgyűlés összehívóihoz, illetve az ott szereplést vállaló kollégákhoz fordulni.

Mint a több száz példányban kiküldött programból megtudhattuk, a Németh Lajos professzor elhunyta óta üres elnöki hely betöltésére, azaz az elnökválasztás procedúrájára 15, azaz tizenöt percet szántak az előkészítők. Ez az elképzelés aggodalommal tölt el bennünket. Tizenöt perc alatt egy átlagos úttörőőrs vezetőjét sem lehetett tisztességesen és korrekten megválasztani.

Ebből az elképzelésből a demokrácia működésének és lényegének, a vitának a helye hiányzik. Nem mehetünk el szó nélkül emellett. Ugyanis az elmúlt hónapokban több olyan aggasztó jellel találkoztunk, mely azt bizonyította, hogy a Magyar Köztársaságban még nem alakultak ki és nem rögzültek a demokrácia lényegét alkotó pluralizmus gyakorlatának élményei és eljárásai.

Azért fordulunk a nyilvánosság előtt a magyar művészetért felelősséget érző kollégáinkhoz és a közvéleményhez, hogy gondolkodjanak el azon, miféle választást is készítenek elő.

Azt javasoljuk, hogy a szövetség új elnökét meghatározott időre, egy szabályszerűen előkészített, e célból összehívott közgyűlés válassza meg.

Attól tartunk, hogy 15 perc alatt akkor lehet elnököt választani, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elkerülni.

Budapest, 1992. május 14.

A Kállai Ernő Kör nevében:

Andrási Gábor, Chikán Bálint, Dobai Ágnes, Fitz Péter, Forgács Éva, Frank János, Gergely Mariann, György Péter, Hajdú István, Haulisch Lenke, Jerger Krisztina, Kovács Péter, Lóska Lajos, Méray Katalin, Pataki Gábor, Peternák Miklós, Sárosdy Judit, Szegő György, Tímár Árpád, Tóth Ferenc, dr. Ury Endréné, Wehner Tibor

Élő népművé

„Kultúrát nem lehet ö
elődök kultúrája egy-ket
log, ha minden nemzedé
újra meg nem szerzi mag
Kodály Zoltán ezen szava
pénteken megnyíló tárla
rajzi Múzeum. A X. Orsz
művészeti Kiállítás a Mag
lődési Intézet rendezéseb
Több mint 3000 beérkeze
a zsűri által kiállításra ér
és díjazott tárgyak együtt
nek az elmúlt 10 év legjo
munkáival. Így a Nyíreg
jubileumi alkalomra a fő
rült anyag teljes keresztme
ja a hagyományokból újr
zott kézműves-tevékenys
fafaragásnak, népi szob
bútorkészítésnek, nádfoná
kasságnak. A tárlat az ide
mi főszezonban mindvé
lesz, augusztusban zárja ka

PETERNÁK MIKLÓS

lozások, szesztornák…

Kati alkoholista lett. Az ital tönkretette a házasságát, majd az egészségét – gyomra háromnegyedét kellett kivenni –, végül a személyiségét is megtámadta. Padlóra került. Vegetáló emberi roncs lett. Csoda, hogy életben maradt.

– Az A. A. – Anonymous Alcoholics – önsegélyző szervezet segítségével tudtam talpra állni – meséli Kati asszony budai lakásán. – Az A. A. ma már

[illegible] az életünket mérgező szenvedélyről, arról, miért menekültünk az italhoz. Ha rájövünk a miértre, könnyebb az alkohol végleges elhagyása. Az A. A. nagyszerűsége abban rejlik, hogy felismertük: egy alkoholbeteget csak egy másik alkoholista képes meggyógyítani. És aki igazán meg akar szabadulni szenvedélyétől, annak mi segítünk. Csak erős, komoly szándék szükséges hozzá.

Egy magyar orvos hozta el

5426-os ügyeleti telefonszámon lehet hívni.

Az USA-ban sikk lett A. A.-ba járni. Ott kezd kimenni a divatból az öncsaló, egészségpusztító pótszerek divatja. Az új generáció magában, erejében bízik, és aki teheti, igyekszik szabadulni önpusztító szenvedélyétől. Remélhetőleg nálunk is divatba jön az A. A. Elsősorban azoknak ajánljuk, akik eltökélték: szeretnének józanul élni. Mert élni csak úgy érdemes.

TRIZNA ISTVÁN

Ha hinni lehet a reklámfotónak, ilyen derűs és gondtalan utazást kínál az Audi „vastagbőrű" exkluzív kivitele

olyan sportkocsit szeretett volna megrendelni, amely nemcsak a támadást képes elhárítani, de visszavágásra is használható. (Nyilván sok James-Bond filmet látott az illető!) Kért néhány extrát is: beépített géppuskát, gázkilövő-készüléket, a keréktárcsákra pedig gombnyomásra kiugró lándzsákat, amivel a támadó kocsik gumijait kívánta volna összeszurkálni.

TAR ANDRÁS

PETERNÁK MIKLÓS

Kurui, 1991. aug. 14. 12. p.

KIVÁLÓ MINŐSÉGŰ
TRIKÓK 105 FT-TÓL 250 FT-IG,
különböző színekben és méretekben átvehetők
A HERNÁD U. 38. SZ. ALATT,
készpénzfizetés ellenében, hétköznap 7–15 óráig.
KÍNÁLUNK TOVÁBBÁ
viszonteladóknak és reklámajándéktárgy-
felhasználóknak
TOLLAKAT, TERMOSZOKAT, ESERNYŐKET.
✆: 118-5931, 122-5562

KETTŐS KASZA, VASBUNKER

Ha ebbe a múzeumba bezárnának engem éjszakára, mindent megtennék annak érdekében, hogy kijussak innen, akár komoly sérülés árán is. Ahogyan sétáltam nappal, rendes megvilágításban a Sub voce – Hang alatt – című kiállításon, fiatal magyar művészek installációi, mobiljai, happeningszerű színpadképei között, az jutott eszembe, hogy ha ez a mai magyar közérzet, akkor lépjünk ki a 15. emeletről egy csukott ablakon át. És ez nem nevezhető kávéházi dekadensek közérzetének. Klimó Péter Vörös tere, ahogyan keveredik benne teljes hangzavarban Orff, Wagner és Eno zenéje, kínzókamra is lehetne, olyan, ahol nincsenek fizikai tortúrák, de ember élve onnan ki nem jön. De semmivel sem vigasztalóbb az a hatalmas vasbunker, amelyben szénnel teli csille mozog – mint a leprások völgyének élelmiszerkosara – vagy az a kettős kasza, amely malomkerékként forog. A legrémisztőbbek mégsem ezek, hanem azok a tárgyak, amelyeket kamerákkal kötöttek össze – ez korunk legyőzhetetlen ördöge, olyan világ, amelyben a pokol – Sartre szavaival – mindig valaki más, amikor a megfigyelőből bármelyik pillanatban megfigyelt lehet, amikor nincsen magánélet, amikor folyton attól kell tartanunk, hogy eláruljuk magunkat, és lassan-lassan beleőrülünk ebbe a kivédhetetlen bűntudatba. Mindössze két installáció ad emberi dimenziót: az egyik egy parasztszoba, amelynek Tisza tv-jén modern mozgásszínház látható, és egy emlékmű – Peternák Miklós kompozíciója –, amely egy felfüggesztett körteből és egy mázsányi rothadó almából áll.

Ez már nem öncélú polgárpukkasztás, ez már nem arra megy ki, hogy bármilyen eszközzel kikergessék a közönséget. Ez már 1991 Magyarországa. E tárlatot mindenki egyedül nézze meg, ne hallgasson meg kommentárokat sem. Csak gondolkozzon el…

GÖBÖLYÖS N. LÁSZLÓ

Addig nézed, amíg beleőrülsz...

A kommunizmust a videó buktatta meg?

Még egy hétig tombol a Műcsarnokban a holland—magyar videóinstallációs kiállítás. Ezt az élő, lélegző, pillanatonként változó tárlatot — ahol különös objektek és videólények villognak, spriccelnek, robbannak, hörögnek, suttognak és sikoltoznak, s néha papírszalvétaként gyűrik össze megbízhatónak vélt térlátásunkat — azoknak is érdemes megnézni, (vagy ami elkerülhetetlen: átélni), akik ösztönösen irtóznak az elektronikus szobrászat és piktúra illékony látomásaitól. Legfeljebb a veretes kapuzaton kitámolyogva úgy érzi magát az ember, mintha központi idegrendszerét épp akkor kapta volna vissza egy pszichológiai gyorstisztítóból.

A legmegdöbbentőbb élményben mégis akkor lesz részünk, mikor kilépünk az utca forgatagába, és a „tapintható", reális világ néhány percig teljesen valószínűtlennek hat. Hisz a médiumok által teremtett képzetek mellett elhalványul a valóság. Talán nem véletlen, hogy egy francia videóteoretikus szerint a kommunista rendszerek összeomlásához részben az is hozzájárult, hogy nem volt eléggé „tévészerű", és halálra untatta a készülékek előtt tespedő alattvalókat. Ezzel szemben sokan úgy vélik, hogy a k a m e r a, amely ellenőrzés alatt tartotta az állampolgárokat, kileste legintimebb titkaikat, a totalitáriánus hatalom igazi szimbóluma.

Ebben az állításban körülbelül ugyanannyi a túlzás, mint az igazság. Mert a kiállító magyar művészek többsége a hetvenes években indult el pályáján, Bódy Gábor és Erdély Miklós intermediális törekvéseit követve. Gyanús „mássága" miatt a hatalom valóban rajtuk tartotta a szemét. (Bár meg kell jegyezni, hogy művészetükre az üldöztetés és a zaklatás — ma már „pótolhatatlan" — inspiráló erővel hatott.) Ahogy egykor ők álltak megfigyelés alatt, most a nézőt állítják a videóinstalláció látóterébe, aki saját arcával, testével, gesztusaival részévé válik a műalkotásnak. A képernyőn megjelenik saját átlényegített énje, s önmagát műtárgyként szemlélheti (narcisztikusan). A közönség személyes jelenléte és együttműködése tehát lényeges eleme a műnek. Ilyen interaktív munka például Árvay György rozsdás, olajszagú ipari ketrece, ahová a látogatónak be kell dolgoznia magát. Mindenki önmagára ismerhet Sugár János delejesen vonzó videótükrében (a Plusz—mínusz pátosz-ban). Felejthetetlenül taszító Almási László Killerje, a

ból álló „halálgép", amely könnyen megsebesítene bárkit, aki a közelébe merészkedik.

A közelmúlt kelet-európai forradalmai és lelki traumái nem tükröződnek a magyar anyagban, Galántai György ma is szorongást keltő (berlini) falának kivételével. A magyar értelmiségi (művészi) lét természetrajzához meggyőző adalék Szirtes János performance-a, aki addig veri a fejét egy tévékészülék sarkához, míg annak tetejéről egy kristálypohár le nem zuhan. Hasonlóan abszurd helyzetet jelenít meg Peternák Miklósnak (a képen látható) Műelemzés című installációja. Az almahalomba temetett monitor, s afölött a valóságos térben is egy körte kering. S a gyermekkorunkból ismert kérdés költői megfejtéséhez, hogy négy alma meg két körte az hány szilva, az időközben megrothadt gyümölcsök illata gerjeszt schilleri ihletet.A szerényebb technikával, de nem amatőri színvonalon bemutatott magyar interaktív munkákkal szemben — René Coelho tervei szerint fölépített — Imago című holland tárlat, elsősorban a teret és az időt „megcsavaró" objekteket és az elsötétített „oldalkápolnákban" varázslatosan sugárzó, narratív műveket mutat be. A félhomályban elrejtőzhet a néző, amíg tart a néhány perces hang- és fényrituálé. Ezek a „régi", két-három éves, klasszikussá érett alkotások, amelyeket már megvásároltak az európai kortárs művészeti múzeumok. Legtöbbjükben ott feszül a látszat és valóság, a múlt és a jelen ellentéte. Bert Schutter monitorokból összerakott monumentális szélmalomszárnyai stabilan állnak, de a képernyőn a lapátok méltóságteljesen forognak., Jeffrey Shaw „történelemgépe", amelynek karját a látogatók is forgathatják, fáradhatatlan malomkőként az emlékezetbe morzsolja az időt. Agyunkat ugyancsak megtornáztatja azzal, hogy plasztikusan érzékelteti: a

Ihlető illatot áraszt Peternák Miklós Műelemzése FOTÓ: RÓZSAHEGYI TIBOR

örök múlt. Különleges komputertechnika működteti Bill Spinhoven „időnyújtóját", amely pillanatok alatt megőrjít bennünket, mert problematikussá teszi számunkra az „itt és most" fogalmát. Jelen idejű mozdulatainkat a képernyőn messzi múltként látjuk viszont. A tér „beszívódik", minden visszafelé mozog, ha földre dobunk egy papírlapot, az legnagyobb meglepetésünkre az ég felé száll. A képernyők vibrálásában szétthull az idő, a vadítóan kavargó képek egyszerre vonzanak és taszítanak bennünket. Ahogy Walter Benjamin mondja: addig nézed, amíg beleőrülsz, ugyanakkor, mintha a fáradtság felélesztené az elérhetetlen utáni vágyat.

Mészöly Suzanne, a Soros Alapítvány Képzőművészeti és Dokumentációs Központjának igazgatója a kiállítás egyik rendezője — miközben megmutatja az installációkat működtető „agyközpontot", amelyet Amszterdamból vezérelnek és kontrollálnak telefonon — elmondja,

ben rendeznek egy-egy tematikus tárlatot. Ezt megelőzően a magyar textilművészetet, az experimentális fotográfiát és az architektonikus műveket mutatták be. A német „videópápa", dr. Wulf Herzogenrath elnökletével összeült nemzetközi zsűri, amelynek munkájában Keiko Sei japán, René Coelho holland, Kathy Rea Huffman amerikai műkritikus és Néray Katalin, a Műcsarnok igazgatója is részt vett, a nyilvános pályázaton benyújtott művek közül 18 magyar művész munkáját fogadta el. A szponzorok — többek közt a Sony, az ITT Nokia, az Informatika kisszövetkezet és a Goethe Intézet — segítsége nélkül azonban aligha valósulhatott volna meg a magyar videóművészetet nemzetközi rangra emelő nagyszabású tárlat. A Soros Alapítvány ugyanis csak a kezdeti lépésekhez szükséges támogatást adta meg, hogy ne zárja ki teljesen a hazai mecénásokat a kortárs művészetek pártolásából...

Stark B. László

PETERNÁK MIKLÓS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

1971 AUG 24

Peternák Gusztáv

1021

Érme- és pénzkiállítás Esztergomban

A forint születésének évfordulója tiszteletére rendeztek Esztergomban érme- és pénzkiállítást. A művelődési házban látható tárlat a Gyűjtsön velünk! csereklub numizmatikai szakosztálya négy tagja, Peternák Gusztáv, Szabó Ferenc, Maros József és Roszivál Miklós anyagából állt össze.

Magyarországon az első pénzverőhely Esztergomban volt: 250 éven át ebben a városban verték hazánk fém pénzeit. Újabban ismét foglalkoznak művészi érmék készítésével: Peternák Gusztáv alkalmi érméi már elismerést vívtak ki, s a fiatal Szabó Ferenc is jeleskedik e művészeti ágban. A kettőjük által készített művészi kivitelezésű érméket is láthatjuk az esztergomi tárlaton. Különösen Peternák Gusztáv alkotásai tűnnek szembe: a Balassa emlékérem, az I. István érme, a Go-Kart — és még számos művészi kivitelezésű munka dícséri készítőjét.

Maros József Mária Terézia és Ferenc császár korából, Roszivál Miklós Ferenc Józseftől napjainkig gyűjtött pénzeit mutatja be. Különösen érdekes és történelmileg értékes bankókat is láthatunk: A New Yorkban kiadott Kossuth 50 dolláros — az államférfi sajátkezű aláírásával —, vagy az első szovjet — orosz pénz. A pénzeken kívül számos relikvia színesíti a kiállítást: láthatunk egy eredeti fényképet arról a nyomdagépről, amellyel az 1848-as Kossuth bankókat nyomták; különösen értékes a Kossuth által kiállított kincstári utalvány. Szerepelnek az 1915-ös Esztergom—tábori hadifogolytábor fémpénzei is.

A Gyűjtsön velünk! klub első kiállításán külön fejezetet szenteltek az 1946-ban megszületett forintnak. Látható a tárlaton az első százforintos, amely még kék színű volt, s egy női mellkép díszítette. Roszivál Miklós gyűjteményében található a Bartók, Zrínyi, Liszt emlékpénz, amelyeket 25-50 forintos címletben adtak ki — értékük ma már 6-700 forint körül mozog.

Ami a kiállítás értékét jelentősen megnövelte: a numizmatikai szakosztály sokszorosított pénztörténeti tájékoztatót állított össze, amely ötletesen szemlélteti a pénz kialakulásának történetét

(csolnoki)

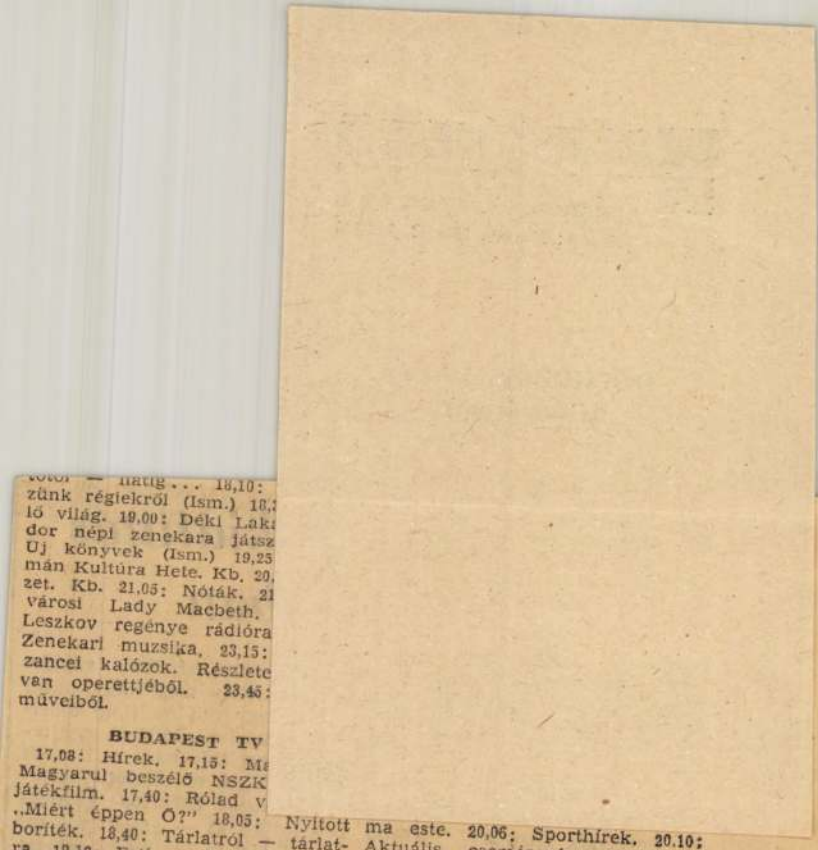

totól — hatig... 18,10: zünk régiekről (Ism.) 18,
lő világ. 19,00: Déki Lak
dor népi zenekara játsz
Uj könyvek (Ism.) 19,25
mán Kultúra Hete. Kb. 20,
zet. Kb. 21,05: Nóták. 21
városi Lady Macbeth.
Leszkov regénye rádióra
Zenekari muzsika. 23,15:
zancei kalózok. Részlete
van operettjéből. 23,45:
műveiből.

BUDAPEST TV

17,08: Hírek. 17,15: Ma
Magyarul beszélő NSZK
játékfilm. 17,40: Rólad v
„Miért éppen Ő?" 18,05: Nyitott
boríték. 18,40: Tárlatról — tárlat-
ra. 19,10: Esti mese. 19,30: Tv-
híradó. 20,00: Táncdalfesztivál —
1971. Döntő I. rész. Kb. 21,00: Is-
ma este. 20,06: Sporthírek. 20.10:
Aktuális események képekben.
20.15: Salamanca pokla. Tv-játék.
21,00: A főnök. Film. 21,50: Tv-
híradó.

vőben már a legnagyobb nyugalommal tudom meglátogatni bármikor, ugyanis olyan nők táborába tartozom, akiket gyakran látnak német tisztek társaságában – fakadt ki dühösen.

ogassa, legjobb volna még
ondta a lány az előszobá-
a baj, majd együtt törjük a
n boldogul. Maga német?
iesen, s azonnal kapcsolt,
al Jeanne Mole kezébe ad-
ndta –, nagy baj van. Ha

elmegy, ha addig Vormann
gy még rövidebben fogal-
esz, mert élve nem adja át.
gy gondolta.

.

on Vormannra várt. Mást
távozása után elment a
gy Elert ezredes közvetle-
ajtott és valószínűleg csak
nem sikerült kiszednie a
esterből, hogy elutazása
hadnaggyal. Ez természe-
ene valami sokat, hiszen
n is találkozhatott Elerttel,
átogathatott von Vormann
tt utaztak?

1382. Fra

A XIV.

Madonna a gyermek

Egész alak, ül és sz
közelebbről meg nem határo
a gyermek Jézust karolta át
hullámos, palástját fejére vet
gal kötötte meg. Keblére ék
zat mezőin rosetták vanna

Márványszobor, magass
Vétetett az 1896 november 2

Egger Testvérektől 2000 K-á
2-án (390–896). — Az elsz
czius 25-iki 13050 sz. leirat

III

Pl.

VéA. 1896.

Péterka Jankó

tesséri farajó

l. Sörös Pongrác: A bakonybéli apátság tört. II. k. A pannonhalmi Szent-Benedek-Rend tört. IX. k. Bp. 1904.

544 l.

Fentiekből következik, hogy egy ilyen kurzuson nem sok keresnivalója lehet annak, aki üzleti vagy a konzumkultúrához illeszkedő céllal kívánja használni például a videót vagy a komputert, aki olyan konkrét, praktikus ismeretek felvételére vágyik, melyek őt néhány sebességfokkal feljebb kapcsolnák a céljához vezető útján – holott valójában itt sem út, sem sebesség, sem személy nincs jelen. De egyúttal az is világos: annál jobb a helyzet, minél többféle céllal és háttérrel, vággyal és tapasztalattal rendelkező hallgatóból áll össze egy-egy évfolyam. Minél több eltérő út körvonalazódik és mutatkozik meg – anyagok, elkészült anyagok által – egymás mellett, annál hasznosabb mindenkinek a jelenlét.

És persze feladatok szükségesek, állandóan, azonos kiindulópontot nyújtó feladatok, inspiratív, vagy egyszerűsége és banalitása miatt az első látásra csüggesztő, de épp ezért igen nehéz feladatok. Melyek elvégzése nemcsak azért jó, mivel minden hallgató külön-külön megcsinálja és ebből tanul(hat), de különösen és elsősorban azért jó minden egyes hallgatónak, mert a többi is megcsinálja, s így mintegy a többiek munkája tükrében érzékelheti magát. És ugyanakkor nem lehet egy kitűzött cél és program – nem valamiféle önismereti-pszichologizáló kurzusról van szó – s nem is tűzhető így ki, ha szeretnénk, hogy megvalósuljon. Mindenki csak önmagától jöhet rá, a neki értelmes megfogalmazásban, ha rájön. Az oktató feladata pedig szerencsés esetben annyi, hogy figyeljen arra az együttlétek („órák") alatt, és lehetőség szerint ne hagyja csökkenni a közös munka feszültségének intenzitását. Ha ilyen tendenciát lát, köteles új feladat vagy új szempontú elemzés által inspirálni. Azt is lehet mondani, akkor működik igazán a dolog, ha az oktatónak szinte meg se kell szólalnia.

Fentiekből kiderül, hogy az oktatás legfontosabb részének a konkrét, feladatokon alapuló anyagok készítését, s a közös elemzést tartom, bármely, akár több „médiumban" is, ezek rendszerességével – amit a könnyebbség kedvéért nevezhetünk „gyakorlatnak" is, megkülönböztetve legalább egy bekezdés erejéig az „elmélettől". Utóbbi annyit jelent leginkább, hogy valaki áll és beszél, míg mások ülnek és hallgatnak. Kétségtelen, hogy az elmélet itt említett formájában inkább korlátként jelenhet meg. Ezért olyan módon kell felmutatni, hogy a specializáció diszciplináris különbsége – a Moholy-Nagy által „szelet-embernek" nevezett állapot – úgy váljon láthatóvá, mint az egyén számára a társadalom által szabott ruha, melyből alkalmasint át is lehet öltözni, ha ráébredünk, hogy a ruhatárunk bővíthető, és van hol.

Tehát itt, e sajátos, önmaga definíciója helyett egy szellemi identitáshoz ragaszkodó szférában nem szakismeretet kell nyújtani, hanem ismeretet, amely egy nehezen behatárolható, de könnyen hozzáférhető, tapasztalható, érzékelhető területet, a látható világot s annak technikai képek révén bemérhető szeletét kívánja az egyén számára megfoghatóvá tenni – s így persze visszahat a szakmára is, egyébként. Nem médium-szakértőkre van szükség, hanem önmagukat és környezetüket érteni próbáló emberekre (művészet mint megismerés), akik ehhez minden eszközt, így az új médiumokat is igénybe kívánják venni.

*

P.s.: Vessük össze a fent leírtakat azzal a másik, ismert állapottal, melyet Nietzsche így fogalmaz meg:

Egy doktoravatásból. „Mi a feladata minden magasabb iskolázásnak?" – Hogy az emberből gépet csináljunk. – „Mi ennek a módja?" – Tanulnia, unatkoznia kell. – „Hogyan érhető ez el?" – A kötelesség fogalma révén. – „Mi ehhez a példakép?" – A filológus: ő biflázni tanít. – „Ki a tökéletes ember?" – Az államhivatalnok. – „Melyik filozófia adja az államhivatalnok legfejlettebb formuláját?" – A Kanté: Az államhivatalnok Ding an sich, bíróvá téve az államhivatalnok mint jelenség fölött. (Egy korszerűtlen ember portyázásai. 29.).

PETERNÁK MIKLÓS

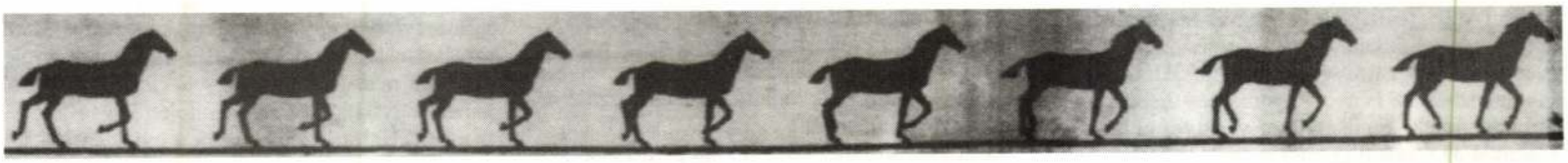

Nem vagyok ájtatos manó

Csapongások Grunwalskyval

I.

Ha a sikert nem anyagiakkal mérjük az intellektuális munkában, akkor Grunwalsky Ferenc ma egyike a legsikeresebb filmkészítőknek hazánkban. Aligha megszokott dolog, hogy a napi kritikában többször is, kertelés nélkül remekműnek nevezzék egy mai magyar filmalkotó valamely munkáját, ahogy vele megtörtént a Kálnoky László versei indíttatására készített televíziós *Közjáték*a, a *Napról napra* bemutatója után. *Goldberg variációk* címmel rendezett filmje a mostani filmévad igen jelentős eseménye. Amellett operatőrként elvitathatatlanul az élen jár: Szomjas Györggyel eredeti stílust kimunkálva működik együtt immár régóta, legutóbb a *Roncsfilm* bizonyította ritka képalkotó tehetségét.

Mi az az alapvető élettanulság, amit kezdettől fogva hurcolsz magaddal, s ami első rövidfilmjeidtől, mondjuk, az Anyaságtól kezdve egészen a Goldberg variációkig vissza-visszatér munkáidban?

Egy mondatban összefoglalni nehéz. De ha kell: „Mért hal az ember." Shakespeare-től idézem. Régen írta, de ez a lényeg.

Grunwalsky Ferenc amúgy életvidám ember. Csak a helyzete paradox. Úgy érzi, kénytelen tragédiákat írni és rendezni.

Nekem nem a rögeszmém a halál. És nem nyugati divatminták után szabom ki a rettentő jeleneteket némelyik filmemben – ahogy egyes, főleg külföldi kritikusok föltételezik rólam –, hanem egész egyszerűen ezt látom, tapasztalom magam körül. Az egyszerű emberek őrületét, gyilkosságokkal, erőszakkal, ami itt folyik az utcán, csak ki kell lépni a házból, vagy ha nem, az is elég, ha belehallgat éjjelente az ember a rádió telefonos műsoraiba: néha egyetlen sikoly az egész, tanácstalanság árad belőle, az embereknek nincs hova fordulniuk, a nem alvó embereknek, a nyugdíjasoknak, az özvegyeknek, a magányos fiataloknak a kétségbeesését hallani – az én filmjeim ezekhez képest gyenge humorista viccelődések. Én ezekkel a kisemberekkel törődöm, ezekre figyelek.

És mitől ez a kétségbeesés, tanácstalanság az emberekben?

Nálunk a politika annyira rátelepedett az emberekre – nem most, nem negyven, hanem már vagy hetven éve! –, hogy a magánéletüket nem is képesek szavakba önteni. Vagy hetven éve a politika dönti el, hogy hova mennek, mikor mennek meghalni. Csoda-e, hogy saját magukra nincsenek szavaik? Csoda, hogy olyan indulatok munkálnak a szavak mögött? Én nem keresem a keserűséget vagy a halált, és csinálok én filmeket olyan fiatalokról, olyan emberekről is – a dokumentumfilmjeim ilyenek –, akikben bízom; és egyáltalán, lehet, hogy furcsa a szó, de ragaszkodom hozzá: én gyengéd szeretettel fotografálom az embereket... Hogy miért mutatok be – játékfilmjeimben – mégis folyton tragédiát? Azért, mert nem vagyok egy ájtatos manó. Mert nincs meg bennem az a papos hivatástudat, ami ma divatos a filmművészetben mifelénk. (Az üzleti filmekről most nem beszélek.) Nem tudok prédikálni. Én az egyházban nőttem föl – apám lelkész. De éppen ezért tudom, hogy van béke, megbocsátás, és hogy van humor is a világon. Csak hát furcsa módon – ez a mi szakmánk paradoxona – komoly és komor dolgokat csakis viccelődve lehet létrehozni, és fordítva, aki jó vígjátékot csinál, az általában a legkomolyabb és legkomorabb. Létezik a diderot-i színészparadoxon, de az alkotóban is létezik, aki létrehozza. Aki tragédiákat komoran csinál, az vagy belehülyül, vagy ájtatoskodó lesz. Minthogy tehát én nem érzem magam egy úgynevezett komoly, elhivatott művésznek, ez a természetem arra kényszerít, hogy ne nemzeti sorskérdésekről prédikáljak, hanem a kisemberek egyszerű drámáival foglalkozzam.

Első nagyjátékfilmed, a Vörös rekviem okán viszont még manapság is szemedre hánynak éppenséggel valaminő politizálást, sőt kifejezetten baloldali politizálást.

Legutóbb San Sebastianban, ahol a *Goldberg variációk*at igazán kedvezően fogadták, kaptam egy ilyen megjegyzést a sajtókonferencián. Hogy mit szólok ma a *Vörös rekviem*hez. Hát kezdem azzal, hogy mit szóltam hozzá akkor. Akkor sem volt nekem egyszerű a dolog, és nem politikai okból, hanem mert fiatal voltam hozzá; aztán sajnos utolért az élet, ma már tudom, mit jelent a halál, kivégzés, ítélet, igazságtalanság. Ezek a fogalmak akkor csak az ösztöneimben voltak. De a lét és nemlét kérdéseit korábban, az *Anyaság* című filmemben is megpróbáltam kamerával megfogalmazni (nem pedig beszéltetni róluk a színészeket, és illusztrálni a párbeszédeiket, hogy az átlag amerikai filmben vagy a tévéfilmekben szo-

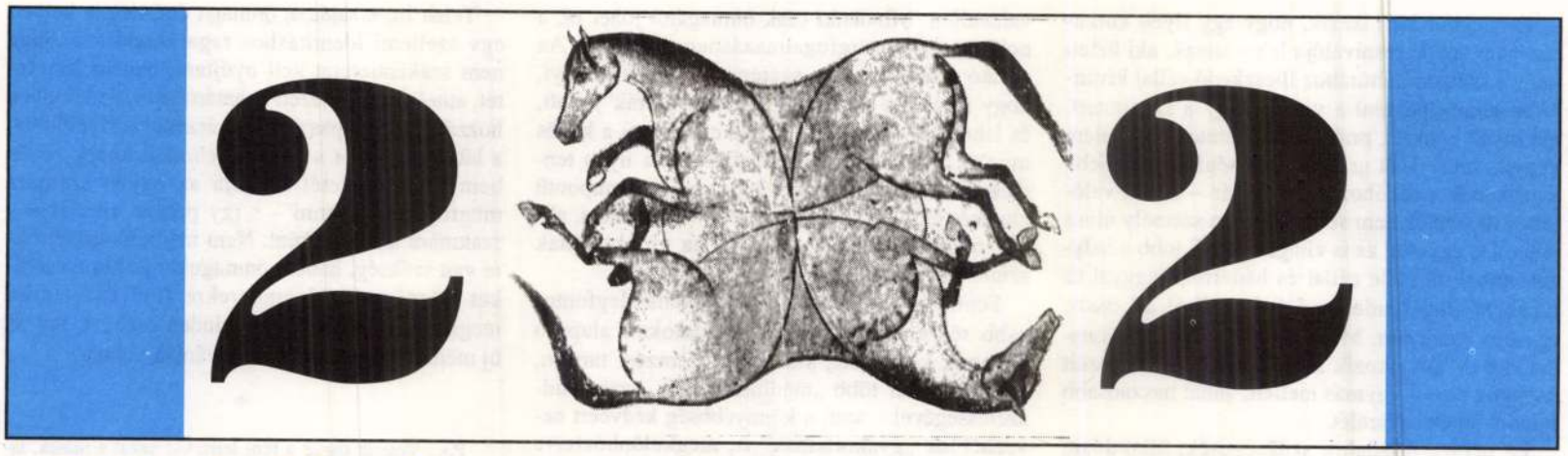

Művészet mint szoba

1. *(Érdemes-e a lehetségest valóságossá változtatni?)* Az emberi történet tudatos fázisának fő jellegzetessége, hogy minden korszak a „megismerhető" határán érezte magát. Mintegy a „végső tudás" küszöbén téblábolt minden korszak – melyeken persze minden rákövetkező elegánsan továbblépett. Ez ma sincs másként.

Mindebből persze minden korban könnyen állhatott elő egyfajta katasztrófa-helyzet tudata: itt ma – a XX. század végén – a döntő különbség, hogy ez könnyen be is következhet. Korábban erre nem volt „reális" esély, vagyis ma megváltozott az apokaliptika és a valóság viszonya: a „jó" (veszélytelen) valóság a vágykép. Titokban és mindeközben az ismert fogalmak és diszciplínák átrendeződtek: rendszerüket vesztve mentették magukat az (apokaliptikus) megvalósulásba – lehetőségből tárggyá, eszközzé válva. (Megjegyzendő a művészet ellentett tendenciája: az eltávolodás lehetősége a tárgytól.)

A többek által „történelem végeként" leírt helyzetben felfigyelhetünk arra, hogy épp most nyílik meg tulajdonképpen először a hagyományos értelemben vett (= a történész adatokat gyűjt, majd *megírja*) történelem megkonstruálásának első igazi lehetősége: az összes adat (elvileg minden forrás, dokumentum stb.) fájlokba gyűjthető, könnyen hozzáférhetővé válik. Egyúttal: ismert már az is, *hova* vezet(ett), tehát a teleologikus felfogás követelmény.

2. *(Jelentésdesign)* A világ fájlokba rendeződése megkezdődött. Az egyik asztalfiókban az Alexandriai Könyvtár, a másikban a reneszánsz festészet, néhány lemeze a papírok közé keveredve. A művészet válhat olyan szobává, ahol mindezt talán érdemes (ahová ezt értelmes dolog) elraktározni. Ha elkerülhetetlen. Virtuális spájz.

Média-oktatás, technikai képek

(A miért és a hogyan)

1. *(Miért).* Ha mintegy hatvan éve Moholy-Nagy László azt írhatta, hogy a jövő analfabétája nem az írástudatlan, hanem a fotó-tudatlan lesz, ma felismerhetjük ezen helyzetet jelenként. Mindnyájan többé-kevésbé a jelen vizuális korszakának analfabétái vagyunk, s hogy a jövő felől tekintve milyen távoli vagy közeli időben válik mindenki számára bizonyossággá, rajtunk is múlik.

A közvetlen feladat ezen „analfabetizmus" felmérése és jellegének meghatározása, mely szinte felszámolásával egyenértékű, hiszen másként a vizuális médiumok megismerését, használatának és tanításának megtanulását jelenti. Ezen alapvetően újfajta feladat kidolgozásának helye és színtere az egyetem, az oktatás. Nem azért, mert egyfajta „elitizmusról" volna szó – éppen ellenkezőleg: olyan alapvető, csak az írás-olvasás tanításával összemérhető tényekről és tevékenységről van szó, melyek megismertetését az általános iskolában kellene kezdeni – ha a társadalom képviselői (megfelelő számú tanár) számára legalább ismert és meghatározott lenne, hogy „mi is ez".

Az egyetemi képzés és kutatómunka egyik fő feladata épp ezen „meghatározatlannak" tűnő ismeretek karakterének kimunkálása és hozzáférhetővé tétele (tanítása).

Magyarországon – s e tekintetben egyáltalán nem állunk egyedül – gyakorlatilag nincs vizuális nevelés (legföljebb bátortalan és rendszertelen kezdetek). Intermediális-képzőművészeti nézőpontból nem lehet megtanulni sem a „fotót", sem a „filmet", sem a videót, sem a komputer ilyen irányú leágazásait, mivel a létező intézmények ezen eszközök használatának csupán egyfajta rutinját teszik az odajárók számára hozzáférhetővé. Ezzel egy szokásrendszert építenek ki és állandósítanak – ügyet sem vetve a lehetséges anomáliákra. Úgy vélik, az a feladatuk, hogy az általuk fontosnak vélt (esetenként számukra előírt) információkat adják át: mindenkinek ugyanazt.

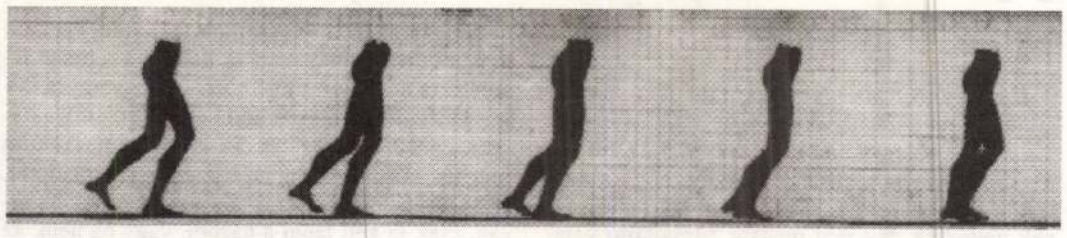

A Magyar Képzőművészeti Főiskola két éve működő Intermediális Tanszékén ezzel a gyakorlattal kívántunk szakítani, vagyis részben mondható, hogy magunk is most tanuljuk ennek „módszereit". Korábban is voltak hasonló kezdeményezések, de valódi esély ezen új, kutatást, művészetoktatást, aktív (nemzetközi) jelenlétet jelentő intézményi forma megteremtése mostanáig nem kínálkozott.

2. *(Hogyan).* Nem arra esik a hangsúly – vagy kellene esnie –, hogy mit és hogyan oktassunk, hanem hogy kit és miért. Nem arra, hogy milyen technikai sajátosságok vannak, fajtánként, és hogyan kell az eszközöket kezelni, hanem hogy mire jó (mire lehet jó), s mit kezdhet vele a használója a saját életében. A rilkei „változtasd meg életed" műalkotáshoz kötött felszólítása beszivárog a mindennapok kapillárisain át a sors anyagába, s azt mintegy észrevétlenül, formálhatóvá teszi.

Azt állítottam az előbb, hogy Magyarországon – s a világ sok más táján – nem lehet „megtanulni" az új, vizuális médiumok használatát. Inkább értsük ez alatt: nem lehet igazából megtanítani a szokásos módon. Szokásos módnak tekintem, hogy valaki valamiről – fontos, vagy annak vélt – információkat ad át, míg akinek „venniük" kell, szorgosan jegyzetelnek. Az új médiumok területén – ha nem mérnök- vagy technikusképzésről, hanem egyfajta alkotói szemléletről van szó (és itt nem kizárólag művészetre gondolok) – a feladat nem az információk „átadása", hanem annak a régtől ismert felszólításnak az értelmezése, hogy „gnóthi szeautón", ismerd meg önmagad. Tehát az egyénből, a hallgatók egyéniségéből kell kiindulni.

Annak a ténynek a tudatosítása ez, hogy vannak olyan információk, amelyek az illetőt személyesen érintik, melyek neki (adott esetben csak neki) fontosak, s amelyeket megkereshet (legtöbbször csakis ő maga keresheti meg magának), és annak a vágynak a felébresztése, hogy keresse is ezeket. „Ébresztő mozzanatok állandó biztosítása" – ez sem új elv, a pedagógiában sem. Itt olyan módon jelenik meg, hogy javaslatokkal kell élni, mi módon keresheti meg a hallgató a neki szükséges híreket (nem pedig megmondani ezeket, vagy azt, hogy melyek ezek, hisz ez által gyakran rögvest szükségtelenné válnak, adott esetben pedig örök életre elvágjuk az oda vezető szálakat). Éreztetni kell, mi lehet az oda vezető út megkeresésének módja, nem pedig utat mutatni. Nyilvánvaló, csak az tud bármit is kezdeni a technikai médiumok bármelyikével – melyek bonyolultságukat gyakran alaposan álcázzák, az „egyszerű kezelés", az „azonnal kész kép" (program) könnyedsége mögé rejtik –, aki törekszik rá, hogy elsődlegesen saját magával legyen tisztában. Hogy tudja – legalábbis értés-szinten –, mit szeretne csinálni, hogyan, s állandóan előtte legyen a kérdés: miért van erre szükségem és mire akarom használni, „mire jó" – a használatot nem leszűkített értelemben véve itt. (Talán szükségtelen hozzátenni, hogy alkalmasint e kérdések felkeltése a „tanítás" célja).

A művészképzés megújítása terén a Magyar Képzőművészeti Főiskolán az utóbbi három évben több jelentős változás történt: a nagy múltú – s inkább konzervativizmusáról, mint progresszivitásáról ismert – intézménybe számos új teoretikus és művésztanár került be, s a régiek mellett olyan új tanszékek alakultak, mint a Beke László vezette Interdiszciplináris Tanszék vagy a Peternák Miklós vezette Intermediális Tanszék, mely célkitűzése szerint azért jött létre, „hogy a (képző) művészet határterületeit, a különböző művészeti technikák együttes alkalmazását, valamint a tudomány, technika és művészet kapcsolatának vizsgálatát a művészetoktatás keretei közé illesztve egy korszerű művészetszemlélet felismerését segítse, szinkronban a hasonló európai folyamatokkal." Peternák Miklósnak az intermédia-oktatás lehetőségével foglalkozó írása egy németországi média-szimpóziumon, a Medienbiennale Leipzig '92 rendezvényen hangzott el 1992 szeptemberében. A szerk.

KI BESZÉL?

Két héttel ezelőtti számunkban Alexis de Tocqueville nézeteit idéztük a többség zsarnokságáról. (A demokrácia Amerikában, Bp., 1983, 218–225. o.) Megfejtőink között ezúttal is a Pont Könyvesbolt (V., Mérleg u. 6.) 500 forintos könyvutalványait sorsoltuk ki, melyeket postán küldünk el a szerencsés megfejtőknek: Dévényi Lászlónak (1165 Budapest, Olga u. 36.), Dr. Szalay Györgynek (1084 Budapest, Déri Miksa u. 10.) és Kaldav Alajosnak (1118 Budapest, Budaörsi út 4.).

Dr. Top-tipp József

A múlt alkalommal bonyolult metafizikai és lélektani fejtegetésekbe kényszerültünk, hogy kitaláljuk: vajon mi a baja Kulin iskolamesternek az intimbetét reklámozásával. Mint mindig, most is felesleges volt a spekuláció. Elég lett volna, ha szorgalmasan nézzük az inkriminált reklámokat: magától fény derült volna a titokra. Újabban ugyanis miniszterelnökünk méltóságából arra is futja, hogy – a Top-tipp akció egyik sztárjaként – reklámfilmecskén szerepeljen. Ha így haladunk, megérjük, hogy a nép a Skála Ági analógiájára majd csak Top-tipp Józsiként emlegeti. Ami csökkenő népszerűségét tekintve bizonyára jól is jön neki. Az azonban feltehetően kellemetlen, ha 15 millió magyar miniszterelnöke két intimbetét közé szorul, s így jelenik meg szeretett nemzete előtt. Ez hát az egyszerű oka Kulin felháborodásának. Bizony tévedtünk, amikor azt gondoltuk, valamiféle firkás elvi kifogása van az intimbetét ellen. Nem az értelmiségi szólalt meg belőle, hanem a miniszterelnöki tekintély védelmezője: az imázsgorilla.

Hitvilág és bankvilág

E heti számunkban foglalkozunk az „új magyar tengrizmussal", Andrásfalvy Bertalan államvalláseszméjével. Itt csak arra utalnánk, hogy az ősmagyarok ősmonoteizmusa természetesen más formában is megfogalmazódott már. *A Turáni Egyistenhívők Egyszerű Istentiszteletének Szertartása* (összeállította és részben írta: Batu, Bp., 1936) szerint „Isten legelőször a turáni népeknek nyilatkozott meg". Batu mester azonban tudta, kinek mivel tartozik: „Nem szabad megfeledkezni a világhírű japán Mitsui-bankcégről sem, mint a japán közgazdasági rátermettség példaképéről sem." Reméljük, hogy a miniszter nemzetközi tárgyalásain kevesebbet fog szónokolni a Nyugat romlottságáról, s a közeljövőben valahogy összefüggésbe hozza az ősi hitvilágot az oktatásra fordítható hitelek világával.

Magunkfajta féktelen liberálisoknak inkább ez a fontos. Mert amúgy, mint Komoróczy Géza írja a könyvhétre megjelent kitűnő könyvében (*Bezárkózás a nemzeti hagyományba*, Századvég Kiadó), „minden nemzet írhat magának olyan őstörténetet, amilyent akar", mert az „őstörténet választás és elhatározás kérdése". E heti rejtvényünkben a múlt század egyik legérdekesebb őstörténetéből közlünk részleteket. Szerzője (1784–1846) tudós tanár, könyvtáros volt. Tanítása nagy hatást gyakorolt pl. Eötvös és Szalay László fejlődésére is. *Rajzolatok a magyarság legrégibb történetéből* című művében fejtette ki részletesen elképzeléseit, amelyek már kortársainál sem kaptak egyöntetűen hitelt. Ez sem csorbította azonban az őt övező tiszteletet. Talán azért nem, mert szerzőnk őszinte nemzeti eszméből csinált zavaros tudományt, míg modern utódai zavaros tudományból kívánnak újfajta nemzeteszmét előállítani.

Káin, a kaján

„Úgy vagyok nem vak nemzetiségből, vagy holmi feneketlen képzelődésből, hanem egyenesen magukból a' Magyarázat Tudomány szoros rendszokásaiból meggyőződve, hogy Móses a' Teremtés könyvében bizonyosan a' Magyar Nemzet Teremtését írta le; hogy a' Görög és Római Classicus Írók az első Embereket, Mósessel egyezőleg, Magyarokká tészik. Mi hallatlan, mi új ezen állîtásom, azt én szinte olly világosan tudom, mint mást tudós társaságok észrevenni fogják: ...az újabb időkben azon Szent Könyveknek, mellyek a' Keresztény Vallás ingadozhatatlan talpkövét képezik, számtalan mellékes soraik az emberi tudomány nevekedése által új 's elfogadhatóbb magyarázatot és szembetűnő fénysugárt nyertek. ...Az tehát, hogy a' Teremtés Könyvében Mósesnél több MAGYAR SZOVAK találtatnak, nálom tsak mellesleges tanúja a'nak, a'mit fölebb Ádámnak Magyar voltáról mondottam. ...hogy KAJIN neve igazábban KAJÁN volt, a'ról megszüntet minden kétséget magának KAJIN nevének jelentése. A' Napkeleten minden emberi Név jelentő volt, és ma is jelentő; 's bizonyosan a' mi mai értelmetlen Európai Neveink is előbb, mint sem a' nagy tsinosodás közepettén Atyáink azoknak jelentésöket elfeledték, jelentéssel bírtak. (...)

Azt világosan beszéli Móses Ádámról, hogy FÖLDMIVELŐ volt; világosan beszéli KAJINRÓL, hogy FÖLDMIVELŐ volt... De azt, hogy Ádám és Maradákai a' Víz özön előtt Sidók voltak, vagy Sidó nyelven beszéltek volna, Móses sehol sem mondja. (...) A' KAJIN vagy helyesebb KAJÁN név a'nyit tett és tészen, mint IRÍGY. Magyar nyelven is Szentzi Molnár Albert és Pápai Páriz Ferentz Szókönyvei szerént KAJÁN és KAJON a'nyit tészen, mint IRÍGY...

Mondottam ezen Értekezés kezdetén, hogy a' Történeti Kútfők az illyen egyes Magyar Szovak nélkül is elégségesek a'nak elhitetésére, hogy Móses a' Magyar Nemzet Teremtését írta le. Az IRÍGY magyarázatot tehát mindenek előtt oltalmazza a' História. Ugyan ezen História azt is hirdeti, hogy már a' víz özön előtt voltak FÖLDMIVELŐK, az az: MAGYAROK: Mert kétség kívül vagyon, hogy a' MAGYAR név FÖLDMIVELŐT jelent. (...) Továbbá az IRÍGY magyarázatot védi KAJÁNNAK a' története is, ki Abel Testvérét IRÍGYSÉGBŐL meg ölte. Védik végre Cedrenus, Origenes és Pamphilii Eusebius, főképpen ha azt is tudjuk, hogy ezen utóbbinál a' HELLEN nevet nem olly könnyen lehet, mint ahogy gondolják, GÖRÖG névnek fordîtani. A' HELLEN név igazán a' régiségben a'nyi, mint a' Deák GENTILIS szó, 's főképpen a' MAGYAR NEMZETSÉGEKET illeti, 's GÖRÖGÖT tsak a'nyiban jelent, a'mennyire a' GÖRÖGÖK is a' MAGYAR NEMZETSÉGEKKEL ugyan azon EGY VALLÁST követtek. (...) A' HELLENO-PONTUS ország is KÚN és nem GÖRÖG ország volt, valamint a' Homerus HELLENESEI is MAGYAR NEMZETSÉGEK valának. Újak ezen esméretek, hallatlanok, meg lepők és szokatlanok, de azért mégsem merîtettek a' képzelődés országából, hanem hiteles kútfőkön nyugszanak."

???

PETER NÁK MIKLÓS

:GEN – SZÉP filmsorozat a Szindbádban (XIII., Szent István körút 16.)

...s 12-én 20.30-tól Fritz Lang: Téboly; német film (1936), előadó: Hirsch Tibor
...us 13-án 20.30-tól Alain Resnais: Szerelmem, Hirosima; francia film (1959), előadó: Kövesdi Gábor
június 14-én 20.30-tól Charles Lane: Mesék a járdán; amerikai film (1988), előadó: Báron György
június 15-én 20.30-tól Stephan Freaks: Az én szép kis mosodám; angol film (1988), előadó: Takács Ferenc
június 16-án 20.30-tól Erdély Miklós: Verzió; magyar film (1981), Jancsó Miklós: Jelenlét I–III., magyar film (1965–1985), előadó: Sneé Péter
június 17-én 20.30-tól Schiffer Pál: Cséplő Gyuri; magyar film (1976–1977), előadó: Schiffer Pál.
A sorozat támogatói: Budapestfilm, Magyar Filmintézet

MŰTÉT/ANALIZIS orlando

MONORI LILI, SZÉKELY B. MIKLÓS, Tihanyi Ernő, Horváth Sándor és Székely Rozi. Június 12-én, pénteken és 13-án, szombaton este 8-kor.
(VII. ker., Szentkirályi u. 4. Pince)

Mózes Katalin kiállítását június 12-én 18 órakor Levendel Júlia nyitja meg az Óbudai Pincegalériában. (III., Fő tér 1., Zichy-kastély.) Nyitva július 2-ig hétköznap (hétfő kivételével) 14–18 óráig, szombat-vasárnap 10–18 óra között.

Gilbert & George

A világegyetem képei című világhírű vándorkiállítása nyílik meg június 11-én 19 órakor az Ernst Múzeumban (VI., Nagymező u. 18.). Nyitva július 17-ig.

ARS ELECTRONICA: A világ belülről

(endofizika és nanotechnológia), Linz, 1992. június 23–27.

Európa legnagyobb komputer/média-művészeti fesztiválja ebben az évben talán minden eddiginél gazdagabb és aktuálisabb programmal jelentkezik. Az „Arany Nike"-szobor (és a vele járó jelentős honorárium) elnyeréséért indított verseny négy kategóriájába (zene, grafika, animáció és interaktív művészet) érkezett munkák megtekintésén túl több kiállítás és szimpozion, zenei és filmprogramok kerülnek megrendezésre, nyolc különböző helyszínen.
Woody és Steina Vasulka nem csupán saját műveik bemutatása miatt vesznek részt a fesztiválon, de ők a kurátorai annak a kiállításnak, mely első ízben mutatja be – történeti kutatás alapján – azokat a korai, részben művészek által és művészi célból kifejlesztett elektronikus berendezéseket, melyekből a ma használatos video-, tv- és elektronikus zenei eszközök származnak.
Az interaktív installációk között szerepel Peter Weibel–Bob O'Kane „Karteziánus káosz", Jeffry Shaw „Virtuális Muzeum", Dan Graham „Három összekapcsolt kocka" c. munkája, s kiállít Hegedűs Ágnes, valamint Szeleczki Péter is.
A két szimpozion tudósokat, művészeket, filozófusokat hoz össze két új kutatási terület és következményei elemzésére. Az endofizika (endo = belső) és a nanotechnológia már mintha a virtuális valóság része is lenne: Peter Weibel programismertető leírásából idézve „egy új tudomány kezdete – a világ egy újfajta látványa". A kiáltványszerűen, de kérdések s nem állítások sorozataként megfogalmazott írásban olvashatjuk az alábbiakat is: „Vajon az endofizika az a tudomány, mely végre félreteszi a külső megfigyelő illúzióját, aki a klasszikus fizika szerint azt hiszi, hogy teljesen le tudja írni kívülről a világot? Nem-klasszikus a világunk? Mindig részei vagyunk azon rendszereknek, melyeket megfigyelünk s melyekkel kölcsönhatásba (interakcióba) kerülünk? A világ belső megfigyelői vagyunk?... A kauzalitás és a valóság klasszikus ideáljai elvesztik érvényességüket? A világgal vagyunk kölcsönhatásban (interakcióban), vagy csak a világ interface-ével? ...A nanotechnológia és a virtuális valóság az endofizika határesetei? A nanotechnika – a kifejezés a »nanometer«-ből (a méter egymilliomod része) ered – az a technika, mely képessé tesz minket, hogy belépjünk a mikrotartományba? Az atomi finomságú rendszerek és ultravékony felületek pontos manipulálása által, melyben az egyes atomok megfoghatók, megjelölhetők, képesek leszünk arra, hogy előrejussunk a természet ellenőrzőközpontjaiig? A nanobirodalomban képesek leszünk majd az anyag építőköveit táncolni hagyni?... A jövőben a nanogépek tudnak majd az emberi keringési rendszerben úszni és ellenőrizni az életfunkciókat?"

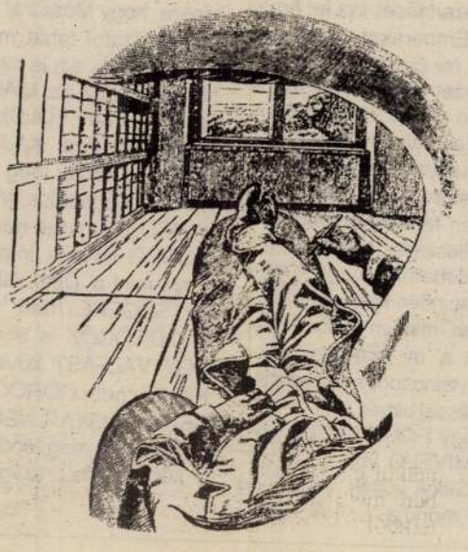

A szimpozion június 23-án, 24-én és 27-én próbál választ adni az itt nem idézett kérdésekre is, míg az idei díjazott művészek 25-én és 26-án mutatják be munkáikat. Utóbbiak közül csak a nagydíjasok névsora: Karl Sims (USA, animáció), Andrew Witkin–Michael Kass (USA, grafika), Alejandro Vinao (Anglia, zene), Monika Fleischmann–Wolfgang Strauss (német, interaktív művészet).
Helyszínek/további információk: Brucknerhaus Linz, Untere Donaulände 7 A-4020, Tel.: (732) 7612-0, fax: (732) 783745, illetve ORF Landesstudio Oberösterreich (Intendáns – a fesztivál egyik kezdeményezője – Dr. Hannes Leopoldseder) Franckstrasse 2a, A-4020. Tel.: (732) 53481-0, Fax: (732) 53 481-250

Peternák Miklós

A KAPOSVÁRI SZÍNHÁZ A PETŐFI CSARNOKBAN

CANDIDE vagy az optimizmus

Voltaire regényének zenés színpadi változata, amelynek zenéjét Leonard Bernstein szerezte, és dalszövegírói is a műfaj hírességei: Stephen Sondheim, Richard Wilbur és John Latouche. A kaposvári Csíky Gergely Színház először 1978-ban játszotta *Gazdag Gyula* rendezésében a darabot.
Május 29–30-án a Petőfi Csarnokban láthatjuk az előadást, este 7 órai kezdettel. (Jegyek a Vígszínházban, a Pesti Színházban és a színház szervezési osztályán – Pannónia u. 8. – válthatók.)

*

Már most felhívjuk a figyelmet arra, hogy a kaposváriak júniusban két másik előadást is Pestre hoznak, *A mizantróp* (rendezte Ascher Tamás) június 11–12-én, a Paraszt-Hamlet (rendezte Babarczy László) 13-án megy majd a Vígszínházban.

AZ ÚJ FRANCIA INTÉZET

a budai Duna-parton (Fő u. 17.), bár nem szép (sőt), de egyre több jó programot kínál. Május 25-én *fotókiállítás* nyílik az „örök Párizsról" – mintegy hatvan világhírű fotó eredeti kópiáját mutatják be.

A *moziterem* felavatása ugyanaznap – 25-én – lesz, egy olyan filmsorozat vetítésének megkezdésével, amely César-díjas filmeket mutat be. A vetítések 5 órakor kezdődnek.

A könyvtár – felújított anyaggal – az intézet legfelső szintjén, kilátással a Dunára, nagyon kellemes légkörű. Hétfő, szombat és vasárnap kivételével tart nyitva 13 és 19 óra között.

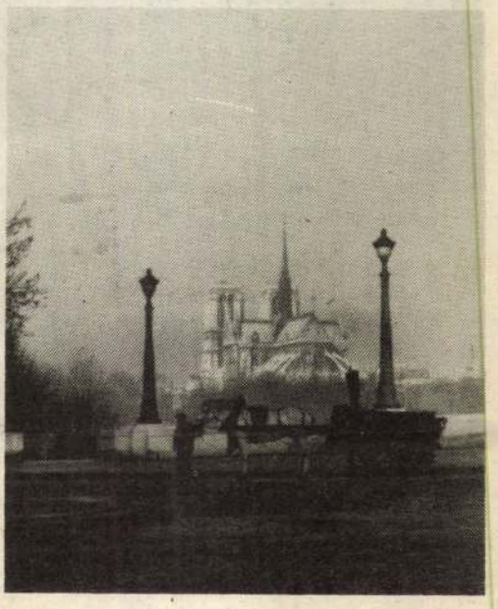

INTERNATIONAL MERLIN JAZZ BUDAPEST

Május 22–24.: Babos Trio; május 25.: Lakatos „Pecek" Géza és barátai; május 26–30.: Bontovics Kati együttese; május 31.: Wayne Darling (USA) – dob, Roberto DiGioia (I) – zongora. (Bp. V., Gerlóczy utca 4.)

PÁLYI ANDRÁS ·

Egy ember kibújik a bőréből

(Esszék színházról, életről, politikáról)

„A hamisság a színháznak mindig is éltető eleme volt. A játékösztön arra hajtotta az embert, hogy a valóságot megmásítsa, s ezzel a színpadra vitt, megmásított valósággal jellemezze azt, amit megmásított. A modern színház egyre jobban szenved a hamisságtól, ami mindinkább átok rajta, s mind kevésbé játék. A baj forrása, ahogy Pilinszky mondta volt, a »hétköznapi valóságban« keresendő, amely »sorra elvesztette állítmányait«; azaz elsődlegesen nem a játék, hanem az élet hamisságáról van szó. Tudniillik úgy illenék, hogy az »életszerepek« természetes maszkjaink legyenek, felismerhetők, áttetszők. Ehelyett mindenfelől a szavak és magatartások csűrés-csavarása tekint ránk, ami »mögé« egyre nehezebb belátni. Ha a színház – a »hagyományos« recept szerint – e hamis világ elé tartja a maga hamis tükrét, úgy könnyen megesik, hogy a játék nem tud semmi lényegeset (semmi

Vegyük a zéró dimenziót. Ez a teljes absztrakció egyfelől az objektív világ bitekké, pontokká való szétolvadását eredményezte. Rájöttünk, hogy nem létezik olyasmi, mint atom, minden felosztható nulla dimenziókká. Ugyanez igaz szubjektív szempontból is. Nincs olyan, hogy egyén – individuum –, minden felosztható, és egyfelől részecskéket, másfelől információbiteket kapunk. Ha ezeket a zérókat komputáljuk, ami kijön, az eredményt nevezzük képnek. De ez nem jó szó. Inkább az absztraktnak a konkrétba való kivetítése (projekciója) ez. Alternatívát állítunk elő. Etikai vagy episztemológiai szempontból nem tudom megítélni, de esztétikailag, azt hiszem, ez az absztrakt konkréttá alakításának mozzanata. A konkretizálás mozgása, ami az elidegenítés ellentettje. Az elidegenítés a konkrétból való elvonatkoztatás, és itt épp egy ellenkező mozgást találunk. Az hiszem, igaza van, ha azt mondom, hogy a kép nem jó szó rá. Németül megoldottam már a problémát, de angol nyelven még nem. Németül az első lépést – a világtól el a kép felé – „Imagination"-nak hívom, míg az ellenkező irányú lépést a fogalomtól a képhez „Einbildungskraft"-nak. Szerintem az „Imagination" elidegenedés, míg az „Einbildungskraft" – a fogalmat persze Kanttól veszem – az a képességünk, hogy az absztrakttól vissza tudunk térni a konkréthoz.

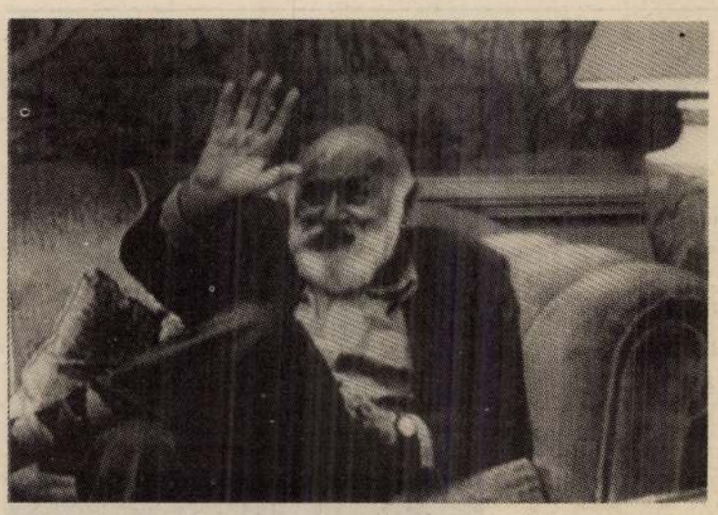

Beke László: Ez lényegében kreációt jelent...

Flusser: Erről ír Kant a *Kritik der Urteilskraft*ban (Az ítélőerő kritikája). Ez az erő engedi meg nekem, hogy elhagyjam az absztrakciót, és visszatérjek – visszatérjek, ha úgy akarja, a teológiához. Isten megmutatkozott már a Sínai-hegyen, és Auschwitzban újra elfedte magát. Azt mondhatjuk, hogy az emberiség történelme Sínai és Auschwitz között található. És most, Auschwitz után nincs többé Isten, teljes a hiánya, magunkat vetítjük ki, hogy visszatérjünk hozzá, ha szabad így fogalmaznom. Talán ez egyáltalán nem zsidó gondolkodás – nem vagyok biztos benne. De ez az én judaizmusom, és azt mondanám, hogy a szintetizált kép válasz Auschwitzra.

Nyilatkozat

A Kállai Ernő Kör tagjai, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének műkritikus tagjaiként megkaptuk az 1992. június 3-ra összehívott Művészeti Tanácskozás és Elnökválasztó Közgyűlésének meghívóját. Túl azon, hogy nem értjük, mit is jelent e kettősség, alább az elnökválasztás módjával kapcsolatban szeretnénk a széles nyilvánosság előtt a közgyűlés összehívóihoz, illetve az ott szereplést vállaló kollégákhoz fordulni.

Mint a több száz példányban kiküldött programból megtudhattuk, a Németh Lajos professzor elhunyta óta üres elnöki hely betöltésére, azaz az elnökválasztás procedúrájára 15, azaz tizenöt percet szántak az előkészítők. Ez az elképzelés aggodalommal tölt el bennünket. Tizenöt perc alatt egy átlagos úttörőőrs vezetőjét sem lehetett tisztességesen és korrekten megválasztani.

Ebből az elképzelésből a demokrácia működésének és lényegének, a *vitának* a helye hiányzik, ami a szövetség jövője szempontjából igen fontos. Nem mehetünk el szó nélkül emellett, ugyanis az elmúlt hónapokban több olyan aggasztó jellel találkoztunk, mely azt bizonyította, hogy a Magyar Köztársaságban még nem alakultak ki és nem rögzültek a demokrácia lényegét alkotó pluralizmus gyakorlatának élményei és eljárásai.

Azért fordulunk a nyilvánosság előtt a magyar művészetért felelősséget érző kollégáinkhoz és a közvéleményhez, hogy gondolkodjanak el azon, miféle választást is készítenek elő. Azt javasoljuk, hogy a szövetség új elnökét meghatározott időre, egy szabályszerűen előkészített, e célból összehívott közgyűlés válassza meg.

Attól tartunk, hogy 15 perc alatt akkor lehet elnököt választani, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elkerülni.

Budapest, 1992. május 14.

A Kállai Ernő Kör nevében alulírottak:

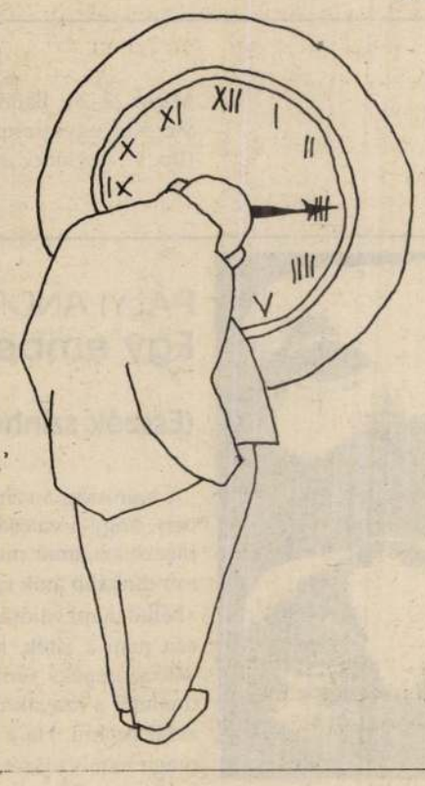

Andrási Gábor
Chikán Bálint
Dobai Ágnes
Fitz Péter
Forgács Éva
Frank János
Gergely Mariann
György Péter
Hajdu István
Haulisch Lenke
Jerger Krisztina
Kovács Péter
Lóska Lajos
Néray Katalin
Pataki Gábor
Peternák Miklós
Sárosdy Judit
Szegő György
Timár Árpád
Tóth Ferenc
dr. Ury Endréné
Wehner Tibor

ting), és a művészettörténet a nemek, az etnikumok, a pszichoanalízis, a szubjektivitás, a test stb. „mikrotörténeteit" építi magába (Vidler). A könyben elvétve (35. vagy 78. old.) találunk is utalást interpretációs problémákra, ezeknek a kifejtése azonban nem illik a szerző alapkoncepciójába.

Peternák saját szándékait legtalálóbban talán a következőkben fogalmazza meg: „a képekkel való foglalkozásnál meglepően ritkán vették figyelembe azt a tényt, hogy vannak olyan »természeti törvények«, melyek egyáltalán lehetővé teszik képek keletkezését, s ha a képről valami lényegeset akarunk megtudni, érdemes ezekre rákérdezni." (73. old.) A számítógép segítségével a „különböző módon keletkezett képek kezelhetővé, összemérhetővé" váltak, s ez speciális esetben megteremthet egy „képelméletet, mint természettudományt". (73. old.) Sajnos, ez a könyv ennek az útnak, illetve módszernek a nagyon is limitált használhatóságát bizonyítja.

Felmerül az a kérdés, milyen olvasóközönséget képzelt el a szerző műve számára. Feltehetőleg művészeti főiskolásokat, esztétákat, művészettörténészeket, filmeseket, képzőművészeket és más, képekkel foglalkozó szakembereket és érdeklődőket. A könyv azonban esszének túlzottan tudományos, tudományos műnek viszont túlzottan esszéisztikus hangvételű. Még egy ismeretterjesztő mű esetében is elkelt volna valamiféle tájékoztató jellegű bibliográfia, a hivatkozások pontos helyének feltüntetése. Hol nézhet utána az érdeklődő például Háy Ágnes tanulmányának (31. old.), vagy Bódy Gábor és Walter Gramming beszélgetésének (64. old.)? Ugyanez a helyzet Walter Benjamin írásával is, amely a kötetben az eredeti forrás megjelölése nélkül *A műalkotás a technikai reprodukálhatóság korszakában* címet viseli, de magyarul – eddig legalábbis – *A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korszakában* címen jelent meg.[5] Megfelelő lábjegyzet nélkül a változtatást semmi sem indokolja. Kár, hogy a tartalomjegyzék az első fejezet címlapja után következik; hogy a francia nyelv itt is akadályokat gördített a kiadó útjába és Niépce nevéből Niépce-et csinált; hogy a „videó" képes volt magyaros helyesírással meghonosodni nyelvünkben, míg a számítógépet következetesen „computer"-nek nevezi a szerző. Ráadásul annyi az idézőjel a könyvben – és nem is mindig következetesen használva (vö. 22. és 57. old.) –, hogy az olvasó egy idő után zavarba jön, milyen jelentést is tulajdonítson az egyes szavaknak.

Talán érdemesebb lett volna ezt az 1988-as kéziratot rövidebb formában, de egy nagyobb saját mű részeként megjelentetni. E munkát továbbra is Peternáktól várják a téma iránt érdeklődő, de magyar nyelvű művekkel egyáltalán nem elkényeztetett olvasók.

TIMÁR KATALIN

5 Walter Benjamin: *i. m.* A legutóbbi francia kritikai kiadás szerint: Walter Benjamin: L'oeuvre d'art à l'époque de sa reproduction mécanisée. In: Walter Benjamin: *Écrits français*. Gallimard, Paris, 1991. 115–192. old. A jelenleg is használatos angol nyelvű kiadásban: Walter Benjamin: The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction. In: Walter Benjamin: *Illuminations*. Ford. Harry Zohn. Schocken Book, New York, 1969. 217–251. old.

Erdmann Gyula: Begyűjtés, beszolgáltatás Magyarországon 1945–1956

Tevan Kiadó, Békéscsaba, 1992. 374 old., 128 Ft

A változások iránya, felszíni heve, némelykor hisztériája, nem utolsósorban történészek, társadalomkutatók a szokottól eltérő foglalatosságai s hasonlók játszhattak közre abban, hogy egy kiváló monográfia, Erdmann Gyula könyve, jó ideig eléggé elkerülte az érdekelt recenzensek figyelmét. Sem a politikára kihegyezett érdeklődés, sem a politikától elforduló érdektelenség nem kedvezett népszerűségének. Címe nem felelt meg a reklámok igényeinek, sem a történeti kriminalisztika iránt fogékony olvasók várakozásainak.

Más „baj" is van a címmel. A be nem avatottak számára olyan, ma már szokatlan fogalmakkal él, mint a „*begyűjtés*" – idézőjel nélkül természetesen, mintha egykor valami természetes aktusról vagy folyamatról lett volna szó –, vagy mint a „*beszolgáltatás*", amit a mai fül számára a szolgáltatás képzetétől legfeljebb a szokatlan igekötő különít el. Az idősebbek természetesen tudják, miről van szó. Ők azonban örülnek, hogy hál' istennek túl vannak rajta. Aki kézbe veszi a könyvet, annak mégsem marad kétsége: Erdmann Gyula monográfiája egy olyan nyomorító jellegű elvonási rendszer rajzát adja, amelyet a kényszer tartott össze, s olyan „békebeli" időszakot állít a vizsgálódás középpontjába, amelynek értékfaló következményeihez képest a háborús szakasz néha már-már idillinek számít.

Erdmann Gyula monográfiájának fő erénye a tiszta beszéd, a választott tárgy és összefüggésrendje világos feltárása. Ennek megfelelően lapidáris egyszerűséggel és tömörséggel mutatja be a háború előtti és alatti előzményeket, a harmincas évek nagy válsága utáni beavatkozási politikát, a háborús készletgazdálkodás, beszolgáltatás, terményforgalom szabályozásának jogi alapvetését, a katonapolitikailag korlátozott élelemgazdaság működési mechanizmusát, eszközrendjét, benne, példás rövidséggel az úgynevezett „Jurcsek-rendszert", s ami nem kevés: forrásainál is tisztább előadásban. Mindez persze csak bevezetés.

Erdmann Gyula könyve az első, amely politikai kényszerűségeknek alá nem vetve teszi vizsgálat tárgyává a háború utáni beszolgáltatási, elvonási, készletgazdálkodási rendszert.

Mondanivalóját három fejezetben fogja össze. Az elsőben – az előzmények mellett – az új kényszerbeadási szisztéma kiépülését rajzolja meg, s annak működését mutatja be a koalíciós erőpróba végéig, addig tehát, amíg „a szövetségesek likvidálását"-nak akciója pártpolitikai síkon be nem végződött. E rész *A beszolgáltatási rendszer Magyarországon*

Peternák Miklós: Új képfajtákról

(Intermedia könyvek) Balassi Kiadó – Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest, 1993. 85 old., 150 Ft

„A művészet metafizikája és a tárgyak története közti dilemma régóta foglalkoztatja a művészettörténetet – azt a tudományt, mely azt vallja magáról, hogy a »műalkotást« (e térbeli tárgyat, melyet történetietlenül és esztétikailag fog fel s gyakran így is ítél meg) beilleszti a (hol előrehaladónak, hol dialektikusnak elgondolt) időbeli folytonosságba."[1] Úgy tűnik, Peternák ebben a könyvében megkísérelte az „új képfajtáknak" az idő vonatkozásában – nem annyira meta-, mint inkább – fizikai alapvetését felvázolni. A tárgyak, azaz képek történetét lecsupaszítja előállításuk technikáinak az idővel kapcsolatban jelentkező problémáira. Könyvét két fő fejezetre osztja: az elsőnek *Idő és kép*, a másodiknak *Új képfajták* a címe. Az előbbiben a szerzőnek főleg a fotó és a film nézési, illetve ábrázolt és vetített idejével kapcsolatos megfigyeléseit olvashatjuk, az utóbbiban tárgyalja a fotográfiát, a filmet, a videóképet, a hologramot, a „computer és kép" viszonyát az előbb vázolt megközelítési módhoz hűen. (Kimarad viszont a fénymásoló és a fax, melyet az elmúlt évtizedekben számtalanszor használtak fel művészeti célokra, és melyeknek van közük a képek sokszorosításához s az időhöz is.)

Peternák ezzel az írásával a fenti dilemmában olyan szélsőséges álláspontot foglalt el, mely a formalista műkritikai felfogásra jellemző; s nem korlátozódik a hagyományos műfajokra, hanem megtalálható az „újabb", technikai úton reprodukálható „képfajták" esetében is. John Szarkowski írja *A fotográfus szeme* című könyvének bevezetőjében: „Ez a könyv azt próbálja meg felderíteni, hogyan néznek ki a fényképek, és miért úgy néznek ki."[2] Az effajta kérdések Peternák-féle változatai: „miért készülhetnek fényképek?" (47. old.); „Hol vannak a fényképek?" (49. old.); „mikor készültek a fényképek?" (50. old.); „Mekkora a fénykép?" (51. old.); „Ki (mi) van a fényképen?" (52. old.); „Hogyan kerülhet valaki (valami) a fényképre?" (53. old.). Nézzük csak meg, miféle válaszokat javasol a szerző; vegyük például a második kérdést. „A megoldást akkor kapjuk meg, ha megtaláljuk a választ arra, miért nem jellemző »a fényképre« a helyhatározó. Azért, mert a fényképnek nincs »száma«, illetve nem határozható meg [...] Helyesebb tehát »ennek a fényképnek egy esetéről« beszélni..." (50. old.) Peternák is kimondja, amiről itt tulajdonképpen szó van, azazhogy a fénykép – a többi technikailag reprodukálható képhez hasonlóan – nem az aurával bíró, egyedi műalkotások csoportjába tartozik. Ennek azonban – elsősorban – társadalmi, és nem formai, előállításbeli okai vannak. Kérdéses azonban az is, hogy a fotográfia feltalálása radikálisan megváltoztatta-e a vizuális művészetek befogadását, mint ahogy azt Walter Benjamin állította híres esszéjében.[3] Ugyanez a kérdés érvényes a fényképezés megjelenése óta feltalált és képek előállítására használt technikák esetében is. Sokkal valószínűbb, hogy a változások apróbb jellegzetességek megváltozásában, bizonyos hangsúlyeltolódásokban ragadhatók meg, nem pedig a formai oldalról.[4]

Peternák ezt a régi és új képfajták közötti paradigmaváltást az idő kapcsán próbálja meg leírni. Így születhetnek a következőhöz hasonló kijelentések: „A fotográfiával megfordul egy alapvető viszony: a fénykép készítéséhez, mai állapotában, elvileg bizonyosan rövidebb idő elég, mint amennyi a nézéséhez [...] szükséges. A festészetben, illetve minden egyéb, manuális módon előállított képfajtánál ez fordítva volt: a készítési idő lehetett hosszabb." (28. old.) Ezt a megállapítást utólag talán a szerző sem gondolná komolyan. Elég, ha olyan fotográfusokra gondolunk, mint Cindy Sherman vagy Joel-Peter Witkin, de akár Sherrie Levine vagy Lucas Samaras. Hihet-e bárki is abban, hogy a fényképezés egyenlő egy gomb lenyomásával? Még a puszta leírás vagy a hétköznapi fényképezés szintjén sem fogadhatjuk el ezt az állítást, hiszen minden képkészítés minimálisan magában foglalja a rögzíteni kívánt kép *kiválasztását*. Ezt a szempontot Peternák mintegy elrejti a szövegben („A számtalan lehetséges kép közül kell minden esetben egyet választani..." 44. old.), előtte azonban olyan megjegyzést tesz, amely az embert látszik kizárni a képek készítéséből: „Új képfajtáknak nevezem azokat a képeket, melyek közvetlenül, manuális (emberi) beavatkozás nélkül, valamely berendezés, egy működés/művelet vagy modell, illetve fizikai-kémiai folyamatok révén jönnek létre [...], állandó vagy változó formában s ezen említett folyamatok által adott esetben rögzíthetően." (43. old.)

Visszatérve az időnek a képalkotás paradigmája megváltozásában betöltött – Peternák szerint kiemelt – szerepére, sokkal valószínűbbnek látszik az a feltevés, hogy a művészeti korszakok változása nem jelent radikális tartalmi változást; sokkal inkább a meglévő elemek átstruktúrálódását. Peternák könyve nem győz meg bennünket arról, hogy idő *és* kép megváltozott viszonyának segítségével interpretálhatjuk ezeket a képeket, erre a szerző nem is tesz kísérletet. Pedig manapság nyilvánvalóan szükség lenne az interpretáció paradigmaváltására is, amikor az egységes és egyetemes művészettörténet véget ér (Bel-

1 Anthony Vidler: Art History Posthistoire. *Art Bulletin*, 1994. szept., LXXVI. 3. szám, 407. old.

2 John Szarkowski: *The Photographer's Eye*. The Museum of Modern Art, New York, 1965. Idézi Richard Bolton: Introduction. In: Richard Bolton (ed.): *The Contest of Meaning: Critical Histoires of Photography*. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts–London, England, 1989. XI. old.

3 Magyarul: Walter Benjamin: A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korszakában. In: Walter Benjamin: *Kommentár és prófécia*. Gondolat, Bp., 1969. 301–334. old. Benjamin nézeteinek újragondolását javasolja Jacquelynn Baas: Reconsidering Walter Benjamin: „The Age of Mechanical Reproduction" in Retrospect. In: Gabriel P. Weisberg – Laurinda S. Dixon – Antje Bultmann Lemke (eds.): *The Documented Image: Visions in Art History*. Syracuse University Press, 1987.

4 L. például Kirk Varnedoe:: *A Fine Disregard: What Makes Modern Art Modern?* Harry N. Abrams, Inc., New York, 1990.; Fredric Jameson: Postmodernism and Consumer Society. In: Hal Foster (ed.): *The Anti-Aesthetic: Essays on Postmodern Culture*. Bay Press, 1983. 111–125. old., különösen 123–124. old.

reszténység között, hogy a keresztények szerint eljött a Messiás, a zsidók szerint pedig ezután fog eljönni – ez engem nem foglalkoztat. A lényeg inkább az, hogy a keresztények szerint van az emberben valami – szellem, lélek vagy nevezzük bárminek –, ami túléli a halált.
A zsidók elképzelése sokkal immateriálisabb. Szerintük a többi ember emlékezetében élünk tovább. Persze csak ha helyes az értelmezésem – és lehet, hogy nem az, mert hiszen a kereszténység a judaizmusból ered, és sok zsidó van, aki zsidó, és mégis hisz a lélekben és a lélek halhatatlanságában. De nem hiszem, hogy ez zsidó gondolat. Szerintem az alapvető zsidó elképzelés az, hogy a halhatatlanság a másik emberen múlik, ő a felelős az én halhatatlanságomért, és én vagyok felelős az övéért. Talán ezért mondják a zsidók a halottról: „Emléke legyen áldás", ami azt is jelentheti, „felelős vagyok érte". Van egy unokatestvérem, David Flusser, aki az őskereszténység professzora a Héber Egyetemen, és könyvet írt Jézus életéről. Ő „gyakorló" zsidó, de amikor megáldja a kenyeret, például, mindig azzal fejezi be, hogy „Jézus, Józsefnek, a mi tanítónknak fia, emléke legyen áldás". Ő úgy gondolja, hogy mi, zsidók, felelősek vagyunk Jézus halhatatlanságáért. Ha viszont ez így van, ha ez az igazi judaizmus, akkor az információ forradalma a mesterséges memóriával és a terminálok kétirányú összekapcsolásával zsidó utópia volna.

Beke László: Ha szabad félbeszakítanom ezt a nagyon szép és érdekes gondolatmenetet, hadd kérdezzem meg, hogy a szavak nem képeknek felelnek-e meg ebben a memóriaépítésben?

Flusser: Lehetek továbbra is zsidó ebben a beszélgetésben? Nem sokszor hozakodom elő a judaizmussal, de ön provokál, úgyhogy hadd mondjam el, hogy a faragott képek tilalmának az oka a következő: a judaizmus szerint Isten teljesen más. Teljes absztrakció, ami azt jelenti, hogy az ember nem tud fogalmat alkotni róla, és nem tudja elképzelni sem. Teljesen elgondolhatatlan és elképzelhetetlen, ezért a teológia sem lehetséges. Az ember nem beszélhet Istenről, csak Istenhez beszélhet. Ha ez így van, akkor csak egy képünk van, s ez a másik személy arca. Mert Isten a saját képére teremtette az embert, és csak egyetlen módon tudom elképzelni Istent, úgy, ha ránézek a másik emberre. Ez azt jelenti, hogy csak a felebarátom iránt érzett szeretet által szerethetem Istent. Úgyhogy az kép, az egyetlen megengedett kép a másik ember arca. De akkor a szintetizált kép, a komputerkép maga a másik ember, mert a komputerképen keresztül beszélhetek a másikkal, kaphatok tőle képet, értelmezhetem, dolgozhatok vele, visszaküldhetem a másiknak, úgyhogy ez egy zsidó kép. Nem bálvány, nem pogányság, egy módja felebarátom szeretetének, és felebarátom szeretete által Isten szeretetének. Úgyhogy, bár nem vagyok a Talmud jó ismerője, azt mondanám, hogy a Talmud szempontjából a szintetizált komputerkép tökéletesen zsidó.

Beke László: Talán azt is megkérdezhetem, hogy bár nem mondhatjuk ki Isten nevét, nincs-e rá mégis megoldás, egy szintetikus megoldás, egy valamilyen más megoldás?

Flusser: Isten nevét nem ejthetjük ki, de nem azért, mert... és megint csak a judaizmust értelmezem... Isten nevét nem valamiféle fiziológiai okok miatt nem tudjuk kiejteni, hanem azért, mert a JHVH szó három szó kombinációja: *Hiya* – *„voltam"*, *Hove* – „vagyok", *Hivye* – „leszek"; ezt a három szót egyszerre nem tudjuk kimondani. Ezért nem mondhatjuk, hogy „Jehova" (JHVH), ami egyszerűen azt jelenti, hogy „Ő, aki volt, van és lesz". Nincs ebben semmi misztikus. Nem tudom, ezt kérdezte-e.

Beke László: Igen, teljesen egyetértek, de ebben az esetben hozzáteszem, hogy talán elektronikus módszerekkel meg lehet csinálni.

Flusser: Persze, szintetizálhatjuk. Ha én... a gondolataim mögött... soha nem írtam le, nem találja meg egy könyvemben sem, de kimondatja velem rejtett gondolatom: eddig mindig tárgyak alanyainak (subjects of objects) éreztük magunkat, és leginkább Isten alattvalóinak *(subjects to God)*, most az új technikák segítségével kivetíthetjük, projektálhatjuk magunkat, kivetíthetjük magunkat Isten arcába.
Azt mondanám, „kivetíteni", és így el kellene magyaráznom jobban, mit értek alatta, de nincs rá idő. Az a lényeg, hogy visszahúzódtunk Istentől, az emberiség egész létezése visszalépés Istentől. Először elhagytuk a négydimenziós „Lebenswelt"-et (életteret), és beléptünk a kultúrába, ami háromdimenziós tárgyakat állít elő. Aztán visszaléptünk a képzeletbe, képeket készítünk a tárgyakról, aztán visszaléptünk a képzeletből a fogalmi szöveghez – a szöveg a képhez képest az, ami a kép a tárgyhoz képest –, aztán visszaléptünk a leírástól mint tudatos tevékenységtől és a fogalomalkotástól a kalkulációba, a nulla dimenzióba. Szerintem a szám a szöveghez képest az, ami a szöveg a képhez képest, és ami a kép a tárgyhoz képest, úgyhogy amint elértünk az abszolút absztrakcióhoz, többé semmi sem leírható, semmi sem fogalom, semmi sem elgondolható, semmi sem elképzelhető. Vehetjük a számokat, a biteket, komputálhatjuk és visszavetíthetjük: alternatív világokat kapunk. Így megváltozik a helyzetünk Isten előtt. Nem vagyunk többé Isten szubjektumai (Subjects of God), projektumok vagyunk Isten számára (Projects of God). Ne gondolják, hogy ez ideológiai spekuláció. Idős ember vagyok, és sohasem volt kapcsolatom Istennel, kegyelemben nem részesültem, sohasem láttam őt, nincs misztikus élményem. De ahogy öregszem, és elgondolkodom ezen a kérdésen, amit az információ forradalmának vagy akárminek nevezünk, egyre inkább visszaemlékszem a gyökereimre, amiket teljesen elfelejtettem. Mindezt Ön provokálta ki belőlem. Nem hiszem, hogy jó ötlet lenne bemutatni, amiről most beszélek.

Peternák Miklós: Szeretnék visszatérni ahhoz, amikor a komputerképről beszélt. Ha jól értem – és talán Önnek is ez a véleménye –, a komputerkép már nem egy kép a hagyományos értelemben.

Flusser: Teljesen egyetértek Önnel, a „kép" szó nem alkalmazható a szintetizált képre. Úgy lehetne talán megfogalmazni, hogy projekció.

rendszeren keresztül, akkor nem találtatik majd széles e hazában oly iskolamester, aki venné magának a bátorságot ahhoz, hogy a vizsgafelkészítésen kívül és a NAT tanításán kívül másra is vállalkozzon.

A PM nyomására az MKM-ben kiizzadt alapkonstrukció elejét veszi minden kezdeményezésnek, amely a közoktatási alapszolgáltatások mennyiségi vagy minőségi javítására irányul. Ha ugyanis a finanszírozás alapja a 4 tanóra + 20% + 20% + egyharmad dologi költség, akkor a pedagógus mindig a pénzügyminiszterrel találja szemben magát, ha a szakmai racionalitás az óraszámemelést vagy a felzárkóztatás minőségének javítását indokolná.

Indokolatlan a számítás alapjaként az amúgy is nehezen definiálható alapellátás fogalmát használni: az ugyanis, hogy melyik tanulónak melyik pedagógiai program dukál, a tanári mesterség körében tartozó szakmai kérdés. A tudósítón kívül talán másoknak is szemet szúrt a pedagógusbér „megtoldása" egyharmadnyi, dologi költséggel. Miért éppen egyharmad, tettem fel az ártatlan kérdést. A válasz a vártnál mélyebb mélységeket tár fel: nagyjából így „jön ki" a mai szám...

Szemfényvesztés...

Valamikor a közoktatás költségvetését az ún. bázisszemlélet alapján számították. Vették az előző évi közoktatási költségvetést, ahhoz hozzáadták az inflációs rátát (vagyis inkább annak egy részét), s hopp, máris előállt az a „keret", amit tankötelesseink iskolázására szánt az állam az adott évben. Az ún. „fejpénzes" rendszer, vagyis az a mód, ahogy ma kalkulálják az iskolák működtetésének „árát", úgy született, hogy vették az előző év közoktatási kiadásait, elosztották az adott év tankötelesseinek számával, s az így kapott összeget szorozták fel a vélt inflációval. Mindkét módszerrel meg lehetett úszni azt a kétségtelenül fárasztó vizsgáldódást, ami alapján meghatározható lenne, hogy mennyibe kerül egy iskola működtetése Magyarországon. (Ezt a műveletet csak a magániskolák alapítói kénytelenek elvégezni.) Olybá tűnik, most sem következett be az úgy lehet, súlyos államháztartási következményekkel fenyegető kalkulációs „fordulat": vették az ún. alapfeladatokat, hozzácsapták a kétszer 20 százalékot (miért éppen annyit?), és az így kapott összeg egyharmaddal maradt alatta a megelőző évi költségvetési „totálnak". Ez az egyharmad kell tehát fűtésre, krétára, világításra... S lesz világosság. Csak bele ne vakuljunk.

Anyákat keresünk a kőszegi SOS-gyermekfaluba

A jövő év tavaszán teljes egészében elkészül a harmadik magyar SOS-gyermekfalu Kőszegen.

Várjuk olyan egyedülálló asszonyok, lányok jelentkezését, akik szívesen választják hivatásul az SOS-anyaságot, és szívesen élnek az SOS-gyermekfaluban. Az SOS-gyermekfalvakban – mint a világ majd 300 működő gyermekfalujában – egy-egy családi házban egy-egy anya 6-8 állami gondozott gyermeket nevel. Kőszegen 12 családi ház épül. Az anyák fizetést kapnak munkájukért, az összeg megállapítása függ az életkortól, iskolai végzettségtől, a már munkában eltöltött évek és a nevelt gyermekek számától.

25 és 40 év közötti jelentkezőket várunk, hiszen élettapasztalatukat tekintjük a sikeres nevelés egyik fő biztosítékának.

Speciális szakképzettség nem követelmény, csak bármilyen középfokú végzettségről tanúskodó bizonyítvány. Előnyben részesítjük azokat, akiknek van pedagógiai, egészségügyi, gyermekgondozói szakismeretük.

Az anyajelöltek számára kb. 9 hónapos elméleti és gyakorlati képzést szervezünk, amely bentlakásos, és a gyermekfalu életének speciális ismereteit nyújtja. A tanfolyam idejére egyesületünk a jelölttel tanulmányi szerződést köt, és méltányos ösztöndíjban részesíti.

A pályázatokat részletes, kézzel írott önéletrajz mellékelésével (amely eddigi munkahelyeinek felsorolását is tartalmazza) egyesületünk címére

1992. május 30-ig

kérjük beküldeni. Az egyesület titkársága szívesen ad szóban, telefonon és levélben is felvilágosítást.

Címünk: SOS Gyermekfalu Magyarországi Egyesülete,
1525 Budapest, postafiók 29. (Bp. I. ,Szentháromság tér 6.)
Telefon: 175-4494

SOS Gyermekfalu Magyarországi Egyesülete Vezetősége

Szociológiai kézikönyv aktuális oktatáspolitikai problémáinkról

Szabad legyen vagy kötelező?

Andor Mihály, Forray R. Katalin, Kozma Tamás, Liskó Ilona, Lukács Péter, Sáska Géza és mások tanulmányai iskolarendszerünk szerkezetéről, az oktatás finanszírozásáról, a magánoktatás szabályozásáról, arról, hogy ki döntsön a tanítás tartalmáról és ki ellenőrizhesse azt.

Ha könyvesboltjában még nem találja, személyesen megveheti vagy postán megrendelheti az Oktatáskutató Intézetben: 1395 Bp. XIII., Victor Hugo u. 18–22. Ára: 198 Ft.

E szelvény ellenében a könyv árából 10% kedvezményt adunk.

Megrendelem a Szabad legyen vagy kötelező? című kiadványt

..... példányban

Név: .....

Cím: .....

aláírás: .....

INTERMEDIA

M

Potential Mobile

KÖSZÖNETET MONDUNK MINDEN ELŐADÓNKNAK, VENDÉGEINKNEK
ÉS A MUNKÁNKHOZ TÁMOGATÁST NYÚJTÓ
SZEMÉLYEKNEK, INTÉZMÉNYEKNEK.

JELEN KIADVÁNY MEGJELENÉSÉT TÁMOGATTA:
PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE ALAPÍTVÁNY MŰVÉSZETI AKADÉMIA SZAKKURATÓRIUM
MAGYAR MOZGÓKÉP ALAPÍTVÁNY KUTATÁSI, KÉPZÉSI, KÍSÉRLETI FILM,
KÖNYV- ÉS FOLYÓIRATKIADÁSI SZAKKURATÓRIUM
COLOR POINT, HIRDETÉS

FORDÍTOTTA: LÁSZLÓ MÁRIA, ELLENŐRIZTE: DIANA KINGSLEY
SZERKESZTÉS, TERVEZÉS, NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS, KIADÁS: BARABÁS ILONA KKT.
NYOMDA: re-noir
INTERMEDIA LOGO-DESIGN: PALOTAI GÁBOR

ISBN 963 7165 01 0

© INTERMEDIA, 1993

WE WOULD LIKE TO THANK EVERY LECTURER, OUR GUESTS
AND THE INDIVIDUALS AND
ESTABLISHMENTS THAT HAVE HELPED US IN OUR WORK.

THIS PUBLICATION WAS SUPPORTED BY:
PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE FOUNDATION ARTISTIC ACADEMY BOARD OF TRUSTEES
HUNGARIAN MOVING PICTURES FOUNDATION, RESEARCH, TRAINING, EXPERIMENTAL FILM,
BOOK- AND JOURNAL PUBLISHING BOARD OF TRUSTEES
COLOR POINT, HIRDETÉS

TRANSLATED BY MÁRIA LÁSZLÓ, REVISED BY DIANA KINGSLEY
EDITING, DESIGN, PUBLISHING: ILONA BARABÁS KKT.
PRINTED BY: re-noir
INTERMEDIA LOGO DESIGN: GÁBOR PALOTAI

ISBN 963 7165 01 0

© INTERMEDIA, 1993

Előszó

Ez a kiadvány három év munkájáról, eseményeiről ad vázlatos tájékoztatót: ennyi időre volt ahhoz szükség, hogy Magyarországon az első egyetemi szintű médiaművész szakképzés tervből tény, elképzelésből hivatalosan jóváhagyott realitás legyen. E három év alatt azonban a Magyar Képzőművészeti Főiskolán alapított INTERMEDIA Tanszék - hallgatók és oktatók - nem a várakozást, hanem a valószerű működést tartották célravezetőnek. Így ma, túl a legitimáláson és túl az első felvételi vizsgák e hivatalossá válás elkerülhetetlenségét megpecsételő aktusán, szeretnénk az eltelt időszakról, egyúttal a tanszék és a szak törekvéseiről áttekintést adni, azok számára, akik munkánkat eddig támogatták vagy érdeklődtek iránta és azok számára is, akik jövőbeli partnereink lehetnek.

Az Intermedia feladata a művészképzés kiterjesztése olyan műformák és művészeti technikák felé, melyek a 20. századi képzőművészetben jelentek meg először, s melyeknek a magyarországi felsőfokú, intézményes művészképzésben nincs hagyománya (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installációs-, environment és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek). A cél a művészet funkcióváltásának tudatosítása mellett felkészítés egy aktív, kreatív jelenlétre az információs társadalom kultúrális szféráiban, s ezen túl a kognitív (megismerésre kész) művészi magatartás kutatása és támogatása.

A tanszék és a szak más, hasonló európai vállalkozásokkal szinkronban, de a helyi sajátosságokra alapozva fejlődött ki. Indulása idején a legfőbb magyarországi (s egyúttal közép-kelet európai) jellegzetesség az a lényegében példa nélküli folyamat volt, mely egy csődbe jutott rendszer és gazdaság átállítását, átprogramozását kísérelte meg működő társadalommá. Ez a folyamatos, előre nem látható problémákkal terhes időszak művészi szempontból azért is érdekes, mivel szükségessé teszi a váratlan aktivitásra való készség kifejlesztését, mint alkotói magatartást. A művészet kiterjesztett illetékességi köréből adódóan az intermediális és interdiszciplináris felkészültség szinte elengedhetetlen a kultúrális tradíciók és a mindig váratlanul, észrevétlenül érkező új aktuális viszonyának kialakításához.

Az intermedia szak öt éves művészképző, melynek centrumában az új médiumok művészi használata s elmélet/gyakorlat, tudomány, technika és művészet egységben látására törekvő szemlélet áll. Így nem preferálunk egyes művészi technikákat, műfajokat, szemléletmódot, viszont törekszünk arra, hogy bármely irány bármely másik viszonylatában értelmezhető, tanítható, művelhető legyen. Minthogy olyan oktatási formáról van szó, ahol elméleti és gyakorlati tevékenység szétválaszthatatlanul összefonódik, az öt év során (melyből az ötödik a diplomaév, s mely plusz két év mesterképzéssel is kiegészülhet) legalább négy, de kivételesen akár hét éven keresztül is foglalkozhatnak a hallgatók az egyes médiumok történetével, esztétikai, szociológiai, műfaji sajátosságaival, jelentős alkotói életművekkel, illetve interpretációs kérdésekkel,s mindezt "anyagközelben", tehát a szükséges eszközöket, pl. kamerát, vágóasztalt, nyersanyagokat stb., megismerve és használva tehetik. Határozott előnyt jelenthet - ha ez talán nem is látható be az első pillanatban - hogy a művelhető művészeti ágak, technikák között bármelyik mint a "lehetséges egyik" jelenik meg. A képzés együttesükre, egymásrahatásukra, kölcsönösen egymásnak megfelelő illetve eltérő sajátszerüségeikre épül.

Tartalom

Előszó (Peternák Miklós) ..... 6.
Bevezetés a Továbblépés Technikájába (Sugár János) ..... 10.
Audio-Vizuális Kurzus - Kreatív Zenei Gyakorlatok (Maurer Dóra) ..... 14.
Számológépes Oktatás az Intermedia Tanszéken (Szegedy-Maszák Zoltán) ..... 16.
Kedves Intermediások! (Császári Gábor) ..... 22.
Paralell-Kurzus/Tanpálya II (St.Auby Tamás) ..... 26.
A Negyedik Félév Előtt (Kukorelly Endre) ..... 38.
Műelemzés. Összefoglaló ..... 42.
Jövőszeminárium (Achilles, Jövőgyűjtés) ..... 48.
Mézeskalácshuszár ..... 54.
Médium Analízis ..... 60.
Spektrum ..... 62.
Mínusz Hetedik Nyelvtani Gyakorlat ..... 64.
Spirál ..... 66.
Ivan Ladislav Galeta kiállítása ..... 68.
Intermedia Kronológia 1990-1993 ..... 70.
Hallgatói Lista 1990-1993 ..... 80.
Az Intermedia Tanszék Támogatói ..... 81.
Képek ..... 82.

Contents

Preface (Miklós Peternák) ..... 6.
Introduction to the Next Step Technique (János Sugár) ..... 10.
Audio-Visual Course-Creative Musical Exercises (Dóra Maurer) ..... 14.
Computer Studies Within the Intermedia Department (Zoltán Szegedy-Maszák) ..... 16.
Dear Intermediates! (Gábor Császári) ..... 22.
Parallel-Course/II Training Ground (Tamás St.Auby) ..... 26.
Before the Fourth Semester (Endre Kukorelly) ..... 38.
Interpretation. Summaary ..... 42.
Future Seminar (Achilles, Gathering the Future) ..... 48.
Gingerbread Hussar ..... 54.
Medium Analysis ..... 60.
Spectrum ..... 62.
The Minus Seventh Grammar Exercise ..... 64.
The Spire ..... 66.
Ivan Ladislav Galetas Exhibition ..... 68.
Intermedia Chronology 1990-1993 ..... 70.
List of Students 1990-1993 ..... 80.
Sponsors of the Intermedia Department ..... 81.
Pictures ..... 82.

PREFACE

This publication gives a brief account of three years' work and events: this is how much time was necessary for the mere plan of the first university level media art training to metamorphose into an undeniable, officially approved fact. During these three years the INTERMEDIA Department, founded at the Hungarian Academy of Fine Art, -students and professors alike- found action served the purpose more than inert expectation. So today, as we are through the legitimating process and through the first entrance exams -the act that put the final stamp on our legitimate existence- we would like to present an overview of the doings of the department to those who have been supporting, or are in some way involved with our work, and to our possible prospective partners.

The task of Intermedia is to broaden the study of art toward such art forms and techniques that first appeared in 20th century fine art and do not yet have a tradition in Hungarian higher and institutionalized art training (photo kinetic and electronic art, multimedia, installation, environment, performance new communication techniques; multidisciplinarity. Beside arousing awareness of change in the function of art, the goal is to develop an active and creative presence in the cultural sphere of the information oriented society, and, beyond this research and support of cognitive (perceptive) artistic behaviour.

The department and division evolved in synchronously with other similar European enterprises, but the developement was marked by regional peculiarities. At the time the project was being launched, the main Hungarian (also East-European) characteristic was, in essence, an unprecedented process that made an effort to readjust a bankrupted system and its economy; to reprogram it into a functioning society. This ongoing period, weighted-down by unpredictable difficulties, is interesting from an artistic point of view, because it made behavior the development of an alert disposition for intuitive action necessary for creative. Given the widespread area art covers, inter-medial and inter-disciplinarian awareness is near indispensable in creating a bond between cultural traditions and the constantly changing actual situation.

The nucleus of the five years intermedia art program consists of the artistic use of new mediums in theory/practice, science, technique and aspires to view art as a whole. As such, we don't favour any single technique, form or viewpoint, however we do try to make any direction interpretable in many respects. We do try to make them teachable and cultivable. Since theory and practice are combined in this form of education, (of which the fifth year is the diploma year and it may be extended by two years of so-called master training) through at least four, but in some cases even throughout seven years, the students may pursue the study of individual mediums: its history, form, aesthetics and sociology. They may concentrate on the creation of what could become the master piece of the pupil. The student may concentrate on questions of interpretation. He will be able to do all this with the essential materials close at hand, in this way the materials will become familiar (i.e., camera, cutting board, basic materials, etc.) Among the cultivable branches of art and techniques any might appear as the possible one. This is a decisive advantage - even if it does not seem to be so at first. The training is based on the union of the different branches of art, on their effect on each other and on their

A tanszék, mely a szak munkáját irányitja perspektivikusan olyan multimédia kutató intézet, ahol elérhető lehet úgy a (művészi használatbavételre alkalmas) csúcstechnológia, mint az épp általánosan használt, sőt a már "lejárt", technikailag elavult eszközök is, négy egymással kapcsolatban álló stúdióban. Jelenleg együttműködésekkel, pályázati- és egyéb támogatások kiegészítő igénybevételével illetve elnyerésével lehet módunk kutatásokra s e·modellszerű, intézeti létre. (Ilyen, az oktatást is segítő megállapodásokat kötöttünk a Balázs Béla Stúdióval, a televízió FRÍZ produceri irodájával, s más hasonló együttműködést is tervezünk). Az 1990 őszén megkezdett oktató és kutatómunka olyan szakaszba jutott, mikor eredeti elgondolásunk, az autonóm művészeti szakként való működés megvalósult, s a továbblépéshez szükséges feltételek megteremtése egy új típusú koordináció lehetőségét (vagy kényszerét?) veti fel.

PETERNÁK MIKLÓS

febr. 17. Bevezető
febr.24.,márc.3.: Malevics: Fehér alapon fehér négyzet
márc.10.,17: Dürer: Veronika
márc. 24. Bosch: "A tékozló fiú"
márc.31.,ápr.7.: Vermeer: Csipkeverő nő
ápr. 21.,28.: Van Gogh: Parasztcipők
máj. 5.,12.: Moholy-Nagy: Fény-tér modulátor

A félév során hat művet elemztünk, egyúttal és ezek segítségével röviden áttekintettük az (európai) művészet későközépkortól a 20. század közepéig terjedő időszakát. A művek kiválasztásában személyes szempontok mellett az is vezetett, hogy általánosságban vizsgáljam a mű, ezen belül a kép mibenlétét, változatait, a kép által történő megismerés mint művészeti tradíció történetét és fejlődését. Nem vetettünk fel azonban egy lényeges és kikerülhetetlen szempontot mindezideig - és szándékosan nem - azt, hogy mire jó a műelemzés (és ez nem azonos azzal a kérdéssel, hogyan kell művet elemezni). Nyilvánvaló válaszokat kerülendő - mint pl. hogy ez egy stúdium - tegyük fel a fenti kérdést pontosabban: Mit ismerünk meg a művet elemezve: a művet magát ismerjük-e meg (ez-e az elérendő cél) vagy a mű által ismerünk meg. Eltekintve most a kérdések lehetséges rövidrezárásától (t.i. mindkettőt) használjuk e kérdésfelvetéseket munkahipotézisként. Vegyük észre a második kérdés heideggeriánus ízét, s vegyük észre az első kérdésben a tradicionális (tudományos) műértelmezési taktikát. Az utóbbival kezdve, e szemlélet nézőpontja: a műből indul ki, mindenekelőtt a művet veszi figyelembe és célja, hogy a műhöz jusson el. Számunkra világos, hogy a műhöz való eljutás csak vonat, repülő stb. utakat, fotót, xeroxot, olvasást jelenthet, mely után azonban egyszer csak ott az eredeti, s ekkor már világos, hogy a műtől indulunk el valahová egészen máshová. Heidegger szerint az igazság szóval körülírható ez a máshol, s ahelyett hogy ezt vitatnánk, annyit fogadjunk csak el, hogy mi beérhetjük itt most ennél kevesebbel is: valamiféle megismerés felé, másként a még nem ismert felé nyitott kapu a mű, illetve ekként lehet felismerni a művet. Vagyis mikor már a műtől indulunk, az mintegy azon keresztül történik, tehát a haladási irány nem változik. Persze ez a még nem ismert másként a jól ismert, pontosabban a jól ismerni kívánt, vágyott, a szépség által is birtokolni akart (Kunstwollen), méginkább ha a birtoklást inverzként képzeljük itt, vagyis hogy minket birtokoljon, a közellét által, tehát hogy minduntalan a közelében kívánnánk lenni e jól ismerni vélt ismeretlennek, s ehhez új és új taktikákat eszelünk ki. Hogy értsük e folyamatot s világossá váljon mi (miért van) itt a mű kitüntetett szerepe, vegyünk egy egyszerű dolgot, egy tárgyat, valamit, ami itt van a közelünkben - bármi lehet, minél egyszerűbb, minél inkább a kezünk ügyébe kerülhet (mintegy megfordítva a heideggeri példát Van Gogh parasztcipőiről). Legyen ez egy pohár, vagy még inkább ez a szék amin épp ülök. Vegyük elő és vizsgáljuk meg. (Mellesleg itt jó alkalom nyílna a mindenki művész - minden művészet fluxuselv mélyebb kifejtésére: és minden mű? Na, nem.) Mire szolgálhat egy köznapi tárgy vizsgálata? Ha elemzés tárgyául választjuk és mondjuk alkalmazzuk rá a műelemzés összes lehetséges szempontját, észrevehetjük könnyen, hogy sokkal általá-

all my unnecessary writings .

It is impossible to teach someone how to write literature. Organising literary text; giving birth to writings; what makes a piece art. I don't know.

You can't know. But can you feel it?

And we know all about are feelings, don't we. We can confer our feelings pretty well, we reflect upon our feelings, the soup is good, I have to urinate, my tooth hurts, so does love, and the stars are shining. And this is artistic pleasure.

A creation, is the reflection of a soul, of a mental structure, its objectification, or whatever, and that mechanism is the penetration of another mental structure: this intercourse is what we call artistic pleasure.

Artistic pleasure is proof of our visceral nervous system. Or at least is our visceral nervous system.

Something can be said about facts like these, maybe.

Pretty hard.

Impossible.

So let it be impossible.

Let it be impossible for me.

ENDRE KUKORELLY

VIDEO-BRIDGE TORONTO-BUDAPEST 1991

JÖVŐGYŰJTÉS 1993 FEBRUÁR 12, - LIGET GALÉRIA

BAKOS GÁBOR, BECSEY ZSUZSA, CHILF MÁRIA, CSÖRGŐ ATTILA, EL-HASSAN RÓZA, GLATZ LÁSZLÓ, GYARMATI ÉVA, GYŐRFI GÁBOR, KABAI CSILLA, KAPITÁN ANDRÁS, SCHNEEMEIER ANDREA, VALCZ GÁBOR, VESZELY BEA, WOLSKY ANDRÁS
Jövődobozok (ld. 46. lap)

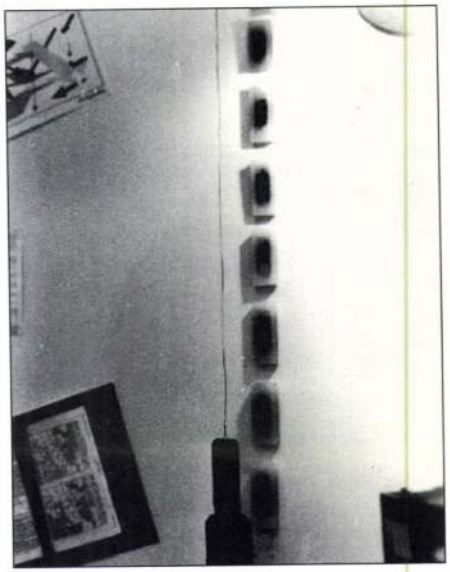

Megnyitó

A jövő kb. 15 billió éve létezik, épp egyidős a múlttal. A jövő nem született meg. (A még ki sem kelt kiscsirkék tánca a tojáshéjban. Musszorgszkij: Egy kiállítás képei.) A jövőnek van ideje (Jövőidö). Hol szerzi, akinek van jövője? VAN A JÖVŐ IDŐ. Akinek van ideje, van-e jövője? "Kedves lustusom! Hát ez hogy egyeztethető össze? Egyrészt panaszkodsz, hogy lekötnek állandó kötelezettségeid, másrészt műveimet kéred, amelyeknek még az is alig szokott néhány kárba veszett percet szentelni, akinek egyébként sincs semmi dolga. Így megvárom, hogy elmúljék a számodra oly terhes és annyi tennivalóval járó nyár, s majd ha eljön a tél, amikor hihetőleg lesz egy kis szabad időd - ha máskor nem éjszaka -,összekeresek valamit apróságaimból, hogy neked elküldjem. Addig megelégszem azzal, hogy leveleim ne legyenek számodra terhesek, de minthogy azok, a jövőben még rövidebbeket írok. Minden jót! "(Ifjabb Plinius, Hetedik könyv, 2.)

Lehet, hogy a jövő véget ér még születése elött. ("Idő többé nem lészen.") Az is lehet, hogy minden egyes konkrét jövő független az általában vettől s az idővel is csak e szabadsága által tart kapcsolatot. Gyűjthető-e jövő? v.ö. nomadizmus, gyűjtögető életmód, elektor kalandor

A jövő megnyílt.

POOL publication: Ken Friedman FLUXUS (1992)

1992. 23. XI.: Review of the futures brought, naming/the names that are in this summary were invented at this time. / Futures brought: MULTI-DIMENSIONAL WORK /7 pages / NEARING LINEAR LIGHT, THE HUNDRED YEAR OLD FORTUNE-TELLER

1992. 30. XI.: As continuation of the previous week's preparations for the exhibition, viewing of performance-like video documentations. IT STILL HASN'T BEEN DECIDED IF THE EXHIBITION WILL BE AN EXHIBITION OR SOMETHING ELSE, BUT EVERY SIGN SHOWS THAT IT WILL NOT BE DIFFERENT, AT LEAST BASICALLY. Yoko Ono came to Hungary in the meantime, and she said that "Hungary is full of energy and that the future is here" (Magyar Hirlap,1992. Nov. 27.)

Futures brought will now only be on Dec. 7.

1992. 7. XII.: Futures brought: /1/ VAN DER WEYDEN, /2/ LUCRETIUS, /3/ MAYAKOVSKI,/4/ CALYPSO RADIO (see below)

task: The preparation of such a text or object that would be surely dated 20th century by experts 60 years from now. Another requisite is that it should be realisable.

1992. 14. XII.: Solutions for the task are confronted with the exhibition. Giving out of grades. New applicators.

By interpreting the futures brought it became clear that it would be best to grade according to whether the word future, taking the literary meaning, is the core, or are the references to time (the future as in a mode of time) in the centre, or does another view point dominate. The first -the most obvious- reference is surprisingly under represented. Maybe because the possibilities seem impartial, no matter how obvious. This would have been a great possibility for a spectacular and instructive collection: " enough of the dawdling futurists, the jump into the future leads the way!"/mayakovski/; "... you will find the future in the present within the Calypso..." /Calypso-rap/

In the second reference the objects that are conditioned for the future lare predominant, such as the photograph, probe, the unscratched Manhattan lottery ticket and above all the "tabula rasa", the 'clean slate'. An object, conditioned for the future is that which is prepared in a specific manner in reaction to a definite and an action that has not yet occured.

The third reference is an area of reflection, the time-relationship is on it's border /e.g. weather forecast/. Here, it is necessary to predict the plausibility of an event that is not known at the time of the prediction, taking into consideration a specific time+information unit. Of course this is only one possible way to grade the students. The exhibition, that is, the public demonstration of the consequences, demands a different classification.

MIKLÓS PETERNÁK

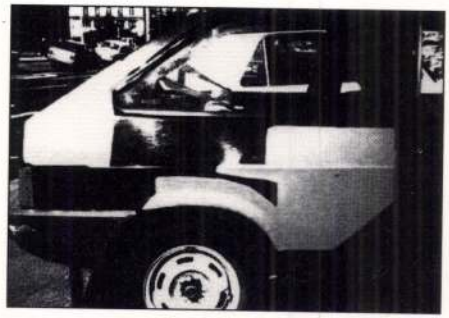

BEA VESZELY: PICTURES OF CARS

nosabb, szerteágazóbb, majdhogynem az egész világegyetem történetét felölelő vázlatocskához juthatunk pillanatok alatt. Tehát: ez ugye egy faszék. Ipari sorozatgyártás eredménye, feltehető Magyarországon készült a 7o-es évek elején. Máris öt irányban indulhatunk legalább. Mert e vonatkozásban (ha szigorú az elemzés) minden információt alaposan körül kell járni és pontosítani. Anyaga: fa. Mi a fa? Mióta nőnek fák a Földön (mi a Föld) és mire alkalmasak? Milyen fajta fa az amiről itt szó van? Milyen rendelkezések engedik meg, hogy így hasznosítsuk (fakitermelés története) és mióta ismert ez az ötlet? Milyen egyéb hasznosítási formák vannak még (pl. tüzelés), s mennyiben különös e specifikus eset? Hogy áll ez a helyzet Magyarországon (mi Magyarország, mióta van) és máshol? stb.Funkció: szék. Ami a bútorok családjába tartozik (mi a bútor és mióta van bútor? Ezen belül mióta van szék?) A farönk-e a szék elődje, őstipusa, vagy a faág, esetleg a puszta föld. Az ülés az alapfunkció, amiből kiindulunk? Mióta ül az ember illetve mi az az egyedfejlődés, aminek során mi az a sajátos fázis, amikor az emben ülni kezdett? Milyen fokot jelent ez a tudat szempontjából (pl. a kutyák is ülnek néha) - illetve hogyan változott a történet során? Kik és hol ültek (a széken kívül erre még mi alkalmas) illetve milyen helyzetben, okból, szociális kényszerüségből? (A szék szociológiája: trónustól a sámliig, priccsig vagy kalodáig, másfelől a villamosszékig és az árnyékszékig. (Rövid visszatekintés: milyen anyagból vannak még székek, van-e ezen anyagokban valami közös, ami miatt erre jók, és ez szolgálhat-e tanulságul a mi konkrét székünkhöz?) Az elkészítés módja (technika) ipari... és itt álljunk is meg. Mi az ipar? mi különbözteti meg a manufakturát a sorozatgyártástól? Mióta? Hogyan szervül a székben a mezőgazdaság és ipar illetve e területek viszonya történetileg a közelebbi régióban (pl. miért nem volt szék a tribünön?) A sorozat és egyedi viszonya ezen túl. A futószalag kultúrája és ellenkultúrája. A széket tagadó mozgalmak - s most már, mivel a dolog jellege érzékelhető, időkímélés szempontjából csak néhány vázlatszerű, speciális eset, mint a szék a szólásokban, irodalomban (Madách széklábat faragó Michelangeloja), a művészetben (Kosuth: 1+3 szék) és a nézőtereken (felhajtható zsöllye és páholy). S bármikor (vagy akár soha) visszatérhetünk a konkrét példánkhoz: lemérhetjük - súly, méret, tömeg -, színét viszgálhatjuk (hogyan változik), leltári számát észrevehetjük (ennek az intézménynek a tulajdona= mi ez az intézmény? Kik ültek - ülhettek rajta ?) Hol van - lehet, tipikus - ugyanez a design? S ez mit jelent(het)? Milyen általános és különös kopásnyomok találhatók rajta és erről mire lehet következtetni (V.ö Baudrillard: A tárgyak rendszere). Lehet-e ezt modellezni illetve szerepelt-e ez a konkrét szék már valamilyen egyéb szellemi kontextusban (van e története, s ha nincs miért ennyire összekeverhető?)

Ez lenne a szék egyetemes jelentése? Ilyen komplex üzenetek hordozója lenne, mint mű, minden mű-tárgy? Nem, ezeket az üzeneteket az emberi szellem hordozza, és ez épp abból derül ki hogy az eljárás bármely egyszerű tárgyra éppígy alkalmas. De nem a művekre. Azok becserkészése nem megy ennyire könnyedén. Minthogy a mű meglehetősen korlátos, nem ennyire kevéssé definiált, mint ez a szék. Korlátos, vagyis keretezett, elhatárolt, monadikus (hogy Leibnitzre is utaljak) a tér-idő kontinuumban. Bár megenged, nem kíván parttalan elemzést. Ugyan minden megengedett, de nem minden egyaránt értelmes. És mivel a mű a feladat, nem a már tudott, a műben kell meglelni a "nézőnek" is a feladatot, nem magában (a már tudottban). Nem a művet önmagához applikálni, hanem saját ismereteivel, adott esetben egész lényével a műhöz (a mű aurájához) akklimatizálódni, s e klíma különös irányát észrevenni. Minthogy nem esetleges dolog egy esetével, hanem az összehasonlíthatatlan, a másként meg nem ismerhető

INTERPRETATION
(Summation)

January 17. Introduction
January 24., March. 3.: Malevich: Suprematist composition: white on white
March 10.,17.: Dürer: Veronica
March 24.: Bosch: The wayfarer ("The Prodigal Son")
March 31., April 7.: Vermeer: The Lacemaker
April 21., 28.: Van Gogh: Peasant Shoes
May 5.,12.: Moholy-Nagy: Lichtrequisit (Light-Space modulator)

In the course of the semester we analysed six works of art and, with the help of these, we reviewed (European) art from the late middle ages to the middle of the 20th century. In choosing the works, besides personal taste, I also tried to view the work more generally, the different versions, the recognition that occurs through the picture; as artistic history of tradition and development. An important and inevitable question has purposefully not been brought up yet, of his artistic interpretation fulfils (this is not the same as the question of how to interpret art). So as to avoid direct answers such as e.g. this is a study - let us put the question in a more precise form: What do we recognize by examining the piece: do we reach the piece itself or do we reach something through the piece? Not taking into account the possible self-evident answers, let us use these questions as hypotheses. Notice the heideggerian smell of the second question, and notice the traditional (scientific) method of the first. Beginning with the latter, the view point of this interpretation of the question: it takes the piece into consideration and its goal is to reach the piece itself. Of course we think that it is obvious that the only way to reach the piece is by train, plane, car, etc.; photos , photocopies, etc. after which with the original and then it becomes clear that we start out from the piece and go elsewhere, in a totally different direction. According to Heidegger, this "elsewhere" can be described by the word truth, and instead of debating this let us just accept that in this case we can do with a lot less: in the direction of some kind of recognition. Otherwise the door that opens to the unknown is the piece, in this way the piece is to be recognized. Therefore when starting out from the piece, we go through the same steps so the direction doesn't change. Of course this is the still unknown, the wished for, the desire to be possessed by beauty (Kunstwollen). Moreover if we imagine the inverse of possession, that is, being possessed by its proximity, the wanting to always be close to this unknown, (an unknown we consider to know well) to reach this we think of more and more tactics. To understand this procedure and for the role of the piece in this context to become clear, let us take a simple thing, an object, something that is close to us, it can be anything, the simplest thing that we can physically hold in our hand at the moment (To take the opposite the opposite of the Heideggerian example with Van Gogh's Peasant Shoes) Let it be a glass, or the chair I am sitting on at the moment. Take it and examine it. (By the way this would be a good opportunity for the deeper explanation of the fluxus maxime: everyone-is-an-artist, everything-is-art; but is everything an art piece? No. Everything-is-art, no.) What purpose does the examination of an everyday object serve? If we choose it to be the object of our examination and apply to it all the possible viewpoints

példázatával áll szemben. Persze a művek jó része is dolog. Talán nem tévedés azt állítani, hogy minél inkább megragadhatók benne a dologisággal kapcsolatban fentebb felvetett jellemzők, annál kevésbé "jó" a mű (pl. Goyánál nem annyira érdekes, hogy olaj, vászon, mint pl. egy áruházi kínálatnál, hogy "eredeti" olajkép és nem színes nyomat). S az is világos, hogy az utóbbi könnyebben hozzáférhető.
(Május 19.)

PETERNÁK MIKLÓS

PETERNÁK MIKLÓS - SZEGEDY-MASZÁK ZOLTÁN:
JÖVŐDOBOZOK / FUTUREBOXES

of art-interpretation, we would easily notice that it is much more general and widespread, we can rapidly approach the outline of the universe's history. So: This is a wooden chair. The product of industrial mass production, it is to be assumed that it was produced in Hungary in the early 70's. Already we have five directions we can take. Because in this respect (if the examination is a strict one) every bit of information is to be profoundly meditated on; to be made precise. Material: wood. What is a tree? Since when do trees grow on Earth (what is the Earth?). What purpose do they serve? What kind of tree are we considering here? What kind of provisions allow us to make use of the tree in this manner (the history of wood production) and since when is the idea known? What other kinds of uses are there (e.g. fires), and to what extent is this use special? What is it's situation in Hungary (what is Hungary and since when does it exist?) and elsewhere? etc. Function: Chair. It belongs to the furniture family. (What is furniture and since when does it exist? Since when do chairs exist? The stump is the forefather of the chair. Is it the oldest form, or is the branch, or perhaps the bare ground? Is sitting the basic function from which we start out? Since when does man sit or what is the ontogenesis man sitting? What level of consciousness does sitting indicate (e.g. dogs sit as well) -how did it change throughout history? Who and where did they sit (apart from the chair what else is suitable for this), in what situation, for what reason or social necessity? (Consider the sociology of the chair: from the throne to the stool, the bunk or the stocks, to the electric chair or the privy)

A short review: from what other sort of materials are chairs made of, do these materials have anything in common that causes them to be suitable and does this serve as a moral concerning our chair? Form of production (technique) industrial... and let us stop right here. What is industry? What is the difference between manufacturing and mass-production? Since when does it exist? . How does agriculture and industry take a part in the chair or how does the chair take place in these two areas' historical relationship (e.g. why weren't there chairs on the tribune?). Even further: mass and hand crafted. The culture and anti-culture of mass production. Now that its nature can be felt, I will mention a few (in order to save time) movements that deny the chair, outlines of special cases of the chair in literature, (Imre Madách's chair-brandishing-Michelangelo), in art (Kosuth: 1+3 chairs) and in the auditoriums (the stall and box).

And we can at any time (or maybe never) return to the concrete example: we can measure it (weight, size, density) we can investigate the colour (how it changes), we might notice the storage number (the owner of the chair, who sat or could have sat on it?) Where may the same - it can be frequent - be found? What does (could) it represent? What kind of ordinary and extraordinary marks are there to be found on it and what of conclusion may be drawn from these? (See Baudrillard: Le systéme de l'objets). Can it be modelled and has this concrete chair played a role in any other intellectual context (does it have a history, and if it doesn't why is it so easy to confuse?)

Would this be the universal definition of the chair? Does it really bear such a complex message, as every piece (as every piece of art) does? No, these messages are carried by the human spirit, and this brings to light that this matter is suitable for any simple object in the same manner. But not for works of art. Exploring those is not as simple, as a piece of art is rather limited, not so generously defined as this chair. It is finite, or rather limited, restricted, monadic (referring Leibniz) in space-time continuum. However, it allows, but does not desire, impartial investigation. Although it allows everything, everything is

ANDREA SCHNEEMEIER:
NEARING LINEAR LIGHT

ACHILLES WILL NEVER OVERTAKE THE TEENAGE NINJA TURTLE

Future seminar 1992/93 no.1 summary

The last time I met Zenon's famous aporia was in J.L.Borges 'Avatares de la tortuga' where he remarks: it is a mistake to think that Zenon's paradoxes are based on space time concept. Concluding from this I have to remark that in order for the continuation of the Future seminar to become feasible, half of it had to take place at this moment (as it is mid-semester) where it is the perfect occasion to review the future that has taken place. The review is grouped into three parts:
no.1 Chronology of the seminar
no.2 Ordering and evaluation of the futures brought
no.3 Closing exhibition and pertaining questions / this is at the same time the opening exhibition /

FUTURE TOTAL: no.1 chronology + no.2 future brought

1992. 5. X.: Introduction. The topic, future, itself and sharing of the task and their acceptance
1992. 12.X.: Methods of researching the future and the schools of thought /science, astrology etc. The future- as is art- is an area of uncertainty. The Delphoi method. Socialist research of the future. Test: What will art be like in 60 years? / 11 essays are written /
Futures brought: DARWIN'S THEORY!, HOLOGRAM CLOCK, "BACK TO THE FUTURE", COLLECTION IN THE STREET FOR THE FUTURE,CIGARETTE /INSIDE, TELE-VISION, SWISS LADY, "FAKE LETTERS" /A TECHNICAL MIRACLE, MONEY, LOVE, HEALTH.
1992. 19. X.: Report: Changing views of the future in the writings of an author (László Lengyel); Four essays: what will the exhibition be like in three months / what the future has prepared.../?/ Futures brought: /box-text: "in progress" /. "GY.P.", YEAR RINGS IN 1992, FUTURE, AS A POSSIBILITY, THE ATARI 1051 DISK DRIVE, MANY HOURS OF SUNSHINE; EXTRATERRESTRIAL LIFE, NO TITLE/BALLOON/
1992. 26. X.: János Sugár's lecture about the future-structure in his film "PERSIAN WALK". Movie at the Balázs Béla Studio.
Task (telephone qustion): Imagine the future of a country where the President of the Republic is not allowed to say his speech? (historical analogue is not forbidden)Two advised points of view /alternative for the beginning/:-this is true freedom /1/;- the event described above contradicts the true form of the republic state /2/.
Futures brought: WEATHER FORECAST,"-", MIX-UP, DIALOGUES, EASTERN EUROPE FROM VIENNA
1992. 2. XI.: Gábor Császári's "nostalgia class" Futures brought: +
1992. 9. XI.: Preparations for November 16.
Futures brought: FRIEDRICH KITTLER /Translation; at the same time answer to the telephone question/, I HAVE NO FUTURE, "PROBE", ARRIVALS-DEPARTURES, "THE MARRIAGE OF SPECTRUM AND THE FUTURE", (PICTURES OF CARS, QUESTION
1992. 16. XI.: A visit to the ARTPOOL Art research centre. Lecture by György Galántai, discussion /video-documentation /. The present receive as a gift:The ART-

ARTPOOL kiadványát: Ken Friedman FLUXUS 1992 c. írását.

1992. XI. 23.: Hozott jövők áttekintése, megnevezése /jelen összegzésben olvasható nevek ez alkalommal keletkeztek./Hozott jövő: NAGYON SOK DIMENZIÓS MUNKA /7 oldal/, KÖZELEDŐ LINEÁRIS FÉNY, A SZÁZESZTENDŐS JÖVENDŐMONDÓ,

1992. XI. 30.: Az előző héten megkezdett kiállitási előkészületek folytatásaként performance-tipusok videó-dokumentációinak megtekintése. MÉG MINDIG NEM DŐLT EL, HOGY A KIÁLLÍTÁS VÉGÜL IS KIÁLLÍTÁS LESZ-E, VAGY MÁS, DE MINDEN JEL ARRA MUTAT, HOGY NEM MÁS, LEGALÁBBIS ALAPVETŐEN. Időközben Magyarországon járt Yoko Ono, s "azt mondta, Magyarország tele van energiákkal, s itt van jövő." (Magyar Hirlap, 1992. nov. 27.)

Hozott jövő majd csak december 7.-én lesz.

1992. XII. 7.: Hozott jövő: /1/ VAN DER WEYDEN, /2/ LUCRETIUS, /3/ MAJAKOVSZKIJ, /4/ CALYPSO RÁDIÓ (Ld. alább)

Feladat: Egy olyan tárgy, szöveg stb. készitése, melyet 60 év múlva bizonyosan a xx. századra datálnának a szakemberek. Követelmény még, hogy realizálható legyen.

1992. XII. 14.: A feladat megoldásainak szembesítése a kiállitással. Indexaláirás. Új jelentkezők.

A hozott jövők tipusait értelmezve feltűnhet, érdemes osztályoznunk aszerint, hogy a jövő, mint szó, tehát a nyelvi kontextus áll-e a középpontban, a jövő időbeli vonatkozásai (a jövő, mint az idő egy módusza) állnak-e a centrumban, esetleg valamely más szempont dominál. Az első - legnyilvánvalóbb - vonatkozás furcsa módon a lehetőségekhez képest alulreprezentált. Talán azért, mert a lehetőségek amennyire nyilvánvalóak, annyira parttalannak is tűnnek. Pedig itt látványos és tanulságos gyűjtésre nyílt volna mód: "Elég a cammogásból, futuristák, a jövőbe ugrás vezet!"/Majakovszkij/ ;"... a Calypsoban megleled a jelenben a jövöt..."/Calypso - rap/

A második vonatkozásban a jövőre kondícionált tárgyak vezetnek, mint a fotó, a szonda, a Manhattan sorsjegy levakaratlan állapotban és mindenekelőtt a "tabula abrasa" /letörölt tábla/, vagyis a "tiszta lap". Jövőre kondícionált tárgy/állapot az, mely meghatározott módon előkészitett valamely egyértelmű és még be nem következett akcióra való reagálásra.

A harmadik szempont a reflexió terepe, amelynek határán még mindig az időviszonylat áll /pl. időjárás-előrejelzés/, mert itt arról van szó, hogy meghatározott tény+információ-együttes figyelembevételével teszünk kijelentést valamely majdan bekövetkező tény/információ minőségére ami e kijelentés alkalmával nem lehet ismert. Természetesen ez csupán az osztályozás egy - lehetséges - vetülete. Másfajta klasszifikációt jelent a kiállítás, mely végsősoron a konzekvenciák nyilvános demonstrációjának a terepe.

PETERNÁK MIKLÓS

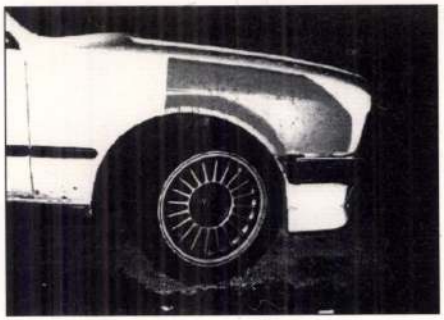

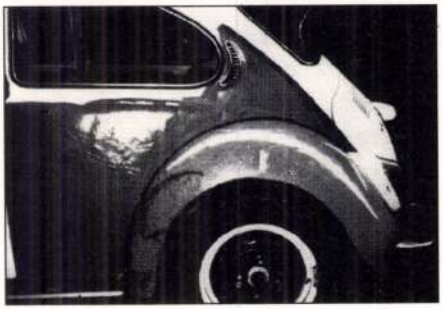

VESZELY BEA: FOTÓK AUTÓKRÓL

Achilles Soha Nem Éri Utól a Tini Nindzsa Teknőcöt

Jövőszeminárium 1992/93 I.- összegzés

Legutóbb J.L.Borges Az idő újabb cáfolata c. kötetében találkoztam Zénon ismert aporiáival. Borges itt megjegyzi: tévedés azt gondolni, hogy Zénon paradoxonjai az idő térbeli fogalmán alapulnának. Ebből adódóan meg kell jegyeznem, ahhoz, hogy a Jövőszeminárium folytatása is lehetövé váljon, le kellett telnie a felének s e félidő egyben alkalom a már megtörtént jövő áttekintésére.
Az áttekintés három részre tagozódik:

1. A jövőszeminárium kronológiája
2. A hozott jövők rendszerezése és értékelése
3. A zárókiállitás és az ide kapcsolódó kérdések /pl. hogy egyúttal nyitó-kiállitás is./

JÖVŐÖSSZEG: 1. kronológia + 2. hozott jövö

1992. X. 5.:Bevezető. A jövőtematika és a feladatok ismertetése,elfogadása.
1992. X. 12.: Jövőkutatási módszerek és felfogások /tudomány, asztrológia stb./.
A jövő -mint a művészet - éppúgy a bizonytalanság területe.
A Deplhi-módszer. Szocialista jövőkutatás.
Zárthelyi: Milyen lesz a művészet 60 év múlva? /11 dolgozat készül/.
Hozott jövők: DARWIN ELMÉLETE!, HOLOGRAM-ÓRA, "BACK TO FUTURE", UTCAI JÖVŐGYŰJTÉS, CIGARETTA/BÉL/, TÁVOLBALÁTÁS, SWISS LADY, "MŰLEVELEK"/A TECHNIKA CSODÁJA/, PÉNZ, SZERELEM, EGÉSZSÉG
1992. X. 19.: Beszámoló: A jövőkép változása egy szerző /Lengyel László/ írásaiban; Négy dolgozat: Milyen lesz a kiállitás három hónap múlva /amire készül a jövő.../?
Hozott jövők: /doboz - szöveg: "in progress"/; "GY.P.", ÉVGYŰRŰK - 1992-BEN, JÖVŐ, MINT LEHETŐSÉG, THE ATARI 1050 DISK DRIVE, TÖBB ÓRÁS NAPSÜTÉS; FÖLDÖN KÍVÜLI ÉLET, CÍM NÉLKÜL/LÉGGÖMB/
1992. X. 26.: Sugár János előadása "PERZSA SÉTA" c. filmje jövőszerkezetéről. Vetítés a Balázs Béla Stúdióban.
Telefonos feladat: Hogyan képzeli a művészet jövőjét egy olyan országban, ahol a nemzeti ünnepen a köztársaság elnöke nem mondhatja el a beszédét? (Történelmi analógia nem tilos.) Két javasolt szempont /alternatíva a kiinduláshoz/: - ez az igazi szabadság /1/; - a fent leírt eset megtörténte ellentmond a köztársasági államformának /2/
Hozott jövők: WHEATHER FORECAST, " - ", KEVEREDÉS, PÁRBESZÉDES BERENDEZÉSEK, KELET-EURÓPA BÉCSBŐL
1992. XI. 2.: Császári Gábor "nosztalgiaórája" Hozott jövő : +
1992. XI. 9.: Előkészületek november 16.-ra.
Hozott jövők: FRIEDRICH KITTLER: VÉDETT ÜZEMMÓD /Fordítás, egyben válasz a telefonos feladatra/, NINCS JÖVŐM, "SZONDA", ÉRKEZÉSEK-TÁVOZÁSOK "SPEKTRUM ÉS JÖVŐ HÁZASSÁGA", FOTÓK AUTÓKRÓL, KÉRDÉS
1992. XI. 16.: LÁTOGATÁS az ARTPOOL Művészetkutató Központban. Galántai György elöadása, beszélgetés /videó-dokumentáció/. A jelenlévők ajándékba kapják az

Schneemeier Andrea: Közeledő Lineáris Fény

not always equally sensible. And since the piece of art is the problem at hand, not the already known, the 'observer' has to find the problem in the piece, not in his self (the already known). This sequence in thought is not the application of the piece to itself, but to the observer's own knowledge. In some cases the observer will acclimate to the piece (to the aura of the piece) with the whole of his being, and notice the direction of this climate. However, he is not confronted with a case of the probable, it is a case of the incomparable, an example of the incomprehensible. Of course the majority of art is material. Perhaps it is not inaccurate to say that the more the material can be brought into the investigation of a piece -according to the above mentioned characteristics- the less the piece qualifies as good (e.g. with Goya it is not as interesting that it is oil and canvas as it is at the shopping centre when you see that it is an original oil painting and not a reproduction on paper). And it is also clear that the latter may be easier to find.

MIKLÓS PETERNÁK

Pétervárad

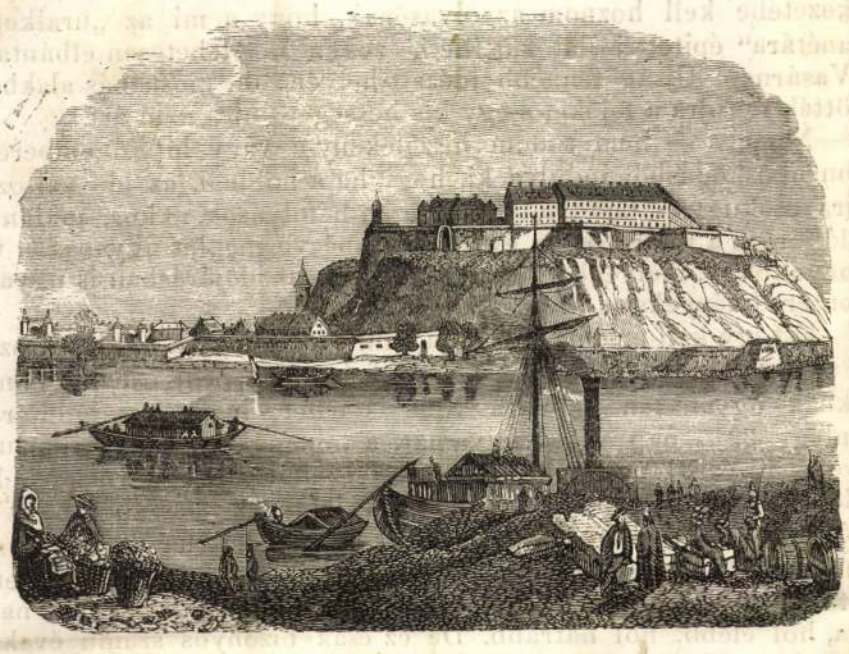

Pétervárad.

A Duna itt erős kanyarodást tesz északfelé, egész az ugynevezett *Eugen* szigetig, onnan ismét folytatja délkeleti irányát, elöntvén a tájt mocsárokkal.

Pétervárad vidéke, részben, szintén mocsáros; a *Fruska-Gora* hegység egyik ágazata azonban a Dunapart közeleig torlódik, s e hegyfokon áll az erős vár, mely azonban Törökország hanyatlása után, ha régi hirét nem is, de fontosságát némileg elvesztette. A vár több részre oszlik. Az erősitvények mindjárt a Dunapartnál kezdődnek; ezután következik a hasonnevü város, mintegy 5000, többnyire német ajku lakosaival; kissé fölebb az alsóvár bástyái emelkednek, végre a fellegvár, a hol laktanyák, tiszti lakok s fegyverkészitő műhelyek vannak.

Az erősségben 10,000 ember bőven helyet talál. Az őrizet vizhiánya miatt sem aggódhatik, mert a sziklába vágott kutak a Dunaviz tükrének megfelelő mélységig hatnak.

Pétervárad alatt történt aug. 5-én 1716-ban ama nevezetes ütközet, melyben *Eugen* herczeg a török nagyvezért *Ali* basát tökéletesen megverte.

A keresztyén történetirók szerint a török had 150,000 emberből állott s ezek közt 30,000-nyi lovasság. A keresztyén had 60,000 embert számlált s Eugen herczeg fővezérlete alatt *Pálffy*, *Nádasdy*, *Mercy* és *Falkenstein* állottak a hadosztályok élén. Az ellenség nagyszámu lovassága először nagy kárt okozott ugyan Wallenstein gyalogjai közt, azonban *Bonneval* emberül megállta a harczot. Később megfutamodván a törökök, Ali basa saját sátra előtt emelteté fel a megszentelt zászlót, de hasztalanul, mert a legnagyobb rendetlenségben egész táborostól meg kelle futamodnia.

TÁRHÁZ.

Kakas Márton levele.

CXXI. Levél. A fusióról. Mottó : „*Ismerkedjünk!*“

Igen régóta rebesgetik már; lapok is beszéltek róla, (ugy farsang vége felé, mikor kifogytak a báli hirekből,) hogy a pesti előkelő világ szándékozik megnyitni termeit irók, művészek, táblabirói czelebritások s több effélék számára; hanem az ilyen vakmerő hirek rendesen abba a limbusba hullottak vissza, a hová a tengeri kigyó, Nena Sahib elfogatása, orosz alliance és lengyel királyság helyreállitása szoktak koronkint visszatérni, nehány napi paradézás után. Nem is lehetséges az! mondának legtöbben. Irók és mágnások! Hol jönnének össze? miről beszélnének? hogy értenék meg egymást? Az irókat nem érdeklik a lóversenyek, a mágnásokat a polemiák, már pedig miről beszélnének ők egyébről? Az irók nem tudnak divatosan öltözni, a mágnások nem tudnak parasztosan; kirinának egymás társaságából. Az irók nem tudnak jól francziául; a mágnások magyarul; micsoda nyelven fognak társalkodni? Az irókat kinevetnék a mágnások; a mágnásokat kiirnák a poéták; milyen szomoru dolog lenne az! Az irók beleszeretnének a sok szép delnőbe, azok pedig rájuk se gondolnának; milyen nagy baj lenne ez rájuk nézve! stb. stb.

A sokat emlegetett hir, daczára az ellenvetéseknek, e héten még is valósult. Csekonics-Lipthay bárónő mult kedden megnyitá estélyével a bőjti idény mulatságait s arra irók, tudósok, művészek és táblabirák is hivatalosok voltak. A jelen év kedvező e kezdeményezésre. Van már olyan tárgy, a miről irók, tudósok, művészek és táblabirák örömest beszélhetnek a főurakkal; egy gondolatban feltalálja minden osztály találkozási pontjait. A divat sem különiti el őket, van egy bizonyos öltözet, melyben az iró és a mágnás egy társalgási teremben összejöhet; van egy közös nyelv is, a melyen társalogni általános bevett szokássá lett; szabad kitalálni, hogy melyik? nem is gúnyolja ki egyik ember a másikat; hisz azt az évet éljük, a melyikben mindenki felfogadta, hogy a miben hibázik, abban megjavitja magát; az sem lesz baj, ha valaki valakibe beleszeret, mert hiszen magyar embereknek egymást szeretni szent kötelességük.

A fusiót megkisértő estély tehát a legnagyobb megelégedésre ment végbe. Az uri rendnek volt alkalma megismerni irodalmunkat mindennemü példányaiban, mágnásirók, irómágnások, tudós-aristokraták, divatlapszerkesztők, sőt parasztirók is, jámbor egyetértésben vegyültek az őket kitünő szivességgel látó társaság közé, s nem panaszkodhatnak hidegségről, sem maguk, sem az irodalom ügyei iránt. Megtudhatták, hogy a távolból régóta figyelemmel kisérték müködéseiket. Megtudhatták, hogy vannak ifju delnők, kik nem e hazának szülöttei, nyelvünket mégis szépen beszélik, s irodalmunkkal ismerősek; nem is emlitve azokat, kiknek ez honleányi kötelességük. Megtudhatták, hogy fent épen ugy, mint alant, egy gondolat heviti minden magyar szivét, az, hogy „boldoguljon a magyar hazája.“

Tapasztalásnak az első találkozásra ez is elég.

Hátra van még azon ohajtás, hogy intelligentiánk minden rétege ugy olvadjon össze, a hogy mi kivánnók, hogy főuraink irodalmunk testületéből ne csak nehányat, de mind azokat, kiknek jelleme érdemli, megismerjék; iróink pedig e rájuk nézve is megbecsülendő alkalomtól jövőre nézve kisszerü neheztelések miatt vissza ne vonuljanak.

Lám, én is, ki mindezeket más ember elbeszélése után irom le, egy cseppet sem neheztelek azért, hogy Jókait meghitták, engemet nem (pedig én is volnék olyan iró, mint ő, ha nem különb).

Mint mindenütt, ugy itt is, Reményi volt az est hőse, ki a velenczei karneval változataival meghóditott hivőket és eretnekeket.

Jövőre ismét érdekes tárgyam lesz; de előre nem beszélem ki.

Kakas Márton.

Az akademiai épület ügyében.

(Épitészeti tekintetben.)

Páris, febr. 17-én.

Kik távol hazánktól, a honvágy keserü tépelődései között, bár külön szakmákban és szétváló utakon, de ugyanazon czélra, *nemzeti dicsőségünk* napszámosainak készülünk, szintén megáradni érezzük hazafiui önérzetünket, hirét vevén az áldozatkész kegyeletnek, mely az imént Kazinczynk, ujabban pedig Akademiánk ügyében szülőföldünk minden rétegét áthatotta.

Teljes mértékben osztván e kegyeletes érzelmeket, engem, mint épitészt, ki tanulmányaim gyümölcsét, s a külföldön gyüjtött tapasztalatimat édes hazám műépitészi érdekeinek kivántam felszánni, természetes, hogy misem érdekelhet inkább a magyar tud. Akademia épületénél.

Épen most olvasván a Magyar Sajtóban, hogy t. cz. Riegel mérnök ur az akademiai palota tervének ingyen elkészitésére ajánlkozott, legyen szabad önhöz, ki magasztos feladatának, lapja által a közvéleményre a legnemesb irányban hatni, mindig szigoru becsületességgel megfelelt, az Akademia háza érdemében nehány igénytelen szót intéznem.

Sehogysem hihetem, hogy a magyar Akademia épitészeti bizottmánya Riegel urnak, kit nem ismerek, kiben azonban mind a kellő tehetséget, mind az elméleti s tapasztalati készültséget szivesen fölteszem, nemeslelkü ajánlatát elfogadhatná, ugyanis :

A magyar Akademia palotája, egyesek adakozásából épülvén, az *egész nemzeté*, azért kell, hogy minden egyesnek legyen joga, vagy, ha hozzáért, érdemleg hozzá szólani, vagy legalább követelhetni, hogy a szükséges tervek a legrészrehajlatlanabb versenyzés utján szereztessenek meg.

Az Akademia házának a nemzethez méltónak kell lenni. A müvész, az *épitész* is ég e szent czélra versenyezhetni. Véleményem szerint itt nem az a fődolog : hogy ki készit legolcsóbb, vagy épen ingyen tervet, hanem ki képes a legmegfelelőbbet, a legméltóbbat kiteremteni ? *)

Valóban zokon esett hallanom, hogy a pesti Redout-épület is a nyilvános pályázás mellőzésével jött, vagy jövend létre. Lehet, balul értesültem, de ennek tervére nézve holmi nepotismusról is suttogtak; vagy talán a t. városi tanács a leghelyesb tervre, mely *lelke* minden épitkezésnek, s melyhez csupán pályázás utján juthatni legbiztosabban, az amugy is aránylag csekélyre szabatni szokott pályadijakat sokallotta volna?! — Volt legyen bármily jó a kérdésben levő terv, az ily eljáráson mindenesetre a monopolizálás szaga érzik, s én és velem többen annak pályázásra eresztését a legmelegebben üdvözöltük volna. **)

A mit itt egyes *tanácsos*, vagy egyes tanács tőn, azt nem fogja az összes nemzet tenni, nem fogja az akademiai ház tervét elvonni a nyilvánosságtól. Hadd nyiljék már egyszer *magyar* épitészeknek *otthon* is versenytér, tehetségökkel imádott hazájoknak áldozhatniok.

Persze, hogy ezen esetre meghiusulna a remény, melynélfogva az épit-

*) Biztosithatjuk önt, hogy e nézet uralkodik itt is az illető körökben s amaz ajánlat — ha csakugyan megtörtént — magán álló tény, melynek a tiszta, jó szándék méltánylatán kivül egyéb következménye alig lesz. Szerk.

**) Megvalljuk, ez epités ügyébe avatva nem vagyunk. Ugy emlékszünk, hogy pályázás itt is történt, de hogy kihirdették e azt szélesebb körben is, vagy csak a helybeli épitészeket biztak meg vele? nem tudjuk. Szerk.

Vas. Ujs. 1860.

meret, 12) nyelvészet. — A természetudományi szak részletei : 1) természettan, 2) légtüneménytan, 3) vegytan, 4) földtan, 5) ásványtan, 6) füvészet, 7) állattan, 8) csillagászat.

A tudományos üléseken részint felolvasások, részint beszédek tartatnak. A ki felolvasni vagy beszélni akar, tárgyát a szabályok értelmében az elnöknek bejelenteni tartozik. A választmány már kijelölte mindkét tudományszakból azon ismeretesb egyéneket, kik egyszersmind az egylet tagjai s kiktől szivesen vendi, ha az ülések tudományos érdekét nevelendik. Az egylet igazgató tagjaitól, valamint a választmányi tagoktól, mint a kik közvetlenül folynak be az ügyek kezelésére, a közreműködést az általok kiválasztandó osztályban természetesen föltételezi. A kiválasztott szakférfiak számát egyébiránt alkalom szerint uj meg uj kinevezésekkel fogja folytonosan gyarapitani.

Felolvastatott azon felsőbb leirat is, mely által gr. Mikó Imre az elnöki s gr. Lázár Miklós az alelnöki tisztségben megerősittetik. Továbbá meg van engedve az egyletnek, hogy a közhatóságokhoz való levelezéseit postamentesen folytassa.

A fentemlitett ünnepélyes első ülést gróf *Mikó Imre* nyitotta meg velős és tárgyszerü beszéddel. Utána *Torma* Károly egy geologiai, *Brassai* Sámuel természettani, s *Gyulai* Pál irodalomtörténeti értekezéseket olvastak fel.

Mint látjuk, a gépezet meg van inditva, a pálya kimérve s mint Kölcseyeink mondja : „Szent harczra nyitva vár az ut!“

Kövesse áldás és szerencse!

Az időjárásról. jelesen Herschell szabályairól.

(Folytatás.)

Menjünk tovább. A hold nemcsak változásai alkalmával, hanem a földhöz való közelebb vagy távolabb léte által is érezteti az időjárásra való befolyását földünkön. Minden holdjárás alatt (egy ujságtól a másikig) egyszer legközelebb, és egyszer legtávolabb esik a hold hozzánk. Amazt röviden a hold *földközelének* (perigeum) ezt *földtávolának* (apogeum) nevezik a csillagászok, s ezen időpontok az ujabb naptárakban fel is jegyezvék. E tekintetben Schuller ugy találta, hogy ha azon héten, melynek közepére esik a hold földközele, 117-szer esik, a földtávola hetében csak 110-szer esik az eső. Pilgram Bécsben 100 holdjárás alatt földközele napján 36, földtávola napján csak 29 esős napot tapasztalt. Végre Gasparin 1000 észleletből azt jegyezte fel, hogy

	Párisban	Oraniában
a hold földközelében	435 . .	284 esős nap volt
„ földtávolában	415 . .	255 „ „ „

Mindezek után a hold közelségének és távolságának némi befolyását az esőzés több vagy kevesebb voltára méltányosan nem lehet tagadni.

Az idő változásairól szólva, az erre mutató szerszámról, a barometrumról (légsulyméröről) sem szabad elfelejtkeznünk. Erre nézve is tettek mind tüzetes kisérleteket, mind más czélu észleletek nyomán összeállitásokat. Itt is mutatkozott némi befolyása a hold különböző állapotainak. De biz az oly csekély, s e csekélység is oly nyomos ellenvetéseknek van kitéve, hogy e tekintetben még itéletet nem hozhatni.

Elmondám ezekben a legfontosabb, legbiztosabb adatokat s ezekből eddigelé huzható következéseket. De mint látjuk, ezek nem oly természetüek, hogy biztos jóslatokat lehessen reájok épiteni. Még most hát csak ugy marad a dolog, a mint eddig vala, t. i. a gazda vagy kertész, ha esőt vár szárazságban, vigasztalja magát, bár elég kétes reménynyel, hogy a közelebbi holdváltozás, jelesen uj vagy telihold, majd időváltozást fog okozni. Vagy ha igen is sok eső van, az első vagy utolsó negyedtől, vagy az apadó holdtól derülését reményli az időnek. Miért ne hagynók meg nekik ezt az ártatlan önámitást? Hisz az alapos remény ugy is oly kevés a világon!

Hanem másokat ámitni, ez már koránsem oly ártatlan mulatság, sőt sokszor nagyon is lelkiismeretben járó dolog. Nem is teszi ezt csekélyebb hibává az, ha elkövetője nyomtatott betük háta megé buvik. Pedig épen ennek következése az a közmondás, hogy „ugy hazud, mint egy könyv :“ — a hirlapok és naptárak persze kiválólag igénylik ezen tisztességet. Az utóbbiakról szólva emlékezetébe kell hoznom az olvasónak, hogy a mi az „uralkodó planétára“ épitett jóslatokat illeti, azokkal meglehetösen elbántam a Vasárnapi Ujság fennebb idézett helyén; de most más alakban ütötték fel ujra a fejöket s egy kis hessegető ujra nem árt.

Némely — nem tudom hiszelékeny-e vagy hitető emberek, azon okoskodásból indulva ki, hogy ha a holdnak az idő változásaira csakugyan befolyása van, ezen befolyások akkor, midön a hold járása a földre és az év részeire nézve megint ugyanazon viszonyokba jö, melyekbe már egyszer volt, az időjárásban is ugyanazon eredményeket s azon renddel hozza elö.

Ezt igy kell érteni. — Tudja mindenki, hogy a hold változásai sem abban az egy, sem különböző években nem esnek a hónapoknak ugyanazon napjaira. Nem is lehet, mert egy holdjárás mintegy $29\frac{1}{2}$ nap végzi folyamát, a hónapok pedig februáriust kivéve 30 és 31 naposok. Azonkivül 12 holdjárás 354 napot, 13 holdjárás $383\frac{1}{2}$ napot tesz; ama rövidebb, ez hosszabb, mint a $365\frac{1}{4}$ napból álló év. Ennek következtében hát ha pl 1843-ban január első napján volt ujhold, 1844-ben jan. 19 dikére esett, 1845-ben jan. 9-dikére s igy minden következő éven más más napjára, hol elébb, hol hátrább. De ez csak bizonyos számu évekig megy igy : 19 év beteltével a 20-dikban u. m. 1862-ben ismét ujéven ujul meg a hold s aztán az egész éven azt a rendet tartja, a mit 1843-ban, 1864-ben azt a mit 1844 ben s igy tovább megint 19 évig. — Ezt a 19 éves időszakot nevezik a naptárakban a *hold* cyclusának, s azt, hogy egy bizonyos év ezen cyclusban hányadik, azt *aranyszámnak*. Mult 1859. évben az aranyszám 17, 1860-ban 18 lesz, és 1862 egy ujonnan kezdődő cyclus első éve, melynek hát az aranyszáma ismét 1. — No már a hold befolyására igenis sokat épitő ama naptármesterek azt hiszik, vagy tán akarják hitetni, hogy azon években, melyeknek aranyszámai ugyanazok, az időjárása is ugyanaz, és igy csak egymás után következő időjárást kell feljegyezni s ez aztán jóslatul szolgáland minden utána következő holdcyclusra.

De én már nem akarok elméletileg elegyedni a vitatásba. Nem beszélem, hogy a hold befolyása, — a mi van — nemcsak változásai sorától, hanem közelségétől s hihetőkép más körülményeitől is függ. A holdnak földközele és földtávola pedig szintugy más-más napjára esik a hónapoknak, és e tekintetben nem 19 év, hanem 8 év 10 hónap (csaknem 9 év) mulva kerül ujra elő a már egyszer volt rend, mely eszerint a 19 éves időszakkal ugyszólva hajba kap. Azt is elhagyom, hogy az a 19 éves cyclus sem egészen szigoru, hanem az évszázad sorában változást szenved; jelesen 1900-on tul a holdcyclus első évében már januariusnak nem 1. napjára esik az ujhold, hanem 2-dikára stb. Mindezeket s másokat mellőzve, mindenkinek saját tapasztalására hivatkozom, vajjon merné-e állitni, hogy az egymástól 18 év-közre lefolyt évek, mint tegyük az 1838 és 1857, 1839 és 1858, 1840 és 1859 egészben és részletekben egyforma időjárási jellemüek voltak? Hogy ezen hivatkozás és illetőleg ellenvetés necsak nyomos, hanem épen döntő és győző lehessen, arra természetesen megkivántató, hogy az összehasonlitott két év időjárásáról pontos jegyzetek legyenek előttünk. Amugy homályos emlékezetekből itélni, ily fontos dologban nem szabad. Halljuk Arago t e tekintetben. *Brassai.*

(Vége. következik.)

Pétervárad.

Pestről lefelé, délkelet irányában, gazdag és termékeny sikföld tárul szemeink elé. Czegléd, Nagy-Kőrös és Kecskemét vidékén a szőlőskertek, gyümölcsfaültetvények részben még tarkitják a vidéket, de azontul Félegyháza és Halas irányában kifejlődik előttünk a gyönyörü róna, mely az idegen utast meglepi, hazai költőinket pedig dalra ragadja. Bácsmegye gabonatermő vidékein itt-ott hosszas és elágazó keskeny völgyek alakulnak, melyeknek partos oldalai, különösen a homokos helyeken rosz kertibort termő szőlővel vannak beültetve. E vidéken a helységek ezen elágazó, keskeny s csak nehány ölnyi mélységgel biró völgyekbe vannak épitve; például Csantavér, Topolya, Bajsa, Pacsér, Kishegyes, Feketehegy stb.

Itt találjuk a Dunát a Tiszával összekötő „Ferencz csatornát“, melynek árkát észak felől csaknem *Zomborig* partos emelkedések kisérik. A csatorna s azontul fekvő vidék egyszerre több öllel alantabb fekszik, s ha *Verbásznál* áthaladunk a csatorna hidján, nehány órai sebes hajtás után, délfelől kékelő hegysorok tünnek fel a láthatáron.

Elértük a Duna-völgyet, a sikföld szemlátomást hajlik, a távolból a hegysorok közöl meredek sziklafalak kezdenek kiemelkedni; bástyafokok, fehérlő épületek bontakoznak ki a ködökből s Ujvidéken keresztül haladva a Dunapartra érünk, szemközt a történeti nevezetességü *Péterváraddal.*

Pétervárádi János

1410

Kodexmásoló

l

Magyar Könyvszemle

1879. 138. l.

tekben azonban a topo

terjed a földben, vagy a föld felett
e és annak szobrászati, festészeti
a, melyek történeti vagy művészeti
ett törvény oltalma és a vallás-
felügyelete alá tartoznak. A bizott-
eladatának tartja oly emlékeknek
és összeköttetései révén, tár-
s, melyekre az idézett törvény ki

képest a bizottság feladatai közé
üemlékek felkutatása, összeirása,
mi becsök, továbbá helyi érdekü
/idomukban/ mutatkozó sajátosságuk
zempontjából való osztályozása és
ngatlan, mint az ingó müemlékeknek

Pétervárádi
kegyfép és
templom
Szerém vm.
Repr.
Schaeferkegyh.
80, 81. l.

onnal. XVIII. sz. — Skutari Samt, mit blau-rote

apon gazdag szőnyegrajzu arany és szines selyem-
Perzsa, XVII. sz. — Stickereiteppich, auf rotem
stickerei. Persisch, XVII. Jh.
Illusztr. XLIII. tábl.

XIX. sz. — Verdure, zwei Reiher in Landschaft.

ouis Philippe. — Gobelin, mit Gartenszene in chine-

oportjával, virágos kerttel. Aubusson, XVII. sz. —
Bordüre Blumen. Aubusson, XVII. Jh. 250×300 cm.

n füzéres és drapériadiszü oszlop, majommal és hege-
Wandbehänge (Gobelin), im Vordergrund drapierte
anzösisch, Louis Philippe. 190×275 cm.
Illusztr. XLIV. tábl.

n füzér és drapériadiszü két oszlop diszedényekkel
hänge (Gobelin), im Vordergrund zwei Säulen mit
sch, Louis Philippe. 190×275 cm.
Illusztr. XLIV. tábl.

retekben, szines virágos diszitéssel. Francia, Louis

Könyvillustráció

Petersen

acélm.

Kassa.

T. 5820.

A székesegyház körül a szomszédságban lévő épületeket látjuk, mellette pedig és az úton a kofák sátrai között vevők alkudoznak. Felirata:

KASCHAU.

alól balra: Gez. v. Jac. Alt.
jobbra: Gest. v. Petersen.
legalól középütt: Verlag von C. A. Hartleben.

Am., mér. a vk. 10.2: 15.4 cm.

140-95

merével (aranyban, levágott vadkanfő) diszí-

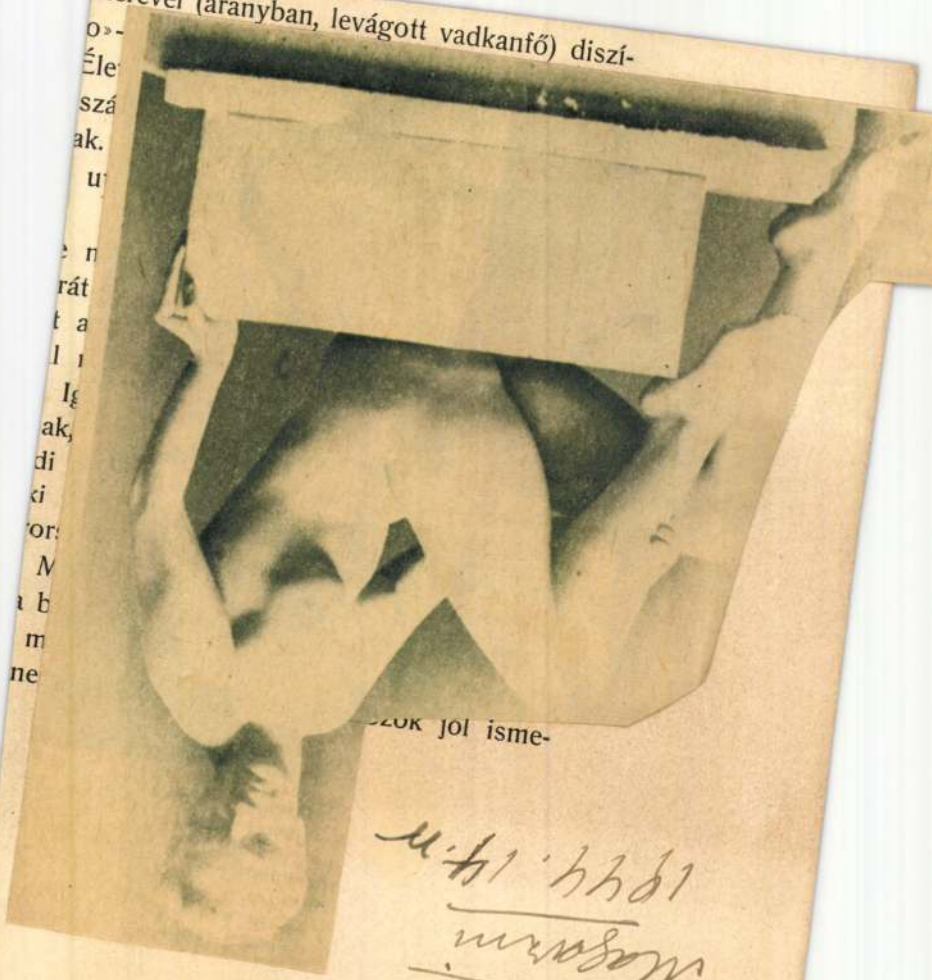

...szok jól isme-

Pétery Dóra
Szinkázi
Magazni
1944. 14. n

Pétery Dóra: Terrakotta szobor
(Rozgonyi felvételek)

pisztrán életrajza, az 1450 körül élt szász-s
törökök szokásairól a melynek népszerűségé
zadban hét kiadást ért s Farnadi Miklós élénk

Irodalmi embereink között számos
szónoklatnak. Közülök Vitéz János érsek,
László, Kosztolányi György néhány beszéd
szettől; nagy részükről azonban csak a ko
emlékeznek meg. Mátyás udvara kitünő s
diplomácziai összeköttetései szükségessé te
gendő számú jeles szónok álljon rendelkezés
roknál küldőjüket méltókép képviselhessék.
volt hiány, a magyarnak már akkor hagyom
tozott az ékesenszólás. A reális tudomány
említjük Gergely mestert, a kit a bolognai
Mártont, Mátyás udvari asztronomusát, Mag
megjelent, János mestert, híres sebészt, sz
Györgyöt pedig mint zeneelméleti írókat.

A theologusok nagy számából elé
tették nevüket. Ilyen volt Pannoniai Ambru
a ki egy minden alkalmakra való szónoklat

Szalay I.: Magyarország tört. emlékei.

resztül a teljes multi-me… …sz
nálásával.

Goethe Intézet

Március 1-ig látható a Goethe Intézetben (Budapest, VI. Andrássy út 24.) *Szíj Kamilla* kiállítása.

Szíj Kamilla 1984 és 1989 között Offenbachban, a Képzőművészeti Főiskolán tanult, azóta egyéni és csoportos kiállítások, ösztöndíjak és díjak révén hazai és nemzetközi elismerést szerzett. Rézkarcain egyszerű elemekből kusza hálók alakulnak ki, a motívumok ismétléséből ciklikus képi építmény jön létre, amely a „minimálzenéhez" hasonló: „A minimal music kompozíciós elve szerint azonos vagy hasonló struktúrájú minimális sejtek nagyobb egységekké állnak össze. Ezeket a sejteket Szíj Kamilla egy tudatosan kidolgozott sokjelentésű szétvágásával éri el. A szegmensek nemcsak az eredeti egész visszaállítását engedik meg, hanem éppen az a gyümölcsözőbb, ha az összeál-

CHEMOL Kereskedelmi Részvénytársaság a Great Lakes Chemical Corporation tagja

Vegyiáruk exportja, importja, belföldi disztribúciója, nemzetközi kereskedelme

Cím: 1134 Budapest, Róbert Károly körút 61-65.
Postai cím: 1439 Budapest, 70. POB 696.
Telefon: 269-8520, 269-8521, 269-8522
Fax: 269-8578, 269-8590; Telex: 22-4351

Tibor kétzongorás és énekes kamaraestje. Közreműködik: Váradi Katalin – zongora. Műsoron: J.S. Bach, C. Franck, Rossini, Bizet, Beethoven és Schubert művei

február 12. 19 óra: „Les nations" – Francia barokk áriák és kamarazene M. Lambert, Jean-Baptiste Lully és F. Couperin műveiből. Közreműködik: Németh Judit – ének és az Orfeo zenekar tagjai

február 15. 19 óra: Pege Aladár nagybőgő estje. Közreműködik: Simon Béla – zongora.

Studio 1900

A Studio 1900 Galériában (Budapest, XIII. Balzac u. 30.) *Gaál József:* Teremtetlenek című kiállítására látogathatnak el az érdeklődők.

Az Írók Boltja (1061 Bp. Andrássy út 45.) programjából:

12. hétfő, de. 11 óra Edith Bruck: Római lakás haszonélvezettel (Helikon Kiadó) Dedikálással egybekötött könyvbemutató

12. hétfő, 16 óra Sólyomszem – Sólyom-szám Az Ex Symposion folyóirat új számának bemutatója

Vendégek: Mészöly Miklós, Thomka Beáta, Tolnai Ottó, Bozsik Péter

14. szerda 16 óra Krúdy Gyula: Pesti Szalon (Pesti Szalon Kiadó)

Vendégek: Szörényi László és Venczel Sándor

Színház Galéria

Márton A. András kiállítását a székesfehérvári Vörösmarty Színházban tekinthetik meg az érdeklődők előadáspokon február 25-ig.

ilyenkor indított és fél év után abbamaradt heti könyvajánlatainkat. Ezek a cikkek annyi időmet és munkámat rabolták el, hogy le kellett mondanom róluk. Túlságosan gyakran kaptam nívótlan, összecsapott munkát, és nem volt ritka, hogy a kért cikk egyáltalán nem készült el lapzártáig. Talán, ha majd ez a kritikusi műhely olajozottabban működik, a tempón is gyorsíthatunk.

A következő negyedévben megjelenő cikkekből sok többé-kevésbé készen van. Lesz egy sorozatunk, amelyben a magyar irodalom külföldi tudósai és fordítói közül néhányan írnak benyomásaikról. Egy másik sorozatban néhány folyóiratról írunk – persze főként a különlegesekről. Lesz orosz, angolszász, francia, távolkeleti és európai körkép, honfoglaláskori történelemmel és középkori irodalommal, művészeti, lélektani és kortárs történelmi könyvekkel foglalkozó összeállítás. Talán szokatlan jelző könyvkritikák esetében, de lesz egy-két szenzációsan érdekes írás. *A hét könyvei* rovatban pedig továbbra is teljességre törekedve adunk naprakész információt a könyvújdonságokról. Egyedül a magyar sajtóban. Hiszen már Könyvvilág sincs.

NAPI gazdaság

ÁLLANDÓ MELLÉKLETEINK:
Tőzsdék-piacok
NAPI Szolgáltatás
Pihenő NAPI

1135 Budapest, Csata u. 32.
Tel.: 120-8062, 149-0305
Fax: 140-8111

GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI HÍRLAP

Pécsi szecesszió

A rossz időjárás miatt gyér volt az érdeklődés az idei első pécsi havivásáron. A műkincssorokon talán ha ötvenen rakták ki árujukat február első hétvégéjén: Pedig a múlt évben már gyakran előfordult, hogy több száz kereskedő kínálta itt portékáját. 1995 második felében – mintegy két és fél éves hanyatlás után – beindulni látszott a havonkénti pécsi antikvitáspiac, s ezért a kereskedők komoly reményeket fűznek az idei esztendőhöz. Hogy reményeik mennyire megalapozottak, az még nem volt eldönthető, hiszen keddtől péntekig a nagy hideg, szombaton meg a szakadó eső ijesztette el a vásárosokat és kuncsaftjaikat.

Noha hivatalosan a műkincsvásár péntektől vasárnapig tart (az árusok csütörtökön még ki sem pakolhatnának), a kereskedők közti cserebere általában már kedden elkezdődik. Így történt ezúttal is. Kedden és szerdán megérkeztek a külföldi vásárlók. Az olaszok elsősorban a cseresznyefából készült biedermeier bútorokat keresték, a németek a puhafa alapanyagú, ónémet ebédlőket, szekrényeket vették. A bútorok többsége erősen felújításra szorult, de ennek valóságos iparága alakult már ki külföldön. A megkötött üzletek nagy részét titok fedi, de azért megtudtuk, hogy egy olasz kuncsaft 70 ezer forintot adott egy sublótért és 200 ezret egy vitrinért.

Esztergomból jött az a kereskedő, aki megemlítette, hogy bár 120 ezer forintért szeretett volna eladni egy faragott, barokk íróasztalt, de elégedett volt, hogy ez a bútor 70 ezerért elkelt. Ugyanő eladott egy ónémet, kihúzható ebédlőasztalt, négy székkel 30 ezerért, egy márványlapos,

MŰGYŰJTÉS

Szerkeszti: Bátki Mihály

barokkos fésülködőszekrényért meg 28 ezer forintot kapott.

Bármennyire kevesen is voltak az árusok, „ezer apró cikk"-ben nem volt hiány. Porcelán- és üvegedények, ezüst- és réztárgyak, régi pénzek és kitüntetések, a népi élet használati tárgyai vagonszám ponyvára kerültek februárban is a Mecsekalján.

Festményekben viszont roppant szegényes volt a kínálat. Egy a pécsi vásárba immár évtizede eljáró miskolci antikvitásárus ezzel kapcsolatban úgy érvelt, hogy a jó festmény eladhatatlan a pécsi vásárban. A giccs és a kismesterek gyenge munkái azonban néha áron felül elkelnek. Most még giccsből is gyenge volt a felhozatal. Macskás képet legfeljebb tucatnyit láttunk – három éve még egy kereskedő hetven cicust adott el két nap alatt Pécsett –, a szentképek többsége meg fénymásolatról volt koppintva. A „legszebb" giccs-titulust alighanem a Gagarinról és kislányáról, Gálocskáról 1970-ben festett kép érdemelhette volna ki. Láttunk viszont néhány (feltehetőleg) a századforduló tájékán élt, ismeretlen mester ecsetje alól kikerült, minden invenció nélküli, ám szakszerűen megfestett, németalföldi hatást mutató, miniatűr tájképet és csendéletet. Áruk 8-12 ezer forint között mozgott.

Pécsett ezúttal csaknem teljesen hiányoztak a román és az ukrán kereskedők az ő bizonytalan eredetű, ugyanakkor időnként rendkívüli kvalitásról tanúskodó ikonjaikkal. A legfeltűnőbb ikonjai egy orosz árusnak voltak, ő 30-40 ezer forintot kért kétszáz éves faképeiért. Láttunk nála finom plaszticitású rézikonokat, 4-6 ezer forintért, ezek is 150-200 éves darabok, ám esetükben egyediségről nem beszélhetünk, hiszen a rézikonokat szériában gyártották.

Még néhány érdekesség, amin sokak szeme megakadt: egy ceglédi kereskedő – garanciával árult – működőképes gramofonokat 22-25 ezer forintért. A ceglédi férfitől 50 esztendős muranói vázák és kaspók 8-15 ezerért, s szintén az olasz városból származó lepkés és virágos üveggolyók 7 ezerért voltak kaphatók, a vörösrézből készült, kígyóval és szőlővel díszített kuglófsütők ára 8 ezer, meg egy tűz fölé akasztható, keleti műhelyből származó, vörösréz – kancsó alakú – teáskanna 9 ezer forint volt. Az előbb már említett miskolci kereskedő placcán – többek között – szecessziós ezüstözött bronztálak sorakoztak, 15-25 ezerért, valamint egy neobarokk, nyolcágú, gyertyaizzós rézcsillár, 50 ezer forintért. Néhány méterrel odébb arról számolt be egy pesti árus, hogy keresettek voltak a zsebórák, s a Szegeden 1900-as évek elején tevékenykedő Brandstetter-féle Doxa-összeszerelő műhelyből származó – természetesen még működő – szerkezetekért megadták a 10-12 ezer forintot.

Végül hadd szóljunk arról, hogy az antikvitásárusok régóta panaszolják: az ő soraikon mennyire zavaró a profilkeveredés. Sűrűn beékelődnek közéjük kínai zoknit, nyugati illatszert és ukrán használt autóalkatrészt kínáló sátrak. Szerintük ez sokat ront a pécsi műkincsvásár presztizsén. Megállapításukkal nehéz lenne vitatkozni, de a jelenség ellen csak a vásárrendezők tehetnek valamit.

Ungár Tamás

Aukciók péntektől-péntekig

Festmény, grafika: febr. 7, 16. (du. 5)
Műgyűjtők Galériája (V. Kossuth Lajos u. 12.)
Festmény, grafika: febr. 12. (du. 5)
Belvárosi Aukciósház (V. Váci u. 36.)
Papírrégiség: febr. 14. (du. 5)
Első Budai Árverezőház (II. Mártírok útja 16.)
Vegyes műtárgy: febr. 15. (du. 5)
Első Budai Árverezőház (II. Mártírok útja 16.)
Könyv: febr. 15. (du. 1/2 5)
Központi Antikvárium (Kossuth Lajos u. 10.)

BÁV RT

Biztosan készpénzhez juthat! Ön kiválaszthatja, hogy műtárgyait, ékszereit, régiségeit a BÁV Rt. aukcióin vagy szakboltjaiban adja el a legmagasabb piaci áron. Készpénzért megvásároljuk vagy magas előleget fizetünk!

Szakfelvevőhelyeink:
Ékszer: V. Párisi u. 2. 118-6217
VI. Andrássy u. 43. 342-9143
VII. Thököly út 14. 322-5014
Szőnyeg: V. Ferenciek tere 10. 118-7898
és valamennyi fővárosi és vidéki boltban.
Festmény, műtárgy:
VI. Bécsi u. 1-3. 117-2548
V. Kossuth L. u. 103. 118-0433
V. Falk Miksa u. 21. 131-0513
V. Semmelweis u. 19. 117-6327
VI. Andrássy út 27. 342-5525
I. Hess A. tér 3. 175-0392
Bútor: Címbejelentés: 217-6307; 218-7898
A beszállítás díjmentes!

BÁV Rt. — az értékek birodalma!

A felfedezés előtti pillanat

- Siegfried Zielinskivel beszélget Peternák Miklós -

Siegfried Zielinski a média-archeológia és a médiaelmélet professzora, illetve 1994 szeptemberétől a kölni Kunsthochschule für Medien (Médiaművészeti Akadémia, Köln) rektora. Számos tanumány és könyv, rövidfilm és videóprojekt szerzője, szervezője, szerkesztője (*Zur Gesichte des Videorekorders* 1986, *Audiovisionen – Kino und Fernsehen als Zwischenspiele in der Geschichte* 1989), a kommunikáció- és médiaelmélet egyik legismertebb európai szakértője.

A kölni Médiaművészeti Akadémia 1990 októberében kezdte el működését. Jelenlegi oktatási programja négy éves alapképzésből és két év posztgraduális képzésből áll. Az egyetlen olyan intézmény Németországban, amely átfogja az új, audio-vizuális médiumok minden területét, s kizárólag a technika (médiatechnológia), a tudomány és művészet kapcsolatával foglalkozik.

Zielinski professzor a budapesti Goethe Intézet támogatásával érkezett Magyarországra, hogy részt vegyen a Műcsarnokban 1996. január 20-án megnyílt „A PILLANGÓ-HATÁS"-eseménysorozat keretében „A felfedezés előtti pillanat" címmel rendezett szimpozionon. Két előadást tartott: *Bevezető a technológiai képalkotás másfajta/másik történetéhez* címmel arról beszélt, hogyan függ össze az – adott esetben igen távoli – múlt eszméinek új szempontú elemzése egy – adott esetben igen közeli – jövő jellegének érzékelhetővé tételével. Másik – Goethe Intézetbeli – előadásának címe a *Sokrétűség és sztenderd: a digitalizáció etikai-esztétikai jelentősége* volt, s a számítógépes hálózatok (internet, WWW) elemzése révén a jelen általános problémáiról szólt.

– A szimpozionon tartott előadásában kapcsolatot talált a jelenlegi médiaművészet helyzete, valamint a 16-17. század eszméi és olyan személyiségei közt – filozófusok-mágusok-akadémikusok-enciklopédisták: így együtt –, mint Giovanni Battista della Porta, Christophoro Scheiner, Caspar Schott, Athanasius Kircher. Beszélne erről az összefüggésről?

– Úgy gondolom, nagyon fontos megértenünk, hogy a jelen, amelyben élünk, inkább tekinthető egyfajta előidőnek (Vorzeit), mint utónak (Nachzeit). Nem a történelem utáni (poszthistorikus) vagy épp posztmédia-időben vagyunk, hanem épp a kezdeteknél, olyan helyzetben, ahol nem tudjuk még, merre tartunk, és hova vezet minden. A mai helyzet a 16., illetve a korai 17. századhoz hasonló, annyiban, amennyiben akkor a művészet, a technológia és a tudomány újfajta kapcsolatot próbált találni és teremteni egymással: nekünk is ezt kell ma tennünk. Bele kell robbannunk a jövőbe, vállalnunk kell annak a kockázatát, hogy új formában kapcsoljuk össze a kulturális és társadalmi élet ezen jelentős dimenzióit, vagyis a művészetet, a technikát és a tudományt.

– Milyen közvetlen analógia vehető észre a 16-17. század írói, filozófusai, optikusai, katoptrikusai és a mechanikus eszközök 19. századi készítői, vagy épp a 20. század újdonságai közt?

– Ami különösen érdekes az általam premodernnek nevezett 16. század végén, illetve 17. század elején, az az, hogy a feltalálók a rendelkezésükre álló, kézenfekvő eszközök használata közben nem a megengedett kereteken belül mozogtak, hanem megpróbálták áttörni fantáziájuk és képzelőerejük segítségével a meglévő határokat. Az optikai eszközöket, például a lencséket nemcsak a valóság puszta leképzésére használták, hanem a valóság fantáziadús megváltoztatására, átértelmezésére törekedtek, arra, hogy a valóságnak más képeit mutassák meg, ne csak az egyszerű tükörképeket. Úgy vélem, ez ma is nagyon fontos: ha művészek akarunk maradni, nem tehetjük meg, hogy csak a leképzési folyamatoknál használjuk a rendelkezésünkre álló eszközöket; változtatnunk, transzformálnunk kell, bele kell töltenünk a gépbe a fantáziánkat, és létrehoznunk a valóság új képeit, pontosabban az új valóságokat mint képeket. Ehhez a nagy történelmi ívhez még hozzá kell tenni, hogy mindaz, amit a 19-20. században új médiumként megismertünk, modellként már a 16., illetve a korai 17. században is létezett, ki volt találva.

– Azoknak a szövegeknek a kontextusa, amelyeket ennek a kornak a szerzői írtak, vajon más volt-e, mint ma? Különbözött-e a szövegek jelentése attól, amit ma jelentenek számunkra?

– Nem hiszem, hogy nagyon jelentős lenne a különbség, hiszen akkoriban olyan szerzőket, mint Athanasius Kircher, Giovanni Battista della Porta, vagy akár Christoph Scheiner, nem fogadtak el minden további nélkül. Társadalmilag voltak elfogadhathatatlanok – egyszerűen mert eszement ötleteik voltak. Nem nyugodtak bele például abba, hogy az ember csak az isteni leképezésére használhatná a technikát, hanem szinte provokálták a technikát. És ezzel a tiltás, az üldöztetés kockázatát is vállalták. Úgy gondolom, ez ma sincs másképp. Ugyanis azok, akik manapság művészként az új technológiákkal – például a hálózattal – intenzíven szembesülve kreatív, felkavaró állapotokat hoznak létre, ugyanúgy a periférián, marginális társadalmi helyzetben vannak. Tehát e tekintetben a történelemben alapvetően semmi sem változott.

– Mit jelent ma és miért érdekes számunkra a régmúlt kutatása, a médiaarcheológia?

– Az archeológia fogalma ebben az értelemben Michel Foucault-tól származik, és azt jelenti, hogy az ember azért tár fel mélyen rejtőző tudásformákat, hogy a társadalmi jövő felé tekinthessen, és tervezhessen. A médiumok kapcsán én is ezzel próbálkozom. Megkísérlem a média archeológiájának eddig ismeretlen részeit feltárni, amelyek aztán gazdag reményeket adnak a jövőre néze. A médiaarcheológia igen fontos támpont a jövő felé haladva. Nem tervezhetjük a jövőt a semmiből, nulláról indulva, hanem látnunk kell, hogy gazdag történelmi tapasztalatok állnak rendelkezésünkre, különösen a technika, a művészet és a tudomány szorosan egymásba fonódó kapcsolatrendszere révén. Csak elő kell ásnunk a legfontosabb történelmi példákat, és átemelnünk a jövőbe. Tehát pillantásom a múltba egyben mindig a jövőbe vetett pillantás is.

– Vagyis nem a lineáris, evolucionista, a múltat csak a jelenhez vezető egyenes útként értelmező szemlélet, hanem a történelem újfajta felfogása, részletgazdagabb és érdekesebb képe segítheti a jelen jobb definiálását, vagy akár a jövőét is?

– Igen, ebben egészen biztos vagyok. A történelem többek között azt is megmutatja, hogy nem lehet mindannyiszor, mikor egy új médium feltűnik – ilyen például ma a komputer –, mindent ennek az újdonságnak tulajdonítunk, olyasmit is, ami már régóta létezik. Én a sokoldalú audiovizuális művészet vehemens szószólója vagyok. A filmnek, a fotónak, a videónak éppúgy megvan a maga jelentősége, mint a számítógépnek. Meg kell tanulnunk kézben tartani ezt a sokféleséget, és ebben a történelmi séta sokat segíthet. Sehol a médiatörténetben vagy a történelemben nem találkozunk azzal, hogy egy új médium mindent, ami addig létezett, felszippantott volna. Az új médiumok mindig a már meglévőre épülnek rá, azt egészítik ki: hiánypótlás tehát, és nem szubsztitúció.

– Hogyan használja ezt a médiaarcheológiai nézőpontot, a kutatásait, eredményeit a kölni Akadémián?

– Nagyon konkrét módon. Ugyanis fiatal emberek, amikor olyan új technológiát használnak, mint a számítógép, a videó vagy a hologram, eleinte azt hiszik, hogy ők az elsők, akik ilyen tárgyakkal konfrontálódnak és kreatívan foglalkoznak. Én megróbálom az archeológiai kutatásaim alapján megmutatni nekik, hogy ők egy olyan régi tradíció részesei, melyet először fel kell dolgozniuk ahhoz, hogy túlléphessenek rajta. Azt hiszem, ez nagyon fontos, mert senkinek sem használ, ha valaki ismét felfedezi a már feltalálttat. Inkább meg kell próbálni olyan új dolgot teremteni, amely túlmutat a rendelkezésünkre állón. Egyébként én vagyok az egyetlen archeológus ebben az intézményben, de sokan vannak, akik a jelennel, sőt, kizárólagosan a jelennel foglalkoznak; nagyszerűen kiegészítjük egymást.

– És mi a feladata a Médiaművészeti Akadémiának?

– Az Akadémia kísérlet rá, hogy minden audiovizuális médiumot művészi tevékenységen keresztül kapcsoljunk össze. Van fotórészlegünk, van kinematográfia, tévé, videó, éppúgy, mint számítógép, vagyis az új digitális médium. Filozófiánk, hogy mindennek egymásba szőve kell megjelennie: nem készíthet valaki művészileg igazán jó komputer-animációt a filmanimáció és a filmtörténet ismerete nélkül. Ugyanez vonatkozik az új, digitális fotográfiára is: ahhoz, hogy az új médiummal valóban kreatív módon bánjak, tudnom kell, hogy a klasszikus fotográfia mit mutatott fel. Videónál ez különösen fontos. Elektronikusan vágni, helyesebben editálni csak akkor lehet kreatívan, magas színvonalon, ha tudom, hogyan működik a filmvágás, hogyan dolgoztak a klasszikus filmanyaggal. Tehát megpróbáljuk a legkülönfélébb audiovizuális médiumokat összehozni, de ez még nem minden: megpróbáljuk a művészetet, a technológiát és a tudományt is összehozni. Ez azt jelenti, hogy van egy erős művészettörténeti és elméleti részlegünk, és van egy erős technikai bázisunk. Tanítanak nálunk informatikusok, mérnökök, éppúgy, mint művészek.

– A művészek hogyan használják a számítógépes hálózatot?

– Jelenleg a hálózattal, illetve a hálózaton dolgozó művészek két csoportra oszthatók, s a két csoport koncepcióját meg kell különböztetnünk egymástól. Az egyik csoport célja elsősorban a művészet jobb közvetítése, vagyis ők a hálózatot a művek jobb elosztása, forgalmazása, illetve a művészetről szóló információk továbbítása érdekében használják. Ez a tevékenység bennünket a médiafőiskolán viszonylag kevéssé érdekel, annak ellenére, hogy van egy virtuális galériánk, tehát van a hálózaton egy elektronikus galériánk. Sokkal izgalmasabb az az út, amely leginkább a hálózatokba való felforgató – szubverzív – bejutással jellemezhető: fikcióval, képzelőerővel, művészi elképzeléssel belépni a hálózatba, és a normális viszonyokat egy kicsit összezavarva nyugtalanságot kelteni egy önmagát leképező rendszeren belül. Mivel a hálózatok egyik nagy problémája, hogy a következő években erőteljesen szabványosítják, mind a kifejezésben, mind az esztétikai formában erőteljesen közhelyesítik majd őket, a művészet kitüntetett feladata éppen abban áll, hogy ezt a folyamatot megzavarja. Egyébként is a művészet és a hálózatok kapcsolatának mai állapotát jól össze lehet hasonlítani a videóművészet kezdeteivel. A videóművészet, mielőtt még a televízió struktúrájába integrálódott volna, kritikai-esztétikai okokból fordult szembe a televízióval, a televíziós apparátussal. Úgy gondolom, mi is ezen a ponton vagyunk ma: az új hálózatokkal folyó művészi munkának meg kell próbálnia megváltoztatni, áttörni, átírni a meglévő struktúrákat, mégpedig sok fantáziával, különben semmi értelme az egésznek.

– Különbözni fog a jövő médiaművészete attól, amit ma annak vélünk?

– Napjainkban a médiaművészet még nagyon egyoldalúan a képernyő, tehát a számítógépmonitor és a tévéképernyő által van értelmezve. A jövő médiaművészete szerintem egészen másként körvonalazódik majd. Egy environmentszerű, térjellegű konstrukcióhoz áll majd közel, amelyben kiállításlátogatók mozognak, hogy a szöveggel, a képpel és a hanggal folytatott diskurzus nyomán eljussanak a közvetlen érzékelés élményéhez. Amit például a mostani műcsarnokbeli kiállításon látunk – billentyűzetet, keyboardot, egér-mozgatást –, az meglátásom szerint 5-10 éven belül már a történeti, archeológiai kutatás tárgyát képezi majd. Azt, ami azután jön, a felfedezés előtti pillanat, nem láthatjuk még előre pontosan. Én mindenesetre meg vagyok győződve róla, hogy a számítógép alapvetően más médium, mint a hagyományos médiatechnológiák. Létrejön valami, amibe mi is integrálva leszünk, amivel organikus formában – belülről – szembesülünk. Erre még nincs forgatókönyvünk, nincs hozzá térképzetünk. Sok kísérletező, kutató munkára van tehát szükség.

Collection Ladis

A. RASSENFOS

und zu der seiner Angehörigen, mit Malerei und Graphik. Diese Bescheidenheit kann aber seine künstlerische Bedeutung nicht in Hintergrund drängen. Man betrachte nur das in zwei Farben entworfene Ex=libris aus 1907, das er für seine Schwe=ster, Frau Baronin Johannes Harkányi, zeichnete und man wird der Anmut seines Talentes sofort gewahr.

Arnold Gara, der vielfach befähigte Künstler, der im Auslande bekannteste ungarische Exlibriszeichner, kam mit neuen Blättern heraus. Wir veröffentlichen die des Rudolf Balogh, und Ladislaus von Siklóssy.

Dieser Tage wurde Nikolaus Bottka, ein hervorragender Graphiker, mit seinem neuesten, fein komponierten und stark emp=

haben werden. Rassenfosse zeichnete übri=gens in der letzten Zeit für unser Vereins=

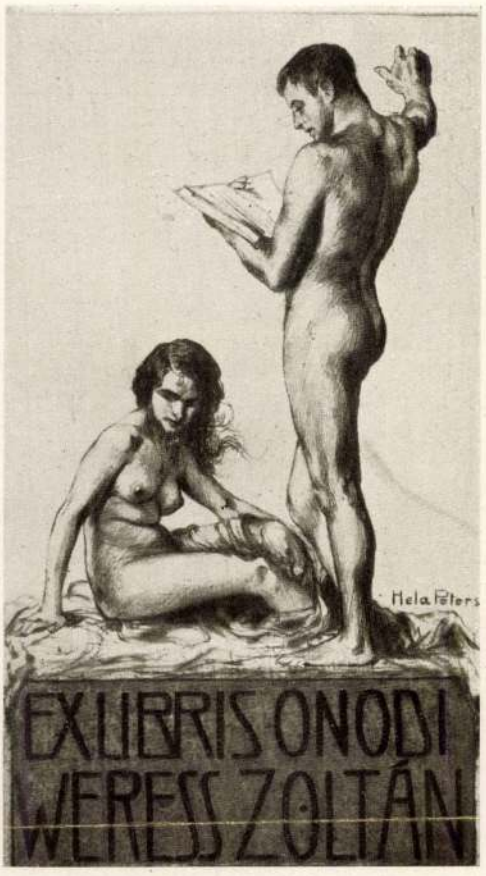

HELA PETERS: Exlibris.

Das Können und die monumentale Richtung des Kolbschen Exlibris spricht zu uns aus der Radierung, die Hela Peters, diese interessante und feinbesaitete Künstlerin für Zoltán Weress von Ónod zeichnete. Sie zeigt den sitzenden Akt eines Weibes, das der Deklamation eines männlichen Aktes zuhört. Die Komposition ist, ohne auch nur im geringsten künstlich zu werden, in ein geradwinkliges Dreieck gestellt. Der Mann holt mit seiner Rechten kräftig aus, was durch die Unbeweglichkeit des Weibes harmonisch ausgeglichen wird. Wir stehen nicht an zu behaupten, dass wir die gelungenste Zeichnung der Künstlerin vor uns haben.

Soviel von den neuesten für Ungarn bestimmten Exlibris. Auf diejenigen von Bayros und vielen anderen in Entstehung begriffenen Anderer haben wir uns nicht ausgebreitet, denn wie wir erfahren, haben

A Gyűjtő 1914-3-4. z.
108. l.
(Neue ungarische Exlibris.)

Könyv

Vadromantikus szociodalok

Tandori Dezső: Aztán kész

TANDORI ÚJ KÖTETÉT OLVASVA LEGSZEMBETŰNŐBB VÁLTOZÁSKÉNT – AZ EDDIGI ÉLETMŰHÖZ KÉPEST – EGYFAJTA TEMATIKUS BŐVÜLÉST TAPASZTALHATUNK. A KRITIKA ÁLTAL OLY SOKSZOR ÉS IGAZTALANUL NEHEZMÉNYEZETT MIKROVILÁGOT, VAGYIS A MADARAK, MEDVÉK ÉS LOVAK VILÁGÁT EBBEN A KÖTETBEN ERŐSZAKOSAN KITÁGÍTJA A KÜLVILÁG. TANDORI VERSET ÍR A HÁBORÚRÓL, A TECHNIZÁLÓDÓ SIVÁRSÁGRÓL, A VILÁGSZEMÉTRŐL, GLOBALIZÁCIÓRÓL, VADKAPITALIZMUSRÓL. EZ A KÉNYSZERŰ TARTALMI VÁLTOZÁS NEM MÁS, MINT KESERŰ JELZÉSE ANNAK, HOGY AZ EMBERHEZ EGYEDÜL MÉLTÓ KIS RENDSZEREKET, VAGYIS A FENTEBB EMLÍTETT MIKROVILÁGOT EGYRE NEHEZEBB FENNTARTANI A RÁTÖRŐ GLOBALIZÁLT MAKROVILÁGGAL SZEMBEN.

„... Nincs fogsor, csak idegenség

már az anyaggal eleve."

Tandori Dezső: József Attila feltámad

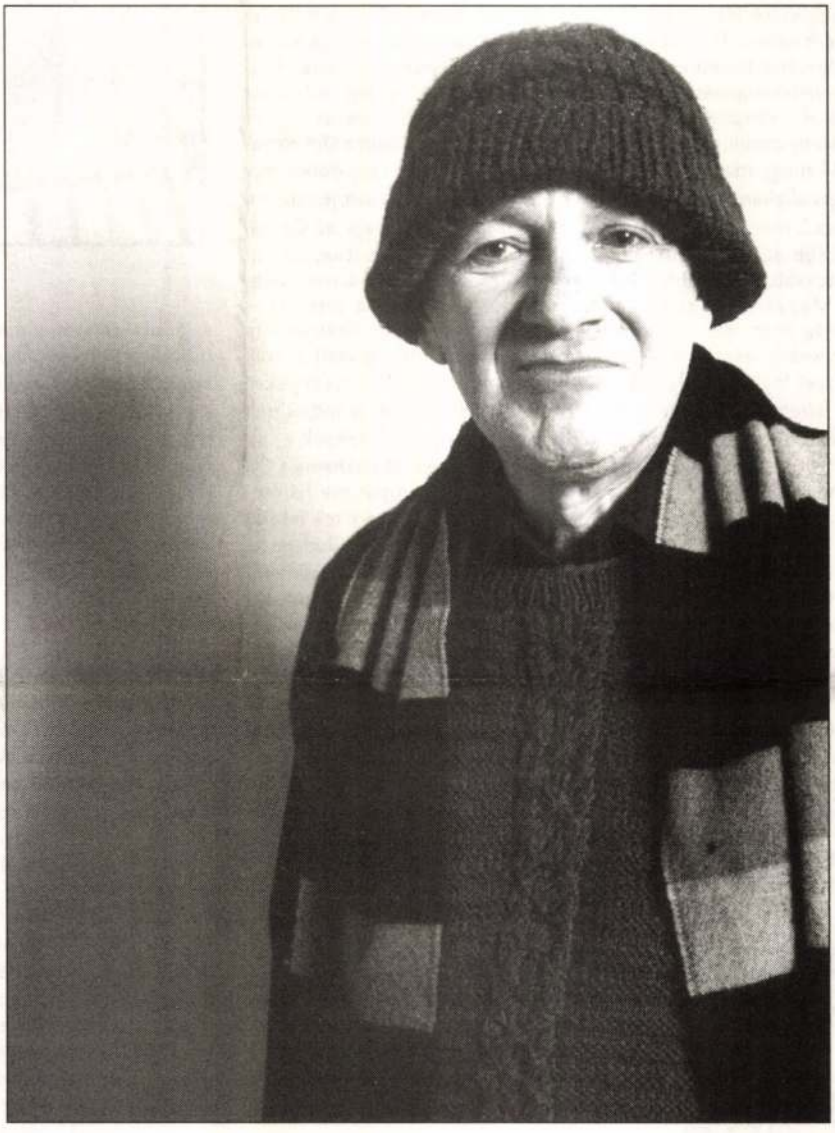

Fotó: Déri Miklós

T. D.

A hetvenes években, a madarak érkezéséig Tandoriék kedvelt nyaralóhelye volt a balkáni háborúban feldúlt adriai tengerpart. Ez a konkrét életrajzi és érzelmi kötődés is magyarázhatná Tandori háborús verseit (pl. *„Mikor a bombák hullni kezdtek"*). De az igazsághoz sokkal közelebb jár az, aki észreveszi, hogy Tandori számára

a háborús állapot: önkifejezési forma,

ugyanúgy, mint Pilinszkynek a KZ-láger vagy József Attilának a proletariátus: *„A sírkeresztek, a szörny-megszokások, / Ahogy az ember szíve reszket, / Nem is reszket, keletire nyugati átok / Nyílt, ahogy a bombák hullni kezdtek."* Ebben a kötetben egyébként maga József Attila is kifejezési eszközzé válik egy vers – a *József Attila feltámad* – erejéig. Ahogy a romantikában történt: az egyre kevésbé élhető világ mindig feltámaszt valami régit, halottat.

Míg az eddigi köteteiben megjelenő mikrorealizmus célja a részletek szakrális felmutatása-felemelése volt, addig ez az új szociográfiai hűség önironikus védekezés a mindent elárasztó „világszemét" ellen: *„így térek vissza a költészet pagonyába, / Hogy nem szent, annyi szent – / De nem vezet tovább világi dagonyába"*. Ehhez az alapálláshoz vadromantikus hang tartozik, ahogy ez a *Vadromantikus szociodalok* című ciklusban olvasható: *„Vakszerelmi bánatoknak / ösvény útját mit tudom! / Hogy mely isten tolla forgat, / abban sem gondolkozom"*, vagy egy másik versből idézve: *„Már nem is látszik esélye, / áthordódik, mint valami rom. / Díjakért munkanélküli-segélyre ... támaszkodhatom"*. Így kerül egymás mellé a látszólag egymást kizáró két fogalom: az érzelmi túlfűtöttséggel járó vadromantika és a tárgyilagosságra törekvő szociográfia.

A Tandori-féle vadromantika először a *Vagy majdnem az* című, elsősorban dalokat tartalmazó kötetben jelentkezett. Nem csoda – hiszen a

segítéseként – továbbra is a költségek átvállalásával nyújtanak (tárhely, dedikált e-mail, website-fejlesztés, domainnév-regisztráció), ezek után is írnak ki pályázatokat, eszközhasználattal. Az érdek kölcsönös: jó tartalom kerül jó kontextusba. Pénzért végzik viszont a domainnév-regisztrációt, az országban elsőként online. És valószínűleg rendes bevételi forrást képezhetnének egy webdesignoktató-stúdió beindításával: „elképzelhető, hogy egyszer rákényszerülünk a létrehozására, bár ahogy magunkat ismerem, addigra alighanem fel is osztódik ez a piac", mondja a C3 vezetője, aki inkább azt hangsúlyozza: sokkal fontosabb, hogy felhívja a figyelmet, Magyarországon ilyen szakma még nem létezik, holott van igény webfejlesztőkre. Azok, akik ma ezzel foglalkoznak, érdekszövetség létrehozására készülnek, találkozóiknak a C3 helyet ad, és segít közvetíteni a szóba jöhető oktatási intézmények felé.

Technika

A C3 lételeme, hogy nyitott legyen művészek, civil szervezetek, tudományos csoportok, programozó technikusok számára, akik úgy érzik, itt megvalósíthatnák érdekes projektjeiket. Alapvető, hogy korszerű technológiával rendelkezzenek – pontosabban, hogy azt használni tudják, hogy az is inspirálja az ide beesőket. A fejlődéssel meg kell próbálniuk valamelyest lépést tartani, habár az nyilván irreális, hogy a mindenkori legeslegcsúcsabb technika birtokába jussanak.

„Arra van szükség, hogy az innováció inkább szellemi téren mutatkozzék meg a fejlesztői és az egyéb területeken egyaránt" – mondja Peternák, és példaként az 1998-ban kifejlesztett köztéri webterminált hozza fel, amelynek egy-egy példányát az ország több helyén lehet gyepálni (Budapesten például a Déli pályaudvaron, ahonnan egy időben egy hajléktalan rendszeresen jelezte, ha üzemzavar állt be, vagy az Országos Széchényi Könyvtárban, de van egy Szegeden is). Ha a köztéri webterminál általánossá tételére – tegyük fel naivan az elektronikus kormányzásról csöpögtetett szavak hallatán – olyasféle összegeket szánna az állam, mint mondjuk millenniumi megemlékezésekre, az tisztes üzleti bevételt hozhatna a C3-nak is. Londonban pár éve háromezer telefonfülkét szereltek fel hasonló készülékkel – de ez Budapest.

A C3-ban saját technikai fejlesztések is folynak. Közülük, ha arra kérik, egyet emeljen ki, Peternák kapásból Szegedy-Maszák Zoltán és Fernezelyi Márton *Promenade* című, 1999-es interaktív installációját említi, mint ami a leginkább inspiráló: olyan eszközt fejlesztettek ki ehhez, amely egész pontosan lehetővé teszi a néző háromdimenziós térben való lokalizálását, s a képet a néző mozgása alapján változtatja. A mű sikerrel szerepelt az Ars Electronicán, jelenleg egy párizsi kiállításon látható. „Ilyen nagy térben, ekkora pontossággal dolgozó hasonló eszköz nem létezik, további fejlesztése mindenképpen fontos lenne, akár művészeti, kommunikációs, akár piaci nézőpontból is."

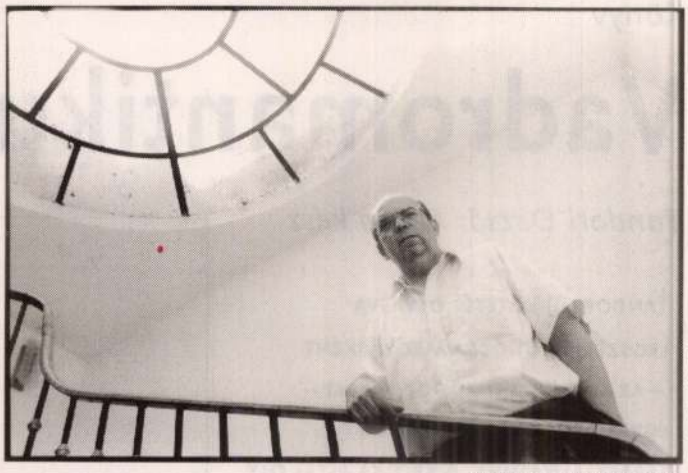

Fotó: Sióréti Gábor

PETERNÁK MIKLÓS

Jövő

A C3 első három évét teljesen a Soros Alapítvány finanszírozta, ettől kezdve a „civil pálya" költségvonzata sem „járt" a Sorostól. Az ezt követő időszak kulturális/tudományos kísérletezésének anyagi alapjait a Soros Alapítvány és a Matáv teremtette meg, de ez a C3 idei finanszírozásának körülbelül a feléhez elég, saját bevételekből ki kell egészíteniük. Nehezebb pénzt találni a létfenntartásra, könnyebb a programokra.

Az önálló folytatás nonprofit, közhasznú, alapítványi formája a hely és az addigi tevékenység szelleméből adódott. A C3 honlapjában benne rejlik egy virtuális múzeum lehetősége (alkalomadtán akár valóságosé is, miként az Ars Electronica által Linzben létrehozott A Jövő Múzeumának példája mutatja), másrészt az itteni stáb technikai innovációira alapuló (adott esetben üzleti hasznot is hozó) technológiai kutatócsoport lehetősége.

A folyamatos *fundraising*re kész Peternák Miklós azt mondja, nagyjából 2004-ig látja a C3 jövőjét, onnan már homályos a kép: „Nem annyira jó a helyzet, mint szeretnénk. Mindig többet akarunk, mint ami a realitás. Nem gondolom, hogy a C3-at minden tizedik magyar embernek ismernie kell. De a C3 által képviselt potenciál az elektronikus kommunikáció általános terrénumán és azon a speciális terrénumon belül, amit mai művészetnek hívnak, nincs annyira kihasználva, mint lehetne. Ezt persze propagandisztikusan is mondom, a jövőre nézve. De ez az öt év megmutatta, hogy ezen a furcsa, Magyarországnak nevezett helyen is van értelme fenntartani egy ilyen ufószerű intézményt és az itt felhalmozott hagyományt, amelyet lassan megteremt. Múltat semmilyen pénzért nem lehet vásárolni – valami működőképességének a garanciáját leginkább az adja, hogy már működött egy ideig."

A C3 honlapjának 1998 óta készülő statisztikája most napi átlagban négy-ötezer látogatót jelez, stabilan – pedig Peternák szerint szükség lenne a site struktúrájának átláthatóbbá tételére. E számnak, túl a visszajelzés elemi információtartalmán, hogy van érdeklődés arra, amit csinálnak, akkor lenne gyakorlati, üzleti jelentősége, ha reklámfelületként akarnák értékesíteni, de erre egyelőre nem voltak rákényszerülve, „nem is szeretnénk ezt".

Szőnyei Tamás

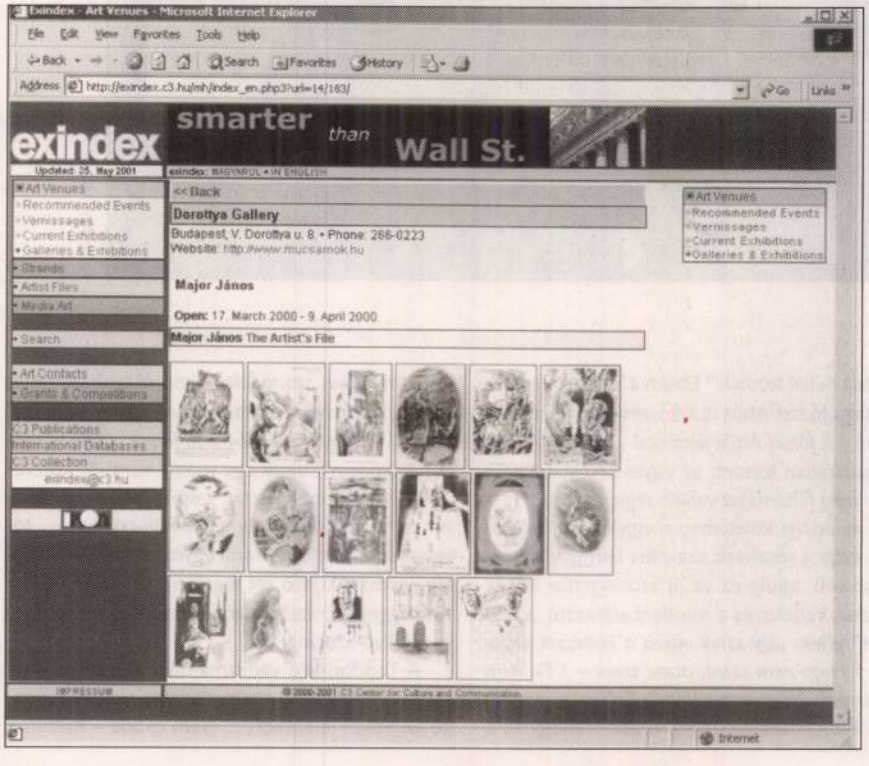

Ötéves a C3

A pillangó túlél

MÉDIAMŰVÉSZET ÉS MÉDIATÖRTÉNET HATÁRVIDÉKÉN, A FELFEDEZÉS ELŐTTI PILLANAT KOORDINÁTÁIT EMLEGETŐ ALCÍMMEL RENDEZTÉK MEG 1996-BAN A MŰCSARNOKBAN A PILLANGÓ-HATÁS CÍMŰ KIÁLLÍTÁST, MELYBŐL – AZ ELKÉPZELÉST FINANSZÍROZÓ KASSZA JÓVOLTÁBÓL – MEGSZÜLETETT A C3. AZ INTERNET SZÜNTELENÜL BŐVÜLŐ LEHETŐSÉGEIT A KULTÚRA ÉS A KOMMUNIKÁCIÓ SZOLGÁLATÁBA ÁLLÍTÓ KÖZPONT VIRTUÁLIS TORTÁJÁN MOST ÖT VIRTUÁLIS GYERTYA ÉG.

„Számomra és a C3 egész stábja számára a legfontosabb, hogy a C3 létezik, működik, méghozzá ugyanazon elvek és vállalások alapján, amelyeket '96 táján kitaláltunk. Egyelőre meg tudta őrizni azt a sajátosságát, hogy szabad, független terepe legyen a művészi, technológiai, sőt akár tudományos kísérletezésnek és kutatásnak. A C3 főoldala nem lett reklámfelület, meg tudtuk őrizni a nonprofit, közhasznú jelleget, nem a kereskedelmi jellegű, profitorientált vonalat visszük" – foglalja össze a lényeget Peternák Miklós, a Képzőművészeti Egyetem Intermédia tanszékének vezetője, aki az említett kiállítást is rendezte Mészöly Suzanne, a budapesti Soros Alapítvány Kortárs Művészeti Központ (SCCA) igazgatója társaságában. Peternák 1997-ben vette át a magyarországi Soros Alapítvány, a Silicon Graphics Magyarország és a Matáv együttműködésével alapított C3 irányítását Mészöly Suzanne-tól. A váltás okairól és a C3 első három évéről részletesen írtunk (*1999. december 9.*), amikor a kísérleti program lezárultával, az addig a Soros Alapítvány részeként működő C3 önállósodott. Ettől kezdve a Soros és a Matáv alapította, közhasznú, nonprofit intézményként, C3 Alapítvány néven folytatja tevékenységét.

Művészet

A kívülálló számára ködös és elvont számítógépes szöszmötölésnek tűnhet az, ami a C3-ban folyik. Többé-kevésbé fiatal emberek birizgálják az egeret, a képernyőn képek jelennek meg, aztán eltűnnek, átváltoznak – na és. Ez az első, felületes pillantás eredménye. Pedig mindez többet érdemel, figyelmet, olvasást, gondolkodást. Amitől az ember vagy belelkesül, és beszippantja a gép, vagy legyint az egészre, mondván, sci-fi játék, art blöff. Vagy, a legjobb esetben, nem általánosít, hanem külön-külön véleményt formál egyes alkotásokról, azaz projektekről (már ha nem irritálja eleve a projekt kifejezés, főleg ha az interaktívval és a multimediálissal kerül egy sorba). Hiszen e tekintetben a C3 is csak úgy működik, mint az amatőr képzőművész körtől a hollywoodi stúdiókig bármely műhely: a mennyiség termeli ki a minőséget, tömeg szükséges ahhoz, hogy az igazán egyedinek legyen honnan kiemelkednie.

Öt év során a C3 nevéhez látványos – hát legyen – projektek sora fűződött. *A pillangó-hatás* (1996), *Perspektíva* (1999), *MédiaModell* (2000), *2001: tudomány + művészet* (2001), az első három a Műcsarnokban, az utóbbi a Trafóban. Ezeken túl folyamatosan együttműködnek hasonszőrű külföldi intézményekkel, beszálltak az Európai Médiaművészek Csereprogramjába (EMARE – European Media Artists in Residence Exchange), a négy nagy európai cyberközpont (a linzi Ars Electronica, a rotterdami V2, a karlsruhei ZKM és a C3) által létrehozott hálózat, az ENCART (European Network for CyberArts) tagjaként közös programokban vettek részt, ösztöndíjakat írtak ki egyéni és csoportos pályázók számára (Intermédia szakos hallgatók gyakran készítik itt diplomamunkájukat, és kapcsolódnak be a C3 projektjeibe).

Ez így persze csak tömör tartalomjegyzék. A lényeg a művekben, előadásokban, kiállításokban van. Amelyek (legalábbis jó részük) napi 24 órában, évi 365 napon megtekinthetők, csak fel kell keresni a www.c3.hu címet, folyton gyarapszik a gyűjtemény. Lehet kedvencet választani, bolyongani El-Hassan Róza *Image Engine*-jének képei között, belehallgatni Szegedy-Maszák Zoltán, Langh Róbert és Fernezelyi Márton *Smalltalk*-robotjának csevegésébe, merengeni a Dominic Hislop és Erhardt Miklós által akcióba vont budapesti hajléktalanok fotóin, vagy fejet csóválni a *Zseb TV* című videoapróságok láttán. A kattintós kalandozás időtartama attól függ, mennyire tűröd az agyas projekteket – és a telefonszámla nagyságát.

Peternák Miklós szerint e művekben alapvető az információ és a kommunikáció igénye, s a maga módján mind dialógusba szeretne lépni a felhasználóval. „Jellegzetességük, hogy nem statikus, nem lineáris szerkezetben működnek. Bárhonnan elérhetők, sérülékenyek, nincs fix idejük és instabilak, mert információanyagból vannak. Felhasználójuk tölti ki az alkotó által létrehozott kereteket – olyan szinten, ameddig ideje, kedve, energiája van. Mintha a festő csak a keretet készítené el, a néző pedig a ráfordított idő arányában töltené ki a felületet. Minél érdekesebb, annál gyakrabban festődik meg az ilyen kép."

De nemcsak műalkotások érhetők el a C3 honlapján, hanem művészetről szóló szövegek is: Exindex címmel (ami Müller Péter BBS-filmjének címét idézi, noha nincs hozzá köze, kitalálhattak volna valami mást) szüntelenül frissített művészeti folyóirat olvasható itt, hozzáláttak a magyar és nemzetközi médiatörténet más gyűjteményekhez vezető kapcsolódásokban bővelkedő feldolgozásához, s a Történeti Hivataltól kapott dokumentumok felhasználásával bevezetnek a magyarországi konceptuális művészet múltjába (*lásd:* Tilos művészet, *MaNcs, 1998. május 7.*). Programot indítottak a magyar videoművészet – a technika sajátosságai folytán romlandó – alkotásainak feldolgozására, publikálására és megmentésére (MPEG2, digitális videó; a szükséges összeg nyolcadát fizette tavaly a Magyar Mozgókép Közalapítvány, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma pénz helyett azt javasolta, próbálkozzanak a Magyar Filmintézettel közösen). Helyet adnak (valóságosat, mikrofonnal, székekkel, és ha igény van rá, virtuálisat is, a hálózaton) különböző eseményeknek, új művek és CD-ROM-ok bemutatóinak (mint a Roma CD-ROM), vitáknak (mint a modern művészeti múzeum létesítéséről szóló szeánsz), s tervezik egy-egy év tematizálását. 2002 a látásról szólna.

Társadalom

A C3 eddigi öt évének egyik alapvető eredménye, hogy segítette a magyar glóbusz internetesedését, már ha létezik ilyen szó. Scripta címen hálózati megjelenési lehetőséghez juttatott néhány minőségi társadalmi, művészeti, kulturális folyóiratot (2000, Balkon, Beszélő, Holmi, Magyar Lettre, Múlt és Jövő stb.), támogatja a napi online kulturális folyóiratként jelentkező KonTextus.hut, s a C3-nál fogható a csak az interneten adó Pararádió. Freemail (ingyenes elektronikus posta) szolgáltatása révén hozzájárult magánszemélyek tömegeinek hálózatra lépéséhez, a civil szervezetek számára biztosított ezernyi ingyenes honlaptárhellyel, website-készítési segítséggel pedig azok kommunikációs és önreprezentálási képességének fejlődéséhez. Ez, kicsiben, maga a Soros-féle nyílt társadalom, amint működni kezd – de ezzel a kezdeti fázis nagyjából le is zárult: „Kialakult egy piac, kialakult egyfajta rutin, ezt tovább nekünk nem kell csinálnunk – fogalmaz Peternák Miklós. – Valamelyest forszírozzuk ennek a halmaznak a továbbvitelét, de nem lehetünk igazi szolgáltatók, nem is akarunk azzá válni, nem akarunk a piacra kerülni, a méretünk miatt nem is kerülhetnénk. Ha sokkal nagyobb lenne, nem is működne – a C3 akkorának jó, amekkora." Tizenhatan vannak, egy portást kivéve mindenkinek év végéig szól a szerződése, konkrét munkákat számlára fizetnek ki. Elmondása szerint az, hogy a több mint százezer elektropostaládát kiszolgáló Freemail levelezőrendszert a Matáv 1999-ben megvette (noha továbbra is a C3 működteti), komoly bevételt hozott, mégis „csak az alapműködésünket viszi el 2003-ig, takarékon".

Bizonyos „szolgáltatásokat" – a C3 számára fontos kulturális, művészeti, civil társadalmi tevékenységek

Film

A mennyiség forradalma

Pearl Harbor – Égi háború

Jaj, hogy ezek az amerikaiak mit nem mernek csinálni a történelemmel, szegénnyel! Ez engem nem érdekel. Egyszer gondoltam már rá, hogy a történelem a Mammut üzletközpontban kapható, de anyám meglátott, és orvosért küldött.

Jaj, hogy ez aztán milyen jól meg van csinálva, hogy azt azért el kell ismerni! Nem kell, olyan zseni még nem született, aki ennyi pénzből a helyi műkedvelő színkör díszletében forgatott volna.

Jaj, hogy azt kell megérni, hogy visszasírjuk a szovjet háborús filmeket, mert azok legalább a jellemábrázolásra adtak fenemód. Nem adtak: ballada a nagyanyámtól.

Jaj, elfogytak a lehetséges megközelítési irányok. Mit csináljunk ezzel a cudar mozival? Hagyjuk ki? A világért se, még előállítanának, kinek hiányzik, hogy a rendőrség vigye moziba. Nézzük inkább a jó oldaláról. Itt van mindjárt a példaadás. Ha túlleszünk a nagy királyainkon (István, László, Kálmán, Béla és a többiek), akik mindig, mindig győztek, noha legtöbbször családtagjaik fölött, magunk is próbálkozhatnánk ilyesmivel, világos: Muhi, Mohács, Majtény, de ez csúsztatás.

Mi a közös Magyarországban és az Egyesült Államokban?

Már-már a jámborságig békés mind a kettő. Rángatják, egyre csak rángatják a farkát, de nem szól, nem haragszik. Csak akkor lép hadba, ha lebombázzák, ami neki kedves: Pearl Harbor, Kassa, azt már senki sem hagyhassa. Lenne két kassai srác, beleszeretnének ugyanabba a komáromi kisleányba (hogy a dunai átkelés hogy meg lenne csinálva, a partján, a partján), aztán a sok véráldozat, és nem ám, hogy a végin a mienk lenne a Felvidék, jaj, dehogy, a szlovák parlament újra napirendjére tűzné mondjuk a közigazgatási reformot, vagy a Signum Laudist a hajtókájára.

Ugyanez máshogy: senki nem gondolhatja, hogy bárki is venné a fáradságot a történelem meghamisítására, ugyan miért is, ha van ennyi pénz a háznál, minek vesződni ilyesmivel, dolgozzunk, ahogy egyszerűbb, megtörtént események alapján. A történelemhamisítók kora lejárt, a történelem már annyira hamis, hogy minden további beavatkozás már visszafelé terelné a helyes irányba, az meg senkit sem érdekel.

Akkor

a mennyiség világhatalmi törekvései

közül a lét (levet, pénzt) már el is intéztük: a *Pearl Harbor* egy magas költségvetésű, vállalásában kérkedő giccs, épp ez a poénja: egy percig sem akar másnak látszani, mintha ez érdem lenne. De miért lenne. Akinek a gombolyaggal játszó macskák posztmodern szerelmespár, nézesse meg magát. Persze a tény, hogy nincs olyan, hogy jó giccs, némileg megnehezíti mondandónk pontos kifejtését, de provizóriumként használjuk a gyakorlati giccs fogalmát. Nos, az eddig legalábbis úgy működött, hogy a szakaszok benne mindig valami bombasztikusra hegyeződtek ki. A *Pearl Harbor* esetében bombasztikust emlegetni, mint akasztott ember házában a kötél: merő önreflexió. A *Pearl Harbor* olyan, mint József Attila költészete: túl egyszerűen, gyanúsan könnyen szakaszolható. Háború és rizsa. A háború sima ügy, már annak, aki szereti a számítógépes játékokat. Szóval valami gezámtkunsztverk: van benne egy adag

ANNA ÖRÖK (BEN AFFLECK, KATE BEDKINSALE)

számítógépes fetisizmus, ez érthető okokból a *Berlin elestéből* nyilván kimaradt. A mennyiség forradalma a rizsa frontján ér el látványosabb eredményeket, itt minden beállítás annyira bombasztikusra van csinálva, hogy föl se tűnik, hol van az eleje, a közepe, a vége. Minden kép külön horog, mindegyik magától ugrik le a vászonról. Mit mondtak a *Ryan közlegényről*, hogy a grandiózus partraszállási jelenetet eredeti híradófelvételek (egyebek közt John Ford ez irányú ténykedései) alapján rekonstruálták? Mondom, a *Pearl*, ez a kis gyöngyszem nem jár álruhában, megmutatja magát a híradóst is. John Sevrolet ott rohangál a kamerájával a meglepett támaszpont-személyzet között, dacolva a látható veszéllyel: első a hír, a véleményét bárki a hajára kenheti. Nem is lesz ennek jó vége, találat éri, úgy esik, hogy óvja a kamerát, nyilván azért, hogy ne kelljen majd hazudozni az unokáknak. Most akkor megérte?

Idáig voltaképpen nincsen is mit szemükre vetni az alkotóknak. Mellesleg ők is a mennyiségi vonalról jöttek:

itt mindenki valaki

A producer, a rendező, a forgatókönyvíró, naná, a szuperprodukciókat a legritkább esetben csinálják kezdők. Az a probléma ezekkel a nagy formátumú alkotókkal, hogy nagyon büfék, távolról sem szakbarbárok, de talán ez esetben mégis nagyobb lehetne a befogadói boldogság, ha egyikük sem hallott volna Tolsztojról. Valamelyikük (rendező, forgatókönyvíró, producer) mégis hallott, hogy hogy, hogy honnan, az nehezen megfejthető, mégis, mégis. Lehet például, hogy valaki látott közülük egy rosszabb *Anna Karenina*-adaptációt (nézzék meg az illusztrációnkat, csinos, nem?), de a *Háború és béke* valamelyik kisebb szelleme is folyton itt kísért. Miért? Az talán nem úgy volt, hogy jött a Napóleon, látott és győzött? A Kutuzov meg csak vonult vissza? Na, ugye. Aztán a végére az is jóra fordult, mint ez. Pimaszkodtak a japók (Pearl Harbor), aztán megnézhették magukat (Hirosima, Nagaszaki). Ez persze csak kósza nézőtéri rosszindulat, ez a mozi a visszacsapás mértékét Tokió roppant diszkrét és nagyon veszélyes megbombázásával igyekszik letudni.

A lényeg az egészből, hogy a *Pearl Harbor* összehord hetet-havat, s ha abból minden szó igaz is, azzal sem megyünk semmire, mert oly sok, hogy csakis szelektíve fogyasztható, pontosabban: vehető be. Magyarul a nagyszámú és magasan kvalifikált alkotó, mert csupa zsenik, a nézőre bízzák a piszkos munkát. Válogassál, rövidítsél tetszésed szerint. Így amit kapunk, moziszupermarket, mi más, polcok rogyásig, annyi bóvli, amennyi csak belefér, sőt több, dáridó a kirepedésig: a mennyiség forradalma. Hatása is legalább olyan brutális, mint a nagy elődöké. Nem más a célja sem: pokolba minden gondolattal.

- ts -

Pearl Harbor, színes, feliratos, amerikai, 2001, 184 perc; producer: Jerry Bruckheimer; írta: Randall Wallace; rendezte: Michael Bay; operatőr: John Schwartzman; szereplők: Ben Affleck, Cuba Gooding, Jr., Alec Baldwin, Tom Sizmore, Jon Voight, Kate Bedkinsale; az InterCom bemutatója

MAGY. KIR. ADÓHIVATAL
1904. JUL. 8.
UNGVÁROTT

Szig

5205. sz.
904

Petes Dávid. Budai E. Oskolai Uj Atlásban: Europa, Gallia, Germania földképei (3) tőle vannak. Aláírás: Scul. Dav. Petes. 1)

1) Szilágyi István: Adalék. Tört. Tár. 1880. 164. l.

PETERNÁK MIKLÓS

interjú

Tilos művészet

„A kvalitás nem rendőri ügy”

Peternák Miklós, Erdély Dániel

„A mű betilthatósága fontosabb, mint a mű jelentése”, „Hogy ki volt közülünk a legügyesebb, a belügyesek a megmondhatói” – Pauer Gyula hatóságok által lerombolt, 1978-as Tüntetőtábla-erdőjének e feliratával indul az a web-site, ahol Peternák Miklós, a Soros Alapítvány C3 Kulturális Központjának igazgatója és Erdély Dániel, az Internet.galaxist szervező aDaM Stúdió vezetője közzétette az első eredményeit annak a kutatásnak, melyet a hazai neovantgárd alkotóiról és eseményeiről készült III/III-as ügynöki jelentések között folytattak.

Peternák Miklós: Amikor tavaly november táján arról beszélgettünk, hogy a harmadik Internet.galaxis témája 1998 márciusában az állam és polgár kommunikációja lesz, megjegyeztem, az is egy furcsa kommunikáció, amikor az állam figyelteti a polgárait. Nem sokkal azelőtt nyílt meg a Történeti Hivatal. Művészettörténettel foglalkozó történészként szeretem új tényekre is felhívni a figyelmet, ezért úgy gondoltam, érdemes lenne ezen a téren kezdeményező lépést tenni. Másfelől pedig Erdély Miklós (1928–1986) Műcsarnokban rendezendő retrospektív kiállítását készítjük elő, és kíváncsiak voltunk, hogy találhatunk-e ebből a szempontból fontos anyagokat. Elsődleges célunk az volt, hogy lefoglalt műveket találjunk, és ezeket kiállítsuk. Leginkább a *Szétfolyóirat (az Ajtony Árpád, Erdély Miklós, Hap Béla által 1973-ban indított, „hólabda” elven szerkesztett művészeti szamizdat – a szerk.)* példányait szerettük volna megtalálni.

Magyar Narancs: Hogy viszonyul a megismert anyag az előzetes elképzeléseitekhez?

PM: Az elsődleges célunk nem túl nagy hatásfokkal teljesült. Amit az Internet.galaxison kiállítottunk, az főként a Szentjóby Tamásról készült dossziéból került ki, ebben találtunk fotókat, leírásokat, nyomtatványokat, köztük olyanokat, amelyek magának Szentjóbynak sincsenek meg. Számítottunk arra, hogy ilyen rövid idő alatt nem feltétlen fogunk sok eredeti művet találni, viszont a belügyi dokumentumok alapján el tudtuk készíteni a megfigyelt események kronológiáját, ami sajátos információkkal egészíti ki azt a tanulmányt és kronológiát, amely a magyarországi konceptuális és avantgárd művészetről olvasható a C3 hálózati lapján. Össze van linkelve a két adatsor, látható, hol járt ügynök, miről van jelentés. A titkosrendőri jelentések néha sokkal pontosabb eseményleírást és kronológiát adnak, mint a résztvevők memóriája. A magyar avantgárd művészeti események nagy része a 60-as évek közepétől a 70-es évek végéig nem annyira pontosan dokumentált, tehát adatkiegészítésről, forrásfeltárásról és leletmentésről van szó, amikor az ember ezek között a jelentések között bogarászik. Négy-öt kutatási alkalom alapján mondhatom, meglepő, hogy lényegesen szélesebb körű a megfigyeléseknek és jelentésírásoknak a halmaza, mint gondoltam volna. Evidens volt, hogy mindent és mindenkit figyeltek, de elég megdöbbentő élmény azzal találkozni, hogy tényleg. Meg tudom érteni azt, aki nem akar odamenni megnézni a saját anyagát. Valóban olyan hangulata van a dolognak, mintha a másnapi ürülékből rekonstruálná az ember az előző esti Gundel-vacsorát – ahogy Kenedi János írja a *Kis állambiztonsági olvasókönyv* előszavában.

Erdély Dániel: Döbbenetes volt a találkozás a rémálmaimmal. Nyilván működött bennem egy hárítási mechanizmus tizen-huszonéves koromban, hogy ne vegyem komolyan, hogy ilyesmi lehetséges – láttam kémfilmekben, hallottam paranoiás emberek beszámolóit –, de hogy ez ennyire így van... A legintimebb szférákig hatoló elemzéseket találtam a családunkról (*Erdély Dániel Erdély Miklós fia – a szerk.*), közeli hozzátartozóinkról, barátainkról. A mostani emberi viszonyokat is kegyetlenül átrendezhetik ezek a földerítések. Konkrétabbak a jelentések, mint amennyire én emlékszem a dolgainkra. Egész részletes és profi beszámolók készültek találkozókról, emberek szabadidejének befolyásolásáról, gondolkodásuk átalakításáról, arról, hogy a besúgók hol legyenek, mit figyeljenek, mikor kinek mit mondjanak, milyen információkat szerezzenek. Szinte helyesírási hiba nélküli, széles körű tájékozottságot mutató beszámolókat írtak, bölcsészek vagy kik lehettek... ez egy spiclitársadalom volt. Számomra a legvérfagyasztóbb, hogy egy angoltanár besúgó – aki kapcsolatot tartott a Halász-színház egynémely tagjával, akik valamit publikálni akartak – azt a rendőri instrukciót kapta, hogy sok fordítási munkát adjanak a Halászéknak, hogy azoknak ne legyen idejük a maguk publikációját szerkeszteni. Ha tudtuk volna, hogyan manipulálnak, érdemes lett volna tudatosabban védekezni, mert sokszor beleszóltak személyes kapcsolatokba, meghiúsítottak találkozókat, összeveszejtettek embereket. Engem 1981-ben üldözési mániába kergettek. Szerencsére apám mondta, hogy nem kell annyira betojni, lehet, hogy ezt csinálják, de rá is játszanak, mondjuk egy héten át hat embert rád állítanak, utána már önmagadnak produkálod a jeleket, a lényeg, hogy ne pörögjek be, majd elmúlik.

MN: Olvasható egy 1969-es utasítás Erdély Miklós telefonjának lehallgatására, majd a lehallgatás értékelése: volt arról sejtésetek, hogy fülelnek?

ED: Furcsa, de akit nagyon figyelnek, az kap jelzéseket. Nekünk is egyszer jelezte egy telefonközpontos úr, nem emlékszem a nevére, egy jó szándékú megbízott, aki szabadon beszélhetett, mert tudta, hogy őt már nem hallgathatják le. Érdekes, hogyan alakítja ez át a lelkeket. Olyan stílusra, az érthetőségnek egy olyan szintjére tértünk át – ez már kiskoromban is működött –, amit mi értettünk, de a kívülálló valószínűleg nem. Ez sokszor az absztrakció felé vitte el a művészeti gondolkodást is.

PM: Túl a művészeti vonatkozásokon, azok számára, akik a szisztéma működését próbálják majd meg rekonstruálni, talán még fontosabb anyagokat rejtenek a dossziék: minden dokumentum végén ott egy részletesen lebontott intézkedési terv, na, az valami hihetetlen. Nagyon kellene valakinek ezzel foglalkoznia, ajánlgatom is ifjú történészeknek. Publikussá kellene tenni ezt, hogy a magyar állampolgár forrásértékű dokumentumok és ne legendák alapján tudja meg, mi hogyan működött valójában.

MN: Az Interneten olvasható kutatási naplóban említitek, hogy a megfigyelők szempontjai mások voltak, mint a mai kutatóké, ezért a keresett anyag nem olyan módon található meg, mint ahogy azt a kutató elképzeli. Hát akkor hogyan?

PM: A kutató odamegy, és kéri a dokumentumokat mondjuk Erdély Miklósról vagy a 70-es évek elejéről, erre azt mondják, bocs', nincs ilyen, viszont van a nagy leltárkönyvben egy nulla-pont-kettő-per-három-per-nemtudommi egy fedőnévvel. Minden dosszié elején van egy névlista, amit feltehetőleg a velük dolgozó belügyi alkalmazottak és rendőrtisztek használtak, de ezt a forrásmutatót sem lehet teljesen megbízhatónak tekinteni. Meg kell próbálni átlátni a nyilvántartási szisztémát, de ez nem mindig sikerül, és a kutatási téma nagyon alapos ismerete szükséges hozzá. Az ember ki van szolgáltatva az ott dolgozóknak, akik más szempontok alapján keresnek, mert a tényanyagot nem ismerik, másrészt be kell tartaniuk a törvény szabta procedúrákat, ami lassítja a

Magyar Narancs

Vig Monika
1966–1992

Főszerkesztő:
Vágvölgyi B. András
Felelős szerkesztő:
Makai József
Főszerkesztő-helyettesek:
Bojtár B. Endre, Novák Zsófia
Képszerkesztő:
Déri Miklós
Szerkesztők:
Bundula István (belpolitika), Marton László Távolodó (zene), Para-Kovács Imre (élet + mód), Seres László (interjú), Szőnyei Tamás (egy hét), Turcsányi Sándor (kultúra)
Munkatársak:
Bodoky Tamás, Kerényi György, Kovács Kristóf, Kovács Róbert, Pálinkás Szüts Róbert, Vultur Csaba, Winkler Róbert
Snoblesse Oblige:
Legát Tibor, Szilágyi Szilvia
Lapterv:
Tooth Gábor Andor
Fotó:
Sióréti Gábor, Szily Sarolta
Szerkesztőségi titkár:
Koller Gitta
Ügyintézők:
Kocsis Tamás, Mesterházy Gábor
Vajda Virág
Szedő:
Molnár Marianna
Tördelő:
Szentirmai László
Korrektorok:
Balogh Emerencia, Lukács Annabella

Kiadja a Kozmopolisz Kiadó Rt.
Elnök:
Vágvölgyi B. András
Felelős kiadó:
A kiadó vezetője mint lapigazgató
Terjesztés, reklám és marketing:
Kelemen Zsuzsa
Hirdetésszervező:
Gergácz József
Elektronikus terjesztés:
Laczkó Zsolt – Hungary.Network Kft.
Gazdasági ügyintézők:
Balogh Zsuzsanna – Süli és Tsa.
Cím:
(szerkesztőség és kiadóhivatal)
Bp., Visegrádi u. 110–112.
1399 Budapest, Pf. 701/306
Telefon: 465-8691
Fax: 465-8693
e-mail: narancs@hungary.com
Olvasóink levelezőlistája:
narancs-1@caesar.elte.hu
Hirdetésfelvétel:
Postabank Press Rt.
Tel.: 344-2500
Fax: 129-1240, 129-1461, 129-1236
Apróhirdetés:
Fax: 465-8693

Ára: 116 Ft
Előfizetési díj: egy évre 4992 Ft, fél évre 2496 Ft, negyed évre 1248 Ft
ISSN 0865-3437
Címlapfotó:
Déri Miklós
(a képen a Magyar Artistaképző Intézet tanulója)

Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető:
Lendvai Lászlóné vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt., a regionális részvénytársaságok, a Kiadói Lapterjesztő Kereskedelmi Kft., valamint alternatív terjesztők.
Előfizethető bármely hirlapkézbesítő postahivatalnál, a hirlapkézbesítőknél és a Hirlapelőfizetési Irodánál (HELIR): 1089 Bp. VIII., Orczy tér 1. – közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR; Postabank Rt.: 219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra.

Feliratkozás az e-mail változatra:
subs.narancs@hungary.com (ekezet nelkuli)
subs.narancs1@hungary.com (123 ékezetes kódolással)
World Wide Web Homepage:
http://www.hungary.com/narancs/
Magyarországi WWW-tükör:
http://www.net.hu/narancs/

tartalom

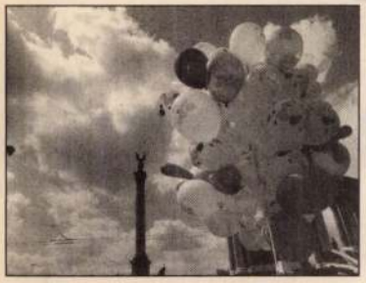

Majális a Városligetben: Sokan, kis helyen A tatárjárás ehhez képest egy SZOT-beutalós, karlsbadi reumakezelő kúra: a hatalmas Hősök terén azt üvölti egy nótafa, hogy „sej, de kijiviráááágzojottttazooooorgona néééééééééééékem" (vagy valami hasonlót). **22. oldal**

Román kormányprogram: Holtpont Új korszakot nyitott volna Vasile miniszterelnök Románia történetében, s végképp bebizonyította volna elődjének, Victor Ciorbeának a tehetetlenségét, melyet most kellő szakértelemmel korrigálnak majd? Aligha. **23–24. oldal**

Élet, halál (Tori Amos: from the choirgirl hotel) Tori Amosra még jó darabig számíthat az a pár millió ember, aki szívesen hallgatja, hol tart éppen ez a csupa zene nő. Az élete van ott a lemezeken, az életét tette rá a zenéjére, ami azért valamivel több, mint az, hogy a zenére tette fel az életét. **41. oldal**

interjú Tilos művészet: „A kvalitás nem rendőri ügy" (Peternák Miklós, Erdély Dániel) **8–9.**

egy hét Politikai és kulturális hírek **10–13.**

POLITIKA

magyar glóbusz A Fradi eladása: Némi gondok **16.**

a kampány lapja Pártprogramok: külpolitika: Valahogy Európában **14–15.**
Egyházak és pártok: A kereszténység védőbástyái **17.**
SZDSZ-dilemmák: Vízválasztó **18–19.**
„Rendszerváltó" pártok: Ordas eszmék **20.**
Együtt Magyarországért Unió: Tét nélkül **21.**
Majális a Városligetben: Sokan, kis helyen (Társadalmi viszonyok, kommunikációs zavarok, választók és Horn mint vízió) **22.**

világfalu Román kormányprogram: Holtpont **23–24.**

ÉLET + MÓD

világuide Stockholmi tárgy- és személymutató: Jégrevü **33.**

interjú Az emberiség immunrendszere (László Ervin professzor, a Budapest Klub elnöke) **34–35.**

embersport Etetés: Hal, ász, király, dáma **36.**

KULTÚRA

közelkép Könyv: Elnöki szövegek (Göncz Árpád: Sodrásban [Válogatott beszédek]) **37.**

fesztivál Középkori teuton technóra táncolnak az ujgurok a zsinagógában (Mediawave '98) **38.**

kritika Színház: Teatro pikkolo (Sörharcos – Dream Team társulat) **39.**
Lemez: Lépcsőfordulóban (Massive Attack: Mezzanine)
Lemez: Élet, halál (Tori Amos: from the choirgirl hotel) **40–41.**

visszhang Nyolc kis kritika **42–43.**

PUBLICISZTIKA

egotrip Tischler János: Tiszta forrás (Csendőrpertu Brezsnyevvel)
Para-Kovács Imre: Én-teriőr **44–45.**

a szerk. Mutatványosok: Választás előtt **46–47.**

olvasói levelek **48.**

Van ugyanis egy zug, ahol az SZDSZ-t kivéve szinte minden párt, ellenzéki és kormánypárti, találkozik és jól érzi magát; ezt a krimót „Az állam szerepvállalásához" címezték. Megkockáztatható talán az a kijelentés, hogy Magyarország – nyugdíjreform és tőzsdézés ide vagy oda – a jobb ízlésű és önállóbb polgárok számára kissé aggasztó módon sodródik egy erős központi és elosztó szereppel bíró kormányzás felé. **A szerk. 46–47. oldal**

MELLÉKLET
Biciklitolvaj

SNOBLESSE OBLIGE
heti programajánlat

Fotó: Sióréti Gábor

dolgot. Ennek ellenére nekünk jó tapasztalataink vannak, sok anyagot megkaptunk, korántsem annyit, mint amennyire szükségünk lett volna, de egy normális publikációhoz elegendőt. A Történeti Hivatal feladata, hogy ezeket az anyagokat lapról lapra feldolgozva elkészítsen egy adatbázist, ezután már lehet lesz konkrétan névre keresni, és olajozottan fog működni az apparátus.

ED: Nagyon érdekes, hogy találtunk olyan nyomokat, amelyek azt mutatják, hogy bizonyos dossziék megsemmisültek. Konkrétan a személyemre vonatkozó dossziéval kapcsolatban azt mondták a Történeti Hivatalban, hogy a „Másoló" fedőnevű titkos nyomozás célszemélye voltam, s ez az ilyen és ilyen számú dosszié megsemmisült. De hogy mi az, ami megsemmisült, az első példány-e vagy az összes, azt nem tudni.

PM: Minden dokumentum végén ott van, hogy kik kapták, minden iratból 2-6-8 másolat került különböző helyekre, ahol különböző szempontok szerint lehetnek nyilvántartva. Itt, ahol mi kutattunk, szám szerint vannak nyilvántartva az ügyek. Tehát például a Halász Péterről és társulatáról szóló három vaskos dossziéban rengeteg anyag van más művészek tevékenységéről is. Ja, és minden dosszié végén van egy lap, ahová be kell írni, hogy kik nézték meg, azzal a régi felirattal, hogy „Nyomozó": ezt mi rögtön kihúztuk, fölé írtuk, hogy „Kutató", és javasoltuk a Hivatalnak, hogy ugyan már mellékeljenek egy „Kutató" feliratú kutatólapot.

MN: Milyen következtetéseket lehet levonni az ügynöki jelentések tartalmából, stílusából?

PM: Sajátos és a maga módján inspiráló esztétikuma van ezeknek a jelentéseknek. Az a furcsa nyelvezet, szóhasználat, amire a Kenedi János könyve is felhívja a figyelmet. Az az abszurd, amivel a közép-kelet-európai irodalmi abszurd is él. Már eleve az például, hogy a happeningekről szóló dossziénak a „Schwitters" nevet adták. Vagy azok az abszurditások, hogy a happeninget Kurt Schwitters találta ki, és a Moholy-Nagy László nevű magyar belsőépítész vitte Amerikába Rauschenberghez. Ez valami hihetetlen kabaré, abszurd, és ebből kombináltak ezek a fejek, akiknek gőzük sem volt arról, hogy ki az a Schwitters, ki az a Moholy-Nagy vagy Rauschenberg. Különböző szintű anyagok ezek. Vannak köztük abszolút profik is, akik esszéket voltak képesek produkálni, mások, talán kontrollügynökök, csak néhány adatot. Biztos, hogy tartalomelemzésnek alávetve lehetne következtetéseket levonni a műveltségükről, foglalkozásukról. Mint megtudtuk, ügynökönként is tárolták a jelentéseket, és értékelték azokat. Ami az egyes ügyek vizsgálatánál nem bukik elő, az esetleg ebből a nézetből előkerülhet.

ED: Ezeknek az adatoknak, ezeknek a dokumentumoknak és tényeknek az alapján lehet, hogy kicsit át fognak rendeződni az értékek. Ez a művészettörténészek felelőssége. Sok mindenről kiderülhet, hogy hamis vagy manipulált volt.

PM: Lehet, de azért a kvalitás nem rendőri ügy. A mű minősége szempontjából tökmindegy, hogy az ügynök – akár maga is művész volt, akár nem – mit ír róla.

ED: Pszichológiailag is érdekesek ezek a jelentések. Hogy ezeknek az embereknek a többsége meggyőződésből csinálta, és nem lelki gyengeségből vagy korruptságból. És érdekes, hogy az ő lelki deformáltságuk hogyan hatott vissza a művészek munkáira.

PM: Belőlem hiányzik a pszichológiai érdeklődés.

ED: Kérdés, hogy tudnál-e történész maradni, ha mondjuk a 80-as évekbeli anyagban a legfontosabb döntéseidet közvetlenül befolyásoló adatokra bukkannál.

PM: Abszolút tudnék. Ezektől én függetlenítem magam. E munka szempontjából nem különösebben érdekel, hogy találok-e olyan anyagot, ami vonatkozik rám. Engem leginkább az érdekel, hogyan áll össze az a korábban csak legendáriumként számon tartott halmaz, amikor arra hivatkozunk, hogy egyfajta represszió volt, megakadályoztak, betiltottak dolgokat. Ez egy mitologéma, itt viszont a konkrét forrásokat meg lehet találni arra, hogy mindez hogyan történt. Ez az ember utasította azt az embert annak a jelentésnek alapján. Hogy az, hogy mondjuk egy ismert szerző, például E. Fehér Pál vagy Szabó László írt egy cikket a Népszabadságban, az egy döntési folyamatokkal teli, néha egészen magas, belügyminiszter-helyettesi szintig érő, hosszas előkészítő munka következménye volt. Jól működő szisztémája volt ennek, és ez források által bizonyított, véres tény, nem néhány ember kitalációja. Az, hogy ennek a titkosszolgálati tevékenységnek kulturális és művészeti vonatkozásai vannak, az másfajta értelmet ad az itteni avantgárd művészetnek is: nem arról van szó, hogy itt valami radikális ellenzéki nyomulás volt, hanem arról, hogy ebben a hihetetlen represszív közegben is nemzetközi színvonalú, kvalitásos művek jöttek létre. Ördögi, hogy több anyagban benne van, hogy mivel politikai szempontból nem támadható dolgok, próbáljunk valami köztörvényes utat találni...

ED: Nem is akarták politikai síkra terelni, a Szovjetunió felé azt kellett mutatni, hogy itt nincsenek politikai ügyek.

MN: Számos jelentés operatív szempontból jelentéktelennek értékeli a megfigyelt eseményeket: akkor mégis miért fordítottak ekkora energiát a művészetre?

PM: Mert a dialektikus és történelmi materializmus létező valóság volt azokban a fejekben, akik ezt üzemeltették. „Az osztályharc éleződik", az ellenség folyamatosan jelen van. Fel kell készülni arra, hogy a mi kis kommunizmusunk ellen dolgoznak a gaz imperialisták, akiknek az ügynökei például ezek a megtévesztett, beteg, aberrált, furcsa lények, akik itt mint művészek próbálják magukat eladni, holott a művészet az a szép naplemente, ami az én falamon lóg.

ED: És egy dolgot nagyon komolyan vettek, a nyilvánosságot. Ha csak tíz ember előtt megnyilvánulhat valami, annak nagy lehet az ereje, főleg ha olyan helyen történik, ahol fiatalok fordulhatnak meg.

PM: És '56 még sem '66-ban, sem '76-ban nem volt olyan nagyon messze. Azok az emberek, akik ott dolgoztak, feltehetőleg rendelkeztek élményekkel arról, hogy itt valami apróságból, mint mondjuk a Petőfi Kör vitái, nagy robbanás lehet. És ugyan a képzőművészet nem annyira manifeszt módon volt jelen – mint ahogy maga a magyar kultúra is irodalomcentrikus, politikaorientált, némi zenei alátámasztással –, de a mozgolódásból bármi lehet, főleg hogy a magyar avantgárd szerteágazó külföldi kapcsolatrendszerrel bírt, amit ma hálózati nyilvánosságnak neveznék. Nem véletlen, mennyi levelet koboztak el.

ED: A külföldi kapcsolatok ugyanakkor bizonyos védettséget is biztosítottak az embereknek.

MN: A site-on publikált ügynöki jelentések mindegyike művészeti eseményekhez kapcsolódik, de a kutatásnak tárgya volt a Dialógus Békecsoportot érintő megfigyelés is: erről miért nem látható semmi?

ED: A kiállítás előtt nem kaptuk meg az engedélyt az 1980 utáni anyagok megszemlélésére. Azóta már ez is megvan, a Történeti Hivatalban összegyűjtötték a kért anyagokat, ennek a feldolgozása folyik.

Szőnyei Tamás

A Tilos művészet kutatási naplója, a megfigyelt események kronológiája, valamint maguk az ügynöki jelentések a www.c3.hu/collection/tilos címen találhatók.

Fotó: Sióréti Gábor

Robbantás Szájer lakásánál Egyelőre ismeretlen tettes pokolgépet robbantott péntek éjszaka Szájer József (*képünkön*) fideszes képviselő budapesti lakása előtt. A képviselő, illetve családja nem tartózkodott otthon, és a házban más lakók sem sérültek meg, de az anyagi károk jelentősek. A parlamenti pártok képviselői megdöbbenésüknek adtak hangot a robbantás hírére. Az ügyészségi nyomozó hivatal a rendőrséggel együttműködve dolgozik a merénylet felderítésén; a titkosszolgálatok is bekapcsolódtak a nyomozásba. Szájer József elmondta: nem fenyegették meg, és nem tud olyan motívumról, amely miatt politikai indítékú merényletnek minősítené a robbantást. A kisgazdák és az MDF az Országgyűlés nemzetbiztonsági bizottságának összehívását kezdeményezték, Kónya Imre, a testület elnöke pedig közölte, hogy szükségesnek tartja Nikolits István tárca nélküli miniszter és a Nemzetbiztonsági Hivatal főigazgatójának meghallgatását.

Postabank: tőkeemelés csak állami pénzből Állami eszközökkel oldja meg a kormány a Postabank 24 milliárd forintos tőkeemelését – jelentette be Kiss Elemér kormányszóvivő. A tőkeemelésben való részvételre korábban szóba került angol befektetőcsoport, a Singer&Friedlander nem tudta bemutatni az ehhez elengedhetetlenül szükséges okmányokat. Draskovics Tibor pénzügyminisztériumi államtitkár elmondta: az állami részvétel feltétele a jövedelmezőbb üzletpolitika folytatása, egy hároméves stratégiai terv elkészítése, és az állam bele kíván szólni a Postabank vezetésének összetételébe is. A tervek szerint a bank nagyobb tulajdonosai szindikátusi szerződést kötnek majd. Kiss Elemér azt is elmondta: ha az angol befektetői csoport eleget tesz a szükséges feltételeknek, később tőkét emelhet a pénzintézetben, vagy kivásárolhatja a Magyar Fejlesztési Bank által jegyzett részvényeket.

ÁPV: tartozások 347 milliárd forintnyi le nem járt kötelezettségvállalása van az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.-nek (ÁPV Rt.), amelyeket a társaság, illetve jogelődjei, valamint szerződéses partnerei a különböző privatizációs és vagyonkezelési szerződésekben kötöttek ki. Ádám Imre, az ÁPV Rt. privatizációs holdingjának igazgatója szerint a befektetőknek eddig 30 milliárd forintot utaltak vissza, a kiadások fedezetéül pedig a 35 milliárd forintos tartalékalap szolgál. Becslések szerint 2000-ig 15 milliárd forintot kell visszafizetni környezetvédelmi garanciaként – erre az áram- és gázszolgáltatók 1995-ös eladásakor kötelezte magát a szervezet –, a kereskedelmi garanciák pedig 14 milliárd forintra rúgnak. Adóskonszolidációra 12 milliárdot kell fordítania az ÁPV-nek, a magáncégek 2, az önkormányzatok pedig 10 milliárdot követelnek az ÁPV-től.

Május 1: ünneplés, zavargás Világszerte megünnepelték május elsejét, ám több helyen összecsapásokba, zavargásokba fulladtak a rendezvények. Lengyelországban egy helyen bőrfejűek zavarták meg a baloldali pártok által megrendezett ünnepséget, Poznanban pedig kisebb tömegverekedésre került sor az antikommunisták és a baloldali pártok tagjai között. Németországban több száz szélsőbaloldali fiatal randalírozott. Összecsapásba torkollott a felvonulás Isztambulban; a fehérorosz rendőrség őrizetbe vett negyven ellenzékit, akik Alekszandr Lukasenko államfőt bíráló jelszavakat skandáltak egy minszki megmozduláson. A dél-koreai főváros központjában munkások és diákok ezrei csaptak össze rendőrökkel. Olaszországban, Csehországban és Romániában az ünnepségeken a kormányokat bírálták.

Oroszország: alakulóban a kormány A várakozásoknak megfelelően alakul az új orosz kormány összetétele: Borisz Jelcin orosz államfő Szergej Kirijenko kormányfővel folytatott tárgyalásai után az elmúlt hét elején nyilvánosságra hozta a kabinet kilenc tagjának névsorát. Borisz Nyemcov, aki az ügyvezető kormány első miniszterelnök-helyettese volt és Viktor Hrisztyenko eddigi pénzügyminiszter miniszterelnök-helyettesi megbízást kapott. A többi kinevezett miniszter is tagja volt az ügyvezető kormánynak. Továbbra is Igor Szergejev a védelmi miniszter, megtartották posztjukat Jevgenyij Primakov külügyminiszter, Mihail Zadornov pénzügyminiszter, valamint a polgári védelemmel és a katasztrófákkal foglalkozó, az oktatási és a vasútügyi miniszter. Új miniszter viszont Okszana Dmitrijeva, aki annak a Jabloko tömörülésnek a képviselője, amelyik egyik fordulóban sem támogatta Kirijenko kinevezését. Nem kapott posztot a szélsőséges Vlagyimir Zsirinovszkij, aki pedig egy miniszteri poszt reményében támogatta Kirijenko megbízását.

Fotó: Lukács Dávid

USA: igen a NATO-bővítésre 80:19 arányban támogatta az Egyesült Államok szenátusa Magyarország NATO-csatlakozását. A szükséges kétharmados többségnél nagyobb támogatás ellenére heves viták folytak a NATO keleti bővítésének szükségességéről. Az ellenzők több mint harminc módosító indítványt nyújtottak be, ám ezek többségét elutasította a szenátus. Az elutasított javaslatok között volt az is, hogy a további tagfelvételeket halasszák el három évre (ez elfogadása esetén negatívan befolyásolhatta volna Magyarország szomszédpolitikáját). Támogatást kapott viszont az a javaslat, amelynek alapján maximálják a bővítéshez való amerikai hozzájárulás költségeit, és öt éven belül huszonötről húsz százalékra csökkentik az Egyesült Államok hozzájárulását a NATO költségvetéséhez. Bill Clinton amerikai elnök szerint a NATO-csatlakozás terheinek szociális következményei Magyarországon kevésbé lesznek jelentősek, mint más, gazdaságilag fejletlenebb államok esetében, hosszabb távon pedig a csatlakozás gazdaságilag és szociálisan is előnyös lesz. Horn Gyula magyar kormányfő szerint az amerikai szenátus döntésével elismerte, hogy Magyarország eleget tett „a szabadság, a demokrácia és a piacgazdaság nemzetközi követelményeinek". A magyar parlamenti pártok üdvözölték az amerikai szenátus határozatát; a Munkáspárt és a MIÉP korábban is hangoztatott aggályait ismételte meg.

BREIER ZSUZSA:

Ithaka és a senkiföldje: a Botho Strauß-i utópia

„Vajon bemutatták volna-e egyáltalán ezt a mesét, ha a nehézkésen veretes szöveget nem ékesíti a szerző, Botho Strauß neve?" — kérdezi Rolf Michaelis a Die Zeitben. Ugyanerről a színműről és ugyanerről az előadásról Peter Iden a Frankfurter Rundschauban szuperlatívuszokban beszél, „egészen kiválónak" nevezi Strauß legújabb drámáját, az Ithakát és a müncheniek játékát is.

Aki figyelemmel kísérte az elmúlt évek egyik leghangosabb német irodalmi-színházi-kulturális-politikai vitáját, nem jön zavarba a homlokegyenest ellentmondó vélemények hallatán. Botho Straußt két évtizeden át a legnagyobbak közötti jegyezte az irodalom- és színházkritika, Handke mellett többnyire őt emlegetik a 70-es évek irodalmi irányváltása, az ún. új szenzibilitás reprezentáns képviselőjeként. Prózáját ugyan nem mindig fogadta osztatlan siker, drámáit azonban a kritika és a közönség egyaránt nagyra értékelte, és az irodalmi remekművekből kiváló német rendezők a színháztörténet által is jegyzett színpadi remekműveket varázsoltak. Peter Stein *Park*ja talán az egyik legemlékezetesebb Strauß-rendezés, bár sokak szerint Luc Bondy a legjobb Strauß-rendező. Nem is színdarabbal bukott meg Strauß, hanem egy általa ugyancsak magas szinten művelt másik műfajban: egy esszével. Az *Anschwellender Bocksgesang* (1993) egyfajta „ellen-felvilágosodást" hirdet a német baloldal háború utáni felvilágosodás-politikájának csődjét követő új korszak programjaként. Az esszé legvitatottabb mondata, miszerint Strauß magát jobboldalinak vallja, azóta számtalan pozitív és negatív értelmezésre talált, s jó okot adott a botrányéhes sajtónak és közvéleménynek az addig többnyire felmagasztalt író megbélyegzésére. A *Theater heute* 1994-ben teátrálisan búcsút vett Straußtól, akinek drámáit korábban mindig kiemelkedő figyelemmel és elismeréssel méltatta, s sok addigi Strauß-értő hirtelen rájött: mindig is tudta, hogy Strauß majd egyszer így fogja végezni. Azóta telnek-múlnak az évek, s a vád, miszerint Strauß közveszélyes fasiszta lenne, nem igazolódott, sőt, manapság már annak a vádnak a hangoztatása is kiment a divatból, hogy az író, bár nem fasiszta, mégis jelszavakat ad a neonácik szájába — ha nem is szándékosan.

A vita elcsendesült, van, aki továbbra is gyanakszik, a Strauß-irodalom pedig sok értő elemzéssel is gazdagodott. A Strauß-vita új stichwortjai egy, a kor hangulatváltozásaira és sebeire rendkívüli érzékenyéggel reagáló, új utakat kereső írót-gondolkodót mutatnak. S hogy ez az új út nem feltétlenül a sohasem volt újat keresi, hanem konzekvensen visszanyúl valamihez, ami egykor megvolt, csak elveszett vagy elfelejtődött, ez Strauß *Ithaká*jának alapképlete is: Odüsszeusz, akinek keze alatt Ithaka egykor virágzott, hazatértekor egy elkorcsosult társaságot-társadalmat talál. A csupán önnön hasznát leső kérők seregében nem nehéz fölismerni haszonelvű társadalmunkat, amelyet Strauß ezúttal is szembesít valami mással. Az emlékezés, pontosabban a *felidézés* színháza az *Ithaka* is. Az egykori kerek egész az idők folyamán elaprózódott, szilánkokra hullott, amelyekben már a hajdani eszme nyoma sem ismerhető föl. Strauß minden drámájában ezzel az elfeledett örökkévalósággal konfrontálja a földi jólétbe feledkezett, az önmaga fragmentarizmusán túl nem látó embert. A *Kicsi és nagy* Lottéja otthontalanul bolyong a számára idegen valóság talaján a megváltást keresve, kezében egy könyvvel, amelyben valami írva vagyon erről a hajdanvolt boldogságról; a *Szentivánéji álom* ihlette *Park*ban a koszlott, szemetes városi parkban Titánia és Oberon hiába próbálják visszaidézni az ősképet, a Paradicsomot, az emberek már nem emlékeznek a vágyra, a szerelemből is csak fragmentum maradt. Strauß *Ithaká*ja is fölfűzhető erre a gondolati képletre: Odüsszeusz távolléte okozta a bomlást, s minél inkább feledésbe merült, ami volt; minél ködösebb múlttá és puszta emlékké változtak az egykori békét és boldogságot szavatoló erények; minél jobban terjed a feledés kórja, annál nagyobb a pusztulás. Ismerős metaforák: csak aki hátra is néz, csak aki emlékezetébe idézi a feledés kútjába süllyedt múltat, az haladhat előre. Aki csak előre néz, hátrafelé vak marad, annak sosem lehet része a teljességben. A korábbi Strauß-drámákban azonban inkább csak egy-egy pillanat erejéig villant be a múlt a jelenbe, csak fölsejlett az a mérhetetlen gazdagság, ami ígéretesen megszínezte a kopottá fakult jelent, de az örökké vágyott mindenség továbbra is csak az emlékekben és vágyakban élt. Az *Ithaka* Strauß első olyan drámája, amelyben nem végződik kudarccal a fenn és a lenn, az egykor és a ma egymásba csúsztatása: az utópisztikus záró képben a Bagolyszemű Pallas Athene véget vet a bosszúra bosszút kiáltó öldöklésnek, s visszaállítja az eredeti békét és harmóniát. Ehhez persze az az apró isteni beavatkozás szükséges, amely „eltörli" Odüsszeusz vétkeit: az alattvalók emlékezetéből kitöröltetik, hogy Odüsszeusz lemészárolta elszemtelenedett alattvalóit. Strauß záró képével, amelyben a megfiatalodott Penelopéből olyan földöntúli erő árad, amely vérszomjas harcosokat szelídít, és véget tud vetni az öldöklés egyébként soha véget nem érő ördögi körforgásának, mintha Dürrenmatt *Romulus*ának legkínzóbb kérdésére válaszolna: nem épülhet a legyilkoltak hullahegyeire a béke trónusa. A válasz: utópia. Strauß fantasztikusan kifejező és szuggesztív képekkel operál, s gyönyörűen továbbringatja minden művével azt az utópiát, miszerint a költészet az értelem és racionalitás jegyében kettészelt világunkat eggyé forraszthatja, egésszé kerekítheti. Utópia.

Miért felelős az író?

— Beszélgetés Ivan Nagellel Botho Straußról —

— Nagel Úr, Ön 1972-ben a Schaubühne dramaturgja volt, így ott volt, amikor Strauß először lépett színre a német színház- és irodalomtörténet színpadán: Claus Peymann rendezésében kis híján megbukott a *Hipochonderek*. A racionális, dokumentarista drámákhoz szokott közönség egy szót sem értett Strauß darabjából. Ma viszont éppen erre a bemutatóra hivatkozik az irodalomtörténet, amikor a 60-as és 70-es évek fordulójára datált irány- vagy ízlésváltozást kívánja szemléltetni. Ön hogyan fogadta a művet, milyennek látszott Strauß darabja a 70-es évek elején?

— A darabot különösnek találtam, Straußt persze jól ismertem, baráti viszonyban voltunk. Különös volt a darab azért, mert újra és újra elvágta a cselekmény összefüggéseit. Furcsán hatott az is, hogy Strauß egyrészt csodával határos eseményeket sorjáztatott, a szereplők mégis ismerősek voltak. A darab éppen azért izgatott bennünket, mert furcsa és szokatlan volt. Kíváncsiak voltunk, hogy ez a különös szöveg hogyan is kelne életre a színpadon. Peymannak mutattam a darabot, nagyon tetszett neki. A díszletezésre az akkor még ismeretlen Erich Wondert kérte föl. Vagyis kísérleteztünk. Ennek ellenére nem kis teremben, hanem a nagyszínpadon játszottuk a darabot. Gondolja el: ezt a mindenképpen különös, az akkori ízléstől idegen drámát a német nyelvterület egyik legnagyobb színpadán játszottuk — azt hiszem, csak a Burgtheater nagyobb valamivel —, 13 ezer ember előtt. Volt egy új drámákat bemutató sorozatunk, hétfőnként, a bérletszüneti napokon — ebben a sorozatban játszottuk Thomas Bernhard második darabját is. Persze nem mindig volt telt ház.

— Véletlen volt, hogy éppen az a Peymann mutatta be Strauß első darabját, aki aztán sorozatban rendezte Handkét? Ma sokan emlegetik Handkét és Straußt együtt, mint az új romantika képviselőit.

— Nem hiszem, hogy összefüggés volna. Először is Peymann mindig is kereste az új darabokat, nemcsak Handkét és Straußt rendezett, hanem Thomas Bernhardot is. Peymann nagyon kíváncsi ember és jól olvas. Úgy értem, remekül ki tudja olvasni a szövegből annak színpadi lehetőségeit is. De aztán hamar fölhagyott a Strauß-rendezéssel, mert Strauß — éppen legfőbb jellemzője: fantasztikus szenzibilitása miatt — nem az ő szerzője. Peymann egy olyan rendező, akinél sokkal inkább dominál a vicc, a formai lelemény, mint a szenzibilitás, és kevés érzéke van ahhoz, ami Straußnál gyakran e szenzibilitás tárgyát képezi, vagyis az évről-évre változó viselkedésmintákhoz és divatokhoz. Hiszen Strauß nemcsak az új szenzibilitás kitalálója, hanem egy új írásmódé is, amely felfüggeszti az időt és a cselekményt. Ez nyilvánvalóan Strauß dramaturgiai érdeme. S kezdettől fogva ez volt a nagy kérdés is egyben: meddig lehet ebben elmenni... A *Hipochonderek*ben strindbergi férfi-nő, öreg-fiatal viszonyokat mutat, de éppen azzal, hogy fölborította ezeknek a viszonyoknak a rendjét, közelebb jutott a nyelv és az érzelmek apró kis kilengéseihez, vagyis ez a dramaturgia egyben eszközként is szolgált egy, a szociológiainál érzékenyebb megfigyeléshez.

Azt persze én is utólag látom, hogy ezzel egy új korszak köszöntött be, nemcsak az új szenzibilitás, de a nárcizmus, a politikától magát távol tartó irodalom korszaka is. Furcsa paradoxona a dolognak, hogy Strauß a Schaubühne alapítói között volt, egy nagyon pregnáns politikai küldetésű színházban dolgozott Peter Steinnel, s aztán Kleist *Homburg hercegé*nek dramaturgjaként mégis egy merészen apolitikus koncepciót hozott a színházba. Éppen az ellenkezőjét annak, amit az ember Peter Stein dramaturgjától elvárt. Strauß tehát tényleg egy új korszak nyitánya volt. Más kérdés, hogy erről a korszakról nagyon sokféleképpen lehet vélekedni. Az biztos, hogy az emberi lélek apró-cseprő rezdüléseinek nárcisztikus regisztrálása azt is eredményezte, hogy a korábbi politikai impulzus, az emberábrázolás plaszticitása elmaradt ezekben az új drámákban. Ennek az irányzatnak aztán nem Peymann lett a vezérrendezője — hiszen ő később Bernhard rendezője lett, a bernhardi dráma pedig egy egészen más világ —, de pl. Niels-Peter Rudolf bonni színháza eleinte nagyon termékenyen művelte ezt a szenzibilizáló színházat. S hogy később mi lett belőle? A nagy bénulás, sokaknál az emberi élet, a társadalom súlyosabb kérdései iránti teljes érzéketlenség, mert a nárcizmus egyre szűrkébb lett, és egyre szűkebb szegmentumra koncentrált. Persze vannak kivételek, így Strauß néhány drámája. Ő nagyon következetesen jár a maga útján. Azokban a műveiben, amelyekben a dráma határainak kitágítása nem valamiféle miszticizmusba torkollik — például a *Gleichgewicht*ben vagy a *Schluß-chor*ban —, ott Strauß továbbra is izgalmas, jó műveket ír. Azt persze nem tudom, hogy ezek a drámák néhány év múlva milyennek látszanak majd. Hiszen a „ma" pontos megfigyelésére építenek. Hihetetlen érzékeny antennaként működnek, de azt fogják, ami itt és most történik. Ezért nem tudom, hogy érthetőek lesznek-e még egyáltalán néhány év múltán.

— Azt gondolom, Strauß drámáinak paradoxona éppen az, hogy bár nagyon precízen regisztrálja a jelent, közben mégis szüntelenül arra tesz kísérletet, hogy a ma felszíne mögül elcsalogassa a múltat, hogy ütköztesse ezt a megfigyelt világot egy feledésbe merült világgal. A ma fragmentumát egyfajta totalitásba helyezi. Vagyis nem pusztán aktualitások ezek a drámák.

— Nem pusztán aktualitások, ez biztos, csak azt nem tudom, menynyire sikerülhet ezt a két dolgot összehozni. Azok a Strauß-előadások, amelyeket én jónak tartok, nagyon is a pillanatra koncentrálnak, és éppen attól meggyőzőek, hogy pontosan érzik a jelent. Ezek a törések, a mítosz fölbukkanása, számomra inkább dramaturgiai érdekességek, nem pedig egyfajta mitikus hitről tanúskodnak.

Nincs igazuk azoknak, akik Straußt teszik felelőssé azért, mert ez az „új szenzibilitás" apolitizálta a Kohl-éra kultúráját, hiszen Strauß nem „csinálta" ezt az irányzatot, hanem megfigyelte és lejegyezte, korábban, mint bárki más. Számomra egyébként örök rejtély, hogy pont ő, aki a német írók közül talán a legzárkózottabb, honnan tudhatja, hogyan hallhatja az íróasztalánál, hogy éppen miről beszélgetnek a kávéházban vagy a piacon. Bár magam is tapasztaltam néha, hogy a magány antennákat növeszt, hogy az ember elszigeteltségében, önmagába vetettségében pontosabban érzi és érti, hogy mi történik a világban, mintha maga is ott nyüzsögne.

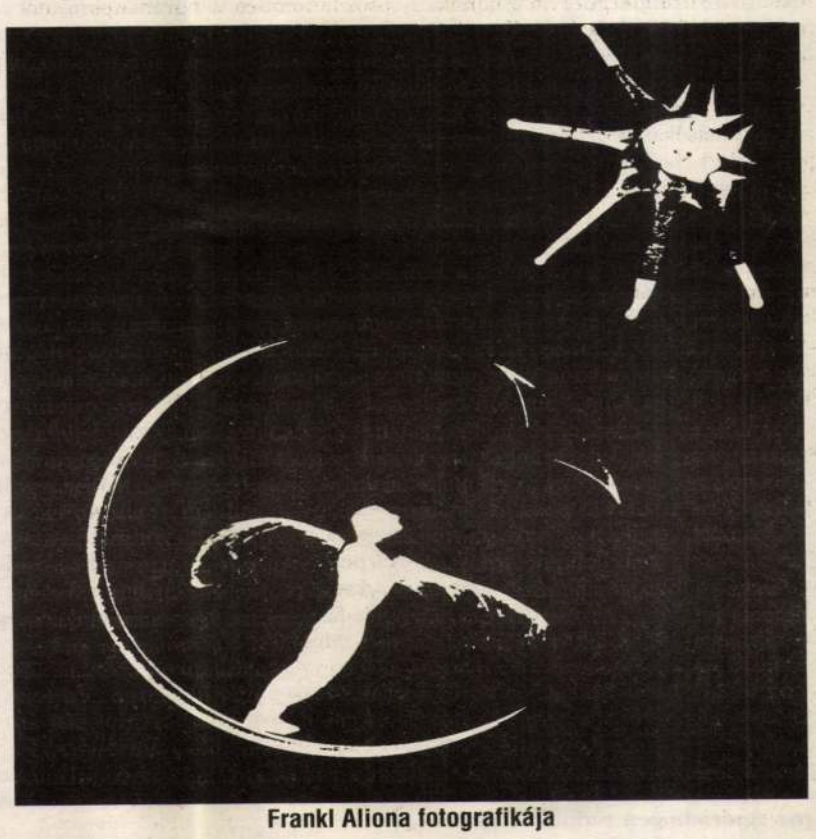

Frankl Aliona fotografikája

— Ön hogyan értékeli az *Anschwellender Bocksgesang* kapcsán kialakult helyzetet, ezt az egész furcsa történetet, amely olyan mérhetetlenül fölkavarta az indulatokat, hogy még a „Theater heute" — ahol Strauß évekig jó barát és házi szerző volt —, még ez a lap is „búcsút vett" Straußtól, hogy a német kritika egyik napról a másikra szinte kiátkozta az írót?

— Azt hiszem, egy kicsit felfújták az egész ügyet, megrendezték, mint egy színházi előadást. Az is furcsa és szokatlan a német kulturális életben, hogy úgy kezelték Strauß esszéjét, mint az író színvallását, ami egyben a politikai jobboldal jelszava is. Pedig Strauß már jó ideje ezeken a gondolati nyomokon járt, és már korábban is volt, aki őt tette felelőssé a Kohl-éra kulturális pangásáért, például akkor, amikor a *Diese Erinnerung an einen, der nur einen Tag zu Gast war* (Ez emlékezés arra, aki csak egy napig volt vendég) c. verse megjelent, vagy a Spiegel 1993-as Strauß-vitája idején. Inkább csak az volt a baj, hogy Straußnak ezt az esszéjét aztán fölhasználta egy, az új jobboldaliak újkonzervatív írásait közreadó tényleg botrányos folyóirat is, sőt, Strauß írását a kötet mottójaként hozták.

— Gondolja, hogy Strauß emiatt az egész ügy miatt ma kevésbé érvényes a német színpadon, mint korábban?

— Nem hiszem. Straußnak mindig is voltak periódusai, amikor úgy érezte, üldözik, ez úgyszólván hozzátartozik a normális alkotói ritmushoz. Éppúgy ír tovább, mint eddig.

— És lehet még Straußt azok után, hogy fél Németország arról vitázott, fasiszta-e vagy sem, ugyanúgy olvasni, mint korábban?

— Azt hiszem, igen. Talán néhány darabját nem fogják olyan gyakran játszani, de ilyesmi korábban is előfordult. Nem hiszem, hogy ekkora súlya lenne az egész ügynek.

ECO

Szerkeszti:
Tarnói Gizella

SZELLEM – GAZDASÁG – TÁRSADALOM

PETERNÁK MIKLÓS:

Műalkotás a technikai kommunikálhatóság korszakában

Wovon man nicht sprechen kann, darüber muss man schweigen.
Wittgenstein

Egy-két éve Magyarországon is kezd derengeni, hogy az a dobozból, képernyőből és billentyűzetből álló és általában számítógépnek nevezett tárgyegyüttes, ami hovatovább minden magára valamit is adó iroda berendezéséhez elengedhetetlenül hozzátartozik, alapjában véve kommunikációs eszköz, amennyiben elvileg a világ bármely más számítógépével összekapcsolható. Ennek a lehetőségnek külön neve is van, Internetnek hívják, az emberek egy kis hányada rajong érte, egy másik, szintén kis hányada gyűlöli, a többség pedig nem érti az egészet egyáltalán. Végül van egy egészen elenyésző minoritás, amely elméleteket alkot róla vagy legalábbis többé-kevésbé artikulált vélemények megfogalmazásával kísérletezik, őket szeretnénk megszólítani ezzel a vitaindítóval, abban a reményben, hogy az eszmecseréből — ha lesz — talán kiderül valami.

prológ

(a százesztendős jövendőmondó újabb kalandjai)

Kerékkel tiporva a múltat az információs országúton, meditálhatunk arról, hogy az autóvezetésben benne van a gyaloglás emléke (pedálozunk), de nem vagyok benne biztos, hogy meggyőző leírása e közlekedési formának az ülve gyaloglás — nem is szólva arról, hogy e szóösszetétel a fontolva haladás számára lehet fenntartva.

A gondolkodás, a történetírás és a mindennapi élet szerkezete máig következetesen, mondhatni foggal-körömmel különítette el a tényt a fikciótól, a realitást a képzelettől, valódit a nem valóditól: mindez a hálózatok digitális világában tökéletesen összeomlik. A „history" itt a meglátogatott helyek sorrendjét jelenti, a virtuális a valóságost. A következmények plasztikusabban mutatkoznak meg, ha belátjuk: a hálózat nem merül ki abban, hogy a teljes információs univerzumot és szociális létet kívánja virtualizálni, modellezni, s egyúttal keverni, de e modellekkel legalábbis összemérhető mennyiségű ellenterv sokaságát is tartalmazhatja. Ezek ritkán különböztethetők meg a „valódi" modelltől, hiszen folyamatos, nem kontrollálható projektumról vagy inkább projekcióról van szó.

A valódi újdonság, ami jelentősebben rendezheti át eddigi gondolkodás- és diszciplinarendszerünket, kommunikációs szokásainkat, mint jelenleg akár csak sejthetnénk is, az, hogy a fikció a ténnyel azonos minőségűvé vált: felcserélhetők.

Első szörf

E reflexió címe Walter Benjamin ismert és sok tekintetben tananyaggá válásával, idézettségi mutatójával egyenes arányban avuló, nevezetes tanulmányára utal. Ha más nem is, egyetlen mozzanat biztosan maradandó ezen esszéből — *A műalkotás a technikai reprodukálhatóság korszakában* —, mégpedig a helyes kérdésfeltevés. Azt írja ugyanis szerzőnk, mintegy fél évszázaddal ezelőtt, és egy majd évszázados vitára pontot téve, hogy azok, akik a fotográfia művészet vagy nem-művészet voltáról vitatkoznak, egyszerűen a rossz kérdés csapdájába estek, a helyes kérdés ugyanis az, hogyan változtatta meg a fényképezés feltalálása a művészet összjellegét. Ma, a genetikai reprodukálhatóság korszakában az aktuális kérdés hasonlóan formulázható: miként változott meg a művészet a kommunikáció újdonságainak hatására.

Nem a forró kása kerülgetése miatt, hanem a történeti hitelesség érdekében szeretném megemlíteni, hogy az a közhellyé vált nézet, mely szerint a televízió (a szociális és történelmi szférákat mozgó falvédővé változtató médium) ablak a világra, a médiakritika radikális képviselői szerint legföljebb mint vakablak fogadható el, s hogy ezen eszme Franz Kafka egy megjegyzésére vezethető vissza, jóval Benjamin előtt. Gustav Janouch leírja Beszélgetések Kafkával című könyvében, hogy prágai sétájuk során Kafka meglátva egy feliratot „Vakok mozija" — így kiáltott fel (szabadon idézve): Minden mozit így kellene hívni, hiszen a mozgó képek által az ember vakká lesz a valóság iránt. E kontextusban a Microsoft — Ablakok (Windows) — talán nem értik félre a cég tisztelt képviselői a nyelvjátékot — mint a vakablakon lévő függöny értelmezhető.

Benn vagyunk tehát a szobában, behúztuk a függönyt, világít az egyáltalán nem Alberti-féle kép, a computermonitor, a virtuális drog hatni kezd és átszörfölünk a képzelet és fantázia világába. Itt kezdődhetik „igazi kétségbeesésünk", mint Borges író-hősének az Alef megpillantásakor, hiszen e síkszerű alef-mutáns, a művészet szobává vált alakjának egyetlen kijárata, az input-output védőrács joggal tölt el sokakat rettenettel, másokat pedig éppolyan joggal lelkes csodálattal. Az egyetlen nyitva lévő kijárat tehát éppen a bejárat, a vakablakon lévő függöny előtti *pi-kuan*, falnézés, amikor is a meditáció során, mintegy az ismeretlen katona sírjából reinkarnálódó modern Bodhidharmaként képünk egyszercsak „ott marad" ezen a függönyfalon. Ezt azonban csak a másik érzékelheti, a másik, aki máshol ül a kompjuter előtt. A megvilágosodás, reveláció tehát ma az, amikor ez a másik bekapcsolja a kompjuterét, és találkozik ezzel az interface-szel, az internet-arccal. Kérdés, felismeri-e? Látja-e? Hiszen nem tudhatja eredetét, másfelől pedig a bekapcsolást követő, kezdődő meditációja révén *már ő is vetít.*

Második szörf

A digitális kép a hagyományos értelemben már nem kép. Legfontosabb jellegzetessége, melyet már ma egyértelműen tudunk: segíthet megérteni azt, hogy mi is a kép egyáltalán — mivel erről ma még fogalmunk sincs —, minthogy metarendszerként magában foglalja a lehetséges képeket is. (Mindig megmondható, hogy adott felbontásban mennyi a lehetséges összes kép száma, mely véges érték.) A kép határait már a monitor — a televízió — is bizonytalanná tette, elmosta, illetve mint a jelen tényét tette egyedül értelmesen megközelíthető fenoménné. A számítógép „képernyője", melyen például dinamikus, virtuális és interaktív képjelenségek jeleníthetők meg, legpontosabban talán mint a „megismerés terepe" vagy a tudás terepe írható le, az eddigi felhalmozott ismereteket egységes formában megjeleníteni képes eszköz, mely ezáltal olyan konstruktív interface-t konstituál, ahol s amely által minden korábban létrejött, megismerésre irányuló stratégia „egyenlő esélyt" kap a működésre.

Nam June Paik az a művész, aki talán a legtöbb eredeti technológiai ötlettel és innovatív művészi elgondolással lepte meg — a szó szoros értelmében — a világot, alig tizenöt évvel ezelőtt még a szállítás kategóriája segítségével vette észre és fogalmazta meg az új típusú művészet problematikáját.

„Sokan festenek nagyméretű képeket, de ezek közül csak keveset szállítanak el, mert a művészek és a műkereskedők nem gazdag emberek. A nagy pénzt a szállítási és biztosítási vállalatok keresik. (...) A jövő században az a művész viszi majd sokra, aki képes lesz nagy festményeket hordozható formába programozni (...)

A festmény a jövő században valószínűleg elektronikus tapéta lesz, amit könnyűszerrel be lehet programozni egyszerű vagy bonyolult képekre. Lesznek szabványosított elektronikus vásznak, úgyhogy ha az ember ki szeretné állítani a képeit Írországban vagy a Kongói Köztársaságban, egyszerűen csak postára ad egy programkártyát, amit a helyszínen bedugnak a gépbe, és mögötte kivilágosodik a vászon. Létre kell jönnie egy ilyen rendszernek, különben a művészek között megszűnik a kommunikáció. A fotó is elektronikus lesz (...) Mivel a filmnyersanyag egyre drágább, nincs értelme fényképet készíteni. Ha az ember elektronikusan rögzít egy helyzetet, és erről jó papírképet tud készíteni, átugorja a kémiai folyamatokat. A következő lépés az elektronikus fényképezőgépek kifejlesztése lesz. (...) A jövőben az olyan műalkotás marad majd fenn, amelynek nem lesz súlya." (Nam June Paik: Random Access Information. Artforum, September 1980. Magyarul: Nem időbeli információ. A videó világa. Videóművészet. Bp. 1983. 103-106. lap, Lugosi László fordítása.)

A szöveg kulcsa a művészek közötti kommunikáció. Ennek hiánya vagy inkább a megoldatlansága hívta életre többek között az Infermental nevű, Bódy Gábor által kezdeményezett nemzetközi videókazettán terjedő periodikumot mint a hálózati kommunikáció egy archaikus modelljét az 1980-as évek elején. Míg az elmúlt évszázadokban a mű mindenekelőtt valamely meghatározott anyagban realizálódó tárgyként születik meg, e századra olyan tevékenység eredményévé változik át, melynek „anyaga" az információ, a megvalósulás formája pedig kommunikáció. A mű lehetséges megjelenési módjai tehát — a korábban meglévők megtartása mellett — kiegészülnek mindazzal, amelyet a két említett fogalom (annak bármely értelmezését elfogadva) megenged.

Ez a XIX. század első felétől induló átrendeződés a századfordulón vett döntő fordulatot, majd legradikálisabb — s így beszédmódját, valamint következményeit tekintve legtisztább — formában az 1920-as illetve 1960-as évek mozgalmaiban érhető tetten. A strukturális és intézményes változásokat egyaránt megkövetelő nemzetközi folyamatokból — itt nem részletezhető történelmi okok miatt — a magyarországi művészeti élet (annak szervezetei és a közvélemény) alig érzékelt néhány apró mozaikkockát.

Miközben a művészet feladata és lényege az elmúlt évszázadok során semmit sem változott — a szépség és szabadság iránt elkötelezett, aktív, alkotó magatartás —, formái és funkciói döntő átalakuláson mentek át, mely a felszínen a műfaji-művészeti ágak közötti határok átrendeződéseként jelenik meg. Művészetről ma mint olyan kognitív (megismerő) magatartásról érdemes beszélni, mely nem elsősorban valamiféle szakértelem, készség és jártasság fedőfogalma, hanem egy — adott esetben ezeket is magában foglaló — mindenkori ismeretlen irányában nyitott, az új és korábban soha nem látott összefüggések revelatív megjelenítésére kész állapot létezésének bizonyítéka. Századunkban a művészi tevékenység radikális expanziója figyelhető meg, melynek során a művészek egyfelől hatáskörükbe vonnak minden lehetséges — művészi kifejezésre alkalmas, saját „üzeneteik" hordozójaként alkalmazható — eszközt, módszert, technikát, másfelől illetékességi körüket kiterjesztik az emberi magatartásformák minden — korábban e szférától elhatárolt — változatára (a társadalom működésének kereteit éppúgy ide értve, mint a tudomány vagy a politika területeit).

A kommunikáció ily módon nem csupán művész—mű—néző vagy művész—művész stb. irányokban zajlik, hanem mint a művészvilág kommunikációjaként realizálódó és az „univerzális eszközön", a számítógépen követhető folyamat érhető tetten.

Harmadik szörf nincs.

p.s. alias epilóg

Az ALIAS Wavefront szoftver használati utasításában a génmort funkciót (még?) nem találtam. Így nem titkolhatom tovább: E kompilációs dolgozat eredeti címe a *genezis, mimezis, memezis* lett volna, de az idén a napilapok segítségével korábban beköszöntött húsvéti bárány — a copy/pase funkció kiterjesztése (nem is szólva a — szenzáció — hátán lovagló majomról: új Európa) — hál'Isten eltérített. Elkészíthető-e a birkagulyás másolata is, ha a birka másolata igen? Vö.: tény és fikció felcserélhető, mint fent.

Aliona képeiről

Repülni jó. Ki ne tudná?

Az ember repül, ha akar, még álltában is, álmában is, vagy két pillanat között, odabent, a legnagyobb csendben. Az ünnep ujjongása. Miféle ünnep? Olyan, amely szavakkal nem érinthető. Aki alkotta, általa valami szón innenit, szón túlit állít, hallatlanul egyszerű eszközökkel. Regölök, repülök magam is, hogy Aliona logikai úton szerintem megközelíthetetlen fotografika sorozatát értelmezzem: Ünnep, elragadtatás. A kicsi nagysága és a nagy kicsisége. A lét Egy-arca. Az Együttesség boldogsága, a pravoszlávia ma — ahogyan még egyáltalán lehetséges. Az emberi létezés „családiasság-intimitás" aspektusának összefüggései a mozgás misztériumával. Bizonyos, a szabad akarat értelmére vonatkozó sejtelmek ábrázolása. A naiv, a közvetlen, az újbarbár, a „kitsch"-es egybeesése Valamely Másvilág ambivalens (Öröm-Gyász) Ünnepével... Eszünkbe juthat e képek kapcsán az is, amit az eleusisi misztériumok titkos tartalmával kapcsolatban Kerényi Károly írt, de nem úgy, mintha ez „az" volna — éppenséggel egészen más —, ám ott is bizonyos képek spontán szemlélésén át valósult meg a beavatás, mondják... Aliona képei különösen hallgatnak. Bennük minden egyszerre van mondva, olyan félkegyelmű szív-áradással, olyan ujjongó szomorúsággal, amitől a fotografika mű-anyaga is érzékennyé lesz; esendővé és gyarlóvá, akár egy gyermekrajz! Vizuális ráolvasásnak is mondhatom, valamiféle édes sugdolózásnak is, de bölcsességnek is: egyszerű, első fokú egyenletnek, ami a mindenség titka, mint a Mandelbrot-halmaz ($Z = z^2 + c$) varázsigéje. Vallásos képek, pogány érzésekkel. Nagyon női dolog, nagyon boszorkányos, mégis, nagyon tiszta.

Szeretnék Alionának csak egy képe lenni!

Meg volnék menekítve avval.

Kornis Mihály

A kiállítást április 4-én 19 órakor a Dalmát Pincében (Szentendre, Malom u. 5.) Kornis Mihály író nyitja meg.

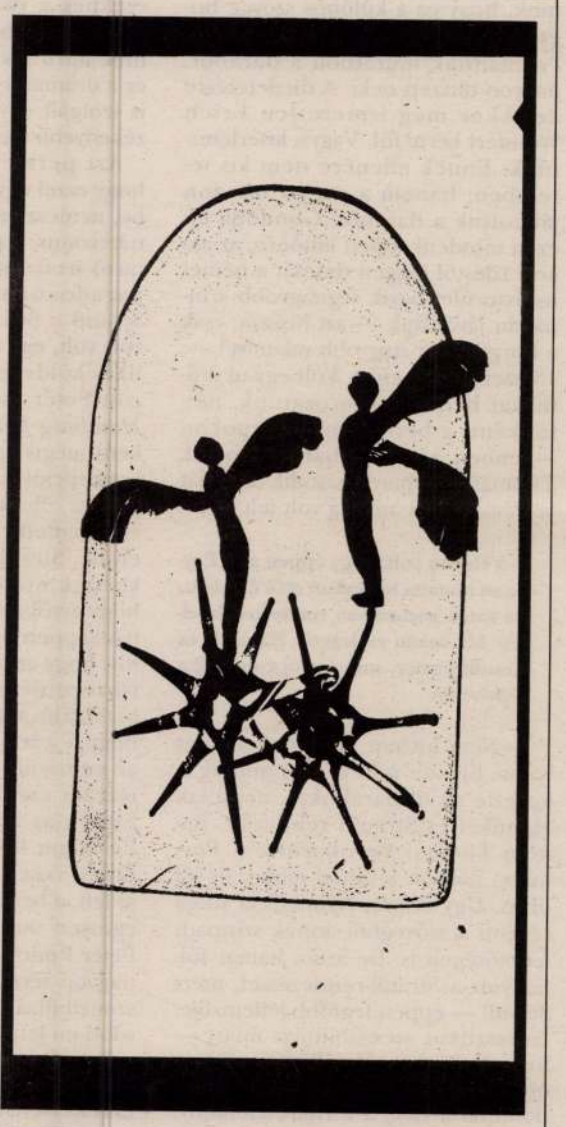

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Pethő Attila

1021

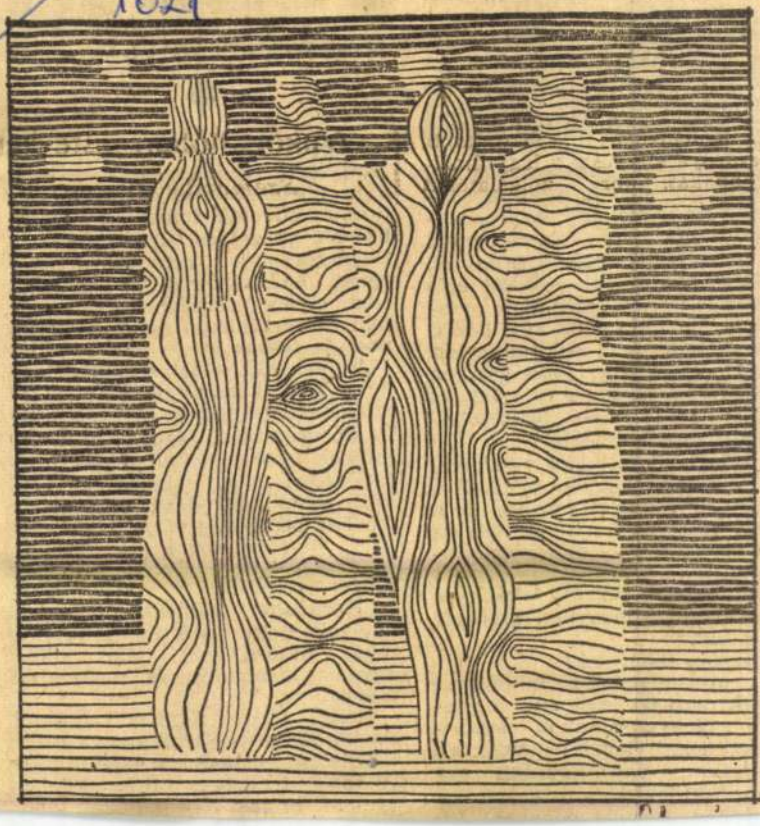

Pethő Attila: Négyen

a sokszorosát keresik e
nár, tudós, vagy szakké
talnok jövedelmének. A
szervezés hibáiból éln
hiába a falvakban ren
borzó körutak — az üze
kaerőhiánya krónikus.
mindenhová juttat példá
de csak a legnagyobb
szerezhető vízvezeték-s
műves a szükségben, a l
tűntek volna? Dehogy; c
nagyobb pénzforrás felé
Még szerződésszegés
Rendben, papíron elszeg
tőmunkások csapot-pa
hagynak, ha több pénz l
(Ez pecsételte meg sok
sorsát.) Vagy alig jobb esetben munkaerejük javát — és néha az anyagok javát is — „pénzesebb" munkájukra tartogatják.

A világhírű feltaláló reszketve várja a takarítónőt, és megtörli a széket, ahová ülteti. Szinte az a helyzet, hogy a takarítónő csak ott vállal munkát, ahol előtte már kitakarítottak.

A szobafestő viszont feltétlenül fehér orvosi köpenyben szeretné látni a fiát.

Miről van tehát szó?

Az intézményesen kialakított státusok nem felelnek meg a gyakorlati igények-hiányok státusrendszerének. Ismét egyszerűen fogalmazva: van egyrészt egy rangban kifejeződő, s másrészt egy

A tömegtájékoztatás sokat tehetne a foglalkozások valódi státusértékének megismertetése, elfogadtatása dolgában. Végül is igen sok esetben *keresztirányú* pályaváltoztatásokkal van dolgunk. A kétkezi munkás irodába vágyik, az irodista pedig alig várja, hogy szabad idejében végre „jó pénzért" permetezhessen valahol. Lélekben helyet cseréltek.

„Keresztbe" irigyelték egymást, ahelyett, hogy egyik is, másik is a maga munkájában talált volna egyéni kielégülést és társadalmi státust.

Nagy állami figyelmet igényel annak az egyenlőtlenségnek a megszüntetése is, hogy ne legyen végre több (pénzben kifejeződő) becsülete annak, aki autókat javít

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 FEB. 3.

1021

Pethő Attila

Pethő Attila rajza

1973. FEBRUÁR 3.

nemesítik az erkölcsöket. Ráadásul az is bizonyos, ez a könyv nem szerez újabb híveket a lóverseny-

Kilencven évvel ezelőtt, 1893. február ötödikén született *Nagy Lajos.*

A három-tenger-mosta országú Anjou-király névrokona egy Nagy Julcsa nevű pesztonka házasságon kívül született gyermeke. A „törvénytelen" vagy „természetes" gyerek jelzőit sosem tudta megbocsátani a társadalomnak, mely fölnevelte, illetve: amelynek ellenére fölnevelkedett.

A pályatársak följegyzései alapján külsőre is rendkívüli ember volt: megemlékeznek félelmetes testi erejéről, operaénekesnek is becsületére váló hangjáról, fagyos humoráról, kínosan pontos, aprólékosan részletező társalgó stílusáról, keserű kedélyvilágáról, labilis idegrendszeréről. És szegénységéről, mely legalább negyvenéves koráig hűséges útitársa volt a kávéházak lakójának.

„Én egész életemben féltem" — vallotta be élete vége felé, a sors különös szeszélye folytán sorstársává, sőt barátjává avatott Szabó Lőrincnek. S ez az egész életében szorongó ember a magyar irodalom egyik legmerészebb, legkeményebb s kérlelhetetlenebb írója és közírója volt. Könyörtelen ön- és világismerete mindig fölülkerekedett lelki bajain; valóságismereténél csak a korabeli valóság iránti gyűlölete volt nagyobb. Belső meghasonlásainak írásban nem adott teret — talán csak a harmincas évek vége felé, freudizáló munkáiban érez-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 OKT 6
ÉLET ÉS IRODALOM

Pethő Attila
/1027

Pethő Attila metszete

Maszek építkezésen dolgozunk. SZEKULITY PÉTER:

ZELK ZOLTÁN:

SZÉP ERNŐRŐL

Szólni próbálok a húsz éve meghalt Szép Ernőről, akinek élete utolsó húsz esztendejében a keserűség annyi poharát kellett kiinnia, amennyi még egy magyar költő szájához is sok. Ha a Nyugat nemzedékéhez tartozott is, az irodalmi közvélemény nem sorolta a nyugatosok közé. Néhány korai, s nem éppen legjelentősebb versének közönségsikere kiragadta őt a nyugatosok közül. Igaz, volt úgy is, hogy a tudatlanság, az értetlenség bárgyú visszhangja rekesztett ki valakit a nyugatosok közül, s nem akárkit: Füst Milánt. De míg Füst Milán csak akkor kapta meg az őt már évtizedekkel előbb megillető hódolat helyett az elismerést, amikor ő azt nemes méltósággal már nem fogadta el, Szép Ernőt sok kortársi visszaemlékezés szerencsefinak mondja. De hát irodalmi szerencsefinak lenni akkor sem jelentett nagypolgári életmódot, margitszigeti szállodai szobával, konflissal, lokálokkal sem. Névtelen vezércikkek és hírfejek megírásának robotja kellett a nagy fényűzéshez: a versíráshoz. Éppen ő mondta nekem első találkozásunk perceiben: „A verset nem lehet megfizetni."! Én ezt úgy értettem, s értem ma is: verset írni krőzusi, tékozló életmód, akkor is, ha egy koldus [illegible] Nevet is mondok példá-

gös-vállalva nézte az éppen a kávéházlakók által írásaikra ütött bélyegzőt: „kávéházi". S miért ne vállalta volna a huszadik században élő poéta a városi költő magas rangját, mikor olyan példaképekre nézhetett vissza, mint az öregedő Arany János, s olyan újonnan érkezőknek örülhetett, mint a vidéki mozdonyfűtő nagyvárosban nagy költővé nőtt fia, Szabó Lőrinc, mint a Ferencvárosban született, de az egész világmindenséget föltérképező József Attila, s Illyés Gyula, aki nemcsak a Dunántúl minden dombját, de Angyalföld minden tűzfalát, s Európa városainak minden terét ismeri. Hogy Szép Ernő szavait, hasonlatait, sajátos hangütését Budapest aszfaltjáról szedte? Onnan is. S mégis, kevés költőnk van, akinek verseiben annyi édes vidéki ízt és jó szagot éreznénk, mint az ő költészetében. Nem olyasmire gondolok, hogy akác helyett ákácot írt (bár tudom, élőszóval is így mondta), hanem sok egyéb közt arra is, milyen nagyon ismerte a növények életét, s látta szemmel szinte elkaphatatlan időszakváltásukat, az, aki — figyeljék csak a szakasz negyedik sorát! — így kezdi egyik versét:

Több fák mellett a mezőben
Egy szomorú fűz is éled,
Levelezik minden ága,
Olyan szép zöld, hogy még sárga.

S van-e, a szó szép jelentésében, vidékibb versünk, mint a Meszelő, amelyben a mama, akin „Fel volt a rékli karja gyűrve", s aki ha tanítónéni volt is, a ház falát meszelve „...fölnézett a [illegible] meszelőre — Oly hosszú

káját a tyúk az udvaron? „Kapkodva tyúk-törvény szerint a fejét." Aztán a nagy vershez illő, törvényszerűen váratlan befejezés, amikor a mama s a gyermekkor udvarába lépő költő már együtt bámulják a meszelőt, az eget, s ha csak bájjal szelidí-

Vették észre? Az idézett sorokban nincs írásjel. Hogy Szép Ernő ismerte-e Apollinaire költészetét? Ki tudja. De a francia óriással egyidőben „fölfedezte", hogy írásjelek kihagyásával is lehet verset írni. Igaz, csak akkor hagyta ki az írásjeleket, ha a vers dallama, folyamatossága kívánta.

Nehogy félreértsék néhány szavamat, azokat, hogy: Szép Ernő látta az akkori társadalmi rendet, mert dehogy is mondom én róla, hogy harcos költő volt. De ha valaki költő nem harcos alkat is, bátor még lehet. Hány remekbeírt verset ismerünk, melyeket nem harcos-voltuk, hanem merész hangütésük, gondolatiságuk, képalkotásuk, meghökkentő újdonságuk vagy éppen meghökkentő régimódiságuk avat bátorrá. Az ilyen fajtán bátor versek íróinak egyik nagy alakja Szép Ernő. De emlékszem az ő halk, szerény közéleti bátorságára is. Hadd mondjam el két akkori harci tettét. Az első: Az 1930-as évek közepén egyik verséért pörbe fogták s el is ítélték Illyés Gyulát. Az ítélet engedélyezte ugyan a kötet terjesz-

hogy Medgyasszay Vilma már fiatalon leszorult a dobogóról. S ötvenedik születésnapja előtt mit írt Szép Ernő egy nagy példányszámú lapban? Azt, hogy de szép lesz is holnap este a Medgyasszay-ünnepség a Városi Színházban! Ki mindenki elmegy ünnepelni őt! A főhercegasszony, a főherceg és a hercegek, de még a kormányzó úr őfőméltósága is... S írta ezt akkor, az ő „gyermetegnek" mondott lelkébe mártott pennával, amikor Medgyasszay Vilmát nemhogy ünnepelni, de köszönteni se jutott eszébe senkinek.

Prózában írt remekeiről, a „budapesti" Lila ákácról, s az egyszerre budapesti és vidéki az Isten is Jánosról nem szóltam. És színművei? Azok közt is elsősorban a Patika, de nemrégiben szerencsére, éppen olyan kiváló író és irodalomértő méltatta, mint Illés Endre.

1945 után, amikor a nyilasok ásta gödörből fél szemmel és rokkantan, s holttestek alól kimászva jött vissza közénk, voltak olyanok, akik írószámba se vették. Pedig írt még, ha verset talán már nem is, de megírta pokoljárásáról Emberszag című vallomását. S hogy meg is jelent, arra nemcsak a polcomon őrzött vékonyka kötet, hanem a hozzám írt levele is emlékeztet. Szégyellem idézni, de nem maradhat említetlen: azt kérte, írjak könyvéről, mert a kiadó a kis

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 SEP 021

ÉLET ÉS IRODALOM

Pethő Bertalan, grafikus

1021

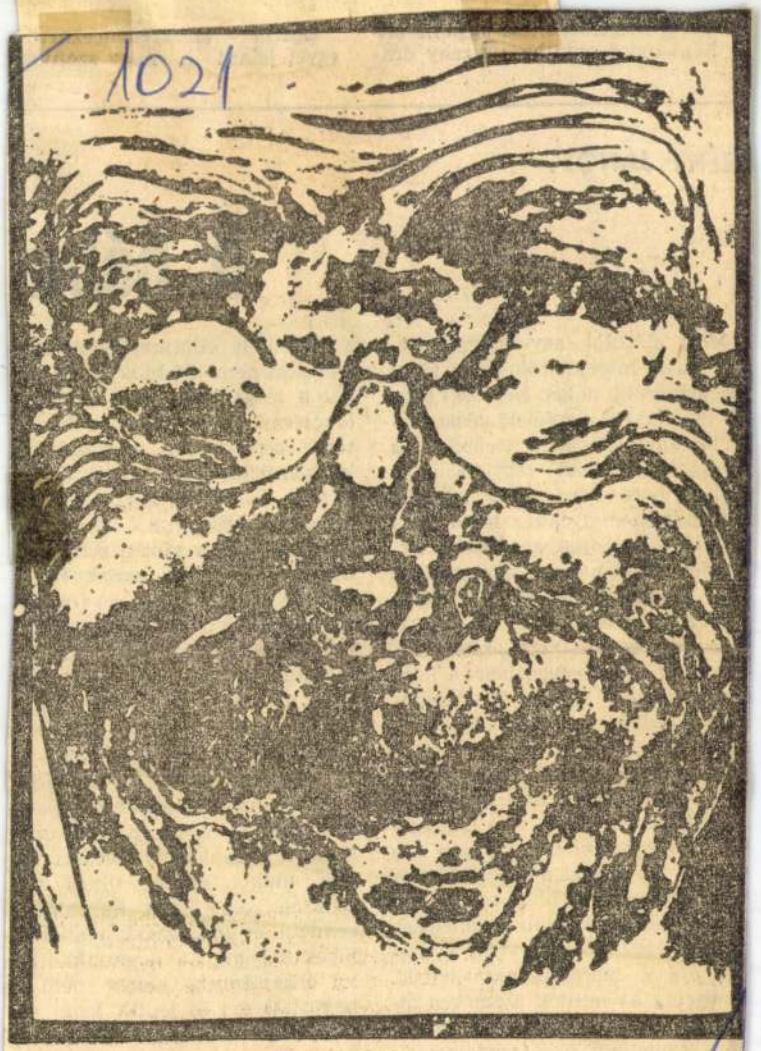

Pethő Bertalan: Lét-kép

Verdi-megfilm
ként indul, mi

SZÉKY JÁNC

Most elárulok egy szakmai titkot: rossz interjút csinálni a világ legegyszerűbb dolga. Nem kell hozzá más, csak megfelelő téma, interjúalany, kérdezési technika és újságírói szemlélet; vagyis hogy az ember buta kérdéseket intézzen korlátolt személyekhez lényegtelen ügyekkel kapcsolatban, aztán könynyedén rájuk hagyja, amit mondanak. Tévénk némelyik szerkesztősége mintha kiszögezte volna falára ezt a receptet. Nem, ez rágalom, mondjuk inkább úgy, hogy a jelek szerint néhány képernyős személyiségnek halvány fogalma sincs az interjú mibenlétéről, hát még arról, hogyan kell *jól* csinálni. (Ennek apró tünete, hogy igen gyakran a legközönségesebb interjút is riportnak nevezik, holott az egészen más műfaj.) Az okokat nem firtatom. A baj ott kezdődik, hogy az említett *néhány* ember is több a kelleténél, s hogy évek, sőt, már-már évtizedek óta a televízió munkatársai. Márpedig ez milliók szemében hitelesíti katasztrofális ténykedésüket. Irigyeljem őket vagy sajnáljam?

Semmiféle elhama… t köv… keztetést nem kívánok levonni a… ból a tényből, hogy a *„Csak e… láncszem"* című riportfilmben (i… terjúfűzérfilmben) a *rádió* egy… legjobb fiatal riportere, *Friderik… Sándor* volt a kérdező. Csak me… állapítom, hogy a beszélgeté… együtt és külön-külön, csodák c… dája, eljutottak valahová … nyilván a forgatókönyvet író *Ko… csi Lászlónak* is érdeme), azonkí… tempójuk úgy aránylott a tévés … laghoz, mint a Tell Vilmos-n… tány Cso-cso-szán nagyáriájáh… Az interjúk nem híres emberekk… készültek, hanem statisztákkal, … szó eredeti és átvitt értelmében.

Ők a filmes társadalom legalsó kasztja, őket felejtik órák… kint az esőben és a januári fag… ban (mikor éppen nincs ráj… szükség), őket lehet hajnalra b… rendelni és délig várakoztatni, ők… lehet kirúgni, ha a munkadíj f… lől érdeklődnek, nekik nem ke… bemutatkozni és velük lehet ord… tani, hiszen ők a névtelen rabo… katonák, parasztok és udvaroncok… Mint fiatalos doyenne-jük, a gy…

arra vagyunk tekintettel, hogy mutatós legyen. Sokszor teljesen kényelmetlen, a mi legfőllebb arra jó, hogy a vendéget minél előbb távozásra késztesse. Ilyen külön szalonnak csakis nagyobb, legalább hatnyolc szobás lakásban lehet helye, melynek lakói a társas élet forgatagában jelentős szerepet játszanak. De akkor sem szabad azt lakásunk többi részétől teljesen elkülöníteni. Ellenkezően, arra törekedjünk, hogy minél szorosabb kapcsolatot létesítsünk fogadószoba és lakás között. Szerényebb viszonyok között pedig célszerűbb, ha díszesebb dolgozó- vagy könyvtárszobát rendezünk be, melynek butortípusát az angolok nagy gyakorlati érzékkel oldották meg. Mivel továbbá a nő természete a nagy méretektől inkább visszariad s alakja, valamint öltözete sem illik a kényelmes, öblös angol bútorhoz: a szoba egy részét — föltéve, hogy méretei megengedik — úgynevezett intim női sarokká alakithatjuk. A kérdés megvalósitása nem okoz különösebb nehézséget, csupán arra kell figyelnünk, hogy a kétféle butor között a szükséges harmóniát megőrizzük. Inkább célszerűségre törekedjünk tehát, ne pedig hiu pompára, üres csillogásra, drága haszontalanságok fitogtatására. A fogadó szoba lehet díszesebb a többinél, de harmóniában legyen a többi szobákkal. Képletesen úgy fejezhetnők ki legjobban gondolatunkat, hogy képzeljük el a lakást jól felhangolt hegedünek, melynek minden egyes húrja más-más hangot szólaltat meg, s melyek összhangzásukban fülünknek mégis kedves harmóniát teremtenek. Ellenkező esetben hasonlatosak leszünk az alföldi városok meggazdagodott sváb parasztjaihoz, akik hat- és hétszobás díszes házat épitenek a város egyik főutcáján, a szobákat azonban csak rendkivüli alkalmakkor nyitják meg s az egész család a ház hátulsó részében huzódik meg — egy szobában. Hogy a fogadó szoba ügyes diszitésének mik a legegyszerűbb elemei, arról a következő alkalommal szólunk.

Radisics Elemér.

Mit tegyünk a zongorára?

Semmit se tegyünk a zongorára! Nincs izléstelenebb valami, mint mikor a zongorán egész sorozata van a „műtárgyaknak". Leggyakrabban láthatni a zongora fedelén: arcképeket keretben feltámasztva, kis festőállványkákra helyezett nagyon rossz képecskéket fára „festve", mindenféle nippeket, hamisitott porcellánokat, rossz és izléstelen kis szobrocskákat, különösen úgynevezett zsáner-szobrokat: kis lány napernyővel, szerelmes ifju pár, flótázó ifju, vázákat, álló tükröt „velencei" üvegkeretben, könyveket diszkötésben, hangjegyet, stb. És mivel mindezt mé is kár volna a zongora fényezett sima fedelére közvetlenül rátenni, az egész zongorát beborítják lehető izléstelenül megválasztott takaróval. A zongoratakaró! Rendesen nehéz szövetből való, a széleken rojttal, de nem megvetendők a házikisasszonyok által személyesen kézimunkázott takarók sem. A legborzasztóbbak azonban a zongorára helyezett rendszerint hamisitott perzsa imaszőnyegek. Pedig ezeket sokan szerető gonddal terítik fel, nem is helyeznek rá semmiféle egyéb „műtárgyat", hogy annál jobban érvényesüljenek. Mondanunk sem kell, hogy az imaszőnyegnek eredeti rendeltetése az, hogy reá térdelve imádkozzanak. Ezért van kiszőve a két térd helye is. A zongorán pedig csak nem térdelünk!

Semmit se tegyünk a zongorára. A zongora fedele elsősorban a zongorának szerkezeti része, melynek nemcsak az a rendeltetése, hogy a húrszerkezetet befedje, hanem az is, hogy mint hangrezonáló felület működjék. Ha zongorázunk, a fedél is észrevehető rezgésbe jön s ezt a rezgést nem szabad se vastag takaróval, se mindenféle tárgygyal megakadályozni. De a zongorafedél ezenfelül a zongorának, mint bútordarabnak is jelentékeny szinfelületet adó része. Mondjuk, hogy a szobában, ahol a zongora van, a bútorok általános szine sárgásbarna s a zongoráé is ilyen, akkor már az egységes szoba szinharmónia kedvéért sem szabad a zongorát letakarni. Műtárgyakat ráhelyezni pedig már azért sem célszerű, mert ha valaki zongorázni akar, hamarjában mindent le kell szedni róla, hogy fedele kinyitható legyen.

színben, formában és kompozicióban jól megoldani a legnagyobb művészet s az ilyen ruha mindig elegáns. Emellett olcsóbb anyagból is előállítható. Az igazi elegáncia mindig leszűrődött tudatos ízlésre, tehát a vérbe átment divatművészeti kulturára vall. A párisi igazi uriasszony mindig elegáns, de nem is visel sohasem feltűnő ruhát. Az ízléses öltözködés szempontjából fontos még, hogy a ruha mindig megfeleljen rendeltetésének. Utcai ruhában lehet ugyan jóismerősöknél látogatást tenni, de látogató ruhában nem ízléses az utcán sétálni. Báli- vagy estélyi ruhában és az ennek megfelelő cipőben nem való gyalog a célhoz igyekezni. Aki ilyen öltözékre százakat költhet, az már egészségi szempontból is ne takarékoskodjék a kocsibérrel. Sáros, piszkos városban éppen így nem való drága színházi belépőt az utcán gyalog végighurcolni.

Az egyéni ruhaviselet szempontjából — a termetre mondottakon kívül — elég fontos még az arc színe is. Sápadt, sárgás arcszín még sárgább lesz a sötét, vagy fekete ruhától. A sápadt arc rózsásabb szint kap, ha a ruha és a kalap kékes zöld, vagy tiszta zöld. Viszont vérmesebb arcu nők lehetően ne viseljenek kék, kékes zöld, vagy zöld ruhát, mert ez arcuk vörösségét még fokozza.

A mozdulatot illetően: a lomha, nehézkes járásnak és mozdulatoknak a lehetően leegyszerüsített ruhaforma felel meg. Az élénkebb, temperamentumosabb nőknek pedig a kompozicióban és diszitésben is élénkebb ruha.

Az elmondottak természetesen mind nagy általánosságok, melyek alól ízléssel és művészi érzékkel lehet kivételnek helye.

ifj. Gonda Béla.

Étlaptartó. Pethely Gyula rajza.

A rajs részletezése megfelelő szinekben olajfestékkel van festve s lakkozva. Esetleg faégetéssel is elkészithető.

A fogadó szoba. A fogadó szoba, illetve szalón, a legkényesebb pontja, valóságos Achilles-sarka a lakásnak. Túlzott ambicióból éppen ezt a szobát szokták a leghaszontalanabb butordarabokkal, lim-lommal megtölteni. A hálószobánál, vagy ebédlőnél a dolog természete szabja meg a szükséges butordarabokat, viszont a fogadó szobába sokan berakják mindazt, amiről csak felteszik, hogy a lakó társadalmi állását és vagyoni állapotát kedvező szinben tünteti föl. Nálunk a külön fogadó helyiség ma még az uri lakások elengedhetetlen kelléke. Ugyannyira, hogy szerényebb viszonyok között élő emberek sokszor a talán szükségesebb dolgozó szobáról mondanak le, csakhogy ünnepies fogadó nélkül ne maradjanak. Ez a szoba azután olyan, mint a templom szentélye. Az élet rendes forgalmából teljesen kikapcsolódik, hogy ajtaja csak vendégjáráskor nyiljék meg, a mikor maga a házigazda is bizonyos ünnepies méltósággal fog parádés bútorain feszengeni. A szoba minden sarkából a nem lakottság levegője árad, a mi mind a vendégre, mind a háziakra nyomasztóan hat. Hiába keressük azt a vidám derűt, melyet a mindennapi használat ad nemes patinául a bútoroknak. Hozzájárul mindehhez, hogy a szalon bútorzatánál csak

A szarvas körvonalai 3-4 mm-es deszkából van kifürészelve, a körlap szintén s esztergályozott talpra erősítve. Az étlap, árlap, vagy más fölirás a két deszka közé helyezendő.

Diszitő művészet

1915. II. évf. 1. 7.

Ha valaminek helye lehet a zongora fedelén, az csak nagyon finom, szinte habkönnyü anyagból szőtt, vékony takaró lehet, de az is csak akkor, ha a szoba szinharmóniájához illő. Például a szalongarnitura huzatának a szine világos kék, vagy világos rózsaszin és a zongora fekete. Ez a nagy fekete folt kétségtelenül zavarólag hatna, beboritom tehát a bútorhuzattal szinben, tónusban lehetően egyező, könnyü, nem gyürődő takaróval. Legalkalmasabbak erre a célra a japán selyem kendők. Lehetnek fehérek is, igen kevés, diszkrét, majdnem egytónusu himzéssel.

Szerényebb körülmények közt jó a bútorszinnel harmonizáló, nem tarka, de feltétlenül könnyü selyemből való úgynevezett cigánykendő is. A japán selyem nem gyürődik, tehát lehet a kendőt a zongoranyitásnál hátrább tólni és a hangjegytartót eltakaró fedélrészt ráhajtani, anélkül, hogy gyürődnék.

ifj. Gonda Béla.

Étlaptartó. Petthely Gyula rajza.

Az állatnak a talajból kinyuló körvonala kifürésselendő a 21-ik oldalon jelzett leírás szerint. Talpa esztergályozott.

SZERKESZTŐI POSTA.

OLVASÓINKHOZ. Az Iparművészeti Iskolai Hadikórház igazgatósága szívesen kérelmezi azoknak a sebesült katonáknak áthelyezését intézetébe, akik iparművészeti tanulmányaikat gyógyulásuk ideje alatt is tovább szándékoznak folytatni. Már több nyomdász, iparos, iparművész és mükedvelő vétetett fel igy az iparművészeti iskolai hadikórházba, akik a gondos ápolás mellett részt vesznek a hadbavonult növendékek helyett a rajzórákon, a műhelyoktatásban és a könyvtárban töltik fennmaradó szabad idejöket. Sokaknál sebesülésüknél fogva életkérdés. hogy könnyebben végezhető iparművészeti pályára térhessenek át.

F. S. szobrász (Pöstyén). Elefántcsont kapható Weinling János esztergályosnál: Kálvin-tér 9. Redukálógépe van Tarján Oszkárnak, a körmöczbányai pénzverő intézetnek stb. Érmek verésével foglalkozik a Scheid A. G. cég, Budapest, Holló-utca 6.

L. M. (Budapest). A hadikölcsön végleges kötvényeinek rajzát Szirontai-Lhotka István készitette s a m. kir. államnyomda nyomja.

J. K. tanitó (Monor). A fejből való rajzolást ajánlja most minden szakember. A rajztanitás célja, a tanulót arra képesiteni, hogy a rajzot mint gondolatainak és érzelmeinek kifejező eszközét szabadon használhassa. A középiskolai normáltanmenet a rajztanitás legfőbb tanulmányát a térbeli jelenségeknek a közvetlen szemlélet alapján való ábrázolásában látja. Az

Linometszet.
Tervezte: Orkényi.
Metszette: Mitterszky.

amerikai ifjuságot tervezési studiumokkal nevelik izlésre.

H. J. (Budapest). Ami egy korszak művészetét jellemzi, azt szokás „stilus"-nak nevezni. Közös a festészet, szobrászat, épitészet és iparművészetre nézve. Az anyag és a cél szabatos kifejezésére is használják a „stilszerü" meghatározást (kőstilus, fémszerü, stb). De általánosan inkább történelmi korszakot jelölnek meg a stilussal (román, csúcsíves, renaissance) a melyhez még sokszor földrajzi értelem is kapcsolódik (japán, mór, hindu, stb).

C. L. épitész (Beremend). A plasztilinszerü anyagról a hasznos tudnivalók rovatában talál bővebb értesitést.

N. Zs. (Székelyudvarhely). A küldött rajzok még csak művészi dadogások. Fegyelmezettebben kell dolgozni annak, aki sikerekre vágyik. A tehetség vele születik az emberrel, de a tudást kiki maga szerzi magának.

Dr. T. K. szerkesztő (Munkács). Az Undi Mariska Gyermeklánc cimü művéhez (1914. évf. 7. szám) nem készült részletrajz nyomda technikai okokból.

A szerkesztésért felelős: Czakó Elemér.

Pethő Bertalan

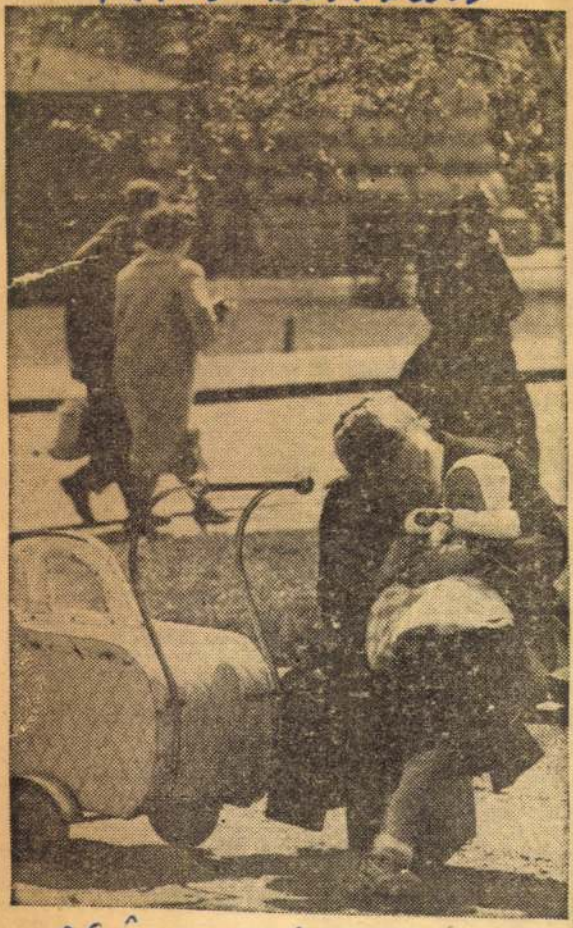

Pethő Bertalan
(Magyarország)
Az anya.

Népszabadság 1958 X. 12

A Magyar Partizán Szövetség kiállítása

Partizánok a szabadságért cím-el, első ízben mutatják be a nagy nyilvánosságnak azokat a kegyelettel őrzött dokumentumokat, emléktárgyakat, amelyek szemléltetik a magyar szabadságharcosok hősi harcát, áldozatkész tevékenységét.

A kiállítás október 18-án nyílik meg V., Szabadság tér 16. szám alatt, a Magyar Partizán Szövetség székházában. (MTI)

nagy szeretett gyermekünk, nj. Schiffer Gyula tragikus körülmények között elhunyt. Temetése f. hó 14-én du. 15 órakor lesz a XIX., Kispesti régi temetőben. Gyászoló család. (X)

IDŐJÁRÁSJELENTÉS

A Meteorológiai Intézet jelenti: várható időjárás ma estig: nyugaton és északon felhős, párás idő, több helyen eső, máshol kevesebb felhő, reggeli ködök. Mérsékelt délkeleti-déli, később délnyugati-nyugati szél, A nappali felmelegedés, főként nyugaton gyengül.

Várható legmagasabb nappali hőmérséklet: a nyugati megyékben 16—19, délkeleten 21—24, máshol 18—21 fok között.

A budapesti színházak vasárnapi és hétfői műsora:

VASÁRNAP:

Operaház: Lammermoori Lucia (ifjúsági előadás, 11), Fidelio (F-bérlet, 1. előadás, 7). — **Erkel Színház:** Háry János (ifjúsági előadás, de. 11), Traviata (Basilides-bérlet, 2, előadás, 7). — **Nemzeti Színház** Bánk bán (fél 11), Tisztújítás (7). — **Katona József Színház:** Tartuffe (de. fél 11), Pygmalion (7). — **A Magyar Néphadsereg Színháza:** A néma levente (du. fél 3) Robin Hood (7). — **Madách Színház:** Éva lánya (de. 11), Figaro házassága (7). — **Madách Kamara Színház:** Nem vagyunk angyalok (de. 11), Névtelen csillag (7). — **Petőfi Színház:** Micimackó (de. 11), Svejk (du. 3, este 7). — **Jókai Színház:** Szélvihar (du. fél 4), A második kakasszó (7). — **Fővárosi Operett-Színház:** Kard és szerelem (du. fél 3), Csárdáskirálynő (7). — **Blaha Lujza Színház:** Bástyasétány 77, (du. fél 3), Közünk maradjon (7). — **József Attila Színház:** Megperzselt lányok (du. fél 3), Boldogság, merre vagy? (7). — **Irodalmi Színpad:** Shakespeare-est (Vegyes-bérlet I., II. sorozat, I. előadás, 8). — **Zeneakadémia:** Népdaltól a szimfóniáig (de. 11, Főv. Zeneisk. Szerv., I. előadás); Apák napja (du. 4 és este 8). — **Bartókterem:** Ő meg mi, Honthy Hannával (de, 11, este fél 8). — **Erkel Színház:** Világsiker (du. 3). — **Vidám Színpad:** A helyzet a következő (du. fél 4, este fél 8). — **Kis Színpad:** Majd a papa (du. 3, este 7). — **Budapest Varieté:** Vannak még csodák (du. 4 este 8). — **Kamara Varieté:** A jövő század legénye (fél 4, 6, fél 9). — **Állami Bábszínház:** Hófehérke (de. 11), János vitéz (du. 3 és 5), Elhajolni tilos (fél 8). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Kínai cirkusz (du. 4, este fél 8).

HÉTFŐ:

Nemzeti Színház: A tojás (7). — **Katona József Színház:** Mandragora (7). — **A Magyar Néphadsereg Színháza:** Ilyen nagy szerelem (7). — **Madách Színház:** Figaro házassága (7). — **Madách Kamara Színház:** Névtelen csillag (7). — **Petőfi Színház:** Svejk (7). — **Jókai Színház:** Szélvihar (du. fél 4). — **József Attila Színház:** Váljunk el (7). — **Irodalmi Színpad:** Pantomim 58. (bemutató, 8). — **Erkel Színház:** Állami Hangversenyzenekar (vez.: Roberto Benzi, 8). — **Bartókterem:** Három egyfelvonásos (8). — **Budapest Varieté:** Vannak még csodák (7). — **Kamara Varieté:** A jövő század legénye (6 és fél 9). — **Állami Bábszínház:** Hófehérke (du. 3). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Kínai Vuhani együttes (fél 8).

rát. Hiszen be kellett látnia, hogy a vérfertőző házasság meséjével nem kaparíthatja meg Balassa János hagyatékát. Ez a mese eddig is csak arra volt jó, hogy Balassa Bálint életét vele megkeserítsék, s hogy ártatlan fia poharába mérget csöpögtessenek.

Az udvari kamara azonban könnyen vigasztalta magát. Ott volt Dobó Ferencz rengeteg hagyatéka, tehát arra vetette magát, azt tartván, hogy a kepe mellett legkönnyebb kalászt gyűjtenie. A minthogy úgy is volt.

Takáts Sándor.

HETESY VIKTOR.

Bács-kossuthfalvai református lelkész, ez évben ünnepli lelkészi szolgálatának 40 éves jubileumát. Kevésbbé ismert név a szekuláris, de annál ismertebb az egyházi irodalomban és társadalomban.

Egyházi beszédei és imái részint eredetiek, részint a nagy franczia egyházi irodalom magyarra fordított jelességei, kötetekre mennek (tiz kötet); ezeken kívül mint állandó munkatársa az egyházi lapoknak számos egyház-társadalmi értekezést irt, melyek időközönként apróbb füzetekben is megjelentek. Közkedveltségű kathedrai szónok, gyengéd, lágy hangja behatol a lelkekbe, de tud elragadó is lenni. Legközelebbi pőstyéni időzése alkalmával a fürdőigazgatóság felkérésére, királyunk 80-ik születési évfordulóján oly hatással beszélt, hogy a nagyszámú előkelő közönség szünni nem akaró tapsokkal és éljenzésekkel jutalmazta a lelkes szónokot.

Irodalmi működését a *Közpapok Lapja* már ezelőtt 20 évvel méltányolta arczképének és életrajzának közlésével.

Társadalmi kérdésekről különféle lapokban megjelent fejtegetései és tanulmányai nagy számmal jelentek meg, s a déli megyék kedvelt lapjának, a «Bácsmegyé»-nek ma is kedvelt tárcza- és vezérczikkirója.

Kathedráján kívül még két foglalkozása van: a kertészet és a zene.

A hová ment — (40 év alatt három egyházban szolgált: Dráva-Fok, Csúza, Kossuthfalva) mindenütt kopár kertet talált, s mindenütt egy kis paradicsomot alkotott. — Sokat ád a papi tisztességre beszédben, modorban, öltözködésben. «*Járj tisztán, ne nyalkán*» ez az ő shaksperei elve, de csak addig, mig a kertje rá nem szól. A kert első hivó szavára, alkonyat felé, levetkez minden nyalkaságot, felölti a kertész-zubbonyt és kalapot, ezek a kerti egyenruhái; könyv helyett fűrész, sarló, metszőkés, raffia, ezek a fegyverei, — nyes, fűrészel, hernyóz, kacscsoz, olt, metél, bujt, szemez; minden szerszám úgy áll a kezében, mintha egész életét a kertben töltötte volna. De meg is lehet nézni a keze munkáját, mikor a szamóczáival, dinnyéivel és fügéivel dicsekszik, mint egy Dioklecziánus császár, vagy körülvezet a parokhiát és templomot koszorúzó gyönyörű liget árnyékos fái és illatos bokrai között; mert ez mind az ő esze és lelke műve; izlésének és munkásságának emléke, csak úgy, mint kötetekre menő predikációi. Nem hiába mondta róla a foki polgár, a kit nagy igyekezettel, de nagy hiába tanogatott a kertészkedésre: «Há' iszen könnyű kigyelmednek, mert ha a pipaszárját szúrja is le a földbe, abból is cseresznyefa nevekedik.»

Mi is azt mondjuk: könnyű neki, mert tanulnia sem kellett, vére-fajja hajtja rá; ez a tudás apai anyai öröksége neki. Atyja Hetesy Dániel volt kiskun-halasi nagyérdemű igazgató-tanító, kinek arczképét és életrajzát szintén jubileumi alkalomból, lapunk ezelőtt 25 évvel (1887. évfolyam 15-ik szám) közölte. Az öreg úr is szivesen nyújtott jó embereinek segítséget és oktatást is a kertészetben; a vér nem válik vízzé: jubiláló fiát is ragadja ez a szenvedély, mert akárhová megy atyafit látogatni, első gondja megregulázni a kertet, de még ennél is előbb a gazdát, ha nincs mindjárt kéznél ama bizonyos zubbony és kalap.

Hát még a zene! Mert szép a kert Józsefnaptól Szent Mihályig, de mit csináljon az ember Szent Mihálytól József-napig a hosszú estéken? Ezt gondolta el, s erre készült el már gyermekkorában, egyszersmind jól megvetette fundamentumát a téli hónapokról való gondoskodásnak különféle zenetanulmányaival. Nem zene-tanárok által! Sohasem szorult ő külső segítségre. Mindezekben nem olyan virtuóz, mint a kertészetben, megelégszik az arany középszerűséggel, de tudja mind; magától tanulta! — Magától tanulta, de hát miért tanulta valamennyit? Kétségkívül rátermettségből, maga mulatságára kezdetben, azután időtöltésből a téli hónapokra, és folytatta tovább előrelátó számításból. — Annyi ija-fia unokája lesz: hát ő ezeknek a pacsirtáknak egymásután hordassa a hegedű-mestereket és zongora-kisasszonyokat Budapestről? Mit! Inkább maga megtanulja valamennyit, aztán a gyerekek válogathatnak benne, kinek mi tetszik! Nézzék azt a kis babát oda lenn! Egy óra alatt egész csárdást vagy valczert megtanúl hangjegyből is, hallás után is.

A politikában is tett kisérletet (nem a kisbaba, hanem a nagypapa). Ritka az a pap, a kin ez meg nem esik. Ő rajta is megesett két izben. Egyszer pályája kezdetén szigetvári barátai képviselőjelölttül léptették fel, de a választópolgárok *akkor keveselték*, a mit programmjában igért. Utána 30 év mulva egész bizalmas körben, csak egy repülő szóval nyilatkozott, hogy ő nem foglalkozik politikával, ő helyette Tisza István gondolkodik; most meg *ezt sokallták meg* a választópolgárok igen nagyon.

Azóta letett a politikáról, s beállott hivatalos nagypapának, s időről-időre fog magának egy-egy unokát, a kit épen zenére tanit.

NAGYPAPA CZIMBALMOZNI TANÍTJA A KIS ILONKÁT.

HATSZÁZÉVES FRESKÓKÉPEK.

A Marosvásárhelytől alig másfélkilométernyire fekvő Marosszentanna XIV. századbeli ódon fatornyos temploma már régóta képezi a régiségbuvárok élénk érdeklődésének tárgyát. *Orbán* Balázs ismert «Székelyföld leirásá»-ban ezeket irja róla: «Szentannán egy igen érdekes régi egyházra akadunk, melyben minden későbbi elidomtalanítása mellett is egy régi román izlésű műemlékre ismer a régész. Ez a reformátusok egyháza, melynek 10 lépés hosszú s ugyanily széles szentélye félkör apsissal, tagozottan, egyszerű donga boltozattal és köríves diadalívvel bir. Ablakai mind átalakultak, de megvan ma is az evangeliumi oldalon a köríves szentségfülke, melyet igen csinos román ornamentika jellegét mutató párkányzat keretel körül. E szentségfülkén, a hol egy másik vakalakitású üreg van a falba vájva, mely fenekén mindkét oldalon kiöblösödik, ez valószinüleg rejtekhely vagy edényfülke volt.» . . . «Az egyik oldalon megvan a hosszszentély falába mélyített 5 láb széles, körivvel záródó papi szék (Chorsthul), minő csak a legrégibb egyházaknál fordul elő!

Hogy ezen érdekes templomot mikor épitették, arra vonatkozólag megbizható adatokkal szolgál *Benkő* Károly «Marosszék ismertetése» czimű művében, a hol a következőket irja: «Hogy Marosszentanna már XIV. században önálló egyházközség volt, azt a pápai dézmák regestrumából láthatjuk, hol az 1332. évi rovatában a 617. lapon ekként van bejegyezve: «Paulus Sac de Sc. Anna selo 4.» Továbbá még e néven a 733. és 763. lapon!

A reformáczió idején ez a templom ép úgy, mint a katholikusok összes marosszéki templomai a reformátusok kezére került, a kik azokat a maguk egyházi szertartásának megfelelőleg átalakították, illetve egyszerűbbé tették. Első dolguk volt természetesen, hogy a falfestményeket eltüntessék s ezért a falakat mészréteggel vonták be. Ez a mészréteg, mely a *temperafestésű* freskókat csodálatos módon konzerválta, nehány év előtt mállani kezdett s ekkor jöttek rá, hogy képek vannak az oltár mögötti falon. A műemlékeket gyüjtő bizottság kiküldte *Pethely* Gyula művésznövendéket, a ki nagy ügyességgel és kitartással hántotta le a mészréteget a falakról. Az oltár mögötti falon, a templom bejáratával szemben az egyik képről sikerült a mészréteget lehántani, úgy, hogy ez a kép talán még jobb állapotban került felszinre, mintha nem lett volna körülbelül 500 éven át mészréteggel bevonva.

A képeket minden valószinűség szerint a XIV. század elején festették. Ha a marosszentannai freskókat összehasonlítjuk e kor freskóival, például *Giotto* tanítványának *Duccio di Buoninsequa* egyik képével (Mária Jézussal és az angyalokkal), rögtön szemünkbe tűnik nemcsak a kompozicziő, de az egyes alakok közti hasonlatosság is. Az istenanya fejtartása, az ovális arczok egyforma megrajzolása s egyáltalán a természet mélyebb megfigyelése nélküli primitiv, de a gót művészet merevségéhez képest már némileg fejlett festés, eléggé bizonyítják, hogy a képek ezen korból származnak. Az egyik szentannai freskó (melyet itt bemutatunk), mely az istenanyát ábrázolja lebegő, térdelő és zenélő angyalok csoportjában, teljesen az akkori művészet szinvonalán áll. Az arczoknak e képen is egységes karakterük van, de azért már látszanak a képen bizonyos individualizáczióra való törekvés nyomai.

Hogy ki volt ezen freskók festője, arról semminemű feljegyzés sem maradt fenn. Valószinűnek látszik az a feltevés, hogy azok nem eredeti festmények, hanem a kor művészetéhez képest nagyon ügyes kópiák, miket szerzetes barátok készithettek a XIV. század végén vagy a XV. század elején. És az is majdnem kétségen kívül megállapitható azon kor képeivel való összehasonlitás alapján, hogy *nem egy képről* másolták le azokat, hanem az egyik képről, például Cimabue-képről az egyik, s talán egy Buoninsequa-képről egy másik alakot másoltak le s igy *egy szintetikus kópiának* igen érdekes formájával állunk szemben.

Turnowsky Sándor.

REZÁNOV.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Atherton Gertrude.** Angolból fordította **Esty Jánosné.**

Elena Castro nyomon követte barátnőjét, de szintén egy lovag karján, nehogy megzavarja a leány csevegését az érdekes idegennel. Hüvös és üdítő volt az éj. A dombok feketén váltak ki a magas kaliforniai égbolt tündöklő fehérségéből. A Presidió udvarára, hosszú, kék árnyékok vetődtek, melyek mintha az öböl kék vizéről vetődnének vissza. Rezánov és Concha a «corridor» végében telepedtek le.

SZENT PÉTER.

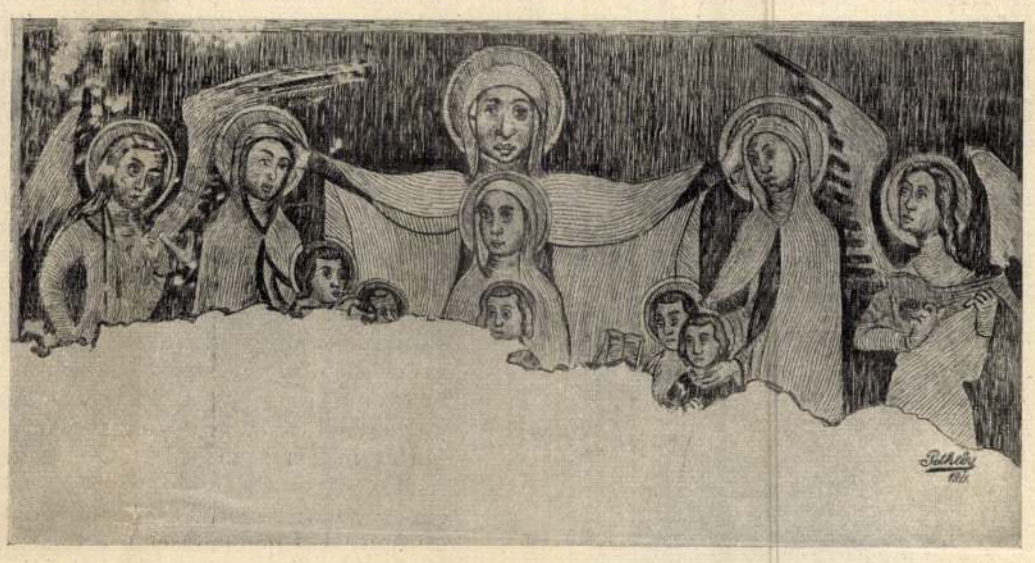

SZŰZ MÁRIA ANGYALOK KÖZÖTT.

HATSZÁZ ÉVES FRESKÓK A MAROS-SZENTANNAI REF. TEMPLOMBAN.

— Szokás önöknél — ez a nagyon is anyagias kifejezése a csodálatnak? — kérdezte az orosz.

— Ez egy igen régi hagyomány nálunk, de nem gyakran követik. Máskülönben nem is lenne oly becses. Midőn valamely favorita fellelkesíti őket tánczával, azzal az elismeréssel halmozzák el, mely legbecsesebb szemeikben, aranynyal, ékszerrel. Nekünk leányoknak nem szabad csak úgy egyszerűen visszajuttatnunk e tárgyakat, csak később, midőn már tulajdonosaik majdnem elfeledték az esetet, szolgáltatjuk vissza valamely furfangos módon. Miután ön, sennor, azonban nem kaliforniai, bátorkodom önnek e tárgyat most egyszerűen visszaadni.

És ezzel odanyujtotta a kis aranykulcsot.

— De azért ép oly hálás vagyok érte. Tudom, hogy önkéntelenül ajánlotta fel nekem és ez büszkeséggel tölt el.

Rezánov ügyetlenül átvette tőle, nem merte ráerőszakolni, azonban hirtelen heves vágyat érzett a leányt valamivel megajándékozni, letépett hát egy csomó rózsát a lugasból és ölébe tette.

— Sajnálattal láttam, hogy ön nem tűzött hajába rózsát ma este, — szólt. — Gondolatban mindig önhöz tartozóknak tekintem a rózsákat, nem tűzne most egyet hajába?

Concha kettőt is beletűzött, egy harmadikat pedig keblére. A többit szorosan kezében tartotta. Rezánovnak csak most tűnt fel, mily halvány és fáradt.

– Ön fázik és nagyon fáradt, — suttogta, szemeivel szemeit keresve. — Táncza elbűvölő volt, de reménylem, nem egyhamar ad rá alkalmat, hogy férfiszem ennyire megbámulja. — Keze, a mint a rebosot megigazította vállán, megérintette a leány kezét. Ott feledte és ő ijedten, tágranyilt szemekkel nézett fel rá, kis, tehetetlen házinyulacskára emlékeztette, a mely csapdába került és heves szánalomérzés járta át szivét. Felkelt és karját nyujtotta neki.

— Bűn volna önt tovább is itt künn tartanom. Tünjék el és feküdjék ágyba. Én is haza szólítom társaimat, most magam is fáradt vagyok.

XI.

Nehány napig nem találkoztak, Rezánov ugyan megtette náluk a szokásos látogatást, de csupán rövid ideig időzött a Presidióban. A tengerésztisztek résztvettek nehány ott és a misszióban rögtönzött tánczmulatságon, ő azonban kimentette magát, gyengélkedést hozva fel ürügyül és csupán azért hagyta el a hajót, hogy Luis Argüello társaságában sétalovaglást tegyen fel a dombtetőre, vagy lent, a tengerparton.

Sohasem érezte azonban magát jobb egészségben mint most. Már egy hét lefolyásával elmult bágyadtsága, arcza megbarnult, egész lénye megifjodott, még a nyomorult hajósnépen is meglátszott a változás. Gyakran szabadságot kaptak a hajóról és olykor már egy-egy cselédleány társaságában sétalgattak estefelé, fent a dombtetőkön. Rezánov, hosszú pórázra eresztette őket, ámbár tudta, hogy ezzel csak fokozza bennük az ellenszenvet barátságtalan, rideg hazájuk iránt; de azért folyton szemmel tartotta őket és az esetleges szökevény a legszigorúbb büntetésre számíthatott.

A staféta, mely Luis levelét vitte Montereybe, magával vitte Rezánovnak egy levelét is, melyben engedélyt kért arra, hogy a kormányzó előtt tiszteleghessen. Öt nap elteltével udvarias válasz érkezett, üdvözölték Kaliforniában, mint a czár ő felsége teljhatalmú képviselőjét és továbbra is a leghizelgőbb szavakban felajánlották neki az ország vendégszeretetét; a spanyol király alázatos szolgája, a kormányzó saját személyében szándékozott azt neki San-Franciscóba hírül vinni.

Rezánovban nagy csalódást keltett, nem csupán az, hogy a kormányzó ezzel nyilvánvalóan csak megakadályozni akarta őt abban, miszerint Kalifornia katonai felszereléséről személyesen szerezhessen meggyőződést és egyszersmind meghiúsítsa terveit az ország belső viszonyai kikémlelésében. Jól tudta, hogy Luis nem meri őt ezentúl a kormányzó engedélye nélkül meghivni az ország belsejébe teendő kirándulásokra, de kételkedett, hogy sikerülend neki ez engedélyt megkapni. Legalább is az öblöt akarta mindenáron részletesen tanulmányozni és rögtön a Montereyből érkezett diplomatikus irás kézhezvétele után hozzá is látott, hogy ezt még a kormányzó és Don José megérkezte előtt megcselekedhesse. Kétségtelen volt, hogy már útnak indították Oroszországba az ellenséges táborból az őt megrágalmazó jelentéseket is.

Másnap reggel egy barátságos levelet küldött Donna Ignáciának, melyben megkérte őt, tisztelné meg egy egész napra látogatásával a Junót és hozza el magával a fiatalságot is.

Miután oly szép az idő, reméli, hogy már reggel kilencz órakor, a csokoládé idejére a fedélzeten fogadhatja őket. Rezánovnak tudomására jutott, hogy Luis, ki szintén bele volt értve e meghivásba — már hajnalban eltávozott hazulról, atyjának egy, délnek harmincz mérföldnyire fekvő ranchójára.

A Presidióban nagy izgatottságot keltett a kamarás meghivása. Nem váratlanul érte őket ugyan ezen megtiszteltetés, csak azzal nem voltak eddig tisztában, hogy az orosz mi módon fogja viszonozni vendéglátásukat.

Concha, kinek kedélyhangulata a bál óta vidámság és szomorúság közt váltakozott, a meghivást, tizenhatéves éveinek boldog következetlenségével, kitörő örömmel fogadta és frissen pezsdült fel ereiben ifjú vére. Hallani sem akart, óvatos anyjának ellenvetéseiről, csókokkal és hizelkedéssel halmozta el őt.

— De Conchita, — lihegett Donna Ignácia az ölelő karok közt. — Annyi sürgős dolgom van. Atyád két nap mulva megérkezik a kormányzó ő excellentiájával. És talán nem fogják helyeselni, hogy mi az ő távollétük alatt az idegen hajón tegyünk látogatást! Ha még Luis volna legalább itthon! Ay yi; Ay yi!

— Elmegyünk, elmegyünk, madre mia! És ő excellentiája egy gyönyörü új sált fog neked felajánlani. Érzem! Tudom! Azzal, hogy elmegyünk, nem vétünk semmiféle törvény ellen. Mondták-e ők valaha nekünk, hogy távollétük alatt nem szabad idegen hajón látogatást tennünk? Hisz mi csak amolyan gyenge asszonynép vagyunk, kiket nem lehet felelősségre vonni. Ha pedig megérkeznek, lehetséges, hogy el is tiltanak tőle, a kormányzó összetüz az oroszszal! Most meg van az alkalmunk, hogy egy olyan élvezetes napot töltsünk, mint a minőben még sohasem volt részünk. Ostobaság volna ha meg nem ragadnánk! Elmegyünk, madre mia, elmegyünk!

Úgy is történt. Nehány perczczel kilencz előtt, sennora Argüello felöltötte legszebb fekete selyemruháját és kabátkáját, a piros-sárga himzéssel diszített sált utánozhatlan grácziával illesztette keblére, fekete rebosóját szép, büszke fejére borította és lóháton ment le a kikötőbe; hátul a nyeregbe Ana Paula leánya kapaszkodott, karjaiban pedig Gertrudis Rudisindát tartotta. A hátrahagyott fiúk bömböltek, de a jó sennora nem akart annyira visszaélni az orosz udvar egy kamarásának vendégszeretetével, hogy őket is magával vigye. Mögötte lovagolt Concha fehér ruhában, rózsaszinű rebosoval; Rafaella Sal, Carolina Kimeno, Herminia Soper és Delfina Rivera követték őt, ők voltak az egyedüli felnőtt leányok, kik a Presidióban tartózkodtak; Sturgis, ki véletlenül szinte ott volt, Gervasio, Santiago és Rivera hadnagy kisérték a leányokat. Castro már visszautazott volt Montereybe, Sal aznap katonai szolgálatban volt, a többi fiatalember pedig gőgösen visszautasította az olyan ember meghivását, ki büszkébb volt, mint maga a czár és nem volt hajlandó a spanyol nemzetet Európa legelső nemzetének elismerni.

A leányok könnyű ruháikban, tarka rebosóval fejükön, a férfiak élénk szinű serapejuk és himzett csizmájukban szinpompás képet mutattak, a mint lóháton vágtattak a kikötő felé, csevegve, kaczagva, a mint a fiatalsághoz illik ily szép üde reggelen. Még Sturgis is, a ki mindég azon igyekezett, hogy a mennyire azt az övéktől annyira elütő személyisége és természete megengedte, mindenben a kaliforniaikat utánozva, ez alkalommal szinte zöld vászonruhát, mellfodrot, őzbőrcsizmát és sombresót viselt.

A hajóról három csónakot küldtek ki a vendégek fogadására és miután a nők közül még egyik sem tette soha lábát csónakba, nagy volt a sikoltozás. Donna Ignácia hangosan Istenhez fohászkodott és szorosan keblére ölelte Gertrudis Rudisindát.

— Madre de Dios! Ez a sok viz! Nem birok — nyögte.

De Santiago megragadta egyik karját, Sturgis a másikat, Davidov pedig nevetve a gyermeket vette el tőle és így egy pillanat alatt a csónak belsejébe emelték a remegő hölgyet. Concha már beugrott a másodikba és kezével integetett a «Junó» felé. Szemei ragyogtak, orrczimpái remegtek. Nem törődött semmivel, csupán az igérkező élvezettel. Bizonyos volt benne, hogy Rezánov szeretetreméltóan viselkedik vele szemben. Mit törődött ő a holnappal és a netalán azt követő kétségek, csüggedés, életuntság és önvádakkal?

Pethő Bertalan, grafikus

Pethő

Élet

14.

XXVII/35

Pethő Bertalan: Lét-kép

mondjuk inkább úgy, hogy a jelek szerint néhány képernyős személyiségnek halvány fogalma sincs az interjú mibenlétéről, hát még arról, hogyan kell *jól* csinálni. (Ennek apró tünete, hogy igen gyakran a legközönségesebb interjút is riportnak nevezik, holott az egészen más műfaj.) Az okokat nem firtatom. A baj ott kezdődik, hogy az említett *néhány* ember is több a kelleténél, s hogy évek, sőt, már-már évtizedek óta a televízió munkatársai. Márpedig ez milliók szemében hitelesíti katasztrofális ténykedésüket. Irigyeljem őket vagy sajnáljam?

laghoz, mint a Tell Vilmos-nyi tány Cso-cso-szán nagyáriájához Az interjúk nem híres emberekke készültek, hanem statisztákkal, szó eredeti és átvitt értelmében.

Ők a filmes társadalom leglesleg alsó kasztja, őket felejtik órákr kint az esőben és a januári fagy ban (mikor éppen nincs ráju szükség), őket lehet hajnalra be rendelni és délig várakoztatni, őke lehet kirúgni, ha a munkadíj fe lől érdeklődnek, nekik nem ke bemutatkozni és velük lehet ord tani, hiszen ők a névtelen rabol katonák, parasztok és udvaronco Mint fiatalos doyenne-jük, a gy

Petheö Gyula

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 MÁJ 26

FUTÓSZALAG
Budapest

1021

Petheö Gyula grafika

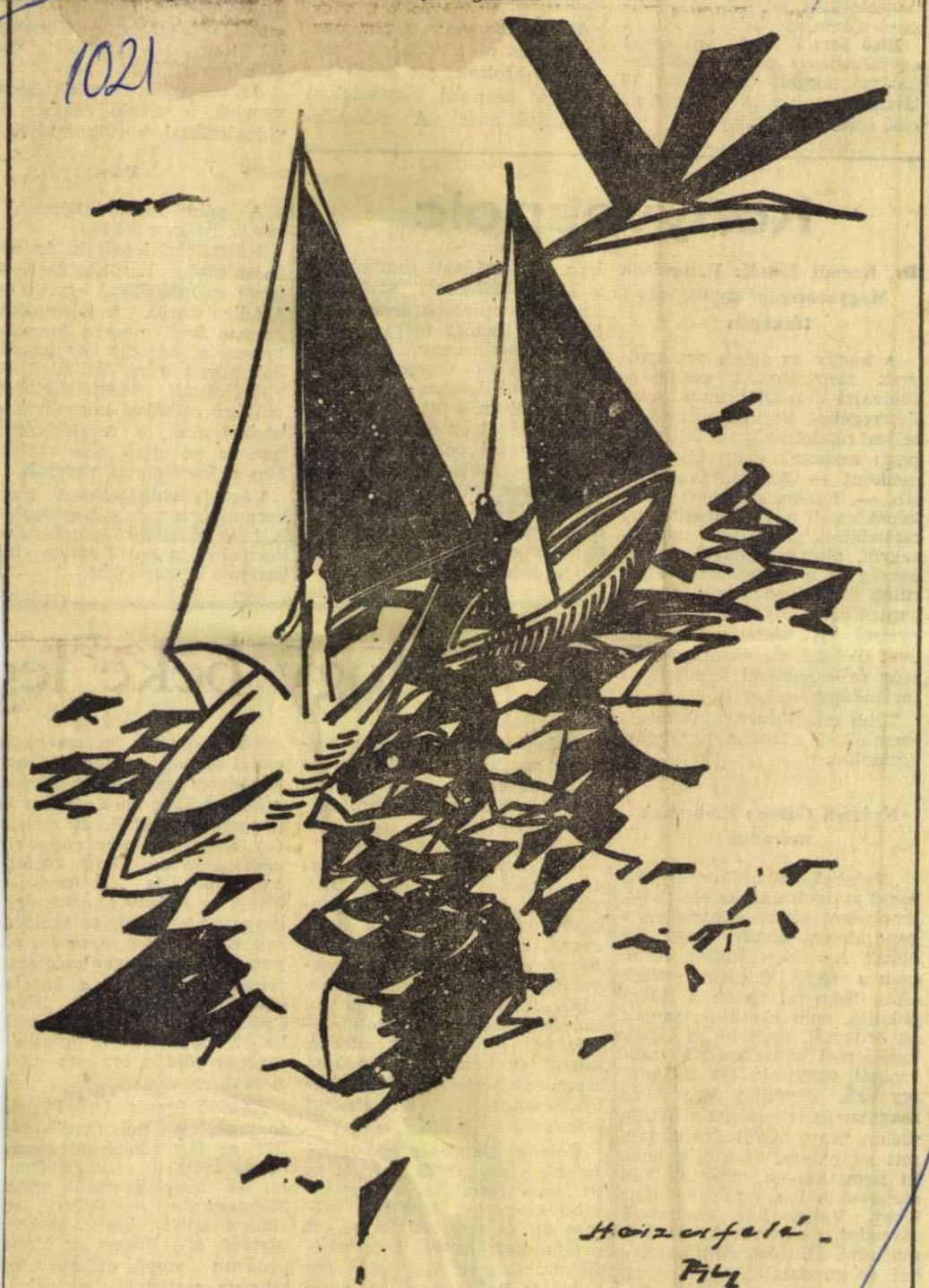

Jön a nyár?! — várjuk, ha késik is eljön. Kellemes üdülést minden dolgozónknak.

vagy 25 deka Cashmilon-fonal kettős szála. A munka 4-es horgolótűvel készül, a következő minta szerint:

Első sor: 3 láncszem és 1 egyráhajtásos pálca váltakozásával horgolt huroksor. (3 láncszem után 1 pálcával az első szembe öltünk.)

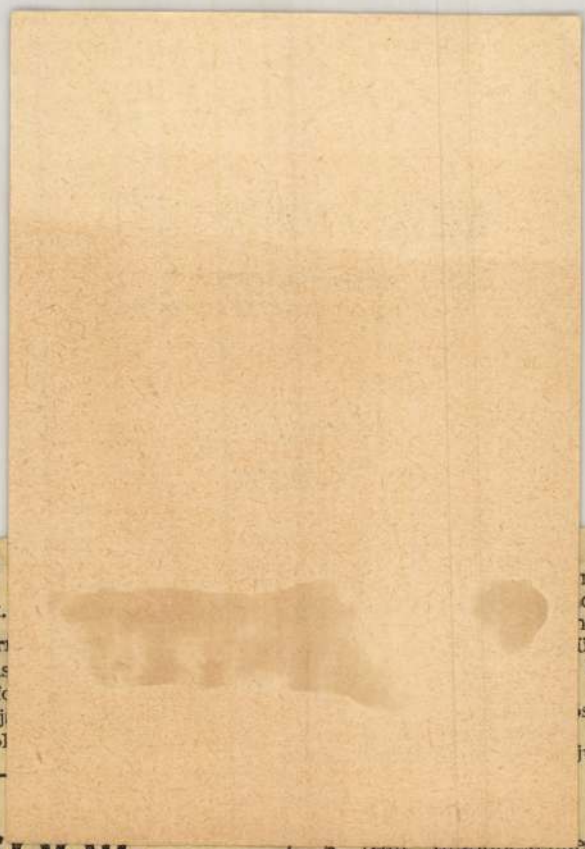

Könyvespolc

Dr. Kóródi József: Változások Magyarország gazdasági térképén

A könyv az egyes országrészek megváltozott gazdaságföldrajzi arculatát mutatja be. Lényegében az egész országot teljes részletességgel feltérképezi: nemcsak nagy tájegységenként — Alföld, Dunántúl stb. —, hanem megyénként is képet nyújt a végbement nagy társadalmi, gazdasági mozgásokról, átalakulásokról, a népesség és a foglalkoztatás területi átrendeződéséről, az urbanizálódás folyamatáról és tényeiről. Az elemzés huszonöt évet ölel fel, de vázolja az ország fejlesztésével kapcsolatos tervelképzeléseket is.

Több mint ötven illusztráció szemlélteti a mélyreható változásokat.

Nyárádi Gábor: Embernek maradni

„Valahol, valamikor el kell majd számolnunk az életekkel, amelyeket akarva-akaratlan a gondjainkra bíztak. Hogy ki előtt? Az isten tudja. Talán csak a saját lelkiismeretünk előtt. Nem mi tettük a földet pokollá, nem kértük a sarzsit az ördögtől, magunk is csak korbáccsal kényszerített rabszolgái vagyunk. De ha már így van, egyetlen becsületes magatartás lehetséges a katlan szélén. Nem elszaladni onnan, mit se bánva, ki hullik bele, ki nem, hanem megállni és megóvni a lezuhanástól, akit lehet. Vagyis hát embernek maradni, az emberek mellett maradni. „Bujdos Antal emlékei és gondolatai ezek — a szerző az ő sorsa révén a dokumentumregény eszközeivel mutatja be a második világháború zárófejezetének egyik jelentős, mindeddig irodalmunkban, sőt történeti munkákban is alig feldolgozott szakaszát, az 1944 szeptemberében Dél-Erdélybe betört magyar hadsereg támadásának, visszavonulásának és összeomlásának történetét. Számos ismeretlen dokumentum beiktatásával ad hiteles képet az eseményekről, az áldozatul odavetett csapatok felmorzsolódásának és elvérzésének tragikus folyamatáról, Aradtól Budapestig, s e háttér előtt bontja ki egy becsületes szándék vergődését és tettre érését.

minta lyuksor nélkül.

4 hurokkal kezdjük. Az e és az utolsó hurokba 3—3, letve szélpálcákkal együtt 4 pálca kerül. A három-lá szemes ívet nem a hurok hanem a második és harm dik hurok közé öltjük. 1 r vidpálcával. Megfelelő ho szúságú csíkokat horgolunk azokat alul, a nyakkivág ban és az ujjak alsó vona ban a kardigánra varrjuk.

Végül rövidpálcákkal me horgoljuk a gombláspántok A jobb oldaliba 8 gomblyuk készítünk, a bal oldalira fe varrjuk a gombokat.

Hogy béke leg

Sokminden köt engem Magyarországhoz. Azt lehet mondani, az életem is és a halálom is. Hiszen Magyarországon „temettek el". Igen-igen, ez valóban így történt.

1944 ősze. A Kárpátok nehéz harcai már mögöttünk vannak. Elértük az első magyar falvakat, mindenütt csend, az utcák néptelenek, a házak árvák. Göbbels propagandája megtette a maga hatását... A következő faluban már mosolyogva fogadtak bennünket, kijöttek az utcára, borral és kenyérrel kínáltak. Hamarosan egy kisebb magyar lovascsapat is csatlakozott hozzánk.

Valahol Debrecen közelében folyak a harcok és itt volt az én „temetésem' 'is... Egy kisebb csapattal, közöttük voltam én és egy rádiós is, azt a feladatot kaptuk, hogy akadályozzuk meg hitleristák támadását Debrecen ellen, amíg a mi fő erőink be nem vonulnak a városba. A rádiót egy géppuskasorozat ölte meg, engem pedig egy lövedék sebesített meg. Az egészségügy eknél tértem eszméletre, ma kórházba szállítottak. Társa a harc helyén csak a véres k penyemet találták és gond ták, hogy már nem vagyok élők sorában. Ezt közölt anyámmal is Asztrahánb Mivel az egészségügyiek eg csapattól a másikhoz szállít tak, nem tudtam hírt adni m gamról. De egyszer mégiscs feltűntem. Ebben a harcb való részvételemért Vör Csillag renddel tüntettek Lehet, hogy most is valahol magyar földön ott van az sírom?

Később Szentendrén állom soztunk, a háborúnak vé lett, az élet visszatért medr be és amiben csak tudtun mi is hozzájárultunk ahh Szentendrén működött e „kommunista klub". Soksz jártunk ide. Ebben az időb gyakran megfordultam e magyar családnál, akinek házában volt a rádióállom A család nevét sajnos ma m nem tudom, de arra emlé szem, hogy ebben a családb

RING – FÜGGETLEN KÖZÉLETI HETILAP

1992. maj. 27

A közép-európai művészet képviselője a Mississippi mellett

Pethö Béla előadása Oskar Kokoschkáról a régészeti és művészettörténeti társulatban

Érdekes élményt jelentett május elején Pethö Béla, vagy ahogyan az USA-ban írják: Bela Petheo előadása a Magyar Nemzeti Múzeum előadótermében. Pethö Béla 1956-ban Budapesten végezte el a művészettörténeti szakot az ELTE bölcsészkarán, s még ez év őszén, a forradalom kitörése után, a Kossuth téri mészárlás látványának hatására elhagyta az országot. Bécsben folytatta tovább tanulmányait az ottani Képzőművészeti Akadémia festő szakán. Már Pesten is ez a hivatás foglalkoztatta, és igen vonzotta Bernáth Aurél művészete, mint akkor sokakat, de nem sikerült bejutnia a Képzőművészeti Főiskolára. Az ötvenes évek végén került New York-ba, ahol, jóllehet, kemény fizikai munkával foglalkozott, megismerkedhetett az akkori új képzőművészeti hullámmal, az absztrakt expresszionizmussal, az új geometrikus törekvésekkel és a pop-arttal. Különös ellenállóképessége mutatkozott meg ezekkel szemben. Pethö Béla Bela Petheo-ként is közép-európai maradt anélkül, hogy kialakuló művészete konzervatív vonásokat mutatna. Chicagóban tanult tovább, majd egy iowai tanítóképzőben kezdett el tanítani. 1966 óta a Minnesotai Saint John's University tanára, majd vezetője.

Pethö Béla: Önarckép flaskóval. 1967. Plains Art Museum, Moorhead, MN

Művészete, melyből természetszerűleg nem hiányozhatnak teljesen új hazája szellemiségének jegyei sem, elsősorban még is Közép-Európához köti: tartózkodó lírája, alig érezhető szürrealizmusba hajló, látomásos természetfelfogása Bernáth Aurél és a posztnagybányaiak festészetével mutat rokonságot. Bécsi tanulmányainak eredményeit pedig megerősítette az a körülmény, hogy Minnesota környékén két, nem akármilyen közép-európai művész festett egy ideig, és műveiknek egy része meg is található ott: az osztrák Oskar Kokoschka és a német Max Beckmann. Pethö Béla így művészetének szelidebb magyar hagyományaiba az osztrák expresszionizmus mélylélektani vizsgálódásait és a német expresszív tárgyiasság szigorúbb látását is beleötvözte. „A közép festője a végletek korában" – ahogyan Pethö-t monográfusa, J. Gray Sweeney nevezi –, sajátos látásmódot fejlesztett ki: gyökereit nem tépte el, sőt gyakori európai útjai alkalmával még erősítette is. Itthon tartott előadása pedig azt bizonyítja, hogy nem hagyott fel a művészettörténeti vizsgálódással sem, mert felkutatta és feldolgozta Kokoshcka 1949 és 1957 között Minnesotában festett műveit, melyek főleg arcképek – és nemcsak kiállítást rendezett belőlük, hanem önálló kiadványt is jelentetett meg róluk. Kokoschka e késői, Amerikában készült művei az idős mester elfogulatlan emberlátásáról, felszabadult ecsetkezelésről tanúskodnak.

Köszönettel tartozunk itthoni megismertetésükért és régiónk kultúrájának ilyen odaadó ápolásáért.

aquarius

Erdély 1857. évi népszámlálása

A Központi Statisztikai Hivatal kötelességének tartja, hogy a rendelkezésre álló népszámlálások információs készletét közzétegye. Törekvésével nemcsak a tudományokat szolgálja, hanem az ország minden polgárát, aki szülőföldjének tüzetesebb megismerésére törekszik. Éppen ezért szükségesnek és hasznosnak ítélte publikálni

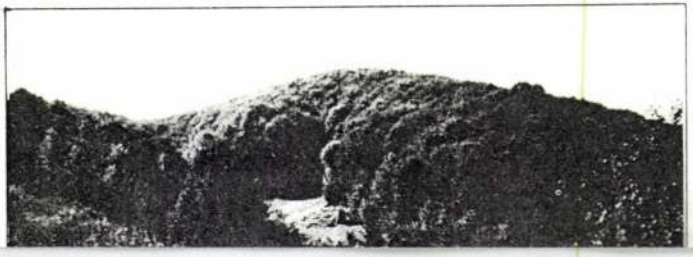

m, a
Ter-
gozók
pen a
függ
sok-
edné-
Azt
izleti'
alista
isszé-
meg-

való-
Egye-
lehet-
benne
olgoz-
egyéb
-gyár
benne
válna.

Ottó

m, alkalmazni és az innovációs folyamatba beáramoltatni ezeket az eredményeket.

dapest.

Pethő Attila

Pethő Attila rajza

Élet és Irodalom, Bp.

1978. AUGUSZTUS 12.

XXII. évf. 32. sz. 6. lap.

ültetendő. Az ilyen kritikai helyzetfelmérés ál-tárgyilagosságra, tehetetlenségre vezet, áttekinthetetlen hibajegyzéket eredményez. Semmi ki nem jön belőle. Elkeni a lényeget, intézkedésre nem vezet.

Így például nem ültethető a vádlottak padjára a vállalati vezető garnitúra. Hiszen gazdaságunk stabilitásának, tartásának, ellenálló-képességének alapja ma éppen a vállalati felsőszintű vezetők fantasztikus átállási rutinja, rafináltsága, rugalmassága, csodálatos munkabírása. A „túlontúl kipárnázott vezetői székek" elmélete elavult. A munkaerőhiány, az anyaghiány, a kooperációs gondok, az exportkötelezettségek, az importbeérkezések, a kényszerű nyereségdinamika stb. annyi napi gondot jelent, hogy bizony szinte másra már nincs is erejük. Egy újítás, egy találmány felbukkanászeres progresszív adó és a bérszínvonal-fék hatására erősen tompított, degresszív. Minden további nyereségrészből kevesebb marad a vállalatnál, mint az előzőből. Csupán egyetlen százalékkal lépje túl a vállalat a megengedhető bérszínvonalat, a hatalmas adóteher már megnyirbálja a fejlesztési alapját. Az átlagteljesítmények növekedése egy határon túl nem hozza létre a minimálisan hozzá tartozó béremelkedés adójának a fedezetét. A munkaerő nem tud szabaddá válni. A termelékenység az elképzelhető legdrágábban nő: hatalmas beruházásokkal. De ez csak az „élőmunka" termelékenysége, hiszen a drága berendezések alkalmazása sok helyen az önköltséget növeli, tehát a vállalati munka társadalmi termelékenységét rontja.

terme
rületé
ber
nak
ban,
rehoz
újítás
szívó

A
már
csupá
galma
sem
pések
sen.
lálni
sának
diktál
Azt
egy t
sa le
ségi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 AUG 12

ÉLET ÉS IRODALOM

Pethő Attila

1021

Pethő Attila rajza

1978. AUGUSZTUS 12.

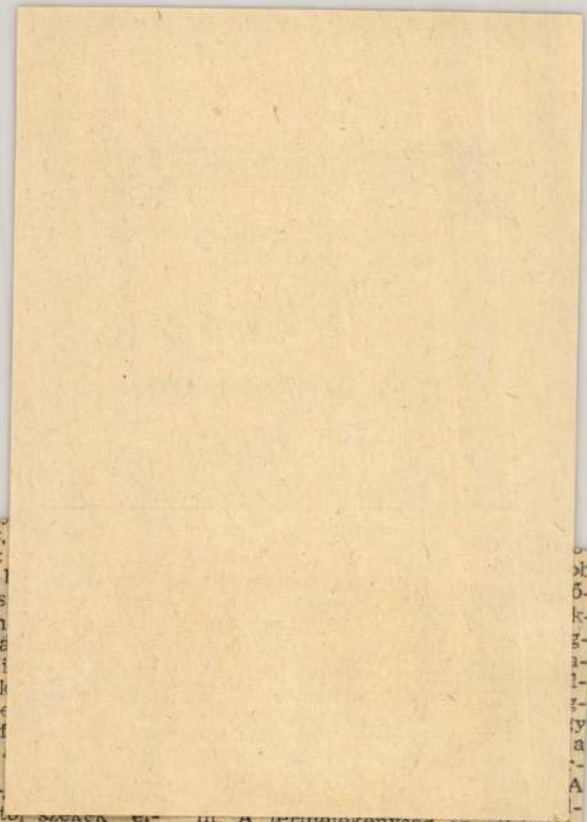

etlenségre vezet,
hibajegyzéket
nmi ki nem jön
yeget, intézkedés
gy például nem
llottak padjára a
ő garnitúra. Hi
ık stabilitásának
enálló-képességéne
en a vállalati f
ök fantasztikus
rafináltsága.
lálatos munkabír
kipárnázott vezet
ete elavult. A munkaerőhiány.
anyaghiány, a kooperációs gon-
, az exportkötelezettségek, az
ortbeérkezések, a kényszerű
reségdinamika stb. annyi napi
dot jelent, hogy bizony szinte
ra már nincs is erejük. Egy
ás, egy találmány felbukkaná-

ni. A területelkenység az elképzelhető legdrágábban nő: hatalmas beruházásokkal. De ez csak az „élőmunka" termelékenysége, hiszen a drága berendezések alkalmazása sok helyen az önköltséget növeli, tehát a vállalati munka társadalmi termelékenységét rontja.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JAN 24

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

Pethő János

MAGYAR HÍRLAP KULTORA

Műterem a konyha sarkában

Egy naiv mester kései virágzása

Hetvenöt esztendős *Pethő János* bácsi, de mindössze hét év telt el azóta, hogy első rajzait papírra vetette. S ez a késői hét év is elég volt ahhoz, hogy neve mellé odaírják a tiszteletteljes jelzőt: *mester*. A hosszú, vargabetűkkel és kaptatókkal szabdalt életút krónikájának utolsó lapjait már az egész országban ismerik a szakemberek. Művészeti életünk hivatalos közlönyei, albumai adták hírül: *Makón él egy öregember, aki a két világháború között felnőtté érett nemzedék ősehetségei közé tartozik, de alkotó művészete csak most, ilyen megkésve hozott virágot.*

Hanem hát hét esztendő igen kis töredéke a háromnegyedszázados életútnak. *Mit írt az élet a többi hatvannyolc lapra?* Ez jár az eszemben, ahogy bekopogtatok hozzá.

A menhelytől Ausztráliáig

Műterme: a konyha egyik sarka. Szobájának, egyszerű „kiállítócsarnokának" falán sűrűn sorakoznak képei. Vidám, élénk színeik *egy derűs, a világgal megbékélt ember érzésvilágát* tükrözik.

Várom a megszokott történetet, amelyet oly sok esetben hallottunk, olvastunk nevessé vált művészeinktől: „Már kisfiú koromban szerettem mintázgatni, kenyérből, agyagból készítettem figurákat. A házfalra, papírra, meg a porba rajzoltam mindenfélét."

De János bácsi emlékei nem így rendeződnek. Az uradalmi igáskocsis sokadik fia korán árvaságra jut. Menhelybe kerül, ahonnan „bérbe adják" és családtól családig vándorol. *Munka, verés, megaláztatás* — ebből áll a gyermekévek krónikája.

— Egyedül Mezőhegyesen volt egy parasztcsalád, amelynél én is az asztalhoz ülhettem. Ott emberszámba vettek. De egyebütt csak *„hé!"*, meg *„te, kölyök!"* voltam. A lelencélet akkor szűnt meg, amikor borbélyinasnak szegődtem. De ez se tartott soká. mert kitört az első világháború, és vittek a frontra. 1916-ban hadifogságba kerültem. 1923-ban szöktem meg *egy japán hajó* segítségével. Beálltam a legnehezebb munkára, szenet talicskáztam a kazánokhoz. Még *Ausztráliába* is eljutottam. Innen *Jaffába* hajóztunk. Akkoriban ott magyar missziós kirendeltség működött, és segítségükkel végre hazajutottam.

A bánya mélyén

— *És a rajzolás?*

— Eszembe se jutott. Ha meg jutott volna is, nem értem én rá arra. Hazatéresem után bányába mentem dolgozni. Pécsett, az István-aknán vágtam a szenet.

A festés, rajzolás ízére még negyvenévesen sem talált rá. Valahol mélyen benne szunnyadt ugyan a hajlam, a tehetség az alakformálásra, de *kezenyomát csak az évekig szorított csákányon vagy az omló szénfalon örökítette meg.* Mondják, aki egyszer igazán eljegyezte magát a tárnával, többé nem tud elszakadni tőle. János bácsi frigye is ilyennek indult. Részt vett a nagy széncsatákban, kellett a szén az országnak és ő tiszta szívvel dolgozott, nem gondolt egyébre.

Ahogy végigtekintek másfélszáz képén, mégis mindössze egyetlen olyat találok, amely a bánya emlékét idézi.

— Nem is festek többet róla. Szerettem én a bányát, két évtizedet töltöttem a mélyben. *Ő lett hűtlen hozzám, elárult, az életemre tört.* Ezért nem bocsátok meg neki. Tudja, én is ott voltam 1951-ben, amikor az a nagy robbanás történt. Éppen lefelé tartottam az aknán, amikor felrobbant egy töltet. Sok halottunk volt akkor. A csillék úgy összegyűrődtek, mint az újságpapír. Nekem a hasfalamat szakította fel egy borotvaéles széndarab. Megrokkantam. Máig is szorítókötést kell viselnem.

Hanem azért 1957-ben első volt azok között a nyugdíjasok között, akik felvették a szétszéledt fiatalok által eldobott szerszámot.

Még, János bácsi!

Aztán megcsendesült az élete, igazi nyugdíjas évek következtek. Betegeskedő feleségét helyettesítette az iparitanuló-iskolában. Kapus, pedellus, mindenes volt. Unalmában egyszer egy lovat rajzolt, és a tanár, aki meglátta, biztatta: *még!*

— Magam sem tudom, hogy tört ki ez rajtam — mondja. — Előbb rajzoltam, majd vízfestékkel, aztán olajjal festettem. Eljártam a makói képzőművész-szakkörbe is, de leginkább itthon, a konyhában pingáltam tele vásznakat, papírlapokat. Főleg emlékezetből. Mert emlékezet dolgában nem cserélnék senkivel. Amit egyszer jól megnézek, le is tudom rajzolni. Így festettem meg régi emlékeimet, *a paraszti életet, külföldi kikötőket, falusi házakat, erdei munkásokat, aratókat és sok-sok tájképet.* Némelyiket el kellett adnom, mert a kis nyugdíjból nem futja a drága festékre. Pedig most már úgy vagyok vele, hogy festenem *kell:*

Váratlanul éri a kérdés: *művésznek tartja-e magát?*

Eltűnődik. Végiggondol magában műveinek során. S hogy tíz képet kért tőle a *Magyar Nemzeti Galéria*, huszonhármat vittek el a *Népművelési Intézetbe*, négy képe függ a *helyi múzeumban*, másik négy meg a *tanács épületébe* került. Mindent összevet, amikor mondja:

— *Egyszerű ember vagyok én.*

Izmusokról, festészeti irányzatokról János bácsi mit sem tud. Mint ahogy arról sem, hogy ő is az úgynevezett népi ősehetségek közé tartozik, s azok között is egyéni hangot és minőséget képvisel. Sohasem látott Csontváryt, egyik-másik képén mégis naiv-szép rokonvonásokat lehet felfedezni. Úgy érzi, *elkésett már a tanulással*, nem akar más stílussal próbálkozni.

Így marad ő mindannyiunk egyszerű, kedves János bácsija. Nem „művész úr", — de ösztönös, őszinte, naiv mester, *akinek a képeit — pályatársaival együtt — szívesen látnánk közös kiállításon.*

Esztergomi László

RDETES

FELVESZÜNK

ANGOL vagy NÉMET NYELVŰ LEVELEZŐ,

EXPORT-IMPORT BONYOLÍTÓT

kb. 3 éves gyakorlattal, de lehet kezdő is.

GYORS-GÉPÍRÓT,

KÖZGAZDASÁGI TECHNIKUMOT VÉGZETT FIATALOKAT,

gyakorlott

BÉR-ELSZÁMOLÓT,

ÉPÍTÉSZ-TECHNIKUST

SZERKESZTŐI MUNKÁRA.

»Újpesti nagyvállalat 1069c jeligére az újpesti hirdetőbe.

Országos nagyvállalat keres közgazdasági technikumi végzettséggel fiatalt, munkaerőgazdálkodási munkakörbe. Önéletrajzot, fizetési igény megjelölésével »Építőipar 970c jeligére kérjük a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Budapest központjában levő műszeripari gyár

keres azonnali belépésre

MUNKÁSOKAT,

heti 44 órás munkaidő,

minden második szombat szabad:

ÁLTALÁNOS LAKATOS,

TMK GÉPLAKATOS,

TMK CSŐSZERELŐ,

MŰSZER-BÁDOGOS,

ESZTERGÁLYOS,

MARÓS,

ÁLTALÁNOS- és ELEKTRO-MŰSZERÉSZ,

FÉNYEZŐ-MÁZOLÓ,

KŐMŰVES,

KAZÁNFŰTŐK és KAZÁNHÁZI SEGÉD-MUNKÁSOK,

OFOTÉRT VÁLLALAT

keres

ÉRETTSÉGIZETT FIATALOKAT

adminisztratív munkakörbe,

GYORS- és GÉPÍRÓNŐKET,

pénztáros-adminisztrátorokat,

TAKARÍTÓKAT

délutáni műszakra.

Jelentkezés: Budapest, V., — Guszev u. 14. III. Munkaügy. Telefon: 315—399.

Fővárosi Papír- és Írószer Kisker. Váll. oladókat felvesz. **Jelentkezés:** Bp., VII., Wesselényi u. 6. félemelet.

Gyártmánytervezési osztályunkra

FELVESZÜNK:

1 fő

GÉPÉSZ-TECHNIKUST

önálló részlettervezői gyakorlattal,

1 fő

MŰSZAKI RAJZOLÓNŐT

gyakorlattal.

Jó kereseti lehetőség,

44 órás munkahét, kéthetenként szabad szombat.

MEKOFÉM Ktsz.

Budapest, VIII., Kőris u. 27. Telefon: 134—036.

FELVÉTELRE KERESÜNK

AZONNALRA,

MAGAS KERESETI LEHETŐSÉGGEL

FESTŐ-MÁZOLÓ SZAK-MUNKÁSOKAT,

valamint

BETANÍTOTT MUNKÁSOKAT.

Budapesti munkahely, kedvező munkakörülmény, szabad szombat —

RAKO MUNKÁS-

FELVESZÜNK.

Munkásszállás biztosítva,

heti 44 órás munkaidő,

Minden héten szabad szombat,

utazási költséget térítünk,

Kereseti lehetőség teljesítménybérben.

Jelentkezés: ÁLTALÁNOS ÉPÍTŐ, **Budapest, VI., Eötvös u. 19.** Szállítási osztály.

Kiemelt munkára, kiemelt teljesítménybérrel keresünk kubikusokat, kőműveseket, — ácsokat, burkolókat. — Szállást, étkezést, — munkaruhát biztosítunk. — Heti szabad szombat, 44 órás munkahét. — Jelentkezés: »Április 4c Ktsz. Budapest, VIII., Auróra u. 23. Munkaügy.

A FŐVÁROSI PATYOLAT VÁLLALAT

FELVÉTELRE KERES

FIÓKÜZLETI VÁLLALÓNŐT és TAKARÍTÓNŐT munkakörbe,

4 órás munkaidővel dolgozókat.

Jelentkezés: naponta 8—10 óráig VII. ker., Csengery u. 11. Fiókosztály.

BUDAPESTI VEGYIMŰVEK

FELVESZ:

KÖNYVELŐKET, forgalmi és anyagkönyvelési munkakörbe, A/4. és A/2. rotagépkezelőt, gyakorlott rotagépírónőt, kezdő és gyakorlott gyors- és gépírónőt, erőművi művezetőt.

Fizetés iskolai végzettség és gyakorlattól függően megegyezés szerint. 44 órás munkahét, havonta három szabad szombat.

Jelentkezés a munkaügyi osztályon, Budapest, IX., Kén u. 5.

VBKM Ganz Kapcsolók és Készülékek Gyára,

Budapest, X., Kőbányai út 41/c. (Népliget mellett)

KERES:

férfi és női betanított

felsőfokú nyomdaipari technikumi végzettséggel rendelkező

SZAKEMBERT

magasnyomó üzemi vagy ofszet üzemi gyakorlattal

KERESÜNK.

Részletes önéletrajzokat »Budapesti munkahely 501c jeligére kérjük a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Budapesti lakosú víz-, villanyszerelőket, burkolókat, TMK-lakatosokat, festőket keresünk budapesti állandó munkára. Heti szabad szombat, 44 órás munkahét. Szállást biztosítani nem tudunk. Jelentkezés: »Április 4c Ktsz. Budapest, VIII., Auróra u. 23. Munkaügy.

Ipari nagyvállalat

felvételre keres

több éves gyakorlattal,

széles áruismerettel rendelkező

ANYAG-BESZERZŐT.

Fizetés megegyezés szerint.

Erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Jelentkezéseket »Intézmény L. 24c jeligére az eddigi tevékenység leírásával a kiadóba kérjük leadni.

GÉPKOCSI-VEZETŐKET

gyakorlattal,

TAKARÍTÓNŐT

azonnalra

FELVESZ

NEON Ktsz. VI., Majakovszkij u. 16.

Pest környéki gyár

FELVÉTELRE KERES

ipari gyakorlattal rendelkező, belső ellenőrzésben is jártas

ÜGYVITELI SZERVEZŐT.

Jelentkezéseket részletes önéletrajz csatolásával **»Ügyvitelszervező 977c** jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe kérjük leadni. Az életrajz

MELLÉ TITKÁRNŐT és HÁLÓZATI ELLENŐRÖKET

FELVESZÜNK

»Jól képzett L. 336c jeligére a kiadóba.

Számviteli vezetőt keres országos hatáskörű szerv, több éves költségvetési gyakorlattal, önálló jóképességű munkaerő személyében. Jó fizetés, — korpótlék, részesedés, vasúti kedvezmény. — Válaszokat »Vérmező 1052c jeligére kérjük a Felszabadulás téri hirdetőbe.

TAKARÍTÓNŐKET, KOCSIKISÉRŐKET, TARGONCAVEZETŐKET

magas kereseti lehetőséggel,

továbbá

adminisztrátorokat

KERESÜNK.

Jelentkezés személyesen, VIII. ker., Illés u. 14. Munkaügyön.

Autóvillanyszerelő, — autószerelő és lakatos szakmunkásokat felveszünk, 44 órás munkahét. — Jelentkezés: FŐSPED Tehertaxi telep, Bp. XIV., Tatai út 5.

A Távközlési Kutató Intézet felvételre keres elektrotechnikus, — elektroműszerész, általános műszerész, — általános lakatos, — elektromosságban jártas szerkesztőket (gyenge áram), műszaki rajzolókat, gyors- és gépírónőket, anyag- és pénzügyi könyvelőket, férfi segédmunkásokat. A havidíjas bérezésen túl az intézet biztosít korpótlékot és 50 százalékos kedvezményes MÁV vasúti igazolványt, családtagok részére is. Jelentkezés az intézet személyzeti osztályán, Bp. II., Gábor Áron u. 65.

Gránit Csiszoló-korong és Kőedénygyár Bp. XIX., Padruss J. u. 2.

FELVÉTELRE KERESÜNK

gyakorlattal rendelkező, gép és célgépszerkesztésben járatos **gépészmérnököket, technikusokat és szerszámszerkesztőket.**

Fizetés megegyezés szerint, 2 hetenként szabad szombat.

Jelentkezés személyesen a személyzeti osztályon.

HANGSZER

ALÁÍRÓ-ÍV.

A M. KIR. HADTÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR ÉS MÚZEUM

az ősi szent alkotmány újjáéledésének első megnyilvánulását, a kormányzó választásának emlékét plakettben szándékozik megörökíteni. Az érmen a szenvedések által lesujtott magyar nemzet, mint megsebzett és bilincsekbe vert oroszlán, büszkén tekint a hármas halomra és a kettős keresztre, mintegy jelezve, hogy a reájuk helyezett gyászos koszorút onnan le fogja emelni. Körirata pedig, melynek magyar értelme:

»A kormányzóval és egyetértéssel a feltámadáshoz!«

a jövő programmját adja.

A korlátolt számban kibocsátandó plakettek a Hentzi-szobor anyagából készülnek, ami egyrészt a rajz szimbolikus értelmét, másrészt a plakett műbecsét fokozza. A plakett, melyet Pethely Gy. László hadnagy, iparművész tervezett, rendkívül finom kivitelben 1000 korona árban szerezhető meg a m. kir. Hadtörténelmi Levéltár és Múzeumtól (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4. Telefon: 106—76.) vagy az aláíró-ív vezetője útján, vagy közvetlenül.

A tiszta jövedelem egy része a hazánk függetlensége óta megalakult m. kir. Hadtörténelmi Levéltár és Múzeum fejlesztésére, másik része pedig a MOVE által a hadifogságban szenvedő katonáink hazaszállítására fordíttatik.

Kérjük az aláíró-ívet a legszélesebb körben köröztetni és kitöltés után a fenti címre közvetlenül visszaküldeni.

Budapest, 1920. március 1.

A m. kir. HADTÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR ÉS MÚZEUM FŐNÖKSÉGE.

Az jelvény mérete (átmérője) 36 m/m
Készült aranyból és ezüstből is.

(Gabcinyi János tábornok

Pethely Gy. László

ipasmunkás

Pontos lakcímem: Bpest, II., Batthyány-utca 41/b. (4. évi aug. 1. óta)

Életrajzi adatok.

Név Pethely Gy. László fővárosi iparis kolai tanár

Születési hely Budapest év 1892 hó ápr. 9. nap

Végzett művészeti tanulmányok 1 évig fővárosi iparrajziskolai utána pedig 5 évig Orsz. Iparművészeti főiskolai művészeti tanulmányok alapján nyertem diplomát

Mesterek Vasadi, Mátray, Balogh, Gyalus stb.

Tanulmányutak. Két izben Erdély, egyszer dunántúli vidék. 1914-ben és 1929-ben Olaszország: Velence, Bologna, Padua, Firenze, Ancona; 1930-ban Wien.

Elnyert dijak, kitüntetések stb. Nyolc országosan hirdetett pályázaton I. és II. dijat nyertem eddig.

Munkásságának iránya. (kisplasztikus, architektonikus, vagy monumental szobrász, érmész stb.)

Bár több jelvényt (mint amino az „Ostenburg", csapattiszti, vitézi jelvény és a kormányzói emlékérem) terveztem még nem tekinthető szakmámnak a kisplasztika, mert főleg kis grafikával foglalkozom legtöbbször.

Minden egyes emlékérem vagy plakett, leirását kérem külön-külön a következő adatok közlésével megszerkeszteni:

Méret? milyen a nagysága?

Öntött? vert? trébelt? vagy galvano-e?

Alakja? kerek, ovális, négyszögletes, vagy 5, 6 vagy 8 stb. szögletű, vagy szabálytalan alakú-e?

Anyaga? Arany, ezüst, bronz, ón, vagy gyps-e stb. és hány példányt készíttetett mindegyikből.

Egyoldalú vagy kétoldalú-e a plakett, vagy emlékérem?

Előlap.

A felirás teljes és pontos szövege, azzal, hogy körirat-e, vagy az érem vagy plakett alsó vagy felső részén, jobbra, balra, vagy a középen van-e, vizszintesen, vagy függőlegesen stb. Domború vagy mélyített-e az irás?

Az arcképnél, fej-e vagy mellkép? jobbra vagy balra, szembe, fél, vagy $^3/_4$ profilban jobbra vagy balra van-e ábrázolva az illető plakett vagy emlékérmen, holott a jobb vagy bal, az érmet szemlélő jobb, vagy bal oldalának megfelelően veendő, hajadon fő? szakáll? szemüveg? stb. Öltözet? Nőnél hajviselet?

Egyéb az emlékérmen, vagy plaketten foglalt díszítés, mint pl. babérlevél, alul vagy felül, drapéria?

Az emlékérem vagy plakett szegélye, gyöngykör, vagy sima, vagy egyszerű vonal, keret stb.?

Mesterjegy vagy teljes név, hol van? mesterjegynél milyen? és hol?

Hátlap.

A felirat teljes és pontos szövege, úgy mint az előlapnál.

A hátlapon foglalt allegorikus, vagy egyéb compositióknál az alakok leirása, férfi vagy nő? meztelen-e, lepellel borított, vagy más öltözetű? páncélos, álló, vagy ülő, fekvő, vagy térdeplő alakok fordulnak szóban, jobbra, balra, vagy szembe fordulva?

A fej födetlen-e vagy sisakos, fátyollal, vagy koronával stb. fedett?

Mely alak, jobb vagy balkezében mit tart? vagy tesz? Megjegyzendő, hogy a jobb kar vagy láb stb. az ábrázolt alak jobb keze, vagy jobb lábának megfelelően irandó le.

Több alaknál ezek száma, neme? Mi van az emlékérem közepén, bal vagy jobb oldalán, mi van elől, mi van a háttérben? alul vagy felül?

Babér, cser, vagy szöllőlevél, vagy buzakalász koszorú övezi-e a hátlapot?

Milyen a perem?

Van-e, hol és milyen mesterjegy?

M E G H I V Ó

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
tisztelettel meghívja Önt ülésére, amelynek témája:

PETHEŐ Béla:
/St. John's University, Collegeville/
Oskar Kokoschka Amerikában
A Minneapolis-i tartózkodás emlékei (1949-1957)

Az előadást 1992. május 4.-én, hétfőn 15^h -kor tartjuk
tartjuk a Magyar Nemzeti Múzeum tanácstermében (fsz.14.)

M E G H I V Ó

A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat
tisztelettel meghívja Önt ülésére, amelynek témája:

MRAVIK László:
A II. világháborút követő időben elhurcolt műkincsekről,
a múzeológus szemével

Az előadást követően kerül sor a Henszlmann díjak átadására.

Javaslattevők: Soproni Sándor és Szigethi Ágnes

Az ülés 1992. május 22-én, 1/2 11-kor kezdődik
a Magyar Nemzeti Múzeum tanácstermében (fsz.14.)

Hens. Dunaja. Buvárklub

Pethéo Béla mirtát

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

FUTÓSZALAG
Budapest

1970 AUG 4

Petheő Gyula

Lányoknak, asszonyoknak

1021

NYÁR

Petheő Gyula tusrajza

Érdekessége
a Szovjetunió

URAL — 100

Sok különleges klub van a világon és első pillantásra ezek közé sorolhatnánk azt is, amely idén alakult Szverdlovszkban, a műegyetemen. De csak első pillantásra. A klub tagjai az egyetem tanárai, orvosok és sport-szakemberek. A klub vezetője V. Dutov, a neves atléta elmondta: „Mindnyájunkat foglalkoztat az egyetem tanárainak, előadóinak egészségi állapota, az, hogyan őrizhetik meg munkaképességüket, egészségüket, hosszabbíthatják meg életüket. Naponta 10—15 perc futás — orvosi ellenőrzéssel — igen hasznos, mivel növeli a fizikai igénybevételt. S akik élni akarnak ezzel a módszerrel, azok tömörültek ebbe a klubba.

Foglalkozásain 30-tól 70 éves korig sok munkás és művész, pedagógus és adminisztrátor, háziasszony és egyetemi előadó, professzor egyaránt részt vesz. Minden héten pénteken összegyűlnek az Urali Műegyetem fedett tornacsarnokában, itt konzultálnak a klub orvosával, a következő heti tornagyakorlatokról.

Eleinte, szó, ami szó, a járókelők megmosolyogták a futópályán tréningruhában köröket rovó meglett, tekintélyes férfiakat, kiknek sapkájához az ellenőrző orvosok különleges antennákat erősítettek szívműködés és vérkeringés vizsgálásra. A furcsa klub e sajátosságokkal együtt, népszerűvé vált az urali városban.

TÖRPE HELIKOPTER

A Moszkvai Repülő Intézet hallgatói több érdekes helikoptertípust konstruáltak. Az egyik légi jármű súlya mindössze 52 kilogramm. A motort egy „Druzsba" típusú, benzinmeghajtású fűrészgépből kölcsönözték. A futóművet egy felfújható gumipárnával helyettesítették, a légcsavar lapátjait pedig üvegszerű műanyagból alakították ki. A minihelikopter hátizsákban is hordozható és néhány perc alatt összeszerelhető. A gép képcsőballonban. Az új konstkilométerre való szállítására alkalmas.

Egy másik, szintén a hallga-

A gyakorlatilag tetszőleges méretű és mindössze néhány centiméter vastag képcső különleges üveglemezekből áll, amelyeket száloptikai elemekből készítettek. A képcső élettartama gyakorlatilag korlátlan, mivel a kép előállításához nem szükséges luminescens bevonat, amely felfogja az elektronokat. Nincs szükség vákuum létrehozására sem a képcsőballonban. Az új konstrukció módot ad a televíziós készülékek jelentős szerkezeti egyszerűsítésére, élettartamuk és kompaktságuk növelésére. Újszerű lesz a fekete-fehér és a színes adások vételének megoldása is.

A LÉGZŐKÖZPONT ELEKTRONIKUS MODELLJE

Szovjet tudósok megalkották a légzőközpont elektronikus modelljét. Az egész berendezés egy kisebb dobozban elfér, és az emberi testen elhelyezett jeladókkal áll összeköttetésben. Ez a műszer természetesen nem helyettesítheti a vastüdőt, de nem is ez a fő feladata, hanem az, hogy megállapítsa a ki- és belégzés szükséges ritmikáját. Az elektronikus modellel hamarosan megkezdik a kísérleteket. A műszer hasznos lehet a légzőközpont bénulásos megbetegedéseknél, mérgezésnél, a klinikai halál beálltánál és így tovább.

SIKERESEN VIZSGÁZOTT A TU–154

Befejeződtek a TU—154 típusú új szovjet utasszállító repülőgép üzemi vizsgálatai, a gépet átadták a polgári légiforgalomnak.

A TU—154 teljesen automatikus irányítású, szárnyait az aerodinamikai tulajdonságokat javító legújabb eszközökkel szerelték fel. A repülőgép óránként körülbelül ezer kilométeres sebességgel halad — húsz tonnányi kereskedelmi árut is képes szállítani. A központi üzemanyagtartályok térfogata 5600 kilométeres leszállás nélküli repülést tesz lehetővé, de a kiegészítő tartályok igénybevételével ez a távolság

lyeget gyűjt, más pecázni megy. Felkel hajnali ötkor és kiül a folyópartra. Nekem különös hobbym van, alig merek beszélni róla. Nősülni szeretek. Igen! Bármilyen furcsán is hangzik, halálosan komoly ez nálam. Hogy idáig hányszor elégítettem ki káros szenvedélyemet? Sajnos, csak háromszor! Most e percben éppen szabad is vagyok, jövő szombaton lesz az esküvőm.

Mint a haldokló a halálos ágyán végiggondolja az életét, én is leültem, hogy számot vessek magammal. Egészen meghatódtam szomorú sorsomon.

Először, 19 éves koromban nősültem. Kellemetlen emlék, nem is szívesen emlékszem rá. Na, nem azért...! Évike, maga volt a megtestesült harmónia. Képzeljék el! Magas, szőke, kedves és szép! Emellett alkalmazkodó, okos, de nem nagyképű! Apró szépséghibája akadt: öt évvel öregebb volt, mint én. Ezt nem sokkal az esküvő előtt tudtam meg, sosem kérdeztem a korát. Bájos gyermek volt, szelid és tiszta. Esküdni mertem volna, hogy az első férfi vagyok az életében. Az esküvő után hetekig azon töprengtem, miért is lett a feleségem?

Néhány hónap múlva, egy este kedveskedve a fülembe súgja, hogy apa leszek. Szent ég! Ilyen fiatalon!... Meglepetésem nagyobb volt a büszkeségemnél. A boldogságunkba egy kis üröm vegyült, amikor hirtelen rosszul lett, és mentőért kellett szaladnom. Másnap reggel a klinikán apró pólyásbabát nyomnak a kezembe. — Útyüli, pütyüli, itt a kis Péterke! — gügyögi a nővérke kedvesen.

Nézem a kis bébit, lesem az arcvonásait. Korához képest egy kicsit nagynak találom. Számolgatom magamban, október, november, december... Nem stimmel! Itt valami nem

Csarnok magyar szemszögből

Összeszerelőcsarnok, Tatabánya

1

Emődi-Kiss Tamás

Általában a külföldi befektetők új üzemeik előterveit külföldön készíttetik, amiből szabvány- és más műszaki problémák adódnak, amikor az elképzelést az itthoni tervezők megpróbálják formába önteni. Az egyszerű adaptációk pedig gyakran hibáktól hemzsegnek. Az X.Y.Z. Építész Kft. által tervezett csarnok – az FCI francia–amerikai multinacionális számítástechnikai vállalat magyarországi összeszerelő üzeme – esetében az épületre vonatkozóan a cég nem hozott saját standard megoldásokat, sem előtervet. A vázlattervvel indult a tervezés, egy elég száraz megoldás három variációjával, amelyek között lényegében az adminisztrációs és szociális részt illetően volt csak különbség. A gyártócsarnok a későbbiek során gyakorlatilag változatlan maradt, az irodai-öltöző blokk a korábbi emeletes tömeg helyett nagyobb alapterületűvé, földszintessé vált. A megépült végső verzió alaprajzi kialakításában, téralakításában és telepítési finomságában a vázlattervhez képest jelentősen gazdagodott – pedig többnyire ennek fordítottja zajlik. Igaz, a főhomlokzat vesztett kicsit házszerűségéből a dobozszerűség javára, és a belső elrendezés humanizmusával kissé ellentétbe sodródott azzal, hogy a nyílások és zárt felületek két pólusra, két felülettömbre koncentráltan helyezkednek el. Hozzájárul ehhez az, hogy a bejárat a rövid homlokzat közepéről a hosszú sarkához került – beruházói igény szerint.

Megrendelő:
W. E. T. Magyarország Kft.
Építész:
Pethő László, Földes László (GEON Építész Stúdió és Mérnöki Iroda Kft.)
Munkatársak:
Bukta Csaba, Fülöp Veronika, Klimaj Lívia, Schiller Ádám
Tartószerkezet:
Szabó Ottó (Plan 31 Kft.), Szőnyi László (GEON Kft.)
Épületszerkezeti konzulens:
Becker Gábor

Épületgépészet:
Oltvai András, Lengyel Zsolt, Oltvai Tamás (Oltvai Gépész Stúdió)
Környezetrendezés:
Bogner Zsuzsa
Generálkivitelező:
Weinberg '93 Kft.
(Kalocsai Sándor, Lovas Róbert)

Fotó: Häider Andrea, Máté Gábor (31. oldal)

tebb a kezünk között lévő anyag, annál fejlettebb szellemi minőségek lesznek általa megtapasztalhatók. A tervezők visszatértek például az elsődleges szerkezeteknél az előregyártás, illetve a másodlagos szerkezeteknél a szerelés legjobb hagyományaihoz, mai szerkezetekkel, naprakész anyagokkal és szereléstechnológiákkal. Az épületgépészet igen magas színvonalú. Az utca felőli üveghártya és az irodasorokat határoló külső üvegfal közötti puffer-zóna a használt hűtött és fűtött levegő-visszatáplálásokkal energiatakarékos, akusztikailag is kiváló megoldás. Végül fontosnak érzem, hogy beszéljünk a megrendelőkről. Azért van a többes szám, mert az alkotók elbeszéléséből tudom, hogy a német céget képviselő magyar és német igazgatók igen jól közvetítették az igényeket és adatokat. Megfelelő közvetítői szerep nélkül pedig „nem jön össze" színvonalas építészet. A participáció azt jelenti, hogy a megrendelő részt vesz a tervezés folyamatában, ugyanakkor az építésznek nem kell engednie értékrendjéből. Az építész – közte és a közvetítő között kialakultteljesen új, elfogadó magatartásforma eredményeként – képes kezelni és értelmezni a közvetítő által szolgáltatott adatokat. Jelen feladatnál az együttműködés mintaszerű, az adatokra való tervezés pedig mind a két részről módszertanilag tudatos hozzáállás volt.

4

1. Keresztmetszet

2. A passzázs terét közlekedőhidak és lépcsők teszik mozgalmassá

3. A passzázsból a bejárat felé tekintve baloldalt a térbe nyúló reprezentatív tárgyalókba látni

4. A fejlesztőirodák klímahomlokzatának részlete

5. A déli homlokzat meghatározó elemei a klímafal és a lamellás árnyékolók

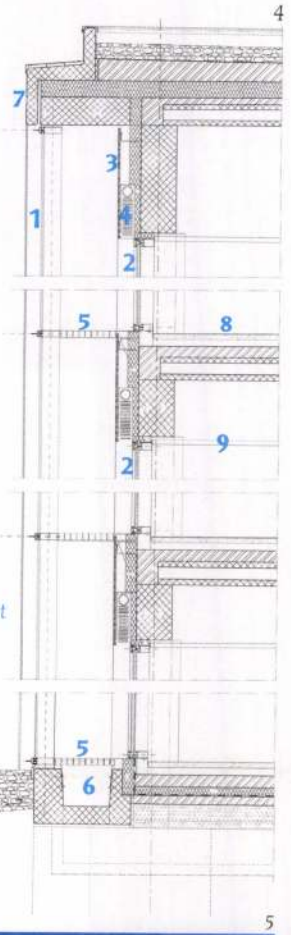

1. Külső egyrétegű edzett üveg héj
2. Belső hőszigetelő üvegfal
3. Nyír rétegelt lemez homlokzatburkolat
4. Perforált fémlamellás árnyékoló
5. Szervizjárda
6. Légtechnikai akna
7. Nyersbeton homlokzatburkolat
8. Álpadló
9. Álmennyezet

5

1. Passzázs
2. Bútorraktár
3. Tárgyaló
4. Irodák
5. Raktár
6. Gyártócsarnok
7. Régi épület

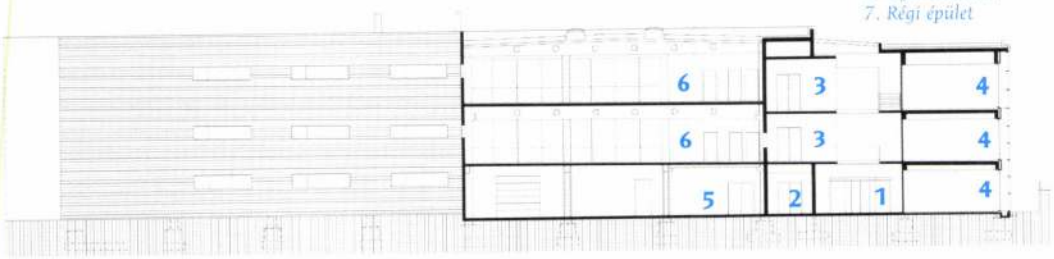

1

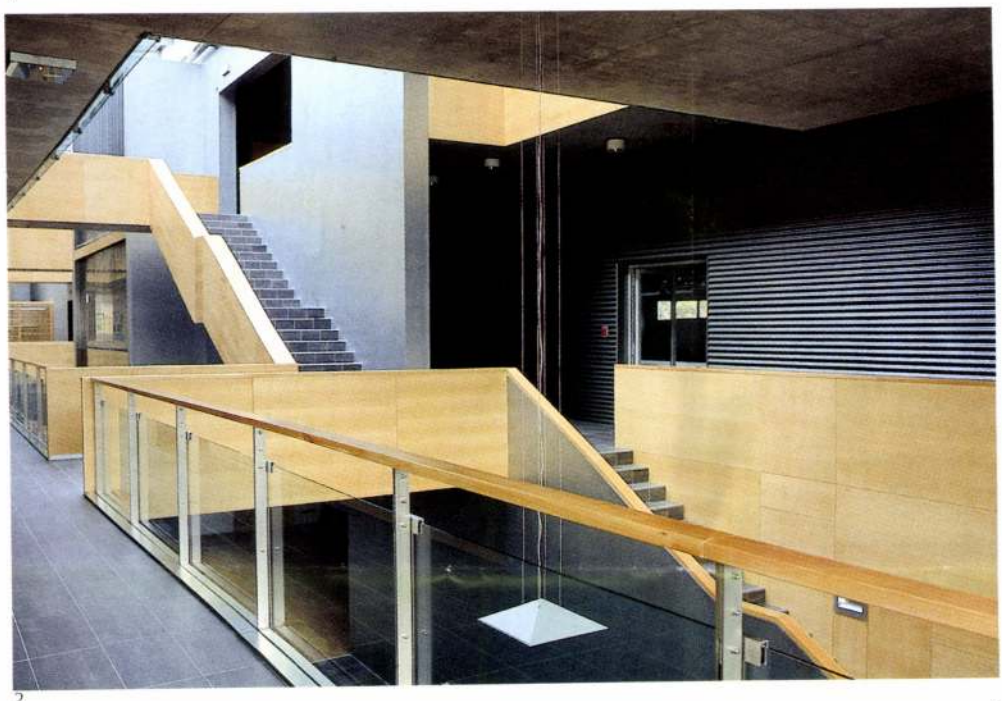

2

3

A nyaktag nélküli fejépület hosszsávos elrendezésű. A külső sávban az irodák vannak, mert ott a legtöbb a fény, a középső sáv a közlekedésé, illetve a reprezentációé, a belső pedig a kiszolgálózóna, amely aztán csatlakozik a gyártó-fejlesztő zónához. A középső zóna, a három szint magas aula a térben álló hídjaival és dobozolásaival nagyon szépen szerkesztett tér, a belépés pillanatában már lenyűgöző hatású. Anyaghasználatában is tiszta, elegáns. Az elegancia szintén olyan fogalom, amelyet mester-lánc hagyományoz át generációról generációra, Laubertől Plesz Antalon át a fiatalabb mesterekig. Az épület legyen elegáns, de nem kiöltözött, és nem kell mindig mindent a kirakatba rakni. Az építészet nem kirakatrendezés – mondja Plesz Antal. Ehhez azt tenném hozzá, hogy még az is megbocsátható, ha – magyar módra – kissé hanyagok vagyunk, de az elegancia, a tartás fontos. Nem a nyugat-európai szabványok átvétele hozza vissza az eleganciát, a kérdés fogalmi fel- vagy leépülés kérdése. Egeraaték lemázoltatták például a kissé foltos vasbeton felületeket a Dózsa György úti épületükön, de ettől a ház – állítom – nem lett elegánsabb. A Pethő–Földes ház úgy elegáns, hogy nincs „kiglancolva", és mint ilyen, mintaértékű. Az anyagállapotokat meghatározó paramétereket tekintve pedig a harmónia, az egyensúly van jelen. A szürkék különböző árnyalataiban megjelenő kő-, fém-, illetve kezelt-vakolt felületek nagyobbak, mint a natúr fa fal és padlóburkolatok felületei, így a fülledtség érzetét elkerülendő az anyaghasználat az épület pszichikai funkciójának megfelelő kissé hűvösebb karaktert eredményez. Az üvegek ebben a felállásban az anyagtalanná válásnak, az átláthatóságnak és a helyenként megjelenő feloldódásnak szándékát fejezik ki. Az anyagok, szerkezetek egyébként a ma Magyarországon használatos legmagasabb technológiai színvonalon jelennek meg. Ez helyes, mert fontos az anyagra irányuló tudatosság, hiszen minél fejlet-

1. Portaépület
2. Háromszintes gyártócsarnok
3. Raktárépület
4. Üzemépület
5. Régi üzemépület
6. Régi irodaépület
7. Kutató- és fejlesztőcsarnok

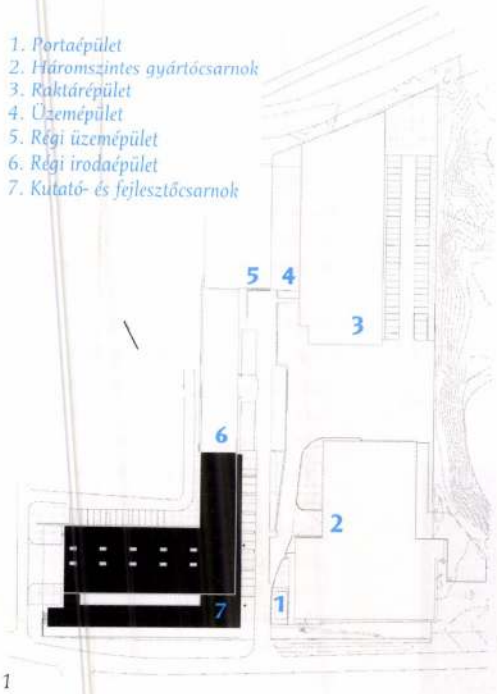

1

1. Helyszínrajz
2. Összkép a főbejárat felől – modern gyártócsarnok, útszéli Krisztus és a „magyar ugar"
3. Keleti (udvari) homlokzat. A földszinten, az árkádok mögött szociális blokk és raktár, a fenti két szinten gyártócsarnok húzódik
4. Alaprajz

2

Kapy Jenő

Annak, hogy én írom ezt a recenziót, több oka is van. A közelmúltban a mesteriskolát és vándoriskolát végzett volt Ybl-mesterképzősök szerveztek egy vándorkiállítást, amely – mondhatjuk – járja az országot, és talán legerősebb anyaga Pethő Lászlóé, aki ennek az épületnek terveivel, illetve makettjével szerepel. A másik ok az, hogy ipari épületről van szó, és mint ilyenről, kifejezetten van mondanivalóm.

Az épület alaprajzi rendszere a legjobb Iparterv-hagyományokat mintegy követve, a legtisztább zóna-elvet eleveníti fel. A 70-es évek posztmodernje elsöpörte a zoningot, a városépítészetben talán joggal, de az ipari építészetben – én ezt mindig mondom hallgatóimnak – meg kell maradjon. Az ipari építészet nem tud analógiákban, ráerőltetett eszmékben gondolkodni, itt a rációnak és a logikus gondolkodásnak mindig is helye lesz. Az Iparterv legendás építészeitől annak idején azt lehetett megtanulni, hogy a logika érzék, adottság. Fejleszthető ugyan, de készen kapjuk. Ha valamit logikusnak találunk, azt sokszor nem is levezetjük, hanem érezzük mint egy iránytű, és jelen építészet alkotói is tudják ezt.

3

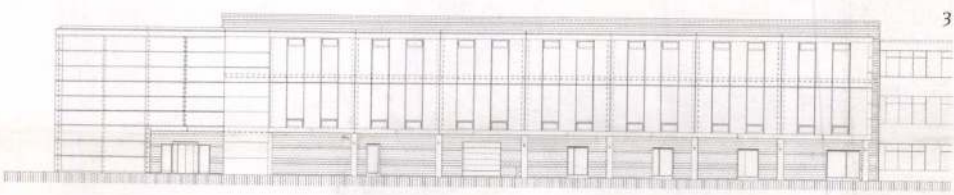

4

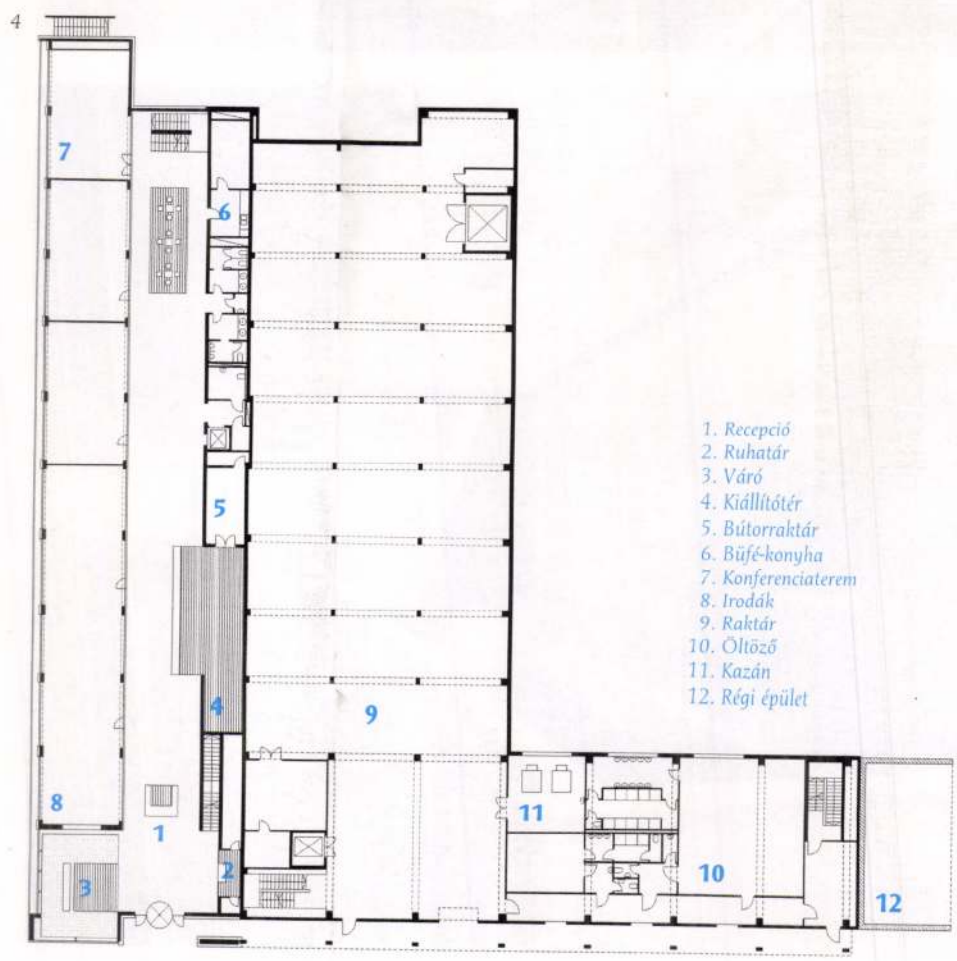

1. Recepció
2. Ruhatár
3. Váró
4. Kiállítótér
5. Bútorraktár
6. Büfé-konyha
7. Konferenciaterem
8. Irodák
9. Raktár
10. Öltöző
11. Kazán
12. Régi épület

Pethő László

Pethes Dávid

metszete Magyar Ország térképe 1805

QRSTUÚÜŰXYZJVW

Cicero Vers

AÁBCDEÉFGHIÍKLMNOÓÖŐPQRS
TUÚÜŰXYZJVW

Garmond Vers

AÁBCDEÉFGHIÍKLMNOÓÖŐPQRSTUÚÜŰ
XYZJVW

Petit Vers

AÁBCDEÉFGHIÍKLMNOÓÖŐPQRSTUÚÜŰXYZJVW

Colonell Vers

AÁBCDEÉFGHIÍKLMNOÓÖŐPQRSTUÚÜŰXYZJVW

... az Otzcán. ... äcfüüix

A szirtok s a hegyek' fellegi bértzei ... öpúüüw

Elmállott hamuvá válnak: az ősz idő 123456789

Mindent fékje után ragad: §+()?!:;..

Petit Antiqua

Eldülnek Babilon' tornyai s nem lelik äcfüühlóö

Gyémánt jármokat a büszke tirannusok, öpúüxvw

A' nagy Várakat és kis Birodalmakat 123456789

Vastag rosda emészti meg §+(-)?!:;..

Colonell Antiqua

Nintsének e' zubogó tsermely' morgásai, Thyrsis! äcfüüöq

Olly szomorók, mint a' te szavad nem folynak előttem xxw

Ollyan kellemesen ezek a' völgyünkbe keresztül 123456789

Kigyódzó patakok. Nyájink, lémjekre alusznak §+-§!:;..

Pethes Dávid

42

Pethy Mária üvegképfestő

PETHY MÁRIA budapesti iparművésznő nagysikerű kiállítást rendezett a párizsi Ikebana Galériában. A közép-európai üvegképfestészet hagyományait feleleventő kiállítást, amelyet dr. Borha Zoltán, a párizsi Magyar Intézet igazgatója nyitott meg, két hét alatt nagyon sokan tekintették meg.

Magyar Hírlap, 1985. V. 22

Pethy Mária iparművész

PETHY MÁRIA budapesti iparművésznő üvegkép- és kerámiakiállítása május 2-től látható a párizsi Ikebana Galériában. A május 17-ig tartó tárlatot dr. Borha Zoltán, a párizsi Magyar Intézet igazgatója nyitja meg.

Népszabadság, 1985. IV. 30.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pethő Valéria

1973 SEP 27

Magyar Hírlap

mezésügyi miniszter első helyettese.

HÁROM MŰKEDVELŐ KÉPZŐMŰVÉSZ, Pethő Valéria, Fábián Nóra és Gyenei Judit kiállítása nyílik szombaton délután fél 6 órakor a Józsefvárosi Művelődési Ház kiállítóhelyiségében.

1021

...FIGYELTA NÉRI

1970 AUG -1
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

LŐ:

ecibelbe

an valaki leengedett
zajt hallotta. Később
zott a nyitott erkély-
sebben. A kocsi elhú-
cában, az erkély alatt.
or, Wartburg — gon-
ban fekve. Felesége a
A vékony téglafala-
kádba zuhogó víz. A
lták a rádiót. Az er-
vetés kúszott a szo-

padon ülnek — gon-

a fürdőszobából. Ar-
tejkrémmel, felkapott
isasztaláról, felkattin-
olvasólámpát. Abban
eloltotta a sajátját.
ldig a kezében szoron-
ott — a földre dobta.
sent a rekamié, ahogy
int autóberregés verő-
ől. A kocsi a szomszéd
atták, csikordult a ké-

- gondolta Tímár.
n lesültünk — mondta

göm, hogy fogsz éjjel
szett egy nő. Becsap-
Egyszer. Kétszer. Va-

a kezében lóbálja —
Biztosan a Balatonon
káromkodott, csak úgy
lódott a diványról. Há-
lőköpenyét, kisétált az
dos kapualjba épp ak-
lkswagen-tulajdonosok.
t és bambusznádat szo-

a fejét és a kurta ut-
nézett. Aztán az erké-
ló, ritkás akácfákat bá-
g se rezdült. Az utca
ik fényében, mozdulat-
a színházi díszletek let-

be végre az erkélyaj-
götte a felesége hangja.
lt, meg se mozdult.

n — mondta Tímár
afordult volna.
szemben, a túloldalon
ikordult. Férfi lépett az
szaszólt az ajtóban álló
őteljesen vágta cipősar-

később az elhagyott ut-
ásik férfi. Óvakodva,
cipőtalpa. Megállt az
pogott. Az ajtó, olaj
gcsikordult. Bement. Tí-
át.
az előbb, hogy csukd
- csattant mögötte a fe-
gy?
n mozdult. Nekidőlt az
ezével a korlátot ütö-
bolt ujjaival a vason.
szembeni üzletlakás aj-

be, te csibész — kiabált
meglökte a férfit.
va — szisszent vissza a
d, nem tudom, hogy ma

ák tövében húzódó vi-
pött és csak annyit
va.
ajtót. Tímár nem moz-
dobolt tovább a korlá-
erelt a vason: rezdület-
utca fölé feszített lám-
dó férfi betonon csúsz-

Lovaskocsi fordult nyekeregve az utcába. Alig haladt néhány métert, a ló megállt. Hangosan fújtatott, remegtek a lábai. A kocsis, háta fölött csattogtatta az ostorát, rekedten, sziszegve káromkodott.

Az ostor nem ért a lóhoz, csak fölötte rebbent, közvetlen a füle mellett. A ló nem mozdult. Csak állt, fújtatott, remegett. A kocsis leugrott a bakról, megigazította a hámot. Már nem káromkodott. Csak a ló fújtatását lehetett hallani.

Tímár mögött megreccsent az erkélyajtó, a felesége kinyitotta.

— Gyere be — mondta az asszony.

A férfi nem válaszolt. Az asszony visszament a rekamiéjához.

A ló összerogyott alig pár méternyire a Tímárék erkélye alatti akácfától. Csak a hám tartotta. — Bélcsavarodása van biztosan — gondolta Tímár.

Mögötte a szobában hirtelen berrent az ébresztőóra. Az asszony bőrödjében volt. Oda csomagolta be a veszekedésük közben.

Az óra csörgött, a kocsis megint hangosan káromkodott. Valamelyik erkély felől élesen csattant néhány elektromos gitár. Valaki maximális hangerőre állította a rádióját. De lehet, hogy magnetofon volt.

Tímár bement a lakásba, kinyitotta a bőröndöt és lenyomta az óra kis fémpöckét. A csörgés megszakadt. A kocsis is elhallgatott. A gitárok is elhallgattak.

Tímár leült az íróasztalához. Kattanás: kislámpafény. Papírok zizzenése, aztán írógép kopogás. Mögötte a félhomályos szobában hangos sóhajtozás, rekamiérecscsenés.

— Csukjuk be az erkélyajtót, ha csörömpöl azzal a vacakkal — kívülről hallatszott, az utcáról. A szemközti házak valamelyik földszinti ablakából. Talán az üzletlakásból

Irógépkattogás tovább.

— Azt mondták, csukd be az erkélyajtót. Ha velem nem törődsz, legalább törődj másokkal.

Már nem figyelt a feleségére.

— Maga barom, ne zörögjön éjjel azzal a szarral! — Ez már ordítás volt. A szomszédos ház erkélye felől csattant. — Talán a Volkswagen-tulajdonosok — gondolta Tímár. Kis asztalt tett az erkélyre, felkapta az írógépet, kivitte, ott kopogott tovább.

A kocsis csendesen ült a járdaszélén, előtte a ló, keresztbe nyúlva az úttesten.

Ablakok csikordultak, felesége becsapta az erkélyajtót.

A kocsis lassan felemelte lehorgasztott fejét, ránézett, fel az erkélyre.

— Maga szerencsétlen, azt mondtam, hagyja abba ezt a csörömpölést — vágott Tímár felé a szitok a szomszédos erkély felől.

— Mások alszanak — csipogott egy nő a szemközti erkélyről.

Tímár felállt, odalépett az erkélykorláthoz és leszólt a kocsisnak:

— Magát nem zavarja, ha itt kopogok?

— Gúnyolódni tetszik velem? — kérdezte a kocsis nagyon halkan.

— Szó sincs róla — mondta Tímár. — De ha magát zavarja, abbahagyom.

— Tőlem azt csinál az úr, amit akar. Látja, mi van itten velem.

— Segíthetek magának valamit?

— Ha csak le nem jön az úr virraszta-

Pethő Tibor

1021

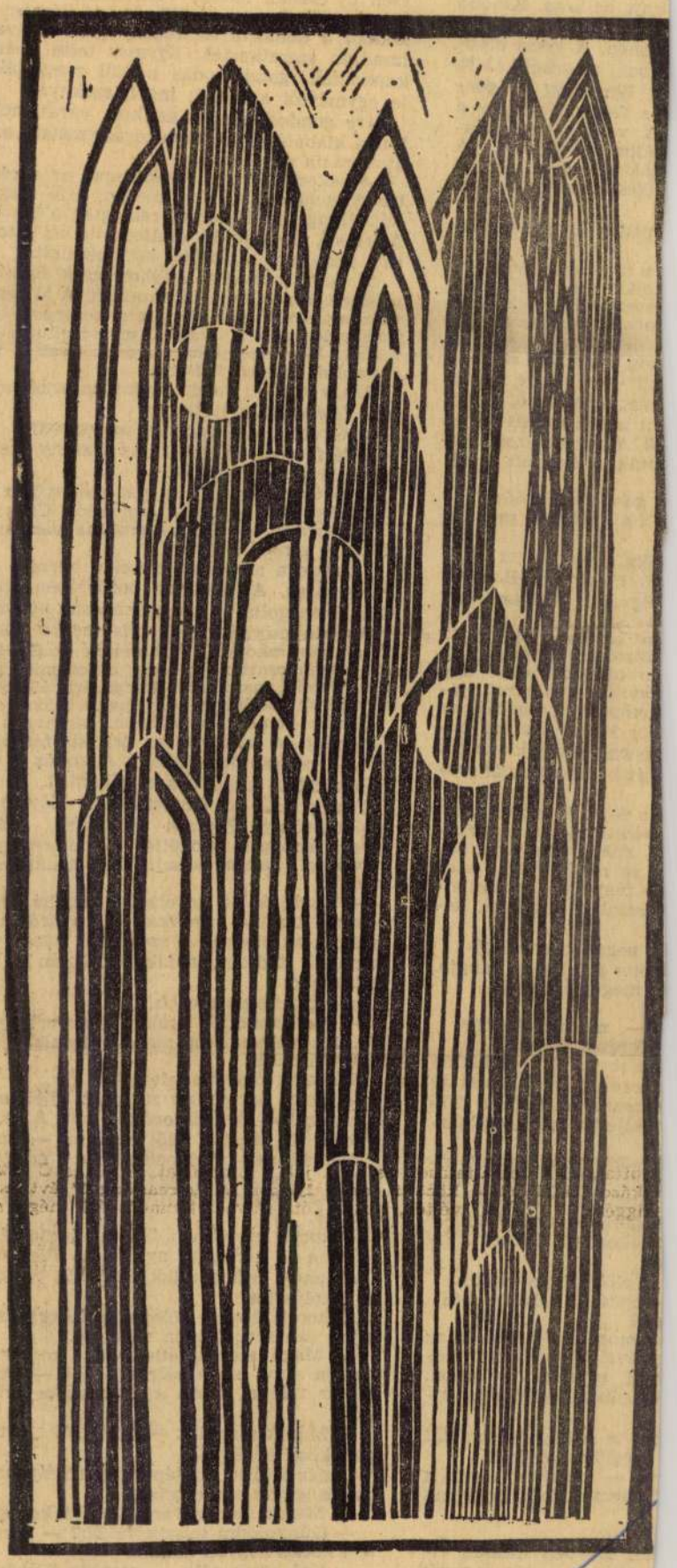

Pethő Tibor: Gótika

Pethes Endre, építész (TTI)
Általános Művelődési Központ, Kunszentmiklós.
Távlati kép. [repr.]

Magyar Építőművészet, 1987.3., 49-old.

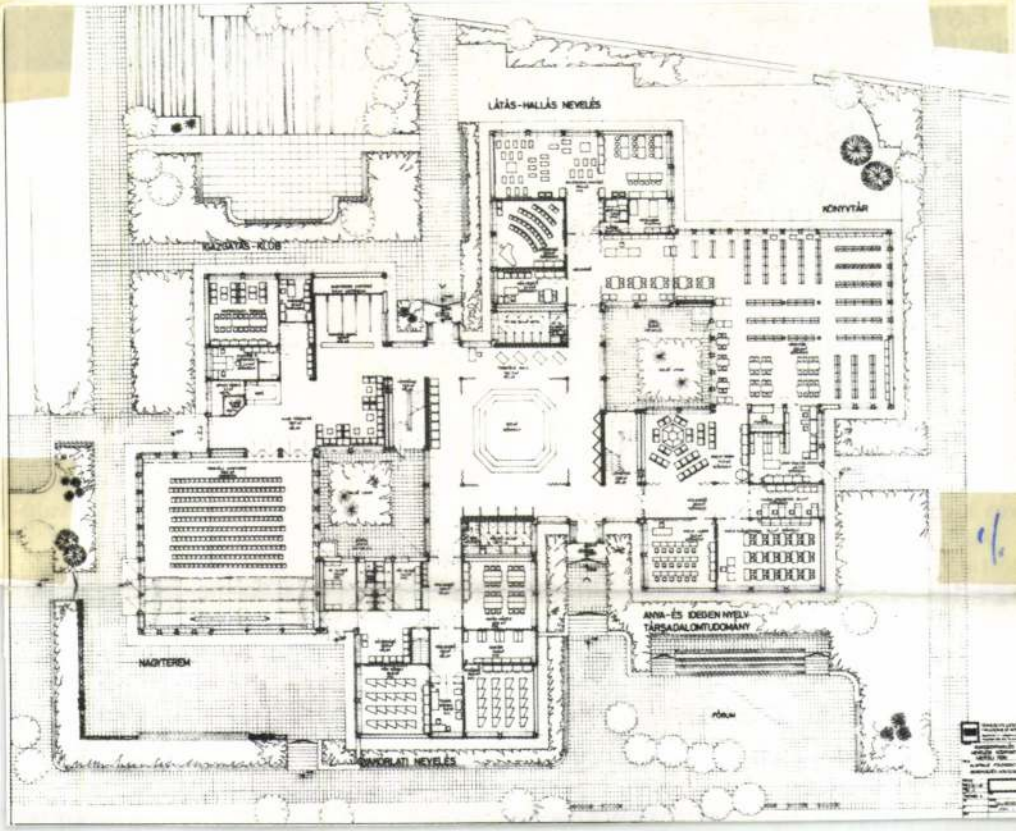

uk. Az építtetői érdeklődés lehetővé tette, ogy számtalan tervezési fázisban megvi- assuk a tervet az iskolai testülettel, vala- int a klubbizottság demokratikus fóru- ain is. Ezeknél a vitáknál (melyek időtar- amát egyébként igen hatékonyan korlá- ozták) az építtető iránt érzett udvariasság s természetesen az építtetői megértés is ükségessé tette, hogy modellek segítsé-

reiodott.

Ezekkel az eszközökkel a tervezési stádiumban már könnyűszerrel lehetett „eladni" az épületet. Hasznos volt az eljárás számunkra is, mert a terek modellszintű megépítésével azok megvizsgálhatókká váltak, s tanulságaik visszaépültek az építészeti tervekbe.

Az épület épül, az építtetői érdeklődés

Pethes Endre, építész. TTI 2.) folytatás

Kísérleti nevelési központ – Budapest-Pesterzsébet – 1969.
Építész: Jeney Lajos, munkatárs: Pethes Endre,
megjelent a Magyar Építőművészet 1971/6 számában.

[2] Kísérleti nevelési központ — Budapest-Pesterzsébet — 1968. Építész: Jeney Lajos, munkatárs: Pethes Endre. Megjelent a Magyar Építőművészet 1971/6 számában.

Magyar Építőművészet, 1986, 2. 24-old,

Pethő Vali

Pethő Vali: Kalapos nő. Typographia Budapest 1930 nov. 1-t

rszág kiadóvala-
k be legszebb ki-
összesen 800
iri két aranyérmet
egyiket a moszk-
kiadó nyerte a
rosról készült al-
násikat a kanadai
n & Company a
című könyvért.

ppal határidő előtt
új szolnoki nyom-
ır az egyemeletes
götte a Zagyva felé
munkacsarnok ké-
augusztusban kez-
j szolnoki nyomda
ıyira jól dolgoztak,
zelmúlt napokban
dosítást készítet-
z eredeti határidő-
ıgusztusára, hanem
elsejére átadják az
gépek szerelésére.

a szocialista címet.
gyei Nyomdában a
ején megalakult, s
ievet felvett brigád
st tartott. A válla-
töszöntötte a kollek-
az alkalomból, hogy
feladatok teljesíté-
erte a szocialista cí-
omda igazgatóságá-
pénzjutalmat együt-
ulásra költik.

ılométer hosszúságú
g szükséges naponta
unántúli Napló meg-
éhez. A napilap, 15
ág, 12-féle folyóirat,
kereskedelmi és ügy-
mtatvány, meghívók,
borcímkék, ex-libri-
átok és könyvek elő-
z csaknem 2 ezer ton-
t használ fel az idén
Szikra Nyomda.

szlovákiai sajtótermékek ki-
lítását. A látogatók több mi
300 újságot és folyóiratot
kinthettek meg. Magyarorszá
ra évente 750 ezer szlováki
újságot és folyóiratot szállít
nak.

Országos szb-titkári tanác-
kozást tartottak október 17-é
a Lapkiadó Vállalat szerkes
tőségeinek szakszervezeti vez
tői. A tanácskozás napirendjé
a vállalati demokratizmus mód
szerei, a szakszervezeti jog-
hatáskörökkel kapcsolatos ta
pasztalatok, a bérszínvonal, va
lamint szervezési kérdések sze
repeltek.

Amit Gutenberg óta kiadtal
Megfeszített munkát végezne
annak a londoni kiadóvállalat
nak a dolgozói, amely célu
tűzte ki, hogy elkészíti az ösz
szes európai könyvek katalógusát Gutenberg idejétől — a XV. századtól — napjainkig. A katalógus 600 kötetből fog áll
ni, s a — legapróbb betűkke
nyomtatott — kötetek mind
egyike kb. 700 oldalas lesz.

Útikönyvkiadásunk tizenö-
esztendeje. Háromszáz kötete
sorakoztathat könyvespolcán a
az olvasó — illetve ország- vagy
világjáró —, aki a Medicina
Könyvkiadó Panoráma szer-
kesztőségének eddig megjelent
valamennyi kiadványát meg-
vásárolta. Valóságos kis könyv-
tár ez, s valamennyi kötete
1958 után jelent meg. Igen nép-
szerű a Panoráma úgynevezett
kis útikönyvek sorozata 28
megjelent kötettel, a külföldi
városkalauz-sorozat tizenegye-
dik kötete pedig, Szathmáry
Gábor Moszkvája épp most
jött ki a nyomdából.

Pethő Lóránt

Kit fenyeget Ira

Kit fenyeget Irak, és főleg mivel? Jó lenne tudni a választ, hogy az ember véleményt formálhasson.

A világsajtó hónapok óta kivétel nélkül mindennap hosszú cikkekben elemzi azt a kérdést, vajon az amerikaiak megtámadják-e Irakot, és ha igen, mikor, milyen irányból, hány katonával, milyen ellenállásra számíthatnának, milyen hatással lenne a támadás az izraeli–palesztin konfliktusra, az iszlám világra és az olajárakra, lesznek-e koalíciós partnerek, várható-e bármi a „demokratikus" iraki ellenzéktől és így tovább.

Arról azonban a legutóbbi napokig egyetlen szó sem jelent meg a sajtóban, hogy közelebbről mely államok lennének a fenyegetés célpontjai, és hogy pontosan milyen fegyverarzenál teremtette meg fenyegetettségüket. Általános szinten számos feltételezést olvashattunk ugyan arról, hogy Irak az elmúlt években nagy mennyiségben állíthatott elő tömegpusztító – vegyi és biológiai – fegyvereket, különösen azóta, hogy az ENSZ ellenőreit 1998-ban kiebrudalták az országból, és hogy az ottani atomfizikusok előbbutóbb képesek lesznek nukleáris robbanótöltetek előállítására is. Ennél többet azonban senki sem mondott, mígnem Tony Blair bejelentette, hogy a londoni Nemzetközi Stratégiai Tanulmányok Intézete szeptember 9-én közzéteszi az „iraki dossziét", amely végre kemény bizonyítékokat tartalmaz.

Nos, a dossziét közzétették, de ennek ismeretében sem lettünk sokkal okosabbak. A dosszié ugyanis egyrészt megerősíti azokat az aggodalmakat, amelyeket már eddig is ismertünk, de nem állítja azt, hogy küszöbön állna az iraki atom-, vegyi vagy biológiai fegyverek bevetése.

Ami az atomfegyvereket illeti, az intézet munkatársai szerint Iraknak 1990-ben, az öbölháború kirobbanásának időpontjában alig 2-3 évre lett volna szüksége ahhoz, hogy előállítsa az első atombombához szükséges mennyiségű hasadóanyagot, és a kilencvenes évek végére képes lett volna akár egy tucatnyi robbanótöltet összeállítására is. A Sivatagi Vihar-hadművelet során azonban olyan megsemmisítő csapások érték a hasadóanyagokat előállító létesítményeket, hogy az ország „saját" atomtöltetet azóta sem képes produkálni. Az Irak ellen 1991-ben elrendelt totális ENSZ-embargót ugyan folyamatosan kijátszották, néhány „áru" azonban mégsem juthatott el a sivatagi országba, amely így legfeljebb néhány grammnyi hasadóanyag előállítására volt képes. Az irakiak persze elvben külföldről is behozhatják a megfelelő mennyiségű hasadóanyagot, ezt azonban észrevétlenül aligha tehetnék meg. Az ilyen anyagok ugyanis feltűnés nélkül nem szerezhetők be valamiféle feketepiacon. Ráadásul hiányzik még néhány nélkülözhetetlen berendezés, alkatrész, amelyek gyártására az irakiak szintén képtelenek, így ezek is csak más országból hozhatók be. De még ha Irak sikerrel járna, akkor is további néhány hónapra lenne szüksége az atomtöltetek kipróbálásához és rendszerbe állításához. Egy próba, azaz kísérleti robbantás pedig természeténél fogva nem maradna titokban.

A biológiai fegyverek fejlesztése terén Irak szép sikereket ért el az öbölháború előtti időszakban, de 1991-ben nem használták azokat. A háború után az ENSZ ellenőrei hosszú ideig fel sem fedezték a rejtett raktárakat, majd, amikor ez megtörtént, nem tudták maradéktalanul megsemmisíteni az azokban tárolt botulinusztoxint, anthraxot és más, igen kis mennyiségben is tömeges halált okozó vegyi anyagokat. Dezertált szakértők beszámolói szerint Irakban számos föld alatti laboratóriumot építettek, más laboratóriumokat pedig járművekre telepítettek. A dosszié szerint Irak nagy mennyiséget használhatna fel a régóta meglévő anyagokból, emellett hetek alatt több ezer liter anthraxot állíthatna elő jelenleg polgári célokat szolgáló vegyi üzemekben.

A Közel-Keleten Iraknak volt a legnagyobb mennyiségű vegyi fegyvere az öbölháború előtt. Ezeket több ízben bevetették Irán ellen a nyolcvanas években, majd az öbölháború után a kurd felkelőkkel szemben is. 1991-ben és az azt követő években azonban felszámolták a gyártókapacitások túlnyomó részét, és megsemmisítették a különböző alapanyagokat. Ennek ellenére a vegyi fegyverek ellenőrizetlen gyártása 1998 óta folytatódhatott, és az országnak jelenleg több száz tonna mustárgáza, szarinja, cikloszarinja, VX-idegmérge, valamint az említett vegyi anyagok előállításához felhasználható alapanyaga (prekurzora) lehet.

Bagdadnak napjainkban valószínűleg egy tucatnyi, vegyi és biológiai fegyverek hordozására alkalmas, 650 kilométeres hatótávolságú al-Huszein, valamint kis mennyiségű, 200 kilométeres hatótávolságú Szamud rakétája van. Az előbbiek alkalmasak törökországi, iráni, szaúdarábiai, kuvaiti és izraeli célpontok elérésére, az utóbbiak jelenlegi indítóállásaikról még Kuvaitot sem érnék el. A dosszié szerzői kizártnak tartják, hogy Irak néhány éven belül képes lenne ballisztikus hadászati rakéták kifejlesztésére, tehát Szaddám az európai vagy az amerikai kontinenst például semmi esetre sem fenyegethetné.

A rakéták egyébként sem feltétlenül alkalmasak biológiai vagy vegyi fegyverek célba juttatására. A rakéták becsapódásakor ugyanis azok többsége – legalábbis az iraki rakétatechnika jelenlegi szintjén – megsemmisülne, illetőleg felbomlana. Iraki szempontból optimális „megoldásként" azok az L–29-es típusú, átalakított gyakorló-repülőgépek jöhetnének számításba, amelyek bombaterhüket 600 kilométeres távolságra is el tudják vinni.

Az intézet munkatársai természetesen nem hoztak nyilvánosságra mindent, amit a brit, az amerikai, az izraeli és más titkosszolgálatok az iraki tömegpusztító fegyverekről tudnak. Okkal feltételezhetjük azonban, hogy a dosszié nem tartalmaz olyan állításokat, amelyek ellentétesek lennének a titkosszolgálatok által felderített tényekkel. Ezt igazolja az is, hogy

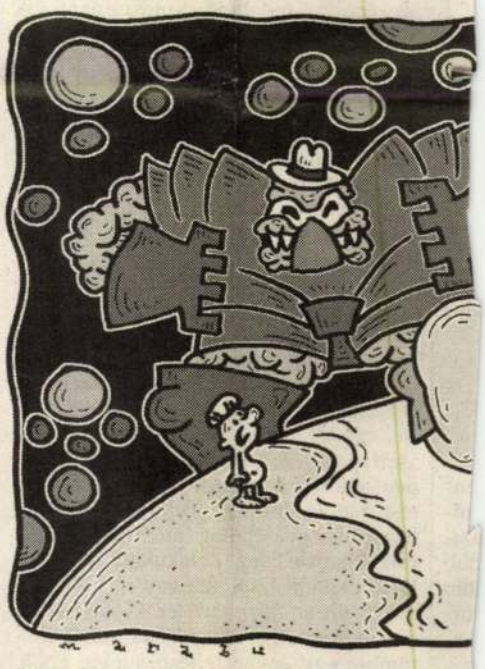

– Szuperman! Amikor éppen nem vagy elfog megmentenéd csak úgy kis részletben a harn

az amerikai elnök szeptember 12-én az ENSZ-közgyűlésben megtartott beszédében egyetlen ponton sem mondott ellent a dossziéban foglaltaknak.

Az előbbiekből és a térség utóbbi két évtizedes történetéből több következtetés vonható le. A dosszié tartalmából nem következik, hogy Irak megtámadásáról néhány hét vagy néhány hónap alatt kellene dönteni. A helyzet nem lényegesen rosszabb most, mint egy vagy két évvel ezelőtt, és nem lényegesen jobb, mint egy vagy két esztendő múlva.

Irak megtámadása könnyen kiválthatná a tömegpusztító fegyverek bevetését a szomszédos országok ellen. Izraelt már az öbölháborúban is rakétatámadások érték, holott mindvégig semleges maradt. Napjainkban azonban nagy mennyiségű amerikai fegyvert halmoznak fel izraeli

Szeptember 11. és a fö

Hegyek között, völgyek között

Autóvillamossági szerelvénygyár épülete a Pilis kapujában

Ha Budapest felől autózunk észak felé, a Solymár után következő falu Pilisszentiván. Az útvonal festői. Leszámítva azt a kis kellemetlenséget, hogy Solymárról kifelé haladva a nyolcvanas évekből itt maradt, lekoszlott, régóta szanálandó gyárépületek (PEMŰ) mellett visz el az út. Ettől eltekintve az utas Solymártól már finoman adhatja át magát a Pilis festői útkanyarulatainak. Pilisszentiványig megannyi élmény: kőfejtés, vad nyom, zöldellő lankák, autósmozi, tavacska (név szerint a Slötyi), majd – amolyan kortárs poén gyanánt – közvetlenül Iván határában újdonatúj gyárépület fogadja az éppen andalodó autóstúrázót. A W.E.T. Automative System elektronikus autóalkatrészeket gyártó a napokban átadásra kerülő gyárépületének szürkés dobozai.

Szentiván snájdig kis sváb falu, egészen eddig komolyabb kamion-, illetve átmenő forgalom nélkül, most modern, acél-, üveg- és szürke hullámlemez homlokzatokat mutató gyárépülettel fogadja tehát a látogatót. A gyártelep bejáratától éppen látszik a mögötte húzódó domb néhány újabb keletű piros tetős családi háza, melyek nyilván a két dombvonulat közötti völgyben megbúvó egyszerű és csöndes falura néztek eddig. Aztán nyolc hónappal ezelőtt a látványba „bekúszott" az éppen elkezdődő gyárépítés lázas „sertepertélése", aminek eredményeképpen október derekán majd a Géon Építész Stúdió építésze, Pethő László által tervezett gyárépület átadóünnepségét csodálhatják meg ablakukból a derék iváni családiház-tulajdonosok.

Az üzem központi tér körül aszimmetrikusan elhelyezkedő három épülettömbje egy enyhe lejtésű telekre épült. A bejárattól jobbra helyezkedik el a legegyszerűbb kockaforma vízszintes tagolású fémburkolatával. Ennek „szinuszlemez" hátfala fordul a fent már emlegetett Slötyi-tó felé. Emeletén a gyártósorok, földszintjén menza és egyéb kommunális helyiségek találhatóak. A főkapuval szemben, a több szinten elhelyezkedő parkoló lejáratának túloldalán, kedélyeskedő narancssárga szegélydíszek jelennek meg az alapvetően acélszürke hátsó tömb homlokzatán. Szemmel látható, hogy a telep országút felőli L alaprajzú szárnya szolgál reprezentatív célokat. Bizonyítja ezt elegáns, transzparens függönyfalaival és az út felől nézve kidolgozottan korszerű látványával, melynek egyik központi motívuma az ablakkeretraszterek érdekesen eltolt ritmusú osztása. A belső üvegfelület osztása éppen félütemnyivel marad le a külsőhöz képest, de a dupla klímafalnak más szerepe is van. Ezek között melegszik fel vagy hűl le (az évszaknak megfelelően) az a levegő, melyet az irodaészen keringetnek át, mielőtt visszaküldenék a klímafalba, mely eljárás az építész elmondása szerint 40 százalékkal szorítja vissza az energiafelhasználást. Az imigyen légkondicionált háromszintes irodatraktus szerkezetében, minőségi anyagfelhasználásában és vagány, futurisztikusba hajló megoldásaival a főhomlokzat látványára rímel. A belső függőfolyosók mentén elhelyezett irodákat világos faborítások, látszóbeton és nagy üvegfelületek határozzák meg, illetve az átriumos teret hatékonyan bevilágító tetőablakok természetes fénye. Az irodákkal szemben szinte a levegőben lóg a két egymás fölött elhelyezkedő, térbe kifüggesztett tárgyalófülke. A 2200 négyzetméternyi „innovációs központ" hátsó falát ugyanaz a szinuszlemez borítja, ami külső burkolatként is gyakran megjelenik a gyárépület termelőrészlegeinek külső homlokzatán, ez a fogás utal arra, hogy a fal mögött az elmélet gyakorlattá vált. 5500 négyzetméteren működik a bemutatóüzem, ahol a kutatás, fejlesztés, mintagyártás zajlik, a földszinten a tesztsorozatok készülnek. Ezt az épületrészt szintén függönyfal határolja, így a bejárat és a többi szárny kitűnően megfigyelhető az „innovációs központ"-ból.

A műszakváltásra igyekvő, távolsági buszról leözönlő munkások láttán aztán mégiscsak felmerül a kérdés: vajon helyi munkaerőt alkalmaz a cég, vagy ez a beruházás is (mely egyébként a Széchenyi-terv támogatásával jött létre) ingázásra ad okot az agglomeráción belül? Hogy a nyugalmas falu helyzetét alapjaiban bolygatja-e meg az új létesítmény, vagy marad, ami volt, kedves, néhány ezres kisközség? Hogy a Pilis dombjai között talál-e, talált-e helyes léptéket ez a nem éppen örök életűnek szánt életű gyárépület?

A Fővárosi Közgyűlés 2000-ben foglalkozott Budapest agglomerációjának területrendezésével, mondván, az ország legdinamikusabban fejlődő területe növekedésében érdemel némi koordinációt, illetve hogy a fővárost övező természeti környezet és táji adottságok fennmaradását mindenképp szem előtt kell tartani. Ha nem a közgyűlés mondja, még akkor is helytálló lenne az észrevétel; működjön, éljen és hagyjon élni a beruházás, és remélje, hogy nem nyom nagyipari pecsétet Szentiványra.

Farkas Vera

az Octogon Építészetkritikai Műhely tagja

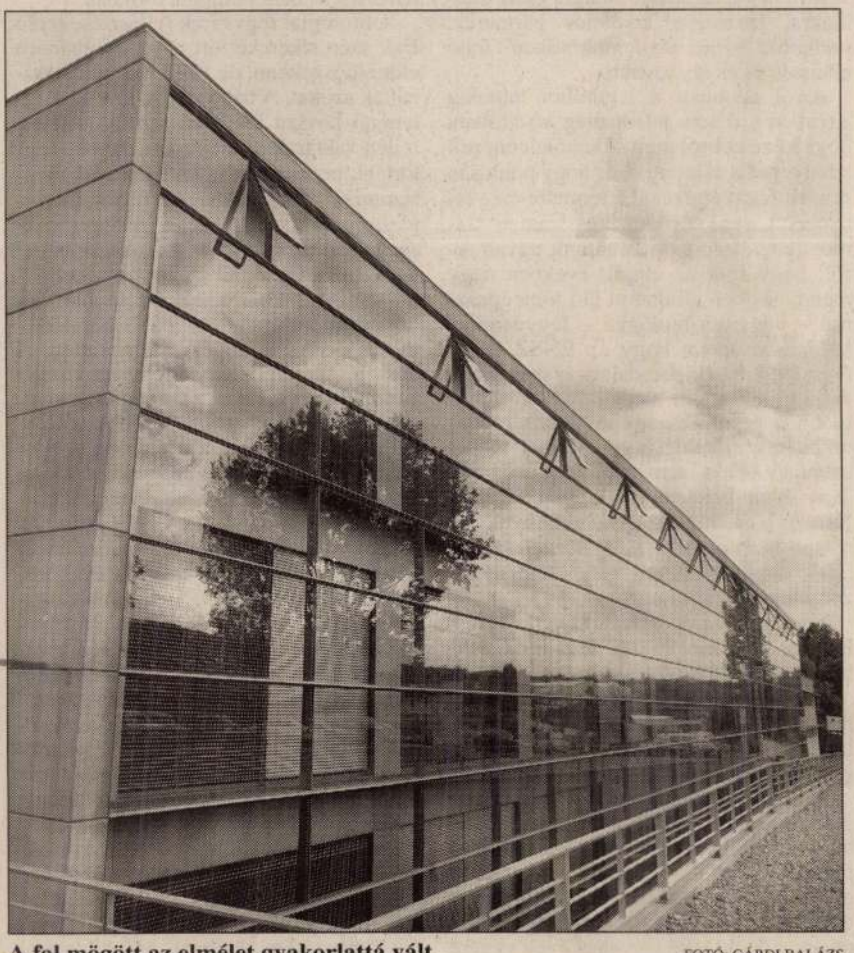

A fal mögött az elmélet gyakorlattá vált FOTÓ: GÁRDI BALÁZS

PETI JÁNOS

Mit tud megmutatni húsz közepes méretű kép egy ezernél is több alkotást magába foglaló életműből, harminc termékeny esztendő munkájából? Még szeletet sem, csupán mintát, némi ízelítőt.

Peti János művei, amelyeket az újpesti *Mini Galériában* láthatunk, noha az életmű megmérettetésére nem elegendők, piktúrájának megítélésére azonban alkalmasak.

MAGYAR HIRLAP L978-147-6

Gy.M.: Ujpest- Mini Galéria

PETI JÁNOS 1

Peti sajátos és különös utat járt be. Szőnyi István tanítványaként fejezte be a főiskolát a negyvenes évek elején, és már akkor tudatosan szakít mesterével. Korábbi képein sem fedezhető fel Szőnyi hatása, még nyomokban sem.

Rajztanárként kereste kenyerét egészen a nyugdíjáig, de elkerülte a talán legveszedelme-

MAGYAR HIRLAP L978-147-6

Gy.M.: Ujpest- Mini Galéria

PETI JÁNOS J

sebb buktatót: nem lett festegető rajztanár.

A művek — a témától függetlenül, akár csendéleteit, kertrészleteit, balatoni, római, párizsi emlékeit, bonyolultabb kompozícióit nézzük — nagy indulatokat hordoznak. Néha nagyon távoli tartományokból vett témák látszatkülönbözősége mögött is ott van valami állandóság: *a drámaiság*. A kompozíciók mozgalmassága, szín- és formatobzódása az unalom és a szürkeség ellen, a felfokozottság pedig az unalmasság ellen protestál.

MAGYAR HIRLAP L978-147-6

Gy.M.: Ujpest- Mini Galéria

PETI JÁNOS 4

A témagazdag Peti Jánosnál nem jelent változékonyságot. Harminc esztendő izmusain, divatjain át megmaradt természetelvű, de minden tekintetben modern felfogású festőnek.

Gy. M.

MAGYAR HIRLAP L978-147-6
Gy.M.: Ujpest- Mini Galéria

1021

Pethő Attila rajza

Pethő Attila

társadalom
dern magya
születését
árlat azo
zelésünkben
csak gondo
gyűjteni. A
kalom lett
régóta esed
váljék. De
ézményein
zítést igén
em is váll
számos
isebb be
najd egy
llítás meg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-295, 188-307

Élet és Irodalom

Pethes Endre, építész TTI

1.) Folytatás

a közösségi élet központjai.

2 2. Nevelési központ aulaja, Csepel (Pethes Endre, TTI)

Magyar Építőművészet, 1986. 2. sz. 24. old.

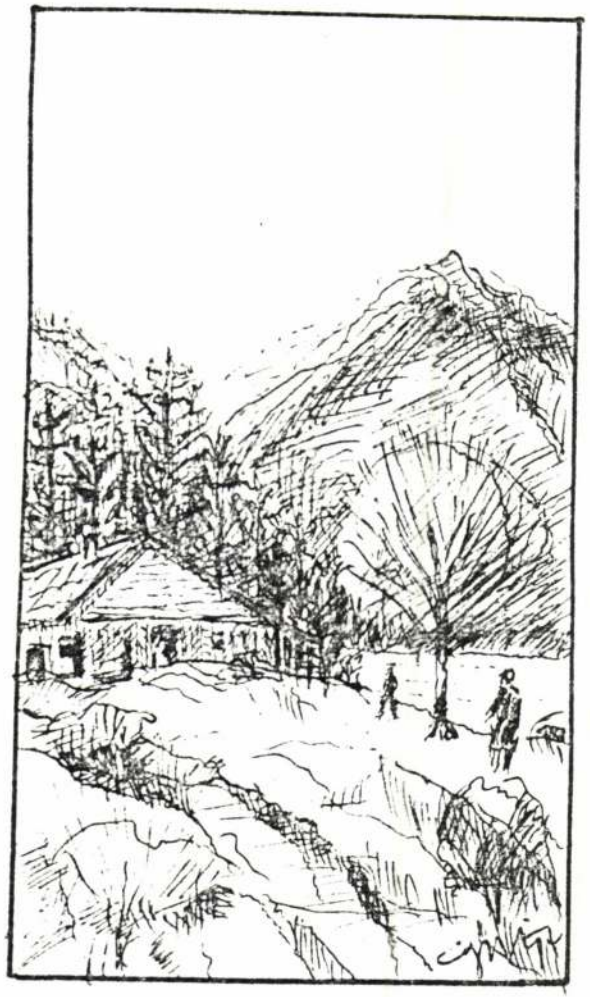

MEGHÍVÓ

SZERETETTEL MEGHÍVJUK ÖNT
ÉS KEDVES ISMERÖSEIT A

NYÁRI GALÉRIA

SZDSZ. BP. I.KER. DÍSZ-TÉR 4-5.SZ.
RENDEZÉSÉBEN

GUTI FERENC
ÉS
PETHŐ ATTILA

FESTŐMŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

BEKE PÁL

1990. AUGUSZTUS 22-ÉN 18 ½ KOR
A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ
1990. SZEPT. 2.-IG NAPONTA
14. – 19 ½ -IG.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 SEP 4-1
1021

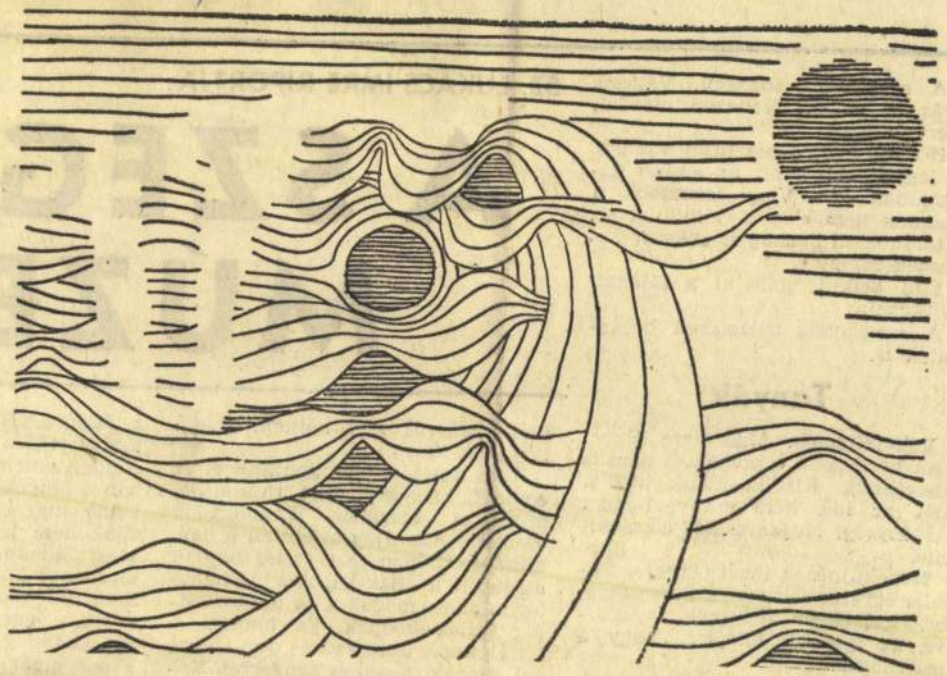

PETHŐ ATTILA

Pethő Attila rajza

SZ. LUKÁCS IMRE RIPORTJA:

A SZEGÉ
MÚZE

A szegénység sokarcú. Változó, akár az ember. Nehezen mozdul, mert szegény.

Hosszú, gyötrelmes útjai vannak. A legnagyobb, amit az ember önmagában épít. Vagy lerombol. A szándék nem elég, a jóindulat se, a társadalmi igazság is sokszor kevésnek bizonyul.

Élni kell, lerombolni a falakat, építkezni.

A szegénység múzeumai bezárhatók is.

Tanyák

Rekvizítumok. Akik erre élnek, nem becézgetik a homokot, nem is szerethetik. Kifújja lábuk alól a szél, az idő. Nem arany, hanem szegénység. Megkövesülő, elszomorító.

Menekülnének innét; öregje, fiatalja egyszer felrakodik a szekérre, boldogságosabb helyekre igyekezve, az ígéretek földjére. Vagy a másvilágra.

Ahol állunk, az a múlt század. Tanya ez is. Borbély Vincének szolgált jó ideig, mígnem elhidegült tőle. Húsvét előtt csuktak be

szót, ismerős szót hallani. Rádió igencsak kevés.

Nem a sok munka koptatja el az embert. A környezet hasonítja, mintázza magához. Legnagyobb esemény, ha kijön a faluból a pap. Minden hónap első vasárnapján megtelik a „Bak-kápolna". Ünneplőt húznak magukra és tetőtől talpig lemosakodnak. Ez ünnep. A fiataloknak üzen a város, mulatsággal, szórakozással és kenyérrel. Kacsingatnak is, hátat fordítanak a homoknak.

— Elfáradunk egész nap. Amikor együtt a család, vacsorázunk

a Holdra. Hiszen földje. Hova tud Amúgy elnézegete kán a lánynál —, volna, meg ha idő zünk nem lesz ne Másra adnám. Feli levízióra? Megyek Szegedre és fel szoktam. Ott a leg az nekem, a tanyá a pár cipőt is né tem még az összel tem benne.

Elnyűtt kis lélek vanhat esztendejét

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pethő János

1978 OCT 14

1021

G 4

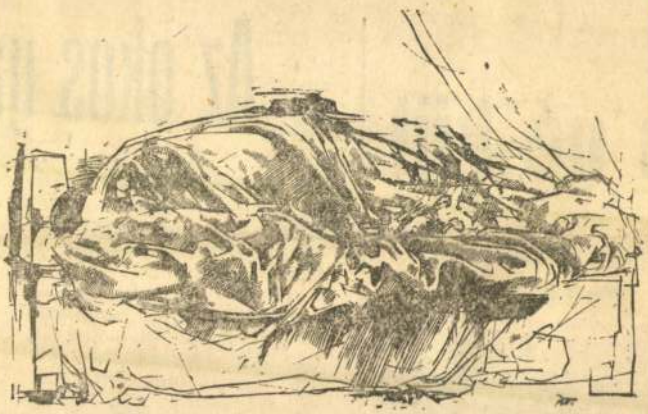

ALVÓ

Pethő János tusrajza

a nélkül

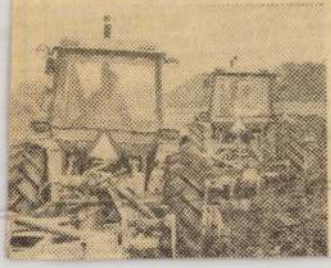

Az okos ga

A HÁZIASSZONYOK közül bizonyára sokan emlékeznek arra, hogy tavaly a műanyagboltok egyik újdonsága volt a tetszetős külsejű, fonott szélű, különféle színekben kapható műanyag tálca. A praktikus háztartási cikk ára azonban már kevésbé nyerte meg tetszésünket. Az osztrák cég védjegyével ellátott tálcákat meglehetősen borsos áron kínálták.

Az ízléses termékre, s a

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

Petőfi Attila

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

1971 JUL 13

1021

Pethő Attila: Fatörzs

gényhez képes
párbeszédeket és gondolatokat —
kapunk, s mert az államalapító
király jelentőségét, cselekedetei-
nek súlyát csak a szereplők sza-
vai és nem az egész mű közvetíti;
figyelmünket a külsőségek kötik
le. *Vágvölgyi Ilona* harchoz nem
túl alkalmas és ezért nagyon is
színházszagú jelmezei, *Csányi Ár-
pádnak* a vár amúgy is anakro-
nisztikus — nem elég kezdetleges
— architektúráját még tovább fi-
nomító díszlete, *Miszlay István*
mozgalmas, lendületes színész-
mozgatása, történést történéssel
jelző rendezése.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971. JÚL. 31

1021

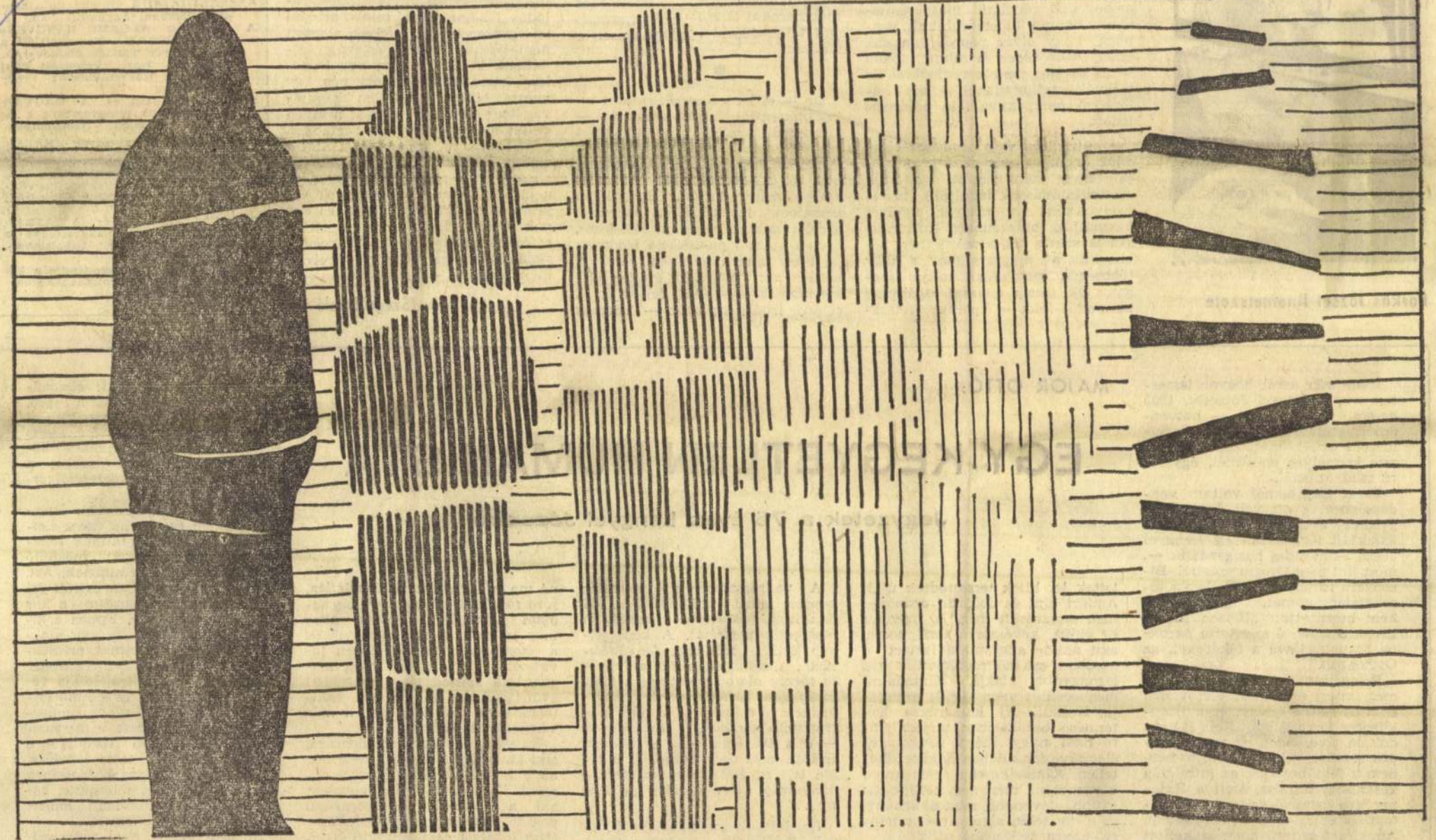

Pethő Attila rajza

Farkas József linometszete

elmúlt már. Amikor a cigányok társadalmi-gazdasági és kulturális felemelkedéséről, egyenjogúvá válásáról szólunk, nem két (az egységes egyen belüli két ellentétes irányú) fejlődési módot kell részükre megteremtenünk, hanem tudomásul kell vennünk, hogy olyan népről van szó, amely *már régen és döntő módon* — ha esetleg nem is véglegesen és megváltoztathatatlanul — két különböző perspektíva felé polarizálódott.

A muzsikus vagy *magyar-cigányok* (akiknek már neve is mutatja, hogy népi-nemzeti vonásaik asszimilálódásnak indultak) anyanyelvükként a magyar nyelvet használják, századunkra kulturálisan is szinte teljes mértékben beolvadtak a magyarságba, s nagy többségük magyarnak vallja magát. Ők teszik a hazai cigányság harmadát-felét — pontos létszámukról nincsenek adataink.

integrálódásához.

Az eddig elmúlt negyedszázados szocialista fejlődés története igazolja, hogy a felzárkózáshoz mindkét rétegnek: a nemzeti sajátosságaikat elveszített magyar, s a nemzetileg-kulturálisan önállóként megmaradni látszó oláhcigányságnak teljességgel *egyforma* esélyei vannak.

●

De — és itt szeretnék rátérni tulajdonképpeni problémámra — minderről azoknak is tudomást kell szerezniük, akik (helyesen!) a cigányok kulturális felemelkedésének fő zálogát a *saját irodalom* kialakításában látják. Hogy ilyen irodalom lehetséges-e, legyen-e, arról vitatkozni abszolút fölösleges, hiszen számos publikáció bizonyítja, hogy ilyen irodalom *van*. A kérdés az: hogyan, milyen elvi koncepciók jegyében fejlődjék a cigány irodalom; azaz — Tánczos

ben az esetben ugyanis teljesen lényegtelen, hogy a vers írójának írás közben mik bukkannak fel az emlékezetében.

(Félre kell tennünk tehát azt az illúziót, hogy olyanféle differenciálódás jöhetne létre, mint például az egyazon német nyelven alkotott németországi, osztrák és svájci irodalmak között. Hiszen egy irodalom éppen attól lesz egy nép, egy nemzet elidegeníthetetlen sajátjává, hogy annak a népnek nyelvén szólal meg, tartalmában annak a népnek kultúráját hordozza. Ami a cigány kultúrát valóban elkülöníti a magyartól, az a *cigány nyelv*, és a cigány anyanyelvű cigányok sajátos *kulturális tradíciója*. És ennek a kultúrának egy magasabb, műköltői szinten történő megvalósítása kizárólag cigány nyelven mehet végbe.

Szegő László

hányi Apátsági templomban, augusztus 3-án.

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR hangversenye a Pest megyei Tanács díszudvarán, augusztus 4-én. Vezényel: Paul Capolongo. Közreműködik: Friedrich Ádám.

SZERGEJ DIZSUR és A TÁTRAI-VONÓSNÉGYES hangversenye a tihanyi Apátsági templomban, augusztus 4-én.

SZERGEJ DIZSUR orgonaestje a kőröshegyi római katolikus templomban, augusztus 6-án.

MAJOR OTTÓ:

EGY KEGYETLEN HUMANISTA

Jegyzetek a 75 éves Lengyel Józsefről

Írtam már arról, hogyan ismertem meg Lengyel Józsefet, 1955 decemberében. Most — hetvenötödik születésnapja előtt — felidézem ismét, mert többnek érzem személyes emléknél, egyszerű találkozásnál.

Barta Lajoséknál voltam vendégségben, s ott volt ő is; negyedfél évtizedes emigrációból akkortájt tért haza. „Ez Lengyel Jóska — mondta házigazdánk —, most jött meg Oroszországból. Bizonyára ismered őt." És látva bizonytalanságomat, magyarázatként hozzátette: „Hiszen tudod, tizenkilencben ő szorította sarokba brauningjával a fehéreket, az Otthonban."

Bólogattam, s nem kérdeztem meg, miért épp most tért vissza ez a hallgatag ember, ez a tizenkilences forradalmár. Nem is gondoltam erre. Azon az estén minden gondot elhalványított bennem a felháborodás, az indulat, a keserűség; mindaz, amit a Rajk-per gyalázatáról frissen megtudtam, és az is, amit csak sejtettem. Annyira feszített, hogy ki kellett vetnem magamból. Sosem feledhetem a gyermekien gyanútlan aggastyán, Barta Lajos döbbent arcát, hitetlenkedő némaságát.

Hallgatott a szikár kis ember, Lengyel József is.

Együtt jöttünk el Bartáéktól.

lottak le, hitek teremtődtek újjá. Amiért élni és dolgozni érdemes, nem semmisült meg. A tizenhat év előtti, kevésszavú férfi pedig, akit akkor alig valaki ismert e hazában, ma élő irodalmunk egyik legnagyobb alakja. Társadalmi megbecsülés veszi körül; munkáját Kossuth-díj koszorúzza. Írói termése betakarítva; terjedelemre nem nagy, mégis tekintélyes életműve makulátlan és kikezdhetetlen. Klasszikusnak azért nem nevezhetem, mert nem befejezett: maibb, elevenebb, mint akárhány, az élete delén alkotó íróé, s napról napra teljesebbé válik.

A magyar irodalom nem ismer ehhez fogható kései virágzást. Az ember, óhatatlanul, a hosszú telet bepótolni siető, sarkköri nyárra gondol, amelyet oly csodálatosan idéz fel ő, az *Igéző* novelláiban. „... *Lenn a széltől kissé óvott*

A vadrózsamotívum visszatér később, kínai útikönyvében. A nankingi festészeti akadémián megfestik portréját. A kép: jelkép. Sziklán nőtt, öreg fenyőt ábrázol. „*Könnyedén fut a fenyőfa törzse alatt keresztben a Mei-virág ága. Lehelletszerűen illeszkednek rá a vadrózsa színére emlékeztető virágok... Én vagyok — írja 1963-ban — a büszke, sziklán nőtt öreg fenyő, és a télen is, az élet telén is virágzó Mei-virág. Hát jó! Bár így lenne...*"

Így lett. És mi, fiatalabbak, ok nélkül elfáradók, s olykor rezignáltak is, töprenghetünk e téli virágzás és termőrefordulás fölött. Mi a titka ennek a csodának?

A titok nem titok! Minden írói életmű sorsát kemény törvények szabják meg: művészi jellem

ná ma is e szavakat: „*Kíméletlen, jóra törekvők vagyunk, és oly nagyon szeretjük az életet, hogy meg is tudunk érte halni...*" Ez a konokság, ez a lelkében továbbélő ifjúi kíméletlenség magyarázza vonzódását a mozgalmi avantgardehoz, mindahhoz, ami a forradalmi mozgalomban, a művészetben új és fiatal.

És van még egy tulajdonsága, ami konokságát vonzóvá teszi. Az, hogy kivételes őszinteséggel párosul. Ez a tiszta jellemű ember, aki a szenvedés legszörnyűbb poklát járta meg, így ír: „*Barátaim bizalma nem könnyíti életemet, mert elgondolkoztat, és felerőszakolja bennem a kérdést, saját érdemem-e, hogy a kor nagy bűneinek nem lettem aktív részese? Az, hogy nem lettem, mert nem is [illegible], nem érdem, ha-*

a legutolsó szóig, amit elmondtam, egészében ez mégsem egyéb, mint... csupa igaz részletekből komponált hazugság. Egy ilyenfajta életrajzot szégyenletesebbnek tartanék, mint azokat a dolgokat, amelyek közlésétől tartózkodom."

Ezek a szavak nemcsak őszinték, hanem egy — az egész életművet átvilágító, s annak rendhagyó forradalmiságát megfejtő — vallomást tartalmaznak. Azt, hogy ez a kommunista morált sugárzó, írói monumentum a kor ellenében jött létre. Éppen a kizökkent idő következtében; azoknak a szenvedéseknek eredményeként, melyekbe a forradalmár írót a forradalom tragédiája vetette. Azt, hogy ez az életmű formát kapott; és öntörvényű művészi világgá teljesedett, a forradalmi fejlődés újabb fordulata, a XX. kongresszus tette lehetővé. Ez a fordulat Lengyel Józsefnek nemcsak az életet jelentette, hanem csakugyan mindazt, „amiért élni és dolgozni érdemes".

Ha tanulmányt, nem pedig születésnapi köszöntőt írnék, részletesen elemezném még, amit föntebb a tehetség természetének neveztem. Annyit talán így is sikerült érzékeltetnem, mint következik egy írói életmű késői kibontakozása, téli virágbaboruló-

~~Peti~~ János
Peti

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1966 FEB 7.

1021

Peti János kiállítása

Peti János: Párizsi önarckép

Peti János festőművész tanár legújabb kiállítása, amely a pestújhelyi művelődési házban nyílt meg, a művész harminc éves munkásságáról ad átfogó képet.

Peti János egyéni stílusa, érett szín- és formakultúrája, komponálókészsége egy érzékeny lelki alkatú, élesszemű művész világszemléletét tükrözi. Festészetében mélyen gyökereznek ez expresszionisztikus törekvések.

A kiállított művek sorából kiemelkednek a szuggesztív háborúellenes grafikák, a mítikus hangulatú *Körtánc*, a zene különös atmoszféráját érzékeltető *Hegedülő nő*, valamint a dinamikus erejű, jelképes jelentőségű *Lovat fékező*. Finom lírai hangulatot teremtenek a légies női aktok és az élet szépségét hirdető virágcsendéletek. A groteszk megfogalmazású cirkuszi jelenetek szenvedélyes lendülettel elevenítik meg a bohócokat, balerinákat, lovakat. A művész legutóbbi *párizsi képein* a festők városának jellegzetes látványai, emberei, hangulatai jelennek meg. Párizsi önarcképén a város emlékeivel veszi körül magát, erős színellentétek csattanós találkozását teremtve meg.

A kiállítás ismét bebizonyította, hogy Peti Jánost nem csupán mint rajzpedagógust, hanem mint festőművészt is a legkiválóbbak között tarthatjuk számon.

dr. Domonkos Imre

os magánhangzók. 63. Testi fogya
ékos. 65. Visszarezeg! 67. Híres né
iet cirkusz (ékezet!). 69. Az alvá
isérője. 71. Ritka férfinév. 7
állat-csengő. 75. ..... City, várc
OWA államban (USA). 77. Némel
elyen. 79. Mulató, vissza. 80. Féli
dba. 81. Filozófiai fogalom. 8
Nyivákol, ékezet nélkül (első nég
et kettős betű). 85. Mesefigu
ékezet!). 86. Reménykedik. 88. O
ionodban. 90. DCM betűi keverv

1. Építészeti irányzat, melyn
fjúkorában Ybl Miklós is műve
e volt.

FÜGGŐLEGES: 2. Igekötő. 3. Tetőfedésre is használható. 4. Szovjet újság címe. 5. Olaszországi város. 6. Kémiai alapanyag. 7. Vasútállomás. 8. Női név becézve. 9. Ilyen jegyzet is van. 10. Szaud-Arábiai település. 11. Azonos mássalhangzók. 12. Iskola. 13. Ilyen reakció is van. **14. Mesteri alkotása, fő műve.** 19. Valódi. 21. Kenderfeldolgozó növelővel. 23. Növénytársulás. 26. Fogyasztható. 28. Többször el. 29. Fürdőhely a Velencei tónál. 31. Női név. 33. **Román, bizánci és izlám építészeti formaelemeket egyesítő szép alkotása.** 35. A veszedelem. 37. Kereskedelmi levélfajta. 39. Előskódó. 41. Vas megyei tájegység. 43. Garas betűi keverve. 45. Vigyázó, igekötővel! 47. Bankó. 49. Régi mezőgazdasági szerszámok. 52. Különleges zománc. 54. ..... holnapra. 57. Dunántúli megyéből való. 59. Ilyen víz is van. 61. Csodálkozás kifejezése. **63. Egyik kiemelkedő műve Budapesten — ma egyetemi épület — eredeti nevén.** 64. Apaállat. 66. Mint a hegyi patak. 68. Dél-magyarországi nemzetiség. 70. Nyári szálloda. 72. Egyik szőlőfajtám. 74. Ősi történet. 76. .... kapitány (regényhős). 78. Női név. 82. Kaszáló. 84. Gangesz egyik fele. 86. Határozórag. 87. Félig laza. 89. Diplomata kocsi rendszámtáblájának betűi.

J. L.

Budapesti, nyugdíj [illegible] velővel cserélnék a következő tanévre, gyermekeim iskoláztatása végett. Lakás, gazdasági kert van. Jó közlekedés. **»Gyermekotthon is érdekel«** jeligére a kiadóba.

•

Budapestre vagy környékére cserélne győri általános iskolából magyar szakos. Választ **»Megegyezünk«** jeligére a kiadóba.

•

Ózdi pedagógus kétszobás, kertes szolgálati lakásból Budapestre, vagy közvetlen környékére cserélne, lakást nem kér. **»Levélben bővebben«** jeligére a kiadóba.

•

Fővárosi vagy környéki alsótagozatos nevelővel cserélnék B-területi kisiskolától. Nagy gyümölcsöskert és szolgálati lakás van. **»Lakás szükséges«** jeligére a kiadóba.

•

Budapest közvetlen közelében tanító nevelő kétszobás fürdőszobás lakással lakást és állást cserélne Pécsre. **Nyári Vilmosné, Pilisliget.**

•

Elcserélném szoba-konyhás lakásom bárhol. Tanítói állással előnyben. **Bp. VII. Péterfy S. u. 28. fszt. 1. Pál S.**

REJTVÉNY A ZEBRÁN

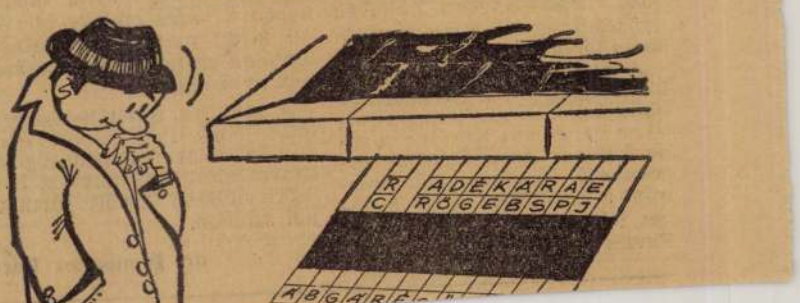

e műhelyben
áltam, de az ő
élyes szolgá-
s mesterrel is

NÁR AURÉL

„Piroska." Azt írja, nem tud-
möt a nemi életben. Nagyon gyako-
ri az ilyen panasz, szinte minden
héten kapok hasonló tartalmú leve-
let. A frigiditást a partner türelme,
megértő magatartása oldhatja fel.
Többnyire idő és összeszokás kérdé-
se. Ha állandóan cserélgeti a férfi-
partnereit, ne várjon komoly javu-
lást.

„Higiénia." Egyetértek önnel; nem

színűle
dés ok
enyhe
hatók.
zonyos
rű.

B. Béla
morfáj
szíttess
— Az
balzsar

Petit

Mária Terézia

Derékon alól, kissé jobbra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. ~~Jobb kezét mellére teszi~~. Gündör hajának fürtjei vállaira omlanak s ~~hajéke~~ fejéket és fülbevalót hord. Kivágott ruhájának derekán a drága gyöngyök köst koronás emléket látunk, melyet ~~tal~~ jobb kezével megfog. Ingvállának csipke ujait ékköves szalagok szorítják le s palástja vállra van vetve. Felirata a talapzaton czimertől megszakított két sorban:

„Marie... Therese
Reine de Hongrie... &c. Née le 13. May 1717."

a keretén alól: „Foemina fronte Patet, vir Pectore, Diva Decore.
Delastre."

s alól balra: „Peint à Vienne en 1742 par Martin de Meytens.";
Középütt: „Se vend chez Petit rue S. Jacques à la couronne
d'espins pres ~~de~~ les Mathurins"

s jobbra: „Gravé à Paris en 1743 par Petit."

Rézmetszet, méretei a réclapnak 37-6: 24.5
~~Rés~~ Methette: Petit 1743.

Lth 321.

MEGTEKINTHETŐ
1993. MÁRCIUS 10-21.

BENCZÚR GYULA TEREM

NYÍREGYHÁZA, DÓZSA GYÖRGY ÚT. 3.

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

PETKES JÓZSEF

FESTŐMŰVÉSZ

ALKOTÁSAIBÓL RENDEZETT
KIÁLLÍTÁS
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1993. MÁRCIUS 10-ÉN
SZERDÁN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA

DR. MEZŐ ANDRÁS

FŐISKOLAI TANSZÉKVEZETŐ TANÁR

KÖZREMŰKÖDIK

CSIKÓS SÁNDOR

SZÍNMŰVÉSZ

F.K. KUSZENDA SÁNDOR

GRAFOTIP KFT EGER

PETKES JÓZSEF

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Petik Ferenc

NÉPSZAVA

1966 MÁR 22

— A **székesfehérvári Teleki Blanka Leánygimnázium** alapításának 90. évfordulójáról ezen a héten ünnepségsorozattal emlékeznek meg. A hétfői nyitó ünnepségen a szülői munkaközösség tagjai átadták az iskola diákjainak Teleki Blanka mellszobrát, Petik Ferenc szobrászművész alkotását.

b
z
E
át
ni
ná
csupán teljesen zárt,
űrhajós-öltözetszerűség-
ben lehet tartózkodni.
Gondoskodtak arról, hogy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petős Ferenc

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1900 MÁR 22

Jubileumi ünnepségsorozat a Teleki Blanka Gimnáziumban

Tegnap: szoboravatás, kiállítás nyílt
Ma: szavalóverseny, szellemi vetélkedő

1021

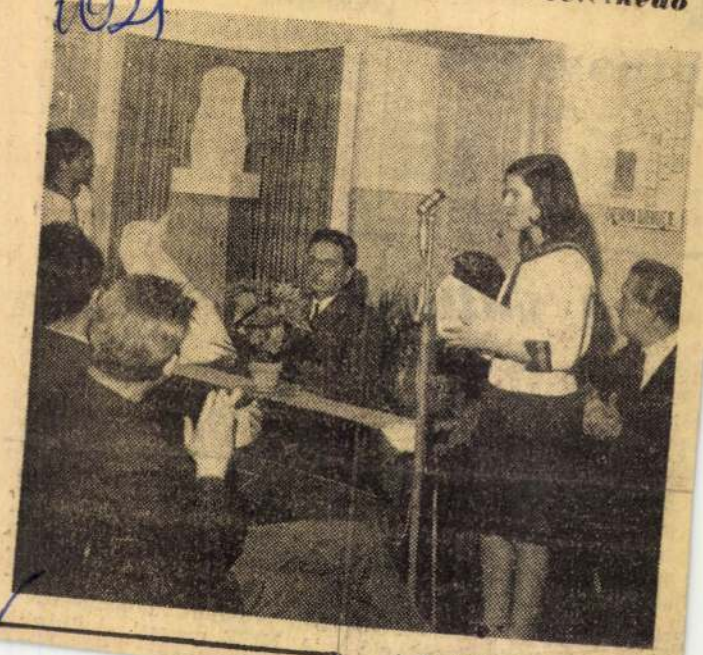

A Teleki Blanka Gimnázium fennállásának 90 éves jubileumát egyhetes program-sorozattal

adsereg katonái országszerte
zzal foglalatoskodnak a légi-
támaszpontokon, hogy fontos
lkatrészeket távolítsanak el a
gépekből és kiszúrják a futó-
művek gumiabroncsait. (MTI)

ok
Vietnamban

kormány az 1954. évi genfi
egyezmények megvitatására
s nem pedig azok szigorú be-
artására gondolt, — állapítja
meg végül a nyilatkozat.

Pekinggel.

Fulbright, a szenátus külügyi bizottságának elnöke vasárnapi rádiónyilatkozatában támogatta a tudósok nyilatkozatát. Hasonlóképpen foglalt állást Jacob Javits New York állam republikánus szenátora is. (MTI)

A kultúra ünnepe

(Folytatás az első oldalról.)

eljesebb, valóságos hangver-
eny-élményként hatott re-
pertoárjuk.

Az irodalmi színpad, mint műfaj egyre fejlődik, terjed megyénkben — erről az idei bemutatók ismét meggyőzték a közönséget.

Míg tavaly csupán 5 irodalmi színpad mutatta be műsorát az ifjúsági vetélkedőkön, idén 11 lépett közönség elé. A kínálkozó feladat e tekintetben a mennyiségi növekedést követően a minőség to-

Figyelemreméltó tény, hogy **a diáknapok gazdag kulturális eseménysorozata olyan évben jött létre, amikor nem készülnek a helikoni versenyekre megyénk középiskolásai.**

Egy megyei szintű vetélkedő, székesfehérvári, s megyei publicitás is elegendő mozgató erőnek bizonyult tehát egy nagyon színvonalas és széleskörű program kialakítására.

A KISZ megyei kulturális rendezvényeinek tekintélye

PETI PÉTER

Magyar Hírlap 37. évf. 14 b. m. 14. l.

•1 mondatban

• **Szombaton 18 órákor** a Petőfi Irodalmi Múzeumban (Bp. V., Károlyi Mihály u. 16.) Bódis Kriszta nyitja meg Peti Péter fotókiállítását, amelyen a Költők könyvében megjelent alkotók portréi láthatók; a kötet szerzői este hattól éjfélig felolvasóestet is tartanak. *(mh)*

glucocorticoid on the BAL
airways hyperreactivity of ov
[average ± SEM; (n)]

Measured parameter	Control	Challenge
BALF-Eos*	0.26±0.06 (15)#	0.85±0.25 (13)
P&	*<0.001*	

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Peti János

NÉPSZABADSÁG

1964 JAN 14

— Peti János festőművész tárlata pénteken nyílik meg a Rákóczi úti Fényes Adolf Teremben a Műcsarnok rendezésében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Peti János

MAGYAR NEMZET

1964 JAN 24

1021

emzet

Peti János festőművész kiállítása

A *Fényes Adolf* terem új kiállításán *Peti* János festőművész az elmúlt 15 éve munkásságáról beszél. A háború alatt végezte el — Szőnyi István tanítványaként — a Képzőművészeti Főiskolát. A kor és egyéni vonzódása formálta drámaivá művészi alkatát. De 1942-ben festett *Önarcképén* már megnyilatkozik egyéniségének a befelé fordulásra való hajlama is.

A bővebben áradó alkotásokat újabb *Önarckép* nyitja meg. A maga mögött hagyott évek minden tanulságát, minden törekvését ezen a művön fejezett ki. A háttér szép aktja a harmónia keresését beszéli el, de a művész formanyelve, amellyel izgatott vonalakkal ágaskodó, készülő képétől már-már kifelé fordul, egyben új nekigyűrkőzést is jelez. Nyugodtabb, oldottabb pillanatai alig vannak. Feszülő energiái még csendéleteit is szétrobbanással fenyegetik.

Csak az utolsó két év termésénél érezzük, hogy a művész gátak közé akarja szorítani szenvedélyességét, anélkül, hogy kifejező erejéből valamit is veszítenie. Ennek a törekvésnek szép példája *Interieur* című munkája. A képbe »belevágott« másik kép rendezettsége, az előtér laza megoldású virágcsokra az ellentétek biz-
...eléséről, művészi tuda-
...él.

...nd-
...és a
...a zúz-
...gyümöl-
...an szórta
...Hőmérőnk,
...teorológiai

...k ez a nyilvá-
...az első lépés a
...felszámolásában.
...ivatástudata jö-
...ek záloga.

S. M.

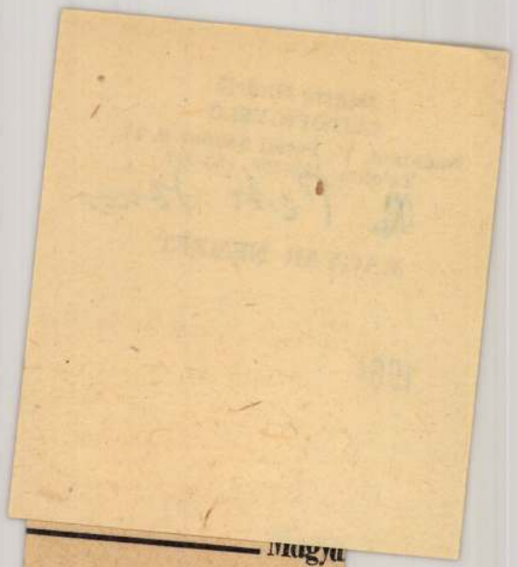

Ülést tartott a budapesti képviselőcsoport

Csütörtökön a Parlamen Gobelin-termében ülést tartott a budapesti képviselőcsoport. Részt vett és felszólalt a tanácskozáson *Trautman* Rezső építésügyi miniszter. *Vida* Miklósnak, a képviselőcsoport elnökének megnyitója után *Bondor* József, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese tájékoztatta a megjelenteket Budapest lakáshelyzetéről, az építkezések ütemérő, az elő irányzatokról és a feladatok megoldására kidolgozott tervekről. Dr. *Pesta* László, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese pedig beszámolt a Budapest zöldség-gyümölcsellátásáról Pest megyében rendezett ankétról. Vida Miklós javaslatára a képviselőcsoport elfogadta az első félév munkaprogramját is.

Riviérai nap

fojtogató köd a pesti

Mi okozta a szesz

Csütörtök reggel menetre szerűen felkelt a Nap havas budai hegyekre, marás fákkal tűzdelt csöskertekre szikrázó pazar sugarait.

Erdély művészetéért alapítvány

»Minden magyar felelős
minden magyarért«

Szabó Dezső

A **GELLÉRT SZÁLLODA** és az
ERDÉLY MŰVÉSZETÉÉRT ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt

PETKES JÓZSEF

festőművész kiállítására

1996. augusztus 5-én 18 órára
a Gellért Szálloda Teaszalonjába

A kiállítást megnyitja: **HAJDU DEMETER DÉNES**
közíró, a kuratórium elnöke

Közreműködik: **FERENCZ ÉVA**
előadóművész

(A Kiállítás megtekinthető: 1996. augusztus 5-18.)

Meghívó

Petkes József

(1928, Tusnád)

Oros
Diák u. 18.
4551

A győztes

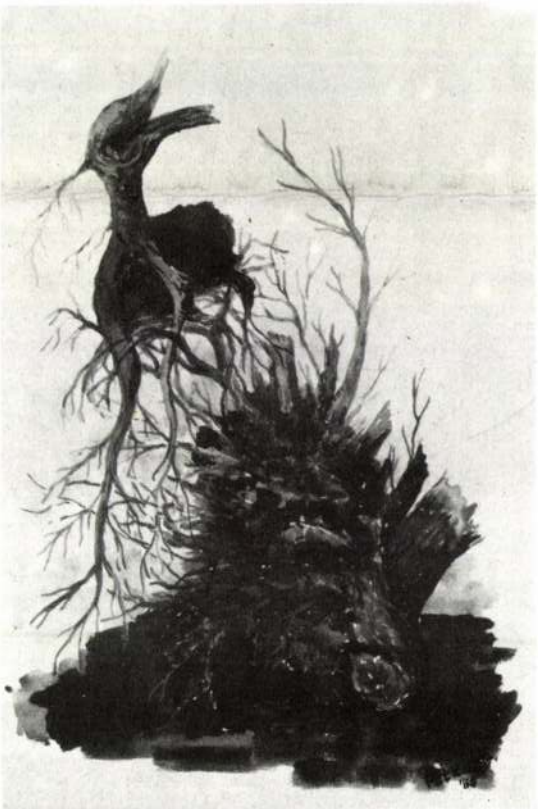

Sipos Zsófia

(1931, Hidasnémeti)

Debrecen
Mester u. 33.
4026

Nádas

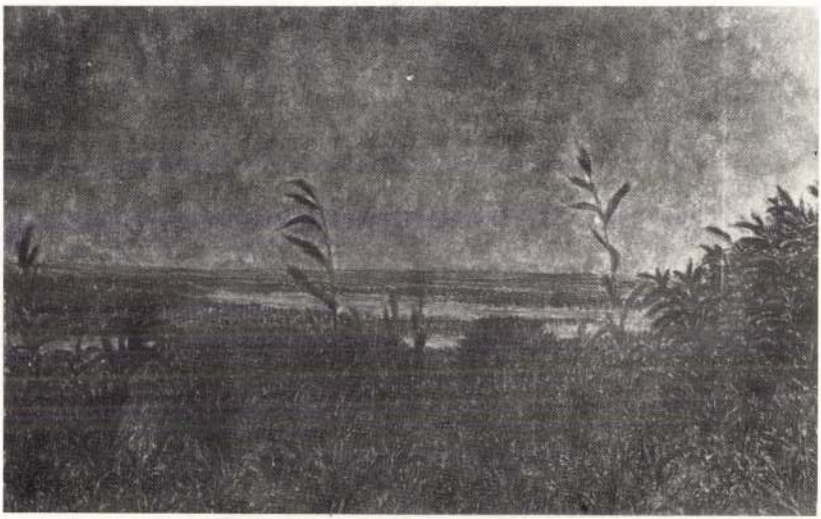

PETKES József
Kelet-Magyarország
1998. VII. 1.

A szabadkai művésztábor vendége volt két hétig a Nyiregyházán élő Krupiczer Antal szobrászművész és Petkes József festőművész

Petkes József rajza a táborban született

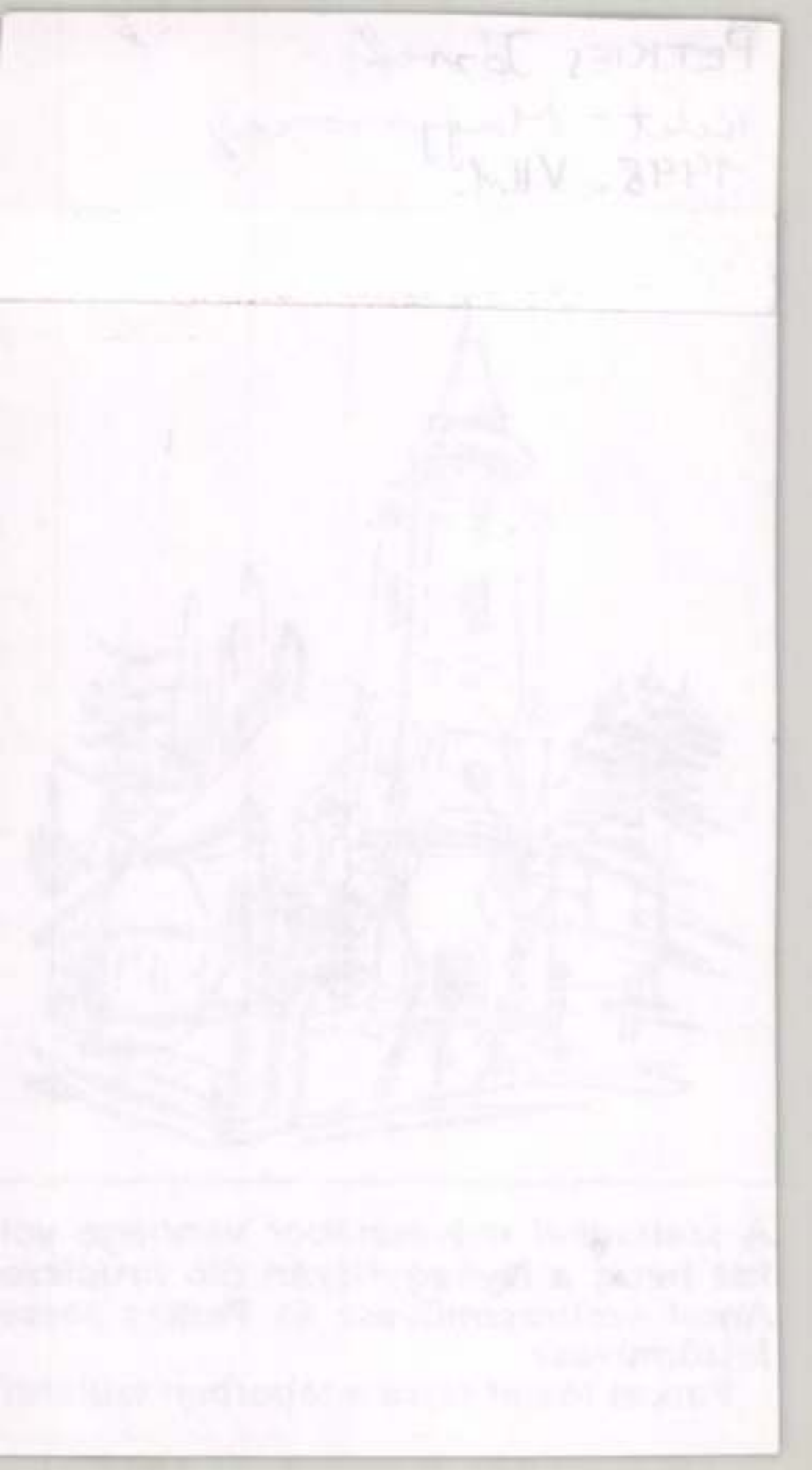

a járási tanács megalakulásakor célul tüzte ki a szocialista falu képének kialakitását is. mindenütt elkészitették a falvak egyszerüsitett rendezési terveit, amelyek megszabják a települések fejlődését. a mult évben az uj rendezési szempontok figyelembevételével már 231 lakóház épült a járásban. a tanácsülés határozata szerint 1964-ben a községekben mindenütt lebontják a még meglevő romos épületeket. az eddiginél is nagyobb gondot forditanak a lakóházak és környékük csinositására.

a tanácsülés elhatározta: csatlakozik ahhoz a népfrontkezdeményezéshez, hogy felszabadulásunk 20. évfordulója tiszteletére még szebbé teszik a járás falvait.

a dunaujvárosi járás versenyre kel fejér megye másik négy járásának községeivel. a 15 hónapos verseny győzteseit a fejér megyei tanács az 1965 május 1-i ünnepségen megjutalmazza./mti/

-.-

18.55/a

10.00

bb 60. megnyilt peti jános festőművész kiállitása

Peti János

t tf/tm-lm fm 1021 1964. január 17.

peti jános festőművész alkotásaiból pénteken este kiállitás nyilt a rákóczi uti fényes adolf teremben.

a tárlaton az egykori szőnyi-tanitványnak az elmult évtizedben született müveiből 32 olajfestményt és akvarellt mutatnak be: tájképeket, csendéleteket és portrékat.

a megnyitó ünnepségen müvészeti életünk számos képviselője jelenlétében xantus gyula festőművész méltatta a kiállitó mester munkásságát, valamint a bemutató anyagát.

a fényes adolf terem idei első tárlatát február 9-ig tekintheti meg a közönség./mti/

-.-

19.04/a

Az Esztergomi Vármúzeum tisztelettel meghívja Önt

PETKES JÓZSEF
és
NAGY LAJOS IMRE

KIÁLLÍTÁSÁRA

Megnyitó:
1997 május 30-án, du. 17 órakor a Vármúzeum
BUDAI-TORONY GALÉRIÁJÁBAN

A kiállítást megnyitja:
Prof. Dr. Ujváry Zoltán

MEGHÍVÓ

Pethő János
grafikusművész

1021

1972.XI.4. 17.40. /11/ V.

Láttuk, hallottuk

– A Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében, Pethő János grafikusművész mutatja be alkotásait.

Peter Hahn
Physikalisches

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 OKT

VALÓSÁG
Budapest

Pethő János
1021

Pethő János: Szegedi havi búcsú

A társalgásról már alig tudok számot adni.

Lefelé jövet a hegyről Attila verseket m
Vámbéryről.

A nyár elejét vidéken töltöttem. Attilával
értesültem — akinél más ügyben jártam —, hog
s hogy ügye a Schadl-tanács elé került.

Schadl Ernő törvényszéki tanácselnök j
korszaknak. Rapszodikusan hozott ítéleteket: a
koztak az enyhe büntetésekkel.

Szomorú gondolatokkal közöljük Lázár Vilmos visszaemlékezéseinek befejezetlenül maradt második részét, a József Attiláról szólót.

Nagyon biztunk abban, hogy elkészül. Lázár Vilmos 77 éves korában is olyan egyenes derékkal, olyan fáradhatatlanul járt-kelt, olyan lenyűgöző emlékezőtehetséggel őrizte a múlt minden darabját, s olyan bámulatra méltó frisseséggel tájékozódott a legújabb dolgokban, mint húsz, harminc vagy negyven évvel ezelőtt. Az ember nem gondolt (vagy nem mert gondolni) korára. Úgy éreztük-hittük, a sors megadja neki öregkorában kezdett vállalkozását, emlékiratai megírását.

A halál mindig szörnyű, még ha nyolcvan felé éri is az embert. A Lázár Vilmosét az teszi tragikussá, hogy ő most, öregkorában volt képes megújulni. Hiszen azelőtt is bámultuk memóriáját, azelőtt is élveztük asztala mellett ülve, mindenttudó történeteit, de hiába buzdítottuk arra, hogy írjon. Valljuk be őszintén: magunk is féltünk, nem jár-e úgy, mint annyian mások, a szóban olyan jellemző elbeszélések az írásban nem válnak-e fakóvá. Ráadásul, ha tollat fogott a kezébe, mindig egy egészen más műfajt művelt: mezőgazdasági szakíró, régebben politikai publicista volt, s ezeket az írásait maga sem szánta a Parnasszusra. S amikor végre tavaly, 76 éves fejjel hozzákezdett ahhoz, hogy tapasztalatainak gazdag tárából papírra vessen valamit, egyszerre megérezte, megtalálta műfaját.

Nem azt tette ugyanis, amit a legtöbben tettek volna helyében. Nem azt írta le, amit nekünk, barátainak, kissé tanítványainak, feketekávé mellett elbeszélt. Ez anekdotagyűjtemény lett volna. Mélyebbre hatolt, az anekdoták és események felszíne mögött sorsokat, életeket, embereket, mozgalmakat rajzolt meg. Közte — szerényen, de írásainak lírai alaphangját meghatározó módon — a magáét.

A Bajcsy-Zsilinszky Endréről írt, a Valóságban megjelent írásában sokan nem ismerték fel ezt a mélyebb mondanivalót. Csak a felületet, a közölt tényanyagot látták meg benne, s annak érvényét vitatták. Más kérdés, hogy e vitában — szerintem — jobbára méltatlanul vádolták Lázár Vilmost.

Sikeres művésztelepi bemutatkozás

A berekfürdői önkormányzat tulajdonában lévő képeket, szobrokat – melyet a Nagykun nemzetközi művésztelep alkotói adományoztak a településnek – a napokban a karcagiak is láthatták.

A Déryné Művelődési Központban *dr. Kenyeres Imre* polgármester szólt a település eredményeiről, majd *dr. Sinóros Szabó Katalin* művészettörténész megnyitójában nagyra értékelte az önkormányzat művészetpártolását, mert mint mondta, ezek a művésztelepi találkozások jó alkalmat adnak arra, hogy az alkotók megismerhessék és megörökíthessék a kunsági tájat. Az eddig készült képek, szobrok, kisplasztikák, grafikák mind-mind az alföld sokféle rezdülését mutatják be, olyan világot tárnak elénk, melyet a földi halandók észre sem vesznek.

A képen Bod László Tanya című alkotása

Petkes József festőművész, a tábor művészeti vezetője szintén elismeréssel szólt az 1100 lelkes településről, hiszen akkor vállalták fel a művésztelep megszervezését, amikor az állam kivonult a kultúra mecenatúrájából. A táborban eddig 21 hazai, két erdélyi, két vajdasági, egy holland vett részt.

PETKES JÓZSEF
ÚJ NÉPLAP 1998 ÁPR. 15. 7.

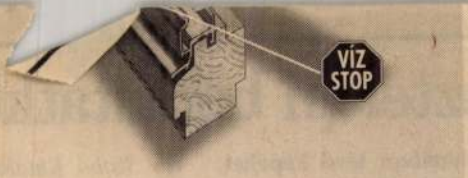

- **tisztíthatóak,**
- **könnyen szerelhetőek.**

És ami még az időtállóan szép faszerkezettel jár: a garancia és a szakszerű szolgáltatás, a gazdag szín és formai választék.

ÉLJEN A MINŐSÉGGEL !

Kérem, küldjenek címemre részletesebb információt.

Név: ----------

12. , magánvásárló ☐ tervező kivitelező ☐

Cím: ☐☐☐☐ ----------

Kérjük nyomtatott betűvel kitölteni!

SOFA Rt.
9400 Sopron, Terv utca 2. Pf. 73.
Tel.: (36) 99/512-119, Fax: (36) 99/512-101
99/512-120 99/512-135

sofa
ABLAK + AJTÓ

Szolnokon, a Széchenyi-lakótelepen, 15-én, 16-án 18 órától, 17-én, 18-án 15 és 18 órakor, 19-én délelőtt 10, délután 15 órakor.

PETKES JÓZSEF

KELET - MAGYARORSZÁG

Petkes és Tőkey kiállításáról

A (képző)művész sem tud kibújni a reászabott emberi bőrből

Papp D. Tibor

Nyíregyháza — Két teljesen eltérő látásmódú festő, Petkes József és Tőkey Péter kiállítása nyílt meg a Városi Galériában. Már a Tőkey megnyitóját megtisztelő sokaság is örömteli élmény volt, később a Petkes-megnyitót még a művész sorsára utaló szép szavalattal fűszerezte a rendezőség.

Petkes József: Kastély c. akvarellje KM-reprodukció

Két „más ember". Nem lehet eldönteni, hogy a kiállítások egy fedél alatt erősítik vagy gyengítik a befogadói hatást. Mindenesetre elgondolkozunk azon, hogy az egzisztenciális érdekek, szűk pénzügyi lehetőségek, vagy naptár által vezérelt kuratóriumi döntések nyomán kialakul-e kiállítási koncepció, jellemzővé teszi egy galéria arculatát.

De a klasszikus mondást idézve „Dicsérni jöttünk", ugyanis két szép kiállítást láthatunk az első emeleten, illetve a földszinten. Fölfelé haladva (az épületben) először Petkesről; önéletrajzából, amely az itt-ott színhibás katalógusban olvashatunk idézek: „Tasnádon (Patrium) születtem 1928. február 4-én. Négyéves voltam, amikor a család Brassóba költözött. Az ott töltött három év egy életre szóló élményt jelentett. A Cenkhegy tetején az Árpád-szobornak már csak a talapzata állt, mégis biztonságot jelentett. Újra Tasnád, majd Kolozsvár, ahol befejeztem a középiskolát. 1954-ben a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán diplomáztam. Tanáraim voltak Kádár Tibor, Nagy Imre, Mohi Sándor. 1954–58 között Moldovában tanítottam (Szucsáva, Jasi, Cimpulung-Moldovenesc). 1958-ban hazakerültem Tasnádra, ahol öt évig tanároskodtam. 1963-tól 1986-ig Szatmárnémetiben tanítottam, ugyanitt szakfelügyelőként dolgoztam. Hivatalomnál fogja várnom kellett a megyét, ami jó alkalom volt arra, hogy felkutassam a megye tárgyi néprajzát..."

Az akkori romániai értelmiség életét élte, ott, ahová a hatalom rendelte. 1986-tól él a mostani Magyarországon és fest. Képei az akvarellben rejlő lehetőségeket mutatják. A technika két szélsősége között mozog. A lavírozott, vizes papíron indított kép kompozíciós feszességét később erőteljes fekete behúzásokkal teremteni meg. A Látófa c. kép talán a legjobb példa erre. A múlt élményei a patriumi, erdélyi évek az emlékek színes nyomatai, egy olyan csodálatos tájé, amelyet útlevél birtokában minden magyar meglátogathat. Gyilkos-tó. Az említett néprajzi érdeklődés a paraszti témájú festészetben mutatkozik meg, nagyvonalú együttérzéssel (Kecskefejés). Petkes csendéleteiben is az erős kontrasztokra épít, a sárgák és a kékek (két alapszín) egymást támogatva feleselnek egymással és mégis összhangot teremtve (Sütőtök).

Megyénk piktúrája erősödött Petkes József művészetével. A kolozsvári iskola tradicionális látásmódja az érzésekre épít, ezeket a képeket nem lehet csak az ábrázolás iránti meleg szeretettel festeni.

Tőkey Péterről a rendíthetetlen ólomkatona jut eszembe. Már hosszú évekkel ezelőtt elkötelezte magát a geometriára épített absztrakt festészet mellett. A vizualitásban szinte búvópatakként meghúzódó konstruktív törekvés képviselői Joláthi Attila, Fajó János és még sokan a hetvenes–nyolcvanas években kemény harcokat folytattak irányzatuk igazáért. A művészet 1982. februári számában pl. Fajó a szintén erősen konstruktív Kassákat így védi: „... Az aktivizmus igazi műfaja üde, friss: a folyóirat, a linó-magasnyomás, a tipográfia; és e műfaj megalkotói: Kassák és Moholy-Nagy nem kellő arányban voltak képviselve. A par excellence festők voltak túlsúlyban és nem az új szemlélet, az aktivizmus, az addig sose volt világhoz állás. Hiányzott a frissesség, a nyitott egyéniségekre, az új szemléletre épült hangsúly. A kiállításnak valamit sugallnia kellett volna, de nem sugallt semmit, csak volt..."

Tőkey is a kassáki úton halad. Ez a nehézség választása ahol az arányok feszessége milliméterek töredékén múlik. Az aranymetszés szabályának fölvállalása vagy elutasítása, a színek egymáshoz, egymásra pászítása a festői bravúr. Így valóban egy hajszálon múlik hogy kép született-e vagy csak jó esetben dekoratív volt.

Tőkey Péter hosszan küzd a maga teremtette geometriai elemekkel, s néha segéderőt is alkalmaz (a texturát) (Sivatagi találkozás). A legkiérleltebb alkotásai pl. Sinus II. Elnémítják a nézőt és a szem diszkrét irányításával szögezik a kép elé. Itt vetődik föl a kérdés, lehet-e, kell-e ezeknek az alkotásoknak ilyen típusú címet adni: Fúga II., Rejtett üzenet, Bábel tornya stb.

Az az érzésem: az ilyenfajta konkretizáció a kiindulási pontot tagolja, hiszen az absztrakció lényege a valóstól eltávolodás. Tőkey szorgalmasan kutat, képein fölcsillan a geometria emberi reflexiókkal, érzésekkel való telítődése.

Herminátor bukás utáni aranya

Eredményes holland korizók

Pityergő riporter és japán síugró

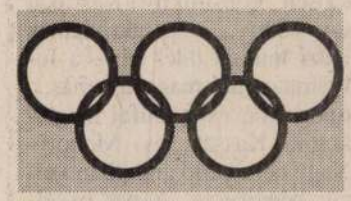

Nagano (MTI) — A dél-koreai síugrók tiltakoznak amiatt, hogy edzőjük, Jochen Danneberg nem utazhatott velük Naganóba. Egyes vélemények szerint az ázsiai ország versenyzői az olimpián azért szerepelnek képességeiktől messze elmaradva, mert a német szakember nincs jelen az ötkarikás játékok színhelyén.

— A csapat tagjai gyengélkednek, s nem értik, hogy edzőjük miért nem lehet itt — nyilatkozta *Ralf Gortz*, a dél-koreai síugró-válogatott tanácsadója. A Koreai Köztársaság olimpiai bizottsága (KOC) azzal indokolta a Danneberg ügyében hozott döntését, hogy az olimpiai szabályok értelmében külföldi edzőt nem utaztathatnak ki a játékokra.

A holland *Marianne Timmer* világcsúccsal nyerte a naganói olimpián a női gyorskorcsolyázók 1500 méteres számát.

— Bárki más gondolhatott arra, hogy világcsúcsot ér el, csak én nem — nyilatkozta szerényen az 1:57.58 perc alatt célba ért győztes, aki az 500 méteres számban a hatodik lett.

Általa a holland gyorskorcsolyázók Naganóban már a harmadik aranyérmüket szerezték. Timmer előtt *Romme* gyűjtötte be az 5000, *Postma* [illegible] meg az ezüstérmes helyen holtversenyben végzett szintén osztrák *Knausst* és a svájci *Cuche-t*. A 17.-nek rajthoz állt svájci Cuche pályafutása legjobb teljesítményét nyújtotta. Ő viszonylag rossz minőségű pályán siklott le, ezért különösen figyelemre méltó holtversenyes ezüstérme. Cuche indult a lesiklás-

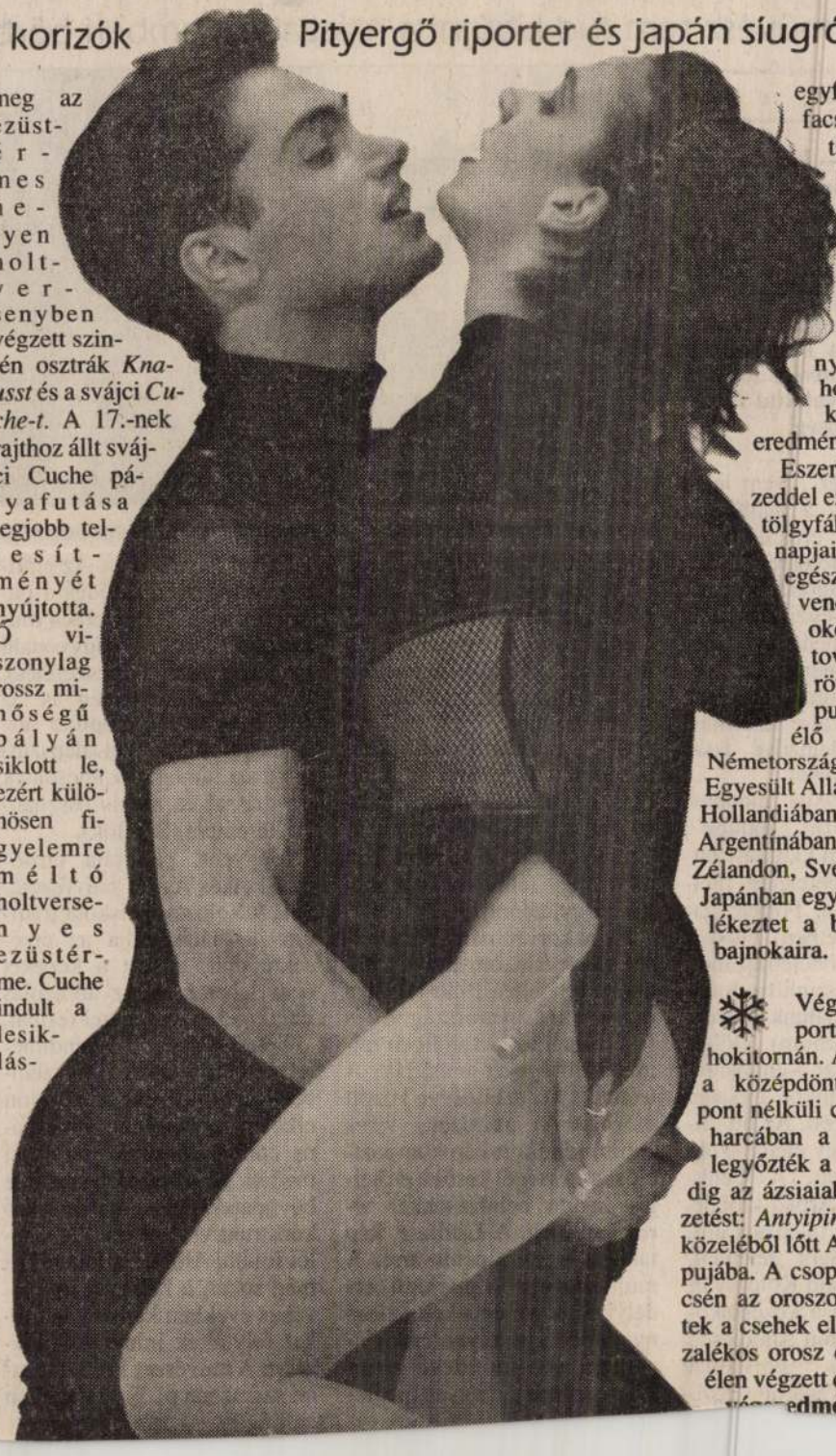

egyformán tölgyfacsemetét kaptak ajándékba, hogy azokat hazájukban elültessék. Jim Constandt közel kétéves kutatómunka után nyilvánosságra hozta saját tevékenységének eredményeit.

Eszerint a több évtizeddel ezelőtt elültetett tölgyfákból 16 még napjainkban is jó egészségnek örvend, különböző okokból viszont további tizenhét rövidesen elpusztul. A még élő fák közül öt Németországban, négy az Egyesült Államokban, kettő Hollandiában található, míg Argentínában, Japánban, Új-Zélandon, Svédországban és Japánban egy-egy tölgy emlékeztet a berlini olimpia bajnokaira.

Véget értek a csoportmeccsek a férfi hokitornán. A C csoportban a középdöntő eddigi két pont nélküli csapatának párharcában a finnek 8–2-re legyőzték a kazahokat, pedig az ázsiaiak szereztek vezetést: *Antyipin* a félpálya (!) közeléből lőtt Ari Sulander kapujába. A csoport nagy mecscsén az oroszok 2–1-re nyertek a csehek ellen. A százszázalékos orosz csapat ezzel az élen végzett csoportjában. A végeredmény: 1. Orosz-

Petkes József
'97. III. 1.

Kelet - Magyar

TÁRLAT

Petkes József akvarelljei

Téli etűd I.

A Nyíregyházán élő és alkotó akvarellista művész a közelmúltban Szerbiában töltött néhány ihletteljes napot. Szabadka mellett Bucka-Gányón 1991 óta működik képzőművészeti alkotótelep, ahová Petkes Józsefet — egy debreceni és egy szombathelyi kollégája társaságában — meghívták. Az alkotóház nyugalmas légköre, a téli színeit, formáit mutató szabadkai táj a munkálkodni kívánó festőket, grafikusokat a megszületett művek örömével ajándékozta meg. A látszólag halott, jobbára hóval borított terek, a lombtalan fák, a lepusztultságában is fantáziát mozgató növényzet, az egyszerű építmények a gyorsan illanó pillanatokban rejtező állandóságot sejtetik. Örökifjú festőnk a hótakaró alól kivillanó reményekkel üzen a tavasznak. Petkes képeinek gyűjteményes tárlata legközelebb április 25-én nyílik Esztergomban, majd május 25-én a hajdú főváros, Debrecen lesz a házigazdája kiállításának.

Téli etűd II.

Szabadkai tél I.

Téli etűd III.

Szabadkai tél II.

Harasztosi Pál reprodukciói

ján

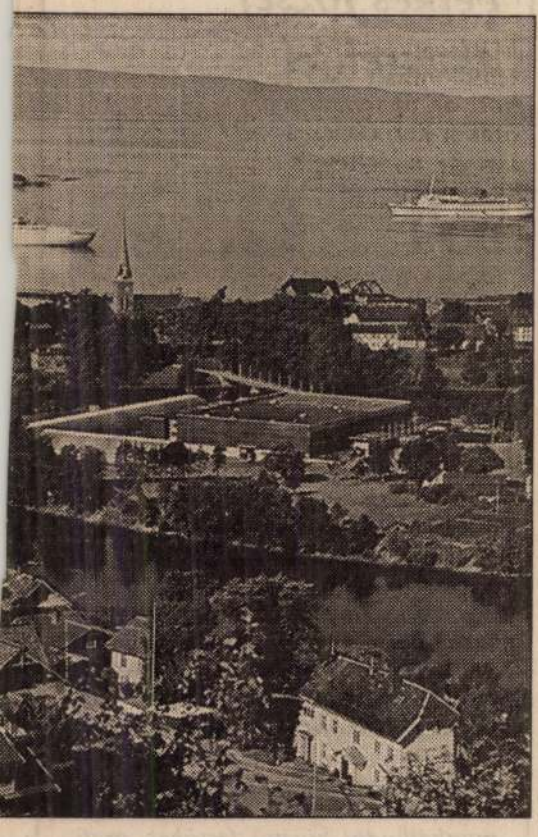

párral vagy sílécekkel felszerelve. A norvégok egy kissé maguknak valók. Ez magyarázza az 1994-es népszavazás eredményét, és az Európai Unióból való kimaradásukat.

❒ *Nálunk tavasz van. Tudjuk, északon hideg és tél. Milyen a norvég klíma?*

— Kellemes meglepetés volt számomra az oslói klíma. Itt alig fúj a szél. A kellemes éghajlatot az biztosítja, hogy Oslót igen magas hegyek veszik körül. Az Oslófjord csaknem száz kilométer hosszú, s ritkán jönnek be a kellemetlen szelek és hófúvások a városba. A Golf-áramlat miatt nincs túl hideg, de télen, mint a többi skandináv fővárosban és Pétervárott, sötét van. Ez a legnehezebb időszak mindenki számára, de a tavasz és a nyár kárpótolja az embereket.

Megismerve a skandinávokat, konklúzióként levonható, egy magyar számára mindenütt jó, de legjobb Finnországban.

Bodnár István

évtizedek

különösebb törést. Sok családban három generációt is tanított Tóth Lászlóné.

Szorgalmas évek után érkezett el az idő, amikor a magyar oktatás 1000. évfordulóját ünnepelte az egész ország. Nyírszőlős iskolájában is érett már a gondolat, hogy a helyi oktatás száz évét, és az 1922-től működő iskola történetét megírja a tapasztalt kollegina, s a pályázati kiírás, valamint a munkatársak biztatása megadta az utolsó lökést. Sok dokumentum nem maradt fent, a háborúban szinte minden a lángok martaléka lett, de ezt pótolta a nyírszőlősi és a kótaji (mivel az itteni görög katolikus egyház szervezte meg a szomszéd településen elsőként az oktatást) idős emberek elbeszélése. Apránként összeállt az anyag, amely ugyan nem nyert az országos pályázaton, de nem is ezért indult a munka.

— Az itt élőknek szántam, pici monográfiával kiegészítve egy szelet tárul az olvasó elé Nyírszőlős történelméből — mondja Tóth Lászlóné, aki gondoskodott az utánpótlásról is: három gyermeket nevelt fel, egyikük óvónői és rajztanári diplomát szerzett. A hat unoka pedig abban segített, hogy a nyugdíj nem okozott traumát, hiszen a kicsik nevelése lekötötte. Az ilyenkor szinte kötelező hitvallás megvonása is mély érzelmi kötődésről árulkodik: sok felkészült pedagógus dolgozik, de a lelki kontaktushoz több kell, a megfelelő percben egy sipetnyi humor, s minden pillanatban határtalan szeretet — vallja a könyvet is tanítónő.

Petkes József - festő
Kelet-Magyarország 1998. jan. 21.

arország

SZÍNES OLDA

Újabb kiállítás nyílt tegnap délután a Városi Galériában. Petkes József festőművész aktív résztvevője megyénk képzőművészeti életének. Szatmárnémetiből települt át 12 évvel ezelőtt Nyíregyházára. Az elmúlt ötven évben számtalan egyéni és csoportos kiállításon vett részt a világ számos országában. A hetvenedik születésnapját ünneplő művész tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és több alkotótábor művészeti vezetője. Tárlata február 12-ig tekinthető meg a galériában

Elek Emil felvétele

sodkarnagy

adták át az ifjú fúvósnak

ással őt jelölte
z év zenészé-
ek.

Persze, közben
kis klarinétos
okat tanult.
Előbb a nyíregy-
ázi zeneművé-
zeti szakiskolá-
an, jelenleg pe-
lig a miskolci
egyetem Zene-
művészeti Inté-
zetében.

Sok kedves ün-
nepségen talál-
kozhatunk a ze-
nekar tagjai kö-
zött a tehetséges
fjoncccal. Ott me-
netelnek pl. a
Nyírségi Ősz
rendezvényein, a
nemzeti ünnepe-

— Nagyon tetszik a külföldi bámészkodóknak, amikor a parédé során néhányan kiválunk a zenekarból, és táncra perdülünk valakivel a nézők soraiból — mondja vidáman Zsolt.

Persze, azért sor kerül elmélyültebb hangversenyre is egy-egy koncertteremben.

Visszatérve az emlékezetes újévi koncertre, az év zenésze úgy véli: nagy erőpróba volt. A zenekar már nyár közepén készülődik erre, sok-sok próba előzi meg az új esztendő zenés köszöntését. Ami pedig a karmesterséget illeti, Zsolt erről így vall:

— Nagyon élvezem, amikor néha kiállhatok a hatvantagú zenekar elé.

— Minden szem rám irányul, irányíthatom őket. Úgy

Névadó Ny

Nyíregyháza (KM – K. J.) — Még a múlt év őszén döntöttek úgy a nyíregyházi (nyírszőlősi) 16. Számú Általános Iskolában: az intézményhez illő, a numerikus jelölésnél többet kifejező nevet választanak.

A döntést megelőzően — mint ahogyan az természetes és szabályos — kikérték a szülői munkaközösség, a tantestület, a gyerekek véleményét, meghallgatták javaslataikat. Utóbbiakból több, megfontolást érdemlő is felvetődött: többek között pl. *Fekete István* író nevének felvétele. Végül is — alapos mérlegelés után — a Szőlőskerti Általános Iskola és Diákotthon elnevezésre szavaztak legtöbben. Vélhetően azért, mert az új nómen mind történelmi, mind pedig földrajzi (táj-

Petkes József Kelet-Magyarország 1998. II. 4

Tárlatszervezés törött térddel

Hetvenedik évéhez érkezett Petkes József nyíregyházi festőművész

Kállai János

Nyíregyháza (KM) — Örömteli és kevésbé kellemetes dolgok apropóján kerestük fel tegnap nyíregyházi otthonában *Petkes József* festőművészt, aki éppen ma, azaz február 4-én tölti be hetvenedik életévét.

— Valóban, 1928. február 4-én születtem a Partiumban (Románia), Tasnádon. Négyéves voltam, amikor a család Brassóba költözött. 1954-ben a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán diplomáztam. Tasnádra 1958-ban kerültem vissza, ahol öt évig tanároskodtam. 1963-tól 1986-ig Szatmárnémetiben tanítottam, ugyanitt szakfelügyelőként dolgoztam.

— Magyarországra 1986-ban települtem át; azóta Nyíregyházán élek és dolgozom. Szeretem ezt a várost, az embereket, sok barátot szereztem az itteni évek alatt. Örülök, hogy a hetedik ikszem alkalmából a Városi Galériában reprezentatív tárlatomat láthatta a közönség.

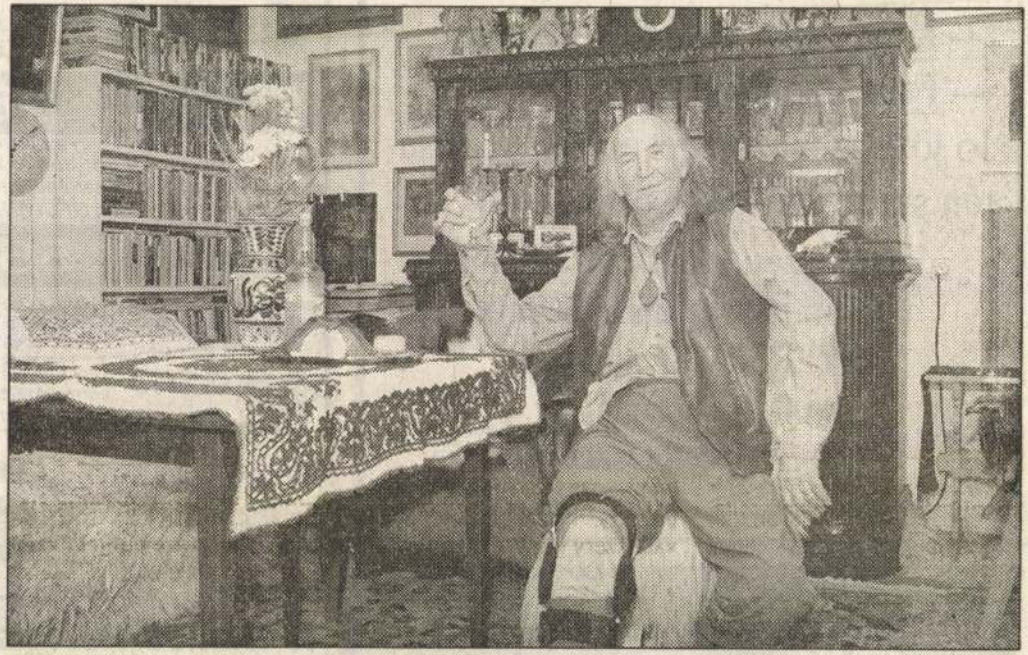

Az örök fiatal — hetven esztendős — Petkes József Harasztosi Pál felvétele

— Persze, öröm nincsen üröm nélkül! A napokban Budapestre utaztamban balesetet szenvedtem. Még itt, a nyíregyházi pályaudvaron elestem, a térdemet vertem oda, keményen. A vonatra azért felültem, mennem kellett a berekfürdői alkotótelep művészeinek tárlatát szervezni. A Nyugatiból még elkecmeregtem a Gellért Szállóba; az ottani orvos viszont — akkor már nagyon fájt a lábam — megvizsgált, mentőt hívott. A János Kórházban — ahol egy hétig nyomtam az ágyat — a röntgen törést mutatott. Most már itthon tartózkodom, várom, hogy a szó legpontosabb értelmében talpra állhassak.

— Fontos lenne a mihamarabbi felépülés, mert Hortobágyon február 15-én kezdődik egy alkotótábor. Szerencsére március 15-ig tart, úgyhogy van reményem a finisben bekapcsolódni a munkába. Aztán pedig elkezdem a következő berekfürdői tábor előkészítését.

munkakörben.

A munkakör betöltésének feltételei:

— Legalább középfokú végzettség
— Középfokú német nyelvtudás
— Felsőfok előny

Jó jövedelmezőséget és szükség esetén szolgálati lakást biztosítunk.

Jelentkezés: Fényképes szakmai önéletrajzzal **az alábbi címre:**
INTERSPAN Faipari Kft.
4800 Vásárosnamény,
Személyzeti Osztály.

268622/1H-01.31

Önhöz igazítva!

Motorola d160 GSM telefon nettó **4800 Ft*** (Bruttó 6000 Ft)

*Nettó 15 000 Ft-os Pannon GSM előfizetés esetén, melyből Önnek nettó 10 000 Ft kedvezmény jár a havi számlából.

Kedvezményesen vásárolható még Nokia 3110, Ericsson GH 688, Ericsson GF 768, Motorola StarTAC 85

Ericsson GA 628 bérlet nettó **560 Ft/hó*** (Bruttó 700 Ft)

*Az előzővel azonos kedvezményt tartalmazó nettó 15 000 Ft-os, vagy az Ön választása szerint nettó 10 000 Ft-os Pannon GSM előfizetés esetén.

PANNON GSM Az élvonal. Hivatalos viszonteladó

ELKISZ TRIÓ

Nyíregyháza, Rákóczi u. 17. Telefon: (20) 418-793
Nyíregyháza, Mártírok tere 9. Telefon: (42) 314-479
Kisvárda, Aradi Vértanúk tere 6. Telefon: (45) 415-034

FUTÁR STÚDIÓ

ÚJ Jéé vi AKCIÓ

CISZKONT

február 8-ig az ország valamennyi Jéé diszkontjában.

Letti tartós tej 2.8%, 1.5%, 0.5% 1 l ~~109,-~~	Kristálycukor 1 kg ~~109,-~~	Zöldborsó-konzerv 580 ml ~~89,-~~

Taurus®

AGROTYRE

A **TAURUS Mezőgazdasági Abroncs Kft. szakmai csapatának** bővítéséhez várja fiatal

— **gépészmérnökök**
— **vegyészmérnökök**
— **villamosmérnökök** (PLC vezérléstechnikai ismeret szükséges)
— **egyéb műszaki végzettségűek**
— **közgazdászok**

jelentkezését.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 AUG 17

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pethő János
1021

Pethő János: Ítélet

Közművelődés

DAL"

JA

ni. Az amerikai „időjárásjelzőket" (weathermen) szülőhelyükön nem az új balosok, hanem a jobboldali terroristák között tartják számon, és a „rekuperálás" szó kevésbé az amerikai szociológusok, mint inkább a francia közírók műkifejezése.

S tömérdek adat, a számos utalás, a sok szövegidézet egy percre sem válik emészthetetlenné és ez Köpeczi könyvének harmadik erénye. Alaposan átgondolt és az anyag sűrűségéhez és súlyához képest meglepően áttekinthető szerkezetének köszönheti. A jó szerkezet pedig a szerző ideológiai biztonságából fakad. Az Előszóban tisztázza, hogy a hatvanas évek második felétől az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában jelentkező sok szempontból újszerű politikai-eszmei áramlatokat — az új baloldalt — helytelenül tekintik némelyek világáramlatnak, a jelenség a fejlett tőkés országokra jellemző, de létüket semmibe venni, hatásukat lebecsülni hiba volna. Nemcsak azért, mert

Gosztola Gábor: Szerelmesek

ti az ellentmondást, mert az ellentmondás lényének alapja.")

A következő fejezetekben Köpeczi Béla feltérképezi az új baloldal jelentkezésének formái

hoz, és a nagy íróhoz méltatlan polgárpukkasztó nyilatkozatai és *action gratuite*-jei. Az országok szerinti összeállítás az irányzatokat nemcsak a marxizmussal szembe-

Kelet Magyarország
1996. július 9., kedd

Az akvarell avatott mestere

Mióta Magyarországon él, építgeti kapcsolatait • Nemzetközileg is jól ismert

Kállai János

Nyíregyháza (KM) — Igazi művészlakás, Nyíregyháza belvárosában, valamiféle különös, átmeneti helyként a megyeszékhely századelőt idéző házai és modernebb, bár nem szebb építményei között. A Holló utcába kaptunk szíves szavú invitációt.

Petkes József festőművészt rezidenciáján kerestük fel. A festő épp lábadozott, túljutván sikeres veseműtétjén, s mivelhogy állapota már engedte, készséggel beszélt magáról, alkotásairól, megnyitandó tárlatáról. (Hatvanban, a rangos Hatvani Galériában látható azóta kiállítása, melyen közel félszáz akvarelljét sorakoztatta fel.)

— A romániai Tasnádon születtem, és Erdély egyik „legszélsőbb", három nemzetiségű nagyvárosában, Brassóban nevelkedtem. Képzőművészeti tanulmányaimat Kolozsváron folytattam, a Képzőművészeti Főiskolán, melyet Magyar Művészeti Intézet néven alapítottak. Jeles tanáraim között tartom számon *Kádár Tibor*t és *Mohi Sándor*t. Festészet-pedagógia szakon szereztem diplomát. Első munkahelyem Óromániában volt, tanító-nevelő földemre, Erdélybe harmincévesen — 1958-ban — kerültem vissza.

— Magyarországon tíz éve élek, 1986-os — hivatalos — áttelepülésem óta. Családegyesítési procedúra folytán sikerült itt otthonra találnom.

Baráti fogadtatás

Mikor átjöttem Nyíregyházára, azonnal jeleztem „ittlétemet". Azonnal a Képzőművészeti Alap tagja lettem. Ezt fontosnak tartom hangsúlyozni, mint ahogyan azt is: a művészi-emberi kapcsolatok építésének, ápolásának mindig kitüntetett szerepe volt — és van — az életemben.

Elárulom: Nyíregyházára nem idegenek közé jöttem. Művész- és tudósbarátaim — *Berecz András* festőművész, *Németh Péter* muzeológus és még sokan mások — nagy szeretettel fogadtak, segítették a beilleszkedésemet.

— Németh Péter jóvoltából voltam múzeumi dolgozó, de közben tanítóskodtam is a nagycserkeszi iskolában. A néprajzzal egész életemben céltudatosan foglalkoztam. A Partium népművészetét kutattam, több ezer népművészeti mintát, ornamentikus vázlatot gyűjtöttem össze, rajzoltam meg. Az anyag egy részét publikáltam, azonban a Barangolások a néprajzi tárgyak világában című kötetem mindmáig kéziratban maradt. Pedig igencsak szerettem volna benne megmutatni, mennyire gazdagok vagyunk e tekintetben. A gyertyát sem azért gyújtják meg, hogy a véka alá tegyék...

Akvarellista

— No, de térjünk vissza a festészethez. Mint említettem, 1986 óta „jelen vagyok" a honi és a nemzetközi festészet színpadán. Korábban is sokfelé megfordultam, azóta is igen sok helyen várnak kiállításokra, bemutatókra. A közeljövőben Svédországban vezetek egy képzőművészeti alkotó tábort.

Úgy tűnik: sokan szeretik, amit csinálok, ahogyan festek. Nem vagyok avantgard, sem posztmodern, nem kötődöm egyik izmushoz sem. Akvarellista vagyok, a festészet egyik legnagyobb hagyományú, ám igen nehéz ágát művelem.

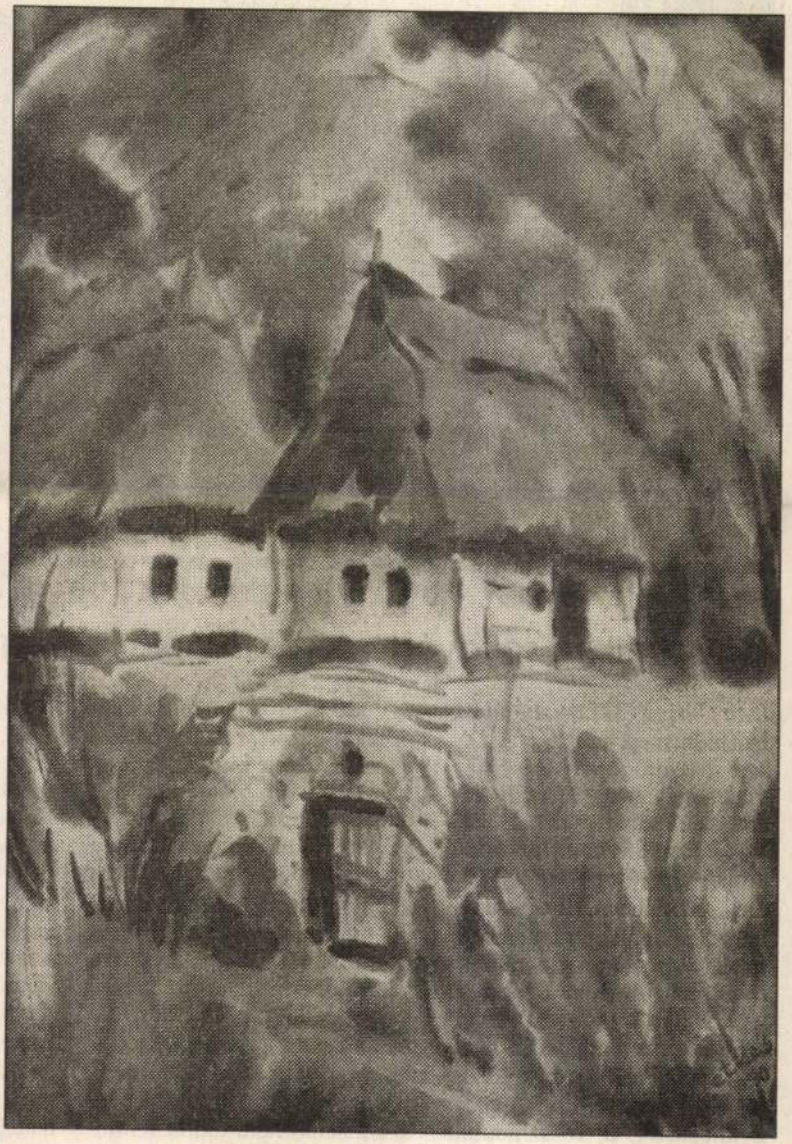

Petkes József: Erdélyi porta (1990) KM-reprodukció

— A hatvani tárlatomon is — egy tempera portré kivételével — csak az akvarelljeim szerepelnek; az utóbbi egy-két év termése. Leggyakoribb témáim a tájak, épületek, növények, s viszonylag kevés az „alakos" festmény.

Kontrasztozás

A régebbi és újabb keletű, a tudat mélyén megőrzött emlékképek realisztikus és látomásos keveredése, mindez valami lebegő, lírai hangulatban. Talán ezek a festészetem szavakban megfogható jellemzői.

Kedvelem a meleg barna, sárga, narancs színeket; a nagy technikai magabiztosságot igénylő akvarell készítése közben gyakran élek a felület egyes részeinek a „fehéren" hagyásával; ez különös vibrálást, kontrasztozást ad a képeknek.

Sokat dolgozom, s viszonylag gyorsan. A vizes alapú akvarell egyébként sem tűri a pepecselést. Így, közeledvén hetvenedik életévemhez, még soksok tervem van. Festészetben, az említett kötetem publikálását illetően, egyebekben. Csak legyen hozzá egészség is!

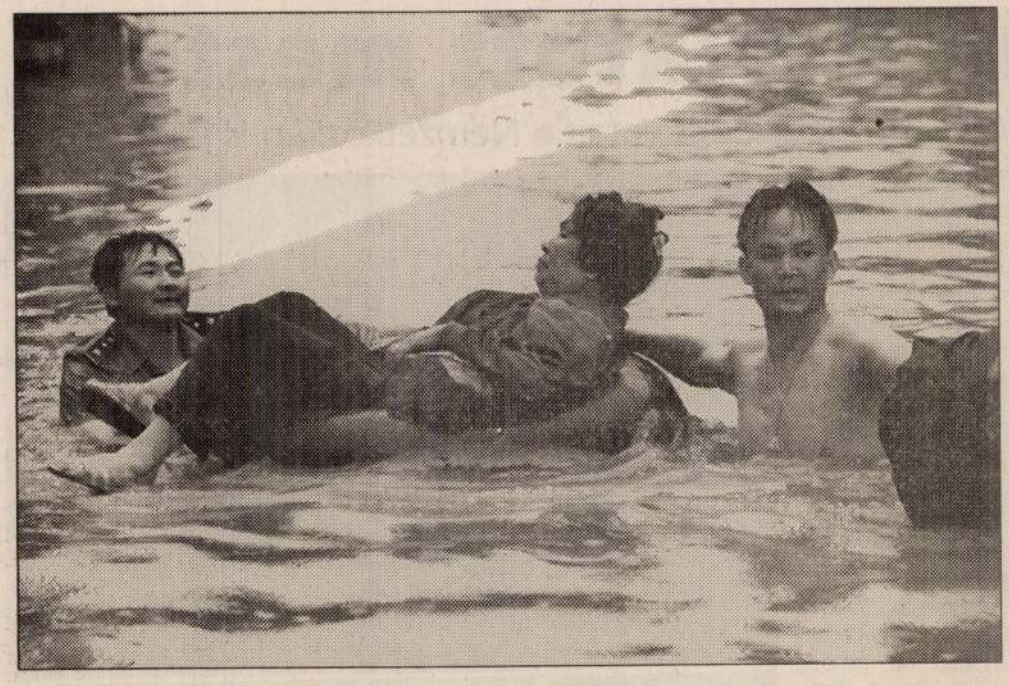

Kínai közbiztonsági katonák segítenek egy idős asszonynak száraz helyre jutni Gijang tartományban, ahol immár több, mint egy hete árvíz okoz komoly gondokat. A Kína déli és keleti területeit sújtó esőzések és árvizek kétmilliárd dollárnyi kárt okoztak. A természeti csapás 237 áldozatot követelt, négyezer ember megsérült, tízezrek pedig hajléktalanná váltak. Az ország déli vidékein már megkezdték a helyreállítási munkálatokat, a meteorológusok azonban újabb heves esőzéseket jeleznek. A júniustól szeptemberig tartó esős időszak során tavaly 1500 ember vesztette életét az ázsiai országban

AP-felvétel

Újabb támadás az AIDS ellen

Úgy tűnik, a sokgyógyszeres terápia kecsegtet a legtöbb sikerrel

Dan Cusick (37) tavaly júliusban tudta meg, hogy egy AIDS-szel összefüggő betegség támadta meg az agyát, mely várhatóan októberig végez vele. Az életéért folytatott közdelem utolsó lehetőségeként orvosai egyszerre három, HIV-vírus elleni szerből álló terápiának vetették alá. A kóros elváltozás heteken belül eltűnt fejéből, és a vizsgálatok a vírusnak még a nyomát sem mutatták ki.

*John Rife*ot (54) egész sor betegség kínozta, fertőző tüdőgyulladástól a rosszindulatú nyirokcsomó-daganatig. Az orvosok az ő esetében is együttesen alkalmazták a három gyógyszert. Egy hónap elteltével a beteg leromlott immunrendszere a felépülés jeleit mutatta, a rák eltűnt, vérének HIV-tartalma pedig a kimutatható szint alá csökkent.

Linda Grinberg (45) gombás fertőzésekre és kimerültségre panaszkodott, mire orvosai a sokgyógyszeres kezelésbe kezdtek. *„A terápia visszaadta az életemet* — mondja Linda. *Egy éve még felöltözni is nehezemre esett. Úgy éreztem, közeledik a vég."*

Újabban Egyesült Államokszerte mind több orvos és beteg körében terjednek el az AIDS gyógyításáról szóló hí

egy idő után valamennyi ellene alkalmazott szerrel szemben ellenállást fejt ki. Két gyógyszer két eltérő biokémiai úton támadja meg a vírust, és egyensúlyából kizökkentve csökkenti védekező mechanizmusának hatékonyságát. Még egy annyira, mindennek ellenálló vírus is, mint a HIV, képtelen szembeszállni egy egyszerre három vagy négy irányból érkező támadással. Legalábbis ezt jelezték az alkalmazott számítógépes modellek. A múlt évig viszont senki nem tudott felmutatni olyan, a terápia során harmadikként felhasználható gyógyszert, mely az elméletet igazolhatta volna.

Tavaly azonbam az FDA egy új, „saquinavir" nevű készítményt hagyott jóvá, mely szaporodási folyamatának ez idáig új pontján támadja meg a vírust. Ezt a szert azóta több hasonló követte, többek között a 3TC. Bár működése igen emlékeztet az AZT-éra, a két szer együttesen egyfajta kémiai fogócskába kezd a vírussal: miután az ellenállást fejleszt ki az AZT-tal szemben, a 3TC lép támadásba, majd fordítva. Így tehát a két gyógyszer egymást váltva, folyamatosan fejti ki hatását a vírus ellen.

ig alkalmazott terápia toxikus lehet, vagy a vírus olyan rejtekhelyet talál a testben, ahonnan ellentámadásba lendülhet át.

Ha a kombinált terápia sikerrel jár a hosszú ideje fertőzött HIV-betegek esetében, az eredmény még látványosabb lehet azoknál a pácienseknél, akiket a közelmúltban támadt meg a vírus. Ennek az elméletnek a bizonyításán dolgozik dr. David Ho és víruskutatókból álló csapata a New York-i Aaron Diamond AIDS Kutatóközpontban. Ho szerint, ha idejében és elég keményen vesszük fel a harcot az AIDS ellen, a szervezetet teljesen megszabadíthatjuk a kórtól. A kutatócsoport kísérleti eredményeit a most megkezdődött konferencián fogja majd részletesen bemutatni.

A vizsgálatok egyik problémája, hogy nem könnyű olyan embereket találni, akiket a halálos kór nem régen fertőzött meg, mivel legtöbbjük nem vizsgáltatja meg magát azonnal. Tavaly júliusban azonban sikerült a kutatóknak tizenkét férfit találniuk, akik 90 napnál nem régebben kapták el a vírust. Azóta ezek a betegek kombinált terápián vesznek részt, melynek köszönhetően vérük-

dést: lehetséges a vírus teljes megsemmisítése?"

Persze a kombinált terápiának magvannak a veszélyei. A különböző szerek kölcsönhatásaként mellékhatások léphetnek fel, de még magukban is olyan tüneteket okozhatnak, mint súlyos hasmenés, hasi görcsök vagy vérszegénység. A szerek némelyikét éhgyomorra, másokat evés után kell bevenni, így nincs egységes szempont az alkalmazás idejét illetően. Ha a páciens kihagyja akárcsak egyetlen adag készítmény bevételét is, a HIV-vírus azonnal kihasználja kis előnyét, és mintegy kiszűrve az ellenanyagokat, rezisztenssé válik valamennyi gyógyszerrel szemben. Így korántsem mindenki bizakodó az ellenszer felfedezését illetően. *„A virológusok újabban gyakorta használják az „ellenszer" kifejezést* — mondja dr. Donald Abrams, a San Franciscó-i Kaliforniai Egyetem munkatársa — én ezt azonban felelőtlenségnek tartom."

Akárhogyan is van, azt senki nem tagadhatja, hogy a kutatás óriási léptekkel halad. A jelenleg folyamatban lévő vizsgálatok is arra ösztönzik a Nemzetközi AIDS T

PETKES JÓZSEF

KELET - MAGYARORSZÁG

1998 1. 23

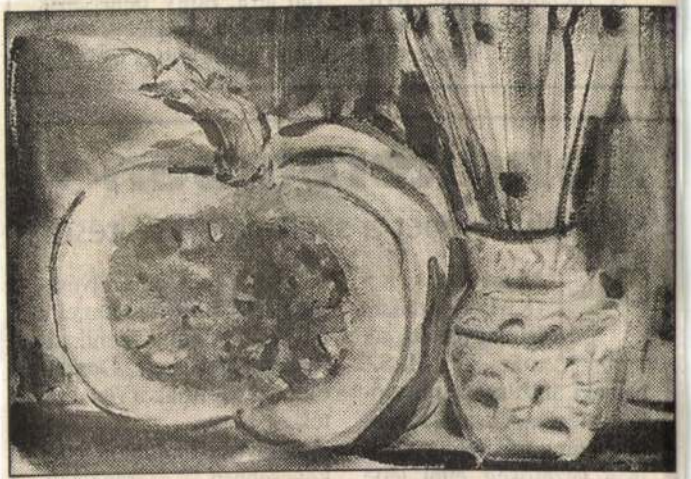

Szép kivitelezésű katalógus jelent meg a napokban Petkes József — Nyíregyházán élő és alkotó — festőművész pályafutását bemutatandó. A 70. születésnapját idén ünneplő alkotónak nemrég nyílt reprezentatív tárlata a nyíregyházi Városi Galériában. A legsikerültebb akvarellek — köztük a Sütőtökök című (képünkön) — színes reprodukciói megtalálhatók a kiállítás-kalauzban, s rajtuk kívül még sok, az Erdélyből elszármazott festő életére vonatkozó információ

KM-reprodukció

A KARPAT-EGYESÜLET ELFOGADTA AZ MTE BÉKEJOBBJAT

A *magyarországi Kárpát-egyesület* választmánya ezen a héten letárgyalta a *magyar turistaegyesület együttmüködési ajánlatát* és azt vita után elvben *elfogadta*. A gyakorlati részleteknek az MTE-vel való megtárgyalására az MKE négytagú bizottságot küldött ki. Ezekután már nem kétséges, hogy az országos jelentőségü egyesség az egyetemes magyar turistaság felbecsülhetetlen hasznára létre jön.

Jégszekrények
villamos hütőkészülékek, sörkimérőkészülékek, fagylaltgépek, jéggyártóberendezések.
HENNEFELD jégszekrénygyár, VI., Ó-utca 6. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. T.: 1-120-26, 1-156-46

— **A budapesti tűzharcosok bajtársi vacsorája.** A tűzharcos szövetség budapesti főcsoportjai április 2-án, kedden este 8 órakor bajtársi vacsorára gyülnek össze a tisztviselőkaszinóban (Eszterházy-utca 4).

— **Emlékeztetjük a hölgyeket,** hogy a hasznos és nagy érdeklődést keltő villamos főzőbemutatók Honvéd-utca 22. sz. alatt hetenként szerdán délután 5 órakor, továbbá hétfő, csütörtök és péntek délelőtt 10 órakor kezdődnek. Program: különleges linzer, levelesvajastészta, gombafánk, hal- és húsételek.

Hölgyeim! Le a kötőtűvel!
Itt a XX. század szenzációja a szab. „RAPID" kézikötőkészülék.
Munkája kézimunka. Minden kötési minta köthető. Néhány óra alatt köthet magának pulovert, blúzt vagy ruhát. Kezelése egyszerű. Ára 35 P. Kérje 7. ismertetőt. Áruforgalmi Kft. Bp, IV. Sütő-utca 2, félem. 3. Telefon: 188-365

— **A keresztény magyar asszonyok pártszövetsége** hétfőn, április 1-én délután 6 órakor a Városház-utca 14 szám alatti párthelyiségben Kasics Margit fővárosi bizottsági tag elnöklésével taggyülést tart. Petrovácz Gyula „Magyar életter", Ujfalvy Ernőné dr.-né „A hulladék értéke a nemzetgazdaságban" címmel ad elő.

x **Költségmentesen lehet postára adni 5 irott** szóig azokat a színes levelezőlapokat, amelyekkel a jégbiztositás népszerüsítése céljából a tenyészállatvásár és mezőgazdasági kiállitás gazdaközönségét megajándékozzák a biztositótársaságok. Az izléses levelezőlap jégzivatar előtti szélviharban hajladozó búzatáblát ábrázol. A fenyegetően gomolygó felhők közeledését tehetetlen kétségbeeséssel szemléli a gyönyörüen fejlett búzája előtt álló gazda, aki nem hallgatott a levelezőlapon is kifejezésre jutó jótanácsra: „Jégverés előtt biztositsd termésedet!"

Gyomorégésnél
MOHAI AGNES

— **Országzászló-őrség.** Vasárnap a 315-ös számú Luther Márton-cserkészcsapat teljesit őrszolgálatot az ereklyés országzászlónál, ahova délben 12 órakor a Máv Törekvészenekara kiséri a csapatot. Őrségváltás után térzene.

— **Nemességigazolás.** A belügyminiszter igazolta Benedek Béla, a budapesti központi általános tejcsarnok rt. főtisztviselőjének székely lófői nemességét és a gyergyószentmiklósi előnév használatához való jogát.

Csillárt vegyen bérelijen részletre is **VOGEL** csillárüzem üzleteiben Mária Terézia-tér 1 Károly-körut 28

Halálozás

Wasmer Gizella bárónő március 27-én életének 84-ik évében Budapesten elhúnyt. Szombaton temették el a farkasréti temető halottasházából a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Delhányi Zsigmond március 28-án 42 éves korában Budapesten elhúnyt.

Özv. ippi és érkeserüi *Fráter* Zoltánné, szül. gyöngyi *Borbola* Johanna életének 88-ik évében március 28-án Mezötúron elhúnyt. Szombaton temették el a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Nyilasy-Tombátz Miklós e. e. zászlós márkorában Szegeden el-

Öreg ruháját öröme lesz,
mert elhasznált, kifényesedett, rosszállású, divatját mult ruháját, felöltőjét speciális külföldi eszközökkel széppé, divatossá varázsoljuk, vagy kifordítjuk! Mértékosztályunkon férfiöltöny mérték után rendelhető divatszöveteinkből, remek szabással, 2 próbával csak 90 pengőért.
RUHAKERESKEDELMI K. T., Ferenc-körút 39, I. emelet. — Telefon: 141-217.

Beszélgetés a müncheni divatfőiskola igazgatónőjével

A Dunapalota halljában nyugodt mozdulatú, érdekes asszony ül velünk szemben. Hosszú, ujjatlan breitschwanz köpenyén finom színezésü ibolyacsokor, alatta remekbeszabott feketeselyem kabátos ruha. Széles kihajtójú hófehér himzett bluza is tavaszt hirdet. Élénk szeme csupa lelkesedés s ahogy beszél, egyszerre látjuk is az ő külön világát: a müncheni divatfőiskolát.

— Ez az első divatmesteriskola Németországban, — mondotta — s nem is alapithatták volna másutt, mint a birodalom és német művészet kulturközpontjában: Münchenben. Régi álmom már ez nekem. Még akkor keletkezett, mikor, mint bécsi divattervező jártam Párisban s éreztem, hogy mi is tudnánk művészi, izléses és nagysikerü dolgot alkotni. Végre sikerült. Sok tehetséges ifjú erőnek adunk alkalmat, hogy a divattal kapcsolatos, sokféle művészi szakmában tökéletesitse magát. Már sok külföldi tanitványunk is van. Előképzettség: alapos mesterségbeli tudás. Nálunk aztán négy szemesztert kell hall-

gatniok és meg is kell dolgozniok az oklevélért.

— Az oklevél mire képesit?

— A divatgazdaság foglalkoztatja őket, mint tervezőket. Főiskolánkhoz azonban modellstudió is csatlakozik. S a gyakorlati életben különös sikerrel dolgozó tehetségesekkel minden évszakban összeállitunk egy-egy mintagyüjteményt. Megmutatjuk a belföldi szakköröknek és külföldi körútra is elvisszük. Ezt a bemutatót akarom most előkészíteni Budapesten is. *Április negyedikére, délután 5 órai tea keretében tervezem, a Dunaszálló halljában.*

— Nem ütközött nehézségekbe most a mintagyüjtemény összeállitása?

Mosolyog. Ezt a mosolygást minden németországból érkező arcán megtalálhatjuk: *hit, elégedettség, önbizalom és elszántság sugárzik róla:*

— Érzem, hogy reánk, mint nyomorgókra, éhezőkre gondolnak mindenütt. Pedig hála a vezetőség körültekintésének, nálunk soha be nem következhetik a világháború katasztrofális nélkülözése. Mindenünk van, mert idejekorán beosztottuk. Azt hiszem, nem látszunk éhezőknek?

Nevet. Nyulánk s mégis telt alakja, mosolygó arca igazán nem vall nélkülözésre. Aztán elkomolyodva folytatja.

— A ruhapontokkal is jól boldogulhat minden takarékos asszony. Sőt most már az eredetileg tizenkét hónapra kiadott jegyeket csak tiz hónapra kell beosztani. Ezt is kizárólag a kisjövedelmü emberek kedvéért vezették be, hogy az olcsóbb és nélkülözhetetlen anyagokban szükséget ne szenvedjenek. Csak a müselyem, gyapjú, kötöttáru és fehérnemü anyag vásárlása korlátozott, de még ezeket is szállitjuk külföldre is, csak, felemelt vámokkal. A müselyem vámja például négyszeres. De hernyóselymet, csipkét, prémet, luxusruházkodási cikket bárki korlátlanul vásárolhat, ha akar.

— És az iskola kap elég anyagot?

— Az iskola, — az más! Mindent kapunk, közvetlen a gyárosoktól s kipróbáljuk a legujabb pótanyagból készült kelméket is. Mintagyüjteményünkben majd hozunk egy *zelwolle* kabátot. Mint a neve is elárulja, ezt fatermékekből, celluloséból készitették. Finom hullású s már nem gyürődik. Különben száznál több ruhát, hozzájuk megfelelő kalapokat, prémeket hozunk. A legegyszerübb ruháktól kezdve bemutatjuk az uj német divatot a legszebb estélyi ruhákig. Háború és korlátozás ellenére is arra törekedtünk, hogy úgy anyagban, mint szabásban nemzetközi művészi igényeknek is megfelelőt alkossunk. Hiszem, hogy a budapesti társaság is megszereti a német divatművészetet. Már régesrégen vágytam erre, még akkor, mikor Bécsben dolgoztam s onnan jártam tanulmányutakra Párisba, Amerikába. Nem is vagyok én itt idegen. Sok színpadi ruhát terveztem Bécsben a budapesti színházak számára. *Fedák Sárinak szállitottunk ruhákat,* mi terveztük a *Csárdáskirálynő* és sok más operett kosztümjeit is. De úgy hallom, a magyar ruhatervezés is uj utakat keres.

Zsindelyné Tüdős Klára magyar divatszalonjáról beszélgetünk vele. Felcsillan a szeme.

— Ó, ezt feltétlenül megnézem! A magyar népművészet régi gyönyörüségem. A világháborúban megsebesült bátyám Budapesten kapott elsőrendü ápolást, gyógykezelést s akkor hosszabb időt töltöttem testvéremmel. Soha nem felejtem a Szent István-napi körmenetet! Azóta is gyakran ellátogatok Magyarországra. Ismerem történelmét, szeretem népét és végtelenül bámulom eredeti, csodálatosan értékes népművészetét.

A hallban lassú, vontatott zene indul. Táncoló párok állnak fel egymás után. Teáscsészék halk csörrenése hallatszik. S mégis úgy érezzük: nem a világváros mulató vágya él legjobban körülöttünk, hanem egy *nagyot akaró, szépet alkotó, dolgozó asszony művészi törekvése.*

Sz Sz. M.

Modern ponyva

A legnemesebb fajtájú irók és esztéták mondták már: „nagyon hálás lennék annak az embernek, aki igazán jó detektivregényt tudna ajánlani elolvasásra".

Ilyen detektivregényt azonban kétségbeejtően nehéz fellelni abban a könyv- és füzetrengetegben, amelyet észnélküli sietséggel és bőséggel irnak és terjesztenek szerte a világon. Miről lehet felismerni az „igazán jó" detektivregényt?... Mindenesetre arról, hogy hosszúlábú Jack nem úgy megy fel a nyolcvanhetedik emeletre Mrs. Gilbertet meggyilkolni, mint egy napihirben. A jó detektivregényben, az „igaziban", ilyenkor pontosan és élesen látni kell hosszúlábú Jacket, a hosszú lábán, nyakkendője szinén és rossz fogain túl, a lelkéig ismerni illik ilyenkor ezt a Jacket. Ezen múlik... Egy gyilkosság nagy dolog; előzményei és következményei nemcsak az életben, az irodalomban is kötelesek. A ponyvaregényben — a közepén, mikor belejött a férciró — szaporán, kötelességszerüen és mintegy már mellékesen, szokásból ölik egymást az emberek. Nincs unalmasabb, békésebb és álmositóbb valami, mint a rémregény vége felé egy alapos gyilkosság, bő vérben. A ponyvaregények kilencvenkilenc százaléka ilyen lehangolóan hülye tákolmány. Ezért kár köztük kutatni annak, aki igazi izgalmat keres. Sokkal biztosabb és egyszerübb levenni otthon a könyvespolcról Dosztojevszkijt...

A civilizált világberendezkedés egyik érdekes és elkeserítő tünete, hogy menynyire nincs megépülve az iróknak, az igaziaknak útja a nagyközönséghez. Csodálatos a vakság és „neveletlenség", ahogy ezrek és ezrek tudnak értetlenül elmenni zsenik mellett, akik voltaképpen érettük, az ezrekért és ezrekért születtek és dolgoztak... S félelmetes ütemben készül állandóan az az álirodalom, amely a szellemi posvány árját növeli és teszi programmá. Micsoda irók maradnak olvasatlanul és milyen gyönyörüségektől esik el az emberek nagy része! Nálunk például Krudy és Lovik Károly életmüve hiábavaló és értelmetlen a nagyközönség számára. A kulturális és müvészi területnek ezek a kissé titokzatos szégyenei a szük magyar nyelvterületen még szembeötlőbbek.

Mindezt nem árt felemliteni most, amikor jólesően üdvözölhetünk egy uj ötletet a komoly irások népszerüsitése érdekében. „Nemzeti Könyvtár" cimen indult meg egy sorozat, kéthetenkint megjelenő, kisalakú füzetek formájában, nagyon olcsón, a magyar irodalom régi és mai kitünőségeinek munkáival. Jókai, Rákosi Viktor, Komáromi János nevét olvasom már az első füzetekben és a ma élők nagyon előkelő névsorát. A témák között: Örök Erdély, Magyar hadmüvészet, Népmese gyüjtemény, Magyar világnézet, Ki a magyar, válogatott novellagyüjtemények és a husvéti izléses, pompás kettősfüzet kormányzónk életét ismerteti. Egy-egy füzet husz fillérbe kerül. „Modern ponyva", — ahogy a közönség körében is elnevezték már. Igen, ponyva, a szó nemes és nagyszerü értelmében, ahogy Petőfi is vásári ponyvára került... Arra kell gondolnunk, talán ez a módja ma, hogy iró és közönség megtalálja egymást.

A háborús idők papirkorlátozásával nyugtalanitó probléma elé jutottak az irók és a közönség. A forró napi események híradásai elöntik az ujságok hasábjait, ezért, s a háborús izgalmak miatt is, annál nagyobb szerepre hivatottak az érdekes és jó olvasmányok. A „Nemzeti Könyvtár"-ban mintha most megtalálták és felismerték volna a közönség érdekét e lázas időszakban, s egyben a jelentős irói munkák terjesztésének végre eredményes eszközét. (zsák)

Szemüvegek méretután!
Refractio
IV. Ferenciek tere 1.

Alig győzik a szegedi cserkészek a levelezőlap-gyártást

Pár napja emlékeztünk meg arról, hogy a szegedi cserkészek sajátgyártmányú magyar levelezőlapok forgalombahozatalával lepték meg a közönséget. A fiúk a külföldi magyarkodó képeslapok kiszoritására levelezőlapgyárat akarnak alapitani és kitünő tervükhöz minden megvolt már, csak éppen — a pénz és a népszerüség hiányzott. Az Uj Magyarság hiradása most ezt is megszerezte a lelkes fiúknak. Mert hogy miről van szó, elmondja a derék cserkészek parancsnoka, *Bozó* Gyula hozzánk irt levelében. Ime a levél:

— Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Nem is találok hirtelen szavakat, hogy megköszönjem azt a határtalan szivességet, amivel fel méltóztatott karolni ügyünket. A fiúk mult vasárnap, mint a száskahad rohantak lakásomra, hogy olvastam-e már? Láttam-e már?... Elolvastuk, láttuk a cikket és nagyon örültünk minden sorának, de különösen a biztatásnak. Itt, Szegeden még aznap sokan érdeklődtek telefonon és gratuláltak a tervhez. *Másnap azután özönével jöttek a levelek és jönnek azóta is.* Négyszázötven rendelőlevél futott be idáig, több, mint 5000 lapot rendeltek. Azt sem tudtuk, mit csináljunk örömünkben. Szolgálatba állitottunk mindenkit, hogy a csomagolást postafordultával elintézzük és *igy megy ez azóta minden nap.*

— Még álmunkban sem reméltünk volna ilyesmit. Ugylátszik, az Uj Magyarság olvasótábora nagyon szereti a cserkészeket és egyöntetüen lelkesedik a szépért, jóért és életrevalóságért. A levelekben nagy szeretettel irnak hozzánk és Isten áldását kérik elindult munkánkra. Olyan szép leveleket kaptunk, hogy *lehetetlennek tartom, hogy ez a mi ügyünk elaludjon ilyen megbecsülés, pártfogó szeretet közepette.* Tábornoknék, kúriai bíróné, zászlóaljak parancsnokságai, magasrangú katonatisztek, papok, főtisztviselők, egyszerü, öreges irású magyarok a Felvidékről, Kárpátaljáról, az ország minden részéből és mind biztatnak, bátoritanak bennünket. Cséti mérnök úr Nagykanizsáról a saját találmányú üvegcsempéin a magyaros rajzainkat akarja felhasználni, stb.

Az Uj Magyarság pártfogó szeretetét becsületes munkával fogjuk meghálálni és nem hozunk szégyent arra a lapra, amely először karolt fel bennünket mindenki mást megelőzve.

— Nagyon sok rendelő levél érkezett be. Ezeknek a kedves embereknek meg kellene köszönni pártfogó szeretetüket. De ennyi lapot nem tudunk irni és felbélyegezni, mert egész vagyon kéne rá. Arra kérjük tehát Főszerkesztő Urat, sziveskedjék nekünk az Uj Magyarság révén lehetővé tenni, hogy megköszönjük mindenkinek a szeretetét és ezt kérjük továbbra is. Azzal háláljuk meg a pártfogást, hogy egyre szebb és tökéletesebb munkát fogunk készíteni, hiszen az Uj Magyarság táborában már sokan mellénk álltak és igy lesz is belőlünk valami...

Cipőfestés művészies garanciával
Belvárosi Cipőkellék, IV., Kecskeméti-utca 3.

— Gyermekbetegségek kezelésében igen sok esetben alkalmazzák a természets „Ferenc József" keserüvizet azért, mert hashajtó hatása gyors, biztos és rendkivül enyhe. Kérdezze meg orvosát!

Ezúton értesítjük érdeklődő közönségünket, hogy a Böszörményi-út 19/a alatt épülő **TOLDY MIKLÓS TÁRSASHÁZ összes öröklakásai elkeltek.** A nagy érdeklődésre való tekintettel ennek szomszédságában a Toldy Miklós Társasház alaprajzi elrendezésével és kivitelével teljesen azonosan építjük

A BÖSZÖRMÉNYI-UT 19/c ALATT

ROZGONYI PIROSKA Társasházat,

melyben egyszobás, egyszoba-hallos, kétszobás, kétszoba-hallos, háromszoba-hallos és nagyobb

ÖRÖKLAKÁSOK

kaphatók. Fix árak, délkeleti fekvés, központi fűtés és melegvíz-szolgáltatás, nagy kert, adómentesség, óvóhely, fényes kivitel, önálló telekkönyvezés, kitünő közlekedés. Díjtalan prospektus. Érdeklődés és lekötés irodánkban:

TÁRSASHÁZÉPÍTŐ VÁLLALAT Horthy Miklós-út Telefon: 269-301. **42**

Az angol kormány harca a tejesüvegekért

Londonból jelentik: A közélelmezésügyi minisztérium megállapította, hogy a tejkereskedőknek komoly nehézségeket okoz *a tejesüvegek tömeges eltünése.* A minisztérium számítása szerint Angliában körülbelül 250 millió tejesüveg van forgalomban, vagyis minden lakosra 5 tejesüveg jut. *Evenkint 13 milliónál több tejesüveg megy veszendőbe,* jóllehet külön szervezet fáradozik azon, hogy biztosítsa a kiüritett tejesüvegek visszakerülését a kereskedőkhöz. A minisztérium közlése rámutat arra, hogy *ez a hanyagság háború idején semmiesetre sem türhető,* ezért felhívja a háziasszonyokat, hogy a jövőben feltétlenül és késedelem nélkül adják vissza a tejesüvegeket.

Sternberg
KIRÁLYI ÉS UDVARI HANGSZERGYÁR
BUDAPEST, VII. RÁKÓCZI-ÚT 60
Ajegyzék ingyen
Legjobb, legolcsóbb

GERALDÓ II. a legfinomabb 2 teljes oktáv P **90.-**

TARSASJATÉK A FONTOSABB TÉRKÉPJELEK ELSAJATITASAHOZ

Ma már nem kétséges, hogy az írás-olvasás mellett a térkép olvasása, annak általános ismerete is elsőrendü fontosságú. Számtalan könyv, rajz stb. azon igyekszik, hogy a mindinkább térhódító térképismeret elemeibe bevezesse a tanulni óhajtókat. A terepjárók, leventék, cserkészek mellett a nagyközönség hatalmas tábora is ma már éppen úgy használja a térképet, mint akár a könyvet. A térképben felhalmozott jelanyag több könyv anyagával is felér. Megértésének azonban legelső lépése az, hogy az általánosan használt térképjelek ismeretét tegyük magunkévá, mert csak azután tekinthetünk bele mélyebben a térkép szellemébe.

A honvédtérképészeti intézet most kiadott járör-játéknak nevezett, csinos kivitelü társasjátéka segítségével egyszerre többen is igazán játszva tanulhatják meg a legfontosabb térképjeleket és pedig úgy, hogy a jelnek térbeli valódi képét is szemlélhetik. Ezzel a játékkal egyúttal a katonai járör magatartásával is megismerkednek a játszók. Minthogy a játékosok harcászati helyzetben vannak, kénytelenek néhány csapatjelzést is elsajátítani. Mindezek mellett megismerik, milyen a katona által künn a terepen jelentés céljából gyorsan elkészített tájképvázlat, miként kell azt helyesen és gyorsan térképvázlattá átalakítani, hogy a jelentés jól felhasználható legyen. A csinos, sokszínü, művészi kivitelü játék roppant olcsó, a honvéd térképészeti intézet a nemes célra való tekintettel önköltségen — 2 pengőért — hozta forgalomba.

Betegek

gyakran székrekedésben is szoktak szenvedni. Ilyenkor gondoskodni kell Darmol hashajtóval a jó emésztésről. Betegségben szükséges a **DARMOL**

— A pénzügyigazgatóságok engedélyezik a tizezer pengőn alóli sorsjátékot és tombolajátékot. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A pénzügyminiszter a 10.000 pengő értéket meghaladó sorsjáték és tombolajáték engedélyezését a pénzügyigazgatóságok hatáskörébe utalta. Azokban az esetekben tehát, amelyekben a kibocsátandó sorsjegyek vagy tombolajegyek értéke a 10.000 pengőt nem haladja meg, a sorsjáték vagy tombolajáték engedélyezését a jövőben a területileg illetékes pénzügyigazgatóságtól kell kérni.

Fáradt?

Kimerült? És mégis el kell végezni munkáját! Ilyenkor segít a jó Kóla-csokoládé, a **Kobona**

Postilabda P. 1.48

Részletes jelentés az északi fényről

A március 24-én este 7 és 8 óra között Magyarországon is látott *északi fénnyel* kapcsolatban az országos meteorológiai és földmágnességi intézet a beérkezett jelentések alapján egyelőre a következőket állapíthatta meg:

A tünemény Magyarország legnagyobb részén látható volt, kivétel csak a Debrecen—Kassa vonaltól északkeletre eső vidék, ahol az erős borultság akadályozta a magasban lejátszódó jelenség láthatóságát. Az északi fény 18 óra 58 perckor kezdődött, északon kifejlődő gyenge kékes fehéres fénnyel, de jól látható kifejlődését csak 19 óra 8 perckor érte el. Ekkor *északkelettől északnyugatig terjedő és az égbolt egyharmad részét beborító zöldes-fehérszínü fényiv vált láthatóvá,* amely felett először északkeleten, majd északnyugaton egy-egy nagy kiterjedésü lilás-vörös fényfelhő jelent meg. 19 óra 12 perc tájban fejlődött ki az úgynevezett „korona" alak, amikor is a két vörös folt *vörös fényfüggönnyé* kapcsolódott össze és a *zöldes iv* egyes pontjaiból részben *fehér,* részben *aranysárga* színü fénykévék törtek elő. Ezek a tetőpontig is terjedtek és ott egy pontban látszottak egyesülni. 19 óra 20 perckor az északkeleti vörös folt halványodott, a nyugati még látható volt, benne egy erős sárgaszínü fénysugárral. Ennek végleges eltünése előtt, tőle balra egy kisebb S-alakú fehér függönyszerü alakulat is látható volt néhány másodpercig. *A tünemény 20 óra 15 perckor végleg megszünt.*

Az északi fény tartama alatt az ógyallai földmágnességi obszervatórium műszerei rendkívül erős háborgásokat jeleztek, a mágnestű egy foknál nagyobb lengéseket is végzett. Ezek a mágneses viharok okozták a táviróvonalakon észlelhető áramzavarokat. Ugyanekkor különösen a rövidhullámú rádióvételben szintén erős zavarok és kimaradások voltak észlelhetők. Külföldi jelentések szerint a fényt Déleurópában egészen Sziciliáig látták, a mágneses zavarok pedig a föld igen nagy részére kiterjedtek. Igen érdekes, hogy egyidejüleg a déli földgömbön is észleltek mágneses háborgást. A mágneses viharok és az északi fény tüneménye az újabban ismét nagyon megerősödött napfolt-tevékenység következménye.

Az országos meteorológiai és földmágnességi intézet ez úton is őszinte köszönetét fejezi ki a háromszáznál több beérkezett jelentés és a sok jól sikerült rajz és színvázlat beküldőinek.

Hamburg, március 30.

A péntekről szombatra forduló éjszaka *megint látták az északi fényt Németországban.* A hamburgi csillagvizsgáló intézet közlése szerint a fényt ezúttal nagyszerűen meg lehetett figyelni, mert az időjárási viszonyok igen kedvezőek voltak s az eget nem borították el a felhők. Az északi égen, közvetlenül naplemente után, világosodni kezdett és *zöldessárga iv képződött, amely este tíz órára szabályos északi fényként bontakozott ki.* Ettől kezdve a fény egyre erősbödött s állandóan lövelte ki a zöldessárga sugarakat. *Éjféltől egészen egy óráig az északi fény olyan intenziv volt, amilyent talán még sohasem láttak Németországban.*

Emésztési zavaroknál MOHAI ÁGNES

— Berlini egyetemi tanár előadása Budapesten. Weber Vilmos dr., a berlini egyetem nyilvános rendes tanára Entwicklung des römischen Weltreiches (A római világbirodalom kialakulása) cimen németnyelvű előadást tart április 3-án délelőtt 12 órakor a bölcsészettudományi kar VIII. számú tantermében. Érdeklődőket szivesen látnak.

— Javult-e a magyar munkás sorsa? Az ilyen cimmel elhangzott rádióvitaelőadáshoz igen nagyszámú hozzászólás érkezett be a rádióhoz. A hozzászólók nagy része éppen az érdekelt ipari és mezőgazdasági munkásság soraiból került ki. Ezek a hozzászólások érdekes betekintést nyujtottak arra nézve, hogy mi ebben a kérdésben a véleményük maguknak az érdekelteknek. A hozzászólók azonban igen gyakran téves adatokból indultak ki vagy téves következtetésekre jutottak s igy a beküldött anyag újabb vita alapjául szolgálhat. A hozzászólásokban felvetett kérdésekre válaszol Kovrig Béla dr. egyetemi magántanár április 1-én, hétfőn délután 6 óra 50 perces kezdettel a rádióban „Javult-e valóban a magyar munkás élete?" cimű előadásában, amelyben a beküldött hozzászólások anyagán tulmenően felöleli a kérdés teljességét. A rádió ezzel nem zárja le a vitát s Kovrig Béla előadásához bárki hozzászólhat a rádióhoz intézett levelében (Budapest, VIII., Sándor-utca 7). A rádió a legjobb hozzászólásokat ezuttal is jutalmazza.

Érdekes emlék a kormányzóválasztásról

A kormányzó országlásának húszéves jubileuma alkalmából került elő egy sokak által elfeledett igen érdekes iparművészeti munka, amelyet itt bemutatunk. A kormányzóválasztás alkalmából a hadtörténelmi levéltár és

múzeum által kibocsátott emlékplakettet Pethely Gy. László fővárosi ipariskolai rajztanár, iparművész tervezte. A plakett rajzának szimbolikus értelmét, valamint annak műbecsét fokozza, hogy a plakettek a Hentzi-szobor anyagából készültek s a befolyt tiszta jövedelem egyrészét hadifogságban szenvedő katonáink hazaszállitására fordították.

— Négyéves a soproni nyári egyetem. Ezidén is megnyitja kapuit a soproni nyári egyetem. A tavalyi tanfolyamokat közel ezer hallgató látogatta. Nem győztek betelni a college-rendszerű, pompás előadásokkal, amelyekben a vezetőség hallgatói elé tárta a „mai műszaki világképet". Sopron ősi városa ózondus fenyőerdőivel, négy subalpin strandjával, a Fertő vitorlásaival, lovaglósétányaival, európai nivóju Lövér-szállójával a legideálisabb nyaralóhely.

Kabátok
tiszta gyapjúszövetből **női**

Ballon kabátok
elsőrendü kivitelben **női és férfi**

Kész ruhák
női, gyapjúszövetből, selyemből és egyéb anyagokból legújabb divat szerint

Pongyolák
gyönyörü kivitelben, óriási választékban

Olcsó szabott árak!
Kivitelben legjobb!

Fábián József
divatháza
I., Krisztina-körút 8/10
(Széll Kálmán-tér sarok)

— Letörték a Pestszenterzsébet felé irányuló bor- és huscsempészést. Pestszenterzsébet város képviselőtestülete Majai Ferenc polgármester elnöklésével közgyűlést tartott. A képviselőtestület köszönetét fejezte ki a rendőrkapitányság vezetőjének, mert erélyes intézkedéseivel teljesen letörte a város felé irányuló bor- és huscsempészést. Ezáltal a város ebben az évben már 100.000 pengő többletbevételhez jutott. A nyugdijazás folytán megüresedett állásokat behelyettesítéssel töltötték be. A polgármester végül bejelentette, hogy a megválasztása ellen benyujtott petíciót a vármegye elutasította.

28 éve fennálló cég! **BODNÁR** Az 1940 évi új **RÁDIÓ**
típusokat díjtalanul bemutatja. Részlet — csere **Vilmos császár-út 60.** Telefón: 113-497, 123-088 Árjegyzék ingyen

— Egyiptomban tizenhétezer idegen áll felügyelet alatt. Kairóból jelentik: Egyiptomban jelenleg 17.000 idegen áll felügyelet alatt. A kormány elhatározta, hogy intézkedéseket tesz a gyanus idegenek lakóhelyének szigorúbb ellenőrzésére és arra is gondol, hogy esetleg gyüjtőtáborokat állit fel.

— Ujabb palesztinai zsidó önkéntesek mennek a francia frontra. Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai zsidó önkéntesek második csoportja legközelebb Franciaországba megy, hogy az angol csapatoknál teljesítsen szolgálatot. Az első csoport két hónappal ezelőtt indult el. Palesztinában külön angol tisztiiskolát nyitottak.

FÁTH HARISNYA
IV., FERENCIEK-TERE 2.

— A Máv fiú- és leánynevelőintézetet épittet Ungváron. Ungvárról jelentik: A város törvényhatóságának kisgyülése Siménfalvy Árpád főispán elnöklésével tartott ülésén 500 pengő hozzájárulást szavazott meg a nemzeti repülőalap céljaira. Hozzájárult a kisgyűlés a Máv által Ungváron épitendő fiú- és leánynevelő intézet részére szükséges telekcseréhez is, úgyhogy az intézet építését most már rövidesen megkezdik.

— A losonci református gimnázium 350 éves jubileuma. Losoncról jelentik: A Kármán József református gimnázium az idén ünnepli fennállásának 350-ik évét. A gimnázium igazgatója, Sipos Lajos értekezletre hivta össze az intézet öregdiákjait, hogy a jubileumot méltó módon megünnepeljék. Május 26-án tartják meg az általános öregdiáktalálkozót és ugyanezen a napon leplezik le a gimnázium hősi halottainak emléktábláját.

Szép asszony!
a lakása,
Löwy Arthur csa
Gitter stor, rojttal P 7·80

— Sokba kerül Angliának a rádióhírverés. Londonból jelentik: Anglia a folyó évben az idegennyelvű rádióhírverés céljaira egymillió fontsterlinget adott ki. Az angol rádióállomások 17 nyelven röpítik világgá híreiket. Sok valószinűség szol amellett, hogy a közeli jövőben újabb nyelveken indul meg az adás.

Szőnyeg,
paplan,
Grünfeld Testvér

PETKES JÓZSEF

Két világ határán

Nyíregyházi művészek a galériában

Nyíregyházi művészek kiállításait csodálhatja meg a közönség a Városi Galériában. A két piktor, noha más-más korosztályhoz tartoznak, más festészeti irányt képviselnek, sokban hasonlíthatók egymáshoz. Talán nem is véletlen, hogy képeik szinte azonos időpontban láthatók. Egyikük sem tősgyökeres nyíregyházi. Tasnádon született az idősebb, és Egyekről származik a fiatalabb. Figurális képeket alkot a Partium szülötte, *Petkes József*, mig pillanatnyi hangulatait álmodja szigorúan szerkesztett geometriai formákba a Hajdúságból elszármazott *Tőkey Péter*. Közös a sorsuk abban is, hogy pedagógusi hivatásukat nem áldozták fel a képzőművészetnek, munkásságukban a paletta és a katedra között egyensúlyozva egyformán van jelen az eljövendő felnőttek vizuális képességeinek fejlesztése, és a bennünket körülvevő világ szigorú kompozíciós szabályok szerinti megjelenítése.

Petkes József

Barázdált arcú, ősz hajú férfiember portréja köszönti a tárlatlátogatót mindjárt a kiállítóterem bejáratánál. Bár a kép címe azt sugallja, hogy egy valaki arcképét nézhetjük, mégsem érdekes, hogy ki is az, akinek arcán közép-kelet-európai történelmünk minden traumáját megörökítette a mindenkinél kegyetlenebb látásmódú festőművész, a könyörtelen idő. Megszenvedett múlt, és ki tudja, miféle jövő látszik az ábrázaton. Bármelyikünk arca lehetett volna a művész modellje, bármelyikünk magántörténete ott van ráncokba festve Miklós bácsi arcán. Két háború minden szenvedése. Trianon és sok-sok esztendő ilyen-olyan színezetű, diktatúrák Istent, embert nem ismerő világa. Senki sem tud elszakadni gyermekkori élményeitől. Amit akkor tanul, tapasztal az ember, útravalóul szegődik hozzá, elkíséri egész életén keresztül. Petkes József sem tagadhatja meg gyermekkorának tájait, nem felejtheti az erdélyi táj semmihez sem fogható látványát, az őt körülvevő „Miklós bácsik" életreszóló tanmeséit. Hiába tanuljuk meg a világban megismerhető törvényszerűségeket, leszünk úgymond egyre felvilágosodottabbak tapasztalásaink során, eszmélésünk félelmei, örömei mint irányt mutató nyilak vannak velünk életünk utolsó pillanatáig.

A művész mondja magáról, hogy a néprajz már egészen fiatalon megigézte, mint ahogy egy életre tette rabjává a népzene a magyar zenekultúra két óriását, *Bartók Bélát* és *Kodály Zoltánt*. „Csak tiszta forrásból" – mondta a népzene tudósa, és erre rímelnek a kálváriái folyamán ilyen-olyan feladatok hatására kicsit a népművészet mérnökévé is lett néprajzos Petkes József akvarelljei. Ha nem lenne a kiállításhoz mellékelt katalógus, akkor is tudnánk, hogy a művész táltosoktól, mesebeli regélő emberektől, kincses Kolozsvártól, Tasnádtól, a Partiumtól kapta örökül képi látásmódját, azzal a szigorú parancsal, hogy tudományát lehetőleg mindenki számára hozzáférhetővé tegye. Tájak, emberek, életre kelt házak, kunyhók és kastélyok adnak randevút egymásnak a galéria kiállítótermeinek falán. Nem hordoznak rafinált üzeneteket, azt mondják, ezek a képek, amik első ránézésre is kiolvashatók belőlük: az ember és természet harmóniáját, azt, hogy mindannyian Isten teremtményei vagyunk, véges az életünk – emberé, állaté egyaránt –, mint ahogy az öreg fa sem élhet addig, míg világ a világ. A Gyilkos-tó fenséges, baljóslatú mozdulatlansága figyelmezteti a gyarló embert a természet hatalmára, arra, hogy büntetlenül nem lehet megbontani az Isten teremtette egységet. Szereti Petkes József a vadvizeket, másik képén mozdulatlan a befagyott tó, temetője a nyáridőn oly mozgékony vízi alkalmatosságoknak, de lesz egyszer talán feltámadás, és akkor újból vidám csónakázók lepik el a fodrozó vízfelületet, és akkor lehet, hogy új életre kél az öreg fába csavarodott férfiember is, aki ha nem csalódunk, a Tasnádról elszármazott piktort lenne hivatva ábrázolni.

„Torzó a fa. Csodára vár" – írja Bodnár István, feltehetően a Látófa című képtől indíttatva a Megcsonkult fa című versében, és a csoda itt és most megszületett a nyíregyházi Városi Galériában.

Petkes József képei

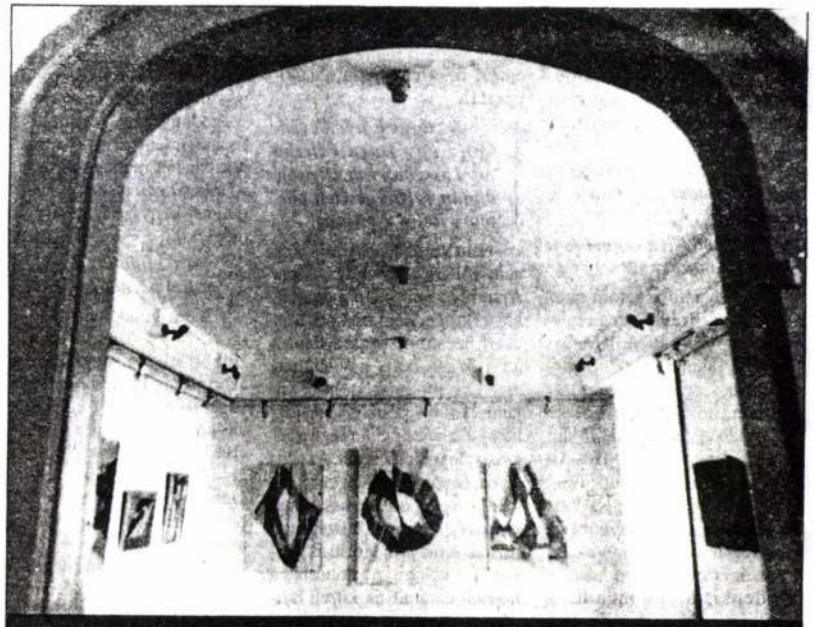

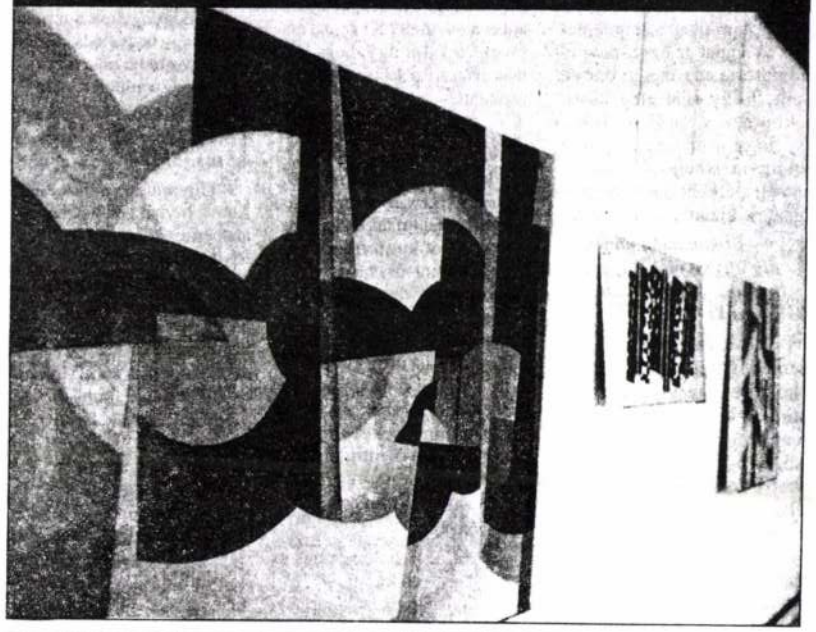

Tőkey Péter alkotásai

Tőkey Péter

Azt mondják, nem képes harmóniát teremteni a színek világában az a festő, aki nincs tisztában a képzőművészet hagyományos törvényszerűségeivel. Ha ismeri ezeket az alapelveket, tulajdonképpen teljesen mindegy, hogy milyen a stílusa, miket fest, a végeredmény mindenképpen az, hogy a tárlatlátogató egy újfajta látásmód csodáitól feltöltődve távozik a kiállításról, és talán nem is veszi észre, hogy saját maga is alkotótársává szegődött a festőnek.

Tőkey Péterről köztudott, hogy tökéletesen ismeri imádott szakmája alapszabályait. Nemzedékek kerültek ki keze alól, akik tőle tanulták meg kezelni a ceruzát, az ecsetet, akik neki köszönhetik, hogy kikerülve az iskolapadból, magabiztosan tudnak eligazodni a festészet néha bizony elvont világában. Amit másoknál a figuratív kompozíció fejez ki tökéletesen, azt Tőkey Péter a színek egymásmellettiségében találja meg. A valamikor realistaként jelentkező művész mára olyan geometrikus kompozíciókkal operál, amikről csak ő tudja igazán, hogy mit ábrázolnak. A tárlat látogatóját legfeljebb az alkotások címe segíti az eligazodásban. De az sem biztos, hogy azok a címek megfelelnek annak a varázslatos hangulatnak, aminek a néző óhatatlanul a hatása alá kerül. Tőkey nem ragaszkodik makacsul saját igazságához, jól tudja, hogy az emberi vizualitás sokszor még a valóságot is képes saját absztraháló szemüvegén keresztül egy neki tetsző képi világban feloldani. Tőkey képeiben ott a valóság. Mindenkinek az, amit kiérez belőlük. A művekben ott van a nyugalom, a derű, és ott a művész hihetetlen optimizmusa. Színek és vonalak, valamiféle testek, amik lehetnek síkbéli geometriai ábrák éppen úgy, mint valahonnan a térből érkező üzenetek. Azt mondják, a fénysebesség közelében lelassul az idő, meggörbül az addig ismert világegyetem. Einstein hihetetlen felfedezését halandó ember meg nem tapasztalhatja, de Tőkey fogódzkodót ad a száraz fizikai és filozófiai megállapítás képi megjelenítéséhez. Három festmény egymás mellett. Mindhárom Földünket ábrázolja, a kérdés csak az, honnan nézve? A Föld II hagyományosan figurális ábrázolásnak mondható, de a Föld I is lehetne fényképszerűen naturális megjelenítés egy fénysebességet majdnem elérő űrhajó ablakából. Amikor utolérve a fény hihetetlen száguldását az idő megdermed körülöttünk, kinézve törékeny úti alkalmasságunkból (ki tudunk-e nézni egyáltalán?) lehet, hogy jó öreg bolygónk háromszögletűként tűnik szemünkbe? Melyik az igazi? Van-e egyáltalán igazi, mindenki számára kötelező, mindenki által elfogadott képzőművészeti stílus? Tőkeyt nem érdeklik az ilyesfajta kérdések, nem foglalkozik ilyesmivel. Ő pontosan tudja, hogy az igazi problémák nem ilyenek. Amióta világ a világ, csak kivételes képességű emberek voltak képesek megváltást, feltámadást hirdető gondolatokat elhinteni a köztudatban. Tőkey Péter a maga kifinomult művészi látásmódjával kapaszkodókat keres és talál, hogy a legegyszerűbb ember is utat leljen a végtelenhez. A móbius szalag önmagába visszatér. Nem tudjuk, mikor szemléljük kívülről, és mikor ejt fogságba bennünket, mint ahogy azt sem tudjuk, hogy honnan és hová röpít bennünket a születésünk óta száguldó űrhajó. Az új világhoz vezető utat mutatják nekünk a nyíregyházi képzőművész alkotásai. Olyan valóságot lebbentenek fel a tárlatlátogató előtt, amiben a harmónia, a rend, a nyugalom jut osztályrészül azoknak, akik képesek a Tőkey Péter által fölvázolt ösvényen végigmenni.

Az oldalt *Berki Antal* írta
A felvételeket
***Bozsó Katalin* készítette**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 SEP. 1
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1021

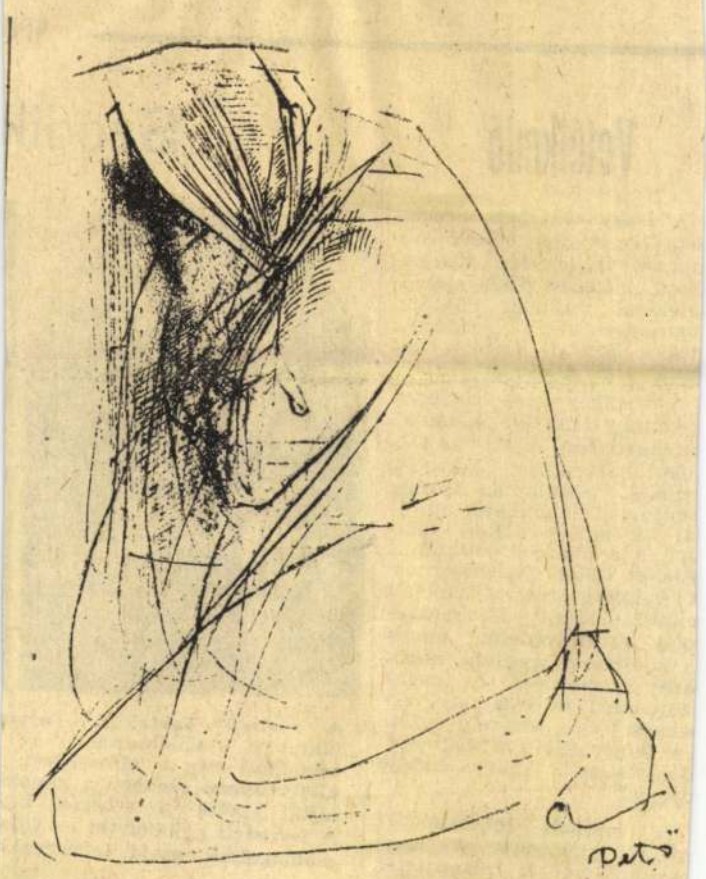

Pető János munkája

Vetélkedő

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójának tiszteletére meghirdetett országos villanyszerelő vetélkedő vállalati döntőjét ugusztus 27-én rendezték eg a Borsodi Szénbányákál.

A verseny első részében iztonságtechnikai, szakmai, unkavédelmi és a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal, valamint az ifjúsági örvénnyel kapcsolatos politiai kérdésekre kellett válazolnia a döntőbe jutott huzonkét fiatal szakembernek. A második rész gyakorlati eladatai között hibabehatárolás, érintésvédelmi mérés s különböző speciális bekötések szerepeltek. A magas zínvonalú és izgalmas versengést végig biztosan vezette Dányi Zsolt, a Mákvölgyi Bányaüzem villanyszerelője nyerte.

A legjobb teljesítményt nyújtó fiatalokat a zsüri pénzjutalomban részesítette,

Szedik

A csobaji Taktaközi Termé taktabáji gyümölcsösében az kezdődött meg az almaszüret. ültetvényben ezekben a napok fajtát szedik a szorgos kez A leszedett gyümölcsöt — válo csomagolják, majd tehergépko

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 AUG 27

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1021

1977. augusztus 27., szombat

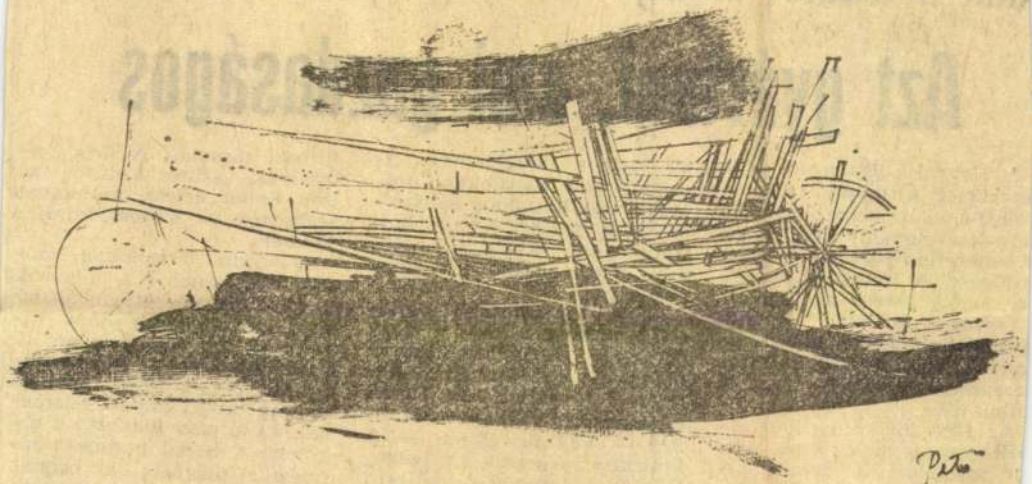

Pető János rajza

kik a divatot diktálják

Azt gyártani, ami gazdaságos

A Hegyalja Ruházati Szö-
tkezetet kitűnően ismerik
megye és az ország vezetői,
a közvélemény előtt még
ismeretlen roppant méretű
jlődése. A Hegyalja termé-
márka szerte a világon:
Szovjetunióban éppúgy,
int Hollandiában, az NSZK-
n, Kuvaitban, de a hazai
ereskedelem mintha nem is
dna róla.
Az 1800 fős kollektíva ter-
ékeivel a nemzetközi pia-
on megelőzi a divatot. A
emrégiben megtartott mis-
olci kiállításon például a

év azonos időszakában. Az export 45,9 százalékkal nőtt. Így a Szovjetunióba sokszorta több terméket szállítottunk, mint tavaly ilyenkor, és a tőkés export is a duplájára nőtt.

— A legfontosabb hajtóerő a munkaverseny, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója tiszteletére tett vállalás és annak teljesítésén való munkálkodás — véli az elnök. — A kollektíva ugyanis azt ígérte, hogy november 7-re teljesíti azt a mennyiséget, eléri mun-

tilipari társulás. A társ kollektívák, szövetkezetek 180 ezer dollár értékű munkával segítettek az export fejlesztésében.

A kérdés önmagából adódik: megkapják-e a dolgozók a több munka ellenértékét? Erre igennel válaszolnak, hiszen az év első felében 12 százalékkal nőtt a bérszínvonal. Az erkölcsi mellett mindig ott az anyagi elismerés, az anyagi mellett az erkölcsi. A bérek pontosan kifejezik, tükrözik a brigád, illetve minden tag mennyi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 SEP
3

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pető János

1021

Pető János: Visszhang

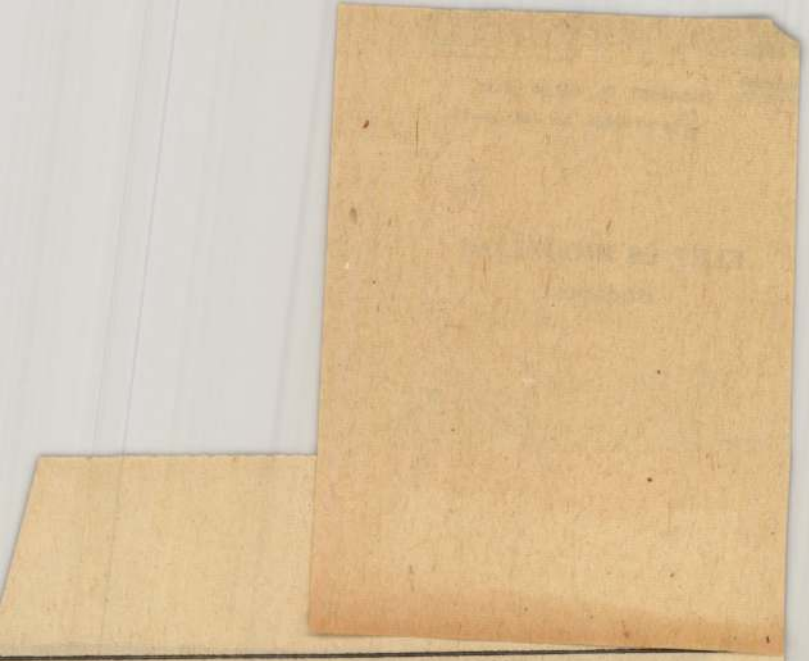

KÁS?

ezések használatában), esetent valamilyen megkedvelt, az dalomból átvett régies szó, vanilyen szokatlan egyéni szósználat stb. stb. Ezek alapján m lehet úgy ítélni, hogy az en egyének helytelenül, nem znyelven beszélnek. Másrészt zont magukat a jelenségeket n lehet csupán azért köznyelvik, köz- és irodalmi nyelvünkn helyesnek, a köznyelvi nyelvokás tartozékának elfogadni, ert egy-egy köznyelven beszélő elvhasználatában is előfordulk. A kiváló politikus ö-ző szai *(mög, ismerötös,* ehelyett: meg, neretes), az egyetemi tanár beédében itt-ott felbukkanó *ossza, assza (osztja, árasztja* helyett), jeles tudóstól hallható *órakkor, ámma (órakor, máma)* nem azt lentik, hogy a szóban forgó egyék nem köznyelven beszélnek

nyelvszokás. A *jöjj, gyere* egyformán köznyelvi alakok, legfeljebb a *gyere* gyakoribb, a másik éppen ezért választékosabb. A *jer* forma régies, a beszélt nyelvben már nem használatos, a *gyüjj* viszont erősen tájnyelvi.

●

A normául szolgáló nyelvszokás tehát a köznyelven beszélőknek (illetőleg többségüknek) nyelvhasználata. A nyelv azonban — mint mondtuk — állandó mozgásban, változásban van. A „stabil" nyelvi jelenségek megítélésével nincs baj, de a most kezdődő nyelvi változással annál több, a még csak kevesek beszédében élő nyelvi formák megítélése mindig viták forrása. Ha a nyelvi változásnak természetes, sőt szükséges voltát elismerjük, nem helyezkedhetünk elutasító álláspontra minden új jelenséggel szemben, mert hiszen akkor erőszakosan meggátolnánk nyelvünk fejlődését. A kezdődő változás, a nyelvi új nemcsak rossz, hanem szükségszerűen jó is lehet, a későbbi „nyelvszokás" csírája. Csak meg kell vizsgálnunk az ilyen jelenségeket, hogy szükség van-e rájuk, hiányt pótolnak-e, bele tudnak-e illeszkedni nyelvünk rendszerébe, nem okoz-e nehézséget, bonyodalmat kiejtésük, leírásuk.

Az élő nyelvszokás és az írott, tételes nyelvi norma, nyelvi szabály szoros kapcsolatban áll egy-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-976

1977 AUG 6

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pető János

1021

Pető János: Madárfogó

oll halálhírét és szomorú meg-
bbenéssel a híradást Camille
ryen temetéséről. Camille Bryen
téves párizsi tartózkodásom
eje alatt testi-lelki jó barátom
lt. Mikor a cikk további szöve-
ben ezt olvasom: „Sirató pedig
36-ban behúzta a Dimenzionista
anifesztum csövébe" — a szoká-
s önfegyelem maximumára kel-
tt kapcsolnom azonnal.
Először azt hittem, rosszul lá-
k. Aztán azt, hogy hibás a sze-
és. Ezután, hogy elfelejtettem
agyarul. Végül, hogy Bajomi fe-
jtett el magyarul. Legvégül pe-
g — miután hosszú műfordítói
ilyám alatt megszoktam, hogy
valóság és a lektori vélemény el-
rése esetén általában a lektoré
döntő, s miután Bajomi sokáig
lektorom volt — rátukmáltam
nyszeredetten és még szomorúb-
n magamra azt az állítást, hogy
egény Camille Bryent behúztam
csőbe. (Persze megnéztem az
telmező Szótárban, hogy nincs-e
nek a kifejezésnek valamilyen
lemelőbb jelentése is. De nem
lt. Csak ezt találtam: becsap,
szed.)
Nagyon elkomorodtam, s azon
ezdtem gondolkodni, miként te-
etném jóvá azt a delictumot,
nit legjobb franciaországi bará-
m ellen elkövettem. Párizsi ira-
im közt kutatva egyszercsak

ból származó tárgyakról, [illegible]
ványokról és csattöredékekről.

ÜRÖGI IMRE budapesti olvasónk 28. számunkban megjelent, Kanadáról szóló cikkünk (Mozaikjog) szerzőjéről érdeklődik. Várnai Pál, az ottawai Carleton Egyetem docense, orosz és magyar nyelvet, irodalmat tanít. Jelenleg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének meghívására, a Carleton Egyetemmel fennálló csereegyezmény alapján tartózkodik Magyarországon.

BEREGI KÁZMÉR, BUDAPEST. „Szeretném, ha megfejtenék a fővárosi műsorközlő plakátok titkát. Miért ragasztják ki Fischer Annie vagy Szvjatoszlav Richter hangversenyeinek plakátját, ha már rá is kenik a csíkot, hogy minden jegy elkelt? Másrészt, miért nincs az ország szabadtéri eseményeinek plakátja az ország fővárosában? Az Önök lapjából és más újságokból is irigyen értesülök olyan eseményekről, melyek kimozdítottak volna itthonról, ha idejében tudok róluk. Az ember ma mobilisabb, mint régen, se Gyula, se Szombathely nincs a világ végén. Nem lehet elvárni, hogy az érdeklődők mind megvegyék hetenként a Pesti Műsort." A koncertek esetében tudjuk a magyarázatot. A Filharmónia vezetőinek — igen helyesen — az az elvük, hogy jelentős esemény ne maradjon nyom nélkül. Akkor sem, ha az állandó bérlők, zenészek és más szakmabeliek már a plakát utcára kerülése előtt értesülnek a nevezetes alkalomról, és így megveszik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

1978 JAN 4

1021

G 4

Pető János munkája

odás —
lelősség

izottság üléséről

jobb összehangolására, a munkamódszerek javítására, a teljesítménykövetelmények, a normák alkalmazási területének növelésére, a veszteségidők csökkentésére, és a nehéz fizikai munka gépesítésére. Szó esett arról is, hogy növelni kell a vezetők szervezőkészségét, valamint a termelési és a vállalati irányítás szükséges ismereteit.

Szembetűnő változások

Alapvető *szemléleti* és *tartalmi* változásra van szükség a munkaerő-gazdálkodásban. A munkahelyi vezetők törekedjenek a meglevő munkaerő megtartására. Foglalkozzanak többet a belső munkaerő-tartalékok feltárásával, *a munkaerő hatékonyabb foglalkoztatásával* és a felszabadult munkaerő *vállalaton belüli*, vagy *vállalatok közötti* átcsoportosításával. A fegyelmezetlenségeket kiváltó okok megszüntetésével, a fegyelmezés munkajogi eszközeinek következetes alkalmazásával, a munkaidő teljesebb kihasználásával, minden

A December 4. Drótművek so
ellenőrzi Horváth Lajosné.

A bekecsi H

Remény
jele

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 JAN

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

Petkes József

1021

A szatmári Ady-kiállítás anyagából — Petkes József akvarellje: Ady Endre szülőháza (Sófalvi György felv.)

edményes, boldog új esztendőt
ett magyar művésznek és mű
rvezeti bizalminak, aktivist

a központi vezetőség elnöksége

évfolyam, 1. szám
anuár

Szocialista

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726
1977 DEC 15

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

1021

Pető János munkája

ıtfonóban (képünkön balra). B
n (képünkön jobbra); éppen k

978-ban?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1978 JAN 28

Pető János

1978. január

1021

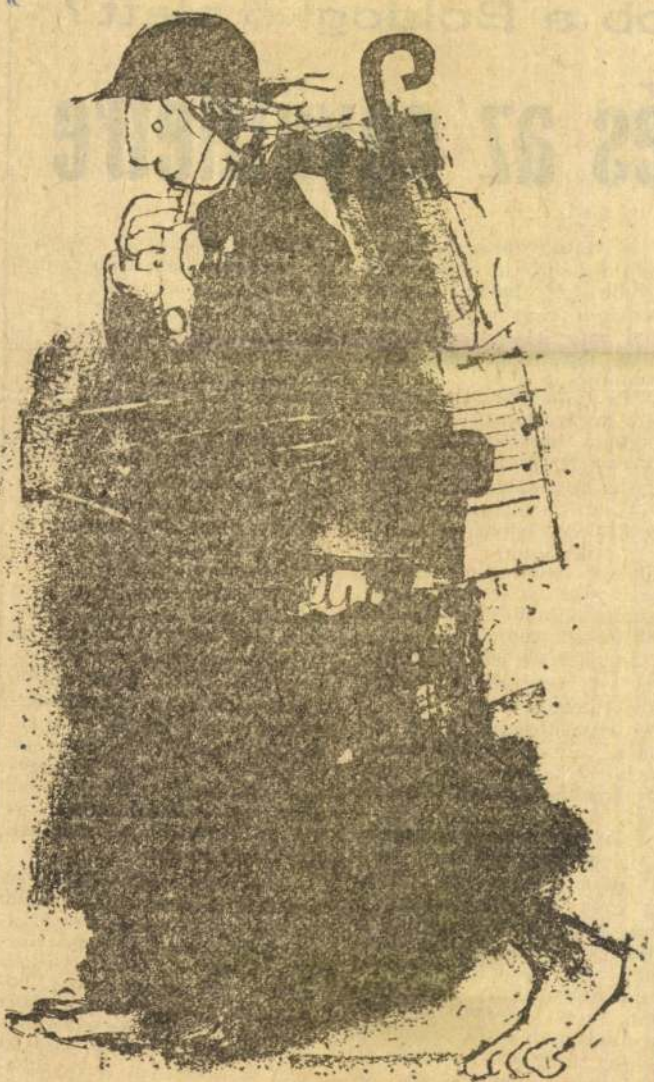

Pető János rajza

bb a Boldogkő alatt?

és az együttlétre

et is termesztettünk, ame-
ek jövedelme az átlagosnál
agyobb így: babot, borsót,
nymagot, vagy mákot. Ezet a már közös vetésterven is feltétlenül meg kell
rtanunk.

— És Boldogkőváralja? Mi an a nevező alatt?

Bodnár Sándor főagronómus: — Nálunk az állatteyésztés a meghatározó. Van gy 12 millió forintért létesített 316 férőhelyes szakosított tehenészeti telepünk, hol egy tehéntől az elmúlt vben már 3118 liter tejet ejtünk. A növénytermesztünk az állattenyésztést szolálja, hiszen a szántóterülünk 40 százalékán takarnányt termesztünk.

Az egyenlőségjel túlsó olalára, a már közös feladaok közül elsőnek mit emlíene Kertész András főkönyelő?

— Az emberek meggyőzét. Hogy régi érdemek nélül dönt a vezetőség. Minig csak az előnyt nézi, s nem azért kap mondjuk a oldogkőváraljai tehenészeti elep új épületeket, mert Boldogkőváralján van, hanem mert az építkezés ott azdaságosabb, ott térül meg előbb. Most dolgozunk az elérő bérek rendezésén, nehogy ebből is „morgás" legyen. Ugyanígy megoldjuk a jövőben az emberek szállí-

Ezek vitathatatlan előnyök. És ráadásul nagyarányú fejlődés alapjai lehetnek.

— Igen, ez így van. — értett egyet Bodnár Sándor. — Meghatároztuk, hogy az „új" gazdaságban is az állattenyésztés lesz a mérvadó. A megnövekedett területnek köszönhető, hogy 450 tehén tartására is képesek leszünk. Ezért az elkövetkező öt évben fejlesztési alapunk nagy részét — 10 millió forintot — férőhelyek növelésére és korszerűsítésére költünk.

Élni a lehetőségekkel. Ez a mondat elég sablonos, sokat használt, tehát elkopott, de tartalma napjainkban is meghatározó. Hogy rossz adottságok nincsenek, csak kihasználatlan lehetőségek vannak. Ez Boldogkőváralja esetében annyit jelent, hogy a hegyvidéknek megfelelő gazdálkodást kell választaniuk. Röviden: intenzív állattartást. Kertész András:

— Már az állattenyésztés szerkezetét is úgy határoztuk meg, hogy lehetőségeinktől ne szakadjunk el. Szarvasmarhaállományunkat nem a sík vidékre való fekete frízzel, hanem a hegyi tarkák közé tartozó fajtával kereszteztük, gyepet telepítettünk, egyszóval törekedtünk a hozamok növelésére, az önköltség csökkentésére. Sziklás, hegyi legelőink pedig a juhtenyésztés-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1973 FEB 3

Pethő Attila

DÁS

1021

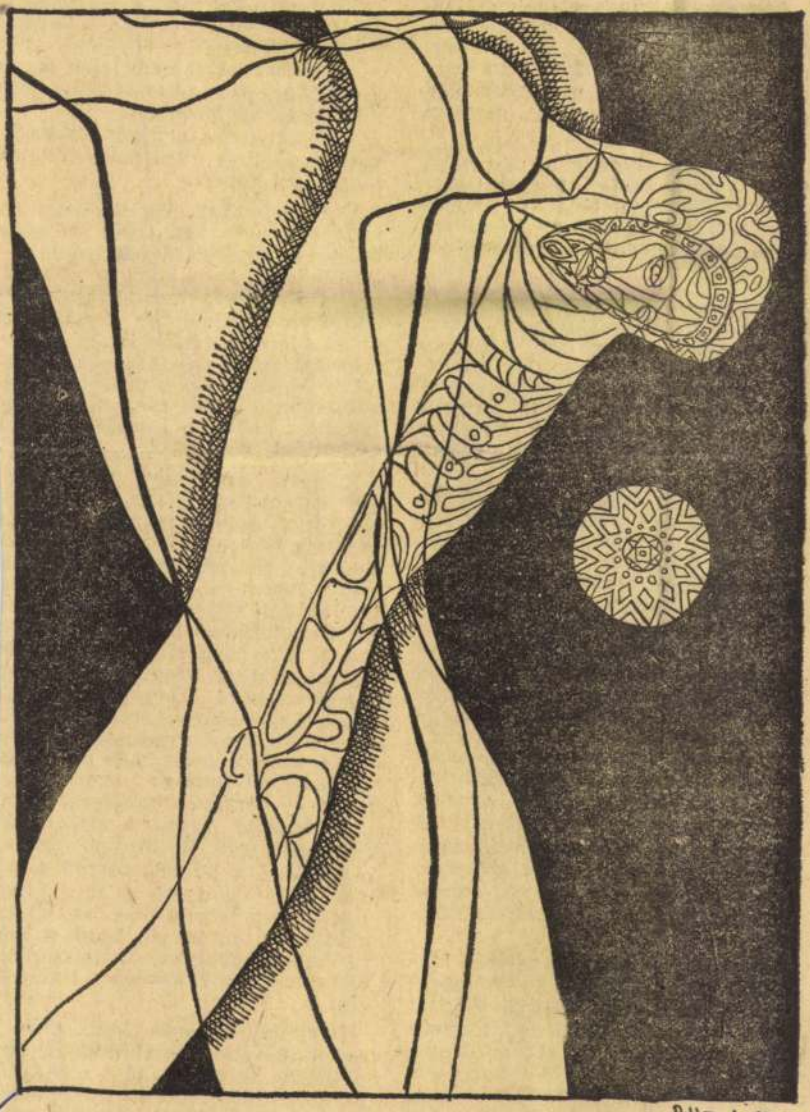

Pethő Attila: Corpus

MŐRICZ VIRÁG:

Húszéves koromban diák voltam a ragyogó, elegáns, modern és kényelmes Berlinben. Emlékszem, mikor vakáció után a második évre visszamentem, mámoros boldogan, nevetve száguldoztam az utcákon az örömtől.

Azóta nem láttam a várost. S most három hétig vándoroltam, tűvé tettem Nyugat-Berlint az emlékeimért. Szomorúan mondom, hiába. Az emlékek is megöregszenek.

A jelen pedig csupa kérdőjel. A fiatalok keletről várják a jövendőt. Hosszú utam alatt az volt a legnagyobb élményem, hogy az épkézláb emberek tömegét kizárólag a szocialista országok élete érdekli. Láttam óriás, gyönyörű moziban meseszép Fellini filmet: velem együtt tizenketten néztük. S a szovjet, a magyar, vagy bolgár filmekhez a jegyek — a regények, szociológiai tanulmányok percek alatt elfogynak. Nagy múltú egyetemeken, például Heidelbergben éppen úgy, mint az új, Szabad Egyetemnek nevezett berlinin szakadatlan a sztrájk, a tüntetés, a rektorok és konzervatív tanárok bojkottálása, a szocialista eszme, tananyag és irányító szervezet érdekében. A politikai gazdaságtant annyian szeretnék tanulni, hogy numerus clausust kellett bevezetni ezen a fakultáson. A göttingai egyetem jelszava: „Lenin szavai — a mi tetteink". A nyugatnémet diáklázadások, egyesülések, és a professzori szövetségek a megdöbbent öregek szerint „a szovjetizálás kezdetének tűnnek".

A nagytőke, nagyipar, nagy hírközlők milliárdosai úgy védekeznek, hogy megtömik Nyugat-Berlint pazar új épületekkel és mindenféle kinccsel. Itt tartják az öregeket, az idegeneket. A Springer-kiadó vezetője, ez az elszánt öreg ember, a Barzel (és önmaga) konzervatív ellenpártjának választási hadjáratára 120 milliót adott és gyűjtött, most tajtékzik, nem akar veszteni a vesztesekkel, nekem nem pártom, s megtagadja Barzelt, mert „Barzelből hiányzott a győzniakarás és a kitartás".

Az ember sehol nem lehet olyan elszántan a szocializmus híve, mint a kapitalizmus közepén.

Berlin nyugtalan város, ókonzervatív öregek és ultra-balos fiatalok haragjától háborog.

Hamar feltűnt, hogy amerre járok, autóbuszokon egyik végállomástól a másikig, múzeumokban — köztük az új és szép, a dahlemi múzeumban —, moziban, színházban, kávéházban és áruházban — mindenütt majdnem mindenki öreg. Öregurak és asszonyok, diszkréten öltözve, vagy felséges nercbundában, őszinte ráncokkal, vagy festékkel takarva, csupadon csupa öregecske.

Kérdem barátaimat, mit jelent ez. Szinte restelkedve mondják Berlinből menekülnek a fiatalok aki csak teheti, szökik erről a való színűtlen helyről. Berlin városi tanácsa lakást ad és hétezer márk letelepedési költséget annak a fiatal szakmunkásnak vagy értelmiségnek, aki hajlandó itt szerencsét próbálni. Mégis kevés a jelentkező úgyhogy ebből a keretből a nyugdíjasok is részesülhetnek. Nálunk azt mondják az öregeknek, ne szívják a kormos levegőt és ne foglalják a helyet Budapesten, menjenek falura — Nyugat-Németország pedig Berlinbe gyűjti a szüleit. És Berlinben gyűjtik Európa számos országából a háború idején a nácik által meghurcolt és megkárosított öregek tíz és tízezreit, akiket nyugdíjjal látnak el, hogy a horribilis lakbérek és élelmiszerárak ellenére kényelmesen tudjanak élni.

Berlinbe naponta több száz 65 évnél idősebb német érkezik vendégségbe az NDK-ból s még kelet tebbről, mindenhonnan, ahol német ajkúak élnek. Berlin kerületi tanácsai vendégül látják és megajándékozzák őket: mindenki kap 5 márkát, az összes közlekedési eszközre szóló bérletet, útmutatót

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN 1

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pethő Attila

1021

volt az Élet és Irodalom költői levélírója. És elégedett lehet az a költő, akinek úgy vágják a fejéhez

ja hitelesnek a kritikát, ha művelőjében megtalálja „az önmagáért

megértésére is. Talán valahogy

Pethő Attila rajza

A jegyzőkönyv

„Tárgy: az üdülő épületének meghibásodásából eredő személyi sérülés.

H. I. előadja, hogy 10.15 tájban a VII. emeleti 704. sz. szobájának erkélyén tartózkodott. Az erkély mellvédjéhez támaszkodva letekintett, amikor fejére zuhant egy burkolatdarab a felette levő erkély mellvédpaneljéről. A feje vérezni kezdett, a szobában éppen bent tartózkodott a takarítónő, aki telefonon értesítette a portát és az a mentőket. A mentők kisvártatva megérkeztek, a kocsiban bekötözték, majd a sebészetre szállították. Ott a fejsebet kitisztították és 3 kapoccsal összekapcsolták.

H. I.-nak egyéb észrevétele nincs.

Kmf. Aláírások: Beutalt Vendég, Üdülővezető, Üdülővezető-Helyettes, Jegyzőkönyvvezető."

A sokk

Feleségem javasolta: azonnal utazzunk haza.

Maradunk. Bolond lennék itthagyni a gyönyörű időt.

(Pontosan huszonöt évvel ezelőtt, 1949-ben nyaraltunk a Lőverekben. Telefont kaptam: azonnal térjek vissza a szerkesztőségbe. Megkezdődött a Rajk-per.)

Inkább lementünk telefonozni. Meggyőződtünk arról, hogy otthon a gyerekek

Az erkélyem fölötti homlokzat mozaiklapjait leverték.

Másnap megjelent két fiatalember, hosszú nyelű kalapácsokkal. Végigkopogtatták mind a kilenc emeleten a burkolatot.

Hozzánk is benyitott az egyik.

— Maga az áldozat?

Kíváncsiságom, mint megannyiszor, győzedelmeskedett az érzékenységemen. Követtem az erkélyre.

— Maguk rakták föl a lapokat?

— Mi.

Aztán rájött, hogy tartozik némi magyarázattal.

— Ezek külföldről érkeztek. Kicsit későn.

Megkérdeztem, milyen méretű egy-egy darab. Készségesen fölvilágosított: harmincszor harminc centiméter.

Búcsúzóul kijelentette: szerencsés ember vagyok. Fölajánlottam: osztozzunk Fortuna javaiban. Nem értette meg a javaslatomat.

A népszerűség

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Pethő Attila
ÉLET ÉS IRODALOM
1973 MÁR 3

1021

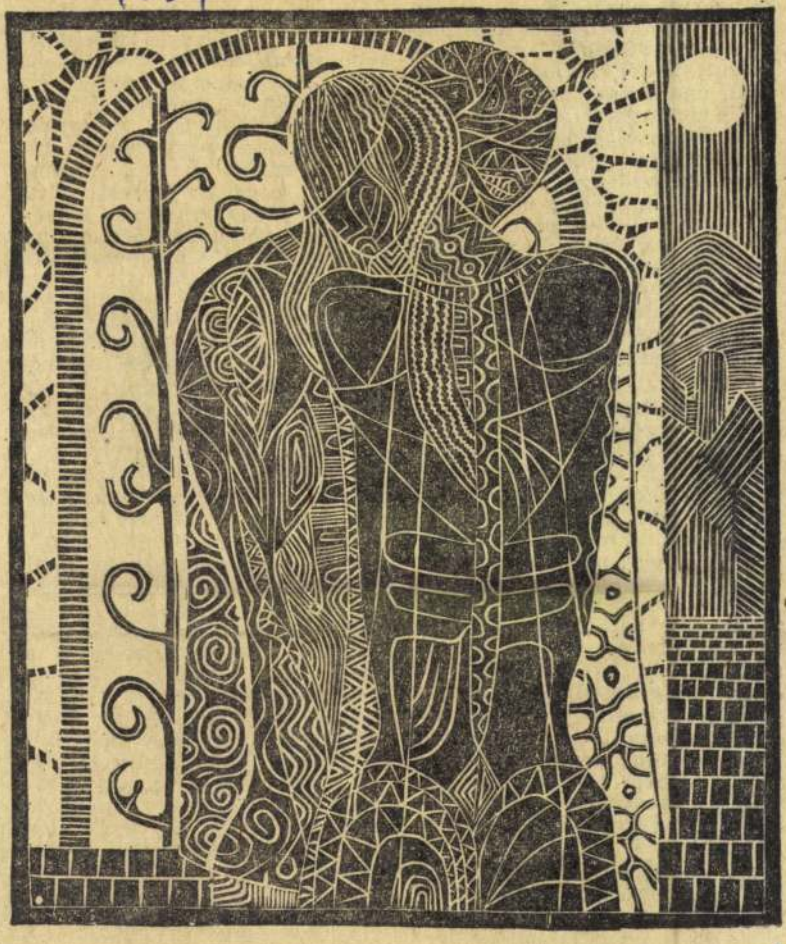

Pethő Attila metszete

1973. MÁRCIUS 3.

keresi a régi varázs
nyeket, a 19., sőt
ból. Ezzel magyaráz
gények újrakiadása
sége, mint Fielding
(Julow Viktor kitű
ban), amely csak eg
zad nagy regényei é
ding remekművei kö
ez a regény film
nagy népszerűségre
olvasva még jobban
az olvasót hősénel
természetességével, változatos kalandjainak életszerűségével, s humorának, vígságának, habzó életkedvének ellenállhatatlan ritmusával, amely a mai olvasót épp úgy megrészegíti, mint a kortársat.

Hasonló regények a múlt századi Eliot regényei (a Vízimalom, Bede Ádám stb.), amelyek mind Gyulai Pál olcsó könyvtárában jelentek meg magyarul, s hősnői neve: Vanessa, Romola, Hetty még a mi társadalmunkban is divatos lett. Pedig ezeket az Eliot-regényeket mindig bizonyos erkölcsi téma is nehezíti, mindamellett oly gazdagok élettel, hogy az olvasó csak erre figyel, és az életfolyamattal együtt az erkölcsi problémát is megemészti, mint ahogy egy keserű orvosságot egy pohár friss vízzel nyelünk le. Nálunk az utóbbi időben a francia Eliot: Georges Sand regényei kezdenek divatba jönni, mint például a Mauprat, mely félig történeti regény, Consuelo és a Rudolstadt grófné, amelyek nemcsak kaland- és misztikus regények, hanem zenei regények is, témájuknál és szerkezetüknél fogva, úgy hogy lán más szóval a regénybeli említett varázst jelenti.

Sajnos, a mai regénytermés annyira híján van a regényességnek, hogy a kiadók kénytelenek a múlt nagy regényíróihoz fordulni, s amíg csak olyan értékű könyvekről van szó, mint a *Tom Jones* vagy a *Consuelo*, az író s az olvasó szempontjából egyformán helyeselhetünk nékik. De azt olvassuk francia lapokban, hogy már Xavier de Montepinnek s Ponson du Terrail-nek rémregényeihez fordulnak jobb híján, sőt a film és a televízió számára már Ohnet Györgyig és Courts Mahlerig süllyednek az „érdekesség" kedvéért. A regényírókat ezen a téren nagy felelősség terheli: annyira bezárkóznak, épp az értékesebbek, laboratóriumi kísérleteikbe, hogy az olvasó, nem tudva követni őket, megint a régi „népregény", magyarul a ponyvairodalom rabja lesz; nálunk is van példa erre. Rejtő Jenő nagy népszerűsége részben ezzel is magyarázható.

Gyergyai Albert

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 [illegible]

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pethő Attila

lány mellé ér, elmegy egy kicsit, [illegible] reménykedő zavart mosollyal ránéz. C

1021

Pethő Attila metszete

zni. Végez-

Iszlai Zoltán

Molnár József rajza

hangszerrel —
a Sztravinszkij-hommage
tozik — alaposan megkí
gát és nem lehetett köny
amíg e „kényszerzul
megtanult szabadon mo
ficánkolni. A vidám mez
lat hozza magával a ma
nagyon ritka gyors fina
és az ezzel járó hangsze
zitást. Ha erre a szélse
hanó briliáns zárótételr
lok, s az előtte álló szi
kezetű lassúra, az el
egyéniségek miatt — a
átkötő motívumok
szvitnek érzem az ötrés
kaliát. Ha viszont elöln
tom, és a kontrafagott s
ségeiből előderengő bev
után a kicsit Sztravinszk
keztető Scherzón át érke
zépponti gyors tételh
erősebben érzem a mű
formáltságát, elemeinek
tozását. Számomra ez a
esően vad, eleven, be
vadászkürt-párbeszéde
latot áraszt és a hang
színei, ritmusai zsibo
be a partitúrát.

De ne gyanakodjunk
pekre. Balassa zenéjén

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Pethő Attila

1971 OKT 25

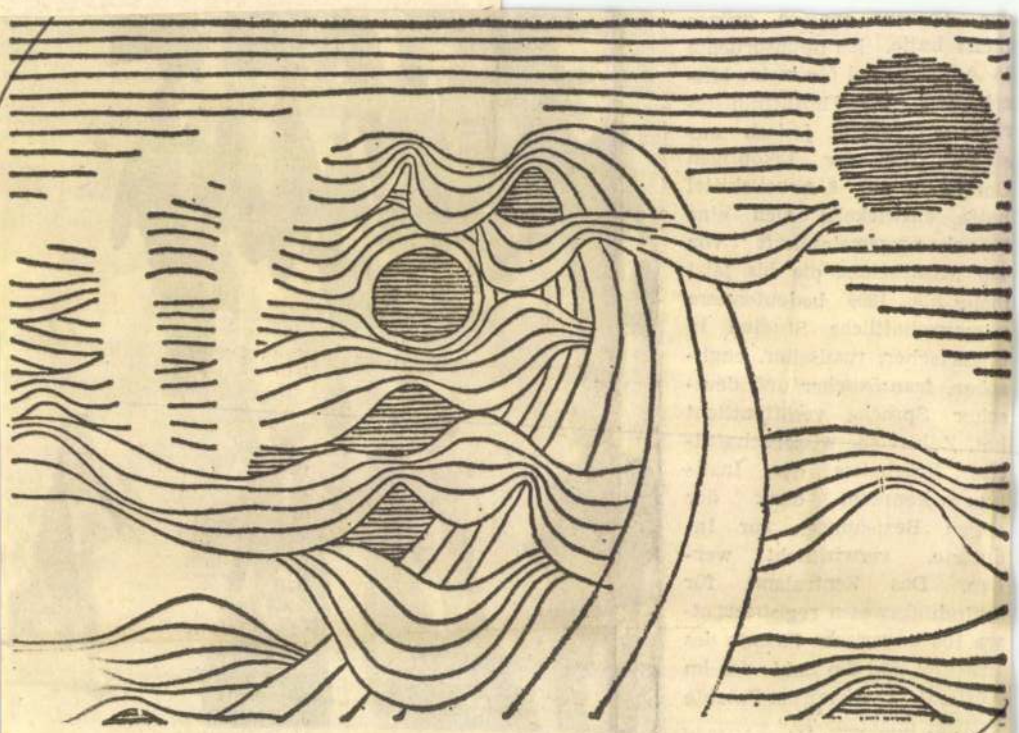

1021

Grafik von Attila Pethő

das Institut endlich grünes Licht hatte. Ich beanspruchte 13 Arbeitskittel für meine Mitarbeiter. Das Finanzministerium genehmigte jedoch nur sechs. Aus der 13köpfigen Garde die nur 6 Arbeitskittel hatte, entwickelte sich eine Forschungsgemeinschaft von 400 Mitarbeiten, die bis jetzt mehr als 1300 bedeutendere wissenschaftliche Studien in ungarischer, russischer, englischer, französischer und deutscher Sprache veröffentlicht hat. Zahlreiche wissenschaftliche Ergebnisse des Instituts konnten, dank der engen Beziehungen zur Industrie, verwirklicht werden. Das Zentralamt für Erfindungswesen registriert etwa 100 ungarische Patente des Instituts und die Zahl der im Ausland anerkannten Patente beträgt ungefähr 70."

István Hajduska

Jeder dritte Fabrikarbeiter...

Attila Pethő
1021

E. T. A. Hoffmann und die Ungarn

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann, zweifellos die interessanteste Persönlichkeit der deutschen Romantik, starb verhältnismäßig jung vor 150 Jahren, am 25. Juni 1822, im Alter von 46 Jahren. Er ist vielseitig: er malt, musiziert und komponiert, am bedeutendsten ist aber seine literarische Tätigkeit. Er ist als Schöpfer der phantastischen, gespenstischen, schauerlichen, märchenhaften Novelle in die Weltliteratur eingegangen. Wir Ungarn können stolz darauf sein, daß wir ihn immerhin zu einem Viertel unser eigen nennen können. Eine Großmuttter war nämlich ungarischer Abstammung, eine geborene Vöthöry. Diese Großmutter spielte dann, infolge unglückseliger Ereignisse in der Familie, eine nicht zu unterschätzende Rolle im Leben E. T. A. Hoffmanns. Sein Vater, Staatsanwalt beim ostpreußischen königlichen Gericht in Königsberg, verließ bald seine Familie, und der kleine Ernst wuchs im Hause seiner Großmutter auf. Die deutschen Romantiker, die ihr Wissen aus ethnographischen und philologischen Quellen schöpften, interessierten sich ohnehin für das etwas exotisch und orientalisch scheinende Ungartum. Wir gehen aber kaum fehl, wenn wir die Wurzeln der Ungarn-Bezogenheit in Hoffmanns Werken auch in seinen familiären Bindungen suchen.

In der berühmtesten Novellensammlung E. T. A. Hoffmanns, „Die Serapions Brüder" (1891—1821) gibt es drei Novellen, die — zum Teil — ungarnbezogen sind. In der einen geht es um den berühmten „Sängerkrieg auf der Wartburg". Die Ende des 18. Jahrhunderts erschienene „Nürnberger Chronik" von Johann Christoph Wagenseil diente Hoffmann als Hauptinformationsquelle. Er malte natürlich das Material

mit seiner ungezähmten Phantasie aus, ließ aber das Gerüst der Legende unverändert. Klingsor aus Siebenbürgen, der „ein großer Negromant und Meister des Gesanges" und nebenbei Generalinspektor der ungarischen Minen mit einem Jahresgehalt von 3000 Silbertalern ist, kommt auf Bitten des österreichischen Dichters Heinrich von Ofterdingen nach Eisenach, um die Rolle des Schiedsrichters beim Sängerwettstreit auf der Wartburg zu übernehmen. Er betrachtet den Sternenhimmel mit den Augen des Sterndeuters und verkündet: „Wisset, daß in dieser Nacht dem König von Ungarn, Andreas dem Zweiten, ein Töchterlein geboren wurde. Die wird Elisabeth heißen und ob ihrer Frömmigkeit und Tugend heilig gepsrochen werden in künftiger Zeit von dem Papst Gregor dem Neunten. Und die heilige Elisabeth ist erkoren zum Weibe Ludwigs, des Sohnes Eures Herrn, Landgrafen Hermann!"

Die andere, zweifellos ungarnbezogene Novelle, „Der redende Türke", spielt nicht mehr im fernen Mittelalter, sondern zu Lebzeiten des Schriftstellers. In der Novelle geht es um einen in ein türkisches Gewand gekleideten Automaten. Diese Konstruktion enthielt „ein künstliches Getriebe von vielen Rädern, die ... so viel Platz einnahmen, daß sich in dem übrigen Teil der Figur unmöglich ein Mensch ... verbergen konnte." Diese Beschreibung weist eine auffallende Ähnlichkeit mit dem Automaten des Ungarn Farkas Kempelen (1804) auf, mit dem Unterschied, daß Kempelens Automat nicht sprach, sondern Schach spielte. Uns ist jedoch auch ein sprechender Automat Kempelens bekannt, so daß wir fast mit Sicherheit annehmen können, die Gestalt des „sprechenden Türken" entstamme diesen beiden weltberühmten mechanischen Erfindungen. Um so mehr dürfte dies der Fall sein, da der Ruf des Schachautomaten Kempelens auch nach Preußen gelangte. Friedrich der Große, ein leidenschaftlicher Schachspieler, rief seinerzeit Kempelen persönlich nach Berlin, wo dessen Schachautomat, äußerlich gleichfalls eine türkische Figur, selbst den König Schach-Matt setzte.

Farkas Kempelen war als technisches Genie eine außergewöhnliche Persönlichkeit seiner Zeit. Die Ungarn waren damals eher durch den außergewöhnlichen Reichtum und die luxuriöse Lebensart ihrer Magnaten bekannt. Auch E. T. A. Hoffmann kannte dies, wie seine Erzählung, „Meister Johannes Wacht" beweist, in der ein millionenschwerer ungarischer Magnat, ein gewisser „Graf Z..." sein märchenhaftes Vermögen seiner Frau vermacht, die aus einer deutschen bürgerlichen Familie stammt. Die aufregende Hetzjagd nach dem verborgenen Testament bildet den einen Faden der verzweigten, komplizierten Handlung.

Die Gestalt E. T. A. Hoffmanns lebt im allgemeinen literarischen Bewußtsein als der Bonvivant, der lustige Gesellschaft liebte, der wegen seines gnomenhaften unvorteilhaften Aussehens, der Unterhaltsschwierigkeiten und sonstigen Leids seines unruhigen Lebens Trost im Trinken suchte und dabei außer Trost auch Inspiration zu seiner künstlerischen Tätigkeit fand. Einer boshaften Bemerkung des zeitgenössischen Dichters Eichendorff zufolge trank er, um zu schreiben, und schrieb, um zu trinken. Sein Zusammentreffen mit dem schon damals in ganz Europa berühmten ungarischen Wein war also unvermeidlich, was auch Spuren in seiner Korrespondenz hinterließ. Er lernte unseren Wein während eines Warschauer Aufenthaltes kennen und erinnert sich daran in einem vom 12. April 1812 datierten, aus Bamberg an seinen Freund Hitzig geschriebenen Brief: „Denken Sie denn noch an Warschau? — an die Punschabende — den roten Ungarwein bei Ihrem Wirt?..."

Er hat in seinem Leben und in seinen Werken oft sein vielseitiges Interesse den Ungarn gegenüber bezeugt. Wir haben also einen weiteren Grund, uns seiner sonderbaren, grotesken Persönlichkeit anläßlich des 150. Jahrestages seines frühen Todes in Liebe zu erinnern.

Gyula Kunszery

Grafik von Attila Pethő

Károly Szakonyi

Meine Grossmutter aus Cenk

steht stramm und lacht breit und fröhlich in die Linse; andere hocken mit gekreuzten Beinen, die Hände im Schoß; und ganz unten im Bild liegen sogar drei auf dem Boden — ein Kaukasier, ein Sibirier und ein Ukrainer. Ein glattrasierter k. u. k.-Infanterist und ein alter Landsturmmann mit verwittertem Schnurrbart hocken in der Mitte und umklammern ihr Gewehr mit dem aufgepflanzten Bajonett. Das war noch auf dem Jakobshof, der den Grafen Zichy gehörte. Schon damals war sie ungefähr 50 Jahre alt. Großvater lebte noch; zwei Söhne — mein Vater und Onkel Jóska — waren an der Front, der eine in den Dolomiten, der andere in Galizien; die Töchter Roza und Annus dienten in der Hauptstadt; nur János, der Kleinste, war noch als helfender „Mann" im Hause.

Dort in Füles, das heute zum Burgenland gehört, war ihr letztes Zuhause, in der Meierei, auf dem Jakobshof. Von dort gingen ihre Kinder in alle Himmelsrichtungen auseinander; dort gab sie ihrem Mann das letzte Geleit, im Jahre 1926. Seither trug sie nur Schwarz, bis an ihr Lebensende. Meinen Großvater habe ich nicht gekannt, auch sein Grab habe ich nie gesehen. Einmal zeichnete ich ihn nach einem alten Photo. Ein kleiner schnurrbärtiger Mann, im Zwillichrock, die Veste mit Metallknöpfen verziert; er saß kerzengerade in blankgewichsten Stiefeln. József Németh. Gestorben im Krankenhaus von Wiener-Neustadt, nach einer Blinddarmoperation, an Thyphus.

Großmutter übersiedelte nach Cenk zu ihrem Ältesten.

„Nichts vergeuden!" Das sagte sie immer, wenn wir Eßbares beiseite schoben, Brot zerbröckelten, Schuhe und Kleider ruinierten oder Schweigen, aber der Herr ließ nicht nach: „Kruzitürken, Józsi, wie kutschierst Du denn! Das Deichselpferd galoppiert ja!" Da konnte Großvater sich schon nicht mehr beherrschen und erwiderte zornig: „Der Teufel galoppiert, aber nicht das Deichselpferd!" Und er saß stramm auf dem Bock, hielt die Zügel fest in der Hand und fühlte sich bereits zu Tode beleidigt. Es wäre vielleicht noch alles Gut gegangen hätte Östör nicht weiter genörgelt: „Du Józsi, dieses Deichselpferd...!" „Herrgott nocheinmal" rief Großvater, sprang auf, schleuderte Peitsche und Zügel seinem Herrn auf den Sitz und rief: „Wenn der gnädige Herr besser kutschieren kann, so kutschieren Sie halt selber!" Und schon war er vom Bock herunter, fluchte, noch hochrot vor Zorn, und machte sich zu Fuß auf den Weg. Vergeblich rief ihm Östör nach: „Józsi, Józsi, bist Du denn verrückt geworden?" Großvater eilte, zutiefst beleidigt, schnurstracks nach Hause. Es war schon finstere Nacht, als er zu Hause die Tür aufriß, noch im Paradeanzug, den er bei solchen Fahrten zu tragen hatte.

„Um Gottes willen, was ist denn los?" fragte erschrocken Großmutter. „Was los ist?" Seine Augen funkelten vor Zorn. „Was untersteht er sich denn! Mir zu sagen, daß ein Pferd galoppiert! Unter meiner Hand! Also das lasse ich mir schon nicht mehr bieten!" „Gott steh uns bei" wimmerte Großmutter zutiefst erschrocken. „Was wird nun aus uns!?" Du mußt Dich mit dem Herrn versöhnen!" Am nächsten Tag sagte auch Östör: „Józsi, überlegen Sie sich's doch!" Er wagte nicht mehr, ihn zu duzen. Umsonst, Großvater blieb unbeugsam. Er fühlte sich in seinem Stolz, in seinem Ehrgeiz verletzt, seine Arbeit, die er mit so viel Sachverständnis verrichtete, war getadelt worden.

So konnte auch Großmutter nichts tun. Sie packten ihre Sache zusammen und zogen zurück nach Szakony. Großvater wußte wohl, daß da harte Tage kommen würden. Er war ja ohne Arbeit und die Familie groß. Sie gingen wieder in die Zukkerfabrik nach Bük und auf die Rübenfelder. Vor Sonnenaufgang machten sie sich auf den Weg und kehrten abends heim. Das Abendbrot und das Essen der Kinder für den nächsten Tag bestand aus den paar Rüben, die sie mitbrachten und kochten. Und auch zur Arbeit nahmen sie in Scheiben geschnittene, gekochte Rüben als Brotbelag mit. Statt Speck.

Mein Vater behauptete, er habe gekochte Rüben sehr gerne gegessen. Sie sind süß. In Szakony war die Mutter meiner Großmutter der achte hungrige Mund. Jahrelang lebte die Familie in Elend und Armut.

„Nichts vergeuden!"

In ihrem Tonfall zitterte immer noch die Angst vor dem Nichts, obgleich jene Zeiten längst vergangen waren. Als ich sie kannte, hatte sie für niemanden mehr zu sorgen. Ihre Kinder waren verheiratet und sorgten für sich selbst.

Auf dem Jakobshof wurden sie noch vor dem Ersten Weltkrieg angestellt. Ein neuer Pächter kam und suchte einen zuverlässigen Aufseher. József Szele, Jugendfreund meines G vaters, redete ihm zu, um die Stelle zu bewe Dieser Mann stand s seit längerer Zeit in herrschaftlichem Dienst und empfahl dem neuen Pächter, meinen Großvater. An einem Sonntag gegen Ende des Winters stellte sich Großvater vor. Es gelang, er wurde angestellt. Für die Übersiedlung blieb nicht viel Zeit, denn mit den Frühjahrsarbeiten mußte begonnen werden. Zum Jakobshof gehörten 1300 Joch Ackerland, entlang der Feldwege standen Pflaumen- und Maulbeerbäume und eine schnurgerade Kastanienallee führte bis an die Landstraße.

Sie bekamen eine Dienstwohnung, zwei Joch Gedinge, Großmutter noch extra ein halbes Joch, denn sie verteilte täglich die Milch. Sie hielten Geflügel und Schweine und eine Kuh. Es ging ihnen also recht gut hier. Aber dann kam der Krieg, die Söhne rückten ein, der Älteste wurde als verschollen gemeldet und kam erst nach langer Zeit als hundertprozentiger Kriegsinvalide heim. Dennoch heiratete er, und zwar eine schöne Frau, die Tochter eines Tischlers, die ihm zwei Söhne schenkte. Damals lebte mein Vater schon seit langem in Budapest, wo er Kellnerlehrling war. 1919 wurde er assentiert und unverzüglich an die italienische Front geschickt. Die Töchter heirateten nach dem Krieg, Róza einen Tischler und Anna einen Bäcker. Auch sie lebten in der Hauptstadt. János, der Kleinste, mußte erst während des Zweiten Weltkriegs an die Front.

Großmutter hat auch diesen zweiten Weltkrieg erlebt. In Cenk. Sie saß in der Kammer und stieg nicht in den Keller hinunter, wenn geschossen wurde. „Mir kann doch nichts passieren", sagte sie. Sie saß in der Ecke und betete, schwarz, unbeweglich. Sie ließ die Perlen ihres Rosenkranzes durch die Finger gleiten, ihre Lippen bewegten sich lautlos.

Wenn das Geknatter der Mg-Salven allzu unerträglich wurde, kamen wir manchmal verstohlen aus dem Keller und flehten sie an: sie möge doch herunterkommen. Ohne zu antwor-

Auch uns hat sie immer beten lassen. Wenn wir uns an den Tisch setzten, und wenn wir aufstanden. Wenn die Mittagslocke läutete, und am Abend. Dann allerdings besonders ausgiebig. Sie legte sich mit uns zur Ruhe, wir beeilten uns ins Bett zu kommen, sie zog sich langsam aus, schnürte ihre Schuhe auf, wickelte den Leinenstreifen vom Bein, der die schwarzen Narben alter Wunden schützte, und betete uns währenddessen vor. Wir durften uns nicht hinlegen, sondern mußten aufrecht sitzen. Vergebens sagten wir hinterlistig: „Wenn wir auf dem Rücken liegen, können wir gerade in den Himmel schauen!..." „Redet keinen Unsinn!" erwiderte sie zornig. Und es ging weiter: „Lasset uns für unsere Eltern beten... (Vaterunser, gegrüßt seist Du)... Lasset uns beten für unsere Verwandten (Vaterunser, gegrüßt)... Lasset uns beten für den Toten... für die gefallenen Helden... für die Armen... für unsere Feinde... für die Kranken... für unsere Wohltäter... für unsere Geschwister... für die Vergebung unserer Sünden... für die Verleumdeten... für die Gedemütigten..." Wir konnten kaum die Augen offenhalten, unsere Kehlen trockneten aus, aber wir mußten weiterbeten. Wir hatten richtige Angst vor diesen allabendlichen endlosen Gebeten Nickten wir ein, wurden wir unbarmherzig geweckt: „Laut beten! Sitzend!" Schließlich durften wir aber doch einschlafen. Sie schlief nur wenig während der Nacht; zumeist saß sie an die aufgetürmten Kissen gelehnt, mit gefalteten Händen, und betete stumm, unentwegt und ohne Ende, für jeden Sünder, allen Schmerz und alles Leid von allen abwehrend, betete sie.

Ich diente beim Militär, als sie starb. Ihre letzten Jahre hat sie bei uns in Budapest verbracht. Im letzten Jahr war sie bettlägerig, ihr abgehärmter Körper war voller Wunden, aber sie klagte mit keinem Wort. Sie nahm kurz noch etwas zu sich, ab und zu schlürfte sie aus einem Glas ein wenig Wein oder tauchte ein Stück Brot ein und knabberte daran. Ich könnte nicht sagen, was ihr eigentlich fehlte, ihre Kräfte verließen sie allmählich.

Es war Sommer. Der Kom-

Kukely Júlia két évtizede énekel az Operaház színpadán. A mára Liszt Ferenc- és Melis-díjas primadonna – miután 21 éve megnyerte a Magyar Rádió dalversenyét – rögtön a csúcson, az Opera pódiumán bontogathatta tehetségét. A díjak önmagukban is árulkodnak a művésznő kiteljesedéséről, de ezt tucatnyi más, többek között az I. Pavarotti énekverseny győztes helye is igazol. A művésznőt arra kértük, meséljen pályaútjáról, a kezdetektől a jelenig.

• Kisiskolásként diákbérlettel gyakran jártunk az Operába. Már akkor vonzott a művészvilág. Csodálva néztem az elém táruló varázslatot, benne Házi Erzsit. Olyan akartam lenni, mint ő. A konzervatórium elvégzése után lehetőségem adódott, hogy mindent megtegyek vágyaimért.

• Sikerrel. Strauss Rózsalovagja, Verdi Traviatája, Puccini Pillangókisasszonya, Mozart Don Giovannija beteljesült vágyak referenciái lehetnek.

• Valóban azok, de még nem teljes a lista. A Tosca hiányzik. Ez nagy álmom.

• Bizonyára álomként indult a most elkészült „Karácsonyi koncert" és a „Templomi áhítat" címet kapott két CD is.

lentősebb momentumait, keresztényi vallomásait villantja fel egy-egy szakrális ária kommentálásában úgy, hogy belőle részleteket kiragadva is önálló művek szólaljanak meg.

A gyermek születésétől kezdve a végső isteni akarattal való szembesülésig a nő életének legboldogabb és legfájóbb pillanatai csendülnek fel például Desdemona imájában, Angelica nővér áriájában, a Toscában, vagy az Ave Mariában. A Karácsonyi koncert című lemezen a Budapesti Énekes Iskola közreműködésével karácsonyi dalokat adunk elő, egyebek mellett a Mennyből az angyalt, a Pásztorok, pásztorokat, a Glória szálljont, vagy az Ave Mariát. Mindkét CD-n Almásy László Attila és Kaposi Gergely keze nyoma is megtalálható, a lemezek az ő közreműködésükkel készültek el.

• Az ünnepek közeledtével valószínűleg sokaknak okoz örömet a két CD megjelenése. Hol juthatunk hozzá e két csodaszép karácsonyi ajándékhoz?

• Lemezbemutató koncertet és dedikálást tartunk december 12-én este fél nyolckor a Belvárosi Főplébániatemplomban. Itt mindenki élőben meghallgathatja a lemezek zenei anyagát, s ha tetszik, megvásárolhatja. Szeretném elmondani, hogy a két CD megjelenését a Convention Budapest Ltd támogatta, tehát a zenei élmény nem csak a művészek, de az ő ajándékuk is. (X)

M.N. 1998. nov. 27.

Pesti Hírlap

☎ Szalon: 388-6996

Ne döntsön nélkülünk!

Club Oriental Utazási Iroda

ajánlatai

Szilveszter külföldön:

Málta	58 990 Ft-tól
Tunézia	53 990 Ft-tól
Kairó	79 990 Ft
Athén	78 500 Ft
Ciprus	139 900 Ft-tól
Párizs	95 900 Ft

Kína 9 nap dec. 26-tól 250 900 Ft

Szilveszter belföldön:

Zalakaros, Sopron, Noszvaj, Debrecen, Hajdúszoboszló Eresztvény, Gyula, Eger, Hévíz

Club Oriental Utazási Iroda 1066 Bp., Teréz krt. 8. Tel.: 352-8049, 321-1341 Reggel 9-től este 7-ig!

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Szponzorok és kacatok között

NÉHÁNY ÉVVEL ezelőtt hosszabb kirándulásnak is beillő barangolásra vállalkozott, aki felfedezőútra indult a budapesti galériák világában, hogy egyszerre lássa, láttassa, mit is mutatnak be a különböző kiállítóhelyek. Az Újpestitől a Csepel Galériáig természetesen ma sem csökkent a távolság, kialakultak viszont olyan csomópontok a városban, ahol több galéria működik egymás közelében, akár keresztmetszetet adva a kortárs művészet törekvéseiről. Az első ilyen csomópont Budán jött lérre, a Várfok utcában, ahol *Szalóky* Károly hozott létre három galériát. A második az utóbbi hónapokban alakult ki a Belváros peremén, a Madách utcában. Olyan közel vannak egymáshoz a galériák, hogy ha megnyitót tartanak valamelyikben, a másik közönsége akaratlanul is résztvevővé válna. Akarattal még inkább, a galériák ugyanis nemcsak közel, de „beszélő viszonyban" is vannak egymással, így legutóbb is egyszerre nyílt három tárlat, s december elején mind az öt – sőt, akkor valószínűleg már hat – galéria közös akciót szervez.

AZ UTCA két legrégebbi galériája a Rátz Stúdió, illetve a St. Art Galéria, jó egyéves a múltjuk, az Éri Galériáé azonban, amely ezen a helyen néhány hónapja nyílt meg, régebbi. Mindhárom galéria a Madách utca 3. szám alatt működik. A következő épület ad otthont a Madách 5. Galériának, a keresztező Rumbach Sebestyén utca 18/B alatt nyílt meg a Zenit Galéria. Mindegyik sajátos profil kialakítását ígéri: az Éri a klasszikus magyar avantgárd és modern művészet képviselőit állítja ki, itt most *Mauer* Dóra munkái láthatók. A Rácz Stúdió fiatal képzőművészeket mutat be (éppen *Pál* Csaba festményeit), üvegművészek műveit, jelenleg éppen *Czebe* István alkotásait láthatjuk a St. Art Galériában. Ugyancsak fiatal művészek számára kíván fórumot adni a Zenit Galéria, ahol november végéig *Pető* Hunor Szponzorom árnyékában című installációja látható. A bemutató három nagyméretű fotográfiából áll, kettő a német Art magazin fő- és helyettes szerkesztőjét, a harmadik a folyóirat logóját ábrázolja – a képek a szponzorálás különleges, meglehetősen ironikusan értelmezett formájaként az ábrázoltak ajándékaként kerültek a művészhez. Igaz, akár önirónia is sejthetünk az akció mögött, hiszen igaz, hogy a kiállító birtokolja a világ egyik legjelesebb művészeti magazinjának néhány fényképét, melyeket a vezércikkek mellett rendszeresen közölnek – kérdés azonban, hogy a kiállító mostanihoz hasonló mélységű tervei közül bekerül-e egyszer reprodukcióként valamelyik a folyóiratba.

MINDEN ELKÉPZELHETŐ. Még az is, hogy az amerikai nagykövet olyan kiállítást nyisson meg Budapesten, amelynek tárgyait egykor buldózerrel semmisítette meg az amerikai hatóság. Márpedig ezt tette a detroiti városi tanács Tyree *Guyon* hulladékokból épített hatalmas installációjának egy részével – igaz, egy bírósági ítélet értelmében azután újra is építette, amit elpusztított. A Heidelberg project című, a XX. század végi civilizáció hű tükreként fölfogható tárgyegyüttes pedig azóta – mint a Madách 5. Galériában látható fotók bizonyítják – békésen nő tovább. Nem úgy, mint azé a magyar parasztemberé, aki húsz évvel ezelőtt az itthon akkoriban elszaporodott műanyagtárgyakkal, hulladékokkal díszítette föl tanyáját. A képek a Művészet című folyóiratban címlapot is megértek, a háznak azonban mára nyoma sincs. Erre mondják, hogy tiszta Amerika?

P. Szabó Ernő

Bartók 32 Galéria

PETŐ Hunor

Pető Hunor

Katalógus

1997. február 28 – március 15.

megnyitó:

1997. február 28-án 18 órakor

megnyitja:

Szipőcs Krisztina

Nyitva: kedd – vasárnap 14 és 18 óra között
H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32. tel/fax: (36-1) 186-9038

A kiállítást támogatta:

SOCIETE MAMY

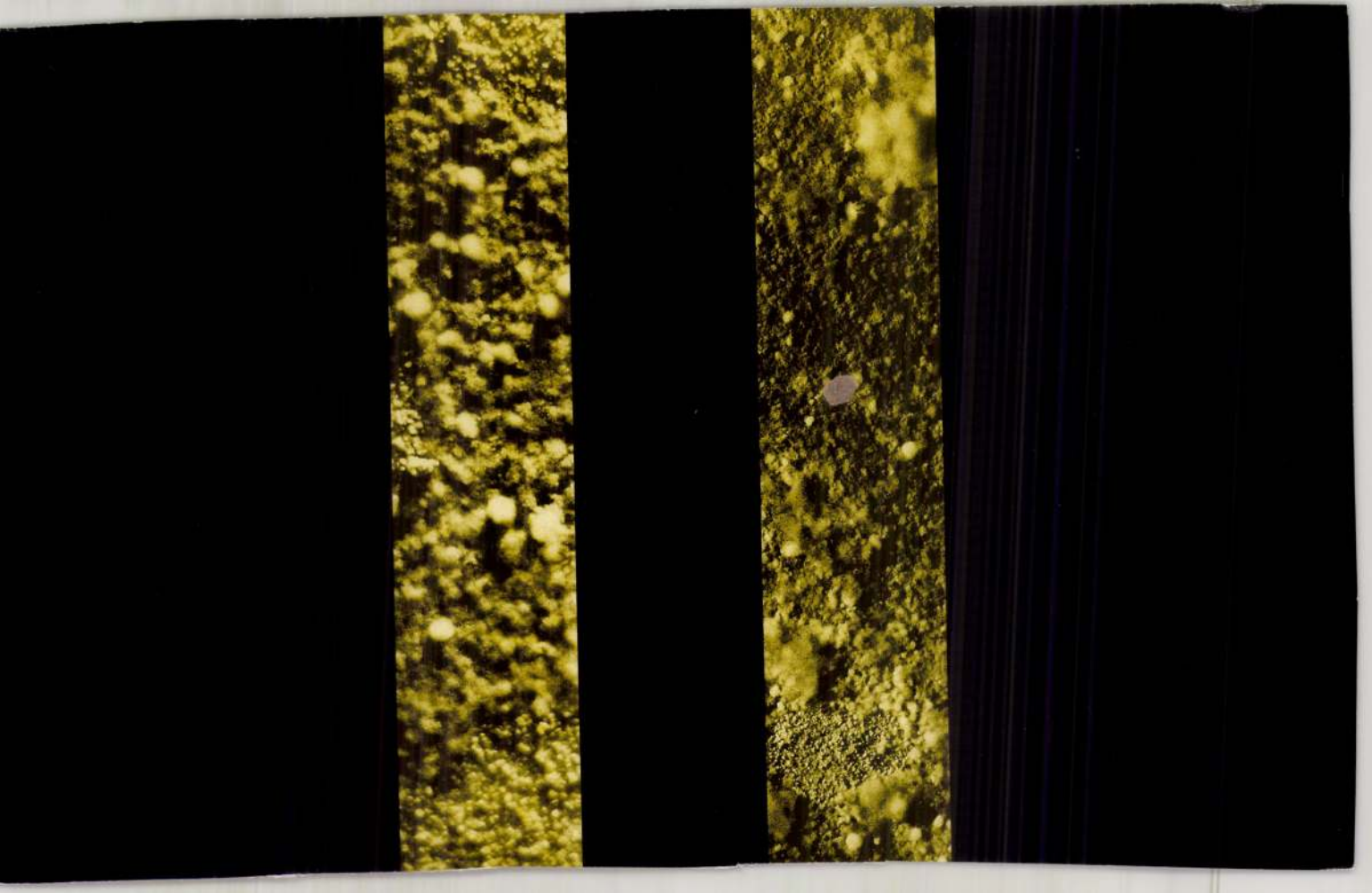

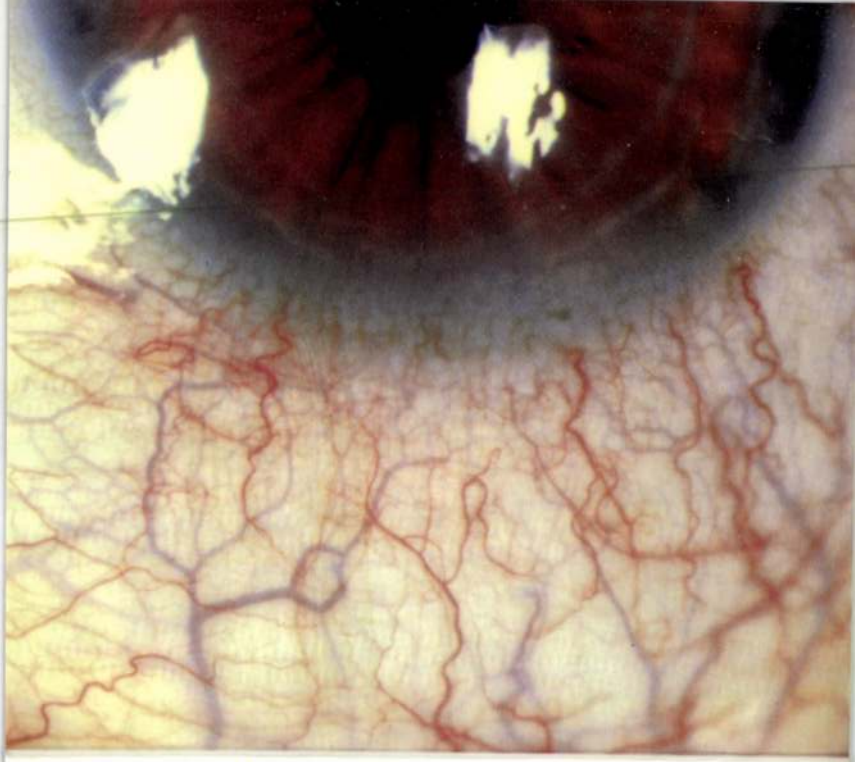

PETŐ HUMOR

A kiállítás az 1998. évi
Budapesti Tavaszi Fesztivál
alkalmából kerül bemutatásra
a Budapest Galéria támogatásával.

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

Pető Hunor
Látászavar

c. kiállításának megnyitójára
1998. március 17-én (kedd) 18 órakor
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest III., Lajos utca 158.).

A kiállítás 1998. április 12-ig
tekinthető meg hétfő kivételével 10-18 óráig.

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
Budapest Galéria

Sent I Mental Blue

(Szentimentális kék)

svájci és magyar művészek kiállítása

1996. december 11 – 1997. január 19.
megnyitó: 1996. december 11-én 17.00 órakor

nyitva: hétfő kivételével,
naponta 10.00 – 18.00 óráig

Budapest Galéria Lajos utcai Kiállítóháza
(Budapest, III. ker., Lajos u. 158.)

Esther van der Bie
Roland Dostal
Eperjesi Ágnes
Komoróczky Tamás
Muda Mathis
Pető Hunor
Mirjam Staub
Szépfalvi Ágnes – Veress Zsolt

kurátorok:
Harm Lux
Bencsik Barnabás

A Pro Helvetia
Független Képzőművészeti
Műhelyek Ligája program
részeként
a Nemzeti Kulturális Alap
támogatásával

Sent I Mental Blue

(Szentimentális kék)

Pető Ihmen zoltán

ZABBÍTVA*

Kamatmentesen

telakció a Suzuki márkakereskedőknél

Suzuki 1.0 1.080.580 Ft-tól*

SUZUKI. Jól jár vele.

*Amíg a készlet tart.

Bt. Kóvári u. 11. Tel.: (35) 310-429 · **BALATONBOGLÁR** Suzuki-Borongics Vikár B.u. 2. Tel.: (85) 352-070 · **BARCS** Karvalics & Karvalics Kft. Bajcsy Zs. u. 86.) 446-752 · **BICSKE** Suzuki-Szigeti Botond tér 13. Tel.: (22) 350-969 · **BONYHÁD** Auto-Center Kft. Perczel Mór u. 80 Tel.: (74) 351-227 · **BUDAÖRS** Suzuki-Budaörs · Suzuki Center **IX.** Hentes u. 12-14. Tel.: 215-0831 · Tafák Kft. **X.** Keresztúri út 74/b Tel.:260-3949 · Magyar Autóklub Suzuki Szalon **XI.** Boldizsár u. 2. Tel.: 185-0875 : 251-9999 · Hungaroszervíz Suzuki Ház **XIV.** Egressy út 17-21. Tel.: 183-6917 · Suzuki-Berma **XV.** Gábor Áron u. 142. Tel.: 271-8613 · Gubro Kft. **XVI.** Veres Péter u. 169. 30. Tel.: 292-4307 · Merkur Vállalat Csepel **XXI.** Áfor u. 4. Tel.: 276-3767 · **CEGLÉD** Jansik István Kőrösi u. 28. Tel.: (53) 314-005 · **CSONGRÁD** Vavrek és Társa Bt.) 449-149 · **DEBRECEN** AM Privát Bt. Szoboszlói út 7. Tel.: (52) 348-116 · Debreceni Autószöv. István út 149. Tel.: (52) 328-027 · **DOROG** Star-Motor Kft. Puskin u. 24. **ÓVÁR** Köntös és Társai Kft. Kéri u. 19. Tel.: (75) 343-507 · **EGER** Autókomplex Kft. Suzuki Center Telekessy út 2. Tel.: (36) 311-158 · Suzuki Autó Eger Kft. Centrum Áruház dűlő Tel.: (23) 368-818 · **FEHÉRGYARMAT** Szamos Autó Matolcsi út 2. Tel.: (44) 361-555 · **GÖDÖLLŐ** Suzuki Family Dózsa Gy. u. 69. Tel.: (30) 448-569 · **GYÖNGYÖS** Tel.: (96) 314-811 · **GYULA** AFIT Kft. Suzuki Autószalon Csabai u. 9. Tel.: (66) 362-887 · **HAJDÚBÖSZÖRMÉNY** Autószerviz Szövetkezet Bánság tér 1. Tel.: (52) 371-018 gri út 13. Tel.: (36) 346-641 · **HÓDMEZŐVÁSÁRHELY** VARGA Autóház Kft. Szabadság tér 76. Tel.: (60) 382-096 · **JÁSZBERÉNY** Suzuki Bötös és Társa Dózsa Gy. út 4. **KARCAG** Autó Karcag Kálvin út 1. Tel.: (59) 314-266 · **KAZINCBARCIKA** Szabó Suzuki Szerviz Gépész u. 9. Tel.: (48) 310-689 · **KECEL** Suzuki Autós Centrum .: (60) 343-293 · **KESZTHELY** Autójavító és Kereskedelmi Szövetkezet Tapolcai u. 40. Tel.: (83) 314-349/11 · **KISKUNFÉLEGYHÁZA** Penta Motor Kft. Szegedi út 58/A (59) 321-446 · **KISVÁRDA** Speciál-Forma Autójavító Kft. Árpád út 27. Tel.: (45) 415-214 · **KOMÁROM** Géringer Szerviz és Autószalon Igmándi u. 65. Tel.: (34) 340-490 gedi u. 23. Tel.: (62) 412-105 · **MEZŐTÚR** Lokátor Kft. Szolnoki út 1. Tel.: (60) 387-260 · **MISKOLC** Babus Suzuki Régiposta u. 29. Tel.: (46) 349-384 · Multi Autó Kft. 4-494 · **MOSONMAGYARÓVÁR** Diba'93 Kft. Gabonarakpart út 6. Tel.: (96) 211-787 · **NAGYKANIZSA** Nagykanizsai Autójavító Kft. Balatoni út Tel.: (93) 312-220 el.: (42) 343-745 · Vagép Rt. Kossuth u. 8/A Tel.: (42) 312-397 · **ÓZD** Autó Center Plusz Kft. Zrínyi út 9. Tel.: (48) 473-335 · **PÁPA** Diba Kft. Külső-veszprémi út 38. mlói út 79. Tel.: (72) 240-393 · **RÉTSÁG** Nomszer Kft. Pusztaszántói út 2. Tel.: (35) 350-189 · **SALGÓTARJÁN** Tarján-Plaszt Kft. Rákóczi út 247. Tel.: (32) 310-944 trum Gyüdi út 18/b Tel.: (72) 351-759 · **SIÓFOK** Suzuki-Tóth Vak Bottyán u. 24. Tel.: (84) 316-475 · **SOLYMÁR** Suzuki Solymár Mátyás király u. 99. Tel.: (26) 339-301 ószerviz Kft. Sárosi u. 11. Tel.: (62) 486-911/15 · Szentgyörgyi Kereskedelmi Kft. Hajnóczi u. 15. Tel.: (62) 321-444 · Veszprémi Autószalon Algyői út 65. Tel.: (62) 473-000 ncsi AUTÓ Kft. Gyár u. 9-11. Tel.: (47) 362-022 · **SZÉKESFEHÉRVÁR** Kubat-Vincz Budai út 388. Tel.: (22) 305-110 · Suzuki-Kőnig Fiskális u. 32. Tel.: (22) 305-053 i út 48. Tel.: (94) 310-877 · **TAMÁSI** Suzuki-Hirt Autószalon Vasút u. 1-3. Tel.: (74) 371-032 · **TAPOLCA** Autó Pék Suzuki Fő tér Tel.: (87) 312-236 · **TATABÁNYA** .: (94) 371-068 · **VÁC** Szikriszt László Balassagyarmati út 29. Tel.: (27) 316-413 · **VÁRPALOTA** Suzuki-Várpalota Vásárhelyi út 22. Tel.: (88) 371-631 · **VESZPRÉM** 5 · Szántó János Zala u. 10/a Tel.: (92) 323-580 · **ZIRC** Kocsis Imre Kossuth L. u. 51. Tel.: (60) 395-562

1995. júl. 25.

Tárlatlátogató

Gigantszobrászat

Helyzetkép
Magyar szobrászat
– kiállítás a Műcsarnokban
Megtekinthető: augusztus 27-éig

Már az első benyomás lenyűgöző. A kortárs magyar szobrászat reprezentatív seregszemlejének bevezető művę méretében is imponáló: megtölti az előcsarnokot. Lois Viktor munkája ráadásul nem Földhözragadt szárnyalógép, aminek a címe mondja: Éppen ellenkezőleg: mindenáron meg akar szabadulni önnön korlátaitól. Attól, amit a szobrászat jelent. Nem is annyira plasztika, mint inkább gépezet. Ekként pedig játék, amiț persze – újabb paradoxon – csak nézni lehet.

Az egész kiállítás – a mai magyar szobrászat – egyértelmű elrugaszkodás. Szakító rendezvényen, amely 1978-ban volt, százhetvenegy szobrász vett részt; tavaly, a Vigadó Galéria „Kisszobor"-tárlatán százhatvanhat. Most mindkettőnél lényegesen több: kétszázötven. A számok magyarázatához kívánkozik: szép számban kiállítanak a szobrászok mellett festők (Barabás Mártontól Konkoly Gyuláig), textilesek (Sóváradi Valériától Gulyás Katiig), keramikusok és üvegesek (Buczkó Györgytől Fekete Lászlóig). Munkáik érdekesek, jelenlétük – a nem szakmabelinek – mégsem érzékelhető. Nemhogy [illegible]

tos az összkép, amelyben jó néhány kiemelkedően rangos teljesítmény akad. Mindenekelőtt Pauer Gyula szépségmintákból összemontírozott kompozíciója, amelyhez hasonlót Melocco Ady-oltára óta nem láttunk. Meg sok más különlegesség: Hegedüs 2 László cicis domborművétől Bakos Ildikó alvilági úszó alakjain át a Szemadám György–Vörösváry Ákos páros áhítatos tárgykollázsáig. Élvezkedni és gyönyörködni tehát – itt és most – lehet. De mi lesz ezután? Ha bezár a kiállítás. A művek visszakerülnek a műtermekbe és a raktárakba. Ott porosodnak aztán addig, amíg szét nem esnek, el nem rozsdásodnak, netán meg nem vásárolja őket valamelyik múzeum. Az itt bemutatott szobrok jelentős hányada köztérre nem vihető, lakásba nem való. Bár ez nem hazai specialitás, ugyanezt [illegible]

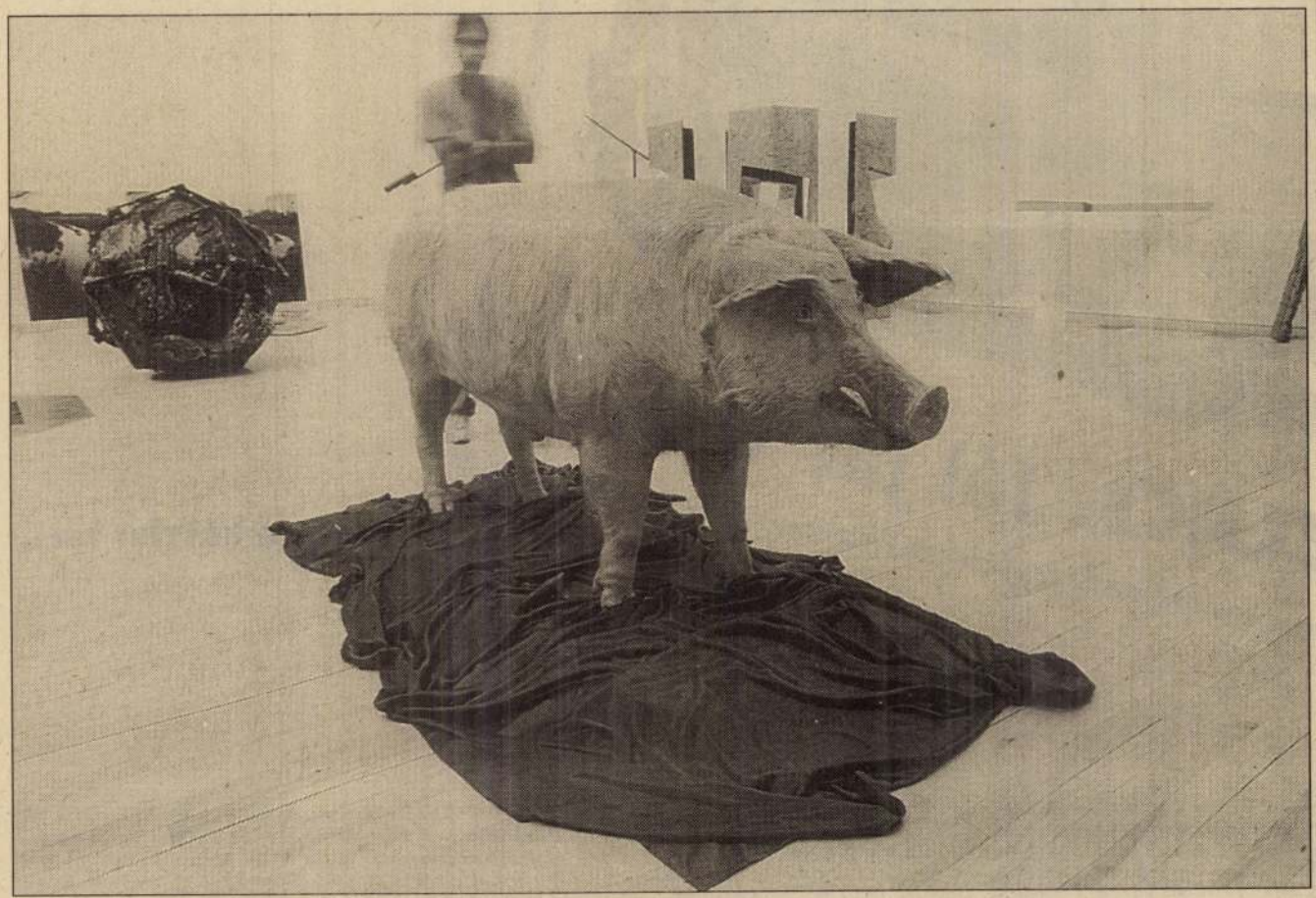

Helyzetkép – Magyar szobrászat, kiállítás a Műcsarnokban

FOTÓ: ISZA FERENC

tás a műfaj hagyományos formáival. Ami korábban inkább csak érdekes kísérőjelenség volt, az bontakozott ki, és tölti meg a termeket. Üveglapokkal felszeletelt több méteres farönk (Pető Hunor), ócskavastelepről kiszuperált hulladékok (Móder

Pető Hunor

Tisztelettel meghívom Önt
1998 július 10 - én, pénteken 18 órára a
Budavári Önkormányzat

KERÜLETI GALÉRIÁJÁBA

(Budapest, I. Batthyány u.67. - A Várfok Galériával szemben)

FÜGGŐ - KERT

címmel

BOROS VIOLA

PETŐ BARNA

PETŐ HUNOR

installációs munkáinak bemutatására

Kurátor: Készman József

A megnyitón közreműködik:
Sztankovits Béla
gitárművész

A kiállítás a Márai Sándor Alapítvány támogatásával jött létre.

A kiállítás július 31 - ig tart nyitva,
keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

A július 19 - ig nyitva tartó Garázs Galériában fiatal képzőművészek tárlata látható.

VÁRFOK UTCAI GALÉRIÁK:
VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./ fax: 213 - 5155
SPIRITUSZ GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14. fszt.3. Tel.: 213 - 5155
XO GALÉRIA
H - 1012. Budapest, Várfok u. 11. Tel: 214 - 0373
GARÁZS GALÉRIA
Budapest, I. Várfok utca és Mátray utca sarok
Szalóky Károly

A megnyitót a BUDAPEST BORTÁRSASÁG támogatja

Saját térperspektíva

Cseh Lili és Juhász Dóra kiállítása

Az A.P.A.!/Ateliers Pro Arts *Térhatás*[1] című kiállítássorozatának második eseménye *Cseh Lili* szobrász és *Juhász Dóra* festő munkáinak bemutatása.

Ők ketten éppoly kevéssé egyformák, mint *Enyedi Ildikó* filmjének, Az én 20. századomnak az ikerpárja, és a közös kiállításoknak nem az egyformaság bemutatása a célja. Bár ha hasonlóságot keresünk munkáikban, már az 1997-es évből származókban is könnyen találunk: Dóra magas sarkú, frivol kis szandáljait festi meg többször is, Lili patinázott gipszrelief-sorozatként jeleníti meg a szobája padlóján napról napra reggel a szeme elé táruló látványt: különböző tárgyakat, főleg kis cipőcskéket s a közelükben elhagyott nagyobbakat.

A jelenlegi kiállításon látható műveik színesek és derűsek, s a legtöbb cím is – *Nagy pöttyös, Kicsi csíkos, Pörgettyű* – egyfajta bensőséges, gyermeki világot idéz, ám ez a világ mindeközben valóságos kozmosz is, ami hatalmas távlatokat rejt.

Mindkettejük munkáiban meghatározó kompozíciós elemek a párhuzamos vonalak.

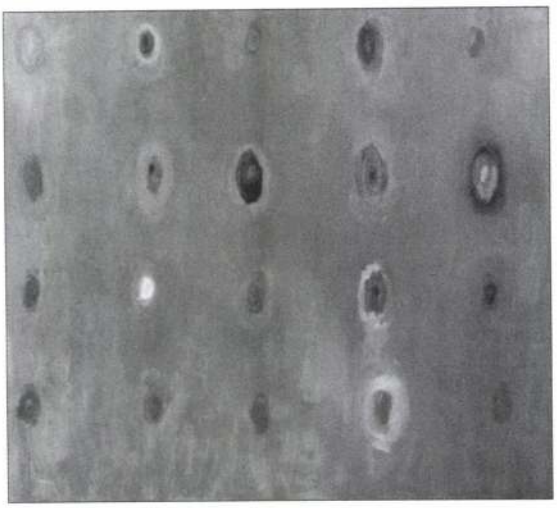

Juhász Dóra: Nagy pöttyös (2003)
olaj, vászon, 160x175 cm

va a párhuzamosokban – a (...) horizontálisan terjedő várakozást testesítik meg". Kupka egész képsorozatot készít *Függőleges és átlós síkok* címmel, amelynek egyik darabjáról szólva a műalkotás ritmusát, s ezáltal a zenéhez való kapcsolódását emeli ki. Kupka műveiben a zenei hatások és a spiritualitás összekapcsolódnak. Szintén 20. század eleji művész, *Kandinszkij* – akinek Négyzetek koncentrikus körökkel című tanulmányának a festőlány kis akvarellpárja s egyik nagyméretű olajképsorozata időben távoli rokona – szintén festészet és zene viszonyával foglalkozott, sőt megpróbálta a színek hatását egyes konkrét hangokhoz kötni, s később pszihológiai hatásokkal kapcsolatba hozni. Ebben az összefüggésben – azaz a zene mint lelkiállapotok megfelelője s egyben mint a kozmosz törvényszerűségeinek kifejezője – Juhász Dóra művei spirituális perspektívák megjelenítői. A pöttyös képein sorakozó s néhol a képszélek által félbevágott jelei, festék-foltjai is egyfajta folyamatosságot, időbeliséget, napról napra haladást érzékeltetnek. Szintén a haladás, a mozgás képzetét keltik a Cseh Lili legújabb munkáin megjelenő libamotívumok, amelyeket a fémháló alapra felvitt gipszre kerülő, színezett viaszrétegből fém nyomóformával metszett ki.

Dombokat, hegyoldalakat, különös formájú kis térrészleteket ábrázolnak Cseh Lili falra függesztett plasztikái, amelyeket saját maga vonatablakból látott jelenetekkel hoz kapcsolatba, de a felülnézetből ábrázolt térszeletek sajátos perspektívájuk miatt inkább képzeletbeli képeknek tűnnek. Személyes perspektíva kialakítására késztet *Pörgettyű* című munkája azáltal, hogy formája a nézőt körbejárásra ösztönzi. S ugyanígy saját térbeli mozgásunk, helyünk átgondolását, ill. egyszemélyes térbe való belehelyezkedést idéz elő a hat, amorf formájú, változatos felületű síkból kialakított, fémállványon álló *Terelő* is. A még képlékeny anyagba az ujjaival húzott vonalakat követve, általa kijelölt irányokba haladhatunk, vagy saját választásunkat is megvalósíthatjuk, ha tekintetünket azokon az elemeken futtatjuk végig, ahol nem hagyott ilyen módon nyomot. Cseh Lili és Juhász Dóra munkáiban közös, hogy sajátos perspektívákat teremtenek, személyesen kialakított és megélt tereket jelenítenek meg, olyan saját kozmoszt, mint a filmbeli ikerpáré, Dóráé és Lilié, akikhez saját hangjukon szóltak a csillagok.

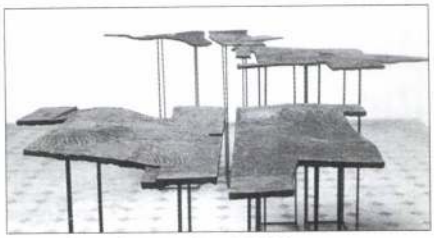

Cseh Lili: Diplomaszobor (2002)
vas, cement, 160x200x600 cm (5 db)

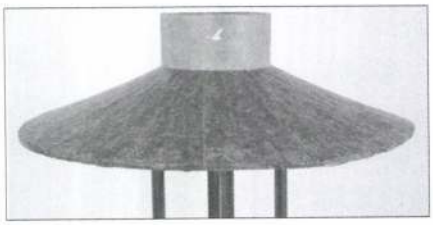

Cseh Lili: Pörgettyű (2003)
gipsz, viasz, 100x60 cm

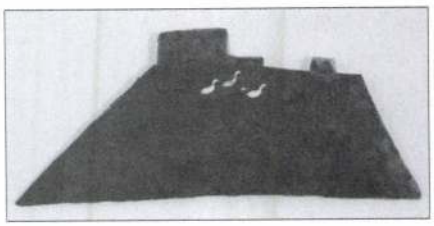

Cseh Lili: Vonatablak (2002)
gipsz, viasz 30x70 cm

PILINGER ERZSÉBET
(A.P.A.! II. 7–III. 1.)

[1] *A Térhatás I. című kiállítás 2002. novemberében Erős Ágost Koppány szobrász és Nádor Tibor festő műveit mutatta be.*

Stekkerbe* átfordult ecset

Pető Barna Napregény című kiállítása

„Lebarnult barna Barninak..." – írtam a vendégkönyvbe, és ez a tautológiai elhajlás több volt, mint puszta nyelvészkedési szándék. Már huzamosabb ideje figyelem *Pető* festészeti manővereit, s így tudom, hogy a barna, a sárgásbarna, valamint a zöldessárga – az elmúlás, a rothadás, az oxidáció színei – utóbbi időben készült képeinek meghatározó tónusaivá váltak, amiket bizonyos üszkösödési effektusok egészítettek ki. Az üszkösödés önmagában talán nem is lenne túl érdekes, ha csak a szokványos festészeti leképzés keretein belül valósulna meg, amolyan ügyes ecsetkezelési fogásként. Ám Pető ebben a tekintetben igazi naturalistának bizonyul, mivel a jelzett hatást fizikai úton, égetéssel hozza létre.

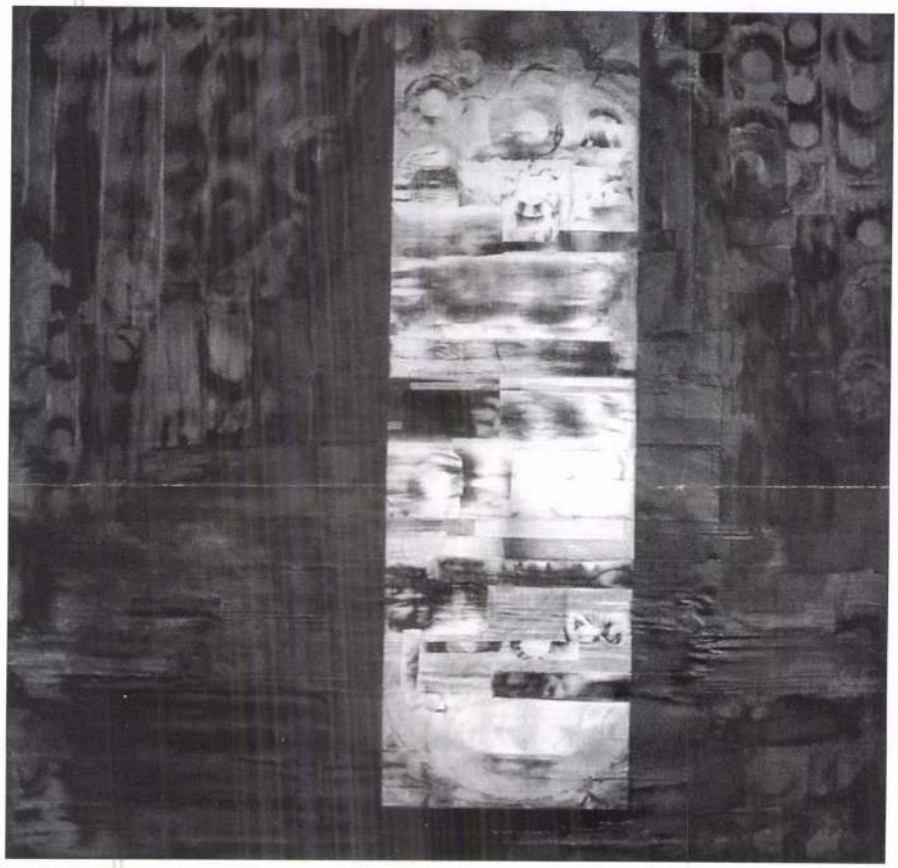

Pető Barna: Fénymásolat

Szükségtelen felsorolni, hogy a múlt század radikális piktúrájában ki mindenki folyamodott égetési technikákhoz, elég, ha tudjuk, hogy volt ilyen, mégpedig többnyire destruktív céllal. A tűzzel és a lánggal önmagában is többen foglalkoztak, s kísérleteikkel leggyakrabban nem a festészet iránti jó szándékukat, a műfaj iránti rokonszenvüket fejezték ki.

Velük ellentétben Pető az égetés építő jellegét igyekszik hasznosítani. Különösen a hőhatás színdeformációt és plasztikai torzulást eredményező, előreláthatatlan következményeit tartja becsben. Az elszenesedett, elüszkösödött betoldások mintegy kibillentik az ábrázolási felületet a képsíkból, és a képet a tárgyias jelleg felé viszik. Korábbi képein nem csak a vászon, illetve a rávitt színréteg sínylette meg ezt a szélsőséges nyelvi ráhatást, hanem bizonyos, fából készült szerkezeti elemek is, melyekkel Pető az objekt felé mozdította a táblaképet. Akkor még elsősorban az anyagban immanens faktúrák természetbeli tulajdonságait tanulmányozta, s ennek szellemében tette ki őket a fizikai tortúra meghatározott folyamatainak. Arra azonban mindig ügyelt, hogy a kép tárgyi-nyelvhordozói szuverenitásán ne essen csorba, s a műfaji keretek se károsodjanak.

A *Napregény* című hármas műegyüttes ennek az egyéni nyelvi eljárásnak egy átgondolt, úgymond, konceptualizált változata, amelynek központi nyelvi szimbóluma a napkorongra asszociáló körforma. Az ősi, mértani alakzat sokszorosított mintajelleget kap azáltal, hogy a szerző felhevített rezsóval égeti a vászonba. A látványos fizikai ráhatás azonban legtöbbször kerüli a nyerseséget, valamint a megsemmisítés lehetőségére utaló stádiumokat, így inkább finomabb pigmentációs lerakódások benyomását kelti.

Az iniciatív rendeltetésű *Tűzhely-nyomaton* három rezsófoltot (ha úgy akarjuk, napkorongot) látunk aranysárgás alapon. A kép, mintha a néhai háromplatnis tűzhely konfigurációját stilizálná. A „csillagászati rendetlenség" egzakt rendszerbe fordul át a *Tapéta* című, 24 darabból álló, kisméretű képegyüttesen, amely mögött az a gondolati szándék munkál, hogy a szerző huszonnégy órán át szimulálja a *Nap forgásának fázisait*. „Nem egyszer Pető korábbi képeinek ismerete szükséges ahhoz, hogy egy-egy kép esetében bizonyossággal megállapíthassuk: a barnás, néha aranysárgába átmenő kör alakzatot itt is már égetéses eljárással hozta létre a művész, csak időközben újabb rétegek, festékek, lakkok és ragasztóanyagok kerültek rá..." – írja *L. Simon László*. A Fénymásolat égetett vászondarabok egymásra szerkesztésével készült, és egészében véve szépiabarna árnyalatú fotográfiai hatást kelt. Megszámlálhatatlan napkorong tűnik át egymáson, mögöttük pedig egy egész világegyetem kohója zihál.

Az egyre megfáradtabb és ötlettelenebb hazai piktúra porondján Pető Barna teljesítménye szuverén értékként tételeződik.

SZOMBATHY BÁLINT

(K.A.S. Galéria, Budapest, 2003. III.14-20.)

**stekker, német műszaki szó, jelentése: csatlakozó*

2003/5

A Budapest Galéria meghívja Önt

Pető Hunor

Matricák

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Kiállítóterembe (1056 Budapest, Szabad sajtó út 5.)
2008. február 14-én, csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
Tatai Erzsébet művészettörténész

Megtekinthető 2008. március 30-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

nka

A Budapest Galéria meghívja Önt

Pető Hunor

Matricák

című kiállításának megnyitójára
a Budapest Kiállítóterembe (1056 Budapest, Szabad sajtó út 5.)
2008. február 14-én, csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja:
Tatai Erzsébet művészettörténész

Megtekinthető 2008. március 30-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

BUDAPEST GALÉRIA

nka
Nemzeti Kulturális Alap

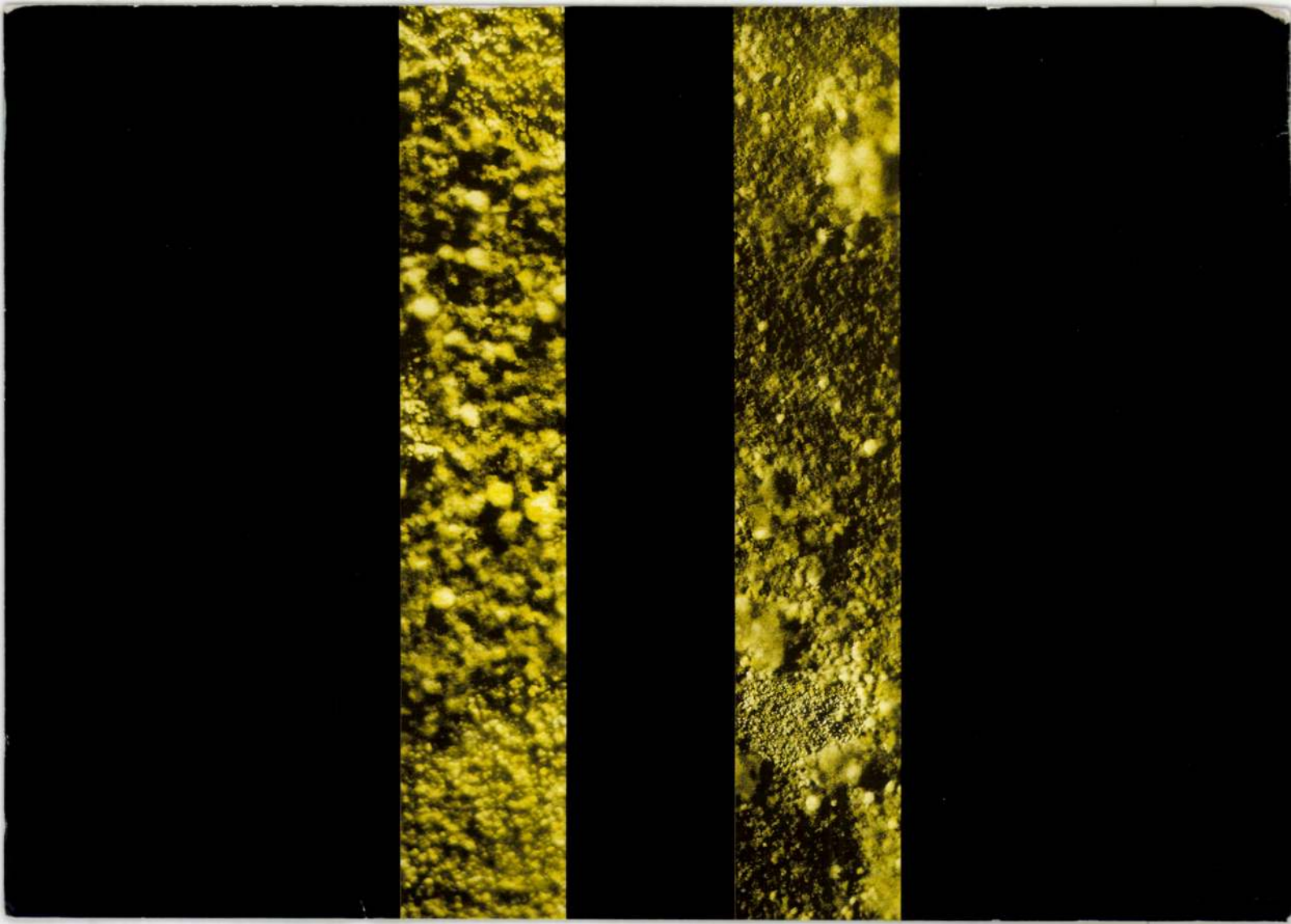

PETŐ HUNOR

Bartók 32 Galéria

Pető Hunor

Katalógus

1997. február 28 – március 15.

megnyitó:

1997. február 28-án 18 órakor

megnyitja:

Szipőcs Krisztina

Nyitva: kedd – vasárnap 14 és 18 óra között
H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32. tel/fax: (36-1) 186-9038

A kiállítást támogatta:

SOCIETY MAMY TÁRSASÁG

Földrajz és történelem

Pető Hunor kiállítása az U.f.f. Galériában

megnyitó 1999.november 11.. csütörtök 18.00
nyitva 1999. november 11 - 26.. kedd - péntek. 14.00 -18.00

Timár Árpád
Budapest
Üllői út 119.
1091

cím 1093 Budapest. Közraktár u. 10.
tel. 06 30 2227418. 06 30 214 5775.
e.mail ordo@c3.hu

támogatók: NKA. Fővárosi Kulturális Alap. Soros Alapítvány. Újlak Alapítvány. Irókéz Kft

A budapesti Goethe Intézet és a Magyar Képzömüvészeti Föiskola

meghívja Önt

Petö Hunor és Dimitar Minkov

a Jovánovics-osztály végzös hallgatói

diplomakiállításának megnyitójára

1995. május 22-én 18 órára a Goethe Intézetbe
(Budapest VI., Andrássy út 24.)

Bevezeti: **Beke László**

A kiállítás május 26-ig 10-18 óráig tekinthetö meg. **Nyilvános diplomavédés: május 24-én 17 órakor.**

Das Goethe-Institut Budapest und die Akademie der Bildenden Künste
laden ein zur Eröffnung der Diplomausstellung von

Petö Hunor und Dimitar Minkov

(Absolventen der Klasse Jovánovics)

am 22. Mai 1995 um 18.00 Uhr im Goethe-Institut
(Andrássy út 24., Budapest VI.)

Einführung: **László Beke**

Die Ausstellung ist bis zum 26. Mai von 10.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.
Die öffentliche Diplomverteidigung findet am 24. Mai 1995 um 17.00 Uhr statt.

Pető Barna

interferencia

installációja

1999. május 22. szombat 18 óra

megnyitja: Sörés Zsolt/ Ψ hegedű

Sinkovits Péter
ÚJ MŰVÉSZET

Budapest
Báthori u. 10.
1054

CZÓBEL galéria
Kristály Kastély, 3000 Hatvan, Boldogi út 1.
tel: 37/ 341012, e-mail: czobel@freemail.c3.hu

Támogatók: Kristálycoop Rt., Hatvan Közművelődéséért Alapítvány, Transact-60 Kft., MAMÚ Társaság

A budapesti Goethe Intézet és a Magyar Képzömüvészeti Föiskola

meghívja Önt

Petö Hunor és Dimitar Minkov

a Jovánovics-osztály végzös hallgatói

diplomakiállításának megnyitójára

1995. május 22-én 18 órára a Goethe Intézetbe
(Budapest VI., Andrássy út 24.)

Bevezeti: **Beke László**

A kiállítás május 26-ig 10-18 óráig tekinthetö meg. **Nyilvános diplomavédés: május 24-én 17 órakor.**

Das Goethe-Institut Budapest und die Akademie der Bildenden Künste
laden ein zur Eröffnung der Diplomausstellung von

Petö Hunor und Dimitar Minkov

(Absolventen der Klasse Jovánovics)

am 22. Mai 1995 um 18.00 Uhr im Goethe-Institut
(Andrássy út 24., Budapest VI.)

Einführung: **László Beke**

Die Ausstellung ist bis zum 26. Mai von 10.00 bis 18.00 Uhr geöffnet.
Die öffentliche Diplomverteidigung findet am 24. Mai 1995 um 17.00 Uhr statt.

A MAMŰ Társaság meghívja Önt

PETŐ BARNA

Souvenir-képek című kiállítására

Megnyitó: 1998. január 31-én szombaton18 órakor

Megnyitja: Beke Zsófia művészettörténész

Nyitva: 1998. február 20-ig minden pénteken 15-19 óra között

MAMŰ Pincegaléria, 1071 Budapest, Damjanich utca 39. (Lejárat a Murányi utcából)

Támogatók: NKA, MAMŰ Társaság

PETŐ" BARNA

Jegyek válthatók
a múzeum pénztárában

1053 Bp. Károlyi M. u. 16.
információ.: 317-3611/213

valamint a
www.jegymester.hu oldalon
a Ticket Express és az
Eventim jegyirodáiban

Felelős kiadó:
E. Csorba Csilla főigazgató
Petőfi Irodalmi Múzeum
Grafikai terv:
Mihalkov György

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk.

Palotakerti Esték

ahol a művészet a házigazda

Petőfi Irodalmi Múzeum

Június 25.
Lantos Zoltán
Mirrorworld

Június 28.
Djabe

Július 2.
Vodku v glotku

Július 6.
„Párizs ege alatt…"
– Francia sanzonest

Palotakerti Esték

Negyedik éve már, hogy szabadtéri programokkal várjuk kedves vendégeinket nyáron a Petőfi Irodalmi Múzeum kertjében.

Néhányan még emlékezhetnek rá, hogy a '60-as években komolyzene szólt a Károlyi-kertben. Ezt a hagyományt felelevenítve – és egy kicsit újragondolva – kínálunk komolyzenei és dzsesszkoncerteket, színházi produkciókat azoknak, akik színvonalas, tartalmas estéket szeretnének eltölteni nálunk. Látogassanak el hozzánk, ebbe a hangulatos, belváros közepén álló, mégis békés szigetként megbújó klasszicista palotaudvarba!

Ebben az évben – jó házigazdához híven – szeretnénk kulturális utazásra hívni Önöket. Kérjük, tekintsék meg egy-egy új irodalmi kiállításunkat! Az előadások előtt, 19 órától irodalomtörténész és muzeológus kollégáink szívesen kalauzolják végig Önöket a tárlatokon. Megismerkedhetnek Bartók Béla és Móricz Zsigmond népdal- és népzenegyűjtő munkásságával, a boldog békeidőket, a Monarchia idejét megidéző dzsessz és kupléirodalom történetével, Lesznai Anna, a múlt század fordulóján élt, a Nyugat köréhez tartozó író és iparművész életével, vagy éppen megtudhatják, ki rejtőzik egy-egy írói álnév mögött.

Zene húros hangszerekre

dudára és furulyára — *Bartók források*

A Jánosi Együttes koncertje

A műsorban Bartók művei vagy azok részletei mellett megszólalnak a művek forrásául szolgáló népi dallamok, abban az előadásmódban, ahogyan Bartók is hallhatta azokat. A koncertet különlegessé teszi a zenét kísérő diavetítés és a felolvasott Bartók-levélrészletek.

Jánosi András – hegedű
Túri András – kontra
Kiss Csaba – nagybőgő
Közreműködnek:
Selmeczi János – hegedű
Bíró Ágnes – hegedű
Juhász Zoltán – furulya, duda
Szűcs Miklós – ének, koboz
Zimber Ferenc – cimbalom
Kassai Kaszás Imre – próza
Dr. Tóth Elek és
Dr. Kézdi Miklós – vetített kép

ahol a művészet a házigazda

Július 18.
kedd, 20 óra

Esőnap:
július 19.
szerda, 20 óra

Jegyár: 1800 Ft

Kiállításajánló:

Ősidők végtelensége
A népdalgyűjtő
Móricz Zsigmond és Bartók Béla

Vacsoraajánlat:

sertésborda tojásos lecsóval,
vajas galuskával
házi túrós rétes

Július 16.
vasárnap, 20 óra

Esőnap:
július 17.
hétfő, 20 óra

Jegyár: 1800 Ft

Kiállításajánló:

„Dzsessz te még az én utcámba!"
Ragtime és kupléirodalom a Monarchia utolsó évtizedeiben (1896–1920)

Vacsoraajánlat:

fehérborban párolt tengeri hal
citromfűmártással
diós csokoládéhab

Budapest Saxophone Quartet

Vendég: Mali Emese zongoraművész

A Budapest Saxophone Quartet 1995-ben alakult az első magyar klasszikus szaxofon kvartettként. 1997-től koncerteznek folyamatosan belföldön és külföldön egyaránt. Több mesterkurzuson vettek részt bécsi, holland, amerikai és francia professzoroknál. Két év alatt öt nemzetközi versenyen hat díjat nyertek külföldön, itthon két ízben kaptak első díjat a Zeneakadémia előadói versenyén. Eddig hat önálló lemezt készítettek, közreműködőként más előadók lemezein is szerepelnek.

Mali Emese zongoraművész
2004-ben végzett a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem zongora szakán. Számos mesterkurzuson vett részt. Megnyerte a budapesti Földes Andor zongoraversenyt, valamint jelentős sikereket ért el nemzetközi versenyeken is.

Szepesi Bence
Puskás Levente
Tószegi Bernát
Horváth Marcell

Palotakerti Esték

ahol a művészet a házigazda

Akik szeretik a finom ételeket és a jó borokat, azok az előadás előtt, esetleg után megvacsorázhatnak a palotában lévő Károlyi Étterem és Kávéházban. Térjenek be és válogassanak kedvükre valót az étlapon szereplő ételekből és italokból 17 órától 19.30-ig, és az előadások után 20 % kedvezménnyel! Az étterem különleges, a programokhoz kapcsolódó, speciális napi ajánlattal is várja Önöket.

Reméljük, programajánlataink megnyerik tetszésüket, és egy-egy tartalmasan eltöltött este kellemes kikapcsolódást, felüdülést nyújt majd a meleg nyári hétköznapokon. Bízunk benne, hogy Önöket is vendégeink között köszönthetjük!

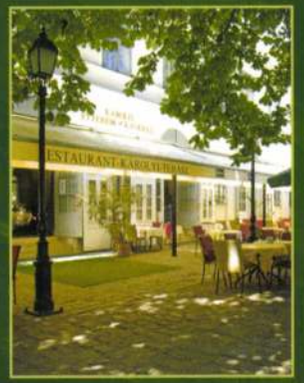

Július 10.
Július 12.
Márai Sándor: Füveskönyv
– fejezetek három életből

Július 16.
Budapest Saxophone Quartet

Július 18.
A Jánosi Együttes koncertje, Bartók-est

Június 25.
vasárnap, 20 óra

Esőnap:
június 26.
hétfő, 20 óra

Jegyár: 1600 Ft

Kiállításajánló:

„Közösen írjuk"
Álnév és szerep az irodalomban
Szindbádtól Jolánig

Vacsoraajánlat:

erdei gombaleves
sajtgombóccal
fűszeres csirkemellfalatok
fokhagymás burgonyagerezdekkel

Lantos Zoltán Mirrorworld

A Lantos Zoltán Mirrorworld tagjai a kortárs jazz közismert személyiségei. Az 1999 közepén alakult kvartett-formáció zenéjét nehéz lenne bármilyen kategóriába sorolni, bár a hasonló zenei koncepcióval rendelkező együttesek irányvonalát a nemzetközi gyakorlatban World Jazz-néven ismerik. Mindenesetre a Mirrorworld muzsikája erősen kötődik a magyar zenei gyökerekhez. Ugyanakkor más zenekultúrák felé is nyitott: szoros kapcsolatban áll a keleti tradíciókkal, ezen belül elsősorban az indiai klasszikus zenével, valamint a free jazz elemeivel. Mindezek együttesen formálják a kompozíciók alapanyagát és az improvizációk atmoszféráját.

Lantos Zoltán – hegedű
Borbély Mihály – fúvós hangszerek
Lukács Miklós – cimbalom
Horváth Kornél – ütőhangszer

Palotakerti Esték

Márai Sándor: Füveskönyv

Márai Sándor írása alapján színpadra alkalmazta Meskó Zsolt

A párbeszédekben feloldott Márai-szövegek továbbgondolásra késztetnek bennünket. A szereplők színészi játéka átélhetővé teszi a Füveskönyv bölcsességeit. A színpadon már nem csak Márait halljuk, nem csak színészeket látunk, hanem magunkat, esendően, büszkén, gyarlón, humorral s szenvedélyekkel telten, ahogy Márai is látott minket, embereket.

Az előadás a szerző örököseinek az engedélyével, a Balla és Tsa Irodalmi Ügynökség, valamint a Hofra Kft. közvetítésével jött létre.

fotó: Holánszky Gábor

Szereplők:
Fullajtár Andrea
Kaszás Attila
Széles László
Zene és zongorán kísér:
Lengyel Zoltán
Rendező: Salamon-Suba László

ahol a művészet a házigazda

Július 12.
szerda, 20 óra

Esőnap:
július 13.
csütörtök, 20 óra

Jegyár: 1500 Ft

Kiállításajánló:

„Közösen írjuk"
Álnév és szerep az irodalomban
Szindbádtól Jolánig

Vacsoraajánlat:

sáfrányos rokfortkrémleves
pulykaszeletek metélőhagymás
gombamártással

Július 10.
hétfő, 20 óra

Esőnap:
július 11.
kedd, 20 óra

Jegyár: 1500 Ft

Kiállításajánló:

„morzsái az eltörött világkalácsnak"
Lesznai Anna-kiállítás

Vacsoraajánlat:

friss kevert saláta chilis joghurttal
kemencében sült libamell pezsgős káposztával és burgonyatortával

Márai Sándor: Füveskönyv

fejezetek három életből

Márai Sándor művei a XX. század végén váltak Európa-szerte népszerűvé. Németországban a Gyertyák csonkig égnek című regénye hetekig vezette a sikerlistákat. Művei több kiadást megélve, klasszikussá avatták az írót német olvasók körében.

Füveskönyv című gondolatgyűjteménye méltó folytatása azoknak a kis könyvecskéknek, amelyek Senecától indulva Montaigne-en át a XX. századi írókig, a hétköznapok történéseiből leszűrt bölcsességeket, mint irodalmi esszenciákat nyújtják át az olvasóknak, gyógyszerül a gondolatok születését kiváltó, hétköznapi boldog-boldogtalanságaink túléléséhez.

A színpadi változatban, két férfi és egy női szereplő szólaltatja meg a Füveskönyv barátságokra, szerelmekre, szenvedélyekre vonatkozó gondolatait. A három sors szövevénye a színpadi játék sanzonokkal kísérve.

Palotakerti Esték

Djabe

A Djabe afrikai ashanti nyelven szabadságot jelent. A zenekarvezető Égerházi Attila gitáros ezt a szabadságot elsősorban a zenei stílusok és hangszerek szabad keverésében, felhasználásában értelmezi.

A Djabe Magyarország első számú jazz/world fusion zenekara. Több mint 10 éves fennállása alatt számos hazai, nemzetközi díjat és elismerést szerzett. A zenekar egyedi zenét játszik, melyben a jazz elemei keverednek az autentikus magyar és a világzene különböző elemeivel.

Barabás Tamás – basszusgitár
Égerházi Attila – gitár
Sipos András - ének, ütőhangszerek
Kovács Ferenc - trombita szárnykürt, hegedű
Banai Szilárd – dob
Kovács Zoltán - billentyűs hangszerek

ahol a művészet a házigazda

Június 28.
szerda, 20 óra

Esőnap:
június 29.
csütörtök, 20 óra

Jegyár: 2000 Ft

Kiállításajánló:

„morzsái az eltörött világkalácsnak"
Lesznai Anna-kiállítás

Vacsoraajánlat:

életerőleves zöldségekkel
nyári töltött káposzta friss kaporral

Július 2.
vasárnap, 20 óra

Esőnap:
július 4.
kedd, 20 óra

Jegyár: 1600 Ft

Kiállításajánló:

Ősidők végtelensége
A népdalgyűjtő
Móricz Zsigmond
és Bartók Béla

Vacsoraajánlat:

scsevapcsicsa
pirított karikaburgonyával
flódni

Vodku v glotku

A Vodku v glotku zenekar 2000-ben alakult Budapesten. Az együttes Közép- és Kelet-Európa népeinek zenéjét saját elképzeléseivel ötvözi. Zenéjükben meghatározó elemet játszanak a magyar, zsidó, orosz, ukrán, bolgár, délszláv és más közép-kelet-európai és balkáni népzenei motívumok. Mindezt ötvözik a rock, a jazz és más prog-resszív zenei irányzatok stílusjegyeivel. Ennek eredményeképpen egy olyan zenei világ bontakozik ki a színpadon, amelynek hallatán otthon érezheti magát a közép-kelet-európai régióban gyökerező számos náció.

Bata István - gitár, trombita, ének
Gadanecz Éva – ének, bongó
Nedeczky Júlia - klarinét, ének
Szabó Árpád - hegedű, ének
Szeredás Lőrinc - gitár, ének
Ruthner Gábor - basszusgitár
Kiss Attila - dob, ütőhangszerek

fotó: Somlói Kolos

Palotakerti Esték

„Párizs ege alatt…"

Francia sanzonest

Az Orosz Zoltán Trió több mint tíz éve zenél együtt Bardóczy Attila színművésszel, az Operettszínház énekesével. 1996-ban részt vettek Párizsban a Nemzetközi Sanzonversenyen, ahonnan a legjobb külföldi előadónak járó első díjjal tértek haza.

„Párizs ege alatt…" címmel 2002-ben jelentették meg közös lemezüket, melyen a legismertebb francia sanzonok hallhatók.

A Palotakerti Esték keretében is felcsendülnek Edith Piaf, Yves Montand és Charles Aznavour dalai és természetesen a címadó dal, valamint a méltán világhírű *Hulló levelek*, vagy oly sokak kedvence, a *C'est si bon* című dal is.

Bardóczy Attila – ének
és az Orosz Zoltán Trió:
Orosz Zoltán – harmonika
Ursu Gábor – gitár
Pengő Csaba – bőgő

ahol a művészet a házigazda

Július 6.
csütörtök, 20 óra

Esőnap:
július 7.
péntek, 20 óra

Jegyár: 1600 Ft

Kiállításajánló:

„Dzsessz te még az én utcámba!"
Ragtime és kupléirodalom a
Monarchia utolsó évtizedeiben
(1896–1920)

Vacsoraajánlat:

hagymaleves sajtos croutonnal
zsályás csirkemell
vajon párolt tökkel

1053 Budapest, Károlyi Mihály utca 16.
1364 Budapest, Pf. 71
Telefon: *317-3611; 317-3450;
Fax: 317-1722
E-mail: muzeuminf@pim.hu /
Honlap: www.pim.hu
www.pimmedia.hu

LÁTOGATÁSI IDŐ
10-18 óráig, hétfő szünnap

A TÁMASZ ÁRON EMLÉKSZOBA
hétköznapokon
10-18 óráig látogatható.

KUTATÓSZOLGÁLAT A TUDOMÁNYOS KUTATÓK ÉS A MÉDIA SZÁMÁRA

Könyvtár:
hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig

Kézirattár:
hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig

Művészeti és Relikviatár:
hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig

Hang- és Videotár:
hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig

BELÉPŐJEGYEK
Állandó kiállításainkra a belépés ingyenes

MINDHÁROM MÚZEUMBA 1 HÉTIG ÉRVÉNYES KOMBINÁLT JEGYEK:
Felnőtt jegy: 350,-
Gyermek, nyugdíjas jegy: 180,-
Családi (2 felnőtt és kiskorú gyermekeik): 700,-
Felnőtt kombinált jegy: 650,-
Gyermek, nyugdíjas kombinált jegy: 350,-
Tárlatvezetés: 1100,-
A tárlatvezetésre dr. Kozma Évánál lehet bejelentkezni. Telefon: 317-3611/245;
E-mail: muzeumped@pim.hu

ÚJ SZOLGÁLTATÁSUNK
Fülhallgatós tárlatvezetés magyar, angol és német nyelven!
Magyar nyelvű: 600,-
Idegen nyelvű: 1500,-

MÚZEUMPEDAGÓGIAI FOGLALKOZÁSAINKRA VÁRJUK ÁLTALÁNOS ISKOLAI OSZTÁLYOK JELENTKEZÉSÉT!
Kákonyi Magdolna múzeumpedagógus
Telefon: 317-3611/150;
E-mail: kakonyim@pim.hu

PESTI EST fidelio ÉLET ÉS IRODALOM

„TANULJÁTOK MEG, MI A KÖLTŐ…"
Állandó Petőfi Sándor-kiállítás

A kiállítás címe többértelmű. Petőfi Sándor nemcsak a „költő" szinonimája mindmáig a magyarul olvasók körében szerte a világon, hanem magyar költőt is személyében fogadott be először a világirodalom.
Mivel hazai kultusza már rövid életében megkezdődött, Petőfinek lenyűgözően gazdag irodalmi életműve mellett jelentős tárgyi hagyatéka van. Az állandó kiállítás erre építve nem ideológiai alapozású, nem irodalomtörténeti igazságokat kíván szemléltetni vagy megvitatni, hanem eddig nem látott gazdagságban mutatja be a költő szellemi és tárgyi környezetét.

NAPFÉNY ÉS HOLDFÉNY
Jókai világai

Kiállításunk célja a múzeum birtokában lévő hatalmas és gazdag Jókai-hagyaték egy-egy szeletének bemutatása, ezért a kiállítás nem ad teljes pályaképet. A beérkezett, pályája csúcsán álló írót, a 19. század utolsó három évtizedét jeleníti meg a maga teljességében. A kiállítás egyik súlypontja a feladatoknak élő, népszerű-ismert közéleti személyiség bemutatása, másik a főúri, nagypolgári körökben, a város mozgalmas életében otthonosan mozgó író személyiségvonásainak megrajzolása.

UNDOK SZÉP VILÁG
Reviczky Gyula-kiállítás (1855–1889)

A fenti idézetet választó kiállítás a 150 éve született Reviczky Gyula életét és korát eleveníti meg. Annak a költőnek, akinek életénél kevés magányosabbat és szomorúbbat ismerünk a magyar irodalomban. Az új kutatási eredmények egy sor (kb. 130) eddig lappangó, ismeretlen versét tárták fel, amelyekből kiderül, hogy eltestetlenített, hangulati költészete mellett Reviczky korának szinte minden fontos bel- és külpolitikai kérdéséhez, valamint közéleti problémájához hozzászólt. Az irodalmi életben mindinkább az új lírikus nemzedék központi alakjává, a modern magyar költészet nem feltétlenül elsőrangú tehetsége, mégis nagyon korjellemző és kísérletező figurájává lett.

HORDOZHATÓ EURÓPA
Emlékkiállítás Cs. Szabó László születésének 100. évfordulóján

A *Hordozható Európa* című tárlat az író egy 1943-ban született novellájának címét felhasználva, a 100 évvel ezelőtt született „Csé"-nek, a *Nyugat* második nemzedékéhez tartozó esszéistának, a nagy szellemi utazónak, az emigrációt vállaló írónak, az európai műveltségű „londoni Kazinczynak" állít emléket.

ŐSIDŐK VÉGTELENSÉGE
A népdalgyűjtő Móricz Zsigmond és Bartók Béla

Sajátos nézőpontú kiállítással tesszük különlegessé a Bartók-év eseménysorát. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy kézirattárunkban őrizzük a huszadik századi magyar próza egyik legmeghatározóbb írójának, Móricz Zsigmondnak a hagyatékát. Ennek egyik legérdekesebb része a kevesek által ismert, nagy volumenű népköltési gyűjtés. Móricz Zsigmond 1903 és 1907 között 5 alkalommal járt, több hónapos gyűjtőúton Szatmár vármegyében. Az öt esztendő termése mintegy 2500 oldalnyi lejegyzett népdal és népmese. Bartók Béla 1906-ban indult el felfedező útjára. Mindketten inspirációs forrásra leltek a folklórban. Móricz az itt szerzett élményekből, megfigyelésekből táplálkozva újította meg prózanyelvét, Bartók zeneszerzőként a legmagasabb fokon, olyan tökéletes mértékben tanulta meg a paraszti zene nyelvét, „amilyen tökéletes mértékben egy költő rendelkezik anyanyelvével."

LÁTOMÁSOK
Almásy Aladár irodalmi illusztrációi

Almásy Aladár kiállításunkon látható grafikáit túlnyomórészt XIX. századi magyar írók, költők Petőfi, Csokonai, Kisfaludy, Kölcsey, Arany költeményei, regényei, drámái inspirálták, mégsem beszélhetünk hagyományos értelemben vett irodalmi illusztrációkról. Az irodalmi műveknek olykor egy-egy kiragadott részlete, szokatlan szófordulata jelent inspirációt a művész érzékeny ceruza- és tollrajzai, akvarelljei számára. A figuralitás és nonfiguralitás határán mozgó munkák egy különleges képzeletvilágú, öntörvényű művész groteszk, olykor játékos világába engednek betekintést.

új

„DZSESSZ TE MÉG AZ ÉN UTCÁMBA!"
Ragtime és kupléirodalom a Monarchia utolsó évtizedeiben (1896-1920)

Kották, plakátok, műsorfüzetek, mechanikus zeneeszközök és nem utolsó sorban korabeli hangfelvételek segítségével idézzük meg a pesti flaszter jellemző, de kevéssé ismert jelenségét, a „ronggyá tépett idő" miliőjét. Főszerepet kap a 19. század végén Amerikában keletkezett, majd Európában is divatba jövő új zenei módi, a dzessz közvetlen előzményének tekinthető, szinkópált ritmusú ragtime zene és cakewalk („medvetánc"), a kabarék s a többi rokon műfaj. Megidéztetnek az egzotikumra éhes közönség által előszeretettel fogadott technikai újítások (gramofon!), a néger és blackface művészek, külföldi utazótársulatok, ragtime-repertoárral bíró cigánymuzsikusok. A divatos melódiákra írott, a maguk műfajában remekműnek számító, humoros avagy kifejezetten blőd és pajzán kuplészövegek, illetve a magyar ragtime éra motívumai szépirodalmunkban.

új

„KÖZÖSEN ÍRJUK"
Álnév és szerep az irodalomban
Szindbádtól Jolánig

Aki verset, regényt ír, soha nem azonos teljesen azzal, aki már letette a tollat. Ezért is vesz fel az író oly szívesen szerepet, sőt „tsúszik" át olykor teljesen más bőrébe, személyiségébe. *Ki volt Akakievics Akaki, Homonnai Béla, Rezeda Kázmér, Kakas Márton, Horkayné, Szindbád, Esti Kornél, Pszyché, Sztyepan Pehotnij, Yorick, ki Sárbogárdi Jolán, Csokonai Lili? Kit rejt Nat Roid, Jack Cole, Lázáry René Sándor, Szív Ernő, Mecseki Rita, Vadász Géza, Tsúszó Sándor neve?*
Bár számtalan írónk használt és használ álnevet, s a kortársak közül is jó néhányan teremtettek alteregót maguknak, az írói életrajz és életmű közvetlen kapcsolata a mai napig is biztos kiindulópontnak tűnik. De mi történik, ha hirtelen megjelenik egy fiatal szerző, szinte a semmiből, életrajz és elérhetőség nélkül, vagy rejtélyes körülmények között előkerül egy eladdig ismeretlen kézirat? Tudhatunk-e biztosat a szerzőségről ma? A kiállítás olykor komolyan, olykor ironikus felhanggal mutatja be szerző és mű megváltozott kapcsolatát. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a szerzői alteregó megjelenése, megsokszorozódása, nemének váltása, a rejtőzködés természetesen nem új jelenség az irodalomban. Az viszont igen, hogy önálló életre kelnek.

ADY EMLÉKMÚZEUM
1053 Budapest, Veres Pálné u. 4-6.
Tel.: 337-8563

Nyitva tartás:
H: zárva
K-P: 10-18 óráig
Sz-V: 10-16 óráig
Tárlatvezetés: 1100 Ft

JÓKAI EMLÉKSZOBA
1121 Budapest, Költő u. 21.
Tel.: 395-2605

Gyümölcsfák, rózsák, regények.
Jókai Mór és a Sváb-hegy
Állandó kiállítás

Nyitva tartás:
Hétfőn és kedden zárva
Sz-P: 10-14 óráig
Szo-V: 10-16 óráig

Tel.: 317-3611/245

KASSÁK MÚZEUM
1033 Budapest, Fő tér 1.
Tel.: 368-7021

Állandó kiállítás
Kassák Lajos irodalmi és képzőművészeti munkássága 1915–1967

Időszaki kiállítás
A 20. századi magyar művészet Raum Attila gyűjteményéből
Megnyitó: június 24-én

Nyitva tartás:
Hétfőn zárva
K-V: 10-18 óráig
Belépőjegyek az időszaki kiállításra:
felnőtt: 150 Ft
gyermek, nyugdíjas: 100 Ft
családi: 300 Ft

2006
Június

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM
PIM

PIM kiállítások filiálék

június 24. szombat

MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA

16.30 **„morzsái az eltörött világkalácsnak"**
Lesznai Anna-kiállításmegnyitó
Közreműködik: Szvorák Katalin

18.00 **A Drámatábor résztvevőinek színi előadása**
Lesznai Anna meséiből összeállította és rendezte:
Lengyel Ferenc

19.00 **Szvorák Katalin népdalestje**
Felvidéki magyar és szlovák dalok, valamint Bartók
népzenei gyűjtéseiből

20.00 **Felolvasószínpad**
Thuróczy Katalin: *A kert*
In memoriam Kaffka Margit és Lesznai Anna
Szereplők: Tóth Ildikó, Bertalan Ágnes és Pásztor Edina
Rendező: Szilágyi Tibor

21.00 **Egy nap élet**
Kemény István költő és a Quimby koncertje
Rendező: Máté Gábor
Irodalmi szerkesztő: Fráter Zoltán

23.00 **Tárlatvezetések kiállításainkban**
A múzeum új kiállításait bemutatják a rendezők

24.00 **Jön-e velem nagysád?**
Századfordulós táncparti. Cakewalk, medvetánc
charleston és shimmy-tanítás.
Zenél a Bohém Ragtime Jazz Band

Jegyár: 1000 Ft/500 Ft

Kérjük, hogy támogassa múzeumunkat és
a *Múzeumok éjszakája* rendezvényeire szóló jegyét
a PIM Jegypénztárában vásárolja meg!

a hónap eseménye

június 2. péntek, 17 óra

PETRŐCZI ÉVA:
DIDO UTOLSÓ ÜZENETE

A költő verseskötetének bemutatója, melyen a szerző verseiből felolvas és dedikál.
Közreműködik: Barabás Márton festőművész, a kötet illusztrátora
A Fekete Sas Kiadó és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös programja

június 6. kedd, 15.30

DÍJKIOSZTÁS

A kerületi irodalmi emlékhelyek összegyűjtésére kiírt pályázat értékelése és ünnepélyes eredményhirdetése
A pályázatokat értékeli és a díjakat átadja: dr. Erős Zoltán irodalomtörténész
Támogatók: III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata, XI. Kerület Újbuda Önkormányzata, XII. Kerület Hegyvidék Önkormányzata

június 7. szerda, 17 óra

KÖNYVBEMUTATÓ

Magyar Irodalmi Herbárium

A Petőfi Irodalmi Múzeum 2005 májusában rendezett *Kis magyar irodalmi herbárium* című kiállítása alapján, a General Press Kiadó gondozásában megjelent irodalmi-botanikai antológia kerti partival egybekötött bemutatója
Köszöntőt mond: Tarján Tamás irodalomtörténész és Géczi János költő
A kötetből felolvas: Menszátor Héresz Attila színművész
A bemutató időpontja és helye: Petőfi Irodalmi Múzeum kertje, eső esetén: Lotz-terem
A bemutatót követő partira belépés csak meghívóval!

június 7. szerda, 18 óra

ORBÁN OTTÓ-EMLÉKEST

A költőre emlékeznek: Parti Nagy Lajos, Dérczy Péter, Lázár Ervin
Közreműködik: Kézdy György színművész

június 9. péntek, 16 óra

NÉMETH LÁSZLÓ: *NAPLÓ*

A könyvet Füzi László irodalomtörténész és Olasz Sándor főszerkesztő mutatja be
Az íróra emlékezik leánya, Németh Ágnes
Közreműködik: Havas Judit előadóművész
A Tiszatáj Alapítvány és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös rendezvénye

június 9. péntek, 17 óra

KÖNYVBEMUTATÓ
MAGYAR EMLÉKEK ITÁLIÁBAN

Szerkesztették: Kovács Zsuzsa és Sárközy Péter
A könyvet Arnaldo Dante Marianacci, Pál József, Prokopp Mária, Sárközy Péter és Szörényi László mutatja be
Közreműködik: Havas Judit előadóművész
A budapesti Olasz Kultúrintézet, a szegedi Olasz Kulturális Központ, a Szegedi Tudományegyetem Olasz Tanszéke és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös rendezvénye

június 10. szombat, 15 óra

KÖNYVBEMUTATÓ

„Szükségem van az ifjúságra,
mint útlevélre az utazónak;
Szükségem van a kezetekre,
hogy minden magányt leromboljak…"
Csoóri Sándor

Csoóri Sándor *Ördögfióka* című gyermekverskötetének bemutatója
A könyvet ismerteti: Görömbei András irodalomtörténész
A kötetet a debreceni Ibolya Utcai Általános Iskola tanulói illusztrálták. A könyv bemutatása után a zsenge „ördögfiókák" verssel, dallal és tánccal köszöntik „művésztársukat", Csoóri Sándort.

június 10. szombat, 17 óra

KÖNYVBEMUTATÓ

Szabó András: *A bőfény forrása* című, zsögödi Nagy Imre munkásságáról készült monográfia bemutatása
A szerzőt bemutatja: Kozma Mária főszerkesztő
Zsögödi Nagy Imre munkásságáról beszél Sümegi György művészettörténész
A Petőfi Irodalmi Múzeum és a csíkszeredai Pallas-Akadémia Könyvkiadó közös rendezvénye

június 10. szombat, 17 óra

IRODALMI LAPOK SOROZAT
LÁTÓ LAPSZÁMBEMUTATÓ

A marosvásárhelyi szépirodalmi folyóirat májusi számának témája az amerikai irodalom
A bemutató résztvevői: Gyukics Gábor, Láng Zsolt és Kovács András Ferenc

június 12. hétfő, 17 óra

KÖNYVBEMUTATÓ

Szabó Magda *Békekötés – Hangjátékok* és Lator László *A tér, a tárgyak* című új kötetének dedikálással egybekötött bemutatója
Közreműködik: Ferencz Győző irodalomtörténész, Magyarósi Gizella főszerkesztő, Für Anikó és Mácsai Pál színművészek
Szabó Magda életmű-sorozatának kapható köteteit a helyszínen 30%-os kedvezménnyel lehet megvásárolni.
Az Európa Kiadó és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös programja

június 12. hétfő, 19 óra

LÉGYGOTT

a 2006-os foci VB-n
Beszélgetések, felolvasások a magyar íróválogatott tagjaival
Középpontban a foci. A beszélgetést Lévai Balázs vezeti
Az Olaszország–Ghána selejtező meccs alatt grillparti a kertben
Belépő: 500 Ft

június 14. szerda, 16 óra

GÁBOR GYÖRGY:
ABSZOLÚT TENGER

A kötetet méltatják: Radnóti Sándor esztéta és Szilágyi Ákos esztéta
Moderátor: N. Kósa Judit újságíró
Közreműködik: Horgas Eszter fuvolaművész
A Petőfi Irodalmi Múzeum és a Semmelweis Kiadó közös rendezvénye

június 14. szerda, 17 óra

A KALLIGRAM KIADÓ ESTJE

Jánossy Lajos: *Hamu és ecet*
Kőrösi Zoltán: *Milyen egy női mell?*
Lovas Ildikó: *Kijárat az Adriára* (2. kiadás)
A szerzőkkel beszélget Mészáros Sándor, a kiadó szerkesztője

június 15. csütörtök, 15 óra

„SORT SOR ALÁ…"

Fiatal írók és költők felolvasó délutánja
Házigazda: Zalán Tibor, a PIM Író-műhelyének vezetője
Közreműködnek: Gerendás Péter és Havas Judit előadóművészek

június 15. csütörtök, 18 óra

HORVÁT KÖLTŐK
MAGYARORSZÁGON

A Szépírók Társaságának irodalmi estje
Az esten felolvasó költők: Adrijana Skunca, Branko Cegec, Miroslav Micanovic, Delimir Resicki, Ivica Prtenjaca, Marko Oblucar, Kresimir Bagic
Az est házigazdái: Fenyvesi Ottó, Radics Viktória, Kukorelly Endre

június 16. péntek, 16 óra

KÖNYVBEMUTATÓ

Mózes Huba *Míves munka a vers, Itt flóta, okarína, Illik néki a minét, Amit az ember álmodni tud* című könyveinek ismertetése
Előadó: Sipos Lajos egyetemi tanár
Közreműködik: Havas Judit előadóművész
A Bíbor Kiadó és a Petőfi Irodalmi Múzeum közös programja

június 18. vasárnap, 20.30

DIVATBEMUTATÓ

A Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Textil Tanszéke diplomázó hallgatóinak divatbemutatója

a hónap eseménye

június 24. szombat

MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA

június 25. vasárnap, 20 óra

PALOTAKERTI ESTÉK

Lantos Zoltán Mirrorworld – dzsesszkoncert
Jegyár: 1600 Ft

június 27. kedd, 11 óra

A FEHÉR KLÁRA-DÍJ
ÜNNEPÉLYES ÁTADÁSA

június 28. szerda, 20 óra

PALOTAKERTI ESTÉK

Djabe-koncert
Jegyár: 2000 Ft

programok

„morzsái az eltörött világkalácsnak…"
Lesznai Anna-kiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Lesznai Anna (1885–1966) születésének tavalyi, halálának idei évfordulója ösztönzött bennünket arra, hogy e kortársai körében elismert, mára viszont némileg elfeledett művészről kiállítást rendezzünk a Petőfi Irodalmi Múzeumban.
Lesznai sokoldalú művész volt: a *Nyugat* közölte verseit, több évtizeden átívelő családregénye e műfajban máig az egyik legjelentősebb alkotás, a Nyolcak is maguk közé invitálták, az általa alapított, terveit kivitelező manufaktúra pedig alig tudott lépést tartani a szerte Európából érkező megrendelésekkel. Kora legeredetibb gondolkodója, a Vasárnapi Kör egyik alapító, s mindvégig meghatározó tagja volt. Baráti közé tartozott Ady Endre, Kaffka Margit, Balázs Béla, Lukács György is. 1913 és 1918 között Jászi Oszkár felesége volt.
Kiállításunk az író, költő, képző- és iparművész Lesznai Anna sokoldalú tehetségét és legendásan elragadó egyéniségét is megidézi. A június 24-én nyíló kiállításon látogatóink megtekinthetik Lesznai festményeit, grafikáit, hímzései mellett életének fontosabb dokumentumait: naplóját, leveleit, kéziratait és fényképeit.

kiállítás ajánló

június 1. csütörtök, 16 óra

Vörös terem
A Corvina Kiadó és a Magyar PEN Club
közös rendezvénye
Huszár Tibor *Kádár – A hatalom évei 1956–1989*
című könyvének bemutatója

Az *Eszmélet* című József Attila kiállítás a Jövő Házában

A 20. századi magyar lira világirodalmi rangú képviselőjének 2005-ben ünnepeltük születése 100. évfordulóját. Az évet a Magyar Köztársaság Kormánya emlékévvé nyilvánította, az UNESCO pedig lehetővé tette, hogy székházában is bemutassuk a József Attila életéről és költészetéről készült multimédiás kiállításunkat. A kiállítás címe: *Eszmélet*. József Attila motívumokban és képekben rendkívül gazdag, bonyolult érzelmi és bölcseleti tartalmakat is megfogalmazó életművében ez a vers reprezentálja leginkább a létbe vetettség időbeli kereteinek tudatosításával a 20. századi ember érzésvilágát, egyúttal a József Attilára oly jellemző magatartást is, amellyel a világ rendjét, benne az ember helyét kutatta, s azt a bátorságot is, amellyel szembenézett az egzisztenciális következményekkel járó tapasztalatokkal.
A modern technikai eszközöket felvonultató virtuális kiállításban József Attila költészetét és életútját, tárgyi hagyatékát új technológiák (szinkron vezérelt digitális videólejátszók, digitális hanglejátszók, interaktív multimédiás programok) segítségével mutatjuk be. Az elektronikus grafikai arculat és a videó background animáció segítségével látványos és modern, ugyanakkor az életmű bemutatásának tárgyias formáját választottuk. Modern tipográfiával, kompozitálásos technikával egységesítettük a bemutatandó kéziratok, fotók, könyvek és dokumentumok képeit az archív felvételekkel. Kivételes esetekben háromdimenziós modellezést is alkalmaztunk.
A hét plazma tévén és két számítógépen bemutatott anyag, valamint az audió eszközök segítségével meghallgatható versek reményeink szerint fölkeltik az érdeklődést József Attila költészete iránt. Az interaktív, multimédiás forma kiválóan alkalmas arra, hogy a látogatók mélyebb, összetettebb ismeretekre tegyenek szert, maguk is irányíthassák az ismeretszerzést. A programot úgy állítottuk össze, hogy a látogatók az információk között barangolva saját tempójukban, több szempont szerint juthatnak el az adatok mélyebb rétegeihez. Az így elérhető információtömeg segítségével átfogó képet alkothatnak József Attila életéről és munkásságáról, a nézelődés során egyre mélyebbre hatolhatnak az információ tengerébe, bárhonnan is közelítenek, feltárul az egész történet.
A kiállítást Budapesten, Szabadkán, Zentán, Párizsban, Makón, Szegeden, Egerben, Debrecenben, Aradon, Székelyudvarhelyen, Sepsiszentgyörgyön, Székesfehérváron, Bécsben, Berlinben, Kassán és Miskolcon, Békéscsabán és Pécsett mutattuk be.
Július-augusztus folyamán a Jövő Háza Központban láthatják az érdeklődők.

A kiállítás fő támogatója: a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, József Attila Emlékév.

a hónap eseménye

PALOTAKERTI ESTÉK programok

Palotakerti Esték
ahol a művészet a házigazda

Negyedik éve már, hogy szabadtéri programokkal várjuk kedves vendégeinket nyáron a Petőfi Irodalmi Múzeum kertjében.
Néhányan még emlékezhetnek rá, hogy a '60-as években komolyzene szólt a Károlyi-kertben. Ezt a hagyományt felelevenítve és egy kicsit újragondolva kínálunk komolyzenei és dzsesszkoncerteket, színházi produkciókat azoknak, akik színvonalas, tartalmas estéket szeretnének eltölteni nálunk. Látogassanak el hozzánk, ebbe a hangulatos, belváros közepén álló, mégis békés szigetként megbújó klasszicista palotaudvarba!
Ebben az évben jó házigazdához híven szeretnénk kulturális utazásra hívni Önöket. Kérjük, tekintsék meg egy-egy új irodalmi kiállításunkat! Az előadások előtt, 19 órától irodalomtörténész és muzeológus kollegáink szívesen kalauzolják végig Önöket a tárlatokon. Megismerkedhetnek Bartók Béla és Móricz Zsigmond népdal- és népzenegyűjtő munkásságával, a boldog békeidőket, a Monarchia idejét megidéző dzsessz és kupléirodalom történetével, Lesznai Anna, a múlt század fordulóján élt, a *Nyugat* köréhez tartozó író és iparművész életével, vagy éppen megtudhatják, ki rejtőzik egy-egy írói álnév mögött.
Akik szeretik a finom ételeket és a jó borokat, azok az előadás előtt, esetleg után megvacsorázhatnak a palotában lévő Károlyi Étterem és Kávéházban. Térjenek be és válogassanak kedvükre valót az étlapon szereplő ételekből és italokból 17 órától 19.30-ig és az előadások után 20 % kedvezménnyel! Az étterem különleges, a programokhoz kapcsolódó, speciális napi ajánlattal is várja Önöket.
Reméljük, programajánlataink megnyerik tetszésüket, és egy-egy tartalmasan eltöltött este kellemes kikapcsolódást, felüdülést nyújt majd a meleg nyári hétköznapokon.
Bízunk benne, hogy Önöket is vendégeink között köszönthetjük!

Jegyek vásárolhatók a múzeum jegypénztárában, a Ticket Expressz és az Eventim jegyirodáiban, valamint interneten a www.jegymester.hu oldalon.

Július 2. vasárnap, 20 óra
Esőnap: július 4.

VODKU V GLOTKU
Jegyár: 1600 Ft

Július 6. csütörtök, 20 óra
Esőnap: július 7.

„PÁRIZS EGE ALATT…"
FRANCIA SANZONEST
Jegyár: 1600 Ft

Július 10. hétfő, 20 óra
Esőnap: július 11.

MÁRAI SÁNDOR: *FÜVESKÖNYV*
FEJEZETEK HÁROM ÉLETBŐL

Jegyár: 1500 Ft

Július 12. szerda, 20 óra
Esőnap: július 13.

MÁRAI SÁNDOR: *FÜVESKÖNYV*
FEJEZETEK HÁROM ÉLETBŐL

Jegyár: 1500 Ft

Július 16. vasárnap, 20 óra
Esőnap: július 17.

BUDAPEST SAXOPHONE QUARTET
ÉS MALI EMESE

Jegyár: 1600 Ft

Július 18. kedd, 20 óra
Esőnap: július 19.

A JÁNOSI EGYÜTTES KONCERTJE,
BARTÓK-EST

Jegyár: 1800 Ft

PIM filiálék

ADY EMLÉKMÚZEUM

1053 Budapest, Veres Pálné u. 4-6.
Tel.: 337-8563

Nyitva tartás:
H: zárva
K-P: 10-18 óráig
Sz-V: 10-16 óráig
Tárlatvezetés: 1100 Ft

JÓKAI EMLÉKSZOBA

1121 Budapest, Költő u. 21.
Tel.: 395-2605

Gyümölcsfák, rózsák, tegenyék.
Jókai Mór és a Sváb-hegy
Állandó kiállítás

Nyitva tartás:
Hétfőn és kedden zárva.
Sze-V: 10-16 óráig

KASSÁK MÚZEUM

1033 Budapest, Fő tér 1.
Tel.: 368-7021

Állandó kiállítás
Kassák Lajos irodalmi és képzőművészeti munkássága
1915–1967

Időszaki kiállítás
Archaikus és modern
Válogatás a Raum-gyűjteményből
2006. szeptember 10-ig

Nyitva tartás:
Hétfőn zárva
K-V: 10-18 óráig
Belépőjegyek
az időszaki kiállításra:
felnőtt: 150 Ft
gyermek, nyugdíjas: 100 Ft
családi: 300 Ft

1053 Budapest, Károlyi Mihály utca 16.
1364 Budapest, Pf. 71
Telefon: *317-3611; 317-3450;
Fax: 317-1722
E-mail: muzeuminf@pim.hu /
Honlap: www.pim.hu
www.pimmedia.hu

LÁTOGATÁSI IDŐ: 10-18 óráig, hétfő szünnap

A TAMÁSI ÁRON EMLÉKSZOBA: hétköznapokon 10-18 óráig látogatható.

KUTATÓSZOLGÁLAT A TUDOMÁNYOS KUTATÓK ÉS A MÉDIA SZÁMÁRA:
Könyvtár: hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig
Kézirattár: hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig
Művészeti és Relikviatár: hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig
Hang- és Videotár: hétfőtől csütörtökig, 10-16 óráig

BELÉPŐJEGYEK: **Állandó kiállításainkra a belépés ingyenes**

MINDHÁROM MÚZEUMBA 1 HÉTIG ÉRVÉNYES KOMBINÁLT JEGYEK:
Felnőtt jegy: 350,-
Gyermek, nyugdíjas jegy: 180,-
Családi (2 felnőtt és kiskorú gyermekeik): 700,-
Felnőtt kombinált jegy: 650,-
Gyermek, nyugdíjas kombinált jegy: 350,-
Tárlatvezetés: 1100,-
A tárlatvezetésre dr. Kozma Évánál lehet bejelentkezni. Telefon: 317-3611/245;
E-mail: muzeumped@pim.hu

ÚJ SZOLGÁLTATÁSUNK: Fülhallgatós tárlatvezetés magyar, angol és német nyelven!
Magyar nyelvű: 600,-
Idegen nyelvű: 1500,-

MÚZEUMPEDAGÓGIAI FOGLALKOZÁSAINKRA VÁRJUK ÁLTALÁNOS ISKOLAI OSZTÁLYOK JELENTKEZÉSÉT!
Kákonyi Magdolna múzeumpedagógus
Telefon: 317-3611/150;
E-mail: kakonyim@pim.hu

PESTI ÉST fidelio ÉLET ÉS IRODALOM

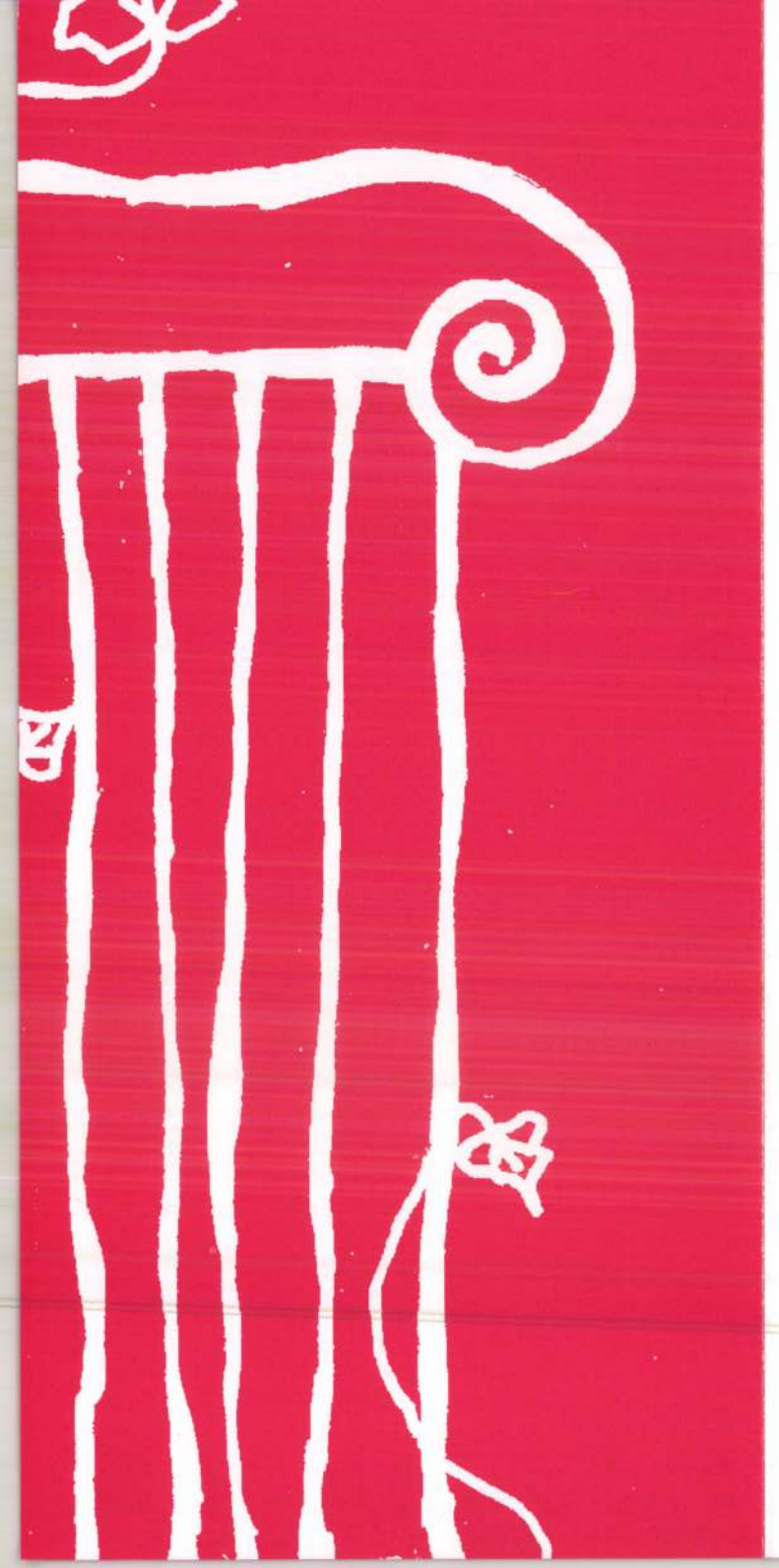

„TANULJÁTOK MEG, MI A KÖLTŐ…"

Állandó Petőfi Sándor-kiállítás

A kiállítás címe többértelmű. Petőfi Sándor nemcsak a „költő" szinonimája mindmáig a magyarul olvasók körében szerte a világon, hanem magyar költőt is személyében fogadott be először a világirodalom.
Mivel hazai kultusza már rövid életében megkezdődött, Petőfinek lenyűgözően gazdag irodalmi életműve mellett jelentős tárgyi hagyatéka van. Az állandó kiállítás erre építve nem ideológiai alapozású, nem irodalomtörténeti igazságokat kíván szemléltetni vagy megvitatni, hanem eddig nem látott gazdagságban mutatja be a költő szellemi és tárgyi környezetét.

NAPFÉNY ÉS HOLDFÉNY

Jókai világai

Kiállításunk célja a múzeum birtokában levő hatalmas és gazdag Jókai-hagyaték egy-egy szeletének bemutatása, ezért a kiállítás nem ad teljes pályaképet. A beérkezett, pályája csúcsán álló írót, a 19. század utolsó három évtizedét jeleníti meg a maga teljességében. A kiállítás egyik súlypontja a feladatoknak élő, népszerű-ismert közéleti személyiség bemutatása, másik a főúri, nagypolgári körökben, a város mozgalmas életében otthonosan mozgó író személyiségvonásainak megrajzolása.

„DZSESSZ TE MÉG AZ ÉN UTCÁMBA!"

Ragtime és kupléirodalom a Monarchia utolsó évtizedeiben (1896-1920)

Kották, plakátok, műsorfüzetek, mechanikus zeneeszközök és nem utolsósorban korabeli hangfelvételek segítségével idézzük meg a pesti flaszter jellemző, de kevéssé ismert jelenségét, a „ronggyá tépett idő" miliőjét. Főszerepet kap a 19. század végén Amerikában keletkezett, majd Európában is divatba jövő új zenei módi, a dzsessz közvetlen előzményének tekinthető, szinkópált ritmusú ragtime zene és cakewalk („medvetánc"), a kabarék s a többi rokon műfaj. Megidéztetnek az egzotikumra éhes közönség által előszeretettel fogadott technikai újítások (gramofon!), a néger és blackface művészek, külföldi utazótársulatok, ragtime-repertoárral bíró cigánymuzsikusok. A divatos melódiákra írott, a maguk műfajában remekműnek számító, humoros avagy kifejezetten blőd és pajzán kuplészövegek, illetve a magyar ragtime éra motívumai szépirodalmunkban.

kiállítások

ŐSIDŐK VÉGTELENSÉGE

A népdalgyűjtő Móricz Zsigmond és Bartók Béla

Sajátos nézőpontú kiállítással tesszük különlegessé a Bartók-év eseménysorát. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy kézirattárunkban őrizzük a huszadik századi magyar próza egyik legmeghatározóbb írójának, Móricz Zsigmondnak a hagyatékát. Ennek egyik legérdekesebb része a kevesek által ismert, nagy volumenű népköltési gyűjtés. Móricz Zsigmond 1903 és 1907 között 5 alkalommal járt, több hónapos gyűjtőúton Szatmár vármegyében. Az öt esztendő termése mintegy 2500 oldalnyi lejegyzett népdal és népmese. Bartók Béla 1906-ban indult el felfedező útjára. Mindketten inspirációs forrásra leltek a folklórban. Móricz az itt szerzett élményekből, megfigyelésekből táplálkozva újította meg prózanyelvét, Bartók zeneszerzőként a legmagasabb fokon, olyan tökéletes mértékben tanulta meg a paraszti zene nyelvét, „amilyen tökéletes mértékben egy költő rendelkezik anyanyelvével."

HORDOZHATÓ EURÓPA

Emlékkiállítás Cs. Szabó László születésének 100. évfordulóján

A *Hordozható Európa* című tárlat az író egy 1943-ban született novellájának címét felhasználva, a 100 évvel ezelőtt született Cs.-nek, a *Nyugat* második nemzedékéhez tartozó esszéistának, a nagy szellemi utazónak, az emigrációt vállaló írónak, az európai műveltségű „londoni Kazinczynak" állít emléket.

LÁTOMÁSOK

Almásy Aladár irodalmi illusztrációi

Almásy Aladár kiállításunkon látható grafikáit túlnyomórészt XIX. századi magyar írók, költők Petőfi, Csokonai, Kisfaludy, Kölcsey, Arany költeményei, regényei, drámái inspirálták, mégsem beszélhetünk hagyományos értelemben vett irodalmi illusztrációkról. Az irodalmi műveknek olykor egy-egy kiragadott részlete, szokatlan szófordulata jelent inspirációt a művész érzékeny ceruza- és tollrajzai, akvarelljei számára. A figuralitás és nonfiguralitás határán mozgó munkák egy különleges képzeletvilágú, öntörvényű művész groteszk, olykor játékos világába engednek betekintést.

Új

„KÖZÖSEN ÍRJUK"

Álnév és szerep az irodalomban

Szindbádtól Jolánig

Aki verset, regényt ír, soha nem azonos teljesen azzal, aki már letette a tollat. Ezért is vesz fel az író oly szívesen szerepet, sőt „tsúszik" át olykor teljesen más bőrébe, személyiségébe. *Ki volt Akakievics Akaki, Homonnai Béla, Rezeda Kázmér, Kakas Márton, Horkayné, Szindbád, Esti Kornél, Pszyché, Sztyepan Pehotnij, Yorick, ki Sárbogárdi Jolán, Csokonai Lili? Kit rejt Nat Roid, Jack Cole, Lázáry René Sándor, Szív Ernő, Mecseki Rita, Vadász Géza, Tsúszó Sándor neve?*
Bár számtalan írónk használt és használ álnevet, s a kortársak közül is jó néhányan teremtettek alteregót maguknak, az írói életrajz és életmű közvetlen kapcsolata a mai napig is biztos kiindulópontnak tűnik. De mi történik, ha hirtelen megjelenik egy fiatal szerző, szinte a semmiből, életrajz és elérhetőség nélkül, vagy rejtélyes körülmények között előkerül egy eladdig ismeretlen kézirat? Tudhatunk-e biztosat a szerzőségről ma? A kiállítás olykor komolyan, olykor ironikus felhanggal mutatja be szerző és mű megváltozott kapcsolatát. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a szerzői alteregó megjelenése, megsokszorozódása, nemének váltása, a rejtőzködés természetesen nem új jelenség az irodalomban. Az viszont igen, hogy önálló életre kelnek.

Új

MORZSÁI AZ ELTÖRÖTT VILÁGKALÁCSNAK

Lesznai Anna-kiállítás

Lesznai Anna (1885–1966) sokoldalú művész volt: a *Nyugat* közölte verseit, több évtizeden átívelő családregénye e műfajban máig az egyik legjelentősebb alkotás, a Nyolcak is maguk közé invitálták, az általa alapított, terveit kivitelező manufaktúra pedig alig tudott lépést tartani a szerte Európából érkező megrendelésekkel.
Kora legeredetibb gondolkodója, a Vasárnapi Kör egyik alapító, s mindvégig meghatározó tagja volt. Barátai közé tartozott Ady Endre, Kaffka Margit, Balázs Béla, Lukács György is. 1913 és 1918 között Jászi Oszkár felesége volt.
Kiállításunk az író, költő, képző- és iparművész Lesznai Anna sokoldalú tehetségét és legendásan elragadó egyéniségét is megidézi. A kiállításon láthatók Lesznai festményei, grafikái, hímzései mellett életének fontosabb dokumentumai: naplója, levelei, kéziratai és fényképei.

2006

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM

PIM

Július-augusztus

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

Pető Hunor

Színminták

1996. június 18 - július 6.

megnyitó: június 18. kedd 18 óra

nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra

1053 Budapest, V., Képíró u. 6. Tel: 267 2033 Fax: 342 5380 e-mail: studiog@dial.isys.hu

Peto" Humor

A Rátz Galéria szagos képei

Megtisztelő feladatot kapott a budapesti Rátz Stúdió Galéria: Prosek Zoltánt, a galéria egyik vezetőjét a linzi Neue Galerie a huszadik századi magyar avantgárd bemutatkozásának társkurátori feladatával bízta meg. A felkérés szokatlan, nálunk ma még ritka a nagy állami múzeumok ilyen együttműködése egy-egy magángalériával. A Rátz Stúdió Galéria tulajdonosa magánvállalkozó, aki kedveli a képzőművészetet, s szívesen vállal részt a kortárs magyar művészet bemutatásából, illetve propagálásából. Súlyt helyez ifjú tehetségek felkutatására és felkarolására is.

A linzi rendezvény három fiatal művésznek jelent bemutatkozási lehetőséget: Deli Ágnes és Pető Hunor szobrász, illetve Erdélyi Gábor festő al-

PETŐ HUNOR

M. HÍRLAP

1998. AUG. 12.

kotásait állítják ki. Pető Hunor ezúttal valami egészen különlegeset nyújt: változó, mozgó, alakuló képeket. Rendkívüli munkái két részből állnak, s a központi fotót maga a természet veszi körül: penész, ami egy ideig nemcsak alakját, hanem színét is változtatja, nem beszélve arról, hogy „szagos", hiszen jellegzetes illata betölti a helyiséget. A merész válogatás tulajdonképpen igazolja, miért van szükség a kis galériások bevonására a nagyobb múzeum munkájába, hiszen ők azok, akik napi kapcsolatban állnak az alkotókkal. Az 1996 óta működő képzőművészeti műhely, amelyet a művészettörténész Prosek Zoltán mellett a kulturális menedzser, Nasinszky Dezső vezet, valójában folyamatosan csiszolja fő profilját. Már a kezdet kezdetén ismert magyar képzőművészeket nyertek meg az együttműködésnek, s ezek az

Változó, alakuló formák

FOTÓ: PÉLYI NÓRA

alkotók, köztük Klimó Károly, Konok Tamás, Záborszky Gábor – s a magyarok mellett külföldiek: a japán Fukui Yusuka, a svájci Hans P. Bauer, az amerikai Barry Parker – kitartanak a Budapest központjában működő galéria mellett.

A vevőkör is állandósul: számukra fontos, hogy testre szabott tanácsadásban részesülnek, és ismeretséget is köthetnek az alkotókkal. A galéria hamar szert tett nemzetközi kapcsolatra: a köréhez tartozó művészek rendszeres bemutatkozásán kívül már az alapítás évében szervezési lehetőséget kapott a Kiscelli Múzeumban megrendezett Mythos, Memoria, Historia című osztrák–magyar művészeti kiállításon. Ez jó „bemelegítés" volt a mostani linzi munkához.

A Rátz Galéria az ősszel még egy külföldi rendezvényt szervez: a magyar részvételt a Torinói Művészeti Vásáron. Magyarországon az év utolsó negyedében Mulasics László, Pál Csaba és Záborszky Gábor számára nyújt kiállítási lehetőséget.

• Sz. J.

PETŐ BARNA

Hegyvidék 2002. márc 13

Sikeres kiállítások előtt és után

Művész a fekete nap alatt

Pető Barna képzőművész, akit ezúttal bemutatunk olvasóinknak, 1964-ben született. Kiállításai 1981-től: Toronto, Freiburg, Budapest, Veszprém, Szentendre, Sepsiszentgyörgy, New York, Hatvan, Sao Paolo.

– Mindenekelőtt azt a sikeres kiállítását kell megemlítenem, amelyet a Merlin Színház kiállítóterében láthattunk. Szakmai kifejezéssel élve stigmatizálta a textíliákat, különös módon, égetéssel érte el.

– Pontosabban hőfestéssel. Fénymásolatokat, hőmásolatokat készítettem lepedőkre. Szemből égettem, hátulról megvilágítottam reflektorral az anyagokat. Így sikerült létrehozni egyfajta statikus, a kiállítás időtartama alatt, szabad szemmel később észlelhető változást, amelynek képi hangulata hozta létre a barnás-feketés és fekete napokat, vagy egyetlen nap ciklusait. Ebből az következett, hogy a „tárgyak" önmagukban már nem fényforrásokká, hanem fénynyelőkké váltak.

– Nincsen ebben a munkafázisban, az égetésben valamilyen túlzottan brutális vonás?

– Csak annyiban érzem „brutálisnak", amennyiben a föld felszínére eső napsugárzás nemcsak kellemes napfürdőzést, hanem kellemetlen napszúrást is okozhat. „Megkínzom" a vászon fehér felületét addig, amíg elő nem hívódik a kívánt tónus. Közben az égetett kontúroktól befelé megjelennek halványan az eleve meglévő „stigmák".

– A kiállítást Sőrés Zsolt nyitotta meg, és írt is róla a Magyar Műhelyben.

– A Merlinben létrehozott *Inszoláció* című installációt megelőző időszak közös beszélgetéseit és az érdeklődési pontok lényegét próbáltam végül gyümölcsöztetni. Végeredményben, ilyen szempontból kicsit közös munkának is tekinthető ez a kiállítás Sőrés Zsolttal. Ő készített egy kottát ezekről a „rajzolatokról", „nyomokról", és a megnyitón, a bevezető szöveg után kierősített hegedűjével le is játszotta azokat.

– Sőrés Zsolt egyébként a Magyar Műhely szerkesztője, amely negyedéves művészeti periodikából eddig 118 szám jelent meg. Érdekes a lap képzőművészeti szelekciója. Elekes Károly Barbie-múzsái (a Végső vágy), Pető Hunor Szerelmi négyszöge, és Ocskay László vényekre rajzolt érzékeny Vényképei mind-mind megjelentek. De láthatóak voltak Nagy Árpád Pikának és barátainak a munkái is. A képzőművészeti publikációk alatt pedig többek között Merhán Orsolya, Beke Zsófia vagy Vécsi Nagy Zoltán neveit olvashatjuk. De a névsor majdnem a végtelenségig folytatható lenne. Az experimentális zenész Sőrés is gyakran ír a lapba... De térjünk még vissza az Inszolációhoz... Szolarizáció...

– Szolarizáció (fényérzékeny bevonat feketedésének csökkenése túlságosan erős fény hatására), „amennyiben az egyik munkafázist (égetés folyamata) összekötjük az installálás utolsó fázisával, amikor a vásznakat hátulról megvilágítom reflektorral — solaris-sol niger: a fogyatkozás közepe, nem a végítélet visszafogott absztrakciója, hanem a príma matéria az ősanyag allegóriája, állapot és a világra gyakorolt hatások mozgása."

– Könnyű súly a másik emblematikus cím...

– Könnyű súly a magam szórakoztatására, és az ellentétpárok miatt is. Könnyű az alapanyag, rajta az előhívódó „stigmák" (foltok), „formák" (égetett részek), a fény és a nyoma. Sőrés Zsolt szavaival élve (és a folyamatot tekintve) az inszoláció folyamata, amely mögött csak a sötétség tűnik át, a fekete nap, a megsemmisülés. A test képe, amely szennyes, pusztul, de nem jelent semmit, felszámolja a nap szimbolikáját. A fekete nap paradoxon: pusztulásban létezik, tud magáról... A felszíne annyira forró (legalább 6000 °C), hogy megfagy körülötte az univerzum.

Pető Barna

– Érdekes, hogy ismét Sőrés Zsoltot idézte, ugyanis éppen a közelmúltban jelent meg az író, új szövegműve könyv alakban a Magyar Műhely Kiadó gondozásában. Sajátos, hogy a könyv, amelynek a címe Fehhlehhe, 53-54. oldalán önt és az Inszolációt említi hosszan a szerző. Így az irodalmi szövegben – különös módon – egy sajátos nyelvi környezetbe ágyazott képzőművészeti elemzést, utalást olvashatunk. De folytatva a beszélgetést, mi foglalkoztatja mostanság?

– Ez is, az is, pontosabban minden. Konkrétabban az „elfogyásaim". Igaz, még kissé ködös, párás a lap, de lassan „kitisztul". Kitakar, betakar, fellebbent, törlődik, és lassan-lassan, „tiszta lappal" odébb áll. Vidéken gyakran hallottam: ha kitakartad, takard is be... Sokszor eszembe jut ez a mondás.

– Tudom, hogy régebben a Melinda úton lakott a XII. kerületben... És azt is, hogy érdeklik az arborétumok, a parkok, a víztornyok...

– Igen. Ezekre is rásüt a nap. De jó a sötét is. Az éjszaka. A fekete nap.

A művész gyűjtője, magángyűjtője a XII. kerületben lakik, és ugyanitt volt egy nagyszabású „lakáskiállítása", amely az angol-amerikai lakáskiállítások (home gallery) mintáját követte.

Pető Barna újabb kiállítását a XII. kerületi Erzsébet-kiláto „kiállítótermében" láthatja a közönség. Az Erzsébet-kiláto kiállítását Sőrés Zsolt nyitja meg.

Jóry Judit
művészettörténész

Cím nélkül (80x50 cm, olaj, farost)

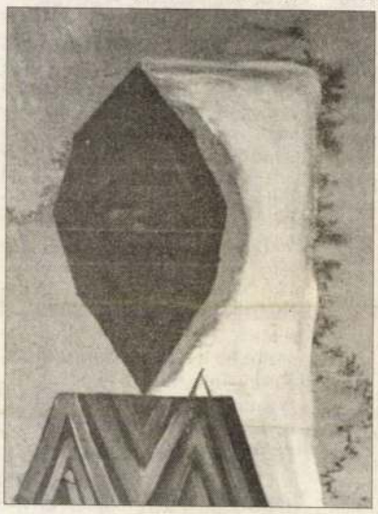

Tavaszvárás Zugligetben

Időpont: 2002. március 17. Helyszín: Zugligeti út 101. (kemping)
Telefon/fax: 200-8346.
Fővédnök: ***Pokorni Zoltán*** **országgyűlési képviselő.**

Program:

9.30-tól: Benevezés a **számháború**ba, a résztvevők eligazítása és a „hadtápellátmány" – zsíroskenyér és pogácsa – kiosztása; a Tündérhegyre **kirándulók** gyülekezése; eligazítás a **szemétgyűjtés**ben résztvevők részére és jelentkezés **sakk szimultán**ra.

10.00-től: **„Kiszehajtás":** a telet megszemélyesítő szalmabábu készítése, „vesszőfutása", majd elégetése, melyet **tűzoltó „ki-mit tud"** követ értékes nyeremények-kel, tűzoltó-bemutatóval.

10.30: Fővédnöki **köszöntő**, majd a természet és a munka közös „gyümölcseit" bemutató **AMC termékház méltatása**.

10.45: A hagyományos tavaszi **kötélhúzás** tűzoltók és a jelentkező „civilek" között (a nyeremény egy hordó sör!!!), majd a sakkozás kezdete.

11.00: A számháborúban és a szemétgyűjtésben résztvevők, valamint a kirándulók indulása.

13.30: **Eredményhirdetés** a számháborúban élenjártak és a szemétgyűjtésben legtöbb „nyereménycédulát" begyűjtők díjazásával.

Érdekességek a nap folyamán

Folklór
Sakk szimultán
Bemutatók a termékházban és a „múzeumban"
Sport
Bárány- és/vagy kecskesütés

Az „Ültesd el a jövőt" program keretében ingyenes akció **facsemete és palánta** ültetéséhez, telepítéséhez; szaktanácsadás.

Mindenkit szeretettel vár a rendező Zugligeti Szabadidő Központ, a Tündérhegy Kht. és a Falvak Kultúrájáért Alapítvány.
Támogatók: Agrár Marketing Centrum (AMC), Dréher, Hegyvidék, Pick, Szamos Marcipán, Zwack.

A Hegyvidék vendéglátása

Kossuth és a gasztronómia

Ebben az évben *Kossuth Lajos* születésének kétszázadik évfordulóját ünnepeljük, akinek nevétől elválaszthatatlan 1848 forradalma. Noha azóta számos kutatás, elemzés foglalkozott, foglalkozik Kossuth szerepével, tevékenységével, alakjával, egyéniségével, még bizonyára jócskán maradt feltáratlan terület is, ismeretlen esemény, elfelejtett mozzanat az életéből. A gasztronómiára szorítkozva annyit tudunk például, hogy Kossuth szívesen megevett mindent, amivel családi, baráti körben vagy útjai során megkínálták, mára azonban csak néhány ételt és italt ismerünk, ami az ő nevéhez fűződik. Talán emiatt, de nyilván az ínyencségek tárának bővüléséért is, két évvel ezelőtt a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, a Kossuth Szövetség, valamint a Hagyományos és Mai Magyar Konyha szerkesztősége közös receptpályázatot hirdetett meg: Mit evett Kossuth Lajos? címmel. Ebből a gyűjteményből szemezgettem néhányat az évforduló ürügyén.

Különleges a róla elnevezett alföldi étel, a Kossuth-galuska, ami a hagyomány szerint a jeles államférfi egyik kedvence volt. Mindenesetre jó, laktató egytálétel.

Kossuth-galuska

Vágjunk fel apró kockákra 15 deka húsos szalonnát, és süssünk le zsírjára, majd szűrőkanállal emeljük ki a pörcöt. Ebben a jóízű zsírban egyszerű lebbencstésztából 25 dekát pirítsunk meg szép zsemleszínűre, és engedjük fel annyi vízzel, amennyi bőségesen ellepi. Sózzuk, borsozzuk, s fedő alatt pároljuk, úgy 8 percig. Amint megfőtt a lebbencs, 10 deka friss juhtúrót morzsoljunk el benne, és a tetejét locsoljuk meg másfél deci tejföllel. Aki szereti, szórhat a tetejére pirospaprikát is.

Németországban él, s onnan küldte *August Rukatukl* – aki korábban szabadkai lakos volt – a hajdan országszerte népszerű Kossuth-pite egyik diós változatát, amit szabadkai Kossuth-pitének hívtak, s úgy tudja, a sütőnek ezt a változatát kedvelte, amikor Szabadkán járt.

Szabadkai Kossuth--pite

Kavarjunk össze 30 deka liszttel 1 csomag sütőport, és morzsoljunk bele 18 deka vajat, adjunk hozzá 10 deka cukrot, 1 tojást, 1 citrom kifacsart levét és lereszelt héját. Végül szórjunk bele 15 deka darált diót, és gyúrjuk alaposan össze. Kivajazott vagy sütőpapírral kibélelt tepsiben egyengessük el, közepesen meleg sütőben 25 perc alatt süssük meg, majd szeleteljük fel, és a tetejét vaníliás porcukorral hintsük meg.

Végül, de nem utolsósorban álljon itt egy klasszikus Kossuth-recept, amely azóta is rangos helyet tölt be a hazai édességek világában.

Kossuth-kifli

Keverjünk össze 35 deka lisztet 6 deka porcukorral, 1 csomag sütőporral. Morzsoljunk el benne 20 deka vajat, esetleg margarint, csavarjunk bele 1 citrom levét, és kis fészket mélyítve a közepére, üssünk bele 3 tojássárgáját. Jól eldolgozzuk, összegyúrjuk, legalább félóráig pihentetjük. Ezalatt elkészíthetjük a tölteléket: verjünk fel kemény habbá 3 tojásfehérjét 25 deka porcukorral. Ebbe forgassunk bele 20 deka őrölt diót. A tésztát belisztezett deszkán, fél centi vastagra kinyújtva, tenyérnyi háromszögekre szabjuk fel. Egyenként kis diós-habos halmokat ültetünk kiskanállal a tésztára, majd kifli alakúra felsodorjuk. Tetejüket megkenegetjük tojásfehérjével, szórunk rá durvára tört dióbelet, és előmelegített sütőben, közepes lángon 15 percig sütjük. Mindenképpen érdemes kipróbálni – akár március idusán –, már csak azért is, hogy meggyőződhessünk róla, megérdemli-e kiváltságos helyét azóta is a sütemények között. Melléje egy pohár édes tokaji szamorodnival emlékezzünk meg akkori nagyjainkról.

•

Csupán az érdekesség kedvéért a Kossuth-kultusz egyik nevezetes emlékét idézném fel még. Az 1848/49-es szabadságharc leverése után nyolcvan évvel, 1928 márciusában különös esemény játszódott le az Egyesült Államokban. Több napilap is ezzel a szalagcímmel jelent meg: Kossuth Lajos újra partra száll Amerikában! Valóban, mint tudjuk, Kossuth közvetlenül a bukás, s nem csekély hányattatás után meglehetősen népes küldöttségével 1851 telén behajózott a Humbold nevű gőzössel a Hudson folyó torkolatához, az ígéret földjére. Nem telt bele nyolcvan év, s ugyanitt egy másik gőzhajó vetett horgonyt, amelynek rakteréből robusztus, bronz Kossuth-szobrot emeltek ki. Nem kisebb ügyért, mint hogy New Yorkban, a Riverside Drive egyik közismert terén éppen március 15-én 120 ezer ember jelenlétében felavassák. Ez volt Kossuth második, ám jelképes partraszállása Amerikában. A rangos eseményt méltatta *James I. Walker* New York főpolgármestere és *dr. Sipőcz Jenő*, Budapest polgármestere. A szoborállítás és -avatás ötlete

Berkó D. Géza, az Amerikai Magyar Népszava tulajdonosának és egyben főszerkesztőjének érdeme, aki az amerikai magyaroktól mintegy 36 ezer dollárt gyűjtött össze e célra. *Morvay János* pécsi szobrászt bízta meg, hogy a művet megalkossa. Idehaza zarándokutat is szerveztek erre az alkalomra, a népes társaság végül is a Cherbourg-New York útvonalat választotta, és a White Star Line Olympic nevű óriás expressz hajón érkezett meg a helyszínre.

Horváth Dezső, napjaink egyik legjelesebb régiséggyűjtőjének birtokában van az óceánjáró egyik menükártyája, amelynek menüsorát *Walz* vendéglős, a hajdani városligeti Kéményseprő étterem konyhájának vezetője állította össze és készítette el. A menükártyát nem kisebb emberek látták el aláírásukkal, mint a már említett dr. Sipőcz Jenő, *báró Perényi Zsigmond*, *Morvay János* és *Tarján Vilmos*, a budapesti New York kávéház egykori igazgatója. Nézzük csak, mit is ettek a hazafias érzelmű zarándokok a hosszú, fárasztó hajóúton. Íme, a főfogás:

Főtt rajnai lazac tejszínes mártásban

Tegyünk fel főni annyi sós vízben, amennyi éppen ellepi, hatvanöt deka lazacot és 8 héjas kagylót. Szórjunk bele egy kevés zsályát, csavarjunk bele egy egész citrom levét. Tisztítsunk meg egy szál közepes sárgarépát, metéljük fel gyufaszálnyi csíkokra fél szál póréhagymával együtt. Mindkettőt adjuk a halhoz. Fedjük le, 8-10 percnyi párolás után szűrjük le, és tegyük félre a levet. Keverjük ki egészen simára a négy tojássárgáját 2 deci tejszínnel és egy kiskanál liszttel, majd apránként öntsünk hozzá két decit a halas-kagylós léből, forraljuk mártássűrűségűvé. Tálaláskor a lazacot meg a kagylót rendezzük el mutatósan a tányéron, töltsünk rá a tejszínes mártásból két-három evőkanálnyit, majd a felaprított zöldségeket halmozzuk köréje.

Vélhetően ilyen konyha mellett elviselhetőbb volt a zarándokút.

Járay Mari

---

lila árnyalatú szirmaikat. A bimbók csak napsütésben nyílnak ki, borult időben és éjszaka összecsukódva védik a magkezdeményeket, ezért napsütötte ágyásokba, sziklakertbe vagy kerti utak mellé ültessük. A keskeny, fehér sávval díszített levelek megjelenését követően először a már évek óta elültetett tövek virágoznak, az utolsó összel telepítettek néhány héttel később nyílnak. A kertészeti boltokban kapható hagymák elhelyezésével kapcsolatban mindig kérjünk tanácsot, mivel a fajták egy része nem viseli el a fűfélékkel folytatott versengést.

Néhány tanács hagymás növények neveléséhez

Petrohrad
(Leningrad)

PETNEHÁZA (Szabolcs)

REF. TEMPLOM torony nélkül, körül támpillérekkel, gotikus, XV. sz. Frőzen megújítva. Főkapú új kerete alatt (vzemtól jobbra) régi kapu a vakolat alatt. Ablakok kiszélesítve. Belül új.

Utazás, 1938.

ALFÖLDI TÁJ
ALKONY
BUCSINI TETŐ
DOMBOK
ERDEI HANGULAT
ERDEI TISZTÁS
ERDŐ
FALUVÉGE
FATÖRZSEK
FELSZÁNTOTT FÖLD
FENYVES
FÜZES
GYILKOSTÓ
HAVAS ÚT
HAVASI TÁJ
HÁZAK A DOMBOLDALON
HEGYI ÚT
HÓFOLTOK
KÉT HÁZ
MADÁRIJESZTŐK
NAPRAFORGÓ
NYÁRÁDMENTE
ÖREG FENYŐ
ÖREG HÍD
ŐSZ
RÉTYI FÁK
SZÉNABOGLYÁK
TÉLI TÁJ
TÉL A RADNAI HAVASOKBAN
VÁRTORONY

PETKES JÓZSEF

135.

KORUNK GALÉRIA

1980. FEBRUÁR

I. P. Cluj, Municipiul Cluj-Napoca, 1980-6071, 500 ex.

PETKES JÓZSEF SZENVEDÉLYEI

Petkes József egyik szenvedélye, hogy szinte kizárólag tájképet, többnyire akvarellt fest. Általa szenvedélyesen tud belemerülni a tájba. Kizárólag a tájba, mert akárhogy meresztgetjük a szemünket, embert nem fedezünk fel képein. Ott van azokon az ember kezenyoma, közeli létezésének sok egyéb bizonyítéka, de maga az ember alaki valóságában nincs ott. Ennek okát választott műfajának korlátozott lehetőségeiben is lehetne keresni, ha nem lenne tevékenységében más jele is annak, hogy számára a táj és mindaz, ami annak jellegét adja, vagy jellegéből ered, elsődleges, mondhatni kizárólagos fontosságú. Mintha Petkes József a természetből mindent a táj sajátosságain keresztül igyekezne birtokba venni. Ezt a szenvedélyét annak a muzsikusnak a makacs eltökéltségéhez hasonlítanám, aki kitar-

tóan egyetlen húron játszva akar hatni hallgatóinak érzelmeire. Az ilyen művészi teljesítmény befogadásához, értékeléséhez szerintem a szokásostól eltérő mértékrendszerre is szükségünk van. Olyanra, amely figyelembe veszi a szívet. Azt, hogy a művész mennyit áldoz igaza vagy, vélt igaza bizonyítására önmagából, hogy mennyit képes eszményeiből átsugároztatni azokra a témákra, amelyeket a tájból alkotásaiba emel. A tájból előbukkanó rozzant fahíd, a háttérben kivehető dorongkerítéses parasztporta vagy akár néhány takaros szénaboglya alakja is nyújthat ennek felméréséhez számunkra támpontot.

Petkes József szenvedélyes tájhoz kapcsolódásának mértékét és értékét mégsem pusztán képei mutatják. A szatmári tájnak ő sokkal eldugottabb, kevésbé állandó, egyenesen veszni indult szépségeit és termékeit is ugyanilyen szenvedéllyel öleli magához. Vázlatfüzetébe sorra bekerülnek elhagyott, faluvégi temetők különös alakú fejfái, roskadozó kerítések, kidőlt tetővégek deszka oromzatának csipkevonalai, dohos karosládák, szekrényaljak rég használaton kívüli szőtteskincseinek mintái. Szér, Iriny, Adorján, Csaholy emlékezetünkből is kikopott faluneveit szinte már kizárólag csak az ő értékmentő tájszeretete csempészi vissza tudatunkba, szaporodó népművészeti publikációi révén.

Petkes Józsefnek ez a másik értéktermő szenvedélye, s ami ebből egyenesen következik, hite és meggyőződése, hogy akárhányszor és akármikor érdemes megvallatni egy-egy tájat, újrakezdeni egy-egy tájegység népművészeti anyagának összegyűjtését, mert az gyakorlatilag kimeríthetetlen. Olyan embernek és művésznek, aki olyan hűséges és annyi szállal kötődik a tájhoz, mint Petkes József, ezt el is kell hinnünk.

GYÖNGYÖSI GÁBOR

DANUBIUS
HOTEL
GELLÉRT

Meghívó

1999. augusztus 2-án, hétfőn 18 órára

tiszteletével meghívja Önt és családját

A Hotel Gellért Budapest
(Budapest XI. Gellért tér 1.)
és az Erdély Művészetéért Alapítvány

Petkes József
festőművész kiállítására
a Gellért Szálló Tea-szalonjába.

A tárlatot megnyitja Sümegi György művészettörténész
Közreműködik Ferencz Éva előadóművész

A kiállítás 1999. augusztus 14-ig tekinthető meg.

"Minden magyar felelős,
minden magyarért."
Szabó Dezső

ERDÉLY MŰVÉSZETÉÉRT ALAPÍTVÁNY

Vármegye **G**aléria
H-1052 Budapest, Vármegye utca 11.
Tel/fax: 318-8148

Adókedvezményre jogosító támogatásukat az
OTP 11786001-20054214 számú számlájára várjuk.

Honlap
http://www.hunpro.hu/mmf/ema/

" Petkes József, a szatmári-szamosnémeti-nyírségi tájak neveltje (született Tasnádon, élt Brassóban, Szatmárnémetiben s jelenleg Nyíregyháza lakója) ilyen alkatú, érzékeny " festőhajós", aki jól érzékeli, hogy a kibernetika, a mikrobiológia, az elektronika, sőt Internet stb. egyre sűrűbb lyukú hálójában egész környezetünk, mind a természet, mind az ember alkotta második természet, majdhogynem magával az érző emberi lényekkel együtt lassanként a néprajztudomány tárgyává válik."

(Részlet Banner Zoltán művészettörténész Örök pillanatok c. írásából)

A közelmúltban jelent meg a művész Néprajzi barangolások a partiumban című könyve.

BMW Z8, az utcai szörnyszülött

Ereje teljében

Egy legenda ismét újjáéledt – köszönhetően a BMW tervezőinek, akik hosszú motorháztetővel, hatalmas méretű kerekekkel, izgalmas „karosszériakopoltyúkkal" nemcsak megálmodták, de mára el is készítették a márka talán legszebb modelljének, az '50-es évek BMW 507-esének utódát, a Z8-at.

A két évvel ezelőtti tokiói szalonon még Z07-es tanulmányautóként debütált kocsi már a sériagyártás előtt számos elismerést aratott. A luxus sportautó energikus, mítoszteremtésre érett formavilága valóban megkapó, noha a klasszikus roadsterkivitel, a hosszított orrész, a rövid túlnyúlások, a széles, nagyméretű ajtók, az áramvonalas karosszéria már egy sor konkurenst hozzásegítettek a világhírhez. A Z8 elölről nézve azonban tipikus BMW. Az üvegbúra alá került, kör alakú xenonlámpás fényszórók, a széles „BMW-vesék" a klasszikus márkajegyek hangsúlyozására szolgálnak. A markáns hátsó traktus ívelő karosszériaelemei, légterelője és krómozott kipufogóvégei ugyanezt a cél követik. A kocsi megalkotását egy új alutechnológia tette lehetővé. A karosszériaelemek zöme ugyanis alumíniumból készül, melyek nagyfokú szilárdságot kölcsönöznek az autónak. A lökhárítókat ellenben rugalmas poliuretánból préselik.

Az új BMW csúcsváltozatába az M5-ösből ismert V8-as ötliteres motor kerül. A 400 lóerős, 500 Nm nyomatékú, változtatható beállítású vezérműtengelyes erőforrást jóval az első tengely mögé helyezik, hogy bármilyen vezetési szituációban a legnagyobb vonóerőt képes legyen leadni. A brutális teljesítmény hatfokozatú kézi váltón jut el a hátsó hajtott kerekekig, s öt másodperces gyorsulásra, vala mint 250 kilométeres (leszabályzott) végsebességre késztet a járművet. Kiemelkedő a 18 colos alukerekeken gördülő kocs lassulási képessége is: 100 kilométeres tempóról a Z8 ugyani 2,5 másodperc alatt képes megállni!

Ünnepelt a négykarikás

1937-es radt fenn, ezért az autót a Keit

1999.VII.28

A hivatástudat megmaradt

Ma emlékeznek Asztalos Miklós történészre

Budai villájából a Békés megyei Körösladányba került *Asztalos* Miklós történész-író, akit családostul 1951-ben telepítettek ki.

De a tudás, a hivatástudat és a segíteniakarás nem tűnt el a megalázott emberekből, a távoli kistelepülésen is hasznosították magukat. Asztalos Miklós példája ezt mutatja. A körösladányi önkormányzat ma emlékezik a település száz éve született jótevőjére. A művelődési házban megszervezett emlékülésen előadást tart *Pomogáts* Béla, az Írószövetség elnöke és *Kántor* Lajos, a Korunk főszerkesztője. Az előadók Asztalos Miklós tudományos és politikai életművét tekintik át.

Asztalos Miklós a kolozsvári egyetemi évei után – az első világháború miatt – a pécsi egyetemen doktorált 1922-ben. Könyvtárosként, valamint – megélhetése biztosítására – a pécsi bútorgyár irnokaként helyezkedett el. A klebelsbergi kultúrpolitika adta meg a fiatal tudósjelöltnek a lehetőséget a továbblépésre: németországi és bécsi ösztöndíjat kapott. Hazatérve az Országos Széchényi Könyvtárban látott munkához. A közszolgálat ranglétráját a két háború közt járta végig, bekapcsolódott a Bartha Miklós Társaság munkájába, rövid időn belül elnöke is lett. A szociális problémákat feszegető, szabadelvű politikai csoportosulás radikalizálódásakor, 1933-ban lemondott. A miniszterelnöki hivatal – mai kifejezéssel élve – PR-osztályára került, majd dolgozott *Szinyei Merse* Jenő kulturális minisztériumában is a miniszter beszédírójaként. 1944 október 15-e után is a minisztériumban maradt, majd a front vonulásával először a Dunántúlra telepítette hivatalát, utóbb Ausztriába. Részt vett a magyar műkincsek menekítésében. A háború végén hazatért, hiszen nem érezte magát bűnösnek. B-listázták, s a volt ösztöndíjas-társ, *Keresztury* Dezső kultuszminiszter sem segített rajta.

Számos nagy sikerű magyar film forgatókönyvírója, Erdély és a székelység történetét feldolgozó munka szerzője Asztalos Miklós – mondta el lapunknak az emlékülést szervező *Nemere* Gábor. – Tudományos és szépirodalmi alkotásai közül az egyik legjelentősebb munkája A magyar nemzet története című összefoglaló kötet. Az 1934-es könyvet *Pethő* Sándorral, a Magyar Nemzet alapítójával közösen állította össze.

Asztalos Miklós a Nagy Imre-kormány alatt – pedig meglett volna rá a lehetősége – sem hagyta el az 1951-ben kényszerűségből választott Körösladányt. Bekapcsolódott a falu kulturális életébe, megírta emlékiratait. **(r. t.)**

NAPLÓ

PETKES JÓZSEF festőművész kiállítása nyílik meg augusztus 2-án, 18 órakor a Gellért Szálló teaszalonjában (Budapest, Gellért tér 1.). A tárlat augusztus 14-ig tekinthető meg.

HOGYAN TOVÁBB... – Hidak kiépítése a partok és az emberek között címmel Martin Candir fotóművész kiállítása tart nyitva július 27-től augusztus 6-ig a Fonó Budai Zeneházban (Budapest, Sztregova u. 3.)

IKEDA DAISZAKU japán fotóművész Párbeszéd a természettel című tárlata csütörtökön nyílik meg Budapesten, a Magyar Nemzeti Galériában. Az egy hónapig látható több mint száz színes fotó az alkotó eddigi, ötven országot érintő békeútjain készült.

A PILLANGÓ-HATÁS címmel három multimédia-CD bemutatóját tartják csütörtökön 18 órától a Műcsarnok előadótermében (Budapest, Hősök tere).

FINTA EDIT festőművész kiállítása augusztus 10-ig tekinthető meg az Esztergomi Vármúzeum Rondella Galériájában.

ÁBRAHÁM PÉTER festő- és szobrászművész márvány- és gránitszobor-kiállítása, amelynek fő témája a napfogyatkozás, július 31-től augusztus 3-ig naponta 9 és 21 óra között látogatható Budapesten az I. kerület, Attila út 23. számú ház előtti parkban.

PETKES JÓZSEF

A TÉVÉ MŰSORÁRÓL

Pethe Ferencz 1793.

Két meppát adott ki külföldön laktában. 1) Szent Vezér, azaz, az Ó Testamentomban előforduló országok le-Rajzolása Pethe Ferencz által Ultrajektomban 1793. Féliv. 2) Izrael országa. Aláírás Pethe composuit et delineavit (C. van Baansel sculpt). Mind a kettőnek az volt a rendeltetése, hogy a Bibliába belekötteszék, még pedig, mint irja, „Josue után" a minthogy az 1794-iki utrechti kiadásban ott is vannak 1)

Szilágyi István: Adalék. Tört. Tár. 1880. 164. l.

Kisszebeni m. kir. állampénztár.
Érk. 1904 JUN. 9-
1903
.....szám. 64

24090 Községi nyomda Budapest.

BUDAPEST
GALÉRIA

Pető Hunor

Sajtóelőzetes

Szeretettel várjuk a sajtó munkatársait **Pető Hunor Látászavar** című kiállításának megnyitójára a **Budapest Galéria Kiállítóházába** (Budapest III., Lajos utca 158.) **1998. március 17-én (kedd) 18 órakor** . A kiállítást az **1998. évi Budapesti Tavaszi Fesztivál** alkalmából mutatja be a Budapest Galéria.

Pető Hunor mint a konceptualitásnak elkötelezett művész, alapkérdésekkel foglalkozik. Ezek a kérdések nem kizárólag a művész és művészet gondolati háttereire reflektálnak, hanem a hétköznapi élet és azok produktumainak a művészet világába való beemelésével átértelmezi a nyilvánvalót, gondolkodásunkat, illetve az egyszerű észlelést is sajátos, kifordított helyzetbe hozva elsősorban a gondolatiság hiányára hívja fel a figyelmet.

Előző kiállításán a penészedő kenyérmorzsa reprodukciókkal az idő és tér fogalmainak az alkotás szemszögéből való relativitására, a maradandóság és állandóság, valamint az eltűnés, megsemmisülés ezredvégi, posztkonceptuális képzőművészet felőli szimbolikus paradoxonára hívja fel a figyelmet.

A művész ezúttal a látószervvel és a látás útján való érzékeléssel, ezek anomáliáival foglalkozik. A kóresetek, vagyis a rosszul látó szemek szembesülnek a rosszul látott képekkel, melyeken nem a technikai látáshiba, hanem valami egészen más, egy hiány jelenik meg.

Egy kiállítás a rosszul látókról és rosszul látottakról.

A kiállítás 1998. április 12-ig tekinthető meg, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

1056 Budapest V., Szabad sajtó út 5. 1364 Budapest. Pf.: 157 Telefon: 117-1321, 118-8097, 117-2616 Fax: 117-1001

Budapest Kiállítóterem, 1056 Budapest, Szabad sajtó út 5. Telefon: 118-8097
Budapest Galéria Kiállítóháza, 1036 Budapest, Lajos utca 158. Telefon: 188-6771, Tel./Fax: 188-6784
Budapest Galéria Varga Imre Gyűjteménye, 1033 Budapest, Laktanya utca 7. Telefon: 250-0274
Józsefvárosi Kiállítóterem, 1085 Budapest, József körút 70. Telefon: 134-0159
Számlaszám: OTP Bank Rt. 11784009-15490603 Adószám: 15490603-2-41

Subject: 1956-os Írószövetségi megemlékezések október 22-én és 23-án, Gérecz Attila-dombormû avatása
Date: Fri, 20 Oct 2006 09:10:02 +0200
From: szif@frugo.docca.hu
Reply-To: szif@racio.hu, szif@frugo.docca.hu
To: <szif@frugo.docca.hu>

Szerkesztõségünk szeretettel tájékoztatja a Magyar Írószövetség ünnepi rendezvényeirõl:

Október 22., vasárnap

15.00: A ***Lengyel tollal a magyar Októberrõl*** címû, D. Molnár István által szerkesztett antológia bemutatója az Uránia Filmszínház-ban (1088 Budapest, Rákóczi út 21.).
A könyvet bemutatja: **Vasy Géza** és **Kovács István**.
Közremûködik: **D. Molnár István** és **Zsille Gábor**
A mûsort **L. Simon László** vezeti
A ötet ismerteõje a hírlevelünk végén olvasható

16.00: **Kovács István**: ***A gyermekkor tündöklete*** címû regénye alapján készült ***Budakeszi srácok*** címû film bemutatója az Uránia Filmszínházban
Rendezte: **Erdõss Pál**
további információ a filmrõl: www.budakeszisracok.hu

A Magyar Írószövetség ünnepi programja az Írószövetség székházában (1062 Budapest, Bajza utca 18.)
2006. október 23.

11:00
Kalász Márton, a Magyar Írószövetség elnökének köszöntõje
Blaskó Péter színmûvész elõadásában, Illyés Gyula: *Egy mondat a zsarnokságról* címû vers
Halász János országgyûlési képviselõ ünnepi beszéde
Koszorúzás:
Megemlékezés **Gérecz Attila** költõrõl, a forradalom hõsi halottjáról
Emléktábláját felavatja: **Domokos Péter** egyetemi tanár
A bronz reliefet **Petõ Hunor** képzõmûvész készítette.
Blaskó Péter színmûvész Gérecz Attila-verseket ad elõ.

12:00
Tamás Menyhért, az Arany János Alapítvány Kuratóriumának elnöke köszöntõje
Az Arany János díjak átadása, laudációk
Az idei díjazottak: **Fekete Gyula, Dávid Gyula** és **Karátson Gábor**
14.00 Ünnepi közgyûlés
* * *
A Gérecz Attila-emléktábla:

A bronz reliefet **Petõ Hunor** képzõmûvész készítette.
Petõ Hunor 1968-ban született Baróton (Erdély). Képzõmûvész, 1995-ben diplomázott a Magyar Képzõmûvészeti Egyetem szobrász szakán, mestere Jovánovics György volt. 2001 és 2004 között ugyanitt folytatta DLA tanulmányait. Fontosabb kiállításai: Morzsák (1995, MaMû Galéria), Katalógus (1997, Bartók 32 Galéria), Látászavar (1998, Budapest Galéria Kiállítóháza), Szponzorom árnyékában (1998, Zenit Galéria), Felügyelet és büntetés (2000, MaMû Galéria), Drei Räume (2002 BIS-Centrum, Mönchengladbach), Familienroman (2005, LYK Galerie, Waldniel). Kiadványai: Virágzó csendéletek (1999), Drei Räume (2002).

* * *

Lengyel tollal a magyar Októberrõl
Szerkesztette D. Molnár István

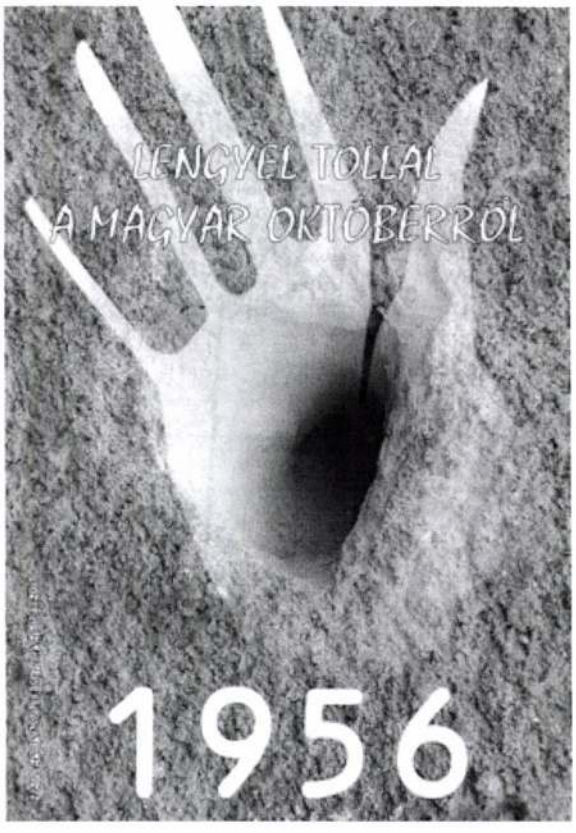

„Tíz évvel ezelõtt, a Kelet–Közép–Európában a sztálinizmus drámai végét jelentõ 1956. októberi fordulat 40. évfordulójára D. Molnár István olyan könyvet adott a lengyel olvasók kezébe, amelynek üzenete túlmutat egy hagyományos évfordulós kiadványén. A magyar forradalom lengyel irodalmi reakcióinak többszólamú, sokhangú, több mûfajú, a nézetek konfrontálását sem kerülõ antológiája szorosan összeköti a történelmet a mával, a koliektív tapasztalást az egyéni érzékenységgel, végül megmutatja a két, a polgárháborútól és a szovjet megszállástól fenyegetett nemzet, a lengyel és a magyar közös drámáját. [...] A magyarországi forradalom 50. évfordulóján megjelenõ, kibõvített magyar nyelvû antológiában szereplõ alkotások sorrendje ugyan megváltozott, de még inkább érvényesek rá fenti megállapításaink.
A lengyeleknek a magyar forradalmi fellobbanásról és tragédiáról õrzött emlékei évtizedeken át élénken éltek, mert hasonlónak érezték rabul ejtettségüket és juttatták azt kifejezésre. A könyv valójában a szabadságról szól, olyan dologról, amelyet manapság mintha lekicsinyellnénk, amelyet az Európa e részén gyorsan végbement politikai változásokhoz viszonyítva az értelmiségiek túlságosan nosztalgikusnak tartanak. Ebben az értelemben bizonyára megkésett az antológia, de késése tudatosítja velünk: talán kissé elsiettük, amikor hagytuk magunknak bebeszélni, hogy teljesen szabadok vagyunk, vagyis mint közösség, elkövethetünk butaságokat, lehetünk meggondolatlanok, foglalkozhatunk túl sokat önmagunkkal. Az igazi szabadság azon is alapszik, hogy képesek vagyunk együttérzésre, hogy akár lelkünk kis részét, de õszintén, félelem nélkül odaadni a segítségért kiáltóknak. E nézõpontból a lengyelek 1956 októberében talán szabadabbak voltak, mint 1996-ban vagy akár ma, mert akkor ki tudták mutatni ellenállásukat a pusztuló szabadsággal szemben. Az 56-os magyarországi felkelésrõl, elõzményeirõl és következményeirõl szóló lengyel irodalmi mûvek antológiája idõszerû volt 1996-ban és idõszerû napjainkban, ha a függetlenségért a világ különbözõ helyein vívott küzdelmekre gondolunk, amelyekre irodalmunk nem válaszolt. [...]
Kissé sajnálhatjuk, hogy az olyannyira szükséges, Lengyelország és a lengyelek némileg elfelejtett arculatát, forró reményüket, kiábrándulásukat, félelmeiket megmutató antológia csak a történelmi események 40. évfordulóján látott napvilágot lengyelül. Reménykednünk illik, hogy ez nem zavarta az Olvasót abban, hogy elgondolkodjon az emberek közötti szolidaritás folyton idõszerû kérdésén. Ugyanis a szolidaritás hiányzik, mint mindig, a leginkább, különösen ha jó ügyrõl van szó. Most, az 50. évfordulón a magyar Olvasó is eltöprenghet a lengyelek 56-os közelségén és mai együttgondolkodásunk szükségességén." (BOGUS£AW BAKU£A)

A kötetet a Ráció Kiadó gondozta
Terjedelem: 204 oldal
Bolti ár: 2300 Ft

Megrendelhetõ:
tel.: (1) 321-8023
fax: (1) 402-1293
e-mail: racio@racio.hu
www.racio.hu

* * *

További információk: www.iroszovetseg.hu

Szif mailing list
Szif@frugo.docca.hu
http://212.40.96.88/mailman/listinfo/szif

Pelő Humor

Pethő János, grafikus

a miskolci rendezvényszorozat keretében megnyílt a mezőkövesdi művészek tárlata melyen szerepelnek Pethő János lapjai. Pap János játékosan groteszk, népi ihletésű kerámiái.

Északmagyarország, 1977. jún. 10.

Pethő János

75 esztendős, Tápé dolgozik, Makón él. A két világháború között felnőtté vált nemzedék ősztehetségei közé tartozik, de alkotó művészete most kezdi virágait — ez a hivatalos megállapítás róla.

Esztergomi László: Egy naiv mester képei virágzása; Magyar Hírlap, 1970. jan. 24. 3. l.

MDK

Pethő János

Reggel, repr.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

MDK

Pethő János, grafikus

Antintikus litográfiái megnyerők

Rózsa Gyula: Grafikusnövendékek kiállítása
a Képzőművészeti Főiskolán

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. jún. 6.

Pethő János M.D.K.

Résztvett a kiállításon

Regel, litográfia

Sárvári Márta: Fiatal grafikusok kiállítása
Képzőművészeti Főiskolán

Magyar Nemzet 1964. május 30. 4.l.

MDK

MDK

Pethő János

Reggel, lit.

Daphnis és Cloé ill., lit.

Hangszerek, lit.

Grafikai kiáll. Képzőm. Főisk. 1964.

Pető János

Grafikákkal

nekejnel az

alábbi tárlatot

Farkas András: A északmagyarországi képzőművészek ötödik kiállításáról

Heves megyei Négyjség 1969 IV. 20.

MDK

Pethő Gábor, grafikus

Megemlítve.

Rózsa Gyula: Követők és követők 7.

Népszabadság, Bp. 1969. okt. 29.

Pethő János

Szerepel az Irodalmi Muzeum
„Mártír költők és írók" c.
Kiállításán

Rózsa Gyula: Követők és követők

Nagyabadság 1969 X. 29

Pethő János, festő

- naív festő, nyugalmazott bányász. 71 éves kovában kezdett alkotni. Most 77 éves, több mint 10 képe a Nemzeti Galériában.

Hamvas István: Egy Dél-Alföldi magyar város

Vigília, 1971. jún. 391. l.

Pethő János MDK

Szerepelt a kiállitáson.
Artisztikus litográfiái

Rózsa Gyula: Grafikusnövendékek kiállitása
A Képzőművészeti Főiskolán.

NÉPSZABADSÁG 1964 jun. 6.

Pethő János, festő

MDK

Makói „naiv festő." Tíz képet vásárolt tőle a Nemzeti Galéria. Most kétnél első önálló kiállítása a 70 éves művésznek

— : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 11. [Vidéki]

Pethő János festő
Nyugdíjas bányász
kezdjel a „Naiv mesterek" c.
Lárlaton az Eötvös Klubban

Perneczky Géza: Három kiállítás

Élet és Irodalom 1970 IV. 3

Pethő János

Kiállítása nyílt az Eötvös Klubban

H. Gy. Két naiv festő és egy naiv szobrász kiállítása az E. Klubban

Magyar Nemzet, Jo. 1970, márc. 20,

Pethő János

1970 ÁPR 2-21

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Szeged

1024

□ KIÁLLÍTÁS. A makói József Attila Múzeumban kiállítás nyílik ma délután 17 óra 30 perckor Pethő János műveiből. A tárlatot dr. Solymár István, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese nyitja.

Petkó János

Kiállítása nyílt az ELTE
Klubban.

Kiállítás
Csongrád megyei Hírlap, Szeged
1970. nov. 18.

Petlő János

Kiállítási beszámoló

debitsky Katy: Gondolatok egy kiállításról
Egyetemi Lapok, Tp. 1970. nov. 21.

Pethő János

Takarítás i műve (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

Borbély László: Az V. miskolci
grafikai biennálé

Nagyjaink 1970 I. sz. 4 old

Pethő János

"Illusztráció" c. müv nek repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. május 9.
XIV. évf. 19. sz. cimlap

Petkó János

neve emlitve

Müvésze ttörténeti Értesitő 1972

306. old.

Pethő János

Perneczky Géza a "Naiv mesterek" alcimmel közölt kritikájában -Bánszky Pál rendezővel szemben-a kiállitott müvekről megállapitja, hogy népmüvészetnek nem lehet őket nevezni, mert "..ezek a naivul szép és töredékes müvek a folklor zártságát és teljességét a városi kultura benyomásaival váltják fel." Képzőművészet c. rovatban: "Három kiállitás" c. kritika.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 12. lap

Pethő János

A müvész "..kifejezetten a modern tájkép hatása alatt áll"-irja Perneczky Géza: "Három kiállitás" c. beszámolójában, melynek egyik alcime: "Naiv mesterek", az Eötvös-Klubban rendeztek müveikből kiállitást.
Pethő János nyugdijas bányász. A tárlatot Bánszky Pál rendezte, aki a kiállitott müveket a népmüvészet kései folytatói közé sorolja. Perneczky Géza igazat ad a rendezőnek abban, hogy az ilyen iskolázatlanul dolgozó, de nagy vizuális képességgel rendelkező müvészek népies karakterü munkásságát jobban meg kellene becsülnünk.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 12. lap

képzetlene
tanfolyam

Sokan
vagy vég
kérdés, h
szerzése
nak ott, s
kell helyü
lent felve

Megszerzik az oklevelet akkor, ha már eleve egészségügyi pályára készültek, csak sorsuk, életük úgy alakult, hogy nem mehettek szakiskolába. Ha az ápolónői, gondozónői munkát nem jobb híján adódó kenyérkeresetnek tekintik; ha félnek, munkahelyükön csak oklevél-

naik, s ott nem kényszerítik őket tanulásra.

Egyáltalán nem megnyugtató, hogy az egészségügyi intézményekben, kórházakban nagy arányban dolgoznak szakképzettséget kívánó munkakörökben szakképzetlenek. Majd ha az egészségügyi dol-

Pethő János grafikus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 SEP 11

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1021

Pethő János: Puli

M.D.

Pethő János
festő

Az anatóstrájhot ábrázoló műve
emlékezet csontvány flagóbörésére,
későbbi Pethő munkákon az emléke-
zés, szemlélődés jelentkezik.

Solymár István: Két magyar festő
Művészet, 1969. január – 29 lap.

M.D.V.

Pethő János
festő

Ló és szekér
Puli } repro

Solymár István: Két mahár festő-
dűvészet, 1969. január – 29 lap

Pethő János
festő

M.D.K

1896-ban született Derekegyházán
Pethő János naiv festő. Szomorú
hányatott élete volt, mint rokkant
nyugdíjas bányász 1963-ban
rajzolni kezd.

Solymár István: Két malói festő
Művészet, 1969. január – 29 lap.

MDK.

Pethő János

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 szept.17.

MDK.

Pethő János

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1967 szept.17.

Hazai sikerek... egyre

Blaskovich Ernő türelme
természetes, hogy Kincsem na
nevü kancáját 1877-ben ismét
Ez volt ménesének 15. évjára
köztük Kincsem teljes testvé
érthetően nagy reményeket fü
Szent Márton nevet adta neki
az öröklődés abszolut bizony
szép külemü és szépen fejlőd
nénjét a Csodakancát a verse
szerzett, - de hol van ez Ki

Mint korábbiakban említ
gyöngye, Kincsőr, Ollyan nin
és jelentős versenyt nyert B
letett.

PETHŐ István építész

Eger, Szt. Bernát – templom, 1743.

kőanyag vizsgálata

Archivum. 13 (1994) 136. old

PETHŐ Istvan

Az egri templom terve (jezsuita)

Katolikus templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Irta: Török József, Marosi Ernő. Bp. : Egyi és Tsa., 1991 XLVI.

M.D.K.

Pethő István, jersuita építész.

1699-ből származó alapraj-
za látható a 102. ábrán, mely
az egyszerű jersuita, majd cisz-
tercita templomhoz készült.
Hosszu vitáz után ezt a tervet fogadtás
el Rómában és ehhez terveste Carlone a
szobordiacs homlokzatot. Felavattás 1734-ben.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó

118. old.
+ 129. "
+ 378. "

M.D.K.

Pelkó István, jezsuita építész

1699-ben elkészíti az egri jezsuita rendház és templom terveit, három változatban, amelyek Rómában elfogadnak. Nem felel meg teljes valószínűséggel, hogy a templomot Tausch Kristóf tervezte.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 378. old.

Pethő István, jezsuita építész M.D.K.

nevét Geyer Bernát bécsi jezsuita építésszel kapcsolatosan is ismeritik. Pethő 1695-ben érkezik Egerből Lőcsére, hogy átvegye a jezsuiták szavniki birtokát. Az ő tervét fogadják el Romában a jezsuita rendhát és templom kivitelezésére Geyerével szemben (1699.)

Heves negye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 331-32 old.
+ 378. "

P. Pethő István

egri rektor képitett tervet az egri Széchenyi u. 15. sz. jezsuita templom építésére 1699 körül.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

530 l.

Pethő István

jezsuita építész tervei szerint épült 1699-1743 között az egri jezsuita templom. Széchenyi u. 15. p. a.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

5391

Pethő István

Készitett tervet 1699-ben az egri jezsuita templom felépitésére.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4111

Pethő István

jezsuita építész tervet készít az egri templom építéséhez.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970. 152 l

Pethő István

Tervei alapján Giovanni Battista Carlone egri építőmester építette fel az egri jezsuita templomot.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 152 l.

30 Ft

Pethő Gyula festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

P.A.: Megyei képzőművészeti kiállitás Vácott

Pest megyei Hirlap 1965. augusztus 29. 10. 1.

Qpnqsr kqbzqmnv.KJSJJ. mej. J36J zzep.JA.

Pefhq Cvsls

MDK.

MDK.

Pethő Gyula

Óbudai képzőmüv.kiáll. megh. 1967 szept.24.

MDK

Pethő Gyula
festő.

„Óbudai este" című mére
figyelemre méltó.

Kelényi György: Óbudai képzőművészeti kiállítás
Művészet, 1967. november – 47 lap

MDK.

Pethő Gyula

A X. pestmegyei képzőmüv. kiállitáson szerepelt.

Pestmegyei Hirlap 1964.X.8. lap -

Pethő Gyula

Képei szerepeltek a vári megyei Képző-
művészeti kiállításon.

Pestmegyei Lloyd 1965. aug. 29.

Pethő Gyula
festő -

„Külvárosi este"
(repro)

Remsey Ivan: Pethő Gyula
Művészet, 1972. augusztus - 35 oldal

Pethő Gyula
festő

Pethő Gyula az Ujpesti Mini
Galériában rendezte kiállí-
tását.

Remsey Iván: Pethő Gyula.
Müvészet, 1972. augusztus - 35. oldal

Pethő Gyula
festő -

Kiállításán bemutatta a „Hajnali váróterem", a „Kiel-városi este", a „Reggeli hűd-ben" ciminű darabjait a többi között.

Remsey Iván: Pethő Gyula.
Müvészet, 1972. augusztus - 35. oldal

Pető Gizella

A vásárhelyi Petőfi Művelődési Központ képzőművészeti körének alkotásaiból kiállítás nyílt, melyen képei szerepelnek.

Temesi F. Lajos: Egy szakköri kiállítás margójára.
Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 4.

Pető Gizella

Vásárhelyen, a Tornyai múzeumban megnyílt a Petőfi Művelődési Központ festő- és szobrászszakkörök kiállítása, melyen szerepelnek munkái.

Fenyves F. Lajos: Amatőrök kiállítása a Tornyai múzeumban.

Csongrádmegyei Hírlap, 1975. máj. 14.

Pethő Sicella, naiv festő

Lásd: Dér István.

Tandi h.: Kiállítási ... 89-92.

TISZATAJ, Szeged, 1975. augusztus XXIX/8.

Pethő Erika

Kergesi Ferenc - Kalocsai István - Szegedi Ferenc - Thury Lánló tervének munkatársa.

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.

a terv megvételben részesült.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz.2.1.

mdk

Petlő Bertalan

"Az Anya" c. képe (felvétel)
" Kép a 11. sz hátsóborítóján.

Bass Tibor: Amatőrök a II Nemzetközi Művészi Fényképkiállításon.
Népművelés 1958. 11. sz Hátsóborítólap

mdk

Pettö Bertalan

(Debreceni fotoklub)

Gyermek a klinikán e. felvétele
Kép a 6.sz látsóbarítóján

Bencze Pál: Subiliumi kiállítás
Népművelés, 1959. 6 sz 32. l.

MDK

Pethely Gyula, 3oo koronás dij

és Issay Endre

Bélyegpályázat. M. Iparmüvészet, 1916, 2oo l.

MDK

Pethely Gyula, iparművészeti tárgyak terve

Tervpályázatok eredménye. Építő Ipar. 52.sz.
1913. dec. 28. 568 l.

M. D. L.

PETHELY Gyula keramikus iparm.

Az első világháború idején háborús gyertyatartókat készít

Háborús csészék aljjal

Magy. or. iparmüv. Ek.

Patakyné. Par. 163.

MDK

Pethély Gyula
koronázási bélyegek

P: Unrein Jánostól Drahos Istvánig. A Bélyeggyüjtő, 1937. 125-127 l.

MDK

Pethely,

az elmult korszak népmüvészetének egyik fölgyüjtöje egyben irója.

/Az Iparm.Isk. tanitványa./

Visky Károly: A magyar népmüvészet irodalma.

A Mügyüjtö. 1928.1.sz. 18-19.1.

Pethely Gyula MDK

iparmüvész

Pályázatok
Magyar Iparmüvészet 1916. 59.o.

MDK

Pethely Gyula

Étlaptartó. Rajz repr. 21.old.
Étlaptartó. " " 23.old.

Diszitő Művészet 1915. II. évf. 1.sz.

P e t h e l y Gyula iparmüvész

O.M.Iparmüvészeti Társulat
iparmüvészeti pályázatán
vásárlás

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

MDK

Fethely Gyula

Az Ipm.Társulat butorterv-pályázatan az iparmüvészeti tárgyakra kiirt versenyben megvásároltak pályamüvét.

Müvészet,1914, 92 l.

MDK

Pethely Gyula

Az Ipm.Társulat butorterv-pályázatán az iparmüvészeti tárgyakra kiirt versenyben megvásárolták pályamüvét.

Müvészet,1914, 92 l.

MDK

Pethely Gyula

az iparművészeti tárgyak terveire kiirt pályázaton pályamunkáját megvásárolták

Eldőlt pályázatok. Magyar Iparművészet 1914. 59.l.

MDK

Pethely Gyula

Az Ipmüv. Társulat posta- és hadibélyegekre kiirt pályázatán 300 K-s dijat nyert.

Művészet, 1916 82 l.

Petheley Gyula M.D.K.

Koronázási emlékbályeg tervezöje , 1916.

Irányt a bélyegek világában Bp. 1964. 63.-1.

M.D.K.

Petheley Gyula

Kronázási bélyeg terve. 1916.

Iránytü a bélyegek világában Bp. 19 64. 63. 1

Pethő Bertalan

Az Év Képei pályazaton díjat nyert, melyet a Magyar Fotóművészek Szövetsége bírált el.

Magyar Hirlap 1979/4o/1o

Pethő Attila

Különféle formákat ábrázoló metszetét, -cim nélkül- bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. okt. 6.
XVII. évf. 4o. sz. 3. lap.

Pethő Attila

Két egybefonódó, stilizált alakot ábrázoló metszet.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 19.
XVIII. évf. 3. sz. 14. lap.

Pethő Attila

"Nők" cimmel rajz, női torzókat és egy kalapos női fejet ábrázol.
Repr.

Élet és irodalom, Bp. 1974. márc. 9.
XVIII. évf. 10. sz. 15. lap.

Pethő Attila

"Tavasz" cimmel három képből szerkesztett kompozició. Az első egy tájrészlet, a másodikon egy nőalak, a harmadikon virágot nyujtó férfi.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 16.
XVIII. évf. 11. sz. 11. lap.

Pethő Attila

Alakot ábrázoló kép, a fejforma körül dicsfénnyel és templom-szerü háttér.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 2o.
XVIII. évf. 16. sz. 2. lap.

Pethő Attila

"Corpus" cimmel hozza a lap a müvész rajzát.
Repr. 222
A 12. lapon egy cimnélküli rajza.
Repr. ---

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 3.
XVII. évf. 5. sz. 7. lap.
12. "

Pethő Attila

"Négyen" cimmel a hozza a lap a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 16.
XVI. évf. 38. sz. 4. lap.

Pethő Attila

"Város" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 8.
XVI. évf. 28. sz. 8. lap.

Pethely Emma

kerámia

1930-34.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 46.1

Sajnálatos, hogy Bamberg és Magy
említést se kaptak. Ekbert, IV. Henrik,
1218 között kalocsai érsek volt (később
ségeket, így a horvát bánét majd az er
gyilkolását megelőző években. Az ő ér
locsai székesegyház építése. Egy-két fa
gíthatta volna az Andechsiekről nyert
országi művészeti hatásában is lehetett
pád-ház és az Andechs–Merániak dina

A középkori Németország egyik le
bettel kapcsolatosan magyarországi eml
gül is érthető: kisgyerekkorából nem n
emlékei pedig Németországban is ann
magyarországi kölcsönzéssel sem lehet
Szent Hedviggel, a rá vonatkozó emléke
teményei és intézményei kölcsönözték.

Az andechsi ereklyekincs 1388. má
szerint abban a liliomos pántokkal erős
is bemutattak, de amelynek részletforn
Fájdalmas Krisztus valójában a 14. szá
célzó készítést valószínűsítik. A leletek
mását, a másik kettő pedig vérének n
Gergely pápa, a harmadikat IX. Leó s
az Utolsó Vacsoránál használt terítőnek

PETHE László gyűjtő

Ács Pál: Ferenczy Béni Bartók-emlékei. Pethe László (1907-1982) műgyűjtő emlékei. = M. Ért, 1994/3-4. 263-267. ill

Pethe Ferenc, rézmetsző

L.:Erőss Gábor

Vekerdi László:A debreceni rézmetsző diákok 85-88.

Tiszatáj, Szeged, 1977. aug. XXXI/8.

Pethe Ferenc

A debreceni kollégiumban ekkor tanult vagy
már oktatott rézmetszést a XVIII sz utolsó vagy
XIX első évtizedében.

Alföld 1977/7-93
Szabó Ernő: Könyvek, metszetek

Pethe Ferenc (ifj)
festő

Kiszántóról, 1812-ben
15 éves

Fleischer Bács 75 l.

1812
15
szül. 1797

RUDNAY PRÍMÁS MELLKERESZTJE,
mozaikminiatűrben Krisztus a kereszten.
Mag. 10·7 cm.
Római munka 1820 körül.
Rudnay prímás (1819—1831) tulajdonából.
Lepold: Adatok 36. l. — Lepold Katalógu
106. sz.

RUDNAY PRÍMÁS PÁSZTORBOTJA,
ezüst, részben aranyozva. Kampójában szárnya
angyal. A gomb alatt a száron: PAR (Princep
Alexander Rudnay). Bécsi hitelesítő jeggyel é
elmosódott mesterjeggyel.
Mag. 172·5 cm.
Bécsi munka 1820 körül.
Rudnay prímás (1819—1831) tulajdonából.
Lepold: Adatok 36. l. — Lepold Katalógu
203. sz.

PÁSZTORBOT,
ezüstözött réz, részben aranyozva. Empire stílű
Mag. 192 cm.
Bécsi munka 1820 körül.

PÁSZTORBOT,
ezüstözött réz, aranyozott díszítményekkel.
Empire stílű.
Mag. 177 cm.
Bécsi munka 1820 körül.
Lepold Katalógus 205. sz.

PÁSZTORBOT,
ezüstözött réz, aranyozott részletekkel, kampó
jában mandorlában Szűz Mária.

Pethe Ferenc

kisszántói

nyomdász

l.

Kertész nyomtatott

271. l.

272. l.

Pethő Attila

Rajzának repr.-ját -cim nélkül- hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 4.
XV. évf. 36. sz. 15. lap

Attila Pethő

Grafik (repr.)

Budapester Rundschau, 1942, Juli, (?)

Pethő Attila

"Siratás" cimmel, feszületet -stilizált corpus-szal- s előtte álló alakkal ábrázoló, bánatot árasztó kép.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. okt. 26.
XVIII. évf. 43. sz. 14. lap.

Pethő Attila

"Magány" cimmel a lap bemutatja a művész rajzát a cimlapon.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 9.
XVIII. évf. 45. sz. cimlap.

Pethő Attila

Két alakot ábrázoló metszetét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 3.
XVII. évf. 9. sz. 16. lap.

Pethő Attila

Különféle, fantasztikus alakokat ábrázoló rajz, cim nélkül.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 1.
XVIII. évf. 22. sz. 11. lap.

Pethe Ferenc

vézmetsző
deák

1794.
Debrecen

Sörvezető

202. l.

Pethő Attila

grafikus

M.D.K.

„Bányarém"

Élet és Irodalom, 1968. ápr. 27 - 3 lap

Pethő Attila
grafikus

M.D.V.

„Kisváros"

Élet és Irodalom, 1968. febr. 17 - 3 lap.

Pethő Attila
grafikus

M.D.4

"Bánya"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 20. 1 lap

Pelhő Attila

M.D.K

„Női fej" (repro)

Élet és Irodalom, 1968. aug. 10 - 3 lap

Pethő Attila

"Kompozició" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 9.
XV. évf. 2. sz. 4. lap

Pethő Attila

Rajzát -cim nélkül- a lap bemutatja cimlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 2.
XV. évf. 1. sz.

Pethő Attila

"Város" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 30.
XV. évf. 5. sz. 7. lap

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Pethe Ferenc

laid

Ecsedi 1912 27. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Pethe Frenc

laid

Ecsedi 1912. 67

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Pethe Ferenc

Lásd Lásd. Hunyes Magyar Irok. 10 k. 889 h.

Ecsedi 1912. 13. 26. l.

1782–86.

~~A XVIII. s.~~ ~~1780 a erdőben~~

a debrecen kollegiumban ~~tanulmányai~~ a karcsi F. ~~rezidenciál~~ ~~tanulmányai~~ ~~1794. Holl~~ Hollandi-tanult. (1788–93) ai sartorkodása alatt (1794) a Hollandi ~~magyar~~ (Ultrajektom) leibiliát meghez ő rajzolta a magyar nyelvi tehetseket. E miséret az angol regens F. arangyeremel tuntette ki.

F. a későbbi IV. György

Utóbb a Dumaitulon nyíd

Becben ett

Őfelségéhez, amely beszédet azután *Kolossa* követségi tanácsos azonnal törökre forditott. E beszédembe is beleszőttem azt, hogy Őfelsége dicsőséges ősei közül VII. Achmed szultán, II. Rákóczi Ferenczet és a vele lévő magyar emigránsokat mily nagy tisztességgel fogadta birodalmába és itt őket halálukig bőkezüen látta el ; továbbá hasonló fejedelmi nagylelküséggel viseltetett Őfelségének, édesatyja Abdul Medzsid, a későbbi viharos időkben ugyancsak török földre menekült nagyjaink, Kossuth Lajos kormányzó, tábornokai és egyéb bujdosóink iránt. Most tehát a felséges padisah csak őseinek magasztos példáját követi, sőt azt még fölülmulja ama nemeslelküségével, hogy elhatározá *Rákóczi* fejedelemnek, édes anyjának *Zrinyi* Ilonának, *Thököly* Imre fejedelemnek, gróf *Bercsényi* Miklós magyarországi fővezérnek és a többi kuruc hősöknek hamvait, a mi kezeinkre bizva, kiadni, hogy azok a magyar nemzet régi óhajtása szerint hazájukban legyenek eltemetve. Hálásan megköszöntem tehát ezt a nagylelküséget Őfelségének, a magyar képviselőház nevében is, mint annak megbizottja. A szultán arca láthatólag örömmel telt el szavaim hallatára, s hozzám lépve kezemet melegen szorongatta és amikor az ünnepélyesen török módra kiállitott irat szövegét a szertartásmester tőlem, a szokás szerint átvenni akarta : Őfelsége intett neki, hogy távozzék és maga személyesen vette át kezeim-

Pethe Ferenc

rézmetsző deák Debrecen

Az 1794-i utrechti magyar bibliához nehány térképet metszett.

Sörbezető 202. l.

M. 326.

PETHE *Ferenc*, rajzoló 1782—86. a debreceni kollégiumban tanult s u. i. Karacs Ferenc rézmetszőnek is tanítója volt. Hollandiai tartózkodása alatt (1788—93) két mappát adott ki: 1. Szent Vezér, azaz, az Ótestamentumban előforduló országok lerajzolása, 2. Izrael országa (Utrecht 1793). A térképeket P. rajzai után rézre metszette

996

C. van Baansel. E művéért az angol régens — később IV. György angol király — aranyéremmel tüntette ki. Utóbb Bécsben élt, 1797-től a keszthelyi Georgicon tanára volt.

E. G II 292 l

Pethe Ferenc [id]

láid

Dr Ecsedi István: A rézmetszés művészete a debreceni református kollégiumban. A rézmetsző deákok.
Debrecen, 1931;

14, 15. l.

Petkó Attila
grafikus

M.D.

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1968. szept. 21 - 1 lap.

Pethő Attila
grafikus

M.D.K.

„Utca"

Élet és Irodalom, 1968. szept. 14-3 lap.

M.D.V.

Petkó Attila
grafikus

„Archip"

Élet és Irodalom, 1968. július 27. -6 lap

Peskó Attila
grafikus

M.D.Y

„Ülő nő"

Élet és Irodalom, 1968. okt. 12. 4 lap.

M.D.K.

Pethő Attila

"Illusztráció" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1968. dec. 14.
XII. évf. 5o. sz. 4. lap

M.D.K.

Pethő Attila

Modern csendéletet ábrázoló rajzának repr.-ját
hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 22.
XIII. évf. 12. sz. 7. lap

M.D.K.

Pethő Attila

"Ballada" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. ápr. 12.
XIII. évf. 15. sz. 8. lap

M.D.K.

Pethő Attila

"Táj" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. okt. 11.
XIII. évf. 41. sz. 6. lap

MOK

Pethe Ferenc

nyomdász

1829 ben alapitott nyomdát Kolozsváron.
Két könyv 1829-30 ből a következő impressumot mutatja „Kolozsvár, Pethe Ferenc saját nyomtató eszközeivel"

Firtinger Károly Hazánk könyvnyomtatói.
Grafikai Szemle 1893. 7 z 120

MDK.

Kis-szántói Pethe Ferenc

tudos, nyomdász 1762–1832

1794 ben theologus Utrechtben felügyelete alatt kézült Altter János nyomdában a Károli biblia. Korrektor s emellette kitanulja a nyomdázatot. Nemzet gazdasági író, Bécsben és Pesten. A keszthelyi Georgikon felállításában részes. Kolozsváron 1827 ben megindítja a második lapot Hazai Hiradó c. alatt. Ebből lett az Erdélyi Hiradó 1831 ben.

Fittinger Károly: A kolozsvári nyomdászat története

Grafikai Szemle 1896 évf. 87. 126 l

Péterfy József
ötvös

M.D.K.

A kiállításon részt vett.

Fenyes Kálmán: Iparművészeti kiállítás Debrecenben
Művészet, 1963. július – 46 lap.

Pétery József MDK

ötvösművész

szerepelt a kiállításon.

Fényes Kálmán: Iparművészeti kiállítás Debrecenben. Hajdú-Bihar megyei Napló, 1962. szept. 5.

Pethe Ferenc, rajzoló, 1793.

Tört. Tár

1880., 164.

Szilágyi: Magyarországi Képzőművészek névsora

Kiállításról.

A pétervári és moszkvai kiállítás.

(és 473/1899.

K. V. 318/1899. és 446/1899.

1899. ápr. 21. és jún. 2. és

jún. 15.

mintázott keleti szőnyeggel letakart
ravatalon

Át. Képt. 288.

Át. Képt. 288.

fekszik. Egymásra fektetett kezeiben
zésű imakönyvet meg csipkeszélü fe-
szélén a csik világoskék. Haja és
korczos ingének kézelői visszahajt-
ak dereka sarkosan kivágott, czipője
na sarkain virágok himezvék ki ~~és a~~
két oldalán egy-egy viaszgyertya ég.
el. A falon czimertől megszakitott
SSIMA DOMINA COMITISSA HELENA
ERPETUA de ARVA &c: CONSORS ILLUSTRIS-
ZY, MORTUA EST DIE 23 AUGUSTI ANNO

. — Át. Képt. 288. —
Jannár 14-én. — Átvétetett 1860. január 31-én
régiségtárba tétetett át, honnan
Került mostani helyére.

datok a Tört. Képcsarnokban

1874. április 24-én

Tichy Edmund az. 1859. jan 14

Pethauer János.

kardcsiszár a
XVI. század első felé-
ben Pozsonyban.
1538-ban elmeháyos
lett s beteg emberek
az ispotályban meg-
vasalt kerekbe zár-
ták.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái
és terei. Pozsony, 1905

415. l

Peth vára

XIII. 4

Szentkl. Krassó

164. l.

2.

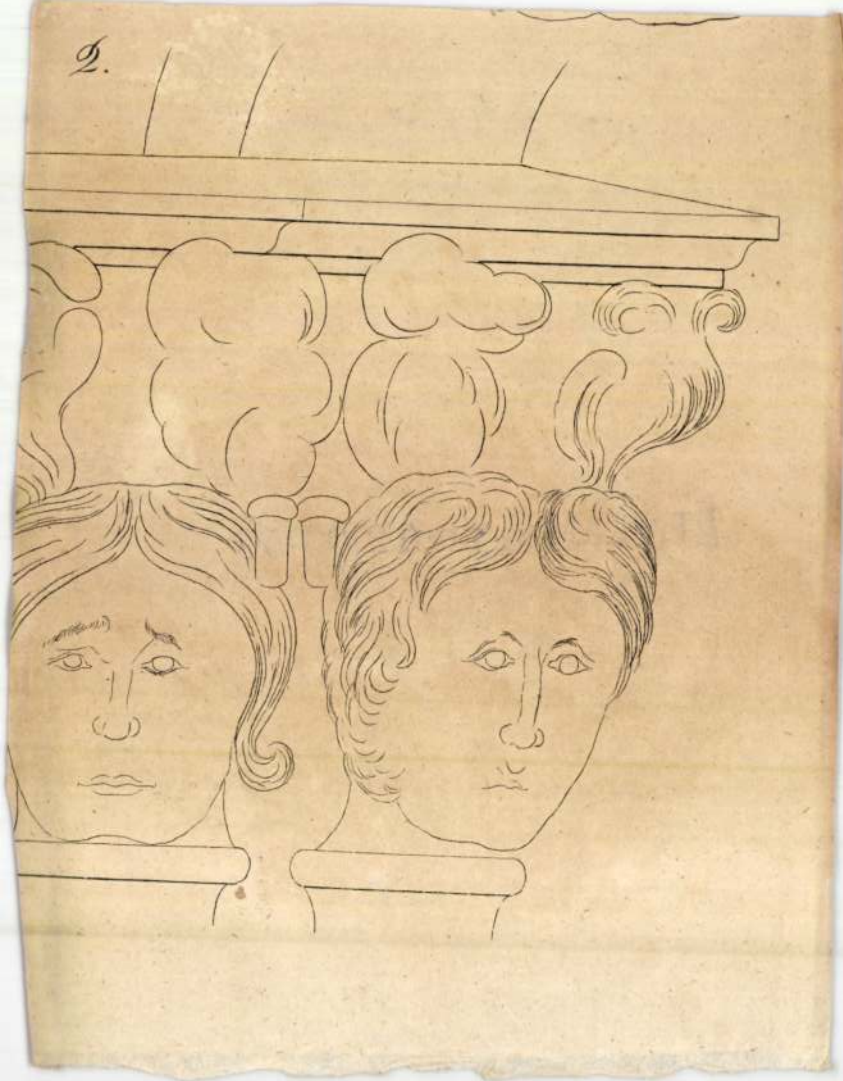

Petes

d.

LykaMagymű1300-50

313.l.

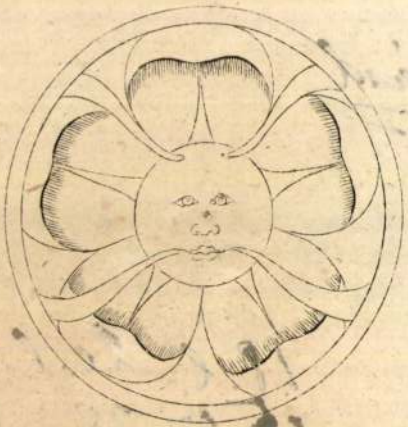

9.

5.

Pethes Dávid

László

Dr Ecsedi István: A rézmetszés művészete a debreceni református kollégiumban. A rézmetsző deákok. Debrecen, 1931.

18.l. 20.l. 21.l.
22, 25, 27, 28, 61.l.

M. D. K.

PETHES Dániel rézmetsző

Művért. 1955. I. sz.

Balogh István: Adatok Debrecen kéjző-
művészetéhez a XIX. sz. elején 56. l.

Országos Frontharcos Szövetség
Országos Elnöksége
Budapest.VIII.Rákó zi-ut 27 sz.
Tel: 34-7-14.

Értesítő

A központi k

lyama 1936 január hó 15-én ismét m

Felhivjuk Ba

te 7 órakor a Bp.VIII.Rökk Szilárd

lentkezzék.

Budapest,1936 január 11-én.

ny.ezredes
a közp.kiv.oszt.vezetője.

Pethes

vérm. diák

wód

Zoltkálvmův

12. l.

Amint szólt, ím lehull szomoru füz ága,
Az özvegy kis lánya szép göndör hajára!
Harmadnap ott is volt a galamb a házon,
Harmadnap ott feküdt a halottas ágyon,
Szép göndör hajával a legidősebb lány.
És azóta mindig, egy-egy hónap multán,
Az özvegy szegényes házánál temettek.
Egyre kevesebb lett körüle a gyermek;
Bimbó fakadástól, levél lehullásig,
Hat kis fejfa busul, hat fejfácska ázik
Kint a temetőben!
Már csak egy kis lány él, az nincs még: lélekben;
Hajh, de az is fonnyad: halovány arc, tört szem!
Elmulik egy hónap, utána egy másik,
Az anya szivével már a remény játszik,
A haragos halál hátha megsajnálta?

— Mind a net az enyém, ugy-e mind szépek?
Én dajkálom őket!

Pethes Dávid
debreceni rézmetsződeák
Sörbezető 204. l.

Terra sigillata VIII. 147.

Pethes David

debreceni rézm
deák

lvód
2

Firtinger

102. l —

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pethes David

vezm. diák

irod

2

Dóczi Imre. A debrecení ev. ref. fögymnasium értesítője az 1894–95. iskolai évrol. Debrecen 1895. 165, 167. l. 168. l. 170, 171 l.

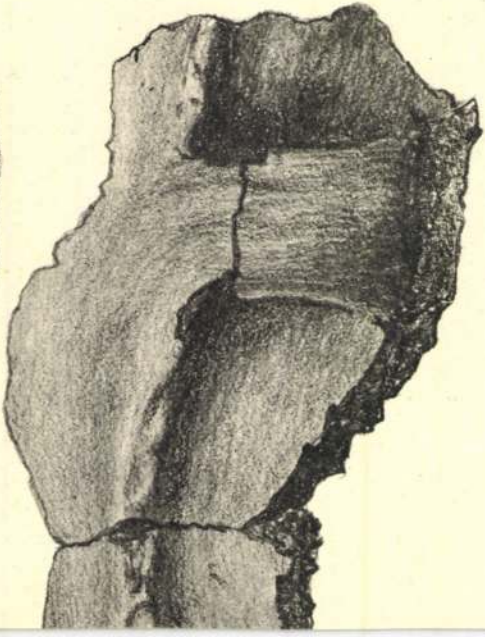

Pethes Dávid

verm

l.

Csüsfe

2461.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Petes David

lásd

Ecsedi 1912 29. l.

Tolgátus diák volt Debrecenben
Budai E. Oskolai Nyj
Altásában (1801) tole valók
Europa, Gallia, és
Germania Terkepei
Több bírsával együtt
ét dolgozta és 15 lapon kiadta
Gatterer német geog-
rafus terkep gyűjtemény
Az Oskolai Magyar Nyj Altásban
~~Tole~~ (1804) tole valók Europa
Amerika, Magyarország és Sanhalföld Terkepe.

31

Szilveszter, Szilveszter

A MOST ELMUL

356-IK

KIRÁLYI MAGYAR E

fennáll

Európának ez a csaknem legrégib
nemes hagyományait megőrizve, 1
szellemi kincsek gondozója. Ízig-vé
könyvei és mindig az élen haladó g
néző, cselekvő magyar mi

Petes dávid
rézm. diák
1
Kazinczy lev
III. k. 528. l.

Pethes Dávid

lárd

Csüsfe 246

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191....

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételér

nevü munkástársamat szóbelileg megb

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Vasárnap **10** Melkiades p.	Utolsó negyed 7 óra 24 pk.	**Protestáns** Judit **Görög** Eugr. **Izraelita** Kiszlev 22
Hétfő **11** Damáz p.		**Protestáns** Árpád **Görög** Dániel stil. **Izraelita** Kiszlev 23
Kedd **12** Otília sz.		**Protestáns** Gabriella **Görög** Szpiridion **Izraelita** Kiszlev 24
Szerda **13**		**Protestáns** Luca **Görög**

Pethes David

rezm.

Thieme. Becker

XXVI. 489

Innocenti Camillo: Lui Mon

230 (618), 3202 (419).

Petes David

Müverich 1904. 204

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Petes David

laid

Escedi 1912 30. l.
31. l.
32. l.

Pethas David

l.

Ráth. I 503.

M.P.K

PETHES Dávid vezmetszö

A debreceni vezmetszö diárok

toirsaságának tapja

Benda Kálmán – Irinyi Károly: A

400 éves debreceni nyomda Bp. 1961.

121. l.

MDK

Pethes Dávid rézmetszői

Emlitve: Oskolai új magyar Atlas. Kidolgozta... Prof. T.T. Budai Ezsaiás úr. Metszették és nyomtatták ... a Debreceni Tógátus Diákok: Eröss Gábor, Pap József és Pethes Dávid, Debrecenben, 1804.

Tóth Ervin: Fejezetek Debrecen grafikai múltjából.
Alföld, Debrecen, 1959. 3-4. sz. 114.l.

Pethes Dávid MDK

debreceni rézm.diák.

Szücs István: Szabad kir. Debrecen város történelme. III.k.Debrecen 1871.982.o.

Pethes Dávid

Az "Oskolai uj magyar Atlas" lapjait metszette együtt Erőss Gábor, Pap József és Pethes Dávid Debrecen 1804.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/ 1961.Debrecen 63.1.

Gyarapodás.

brázolva,

~~[illegible]~~ DIE ENT-
ezét a balról látható szerzetes ragad-
őúr e szavakra fakad: „J´AI GAGNE.“
~~[illegible]~~ A Hátlapjón azt a jelenetet
N: ZIEHT: EIN: BEIJERSCHE: HOSE AN“, me-
láttára a koronáját elvesztő és balra
királynőnek e szavait: „VOUS AVEZ PERDU“.
tó.

pedig

8: VIII. 30-án. (97/88 No 2.)

37

1298

PETES *Dávid*, rézmetsző. Togátus diák volt Debrecenben. Budai E. Oskolai Új Átlásában (1801) P.-től valók Európa, Gallia és Germánia rézmetszetű térképei. Több társával együtt átdolgozta és 15 lapon kiadta Gatterer német geografus térképgyüjteményét. Az 1804-i Oskolai Magyar Új Átlásban tőle valók Európa, Amerika, Magyarország és a Lengyelföld térképei.

Pethő Attila: Jerkő

MDK

Kiállítása nyílt meg a
Józsefvárosi Műv. Klubban.

— : Kulturális hírek

7.

Népszabadság, Bp. 1970. május 20.

M.D.K.

Pethő Attila

"Illusztráció" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. május 31.
XIII. évf. 22. sz. cimlap

M.D.K.

Pethő Attila

"Király" c. művének repr.-ját hozza a/ lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. juli. 5.
XIII. évf. 27. sz. címlap.

Pethő Attila

"Kompozició" c. művének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. ápr. 4.
XIV. évf. 14. sz. 4. lap

Pethő Attila

"Test" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 31.
XIV. évf. 5. sz. 7. lap

Pethő Attila

"Város" c, képének repr.-ját bemutatja a lap

Élet és Irodalom, Bp. 197o. márc. 7.
XIV. évf. lo. sz. 2. lap

Pethő Attila

"Kompozició" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. febr. 28.
XIV. évf. 9. sz. 3. lap

Pethő Attila
üvegtechnikus

M.D.Y

A Nyíregyházi Építőipari Vállalat üvegtechnikai üzemében dolgozik. Ujítása nyomán a vállalat gyártja a sörösüvegből készült modern formájú pohanat.

Nőt Lapja, 1967. okt. 14 - 30 lap.

MDK

Pethő Attila

Anya, monotipia
Hemingway illusztr. tus

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Múz.
1968. aug.

Pethő Attila

Rajzának repr.-ját hozza a lap, cim nélkül.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 5.
XIV. évf. 36. sz. 14. lap

Pethő Attila

"Táj-kompozició" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juni. 13.
XIV. évf. 24. sz. 15. lap

Pethő Attila

Rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. okt. 3.
XIV. évf. 40. sz. 14. lap

Pethő Attila

"Mozgás" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. okt. 31.
XIV. évf. 44. sz. 2. lap

Pethő Attila

"Éjszaka" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom , Bp. 197o. okt. 17.
XIV. évf. 42. sz. 11. lap

Pethő Attila

"Nap" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap cimlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. aug. 22.
XIV. évf. 34. sz. cimlap

Pethő Attila

"Kompozició" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 25.
XIV. évf. 3o. sz. 2. lap

Pethő Attila

"Hullámok" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 19.
XIV. évf. 38. sz. 16. lap

Petho Attila

Rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, 1971. szept. 4. 15. l.

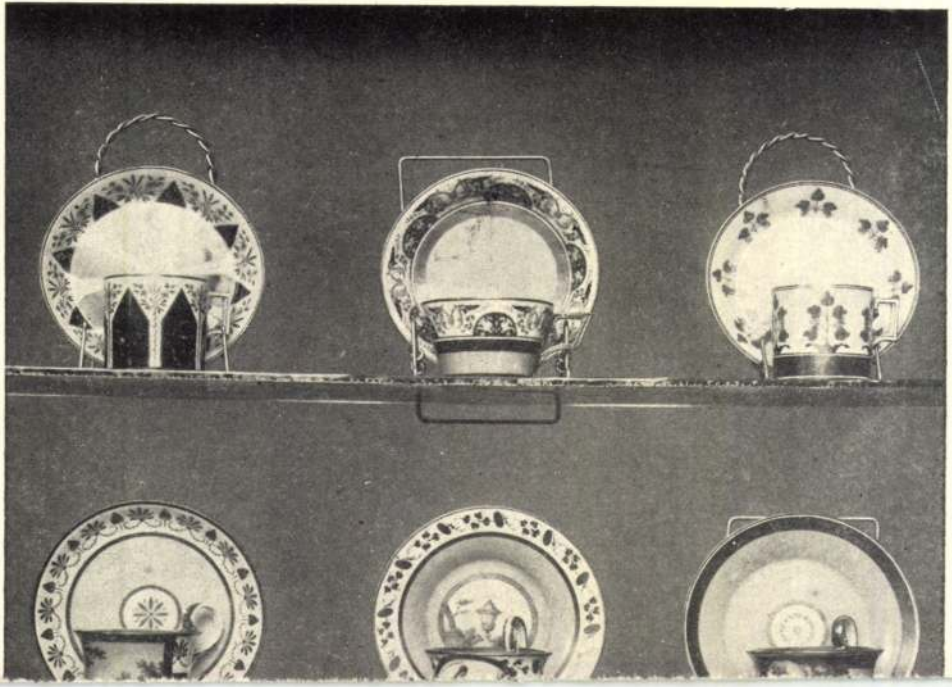

Pétery János

okl. építészmérnök

vád

Koronzai Vilmos:

A Budapesti Budai Torna Egylet sopostháza

MMELKözl

1942. 56. l

az építkezés lebonyolítá-
sában volt vezet

bb romantikus épületekről ismert (ld.
) bástya-szerű elemeket alkalmazott - a
ĝû alaprajzot mutató szentélyrésznek a
ɔlaknyílásai a megépült kápolnán az
agoltak.)

ɔsulások, melynek a megrendelõnek a
eg a modellt és a végleges szobormûvet
ka lehetett. A sírépítményhez tartozó
olok, zenélõ-éneklõ angyalok) kísérték.
ız eredeti tervtõl formailag erõsen eltérõ
y Ignác, huszárkapitányt, a másik ennek
(8-9.kép) Az elõbbi térdre ereszkedve
p, kezében családi címert tartva.[8] A
akkor már romos kápolna szobrait a

PÉTERY-HUNT, Dóra, nohrán

emv.

emv.: KOVÁCS-CSOMA Mária: Medals of Nobel Laureates in the Medal Cabinet of the Semmelweis Museum of History of Medicine. = orvostörténeti Közlemények 125-132., 1989-1990., 169, 172

XX~ / Mertenk

15 Január

Feb

Pétervásári
rk. templom

Épült 1812-17-
ben
Neogót

Kiépítette
nincs einlitvé
Bizarr, könnü-
ves munkának
latnik

Barcza Mátra

172. l Keppel

Pétervására

(Heves vm.)

Plébániatemplom

187, 272-273 l.

Zádor-Rados

Péterváradi János

(Joannes de Petro Varadino)

A baseli könyvtárban levő „Petri de Alliaco Cardinalis Cameratensis de imagine mundi cum figuris super mappa mundi" c. kéziratot másolta a codex colophonja szerint 1310-ben. Hänel s utána Csontosi szerint ez a kelkezés téves, s mintán a codex szellemi szerzője, Petrus de Alliaco 1350 ben született, a másolás szár évvel későbbre, tehát 1410 re teendő. Péterváradi János egyénisé géről részletesebb adatok hiányzanak. A codex anyaga rezben papír, rezben hártya.

Irodalom:

Hänel Gusztáv: Catalogus librorum manuscriptorum etc. Lipcse 1830. 510. l

C 139. l

M. N. Muzeum régiségtára III. 75.

Péterváradi

Gömöry Gusztáv:

Péterváradi ostroma
1694-ben.
Hadtörténelmi Közl.
1890. 20 évf. 44

IRODALOM

JEGYZET

Pétervárad

Gracza III. 14, 342, 412. V. 578, 772. l.

HELYSÉG

BUDAPEST

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

SZO

KOR

192

ŐRZÉSI HELYISÉG

Ft. Andrássy út

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Jókai Mór

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

Bronzszobor, eschország
Karosszékben ülő a
ban, a költőt idő
baljával a térdén
dombormüvelet és
tervező müvész a
ugag: ohokból elm

PÉNYKÉP, RAJZ

Péternárad

kéje repr

Nagy Magyarkép

I. 331. l.

Petersz Mátyás
dinamo -gépkezelő MDK

1951-ben "É r d e m e s m u n k á s" az államosított Zsolnay-gyár "Nemzeti Vállalatnál".

78.o. 51. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Petersperger Mátyás kőmives inas

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Petershamer Kristóf

M.D.K.

kőműves

1717 - 21 körül Hölblingnél tanult.

Schoen A.: Hölbling építőmester Budán
Művtört. Ért. (VII.) 1958 2-3 sz. 145

MDK

Petershammer Kristóf kőmives inas, kőmives legény résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Petersham Miska

magyar pármazású művész, Kent State University, School of Art, Terrace Drive, Coordinator of Design, Ceramics, Kent /Ohio/ USA.

International Directory of Arts I.

Berlin 1965/66 8 közlése alapján

Петербург-Петроградъ Юбилу

Шлиссельбургъ, гер.

MDK

Petersham-Petrezselyem Mihály

Illusztráció, repr.

A "Györgyi Kálmán Emlékkiállitás"-ról. Magyar Iparművészet 1934. 108.l.

és könyvművészeti rész. Fent balra és jobbra : Végh — Von der „Kálmán Györgyi Gedächtnisausstellung". : Illustrationen von G. Végh. Unten : Radierung von bition". Typography and Book Art. Left and right above : elow : Etching by I. Szőnyi.

A „Györgyi Kálmán Emlékkiállítás"-ról. Tipográfiai illusztrációja. Fent jobbra: Rauscher György † címlap jobbra: Pogány Willy illusztrációi. — Von der „Kálm Bücherkunst. Oben links: Illustration von Á. Jaschik. links: Illustration von M. Petersham-Petrezselyem. Un „Kálmán Györgyi Memorial Exhibition". Typography a Right above: Book cover by Gy. Rauscher †. Left an zselyem and

Illustration 4/1
MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934. 108. l.

Petersen, Fritz jelzéssel
(20. század)

„Behavazott vízparti táj"
o.v. 60x75 cm S.l.b.: Fritz Petersen 08.
kiáltási ár: 12000 ft

BÁV 5o.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Petersen

acélmetszete a kassai Szt. Erzsébet templomról, J. Alt akvarellje nyomán. - Ezen acélmetszet alapján készült Leschka acélmetszete és A. Knesel litográfiája.

Ismerteti Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori építéstörténetéhez. /Művtört. Ért., 1969. 1. sz., p. 1-45./

p. 38.

Petersdorffer Andr.
ácsmester

Levéltár

33, 157, 230–231. l.

Petersdorffer András épitén M.D.K.

Városlöd – r.k. templom, 1761

Genth. Müeml. 1959 I. 408

36

[illegible]rosnarol mely összeget
[illegible]rongy megvétele fejeben
mai napon felvettem
XI/14 én

Taláth ferenc
K. alltiz

Petersdorffer András

épitesz

Gentmüeml

500.-

PETERS, OTTO SERAPHIN

/ Bp. 1858 - 1908 Wien /

Otto Seraphin Peters:
Die kleinen Fischer am Mühlbach
Öl auf Holz, 36x44 cm. - Sign. und dat.: 1982.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
624. Kunstauktion
Juni 1979
Katalogus 96, sz. 25.old.
Kép: Taf. 77.

MDK

Peters Ottó, Bp.

Füger-díj
1884

Bécsi képzőm. akadémia magyar ösztönd. néve.
Fleischer Bécs. 1o2. l.

Peters Otto

Jestő

1884. ben tájképével díjat
nyert a bécsi képzőművészeti aka-
démián. Magyar származásu-
nak mondja a közlemény.

A bécsi képzőművészeti akadémia
Vas. Ujs 1884. 480. l.

Magyar Történelmi Képcsarnok V. 6.

— — — műtárgyainak

leíró lajstroma V. 6.

Peters Ottó

Bül. Pest 1858.

1879-80 Bècsi akadèmia
Ujhàzy

tlen mester.

ából.

épe.

is arczát ábrázolja, kissé
t érem van, mely a meg-
fordultan teljes arczélben
OLEON EMP. ET ROI«, alól
. DR. ANTOMARCHI 1833«,
TOMARCHI« és jobbról :
ESNEL À PARIS«.

. — Lelt. sz. 402. — Értéke
Múzeum régiségtárától 1885
39.), illetőleg 1888 október

PETERS *Ottó*, festő, * Pesten 1858. 1879—84. a bécsi képzőműv. akadémián tanult. Tájképfestő volt s 1884. egy tájképével a bécsi akadémián is díjat nyert.

E. G. II 292 p

Peters Ottó

Peters Ottó, festő, szül. 1858 júl. 5-én, Budapesten, 1879 okt.-ben iratkozott be és 1887 júl.-ig a tájképfestészeti szakosztályban Lichtenfels tanítványa volt. 1884-ben a Füger-díjat kapta.

74

Fleischer Beis 74.1

M. KIR. KÖZPONTI ILLETMÉNYHIVATAL
BUDAPEST, I., VÁR.

..... szám.

BUDAPEST 939 JUL 26. 12. C 1 C

Műemlékek orsz. Bizotts. Elnöksége
Budapest.
IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból.
Díj átalányozva.

3220/1939.

..... ker., ... utca ..... s

Peters Ottó

Vas. Ujs. 1884. 480. p.

A bécsi képzőművészeti akadémiában jul. 10-én volt a dijkiosztás az intézet hallgatói közt. Két magyar, *Peters* Ottó Budapestről és *Loránfi* Antal Kecskemétről, szintén nyert dijat, még pedig amaz tájképével, az utóbbi pedig szobrászati művével.

MDK

Peters Ottó, Budapest

1884. Füger-dij

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.
Fleischer, Bécs. 1o2.1.

Nyomtatvány.

BUDAPEST
41 XII. 12 - 8
Ta 62

BUDAPEST
41 XII. 12 - 2
Ta 62 Ta

P

Petersberg Joakim

bécsi órás

1729-ben javitotta az
1727-iki tűzvészben
megromlott óráját
a debreceni Kistem-
plomnak.

Zoltdebr Kistempl

6. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök v
aláí

Peters I.

Laid
=

Perlagit 147.

műemlék: a földben
építmény, épületrész,
képzőművészeti, iparmű
Nálunk a §ek védelmé

MDK

Peters

Amb. csata 9o-1oo old.

képek

M.D.K.

Peters, rézmetsző

Holland. Antwerpenben jelent meg. Szép, preciz munka. XXI. tábla, 1. Szöveg: 74.o. Fekete repr.

Koroknay Gyula: A Állói Vár

A Nyiregyházi Jósa András Múz. Évkönyve. II. 1959.
Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bpest. 1961

rgan«
raus-
nüht,

Barock), wie sie von Baudri und seinen Mitstreitern vertreten wurde, besonders deutlich hervor.

In diesen Mitteilungen des »Organs« darf man allerdings keine umfassende Berichterstattung

PETERNÁK Miklós: A felület útja: A szem és a látás. = Filmkultúra, 28, 1992, 4 6–14. ill.

művészet-elm.

zőben kitárt karú
mer); a 4. mezőben
ıer); maga a címer-
ıta. A kötéstáblán

stáblára ragasztott
negegyezik az elő-
s címer, helyén a

ın négyelt levelek

szták), úgy látszik
thory-tulajdonban
tekkel!). A címer-
tt, egyes részeinek
ó fényben látszik.

vek, XVI. század.

PETERNÁK Miklós: Video - művészet - kommunikáció. 99 - 102.

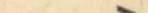

PETERNEK, Joseph, pozsonyi kőművesegéd

J. P., Maurergesell, 3 hetes fia meghalt 1844-ben.
(1845, 48 l)

Preßburger Zeitung
(Gentkon)

PETERNÁK Miklós: Szociófotó I-V. = Bölcsész index 1984 59 - 63.p.

Új Művészet

PETERNÁK Miklós

Interpretáció. Száz kiló alma és körte. In memoriam E.M. / Interpretation. Hundred kilo apples and pears. In memoriam E.M. - 91. 12. 36.

Új Müvészet

A KOSSUT
KIA

PETERNÁK Miklós

EGYETEMI TANÁR

A Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1990.julius 12-én a Rektori Tanácsülésen kinevezték az uj tanárokat:
Uj Müvészet, I..évf. 1.sz.1990- 63.p.

Mivészet

PETERNÁK MIKLÓS

1990 1. 63
3. 71
91 1. 67
12. 37, 75

Új Művészet

zási és költségvetési tevékenységek szétválasztását minél hamarabb kell megoldani. Csakhogy a jelenlegi gazdasági helyzetben ezek a vállalkozások nem kerülhetnek életképes indulóhelyzetbe megfelelő pénzügyi segítség nélkül. Az a pénzügyi restrikciós politika, amivel a tervezett költségvetés ki akarja kényszeríteni a vállalkozási tevékenység mielőbbi leválasztását az akadémiai szféráról, nagy valószínűséggel vezet mind ezek, mind a tudományos tevékenység további pusztulásához.

6.) A tudományos tevékenység finanszírozásában a témafinanszírozás (OTKA) súlyának növelése helyeselhető lenne, ha ez megfelelő ütemben és időben történne. Jelenleg sajnos olyan alapellátási gondokkal küzdenek a tudományos műhelyek, hogy az

megértetni, hogy nem csak saját sorsunkért aggódunk, hanem az ország jövőjéért is.

El kellene végre dönteni, hogy milyen mértékben tudjuk az ország hosszú távú érdekeit is figyelembe venni. Rendkívül elkeserítő, hogy évről évre újra kell kezdeniünk a vitát a Pénzügyminisztériummal, s közben már csak a helyzet teljes bizonytalansága miatt is fokozatosan pusztul az oktatás és a tudomány.

Kérjük és tanácsoljuk, hogy átmeneti anyagi áldozatok árán is működhessenek ezek a tevékenységek, méghozzá olyan korszerű struktúrákban, amelyekben a megfelelő értékrend érvényesülése révén igazi versenyhelyzet valósul meg és igazán hatékony, nemzetközi színvonalú munka indul meg.

előtt?

A Höller—Ungarn Kft. keres azonnali belépéssel leinformálható

TERMÉSZET

PETERNÁK Miklós

VADAS József: Videjó. = ÉS XXXV. évf. 35.sz. 1991. aug. 30. 12. p.

Bp., Műcsarnok, SVB Voce c. kiáll. - kortárs magyar video művészet

PETERNÁK Miklós

LAKNER, Judit: Bachman – Rajk – Peternák: Ravatal-Catafalque. Bp. NA-NE Galéria, H. é. n. [rec.] = Bukn, 3. évf. 1. n. 1991. 97–99. p.

Peternák Miklós

5
vasárnap

9.30 és 15.00
TIT Tárlatvezetés
Benczúr Gyula
Vezető: Peternák Miklós

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. június.

Petrovák Miklós

26
vasárnap

9.30
TIT társalatvezetés
Fiatal fotóművészek kiállítása

15.00
TIT társalatvezetés
Fiatal fotóművészek stúdiója
– műhelykiállítás
Vezető: Petrovák Miklós

Magyar Nemzeti Galéria, 1982. december.

Peternák Miklós, művészettörténész

Programok.

Műcsarnok-Kamaraterem.

ápr. 7. 18-óra. Az elmúlt negyedszázad magyar képzőművészete.
Új kifejezési lehetőségek: a fotótól a videóig.

Előadó: Peternák Miklós.

a Műcsarnok és a TIT JA szabadegyetem közös előadássorozata.

Műcsarnok és Kiállítótermei,
1988. ápr.

MDK

Petermann Gusztáv ácsm.

1797. felszabadult Pécsett

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló. 1913. nov. 30. 3-4.l.

Peternák Miklós

TIT tárlatvezetés

18

vasárnap

9.30 Történelmi festészet

10.30 Benczúr Gyula művészete

Vezető: Peternák Miklós

Magyar Nemzeti Galéria, rendezvénynaptár.

1982. április

Petőfi Michael

---

nyomtatta Fejérkövy István: „Imádságoskönyv" című műét Prágában 1594-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc közb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473–1600. Budapest, 1971

631 f

Peterle Michael

nyomtatta „Az tekyletes iffywnak itb. című művet Prágóban 1570-88 között.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc etc.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600. Budapest, 1971

425 l

Peterle Michael

nemet festö és könyv-
nyomdász

XVI. sz.

lásd

Magyar Könyvszemle

1931. 70 – 72. l.

hejszel

Peterka [illegible]

Hobran

Jod

Magyar Tyrmvenit

1901.

Több Éép,

de [illegible] [illegible]

MDK

Peterka J.

Miskolci iparm. kiáll. kat. 1904.

30.l. u. képekkel, 38 l.

PETERKA, Joseph, pozsonyi kőművesszéjét

J. P., Maurergesell, 1 éves fia meghalt. (1849, 736 l)

Preszburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Peterka

Kárpitosságban remekelt a kiállitáson.

Margitay cikke.

Magy. Iparművészet, 1908. 181. lap

M.D.K.

Péterj András, fazekasmester

Süvétei mester. Butykoskorsó. Felirat: "Készitette Péterj András Kis János barátomnak Bogátson 1880-ba." A népr. Múz. gyüjtése 1966-ban. Ltsz. 66.156.1. 32. ábra. 305. o.

Ifj. Kodolányi János: A Néprajzi Múzeum 1966. évi tárgygyüjtése. 277. o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. évkönyve. XLIX. 1967. Budapest. Akadémiai Kiadó. 1967. 8p

M.D.K.

Péterj András, fazekasm.

Süvétei mester. Mesterjegye az 1966-ban a Népr. Múz.-ban begyüjtött edényén. 295.o.

ifj. Kodolányi János: A Néprajzi Múzeum 1966.évi tárgygyüjtése. 277.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLIX. 1967. Bpest. Akadémiai Kiadó. 1967. Bp

M.D.K.

Péterj András, fazekasmester

Süvétei Mester. Butykoskorsó. Felirat: "Készitette Péterj András Kis János barátomnak Bogátson 1880-ba." A Népr. Múz. gyüjtése 1966-ban. Ltsz. 66.156.1. 32. ábra. 303. o. "Süvétei Butykoskorsó bogácsi gazda számára. 1880. Süvéte. Fekete repr.

Ifj. Kodolányi János: A Néprajzi Múzeum 1966. évi tárgygyüjtése. 277. o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLIX. 1967. Budapest. Akadémiai Kiadó. 1967. Bp

Péteri László

a Mester Árpád tervei szerint épült az Egressy-téri lakótelep (XIV. ker.)

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

2681

Péteri László épitész M.D.K.

A Bp. II. "Aranyhegy és környéke" rendezési tervpályázaton dijazva

Társtervező: Kovács Balázs, Kopár Ferenc

Magyar Építőművészet 1967/6. 4.l.

MDK

Péteri Károló, építész

A Dániel úti – Zugligeti úti lakótelep tervezője.

Panoráma rajza.

Repr.

Aczél-Korách Tamás: Új pesti panoráma 3

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 3.

Péteri László épitész M.D.K.

Budapesti uj Sportcsarnok tervpályázata

a II. dijas Mester-Tenek-Judik munkatársa

Magyar Epitőművészet 1966/6. 5.1.

Péteri László

[redacted]: Budapest, XII. Dániel úti OTP lakótelep. két részletes rendezési terve és beépítési javaslata. (Ropár Ferenc és Péteri László.)

Magyar építőművészet, 1968. 5.sz.
27.l.

Péteri László –
Horst Hoefs (BUTU)

Bpest XIV. Egressy-téri lakótelep terve
1967.

Magyar Építőművészet 1968. 5. sz. 30. l.

Péteri László
(BUTU)

Budapest XII. Dániel úti OTP lakótelep részletes rendezési terve és beépítési javaslata. Tervezés éve 1967.

Magyar Építőművészet 1968. 5. a. 27. l.

Péteri László

(BVTV)

Mester Árpád (BVTV) tervező munkatársaként közreműködött:
Bpest XIV. Eörs vezér tér környékének részletes rendezési tervénél.

Magyar Építőművészet 1968. 5. sz. 24. l.

Péteri László

P.L.: Budapest, XIV. Egressy téri lakótelep. Tervezők: Péteri László és Horst Hoefs /BVTV/. /Tervismertetés/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.

30.l.

Péteri László

M.Á.: Budapest XIV. Eörs vezér tér környékének részletes rendezési terve. Tervező: Mester Árpád /BVTV/, munkatárs: Péteri László /BVTV/. /Tervismertetés/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.
24-25.l.

M. D. K.

PÉTERI László építész

12 tantermesre bővíthető 8 tantermes
ált. gimn. tervénél munkatárs
Tervező: Papp Dezső, Bán Ferenc és
Aradi Tibor

Teropályázati eredmények
Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

M.D.K.

Péczely László kerámikus

herendi szobra:

Malacjó fiú pulival 157 m.m. magas

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és domborművek. Bp. 1959. 21.old.

Péteri László építész

5 társával közös műve II. díjat

kapott (40.000 ft) az alábbi

pályázaton

N.N.: Ujpalota szinvonalas város-

képét pályázat útján alakítják ki

Magyar Nemzet 1969 XII. 11

MDK

Pétery László, disz.szobr.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Péteri István ifj.

Miskolci MÁV Rendelőintézet. /ifj. Péteri István építész, Halmagyi István szobrász, Sipos László kertterv-
Mo
vező/ - Magyar Epitőipar, 1966. 15. évf. 1.sz. 24-25. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 249.l.

ifj.Péteri István épitész MDK

terve repr.

Hidasi Lajos:XIII.kerületi rendelőintézet tervpályázata Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz.363.l
370.l.

Péteri ág. ev. templom

(Pest vm.)

Emliti

Chobotvác

307. l.

<Péteri ev. templom>

Szőnyi Otto: K >

Historia 1929

bildungen, sowie 109 Tafeln mit [illegible]
In Ganzleinen M. 24.—.

Carlo Crivelli ist eine bisher viel zu wenig beachtete Persönlichkeit der italienischen Kunst des 15. Jahrhunderts. Er gehört in die Reihe der großen venezianischen Meister der Renaissance. Eigenartigkeit der Empfindung, glanzvolle Ausgestaltung und hoher schöpferischer Geist weisen ihm einen Platz unter den Großen des endenden Quattrocento an. Das Dreysche Werk gibt ein umfassendes Bild seines Schaffens.

Giedion, Siegfried. Spätbarocker und romantischer Klassizismus. Ein Band in Groß-Oktav von 240 Seiten m. 101 Abbild. Geh. M. 5.—, Halbl. M. 8.—.

»Das schöne Buch Giedions ist eine sehr genaue, allen Einzelformen der Entwicklung systematisch nachgehende Analyse der Raumkunstformen vom späten Barock (Rokoko, Zopf) durch den Empire-Übergang in die Jahrzehnte der Romantik, d. h. die letzten Jahrzehnte vor und die ersten nach 1800. Zeitalter, die mit ihren Idealen ganz getrennt erscheinen, werden in den Formen ihres künstlerischen Daseins eng aneinander gekettet, eine zunächst rein kunsthistorisch sehr wertvolle Betrachtung, durch die aber im weiteren Sinne eine große Linie erschlossen wird.« »Münchner Neueste Nachrichten.«

Neumann, Carl. Rembrandt. Vierte, stark vermehrte [illegible] Oktav mit

Pétervi ev. templom

Dobronyovszky Károly:
A pétervi ev. egyházi vár-
latos története.
Czegléd, 1890.

< Péteri ev. egyház >

Dobronyovszky

Károly: A < >

várlatos története.

Cegléd 1890.

Péteri

(Pest vm.)

Templom

137, 218, 324. l.

Kép 48. sz.

Zádor – Rado

PÉTERFFY ZSÓFIA

Új művészet

2003. márc.

43.0.

Péterhidy Olga, építén

L. Forkasdy Z.

– követségi kirch

6.

Magyar

Lőmüvészet Bp. 1983

83/3

Péte rhegy i Tamás M.D.K.

" élő gondola tok " megoldást kapta diploma-feladatul

/ a nemeztközi épitész eg"etem tervpály

ázatán vesz részt

Gárdonyi Jenő: Hogya n képzelik el a Belvárost a fitalt épitészek

magyar "emzet 1965. julius 14 3. l.

M.D.K.

Péterhegyi Tamás épitész

Az Orvos továbbképző Intézet, Sebészeti Tömb tervpályázaton 2000o Ft-os kiemelt megvétel

Tá sztervező: Oláh Péter- Simó Kálmán-
Simó Kálmánné- Hámori András-
Szathmári Pál

Magyar Épitőművészet 1966/5, 2-8.l.

MDK

Péterffy Sándort

a m.kir.vall.és közokt.miniszter a rajztanitásra képesitö vizsgálatok országos bizottságának tagjává nevezte ki.

Rajztanár-jelöltek vizsgáló-bizottsága.

"Mücsarnok" 1899. 373.l.

MDK

Péterffy Sándor festőm.

Hivatalos tudósitások. Magyar Iparmüvészet 1899. 175-177 l.

Auflage. Zwei stattliche Bände in Lexikon-Oktav mit 795 Seiten Text, 209 Abbildungen auf 184 Tafeln und 8 Kupferdrucken. Geheftet M. 50.—, in Halbleinen M. 60.—, in Leinen M. 65.—, in Halbleder M. 80.—.

»Das Rembrandt-Buch des Heidelberger Professors Carl Neumann wurde bei seinem Erscheinen in dritter und vierter Auflage als Standard-Werk nicht nur der Kunstgeschichte, sondern der europäischen Kulturgeschichte begrüßt. Der Heidelberger Gelehrte setzt sich mit der Summe der Einzelforschungen auseinander, meißelt und ziseliert, bereichert und vertieft sein Werk, daß es erneut im Goldglanz reifster Durcharbeitung aufstrahlt. . . . Die Rembrandt-Bibel für die Welt und für jeden.«

»Frankfurter Zeitung.«

Glaser, Curt. Die altdeutsche Malerei. Ein Band in Lexikon-Oktav mit 510 Seiten Text und 325 zum Teil ganzseitigen Abbildungen. Gänzlich umgearbeitete, wesentlich erweiterte und neu illustrierte Auflage der »Zwei Jahrhunderte deutscher Malerei«. Geheftet M. 16.—, in Leinen M. 20.—, in Halbleder M. 30.—.

»Es wird ein klarer, gut geordneter Einblick in die Entwicklungsgeschichte der Malerei gegeben. . . . das Beste, was in der Art vorliegt. Wertvoll ist der Anhang, der katalogartig die Schulen und Meister aufzählt und mit Literaturangaben versieht.«

»Neue Jahrbücher für Wissenschaft und Bildung.«

Péteri ev. templom

Szőnyi Ottó: A péteri ev. templom. História 1929. 4-5. n. ~~I~~

Péterfi Mihály
molnár

1646. Sempte

Balkel (124. l.
35. l.)

Tagányi K.:
A sempthei molnárok 1646-ik céhszabályai Magyar Gazdaságtörténelmi szemle.
1900. 122–123 l.

Péterfy Miklós.

A megnyílt 10. miskolci országos kiállításon szerepel egy műve.

Rózsa Gyula: Harminceresk művészte a miskolci országos kiállításon.
Népszabadság, 1968. dec. 13.

Életünk

irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat

Péterfy László szobra

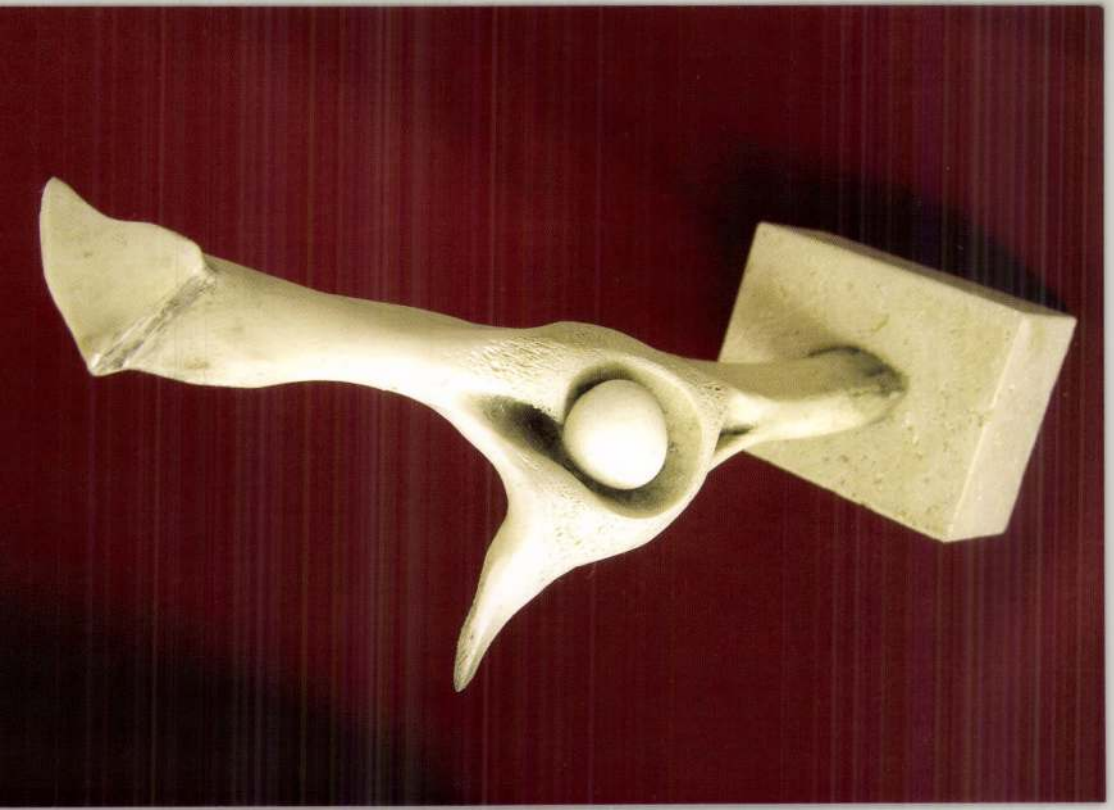

Pető János képzőm. főiskolai
tanszató

Nőr fej

Dala József: Tíz éves a Mezőkövesdi Képzőművészeti
Kör.

Népművelés 1963 6. sz 41. l

MDK

Petrezselyem Mihály

Magyar iparművészek New-Yorkban. Magyar Iparművészet 1922. 34.l.

MDK

Petrezselyem Mihály grafikus

Tóth Geiza: Iparművészeink New-Yorkban. Magyar Iparművészet 1922. 65.l.

Petrosi ev. egyház

gótikus kelyhe

l.

Arch. Ért

1914. 356, 357. l

képpel -

Petresi templom
románkori kapuzata
Repr.
Arch. Ért.
1911. 294. l.

be a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
lyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
viselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

ágodalom és választóim ezreivel való személyes
zdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
lasági megélhetést veszélyezteti.
ia eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

:ályért, Hazáért"

volítják és unalmas, vagy rikító cementlapokkal pótolják. Amint ebből a rövid leírásból kiérezhető, régi mestereink, a szervesen egymásból fejlődő stílusok alkalmazói, egyszerű szakrális építményeikbe is vittek bele művészetet, ha mást nem, keretet. Alkalmazkodó képességük a legkülönfélébb helyzetekhez és követelményekhez pdig bámulatos. Ezekért az irigylendő tulajdonságaikért, melyeket korunknak is el kell sajátítani, meg kell becsülnünk műveiket.

Ásatások és kutatások az egri várban.

Mint dr. Pálosi Ervin, egri jogakadémiai tanárnak az „Egri Népújság" 1929. február 6. számában közzétett jelentéséből értesülünk, Eger város tanácsa az egri várban folyó kutatásokra tavaly nyujtott segélyét az idén annak kétszeresére emelte s ezzel lehetővé válik, hogy a vár alagúthálózata a tavasszal megnyitható legyen a közönségnek, még pedig nem az eldugott Bolykybástyán lesz a bejárat, hanem a Szép-bástya mellett, könnyen hozzáférhető helyen. A villanygyár villanyt vezet a kazamatákba és így világítás mellett lesznek ezek az érdekes földalatti helyiségek megtekinthetők. Pálosi tanár szerint még nagyon sok munka van hátra az egri várban. Nem találták még meg a lejárót ahhoz a kocsikkal járható alagúthoz, mely a Sötét-kapu alatt indult ki és a Sáncba vezetett s említve van a szepesi kamara építési naplóiban. Pataki Vidor dr. kutatta fel e naplókban az egri vár 1530—1550-ig tartó átépítésére vonatkozó adatokat. Nincs még felkutatva az egri vár egész északi frontja, a börtönök, a „Halottak útja", az arzenális céljait szolgált termek, a várost és a várat összekötő folyosó, stb. Pálosi tanár úr évek óta foglalkozik az egri vár felkutatásával. Munkájának máris sok figyelemreméltó eredménye van. Ezek azonban a várra vonatkoznak és annak elrendezését világítják meg. A várban állott Szent János székesegyháznak Ipolyi-Arnold által megrajzolt képén még nem változtattak az ásatások, de itt még nincsenek is befejezve a kutatások. A várfaltól a székesegyház egyetlen épen maradt pilléréig, e körül és tovább a quadrumon keresztül egy 2 m. széles, 3 m. mély és körülbelül 38—40 m. hosszú kutatóárkot ástak, hogy megkeressék az árpádkori altemplomba, hol I. Imre király van eltemetve, vezető lépcsőket.

Az Ezredéves Szövetség tulajdona és kiadása.
Felelős kiadó: GÖRGEY ALADÁR szerkesztő.

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 1929. Budapest VIII, Múzeum-körút 6. (Dr. Czakó Elemér.)

lába. Kettőn felirat van. De sem ezeket, sem a mérföldmutatók feliratait az idő rövidsége miatt nem olvashattam el.

Végül megemlítem, hogy dr. Baross Endre országgyűlési képviselő kastélyát Clark Ádám, a Lánchíd alkotója, építette. Földszintes, kúriaszerű épület, elől és a kert felől 4—4 hasábpilléren álló, háromszögormos portikussal. Pilisszántó határában kitűnő követ bányásznak, melyet több budapesti épületen is felhasználtak.

b) *A péteri evang. templom*, Pest megyében, a ceglédi vasútvonal mentén, a Földváryak családi fészkében. A község lakói ugyancsak megmagyarosodott tótok, mint Pilisszántón. Ezek is bejárnak Budapestre munkára. A templom 1830-ban épült. Zitterbarth építette. Tanulságos példa arra, hogy a klasszicizmus hogyan alkalmazta formakészletét a falusi templomra, melynek építészeti hagyományai hazánk török hódoltság utáni templomépítkezéseiben a barokk stílusból sarjadtak ki. Azt mondhatjuk, hogy a klasszicizmus külsőségei barokk szerkezetre vannak ráakasztva. A hangsúly itt is a tornyos bejárati homlokzaton van, ez díszes. Ellenben az oldalhomlokzatok egyszerűek, a templomon csak a bemélyített, vízszintes rétegsávok mutatják a sívár símaságtól való menekülésre törekvést. A főhomlokzaton megvan a jellemző háromszögű orom, melynek támjait két, a vakolatba kváderozott lizéna alkoja. Az ormon ül a torony, mely alul nagy ablakokkal áttört, négyszögű hasáb. Felső peremén az András-keresztbe rakott pálcákkal átmetszett kettős körökből álló vaskorlát fut körül. A hasáb vízszintes fejéből nő ki a keskenyebb, hengeralakú laternája a toronynak s ezen félgömbalakú bádogsapka ül, a kereszt koronázza. A kapu a homlokzat közepén van, szemöldökgerendáján a Földváry és Kubinyi címer. Fődísze a homlokzatnak a kapu mellett kétoldalt álló kettős hengeres féloszlopok, melyeken egy architráv fekszik. A féloszlopok korinthusi fejezetei igen hatásosak, amit barnásvörös színezésük is emel a fal általános sárgaságában. Az architráv fölött a jellemző félkörablak. A templom belseje leplezetlenül mutatja a barokk hagyományok érvényesülését a szerkezetben. A behúzott támpillérek, melyeket két-két, korinthusi fejezetű pilaszter élénkít, hordják a laposívű hevedereket, melyek között a csehboltozatok terülnek el és öt cikkelyre osztják a teret a templom hosszában. A bejárat mögött az orgonakarzat áll két pilléren. Egyéb karzat nincs a templomban, ami szabad térhatásának hasznára van. Az ablakok a hosszfalakon vannak s így a templom nagyon világos és derült. Fokozza ezt a falak színezése. A pilaszterfejezetek itt is vörösesbarnák, mint kívül, a törzsek sárgák, a falsíkok fehérek. Utóbbiak régen halványzöldek voltak, ami még finomabb színösszhang lehetett. Az oltárt egy dór-rendszerben épített két-két oszlopon nyugvó háromszögormos aedicula keretezi, magában foglalva az olajfestésű oltárképet, mely Jézust hívei között ábrázolja. Az aedeicula kellemes szürkésszínű, az oszloplábakon sárga műmárvány. Ugyanilyen műmárvány a baloldalt a falnál álló, hangvető fedélnélküli szószék. Az oltár előtt álló vörösmárvány keresztkút minden dísz nélkül való. Az oltár előtt egyszerű, de mégis jellemzően klasszicista vaskorlát húzódik végig. Az oltáron levő aranyozott fagyertyatartók, a mellette álló két kandeláber és a boltozatról függő két aranyozott facsillár szintén empiros formákat mutatnak. Ellenben az orgona háza a XVI. Lajos-stílus füzéreivel és cernáival van díszítve. A padló kehlheimi kőlapokkal van kirakva, amely bajorországi anyag jó mélyen be a XIX. századba kizárólagos padlóburkolata volt a magyar templomoknak a barokk korától kezdve. Kár, hogy sokhelyütt eltá-

Történet 1929. 4-5 f.

PETERNÁK Miklós

A történelmi önbecsülésünkért

A Nemzeti Emlékhely Alapítvány felhívása

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága 1989. májusában tette közzé a felhívást, amely a „kivégzettek méltó eltemetését és egy nemzeti emlékmű felállítását" sürgette a rákoskeresztúri köztemető 301-es parcellájában. A magyar társadalom 1989. június 16-án megadta azonosítható halottainak a végső tisztességet és a forradalom nemzeti emlékhelyévé vált parcellában elkezdődött a síremlékmű építése. Alapítványunk célja, hogy az országos pályázaton nyertes tervet, *Jovánovics* György alkotását, a megvalósulásához segítse. Nem kis feladat ez. Nemcsak a szobrász monumentális művét kell elkészíteni, hanem a nemzeti emlékhelyhez méltó környezetet is, mellyel legújabb kori történelmünket becsüljük meg.

Minthogy az 1956-os forradalomban és szabadságharcban az egész ország lakossága részt vett, azt szeretnénk, ha az emlékmű és környezete is a nemzet közös cselekvésének lenne az eredménye.

Ezért kérjük polgártársainkat, az önkormányzatokat, a cégeket, a pártokat és a társadalmi szervezeteket, az alapokat és az alapítványokat, itthoni és külföldön élő honfitársainkat egyaránt, hogy hozzájárulásukkal tegyék lehetővé a síremlék építésének befejezését és nemzeti emlékhelyünk megvalósítását.

Csekkszámlaszám: Postabank 021—10 428—4004, „Nemzeti Emlékhely Alapítványt".

Baán László, Beke László, Berhídi Mária, Bogárdi Zoltán, Demszky Gábor, Dalos György, Dornbach Alajos, Ekler Dezső, Ember Judit, Eörsi István, Esterházy Péter, Fényi Tibor, Galántai György, Göncz Árpád, Hegedűs B. András, Hencze Tamás, Horn Gyula, Karátson Gábor, Keserű Katalin, Keserű Ilona, Király Magdolna, Kocsis Zoltán, Koncz Zsuzsa, Konrád György, Kovalovszky Márta, Kovács Péter, Krasznahorkai László, Mészöly Miklós, Lázár Ervin, Marschall Miklós, Márton László, Mécs Imre, Nádas Péter, Nagy Gáspár, Németh Lajos, Pauer Gyula, Peternák Miklós, Pohárnok Mihály, Radnóti Sándor, Rajk László, Spiró György, Szabad György, Szabados Árpád, Vásárhelyi Miklós, Vathy Zsuzsa, Vidovszki László, Zimányi Tibor.

Magyar Nemzet
1991. július 9. 5. p.

INTERMEDIA

MEGHÍVÓ

az INTERMEDIA Tanszék Sajtótájékoztatójára
az intermedia szak alapításáról és
1993 őszi indításáról,
valamint a tanszék három éves működéséről
a Magyar Képzőművészeti Főiskolán
1993. október 1. 16.00-17.30
az I. emeleti tanácsteremben

1062 Budapest, Andrássy út 69-71.Tel. 142-8556, 142-1738, Fax: 142-1563

Petanik Mulles

közíró lett: a *Budapesti Hírlap*ban és a *Szabadgondolat*ban már minden haladó eszme mellett kiálló polémikus hangú újságíróként lépett fel cikkeivel; az elsőnek, jellemzően, ez volt a címe: *„Osztályirodalom”*. A *Huszadik század*ban a Szabó Ervin befolyását is éreztető szocialista művelődéspolitikus lépett előtérbe — Kőhalmi 1909 óta a magyar könyvtárügyet forradalmasító Városi Nyilvános Könyvtár (a mai Szabó Ervin Könyvtár) munkatársa. Szabó Ervin koncepcióit segítette érvényesülni könyvtárosi hatáskörében, másrészt folyóiratával szolgálta, megértetve a könyvtár fontos szerepét az átalakulni készülő társadalomban. 1914-ben, az elvakult sovinizmus leghitványabb tombolása közt merte kimondani, hogy a kultúra mindig nemzetközi marad; s ezt a nemzetköziséget a világháború sem szüntetheti meg.

Érthető, hogy a forradalmak és főleg a Tanácsköztársaság idején Kőhalmi Bélára várt a magyar könyvtárügy teljes újjárendezésének feladata. Ő és Dienes László, a Forradalmi Kormányzótanács könyvtárügyi megbízottai olyan korszerű gondolatokat honosítottak meg ekkor, amelyeknek egy

[illegible] a 133 nap alatt megkezdődött
gyarországon az intézm
könyvtárosképzés és megjel
Tanácsköztársaság Könyvtár

A bécsi és berlini emigráci
ismét a publicista Kőhalmi l
előtérbe. Bölöni György mell
Bécsi Magyar Újság munka
(kemény cikkekben vádolja a
lenforradalom véres tetteit)
Panoráma című képes he
szerkesztője.

Hazatérése után másodszo
kiadta 1918-ban nagy sikert
tott *Könyvek könyve* című g
teményét: írók nyilatkozatait kedves könyveikről. Nevéhez fűződik 1947-ben az úgynevezett Hungária-lexikon megjelenése, az első olyan lexikoné, amely már az új idők eljövetelét sejteti sok, főleg személyi címszavával. Írók, szerkesztők, könyvtárosok évekig nélkülözhetetlen tájékoztató művet nyertek benne.

A felszabadulás visszavitte régi otthonába, a Fővárosi Könyvtárba — Szabó Ervin másik tanítványával, Dienes Lászlóval, és a költő-fordító Hajdú Henrikkel együtt vezette a könyvtár rekonstrukcióját. 1950-től az Országos Könyvtári Központban dolgozott. Alig felmérhetőek érdemei a köztulajdonba vett könyvtárak anyagának megőrzésében. Publicista-szer-

nyos tájékoztatás fejlődése hazánkban, 1945—1965. című könyvével. Mint a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtörténeti és Bibliográfiai munkabizottságának elnöke, még másfél évtizeddel ezelőtt jelölt ki olyan feladatokat, amelyek ma valósulnak meg; így az irodalomtörténet számára is nélkülözhetetlen *Régi Magyar Könyvtár* újraindítását.

Ebben a rövid köszöntőben Kőhalmi Béla pályájának csak legfőbb vonalait vethettük papírra. A hazánk legújabbkori történelmével olyan szorosan összefüggő gazdag életműnek továbbépítéséhez sok sikert kívánunk.

Dezsényi Béla

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

1969 OKT 11
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Pethő Attila

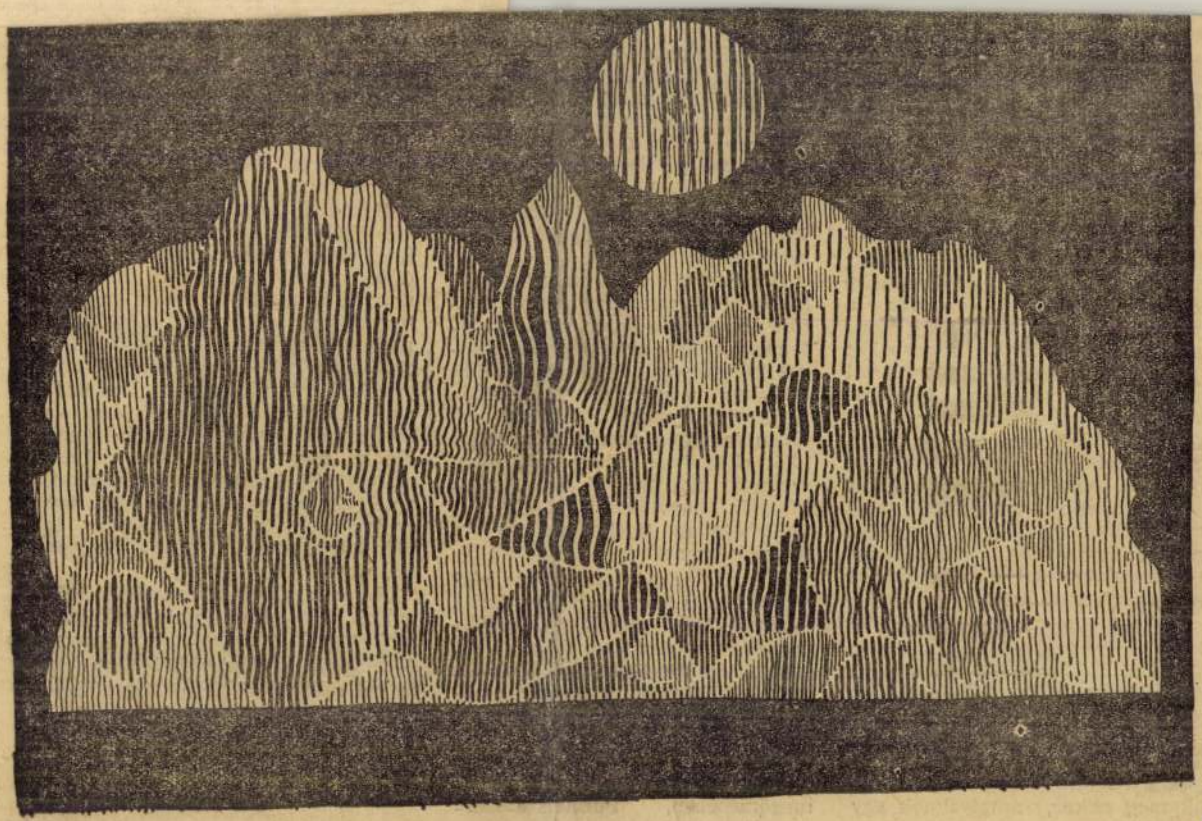

Pethő Attila: Táj

most nagy szükség lenne.

A MINISZTÉRIUM osztályvezetője: Ha egy gyárnak gépe exportálásához nívós, színes prospektusra van szüksége, kétszer körülszaladhatja az országot, míg nyomdát talál, amely — rendszerint elfogadhatatlanul hosszú határidővel — vállalja a munkát. Ezért vagy külföldön rendeli meg (kerül, amibe kerül), vagy saját nyomdát hoz létre.

A KIADÓI FŐIGAZGATÓSÁG vezetője: 600-nál több kis nyomda, sokszorosító üzem működik különféle vállalatoknál, intézményeknél, téesz-eknél. A gombamódra szaporodó házinyomdák az amúgyis katasztrofális szakemberhiányt fokozzák.

Iparág — munkások nélkül

IDÉZET a szakszervezet állásfoglalásából: *„A munkaerőgazdálkodás a spontaneitás irányában*

... dolgozott órákon belül a k
iparban 1,1 százalék, a ny
iparban ennek háromszoros
százalék."

A SZIKRA LAPNYOMDA igazgatója: Az alapbérek nagyon alacsonyak. A 10 forintos órabér már jó besorolásnak számít. A nyomdászok messze vannak attól, hogy elérjék legalább az ipari átlagkereset szintjét.

A KOSSUTH NYOMDA igazgatója: A nyereségalap nem teszi lehetővé a bérek rendszeres, kellő mértékű emelését. Ehhez többet kellene termelni. Nem tudunk, mert nincs elég szakmunkás. Tavaly 5,6 százalékkal emeltük a béreket Még mindig kevés.

A SZAKSZERVEZET titkára: 1971-ben átlagosan két százalékkal növelhető a bér. Ez nem megoldás. A nyomdai bérezést felül kell vizsgálni. Állami segítség szükséges. Tarthatatlan állapot, hogy a nyereség nagy részét a túlóra viszi el. A nyereségrészesedésből fizetett túlóra deficites.

A KIADÓI FŐIGAZGATÓSÁG

... nagy részének ... lentősen megnövekedtek a holt munka ráfordításának költségei. Egyes gazdasági vezetők az élő munka költségeinek ésszerűtlen takarékoskodásával próbálták ezt ellensúlyozni."

A KIADÓI FŐIGAZGATÓSÁG vezetője: A reformmal együtt új termelési árrendszert vezettek be. E szerint napilapot, folyóiratot, könyvet, kötött áron kell a nyomdáknak előállítaniok. Egyéb termékeik szabadárasak. A nyomdai árszabás megállapításakor a cél az volt, hogy ez a termelői ágazat ne szoruljon állami dotációra. Az árkalkulációnál azonban a ceruzák vastagon fogtak. És vastagon fognak ma is. A szabadáras termékekért felszámított összeg 1968 óta körülbelül 200 százalékkal, a kötött árasoké pedig 15—20 százalékkal emelkedett.

A SZIKRA LAPNYOMDA igaz-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1971 JAN 9

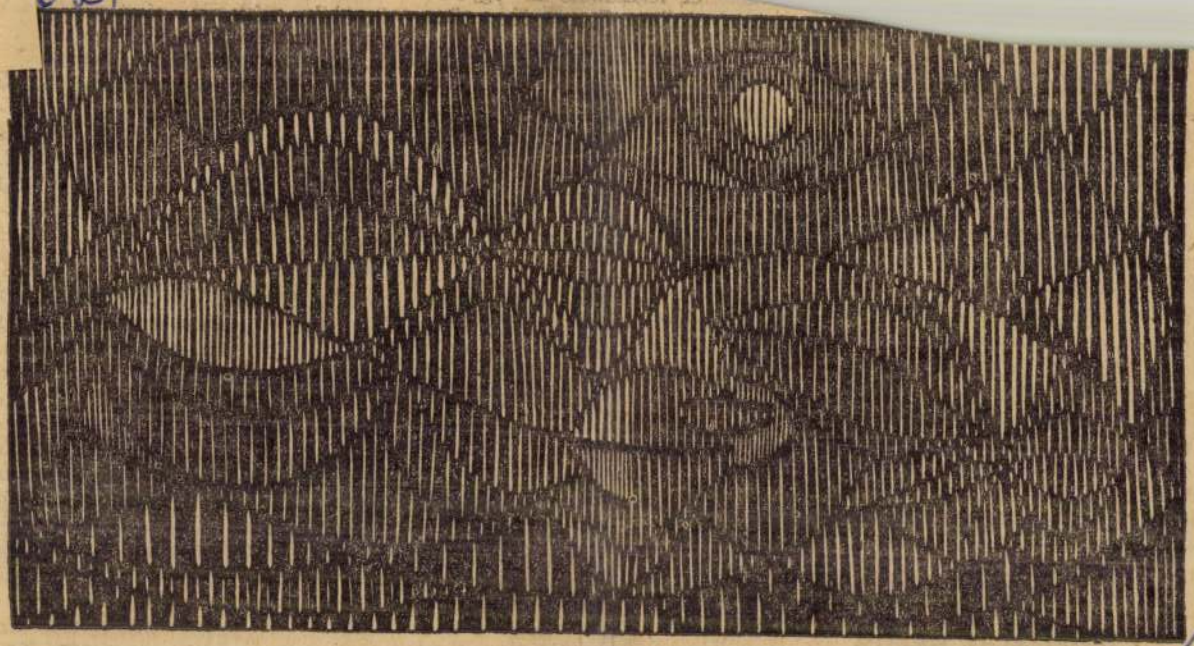

Pethő Attila: Kompozíció

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 ÁPR 2 0

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pethő Attila

1021

Pethő Attila rajza

mindent köszönhet a
lattenyésztés a tudósnak. Hang-
súlyozta, mennyi kárt okozott a
korábbi években, hogy figyelmen

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pethő Attila festő-művész

1973 SEP 2 11

Petőfi Népe

... és ellátogattak az állami gazdaság borkombinátjába.

KIÁLLÍTÁS A JÓZSEFVÁROSRÓL. Dr. Suhajda József, Budapest VIII. kerületi tanácsának az elnöke nyitja meg a „Józsefváros 100 éve, 1873—1973" című kiállítást a kecskeméti Városi moziban, szeptember 24-én, hétfőn délután 5 órakor. A tárlat rendezője: Pethő Attila festőművész. A kiállítást Budapest centenáriuma tiszteletére szervezik.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Peti János
Jánosnak
65. VIII. 13.

☆

Ugyancsak az őszi múzeumi hónap keretében a Csokonai Művelődési Házzal karöltve rendezi meg a múzeum Peti Jánosnak, kerületünk festőművészének gyűjteményes kiállítását, a Csokonai Művelődési Ház klubtermében.

1021

☆

Peti János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

1964 JAN 15.

Peti János festőművész kiállítását január 17-én délután nyitja meg a Fényes Adolf-teremben Xantus Gyula festőművész.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

1973 NOV Napjaink

Pethő János

1021

TANULMÁNY

PETHŐ JÁNOS RAJZA

t: a szíve, 1973. október

YI SZABÓ PÉTER

kopott volr
gondolatébr

tás

ihette volna!" Kimondat-
z ítéletet az írásból élők
almatlanul lesik, hogyan
ši toll a patyolattiszta kéz-
hogy egy-egy kiürült Par-
k el, mint a kicsorbult
tikai sebész. Mert sajnos,
hús, a ránc; kevesen tud-
lenni. S még van, aki
olga, hogy megírja, tarta-
rt, aki kijavítja.

de írjál — ösztönöz, aki
m, s nem tudja, mint de-
tás értékét. Hatodik éve
oz, tapasztalatból állítha-
kíméletlen szigor hiányá-
i, hogy vidéken erősödni
ok.

y friss szerkesztőnemze-
a technikai feltételek...
na a „szakmában" annak,
fel az életét, hogy jobb

A Slovensk
múltban adt
költeményeit
kého spisova
angol, a fran
a szerb-horv
és a román
kis kötet n
nyítja, hogy
többet fordi
egyike, hane
minden nagy
minden nép
van mondan
azonban újra
gyelmeztet, h
közelebb van
vol" (M. Piš
mondom, me
tészet legjav
szlovák (és
mára eléggé
meg szlovák
tete.)
Mindeneset
ra egy lépés
merés útján.

A Jelek-et
Kondrót ülte
re. (Válogat
Egybegyűjtöt
Vojtech Kon
költőnemzedé
letett), s má

PETHŐ ATTILA festőművész kiállítása február 29. és március 15. között látható a

Vizivárosi Galériában. (2. ker. Kapás u 55.) A tárlat szerdán, csütörtökön és pénteken 12 - 18 óra között, szombaton éls vasárnap pedig 10 - 18 óra között tekinthető meg.

Magyar Hirlap
1992. feb. 14.

ESTI HÍRLAP AUGUSZTUS

FÉLRETESZIK A JÖVŐNEK

Tanulmányozzá a természet gépez

Mi az a vegetációdinamika

A Vegetációkutatók Nemzetközi Szövetsége ma kezdi Egerben ötnapos közgyűléssel egybekötött szimpóziumát. A magyar szervezők a Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai és Botanikai Kutató Intézete és az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola. A tanácskozás témája a vegetációdinamika mechanizmusai. A rendezők 24 országból 260-280 résztvevőt várnak. A megvitatandó kérésekről dr. Fekete Gáborral, az MTA Ökológiai és Botanikai Kutató Intézetének tudományos osztályvezetőjével beszélgettünk.

saik eredményeiről. *Ritka alkalomnak tekinthető, amikor a természetes folyamatokat lépésről lépésre figyelemmel tudják kísérni.* Hasonló jelenségek játszódnak le a zátonyok, illetve a visszahúzódó jégárak által felszabadított területek benépesülésekor is. Az üvegházhatás következtében olyan térségekben is megjelenik a növényi takaró, ahol eddig nem volt.

MEGHATÁROZZÁK A SORRENDET

A tudósok figyelme az utóbbi időkben inkább a mesterséges beavatkozások utáni helyzetre összponto-

Arró
a tud
gazdas
Nyuga
nagyol
nak a
értékel
vegetá
rak,
génban
később
lehetne
Ezek l
alapan
ben a
megeró
Ebbő
zánk v
ben ve
ben tö
létreho
több n
például
landiáb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

1974 OKT 26
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pethő Attila

1021

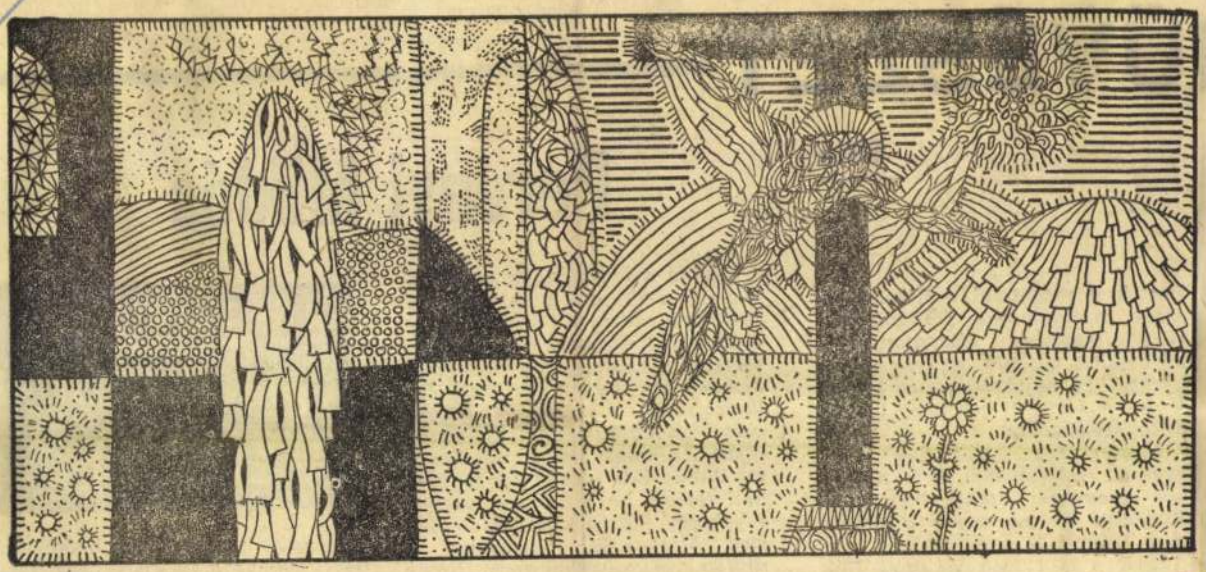

Pethő Attila: Siratás

MŰVÉSZET

Film

Bartók is megszólal, a Halotti beszédet is elmondják, *Törőcsik Mari* felejthetetlen pillanataiban a mi népünk vajúdik, magyar menynyegzőt és hajtóvadászatot látunk — de a történet jelentése túl nő e konkrétságokon.

A szarvassá vált fiúk hősei gyakran mezítelenek. S a meztelen embernek nincs honossága. Amiképp Jancsó pucér nőalakjai is a legkevésbé „magyarok".

Ezek a szarvassá változott fiúk lehetnének vietnamiak, spanyolok vagy chileiek is.

Az olajfestéket, amely a film-

Perényi Miklós

BESZÉLGETÉS ZENEMŰVÉSZEKKEL

Egyike a legfiatalabb beszélgető partnereimnek e sorozatban: 1948-ban született. Pályája alakulását azért érzem különlegesnek, mert a „csodagyerek" Perényi Miklós, aki kilencéves kora óta koncertezik, a szemünk láttára vált „csodafelnőtté". Tanulmányait Zsámboki Miklósnál kezdte; Banda Ede irányításával 1964-ben fejezte be a Zeneművészeti Főiskolán, közben 1962-ben Enrico Mainardinál Rómában is diplomázott. A Budapesti Nemzetközi Casals Versenyen 15 éves korában második lett, 1965-ben részt vett Pablo Casals mesteris-

nak" nagy a rangja és a becsülete. Ezért jönnek a világjáró nagy művészek olyan szívesen hozzánk. Nagyon szeretem a pesti közönséget és a legnagyobb feszültséget mindig

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

1974 NOV 9.
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pethő Attila
1021

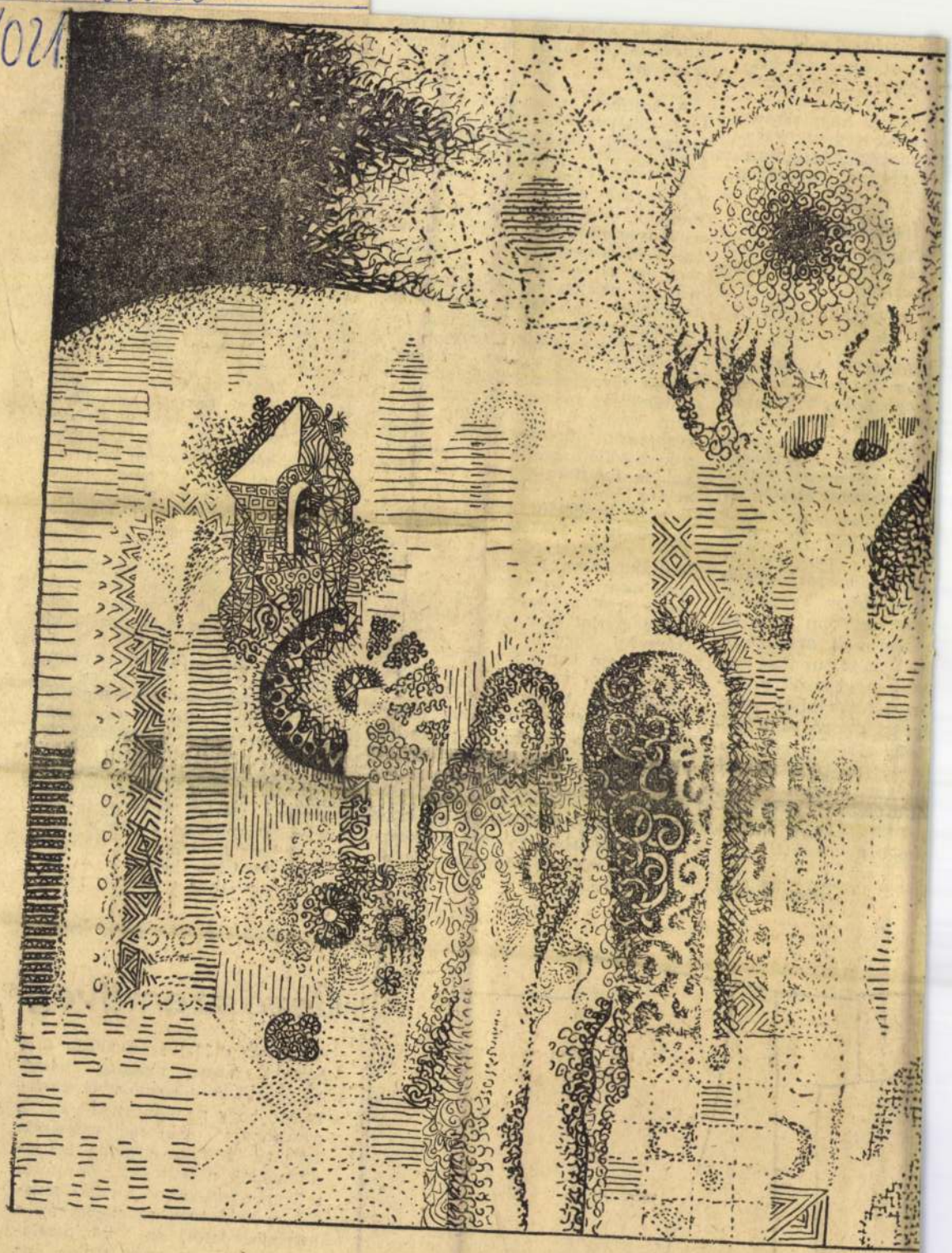

Pethő Attila: Magány

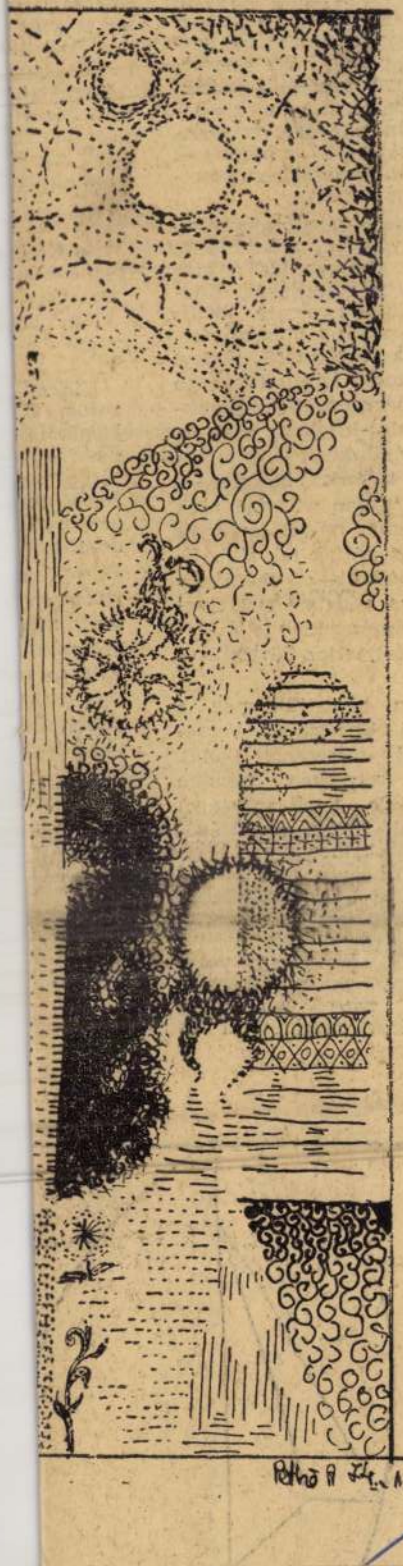

zatok és elképzelések kezenfekvő
akad mindun-

yarországi el-
vonatkozásban
ólni. Az egyik-
delem értetlen-
ből származó
részben kikü-
művészeti Kiadó
egyik vállala-
apnak azonban
alata is, mely-
képzőművészet
a Képcsarnok
melynek te-
ilt években oly
arra, amelynek
kritizálták, ám
megveszi őket;
aképeken kívül
tszetek, tehát
ka terjesztésé-
A megoldás
a a kereskede-
a könyvterjesz-
RT — nem ki-
a Képcsarnok
m, hogy tár-
rvállalatok ve-
ségről, de sze-
azt tudnám el-
külön kis bol-
a sajátos áru-
zágos hálózattal
rnok Budapes-
szonhat üzleté-
a a postereket.
helvigényes, hi-
gon ügyes, for-
segítségével ki-
akár két tuca-
utatni egyszerre.
tekerve, kis he-

Ferenc még csak

ről beszél, de azt hiszem, nem mindegy, hogy milyen képzőművészetet nyomatnak ki posternek és nem elég csak a képzőművészet. Nagyon meg kell válogatni, hogy a „régiek" és az „újak" közül ki, vagy mi kerüljön a piacra. Egy-egy szép ikon, M. S. mester Csontváry Derkovits — biztos siker. És a hagyományos képzőművészeten kívül az alkalmazott grafika teljes mezőnye — a kiállításra szánt, utcára soha ki nem kerülő plakátokkal — vár a megjelenésre.

Nincs szükség hatalmas piackutatásra, szociológiai felmérésre, elég bemenni a „gyerekek" szobáiba, akik idáig is meglelték, kivágták összeragasztották a sajátos „szubkultúrájukban" helyet követelő képeket. Ők, akiket a képzőművészet számára eddig nem sikerült meghódítani. Ők, akik alig részesültek rajzoktatásban iskolai tanulmányaik során akik ennek ellenére ösztönösen szeretik a szépet, a színeset. De mindezt úgy kell tálalni, hogy olyan szívesen járjanak be ezekbe a „poster-butikokba" böngészni, ahogy a hanglemezudvarokba vagy a farmer-butocskákba mennek vásárolni.

Békés Imre

Úszószemüveg

Augusztus 31-i számunkban *Mit hozzak?* címmel glossza jelent meg, melyben a szerző arról elmélkedett, hogy néhány filléres, de a mindennapi életben szükséges, kellemes árucikk gyakran hiányzik nálunk a boltokból. Felsorolta a Camambert-sajtot, a csípős mustárt, a zöld teát, az olajbogyót, a halolajkenőcsöt, az írógépszalagot, amely nem megy tönkre az első oldalak után, a fémtisztító párnácskát, és többek között a *gumikeretes úszószemüveget* is, amely a fertőzéstől óvja az uszo- szemét. Kissé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

OKT 30

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pethő János

1021

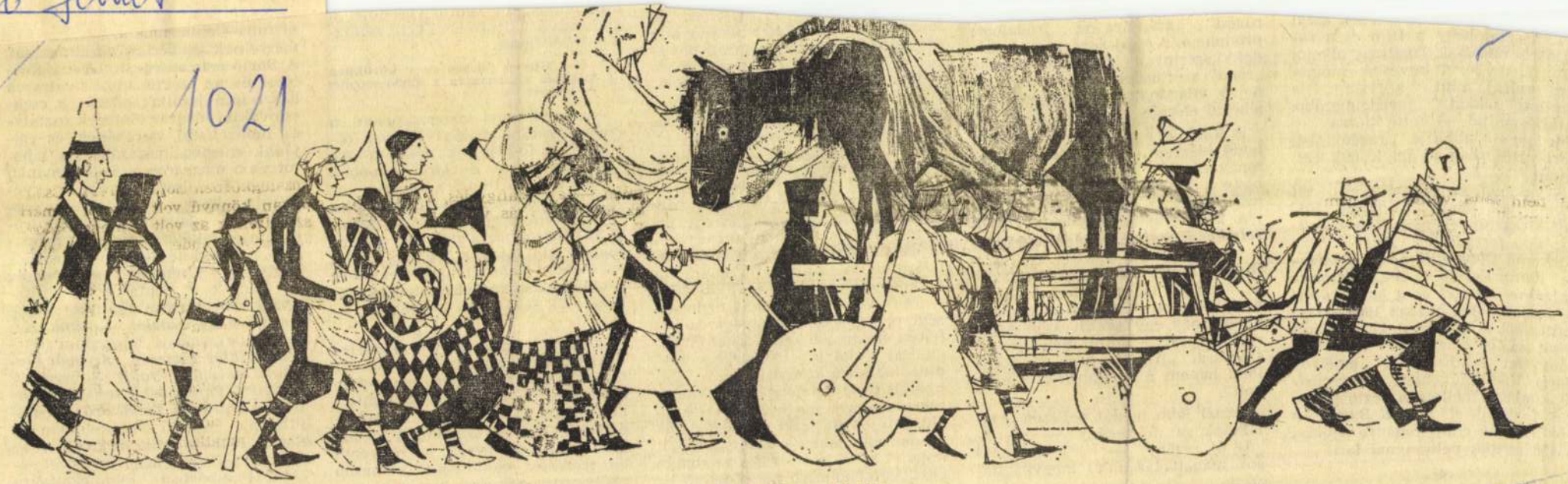

Pethő János: Finálé

magyarázta, hogy a film és a rádiójáték nemcsak izgalmas alkotói élmény, de jóval kevésbé időigényes műfaj, mint a regény, s amellett sokkal jövedelmezőbb. Mindazonáltal — tette hozzá — nem hagyja abba a regényírást, mert elsősorban regényírónak érzi magát.

S valóban, az utóbbi évek azt bizonyítják, hogy korántsem fulladt ki az „új regény": *Robbe-Grillet: Egy forradalom terve New Yorkban, Claude Simon: Pharsaliai csata, Vezető testek, Nathalié Sarraute: Az élet és a halál között* — ime néhány mű az 1969—71-es termésből. S a párizsi könyvesboltokat szinte elárasztják az „olcsó könyvtári" kiadványok, amelyek *Boris Vian* műveinek népszerűsítő kiadásai mellett a legtöbb helyet foglalják el. *Michel Butor: La Modification* című regénye például a 450 ezredik példánynál tart!

★

Az új hullám azonban változást is jelent. Egyre inkább a „*nouveau nouveau roman*" (új új regény) ki-

rözést"; számára az irodalom: produkció. Az „új regényíró" szándéka szerint a kialakult burzsoá „rend" széttördelését éppen új, **belső világának megteremtésével** sikerül elérnie.

A különös érvelés illusztrálására hadd idézzem fel *Robbe-Grillet* magyarázatát. Az író elmondta, hogy a *Tavaly Marienbadban* című filmjét az algériai háború idején készítette *Resnais*-vel, a *Szerelmem Hirosima* rendezőjével, aki a filmben utalni akart Algériára. *Robbe-Grillet* bár maga is aláírta az algériai háború ellen tiltakozó nyilatkozatot — hallani sem akart arról, hogy egy szó is essék Algériáról, mert — mint mondotta — számára „Algéria nem az irodalom, hanem a fegyverek ügye volt".

Ennél jobb példát nehezen találnánk az „új regény" — és az „új új regény" — ellentmondásos magatartásának megvilágítására.

Magyar Miklós

erjedéséhez. A kommunista mozgalom szegényebb maradt volna a népi-nemzeti bővülés nélkül, s a népi-nemzeti mozgalmak leromlottak, ellentmondásokba fulladtak volna, ha nem tudnak rákapcsolódni a proletár forradalmiság áramkörére.

— A kongresszus vitái és határozatai helyesen jelölték-e ki a fiatalság útját egy jobb Közép-Kelet-Európa felé?

— Ma már logikusnak és egyszerűnek tetszik, hogy az ott egybegyűlt fiatalság határozottan szembefordult mind a magyar irredenta revanspolitikával, felfogva meddőségét és veszélyeit, mind a nemzetiségi elnyomással, amelynek súlyát bőrén érezte, s e kettős fronton magukhoz a dolgozó tömegekhez fordult. 1931-ben azonban mindez bonyolult és ellentmondásos folyamatok s ezeknek megfelelő viták konklúziója volt. Az állásfoglalás eredetisége abban is megnyilvánult, hogy a szláv—magyar—román együttélés koncepciója nemcsak az egyenlőségen alapuló harmóniát kereste, hanem közös harcot is hirde-

hős bukásakor bebizonyosodott a vértanúvá vált Julius Fucik realizmusának igaza.

— Milyen körben vagy körökben találtak visszhangra a Sarló eszméi és céljai?

— A pozsonyi kongresszuson a csehszlovákiai magyar ifjúság ötvenegy küldöttje vett részt, könyvünk, amely a *A sarló jegyében* címmel egy év múlva a kongresszus anyagát közölte, az elkobzás ellenére is több ezer példányban jutott el az olvasókhoz, s amint ez a csehszlovákiai magyar szellemi élet egészéből kiderült, a felvetődött problémák és megoldási tervek hatása alól seki sem vonhatta ki magát.

— Amikor manapság a csehszlovákiai magyarság tömegei évente összegyűlnek Gombaszög mezején a Sajó völgyében, s ott szocialista kultúrájuk javait előadják, tulajdonképpen a Sarló emlékét idézik, hiszen három évvel a pozsonyi kongresszus előtt ezen a mezőn gyülekezett először, s vett népi forradalmi irányt az 1931-ben kommunistává öntudatosodott ifjúsági cso-

dalom és falukutatás, valóságirodalom, nemzeti kérdés és élő nemzetköziség, kisebbség és többség együttélése és népfrontos, antifasiszta szövetkezése, számos folyóirat (*Erdélyi Fiatalok, Korunk, Kelet Népe*), számos mozgalom (*Bartha Miklós Társaság, Szegedi Fiatalok, Márciusi Front*) és esemény (*Tavaszi Parlament* Csehszlovákiában, *Vásárhelyi Találkozó* Romániában hozható kapcsolatba a Sarló 1931-es programjával, s ez elég arra, hogy a negyven évvel ezelőtt Pozsonyban elhangzottakra szívesen emlékezzünk.

Sándor László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Pelő Attila

1968 FEB 17
1021

Pethő Attila: Kisváros

[illegible] hatra kezdjen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

RENDÜLETLEN SZOLGÁLAT

Lenyűgöző fényképfelvétel (mélynyomású hetilapban és kissé megnagyítva még szenzációsabb volna, de a Népszabadság durvább napilap-papirosán is hátborzongató): Horváth Károly elektrotechnikus-karbantartót látjuk felülnézetben, egy ezernégyszázötvenhat lépcsős, háromszáz méter magas létra ég tudja hányadik fokán, mindenesetre szédítő magasban, hiszen alatta a földi tárgyak egybemosódnak. Horváth Károly — amint az a kísérőszövegből kiderül — három esztendeje minden hónapban legalább egyszer fölmászik a legnagyobb lakihegyi rádióantennára, megszoritani a kilazult csavarokat, s újakkal helyettesiteni a kiégett izzókat. Ilyenkor télen zúzmara fagy éjjel a létra fokaira; kisebbfajta istenkisértés a rajtuk való hajnali kirándulás a felhők fölé. „Ráadásul a szerszámtáska is akadályoz a biztonságos mozgásban" — közli a technikus. Megértem az újságirót, hogy az olvasó figyelmét Horváth Károlyra irányitja, méghozzá ilyen cim alatt: „A hétköznapok bátorsága". Megérdemli, ki bátor, a becsülést, kivált, ha hősiessége nem afféle hivalgó hősködés, hanem szerény szolgálat. Horváth Károly is rászolgált a tiszteletre.

Ne vegye hát sérelemnek, ha ezúttal — s épp e népszabadságbeli fényképes cikkecske nyomán — mást is ünneplek, olyasvalakit, aki nem kevésbé bátor, mint ő, s akinek szerény, ám hősies szolgálatára senki sem hivta fel külön olvasói érdeklődésemet. Mikó Lászlóra gondolok, arra a fotografusra, aki Horváth Károlyról az emlitett felvételt készitette.

Tudniillik — amint azt irásom elején je-

leztem — a
ábrázolja a
fotósnak is
Ugyanazokon
Ugyanabban
szerszámtásk
mozgásban,
be esküdni
kisebb gyak
paszkodásba
utat havonta
ragyogó fotó
Hogy közbe
a gyomrot s
gatni tudom
a felvételhe
szüksége vol
salt volna?
az első pihe
mez, korlátt
salhatott. Á
akárhogy ve
tatta. Egy fé

Egy felvét
hogy egy m
láthatóvá.

Méltányta
nünk az öv
rüket a ma
a föld szín
akiknek lét
akik ezt ne
a dolguka
ugyanúgy, n

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 ÁPR 3

Pethő Attila

1021

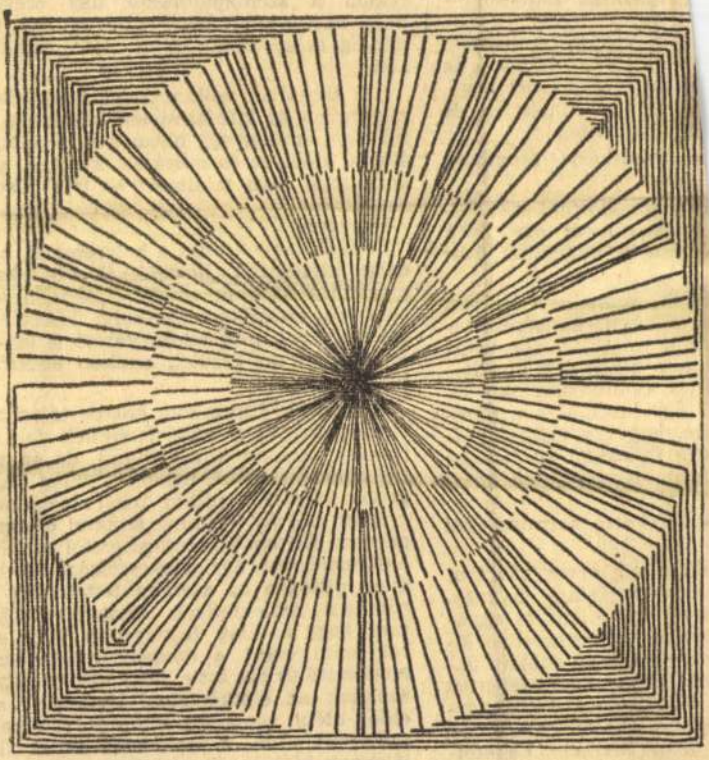

Pethő Attila rajza

égi hangja

nezben. Csontváry fő-

festőnek született —
után.
egy komoly embernek.
nem hisz akárkinek. És
Ami éppen azért meg-
lső hang. Független és
a tárgyi világ.

em Csontváryt! Mennyire

gazi elmekórtani eset vol-
hogy mit ér egy ilyen
olna még huszonhét éves

értők számára említem
m érdekel): én kéremszé-
aszkorom táján egy nyári
lottam semmiféle sugalla-
ott a szomszédunkban. És
gis úgy viselkedtem, mint-
ám, hogy „a világ legna-
zek. Ráadásul az iskolai
aimra is általában köze-

ltként éltem harminc éves

délutánig orvos akartam
áziumba jártam, de meg-
észeti műtéttant és egye-
magam az érthetetlen ki-
gyszercsak úgy dobtam fél-
ntha soha nem jelentett
es időtöltésnél. Félbehagy-
yaimat. Csalódást okoztam
ki bízott bennem. Lehetet-
netetlen emberek közé csa-
sgattam." Semmibe vettem
legesen ábrándoztam. Ko-
zonyultam. Nem nőtt be a
lyeségeken járt az eszem.

szégyenkeztem. Nem a foglalkozásaim miatt, hanem mert ha merev lett is a derekam a szénlapátolástól, úgy éreztem, hogy haszontalan lógós vagyok, aki még mindig mást csinál, mint amit csinálnia kéne.

„... tisztában voltam azzal, hogy elképzelhetetlen és kifejezéstelen felelősség hárul rám, amikor egy olyan helyre jelölt ki a sors, amelyre és magamat készneк, gyakorlottnak nem találtam" — írja Csontváry.

Hát igen.

És csak bonyolította a helyzetemet, hogy néha felfedeztek, főnökök és irodistanők magukhoz akartak emelni. Leértelmesembereztek, csodálkozó mosoly kíséretében ígérték, hogy még osztályvezető is lehetek és „megállt az eszük", amikor elszöktem tőlük.

Rögeszmés korszakom közepe táján már elértem azt, hogy megjelenhettek volna az írásaim (később kipróbáltam), de én nem író akartam lenni, hanem a világ legnagyobb írója. Maradtam tehát magamnak.

Harmincéves voltam, amikor összeroppantam. Életem viszontagságaitól sebzetten besündörögtem egy szerkesztőségbe és bárgyún pislogva az asztalra tettem egy közönséges remekművet. Aljasul elhallgattam, hogy a világ legnagyobb írója akarok lenni, ezért a szegény megtévesztett szerkesztő úr azt hitte, hogy egyike vagyok azoknak az életképtelen ifjaknak, akik előbb-utóbb támadást intéznek valamelyik művészet ellen. A szerkesztő úr az ilyen ifjaknak kijáró gyöngédséggel bánt velem, ahelyett, hogy kirúgott volna...

Folytassam?

Kineveztek „fiatal prózaírónak." Felfedeztek, épp úgy, mint a főnökök és

Pethő Attila

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1971 JAN 30

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

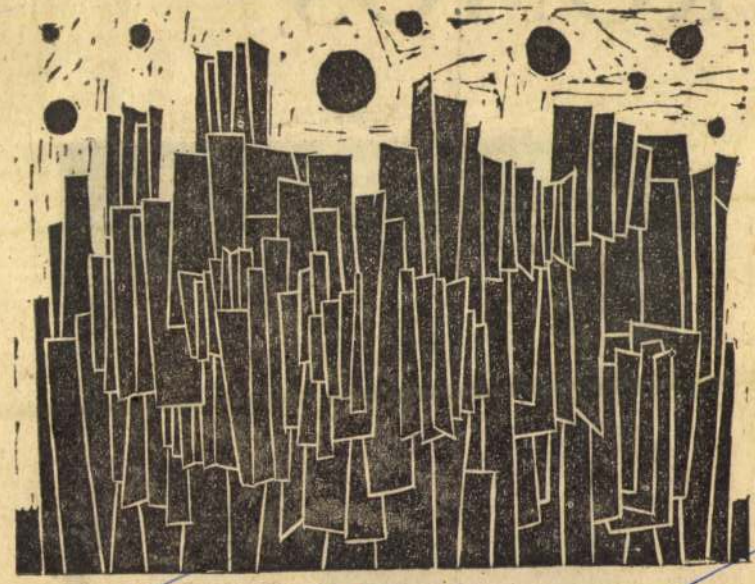

Pethő Attila: Város

EROMOS

ejũ

os

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968. JUL 2.

Pethő Attila

1021

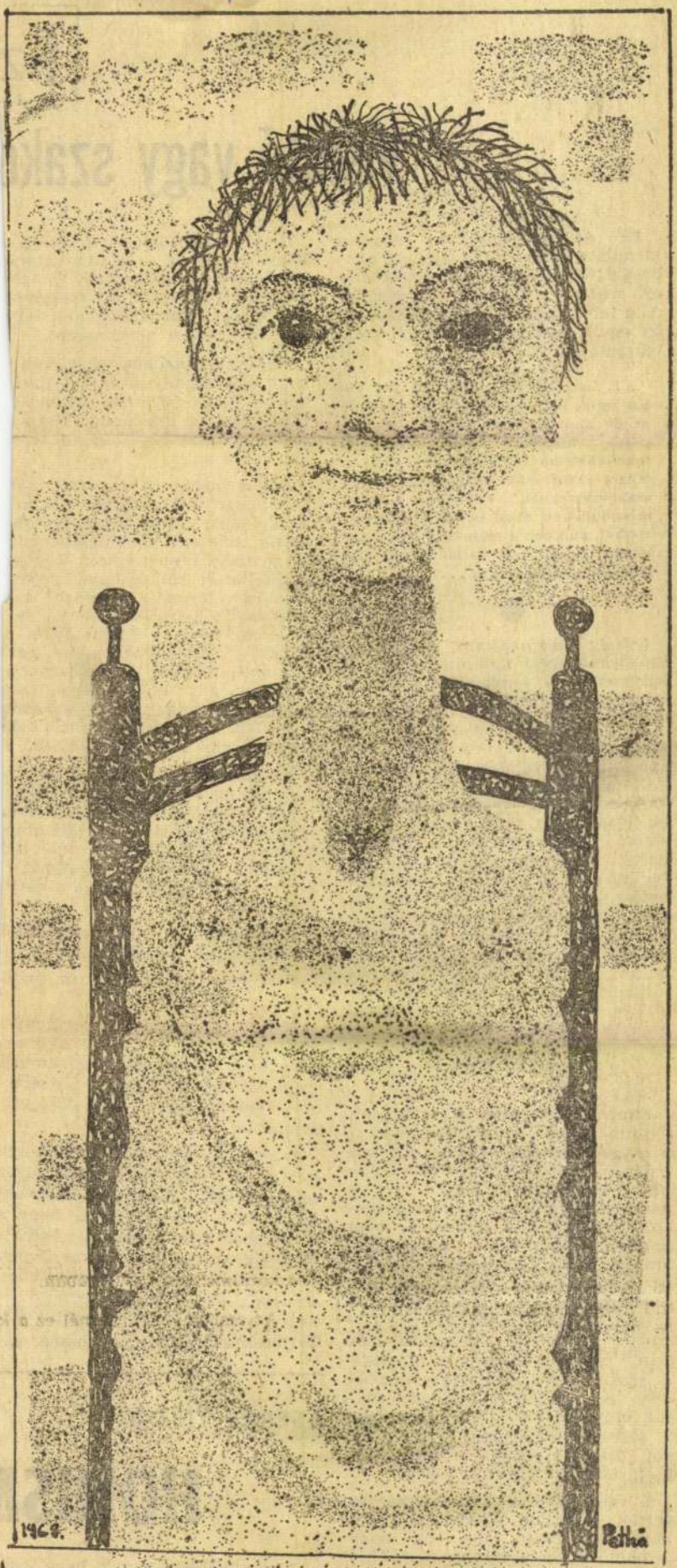

Pethő Attila: Arckép

Vezető vagy szake

Ez év márciusában előadást tartottam a Csongrád megyei gazdasági vezetőknek, a vezetéselmélet néhány időszerű kérdéséről. Alig telt el egy hét, levelet kaptam az egyik hódmezővásárhelyi gyár igazgatójától.

„... azt hiszem, jó vezető vagyok, bár nincs képzettségem: mint igazgató öt év alatt minden erőmet megfeszítve alaposan megismerkedtem munkahelyem minden problémájával. Mégis egyre több nehézségem van a szakemberekkel, különösen a fiatal mérnökökkel, azok között is a kutatókkal, akiknek a szemében én „csak" káder vagyok, aki illetéktelenül szól bele az „ő" dolgukba ..."

Sokáig halogattam a választ; időközben egész tanulmánnyá terebélyesedett, s lényegében végül a következőket tartalmazta:

A társadalmi, gazdasági és műszaki fejlődés egyre több olyan *specialista* bevonását tette szükségessé a gazdasági szervezetek munkájába, akinek rangját, szerepét és jelentőségét nem annyira a vezetési hierarchiában elfoglalt helye, mint specializált szakmai tudása adta és adja meg. Beilleszthető-e — és hogyan — a mindig újat, mindig mást kereső-kutató, a vélemények harcában alakuló és edződő, alkotó nyugtalansággal telített, saját szerepét gyakran túlhangsúlyozó szakemberi szemlélet és magatartás abba a hagyományos szervezeti keretbe, amelyet elsősorban az alá- és fölérendeltség hierarchikus rendje jellemez?

Ennek a szervezeti struktúrának nyíltan vallott eszmei modellje is a célok, módszerek és érdekek harmóniáján, vagy legalábbis konfliktus-mentességén alapul. Ez a hagyományos bürokratikus szervezeti felépítés és szemlélet, nem nagyon alkalmas a szakemberi ambíciók kielégítésére, a szakemberi magatartásformák akceptálására; ebben a struktúrában a szakemberi ambíciók és a szakemberi presztizs honorálásának szinte egyedüli lehetősége az, hogy a szakembert „kiemelik" vezetőnek. A „főmérnök", a „főorvos" stb. címek nálunk nem elsősorban a szakmai elismerést vagy rangot jelölik, hanem a szervezeti hierarchiában elfoglalt helyet.

S ezzel már érintjük a kérdés egyik lényeges vetületét, amely megfogalmazható úgy is, hogy „szakember legyen-e a vezető?" és fordítva is: „vezető legyen-e a szakember?" Amikor azt mondjuk: vezető, vagy azt mondjuk: szak-

A vezető elsődleges feladata hogy *másokból* — a munkatárs ból hozza ki képességeik és tel ségük maximumát, a szakemb nek viszont *önmagából* kell kih nia ugyanezt a maximumot.

A vezető feladata tehát nem hogy a szakembert tárgyi tudá ban és konkrét ismeretanyagá túlszárnyalja, hanem az, hogy nak munkáját az üzemi feladat kal koordinálja.

Bár a vezető csak kevéssé ism ki magát a szakember mun területének problematikájáb mégis neki kell megfogalmazni szakember munkájának értelm érzékeltetve munkájának jelen ségét a vállalati s a népgazdas feladatok összefüggésében. Ne véletlen, hogy a fejlett tőkés o országok vezetőképzésének egyi központi témája a szakembere vezetése, a vezetők — managere — és a szakemberek kapcsolatána sokoldalú (szervezési, szociológia pszichológiai stb.) megvitatása.

Az IBM nyugat-németországi - Európában legnagyobb — vállal tának gépíróügynökből lett vezé igazgatóját például, mielőtt mun kahelyét elfoglalhatta volna, tan folyamra küldték az USA-ba: tanfolyamon két fő témája a követ kező volt:

1. a szakember szervezeti beil leszkedésének nehézségei,

2. hogyan kell vezetni és ösztönözni a szakembert?

Nehéz dilemma elé kerül az szakember, akit vezetővé akarnak kinevezni, mert vagy a szakemberi ambícióit temeti el, vagy a szervezeti előrehaladás lehetőségéről mond le.

Jelenlegi szervezeti feltételeink között a szervezeti struktúrák ugyanis csak nagyon korlátozott lehetőséget adnak arra, hogy a szakember *mint szakember* futhassa végig a munkahelyi karriernek azt az útját, amely az adminisztratív-irányítási funkciót betöltő lineáris vezetők számára nyitva áll. Természetesen, ha a szakember sa-

---

CSERES TIBOR:

HONISA

Jó tíz éve már annak, hogy Zsadányban a református lelkész, Nagy Lajos egész napos futóven- [illegible] álmulhattam

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

APR 2 7

Petkő Attila

1021

UNGHER
– MAGYARO

MAGYAR MŰVÉSZEK A XXXIV. VELE

Június közepén nyitják meg a Velencei Biennálét. A magyar pavilon három kiállítója: *Vilt Tibor, Kondor Béla* és *Kokas Ignác.* A műtárgyakat már összeállították, mindhárom művész a legutóbbi néhány év anyagával, legújabb műveivel szerepel, a Vilt-kollekcióban is az új szobrok a hang-

KONDOR BÉLA

Pethő Attila: Bánvarém

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 OKT 17
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

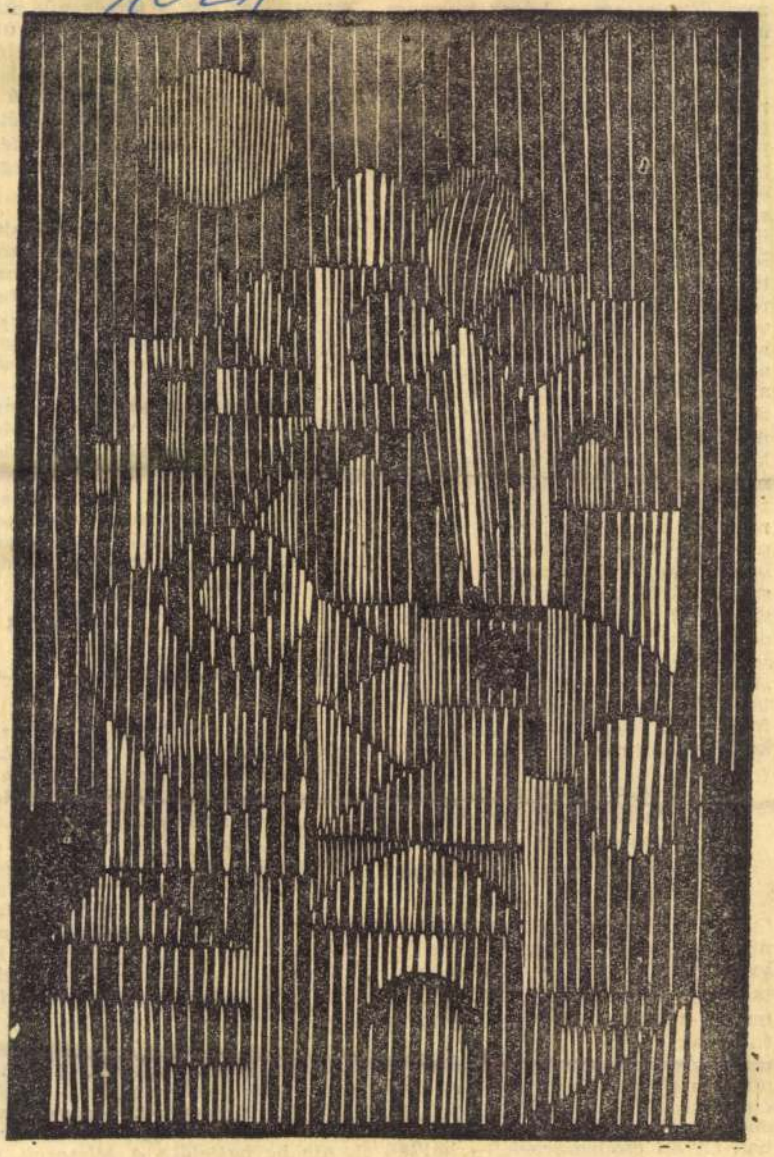

Pethő Attila: Éjszaka

lasom alkalmával
ra meghatározó él
megpillantottam a
homlokzatán egy
Léger kerámiát.

— Az első munk
rálisak voltak, veg
tük a mintázott és
Később kedveltem
és a kiemelkedő f
egyazon faliképen
súak voltak ezek,
üvegablakok a feke
Munkáim most a n
tolódtak el. Nem művészi elhatározásból. Azóta is, a nonfiguratívval párhuzamosan, csinálok alakos kompozíciókat is. Egy-egy munkám alapállását, hangvételét mindig az architektúra, a funkció határozza meg. Egy valami állandó az újabb munkáimban: Jó pár éve *csakis fehér mázas kerámiát* csinálok, monochrom domborműveket. Úgy érzem, jobb, ha nem darabolom fel a reliefemet színekkel, és egyedül a plasztikával, a plasztika erejével igyekszem hatni. Lemondok tehát a színekről, és a színezés minden segítségéről. Ugyanakkor nem mondok le a mázról, nem hagyom nyersen a kiégetett agyagot. Sántító „műfordítással" mondva, olyan hatásra törekszem, mint a *tusrajzé*. A fekete árnyékok és a fehér máz kontrasztjaira.

— „Profilja" egyes-egyedül a kerámia faliképe. Minek köszönheti — látom művein —, hogy nem fárad belé? Mindig képes megújulni.

— A feladatom látszólag valóban mindig ugyanaz. Vagy enteriőr, vagy exteriőr. Viszont az a tapasztalatom, hogy minden következő munka annyira más jellegű. Annyira újnak érzem valamennyi új megbízásomat, hiszen valamennyi annyira függ az architektúrától, az építkezéstől. A hosszú évek alatt az ember csak *szakmai* rutint szerezhet. Olyan csodaszernek — hál'Isten — nem jutottam a birtokába, hogy kész receptek szerint dolgozzam.

**uj domborművei között. Amennyi
re helyénvaló a figura például
sírkőplasztikáin, annyira illik
„szöveg nélküliség" a hangver
senyterem előcsarnokába. Mind
két felfogás egyazon nyelven be
szél ugyanis, a strukturalitás nyel
vén. Izgatottan várjuk a Vörös
marty téri munka felavatását
ilyen együttest még nem láttunk
Magyarországon. Ahol a keramikus — a szobrász — ura lehetne
a művét kísérő fényeffektusoknak
is. Ha sikerül, Majoros új műfajt
teremt ezzel.**

Frank János

Láttam annak idején a Rózsák háborúját a Pécsi Nemzeti Színházban. Olvastam, s hallottam az elismerő bírálatok sorát, melyek e képtelen vállalkozást (a Henrik-drámák, sőt a III. Richárd egy részletének egyetlen darabba gyömöszölését), hasznos, dicséretes népművelői szolgálatként méltatták. Jómagam e „hasznos" produkció egyik diákelőadásán kiskorú nézőtársaimmal egyetemben bizony inkább a színészek fizikai teljesítményét bámultam, semmint a „művet". Sugdolóztunk. Vajon hogyan sikerült az imént délcegen jobbra távozó, kitűnő Bánffy Györgynek másodpercek múltán púpos Richárdként bicegnie be balfelől? A jelmezek, parókák váltása még a színészi átlényegülés jelenvolt csodáját is elfedte, a darab jó esetben egy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 OKT 12

ÉLET ÉS IRODALOM

Pethő Attila

1021

Pethő Attila

Fethő Attila: Ülő nő

SÜKÖSD MIHÁLY:

A MA

1950-ben látott hozzá egy közepesen ismert, szociológiai érdeklődésű amerikai újságíró, Vance Packard, könyve anyaggyűjtéséhez. A könyv — a néhány évvel később megjelent *Rejtett rábeszélők* — azt a manipulációs folyamatot tárja fel, ahogy a tökéletes reklámtechnika az amerikai átlagpolgárt birtokába veszi, megdolgozza, szabványosítja: hatalmába keríti.

1950-ben — a hidegháború mintaévében, a koreai háború idején — már ismertek C. Wright Mills első dolgozatai. És 1950-ben jelenik meg, arat világsikert az első amerikai szociológiai bestseller David Riesman és munkatársainak műve, *A magányos tömeg.* Magyarul most adták ki; eszmetörténeti kortársaihoz, Millshez, Packardhoz hasonlóan enyhe másfél évtizedes késéssel. A mulasztások most ne firtassuk; a korszakos munkát, mint tudjuk, amúgy sem rontja, inkább tartósítja az idő. (Csak jelezzük a Közgazdasági és Jogi Kiadó hézagpótló, bár kellő figyelemre alig méltatott tevékenységét a szociológia terén.

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JAN 27

4021

Pethő Attila rajza

Pethő Attila

ÁRA 2.50 Ft.

ugy mennének ha-

ne!

nie kell! Mert aki szercsak találkozik ajd jön valaki. Egy ló, egy ember. Csak és várni. Már nem godtan ül, és vár. önnek. Hárman jön- ndolt, pedig adódik nek: három vándor, gény...

három fekete pont, ögetnek. Lehasal a i, kifélék ezek hár- sem szólnak. Lesi k, tartanak errefelé, jó három dombbal te.

rom fekete szerzet!

...egapával, ameddig lehet.

Ez az öregember nem kedveli a labdázást, hiábavalóságnak véli. Ő inkább a réteket szereti, de azért nem haragszik a labdázásra sem. Legyint és mosolyog rajta, hagyja csöndesen, hogy mások szeressék — hadd menjenek nézni a Vízárokhoz.

Hamarosan beborult az ég körbe, förgeteg támadt, s olyan sötét lett egyszeriben, mintha este lett volna. Álltak a kaszáló szélében, nézték a villámlást. Mintha megnyíltak volna az egek ott, hátul, a dombok fölött. És ebben a nagy világosságban vadgalamb húzott el fölöttük. Búgva szállt a dombok felől, csak villanásnyit látszott a káprázatos fényben.

Aztán sötét lett megint, és megeredt az eső.

De a dombok fölött megmaradt az a fényesség, benne a madár. Behunyt szemmel látja már mindig, ahogy a villámot átszelve, egy vadgalamb száll...

...királyok. (A pécsi Székesegyház kőtárában.)
– Kónya Kálmán fotója

...EK

...: VIHAR A LE-V... Visszaemlékezések. (Zrínyi)

TÖRÖK ENDRE: OROSZ IRODALOM A TIZENKILENCEDIK SZÁZADBAN. Tanulmányok. (Gondolat)

HÉDERVÁRI PÉTER: A HOLD — ÉS MEGHÓDÍTÁSA. Tanulmányok. (Gondolat)

Filmbemutatók

A GYILKOS A HÁZBAN VAN. Magyar bűnügyi film. Bemutató: január 7-én.

LUCIA. Kétrészes kubai film. Bemutató: janruár 7-én.

AZ ÉLET DOLGAI. Színes francia film. Bemutató: január 7-én.

Színház

BECKETT: ÓH, AZOK A SZÉP NAPOK! Bemutató a Madách Stúdióban, január 6-án.

ERKEL FERENC: SAROLTA. Bemutató a Szegedi Nemzeti Színházban, január 8-án.

CSEHOV: IVANOV. Bemutató a Nemzeti Színházban, január 8-án.

VÁLASZÚTON. Két egyfelvonásos (Anouilh: Medea, Bajdzsiev—Akszjonov: Párbaj) bemutatója a veszprémi Petőfi Színházban, január 8-án.

SHAKESPEARE: II. RICHARD. Bemutató a békéscsabai Jókai Színházban, január 8-án.

Hangversenyek

KISTÉTÉNYI MELINDA orgonaestje a Zeneakadémián, január 3-án.

KÖRMENDY KLÁRA zongoraestje a Zeneakadémia kistermében, január 3-án.

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, január 4-én. Vezényel: Breitner Tamás. Közreműködik: Ivry Gitlis.

A MAGYAR VONÓSNÉGYES hangversenye a Zeneakadémián, január 5-én.

MATUZ ISTVÁN és NAGY VIDOR hangversenye az Országos Filharmónia kamaratermében, január 5-én.

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR hangversenye a Zeneakadémián, január 7-én. Vezényel: Borbély Gyula. Közreműködik: Perényi Eszter és Pertis Péter.

A BACH-CSALÁD FUVOLAMUZSIKÁJA. Hangverseny az Országos Filharmónia kamaratermében, január 8-án. Közreműködik: Pröhle Henrik, Szabó Antal, Mező László, Sebestyén János.

Pethő Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÉTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 FEB 28

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

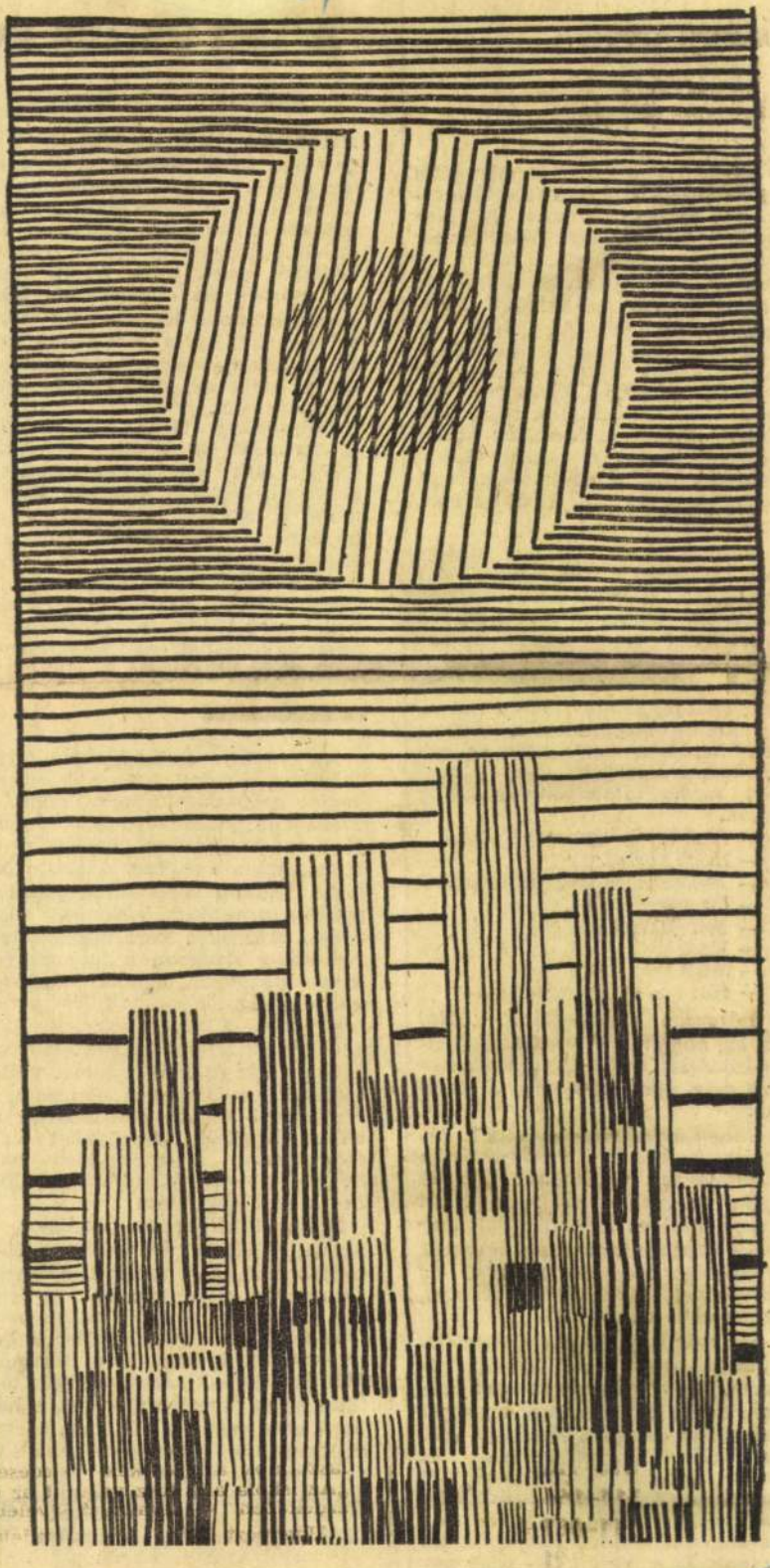

Pethő Attila: Kompozíció

JÁVOR OTTÓ:

HA...

Sárga bőrkabátos, csizmás, félig cigányosan, félig városi módra öltözött férfi áll a mozi pénztára mellett. Ünneplőben van: fehér ing, sötét nyakkendő, a kabát — valódi bőr — szinte tükrözi az előcsarnokban várakozókat. Milyen tisztítószert használhat? Ez az első gondolatom. A második a bajusz. Hogy ilyen mindent elnyomó, beborító, gyönyörű bajuszt még nem láttam. Ilyen dús, fekete, gondozott, kisütött, hatalmas bajuszt! Ilyen talán csak a század elején fordult elő a bécsi operettben. De az álbajusz volt. Ez valódi.

Nézem a kezét. Nem kupeckéz, munkáskéz. Az egész férfi megnyerő. Harmincöt éves lehet, alacsony, sovány, barna arcán patriarchai vagy vajdai méltóság. A bajusz ellenére és nem azért. Állhatatosan nézi a táblákat; azután, szinte észrevétlenül, csendesen megszólítja a várakozók közül a legfiatalabbat, egy tizennégy éves fiút. Beszéd közben szeme állandóan rajt a táblákon.

— Mennyi a legolcsóbb jegy?
— Négy forint.
— Mikor kezdődik az előadás?
— Öt perc múlva.
— Mit játszanak?
— Ha.
— Mit?
— Ha.

Mérgesen felmordul: — Ha! Mi az, hogy ha? — s azzal a meggyőződéssel, hogy a gyerek tréfált vele, ugratta, kimegy a moziból.

Ennek a férfinak a viselkedése, a kérdések sorrendje külön tanulmányt érdemelne. Én az egész jelenethez csak azt fűzöm hozzá, ami az ÉS-ben a népművelés kapcsán már nem egyszer elhangzott: meg kell tanítani az embereket olvasni! Gyerekeket, felnőtteket egyaránt!

Ma már a felnőttek szégyellik, titkolják, hogy nem tudnak olvasni. Pedig igen sokan nem tudnak, az ÉS emlékezetes riportját számtalan példával lehetne igazolni. (Például a gimnáziumi levelező tagozat hallgatóinak 70 százaléka képtelen egy mondatot több hiba nélkül végigolvasni). Persze, sok minden van, amit jól tudnak. És a felnőtt fél- vagy teljes analfabétáktól ne várjuk, hogy beiratkozzanak az első elemibe, hiszen bizonyítványuk már

A HETVENES ÉV

(Folytatás a 3. oldalról)

riáin! Valójában itt sem lehet figyelmen kívül hagyni a *minőség* különbséget. A kapitalizmus, a tőkés tulajdon eleve kizárja a dolgozókat a termelőeszközeik és társadalmi viszonyaik feletti rendelkezésből, saját létük feletti rendelkezésből. Az elidegenedés tehát a kapitalizmus lényegéből fakad. A szocializmus, a társadalmi tulajdon rendje viszont objektív feltételét adja az elidegenedés felszámolásának.

Önmagában persze ez nem elég. Elidegenedés és új ellentmondások forrása lehet a társadalmi hatalom monopolizálása is; de ez ellentmond a szocializmus lényegének, korlátozza fejlődését, s ennyiben ellentmond nemcsak a többség, hanem a vezetőréteg érdekének is. Olyan ellentmondás ez tehát, melynek megoldása a szocializmus fennmaradásának és fejlődésének legfontosabb feltétele.

Az objektív és szubjektív feltételekben is adott lehetőség történelmi megvalósulásának, mint a század megelőző két szakaszán, ma is a lenini politika megértése és alkalmazása a kulcsa. A lenini politika legfőbb sajátossága pedig a politika praktikus, ösztönös, vagy éppen erőszakra korlátozott értelmezésével szemben a tudományos megalapozottság. Ennek keretében az új kor jellegének és problémáinak a feltárása, a társadalmi struktúra, elsősorban a vezető osztály és szövetségesei változásának tudományos elemzése, a társadalmi haladás kérdéseinek a abban érdekelt tömegekkel való megvitatása, a megoldásba való bevonása — egyszóval a mozgalom és elmélet egyesítése!

A kor főkérdéseire a választ a század elején a cári önkényuralom megdöntése, s a szocialista forradalom egy országban való győzelme jelentette. A két világháború közt a fasizmus felszámolása, a demokratikus és szocialista forradalom új útjainak szabaddátétele töltötte be ugyanezt a szerepet, a háború után pedig a békének, a szocializmusnak, demokráciának új veszélyekkel szembeni védelme. A század jelen, utolsó szakaszában korunk mindezeknél magasabb célt tűzött napirendre: a hatalmi és

Pethő Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

1970 MÁJ 20

NÉPSZABADSÁG
Budapest

PETHŐ ATTILA festőművész ~~kiállítása~~ május 20-tól június 15-ig tekinthető meg a Józsefvárosi Művelődési Klubban.

1021

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1971 JUL 5

1021

Pethő Attila

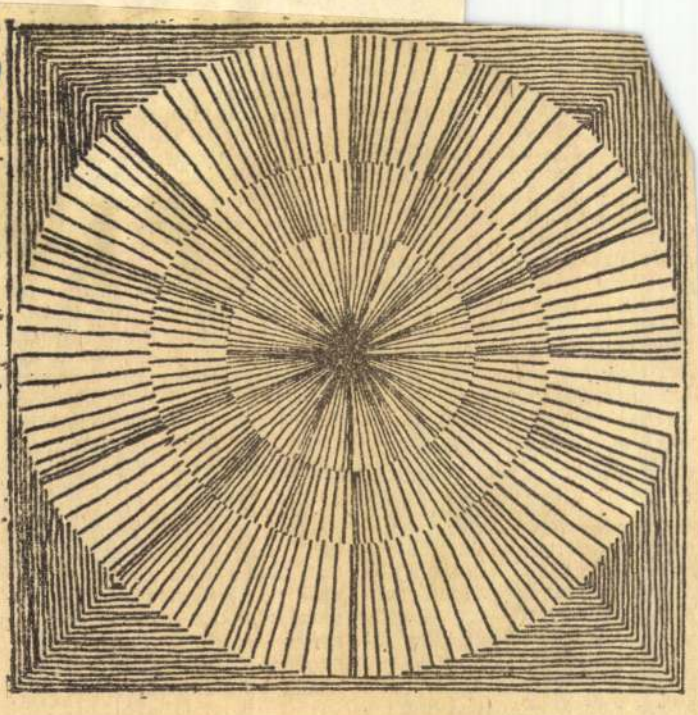

GRAFIK VON ATTILA PETHŐ

...ren wurden d...
...ygiene-Norme...
...smittelhandel...
...einschaftsverpfe...
...oeitet. Ausgedehnt...
...suchungen wurden ...
bei Konservierung,
und Verpackung
Nahrungsmittel durc...
um die eventuellen
...heitsschädigenden W...
der dazu verwendeten Materialien weitgehend auszuschließen. Die Untersuchungsarbeiten befaßten sich mit der Feststellung der Metallverschmutzung und den Grenzwerten der schädlichen Überreste der Antioxidationsmittel der Kunststoffe und Detergente.

Schwerpunkt der Forschungsarbeiten im heimischen Gesundheitswesen bilden die Untersuchungen, die sich mit den Insektenbekämpfungsmitteln, Pestiziden beschäftigen. Nach dem Zweiten Weltkrieg glaubte man, die Frage der Schädlingsbekämpfungsmitteln, Pestiziden be-

...n-
...Lebensfrucht
schädigenden Wirkung früher oder später rechnen muß. Ungarn war unter den ersten Ländern der Welt, wo angeordnet wurde, die Verwendung von DDT bzw. Kohlenhydraten mit Chlorgehalt bei der Schädlingsbekämpfung allmählich einzustellen.

In den letzten zehn Jahren haben die ungarischen Experten des Gesundheitswesens mit ihren Forschungsarbeiten auf dem Gebiete der Luft- und Bodenverschmutzung nicht nur der Midizin des eigenen Landes, sondern der ganzen Welt wertvolle Informationen geliefert.

Ádám Szendei

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HIRLAP

964 JAN 15

Peti János

1021

— **Peti János festőművész** kiállítása január 17-én este nyílik meg a Fényes Adolf teremben. Megnyitót mond Xantus Gyula festőművész.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS
IRODALOM
1971 ÁPR. 17.

1021

Pethő Attila rajza

mondandó világos, egyértelmű *közlésére* is: talán csak Balázs Béla sejtette meg, a „kép-lírára" gondolva, hogy egyszer ezt is megérjük. Hogy újabb, igazi művészet születik.

Remek példája ennek, hogy a legfrissebbet mondjam, *Gaál István* öt és fél perces tiszteletadó kisfilmje Bartók Béla születésnapjára. *Az éjszaka zenéje* ihlette; s voltaképpen nem történik benne más, mint hogy ehhez a komor, sejtelmes, töprengő zongora-hangokhoz kapunk színes képeket. Eleinte még csak hangulatilag rímel hozzá minden: a tárgyak, épületszögletek, udvarrészletek fotói kísérnek minket egyre beljebb, egyre mélyebbre, addig a pontig, ahol hirtelen, a legszebb szürrealizmushoz méltó bátorsággal minőségileg is változik minden, a torkot szorító képsor *szuverén* lesz, már nem illusztrál, hanem újrateremt: a látás szintjére emeli át mindazt, amit hallunk. Egyetlenegy „motívummal" teszi ezt egyébként

kínálat igazolhatja, hogy vele nálunk nemcsak a filmnek, de a képzőművészetnek is életrevaló, új ága született.

zékeltetnie, s minden „szerepet" póztalanul, a „csak-így-lehet" egyszerűségével, természetességével, mint a maga életének egy titkát

ra a figyelmet; enekiesi mod... egyben-másban még modorosna... hat, tenorja csak a magasságokba... nyílik ki igazán. A másik harma...

BÁBU-KONFLIKTUS

Hogy miről szólnak Az Arbát meséi? Művészekről, öregekről és fiatalokról, magányról és szerelemről, apákról és fiúkról, munkáról és nyugdíjkorhatárról — egyszóval az életről. S ez az élet Arbuzov darabjában egy hatvanéves bábfaragó művész körül bonyolódik, sűrűsödik, vibrál. Fjodor Kuzmics Baljasznyikov, a fáradhatatlan energiájú bábművész, a játék és művészet szerelmese talán maga sem veszi észre, hogy nem csupán szobája falát díszíti a sok-sok játékemberke, hanem környezetének élő tag... is csupán bábuk, arcélükön

nak. Különben is régi hóbort... hogy irodalmi álnevekkel tréf... kozik, valahányszor csöng a te... fon. És nem merő véletlenek e... az alkalmi nevek: Rotterd... Erasmus (Baljasznyikov, a moralista), Robinson Crusoe (Baljasznyikov, a magányos), Cyrano de Bergerac (Baljasznyikov, a reménytelen szerelmes), Leonardo da Vinci (Baljasznyikov, az ezermester-művész) és így tovább.

A drámai csomópont a generációk összeütközése volna, apáé és fiáé, öreg és fiatal művészé. De épp ez az összekapcsolás fogja ki a szelet az igazi konfliktus vitorlájából, mert az érzelmi összetevők elsősorban az apai szeretet — deus ex machinaként engedik lehullni a függönyt a darab vé-

az orosz ... is, mégis szükség volt ... nos tehetségére, hogy Blohin alakja ne fárassza el figyelmünket. A két fiatal szerepe nem kínált lehetőséget Szabó Kálmánnak és Császár Angélának, hogy meggyőző jellemet formáljanak. A két epizódszerepben már nagyobb a lehetőség. Arbuzov itt félreérthetetlen karikatúrákat rajzol. Különösen Viktosa hoppon maradt első vőlegényéről nyújt remek kis alakítást Benedek Miklós.

Bakó József díszletét talá-

Pethő Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 SEP 5

1021

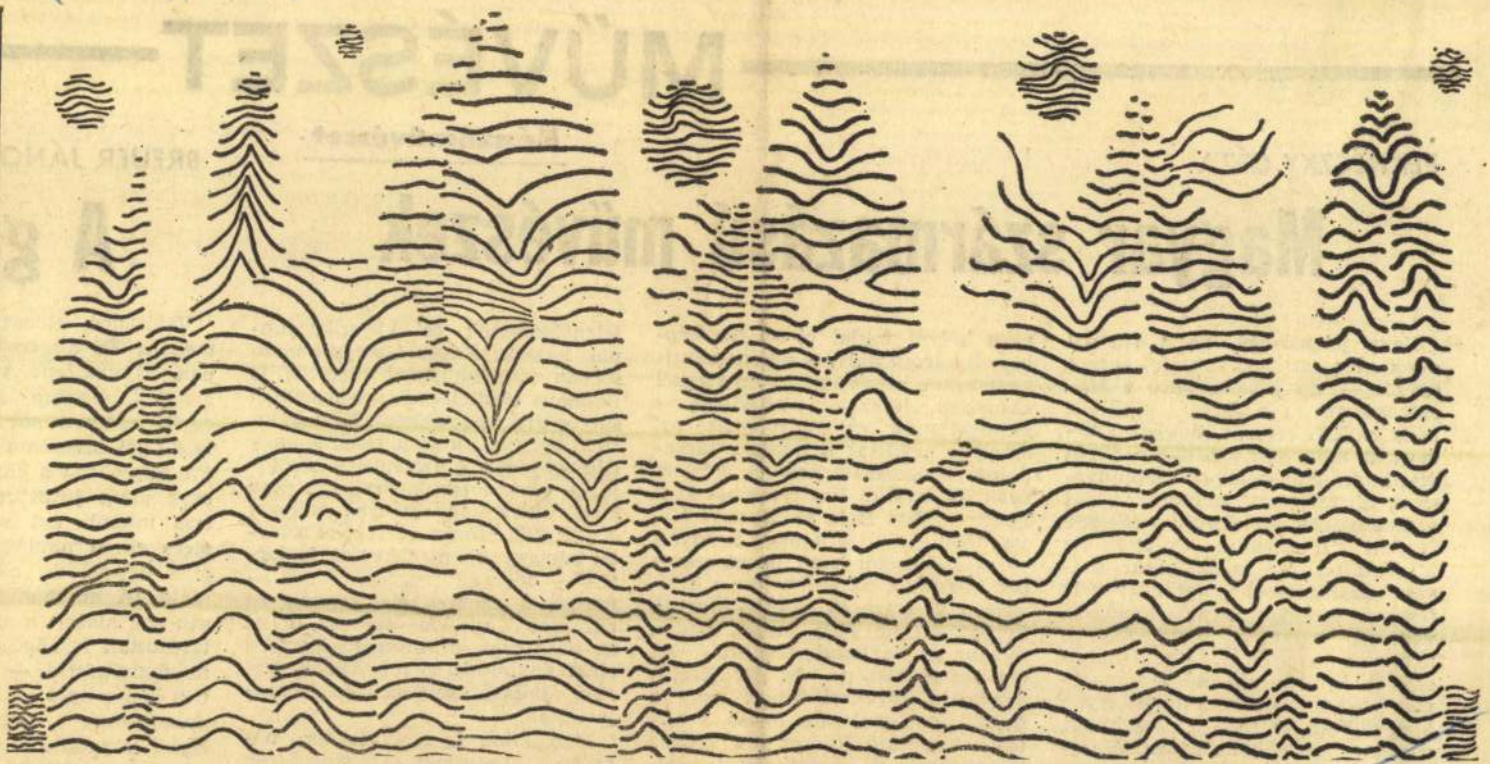

Pethő Attila rajza

MŰVÉSZET

Képzőművészet

PERNECZKY GÉZA:

Magyar származású művészek

Nagy jelentőségű, de a vártnál egyenetlenebb színvonalú seregszemle — így jellemezhető a *Műcsarnokban* rendezett kiállítás, mely a *XX. századi magyar származású művészek külföldön* címet viseli. Az eredetileg a Szépművészeti Múzeumban tervezett tárlat a megnyitóra túlhaladta, kinőtte kezdeti dimenzióit, és nyolc-tíz jelentős magyar származású művész kiállításából nyolcvan-száz festő és szobrász bemutatkozójává vált. A változás természetesen nemcsak mennyiségi, hanem minőségi is. Nyilvánvaló, hogy a majdnem száz művész nem adhat olyan kiegyenlített és rangos összképet, mint egy szűkebb válogatás. A tárlat társadalmi megmozdulássá nőtt, és a művészettörténész sem zárkózhat be szakmai elefántcsonttornyába, mikor a kiállítás mérlegét [illegible]

nyos helyet foglal el az összképben. E három művész a konstruktivizmusnak összefüggő, egymásból származó fejezeteit képviseli, s kétségtelenül ez az irányzat az, amelyik egyúttal a magyar társadalom progresszív erőiből, a tizes évek forradalmi törekvéseiből született — Uitz Béla és Tihanyi Lajos képei jelentik a nagy kezdetet — és képviselői közt fontos szerepet játszanak az építészek: a kiállításon is szereplő *Brauer Marcel, Forbát Alfréd, Péri László, Bodon Sándor és Várhelyi György.* Az Op Art építészeti felhasználásait gazdagító *Freund Tibor*, vagy a fiatal, de figyelemre méltó kvalitásokat mutató *Nyrom* is e körhöz kapcsolható. A most csak töredékesen megvalósított lehetőséget; e művészek egységes történeti láncként való bemutatását érdemes

jelentősebbnek és klasszikusabbnak tetszik. *Képes Györgyöt* elsősorban teoretikusként ismertük, a Bauhaus tradícióinak nemzetközi súlyos propagátoraként. Most kiderült, hogy elsőrendű festő, s nagy érzékenységű fotogrammok alkotója. A párizsi iskola líraiságát és a konstruktív hagyományok stílusát ötvözi *Pán Márta.* Szereplése a tárlat legnagyobb meglepetése. Ismertük — de csak reprodukciókról — mozgó, a szerves élet formáit és ritmusát utánzó szobrait, most azonban ezek az információk szinte elhalványodtak új munkáinak merész, áttetsző szerkezetű harmóniája láttán.

Iskolákhoz és csoportokhoz nehezen kapcsolható szobrászok *Amerigo Tot* és a *Székely házaspár.* Tot művészetét nem kell bemutatni, súlyos és erőtől duzzadó plasztikái kiemelkednek ebből a

BREUER JÁNOS

A gi

Valóságos giccsan
meg az ÉS augusztu
ban. (Nyugalom! An
giccsből, hanem a
egyik cikkben sorok
közül azt olvastam
éve harcolunk a gicc
csak idáig jutottun
írás inkább azt su
giccs elleni akciónk
éves ugyan, de mé
idáig. (A harmadik
sék szó, hiszen a sz
tározottan leszögezt
ne foglaltakról —
ben is szerepel a „v
szándékozik disp
Egész társadalmunk
vén, az elmúlt 25
lenségét értékelhet
a „már" szemlélet
hogy a Balatonra t

/1021

1970 OKT 3

Pethő Attila

HORGAS BÉLA ELBESZÉLÉSE:

CSENDES ÉJSZAKA

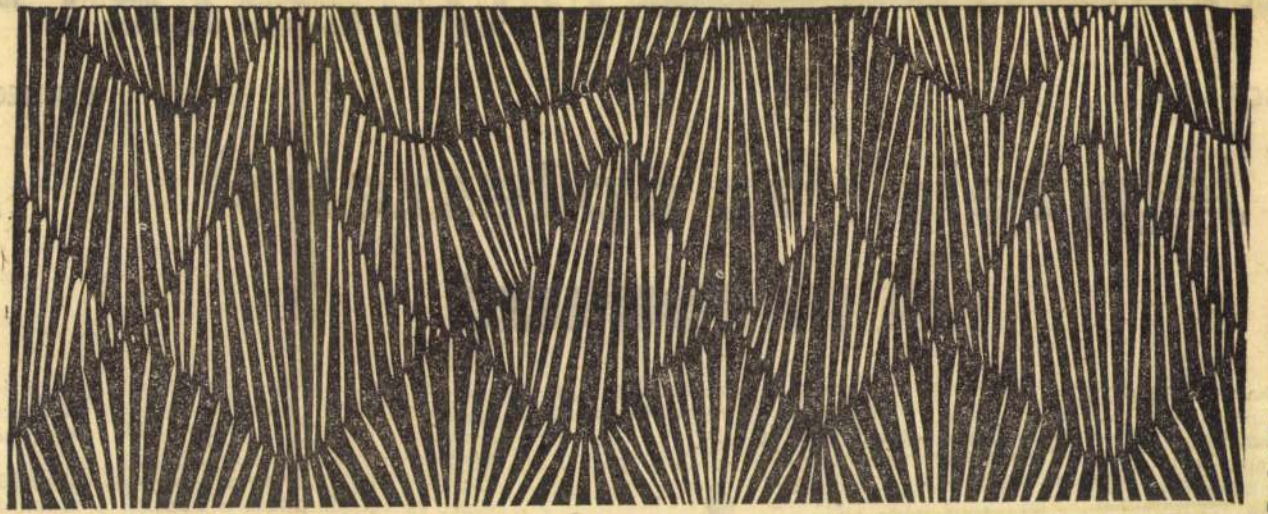

Pethő Attila rajza

MŰVÉSZET

MAJOR MÁTÉ:

Jegyzetek az építészetről

I. A PRODUKCIÓ

Soha olyan mozgás-változásgyarapodás nem volt a magyar építészetben, mint az utolsó tizenöt esztendő folyamán. Nézzünk csak körül az országban — Budapesten, városainkban, de akár legkisebb falvainkban is — mindenütt nagyban megy az építés

kvalitásait a reprezentálás funkciójára nem „kötelezett" ipari építészettel értük el.

●

A fejlődés egyik kétségkívül nagyon fontos követelménye, hogy a maszek lakóházépítészetet elsőként és mielőbb az igazi építészet szintjére emeljük. Ezután, vagy ezzel egyidejűleg, kell a közületi lakóházépítészetet a középület- és ipari épület-építészethez minél közelebb vinni.

PERNECZKY GÉZA:

A világ

Művészet-e a foto? A kérdésre ugyancsak elcsépelt igenlő és tagadó válaszok sora kínálkozik. Fotók terén soványabb kínálattal kellett beérnünk, talán ezért is merülhetett fel egyáltalán a fotóművészet mibenlétét feszegető sok kérdés. Most azonban bebizonyosodott, hogy a további vitá-

gyűjtemények, maganos amatőrök és kollektív levlap-gyűjtők serege is. Az eredmény Sancho Pansa felfedezése e műfajban. A kiállítás fele a századforduló levelezőlapjaiból állt össze, s ezek nagyrésze foto. És micsoda foto! Ma vért izzadnak a filmrendezők, hogy hasonló „beál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZTÖ BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776
ELET ES IRODALOM
Budapest

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1970 OKT 26

1021

PETHŐ ATTILA

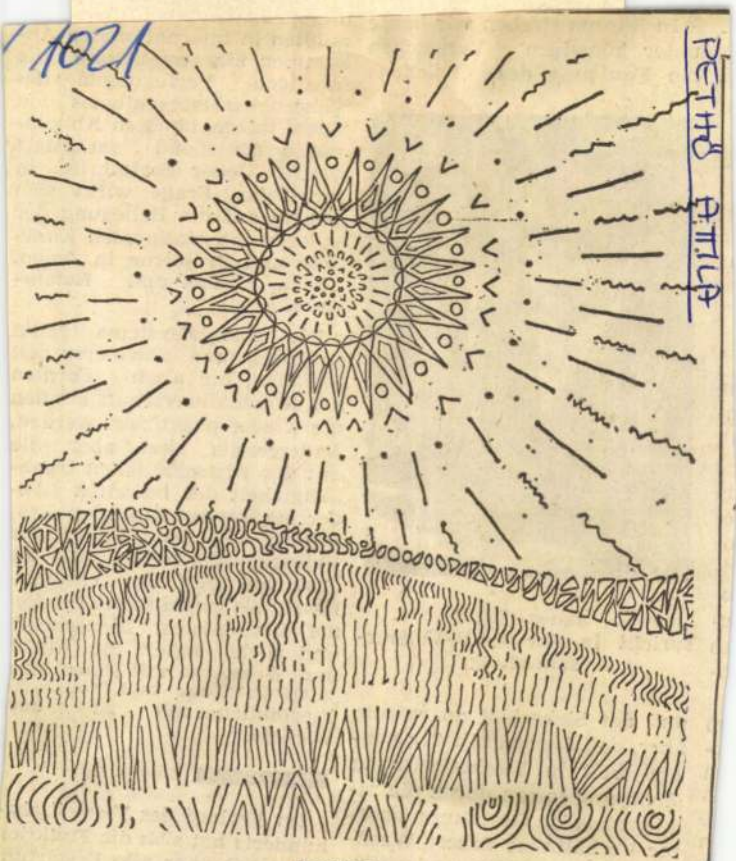

SONNE

Grafik von Attila Pethő

János Péter spricht in der UNO-Vollversammlung

und der Sicherheit an, wissen aber, daß Europa mit der ganzen Welt in Wechselwirkung steht, und lassen durch die relativ günstige Gestaltung unserer Verhältnisse unsere Wachsamkeit gegenüber anderwärtiger Konflikte anderer Weltteile nicht trüben. So würden etwa die Liquidierung

Afrika, Europa und Lateinamerika aus.

Die Kolonialsysteme sind endgültig und unwiderruflich zerfallen, die alten Formen der Kolonialherrschaft können nie wieder praktiziert werden. Andererseits sind aber die mit der wirtschaflichen Unabhängigkeit der befreiten Länder zusammenhängenden Fragen ungelöst. Die Ungarische Volksrepublik betrachtet die Probleme der Entwicklungsländer als gemeinsame Probleme der ganzen Menschheit und sucht daher die Mittel und Wege, um mit ihnen eine wirtschaftliche und politische Zusammenarbeit zu entwickeln.

[redacted]

Im Verlauf des Vierteiljahrhunderts hat sich die Funktion der UNO über alle Erwartungen erweitert. In Bezug auf die Erfüllung ihrer Hauptfunk-

FIGYELŐ
APEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LET ÉS
IRODALOM
1974 OKT 31
1021

PETHŐ ATTILA

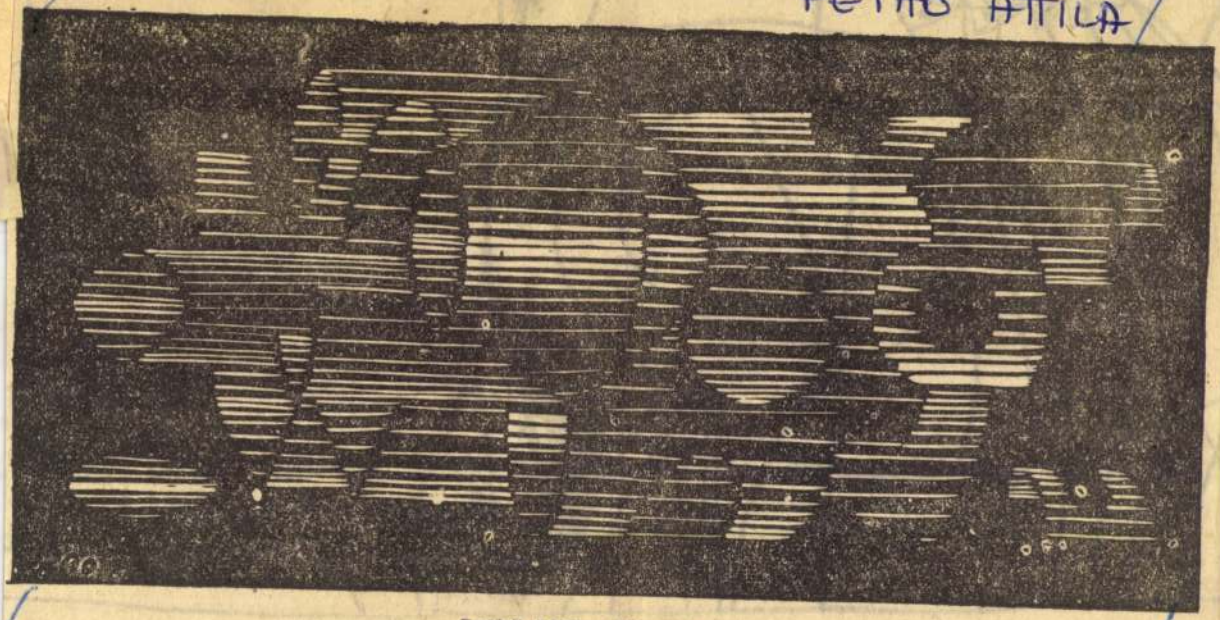

Pethő Attila: Mozgás

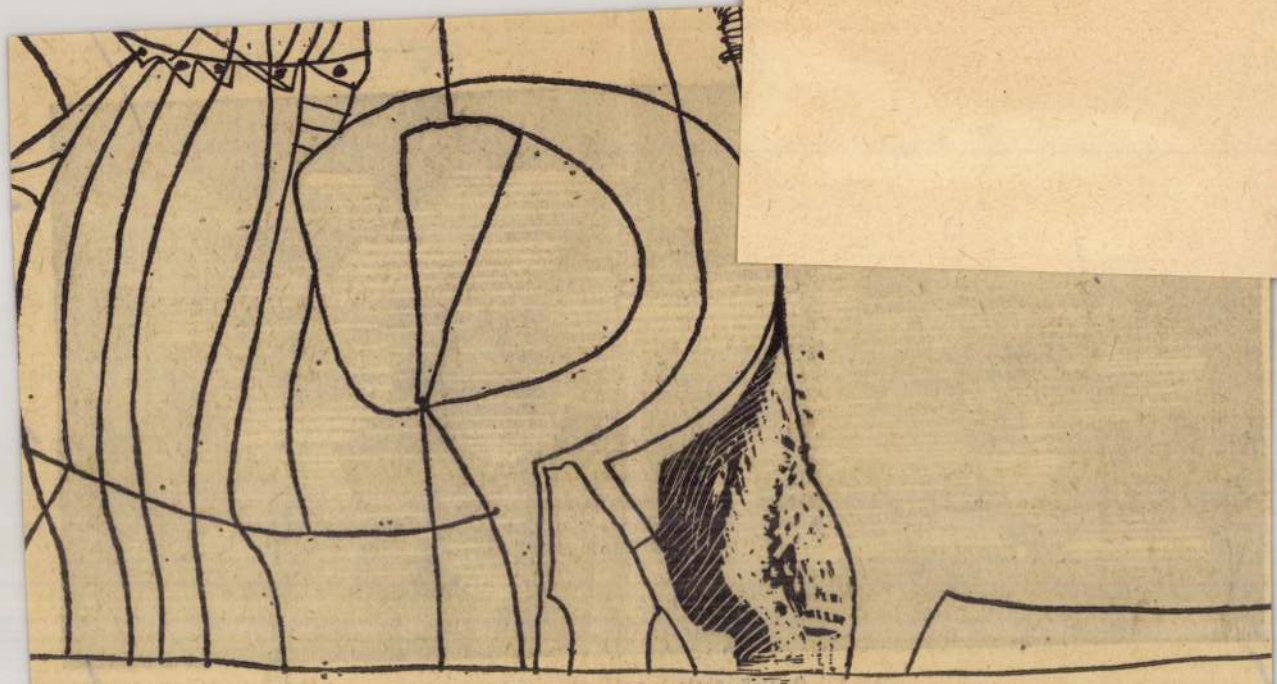

Árendás József rajza

Pethő Attila

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1970 SEP 19

1021

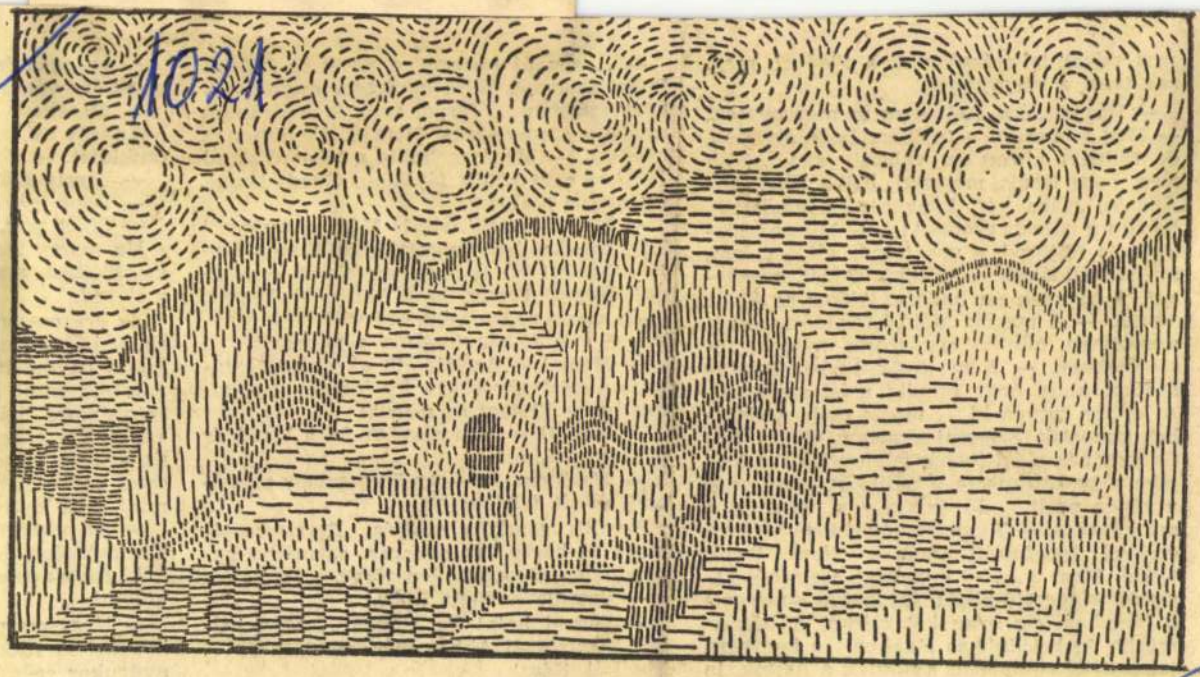

Pethő Attila: Hullámok

1970. SZEPTEMBER 19.

mos szívet, takarékoskodni a tüdővel, megzabolázni a vérnyomást.

— Hazautazom. Nélkülem is megvagytok. — Meg se fordult a fejében, hogy elutazik, de mihelyt kimondta, valami dac szállta meg, hogy igenis, megteszi, hiába tiltakozik András, hiába kér, könyörög, fogadkozik, holnap a hajnali gyorssal... — Mire a szürkezakós fölébred, a vonat már elfut velem, a füstje se látszik... András jajgat, csendesen, hogy csak én hallom. Akkor se jövök vissza. — A tarkója alól bújtak elő a szavak, szusszanva, mintha egy szoros pántot feszegetnének. — Nem jövök többé. Belefáradtam abba, hogy mindig mást szeressek. A lelkem tettem ki... mégis csak Andráshoz tartoztak. Szeretni akartam őket, még Gyöngyit is, aki félpohár rumot öntött a teájába, úgy hajtotta le a pálinkát, hogy csak a végén nyelt. Jó cúgja van, nevetett a szürkezakós. — Tenyerét végighúzta virágzó erekkel összefirkált arcán.— Nem jövök többé. Most is... — hunyorgó szeméből kisiklott a guggoló kisfiú, egy batyu kuporgott a konyhakövön, meg két csirke. A hűvösszürke ég betódult az ablakon, a kontyára telepedett, villámként nyilaltak a hajtűk, le egész a csípőjéig.

— ...
Böbe. Sz
hogy szer
ráncos a
nevetést.
helyhez
túl akarta kiabálni.

— Mit szeressek rajta?! Mért szeressem?! Egy gyereket hancúrozott össze! S még nem is szégyelli! Ha legalább szerelmes lett volna! Ringyó! Persze, hogy kell neki András, ilyen marhát nem talál, aki vállalja a kölykét. S még felhánytorgatja a műfogait!

— Mama! — András állt az ajtóban, kitátotta a száját, becsukta, kis levegőt szippantott be. — Elment az eszed?!

— Mesélt! — tápászkodott fel a kisfiú és villanyt gyújtott.

— Meséltem... — Az öregasszony szemében alvadt félelem ült.

Szenilis, gondolta András. Egyszerre támadt rá harag és rettegés, egymásba kapaszkodva, egymás ellen törve.

— Szenilis — súgta Böbe.

— Semmi baja! Te, rögtön... Mért kellett kikotyogni! Ahhoz már öreg, hogy... Elváltál. Kész!

— Akkor is szenkó!

fe
gta
m.
an
Gy
szá

— Böbe tréfá
— Sötét volt.
Ha mama me
gélykiáltást, me
a kávéd.

Az öregasszon
rásra pillant, a
kósan nevetgélt
vakított, mint
mincévesre vá
ráncigálta a ke
az aggodalom
most pedig... n
mint az a kisfiú

— Az a kisfiú
Kezicsókolom N

A gyerek össz
kolom!

— Nagy-ma-n
burum! — Akk
nyúcukor egészk
Görömbe potty!

Pethő Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1971 AUG 27

1021

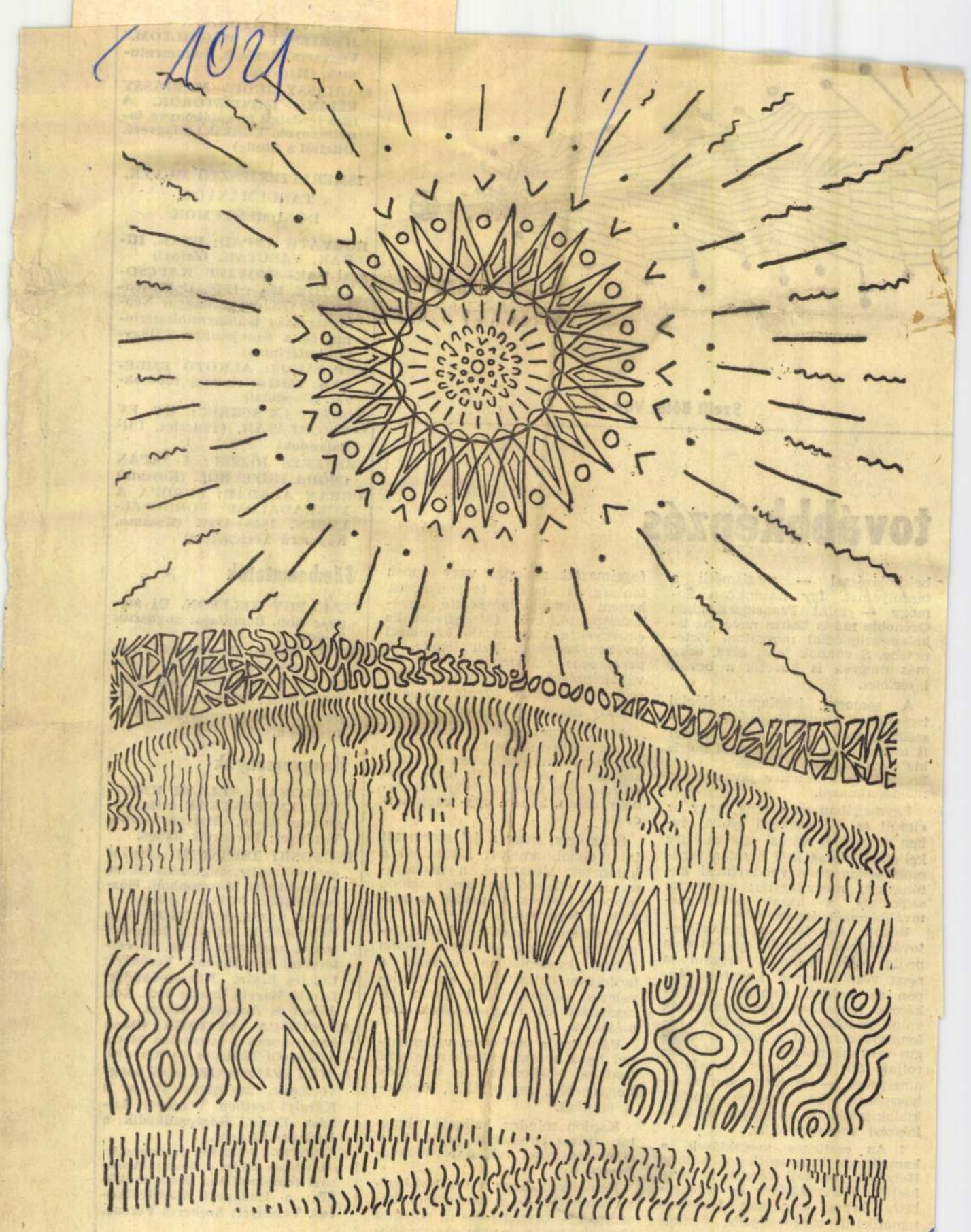

Pethő Attila: Nap

ÁRA 2.50 Ft

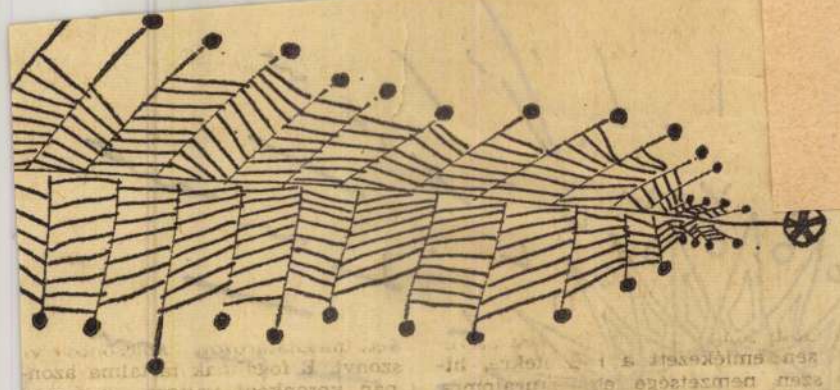

Szeift Béla: Váz

továbbképzés

beiskolázással — megismétli a tanfolyamot. Így hazánkban Somogy — mint Franciaországban Grenoble máris beírta nevét az iskolapszichológiai mozgalom történetébe. S vannak jelek arra, hogy más megyék is követik a bevált kísérletet.

A somogyi iskolapszichológiai tematikájú továbbképzéssel összeötvözötten egy másik kísérlet is folyt; ennek tanulságaiból máris bizonyos következtetéseket lehet levonni, és alternatív javaslatokat megfogalmazni.

Egymagában az a tény, hogy az elmúlt és a következő iskolai évben megyei és városi szinten létre kellett, illetőleg kell hívni a tanácsok pedagógus-továbbképzési kabinetjeit, megvilágítja: mennyire szükséges a hazai pedagógus-továbbképzés átszervezése.

Régóta figyelem a pedagógus-továbbképző munkát, jó évtizede pedig több területen magam is részt veszek benne. Legutóbb éppen az említett somogyi továbbképzés keretében. Igazságtalanság volna summásan elmarasztaló véleményt mondani a hazai pedagógus-továbbképzésről; de hadd soroljak fel itt néhány javaslatot, amelyeket — érzésem szerint — hasznosan be lehetne építeni kialakítandó új pedagógus-továbbképzési koncepciónkba.

1. Az esetleges megoldások, a kampányok korszerűtlenné váltak. Helyettük be kell vezetni az egyidejű differenciálásra és integrálásra képes, gondosan felépített tematikájú továbbképzési formákat.

2. Ez azonban nem lehet szűken fogalmazott szakmai vagy éppen tantárgyon belüli továbbképzés, hanem *személyiségfejlesztő*, nevelésközpontú, erős interperszonális élményekre támaszkodó közösségi tevékenykedésnek kell lennie. A *permanens szaktárgyi* ön- és továbbképzésből egyetlen pedagógus sem maradhat ki, évente legalább néhány kiadós konzultáció erejéig.

A tanfolyam keretéül három téli, három tavaszi és hat nyári szüneti munkanap kínálkozik szükség esetén két éven át, így *a tanfolyam* nem tizenkét vagy huszonnégy napos, hanem *egy- vagy kétéves.*

Szükséges, hogy a jól szervezett irányítással, amelyet hivatalból a kabinetek látnak el, a tanfolyamoknak *állandó szakmai vezetőik, mintegy szakmai tervezőik és intézőik is legyenek.*

A szakmai vezetők feladata legyen az is, hogy *az egész iskolai évben kapcsolatban* vannak a tanfolyam hallgatóival egyéni levelezés, körlevelezés, helyszíni látogatások és megbeszélések formájában.

Vállaljon a tanfolyam valamennyi tagja a tematikának megfelelő *irodalmi tájékozódást* és *különféle* megfigyelési, regisztrálási, *kísérleti munkát.*

Kapjon minden hallgató részletes, írásos értékelést arról, hogy sikeresen részt vett a továbbképzésben.

Remélhető, hogy a továbbképzési kabinetek — a somogyihoz hasonlóan — országszerte új pezsgést visznek be a pedagógus-továbbképzés gyakorlatába.

RJESZTŐ MŰVEK, TANULMÁNYOK, DOKUMENTUMOK

HORVÁTH ÁRPÁD: UTAK, HIDAK, VASUTAK. (Zrínyi)

MAGYAR—SZOVJET KAPCSOLATOK 1945—1948. Dokumentumok. (Kiadta a Magyar Népköztársaság Külügyminisztériuma és a Szovjetunió Külügyminisztériuma)

PAP JÁNOS: ALKOTÓ EMBEREK. Történetek nagy tudósokról. (Gondolat)

ROBERT LE SERREC: ÖT ÉV VITORLÁSAN. (Táncsics. Utikalandok)

SZEKERES JÓZSEF: A JAPÁN CSODA KÖZELRŐL. (Kossuth)

URBÁN ALADÁR: EURÓPA A FORRADALOM FORGÓSZELÉBEN. 1848—1849. (Kossuth. Népszerű Történelem)

Filmbemutatók

CSAK EGY TELEFON. Új magyar film. Bemutató: augusztus 27-én.

RITUS. Ingmar Bergman új filmje. Bemutató: augusztus 27-én.

EGY NŐ A DIPLOMATÁK ASZTALÁNÁL. Magyarul beszélő szovjet film. Bemutató: augusztus 27-én.

Hangversenyek

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR estje, augusztus 22-én, Martonvásáron. Vezényel: Ferencsik János.

TSUYOSHI TSUTSUMI (Japán) gordonkaestje, augusztus 22-én, a Keszthelyi Múzeumban. Közreműködik: Miklós György.

A MÁV SZIMFÓNIKUSOK és a BUDAPESTI KÓRUS hangversenye, augusztus 23-án, az esztergomi Bazilikában. Vezényel: Lukács Ervin. Közreműködik: László Margit, Barlay Vali, Réti József és Antalffy Albert.

A MUSICA ANTIQUA (Bécs) hangversenye, augusztus 24-én, a Kiscelli Múzeum parkjában.

A MÁV SZIMFÓNIKUSOK hangversenye, augusztus 26-án, a Károlyi-kertben. Vezényel: Lukács Ervin. Közreműködik: a Budapesti Kórus.

KÁRPÁTI JÓZSEF orgonaestje, augusztus 26-án, a tihanyi Apátsági templomban. Közreműködik: a Budapesti Madrigálkórus. Vezényel: Szekeres Ferenc.

1970 JUL 25

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

Pethő Attila

1021

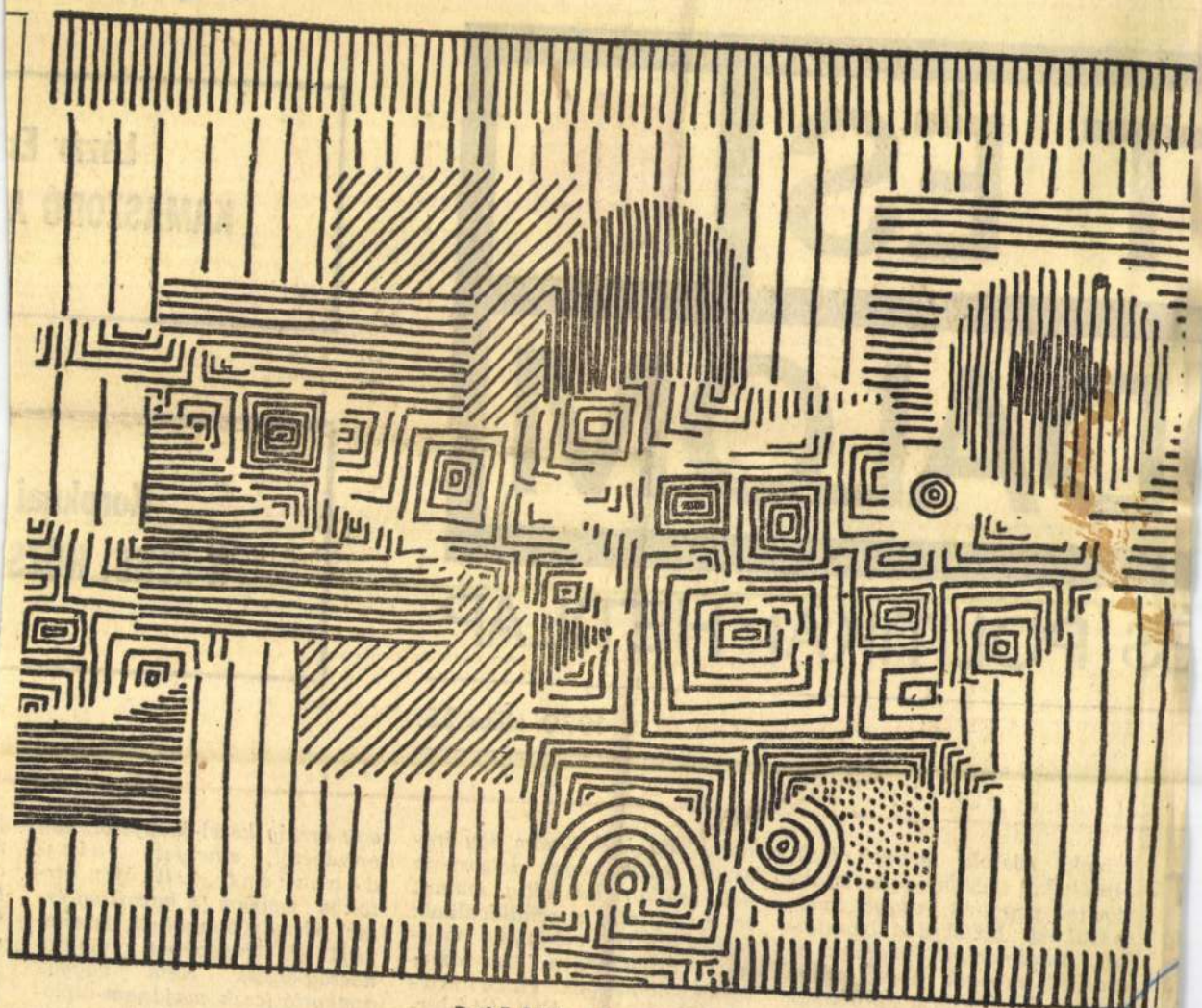

Pethő Attila: Kompozíció

T ÉS
DALOM
ÉS POLITIKAI HETILAP
1970. július 25.

Lázár Er
KAMASZODÓ A

Koroknai
A ZENE: KÖZS

szinek, illatok, tárgyak, ízek, léptékek, emberkapcsolatok: ilyenek vagyunk, vegyél tudomásul és birtokodba bennünket, alkalmazkodj hozzánk és uralkodj rajtunk. Érezd itthon magad. Ha letelik a próbaidő, eltompul a figyelmeztető sugárzás, csökken az érzékenyhogy oda kell ülnöm egy íróasztal mögé, hogy dolgoznom kell, amikor két hétig semmit se dolgoztam, s rendkívülinek érzem azt is, mennyire megnőtt számomra a tévé-rádió-sajtóközlemények *információ-értéke*. Egy tévé-híradó, egy rádiós esti krónika abbahagyhatatlanul, egy napilap-

egy ország közel-jövőjéről, egy országéról, amelyet *tulajdonosként* kell újra birtokba vennem (a hazafiság-érzés, bármily bonyolult összetevőjű is, lényegében tulajdonosság-érzés). Nem vagyok gyakorló (csak majdnem-diplomás) közgazdász, az fog meg hát a közleményből, ami a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Élet és Irodalom

1969 APR 12

1021

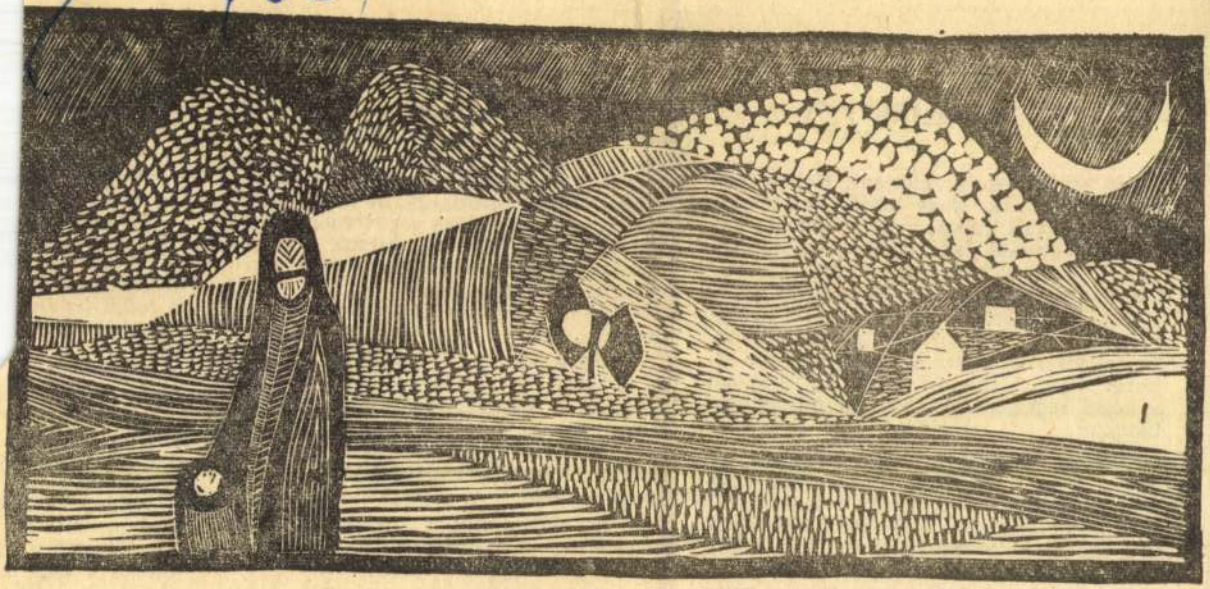

Pethő Attila

Pethő Attila: Ballada

SZELLEM-IDÉZŐ

Egy könyv fekszik előttem: Költők, dalok, forradalmak. Nagy költők megzenésített forradalmi versei, a Zeneműkiadó adta ki: Brecht—Eisler, Aragon—Sosztakovics, Ritszosz—Theodorakisz dalai. És előttem van az újság, amely John Barry angol újságíró szenzációs riportját közli Theodorakiszról, aki egy eldugott görög faluban, Zaturában sínylődik. A könyvben a Költészet Napjára kiadott dalai. Az újságban a végső segélykiáltás. Mintha ott lennék. Látnám:

Éjszaka. Reflektorozzák Theodorakisz házát. A meszelt falak megnyúlnak egészen az alacsony csillagokig. A falon belül a penészhólyagok, s talán már tüdejében is a fölpattant szemű hártyák. Csak a köhögés hagyja el olykor a házat, a reccsenések. Mintha a kavics roppanna a szabálytalan, nehéz lépések alatt:

— Vannak még illúzióid, Theodorakisz?

— *S mik megsza*
tól Azok a forradal
am Shakespeare úr, „dalszövegíró
reflektorozott parasztház időtlen rivalda.
Nézők: a fegyveres őrszemek, s távolról az Emberi Jogok Bizottsága. De mégis megérkeznek a hangok. Üres sógödörből az ének: *Versem, mint sebesült szarvas, Hegyekre cseréli völgyét* — hangzik José Martíval a híres Guantanamera.

— De ha már vért köp az ember, Theodorakisz, van-e ott dal még?

Brecht a szellem gyilkolásáról beszél és az asztalra teszi a versét: *Szolidaritás.*

Persze a készpénz-realistáknak avíttan romantikus ez a peloponezoszi találkozó a nyirkos és hideg levegőjű hegyek és szakadékok között, a reflektorozott, penészes parasztházban.

— Itt belepusztul a forradalmár, nagy zeneszerző, de vígasztalódjunk: már élteti, szárnyára kapta a „szolidaritás"?!

— Akkor is érdemes — mondják a spanyolosok. Ők mondhatják. Feküsznek nyitott szájjal az elárvultak: csontok megvi-

aho
kból
emzet
an, h
— Most ép
Európa.
Külön áll, ú
porszem a refl
— A sorban E
mondatával és
a halál lépcsőf
rasztház falára
ság.
— Az embert
ha! — vélte a sz
— A dalt is
juk. — Most má
dorakisz. Magára
talom mammut-
A kompromisszu
Aragon: *mintha*
már Ritszosz: *Cs*
/intsen a nap ma
zászlóval/ jőjjön
nyan ma vasban,/
ben." — Ritszosz

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1983 AUG 10

1021 Pethő Attila

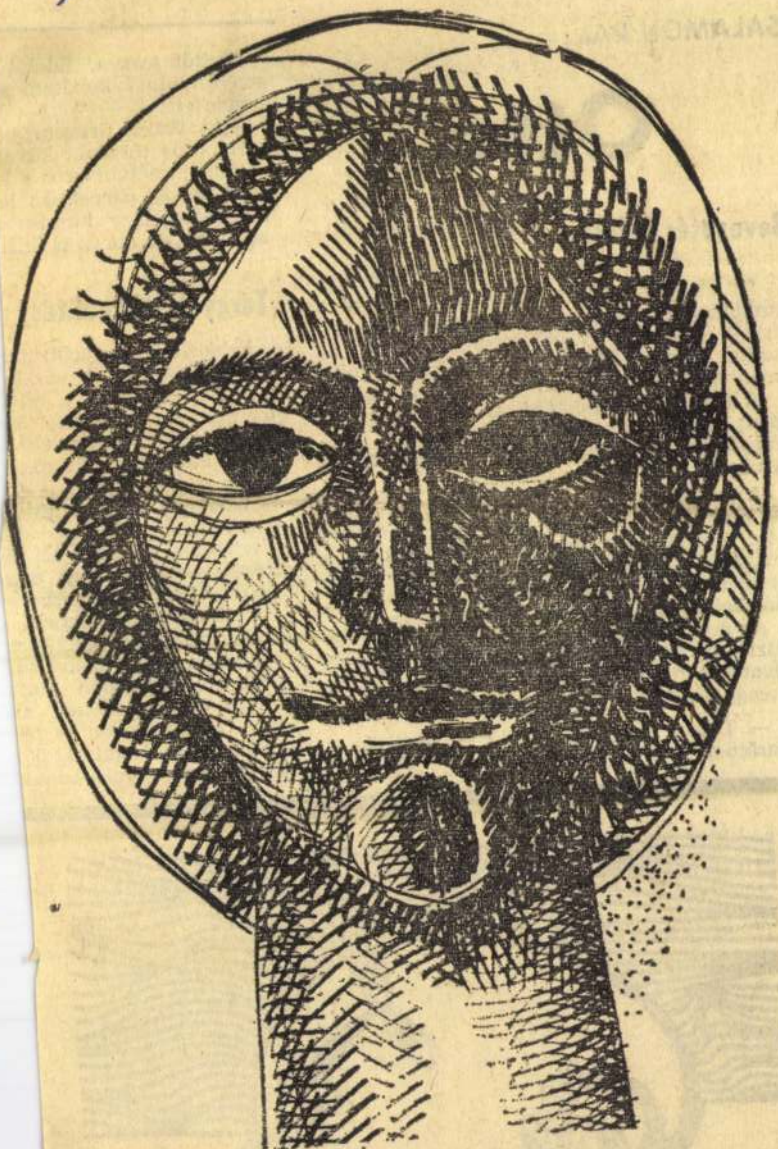

Pethő Attila: női fej

SALAMON PÁL:

Ottó

Bevezetés (Idill)

Fél órával műszak után barátommal a szőlőhegy felé mentünk. Aki ismeri Gellért-házát és a beljebb eső göcseji részeket, az tudja, hogy Magyarország legszelídebb, már-már varázslatosan szép tájáról szólok.

A nap híreiről beszéltünk. Néhányról csupán; az aznapi válságok, katasztrófák, merényletek többsége nem is kerülhetett szóba.

A szelídhajlatú dombok között, a magas ég alatt járva, a világ eseményei is tűrhetők. Mélyet lélegezhetek és felnézhetek a magasba. Leszakíthatok egy búzakalászt, kifejthetem még puha magját. Láthatom, érezhetem és ízlelhetem az élet reményét.

Az erdő felé félúton leheveredtünk egy tisztásra. Nyújtózkodtunk és hunyorogtunk. Óvatosan füvet húztam a szárából és a zsenge végénél rágni kezdtem.

— Tudod te, mi a Faust? — kérdezte a barátom.

Csellől tartva, felelet
sen fütyülni kezdtem a
legyintett:

— A Faust, öregem, pá
Háborús történet követ
(Már jó néhányszor a le
zetekben és percekben ke
ténetekbe. Úgy látszik: a
álmában, de ébren is felri

Tárgyalás (Realitás)

Felderítők nagyobb ta
sát jelentették. A zászló
mélyesen közölte: a mi
lik alkalma vitézségét bi
két ember önkéntes jelen
majd Faust-páncéltörőkk
kokat.

A háború végére úgy lá
a lelkesedés. Öt perc vár
zászlóaljparancsnok úr ci
leégett — huszonkét önk
szonegy még hiányzott.

Csak Ottó jelentkezett.

De ő az első pillanatban

A században kedveltül
gyon mulatságosan kuny
től az ételmaradékot, na
fögni és mindenen — pé
gésén is — hatalmasaka
Ottónk balga volt. Időnk

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Pethő Attila

1968 JAN 20

1021

DALOS GYÖRGY: VITA MESTERHÁZI LAJOSSAL (3. OLDAL) BENEDEK ISTVÁN: SZERELEM, TARTÁSDÍJ (12. OLDAL)

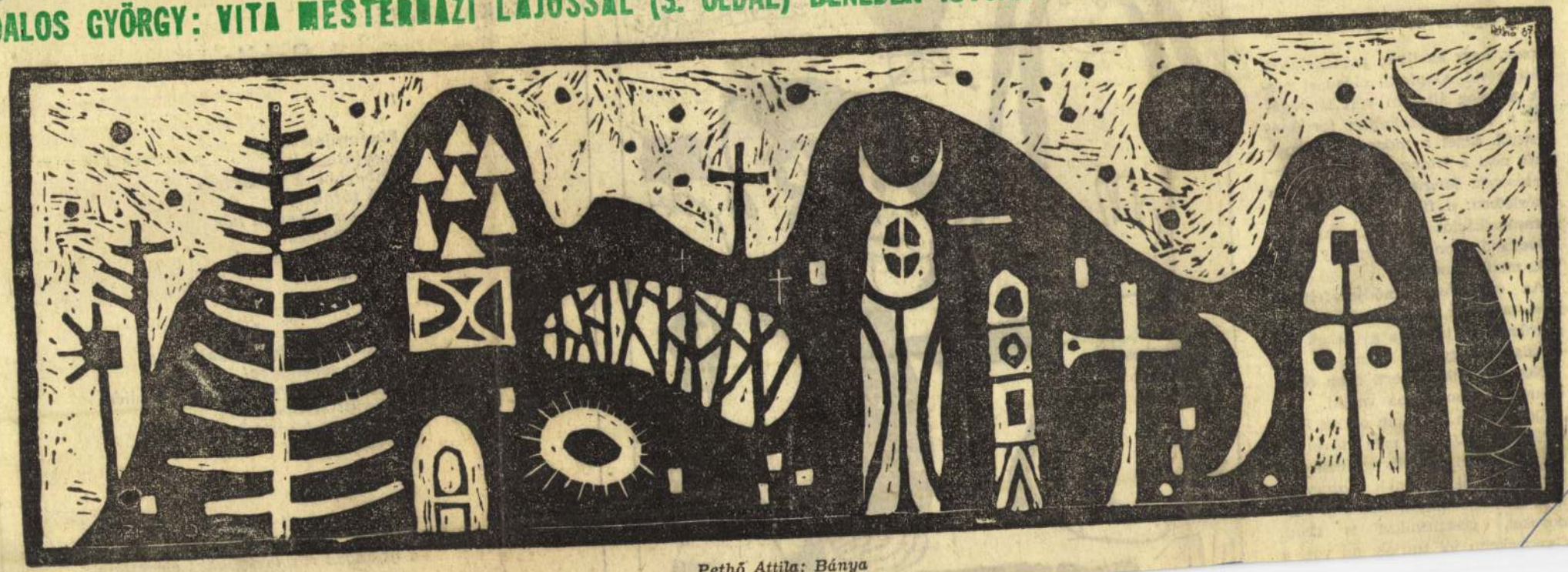

Pethő Attila: Bánya

ÍZLÉSNEVELÉS

(Folytatás az 1. oldalról.)

teszek, hogy az ilyen műalkotások előtt, rövid, alapfokú előadást tartok a dolog általam vélt lényegéről, a várható szokatlan formajegyekről. Ezzel a módszerrel kezdtünk neki a *Hideg napok* megtekintésének. Megvallom, bíztam a kísérletben: a film tétje világos, kommunikációs módszere nyomon követhető, mondatai éppoly tiszták, mint eszméi.

Az értetlenség csődje feltűnő volt, már-már kínos; egészen egyszerűen nem jutott a gyerekek tudatáig az, hogy mit látnak.

Nem ismerik a kort. Nem éltek benne — mondhatná valaki.

De ezt nem fogadom el. Az *Egri csillagok* és Jókai még távolabb van az időben. Hőseik egy más kor konzekvenciái szerint mozognak, más köntösbe bújva, már ami modorukat, gesztusaikat is illeti. Gyermekeim jól tudják, mi volt a

TAKÁCS IMRE:

Babits

1

Elnémulok majd
megfulladok
emberből ez maradtam
fájó torok
kezetlen lábatlan hős
egy gondolat
bűneimért a szavak
irgalmaznak.

2

Jónásom, kiáltsd fájdalmamat
az üres jövendőbe!
Dantém, fogalmazd újra Comédiád
a bővült szenvedésre!
Ezüstözz a húsvétok hajnalába,
barkám fénye!

3

Ha voltam csillag-kohó
égettem gyémántokat
a gyöngéd rozmaringokat elégettem.

Nem lenne drágakövem
ha gyáván el nem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pethő Attila
ÉLET ÉS IRODALOM

1969 SZEP 14

1021

Pethő Attila: Utca

VIGASZTALÁS NAPL

? egmaradt jut, az ősi épületek omladékait, a hajdani kezek készítette szobrot, képet, írástöredéket, vajon nem jár-e hasonló megbecsülés annak, aki a múlt egy szakaszát őrzi idegsejtjeiben, homloka ráncaiban? Bizony, minden öreg ember egy-egy műemlék.

Ennyi és nem több? Évezredek sokasága óta napjainkig, hányan keltek birokra e kérdéssel? Ezek sorában vallom, hogy az öregség — kedvező esetben — ajándékosztó is, sőt olyan értéket nyújthat, amivel az ifjúság még aligha rendelkezik. Merész állítás? Kétségkívül. Nos, véleményem szerint az ifjúság káprázatos előnye az öregséggel szemben, hogy ezernyi lehetősége van, de csupán lehetősége. A fiatal csakugyan minden lehet, ámbár még semmit, vagy alig valamit valósított meg lehetőségeiből teljesen. Éppen ebből származik a fiatalsággal gyakran párosuló kisebbrendűségi érzés. Az időskorú viszont az ezernyi lehetőség közül — jól, kevésbé jól vagy éppen rosszul — egyet végigpróbált, s ezzel kialakította énje arculatát, jelleme, szemlélete jegyeit; életének seregnyi eseményei — a kor, a társadalom, a sors, az önnevelés mintázó ujjai által — egységes műalkotásként állnak össze.

Mindez — hadd hangsúlyozzam nyomatékkal — természetesen csak azokra vonatkozik, akik nem süllyedtek az emberi szint alá.

Az öregek tapasztalásaik megrakott tarisznyájában az emlékezések szürke kavicsai között kincseket, eszméltető tanulságokat is hordoznak, amelyeket az idő or-

ságba kiáltó legbensőbb tartalmukat.

Az élet alkonyatának sugarai messzi távlatokba világítanak, szerénységre, mérlegelő megkülönböztetésre késztetnek, hogy mi a fontos, mi a tékozlóan lényegtelen? Egyben feltárják énünk igazi valóját is, az erkölcsi nemességet éppúgy, mint akár az évtizedekig leplezett ragadozó gonoszt. Hadd idézzek itt egy régebbi versemből:

„Csak azt fosztja ki az öregség,
készít neki sakálfejet,
hiénavigyort az arcára,
kiben már benne rejtezett."

A valóban tiszta szándékú emberben az elmúlás közeledtével lehervad az önzés, jóra inspirálja őt az a lappangó óhaj, hogy egyszer majd szép szóval emlékeznek meg róla. Íme, így lehet az ősz haj a bölcsesség oly gyakran megénekelt ezüstkoronája. Ahogy az ifjúság líra, az érett kor epika, az öregkor dráma. Az utóbbinak pedig műfaji követelménye a megtisztító katarzis. Ehhez persze le kell küzdenünk az idős állapottal járó jellegzetes torzulások — beteges hiúság, túlzott érzékenység, maradiság — veszélyét, hogy megtanuljunk illendő módon, azaz emberhez méltóan mosolyogva öregnek lenni.

Vikar Béla

A HIVATÁS

JACQUES BREL FRANCIA SANZONÉNEKES

Az „Özönvíz előtt" rendezőjének új, színes, magyarul beszélő francia filmje.

· BEMUTATÓ: SZEPTEMBER 19.

Főszerepet játszik EMMANUELE RIVA és JACQUES BREL, akinek ez az első prózai filmszerepe.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 DEC 14
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Pethő Attila

Pethő Attila: Illusztráció

a kiadóknak se kell azért betegesen óvatosnak lenniük: esetleges veszteségeiket, ha azok nem túl nagyok, az úgynevezett kockázati alapból fedezhetik. A mai magyar irodalom érdekeire a Kiadói Főigazgatóság külön is vigyáz, váratlan zökkenők tehát aligha lesznek.

(Közbevetőleg: a Magvető 1969-re 154 kiadványt tervez, ebből 117 mai magyar íróé. A Szépirodalminál — a Diák- és az Olcsó Könyvtárat nem számítva — 179:131 az arány.)

Egyelőre tehát „nincs vész". Mégis azt kell mondanunk: a könyvpiac jövendő alakulása élő irodalmunknak nem sok jót ígér.

Várható veszedelmek

Nézzünk egy kicsit távolabb. Az irodalmi könyvkiadás ma még nyereséges vállalkozás, bár a könyvek általában olcsók, s most sem sza-

Pethő Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 JAN 19

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

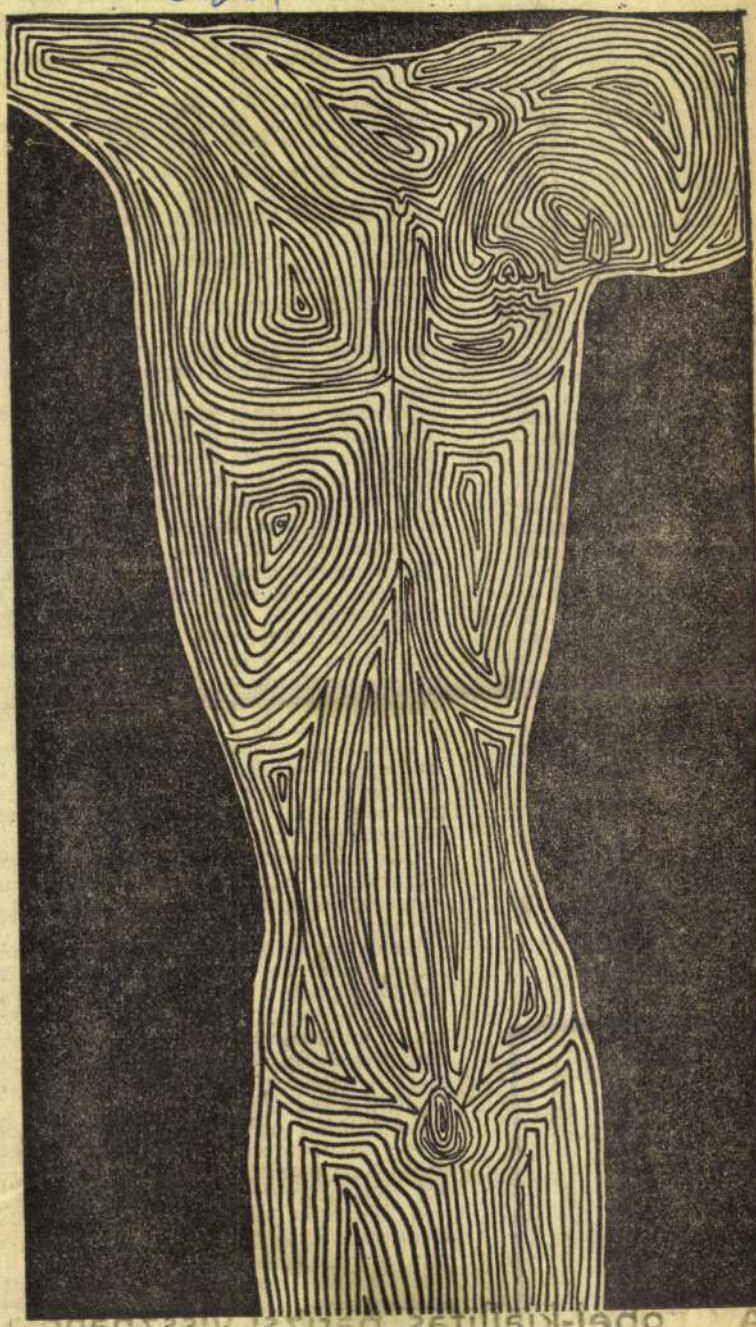

Pethő Attila: Test

...radt cigány-
...ljárt az első tussnál
...egszégyenítettek,
...ték lehetetlen,
...d, a fej

...bizony szegényes —
...gis ma nehéz lesz,
...z, szomorú lesz ...
...s odakívánom
...lenéhez
...a küszöbéhez.

...rőltetésért, gyötrelmekért
...a felelne — váratlanul el-
...gyetlen csepp még — düh-
...!, legyűrt indulatból, bánat-
...gterhelésből — és az enge-
...llázad és őrjöngve támad.
...vér-ereit, riadót ver arit-
...És hirtelen torkon ragad,
...a ijeszt. S ha rögtön meg
...bénít, elveszi erődet, szava-
...rságodat. Dühödten kalim-
...fojtja lélegzeted, rángatja,
...t. S addig tart őrjöngése,
...nyes testvéreink, szerte e
...lütt igaz honfitársaink, ne-
...tünk könnyítői: orvosok,
...nes küzdelemben le nem
meg nem fékezik.
...újra szívünk munkája és
...i.

...acomo-kórház.

...ászlóczy

Csak kikövetkeztettem), aztán körbe-körbe rugdosta az udvar betonján. A ballábas rúgásai csajlára sikeredtek, a jobb lábában azonban erő volt és irányzék, a gép a falnak röpült, zengve visszavágódott, csörömpölve törtek össze a lámpái, zizegtek a kiszakadt drótok. Egy rádió még döglötten is nagy zajt tud csapni — állapítottam meg.

Amikor a doboz szétmállott, s már nem volt mit rugdosni, befutott a lakásba, egy hokedlit hozott ki, és azt is földhöz csapta. Bár a hokedli is a tömeg-kommunikációt szolgálja (sok pletykát elhadartak a rajta üldögélők), mégis önállóbb struktúrával rendelkezik; csak a harmadik földhöz csapásnál fordult ki az egyik lába.

Aztán a betonon szétmállott még egy szemetesláda és egy kulcstartó falitábla. A házmesterné karbafont kézzel állt az ajtajukban — a férje alig tudott mellette ki-berohangászni —, és egyre azt mondogatta gúnyosan, szinte elégedetten: „úgy, úgy, csak csináld".

A lakók a magasba vesző gangok vaskorlátjánál álldogáltak, figyelmesen bámultak le az udvarra — egy ilyen produkciót nem zavar meg az ember. Már akinek modora van.

Odalent a konyhából hallatszott a csörömpölés, a házmester már a kredencet rángatta, döngette, próbálta kicipelni az udvarra.

Ekkor az egyik első emeleti lakó szakított a józan be nem avatkozási politikával. Letrappolt a lépcsőn, be a házmesterlakásba — aztán máris ordítva ugrott vissza, ki az udvarra. Nyomában a házmester, magasra emelt kezében valami fehérlett. Kés! — riadoztak az élénkebb fantáziájú nézők. De sodrófa is lehetett.

Az üldözött eszeveszett vágtába kezdett körbe az udvaron, átugrálva az összetört berendezés romjait: noha beugrása váratlan volt, kitűnően alakította a szerepet.

A házmester ellenben már fáradt volt, kifulladva tántorgott, végül belebotlott bútora roncsaiba, és csattanva elhasalt. Kezéből kirepült a kés, és messzire csúszott a betonon.

Az üldözött megtorpant, aztán a póruljárt támadóhoz ódalgott, fölébe hajolt, meglökdöste, a hóna alá nyúlt, és próbálta talpra állítani.

Pethő Attiláé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 MÁR 7

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

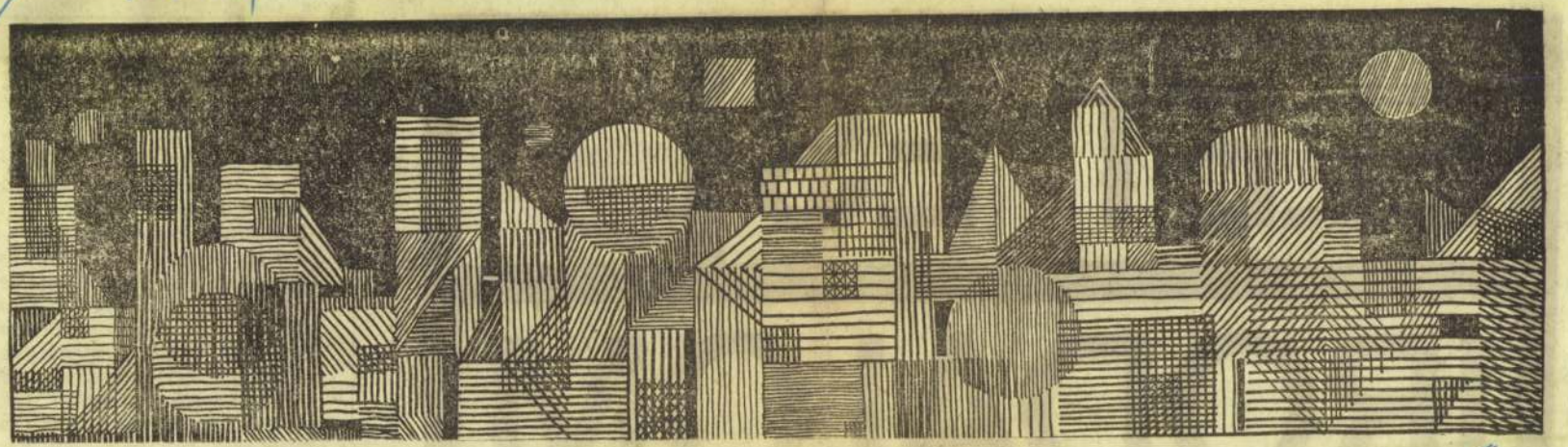

Pethő Attila: Város

ÉLET ÉS IRODALOM

A SZERKESZTŐ

„Vége a régi szép időknek Szerkesztő úr, amikor igazán rossz verseket is közöltek, olyanokat, hogy néhány maradandóbbat érdemes volt az embernek kimásolni. Manapság ilyen már alig akad. Legfeljebb kötetben. S mi, olvasók bizony visszasírjuk a dilettantizmus hőskorát, azzal a megjegyzéssel, hogy persze senki se tudja: a Szerkesztő úr miket fektet el?! Mert jó verset ma már mindenki tud írni, egy-kettőt legalább. Megvannak erre az előregyártott verstípusok, mint a mirelit-félkész ételek, melyeket felmelegítve, némi egyéni

Pethő Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 MÁR 16

BUDAPESTER RUNDSCHAU
Budapest

1021

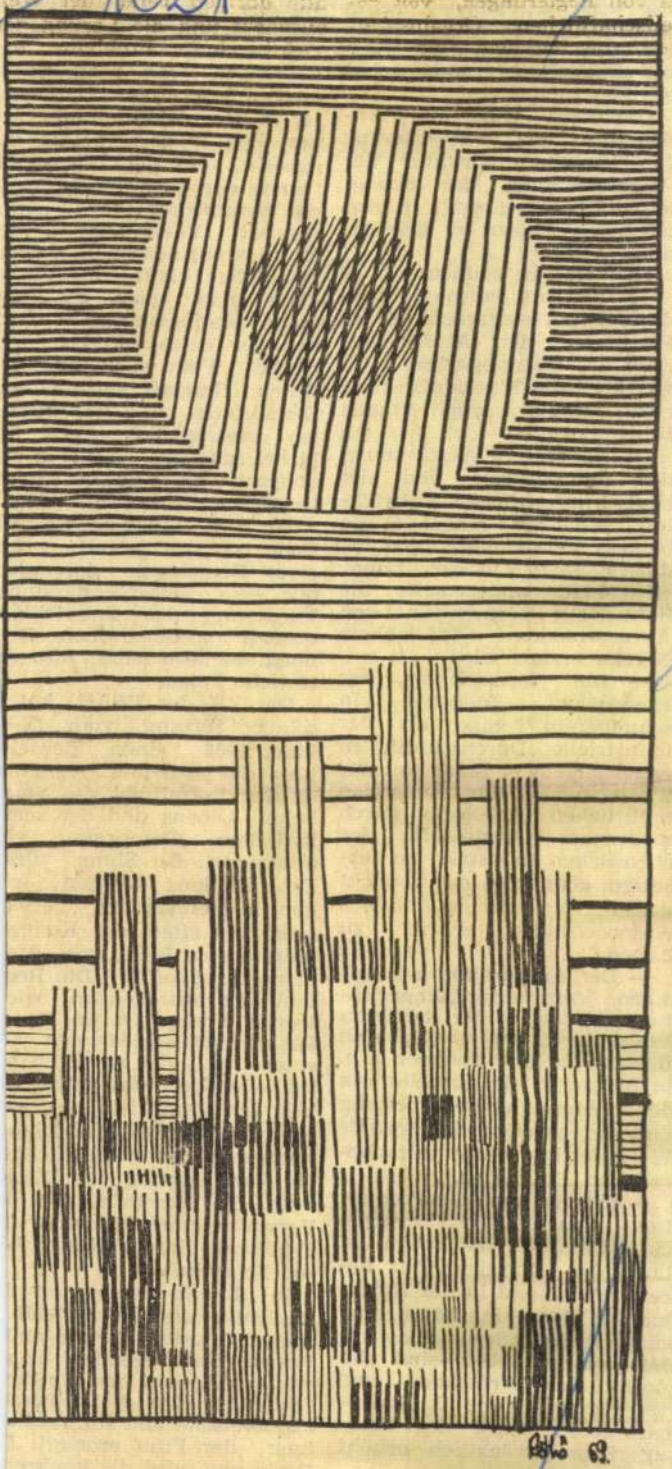

Grafik von Attila Pethő

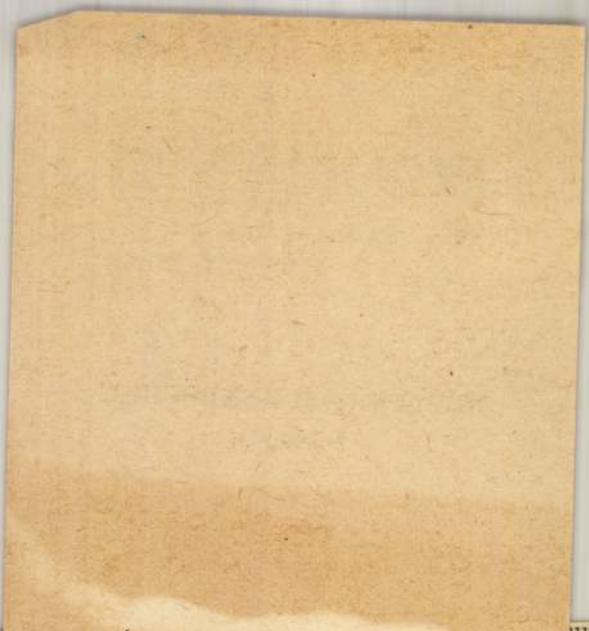

denken
Pläne
stem d
weiter
bewußt
kungsa
men.

Inwi
derung und Verbesserung
der Produktionsstruktur der Volkswirtschaft, der ökonomischen Effektivität in den folgenden Jahren in Erscheinung treten?

Hier sind zu nennen:

— Das seit Jahren laufende und nun weiterentwickelte Programm der Modernisierung des Energiesystems, das wir über die Planjahrfünftperiode hinaus zum Tragen bringen wollen.

— Die bessere Abstimmung der industriellen und der landwirtschaftlichen Entwicklung, wodurch einerseits die bessere Verwendung von Industriegütern in der Landwirtschaft, andererseits die industrielle Verarbeitung von Agrarprodukten auf hohem Niveau erzielt wird.

— Die Entwicklung der chemischen Industrie in schnellerem Tempo als der industrielle Durchschnitt, in entscheidendem Maße mit der Zielsetzung, die fehlenden natürlichen Rohstoffe durch modernere Grundstoffe der chemischen Industrie zu ersetzen, aber auch mit Bedacht darauf, mit den technischen Anforderungen Schritt zu halten.

— Der Ausbau von notwendigen Verarbeitungskapazitäten im Interesse der besseren Verwertung von verfügbaren Rohstoffen. Hier kommen u. a. in Betracht: die Erweiterung der Aluminiumverarbeitung und die chemisch-industrielle Weiterfertigung von petrochemischen Produkten.

— Hier ist noch die Produktion von Straßenfahrzeugen zu erwähnen, die schon im laufenden Planjahrfünft beachtlich ist und in der Struktur des Maschinenbaus eine günstige Veränderung bewirkt hat. Hervorzuheben sind die Zweige des Gerätebaus und der Fernmeldetechnik, innerhalb deren Anteil des Computerbaus beträchtlich erhöht wird.

Diese wirtschaftspolitischen Ziele rechnen im Vergleich

uch
der-
des
mus.
Er-
enen
rung
mit
der

Ansicht, daß der Demokratismus der Staatsmacht und der Verwaltung eine unabdingbare Voraussetzung der Entwicklung darstellt. Ohne tatkräftige Hilfe des Volkes kann man keine sozialistischen gesellschaftlichen Verhältnisse entfalten. Das ungarische Volk will in seiner freien Heimat sozialistische Demokratie, und das bedeutet offensichtlich nicht nu mehr, sondern auch etwa anderes, als man in kapitalistischen Ländern denkt wenn von Demokratie di Rede ist. Die Entfaltung un serer Demokratie ist nich nur eine selbstverständlich Vorderung der Entwicklun unserer sozialistischen Ord nung, sondern auch ihre na türliche Folge.

Das ZK der USAP hat i seiner Sitzung vom 5.— März 1969 einen Beschlu über die aktuellen Aufgab in der Entfaltung des staa lichen Lebens und der sozi listischen Demokratie ve abschiedet. Im Sinne dies Entschließung wurden sei her im Bereich der Verwa tung, vor allem der Komm nalräte eine Reihe von Ma nahmen getroffen. Die Reg lung der anstehenden wic tigsten Fragen ist im Gang Die zu verabschiedenden G setze und die an diese a schließenden, das ganze G biet der staatlichen Verwa tung erfassenden Maßnahm werden in der Öffentlichk die Verringerung der Büro ratie, die Vereinfachung d Verwaltungsarbeit und d Erhöhung ihrer Wirksamk zur Folge haben.

In diesem Sinne hat d Zentralkomitee der USAP seiner jüngsten Sitzung ein Fragen der Jugendpolitik s wie den Bericht und die Em fehlungen über die politisch ökonomische und soziale St lung der Frau erörtert. I Regierung wird die konkret Durchführungsmaßnahmen dieser Augaben in der näc

Pethő Attila

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1968. XII. 7. 51

1021

Pethő Attila: Király

IKKÉHEZ

k

ulniuk, s berendezkedni juhnyá-
ak tartására, vagy szarvasmarha-
ízlalásra. De arra aztán korsze-
üen.

Más gyenge szövetkezetek át-
lakíthatók speciális szakszövetke-
ttté, hogy *egy valamivel* foglal-
ozzanak, ami adottságaik szerint
legkifizetődőbb — de azzal az-
án korszerűen. Valami mindenütt
kad: erdő, háziipar, melegforrás,
eldolgozható nyersanyag, vagy ha
nás nem, idegenforgalomra alkal-
nas táj.

Ám egyedül egyikkel se tudnak
nit kezdeni, saját hajukat megra-
gadva nem húzhatják ki magukat
a bajból.

Elsősorban a téesz-szövetségek
ehetnek valamit, az ő kötelessé-
gük felmérni: egyáltalán merre
mutatkozik kivezető út?! Az ő fel-
adatuk a szükséges és érdekeltté
tehető intézmények, vállalatok,
társadalmi szervek összefogásának
megszervezése. Mert szükségessé
válhat a szakoktatástól kezdve a
házépítési akcióig bármi; mert ér-
dekeltté tehető az üzemrészlegének
kitelepítésével foglalkozó ipari
vállalattól az idegenforgalmi hi-
vatalig számtalan intézmény. És a
„telepesek", a „hittérítők" sem
hiányozhatnak — a pionírok, akik
tettrekészségükkel, hozzáértésük-
kel hajlandók kezdetleges körül-
mények között valamibe kezdeni.

Ehhez, persze, mindenekelőtt az
„arany" felkutatása, a lehetőség
használásának alapos előkészíté-
kell. Mi válhat arannyá a rossz
dű, gyenge szövetkezetek háza
n?

őfordulhat, hogy erdeik va-
erületté alakíthatók, ahol
adak *tenyésztésével* is fog-
atnak.

bizonyos területeiken hor-
ákat, sporttelepeket ala-
ki.

berendezkedhetnek az
götti helyeket kereső
ültetésére.

éesz-tagok is alkalma-
tkezeti szervezéssel,
— kisállattenyésztés

Kivel nem történt meg m
hogy kezet nyújtva elébe
valaki az utcán, s kedél
szemrehányással megkérd
Hát meg sem ismered a s
gényembert? Ilyenkor én,
hiába kutatok is emlékeim
zött, rögtön rávágom: Deho
nem! dehogynem! — s vis
se adom a szót, míg „ki n
barkochbázom", valóban
merjük-e egymást? Ha ig
gyorsan előkaparom néh
közös emlékünket, bizonyí
milyen szívesen gond
azokra. De ha sikertelen a
ték, ha egyetlen kérdésemre
kapok nyomravezető vála
Ha ő tényleg ismer engem,
nevemen szólít, ilyenkor
vállalom az ismeretséget, k
ve: ne haragudjon, öregszik
ember, egyre szórakozotta
romlik az emlékezőtehet
ge ... Az úgynevezett közé
ember, író, színész s más
féle, akinek neve — Ara
János szavával szólva —, v
már „hurcán", csak így tel
mert félő, hogy másképp f
horzsolja a neki kezet nyú
ismeretlen ember érzékenyé
gét. S higgyék el, nem gond
játék ez, derűs perceket ka
hat ilyenkor az ember, mag
nak jó mulatságot, a másikn
talán örömöt szerezve.

E néhány sor után, mely
amolyan „elméleti" bevezet
nek szántam, már térek
tegnapi esetemre:

Ülök barátommal a nappa
eszpresszóvá, este zenés étte
remmé alakított hajdani kávé-
házban, s bár szavukat nem
csak hangjukat hallom, tudom
rólam beszélget a ruhatárban
álló két fölszolgáló, egy fiata
s egy idős pincér. Magá

Pethö Jakab

rajstanitó

1787-1795

l.

Rajzoktatas

1943, IV. cif. 8. n

62. l.

Pethő János (Törökszentmiklós) nár művész

Kecskeméten a Bánó-házban van a nár művészek múzeuma, állandó kiállítása. Teljesen új egyéntest ad a „Kötődve a valósághoz" c. realista jellegű gyűjtemény. Itt látható „Hagymaszárítás" a és „Újszegedi búcsú" ja. Elevé határozott véleményformálást sugall a fekete-fehér szinek használata. (ambitve)

Halász Ferenc: A nár művészeti múzeum csodái.
Petőfi Népe, 1977. ápr. 24.

Pethő János

Műterme a konyha egyik sarka. Sokgyermekes uradalmi igáskocsis fia, korán árnaságra jut. Menhelyes, majd „bérbe adott" gyerek. Az első világháború előtt borbélyinaskodott. 1916-ban hadifogságba került, ahonnan 1923-ban szökött meg egy japán hajó segítségével.

Esztergomi László: Egy naiv mester kései virágzása; Magyar Hírlap, 1970. jan. 24. 9. l.

Pethő János

Ausztrália érintésével Jaffába hajózott, s az ottani magyar misszió segétségével került haza. Utána a pécsi István-aknán fejtette a szenet. Két évtizedet töltött a bányában, az 1951-es nagy robbanáskor megrokkant. Képei közül egyetlenegy őrzi a bánya emlékét.

Eszteryomi László: Egy naiv mester...; Magyar Hírlap, 1970. I. 24. g. l.

Pethő János

Nyuddíjas éveiben feleségét helyettesítette az iparitanuló-iskolában, kapus, pedellus, mindenes volt. Unalmában egyszer egy lovat rajzolt, s a tanár biztatta. Eljárogatott a makói képzőművész szakkörbe, de inkább pingálta tele a vásznakat, papírlapokat.

Esztergomi László: Egy naiv mester...; Magyar Hírlap, 1970. jan. 24. 9. l.

Pethő János

Tőleg emlékezetből rajzolt, megfestette régi emlékeit, a parasztí életet, külföldi kikötőket, falusi házakat, erdei munkásokat, aratókat és sok tájképet. 10 képet kért tőle a MNG, 23-at vittek el a Népművelési Intézetbe, 4 a helyi múzeumba, 4 a tanács épületébe került.

Esztergomi László: Egy naiv mester...; Magyar Hírlap, 1970. I. 24. 9. l.

Pethő János

A modern művészetről nem tud, nem ismeri Csontváryt sem, akivel néni rokonságot mutat. Ügyérzi, elkésett már a tanulással ...

Esztergomi László: Egy naiv mester...; Magyar Hírlap, 1970. jan. 24. 9. l.

Pethő János

Hat elemit végzett és pedelluskáit dolgozik Makón. 75 éves. Munkáiból a MNG tíz darabot vásárolt. Önálló kiállításra készült.

Magyar Hírlap 1970. jan. 11. 13. l.

Pelikán János
grafikus

Várott a Vak Bottyán Múzeum.
Ban szeptember hónapban Pelikán
János grafikusművész kiállítása
látható.

---: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Petkó János

Műve szerepel a VII. Országos

Grafikai Biennálén Miskolcon

Napjaink 1974 február 12.old.

Pethő János

„Tamburány" c. rajza

a 12. oldalon

Napfaluk, 1973 november

Petkó János

„Tanulmány" c. rajza

az 1. oldalon

Magyarul 1973 szeptember

Pethő János grafikus

Az 1973-as VII. országos grafikai bi-
enuálén szerepeltek művei.

Bereczky Lóránd: A VII. Országos Grafikai
Biennale.
Napjaink, 1974. febr.

Pethő János

A szentendrei országos rajzkiállításon szerepelnek a művész művei.

Sasonci Miklós: Képzőművészeti világlíet.
Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 21.

PETHŐ JÁNOS, naiv művész, Iestő

"Hogyan kezdtem festeni?" -mondta Pethő- "Feleségem, aki portás egy iparitanuló-intézetben, egy alkalommal rosszul lett. En mentem be helyette munkába és ott unalmamban kezdtem rajzolni. Jött egy tanar-Boleman Dénes-nagyon biztatott, hogy csak rajzolgass ak. Ez erőt adott, ezutan mindennap rajzoltam." 72.old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv művészet 69.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.sz. Budapest

PETHŐ JÁNOS, naiv festő,

Apja igáskocsis volt Demekegyházán, korán meghalt. 9 test vér volt. Szegedi menhelyen volt. 1914-ben besorozták. Olasszerb és orosz fronton volt. 1916-ban fogságba estett és ólombányában dolgozott. 692 3. jan-ban 14-en megszöktek és három és fél hónapig voltak a nyílt tengeren, majd Ausztrália, Jaffa, Jeruzsálemen át haza Szegedre. 1923-ban.-
Pethő János, festő, Makó. 70. old

BÁNSZKY PÁL: Élő naiv müvészet 69. old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata, XV. évf. 1972. 10. sz.
Budapest

PETHŐ JÁNOS, festő

Pethő János: Szegedi havi búcsú c.müve. Naiv festő
Fekete repr. 14.old

BÁNSZKY PÁL: #16 naiv művészet 69.old

VALÓSÁG. A TIT. folyóirata, XV.évf. 1972. 10.szám,
Budapest

Pethő János grafikus

a derecskei művelődési központban 1969-ben rendezett kiállításán szerepettek művei.

Szállási Gyuláné: Kiállítási társulások Hajdú-Biharban.

Hajdú-Bihari Napló, 1972. febr. 15.

Petőfi János

a közelmúltban a Művelődési Minisztérium Képzőművészeti osztálya ajándékozott a Petőfi Irodalmi Múzeum részére anyagot, melyek között művei szerepelnek.

Vácrátót, 1973. júl. 22.

Pethő János

Naiv festő.

Kortárs 1972/9 151o. old.

Pethő János
festő

Pethő János képei a parasztí élet
idilljeit idézik.

F.Mihály Ida: Naivok seregszemléje Pozsonyban.
~~Bela Durancsi: Modern magyar képtár Szabadkán.~~
MÜVÉSZET, 1973.január - 38.oldal

Pethő János festő

„Barivida" (repro)

F.Mihály Ida: Naivok seregszemléje Pozsonyban.
MŰVÉSZET, 1973.január - 36.oldal

Pethely Gyula

kultuszminisztériumtól

3 ook államsajtó

Éinusk 1913–14.

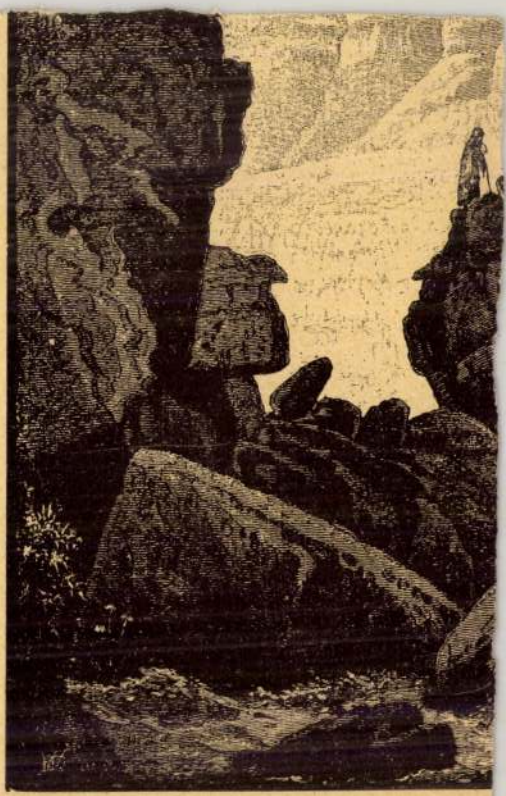

H. FENN: A HE

Pethely Gyula

butorterverő

1909–13

Elmúsk 1930. 87. l.

T.4600.

kal megerősitett vár az elő-
n köröndös kőfal halad körösk-

ORTALITY LANSEE.

94-180.

Pethely Gyula

postabélyegekre
kiírt pályaraton
300 korona díj.

Művészet

1916. 82. l.

1904. július 28. 378

Felterjesztés: jelentés a negyedik könyvlianroki faktanfolyam lefolyása felől (534/1904.)

Petheby Gy. László

Igen gyenge.

Részt vett a bpesti Madách-szobor első pályázatán 1938 febr.

Pethely Gyula

3 oo k államsegély

Étmisk 1912/13

27. l.

Imre József, orvos IV. 122

Pethely Gy. László

áparmúvész

Viteži jelvény

Viteżavatási pajzs

és kard.

Szefeltlex. 399. l.

Életr. arck.

u. o. 914. l.

Pethely Gyula

Háborúva vonatkozó emlékt. gyakra hirdetett pályázat.

Megvásárolt pályamüve (Kerámia-terv) repr.

Magyar Iparmüvészet

1916. 35. l.

Pethely ~~[illegible]~~ Gyula

100 K államsegély

Értimisk 1910/11.

15. l.

Vetetes Tgn. Grünber
— Ernáu oltaro 1895: x. 24
mołoża nézet. az 5960 i

átható város épületein innen, az oszlopos elő-
rát szobrok ékesítik. Előrte egy bár-
ek vitorlái leszereltek és a melyen hatan vannak.
pál egy a palota felé mutat, hová fér-
előcsarnok közelében egy tiszt fog keret a hölgygyel,
egy másik tiszt ül és borjára támaszkodva
három ágyú nászadot, melyekből kettőnek vi-
Balra a csarnokban, a hölgyet átkaroló
jobbra pedig a partra tett három
tiszt ül és figyelemmel nézi az eseményeket.
három gályarab telepedett a földre. L Kriépütt
elében a mester jegyez: „Anger 1753"

és, fára, méretei 33.2 : 44.3 cm.

150 frt.

78*)

Pethely Gyula

200 K államsegély

Estimisk

1911/12. 24. l.

Pethely Gyula

4 reál.

nyilv. rajztanf.

8 hónap jó ered.

Tanár Vesztróczy Manó

Iparrajziskola 1909

2/a

Nordhoff arra utal, hogy ezek a
táliából, pontosabban Amalfiból
a Meinwerk-féle építkezés esetén
közvetlenül Cluny-ból származó
yzetet az óbudai Szent Péter
let tételezni. Ezeket a hatásokat
építőpáholyok ragyogó műhely-
korszakból származó töredékek-
b is tartozik, a kőmegmunkálás-
l és tökélyével találkozunk, mi
dapest területén lelt középkori
lett olasz hatás is felmerül, ha
rek, hanem a színes toszkánai
gaz, hogy helyileg determinált
vő süttői, piszkei stb. kőbányák
tergomi vörösmárvány) kiapad-
, hogy a színes anyaggal való
ilettagokat ebből az anyagból
be beleilleszteni, miáltal festői,
lgáló színhatás állott elő, mely
agú. Ennek a hatásnak halvány
gomi kanonok és későbbi pécsi
készült olajfestmény, mely az
építésével egykorú és szintén
rgomi Porta speciosát ábrázolja.
alapított, újabban az otromba
átfalvai cisztercita-templom és
negvei karcsai templom külső

III. lap

Pa

Pethely Gyula

graphicus

l.

Bán. 78.l

HELYSÉG

Rozsnyó.

VÁRMEGYE

Gömör.

SZAKCSOPORT

1 Fest

KOR

15

ŐRZÉSI HELYISÉG

Székesegyház, sekresty

TULAJDONOS

MÉRET

~~155~~ x ?

TÁRGY

Mária-kép.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JE

FÉNYKÉP, RAJZ

Pethely Gula

l.

Münchet

1916. 82 l

Jarospataki ref. egyházkötség

VI. 256.

2962 szám

ai.1907

A Muzeumok és Könyvtárak nagytekintetü Országos Főfelügyelőségének

Budapest

VIII.Nemzeti Muzeum

Pethely Gyula László

A Pe Madách

a mai kelyzetem.
ttá teszi, hogy mai kérése-
teljem i.t. Tilkár Úr előtt,
, hogy — most már ismerve
álja meg módját annak,
első 50~100.- pengő néhány
nhez.
értésében és várni fogom
rait.
iszteletet
hive:

Bolyky Jano
malom-mérnök,
Budapest, VIII., Lujza-u. 36.

Pethely Gy. László

Geboren zu Budapest am 9. April 1892, ~~besuchte~~ besuchte P. ein Jahr lang die hauptstädtische Gewerbezeichenschule und absolvierte die Kunstgewerbeschule unter Meister Vasadi, Mátray Balogh und Gyalus. Nach Studienreisen in Siebenbürgen, Transdanubien, 1914 und 1929, nach Italien, wo P. Venedig, Bologna, Firenze, Ancona besuchte, sowie 1930 nach Wien, wirkt er als hauptsädtischer Gewerbeschule-Zeichenlehrer. P. ist hauptsächlich Graphiker und verfertigte nur ausnahmsweise einige plakettenartige Abzeichen.

Hu Prmagyérem 318 l.

Viterich jelvenjét, valamint az Ostenburg jelvényt, s nich egy minvét említi

Hadsereg.

Magyar gyalogos.

Az őrségen álló közvitéz jo
ronyos puskájának csövét fogja, mi
tözete: háromszögletü kalap, csakor
és atilla, szük piros nadrág és ba
ját széles fehér szijon viseli. A
Felirata
a kép fölött: Die k.k. oester
és az alatt: Ungarische Infan

Szines kny., mér. a vk.

Szn. 176-904-10
634-904-77

PETHEO, Bela

SWEENEY, J. Gray: Bela Petheo, painter of the center of age ofextremes. - Collegeville : Saint John's College, Saint John's University, 1985 96 p., ill.

M e g

Kedves Szerzônk!

Szerettel várjuk szeptember 24-

Uj Müvésze

szendvics és egy ital
– melyet a Vigadó Galériában

Petheő Eszi, gyermekrajzoló

MDK

Rajza a szőlőmetszésről

Repr.

Szekeres Ilona: Hová kézülnek a tótvázsonyi gyerekek? 33.

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1965. május XVI/5

Petheö Eva

kesteis

6.

Takrajzok

III. 370 l.

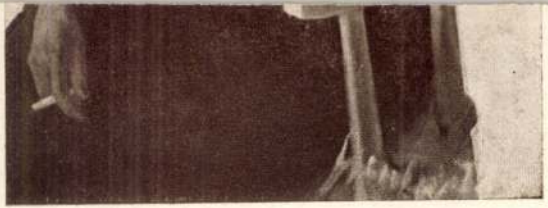

SZENTPÉTERY KRISTÓF:

J. T. arcképe (a társaság Weber Xav. Ferenc dijával kitüntetve, 1933)

MDK

dr. Pethő Jánosné festőművész.

Bartus Ö: Vidéki centrumok. Miskolc.
Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29 l.

MBK

MDK

Petheö Ertl Livia

Lidérc, paszt.
Tanulmányfej, paszt.
Önarckép, olaj
Tavasz, paszt.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun. 10 1.

Dr.Petheöné E$_r$tl Livia

Mezőkövesdi leány, olaj

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. lo 1.

MDK

Petheöné Ertl Livia

Az Alkotó Művésznők Egyesületének első kiáll.
Képzőművészet 1931. 42. sz. 163.l.

Petheő Ertl Lívia

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel. Önarckép

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Pethő Ertl Lyvia

[illegible]

[illegible] - [illegible] - [illegible]
pel. Arcképén a tiszta szinek töretlen ereje,
a fő formaérzék és megfigyelés együttesen hat.

[illegible]
[illegible]

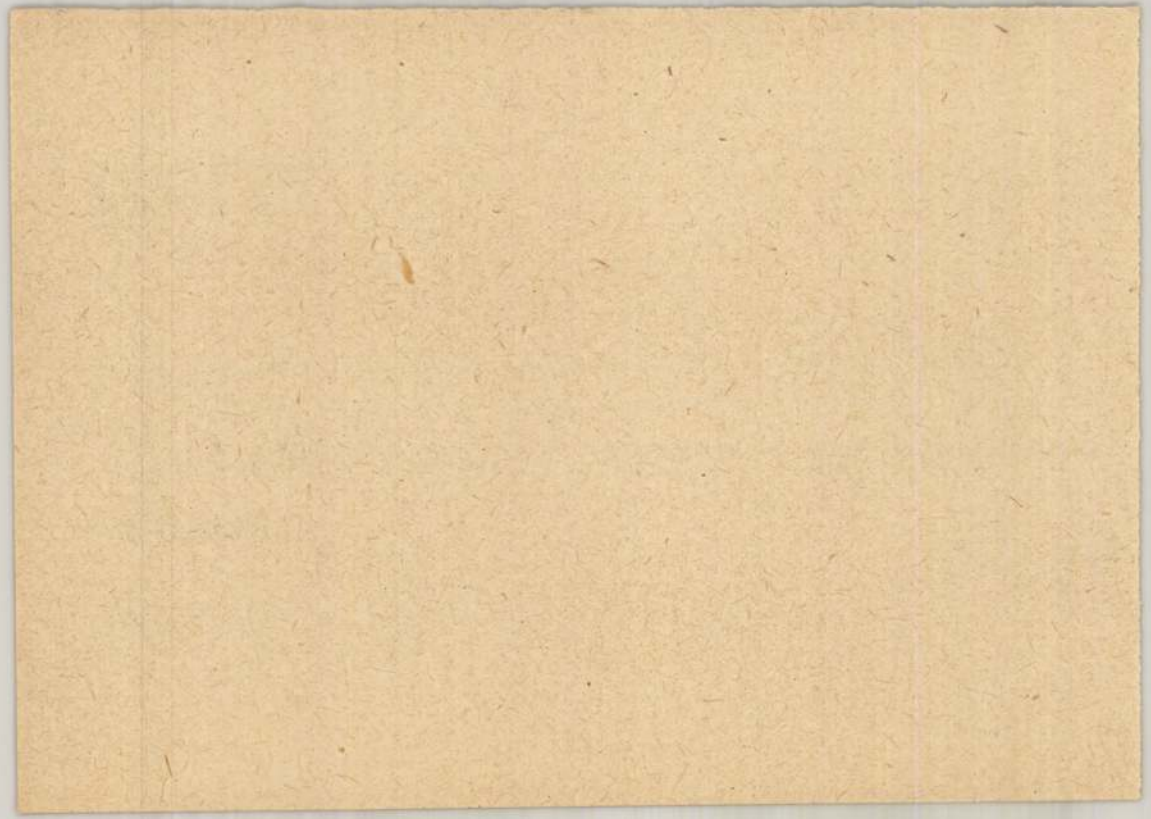

Pethes Ethl Lívia

festőművész

Tavaszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szere-
pel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.16.

Petheone Lill Lora

Művével nemzetel a kiskolai
Hét keretében rendezett
kiállításon.

N. U. 934. VIII. 9.

MDK

Petheöné Ertl Lujza festő

Lidérc c. pastellje a Nemzeti Szalon tav. tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.tárlata.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 144.l.

Petheőné Ertl Lívia

MDK

festő

Szerepelt az 1934 aug. 5-12 közt tartott Miskolci Hét keretében, a Lévay József Közművelődési Egyesület 40 éves jubileuma alkalmából rendezett kiállításon.

Hajdu Béla: Borus idők - Napsütések.
Északmagyarország. 1964 jan 26.

Petheöné Ertl festőművésznő MDK.

A Nemzeti Sz alon Tavaszi Tárlat.

"Lidérc" c. festmény
pasztell

Képzőművészet 1929. 21. 144. l.

Dr.Petheö Jánosné

Szénrajzportréi a miskolci Lévay József-Egy. képkiállitásán.

P.H.930.XII.7.

MDK

Petheő Jánosné dr.-né festő

Miskolcon letelepedett festő.

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

Petheő Károly restaurátor

o.sz 1969/70 tanévben fejezte be szakmai tanulmányait

A Magyar Képzőművészeti Főiskola

kőfaragó alapján

PETHEÖ Károly restaurátor

9156

MNG

Új Művészet

KUT
943.729

PETHŐ JÓZSEF, cseréprakólegény

1845-ben a magisztrátushoz ~~ír~~ irt beadványában arról panaszkodott, hogy bár Győrött a cserepescéhnek csak két mester tagja van, s abból is az egyik öreg, a másik özvegy, tehát egyik sem tud tetőre menni, mégsem akarják a mesterek közé beengedni. 287.old. 52.jegyz

BALÁZS PÉTER: A céhrendszer problémái Győrött a XIX. század első felében 279. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. Győr. 1975.

Pethő Károly (bp. Városmarky-real).

Műcsarnok diákpályázatán dicsérő elismerésben részesült.

PH. 932. VI. 10.

Ki kell adni:	
Ma.	
2 nap alatt.	
3 nap alatt.	

osztálynak.

utak igazgatósága.

ztázta: ----------

szeolvasta: ----------

dta: ----------

irat száma: ----------

tirat száma: ----------

szefüggésben ----------számmal.

vuttal elintézett szám: ----------

Előterjesztés előtt

MDK

Pethő László

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1968 máj.23.

P.PETHŐ LÉNÁRT, xxxxxxxx orgonatervező

A szombathelyi Ferencesek templomába Rieger Ottó orgona került 1938-ban.-A P.Pethő Lénárttól tervezett uj, kétmanualos, 18 változatu ,kupszelepes, pneumatikus orgona hangképe, diszpoziciója korszerü és müvészi. 592.old. 53.

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XVIII.évf. 1964.
IV.szám. --Szombathely, 1964

Pethő Margit
iparművén

M.D.Y.

Rödetmunkájával szerepel
a tárlaton.

Kotorna Imre: Textilfalikep és falistönyeghalletés
Művészet, 1968. december – 45 lap.

FETHŐ SÁNDOR, szabómester

Debreceni mester.-Eross és Kiss a tizforintos hamis bankók gyanisitottai .1843-ban tett vallomasaban Fethő nem emlékszik rea,hogy nala ruhat vasaroltak,mivel sokan fordultak meg a boltjaban. 398.old

KAHLER FRIGYES: Adatok a magyarországi papirpénz hamisitás történetéhez 387.old

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve, 1974.
Debrecen, 1975

M.D.K.

Pethő Sándor, festő +5

nevét emlitik a kolozsvári munkás-képzőmüvészeti tanfolyam hallgatóinak kiállitásán.

Utunk - Kolozsvár, 1954. szept. 3.

Pethő Sándor naiv festő

Művei szerepelnek a "XX.sz. magyar naiv művészet kiállitásán a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1972 május 30

4.old.

MDK.

Pethő Szabolcs

Kiállitási hir

Orion 1967 jan.25.

Pethő Valéria

Képei Vallástalan szerepelnek
a Józsefvárosi Művelődési Házban

Magyar Nemzet 1973 október 19
H. Old.

Pethő Valéria

Vallfája nyílt a József városi
Galériában október 1-én

Magyar Nemzet 1973 szeptember 26
4. old.

Pethő Valéria festő

A Józsefvárosi Művelődési Házban Gyeney Judit, Fábián Nóra, Pethő Valéria állította ki műveit. Egyéni, fojtottan színes utcarészletein, nagyvárosi tájám erős a hangulati hatás. „Szélkakas" – „Kék templom" – „Kőszobor" (emlitve).

(f. á).

Magyar Nemzet, 1973. okt. 19.

Pethő Vulévia, [művészeti vezető] festő

Kiállít a józsefvárosi galériában.

— : Hí — 8.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 27.

Pelö Valéria.

A Fővárosi Művelődési Központban részt vett finom realizmusú lokaji tájképeivel a kiállításon.

P. I. Kiállítások Művelődési házakban

Népművelés 1970/3 46 old.

Pethő Vali

Eisenmayer Tibor a Studió Galériában julius 8.-ig,
Dorosz Károly az Ujpalotai Lila Iskolában julius 5.-ig,
Koppány Attila a Győri Muzeumi Képtárban julius 2.-ig,
Drégely László a Velencei Galériában junius 25.-ig,
Boér Ferenc a Keszthelyi Balatoni Muzeumban junius 24.-től,
Galamb Erzsébet /Grossova/ a Mücsarnokban junius 23.-tól,
Pethő Vali a Ferencvárosi Pincetárlaton junius 22.-től mutatja be alkotásait, -közli a kulturális eseményeket tájékoztató rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 24. XXII. évf. 25. sz. 8. lap.

Pethő Vali, festő

□ PETHŐ VALI festőművész kiállítása holnap délután 6 órakor nyílik a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében. (IX., Mester utca 5.)

-: □ Pethő Vali

2.

Esti Hírlap, Bp. 1973. jún. 21.

MDK

Pethő Zoltán

Pethő Z.: Csuk Jenő. Évk. KMT. 1929. 105-115.l.

Pethöné Ertl
Livia
festő
lásd.
Ertl Livia
alatt
megírva

Fejér m.
Petöfi-u. 64.

M.D.K.

PETHŐTZI ANDRÁS

debreceni könyvkötő legény Komáromból jön Sopronba, és 1763. VIII. 27-én jegyzi be magát a könyvkötők itteni Emlékkönyvébe. Munkát nem kapott itt.

Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1948-56.

Debrecen, 1957.

Gothay Endre, Debreceni könyvkötő legények Sopronban. 114. o.

PETI János

Pármay Ágnes: Peti János festőművén kiállítása. = Evangélikus Élet, 56. évf. 29. sz. 1991. július 21. 2. p.

Bp. Budapesti Ev. Gimn., 1991.

Peti János

Az ujpesti Mini Galériában Peti János festőművész junius 25.-ig,
a töki Művelődési Házban Romvári János festőművész junius 30.-ig,
a székesfehérvári István Király Muzeumban Balla Demeter fotóművész julius 10.-ig,
a a köszegi Zwingerben Minya Mária és Lovas Ilona iparművészek augusztus 10.-ig,
a balassagyarmati Palóc Muzeumban Réti Zoltán festőművész szeptember 2.-ig mutatja be műveit, -közli a lap a kulturális eseményeket tájékoztató rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 17.
XXII. évf. 24. sz. 8. lap.

Pethes Margit

festő

l. Szavoyné

Pethes Margit

alatt

t AB

Fig. 15.

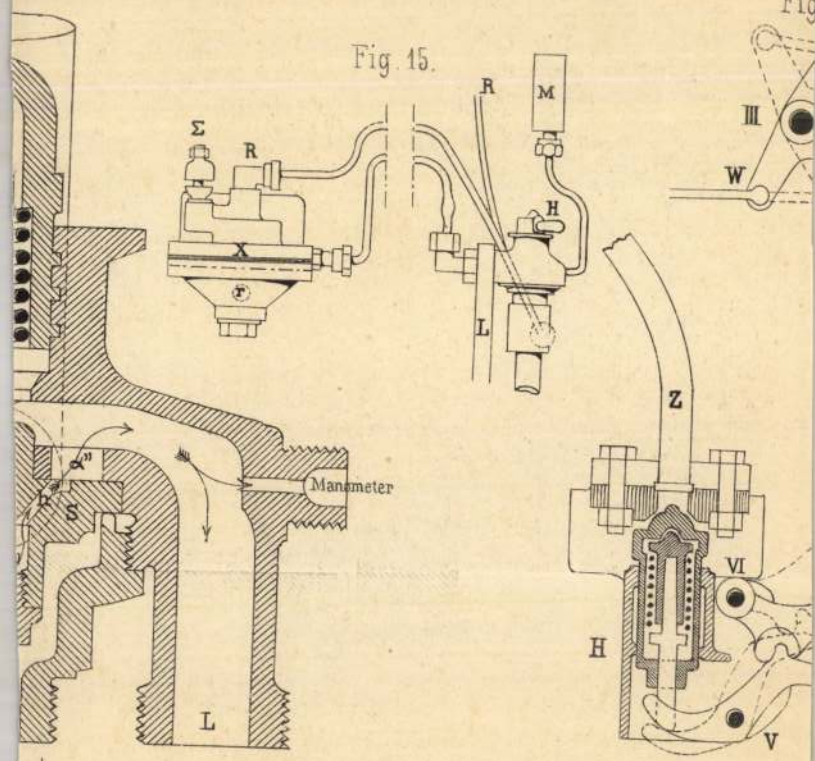

Fig

Fig. 4.

Fig. 12.

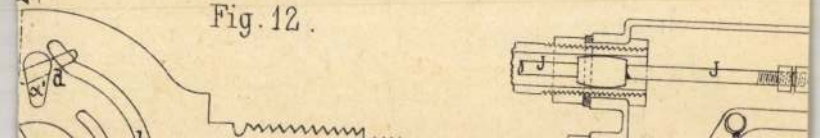

Pethő Margit

festő

l.

Szacsvayné P. M.

XI–IK

TAVASZI SZALON

Pethő Margit, Szacsvay

festő

lásd

Szacsvay Pethő M.

alatt is

ismertebb képén kívül (Roma, magángyújt.) több
vagy szabadba helyezett zsánerjelenettel, vallásos kompozí
val, arcképpel szerepel, ami széles érdeklődésre mutat. *Gius*
Bazzani talán a legbarokkabb közöttük. Évszakokat ábrá
falmezői (Scheidwimmer-gyűjt., München) a könnyed, d
ratív irányzathoz tartoznak és ezt a settecento könnyeds
és felbontottságot vallásos ábrázolásaiba is beleviszi (
a Prampolini-gyűjteményből, Reggio Emilia). *Ghislan*
XVIII. századi arcképfestés egyik legjobb példája, jó f
szültségével, kissé már a klasszicizmusba hajló színeiv
kiegyensúlyozottabb, nyugodt alakjaival. *Ceruti* „Kol
mór", „Evő parasztok" c. képei spanyolos realizmust
nak el, színeiben azonban élénk, jellegzetesen settecent
kiállításnak különösen most, midőn a nagy állami gyűjt
nyek zárva vannak, igen nagy sikere volt.

Perthes

Lieb. III. ?

5/2/26

Pethes Dávid

Erőss Gábor, Pap József és Pethes Dávid metszette az "Oskolai Magyar Uj Átlást.Ez az első magyar nyelvü kézi atlasz.

Alföld 1977/7 694

Szabó Ernő: Könyvek,metszetek

MDK

Pethes Endre, építész

Díjmyertes tervező.

(-ts): Döntés a Martinelli tér jövőjéről

8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. nov. 25.

Pethes Endre

a Belváros új postaépületének pályázatán 20.000 forintos díjban részesült 15.sz. pályamű egyik tervezője.

Tiszócsky István: A Belváros új postaépületének zártkörű tervpályázata. 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 2-5.l. /képekkel/

Pethes Endre

J.L.: Iskolaépület tanulmányterve. Építészek: Jeney Lajos, Pethes Endre, Sylvester Ádám. - Tervismertetés, képekkel.

Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 62-63. l.

Pethes Endre –
Sylvester Ádám – T. Lannert Monika
ferve

I–II. egénenként 36.000 Ft-os díjat nyertek

Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyütteseinek tervpályázata 1967.

Magyar Építőművészet 1968. 5.sz. 2.1.

MDK

Pethes Endre, Felv.

Vázlatok, tuss

Nő, olaj

Visszatért területek képzőműv. főiks. ifjusága kiáll. 1942. dec.

Peshes Endre

áll. tanf.

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 147. C

Debreczeni Múzeumi Bizottság

VI. 188.

Pethes Endre

festő

l.

Szépművészet

1943. 31. l.

Pethes Endre

festő (Felvidék)

Várlatok, tus
Nő, olaff.

Kat F. E. D.

Pethes Endre

A Buvátinál dolgozik. Egyik terverője az új Postapalotának /rajz, repró/

Gárdonyi Jenő: Ilyen lesz a belvárosi postapalota.

Magyar Hemlet 1970 X. 18 Fold

Pethes Endre

A "Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata, 1967" megosztott I-II. díjának nyertesei: Szabó Árpád - Mészöly András, illetve Pethes Endre - Sylvester Ádám - T.Lannert Monika.

/a nyertes tervek ismertetése/

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 2-9. l.

Pethes Endre

Jeney Lajos, Bán Ferenc, Lannert Mónika, Pethes Endre és Sylvester Ádám tervez/statikus Kovács Imre/ az alábbi pályázaton 25.000 forintos megvételben részesült: /ismertetés, képpel/

Molnár Péter: A MTESZ Székház tervpályázata, 1970. Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz. 2-7. l.

Pelhes Endre

Sylvester Ádámmal és T. Lammert Mónikával
közösen készitett pályázati tervének birálata és értékelése.

Kismarty Lechner Kamill: Gyermeknevelési központ tervpályázatának opponensi véleménye. Magyar Építőművészet. 1968.5.sz. 10.l.

Petes Imre festö.

Uj Világ.1949. 6.sz. febr.11. 7.l.

Peti János, festő

l: Kiss Zoltán László

–: o Tárlatok

8

Esti Hírlap, Bp. 1980. szept. 4.

Peti János

festőmüvész kiállitása. Bp. Fényes Adolf Terem. Ism. Domonkos Imre, Müvészet, 1966. 7. évf. 6. sz. 45. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

268. l.

Peti János

Kazlak, olaj

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941. julius,
lo 1.

iam nō sū in mūdo. Et hij
in mundo sunt et ego ad te
veniō. Offert. Ascendit deus in
iubilacione et dns in voce tube
alla. Secret. Sacrificiū tibi
dne pro filij tui supplices nūc
venerabili ascensione defe
rimus pra quis ut nos per
ipm hijs cōmercijs sacro
scis ad celestia consurgam.
Qui tecū. Com. Pr cum es
sem cū eis ego servabā eos quos
dedisti michi alla nunc ad te ve
nio nō rogo ut tollas eos de mū
do sed ut serves eos a malo alla
alla. Compl. Tribue quis
dne ut per hec sacramenta q
sumpsimus illuc tendat
xpiane devocionis affectus
quo tecū est nra substancia
ihs xps dns ir. Qui tecū.
In die ascensionis dni ad

PETHES József gyűjtő

345. aug. 2. 1874.	Pethes József képgyűjteményére figyelmeztetés. Nem kell.	101.

M. Ért. 1991 1/2.

Pethes József

Alkotása szerepelt a vasi képzőművészek tav.tárlatán.

P.H.932.III.25.

Б.Н.ЗЗЗ.ІІІ.52.

Molk

a Pettő család lakóháza ismeretlen mester műve

nem a zárt utcában levő kőház. 1420-30 évben
említének egy kőből épült kuriát, amely dombon
állott. Helyét a mai kastély területén lehet keresni.
A Kossuth L. u. házon és a fent említetlen kívül egy
3. Pettő ház is ismeretes 1513-ból a Szt Miklos kápol-
na közelében a mai temető kápolna környékén állhatott
de 1550. török támadás áldozata lett.

Magyar Műemlékek: Keszthely 1962, 26. l.

mdk.

Petlö-ház ismeretlen mesterek műve

a házban született Goldmark Károly
1830-ban. (A házfalán emléktábla)

(101 kép)

Keszthely Műemlékei 1962. 124. l.

mdk

Pethö-kuria, ismeretlen építök munkaja.

(Kossuth Lajos u. 22 sz.) Középkori eredetü, 18 z. bonátépitve. A ház udvari földszintje és emelete árkádos. Az udvari rész északi oldalán kökeretes ablakok. Az 1769 es térképen már mint zsidóház szerepel, udvarán-mai zsinagoga helyen imaházállatott. 101-102 kép.

Keszthely Müemlekei 1962. 124. l

mdk.

Pettő várkastély ismeretlen mesterek műve.

a szatmári béke után leromboltak a keszthelyi végvár erődítményeit. A mai kastély helyén épült Pettő várkastély még állt. Egy 1616 évi sőt egy 1686-os oklevél is említi.

Magyar Műemlékek: Keszthely 1962, 34. l

Pethő Andor

Majsa László: Hajókikötő, Possony - Csehszlovákia. Építész: Dianóczki János, munkatárs: Prohászka László, statikus Horváth Csongor, úttervező Pethő Andor, bútortervezők: Zrinszky József, Dianóczki János, Prohászka László. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Építőművészet, 1971. 2.sz.

59.-60.l.

Pethő Attila

Rajzának repr.-ját a lap hozza cimlapján.

"Fatörzs" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 31.
XV. évf. 31. sz. cimlap . 11. lap

Pethő Attila

Cim nélküli rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. 7. lap

Pethő Attila

Rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 17.
XV. évf. 16. sz. 11. lap

Petri Nagy Elemér

folytatólagos illusztrációk

a Budapest c. folyóirat 1974. 3. számát

Magyar Hírlap
2004. július 24. csütörtök
14.

•1 mondatban

• **Szombaton 18 órákor a** Petőfi Irodalmi Múzeumban (Bp. V., Károlyi Mihály u. 16.) Bódis Kriszta nyitja meg Peti Péter fotókiállítását, amelyen a Költők könyvében megjelent alkotók portréi láthatók; a kötet szerzői este hattól éjfélig felolvasóestet is tartanak. *(mh)*

azaz .....Ft

.....

témafelelös*

öl hitelesített számla másolatok egyidejü csatolása

ni.

Peti János

festő

a fasori ev. gimnázium

rajztanára

Koll. kiáll. 1947. máj.

Magyar Nemzet

1947. máj. 18.

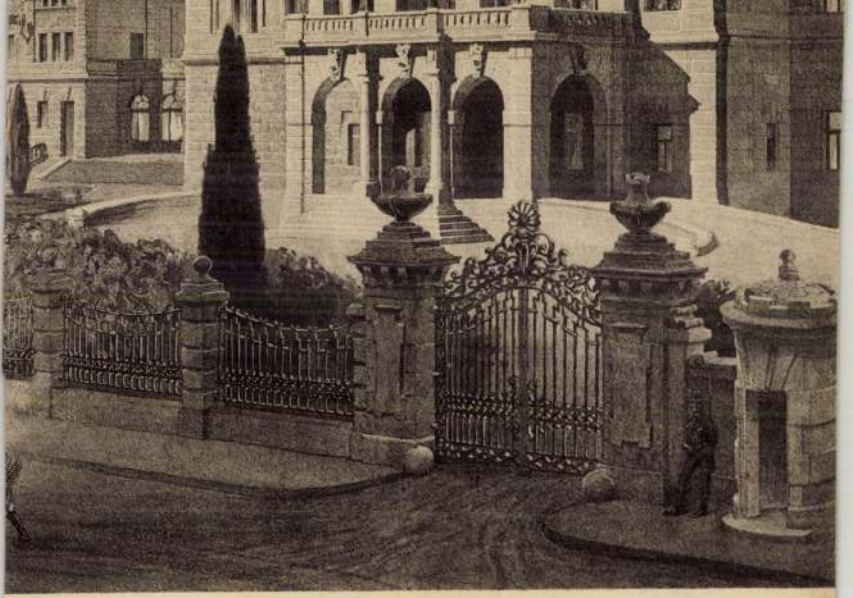

A fiumei kormányz

Tervezte: *Hauszmann* Alajos

1400

-3-

1 1 1 1 1 1 1

3.

FFFFF FF

Méret!

~~1934~~

~~1932~~

Peti János
festő

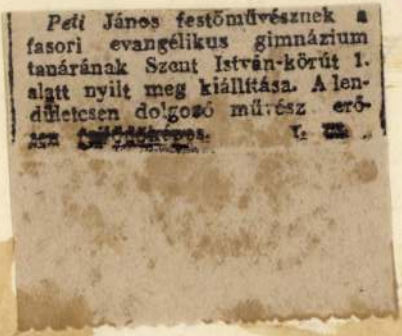

Peti János festőművésznek a fasori evangélikus gimnázium tanárának Szent István-körút 1. alatt nyilt meg kiállítása. A lendületesen dolgozó művész erő-

Magyar Nemzet
1947. máj. 18.
(Kiállítások.)

Sikloi
Slutapbiuowajis

Pető János

1937/38. II. éves
fest. szak, rendes hallg.
I - II félév

Ferképzomfoiskévk
1937/39.

149. l.

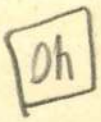
Oh

Peti János

I. éves hallg.

Képzm. Főisk. Évk

1936/37. 72 l

Ferkèpzomfoiskèvk

WKBS 701

Peti János
festő
Pestujhely
Cservenka duklós
út 54.

MKSz 1947

6723
T. 6352. —

odó szürke ménen ülő főúr
a szél lobogtatja és balkezében

UNGARISCHER MAGNATEN.

M. Trentsensky in Wien.
lt des Nachdruckes.

4.2: 24 cm.

140-95

Peti János

festő

Karlak. olapt.

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1941

suumque fecit anno 1885 Joannes Cardi
Simor Aepp. Strigon." Alatta „Pragae 7. S
MDCCCXVII. Princip. Bertae de Rohan in
moriam intimae venerationis Princeps Biro
Curlandia.

198a lap: A *Rohan-család címere.* XIX. szá
munka. Zárt koronával díszített hermelinbé
vörös palást előtt két sárga oroszlán tartja a k
címerpajzsot. A nagy négyelt pajzs 1. és 4. e
mezejében ágaskodó, aranykoronás karmin
oroszlánt, 2. és 3. kék mezejében szürke sza
mutat. A középen elhelyezett kis négyelt
1. és 4. aranymezejében koronás AS monogra
2. vörös mezejében ágon ülő fekete holló, 3. v
mezejében három ékalakú ezüst csík fölött
korona látható. A címer alatt nyitott tekercssz
felirattal: CONSTANT DANS L'INF
TUNE.

Dankó Monimentum 4. sz. — Dankó S
110. l. 4. sz. — Simor János bibornok könyv
Magyar Sion 1887. 647. l. 4. sz. — Sujá
179—180. l. — Egyhműv. Kiáll. 1930.
617. sz.

21. HORAE BEATAE MARIAE VIRGIN

Latin és francia. Kis quart. XV. sz
Hártya. 200×140 mm. 160 levél. Hiá
Texturaírással 17 sorba írva. Vörös felirat
szövegrészek, színes alapra festett arany k
betűk. 19 *lapkeretdíszítés,* 161 *lapszéldís*
19 *iniciálé,* 12 *iniciáléba illesztett minia*
8 *egész lapot betöltő miniatura. Kötés:*
századi elkopott feketebőr vastag papírlem

Peti János

rajztanár jelölt

Ferkèpzomfoiskèvk

1939–41. 151. l.

háromság-tér 5.)

Fizetési

az 194.. év ..... Július .....

4		5		6		7		8	
								L e	
O. T. B. A. járulék		rokkant-ellátási adó		öregségi és rokkantsági járulék		külön adó		kereseti adó	
P	f	P	f	P	f	P	f	P	f
13	60								
10	90								
3	80								

Peti János

rajztanárjelölt

l. Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 144. l

lök Úr !

a Kassai Rodostó folyamatban levő
lezésére 1944.III.hó 8-án 10.000,az-
lás kötelezettsége mellett a kezeim-

ez az összeg elfogyott,mellékelten
z összeg teljes felhasználsáról szó-
redeti nyugtákkal és számlákkal együtt

mat jóváhagyólag tudomásul venni

Peti János

1.

Ferképzőmfoiskolák

1939-41. 101. l

102. l.

lítása. Századok, X., 1876., 519. l. —A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 7—8. l. — Radisics Ipolyi, 49. szám. — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ., VII., 1887., 344. l.

REKLYETARTÓ-LÁDA,
máncos, vésett angyalokkal és jelenetekkel, yik oldalán IHS. Limogesi románstílű munkák ntánzata.
IX. század.
éz, mag. 21·5 cm.

RISZTUS-TEST,
IV. századi mű utánzata.
IX. század.
éz, mag. 8·3 cm.

ÚRMUTATÓ,
alpas, fenn hengeres résszel. Renaissance-stílű lasz mű utánzata.
XIX. század.
Réz, mag. 33 cm.

Peti János

l.

Ferk pzomfoiskèvk
1939-41.178.l.

BUDAPEST
28 VIII. 26-6

Pető János

Középiskolai rajztanári oklevelet kapott 1941-ben

Ferk[illegible]pzomfolsk[illegible]vk

1939-41. 176. l.

Péti Sándor,

gyöngyösi

szürszabó Debrecen

XIX. sz. végefelé

Györffyszür

137. l.

Péti Tamás

Illusztrációk

D.K. Hajness: Kapcsolatom egy kísértettel.
Tükör, 1976. július 13 – 14. oldal.

Petiné Vály Mari

festő (?)

l.

Kerý Petőfi-ház

89. l.

1000,00

1915 julius 23-án

Pemyslam helyreállítás vezetősége

Nagrand Elly

Petik Árpád, alapozás tervezője.

16 tantermes iskola, Pécs-belváros. Építész: Seyfried Hedvig, és Szabó Kerindné (TTI).

Belsőépítész: Görgényi Judit.

alapozás tervezője: Petik Árpád és Zsoldos Jánosné.

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 47-old.

Petik Éva, [ipari művész?]

pályaválasztási gondjai

Moldován Ibolya: Zsákutca?

Népszabadság, Bp. 1977. márc. 5.

10 o

Petik Ferenc

0910/11 II. - 1913/14, 1915/16 - 1918/19

Ferképzomfoiskévk

122. l.

a középkor
lyét megállapítani. Az arabok Spanyolországban, II. Roger Szicíliában honosítja meg a S.-t. Spanyolországban a XII. században, éppen mikor a bizánci szövőipar hanyatlott, érte el a S.-szövés tetőpontját, hanyatlása a XIII. században állott be kül- és belpolitikai okokból. Ugyanekkor a szaracén szövőipar is hanyatlik a szigetért folytatott véres küzdelmek következtében és a XIV. században Olaszország lesz a S.-szövés főhelye. Lucca az első város, mely hírnévre tesz szert ezen a téren, innét menekülő szövők terjesztik el Velencében, Génuában, Firenzében és egyéb olasz városokban. A renaissance legszebb, legpompásabb selymei Olaszországban készülnek. A XVI. század folyamán már átszivárog az Alpokon túlra a megbecsült technika. A zavaros politikai viszonyok elől menekülő munkások viszik át Franciaországba, Svájcba és Németalföldre. Hamarosan Lyoné a vezető szerep és marad a mai napig. Lyon mellett Toursban készülnek még elsőrendű darabok. Svájcban Zürich. Németalföldön elsősorban Brügge teszi jelentőségre szert. Olaszországból a politikai villongások elől, Franciaországból is a vallásüldözések miatt az egész XVII. század folyamán állandóan vándorolnak ki szövők és a Rajna mentén és a bajor Pfalz-ban terjesztik a S.-szövést. Poroszországban csak Nagy Frigyes kezdeményezésére vezetik be.

Ami a S.-szövetek díszítőformáit illeti, kezdetben két külön csoportot lehet megkülönböztetni: 1. a kínait, mely az egész felületet színes növényi dísszel, emberalakokkal, valóságos és képzelt állatokkal és még vonalas díszszel is szabálytalanul borítja el; 2. a középázsiait, mely ugyan Kínától kölcsönöz elemeket, de saját ősi díszítményeit, az életfát, oroszlánokat, párducokat, leopárdokat, sasokat túltengően alkalmazza. Ez a Perzsiában átformálódott stílus kerül egyrészt Bizáncba,

Petik Ferenc ifj.

Szül. Bpest 1888 szept. 13

1915/16. I. negyedéves mű-
vésznöv. Jemplányi T.

1915/16. II. negyedéves n. o.
Szorgalma 2, haladása 4.
fel nem vétetik.

1916/17. I. elsőéves Radnai
Bélánál.

1916/17. II. elsőéves n. o.

1917/18. I. másodéves n. o.

1917/18 II. " " "

1918/19. I. harmadéves n. o.

1918/19 II " "

Peti János

kiállítása nyílt a Zalka Máté Művelődési

Otthonban.

Lépnabadány 1965. nov. 27.

Peti János, Jestő MDU

Táplata a Zalka Máté Műv. Otthonban

nézhető meg.

— : A két végi kulturális programból 11

NÉPSZABADSÁG 1965. nov. 27

Peti János, Jestő ⌉ Dk

Tárlata jan. 17-én nyílik meg a Fényes Adolf Teremben.

— : Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jan. 14.

Peti János festő M.D.K.

Kiállitása a Fényes Adolf -teremben

Hirek.

Pest megyei Hirlap 1964. január 15. 5.1.

Peti János festő M.N.K.

Kiállitása a Fényes Adolf-teremben

Napló

Magyar Nemzet 1964. január 15. 4.1.

Peti János festő M.D.K.

A háboru alatt végezte el a Szőnyi istván tanitványaként a Képzőművészeti Főiskolát.

Önarckép /1942/

Ujabb önarckép.

Interieur.

Ez az első kiállitása.

S.M.: Peti János festő müvész kiállitása.
Magyar Nemzet 1964. január 24. 4.l.

MDK

Peti János

Kertben

Falu

Budai Képzőmüv. Csop. kiáll. MMM 1909. febr.

Peti János festö.

Uj Világ.1949.6.sz.febr.11. 7.l.

Péteri János festőművész, rajztanár.

Magyar Nemzet.

1947. V. 18.; III. évf. 111. sz.

4. old.

(: Ripert. :)

Peti János festő M.D.K.

kiállitása a Rákospalotai Muzeum r ndezésében

Napló

Magyar Nemzet 1965. nov, 25. 4.1.

MDK.

Peti János

Kiállitásának hirdetése

Szocialista Müvészetért 1966 jan.lap-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 30.

Peti János

ESTI HIRLAP

1021

Peti János kiállítása

A legutóbbi öt év termésből állította össze Peti János festőművész a most megnyílt kiállítását, amelynek a Zalka Máté Művelődési Otthon adott helyet. Peti a 40-es évek elején vált ismertté, Kurucz Dezső, Gábor Marianne, Doór Ferenc, Imre István és Somogyi Józseffel együtt Szőnyi István tanítványai közé tartozott. Évekig szinte csak magának festett, páratlan energiával, széles skálájú témaválasztással. Szerepel a kiállításon kilenc „Párizsi emlék" is, a festő nyári franciaországi kirándulásáról.

kérdése és a *nukleáris* fegyverek elterjedésének megakadályozása. Ezzel kapcsolatban rá kell mutatni arra, hogy

az angol küldöttség tagjai között ott van Lord Chalfont, a leszerelési ügyekkel foglalkozó államtitkár.

Ismeretes, hogy a szovjet kormány több ízben is síkraszállt olyan nemzetközi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Peti János

MAGYAR NEMZET

1965 NOV 25.

Peti János festőművész kiállítása a Ráckospalotai Múzeum rendezésében a Zalka Máté Otthonban november 28-án nyílik meg.

1024

Peti János

Festőművész, január 17-én nyílik kiállítása a Fényes Adolf teremben.

Szerdai mozaik.

Népszava, 1964 január 15. 92. évf. 11. szám, 4. lap

MDK

Feti János festő

Gladiolus napraforgókkal, temp.

A porondon, temp.

Portre, temp.

Feti J. kiáll. Fényes A. terem 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Mackós csendélet, o.

Farsang, o.

Cirkusz, o.

Peti J. kiáll. Fényes A. terem 1964.jan.

MDK

Reti János festő

Müteremben, o.

Temetés, o.

Fiufej, o.

Reti J. kiáll. Fényes A. terem 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Kukoricás csendélet II. repr.

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Kukoricák, temp.

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Kapálók, temp.

Szántás, temp.

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Aratás, o.

Akt mandolinnal, o.

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

Feti János festő

Interieur, o.

Kukoricás csendélet, o.

Táj, o.

Feti J. kiáll. Fényes A. teren 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Cirkuszlovak, temp.

Eszpresszóban, paszt.

Siratás, paszt.

Peti J. kiáll. Fényes A. terem 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Ablaknál, temp.

Ősżi fák, temp.

Karácsonyi játékok, o.

Peti J. kiáll. Fényes A. terem 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Szilveszter II. temp.

Vitorlások, paszt,

Csendélet Van Gogh másolattal, o.

Peti J. kiáll. Fényes A. terem 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Fehér szék, temp.

Cseresznyék, "

Virágcsendélet, "

Peti J. kiáll. Fényes A.teremben, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Napraforgók II. temp.

Szilveszter, "

Kertben, "

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Napraforgók, temp.

Sárga tulipánok."

Virágok, temp.

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Pipacsos csendélet, temp.

Apám, kevert technika

Téli kert, temp.

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Favágás, o.

kakasvia al, temp.

Önarckép, "

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

MDK

Peti János festő

Csendélet, o.

Önarckép, o.

Szőlőhegyen, o.

Peti J. kiáll. Fényes A.terem, 1964.jan.

Peti János

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

PETI JÁNOS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1964 JANUÁR 17-ÉN 1/2 6 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
XANTUS GYULA
FESTŐMŰVÉSZ

FÉNYES ADOLF TEREM, BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 30

4896 fnyv 1

~~Gala~~ Spin Tunes viz.
dubliserai

Peti János
festő

M.D.K.

A kiállított művek között szerepel a „Körtánc", a „Szegedülő nő", a „Lovat fékező", a „Cirkusz", a „Porondon" című képei és a párizsi képei.

Domonkos Imre: Peti János kiállítása.
Művészet, 1966. junius - 45 lap.

Peti János, festő MDK

Kiállítása nyílt meg a
Zalka Máté Műv. Ottonban.

— : Peti János Kiállítása 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nov. 30.

M.D.4

Péti János
festő

1965-ben a Fényes Adolf teremben rendezett bemutatóját, most a pest-újhelyi művelődési házban nyílt második megtekintése.

Domonkos Imre: Péti János kiállítása.
Művészet, 1966. június - 45 lap

M.D.K.

Peti Jairos
festő

„Szajna-part", „Montmartre", a „Párisi emlékek", az „Eiffel torony", a „Moulin Rouge" a „Párizsi önarckép" szerepel a tárlaton.

Domonkos Ivánné: Peti Jairos kiállítása.
Műértő, 1966. június - 45 lap.

MDK.

Peti János

Kiállitásának hiradása

Szocialista Müvészetért 1966 márc.

PETIK Ferenc/

1.) Janika gipsz 34 cm
2.) Márta gipsz 40 cm

Fejér megyei képzőművészek őszi tárlata. Kat. 1963..
/Székesfehérvár István Király Muzeum közleményei D. sor. 27./

Petik Ferenc szobrász.

„Teleki Blanka" mellszobrát elhelyezték a szécsfehérvári leánygimnáziumban (emlitve)

Nagmarva 1966 III. 22. 4 old

MDK.

Petik Ferenc

Napló/Veszprém/ 1966 nov.3o.

Petik Ferenc

MDK

Leányom, gipsz

Műcsarnok 1943 Tavaszi kiállitás

Retik Ferenc MDK

szobrász

szerepelt a ~~tárlaton~~/ a megyei festők tárlatán.

Kovács Péter: Gondolatok az őszi tárlat képeiről.
Fejér Megyei Hirlap 1963. dec. 1.

MDK

Petik Ferenc

Művével résztvett a kiállításon.

KmTars. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállító művészek névsora. 28.lap

Petik Ferenc MDK

Paula, gipsz

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Petik Ferenc, szobrász MDk

Teleki Blanka mellszobrát készítette el. Művét a székesfehérvári Teleki Blanka Leánygimnáziumban helyezték el.

— : Hír. 10

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. márc. 22. [vidéki]

Petik Ferenc

Szerepel az alábbi távlatok

(sz. i.): Fejér és Veszprém megyei képzőművészek III. távlata Smotán

Fejérmegyei Hirlap 1970 XII. 6

Petik Ferenc

MDK

Paula, gipsz

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Péti József MDK

Népmüvelési Minisztérium 1958-as ösztöndijasa

Müterem 1958 I. évf. I. sz. 46 o.

M.D.K.

Petik Piroska

háztartásbeli

A Benglyomaljai Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója 1949-ben,

a szobrászaton

Képzőművészeti Élet a felszabadulás után 36.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II

Bp. 1965.

Petik Piroska

háztartásbeli

A Baglyasalji Képzőmüévszeti Szabadiskola hallgatója 1949-ben

Képzőmüvészeti életünk a felszabadulás után 3[illegible].l.

A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK; KÖZPONT FORRÁSKIADVÁRSAI I

Bp. 1965.

MDK

Petik Piroska, fiatal
Salgótarján, Baglyasalja.

82. Női fej.

Magy.Ifj.Képzöm.Kiáll. /VIT/
Föv.Képtár. 1949 aug.16.-szept.lo. Kat.

Petilla Péter, építész

a Margit-szigeti Thermál Gyógyszálló megtervezésére kiírt országos pályázatot Kéry Gyula és Petilla Péter építészek munkacsaportja nyerte, akik a SZÖVTERV számára szerezték meg ezzel a pályázat megbízást, erre a hosszú, több éves folyamatra.

Művészeti Magazin

1979. máj. 2. Televízió 21.50 (Vgné).

Erdélyi aranyak VI. 139

Petiné Vályi Mari

festette Jókai Róza anyjának
arcképét. Repr. az alábbi
minben

Fesztyné Akik 14 l.

Peti Józsefné
Váli Mariska

l.

Lykanemzromantika

18. l.

Petit
rém.

l.

Szilágyi: Magy. nemzet
tört. VIII 237. l.

Petitot

„Mascarade à la Grecque" metszetsorozata
volgált mintaképül a nozvaji Szepessy-
Almássy-Zastely freskófestőjének, Zach Sörsefnek.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

470. old

M.D.K.

Annemond Alexanre Petitot,épitész és rézmetsző

Az Almásy kastély előcsarnokának fülkéiben lévő gúny-figurákmaz ő metszetciklusából vett,grisalle-ba át-tett nagyitásai.170.oA pármai hercegek épitésze volt

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törek-vései.165.o.

Az Egri Múz.Evkönyve.III.Eger,1965

PETKES JÓZSEF festőművész tárlata Szatmáron. /rövid hir./

Utunk, XXVIII.évf. 32./1293./sz. 1973. aug. 10. 12.old.

Petkes József

„Avasi táj" (repr.)

Utunk, 1973. okt. 19.

Petkes József

„Avasi táj" (repr.)

Ltunk, 1973. okt. 19.

Petkes József

Paulovics László, Balázs Imre, Erdős Pál, Domokos Lehel, Schnell Károly, Csapó Sándor, Uszkai Márkus Erzsébet, Litteczki Ilona, Szopos Kálmán, Blaj Béla, Kiss Béla, Nuki Sándor, Szatmári Ágnes, Szilágyi Albert, Fodor Kálmánnal együtt kiállított munkáiért említi a szerző.

Szécsi András: Szatmári képzőművészek kiállítása Marosvásárhelyen

Igaz Szó: 1971/11 455 old

PETKES JOZSEF

A Székelyudvarhelyi Müvelődési Házban okt. 3.-án megnyilt Petkes József akvarelljeinek kiállitása./rövid hir/

Utunk, XXXVII.évf.41.sz. 1982 okt. 8. 8. old.

PETKES JÓZSEF

festőművész

A Sepsiszentgyörgy Művészeti Galériában Petkes József vizfestményeiből nyilt kiállitás. /rövid hir/

Utunk, XXXVII.évf. 17.sz. 1982. ápr.23. 8.old.

PETKES JÓZSEF
festőművész

A szatmári Müvészeti Galériában jan. 15. - 29-ig Petkes József akvarellkiállitása volt látható. /rövid hir./

Utunk, XXXVII.évf.5.sz. 1982 jan. 29. 8.old.

PETKES JÓZSEF

festőművész

Paizs Tibor:

Felfénylenek és elkomorodnak a fehérek.
/Petkes József szatmári kiállitásáról/

Utunk, XXXVII.évf.8.sz. 1982 febr. 19.
7. old., képpel.

PETKES József festő (Tasnád, 1928 -)

élete - Hajdú Demeter Dénes 1993 22-23.

szülőföldjére. Tartása, etikája Tamási Áronéhoz hasonlatos. Irodalmi munkássága is jelentős.

Művészetében a húszas-harmincas évek fekete-fehér grafikái a népi expresszionizmussal hozhatók kapcsolatba, kedvenc műfajai ekkor a fametszet és a rézkarc. Témaként leginkább a portré izgatja, emellett azonban már ekkor megjelennek a székely nép életéből vett jelenetek. Művei nyersen stilizáltak, szuggesztívek. Legfontosabb vásárlói, mecénásai a brassói szászok. Legtöbb képén a dolgozó, pihenő vagy az elemekkel küzdő székely embert és az idillikus-bukolikus tájhoz tartozó állatvilágot örökíti meg. Ezt az olykor édeskésen ábrázolt világot a művész megpróbálja át-átszőni az erdélyi népmesék, balladák varázsos elemeivel. Olajképeire az erőltetett, rikító színezés jellemző, akvarelljei viszont a posztimpresszionizmus visszafogottabb színvilágának közvetlen hatását mutatják. A negyvenes évektől Zsögödi Nagy Imre konzervatív, a modern törekvésektől elzárkózó, egyszerű, jól érthető realista szemlélet jegyében alkotott. A Vármegye Galériában életművének főként ebből a részéből láthattunk válogatást.

Az *Önarckép maszkokkal* (1957) című képen a kompozíció túlzsúfoltsága, a beállítás mesterkéltsége, a színezés harsánysága tűnik fel. A festő

Fák a falak [illegible]
di táj (1974).
tornácon (19[illegible]
ha előtt (1956
za előtt szor
dő parasztass
(1963) című k
relmespár, a h
legelésző kec
árasztják. A
egyensúlyoz
ról tanúskod
veire általáb
méretű *A vi*
módja, a har
sarokból özö
erős rálátás,
gonális kom
expresszív k
zetét kelti a
vum: az álla
vak) és a rol

A második
szemben elh
kompozíció
volt, hol ne
beli, roman
ben, egy kis
székely par
henő kecsk
pompás ter
izmos, reali
hangulatot
erőltetése
rűség, enn
ébreszt. Ug

PETKES JÓZSEF

PETKES JÓZSEF szatmári festőművész kiállitása az Uj Élet szerkesztőségében látható. /rövid hir./

Utunk, XXXIV.évf. 38. /1612./ sz. 1979. szept. 21. 8.old.

Gyöngyösi Gábor:

Fü, fa, virág és a természet egyéb szépségei. /PETKES JÓZSEF festőművészről./

Utunk, XXVIII.évf.42./1303./sz. 1973. okt. 19. 10.old. 1 kép,

Petkes József

Muzsnay Árpád:

PETKES JÓZSEF képei.

Falvak Dolgozó Népe. II.sor. XXXII.évf.
/1981./ 40.sz. 1977 október 4. 4.old.

Petkes József

Avasi táj (foto)

A Hét, 1973. okt. 19. 4. cs. 42 m. 11

Petkes József

PETKES JÓZSEF akvarelljeinek kiállitása a szatmári Művészeti Galériában. /rövid hir./

Utunk, XXXII.évf. 39./1509./sz. 1977. szept. 30. 8.old.

Petkes József

Prága (fotó)

A Két, 1973. nov. 9. 4. evf. 45 sz. 9 p.

Petkes József kiállítása

(MH) Augusztus 2-án délután hat órakor, a Gellért Szálló Teaszalonjában nyílik meg Petkes József festőművész alkotásaiból rendezett kiállítás. Sümegi György művészettörténész mond köszöntő beszédet, közreműködik Ferencz Éva előadóművész.

MAGYAR HÍRLAP, 1999. 07. 26. B.o.

Petkes József

repr. Hortobágy

akv. 48 × 35

Hortobágyi Alkotótábor

1992

Debrecen

Petkes József (Szeged)

Prága – az idő hangulatai c. művét ajándékozta
A Két Kéthúrnak.

A Hét, 1974. aug. 16. 5. éf. 33. m. 4p.

PETKES JÓZSEF /festőművész/ levele a szerkesztőséghez. /"A Hét képtára"/

A Hét /Bukarest/, IV.évf. 45.sz. 1973. nov. 9. 9.old. 1 kép.

Petkes József (Nyíregyháza)

Hortobágyi Alkotótábor

Tiszahegyi galéria

1995 szept B-OH 4

PETKES József, fordő
kiadatás

kiáll. Apagy., 1989. nágyon 28. ezw. =
Szabolcs-Szatmári Szemle 24, 1989, 3, 361.

Kr. 45 r. /Mertenz

radalom szükségét hozta ma-

ern tudományt is. A tudo-

lógia minden pontját a tu-

oghatatlan összefüggései fa-

rja ezen a falon vallásos és

agikomikus vakablakait. Be-

kal, hipotézisekkel és elmé-

ikus irányban egyaránt sza-

itő, ujraszerkesztő, tovább

ek a tudat számára. Ebben a

mény a fontos, hanem az őt

bb kutatás, melynek az előz-

lehetnek, de nem kerékkötői.

ége egyetemes és örökérvényü

A KONSTRUKTIV MÜVÉSZET TÁRS

A társadalmi forradalo
és örömeiben mindenkire néz
közösségért harcol. Le fogj
nek a család, magántulajdon
cimén emelt akadályait. Ter
geket is testvéri vonatkozá
sadalom egységébe. Az egyes
teltségében komplex eredőnel
korából való jelentőségét.
munka és öröm szakadatlan t

Mivel a társadalmi for
záció tőkés gazdasági és sz

PETKY Sándor, fortő

kiállítás

kiáll. Kisvárdon, Rétközi múzeum, 1989 május 9.

cent.: = Szabolcs Szatmári Szemle 24. 1989., 3, 361.

Petres József

- grafikáival szerepelt 1978 máj. 13-án a Komm Galériában tartott „Grafikusok a szülőföldről" kiállításon

(Komm hírei)

Komm 1978/5

MDK

Petlánovics József

Rajzaival szerepelt a Zrinyi emeleti társalgójá
ban megnyilt kiállitáson.

—: Fetók, himzések, rajzok kiállitása.

Uj Komló, 1963. ápr. 2.

GRENCSÓ KOLLEKTIVA

Grencsó István szax.
Czakó Péter basszusgitár
Jeszenszki György dobok

SZABADOS GYÖRGY zongora

HOT JAZZ BAND

Galbács István dob
Juhász Zoltán bőgő
Kukta Béla banjo
Bényei Tamas trombita, ének
Szőke Péter klarinét,szax.
Szalóki Béla pozan

szólista:

JOE MURANYI klarinét,sop.szax./USA/
/L.Amstrong zenésztársa/

1994. MÁJUS 15. VASÁRNAP 10,30 óra
VESZPRÉM ÓVÁROS TÉR
/Rossz idő esetén: Egyetem Aula/

MOLNÁR DIXIELAND BAND
hangversenye

MŰVÉSZETEK HÁZA
Veszprém
Vár u. 17.

Belépők a Művészetek Házában /Veszprém, Vár u. 17.,telefon: 420-867, 425-204/, valamint a helyszínen igényelhetők.

PETKY Sándor festő (1917-

Balla 1994 55.

PETKY Sándor festő (1917-

Balla 1994 38

Szöveteség tek. Igazgatóságának.

Budapest.

VIII. Vas u. 19. 07.

A Szöveteség kiadásában mag-
valenő „Falú" c. folyóiratban
közölni kívánt képek, illet-
ve a közösen kiadni szán-
dékolt képeslapok ügyében
a. é. január 8-án kelt
határa van szerencsém
tesiteni, hogy a végrehajtó
bizottság érdeklődéssel fy-
lemszott a tek. Igazgatóság
kiadatával; egyúttal azon-
ban szükséjesnek tartja,
hogy a módozatok közelebbi
megbeszélése céljából az
Igazgatóság megbizottja

Petky Sándor
festő

Ferk`pzomfoisk`vk

1939-41. 148. l.

hulek János müépitész jelentése szerint
latoknál alkalmazott munkások betegségi és öreg-
ikriszt György vállalkozó fizeti. Fel-
séget, sziveskedjék - a munkálatokra
t megállapodás másolati példányának meg-
jelenteni, hogy a kereseti járandóságok
kriszt György vállalkozó igazolta-e, hogy
edig közadó tartozása nincsen.
tkozó tulkiadást nevezett müépitész leg-

./.

gos Bizottsága tek. Elnökségének

Budapest.

Petky Sándor

l.

Ferkèpzomfoisk vk

1939–41. 118 l

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
363 iqkó
1940 jul. 11.

M. KIR. VALLÁS ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM

43.325 /1944. II.

Felhivo
a vezetése alatt álló intézetne
származó ellátmányából, illetve
előirányzatnélküli hitelből van-
nem használta fel?

Budapest,

A kiadvány hitelül:

Bátorji

minisztori shiv, igazgató.

Méltóságos

Dr. Ge
az Orsz. M. Ki

Petky Sándor

Ferkápzomfoisk vk

1939/41. 141. l.

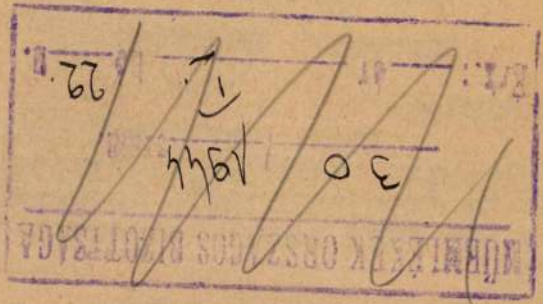

Eger, Dobos

220

Képe 127, 128, 129,

Petky Péter (?)

festette a kókai pléb. templom oltárképét 1845-ben, mely kent Istvánt ábrázolja

Serkent Istvánemlékk

III. 243 l.

Petkó János

Csernáról, 1845-ben
17 éves

lásd

Fleischer Bécs 75. l.

Petkes András, fazekasmester

Déshízai neves fazekas. 1962-ben több készitménye került a Népr. Múz.-ba. 136.o.

Szolnoky Lajos: A Néprajzi Múzeum 1962.évi tárgygyüjtése. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. XLV. 1963. Bpest. Akadémiai Kiadó. Bp

PETKES JOZSEF

Paizs Tibor:
Sajátos természetvédő is. /Petkes József kiállitásáról./

Utunk, XXXIX.évf. 8.sz. 1984. febr. 7. old., képpel.

PETKES JÓZSEF
festőművész

A Szatmári Képzőművészeti Galériában Petkes József akvarelljeiből nyilt kiállitás 1984február 3.-án.
/rövid hir/

Utunk, XXXIX.évf. 7.sz. 1984. febr.
Ø 8. oldal.

PETKES József
Tasnád, 1928. február 4.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő
(1986 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

PETŐ JÁNOS

ÉSZAK - MAGYARORSZÁG

1998. III. 23

Pető János grafikusművész kiállítása. Miskolc, Teleki Tehetséggondozó Kollégium. Nyitva: reggel 8-tól este 6 óráig.

Petlenszky
Gerencsér

M.D.K.

100 db. konyhaedényt csinál a keszthelyi kastély számára

46 l.

Péczely Piroska: A keszthelyi Festetics kastély és belső berendezése

Ν.Δ.Ν.

Γραμματέας

...

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JANUÁR

31 nap — 2. hét

9 Vasárnap	
10 Hétfő	
11 Kedd	
12 Szerda	
13 Csütörtök	
14 Péntek	
15 Szombat	

62 Petnehaza

Nyírkarásztól 4 km

vasut van, ut van

10.000 km

Ref. templom, torony nélkül, körül tampillérekkel szép gótikus templom volt, teljesen nyár vakolva, és ugy látszik át alakítva. Belül új. Egészen egyszerű, cseréppel fedett fa állvanyu harangtornyyal.

A régi gótikus kapu elfalazva, ablakok kilágítva esnaves részletek lefaragva, szóval teljesen tönkretéve

Gyér. Kath. templom

barokk templom

Nyirségi utam 1938

Petneháza

(Szabolcsvm)

1411-ötta tartozik
Szabolcs megyéhez.

Ref. templom.
Épült a XV. sz. elején
Uvvacsorai edény 1700
ból, aranyal áttört selyem
abrosz
Gör. Kath. templom
épült 1872

Borovszky: Magy. orsz. vm Szabolcs

57 l

Bolognese Insegnamento Atti Stampati

mak

Petnelázy Lajos formakészítő mester

volt Békésen; főle famulta a faragást szikszai

Szabadfalvi József: A debreceni mézeskalácsos mesterség.

Déri Múzeum Év könyve 1962

113. L

Petricházy Szabolcs építész M.D.K.

A helyreállítás egyik tervezője 1959-1960

/ É.M. Győri Tervező V.

Kubinszky Mihály- Varga István: A fertődi kastély helyreállítása /1957-1960/

Műemlékvédelem 1961 / V. / 3. sz. 149. sz.

Petnekiné Petrich

Katalin

illusztrálta az alábbi tankönyvet.

(Bárczi Géza): Francia könyv a 6. oszt. számára. Bp. 1948

VKM. kiadása

143 l.

J e g y z é k

a kifizetendő érvényesitet

1. Sztehlo O.	20 K. 80 f.
	151 K. 53 f.
2. Nagrand M.	21 K. 20.f.
3. Lux K.	137 K. 20 f.
	284 K. 15 f.
	60 K. 40 f.
4. Foerk E.	31 K. 78 f.
5. Möller I.	~~17~~ K. 60 f.
	~~79~~ K. 60 f.
	~~59~~ K. 40 f.
	~~23~~ K. 60 f.
	~~92~~ K. 80 f.
	44 K. -

Petnekóné Petrich

Katalin

festő

Ujvidéken él.

lásd.

Szeged 1944

Délvidéki tabálk

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pető Attila, [gyermekrajzoló] MTA

Díjat nyert Pető Attila a Nap utcai 3-3. sz. ált. isk. tanulója is.

– Kiosztották a nemzetközi gyermekrajz-kiállítás díjait

Népszabadság, 1959. jún. 20. 8. l

MDK.

Pető Attila

Festményét dijazták.

Ganz Mávag 1965 ápr.2. lap -

MDK.

PETŐ BARNA

Grafika F. F. 2001

grafikai

kiáll.

224.0.

PETŐ BARNA

Új művészet

2003/ máj

43.0.

s] 3o-i e.[gyház]m.[egyei] gyülésen
rgyalhatták - s ez alatt a hosszu
ember korlátlanul folytathatta itt
ert hogy milyen gazember, közben
a belényesujlaki községi pénztár
at ült![3] s még egy egész sereg gaz-
st már hiteles, hivatalos iratokkal
sszaforditására mindezek az adatok
entek el, s már nem tudtak vissza-
i] vezetőség lanyhasága és balke-
öntött a tüzre. Kajdi, hogy raj-
ebb följelentéseket tette ellenem
ik presbiterekkel, akik, noha hó-
presbiterek! Végre f. hó 11-én

[folyó]

PETŐ BARNA

Új művészet

2003. máj.

43.o.

PETŐ HUNOR

Beke Zsófia: Takarásban. Kámán Gyöngyi, Pető Hunor, Szabó Dezső és Vecsei Sándor installációi.

Uj Művészet 1997, 1, 67-68

magyaur mu^BSvészet a 20. sz.,

B. verheiratet oder verwandt?

Pető Hunor

Népszava 1998. 10. 29.

Szponzorok árnyéka

Ez a címe Pető Hunor kiállításának, melyet ma este 7 órakor Beke László, a Műcsarnok főigazgatója nyit meg a Zenit Galériában (Bp. VII., Rumbach Sebestyén u. 18/b.).

MTAK Kézirattár Ms 4585/26.

Kézirás Park-Hotel, Ostseebad

Firenzébe irt levél.

1 sw)—

Alexander Bernát ld. a 44.sz.

1/2)—

1. Ld. 41/11.
2. A bevezető tanulmány 19o9 a
   a tanulmány részletének nap
   futó ötlet volt Alexandertó
   ha sosem gondolt volna rá.
3. Ld. 48/9.
4. Az emlitett könyvek: Raoul
   Leben und sein Werk. Lpz. 1
   "Asthetik. 19oo. és Elisabet
   Friedrich Nietzsches. I-2

PETŐ Huna

Derkovits-ösztöndíjasok kiáll. Bp. Ernst, 1998

Új Műv. 1998/6. 11-12. ill

PETHEŐ István jezsuita építész. 1695-ben érkezik Egerből Lőcsére, hogy átvegye az egri jezsuiták Schavnikensisi /Schavnik-vára/ birtokát. 1699-ben elkészíti az egri jezsuita rendház és templom terveit három változatban. Ekkor a jezsuita rend egri rektora.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

Pető Hunor

Színminták

1996. június 18 - július 6.

megnyitó: június 18. kedd 18 óra

nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra

1053 Budapest, V., Képíró u. 6. Tel: 267 2033 Fax: 342 5380 e-mail: studiog@dial.isys.hu

PETŐ HUNOR

Róma 2000

PETŐ HUNOR

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA
1036 Budapest, Kiskorona u. 7.

Pető Hunor:
Róma 2000

Megnyitó: 2000 szeptember 12-én, 19 órakor
Megtekinthető: hétfő kivételével naponta 14 - 18 óráig
Nyitva: 2000 október 8-ig

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alapprogram, Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága, M.A.K., Murillo Képzőművészeti Alapítvány, Color Photo Digital Kft.

A MaMű Galéria meghívja Önt

Pető Hunor:

Felügyelet és büntetés

című kiállítására

A kiállítást megnyitja: Tarczali Andrea

2000. december 8-án, 19 órakor

Nyitva 2000. december 22-ig,
hétfő kivételével naponta 15 és 19 óra között

SOCIETY MAMŰ TÁRSASÁG

1071 Budapest, Damjanich u.39.
Lejárat a Murányi utcából
Információ: 343 4909

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
Magyar Alkotóművészek Közalapítvány,
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága,
Erzsébetváros Önkormányzata,
Soros Alapítvány,
Color Photo Digital Kft.

PETŐ Hunor

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület

Stúdió Galéria

Pető Hunor

Színminták

1996. június 18 - július 6.

megnyitó: június 18. kedd 18 óra

nyitva: hétfő - szombat 14 - 18 óra

1053 Budapest, V., Képíró u. 6. Tel: 267 2033 Fax: 342 5380 e-mail: studiog@dial.isys.hu

Pet" Humor

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
meghívja Önt a

című kiállítás megnyitójára
1997. június 26-án 18 órára

Megnyitja
Babarczy Eszter

Megtekinthető:
1997. augusztus 24-ig
hétfő kivételével 10-18 óráig

Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST PF. 4.
1250

Bakos Gábor, Beöthy Balázs,
Csörgö Attila, El-Hassan Réza,
Eperjesi Ágnes, Gerhes Gábor,
Hecker Péter, Komoróczky Tamás,
Kozári Hilda, Lakner Antal,
Nagy Krisztá, Pető Hunor,
Szil István, Várnai Gyula,
Veress Zsolt, Veszely Beáta,
Vogl Filemon. kurátori: Zwickl András
A kiállítás támogatói: Fővárosi Önkormányzat, Nemzeti Kulturális Alap, SAMSUNG Magyar Elektronics Rt.

PETŐ HUNOR

KIÁLLÍTÁSOK
Pető Hunor "Morzsák" című kiállítása
MAMŰ Pince (1071 Bp. Damjanich u. 39.)
Megnyitó: 1995. december 16-án szombaton este 19 órakor
Megtekinthető: 1995. december 27-ig
szerdán, csütörtökön és pénteken 15-18 óráig

Orosz Péter:
Bal láb, 1992

ZKY JUDIT
EK/ROLL-PICTURES, FLAGS, LIGHT MAPS

NAGYMEZŐ UTCA 8. TEL.: 141-4355

is 7–május 9.

Forrásvidék
(Jutka Rona fotója)

Judit Kemenczky was educated in Japan. She took up painting in the Far-Eastern tradition. First she painted "light maps", then "flags", and finally made scroll-paintings as an attempt to revive the ancient tradition. Contrary to the Far-eastern Approach, her art is 20th-century to the bone, a uniquely personal sub-species of gesture painting hardly related to the well-known techniques of local and foreign representatives of the art form. Her art is transcendental, the inspirational energies of the conscious and the unconscious erupt at times with a spontaneous richness, and at others with a staccato rhythm. On her scrolls there appear figures and scenery reduced toimere contours, the occasional element of Christian iconography and ringing exerpts of poetry by József Bakucz. Her works complement each other and prove that this art of writing has a philosophical core which unifies ancient past and present, belief and wisdom.

Otto Mezei

Rendezõ/Curator: Pilaszanovich Irén
Nyitva: naponta 10-18 óráig, hétfõn zárva
Open: 10 a.m.-6 p.m. every day, except on Monday

XHIBITION OF KILIAN DAX

Pető Imre

Pető Imre: Debreczeni Nagy-Erdő. 1898. Kötve 8.—
nyomat

Dr Bertók Lajos
debreceni könyvkereskedő
12. 7. díjegyzéke

ERSZEGTOMAJ NAGYKOZSEG JEGYZŐI HIVATAL

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula Urnak

Budapest

~~Szépmüvészeti Muzeum~~

utána IX Rakos u. 12

PETŐ István

Jean-Luc Soulé
Directeur de l'Institut Français en Hongrie
a le plaisir de vous inviter
au vernissage de l'exposition de l'artiste

István Pető
peintre

le mardi 12 septembre à 18 heures 30 à l'Institut Français.

L'exposition est ouverte jusqu'au 6 octobre 1995, du lundi au vendredi de 13h à 19h.
(Institut Français en Hongrie, Budapest I. Fő utca 17., au premier étage.)

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet Igazgatója
tisztelettel meghívja Önt

Pető István
festőművész
kiállításának megnyitójára

1995. szeptember 12-én kedden 18.30 órakor a Francia Intézetbe.

A kiállítás megtekinthető 1995 október 6-ig, hétfőtől péntekig 13-19 óráig .
(Francia Intézet, Budapest I. Fő utca 17., első emeleti kiállítóterem.)

Díjhitelezve
1376 Bp. 62.

MTA Művészettörténeti Kutató Intézet
Budapest
Uri u. 49.
1014

AZ ERNST MÚZEUM
DOROTTYA
GALÉRIÁJA
■ BUDAPEST ■

1051 Budapest, Dorottya u. 8. • telefon/fax: (+36-1) 266 08 77
e-mail: dorottya_galeria@axelero.hu • www.ernstmuzeum.hu/dorottya

Az Ernst Múzeum Dorottya Galériája és a Budapesti Francia Intézet
tisztelettel meghívja Önt és barátait

Pető István

Sans titre című kiállítására
Megnyitó 2005. július 12-én, kedden 18 órakor
Bevezeti **Klimó Károly** képzőművész

Megtekinthető 2005. augusztus 19-ig, hétfőtől szombatig 10 és 18 óra között
A kiállított művek megvásárolhatóak

La Galerie Dorottya du Musée Ernst et l'Institut Français de Budapest
ont le plaisir de vous inviter à l'exposition de

István Pető : "Sans titre"

Vernissage mardi 12 juillet 2005 à 18 heures
Introduction : **Károly Klimó** artiste peintre

Exposition du 12 juillet au 19 août 2005, du lundi au samedi de 10 à 18 h
Les œuvres exposées sont à vendre

Köszönjük a támogatást / Remerciements :

MissionArt Galéria

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

PETŐ István

Pető János Észak-Magyarország
1998. III. 18

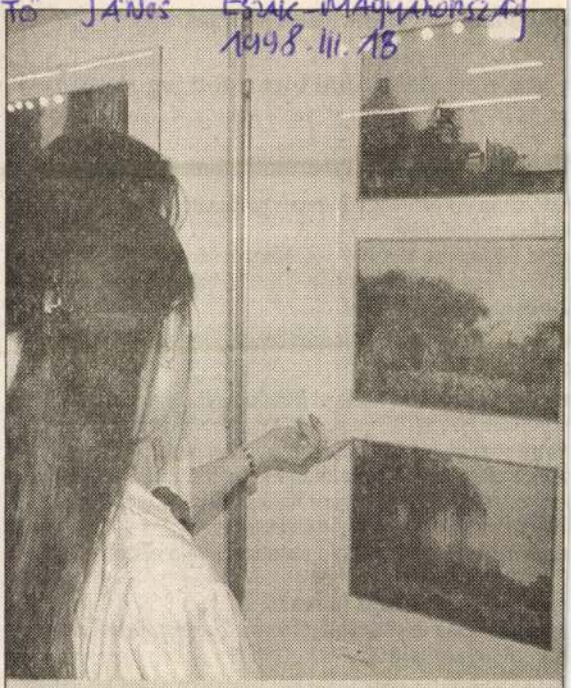

Festmények a Teleki kollégiumban

Pető János mezőkövesdi festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás tegnap délután Miskolcon a Teleki Tehetséggondozó Kollégiumban. A képeket Karosi Imre újságíró ajánlotta az érdeklődők figyelmébe.

Pető János 1940-ben született Mezőkövesden. Képzőművészeti pályája elején a festészet érdekelte, később magához vonzotta a rajz, a grafika. 1969-ben a miskolci grafikai biennálén a város nagydíját kapta. Ezután a miskolci művésztelep vendége lett, innen indulva részt vett minden jelentősebb hazai, és sok külföldi kiállításon. Tizenöt év grafikai irányultság után újra visszatért a festészethez, „színt vallott". Közben költővé is érett, verseskötete jelent meg.

Mezőkövesd városa 1985-ben úgy döntött, hogy felújít néhány tájházat. Pető János '88-ban megkapta ezek egyikét, műteremmel kiegészítve. A ház első részében kiállított képeit a művész a városnak ajándékozta.

A tegnap megnyílt tárlatot a Miskolci Galéria gyűjtemenyéből Szoboszlai Lilla rendezte.

Fotó: Farkas Maya

ől és a munkanélküliek ellátásáról

) MüM rendelet által biztosított jog alapján

őségítő munkahelyteremtés támogatására.

idő után érkező vagy hiányos pályázatok mérlegelés nél-
tasításra kerülnek.
ázat elbírálásáról a B.-A.-Z. Megyei Munkaügyi Központ
értői véleményezés alapján – mérlegelési jogkörben 1998.
29-ig határozattal dönt.

at elutasítása esetén jogorvoslatra, fellebbezésre nincs
!

ított pályázóval a Megyei Munkaügyi Központ a határo-
ezvételét követő 15 napon belül szerződést köt a vissza-
kamatmentes tőkejuttatás felhasználására. A szerződés-
további igazolások csatolását kérheti a munkaügyi köz-
zerződésben rögzítésre kerülnek a pályázó által a támoga-
leként vállalt konkrét kötelezettségek.
eszközbeszerzést igazoló számlával való elszámolás ha-

1998. július 15.

an jelzálogjog földhivatalnál történő bejegyzéséről a mun-
zpont gondoskodik.

ben vagyontárgyat (vagyontárgyakat) ajánl fel zálog-
a pályázó, abban az esetben az ingó zálogjogszerző-
nkaügyi központ értesítése alapján kell közjegyző előtt
.

érítendő kamatmentes tőkejuttatás visszafizetésének biz-
felajánlott ingatlan biztosítási szerződését a támogatási
megkötését követő 60 napon belül a zálogtárgy biztosí-
ődés megkötését a tulajdonba kerülést követő 8 napon
csatolni a munkaügyi központnak.

désben rögzített kötelezettségek nem szerződés szerinti
esetén a felhasznált támogatás összegét – a visszafizetés
ában érvényes – jegybanki alapkamattal együtt, egy
n kell visszatéríteni.
atot az Útmutató tartalmi és formai követelményeinek
ően kell elkészíteni. A pályázatnak tartalmazni kell az
ban felsorolt összes kötelező mellékletet.

ázó csak egy fejlesztésre vonatkozó pályázatot nyújthat

után érkező vagy hiányos (az előírt mellékleteket nem
ó) pályázat mérlegelés nélkül elutasításra kerül!
tató térítésmentes, amely a Megyei Munkaügyi Központ
tási osztályán, illetve kirendeltségein vehető át munkana-
30–16 óra között. A pályázattal kapcsolatos további felvi-
nyújt: Veréb Györgyné (3525 Miskolc, Városház tér 1.sz.
III. emelet 310. szoba. Telefon: 46/322-011/257 mellék.)

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei
Munkaügyi Központ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János
1967 JUN 24.
1021

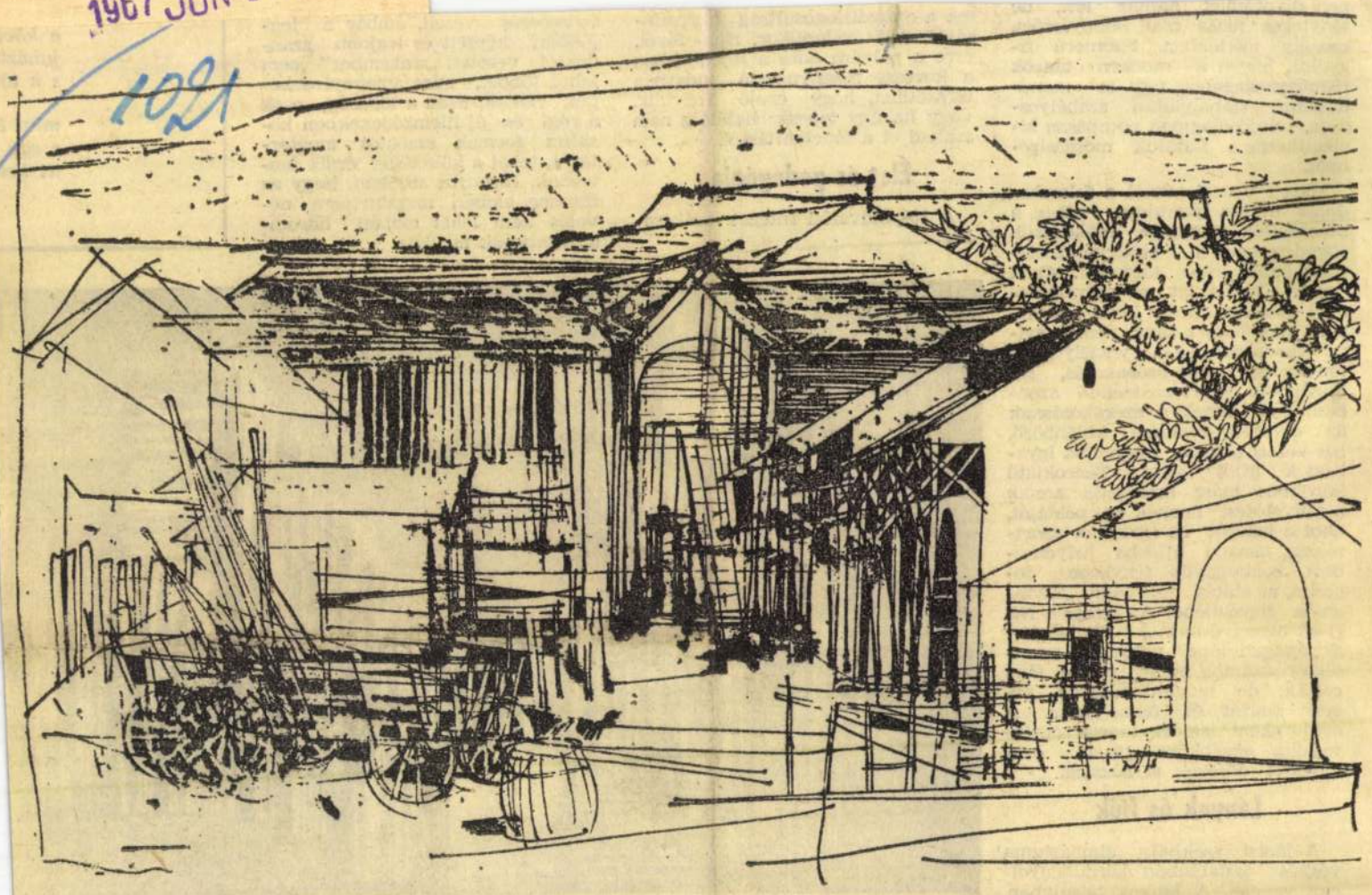

Pető János: Udvar

pen divatőrület nemar lett, de tényleges tudás csak elenyészően csekély mértékben. Szomorú figyelni, hiszen a modern táncok ritmusgazdagsága, úgy is mondhatnám: szabálytalan szabályossága, tulajdonképpen pompásan kielégíthetné a fiatalok mozgásigényét.

Marek Vencel úrtól a felszabadulás utánig, pontosan 1949-ig, a tánctanítók munkája, működésük engedélyezése a belügyminisztérium hatáskörébe tartozott. Csak ezután került át a művelődésügyi miniszterhez, jogos célzásként arra, hogy a tánc nem annyira közbiztonságot veszélyeztető ténykedés, mint szórakozás, sőt művelődés is. Hozzáteendő azonban, hogy ennek a szórakozásnak az ötvenes években különböző, bal kézzel plántált tilalomfák igyekeztek útját állni. Táncoktató körökben máig emlegetik annak a művelődési háznak a példáját, ahol a belépőt az igazgató sportmezes, támadó állásba helyezkedett, boxkesztyűs fényképe fogadta, az alábbi felírással: „Szvingelők figyelmébe! Az igazgató NB II-es ökölvívó-bajnok!" Ez idő tájt a „nyugati tánc" valóságos szentségtörésszámba ment, persze táncolták, de magánlakásokon, „érzés" szerint és össze-vissza. A modernként ismert táncok egyikmásika egyébként 10—15 éves késéssel érkezett el hozzánk.

Lányok és fiúk

A járási székhely gimnáziuma végzős osztályában harmincnyolcan vannak. A lányok túlsúlyban, fiú mindössze tíz. Hét lány és öt

tek a nyugdíjjogosultság biztosításáról. Aki valamikor, ifjú fővel, erre a pályára adta a fejét, abban a kevéssé megnyugtató tudatban ügyködhet, hogy ereje fogytáig, vagy ha úgy tetszik: haláláig nem szakad el a tánctanítástól.

Élet és pedagógia

A Népművelési Intézet szakembere:

felismerés vezet
jobban képzett
déktól vezetett
tehet többet, mi
pes. Sokan, talá
a régi és új ille
rülírt formák
tását, tehát a külsőséget érzik fontosnak. Bizonyos azonban, hogy az illemre, emberi magatartásra nevelés nem lehet csupán háromszázkettejük feladata.

itt kell

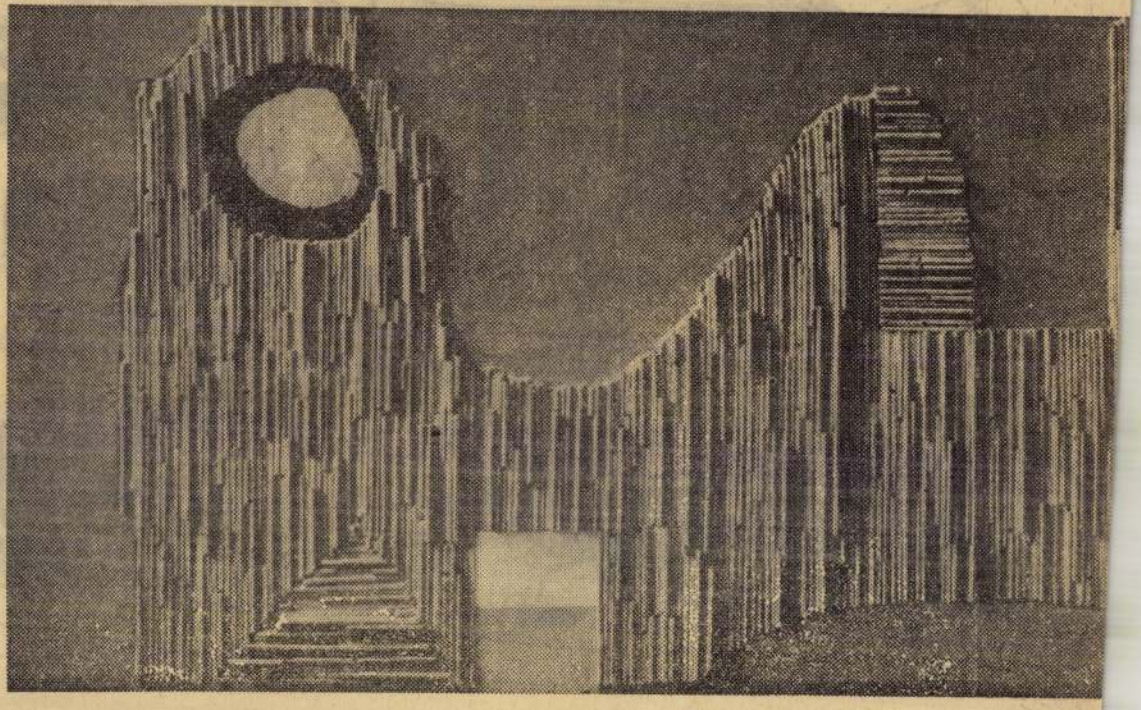

Orosz János: Faldísz terv

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1968 JUN 16

Pető János
1021

„Figyelni kell a világot"

Rövid négy évvel ezelőtt találkoztunk először *Pető János* munkáival. Mezőkövesden rendezték a községből elszármazott képzőművészek közös kiállítását, és az ott látott anyagban tűnt fel néhány *litográfiai* munka, amely *új hangjával, új látásmódjával, új fogalmazásával* felhívta magára a figyelmet. Pető János akkor tért haza a főiskoláról szülőföldjére. Azóta rajzai több alkalommal jelentek meg országos lapokban, a Napjaink, valamint a mi lapunk hasábjain, litográfiai munkáival szerepelt a 2 legutolsó miskolci grafikai biennálén, a IX. miskolci országos képzőművészeti kiállításon, és a nemrég zárult XI. magyar képzőművészeti kiállításon. Kamarakiállítása volt 1966-ban Mezőkövesden, ez év elején pedig Debrecenben.

A debreceni kiállítás visszhangja igen kedvező volt. Az *Alföld* című folyóirat kritikájából idézünk: „... *Feltűnése meglepetést okozott, mert a vidéki viszonylatban nívós, s időnként mozgalmas debreceni kiállítás-program keretein belül is a legrangosabbak közé sorolható képzőművészeti anyaggal jelentkezett... Lehet, hogy túlzásnak tűnik, de Pető János munkái láttán, meggyőződésemmé vált, hogy egy nagy művészegyéniség jelentkezésének lehettünk tanúi.*"

Otthonában látogattuk meg. A csendes mezőkövesdi mellékutca még csendesebb udvarán irodalmi folyóiratok böngészése közben találtuk. Műni. Ennek ellenére, Mezőkövesden *elő-elővesz a magányosság érzete*, szorít is egy kicsit, hiányoznak a szakmai viták, az egyedüllét olykor nyomasztó. A miskolciakkal jó a kapcsolatom, úgy érzem, hogy a falun élés nem gátja, hogy számon tartsanak és bevonjanak a területi szervezet munkájába, mint azt kiállításokon való részvételem is bizonyítja. Örülök, hogy eljutottam már Budapestre, a Műcsarnokba, az országos kiállításra is, s most, mivel annak grafikai anyagát Angliába viszik, *műveim a külföldi közönség elé is elkerülnek.*

— *Művein nem látszik meg, hogy magányosan alkot, lapjai arról tanúskodnak, hogy együtt él a világgal, lépést tart az életel. Nem látszik a kiszakítottság, magányosság.*

— Igyekszem lépést tartani. Bár külföldön még nem jártam, az országban nagyon sokat utazom. *Figyelni kell a világot, mert a művész csak úgy alkothat, ha tekintetét szük környezetén kívülre is tudja emelni.* Európában kell élni, nemcsak Magyarország, hanem a környező államok, népek viszonylatában is kell gonlolkozni. Szeretném mindjobban megismerni ezt a környező világot, s mindaddig, amíg személyes megismerésre nincs módom, nagyon jó, hogy van televízió, meg rádió, ami szinte házhoz hozza ennek ismeretét. Igen sok könyvet olvasok a Mezőkövesden, vagy a máshol elérhető filmeket is mind megnézem, sok-sok szaklapot és irodalmi lapot tanulmányozok. Szoros a programom így nagyon, *de ezen az úton tudom ez idő szerint tartani a kapcsolatot a szűk környezeten túli élettel.* Derkovits-ösztöndíjas vagyok, közel két évem még van az ösztöndíjas időszakból. De már most arra a tárlatra készülök, amin az ösztöndíjas-időszak munkáját akarom bemutatni. Most a kecskeméti művésztelepre készülök hosszabb időre, jól érzem ott magam, szeretek ott alkotni.

A litográfiai munka, a kőlemezre dolgozás ma már viszonylag kevesek által művelt grafikai műfaj. Pető János a festészet után jutott el a litográfiához, ezt választotta állandó kifejezési formájának, ebben mélyedt el leginkább. *Valamit nagyon intenzíven kell csinálni*, — mondja, mikor erről beszélgetünk. S bevallja azt is, hogy sokszor sajnálja, amikor *a sokszorosítás korlátozottsága* miatt, egyik-másik munkától el kell búcsúznia, azaz le kell csiszolnia a kőlemezt, hogy új műnek szolgáljon szülőágyául.

Nézegetjük a szobája falán sorakozó litográfiákat, korábbi munkák fényképeit. *A természethű motívumok keverednek meghökkentő montázsban víziószerűen megálmodott épületekkel, városokkal, s állnak össze határozott mondanivalóvá.* Egyes figurái gyakran visszatérnek. Szinte állandó *az egész kompozíció fölé magasodó szép akt.* Az alakokat nem természet után rajzolta fel, ruházatban az antik görög motívumokat kedveli. A képek címei igen találók. — *A kép címe számomra nagyon fontos* — mondja —, *mert kifejezi a tartalmat, a mondanivalót.*

Családjával él Mezőkövesden, s mint már szóba került, kevés alkalma van szakmai vitákra, kevés a jó tanács. Miben vár segítséget?

— Nemcsak tudomásul kellene venni a művész munkásságát, hanem *dicsérő és korholó szóval egyaránt értékelni.* Ez feltétlenül szükséges fiatal művésznek akkor is, ha műve díjat nyer, akkor is, ha mint Derkovits-ösztöndíjas, beszámolóra elviszi bemutatni munkáit. *Őszinte, értékelő bírálat, elmarasztalás, vagy dicséret, de mindenképpen vélemény kell.*

Benedek Miklós

Készül az új litográfia. **(Szabados György felvétele)**

hás, kertes
özéssel eladó.
Béla u. 129.
zerdán 4 óra-

szoba-konyhás,
obás ház, mel-
el, beköltözés-
bérc, Újtelep

VEGYES

Intelligens, nyugdíjas házaspárt, vagy személyt eltartanék, lakásért. Csak Népkert és albosi környéke érdekel. Telefon: 16-136 (mindennap 17 órától).

szabadságát
ényes Dubrovnikban

ijuk menetrend szerinti

sáról gondoskodunk. Szol-
esetén útlevél költsége 500
00 forint.
az'

lc, Széchenyi u. 56. sz.
amint
c, Zsolcai-kapu 18. sz.

omások
tek, figyelem!
ÓZLEKEDÉSI VÁLLALAT

e felajánl

ncsot 20 db-t
ncsot 50 db-t
ncsot 50 db-t
ncsot 100 db-t

an levő javítottak, melyek
kerülnek eladásra. Megte-
u, 72. sz. alatt, 3. sz. AKÖV

A Diósgyőri Gépgyár megvételre felajánlja

vállalatok, termelőszövetkezetek részére selejtezésből és bontásból származó

alábbi anyagait:

klf. ablakok, ajtók	150—400 forintig q-ként
bontott téglák	200 forint 1000 darabonként
samott-téglák	25 forint q-ként
haszonfa	110 forint q-ként
klf. vaskeretek	500 forint q-ként
szögvas — laposvas 1 méterig	450 forint q-ként
szögvas — laposvas 1 méter felett	520 forint q-ként
finom- és durvalemez	450—550 forint q-ként
klf. vasanyagok	440—520 forint q-ként
nem alakítható kemény acélanyagok	300—380 forint q-ként
faminták	35 forint q-ként
klf. festékanyagok	5—15 forint kg-ként
göngyölegek, ládák, fahordók	40—60 forint q-ként
festékes dobozok	300 forint q-ként
karbidmész	15 forint q-ként
kátrányié	80 forint q-ként
klf. üzemképtelen villamos motorok,	500 forint q-ként

Felvilágosítást és az értékesítést a Diósgyőri Gépgyár anyaggazdálkodási főosztályán Gerold Géza ügyintéző végzi naponta 10—13 óráig. Telefon: 14-131, 277 mellék.

Dolgozókat alkalmaznak

A Miskolci Építőipari Szövetkezet a nyári időszakra felvesz 15—18 éves diákokat fizikai munkára, megfelelő kereseti lehetőséggel, miskolci munkahelyekre. Jelentkezés: Szeles u. 8. sz.

A Miskolci Fmsz azonnal felvesz — könyvelői munkakörbe — közgazdasági technikumot végzetteket. Jelentkezés: Miskolc, Béke tér 1.

A Budapesti Lakásépítő Vállalat azonnal felvesz — jó kereseti lehetőséggel, kizárólag nagy-budapesti munkahelyekre — kőműves, ács, állványozó, vasbetonszerelő, épületasztalos, lakatos, parkettás, festő-mázoló, üveges, épület-villanyszerelő szakmunkásokat, valamint kubikosokat és férfi segédmunkásokat. Munkásszállást, napi kétszeri étkezést — térítés ellenében — biztosítunk. 15 százalék idénypótlékot és különélési díjat fizetünk. Kéthetenként szabad szombat. Jelentkezés: Bp., V., Kossuth L. tér 13—15. földszint.

A Budapesti Szövőgyár azonnali belépéssel felvesz: 16 évet betöltött lányokat fonodai betanított munkára. Vidékiek részére ingyenes budapesti lakás, heti egyszeri hazautazáshoz hozzájárulást biztosítunk. Jó kereseti lehetőség. Jelentkezés: Kőbányai Textilművek fonótelepe, Budapest, X. ker., Maglódi út 25., munkaerő-gazdálkodás.

Illetmény számfejtésben jártas, nagy gyakorlattal rendelkező számlaellenőrt, egy adminisztrációs munkában jártas gyors- és gépírót több éves gyakorlattal felvesz az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság, Miskolc, Vörösmarty u. 73./b., főkönyvelősége.

A Miskolci Pamutfonó, József Attila u. 74., gyors- és gépírót keres számlázói munkakörbe. Jelentkezni június 17-én lehet. Fizetés megegyezés szerint.

A Miskolci Asztalos Ktsz Laborfalvy R. u. 16., felvételre keres bútorasztalos szakmunkást és 3 férfi segédmunkást.

A Miskolci Mélyépítő Vállalat alkalmaz miskolci munkahelyekre út- és csatornaépítéshez kubikosokat, valamint ácsokat. Munkásszállás biztosítva. Jelentkezni lehet: Miskolc, Partizán u. 2. sz. alatt.

Felvételre keresünk: hárommű-szakos beosztásra 8 általánost végzett, 16. életévét betöltött női munkaerőt szövő, fonó, orsózó átképzősöknek. Továbbá 18. életévét betöltött női és férfi segédmunkásokat. Vidéki egyedülálló dolgozóinknak albérletben szállást biztosítunk. Bővebb felvilágosítás levélben. Cím: Pamuttextilművek Központi Gyára (üzemgazd. oszt.) Budapest, XI. ker., Hauszmann Alajos u. 20.

Kalkulátori szakvizsgával rendelkező magas- és mélyépítésben jártas árelemzőt felvesz a MEZŐBER B.-A.-Z. megyei kirendeltség, Miskolc, III., Árpád u. 46.

A miskolci Bláthy Ottó Villamosenergiaipari Technikum (Kun Béla u. 7.) pályázatot hirdet mérnök-tanári állásra. Pályázhatnak erősáramú villamosmérnökök. Részletes felvilágosítást az iskola igazgatósága nyújt, hétköznapokon 8—14 óra között.

A Miskolci Festőipari Vállalat teljesítményelszámolót, valamint szobafestő-mázoló szakmunkásokat és betanított segédmunkásokat felvesz. Fizetés: megállapodás szerint. Jelentkezni lehet: Miskolc, Arany János u. 2. sz. alatt.

Műhelyvezetőt azonnali belépéssel felvételre keresünk. Követelmény: legalább technikumi végzettség és nagy gyakorlat. Fizetés: megegyezés szerint. Jelentkezni lehet: Búzakalász Mg. Tsz irodája, Mezőkövesd.

A Beton- és Vasbetonipari Művek miskolci gyára felvesz lakatos szakmunkásokat. Jelentkezés a TMK-üzemvezetőnél, József Attila u. 25.

A Miskolci Ingatlankezelő Vállalat 2 építésztechnikust és 1 műszaki rajzolót felvesz. Jelentkezni lehet Dózsa Gy. u. 30. sz. alatt.

Varrónőket alkalmaz jó kereseti lehetőséggel a Sajómenti Ksz., Kazincbarcikán.

Anyagkönyvelőket közgazdasági technikumi végzettséggel, vagy gyakorlattal rendelkező személyeket azonnal alkalmazunk. Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság II. sz. főépítésvezetősége, Miskolc, Sajó-part. (Hűtőház mellett.)

A Kohászati Gyárépítő Vállalat építőipari gyáregység főépítésvezetősége, Diósgyőr, azonnal felvesz festő-mázoló, ács szakmunkásokat, valamint kubikosokat és férfi segédmunkásokat. Bérezés kollektív szerződés szerint, 15 százalék idénypótlékot, vidékieknek különélést fizetünk. Jelentkezés a vállalat Kertész-alsói központi irodájában, Bartha Sándor munkaügyi vezetőnél.

Felveszünk nagy gyakorlattal, biztonságtechnikai vizsgával és saját motorkerékpárral rendelkező gépkocsielőadót. Magas kereseti lehetőség! Jelentkezés személyesen: Talajjavító, Sajószentpéter, Kossuth u. 135.

Alkalmazunk sürgős belépéssel 1968-ban villamosipari technikumot, villanyszerelő ipariskolát végzett dolgozókat és 1968-ban közgazdasági technikumot végzett nődolgozót. Jelentkezés: OVIT, Miskolc, III., Tatár u. 39.

A Miskolci Kertészeti Vállalat a nyári **iskolai szünetre alkalmaz** 14 éven felüli fiúkat és lányokat

KERTÉSZETI MUNKÁRA.

Jelentkezni lehet a vállalat Szentpéteri kapui központjában.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton mondunk köszönetet a 3. sz. AKÖV dolgozóinak és külön a Taxitelep dolgozóinak, akik felejthetetlen halottunk

Prorok Mihály

temetésén részt vettek, sírjára koszorút helyeztek és megnyilvánulását adták annak, hogy a közülük tragikus hirtelenséggel eltávozott munkatársuk gyászoló családjának fájdalmát enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

Termelőszövetkezetek, vállalatok, figyelem!

Nizza, Zsuk, vagy 1000-es Barkas csukott gépkocsit azonnal vásárolunk. Ajánlatot kérünk: Javító Szolgáltató Ktsz., Edelény, Antal György u. 22.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Petőfi/Sándor
ÉLET ÉS IRODALOM

1967 JAN 1 4
1021

SÍPOS GYULA:

KOMPROMISSZUM

Esti beszámoló 3.

Váratlanul jött ez a hideghullám, amint általában minden rossz váratlanul szokott jönni. Legalábbis számomra. Talán én vagyok a hibás, egyszer, évekkel ezelőtt keményen meg is leckéztetett Z., a költő, hogy mindig az ilyen oktalan optimisták miatt van a baj, akik csak a jóra készülnek föl. Lehet, hogy igaza volt, most is milyen könnyű öltözetben indultam vidékre, fáztam egész nap, most meg didergek, míg a sötét kerti úton át botorkálok lakásom felé.

Az ajtó sarkánál valami sötét gomolyagot látok, s ahogy dugom a zárba a kulcsot, már lépni se merek, a gomolyag négyfelé vált és négy fekete-fehér kiscica sürgölődik a lábam körül.

A szomszédék kiscicái. Két koromfekete nagy macskája van a szomszédasszonynak, meg ez a négy tarka kicsi. Ahogy ezek játszani tudtak nyár végén, meg a szép hosszú őszben! Egy lehulló levéllel — vadászó miniatűr kis oroszlánok —, meg egymással és ahogy egy napos kövön, melyre ócska rongyszőnyeget terített a szomszédasszony, összegubancolódva aludtak a két koromfeketével együtt! Azt se lehetett tudni, melyiknek hol van a feje. Mindenki megszerette őket. Nem csodálom, hogy a feleségem kitett egy kistányért az ajtónk elé, tudom, hogy titokban külön vett nekik tejet is, és a vasárnapi ebédből meg kiadta a részüket.

Most aztán tessék! Itt vannak a fagyos éjszakák, a kő már hideg, a szomszédék napokig nincsenek itthon és idehúzódott a négy kis szőrcsomó, ahol az ajtónál talán valami meleg szivárog ki. A nagyok nyilván fölmentek a padlásra, a kémény mellé, vagy bebújtak valamelyik sufni, enyhébe, de ezek a kis gyámoltalanok még nem tudják követni őket. Meg ide is szoktak. Hát eddig tartott a nagy szeretet! Míg szépen játszadoztak kedvünkre, míg tartottak az enyhe éjszakák, míg elég volt néha egy kis tej, egy kis ételmaradék. S most, hogy ideszoktak, idehúzódnak az ajtónk elé, már el akarom zavarni őket. Csak semmi érzelgősség, semmi felelősség! Nem is az én macskáim. Mért nem gondoskodik róluk a gazdájuk?

Nyitom az ajtót, mielőtt belépnének, az egyik már besurran az előszobába, s szalad egyenesen előre. A másik itt áll a lábamnál és farkát mozgatva hízeleg. Kettő csak kintről figyel. Már kialakult egyéniségek. Hirtelen meg se tudná különböztetni őket az ember, olyan egyformán tarkák, de a viselkedésük, a magatartásuk teljesen egyéni.

Mégse lehet fagyhalálra ítélni őket! És éhesek is lehetnek. Megmelegítem a vacsorát: rakott kel, vajon szeretik-e? Mindenesetre megosztom velük. Már mind a négy itt sétafikál a konyhában, behozom a tányérjukat, csak csöndesen, mert a család már alszik, de ahogy ez ilyenkor lenni szokott, nagy zajjal leejtem a tányért, a cicák megijednek, a zörgésre kijön feleségem. Első álmából ébredt.

— Jaj, a cicák! — mondja — Az aranyosak.

— Aranyosak, aranyosak — mérgelődök — de mit csináljunk velük? Volt egyszer egy macskánk, emlékszel, hogy örültünk, mert szobatiszta, aztán elkezdett büzleni a lakás a porszívó dobozától. Odajárt az aranyos. Különben is: még eddig minden állatunkat megsirattuk. És ráadásul négy macska! Nem vagyok én Hemingway, hogy hetvenhárom kutyát és ötven macskát tartsak!

Közben a négy kis cica tisztára nyalta a tányért, szeretik a rakott kelt, igaz, igyekeztem, hogy a töltelékből jusson több, most a meleg konyhában jól érzik magukat, hízelegnek és talán még ennének is. Feleségem egy kis főzőkolbászt hoz be a kamrából — ez csak olyan maradék —, mondja mentegetőzve, s én hagyom magam becsapni, pedig tudom, hogy a holnapi lecsóhoz vette.

De most mit tegyünk? Négy macskát nem tarthatunk a lakásban, egyszerűen ki se zavarhatjuk őket. Szedj elő valami rongyot — mondom —, keresünk egy nagyobb dobozt, és csinálunk nekik jó meleg fészket. Van ott szomszédéknál az a beugró, ott fedél alatt lesznek. Különben te vagy az oka, ideszoktattad őket, most aztán, mikor vállalni kellene a felelősséget, nyugodtan olszol, ezek meg megfagyhatnának!

Szöget üt a fejembe, hogy feleségem nem tiltakozik dorgálásom ellen. Csakhamar kiderül azonban, mi ennek az oka. Nincs itthon rongy. Az őszi nagytakarítást olyan radikálisan végezte el, hogy túladott minden rongyon, de még az itthoni munkákhoz, a szénrakáshoz, ásáshoz használható rossz cipőkön, nadrágokon is.

A négy cica melegszik a konyhában, mi pedig elkezdjük éjnekéjén a rongykeresést.

— Azt akartam elmesélni — próbálom enyhíteni a feszült hangulatot —, hogy Marikát otthagyta a fiú. Igen, az a magas, szőke. Igen, akivel egész nyáron úgy jártak, mint az összenőtt ikrek. Most se szó, se beszéd, otthagyta.

— Itt van ez az ablakpárna — húzok aztán elő diadalmasan a szekrény aljából egy hosszú hurkát. — Ez már igazán ócska, úgyse használjuk semmire. Nem lószőr van benne, afrik, majd széttépem, micsoda meleg fészek lesz ebből!

Mire a dobozt is megtaláltuk, a fészket is elkészítettük, a négy cica összegömbölyödve egy gubancban aludt a tűzhely előtt.

S ahogy beraktuk őket, sorra kiugráltak a dobozból.

Hadicselhez kellett folyamodni.

Először elhelyeztük a fészket a a beugró alatt, aztán kolbásszal kicsalogattuk a cicákat. Újra csak baj volt az egyéniségükkel. Volt, amelyik engedelmesen jött, volt amelyik bebújt az előszobai szekrény alá. Mire a búvót kicsalogattuk, az engedelmes megette a kolbászt és visszatért.

Végül is győzött az emberi ész, s mire a kicsik együtt voltak a fészekben — honnan, honnan se? —, előkerült a két koromfekete nagy macska is.

Ott feküdtek hatan összebújva.

— De ilyent többé nem teszünk — mondtam feleségemnek vetkőzés közben. — Az állat is ember! Illetve — próbáltam hebegve helyreigazítani magamat —, az emberség azon is lemérődik, hogy bizonyos körülmények között hogyan bánunk bármilyen élőlénnyel. Mit szólsz ehhez a Tamáshoz? Csak úgy otthagyja Marikát! Lehetnek belső motívumok, amiket mi nem ismerhetünk. Meg hát az ember mégse macska. Az ember felelős önmagáért. Nem lehet mindent másokra hárítani! Önmagáért is felelős, a lány is, a fiú is. Legalább-is azért, hogy belement egy olyan helyzetbe, amelyből elhagyhatták.

És még igen hosszan és — véleményem szerint —, okosan, több oldalról megvilágítottam Marika és Tamás esetét.

Csodálkoztam, hogy feleségemnek nincs ellenvetése.

Nem is lehetett.

Mélyen aludt, kissé fázósan összegömbölyödve, nyilván még a cicacsalogatás hidegének emlékétől és mosolygott álmában.

Abbahagytam hát a prédikációt.

Kint sütött a hold. Az ilyen derült éjszakákon, itt a budai hegyekben mínusz nyolc fokos hidegek is vannak.

SZÍNHÁZ

NAGY PÉTER:

OSZLOPOS SIMEON

Mindazok számára, akik ezt a darabot ismertük *A szökevény* lapjairól, azt hiszem, elégtétel ez az előadás. Mert ha hősével s írójával valószínűleg csak kevesen érthettek egyet, mindnyájan éreztük, hogy rendkívüli erejű és tehetségű drámai művel van dolgunk, mely igazi életét — s életképessége igazi próbáját — csak a színpadon nyerheti el; a magunk ítéletét is szerettük volna a színpad mércéjén hitelesíteni. S feltétlenül szerencsés formula e darab előadására az éjszakai időpont s a Madách Színház stúdióterme: puritánságával, intimitásával egyaránt hozzájárul a darab kívánta atmoszféra megteremtéséhez — s egész helyzetével eleve szelektál, a színház és irodalom igazi szerelmeseit szűri ki a színházbajárók közül, mert ennek a darabnak valószínűleg tragédiájává vált volna, ha nagyszínpadra, a teljes közönség elé kerül.

Az oly értelmetlen, oktalan és tragikus hirtelenséggel elmúlt Sarkadi Imre élete utolsó periódusának egyik remekbe sikerült termése ez a darab. Hordozója az író kiábrándultságának, életuntságának sőt élet- és emberundorának — s az ezen újra meg újra átütő reményének; az író „pokolra szállásának" s annak a gúnyos fintornak, amellyel Sarkadi maga-magát s attitüdjeit szemlélte. Keserű kritika a világról — vagy inkább annak egy beszűkült és eltorzult szeletéről —, s gunyoros kritikája ennek a kritikának egy magasabb, egészségesebb szempontból, amely — e művek a tanúság rá — Sarkadiban sosem hunyt ki, s ha megéli, bizonyára győzedelmeskedik is benne.

Dramaturgiailag is furcsa alkotás: mintegy Pirandello jellemnyomozó drámaszerkesztő módszerének folytatása, mely egyetlen jellemet bont ki, annak helyzetét járja körül s a dráma a jellemen belül, e jellemnek a világra való reagálásaiban nyilatkozik meg. Kiss János, a festő ez a jellem, akiről a darab végéig eldöntetlen kérdés marad, hogy tehetségtelen-e vagy csak egyéni utakat járó művész s azért sikertelen; sikertelensége a világgal fordítja szembe, a világnak körülötte levő reprezentánsaival: saját feleségével-szeretőjével, Máriával, akit ő űz el magától, ha az magától távozik is; mindazokkal, akik jó tanácsot adnak, a világgal való összeilleszkedésre segítenék; s csak azokat tűri maga mellett, akik a rossz kiélésében, saját, öncélú filozofálgatásaiban-fantáziálásaiban segíthetik.

Egyéni csalódása arról győzi meg Kiss Jánost, hogy a rossz a világ vezérlő principiuma, azt kell segíteni, ha a világot helyes működésében látni akarjuk; e meggyőződés megszerzésétől kezdve néz rokonszenvvel Vinczénére, a darab folyamán a Rossz démonikussá növő képviselőjére, a viceházmesternére, akiből úgy árad a gonoszság, mint gyomorbajosból a rossz lélegzet; egyébként Kissnek a világhoz való, megváltozott viszonyára mi sem jellemzőbb, mint az az átalakulás, amelyen szaglóérzéke megy át a darab folyamán: míg Vinczéné szaga kezdetben maga a pokolbeli förtelem a számára, később, ahogy kibontakozik benne a „ne állj ellen a gonosznak" elve, mind kevésbé lesz azzá.

Kiss János útja a darabban az ösztönös-tudatos önelpusztítás útja. Azzal, hogy a világ lemond róla — visszautasítja a zsüri a képeit, felesége elhagyja, állásából kiteszik, ő szembefordul a világgal, de nem nyíltan, csak alattomban: hagyja érvényesülni a gonoszt. S ezzel — és Sarkadi kritikája a magatartás és a világlátás fölött ebben nyilvánul meg legszembetűnőbben — saját emberi lezüllését munkálja: fokról fokra csúszik lejjebb, érző emberből az emberi érzelmekkel játszóvá, művészből bordélyossá, gondolkodó emberből egy Vinczéné akaratának játékszerévé — végül is önmaga elpusztítójává, aki — nagy szavakat hangoztatva, megjátszva magát, helyzetét, rendkívüli verbális készséggel és logikai éleslátással elemezve saját legkisebb rezdülését s a környező világ változásait — nemcsak keresi, szinte kihívja a kést, amellyel végül leszúrják. Meghalt az „aszkéta" Kiss János, hogy új, emberibb életre szülessen? Szeretnők hinni a végén a szerzővel együtt; de Sarkadi maga volt a példája annak, hogy az önpusztításnak ebből a mértékéből nincs feltámadás.

Fojtogatóan szűk, levegőtlen világ az, amely a festő műteremlakásában forog; s figyelemreméltó, mennyire kerüli az író, hogy a festő lázadásának, ellenállásának akárcsak környezete valamelyik reprezentáns figurájában keresztül is társadalmi-politikai felhangot adjon. S ettől az egész még reménytelenebbül levegőtlenné válik: az emberek rendezett világa — társadalmi formációtól függetlenül — mint egyetlen és egységes blokk áll szemben Kiss János tudatával és érzéseivel. Persze számos apró mozzanat félreérthetetlenné teszi, hogy ez a történet ma s nálunk játszódik; de az író szándéka s az egész hatása félreérthetetlen: a rákosan dagadt önérzetű féltehetség küzd itt a világgal, mely neki csak csalódást és kudarcot okozhat.

Komoly figyelemre és tiszteletre méltó az az áldozatkész lelkesedés, amellyel *Pártos Géza* évek óta következetesen emeli ki a könyvek limbusából a modern magyar drámairodalom értékeit. Ennek újabb eredménye ez a bemutató, amelynek során megint tanúságot tett arról: milyen jó érzékkel tudja az atmoszférát megteremteni, a darab ritmusát a színpadon újraalkotni, a fárasztóan nagy tirádákat értelmezve-felbontva, alátámasztó játékokkal körülvéve élvezetessé tenni.

Az előadás igazi értelme *Gábor Miklós* játékában nyilatkozik meg. A festő alakja Gábor nagy művészi eredményei sorában újabb diadal: látszólag eszköztelen eszköz-gazdagsággal szólaltatja meg ezt a hulló jellemet s nem ott a legjobb, ahol (egyébként kísértetiesen) idézi Sarkadi némely jellegzetes pózát, arckifejezését, hanem ott, ahol önmagából bányássza ki az alakot. Tökéletesen fejezi ki az alak vonzó-taszító lényegét, erejével, szigorú jellemépítő következetességével lenyűgöz.

Mellette rendkívül jelentős *Kiss Manyi* alakítása Vinczéném: nem kétséges, hogy az előadás sikerében oroszlánrésze lesz. Valóban kitűnő is; majdnem méltatlan megemlíteni, hogy az első részben érzésem szerint kicsit többet enged a hatásos és mulatságos anekdotizmusnak, s ennek következtében a második részben sem tud igazán démonivá felnőni. De az alakítás így is igen jó s rendkívül hatásos. *Gurnik Ilona* a feleség szerepében mintha az első előadáson még elfogódottsággal küzdött volna: csöndjei jelentősebbek voltak, mint megszólalásai. *Vass Éva* a festő áldozata, Zsuzsi szerepében vonzó és sajnálatra méltó; kár, hogy első párosában a festővel nem tudta eléggé érzékeltetni a rossz démoni vonzását, mely egy alapjában tiszta jellemet megejt. *Zenthe Ferenc* és *Ujlaky László* kitűnően old meg két epizódfigurát; *Szénási Ernő* viszont sajnos nem tud mit kezdeni Jób jelentős szerepével: csak a szövegét mondja el hibátlanul. De a többiek is, az egy pillanatra feltűnők: valamennyien hozzájárulnak ahhoz, hogy ez az este a szezon egyik jelentős eseményévé változzék.

RÓMAI KARNEVÁL

Hubay Miklós színművének bemutatója Egerben

Volt egyszer, hol nem volt az ötvenes években egy színházigazgató, aki gonosz játékot űzött a neves szerzővel. Mindig csak igérte forradalmi hevületű drámájának bemutatását, de nem tett érte semmit. Egyszer a szerző, amúgy is notabilitás a mozgalomban, hazánkba érkezik, nem lehet többé hazudni — produkálni kell. S ekkor jön az ördögi ötlet: a direktor megrendez egy próbát. *Mindössze* egyet. Elcsapott statisztákkal, periférián bukdácsoló páriákkal, a szakmából régesrég proskribáltakkal. Nyomorék-karnevál ez, amilyen a középkori Rómában volt divatos. A szerzőt odakísérik, bezsebelik elismerését, másnap elutaztatják, a színészeket elzavarják és a műről többé szó sem esik. Helyreállt a direktor-teremtette rend...

Volt egyszer egy színésznő, aki mindenféle méltánytalanságok folytán már vagy egy évtizede nem kapott színpadot. Az öngyilkosság határára jutott, fekszik az ágyán apatikusan, amikor is futár jön, impozáns csomaggal: egy szerep. Nagyobb és jelentősebb, mint amit valaha is játszott. A csoda bekövetkezett, a színésznő újjáéled és kivirul, másnap teljes szövegtudással próbál, sikere van, a szerző kezet nyújt felé, megérinti egy új élet: a darab szelleme szerint való élet lehetősége — és még egy nap, és vége...

Volt egyszer egy direktor, aki csúnya játékot űzött emberekkel, ám egyszer ráébredt önnön életének hazugságaira, és újrakezdte. De okulásul magának is, másoknak is, leforgatja még egyszer leggonoszabb játékának emlék-filmjét a közönség előtt: íme, ez voltam, ilyenek voltunk...

Mi sem bizonyítja erősebben Hubay Miklós remek színpadi érzékét, mint hogy egyetlen anekdotában három ilyen drámai lehetőséget is felfedezett és meg is pendített. S talán éppen a mindhárom iránti azonos erejű szerelem számlájára írandó, hogy egyikkel sem tudott véglegesen szakítani, mindhárom drámai szituációt egymásba szőtte, amivel persze lehetetlenné vált, hogy bármelyiket is a kellő mértékben kiélezze. Így kaptunk egy (önmagában remek és pompás szereplehetőséget nyújtó) felvonást a hajdani színésznő letűnésével és újjáéledésével, egy másikat a forradalmi gondolat elárulásának parabolájával: az író kontra színház, illetve író kontra színésznő drámával, s megkaptuk az igazgató önvizsgálati konfliktusát is — a keretjátékban.

E keserű komédiát, ahogyan Hubay a műfaját jelöli, egy fővárosi színház hírdette és aztán a miskolci társulat mutatta be Egerben. Nem ismerjük a darab vándorútjának részleteit: a korábban nyomtatásban megjelent és a színpadon hallott szöveg egybevetése arra enged következtetni, hogy átdolgozásokon ment keresztül. Az eredeti szövegváltozatot tekintve — nem feltétlenül szerencsés átdolgozásokon: a szerkezeti aránytalanságok mindenesetre megmaradtak. Aminek az oka véleményünk szerint nem egyéb, mint az az általános negatívum, hogy a színházak félreértik vagy alábecsülik önnön dramaturgiáik szerepét és lehetőségeit. A segítő munkának arra kellett volna irányulnia, hogy megszülessék az optimális változat, hogy az avatott drámaíró és a nagy téma találkozása minden körülmények között parádés előadásban realizálódjék.

Így a kiteljesedett változat csak mint lehetőség lebeg a produkció fölött, s a rendező *(Nyilassy Judit)* csak egy kerek nyitó-felvonásban bizonyíthatja képességeit. Ugyancsak itt nyílik nagy esélye a színésznőt játszó *Kovács Máriának*, s ő bőségben él is vele. Az ő alakítása avatta a darabot már ebben az (idővel bizonyára kiteljesedő) átmeneti változatban is emlékezetes élményünkké.

Lukácsy András

Magyar Hirc
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 1
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1966 JAN 23.

Pető János

1021

Kiállítótermekből jelentjük

Megnyílt Holló László, Pető János és Maghy Zoltán kiállítása

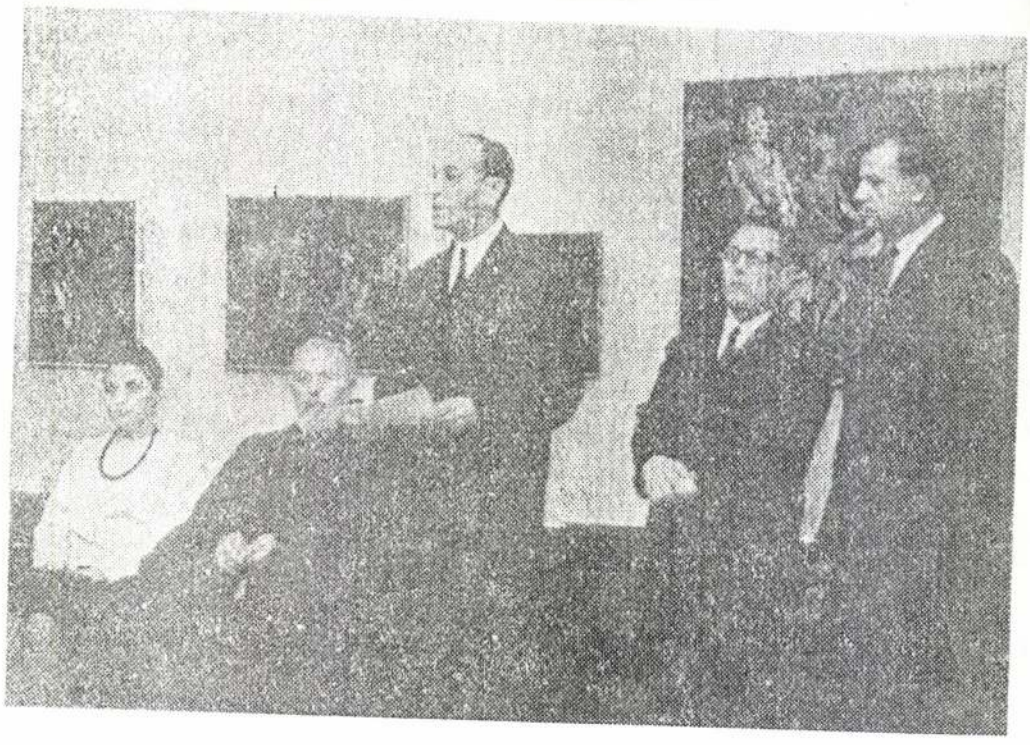

Dr. Béres András megnyitó beszédét mondja. Mellette balra a művész és felesége, jobbra Karakas László és dr. Ács István

Vasárnap délelőtt művelvezőkkel, tisztelőkkel, barátokkal népesedett be a Déri Múzeum két földszinti kiállítóterme, ahol *dr. Béres András* megyei múzeumigazgató megnyitotta *Holló László* Kossuth-díjas festőművész, érdemes művész újabb tárlatát. A megnyitón jelen volt *Karakas László*, a megyei pártbizottság első titkára, *Sikala György*, a megyei pártbizottság titkára, *dr. Ács István*, a Debreceni Városi Tanács vb-elnöke, *Ónosi László*, a Hazafias Népfront megyei bizottságának titkára, *Órdög László*, a Debreceni Városi Tanács vb-elnökhelyettese, *Kígyós Sándor*, a megyei tanács v. b. művelődésügyi osztályának vezetője.

Dr. Béres András megnyitó beszédében méltatta az idős festőművész munkásságát. Holló László, az alföldi piktúra kiemelkedő nagyjainak méltó folytatója, fél évszázada él és munkálkodik Debrecenben. Esetje nyomán, a súlyos színek összhangjában a megelevenedő alföldi emberi táj nemzetközi értékű művészi megfogalmazást kapott. A művész csak belülről átélt élményeit vetítette, festette vászonra. Holló László abban nagy — mondotta dr. Béres András —, hogy festészetében az általánost, az emberit tudja megszólaltatni, nem mindennapi nyelven. Munkácsy, Koszta, Tornyai örököse, de nem a mesterségbeli fogások révén, hanem szellemi tekintetben.

A mostani tárlat alkotásai — 73 festmény és 55 grafika — kevés kivétellel még nem szerepeltek kiállításon. A már ismert darabok azért kerültek be, hogy a tárlatlátogatók újra egységben lássák Holló László eddig megtett művészi útját. A kiállítás anyaga a Déri Múzeum két kiállítótermében helyezkedik el. A kiállítás egy hónapig tart nyitva.

Holló László kiállításának megnyitója után a grafika barátai a Csokonai értelmiségi klubba siettek, ahol a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat rendezésében egy fiatal, pályája kezdetén álló grafikus művész, *Pető János* kiállítását nyitotta meg *dr. Tóth Ervin* művészettörténész. A rokonszenves művész fiatal kora ellenére már több mint ígéret, nemrég a Derkovits-díjat is kiérdemelte. Mezőkövesdről származik, a Képzőművészeti Főiskolán előbb Fónyi Géza, majd Ék Sándor tanítványa. A kőrajzot, a litográfiát műveli olyan megszállottsággal, amire Barabás Miklós óta nincs példa a magyar művészet történetében — mondotta dr. Tóth Ervin, majd ismertette Pető János kőrajzainak technikáját, és a kiállítás tartalmi eredményeit méltatta. Mivel litográfiát régen láttunk debreceni kiállításon, Pető János alkotásai méltán tartanak érdeklődésre számot. A kiállításon 35 válogatott grafikai lap szerepel.

A balmazújvárosi művelődési ház kiállítóterme is képzőművészeti tárlat színhelye volt vasárnap. *Maghy Zoltán*nak, a Hajdúböszörményben élő festőművésznek 52 képből álló tárlatát *Horváth Imre* festőművész nyitotta meg. A kiállításon jelen voltak *Mihály János* és *Erdei Sándor*, a Hajdúböszörményi Párt-végrehajtóbizottság tagjai. Maghy Zoltán tárlata február 4-ig tekinthető meg.

Dr. Tóth Ervin megnyitó beszédét tartja Pető János kiállításán, mellette a kiállító művész látható

Magyar Hiro.
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 1?
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1968 JAN 23.

1021

Kiállítóterm

Megnyílt
és Maghy

Dr. Béres András megnyitó beszédét m
ra Karakas László és dr. Ács István

Vasárnap délelőtt műélvezőkkel, tisztelőkkel, barátokkal népesedett be a Déri Múzeum két földszinti kiállítóterme, ahol *dr. Béres András* megyei múzeumigazgató megnyitotta *Holló László* Kossuth-díjas festőművész, érdemes művész újabb tárlatát. A megnyitón jelen volt *Karakas László*, a megyei pártbizottság első titkára, *Sikula György*, a megyei pártbizottság titkára, *dr. Ács István*, a Debreceni Városi Tanács vb-elnöke, *Ónodi László*, a Hazafias Népfront megyei bizottságának titkára, *Ördög László*, a Debreceni Városi Tanács vb-elnökhelyettese, *Kígyós Sándor*, a megyei tanács v. b. művelődésügyi osztályának vezetője.

Dr. Béres András megnyitó beszédében méltatta az idős festőművész munkásságát. Holló László, az alföldi piktúra kiemelkedő nagyjainak méltó folytatója, fél évszázada él és munkálkodik Debrecenben. Ecsetje nyomán, a súlyos színek összhangjában a megelevenedő alföldi emberi táj nemzetközi értékű művészi megfogalmazást kapott. A művész csak belülről átélt élményeit vetítette, festette vászonra. Holló László abban nagy — mondotta dr. Béres András —, hogy festészetében az általánost, az emberit tudja megszólaltatni, nem mindennapi nyelven. Munkácsy, Koszta, Tornyai örököse, de nem a mesterségbeli fogások révén, hanem szellemi tekintetben.

A mostani tárlat alkotásai — 73 festmény és 55 grafika — kevés kivétellel még nem szerepeltek kiállításon. A már ismert darabok azért kerültek be, hogy a tárlatlátogatók újra egységben lássák Holló László eddig megtett művészi útját. A kiállítás anyaga a Déri Múzeum két kiállítótermében helyezkedik el. A kiállítás egy hónapig tart nyitva.

Holló László kiállításának megnyitója után a grafika barátai a Csokonai értelmiségi klubba siettek, ahol a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat rendezésében egy fiatal, pályája kezdetén álló grafikus művész, *Pető János* kiállítását

szenves mű
lenére má
nemrég a I
érdemelte.
származik,
Főiskolán
majd Ék S
kőrajzot, a
olyan meg
re Barabá
példa a m
ténetében
Tóth Ervi
Pető Jáno
nikáját, és
eredménye
litográfiát
receni kiá

A Miskolci Galéria meghívja Önt és kedves családját

a Rákóczi-házba (Miskolc, Rákóczi u. 2.) 1997. március 27-én, csütörtökön, délután 4 órára

PETŐ JÁNOS

festő- és grafikusművész

kiállításának megnyitására.

A kiállítást megnyitja:

Prof. Dr. Végvári Lajos

művészettörténész

A megnyitó után bemutatásra kerül a Pető Jánosról készült portréfilm.

A kiállítás látogatható április 27-ig, hétfő kivételével 9 -17 óráig

Pető János: Fatörzs (olaj, karton) 1996.

Pető János képei

Pető János festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás április 22-én, szerdán délután 3 órakor a mezőkövesdi Városi Galériában. Az alkotásokat Herkely György, Mezőkövesd polgármestere ajánlja az érdeklődők figyelmébe. A tárlat május 10-ig tekinthető meg.

PETŐ JÁNOS festő
ápr. 21. É-Mo.

HELYI RÁDIÓK

Miskolci Rádió
Adásidő: 5.55–22.00 az 1116 kHz-es középhullámon, **5.55–9.00** a 71,33 a 71,21 a 66,8 MHz-es URH adókon, a 7,74 MHz Duna Televízió hangsegédvivője.
Állandó műsorok: 6.00, 7.00, 12.00 Kossuth Krónika **6.30, 7.30, 12.45, 17.30** Észak-Magyarországi Krónika **6.45** Napindító **7.20** Észak-Magyarországi Lapszemle **7.50** Országos lapszemle **8.00** BBC Híradó **9.00–10.00** Calypso zenés műsora **17.00** Észak-Magyarországi lapszemle **18.30–22.00** Nemzetiségi műsor
Műsorok: 5.55 Hírek, tartalomismertetés **7.45** Tudósítóink jelentik **8.30** Cégekre figyelő **10.05** Táj-Szólás. a körzeti stúdiók közös műsora **13.00–15.00** A körzeti stúdiók zenés műsora (benne óránként hírek) **15.10** Fedezzük fel **16.30** Áfész-percek.

Rádió Top
5.00–18.00; Óránként hírek, időjárás, közlekedési információk **6.15, 7.45:** Lapszemle **5.10, 6.20, 7.30, 8.20:** Az utcán...(Sztorik, anekdoták, kérdések – egyveleg Önöktől Önöknek) **6.30, 13.30, 19.00** BBC magyar nyelvű hírek Londonból **6.45, 11.45, 19.15** Sporthírek **18.00:** Élő telefonos kívánságműsor **20.00:** Előzetes a következő napi lapokból **20.05:** rögzített telefonos kívánságműsor **0.01** Hungaroton-Gong lemezbörze (ism.) **1.00** Éjszakai utazás (Néhány nyugodt perc – nemcsak éjjeli manók és baglyok számára) **5.01** Ébredjen a Rádió Toppal! Zenés, információs szolgáltatóműsor **9.00** Turmix (a világ hírei, legújabb slágerei) **14.01** Koktél (délutáni zenés csevegés mindenről, ami feldob...) **17.01** Lemezbörze – Újdonságok, érdekességek, ma az Emi-Quint házatájáról **19.05** Exclusive **21.31–24.00** Rockblokk – kemény percek, szigorúan inyenceknek!

City Rádió
10.00–22.00-ig Zenés információs műsor a 96,3-MHz-en **11.00–20.00** óráig óránként hírek, időjárásjelentés **11.30, 13.30, 15.30, 16.30, 17.30** Közlekedési információk **10.50, 13.50, 16.50, 19.50** Sporthírek **10.00–14.00** Zenés délelőtt Szabó Balázzsal Benne: **12.00–13.00** Kívánságműsor **14.00–18.00** City dzsúz – a City vidám, frissítő délutáni műsora Kiss Róberttel **18.00–22.00** Zene, zene, zene... Tócsával

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP
1977 JUN 30

Pető János kiállításán

Volt ott egy kép, *Takarítás* a címe. Idomtalan szörnyeteget vonszol három ló, dárdákkal átszúrt ocsmány testét emberek tolják, segítenek a lovaknak. A hitlerizmus kimúlt rémét a győztes ember elpusztítja az útból. Egyértelmű a mondanivaló, a művészi szándék. De soha ennyi időtlen rémséget, mint ebben a szörnyetegben! A képi megformálás lehető legegyszerűbb nyelvén (és milyen hétköznapi a cím is!) borzalmakról szól; alkotója biztos kézzel és fantáziával ragadta meg azt, ami a lényeg.

De Pető János csaknem valamennyi grafikája ilyen időtlen, és témától függetlenül ilyen meghökkentő. Nem véletlen, hiszen a képek témájául szolgáló mitológia, a „társadalom perifériáján élő megszállottak", a művészetek mesterei és a mesterségek művészei, a szépség nem hétköznapi dolgok. És a mindennapok során senkinek sem jutnak eszébe azok az igazságok, melyeket grafikái hordoznak; tükrözik mindazt, ami meghatározóan hat az emberre.

Intő rémség (Takarítás), időtlen bölcsesség *(Majom)*, keserű és tündéri humor *(Finálé, Holdutas)*, kicsinyes kapzsiság *(Ravatal előtt)*, szépség *(Lány szarvassal)*, és tökéletes illusztratív készség *(Szélmalomharc)* mutatja magát első látásra talán szokatlan képein. A gondolatot hordozó sajátos típusok éppen meghökkentő voltuk miatt alkalmasak az emberi kifejezésére, jelképei pedig érthetőek, mert a valóságból fakadnak.

A görög vázaképek és a legnagyobb grafikusok példáján nevelkedett fiatal mezőkövesdi származású művésznek sikerült kialakítania egy olyan stílust, amely csak az övé. Amelynek segítségével a sík többet tud mondani, mint a három dimenzió, és alkalmas a gondolat mélységének megmutatására. A gondolat letéteményesei általában az óriás-figurák, az aprók pedig azt a környezetet szimbolizálják, amely megszülte az eszmét, hitet vagy mesét, mely áldó vagy átkos hatással van az egyszerűre, a mindennapira. A fantasztikus, a meghökkentő tulajdonképpen valódi, egyszerű és természetes, a méretekkel való szabad játék pedig épp oly fontos eszköze a megértetésnek, mint a fény és árnyék a „plasztikus megjelenítésnek".

Pető János litográfiái számtalan hazai és külföldi bemutatkozás, kiállítás és díj után ilyen szép számban először mutatkoznak be a Miskolci Galériában. A július 18-ig nyitva tartó tárlat emlékezetes élményt ígér és nyújt látogatóinak.

(makai)

ában

t fi

i ut

a várt

rejátszot

állítások sokkal jobban igény-
evésbé iparosított megyékben.
z ezeket összekötő utak soka-
ennivalókat. A KPM illetékes
otta a Közúti Főosztályt, hogy
inél nagyobb mértékű korsze-
Borsod úthálózatának javí-

összefogásra csak egyetlen esetben került sor, amikor a dél-budai utakat tették rendbe az év elején. A gerinchálózat építési és korszerűsítési munkálatai viszont más kategóriába tartoznak, hiszen a legtermészetesebb dolog, hogy a differenciált feladatokat igénylő, fő közlekedési utak építéséből minden nagyobb szakmai építő vállalat vegye ki a részét.

Ilyen meggondolások alapján készülhet csak el a negyedik ötéves tervben a 3. számú fő közlekedési út is. 1972-ben teljes hosszában átadják a Budapest—Miskolc közötti utat. Ehhez építik a gömöri felüljárót is, amely 1973-ban lesz kész.

A 72 millió forintos beruházás akut problémát old meg Miskolc közlekedésében.

(Folytatás a 3. oldalon.)

anuló,
zkedő
tatott
tett

-vb

Az MSZMP Miskolc városi Bizottságának Végrehajtó Bizottsága dr. Havasi Bélának, a városi pártbizottság első titkárának vezetésével tegnap megtartotta soron következő ülését. Ezen alkotmányunk ünnepe megrendezésének tervezését, s különböző időszerű kérdéseket vitattak meg.

Szovjet—egyiptomi szerződés

Ma lép hatályba a szovjet—egyiptomi barátsági és együttműködési szerződés, miután Moszkvában Riad egyiptomi és Gromiko szovjet külügyminiszter kicseréli a ratifikációs okmányokat.

Riad, aki tegnap érkezett a szovjet fővárosba, vasárnapig tartó hivatalos látogatása során tárgyal Gromikóval és — diplomáciai körök szerint — Riadot fogadják a legmagasabb rangú szovjet vezetők is.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János

DÉLI HÍRLAP

Kiállítások: Miskolci Galéria (11—19 óra között): Pető János grafikái. — Miskolci Képtár (10—18 óra között): Városi képzőművészeti gyűjtemény. — Libresszó (13—20 óra között): Feledy Gyula grafikái.

SZERDA

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 NOV 3

PEST MEGYEI HÍRLAP

Pethő Szabolcs

1021

— **„Politikai plakátok"** címmel kiállítás nyílik pénteken Solymáron, az Apáczai Csere János Művelődési Házban. A kiállítást Pethő Szabolcs grafikus nyitja meg.

sárol, összegyűjti blokkjait, mert az év végén két ...

helyeznek a vallalatok?

— Gyakran. Sőt, azt mond-

MTV SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NAPJAINK

1970 DEC.

IX. ÉVFOLYAM 12. SZÁM

IRODALMI ÉS KULTURÁLIS LAP

1021

nint e hetedik emeleti
ba balkonján a védőrács.
tetése évek óta húzódik.
mégsem tartozik senki a
rtők közé."
iport, amely csodálatos
számol be: egy toronyház
emeleti ablakából az ut-
ant egy négy és fél éves
Az ablakkerettel együtt.
s szerencse a szerencsét-
, hogy egy nagy földku-
tt. A combja és a karja
yan, de az orvosok sze-
ése nem életveszélyes; né-
apos kórházi kezeléssel
ítható. Az apja elmondja,
islány körülbelül tíz per-
zkodott egyedül a lakás-
z az idő elégnek bizo-
eleven, örökké izgő-mozgó
, hogy a szerszámos lá-
vegye a kalapácsot, felállt
lakhoz tolt székre, és a
nozduló kilincset a kala-
ségével elfordítsa..., Va-
megbillent, és a külső
együtt az utcára zuhant."
ne szabad egy ilyen apró
magára hagyni a lakás-
egyzi meg a riporter. —
djuk, és ez nem is igen
ég elő, de mit tehetünk?
kbeli három óvoda egyi-
cs hely, így a kilencéves
yáz rá. Amíg nem tud-
ában elhelyezni, nincs
oldás... Az ide költözé-
i napokban rácsot akar-
ltetni az ablakra, de a
iltotta azzal, hogy rontja
pet..."
ennyi az ablakrácsról,
l. Így zajlik tehát egy
vita. Ha kiesik valahol
i ablakból egy gyerek,
el a vita; mind-
lis érveit

Fotó János Illogrdfiái

Akár erőltetett, s oktalan (ahogy
láttuk: nem feltétlenül oktalan)
reszketéseit s aggodalmait is?

Vitatkozni, mondom, lehet sok
mindenről. De arról nincs helye a
vitának, hogy az intézkedésekért, s
az intézkedések *előre látható esetleges következményeiért*, minden
illetékes személy szerint felelős. Ha az *előre látható* következmény olyan természetű — büntetőjogilag is.

Sok makacs, üresjáratú vita magától megszűnik — az elkényesedő
problémával együtt —, mihelyt szigorúbban érvényesítjük a szocialista törvényességnek ezt az elemi
logikáját.

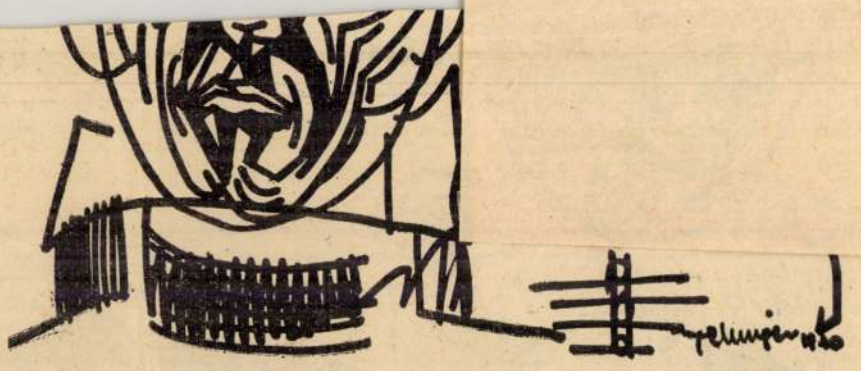

Fejek

Tellinger István rajza

A pataki öregdiákok

Mi készteti a pataki öregdiákokat találkozni rendszeresen annyi idővel az érettségi után? Miféle nosztalgia, mely erő tartja közös szándékát azoknak, akik különben, más okkal — sose találkoznának? Nagykövet vagy egyetemi tanár, református pap vagy ateista filozófus, aki sokra ment és aki semmire se vitte, magányos vagy családos, művész és tudós, mind külön pályaív, de a végtelenben még a párhuzamosok is találkoznak, s ilyen végtelen Patak az öregdiákok lelkében; az ősi skóla gyűjti fókuszába a sugarakat, s melengető láng lobban a találkozások boldog örömében.

De hát mi volna ebben olyan feltűnő, annyira meggondolkoztató? Sárospatak egy Bodrog-parti kisváros, és van ősi kálvinista iskolás múltja. Az az igazság, hogy Pataknak egyebe se volt utóbb már, csak iskolája, de ez az iskola hű volt soká az eredeti protestantizmus szelleméhez, Esze Tamáshoz és Rákóczihoz, a szociális tisztességhez és a nemzeti függetlenség eszméjéhez. Patak nagysága az iskola, iskolája pedig a protestáns magyar népé volt századokon át.

Kálvinista felső-magyarországi falvakban negyedéddal előbb még Patak volt az ISKOLA. Patakról
ünnepekkor a legátus, Patakra küldte a
fiát, ha már túllátott a maga világán,
egény ember gyereke is, ha a
t, belőle valami.

Szabad volt az iskola. Igazi diákszabadság volt ez, de a szellem szabadságára hajazott. Jó arányérzék működtette ezt a világot. A szellem komolysága és a diákélet derűje hibátlan mérték szerint keveredett.

Mindennek az emléknyoma teszi, hogy a pataki öregdiákok ma se tudnak szabadulni egymástól. Időnként ma is összejönnek Patak nevében és Patakért — Budapesten. De Budapestre aztán elutazik találkozóra a csurgói tanár is, a békéscsabai orvos is.

És sose volt fontosabb erről az összetartozásról szólni, mint manapság. Ma, amikor Pápa a múlt hamvába holt, a debreceni kollégium se a régi, Patakon is volna mit visszaálmodni a múltból.

Az iskola válságának idején, az értelmiség szétszóródásának jeleit látva, a nemzettudat bizonytalankodását tapasztalva, a kultúra válságos korszakában érdemes a régi diákvárosokra — Patak múltjára —, az öregdiákokra egyetlen vigyázó tekintetet vetni.

A pataki öregdiák-találkozók arra figyelmeztetnek, hogy érdemes lenne föléleszteni a régi iskolavárosokban az iskolát mint életformát. Hogy éppen a kisváros tud igazán az életforma-iskolának teret és aurát biztosítani. Az iskolatradíciós kisváros! S nem lenne vajon nagy szüksége a magyar vidéknek ama tradicionálisan megalapozott, igényes életforma-iskolára, mely a kétkezi nép java fiát a műveltség emelkedőin el
tudja indítani? Hogy ezt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1969 OKT 18

Megnyílt 1021
Pető János kiállítása

A derecskei művelődési ház nagytermében csütörtök délután 6 órakor a felszabadulási ünnepségsorozat keretében nyílt meg *Pető János* Derkovits-díjas grafikusművész mintegy félszáz kőrajzból álló tárlata. A fiatal mezőkövesdi művész témaköre széles területet fog át, de különösen vonzódik a mesék, mondák, balladák s a mitológiák világához. A kiállítást nagyszámú érdeklődő jelenlétében *dr. Tóth Ervin* művészettörténész nyitotta meg.

[illegible] és a hajadon, amerikai filmvígjáték. Főszerepben: Tony Curtis, Mel Ferrer, Henry Fonda. VIG de. 1/4 12, 1/4 2 **A „lord" és bandája,** lengyel film. APOLLÓ du. 3/4 4, 6, 1/4 9, METEOR 3, 1/2 6 és 1/2 8 **A holtak nem vénülnek,** NDK-film. MŰVÉSZ 3/4 3, 5 és 1/2 8 városunk felszabadulásának 25. évfordulójára **Fiúk a térről,** magyar film. Főszerepben: Kovács István, Bujtor István, Margittai Ági, Darvas Iván. Egységes 3 forintos helyárral!

DÉLI HÍRLAP

SAJTÓIGAZGATÓSÁG
MAGYAR HÍRLAPTERJESZTŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

...elep épül Mis...

(Cikkünk az 5. oldalo...

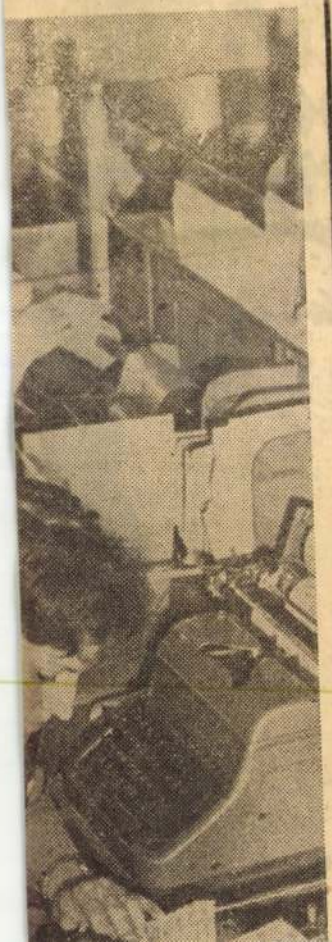

A városi párt-vb ülése

Ma délelőtt ülést tartott az MSZMP Miskolc városi Bizottságának Végrehajtó Bizottsága. Első napirendi pontként a városi pártbizottsághoz az 1970-ben érkezett bejelentések és panaszok intézéséről beterjesztett jelentést vitatta meg a végrehajtó bizottság, majd az országgyűlési képviselő- és tanácstagválasztásokat előkészítő intézkedési tervről tanácskozott. Ez után meghallgatta, illetőleg megvitatta a Miskolci Pamutfonoda társadalmi tulajdon védelmének tapasztalatairól beterjesztett jelentést, végül szervezési ügyekről tárgyalt.

A végrehajtó bizottság ülése lapzártakor még tart.

Hazatérés: ma este

Az Apollo—14 halad a Föld felé

Az Apollo—14 hazafelé tartó űrhajósai éjszakai televíziós sajtóértekezletükön sikeresnek mondották útjukat

Elké... lakásé...

Elkészült és a napokban kerül a városi tanács végrehajtó bizottsága elé Miskolc idei lakásépítési programja. A tervek szerint december

A tüzelő- és ép...

1971 FEB 9

Pető János

1021

✶ *Két bohóc*

(Pető János rajza)

Pető János
grafikus

Pṛhán ámyalt litografiáján
alakította ki Király ámú
munkáját.

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Művészet, 1970.november - 34.lap

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Pető János

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1071 JAN. 16

PETŐ JÁNOS TÁRLATA

1021

Pető János grafikusművész alkotásaiból rendez kiállítást a leninvárosi Derkovits Gyula Művelődési Központ. A kiállítást január 11-én, hétfőn délután 5 órakor nyitják meg.

Hiszka

Adáshiba (7). Mo-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1997 OKT 24

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1021

Pető Jánosról

Pető János grafikai kiállításáról

A 29. évében járó Derkovics-díjas művésznek harmadik önálló tárlata nyílt meg a napokban Derecskén, a Járási Művelődési Központ nagytermében.

Joggal merül fel a kérdés: miért áll oly közel Pető Jánoshoz a litográfia, ez az évtizedek óta elhanyagolt művészeti mesterség? Mint beszélgetéseink során bevallotta, elsősorban azért szereti, mert aránylag *nagy felület* áll rendelkezésére, amelyen belül *szabadon* mozoghat. Itt fürkészheti a felületi hatásokat, a „grafikai" ínyencségeket, elkalandozhat a részletekben s főleg sokat kísérletezhet. Meg talán azért is, mert a kőrajznál mindig pontosan tudja, hogy mit csinál. Láthatja a végeredményt, mert „minden úgy fekszik a kövön", ahogyan az később a papírra kerül.

A grafikai készség birtokában Pető János a technikai lehetőségekkel is egyre könnyedebben bánik. Így figyelmét erőteljesebben irányíthatja a *belső mondanivaló* irányába. Évek óta érlelődő problémái éppen e készség kiforrásával csak most kerülhettek méltó módon papírra. Témaköre is egyre szélesebb. Vonzódik az irrealitás, a mesék, a mitológiák világa felé s mindezt gyakran kapcsolja a jelen időszerű mondanivalóihoz, amikor képzelő ereje szinte „három dimenzióban, plasztikusan" csapong. Nem idegenkedik a legmeghökkentőbb elemektől sem, amint ezt számos lapján elárulja. Érzi, hogy a grafikában, éppen a fehér-fekete nyújtotta elvontabb lehetőségek folytán, sok minden elfér, líra is, epika is keveredhet a közlési módozatokba, de szóhoz juthat a mese is s ha úgy tetszik a karikatúráig is fokozhatja a formákat. E kiállításon újból felsorakoztatta görögös hangvételű grafikáit. (*Varázsló és a madarak, Komédiások* stb.) amelyekből antik vázaképek lírai nyugalma és mesélő kedve árad. Mindezekhez felhasználja a finom és halk vonalak szövevényét, a fekete és szürke foltok ellentétét. A képpé formálás izgalmas munkáját vigyázó és jó idegeket követelő szerkesztő logikával formálja egységbe. Művein megcsodálhatjuk a képzelet jelképekkel zsúfolt áradását, a felületi szépségek artisztikumát, még akkor is, ha arcképeiben, vagy mozdulatainak pátoszában időnként l'art pour l'art területekre téved, amikoris eluralkodik a játékos rajziság öröme, virtuóz fölénye. Rajzi bázisát, anatómiai biztonságát szinte minden lapján lemérhetjük, mégis emeljük ki a *Festő és a modell*, valamint a *Patak és a fürdő lányok* c. kőrajzait.

Dr. Tóth Ervin

APRÓHIRDETÉSI

HÁZ

Utcai kétszoba-összkomfortos házrész eladó. Marx Károly u. 39. szám.

Beköltözhetően eladó Honti u. 27. B. számú kertes családi ház.

Eladnám Hajdúszoboszlón háromszobás-összkomfortos házamat, lakás Ady Endre u. 1. Megtekinthető vasárnaponként. Érdeklődni lehet Csehné, Fényeslitke, parókia.

Kétszobás kertes ház azonnal beköltözhető, jutányosan eladó. Görgey u. 7.

Kivitelezés alatt álló társasházrészemet átadom. Beköltözés 1970. Érdeklődni 14-206 telefonon, hétfőn 11 órától 17-ig.

Egyszoba, kis konyha, spájz, nyárikonyha, házrész eladó, idős magánemnek vagy házaspárnak. Busi u. 8. szám.

Török Bálint u. 3. számú ház, két részben is eladó, vagy cserélhető. Két lakás és műhely helyiség átadó. Érdeklődni 18 óra után és vasárnap.

Kétszoba-összkomfortos családi ház, OTP-vel eladó. Endre utca 25. Csapókert.

Két és fél szobás családi ház kerttel, beköltözhetően eladó. Érdeklődni szombaton 15-től vasárnap 15-ig.

Két szobának is alkalmas nagy szoba, nagy konyha, előszobás, kamrás lakásomat elcserélem hasonlóra bárhol. Bokányi Dezső utca 6. Szabadság telep.

Főbérleti, nagyméretű szobát cserélnék szoba konyhásra, költségtérítéssel, a környéken. Érdeklődni Péterfia u. 23., 3. ajtó, 5 óra után.

Sámsoni kulcsárkertben 600 négyszögöl szőlős telek eladó. Debrecen, Böszörményi út 142. Mihálka.

Kétszáz négyszögöl gyümölcsös eladó, érdeklődni Katonától, vasárnap. Kartács u. 58. szám.

300 négyszögöl fiatal termő őszibarackos eladó. Gombos Gábornál, paci iskola.

Külön torozott Hősök u

Dolgoz vagy tanulónak albérletet adok. Honvéd u. 34. szám.

Külön bejáratú bútorozott szoba kiadó. Nyulas, Verseny u. 22.

Külön bejáratú bútorozott szoba lányoknak kiadó. Cserepes u. 5., II. lépcső.

Albérleti szoba bútorozva kiadó két személy részére, egyetem közelében. Mikszáth u. 53. szám.

Egy dolgozó kislányt albérletbe felveszek. Teleki u. 84.

Egyetemistát vagy középiskolai diákot lakótársnak felveszek. Sallai u. 4.

Külön bejáratú bútorozott szobát adok teljes ellátással, nyugdíjas nőnek, kevés házimunkáért. Leveleket „Megegyezéssel 1969" jeligére a kiadóba kérek.

Albérleti szoba lányok részére kiadó. Teleki u. 10. Érdeklődni délután fél öttől.

Külön bejáratú szobába orvostanhallgató lakótársat keres. Békéssy B. u. 20. DEAC mellett.

Gázfűtéses bútorozott szobába dolgozó szobatársnőt felveszek. Nagyerdei körút 30., I. em. 3.

Férfi vagy diák albérlőt felveszek. November 1-től Marko-

AGROKER

Értesítjük vevőinket, hogy vállalatunk

műtrágya és növényvédőszer raktára

október 27-től november 1-ig

leltároz

A leltározás ideje alatt az áru kiszolgálása szünetel.

mekes, csinos hölggyel megismerkedne házasság céljából. Fényképes, részletes leveleket Szeged, Pf. 205.

72 éves özvegyember megbecsülésre vágyó, hűséges, feleséget keres. Fényképpel ellátott leveleket a debreceni kiadóba „Nemdohányzó" jeligére kérem.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Borvarró stoppológép és egyéb cipészfelszerelés eladó. Bajcsy-Zsilinszky u. 7., I. emelet.

Eladó táskavarrógép, Szilágyi Mihályné, Tömös u. 26.

BÚTOR

Konyhabútor eladó. Sas u. 4., I. em. 3.

Rekamiégarnitúra, könyvszekrény, előszobabútor, egy dunyha, jó hangú bécsi zongora eladó. Érdeklődni szombaton és vasárnap egész nap. Jánossy, Ref. Kollégium.

Eladó rekamiégarnitúra 3200 Ft-ért, kétszemélyes rekamié, konyhabútor, heverő, négyszemélyes rekamié. Arany János u. 7. szám.

Vásárolunk festett

Telefon: 33. Zoltán építésv

EGYÉB

Főzni tudó háztartási alkalmazottat keresek. Vörös Hadsereg útja 40., II. em. 3. Jelentkezni délután 2 óra után.

Vitrines tv-szekrény és műbőr lemberdzsek eladó. Ötmalom u. 9. Kígyó utcából nyílik.

Készpénzfizetés ellenében mindenféle műszaki cikkeket, rádiót, televíziót, lemezjátszót, magnót, hangszereket, háztartási gépeket vásárolunk. Debrecen, Csapó u. 25., Beretty-újfalu, Dózsa György u. 46., Hajdúböszörmény, Deák u. 24. Bútoreladási szándékát Debrecen, Hatvan u. 61. sz. alá kérjük bejelenteni.

Kérem azt a becsületes megtalálót, aki október 14-én a Landler Jenő utcán egy kis veres malacot talált, értesítsen, jutalom ellenében. Eldam Jánosné, Kurucz u. 28.

Boroshordó kölcsönadó vagy eladó. Vígkedvű Mihály u. 19.

Ótengeri, tégla, hullámpala, parketta, zongora, vitrin, hencser, vadribez, kalokália, jácint, nádszer

Petrő János

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JAN 1 1

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

ÖNALLÓ TÁRLATRA készül a naiv festő, Pethő János, aki mindössze hat elemit végzett és pedellusként dolgozik Makón. A hetvenöt éves mester képeire most a Magyar Nemzeti Galéria is felfigyelt, tíz példányt vásárolt közülük.

Budapest

1970 JUL 4

/1021

Pető János

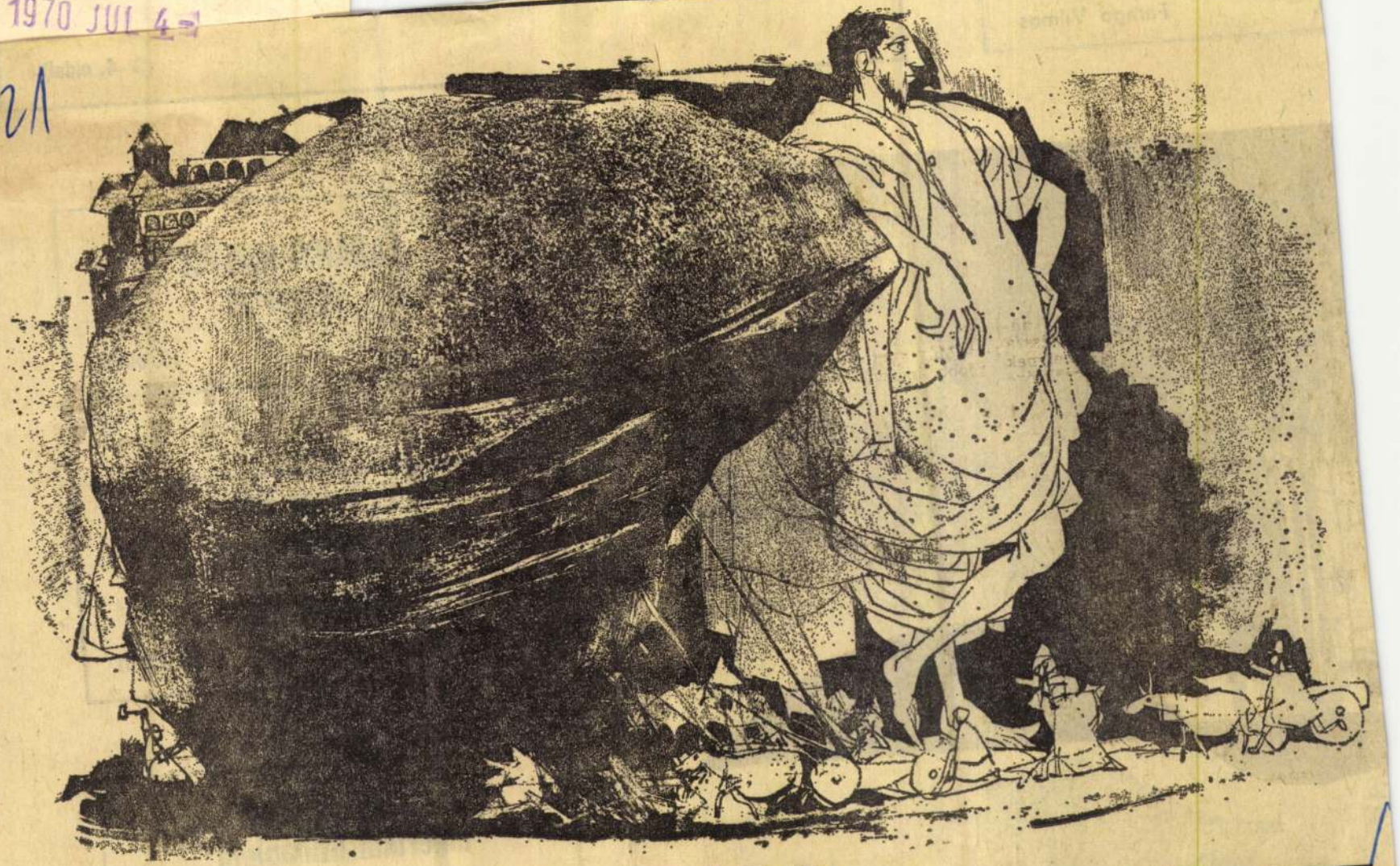

Pető János kiállításáról: Filozófus

egy szürkéslila bankjegy hátáról.

Faragó Vilmos

LADÁNYI MIHÁLY
új versei

(5. oldal)

E. Fehér Pál:
A SZOCIALISTA PATRIOTIZMUS

(5. oldal)

Boldizsár Iván
amerikai útinaplója:
PÉLDÁUL PRINCETON

(6—7. oldal)

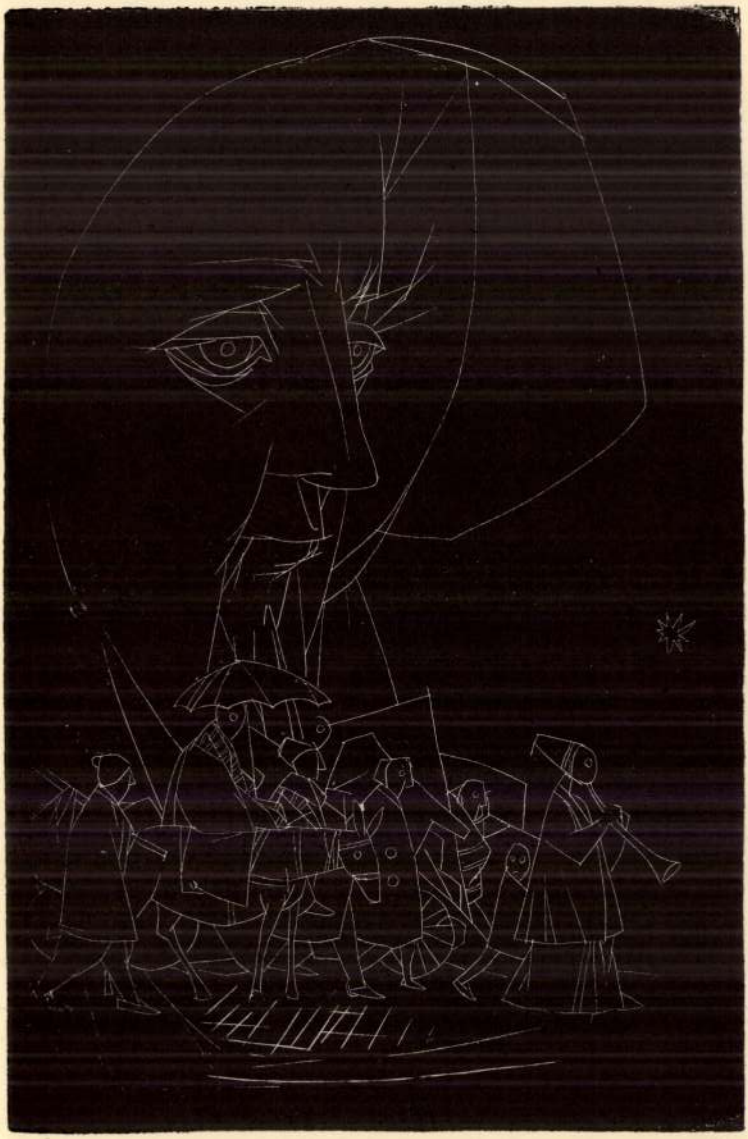

Petr Cáni

Petri János

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

PETŐ JÁNOS

GRAFIKÁIBÓL RENDEZETT
BEMUTATÓJÁNAK
MEGNYITÁSÁRA
1970. JÚNIUS 17-ÉN,
SZERDÁN
DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

MEGNYITJA
DR. SUPKA MAGDOLNA
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

DÜRER TEREM
BUDAPEST, V.
BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52.

Fk.: Köteles István — 70,71 Képcsarnok V. ny.

Pető János

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1021

* *Tanulmányfej.* *Pető János rajza*

veze

on

delegáció

a tekintélye — írja a TASZSZ, majd így folytatja:

— Magyarország, mint a Varsói Szerződés tagállama, erősíti fegyveres erőit, és mindenképpen előmozdítja a szocialista világrendszer védelmét. Szüntelenül emelkedik az MSZMP és a magyar kormány nemzetközi tekintélye. Budapest számos fontos nemzetközi találkozó és értekezlet színhelye. A népi Magyarország politikájának sarkköve a szocialista országokkal való szoros barátság és együttműködés.

Diósgyőrben

elelőtt
rták
ződést

DÉLI
HÍ

6890 javaslatra

Odafigyeltek, intézkedtek

A miskolci példa

A X. pártkongresszus politikai és szervezeti előkészületei során, tavaly májusban és júniusban a pártszervezetek aktívái csaknem minden párttaggal beszélgettek. A kommunisták véleményét kérték az elmúlt évek tapasztalatairól, pártunk politikájáról, a párt-, állami, gazdasági és társadalmi szervek, s nem utolsósorban az alapszervezetek munkájáról, problémáiról. Miskolcon csaknem 18 ezer párttaggal beszélgettek.

A párttagsággal folytatott széles körű eszmecsere tovább zajlott az augusztusi és szeptemberi taggyűléseken, majd pedig a pártértekezleteken is.

Nehéz lenne pontosan megmondani, hogy a kongresszusi előkészületek során — csak Miskolcon — hány *nácsi szervezet korszerűsítése, s az új általános választás után már az új tanácstörvény alapján és annak szellemében kezdik el munkánkat. Az elvtársi jelzések, javaslatok útmutatóul szolgálnak részünkre, s azokat a lakosság megelégedésére kívánjuk feladataink megoldásánál hasznosítani. Szíves tájékoztatásul mellékelten megküldöm az előterjesztésre adott válaszainkat, az elvtársak körében történő tudatosítás céljából. A tanács és szerveinél dolgozók nevében megköszönöm valamennyi javaslatot és észrevételt, amellyel munkánkat segíteni kívánták, vagy a még meglévő jelentős számú problémára felhívták figyelmünket, és kérem, hogy a jövőben is rendszeresítsük ilyen irányú jó kapcsolatainkat."*

Mit várun

Beszélgetés

A lakásépítés fejlesztéséről, a lakáselosztás és a lakbérek új rendszeréről szóló kormányhatározatot nagy érdeklődéssel fogadta megyénk lakossága is. Különösen Miskolcon lett beszédtéma, ahol meglehetősen feszítőek a lakásgondok. Bár a IV. ötéves terv során az állam kétszer annyit fordít lakásépítésre, mint az előző tervidőszakban, a nagyvárosok lakásgondjai így sem oldódnak meg. Változtatni kellett az elosztás eddigi módján is, hogy azt még igazságosabbá, s az igényeknek jobban megfelelővé tegyük. Ezt célozza az új lakástörvény.

Felkerestük *dr. Tóth Istvánt*, a városi tanács végrehajtó bizottságának titkárát, s megkértük, válaszoljon né-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Pető János

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1971. FEB 21

1971. febr. 21., vasárnap

2021

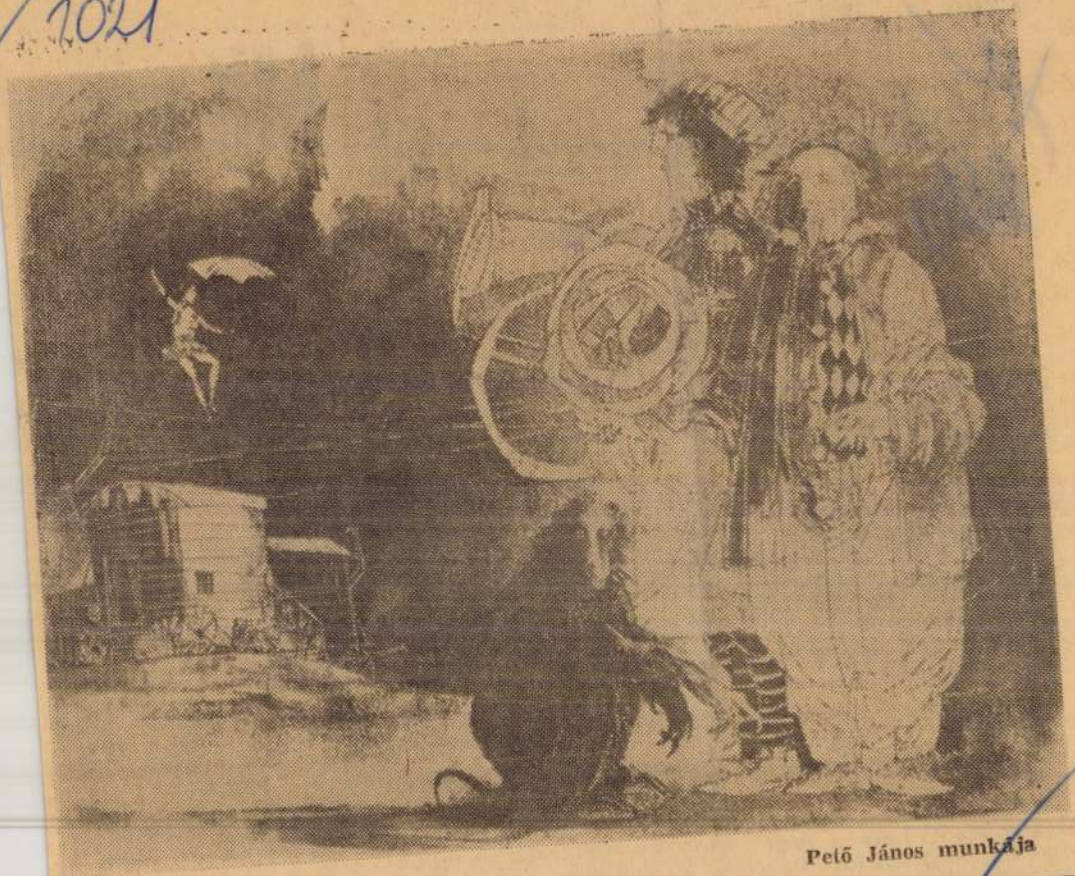

Pető János munkája

lom. Két szuveré
kötet, két intellek
egyazon, de sokfé
valóságról; egy h
csak tovább bon
helyzetet.

Marad hát vita
jellemzés, s — bi
alapján — a kurt
rad a két jelensé
tánál mindig csábító egybevetés.

Kéry László kötete tömzsibb, egy célra koncentráltabb, tehát egységesebb. Színművekről és a színházról ír; bírálatai jórészt az Élet és Irodalomban jelentek meg. Logikus, hogy „alkalmazott esztétikai" működéséhez azt is csatolta, ami nem következménye, hanem alapozása gyakorló kritikusi működésének: Shakespeare-tanulmányait. Mint gondolkodó, jellegzetes oknyomozó alkat. Nem tűr semmiféle ködöt, szellemességet, a gondolat-leplező vagy pótló ötletet, a figyelem-elterelő bravúrt. Ha szabad ezt a szót végre egyszer mélyebb és nemesebb értelmében is használni: professzor a javából. (Része van ebben talán az alkat túlkompenzáló

tudom, hogy jegyzik
minősítést; én bóknak sz
Az anyaggal szemben híve
síti „állapotbeli" kötelessé
Faulkner-tanulmánya ali
remekmű, jobbat külföldibe
olvastam —, különösebb gon
kül száll le a mélybe és azt,
leszállt, rendszerint az els
mozdulatra megtalálja: pro
legfeljebb igazságai elfoga
jelent a szerzőnek, ebben az
munkafolyamatban néha eln
dik, mozgása göcsörtössé vá
munkásságának ez a „szo
része nem homályosítja el
indulatait; azt az igényt,
maga sajátos szellemi öna
megfesse. Kéry úgy marad
tív, hogy elegánsan vi
személyiségét, Nagy Pét
hogy objektiválja. Kéry é

nő

ERGYAI ALBERT:

MÉG EGYSZER: KEGYELMET A KLASSZIKUSOKNAK!

lière-nek, egy klasszikusnak, ismert érvét az ékszerészről, egyre csak tulajdon ékszeajánlgatja („Vous êtes orfèvonsieur Josse!") — ehelyett an hadd foglaljam össze,

ütközése? s nem volna-e jó gondolkodni olyan furcsa tüneteken, hogy egyazon évadban legalább egy féltucat restaurálás, újraértelmezés, sőt paródia jelent meg a budapesti színpadon, nem mindig a régiek,

*rat" távolról sem másol hanem Racine-ért ind Racine-ért, akivel kap felmerülhetett az a „kell-e nekünk", illetve zainknak, Racine-ért, franciáknak egyik legelső írója s egyik legnemeseb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1988 AUG 24

1021

szajat, aki felkönyökölve lapozgatott egy kepesújságot.

Mielőtt a szóváltás veszekedésse fajult

Pető János: Illusztráció

— Akkor abból, amin

forintot
bázis fej
forgóalap
tottunk.

Feilődé
székhelvű
is, azonb
fejlesztési
nosi tám
kapacitás
sem biztosít a jelentkező
szükséglet kielégítéséhez al-
kalmas feltételt. Tehát to-
vábbi gyorsabb és nagyobb
ütemű kapacitásbővítésre
volna szükség.

A műszaki káderek hiányának pótlása fontos feladat

A körülmények összefüg-
géseinek részletesebb vizs-
gálata során meghallgattuk
a szóban forgó ipar területén
dolgozó vezetőket. Egybe-

hez.

A leírtak egybevetése után
— így a megye építőipará
jellemző problémák és a
megoldásra helyileg teendő
intézkedések — minden bi-
zonnyal érzékeltetik, hogy
a legjobb szándékkal szerve-
zett és a teljesség igényével
számba vett helyi kezdemé-
nyezések sem járhatnak a
meglevő feszültségek teljes
feloldásával. Semmi esetre
sem hanyagolhatók el a helyi
kezdeményezések, de ezen
túlmenően, indokoltnak lát-
szik központi intézkedések

Pethő János

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTO BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1969 DEC 14

1021

TAKARÍTÁS

Pethő János rézkarca

Pető János

Resztvesz az V. orsz. graf. bienválén

Papp Lajos: Szinesmélküli sokszinűség
Ésszokmagyarország, Miskolc, 1964, sz. 19.6

1971.II.26. TV..18.15. /Szné/

Kompozició '71.

1021

-Kapcsoljuk a Mücsarnokot.

-Jó estét kivánok kedves nézőink.Előzsör engedjék meg, hogy bemutassam azokat, akik mai adásunkban segitségünkre lesznek.

- Horn Emil, egy kiállitást mutat be, gof ismertetni.

-Verő Gábor, a Müvelődésügyi Minisztérium főosztályvezető helyettese, az elkövetkezendő kiállitásokról fog beszámolni.

- Dr. Matolcsy György, a Rajz és Aminációs filmstudiók képviselője.

- Hollay György épitésztől épitészeti problémákról érdeklődünk és Moldován Gábor a televizió riportere, pedig külföldi hirt hozott mai adásunkhoz.

- Kezdjük talán a tervekkel. Ma délelőtt 11 órakor Verő Gábor sajtótájékoztatón ismertette a Múzeum kiállitási terveit és bemutatta azokat az anyagokat, amelyekkel az elmult esztendőkben a múzeumok gyarapodtak. Én a tervekről szeretnék érdeklődni, szeretném megkérni nézőinkkel is ismertesse azokat a legfontosabb kiállitásokat, amelyek a fővárosban és vidéken lesznek természetesen a múzeumi területen. És közben mi bemutatnánk a gyarapodúsból is egy kis részt izelitőként az utóbbi évek egyik legjelentősebb régészeti leletét, a regői aranykulcsot.

- Múzeumaink Budapesten és a megyékben számtalan, szélesskálájú kiallitási programot valósitanak meg. Néhányról szeret-

Petőfi Kálmán

1971.II.26. TV..18.15. /Szné/

Kompozició '71.

-Kapcsoljuk a Múcsarnokot.

-Jó estét kívánok kedves nézőink. Előzsör engedjék meg, hogy bemutassam azokat, akik mai adásunkban segitségünkre lesznek.

- Horn Emil, egy kiállitást mutat be, gof ismertetni.

-Verő Gábor, a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezető helyettese, az elkövetkezendő kiállitásokról fog beszámolni.

- Dr. Matolcsy György, a Rajz és Aminációs filmstudiók képviselője.

- Hollay György épitésztől épitészeti problémákról érdeklődünk és Moldován Gábor a televizió riportere, pedig külföldi hirt hozott mai adásunkhoz.

- Kezdjük talán a tervekkel. Ma délelőtt 11 órakor Verő Gábor sajtótájékoztatón ismertette a Múzeum kiállitási terveit és bemutatta azokat az anyagokat, amelyekkel az elmult esztendőkben a múzeumok gyarapodtak. Én a tervekről szeretnék érdeklődni, szeretném megkérni nézőinkkel is ismertesse azokat a legfontosabb kiállitásokat, amelyek a fővárosban és vidéken lesznek természetesen a múzeumi területen. És közben mi bemutatnánk a gyarapodúsból is egy kis részt izelitőként az utóbbi évek egyik legjelentősebb régészeti leletét, a regői aranykulcsot.

- Múzeumaink Budapesten és a megyékben számtalan, szélesskálájú kiallitási programot valósitanak meg. Néhányról szeret-

nék külön is szólni.

- A Néprajzi Múzeum, a Budapest Történeti Múzeum termeiben a Budavári Palotában, a Magyar Népmüvészet Fejlődését bemutató kiállitást készit elő. A kiállitás a 14-ik-19-ik századig egy fél évezredet átfogóan tárgyalja az anyagát. Ilyen jellegü kiállitás még Magyarországon nem volt.

Március 27-étől május 10-ig lesz látogatható, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság rendezésében a Magyarországra küldött, szovjet reprezentativ ürhajózási kiallitás, melynek anyagát a Szovjetunió Tudományos Akadémiája bocsássa rendelkezésre.

- Április végén nyitja meg a Szépmüvészeti Múzeum a Dürer emlékkiállitást. Itt jegyezzük meg, hogy a Szépmüvészeti Múzeum és az Iparmüvészeti Múzeum Dürer anyagából és a kortárs anyagból, számos külföldi kiállitáshoz járul hozzá. Többek között Berlinbe, Nürnbergbe, Drezdába küldünk Dürer anyagot.

- Az év második felében készül el a Szépmüvészeti Múzeum uj állandó kiállitása, mely a múseum Egyiptom anyagát tárja a közönség elé.

Külön szeretném kiemelni, az Uttörőszövetség negyedszázados jubileuma alkalmából a Nemzeti Múzeumban rendezendő kiállitásunkat, ezt a kiállitást május elején láthatja a közönség.

Szólnék az év talán legnagyobb terjedelmü kiállitásáról, a győri Történeti Kiállitásról, melyet a 7oo éves Győr ünnepsége keretében nyitunk meg. A kiállitás a honfoglalástól napjainkig terjedően mutatja be a város történeti emlékeit.

- Azt hiszem ez ... hogy a regői kincset mutassuk és ak-

nék külön is szólni.

- A Néprajzi Múzeum, a Budapest Történeti Múzeum termeiben a Budavári Palotában, a Magyar Népművészet Fejlődését bemutató kiállítást készít elő. A kiállítás a 14-ik-19-ik századig egy fél évezredet átfogóan tárgyalja az anyagát. Ilyen jellegű kiállítás még Magyar országon nem volt.

Március 27-étől május 10-ig lesz látogatható, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság rendezésében a Magyarországra küldött, szovjet reprezentatív ürhajózási kiállítás, melynek anyagát a Szovjetunió Tudományos Akadémiája bocsássa rendelkezésre.

- Április végén nyitja meg a Szépművészeti Múzeum a Dürer emlékkiállítást. Itt jegyezzük meg, hogy a Szépművészeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum Dürer anyagából és a kortárs anyagból, számos külföldi kiállításhoz járul hozzá. Többek között Berlinbe, Nürnbergbe, Drezdába küldünk Dürer anyagot.

- Az év második felében készül el a Szépművészeti Múzeum uj állandó kiállítása, mely a múzeum Egyiptom anyagát tárja a közönség elő.

Külön szeretném kiemelni, az Uttörőszövetség negyedszázados jubileuma alkalmából a Nemzeti Múzeumban rendezendő kiállításunkat, ezt a kiállítást május elején láthatja a közönség.

Szólnék az év talán legnagyobb terjedelmű kiállításáról, a győri Történeti Kiállításról, melyet a 700 éves Győr ünnepsége keretében nyitunk meg. A kiállítás a honfoglalástól napjainkig terjedően mutatja be a város történeti emlékeit.

- Azt hiszem ez ..... hogy a regói kincset mutassuk és ak-

kor kérném folytassa a beszámolót.

- Szeretnék szólni a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum kiemelkedő vállalkozásáról, melyet a párizsi kommün 100 éves évforduló ja alkalmából, annak tiszteletére rendez a Magyar Nemzeti Múzeum.

- Köszönöm szépen a tájékoztatót és most eljutottunk annak a kiállitásnak a bemutatásához, amelyre Horn Emilt szeretném megkérni. Ugy gondolom nem könnyü dolog dokumentumokból, első sorban dokumentumokból álló kiállitást vizuálisan is érdeklődést felkeltően tálalni. Hát hogyan próbálja megoldani ezt a feladatot?

- Tényleg nem könnyü feladat és ugy próbáltuk megoldani ezt a nem kis problémát, hogy óriási fótoknak, korabeli fényképek és metszetek, rendkivüli nagyméretre való nagyitásával próbálunk valami olyan hangulatot költeni a néző számára, a terembe belépő néző számára, hogy egy kicsit érzékelje a kommünnek ezt a hihetetlen heroizmusát és ez ragadja meg elsősorban a néző figyelmét. Természetesen ez nem küszöböli ki és nem teszi feleslegessé, sőt talán egy kicsit alá is húzza a kömmün egész történeti anyagának bemutatását, amit az egyes vitrinek közvetitenek.

Na most amire elsősorban a súlyt fektettük, hogy a kommün heroizmusán kivül azt a demokratizmust, azt az elszántságot, azt a hősiességet érzékeltessük, amely a történelem folyamán első izben uralomra került proletáriátus hát mutatott és adott a világ számára.

kor kérném folytassa a beszámolót.

- Szeretnék szólni a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum kiemelkedő vállalkozásáról, melyet a párizsi kommün 100 éves évfordulója alkalmából, annak tiszteletére rendez a Magyar Nemzeti Múzeum.

- Köszönöm szépen a tájékoztatót és most eljutottunk annak a kiállításnak a bemutatásához, amelyre Horn Emilt szeretném megkérni. Ugy gondolom nem könnyü dolog dokumentumokból, elsősorban dokumentumokból álló kiállítást vizuálisan is érdeklődést felkeltően tálalni. Hát hogyan próbálja megoldani ezt a feladatot?

- Tényleg nem könnyü feladat és ugy próbáltuk megoldani ezt a nem kis problémát, hogy óriási fótoknak, korabeli fenyképek és metszetek, rendkivüli nagyméretre való nagyitásával próbálunk valami olyan hangulatot kéteni a néző számára, a terembe belépő néző számára, hogy egy kicsit érzékelje a kommünnek ezt a hihetetlen heroizmusát és ez ragadja meg elsősorban a néző figyelmét. Természetesen ez nem küszöböli ki és nem teszi feleslegessé, sőt talán egy kicsit alá is húzza a kommün egész történeti anyagának bemutatását, amit az egyes vitrinek közvetitenek.

Na most amire elsősorban a súlyt fektettük, hogy a kommün heroizmusán kivül azt a demokratizmust, azt az elszántságot, azt a hősiességet érzékeltessük, amely a történelem folyamán első izben uralomra került proletáriátus hát mutatott és adott a világ számára.

Megpróbálok itt néhány kép érzékeltetésével, hát bemutatásával szinte nezőknek bemutatni olyan képeket, amelyek a kiállításon szerepelni fognak és aemlyek hát persze nem adhatják a teljességet és nem adják a teljes kiállitást, csak néhány érdekességet. Amit itt látnak a nézők az egy orosz katonai sisak, amit Berlinből kaptunk kölcsön erre a kiállitásra a múzeum-.....

- Ez a rajz korabeli rajz, egy londoni lapban jelent meg 1871 ben, azt a jelenetet mutatja, aminek tulajdonképpen a 100 éves évfordulóját ünnepeljük. A Nemzeti Gárda katonái tagjai mentik az ágyukat a Versaillesi-ban székelő ellenforadalmi kormány elől.

- Ez a kép is egy hasonló eseményt mutat. Ez már a Mont Martre tetején, amikor az ágyukat vontató lovakat és az őket kisérő embereket látjuk.

- A következő képünk a Museum für Deutsche Geschichte- ből anyagból kapott szintén. A jobboldalon látható kis sapka, golyó szaggatta sapka, egy francia nemzetőr- egyenruhának a sapkája, balra ennek a nemzetőr egyenruhának a zubbonya látható.

- Ez a kép azért nagyon érdekes, mert egy kicsit kommün gesztusát mutatja. A képen a guillotinet égetik el, Voltaire szobra előtt.

- Ez már fénykék, még hozzá 100 éves fénykép, 1871-ben a kommün leverése után készült. Egy párizsi utcát mutat a harcok után, néhány romos épülettel.

- Ez pe a megdöbbentő kép pedig szintén fénykép. A versaillesiak által agyonlőtt kömmünárok holttesteit mutatja.

- Ez pedig azért nagyon kedves nekünk muzeulógusoknak,is mert nem is olyan nagyon régen került a kezünkbe.

Megpróbálok itt néhány kép érzékeltetésével, hát bemutatásával szinte nezőknek bemutatni olyan képeket, amelyek a kiállitáson szerepelni fognak és amelyek hát persze nem adhatják a teljességet és nem adják a teljes kiállitást, csak néhány érdekes séget. Amit itt látnak a nézők az egy orosz katonai eisak, amit Berlinből kaptunk kölcsön erre a kiállitásra a múzeum-.....

- Ez a rajz korabeli rajz, egy londoni lapban jelent meg 1871 ben, azt a jelenetet mutatja, aminek tulajdonképpen a 100 éves évfordulóját ünnepeljük. A Hemzeti Gárda katonái tagjai mentik az ágyukat a Versailles-ban székelő ellenforadalmi kormány elől.

- Ez a kép is egy hasonló eseményt mutat. Ez már a Mont Martre tetején, amikor az ágyukat vontató lovakat és az őket kisérő embereket látjuk.

- A következő képünk a Museum für Deutsche Geschichte- ből anyagból kapott szintén. A jobboldalon látható kis sapka, golyó szaggatta sapka, egy francia nemzetőr- egyenruhának a sapkája, balra ennek a nemzetőr egyenruhának a zubbonya látható.

- Ez a kép azért nagyon érdekes, mert egy kicsit kommün gesztusát mutatja. A képen a guillotinet égetik el, Voltaire szobra előtt.

- Ez már fénykék, még hozzá 100 éves fénykép, 1871-ben a kommün leverése után készült. Egy párizsi utcát mutat a harcok után, néhány romos épülettel.

- Ez a megdöbbentő kép pedig szintén fénykép. A versaillesiak által agyonlőtt kömmünárok holttesteit mutatja.

- Ez pedig azért nagyon kedves nekünk muzeológusoknak, is mert nem is olyan nagyon régen került a kezünkbe.

a Kommünárok Falánál mutat egy megemlékező gyülést valamikor a századforduló idején és érdekes sége ennek a képnek az, hogy a márványtábla előtt áló idősebb férfiu, Vaillane, a kommün egyik vezetője.

Hát ha szabad volna, átvenném a szót, mert azért van ennek a kiállitásnak egy képzőmüvészeti vonatkozása is. Talán éppen azért, hogy a dokumentumok közöt valamiféle váltás legyen, hát a képzőmüvészetet is segitségül hivták. Ugyhogy egyik legfontosabb pontja ebből a szempontból a kiállitásnak az a 6 négyzetméteres grafikai megoldása a készülendő panneau, amelynek megtervezésére 3 müvészt kértünk fel, Orosz Jánost, Pásztor Gábort és Pető Jánost. Na most mi szeretnénk ezeket a terveket bemutatni. Ez Pásztor Gábornak a müve. Annál is inkább szeretnénk bemutatni, miután az az érdekessége, hogy sematikusan megkötött munkánál is, a müvészek a saját kifejezésmódjukat használták. Az előbb látott az Pásztor Gábor müve, ez Orosz Jánosé, az ő alkotása a rá jellegzetes stilusjegyekkel készitette el a müvet. Ez pedig Pető Jánosnak a müve. A rendezőség tudomásom szerint ez utóbbit fogadta el és ez fog odakerülni. Sajnálom, hogy fekete-fehérben nem lehet a szineket is bemutatni, hiszen egyik fontos célja az ennek a nagy panneau-nak, hogy az eléggé monoton szürke fotók és tárgyak között egy mégis élénkitsen.

Erről a kiállitásról még csak annyit, hogy pontosan mikor is nyilik?

- Március 13-án, szombaton délben, de hadd tegyem még hozzá,

a Kommünárok Falánál mutat egy megemlékező gyülést valamikor a századforduló idején és érdekes sége ennek a képnek az, hogy a márványtábla előtt álló idősebb férfiu, Vaillane, a kommün egyik vezetője.

Hát ha szabad volna, átvenném a szót, mert azért van ennek a kiállításnak egy képzőmüvészeti vonatkozása is. Talán éppen azért, hogy a dokumentumok közöt valamiféle váltás legyen, hát a képzőmüvészetet is segitségül hivták. Ugyhogy egyik legfontosabb pontja ebből a szempontból a kiállitásnak az a 6 négyzetméteres grafikai megoldása a készülendő panneau, amelynek megtervezésére 3 müvészt kértünk fel, Orosz Jánost, Pásztor Gábort és Pető Jánost. Na most mi szeretnénk ezeket a terveket bemutatni. Ez Pásztor Gábornak a müve. Annál is inkább szeret nénk bemutatni, miután az az érdekessége, hogy sematikusan megkötött munkánál is, a müvészek a saját kifejezésmódjukat hosználták. Az előbb látott az Pásztor Gábor müve, ez Orosz Jánosé, az 6 alkotása a rá jellegzetes stilusjegyekkel készitette el a müvet. Ez pedig Pető Jánosnak a müve. A rendezőség tudomásom szerint ez utóbbit fogadta el és ez fog odakerülni. Sajnálom, hogy fekete-fehérben nem lehet a szineket is bemutatni, hiszen egyik fontos célja az ennek a nagy panneau-nak, hogy az eléggé monoton szürke fotók és tárgyak között egy mégis élénkitsen.

Erről a kiállitásról még csak annyit, hogy pontosan mikor is nyilik?

- Március 13-án, szombaton délben, de hadd tegyem még hozzá,

hogy nemcsak Pető János műve szerepel majd ezen a kiállításon, hanem a mai szobrászaink, szobrászművészeink, illetve képzőművészeink, közöttük Saár Erzsébetnek is néhány szobrát kiállitjuk, noha ezek a szobrok közvetlen kapcsolatban nincsenek a kommünnel, hangulatilag azonban igen jó alátámasztását adják a kiállitás egyrészében bemutatandó véres hétnek, amikor a kommünt leverték és amikor több tizezer embert legyilkoltak.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 28

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1021

Bábel

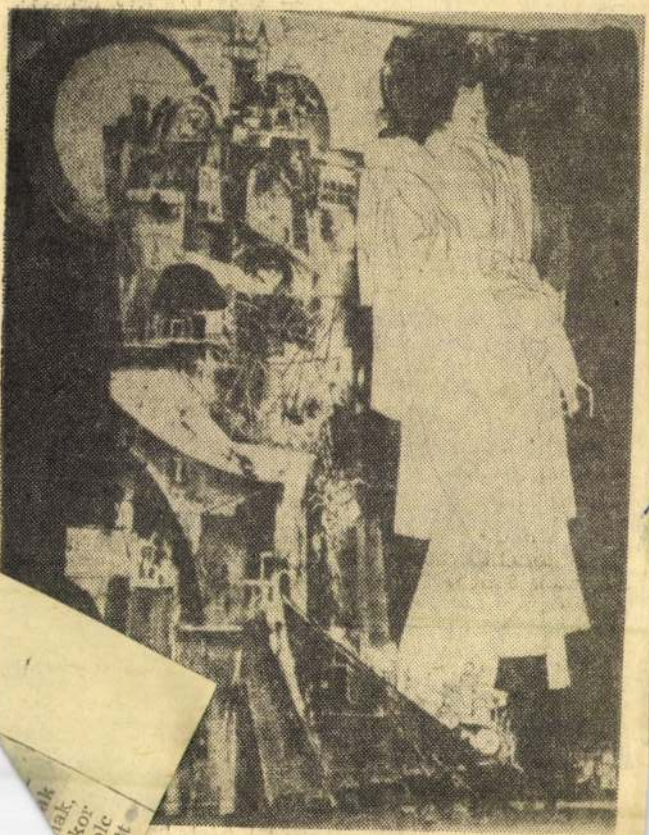

Pető János litográfiája.

...gyezett. Ugyanis: a holdankénti termelési költség átlagosan 2500 forint körül alakult. A vetőmagtermesztés tehát nemcsak alapvetően fontos, hanem megyénkben is jövedelmező.

— Örülünk, hogy a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok megértik a vetőmagtermesztés fontosságát — mondotta Kőrössy Kálmán osztályvezető — de annak is örülnénk, ha megoldódna néhány igen nyomasztó problémánk.

— Mégpedig?

— Elsősorban a borsótermesztés teljes gépesítésének biztosítása. Ehhez csupán száz darab UBA típusú borsóaratógép kellene. Nem drága, mindössze 17 000 forint darabja. Ötven hold borsóhoz egy gép elegendő. A beruházott összeg egyetlen év alatt visszatérül a borsóbetakarítási költségek csökkenésével. Jó lenne, ha borsótermesztő gazdaságaink megvásárolnák ezeket a gépeket.

— Még milyen gépek kellenének?

...vezetés...
...tőmagt...
...megkö...
...a ve...
...megyé...

— ...
...kat n...
...a vál...
...mechanizmus hatása a vetőmagtermesztésben kedvező. A termelési kedv növekedését jelzi, hogy 1968-ra már az összes szükséges vetőmagmennyiségre szerződést kötöttünk. Partnereink, a vetőmagtermelő gazdaságok egyenlő jogú felekként tárgyaltak velünk, önállóan határoztak, felsőbb utasítások nélkül, mégis sikerült minden eddiginél gyorsabban megegyezni és kölcsönösen kedvező feltételek alapján aláírni a szerződéseket. Így elmondhatom, hogy vetőmagtermesztési problémánk csupán a már említett gépesítési akadályok miatt van, de reméljük, hogy éppen az új gazdasági mechanizmus sürgetéseként ezek is hamarosan megoldódnak.

Szendrei József

...fától

...k amikor megvir-
...majdnem egymást
...á, hogy rossz volt
...ugyanazt a táblát

hatvan forintot is, de tudtam, ha szétosztunk, felélünk mindent, akkor írott malasztként foszlanak szét a tervek, az ígéretes elképzelések. Ma is vallom: ez volt a legfontosabb politikai kérdés. Megértetni az emberekkel, hogy nem csak a mának, hanem a holnapn... élünk. Meggyőzni őket, hogy bízzan... higgyenek a tsz jövőjében még a... is, ha pillanatnyilag csak huszo... forintot fizetünk. Volt egy déd...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1965 MÁJ 29

1021

Képzőművészeti kiállítás Mezőkövesden

Mint korábban hírül adtuk, Mezőkövesden, a járási művelődési házban képzőművészeti kiállítást rendeztek. A művelődési ház kebelében működő és mintegy másfél évtizedes múltra visszatekintő képzőművészeti szakkör munkáját bemutató tárlat érdekes, figyelemre méltó. E szakkörből ugyanis többen főiskolán folytatták tanulmányaikat, és a képzőművészet hivatásos művelői lettek. Rajtuk kívül többen élnek a községben olyanok, akik szintén közel állnak e művészeti ághoz. A felszabadulás 20. évfordulója és a szakkör 15 éves jubileuma adta az ötletet, hogy kiállítást rendezzenek a szakkörből kinőtt, vagy egyéb szálakkal Mezőkövesdhez kötött képzőművészek alkotásaiból.

Tizenkét alkotó hatvan műve látható a kiállítási teremben. Már az első sétánál megragadja a nézőt a fiatal Pető János sokszínű munkássága. Grafikái helyenként még útkeresésről tanúskodnak ugyan, de már a közeljövőben nagyon tehetséges művészt sejtetik. Terasz című színes krétarajza, A lépcsőház fényei című grafikája, Illusztráció a Daphnis és Cloe-hez című műve, valamint tíz egyéb alkotása arra enged következtetni, hogy ettől a fiatalembertől még sok értékes, színvonalas, a korszerű művészet jegyében fogant alkotást láthatunk, és visszatérése szülőközségébe, fordulatot jelentő pezsgést vihet a helyi képzőművészeti életbe.

Igen sok és igen sokféle alkotással szerepel a tárlaton Dala József, a szakkör vezetője. 17 mű alatt olvashatjuk nevét. E sok mű többféle érdeklődésről és az alkotó több korszakáról ad képet. Fia, Dala Andor egy említésre méltó alkotással zárkózik fel apja mellé.

A kiállításon nemcsak festmények és grafikák szerepelnek, hanem iparművészeti alkotások is. Figyelemre méltók, bár vitathatók, Pásztor Gáborné textiltervei, Pető Margit batikkendői, Papp János kerámiái, Kocsis Béla háncsbútorai és egyéb lakberendezési darabjai igen értékesek.

Érdemes felfigyelnünk Kovács Sándor grafikai munkásságára. Jóllehet, szerepel egy olajfestménnyel is, a figyelmet mégis inkább grafikai munkái keltik fel. E viszonylag fiatal fizikai munkás, mondanivalójának korszerű kifejezési módjával a tárlat legeredményesebb kiállítója, Pető János mögé sorolható.

Az eddig nem említett kiállítók munkái változatos színvonalat mutatnak. A legkülönbözőbb iskolák követése, a különböző korok hatása és váltakozó alkotóművészi tehetség mérhető le belőlük.

A kiállítás jövőbeni megrendezésénél kívánatos lenne esetleg a nagyobb gondosság, a szigorúbb mérce, és a jobb, gondosabb aránytartás. Helyes, hogy a népművelés komplexitása jegyében a kiállításhoz képzőművészeti előadást is kapcsoltak.

(benedek)

FEJTÖR

Afrika

Az Addisz-Abebában megtartott csúcsértekezlet határozata szerint május 25 AFRIKA felszabadulásának napja.

Vízszintes: 1. A volt Francia Szudánból alakult köztársaság, mely 1960 szeptember 22-én kilépett a Francia Közösségből. 5. A dél-afrikai Oranje folyó forrásvidékén elterülő angol gyarmat, ahol az önállósági áramlatok előbb-utóbb eredménnyel járnak. Székhelye: Maseru. 14. Minden részletre kiterjedő. 15. Spanyol haladó politikus, a Béke-Világtanács tagja volt. (José 1879—1955). 16. Helyrag. 17. Marokkó fővárosa. 18. Kiemelkedő olasz költő (Torquato 1544—99). 19. Autóversenyeiről ismert sziget az Irtengerben. 20. Illat — klasszikus nyelven. 21. Rokonszenves. 22. Kerti szerszám. 23. Veszteség. 24. Mintakép. 26. ...-tin-tin, a némafilmek kutyasztárja. 27. K. R. 28. Vízhordó edény. 29. A legrégibb időmérő eszköz. 31. Új-Guinea törzslakossága. 32. Keskeny, szűk, utca. 33. Hegység Németországban. 36. Kóros folyamat központja. 37. Vissza: zamat. 38. Európa legnagyobb helyrendszere. 39. Ladoga tó és a Fehér-tenger közötti terület. 41. Nemesgáz. 42. Súlyt megállapít (—'). 43. Igekötő. 44. Porrátör. 46. Villamoskocsiszín. 47. Fülébe mond. 49. Keresztül. 50. Nyugat-Afrikai köztársaság, fővárosa Monrovia. 52. Szőlőfajta. 53. Csúcsíves. 54. Mértani test. 55. Álatszelídítő. tréner. 57. A Nilus egyik forrástava Etiópiában. 58. Afrikai köztársaság, mely nyolc esztendei véres harc után 1962. július 3-án lett teljesen független, önálló állam. 59. Közép-Afrikai köztársaság, mely 1964. július 6-án nyerte el függetlenségét. Fővárosa: Zomba.

Függőleges: 1. Afrikai állam. 2. Férfinév. 3. Kísérleti helyiség — röviden. 4. Termelési ág. 5. Pálca. 6. Földet hány. 7. Kelet-Afrikai állam, mely 1962. október 3-án nyerte el függetlenségét, fővárosa: Entebbe. 8. Folyó. 9. Fonal kerül rá. 10. Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete ismert rövidítése. 11. Régi hosszmérték. 12. Művészi redőkbe szed (kárpitot). 13. A Malgas köztársaság fővárosa. 18. Megye. 19. Kossuth-díjas klasszikus-filológus, (Károly). 21. Bolygó (+'). 24. Jugoszláv röghegység a Dráva-Száva közén. 25. Bűnhődik. 28. Többszólamos zenemű. 29. Nyugat-Afrikai állam, mely 1960. október 1-én nyerte el függetlenségét, fővárosa: Lagos. 30. Község Sátoraljaújhely mellett. 31. Tetéz, bőven mér. 33. Tanganyika és Zanzibár egyesüléséből 1964 ...

SASS ERVIN:

Szervusz, napocska!

Szervusz, napocska,
kiáltott a meggy.

10 21

1942 XI 18. [Petőfi]
21.32. Ka [11]
Láttuk, hallottuk.

Pető János grafikusművész

- A mmásik bemutató Pető János grafikus művész kiállitássa, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállitóter mében látható. Műfaját tekintve ez is egynemmü kiáklitás. Pető János valamennyi bemutatott müve litográfia, kőrajz. Ugy tünik a fiatal grafikusmüvész szándéka szerint, valamiféle biblia pauperumot rajzol. A szegények bibliáját, ennek 20-ik századi változatát. És amint az a középkori, az olvasni nem tudók számára készült, Pető Jánosé, ez a legeslegújabbkori azok számára, akik a mi csodálatos, rohano korunk lényegét nem egészen abban látják, amiben ő. Mezitelen, vagy rongyos, mezitlábas boldogtalan figurái éppen ennek a csodálatos roha nó kornak a kivetettjei. Üres képrámmákkal ődöngő szakállas házalók, rémült, kiakoltatott, kisajátitott emberpár. Papirmmasé sziklák tövében bandukoló szammaras kincskereső, vagy a mmajom, aki hanyag, bölcs állatpofácskájával fanyalog a háboruskodoktól. Vagy a monstre ravatal tövében kacatzsákmányukkal iszkoló örökösök hordája. Szivfacsaróan érthető para bolák sora. Vigaszul itt-ott villan csak fel a teljes szépség és az epés irónia, mint a "Rajzoló Dürer" és a Nógárdi séta lenyügöző vagy meghökkentő lapjain.

Pető János gazdag képzeletvilága, meleg embersége és fanyar iróniája, igen jól érvényesül a kitünő technikai készséggel alkotott müveken. Rajzkulturája gazdag, intenziv, változatos. A rajzok képiszerkezete világos és éttekinthető, a kompozició kiérlelt, tökéletes egyensúlyban áll össze bennük téma és mo

- A mmásik bemutató Pető János grafikus művész kiállítása, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítóter mében látható. Műfaját tekintve ez is egynemű kiállítás. Pető János valamennyi bemutatott műve litográfia, körajz. Ugy tűnik a fiatal grafikusművész szándéka szerint, valamiféle biblia pauperumot rajzol. A szegények bibliáját, ennek 20-ik századi változatát. Ez amint az a középkori, az olvasni nem tudók számára készült, Pető Jánosé, ez a legeslegújabbkori azok számára, akik a mi csodálatos, rohano korunk lényegét nem egészen abban látják, amiben ő. Mezitelen, vagy rongyos, mezitlábas boldogtalan figurái éppen ennek a csodálatos roha nó kornak a kivetettjei. Üres képrámmákkal ődöngő szakállas házalók, rémült, kiakoltatott, kisajátított emberpár. Papirmmasé sziklák tövében bandukoló szamaras kincskereső, vagy a mmajom, aki hanyag, bölcs állatpofácskájával fanyalog a háborúskodoktól. Vagy a monstre ravatal tövében kacatszákmányukkal iszkoló örökösük hordája. Szivfacsardan érthető para bolák sora. Vigaszul itt-ett villan csak fel a teljes szépség és az epés irónia, mint a "Rajzoló Dürer" és a Mógárdi séta lenyügöző vagy meghökkentő lapjain.

Pető János gazdag képzeletvilága, meleg emberszége és fanyar iróniája, igen jól érvényesül a kitűnő technikai készséggel alkotott műveken. Rajzkultúrája gazdag, intenzív, változatos. A rajzok képiszerkezete világos és éttekinthető, a kompozíció kiérlelt, tökéletes egynsúlyban áll össze bennük téma és mo

tivum, látvány és konstrukció, méret és arány, mind a kife
jezés teljességének szolgálatában.

1821

Pető János grafikusművész

1973. IX.11. Televizió 21,10. Ka. /11/

A Tv-Galériája.

- A Tv- Galériája cimü müsorunk következik.

- Alkotói Pező János grafikus művészhez látogattak el Miskolcra. A müsorvezető D. Fehér Zsuzsa.

- Hosszú évek óta járom a müvészek mütermeit és mindég egy kicsit ünnepélyes számomra, ha egy új müteremben jövök, akkor is, hogyha a müvész munkásságának nagyrészét ismerem, szeretem. Ez történt most is. Eljöttünk Pető Jánoshoz Miskolcra, akinek tavalyi év őszén volt egy szép kiállitása a Kulturális Kapcsolatok Intézetében, a kiállitó termében és ez csigázta fől egy kicsit az érdeklődésünket, hogy él itt, hogy dolgozik, hogyan készíti itthon a kis mühelyében a litográfiákat és egyáltalán, szeretnénk megtudni róla, életéről, hogyan grafikus és hogyan választotta ezen belül éppen a litográfia nagyon szép, de nagyon nehéz müfaját.

- Mezőkövesden születtem, szinte pár lépésre van innét nyugatra, Budapesttől egy kicsit keletre. Apám jól rajzolt. Emlékszem gyerekkoromban sokat nézegettem. Hát ő közben cipészkedett akkor is és hát azikor ráért, csinálta.

- Amit én nem tudtam, ő folytatta, aztán el is érte a célját. Meg vagyok elégedve, tiszta munka, nagyon szép olyan precíz munkája van, hogy meg vagyok elégedve. Akárhol látom a tárlatait, akár Pesten, akár Miskolcon, vagy idehaza is, hát ugye mindég látom, hogy kiválóan szép munka. Én is festettem képeket, akkor te,pera festékkel festettem, az úgynevezett vizfestékkel, azzal készitettem sokféle képet. Leginkább meg volt bennem a nézet, hogy ki tudtam alakitani egy bizonyos területet. Azt beépitettem

nem személyekkel, hanem hogy is mondjam? természeti lehetőségek kel, fákkal, tavakkal, hegyekkel, völgyekkel és én ezt magam nak szépen ki.....rontam, úgy a hogy nekem tetszett ugye. Ke kép lett belőle.Úgy szeretettől, úgy barátságból kértók adjak egyet és nem voltam képes adni, sajnáltam tetszik tudni. Nem mintha másikat is nem tudtam volna csinálni, ugyan olyant. De ez már meg volt és nem adtam, nem adtam teszik elképzelni,nem adtam oda másnak. Ez az, hogy maga is tudjon gyönyörködni ben ne, ez a lényeg benne tetszik tudni. Igy csak akkor tud az em ber szépet alkotni, akk amikor maga is örül a munkának, nem- csak másnak, magának egyedül.

- Sikerült főiskolára kerülnöm, ahol Ék Sándornál és Fónyi Gé zánál tanultam. Elvégeztem a főiskolát, visszakerültem Kövesd- re, tanitottam egy általános iskolában és gimnáziumban, azután ugy jöttem át Miskolcra,70-ben jöttem át.

- No persze, közben volt egy örvendetes dolog, mert hiszen 67- ben kapott Derkovics dijat.

- Igen, én azt , hogy úgy mondjam tanitás mellett csináltam azt a dolgot. Amennyire finom rajzuak a dolgaim, annyira nehéz a fizikai megvalósitásuk. Magyarul kő az, amit csinálok, tehát egy kőlapra rajzol az ember.

- A kőrajz, amely lényegében sokszorositó technika, az értékét az adja és azzal is elnyeri, hogy kevesebb példányt húznak le róla, ugye?

- Sajnos igy van.

- Hát sajnos is meg jó is, mert végeredményben ha egy kőrajz- ból 200 példány van forgalomban, akkor már nyá szinte a sokszoro

sitett grafikának, szinte az újság rajzig menő példányszámát jelenti, minthogy a kőrajz az ősi technikával végül is az első illusztrációja volt a képes újságoknak.

Mi az, ami a kőrajzhoz vitte?Ezért hiszen Pönyinál nyilván festészetet is tanult. Meddig?

- Még pedig három évig, de jobban rajzoltam, mint festettem. Ugyanis mivel vidékről kerültem fel, nem ismertem mást csak Munkácsyt és bizony ezzel a kevés - nem akarom itten Munkácsyt hogy mondjam, deheroizálni -

- igen.Deheroizálni, nem találtam más helyes kifejezést.

- De kevés volt az én ismeret anyagom, kulturán ahhoz, hogy én a követelményekhez fölzárkózzam, viszont rajzolni, mivel éppen apámat emlegettem, megtanított valahogy. Elég sokat ösztö kélt, kedvvel is csináltam, úgyhogy nem volt baj. Átmentem a grafikára, ahol legjobban a kőrajz tetszett nekem, a rézkarcot nem szerettem, nem láttam, hogy mit csinálok rajta. Tudniillik mindig az anyagban kell gondolkodni és valahogy nem sikerült nekem ráállnom arra a gondolkodásra, gondolkodási módra, viszont a kőrajzot, ahogy csinálja az ember látja, mintha tussal dolgozna papírra és Ék mester is patronált ez ügyben, kollegák is és aztán az utolsó évben már technikailag is elég jól megtanultam a dolgot. Kijöttem a főiskoláról, akkor szereztem be egy kis gépet, meg egyebeket hozzá. Ha most említette itt a festészetet. Örültem, hogy egy olyan grafikai eljárás ez, amelyik kapcsolódhat a festészethez, még pedig nemcsak grafikusi rajzos megoldásokat lehet rajta produkálni, hanem szélesecsetvonásokat, szép feketéket lehet, tehát festőien lehet rajta dolgozni, úgyhogy megkedveltem.

- Ne perssze, én azt hiszem, hogy nem művészettörténészi bele magyarázás az, ha azt mondom, hogy a litográfiák méretek, képméretek. Egy kicsit azt is igazolja, hogy ebben a technikában egyesíteni tudta a belső vágyat és a grafikusi magasfoku képzettséget, mert hiszen a képek általában legalábbis az emberek tudatában úgy rögződik ez, rajz, rajz, kisméretü rajz, hirtelen rögzitése valaminek, mert hiszen nyilván az édesapja is azt csinálta, hogy a körülötte lévő jelenségeket valahogyan megfogalmazta rajta. A modern rajzművészetnek és ezen belül éppen a sokszorositott eljárással készült lapoknak éppen az a nagy előnyük és nagy tudományuk, hogy képteljességet tudnak hozni, kompozicios teljességet és a méretük miatt, elsősorban azért, mert ezzel a technikával valami egészet, valami teljeset, az emberiséghez kapcsolódó, az emberről szoló művészetet akar lét rehozni és azt hiszem jó hogy ha már itt a tartalomról is szólunk néhány szót, mert hiszen az indulás nem véletlenül történt a bibliához kapcsolódóan. Tehát a biblia eseményeinek néhány olyan érdekes jelenete, ami gondolatsort inditott el magában és ami alkalmas volt arra, hogy most nem illusztrativ módon, hanem egyszerüen a Bibliából kiindulóan, ami minden emberi szen vedésnek, győzelemnek és boldogságnak is forrása, valami olyan kompoziciót csináljon, ami tökéletesen beleilleszkedik a maga világképébe annak ellenére, hogy perssze egy modern felfogást alkalmaz.

- Gyerekkoromban találkoztam én a Bibliával, amikor aztán már tudatosan tanulmányoztam. Perssze nem sokat, féltem attól, hogy a túlságosan tudatos tanulmányozás a gyerekkori álmnyokat egy kicsit el fogja szürkiteni, és az egyik legkorábbi munkám, az

itt van velünk szemben, Ábrahám és Sára. Körülbelül 3-4 éve csináltam és mostanában szeretnék egy sorozatot csinálni belő le, tehát legalább is az Ó-Szövetség részét végigrajzolni egy olyan 20-25 lappal. Bizonyos részek, görög vázarajzokra emlé keztetnek. Egy kicsit a tusrajz felé vittem, nem túlságosan.
- Szóval még nem kőrajzszerű eléggé, legalábbis én úgy érzem, minthogy pl. a második lapon, itt persze nem egy időrendről van szó, mert hiszem ezek párhuzamosan készülő lapok ugye? A máso dik lapon, amely az Egy tál lencse jelenetet ábrázolja, azon mú ezek az idegen dolgok, tehát nagyon is tusrajzra emlékeztető, merevon letett vonalak nem érvényesülnek.
- Igen, egy kicsit átoldani igyekeztem a szürkébe, tehát nem tettem azokat a sötéteket olyan keményen oda, mint a másik lap nál, egy kicsit ezt a fehér foltot, a vonalrajzot átvittem, át forditottam, egy ilyen szürkeoldottabb ----
- igen na ..... és a vonalak benne vannak végső soron, tükörkő pe, kiegészitése ennek az egész világosnak.
- Igen, ez gazdagitja egy kissó a dolgokat. Még maradnak kisebb foltok itt benn, hát nem tudom, hogy a történésről ----
- hát azt hiszem kicsit messzire mennénk, hogyha a Biblia lap jait egyenként mondaná el, mert végül is az egész művészettör ténet tele van ezekkel az ikonográfiai dolgokkal. Legfeljebb arról van szó, hogy hogyan értelmezi egy mai művész ezeket a figurákat és nekem legalábbis az az érzésem, hogy ebben mindaz az / ikonográfiai előkép, ami a Biblia óta történt, valamilyen módon benne van. És azt hiszem, hogy ez ami érdekes lehet szá momra egy olyan lapon mint az ÉDEN, ami hát az első emberpár,

Ádán és Éva megjelenése és ami az egész művészettörténetben ugyancsak nagyon sokszor jelentkező téma.

- Szándékosan tértem rá erre a képre, mert úgy érzem, hogy a két előző után, ez az, amelyik Pető János stilusát, egyénisé gét, leginkább megmutatja. Arra gondolok, hogy itt a kiteritett ség, tehát a háttérmotivumainak a kiteritettsége, a háttér moti vumainak , a figuráknak a plasztikussága, ez az ami az elindulás nál döntő volt, tehát tulajdonképpen egy képi perspektivabeli teljességet, amit már ez a kép is mutat, felold egy háttérbeli sikot hangsúlyozó zöld növényi háttér.

Igenis, két eléggé naturalisan megfogalmazott figura van itt és egy kicsit dekorativvá igyekeztem tenni ezzel a hátsó falombbal, A két figurát igyekeztem úgy megfogalmazni, hogy egy kis szarkaz mus

- egy kis groteszkség legyen benne. Én azt hiszem egyszerübb, összefogottabb, kompozicionálisabb, mint amit előbb láttunk. Tehát a vonalak és tónusoknak ez a kavalkádja, ami az előző la pokon van, itt hiányzik, ezzel szemben egy képszerübb, egysége sebb valami van és a két figurán túl, egy-két, hát különös je lentéssel lemérhető állatfigura is megjelenik. Most nem a kigyó ra gondolok, ami hát egy meghatározott jelkép és azt hiszem a bibliai sorozatnak ez a további útja.

- Mostan nem időrendi sorrendben követjük a dolgokat. A Zsuzsan na figurája és néhány vón a háttérben. Itt is egy kis szarkaz mussal igyekeztem megcsinálni a dolgot. Hát talán csak ennyit.

- Azt hiszem, hogy a biblia, amely azt hiszem az utóbbi lapok- ban is foglalkoztatta, a formaimegfogalmazásnak az egyszerü,lényeg ü értelmezésétől kezdve, a figurák jelentésében is változást

hozott, pontosabban nem változást, hanem a maga egyénisége egy kicsit a Biblia jeleneteit átalakította. Mert a Sámson című lap, egy inkább lirikus felfogású, legalább is az én érzésem szerint. Az oroszlánnak közvetlen, jó barátságban van.

- Igen és talán a dolog úgy néz ki ebben az esetben, hogy nem biztos, hogy egy bizonyos idő után én tudom magam kontrollálni, mert a munkáimba ott lépek be én, amiről én már nem tudok.

- Hogy értsem ezt?

- Hátegy kicsit nehéz folytatnom. Úgy,hogy érzelmeit nem biztos hogy az ember mindég tudja kontrollálni, elemezni. Na most sokszor egy-egy alkotónak az egyénisége ott mutatkozik, ott jön elő, amit már nem tud ő maga végig kontrollálni.

- Na persze itt arra gondol azt hiszem, hogy előbb kötődik jobban a bibliai szöveghez, azután pedig a Biblia segitségével egy nagyon egyénit fejez ki, mert Sámsont követte itt az utolsó napokban ugye, Tóbiásnak a megfogalmazása.

- Legutolsó lapom, szinte életképszerű a dolog. Dehát igyekeztem ugye leredukálni. Talán ez a két utolsó lap fog az én sorozatomban tulajdonképpen szerepelni. A többi előző munkák, ezek inkább ilyen előtanulmányok csak, amiket valószinű még egyszer megcsinálok.

- Most látok ezeken lyan technikai újitásokat, amelyeket az eddigi lapokon nem láttam. Itt a vonal eltünt lényegében, a tónusoknak a szerepe is megváltozott és a köpenynek a megformálásánál valami különös fakturát érzek itt. Mivel csinálja ezt a kövön?

- Igen, egy szövetdarabot fölfeszit az ember egy fadarabra és lefestőkezem és egyszerüen rányomom arra a felületre, tehát a

festékes felületet arra a felületre, ami nekem kell. Ezáltal gazdagodik.

- Ami viszont borzasztóan nehéz lesz most nekünk ennél a kis beszélgetésnél, hogy a legutóbb készült bibliai lapoktól visz szakanyarodjunk majdnem a kezdetekig, mert hisz szeretnénk a közvetlen emberábrázolással, azon belül is, Pető Jánosnak külö nös világáról beszélgetni, amelyben egy csomó olyan dolog fog szerepelni, amit mi eddig itt a bibliai lapokon nem látunk.

- A nyári szünetben kijártam, már akkor tőeszek voltak, kijártam dolgozni, hát a kontrasztról, ami a főiskolai légkör és a tőeszi élet különbségéről azt hiszem nem kell beszélni, illet ve ezzel mindég konfliktusok, ebben mindég konfliktusok voltak benne. És hát egy ilyen életképet fogalmaztam itt meg, amit éppen nevezhetünk akár aratómunkásoknak,ebédelnek éppen.

- Itten lényegében az illusztrativ, tehát az hogy egy az egyhez visszaadni egy látható jelentet, ezt feloldani a vonalak ritmu sával, tónusokkal aládolgozni, ez az indulás és innen megyünk tovább azokhoz a litográfiákhoz, amelyek lényegében a Pető fő le stilust jelentik és amelyek teljesen, hogy úgy mondjam, szin kronban vannak a bibliai sorozattal, csak más módon, más témá val, más rajzi megoldással lépnek tovább.

- Persze minden különösebb moralizálás nélkül, tükröt akar tar tani az emberek elé, ilyenek vagytok. A groteszkség, a figurák megjelenése, a statikustól, a mozgó figurákig történő fejlődés is ezt szuggerálják, mert hiszen a legújabb lapokon mindég tör ténik valami.

- Amikor én átlépek a fantázia szintjére tulajdonképpen egyszerűvé akarok tenni egy dolgot, amit úgy jobban ki tudok fejezni.

- Különösnek hangzik, mert hiszen a kifejezés eszközei, hát erről már beszéltünk korábban, mindenféle lehetőséget magukban rejtenek. Tehát az, hogy maga itt ahhoz a témához nyúl, most a Házalótól egy lépéssel tovább, azt mondja kétféle változatban is megcsinálta rajzban a Carabonciás figuráját.
- Az első lapnál egy kicsit eltúlóztam a drapériának és a figurának a viszonyát. Nagyobb feszültséget terentettem ezáltal, tehát leegyszerűsödött a dolog.
- A Carabonciás figurája egyébként rendkivül egyszerü módon elő adott, mert hiszen az egyiken egy kisebb lendülettel, a másikon egy nagyobb lendülettel vonja meg azt a furcsa nagy felhőt, vagy köpenyt, amit/ utána húzódik és majdnem az egész lapot betölti. Az előadásmódja drámaibb mondjuk, mint egy olyan kapja, ahol egy epikusabb, egy részletezőbb előadásmódot használ. Ugyanakkor tragikusabb maga a tartalom, mert Karavatal előtt cimü munkája, egészen megdöbbentő hatással van az emberre,nem egyszer látott, tapasztalt, érzékelt jelenség, halott még kiteritve és előtte már marakodnak és a jusson összeveszenek az örökösök. Ennek a kétrétü, két rétegben lefolyó ábrázolásnak a rendkivül nagyranövelt alakja a halottnak és ugyanakkor ez a sok apró emberke, ezekkel a különös, groteszk mozdulatokkal, egy olyan irónikus, szatirikus, aminél már a dolognak az egy szerübb, a jelképi rendszernek a közvetlensége, azt hiszem mindenki számára érthető, csak a megfogalmazás módja, ami a szokottól eltér. Ezek a kiemelések, hangsúlyok, többszörös lépték beli nagyitások, ezek azok,amelyek még hangsúlyosabbá, még erősebbé akarják tenni a mondanivalót. Hogyha szürrealistának

mondanák, mit szólna ehhez a meghatározáshoz?

- Talán a szelid szót hozzá kellene tenni.

- Szelid szürrealista?

- Igen, mert én csak mint stilust használom föl egy egészen másfé le dologhoz, inkább általában nem tudom milyen szimbólika vonul végig a munkámon, ami azért másfelé viszi el a munkákat, mint a szürrealizmus.

- Na persze nem a szabad ~~asszocsá~~ asszociációnak arról a rendsze réről beszélek én, amikor össze nem illő dolgok, egy új jelentés ben egyesülnek, mert hiszen minden lapján egyik jelentés, egyik történés, a másikból következik. Itt csak az arányviszonyoknak a megváltoztatása ami egy szürreál gondolkodásmódra utal, leg alábbis nekem ez az érzésem. Hát itt vannak a .... Tarjáni sóták ugye. A városkép fölött megjelenik egy autó, abban figurák ülnek, akik végigszáguldanak a levegőben és ---

- talán erről azt tudnám mondani, hogy nyilván egy utam kapcsán születhetett. Néhányan barátok átmentünk Tarjánba, Salgótarjánba és egy félszabadult, vidám utazás volt, körbe a hegyeken mentünk egy kis autóval és olyan volt, minthogyha a világ felett mentünk volna. Lent zajlott az élet, a hétköznap, egy kis temetsét is láttunk. Na most ezeket a motivumokat, nyilván, ami a hosszú út folyamán jött össze, egy képpé zsugoritottam.

- Ez a kettős rétegü cselekvés és az a tartalom, ami a néző szám ra közvetlenül érzékelhető és az a mögöttes tartalom, amit ki ke találnia azzal, hogy bizonyos jelképrendszer sajátos módon kerül a képeibe, ez egyszerüsödést mutat. Megmondom mire gondolok. Hát itt beszélgettünk erről a kisvárosi társaságról, ahol egy

ilyen hatalmas halott madár mellett és/é előtt sorakoznak fel különös emberek. Nekem egy kicsit mindég olyan középkori emberek benyomását keltik, minden lapján előjönnek ők, egy fafigurra, furcsa komódiás alakok, mindenféle sálakba, leplekbe burkolt emberek, akik különféle hangszereket cipelnek, egy menet nek a részei, tagjai. Na most itt nyilvánvaló egy harangláb, a harangláb mögött egy furcsa álmodozó ember és ez a társaság, egy kicsit olyan tragikus a hangvétele az egésznek. Nem a halott madár miatt elsősorban, hanem ezeknek a figuráknak és a madárnak az összekapcsolásával. Aztán. Itt van ez a Kánaán felé, az a lap amiről hát a legvilágosabban kitűnik, hogy egy csigának a hatalmassá nagyitott rajzával, az alatta elvonulókkal, hogyan lehet egy furcsa kontrasztot teremteni, és hogyan lehet egy ilyen mögöttes tartalmat abból kihámozni. Ezek nyilvánvalóan, hogy egy ilyen groteszk ésküllönös társitással, valamire figyelmeztetni akarnak. De mit szól pl. ahhoz, amit legútóbb készitett, ez a Nyár cimü lap, nem a legútóbb, mert a közel múlt termése ez, vagy az Ősz cimü, amelyeken teljesen lirikus hangulat uralkodik, egy másfajta szimbólum rendszerrel.
- Igen, szóval a dolog lényege az, hogy önmagamat is próbálom több irányba, hogy mondjam, irányitani, még pedig egy könnyedebb hangvételü dolgot, ha csinálok, azután talán könnyebben megy egy nehezebb átrágható dolgon túlmenni. És igy váltogatom, próbálom gazdagitani azt a meglévőt, ami van, illetve ahhoz hozzáadni mindig, valamit mindig kitalálok, ha valamit kitalálok hozzá és hát talán ha igy néz/á ki akkor a dolog, hogy az egyszerübb, közérthetőbb dolog melló odafér ugye egy

bonyolultabb, nehezebb.

- Bocsásson meg, én azt hiszem, hogy magának minden lapja köz érthető, ha ezt a kifejezést használjuk. Közérthető a dolgok nak a reális megjelenésével. A dolgoknak bizonyos irreális összefüggése az már tulajdonképpen a nézőben folytatja a fel fedezhető, a természethez közelálló, de a természetet túllépő formavilágot. Hadd provokáljam egy kicsit, hadd kérdezzem meg, azt, hogy egy Mezőkövesdről elindult fiatalember, akire tulaj donképpen záporoztak az élmények és azt hiszem gyerekkora óta sűrüsiti ezt magában, aztán a főiskola, aztán a főváros és az után megint Miskolc. Hogyan kerül el egy ilyen világba, amely ben ha pontosan akarok fogalmazni, tulajdonképpen elvont dol gokat, erényeket, hibákat, olyan fogalmakat épit fől, olyan fogalmakat öltöztet felismerhető és asszociálható formákba, amelyeknek közvetlen kapcsolódásuk a hétköznappal nincs. Éppen azért ebből a lapból megyek vissza, mert hiszen ez a maga két gyerekét ábrázolja, legalábbis ez volt a kiindulópont a lap születésénél.

- Talán ott meg tudom fogni a dolgot, hogy ahogy azért az em ber igyekszik az apró dolgok mögött lévő sűlyosabb kérdéseket magyarázni nap mint nap, mert a cseppben is benne van a ten ger. Hát pontosan igy próbálom földuzzasztani, dagasztani azt az apróságot, ami esetleg az én figyelmem megfogja. Na most, ha ezek egyfélék, tehát egy idő után szinte sokkot kapok tő lük, nem is tudok hirtelen példát mondani rá. Nap mint nap nekem akar jönni a villamos mondjuk. Hát ez egy idő után tény leg félelmetes lesz. Na amikor már ilyen naggyá duzzad egy

dolog, tehát apróság, akkor tudom átteni őket talán szimbolikává, szimbolummá.

- Milyen problémái, milyen alkotói gondjai vannak? Mi az,ami például napjainkban az eddig megtett út után foglalkoztatja és ami egy újabb, egy tovább lépést biztositó módszert jelent magának?

- Egy kicsit én le szeretnék állni a litográfiával megmondom őszintén. Egy egészen másféle dolgot szeretnék elkezdeni. Hát azt hiszem festeni fogok. Bár ezt már inkább lassan csak mondom, mint csinálom, mert hol megbizások, hol, egyszóval a hétköznapok beleszólnak, de azért megmarad nálam a dolog, a terv, de azért mindég az a célja, hogy valahol segiteni azt a mozgást ami felé azért a világ tendál.

- Miskolcon sokan, sokféle módon dolgoznak, itt a kollégákra gondolok. Vannak akik elvontabb formarendszerben gondolkodnak mint én igy próbálván közeledni a lényegi igazságig. Én úgy érzem, az emberi figurával sok mindent el tudok mondani, szerintem el is lehet mondani. Emberi viszonylatokat, környezetet, magamat is.

- -o-o-o-o-

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

PETŐ JÁNOS

GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1972. NOVEMBER 3-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 16 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

D. FEHÉR ZSUZSA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1972. NOVEMBER 3-19

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÁSI TERME

BUDAPEST, V., DOROTTYA UTCA 8.

Pető Ádám grafikusművész

MEGHÍVÓ

5415 fővárosi ny. I

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

Pető János

1972 JUN 15

□ A FRANCIA—MAGYAR BARÁTI TÁRSASÁG szervezésében több francia városban magyar grafikai bemutató lesz. Pető János, Kádár János Miklós, Kocsis Imre művészek 20—20 lapból álló kollekcióit ismerheti meg a közönség június—július hó folyamán.

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 VIII 1

ALFÖLD
Debrecen

Pető János

1021

ető János: Dávid

és a gőrés, egy fán nyílt
viráguk. De mivé? Rend

gyümölcsévé rengett
a virág a közös fán,
vagy ette a féreg,
egy másik rend, a posvány?

Mi volt? Rend? Közösség,
amit ma tiszta szívvel
vállalni is tudnék
foggal és tíz körömmel?

A tíz hold, a húsz hold,
a harminc hold, a negyven
tolt előre, unszolt
a többre bensejükben.

A szemük nem szemközt,
csak féloldalt álltak ők.
Ha költő vagy, tükrözd
e félarcot, féljövőt!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 21
Déli Hirlap (Miskolc)

Pető János grafikusművész
1021

✱ *Akik elkezdtek vagy félbehagytak valamit...*

Linómetszet, tusrajz, portré

Diákok, munkások járnak ide

A hatos teremben festőállványok, rajztáblák, paletta, rajzszén-, olajfestékes tubusok, zsírkréta, rajzlapok. A falakon linómetszet, tusrajz, portré. Az ablaktól látni az épülő összekötő városrészt, s egy régi ház piroscserepes tetejét. Még tart a nyár, sokezren hűsölnek a strandokon, de itt bent a teremben külön világot teremtenek maguknak a szakkör tagjai.

A Molnár Béla Ifjúsági Ház első emeletén vagyunk. Pénteken délután hatot mutat az óra. *Tóth Ilona* a Földes gimnázium negyedikese. *Merényi Valéria* érettségizett diák, *Bihari Zoltán* a Kossuth gimnázium tanulója, *Papp Lóránt* gépszerelő, *Kiss Ferenc* autószerelő, *Markos Péter* is dolgozik. Mára a csendélet a „lecke".

Pető János grafikusművész, a szakkör vezetője járkál az állványok között, s néha igazít a készülő műveken.

— Már nem kezdők — mondja. — Több mint egy esztendeje vagyunk együtt. Ennyi idő alatt eldől, ki megy, ki marad. Az is kiderül, hogy ki érdeklődik igazán, vagy kinek egyszerű időtöltés ez az elfoglaltság.

Ilyenkor a nyári szünet idején csak a legszorgalmasabbak járnak. Akik elkezdtek vagy félbehagytak valamit...

— Helye van mindenkinek — kapcsolódik a beszélgetésbe Papp Lóránt. Bárki járhat közénk. Nincs felvételi, rögtön kap rajzlapot, s akkor kiderül, mire képes. Csak akkor vesszük észre magunk is, mennyit haladtunk előre, amikor tanácsot adunk, segítünk az újonnan jöttnek.

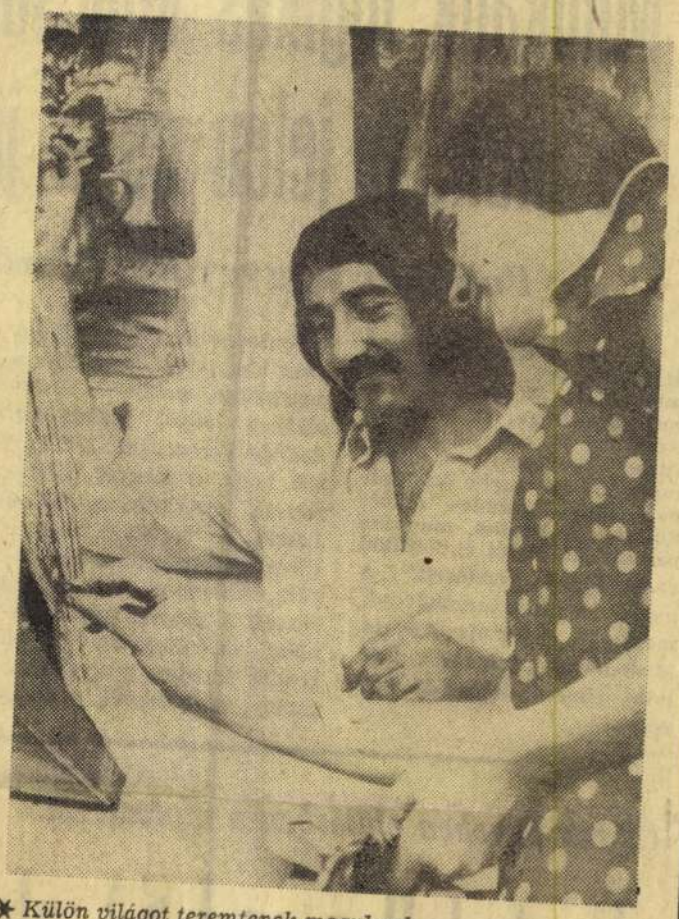

✱ *Külön világot teremtenek maguknak*

(Solymos László felvételei)

Heti két alkalommal találkozunk a szakkörben, kedden és pénteken délután. Néha meglátogatják egyik-másik társukat. Ennek az a célja, hogy ne csak a gondolataikat ismerjék meg a másiknak, hanem az otthoni környezetét is.

— Az idén ketten megpróbálkoztak a Képzőművészeti Főiskolával, s minden évben egy-két szakköri tag Mártélyban, és a lassan nemzetközivé váló zebegényi alkotótáborban is kamatoztathatja ambícióit — folytatja a megkezdett gondolatot a szakkör vezetője.

— Most például Merényi Vali tölt két hetet a mártélyi ifjúsági alkotótáborban — szól közbe Tóth Ilona, akit egymás között Samunak becéznek.

Figyeljük a fiatalokat. Diákok, munkások járnak ide. Örülnek a két kezük alkotta szépnek, s jól érzik magukat a közösen teremtett világban...

B. S.

* *Képeink: balról a táj termékeit bemutató bőségkosár. Középen az elnökség néhány tagja: dr. Bodnár Ferenc, Sarlós István, Pataki István és dr. Ladányi József. Jobboldalt a Matyó Háziipari Szövetkezet dolgozói.*

(Kerényi László felv.)

Munkánk logikus kapcsolatot jelent a múlt, a jelen és a jövő között

Politikai nagygyűlés Mezőkövesden

Tegnap, augusztus 20-án Mezőkövesden az MSZMP megyei és Mezőkövesd városi Bizottsága, a Hazafias Népfront Borsod megyei és városi Bizottsága, — alkotmányunk törvénybe iktatásának negyedszázados évfordulója alkalmából munkásparaszt találkozót és politikai nagygyűlést rendezett. A nagygyűlésen a mezőkövesdi, mezőcsáti járás, Mezőkövesd, Miskolc és Leninváros több mint tízezer dolgozója vett részt.

Pontosan tíz órakor a Himnusz hangjaival kezdődött a nagygyűlés, amelynek elnökségében helyet foglalt *dr. Bodnár Ferenc*, az MSZMP KB tagja, a megyei pártbizottság első titkára, *Drótos László*, az MSZMP Miskolc városi Bizottságának első titkára, valamint *dr. Ladányi József*, a megyei tanács elnöke, *dr. Koleszár István* rendőr ezredes, megyei főkapitány, *Tóth József*, a Szakszervezetek Megyei Tanácsának vezető titkára, a megyei párt-végrehajtóbizottság tagjai, *Monos János*, a Hazafias Népfront megyei bizottságának elnöke, *Hegyi Imre*, a HNF megyei titkára, valamint Mezőkövesd, a mezőkövesdi járás, a megye számos közéleti, gazdasági vezetője, a terület kiváló munkát végző szocialista brigádvezetői, dolgozói.

(Folytatás a 3. oldalon)

Ciprus ügyében előtérben a diplomácia

Rockefeller az USA alelnökjelöltje

A ciprusi amerikai nagykövet meggyilkolása óta aránylag nyugalom honolt Cipruson, csupán egy kanadai katona, az ENSZ rendfenntartó erőinek tagja sebesült meg. Ugyanekkor

* *Nelson Rockefeller*

Nelson Rockefeller alelnökké történő kijelölésével az új amerikai kormányzat normális mederbe tereli az [illegible] életet. A jelek a szenátus külügyi bizottságának elnöke, Fullbright szenátor is a szovjet—amerikai enyhülés stabilizálásában jelölte meg.

Hírmagyarázat:

A közismert életrajzi adatoknál sokkal fontosabb, hogy a 66 éves Nelson Rockefeller, aki majd' másfél évtizeden át volt New York állam kormányzója, annak a tőkés érdekeltségnek egyik — születésénél és családi helyzeténél fogva is — prominens képviselője, amely a szovjet—amerikai enyhülés gazdasági programját vállalta. Ő maga is a Rockefeller-cég mammutbankjánál, a Chase Manhattan banknál dolgozott mielőtt kormányzó lett. Erről a bankról köztudott: elsőként létesített fiókot Moszkvában, amikor a Nixon—Kissinger képviselte enyhülés államrezon lett az USA-ban. A bank elnöke, David Rockefeller, akkoriban — Moszkvában utazva — László Andornak a Magyar Nemzeti Bank elnö-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 AUG 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Halász

akkor már valóiében levő — lelesége. Az esetet Rajk András kitűnően megírta „Az édes mostoha" című cikkében (Népszava, 1964. január 19.), de úgy látszik az irodalmi köztudat számára teljesen feledésbe merült.

Az asszony jelentős egyéniség lehetett, korábban egy bécsi avantgard zenei folyóiratba írogatott, eredeti végzettsége művészettörténész volt. Művészismerősei révén kapott meghívást a lillafüredi írótalálkozóra. *„Szebb nőt képzőművész létemre keveset láttam"* — mondta róla Pátzay Pál. *„Műveltsége, kelleme mellett ez a kivételes szépség egyszerűen nem maradhatott hatástalan senkire, aki a közelébe került. Csak természetes, hogy művészemberre, kivált olyan szenzibilis lényre, mint József Attila volt, még kevésbé. Szerencsének mondható, hogy ez a szépség egy halhatatlan remekmű létrejöttét segítette. A tény, hogy József Attila a verset dr. Szöllősnéhez írta, szűkebb baráti körömben eléggé köztudott volt..."*

Németh Andor szerint a költő a megérkezés után hamarosan csatlakozott egy „ismert nevű orientalista" (bizonyára Baktay Ervin) társaságához, amelynek központja a karcsú, barna, éjfekete szemű fiatalasszony volt. Kétszer-háromszor látta őket messziről a Szinva mentén, a tó partján, a szálloda halljában; Attila izgatottan beszélt és gesztikulált, a hölgy mosolygott és hallgatott.

Az egyoldalú szerelmi novella — „a hölgy mosolygott és hallgatott" — a találkozó hirtelen félbeszakadtán nem ért véget. A novella folytatódott — előttem is csak az utóbbi időben világosodott meg —, hogy majdnem tragikusan.

pontosan így mesélte el ... *„világ legszebb nőjéhez írtam... Én veled maradok s neked tűrnöd kell, hogy mást szeretek. Most elmegyek hozzá, de visszajövök... a vers, amit írtam, a legnagyobb szerelmes vers, amit valaha is írtak."* (Csillag 1948. 5. 27.)

A szép, akaratlan múzsa levélben kapta meg a verset, két nap múlva személyesen is meglátogatta őt a költő. Az élet győzött az irodalmon ekkor is, az asszony nem ismerte föl a vers nagyszerű, de a harmincas évek elején még valóban merész szépségét, a trubadúrhódítás kora rég elmúlt. Vagy talán észrevette a vers biologizmusa mögött fel-feltörő szexualitást? Ki tudná? Néhány érdektelen mondaton kívül mást nem beszélgettek és nem is találkoztak többé.

József Attilában azonban nem könnyen hegedt a seb. Bizonyíték rá három év múlva *Az a szép, régi asszony* című verse, amelyet — nincs terem a bizonyításra — ugyancsak ehhez az asszonyhoz írt.

Az érzelmi dráma a szenvedő harmadikkal, Judittal fordult csaknem tragédiába, mert ez az erős asszony a költő szerelmének visszahódításáért öngyilkosságot kísérelt meg, a Rókusba szállították. A bulvárlapok az esetből szenzációt csináltak, hol József Attila nyomorát, hol Judit első férjének múltját állítva a pesti „pablisziti" központjába.

Nem iskolai könyvbe kívánkoznak ezek a részletek, de bosszantóan makacs tévedéseket ott sem szabad írnunk, mert elfedik az igazságot, amely mindig drámaibb, mint a közhely.

Bokor László

György

Mindannyian tudjuk ma már, mit köszönhetünk édesatyjának, Gábor Ignácnak, a kiváló germanistának és nyelvésznek, a magyar ritmus eredeti szellemű kutatójának. De ha a fiakon mérjük le az apákat — márpedig sokszor jogos ez, hiszen rajtuk látszik: milyen irányítást kaptak zsenge korukban —, akkor Gábor György életműve újabb bizonyíték a mártírhalált halt apa érdemei és gondolkozása mellett.

Gábor György, amellett hogy a lehető legtevékenyebben gazdagította a mai magyar kultúrát irodalomszervezői, kritikusi, fordítói tevékenységével, maga is *szerző* volt, mégpedig ugyanazzal a nagy alázattal, mellyel kulturális életünket szolgálta. A *Gondolatok könyve* rövid idő alatt öt kiadást ért meg. A kortárs az egykori Erasmus-írta kézikönyvek alázatára és nagyszerű hasznára gondol. S ezúttal még csak nem is „stílust" tanult a modern ember, hanem az európai gondolatkincs, gondolkodói köznyelv legjavát. Most pedig utoljára — másfél évtized munkája van benne, [illegible] úttörő, nagy igényű művét, az *Ingres hegedűjé*-t.

Különös mű ez: mélyen jellemző alkotójára. E könyvvel válni el Gábor Györgytől, méltó búcsúvétel. Mert ez a néhány száz oldal nem hobbyk gyűjteménye: egy összefogó látású ember elemzi lapjain az egyetemes művészi alkotást, melyből az egyik momentum hatékonyabban, magával ragadóbban ugrott ki, mint a másik. Alig valószínű, hogy Bartók Béla megrendítő töredéke, a *Világok vetélkedése* egy napon volna említhető zenei remekműveivel, vagy hogy Marc Chagall két verse, a fiatalkori orosz és a kései francia meg is közelítse valamelyik képének álombeli varázsát, de az is, ezek is megkönnyítik az alkotó szívéhez vezető zár kinyitását. Vagy például Michelangelo költészete is messze elmarad gigászi szobraitól és freskóitól, de mély gyötrelmeit leplezetlenül tárja fel. Aki így birtokolja az európai művészetek összességét, mint Gábor György — X. Alfonztól, Castilia középkori királyától Thomas Mannig, Georg Groszig, Kassák Lajosig, Nagy Lászlóig — csak az volt képes ezt a művet örökül hagyni reánk, akik távozását mélységesen gyászoljuk.

Kardos Tibor

Hangversenyek

VIRÁG ENDRE orgonahangversenye a Mátyás templomban augusztus 17-én.

RÉGI MUZSIKA. A CAMERATA HUNGARICA hangversenye Czidra László vezetésével a budai várban augusztus 14-én. Közreműködik: Jobba Gabi.

MADRIGÁL EST. A BUDAPESTI MADRIGÁL KORUS hangversenye Szekeres Ferenc vezényletével a budai várban augusztus 16-án. Közreműködik: Básti Lajos.

SZEMJON SZNITKOVSZKIJ hegedűestje a Kiscelli Múzeum udvarán augusztus 15-én. Zongorán közreműködik: Leonóra Josovich.

Kiállítások

REICH KÁROLY grafikusművész kiállítása a Helikon Galériában. Megnyitó: augusztus 16-án.

VIRÁGCSENDELET BEMUTATÓ a debreceni Medgyessy-teremben. Megnyitó: augusztus 16-án.

Új lemezek

VIVALDI: HAT CONCERTO szólóhegedűre és zenekarra. Közreműködik: Franco Fantini (hegedű), Genuzio Ghetti (gordonka), Mariella Sorelli (cembalo, orgona). Vezényel: Angelo Ephrikian.

BARTÓK: HEGEDŰVERSENY. Közreműködik: Székely Zoltán (hegedű), és az amszterdami Concertgebouw Zenekar. Vezényel: Willem Mengelberg.

VIRÁGÉNEKEK a XVI—XVII. századból. Közreműködik: Béres Ferenc (ének), Kecskés András (lant), Hidas Frigyes (orgona), Pertis Zsuzsa (cembalo), Antal Mátyás (fuvola).

VASÁRNAP ESTE IS MEGJELENIK A

MAGYAR HÍRLAP

Gépkocsit cserél?

Autó- és alkatrészcsere legjobb útja a **Magyar Hírlap!**

Ára 1 forint.

Kérje a mozgóárusoktól!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 NOV 28
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János lepke-grafikusművész

1021

Pető János műtermében

Pető János grafikusművész műtermében meglehetősen járatos vagyok. Talán egy évtizede, hogy rendszeresen fel-felkeresem. De most jó ideje nem jártam nála. Azért lepett meg a műterem megváltozott képe. A korábban tusrajzai, de főleg litográfiái révén ismert művész alkotóműhelyében a litográfia kőtáblái most nyugalomban pihennek, ugyanakkor megszámlálhatatlanul sok festékes tubus és egyéb festékes edény, paletta, ecset, az olajfesték szaga árulkodik róla, hogy ebben a műteremben táblaképeket festenek. Persze, nem kell ezeknek az eszközöknek árulkodni, mert a falak mentén kész és félkész képek sorakoznak. Az állványokon is félkész olajképet láthat a látogató.

— *Nem egyszerűen kirándulás számomra a festés egyik műfajból a másikba* — mondja Pető János. — *A napokban nyíló miskolci téli tárlaton is festménnyel veszek részt. A bolgár tengerparton voltam néhány hónapja, egy ottani emlék megfogalmazása ez a kép. Kavicsok a címe. Kicsit határkőnek is érzem. De csak olyan tekintetben, hogy a jövőben a grafikával párhuzamosan szeretnék festeni. A főiskola elvégzése óta nem festettem, egészen a közelmúltig. Úgy érzem, meg kell újítanom magamat.*

Közben nézegetjük a képeket. Nagyméretű csendélet: Kenyér tojáshéjjal. Valami régi álomnak a megvalósulása, az ember és a kenyér örök kapcsolatának, az otthon melegének sajátos megfogalmazása. Más képeken a bolgár tengerpart élményei, az ott töltött hetek emlékei fogalmazódnak képekbe. Három csónak az egyiken, korhadó fa a vízparton egy másikon, több tengerparti részlet, kis tengerparti falucska, aztán egy nagyobb képen a magyar falukörnyékeken, utak mentén látható öreg feszület időtépázta corpus-szal, egy hatalmas készülő képen régi falusi szabadtűzhely mellett egy öregebb ember és egy gyermek körvonalai bontakoznak.

A művész igen sokáig csak grafikát alkotott, fekete-fehérben gondolkodott. A színekben való gondolkodás eddig háttérbe szorult nála. Vissza volt fojtva, s ez most, úgy tűnik, igen nagy, mondhatni elemi erővel tör ki. Más megfogalmazások, messze eltérő témák tárulnak elénk, mint eddigi grafikai tevékenységében. Láthatóan kitágul érdeklődési köre, ami igen sok tekintetben jó, hiszen a litográfiában rendszeresen visszatérő témái és kedves figurái itt-ott már valami beszűküléssel fenyegettek. A korábbi témák eléggé behatároltak voltak. Meghatározott stílusjegyekkel is meg lehetett ezernyi alkotás közül különböztetni azokat.

— *Más a festés,* — mondja Pető. — *Valóban volt grafikámban bizonyos tematikus behatároltság és ott már kialakultak stílusom jegyei. De azok, meg most a festés stílusa még eltérnek egymástól. De önmagamból nem tudok kibújni, s nem tartom lehetetlennek, hogy valamikor később festészetem és grafikáim között stiláris rokonjegyeket lehet majd felfedezni, a két ágazat stílusa találkozni fog.*

Éneklő ember

Pető János grafikája

Erre már utalnak is tengerparti képeinek egyes jegyei. A nagy vízszintes síkok, a kedvenc színvilág kialakulása. Általában a festményeken is már észrevehető egy sajátos Pető-stílus, ha még nem is oly erőteljes, mint grafikájában.

Terveiről, munkájáról, elfoglaltságáról beszélgetünk, meg arról, mi érdekli, mit szeretne megvalósítani. Gyakran visszatér a kövek témájához.

— *Vonzódom a kövekhez. A kövek időhordozók. Évezredek történelmének tanúi. Másrészt természeti szép formáikkal ragadnak meg, alkotásra ihletnek, sőt azt hiszem, a későbbiekben egy sorozat megfestésére serkentenek.*

Most két budapesti kiállításra is készül. Az egyik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára, a másik Ady Endre születésének 100. évfordulója alkalmából kerül megrendezésre. Ez utóbbira már be is adott nyolc rajzot. Mert mint mindig hangsúlyozza, a grafikát nem adja fel. Párhuzamosan szeretné művelni a festéssel. Ez év végén lett volna kiállítása a Miskolci Galériában. A Galéria épületének ismert, használaton kívül helyezése miatt erre nem került sor. Ha elkészülnek a Galéria javításával, az új épületben festményekkel szeretne szerepelni.

A sokféle elfoglaltságról, az egymást érő tervekről, a sokfelé dolgozásról beszélünk:

— *Szinyei Merse Pál megtehette, hogy évente csak egy képet fessen. De az kristálytiszta legyen, tiszta érték. A ma művésze sokfelé elkötelezett. Részt vesz a közművelődési munkában, szakkört vezet, kiállításra dolgozik, bizonyos mértékig közéletet is él, ráadásul kereső ember is, élni is kell valamiből. Nincs lehetősége egy esztendeig, vagy akár rövidebb ideig is csak egy alkotásra koncentrálni. Sok a munkájában a párhuzamosság, nem tölthet ki tudatvilágát egyetlen munka. S így a titokban kihordott témák, az így tervezett munkák maradnak mindig a tendők sorának a végére.*

Újabb képek kerülnek elő, meg átrendezi a már eddig kirakottakat. Érdekes, hogy míg grafikáin mindig az alkotás centrumában állt az ember, festményein alig találkozunk vele. A falusi tűzhely melletti két emberalakon, meg az egyik tájképen látható egy alakon kívül nincs is több a most látható képeken.

— *Az ember hiánya nem tudatos nálam. Valahogy véletlenül így adódott ezeken a képeken, de hogy mennyire emberben is gondolkodom, mutatja ez a falusi tűzhely, két emberalakkal. Meg más a festményben való gondolkodás, az így történő komponálás, s a kompozícióba az ember beillesztését még próbálgatom. Sok mindent, amit grafikában már évek óta csináltam, a festészetben újra kell tanulnom, ki kell kísérleteznem. Hiszem, hogy menni fog.*

Ebben egyetértünk. És nagyon örülünk, hogy Pető János önmaga megújítása mellett a régi énjét sem hagyja el, születendő festményein kívül továbbra is gazdagítani akar minket értékes grafikáival.

Benedek Miklós

Az erdő termékei

A szelcepusztai út mellett s „haldoklik" a természet. A maradék, vörösben, sárgában játszó levélzetet az ágakon már nem sokáig siratatja a szél.

Így múlik el az erdő díszessége, a néhány hónappal ezelőtt még díszeiben pompázó erdőé. De hát az ősz herdálta, nap mint nap kényavetyélte kincseit. Szerencsére az ember sokat megmentett belőle, s nem hagyja teljesen a természet prédájának.

A Szin környéki erdők termékeit is összegyűjtötte az ember. Gyűjtötte tavaly, sőt annak előtte mindig, s így volt ez az idei őszön is. Gombát, gyógynövényeket, tyír- és mogyorólevelet, csipkebogyót, borókát, kökényt, somot, galagonyát.

Bajusz Lászlóné, az Erdei Termékeket Feldolgozó és Értékesítő Vállalat kerületvezetője mondotta, itt északon, ezen a szini tájon hagyományai vannak az erdei termékek gyűjtésének. Akad itt olyan család, amelynek minden tagja részt vett például a „somszüretben". Van olyan bányász, aki erre az időszakra szabadságot vett ki.

Az idei őszön 3 vagon kökény, 3 vagon galagonya, csaknem 4 vagon som gyűlt össze az erdők rengetegéből. Gomba kevesebb volt az idén, az időjárás nem fogadta kegyeibe ezt az ízletes csemegét.

Munkát adott a vesszőseprű-készítés is sok erre lakónak. Vágták, kötözték a veszszőt, nyelet raktak az elkészült „seprűfejekbe". 7,50-et kaptak a kalodás seprő darabjáért, míg a vesszőcuta 3,50-nel fizetett.

Egyszóval mentette az ember az erdő termékeit, szorgalommal, tudatosan, mert tudta, hogy kincset talált, amit a természet rejtett el a vadonban. A díszeiben pompázó erdő értékeit nem herdálhatta el teljesen az ősz. Közbelépett az ember...

(ha)

---

nak át a jövendőbeli lakóknak.

A fejlődő szénbányászat, a modern gépek komoly ismereteket kívánnak. Csak egyetérteni lehet azzal a fiatal vájárral, aki azt mondta: nem az erős karra, hanem a szaktudásra van szükség. Néhány évvel ezelőtt új határozat született a dolgozók oktatásáról. Mi történt azóta?

anulni és tanulni!

— A legkedveltebb a kapsolt oktatás, ebben a formában 250-en tanultak az többi három évben: Előnyös ez a dolgozók számára, gyanis az általános iskola hiányzó osztályának pótlása mellett szakmát szereznek. Az általános iskolát az említett időszakban 800-nál

A tudomány

Számítástechnika az ÓKÜ-ben

Az Ózdi Kohászati Üzemek termelésirányítása ma már elképzelhetetlen a számítástechnika alkalmazása nélkül. A gyár 65 raktárában 40 ezer anyagféleség található. Negyedévenként 8—10 ezer rendelésre kell választ adni. A lehetőségek felmérése, az összehangolás, a gyors reagálás szinte megoldhatatlan, csupán csak manuális eszközökkel.

Egy korszerű számítástechnikai rendszer kiépítése azonban nem egyszerű feladat. Az átgondolt, pontos előkészítő munkálatok hiánya olyan következményekkel járhat, hogy évekig kihasználatlanul maradnak a berendezések. Gyakran előfordul, hogy egy intézmény megvásárol több millió forintért egy számítógépet, és nem tudja üzembe helyezni. A hőmérsékletre, páratartalomra, feszültségingadozásra és más tényezőkre érzékeny számítógépeknek előbb megfelelő helyet kell biztosítani. Azt is előre tisztázni kell, hogy milyen programot akarnak „lefuttatni" a gépeken. Szakmailag nemcsak az irányító személyzetet kell továbbképezni, hanem a felhasználókat is, tehát azokat, akik a gyakorlatban hasznosítják majd a számítástechnika előnyeit.

— Az adatfeldolgozáshoz korábban milyen rendszert használtak?

Kóka Lajos, az Ózdi Kohászati Üzemek számítástechnikai osztályának vezetője mondja:

— 1968-ban vetődött fel először a belső irányítási rendszer fejlesztésének gondja. Ugyanis addigra már a tíz éve üzemelő Hollerit-rendszer elavult. A bonyolultabb problémákat már nem tudtuk megoldani lyukkártyás módszerrel. Számolni kellett azzal is, hogy Ózd kiesik a nagyobb számítástechnikai körzetekből. Tehát egyrészt a távolság, másrészt az igen drága bérmunka — óránként 7—8 ezer forint — tette szükségessé az első fejlesztést. 1969-ben a PM Szervezési Intézetének tanulmánya megfogalmazta a kulcsfeladatokat, és később a kormányprogram újból napirendre tűzte a géptelepítést. 1973-ban megvizsgáltuk, hogy aktuálisak-e még a korábban előírt számítástechnikai feladatok. A hangsúlyt a termelés irányítására helyeztük.

— Milyen számítógépeket, kisegítő egységeket használnak majd? Hol tart

— Hol tartanak a személyi feltételek megteremtésében?

— A számítástechnikai központban 134 emberre lesz szükség. Sajnos, ma még csak 20 függetlenített dolgozónk van, és 80—90 ember napi feladatán túl vesz részt a rendszer kialakításában. Az síncs egyértelműen kimondva, hogy mely gyárrészleghez fogunk tartozni. Talán önálló főosztályként lenne a legjobb, hiszen munkánk nagyon speciális. A szakmai képzést is ennek megfelelően indítottuk. 70 fő állami oktatásban részesül, a SZÁMOK-on keresztül rendszerszervezést tanul. A számítógépek árában benne van 15 fő karbantartási továbbképzése. A programok felhasználóit, a gyárrészlegek dolgozóit is fel kell készíteni. 670 fő részére vállalati belső tanfolyamokat indítunk. A munkamenet végén a KGISZSZI konkrét betanításokat tart majd a rendszer üzemeltetésére. A legfontosabb, hogy széles körben tudatosítsuk, mit miért csinálunk. Az olyan szociális gondok, mint például egyes öltözők állapota, a dolgozók körében ellenkezést válthat ki a számítástechnika alkalmazásával szemben. Miért kell ennyi pénzt áldozni erre — kérdezhetik, mikor vannak fontosabb dolgok is. Tehát külső szervezésünk eredménytelen is lehet, ha nem kapunk belső segítséget.

— Miben lehet lemérni a számítástechnika közvetlen hasznát az Ózdi Kohászati Üzemekben?

— Nálunk az acélmű termelése meghatározó. A gyakorlatban 770 acélminőséget gyártunk. A rendelések elfogadása, irányítása, az optimumok kialakítása számítástechnika alkalmazása nélkül lehetetlen. Az anyaggazdálkodásra naprakész programot hozhatunk létre. Megállapítható, hogy adott munkára-van anyag, nincs-e lefoglalva, megtörtént-e az újabb rendelés, s ez indokolt volt-e. A tartalékok felmérése, a készletcsökkenés mind közvetlen haszonként jelentkezik, hiszen 1—2 százalékos anyaggazdálkodási javítás több tíz millió forintos megtakarítást jelent. Azonkívül bizonyos gyártásközi időket is le lehet csökkenteni. A hengerlésnél ennek nagy szerepe van.

— Erre szokták mondani, hogy a tudomány termelő erővé válik.

— Igen, de ez csak akkor lehetséges, ha már természetessé válik a rendszer hasz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1975 NOV 29

Pető János

1021

HÁROM VENDÉG

Pető János litográfiája

ény

-27-i üléséről

al — a gazdasági lehető-
ngban — szerényebb mér-
net, mint a korábbi évek-
érintézkedésekre 700 mil-
tható. Ez fedezetet nyújt
ölcsődei és az óvodai dol-
sére, valamint vállalati

nuár 1-től az évenkénti
s legkisebb összegét havi
Ft-ban kell megállapíta-
r kerül a mezőgazdasági
eti tagok nyugdíjkorha-
el történő leszállítására.

IV.

nk a IV. ötéves terv
ban eredményes munkát
ndót alkotott, büszke le-
rekre. A Központi Bizott-
fejezi ki mindazoknak,
kkal, felelősségteljes, szor-

Miskolc-Ta

Megnyitották a K
ipari állandó

Tegnap délelőtt Miskolc-Tapolcán a Júnó-szállóban nyitották meg a KGST rádiótechnikai és elektronikai állandó bizottság 29. ülésszakát. Az ünnepélyes megnyitón megjelent *Nemeslaki Tivadar* kohó- és gépipari miniszter, *dr. Bodnár Ferenc*, az MSZMP KB tagja, a megyei pártbizottság első titkára, *Drotos László*, a Miskolci városi Pártbizottság első titkára, *dr. Ladányi József*, a Borsod megyei Tanács elnöke, *Rózsa Kálmán*, a Miskolc városi Tanács elnöke. A tanácskozáson részt vesznek Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Kuba, Lengyelország, az NDK, Magyarország, Románia és a

Pető János

GALÉRIÁT NYITOTTAK tegnap Miskolcon, a Vasas Művelődési Központban. Az új galériában Pető János, a miskolci művésztelep fiatal alkotója állította ki több mint 60 művét. 113

Magyar Hirlap 1978-76-8

Pető János
grafikus

Pető János grafikáinak tárlatával nyitotta meg kapuit a diósgyőri Művelődési Ház harmadik kialakított Vasas Galéria.

— : Vasas Galéria.
Új Tükör, 1978. április 30-43. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 MÁR 3 1
DAILY NEWS

János Pető

Exhibitions: 1021

MUSEUM OF FINE ARTS: Small Sculpture (10th to 19th C).

NATIONAL GALLERY: Hungarian Medals and Small Sculpture.

MUSEUM OF ETHNOGRAPHY: Hungarian Shepherds' Art.

MUSEUM OF APPLIED ART: 16th to 18th C Flemish and French Tapestries.

ARANY SAS (Golden Eagle) PHARMACY MUSEUM (I. Tárnok utca 18.): This old building housed for 160 years a chemist's shop that was first called Arany Sas and later Városi (municipal), one of the oldest chemist's shops in Budapest. The Baroque murals that once decorated the old chemist's shop are still seen on the ground floor of the building, which dates from the first half of the 15th century. The neo-classical facade was built in the first half of the 19th century. Also surviving are a number of shelves and mortars used by chemists dating from the period during which the shop was established. Other exhibits include printed relics dating from the Baroque and the Renaissance periods.

In the country:

NAGYKANIZSA, Hevesi Sándor Culture Centre: Szombathely Symphonics, conducted by Ken-ichiro Kobayashi. 7 p.m.

SZENTENDRE: The local Kovács Margit Museum houses attractive ceramics made by the late artist—e.g. her Adam and Eve composition, fairy-tale figurines, a multitude of coloured tiles, imaginative vases, jugs, animal figurines and decorative ceramics.

MISKOLC, Vasas Gallery: Graphic artist János Pető.

PÉCS, Új Tükör Club: Painter Dezső Takács.

PÉCS, Szinház tér (Theatre square) Gallery: Painter Pál Gerzson.

DEBRECEN, Medgyessy Gallery: Painter József Csáki-Maronyák.

WEATHER: Cloudy in SW, W. Light rains, showers in places. Wind S-SW, fresh, strong in W. Max. temp. 23 °C.

EMERGING FROM ÉLYSÉE: CGT leftist labour union secretary-eneral Georges Séguy seen talking with newsmen outside the Élysée 'alace after his meeting with President Valéry Giscard d'Estaing 'hursday. The president later saw French Communist Party General ecretary Georges Marchais. These meetings were part of the con-ultations of the French president held this week with political arties' and unions' leaders

Cosmos trio

Moscow, March 30 (TASS) — The Soviet Union Thursday aunched three new sputniks in ts cosmos series into orbit around the earth, two of them aboard the same rocket.

Cosmos 997 and 998 were orbiting at an altitude of be-tween 200 and 230 kilometres (124 and 143 miles) and had al-ready completed their pro-gramme of scientific research.

The third satellite, Cosmos 999, was orbiting between 180 and 376 kilometres (112 and 224 miles) from earth, and its equip-ment was functioning normally.

Meanwhile cosmonauts Yuri Romanenko and Georgi Grechko were recovering from the effects of their longest-ever space flight, which ended on March 16.

The two spacemen had re-covered weight lost during their 6 days of weightlessness, main-y aboard the Salyut 6 station, nd their leg muscles had trengthened.

Carter di

on atoms, hum

Brasilia, March 30 (Reuter) — President Carter, who arrived here Wednesday from Venezuela on the second stop of his week-long Latin American and Afri-can tour, at his Thursday press conference dealt with the sensitive human rights and nuclear issues—which have chilled American relations with Brazil. He said Brazil "was making progress in expanding human rights."

But the president acknowl-edged differences still remained over human rights, and Brazil's plan to purchase a five-billion dollar nuclear reprocessing plant from West Germany.

US officials have voiced con-cern that the deal lacked safe-guards to ensure Brazil could not divert plutonium—the vital ingredient needed to make

Pető János, grafikus-
művész

A Vasas Galériát *Pető János* grafikusművész műveivel nyitják meg. A mezőkövesdi születésű, Miskolcon élő, 38 éves grafikus nem ismeretlen a képzőművészet rajongói előtt. A főiskolát 1964-ben végezte, 1966-ban már Derkovits-díj tulajdonosa. Csoportos kiállítások állandó résztvevője. A grafikai alkotások mellett az utóbbi időben egyre többet foglalkozik a festészettel is.

Reméljük, hogy a megnyitók és tárlatok mind a két gyár dolgozóinak, szocialista brigádjainak, a kerület lakóinak életében eseményt jelentenek majd, a Vasas Galéria a képzőművészet é[illegible]kes fórumává válik.

Pető János: Daphnisz és Cloe

B. Gy.: Kiállítások, tárlatok.

Diósgyőri Munkás, 1971. március 21.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-718, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1977 OKT 2 3

Pető János

1021

Pető János rajza

és gyakorta kell mu
állniuk a szabad szo
kon is. Kánikulában é
fagyok idején van a
víz főszezonja. Nyáron
veszteség pótlására, t
disznótoros vacsorák
táplálkozási zavarok
tására jó. Hét megyé
lít az edelényi kis
Nyaranta tíz, szezon után na-
pi ötezer litert szállítanak el
a parányi kis udvarról, ahol
mindenkor hatalmas láda-
alagutakban közlekednek az
emberek.

Hamarosan megszűnik a
zsúfoltság, a Borsodi Sör-
gyárnak nagy tervei vannak
az edelényi kollektívával.
November elsején megkezdik
[illegible]
[illegible]
[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 MÁJ 27

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Zenélő

...kákon azonban
...b cifrálgatás nél-
...ísz. Egyáltalán: a
...vezés kölcsönösen
...t. Az izgalmas öl-
...alighanem ilyen
...ló kérdések hú-
...vennék fel, ha én
...ba? Mit hordja-
...Havannába men-
...csupán az a tény
...a VIT-küldöttség
...los formaruhái
...l elegánsabbak
...tt látottak. Még
...tom: alighanem
... Nem lehetne,
... VIT-en majd a
...teseinek ruháit
...sés küldöttek?
... pályázat; még
... KISZ bőkezűen
...at. De ne higy-
...íj — a pénz —
...rő.

...jező kórusok is az előadás erősse-
gei. A zenekar, amelynek teljesít-
ménye az ügyes hangszerelésnek
köszönhetően, de a létszámönveke-
dés és a jó betanító munkán ala-
puló felkészültség következtében is
minden elismerést megérdemel és
igyekezetével szinte meghat, *László
Endre* vezetésével (aki munkáját
most már *Dömötör Zsuzsával* oszt-
ja meg), biztatóan rajzolja elénk a
jövő útját. A fejlődés záloga az
énekes magánszámok hanganyagá-
nak javítása. Az áprilisi, májusi két
budapesti előadáson *Vajda Dezső*
Cserevikje, *Bordás Dezső* Komája
és *Iván József* Pópafija keltette a
legkedvezőbb benyomást.

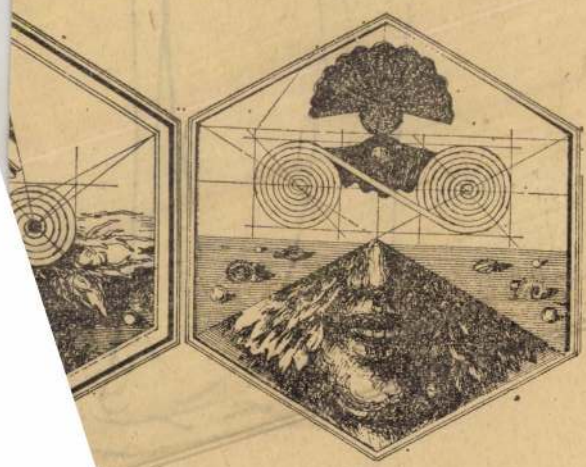

Margit: Bélyegtervek

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

PETŐ JÁNOS

GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1972. NOVEMBER 3-ÁN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 16 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

D. FEHÉR ZSUZSA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: 1972. NOVEMBER 3-19

A KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK KIÁLLÍTÁSI TERME

BUDAPEST, V., DOROTTYA UTCA 8.

54'5 fővárosi ny. I

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 349-726
1977 SEP 4
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1021

Pető János munkája

skapu

natkozó ember, aki unalmá-
ban egyik üveg után kéri a
násikat.

Abban valamennyi illeté-
es egyetért, hogy az ország
ásodik legnagyobb városá-
ak; vasúti kapuja, ahol az
legen az első benyomásait
zerzi, jelenleg kedvezőtlen
épet mutat, amit az ittas-
ággal való lépten nyomon
aló találkozás még tovább
ont.

Az Utasellátó Vállalat or-
zágos főigazgatója elmond-
, hogy a közeli jövőben be-
ezetnek bizonyos korlátozó
ellegű intézkedéseket, mint
nyitvatartási idő csökkentée, a fokozottabb belső ellen-
rzés megerősítése. Őszintén
zólva, bizakodva tekintünk
vállalati intézkedések meg-
valósítása elé, de a teljes
negoldást ettől nem remél-
ük.

KÉT ÉV MÚLVA KEZDŐDIK

A miskolci Zója tér, a Ti-
zai előtti térség régóta ren-
ezésre vár. Anogy nőtt a
áros, a város forgalma, ez
z épületekkel határolt terü-
et egyre szűkebbnek bizo-

Paradicsomdömpi

A Paksi Konzervgyárba
minden eddiginél hosszab
lesz a feldolgozási idén
A gazdaságokban rekord
termés ígérkezik. A beé
kező mennyiséget a gyá
csak úgy tudja feldolgo
ni, ha folyamatos műszak
ban — éjjel-nappal —
munkában vannak a gép
sorok. Képünkön: parad
csom a gyár udvarán.

Háro

Ismerősök, hosszabb ido
elvalva egymástól, gyakra
búcsúznak így: aztan írj
majd, adj hírt magadr
Hasonló indításból, vala
hasonlót mondtam magam
a falu életével való tö
órás ismerkedés végén
keszenyéteni tanács elnökas
szonyának, Turóczi Dezsőn
nek. Amire ő olyasfélét v
laszolt, hogy a közeljövőbe

Petőfi János

Régi kút, repr.

Petőfi János grafikusművész
kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov

Prof. Jones

Tag Nat, resp.

Prof. Jones Qualitätsnummern
Nitrifikation, Durch. Tage Nat. Typ.
Nov. 1921

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1977 DEC 2 5

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

1977 DEC 2 5

1021

Pető János munkája

ics

vicsigényes" hónapokban, no-
vemberben és decemberben
hiánycikké válik a sóder. Ez
ugyanakkor felkészülést je-
lent az 1978-as esztendőre, a
méginkább növekvő igények

Pető János

Pető János: Visszhang

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 3.
XXI.évf. 36. sz. 4. lap.

[redacted]

OKÁS?

fejezések használatában), esetenként valamilyen megkedvelt, az irodalomból átvett régies szó, valamilyen szokatlan egyéni szóhasználat stb. stb. Ezek alapján nem lehet úgy ítélni, hogy az ilyen egyének helytelenül, nem köznyelven beszélnek. Másrészt viszont magukat a jelenségeket sem lehet csupán azért köznyelvinek, köz- és irodalmi nyelvünkben helyesnek, a köznyelvi nyelvszokás tartozékának elfogadni, mert egy-egy köznyelven beszélő nyelvhasználatában is előfordulnak. A kiváló politikus ö-ző szavai *(mög, ismerötös,* ehelyett: meg, ismeretes), az egyetemi tanár beszédében itt-ott felbukkanó *ossza, árassza (osztja, árasztja* helyett), a jeles tudóstól hallható *órakkor, mámma (órakor, máma)* nem azt jelentik, hogy a szóban forgó egyének nem köznyelven beszélnek, de azt sem, hogy ezeket köznyelvi használóik már elfogadottá, köznyelvivé tették.

●

nyelvszokás. A *jöjj, gyere* egyformán köznyelvi alakok, legfeljebb a *gyere* gyakoribb, a másik éppen ezért választékosabb. A *jer* forma régies, a beszélt nyelvben már nem használatos, a *gyüjj* viszont erősen tájnyelvi.

●

A normául szolgáló nyelvszokás tehát a köznyelven beszélőknek (illetőleg többségüknek) nyelvhasználata. A nyelv azonban — mint mondtuk — állandó mozgásban, változásban van. A „stabil" nyelvi jelenségek megítélésével nincs baj, de a most kezdődő nyelvi változással annál több, a még csak kevesek beszédében élő nyelvi formák megítélése mindig viták forrása. Ha a nyelvi változásnak természetes, sőt szükséges voltát elismerjük, nem helyezkedhetünk elutasító álláspontra minden új jelenséggel szemben, mert hiszen akkor erőszakosan meggátolnánk nyelvünk fejlődését. A kezdődő változás, a nyelvi új nemcsak rossz, hanem szükségszerűen jó is lehet, a későbbi „nyelvszokás" csírája. Csak meg kell vizsgálnunk az ilyen jelenségeket, hogy szükség van-e rájuk, hiányt pótolnak-e, bele tudnak-e illeszkedni nyelvünk rendszerébe, nem okoz-e nehézséget, bonyodalmat kiejtésük, leírásuk.

Az élő nyelvszokás és az írott, tételes nyelvi norma, nyelvi szabály szoros kapcsolatban áll egymással. A nyelvszokás (a köznyelvi szokás) alapján állapítják meg nyelvtanaink, nyelvműveló könyveink és szótáraink a nyelvhasználat szabályait. Ezek a szabályok segítik a nyelvszokás egységessé

Előtérben a környezetvédelem

Új beruházások kezdődtek a TVK-ban

Az ember környezetét legnagyobb mértékben és különösen sokféleképpen a vegyipar szennyezi. Mi tagadás, öt-hat évvel ezelőtt a TVK szakembereinek is elégge nagy gondot okozott a kombinát üzemeiből kikerülő szennyvíz megfelelő tisztítása. Ez több esetben azzal a következménnyel járt, hogy jelentős pénzbírságot róttak ki a vállalatra. Ettől, persze, még nem lett tisztább a víz. De legalább ráirányította a figyelmet a környezetvédelem fontosságára.

Mi a helyzet ma?

— A hatékonyabb szennyvíztisztítás érdekében a kombinát igazgatósága belső szerlőüzemek és a vízüzem együttműködése folytán sokat javult a helyzet. Ma már arról beszélhetünk, hogy a víz szennyezettségi szintje jóval a megengedett határérték alatt van.

— Hallottunk róla, hogy a Tisza II. vízlépcső építésével egyidőben az illetékes vízügyi szervek szigorú paramétereket írtak elő a szennyvíz tisztítására.

— A szennyvíztisztítással kapcsolatos problémákat végleges en csak úgy lehet megoldani, ha új, korszerű derítő-rendszereket építünk. A vállalatvezetés döntése értelmében már megkezdődött a négyezer köbméteres új szerepel továbbá egy úgynevezett algás tó építése is. Ennek segítségével igen jól megszűrhetők majd az olefinüzem, a festékgyár és több más üzem által „termelt" szennyvizek, mielőtt a Tiszába kerülnek.

Mint megtudtuk, a 200 ezer köbméter víz befogadására alkalmas algás tó Tiszapalkonya és Oszlár határában épül meg. A mintegy 100 millió forint értékű beruházás kivitelezési munkáit megkezdték, s a tervek szerint az olefinmű elkészültével ezt a létesítményt is átadják rendeltetésének. A

mberek egybehangzóan

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 DEC 14

Északmagyarország

Pető János

1021

A VII. grafikai biennále anyagából

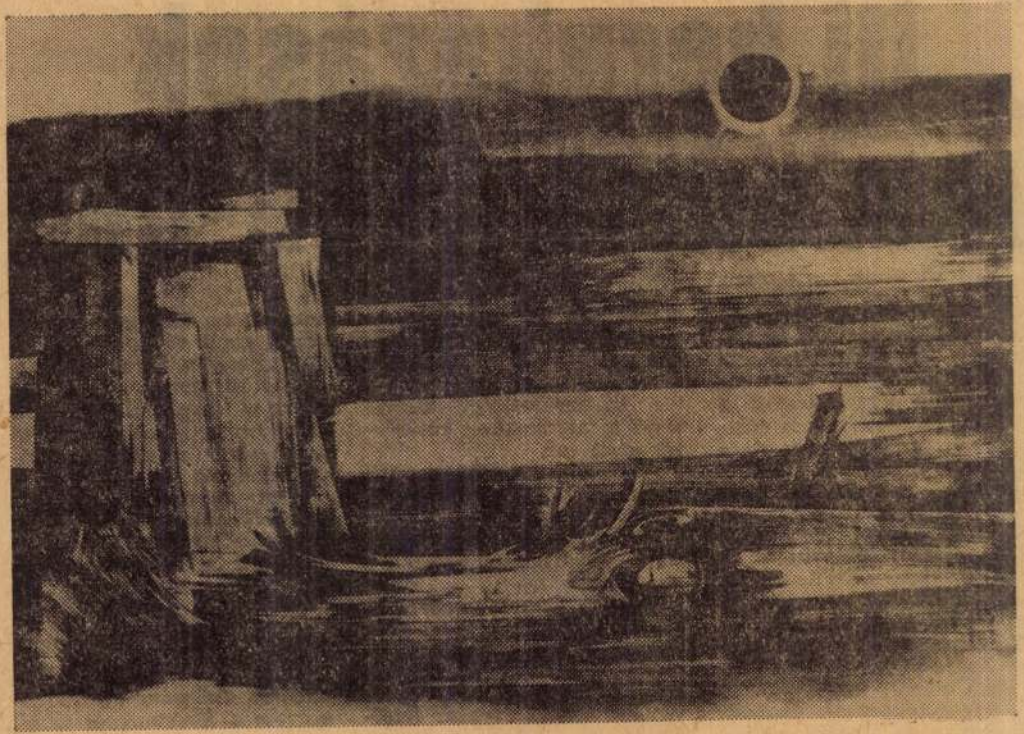

BEVEZETŐ LAP

Pető János litografiája

KORTÁRS

1965 DEC

Hogyan alakult népességi helyzete, mióta tudományos biztonsággal ellenőrizhetjük azt? Íme:

1786-ban a lakosság száma Szentistván községben 1746 fő
1869-ben a lakosság száma Szentistván községben 2572 fő
1880-ban a lakosság száma Szentistván községben 2652 fő
1890-ben a lakosság száma Szentistván községben 3057 fő
1900-ban a lakosság száma Szentistván községben 3518 fő
1910-ben a lakosság száma Szentistván községben 3602 fő
1920-ban a lakosság száma Szentistván községben 3789 fő
1930-ban a lakosság száma Szentistván községben 4117 fő
1941-ben a lakosság száma Szentistván községben 3988 fő
1949-ben a lakosság száma Szentistván községben 3617 fő
1960-ban a lakosság száma Szentistván községben 3658 fő

A jelen érdekel, álljunk meg hát az utolsó, tehát az 1960-as számadatoknál.

A 3658 lakosból 1723 a férfi s 1935 a nő, 1000 férfira tehát 1123 nő jut. 1910 és 1930 között — az első világháború 123 hősi halott vesztesége ellenére is — 515 fővel szaporodott a lakosság. Ezt követően indul a visszaesés a második világháború vérvesztesége, születésszabályozás, elvándorlás következtében 1949-re kereken 500 fős csökkenés mutatkozik. S mi történt 1949-et követően? A tizenegy év alatt 41 fő lakosságnövekedés mutatható ki, ami úgy áll elő, hogy a 305 fő természetes szaporodásra esik 264 kivándorlás. A 305 fős természetes szaporodás a lakosság számához viszonyítva 8,4%-nak felel meg. Nézzük nyomban hozzá a járási mutatót: 9,6%, s a megyeit: 14,7%.

A népsűrűség sem mondható magasnak: 1 négyzetkilométerre 75,9 fő jut, ugyanakkor a járási átlag 81,9 fő. Nincs tehát túltömöttség sem, nem is szólva arról, hogy a nagyszámú kivándorlás szinte kínálja a szaporodás lehetőségeit.

Ma már nyílt titok, hogy e jelenségek miatt van okunk a kétségbeesésre. Ide írjam én is, már csak a világba történő kitekintés céljából, s a szentistvániak okulására is, hogy 8,4%-os természetes szaporodásukkal szemben — mely nagyjából az országos átlaggal megegyező — a szomszédos Jugoszlávia 13,3%, a velünk évszázados barátságban élő lengyel nép 14,7%, a Szovjetunió meg éppenséggel 17,8%-os természetes szaporodási arányszámot mutat föl?

A születés visszaesésének természetes következménye az elöregedés. Talán ez a legjobb tükör, amelyből egy társadalom, jelen esetben egy község társadalma föl-ismeri önmagát.

Ígértem, hogy statisztikával lehetőleg nem tűzdelem meg ezt az írást s gyors egymásutánban most ismét ezzel kell szolgálnom, hiába, a számok igazságánál nincs nagyobb igazság. Az adatokat a megyei statisztikai igazgatóság már hivatkozott jelentéséből nyújtom át:

	0—14	15—39	40—59	60-on felül
		éves		
		a lakosok az össznépesség %-ában		
1910	38,8	35	19,6	6,6
1920	33,9	39,3	17,3	9,5
1930	29,9	41,5	19	9,6
1941	25,8	39,6	23,7	10,9
1949	19,8	40,2	25	15
1960	22,8	34,8	24,5	17,9

A negyven éven felüli lakosság 1910-ben az össznépesség 26,2%-át tette ki, ma csaknem felét, 42,4%-ot. Kell ennél beszédesebb bizonyíték?

Átnézve s rögzítve ezeket az adatokat, ez volt a véleményem: idestova félévtizedesek. Miért ítélkezem látatlanban? Eredj, mondtam magamnak, nézd meg a legfris-

sebb adatokat, a legmaibb mát kutasd! Megtettem, [illegible] volt a célom. Íme az eredmény:

A községi tanács által rendelkezésre bocsátott adatok szerint 1964. december 31-én Szentistván lakóinak száma 3699 fő, ebből férfi 1739, nő 1960. Négy év alatt mindössze 1,1%-kal növekedett a falu lakossága.

S ennél frissebb adat? — kíváncsiskodtam. Igen, van. Ebben az évben augusztus 31-ig bezárólag 28 csecsemő született. Az elhalálozás hajszálra egyezően szintén 28. Bevándorolt a községbe 6 fő, elvándorolt 14.

Kész a mérleg. 1964. december 31. és 1965. augusztus 31. között nyolc fővel csökkent Szentistván lakossága, s nem tud egyetlen fő szaporodást sem fölmutatni. Nem merik a bizonytalan holnap miatt vállalni az újszülött jövendő sorsáért a felelősséget? Nem igaz! A munkabérből és a termelőszövetkezeti készpénzrészesedésből származó jövedelem 1961-ben csaknem huszonhét millió forintot tett ki! Ez az utolsó adat, a számszerű, de bizonyos, hogy a jövedelem azóta fokozódott. Tehát nem ez az ok. Mi is?

*

Ahol már papírra vetem ezeket a sorokat, az őszi fák leveleit sodorja a szél. Így játszom, morzsolgatom én is „dísztelen foszlányként" a papírszeletet, amiről leírtam az iménti adatokat.

Költői metafóra? Az. Mégsem ezzel zárom a fejezetet. A megyei statisztikai igazgatóság jelentése a korábban megindult születések korlátozásának okát a „kilátástalan jövő"-ben látta. De beszélhetünk-e ennek csökevényéről, még kísértő maradványáról a megváltozott társadalmi-gazdasági viszonyok között? Hisz, mint a jelentés hozzáteszi, 1960-ban Szentistvánon a „100 házas nőre jutó gyermekek száma mindössze 216, a járási 259-es átlaggal szemben. A mezőkövesdi járásban Szentistvánnál egyedül Borsodivánkán alacsonyabb a 100 házas nőre jutó gyermekek száma".

Számok, hideg számok, az élet átsütő melegét, ellentmondásos igazát kell keresni s lehetőleg megtalálni mögötte? Arra mindenesetre alkalmasak, hogy a kíváncsiság izgalmával inkább közeledjünk e kis közösség, e darabka társadalom megértéséhez, mint távoli földrész felfedezéséhez.

(Folytatása következik)

ANNA MARGIT rajza

jainkat, e tájegységen szokatlan módon például még Kisfaludyról is neveztek el utcát — nézzük meg, amúgy „általjában" a házakat is.

E vonalon nem a számok ugrásával mérhetjük azt a bizonyos fejlődést, pontosabban: nem a házakéval, hanem a lakrészek, a szobákéval. Később, a lakosság számbavételénél látni fogjuk majd, hogy — sajnos — a házak szám szerinti növelését a lakosság számának növekedése amúgy sem indokolná. Sőt! 1964. december 31-én 418 fővel volt kevesebb Szentistván lakóinak száma, mint 1930-ban! A lakásokra eszközölt háztartási kiadás így inkább átalakításokra, átépítésekre korlátozódott, de oly tökéletes átalakításra gondoljunk, hogy ember legyen a talpán, aki képes fölismerni az átformáltban a hajdanit. Az átalakítások, korszerűsítések pontosan tanúskodnak a házak lakóinak erszényéről, a szükségszerű megoldástól nagy ívben az apró kényelem biztosításáig. Ugyanis szinte minden ház egy-egy család.

Nem írom le itt, amit minden faluról le lehet s le is szokás írni, vagyis hogy határozottan megváltozott a falu képe, hogy aki húsz év óta nem fordult meg Szentistvánon, alig ismer rá. Alkalmi szociográfusok, gyakorló szociológusok ezt annyiszor leírták, ne szaporítsuk a közhelyek számát, nem mintha nem vonatkoznék e leírás Szentistvánra is.

Én inkább arról beszélnék, van-e „csodaszerűség" abban, hogy falvainkban gombamódra szaporodnak az új meg új házsorok. Hogy a tény mellett nem lehet illő tűnődés nélkül elmenni, az bizonyos.

Az első vizsgálódásra megállapítható, hogy az esetek zöménél a képlet a következő: a férj az iparban dolgozik, a feleség pedig termelőszövetkezetben (a szükségtől függően, vagyis hogy a házra fölvett OTP-kölcsön visszafizetése hogy áll, többet, vagy kevesebbet). Ezenkívül az asszony, a férj hétvégi és évi rendes szabadsági besegítésével megdolgozza a háztájit. Így ki lehet hozni összegszerűleg azt a keresetet — „pengőben" —, ahogy mondja egy öreg tatárképű magyar, minden mondatát humorral, ötletes fordulatossággal fűszerezve —, amit a városi nép, ha férj és feleség is dolgozik, szintén megkeres.

Első pillantásra valóban így van. „Csakhogy a városinak elmegy flancra, feketekávéra, meg minden nyavalyára, mink meg a fogunkhoz verjük a garast" — mondja a fölvilágosító hang — „városon ezért nem épít a kisember."

Már-már hajlamossá válok magam is arra, hogy hitelt adjak a szavaknak, amikor mégiscsak ceruzáért kell nyúlnom. Kiderül ugyanis, hogy egész sereg, az otthoni

PETŐ JÁNOS rajzai Szentistvánról

kertben termett zöldségfélét egyáltalában nem vett figyelembe vitapartnerem — mert most már azzá vált —, a termelőszövetkezetből s a háztájiból származó terményeket s egyéb mezőgazdasági termelvényt pedig a termelőszövetkezeti elszámolási áron, nem pedig forgalmi, azaz kiskereskedelmi áron. Hogy itt milyen óriási „árrés" ugrik elő, arról majd később. Annyit azonban már most le kell szögeznünk, hogy a feleség munkálkodásából nemcsak az egész család évi kosztja jön ki, de — kellő ügyesség és szorgalom mellett még értékesítésre is jut. Szentigaz, nem napi nyolc órát dolgozik tavasztól őszig az asszony! A tsz zárszámadáskor járó készpénz s az évközi előlegek így átvándorolnak a férj keresetéhez előbb ruhára, s ha hozományként nem volt meg, bútorra, majd következési sorrendben házra, később televízióra — a rádió már „nem érdekes", azt jóformán számon sem tartják, hogy mikor került a házhoz —, mosógépre, esetleg porszívóra is.

Nem sok az erkölcsös vonás annak a szemléletében, aki irigyli mindezt, ezt a „tehetősséget" a falvak népétől. Amijük van, az esetek döntő többségében azért megdolgoznak. De e megállapítással egyidejűleg helyre kell igazítani a tévedéseket s nem szabad bizonyos mítosszal venni körül a legkézenfekvőbb tényeket.

Hogy a falvakban föllelhető eme igyekvés, mert az, lakáskultúrában mit hozott Szentistvánnak, érdemes megnézni. Emlékszünk még a megyei szociográfia 1938-as adataira? 1032 házról adott számot. A községi tanácstól kapott adatok szerint 1965. augusztus 31-én 1052 volt a lakóházak száma, tehát a növekedés mindössze húsz. De amíg 1938-ban a házak tipikus beosztásuknál fogva konyhára, egy szobára és kamrára oszlottak, addig az augusztus 31-i állapot szerint a lakrészek szempontjából a tagolódás a következő: egyszobás 439, kétszobás 561, három, vagy ennél is több szobás 52 ház!

Azt hiszem, nem egy, hanem két-három felkiáltójelet kellene e mondat után tenni a változás érzékeltetésére.

1960 óta kétszobásnál kisebb lakás már egy sem épült Szentistvánon s egy kiragadott adat szerint ebben az évben, tehát 1965-ben épült lakásoknak nem kevesebb mint 57,1%-a már fürdőszobával készült! Persze, a „romok eltakarítása" sem megy máról holnapra. 1960-ban a vertföldes padozat községi összlakási szinten még mindig 72,4%! Ez sok. De ha a bizakodás jegyében jelképesen és ténylegesen is fölfelé nézünk, megnyugodhatunk. Kezemben a megyei statisztikai igazgatóság nemrégiben szerkesztett jelentése, hadd írom ide abból a házak tetőzeti anyagának százalékos megoszlásánál végbement változást:

	1920	1949	1960
cserép, pala	21,2	39	54,9
zsindely	1,1	4,2	—
nád, zsúp	77,7	56,8	45,1

Bátran pillanthatunk a tetőzet alá, a mész és vakolat alá, tehát a fal anyagára is. A kő és vöröstégla harca a sárból készült vályoggal szemben szintén biztató.

S ebben az egyre lakájosabbá váló faluban egy házra 3,5 fő lakó jut. Tehát a családfőn és hitvesén kívül 1,5 gyermek, apa, anya, após és anyós. És itt új irányba kanyarodik mondanivalónk.

6.

Egy amatőr tudósnak beillő demográfus hihetetlenül széleskörű nyomozása révén pontosan ismert a mezőkövesdi járás huszonegy községe lakosság-számának alakulása. Kápolnai Iván öreg kútfők titkait kutatgatva, poros egyházi anyakönyvekben matatva nemcsak a történeti rész adatait tárta föl vasszorgalommal — a viszonylatokat is bemutatta, a különböző tények összefüggéseit. Szentistván népessége alakulásának vizsgálatánál tehát — jóvoltából — könnyű — könnyű?! — dolgunk lesz, hisz *csak* le kell olvasnunk a számadatokból, hogy egy falu minden föllendülése ellenére végül is a stagnálásra s a lassú pusztulásra ítélte magát. Vígasz, hogy szép temetést készít elő, hogy díszes és tetszetős az a bizonyos *Szent Mihály lova*, amin a halottat tovaviszik? Nézzük a tényeket!

Tanyája ma már csak négy van, a Falutag, Nagymontaj, Salamonta, Gátőrház, az ötödik, a Fehérló-csárda területrendezés során átkerült Tiszabábolnához. Érdekes megfigyelni: az 1938-ban nyilvántartott tizennyolc tanyai házból mára mindössze nyolc maradt, s ma már csak azok lakják, akiket foglalkozásuk föltétlenül a kinti életmódhoz köt, azaz juhászok, gulyások. Számuk a házak számához viszonyítva feltűnően alacsony, átlagosan hárman laknak egy-egy tanyai házban. (Az 1960-as népszámlálás még 34 főt talált, tehát folyik az elvándorlás épp úgy, mint — ahogyan majd látni fogjuk — magából a községből, Szentistvánból is. Bizonyos lépcsőzetesség fedezhető föl tehát e demográfikus jelenségben: a vándorlási útirány a tanyáról Szentistvánra, Szentistvánról Miskolc—Diósgyőrbe, Kazincbarcikára, Tiszaszederkénybe, esetleg Mezőkövesdre.)

Honnan kezdjük, hogy a község mai méreteiről, eredményeiről fogalmat alkothassunk? „Húsz-harminc évvel ezelőtt kellett látni Szentistvánt, s meg kell nézni ma! Mi lett belőle!" — mondogatják a falu lakói nem kevés önérzettel. Persze hogy látni kellett volna akkor is s ma is ahhoz, hogy tárgyilagosan ítélkezhessünk. Album mélyéről kerülhetnek elő fényképfelvételek, készíthetünk „fotót" a mai faluról, mégsem tudunk meg jóformán semmit a faluról, életéről, valódi, igazi helyzetéről. Látni kell mindent, megismerni s számba venni. Nemrég jöttem rá, hogy az efajta írásban a számszerű adatok nem átugrandó részek, s hogy a lényeget kitapinthassuk, a számok felől kell a megcélzott irányba haladnunk.

Okulva e fölismerésen, egyik első dolgom volt ezeket a bizonyos adatokat beszerezni. Szentistvánnak e pillanatban harminckét utcája van Megszoktuk, hogy szüntelenül hangsúlyozzuk a rögzítés időpontját, annyira az örökös változás idejét éljük, hogy mire nyomdafestéket lát egy-egy írásunk, a közölt adatok már elavultak. A mérés időpontja tehát: 1965 szeptembere.

A harminckét utca huszonkét kilométer hosszú, ebből műút másfél kilométer, burkolt kőút öt és fél kilométer, a földút tehát még mindig hatvannyolc százalék, ahogy sebtében kiszámítom — azaz tizenöt kilométer, van a községben tizenhat közkút, tehát két-két utcánként jut a lakosságnak egy-egy közkút, elvben természetesen, de ahogy látom, gyakorlatilag is így fest a helyzet. (Ivóvízért „messzi utcákból" is a központi fekvésű, bő vízű ártézi kúthoz vándorol a lakosság. A fúrott kút vizével kapcsolatban természetesen megoszlanak a vélemények. Van, aki a világért meg nem inná, „vasíz", „büdös a vascsőtől" indokolással, dehát így kerek a világ, hogy a vélemények különböznek egymástól.)

Annak, aki ezen a vidéken, s kiterjesztő értelemben egész Borsodot is mondhatnánk, kíváncsiságból, vagy foglalkozási kényszerből bele-belepillant egy kis közösség életébe, nyomban észre kell vennie, falvainkban egyetlen „közügyre" sem fordítanak annyi energiát, mint a „járdásításra". Az energiaráfordítás megkezdődik az illetékes állandó bizottságokban, a végrehajtó bizottságban, majd befejeződik, itt aztán mindent beleadva, a tanácsülésen. S történik mindez akkor, midőn arról kell dönteni január, vagy február hónapban, hogy abban az esztendőben mely utcák is kapjanak járdát. Az érdekek légiói ütköznek meg ilyenkor egymással, hallatlanul finom, nemegyszer raffinált érvek sorakoznak egymás mellé, melyekkel újabbakat kell szembeszegezni, hogy valamiképp az éjszakába nyúló tanácskozás végén „kigyöjjön az igazság". Esetleg ne gyöjjön ki, lévén nemcsak kettő, de olykor három, négy szembenálló irányzat is.

„Külön regény, amit csinálnak" — legyintettem egyszer jókedvűen, hallva egy zivatar történetét. Kimondva a kicsit fölényes, nagyképű ítélkezést, döbbentem meg s komorodtam is el menten egy pillanatra. Valóban minden járdacsinálási vita külön regény. Legénykorban elszenvedett sérelmek, lélekbe fúródott tüskék, szülőkről hagyatékként átszállott haragvások csapódnak le — ki nem mondottan, talán öntudatlanul is — e vitákban.

Még egyet a járdásítási mozgalom kapcsán. Jaj, a községbeli „funkcionáriusoknak", de még a „szürke" tanácstagoknak is, ha az ő utcájukba, vagy éppenséggel az ő oldalukra jutna a választás! „Magoknak csinálják! Tehetik!" „Mindég az melegszik,

aki a tűz közeliben ül!" — imígyen kimondva, vagy kimondatlanul, de a tekintetekben fennen hordozva hányszor olvasható a gyorsan kialakított álláspont!

Ezek után nem érthető volt, amikor egy tanácstagi jelöltségre „kapacitált", negyven körüli mokány külsejű tsz-tag azzal utasította vissza az ajánlatot: „Dehogy vállalom, jövőre az én utcámba is járda kell! Így majdcsak kiharcolom, de ha elvállalom a tanácstagságot, a fél falu a fejemhez veri: ezt ugyan jól megcsináltad. Megválasztattad magad, hogy járdád legyen!"

Amint látják, bőséges tapasztalati anyagom van a járdaépítés kulisszatitkaiból, s itt Szentistvánon szándékosan ellentállok a kísértésnek, hogy gyűjteményemhez milyen újabb kiegészítést szerezhetnék. Így megnyugvással fogadom el az adatot s ide is jegyzem: tizennégy kilométer hosszúságban futkározza be ma járda a községet, jókora darabon át, s hogy teljes legyen a tájékoztatás: 19 530 négyzetméternyi felületen.

Emlékszünk még az 1938-as programra? „Járdaépítés" — szólt többek között. Tizennégy kilométer. Nem lebecsülendő teljesítmény. Igaz, pontosan negyedszázad múlt el azóta...

Régóta közhely, hogy nemcsak a civilizáció, de a kultúrának is egyik fokmérője, sőt tovavitelének alapfontosságú tényezője a villany. Az elektromosság. Ez arról jut eszembe, hogy a fő utcán korszerű, higanygőzös, azaz „neony" lámpák alatt ődöngök.

— Hát ez mióta díszlik itt? Úgy látom, nem akarnak Kövesd mögött lemaradni.

— Már két éve, hatvanhárom óta.

Villanyvilágítást egyébként 1954-ben „kaptak", én is így mondom, kaptak, pedig kicsit furcsa ízűnek érzem e szót a számban. Mintha munkátlanul élnének s mintegy ellenszolgáltatás nélkül, ajándékba kapták volna. Innen a különös íz.

A higanyos lámpákból harminc darabot szereltek föl a fő utca belső szakaszán. Jó, jó, gondolom magamban, ez megint amolyan kirakatpolitika. Bent a központban ragyognak, mint Pesten a Váci utcában és kapcsolt részein, a mellékutcákban meg nyakát törheti az ember a vak sötétben.

— És rendes közvilágítási lámpa szerte a faluban, az mennyi van? — kérdem már előre diadallal a hangomban.

Papírral igazolják: 201 darab. Igen, Szentistván községben éjszakánként nem kevesebb, mint kétszáz utcai lámpa űzi el a nyomasztó sötétséget.

S hogy aztán végképp beteljesedjen kellemes csalódásom, kiderül: Szentistvánon ma már a harminckét utcából egy sincs, ahol ne lenne villanyhálózat s közvilágítás is természetesen.

— S ház? Ház mennyi van még, ahová nem vezettették be a villanyt?

Pontos adatot kapok: negyvennyolc. Magamról tudom, nem kell föltétlenül gazdasági okának lennie, hogy valaki ne ragaszkodjék körömszakadtáig villanyvilágításhoz. Van egy tenyérnyi kis tanyám nem messze Mezőkövesdtől, ahol mellesleg e sorok is írógépbe kerülnek már. Ha pénzem lenne — nincs —, akkor sem kapcsoltatnám be a villanyt, ott fut pedig a vezeték pár lépésnyire tőlem. Mindezt azért, mivel korom modern, sokszor már ultramodern törekvéseit eszem ágában sincs megtagadni, eszközeivel magam is szívesen élek, de — mint remélem, jó néhányan még kívülem — hiszek abban, hogy egy boldog, vagy annak vélt életkép kialakításához nem elengedhetetlenül szükséges a technika járszalagjának görcsös, szüntelen markolása. De ne tegyünk ilyen filozófikus hangú engedményt a 48 ház tulajdonosának s helyezkedjünk szigorúan gazdasági-anyagi alapra: a 48 ház gazdája azért nem költött villanyra, mert nem volt rá pénze. Forintok hiányában nem képesek korunk egyik legnagyobb áldásával, az elektromossággal élni. Ebben az esetben, gyorsan kiszámolom, 1965. augusztus 31-én a község 1052 lakóházához viszonyítva csak 4,5%-ban nincs villanyvilágítás.

Fejezetzáróként írhatnék ide ennél szebb mondatot?

5.

„Vannak utcák, vannak házak..." — ahogy a dal mondja. Az előbbiek után. melyek egyébként előszeretettel örökítették meg történeti és irodalomtörténeti nagy-

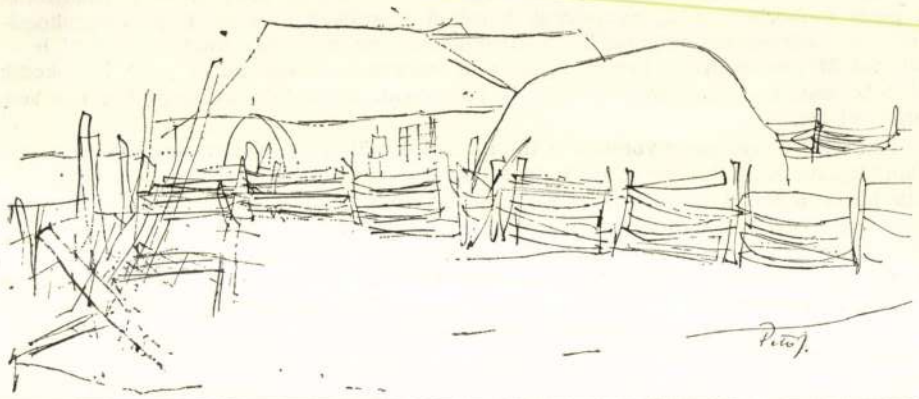

Az 1032 bel- és külterületi házban 4232 lakos él (2043 férfi és 2189 nő), mind magyar. Vallás szerint 4203 rk., 8 ref., és 21 zsidó. A határ területe 9495 kat. hold, melyből szántó 5476, rét 395, legelő 2781, erdő 10, nádas 25, kert 99 és terméketlen terület 709 h. Aránytalanul sok a törpebirtokos. Ugyanis 4500 h. föld van az egri székesfőkáptalan birtokában, ami majdnem az egész szántóterületet magában foglalja. Így a gazdáknak alig jut törpebirtoknl egyéb, ami fejenként alig 2 holdat jelent. 100—1000 h. közötti középbirtok 5 van, összesen 2080 h. területtel, 50—100 h. közötti földbirtok 4 van, míg 20—50 h. közötti kisbirtok 13. A törpebirtokosok száma 425, akik átlagosan másfél-két h-nyi parcellát birtokolnak. Erdőtulajdonos a szentistváni úrbéres telkesgazdák legeltetési társulata. 20 h-on felüli bérlet 5 van, összesen 2395 k. h. területte.l

A körorvos helyben lakik, 1 magánorvos is lakik a községben. Van két szülésznő is, ezenkívül egészségügyi védőnő is. A községben gyógyszertár is működik. A legközelebbi kórház Miskolc (35 km). Ivóvizük egészségtelen.

Iskolája 3 rk. felekezeti népiskola. A tanerők száma 8, ugyanannyi a tantermeké is. Ezenkívül van még továbbképző iskola is. Az iskolán kívüli népművelés előadásait látogatják. A községben rk. anyaegyház van, szép templommal.

Kulturális intézményei: a népkönyvtár, a község tulajdonában levő vetítőgép, az rk. ifjúsági egylet, az országos magyar bokrétaszövetség szentistváni csoportja, a polgári lövészegyesület és a leventeegyesület.

A vasúttól messze fekszik és társasgépkocsi járatok sem érintik. Legközelebbi vasútállomása Mezőkövesd vagy Mezőkeresztes-Mezőnyárád (8 kilométer).

A községben működik az OKH szentistváni fiókja és a „Hangya" szövetkezet, ezenkívül 8 kereskedés, 6 italmérés és 28 iparos dolgozik a községben (4 cipész, illetve csizmadia, 7 ács, 3 asztalos, 5 kovács, 2 szabó, 2 borbély, 1 molnár, 2 kerékgyártó és 2 hentes és mészáros). Van még két szikvízgyártó is, ezenkívül 1 gőzmalom és 1 darálómalom is. A község piaca helyben van, ahol hetenként egyszer nagy piacot tartanak.

Állatállománya: 475 ló, 1257 szarvasmarha, 1116 juh, 951 sertés.

A szorgalmas népű, szép magyar fajtájú község lakossága elismert nevet vívott ki, elsősorban asszonynépe a matyó népművészet magas színvonalra fejlesztésével és a kézimunkázás és hímzés szorgalmas művelésével.

A világháborúban mintegy 1000 katonája vett részt, akik közül hősi halált halt 123, hadirokkant lett 60. Vitézeinek száma 5. A hősi emlékművet az 1934. évben állították fel, alkotója Kovács Gábor miskolci szobrász.

A jövő fejlesztési tervei: a villanyvilágítás bevezetése, ártézi kút furatása, járdaépítés, kertesítés, községháza és kultúrház építése."

*

Mezőkövesd, de a múlt felől is megérkeztünk a mai Szentistvánra. Kiszállunk a piros műbőrbevonatú, kényelmes karolású ülésekkel teletűzdelt „társasgépkocsiból". Kíváncsiságunk menten kielégül: naponta nem kevesebb, mint öt járattal lehet bejutni Mezőkövesdre s onnan vasúton a világba s ugyancsak öt járat közlekedik Mezőkövesdről vissza Szentistvánra is naponként. Igen, 1938-ban egyetlen egy sem jutott el ide.

Az első benyomás nyomban vallomásra készteti a szemlélőt: nos, egy eszményi faluközpont. A „fő" téren álltunk meg, épp az orvosi lakás, illetve rendelő előtt. Járjuk körbe a teret! Mindjárt az orvosi lak után a tanácsháza következik. Szemben vele, az úttest túlsó oldalán egyemeletes általános iskola (még a Horthy-rendszerben épült), melléékelt uszodával (Szentistvánnak korábban volt strandja, mint a járási székhelynek), ezt a 300 férőhelyes modern művelődési ház követi, majd a XVIII. század közepén épült templom. Túlsó oldalon szemben vele a paplak s a tér köre bezárul. Jaj, el ne feledjem a tér fő érdekességét: gondosan ápolt park, rózsa, rózsa minden árnyalatban, nem hiába volt a június járásszerte a parkosítás hónapja!

Úgy vélem, másnak is van afféle tapasztalata: ha egy település belső tere túlzottan kicsípett, fölcicomázott, az gyakran csak hivalkodás, erőlködés, vagy szemfényvesztés, helyes képalkotás kedvéért a perifériára, vagy a külső sorra kell kimenni, attól függően, városról, vagy faluról van szó. Sokszor még ennyire sem kell fáradni, nem csal ösztönöd, csak az első mellékutcába kell belépned, s máris kiábrándultan, ha nem éppen hányingerrel fordulsz vissza. (E tétel persze fordítva nem igaz: a szürke, jellegtelen központ után vajmi valószínűtlen, hogy remekül rendezett mellékutcák, „külső részek" következzenek.)

Nos, Szentistvánon nincs meg ez a lelketlen, megalázó színtbeli eltérés. Mindig híres volt a járásban tisztaságáról, most meg éppenséggel úgy ragyog, mintha örökös ünnep lenne.

A hajdani kétbeltelkes szerkezetű településnek már híre-hamva sincs. Milyen is volt e faluforma, mely egyébként Mezőkövesdet is jellemezte s javában virágzott még a XVIII. század végén is?

A családok, sőt a „hadak" a középső beltelken, a falumagban építették föl lakóházaikat s ezt vették aztán körül az állatok téli szállását biztosító ólaskertek. E faluszerkezet mára teljesen eltűnt, itt is, Kövesden is. A község múltjának lelkes kutatója, U. D. pedagógus arról tájékoztat, hogy kétszáz év múltán, mára a falumag a kertek rovására csaknem háromszorosára nőtt. Az 1860-as tagosítás elkerítette a házakat, Utakat építettek a beltelkek elkerített házai közé. Milyen utakat, hogyan? Hát ahogy épp lehetett, ahogy a szükség kívánta. Innen az a rengeteg labirintus, tekervény, „kutyaszorító", melyek nagy része zsákutcába torkollik. Szakasztott másaként Mezőkövesdnek. Nem alaptalanul hallottam századszor is megismételni a szarkasztikus bonmot-t otthon, Kövesden: „Pesten„ vagy Miskolcon eligazodni „kismiska" Kövesdhez képest!" Ez volt s ez a színigazság ma is. Már elemista süvölvényként is hányszor tévedtünk el szünidőkben, ha nyakunkba vettük a „várost" s mivel kérdezősködni mégiscsak szégyelltünk, valóban „torony iránt" indulva kecmeregtünk ki a főutcára.

Nem érdektelen megfigyelni, hogy mindkét községben határozott s hosszú szakaszonként szinte nyílegyenes iránya csak a marhahajtó-utaknak, a „csordajárásnak" volt. Mint várost a körutak, pontosan úgy szelték e településeket az állatok legelőre- és visszahajtására szolgáló csapások. Talán épp ezért nem is *utcáknak*, hanem *utaknak, járásoknak* nevezték s nevezi egymás között a „nép" ma is.

Szentistvánon a beltelkek 20—25 öles házhelyekre aprózódtak szét s az osztódás természetesen tovább folytatódik a lehetőség határáig. Esetleg még azon túl is a közvetlen faluközpontban a telekár következtében.

Az utcák, ha nem zsákszerűek, akkor viszont kisebb-nagyobb görbületek, csavargók után az utolsó házig, a határig futnak ki.

legyen mondva, amikor csak tehetik, „haza" néznek. Legalább nyaranként. Az egyikük — különben ő volt hármunk közt az originálisan matyó-származék — könnyedén, mintegy mellékesen odaveti a gyúanyagot: „Le kell végre számolni ezzel a matyó *egységgel* is." Volt idő, amikor szentségtörés számba ment volna ilyen kijelentést nem tenni —, még meghallgatni is. Már túl vagyunk az ilyen ifjonti lobogáson. Barátunk nyugodtan folytathatta:

— Mondjátok meg őszintén, szívre tett kézzel, van valami hasonlóság, alkati jellembeli, a szentistváni s kövesdi férfi, nő között? Vagy ezek bármelyike és a tardi között? Bizony semmivel sem több mint egyéb szomszédos községek népe között. Nem egyéb ez a matyósági ügy, mint alaptalan, komoly tudományos vizsgálatot elviselni képtelen „hagyomány". Hogy eddig senki sem cáfolta meg? Mert nem is foglalkoztak vele úgy istenigazából.

Felém fordulva folytatta:

— Te már itt éled le lassan egész életedet. Hát te mondd meg: nem hasonlít, mondjuk, a szihalmi (Szihalom Mezőkövesdtől délnyugatra fekvő szomszéd község) a kövesdihez legalább annyira, mint a szentistváni? Külsőre, belsőre egyaránt. Bizony, itt az ideje tiszta vizet önteni a pohárba. Nem azért dikciózok itt most előttetek, mert romantikaellenes, vagy bálványromboló vagyok. De ha nem igaz, ne álltassuk magunkat hamis genealógiákkal!

S valóban, hátha annyi igaz csak a közös eredetből, hogy a három község szinkatolikus lakosait a szomszéd települések színreformátus lakói gúnyolták így. Előbb *Matyik*-nak, majd *Matyók*-nak, ami a Mátyás férfinév bece-változata.

Eddig gondolom végig a beszélgetést, mintegy indítóul a tárgy elé, nem feledve, hogy amit eddig elmondtam, voltaképpen a repülőgép körözése volt a tér fölött, ahová le akar szállni. A hasonlatért a technika világába nyúló képet tegyük végül valószerűen is azzá: az autóbusz vezetője leállítja a motort: megérkeztünk Szentistvánra.

3.

Egy település múltjának megismerése hozzájárul jelenének megértéséhez? Minden bizonnyal. Csakhogy a magyar városok és falvak múltja, történelme telisteli van fehér foltokkal. Kivált az Alföld helyiségeié. E terület ugyanis nemcsak képletesen, valóságosan is a „népek országútja" volt. Délborsod mezőkövesdi járása, mint közigazgatási egység még a század elején is egri járás elnevezéssel szerepelt, mintegy jelezve, hogy a nagy történelmi múltú Eger várának volt amolyan érdekvédelmi s gazdaságutánpótlási területe, bázisa. No meg, úgy mellesleg s koronként Diósgyőrnek is, mikor melyik után kellett rossz sorsot viselnie, kevésbé képletesen szólva: a rövidebbet húznia. Így aztán bizonyosan s teljes egészében képtelenség múltját, történetét megismerni, fölmérni.

Ha egy települést, alapításától napjainkig — hogy ismét hasonlattal éljek — egyetlen hatalmas épületnek képzelünk, e háznak csak néhány félig ledőlt üszkös fala maradt, s hogy a tájékozódás még nehezebben menjen, a csonka falak nagy részét is eltakarja, elfedi az irdatlanul megnőtt gyom, mely fölverte a tájat. Nincs másképp ez Szentistván esetében sem.

A néhány forrás, amihez — közvetítésben — hozzájutottam, kísértetiesen egyezett egymással. Ellentmondás nem lévén, okosabbat nem tehettem: elfogadtam azt a pár adatot, ami elém került.

Az egészen bizonyos, hogy a három matyó település között — az említett baráti beszélgetés tartalma ellenére gondolkozzunk továbbra is ebben a közismert kategóriában — a legifjabb öccs kétségtelenül Szentistván.

Az első róla szóló írásos följegyzés egy pápai tizedlajstrom, s nem a lelkek állapota tudható meg belőle —, nagyon is világi hívság, az történetesen, hogy pápai tized címén 7—10 garast fizetgetett a falu. Származik pedig a tizedlajstromi közlés az Úr 1333. esztendejéből. A falu nevét István király tiszteletére emelt egyházáról kapta, s a lajstromok *de Sancto Stephano* néven említik.

A falu neve magyarul *Senth Isthuan* alakban 1396.-ban, egy április 28-án kelt budai káptalani parancsban bukkan föl először, egy század múltán pedig *Zenthesth-*

wan-nak írják nevét. Ekkortájt mindössze annyi bizonyos róla, hogy az egri káptalan faluja, bár a karthauzi szerzetesrendnek is van a község határában birtoka. S még egy adat: országút köti össze az aránylag közeli Tiszavalkkal.

Ezt követően sokáig semmi jel. Az bizonyos, hogy Buda elfoglalását követően a falu elpusztult, de oly annyira, hogy mint teljesen elhagyott falunak a határát idegenek használják s — ismét egyházi intézkedés — egy, a borsodmegyei levéltárban őrzött jegyzőköny tanúsága szerint a káptalan „kénytelen" a szomszédoktól az „élést" eltiltani. A jegyzőkönyvi panasz kiváltképp a mezőkeresztesiek ellen dörög, de kijutott abból a kövesdieknek is, hogy később a *garázda* szomszédokhoz harmadiknak a keresztespüspökiek csatlakozzanak.

A káptalan érdeke védelmében igazán tárgyilagos volt. Nemcsak az említett három falu lakóit szidta-fenyegette, de — ugyancsak jegyzőkönyvi tanúság szerint — bizonyos Görög Györgyöt is, aki mint a Koháry-javak gondviselője birtokot, telkeket kívánt itt szerezni a grófi családnak.

1544-ben újabb csapás éri a falut, a török pőrére kifosztja az idő közben nyilván feltöltődött lakosságot. Az ekkori adólajstrom különben az ónodi járáshoz tartozó faluként említi. Mennyire jutott az újabb erőgyűjtés során, nem tudható, de bizonyos, hogy a gyászos emlékű 1596. október 26-i mezőkeresztesi csatát követően elpusztul. Ellenőrizhetően ez onnan következtethető ki, hogy Szentistván neve sem a hódoltsági területhez tartozó, sem az adófizető települések között nem szerepel. Csaknem másfél századon át pusztaság a falu, az új lakók — egyes publikációk szerint — nem a környékről szüremedtek át, hanem nagyrészt az akkor északborsodi kis palóc faluból, Apátfalváról érkeztek. S e körülmény megint csak a közös eredet ellen szólna.

Ekkortól „sima" a további út, szinte pontosan egyező szomszéd községiekkel. Legfeljebb olyan esemény tarkította életét, mint az 1745. évi jégverés, minek következtében a lakosság úgy tönkrement, hogy — ugyancsak a megyei levéltárban őrzött jegyzőkönyv tanúsága szerint — a vármegye a község adóját „elengedni kénytelen szerült". Egyébként tizedet ad az egyháznak, kilencedet földesurának s az 1771-es esztendőben megy végbe a Mária Terézia-féle úrbérrendezés.

*

Hogyan él, hogyan élhet az ország köztudatában Szentistván? A lexikális tájékozottságra támaszkodó fő ennyit tudhatott meg:

Az 1897-ben kiadott *Pallas Nagy Lexikon* szerint: „Szentistván nagyközség Borsod vármegye egri járásban, (1891) 3140 magyar lak, postahivatallal és postatakarékpénztárral." A *Révai Nagy Lexikon* pedig ennyivel éri be: „Szentistván nagyközség Borsod vármegye mezőkövesdi járásában (1929) 3879 magyar lak." Nincs mulatság híján a „matyó" meghatározás után kutatni a sárguló lapokon. Egyetlen szó, egyetlen hang eltérés nélkül ezt írja az említett két lexikon: „Matyó a mátraaljai palócok neve, míg a gömöri s tornaiaké barkó."

*

A *„Vármegyei szociográfiák"* sorozatban, annak V. kötetében látott napvilágot Borsod szociográfiája.

Nem célom a kiadvány értékelése, de — sine ira et studio — el kell ismerni, hogy a főispáni ajánlással és alispáni előszóval útjára bocsátott kötet *akkor* valóban hézagpótló szerepet tölthetett be, különösen a kitűnő szakemberek tollából származó történeti rész közreadásával. A kötet 1939-ben látott napvilágot s ezt az évet hozzávetőlegesen az utolsó „békés" évnek számíthatjuk az adatgyűjtés realitása szempontjából.

A kommentár nélküli, kizárólag adatközlésre szorítkozó ismertetést szó szerinti szövegezésben adom, már csak azért is, mivel későbbi vizsgálódásaink során a most megismert adatok amolyan viszonyító számok is lesznek:

„Szentistván község a mezőkövesdi járás szélén fekszik, sík területen. Hozzátartozik még: Tilajpuszta, Nyárjas, Nagymontaj, Salamonta, Batuz, Fehérló csárda, Pap-tanya, Falutag és Ördög-tanya.

1021

KISS GYULA

Szentistván, 1965

„Vadászat nem kínál olyan örömöt, mint tényszerzéseivel a szociográfia."

(Illyés Gyula: Élet a romokon. Népszabadság, 1965. június)

1.

A két világháború között fölnövő és föltörekvő népi származású, értelmiségi pályára készülő fiataloknak nagyszerű iránytűt adott kezükbe jósorsuk: hogy utat ne tévesszenek, mindössze egyre kellett figyelniök, a megújhodott magyar irodalomra. Arra az irodalomra, amely a műfajválasztás kérdésénél lélegzetelállító biztonsággal cövekelt le egy kevésbé irodalmi megnyilatkozási forma mellett, pusztán a társadalmi hasznosság gondolatától vezéreltetve. Hagyján, hogy verssel úgy gyújtott, mint piaci szónoklattal, vagy nemes veretű hírlapi vezércikkel — hisz erre Petőfi óta jónéhány példát találhatunk —, ennél tovább ment: új, korigényes, sajátosan testhez álló formát keresett és talált mondanivalójához, a *társadalomrajzot*, közkeletűbb szóval, a szociográfiát, elnevezve azon melegében magát a mozgalmat is falukutatásnak.

Az igényességtől függően ez a szociográfia — szerencsénkre — a hű leltározási készség mellett komoly, irodalmi értékű tartalommal telt meg, igaz, az ifjú író- és költőnemzedék legkiválóbbjai vállalkoztak az önkéntes munkára, amiért aztán a visszhang sem maradt el: az egyre erősödő ütemű, lelkes fogadtatás mellett a másik, a hivatalos oldalról a fogház- és pénzbüntetés özöne. Tudtuk, ez is kitüntetésszámba ment.

A kisiparosságig nagynehezen föltornászódó szülői házban gimnazista koromig az ismeretlen okból szeszélyesen váltakozó körúti laphármas valamelyike került naponként a családi asztalra. Ezenkívül., inkább anyám kedvéért, ugyancsak elmaradhatatlanul a „magyar családok nagy képes hetilapja", azaz a *Tolnai Világlapja*. Erre azért kell utalnom, hogy valamiképp érzékeltessem azt a változást, azt a valóban forradalmi változást, amit érzés- és gondolatvilágomban — s nyilván valamennyi kortársamében — a falukutató, majd népinek nevezett irodalom megjelenése jelentett. Megjelenése? Berobbanása!

Nem, nem csak az ifjúság kedves felelőtlensége volt az oka, hogy eladdig jóformán semmit sem tudtunk a bennünket körülövező társadalom gondjairól. Ha van enyhítő körülmény e vétekre, csak az lehet, észre sem vettük. A mezőkövesdi gimnáziumból diákként, hányszor rándultunk ki a szomszédos Tardra, s szégyenkezve, döbbenésszerűen mégis csak Szabó Zoltán ismert könyvén keresztül találkoztam, már másodéves joghallgató koromban, minden magyar falu egyik legelgyötörtebbjével. A lapokat habzsolva egyre jobban s jobban kellett pirulnom önmagam előtt a korábbi esztendők céltalan portyázásaiért. Olyan művek nyitogatták szemünket s lekiismeretünket garmadával, melyekből más korokban jó lett volna. ha évtizedenként jutott volna egy-kettő. Lapokban, folyóiratokban, kötetekben vegyesen, csak bírtuk volna valamennyit olvasni. A *Puszták népét* — mellesleg párban az *Oroszországgal* — egy asztalos segédtől, T. J.-tól szereztem meg olvasásra. T. J. egyébként Miskolcon szervezett munkás volt s ott jutott valamiképpen a kötetekhez. A *Néma forradalom* három, a *Viharsarok* négy napig volt boldog birtokom cserekönyvként. A *Válasz*nak zsilett pengével szerte operált példányai ma is könyveim között szoronganak, emlékéül annak, hogy valaha Ny. Gy. jogakadémiai évfolyamtársammal rendkívül szerény anyagi helyzetünk beszédes bizonyítékaképp társasban fizettünk rá elő. A megállapodás értelmében a mindkettőnk által végigolvasott számot műtéti beavatkozással úgy osztottuk meg, hogy érdeklődésünk és vonzalmaink kielégítéseképpen a szépirodalmi rész nekem jusson, a többi neki. Mivel a pontos osztás végülis

lehetetlen volt, bizony megcsonkított verseim maradtak, s számára befejezetlen tanulmányok...

Ez csak egyetlen körkép. S hányan váltak ebben az országban tisztuló fejű, nyitott szemű értőivé könyveknek, lapoknak, — netán művelőivé is — a falukutató, népi írók munkássága nyomán.

Miért kellett mindezt előre bocsátani? Egy kérdés s a ráadandó felelet kedvéért, ami nyomban utalás szeretne lenni arra is: van-e értelme ma, a hihetetlenül megváltozott körülmények között, egy világméretű korszakváltás kellős közepén olyan műfajjal foglalatoskodni, mely időszerűségét elvesztette. Elvesztette? Közhely, hogy nálunk az irodalom évszázadokon keresztül a politika, azaz a közélet „funkcióit" kényszerült gyakorolni. Épp e tételnek volt egyik döntő súlyú bizonyítéka a falukutató irodalom, aminek — akkor — sajátos jellege, majdhogy bája volt. Lehet ezt a munkát folytatni? Lehet ezt a munkát ott folytatni, ahol abba maradt? Ez utóbbi kérdésre gondolkodás nélkül nemmel kell felelnünk

Hogy a falukutató irodalom termése komoly, szép örökségünk, arról vitatkozni sem lehet. Egyet kell tehát értenünk azzal, hogy bűn számba menne még a gondolata is, hogy elkótyavetyéljük ezt az örökséget. Kevésbé egyszerű azonban a válasz arra a kérdésre: milyen fajta is ez az örökség? Kegyeletet őrző, emléktárgy, amit csupán ládába rakni illik, vagy pénz-, értékszerű, amit gyarapítani lehet anélkül, hogy azért azt a bizonyos kegyeletet sértenénk.

A *Puszták népe* szerzője épp e folyóirat hasábjain válaszolt azoknak, akik e mű folytatását követelték tőle — mellesleg remek rajzot adva egyben a mai „puszták népe" életéről — mondván: „...egy nagy hatást tett könyv folytatásától azt várjuk, hogy az aztán még nagyobb hatást keltsen bennünk. Örök olvasói vágy, hogy a *Kesergő Szerelem* mellé asztalunkra kerüljön egy *Boldog Szerelem*. Ritka eset, amikor ezek a szimmetria-ösztön-szülte Boldog szerelmek nem veszik el egy kicsit a Kesergők hagyta jó szájízt is."

Egy lépéssel tovább lépve nem vetődik föl önkéntelenül a kérdés magára a műfajra is, a folytatás értelem- és szükségszerűségére is? Amolyan nemzeti műfajjá avatva, nem mondta el a legtöbbet, amit egyáltalában mondhat, kereken harminc évvel ezelőtt e tájakon a szociográfia? A tény, hogy Keleten, Nyugaton egyaránt sokasodik a jó társadalomrajz, eloszlatja-e itthoni kételyünket: a másodvirágzás, ha hoz is termést, ízessé beérlelni már nem tudja...

Mindenekelőtt le kell számolni azzal a nézettel, ami egyre ritkuló számú körökben, de még ma is divat: az elért eredményeket a húsz év előtti (szándékosan számot mondunk az érzékeltetésre) adottságokkal *közvetlenül* mérni össze s így következtetni ki a szocializmus esszenciáját. Az ilyen álláspont eleve helytelen nézeteknek válhat szülőanyjává. Annak örökös igézetében élni: hogy volt akkor s hogy van most, csak torzító válasz jöhet. A kérdés ilyetén fölvetése amúgy is enyészőben, egyre újabb s újabb nemzedékek lépnek porondra, náluk lassan a fülön át már az értelemig sem jut el e kérdés, nincs képzetük, élményanyaguk a két évtized előtti időkről.

Meg kell hát elégednünk az észlelt benyomásokkal, azaz a tényeket kell elsősorban tudomásul venni. „Ez van" — ahogy a zsargon mondja. Erre vállalkoztunk ezúttal is, fölmérésre. Munka közben természetesen viszonyítani kell. Mihez is? A vizsgált település, Szentistván múltjához. Más mérési lehetőség itt aztán igazán nem képzelhető el. S hogy az esetleges tévedésért átok ne járjon, a legelevenebb kísérleti alanyon, az emberen végezzük megfigyeléseinket. E körülmény föltételeket szab, mindenekelőtt a tények könyörtelen számontartását. Azaz érthetőbben: ne a hibáit szeressük, hanem az embert, de a hibáival együtt kényszerülünk elfogadni őt.

Elvileg e munkát két részből állónak szánom, bár pontos határvonalat vonni aligha lehet majd. Előbb Szentistván községnek leltára készülne el; amolyan írói munkáról lenne szó, szabályos-szabálytalan szociográfiáról. A tárgyilagosnak remélt beszámoló után vallanának az érdekeltek, a szentistvániak, hisz voltaképpen minden, mi náluk, köröttük van, érettük van. Ha jól van, nagyrészt az ő érdemük, ha rosszul, ők is felelősek érte. Megérdemlik-e, amit kapnak, jót, rosszat egyaránt? Tudatosan csinálják-e, amit tesznek?

Történelmünk megismétlődő tragédiájaként köztudottan a földkerekség egyik legvilággáfutottabb nációja lett a magyar. S számarányához viszonyítva ezen belül is hatványozottabb mértékben sorsa ez e népnek! A posta a megmondhatója, alig van zuga a világnak, ahonnan ne érkeznék levél Matyóföldre.

Már eredete is csupa talány e népnek! Istvánffy Gyula szerint a matyó a palócság kiszakadt töredéke. A palócok viszont — állítólag — a honfoglaló magyarokhoz csatlakozottunk ivadékok. Bartucz nézetet nincs külön matyó típus, keverék, mint bármely egyéb népe az országnak, s jellege bizonyos mongolszerűség.

Holmi önkiszolgáló módszer alapján azonban tovább is lehet válogatni. Van föltételezés — s nem is kis számban —, hogy a matyók a kabarok utódai s megkísérlik a palócok, göcsejiek, s ormánságiak rokonaiként föltüntetni. Hunfalvy szerint beköltözött nép,. mely a XII.. század első felében szüremkedett az országba Galícián át. Problémamentes — s ez sem kevésszámú hívőre támaszkodik — az a magyarázat, mely szerint a „matyó" elnevezés nem egyéb ragadvány-, gúnynévnél: a népnyelv nevezte el így a református hitet valló összefüggő terület katolikus szigeteit. Még tovább is van magyarázat, elfogadva a palóc eredetet. Pintér Sándor szerint az elnevezés „síkon lakót" jelent, s a szláv plávci szóból származik. Vámbéry kimutatta a palóc nemzetnek származástanilag a törökkel azonos voltát s hogy e nép részint a honfoglalás alatt, részint azt követően terjedt el az országban. De talán — bár még sorolhatnánk — elég is az elméletekből, hipotézisekből. Annyit még — pusztán ösztönösségből e sorok írója is egyénileg e tannak híve —, akad magyarázat, mely a matyóságban mongol eredetű népet lát. Egyre több érv szól amellett, hogy messzi őseik a hondúló tatárok (mongolok) seregéből maradtak vissza (lópatkoló kovácsok, kerékgyártók, szállítók lehettek, amolyan utánpótló segéderők) s később a kúnokkal keveredtek el.

Van értelme a különböző találgatásoknak? Alapvető fontosságú kérdések tisztázása valóban nem függ tőle. Mindenesetre hogy a matyó szigetvilág létezése történelmi tény, ahhoz kétség nem fér — gondolom még hozzá, kitekintve a tájra, miközben P. bácsi elhallgat, komoly igyekezettel már csomagjait veszi számba, rövid pár perc az út Mezőkövesdtől Szentistvánig. S mert végül mégsem hagy nyugtot a gondolat: az azonos jellegnek, az etnikumi ismérvnek mégis meg kellett lennie, különben a 105 évvel ezelőtt Vachot Imre szerkesztésében megjelent Nagy Naptár aligha jegyezte volna föl önálló népi képződményként a három község, Mezőkövesd, Tard és Szentistván lakóit, a matyóságot.

Hármójuk legismertebbje természetesen a „metropolisz", Mezőkövesd, népviseletéről, nyomasztó gazdasági helyzetéről, azaz summásnyomoráról nem tudni tájékozatlanságszámba ment. Nemcsak meglátogatta, de meg is lakta például Móricz Zsigmond, a fáradhatatlan országjáró és sorra a falukutatók, népiesek, de idevonzotta még az olyan „urbánus" beállítottságú írókat, mint Kosztolányi Dezső, Márai Sándor. Mintha tegnap történt volna, oly tisztán látom lelki szemeimmel, aminek jó rég, kisgimnazista fővel tanúja voltam: Karinthy Frigyes, nyilván a sok cigarettától fuldokolva köhög a Korona kávéház portáléjában, miközben szemébe hulló haját gyakorlott kézmozdulattal hajtja vissza a többi közé. Kit láttam még itt? Láttam Sziám királyát, Walles hercegét, ki habozás nélkül épp akkortájt dobta el a királyi trónt egy hölgy szívéért... Az ötvenes évek elején a fő utcán — nincs tévedés — Paul Eluarddal találkoztam. Versbe kívánkozó volt e találkozás. Oda is került. Ahogy tudom, a Matyóföldről maradt elég nyom írók, szociográfusok emlékezetében, jegyzőtömbjében s publikációban is. A legkülönb mind között, kétségtelenül, a Szabó Zoltáné, s ha itt tartunk, nem hallgathatjuk el, nyomtatásban, kéziratban hány igényes munka mondta s mondja el a tardi helyzetet — ma.

Legkevesebbet eleddig Szentistvánról írtak, legkevésbé ez vonzotta a néprajzosokat, szociográfusokat egyaránt. Vajon miért? Szándékosan, vagy véletlenül nem esett a választás e falura, a harmadik matyó településre? Valóban harmadik? A matyóságról szólva kategóriaként kell az antropológiai és etnográfiai ismérvet

Nemrégiben, ezen a nyáron erről beszélgettünk hármasban, valame

szülöttek, ketten rég kiszakadtak a tájból. Pest s Savaria nyelte el ők

A délborsodi tájegységben *kiemelten* jó községnek számít a vizsgált település, gazdasági értelemben nem lenne célirányos *általános* következtetést vonni le majd az észleltekből. Izgató kérdésnek viszont ott marad: hogyan válaszol minderre a tudat? Az elképzelés szerint az érdekeltekhez eljuttatott kérdőívekre adott válasz alakítana ki bennünk bizonyos képet a netán kieszeltnek tetsző magyarázatok helyett. A „lélek és kenyér" viszonyának tisztázása során így ismerhetné meg a titok nyitját első kézből az olvasó. Lehetőleg kommentár nélkül.

2.

Pontosan harminc esztendeje, hogy Szabó Zoltán — mint könyvéből kiderül — gyalogosan nekivágott Mezőkövesdről észak-keleti irányba Tardnak. Jóval szerencsésebbnek tudhatom magam, mert a harmadik matyó községbe, Szentistvánra ezúttal kényelmesen autóbusszal száguldhatok. Élvezem a síma aszfalt utat, mostanában van részem benne, át-átfutva rajta autóbuszon kívül kerékpárral is. P. bácsi ugyan mindent megtesz, hogy ürömöt vegyítsen az öröm mellé velem szemben itt az ölelő karú ülésen: „Menjen csak végig a lövei úton (a szentistvánival párhuzamosan futó, úgynevezett tiszai vonal egyik községe), tudomistenem elharapja a nyelvét, olyan kátyuk vannak rajta."

Hirtelen sikerített, közgazdasági ihletettségű szabadelőadásában azt is elmondja menten, mennyivel többe kerül az államnak ez a rossz út, mivel a járműveket tönkreteszi, szétrázza, s a végtelenségig mégse mehet, csak meg kell az utakat előbb-utóbb csinálni.

Még szavain tünődöm, de némi áttétellel már tovább is léptem magamban. E különös nép különös sorsán gondolkodom. Látjuk majd később, van rá okom. A legszerencsésebb helyzetem, minden adottsággal a tisztánlátáshoz: nem vagyok származás szerint matyó, de itt születtem a „fővárosban", azaz Mezőkövesden. Miért szerencsés helyzet ez? Négy évtized megfigyelése raktározott belém élményeket s ugyanakkor a vér szava nem szól bele a tárgyilagos látásmódba. Legalábbis hitem szerint.

Egy különös népre utaltam az imént, mely tudósok sorát foglalkoztatta s foglalkoztatja bizonyára ma is. Valóban különös „képződményről" van szó. Matyó! Hányféleképpen visszhangzik a figyelem e szóra szerte a világon. Nincs túlzás, valóban szerte a világon, s kétféle értelemben is! Úgyis, hogy népművészete révén ismert nevet szerzett, de úgy is, hogy szerte szóródott a glóbusz minden tájára.

Petõ János

Rajzoló Dürer, repr.

Petõ János grafikusművész
kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Pető János

Emberpár, rajz

Pető János grafikusművész kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Tafe Jahres

Sommer, Vorgarten

Tafe Jahres - Jahreszeiten
Frühling, Sommer, Herbst, Winter
Nov. 1951

Pető János

Garabonciás, repr.

Pető János grafikusművész kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Petőfi János

Ravatal előtt, 1972.

Petőfi János grafikusművész
kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Prof. Dr. Hans Heinrich Jaeger

Universitätsprofessor
Direktor des Instituts für Theoretische Physik
der Universität Graz
Universitätsplatz 5/II
A-8010 Graz
Österreich
Tel. (0316) 380-8521

Petőfi János

Csodaszarvas, repr.

Petőfi János grafikusművész
kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Pető János

Majomháboru, repr.

Pető János graf. Rusmüvész
Riállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Rob Jones

Morgenlandfarer, engl.

Rob Jones
Hollandse Kade 47
1013 EC Amsterdam

Pető János

Kincskereső, repr.

Pető János grafi. Rusmüvész
Miállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Prof. Dr. [illegible]

[illegible]

Prof. Dr. [illegible]
[illegible]
[illegible]
Nov. 1954

Pető János

Hárafó, repr.

Pető János grafikusművész
kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov

Hanau, 10. Januar 1781.

Lieber Freund!

Pető János

Halász, repr.

Pető János grafikusművész kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Pedro Jaime

Hoelders / negro

Pedro Jaime Preliminares
Militares, Unid. Tiro. Nac. Tip.
Nov. 1942

Petőfi János

Néprajzi séta, rep.

Petőfi János grafikusművész
kiállítása, Kult. Kapcs. Int. BP.
1972. nov.

Pethő János

Művészet, 1973. jan.

Pethő János: Borivók

tának megszüntetésére társadalompszicho-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
MŰVÉSZET
Budapest

BELA DURANCI

Modern magyar képtár Szabadkán

A Vajdaság évszázadokon át keleti és nyugati kultúrák hatókörébe esett. Területét többféle nemzetiség lakta, s ezek mindegyike fejlesztette a saját népművészetét, képzőművészetét, zeneművészetét; sajátos kifejezési módját.

A nemzetiségek érintkezésének idők múltával igen sok pezsdítő, hasznos hatása mutatkozott.

A vajdasági magyar alkotók helye — irodalomban, képzőművészetben, zenében, népművészeti hagyományokban egyképpen — erősen karakterisztikus. Sokan közülük

Úttörő munka ez, hiszen a magyar tudomány is mellőzte eddig például a századforduló vajdasági magyar festőművészeit, építészeit, s ezek alkotásait.

Már majd egy évtizede annak, hogy a Vajdaság néhány múzeumában kezdik feltárni és rekonstruálni az elfelejtett alkotók munkásságát.

Különösen Nagybecskerek (Zrinyanin) múzeumának művészettörténésze, a Zentai múzeum igazgatója és Ács József festőművész és kritikus munkája figyelemre méltó e tekintetben. A vajdasági művészet-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972

Pető János 1021

Pető János: „Feltámadott a tenger"

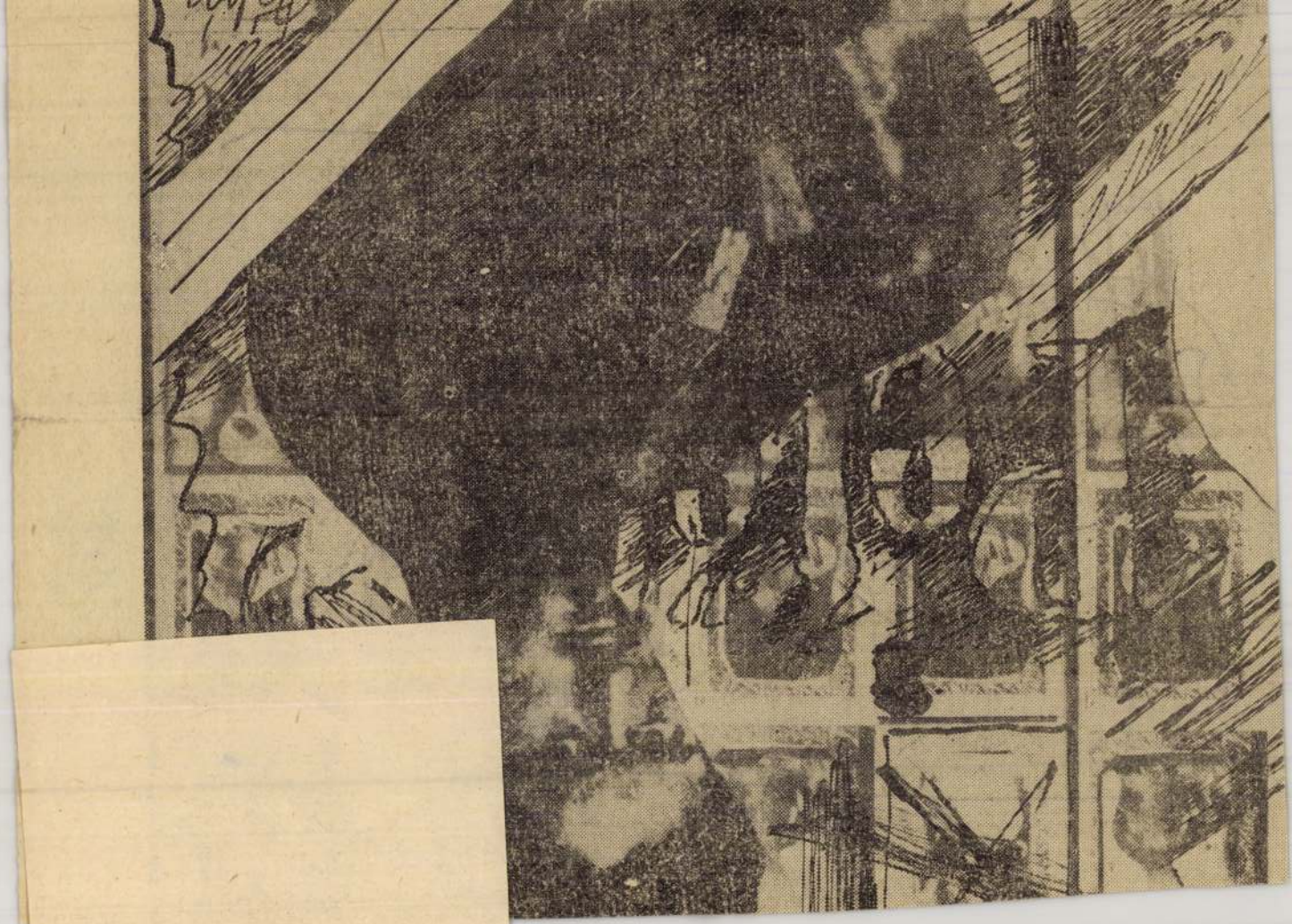

PETŐ JÁNOS RAJZA

séges közelítése és ez nem is kevés. A társadalmi rétegek közti különbségeknek ugyanis igen sok közvetett, részben egymással összefüggő, egymásra épülő objektív és szubjektív tényezője van, amelyek csökkentésének akár a legjobb elhatározással is csak viszonylag kis része „elrendelhető", helyesen felismert követelmény alapján is közvetlen akarattal a kívánt irányba megváltoztatható.

A haladás alapja a gazdasági fejlődés — maga a jólét növekedése és részben ennek előfeltételeképp, de nem kevésbé jelentős módon a társadalmi munka fejlődése: a munkamegosztás csakúgy, mint a munka jellegének változása. De önmagában mindez együtt sem elég — a társadalmi rétegek közeledése az életmód egészének egyre hasonlóbbá válását tételezi, a szocialista életmód pedig — bár lényeges alkotó eleme az anyagi lét — ennél mégis sokkal szélesebb: a munka mellett magában foglalja a kultúra, a műveltség, az eszmeiség és erkölcsiség, valamint a közösségi lét, a demokratizmus magas fokát. Miután a társadalmi különbségek lényeges csökkenésének ilyen messzeható anyagi és erkölcsi-eszmei-politikai feltételei vannak, számolnunk kell azzal, hogy ez rendkívül lassú és hosszú folyamat. Más kérdés, hogy haladhatnánk-e gyorsabban is, kellően kihasználjuk-e a társadalmi rendszerünk nyújtotta lehetőségeinket. A válasz kézenfekvő: sohasem lehetünk elégedettek elért eredményeinkkel. Ezt segíti, hogy

nek a

pen most a korábbinál inkább előtérbe állítja, amennyiben központi céllá emeli gazdálkodásunk hatékonyságának növelését, a gazdaságirányítás rendjének fejlesztését. Ez pedig csak úgy valósulhat meg, ha társadalmunkban ezzel párhuzamosan valósággá válik a demokratizmus, kiterjedt a szűkebb és szélesebb köz ügyeiben való aktív részvétel. Hogy mindebben való előrehaladásunk üteme milyen lesz, az valamennyiünkön: vezetőkön és vezetetteken, intézményeken és egyéneken együtt múlik, akkor is, ha — mint sok más téren, úgy ebben is — az előremozdítás lehetőségei nem egyformák.

Hajdu Zoltán

Móricz Zsigmond Miskolc felett

Úgy elképzelem Miskolc felett
Móriczot, ahogy ide lebeg
a hívásra, az idézésre,
örökkön pontos, most se késve.
Kis, tömzsi, nagybajúszú angyal,
még mindig tele vérbő indulattal,
szállna, keringne hosszasan,
tán örömmel, tán bosszúsan;
erre is, arra is volna oka elég,
én mitse szólnék, csak kísérném a szemét,
a pillantását vizslatnám: vajon
itthon érzi e kedves talajon,
e szilárd földön — oly rég eltűnt — magát?
A szemét nézném, a szeme bogarát:
a két lyukat, mit Medgyessy vésett
belénk, hogy lássunk egy kis öröklétet
rajta —, és rajtunk — át, ha van még efféle ott,
ahova úgy ment, hogy el se búcsúzott,
csak itt hagyottt bennünket annakidején
egy szörnyeteg ősz még szörnyűbb kezdetén.

Nekem, a távol Erdély gyermekének,
ki csak öccseként érzem e vidéket,
hogy miért jutott Miskolc az eszembe,
Móriczot élesztgetvén feszengve,
sok-sok kényelmetlen gondolattal tarkán?
Oly mindegy — mondanám — most épp ez szakadt rám,
e hajdani perc, a móriczi álom
legszebbike, hogy város nő a váron.

Ím, itt a város! Még nem teljes, csak szinte,
de egy varázshoz hasonló a szintje,
és ezt a varázst ő adta nekünk,
ki bátyánk, apánk, édes gyermekünk,
ki oly nagy volt, hogy azt is könnyen bírja,
ha bogáncsokkal nő tele a sírja;
virágot hoznak, sárt dobálnak rája,
egy egész könyvtár tiszta a ruhája,
s mit nem adnék, ha bár egy pillanatra
lenézhetne e Miskolc-virradatra!

Ez igen! Ilyen és hasonló tervek
csöcsét szopta a dühödt veszedelmek
korán, hol vak-bolondnak hívtak minden vágyat
és telhetetlen bendőjű étvágyat
emlegettek, ha bárki jobbra gondolt;
előtte vas-fal, bánat-fal leomlott,
s nem légvárakat, nem is kártya-várat:
egyszerű jövendőt álmodott magának.

Magának? Ugyan. Ő csak nekünk termett,
ha írt, ha szólt, ha csak úgy sejtve tervelt,
mikor itt rom és kő készült hazának,
ő megrajzolta Miskolcot magának.
Magának? Nekünk. Bizalma betonja
több ma, mint város, több, mint Párizs, Róma,
bizalma bennünk: maga a nagy rejtély,
vallhat róla Miskolc, valljon róla Erdély.

Emlékszem, nálunk járt, én még gyerek voltam,
ott álltam előtte a nagy tömegsorban,
valamit olvasott, s könnye hullt utána
belénk, emlékszem meleg mosolyára,
ahogy sírni látott bennünket, s a döbbent
csendben kitörölte szemünkből a könnyet.

Elképzelem ma itt, Miskolc felett,
verdes a szárnya, bajsza remeg,
s míg ő minket néz, mi lessük: vajon
tetszik néki, hogy annyi bajon,
gondon, fájdalman, szörnyűségen át
megépítették az ő városát?
Föl s egyre feljebb, Miskolc felett
száll, Móricz Zsigmond, az izenet:
kis, tömzsi angyal, jó angyalunk,
ha vagyunk, egy kicsit érted is vagyunk,
érted vagyunk és veled leszünk,
ha csak el nem hágy végleg az eszünk!

Balatonfüred, 1979. május 8-án

FORRADALOMSIRATÓ

PETŐ JÁNOS RAJZA

Nagyon
1979 ép.

vatok szinte teljesen hiányzanak. Pedig az újságolvasást az ifjúsággal megkedveltetni csak a neki szánt olvasnivalón keresztül sikerülhet. Statisztikák szerint a megyei lapok olvasóinak mintegy 40—50 százaléka nem olvas mást, csak azt az egy lapot. S e százalékban ott vannak nyilván a gyermekek is, a holnap újságolvasói.

Miskolcon nincs talán hagyománya a gyermekeknek és az ifjúságnak szánt lapoknak? Lapoknak, amelyek nem mozgalmi közlönyök, s nem is egy-egy iskola „házi újságjai"?

Ellenkezőleg. A Herman Ottó Múzeum újsággyűjteményében több ilyen lap példányai is megtalálhatók. 1893. szeptember 27-én indult például a *Hunnia* című ifjúsági hetilap, amelynek első számában így adott programot a lap szerkesztője: *„Célunk volt oly lapot indítani meg, melyre az ifjú ész rakja babérjait. Anyagi hasznot nem keresünk, s nem is akarunk, hanem fő elvül tűztük ki azon eszmét, hogy fejlesszük az ifjúság elméjét a jóra s nemesre, hogy szabad idejét ne a tétlenségnek, hanem az irodalomnak szentel-*

Gyermek hetilap

Hét gyöngye van

val, meggondolt érvelésével és meggyőző programjával egyaránt megragadott. Személyesen is sokszor találkoztam Miskolc és Kassa környékén az ott élő nagyobb számú cigánylakosság csoportjaival; láttam őket még szekerek mellett táborozni, s hallottam őket — mindig magyarul — táncolni-énekelni.

Még akkoriban foglalkoztatott: honnan, s mikor kerültek erre a tájra cigányok?

Egy családi napló hozzájárulhat a válasz megkereséséhez. Miskolcon és Szendrőn írta 1809-től 1863-ig dédanyám nagybátyja, Szeghi-Kiss László, aki 1848—49-ben Borsod vármegye Kossuth-párti főszámvevője, Szemere Bertalan baráti körének tagja volt. (A napló egyes részei megjelentek a Herman Ottó Múzeum Közleményeiben.)

A naplót idézem:

„... Fel derülvén az 1819-ik Esztendő... Ezen Esztendőben némely ujj dolgok történtek Borsod Vármegyében, úgy mint 4-ik Martiusban kezdették a régi Vármegye házát el bontani, és az ujjat folytatni [...] Ugyan ezen Esztendőben Julius holnap 10-ik napján történt az, hogy 18 Szekeren, 38 Lovakon 126 Személybül álló Czigány Csoport érkezett a Veres Rákra (akkori miskolci vendégfogadó. Szerk. megj.), és mivel gyanús személyeknek tartattak, lovastúl-szekerestűl mindnyájan Miskolczra, a Város Udvarába bé kisértettek; ezek az emberek igen jól voltak öltözködve, az Asszonyok pedig sok ezüst pénzeket viseltek a nyakokban és öltözeteken. Nyomozás alá vétettvén ezután a dolog ki világosodott, hogy ők több Vajdák vezetése alatt Horváth Országbul származások helyére Ung vármegyébe utasittatnak, ahová egynéhány napok múlva ismét el is küldettek...”

Eddig a naplóbeli, gubacstintával írt utalás. Abban a reményben adom közre, ezt a néhány sort, hogy adalékul szolgálhat a magyarországi cigánykutatáshoz.

Dr. Kovássy Zoltán
Budapest

Tisztelt Szerkesztőség!

A Napjaink című folyóirat XVIII 5. számában dr. Kovács István budapesti lakosnak (közelebbi címet nem közölt) közzétett cikkében foglaltakat megvizsgáltam. A vizsgálat során megállapítottam, hogy a cikk írója, dr. Kovács István budapesti lakos, a Posta Központi Hírlap Iroda nyilvántartásai szerint nem előfizetője a lapnak, így annak kézbesítésével és díjbeszedésével kapcsolatban említett kifogásait nem áll módomban megvizsgálni. Megjegyezni kívánom, hogy a kézbesítés egyébként nem a KHI feladatkörébe tartozik.

Tájékoztatásul közlöm, hogy a lapot a KHI-ben, valamint az ország bármely kézbesítő postahivatalában elő lehet fizetni. Az előfizetéseket az utóbbiak is kötelesek elfogadni, majd a befizetett összeget a lap beindítása végett a Posta Központi Hírlap Irodának megküldeni.

Az árusítással kapcsolatban megállapítottam, hogy a folyóirat 4. száma április hó 9-én érkezett a KHI-hoz, árusítását a Buda-

[illegible] kértem, hogy a budapesti előfizetői és árus-példányokat a jövőben csomagban küldjék meg a Posta Központi Hírlap Iroda II. sz. Hírlapfeldolgozó Üzemének címére. A csomagküldemények átfutási ideje ugyanis kedvezőbb.

Kérem vizsgálatom eredményének szíves tudomásulvételét.

Dr. Kalapáthy Karolina
osztályvezető,

Posta Központi Hírlap Iroda
Budapest

Tisztelt Szerkesztőség!

Szeretném felhívni becses figyelmüket arra, hogy lapjuk impresszumában a múlt év decembere óta cipelnek egy sajtóhibát: József Nádor teret jelölve a KHI székhelyeként. Jóllehet, megérteném, ha terjesztési hiányosságok miatt neheztelnének a KHI-ra, korrekciójukat mégis szívesen látnám. A jeles intézmény hibájából egyébként májusi számukhoz — itt Budapesten! — nem tudtam hozzájutni. Hálás lennék, ha egy példányt címemre, utánvéttel eljuttatnának. Budapest, 1979. június 25.

Gy. Szabó Ferenc
Pipa u. 2/b. III. 16. 1093

Kedves Olvasónk! Köszönjük a sajtóhibával kapcsolatos észrevételt, mint látja, korrigáltuk. A hiányzó májusi lapszámot elküldjük. Maradjon továbbra is — mint levelezőlapján jelezte — a Napjaink régi olvasója és gyűjtője.

NAPJAINK

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja.
Főszerkesztő: Papp Lajos
Szerkesztőség:
Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz.
3527
Telefonközpont: 16-672, 36-132, 36-579
Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat
3527
Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz.
Felelős kiadó: Veres Mihály
Kiadóhivatal:
Postacím: Miskolc, pf.: 178. 3501. Telefon: 36-131
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. 1900) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda Budapest 1900
Előfizetési díj egy évre 48 forint.
Megjelenik minden hónap elsején
Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál Miskolcon
Felelős vezető: Kilián Béla
Index: 25913 — ISSN 0547 — 2075

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-728

81

Pető János 1979

Napjaink

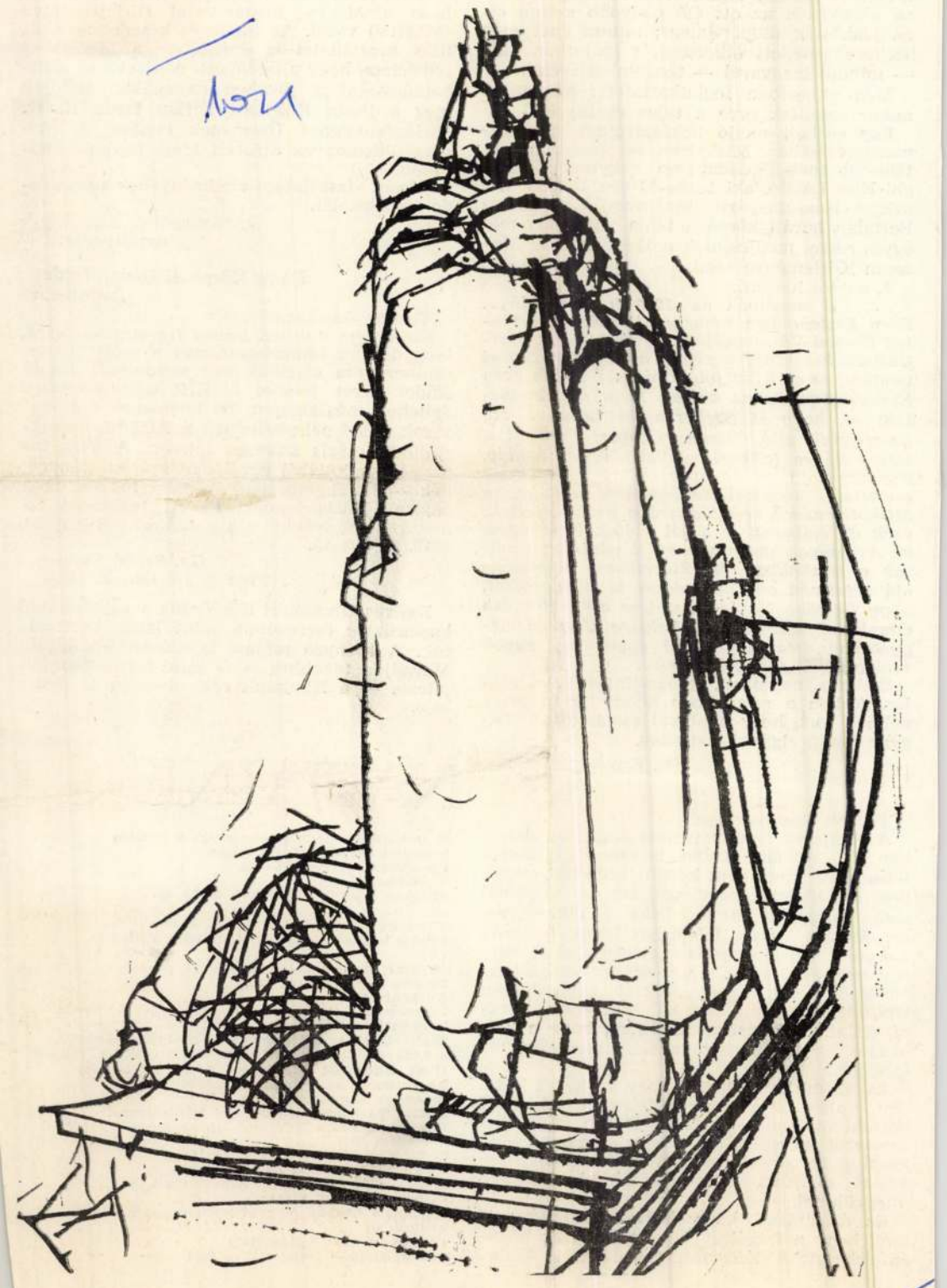

Pető János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 9

Napjaink

grafikusművész

1021

BÁNAT

PETŐ JÁNOS RAJZA

jön, ahogy csak ő tud és ser
éri, akkor mindent elért, an
szín fontosabb még a melódiánál is. A melódia csak éppen arra
hogy mások is figyeljenek rá." S ezt hogyan próbálta megvalósít
Móricz? A felelet: „Én hosszú pályámon ahhoz edzettem magam
hogy csupa olyan dolgot írjak le, amit más szégyellt volna meg
érinteni..."; „Én... azzal töltöttem az életemet, hogy a rendkívü
kutatom az emberi lélekben, nem mintha gyönyörködnék a ‚rossz'-b
hanem azért, mert az emberekben van egy sajátos külön, beléjük r
velt érzék, hogy eltakarják lepellel, amit nem tartanak dicsőségesn
nem tudják, hogy a természeten uralkodni nem lehet, tehát, ami
emberrel történik, az mind természetes. Ami van, ami megtörté
ami cselekedet, az nem lehet hamis. Hamis, fals csak a tálalás lehe

Tehát a „tálalás", az írói hozzáállás, az alkotói módszer hiteltelen
het, hamisíthat. Móricznál ez a „tálalás" az okok földerítésének,
leleplezéseknek az elemző bemutatásában nyilvánul meg. „Ahogy él
temen végighaladok, nem az események fontosak nekem, nem a fo
dulatok és nem a mese. Szakadatlanul a miértet keresem." Ez a mo
dat az Életem regényében olvasható. A könyv 1938-ban íródott, amik
nár Móricz túl volt az életmű tekintélyes részén. Akár önkritikána
s fölfoghatnánk. „Én belülről akarom kihámozni az életemet, ahog
az bennem raktározódott el" — írja ugyanitt. De érvényes-e ez a k
elentés az egész, hatalmas oeuvre-re? Hiszen ha érvényes, mié
ellett megírnia ezt a furcsa vallomást, az Életem regényét? Ne
nismétlés akkor?

„Talán most, hogy végre kiírtam magamból ezt a szörnyű ‚gátlás
az egész világgal közlöm, mi történt velem tízéves koromban, fe
ldódik valami valahol." *Valami valahol* — fájó ez a bizonytalansá
zinte összeegyeztethetetlen azzal a Móricz-képpel, amely a mindi
emény, határozott magatartást és állásfoglalást, biztos erőt és ka
kteres vonásokat hiteti el velünk. Idézem Németh László korai meg
gyzését, amely a 25. éves írói jubileumát ünneplő Móriczhoz szól
„írikus nemzedékben ritka epikus nemzedék." Gondoljuk meg: a ma
var költészet óriásai vették körül — s ez a költészet, Adyét kivéve
em tükrözte ugyanazt a robusztus, eredendő erőt, vitalitást, ami
óricz, kivált „exotikus" regényeiben, novelláiban megrajzolt. A köl
szet kereste a bizonyosságot — magán hordva a századvég és a szá
adelő európai irányzatait —, s botorkált a bizonytalanságban. Ugyan
kkor Móricz *naturalista* határozottsággal ír: „Én eddig az életet csu
án actióban láttam. Nékem igen könnyű volt írnom, mert az éle
inden jelenségét, ami feltűnt előttem, tökéletesnek ismertem. Bizo
yára csak azokat a jelenségeket láttam meg, amelyek beleilletkel
ilágszemléletembe, s azokat azonnal, tisztán, s élesen tudtam közöl
i, kezelni... Két ember egymással szemben való viszonya csak az
sszetűzés pillanatában világosult meg előttem. Harc. Ez volt az ele
nem. A harcban minden karaktert, s egész múltat, minden miliőt
minden lényeget ki tudtam fejezni."

Vajon egész teljességében ilyen volt az élet, amit föl akart mutatni?
Móricz nemcsak egy szerepet játszott „öntudatlanul", s csak azért nem
evettek rajta, mert félelmetes *őserő* volt benne?! Vagy mert még-
ökkentően *újszerű* volt?! Hiszen akkoriban még nem volt valóságos
itele, csupán *érdekessége* a népábrázolásnak. Kuriózum volt. Móricz
úsz-harminc esztendővel előzte meg a népi írókat. Mennyire jellemző
ma már alig tudunk valamit kortársáról, a hihetetlenül termékeny
ibó Lajosról, aki pedig ikermódra hasonló indíttatású és élménykörű
e ő könnyebben föladta ezt a hivatás-sugallta kötöttséget, „polgária
ult", s így kis híján leglényegét veszítette el. (Tömörkény, majo
óra jelenthetett csupán követhető utat, Gárdonyi kisszerű marad
lilljeivel.) Móricz maga is érezte ezt a „veszélyt", az érvényesülé
rvényes realitását. Bizo

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Pető János
1979 9
Napjaink
grafikusművész

1021

KEGYELEMDÖFÉS

PETŐ JÁNOS RAJZA 19

ADY: „SÍRNI, SÍRNI"

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János 1979. JUL

Napjaink

grafi mivelmivés

1021

MODELL

PETŐ JÁNOS RAJZA

szellemi élet történ-
en képekben festi le.
észetében is, amely
a múlt kérdéseivel
A múlt: a „kérdező
jelen van verseiben.
szemlét tart emlékei
szerelmeket és barát-
lt képzeletbeli létre.
az emlékezésben nosz-
múlt életre keltését
madás vágya vezérli:
versei a történelmi
értelmét és tanulsá-
. A személyes szám-
közösségi szerepet
: a magyar művész-
önvizsgálatának adnak
vizsgálatnak, amely a
jelenlét súlyos tapasz-
szegzi, amelyből egy
érzelmi története is
.

oz forduló versek so-
zik az *Óda a tegnapi*
oz. 1960-ban keletke-
965-ös *Földalatti nap*
ben jelent meg. (A kö-
is a költemény utolsó
ló.) Vas István tollán
és hatvanas évek for-
zdtek sokasodni a visz-
s versei. Az *Egy régi*
angja, az *Ötven felé*, a
ózsák nyílni kezdtek és
dia egy őszi kertben
téket fel a múltat. Az if-
o küzdelmeit és büszke
, a köznapok nehéz
a szív fájdalmait. Egy
és eszményeit is. Es vé
ták a megpróbáltatáso
vedéseket.

Új női eszmény, ú
ideál képviselői volta
napi asszonyok". Más
régi költők szerelmese
sei. A világlíra ezer
énekli a szerelmet, az
dicséretét. Ennek az é
találban két szélső vá
kult ki az idők során
ros vallomás és a g
varlás. A költő az é
nyörét zengte, a sze
gadtatást, máskor vi
pélyes szavakkal feje
géd vonzalmait. A
tészetben is érvényes
tős hagyomány, a k
mi indulat. Balassi B
közelíthetetlen Los
alázatos udvarlással
a szép lengyel citerá
legényes szilajsággá
A múlt századi kö
hallgatott érzékiségé
gyairól. Áhítatos sz
romolta Csokonai
marty Laura, Petőfi
Az érzéki szerelem
óta először Ady L
ban kapott új dall
maga Ady is a szere
ség énekese lett Csi
ben.

A szerelmi líra
igaz nem minden e
kül, a harmincas év

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1973 JAN

Petőfi János

1021

PETŐFI-ILLUSZTRACIO

PETŐ JÁNOS RAJZA

mzeti S

nűvész híres színlap-
nn azok a plakátok,
szerepléseinek útjel-
oraljaújhely, Várad-
orecen, Nyíregyháza
szíves fogadtatásra.
játszanak, legalább
krancos hölgyet, Ör-
A címváltoztatáshoz
lemonda adta az ap-
Fábián papot, aki
itésekkel verte ki az
l szelídítette a férje
Katát is. A Sok hűhó
ihletésű *Feltámadott*
apta, amely, szerin-

ás Víg Nézö Játék
ásban.
peare hátra maradt
va színre botsáttatott
ott által,
tt Keszler által.
István által."

vándorútjuk. Ekkor
Czélesztin *Ujfalussy*,
sigazgatójaként mű-
1834—35-ben. Több
Miskolcon és vidé-
el működő együttes
. Társulata és saját
közönség tetszéssel
házakat vonzottak.
repertoárjuk bizo-
rtottan, jó ízléssel
rabjaik, arra Czé-
keztethetünk. Öreg
Molnár Györgynek:
zelik, hogy nekünk
nk sem volt, hogy
valánk!... Mi ész-
ficánkolódtunk a

egyik kezével Czé-
te, a másikkal a
g a legjobb ma-
yi Daljátszó Tár-
rt *Murányi* veze-
estre küldi őket
főurak ellenük-
támogatnak. Sze-
de hiába. Azon
Pesten, amelyek
járnak. Grimm,
tor velük szem-

otthontalan együttes Kassára szerződik, hogy ott megtelepedvén, tehetségét kibontakoztassa és törzsgárdáját képezze a majdan megnyíló pesti Nemzeti Színháznak.

Ezután *Komlóssy Ferenc* és *Pályi Elek* társulatai játszanak Miskolcon, mígnem 1843. július 19-én délelőtt 10—11 óra között porig ég a színház. A piacról indul el a tűzvész, s a Városház térig minden ház a lángok martalékává válik.

Lezárult egy nehéz fejezet a magyar színjátszás történetében. A miskolci színház elpusztul, hogy 1857-ben poraiból újra föléphüljön, de már áll az 1837-ben megnyílt pesti Nemzeti Színház, s körülötte gomolyognak a színház létével, a színműírással, a színi bírálattal, a dramaturgiával, a színházvezetéssel kapcsolatos kérdések. *Bajza* és *Vörösmarty* szakszerű bírálataikkal és elméleti munkákkal támogatják a színművészet fejlődését. E vonatkozásban is születtek Miskolcon említésre méltó teljesítmények. *Török Damaszcén* minorita szerzetes *„Az időt töltő mulatságok és különös figyelemmel a játékszínről erkölcsi tekintetben"* címmel röpiratot jelentetett meg Miskolcon 1818-ban. Damaszcén atya naív tudálékossággal a színdarabok *„erkölcstelenítő hatását"*, a *„sötét parterren mi minden megtörténhet"* lehetőségét firtatta, óva intve az ifjúságot a színháztól. *Kovács Sámuel*, majd *Benke József* válaszolnak neki a Tudományos Gyűjtemény hasábjain.

Benke joggal hivatkozik 1810-ben megjelent *„A theatrom célja és haszna"* c. munkájára, melyben eleve elhárítja az effajta akadékoskodást. Egy szabadgondolkodó lipcsei prédikátorra, *Zollikoffertre* hivatkozva, *Diderot*-t és *Lavatert* idézve bizonygatja, hogy a *„theatrom keresztény emberhez méltó gyönyörűség"*. Az egyetemi ifjakat nem kitiltani, hanem beédesgetni kívánatos, hogy ne csak a tudományokban legyenek járatosak, hanem az emberi sorsokra való ráfigyeléssel *„ösztöneik finomodjanak, érzelmeik nemesedjenek"*. Benke mind ebben, mind pedig *„A Játékszín, Schiller után"* című munkájában — túllépve a pusztán patrióta színházi elveken — a színház lényegét bontakoztatja: milyen a jó színmű szerkezete, milyen lélektani motívumok és dramaturgiai megoldások fokozzák a drámai feszültséget, mire tanít és hogyan nevel a színház, melyek a jó színművész lelki, testi adottságai, hogyan lehet a tehetséget felismerni és továbbfejleszteni. Nemzetének és együttesének olyan nevelője volt,

Pető János: Dávid

1974. JÚLIUS 6.

egy mórahalmi leány termé-
sen elítélte az esetet, egy-
mind tiszteletét fejezte ki
k az egy bátor embernek,
levélben tárta föl a disznósá-
S hogy érvelése meggyőző le-
, hozzátette: *„Remélem, az-
gondolkodtak a szemtanúk,
Radnóti szavaival: vétke-
közt cinkos, aki néma."*
az idézet természetesen nem
nótitól származik; Babits Jó-
könyvének harmadik részé-
való. De ne bakafántoskod-
. Annak örüljünk, hogy időn-
fölbukkan szóban és írás-
(s nemcsak hivatásos frástu-
nál) egy-egy halhatatlan sor.
yük úgy, hogy mikor idéz-
— függetlenül a költőtől —
ellem előtt hódolunk, a köl-
et varázsának bénító hatás-
t.

Skófium

mikor mint fiatalember —
letesen szólva — egy szál rúd-
egyensúlyozva több emelet
gasságban végigsétáltam a ki-
zített kötélen, soha nem néz-
a mélybe, soha meg sem
dult a fejemben, hogy leeshe-
és agyonzúzom magam. Ez
nagabiztosság a fiatalság joga.

svábbogár,
szúlábú ko
írni gond
alatti te
ummal kivarrva,
olvasható. Aha:
mért kellene csó
séggel a hímzés
aranyozott ezüst fé
nom? De ha lefrnám — szavam-
ra —, még annak is gondosan
utánanéznék, milyen az a klári-
sokkal rakott, skófiummal var-
rott híres lábzsinór. Az ismeret-
len költő — két évszázada ennek
— úgy érezte: mint egy soly-
mocskát tartja e díszes lábzsinór-
ral megkötözve az, akihez esde-
kelni kell: Bocsásd el békével.

De nem akarom kísérteni az
isteneket; ígérem: soha sem írom
le ezt a szót: skófium. Ha mégis
megtenném, skófiummal varrott
lábzsinóron kötözöm oda maga-
mat, biztonságból, ahhoz a maga-
san feszülő kötélhez, mert tu-
dom: ezután még többet, mindig
többet kell a mélybe pislanta-
nom, s ha sokáig nézek lefelé —
elkerülhetetlenül lezuhanok.

Nemes Jenő

say Jenő: Fehérek és feketék ritmusa

1971. JÚLIUS 6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 JUL 2 1
Szolnokmegyei Hirlap

Pető János
1021

MEGYEI NÉPLAP

PETŐ JÁNOS: KÉT BOHÓC

ére

ikozik
ersenymozgalom
nyben is

érdekek érvényesítésének törekvései. Ilyenek többek között a *Március 15. Tsz-ben* tett felajánlások: a normál hektártervet szintentartva a gépészeti brigád vállalja, hogy az üzemanyagfelhasználási mennyiségnél öt százalékos megtakarítást ér el.

A *Jászsági Állami Gazdaságban* a vállalások azt célozzák, hogy a beindult állami gazdasági kislakásépítési akcióban majd az annak nyomán kibontakozó munkáslakás építésénél a IV. ötéves terv időszakára tervezett 36 lakás helyett negyvennyolcat biztosítanak dolgozóik részére.

Figyelemre méltók a Hűtőgépgyárban dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítását szolgáló vállalások. Ilyenek: a meglevő üzemekben a szociális ellátás javí-

MUNKA KÖZBEN

Hideg

M. Szabó Ist

— *Hány éves?*

— Ötven.

— *Tegyük fel: mindössze harminc másodperce van arra, hogy elmondja az életét.*

— Érettségiztem, majd villanyszerelő szakmát tanultam. A háborúban apám meghalt, én bevonultam. A felszabadulás napján, tehát 1945. április 4-én lettem rendőr. Pályám főbb állomásai: Mélykút, Baja, Szeged, Szolnok.

— *Mióta párttag?*

— 1945 óta, akkor Mélykúton voltam községi párttitkár.

— *Hogyan lett rendőr?*

— A párt javaslatára. A hatalomért, az élet megindí-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Északmagyarország
1972 DEC 24

Pető János
1021

1972. dec. 24., vasárnap

A miskolci téli tárlat anyagából

Pető János Kiűzetés című litográfiája

komfortos falu

sültek, majd az ellenforradalom hatására 1957 januárjában feloszlottak és három hónappal később, áprilisban visszaalakultak.

Mennyi minden sűrűsödött bele ebben az egy faluban is a két esztendőbe! Éjszakákba, hajnalokba nyúló viták, szenvedélyes csatározások jobbfelé is, balfelé is: ahány falu, ahány tsz — annyi regény. Emberi sorsok, karrierek és egyéni tragédiák rajzolódnak e regény lapjaira, miközben az országos nagy átalakulással együtt látványosan, vagy észrevétlenül a falvak is alakultak, formálódtak, centiről centire morzsoltuk a város és a falu közötti különbséget. Utóbb ismét Mezőkeresztesen jártam, meg is kérdeztem Kiss Bertalan tsz-elnököt, emlékszik-e még rá, mit énekeltek az emberek egyszer a kocsmában? Emlékszik, hogyne emlékezne. De ő is megkérdezte: hát én emlékszem-e, mit énekeltek a keresztesiek nemrégen a televízióban?... Emlékszem, hogyne emlékezném: megtapsolta őket az ország.

munkaszervezés korszerűsítése már törvényszerűen kapcsolódik. A politizáló emberek mindinkább érzik, hogy a termelőszövetkezet gazdái, tulajdonosai, de nem mint hajdan, a föld rabjai... Akik szeretnék élvezni a falu komfortját: a klubot, a könyvtárat, a szövetkezeti vendéglőt, ahol olcsó és finom ételeket lehet kapni. A füstös kocsmák helyén a presszót, ahová a falusi nénikék éppúgy betérnek, mint a pesti emberek a Körúton... A divatot, melyet akármelyik hajdanvolt „sötét abaúji" falu utcáján is megirigyelnek a városi lányok.

Ami az összkomfort kommunális és szociális feltételeit illeti, még mindig sok a tennivalónk, negyedszázad alatt nem lehet ezeréves elmaradottságot felszámolni. De amit eddig is tettünk, azt csodálattal nézik a hozzánk érkezők. A világban talán ma még különböző hírek járnak a mai magyar valóságról. Köszönhetjük ezt tudatos ellenségeinknek, és annak is, hogy évszázadokon át csak az elmaradottságot, a vályogvis-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ

1972 NOV 1 Pető János

1021

Pető János: Sámson

Itt az a természetes, ha mindenki mindenhol megteszi a tőle telhetőt. Ő már huszonöt esztendeje így él. Közben megifjodott a kórház: itt vannak a fiatal nővérek — saját nevelésük — úgy gondozzák az újszülötteket, annyi törődéssel, szeretettel, mintha sajátjuk lenne valamennyi. Az anya, akinek beteg a csecsemője, tudja, mit jelent az ilyen gondoskodás. Itt egy nővérnek tíz koraszülöttet kell ellátnia, ki-bepakolni, fürdetni, etetni, vizsgálatra vinni stb. A koraszülöttek gondozói érdemlik talán a legnagyobb elismerést. Varga Lászlóné, a csecsemőosztály főnővére 1960 óta van itt, s mellette a legtapasztaltabb, legrátermettebb nővérek, aggódva figyelik az inkubátorban mocorgó, parányi életet. „Specialitásuk" a „kék fény": Magyarországon az elsők között ők kísérletezték ki. A kék fény megvédi a koraszülötteket az életüket veszélyeztető sárgaságtól. Csaba, „az osztály gyereke" — egy hónapja hozta be az ügyeletes rendőr a köpenye alatt, a környék egyik bérházának tövében találta.

A sebészeti osztály az általános sebészeti feladatkörén túl elismert munkát végez a traumatológia terén és a gyermekkori égések kezelésében. A gyermeksebész-szekció megszervezője a nemrég elhunyt Strehlinger Lajos, aki mint az osztály sebészfőorvosa ezer és ezer gyermek életét mentette meg több évtizedes munkássága alatt. Utóda dr. Bukovinszky János osztályvezető főorvos először az égési szobát mutatja meg. Két év körüli, leforrázott apróságok fekszenek most itt, kenőcsbe, kötszerekbe csomagolva. Egyikük annyira megégett, hogy megmentésére alig van remény. Azután az intenzív osztályra vezet, amelynek szervezése dr. Szántó Imre főorvos érdeme. Néhány ágyas szobákban kezdték az intenzív terápiát, míg a kórházi átépítések során kialakult a jól felszerelt, különálló osztály. Három lélegeztető készülékük közül az egyik most ritka születési rendellenességgel operált, 2300 grammos csecsemőt próbál életben tartani. Négy nap óta csak a gép élteti, s az emberi tudás és akarat. Évekkel ezelőtt a szükséges felszerelés híján emberfeletti küzdelmet vívtak itt egy-egy kis korán jött élet megmentéséért. Előfordult, hogy nővérek és orvosok három éjjel és három nap egymást váltva, kézzel működtették az elromlott lélegeztető készüléket. Az intenzív osztály megléte óta — három év alatt — 200 sikeres újraélesztést végeztek. Csilla egyéves, azóta az intenzív osztály lakója és még sokáig az marad. 1800 grammal és légzési rendellenességgel született. Tíz napig géppel lélegzett, három hét után gégemetszést végeztek rajta. Azóta él a légcsövében a tubussal, s majd egy későbbi gégeműtét eldönti további sorsát. Addig a nővérkék a mamái, mert az igazi szinte elfeledkezett róla.

A 60 ágyas sebészeti osztályon kétezer az évi betegforgalom. Adi Lujza főnővér legnagyobb gondja a nővérhiány. A nor-

tatója, a tüdővé
egyik legtekintél

November 16.

140 éve születe
széki orvos, a
MÁV főorvosa,
vezője és fejlesz

November 19.

250 éve született *Leopold Auenbrugger* (1722—1809) bécsi belgyógyász, a kopogtatás módszerének fölfedezője (1761), amit azonban nem sikerült általánosan elismertetnie, fél évszázad múlva újra fel kellett fedezni.

November 23.

30 éve halt meg *Bársony Tivadar* (1886—1942) röntgenológus, budapesti kórházi főorvos, a mellkasi szervek és a gerincoszlop röntgenológiájának kutatója.

November 23.

45 éve halt meg *Rippl-Rónai József* (1861—1927) kiváló magyar festőművész, aki mint gyógyszerész kezdett festegetni. *Dr. Than Károly* és *dr. Lengyel Béla* egyetemi tanárok képeit mint gyógyszerész-hallgató festette.

November 24.

50 éve (1922) alakult meg a *Gyógyszerészek Barátainak Köre*, a *Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság*, a mai *Magyar Gyógyszerészeti Társaság* elődje.

November 28.

120 éve született *Liebermann Leó* (1852—1926) orvos, vegyész, az Orsz. Chemiai Int. igazgatója, majd a budapesti egyetemen a közegészségtan tanára; az élelmiszerek és bor vizsgálatára fontos módszereket dolgozott ki.

November 28.

10 éve halt meg *Molnár Béla* (1886—1962) sebész, budapesti egyetemi tanár, Kossuth-díjas, az Orvostovábbképző Intézet sebészeti tanszékének vezetője.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724
19 14 8
ALFÖLD
Debrecen

IV.

Hát így volt. Visszamentem, noha nem fogtak meg. Egymagam nyitottam be a zöld kerítés kapuján, végigmentem a behavazott bukszusokkal szegélyezett úton, át a kapu boltíve alatt, egészen a zászlóig, amit bevonni készültek.

Pető János: Bálám szamara (kőrajz)

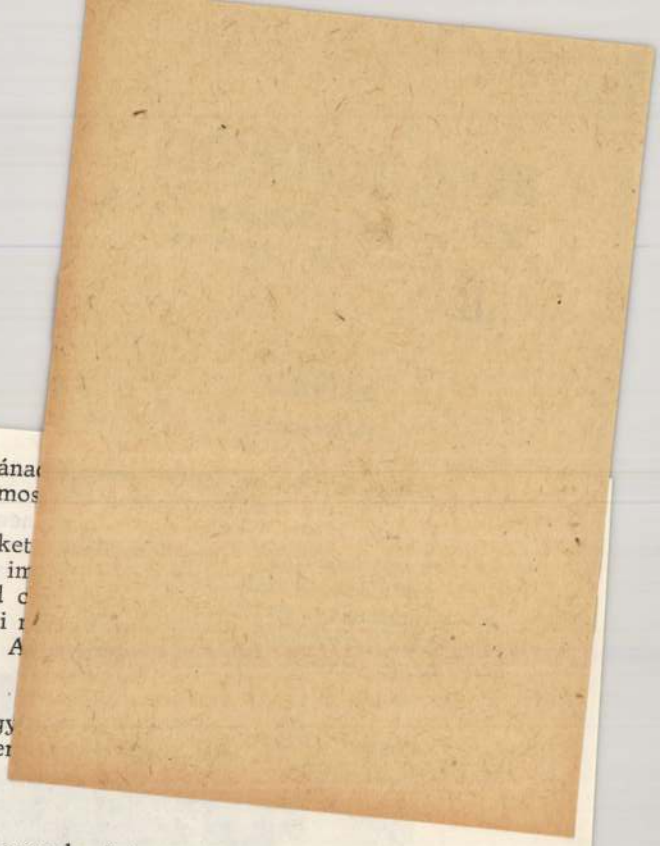

nem? Beszartál a [illegible]?
Kis Lipták nem felelt.
– Jól van, na, nem mondom, jól csináltad. Utána[illegible] gondoltam, várok egy-két napot. Hanem most, mos[illegible]
– Fogd be már a szád!
– Mi van? Már elfelejtetted a pofonokat, amiket [illegible] vasárnapi kétforintos kimenőért? Tudom, hogy im[illegible] csak azt kapsz. Két nyalókát. Apám! Gondold c[illegible] moziba! Meg csavaroghatnánk egész nap, senki [illegible] egy-két felnőtt haverom, azok mind így élnek. A[illegible] elvesztettem.
– Unom a hülye szövegedet.
– Persze, ez neked hülye szöveg. Ha buktam egy[illegible] vagy az eszeddel. Én is tudnék tanulni, csak ne[illegible]
– Mondtam már, hogy maradj nyugton.
– Hát, ha te gyáva vagy is, én elmegyek.
– Nem mész sehová. Mi lenne a szamaraiddal?
– Majd akad egy másik szamaras. A Jakab, az a rossz kezű, éppen jó lesz.
– Senki nem ért hozzájuk úgy, mint te. Te tudod, mit kell csinálni, ha folyik az orruk, vagy ha lesántulnak.
– Ezek miatt a dögök miatt . . .
– Igen. Ezek miatt a dögök miatt.
A szél újra feltámadt, hatalmas karjaival ropogtatta az istálló deszkafalát. A szamarak nyugtalanul mozgolódtak, az egyik nagyot bődült.
– Na, Füles! Ne félj. Nyughassatok.

III.

Az ebédlőben már megterítettek. A kétszáz gyerek félálomban támolygott a helyére. Az asztalfőnökök fogták a kancsókat, és felsorakoztak a tálaló ablaknál. A szakácsnő telemerte a kancsókat kávéval, kiadta a vajaskenyér-adagokat. Az ablak elől lassan elfogyott a sor. A kancsók már az asztalon gőzölögtek. De várni kellett. Az igazgató úgy látszik, még ágyban volt. Nélküle nem lehetett nekifogni a reggelinek. A gyerekek sutyorogtak, a két ügyeletes nevelőnő fel-alá járkált az asztalok között. Az egyik asztalon kiskanál koppant.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

Pető János

1972 FEB

1021

PETŐ JÁNOS: Esti beszélgetés a város szélén

neha emberekre emlékszünk, arcokra, arc
olyan tisztán és élesen, mintha itt és most lát
egy-egy szituációra, ami szinte acélba öntve,
ságával maradt meg emlékezetünkben a múl
mintha húsz év távolából idegen szemmel, k
olykor meg csupán másokra, akik idegenek v
élnek bennünk, az agyunkban, pedig önmagu
tük, magunkról megfeledkeztünk, akkori önn
ni; ezért nagyon is érthető, hogy Magos Istv
kora húszéves emlékeiből mesélt el három epi
szeretnem megfejteni,
hogy *mire* és *miért* emlékezünk? – ti tudjátok ezt? – értitek az emlékezés titkát... ?!")

Nyugi

Egyedül gubbasztottam.

Az őrs konyhása épp csak behozta a vacsorámat, a fehér kötény alól (talán a zubbonya zsebéből) kenyeret halászott elő, s magamra hagyott. Nagy csajka teát kaptam és hideg ételt. Egy pléhtányér peremére rakták körbe a töméntelen, kétujjnyi vastagra szelt felvágottat, középen, a fehér zománcra odakenődve egy pirosas marmaládszelet; megremegett, ahogy hozzáértem, először ugyanis azt a hideg lekvárdarabot emeltem ki – majdnem meg is ettem, aztán mégis inkább a papírkosárba dobtam –, mert olyan rossz volt nézni, hogy ott a tányér fenekén lapul, s a vaskos derekú szalámik körülállják.

Meghagyták, hogy ha jóllaktam, aludjak kicsit; amíg elérkezik az akció ideje, pihenjek. Feltápászkodtam hát az íróasztaltól, nyújtózkodtam, körbejártam a helyiséget; a lepokrócozott vaságy, ahogy a térdemmel megnyomkodtam, nyikkanva rugózott. Szemben a falon három festményszerű színes fénykép: egy mosolygós, kövérkés arc, jobb oldalán zubbonyos, tömött bajszú férfi, a balon kis szakáll és huncut pillantású szemek. Figyeltek, hogy fekszem-e már. Mellettük felgombostűzött papírbetűkből kirakott jelszó: ELSŐ 5 ÉVES TERVÜNK SIKERÉNEK ZÁLOGA AZ ÁLLANDÓ

Pethő János
1021

Pethő János litográfiája: Három vendég

ÁRA: 2,50 Ft

asztalához. A találkozón
lkalom nyílott arra, hogy
ők magánbeszélgetésben
ek nyilvánossága előtt is
Böll két és fél éves el-
k mérlegét. A PEN meg-
alójában vele kezdődött.
levegőt hozott az intéz-
n falai közé. Vonzására
dott a PEN, s a nyugati
többségének konzervatív
usa kénytelen volt meg-
ni a korszerűbb, prog-
törekvések előtt. Böll
t a PEN-nek — elnöksé-
tüntették ki Nobel-díj-
emcsak életművének je-
hanem emberi megnyi-
révén is, amelyek való-
rségesek voltak. Minden
nélkül, halkan és a felü-
számára szinte „ügyetle-
tte az üléseket, de aki
jobban figyelt, láthatta,
dig határozott elképzelé-
iszont ezt nem törekszik
n át érvényesíteni. Szi-

repel a Nemzetközi PEN összejövetelein. Egészen fiatalon a spanyol polgárháborúban harcolt, a köztársasági oldalon. A második világháborúban az angol páncélos erőknél szolgált. Regényei, dokumentum jellegű könyvei ehhez a két nagy élményhez kapcsolódnak. Arra a jelek szerint nem tökélte el magát, hogy hosszabb időre vállajon tisztséget. A PEN-nek decemberben kell megválasztania az új főtitkárt. Addig egy kilenc tagú bizottság — amelynek mi is tagjai vagyunk — válogatja ki a jelölteket. Megeshet, hogy ötvenhárom év után először nem angol lesz a nemzetközi főtitkár.

A tavalyi, stockholmi ülés után újra napirenden szerepel az osztrák „viszály" ügye. A grazi írók csoportja — akiknek sorában olyan jelességek akadnak, mint Peter Handke, Ernst Jandl, Barbara Frischmuth — csatlakozni kíván a Nemzetközi PEN-hez, de

zonyult. Afrikában még mindig szembetűnő múlt és jelen, hagyomány és újítás szoros egymásmellettisége: a tűznek és az elektromosságnak egyazon istene van. De az éles összeütközések is gyakoriak. Wästberg egy anyáról beszélt, aki nem hitte el fiának, hogy tenger létezik, s hogy a tengeren túl más földrészek vannak. Szemfényvesztésnek tartotta, mikor fia Amerikából küldött neki levelet, s a fiú tulajdon sírjára bukkant hazatérve: az anya holtnak tekintette és távollétében elhantolta. Meglepő, negatív oldalról világította meg a hagyományok kérdését a török *Yasar Nabi*. Mivel a régebbi török irodalom nyelve és írásmódja idegen a mai olvasónak, a török költészet jelentős oszmán korszaka teljességgel elvész a modern fejlődés szempontjából. De hasonlóképp elavult a XIX. századi nyelv, ezt az irodalmat is csak fordításban lehet élvezni. A török irodalom a XX. századdal kezdődött — nem kisrészt nyugati hatások nyomán.

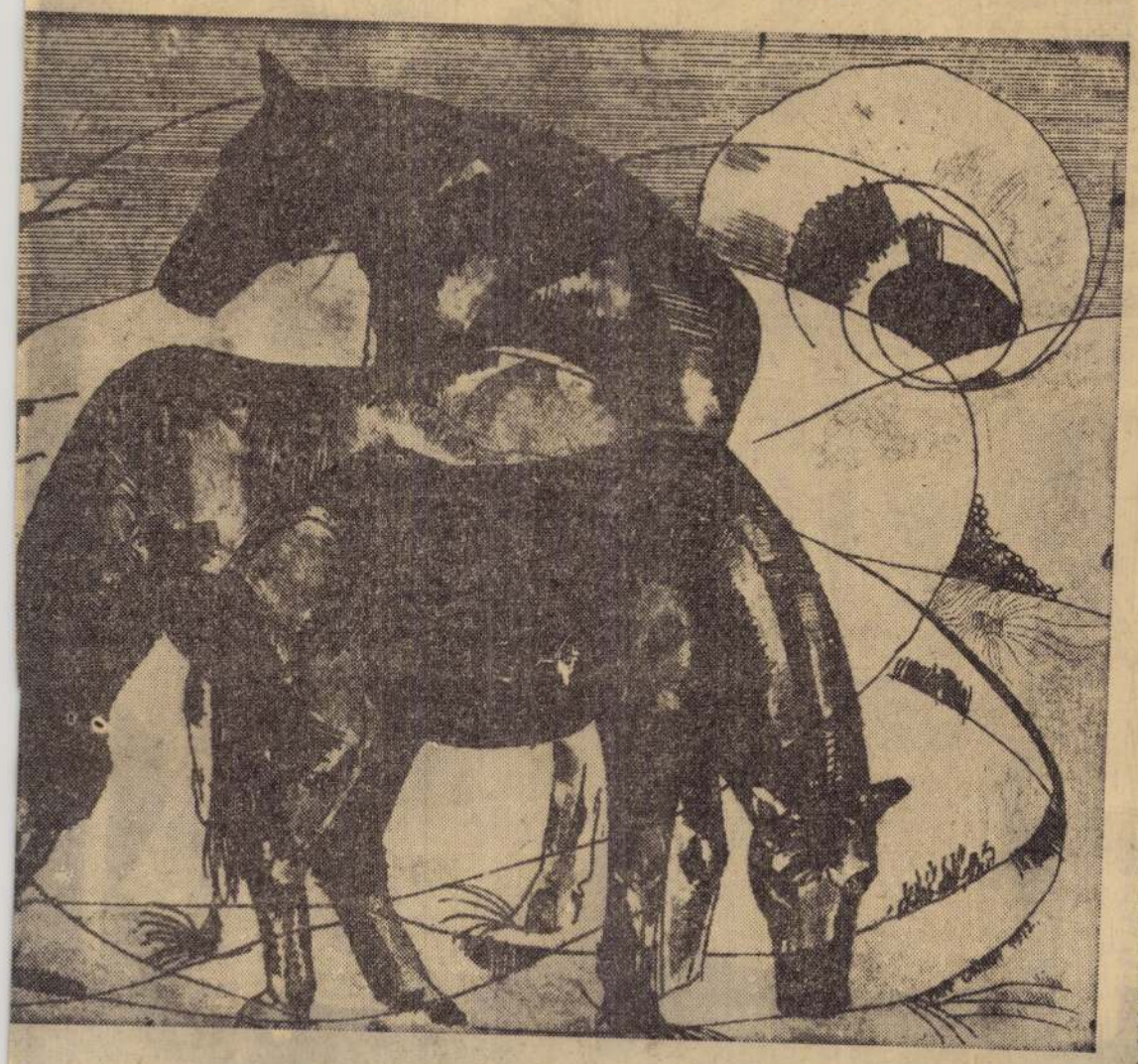

Papp György: Lovak

„új regény"-nek arról a vonásáról, hogy elvesztette a régebbi epikus ábrázolás szélességét, töredékessé és önkényessé vált. Az amerikai *Anne Freemantle* az Egyesült Államok irodalmának arról a hagyományáról beszélt, amely a „hivatalos"-tól eltérő, ellenzéki magatartásban ölt testet, s amelyet a vietnami háború különösen időszerűvé tett. A haladó tradíció mai képviselői közt olyan írókat említett, mint Mary McCarthy, Norman Mailer, Kurt Vonnegut, Frances Fitzgerald.

Több felszólaló érintette, de talán *Somlyó György* fogalmazta meg legtisztábban, hogy a hagyományt nem lehet egységesnek felfogni, mindig arról van szó, milyen hagyományt követünk és hogyan. Az irodalmi fejlődéshez elengedhetetlen a hagyományok szakadatlan újraértelmezése. Hasznos volt Somlyónak az a megállapítása is, hogy bizonyos korunkbeli irányzatok — például a „konkrét zene", a „happening" — nem valamilyen művészeti hagyománnyal szakítanak, hanem magával a művészettel. Kiindulópontnak a hagyomány és modernség szoros összetartozását tekintette, aminthogy *Passuth László* is úgy beszélt a történelmi regényről, mint amelynek legfontosabb feladata múlt és jelen, tradíció és megújulás összekapcsolása.

●

A vita sok érdekes információval szolgált, számos figyelemre méltó szempontot fölvetett. Ha teljes szövegét kiadják, bizonyára nyilvánvalóbbá lesznek azok az értékek, árnyalatok, megközelítésbeli, fogalmazásbeli újdonságok, amelyek a gyors, élőszavas közlésben olykor észrevétlenül suhannak el. Ha mégis maradt hiányérzetünk, annak gyökere két ponton ragadható meg. Egyrészt több kiemelkedő író, költő, kritikus jelenlétére lett volna szükség, másrészt alaposabb, átgondoltabb előkészítésre és irányításra, hogy igazi és egyenletesen magas színvonalú vita alakulhasson ki. Ezt a kettős követelést évek óta hangoztatjuk, s 1964-ben, Budapesten igyekeztünk is neki eleget tenni. A PEN megújulása elképzelhetetlen szellemi rangjának növekedése nélkül.

ÚJ EMBER
Petrásovszky Manó festőművész
1972 JUL 23
1021

Az ikonok divatját éljük

Ma sok ember gyűjt ikont: vásárol, cserél, vagy egyéb úton igyekszik hozzájutni. Gyönyörű, színes ikon-albumok jelennek meg, melyek bemutatják a keleti kereszténység közép és újabb kori templomi művészetét. Ez rögtön felvet egy izgalmas kérdést is: az évszázadok során kialakult-e nálunk egy sajátosan magyar jellegű ikonfestészet vagy pedig a magyar görögkatolikus templomokat díszítő képek megmaradtak a keleti kereszténység templomi művészetének általános jellegén és témakörén belül. Erről beszélgetünk a 70 esztendős *Petrásovszky* Manó festőművésszel, a legjelentősebb magyar ikon- és templomfestők egyikével.

— Elsősorban tisztáznunk kell az ikon fogalmát — válaszolja kérdésünkre. Az ikon nem azonos egyszerűen a szentképpel, még kevésbé a csupán vallásos tárgyú képpel. Az ikon a legszűkebb értelemben vett *kegytárgy*. Sőt: erekje tárgy is, amennyiben a hajdani ikonfestők (helyesebben: ikonkészítők) némely szent földi maradványainak porából, hamvából is kevertek a festékbe. Általánosabban: az ikon liturgikus szentkép a keleti egyházban. Végül a legtágabb értelemben: *ikon minden keleti jellegű szentkép*. Inkább ilyen általános értelemben beszélhetünk a mai és a régi Magyarországi ikonfestészetről, s éppen ezért nemcsak a görögkatolikus templomok képeit kell itt tekintetbe vennünk, hanem a magyarországi ortodox egyház templomi művészetét is.

A magyar ikonfestészet múltja a honfoglaláskori időkig nyúlik vissza, bár a honfoglalástól a Szent Istvánig terjedő korból csupán a Heves-megyei, feldebrői altemplom bizánci jellegű *falfestmény nyomait* tartjuk számon. Sokkal jelentősebb és történelmibb értékű az akkori veszprém-völgyi görög-ortodox apácák által készített keleti miseruha — a későbbi koronázási palást —, melynek hímzése már mintaszerű *bizánci ikonábrázolásokat* tartalmaz. Ezek után sorrendben a Szent Koronának rekeszzománc technikával készített ikonjai következnek, de ide sorolhatjuk még az esztergomi Keresztény Múzeumban őrzött páratlan kincset a *Sztaurotékát* is.

Az ikonok készítését a keleti egyházban kezdetben kizárólag *szerzetesek* végezték. Egy-egy művészhajlamú szerzetest — aki sok esetben nem is volt felszentelt pap — elöljárója külön erre az alkalomra előírt szertartással avatott és jogosított fel ikonok festésére. Világi ember a XIII. századig szent ikont egyáltalán nem készíthetett.

A magyar ikonok stílusa és témái azonosak a többi keleti szertartású népek ikontémáival. A magyar görögkatolikus templomok közül egyedül a Borsod megyei *Mucsony* község templomában található négy árpádházi magyar szent képe — *Szent István, Szent László, Szent Erzsébet, Szent Margit* — üvegfestményeken, melyek az én terveim alapján készültek. Ezekkel a magyar ikonfestészet témakörét kívántam bővíteni. Magyar népművészeti vonásokat viszont a máriapócsi bazilika — a legjelentősebb és legszebb magyar görögkatolikus szentegyház — ikonosztázionjának fafaragásán találhatunk, amelyen nem barokk rozetták és akantusz levelek, hanem *magyaros virágok és pávák aranycsipkéje* koszorúzza körül a szentek képeit.

— A templomfestészetet szinte „családi hagyományként folytatom — vallja tovább a művész. — Szűkebb famíliám krónikája ugyanis tudni véli, hogy valamikor régen, még az Árpádok idejében, a messze Ruthéniából menyasszonnyként érkezett ide egy hercegkisasszony, akinek kíséretében volt egy nagyanyai ősöm bizonyos „Mányko dvorjányin" (udvari ember). Ennek fia: Tamás, nemcsak királyi okleveleket díszített miniatúrákkal, címerekkel, hanem világi volta ellenére szent ikonokat is festett fejedelmi asszonya részére. Donációt is kapott Bars megyében, melyet Mankócnak neveztek el róla. (A Mányko név ugyanis az Emánuelnek-Manónak keleties becéző formája). Így született meg először a Manykovics, ebből pediga *Mankovics* családnév, amelynek egy jóval későbbi viselője, *Mankovics Mihály* (1785-1853) újra felvette a Tamás őse által letett ikonfestő ecsetet. Ez anyai szépapám, Mankovics György édestestvére volt, és sok éves bécsi, krakói, kijevi és moszkvai tanulmányai után hazatért és a munkácsi görögkatolikus püspökség *udvari festője* lett. Sok ikonosztázt festett az egyházmegye templomai számára.

Mennyiségileg is hatalmas életmű dicséri Petrásovszky Manó közel félévszázados munkásságát Harmincnál több római és görögkatolikus templomot festett ki egészen vagy részben, ezenkívül számos egyéb vallásos műalkotás — golgotai képsorozat, oltárkép, nagypénteki Krisztuslepel, könyvillusztráció — került szigorú önkritikájára jellemző, hogy ezek közül alig néhány alkotását kedveli és tartja művészileg is sikerültnek.

— Nincsen „izmusom", irányom, iskolám; most is rajzolni és festeni tanulok...

Nem mindennapi szerénység ez egy 70 éves rangos festőtől. Ilyen szerények és alázatosak csak a valóban nagy művészek tudnak maradni.

Kelembéry Sándor

RÓMA nyugati negyedében, Aciliában, a Szentatya utasítására lakást építenek az Örök Város száz legszegényebb családjának. Az első lakók a következő év nyarán költözhetnek be otthonaikba.

NIKODIM METROPOLITÁT, aki nemrég egészségi állapota miatt lemondott a moszkvai pátriárkátus külügyi osztályainak vezetéséről, kinevezték a Szent Szinodus keresztény egység bizottságának elnökévé.

Új Ember

Katolikus hetilap

Felelős szerkesztő: Magyar Ferenc
Főszerkesztő: Pénzes Balduin
Felelős kiadó: Várkonyi Imre

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Kossuth L. u. 1. I. 1.
Levélcím: Budapest 4. Pf. 111.
Telefon: 188—098 és 185—414
Csekkszámla: OTP 511-16.820
Laptulajdonos: Actio Catholica
Terjeszti: Új Ember kiadóhivatala
Utcai árusítás: Magyar Posta

Előfizetés, hirdetés: Budapest, V., Kossuth L. u. 1. fsz. 14
Telefon: 189—306

Előfizetési díjak: negyedévre 25.— Ft, félévre 50.— Ft, egész évre 100.— Ft

Indexszám: 25 835

72.2598

Athenaeum Nyomda, Budapest
Kotacios magasnyomás
Felelős vezető: Soproni Béla vezérigazgató

Folytatják a munkát...

Néhány héttel ezelőtt rövid kérés jelent meg az Új Ember hasábjain „Alkalom jó cselekedetre" címen. Horváth János (Jordán atya) brennbergbányai lelkész kérte az egyházközségek segítségét gyönyörű kis fatornyú templomának restaurálásához. A kérés nem hangzott el hiába: az érkező adományokból és a helybeliek áldozatkészségéből elkezdhették a megújítási munkát.

Még a köszönő sorok el sem juthattak a jószívű adományozókhoz, amikor nagy szomorúság érte a brennbergbányai egyházközség híveit: Jordán atya, aki nem csupán irányította a munkát, de fizikailag is kivette részét belőle, a restaurálási munkálatok közben súlyos balesetet szenvedett és a soproni kórházba került. A gondos orvosi kezelés sem segíthetett rajta: június 28-án, életének 62., áldozópapságának 37. évében elhunyt.

A gyászoló egyházközség apraja-nagyja szívügyének tekinti, hogy a megkezdett újjáépítési munkát folytassák — Horváth János elgondolása, tervei szerint. A megújult, rendbehozott kis templom Horváth János lelkész önfeláldozó áldozatkészségére is emlékeztet majd.

László püspök
valban hangs
bebizonyosodo
gyobb alkotór
nép. A templ
megtöltő zal
messzebb tája
falusi hallgató
múltja szavát
a gazdag hag
gyűjtése, meg
hivatásos nép
— hangsúlyo
hanem mindnyajunké.

Súlyos bűnök a volánnál

„Minden autóvezető, aki saját hibájából olyan helyzetbe kerül, hogy elveszti autója feletti uralmát, objektíve súlyos bűnt követ el Istennel szemben". — Ezt a kérdést tárgyalja Marty bíboros, párizsi érsek, legújabb pásztorlevelében. Emlékeztet arra, milyen sok halálos áldozata van, különösen a vakációs hónapokban, az autóközlekedésnek. A francia utakon tavaly nyáron több, mint 4700 személy vesztette életét. Marty bíboros öt olyan példát idéz, mely objektíve erkölcsileg súlyos bűnt jelent. Súlyosan vét az az autóvezető, aki rossz látási viszonyok közepette előz. Aki viszonyok közepette előz. Aki szeszesitalt fogyaszt vezetés előtt. Aki tudván, hogy idegileg fáradt, pihenés nélkül tovább hajt. Aki kocsijának sebességét maximumra fokozza. Aki kocsijának nem viseli gondját.

dr. Pokorny István június … elhunyt. A gyászmisét f. hó 22-én 11 órakor a belvárosi Ferences templomban mutatjuk be.

IMPORT RÓZSAFÜZÉREK

nagy választékban kaphatók (csiszolt színjátszó üvegszemekkel és fekete, fehér színben).

45,— Ft, 80,— Ft, 95,— Ft és 105,— Ft-os áron.

ECCLESIA SZÖVETKEZET
Budapest, V., Károlyi u. 4—8.
Levélcím: Bp. 5. Pf. 599.

Templomi festett üvegablakok

ólomfoglalatú üvegezések készítése és javítása

ÜVEGESEK KTSZ

üvegfestő részlege

Budapest, VIII., Baross utca 59.
Telefon: 143—354.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1021 1972 SEP

Pető János

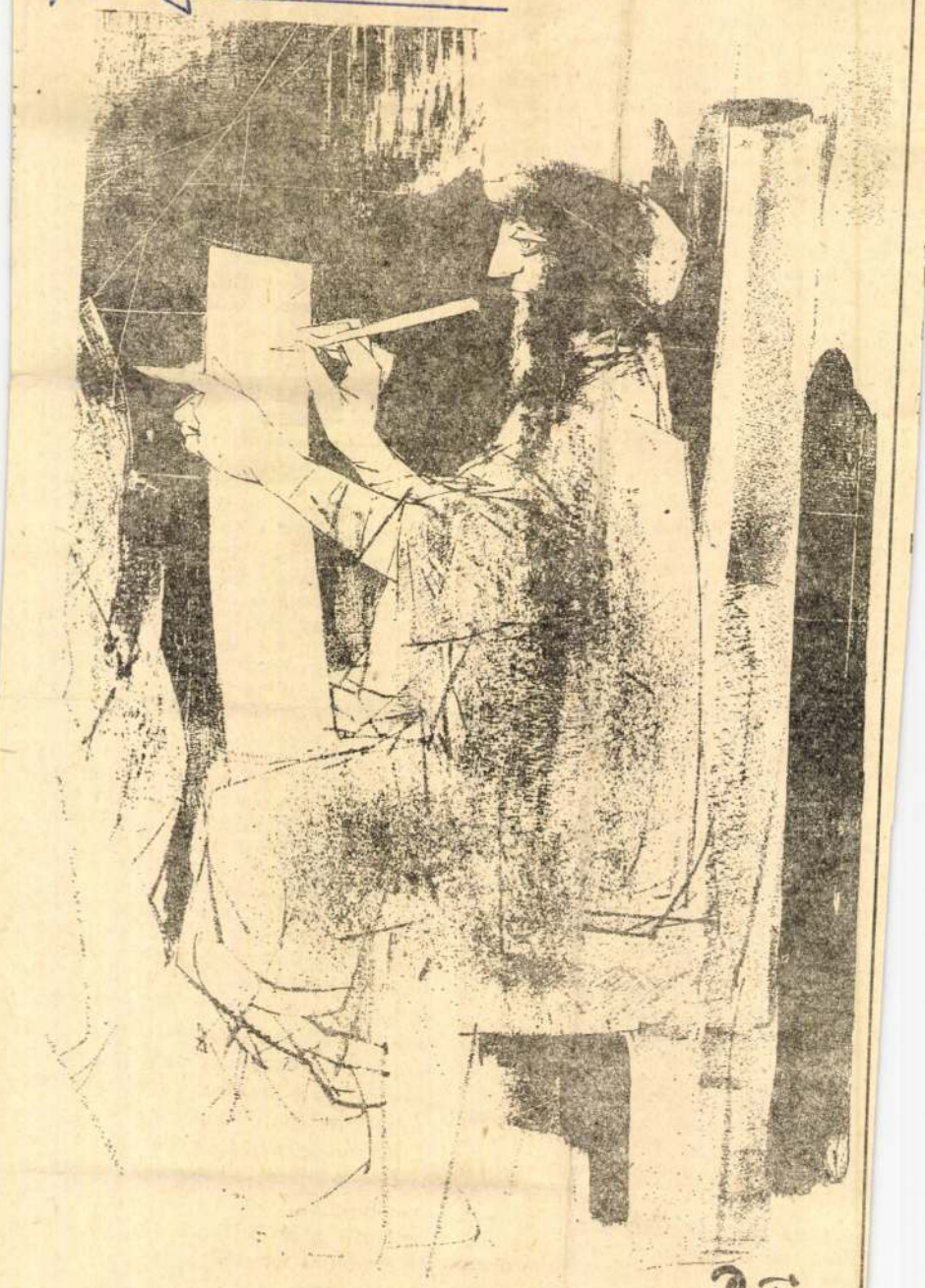

Rajzoló

Pető János rajza

költője ugyanis az új társadal
alkotott utópisztikus illúziók h
be a forradalmi harc követelm
állította. Ezáltal a néptömege
is aktívabb történelemformáló
tulajdonított, mint az új-szo
eszmék teoretikusai és máris a
gyar társadalom, s véle a maga
bejusi valóságához adaptálta ta
sukat. A monográfia szavait id
„nem pusztа motívumokról és
belesodródásról van szó, hanem
új eszmevilágra való törvénys
ráeszmélésről, amelyet iniciálhattak
olvasmányok, barátok, a mindenna-
pi élet behatásai, de amelyet csakis
az erősödően morajló külső világ-
nak válaszoló belső kényszer emel-
hetett klasszikus költői magaslatra.
A plebejus zseni, úgymond, belülről
talált rá az új-szociális perspektívá-
ra . . ."

Monográfiánk egyéb vonatkozás-
ban is a kérdés bonyolultságához
illő s a merev szkémákat gondosan
elkerülő dialektikával közelíti meg
Petőfi és az új-szociális eszmék kap-
csolatának problémáját. Fejtegeté-
seire a konkrét műelemzések szép
sorozata nyomja rá a hitelesség bé-
lyegét. S bár érdeklődésének kö-
zéppontjába a második, jórészt Pe-
tőfivel foglalkozó kötetben is az új-
szociális eszmék hazai útjának be-
mutatását állította, az olyan sok-
felé kitekintő elemzésekből, mint
például a *XIX. század költői*, az *Egy
gondolat bánt engemet* soraiból,
vagy a szabadságharc alatt írott mű-
vekről, köztük a külön fejezetben
tárgyalt *Apostol*ról ad, de azokból a
gyakran csak néhány sorra vagy be-
kezdésre szorítkozó megfigyelések-
ből is, amelyeket bizonyára azért
nem dolgozott ki részletesen, mert
elvezették volna munkája eredeti
célkitűzéseitől, végül is egy új, meg-
világításokban gazdag Petőfi-portré
körvonalai bontakoznak ki. Az ol-
vasó épp ezért már-már sajnálja,
hogy Pándi Pál vizsgálódása Petőfi
eszmevilágának s ezen belül is első-
sorban politikai eszmevilágának
vizsgálatára koncentrálódik, s így
épp csak kitekint arra, hogy az új-
szociális eszmék befogadása egész
személyiségét s vélük együtt a sze-
mélyiség nehezebben megragadható
érzelmi szféráit is gazdagította.

További megvizsgálásra vár pél-
dául az az érdekes probléma, va-
jon az új-szociális eszmék szerelem-
koncepciójának nincs-e valamelyes
szerepe abban, hogy Petőfi az élet-
filozófiáját megfogalmazó híres so-

[illegible] történet-írásunk mostanában
hajlamos a szükségesnél nagyobb
szkepszissel nézni az eszmeiség, a
társadalmi mondanivaló és az írói
modor, ízlés, formavilág, stílus két-
ségtelenül bonyolult, de kétségtele-
nül meglevő összefüggéseit. Egy el-
sősorban eszmetörténeti célkitűzésű
monográfiáról szólva természetesen
nem róhatjuk fel, hogy a lényeget
tekintve egyébként szabatosan meg-
ragadott problémakör részletes ki-
dolgozására nem vállalkozott. Már-
csak azért sem tehette ezt, mert
egy ilyen igény teljesen szétfeszí-
tette volna a súlyos mondanivalók
terhét amúgy is csak nehezen viselő
két kötet kompozícióját.

Inkább a két kötet gazdagságát
kell hangsúlyoznunk. Bizonyára nem
túlozunk, amikor azt állítjuk, hogy
ez a gazdag dokumentációval dol-
gozó, sokfelé kitekintő és a proble-
ma európai összefüggéseit állandó-
an szem előtt tartó monográfia az
egyik legjelentősebb marxista hoz-
zájárulás reformkorunk és szabad-
ságharcunk korának még sok fehér
foltot tartalmazó eszmetörténetéhez
és egyben a még mindig sajnálato-
san gyér eszmetörténeti szakirodal-
munkhoz is. De annak a puszta tör-
téneti elemzésen túlmutató célkitű-
zésének is beszédesen eleget tesz,
hogy a korai szocialista eszmék
iránt már a múlt század első felé-
ben megnyilatkozott hazai érdeklő-
dés élénkségének és sokféleségének,
különösen pedig legnépszerűbb
írónk, a forradalmár Petőfi erős
szocialista vonzalmainak megmuta-
tásával cáfolja meg azokat az idők
folyamán sokféle változatban meg-
fogalmazott nézeteket, amelyek sze-
rint népünktől idegen a szocialista
perspektíva, sőt természetével sem
egyezik meg a forradalmiság és a
forradalmi tempó.

(Magvető, 1972.)

BARÓTI DEZSŐ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 OKT 20

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pethő János

1021

1978. október 20., péntek

Merengő

Pethő János munkája

Hasonló

Emberek, boltok, raktárak

Mindnyájan tisztában vagyunk azzal, hogy közérzetünk fontos részét adja, azt befolyásolja a kereskedelmi munka színvonala. Ha elvonatkoztatunk személyes tapasztalatainktól, akkor is nyilvánvaló, hogy a kereskedelem feladata, munkája nagyon szervezésigényes és egyúttal nagyfokú társadalmi-politikai felelősséggel jár!

Ahol kicsi a raktár

Most nem is annyira az ellátás színvonalát, hanem a kereskedelmi munka technikai feltételét vizsgáltuk. Mindezt pedig olyan helyeken, amelyek távolról sem mondhatók nagyvárosinak, ám a kiszolgálás, a kereskedelem kellő színvonalát ezeken a helyeken ugyanúgy

Ez persze nem von le semmit annak értékéből, hogy ebben az üzletben azért gyökeresen mások a körülmények. Nagy hűtőgépek, hűtőpultok és hűtővitrinek szép számmal vannak. A kétmilliós forgalom meg is érdemel ennyit.

Ahol a KÖJÁL büntet

Utunk harmadik állomását, a szuhakállói 545-ös számú húsboltot nehezen találtuk meg. A kurityáni 267-es üzlet dolgozói csöpp lemosolygással, némi fölénnyel mondják: — azt a boltot „érdemes" megnézni!

A roskatag, bizalmatlanságot árasztó bolt becsukva. A vakon ásító, papírral beragasztott ablakban két felirat: arról értesítenek, hogy ez a Borsod megyei Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1978 SEP 20

Pethő János

1021

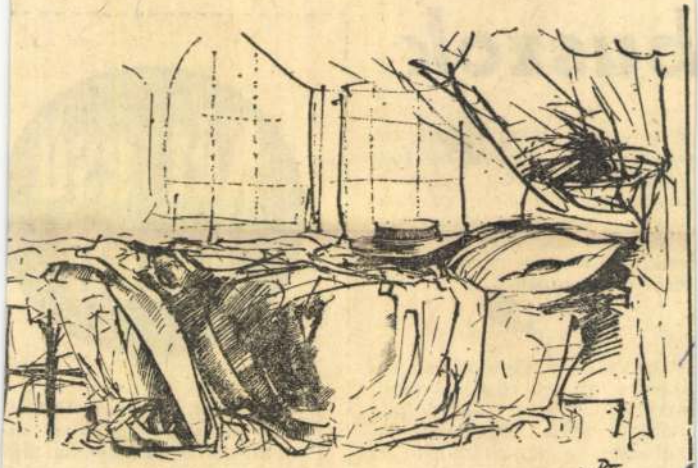

Rajz „Szindbádhoz"

Pethő János

buszok

bennünket, hogy az utazási igényekhez jobban igazodó forgalomszervezést valósítsunk meg. Ennek megvalósításához azonban elengedhetetlenül szükséges a helyi párt- és tanácsi vezetés megértő támogatása."

*

A Volán a gondok megoldására új lehetőséget, módszereket keres. Gondolnak például arra, hogy ahol lehetséges, a tanulószállításba bevonják az állami gazdaságok, tsz-ek autóbuszait. Tárgyalnak nagyüzemekkel a lépcsőzetes munkakezdés megvalósítása végett. Kazincbarcika, Ózd, Leninváros

Csurrant, cseppent. Hol ne
kilódult, s percek alatt át
nedvesítette az inget, hol ala
tomosan szitált észrevétlen
áztatta át a ruhát, hol pe
dig egyszerűen elállt. Ezer
a napon aligha áldhatták a
földeken dolgozók az eget
Szürke nyomasztó felhők

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1978 SEP 15

Pethő János

1021

MENEKÜLŐK

Pethő János tusrajza

bel –
!

dés: nem volna-e jobb megfelelően összehangolni a tömegközlekedési és általában a szállítási feladatokat. Azokat alaposan felmérni és közösen megoldani?! Úgy hiszem, ez nem is kérdés, hanem feladat, s hogy itt nem is kérdezni, hanem cselekedni kellene. Az energiaprobléma — ezen belül elsősorban az olajprobléma — világviszonylatban fennáll. A legfejlettebb tőkés államok kénytelenek intézkedéseket, megszorításokat foganatosítani az olajfelhasználás területén. Nem volna-e helyes, éppen az ésszerű összefogás, összehangolás eszközével nálunk is tenni lépéseket a csökkentés irányában — és esetleg a teherszállítás területén is? A tömegközlekedés összehangolását még egy másik tényező is indokolná: az autóbusz-szükséglet.

Világviszonylatban éppen autóbuszexportunk az egyik ismerten „erős" oldalunk. Nem mindegy tehát, hogy mennyit használunk fel itt-

A szivattyúkat próbapadon ellenőrzik a DIGÉP szerencsi gyáregységében.

Fejlődik a juhászat

A Mezőnagymihályi Állami Gazdaságban új, 18—20 millió forint értékű juhászati telep beruházásán dolgoznak. Az elmúlt évben 1500 férőhelyet már átadtak, míg az évben 6 darab 640 férő-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1978 ÁPR. 21

Pető János grafikusművész
1021

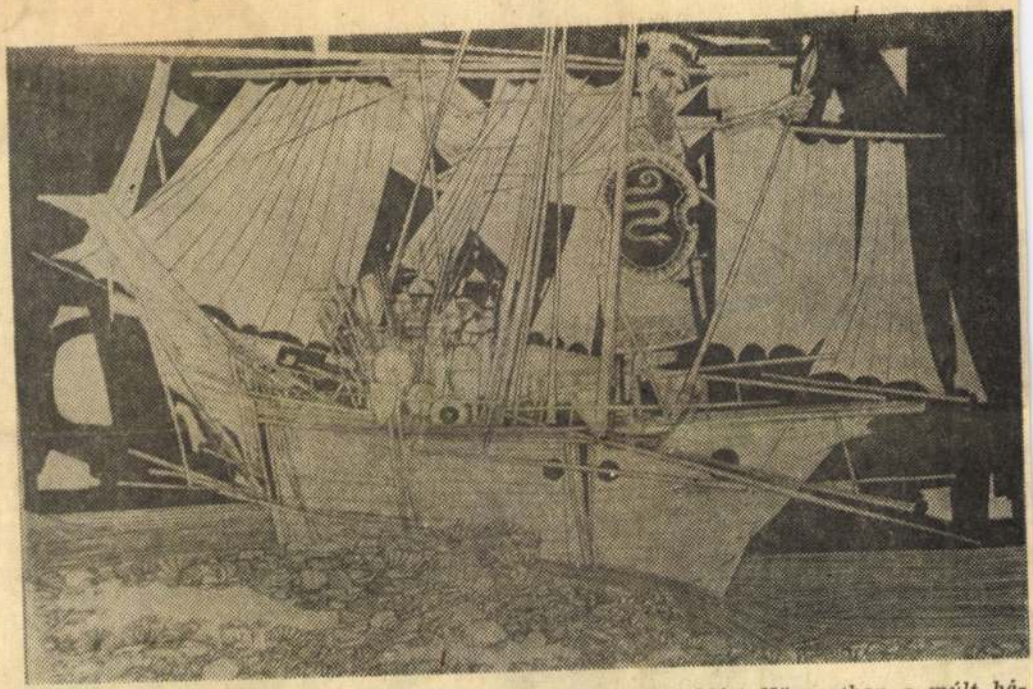

★ *Eddig több száz érdeklődő tekintette meg a Vasas Művelődési Központban a múlt héten megnyílt Vasas Galériát, illetve Pető János grafikusművész kiállítását. Pető János munkái április 24-ig, naponta 11-től 19 óráig láthatók a Vasas Galériában. Reprodukciónk a művész Kalózhajó című grafikájáról készült.*

6666

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pethő János

1978 SEP 17

1021

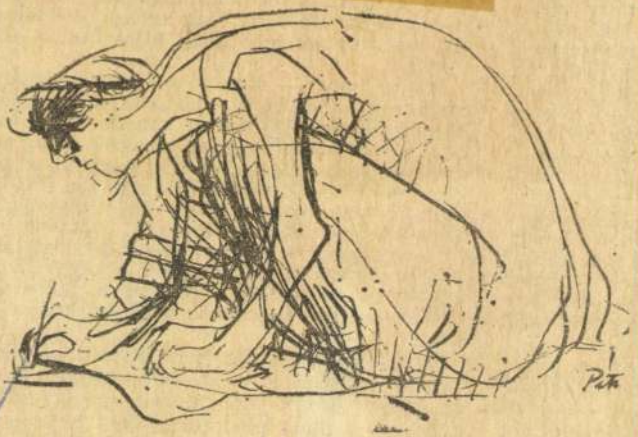

Rajzoló Pethő János tusrajza

gye dolgát becsülettel, lehetősége szerint. De mert valaki balszerencsés, hogy gyengébb teljesítményű géppel dolgozik, hátrány ne érje: megegyeztek, hogy egyenlően osztják el a munkáért járó bért. Íme, a brigádmozgalom az emebrekből kihozza a legnemesebbet! Jó ezt tudatosítani újabb erőpróba előtt.

Imri Gyula: — Én arra tudom — arra kell — agitálni a járás valamennyi mezőgazdasági üzemének titkárát, pártveztőségét, hogy a napi feladatok helyes felismerésével támogassák a gazdasági vezetőket. És készítsék fel a helytállásra a nagy munkák időszaka előtt az embereket, párttagokat és pártonkívülieket.

Szőke Mária

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1972 SEP 3 -

Pető János

1027

Házaló *(Pető János rézkarca)*

a Dunától a Du… márom része! 3… készíteni. 38. Fi… 39. Fegyver a … 1900-as évek ele… szág egyik kispol… mának hívei. 41. … tárban, ... , a… múlna (két szó) … Kőrös, a városo… „hogy volt"! lat… Gyakori családné… tanács. 47. Finom sütemények, amelyek erdei növényre hasonlítanak. 51. Idegen igen. 52. Északi USA-állam, székhelye Des Moines. 54. Művészhármasok. 55. Esés. 57. Női név. 59. Csen. 61. Szúrófegyver. 63. ÖYÖ. 65. Lábbeli, nevelővel. 67. Ferritben van! 68. Semmi sem áll az útjában, 71. UEL.

típusa is. 56. Labtempó a gyorsúszásnál, fon. 58. Román egyetemi város 60. Bécsi leszerelési tárgyalások ismert neve. 62. Kárt okoz. 63. Két személyes névmás a harmadik személyben. 64. Svéd váltópénz. 66. REI. 69. Igeképző. 70. Fűmagban van!

Bajai Ernő

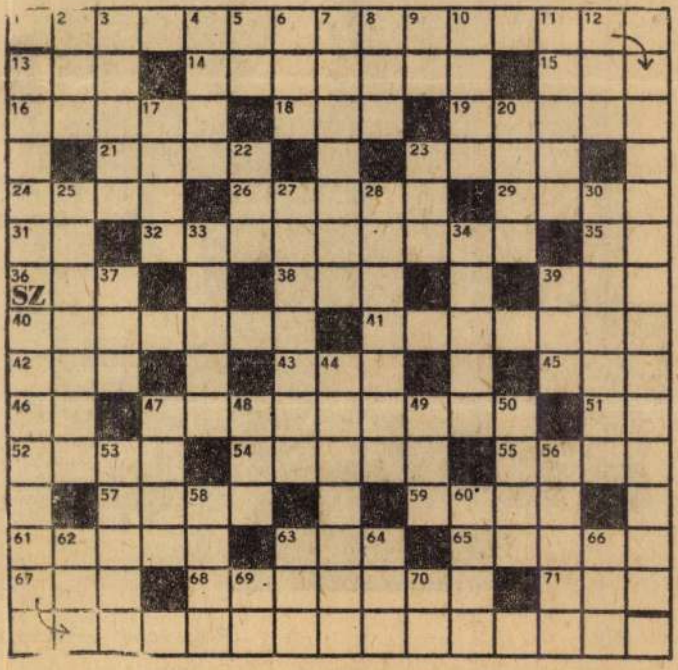

1978 JUN — 3

1021

(Folytatás a 4. oldalon)

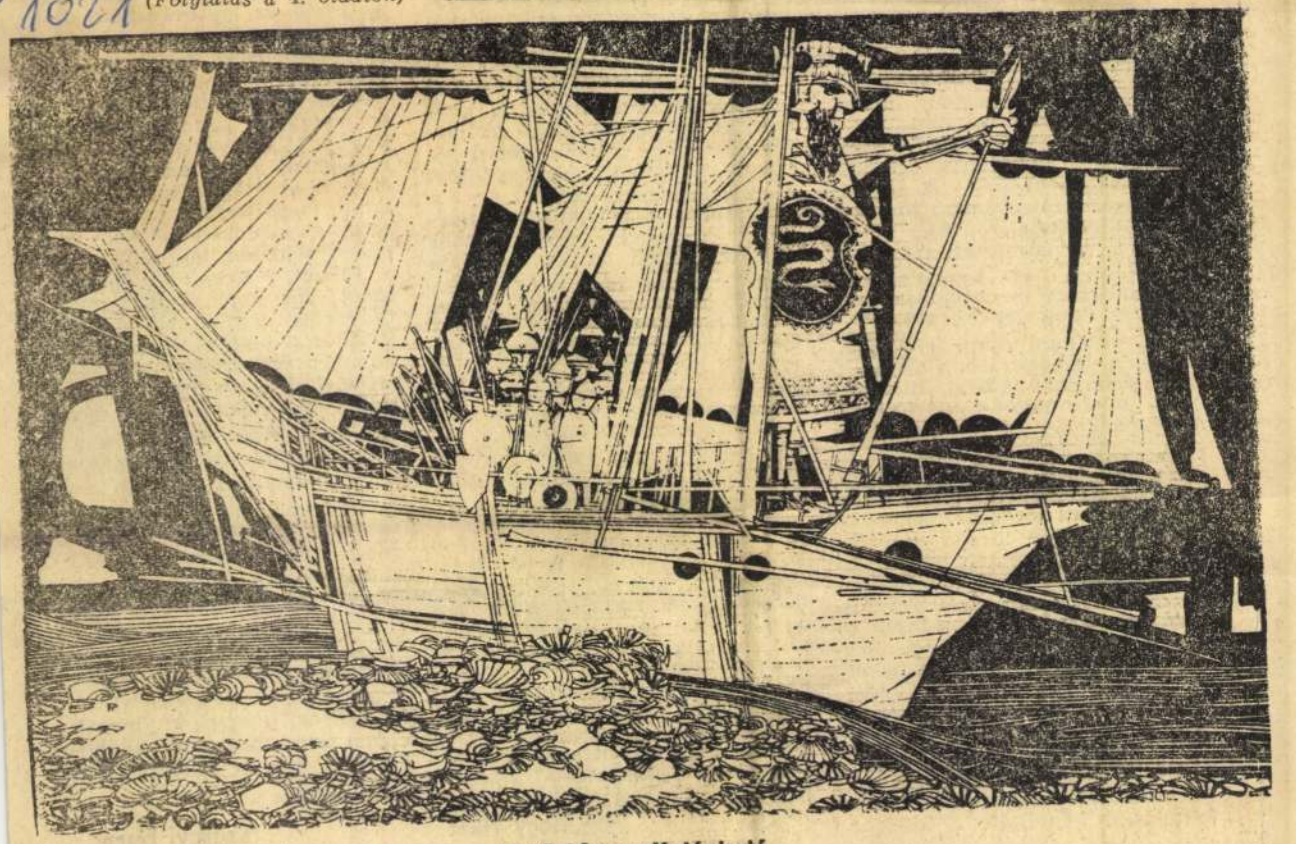

Pető János: Kalózhajó

ÁRA: 2,50 FT

használatát érzem időszerűtlennek. Nyugodjék békével ez a csökevényszó. Ne terpeszkedjék tovább a forró- és hidegháború kényszergazdaságából ittmaradt ijesztő, nyugtalanító kifejezésként.

A másik megjegyzésem Lőrincze írásának egyik vitás jogi megállapításához fűződik. „A helyesírási szabályzat azonban *törvény*, mindenkire kötelező, még akkor is, ha a törvénysértést nem nagyon követi, nem követheti komoly büntetés" — állapítja meg Lőrincze (kiemelés tőlem!).

Nos, érdemes tudni, hogy jogi nyelvben és észjárásban az, amit csak szabályzat szóval illetnek, nem minősíthető határozottan *törvény*nek is! Ezt a nem-jogászoknak is érdemes tudniuk. A többi közt azért, hogy ne „játszszunk" jogtalan törvényhozósdit. Tagadhatatlan, nemcsak jogrendszeri kategóriájú törvények vannak, hanem például hadászatiak, közgazdaságiak, esztétikaiak, természettudományiak, valláserkölcsiek meg általában morálisak a sok-sok egyéb közt. Ámde ami csak szabályzat, az seholsem és sohasem mindig törvény. A mostani helyesírási szabályzat se a törvény szigorával hasson, hanem csak *egy* újabb helyesírási szabályzatként vegyük figyelembe.

E sorok írója ilyen jogelvi megfontolással képviselte a Magyar

lenni a törvényhozósdi
mégis az ő: akaratos, é
kedő irányvonaluk gy
noha a hidegháború
készített akadémiai
szótár már az enyhü
szolidációs közéleti fel
jén adatott ki, a hide
lyegét hordozta „t
hívalkodó közszerepé

Minthogy a jelenle
tatott helyesírási szabályzathoz
kiegészítésképp, avagy — uram
bocsá' — „használati utasításképp" kiadott könyvek vaskos
terjedelme többszörösen meghaladja az eredeti, a „törvény" szerepében hívalkodó kétes, vitás kiadványét; ez a puszta tény egymagában is bizonyítja: nem helyes hidegháborús csökevényű, hibás jogfelfogással egy helyesírási szabályzat szerkesztése során törvényhozósdit játszani.

A jelenlegi akadémiai helyesírási szabályzatunk tehát ne tekintessék tovább törvénynek. Csakis egy rendezett szakmai példatárnak az eddigiek után. És egyáltalában ne hivalkodjék a törvény szigorával: beláthatatlan ideig önkénnyel tilalmazva költők, írók, esszéisták, közírók, pedagógusok, közbecsült nyomdai korrektorok élő és gyakran nyelvfejlesztő, alkotó, helyesebb, változatosabb, életszépítőbb íráskészségét.

Nagy Tibor

[illegible] a *fejleszt*, a *teremt* ige használatából sem, hogy lássuk: mennyi félreértést idézhet elő az elsikkasztott *t*, hiszen egészen más, hogy én *fejlesztettem* ki egy új eljárást, vagy én *fejlesztettem* ki másokkal (noha sokan szívesen elmosnák a különbséget, maguk érdemének tüntetve föl a másokkal elvégeztetett kutatást) stb. Szabó Magdának a lektorok elnézik ezt az „írói szabadság"-ot, ahogy a verses szövegekben is elnézik a helyesírási szabályzattól eltérő alak-, illetőleg ejtésváltozatokat. Csakhát nem lehet mindenki Szabó Magda, bár ahhoz minden magyar anyanyelvű állampolgárnak joga van, hogy félreérthetetlen világossággal fejezze ki magát, s ebben senki meg nem akadályozhatja — még a: Helyesírási Szabályzat sem.

Szilágyi Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 AUG 28

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1021

Pető János rajza

atni, meggyőző érvekkel kell elfogadtatni az emberekkel a párt igazságát, okosan párosítva a nagy tömegakciókat a szívós mindennapi apró munkával. A politikai tömegmunkában ma is hasznosíthatunk ezekből a tapasztalatokból, ma is szükség van az akkor kifejlődött politizáló érzékre. De természetesen a szocialista építés majd három évtizedének közéleti tapasztalatai is fontos politikai tőkét jelentenek. Olyat, amit veszendőbe hagyni komoly kár lenne, amit hasznosítani politikai érdek és kötelesség.

Mindezt azért szükséges hangsúlyozni, mert a párttagsági könyvek cseréjét kísérő eszmecserék feltárták, hogy ebben a tekintetben nincs nálunk minden rendben. Néhol elhalványult a negyvenötös párttagok tetteinek emléke, csökkent a figyelem, helyzetük, problémáik iránt, nem vonták be őket eléggé a pártszervezetek tevékeny-

Ismeretes, hogy az MSZM Központi Bizottsága 197 februári ülésén a nők, a fia talok helyzetéről tárgyalt. Központi Bizottság irányelv ket állapított meg a nő munkahelyi feltételeine szociális helyzetének, életk rülményeinek megjavításá megnatározta az ifjúságpo tika céljait, feladatait, jav solta a kormánynak a fe adatok megfelelő jogi sz bályozását. Az országgyű ennek alapján fogadta el ifjúsági törvényt és adta a kormány a nők gazdasá szociális helyzetének meg vításáról szóló, valamint népesedési politikával k

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 AUG 26

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1021

1977. augusztus 26., péntek

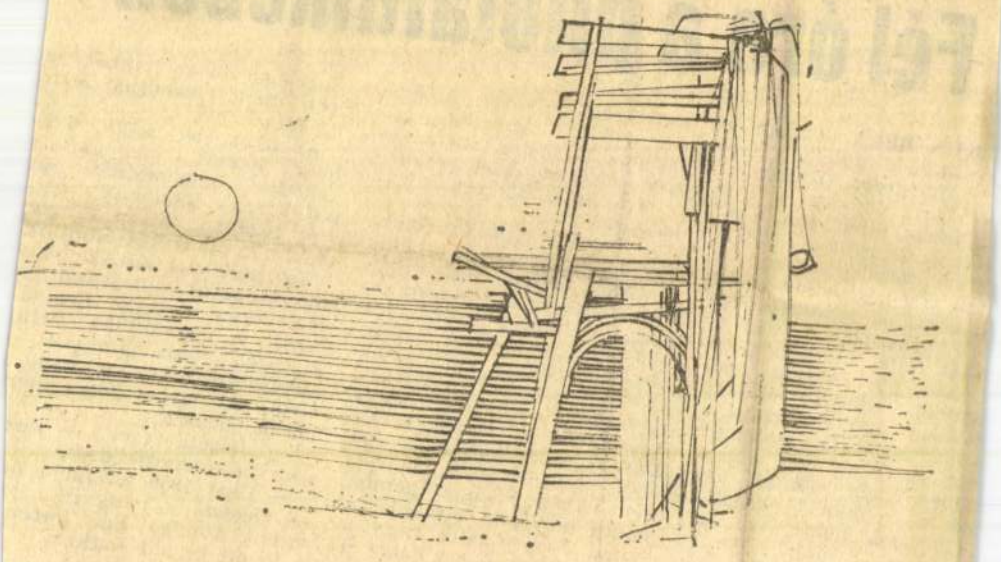

Pető

Pető János rajza

Fél óra a pilótafülkében

KUN BÉLA utcában, a
iva-hidon állunk „les-
". Autóstopra várunk.
– Végre! Ott jön!
Tatalmas tréler jön visz-
felé az Avasról. Az ÉPFU
ső szervezője „meszel", a
szú gép engedelmesen áll
g előttünk. Rokonszenves,
megtermett vezetője,
msei Antal készséggel ki-
ülőhellyel. A nagy for-
omból kijutva, Miskolc
tárában már kezdeném a
szélgetést, de sehogyse
egy. A Csepel vezetőfülke
zepén olyan robajjal dol-
zik a „pilótától" elválasz-
170 lóerős motor, hogy sa-
t szavait is alig értem.
— Hányadik fuvar?
Semsei vaskos ujjaival mu-
tja, hogy a második, de
em igen lesz több, makacs-
sebességváltó. El-
meretesen dolgozik. A bri-
gád hamar megszerette, be-
fogadta, hallgatnak rá, élve-
zi a brigádtagok bizalmát.
— Nem bánta meg a vá-
lasztást?,
— Őszinte legyek? Szíve-
sen dolgozom itt. Jó a kol-
lektíva, jólesett, hogy rög-
tön befogadtak, segítettek.
Igaz, a munka nehéz, fe-
lelősségteljes, de az ember
szívesen csinálja, ha látja az
értelmét. Itt több a fizetés,
havi 4—5 ezer körül kere-
sek. Látom a munka értel-
mét. Négy-öt forduló, s egy
lakás kész, amelyre nagyon
vár valaki. Szinte gomba
módra nőnek ki a földből a
házak. Jólesik látni, hogy a
házban, ahol laknak, ahol a
gyerekek kacagnak, nevet-
nek, emberek népesítik be
a lakásokat, ott van az én
Nagyjából olyan várost je-
lent, mint mondjuk Nyír-
egyháza.
Künn az élet zajlik. Tré-
lerek jönnek, mennek, a
„pilóták" be-benéznek egy
pillanatra. Elkapnak egy
szót, fogalmat, aztán tovább
indulnak. Mi is készülődünk.
Egy pótkocsis KRAZ négy
fürdőszobával megrakottan
most indul a nagy iparvá-
rosba. A vezetőfülke belül
ragyogóan tiszta, a motor —
szerencsénkre — a fülkén
kívül van, így a zúgás nem
ítél hallgatásra.
— Régóta vezet? — kez-
dem a kérdezősködést.
— Csak 1950 januárja ót
— válaszol a nyugdíjkorhá
tárhoz közelgő Pál Feren
a Petőfi brigád tagja.
— Azelőtt?
— Halászmester voltam

Pető János, grafikus

PETŐ JÁNOS RAJZA

Pető János rajz

15

Népszabadság, Bp. 1981 jún. 7.

Pető János
grafikusművész

1021

RAJZOK ÉS KISPLASZTIKAI MÜVEK KIÁLLÍTÁSA NYÍLT ÁPRILIS 30-ÁN A MISKOLCI GALÉRIÁBAN A KIÁLLÍTÁSON KAPTÁK HELYET A BORSODBAN ÉS MISKOLCON ÉLŐ MÜVÉSZEK SZÁMÁRA A FELSZABADULÁS 35. ÉVFORDULÓJA ÉS JÓZSEF ATTILA 75. SZÜLETÉSNAPJA ALKALMÁBÓL HIRDETETT PÁLYÁZATRA BEKÜLDÖTT ALKOTÁSOK / AZ ÉVENKÉNT MEGRENDEZETT RAJZOK KIÁLLÍTÁSSOROZAT KERETÉBEN NYÍLT TÁRLATON 52 ALKOTÁS SZEREPEL / BORSOD MEGYE DÍJÁT FELEDY GYULA, MISKOLC VÁROS DÍJÁT PETŐ JÁNOS ALKOTÁSAI KAPTÁK / DÍJAT KAPOTT MUNKÁIÉRT TÓTH IMRE, MEZEY ISTVÁN ÉS VARGA ÉVA IS / A KIÁLLÍTÁST BORSOS ÁRPÁD, A MEGYEI TANÁCS MÜVELŐDÉSI OSZTÁLYVEZETŐJE NYITOTTA MEG

ÁRA: 7 FORINT

Meghalt Csohány

Nem szállnak fel többé elérhetetlen magasságokba vágyó madarai; nem rezdülnek a fehér rajzpapíron jellegzetes erős vonalakkal rajzolt-karcolt fenyői s jegenyéi, nem emelik kevélyen agancsos-koronás fejüket új csodaszarvasok s nem néznek rezignált mélabúval a múló évek és élet után új subás-kucsmás pásztorok sem.

Alig fél éve kiállításának megnyitójára vártuk; nem jött, betegségének híre jött helyette. Alig akartuk elhinni, hogy ez a hatalmas testű, erejű, behemót nyugalmú férfi beteg lehet egyáltalán. Nyugalma és lelkiereje közmondásos volt; nem különben megalkuvást nem ismerő egyenessége és igazságérzete. S akik közelebbről ismerték, tudták róla, hogy hatalmas, kikezdhetetlennek látszó testében költők érző, érzékeny lelke lobog, hogy sok lemondás és önkínzó küzdés, rengeteg erőfeszítés, és önégető munka az ára művészetének is, amely oly egyszerű, tiszta és természetes volt, mint ő maga. Ipolypásztó, szülőhelye után Borsodot és Miskolcot szerette legjobban; szívesen jött ide és szíveslátás, barátok szeretete várta mindig.

Hallgatagsága, visszahúzódó, könnyen sebezhető érzékenysége is oka volt tán, hogy bár művészetét mindenki — a szakma és a nagyközönség egyaránt — becsülte, szeretette és magasra értékelte, ez az elismerés tán méltatlanul ritkán járt együtt a hivatalos elismeréssel. Való igaz, ő sem fűtötte ilyesféle babérok vágya, nem volt hiú ember. A legjobb barát volt, a legjobb cimbora. A Magyar Képzőművészek Szövetségének alelnökeként példátlan szervező munkát fejtett ki, fáradhatatlan volt, nem törődött növekvő fáradtságával, lappangó s magáról mind több jelet adó betegségével.

Aggódva-reménykedve lestük, vártuk az állapotáról szóló híreket, míg ő betegágyán küszködött a fenyegető bénulással. Fellélegeztünk, amikor hírlett, hogy jobban van, s javult az állapota. Aztán újabb hír jött: halálának leverő, fájdalmas híre.

Csohány Kálmán meghalt. Ötvenöt éves volt. Hamvait Pásztón helyezték örök nyugalomra. Emlékét őrizzük szívünkben.

PÁSZTOROK

Csohány Kálmán rajza

Hazánk felszabadulásának 35. évfordulója alkalmából kiosztották az 1980. évi kitüntetéseket és művészeti díjakat irodalmi és művészeti életünk kimagasló alkotói sikereket elért képviselőinek. Több évtizedes tudományos és közéleti tevékenysége elismeréseként Állami Díjat kapott Köpeczi Béla akadémikus és Szabolcsi Miklós akadémikus. A Kossuth-díj 1980. évi kitüntetettjei közt találjuk Gyurkó László írót, Kolozsvári Grandpierre Emil írót és Pilinszky János költőt. A Magyar Népköztársaság Érdemes művésze elismerésben részesült többek közt Demeter Hedvig, a Miskolci Nemzeti Színház tagja. József Attila-díjat kapott Ágh István költő, Csanády János költő, Csurka István író, Domokos Mátyás kritikus, Görgey Gábor író, Győre Imre költő, Lázár István író és Szepesi Attila költő. Jászai Mari-díjban részesült többek között Balogh Zsuzsa színművész, Bor József rendező, Pákozdy János színművész, s a Balázs Béla-díjasok közt találjuk Vitézy László filmrendezőt.

✶

Április 29-i ülésén tájékoztatót hallgatott meg és fogadott el B.-A.-Z. megye Tanácsa Végrehajtó Bizottsága a megyei tanács fenntartásában megjelenő Napjaink irodalmi és művelődési folyóirat helyzetéről. A tájékoztatót Borsos Árpád, a megyei tanács vb művelődési osztályvezetője terjesztette elő.

✶

Március 31-én, Szabó Lőrinc 80. születésnapján kiállítást nyitott meg G. Szabó Lőrinc filmrendező, a miskolci születésű, kiemelkedő költő és műfordító fia a Miskolci Képtárban. A kiállítás megnyitása után baráti találkozón vettek részt Szabó Lőrinc tisztelői a Miskolci Zenepalotában, ahol Tolnai Gábor akadémikus méltatta Szabó Lőrinc munkásságát, helyét a magyar irodalomban, Sír László, a városi tanács vb művelődési osztályvezető-helyettese pedig a költő emlékének ápolásával kapcsolatos miskolci tervekről szólt. A baráti találkozót követő irodalmi esten dr. Kabdebó Lóránt irodalomtörténész mondott emlékbeszédet, majd a Miskolci Nemzeti Színház művészei, Polyák Zsuzsa, Ötvös Éva, Zsolnai Júlia, Galkó Balázs, Somló István és Simon György tolmácsolták a költő műveit; az est rendezője Éles Béla volt.

✶

Április 11-én, József Attila 75. születésnapján Lillafüreden megkoszorúzták a költő felújított emléktábláját; a koszorúzási ünnepség alkalmából Keres Emil Kossuth-díjas színművész, aki előzőleg műsort adott a Palotaszálló üdülővendégeinek József Attila verseiből, elmondta József Attila Óda című versét. Méltatta a költő munkásságát Gulyás Mihály, a helyi írócsoport titkára, valamint Zöld Sándor, a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat igazgatója. A koszorúzást követően a Miskolci Nemzeti Színház emeleti társalgójában József Attila életútját dokumentáló kamarakiállítást Papp Lajos, a Napjaink főszerkesztője nyitotta meg. Április 14-én a megyei II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban mutatta be Kulcsár Imre, a Miskolci Nemzeti Színház tagja József Attila verseiből összeállított műsorát.

✶

A magyar nyelv hetének B.-A.-Z. megyei rendezvényeit április 21-én nyitotta meg Borsos Árpád, a megyei tanács vb. művelődési osztályvezetője. A megnyitó után a TIT megyei szervezete magyar nyelvi és irodalmi szakosztályai közös rendezésében Fodor András József Attila-díjas költő tartott előadást József Attila költői képalkotásának törvényszerűségeiről. A két szakosztály egyébként előadássorozatot indított József Attila-verselemzésekből, amelynek ez második előadása volt, az elsőt Tamás Attila tanszékvezető egyetemi tanár tartotta március 26-án József Attila Költőnk és kora című verséről. A magyar nyelv hetének megyei programjában számos verselemző, a költői stílust és nyelvet vizsgáló előadás kapott helyet: dr. Szatmári István kandidátus, tanszékvezető egyetemi tanár Mai költészetünk a nyelvész szemével címmel tartott igen érdekes stílueselemző előadást, Kiss Ferenc irodalomtörténész Nagy László József Attila című versét elemezte, Tüskés Tibor író pedig a magyar esszé nyelvéről beszélt. A rendezvénysorozat keretében Miskolcon és a megyében április 21—30. között összesen 51 nyelvművelő, stilisztikai és irodalmi előadás hangzott el.

✶

Önkezével vetett véget életének április 3-án Pernye András, a kiemelkedő tudású zeneesztéta és kritikus, a Zeneművészeti Főiskola tanára; öngyilkosságának oka elhatalmasodó, súlyos betegsége volt. Halála a magyar zenei élet pótolhatatlan vesztesége, emlékét megőrzi gazdag tudományos és szakirodalmi munkássága, s a tanítványok és barátok népes serege.

✶

Tragikus hirtelenséggel elhunyt április 9-én Varga Gáborné Zalán Irén, volt országgyűlési képviselő, az országgyűlés volt alelnöke, a megyei tanács nyugalmazott elnökhelyettese, a Hazafias Népfront megyei alelnöke. Hamvasztás előtti búcsúztatása április 14-én volt, az új, Szentpéteri kapui temető ravatalozójában.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János

1900 Napjaink
AFR 41

grafikusművész

1021

JÓZSEF ATTILA: HAZÁM

PETŐ JÁNOS RAJZA

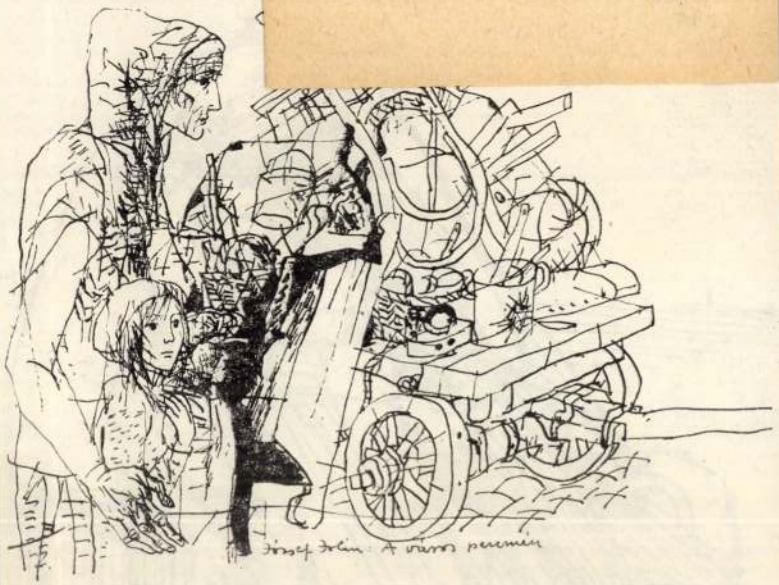

JÓZSEF A.: A VÁROS PEREMÉN REICH KÁROLY RAJZA

A népszerűsítő felelőssége

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 MÁR 3

Egészségügyi Dolgozó

Pető János,
grafikusművész

1021

Pető János: Ravatal előtt

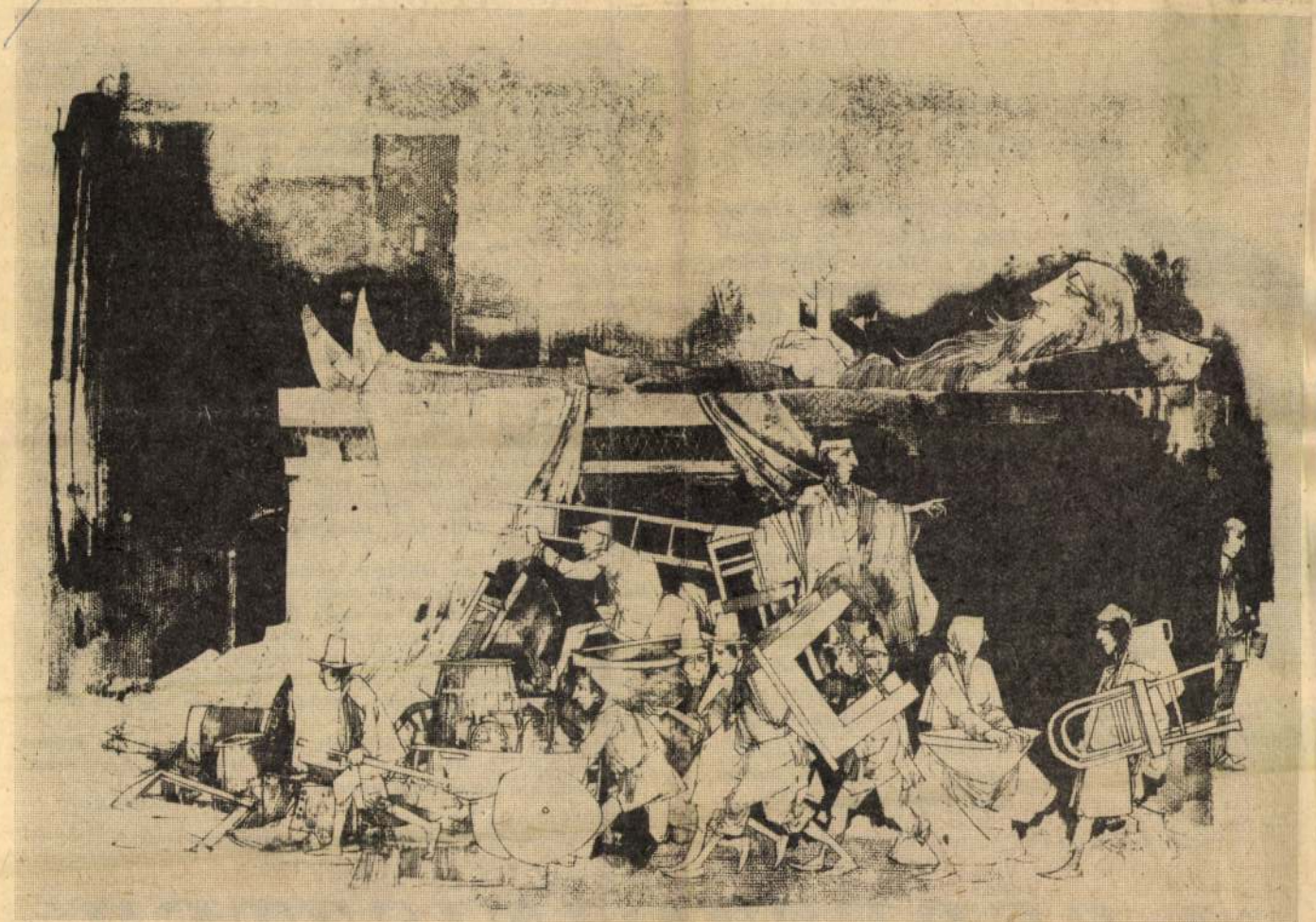

TÁS

„FELHÍVUNK MINDEN JÓAKARATÚ EMBERT"

STOCKHOLMBAN 30 ÉVE, 1950. március 19-én hangzott el ez a felhívás Joliot Curie szájából: „Felhívunk minden jóakaratú embert a világon, hogy követeljük az atomfegyvernek — a megfélemlítés és a tömegpusztítás fegyverének — minden feltétel nélküli megtiltását."

Ezen napon új szakaszába lépett a békeharc. Az elhangzott felhívás az egész világon nagy visszhangot keltett. A Nobel-díjas tudós és békeharcos elindított egy folyamatot, melyhez a világ békeszerető emberei mind csatlakoztak. A békemozgalom óriássá nőtt, foglalkozástól és világnézettől függetlenül minden becsületes ember csatlakozott hozzá.

Lyoni emlék

Franciaországban járva, felkerestem Lyonban a kórháztörténeti múzemot. A város „pesti oldalán" terül el itt a Hotel Dieu-kórház, melynek épületeit a XVII—XVIII. században emelték. Most folyik a kórház teljes felújítása, de a betegellátás ezalatt is zavartalan.

Jöjjön velem az olvasó a kertből balra nyíló lépcsőházba, bukdácsoljon keresztül a meszesvödrökön, azután menjen fel az emeletre, s alapos lábtörlés után visszaléphet pár száz évet a kórháztörténetbe.

Az első teremben XVIII. századi fajansz ágytálak: nyelük ugyan nincs, de éppoly cifrák, mint bármely más, korabeli fajansztárgy. A terem központi darabja a méteres átmérőjű bronz teafőző. Értékes képek, szobrok, bútorok között jutunk a harmadik terembe, a levéltárba. A dús barokk faragást Perrache készítette a kórházi tevékenységekről. Innen a régi házi gyógyszertárba jutunk: 1696-ból valók a bronz keverőmozsarak, a legnagyobb 230 kg. A vitrinekben XVII—XVIII. századi vörösréz, cink és fajansz hánytálak, a kórház címerével ékesített ónedények, csőrös etetők.

A legérdekesebb látnivalókat a második emeleti termek tartogatják. Láthatók itt fogorvosi székek a második császárságból és az utána következő időből. Itt van Napóleon hadikórházának összecsukható műtőasztala. Rajz örökíti meg az első vérátömlesztést: kézfejből kézfejbe kanülön át. A XV. Lajos korából való beöntőkészülék, valóságos bútordarab. Emitt kis vasbölcső. A kórházi ágyhiányon úgy enyhítettek, hogy a három méter széles ágyakban több beteg feküdt. A XVII—XIX. században használt hordágyhoz négy beteghordó kellett.

Az orvostudomány fejlődését tablók, vitrinek szemléltetik. Szobrásznak és festőnek is kiváló múlt századi orvosok készítették el a gipsz- és viaszfigurákat az egyes betegségek jellegzetes tüneteivel. A kórház mindig nagy gondot fordított a szülésvezetésre. A műtéti érzéstelenítés mellett a gyermekágyi lázat is igyekeztek feküzdeni: követték Lister, Pasteur és Semmelweis tanait. 1847-től kötelező náluk a kloroformos érzéstelenítés és az erőteljes harc a gyermekágyi fertőzés ellen.

Amikor kiléptem a múzeumból, a Szent Bonaventura gótikus templom felé indultam: egyik üvegablaka Árpád-házi Szent Erzsébetet ábrázolja jócselekedet közben.

Hetés Eszter

A SEBÉSZMINISZTER

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP
1979 MÁJ 12

Pető János, grafikusművész
1021

RAJZOK

Kiállítás a Galériában

A rajz a legintimebb műfaj a képzőművészetben. Olyan, mint a dal a zenében. Szimfóniát aligha komponál az, aki nem tud megírni egy dalt. A rajz egyben a legősibb, legprimérebb műfaj is, még a gyerekek is „tudják". Elég hozzá egy jól hegyezett grafitceruza, kréta vagy tus, ugyanakkor témái kimeríthetetlenek, hiszen minden lerajzolható, ami látható. A műfajt tehát nem kell újra felfedezni, mert ez minden képzőművész kenyere, az alfa, ahonnan elindulhat. A rajz eszköz is, vázlat egy más formában megvalósuló kompozícióhoz.

✶ *Pető János: Vándorszínész (tusrajz)*

Miskolcon, ahol immár erős grafikai hagyományról beszélhetünk, különleges helye van a rajznak a biennálék mellett is. Rendszeresek a rajzkiállítások, ahová szívesen küldik el a munkáikat Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, és Nógrád megye) művészei, de — meghívásos alapon — más vidék alkotói is. (Például *Bálványos Huba, Reich Károly, Banga Ferenc, Szemethy Imre.*) A hattagú zsüri 34 művész 91 lapját fogadta el, melynek eredményeként néhány markáns irányzat és stílus jól megfigyelhető. A legbehízelgőbbek, közvetlenebbek a realizmus igényével ábrázolt tárgyak, portrék, életképek (például *Józsa János:* Kutya, *Papp László:* Kikötő, *Réti Zoltán:* Lovaskocsi stb.) Poétikusan szépek *Mezey István* rajzai (például az Egy rajztanár emlékére. Üdítő az irónia és a humor jelentkezése (például *Máger Ágnes:* Bukfenc, Szemethy Imre, Banga Ferenc lapjain). Humoron ez esetben természetesen az intellektuális áttételes humort értjük, s nem a verbális, poénra hegyezett viccet. Viszonylagosan kevés az idillt ábrázoló kompozíció, annál több a kulturális vagy olvasmányélmény megfogalmazása (például *Feledy Gyula* könyvborító-tervei, *Ács István* Csontváry-emlékek, *Süly Gabriella:* Ady-illusztrációk stb.). Figyelemre méltó *Varga Éva* rajzsora, a Kórházi vázlatok.

Befejezésül *Lengyel László* művészettörténész katalóguselőszavából idézünk: „Nézzük hát, hogyan alkalmazzák a rajz építőköveit — pontot, vonalat, foltot, fényárny tónust! Villanások, apró rezdülések, öröm, bánat, fájdalom, fintor föl-fölbukkanó ízeivel találkoznak. Vonalköteg-bombák, emóciókígyók, fekete tus-súlyok, lágypergésű líra, recsegő tömondat, feketék és a pszichét visszájára fordító bársonyvonalhalmazok ellenpontozzák egymást. Máshol fotódokumentatív erejű naturalizmussal közvetítődnek társadalmi jelenségek. A Rajzokor végül is a mesélőkedv, a epikumra való hajlam ura ja az összképet — néhá tömondatban fogalmaz lap kivételével —, a már é óta megszokott minőségg

Kívánatos lenne, hogy nél több iskolásgyerek lássa a rajzokat, hogy a anyag penzumán kívül ményekkel is gazdag vizuális szemléletük.

(horp

Filmek a valóságról

(A miskolci filmfesztivál első szakmai ankétjáról számolunk be a 2. oldalon)

DÉLI HÍRLAP
POLITIKAI NAPILAP
XI. ÉVFOLYAM, 110. SZÁM
1979. MÁJUS 12., SZOMBAT
ÁRA: 1,20 FORINT

Június 15. és 18. között

Brezsnyev—Carter találkozó Bécsben

A szovjet—amerikai csúcson írják alá a SALT—II. szerződést

Moszkvában és Washing-ban hivatalosan bejelen-lék, hogy a két fél között ejött megállapodás alap-Leonyid Brezsnyev, az P KB főtitkára, a Szov-ió Legfelsőbb Tanácsa ségének elnöke és Carter, az Egyesült ok elnöke találkozóját thatólag június 15. és ött tartják meg Bécs-

jetunió és az Egyesült Államok között létrejött az elvi megegyezés a hadászati támadó fegyverrendszerek korlátozásáról szóló új megállapodásról.

Joseph Luns, a NATO főtitkára pénteken Brüsszelben — a SALT—II. elvi megállapodást üdvözölve kijelentette: a hadászati támadó fegyverrendszerek korlátozá-

Továbbtanulóknak való

Kétszeres a túljelentkezés

Március 30-án lezárultak a jelentkezések a felsőoktatási intézményekbe. Az idén — lényegében a tavalyival megegyezően — több mint 35 ezren nyújtották be pályázatukat a nappali tagozatokra. Ez a szám a felvehetőkének több mint a kétszerese.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészettudományi karára például a tavalyihoz képest valamivel kevesebben jelentkeztek, az akkori 5,5-szeres túljelentkezés ötszörösre „mérséklődött". A hasonló képzési célú bölcsészkarokra való jelentkezésben is nagy a szóródás, még mindig túlságosan erős a főváros vonzereje. A szegedi József Attila Tudományegyetem bölcsészkarára a tavalyi négyszeressel szemben az idén a felvehetők háromszorosa jelentkezett. Változatlanul alacsony, körülbelül másfélszeres a jelentkező aránya a természettudományi karokra, bár a budapesti karnál minden helyre átlagban ketten nyújtották be pályázatukat. Az állam- és jogtudományi karokra a tavalyihoz hasonlóan a felvehetők 3—3,5-szerese jelentkezett. A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem

Castrum de Sátorhegy

História forgácsok az újhelyi várról

Petőfi Sándor 1847-ben megtekintvén Patakot, Újhelyt, s elzarándokolván Kazinczy széphalmi „remetelakához", ezt követően a Bodrogköz felé vette útját, ahol „országútnak híre sincs". A Hegyaljának búcsút intve még egyszer visszanézett, s szemébe tűntek „a hasonlíthatatlan szépségű Sátorhegyek Újhely mellett".

A Bodrogközből Újhely felé közeledő utast ma is hasonló panoráma fogadja, mint Petőfit. A Károlyfalvához vezető bekötőutat elhagyva, elénk tárul a mintegy őrt álló vulkáni kúpok fenséges sorozata: a Fekete-hegy, mögötte a Kecske-hegy, s a legmagasabbra nyúló Magas-hegy. Az előtérben a koporsó alakú Sátor-hegy, s annak nyúlványaként az erdőborította csúcsok között kopáran árválkodó Várhegy magaslik az Újhelybe vezető út fölé.

A Várhegy — míg a kisvasút létezett, legalább mint vasúti megállóhely élt a köztudatban. A hegy szelídülő lankáit a királyi nedűt termő szőlők borítják, a csúcson villamos vezeték oszlopain akad meg a szem. Várnak nyomát már évtizedekkel ezelőtt sem igen találta a nagyritkán odavetődő turista, aki, ha mászni akart, inkább a Magas-hegyet választotta, hiszen ott kilátót is talált a csúcson.

A múlt század végén Sátoraljaújhely helytörténészei között parázs vita támadt az Adalékok Zemplén vármegye történetéhez c. folyóirat hasábjain arról, hogy a „castrum nostrum de Saturhyg" néven nevezett erősség eredetileg a Sátor-hegyen állott-e, ahol várnak látható nyoma nem volt. A szerkesztő, Dongó Gyárfás Géza amellett érvelt, hogy igenis állott vár a Sátor-hegyen, s érdemes lenne a romokat megásni, s minden követ igyekezett meg is mozgatni az ásatás érdekében. Kossuth János dr. ezzel szemben amellett kardoskodott, hogy mivel a Sátor-hegy túlságosan meredek, s olyan, mint egy „óriási házfödél" — vagyis gerincen ugyan 0,5 km hosszú, viszont szélessége alig egy-két öl, ezért várépítésre már eleve alkalmatlan. Azt is vitatta, hogy 1261. évi újhelyi kiváltságlevélben s annak megerősítő változataiban a „sátorhegyi" várra vonatkozó kitétel hamis, helyrajzilag pontatlan.

A Sátor-hegyet egyetlen nyereg választja el az alacsonyabb Várhegytől. Egyáltalán nem lehetetlen, hogy a két csúcsnak nem volt külön neve a középkorban, s csak az újabb időkben kapott külön nevet a két terepalakulat. A lényeg az, hogy a fontos úthoz közelebb álló, alacsonyabb Várhegy csúcsán állott az újhelyi vár, a Sátor-hegy magasabb csúcsán pedig sosem emelkedett erődítmény. A közép- és török korban egyébként a haditechnika fejlettsége még nem ért el olyan szintet, hogy a magasabb Sátor-hegy oldalából vagy csúcsáról veszélyeztetni lehetett volna az alacsonyabb Várhegyet.

De mikor is épült vár Újhely mellett? Minden bizonnyal csak a tatárjárás után. A XI—XII. században a későbbi Zemplén vármegyének megfelelő terület igazgatását három központból irányították. Legdélebbi a szerencsi ispánság — „vármegye" — volt (egyben esperességi központ). A Hegyalja erdős vidékének központja a pataki ispánság (erdőispánság; „vármegye"). Végül a legészakibb területek alkották a határvármegyét, a tulajdonképpeni Zemplént, melynek központja Zemplén földvára volt — Sátoraljaújhelytől északra, ma szlovák területen.

A XII. században indult meg a pataki erdőispánság déli részének betelepítése — jórészt szőlőművelő „latinokkal", amire többek között Bodrogolaszi, és Olaszliszka neve is utal. A központ a pataki királyi kúria lehetett. A tatárjárás után a jobban védhető és fontos útvonal mellett fekvő Várhegyen (Sátor-hegyen) épült erősség. A hegy lábánál kialakult település, Sátoraljaújhely (más néven Sátorelő) polgárai számára 1261-ben V. István városi kiváltságokat adományozott. A polgárok lehetőséget kaptak — miként a királyi oklevél is kimondja —, hogy nagy veszély esetén a sátorhegyi királyi várba meneküljenek, ahol a várnagy, illetve a plébános egyenlő joggal bíráskodhatott fölöttük. A következő esztendőben megtudjuk azt is a várról, hogy északi részén épülőfélben van egy torony. Ezt a király Kállay Mihálynak adományozta azzal, hogy az építkezést fejezze be. Akkoriban azonban egy feltörekvő család számára egy torony korántsem lehetett kielégítő; 1285-ben már arról értesültünk, hogy Kérsemjénben épít magának várat. V. István egyik kedvelt tartózkodási helye a vár, 1264-ben felesége és gyermekei is itt éltek. István távollétében itt ostromolták meg őket, s estek fogságba. A történetírók számára az események feltárása kapcsán az jelentett zavart, hogy 1262 után fél évszázadon keresztül jobbára Castrum Potak (Patak) néven szerepel a vár. Közben Újhely váráról hallgatnak a források. Détshy Mihály kutatásai alapján ma már világosan áll előttünk, hogy hogy a castrum Patak, illetve castrum Újhely néven említett vár a XIII—XIV. században egyazon objektumot jelenti: a Sátor-hegyen — mai nevén Várhegyen — álló erősséget. Nem ritka egyébként a középkorban, hogy egy várnak két — ritkábban három — neve is volt, s olyan nevek, hogy közöttük semmi hasonlóságot nem találunk.

Újhely — más néven Patak — vára a XIV. században csaknem végig királyi birtok maradt. Várnagya, György mester, 1312-ben megvédte a támadó Amadé-fiakkal szemben, egyben Patak városát is megoltalmazta.

1390-ben Perényi Miklós szörényi bánnak adományozta Zsigmond király a várat, a következő indoklással: „... Rácországba amikor a törökök bűnös szándékú csapata vakmerőséggel határos bátorsággal oda berontott és sok keresztyénnek a szívét kegyetlen módon fölzaklatta: a fennebb megnevezett Miklós bán, egy a mi főrendeink közül ... a törököket, akik ellenségei a keresztnek, nemcsak férfiasan, hanem hatalmasan is megtámadván, erős küzdelem után közülök sokat lándzsával és kardjának élével halálosan megsebesített; a többieket pedig, miután istentelen jelvényeiket tőlük elszedte, amiben segítségére valának más hű alattvalóink csapata is, futásra kényszerítette és így a mi felséges személyünknek és a szent koronának háládatos szolgálatokat tett stb. Királyi városainkat, névszerint Patakot és Újhelyt a mellettük fekvő várral együtt, valamint Borsi, Kis-Toronya és Ardó uradalmakat, nemkülönben a már megnevezett Zemplén-vármegyei Patakon, Újhelyben és Ardón az adók szedését, továbbá a mi birtokunkat, az Abaúj-vármegyében fekvő Szinát ugyancsak az adókkal együtt a fennebb már névszerint megemlített kedvelt hívünknek Perényi Miklós szörényi bánnak adjuk és adományozzuk ..."

A Perényiek birtoklása alatt a vár neve — többször említik várnagyait különféle ügyekben — Újhely vára; a „castrum Patak" megnevezés lassan kezd kikopni. A Perényiek Patakon, valamikor az 1420-as években kúriát építettek. 1429-ben a magvaszakadt Perényiek helyett Újhely és Patak urai a Pálócziak lettek, akik Patakon a minoriták hécei kolostorát erődítménnyé alakították.

A Pálócziak a XV. század végén kezdték el Patak déli végén, a ma is álló sárospataki várat építeni. Ettől kezdve a névhasználat egyértelművé válik. A Várhegyen álló erősséget kizárólag Újhely vára, a patakit pedig Patak vára néven említik. A pataki erősség egyelőre — mint az 1526 utáni évek eseményei mutatják — Újhely várához képest másodlagos jelentőségű volt — az 1530-as évek második feléig.

Újhely vára, amely falai alatt évszázadokon át nem látott ellenséget — soha nem volt husziták kezén —, az 1528. év hadműveleteiben jelentős szerepet játszott.

Szerémi György viszonylag részletesen ír Szapolyai János király 1528. évi újhelyi tartózkodásáról. 1528. februárjának első napjaiban érkezett János király Patakra, ahol Athinai Simon deák, Perényi Péter várnagya átadta neki a várat. Tizenhat napi pataki tartózkodás után — mint Szerémi írja — „felmentünk Újhely alá, az Esto mihi vásárnapján, húshagyókor (febr. 23.). A király szállása a kolostorban volt, a barátoknál. Pösztyéni Ferenc volt a szállásosztó az uraknak és a nemeseknek a városban. A gyalogosok pedig tábort ütöttek; a hajdúk és a lengyelek is, a mezőn táboroztak, mert sok nép volt ... János királyhoz sok panasz jutott el a hajdúk ellen Újhelyen, a gyalogosok mégis hamar megostromolták Újhely várát. Simon deák volt benne a tiszt. Hogy már látta, hogy elmúlt több mint tizenöt nap, azonnal eljött Simon deák a királyhoz az Oculi szombatján, hogy átadja neki Újhely várát. A király azt ígérte neki, hogy őt úrrá teszi. És tett is, mert azután Simon még sokáig parancsnokolt ott. Végül a várat át is adta, s esküt tett János király előtt, hogy rendesen és híven fog szolgálni a királynak."

János király a sikeren felbuzdulva, Kassa ostromára indult, de március 8-án Szinánál döntő vereséget szenvedett; vert serege roncsaival Lengyelországba menekült. Öt nappal később már a János ellen győztes Katzianer Újhely vára alatt állt Perényi Péterrel és Török Bálinttal együtt. Simon deákot hiába szólították föl, nem adta föl a várat, ellenállt. A körülzárás nem vezethetett gyors eredményre, mert a támadók ágyúi nem árthattak a magasan fekvő erősségnek, ugyanis faltörő „öregágyúik" nem voltak. Szalaházy püspök — aki levelében a fejleményekről tudósít — ígérte Katzianeréknek, hogy saját lovaival vontat Újhely alá ostromágyúkat. Simon deák amikor látta, hogy komolyra fordul a dolog, a harc helyett mégis a békét választotta. Egykori urát, Perényit — és Katzianert — sikerült meggyőznie; Ferdinánd királynak és Perényinek hűséget esküdött, így megmaradhatott továbbra is várnagynak, mind Újhelyben, mind Patakon. Alighogy elvonultak Szatmár alá Katzianer hadai, bekövetkezett Simon deák újabb pálfordulása: Patakot és Újhelyt János királynak adta át — s természetesen továbbra is ő maradt mindkét helyen a várnagy. Perényi májusban hozzá küldött embereit elfogatta, a terebesi várnagyot állítólag saját kezével lőtte le. Az ellencsapás sem késett sokáig; ezúttal Serédy Gáspár indult Simon ellen. Június 12-én bevette Patak várát, június 18-án már arról írt Báthori András, hogy Újhely várát ostromolja. Serédy május huszadikán írt leveléből kiviláglik, hogy megegyezett Simonnal Újhely átadása felől. Már nem is csodálkozunk azon, hogy Simon deák addig mesterkedett, hogy továbbra is ő maradt az újhelyi kapitány. Serédy az eredménnyel elégedetten szélnek eresztette hadait. Simon deák erre azonnal szembefordult vele. Dobó Ferenc körülfogta Patak várát. Ezen ostromzáron ugyan áttört Serédy, azonban mindössze 25 lovast és 50 gyalogost hagyott a fenyegetett pataki várban, pedig láthatta — kiderül ez a levélből —, hogy János király pártja nőttön-nő.

Remények, üzlet, érlelődő művészet

Három kiállításról

Miskolc őszi tárlatai elsősorban a megyében élő, vagy alkalmasint itt alkotó művészek számára nyújtottak kiállítási lehetőséget. M. Kristóf Ágnes, majd Kalló László festményeivel debütált a felfrissített Szőnyi-terem; Lenkey Zoltán rajzait mutatta be a Mini Galéria; a néhány éve Hollóházán dolgozó Szász Endre porcelánképeit a Herman Ottó múzeum vállalta fel a Papszer utcai kiállítótermében; a Miskolci Galéria pedig Pataki János és Pető János munkáit tárta a látogatók elé.

*

Szorongásokkal teli képi világ Pataki János festészete, szorongásokkal teli, még akkor is, ha a kompozíciós rend harsányságát és a színek dekorativitását fintornak használja, s jó kedvet imitáló szürrealisztikus felszabadultsággal kíván létrehozni egy öntörvényű, a valóságra grimaszt mutató pikturát. Ráadásul a depresszív, „mögöttes" tartalom az alkotótól — többnyire függetlenül, vagy éppenséggel az alkotói szándék ellenére jut érvényre. Pontosan ez volt a legzavaróbb a most bemutatott kollekciókban, az „elszabadult", esetlegességükkel ható értékek okozták a legnagyobb galibát, hiszen nemegyszer kockára tették a jobb munkák szavahihetőségét is. És persze a pop art-os „festett beépítések", a KEX együttes egyik tagjára emlékező, kissé suta munka, a nem túl szerencsés collage-ok (a katalógus „fotóportré helyett" című üres négyzete) és egy-két ehhez hasonló, erőltetetten eredetieskedő ötlet rontotta az összhatást. (Képzőművészeti életünkben vannak, akik igen profi módon, nagystílűen tudnak blöffölni, az ilyesmit hagyjuk meg nekik.)

Kevesebb több lett volna — szokták ilyenkor mondani. Valóban: több örömünk telt volna abban a tizenöt-húsz képben (például: Találkozás Szentendrén, „Ardet" a magasban, Anette és Mário stb.), amelyek Pataki János egyéni utakat járó, de nem minden képzőművészeti előzmény nélküli festői munkásságát képviselték ezen a tárlaton.

*

Business is business — mormolhattuk fogunk között az angolszász közmondást és életbölcseletet Szász Endre bemutatóján, miközben értékmérők után kutattunk, próbáltunk rendet teremteni magunkban, s csapongó képzettársításainkat, ítéletünket igyekeztünk valamilyen logika szerint csoportosítani. Nehezen sikerült, a dolgok (gondolatok) egyelőre még rendszertelenül, amúgy frissiben állnak egymás mellett: az üzlet valóban üzlet. Nálunk is. S képzőművészetről lévén szó, felötlik egy hazai kategória, amely vizuális kultúránkban — kimondva, vagy szemérmesen palástolva — ott munkálkodik, nevezetesen az a bizonyos „képcsarnoki" érték. A polgári és újpolgári ízlés léte, kiszolgálása és újratermelése. Progresszív képzőművészeti eredmények visszatoloncolása — a formai jellegzetességek átvétele révén — a kommercializmus földjére. Szász Endre porcelánképein is jó mindaz, ami a húsz év előtti remek illusztrátor és egyéni stílust kialakító grafikus mimikájából megmaradt. Figuráinak gesztusai, képeinek szituatív feszültsége is innen eredeztethető, csak épp alakjai ezeken az aranyszegélyű tányérkákon és porcelánlapokon már nem jellemek és sorsok, nem élő alakok, hanem Szász Endre saját világának közhelyei. Képi kódrendszere nagyvonalúan és könnyűszerrel meglovagolja a vizuális kultúra konvencióit (és divatját); anyókás hamvasszürke, hivalkodó arany, sejtelmeskedő fekete, naiv fehér — álcázó színek egy ábrázolásmentes, simulékony művészet lobogóján. Képei egy kimódolt, s bravúros stílus virtuális objektivációi, melyek hol szépelgők, hol a szellemvasutak borzongását idézik, de félő, hogy a nézőt ez az utazás a parttalan giccs birodalmába repíti.

*

Pető János képein csend van, s ez a némaság különös fejlődésen ment keresztül az elmúlt másfél évtized során. Eleinte a víz alatti zajtalanságot, vagy az üvegfalak mögötti, áthatolhatatlan elszigeteltséget és zártságot idézte, majd a művek témája vette át a csend közvetítését: szótlanul és magányosan üldögélő embereket láthattunk, míg végül az ember is elmaradt, s csupán a kifosztott, nesztelen tájat őrizte meg a valóságból. Ez a csend persze, viszonylagos és csalóka, egyáltalán nem a bevett dramaturgiájú, vihar előtti némaságra utal, és nem is a befejezett dolgok nyomában járó — elégedettségből, vagy épp kényszerből fakadó — szilenciumot közvetíti. Szó sincs itt pattanásig feszült, izgatott szituációt sejtető pillanatokról, ami Pető szemlélődő művészi attitüdjére aligha volna jellemző, ugyanakkor ez a szemlélődés nem jelenti az idillikus állapotok közvetítését sem, mert ahhoz túlságosan aktív.

A valamiféle igazság megkeresésének, a rátalálás és a kimondás útját járó Pető János a legújabb képeinek (festményeinek) fényében megtorpanni látszik. Eddigi lendületes és egyenes pályáját — szükségszerűen — megakasztotta valami, mégpedig az a körülmény, hogy az ábrázolásra rendelt világ folyamatos értelmezése újabb felismeréseket és újabb tartalmakat szült, amelyek kikezdték és felélték a korábbi évek eredményeit. Pető képei fokozatosan (egyszeriben?) elnéptelenedtek. A hatvanas évek végén, hetvenes évek elején született, érett litográfiák után, amelyeken szívesen ábrázolt több alakos szituációkat, néhol még tömegjeleneteket is, a hetvenes évek közepétől már inkább az egyalakos kompozíciókat, s a tárgyábrázolást helyezte előtérbe. Az archaizáló témák és kifejezésmód harmóniájába egyre több kérdőjel lopakodott. Távol került attól a kiegyensúlyozott — még iróniájával

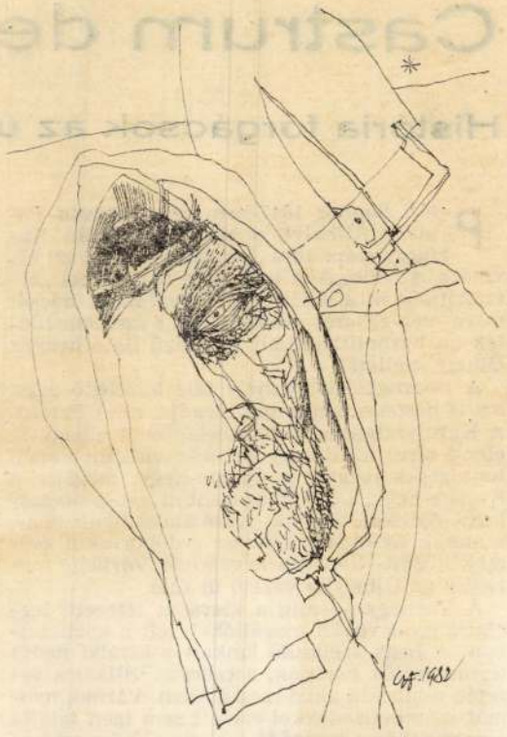

EMLÉKEZÉS CZINKE FERENC RAJZA

egyetemben is — békés derűt sugárzó világtól, amelyek például az Esti beszélgetés a városka szélén, vagy a Két beszélgető című lapokon megjelentek. Időközben új médiumot, új eszközt vett igénybe, a hetvenes évek végén akvarelleket mutatott be, amelyek szinte kivétel nélkül egyalakos kompozíciók, esetleg tárgyak, drapériák. Úgy tűnt, a grafikus Pető ebbe a kamaraműfajba zökkenőmentesen átmentheti a litográfiáiról megszokott kiegyensúlyozottságát, korát meghazudtolóan belátó bölcsességét és kompozíciós harmóniáját. Nem így történt. Az intimebb, közvetlenül ható témákat (Apám elmegy, Karosszék, Lánykám stb.) ugyan ragyogóan megoldotta, de ez már egy másféle harmónia törvényeinek engedelmeskedő, s inkább panaszos, mint bölcs vallomásokat tartalmazó képi világ.

A változás új mélységekkel gazdagította művészetét, közvetlenebbé vált személyes énje és a művek közötti kapcsolat, hiszen addigi nyelvezetét a többszöri stilizáció (formai és tartalmi) kódolás, a szimbólumokban, epikus fikciókban gondolkodó alkotói látásmód jellemezte. A pillanatot rögzítő, gyors, már-már ösztönös munkára sarkalló akvarell katalizátorként működött, és olyan értékeket hozott felszínre, illetve kényszerített ki, amire a litográfia megfontoltsága, s akkurátus technikája miatt addig nem volt mód. Ez viszont csak az érem egyik oldala. Azáltal ugyanis, hogy Pető közvetlen, személyes énjére került a hangsúly, elszakadt az a köldökzsinór, amely formailag pontosan kidolgozott, tartalmában pedig egy filozófikus-elbeszélő mondanivalót hordozó világgal biztonságosan összekötötte. Az elszakadás érezhető válsághelyzetet idézett elő, Pető János gondjai ma egyrészt technikai jellegűek, nevezetesen az, hogy hogyan lehetne kialakított stílusát átmenteni a festészet szférájába, másrészt, hogyan „csempészhetné" vissza embereit és sorsukat, drámáikat az egyelőre kulisszaként ható, kiürült tájba.

D. SZABÓ EDE

PETŐ JÁNOS

Nagyvár 1982/12.

UTOFIGYELŐ

DAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
lefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János,

BORSODI SZEMLE "
grafikusművész
1980 1

1021

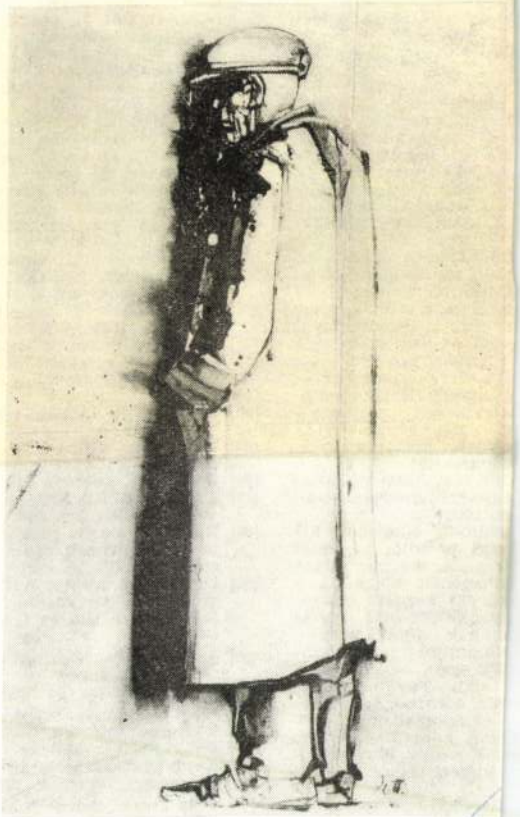

Pető János: Munka nélkül

-galmának történeti, elmé
:aglaló munka. [41].

JEGYZETEK

l. M. I. köt. Kossuth [15]

old. (lábjegyzet)
tesen Molnár Erik: A [16]
tségi politikája 1848— [17]
K. 1967. [18] Ugyanott 13—14. old.
ld. [19] LÖM. 35. köt. 100—101. old.
old. [20] Cola Dragojcseva: A Hazafias Front forrásainál. Béke és Szocializmus, 1976. 10. szám.
Szocializmus folyóirat
itáját, amelyben Euró- [21] Vass Henrik: A szocialista nemzeti egységhez vezető úton. Béke és Szocializmus, 1977. 12. sz. 43. old.
és Latin-Amerika 28
sta és munkáspártjai- [22] Részletesebben lásd erről L. Sevcova: Szojuznyicseszkije partyiji v politicseszkoj szisztyeme szocializma. „Rabocsij klassz i szovremennüj mir", 1978. 1. szám.
szóltak hozzá a vitá-
es vita anyaga össze- [23] A. Dobieszewski: Organizacja politicsna spolecsństwa, państwo, partii politycsne, systeme partyjne. s. 317.
t a Raboczij klassz i
c. könyvben (Prága, [24] M. Sadowski: Systeme partyjne —system partyjny PRL. Warszawa, 1974. s. 155.
zocializmus építésének [25] I. Iljinszkij: Politicseszkaja organyizácija szocialiszticseszkovo obscsesztva. Moszkva, „Mezsdunarodnüje otnosenyija", 1976. str. 120.
zági tapasztalata. Nép-
anuár 23. 3. old. [26] Lásd erről többek között L. Sevcova idézett cikkét.
zánk és a többi szocia- [27] Forrás: I. Iljinszkij idézett műve, 115. old.
n irányú politikájával
szen a soknemzetiségű [28] Forrás: L. Sevcova idézett cikke, 87. old.
fogalom egészen mást [29] Lásd Az SZKP XXII. kongresszusa, Kossuth K., 1962. 723. old.
nböző nemzetek, nem- [30] Kállai Gyula: A párt szövetségi politikája és a nemzeti egység erősödése. Kossuth K., 1976. 16. old.
üködését. Kétféle meg-
sználatos: „szojuznyi- [31] Dr. Halász József: A Hazafias Népfrontmozgalom társadalmunk politikai rendszerében. Állam és Igazgatás. 1972. 7. sz. 482. old.
ka" és a „politika
etséges pártokra pedig [32] A Hazafias Népfront VI. kongresszusa 1976. szeptember 18—19. Hazafias Népfront Országos Tanácsa, Bp., 118. old.
e pártyiji".
párt szövetségi politiká- [33] Lásd A magyar népfront története. Dokumentumok 1935—1976. Kossuth K., II. köt., illetve Molnár Béla: A Magyar Népköztársaság Hazafias Népfrontja. Béke és Szocializmus, 1977. 2. szám.
egység fejlődése. Kos-
28. old.
szakban elkövetett hi- [34] Cola Dragojcseva: A Hazafias Front forrásainál. Béke és Szocializmus, 1976. 10. szám.
ségi politika helyzetét
lrás: A magyar társa-
kezetének alakulása a
sének kezdeti időszagyar Dolgozók Pártja
ájának főbb vonásai
Kommunista Párt szö-
1936—1962. Bp., Kossuth
old. Továbbá Vass
sta nemzeti egységhez
és Szocializmus, 1977.
yar népi demokrácia
. Kossuth K., 1978.
idézett írását.

lista Munkáspárt XI.
suth K., 1975. 160. és

Pető János, grafikus

Vasas Galéria néven új kiállítóterem nyílt Diósgyőrben. Az otthont adó intézmény, a Vasas Művelődési Központ szándéka szerint miskolci és az ország minden részéből hívott művészek kapnak itt újabb kiállítási lehetőséget, a közönség pedig változatos tematika segítségével ismerkedhet a kortárs képzőművészet alkotóinak munkásságával. A havonta váltakozó tárlatok sorát, és a Kohász Galéria utódjaként működő bemutatótermet Pető János grafikáival nyitották meg.

—: (— szövegek —)

39.

Napjaink, Miskolc, [1978] ápr.

XVII/4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1980 1

BORSODI SZEMLE

Pető János
grafikusművész

/ 1021

Pető János: Menekülők

nagyon is emberi, népgazdasági érdek.

A közeljövőben közel 100 ezer hektár természetvédelmi területen kell Borsod megyében a népgazdasági és természet-rületeink közül legjelentősebb, legmaga-n létesített nemzeti park. Megléte óta a i, s az intézkedések egy része környezet-nondott elvek szerint az alább felsorolan-ontot kellene elfoglalni, melyet sürget az ti park fogalmát meghatározza.

n a gyalogos és csoportos közlekedtetésű gyéni autós turizmus veszélyezteti a szűk

k kivilágítását az energiatakarékosság fi-zervezni, hogy az a faunában átalakulást, ges fényforrásokat (pl. Jávorkút), meg kell emeltetni.

forintot. Ha valamelyik családtag

(Folytatás a 4. oldalon)

hűség csillagát.

Pető János

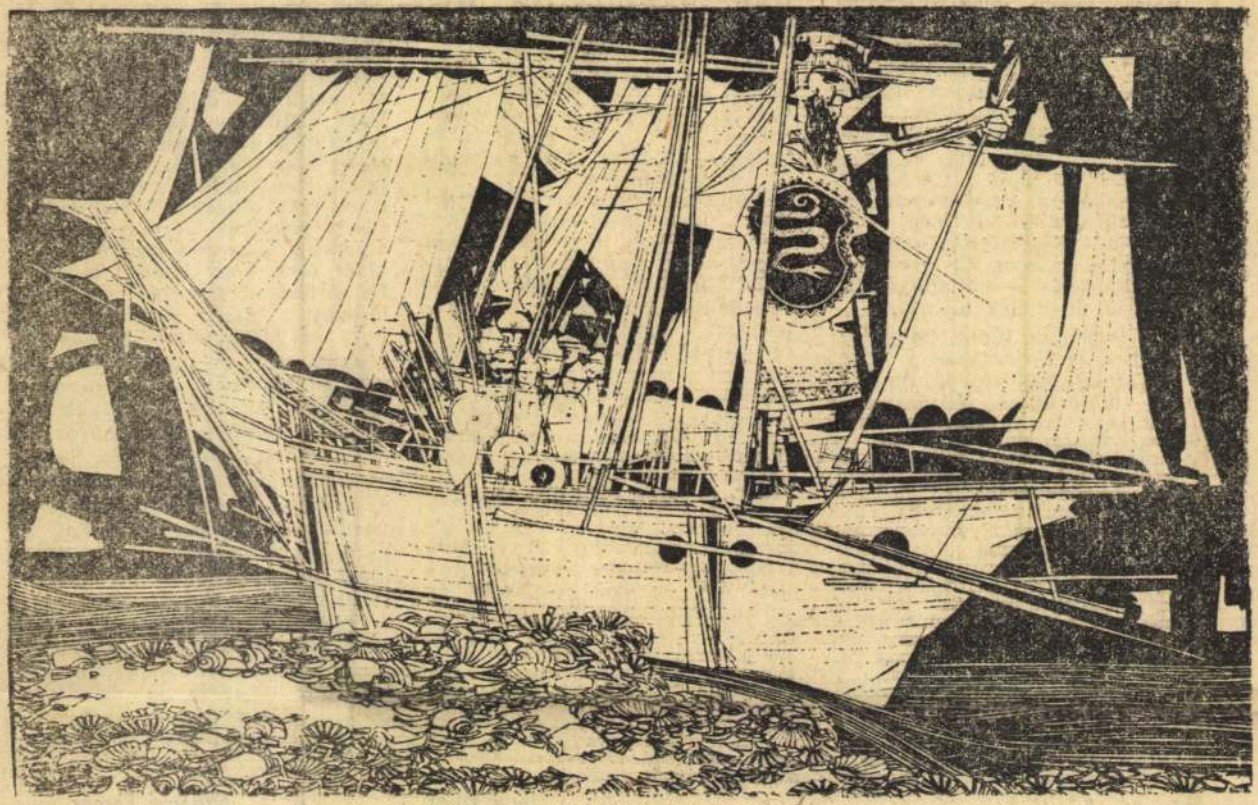

Pető János: Kalózhajó

ÁRA: 2,50 FT

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 3.
XXII. évf. 22. sz. címlap.

felnek a vásárlását. En a fölényes *fel* — vagy *föl* — igekötőnek a kelleténél gyakoribb használatát érzem időszerűtlennek. Nyugodjék békével ez a csökevényszó. Ne terpeszkedjék tovább a forró- és hidegháború kényszergazdaságából ittmaradt ijesztő, nyugtalanító kifejezésként.

A másik megjegyzésem Lőrincze írásának egyik vitás jogi megállapításához fűződik. „A helyesírási szabályzat azonban *törvény*, mindenkire kötelező, még akkor is, ha a törvénysértést nem nagyon követi, nem követheti komoly büntetés" — állapítja meg Lőrincze (kiemelés tőlem!).

Nos, érdemes tudni, hogy jogi nyelvben és észjárásban az, amit csak szabályzat szóval illetnek, nem minősíthető határozottan *törvény*nek is! Ezt a nem-jogászoknak is érdemes tudniuk. A többi közt azért, hogy ne „játszszunk" jogtalan törvényhozósdit. Tagadhatatlan, nemcsak jogrendszeri kategóriájú törvények vannak, hanem például hadászatiak, közgazdaságiak, esztétikaiak, természettudományiak, valláserkölcsiek meg általában morálisak a sok-sok egyéb közt. Ámde ami csak szabályzat, az seholsem és sohasem mindig törvény. A mostani helyesírási szabályzat se a törvény szigorával hasson, hanem csak *egy* újabb helyesírási szabályzatként vegyük figyelembe.

E sorok írója ilyen jogelvi megfontolással képviselte a Magyar helyesírási szótár szerkesztő bizottsága. Kisebbségben látszottak lenni a törvényhozósdis szerepűek, mégis az ő: akaratos, önkényeskedő irányvonaluk győzött. S így noha a hidegháború idején előkészített akadémiai helyesírási szótár már az enyhülés, a konszolidációs közéleti feloldódás idején adatott ki, a hidegháború bélyegét hordozta „törvény"-ként hívalkodó közszerepével.

Minthogy a jelenleg forgalmaztatott helyesírási szabályzathoz kiegészítésképp, avagy — uram bocsá' — „használati utasításképp" kiadott könyvek vaskos terjedelme többszörösen meghaladja az eredeti, a „törvény" szerepében hívalkodó kétes, vitás kiadványét; ez a puszta tény egymagában is bizonyítja: nem helyes hidegháborús csökevényű, hibás jogfelfogással egy helyesírási szabályzat szerkesztése során törvényhozósdit játszani.

A jelenlegi akadémiai helyesírási szabályzatunk tehát ne tekintessék tovább törvénynek. Csakis egy rendezett szakmai példatárnak az eddigiek után. És egyáltalában ne hivalkodjék a törvény szigorával: beláthatatlan ideig önkénnyel tilalmazva költők, írók, esszéisták, közírók, pedagógusok, közbecsült nyomdai korrektorok élő és gyakran nyelvfejlesztő, alkotó, helyesebb, változatosabb, életszépítőbb íráskészségét.

Nagy Tibor

botrányokozással a lánya életében." Nyilván azért használta így az írónő az ige műveltető alakját, hogy az esetleges félreértést eloszlassa, ahogy másutt is: „Rickl Mária befejezte a meddő kísérletezést Kálmán fiával, *megérttette* magával: Junior meghalt." Vagy: „Mikor végre, már magam is férjnél, s jobban ismerve az életet s az ő élete kusza viszonylatait, *megérttettem* vele, kit szeretett voltaképpen..." Nem volna nehéz példákat idéznünk a *fest*, a *fejleszt*, a *teremt* ige használatából sem, hogy lássuk: mennyi félreértést idézhet elő az elsikkasztott *t*, hiszen egészen más, hogy én *fejlesztettem* ki egy új eljárást, vagy én *fejlesztettettem* ki másokkal (noha sokan szívesen elmosnák a különbséget, maguk érdemének tüntetve föl a másokkal elvégeztetett kutatást) stb. Szabó Magdának a lektorok elnézik ezt az „írói szabadság"-ot, ahogy a verses szövegekben is elnézik a helyesírási szabályzattól eltérő alak-, illetőleg ejtésváltozatokat. Csakhát nem lehet mindenki Szabó Magda, bár ahhoz minden magyar anyanyelvű állampolgárnak joga van, hogy félreérthetetlen világossággal fejezze ki magát, s ebben senki meg nem akadályozhatja — még a: Helyesírási Szabályzat sem.

Szilágyi Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐ JÁNOS

BORSODI SZEMLE

1980 1

/ 1021

Pető János: Síró nő

követő legnagyobb ma
ltpéterről a Borsodi Sz
vel. A kép korántsem
nnyezettség, az ország
gyáltalában nem derűs k

előre ellövöldözném pu
uból" biztatóbb jelentés
ak szinte nyoma sem lé
kládházán.

emzedék még emlékez
ást olvashatta: Mezőnyék-Ládháza. Azaz két különálló község
ól délre 13 kilométerre, a Bükk hegységtől mintegy 10 kilomé-
kat 1933-ban közigazgatásilag egyesítették. [Mellesleg: 1905-ig
Nyék nevét viselte. Az ősi finnugor eredetű törzsnév, a Nyék
erint őrhelyet jelent. Egyéb összetételben számtalan ilyen nevű
erte az országban, megkülönböztetésül kaphatta neve „Mező"

és fekvésének köszönhetően az ember a bronzkortól kezdve
vándorlás idején szkíták, kelták vegyesen, a húszas évek vas-
ai bőségesen föltárt anyaggal igazolva a korábbi föltevéseket,
kútfőket. Az első két törzs egyike, Nyék szálláshelye volt, —
ola, s hogy a XIV. század végétől a diósgyőri uradalom tarto-
ebb település lehetett, ennek kétségtelen bizonysága a szőlőhegy
zita templom ma is látható maradványai. A szomorú emléke-
si csata idején a török a környék 45 más helységével együtt
lassan tért vissza. Meglepő ugyanis, hogy a szomszédos Ónodon
czi Ferenc országgyűlést tartott, s ebből az időből Nyékre vo-
eges följegyzés nem maradt fönn.

most már folyamatossá váló keletkezése az 1800-as évek elejé-
nem csekély számú itt élő birtokos nemes távolibb vidékekről
öltöztetett cselédei álltak össze tanyaszerű faluvá.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1981
BORSODI SZEMLE 1
Pető János grafikus művész

1021

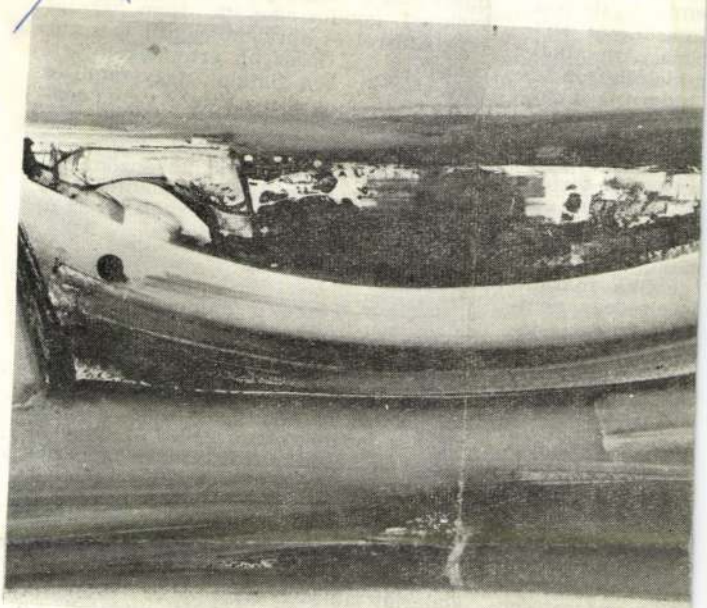

Pető János: Alvó csónakos

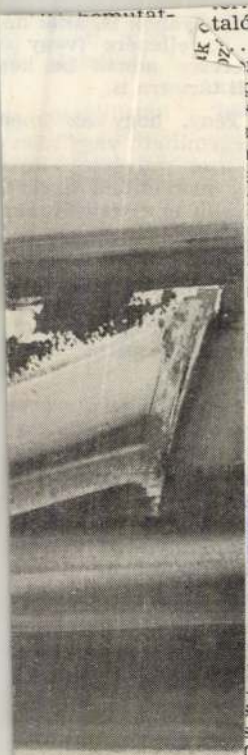

talógus
. . sol
rt n
póbb
. Ez
nival
ikma
ecizit
nem
vessé

val hozta, hogy az országos tárlatokat
ndező városok, így Miskolc közönsége
azonnal megismerheti a képzőművé-
eti életben megjelenő új alkotókat és
irányokat, elsőként fedezheti fel az új
hetségeket . . ."

*

Nos, mindezeket a fenntartásokat, ész-
vételeket talán annak ellenére sem
aszontalan megtenni, hogy a legutóbbi
regszemle a felsorolt aggályoknak épp
z ellenkezőjét kezdte bizonyítani. Jó
olt a hosszú téli álom után a 80-as
árlatot megtekinteni. Friss, és hogy az
vszakok hasonlatával éljünk: tavaszias
zellő érintette a látogatókat. (Meglehet,
olytatódik az a lendület, amely már az
976-ban megrendezett kiállításban fe-
szülni látszott, s ami talán akkor ve-
szett el kézen-közön, mikor a Miskolci
Galériát tatarozták?)

Leírni nehéz a változás tüneteit, de
nagyon jól érzékelhető volt a festészeti

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JUL 2 5'

1021

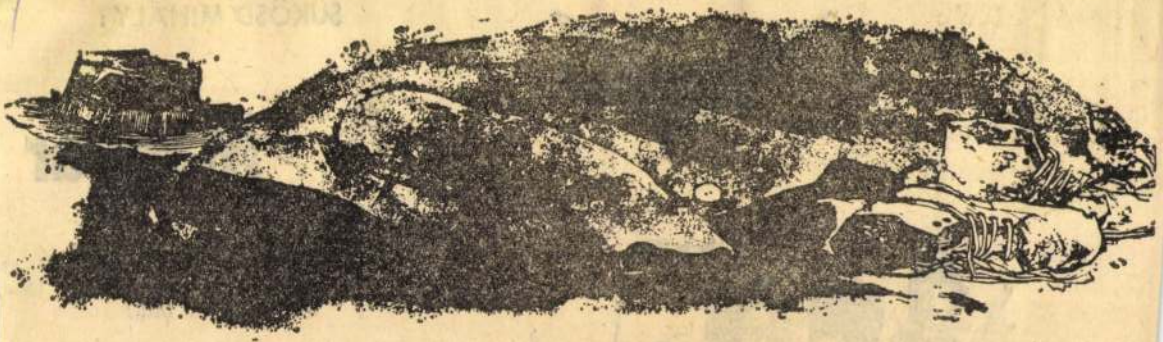

Pető János: Kalapja, cipője

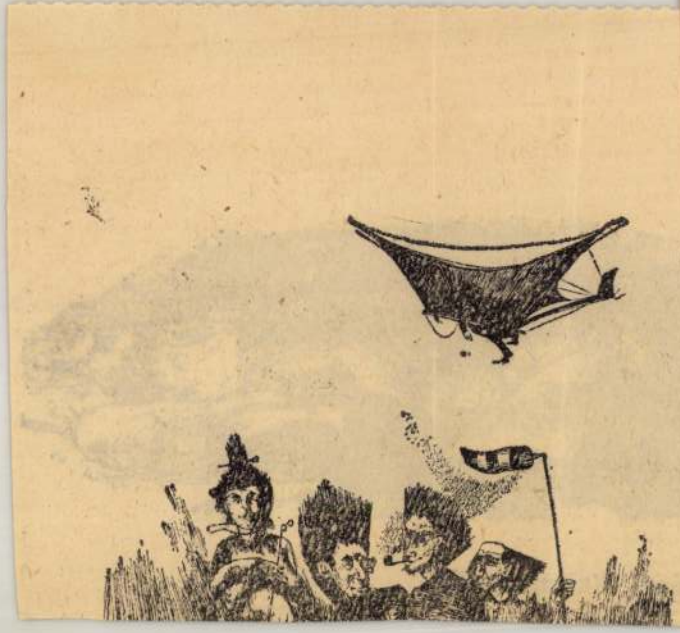

SÜKÖSD MIHÁLY:

Magyar

■ *Folyamatos jelen; Fiatal szo ciográfusok antológiája (Szép irodalmi, 371 old.)*

Jelenidőben? A közelmúlttá le hetvenes években?

Túl közel vagyunk, hogy eldö

Pető János

A Napjaink júliusi száma közli Birtalan Ferenc, Borbély János, Cseh Károly, Galambosi László, Körmendi Lajos, Lezsák Sándor, Madár János, Oszabó István és Székely Dezső verseit. Székelyhidi Ágoston és Berkovits György publicisztikai írásai mellett itt olvashatjuk Tóth-Máté Miklós elbeszélését. Vekerdi József Nemzetiség, etnikum, identitás című tanulmányában értékes megjegyzéseket fűz a cigánykérdés vitatott, alapvető elvi problémáihoz. Várkonyi Zsuzsa Nyelvészet és számítógép címmel közli Papp Ferenc nyelvészprofesszorral készített interjúját. A lap kritikai rovatában egyebek között Sőtér István, Kormos István, Szalatnai Rezső műveit ismertetik; Imre Mihály méltatja a Magyar emlékírók 18—18. század című kötetet, Sándor László pedig a budai Egyetemi Nyomda román kiadványainak dokumentumairól ír. A lapot Pető János művei illusztrálják. K.

Magyar Nemzet 1983. VIII. 3.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János, grafikus

NÉPSZABADSÁG

1981 JUN 7.

1021

PETŐ JÁNOS RAJZA

Az ügynök kifejezést sze

Hajnal G

Gyönyörű nyár gyémánt fénysugaraddal
csupa szikrás tűz vagy a lomb fölött
küldd el vénülő ereimbe
az öröktől fogva lobogó ifjúságot.

Tombol a termékenység. Erejétől
édesül a kajszibarack a fán
és az áldott nők hasa domborul
sokasodik az élet.

Csak én gy
egyre kisel
elhasznált
kopár tája
tudnák új
visszahozn
növekvő é
nyárba. És

MAKIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János

Grafikus

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1983 OKT 01

1021

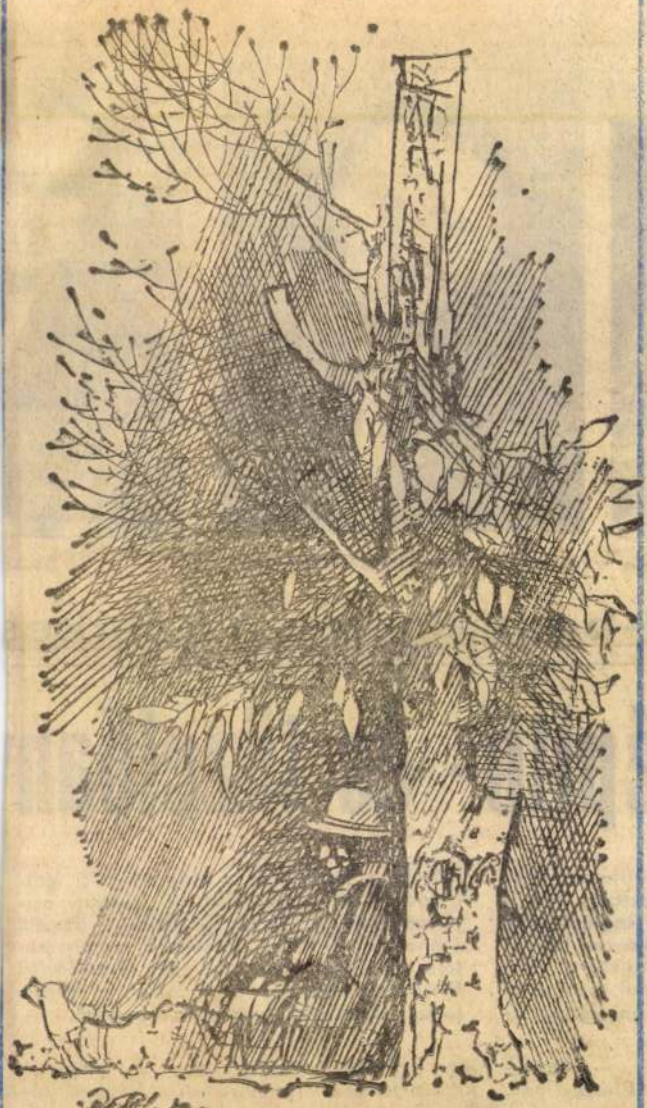

Pető János rajza

Dr. Kuttor István

Szabó

l-beszélgetés a szerkes

építő- és tüzelőan

ellátással kap-
sztalás érte a
A legfontosabb
kasztal-beszél-
günkben, ahol
mil, az Észak-
elmi igazgató-

helyettese, Makó Imre, a MÁV Miskolci Igazgatóságának kereskedelmi és szállítási osztályvezetője, dr. Schmotzer Imre, a Borsodi Szénbányák Vállalat értékesítési osztályvezetője, dr. Kuttor István, a Volán kereskedelmi főosztályvezetője és Szabó József, a megyei tanács közlekedési osztályának vezetője.

— Amikor ilyen krónikus hiány van, akkor jelenik meg az összeköttetés, sőt mondjuk ki, szerephez jut a csúszópénz. Tudnak-e erről, s ha igen, mit tesz ellene a vállalat?

lesztési alap és megfelelő fuvarszervezés kérdése. További vállalati és üzletpolitikai elhatározásunk, hogy a hagyományos építőanyagokon kívül az építkezéshez kapcsolódó, úgyneve-

XXI. ÉVFOLYAM 32. SZÁM

Pető János

Pető János: Madárfogó

Élet és Irodalom, Bp. 1977. aug.6.
[redacted] XXI. évf. 32. sz. cimlap.

Goll halálhírét és szomorú megdöbbenéssel a híradást Camille Bryen temetéséről. Camille Bryen hatéves párizsi tartózkodásom ideje alatt testi-lelki jó barátom volt. Mikor a cikk további szövegében ezt olvasom: „Sirató pedig 1936-ban behúzta a Dimenzionista Manifesztum csövébe" — a szokásos önfegyelem maximumára kellett kapcsolnom azonnal.

Először azt hittem, rosszul látok. Aztán azt, hogy hibás a szedés. Ezután, hogy elfelejtettem magyarul. Végül, hogy Bajomi felejtett el magyarul. Legvégül pedig — miután hosszú műfordítói pályám alatt megszoktam, hogy a valóság és a lektori vélemény eltérése esetén általában a lektoré a döntő, s miután Bajomi sokáig főlektorom volt — rátukmáltam kényszeredetten és még szomorúbban magamra azt az állítást, hogy szegény Camille Bryent behúztam a csőbe. (Persze megnéztem az Értelmező Szótárban, hogy nincs-e ennek a kifejezésnek valamilyen felemelőbb jelentése is. De nem volt. Csak ezt találtam: becsap, rászed.)

Nagyon elkomorodtam, s azon kezdtem gondolkodni, miként tehetném jóvá azt a delictumot, amit legjobb franciaországi barátom ellen elkövettem. Párizsi irataim közt kutatva egyszercsak Byren fényképére bukkanok, fiatalon élt a képen, megfordítom, s a hátlapon a következőket olvasom: „Á mon ami Sirato qui a fait

JEKKELFALUSSY K. JENŐ, BUDAPEST. Hírül adja, hogy a Pilisben megtalálta Attila sírját, s kéri, hogy a fölfedezéséről szóló írását közöljük. Kérésének, sajnos, nem tehetünk eleget. Már csak azért sem, mert mostanában igencsak megszaporodtak az ilyen óhajt tartalmazó levelek. Olvasónk — és a többi műkedvelő kutató — figyelmét mindenesetre fölhívjuk a **Mégsem Attila...** című cikkre, amely a Délmagyarország 1977. január 14-i számában jelent meg. A szerző, dr. Trogmayer Ottó régész egy szegedi lelet ürügyén mondja el véleményét a kétségkívül létező, de nem feltétlenül a hun uralkodó korából származó tárgyakról, ruhamaradványokról és csattöredékekről.

ÜRÖGI IMRE budapesti olvasónk 20. számunkban megjelent, Kanadáról szóló cikkünk (Mozaikjog) szerzőjéről érdeklődik. Várnai Pál, az ottawai Carleton Egyetem docense, orosz és magyar nyelvet, irodalmat tanít. Jelenleg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének meghívására, a Carleton Egyetemmel fennálló csereegyezmény alapján tartózkodik Magyarországon.

BEREGI KÁZMÉR, BUDAPEST. „Szeretném, ha megfejtenék a fővárosi műsorközlő plakátok titkát. Miért ragasztják ki Fischer Annie vagy Szvjatoszlav Richter hangversenyeinek plakátját, ha már rá is kenik a csíkot, hogy minden jegy elkelt? Másrészt, miért nincs az ország szabadtéri eseményeinek plakátja az ország fővárosában? Az Önök lapjából és más újságokból is írigyen értesülök olyan eseményekről, melyek kimozdítottak volna itthonról, ha idejében tudok róluk. Az ember ma mobilisabb, mint régen, se Gyula, se Szombathely nincs a világ végén. Nem lehet elvárni, hogy az érdeklődők mind megvegyék hetenként a Pesti Műsort." A koncertek esetében tudjuk a magyarázatot. A Filharmónia vezetőinek — igen helyesen — az az elvük, hogy jelentős esemény ne maradjon nyom nélkül. Akkor sem, ha az állandó bérlők, zenészek és más szakmabeliek már a plakát utcára kerülése előtt értesülnek a nevezetes alkalomról, és így megveszik a jegyeket. A másik kérdésben egyetértünk önnel. Valóban üdvös volna, ha a nyári műsorok mindegyikéről, beleértve a balatoniakat is, fairagaszkodon értesítenek a budapestieket és

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1977 OKT 20

Pető János

1021

Csámpás Pető J. munkája

Jó ütemben halad a betakarítás

A tavalyinál előbbre tartanak a betakarítással a mezőgazdasági nagyüzemek. A kukoricatermés 42 százalékát hordták le a földekről. Tavaly ilyenkor a termőterületnek még csak 22 százalékán vonultak végig a betakarítógépek. Kihasználják a jó időt a cukorrépa-termelők is, a gyárak eddig egymillió 500 ezer tonna alapanyagot vettek át, ebből több mint egymillió tonnát már fel is dolgoztak. A zöldségtermelő gazdaságok szintén fokozták a teljesítményt, úgyhogy a betakarítás 84 százaléknál tart és nem okoz már különösebb gondot, a még kintlevő gyökérzöldség és káposztafélék felszedése sem. Az almáskertekben ad még munkát a gyümölcsszüret, a

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1983 AUG 6

Pető János

1021

1983. augusztus 6., szombat

Pető János rajza

MŰSOROK

MISKOLCI STÚDIÓ

(a 268,8 m-es közép-, a 66,8, 72,11. valamint a 12,77 URH-on)

8.00: Hírek, időjárás. Műsorismertetés. Lapszemle. — 8.10: Hová menjünk, mit csináljunk? — Programajánlat. — 8.20: Visszapillantó. (Információk, tudósítások, riportok a hét fontosabb eseményeiről.) — 8.40: Napjaink kérdései. Onodvári Miklós jegyzete. — Szerkesztik a hallgatók. Telefonszám: 35-510. — 9.00: Észak-magyarországi krónika. (A magyar éremgyűjtők 13. vándorgyűlése Salgótarjánban. — Tájékoztató a piaci helyzetről és az árakról.) — 9.30: Mikrofonlánc. Fillérekből milliók. Takarékosság a Lenin Kohászati Művekben. A riporter: Tolnai Attila. — Sport. — 9.55: Műsorelőzetes.

televízió

1. MŰSOR: 8.00: Tévétorna. — 8.05: A pécsi körzeti stúdió szerb-horvát nyelvű nemzetiségi műsora. — 8.25: A nagy kék üveggolyó. Amerikai filmsorozat. (5. rész.) — 8.50: A sziget lovasai. Kubai rajzfilm. — 9.55: Legyen a zene mindenkié. — 10.35: Alomkereskedők. Amerikai filmsorozat. — 11.20: Dagmar Koller most valami mást csinál. Osztrák zenés film. — 12.05: Képújság. — 15.10: A sakálok napja. Angol dokumentumfilm. — 15.55: Hírek. — 16.00: Kékszeműek. Francia tévéfilmsorozat. 4. rész. — 16.55: Cimboraság. — 17.20: MAFILM-magazin. — 17.35: Óriáskerék. A Reflektor szerkesztőség műsora. — 18.00: Képújság. — 18.05: Reklám. — 18.10: A simontornyai vár. Magyar rövidfilm. — 18.40: Diagnózis. Riportvéfilmsorozat. — 19.10: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: A Rá-expedíció. Riportfilmsorozat. — 21.00: Hét dal. Karel Gott énekel. — 21.30: Igaz történetek az életből. — 23.00: Gólok, pontok, másodpercek. — 23.15: Füstfüggöny. Zenés komédia. — 0.10: Hírek.

mozi

BEKE: Rendőrök háborúja. Színes francia film. 16 éven felülieknek! II. helyár! Kezdés: n10 és f12 órakor. — Sebességláz. Színes olasz film. 14 éven felülieknek! II. helyár! Kezdés: f4 órakor. — Georgia barátai. Mb. színes amerikai film. 14 éven felülieknek! Kezdés: hn6 órakor. — Kalózok Jamaicában. Színes angol film. III. helyár! Kezdés: 8 órakor. KAMARA: Dédelgetett kedvenceink. Színes magyar film. Kezdés: 4 órakor. — Csatár a pácban. Mb. francia film. 14 éven felülieknek! II. helyár! Kezdés: 6 órakor. KOSSUTH: Georgia barátai. Mb. színes amerikai film. 14 éven felülieknek! Kezdés: 11 órakor. — Várkastély a Kárpátokban. Mb. színes csenszlovák film. Kezdés: 9 órakor. — Titkos birodalmi ügyek. Mb. NSZK film. 14 éven felülieknek! Kezdés: f3 órakor. — Dutyi-dili. Mb. színes amerikai film. III. helyár! Kezdés: hn5 és 7 órakor. HEVESY I. FILMKLUB: A nők városa I—II. Színes olasz film. 18 éven felülieknek! Dupla helyár! Kezdés: 5 órakor. TÁNCSICS: Gyanútlan gyakornok. Mb. színes francia film. III. helyár! Kezdés: f6 és f8 órakor. — KAMARA: Az éjszakai utazók. Mb. színes olasz—spanyol film. 16 éven felülieknek! II. helyár! Kezdés: 6 órakor. — MATINÉ: A versenyló elrablása. Mb. színes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János
grafikus

BORSODI BÁNYÁSZ

1983 DEC 22

1021

Karácsonyi rajz

PETŐ JÁNOS MUNKÁJA

munkahelyük
szont érdemes
nem mindenr

Bes

Egy év és néhány nap telt csak el azóta, hogy Edelényben a föld alatti I-es alapszervezet értékelte éves munkáját, amikor is 11-en szóltak hozzá a beszámolóhoz, segítve ezzel az 1983-as esztendő munkáját.

Kovács János párttitkár az idei összegző taggyűlésen számos területen előre lépésről számolhatott be. Elsőként említette, hogy az akna ebben az évben is megfelelt a gazdasági célkitűzéseknek, teljesítették éves tervüket. Mint hangsúlyozta, örömteli esemény az, hogy az akna, ed-

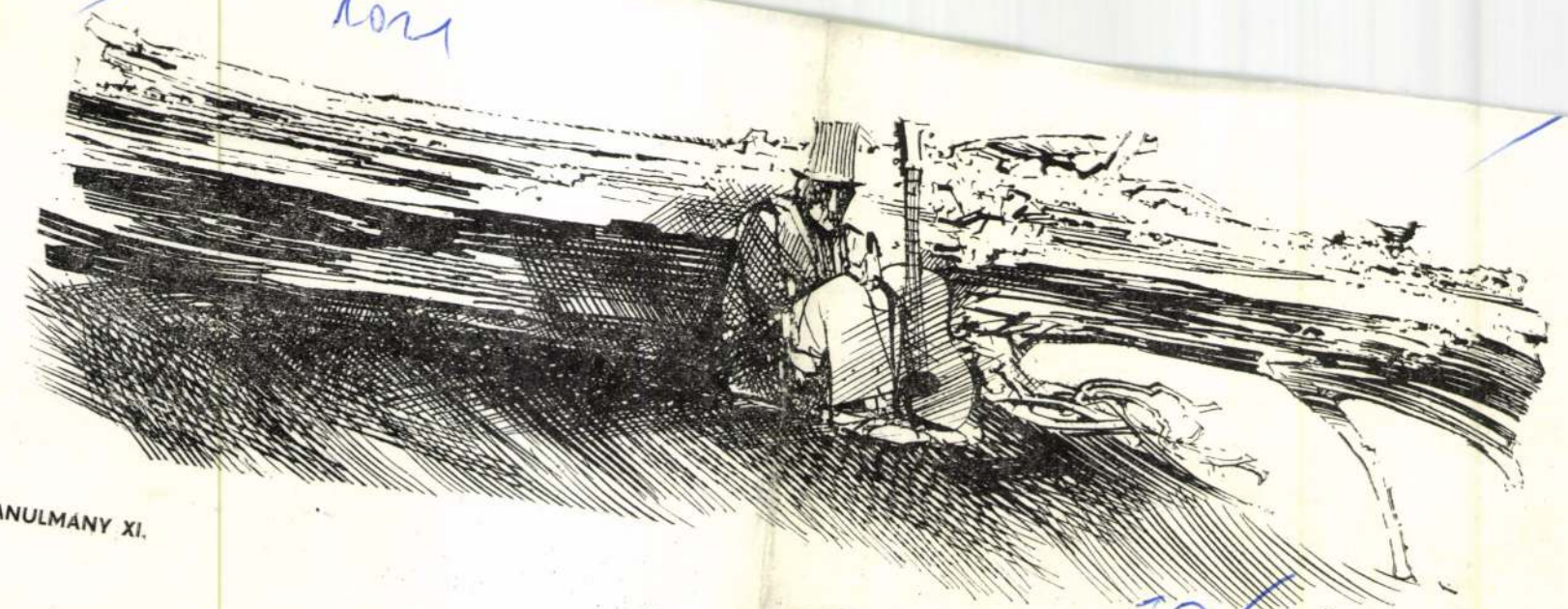

TANULMÁNY XI.

PETŐ JÁNOS RAJZA 25

jellegzetes alakjai, akik úgy érzik, még a béke fényei lobognak, s csak idegvégződéseikben él a sejtelem: ezek a fények már a közelgő alkonyt jelzik. A Vár ősi épületei alatt néha furcsa, kísérteties hangok kelnek, amelyeket a néphit a közelgő háború bizonyosságaként értelmez, s a háttérben már készülődik a „párt", hogy majdan, egy kétségbeesett és szörnyűséges pillanatban magához ragadja a hatalmat, és helyet adjon azoknak a tettrekész, fiatalságukat fitogtató vezetőknek, akik a katasztrófa peremére sodorták az országot. Ezt a majdani katasztrófát a regény szereplői természetesen nem láthatják előre, Sőtér István azonban kivételes leleménnyel érzékeltetni tudja a regény jelenében a jövőt is, s az időnek ebben a sajátos,

biek jórészt ellenállás nélkül adják át magukat az eseményeknek, mintha csordultig akarnák inni az utolsó békeév gyöngyöző italtal telt kelyhét, s nem veszik észre, hogy az méreggel telt.

A *Bűnbeesés* egyik legizgalmasabb jellemzője maga a fogalmazás. Sőtér István kivételes szépséggel jeleníti meg az eseményeket, nem is regényszerűen, inkább egy elégia hangnemében, melyben a nosztalgikus szomorúság az uralkodó elem, jóllehet, érezzük a sorok mögött az ítélkezés egyértelmű szigorát is. A *Fellegjárás* ifjú hősei lázas elszánással latolgatták annak idején, miként hódíthatnák meg a tudást és az életet, mely fénylőn és hívogatóan kínálta magát a hatalmas fákkal övezett kollégium küszöbén. A *Bűnbeesés* azt a folyamatot mutatja be szorongató élességgel, amint ezek az ifjak — immár az élet különböző területén — számvetésre kényszerülnek. Van, aki következetes önvizsgálatai után az

állíthatatlan romlásának lehet
tanúi, s belőle sem hiányzik
nosztalgia, míg az elmerülő n
tat ábrázolja, hiszen nem pa
tolja vele tartott hajdani rok
ságát. Mennyi szeretettel és n
értéssel tudja leírni egy vár
ház nemes bensőjét! Látszik,
gáének érzi az építészet egy
miniatűr remekét. Általában
elmondhatjuk: Sőtér István regé-
nyének leíró részletei szinte ta-
pintható valósággá teszik egy ma
már csak az emlékekben élő élet-
forma tárgyi jellemzőit, szokásait,
a történeti könyvekből kiolvasha-
tó mindennapjait. Kivételes meg-
jelenítő erővel vezérel bennün-
ket ebben a mára már elsüllyedt,
csak a sznob szokásokban újra-
éledő környezetben. Nyomon kö-
vethetjük egy-egy vendégvárás
izgalmas előkészületeit, a terítés
aprólékos szertartását, a szendvi-
csek gonddal történő elkészítését,
miközben a levegő megtelik a sü-
lő tészták illatával, valahol pedig
útjukra készülnek már a ház ven-
dégei, akik a háború előtti Buda

Meresz felfogás ez, mintha azt
éreztetné vele az író, hogy ez a
változás gyökeres lesz, de nem ra-
dikális, legalábbis nem abban az
értelemben, hogy minden, a múlt-
hoz rögzítő szálat el fog metsze-
ni. Nem, az értékes, megőrzendő
hagyományok tovább élnek majd,
s arra ösztönzik Ettrét és a töb-
bieket, hogy megkeressék e ha-
gyományok igazi tartalmát, s be-
leillesszék őket abba a világba,
melynek megérkezését nyitott és
alázatos szívvel várták, remélték.

(*Szépirodalmi*)

RÓNAY LÁSZLÓ

---

*Köszöntjük Sőtér Istvánt 70. születésnapja alkalmából.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János

BORSODI BÁNYÁSZ

grafikus

1984 APR 2 6

1021

1984. április 26.

BÁNYÁSZ

Pető János munkája

× Május

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János
grafikus

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021

1984. május 5., szombat

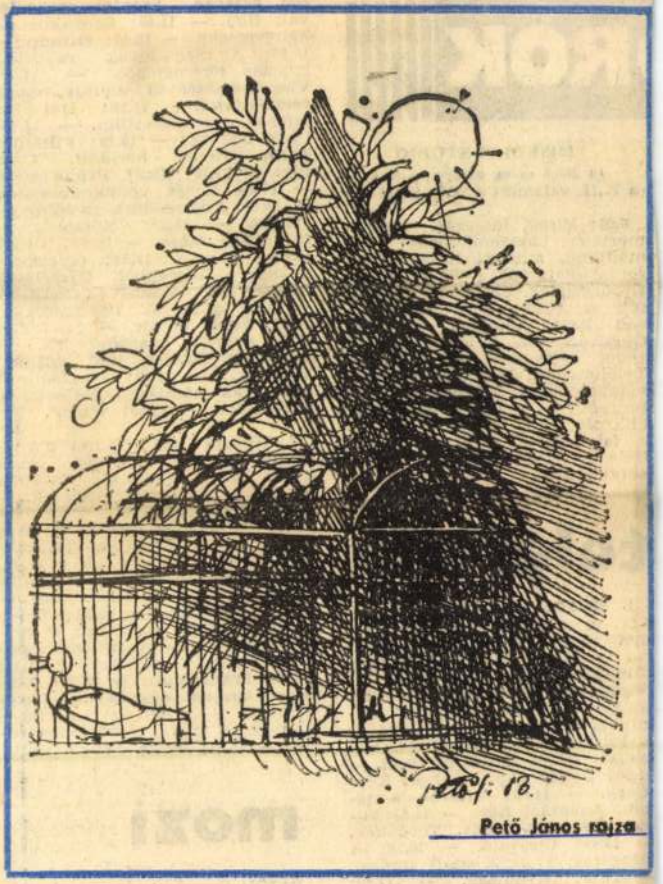

Pető János rajza

ROK

MISKOLCI STÚDIÓ
(a 268,8 m-es közép, a 66,8, a 72,11, valamint a 72,77 URH-on)

8.00: Hírek, időjárás. Műsorismertetés. Lapszemle. 8.10: Hová menjünk, mit csináljunk? Programajánlat. 8.20: Visszapillantó (információk, tudósítások, riportok az elmúlt hét eseményeiről) 8.40: Napjaink kérdései. Onodvári Miklós jegyzete — A zenét szerkesztik a hallgatók. Telefonszám: 35-510. 9.00: Északmagyarországi krónika (650 éves Szécsény — Piaci jelentés) 9.30: Mikrofonlánc. Hajnal és alkony a falu fölött. Riporter: Dobog Béla — Sport. 9.55—10.00: Műsorelőzetes.

televízió

1. MŰSOR: 8.10: Tévétorna. — 8.15: A pécsi körzeti stúdió német nyelvű nemzetiségi műsora. — 8.35: Meséről, mesére. Filmösszeállítás. — 9.00: Az ördöghegyi gazda. Lengyel filmsorozat. — 9.40: Szubadta barjangja. Kőkorszaki barlangtábor a Pilisben. — 10.10: A Laurent család. NSZK tévéfilmsorozat. — 11.00: Daloló nap. — 12.00: Képújság. — 14.05: Sztárok a jégen. Amerikai film. — 14.25: Fülöp János: A lógás. Tévéjáték. — 15.45: Útravaló. — 16.30: A látogatók. Francia sci-fi sorozat. — 17.25: Képújság. — 17.30: 13.00: A csehszlovák rajzfilmgyártás történetéből. — 14.00: Visszapillantás az elmúlt hónap eseményeire. — 14.20: Dal az erdőről. Természetfilm. — 14.45: Csak nőknek! — 15.25: Filmmúzeum. Néma barikád. Cseh film. — 17.20: Utcák Prága alatt. — 17.35: Zenés vetélkedőműsor. — 18.15: Válaszolunk nézőink leveleire. — 18.25: Nótaszó. — 18.30: Esti mese. — 18.40: Utcák Prága alatt. — 18.55: Gyerekek a pipázó hegyekből. Új-zélandi filmsorozat. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: A révész. Tévéjáték. — 21.05: Zenés műsor. — 21.45: Gólok, pontok, másodpercek. — 22.00: Ha válunk, hát váljunk. Vígjáték. — 23.20: Összeállítás a szlovák politikai dalfesztivál műsorából. — 23.55: Hírek.

2. MŰSOR: 9.45: Német nyelvtanfolyam. — 10.10: Az orosz nyelv klubja. — 10.40: Katonák magazinja. — 11.20: Népdalok. — 11.55: Szása. Szovjet film. — 15.30: Híradó. — 15.45: Fejtörővetélkedő. — 16.25: Szovjet folklóregyüttesek műsorából. — 17.05: Dokumentumfilm. — 17.30: Folklórműsor. — 17.45: Gyönyörű városok. Tévéfilm. — 18.55: Tévétorna. — 19.05: Halló, itt a hírszerkesztőség! — 19.18: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Utcák Prága alatt. — 21.05: Alaposan elrejtett okmányok. Tévékomédia. — 22.00: Az ismeretlen Chaplin. Angol tévéfilmsorozat. — 22.55: Utcák Prágą alatt.

mozi

BÉKE: Ősszel a tengernél. Mb.

SZÉKELY DEZSŐ VERSEI

Zászló nélkül

Az én zászlómnak való selymet
nem szőtte meg a gyár,
ne csodálkozz hát, hogy az életem
kopáran romantikus, vagy
romantikátlanul kopár.

A zászlórúdnak való ágat
letörte egy suhanc ostornyélnek
sok évvel ezelőtt —
Azóta bizony zászló nélkül
keresem a jövőt.

Valami mégis

Valami végleg elveszett —
egy hársfa mely a láthatáron
rügyezni akart mindenáron
de a tél vértanúja lett

Valami végleg elveszett —
egy rét májustól harmatos még
egy patak ahol lábat mosnék
mint ki messziről érkezett

Valami végleg elveszett —
a porhóban egy gyerek-lábnyom
egy kőkereszt egy gazos várrom
ott a tengeriföld felett

Valami végleg elveszett —
a bitófához vivő ösvény
a templom falán egy körözvény
egy néma istentisztelet

De valami mégis maradt —
néhány rovás a kidőlt fejfán
egy kötél nyoma az eperfán
egy seb a csillagok alatt

Talán a jövő

Talán a jövő az az állomás,
hová nem indul vonatom,
mégis várok és menetjegyemet,
mint egy bicskát, szorongatom.

Talán a jövő az az állomás,
hová sínpár nem is vezet,
szemem körzője mégiscsak méri a
kilométereket.

Talán a jövő az az állomás,
hol éppen így vár valaki,
azt se bánva, ha a mozdony helyett
csak egy sikolyt fog hallani.

Tiszapart

Ráncosodik a folyó homloka,
gondolkodik a mély:
ki szereti jobban:
ki magát beleölte,
vagy aki most is él . . . ?

Fölcsapó halak
fényíve alatt
halk csüggedés borong:
ki teszi le érte az esküt?
S ki veszi föl a telefont?

Áldozat

Nem lőttek rám és én se lőttem:
nem futott senki még előlem,
nem lett üldöző rém belőlem:
mégis van egy áldozatom:

egy kelepcémbe tévedt gerle.
Emléke úgy borul szememre,
mint kopár éj a tengerekre
emberen túli tájakon.

Gyermek-hóhér: ez voltam egykor . . .
Óh, mezítlábas tünt aranykor!
Hull-e még az ölünkbe vackor
s fejünkre meddő szánalom . . . ?

Krú, krú . . . — egy gerle búg az ágon.
Hallgatom, hogy még jobban fájjon,
minden, mi fájhat e világon,
ami ellen nincs oltalom.

TANULMÁNY XI.

PETŐ JÁNOS RAJZA

Ha nincs más

Dongta a dongó, zümmögte a légy:
— Fiú, nehogy izgága légy,
mert elgáncsol a hivatal.
S ne azt fújd, mit a szív szaval.
Sovány vagy, szinte penge-vékony?
Könnyen lehetsz — légy! — simulékony
s nyitva előtted minden ajtó.
Mint mértéktartó nadrágtartó,
légy rugalmas és testhezálló,
nem lehetsz úgyse itt megváltó.
Bókolj, hízelegj módfelett,
hitványak közt a jót ne tedd
s nem szegzik torkodnak a kést,
kaphatsz fizetésemelést
s idővel talán plecsniket,
csak játssz, játssz — és a meccs tied!...
Dongta a dongó, zümmögte a légy:
— Szegény fiú, most hová mégy?
Írod zilált kis verseid?
Ez már senkit se lelkesít,
nem mozdul meg a föld, a nép se,
még a túlfűtött B-közép se . . . !
Egy ének elhal? Szól a másik . . .
El kell jutnod a lemondásig!
Lemondjak, mint egy bukott kormány?
Völgyek mélyén vagy hegyek ormán
villámnak se hajtok fejet!
S ha nincs más, az is megvigasztal,
ha égzengető madarakkal
élhetek, énekelhetek . . .

Betlehem után

Aludj, kisfiam, ne várd az esticsillagot,
idegen kéz az ajtón nem kopog,
elherdálták a pásztorok a nyájat,
nem hozhatnak mirhát, fenyőágat:
hódolóid, a három királyok
lekésték az utolsó villamost
s nem jönnek már soha,
hófúvások sorompói között
vesztegel a csoda.
Aludj, a város dinom-dánom zaja
nem tolakszik ide,
s ne remegj, mint a cinkék meleg
[szárnyán
olvadó hópihe:
nincs már Heródes, nincs véres
[martalóc,
barna mackódon nem kard ejtett sebet:
kopástól hull a kóc —
Aludd át ezt a járványos telet,
lázmérőktől is védd magad
s ne tudd: a szemünk mért van
[gyászkeretben
s mit akarhat velünk a temetetlen
kerti virágok hóhéra, a fagy.

Pető János grafikus

1021

TANULMÁNY X.

PETŐ JÁNOS RAJZA

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 JUN 5

Pető János, grafikus

DÉLI HÍRLAP

1071

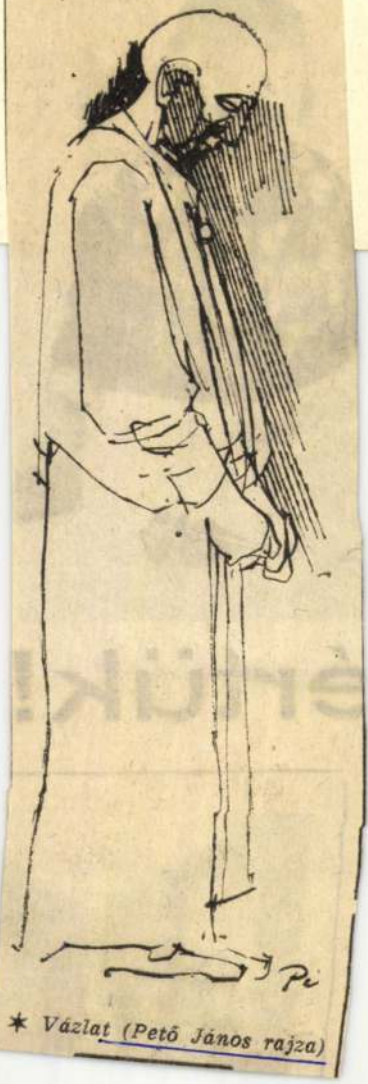

* Vázlat (Pető János rajza)

értük!

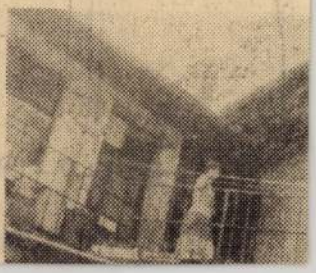

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Peto János

Grafikus

1984

Napjaink

1021

VÁZLAT

Peto 84.

PETŐ JÁNOS RAJZA

ténel
Éppe
mé
róva
yugt
at
ek e
ezte
gy
m h
y a telepítés és a föld
esség gondja szorosan
t. Ezeknek olyan erő-
eremtődtek, amelyeket
a közelmúltban a szer-
n kitapinthatott Bara-
megye egyes községei-
nár önmagában indo-
szóljon róluk. Ehhez
á kell tennünk azt,
magyarság léte szem-
is sorsdöntő kérdések,
sra váró gondok me-
amelyeknek *a hatása*
dunántúli községekben
jelen van. Fél évszá-
at nem nagy idő. Cso-
is az író bátorságát,
fölmérésére, a máig
lak nyomon követésé-
ozott. A vaskos könyv
onyossá válik, hogy itt
évnyi, hanem két év-
idő távlatából kell vé-
(szinte nyomozati rész-
bizonyos jelenségeket
gy a ma feszítő gond-
ntroverziáira megoldás
vagy található legyen.
gy a kiválasztott kis

írt, sem indulattal, h
gyilagosan, a tények p
bavételével.

(Módszer) Nem hiá
dicséretes tény, hogy
— amennyire csak l
háttérben maradni.
ahol a legtöbb alkalo
zott a szélsőséges
felvillantásával indula
tására. Nyilván ennek
kezménye, hogy a fel
dést 1942 végétől csak
szerűen foglalta össze
lyek telepítéséről szól
sok olyan momentum
na fel, amik a dram
hetőségét sejtették. A
ban dicséretes módon
mindezt, és a végered
összegzésre figyelve
módszerében a tudo
személyesség eszközeit
ciográfiát írt *Emelt*
kötetével. Vannak el
részek, amelyek már-r
tudomány tárgykörébe
hiszen annak pontossá
kezett nyomon köve

Pető János

PETŐ JÁNOS Miskolcon élő és alkotó grafikusművész kiállítása nyílt meg szerdán a Képcsarnok miskolci Szőnyi István Termében.

Népszabadság, 1985. XI. 28

Melléklet: egy falinaptár

(MAI SZÁMUNKHOZ — DÍJTALANUL — FALINAPTÁRT MELLÉKELÜNK)

A KSH most megjelent Demográfiai évkönyve szerint az ország lakossága ez év január elsején 10 millió 700 ezer 155 volt, néhány ezerrel kevesebb, mint az elmúlt év elején.

● A Berekalja a város egyik legjelentősebb magánlakás-építési területe. Sűrűn sorakoznak itt a házak, talán helyenként túl szorosan is. Drága a terület, a közmű — mondják a szakemberek. De megéri-e valakinek, hogy az építés küzdelmei után, majd' egymillióért egy tűzfalat nézzen lakása nappalijából? (Cikk a 3. oldalon.)

(Kiss József felvétele)

tűzfalra

Ma reggeli telefon

Megmaradt fenyőfák

Figyelemre méltó küzdelem folyt a karácsonyfapiacon. Mint a televízióban is láttuk, kezdetben a magánkereskedők diktálták az árakat, s helyenként a megengedettnél is többet számoltak. Ahogy közeledtünk az ünnepek felé, úgy lett egyre olcsóbb a fenyőfa. Végül is mennyi maradt meg? — kérdeztük Ábrahám Istvántól, a Zöldért kereskedelmi osztályvezetőjétől.

— Most már jobban fel tudtuk becsülni az igényeket. Tavaly 31 ezer méter fát rendeltünk, s ebből 3000 méter maradt meg. Az idén ugyanennyi az eladatlan fa, de csak alig több mint 27 ezer méter volt a készletünk. Figyelembe vettük ugyanis, hogy rajtunk kívül a magánkereskedők, az erdőgazdaságok, sőt újabban már az ÁFOR is árusítottak karácsonyfát. Mint ismeretes, méterenként 28 forintért adtuk a fát december 20-ig, s akkor csökkentettük az árát, mégpedig 4 forinttal. Két nap múlva pedig már 20 forintért árultuk, a konkurrencia bánatára. Az ezüstfenyőt méterenként 80 forintért kínáltuk, a fővárosban ezért háromszor ennyit kértek. Egyébként az ünnepek előtt rendkívüli segítséget nyújtottunk a debreceni kollégáknak: egy teherautóra való fát szállítottunk nekik, mivel az alföldi városban kritikus volt az ellátás. Végül ezüstfenyőből egy sem maradt, a 3000 méter lecot pedig, más lehetőség nem lévén, a kazánokban elégetjük.

Hungária, 1944

RÉSZE AZ 5. OLDALON

Mintegy hatszázezer embert érint

Itt a negyvenórás munkahét

Az 1984-es esztendő beköszöntével az ipar és az építőipar vállalatai megkezdték az átállást a negyvenórás munkahétre. Az iparban január elsejétől 216 vállalat mintegy 580 ezer dolgozója tölt kevesebb időt munkahelyén, az építőiparban — ezen belül az építőanyag-iparban — 14 vállalatnál dolgoznak kevesebb ideig.

E nagyarányú változást — amint azt az Ipari Minisztériumban dr. Hermann Sándortól megtudtuk — gondos előkészítő munka vezette be. A tavaszi párthatározat után először a főhatóságokra há-

helyeken, valamint a több műszakban foglalkoztatottak negyven órát dolgoznak hetenként.

A statisztikai adatok szerint az iparban dolgozó 1,5 millió ember közül 1,1 milliónan egy műszakban tevékenykednek. Az átállással körülbelül 4,8 százalékkal csökken a munkaidejük. Ennek pótlására, valamint a tervben előírt feladatok teljesítésére mintegy 5 százalékkal nagyobb teljesítményt kell produkálniuk.

Az előkészítő munka még a nyáron megkezdődött. A vállalatok programot állítottak össze, amelyet a főhatóságok, tehát az Ipari Minisztérium és az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium illetékesei bíráltak el. Az értékelés szempontjai között első helyen szerepelt a következő: képes-e a vállalat önerejéből, mindenféle központi támogatás nélkül megszervezni a kieső munkaidő pótlását? Az eszközök és a lehetőségek az egyéni sajátosságok miatt is széles skálán mozogtak.

(Folytatás a 3. oldalon)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748, 340-726

Pető János, grafikusművész

DÉLI HÍRLAP
1983 DEC 28

1021

A képzőművész szava olyan halk

Egy óra Pető Jánossal

A Zenélő című rajzzal várt Pető János, és nem túlságosan elmés megjegyzésemre — hiszen ez egy angyal! — csendes mosollyal jegyezte meg: — Ilyenkor karácsony táján ez illik... Bár neki is vannak bűnei. El-el szükdös, nem figyel...

— Olyan lenne, mint egy ember? Honnan jönnek a rajzai, mindent tudó, csodálatos emberalakjai?

— Ugyanazokat a hétköznapokat elem, mint akárki más: kenyérért megyek, húsért. A kenyérért éppen úgy meg kell dolgozni, sokszor végzek nehéz fizikai munkát is. Gépet hajtok, követ emelek, nyomdász is vagyok. De más volt a kérdés. A hétköznapokat a legnehezebb a művészet nyelvére lefordítani. Az ember végigtanulta a múlt és a jelen képzőművészetét, megérez egyet-mást. Olyan figurákat próbálok megfogalmazni, amelyek akár egyetlen mozdulatukban egyetemesen igazat hordoznak. A gesztus, a tekintet sorsot kell hogy hordozzon. Nemcsak én tudom ezt: *Lóránt János, Feledy Gyula, Rékassy Csaba,* az öreg *Szalay,* akivel olyan sok bennem a közös, mind ismerik. Ha szerencsém van, sikerül.

— Mi kell a művészethez?

— Majdnem ugyanaz, mint az élethez. Szív, tehetség, emberség, intelligencia, és a munka szeretete. Persze, ez másfajta tehetséget is kíván.

— Tudom, hogy Miskolcon él, de nagyon ritkán látom. Honnan a csend, ami körülveszi?

— Az ember úgy él, ahogy hud. Sok időt töltök művésztelepeken, Pécsett, máshol. Mindenhová elmegyek, ahol ismerősök várnak, ahol jó közeg kínálkozik.

— Honnan jön?

— Mezőkövesdről. Pesten végeztem az akkor még Képzőművészeti Gimnáziumot, egyből felvettek a főiskolára. Ezzel nem kellett kínlódnom, pedig nem voltam jó tanuló, de mindig rajzoltam. A szakma mentett meg minden időben. *Ék Sándor* mesternél tanultam, és tíz évig kollégiumban laktam. Ez a másik nagy erő. Ma Pécstől Debrecenig, Sopront ól Miskolcig bármerre járok, mindenhol vannak ismerősök. A főiskola után öt évig Kövesden tanítottam, ismerem apját, anyját, aki onnan való. Így adódott, hogy a megyében vagyok otthon. Igazi miskolci sose lesz belőlem, bár nem rossz feszek ez. Itt egyszerűbben köszönnek az emberek.

— Mégis miskolci, a nagyobb mellett egy szűk kör elismert tagja. Mit jelentenek a művésztársak?

— Kapaszkodót. És ma már szorongást is. Az utóbbi években, nem nagyon jönnek ide fiatalok, és akiknek élni kellene, végleg elmentek. *Lukovszky László, Lenkey Zoltán* nekem sokkal több, mint a magyar grafika vesztesége, de erről nemigen tudok beszélni. A grafikáról inkább. Egy-egy kiállítás megnyitón úgy tűnik, hogy csillogó fényes szakma ez, és valóban örülök, ha megméretik; jó rátalálni a másikra. Az ember, ha magában is ér valamit, ha van benne tálentum, egyedül marad. Hát örül, ha társat talál. De a biennále például stílusok kavalkádja, még az igazi tehetségek is beugranak divatoknak. Egy évtizede ez a kiállítás még nemzetibb volt; jobban kiderült a magyar találmány, a grafika kézműves jellege. Párizstól Londonig, Krakkótól Prágáig ugyanis egyformán csinálja a műfajt egész Európa. Fővárosi útkeresésnek nevezném én ezt, fővárosi vonalnak. A másik, amit a vidék csinál. Más országokban is azt érzem, amit a magyar művészettörténet mutat. A vidék őrzi a megőrzésre érdemes tradíciókat.

✱ *Zenélő*

— Tervei?

— Határkövek vannak az életemben. Annak tekintem például, hogy néhány éve festek, de összegzésre kényszerít egy-egy önálló kiállítás is. Mostanában a város jobban figyel, vásárlásokkal honorálja, amit végez az ember, de a támogatás jó kötődésekben is megnyilvánul. Engem a drótgyárban ismernek, most volt ott kiállításom, január közepén pedig Debrecenbe hívnak. Festmények, akvarellek, grafikák, rajzok, az elmúlt évek termésének keresztmetszete kerül közönség elé. *A félelem tájain* című új sorozatom és a legjobb figurális munkáim. Örülök minden kiállításnak. Nem hiúságból, hanem mert a képzőművész szava olyan halk. Sokszor úgy érzem, hogy nem hallják az emberek, nem tudják, hogy velük éli az életet, és értük, aki a szót vonallal írja a papírra. Nem tudom, hogy miért, hiszen olyan iszonyú pénzt áldoz kultúrára az állam, olcsó a könyv, a színház...

— Mi minden foglalkoztatja...! Nem a közéleti ember típusa pedig.

— Érzékenység nélkül mire mennék? A felelősség nemcsak annyit jelent, hogy bármit nem adok ki a kezemből. Bár elsősorban azt jelenti, és ami ezzel jár. A biennálén szereplő munkám olyan, mint egy szárnyas oltár, a középpontot árnyalják, gazdagítják a részletek. Másfél hónapig csináltam. Sokba került.

— Az idei grafikai biennálén Miskolc város díját kapta. Mit szól hozzá?

— Ebben a szakmában feltűnni könnyű, megmaradni nehéz. Az első hullám, az első esztendők egyszerűnek tűnnek, ha tehetséges valaki. A második, a harmadik regényt nehéz megírni. Én most a másodiknál tartok. Talán észrevették.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János
Napjaink
1984 JUL

1021

IDŐS ASSZONY — PETŐ JÁNOS RAJZA

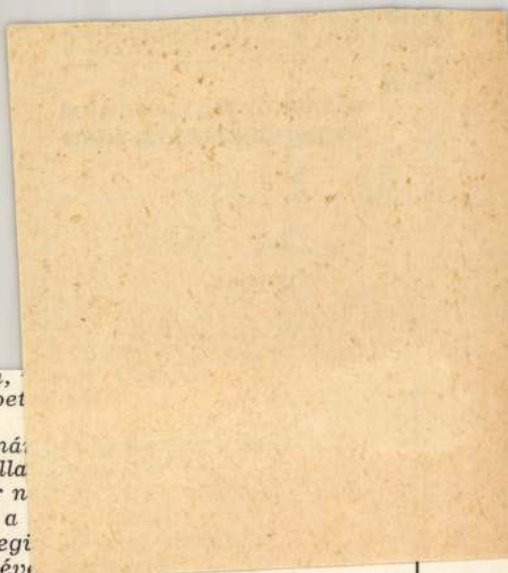

a szem,
sorsa bet

S ha má
a pupilla
és már n
között a
átlényegi
test Igév
rácsát s madárként föllebegve
oly magasságba száll,
ahol már nem béklyózza röptét
sem idő, sem halál.

Sziszüphosz

Útszéli bölcsek, intelmeitek
körüldongják a fülemet naponta:
hogy nehéz a kő s túlmagas a hegy,
hogy hiába tolom fel, úgyis vissza-

hengerül, s jó, ha nem lapít agyon,
hogy szándék, erőfeszítés hiába,
hogy belegebedek, ha nem hagyom
fenébe az egészet, félreállva;

csakhogy ez a kő itt az életem,
a sorsom, már teljesen egy velem, —
mit érne, ha egyszer mégis megállna

ott fönn? boldogan elnyúlnék talán,
mint a disznó, ha pocsolyát talál
és belefekszik langymeleg sarába?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984 Feb

Napjaink

Pető János grafikusművész

1021

NÉVTELEN

PETŐ JÁNOS RAJZA

); a Kaffkára utaló
bolikus regényalako-
z, Ifjú, Költő, Kisköl-
ros stb.), a Joyce-ra
zociációs prózanyelvet
képzetláncok filmsze-
ásait (montázstechni-
ket már a húszas évek-
találtunk Kassáknál
énekelnek), s újabban
például a Párizsban
Mario Vargas Llosa
n (ld. Pantaleon és a
égek, 1973.).

Illés szekerén újságíró
György) a hivatalos
ilustól elütő költői
fogalmazza cikkeit, így:
tilosba pányvázta az
számára nincs KÖVET-
...” [224] De ezek a
örítő, karakterizáló je-
umok itt még csak hu-
tirikus karikatúrák, s
adás! — fals felhangot
a cselekménynek;
r az önéletrajzi epizó-

bizonyos időben. A h
lék alig lehet a most
„történet” idején 13-
író személyes élmény
túlrészletezett, túlhitel
pontosított leírás err
az inkább a valaki-m
keivel azonosuló-s
írói képzelet lelemén
hiteles azonosulás (
műszóval: identifikác
turális beleélés, s (fő
teles-pontos kifejez
Pusztai művészi far
tudott dolog, hogy a
beszélő irodalomban
tázia nem annyira a
ben — mint a rom
ban —, hanem inkál
zícióban és a techni
nyesül.)

Az 500 oldalas reg
a fejezetek végét z
szavakat, szókapcsol
ső, s azok sorát
tagolja. Az egyes
frontharcos napjait

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János, grafikusművész

1984 FEB
Napjaink

1021

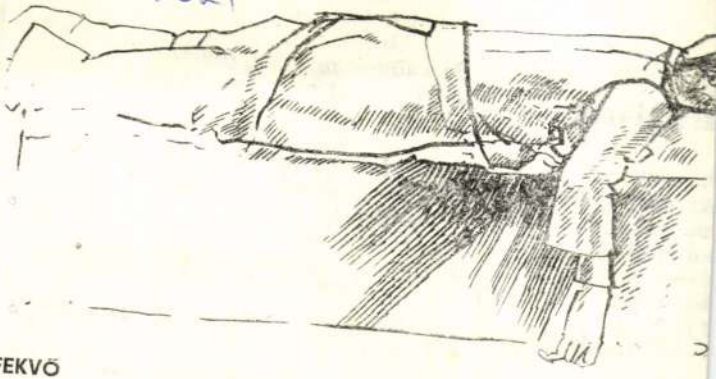

FEKVŐ

PETŐ JÁNOS

K
a

de
a közös jussot nem cserélheti.

VI

Jönnöd és várnod kell. De lám,
mohón kívánnék már vidám,
ép életet,
sok jó hívet,
szerelmet, munkát . . . Légy derült,
mit ritkán, de megér embernemünk.

(FODOR ANDRÁS FORDÍTÁSA)

Pető János.

MH SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 337-748, 340-728

1984 JUN 30

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1984. június 30., szombat

1021

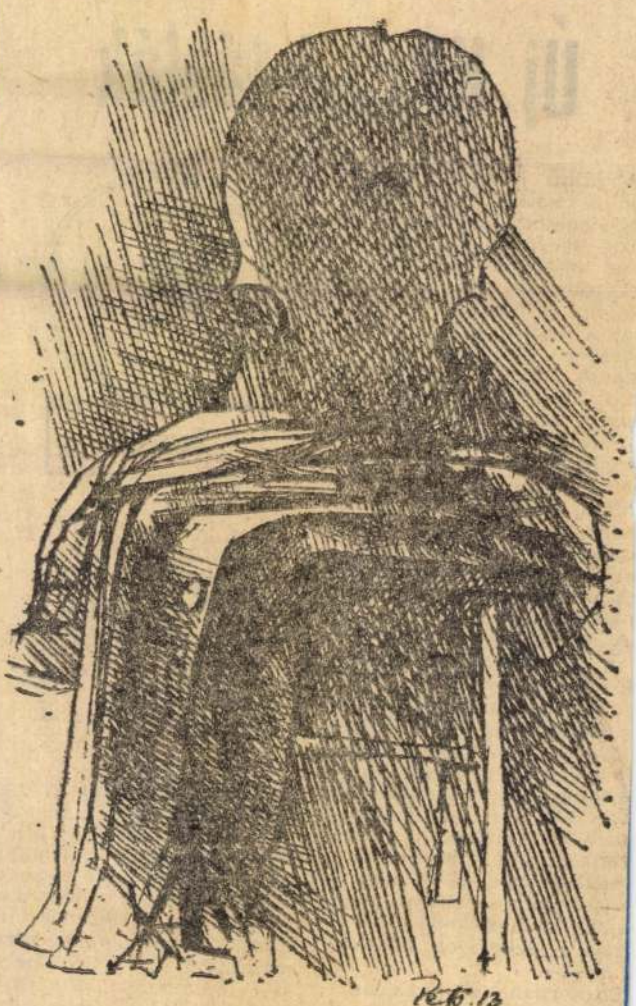

Pető 13

Pető János rajza

Módosítások július elsejétől

Új KRESZ-táblák

A július elsejével életbelépő KRESZ-módosítások megjelenését nagy várakozás előzte meg. Most, hogy jó néhány közelebbről is megismerkedhettünk az újdonságokkal, nyilvánvalóvá vált, hogy a módosítások a közlekedésben résztvevők biztonságának fokozását szolgálják majd. Egyúttal jobban összhangba kerülnek közlekedési előírásaink a nemzetközi szabályokkal. (Hazánkban mintegy több, mint kétmillió külföldi jármű fordul meg.) Bizonyos kérdésekben elodázhatatlan volt a pontosítás is, hogy ne a felelősség megítélésében segítheti majd a szakembereket stb.

A módosítások bevezetését a közlekedési tapasztalatok értékelése alapján került sor, azt számtalan vita, elemzés előzte meg. A változásokról a közlekedési bírók így vélekednek, hogy a módosításoknak köszönhetően valamivel több lesz az úgynevezett „együttműködési" kötelezettség. Ez azt jelenti, hogy a gépkocsivezetőknek eddigieknél sokkal inkább törekedni kényszerülnek egymással a közlekedési partnerek, a szabályok betartása mellett.

Elsősorban a gyalogosok biztonságát szolgálja majd a „lakott terület kezdete" táblával együtt kihelyezett sebességkorlátozást jelző tábla.

Ez lehetővé teszi, hogy a sebességkorlátozást jelző szabályok előkészítését megelőző időszakban már kiderült, ilyen övezetek kijelölésére jelentős társadalmi igény van. A lakótelepeken, pihenőhelyeken szívesen mentesülnénk a közlekedés járulékos, ám kedvezőtlen körülményeitől. Az ilyen helyeken az emberek számára lehetővé kell tenni, hogy a szabad területeken balesetveszély nélkül mozoghassanak. Ezt segíti elő az új tábla, a gépjárművezetők 20 kilo-

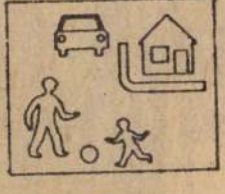

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Pető János, grafikus-művész

1984 FEB

Napjaink

1021

ANYA GYERMEKKEL / PETŐ JÁNOS RAJZA

nunk
figyel
Azt a
nyítás eredményessége, a tudományosság és az értelmiségi autonómia nagyarányú növekedése és ezek összeműködése" csak „a nem hivatalos társadalmi kapcsolatok közvetlen és informális rendszerén keresztül őrizte volna meg a realitásérzékét és helyzetismeretét". A jelenlegi, úgymond „hivatalos" kapcsolatrendszer (akár állami, akár társadalmi, akár gazdasági vagy pártvonalon) nem rendelkezik realitásérzékkel és helyzetismerettel? A privát szóbeszéd és magatartás, valamint annak „hivatalnoki megformulázása" nem eshet egybe? Nálunk kötelező érvényű a porhintés, az önbecsapás? S azok az „egymástól messzeálló szélsőségek", amelyeket a szerző felsorol, s mintapéldái

MONOSTORI IMRE

Utópia vagy perspe

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-718, 340-726

Pető János, grafikusművész

1984 FEB

Napjaink

1021

IRÓASZTALNÁL

PETŐ JÁNOS RAJZA

s szavait mindig az egész
dás fűti.") „Az értelmiség
László — azon a többleten
dik." Az értelmiségi ember sorsa a magány, az elhagyatottság. „Az értelmiségi embernek lenni mindig ez volt és ez lesz: segítetlenül segíteni, és megértetlenül megérteni." Ez a sors tehát eleve determinált, sőt eleve elrendelt, ez a sors tulajdonképpen mártírsors; az értelmiségi embernek azon sem szabad meglepődnie, ha — akikért él és küszködik — a nép „jódolgában fölfalja". *(Az értelmiségi önérzete)*

E komorrá fordult történelmi utópia jövőre orientált síkja mellett (amelynek rokon tartalmi megfelelői ugyancsak nyomon követhetők a polgári szociológia „örök értelmiségi" mítoszt teremtő irányzataiban) ugyancsak ebben a Németh-előadásban tűnik fel a *szociológiai sík* (avagy Németh László értelmezésében: a két lelkiismeretű kötés „második kötése") is. Mégpedig ennek azon változata, amely nemcsak a praxis szempontjából, de teoretikusan is előremutatóbb, racionálisabb és reálisabb, mint az örök értelmiségi sors mítosza. Németh László ugyanis itt nemcsak élesen elkülöníti és elválasztja egymástól a középosztályt és az értelmiséget, de a középosztályt mintegy a nemzet keretéből is kirekeszti. „A középosztály fölött van egy fölső és alatta egy alsó osztály — hangsúlyozza —; az értelmiségi ember azt tudja, hogy van munkásság, parasztság s ők hárman: a nemzet."

Ezzel a felismeréssel igen fontos fázisba, pontra jutott Németh László „értelmiségszociológiája", a feladat ezek után kettős: a negáción túl pozitíve is meg kell határoznia az értelmiségi státus materiális és társadalmi jellemzőit, illetve tisztáznia kell az értelmiségi „osztály" viszonyát a másik két — valóban — osztályhoz: a munkássághoz és a parasztsághoz. 1942 legvégén *Népi író* címmel terjedelmes tanulmányt ír. E tanulmány első fejezetének címe — jelezve ezzel Németh tisztázó, pontosító szándékú törekvését is —: *Egy kis szociológia.*

E bevezető rész fontos *újdonsága* az eddigi Németh-terminológia tartalmához képest, hogy szociológiai ismérvek alapján kísérleti meg leírni a több rétegű középosztály, illetőleg az értelmiség legjellemzőbb vonásait. „A valódi középosztály ismertető jele: anyagi függetlenség, egy kis beleszólás a közügyekbe, rendelkezés önmagunkkal." (A néhány hónappal később írt, *Akik tanultságból élnek* című, a Parasztszövetségben elmondott előadásában is a vagyoni függetlenség és a közügyekbe való beleszólás a középosztályi helyzet két fő kritériuma.) Ezzel szemben az értelmiségnek nincs meg az anyagi függetlensége, „a sorsa mások kezében van, ha jobb kulcs szerint is, de óradíjon tartják s munkásként ellenőrzik. Tanult munkásság tehát, melynek természetes helye a többi munkásosztály szövetségé-

Pető János, grafikusművész 2.) Folytatás
Végvári Lajos: Miskolci Művészet

Ely Tükör, 1984. 12. 29, 25-old.

Pető János:
Gyerekkoromból

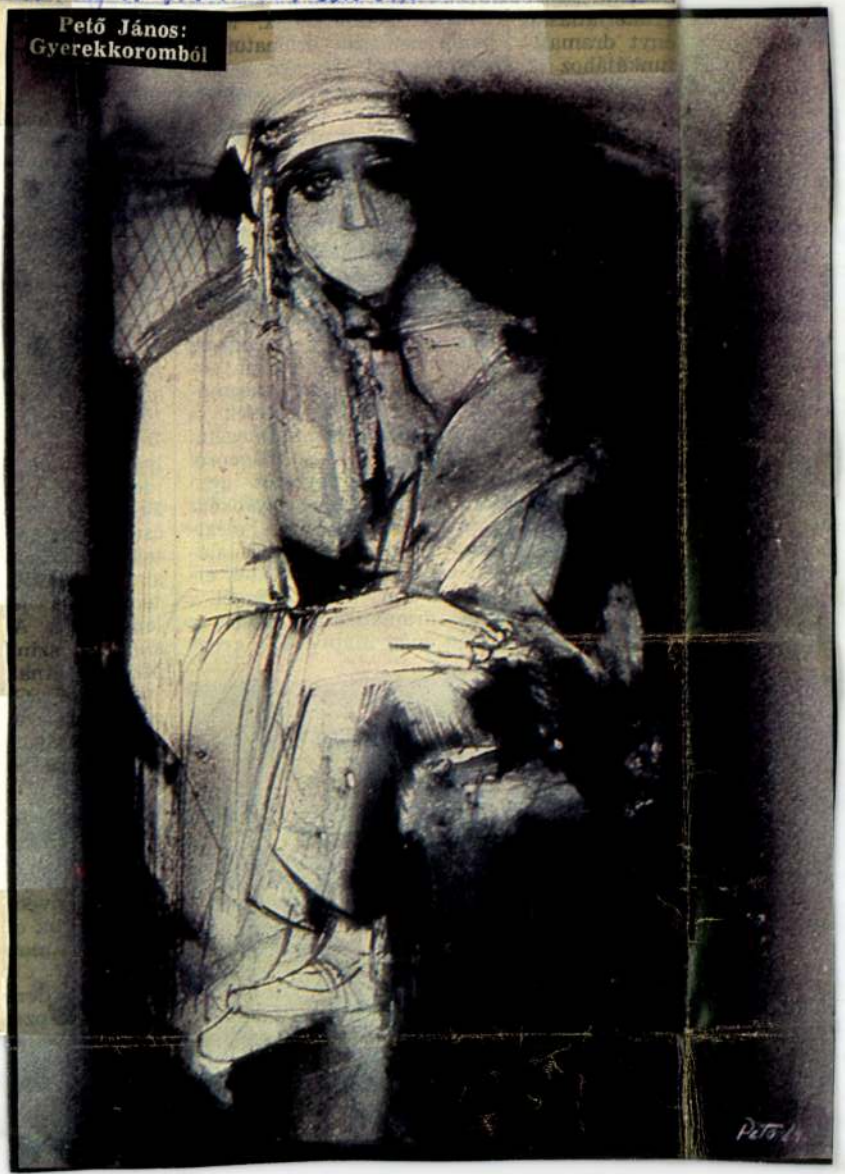

néhez — és
kézreáll a reg
záló Szikora r
A Karamazov
kolci előadása
rendezői szín
sem a színi lá
irodalmi alap
szervezését" n
ra, mert való
képzelése lévé
szokványos
nem használha
Jóllehet *A K*
pérek a világi
legtöbbet feld
nye, és bizonn
sebb lett volna
amelyik bevá
Az új változat
győz — legal
ciójának hely
Mert Szikorán
abban, hogy a
Dosztojevszkijt

TÁRMAY GYÖRG
Gáspár Tibor

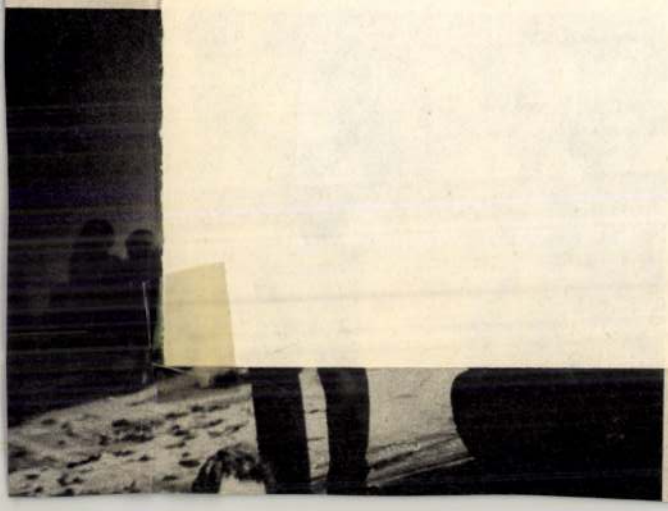

pan jelzésszi
végül megjele
ban; az ő Al
tojevszkiji sz
vében, átélt
inti a körégy

Pető János grafikusművész 2.) Folytatás.

Végvári Lajos: Groteszk mések. Pető János grafikáiról.

1. „Szörnyeteg", ofszet, 44×34 cm, 1989. [vepr.]

2. „Romantikus lap T.", ofszet, 34×44 cm, 1989.

2

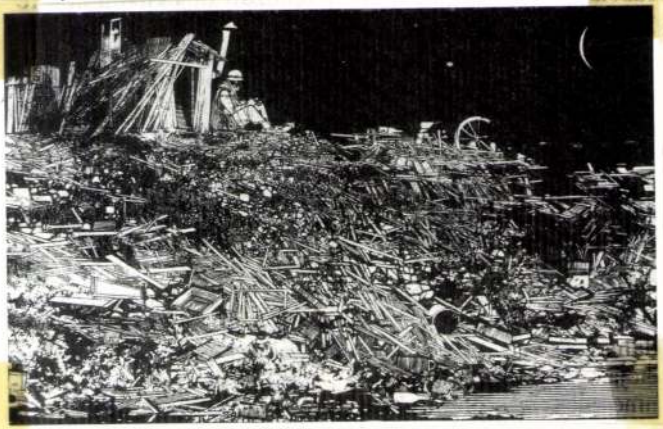

Művészet, 1989., 11–12., 102-old.

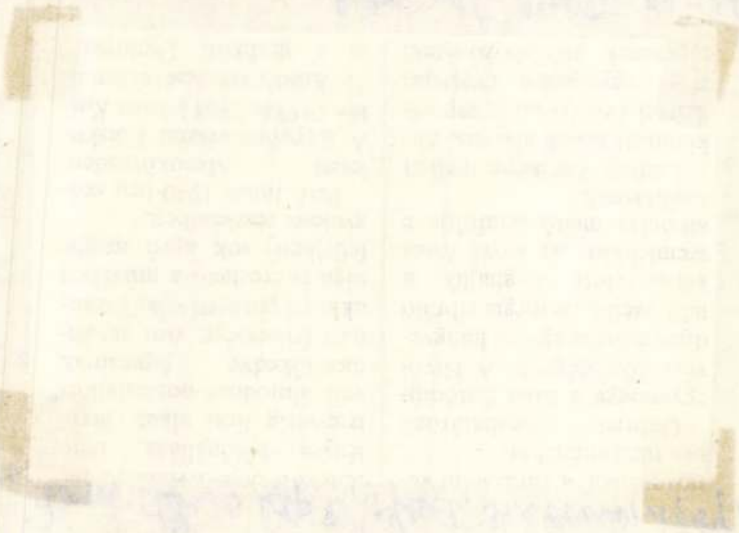

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 MÁJ 16.

DÉLI HÍRLAP

Pető János, grafikus-művész

1071

★ Tanulmány

(Pető János rajza)

, amikor a te
an víz alatt ú
hiszik, csupán
noz, hogy nálunk
ni. De másutt is
. A szülők persze
szíthetik picinyei-
a. (Cikk az 5. oi-

ózva
tt is...

DÉLI

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 MÁJ 26
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János, grafikusművész

ÉS

1021

Pető János rajza

MŰSOROK

rádió

KOSSUTH: 8.33: Családi tükör. — 9.03: Mit — hol — mikor — hogyan? — 9.18: Színes népi muzsika. — 10.05: Gyermeknap. — 12.30: Déli zeneparadé. — 13.25: Orvosi tanácsok. — 13.30: Tavaszi takarmanymérleg. — 14.05: A hét embere. — 14.15: Népzenei példatár. — 14.25: Magyaran szólva. — 14.40: Mindennapi irodalmunk. — 15.10: Új Zenei Újság. — 16.00: 168 óra. — 17.30: Komolyzenei „lemezlovas". — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.45: Népdalelőadók hangalbuma. — 19.30: Rádiószínház. — 21.41: Bellini: A kalóz. — 22.19: Európa hangversenytermeiből. — 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI: 8.11: Fúvóspolkák. — 8.20: Tíz perc külpolitika. — 8.35: Operettdalok. — 9.00: Halló gyerekek, itt vagyok! — 10.00: Szombat délelőtt. — 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. — 12.57: Matróz Jack. Rádiójáték Jack Londonról. — 14.00: Irodalmi világjárás. — 14.35: Kosárlabda. Lehetségkutató akció 1984. — 15.30: Slágereim története. — 16.35: Popzene sztereóban. — 17.30: Mozaik. — 18.35: Új lízsesszfelvételeinkből. — 18.50: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről és közvetítés az országos vívóbajnokságról és bajnoki vízilabda-mérkőzésekről. — 19.50: Újdonságainkból. — 20.20: Tudósítás az országos vívóbajnokságról és bajnoki vízilabda-mérkőzésről. — 20.35: Szivárvány. A versről. — 22.00: Operajátékfilm. II. helyár! Kezdés: 3, f5, 6 és f8 órakor. — TANCSICS KAMARA: A pap, a kurtizán és a magányos hős. Színes amerikai westernfilm. 14 éven aluliaknak nem ajánlott! III. helyár! Kezdés: 6 órakor. — TANCSICS, MATINÉ: Gábor diák. Színes magyar operettfilm. Kezdés: f2 órakor. — SZIKRA: Az Ezüst-tó kincse. (Felújítás.) Mb. színes NSZK—jugoszláv kalandfilm. Kezdés: 4 órakor. — Gyertek el a névnapomra. Színes magyar film. 14 éven aluliaknak nem ajánlott! Kezdés: 6 órakor. — PETŐFI: A holdlakók titka. Mb. színes belga—francia rajz-mesefilm. Kezdés: f5 és f7 órakor. — FÁKLYA: Klute. Mb. színes amerikai krimi. 16 éven felülieknek! III. helyár! Kezdés: 6 és 8 órakor. — FÁKLYA, KAMARA: Mindhalálig zene. Amerikai zenés film. 16 éven felülieknek! III. helyár! Kezdés: f5 órakor. — FÁKLYA, MATINÉ: A telhetetlen méhecske. Színes magyar mesesorozat. Kezdés: 4 órakor. — TAPOLCA, ADY: Vészjelzés a tenger alól. Mb. színes szovjet háborús kalandfilm. Kezdés: 7 órakor. — ADY MŰVELŐDÉSI HÁZ, MATINÉ: A szultán fogságában. (Felújítás.) Színes szovjet kalandfilm. Kezdés: 2 órakor. — VASAS SIKERFILMEK MOZIJA: Seriff az égből. Színes olasz kalandfilm. III. helyár! Kezdés: 6 órakor. — Nőrablás. Színes jugoszláv—NSZK film. 16 éven felülieknek! Kezdés: 4 órakor. — KAZINCBARCIKA, BÉKE: E. T. (A földönkívüli.) Mb. színes amerikai tudományos-fantasztikus film. Kiemelt és III. helyár! Kezdés: 4 és 6 órakor.

Szabolcs Péter: Öregek, bronz
(fotó Décsy László)

lót hagy maga után. A művészet sámánisztikus, varázslatos ereje elvesztette napjainkban kapcsolatát az emberekkel. A katarzis eltűnt az életünkből, pedig mindannyiunk lelkében ott parázslik a vágy, hogy újból találkozhassunk vele... Minden kísérlet, amely egyeduralomra tört a művészetek terén, valahol véget ért, és csak üres formává, játszadozássá vált, megszűnt embertől emberhez szólni. Az ősök szeretethagyománya, az élők szereleméhsége harmóniában kell hogy egyesüljön. Az ősi termékenységi időtől *Michelangelo* öregkori *Piétá*ján keresztül meg kell tanulnunk művészeknek és befogadóknak egyaránt, hogy ha a forma elszakad a tartalomtól, megszűnik a harmónia és értelmetlenné válik az életünk..."

Szabolcs nem beszél hiába. Szobraiban tetten érhető a művész eme szándéka, miszerint az élet egy-egy jelensége rádöbbentve és összefonódva egy másikkal, szerves egységben jelentkezik. A téma – ami a szoborban közvetít – az egyik legősibb és legemberibb érzésvilágnak járja át minden árnyalatát. S ez nem más, mint a szeretet megannyi megnyilvánulási formája, legyen az öregkori megbékélés, mohóvad szerelem, vagy éppen annak beletörődöttségig unalmas hiánya. A *Trombitás*ban például a zene, a kép, a szó szinte együttes hatása ötvöződik, hogy aztán megteremtse azt a bizonyos „áhított" kapcsolatot a másik emberrel, a szemlélővel. Ahol véget ér egy gondolat, ott máris elkezdődik egy másik – így lehetne Szabolcs műveit tömören jellemezni.

Megdöbbentő – és mégis végtelen nyugalom sugárzik az *Öregek* című kompozícióból, de csakúgy rendkívül elhitető erejű, hatású a *Béke Halála* és a *Bánat*. Az előző egyfajta borulátást sugároz – ezzel szinte sokkolva a nézőt –, míg a következő ennek afféle „átszellemesített" feloldozása. A *Göcseji keresztek* és az *Üres bölcső* mély fő- és térdhajtás (afféle vállalás) a tájegység felé, mely egyben a hovatartozás jelképe is. Ez utóbbi – mai válasz is egyben – nemzetünk, szaporodásunk további sorsa felett érzett aggodalom kifejeződése. Üres a bölcső – ennyire ne lenne remény? És következik rá a válasz a *Repülő szerelmesek* kompozíciójában, afféle megintcsak feloldva-feloldozás formájában adva meg a végső „de mégis igen"-t. *A templom* egyfajta sűrített jelképrendszer megint: a hit, de a mégiscsak megfoghatatlan és nyomon követhetetlen emberi elesettség megfogalmazása. *A tékozló fiú* – mint valami megtérés, az örök anyai előtt – megintcsak konkréttá teszi az előző bizonytalanságot: íme itt vagyok, rendelkezz akaratod szerint velem... S íme itt a katarzis – amit a nézőnek, szemlélőnek, az elgondolkodónak kell éreznie, felfedeznie –, mert ezekben a szobrokban mindez megtalálható, átélhető.

Meglepő és újszerű Kotnyek *Táj* című kompozíciója. A Miklósfán született grafikusművész sok kiállítás és fotó-filmpályázat díjazottja. A témával neki is elgondolkodtatás, a vízió megindítása a célja. Járási *Nárcisz*a elvont népi motívumok közvetítésével dolgozza fel az örök emberi témát, a szerelmet, az együvétartozás jelentőségét, de összetetten belesűrítve annak minden összetevőjét. Az anyaság, a barátság, a szerelem tartalmi mondanivalója a formában nyer végső megfogalmazásra, a hajlékonyságban a naiv-könnyed ábrázolásban, a varázsolni ké- csak másképpen ábrázolt, „lelkesített" látásmód, amely ebben az esetben egy, azaz: magyar. A hazatelepült művész ugyanolyan magyarsággal látja az erdélyi, mint a zalai tájat.

Meghökkentő, mégis harmonikus, egymás alkotásait kiegészítve nagy sikert aratott ez a kiállítás – méltó tartalommal „átszellemesítve" a baki faluházat.

Szvitek Erzsébet

Groteszk mesék

Pető János grafikáiról

Pető János a maga külön útját járó grafikus. Nem tartozik egyetlen iskolához sem, nem avantgárd, de nem is konzervatív. Tiszteli és folytatja az európai grafika nagy hagyományait, de egyetlen művészettörténeti korhoz sem kötődik. Magyar kortársai közül leginkább *Rékassy Csabá*hoz hasonlítható. Ezt bizonyítja mesélőkedve, a groteszk iránti készsége, de különbözik is a nemrégiben elhunyt kiváló művésztől abban, hogy idegen tőle a realisztikus-plasztikus illúzió segítségével létrehozott objektivitása, a fő-

1

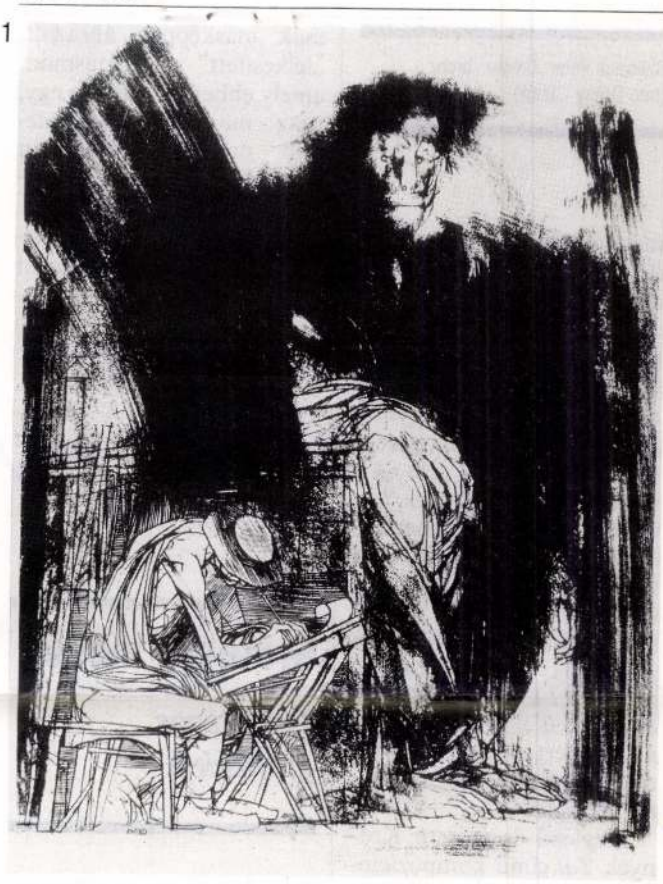

megszerzése után Mezőkövesden tanári állást vállalt. 1970-ben a miskolci művésztelepen kapott műtermet. Számos kiállítása közül kiemelkedő a Dürer Galériában való bemutatkozás, majd 1988-ban az Ernst Múzeumban állította ki műveit. Számos művészeti díja közül fontosabb a Grafikai Biennálé díja Miskolcon 1967-ben. A Derkovits-ösztöndíj a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács Izsó Miklós-díja 1986-ban.

Ezek csupán hitelesítő motívumok ahhoz, hogy a képzelet világába átnövesztett figuráit reális valóságként fogadjuk el. A tényszerűség és az elképzelés sajátos vegyülékével magyarázható, hogy műveinek egyes részletei szinte naturalisztikus pontossággal idézik fel a látványt, s mellettük áttetsző vonalak, a játékosságba átcsapó könnyed megoldások oldják fel a valósághoz tapadó szemléletét. A szeszélyes vonalrajz és a tónusos plasztikitás szintézise jellemzi legjava műveit. Ebben a vonatkozásban *Kondor Bélát* követi, tőle kapott bátorítást a konkrét megjelenítés és az éppen csak sejtető „elnagyolt" vonalrajz alkalmazására. A vitathatatlan Kondor hatás ellenére művészete lényegében különbözik a modern magyar grafika kiemelkedő mesterétől. Kondor önmarcangoló, az egész világmindenséggel harcban álló indulata idegen Petőtől. A rezignált meditáció, a konfliktusok elől az álmok, a képzelet világába való menekülés Pető művészetének fő jellegzetességei. Ez a megállapítás nem mond ellent annak, hogy egyes munkáiban a közmondásokra emlékeztető bölcs megállapításokat nyújt a nézőnek.

A szépség mélabús világa az övé, ebben nemcsak ifjúsága színhelyének, a mezőkövesdi díszes-pávaskodó matyó világnak a hatása érződik, de az is, ami főiskolás korában megejtette: a görög vázák dekoratív lírai szépsége, az a harmonikus szépség, amely nem akar megváltoztatni semmit, csak arra szorítkozik, hogy felmutathassa a hétköznapi világban rejlő esztétikumot, az örvendetest. Pető sem akarja elborzasztani az embert, ábrázoljon bár óriásira nőtt szörnyet, vagy zord prófétát: számára a világ olyan amilyen, el kell fogadni és ki kell jönni vele.

Ez a beletörődés, regisztrálás, mely nem nélkülözi sem a humort, sem az iróniát, különbözteti meg a szürrealistáktól, akikhez egyes kritikusai hasonlították. Pető sokkal jobban szereti az életet és sokkal bohémabb – Villon-i értelemben is –, mint hogy intellektuális spekulációkba merülne. Számára a dolgok azok, amik: nem akarja megmásítani őket, nem kívánja kikövetkeztetni eredeti és a valóságos értelmükből. Ami miatt a szürrealistákhoz lehetne sorolni, ez az abszurditás megragadására való készsége, ahogyan a dolgokat a megszokottól való eltérő módon egymáshoz rendeli. Ez azonban még nem szürrealizmus, legfeljebb a mesék képtelenségével, fantasztikumával rokon.

Pető olyan grafikai nyelvet alkotott magának, amelyben alig történik stiláris változás, csak a témák, a szituációk változnak. Így aztán könnyen ráfogható, hogy művészi alakulásának húsz éve alatt nem mozdult eleget, nem tartott lépést az európai és a hazai művészet alakulásával. Ez a szemrehányás nem jogos, hiszen a kivitelezés módjában sokat gazdagodott, és eredendő, mesterein birtokolt, technikáját legújabban az ofszetnyomással gazdagította. Hangja is kissé komorabbá vált, és nagyobb jelentőséget tulajdonít a környezetének, az vált az ábrázolt jelenetek helyszínévé. Kár volna, ha ennél nagyobb változásra vállalkozna, ez művészetének alapjait változtatná meg, elszakítaná azoktól a népi gyökerektől, melyek munkásságának egyedi színezetét adják.

Ezt a kötöttségét ő is érzi, nem a grafikában, hanem a festészet műfajában tesz kísérleteket. Eddigi munkáihoz képest ezek azonban még csak próbálkozások. Nem színekkel, hanem tónusokkal formálja olaj és temperatechnikával létrehozott műveit. Mivel összefoglalásra, tömör egyszerűségre törekszik, festményei nem indítják meg a képzeletet, részletszegény formálásukkal sokkolják, sőt ingerlik a nézőt. *(A József Attila Könyvtár kiállítóterme, Miskolc, 1989. VII. 27–VIII. 31.)*

Végvári Lajos

1 Pető János: Szörnyeteg, ofszet, 44×34 cm, 1989

2 Pető János: Romantikus lap I, ofszet, 34×44 cm, 1989
(fotók Somfai István)

1021

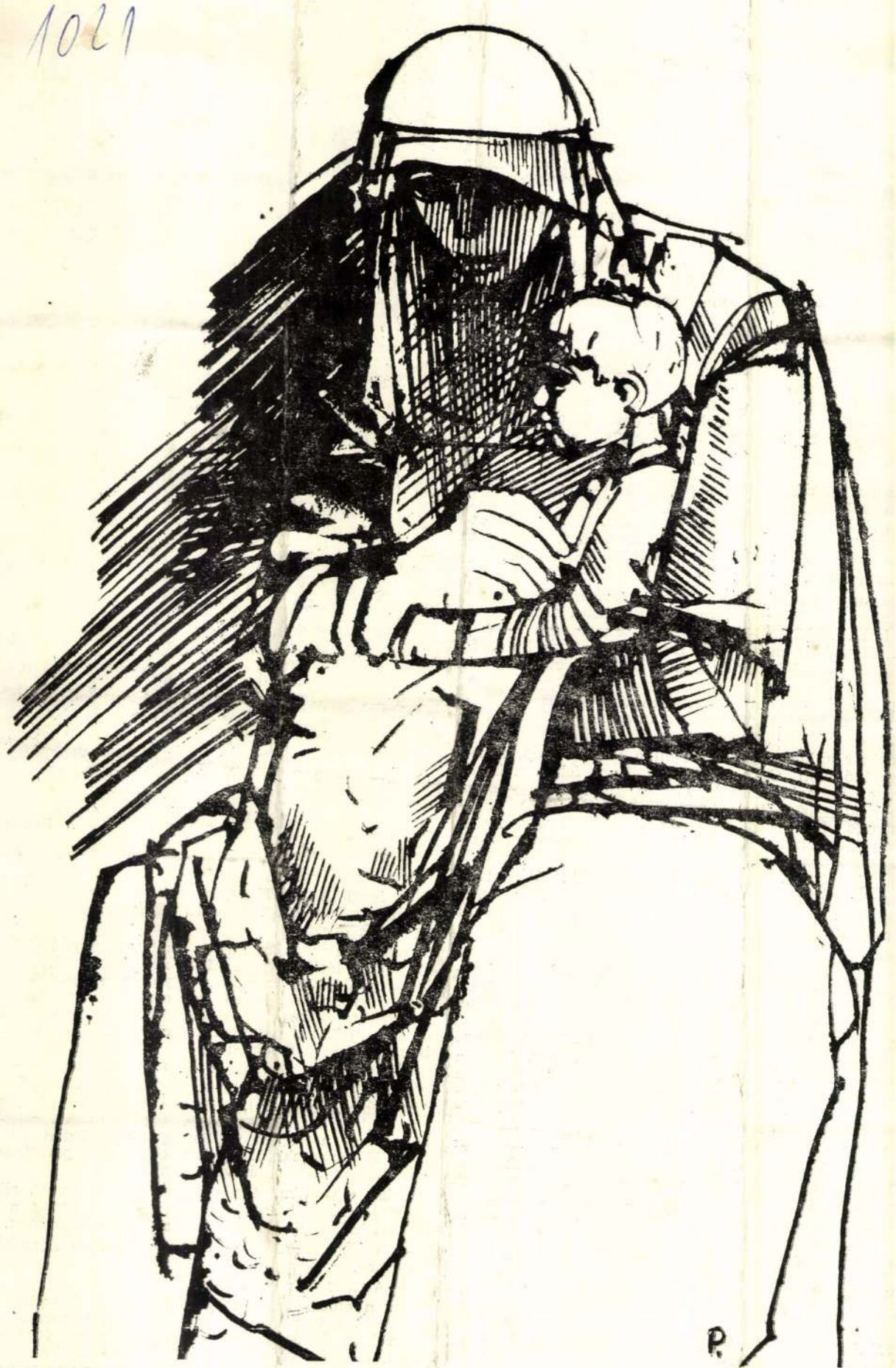

KARÁCSONYI RAJZ

PETŐ JÁNOS RAJZA

MARAFKÓ LÁSZLÓ

Zászlólevonás

A Vezér atyaian mosolyog le a falról. Tanévzárón az osztályok ugyanazon a helyen állnak a lépcsőházban, mint év közben a hétvégi ünnepélyes zászlólevonások alkalmával. Velük szemben a tar koponyájú, jóságos tekintetű férfi arcképe.

A pattogó szavú igazgatónő fáradhatatlanul jártatja a szemét az osztályokon: akad-e még egy félrecsúszott úttörőnyakkendő az emelkedett pillanatok előtt?

— Kétezer-háromszázhuszonötös számú, Thököly Imre úttörőcsapat, vigyázz!

Elül a zsongás. Subi — azaz Schubert Péter ötödik bé osztályos tanuló — lassan odasétál a zászlórúdhoz, kezében egy papírlap.

A rohadt nyulak — gondolja Kismolnár. Ha nem lennének, most ő állhatna ott és szavalhatná el József Attila Anyám című versét. De a nyulak ott élnek az udvaruk végében a ketrecekben. Ha közeledik feléjük a frissen szedett fűvel, izgatottan dobognak, forgolódnak, örökké mozgó orrukat odabökdösik a kezéhez. A nyulakat kedveli, csak az édeskés ízű húsuktól viszolyog. Apja különösen rántva szereti a nyúlhúst, neki mindegy, hogy ő előtte hetekig hordta valamelyiknek a friss lóherét vagy a csemegének számító kákicsot.

Kismolnár átkozza a pillanatot, amikor megengedte Buzásinak, hogy azon a szombaton vele menjen füvet szedni a parkba. Az itt-ott foltokban terjeszkedő lóherét gyűjtik egy szatyorba. Máskor éberebb szokott lenni, de most elmerülnek a beszélgetésben. Egyszerre kiront a bokrok közül az öreg parkőr, s vasbotját felemelve üvölti:

— Most elkaptalak, büdös disznó!

Kismolnár felmarkolja a szatyrot, a fű fele kiborul, s beszalad a fenyőfák közé. Buzási megdermed, szemét a vaspálcára szegezve félénken oldalazni kezd. Az öreg — félve, hogy elszalasztja őket — elzúdítja a botot. Kismolnár még hallja Buzási fájdalmas kiáltását, de nem mer megállni. Buzásiék házáig szalad, de társa csak egy óra múlva kerül elő.

— Eltalálta a lábamat — mondja restellkedve. — Aztán egy férfi is segített neki, nehogy elszökjek. Felírták a nevemet, a tiédet is be kellett diktálnom.

Szerdán Kismolnár apjával együtt ott áll a szigorú arcú, festett fekete hajú igazgatónő előtt. Csak most látja, hogy fehér arcbőrén milyen nagy pórusok vannak. Kismolnár ilyen közelről még sosem látta az arcát, bár különböző látogatók élén már többször végigvonult az ő osztályukon is. Amikor bejönnek, mindig vigyázzba vágják magukat, aztán kivonuláskor az egyik vendég mosolyogva viszszaint az ajtóból. Fontos iskola az övék.

— Meg kell mondjam, nagyot csalódtam benned, Molnár István — és az igazgatónő egy pillanatra lehunyja a szemét. — Jó tanulót, jó úttörőt veszítettünk el benned. Pedig az évzárón te szavaltál volna. De ennek már befellegzett.

A fiú apjára néz:

— Molnár elvtárs bizonyára tudja, miről van szó. Bejelentést kaptunk, hogy fia, úttörőfogadalma ellenére, rongálja a parkot, útjaira magával viszi osztálytársát is, és amikor a parkőr rajtakapja őket, ártatlan pajtását otthagyja a bajban.

— Mielőtt az igazgatónő megbüntetné a gyereket — apja dühösen markolássza a micisapkáját —, büntessen meg engem. Mert a gyerek az én nyulaimnak, az én parancsomra szedett füvet. És a nyulászkodás nálunk nem szórakozás, hanem a vasárnapi hús biztosítása. Mert rántott levesen meg tésztán a gyárban nem lehet dolgozni. Mifelénk hét végén sincs hús az üzletben.

Az igazgatónő púderes arcbőre alatt végigfut a sápadás. Kifakad:

— Molnár elvtárs, nyilván más is él így, s a többi gyerek mégsem rongálja a parkot, tépi ki a füvet, amit az állam olyan drága pénzért tart rendben. És egyáltalán nem értem, miért vállal közösséget, sőt, miért védi a fiát, amikor nyilvánvaló kihágást követett el.

— Á — legyint Kismolnár apja —, két malomban őrlünk mi, igazgatónő.

Ha ő mindenről tud, akkor hogyan történhet meg mindez? — gondolja Kismolnár, és a falon függő képet nézi. A Vezér rezzenéstelenül mosolyog.

— Anyám. József Attila verse — hallja a zászló tövéből Subi hangját. Subiék a város központjában laknak, egy új, magas épületben. A lépcsőházban tábla: „Dr. Schubert Ervin kórházi főorvos". Kismolnár akkor járt náluk, amikor félévi bizonyítványosztás után Subi az osztály jó tanulóit meghívta magához. Ősz hajú, magas apja mindegyikükkel kezet fogott. Frissen borotvált, valamilyen kellemes illat lengi körül. Kismolnárnak eszébe jut: ha nagynéha sikerül apját a szőnyegen birkózásra rávennie, erős borostája majdnem lenyúzza a bőrét.

Feledy Gyula illusztrációja

Subi apja magukra hagyja őket.A megnyíló ajtóban Kismolnár egy villanásra látja, hogy a Maca néni, az osztályfőnökük a másik szobában valakivel nevetgél. Ugyanaz a feszülő pulóver van rajta, amelyben az osztály elé szokott állni: melltartói keményen előre merednek, szoknyáján kirajzolódnak harisnyatartójának csatjai. Az osztály kidülledt szemmel figyel. Óra után Felkai, aki már kétszer bukott, kirohan a táblához.

— Amikor ír, így mozog neki — és vigyorogva riszálni kezdi magát, mintha magas sarkú cipőben lenne. Röhögés.

Kismolnár nem érti, miért van itt Maca néni. Subi intésére falni kezdenek a cukrászsüteményekkel telerakott asztalról. Subi csak a habot meg a krémet nyalja le, a tésztájukat visszarakja a tányérjára. Később sakktáblát vesz elő, gyors partikban sorra legyőzi a fiúkat, csak Kismolnár viszi döntetlenre.

Talán a partiban tanúsított ellenállása miatt, elkíséri egy darabig hazafelé. Kismolnárék felé már gyéren égnek a lámpák, időnként döngés hallatszik, az utca végén fények villódznak.

— Tudod, mi ez? — kérdezi Subit. — Ajax-kalapács a kovácsüzemben.

— Az mi? — néz rá Subi.

Aztán elbúcsúznak, s Kismolnár megkönnyebbül. Nem tudja, hogyan hívta volna be osztálytársát; az udvarról egyenesen a konyhába lehet belépni, s az ajtóra csavarozott fogasra akasztják a kabátot. S hova vonulnának el beszélgetni, ha mindenki otthon van az egyetlen szobában? Pedig Kismolnár tudja, hogy egyszer vissza kell adni a meghívást. Igaz, sütemény náluk csak vasárnap szokott lenni, s akkor sem cukrászdában felcicomázott nyalánkság, hanem amit anyja gyorsan el tud készíteni.

Pető János

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1983 AUG 27

1021

Pető János rajza

CS

n

ZDÁLKODÁS
ALATAI
/ÉDELME
PÍTKEZÉSEK HELYZETE

az engedély nélküli építkezések oka és helyzete. Az utóbbi időben jelentősen növekedett az engedély nélküli építkezések száma. Ezek túlnyomó többsége (90 százaléka) mezőgazdasági jellegű külterületeken, zártkertekben történt. Jól ismert az a rendelkezés, ami szerint a mezőgazdasági művelésű kiskertekben (tehát nem házhelyeken és üdülőtelkeken) 12 négyzetméter alapterületű szerszámoskamrát lehet építeni, természetesen ezt is engedéllyel. Ezt azonban nagyon sokan figyelmen kívül hagyták, nagy alapterületű hétvégi házakat, nyaralókat építettek. Ez néhol már olyan méreteket öltött, például Miskolcon, hogy akadályozta a város területi fejlődését. Így szinte lehetetlen állapot és kapcsolat alakult ki a bel- és külterületek között. Némely helyen már táj- és környezetvédel-

énye

jó hozamának egyik fonto előfeltétele a jó minőség vetőmag. A jövő évi várhat természátlagok szempontjábó örvendetes, hogy megyéni mezőgazdasági nagyüzeme az előző éveknél nagyobb szá zalékban terveznek vetőmag felújítást. A Vetőmag Válla lattól már eddig több fém zárolt, minőségi őszi árpa é őszi búza vetőmagot rendel tek, mint amennyi az elmúl év forgalmazása volt. Ősz búzából már közel 10 700 ton na a vetőmagigény. Rendkí vül fontos, hogy azok a gaz daságok, amelyek saját ter mesztésű szaporító anyago vetnek, vetőmagtételeike megvizsgáltassák. Az aszá lyos időjárás miatt előfordul hat, hogy helyenként ezek saját vetőmagvak alacson csíraképességűek, vagy fer tőzöttség miatt alkalmatla nok. A vetőmag-felügyelő ségre eddig 120 mintát küld tek be vizsgálat céljából, ezek zöme minden szempont ból jónak bizonyult.

A nóvt

/1021

Igazságkereső művész

Pető János kiállítása

Tíz éve volt utoljára Pető Jánosnak kiállítása Miskolcon. Hogy mennyire hasznosan töltötte el ezt az időt, arra tanúság ez a kiállítás, az a több mint 150 olajfestmény, akvarell, rajz és lavírozott tusrajz, amelyek megtöltik a Miskolci Galéria előterét és nagytermét.

✶ *Lány feketében*

Már a műfajok felsorolása is jelzi, hogy *Pető János* tudatosan építkező művész, aki nemcsak témáit, de kifejezési formáit is állandóan gazdagítja. Példaként éppen az olajfestményeket említeném, első látásra talán meghökkentő színvilágukat, valamint az akvarellek vöröseit és liláit. Pető Jánost természetesen elsősorban grafikusnak ismertük meg. Az előtérben levő litográfiák között megfogja a nézőt a *Rajzoló Dürer* című munka (1971-ből), amelyen éppen a rajz művességével, kidolgozottságával tiszteleg a nagy német mester előtt. Ugyanez jellemzi a *Festőinas*, a *Szobrász*, a *Házaló*, a *Bálám szamárral* című és más munkákat is. A pontos kidolgozás mellett a többi — később született — rajzain a tematikus gazdagodás mellett a gondolkodó Pető Jánost is felfedezhetjük. Már a Bálám szamárral című rajzán is megfigyelhető az a mélységes humánum és humor, amely csak az emberi tragikum ismeretéből fakadhat. *Akvarellista* című munkáján meg éppen az iróniát — öniróniát — figyelhetjük meg. Egy roncsokkal, hulladékokkal borított hegyoldal évében egy rajztábla fölé görnyedő figurát látunk, aki mintha mit sem tudna, látna a környezet és saját tevékenysége közti groteszk ellentétről. Önfeledten festeget.

Századunk művészetében nem véletlenül vált egyik központi témává maga a művész és az alkotás folyamata. Nem egyszerűen „önarcképek" ezek, mint ahogy a 19. században volt, és nem is csak arról van szó, hogy a művész önmaga, valamint a műterme, mestersége kellékei mindig kéznél vannak, tehát a legolcsóbb modellek. A művész, miközben önmagát rajzolja — közvetlenül vagy áttételesen —, a világról alkotott véleményét fogalmazza meg. Pető János művészei is magányosak, de nem adják fel, nem hagyják abba tevékenységüket. Éppen ez a heroikus, a reménytelenséggel is szembeszálló küzdelem emeli ki és fel magát a művészt is, a nézőt is ebből az állapotból. Még egy rajzát említenénk példaként, a *Kincskereső* címűt, amelyen egy holbéli tájon magányosan baktató férfit ábrázol, aki fáradt lovával halad az ismeretlen cél felé. Több rajzán is megjelenik a katona, a háború és a háborús pusztulás képei, Pető katonájának nincs arca a sisak alatt, csak a szenvedők szeme kap kifejezést. Idős, magányos öregemberei mintha a lét túlsó partjáról néznének vissza. A hatást éppen azzal érik el, hogy az aggkor rembrandti „csúfságával" szánalmat kelt, ön- és lelkiismeretvizsgálatra késztet. Mindebből is kitetszik, hogy Pető János elsősorban az igazságot keresi, s nem a szó köznapi értelmében vett szépet. *Dög* című festménye bizonyára viszolygást fog kelteni sok nézőjében, de aki már látott temetetlen holtakat az utcán, megérti a művész szándékát.

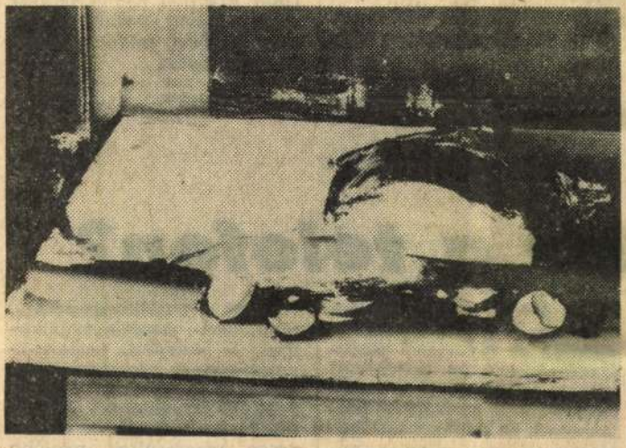

✶ *Csendélet tojáshéjjal*

Pető János csendes szavú, meditálásra, önmagával való tusakodásra hajlamos művész. Már birtokolja azokat az eszközöket, amelyekkel pontosan ki tudja fejezni magát. Nem tetszeni akar, holott erre is meglenne a képessége, nem is meghökkenteni, hanem a jelenségek mögötti lényeget megragadni. A művészet nem mindig a kellemesség világa. Nem vagyunk hálásak, ha az arcunkba vágják az igazságot, pedig a művész nem tehet mást, ha egy kicsit is komolyan veszi magát és a hivatását.

(horpácsi)

Az őszi Bükk

(SOLYMOS LÁSZLÓ KÉPRIPORTJA)

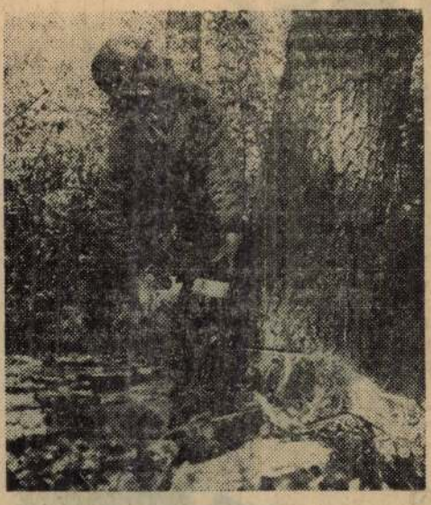

ek az építők

HÁZÁSI HELYZETKÉP A 3. OLDALON)

on

kitágítják cipőt

cipőtágító gép, a legtöbb helyen azonban a raktárban tartják. Mi kényszerűségből, más hely nem lévén, az árukiadó pultján helyeztük el. Feltételezzük, hogy ez jó reklámja üzletünknek. Csupán attól tartunk, hogy egy óvatlan pillanatban egy magáról megfeledkezett vásárló egyet-kettőt teker a masinán, és a gépre húzott cipő már szét is szakad. Havi forgalmunk meghaladja a kétmillió forintot. Mindenkor felhívjuk vásárlóink figyelmét, hogy a nálunk megvett cipőket három napon belül kitágítjuk, betörjük. Egyelőre nem sokan igénylik ezt a szolgáltatást: hetente mindössze ketten-hárman kérik.

Növekvő felhőzet

Ma délnyugat felől lassan megnövekszik a felhőzet, a Dunántúlon elszórtan esővel, máshol valószínűleg eső nélkül. A mérsékelt délkeleti, déli szél napközben megélénkül. A köd majdnem mindenütt feloszlik. A legmagasabb nappali hőmérséklet 16 fok körül várható. Távolabbi kilátások szombatig: az időszak legelején jobbára erősen felhős lesz még az égbolt, esők, záporok is kialakulhatnak. Később kevesebb lesz a felhő, csapadék nem valószínű. A reggeli órákban párásság, köd várható. Az éjszakai lehűlés erősödik és főleg északkeleten lehet számítani talajmenti fagyra. A legalacsonyabb hajnali hőmérséklet eleinte 4, 9, később 1, 6 fok között, a legmagasabb nappali hőmérséklet 11, 16 fok között valószínű. Jelentős mennyiségű (legalább napi 5 mm) csapadék az ország területének 40 százalékán várható.

Az új szakszervezetek

Lengyelországban tegnap további vállalatoknál alakultak meg a szakszervezetek létrehozását szolgáló kezdeményező csoportok. A vajdasági tanácsok tájékoztató és tanácsadó munkacsoportokat alakítanak, amelyek segítenek a szakszervezetről szóló törvény értelmezésében. Varsóban nem titkolják, hogy az új szakszervezet létrehozása továbbra is meglehetősen lassan halad. Hozzáteszik ugyanakkor: ez nem csoda, mert időbe kerül, amíg sikerül leküzdeni a dolgozó kollektívák bizalmatlanságát, esetenként közömbösségét.

KPVDSZ kulturális napok

A XXII. KPVDSZ kulturális napok keretében a Miskolci Vendéglátóipari Vállalatnál ma szavalóversenyt rendeznek, és a Zöldért Vállalatnál ismeretterjesztő előadást tartanak a kertművelés mesterfogásairól. Holnap a Borsodi Ruházati Kiskereskedelmi Vállalatnál *Ki minek mestere?* vetélkedő lesz, az Unió Áfésznél pedig *Berkesi András* íróval és *Baranyi Ferenc* költővel találkozhatnak az érdeklődők.

Postások a társadalmi tulajdon védelméért

Miért sír a telefon?

Csak dicsérhető a Magyar Posta kezdeményezése, amelylyel októberre társadalmi tulajdon védelmi hónapot hirdetett meg, ezzel a jelmondattal: „Társadalmi összefogással a társadalmi tulajdon védelméért".

Néhány igen hasznos *kezdeményezésre* [illegible] kélyt: 1981-ben 1375 esetben összesen 11 millió forint értékben.) A *debreceni* postaigazgatóság ezért rendkívüli megyei hálózatvédelmi ankétot szervezett az érdekelt postaszervek és mintegy 200 építőipari vállalat, államigazgatási szerv részvételével. Hasonlóképpen a *miskolci* postaigazgatóságon a csomagok biztonságos továbbítását kísérik fokozott figyelemmel, s arra törekszenek, hogy az esetlegesen megsérültek mielőbb átcsomagoló helyekre kerüljenek.

emelten vizsgálják az anyag-, munkaerő-, energiagazdálkodást; a *budapesti* postaigazgatóságon a csomagok biztonságos továbbítását kísérik fokozott figyelemmel, s arra törekszenek, hogy az esetlegesen megsérültek mielőbb átcsomagoló helyekre kerüljenek.

[illegible]ebát

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 MÁJ 26

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János, grafikusművész

ÉS

1021

Pető János rajza

MŰSOROK

rádió

KOSSUTH: 8.33: Családi tükör. — 9.03: Mit — hol — mikor — hogyan? — 9.18: Színes népi muzsika. — 10.05: Gyermeknap. — 12.30: Déli zeneparadé. — 13.25: Orvosi tanácsok. — 13.30: Tavaszi takarmánymérleg. — 14.05: A hét embere. — 14.15: Népzenei példatár. — 14.25: Magyarán szólva. — 14.40: Mindennapi irodalmunk. — 15.10: Új Zenei Újság. — 16.00: 168 óra. — 17.30: Komolyzenei „lemezlovas". — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.45: Népdalelőadók hangalbuma. — 19.30: Rádiószínház. — 21.41: Bellini: A kalóz. — 22.19: Európa hangversenytermeiből. — 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI: 8.11: Fúvóspolkák. — 8.20: Tíz perc külpolitika. — 8.35: Operettdalok. — 9.00: Halló gyerekek, itt vagyok! — 10.00: Szombat délelőtt. — 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. — 12.57: Matróz Jack. Rádiójáték Jack Londonról. — 14.00: Irodalmi vilagjárás. — 14.35: Kosárlabda tehetségkutató akció 1984. — 15.30: Slágereim története. — 16.35: Popzene sztereóban. — 17.30: Mozaik. — 18.35: Új üzsesszfelvételeinkből. — 18.50: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről és közvetítés az országos vízibajnokságról és bajnoki vízilabda-mérkőzésekről. — 19.50: Újdonságainkból. — 20.20: Tudósítás az országos vízibajnokságról és bajnoki vízilabda-mérkőzésről. — 20.35: Szivárvány. A verésről. — 22.00: Operajátékfilm. II. helyár! Kezdés: 3, f5, 6 és f8 órakor. — TANCSICS KAMARA: A pap, a kurtizán és a magányos hős. Színes amerikai westernfilm. 16 éven aluliaknak nem ajánlott! III. helyár! Kezdés: 6 órakor. — TÁNCSICS, MATINÉ: Gábor diák. Színes magyar operettfilm. Kezdés: f2 órakor. — SZIKRA: Az Ezüst-tó kincse. (Felújítás.) Mb. színes NSZK—jugoszláv kalandfilm. Kezdés: 4 órakor. — Gyertek el a névnapomra. Színes magyar film. 14 éven aluliaknak nem ajánlott! Kezdés: 6 órakor. — PETŐFI: A holdlakók titka. Mb. színes belga—francia rajz-mesefilm. Kezdés: f5 és f7 órakor. — FÁKLYA: Klute. Mb. színes amerikai krimi. 16 éven felülieknek! III. helyár! Kezdés: 6 és 8 órakor. — FÁKLYA, KAMARA: Mindhalálig zene. Amerikai zenés film. 16 éven felülieknek! III. helyár! Kezdés: f5 órakor. — FÁKLYA, MATINÉ: A tehetetlen méhecske. Színes magyar mesesorozat. Kezdés: 4 órakor. — TAPOLCA, ADY: Vészjelzés a tenger alól. Mb. színes szovjet háborús kalandfilm. Kezdés: 7 órakor. — ADY MŰVELŐDÉSI HÁZ, MATINÉ: A szultán fogságában. (Felújítás.) Színes szovjet kalandfilm. Kezdés: 2 órakor. — VASAS SIKERFILMEK MOZIJA: Seriff az égből. Színes olasz kalandfilm. III. helyár! Kezdés: 6 órakor. — Nőrablás. Színes jugoszláv—NSZK film. 16 éven felülieknek! Kezdés: 4 órakor. — KAZINCBARCIKA, BÉKE: E. T. (A földönkívüli.) Mb. színes amerikai tudományos-fantasztikus film. Kiemelt és III. helyár! Kezdés: 4 és 6 órakor. —

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János

Gyöngyös

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021

1984. május 5., szombat

Pető János rajza

1984.

ROK

MISKOLCI STÚDIÓ

(a 268,8 m-es közép, a 66,8, a 72,11, valamint a 72,77 URH-on)

8.00: Hírek, időjárás. Műsorismertetés. Lapszemle. 8.10: Hová menjünk, mit csináljunk? Programajánlat. 8.20: Visszapillantó (információk, tudósítások, riportok az elmúlt hét eseményeiről) 8.40: Napjaink kérdései. Onodvári Miklós jegyzete — A zenét szerkesztik a hallgatók. Telefonszám: 35-510. 9.00: Északmagyarországi krónika (650 éves Szécsény — Piaci jelentés) 9.30: Mikrofonlánc. Hajnal és alkony a falu fölött. Riporter: Dobog Béla — Sport. 9.55—10.00: Műsorelőzetes.

televízió

1. MŰSOR: 8.10: Tévétorna. — 8.15: A pécsi körzeti stúdió német nyelvű nemzetiségi műsora. — 8.35: Meséről, mesére. Filmösszeállítás. — 9.00: Az ördöghegyi gazda. Lengyel filmsorozat. — 9.40: Szubadta barlangja. Kőkorszaki barlangtábor a Pilisben. — 10.10: A Laurent család. NSZK tévéfilmsorozat. — 11.00: Daloló nap. — 12.00: Képújság. — 14.05: Sztárok a jégen. Amerikai film. — 14.25: Fülöp János: A lógás. Tévéjáték. — 15.45: Útravaló. — 16.30: A látogatók. Francia sci-fi sorozat. — 17.25: Képújság. — 17.30: 13.00: A csehszlovák rajzfilmgyártás történetéből. — 14.00: Visszapillantás az elmúlt hónap eseményeire. — 14.20: Dal az erdőről. Természetfilm. — 14.45: Csak nőknek! — 15.25: Filmmúzeum. Néma barikád. Cseh film. — 17.20: Utcák Prága alatt. — 17.35: Zenés vetélkedőműsor. — 18.15: Válaszolunk nézőink leveleire. — 18.25: Nótaszó. — 18.30: Esti mese. — 18.40: Utcák Prága alatt. — 18.55: Gyerekek a pipázó hegyekből. Új-zélandi filmsorozat. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: A révész. Tévéjáték. — 21.05: Zenés műsor. — 21.45: Gólok, pontok, másodpercek. — 22.00: Ha válunk, hát váljunk. Vígjáték. — 23.20: Összeállítás a szlovák politikai dalfesztivál műsorából. — 23.55: Hírek.

2. MŰSOR: 9.45: Német nyelvtanfolyam. — 10.10: Az orosz nyelv klubja. — 10.40: Katonák magazinja. — 11.20: Népdalok. — 11.55: Szása. Szovjet film. — 15.30: Híradó. — 15.45: Fejtörővetélkedő. — 16.25: Szovjet folklóregyüttesek műsorából. — 17.05: Dokumentumfilm. — 17.30: Folklórműsor. — 17.45: Gyönyörű városok. Tévéfilm. — 18.55: Tévétorna. — 19.05: Halló, itt a hírszerkesztőség! — 19.18: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Utcák Prága alatt. — 21.05: Alaposan elrejtett okmányok. Tévékomédia. — 22.00: Az ismeretlen Chaplin. Angol tévéfilmsorozat. — 22.55: Utcák Prágá alatt.

mozi

BÉKE: Összel a tengerről. Mb

NAPJAINK

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI LAP

VITA AZ ÉRTELMISÉGRŐL.
ÉRTELMISÉG, KISVÁROS,
KÖTŐDÉSEK.
VARGA CSABA ÍRÁSA,
AZ IDEOLÓGIA
VÉDELMÉBEN.
HARSÁNYI ERNŐ HOZZÁSZÓLÁSA

UTÓPIA VAGY PERSPEKTÍVA?
MONOSTORI IMRE TANULMÁNYA

A VADORZÓ,
VAGY A VISSZHANG BECSÜLETE.
PÁSKÁNDI GÉZA DRÁMÁJÁNAK
MÁSODIK RÉSZE

„MI NÉMET AJKÚ MAGYAROK
VAGYUNK."
LACZKÓ ANDRÁS RIPORTJA

„A KONOK FUTÁR"
GREZSA FERENC PORTRÉJA
FODOR ANDRÁSRÓL

PETŐ JÁNOS RAJZAI

XXIII/1984

2

FEBRUÁR

PETŐ JÁNOS

Napj

Tartalom

Lapszélre 2

VITA AZ ÉRTELMISÉGRŐL
Varga Caba:
Értelmiség, kisváros, kötődések
Hozzászólásként,
Tóth János vitaindítójához 3

Harsányi Ernő:
Az ideológia védelmében 5

Monostori Imre:
Utópia vagy perspektíva?
Németh László
„Értelmiségi társadalma" 6

Fodor András versei:
Visszanézve
Senki földje
Ködös nap 10

Thomas Hardy verse:
Egy szegény
meg—nem—születetthez
(Fodor András fordítása) 10

Cecil Day Lewis verse:
Szömörce és juhar
(Fodor András fordítása) 10

Páskándi Géza:
A vadorzó, vagy
a visszhang becsülete
(A dráma második része) 11

Bisztray Ádám versei:
Jegyzetek az utolsó
Kassák-kiállításról
Előbb
A kételkedés óráin
Kérdező
Sub rosa 15

Hegyi Gyula versei:
A visszavont ajándék
Brazil, dán szombat délután 15

Körmendi Lajos:
A meccs (elbeszélés) 16

Szikra János verse:
Legyen hát 19

Tódor János verse:
Lépésben 19

Csák Géza versei:
Hajolj le érte!
Álomból fordulsz 19

Cseh Károly verse:
Rozsdafoltok 19

Laczkó András:
„Mi német ajkú magyarok
vagyunk" (riport) 20

Horváth Péter:
A randa nő (elbeszélés) 24

Grezsa Ferenc:
„Konok futár"
Fodor András portréjához 25

Bakonyi István:
A folytatás reménye
(Kálnoky Lászlóról) 27

Mészáros Rezső:
Válogatott tanulmányok
(Enyedi Györgyről) 28

Kerék Imre:
A realizmus rezervátumban
(Domokos Mátyásról) 28

Nagy István Attila:
„Valami szabadítót mondani"
(Nagy Gáspárról) 29

Takács József:
Épül-e Déva vára?
(Ördögh Szilveszterről) 30

Pósa Zoltán:
Költői környezettanulmányok
Hat elsőkönyves költőről 31

Botlik József:
Egy küldetés időszerűsége
(Turczel Lajosról) 34

Kárpáti Béla:
Szavak boglyában
(Pusztai Jánosról) 35

Csorba Csaba:
„... magaslik, nem porlad
a megtartó példa ..."
Kós Károly centenáriumán 36

Barta Péter:
Hivatásos zenészek vidéken 37

Lőkös István:
A hevesi táj költészete 38

Papp Lajos:
Termékeny barátság 39

Hírek 39

Pető János (5., 7., 9., 13., 18., 23., 24., 36.), Banga Ferenc (17.) rajzai

Első oldalon:
Öregasszony
Pető János rajza

Hátsó oldalon:
Szabó Pál fiatalkori képe
Laczó József fotóreprodukciója

*

A szerkesztésben közreműködnek: Cs. Varga István (főszerkesztő-helyettes), Feledy Gyula (szerkesztő-főmunkatárs), Serfőző Simon (szerkesztő), Kalász László (líra), Ruszoly József (tanulmány).

Lapszélre

Jóleső érzés tudnunk: mind a múlt év szeptemberi számában megjelent kerekasztal-beszélgetés a megyében dolgozó értelmiségiek helyzetéről, mind januári számunk vitaindító írása, a Van-e esélyünk? című, s a mai magyar értelmiség gondjait és lehetőségeit, helyét és felelősségét a szocialista kultúra és közművelődés rendszerében vizsgáló tanulmány Tóth János tollából általános és aktív érdeklődést keltett szűkebb hazánk közvéleményében. Ennek jele, hogy már az elmúlt hónapban több megvilágítást is kapott a szerkesztőség ankétokra, eszmecserékre értelmiségi kluboktól, köröktől. Január 16-án Ózdon, a Liszt Ferenc Művelődési Házban az ózdiak értelmiségi fóruma látta vendégül a Napjaink szerkesztőit, Papp Lajos főszerkesztőt, Cs. Varga István főszerkesztő-helyettest és Feledy Gyula érdemes művészt, a lap főmunkatársát.

A találkozó témája természetesen az értelmiség helyzete volt — általában a mai magyar értelmiségé, s konkrétan az ózdiaké — s a szerkesztők bevezető szavai után valóban érdekes, tartalmas véleménycsere bontakozott ki a lapban megjelent, említett írásokhoz kapcsolódva. Szóba kerültek az értelmiség anyagi és erkölcsi megbecsülésének problémái, az értelmiség jelentős csoportjainak érzékelhető visszahúzódása a közéleti tevékenységtől, a távlattalanság és elidegenedés közérzeti jellemzői, a magyar értelmiség történelmi „bűntudatának" kérdése, értelmiség és politika, közelebbről kultúrpolitika viszonya. A több mint kétórás beszélgetés résztvevői közt volt Básti János, a városi pártbizottság első titkára, aki azt fejtegette, hogy Ózdon, a város szellemi életének új minősége van kialakulóban, s hangsúlyozta az értelmiség részvételének fontosságát egy egészséges lokálpatriotizmus, egy aktív és építő szellemű városrudat kiteljesedésében.

Január 18-án Egerben, az ifjúsági házban működő irodalmi kör fogadta a Napjaink szerkesztőségét, Feledy Gyula Babits Mihály verseihez készített rajzai kiállításának megnyitója után. Itt is érdekes vita bontakozott ki, amely elsősorban az alkotó, a művészértelmiség gondjait feszegette. A vitán a szerkesztőséget Papp Lajos, Cs. Varga István és Feledy Gyula képviselte. Reméljük, mind további hasonló beszélgetések, eszmecserék keretében, mind a lap hasábjain megjelenő hozzászólások formájában hatnak és hasznosulnak értelmiség-vitánk időszerű gondolatai.

NAPJAINK

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja. Főszerkesztő: Papp Lajos. Szerkesztőség: Miskolc, Korvin Ottó u. 1. 3530 Telefon: 15-881. Kiadóhivatal: Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat, Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz. 3527 Felelős kiadó: Veres Mihály. Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3051. Telefon: 36-131. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál. (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1909) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelölőszámra. Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda. Budapest 1900. Előfizetési díj egy évre: 102 forint. Megjelenik minden hónap elsején. Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál, Miskolcon. Felelős vezető: Kilián Béla. Index: 25 913 — ISSN 0547 — 174

Az ideológia védelmében

Megjegyzések Tóth János „Van-e esélyünk?" című cikkéhez

Érdeklődéssel olvastam Tóth János vitaindítóját, s bevallom, a benne felvetett gondolatok, gondok jelentős részével egyetértek — hiszen kit ne izgatnának a magyar értelmiség gondjai, ha nyitott szemmel jár, s belülről látja e társadalmi réteg mindennapi életét, sokszor küszködését. E kérdésben jó néhány aggályomat magam is elmondtam néhány év előtt azon a pécsi országos tanácskozáson, amely az értelmiség helyzetével foglalkozott. Ugyanakkor Tóth János gondolatmenetével és megállapításaival számos vonatkozásban vitatkozni szeretnék.

Mindjárt az első kérdésem: valóban *túlzottan* politika- és ideológiacentrikus a mi társadalmunk, ahogyan a szerző állítja? Ha a deklarációk síkján mozgunk, lehet, hogy annak tűnik: hivatalos megnyilatkozásainkban sokat hangoztatjuk e létfogalmat, ugyanakkor a valóságról szólva maga a szerző is „depolitizáltságot, a csönd kritikáját, közönyt és passzivitást" emleget. Bár ez utóbbinak az általánosításától tartózkodnék, mégis az a véleményem, hogy társadalmunk — legalábbis a köztudat szintjén (beleértve az értelmiség köztudatát is) — még mindig *nem elégé* „politika és ideológiacentrikus". Hadd utaljak csak az 1983. január 11—12-i agitációs-, propaganda- és művelődéspolitikai tanácskozás megállapításaira: hogy tudniillik, mind a politikai, mind pedig az ideológiai *tudatosság* terén jelentős lemaradás van korunk követelményeihez képest. Ha ugyanis az „ideológia" kifejezést nem pejoratív értelemben, nem valamiféle bornírt tudálékosság, vagy dogmatikus frázispufogtatás szinonimájaként használjuk, hanem egy osztály érdekérvényesítésének tudományaként, — akkor nincs, nem lehet okunk az ideológiától félteni a szakszerűséget, vagy az ideológiacentrikusságból levezetni a rossz közérzetet. Ugyancsak vitatkoznék az ideológiai *„túlfűtöttségünk"* kifejezéssel is. Hosszú évek propagandista tapasztalatára támaszkodva állíthatom: a legritkább esetben okozott gondot számomra, hogy valaki túlfűtötten képviselte, védte volna a marxizmust. Az ellenkezőjével annál többször volt dolgom: amikor is a *langyosságot kellett heviteni*. S ez a langyosság nemcsak a mi ideológiánk vállalásánál, hanem a többinél is megfigyelhető, erről panaszkodnak az egyházak is. A „kelet-európaiságunkból fakadó" lelkesedésünkből jócskán leadtunk, s nem ártana, ha társadalmi céljaink jobban „fűtenének". Erre egyébként közvetve a szerző is utal, amikor azt állítja, hogy a politikának nálunk a közgondolkodásban pejoratív értelme van, „olyan felsőséges, rajtunk kívüli rossz, amelynek kényszerítő hatásait jobb tudomásul vanni, tőle viszont lehetőleg távol állni". Azon túl, hogy én az utóbbit sem merném állítani, legalábbis ilyen általánosságban — a jelzett tünet nem a „túlfűtöttséget" támasztja alá.

A következő állítás — amelyet nem tudok elfogadni —, az alábbi: „Nyugaton... a társadalom szervesebb tagolódása két fontos rétegjellemző vonást hozott létre az intelligenciában: magas szakmai kvalifikációt és az anyagaival együtt járó *egyéb függetlenséget*". Annak elismerése mellett, hogy a nyugati értelmiség bizonyos rétegei valóban magas kvalifikációval rendelkeznek, s hogy az értelmiség a fizikai dolgozókhoz viszonyítva általában is sokkal jobban megfizetett, mint nálunk — tagadom az „egyéb függetlenség" reális hitét. Nem is értem pontosan, a szerző mit sorol ebbe a kategóriába. Egzisztenciális függetlenséget? De hiszen a de facto egzisztencia megtartása ott sokkal kötöttebb egy-egy munkahelyhez, mint nálunk, s az állás elvesztése közismerten szinte kivétel nélkül egzisztenciavesztéssel is jár. Vagy esetleg politikai függetlenséget? A politikai magatartás aligha választható el az egzisztenciától, s nem hiszem, hogy akár a Német Szövetségi Köztársaságban, akár az Egyesült Államokban, egy valóban baloldali beállítottság jó egzisztenciális ajánlólevél lenne, még ha a sokat emlegetett szakszerűség minden vitán felül is áll! Szeretnék egy kissé bővebben foglalkozni a *szakszerűség és politika viszonyával* — nálunk. A vitaindító cikkből valahogy úgy tűnik, mintha Magyarországon a szakmai kérdésekben kizárólag jó „érdekérvényesítési pozícióban" levő, de a szakmában analfabéta politikusok döntenének, míg a szakemberek kirekesztődnének ebből a mechanizmusból, vagy mintha a politikai szakszerűség és a szakmai-tudományos szakszerűség kizárná egymást. Ez túl azon, hogy sérti mind ama tudósok és más szakemberek önérzetét, akik valóban jószándékból, s nem pozicionális okokból aktívan részt vesznek a politikai közéletben — véleményem szerint elméletben sem állja meg a helyét. A szerző „a szakmai tárgyszerűség kibontakoztatásának *öntörvényűségéről*" beszél, holott éppen napjaink tudományos technikai forradalma oldja fel ezt az öntörvényűséget: a szakmai fejlődés egyre inkább kitör a parcialitásából s a „tárgyszerűség" mind kevésbé képzelhető el ama társadalmi háttér objektív lehetőségeinek figyelembevétele nélkül, amelyen ez a tárgyszerűség kibontakozik. Magyarán: a legcsodálatosabb szaktudás is meddő marad, ha fittyet hány azokra a gazdasági és politikai lehetőségekre, amelyek továbbfejlesztésének tárgyi feltételeit biztosítják, amelyek között az alkalmazás kibontakozhat, amelyek gyakorlati visszaigazolását adják ennek a szaktudásnak. Ha ellentétet konstruálunk a szakmai műveltség és a politikai műveltség közé, ezzel csak azt szentesítjük, hogy a szakember kívülálló kibicként drukkol a politikusnak, vagy követel tőle (jobb anyagi feltételeket, nagyobb társadalmi megbecsülést, önállóbb érdekérvényesítést stb.), a szakmailag inkompetens politikus pedig szubjektív önkény alapján rangsorol a lehetőségeken belül, s így — kénytelen-kelletlen — szakmai kérdésekben is dönt. Tapasztalatom szerint a „szakszerűség ki nem formálódott tárgyiasságának szimbiózisa az érdekérvényesítő uralmi szakszerűséggel" nem feltétlenül „deformálja és infantilizálja sem a politikai akarat képviseletét", sem a „tárgyi szaktudást", hanem a *fejlődésnek egy olyan szükségszerű lépcsőfoka, amelyet nem a szétválasztás, hanem a még teljesebb szervesülés irányában kell meghaladni*. Másképpen megfogalmazva: a kibontakozás csak az lehet, hogy a tárgyi szaktudás képviselőjének rendelkeznie kell olyan politikai intelligenciával, amelynek birtokában a társadalmi lehetőségeket felmérve maga tudja korlátozni a szakszerűség tárgyi igényeit, s megfordítva: a politika érdekérvényesítő mechanizmusaiban mindinkább támaszkodni kell a szakemberek véleményére.

ANYA GYERMEKKEL PETŐ JÁNOS RAJZA

„A szakmai gondolkodásmód politikai szempontokra ügyelő önkorlátozását" a fejlődés jelen stádiumában én szükségszerűnek tartom, s ezt egyáltalán nem „az önkényes, szubjektív kezelésmód alakítja ki", hanem azok az objektív gazdasági és társadalmi viszonyok, amelyben élünk. Ezeket ugyanis lehet nem tudomásul venni, ez azonban semmivel sem növeli a „szakmai tárgyszerűséget". A fenti gondolatmenet persze csak akkor állja meg a helyét, ha politika alatt azt értjük, ami, s nem valami úri huncutságot, vagy egy maroknyi „apparatcsik" csoportérdekének társadalmi kivetülését. Ezért fogadom fenntartással a következő kitételt is: „a társadalom egészének tagolt és konstruktív érdekartikulációja helyett az előnyösebb érdekérvényesítő státussal rendelkező vezetői és értelmiségi rétegek ezt a lehetőséget, létező teret csak egymás pozíciójának rovására érvényesíthetik", továbbá „a lakosság legalsóbb rétegeinek ... nincs intézményesített érdekartikulációja." Nem bujkál emögött valamiféle arisztokratizmus? Kik azok az „előnyös érdekérvényesítő státussal rendelkező vezetői rétegek"? Az államapparátus dolgozói? A párttagok? A gazdasági vezetők? Anélkül, hogy kétségbe vonnám; előfordulnak olyan vezetők, akik a „legalsóbb rétegek" (?) — értsd: fizikai dolgozók — rovására önös érdekeiket akarják érvényesíteni; e jelenséget azonban nem merném politikává általánosítani! Hiszen előbb-utóbb maga a politika leplezi le az ilyen törekvéseket. Félreértés ne essék: nincs szándékomban védeni „a hatalomgyakorlás módját és formáit", ha már azok elavultak s alkalmatlanok „a hatalomszerveződés tartalmának" kifejezésére. Persze, hogy tovább kell lépnünk a szervezeti formák korszerűsítése irányába, szélesítenünk kell a demokratizmus közvetlenebb érvényesülésének lehetőségeit, a fizikai dolgozók érdekartikulációjának fórumait. Ez azonban nem ránk kényszerített lépés, hanem jelenlegi politikánk lényegéből fakad. Eme útkeresés közben támaszkod-

nunk kell minden kezdeményezésre, fel kell figyelnünk minden informális lehetőségre. Azt azonban tagadom, hogy „a politikai irányítás eredményessége, a tudományosság és az értelmiségi autonómia nagyarányú növekedése és ezek összeműködése" csak „a nem hivatalos társadalmi kapcsolatok közvetlen és informális rendszerén keresztül őrizte volna meg a realitásérzékét és helyzetismeretét". A jelenlegi, úgymond „hivatalos" kapcsolatrendszer (akár állami, akár társadalmi, akár gazdasági vagy pártvonalon) nem rendelkezik realitásérzékkel és helyzetismerettel? A privát szóbeszéd és magatartás, valamint annak „hivatalnoki megformulázása" nem eshet egybe? Nálunk kötelező érvényű a porhintés, az önbecsapás? S azok az „egymástól messzeálló szélsőségek", amelyeket a szerző felsorol, s mintapéldái lehetnének annak a végletességnek, és állhatatlanságnak, amellyel Lenin a kispolgárt jellemzi, valóban e tőről fakadnak?

A fentieken kívül még néhány más, kisebb kérdésben is vannak fenntartásaim, ezek azonban a vitaindító cikk lényegét nem érintik.

Nem szeretném, ha a tisztelt olvasó a fennálló viszonyok konzervatív védelmezőjének tartana. Hiszen a cikk végén feltett, bár néha sugalmazó kérdések többsége nagyon is húsbavágó problémákat vet fel, amelyekről beszélnünk, s a megoldások érdekében főként cselekednünk kell. Nagyon jól látom, hogy már az értelmiség képzésénél is gyökeres változtatásokra van szükség (ezt egyébként a közoktatás távlati fejlesztési terve tartalmazza), hogy a meglevő értelmiség soraiban gyakori „a köldöknézés", hogy számos helyen az értelmiségi funkciók akadozva realizálódnak, hogy a tárgyi szaktudás kibontakozása sokszor felesleges akadékoskodásokon bicsaklik meg, hogy a hatalomérvényesítés apparátusában előfordulnak oda nem illő, felkészületlen, esetenként szemellenzős „hivatalnokok", hogy van bürokrácia, van szakszerűtlen döntés stb. Mindezt azonban szocialista fejlődésünk *törvényszerű velejárójának* tekinteni legalábbis túlzás.

A most indult vitát mindenesetre hasznosnak tartom, mert az értelmiség helyzetével foglalkozó legkülönbözőbb vélemények felszínre kerülése már maga is eredmény, s hozzásegít az „önmegfogalmazáshoz", egy reálisabb helyzetismerethez — s talán mozgósít is, közös céljaink elérésére.

HARSÁNYI ERNŐ

MONOSTORI IMRE

Utópia vagy perspektíva?

Németh László „Értelmiségi társadalma"

A második szárszói konferencián, a történelmi időtől, a hely szellemétől, s talán akkori énjétől is kissé idegenül, Németh László a következő szárnyaló mondatokkal fejezte be nagy vihart kavart előadását: *„Önök közül bizonyára sokaknak fáj ma a szívük, hogy nem gyári munkások vagy földmunkások. Én pedig azt mondom: sosem volt ilyen szép értelmiségi embernek lenni, mint ma. Csak az értelmiség hivatását ne felejtsék el! Értelmiségi foglalkozásukat föladhatják, válthatnak munkakönyvet, elmehetnek szőlőt kapálni, azt azonban ott is tudniok kell, hogy értelmiségi emberek, s ma az értelmiség a Noé bárkája. Benne ring mindaz a hagyomány, küzdés, emlék, amit az izgalomba jött emberiség tán hajlandó volna föláldozni. S benne menti magát a Jövő nagy utópiája is: az osztályok valódi összeölelkezése — egy megtisztult értelmiségi kultúrában."*

Különösnek tetszhetett a hallgatóság körében ez a föltétlen optimizmust sugalló, valósággal prófétikus hevületű záróakkord, annál is inkább, mivel Németh László előadásában — legalábbis annak történelmi áttekintésében — a kisebbségi s a „bennszülött" érzet s a peszszimista hang volt a meghatározó. Külön is megvizsgálandó kérdés, hogy a Németh László-i „értelmiségi társadalom" perspektívája történelmileg mennyiben jogosult, azaz: mennyiben áll a valóság talaján s mennyiben utópia? Továbbá: mit is jelent az utópia Németh László értelmezése szerint?

AZ „ÉRTELMISÉGI TÁRSADALOM" TÖRTÉNELMI UTÓPIÁJA A „MINŐSÉG" MINT ANTROPOLOGIKUM

Németh László egy kevéssé ismert, ám rendkívül fontos, az említett szárszói beszédnél néhány hónappal korábban írt tanulmányában, a *Magyar építészet*ben, bizonyos tekintetben jelentős önkorrekciót is vállalva, igen egyértelműen vall arról, mit is ért ő utópián, s konkrétan is: az „értelmiségi társadalom" történelmi utópiáján. További elemzésünk miatt (s azért is, mert ez a *Hajlék* 1944. 1. számában megjelent s *Az értelmiség hivatása* című kötetbe is bekerült írás ma nehezen hozzáférhető) elkerülhetetlen, hogy kissé hosszan idézzünk belőle. „Ha Bartók, Móricz, Ady természetében a magyarság ószövetségi modellje érett — hangsúlyozza itt Németh —: az enyémben s másokéban is az újszövetségi. Bennük a hagyomány bukott föl megforrósodva, bennünk az utópia. Az én egész életem a jövőre volt függesztve. Arról volt szó, hogy ebből az életből merre vágjuk ki magunkat [...] Ma már a társadalmi jelentését is tudom ennek a különbségnek. A Bartók módján teremtő művészek számára a nemzet elsősorban a parasztság volt. Az ő művészetükben a közös megállapodás (Szabó Dezső szavával) az volt, hogy a nemzetet a parasztságra kell építeni. Ezt elméletben én is elismertem [...] De most lep csak meg, hogy mennyire nem ismertem el ösztönömben. Az én számomra a nemzet az értelmiség volt. Nem a valóságos, amelyiket a középosztállyal szokás összekeverni. A kivonuló, a kasztjellegét ledörgölő, a parasztságot, iparosságot magához nevelő, magába olvasztó, az utópiabeli szóval; sehol meg nem levő, de mégis dagadó s biztosan elközelítő. Ők egy óriási történelmi bazaltoszlopra építettek, amely azonban a szemünk előtt olvad, a parasztkultúra fölbomlásával, semmivé. Én a semmire, a délibábra építettem, ebbe a délibábba azonban végül az egész társadalomnak bele kell költöznie (föltéve, hogy erőszakot nem követnek el rajta); a kivonuló középosztálynak éppúgy, mint az értelmiséggé emelkedő iparosproletárnak s a kertésszé képzett mezőgazdának." Vagyis: ez a jövőkép — Németh szerint is — *délibáb*, amelybe — mégis! — az egész társadalmat bele kell költöztetni. Paradox helyzet kétségkívül. Egyszersmind azonban olyan paradoxon is, amelynek — az utópia síkján legalábbis — van feloldása. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a háttérben, a teória szintjén kidolgozott összefüggésekről van szó Németh László esetében is, akár csak az értelmiségelmélet, illetve — másfelől — a szocializmus nem proletárdiktatúra válfajának kérdéseivel szembekerült 20. századi polgári teoretikusoknál.

Ismert tény, hogy a fiatal Németh László eszmei formálódására milyen nagy hatással volt (sok más jeles gondolkodó mellett) Ortega y Gasset úgynevezett „kisebbség"-, „nemes"- vagy — közismertebben —: elitelmélete. Fontos tisztázni azonban — témánk szempontjából is — a Németh László eszmerendszerében valóban továbbélő, továbbformáló és formálódó elemek s az általa sosem vállalt és vállott, elsősorban társadalomelméleti konzekvencia mibenlétét. *A tömegek lázadása* egyik fontos premisszája Ortegánál a következő: „Azt mondom [...], hogy az emberi társadalom mindenkor, akarva-akaratlanul a maga legbelsőbb természete szerint arisztokratikus [...] Ortega következésképpen csak az ún. „közvetett", saját fogalmazásában a „liberális demokráciát" fogadja el alapelvként, mert szerinte a „közvetlen demokrácia" a nem kívánt tömeguralomhoz vezet, illetve azt jelenti. Németh László viszont (bármily sok ösztönzést kap is a nagy spanyol enciklopédistától) már a 30-as évek legelején is egyértelműen a szocialisztikus (később szocialista) társadalomeszmény híve, még akkor is, úgy is, hogy ezt az alapképletet számos negatív jelenség is színezi. Nem véletlen természetesen, hogy Ortegával szemben — a lenyűgöző hatás mellett — már a műveivel való megismerkedésével egyidejűleg fenntartásai is vannak. Szervesen beépíti viszont reformutópiáinak rendszerébe (utópiái a 30-as évek végére valóban rendszerré állnak össze) Ortega „elit"—„tömeg" fogalmi párját, kettősét. Ortega szerint a tömegember nem azért „tömeg", mert szám szerint sok, hanem azért, mert „rest", mert „átlagos", mert „tehetetlen". A „kisebbség"-hez, az „elit"-hez tartoznak viszont azok, „akik sokat várnak el maguktól, s nehézségekkel és kötelességekkel terhelik magukat [...]"

Az „elit" fogalom tartalma nem osztálymeghatározó, hanem *szellemi* és *erkölcsi* principium *Németh László* értelmezésében is. A szellem emberének, az „új nemességnek" legjellemzőbb vonása szerint az, hogy „nem ismer privilégiumot, mely a történelmi feladat és a személyes példa alól felmentené." (*Új nemesség*, 1932) Németh László — Ferdinand Fried nyomán — azt a szocializmust igenli, „melyet a minőség forradalma fűt, noha a tömegekért küzd, a tömegben lappangó egyéni változatokat, az »emberi minőség«-et akarja termelésben és életben felszabadítani." (*A kapitalizmus vége*, 1932) Vagyis: Németh László elmélete az elit-emberről, s teóriája a proletárdiktatúra nélküli szocializmusról szorosan összefügg: az *„új nemes"-embertípus* mint felszabadító (mint ok) és mint a „minőségszocializmus" által felszabadított (mint okozat), mint eredmény is egyben. A „minőségember" Németh László társadalmi utópiáinak valóban az alfája és omegája! *A reform* című, 1935-ben írt tanulmányában például két fejezetet is az új, „világi rend" kialakulása és a minőségszocializmus megvalósíthatósága összefüggései vizsgálatának szentel. Nem elégsé-

ÍRÓASZTALNÁL — PETŐ JÁNOS RAJZA

ges csak a gazdasági szférát átalakítani, — hangsúlyozza —, de új „sugalló életérzést" is kell tudni teremteni, melynek során végbemehet a „lelkek forradalma", az a *szellemi, világnézeti* és *morális* átalakulás, amely képes az új viszonyok intellektuális és erkölcsi követelményeinek megfelelni. Minden „igazán nagy mozgalom: vallásos forradalom is" — hangoztatja.

A „kettős forradalom" (Németh László saját terveit is nemegyszer forradalmiaknak nevezte): tehát a társadalmi-gazdasági rend átalakulása, valamint az új emberi minőségek kiképződése egyidejűségének teóriájához elsősorban (de nem kizárólagosan) Hendrik de Man művei adták a gondolati megalapozást. Felszabadító hatással volt Németh Lászlóra — „a legjobbkor; gondviselésszerűen" került a kezébe, mondja egyhelyütt — a belga társadalomtudós egyik alapműve: *A szocialista eszme* című könyve, amelynek nyomán ismételten elveti, mesterkélt problémának minősíti a filozófia történetének egyik alapkérdését: anyag és szellem primátusát. (Az „ismételten" kitételt azért tesszük, mert Németh László már az *Életcél*ban — 1935-ben — is fölvetette ugyanezt a gondolatot.) A de Man érdemeit méltató cikkben nem nehéz fölfedezni Bergson ihletését sem, akinek az egyik gondolatmenete szerint: „Tudatunk kétségkívül agyunkhoz kapcsolódik, de ebből nem következik az, hogy az agy határozza meg a tudat minden részletét, vagy hogy a tudat pusztán csak az agy funkciója." (Henri Bergson: *A lélek és a test)* Németh László ugyanis — többek között — ezeket írja: „Hendrik de Man a szocialista gondolatvilágot elsősorban azzal tágította ki, hogy az Überbauelméletet lebontotta [...] Igazat ad a marxizmusnak abban, hogy az eszméknek anyagi előfeltételük van. De ebből nem következik, hogy maguk nem valóságok, csak tükröződései az egyedül valóságos anyagi viszonyoknak. Egy dolog attól még nem valótlan, hogy oka van. Valótlan akkor volna csak, ha ő maga nem lehetne más jelenségek okává. Az eszme s általában a szellemi tartalom azonban lehet. Épp a szocialista eszme a legjobb bizonyság rá [...] Azzal, hogy az emberek lelkét megszállja, akaratukat célok felé tereli, új történelmi erőt iktat be a meglevők közé, mely sokszor erősebben befolyásol, mint a világgazdasági helyzet." (*A szocialista eszme*, 1936.) Ez az okfejtés rendkívül fontos: Németh László egész utópiafelfogása ez utóbbi tételen nyugszik: tehát szerinte az utópia is — mint „szellemi tartalom" — lehet *történelemformáló erő*. Sőt egy korábbi cikkében azt írja, hogy a legmagasabb rendű utópia „nem ellenkezik a valóság ismeretével, sőt mintha kiegészítené. [...] Nagy történelmi feladatoknak csak az felelhet meg, aki többet is akar, mint történelmet csinálni. Utópia nélkül a történelemben csak alámerülni lehet." (*Oswald Spengler: Jahre der Entscheidung*, 1934)

Másfelől: a de Man-i, Németh László-i szocializmuskép erőteljesen intellektuális töltésű, az egész feltételrendszer az intellektuelek — Németh László-i értelemben vett — „vallásosságához" van szabva. „A Minőség nemcsak eszme, utópia: anthropologikum" is — azonosítja egy másik cikkében a társadalmi és az egyéni principiumokat Németh. Mindezekből következik, hogy minőségszocializmusának nyilvánvalóan az értelmiség a fő meghatározója, szerinte csak az értelmiség szellemujja nyomán bontakozhat ki a szocialista fejlődés. Az „értelmiségi társadalom" elméleti, ideológiai bázisa, háttere tehát már a 30-as évek közepe táján stabil pontja gondolatrendszerének. (Igen jellemző módon még szépirodalmi műveit is áthatja: a drámák középponti figurájává ez idő tájt válik a „minőség"-ember, az „idea"-ember.)

Az értelmiség e kitüntetett szerepének vonatkozásában természetesen nem hasonlíthatatlanul egyedi a Németh László-i képlet. A magyar polgári progresszió körében már a század elejétől több olyan irányzat létezett, amely egy polgári demokratikus vagy éppen szocialista átalakulásban az értelmiségnek szánta a domináns szerepet. Jellegzetes e szempontból a századelőn például Jászi Oszkár teóriája az „intellektuel szocializmus"-ról, s még közelebbi párhuzamot kínál Vámbéry Rusztemnek egy 1931-ben megjelent tanulmánya, amelynek már a címe is rokonságot sejtet a Németh László-i problematikával: *Az értelmiség szocializmusa.* S itt nemcsak formális hasonlóságról van szó, hanem ideológiairól is, sőt a közös forrásról is: Vámbéry ugyanis — akárcsak Németh — szintén de Mantól kapja inspirációit. (Elsősorban annak Marx-kritikája van rá komoly hatással.) Vámbéry is zárójelbe teszi a történelmi materializmus kérdését, miközben az intellektuelek morális és érzelmi elkötelezettségének fontosságát hangsúlyozza. Tanulmányának summázta a következő: „a szocializmus épp oly kevéssé nélkülözheti az értelmiséget, *amely minden erkölcsi mozgalom élcsapata*, mint ahogy az értelmiség nem nélkülözheti a szocializmust, amely értelemmel teliti a gazdaságot." (Kiemelés — M. I.)

Iménti példáinkkal nem azt kívánjuk állítani persze, hogy valamiféle közvetlen összefüggésről lenne szó a polgári radikálisok és Németh László jövőre orientált társadalomképében. (Németh például nem is ismerte igazán, következésképpen nem is méltányolta igazán Jászi politikai törekvéseit, s arra sincs semmiféle bizonyítékunk, hogy olvasta volna Vámbéry említett tanulmányát.) Az viszont tény, hogy a 30-as évek közepén — természetszerűleg nem mentesen a *közös* forrásoktól sem — a progresszív polgári ideológia által determinált történelmi jövőképek értelmiség-elméleti és szocializmust leíró kísérletei sokaságában és sokszínűségében helyezhető el a Németh László-féle változat is. (Vö. Huszár Tibor: *Az értelmiségszociológia és — szociográfia hazai történetéhez)*

AZ „ÉRTELMISÉGI TÁRSADALOM" SZOCIOLÓGIÁJA

Miként a legtöbb Németh László-utópiában, úgy az „értelmiségi társadalom" történelmi utópiájának rajzában is két szint különíthető el. Az egyik az erőteljes jövőre orientáltság (a szűkebben, a szorosabban vett „utópia"), a történelmi méretű időperspektívában való gondolkodás és tervezés (a *Magyar építészet* idézett részleteinek értelmében), a másik szint viszont mindig a konkrét, a jelenvaló társadalmi közegben értelmezendő. A következetes — Németh Lászlónál különösen éles — jövőre figyelés mellett ugyanis mindig föllelhetők ezekben az utópiákban az egyidejű társadalmi kihívásokra történő reagálások is. A képletet kétségkívül ennél bonyolultabbá teszi az a tény, hogy az utópia e két szférája több ponton — miként Németh értelmiségelméletében is — összemosódik: „utópia" és a Németh László-i sajátos „társadalomszociológia" keveredik. Legújabban Király István mutatta ki, hogy „Ami egy forradalmi világképben elválaszthatatlanul összetartozott, a végcél és a hozzávezető út, történelmi program s a napi gyakorlat" (miként például Adynál), az Némethnél „szükségszerűen részekre szakadt". (Vö. *Eszmei problémák Németh László műveiben 1945 előtt*) Ennek fényében különösen izgalmas nyomon követni Németh László „értelmiségi társadalom"-modelljének alakulását — saját szociológiai megközelítésében.

Az értelmiség helyének, szerepének és helyzetének a kérdései — a korabeli társadalomtudományi és publicisztikai vizsgálódások gyakorlatának megfelelően — Németh László írásaiban is (legalábbis a 40-es évek legelejéig) a legszorosabb kapcsolatban vannak a *középosztály* általános helyzetével és funkciójával; lévén, hogy az értelmiség ebbe a rendkívül heterogén társadalmi csoportba van betagozódva. Németh László számára a 20-as évek végétől a 30-as évek elejéig-közepéig (mindenekelőtt Szabó Dezső hatása nyomán) természetes módon jelentett egységet, *egy problémát* a paraszti polgárosodás, a magyar kultúra szervessége és az értelmiség helyzete és szerepe. Középosztály-felfogásában az értelmiség mint a szervesen fejlődő (azaz a paraszti értékekre épülő) magyar kultúra képviselője, őrzője és terjesztője kap megkülönböztetett figyelmet. 1928-ban írja: „A föld népe volt az egyetlen a magyar társadalmi osztályok roppant lezüllöseiben, aki zsírosodott s szellemileg is emelkedett. A föld népe ma már nem egységes társadalmi réteg, lassan egy új polgárságot vet ki magából, melynek a fiai szabadon áramolnak a közép-

osztály felé. Úgy érezzük: itt volna a pillanat, amikor a középosztály néppel érző elemei összefogva ezzel a fölfelé özönlő tömeggel, megkísérelhetnék a magyar nép arcát a magyar műveltségben is kidomborítani." (*Új reformkor felé*)

A 30-as évek közepétől lényeges változás következik be Németh László értelmiségfelfogásában. A középosztály helyzetéről a legkülönbözőbb szellemi áramlatokhoz tartozó folyóiratokban zajló végeláthatatlan disputák kibontakozásának, illetve fénykorának idején Németh László — a Szekfű Gyulával folytatott hosszú vita egyik igen termékeny mozzanataként — *revideálja* az értelmiségi (vagy kvázi-értelmiségi) réteg társadalmi mozgásirányáról korábban kialakított felfogását. (Sajátságos módon e revízió gyökerei is a 20-as évek végének forrongó korszakáig nyúlnak vissza. Ugyancsak az *Új reformkor*ban jelöli meg Németh az *új értelmiségi magatartás* fő kritériumát is: a lázadást. Az „új élet, az örökké-egy élet forradalmára" kíván lenni, „a civilizáció mai förtelmei ellen lázadó" heroizmussal.) Az új alapképlet centrumába lépő „elit"-ember, az ideális értelmiségi-jelölt elsőrendű kötelességévé *a középosztállyal való szakítás*, az onnan történő kivonulás válik. Azaz: a „minőség"-ember számára nem a fölfelé áramlást, a középosztályba integrálódást tartja kívánatosnak, hanem az ezzel éppen ellentétes irányú társadalmi mozgást. (Szépirodalmi művei közül főként a *Bűn*, a *Villámfénynél*, a *Papucshős*, majd a legszemélyesebb érvényű *Cseresnyés* tükrözik leginkább ezt a „szociológiai" koncepciót.) 1936-ban már végleges a leszámolása a középosztállyal, annak még a műveltebb elemeivel, rétegeivel is. „Hadd mondjam ki — írja —: kilencven százalékát csirkefogónak tartom, s a tíz százalékot azért veszem csak ki, hogy elég tág keretet hagyjak azoknak, akiket nem ismerek vagy félreismertem." (*Messziről*) A kivonulás programja Németh Lászlónál nemcsak a középosztályból való menekülést célozza meg, hanem ennél sokkal tágabb jelentése is van: időben és térben egyaránt. A San Remó-i naplóban írja, 1935 elején: „Most fedezem fel, hogy az egész eddigi életem egy felbújtás volt erre a kivonulásra [...] S hogy nem sikerült, kivonultam én: a *Tanú*. A *Válasz* is kivonulásnak készült. Még a rádióból is kultúrszigetet akartam csinálni. Kivonultatni vezetőstől. Beleszóltam a telepítésvitába. De mi az én telepítésem? Kivonulás. A nemesebb életre való fiatalság kiköltözik Telep-Magyarországba. A közép-európai gondolat? Kivonulás [...] Közép-Európa kivonul egy új szocializmusba: a mai Európából egy új Európába. Mert ki kell vonulni! Itt rothadás van, s aki nem érzi, hogy az van, maga is rothadt."

A paraszttársadalom felgyorsult differenciálódásának és gyengeségének látványa, illetőleg a proletárszocializmus mindenkori időszerűtlenségének tételezése s mindeközben éles elhatárolódása az európai fasizmusoktól és a hazai jobboldal politikai törekvéseitől Németh László számára szinte természetszerűleg, az evidencia erejével jelenti azt is, hogy a magyar társadalom jövőjét csak mint *az értelmiség szocializmusát* tudja elképzelni, következésképpen: megtervezni. Az új értelmiség keresése, az értelmiségi társadalom „utópiájának" és „szociológiájának" a kérdései a 40-es évek első felében Németh László írásainak egyik *uralkodó témavonulatává* válnak. Ezzel egy időben a korábban „új nemes"-ként, „elitember"-ként, „új, világi rend"-ként formulázott „*értelmiség*" *kategória* szociológiai minősítésének a kísérlete is végbemegy.

Mindenekelőtt újra nyomatékosítja a középosztály és az értelmiség — számára oly fontos — különbségeit. A középosztály — hangsúlyozza „burkoltan tovább tartja a régi nemesi előjogokat. Ez az előjoga, úrvolta fontosabb neki, mint munkája." (A középosztálynak ezt a rétegét — mert voltaképpen itt csak az egyik rétegről van szó) — Erdei Ferenc a szárszói előadásában „történelmi nemzeti" középosztálynak vagy még szűkebben: „úri" értelmiségnek nevezte.) „Az értelmiség — folytatja Németh László — lemond előjogáról. Munkájának a társadalmi érték a kulcs, amely szerint a javakban részesedni akar. S ha helyzete ma mégis kedvezőbb: hídfőállásnak tekinti, amelyet nem a nép ellen, hanem a nép nagy átkelésére kell tartania. (*Találkozó a tejcsarnokban*, 1942 márc.) Ugyanebben a cikkében Németh hitet tesz az értelmiség *kultúrát őrző*, az *évezredes hagyományokat* ápoló és vállaló szerepe mellett. Az árulás bűne nélkül — írja — nem engedhet a rábízott évezredek értékeiből. „A Minőségből, amelynek ő lett a Vesta-őre."

Ez utóbbi gondolat terebélyesedik előadássá 1942. március 14-én a szegedi egyetemisták hallgatósága előtt. Németh László itt kifejtett gondolatai igen plasztikusan mutatják azt a *kettősséget* (ha úgy tetszik: az utópia két szféráját), amely értelmiségelméletét ez idő tájt jellemzi. Azt fejtegeti, hogy az értelmiségi ember „két lelkiismeretű", kötve van kora és az adott társadalmi és szociális valósághoz, ugyanakkor felelős az emberiség nagy és értékes közös tapasztalatai, az *Örök ideálok* sorsáért is. (Ez utóbbi kategória sem más, mint — időben visszavetített! — utópia.) Ez a *mitizált szereptudat* mitizált értelmiségi sorssal fonódik össze Némethnél. Fejtegetését így folytatja: „Az értelmiségi ember a legégetőbb teendőket is mindig valami örökkel, a legjobbal, a legideálisabbal akarja összekapcsolni, korrigálni." Íme, a *történelmi utópia* egy újabb — tartalmában az előzőekben idézettektől nem különböző — megfogalmazása. (Az efféle művészértelmiségi felfogásra utalt Erdei Ferenc Szárszón, amikor a politikus és az író, a művész jövőképének különbségeit fejtette ki. „A politika mindig sorrendet követ — mondotta Erdei —, és a hangsúlyt mindig az aktualitásra teszi. Az író viszont mindig az egészet látja s szavait mindig az egész emberiségért és saját népéért való aggódás fűti.") „Az értelmiség jóakarata — folytatja előadásában Németh László — azon a többleten bukik meg, amivel az ideálishoz ragaszkodik." Az értelmiségi ember sorsa a magány, az elhagyatottság: „Értelmiségi embernek lenni mindig ez volt és ez lesz: segítetlenül segíteni, és megértetlenül megérteni." Ez a sors tehát eleve determinált, sőt eleve elrendelt, ez a sors tulajdonképpen mártírsors; az értelmiségi embernek azon sem szabad meglepődnie, ha — akikért él és küszködik — a nép „jódolgában fölfalja". (*Az értelmiségi önérzete*)

E komorrá fordult történelmi utópia jövőre orientált síkja mellett (amelynek rokon tartalmi megfelelői ugyancsak nyomon követhetők a polgári szociológia „örök értelmiségi" mítoszt teremtő irányzataiban) ugyancsak ebben a Németh-előadásban tűnik fel a *szociológiai sík* (avagy Németh László értelmezésében: a két lelkiismeretű kötés „második kötése") is. Mégpedig ennek azon változata, amely nemcsak a praxis szempontjából, de teoretikusan is előremutatóbb, racionálisabb és reálisabb, mint az örök értelmiségi sors mítosza. Németh László ugyanis itt nemcsak élesen elkülöníti és elválasztja egymástól a középosztályt és az értelmiséget, de a középosztályt mintegy a nemzet keretéből is kirekeszti. „A középosztály fölött van egy fölső és alatta egy alsó osztály — hangsúlyozza —; az értelmiségi ember azt tudja, hogy van munkásság, parasztság s ők hárman: a nemzet."

Ezzel a felismeréssel igen fontos fázisba, pontra jutott Németh László „értelmiségszociológiája", a feladat ezek után kettős: a negáción túl pozitíve is meg kell határoznia az értelmiségi státus materiális és társadalmi jellemzőit, illetve tisztáznia kell az értelmiségi „osztály" viszonyát a másik két — valóban — osztályhoz: a munkásséghoz és a parasztsághoz. 1942 legvégén *Népi író* címmel terjedelmes tanulmányt ír. E tanulmány első fejezetének címe — jelezve ezzel Németh tisztázó, pontosító szándékú törekvését is —: *Egy kis szociológia*.

E bevezető rész fontos *újdonsága* az eddigi Németh-terminológia tartalmához képest, hogy szociológiai ismérvek alapján kíséreli meg leírni a több rétegű középosztály, illetőleg az értelmiség legjellemzőbb vonásait. „A valódi középosztály ismertető jele: anyagi függetlenség, egy kis beleszólás a közügyekbe, rendelkezés önmagunkkal." (A néhány hónappal később írt, *Akik tanultságból élnek* című, a Parasztszövetségben elmondott előadásában is a vagyoni függetlenség és a közügyekbe való beleszólás a középosztályi helyzet két fő kritériuma.) Ezzel szemben az értelmiségnek nincs meg az anyagi függetlensége, „a sorsa mások kezében van, ha jobb kulcs szerint is, de óradíjon tartják s munkásként ellenőrzik. Tanult munkásság tehát, melynek természetes helye a többi munkásosztály szövetségében volna". (Az *Akik tanultságból élnek*ben ugyanezek a jellemző ismérvek szerepelnek.) Azaz: az értelmiség Németh László értelmezése szerint *csak formálisan*, csak látszatra tartozik a középosztályhoz (s az alsóbb osztályok számára igen megtévesztő ez a látszat — hangoztatja többször is), valójában az értelmiség az „*álközéposztály*", illetőleg — saját pontosítása szerint — a „*tanultságból élők*" osztálya. S még egy igen fontos — nem túl gyakran emlegetett — hozadéka ennek a Németh László-i elemzésnek az is, hogy Németh a *társadalmi érdekhierarchiában* az értelmiséget a munkásság és a parasztság oldalára helyezi, ezzel egyszersmind világosan kinyilvánítja egy szociális színezetű népfront szükségességét és történelmi időszerűségét is. (Természetesen az már más kérdés — s más összefüggésbe is tartozik —, hogy Németh László osztály- és rétegfelfogása, sőt, tulajdonképpen egész történelemszemlélete sokmindenben nem egyezik meg a marxista alapvetésekkel. Ugyanakkor ezt ma számon kérni tőle történelmietlen naivitás volna.)

A *Népi író* bevezető fejezete — a jövőre figyelés szellemében — érinti az „értelmiségi társadalom" történelmi utópiáját is. Leszögezi, hogy az értelmiségnek, mint osztálynak, nemcsak azért legnagyobb a jövője, mint a többi osztályoknak, mert a körébe tartozók száma állandóan nő, hanem azért is, mert „a munkás- és paraszttársadalom is mindinkább ilyenné válik [...] A »proletárok, egyesüljetek!« [...] a múlt század jelszava volt [...] én egy optimistább csatajelet hallok [...]: Legyetek mindnyájan értelmiséggé". Az álközéposztály fokozatosan „dörgöli le" magáról a középosztály jelleget — véli Németh László —, s az utóbbi évtizedekben az öntudatosodásnak több fokozatán is keresztülment. Az *Akik tanultságból élnek*ben (ez a cikk a *Népi író* bevezető fejezetének a summázatát ismétli meg, azt a gondolatot, amely egyébként az első — le nem írt — szárszói beszédnek is központi kérdése volt) Németh László vázolja ennek az öntudatra ébredésnek az utolsó stációját is. „A tanultságból élők a többi dolgozónak is úgy használnak a legtöbbet — írja —, ha ők maguk alakulnak át öntudatos dolgozó osztállyá", olyan osztállyá, amely semmiféle nyomásra sem enged „jogaiból, lelkéből, kultúrájából [...] S a cikk végén Németh újra az értelmiség—munkásság—parasztság érdekközösségét hangsúlyozza, s e dolgozó osztályok *szervezett összefogását* sürgeti.

AZ ÉRTELMISÉG MINT „SZOCIALIZÁLÓ" KÖZEG

1943 első felében Németh László számos cikkében tér vissza az *értelmiséggé válás* folyamatának tisztázó célzatú leírásához, e folyamat világosabb kifejtésének kísérleteihez. E megközelítések nyomán válik az „értelmiségi társadalom" történelmi utópiája a *mi-*

nőségszocializmus viszonyai között (közé) alakuló *Kert-Magyarország* eszméjével *egyenértékűvé*. (A magyar viszonyokhoz alakított „minőségszocializmus" és a közép-kelet-európai sajátosságok által meghatározott „magyar út" eszméinek összekapcsolása — miként erre Laczkó Miklós rámutatott — már a 30-as évek első felében megtörtént Németh gondolatrendszerében. Vö. *Minőségszocializmus — modernség vagy korszerűség. A Tanú korai időszaka)* Németh László visszaemlékezése szerint az 1944-ben megjelent *Az értelmiség hivatása* című tanulmánykötete a „legszebb"; „a fuldoklás fölfokozta ragyogásával" készült, s eredeti címe *Az értelmiségi társadalom* volt!

A *Mit keresek Bocskayban?* (1943 tavaszán írt) vallomásában egyértelműen leszögezi, hogy „Az osztálytalan társadalom csak mint értelmiségi társadalom képzelhető el igazán". Egy másik cikkében ugyanerről a kérdésről így ír: „Az osztályellentétek kiegyenlítődésére egy természetes út van: ha mindnyájan értelmiséggé válunk." *(Felelősség a fák iránt,* 1943 jún.) A már a felszabadulás után, 1945-ben írt *A tanügy rendezése* első fejezetének címe: Osztálytalan társadalom; s egy 1946. decemberi nyilatkozatában is konzekvensen arról szól, hogy „Ha csak forma az általános iskola, akkor nem old meg semmit; ha jó, úgy óriási lépés az értelmiségi társadalom felé, amit az osztálytalan társadalom egyedüli útjának" tart. *(Interjú Örvös Lajossal.)*

A fő kérdés azonban még továbbra is nyitott: milyen társadalmi —gazdasági—kulturális *folyamat* eredményeképpen következhet be (bekövetkezhet-e egyáltalán?) a Németh László által körvonalazott és időben meglehetősen „előre hozott" átalakulás — egy „értelmiségi társadalom" formációjába?

Németh e tekintetben — mai terminológiával — a *munkajelleg csoportok* egymáshoz közelítésére helyezi a fő hangsúlyt. Bocskay kerti élményei megerősítik és többször is kimondatják vele azt a felismerést, hogy mind az ipari, mind a mezőgazdasági tevékenység egyre inkább *intellektualizálódik*, s ebből azt a következtetést vonja le, hogy „a földművelés is értelmiségi pálya lesz", éppen úgy el fog „értelmiesedni", mint ahogyan az ipari pályák. (Vö. *Mit keresek Bocskayban?, Felelősség a fák iránt.)* Mindezt abból következteti, hogy „tarthatatlan a testi és szellemi munka közt a határvonal [...] Azt a marhaságot, hogy testi meg szellemi, egészen el kellene dobni". *(Segédmunkás,* 1943. ápr.) Amiként tehát Németh László — már említett — felfogása szerint a valóság anyagi és szellemi szférája egy entitás kétféle megnyilvánulását jelenti, s nem ok-okozati összefüggés áll fenn köztük (vö. *Életcél, A szocialista eszme),* úgy a munkajelleg sem írható le *csak* testi vagy *csak* szellemi folyamatként, emberi tevékenységként.

Emlékeztetnénk itt Gramsci ismert felfogására a fizikai és a szellemi tevékenység viszonyáról: „Az értelem részvétele semmiféle emberi tevékenységből nem zárható ki teljesen, a *homo faber* nem választható el a *homo sapiens*től." *(Az értelmiség és a kultúra szervezete.)* Korántsem véletlen ez a a Némethtel való összevetés, ugyanis az értelmiség kialakulásának és szerepének Gramsci-féle — ugyancsak ismert — modelljétől, az „organikus értelmiség"-elmélettől a Németh László-i „értelmiségi társadalom"-kép, a kétségkívül rokonítható közös gondolati elemek ellenére is lényegesen eltér, illetőleg más úton szerveződik elméletté. Jóllehet Németh László is érzékeli a „szerves értelmiség" jelenlétét a társadalmi folyamatokban („ma már a parasztságnak, a munkásságnak is van értelmisége" — mondotta például lillafüredi beszédében 1942 végén), teóriája az értelmiségi társadalomról azonban nem e köré a felismerés köré szerveződik. Nála ugyanis *az értelmiség kategóriája gyűjtőfogalom,* az értelmiség itt mint olyan *osztály* lép fel, amelyik a másik két dolgozó osztálytól — éppen a munkajelleg-különbségek fokozatos csökkenése, majd eltűnése következtében — mintegy elszívja, összegyűjti az intellektueleket és a folyvást gyarapodó számú szellemi munkásokat. Bázisa ennélfogva állandóan nő, szélesedik, miközben a hagyományos dolgozó osztályok keretei egyre szűkülnek.

Számos kérdés marad nyitva azonban e Németh László-i modellkísérletben. A fő nehézség az, hogy összemosódik (legalábbis nem különül el világosan) a *munkajelleg* csoportok közeledése és e csoportok (valójában rétegek, sőt osztályok) *tényleges érdekeinek* a működése. A munka jellegének hasonló arcúvá válását Németh László teóriája szerint automatikusan követi az érdekek közeledése, amely ily módon — végső soron — érdekazonosságot jelent. Gramsci felfogásával szemben tehát Németh Lászlónál a csoportérdek különbségeinek *eltűnésére* tevődik a hangsúly, nem véletlen, hogy a többféle osztálygyökerű „értelmiségi osztály" megnevezés mellett vagy helyett a nivelláló értelmű „tanultságból élők" formulát is használja. Ez az értelmiség megszűnik a *különböző* osztályok, rétegek érdekképviselője, ideológiateremtője, szereptudatosítója lenni, ellenkezőleg: homogén nagycsoportként jelenik meg, s érdek*egyesítő,* ideológiai különbségeket *kiegyenlítő,* s általában is *beolvasztó,* tehát az *egész társadalmat* a maga képére formáló, *szocializáló funkciót teljesít,* éppen az egész társadalom, annak minden tagja értelmiséggé válásának érdekében. (Vö. még a *Magyar építészet* fentebb idézett részletével!) A társadalmi valóságban — mint tudjuk — inkább a Gramsci-féle értelmiségkép felel meg a különböző osztályok és rétegek *történelmi reflexeinek:* hiszen a szocializmus viszonyai között is rendkívül fontos elem a tudatos érdekképviselet: az „organikus értelmiség" — a háttérrétegek gyakran egymástól eltérő vagy egymással szemben álló érdekeinek a — *képviseleti funkciója.*

Németh László második szárszói előadásának az értelmiségre, illetőleg az „értelmiségi társadalom"-ra vonatkozó részei voltaképpen megismétlik és összefoglalják, a korábbiakhoz képest kétségkívül sarkítottan fogalmazzák meg mindazt, amit Németh e történelmi utópia szorosabban vett utópia-síkjáról, illetőleg „szociológiájáról" addig elmondott. Új elemként, pontosabban fogalomként lép be viszont elemzésébe a *kispolgárság* kérdése, a kispolgáriság problémája.

A konferencia résztvevői közül többen (például Veres Péter, Darvas József) azzal támadták Némethet, hogy egy olyan kispolgári társadalmi bázisú Magyarországot képzel el megvalósítandó eszményképként, melyet *a többi dolgozó osztályok rovására* lehetne csak létrehozni. Érthető, hogy Erdei Ferenc egy nappal korábban elhangzott elemzése a magyar társadalomról (amelyben a *nép* értelmiségének csak „a munkás és paraszt dolgozó rétegek sorával összekapcsolva" — azaz: hozzájuk tapadva és nem őket beolvasztva — alakulhat ki jelentős funkciója) igazolni látszott azt a bíráló álláspontot, amely Németh László úgynevezett kispolgári társadalomkoncepciója körül Szárszón kialakult.

A Németh-beszéd szövegének tüzetes elemzéséből kiderül, hogy ugyanaz a fogalom mást jelentett Veres Péteréknek és mást Németh Lászlónak, ennélfogva a dolog lényege is másként értelmezendő. A „kispolgár" fogalomkörébe ugyanis Némethnél *a szűkebben vett értelmiségi rétegen túl* még a következő társadalmi rétegek tagozódnak be: a „földes parasztság", a szabad iparosok, a kiskereskedők és a közüzemi alkalmazottak. Németh felfogása szerint ezek a „kispolgárok" valamennyien — munkások. Mégpedig azok a munkások („dolgozók"), akikre éppen a sajátos magyar szocializmus, a minőségszocializmus megteremtése vár. A „nincstelen proletár" kategóriájába viszont azok tartoznak, akiknek a fölemelését, társadalmi státusuk megváltoztatását minél hamarabb el kell érni: tehát a gyári munkás, a földmunkás és a gazdasági cseléd. Mit értett azon Németh László, hogy a gazdasági fejlődés — ha hagyják saját törvényei szerint folyni — *kiküszöböli a proletariátust?* A társadalmi és gazdasági fejlődés során — tételezte fel — a gyári munkás (a nincstelen proletár!) szabad iparos (vállalkozó) lesz; a földmunkás és a gazdasági cseléd pedig kisparaszt (egy szövetkezeti struktúrában). Végső soron tehát — és hosszú távon persze — ez a „kispolgári" társadalmi perspektíva Németh László értelmezésében általános (szellemi, anyagi és szociális) felemelkedést jelent, amely kiterjed a magyar társadalom valamennyi tagjára. Ennek a folyamatnak a teljes kibontakozása (szerves összefüggésben az értelmiség fentebb már körvonalazott szerepével) az *osztály nélküli társadalomként működő értelmiségi társadalmat jelenti.*

Veres Péterék ellenvetése Németh szárszói beszédjével kapcsolatban másfelől abból fakadt — s e tekintetben jogosult is volt —, hogy ők a *konkrét politikai harc,* a szocializmusba való átmenet stratégiájának síkján értelmezték a Németh László-i koncepciót (tehát a történelmi utópia itt és most érvényességét kérték számon!) s innen nézve a Németh László-i program az értelmiségi társadalomról valóban nem jelentett reális politikai-történelmi alternatívát. Paradox módon a négy évtizeddel ezelőtt fölvázolt Németh László-i „értelmiségi társadalom"-elmélet összetevői: a szociológiai sík, a szocializáló szerep és a szűkebben vett utópia-sík közül 1943-ban éppen ez utóbbinak lehetett — az osztályok közeledésében például — *távlati* realitása. Közvetlen vonatkozásban legfeljebb annyi, hogy Németh László is kiállt „a kispolgárság fölött levő nem munkásosztályok" megszüntetése — de nem likvidálása! — mellett.

Ma is úgy tűnik — jóllehet nem is kevés Németh László-„utópia" (például a minőségelv, a magán- és nem magántermelés összekapcsolása, az emberi tényező rendkívül fontos szerepe, a vállalkozói szemlélet és gyakorlat erősítése stb.) már napjaink szocializmusának is hajtóerejévé kezd válni —, hogy az „értelmiségi társadalom" történelmi utópiája csak a marxista történelemfelfogás szerinti osztálynélküli társadalom értelmében: a „szabadság birodalmába" való fejlődésként — és csak történelmi méretű időperspektívában képzelhető el.

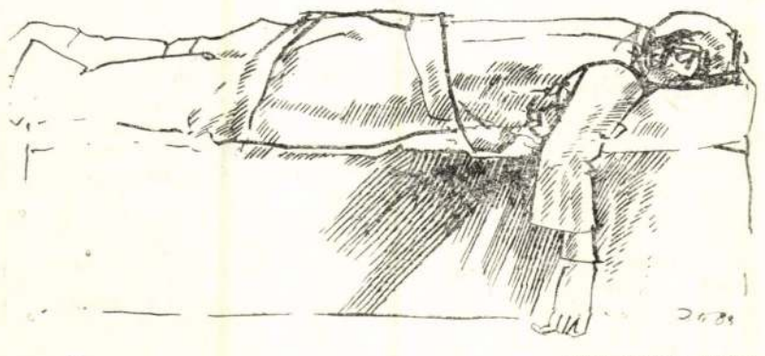

FEKVŐ PETŐ JÁNOS RAJZA

Visszanézve

Hajtom a test gépezetét
könyörtelen művezető.
Olykor hökkenve látom,
a konok működés
mit képes teljesíteni.

Mozgólépcsők lapátján,
dugattyú-folyosókon
lökődöm össze-vissza, sietek,
hogy tisztesség és árulás
mennyét, poklát a vér
eleven oltalmába menekítsem.

Rázkódom vonatokon,
nyakamban kötelességek
lehúzó járművál. Sosem
látom az ablakok mögött
a táj tetszelgő moziját.

De mégis, volt egy perc tavasszal,
mikor a hegy s a tó között,
nyitott fülkéken át beszédült
a bokrok, fák, füvek,
a kinyíló föld ártatlan szaga.

Arcomba szállt a nyárfa bolyha újra,
akárcsak ott az indiai templom
tömjénködéből homlokom ívét
megillető asszonyi ujj . . .

selyemhegyéből bőrömre bizsergett
a jeladás: vétlen vagyok, —
de már
neki se hittem el.

Senki földje

Színüket vedlő házak,
időtlen, ódon portálok fölött
vár áll a senki földjén.

Árkádjait téglával teletömték,
a falak alját össze-vissza
irdalták a kirándulók.

A lombszeméttel elegyes
gazdátlan udvaron
panaszos fémcsikorgás:
egy markológép forgatja nyakát.

Kint, nem messze, a bástya
alatt, tüskével szegett kerítés.
Katonák menetelnek
fakó betonszelvényeken.

A láthatár szegélyén
formáikat a novemberi égre
támasztó névtelen ormok.

A templomkertben elfelejtett
holtak fekete márványkövei.

S az értelmetlenség szelíd
továbbélőiként,

egy apácakolostor ablakában
fehérlőn duzzadoznak
a szellőzködő párnák.

Ködös nap

«BÚCSÚ BUZSÁKTÓL»

1.

Milyen sűrű köd lóg a tájra!
Jó volna alábújni
és bolyongni a szántón.
Vagy különben minek.
Minek az ilyen félszeg vágy, melyet
csak elereszt az ember,
s nem tudja megnevezni.

2.

Látom, igen, kissé mogorva,
gyámoltalanná vert vagyok ma.
Kedvemet valahol ott feledtem,
talán azt kéne megkeresnem.

De ez csak itt az arcom
a sík tükörlapon.
Ha kérdez, ráolvashatom,
hogy törődött és fáradt.
Két kék folt ül az orr tövén,
mellérévül a szem.
Már csupa árny: sajnálkozik,
mint önmagán a bánat.

3.

. . . Könyvek, sorok.
Köztük a figyelem meg-megbotlik.
Miféle mágneses göröngy ez,
hadd lássam!

Megfogom, nézem,
s érzem ám, hogy meleg,
dallamát hallom,
tapintom, puha és
úgy tetszik, hogy fehér . . .

4.

Tegnapi mulatság emléke,
hát te lappangsz a köd alatt?
Szép volt, ahogy éjfél után
legények, lányok a fagyos útról,
földaloltunk a fényikrás magosba.

Szép volt, de én már
nem a csillagokra
néztem, —
a tárult égre, mely
befogad minden éneket.

CECIL DAY LEWIS

Szömörce és juhar

Őszi út mentén szömörce, juhar —
s mily boldog skarlát-nyelven szólanak!
Egy évnyi alkonylángot visszaad
e büszke-vig, egy hétnyi diadal.
Élet vérétől ittas levelek —
mily reszkető-flamingó hajnalok,
s karmazsin napnyugták itatták
lombotok,
míg e dicső váltáshoz értetek!
Az ember is hamar hulló levél,
de büszkeség nem lángoltatja fel,
bukása nyers, ő belül vérzik el,
míg kúszva, sápadón a sírhoz ér.
Ó, tékozló fény, menny tűztaraja,
róluk szólj, kiknek meg kell halnia!

(FODOR ANDRÁS FORDÍTÁSA)

THOMAS HARDY

Egy szegény meg-nem-születetthez

I

Rejtett szív, még ne lélegezz,
bár szülésed órája ez,
álmodj tovább,
míg sok bírád
kín, baj halmát rakná köréd,
így rémítve el a Lét víg énekét.

II

Halld a sok nép hogy zúg, nyög és
nincs köszöntés, se nevetés,
fogyatkozik
remény s a hit,
dermed a láng, nincs szerelem,
ha mégis eljössz, nem javítsz ezen.

III

Ha kiálthatnék méhbezárt
füledbe, míg sorsod kivált,
s te döntenél,
élj, vagy ne élj,
mondanék mindent, mit tudok,
s megkérdezném: még így is vállalod?

IV

Hiú eskü! Az intelem
hozzád nem érhet. Senkisem.
láthatja még,
mily terv tiéd,
mely akaratlan testet ölt,
ha tűz-vér is a menny, ha reng a föld.

V

Keresnék örömest neked
a tág világban oly helyet,
hol nem zavar,
se kín, se zaj,
de vagyok mint te, gyönge, ki
a közös jussot nem cserélheti.

VI

Jönnöd és várnod kell. De lám,
mohón kívánnék már vidám,
ép életet,
sok jó hívet,
szerelmet, munkát . . . Légy derült,
mit ritkán, de megér embernemünk.

(FODOR ANDRÁS FORDÍTÁSA)

„...magaslik, nem porlad a megtartó példa...”

Kós Károly centenáriumán

Száz esztendeje született — Temesvárott. Abban a városban, melyhez a későbbiekben sosem volt köze. Erdélyhez közel, de a tulajdonképpeni Erdélyen kívül látta meg a napvilágot az az ember, akinek alakjával egybeforrott az erdélyiség, a transzszilvanizmus eszméje.

Hat esztendeje halott. Hosszú életet kapott osztályrészül. Túlélte kortársait, aminek azonban korántsem örült. Utolsó évtizedeiben szorongatóan magánosnak érezte magát, különösen felesége halála után. Ő, aki igazi közösségi ember volt, életművének minden vonatkozásában, élete alkonyán, kívül rekedt a társadalmi mozgáson; ennek oka azonban korántsem előrehaladott kora volt...

Az évforduló mindig számvetésre késztet, önkéntelenül is leltározunk. Mit tudunk Kós Károlyról, mit jelent nekünk általában, s mit szűkebben, itt Miskolcon, s általában itt, Északkelet-Magyarországon.

Itt sorjáznak előttem a lexikonok, polcomon az Erdélyi Szépmíves Céh kiadásában fél évszázada megjelent kötetek, a Kriterion Könyvkiadó életmű-válogatásai, Varró János monográfiája Kós szépírói tevékenységéről, riportkötetek, Pál Balázs építészeti kismonográfiája (vagy inkább képeskönyve), amelyek így egymásra téve egész kis halmot képeznek az asztalomon. Az utóbbi évtizedben nemcsak Romániában, hanem Magyarországon is kezdtek szép sorban megjelenni Kós Károly művei; a romániai kiadványok közül a közös könyvkiadási megállapodás keretében a Kós Károly-kötetek eljutottak a magyarországi könyvesboltokba, könyvtárakba, a gyűjtők, az érdeklődők asztalára.

Reménytelen vállalkozás lenne, ha egy ilyen rövid megemlékezés keretében arra vállalkoznánk, hogy életművét a teljesség igényével áttekintsük, elemzően számba véve önkifejezésének különféle vetületeit: építészeti munkáit, díszítő kőfaragványait, iparművészeti alkotásait, grafikáit, irodalmi és politikai-közéleti tevékenységét. Azért sem tehetjük ezt meg, mert életművéről a legterjedelmesebb jegyzéket — Pál Balázs könyvében — maga Kós Károly állította össze, — emlékezetből, mert 1944 előtti feljegyzései, rajzai, tervei, könyvei, irományai szinte kivétel nélkül elpusztultak a II. világháború viharában. Ez az összeállítás az életműnek csak töredékét tartalmazza. Kétségkívül nem csekély feladat, s nem végezheti el a számbavételt egyetlen ember a szétágazó témák s a dokumentációk sokrétűsége miatt. Mindaddig azonban, míg ez el nem készül, Kós Károlyról alkotott képünk szükségszerűen pontatlan, hiányos és felemás lesz. Az életmű hézagos ismeretében sem mint építészt, sem mint grafikust, könyvtervezőt, irodalomszervezőt, írót és közéleti embert nem értékelhetjük reálisan.

Hosszú életét végigtekintve, a legszembetűnőbb, hogy sorsát igyekezett mindig önmaga alakítani, nem bízta a véletlenre, a szerencsére pályájának alakulását.

Kós — családi neve akkor még németesen írva Kosch — Temesváron látta meg a napvilágot, majd Nagyszeben volt a család következő állomása, aztán következett Kolozsvár. Erdély központjában, a „kincses városban” érték az első olyan benyomások, amelyek mélyen beivódtak egyéniségébe. Érettségi előtt álló diákként ismerte meg Kolozsvártól nyugatra húzódó szomszédos Kalotaszeg festői vidékét, ott ismerkedett meg a falusi élettel, a falusi emberekkel, a falu építészetével, művészetével. Ott választott magának élettársat, aki mellett kitartott hűségesen haláláig, s akinek elvesztése az élet minden csapásánál jobban fájt számára.

Két vidéki vakáció elegendő volt arra, hogy a városi fiú úgy belekóstoljon a falusi életbe, hogy az döntő hatású legyen számára mindvégig. Érettségi után ugyan egyelőre engedett a szülői ház szigorának, s általános mérnöknek iratkozott be a budapesti műegyetemre, azonban két esztendő múltán már nem lehetett eltántorítani az építészettől. 1907-ben diplomát szerzett. S ezt követően az események igen gyorsan követték egymást. Már egyetemi hallgató korában sorra nyerte a pályázatokat, s alig végzett, egymás után kapta a rangosnál rangosabb megbízásokat. Feszl Frigyes és Lechner Ödön elvetélt kísérletei után Kós Károly volt az, aki az akkori kor kívánta követelményeket tudatosan a behatóan tanulmányozott magyar népi építészet formakincsével ötvözte.

Építészete nem a formák egyszerű másolása volt, hanem jóval több annál, mint ahogy Bartók és Kodály a zenében sem egyszerűen a külsőségeket, a formai megoldásokat vették át, hanem a népművészet szellemében fogant *új, önálló, öntörvényű* alkotásokat hoztak létre.

Kós Károlynak azonban nem jutott osztályrészül olyan lehetőség, mint Bartóknak és Kodálynak, akik — bár évtizedekig kellett viaskodniuk a meg nem értéssel, a mellőzöttséggel —, végül kiteljesíthették életművüket, amely meghatározó lett a magyar zene fejlődésének szempontjából, főleg zenepedagógiai vonatkozásban.

Kós Károly szárnyaló építészi fantáziájának határt szabott a világháború. Alig hét esztendő állt rendelkezésére, hogy építészi életművének gerincét megalkothassa. Gondoljuk csak meg: mikor 31 esztendős, már Európában dörögnek a fegyverek, folyik az I. világháború. Az építészeti tevékenységnek egyelőre vége, de — szerencse a szerencsétlenségben — egyrészt megmenekül a harctérre kerüléstől, másrészt kijut — állami ösztöndíjjal — Isztambulba, Törökország fővárosába, ahol a keleti építészetet, sőt általában a keleti kultúrát tanulmányozhatja. Pompás tanulmányok bizonyítják, hogy nem töltötte hiába az időt Kelet kapujában.

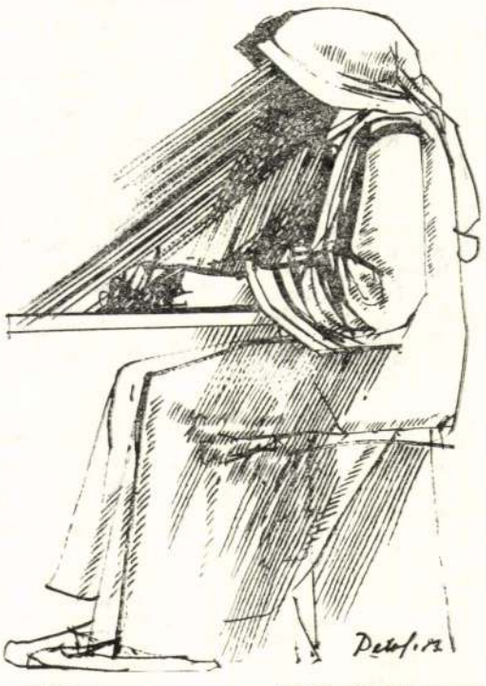

NÉVTELEN PETŐ JÁNOS RAJZA

1918 őszén tért haza. A monarchia összeomlott ugyan, Kós Károlynak azonban nem volt oka arra, hogy egzisztenciáját féltse, hiszen 35 esztendősen az Iparművészeti Főiskolán — az építészeti tanszéken — tanári kinevezés várta. Helyében mindenki más habozás nélkül elfogadta volna ezt a kitűnő lehetőséget. Ő azonban nem ezt tette. Más sorsot szánt magának, amikor választania kellett a fővárosi katedra és Erdély között. Erdélyt, Kalotaszeget választotta, a biztos karrier helyett a bizonytalant. Pedig vállára nehezedett három gyermeke eltartásának gondja is.

Mint magyar építésznek a királyi Romániában nem sok esélye lehetett arra, hogy diplomáját hasznosítsa. Tervezett ugyan néhány templomot, középületet, magánházat — egy részük fel is épült —, ezek azonban a megélhetést nem biztosították. Az új helyzetben Kós Károlynak más tevékenységi formát kellett választani, ha meg akart élni, s a közösségnek, a romániai magyar kisebbségnek is használni akart.

Voltak ugyan még 1914 előtt visszhangos szépirodalmi-grafikusi kísérletei (Atila királról Ének 1909. népballada-utánzat; Régi Kalotaszeg. 1911. építészeti tanulmány), 1912-ben a sztánai téli magányban Kalotaszeg címmel lapot is indított. Ezek a kísérletek azonban számára elsősorban szórakoztató időtöltésnek, a szellemi önkifejezés különféle területei kipróbálásának eszközei voltak. Elsősorban építésznek tekintette 1918 előtt magát, s ha egyéb kísérletei eleinte olykor nagyobb sikert arattak, mint épületei, korántsem töltötték el örömmel.

Ha nincs a világháború, akkor — aligha tévedünk — Kós Károly megmaradt volna építésznek, aki szabad idejében grafikával (könyvillusztrációkkal), tanulmánykötetekkel, s talán egy-két szépírói kísérlettel is megpróbálkozott volna, de alapvetően építészként vonult volna be a magyar szellemi élet panteonjába. A magyar építőművészet jó néhány pompás épülettel és városrészek tervével lett szegényebb azáltal, hogy Kós Károly tervezői kiteljesedése előtt búcsút mondott a tervezőasztalnak, hogy az egykori élethivatása más tevékenységek mellett hobbivá süllyedt.

Kós ízig-vérig erdélyi volt, Erdélyhez mindhalálig ragaszkodott. Erdély fontosabb volt számára mindennél, az eredetileg választott hivatásánál is. Erdélyen belül Kalotaszeg volt számára a szűkebb haza. Falusi környezetben érezte igazán jól magát, s bár élete, tevékenysége ideje egy részében a városhoz kötötte, amíg tehette, megmaradt sztánai lakosnak. S ha már városról volt szó, Kolozsvár volt a kedves városa, amit többre becsült minden másnál.

Amikor a monarchia összeomlásakor Erdélyt választotta, aligha tudta még, hogy voltaképpen mi vár rá, mit is kezd, milyen helyet kaphat az újonnan alakuló kisebbségi szellemi életben.

dezett tanácsú városok számának csökkentése is. Szlovákiában és Kárpátalján mindössze négy város — Pozsony, Kassa, Ungvár, Munkács — maradt meg ilyennek; 35 város — köztük néhány tartósan magyar többségű is, például Komárom — községi színvonalra süllyedt és közigazgatási szempontból a járás hatáskörébe került. Az előbbi tényezők alapvetően meghatározták a csehszlovákiai magyarság önvédelmi harcát, amely nem volt egységes. A kisebbségi társadalom osztálytagoltságának és a polgári demokratikus rendszer által engedélyezett politikai „szabadharc" adottságainak megfelelően az érdekvédelemnek különféle árnyalatai alakultak ki. Három alapformát különböztethetünk meg: a negativista ellenzékiséget, az aktivizmust és a Csehszlovák Kommunista Párt fokozatosan tisztuló, kristályosodó nemzetiségi politikáját. Turczel történészi alapossággal elemzi e csoportok tevékenységét a harmincas évek végéig, világosan kimutatva ezen irányzatok közös és szükségképpen eltérő vonásait. A nemzetiségi fennmaradás alapkérdése az oktatás. Az iskolai és az iskolán kívüli népművelésről is szociológiai pontosságú képet kapunk a Két kor mezsgyéjénben, s ehhez kapcsolódik a csehszlovákiai magyar ifjúsági mozgalmak bemutatása is. Ez utóbbinál elsősorban a Sarlóra irányítja a figyelmet. Az olvasó kevesebb nóvumhoz jut az irodalmi élet kialakulásának sajátos körülményeivel foglalkozó fejezetben — szükségszerűen —, hiszen a korszak feltárása elsősorban az irodalmi élet történetének feltárásával kezdődött. Turczel érdeme viszont, hogy műve e részében sem az egyes írók munkásságát elemzi, hanem a feltételek — így a sajtó-, a lap- és a könyvkiadás, a Csehszlovákiai Magyar Tudományos, Irodalmi és Művészeti Társaság, röviden a Masaryk Akadémia — alakulását igyekszik körültekintően bemutatni. Külön szól a csehszlovákiai magyar tudományos élet — szerény — eredményeiről, a művészetek, a sajtó szerepéről, s szentel figyelmet a folyóiratokra és szerepükre a csehszlovákiai magyar irodalmi életben.

Turczel Lajos művének egyharmada jegyzetapparátus és névmutató. Az előbbi az egyik legértékesebb része, a kötet első felén kívül, amiről már szóltunk. A kibővített, s részben az újabb eredményekkel gazdagított Két kor mezsgyéjént mindenképpen hasznos volt ismét megjelentetnie a pozsonyi Madách Kiadónak. Annál is inkább, mert megírásának eredeti célja — a csehszlovákiai magyarság múltjának feltárásával a jelenét és jövőjét, önismeretét erősítse — ma is időszerű. A mű e küldetésére az olvasók újabb nemzedékeinek is elengedhetetlenül szüksége van.

(Madách, Pozsony)

BOTLIK JÓZSEF

Szavak boglyában

Pusztai János: A sereg

Furcsa regény jelent meg a Magvető Kiadónál. Egy fejezetet (6—7 lap) egyetlen mondat: így az egész 500 oldalas könyv (50 fejezet) alig 50 mondat. A főhőst „a"-nak, az aszszonyt „b"-nek hívják, s az egész „nagyregény" varázslatos, miliőteremtő szavak csodálatos boglyája.

Pusztai János a hatvanas években — előbb versekkel — jelentkezett a romániai magyar irodalomban, de csak az elbeszélő prózában talált alkalmas kifejezésformára. Első elbeszéléseiben *(Ösvény a világba* címmel, 1965-ben jelentek meg) még a Nagy István-i népi realizmust követte; hőseit (alteregóit), a maga megélte sorsfordulókon küzdeti végig. Második régényében (az első, *Meglesett élet* címen a fentebb említett kötetben jelent meg), az *Illés szekerén*-ben (1969), túllép a hagyományos mondattanon, s a költői próza leleményeivel próbálkozik. Már itt tetten érjük a népi hagyományokat az avantgard törekvésekkel ötvöző újításokat (s ebben az erdélyi magyar irodalom különösen gazdag!); a Kaffkára utaló tipikus-szimbolikus regényalakokat (pl. Iksz, Ifjú, Költő, Kisköltő, Nagyváros stb.), a Joyce-ra mutató asszociációs prózanyelvet (Ulysses), a képzetláncok filmszerű ragasztásait (montázstechnika), amelyeket már a húszas években megtaláltunk Kassáknál (Máglyák énekelnek), s újabban élveztünk például a Párizsban élő perui Mario Vargas Llosa regényeiben (ld. Pantaleon és a hölgyvendégek, 1973.).

Már az *Illés szekerén* újságíró hőse (Ifjú György) a hivatalos újságíró-stílustól elütő költői prózában fogalmazza cikkeit, így: „Az ital tilosba pányvázta az akaratot, számára nincs KÖVETKEZMÉNY..." [224] De ezek a sűrítő-tömörítő, karakterizáló jelek, motívumok itt még csak humoros-szatirikus karikatúrák, s — mi tagadás! — fals felhangot is adnak a cselekménynek; ugyanakkor az önéletrajzi epizódokat valamiféle bánatos-ironikus hangnem fűzi egybe.

Az írói lelemény már a harmadik *(Zsé birtoka, 1976.)*, de főleg a negyedik regényében, *A seregben* (1978.) „érik be", amelyben a tartalom és forma, téma és technika szerencsésen egymásra talál. Akkor — a *Zsé birtoka* megjelenésekor — Pusztai így vallott erről a regénytechnikáról: „A különböző helyzetek teljesen élethű leírását akarom ötvözni a korszerű írástechnikával... Továbbra sem törekszem ún. látványos irodalomra, csupán a külsőségek megragadására, hanem a már eddig alaposan megismert környezet szigorú, könyörtelen ábrázolását tartom fontosnak."

Pusztait, az újságírót — mint alteregóját, Ifjú Györgyöt — nem elégítette ki a „hivatalos" valóság. Hétvégi újságíróskodásának regénye az *Illés szekerén*. Ezt is 7 napra (7 fejezetre) bontja. Az újságnál a költői fantáziát (s egyáltalán: a fantáziát) hiányolja, míg végül is munkásnak áll. A *Zsé birtokát* már munkásként írja. S ez az intenzív valóságigény munkál új elbeszéléseiben: ez korrigálja hitelesre-pontosra ábrázolásmódját. Mert a *Zsé birtokában* és — még inkább *A seregben*, olyan szuggesztív (lírai) nyelvet „kalapált" ki magának, amely adekvát (és egyéni) tükre technicista korunknak.

A ma divatos hiperrealizmus kedveli az absztrakt kompozícióban megjelenített konkrét (naturális) tárgyakat. Pusztai elbeszélőtechnikáját pointillistának érzem leginkább; amennyiben a legapróbb részletekre (képzetekre: főnevekre, jelzőkre és igékre) felszabdalt emlékképek sorából-halmazából áll össze az epizód, az epizódokból a történet, illetve a téma.

Mert Pusztai regényének úgyszólván csak *témája* van, története, *meséje* — a szó romantikus értelmében — nincs is. Az 500 oldalas regény „a" frontszolgálatáról szól *egy* bizonyos háborúban, *egy* bizonyos térségben, egy bizonyos időben. A háborús emlék alig lehet a most 49 éves (a „történet" idején 13—14 éves!) író személyes élménye (noha a túlrészletezett, túlhitelesített, túlpontosított leírás erre vallana), az inkább a valaki-modell emlékeivel azonosuló-személyesülő írói képzelet leleménye. S ez a hiteles azonosulás (ma divatos műszóval: identifikáció), ez a naturális beleélés, s (főleg) ez a hiteles-pontos kifejezés igazolja Pusztai művészi fantáziáját. (S tudott dolog, hogy a modern elbeszélő irodalomban az írói fantázia nem annyira a meseszövésben — mint a romantika korában —, hanem inkább a kompozícióban és a technikában érvényesül.)

Az 500 oldalas regényben csak a fejezetek végét zárja pont, a szavakat, szókapcsolatokat veszsző, s azok sorát pontosvessző tagolja. Az egyes fejezetek „a" frontharcos napjait, életállapotait tartalmazzák. Az író „a" tudatkiömlésének formájául a belső monológot alkalmazza. Ettől tömöttek a könyv oldalai (mint Németh László regényeiben például), azzal a „modernebb" különbséggel, hogy itt még a dialógusok is az átélő tudatból ömlenek ki — tagolatlanul.

Ez az „a" nem regényhős a szó klasszikus értelmében; az Ember szignatúrája inkább, mint ideálja. Mégis húsvér ember „a", mert a *körülmények* teszik azzá; a mindenki által ismert, tapasztalt „tipikus" körülmények. Szokatlan, s tán furcsa ez a fordított emberábrázolás, amelyben nem a jellem határozza meg a körülményeket, hanem — fordítva — a körülmények *kerítik* be az ember határait, lehetőségeit. S bár itt a körülmények tárgyias leírása látszólag túlteng a jellemzés rovására, „a" mégsem lesz rabja háborús körülményeinek; végül is kilép (megszökik) azok reduktív rabságából, hogy újra ember lehessen az otthon idill-világában.

Mert két síkon futnak „a" frontkatona hétköznapjai: a jelenben; a századcipész és szekeres-rajparancsnok katonasorsa egyfelől, és a *múltban*; az emlékező képzelet világában, ahol „b", az asszony és a család hogyléte körül forognak „a" gondolatai. (Az asszony, „b" érzéki alakja mellett — mely a nemi vágy sugárzásától izzik —, kísértő-fenyegető ellenpontként mindig ott sötétlik a „feketekalapos" csábító árnya.) A két tudatsík néha áttűnik egymásba, ahogy a valóságban is egymásba játszanak az emlék és az élet pillanatképei.

A regény erősen lírai töltésű, a kompozíció több helyütt verselemekkel operál. Az egyes bekezdéseket a kezdőszók mint címek kötik-fűzik egymáshoz (mint Dante *Isteni Színjátékának* fejezeteit —, szoros szálak kapcsolják azokat végtelen láncba, hiszen a befejező 50. fejezetet — az életbe-kötés céljából — az író nyitva hagyja, nem zárja ponttal, mint az előző többit. De ezek a — fejezetcímekül kiemelt — kezdőszók, a szürrealista automatikus írás asszociációs fogását is idézik.

Kétségtelen, nem szórakozás végigolvasni ezeket a tagolatlan oldalakat. Alig is történik valami a néma záporként ömlő regényben.

És ez hátránya is Pusztai technikájának: izgató, színes felhőgomolyként elszáll a regényélmény; a fogódzók, „kötelemek" híján nyom nélkül marad az alkotás.

Nyom nélkül? Hatás nélkül? — vitatkozom magammal. El tudom felejteni ezt a zaklatott, idegesítően-terhesen egymásra lemezelt képzeteket társító-felhalmozó stílust, ezt a leleményes asszociációs technikát, amely oly hiteles megjelenítése a háborúba görbedt ember lelkiállapotának? Aligha!

(Magvető, 1983.)

KÁRPÁTI BÉLA

HORVÁTH PÉTER

A randa nő

Oválkép, borostyánra festve
A medaillon a művész tulajdona

A Horváth úr akkoriban sokat dolgozott. Megvárta, míg vadonás felesége és nagyobbik fia eltávoztak otthonról, rendet rakott a zsúfolt szobában, elpakolta András nevű gyermeke szanaszét hagyott cuccait, kistányérba söpörte a reggeli maradékát, hogy kivihesse a Küszöb kutyának, aki jól nevelten, hátsó lábaira ereszkedve várta a megszokott reggeli falatokat. Horváth úr megvakarta a kutya füle tövét, aztán megvakarta a nyakát is, hatalmasakat szippantott az éles, reggeli levegőből, esetleg odaköszönt az árnyékszék közelében tevékenykedő Lakó néninek, aztán bevonult a kisházba, hogy telefüstölje a szobát, és történeteket költsön, alakokat találjon ki, akik soha nem voltak, és eseményekről meséljen, amelyek soha, senkivel nem estek meg.

Most is nekikészült, ám ahogy a szertartásos reggeli kávéja mellé meggyújtotta a cigarettáját, gondolatai nem tudtak elszakadni a szobától, amely őrizte a nemrég távozott Zsuzsánna asszony és András úrfi melegét. A Horváth úr arra gondolt, szereti őket. Aztán meg arra, mennyi mindenkit szeretett már életében, vagyis hát mennyi mindenkiről gondolta ezt. A nők voltak többen. Próbálta összeszámlálni őket, huszonegyig jutott. Mindet szeretni akarta, eltelve önmagával, kétségbeesett igyekezetével, így nemigen maradt ideje arra, hogy figyeljen is rájuk. Csak most, utólag próbálta összerakosgatni néhányuk medálképét.

Szerette azt a nőt is, akinek a nevére nem emlékezett, talán soha nem is tudta. Pedig biztos, hogy bemutatkoztak egymásnak ott, a füsttel teli kisteremben, ahová akkoriban mindennap lejárt, hogy lejátsszon néhány sakkpartit, és berúgjon végre, megint.

Ottomán úrral ücsörögtek az alagsori kisteremben, a szuterén bedeszkázott ablakai alatt. A falakon rikító falfestmények, „századunk legjobb elméi az őrület viharában", közösségi munka, rikító színek, némelyik alaknak hiányzott az arca — hullott a vakolat. Vaslábú székek, műanyag lapú asztalok, piszok. Horváth úr jól érezte magát odalent, úgy vélte, a helyére került, le, a föld alá. Ontotta magából a füstöt és a hülyeségeket, Ottomán úrral politizáltak és szidták az összes távollevő ismerőst, amikor az egyméterhúszas, tühtig portás bekukkantott a törött ajtón:

— Ottomán úr! Egy nő keresi!

Ottomán részegen legyintett:

— Menj a francba innét, szar besúgó.

Beszélték, hogy az örökké piros nyakkendőt viselő portás a belügy embere, pontosabban a rendőrségé. Horváth úr nem hitte, Nem vagyunk mi olyan fontosak. Különben is: mit súgna be? És kinek? Azt sem szerette, ha akkori barátja, Ottomán úr, durván bánt az emberekkel. Főként a portásokkal. Nyitják-csukják az ajtót, amelyen mindig más lépked ki-be.

— Hülye vagy, Ottomán úr? — mondta, és intett a portásnak, aki szerencsétlenül lógatta maga mellett túl hosszú karjait. — Egy nő?! Hozd le nekem.

Ottomán úr felszállt a székről, mint egy formátlan léghajó. Akkora volt, mint két vajda. Szemének okkerja a holdra emlékeztette a Horváth urat.

— Neked? — Meg kellett kapaszkodjon az asztal lapjában, nehogy elvágódjon. — Jó. Neked lehozom. Mehetünk, spicli úr.

A portás elnevette magát, meghajolt, és kitárta Ottomán úr előtt a kisterem törött ajtaját.

Ottomán fél perc múlva érkezett vissza a nővel. Kövér, hihetetlenül kemény húsú, csúnya nő volt. Horváth úr hozatott három konyakot, sörrel, hogy ártson. Fél óráig szapulták a nőt. A nő barna volt, félcigány, bár ez semmit nem jelent: házszám, ahová nem lehet eltalálni, de jól hangzik, mint ahogy a zsidó, a népies, az avantgard és a többi felelőtlen baromság, ami olyan magától értetődően jött a szájukra akkoriban.

Klára? — rémlett fel a Horváth úrnak. Nem. A Klára egészen más volt. Majd róla is. Később. Talán. Most ezt a nőt. Ahogy ott ül, szemét végig az Ottomán úron legeltetve, magányos, és nagyon fél valamitől. Itatták. Nyelte a konyakot, de semmi hatás. A Horváth úr csűrdöngölős kedvében volt, szapulta a nőt, tudta, hogy teheti, a nő neki nem árthat.

— Ronda vagy, hallod? — hajolt át az asztal fölött. A füstszínű arc közönyösen bámult vissza rá. — Hogy a fenébe lehet egy nő ilyen ronda? És kövér vagy. Meg büdös. És hülye. Ugye, hülye vagy? Mi, Ottomán úr?

Ottomán röhögött:

— Az — mondta. — Hülye szegény. Egy hülye kurvinca. Igyunk. Ittak.

Horváth úrnak volt oka rá. Akkor már fél éve ivott egyfolytában. Délelőttönként kijózanodva dolgozgatott valamelyik közepes könyvecskéjén, alig várva a délutánt, hogy indulhasson a szuterénba, sakkozni és inni. Fél éve költözött el a második számú gyermeke anyjától. Azt hitte, ezt a válást nem éli túl.

Ha festő volnék, Villőt, a második nejet pasztellkrétával rajzolnám, színesre, légiesre, mint egy illékony tüneményt, amilyennek a Horváth úr szerette volna látni. Vagy olyannak, amilyen volt: akvarellel, régi, piszkos papírra, pongyolában, vagy a mindig koszos frottírköntösében, mosatlan edények között, nemtörődöm, akaratos vonással az ajkán, szemében metszően hideg tekintettel, apró lábai alatt eltaposott papírcsákók.

Mindegy ma már. Villő a múlt, bár akkor még, ott, a szuterénben, félmúlt volt csupán, amely miatt, a Horváth úr úgy vélte, ideje megdögleni.

A klub bezárt. A spionnak halandzsált portás mosolygott: ideje menni, urak. A büfés pakolt. Horváth és Ottomán urak hátulról közelítették meg az elölről már ráccsal védett pultot, és kikönyörögtek a büfétől még egy decit. Megitták, indultak haza. Ment velük a randa nő is. Hideg volt, február, ködök. Egy jelzőlámpa mellett a ronda nő közölte, elment a vonat. Horváth és Ottomán urak röhögtek:

— A hathúszas, mi? Amelyik a falvédőről indul.

A nő megvonta márvány vállát, maga elé bámult, a földre.

— Nem rúghatjuk ki csak úgy! — ordította Horváth úr az Ottomán nagyméretű, szőrös fülébe.

— Miért ne? — bömbölte az. — Fagyjon meg minden hülye kurvinca.

A Horváth úr helyeselt:

— Fagyjon. De ezt most...

Ottomán úr részeg vigyora jelezte, mindent megért. Baktattak tovább, hármasban, szótlanul. Ottomán úr nőjéhez igyekeztek, ahol

ÁBRÁNDOZÁS — PETŐ JÁNOS RAJZA

történt meg a következő. 1941-ben született az egyik lányom, jól beszéli még most is a nyelvünket. A másik 1945-ben született, annak nem volt szabad németül beszélni, mindig rászóltunk, ne beszélj németül, mert féltünk. Rengeteg telepes volt már itt, akik 46—47-ben át lettek telepítve, ezek sem tűrték, hogy németül beszéljenek. Akkor még nem volt szavunk, örültünk, hogy megmaradhattunk. Aztán a gyerek nem tudta, hogy mit szóljon, nem tudott beszélni. Magyarul nem tudott még, németül meg nem volt szabad neki beszélni. Később azután német gimnáziumba járt, s beszéli a német nyelvet. Sok gyerek, akik akkor születtek, nem tanultak meg svábul. Csak az iskolában gyakorolhattak — mondja a tanácselnök.

— *És az iskolában megtanultak? A mai oktatási rendszerünk, a nyelvoktatásunk nem ad erre biztosítékot. Valahogy egész másképp kellene a nyelvet oktatnunk* — szólt közbe Angeli Mátyás.

— Ha az idősebb generáció összejön, akkor milyen nyelven beszél? Svábul többnyire. Ha van magyar köztünk, akkor magyarul. Attól függ, hogy milyen társaságban vagyunk. Van vegyes társaság, akkor magyarul. Kint voltunk Oroszországban, s ahány üzletbe bementünk, a fiatalok németül kértek. Mert tudták, hogy svábok vagyunk, tudunk németül. Mikor hazajöttünk Magyarországra, akkor nem beszéltünk németül, csak magyarul. Azon csodálkoztam mindig, hogy azok tudtak németül, itt meg már nem volt szabad! — Hogy milyen újságokat olvasunk? Népszabadság, Petőfi Népe, Szabad Föld. Ki tudja, német nyelvű újság jár-e valakinek? A Neue Zeitung pár példányban, talán négy-ötben. Olvasni ugyanis kevesen tudnak. Beszélni tudunk. Ha találkozunk némettel, megértjük egymást. De más a szaknyelv, meg amit az iskolában tanultunk. Lassan átmagyarosodunk úgy, mint Soltvadkert. Az is svábközség volt, de már nem hiszem, hogy van ott valaki, aki németül beszél. Itt sem lesz lassan, aki németül beszél. Én a feleségemmel beszélek svábul. A fiatalok csak magyarul tudnak. Kellene a nyelvi hagyományápolás. Ha megemlékezés van az iskolában, a művelődési házban, egy-egy német szavalat, énekszám, zeneszám jelzi a múltat. Csak egy ilyen kis műsor van, különösebb nemzetiségi megnyilvánulás nincsen. Így éli ez a község a maga életét — így a község vezetője.

— *A művelődési házban nincs nemzetiségi klub. Csak éppen a hagyományápolás, a népdal. A néptánc feleleventése annak, amit az öregjeink még táncoltak, meg énekeltek és abban a ruhában, amit hordtak. Most egy fúvószenekar alakult, amelyik ilyen sváb, német számokat is betanul. Valamikor minden községben volt egy rezesbanda. Ezekkel a dolgokkal próbáljuk a hagyományápolást. Megkíséreljük összegyűjteni a még fellelhető anyagot. Hadd mondjam itt maguknak is, ha van még a padláson olyan dolog, ami kikerül a szemétdombra, vagy a határba, azokat a tájházban majd hasznosítani tudjuk. Elég sokat vittek el NSZK-ba, ők hamarabb kaptak észbe, mint mi. Tájházunk, úgy ahogy alakul. Sajnos, nagy a konkurrenciánk. Velem történt jó pár évvel ezelőtt: megállt a kocsi és kérdezik, nincs valami régisége? Minek? Azt mondják, a filmgyárból jöttek. Ezzel a mesével állítottak meg. A következő generációnak már alig tudunk valamit átadni* — indulatoskodott a tanár.

— Beszéljünk még a nevekről. Mi a jelenlevők véleménye a névviselésről? Magyarosított vagy eredeti nevet viselnek? Mondhatjuk, hogy vegyesen! Van, aki magyarosított, van, aki eredeti néven van. Az én főhadnagyom akarta abban az időben, hogy magyarosítsam a nevemet. Azt feleltem neki, ha a vezérkari főnök lehet Wert Henrik, akkor én lehetek egyszerűen *Berger József*. Abban az időben sokan nagyon rámentek a magyarosításra, mert érezték a jövőben a politikát. Nem volt muszáj. Senkit nem kényszerítettek rá. A 40-es években volt ez a magyarosítás. Aztán a kitelepítéstől való félelem miatt. Mert az olyan vágás volt, hogy az ember éveken át rettegett, mikor jön még egyszer.

— *Én meg hogy jártam... A házamba kaptam telepeseket, de nagyon szegényeket. De olyanokat, hogy nem tudták teljesíteni a kötelező beadást. Jöttek azért házi szemlére. A padlást átkutatták, s tudták, hogy én teljesen végeztem mindennel. Látták, hogy a földön a kukoricám, a gabonám, s mivel ott nem tudott kopasztani, akkor éntőlem elvett két mázsa búzát. A beadást, azt nem is jó fölhánytorgatni. Állítottak nekünk egy tanácselnököt, aki a nevét nem tudta leírni rendesen. A tanító erre azt mondta: „János bácsi, miért van erre szükség, miért nem egy intelligens embert tesznek ide tanácselnöknek?" Mondtam, tanító úr maga nagyon el van tévedve, egyelőre azt nem nézik meg, mert érettségizett emberek nem vállalnák. A kiadott szóbeli utasítást okos ember csak egy bizonyos fokig hajtja végre, emberi módon. Ha ennek azt mondják, akassza föl az édesanyját, mert nem adott be egy mázsa terményt, akkor képes megtenni. Volt elnök, amikor behoztam két mázsa búzát átvételi jeggyel a malomba, nem tudta elolvasni* — beszélt éllel Kusztor János.

— Hogy hívták az elnököt, aki itt volt? Most Dunaújvárosban lakik, ha él még. A lánya is odament. Nekem azt mondta, nézze Berger bácsi, én őszinte vagyok magához, nem tudok az ágról szakadt szegényektől malacot elhozni, mikor azoknak sincs. Van, akinek van. Én tíz év után jöttem haza, első évben gazdálkodtam. Volt három malacom. Mire hazajöttem, egyet elvettek tőlem. De mástól nem tudott elvenni, mert annak nem volt. Feleségem jött kerékpárral, láttam, itt baj van. Mondta, mi az újság. Add csak ide azt a kerékpárt, majd jöttök kocsival, én meg mentem kerékpárral a hízóért. Az elnök mindjárt áttelefonált a rendőrségre, jött is a rendőr. Előbb megkérdeztem, hogy milyen jogcímen vitte el. Nem tudta ám megmondani. Akkor szépen odamentem az ólhoz és hajtottam haza a disznót — mesélte emeltebb hangon Berger József.

— *Akkor volt még egy fiatalember. A nevét már nem tudom, olyan idős, mint mi. Az volt a behajtó. Megyek föl a halasi rétre, nézem, ott volt valahol. Mondom neki, jöjjön fel hozzám, megiszunk egy pohár bort. Bemegyünk a pincébe, hát ő meg fölmegy, s látja a hízókat. Benéz az ólba, s már írt ott. Kérdezem tőle, mit ír? Azt mondja, maga is vigyen el holnap ezekből egyet. Nem úgy volt, hogy kettőt be kell adni, hanem annak vették el, akinek volt. Felében műveltem szőlőt, meg bérletbe földet. Napszámban nem sokat voltam, kaszálni csak huszonöt napot tudtam abban az évben. Ahol valamit lehetett, nem szégyelltem a munkát. Ezzel szereztem mindent. Ő meg mindig azt mondta, nem kell félni, majd én behajtom. Nemrégen szabadult a börtönből. Öt évet ült bormanipuláció miatt. Azok közé tartozott, akik legtöbbet ültek. Ilyenekkel akarták vezettetni a községet. Rendes ember nemigen vállalt ilyen borzasztó munkát. Nehéz volt ám. Felsőbb utasításra adták ki a parancsot és ezek megcsinálták. Végrehajtottak mindent! Aki ésszel fel tudta mérni, az nem tette volna meg* — fogalmazta meg a tanulságokat Kusztor János.

*

Tizenhárman ültünk Cserjés Sándor tanácselnök irodájában. Angeli Mátyás ötvenkét éves tanár kivételével a többiek valamennyien nyugdíjasok. Korelnökök: Bánáti Miklós és Bergmann István a maguk nyolcvan évével. A többiek hatvan és hetvenöt életév közöttiek: Berger Boldizsár, Berger József, Bergmann József, Kusztor János, Miks Antal, Schindler Mátyás, Schindler Péter és Valter István. A beszélgetés során volt emeltebb hang, indulatosabb szó, de abban mindenki egyetértett: két és fél évszázados gyökerek parancsolják a méltó, az emberi együttélést...

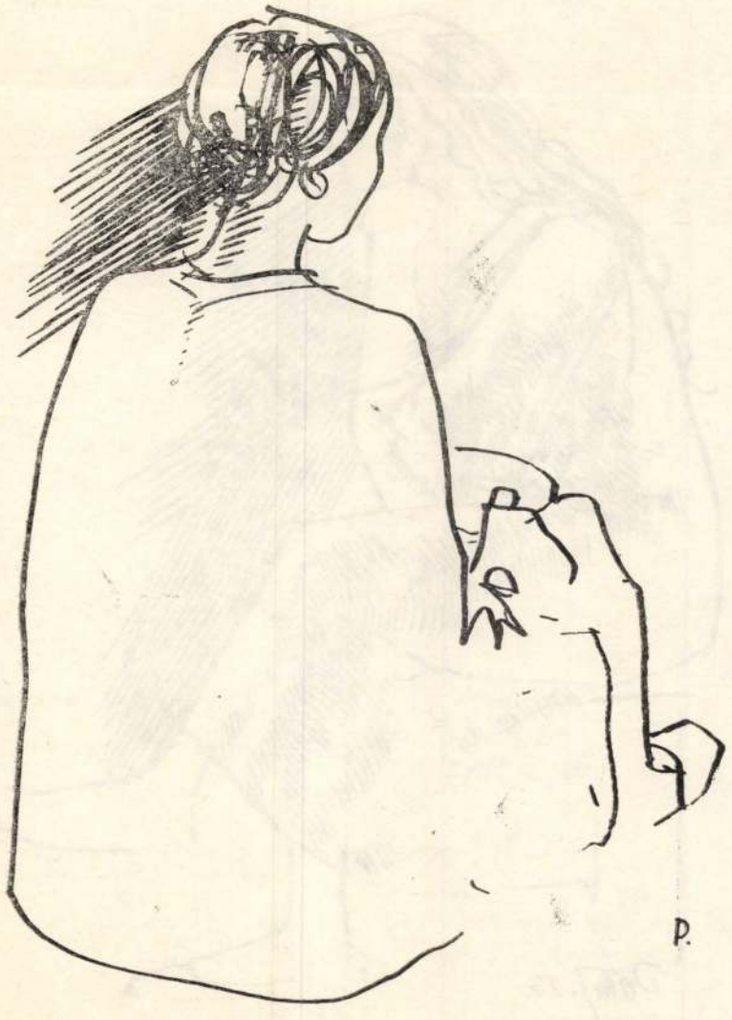

ÜLŐ NŐ — PETŐ JÁNOS RAJZA

49. PERC: FELKORBÁCSOLT INDULATOK

Jó Pityu ismét a földön fetreng Mezei Jóska pedáns rúgása nyomán, a közönség viszont talpon, a gépészmérnök éles hangját nem kímélve átkokat üvölt Mezei felé.

— Hogy az éhes tetű mászkáljon a gazdád kopasz nyakán!

Juditka kipirultan kuncog.

50. PERC: FOGCSIKORGATÓ KÜZDELEM

Csapatunk agyafúrt összekötője és betonkemény hátvédje abban a fortyogó katlanban sem veszíti el a fejét, amihez a játéktér kezd hasonlítani.

— A rizsőrkunyhóm tetejét elhordta a szél, utóbb még az eső is becsepegett, tavasszal, mikor kimentünk, dohos, büdös volt minden. A Farkas Pista kunyhóját az őszön muszáj volt meggyújtani. Szalmabálából volt. Alig építette meg, már felfordult a büdösbogártól meg a patkánytól, alig költözött bele, már kifele kellett költöznie...

51. PERC: PARÁZS HANGULAT

Hirtelen észreveszem, hogy tizenegyes számot viselő csapattársam kitűzte a kék mezre a munkaérdemrend bronz fokozatát, amit — a többiek szerint — úgy másfél hete könnyekig meghatva vett át... Röhögök.

52. PERC: KÖZJÁTÉK

Az elnök elvtárs még higgadt állapotban sem szereti, ha a képébe nevetnek, most pedig különösen nehezen viseli. Eszeveszett dühében a focipályát lágyan átkaroló erdő sudár akácai közé vágja a labdát. A minden képzeletet felülmúló rúgásra a sportosan öltözött Juditka lelkesen sikong. A kékek kitüntetett tizenegyese, egy középkorú brigádvezető, a munkaérdemrend bronztól nem zavartatva átveti magát a palánkon.

53. PERC: SAJNÁLATOS INCIDENS

A bíró szabadrúgást ítél a vörös ördögök javára, ugyanis a kékek tizenegyese, miközben az erdőből visszahozta, megfogta a labdát. A kékek ingerült csapatkapitánya reklamál, de a játékvezető hajthatatlan.

— Henc volt! Henc volt!

Csapatkapitányunk elveszti a fejét, megragadja a bíró ruháját, ami ugyebár még akkor sem helyeselhető, ha a vézna emberben nem a játékvezetőt, csupán a szövetkezet belső ellenőrét tisztelhetjük.

— Az a maga baja, hogy kiskorában nem a nyakánál metélték körül!

A sportszerűtlen magatartásra oly érzékeny másik kapitány, az elnök elvtárs természetesen azonnal, egy emberként fellép az antiszemitizmus eme megnyilvánulása és a kékek kapitánya ellen.

— Fogjuk meg a meccset, Kertészkém, fogjuk meg!

55. PERC: ELSZABADULT INDULATOK

A szabadrúgást követően Jó Pityu önbíráskodik: a vörös ördögök kapitánya fetreng a gyepen. A közönség ujjong, a gépészmérnök lelkesült hangon teszi közhírré népszerű javaslatát.

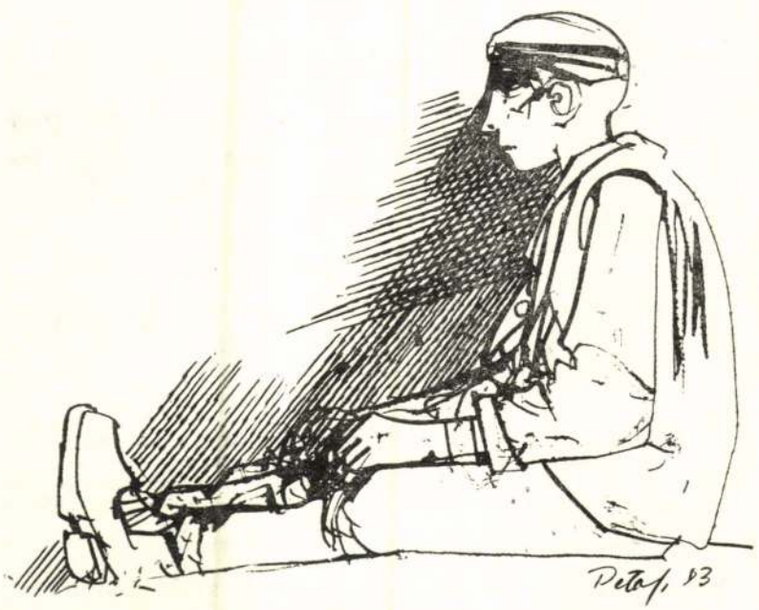

PETŐ JÁNOS RAJZA

— Vigyétek a dögtérre!

A bíró megfogja a meccset: Jó Pityu kiáll.

56. PERC: NINCS MEGÁLLÁS

Beszorulnak a kékek, de legstabilabb csapatrészük, a bal oldal, az agyafúrt összekötő és Jancsi még tartja magát a félvonal tájékán.

— Régebben még kézzel arattuk a kását, sarlóval, kiskaszával. Vidékről hordták az embereket, több mint a fele cigány volt. Már nem azért, hogy lebecsüljem őket, de rossz munkások voltak. Átlagban. Annak aztán hiába mondta az ember, hogy így csinálja, úgy csinálja... Még a nagy kopasz gazdánkat is megpocsékolták! Engem kineveztek ezekhez élelmi beszerzőnek. Úgy hívtak, hogy a boltos bácsi. Előbb brigádonként vásároltam, mondom, az a tizenöt-húsz ember majd megosztozik rajta. De semmin se tud olyan könnyen megosztozni a magyar ember... Hát még a cigány! Utána mindenkinek külön vásároltam. Volt egy téves írásom: másfél kiló zsír helyett csak felet írtam fel. Ennyit vittem. Ott volt a pénz, a zsír, de hiába mondtam neki, hogy holnap hozom a többit, nem kellett. A végén egy rizsőrtársam segített ki, mert egy kis rossz cigányasszony teljesen elgázolt volna. Köztük is akadt egy rendesebb ember, aki annyit tudott inni, mint tíz másik, az is a pártomra állt...

57. PERC: RENDCSINÁLÁS

A játékvezető most már végképp megfogja a meccset: Imre bácsi, az agyafúrt összekötő sárga lapot kap. Beszédért.

58. PERC: CSAPKODÓ JÁTÉK

Az ide-oda pattogó labdába belerúg Sándor bácsi, a kékek nagy játékmestere, s büszkén pillant körül. A kékek csapatkapitánya azonban mérges.

— Ne arra rúgja a labdát, Sándor bácsi, hanem amarra!

A nagy játékmester megsértődik.

— Az előbb még arra kellett.

— De félidőben kaput cseréltünk, és most amarra kell rúgni.

59. PERC: GÓL!

A vörös ördögök elsöprő erejű támadása után az örömittas irodisták összeölelkeznek. Az elnök elvtárs elégedetten ballag visszafelé.

— Így kell ezt csinálni, gyerekek...

60. PERC: A KÉKEK NEM ADJÁK FEL

Az agyafúrt összekötő, Imre bácsi gólra éhesen helyezkedik a félpályánál a betonkemény hátvéddel együtt.

— Az idén is megeheti a fene a kását, akár az elmúlt esztendőkben: alig adta vissza a vetőmagot. Nem itt kéne most szórakoznom, hanem odakint dolgozni a telepeken...

Az agyafúrt összekötő szórakozottan elpillant Jancsi betonkemény feje mellett, észreveszi a labdát.

— Nézzed már, megint itt gurul ez a rossznyavalya! Rúgjad csak odébb, a fene oda egye meg!...

A bíró a sípjába fúj.

Imre bácsi, miután megtudakolta a végeredményt, lelkesen vonul a tribün felé, lekapja a cipőjét, belefúj.

— Bröppö-pöppö-bröppöppö, pöppö-bröppö-bröppöpp...

Ebből is nyilvánvaló, hogy sikernek könyveli el a döntetlent. Egy riporter szereti az optimista embereket, ezért az agyafúrt összekötőhöz lépek.

— Régebben is sportolt, vagy csak amióta részt vesz a brigádmozgalomban?

— Most sportoltam másodjára. Ugye, mint egyszerű parasztemberek, még látni se szeretjük a labdát, de hát csak erőlködtünk a végtelenségig. Hát én annyit futottam! Én mindenfele voltam a pályán...

ten látja, hogy a leány elismerően mosolyog. Ekkor belehasít a levegőbe a gépészmérnök harsány kiáltása.

— Ezért jó, ha valakinek seggig érő homloka van!

Az elnök elvtársnak a fenti módon aposztrofált testrésze bíborban játszik, amit a jó szemű játékvezető azonnal észrevesz, a tribün elé rohan és a gépészmérnöknek felmutat egy sárga lapot.

21. PERC: KEMÉNYEDIK A MECCS

Jó Pityu előzékenyen informál a történtekről: a gépészmérnök Juditka miatt igyekszik lejáratni az elnök elvtársat, aki elcsábította a fiú csábos és kissé ingatag menyasszonyát. Jó Pityu talányosan vigyorog, aztán elmeséli, hogy az elnök elvtársnak igen sok a dolga, hol a megyei tanács, hol a megyei párt, hol a városi tanács, hol a városi párt ülésén kell megjelennie, hol ilyen bizottságban, hol olyan bizottságban építi a szocializmust, és ő, mármint Jó Pityu azért somolyog, mivel ő az, aki ilyenkor az elnök elvtárs dublőrje szokott lenni Juditkánál, s ezt az öreg nem is tudja...

22. PERC: DURR!

Az elnök elvtárs felrúgja Pityut. Hát mégis tudja?

25. PERC: KEZDŐDIK A FINIS

A kékek agyafúrt összekötője, Imre bácsi a félpályánál helyezkedik a betonkemény Jancsival együtt.

— A mienk a Kirov brigád.

— Hát az ki volt?

— Tudja a nehézség! Így fejezem már ki. Olyan nagyon nem tudom kifejezni magam, mert nincs egy fogam sem. Azért az ínyemmel a fiatal lányokat csak meg tudnám marcangolni! Na, azt akarom mondani, hogy egyszer meghívtuk a többi brigádot, a Gagarint meg a Tyereskovát, lássák, hol dolgozunk. Leültünk a pusztán. Halleves volt meg kirántott hal. Nem volt se cigány, se magnó, és mégis jó kis mulatság kerekedett odakint... Ültek ott nők is, a kertészetiek, táncolhatnának voltak. Mit csináljunk? Mondom a főnöknek: Volna nekem egy hangszerem, elővehetném? Igen, azt mondja, elő lehet venni. Egy nagy rossz csizma volt a lábamon, lehúztam, belefújtam. Elkezdte: bröppö-pöppö-bröppöppö, pöppö-bröppö-bröppöppö...

26. PERC: EMELKEDŐ SZÍNVONAL

Jó Pityu megszerzi a labdát, nagy élvezettel cselezget, állandóan a vörös ördögök kilencesét keresi, ha egyszer megetette, visszacipeli a bőrt, ismét átgurítja az elnök elvtárs tiszteletre méltó lábai között, aztán kezdi elölről, az irodisták kapitányának már kékül a feje, Jó Pityu viszont kedélyesen röhécsel, viszi a labdát, hopp egy kötény, megint az elnök után viszi, megeteti, a center szaporán kaszál, de Pityu kiszámíthatatlanul driblizik, a nézőtér hahotázik, a gépészmérnök vezénylete mellett tucatnyi fiatal harsog a lelátón.

— Hajrá, bőrhajú! Hajrá, bőrhajú!...

Juditka kellemesen kacarászik.

AZ EBÉD — BANGA FERENC RAJZA

27. PERC: FERGETEGES BIZTATÁS

Jó Pityu nem tágít.

30. PERC: GÓLHELYZET

A közönség tombol. Jó Pityu végre otthagyja a földön fújtató elnököt, a vörös ördögök kapuja felé indul, kitűnő labdát tálal a szélvészgyors hetes, Károly bácsi elé, aki kirobban a védők közül, behúzódik a partvonal mellől, aztán a tizenhatosnál abszolút gólhelyzetben váratlanul megáll, visszafelé indul. Csapatkapitányunk veszekszik.

— Mi az istennek állt meg, Károly bácsi?

— Hát ott a vonal...

— A fene egye meg azt a vonalat, azon még átmehet!

— Na, én nem fotbalozok tovább, mert itt annyi a vonal, hogy csak egy mérnök ismeri ki magát...

SZÜNET

Mit tehet ilyenkor egy ráérő riporter? Odamegy az elnökhöz, kitudni a kétségtelenül eleven, pezsgő brigádmozgalom, sportmozgalom és egyebek titkát. A vörösök centere rosszkedvűen ráncolja a homlokát.

— Írja! Az idén verseket mondtak a brigádtagok. Milyen verseket? — fordul a közelben tollászkodó Imre bácsihoz.

— Petőfit.

— Ja, igen, Petőfit. És szovjet költők verseit.

— Azokat nem — kotyog a kékek összekötője.

— Írja! Szovjet költők verseit... Például: Puskin, Solohov... Az idén már vért is adott a brigád. Ugye adtak? — kérdezi Imre bácsit.

— Adtunk. Mondtuk is a főorvos úrnak, hogy itt a vérünk, de ha nem jó, süsse meg hagymával!

— Írja! — diktál az elnök. — Az idén kétszer adtak vért.

— Csak egyszer — helyesbít az összekötő.

— Mire megjelenik a cikk, ismét adnak! — pattog az elnök. — Na, írja! Társadalmi munkát is végeztek. Sokat...

A sportosan öltözött Juditka lép az elnök elvtárs elé és kacéran fuvolázza.

— Hideg üdítőt? Forró feketét?

38. PERC: KISDED JÁTÉKOK

Jó Pityu ott folytatja ahol abbahagyta: az elnök lábára köti a görcsöket, a cselek egész arzenálját felvonultatva eteti, ráadásul még beszél is.

— Hamm! Hamm! Hamihami! Finom papi...

43. PERC: ISKOLAJÁTÉK

A kékek agyafúrt összekötője és a második félidőben is betonkemény hátvéd, Jancsi továbbra is a felezővonal környékén helyezkedik, ott ahol már eddig is megállták a helyüket.

— Én a Karai telepen dolgozom, de az egy vaddisznófészek, egy rókafészek. Az úgy néz ki, hogy minden kutrica mellett legalább három rend gyékényes van. Jó az szél ellen, de ha a rizsőrtársammal látni akarjuk egymást, azt csak délben lehet, a tanyában. Olyan anyagárkok vannak a telepen mindenütt, hogy ha beleesek, ellep, kivált a sarkoknál.

45. PERC: TAKTIKAI CSATA

A vörös ördögök kapitánya magához inti terepjáró autójának pilótáját, a második félidőben beállt Mezei Jóskát, és követő emberfogásra felszólító taktikai utasításokat sugdos a fülébe.

47. PERC: BOTRÁNY

Jó Pityu a földön. Felhördül az igazságérzetéről elhíresedett ezerfejű Cézár, mind a harminckilenc néző, ugyanis a játékvezető szabadrúgást ítél a vörös ördögök javára. Mély tisztelettel ugyan, de Jó Pityu is ellenvéleményének ad hangot, mire az ellenfél kapitánya energikusan protestál.

— Mit képzel? Nem a közgyűlésen van, hogy rongyosra tépje a száját...

Aztán aggodalmas homlokráncolással odaveti a tettrekész bírónak.

— Meg kell fogni a meccset, Kertészkém, meg kell fogni a meccset...

MIHAIL SZESZPEL VERSEI

MÁKJAIM

Vörös virágú karcsú mákok
ti gazdátlanul elvirágzott
virágaim szélhordta-tépte
népem gazdátok visszatér-e?

Két éve vártok szélben-sárban
Két év bolyongás a világban
Elvirágzott már reményetek
Megyek siratlak benneteket
Mind messzebb sodródik gazdátok
vörös virágú karcsú mákok

Vártok-e még vártok-e engem
száradva fogyó türelemben?
Vártok-e nyárra, déli napra
cirógató langy sugarakra?
Rég elvirágzott karcsú mákok
a gazdátokra meddig vártok?

Éhesen bolyong a világban
s rátok gondol vad magányában
ti gazdátlanul elvirágzott
vörös virágú karcsú mákok

Ukrajna, 1922. március 20.

KORAI MENYEGZŐ

Tegnap kis kertünk ünnepet ült
Nászra-táncra tücsök hegedült

s bókolt-kinyílott mind a virág
új zöld lombot öltöttek a fák

Fenn mintha versbe fonná a szót
ábrándosan pacsirta dalolt

Mára az ünnep elmúlt a tél
visszajött minden havas-fehér

A pacsirta elnémult szegény
Hallgat bennem, s kihűl a remény

Ukrajna, 1922. április 9.

FELIKSZ CSUJEV

ÉLNI FOGOK

A kórházból még kijövök én
kijövök és — élni fogok
Moszkva befogad Víg jövevény
egy napot átcsatangolok

Elmegyek a Majakovkáig
dúdolgatva gyalogosan
Megnézem a Tretyakovkát is
s velem lesz két felnőtt fiam

És tisztán látom mennyi rejtett
szál köt a léthez mennyi még!
Aztán leülök s elfelejtem
a csodák szivárvány-ívét

KONSZTANTIN VANSENKIN

AZ ABLAKNÁL

Ott kezdődött az ablaknál este —
a mező kinn homályba borult
Bent karbolszag s százak csonka teste
Mi feledtük el a háborút?

A mozira vártunk mindaketten
s beszélgetni kezdünk csendesen
Két nyomorék kétségbeesetten
összekapaszkodott — Szerelem?

Nem volt az Csak vágy a gyógyulásra
csonka láb-kar vágya s fiatal
vérünk lüktetése: orvossága
a bánatnak Végső viadal

Lábra álltunk egymást átkarolva
Éltünk — körül unokasereg
zsivog s hátul egy sötét zugolyban
kézpedálos „moszkvicsok" szendereg

VIKTOR BOKOV

ORGONABOKOR

A vasútnál
egy orgonabokor
Ágai lágyan
megcirógatják
a kimenőről
visszatérő
katonát
Szerelmesének
búcsúzó
ölelése —
Menni kell!
Egykor
így indultak el
a honvédő apák
Visszanéz
úgy lép
a sineken
át

GEORGIJ TRIFONOV VERSEI

TÁBORI NYOMDA

Zöld kendők a lobogó nyírfák
az erdő hétköznapjain
Harkály tavaszi hiradását
kopogja tiszta lapjain

A lányok tábori sapkában
sürögnek Készül az újság
Szellő-sóhaj jár mind nyomában
Hamvas barka az ifjúság

Pár lépés innen s érintetlen
a csend újból Ott tűz sem ég
Csak a nap járja rendületlen
útját szétosztva melegét

ÁLMOMBÓL FELRIADVA

Erdők sem maradnak sebzetlenek
ha gránát süvölt s nem a fűrész zenél
Kitépett fák közt nyargal jajong a szél
Az üszkös sebek gyantát vérzenek

Ott szántók szétroncsolt teste bomlik
A temetetlen holtak garmadában
Földdé dermed vérük az éjszakában
A sírdomb-éj föléjük oromlik

Vas-tűz szaggat meg várost falut
véget nem érő halálos robajban
s a könyörtelen vészben fegyverzajban
gyermeksikolyt visszhangzik minden út

Negyven év múltán álmom ha riaszt
jajdulva-rángva ébredek — te nézel
Féltesz s magadban vad félelmet érzel
Óled sem adhat enyhülést vigaszt

*

S mit gondol ő ki megvakult
katonatársam negyven éve?
Mit égetett mart be a múlt
két kiszikkadt szeme-gödrébe?
Ott a fröccsenő láng között
a kihúnyó pillanat mi volt
mit takar homloka mögött
a végérvényes fekete folt?
Vár s hallgat rezzenéstelen
De tudom: nálunk mélyebbre lát
A lélek mélye végtelen
akár kivül e csillag-világ

VIKTOR JAKOVENKO

NEMZEDÉKÜNK

A csaták véres keresztútját
megidézik emlékeink
Miként szülői szigorúság
vigyázta kamaszéveink
bűnbánata s halvány félelme
úgy kísért mindegyre a múlt
Beleretten a felnőtt elme
látva-hallva korán tanult
gyászt-bánatot nyomorúságot
összetiport ábrándokat
szivárványhidak szétbombázott
vágyát megsebzett álmokat
Futottunk-bújtunk fogvacogva
s pergett az ólom mint a jég
a földbe ásott rossz vacokra
ágyúk vadásztak föld s az ég
egybeszakadt koromban-füstben
nem volt már utunk sehova
Ellenség tört ránk mindenünnen
a szétszóródás tétova
és reménytelen napjai közt
Szibéria s a Donvidék
kietlen zord tájain megtört
test vonszolta fogyó hitét
Semonaika Sztrotszki után
a hátország éhes sivár
hónapjait morzsoltuk árván
nem várva semmi jóra már
Fiúk! tudta valaki köztünk
hogy e regényt ő írja majd
a kapaszkodó életösztön
könyvét s mint a tavasz kihajt
bennünk az összezúzott ének?
S lesz ki az egekbe repül?
A terhes sötét kamasz évek
árnyéka néha ránk vetül

(PAPP LAJOS FORDÍTÁSAI)

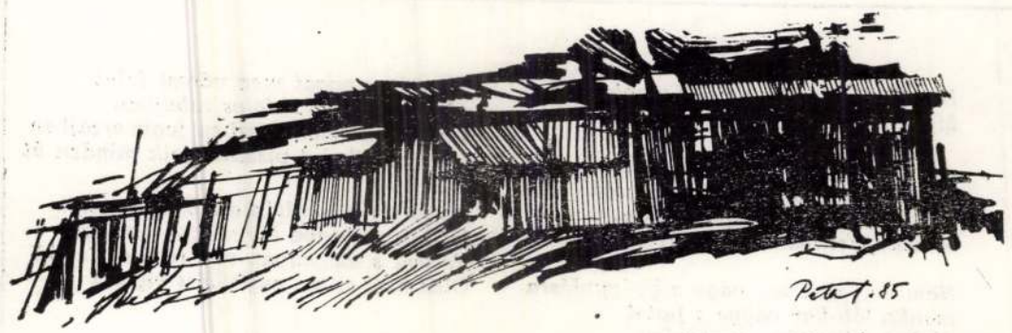

EGY JÓZSEF ATTILA-VERSHEZ

PETŐ JÁNOS RAJZA

ben jelent meg, az olvasók és a kritika figyelmét igazából 1932-ben, negyvenévesen, a Kara-Bugaz című elbeszélésével vonta magára. Kezdettől fogva feltűnik költői érzékenysége a természeti táj szépsége, változásai iránt. Az aranyrózsában így ír erről: „A természet csak akkor fejti ki ránk teljes hatását, ha érzékelésébe belevisszük emberi mivoltunkat, ha lelkiállapotunk, szeretetünk, örömünk vagy bánatunk teljes összhangba kerül vele, és már nem tudjuk elválasztani a hajnal üdeségét a szeretett szemek sugárzásától, az erdő egyenletes zúgását a múltunkról való elmélkedéstől.

A tájkép nem toldaléka és nem díszítése, cifrázata a prózának. A tájképbe úgy kell elmélyedni, mintha arcunkat esőáztatta lomb közé mélyesztenénk és éreznénk pompás hűvösségét, illatát, leheletét. Egyszerűbben szólva: a természetet szeretni kell, és ez a szeretet — mint minden szeretet — megtalálja majd a helyes utat, hogy teljes erővel kifejezze magát."

K. Pausztovszkij szenvedélyes természetjáró és utazó maradt élete végéig. Hatalmas hazájának szinte minden zugát bebarangolta. A zord északi táj, az egzotikus dél egyaránt ihlet forrásává tudott válni számára. A legjobban azonban mégis Közép-Oroszországot szereti, ahová szívesen és sokszor visszatér, mindig újabb részleteit fedezi föl a táj mindig változó, kiapadhatatlan szépségének. Önéletrajzi regényében, amelynek címe „Poveszty o zsiznyi" (tkp. Elbeszélés életemről) így ír erről: „Azon a nyáron szívvel-lélekkel megszerettem Közép-Oroszországot. Nem ismerek még egy tájat, amelynek olyan hatalmas lírai ereje, olyan megindító festői bája volna, mint Oroszország e középső sávjának a maga mélabús nyugalmával, tágas térségeivel. Ennek a szeretetnek a határát nehéz felmérni. Mindenki tapasztalatból tudhatja. Az ember szeret minden fűszálat, akár harmat hajlogatja, akár nap melegíti, szeret minden kancsó vizet az erdei forrásból, minden cserjét a tóparton, amely a szélcsendben is meglebbenti leveleit, minden kakasszót és minden felhőcskét, amely a halványkék, magas égen úszik." Az 1949-ben írott „Poveszty o leszah" (Elbeszélés az erdőkről) című elbeszélésciklusát is ez az örömteli szeretet hatja át. A mai szovjet irodalomban J. Nagibin „mescsorai ciklusa" hasonlítható szemléletében és írói módszereiben Pausztovszkijnak a közép-orosz tájról írt műveihez.

Pausztovszkij prózáját olvasva szembetűnik műveinek érzelmi gazdagsága és vizuális láttató ereje. Aligha véletlen, hogy alkotásaiban az orosz élet széles ívű ábrázolása, az orosz föld, a táj mindig változó szépségének felidézése mellett állandóan jelen van az író érdeklődése a költészet és a festészet iránt. Írt A. Puskinról, M. Lermontovról, O. Kiprenszkijről, az „orosz ősz" csodálatos festőjéről, I. Levitanról. Megemlékezései közül is kiemelkedik Tarasz Sevcsenkóról, a nagyszerű ukrán költő-festőről írott portréja. Pausztovszkij varázsos képzelete nyomán megelevenedik a jól ismert, a hazai ukrán táj, benne a jobbágyfiú, Tarasz: „Ukrajna mezőin a régi időkben gyakran lehetett találkozni ijedős pásztorgyerekekkel: mezítlábasok voltak, lenvászon inget és nadrágot viseltek, a hátukon tarisznya. A tarisznyában egy karéj kenyeret, egy darab sót lehetett sejteni. De legtöbbször semmi sem volt benne szikkadt kenyérhéjon és csorba pengéjű késen kívül, hogy legyen mivel a fűzfából furulyát, pásztorsípot faragni. Akadt néha a tarisznyában száraz bogár, törött patkó, meg kovakő: pásztorfiúk egyszerű játékszerei, felnőttek számára érthetetlen, de csodálatos játékokat lehetett velük művelni. A főszereplő benne a fantázia volt.

Gyermekkorában Tarasz Sevcsenko is efféle pásztorsüvölvény volt: a hátán kötéllel odakötött vén tarisznya." Hosszú, keserves, hányatott évek után pétervári festők és költők (Brjullov, Szosenko, Venyecianov, Zsukovszkij) adják össze az istenáldotta tehetségű jobbágyfi, Tarasz szabadságának a megváltására a pénzt. „Ez 1838. ápr. 22-én történt... A tavasz végül is diadalmaskodott a hideg sár fölött. A Néván levonult a Ladogató jege. Kelet felől kék lett az ég, s ez a kékség lassan nyugatra terjedt, az öböl csöndes vize fölé. A megélénkülő, lármás város fölött csillogtak az aranyozott, csúcsos tetők. Sevcsenko szabad volt." Sevcsenko szabadságvágya verseiben öltött testet. Népe szabadságának áhítása, az önkényuralom nyílt gyűlölete miatt tízévi száműzetésre ítélte I. Miklós hírhedt Harmadik Ügyosztálya. Az új cár, II. Sándor sem adott kegyelmet a költőnek, le kellett töltenie a büntetését. „1857. augusztus másodikán, tízesztendei száműzetés után Sevcsenko egy vitorlás halászcsónakra szállt. Ez Asztrahányba szállította. Sevcsenko annyira ideges volt, annyira sietett, hogy később alig emlékezett vissza, hogy kelt útra, kitől búcsúzott el, ki kísérte ki a kikötőbe." A sok szenvedés aláásta Sevcsenko egészségét, nem érte meg az 1861-es jobbágyfelszabadítást sem. 1860. február 26-án halt meg.

A moszkvai Gorkij Irodalmi Intézet régi, nemes hagyományaihoz tartozik, hogy a szovjet irodalom kiemelkedő nagyjai szemináriumokat tartanak kezdő írók számára. A „Voszpominanyija o Konsztantyinye Pausztovszkom" (Visszaemlékezések K. Pausztovszkijról) című, 1975-ben megjelent kötetben J. Bondarjev ezt írja Pausztovszkij foglalkozásairól „Masztyer" (Mester) című visszaemlékezésében: „Egyáltalán nem túlzok, ha azt mondom, a Pausztovszkijjal való minden találkozás ünnep volt, amelyet türelmetlenül vártunk, azzal a lelkes türelmetlenséggel, amely minden olvasó számára elengedhetetlenül szükséges. Pausztovszkijnak a hallgatóival való bánásmódja olthatatlan vágyat keltett bennük, hogy jobban írjunk, még mélyebben szeressük az életet és az irodalmat, éppúgy, ahogy ő."

Az alkotói munka, az írás felelősségének tudata sokszor késztette Pausztovszkijt arra, hogy elgondolkodjon az alkotói „ars poetica"-ján. Az aranyrózsa című kötet „Felirat a kövön" című fejezetében így ír erről:

„Az írás nem mesterség, nem is foglalkozás. Az írás hivatás. Ha a szavakat közelebbről szemügyre vesszük, ha megfigyeljük hangzásukat, megtaláljuk eredeti értelmüket. A »hivatás« szó a »hív« tőről fakadt.

Az ember sohasem érez elhivatottságot semmiféle sablonosságra, csak a kötelesség, a nehéz feladat teljesítésére.

Mi kényszeríti az írót olykor győtrelmes, mindig szép munkájának elvégzésére?

Mindenekelőtt önnön szívének hívása. Lelkiismeretének hangja, a jövőbe vetett hite nem engedi meg az igazi írónak, hogy úgy éljen a földön, mint a meddő virág, s ne adja tovább az embereknek a lelket kitöltő érzések, gondolatok teljes bőségét.

Nem író az, aki nem járult hozzá valamivel embertársai éleslátásához.

De nemcsak szívének hívása teszi íróvá az embert. Szívünk hívó szavát leginkább ifjúságunkban halljuk, amikor friss érzéseinket még semmi sem tompította el, illúzióink világa még nem foszlott széjjel.

Azután elérkezik a férfikor, s most már — szívünk szaván túl — új, erőteljes hívást is hallunk: korunk, népünk hívását, az emberiség hívó szózatát.

Az elhivatottság parancsára, önnön lelke ösztökélésére az ember csodákat művelhet, s képes elviselni a legsúlyosabb megpróbáltatásokat."

J. MATYI ANNA

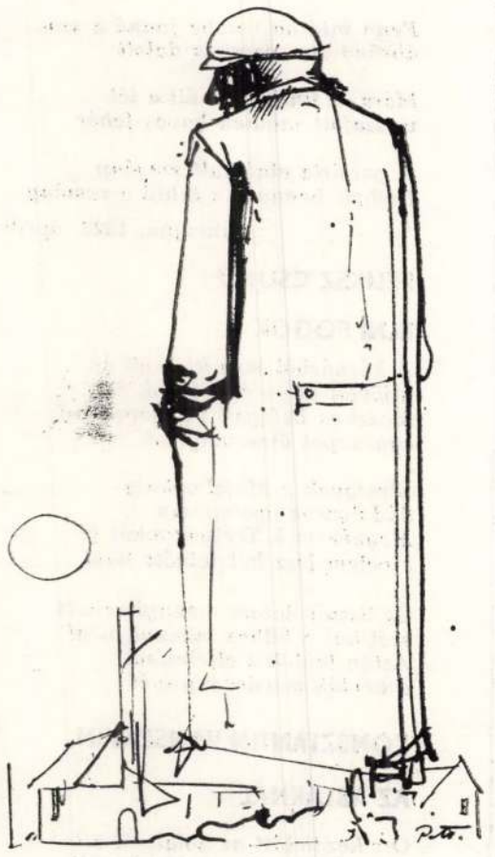

JÓZSEF A.: MONDD, MIT ÉRLEL...

PETŐ JÁNOS RAJZA

BRACKÓ ISTVÁN

Az asztronautákat védik

Felrobbant egy ház Miskolcon. Szép nyári idő volt. Kirakatnézésre, fagylaltozásra való. Sokan jártak akkor a belvárosban. Sütött a nap, kezdődött a nyár. És akkor: bumm! Elszállt a tető, törmelék és por zúdult az utcára, a környező épületek ablakai betörtek. Leállt a forgalom, sebesültek jajgattak, aztán szirénázva jöttek a mentők, tűzoltók, rendőrök. Egy pillanat alatt felbolydult, megváltozott a város. Aki műszakba indult, az elkésett. Aki párjának a szemközti téren adott randevút, biztos, hogy hiába várt. A padon sütkérező szülők eszelős iramban lódultak gyermekeikért... Miért van az, hogy igazából csak a katasztrófák döbbentik rá az embert arra, mennyire sebezhetőek vagyunk?

Hivatalos közlemény az 1984. július 12-én 13.30 órakor Miskolcon, a Tanácsház tér 13. számú ház első emeletén történt robbanásról: A szakértők bevonásával lezárult vizsgálat megállapította, hogy a halálos balesettel és több személyi sérüléssel járó, különösen nagy kárt okozó robbanás a gázvezeték szabványelőírásoknak nem megfelelő szerelése miatt keletkezett gázömlés következménye.

Valaki hibát követett el, valaki belehalt. Egy ember halála mindig tragédia. Ha a háborúról, vagy a leszerelésről van szó, akkor csak a rakétákra, a harckocsikra, a katonákra gondolunk. Ám a robbanásmentes világ őszinte, s talán naivan humanitárius igénye nem csak a pirotechnikusok, bombázórepülők, lokátorosok eltűnését feltételezi. Az ember — robbanóanyag nélkül is — explodálhat. Tulajdonságai, indulatai, a mesterségesen nehezített körülmények között kiszámíthatatlanná válnak. Apró intrikák, nagy hazugságok, az olcsó porhintések idejét éljük. A boldog, békeidőben vásárolt hűtőszekrény ma már nagynak tűnik. Hogy a levesben egyre kisebb a hús? Hogy a tejbe csak meggondolt aprítással kerül a kenyér? Néha elég egy rossz szó, egy elmulasztott kézfogás, egy elbliccelt fizetésemelés. A Központi Statisztikai Hivatal jelentését böngésző állampolgár tudja, hogy a nemzeti jövedelem 800 milliárd forint, s a lakossági takarékbetét összege is 230 milliárd forintra rúg, de közben a fizetési borítéték fillérjeit csörgeti. Jól élünk, de nem élünk jobban. Többet fizetünk mindenért, de ravaszkodás, dörzsöltség nélkül többet keresni, jobban boldogulni nem tudunk.

Értékeink átértékelődtek, itt mindent a pénz mér. A gyerekek az iskolában nem úgy méregetik egymást, a szülőket, a családot, hogy apukának hány könyve van, hogy anyuka letette-e nyelvvizsgát. A tét az, hogy van-e kocsi, s az milyen márkájú. Ha a televízió nem színes, nem távkapcsolós és dekóderes, akkor az smafu. Ha nincs hétvégi ház, motorcsónak, kandalló, az már gyanús. Kiderül, hogy apuka és anyuka tehetetlen, mafla magyar, mert az osztály- és honfitársak némelyikének minden évben jut új korcsolyára és sílécre, motoros Legóra, külföldi útra, videojátékra, Spido fürdőnadrágra, Puma cipőre, Adidas melegítőre. Mert itt és most ez a mérce.

A gyerek nem mérlegel. De a gyerek őszinte. Nem érdekli hogy a szülő tagja-e az akadémiának, nem érdekli, hogy apuka vezérigazgatóként, párttitkárként, gebinesként, butikosként, vagy kitüntetésekkel ékesített szakmunkásként keresi meg az extrákat. Mindegy. Csak jól fusson a szekér. De meddig? De miért? Ahol devalválódik a tudás, az értelem társadalmi honorálása, ott felburjánzik a gaz. S nemcsak a technikai berendezések íródnak hamar nullára, hanem az a bizonyos szürkeállomány is. Filléres örömökért érdemes-e közintézményeknek, közvéleménynek, közízlésnek, köztudatnak, közéletnek olyan szituációt teremtenie, amelyben az ember megméretésére elég a pénz. Óriási veszélyekkel jár ez a végkiárusítás. Mindenki nem juthat az olcsóbb, vagy a pult alól kínált portékákhoz. Aki sorsára vár, az előbb-utóbb elunja a várakozást. Akit nem kentek hájjal, nem örökölt vagyont és nem ért máshoz, mint tanulni és tanítani, abban egyszer megpattan a rugó.

A személyre szabott, időzített bombában az a szörnyű, hogy nem tudni, mikor robban. Az utolsó csepp a pohárban ürügy lehet hagymázos indulatok fellobbanására is. Teljesen mindegy, hogy vélt, vagy valós önmentésről van szó.

Az asztronautákat, persze, védik. Az űrhajókonstruktőrök úgy terveznek, hogy minden hiba, ami elvileg lehetséges, bekövetkezik majd. Legalább háromszoros, háromszáz százalékos a túlbiztosítás. A biztonságot szolgálja ez. Az ember védelmét. Korunk legkifejezőbb, legtökéletesebb alkotásai az űrhajók. A televízió jóvoltából láttam Armstrongot a Holdra lépni, s tanúja voltam, amikor Farkas Bertalant nemzeti hősként fogadták Miskolcon is. De három amerikai asztronauta bennégett a kabinban. A legendás Gagarin, s Komarov is baleset áldozata lett. Már egy véletlen robbanás figyelmeztethet a rendszer fogyatékosságára, a biztonság szigorítására, s arra a tényre, hogy esendőek vagyunk. A repülési balesetek önmagukban is tragikusak, s hónapokkal, évekkel vethetik vissza a kísérleteket.

Ám a kudarc nem szegheti kedvét a próbálkozó embernek! Mi kozorúzza különben elvetélt forradalmaink hőseinek és mártírjainak emléktábláját? A dinamithoz — igaz — hozzájuthat a merénylő és az ellenálló is. A fegyver önmagában nem bűnös. Nem a fegyver a bűnös. A láncreakcióról az egyik embernek Hirosima jut az eszébe, a másiknak az atommeghajtású Lenin jégtörő, vagy Paks. És robbantani zöld atombombával is lehet. A világ kétharmada éhezik. Pazarló és szegény országok élnek egymás mellett, ezen a házhelynyi bolygón. Az 1985-ös esztendő úgy kezdődött, hogy garantálták, kétezerre a Föld lakóinak száma meghaladja a hatmilliárdot. De Etiópiában éhen halnak a gyerekek. Aphrodité szigetén, a tündéri Cipruson görög és török cipriótak ölik egymást. Kelet Svájcában, Libanonban nap nem múlik el bombarobbanás nélkül. Kubában az alapvető cikkeket jegyre adják, több tucat borsodi települést tasakos vízzel kénytelenek ellátni, elsősorban a csecsemők érdekében, mert a kékbetegség veszélyeztet a nitrátos vizek miatt. Hány gyereknek kellett megbetegednie, meghalnia ahhoz, hogy cselekvéssé váljon a romló környezet önpusztító hatásának felismerése? Hány mezőgazdasági nagyüzem kapott azért elmarasztalást, mert földjeit túlvegyszerezve, elpusztítva, néhány kilóval vagy mázsával növelte a termésátlagot? Kit tüntettek ki, mert kitalálta a most már felértékelődött alapanyagból, s az elpusztíthatatlan műanyagból készült tejeszacskót, flakont és reklámszatyrot? Ki a felelős a panelért, a panelházért, az uniformizált lakótelepért, s az építészet határait messze meghaladó „panelbetegségért"?

Az ember füstölög, mérgelődik. Okot keres, de kapaszkodót könnyebben talál. Valamely anyag megolvadásához, az általános iskolai tankönyvek szerint két dolog szükséges: hőmennyiség és fajhő. Az előbbi előkészít, az utóbbi indítja meg a reakciót. A dialektika szerint a mennyiség és a minőség viszonyáról van itt szó. A különbségek nagyok, számmal kifejezhetetlenek. Egy jól táplált cserépkályha 60—70 fokos. De felmelegíti a lakást. A cigaretta parazsa 400 Celsius-fokos, s olcsó örömök forrása csak. A cigarettától lángra kap az ágynemű, a cserépkályhán reggelre megszárad a fehérnemű. Ki érti ezt? A közgazdasági egyetem 1967-es évfolyamának végzősei három különféle tankönyvből tanulták a politikai gazdaságtannak azt a passzusát, amely az értéktörvénynek a szocializmusbeli érvényesüléséről szól. Nyilván volt valami objektív igazság (vagy amit ma annak tartunk), de a vizsgákon, három alkalommal, háromszor kellett mást mondani. (Az árakat szabályozó keresleti-kínálati viszonyokról van szó.) A derék diák kollokvált, szigorlatozott, államvizsgázott. Ünnepélyes külsőségek között megkapta a diplomáját, s nekivágott a világnak. Nem sokkal az 1968. január 1-től meghirdetett gazdasági reform előtt, nem sejtve azt, hogy a nagyívű repülésre szánt madár szárnyait lenyírják, lábát megkötik, csőrét befogják. A robbanásosnemzedék többsége természetesen megmaradt a szakmában, de a nagy detonációs erő, vagy éppen a vákuum sokakat más pályára terelt. B. I.-ből színész, a magyar Piedone lett. P. L. T. újságírónak állt, negyvenéves kora előtt az utcán vitte el a halál, megállt a szíve. Gy. K. tanácselnök Szabolcsban. K. S. pártbizottsági osztályvezető Hevesben. F. T. ismert humoristává vált, G. L. tévés, P. L. megmaradt pincérnek, s K. T. (akit Cintulának ismer a beavatott közönség) a legismertebb hazai lemezlovassá nőtte ki magát.

A nagy elődök későbbi, rokonszakmájú miskolci művelője, dr. B. L. írja nagy feltűnést keltő könyvében (A fejlődés ára), hogy túl sokat fizettünk a radikálisabb változtatás sanszának lemondásáért, s a hetvenes évek elejének vélt haladása csupán helybenjárás volt. A világpiaci árrobbanás (illetve annak késleltetett visszhangja) lassan ért el hozzánk.

A döglött aknák fölszedésére csak a nyolcvanas években vezényelték ki a tűzszerészeket. Ásni kellett, s mélyült a korábban megásott, futófolyosónak hitt gödör. Aztán beavattak bennünket is, és beleavatkoztak a magánéletünkbe. A korábbinál sokkal inkább megszabta a nagypolitika, hogy a fizetésből, nyugdíjból, gyermektartási segélyből, táppénzből mennyi jut enni- és innivalóra, szórakozásra. Az évszázad 85. januárja kemény téllel köszöntött be. A hideg miatt bezártak néhány iskolát. A berentei szénosztályozóban négyszáz fagyott szenű vagon vesztegelt. A falusi Tüzép-telepeken csak öt mázsa szenet lehetett íratni. A nagyüzemek földgázfelhasználását korlátozták, s a folyók mellé települt hőerőművek szivattyúit békaemberek szabadították meg a jégtől. Fáztunk és szorongtunk. Korlátozták a televízió adásidejét, s a nálunknál fejlettebb, energiában gazdagabb ipari országokban emberek fagytak meg. Ez a tél is váratlanul érkezett! Nem készültünk fel. Vagy rossz korban élünk, vagy a kor méltatlan hozzánk! Vagy mi vagyunk méltatlanok a korhoz! Az egyetlen fix pont a január 21-i áremelés volt. Tej, cukor, hús, tüzelő. S persze, az ellentételezésre szánt bér- és szociálpolitikai juttatások. De a sérült ember nem a fáslival dicsekszik, ha fáj a seb. A rezzenéstelen nyugalmat, vagy ha úgy tetszik, belenyugvást, a farkas-hír borzolta kissé. Ezt nyugodtan lehetett kommentálni. A közlemények ugyan sokkal

ellentmondásosabbak voltak, mint amelyet az árhivatal adott ki. Tény az, hogy az ordasokra leadott puskalövések dörrenése egy országot riasztott föl. A vadászok jól céloztak. A környezetvédők tiltakoztak. A farkast nem védtük, mert újabb kori törvényhozásunkban nem számoltak a farkassal. A rút békák oltalom alatt állnak. Vajon a manapság egyre ritkábban kelepelő gólya tud-e erről? A gólya megeszi a békát, s a farkas sem vegetariánus. Mindegyiket pusztítja az ember. A farkast puskával, a többi védett állatot urbanizációval, kemizálással, iparral. Ördögi ez a kör. Fogynak a fák, szép régi épületeink romlanak, levegőnk bűzössé válik, vizeinkben már csak a sügér él meg, de néhány farkas kellett ahhoz, hogy az ország ökológiai lelkiismerete felébredjen. Akkor már „ide nekünk az oroszlánt is". Mert király kell a királyi döntésekhez!

A butikok alá rakott miskolci plasztikbombát egy jól fésült rádióriport robbantotta fel. Az olaszként árusított fagylaltnak semmi köze nem volt a napfényes Itáliához. De ez volt a kisebbik baj. A botrányt az keltette, hogy egy hivatalnok rokona miért és mennyiért kapta meg az elárusítóhelyet... Néhány hét múlva fejek hullottak. A tanács egyik illetékese azt nyilatkozta a rádió nyilvánossága előtt, hogy jogsértés nem történt. Csak etikai a vétség...

Ahogy a fájdalmat a nagyobb fájdalom kioltja, ahogy a kisebb bajt a nagyobb eltakarja... S csatát nyerhet egy körömnyi szépségtapasz is. Semmit sem ér ugyan, de előjelet fordíthat, eredményt változtathat. A tragédia robbanását szétrobbanthatja a nevetés apró petárdája... Esküvel pecsételt, szigorúan bizalmas történet ez. A nagyvállalattól, próbaképpen tíz gépet rendelt egy rangos külföldi cég. Sok függött a premiertől. Nincs mit szépíteni a tényeken; a szállítmány nem ütötte meg a kívánt mértéket, s a megrendelő felháborodott szakembere kihallgatást kért a gyáriaktól. Nem lehetett kozmetikázni, hiszen itt gyors technikai beavatkozás nem segít. Legfeljebb valamiféle varázslat. Vagy, mert hiszen csodák nincsenek, valami műszakilag és tudományosan meghatározhatatlan bravúr... A temremehívás keserves volt. Végső elkeseredésében és „mindegy minden"-alapon a kereskedelmi igazgató elmondott egy viccnek álcázott példabeszédet.

— Tudja mister, hogy abban az országban, amelyből Ön jött, milyen rútul becsapták egyik honfitársamat? Képzelje el, hogy az egyik, „mindent ígérő" áruházban elefántkonzervet kért. Az eladó készségesen átadta a kívánt árut, hősünk pedig fizetett. De élt a gyanúperrel és persze kíváncsi is volt, s ott helyben felbontotta a konzervet. A doboz üres volt! Micsoda disznóság! És micsoda felfordulás kezdődött! Végül is az ottani kereskedelmi igazgató adott megnyugtató magyarázatot az ínyenc magyarnak. Azt mondta: az elefánt igen nagy állat. El sem képzeli, hogy mekkora feneke van. Önnek pechje volt. Ön a seggelyukát kapta! És szent lett a béke...

Így volt? Másként esett? Ki tudja. Tény, hogy a történetben szereplő két cég azóta is partneri kapcsolatban áll egymással. A későbbi üzletkötők már mit sem tudnak az első, balsikerű szállításról, fogalmuk sincs az elefántkonzerv sajátosságairól. Hiába nyitogatják a titkot. Elszállt, elmondhatatlan. Semmivé lett, mint a zempléni farkasvadászok dúvadirtó puskáinak lőporfüstje.

A hajdani Rorárіusnak is otthont adó épületet 1971 decemberében robbantották fel. Példás gyorsasággal és roppant szakszerűen. A detonáció keltette por hamar elült, de a lélek szeizmikus műszerei azóta is kilengenek ennek az esetnek a kapcsán. A majd' kétszáz éves cukrászda értékes bútorai a fővárosba kerültek, Miskolc szegényebb lett egy (vagy az egyetlen) barátságos vendéglátóhellyel, s tíz hosszú éven át dudvát termett a Széchenyi út gondosan körülkerített telke. Aztán itt épült meg a Pátria-ház, amely otthont adott annak a csemegeboltnak is, amelyet Weidlich Pál Fekete kutya néven lajstromoztatott, s amely a régi helyén ugyanúgy hozzátartozott Miskolchoz, mint az avasi templom, vagy a József Attilát ihlető Szinva patak. Időközben szép cégérű húsáruház nyílt a Weidlich helyén. Ez már a második volt, amelyet a főutca északi oldalán helyeztek el. Bölcs eleink a Széchenyi úton csak a déli, tehát napfényt soha nem kapó fertályon nyitottak húsüzletet. Egy mai kereskedő azzal érvelt, hogy tökéletesen működik a hűtőlánc... Tudja a fene. Akkor legalább süssön a nap, feltéve, ha mindenkinek egyforma helye, esélye van a nap alatt. De hát nem mindig egyforma az áldás. Először a népi ellenőrök könnyű fegyverrel ellátott felderítői térképezték föl, hogy némelyik termelőszövetkezeti szakcsoport átlagos képességű elnöke húsz-harminc ezer forintot keres legálisan. Ennyi jövedelmet havonta aligha mondhat magáénak egy átlagon felüli képességű akadémikus, feltaláló, vagy miniszter... Aztán jött a nehéztüzérség, robbant a bomba, s „elnökuraimék" a rács mögé kerültek. A csalás, a jogtalan haszonszerzés arányában bűnhődnek, de a legnagyobb kárt mégis azzal okozták, hogy lejáratták, kikezdhetővé tették azokat az új gazdálkodási formákat, amelyeknek létrehozását a párt és a kormány szentesítette, mindnyájunk javára. Nagy kár, nagy hiba, hiszen ezek a botcsinálta (vagy szocializmus kreálta?) „matuskaszilveszterek" egy, már a menetrendbe beiktatott szerelvényt siklattak ki.

És persze „kisiklott" a kisvonat is. Az még csak hagyján, hogy Miskolc felfalta a lillafüredi kisvonat Eszperantó tértől a Kiliáni lakótelepig tartó szakaszát. De a hegyközi keskenynyomtávú eltűnését (eufóriás buzgalommal még a síneket is fölszedték) ma már nemcsak a nosztalgiára hajlamos zempléniek, hanem az időt, az üzemanyagfogyasztást, a piaci felhozatalt, az autóbuszbeszerzést és az útépítés költségeit számítgató és összehasonlító gazdasági szakemberek is visszasírják. A halálos ítéletet kimondó döntés előzményeiről nincs sok tudomásom. Viszont tanúja és részben szenvedő alanya voltam egy fegyelmi vizsgálatnak, amelyet „magas" helyről kezdeményeztek, s arra voltak kíváncsiak, hogy ki és milyen indokkal merte a közvéleményben (a sajtóban) megkérdőjelezni a kisvasút megsemmisítését.

Az most már világos, hogy nem lehet visszacsinálni a dolgokat. Az egyszer elszalasztott lehetőség nem tér vissza. A mi gyakorlatunkban sohasem a potenciálisan elérhető eredményhez mérünk, hanem a tavalyi, s lehet, hogy már akkor rossz kalkuláción alapuló teljesítményhez. A hibát, a nyilvánvaló tévedést, a paragrafusokkal körülhatárolható mulasztást megtoroljuk, de büntetlenül lehet veszni hagyni megszerezhető, de a kölcsönös ügyetlenség miatt mégis elbliccelt hasznot. Borsod sikergyárában, a kazincbarcikai BVK-ban az illusztris vendégek fogadására szolgáló teremben ez a felirat olvasható: „Amit ma nem termelünk meg, az elveszett!" A közhelyszerű tétel akkor nyer némi pikantériát, ha a gyáriakat megkérdezik, hogy az energiakorlátozás okozta veszteség behozható-e... Válaszként elég a feliratra figyelmeztető fejmozdítás.

Ilyen egyszerű?

JÓZSEF A.: MUNKÁSOK — PETŐ JÁNOS RAJZA

Pető János

Grafikusművész

kiállítása a Miskolci Galériában

Élet és Irodalom
1982 okt. 22.

Pető János

grafikusmúvés

Tárlatmyitik a Miskolci Galériákban

A kiállítást Vörös Árpád mitja meg.

Déli Hírlap

1982 okt. 15

PETŐ JÁNOS

A Műcsarnok
meghívja Önt

PETŐ JÁNOS

festőművész kiállításának megnyitására

1988. október 14-én délután 5 órakor péntek

A kiállítást megnyitja
DR. VÉGVÁRI LAJOS
művészettörténész

Ernst Múzeum
Budapest, VI., Nagymező utca 8.

Megtekinthető november 13-ig

Pető János

grafikus

(Miskolc)

Magy. Nemzet 83. VII. 14. 82.

Pető János, grafikusművésznő 1.) folytatás

A fiatalabbakat is vonzotta Miskolc képzőművészeti rangja: Pető János Mezőkövesdről, – Mágori Agnes Szombathelyről települt a városba, és meglepő módon hasonló törekvések rokonítják őket.

Végvári Lajos: Miskolci Művészet.
Új Tükör, 1984. 12. 2., 24. old.

Pető János grafikusművész

A Szinyei Merse Pál művészeti alkotóközösség néhány hónappal ezelőtt alakult. Most pásztorlással egybekötött kiállítást rendeznek a Vasas Művi. központban. – Pető János, Kisfaludy Jenő és még több művész munkái szerepelnek a tárlaton.

Megvehetők a kiállított művek.

Déli Hírlap, 1984. nov. 30.

PETŐ JÁNOS

említve ld. Feledy Gyula

Losonci Miklós: Miskolci művészek. Miskolc, Hermann Ottó Muzeum

UJ TÜKÖR 1983. XX. évf. 30. sz. 4. o.

Pető János, grafikusművész 4.) Feldolgozás

Végvári Lajos: Groteszk mesék. Pető János grafikáiról.

Pető János a maga körén kívül saját útját járó grafikus. Nem tartozik egyetlen iskolához sem, nem avantgárd, de nem is konzervatív. Ismeri és folytatja az európai grafika hagyományait, de egyetlen művészettörténeti korhoz sem kötődik. Magát korával Kondor Béla mellett Reich Károly mellett Reich Károly mellett Reich Károly

Pető János

Diósgyőri Lenin Kohászati Művek
díja a miskolci téli tábleton

Nápravna 1986. XII. 1.

Pető János, grafikusművész

A jövő hét elején látható a Rónai Sándor Megyei Művelődési Központ előcsarnokában Nagy Gy. Margit, Varga Miklós és Pető János közös kiállítása.

Déli Hírlap, 1984. dec. 13.

Pető János, grafikusművész 1.) Folytatás

Ma hétfőn a Miskolci Galériában a dec. eleje óta látogatható XII. országos grafikai biennálé. A Galéria igazgatója elmondja a múlt évi és az évi tervezett kiállítások rendjét. A Galéria az elmúlt évben négy helyen rendezett kihelyezett kiállításokat: dec. 4.-én, a Drótműveknél Pető János-é az alsózsolcai Iskolában szintén Pető János kiállítása volt látható.

(benedek): Évváltáskor a Miskolci Galériában.
Észak-Magyarország, 1984. jan. 5. 4.-old.

Pető János, grafikusművész 2.) Folytatás

Ma zárul a Miskolci Galériában a dec. elejéta látogatható XII. orsz. grafikai biennálé. — Kiemelkedő eredménye a múlt évnek, hogy albumban megjelentethették és árusítják a tíz miskolci művész — Barczi Pál, Csabai Kálmán, Feledy Gyula, Kunt Ernő, Lenkey Zoltán, Mazsaroff Miklós, Mager Ágnes, Pető János, Seres János, Tóth Imre — egy-egy saját kezű aláírt, mindössze 150 példányban sokszorosított grafikai lapját.

Ezen album iránt igen nagy az érdeklődés, ára nem magas.

(Benedek): Évváltáskor a Miskolci Galériában, Észak-Magyarország, 1984. jan. 8. 4.-old,

Pető János, grafikusművész

a Miskolci Galériában tizenöt művész munkái látható. A tanulságos tárlat Miskolc felszabadulásának évfordulója előtt tiszteleg. – A békés évtizedek hétköznapjairól szól a művek többsége.

Szerepel a tárlaton Pető János műve.

M–: a mindennapok a művészetben.

Déli Hírlap, 1984. jún. 20.

Pető János, grafikusművész

Tíz éves a Pécsi Grafikai Műhely, kiállítá-
sukon szerepel Pető János műve.

Romváry Ferenc: Tíz év után.
Dunántúli Napló, 1984. febr. 25.

Pető János, grafikusművész

a XII. miskolci országos grafikai biennálé egyben a rangjának méltó eseménynek számít. — Az illusztratív grafika rangos képviselőit emelhetjük ki: Rékassy Csaba, Agotha Margit, Pető János, Kéri Imre, Bodacsányi Sándor, Tassy Béla, Balla Margit.

Dobrik István: Vasdag látlelet a grafikáról.
Déli Hírlap, 1983. dec. 22.

Pető János

Menyhárt László: Kilóg a lóbáb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Pető János

Rajzbiennálé Salgótarjánban

Magyar Nemzet, 1986. XI. 18.

Pető János

Felszabadulási -lakat

Hevesi Szemle 1985/3

Pető János

Grafika

Borsodi Szemle 1985/2

Pető János, grafikusművész

Az adományozásokból 1968-ban alakult képtár nemrég része lett a Borsod megyei múzeumi szervezetnek. Így a pataki és miskolci gyűjtemények egyesítésével megrendezhették ezt a kiállítást.

— A „grafikai fellendülés" minden fontosabb személyisége megtalálható Pető Jánostól és Somogyi Győzőtől, Banga Ferencen át, Szabados Árpádig, vagy Hencze Tamásig e kiállításon.

Végvári Lajos: Új magyar művészet. Sárospataki Képtár.

Tükör, 1982. júl. 25. 3. old.

Pető János, grafikus

L: Aknay János

-: A XII. Miskolci grafikai biemálé -- 47-60

Mozgó Világ, Bp. 1984. máj. X/3.

Pető János, grafikusművész

A Semmelweis Kórház rendszeresen szervez kiállításokat az erre a célra kialakított tárlatában. Eddig Feledy Gyula, Csikány Kálmán, Pető János és Zsigmár István munkáit láthatták az érdeklődők.

H. I.: Képek a kórházban.
Déli Hírlap, 1980. okt. 1

Pető János, grafikus

L. Mátis K.

Goór Imre: Művésztelep. 75-89.
Forrás, Kecskemét, 1980. márc. XII/3.

Pető János, grafikusművész

a 10. miskolci országos grafikai biennálen szerepeltek a, művész mély emberi konfliktusokat hordozó, filozófiai mélységű, tiszta rajzú lapjai.

Dobrik István: Képek és kérdések a 10. miskolci országos grafikai biennále után.
Napjaink, 1980. 2. 28. old.

Pető János, naiv művész

Kecskeméten működik a Magyar Naiv Művészek Múzeuma, melyben állandó kiállítást rendezve a kezdetektől a ma élő művészekig terjed a hatalmas anyag. — Pető János munkája fordított perspektívájú. /eulitve/

Dömötör János: A magyar naiv művészek múzeuma.
Szolnok Megyei Hírlap, 1979. jan. 9.

Pető János, [szobrász] 7 Ok

Sokat fejlődött a múlt év óta.

P. J.: Vasutas-képzőművének Kiállítása
8. l

kp. 1961. júl. 18.

NÉPSZABADSÁG

Pető János, grafikusművész

a Napjaink ápr.-i számában 20 József Attila vershez kapcsolódó grafikai művet közöl.

Pető János és Lóránt János a versekben ábrázolt valóságot rajzolják indulatos expresszivitással.

„A Hazám" c. vers illusztrációi (részlet).

P.L.: Rajzok József Attila verseihez.
Napjaink, 1980. ápr. 4. 11. old.

Pető János

neve említve Dobrik István:Képek és kérdések, a 10.miskolci országos grafikai biennálé után c.cikkében.k/A cikket lásd Feledy Gyulánál/

Napjaink 1980.február 28.o.

Pető János

Művei szerepelnek a felszabadulásunk 30.évfordulójára meghirdetett pályázat anyagában a Balatoni Kisgrafikai Biennálé kiállításának keretében a keszthelyi Balatoni Muzeumban - 1975.

-katalógus a könyvtárban-

Pető János

Műve szerepel a Magyar Grafika 1978.
c. kiállitáson

Magyar Nemzeti Galéria, 1979. február

-katalógus a könyvtárban-

Pető János, grafikus

„Sorsforduló" címmel a Heves megyei Képzőművészeti pályázat anyagából kiállítást rendeztek a tél folyamán Egerben, Hatvanban és Gyöngyösön, melyen szerepelt a művész műve a „Magyar katonazenészek halálára I.–II." rézkarcaival túllépett eddigi – eléggé zárt – önnön világán. (említve).

Chikán Bálint: Tárlat a Nagy Október jegyében. Heves i Szemle, 1978. márc. 9. old.

Pető János

festménye szerepel a miskolci Téli Tárlaton , Miskolci Galéria 1978.

- katalógus a könyvtárban -

Pető Ildikó

Grafikája szerepel a Miskolci Téli Tárlaton, Miskolci Galéria, 1978.

-katalógus a könyvtárban -

Pető János, festő

□ PETŐ JÁNOS akvarellkiállítása ma délután 5 órakor nyílik Miskolcon, a Mini Galériában. Megnyitja Dobrik István művészettörténész. A tárlat június 9-ig látható.

□ Pető János

2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. máj. 7.

Pető János, grafikusművész

Lukovszky László Feledy Gyulával és Pető Jánossal közösen rendezett kiállítást Kassán, a lengyel művészek tavalyi miskolci bemutatkozását viszonozva.

Benedek Miklós: a forrás közelében.
Észak-Magyarország, 1978. aug. 13.

Pető János, náív művész

a keszkeméti Múzeumban a náív művészek állandó kiállításán láthatók művei.

D. Gy.: Magyar Náív Művészek Múzeuma.
Napló / Veszprém, 1979. jan. 20.

Pető János festőművész

Művei részt veszuak a Miskolci Téli Tárlaton

Emlitve: „Dög" c. munkája

Cikk: „Szántó Piroska grafikus művész" cimszó alatt

Papp Lajos: „Anteusz, ideje földhöz érni!" c. cikke

Észak - Magyarország 1978. XII. 10

Pető János grafikus művész

Műveit kiállitottak a Miskolci Téli Tárlaton

Ewlitve: „Szörnyetég" és „Majomháboru" c. munkái

cikk: „Szántó Piroska grafikus művész" cimszó alatt

Papp Lajos, Anteusz, ideje földhöz érni!" c. cikke

Észak-Magyarország 1978. XII. 10

Pető János, grafikusművész
a Miskolci Galéria immáron tizedik
alkalommal rendezik meg a Rajzok
c. kiállítást, melyen szerepel a művész
műve: „Térdelő" c. (rézkarc).

Gutorán Annamária: Rajzok.
Észak-Magyarország, 1974. máj. 4.

Petrő János

Poseidon, litográfia 50×70
Család, — " — 50×70

V. Északmagyarországi területi
képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

Petőfi János

Menekülő, litogr. 50×70

V. Északmagyarországi területi
képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

Pető János

Sámson, repr.

V. Északmagyarországi területi képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

Pető János festménye

Esti beszélgetés a város szélén

Kortárs 1972/2 221. old.

Pető János

Részt vett a Képzőművészek Szövetsége által rendezett "Uj müvek" kiállitáson a Műcsarnokban.

Kortárs 1971/6 loco. old.

Pethő János

Fantazia kiállítás nyílt március 1-én Miskolcon, a Diósgyőri Gépgyár vasas ifjúsági klubjában. A tárlaton a DIGEP fiatal dolgozója Pethő János amatőr képzőművész műhatja be legszikerültebb alkotásait.

Észak-Magyarország 1973/53 11 old

Pető János, grafikus

Kiállítása a Kult. Kapcsolatok
Intézetében nyílik meg nov. -3-án.

— : □ Pető János . . . 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. okt. 30.

Pető János

Harapelé, litogr. 63,3 x 48,3 cm
Leány szarvassal, litogr., 46 x 64,4 cm
Csodaszarvas, —(?), 60 x 80 cm

Vadászati Világkiállítás – Képzőművészeti Kiállítás, Bp. 1971.

Pethő János

"Három vendég" cimmel a lap bemutatja cimlapjár
a müvész litográfiáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 1.
XVIII. évf. 22. sz. cimlap

Pető János

"Dávid" cimmel férfiakt, egyik lábát/-hihető-leg-/Góliáth fején tartja.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli 6.
XVIII. évf. 27. sz. 3. lap.

Pethő János

"Itélet" c. képe egy kivont karddal repülő ala
kot ábrázol.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 17.
XVIII. évf. 33. sz. 4. lap.

Pelö János

Litográfiái kitünö mesterségbeli tudásról tanúskodnak.

Seres János:

Pető János, grafikus

kerepel az Ernst Múzeumban

("A mesterek hatása nyomasztó")

P. Kürti Julianna: Stúdió '71

7.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 15.

Pető János

1970-ben Budapesten a Dürer teremben rendezett sikeres kiállítást munkáiból.

Martha László és Flach Antal: Miskolc 1971, Miskolc, 1971 64 l

171

2

Pető János

Kiváló rajz- és technikai tudással megoldott rézkarcaival, litográfiáival rendszeresen szerepel országos kiállításokon, a Miskolci Grafikai Biennalékon.

Bartha László és Flach Antal: Miskolc 1971, Miskolc, 1971 64 l

17 l

Pető János

A fiatal mezőkövesdi pármazási művész 1970-ben költözött Miskolcra. A legfiatalabb grafikusgárda ígéretes tehetsége.

Martha László és Flach Antal: Miskolc 1971. Miskolc, 1971 64 l

Pető János
grafikusművész kiállítását tegnap nyitotta meg Tokajban Benedek Miklós ujságíró. A kiállítást a tokaji Zilahy György művészbarátok Köre rendezte.

Magyar Hirlap 1971/52 13 old.

Pető János:

Olyan művel vett rént az Új művek c. kiállításon a Műcsarnokban amelyben az alaphang közvetlenül politikai tartalommal társul.

Bojár Iván: Seregszemle a Műcsarnokban

Magyar Hírlap 1971/67. 6. old

Pető János

Franciaországban most mutatták be litográfiáit. 1967-ben Derkovits ösztöndijas lett. Jelenleg Miskolcon él és ott is dolgozik.
A cimlapon két kőrajzát mutatja be a lap: "Dürer" és "Emberpár" cimmel. Az ismertetés melletti rajza cim nélkül szerepel. "Mese" /részlet/, "Fazekas", "Hajós", /részlet/, "Két gyermek" /részlet/, "Hal" /részlet/, "Házaló" Rajz, cim nélkül, "Holdutas", "Illusztráció" "Nyár" /részlet/, egy másik kép "Nyár" cimmel, "Zenészek" és "Rajzoló" c. kőrajzok szerepelnek az alant felsorolt lapokon:
Élet és Irodalom, Bp. 1973.juni 3o. XVII.évf 26. sz. cimlap, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 1o, 11, 12, 13, 14, 15, 16, lapokon.

Pető János

Károlyi András: "Bemutatjuk Pető János kőrajzait" cimmel ir a müvészről.
194o-ben született Mezőkövesden, ott is diákoskodott. 1959-ben beiratkozott a Képzőmüvészeti Főiskolára és 1964-ben grafikusi-rajztanári diplomát szerzett. Több egyéni kiállitást rendezett, legutóbb a Kulturális kapcsomatok Intézetének kiállitóhelyiségeiben mutatták be müveit. Majd minden itthoni kiállitáson szerepelnek grafikái és grafikai-biennálékon szintén.
Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 3o.
XVII. évf. 26. sz. 2. lap.

Pető János

Kőrajza egy óriási csiga alatt menetelő embereket, kocsit, lovat, ökörfogatot ábrázol. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 7.
XVII. évf. 27. sz. 7. lap.

Pető János

„Halász" cimmel a lap bemutatja cimlapján a müvész képét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 11.
XVII. évf. 32. sz. cimlap.

Pető János

"Apám" cimmel a lap bemutatja -egy szuszterszék mellett, háttal álló férfit ábrázolórajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 1.
XVII. évf. 35. sz. 4. lap.

Pető János miskolci grafikusművész

A II. salgótarjáni tavaszi tárlat c. kiállítás zsűrijétől a városi tanács megosztott díjat kapta.

Nógrád, Salgótarján, 1942. ápr. 6.

Pető János

1. Esti beszélgetés litho 50x70 cm
2. Utazás lito 50x70 cm

Studio 71

Pető János

Háraló lito 78 x 5

6. Miskolci Országos Grafikai
Biennálé '71

Pető János

1. Halász	litó	64×46
2. Madár	litó	46×63

6. Miskolci Országos Grafikai Biennálé '71

Pető János

1. Biblia II. lito 50x70
2. Zenészek —"— 50x70

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Pető János

Mógrádi séta Lit. 50x70

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Pető János

Bereczki rep.

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Pető János

1. Ábrahám és Sára litó 65×47

2. Vak Tóbiás (biblia)
litogr. 50×75

VII. Országos Grafikai Biennálé
Miskolc 1973.

Pető János

Bevertő (biblia) litogr.
65x47

VII. Országos Grafikai Bienválé
Miskolc 1973.

Pető János

UTAK II. címmel kiállítás nyilt a Ménesi uti kollégiumban, ahol kiállitottak Rékassy Csaba, Ágotha Margit, Szemethy Imre, Kocsis Imre, Pető János és Maurer Dóra grafikusok.

Magyar Hirlap 1974/5o/8

Pető János

miskolci grafikus kapta első alkalommal
a KISZ Borsod megyei bizottsága által tavaly
alapitott képzőművészeti nivódijat.

Magyar Hirlap 1973/14/8

Pető János 8

A kép, - ha úgy tetszik - belső látomás és hiteles helytörténet. Egyszerre. Egy sikon képes szuggesztíven érzékeltetni több tér- és időréteget. Százlatal mélyen emberi szinvallás a korról és helyről, amelyben, s ahol élünk.

Berecz József: Pető János kiállítása Sátor alja-ny helyről.

Észak-Magyarország 1973/276 6 old.

Pető János 7

De valamennyi elem lényeges rajta, mert mindenike jelképes értelmű is: a középpontban időtlenül jelenlevő autó, különféle jellemű „átutazóival", s aztán a völgybe bütt fáluból kivonuló temetési menet, a magános pásztor, kecskéjével, az előtér sziklacsúcsán, az időbe s tájba előre-hátra távcsövező, mesztelen emberpár, italosüveg tárasságában, a másik szélen, felmagasló épületek, s a felhős, füstös égen, áthúzó vadludak.

Berecz József: Pető János kiállítása Sátoraljaújhelyen

Észak-Magyarország 1973/276 6 old.

Pető János 6

Ez a lap a Nógrádi séta címet viseli. A Pető-grafikák többségére annyira jellemző groteszk ábrázolás itt indokoltan visszafogott a kikivánkozó személyes vallomás is a jól ismert tájról, emberekről. A nagyméretű lap telezsúfolt valós tárgyak, élőlények különböző arányokban viszonyított ábrával.

Berecz József: Pető János kiállítása Salor-aljaújhelyen.

Észak-Magyarország 1973/276 6old.

Pető János 5

Így módot ad a kronikásnak is az összegező értékelésre - egyúttal felmentve a korábbi kiállításokról ismert, jellemző művek ismételt emlegetésétől. S épp ily módon válik lehetővé a rendhagyóan részletes foglalkozás egyetlen lappal - amely Pető János eddigi litográfiai munkássága találó foglalatának tekinthető.

Berecz József: Pető János kiállítása Satoraljaújhelyen.

Észak-Magyarország 1973/276 6 old.

Pető János 4

Ő többet gondol azokkal, akiket a ké-
peknek kell meghanítanunk az igazi müvé-
szet látásmódjára, a látvány átélésére és értel
mezésére. Mindezt egy perenvidéki kiállítás o-
kán tartjuk időszerű megjegyzésnek. Pető Já
nos ügyanis a sátoraljaújhelyi müvelődési
ház kiállóterinét s látogatott litográfiai
müvészetének gondos summázatával tiszteli
meg.

Berecz József: Pető János kiállítása Sátoralja-
újhelyen.

Észak-Magyarország 1973/276 6 old.

Pető János 3

Az atomkor hiteles Orbis-pictus-ának lapjait azok a grafikusok készítik. akik tudatosán vállalják. a művészet társadalomnevelő szolgálatát. Pető János ezek közül a pártos művészek közül való. Nem éri be bravurós rajztudása öncélú fitogtatásával, a „biztos" hatást keltő vonal és formajáték változatokkal, a különlegességekre ácsingázó szemeknek szánt ínyencfalatokkal.

Berecz József: Pető János kiállítása Sátoraljaújhelyen.

Északi-Magyarország 1973/276 6 old.

Pető János 2

A világról való helyes képzetek kialakításához már a pedagógiatörténetben új korszakot nyitó Comenius a látásra nevelést tartotta a legfontosabbnak, aki épp. a mi szükebb pátriánkban Sárospatakon írta és rajzolta meg a szemléltető oktatás alapvető művét az Orbis pictust.

Berecz József Pető János kiállítása Satoraljaujhelyen.

Észak-Magyarország 1973/276 6old.

Pető János 1.

Az Észak-Magyarországi képzőművész csoport jeles tagjaként számon tartott Pető János a modern grafikai művészetben sokáig mellőzött körajz, - a litográfia - eredeti rendeltetését igazítja korunk bonyolultabb követelményeihez. A körajz elsőrendű feladata - kedvező sokszorosítási lehetőségei révén - az igényesen szemléltető ismeretterjesztés.

Berecz József: Pető János kiállítása Satoraljaújhelyen.

Észak-Magyarország - 1973/276 6 old.

Pető János

Egy évig vándorolt a francia városokban az a magyar grafikai kiállítás amelyen a miskolci Pető János 26 litográfiai lapja is szerepelt. A tárlat anyaga most érkezett haza.

Észak-Magyarország 1973/294 11 old.

Pető János
litografiája

Bevezető lap.

A. VII. grafikai bieniálé anyagából.

Észak-Magyarország 1973/292 4 old.

Pető János
Grafikus

Pető János a kultúrális kapcsolatok
keretében egy sor nagyobb méretű
litográfiát mutatott be. Munkáinak
témája és látásmódja változatos.

Horváth Béla: Kiállítási ~~tapasztalatok~~. jegyzetek.
Művészet, 1973. január 5. oldal

Pető János
grafikus

„Egy gondolat bánt engemet"
(repró)

Horváth Béla: Kiállitási ~~jegyzékek~~. jegyzetek.
Művészet, 1973. január 5. oldal

Pethő János

„Cvatósztrájk" (repr.)

„Puli" (repr.)

Szegeden, a Bartók Béla Művelődési Központban rendezett kiállításon szerepettek művei a nemrég elhúnyt makói náv művéznek.

Délmagyarország, Szeged, 1973. márc. 4.

Petőfi János

Ravatal előtt, vegyes.

Petőfi János grafikusművész
kiállítása, Kult. Kapcs. Int. Bp.
1972. nov.

Pető János, grafikus

Kiállításának innertetése.
Megemlített művei: Rajzoló, Garabonciás, Majom, Háborús lap...

Székely András: Kulturált grafika

7.

Népszabadság, Bp 1972. nov. 22.

Petőfi János

a Kulturális Kapcsolatok Intézete kiállítási termében láthattuk a Miskolcon élő fiatal művész grafikáit.

Tárlatról tárlatra.

1942. dec. 9. TV. 15.30 | 8 | Kj

Petőfi János grafikusművész

A Miskolci Galériában rendezett második miskolci téli tárlaton szerepeltek bibliai tárgyú litográfiái.

Láttuk, hallottuk.
1942. VII. 16. 21.45 Petőfi

Pető János grafikus

február 20. án ziállítása

nyílt Tokajban, a Zilahy György

Művészetbarátok Köre rendezésében

Északmagyarország 1971 február 13

8-old

Pető János

rajza a 4. oldalon

Érzékmagyarország 1971 februári 71

Petri János

Grafikái szerepelnek a X.
Miskolci Országos Képzőművészeti
Kiállitáson

Napjaink 1968 december
4.old.

Pető János

Grafikái szerepelnek a

IX. Miskolci Országos Képzőművészeti

Kiállításon

Napjaink 1967 február 1

5. old.

Pető János

rajza „Varázsló 4"

a 17. oldalon

Napjaink 1967 január 1

Pető János

„Szomolyai kézak" c. rajza

a 10. oldalon

Napjaink 1966 október 1

Pető János

litografiája a „Illustráció"

a S. oldalon

Nagyjaink 1966 június 1

Pető János

grafikái. Debrecen, Csokonai Klub. - Ism: Magyari Vilmos, Alföld,1968.3.sz.73.1.- M.V. Hajdú Bihar Megyei Napló,1968.febr.22. - Tóth Ervin, Hajdú Bihar Megyei Napló,1968.jan.3o.. Uő, Művészet,1968.2.sz. 42-43.1.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.ért. 1971.2.sz.149-182.1.

169. l.

Pelőyanos
grafikus

Hajdúszoboszlón a Művelődési
Központban november 3-án
nyílt meg Pelőyanos kiállítása.

-----: Kiállitási naptár.
Müvészet, 1974. november - 49.oldal

Pethő János

Weintrinker, 1969. repr.

Naive Malerei in Ungarn 1900–71.

Pető János

A Miskolci Képtár több fiatal művész kezdeményezésére – melyek között a művész is szerepett, – „Csakorai a képzőművészetben" c. tárlatnak megrendezését tervezi.

Benedek Miklós: Kohász-galéria és egyéb tervek a Miskolci Képtárban.

Északmagyarország, 1944. aug. 30.

Pető János

Pihenő leányt virággal ábrázoló rajzát "Illusztráció" cimmel hozza a lap. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. jan. 11. XIX. évf. 2. sz. 16. lap.

Pető János, grafikus

kiállítása a Nemzeti Galériában.

Harangozó Márta: Dóra-sorozat és grafikák

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 24.

Pethő János

"Finálé" c. képét,-mely cirkuszi menetet ábrázol- bemutatja a lap.
Repr.

Élet és irodalom, Bp. 1971. okt. 30.
XV. évf. 44. sz. 5. lap

Petőfi Júlia, grafikus

Kiállít a Ernst Múzeumban. (Május '74)

P. Szűcs Julianna: Patthelyzet

7.

NÉPSZABADSÁG, B.v. 1974. ápr. 4.

Pelikó János

Részt vett a VII. Miskolci Országos Grafikai Biennálén.

Bereczky Lóránd ismertetése

Látóhatár XX 74 ápr 193. old.

Pető János

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállításán „Esti beszélgetés" c. műve szerepel. (említve)

Helyiipar és Városgazdaság, 1972. jan. (?)

Pető János.

A Fiatal Képzőművészek Studiójának kiállításán „Esti beszélgetés" c. műve szerepel. (említve)

1971. XII. 28. Tv. 18.00 Ka.

Pelö János 6

Néha keverten is alkalmaz többféle, például durva és finom megmunkálást, hogy a kettő ellentéthatásával emelje ki főtémát, amit hangsúlyozni kíván. (Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítóterme).

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/316 6 old.

Pető János 5

A fekete alapon fehér figurák, a vörös alakos görög vázák rajza finomságukkal gyönyörködtetnek. A rajzoló Dürer megmunkálásának precizitása valóban a reneszánsz mester műveszetének tanulságait értékesíti.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/316 6 old.

Pelő János 4

Különös, hogy még indulatnak, örömnek, fajdalomnak, vagy haragnak sem marad hely e mellett a kérdés mellett a képeken, pedig a Küzdelem, az Esti beszélgetés témakörében s a Dózsa-képeken szinte kiválkozna rá a lehetőség. Technikailag is rendkívül sokrétűek ezek a nagyméretű litográfiák, akárcsak tematikailag

Havas Lupa: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/316 6 old.

Pelő János 3

Mégis mindenütt ugyanazok a finom-talán néha kicsit finomkodó-kezek és kézmozdulatok, ugyanannak az arcnak női és férfi vállozatai és ugyanaz a „Miért" a tekintetekben. Ez az örökös kérdőjel nem gyerekes kíváncsiság még a Két gyerek képén sem, hanem inkább szomorúság és tanácstalánság, de még távol a kiábrándultságtól, vagy a cinikus hangsúlytól.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Ifirlap 1972/316 6 old.

Pelő János 2

Az Emberpár Ádám és Éva bibliai történetét idézi, a Csodaszarvas kompozíciója a legendák korát, a Garabonciás és az Ördög a középkori gondolatvilágba visz el, a Régi kút ember és épületcsoportjában reneszánsz és antik emlékek kévereduck, a Nógrádi séta pedig a mába hoz el.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/316 6 old.

Pelö János 1

A mezőkövesdről származó, ma Miskolcon dolgozó fiatal grafikusművész kiállításáról mindenekelőtt a szemek emléke kíséri tovább még sokáig a nézőt. A kereken tágranyitott szemekre Pedig a művek témái ugyancsak változatosak.

Havas Lujza: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hirlap 1972/316 6 old.

Petőfi József grafikus művész.

a Kulturális Kapcsolatok Intézetében rendezték meg kiállítását.

Vadas József: Idillek, vallomások.
Élet és Irodalom, 1942. nov. 15.

Pető János

A Madách grafika és kisplasztikabemutató-tárlatom a salgótarjáni iskolagalériában – illusztrációja szerepelt, mely a „Mózes"-hez készült. (említve).

(táth): Először Salgótarjánban látható.

Nógrád, 1973. máj. 10.

Pető János grafikusművész.

A salgótarjáni művészek egri kiállításán „Házaló" c. műve látható (említve) valamint „Esti elbeszélgetés" – „Finálé" c. munkái. (említve)

(farkas): Egri nyár '72

Népújság, Heves, 1972. júl. 9.

Pethő János nár művész

A nyugdíjasok pályázatára beküldött festményei mutatták meg tehetségét.

Gergely Mihály: Nár művészetünk.

Kortárs, 1972. szept. (2) 1510 o

Pethő Tamás

a Nemzeti Galériában rendezett „A magyar mai művészet a XX. század"
c. kiállításon művei szerepelnek.

(B.P.): A mai művészet és a közművelődés.

Népművelés, 1942. ... 4.

Pető János

Holdutas repr.

Miskolci Teli Tárlat 1970

Petri János

1. Csodaszarvas — litográfia 40x70
2. Holdutas — " — 50x69

Miskolci Téli Tárlat 1970

Pető János

Bemutatott művei: „Kéregető", „Bábel", „Garabonciás", „Nagy függöny", „Két bohóc", „litográfia.

Zala Tibor: XI. magyar képző művészeti kiállítás, Budapest, 1968.

101

Pető János

1970-ben a varsói és moszkvai magyar kiállitásokon szerepeltek művei. 1967-ben kapott Derkovits ösztöndijat. Reprodukciók: 131 sz. Toborzó, 1967, 132.sz. Szobrész, 1967, litográfia, 480 x 500 mm. Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Pető János

A III. Miskolci Grafikai Biennálén is díjazták.

Egyéni kiállitása volt: 1966. Mezőkövesd, 1968.

Debrecen, 1970. Dürer terem. Külföldön a szófiai

VIT-en , Angliában, Bolognában, Bukarestben, Kielben

Bolvmár István: Mai magyar rajzművészet. Budapest.

1972.

Pető János 2.

Az X. Országos Képzőművészeti Kiállitáson jelentkezett először műveivel. A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának két pályázatán II. s két III. dijat nyert, a Stúdió jubileumi kiállitásán.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest. 1972.

Pető János 1.

Mezőkövesden született 1940-ben. A Képzőművészeti Főiskolát Fónyi Géza és Ék Sándor növendékeként 1964-ben végezte. Mezőkövesden tanit és dolgozik. A Miskolci Grafikai Biennálékon mutatta be műveit.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet. Budapest, 1972.

131

Pető János

fiatal Mezőkövesden élő grafikus. Klasszicizáló realista és modern vonások keverednek grafikáin. Illusztrátorként leginkább ismert.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 20 l.

Pekő János
grafikus

USA-ban a Smithsonian Institution vándorki állítást rendez magyar grafikusok műveiből. A kiállítás-on a művész munkái is szerepelnek.

------: USA

Müvészet, 1973. junius 43.oldal

Pelő János

„Házaló" litográfia (repr)

„Ábrahám és Sára" litográfia (repr)

Művészet, Budapest, 1973. dec.

64. A
65. A
66. B
67. B
68. B
69. A
70. A
71. C
72. B
73. C
74. B
75. B
76. A
77. B
78. B
79. C
80. D
81. D
82. C
107. B
108. D
109. D
110. A
111. C
112. C
113. C
114. C
115. C
116. A
117. A
118. D
119. D
120. A
121. B
122. D
123. C
124. D
125. D
150. B
151. A
152. C
153. C
154. D
155. A
156. A
157. D
158. A
159. D
160. C
161. B
162. C
163. A
164. D
165. A
166. D
167. D
168. C

PETŐ János

DOBRIK István: Pető János lépései.
= Borsodi művelődés, IX. évf. 3. sz. 1984 69-70. p. ill

MDK

Pető János, grafikus

Jó anyagot mutat be.
(Ernst Múzeum.)

Harangozó Márta: Stúdió 67

2

ESTI HIRLAP Bp. 1967. máj. 18.

Pelő János
Grafikus

M.D.K

"Jelentráció"
"

Élet és Irodalom, 1966. dec. 24 - 11 lap

Tetó Ádros

Litografía

Pető János M.D.Y.

Művei a kiállításon

litográfia

Perneczky Géza: Észak-Magyarországi képzőművészek Salgótarjánban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 28. 4.l.

.

MDK.

Pető János

Reggel

Müvészet 1964 szeptóp.46.

Petőfi Sándor
grafikus

M.D.V.

Illusztráció

Barabás Tibor: A dicsőség fugara
Élet és Irodalom, 1963. jan 19 – 9 lap

Petőfalvi
Grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1962. december 15 – 6 lap

Pető János

Sikeres mezőkövesdi kiállítása után a miskolci művésztelepen dolgozik.

Észak-Magyarország 1965. jul. 14.

M.D.4

Pelő János
grafikus

Litografiái szerepelnek a
tailaton.

Kovács Gyula: Érsek - magyarországi képzőművészet -
Művészet, 1967. október - 46 kep

Petőfiana
grafikus

MDK

A kiállításon litográfiái
szerepelnek, a „Prédikátor"
is.

Baranyi Judit: A IX. Miskolci Országos...
Művészet, 1964. április - 38 lap.

Pesó János
grafikus

M.DK

„Illusztráció"

Élit és Irodalom, 1967. ápr. 8. – 7 lap

MDK.

Pető János

Kiállitási hir

Északmagyarország 1966 nov.3o.

MDK

Pető János

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1968 márc.

MDK

Pető János

Varázsló III. lit.

Prédikátor, "

Komédiások, "

9. miskolci o. képzőm. kiáll. 1966.

Pető János

Mezőkövesdre nemrég hazatért művén, aki a helyi társaival sikeresen mutatkozott be. 1 hónapot töltött a miskolci nyári művésztelepen.

- benedek - Nyár a művésztelepen.

Északmagyarország 1965. jul. 14. 4.1

Pető János

MDK

Ostrom, lito

Varázsló, "

Prédikátor,"

Studió 67. Fiatal képzőm. kiáll. Ernst Muz.1967.

MDK

Pető János

Két akt, lit.

Mézeskalácsos, tus

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll.
1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátoraljaujhely

MDK

Pető János

Varázsló székben, lit.

Viadal, lit.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll. 1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátoraljaujhely

MDK

Pető János

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1968 ápr.21.

MDK

Pető János

Mézeskalácsos, repr.

3. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll. 1967. Salgótarján, Eger, Miskolc, Sátoraljaujhely

Pető János

Epigon grafikáival részt vett a XI. Országos Képzőművészeti Kiállitáson.

Vigilia 1968. jun. 421.l.

Petö János M.D.K.

Ostrom,

Prédikátor c.

grafikáját megvásárolta a Müvelödési Minisztérium

1967.

Müvelödési Minisztérium vásárlásai 1967. 8.l.

M.D.K.

Petö János

Varázslókészben,

Utazás II. c.

grafikáját megvásárolta a Művelödési Minisztérium

1967.

Művelödési Minisztérium vásárlásai 1967. 9.l.

Pető János
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Marton István: Homokszigetek.
Élet és Irodalom, 1968. aug. 24 - 10 lap.

Pelő-János

116. Ablak előtt, litogr. 50 x 38,7
117. Akt virággal. " 53,5 x 42,5
118. A nagyváros " 32,5 x 43

Ernst Mo-i képz.mův. kiáll 1966.
Kat. bev. Aradi Nóra 1966 Bp.

Pető János

A Miskolci nézesi Tanács díját kapta meg.

Megnyílt az V. miskolci grafikai biennale
Északmagyarország, Miskolc. 1969. dec. 9. 4. l.

MDK

Petőfi János. [grafikus]

. Szerepel a lipcsei kiállításon.

—: Nem adták ki a díjakat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 4.

Pető János
grafikus

Gazdag tónusu litografiái
szerepelnek a tárlatos

Ujvári Béla: Studio 70
MÜVÉSZET, 1970. julius - 32. lap

Pető János

"Illusztráció" c. rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 26.
XIV. évf. 39. sz. 11. lap

Petőfi Sándor

Kiállítása nyílik.

Kiállítások Élet és Irodalom
Budapest 1970. jún. 13.

Petőkanos

1. Prédikátor, 1967. lito. 47x67 cm
2. Vanárslósiékben, 1967. lito 47,5x64 c

Magyar Művészet 1945–1969
Műcsarnok, 1969. sep-okt

Sarajevska štrudla: orašasti plod
u tijestu - veliki specijalitet.

Pető János
grafikus

A kiállítás on bemutatta a „Festő, modell"
„Szuzsanna", „Kánaán felé", „Mihely-
ben" cimű művet

Mihály Mária: Derkovits Ösztöndíjások
Művészet, 1970. szeptember - 46 lap

Pető János
grafikus

Kiállításán bemutatta a „Szolvász" Arnú hőrajzot, a „Holdutas"-t Néhol Gulivez utanásait véljük felfedezni illusztrációiban.

Bauer Jenő: Pető János...
Művészet, 1970. szeptember - 45 lap

Pető János

Szerepel az alábbi táblaton

Bojár Iván: Ossi grafikai biennale hiskalcan

Magyar Hírek 1969 XII. 13

Pethő Tibor

"Gótika" c. művének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. aug. 1.
XIV. évf, 31. sz. 7. lap

Pethő János

A müvész kiállitásáról "Filozófus" c. müvét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. juli. 4.
XIV. évf. 27. sz. 2. lap

Pethő János

Hóolvadás /szepkó/ i képe szerepel

az alábbi Táslatan

Moldvay Győző: (Csoportkód képkő és díszítőművész, köreinek) kiállítása

Négyművelés 1970 VII. s., 42 old.

Pető János
grafikus

Miskolci művek.
Nemzeti a XI. magyar képzőművészeti
kiállításon.

Éjszakmagyarország 1968 máj. 19. 4.

Petić János
festő

Munkáit legutóbb az Ingi Baráti-
tanú élettapasztalatunk pl. az „Prog
pár", „Tere-fere", „Dörmöcsi"

Baráti Tál: Kétszer festő és ...
Münchén, 1970. junius – 46 lap.

Pethő János
festő

Munkáit leginkább a népe karakterű élethiptek jellemzik. pl. az „Öreg pár", „Tere-fere", „Disznóölés"

Banszki Pál: Két naiv festő és . . .
Művészet, 1970. junius – 46 lap.

Petal Twins
Date

Pethő János
festő

Fajhípei nem mentesek a magas
művészet hatásától. Közel állanak
a mai vásárhelyi műhelyhez. pl.
a „Delelés", a „Szántó-vető".

Pacinski Pál: Két naiv festő és ...
Művészet, 1970. junius – 46 lap

Petrů Jiří
Jeří

Lidé nerán nebo [illegible],
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Bauschi Pál: Lét nem jestli [illegible] ...
Münster, 1970. [illegible] – [illegible]

Pethő János
festő

Élete során volt diszmópaszter, uradalmi cseléd, de a legfoltnőr bányász. Nyugdyazása előtt is ott érte a baleset.

Bánszki Pál: Két naiv festő és ...
Műveszet, 1970. junius – 46 lap

Dear Louis

Love

Pethő János
festő

Az unalom vezette rá a festésre,
a betegfeleségét helyetesítette a
mahói Ipari Tanulóiskola portáján
és ott fanyalodott rá a festésre.

Banoczi Pál: Két naiv festő és . . .
Műviszt, 1970. junius – 46 lap.

Pebhő János
festő

Közel volt a hetvenhez
amikor festeni kezdett stíl
volt a hetvenen amikor
„felfedezték".

Bánszki Pál: Két naiv festő és ...
Művészet, 1970. jennis - 46 lap.

Petőfi János

Litográfája Repr.

Északmagyarország 1968 jan 28. 6.

Petőfi-kor

„Festő és modelje" litográfia

Rezső.

Érakmagyarország 1968 jan 14-7.

Pető János
grafikus

"Király" (repro)

"

Ujvári Béla: Studio 70
MŰVÉSZET - 1970. július - 32.lap

Pethőgáros
festő-

A 70-en felüli nemzedék három
őstehetségének az Eötvös Klubban
rendezett kiállításán részt vett.

Banszki, Pál: Két naiv festő és . . .
Művészet, 1970. junius - 46 lap.

Petri Jaime
fest

1896 - 8 an Lemberg[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible], 1970. [illegible] - [illegible]

Pethő János
festő

1896-ban Demeknyháván
született sokgyerekes csakádba.
Édesapját 4 éves korában elvesztette,
úgy menkelyben nőtt fel.

Bánszki Pál: Két naiv festő és ...
Művészet, 1970. jennis - 46 lap.

Pethő János
festő

A háború alatt jart a cseh, az olasz, szerb és orosz fronton. Majd megszökött és Jaffán, Jerusalemen keresztül mert vissza Szegedre.

Bánszki Pál: Két naiv festő és . . .
Művészet, 1970. junius – 46 lap

Pető János

Munkái mezőkövesden, kiállítás voltak láthatók.

Északmagyarország 1969 IV. 29. 8.

Pető János

Az V. miskolci grafikai biennálén

4 vézkarca szerepelt.

Papp Lajos: Színek nélküli...
Esztrakmagyarország 1969 XII. 14. 6.

Pethő János

Rézkarca Repr.

Északmagyarország, 1969 XII. 14. 4.

Pető János
grafikus

Az V. miskolci országos grafikai fiennálén díjat nyert

Megnyílt az V. ...
Északmagyarország 1969 XII. 9. 4.

Pető János

műveivel egy képzeletbeli utazásra viszi a nézőt.

D. Fehér Zsuzsa: A miskolci grafikai Biennálé. „Művészet" folyóirat. Budapest, 1968. febr. 2 sz. 13 l.

Pető János

Két gyerek	lító	45×60 cm
Festő, modell	"	50×70 "
Trombitás fiúval	"	45×60 "
Bibliai jelenet	"	45×60 "
Király	"	50×70 " (rep.)

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Bev.: Bereczky Lóránd

Pető János

Illusztráció: Pántor B.:

Václav temploma	litó	47 x 64 cm
Kánaán felé	"	40 x 60 "
Műteremben	"	55 x 78 " (repr.)
Szobrász	"	40 x 60 "

VI. Énekmegyarországi Területi Képzőművészeti Kiállítás. Salgótarján 1970. Kiáll. Zet. Bev.: Kovács Gyula.

Pető János
grafikus

Részt vett a tárlaton

Kovács Béla: A VI.Északmagyarországi Területi.....
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 45.lap

6

Pető János

Közölt műve: „Este." fekete-fehér reprodukció.

Tóth Ervin: Pető János grafikáiról. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr.

2. sz.

421

Pető János

A szélsőséges, sőt bizarr öttetektől sem idegenkedik mint pld. az „Ördög" és az „Óriás" c. lapja, amikor is helyesen társul a fekete és szürke foltok kontrasztja.

Tóth Ervin: Pető János grafikáiról. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. sz. 43 l.

Pető János

Eddigi műveinek javaréze a nyári hónapok termése, a miskolci, de főleg kecskeméti művésztelepen töltött idő grafikai vetülete. Évek óta érlelődő témái: „Prédikátor", „Kariatida", „Komédiások", „Varázlók." –

Tóth Ervin: Pető János grafikáiról. „Művészet" folyóirat, 1968. febr. Bpest. 2. sz. 43 l.

Pető János

Az észak-magyarországi Területi Képző-
művészeti Csoport tagjai közé választja,
szerepel a miskolci biennálén s megjelen-
nek az első értékelő kritikák is.

Tóth Ervin: Pető János grafikáiról. „Művé-
szet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. sz.

431.

Pető János

Három évig Fényi Gézánál tanul; „Több mestere javasolja, menjen át a grafikai szakra: Ék Sándorhoz. A mezőkövesdi csoportos tárlaton, 1965-ben résztvesz műveivel.

Tóth Ervin: Pető János grafikáiról. „Művészet" folyóirat, Bpest. 1968. febr. 2. sz.

42 f.

Pető János

Megyökövesden született 1940-ben; első képeit a helyi képzőművészeti kör irányítója, majd 1955-ben felvették a Képző- és Iparművészeti gimnáziumba.

Tóth Ervin: Pető János grafikáiról.
„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr.
2. p.

42 l.

PETŐ JÁNOS

FÓNYI GÉZA ÉS ÉK SÁNDOR TANÍTVÁNYA VOLT. MEZŐKÖVESDEN ÉL, RAJZTANÁR VOLT. ELSŐSORBAN KÖRAJZOLÁSSAL FOGLALKOZIK. GRAFIKÁI A DÜRER-TEREMBEN VANNAK KIÁLLÍTVA,

REPR: „FESTŐ, MODELL"

EML: „TROMBITÁK KÖZÖTT"
„OTTHON"
„TAKARÍTÁS"
„KIRÁLY"
„OLIMPOSZI SAKK"
„DON QUIJOTE"

BAUER JENŐ: PETŐ JÁNOS GRAFIKÁI A DÜRER-TEREMBEN. MŰVÉSZET, 1970. SZEPT. 45. LAP.

PETŐ JÁNOS

GRAFIKÁI KIÁLLÍTVA AZ ALÁBBI TÁRLATON.

EML: „FESTŐ"
„MODELL"
„ZSUZSANNA"
„KÁNAÁN FELÉ"

MIHÁLY MÁRIA: DERKOVITS-ÖSZTÖNDÍJASOK KIÁLLÍTÁSA A DERKOVITS GYULA ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN SZOMBATHELYEN.

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT. 47. LAP.

Pető János

180. Szélmalomharc - rézkarc 54,5 x 77,5
181. Király " 58 x 46
182. Illusztráció
Pántor Béla: Kötéltáncosnő
erjője c. versétez " 47 x 64
183. Takarítás " 59 x 46

5. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale Miskolci Galéria 1969. Kiák. Zat. Dev.: B. Supka Magdolna

Pető János
grafikus

„Festő, modell" (repro)

Bauer Jenő Pető János..
Művészet, 1970 szeptember – 45 lap.

Pető János
grafikus

A Merőhövesden lévő rajztanár-
ságot maga mögött hagyva a
Képzőművészeti Főiskolán Fónyi
Gyula és Ék Sándor tanítványa volt.

Baum Jenő: Pető János..
Művészet, 1970 szeptember – 45 lap.

Pető-János

Grafikus

Neha a fekete alapba fehér vonal-
bálóhat harcol a belső feszültséget
ez még fokozza. Pető elsővendű fi-
guralista is.

Bauer Jenő. Pető János.
Művészet, 1970 szeptember. - 45 kap.

Pető János
grafikus

Tárgyait biblikus történetekből s a
görög mitológiából meriti legszívesebben a művész. Ez érződik akkor is
amikor háznapi tárgyakhoz nyúl.

Bauer Jenő: Pető János...
Művészet, 1970. szeptember - 45 kap.

Pető János
grafikus

Tipusokat alakít, amelyeket nélkül a hétköznapi pongyolaság, máskor az ünnepi reprezentáció átmosférája borít.

Bauer Jenő: Pető János...
Műveszet 1970. szeptember - 45 lap.

Pető János
Grafikus

Kiállítására bemutatta a „Trombiták körött", az „Otthon", a „Tabaritás" c. műveit, valamint a „Király", az „Olimpos sarkt", a „Don Quijote"-t.

Bauer Jenő: Pető János...
Művészet, 1970. szeptember – 45 lap.

Pető János
grafikus

A Dürer teremben volt kiállítása.
A művész a könyvillusztrációk kiváló
művelője.

Bauer Jenő: Pető János grafikái a Dürer teremben
Művészet, 1970. szeptember - 45 kép

Petőfi József

Illusztrációkkal szerepelni fog
a lipcsei nemzetközi könyv-
művészeti kiállításon 1971-ben

MTI: Nem adtak ki a díjakat

Esti Hírlap 1970 VIII. 4

Pethő János

Ifjú tehetség, a legutóbbi grafikai biennálén tűnt fel

5. Miskolci Országos Grafikai Biennale. Miskolci Galéria 1968. kiáll. cat. Bev.: B. Supka Magdolna

Pethő János
festő

„Szántó-vető" (repro)

Bánszki Pál: Két nain festő és . . .
Művészet, 1970. junius - 46 lap.

Pető János grafikus

Díjat kapott az V. országos miskolci grafikai biennálén

Szovjalista művészetért 1970 I.

Pető János

Zsuzsánna; Mühelyben; Kánaán felé c. litográfiája (emb.) szerepel az alábbi táslaton

(Kulcsár): Deskovits ösztöndíjasok táslata kombathelyen

Vas Népe 1970 IV. 19

Petőfi János

Említve

Vargahuse: Képzőművesek Salgó-
tarjánban
Nógrád, Salgótarján 1970. ápr. 12

beto lanos

beto lanos

A Miskolci Galéria tisztelettel meghívja
PETŐ JÁNOS grafikusművész kiállításának megnyitására
1982. október 15-én, pénteken délután 5 órára.

A kiállítást megnyitja KÖVÉR ÁRPÁD
az MSZMP Borsod megyei Bizottságának PMO osztályvezetője

Miskolci Galéria, Déryné utca 5.
Megtekinthető: november 21-ig
hétfő kivételével 10–18 óráig

BMi

Pető János
grafikus

Takarítás" c. műhet alkotta
"ki a tárlaton.

Borbély László: Az V. Miskolci Országos.:
Művészet, 1970. március – 19 lap

Pető János

A miskolci városi tanácsi díjat kapta az alábbi tárlatok

N.N.: Megnyitották az országos grafikai biennálét

Vas Népe 1969 XII. 9

Pető János grafikus

Kiállítása nyílt a tokaji
párthárban

Észak magyarország 1971 II. 24

Petö János

grafikával szerepel a

Miskolci Téli Tárlaton

Magyar Nemzet 1970 december 16

4. old.

Pető János grafikus

Kiá Mitása nyisel a tokaji
pártházban

Esza) magyarország 1971 II. 25

Pető János, festő

MDK

Makói parasztfestő. Tanulmány ismerteti.

— : Műgyűjtő

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 25.

MDK

Pető János, festő

Tanulmány ismerteti Pető János parasztfestő (Mezőkövesd) munkásságát.

—: Megjelent a Műgyűjtő 7.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 26.

Pető János festő

A tokaji pártházban

Liánitása nyílt

Eszakmagyarország 1971 II. 27

Pető János parasztfestő

halói.

Munkásságát ismertetik a

Műgyűjtő legujabb számában

Főváros. Hozimüsos 1971 II.10

Pethő János naiv festő

a makói iparitanuló-intézet 75 éves pedellusa, 6 elemit végzett, 69 éves korában kezdett el festeni. Első önéllő tárlatát tavaszal rendezik meg a makói József Attila Múzeumban.

Magyar Nemzet 1970 január 11.
12. old.

-Naplo-

Pető János

Grafikákkal szerepel az alábbi táslatan

Fekete Judit: Téli Táslat
Miskolcon

Magyar Hennek 1970 XII. 16

~~DHI - Myers~~

Pető János grafikusművész

A kiállítási naptárban szerepel (Dürer Terem, VI. 17 – VII. 1.).

Műgyűjtő, 1970. 1. sz.

Pelő János

Holdutas; Csodaszarvas c.
grafikája (eml.) szerepel
az alábbi. tárlatok

Borbély László: Az első miskolci
Téli Tárlat

Napjaink 1971 I.

Pethő János makói naiv festő 1.

10 képet vásarolt tőle a

Nemzeti Galéria

Napló - Magyar Nemzet 1970 január 11

12. old

Petkó János naiv festő

kiállításon szerepel az

Eötvös-klubban

Magyar Nemzet 1970 március 20
4. old.

Pető János

MDK

lito:

Este

Bábel

4. miskolci o.graf. biennale 1967. miskolci Gal.

Pető János

MDK

lito:

Festő és modellje

Diogenes

Utazás II.

4. miskolci o.graf. biennale 1967. miskolci Gal.

MDK

Pető János

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt p.30. 30.

Pető János
grafikus

Szellemessége ~~[illegible]~~ Holdutas-ám
érvényesült maradéktalanul.

Borbély László: Az I.miskolci téli tárlat.
Művészet, 1971. április - 36.oldal.

Pető János
grafikus

„Holdutas" (repro)

Borbély László: Az I.miskolci téli tárlat.
Müvészet, 1971. április - 36.oldal.

Pethő János

makói naiv festő, 10 képet
vásárolt tőle a Nemzeti
Galéria

Pestmegyei Hírlap 1970 január 13
6. old.

Pető János

„Csodarzarvas"

(repr.)

Művészet, 1971. júl.

MDK

Pető János, grafikus

fiatal miskolci grafikusművész.

Kiállítása nyílt meg Tokajban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 21.

MDK

Pető János, festő

A náradik évfordulóra kiírt művészeti pályázaton győztes két pannója látható a Nemzeti Múzeumban megrendezett kiállításon.

— : „La Commune" — emlékkiállítás

4.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 17.

Pető János grafikus
Leninvárosban
Kiállítása nyílt

Szocialista Kultúráért 1971 III.

Pető János 6

„Szörny"

„Takarítás" c. Zépei emlékre

Ezzakmagyarország 1970 június 24

4. old.

Pető János

5

„Olimpiai saláta"

„Holdutas" c. Zépei emlékve

Erzsébetmagyarország 1970 június 24

4. old.

Pető János

4

„Áldozat"

„Leány templommal"

Északmagyarország 1970 június 24

4. old.

Veto István

3

„Sámson"

„Ábrahám és Sára" c. képei

emlékére

Erdélymagyarország 1970 január 24

4. old.

Pető János

2

„Zsuzsanna"

„Kánaán"

„Bábel" a Zépei emlitve

Ezzalmegyarország 1970 junius 74

4. old.

Petőtános grafikus 1

Mezőlövesden élő művész,

kiállítása nyílt a Dürer teremben

Erzsébetmagyarország 1970 június 24
4. old.

Pető János grafikus

Kiállítása nyílik június 17.-én a Dürer teremben

Esakmegyarország 1970 június 12-
8. old.

PETŐ JÁNOS

Litográfiája szerepel a Műcsarnokban (emel).

Losonci Miklós: Vadászat a művészetben.

PEST MEGYEI HIRLAP, 1971. szept. 12.

Pető János grafikus

Szállítását tervezik

Tolajban

Érzalmyjazovszéj 1970
december 30
4. old.

Pető János

„Csodaszarvas"

„Holdutas" c. művei

emlitve

Északmagyarország 1970 december 13

4. old.

Petö János

művei szerepelnek az

I. Miskolci Téli Tárlaton

Északmagyarország 1970 december 13
4. old.

Pető János
grafikus

Részt vett a tárlaton.

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művészet, 1971.augusztus - 10.oldal.

Pető János
grafikus

Méltatás — Rezit vett a
Dürer évfordulós kiállításán.

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művészet, 1971. augusztus - 10.oldal.

Pető János grafikus

A tokaji pasthárban kiállítása-
nyílt

Észak magyarország 1971 II. 21

Pető János grafikus

A Leninvárosi művelődési

központban kiállítása nyílt

Észak magyarország 1971 I. 19

Pető János grafikus

A tokaji pártházban
Tiámítása nyílt

Ezd Magyarország 1971 III. 3

Pető János grafikus

A tokajói pártházban

Kálmitása nyílt

Ékoltmagyarország 1941 II. 26

Pető János

Két pasnája nekepel az alábbi kiállításon

N. N.: „La Commune" – emlék-kiállítás

Négyszabadszáp 1971 II. 17

Pető János

díjat nyert az V. miskolci

grafikai biennálén

Nagykanizsa 1969 december 16

2. old.

Pető János
grafikus

Csodaszarvas (rézm.)

Losonci Miklós: Képzőművészetünk időszerű kérdései.
Művészet, 1971. július - 32.oldal

Pető János grafikus

A tokaji pártházban kiállítása nyílt

Észa) magyarország 1971 II. 23

Pető János

Makói festő. A szentesiek – elsőnek a szakmabeliek közül – a makói múzeum igazgatója ismertette meg. Publikált is róla néhány évig.

Selymesi István: Naiv festők; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 4. l.

Pető János

Mezőkövesden önálló kiállítása
1966. dec. - ben.
Művei a Pedagógus Szakszervezet
miskolci képzőművészeti stúdiójának
kiállításán.

/benedek/ Miskolci tárlatokon
Északmagyarország 1966. dec. 6. 2.1.

Pető János

Mezőkövesdi művén. Még Tardi Kovács Sándor előtt hazatért szülőhelyére.

/benedek/ Tardi Kovács Sándor képei között
Északmagyarország 1966. jún. 11. 2. l.

Pesö János
grafikus

M.D.K.

„Léghajó"

Élet és Irodalom, 1967. okt. 28 - 3 lap.

Pető. János

1. Poseidon	litográfia	50×70
2. Család	— " —	50×70
3. Sámson repr.	— " —	50×70

V. Észak-Magyarországi Területi Képzőművészeti Kiállítás Salgótarján 1969

Pető János

1. Bibliai jelenet litográfia 50×70
2. Menekülők —"— 50×70

V. Észak-Magyarországi Területi Képző-művészeti Kiállítás Salgótarján 1969

Pető János

A miskolci városi tanács díját kapta az alábbi táslatok

N.N.: Grafikai biennálé Miskolcon

Napló 1969 XII. 9

MDK

Pető János, grafikus

Kiállítása nyílik meg a

Dürer Teremben.

–: Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 16.

Pető János

Rövist méltatás

Kiállításnál kiállításra
Magyar Hírlap, Bp. 1970. jún. 23.

Pető János

Illusztrációkkal fog szerepelni a lipcsei nemzetközi könyvművészeti kiállításon 1971-ben

Magyar Hírlap 1970 VIII. 5

Pető János
graphus

M.D.Y

„Trombitás"

Élet és Irodalom, 1967. nov. 11 - 1 lap.

MDK.

Pető János

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.48.

MDK.

Pető János

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 jan.21.

PETŐ HUNOR

MEGHIVÓ : KÁMÁN GYÖNGYI, PETŐ HUNOR, SZABÓ DEZSŐ, VERES ANDOR

INSTALÁCIÓJA

HANSÁGI MúZEUM MOSONMAGYARÓVÁR ÉS

FIATAL MŰVÉSZEK STúDIÓJA

1996 szept 11. - 1996 szept 3o.

LÁSD : KÁMÁN GYÖNGYI

PETŐ HUNOR

Szeretettel meghívjuk

PETŐ HUNOR

TÉRKÉP
című kiállítására

amely 1994. március 23-án 18 órakor nyílik

a MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓban

Cím: 1071 Budapest, Dohány utca 16-18.

Megtekinthető:

1994. március 31-ig 0-24 óráig

PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON
TATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍ
PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN
HÍREK PONTATLAN HÍREK PONTATLAN HÍREK PON

PSZICHOLÓGIAKÖNYVEZETÉS

PETŐ HUNOR

A VLS Kulturális Egyesület támogatói: Magyar Országgyűlés,

A Vajda Lajos Stúdió Kulturális Egyesület
Tisztelettel meghívja Önt

A Block csoport:
Katona Zoltán
Nayg István
Sebestyén Zoltán
Palkó Tibor

Pál Csaba
Pető Hunor
Veres Andor
Vogl Filemon

PONTATLAN HÍREK
c. kiállításának megnyitójára
1997. augusztus 17.-én (vasárnap) de. 11 órára
a VLS Pinceműhelyébe
(Szentendre, Péter-Pál u. 6.)

Kurátor: Prosek Zoltán
A kiállítás megtekinthető:
1997. augusztus17.-től szeptember 10.-ig
hétfő kivételével 10-től 18-ig

MEGHÍVÓ
EINLADUNG

PETŐ HUNOR

A Hansági Múzeum Mosonmagyaróvár és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Budapest meghívja Önt

KÁMÁN GYÖNGYI
PETŐ HUNOR
SZABÓ DEZSŐ
VERES ANDOR
installációinak megtekintésére.

A kiállítást megnyitja:
***Dr. Báznai Bertold** alpolgármester*
és
***Zwickl András** művészettörténész*

1996. *szeptember 11-én 17 órakor a*
Pannon Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvár Vár épületében.
A kiállítás megtekinthető: 1996. szeptember 11 - 30.

Rendezte:

Beke Zsófia** és **Bizzer István
a Honfoglalás 1100. évfordulója alkalmából.

szeti Egyetem, Epreskert
Kmety György u. 26-28
támogató: Fővárosi Képzőművészeti Alap

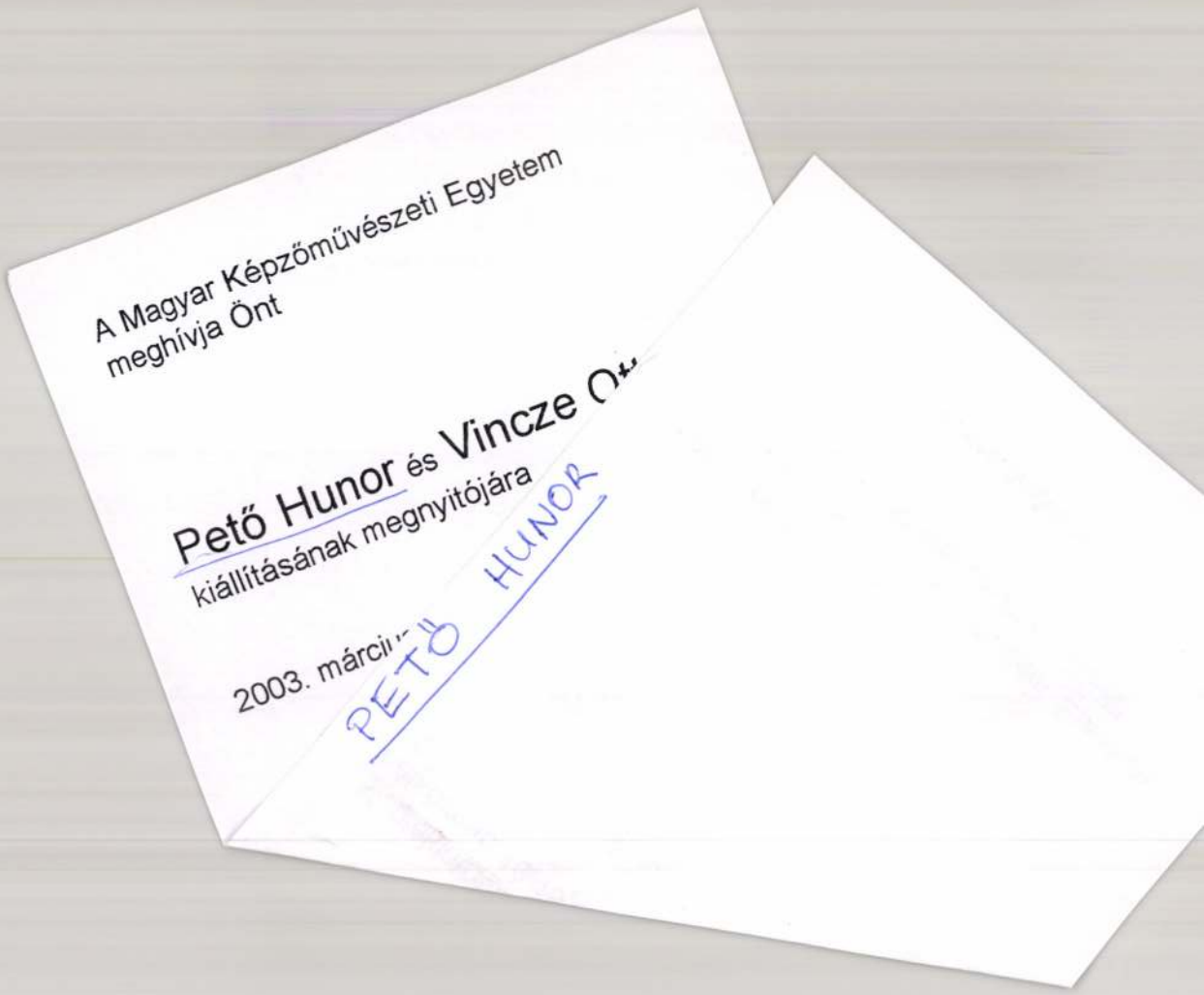
A Magyar Képzőművészeti Egyetem
meghívja Önt

Pető Hunor és Vincze O

kiállításának megnyitójára

2003. márci

PETŐ HUNOR

PETŐ HUNOR

849. SZABÓ PÁL ZOLTÁN

Mélyen tisztelt Uram!

□ ← Régi tervem
tisztelt Uram a zengőárkonyi ma
ezt tolakodásnak, mert amit tud
az vonz közelebbi megismerés fe
és terhelve mi fiatal magyarok
lehet. - Nem mindenkivel lehet.

Nagyon kérem szives válasz
hogy valamelyik nap délután alk
is szives lesz megjelölni, ugy
hetedike délelőttjére ne vonatk

PETŐ HUNOR

ÚJ MŰVÉSZET

1998/jún.

P - 9396

11.o.

PETŐ HUMOR

Új művészet

1999. júl.

13.0.

kerete. Ferenczy a legkevésbé tudta adminisztrálni magát, a látszat ellenére eléggé szűkösen élnek, így érthető a sajnálkozás, hogy a házat és kertet mindvégig bérelniük kellett.

A gyermekek nevelésére a család minden áldozatot meghozva, eszményi otthonná alakítja át a nagybányai házat. Sárgult fényképeken láthatjuk együtt e meghitt családi körben Fialka Olgát és gyermekeit. Az együttlét melegségét árasztó enteriőrt, benne az elmaradhatatlan szamovárral — ahogyan Réti István bemutatja — festményeken is megörökítik. Akkoriban még egészen szűk baráti kör, Nagybányáról többnyire csak festők, egy-egy tanítvány látogatott hozzájuk. Nyáron a verandára, a kertbe mentek ki, télen a szobában ültek körül a nagy vörösréz szamovárt. Ferenczyné olykor felolvasott, német vagy angol regényekből, gyakran a mindnyájuknak kedvenc Molière-ből.

Fialka Olga gyermekei művészpályájának alakításában is egész emberként vesz részt. A család értékes könyvtárat gyűjt (benne művészeti, filozófiai, szépirodalmi könyvekkel), reprodukció-gyűjteményükből (egy részük bekeretezve állott) a gyermekek az egyetemes művészet képtárát állíthatták össze, számos művészeti folyóiratot járattak. Amikor a Ferenczy fiúk vagy Noémi külföldi tanulmányutakra eljutnak, már ismerősként látják viszont a képtárak remekműveit. (Apjuk festményei mellett más művek is sorakozhattak a nagybányai ház falán, köztük értékes képek. Egy nagyon szép, XVII. századi holland festmény — Van Bommel Haarlemi városrésze — nagybányai magántulajdonban máig is meg-

PETŐ HUNOR

ÚJ MŰVÉSZET

1997. jan. – febr.

6 f. o.

renc

ég nincs értékelve.

1904. dec. 19. - Saarbrücken, NSZK, 1988. szept. 14.): bp.-i műszaki egy.-en építészmérnöki oklevelet sze és Párizsban folytatta. 1932-től 1934-ig a Magyarság politik 1934-től az Új Magyarság belső munkatársa. A mo.- ezdeményezője, a Nyilaskeresztes Párt sajtóügyeinek irár es Párt sajtófőnöke, az Összetartás c. lap szerk.-je, a Pesti Ú unkatársa és vezércikkírója. 1946-ban a Népbíróság előbb letfogytiglani fegyházra változtatták. 1956. okt.-ben az NS ar Egység, az Összefogás, a Hídfő, ill. az Új Hídfő szerk.-jek 44-ig a Magy. Atlétikai Club (MAC) vívója, kardvívó. 193 sk. világbajnok, az egyéni versenyben a 2. helyen végzett. nok kardcsapat tagja. - M. Ungarn in Ketten (Saarbrücken, 1 emzet igazi sírásói (Marschalkó Lajossal, London, 1958); E ben 1960): Zavaros évek□ A Horthy-korszaktól Kádár Ján

PETŐ HUNOR

Új művészet

1998. jún.

11.o.

MEGHÍVÓ
EINLADUNG

A Hansági Múzeum Mosonmagyaróvár és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója Budapest meghívja Önt

KÁMÁN GYÖNGYI
PETŐ HUNOR
SZABÓ DEZSŐ
VERES ANDOR
installációinak megtekintésére.

A kiállítást megnyitja:
***Dr. Báznai Bertold** alpolgármester*
és
***Zwickl András** művészettörténész*

1996. *szeptember 11-én 17 órakor a*
Pannon Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvár Vár épületében.
A kiállítás megtekinthető: 1996. szeptember 11 - 30.

Rendezte:

Beke Zsófia** és **Bizzer István
a Honfoglalás 1100. évfordulója alkalmából.

Pető István

hódmezővásárhelyi tálas
1904 hódmezővásárhelyi
kiállítás 30 kor pénz-
jutalom.

Kisshunvtálas 199. l.

székesfőváros polgá

Orsz. Bizottságának.

rnak.

Mag

Központi borítékok 30. sz. mintája 1930 — 10589

Pelc János grafikus

Az Ernst Múzeumban megnyílt Stúdió '43 kiállításon műve szerepel: lapjai komoly munkák.

Harangozó Márta: Stúdió '43
Esti Újság, 1943. dec. 11.

Pető János grafikusművész
kiállítása megnyílt a sátoraljaúj-
helyi művelődési központban.

Kiállítás.
Csütörtök, 1973. ma. 28.

Pető János grafikus

A X. Miskolci Orsz. Képzőművészeti kiállításon litográfiái szerepelnek.

Szeres János: X. Miskolci Országos Képzőművészeti kiállítás

Népművelés, 1969. febr. 28–29. old.

Pethő János

Jóval túl a hetvenedik életévén, zsellergyerekkent szü-
letett Dömökegyházán, a Károlyi uradalomban. Apja
halála után menhelyre került, volt disznópásztor,
és megjárta az első világháború majd minden front-
ját. Bányászkent ment nyugdíjba, és ekkor kezdett
el rajzolgatni. Egy szegedi tanár biztatására tért
át az olajfestésre, ezzel idézi vissza szomorú gyermek-
korának paraszti világát, a négy-ökörrel szántó-vető
gazdát, a pásztor élet bukolikus szépségét.

Péter Imre: Kiállítások művelődési házakban
az Elte Eötvös Klubjában.

Népművelés 1970/4 43 old.

Pethő János

Hódvadász

Népművelés 1970/7 42 old.

Pethő János

Külön helyiséget szenteltek a rendezők a helvenen
tuli Pethő János munkásságának. A pár éve festegető
idős makói ember képein a táj emberének hétköznapi
pillanatait, a természet változásait fogalmazza meg.
A komponálás zaitsága a tárgyak leegyszerűsített felvá-
zolása olykor a modern jelesek erényeit idézi, emlékezetünk-
be. mint „Hóolvadás" c. festményée pl. melyet a legyabbnak
itélünk ujabb munkái közül. Részt vett a Makói tárlaton

Moldvay Győző: Csongrád képző és díszítőművész
köréinek kiállítása.

Népművelés 1970/7 42 old.

13

Pető János

„Szobrány" (1969)

„Halány" c. művei emlétve

Napjaink 1971 augusztus

6.old.

12

Pető János

„Poseidon II."
„Ábrahám és Sára"
„Kánaán felé" c. művei emlékére

Napjaink 1971 augusztus
6.old.

11

Pető János

„Ördög"

„Godaszavas"

„Bábel" c. művei emlétve

Napjaink 1971 augusztus

6.òld.

10

Pető János

„Olympiai sakk"
„Takarítás"
„Finálé" c. művei említve

Napjaink 1971
augusztus
6.old.

9

Pető János

„Filozófus"
„Majom"
„Kapzoló Dürer" c. művei
emlitve

Napjaink 1971
augusztus
6.old.

8

Pető János

„Rajzoló I."

„Festő, modell (1968)" c. művei

emlékére

Napjaink 1971

augusztus

6.old.

7

Pető János

„Két bohóc"

„Trombitál lőzött"

„Műterem" c. művei említve

Napjaink 1971

augusztus

6.old.

6

Pető János

„Toborzás"
„Bábel"
„Esti berzelgetés a városka cselén"
c. művei említve

Napjaink 1971 augusztus
6.old.

5

Pető János

„Garabonciás" (1970)

„Majom" (1971) c. művei

említve

Napjaink 1971 augusztus

6.old.

4

Pető János

„Szörny"

„Otthon"

„Madár" (1966) c. művei

emlitve

Napjaink 1971 augusztus

6.old.

Pető János

„Hídépítő"
„Raktoló"
„Halász" c. művei említve

Napjaink 1971 augusztus
6.old.

Pető János

2

A Főiskolán Fónyi Géza,
Barcsay Jenő, Ék Sándor voltak a
mesterei.

Napjainek 1971 augusztus
6. old.

Pető János

1

Kiállítása nyílt a
Miskolci Galériában.

Napjaink 1971 augusztus

6. old.

Petõ János

„Holdutas" c. grafikája szerepel
az F. Miskolci Téli Tárlaton - aulától

Napjaink 1971 január 5.old.

Pető János

„Garabonciás" c. litográfiája

az 1. oldalon

Napjaink 1970 december

Petkó János

Művei szerepeltek az

V.Miskolci Grafikai Biennálén

Napjaink 197o január

4.old.

Petkő János

„Takarítás" c. alkotása szerepelt az V. Miskolci Grafikai Biennálén

Napjaink 197o január

4.old.

Pető János

"Fiatalok, öregesen" cimmel a Képzőművészet c. rovatban Szabó György ir a Fiatal Képzőművészek Studiójának kiállitásáról.
A grafikusok közül kiemeli a művészt, de a müveket nem nevezi meg.
A tárlatot az Ernst Muzeumban rendezték.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 18.
XV. évf. 51. sz. 12 . lap

Pethő János
festő-

Pethő János naiv mester ősunte, tiszta
vilaga nagy érdeklődésre tett szert.

Tóth Ferenc: Marosmenti művésztelep Makón.
Művészet, 1971. december 14. oldal.

Pető János, grafikus

Több francia városban bemutatják
20 lapból álló kollekcióját.

— : □ A Francia – Magyar ... 2.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 15.

Pető János

Lejza a 9. oldalon

Napjaink 1972 szeptember

Pető János

Csodaszarvas, litográfia

60×80 cm

Vadászati világkiállítás 1971

Budapest

Pető János

Hazafelé, litográfia

~~63 × 37~~

63.3 × 48.3 cm

Leány szarvassal, litográfia

46 × 64.4 cm

Vadászati Világkiállítás 1971

Műcsarnok

Pető János

Litográfiája szerepel a
„Vadászat a művészetben" c. vándorkiállításon
a Műcsarnokban

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 12
4. old.

PETŐ JÁNOS

Makói parasztfestő. A „Műgyűjtő" új számában Sólymos István ír művészetéről.

NÉPSZABADSÁG, 1971. jan. 26.

PETŐ JÁNOS

Makói parasztfestő. A „Műgyűjtő" új számában írt munkásságáról Solymár István.

ESTI HÍRLAP, 1971. jan. 25.

Pethő János

a legutóbbi Biennálén uj kifejezési eszközöket keresett.

Katona László : V. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1969

Pető János

Bemutatott müvei: 180. Szélmalomharc rézkarc 54.5 x 77.5 cm; 181 sz. Király rézkarc 58 x 47 cm 182.sz. Illúsztráció Pásztor Béla : Kötéltáncosnő ernyője c. verséhez rézkarc 47 x 64 cm 183.sz- Takaritás rézkarc 59 x 46 cm

Katona László: V. Miskolci országos grafikai biennálé, Budapest, 1969

Pető János

Bemutatott művei: „Halász", litográfia, 64 x 46; „Madár", litográfia, 46.5 x 63.5; „Kapálók", litográfia, 78 x 55. / reprodukció /.

Katona László: VI. Miskolci országos grafikai kiállítás, Miskolc, 1971.

Pető János

Bemutatott műve:

„Esti bezélgetés" lino, 50x70 cm.
/reprodukció/

Rozványi Mártas: Studió 71.

Budapest, 1971

Pető János

A tárlaton bemutatott művei:

„Dodaparvas," litográfia, 40 x 70 cm.

„Holdutas," litográfia, 60 x 50 cm.

Kovács Béla: Miskolci téli tárlat '70.

Miskolc, 1970.

Pető János, grafikus

Szerepel az Ernst Múzeumban.

Harangozó Márta: Stúdió '71

2.

EST/ HIRLAP, Bp. 1971. dec. 8.

Pető János

a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállításán grafikái szerepelnek.

Szabó György: Fiatalok, öregek.

Élet és Irodalom, Bpest, 1941. dec. 6.

Pető János grafikus

Az Ernst Múzeumban megnyílt Stúdió '71 c. kiállítás grafikai művei szerepelnek.

Harangozó Márta: Stúdió '71

Esti Hírlap, 1971. dec.

Pető Sándor

„Esti beszélgetés" c. grafikája szerepel a „Studió '71" kiállításon az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 december 10
4. old.

Pető Jálos

Derkovits ösztöndijas

-neve emlitve

Magyar Nemzet 1972 februir 2o

11.old.

Pelö Jainos

Öreg pár

Népművelés 1970/4 42 old.

Pető János

"Zenélő" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Vadas József: "Pályázatok formaruhában" c. kritikájának hátlapján Kéri Ádám nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 27.
XXII. évf. 21. sz. 14. lap.

Pető János grafikus

„Sorsfordító" c. kiállítást Egerben rendezték a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére. — A művész sorozata szerepel a kiállításon.

F. Ludányi Gabriella: Tárlat Egerben, Népújság | Heves |, 1977. nov. 2.

Pető János
grafikus

Pető János munkásságára
Szász Endre, Kondor Béla,
Dürer, Rembrandt művészete
hat!

Horváth Béla: Kiállítási ~~[illegible]~~ jegyzetek.
Művészet, 1973. január 5. olcsi

Pető János
grafikus

Pető János kiállításán bemutatta az „Utarás", a „Szabás", a „Három zenén" című művét.

jegyzetek.

Művészet 1973. január 5. old.
Horváth Béla: Kiállítási jegyzetek.

Pető János

Műve szerepel a VIII. grafikai

Biennálén, Miskolcon

Kritika 1976/2

28. old.

Pető János grafikus

Csokonai 200. születési évfordulója kezetében öt grafikus készített illusztrációit előbb Miskolcon, most Bpesten a XX. ker.-ben, a Kisduna Galériában láthatjuk. A művészt rajzaiban Lilla elérhetetlen alakját támasztja fel. (említve)

Losonci Miklós: Zene, irodalom, képzőművészet barátsága.
Pestmegyei Hírlap, 1975. márc. 15.

Pető János

Leninvárosban szombaton nyílt meg a Borsod megyei képzőművészeti kiállítás, melyen szerepel a művésznő litográfiája.

(Benedek): Tárlat Leninvárosban.

Észak-Magyarország, 1975. máj. 24.

Pető János grafikus

Gobonai születésének 200. évfordulója alkalmából díjtal képzőművének grafikai kiállítása nyílt meg Csurgón, melyen grafikái szerepelnek.

H. B.: Gobonai-kiállítás Csurgón.
Somogyi Néplap, 1975. okt. 3.

Petőfi János

Madách Imre születésének 150. évfordulójára a Petőfi Irodalmi Múzeum képzőművészeti kiállítást rendezett, – a megjelölés pályázati anyagból, – melyen szerepelnek művei.

Lappe: Látható irodalom.
Magyar Hírlap, 1973. júl. 26.

Pető János

grafikusművész budapesti tárlatra készül. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében harminc litográfiáját mutatja be. A tárlat november 3-án nyílik. Ez lesz Pető második budapesti önálló bemutatkozása.

Pető János tárlata.

Észak-Magyarország 1972/236 8 old

Pethő János

festő

~ munkái az Eötvös-klub kiállí-

tásán szerepeltek. /1970/

Képrőmű v. Almanach 3. 64.

Corvina 1972.

Pethő János

részt vett a „Magyar mai művészet a XX. században" kiállításon a Nemzeti Galériában.

B. P.: A mai művészet és a közművelődés

Népművelés 1972/7 39old.

Pethő János

Idős nair művész, festő. 70-en túl kezdett dolgozni. Gyovai Pállal és Török Sándorral közös bemutatkozásuk volt az ELTE Eötvös-klubban (1970 március).

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 64. l.

Pető János

"Majom" cimmel a lap bemutatja a müvész litográfiáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 9.
XVI. évf. 37. sz. 7. lap.

Pető János

A Szlovák Nemzeti Galéria rendezésében a Művészek Házában nyitották meg husz nemzet naiv művészének a kiállitását.
Moldován Domokos: "Triennálé Pozsonyban" cimmel számol be a tárlatról, melyen a művész három alkotásával szerepel.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 21.
XVI. évf. 43. sz. 6. lap.

Pető János grafikusművész

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitó termében rendezett kiállitását november 3.-án nyitják meg, -közli a kulturális eseményekkel foglalkozó rovat.

Egy későbbi, a november 18-i lap részletesen ir a tárlatról "Idillek és vallomások" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 28.
XVI. évf. 44. sz. 2. lap.

Pető János grafikusművész

A kritika igen nagy elismeréssel szól arról, hogy a művésznél "minden vonal, forma és árnyalat a helyén van. Nincs disszónancia vagy bizonytalanság. Ő rajzolja Magyarországon a leggusztusosabb combokat, szájakat és ujjakat". Viszont erősen bírálja, hogy "a garabonciás diákhoz, Dürer emlékéhez, a temetéshez, a kut körül ácsorgó falusi asszonyokhoz nem illik az illatos habfürdő, amely tisztára mossa testüket és ruganyossá teszi izmaikat." Vadas József: "Idillek, vallomások" c.több kiállitásról szóló ismertetése.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 18.
XVI. évf. 47. sz. 12. lap.

Pető János

"Feltámadott a tenger" cimmel a lap bemutatja a müvés rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 30.
XVI. évf. ~~57~~ 53. sz. 2. lap.

Petrő János

Sámson, litográfia, 50×70
Bibliai jelenet, litográfia
50×70

V. Északmagyarországi területi
képzőművészeti kiállítás
Salgótarján 1969.

Pető János

Zajza a Zoldalon

„Mezőkövesd '73"

Napjainek 1973 április

Pető János

grafikusművész tárlata november 3-án nyílik meg Budapesten, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének v. ker. Dorottya u 8. sz. alatti kiállítótermében. A miskolci művész mintegy harminc litográfiáját mutatja be.

Észak-Magyarország 1972/256 11 old.

Pető János

Kiüzetés ciuni litográfiája

Észak-Magyarország 1972/303 4 old.

Pető János
két bibliai-illusztrációja marad
emlékezetes a Miskolci Galériaban
rendezett téli tárlatból

Csutorás Annamária: Miskolci téli tárlat

Észak-Magyarország 1972/291 4old.

Pető János
grafikus

A Kulturális Kapcsolatok Intézete
ben XI. 3-án nyílt meg Pető János
grafikus tárlata.

-.- Kiállitási naptár
MÜVÉSZET, 1972.október-november - 80.oldal

Pető János
grafikus

„Háraló" - ját mutatta be.

Borbély László: A VI. miskolci országos ~~bolyhmale~~ grafikai ...
Művészet, 1972. junius - 45 oldal.

Pető János

Petőfi illusztrációja
a 3. oldalon

Nagykanizsa 1973 január

Pető János

Petőfi illusztrációja a 3. oldalon

Napjaink 1973 február

Pető János

2

3 éve a miskolci művésztelepen él, Fónyi Gizát és Ék Sándort pelöli mesterének.

Magyar Nemzet 1972 november 17

Szold

litográfiáinak kiállítása
a Kulturális Kapcsolatok Intézetének
Kiállítótermében nyílt meg

Magyar Nemzet 1972 november 17
8. old.

Pető János

Poseidon, litogr. 50×70
Család, —"—. 50×70

V. Északmagyarországi területi képzőművészeti kiállítás, Salgótarján
1969.

Pető János

Sámson, litogr. 50×70.
Bibliai jelenet, litogr. 50×70

V. Északmagyarországi területi képző-
művészeti kiállítás, Salgótarján
1969.

Pető János

Sámson, repr.

V. Északmagyarországi területi képző-művészeti kiállítás, Salgótarján 1969.

ezzel elzárták a közönség elől.

Nemcsak a „kerítés" szúr szemet. Hanem még inkább az „elkerítés". És nemcsak Csopakon szúr

masztása. A csoportkép [illegible]
a kortársak szövetségéről.

Igaza van. A barátkozás, összefogás, bolyba tömörülés kisarjaszthat nagy irodalmat. De a kölcsönös figyelem és nemzeti értéktudat kialakításának nem ez az egyedüli útja. A mindenkinek járó egyenlő mérték, az általhetségek és felfújt félistenek lelepleződésének következetes politikája olyan irodalmi múltak öröksége, melyek százados küzdelemben vívtak demokratikusabb közéletért. A glosszától feltárt bajnak van alternatív javallata is. Művészi közélet, ahol, ha nem is ismerik, mégis tisztelik egymást. Ahol nem barátság, netán klikké szűkülő falka kínálja az útlevelet a percnyi halhatatlanságba, [illegible]

---

em vagyok mivelhogy
on az embernek fiában
ürességnek
yörűeknél Kedvesebb
hézagai
órom örökkön
oldja —
a nyár nagy.
a törés vonalát
dt hajszálat

a Monte Ventoso csúcsára; s az irodalom, a művészet, ha úgy tet-

ven lett földrésztünk geológiaiból filozófiaivá, s ezért osztályozunk

Pető János

Pető János: Hazafelé

MDK.

Pető János

Kiállitásának hiradása

Szocialista Müvészetért 1967 jan.

Pesó János
grafikus

M.D.K

„Udvar"

Élet és Irodalom, 1967. jun. 24 - 6 tags

MDK

Pető János, grafikus

Kiállít az „Ernst-ben".

Róna Gyula: Stúdió 67 7

NÉPSZABADSÁG Bp. 196

Petőfi Istvánné

Emlékére

Sárból épült milliók
Magyarország 1970 jún. 19.

MDK.

Pető Imre

Kiállitási kritika

Hevesmegyei Népujság 1965 juni.1.lap -

Pelső János

Részt vett a tárlaton: Pelső János.

Kerékgyártó István: A magyar népi festészet.
Művészet, 1976. november - 10.oldal.

Pető János grafikus

A Stúdió őszi tárlatán szerepelnek művei.

Losonci Miklós: Új értékek a Stúdió őszi kiállításán.
Pestmegyei Hírlap, 1974. szept. 24.

Petőfi József (grafika)

1975. jan-ban a Miskolci Képtárban Csokonai-illusztrációk c.-mel kiállítás nyílt, melyen a művén is részt vett.

Népszava, 1975. jan. 23. 103. évf. 19sz. 4p.

Pető János

Ülő alakot ábrázoló rajzát "Vázlat" cimmel hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. márc. 15.
XIX. évf. 11. sz. 3. lap.

Petőfi Júlia, grafikus

I.: Almási Aladár

– :□ Csokonai . . . . 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. okt. 18.

Péter János

Reggel, olaj, 120×90 cm
Sirkás táj, -u-, 70×120 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Pető János

Nógrádi séta, litogr., 60×80 cm
Búcsúrók, -"-, 70×50 cm

Miskolci Téli Tárlat, 1974.

Pető János, grafikus

Kiállítása nyílt meg Alsózsolcán.

– :o fafaragás 12,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 22.

Pető János

Nyár/kőrajz/

Alföld 1974/8/borító 1

Pető János

Józsefet eladják a testvérei

Alföld 1974/10 borító 3

Pető János

Bálám szamara/kőrajz/

Alföld 1974/8/22

Pető János

Dávid

Alföld 1974/11/47

Pető János

Résztvesz a kiállításon
A katalógusban ld. Barcsi
Pálnál

Felszabadulási kiállítás
Eger 1975.

Pető János

Részletes a kiállításon
A katalógusban ld. Bacsó
Pálnál

Felszabadulási kiállítás
Eger 1975.

Pető János grafikusművész,

az Észak-Magyarországon élő alkotók veszprémi kiállításán szerepel a művész alkotása, – elbeszélő körajzai.

(–r–): Észak-magyarországi művészek kiállítása Veszprémben.
Napló (Veszprém), 1976, jan. 24.

Pető János grafikus

Ady Endre születésének 100. évfordulójának előestéjén egy fiatal grafikus-kollektíva kiállítást rendezett tegnap a József Attila Klubkönyvtárban, melyen szerepel a mű-vésa műre.

(erdő): Illusztrációk Adyhoz.
Déli Hírlap (Miskolc), 1976. febr. 7.

Pető János

Az 1.-es sz. cédula folytatása:
Sáros András Miklós, Révész Napsugár a legjobb fiatalok neve után következik.
Gácsi Mihály lapjait a legjobbak között említi a kritika. Maurer Dóra rézkarcait dicséri és külön kiemeli Csohány Kálmán és Feledy Gyula nevét.
A fiatalok közül birálja Józsa János, Pető János és Szentgyörgyi József munkáit.
A "Szelid grafikusok" c. beszámolót lásd: Gácsi Mihály nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 3.
XX. évf. 1. sz. 12. lap.

Pető János

A Miskolci Galériában, az Országos Grafikai Biennálén szereplő művészeket sorolja fel Vadas József: „Szelid grafikusok" c. kritikájában: Uj neveket emlit a fáatalok közül: Almásy Aladár, Badacsonyi Sándor, Hibó Tamás, Nagy Gábor, Rátkay György, Sarkadi Péter, Somogyi Győző, Valkó László, Wagner János.
A „nagy öregek" közül: Varsányi Pál, utána Bálint Endre neve következik a beszámolóban, majd a harmincéves nemzedék legjobbjai: Banga Ferenc, Kovács Tamás, -aki nem szerepel a biennálén- Szabados Árpád és Szemethy Imre.
Vadas József cikkét lásd: Gácsi Mihály nevénél.

Élet és irodalom, Bp. 1976. jan. 3. XX.évf.1.sz 12. lap.

Pető János

A József Attila Klubkönyvtárban rendezett tárlaton szerepelnek a művész rajzai

Csutorás Annamária: Rajzok.
Észak-Magyarország. 1946. máj. 9.

Pető János

a Malvár Béla Ifjúsági Ház képzőművészeti körét vezeti a művész.

Napjaink, 1976. máj.

Pethő János grafikus

a Miskolci Galériában rendezett VIII. Országos Grafikai Biennálén szerepettek a művész, művei,

Láttuk, hallottuk.

1976. jan. 11. Petőfi 21.10 M.

Pető János grafikus

Miskolcon grafikai kiállításakon szerepeltek a művész művei.

Miskolci stúdiónk jelentkezik.

1976. IV. 15. Petőfi (Szné) 12-33

ismereteinek fejlesztése, a szókincs gazdagítása, a helyesírási készség kialakítása. A gyermekeknek a megkívánt magas műveltségi szintre való emelése, felkészítésük rendkívüli módon megnöveli az iskolai nevelés-oktatás szerepét. A társadalom és a tudományok által támasztott igények komplex módon jelentkeznek, nekünk az iskolai munka során is ehhez a komplexitáshoz kell alkalmazkodnunk, a tanulók képességeit úgy kell fejlesztenünk, hogy képesek legyenek a permanens önképzésre, az önálló művelődésre, ahogy Szkatkin tömören és találóan megfogalmazza: „Bontakoztassuk ki önálló gondolkodásuk elemeit, tanítsuk meg őket arra, hogy önállóan sajátítsák el az ismereteket, jártasságokat és készségeket." Majd folytatja: „... meg kell tanítani a gyermeket arra, hogy a könyvekben, a tudományokban keressen választ problémáira". Ezt a célt tartjuk szem előtt akkor, amikor meghatározzuk a készülő tantervekben a korszerű művelődés, így az anyanyelvi műveltség tartalmát és a tanítás-tanulás leghatékonyabb módszereit.

Az anyanyelv a személyiség, az ember legbensőbb sajátja, a gondolkodás tükre és közvetítője, de szervezője és fejlesztője is. A nyelv birtokában tudjuk közölni saját gondolatainkat, értjük meg mások szóban vagy írásban közölt gondolatait, de a nyelv tesz képessé bennünket az absztrakcióra, az általánosításra, és ezzel a világ, a valóság mélyebb megismerésére. A nyelv irányítja tevékenységünket, életünket, egész magatartásunkat. Ezzel az eszközzel a gyermek már az iskoláskora előtt megismerkedik, ösztönös nyelvhasználatra tesz szert. Ha nincsenek fejlődésbeli problémák, ha megfelelő a gyermek környezete, akkor a kisgyermek életkorának megfelelő szinten használja anyanyelvét. Ez a nyelvhasználat azonban még nem tudatos, a tudatosítás, a nyelvi szabályok elsajátítása az iskolában kezdődik, illetve következik be. A gyermekek személyiségét a nyelv segítségével bontakoztatjuk ki, fejlesztjük értelmi képességüket, alakítjuk világnézetüket, gazdagítjuk érzelmi életüket, fejlesztjük esztétikai ízlésüket, vagyis a nyelv a személyiségfejlesztés teljességét szolgálja.

Milyen feladatot jelent ez oktató-nevelő munkánkban? Természetesen azt, hogy az anyanyelvi művelődés és nevelés központi feladat, nem szűkíthető le csak az anyanyelvi tantárgyak tanítására, minden tárgy tanulásának alapja és feladata a nyelvi nevelés és képzés. Ha nem megfelelő a gyermekek, a felnövekvő fiatalok, felnőttek nyelvi alapműveltsége, ez azt jelenti, hogy az információk tömege nem épülhet be szervesen a személyiségükbe, hiába lesz a sok szép és értékes könyv, nem használják fel ismereteik gyarapítására, érzelmi életük

Pető János

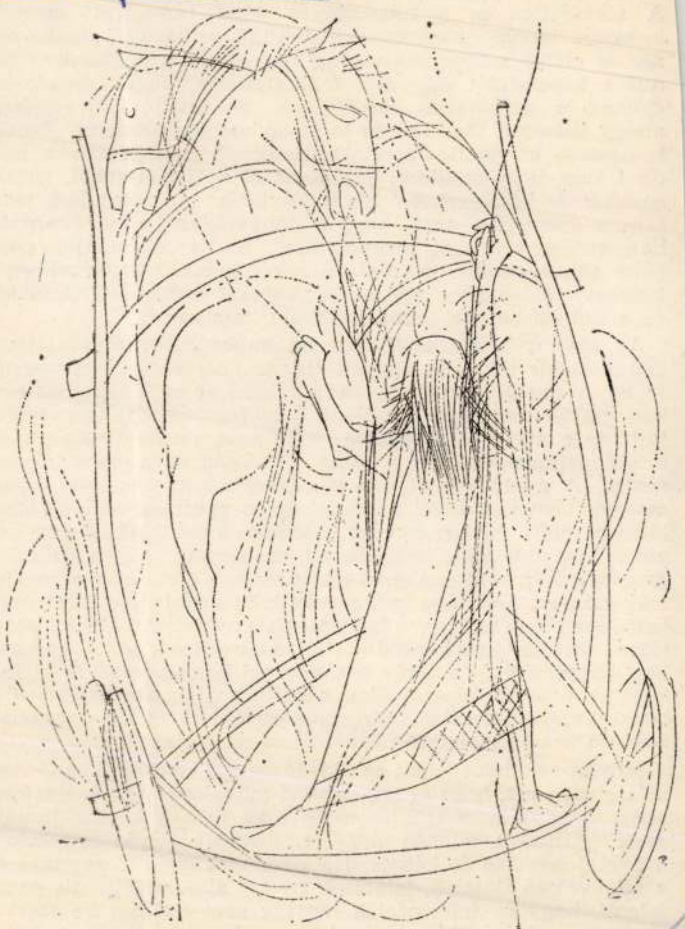

Napjaink, 1976. jan.

KOCSIHAJTÓ

PETŐ JÁNOS KŐRAJZA

Pető János

Először rendezte meg a Miskolci Galéria az Északmagyarországi Területi Szervezet tárlatát, melyen szerepelnek rajzai

Bereczky Loránt: Tárlat. Rajzok, 1974. Napjaink, 1974. 9.

Pető János festő (Miskolc)

Másodszor nyílt meg tegnap Salgótarjánban a nyári nemzetközi művésztelep, festőbe részére. Vendége lesz ez évben a művész, az észak-magyarországi területről.

(tollal): Nemzetközi művésztelep Salgótarjánban.
Nógrád, 1975. júl. 16.

Pető János grafikus

Csokonai Vitéz Mihály születésének 200. évfordulójára, készült grafikákból nyílt kiállítás Csurgón, melyen munkái szerepelnek.

Magyar Nemzet, 1975. okt. 14.

PETHŐ JÓZSEF, cserepesmester

Harhogy is védték érdekeiket a céhmesterek, a legények többségének-a Helytartótanács, ill. a magisztratus segitségével-mégiscsak sikerült a mesterjogot megszerezniök keserves meghurcoltatas és évekig tartó huzavona utan. Igy Pethő József cserepesmester 1848-ban mar mint mester szerepelt a valsztói névjegyzékben. 292.old

BALÁZS PÉTER: A céhrendszer problémái Győrött a XIX. század első felében 279. old

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. Győr. 1975.

Pető János grafikusművész
Kiállítása a sátoraljaújhelyi
művelődési központban nyílt
meg.

Kiállítás.
Északmagyarország, 1973. nov. 23.

Pelő János grafikus
a X. miskolci országos tárlaton
szerepelnek művei.

Kovács A. Béla: Képzőművészetünk X. miskolci országos tárlata.
Napjaink, 1968. dec.

Pető János

1. Nyár linó 70×100
2. Kikötő —"— —"—

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. júl. 22 — szept. 16.

Pető János

a VI. miskolci országos grafikai biennálén litográfiái szerepelnek.

Papp Lajos: Gazdagság gazdagodás nélkül?

Északmagyarország, 1971. dec. 12.

Pető János

A miskolci Országos Grafikai biennálén részt vett Józsa János, Bálványos Huba, Bognár Árpád, Pető János, Ábrahám Rafael.

Magyar Hirlap 1969/343/9

Pető János, grafikus

A Stúdió '73 tárlatán

Harangozó Márta: Jesték és tehetség

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. dec. 11.

Pető János
grafikus

Grodalmiaztémájú Pető János
anyaga.

B.Pálosi Judit: VII.Miskolci Országos Grafikai
Biennálé.

Művészet, 1973. december - 10.oldal

Pető János
festő

A Szinyei Merse Pál utcai művész
kolónia egyik műtermes lakásá-
ban laknak Pető Jánosék.

Pap Krajos: Szobrok, gobelinek s 13 év
Művészet, 1973. december - 26 oldal

Pelső János
grafikus

Pelső János 1964-ben Derkovits
díjat kapott és több alkalommal
országos kiállításokon nyert el
díjat munkáit.

Dusa Éva: Miskolc grafikusai.
Művészet, 1973. december - 12 oldal

Pető János
grafikus

Pető János a Főiskolát mint grafikus végezte el 1964-ben, körben rajztanári diplomát szerzett. Évekig tanított Mezőkövesden.

Dusza Éva: Miskolc grafikusai.
Művészet, 1973. december - 12 oldal

Pető János
grafikus

Pető János 1971-ben a Miskolci Galeriában tartott tárlatot, ugyanerre évben kiállítást rendezett Jászberény-ben, Leninvárosban és Tokajban.

Dusza Éva: Miskolc grafikusai.
Művészet, 1973. december – 12 oldal

Pető János

grafikus

Pető János 1969-től Miskolcon él a Művésztelepen. Első önálló kiállítása Mezőkövesden volt. 1966-ban Debrecenben, 1970-ben a budapesti Dürer-teremben állított ki.

Dessa Éva: Miskolc grafikusai. Művészet, 1973. december -12 oldal.

Pető János
grafikus

Pető Jánosnak kiállítása volt 1972-ben a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállító termében. Részt vett hazai és külföldi grafikai bemutatókon.

Dusza Éva: Műhely grafikusai.
Művészet, 1973. december - 12 oldal.

Pesö János
grafikus

Pesö János vándorkiállítása van Franciaországban, ahol is 1972-ben munkája díjat nyert.

Dusza Éva: Mésholc grafikusai.
Művészet, 1973. december - 12. oldal.

Pelő Gálos
grafikus

Pelő Gálos Mezőkövesden 1940-
ben született. A Képző- művészeti
Főiskolát 1959-ben kezdte fel.

Dunai Éva: Miskolci grafikusai
Művészet, 1973. december - 12 oldal.

Pesó János
grafikus

Pesó János mesterei a Főiskolán
Fónyi Géza és Ék Sándor voltak.

Dusza Éva: Mesterek grafikusai
Művészet, 1973. december 12. oldal

Pető János
grafikus

„Hánaló" (litográfia)
„Ábrahám és Sára" (litográfia) } repro

Dusza Éva: Mistolc grafikusai.
Művészet, 1973. december - 12 oldal

Pető János

Az ELTE klubjában kiállított. Tul van a hetvenen, népművész, most kezd. Jócskán hatvanon túl kezdett rajzolni, majd festeni. A munka és a táj szépsége s az élet csendes, ünnepélyes pillanatai foglalkoztatják.

Bojár Iván:

~~[illegible]~~ Láttuk, hallottuk; Magyar Hírlap, 1970. III.24. 9.l.

Pető János grafikus

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson a Műcsarnokban 1968-ban.

Kortárs 1968/10 1673. old.

Pető János

Menekülők, litogr. 50 × 70

V. Északmagyarországi területi képző-
művészeti kiállítás, Salgótarján
1969.

Pető János

zajza – „Petőfi illusztráció"

a 3. oldalon

Nagyfaludi 1974 április

M.Dk

Petőfi János
grafikus

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1966. szept. 24. - 5 lap

MDK

Pethő János

Szakköri munkásságáról

Csongrádmegyei Hirlap 1966 máj.8.

Petőfalvi
grafikus

M.D.K.

„Kártyázók"

Élet és Irodalom, 1965. június 26 - 3 lap

Petőfy aires
grafikus

M.DV.

Mérésszakáisok

Élet és Irodalom, 1966 cipr. 2 – 9 lap

Petőfi Sándor
grafikus

M.D.K.

"Női arc"

Élt és Kodolányi, 1965. aug 28 - 7 lap

szatírikus élű ré
lélek zsarnokáról
ti szabadságot
elnyomó egyházi
re azok szájából
vedő részesei —
halált szenvedő
voltak az egyhá

A do

Jean Kanapa társadalmi tanítása és a marxizmus. (Kossuth Könyvkiadó.)

A hogyan a természetről, a világmindenségről határozott nézeteket vall az egyház, hasonlóképp igényt tart az állam és a társadalom perdöntő értékelésére s kizárólagos magyarázatára is. „Szuverén hatalomként" szól hozzá a modern társadalom mind szövevényesebb kérdéseihez: „... az odafönt-ről Reánk bízott igazság súlya és a Reánk háruló azon igen súlyos kötelezettség, hogy... hirdessük, magyarázzuk és prédikáljuk az erkölcsi törvényt, valójában egyúttal a Mi legfőbb hatalmunk alá helyezi a társadalmi rendet" — állapítja meg XI. Pius a Quadragesimo Anno kezdetű enciklopédiájában.

Tanulmányozásra érdemes, jellemzően idealista módszerrel alkotta meg az egyház a maga társadalmi és állami modelljét: tiszta dedukcióval, az érinthetetlen, sarkalatos dogmákból levezetve. Az „örök természeti törvények" alapján, gondolati úton létrejött a sajátos társadalmi képlet, s a valóságos társadalomnak az a dolga, hogy engedelmesen töltse ki a megadott kereteket — vegye át az edény formáját, mint a folyadék. Ne tévesszen meg senkit a látszat, hogy az eszményített modell egyben-másban kísértetiesen hasonlít a középkori feudális

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János: Illusztráció

Petőfi Sándor
grafikus

M.D.K.

Fekvő nő"

"

Élet és Irodalom, 1965. jún. 19 - 6 lap

Pető János MDK

Résztvett a Dr. Végvári Lajos által vezetett egy hónapos nyári gyakorlaton.

/farkas/: A Mester és tanitványai.
Hevesmegyei Népujság. 1964. jul. 28.

Petőfaiios
grafikus

M.D.K.

Ördög

Élet és Irodalom, 1966. aug. 19 - 3 lap

Pethő János, a makói képszőművész-kör

Sarjja

Emlitve: festmenyei a makói képszőművészeti szakkörök kiállitásán

Dél - Magyarország 1966. máj. 11.

Pető János
grafikus

M.D.4

„Gelusztráció"

Élet és Irodalom, 1966. június 4 - 5 hep

M.D.4

Pető János
grafikus

„Merengő"

Élet és Irodalom, 1965. ápr. 10 - 8 lap

Petőfi János
Grafikus

M.D.K.

„Akt"

Élet és Irodalom, 1965. nyit. 25 - 3 lap.

Petőfi Sándor
grafikus

MDK

Női portré

Élet és Irodalom, 1964. március 21 – 3 lap

Pető János
grafikus

M.D.K

„Illusztráció"

—: Tehetségesen — az igazságot

Élet és Irodalom, 1965. máj 7 – 5 lap.

Petőfi Sándor
grafikus

M.D.K.

Február hó

Élet és Irodalom 1964. szept. 19 – 12 sz.

Pető János
grafikus

M.D.K.

Tanulmány

Élet és Irodalom, 1964. április 18 – 4 lap

Petőfalvi
grafikus

M.D.K

Tanulmány (rajz)

Élet és Irodalom, 1963. október 19. – 1 lap

Pető János
grafikus

M.D.K

Szerelem (repro)

Élet és Irodalom, 1963. február 9 – 3 lap

M.D.V.

Pető János
grafikus

„Akt virággal", „A nagyváros"
litográfia műveit állította ki

Tasnádi Attila: Az érzék – magyarországi képzőművészet.
Művészet, 1967. január – 48 kép

Pető János
grafikus

M.D.K.

"Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. jan. 14-i lap

rokon

DARGAI JÓZSEF

életének 75. évében, rövid szenvedés után, november 30-án elhunyt. Temetése december 2-án déli 1 órakor, a vasgyári Paxból.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a jó férj, drága édesapa, felejthetetlen nagyapa és rokon

BÓNIS LAJOS

életének 69. évében, hosszas szenvedés után, váratlanul elhunyt. Drága ha-

[illegible] december 3-án

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG

1966 DEC. 2

1021

Pető János grafikus művész kiállítása Mezőkövesden

A napokban nyílt meg Mezőkövesden a járási művelődési házban *Pető Jánosnak*, a fiatal mezőkövesdi grafikusművésznek kiállítása. A megnyitáskor *dr. Tóth Ervin* művészettörténész méltatta a 26 esztendős grafikus munkásságát. A tárlaton Pető negyvenhat grafikai művet — litográfiát, rézkarcot, tusrajzot vegyesen — mutat be. A kiállítás december 10-ig tekinthető meg.

MDK.

Pető János

Kiállitási kritika

Északmagyarország 1966 dec.6

Pető János, grafikus MBK

Tiszta rajzú litográfiái groteszk hangvételűek.

Rózsa Gyula: Országos Képzőművészeti kiállítás Miskolcon 9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. jan. 21.

MDK

Pető János

litogr.:

Kéregető

Bábel

Garabonciás

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

MDK

Pető János

repr.:

Két bohóc

4.Észak-magyarországi területi képzőm.kiáll.
Salgótarján 1968.

MDK

Pető János

lit.:

Nő, kalitkával

Tizenhét

Ember, kalitkával

4. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll.

Salgótarján 1968.

MDK

Pető János

lit.:

Halottunk

Garabonciás

Két bohóc

4. Észak-magyarországi területi képzőm. kiáll.

Salgótarján 1968.

MDK

Pető János

litogr.:

Nagy függöny

Két bohóc

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Pető János
grafikus

MDF

„Szobrok"
(repró)

B.L. Palyárut a Fiatal Képzőművészek Stúdiójában
művészet, 1968. október - 28 lap.

M.D.L.

Pethő János
~~[illegible]~~ grafikus

Második díjat nyertek művei.
„Szobász" című grafikája át-
„gondolt kompozíció

B.L.: Pályázat a Fiatal Kiprőművészek Stúdiójában
Művészet, 1968. október - 28 lap.

Pető János

Derkovits-ösztöndíjas.
Szerepel az alábbi táslaton

Varga Imre: Az V. területi
táslat segén

Nográd 1969 V. 11

Peső János
Grafikus

M.D.

A XI. nemzeti tárlaton mutatkozott
be úgy mint a szerkesztés és rajz-
tudás avatott mestere.

B.L.: Grafika
Művészet, 1969 január - 20 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Pető János

résztvett a XI.Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Horváth György: A XI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás

Magyar Nemzet 1968.ápr.21.11.o.

Petőfi János

3 kiadás (reprint)

Kortárs 1965 XII. sz. 1975, -79, -83 okt.

Pető János

2 Rajz (reprós)

Kortárs 1966 II. n. 308, 313 old.

Pető János

2 Rajz /repró/

Kortárs 1966 I. n. 111, 116 old

MDK.

Pető János

Kiállitási kritika

Esti Hirlap 1967 máj. 18.

MDK

Pető János

Kiállitási kritika

Népszabadság 1967 dec. 17. 14

Petőfi János

Két rajz (reprók)

Korunk 1966 III. n. 474, 479 old.

Pető János
graphus

M.D.Y.

"Illusztráció"
"

Élet és Irodalom, 1968. jan. 20-3 lap.

Pe Fő János

Rajz /repró/

Kostárs 1966 IV n. 645 old.

MDK

Pető János, grafikus

Kiállít a miskolci grafikai biennálén.

Rózsa Gyula: Élen topogás?

7

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 14.

MDK

Pető János

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr. p.13.

MDK

Pető János

Kiállítási kritika

Művészet 1968 p.42.febr.

M.D.K.

Pető János, grafikus

Egy vonalasan megrajzolt ülő vőalakot ábrázoló -, és „Forradalom" c. litográfiáit körli:

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 3. sz. 40., 67. ol.d

Pető János, grafikus

Tartja szimonalát.

Rózsa Gyula: XI. Magyar képzőművészeti kiállítás

9

Népszabadság, Bp. 1968 ...

MDK

Pető János MDK

Ablak előtt, lit.

Akt virággal, lit.

3. Miskolci O.Grafikai Biennale,

Nemz. Szinház 1965.

MDK

Karakaa

MDK

Pető János

Kiállitási hir

Szabad Föld 1968 jan.28.

Petőcz Károly, Tipográfus

Petőcz Károly kitüntetése

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Magyar Írók Szövetségének képviseletében 1980. január 8-án a Városi Tanács elnöke, Sasala János elvtárs jelenlétében kapta meg Petőcz Károly, Tótfalusi Kis Miklós díjas tipográfus, a Kner Nyomda vezető munkatársa a Darvas József emlékplakettet.

A kitüntetést a Békés megyei kötődésű kiadványok magas könyvészeti színvonaláért, valamint az Új Aurora Szerkesztőségében végzett sokéves kiemelkedő tevékenységéért kapta. (T. M.)

faunáját megismerni és feldolgozni. Távolabbi tájakra is szeretnék eljutni, hogy a malakológiát, amelyben életem értelmét, örömét megtaláltam, szerény képességeim és lehetőségeim szerint tovább gazdagítsam.

– : Hírcsik.

145

Új Aurora, Békéscsaba, 1982. ápr. 1982/1

Petőcz Károly, Tipográfus

Petőcz Károly kitüntetése

A .
és a M
ben 1
nöke,
meg 1
díjas t
katárs
A k
adván
valam
végze
kapta.

Az eddig antológiákból ismert fiatal költő, Újházy László *első önálló kiadványa huszonhárom verset tartalmaz.*

A Bolgár tánc, az „Építőáldozat", „A kékcsillagos sárkány" és a „Kövek között" Filadelfi Mihály, *„A szavak udvarát kutatom"* Petőcz Károly *szerkesztésében jelent meg. Mind a négy könyvet* Petőcz Károly *tervezte.*

A füzetek kiadója a Békéscsabai Városi Tanács.

(T. M.)

– : Hírein h. 145

Új Auróra, Békéscsaba, 1982. ápr. 1982/1

Megosztó ünnep?

Glatz Ferenc exkultuszminiszter úr a Napkeltében április 4-én azt mondta, nem híve az állam által kijelölt ünnepeknek. Elegendőek az egyházi ünnepek a pihenésre, amelyek ismét piros betűsök. Ezért értett egyet a rendszerváltás után április 4. törlésével a nemzeti ünnepek sorából. Kifejtette, hogy nem lehet piros betűs ünnep ez annak, akinek ehhez a naphoz fűződik a fia lelövése vagy a leánya megerőszakolása. A történész professzor ezeket nálam sokkal jobban kifejtette, s vele mindenben egyetértettem.

Az ünneplésre, amely – egyébként – gyászt is kifejezhet, ezt a megoldást javasolom: mindenki a saját érzelmei szerint emlékezzen és olyan módon, ahogy kedve tartja. Azt senki semmi módon ne befolyásolja.

Elgondolásom fonala akkor szakadt el, amikor Glatz professzor kijelentette, hogy az eltörölt április 4. helyett október 23-a nemzeti ünneppé nyilvánítását ő is támogatta. De hiszen ez a nap is megosztja a magyarságot, ezt sem tudja mindenki egyforma szívvel ünnepelni. Elkerülte volna Glatz Ferenc figyelmét, hogy az október 23-át követő napoknak is legalább kétféle áldozatai voltak? Forradalmárok, valamint a Köztársaság téren és egyebütt meglincseltek, s rajtuk kívül a békés polgárok közül is sokan. S nekik is élnek még a hozzátartozóik…

SURÁNYI ENDRE

Kiosztották a Pulitzer-díjakat

Csalog Zsolt író átveszi Fábry Páltól az általa életre hívott magyar Pulitzer Emlékdíjat FOTÓ: ISZAFERENC

MTI

Ötödik alkalommal adták át a magyarországi Pulitzer Emlékdíjakat szerdán, a Gellért Szállóban. A Joseph Pulitzer Emlékdíj Alapítvány kuratóriumának döntése alapján elismerésben részesült Csalog Zsolt tényfeltáró írásaiért; Benda László elemző külpolitikai cikkeiért; Szász János – Romániában élő magyar újságíró – publicisztikai-kommentátori tevékenységéért; Lehoczki István sajtókarikatúráiért; Buzinkay Géza pedig sajtótörténeti műveiért. Vitray Tamás vehette át az életmű-díjat. Az újságírói közösségek közül a Kritika és a Vigília című folyóirat szerkesztősége részesült Pulitzer Emlékdíjban. A rádióriportok kategóriában egy alkotópárost, Kovalik Márta szerkesztőt és Hegyi Imre riportert jutalmazták, míg a a tv-riportok, műsorvezetői-szerkesztői kategóriának idén nincs díjazottja. Eszmei-erkölcsi Pulitzer Emlékdíjat nyújtottak át Vásárhelyi Miklós sajtótörténésznek, megköszönvén a kuratórium elnökeként eddig kifejtett tevékenységét. A kitüntetetteket üzenetben köszöntötte a világhírű The New York Times szerkesztősége. Az amerikai napilap büszkélkedhet a legtöbb Pulitzer-díjjal jutalmazott zsurnalisztával. A Pulitzer Emlékdíj ötödik születésnapja alkalmából látott napvilágot az alapítvány emlékkötete.

Vitray Tamás bejelentette, hogy a díj teljes valutaösszegéből „Ne hagyd magad!" névvel alapítványt hoz létre, amely – a médiatörvény megszületéséig – a kiszolgáltatott és sérelmet szenvedett újságíró kollégáknak nyújthat némi anyagi támogatást, segítséget. Az alapítók idén kilenc kategóriában hirdették meg a Pulitzer Emlékdíj-pályázatot, amelyre nyolcvanöt pályamunka érkezett be. Egy-egy díj összege kétszázezer forint és ezer amerikai dollár.

A bécsi érsek hallgat

MH-Bécs

Ausztria tizenhét vezető főpapja ismét Hans Hermann Groër, Bécs érsekét választotta a püspöki konferencia elnökévé. Soha ilyen érdeklődés nem kísérte a két nappal ezelőtt szigorúan zárt ajtók mögött kezdődött tavaszi ülést, s a hat év után most esedékes választást. Az ok Groër személye: a 75 éves bíboros tíz napja belpolitikai botrány hallgatag főszereplője. A közvetlenül nyugdíjazás előtt álló érseket egy volt tanítványa azzal vádolta meg a Profil című politikai magazinban, hogy húsz évvel ezelőtt a hollabrunni papnevelde tanáraként rendszeresen megpróbált vele szexuális kapcsolatot létesíteni. A mélyen hívő, nyolcvan százalékban katolikus osztrákokat a cikk megdöbbentette, a püspöki kar pedig azonnal a bíboros védelmére sietett, s a gyermekkori élményeit feltáró fiatalembert hazugnak, leleplezéseit az egyház és a hit elleni támadásnak minősítette. A hangulat lassan változott – nem utolsósorban talán nem cáfolt, igaz, nem is erősítette meg a történetet, hanem azóta is makacsul hallgat. Időközben más lapok is megszólaltattak egykori sértetteket – köztük például azt az Udo Fischer atyát, aki a liberális egyház híveként könyvet is írt a cölibátus tarthatatlanságáról. Az ő tapasztalatai sem tértek el az első megszólalóétól.

Egyre többen, közéleti személyek, politikusok – a néppárt elnöke burkoltan, Vranitzky kancellár annál egyértelműbben – kérik az érseket: szólaljon meg az ügyben. A politikusok közül a homoszexuálisok jogaiért küzdők – a Zöldek és bizonyos mértékig a Liberális Fórum – álszentséggel vádolják az egyházat, amely egyfelől fellép az egyneműek kapcsolata ellen, másfelől saját soraiban szemet huny az ilyen hajlamok felett. A kérdésre, vajon Josef Hartmann – a Profilnak nyilatkozó sértett – miért csak most vette elő a jogilag elévült ügyet, a választ a mama adta meg: ugyan, ki hitt volna akkoriban a tizenéves kisfiúnak.

Mégsem robbant a Tarom-gép

MH-Bukarest

Úgy tűnik, műszaki hiba okozta a múlt heti romániai légiszerencsétlenséget. A bukaresti Adevarul az Airbus pilótáinak beszélgetését rögzítő fekete doboz adatainak birtokába jutva, szerdai számában közölte az utolsó pillanatok hangfelvételét.

Eszerint kevéssel a lezuhanás előtt ajtócsapódáshoz hasonló dörrenés hallatszott, amit kisvártatva egy szövetdarab elemlékeztető sercegés követett. Ezután jól kivehető a másodpilóta hangja, amint az automata vezérlés bekapcsolására kéri a parancsnokot, aki ezzel meg is próbálkozott, erre utalnak az üresen járó billentyűk zajával azonosítható zörejek. A továbbiakban újabb két tompa dörrenés hallatszott, az utolsó másodpercet tartalmazó szalagrész pedig elnyújtott sóhajt rögzített. Ez arra utal, hogy a gép nem engedelmeskedett a kézi irányítónak, s a másodpilóta hogy a repülésnek ebben a szakaszában a robotpilóta nem kapcsolható be, megpróbálkozott a lehetetlennel. Mindennek ellentmond azonban a baleset okait vizsgáló szakbizottság szerdán délben kiadott közleménye, amely semmi ilyesmiről nem tesz említést. Eszerint a legénység és az irányítótorony a kellő ideig állt kapcsolatban egymással, a hangfelvételek pedig azt bizonyítják, hogy a felszállási műveleteket szabályosan végezték el, s a pilótáiból sem lehet rendellenességre következtetni. A szalagon továbbá csak a szokványos háttérzajok hallatszanak. A baleset és a sorozatos bombariadók miatt egyébként Romániában szigorú ellenőrző intézkedéseket vezettek be a röptereken, a román kormány pedig közleményben szólította fel a lakosságot a hatóságokkal való együttműködésre a terrorista-akciók és a pánikkeltés megakadályozásáért.

HÍRHASÁB

Japán szekta: hűlnek a nyomok?

(MTI) Meglehetősen sovány eredményeket hoztak a tokiói metró elleni gáztámadással gyanúsított szekta létesítményeiben végrehajtott legutóbbi razziák, jóllehet a nyomozás továbbra is teljes lendülettel folyik. Az AUM Sinrokjo több olyan ingatlanát is megszállták és átkutatták a rendőrök, ahol korábban még nem jártak, de üres kézzel kellett visszatériük. Erősen valószínű, hogy a két hete tartó razziasorozat alatt a szekta vezetői sem tétlenkedtek: ha voltak is igazán perdöntő bűnjelek, azokat még idejében eltüntethették. A nyomozók dolgát nagyon megnehezíti, hogy a szekta kulcsemberei számtalan különböző helyen meghúzódhattak; az AUM ugyanis kötelezte tagjait, hogy a szervezetnek adományozzák ingatlanaikat, amelyek az ország minden részében szétszórva találhatók. Pedig a rendőrség gyanúi szerint a „tudományos és technológiai minisztériumnak" kevesebb mint tucatnyi tagja vehetett közvetlenül részt a metrón a levegőbe került erősen mérgező ideggáz, a szarin előállításában – elég volna tehát őket megtalálni és azonosítani.

Emlékezés Angelo Rottára

(MH) Vatikánban Louis Tauran érsek, a vatikáni államközi kapcsolatok titkára a Szent Péter Bazilika Magyarok Nagyasszonya kápolnájában koncelebrált szentmisét mutatott be Angelo Rotta érsek, egykori budapesti apostoli nuncius halálának 30., Magyarországról történő kiutasításának 50. évfordulója alkalmából. Tauran érsek méltatta Angelo Rotta érsek, apostoli nuncius tevékenységét, aki 1930-tól 1945-ös kényszerű távozásáig képviselte a Szentszéket Magyarországon. Tauran érsek idézett Angelo Rotta 1944. november 27-én Domenigo Tardini vatikáni államtitkárhoz írt leveléből: „A Nunciatúra a maga részéről mindent megtett, hogy enyhítsen annyi zsidó szenvedésén, közbenjárt az érdekelt minisztériumoknál és több mint 13 ezer oltalomlevelet állított ki, amelyek – legalábbis egy időre – megakadályozták sok zsidó deportálását." Angelo Rotta a nyilas uralom alatt sok ezer zsidó életét mentette meg.

Elhunyt Petőcz Károly tipográfus

(MTI) Békéscsabai otthonában kedden érte a halál Petőcz Károlyt. 71 éves volt. 12 éven át vezette a gyomai Kner Nyomdát, az utóbbi hét esztendőben a Tevan Kiadó tipográfusaként és műszaki szerkesztőjeként tevékenykedett.

Szalay Lajos temetése

(MTI) Pénteken, április 7-én 11.30 órakor Miskolcon, a Városi temetőben helyezik örök nyugalomra az április 2-án elhunyt Szalay Lajos grafikust, Kossuth-díjas, kiváló művészt.

Felmentették a kommandósokat

(MTI) A Salgótarjáni Városi Bíróságon szerdán felmentették azt a három kommandóst, akit egy helybeli italbolt tulajdonosának feljelentésére ültettek a vádlottak padjára. Az eset tavaly történt. Április 29-én a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság különleges alakulatának három tagja igazoltatni akarta Puporka József kocsmárost, aki megtagadta a papírok átadását, mire a kommandósok be akarták kísérni a rendőrségre. Puporka ellenállt, így a földre kényszerítve bilincselték meg, támadólag fellépő feleségét pedig félrelökték. Puporkáék szerint a kommandósok ütötték-verték-rugdosták őket. Ezt mondták a tanúk is, bár mindannyian másként látták a történteket. Állításaikat azonban az orvosi vélemények nem támasztották alá. A felmentés meghozatalakor nemcsak azt vették figyelembe, hogy a rendőrnek a megkezdett intézkedést be is kell fejeznie, s ez esetben a szolgálati [illegible] előírt módon tett[illegible]

Petőcz Károly tipográfus

Európai labdarúgókupák

Olasz gól, német tiltakozás

MH-információ

A Milan győzött Párizsban, a Bayern erejéből csak gól nélküli döntetlenre futotta Münchenben az Ajax ellen a labdarúgó BEK-elődöntő első találkozóin. Az UEFA-kupában a Juventus ellen idegenben elért bravúros döntetlen után a Borussia Dortmund vezetői a francia bíró – szerintük – elképesztően rossz bíráskodása miatt tiltakozással fordultak az európai szövetséghez.

Két mérkőzés, egyetlen gól

A jövő és a múlt európai futballját meghatározó két együttes találkozott tegnap Párizsban, a BEK elődöntőjében. A holnap sztár csapatának kikiáltott Paris St. Germain és a kupa védője, a Milan nem parádés mérkőzést, hanem taktikai sakkhúzásokkal teli, érdekes párharcot vívott egymással. A hazaiak az első félidőben főleg Le Guen mesterien becsavart szögleteivel okoztak némi zavart, az ő kapujuk elé viszont a 30. percben Savicevic úgy érkezett, hogy csak némi szerencsével sikerült Lama kapusnak hárítania.

A második félidő nagyobb részére a Milan átengedte a területet a hazai csapatnak, amely azonban egy veszélyes, közeli Weah-fejesen (76. perc) kívül csak Ginola távoli kapufáját (85. perc) tudta felmutatni. A hajrában aztán Savicevic labdájából Boban vágta a jobb felső sarokba a Milan győztes gólját.

BEK-elődöntő, első mérkőzések. Milan–Paris St. Germain (francia) 1–0 (0–0). Párizs, 50 000 néző. Góllövő: Boban (90. perc). Bayern München (német)–Ajax Amsterdam (holland) 0–0. München, 60 000 néző.

Ma a kupagyőztesek játsszák első mérkőzésüket a döntőbe jutásért: Arsenal (angol)–Sampdoria (olasz), Real Zaragoza (spanyol)–[illegible]

Nem elég a három dortmundi két sárga lapja, a Borussiában játszó brazil Julio Cesar (jobbról) ráadásul harcképtelen lehet a Juventus elleni UEFA-kupa-elődöntő visszavágóján; balról, a Juve hagyományos „zebramezében" Gianluca Vialli FOTÓ: REUTER

Milan. A párizsiak ellenünk mind a három gólt fejelték, most is csak arra van esélyük, hogy szabadrúgás vagy szöglet után sikerül ugyanaz. De nem háromszor, szerintem még az egynek is örülnek vagy örülnének a végén."

54. perc: „A Milan most már átengedte a pályát a franciáknak, és most már arra játszik, hogy egy kontratámadásból nyerjen, de a döntetlen is jó, mert otthon jóval kevesebb védőt játszat majd."

76. perc: „Weah fejesében benne volt a gól, Maldini azonban profi módon, finoman [illegible] kicsit, azért sok esélye a döntőbe jutásra. Jellegzetes az a nyilatkozat, amelyet az egyik vétkes, Möller tett: „A bíró nyilván kapott egy listát, kinek volt korábbról sárga lapja közülünk, s neki csupán a másodikat kellett kiosztania, nagy szolgálatot téve ezzel az olaszoknak."

Aki kételkedik: Berzi Sándor és Nagy Miklós

A legutolsó információ szerint tehát a BD tiltakozik. De hogy nemzetközi szövetség éppen azért foglalt oly szigorúan állást a játékvezetői ítéletek védelmében, mert tavaly újrajátszottak egy német (!) bajnoki mérkőzést – tévéfelvétel alapján.

S hogy lehet-e a mostani nyilatkozatháború nézőt toborzó reklámfogás, netán a majdani bírók megfélemlítése, arról csak távoli adalékunk van: a német Bayer Leverkusen már a Kispest elleni őszi UEFA-kupa-mérkőzése előtt patáliát csapott egy állítólagosan hiába kért videókazetta ürügyén, noha az akkor emlegetett telefaxot máig nem mutatták fel.

Idegenlégiós válogatott?

A sport nem fér bele a maastrichti szerződésbe

Félő, hogy a sport vagy legalábbis néhány ága nehezen találja meg a helyét az egyesülő Európai Közösség keretein belül. Elvileg elképzelhető, hogy egy-két pénzes labdarúgóklub felvásárolja az egész európai élmezőnyt.

A maastrichti szerződés jelenlegi formájának megfelelően a sportolók oda mehetnek majd 1996-tól, ahová akarnak és ahol foglalkoztatják őket; minden megkötés nélkül, mert így irják elő a munkaerő szabad vándorlását engedélyező és az állampolgárság szerinti diszkriminációt tiltó cikkelyek.

A múlt héten Párizsban tanácskoztak a tagállamok sportigazgatói, az olimpiai bizottságok vezetői, valamint a nem kormányzati sportszervezetek képviselői, és megállapították, hogy a maastrichti szerződés beláthatatlan zűrzavarokat okozhat a sportban – amely egyébként nem is szerepel a szerződésben külön tételként. Megoldás: a jövőre aláírásra kerülő második egyezménybe bele kell csempészni mint „speciális kérdést", amelyről külön előírások rendelkeznek, vagy teljesen kivonni onnan; a lényeg az, hogy a most kidolgozás alatt álló szabályok ne vonatkozzanak rá 1996-tól, érvénybe lépésük idejétől.

Az EK életét alakító szerződések ugyanis a sporttevékenységek jó részét a gazdasági oldalra sorolják, mivel pénzről van szó, vannak sportágak, amelyek profitot termelnek, gyakran nem is keveset. Ebben az esetben tehát az általános rendelkezések érvényesek, vagyis a munkaerő, például egy focista, szabadon vándorolhat, játszhat bármelyik csapatban – ha a létszám engedi –, mert állampolgársága miatt ki nem tehetik, az ugyanis már diszkrimináció. Vagyis kellő anyagi háttérrel néhány mamutklub uralhatja Európát. Még kényesebb a kérdés, ha úgy tesszük fel, hogy: és mi van a válogatottakkal? Elképzelhető, hogy egy „nemzeti" tizenegyet is össze lehessen vásárolni a földrész minden tájáról? Világos, hogy a sport nemzeti jellegét nem lehet kizárni – hiszen a versenyek egyik lényege éppen az országok közötti versengés –, azaz esetleges gazdasági aspektusai ellenére sem alkalmazhatók rá a határokat eltörlő elképzelések.

Logikai csapdát rejt a nemzetközi tornák rendezése is. Egy ilyen esemény szervezése természeténél fogva kizáró, monopoljellegű; a televíziós és a különféle kereskedelmi jogokkal értelemszerűen a rendező szövetség vagy ország rendelkezik, nem pedig az, aki több pénzt kínál. Viszont ha szabad a verseny, előfordulhat, hogy egy atlétikai vb közvetítési jogát mondjuk egy autógyár szerzi meg.

Bizonyos esetekben a sportszervezeteknek nyújtott állami támogatás is összeegyeztethetetlen a közösség szabályaival, mivel egyes „vállalatokat" részesít előnyben a többiek rovására. Ám ha ez így van, az az állami támogatások rendszerének eltörlését vonja maga után, ami a segítségre szoruló sportágak halálát jelenti.

Mindezt a tagállamok kormányai ellenzik. Hasonló a helyzet ahhoz, amikor a lottó esetében akarták eltörölni a határokat a brüsszeli szabályalkotók, de az érintett kormányok nem egyeztek bele, arra hivatkozva, hogy a sportfogadás minden országban a hazai sport finanszírozásának egyik forrása.

• K. T.

Sóhajkoszorú egy szobor talapzatára

Most, hogy megszólíttattam, veszem a lapot. Széchy Tamás nekem is címezte mondandóját, amikor tegnap reggel Gyárfás Tamás, a Nap Tv producere, egyben a szövetség elnöke a tévénézők millióinak nyilvánossága előtt hívta fel Atlantában az „úszópápát", ahol immár három hónapja edzi keményen az olimpia magyar reménységeit. Kiderült, hogy a szuperbajnok Darnyi Tamás nem pusztán együtt lakik a kis magyar delegációval, hanem a medencében is módfelett vitézkedik. Széchy azt mondta, ha jól kódoltam rejtett üzenetét: Darnyi akár olimpiai bajnok is lehet, ha... A mester egyértelműen fejtette ki, mely esetben. Akkor, ha a magyar sajtó egyengeti a magyar úszósport csakugyan kivételes fenoménjának remélt visszaútját.

A magam részéről sajnálattal közlöm, hogy – bár szívesen segítenék – nekem semmiféle munícióm nincs, amelynek birtokában a közvéleményt hitelesen és biztatólag tájékoztathatnám, mi minden rejlik még Darnyi Tamásban. Nem volt módom u[illegible] hosszú, mély, elemző be[illegible] darcom lenne lassan egy évtizede, folyamatosan, le sem írnám, ilyesmivel nem büszkélkedik újságíró; az igazi baj az, hogy ezzel a helyzettel és a Széchy-féle felszólítással szemben korántsem egyedül állok tanácstalanul. Egyszerűen nincs mondanivalóm Darnyiról, legfeljebb rég elkoptatott szuperjelzőim lehetnének eddigi pályafutásáról, hümmögéseim pedig a közszerepléséről. Arról a bajnokról, aki hosszú évek óta – néhány nagyon m[illegible] vagy számára n[illegible] előírt exkluzí[illegible] ve – mer[illegible] tó[illegible] Euró[illegible]

nára, (sport)történelmi figura, akiről a hétköznapi halandó úgy érezheti: hozzá az ő szava nem érhet fel. Ez persze Széchy bűne is, ne tagadjuk, mert nem ismerte fel időben az egykori fiatal tehetség gátlásos személyiségében rejlő tömegkommunikációs gyengeségeket, s ez alighanem már késő bán[illegible]

Most Széchy arra k[illegible] nyit. Én azt m[illegible] szor[illegible]

MH-információ

Az elsőrendű vádlott ügyi elmeszak[illegible] vízsgálja a fővárosban késlelt

azért, mert a megyeházon tolap

éko...

A vállalatokat érintő intézkedések sorába tartozik, hogy megszűnt a vállalatok és szövetkezetek I. negyedéves mérlegbeszámoló és gyorsjelentés készítési kötelezettsége. Az adóbevallás egyszerűsítése révén, 1976. első és harmadik negyedévében felére csökkent az ezzel kapcsolatos adatok mennyisége. Több évre szóló átfogó program készült a munkaügyi adatszolgáltatások korszerűsítésére is. Például 1977-től mintegy 9 évközi és éves, a kérdést részleteiben vizsgáló kérdőívet szüntettek meg az iparvállalatoknál.

Ami a lakosságot érintő módosításokat illeti, egyes adónemeknél (például a mezőgazdasági kistermelők tételes adója, kisiparosok és magánkereskedők egy meghatározott körére nézve általános jövedelemadó-átalány stb.) az adótételeket több évre állapítják meg. Egyszerűsítették a magánépítkezések építési és használatbavételi engedélyezési eljárását, csökkentették az engedélyezési kötelezettséget, mindezt egységes jogszabályba foglalták. A gépjárműadó

Hasz 30 millió

A Tiszai Vegyikombinát festékgyára fennállásának 16 esztendeje alatt kivívta termékeivel a hazai és a külföldi szakemberek elismerését. Több festékipari termékük nyert díjakat a különféle vásárokon és kiállításokon.

A festékgyár vezetői és a szocialista brigádok megkülönböztetett figyelmet fordítanak a termelés gazdaságosságára, a berendezések maximális kihasználására, valamint a technológiai fegyelem betartására. A tartalékok feltárásának eredményeként — azonos létszám mellett — 1976-ban 8,7 százalékkal növelték termelésüket. Ebben az évben is elsődleges feladatuknak tekintik a termelés gazdaságosságának a növelését, a munkaidőalapok még jobb kihasználását, a gyártási veszteség csökkentését. A szocialista brigádok vállalták, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója tiszteletére 30 millió forinttal több festékipari terméket állítanak elő a tervezettnél. A nyugati piacokon jelentkező telített-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 187-748, 181-726
1977 FEB 8
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Pető János
G 4
1021

Pető János munkája

MŰVÉSZET

PETŐCZ KÁROLY

MŰHELYKULTÚRA ÉS STÍLUS

A SZÁZESZTENDŐS GYOMAI KNER NYOMDA KÖNYVGYÁRTÁSÁNAK TÖRTÉNETÉBŐL

A gyomai officína százesztendős életéből a legmaradandóbbal, a könyvvel, annak készítésével foglalkozunk ezúttal, anélkül azonban, hogy bármilyen osztályozást állapítanánk meg az évszázad alatt előállított sokféle nyomdai termék között.

Knerék munkásságának legavatottabb kutatója és legjobb ismerője, Haiman György szerint a gyomai nyomda reformmunkáját a felkészülés időszaka vezette be.[1] Ennek a korai éveiben a tizenhat esztendős Kner Imre jelentkezik rajzolt címlapjaival, meg Divéky József és Kozma Lajos. Tulajdonképpen nem volt hosszú az az út, és nem volt sok az az idő, amelyen és amely alatt a lipcsei szecesszión nevelkedett fiatal technikus eljutott az új magyar könyvkultúra megteremtésének gondolatához. Még az első világháború éveiben elkezdte a komolyabb tudatos munkálkodást, majd az 1920-as esztendők legelején megvalósította a magyar- és a világirodalom válogatott témáival a régi tipográfiai rend megújítását.

E cél érdekében szervezte üzemét, fejlesztette a kísérletek gyakorlati műhelyévé, iskolájává.

A tizenkilencedik század második felétől kezdődően csak lassan, majd a huszadik század első évtizedéig gyorsabban neves betűművészek, tipográfusok, magánsajtók munkálkodtak Európa-szerte a maguk nemzeti könyvstílusának kialakításán és megteremtésén. Ezt tekintve, a hazai kísérletek tulajdonképpen semmit sem késtek.

Nem lehet az véletlen, hogy a magyar könyv reformjának jelentős része a gyomai officinában valósult meg, hiszen alapítója maga is művelte már a tudatosan alakított tipográfiai rendet, és a fia külföldi tanulmányai során már találkozott az európai példákkal, itthoni munkássága első évtizedeiben figyelte és tanulmányozta azok kibontakozását.

HÁROM CSEPKE KÖNYVEKRŐL

EGY NEMES EMBERRŐL ÉS AZ ÖRDÖGRŐL VALÓ

HISTÓRIA

MELLYET EGYÉB FABULÁKKAL EGYETEMBEN

HELTAI GÁSPÁR

IRÁSIBÓL KISZEDEGETETT ÉS UJRA KIBOCSÁTOTT

KIRÁLY GYÖRGY *deák*

MIASSZONYUNK SZÍZ MÁRIA CSODÁIRÓL VALÓ

HÉT LEGENDA

MELLYEKET EGYNIHÁNY SZENTEK ÉLETEKNEK

HISTÓRIÁJÁVAL

EGYETEMBEN EGYBEGYÜJTÖTT ÉS KIBOCSÁTOTT

KIRÁLY GYÖRGY *deák*

EGY ÖZVEGY ASSZONYRÓL S KATONÁRÓL VALÓ

HISTÓRIA

MELLYET MÁS TRUFÁKKAL AZAZ VÍG S SZOMORÚ

TÖRTÉNETEKKEL

EGYETEMBEN EGYBEGYÜJTÖTT ÉS KIBOCSÁTOTT

KIRÁLY GYÖRGY *deák*

5

ALMANACH

AZ

1922.

ÉVRE

GYOMA, 1921.

KNER IZIDOR KÖNYVNYOMTATÓ

KIADÁSA

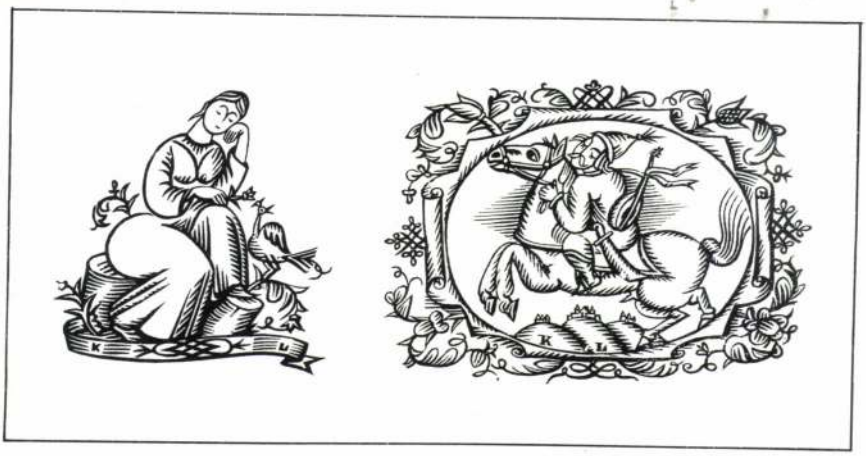

Az csak természetes, hogy ilyen nagy jelentőségű, átfogó reform (újítás) bevezetéséhez bázis kell. Gazdasági, szakmai, irodalmi, kereskedelmi alap, tárgyi és személyi feltételekkel együtt. A reform végrehajtásában részt vevő személyek: irányítók és kivitelezők egységes akarata, közös érdekeltsége, az üzem csoportjainak, osztályainak megközelítően azonos szintű fejlettsége szükséges,

Az
NAGY SZILÁGYI MIHÁLY URAMRÓL
való
IGAZ HISTÓRIA
mellyet
EGYNIHÁNY VÍGSÁGOS TRUFÁKKAL ÉS
SZENTSÉGES LEGENDÁVAL
EGYETEMBEN
az
KNER KÖNYVNYOMTATÓ MESTER
ÁLTAL GYOMÁN,
AZ MCMXX-IK ESZTENDŐBEN
KINYOMATOTT
és az
KOZMA LAJOS KÉPÍRÓ URAMTÓL
ÉKESÍTTETETT HÁROM CSEPKE KÖNYVECSKÉKBŐL AZ KALENDÁRIUM-
OLVASÓKNAK MULATSÁGÁRA ÉS TANULSÁGÁRA
KISZEDEGETETT
KIRÁLY GYÖRGY DEÁK

3*

TÖREKVÉSEINK
HÁROM CIKK

HAGYOMÁNY ÉS HALADÁS
IRTA KIRÁLY GYÖRGY

*

EGYÉNISÉG ÉS HAGYOMÁNY
IRTA KOZMA LAJOS

*

TÁRSADALMI ÉS EGYÉNI KULTURA
IRTA KNER IMRE

*

hiszen nem csupán a szedést vagy a kötést akarták megújítani, hanem a *könyvet*. A teljes terméket. A jó hagyományoktól, a lényegtől és sokszor a funkciójától eltávolított könyv külső jegyeit, a megjelenési formáját.

Lássuk a rendszert, a műhelyt, amelyben a Kner-reformok megvalósultak.

AZ ELSŐ NAGY KÍSÉRLET

Hosszas mérlegelés után – még 1912-ben – megszerezte a nyomda a lipcsei egyetem fennállásának jubileumára kiadott Leipziger Universitäts-Antiqua teljes betűcsaládot. Knerék tudatos kiadói működésének korszakán tehát egy egészen új, Magyarországon egyedülálló, modern, a nyelvi sajátosságaink visszaadására is alkalmas betűtípusa volt a nyomdának. Igaz, más ekkor még nem volt – így ezzel kellett megoldani a nagy kísérlet mindhárom szakaszát: az úgynevezett cseppke könyveket (1920), a Magyar (Kner) Klasszikusokat (1921), a Monumenta Literarum (1921–1922) füzeteit. Kétségtelen, hogy ez a nem nagy vonalkülönbségű, semleges karakterű betű nagyon alkalmas volt arra, hogy pl. a nem kellően sima felületű, kézzel merített papíron teljes épséggel és csorbítatlanul adja vissza a betű, a nyomóelem képét, meg azután a fametszetek vonalrendszerének is kitűnően megfelelt. Kozma és Kner – feltehetően – e betűk szerkezetét figyelembe vették, amikor díszítőgarnitúrájukat megalkották. Maga Kner Imre is hiányolt később egy tiszta reneszánsz betűtípust, amely már e kísérleteknél nyilvánvalóan szükséges lett volna, de adott volt még a reform elhatározása előtt beszerzett nagy mennyiségű, drága betűkészlet, s a közismert gazdasági helyzet nem biztatott semmiféle gyorsabb prosperitással, hogy újabb beruházásra lehetett volna gondolni. Különben is egy ilyen elhatározást már a technológiai következményeknek is kísérnie kell: a könyv nagyobb mértékű vagy rendszeres gyártásánál a szedés mechanizálása feltétlenül szükségessé vált akkoriban. Az új, több tonna súlyú betűállomány közvetett és közvetlen költségeit sehogyan sem bírta volna el a gutenbergi technológia.

Hosszabb tárgyalás és ajánlás, kapcsolatfelújítás után az irodalomtörténész Király Györgyöt sikerült megnyernie Kner Imrének – munkatársul. Királynak az a véleménye, hogy az irodalmi választékban vissza kell nyúlni a hagyományokhoz, a klasszikusokhoz kell fordulni. De azokat meg fel kell kutatni! »Én tudom, mit kellett mászkálnunk – levelezünk... míg a halmozódó sajtóhibák és cenzúrázott kiadások mögül a helyes szövegeket összeszedtük a kis Klasszikusok sorozatnál«.[2] Ez a szerkesztők, a könyvtervezők és a kiadók összmunkáját kívánta, mert – helyesen! – úgy látta, hogy egyedül csak egy ilyen együttes tudja megteremteni az új könyvkultúrát. A baloldali értelmiségi szakértő a könyvreform ezen első nagy egységének irodalmi részét teljesen megoldotta. Az ő szerepe fejeződik ki mindhárom szakasz, egyúttal a teljes első kísérlet irodalmi anyagának válogatásában. A Monumenta Literarum második

sorozatának 12 füzetét már súlyos betegen kapta kézhez 1922 áprilisában az irodalmi szerkesztő...

»...az igazi kultúrának csak az lehet a célja, hogy örök értékeket termeljen, és a múltból azt konzerválja, ami fölülemelkedik a mulandóságon. ...mert semmi szerves fejlődés nem indulhat meg a semmiből, ezer meg ezer kapocs láncolja elődeihez, elődein keresztül kell kinőnie...« (Király György: Hagyomány és haladás.)[3]

A román rekvirálás megfosztotta a nyomdát minden eddigi díszítő készletétől. Különben azok – különböző korok és öntödék termékei – nem azonos felfogásban készültek. Kozma is, Kner is hosszasan tanulmányozták a régi magyar könyveket (1919-ben az Egyetemi Könyvtárban), mert az volt a céljuk, hogy azok szerkezetére, hagyományaira támaszkodva funkció szerint felépített, logikus rendet adjanak vissza. Kozma Lajos a nyomdai öntött betűk technológiájára szerkesztett, szétszedhető, újból összerakható, bármilyen szedésbe illeszthető díszgarnitúrát rajzolt (az elemek méretezését, kombinálhatóságát Kner Imre végezte). Rajzaiból fametszet, majd végleges nyomóelem, az öntött-galvanizált fejléc-, záródísz-, vignetta-, iniciálésorozat készült. A díszítő elemek és a betűk egységét, harmóniáját elsődleges fontosságúnak tekinti.

»...Azoknak, akik a tradíció szerepét semmiképpen nem látják fontosnak, és a kifejezés-formák folyton változó áramlataiban keresik a választ minden kérdésükre, azoktól szeretném megkérdezni, hogy a mai könyv, a modern gépóriások terméke, lényegesen rövidebb idő alatt, sokszorta nagyobb példányszámban készül: művészi megoldásban teljesen más, a régiektől eltérő szempontokon épüljön?« (Kozma Lajos: Egyéniség és hagyomány.)[4]

Kner Imre sokoldalú volt. A betűk szakértője, a könyv törvényeinek kitűnő ismerője, a gyártási technológiák mestere. Rendező és rendszerező technikus, gyakorlati kísérletező, a régi szokások felelevenítője, a kvalitás alkotásához szükséges műhelykultúra létrehozója. »...A stílus nem tudatosan készül, azt nem lehet kieszelni, vagy kísérletek útján előállítani. Milliók, egy egész egyetemes kultúrmozgalom alkotása a stílus, mely lassan, nagysokára alakul ki...« (Kner Imre: Társadalmi és egyéni kultúra.)[5]

Nincs most és itt lehetőség arra, hogy teljesebben tárgyalhassuk e korszak művelődéstörténeti és szakmabeli fontos részleteit, összefüggéseit, vagy arra, hogy teljes kiadványjegyzéket, nyomdatörténetet adjunk, ezért csupán néhány észrevételt teszek e kötetek áttanulmányozása kapcsán.

A Monumenta Literarum füzeteinek készítése közben lett világos leginkább a tervező előtt az, hogy legjobb minél kevesebb elemből felépíteni a kompozíciót. A világirodalom majdnem három évzeredéből ízelítőt adó egyes műveknél: korra utaló jegyeket, fazont (feloldást kérek a nem teljesen idevágó kifejezés használatáért) kellett adni egy sorozat tágabb keretei – de mégiscsak bizonyos kötöttségei – között. Mert ugyanez a betű interpretálja Salamon ki-

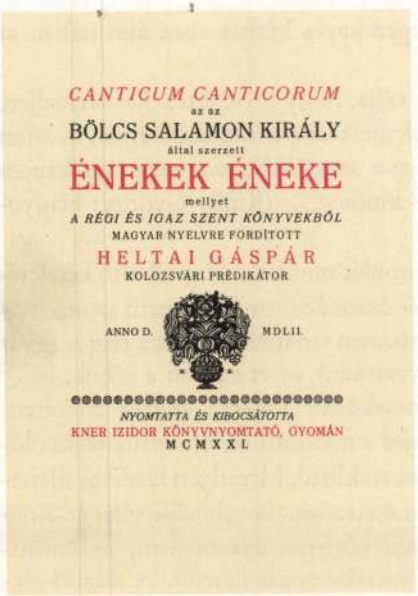

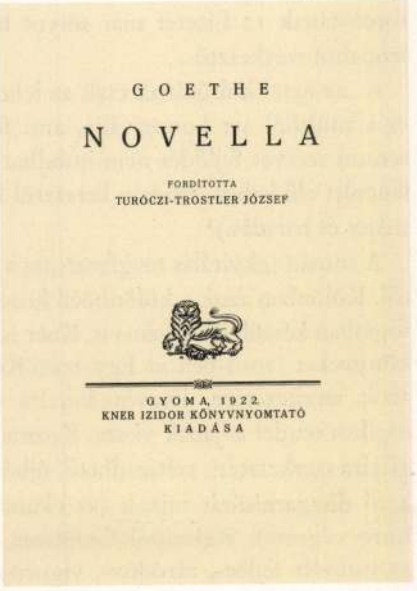

rály ókori énekeit, dicséri a reneszánsz Dante-t, hozza elénk a klasszicista Goethe novelláját, a modern Edgar Allan Poe-t, ám micsoda különbözőségek mégis ezek a huszonnégy füzetes egységben! Változatlan marad ugyan a papír, a formátum, a betű; de változik a fokozat, a margó, a szedéstükör felosztása, szerkezete; díszítés nélküli az egyik, majd díszített a másik szöveg. S a díszítés: a tel-

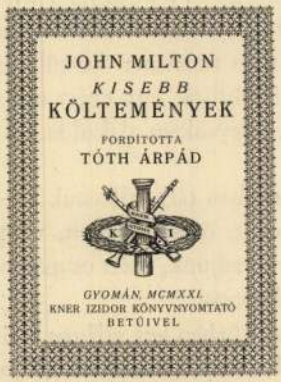

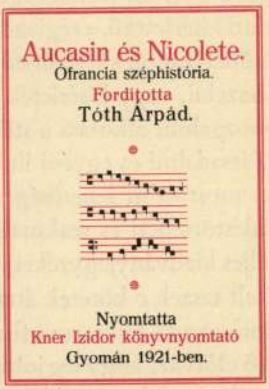

EDGAR ALLAN POE

AZ ARCKÉP
A FEKETE MACSKA

KÉT NOVELLA

ANGOLBÓL FORDÍTOTTA
MIKES LAJOS

GYOMA, 1922.
KNER IZIDOR KIADÁSA

TRATTATELLO IN LAUDE DI DANTE
AZAZ
DANTE DICSÉRETE
DANTE ALIGHIERI ELSŐ OLASZ ÉLETRAJZA
IRTA
GIOVANNI BOCCACCIO
FÜGGELÉKÜL:
LIONARDO BRUNI DANTE-ÉLETRAJZA, GIOVANNI VILLANI FIRENZEI KRÓNIKÁJÁNAK DANTE-RUBRIKÁJA ÉS A BOCCACCIO-FÉLE VITA INTERA NÉHÁNY FEJEZETE. FORDÍTOTTA, BEVEZETÉSSEL ÉS JEGYZETEKKEL ELLÁTTA
KAPOSY JÓZSEF

DANTE ALIGHIERI
HŰ ÉS IGAZ KÉPMÁSA
FLÓRENCI KÖLTŐNEK
MCCLXV. – MCCCXXI.

GYOMÁN,
NYOMTATTA KNER IZIDOR KÖNYVNYOMTATÓ
A. D. MCMXXI.

jes díszgarnitúra sokoldalúan összehangolt egységében még az sem hat idegenül, hogy a nem témára készült Kozma-iniciálékban magyar címer jelentkezik a Mandragora első felvonásának élén, vagy ugyanaz a bolognai kisasszony Cornelia di Bentivoglio egyik történetét vezeti be. Természetesen ezt Kner Imre is tudta, az anakronizmust valószínűleg meg sem akarta szüntetni.

ÉNEK
A VÉN TENGERÉSZRŐL
(THE ANCIENT MARINER)

HÉT RÉSZBEN

IRTA
SAMUEL TAYLOR COLERIDGE
ANGOLBÓL FORDÍTOTTA
SZABÓ LŐRINC

GYOMA, 1921.
NYOMATOTT KNER IZIDOR KÖNYVNYOMTATÓ
BETŰIVEL

EGY
VADÁSZNAK KESERVES PANASZOLKODÁSA
VIOLA
KEGYETLENSÉGÉRŐL, MELYET EGYÉB
IGEN SZÉP
IDILIUMOK
ELÉGIÁK, EPIGRAMMÁK ÉS MÁS MAGYAR
VERSEKKEL EGYETEMBEN
SZERZE
GRÓF ZRÍNYI MIKLÓS

NYOMTATTA GYOMÁN
KNER IZIDOR KÖNYVNYOMTATÓ
ANNO MCMXXII.

Vagy nézzük meg csak a fekete és a vörös sorok ritmusát a címoldalakon: az első látásra önkényeskedésnek tűnhet egyszer a színek használata, másszor azok elhagyása, de funkciója van minden fokozatnak, sorhosszúságnak, színnek. Logikus rendet alkotnak minden egyes témánál és füzetben. Céltudatos, átgondolt, művészi munka: *stílus!*

Egyazon szerkesztés, egyazon rendezési elv szükséges a tipográfiában is. Ne legyen semmi zavaró, idegen, oda nem illő részlet a kompozícióban. Lehet benne dísz, illusztráció, álljon csupán nyomdai betűkből, de ne legyen az a legkisebb mértékben sem kevert. Maga az egyszerű iniciálé is, noha önmagában nyomdai nemes betű, lehet idegen, s vele tönkre is lehet tenni a rendet, ha a felépítésbe nem illő az. Formaérzék nélkül nem lehet meg a tipográfus!

A legilletékesebb, maga a tervező, az organizátor szerint: »Ez a két sorozat nekem személyileg, mint kiadónak és tipográfusnak büszkeségem és felejthetetlen élményem...«[6]

A MÁSODIK KÍSÉRLET

A Kner–Kozma–Király hármas a régi könyvek tanulmányozása során alkotta meg az első nagy kísérlet három legjellemzőbb sorozatát. Megvoltak a források, követhetők a példák. Most más példákhoz kellett folyamodni, más forrásokból származtak a minták. Már az Universitäts betűkészletből is készültek kiadványok, amelyek teljesen eltérő külsővel jelentkeztek az addig megszokottól. Áttekinthetőbb lett a címrendszer és a belső tagolás. A margók megnőttek, leegyszerűsödött, szellős lett és laza a kompozíció, a vízszintes vonalak kaptak hangsúlyt, a címoldal szövege lerövidült. Nem volt semmilyen rajzolt, metszett dísz a könyvben.

Új formák, új megoldások születtek, de a betű valahogy nem illett teljesen ide. A klasszicista tipográfiát próbáló kezdeti tanulmányokról van szó.

Mint ahogyan az első kísérletnél tárgyaltuk a rendszert, most is ezt a felépítést követjük.

Az 1923. évi göteborgi nyomdászkongresszuson az olasz küldöttek már Bodoni betűtípusból szedett anyaggal jelentkeztek.[7] Noha Knerék ekkor már elhatározták – korábban csupán mérlegelték – e betűtípus beszerzését, az csak 1928-ban érkezett meg normál és normál-dőlt változatban, 6–60 tipográfiai pontig terjedő grádusokban (a félkövér változat nem felelt meg az ízlésüknek).[8] E. R. Weiss grafikusművész díszeiből vásároltak valamelyes részleteket, melyek ennél a betűcsaládnál igen mértéktartóan kerültek alkalmazásra egy-egy kiadvány esetében (Goethe: Epigrammák és xéniák). A Bodoni betűtípus sorszedőgépre kialakított változata művészi, színvonalas kiadványokhoz nem volt alkalmas, így ismét maradt a régi szedéselőállítás: kézi szedésre az Első Magyar Betűöntöde öntötte ki – kölcsön matricákról – a szöveg betűfokozatait.

Fent a néma ormon
A csend...
Levél a lombon
Elpihent,
Szellő se leng.
Madárdal nem zeng az ágról,
Száll a perc, Vándor!
S nyugszol te lent!

Kardos István.

A bérceken körül
Nyugalom.
S a lombokon elül
A halk fuvalom
Lepkéje is.
Csörét a madárka se nyitja szóra.
Várj, közel az óra
S nyugszol te is.

Gellért Oszkár.

Ott nyugszik a csúcsokon
a csend,
és itt a lombokon
alig leng
szellő, ha sejted is;
az erdőn is hallgat a kis madár:
várj, nemsokára már
megnyugszol te is

Móricz Zsigmond.

Völgyön, hegytetőkön
Csend.
Fákon és mezőkön
Szellő se leng.
Hallgat a madárka,
Nincsen nesz sehol.
Ne félj, nemsokára
Te is megnyughatol.

Dóczi Lajos.

Über allen Gipfeln
Ist Ruh,
In allen Wipfeln
Spürest du
Kaum einen Hauch;
Die Vögelein schweigen im Walde,
Warte nur balde
Ruhest du auch.

Goethe.

Fent az ormokon
Csend,
A mély lombokon
Nem érezed bent,
Hogy leng szellőcske is.
Madárka se rebben dalra,
Várj kissé... hallga!
Nyugszol te is.

Pásztor Árpád.

A bércek ormán
Csend,
A lombokon tán
Leng
Szellő, vagy nem is.
Madárkák sem dalolnak.
Várj, várj csak, mahelnap
Elhallgatsz te is.

Kubos Ede.

Minden esti bércet
Csend ül,
Halk lomb, alig érzed,
Lendül:
Sohajt az éj...
Már búvik a berki madárka,
Te is nemsokára
Nyughatsz, ne félj...

Tóth Árpád.

A fák tetejében
Mély csend.
Egész erdőben
Alig leng
Egy kis szellő.
Nem halloni már a madárdalt,
Hozzád is várj majd
Nyugalom jő.

Sponer Andor.

A szikla-tetőn
Tompa csönd.
Elhal zemegőn
Odafönt
A szél lehellete is.
Madárka se rebben a fák bogára,
Várj, nemsokára
Pihensz te is.

Kisztolányi Dezső.

Völgyön, hegyen
Mi csend!
Az ág-hegyen
Szellő se leng,
Fü sem hajol,
Bokrában hallgat a madár...
Várj, nemsokára már
Te is megnyughatol!

Szász Károly.

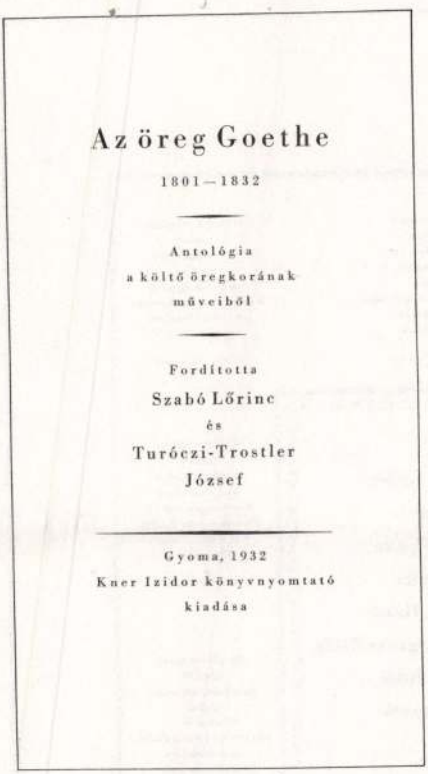

Az öreg Goethe

1801—1832

Antológia
a költő öregkorának
műveiből

Fordította
Szabó Lőrinc
és
Turóczi-Trostler
József

Gyoma, 1932
Kner Izidor könyvnyomtató
kiadása

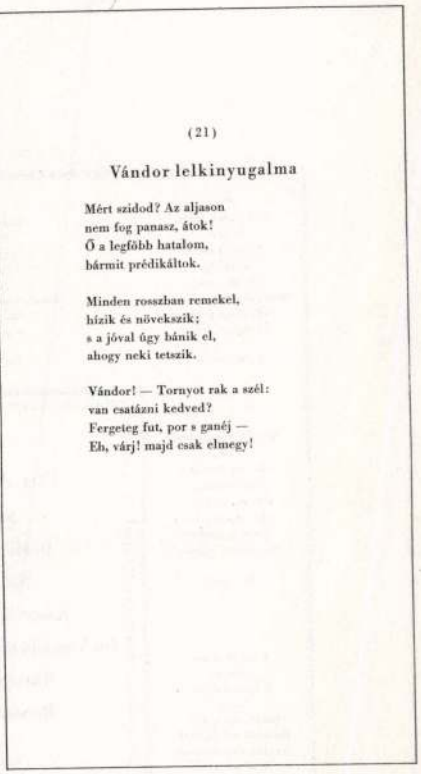

(21)

Vándor lelkinyugalma

Mért szidod? Az aljason
nem fog panasz, átok!
Ő a legfőbb hatalom,
bármit prédikáltok.

Minden rosszban remekel,
hízik és növekszik;
s a jóval úgy bánik el,
ahogy neki tetszik.

Vándor! — Tornyot rak a szél:
van csatázni kedved?
Fergeteg fut, por s ganéj —
Eh, várj! majd csak elmegy!

A húszas évek kiadói–értékesítési (tehát szigorúan nem tipográfiai, könyvművészeti) kudarca miatt szó sem lehetett az elsőnek megfelelő értelmű és mértékű újabb kísérletsorozatról. A nyomda felhagyott az önálló kiadással, jószerint csupán külső megrendeléseket fogadott (Magyar Bibliophil Társaság, Cserépfalvi, Pantheon, szerzők saját kiadásai) – Kner Imre műszaki előkészítésével. Ilyen körülmények között valóban nem lehetett szükség állandó irodalmi szakértőre. Fülep Lajos kapacitálja Kner Imrét intenzívebb kiadói munkára, aki húzódozik is, meg vállalná is ezt a feladatot; végül mégsem valósul meg a terv, mert jogosan tart a kiadó a piac kudarcától, pedig mennyire hiányzik egy míves Petőfi-összes![9] A nyomda esetenkénti saját kiadásainak pedig Tolnai Gábor lett az irodalmi szerkesztője.

Mint tudott, Knerék nem vallották az illusztrált könyveket. Az első kísérlet, meg az ezt követők mind-mind díszített kiadványok voltak. Kozma Lajos szerepe ebben ismert. Az új forrásokból táplálkozó, más hagyományokon kialakuló klasszicista irányzat csak a betűre alapít. A reneszánsz vagy a barokk ízlésnek megfelelő díszek nincsenek már az oldalak kompozícióiban, ilyenformán grafikusra itt nincsen szükség. Kozma Lajos is tesz kísérletet Knernél a díszített kiadványok fenntartására, de Kner Imre nem fogadja a Kis Képes Kner Köny-

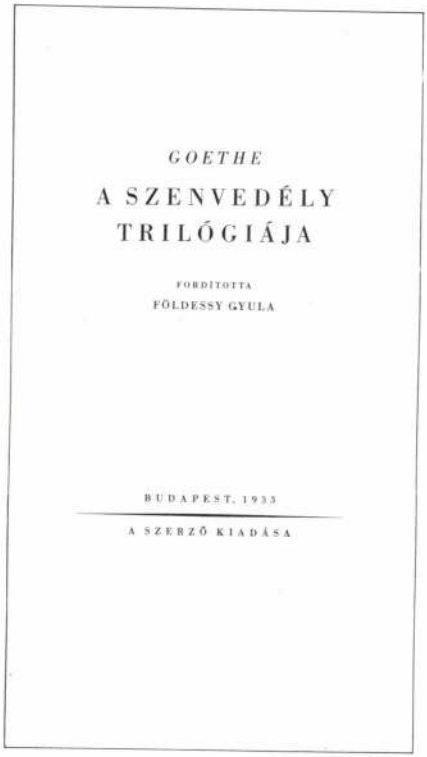

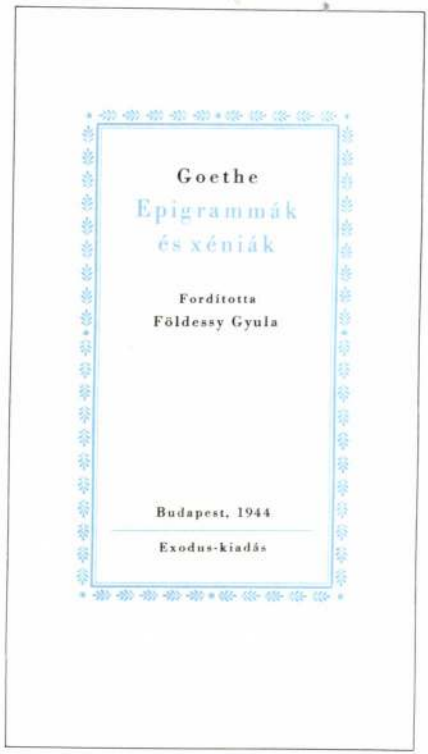

vek (KKKK) előállítására szóló ajánlatát, hatástalan játéknak minősítve azt, amit esetleg »ötven év múlva a múzeumokban felfedeznek«.[10] El is marad most már a grafikus. Kozma Lajos munkássága a Monumenta Literarum díszítőanyagának kiegészítésével befejeződött.

Az első kísérlet rendszeréből megmaradt tehát az elgondolásokat és terveket megvalósító személyzet és a karmester. Az új formájú betűkkel együtt meg kellett változnia szinte minden eddiginek: az évtizedeken át kimunkált és megszokott ízlést, divatot, stílust új ízek, szokások, megoldások váltják fel. De ugye, attól még senki újat nem alkot, ha pontosan az ellenkezőjét csinálja annak, amit előtte csináltak mások, vagy annak, amit ő maga csinált valamikor. Ez afféle feje tetejére állított konzervatizmus. Nem is tették ezt Gyomán! A karmester felismerte, hogy az egész addig létrehozott műhelykultúrát is át kell alakítani, benne természetesen legelőször a munkatársakat kell ráhangolni az újra, mert úgy látszik ilyenkor, hogy a tradíciók, a tapasztalatok mind-mind megcsalnak, s talán hiábavalónak tűnik minden addigi erőlködés. Tehát folyamatosan átalakítani kell, nem pedig tagadni.

Mindinkább megnőtt ezért a karmester szerepe, aki a hosszú évek óta tartó készülődés, próbák során csiszolta a maga felkészülődését és az együttese mun-

káját, aki megszüntette a modorosságot, a korszerűtlent, az avult előadásmódot, hogy a nyomda alapításának fél évszázadán kibocsátott Goethe-kötetekben pontosan láthassa az értő közönség az új harmóniát.

Nyomdatörténeti szempontból csak sajnálni lehet azt, hogy húsz esztendő (1922–1944) telt el gazdasági krízisben, mely alatt olyan méretű vállalkozás, mint az első kísérlet nem jöhetett létre. Pedig a műhely, a tervező egyaránt készen állott a feladatokra, de megbénított minden ésszerű tevékenységet a közöny, a gáncsoskodás, a pénztelenség.

Micsoda remek kiadványok kerültek ki így is az officinából! A klasszicizmus forrásait felfedezte ugyan a tervező, de onnan már csak egy-egy pohár kristálytiszta vizet tudott felhozni törékeny poharakban: a sok-sok esztendő alatt nem sokat, de legmívesebb termését produkálta a nyomda. Mit nyerhettünk volna, ha kiteljesedhetett volna a munkavágy, ha tetté válhattak volna az elgondolások!

Legnagyobb eredménye ennek a munkának pedig az, hogy a klasszicista Bodoni betűtípust Kner Imre kezdeményezésére honosították meg, s a korszak uralkodó betűjévé vált Magyarországon.[11] Való az, hogy egyre sűrűbben találkozunk ezután a Bodoni betűtípussal a magyar nyomdákban.

A FOLYTATÁS: TALÁN ÚJABB KÍSÉRLET?

1945-től 1957-ig – egy-egy valóban kivételtől eltekintve – nem készült könyv a gyomai műhelyben.

Jó nevű, nagy gyakorlatú, széles ismeretekkel bíró, nyomdákban nevelkedett tipográfusok (Haiman György, Lengyel Lajos, Malatyinszky Lajos) terveit valósította meg a nyomda az újraindulás első évében – most már a szakkiadók gondozásában. Ezek a kiadványok fejezték ki a kneri hatvan esztendős időszak vállalását, az iskolájában kialakított tipográfia átmentését, a hagyományok életre keltését, majd ezek folyamatosságát.

Rendkívül fontos évek voltak ezek, mert az 1963–68-as üzemfelújítás, -bővítés üzemi kultúrájának, vezetési felfogásának, fejlesztési elgondolásának alapja lett az a néhány esztendő, amely alatt tulajdonképpen elkezdődött a nyomda reneszánsza. Ezen a bázison fejlődött ki egy új üzem, amely alkalmas lett mind a terméktömegben, mind a választékban a kneri iskola átvételére, az új viszonyok (nyomda–kiadó kapcsolatai) befogadására, s az ilyen viszonyok között valamiféle saját arculat, termékfazon kialakítására.

Nézzük talán röviden az eddigi rendszerben a nyomdát.

A Kner-műhelynek a szöveg szedésére két betűcsaládja volt: az Universitäts és a Bodoni antikvák. Mindkettőt selejtezni kellett, mert részben már kopottak voltak, részben pedig kevésnek bizonyultak a nagyobb terjedelmekhez. A szedéselőállítás mechanizálásával megnyílt az út a nagyobb írásválaszték

kialakításához, mert a kéziszedésre előgyártott sok tonna betűkészlet helyett csak a betűk negatív formáit, a matricákat szükséges beszerezni, s azokról készíthető szedőgépeken a szöveg. Kialakult így az országos szükségletnek is, de a nyomda hagyományának is megfelelő nemes reneszánsz és barokk betűkészlet, amelynek egyes típusait a nyomtatott könyv történetének legstílusosabb képviselőiből restaurált az angol Monotype-cég. A beszerzett ötféle típussal minden műfaj szedhető lett az ún. szépirodalmi könyvkategóriában. A típusok megfeleltek a hagyományoknak is, hiszen két olyan változat is megvan a készletben, amelyet már Kner Imre is megvett volna: a Garamond és a Plantin antikvák. Le kellett viszont mondani a Bodoni megszerzéséről, mert a nagyon szigorú szabályok szerint szerkesztett (nem rajzolt) betű merevsége miatt a hosszabb szöveg olvasására az nem volt alkalmas. Változatlan azonban még az igény a klasszicista Walbaum-ra.

Ma a kiadóvállalatok apparátusában történik döntés az irodalmi, a műszaki, a tudományos, a szakkiadványok megjelenéséről. Minden ezzel kapcsolatos munka: válogatás, lektorálás, irodalmi és műszaki szerkesztés, tervezés a kiadók feladata lett. A nyomdák számára a »gyártás« jutott. Kétségtelen azonban, hogy a szakkiadók egy-egy szűkebb provincia szépirodalmi, művészeti termésének kiadását nem fogadhatják mindig. Viszont ilyen igény van, amit megtervezni, sorolni, szerkeszteni kell, ugyanúgy, mint teszik azt a szakkiadóknál. Az ezzel kapcsolatos munka – az országos gyakorlat általában ez – azoknál az érdekelt szerveknél folyik szétszórtan, amelyek éppen »gondoznak« egy-egy kiadványt.

Kner Imre maga határozta el az irodalmi programot is, a szerkesztő ajánlatára – talán nem is mindig a piac realitásának megfelelően. Napjainkban intenzív alkotói és érdeklődési (vásárlói) óhaj él a társadalomban: az alkotók igénye a megjelenésre, a publikálásra, az érdeklődők igénye a kötődésük kulturális, műszaki tudományos életének ismeretére. Mindezt – mint az országos szakkiadóknál is látni – nem lehet immár csak nyomdai keretek között rendezni. A megoldás csakis a szakkiadókéhoz hasonló lehet. Állandó nyomdai bázishoz kötődő, állandó kiadói szervezet kell: a kiadó ellátja a különféle szempontok szerinti témaválogatást, a nyomda azt megcsinálja.

A Kozma-féle monokulturális grafikusi befolyás a mi viszonyaink között nem tartható. Az országos kiadók egy-egy grafikussal illusztráltathatják a minden szempontból önálló köteteiket. Kiteljesedett az illusztráció műfaja, így ezek az alkotások szerves részei a könyvnek, kiegészítői lehetnek a szövegnek: kimunkálható a betű és a kép, a papír és a kötés teljes összhangja – a klasszikus értelmezésben. Az ország kulturális életében a tájegység képzőművészete is jelen van, így az otthoni publikálásuk igénye jogosan felmerül. A képzőművészet egy részét kapcsolni lehet – sőt, szükséges is – a szépirodalmi alkotásokhoz (illusztrációk), más részének önálló kiadványokban, albumokban volna a helye. Ezt a munkát is azonban a kiadói keretben kell látnunk inkább, nem a nyomda

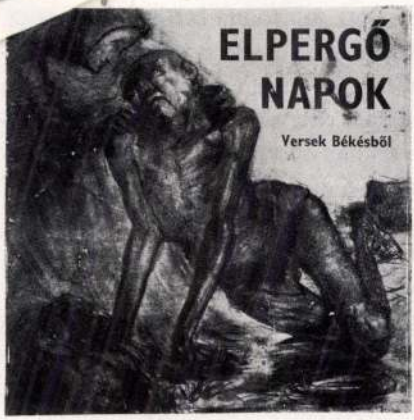

az, amely meghatározza ennek a részleteit. Mivel a vidéki irodalom esetleges önálló alkotásait az országos kiadók gondozzák, a provinciákban keletkező nagyobb grafikai alkotások meg ezeket a »központi« kiadványokat kísérik, így a szakkiadókon kívüli antológiákat, a pályakezdők köteteit nemigen lehet célra alkotott grafikákkal díszíteni. Tény az, hogy napjaink heterogén grafikája nem kapcsolódik annyira egyoldalúan a tipográfiához, azzal nem úgy összeépített rész, mint az a Kner–Kozma könyvdíszeknél volt. Nem is az a funkciójuk, ér-

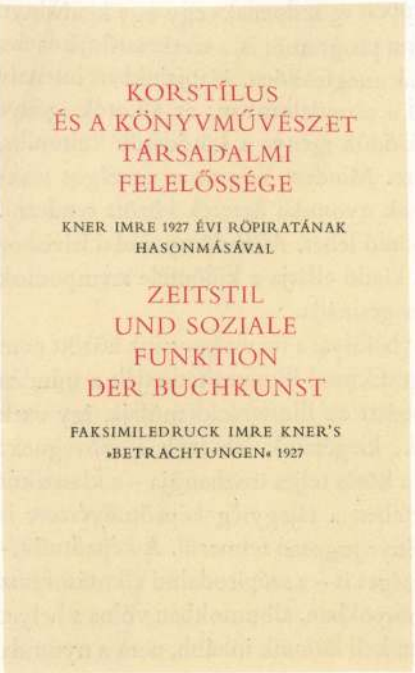

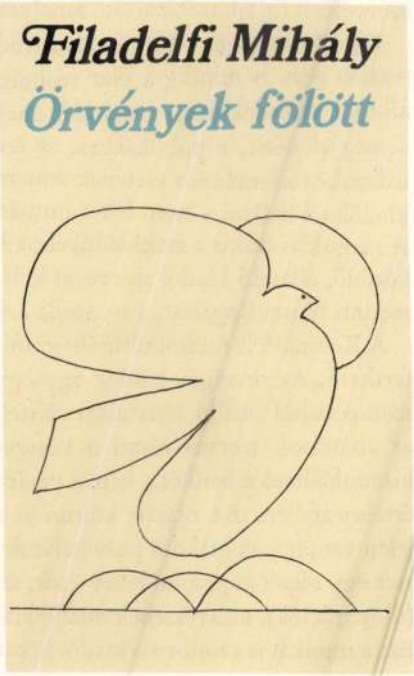

telmük. Látjuk, hogy a kneri első stíluskísérlet egy-grafikus viszonyát a nem díszített klasszicista szakasz követte, napjainkban pedig már a kultúránk képző-művészetének sok-sok képviselője jelentkezik alkotásokkal. Nekünk most az a feladatunk, hogy az igények között tartsunk valamilyen rendet, s helyet biztosítsunk a könyvben a képeknek is, s olykor »engedményeket« tegyünk a könyvgrafika alkalmazásának szigorú előírásaiban. Másképpen: kialakulóban van egy új könyvfazon, mert más lett a forrás, amiből a grafika táplálkozik.

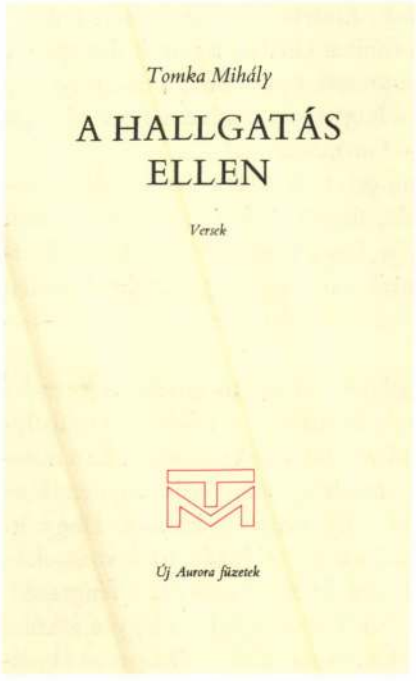

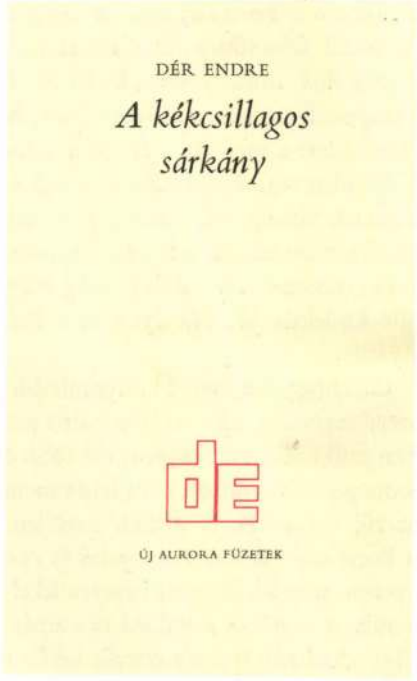

A »karmester« szerepe is teljesen megváltozott. A múltbeli műhelyek és a mai vállalatok helyzetében és szerepében van a különbözőség. Amíg ti. akkor a tulajdonos vagy annak valamelyik családtagja töltötte be ezt a pozíciót, s a döntéseket a gazdasági-társadalmi viszonyok között a maga kockázatára egyedül hozta a könyvkiadással rendszerint összekötött vállalkozásában, addig ma az irányításban különálló és külön érdekeltségű vállalatok (kiadó–nyomda–terjesztő) saját szervezetükben is áttételes módon valósítják meg a megtervezett programjaikat. A kiviteli terveket készen kapja a nyomda, így nehéz lenne azt a kiadót meggyőzni erről vagy arról, amelyiknél tulajdonképpen minden eldől: a téma, a minőség, a szériák, az anyagok, az ár, sőt a vállalatok közötti kooperációk, megvalósítások technológiái is.

Ezek szerint nem marad más hátra, mint hogy minden tervet, elgondolást kritika nélkül fogadjon a nyomda, és ott ezeket csak a rutinra hagyatkozva valósítsák meg? No, nem! Az természetesen indokolt, sőt, szükséges, hogy egy, a hagyományokat őrző, azokat továbbfejlesztő officína élő értékeire támaszkodjon a kiadó. Namármost, akkor nincs is szükség karmesterre a nyomdában?

De igen! Ugyanúgy most, mint mindig is szükség volt a jobb tipográfiák történetében. Olyanokra, akik ma sem csupán kiszolgálói a technikának, hanem akik alakítják, fejlesztik a műhelykultúrát, őrzik a kontinuitást, és valahol hatnak a bonyolult termelési rendszerekben. Olyanokra, akik az iparművészet területe felé kormányozzák a termékkülsőt. Emlékezzünk csak arra, miként lazították fel a síknyomtatás hatására és technikai kínálatára rajzolt divatbetűk a századok műhelyeiben kialakult fegyelmezett tipográfiát, a törvényeken komponált ritmust, a művészi ipart, és arra, hogy milyen nehéz és hosszadalmas munka lett a megújítás és rendteremtés – Európa-szerte.

Minden régi tipográfiának voltak valamilyen területeken jártas, tudós munkatársai, támogatói: kinek nyelveket tudó, filozófiát értő korrektora, kinek karaktereket alkotó betűtervezője, -metszője, kinek univerzális műveltségű primum movens-e. Valakik mindig irányították a műhely magas szakmai szinten álló kollektíváját. Ha ilyen nem került, menthetetlen lett a stagnálás, a hanyatlás.

Csakhogy ma sokkal bonyolultabb és szélesebb munkamegosztású egy gyárszerű szervezet, mint valaha volt a patriarchális műhely: a valaha egy műhelyben működő alkotócsoport ma több önálló vállalatra szakmásodott. Ez a munkamegosztás azonban nem lehet mentség arra, hogy színvonalatlan, nem korszerű, stílustalan termékek kerüljenek ki a nyomtató-gyárakból. Hogy itt a korrektor ne javítson nyelvi és esztétikai, szerkezeti hibákat a levonatokon (persze megfelelő ilyen ismeretekkel kell bírnia); hogy a szedő, a fényszedőrendszer illetékes munkatársa csupán mechanikus végrehajtója legyen a külső elgondolásnak (persze értenie kell a terveket, azonosulnia szükséges az elgon-

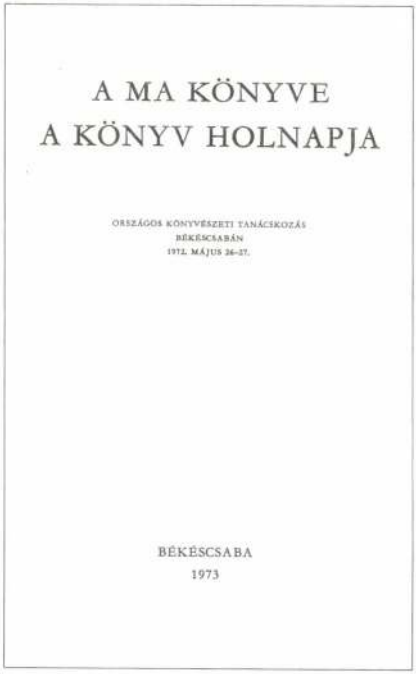

dolásokkal); hogy a könyvvel foglalkozó kollektíva elidegenedjen a legkollektívabb nyomdai termék előállításától; hogy ne fejlődjön ki legalább egy-egy univerzálisabb dirigens, aki képes átlátni a részeket, mérlegelni a fontos tényezőket, szisztetizálni a külső és belső nem egyező törekvéseket, aki nem csupán a fényszedőrendszer »egyik« dolgozója, nemcsak nyomtató, nem egyszerűen a kötészeti gépsor kezelője, hanem az oldalt, a könyvet, a terméket megépítő tipográfus *is*, a kötés harmóniáját megteremtő esztéta *is*. Nem nagy követelmény ez, csupán olyanféle rendet szükséges fenntartani az előkészítés és a gyártás folyamataiban, amely a legjobb műhelykultúrákban mindig megvolt.

S hogy a kiadói terveket, elgondolásokat a *lehetséges* színvonalon valósíthassuk meg, főként a karmester szerepe döntő. Persze igaz az, hogy a jó műhelykultúra kitermeli a jó karmesterét, aki viszont fejleszti az iskolát... A gyomai Kner-nyomda hat évtizeden át a kvalitás iskolája volt, a művészi termék műhelye. S ezután?

A patinás officínában – 1963 óta a Kner Nyomda gyomai üzemében – végbement fejlesztés következménye: több szépirodalmi és művészeti kiadó talált partnerre a korszerűsített nyomdában, melyek főként a hagyományokra szabott választékkal igazodtak hozzá. Később a kiadóvállalatok szakmai-műszaki színvonalának fejlődése meg a nyomdát késztette »lépéstartásra«. A nyomda újítani tudott. A kneri iskolát fejlesztve alkalmassá vált az új feladatok megol-

dására. Mint annyiszor már az elmúlt évtizedek alatt. Sőt. Talán jeleit látni annak, mintha a szakkiadókra jellemző »stílusjegyek« mellett valamiféle saját arculat alakulna ki. Ez pedig a szűkebb tájegység szépirodalmi köteteinek, helytörténeti kiadványainak külső jegyeiben lelhető fel.

Nem arról van szó, hogy ez idő szerint esetleg egy új stíluskísérlet játszódna le a százesztendős officínában (hiszen ilyennek a feltételei most nincsenek még meg, azonban meg lehetne teremteni), de arról igen, hogy éppen Knerék munkásságának intenzívebb tanulmányozása, a források felkutatása, a partnerek »stílusa« hatással *van* a provinciális kiadványok külső arculatára.

Szerencsésen találkozik itt tehát a pezsgő megyei irodalmi élet, a megyéből indult, de ide vissza-visszatérő alkotógárda, a tudományos intézetekben folyó kutatómunka, a Viharsarok munkásmozgalmi múltját feltáró dokumentumirodalom – és a jó hagyományokat fejlesztő nyomdakultúra.

*

A könyv külső jegyeinek (az anyagoknak, a betűnek, a soroknak, a díszeknek) tudatos, ésszerű, mesteri fokon való kialakítása: stílus! A régi mesterek könyveiben jutottak művészi összhangra mindazon tényezők, amelyekről azt mondjuk, hogy a szép könyv törvényei, annak ilyen vagy olyan stílusa. Ma minőségi könyvről beszélünk, szerintem nem a legpontosabb fogalmazással, mert a jó minőség még nem mindig azonos a szép stílussal. Technológiai szempontból jó minőséget, sőt kiváló minőséget lehet elérni technikailag hibátlan formakészítéssel, új nyomógépeken, de az nem biztos, hogy ez már a stílusos vagy az esztétikus termék is. A nem céltudatos munkából, a nem megfelelő elméleti felkészültségből eredő szerkezeti (stílusbeli) hibákat tartalmazó kompozíciót kiváló technikai színvonalon még papírra lehet vinni. Igaz, rossz színvonalon a hibátlan felépítést is, hiszen mindegy annak a papírnak, hogy esztétikus-e az, amit nyomtatunk rá, vagy nem. De hol van mindez attól, hogy kvalitás legyen? Mert a kvalitás hozzáértéssel, a múlt eredményeinek felhasználásával, tárgyi és elméleti tudás birtokában felépített tervnek a kitűnő technikai megvalósítása. Más dolog tehát egy jó technikai bázison gyártott ún. minőségi könyv, és más a stílusos (talán szerencsésebb, ha azt mondjuk: a jól felépített) könyv.

Nem tagadom én ezzel az anyagok és technológiák szerepét a kvalitásban (sőt!), csupán azt kívánom kifejezni, hogy kevésbé »jó« anyagok alkalmazásával is egy stílusos terv megvalósítása nagyobb *érték*, mint az elnagyolt, esetleg dilettáns munka – kitűnő, drága anyagokon, költséges eljárásokkal.

Még egyet röviden: A folyamatosságot a stílusos termék elengedhetetlen összetevőjének tekintem. A nyomtatás sok évszázados fejlődésében is benne van a folyamatosság, a lépéstartás a korok áramlataival, sőt a divatos csacsiságaival is. Nekünk is vállalnunk kell nemcsak a fejlődés eredményeit, de buktatóit is, s ez iskolák, műhelykultúrák nélkül nehezen elképzelhető. A műhely-

kultúra nem valami megmerevedett, kövült, statikus dolog, hanem nagyon is fejlődő, erőt jelentő dinamikus tény. A műhelykultúra addig él, addig fejlődik, amíg a folytonosság szelleme benne van. Valahogyan úgy, mint az alföldi életben: a falusi házak, a tapasztalat, az életbölcsesség folyamatossága a diófa. A mában ültetjük, de a jövőben terem. Pecsét a folytonossági szerződésre. Az sajnálatos azonban, hogy nem vigyázunk a műhelykultúrákra, s napjainkra egymás után semmisültek meg azok. A megmaradottaknak éppen ezért megnőtt a jelentőségük, a fennmaradásuk ma a mi felelősségünk.

JEGYZETEK

1. Haiman György: A Kner család és a magyar könyvművészet. Corvina, 1979.
2. Kner Imre levele Fülep Lajoshoz, 1934. január 21. A könyv mestere. Európa–Helikon, 1969.
3. Almanach az 1922. évre. Törekvéseink. Három cikk.
4. Almanach az 1922. évre. Törekvéseink. Három cikk.
5. Almanach az 1922. évre. Törekvéseink. Három cikk.
6. Kner Imre levele Fülep Lajoshoz, 1934. január 21. A könyv mestere. Európa–Helikon, 1969.
7. A Kner-nyomda épületeinek és betűinek története, 1942.
8. A Kner-nyomda épületeinek és betűinek története, 1942.
9. Fülep Lajos levele Kner Imréhez, 1934. január 19. A könyv mestere. Európa–Helikon, 1969.
10. Kner Imre levele Fülep Lajoshoz, 1934. január 21. A könyv mestere. Európa–Helikon, 1969.
11. Haiman György: A Kner család és a magyar könyvművészet. Corvina, 1979.

KÉPEK

98–99. oldal: Kozma Lajos vignettái a Magyar Klasszikusokhoz
98–99. oldal: 1922. évre szóló Almanach, teljesen az első kísérlet felépítésében. / A Három Csepke Könyv címoldala
102–103. oldal: A Monumenta Literarum néhány füzetének címoldala
105. oldal: A Goethe-centenárium emléklapja, 1932
106–107. oldal: * A második kísérlet Goethe-kötetéből
110–111. oldal: A Keszthelyi Nemzetközi Tipográfus-találkozóra készült kiadvány. / Az Új Aurora műhelyének kiadványaiból
113. oldal: A városi tanács és a nyomda kiadványai

Szenvedélye a festés

„Ecsettel és ceruzával a kezemben születtem" – nyilatkozta évekkel ezelőtt egy interjúban Petőcz Lajos, az újpesti képzőművészek doyenje, akinek munkáit április 17-ig tekinthetik meg az érdeklődők az Újpest Galériában. Az idős mester több mint nyolcvan éve él és alkot városrészünkben, képei pedig – nagylelkű felajánlásainak köszönhetően – több közintézmény falát is díszítik.

Petőcz Lajos elsősorban olajjal dolgozik, és a rá jellemző technikával szinte kizárólag figurális képeket fest. Tájképeket csak illusztrációként, háttérként ábrázol, amikor a figura megjelenítéséhez erre szükség van. Grafikái azonban egy egészen egyedi világot tükröznek: fekete és színes tussal készített munkáira jellemző a figuratív, naturalista megjelenítés, ami hosszú évtizedek folyamán forrt ki a humoros, cinikus, „Petőcz-groteszk" világ felé.

A megnyitó pillanataiban: dr. Pogány Gábor művészettörténész és Petőcz Lajos, az alkotó (jobbról)

PETŐCZ Lajos

Újpest 2005. április 7.

arányos a környezeti adottságokkal. Az Árpád úti homlokzatot hangszigeteléssel látjuk el. A lakásbelsők, a hideg- és melegburkolatok, az ajtók, a festékek kiválasztását egyéni ízlés szerint alakítjuk.

Szinte minden lakáshoz tartozik erkély is. A ház lapos tetővel épül, és a tetőtérben több reprezentatív, rendkívül nagy terasszal rendelkező lakás kap helyet. Az épület hátsó oldala kertre néz.

– Milyen megoldással helyettesítik a mozi árkádsorát?

– Új árkádsor épül, amely mögött három vagy négy üzlethelyiség vár kiadásra. A boltok elnevezése a mozit idézi majd. Az arra járók ajándékokat, virágot, nívós árucikkeket vásárolhatnak ezekben a boltokban. Italbolt vagy kocsma semmiképp sem kap itt helyet. A Volánbusz jelenlegi megállóját néhány méterrel az István út felé toljuk el, hogy a ház alatti mélygarázsból zavartalan legyen a kihajtás.

– Mikor kezdődnek az építési munkálatok?

– Mindenekelőtt felvesszük a kapcsolatot a környékbeli társasházakkal. Az építkezés összesen öt szomszédos telket érint. A közös képviselőkön keresztül mindenkit tájékoztatni kívánunk, hiszen nem célunk a zaklatás. Szeretnénk, hogy az épület problémamentesen épüljön fel. Ennek első lépése, az Alkotmány mozi bontása hamarosan megkezdődik. Terveink szerint az első lakók jövő nyáron költözhetnek az Árpád út 57–59. szám alá. Az új házon emléktáblával kívánjuk jelezni, hogy valaha itt állt a Corso, majd az Alkotmány filmszínház.

Rojkó A.

(vége)

Petőcz Károly

IN MEMORIAM

Bárka, 1996/1-2

Petőcz Károly
1924–1995

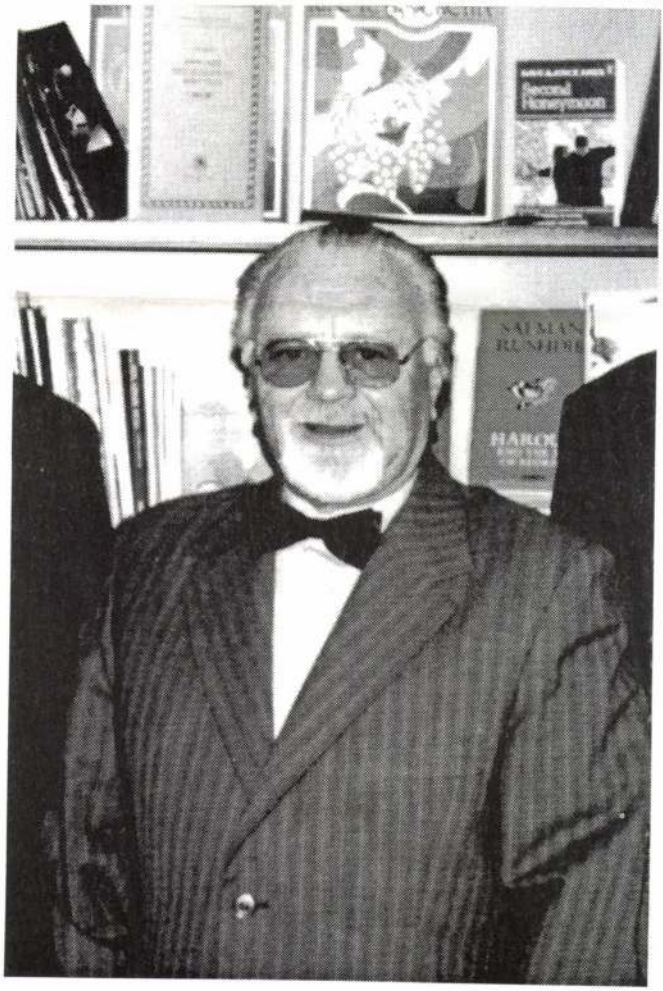

Fotó: Tevan Kiadó archívuma

Petőcz Károly könyvborító tervei

SZEPES ERIKA

Petőcz Lajos művészetéről

Erdély 2002/12

Él közöttünk egy ember, csaknem egy évszázada, megalkotott ezres nagyságrendű grafikát, százakban számolható festményt. Nevét még a szakemberek sem igen ismerik; 1999-ben nyolcvan évesen a csaknem teljes ismeretlenségből robbant be a köztudatba a kerek évfordulóra rendezett kiállításával a Duna Galériában. Azóta már többen tudnak róla, de a méltó elismerés még várat magára. „Nagy hibád volt mindig, hogy nem mozgolódtál eleget" – vetette szemére valaki a tárlaton. Ő beismerőleg, egyetértően nevetett. Valóban nem mozgolódott, hanem kitartóan dolgozott, a saját maga elé tűzött célokért.

Él közöttünk egy ember, csöndesen, újpesti lakótelepi lakásában, és életrajzát is szigorúan ennyire korlátozta:

„1919. Augusztus 25-én születtem Abonyban (Pest megye). Édesapám tanult mestersége a géplakatosság volt. Franciaországból történt hazatérése után a Nemzetközi Hálókocsi Társaságnál volt kalauz. Több nyelven beszélt. 1889-ben született. Édesanyám Kismartonban született 1885-ben. Bécsben tanulta a női szabóságot Hárman voltunk testvérek. Fiatalabb öcsém 1 éves korában meghalt. Testvérem, Petőcz András gépészmérnök, 1920-ban született Újpesten. Felesége, Wédel Márta, 1920-ban született Rákospalotán. Feleségem, Kövécs Mária 1919-ben született Tolnanémediben.

1939-ben tanítói oklevelet szereztem Esztergomban, 1943-ban rajztanári oklevelet kaptam a Képzőművészeti Főiskolán.

1944–47: hadifogságban voltam (Szovjetunió).

1948–80: Tanítottam (Dunakeszi, Bp., IV. ker., Újpest).

Művészeti adottságaimat apai ágról örököltem.

Számtalan csoportos kiállításon szerepeltem."

E szűkszavú bemutatkozás után még szűkszavúbb felsorolása következik a kiállításoknak, tárlatoknak. 1971 és 1999 között 22 önálló kiállítása volt (16 Budapesten), ezek mellett folyamatosan több kiállítás változatos színhelyeken, önállóan és csoportosan egyaránt.

Él közöttünk egy ember, aki életének gazdag terméséből még soha nem adott el semmit, mindig csak ajándékozott, intézményeknek, közösségeknek (még kolostoroknak is), magánembereknek. Vannak külföldi és magyar díjai (a külföldiek természetesen rangosabbak, mint a hazaiak, nálunk csak egy Somogy Megyei Művelődési Központ Dorottya-díjára tellett).

Él közöttünk egy ember, akit hazájában kevéssé tartanak számon, pedig szakértők és szakmabéliek írásban közölték vele, hogy „úgy rajzolsz, akár Dürer", „neked már nincs mit tanulnod a Főiskolán", „Világméretekben is jelentős művész vagy, Dél-Amerikában már régen milliomos lennél", „...festeni is tudsz, és úgy rajzolsz, mint Szász Endre", „Nem létezik, hogy Te nem vagy díjazott művész", ezeket – természetesen – Lajos bácsi nem adta át nekem, hogy teljes egészükben idézni tudjam.

Petőcz Lajos közöttünk él, rólunk és minket rajzol. Stílusát témájának megfe-

lelően abszolút biztos érzékkel választja meg – a létező stílusok mindegyikében tökéletesen otthon van. Van *Egry Józsefet* idéző Balaton menti sétálója, derengő kontúrú realista-impresszionista stíluselemekből egybeszőve; vannak expresszionista erejű és tömörségű rajzai a történelem sötét korszakaiból (csoportkép koncentrációs táborból; bekötött szemű, a súlyos testi munkától szoborszerű keménységűre kidolgozott, bazalt szilárdságú testüket a kivégző osztagnak bátran odafeszítő hősei); közmondásai-példázatai („a nagy halak megeszik a kis halakat"); mélységes empátiával, szeretettel (ma így illenék mondani: szociális érzékenységgel, de ez az elkoptatott szó nem illik Lajos bácsi efemer divatokat elutasító tiszta világához) megrajzolt nyomorgó öregjei; karakterrajzai – gúnyképei sóványakról és kövérekről, flörtölő gigerlikről; fiatal nőkről álmodozó – és azokat szobornyi kicsinységben maguk elé képzelő – sóvár tekintetű öreg férfiakról; az idők során szinte egymásba nőtt idős házaspárról; mindenről és mindenkiről tud karikatúrát rajzolni, (témáit olykor a távoli mitológiából is meríti: faun és nimfa variációk), ám ezek a karikatúrák sosem bántóak vagy sértőek. Az a megértő mosoly lengi körül groteszk alakjukat, amellyel csak olyan ember tud alkotni, aki szereti az embereket, megbocsátóan nézi el kisstílűségeiket, apró hibáikat. És Petőcz Lajosra – düreri rajztudásán kívül – az emberek felé irányuló szeretet a legjellemzőbb.

Él közöttünk egy Petőcz Lajos nevű ember, egy nagy művész, aki szeret bennünket.

Szeressük mi is őt.

1990

Petőcz Lajos

PETŐCZ LAJOS grafikusművész kiállítása november 6-tól november 18-ig tekinthető meg a Budapest IV., Nyár utca 4. sz. alatt levő Iskola Galériában.

Népszabadság, 1984. X. 31

CS. TÓTH JÁNOS

Míves mentalitás

Akik nem hisznek a túlvilágban, egyre elkeseredettebb kísérletet tesznek arra, hogy a maguk sivatagai lelkiségére rántsák le az embert. Az istentelenség egyúttal embertelenség, hiszen azt a hitet veszi el a földi halandótól, ami az itt töltött idő értelmét adhatja.

Petőcz Károly vallásos ember volt, készült a halálra, hitét megőrizte élete során, horizontként tisztelve Istenét. Az intellektuális gondolkodók elháríthatatlan kételkedéseihez hasonlóan sokat meditált a megfejthetetlenségekről, a visszafordulás lehetetlenségéről. Ebben a krízises világban elpusztíthatatlannak tűnő élniakarás jellemezte, miközben a lelkiség magaslatait kereste. Ő tudta, amit Kierkegaard vallott: „Istennel szemben soha sincs igazunk".

A könyvtervező munka nem illúzió volt számára, hanem szellemileg jól körülhatárolt territórium. Soha nem akarta elhagyni a neki adatott színpadi teret, nem zuhant le hátulról, ahol a műfajok határait feszegető ismeretlen irányok csapdái rejlenek. Technikailag a szakmai részek ismerője, mestere volt, egyszerre tanuló és tanító. Évtizedekig alakította a tipográfiát, de annak a bevált hagyományaira építette új elgondolásait. Szellemi és könyvművészeti kezdeményezések éltető gyökere volt, irodalmi és művészeti folyóiratok kovászoló személyiségeként. A Tevan Kiadó és a Bárka létrehozásában, a sajátos tevani officina adaptálásával, de a szellemi körülhatárolás kijelölésében is nagy kedvvel és felelősséggel vett részt. Egy adekvátan elgondolt és kivitelezett könyv vagy egy hatásos vers, grafika, olyan isteni gerezdet jelentett számára, ami meghámozva ezer színben mutatkozott.

A kor, amiben élt, nem volt kegyes békeidő, határt szabott vágyainak a gazdasági és társadalmi berendezkedés. Minden megnyilatkozást úgy fogott fel, hogy az ember számára a legszűkösebb keretek között is legalább két választási lehetőség van. Vagy elfogadja a helyzetet amiben él, vagy fellázad ellene. Ő, miközben határozott, pontos és világos munkavezetést valósított meg, mindig a minőséget kereste. Egy idő után nem csak tervezte a könyveket, hanem szükségét érezte annak, hogy írásban is kifejezze magát. Írásaiban szabatos szavakkal írta le nyomdász elődei történetét, így emelve a szakma rangját és becsülve a régió nyomdai tradícióját, miközben ő maga is értékes hagyományunkká lett.

KÁNTOR ZSOLT

Műgond

A paginák hiánya

Ha egy könyvben nincsenek megszámozva az oldalak, olyan érzésünk támad, mintha kiestünk volna az időből. Nem tudjuk hirtelen, hol tartunk? Milyen tudat gondolt el minket? Kinek a fejével konspirálunk? Éjjel van vagy nappal? Vagy csak nyitva felejtettük a lakásban az összes világító berendezést? Ez a zavar persze nem az a fajta időtlenség-érzet, amit a nirvánába esett sámánok érezhettek, amikor rájuk köszöntött a világból való kilépés kegyelmi állapota, hanem annak az észlelése, hogy becsaptak bennünket. Amíg aludtunk, amíg nem vettük a kezünkbe a könyvet, áthurcolták a testünket

egy kietlen, bizonytalan tájba, ahol csak jelek vannak, kövek, amelyekből ugyan felépíthető a szöveg építménye, de nincs tér, ahol jól érezné magát ez a formavilág, nincs miliő, nincs idő körülötte, nincs viszonyítási alap. Időszámítás sincs, se történetiség, a múlt, a numerikus hagyomány kimúlt a szöveg alól. A visszakeresés is lehetetlenné válik, a befogadói gyönyör megromlik. Pedig csak arról van szó, hogy a paginákat lehagyta egy gondos kéz. Az is divat, hogy a jobb sarokba vagy oldalmargóra kerül a lapszámozás.

Petőcz Károly soha nem hagyta el a paginákat. Pagina-szerető ember volt. Márpedig aki a paginát szereti, rossz ember nem lehet.

Bembó betűk, léniával

Az a forró irtózat, ami Petőczöt jellemezte a megkonstruálatlan rendetlenséggel szemben, az elsöpört minden ellentmondást. A félműveltség, a szürkeség, a sarlatánság, a felületesség és a gondolattalanság megvetése volt ennek az arisztokratizmusnak a mozgató energiája. Persze nem szcientista szakmaiság volt ez, játékos, nyitott betűszeretet, csillapíthatatlan szövegéhség, szövegszomj. Ha van kitűnő belső arányérzék, amely kordában tartja a vizuális fantázia poentírozó hajlamait, az a Petőcz Károly műgondja, benső karaktere, ami metronómként diktálta a betűsorok ritmusát. Cizellált óramű, ezt mondhatnánk a tipográfus lelkére. Mert a tipográfusnak nemcsak tudata van, nemcsak geometriai okossága, hanem érzései is, ezeket aztán kiéli a betűk, szedéstükrök megtervezésében. Nyilván őt is befolyásolták indulatai, ez látszik olykor a betűk „hangnemváltásainál", de ezek az indulatok mindig jót tettek a terv, a művészi igény megvalósulásának.

Petőcz Károly tipográfiai terveinek atmoszférája van. Mintha egy üde erdőben sétálnánk, patak csörgedezne, s tiszta volna a levegő. Hát ez az! Ilyen már nincs.

A könyvtest

A lapozgatás erotikája csak a szép testű köteteknél bűvöli el az olvasót. Belenyúlni a lapok közé, ujjbegyeink kegyeltje lesz a teleírt lap. A papír matériája: vérerekkel behálózott márvány. Szerves organizmusok között kecses betűk, sorminták. Mintha az olvasás által elevenednének meg a karakterek, tárgyak, hangulatok. A nyelv beszél az írottak által, a tradíció átüt a szövegen. A papír viszont nem lehet transzparens! De az élmetszést még el lehet végezni, aranyporral, az örökkévalóság ledarált idejével. A könyv lehet kert, de színpad is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petőcz Lajos
KÖZNEVELÉS

1965 — 10.

/1021

Olvasztárok

Petőcz Lajos rajza

(A IV. kerületi (újpesti) pedagógus művészek felszabadulásunk 20. évfordulója tiszteletére rendezett kiállításának anyagából)

ESZMÉNYEK ÉS IFJÚSÁG

AZ ESZMÉNYEK vezérlőcsillagok, mutatják az utat, merre kell haladnunk. A lélek iránytűi. Távlatokat nyitnak számunkra; s a távlatokban való gondolkodás teszi az emberi életet magasztossá, értékessé. Az eszményeket, a lélek e nagy serkentőit, emelőit nem nélkülözhetik sem a fiatalok, sem az öregek. De különösen nem a fiatalok. Hiszen az eszmények nemcsak irányt mutatnak törekvéseiknek, magasrendű céllal és tartalommal töltik meg életüket, szárnyat adnak képzeletüknek, akaratuknak, hanem erőt, hitet, önbizalmat is adnak a mindennapi küzdelemhez. Erre a belső erőre az ifjúságnak különösen nagy szüksége van.

Tudjuk, hogy minden eddigi társadalmi rendszer olyan ideálokat igyekezett állítani fiatalsága elé, melyek legjobban szolgálták az uralkodó társadalmi rendszer fennmaradását, életharcát. Athénben csodálattal nézegettem az atlétaszobrok tökéletes megmintázását, formagazdagságát, de még inkább csodáltam azt a tökéletességet, ahogyan az akkori társadalom a maga embereszményét teljes plasztikussággal megfogalmazta. Bármerre jártak a görög fiatalok, minden fontos helyen szembetalálták magukat a márványba faragott atlétaideállal, mely figyelmeztette őket, hogy a kisportolt, harcrakész, ép testben ép lelkű férfi az ideál, a görög államok fennmaradásának, védelmének legfőbb biztosítéka. A korabeli embereszménynek ez a kristálytiszta megfogalmazása volt egyik legnagyobb élményem Hellasz földjén. Meg tudtuk-e fogalmazni a

csak két évtized állt rendelkezésünkre. Nyilvánvaló, a felszabadulás után az volt a legsürgősebb feladatunk, hogy szétromboljuk azokat az ideálokat, amelyeket a múlt, a feudális és a kapitalista társadalom örökségeként éltek még ifjúságunk tudatában. Kultúrforradalmunk nem is kezdődhetett mással. Úgy érzem azonban, hogy a régi ideálokat nem tudtuk elég gyorsan újakkal helyettesíteni. A szocialista embertípusról sokat írtunk és értekeztünk, de többnyire elvontan, s így nem mindig tudtuk elég plasztikusan ifjúságunk elé állítani ideálként. Szinte hallom az ellenvetéseket: a Lenin-szobrok, a szabadsághősöket megörökítő festmények, a felszabadulásunkért küzdő hőseink tetteit megörökítő irodalmi alkotások, filmek nem elég konkrét megfogalmazásai-e a szocialista embertípusnak? De igen. Ám a fejlődés ma már mást és többet is igényel tőlünk. Eddig a régi rendszer ellen, illetve az új társadalom győzelméért küzdő hőseinket állítottuk elsősorban eszményként ifjúságunk elé.

Nagyszerű szabadságharcos szobraink vannak, szép irodalmi alkotások, filmek örökítik meg hősi harcaikat. Kétségtelen, hogy áldozatos tetteiket nem lehet elégszer megörökíteni. De ma már nemcsak arra kell buzdítani ifjúságunkat, hogy puskával a kezében védje szabadságunkat. Fejlődésünkkel eszményeinknek is fejlődniök, gazdagodniok kell. Az egyoldalúság gátlója lehet a továbbhaladásnak. Semmisem bizonyítja ezt jobban, mint az a történelmi példa, amit egy csehszlovák pedagógustól hallottam. Hasek közi[illegible]

Tisztelettel meghívjuk Önt

PETŐCZ LAJOS
festőművész
kiállítására

DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest, XIII., Pannónia u. 95.)

1999. szeptmber 8-án 17 órára

Megnyitja:
FELEDY BALÁZS
művészeti író

DUNA GALÉRIA

Megtekinthető:
1999. szeptember 8-tól szeptember 26-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT Reklámiroda

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

LUDOVÉ NOVINY
Budapest

1971 MÁJ 27

1021

Výstava Lajosa Petőcza

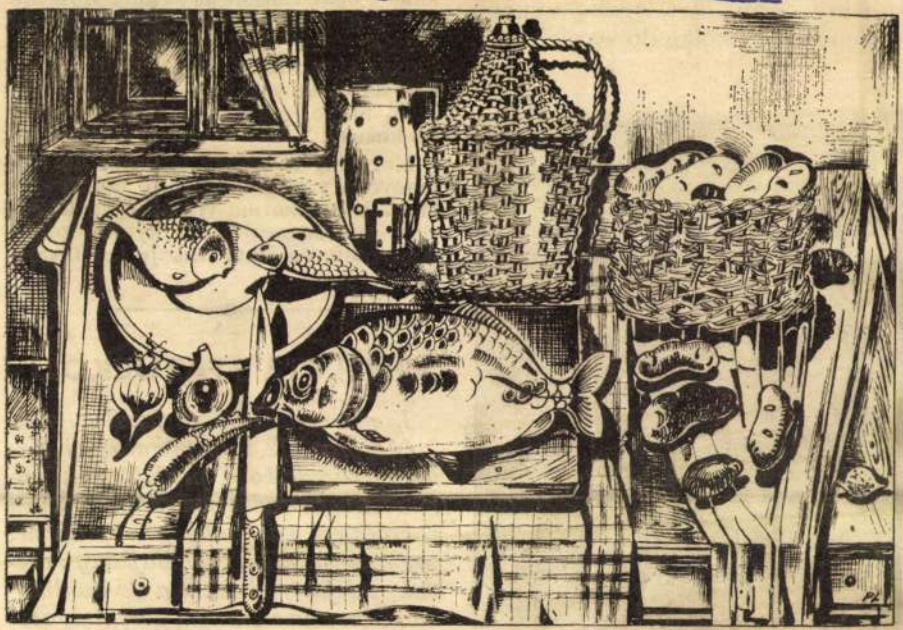

Od 15. mája je otvorená vo výstavnej sieni budapeštianskeho mládežníckeho klubu Gyulu Derkovitsa grafická výstava Lajosa Petőcza. Materiál výstavy, ktorá bude otvorená do konca mája, tvoria najnovšie grafické diela umelca. — Na snímke dielo L. Petőcza: Zátišie

jedna učiteľka neovláda slovens
jazyk, riaditeľ školy súdruh Šte
Haller poprosil pani profesorku s
venčiny, aby ona vzala výuč
slovenčiny v škôlke do svojich r

učia novej hre

šiny znehodnocujú a takýmto zaobchádzaním sa často znižuje ich trvanlivosť.

OMELETA S FAZUĽKOU

Konzervovaná zelená fazuľka, mäsový vývar, 12,5 dg prerastanej slaniny, paradajkový pretlak, soľ, korenie, troška sladkej smotany. Slaninu pokrájame na kocky a opražíme, pridáme fazuľku, paradajkový pretlak, zalejeme vývarom a chvíľu dusíme. Okoreníme čiernym korením, osolíme a na záver pridáme smotanu, v ktorej sme dobre rozmiešali trochu škrobovej múčky. Plnka nám takto zhustne a môžeme ňou plniť omelety.

Ára: 18 Ft

ÚJ FORRÁS

HOLLÓ ANDRÁS

ISZAPFALVI LEGENDÁK

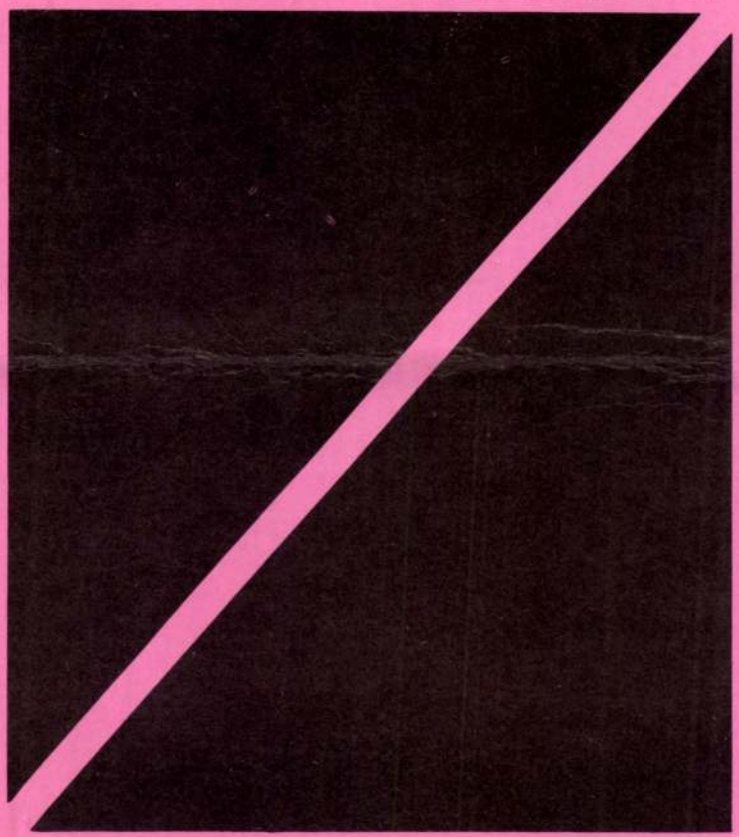

ÚJ FORRÁS FÜZETEK 4

PETŐCZ András

Uj Forrás 1989.3.sz.

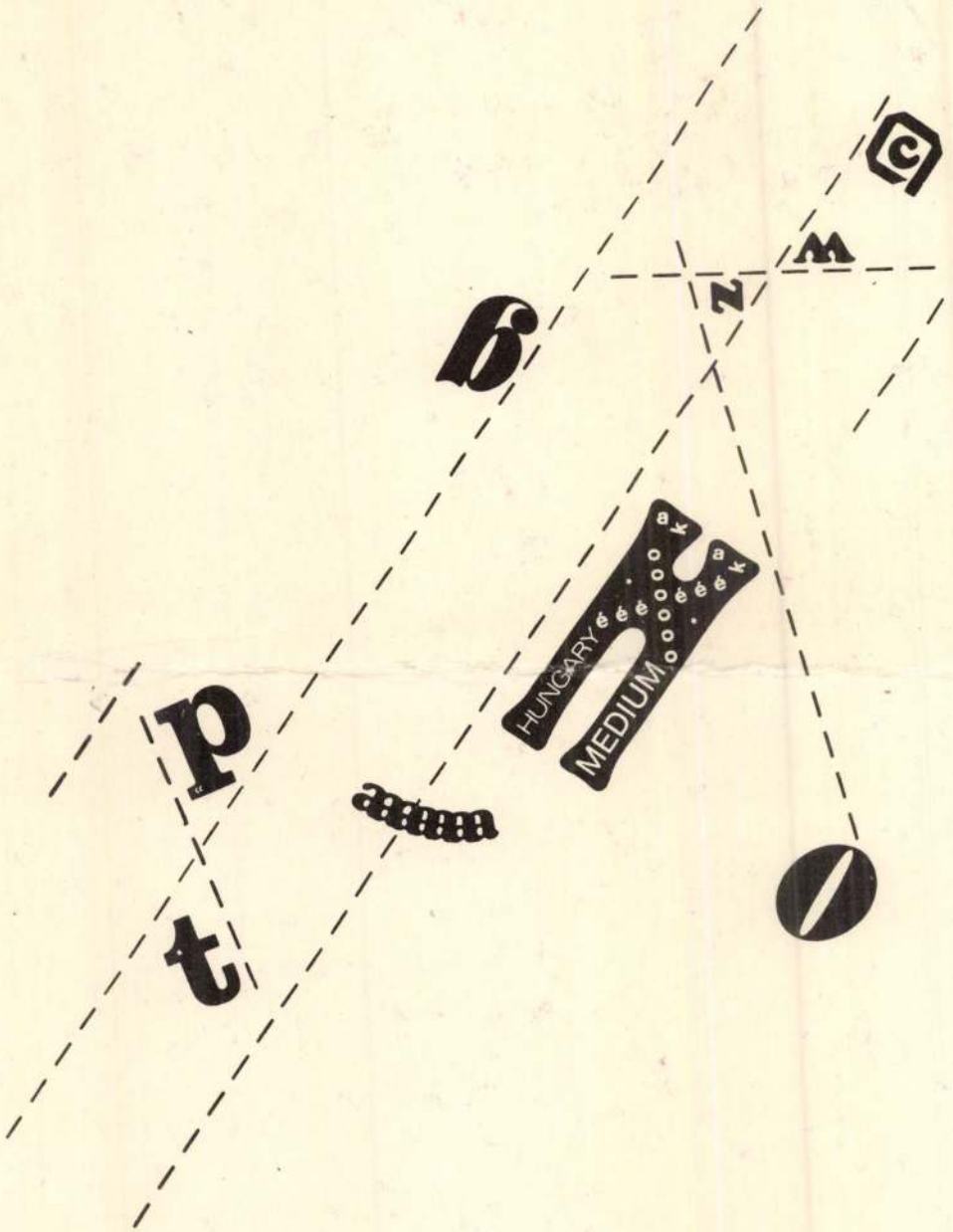

Petőcz András: Minimal

jat. Csak a művelt polgár képes maga eldönteni az igazságot, s ez a polgár legfőbb ismertetőjegye: képes-e önálló értékítéletre, s önálló döntésre. Ezért oly kívánatos az ilyen a demokrácia

Külföldre kényszerítettek olyan kiváló klasszikus filológusokat, mint *Kerényi* Imre, valamint a bizantológus *Moravcsik* Gyulát, akinek fia, Julius Moravcsik immár külföldön gazdagítja a filo-

vezik marxista körökben. [illegible] *Almási* Miklós recenzióját – Temetőfeltárás. A pozitivizmustól a szellemtörténetig. (Népszabadság 1999. január 2.) –, aki ezt írja: „... (*Perecz* László-nak)

munista kormány megszüntette, „helyreállította" a számára kívánatos arányokat. A mai kormány meghirdette ugyan a folyóirat-támogatások arányai-

turál

Az
c

Nem politikai kérdésekről van szó

niszter és a „politikai gólyaság"

egyéni képviselőként a beruházásoknál esetenként előnyben részesítette szűkebb pátriáját. *Torgyán* József szabolcsi egyéni képviselőként azonban nemcsak ugyanezt teszi, hanem ráadásul ország-világ előtt el is dicsekszik azzal, hogy ő aztán mindent megszerez választókerületének. S tegyük szívünkre a kezünket: nem érdemel meg Szabolcs-Szatmár megye akár miniszteri protekciót is a területfejlesztésnél?

Pepó Pál miniszteri működésének kiválóságára Apáti Miklós igen autentikus bizonyítékkal szolgál. Magát *Pepó* Pált idézi egy szaklapnak adott interjújából. A környezetvédelmi minisztérium egyesztendős működéséhez ennél azért objektívabb források is léteznek. Ha Apáti venné magának a fáradságot, s elolvasná az Országgyűlés környezetvédelmi bizottságának és ellenőrzési albizottságának jegyzőkönyveit, akkor meglepetve tapasztalná, hogy még a kormánypárti képviselők is számos esetben kritikával illették a minisztérium működését. Én vitatott írásomban tényeket említettem. Például azt, hogy a vasút egy idei rendelet következtében a környezetbarát villamosítási program leállítására készül. De említhetném azt is, hogy egy kiló papír újrahasznosításáért járó környezetvédelmi támogatás július elsejétől nyolc forintról egy (!) forintra csökkent. Az Európai Unió minden módon sürgeti a kötött pályás tömegközlekedés fejlesztését. Ehhez képest az új kormány az elődje által megszavazott pénzek egy részét is visszatartja a vasútfejlesztéstől, nem beszélve a városi tömegközlekedésről és a budapesti metróról. A Globe International nevű brüsszeli székhelyű környezetvédő szervezet tagjaként is tapasztalhatom, hogy az új kormányzat számára a környezetvédelem nem tartozik a prioritások közé.

Ezt egyébként Apáti Miklós is elismeri. Szó szerint „szentigaznak" nevezi, hogy Pepó elődjénél kevesebb pénzzel gazdálkodik. Bizony, itt van a kutya elásva. Ha figyelembe vesszük a tavaly még két számjegyű inflációt és az ötszázalékos GDP-növekedést, akkor nyilvánvaló, hogy a tárca alaposan megrövidült a költségvetési alku folyamán. Akinek valóban fontos a környezetvédelem ügye, az pártkülönbségtől függetlenül nem békélhet meg a források csökkenésével. Önmagában a külföldi támogatásban pedig naivitás reménykedni. Ezek ugyanis általában arányosak a kormányok által folyósított összegekkel, hiszen az EU csak olyasmit szeret támogatni, amire az adott országok is hajlandók áldozni. A tárca legjobb szakértőit (köztük jó néhányan még az Antall-kormány idején kerültek a minisztériumba) részint utcára tették, részint átirányították a földművelésügybe. Az ő kiesésük is rányomja bélyegét a minisztérium igencsak gyenge működésére.

Politikai kérdésekről nincs értelme Apáti Miklóssal vitatkoznom. De a német szociáldemokratákkal együtt kormányzó Zöldeket ismerve talán mégsem csak az én egyéni mániám azt feltételezni, hogy létezhetnek markáns és balos orientációjú környezetvédő pártok. Szükség van-e nálunk ilyen zöld pártokra, vagy helyesebb lenne, ha minden nagy néppártban erős környezetvédő platformokok alakulnának ki? Erről a kérdésről valóban érdemes lenne vitát nyitni, hiszen mindkét megoldás mellett és ellen is felsorakoztathatóak okos érvek.

Hegyi Gyula
országgyűlési képviselő
(MSZP)

Volt körmenet a h

Nemzeti ünnepünk – augusztus 20. – történetéről kiváló írás jelent meg a Magyar Nemzet ünnepi számában. Sok érdekes adat és idézet található e hasznos cikkben. Az utolsó bekezdés így kezdődik: „A második világháborút követően már tilos volt (Szent Jobb) körmenetet tartani. 1949-ben az új alkotmányban augusztus 20. már nem Szent István, hanem *az alkotmány és az új kenyér ünnepe lett.*" A Rákosi-féle alkotmányt már rég elfelejtettük, de egyes médiaszóvivőnknek még ma is „az új kenyér"-re jár rá a szája. Pedig *Hankó* Ildikó szerint még idegen uralkodóink is vállalták Szent István tiszteletét, s a Szent Jobb még ma is fontos helyet foglal el népünk történelmi emlékezetében. A második világháború végén Nyugatra került e nemzeti relikviánk, de 1945. augusztus 20-ra visszakaptuk az amerikai kormánytól. Akkor, amikor az egymást váltó hadseregek romboló tevékenysége, majd a háborúvesztés után reménytelenség uralta a magyar lelkeket.

A cikk szerint 1945-ben és azután 1989-ig tilos volt Szent Jobb-körmenetet tartani. Az igazság azonban az, hogy éppen *1945-ben is volt körmenet* Budapesten. Furcsa módon a szöveget illusztráló fénykép aláírása is ezt bizonyítja: „A még romos Budapesten a ferenciek templomától a bazilikáig vonul az ünnepi kör-

mer
Ugy
a k
Istv
dol
sze
lék
vet
bar
érii
sac
en
vá
lás
m
vo
be
co
is.
Dir
rész
Istv
vet
mag
neg
tett

niill
köv
mun
az u
keze
mos
mok
(194
hoss
mokr
vezet
kifeje
keres

...Művelődési Központ
(Tamási, Szabadság u. 50.)
A mellékleteket postán küldjük a hitelezőknek. Kérjük a tárgyaláson való részvételt és a képviseleti jogosultság igazolását.

EG.

J VELŰNK

SZUL!

zet – az olasz állam hivata-
bb mint 60 éve áll az olasz
szolgálatában Magyaror-

, középhaladó és haladó

zerelt, computerizált nyelvi
ők számára.
gatók olaszországi ösztön-

ott hallgató kérheti az Inté-
nyát, amely ingyenes könyv-
osít (15 000 kötet, napila-

: szeptember 1-jétől
okon, 16–18 óráig.
változatlanok.
ormációk hétköznap:
pest, Bródy S. u. 8.
fon: 318-8089

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Magyar Nemzet, 1999 sept 10.

Meglepetések és fölfedezések

AZ EGYESÜLT EURÓPA nevében gyűjtötte össze a német származású művészeket a magyarországi német írók és művészek képzőművészeti szekciója, s rendezett kiállítást alkotásaikból a Vigadó Galériában. Az elgondolás abból a szándékból eredt, hogy a kettős származás érzését és a két ország kapcsolatait erősítse. Ennek eredményeként számos kiállítás született a közelmúltban mind Németországban, mind idehaza. A most látható tárlat vegyes élményt nyújt, de ugyanakkor néhány igazi meglepetéssel szolgál. *Bartl* József kiérlelt képei, *Nadler* Tibor szokásosan színvonalas munkái mellett elsősorban azoknak a művészeknek az alkotásaira gondolunk, akik sajátos friss hangulattal jelentek meg a tárlaton. Ilyenek *Damó* István pasztelljei, vagy ilyen *Urbán* Tamás több részből álló, vegyes technikával készült képe. Urbán sajátos világot teremt, ahol groteszk, meseszerű figurák keverednek, kelnek életre és indulnak útra, ütköznek a technika szülte világgal. Különös nosztalgiával, a gyermekkor és a felnőttvilág határán élnek e törékeny lények, ahol még minden előfordulhat, és ahol bármilyen esetlen erő nehezedik is rájuk, érezzük, hogy túljutnak rajta, és törékenységükben is képesek a győzelemre. Finom és lírai világ ez, tele érzelemmel és képzelettel.

MÁSFAJTA VILÁG jellemzi az 1995-ben meghalt *Pantl* Mihályt, akinek a munkáit a csoport a belső teremben állította ki. Képei egységes, tiszta, konstruktív elemekből épültek fel, amelyek soha sem szűkülnek be a mértani rendbe, és megtartották kapcsolatukat a természeti formákkal. Szomorú, hogy halála után kell dicsérnünk Pantl Mihály tiszta színekből és erőteljes formákból álló képeit. Harmonikus festményein a formák ritmusát, ismétlődését ragadta meg, s olyan nyugodt és egységes kiállítást láthattunk munkáiból, mintha valamennyi képét egyetlen lendülettel ugyanígy, egyetlen teremre tervezte volna maga is.

A Dorottya Galéria ugyancsak a fiatal művészgeneráció egyik tagját, Szűcs Attilát mutatja be képein keresztül. *Szűcs* Attilát a termékenysége mellett a nagyméretű vásznak jellemzik. Itt is ilyeneket állított ki: elsősorban vörösben játszó belsőket, bútorokat enteriőröket láthatunk festményein. Jellemző ez a megközelítés Szűcs Attilára, aki szívesen választja külön a képek témáit, s hol gyümölcsöket, hol növényeket, gépeket vagy szobabelsőket fest többféle megjelenítésben. Távolról az az érzésünk támad, mintha képei fotók lennének, vagy nyomdai úton készültek volna. Ezt hangsúlyozza a tárgyak kontúrja mellett, vagy rájuk vetődő kettős hatás, a képek „elmozdulására" utaló színelcsúszás. Ezzel a technikával az idő, a mozgás is helyet kap a látványban. (Szűcs Attila képei szeptember 19-ig láthatók a Dorottya Galériában.)

A DUNA GALÉRIA felfedezéssel is felérő meglepetése ezúttal egy idős mesteré, *Petőcz* Lajosé. A nyolcvanéves mester műveiből szinte alig láttunk az elmúlt években a fővárosi tárlatokon valamit, pedig az elmúlt évtizedek során százszámra rajzolta, festette képeit. Ebből a gazdag és változatos anyagból válogattak és állítottak ki most egy teremre valónyit. Tárlatán nevetve ismeri el azt, amit valaki mondott neki: „Nagy hibád volt mindig, hogy nem mozgolódtál eleget." Nem „mozgolódott" – hiszen tanított harminchárom éven keresztül. Festményein a stílusok a kép hangulata szerint váltakoznak, hol a kubizmus törvényei alapján szabdalja fel a látványt, hol pontokból kirajzolódva vetíti elénk romantikus, naiv, meseszerű képeit. Idillek, mondajelenetek vagy bodorhajú szépségek tűnnek föl a vásznain, lejtenek táncot a Faun sípjára.

Több mint száz grafika, rajz illusztrálja kivételes rajztehetségét, groteszk látásmódra való hajlamát. Tusrajzai mintha linóleummetszetek, fametszetek volnának, holott egyetlen vonallal, biztos kézzel és hallatlan türelemmel tustollal rajzolta valamennyit. Ceruzarajzain mély humorral és iróniával jeleníti meg a társadalmi ellentéteket: a gazdag kövéreket és a sovány gyereket, a kéregetőket. „Soha nem adtam el képet" – hangsúlyozza büszkén, az itt látható festmények, grafikák nagy részét az Esztergomi Balassa Bálint Múzeumnak ajándékozta. (Tárlata szeptember 16-ig látható.)

Fekete Judit

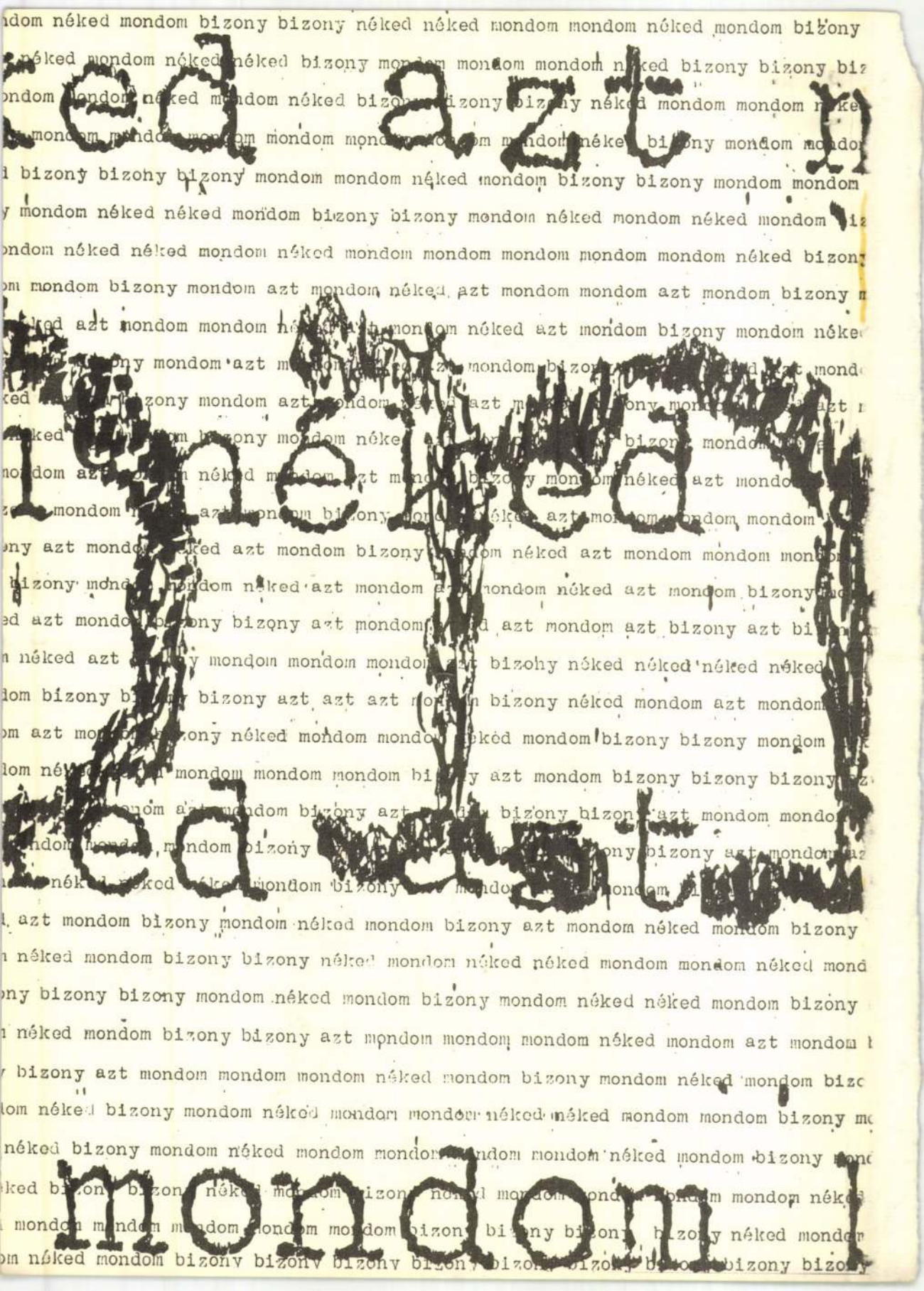

ndom néked mondom bizony bizony néked néked mondom mondom néked mondom bizony
néked mondom néked néked bizony mondom mondom mondom néked bizony bizony biz
ondom mondom néked mondom néked bizony bizony bizony néked mondom mondom néke
mondom mondom mondom mondom mondom mondom mondom néked bizony mondom mondo
d bizony bizony bizony mondom mondom néked mondom bizony bizony mondom mondom
y mondom néked néked mondom bizony bizony mondom néked mondom néked mondom biz
ondom néked néked mondom néked mondom mondom mondom mondom mondom néked bizony
om mondom bizony mondom azt mondom néked azt mondom mondom azt mondom bizony m
néked azt mondom mondom néked azt mondom néked azt mondom bizony mondom néke
bizony mondom azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt mond
ked mondom bizony mondom azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt m
néked mondom bizony mondom néked azt mondom bizony mondom
mondom azt mondom néked mondom azt mondom bizony mondom néked azt mondo
mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom mondom mondom
ony azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom mondom mondom
bizony mondom mondom néked azt mondom azt mondom néked azt mondom bizony mo
ed azt mondom bizony bizony azt mondom néked azt mondom azt bizony azt bi
n néked azt bizony mondom mondom mondom azt bizony néked néked néked néked
dom bizony bizony bizony azt azt azt mondom bizony néked mondom azt mondom
om azt mondom bizony néked mondom mondom néked mondom bizony bizony mondom
dom néked mondom mondom mondom mondom bizony azt mondom bizony bizony bizony az
mondom azt mondom bizony azt mondom bizony bizony azt mondom mondo
mondom mondom mondom bizony bizony bizony azt mondom az
néked néked néked mondom bizony azt mondom néked mondom bi
d azt mondom bizony mondom néked mondom bizony azt mondom néked mondom bizony
n néked mondom bizony bizony néked mondom néked néked mondom mondom néked mond
ony bizony bizony mondom néked mondom bizony mondom néked néked mondom bizony
n néked mondom bizony bizony azt mondom mondom mondom néked mondom azt mondom b
y bizony azt mondom mondom mondom néked mondom bizony mondom néked mondom bizo
dom néked bizony mondom néked mondom mondom néked néked mondom mondom bizony mo
néked bizony mondom néked mondom mondom mondom mondom néked mondom bizony mond
ked bizony bizony néked mondom bizony néked mondom mondom mondom mondom néked
mondom mondom mondom mondom mondom bizony bizony bizony bizony néked mondom
om néked mondom bizony bizony bizony bizony bizony bizony bizony bizony bizony bizony

új írás
IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT
1
XXIX. ÉVFOLYAM
1989. JANUÁR
új írás 1989. JANUÁR

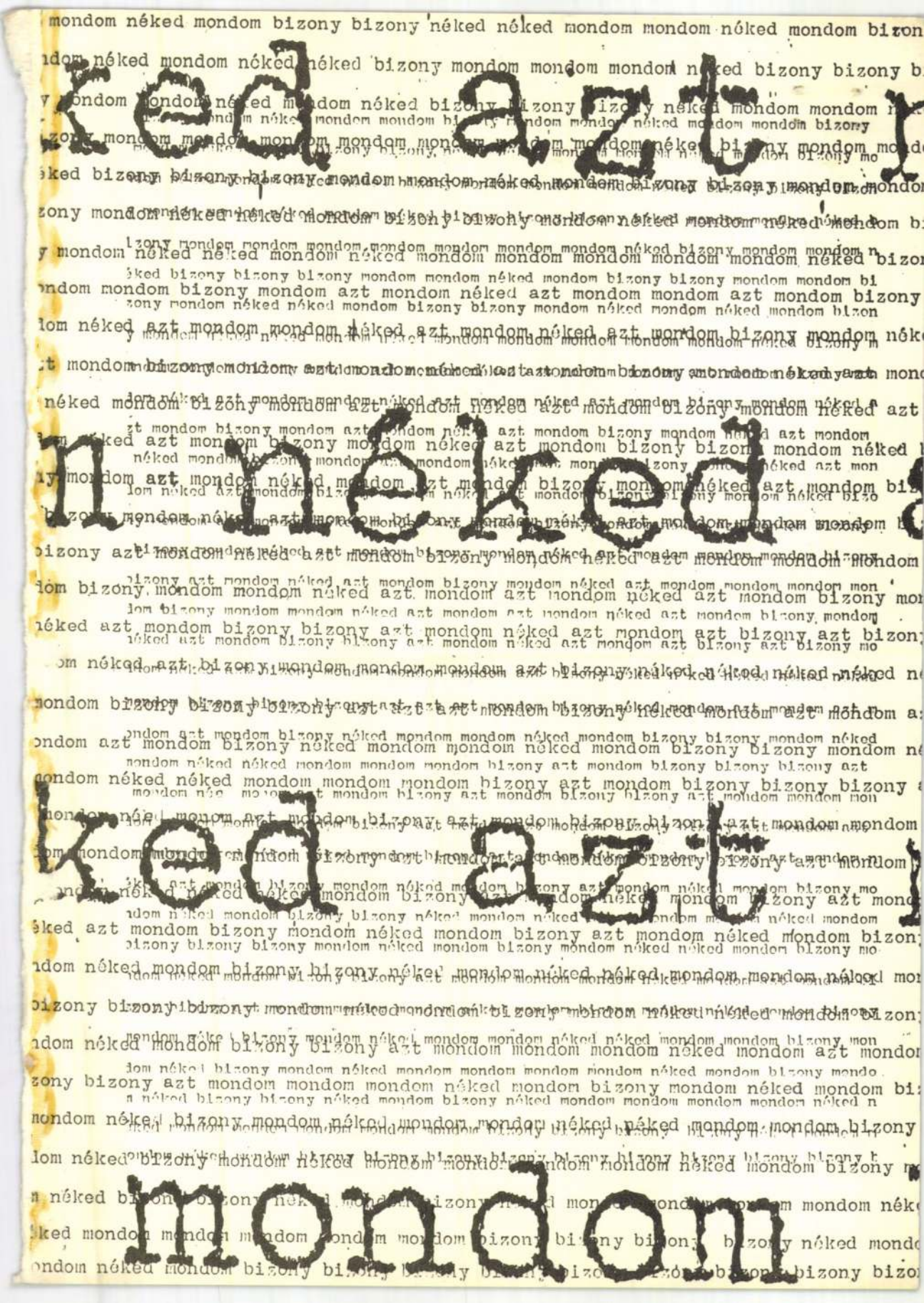
kedazt
néked
kedazt
mondom

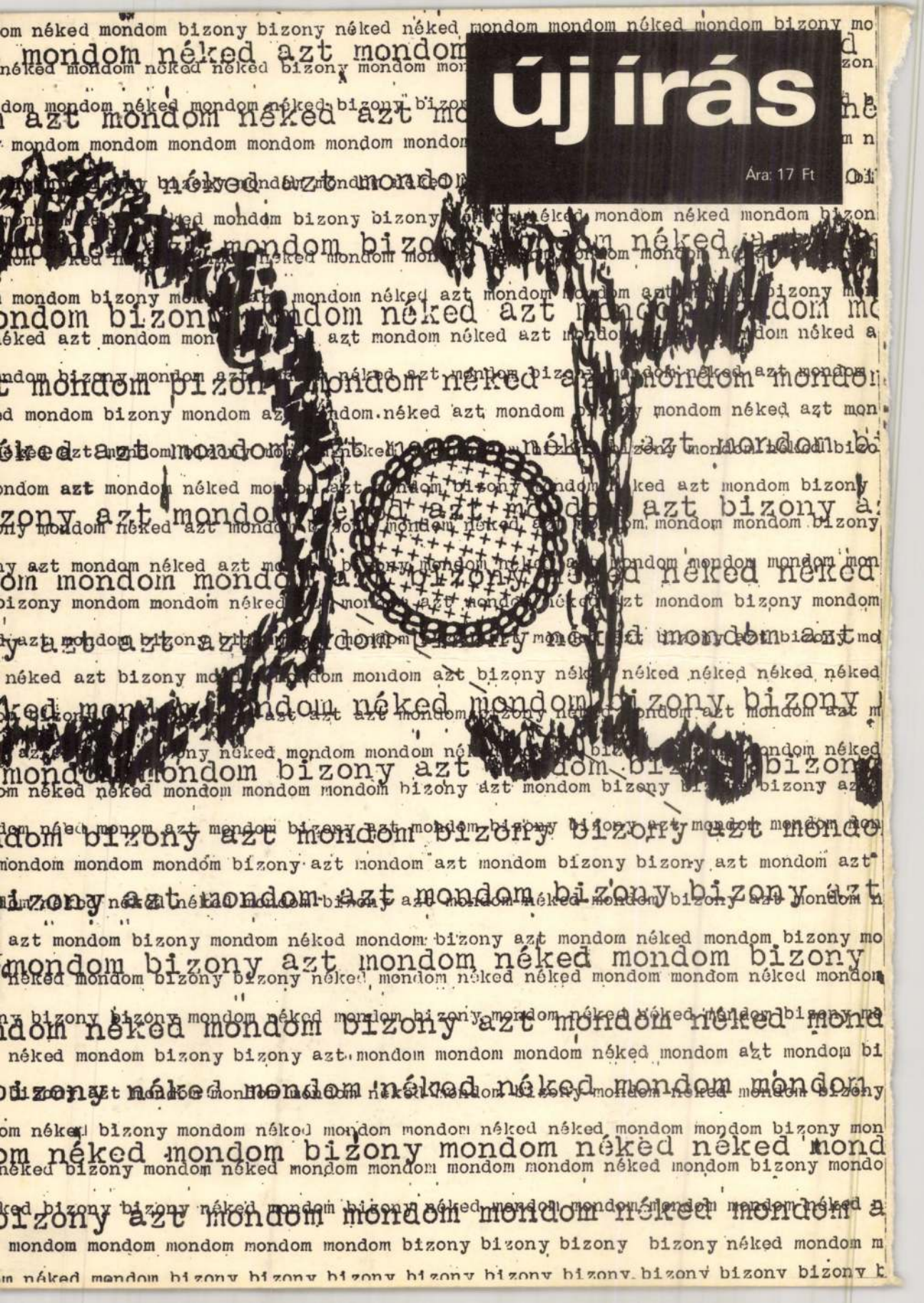
új írás
Ára: 17 Ft

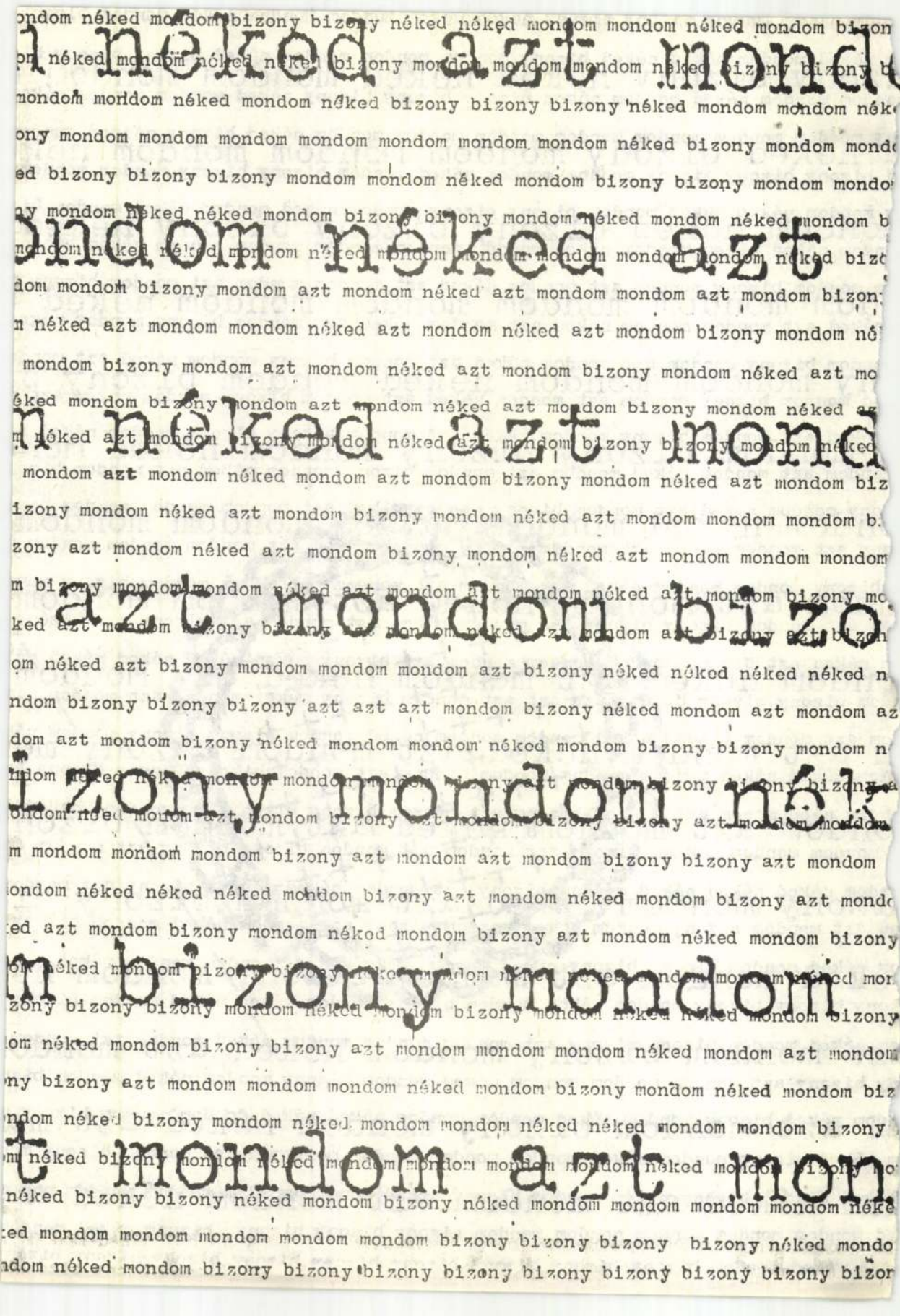
d néked azt mond
ondom néked azt
n néked azt mond
azt mondom bizo
zony mondom nék
m bizony mondom
t mondom azt mon

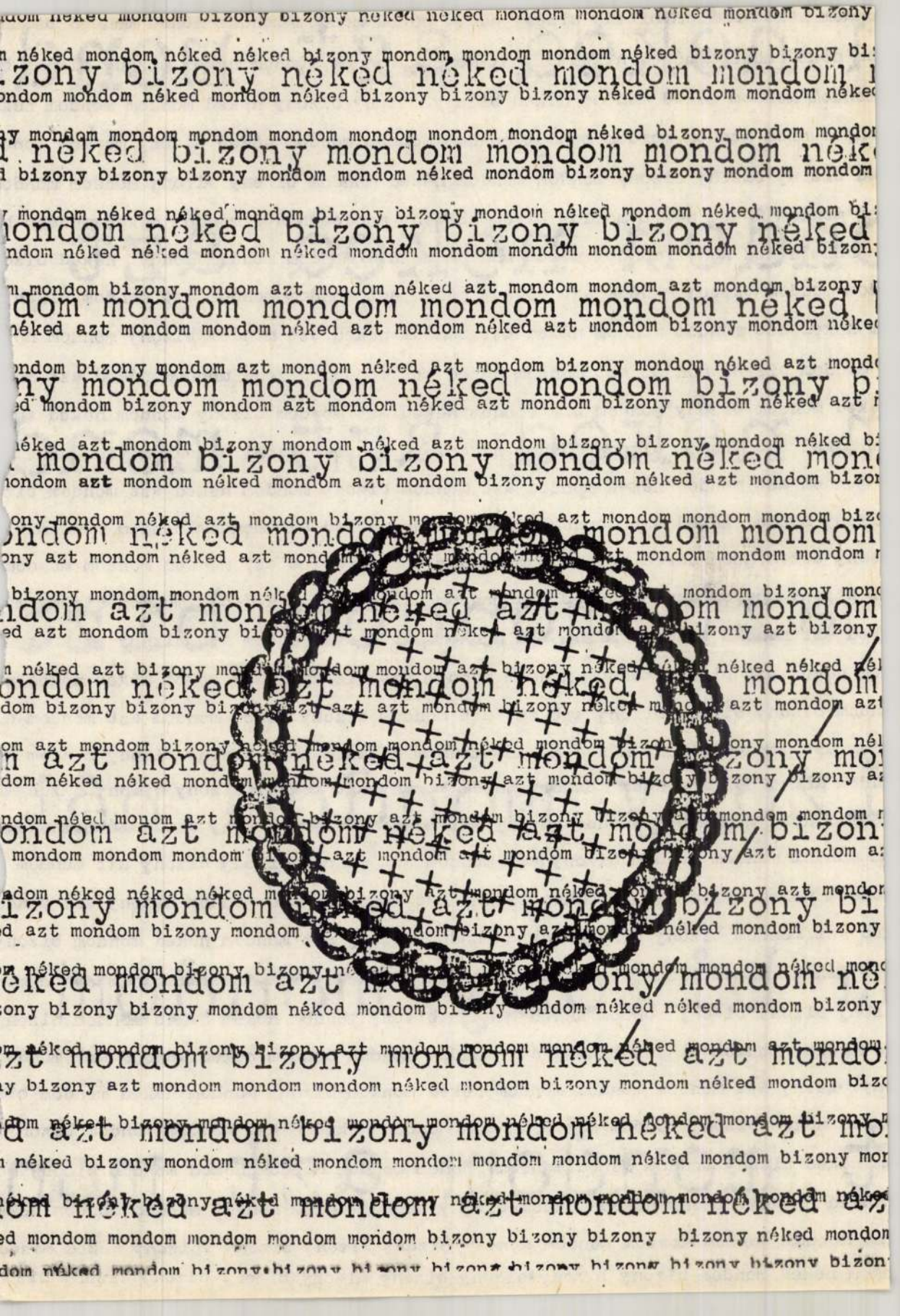

ndom néked mondom bizony bizony néked néked mondom mondom néked mondom bizony

n néked mondom néked néked bizony mondom mondom mondom néked bizony bizony bi

zony bizony néked néked mondom mondom

ondom mondom néked mondom néked bizony bizony bizony néked mondom mondom néke

y mondom mondom mondom mondom mondom mondom mondom néked bizony mondom mondo

d néked bizony mondom mondom mondom nék

d bizony bizony bizony mondom mondom néked mondom bizony bizony mondom mondom

y mondom néked néked mondom bizony bizony mondom néked mondom néked mondom bi

ondom néked bizony bizony bizony néked

ndom néked néked mondom néked mondom mondom mondom mondom mondom néked bizon

n mondom bizony mondom azt mondom néked azt mondom mondom azt mondom bizony

dom mondom mondom mondom mondom néked

néked azt mondom mondom néked azt mondom néked azt mondom bizony mondom néke

ondom bizony mondom azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt mond

ny mondom mondom néked mondom bizony b

ed mondom bizony mondom azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt

néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom bizony bizony mondom néked b

mondom bizony bizony mondom néked mon

ondom azt mondom néked mondom azt mondom bizony mondom néked azt mondom bizo

ony mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom mondom mondom biz

ondom néked mondom mondom mondom mondom

ony azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom mondom mondom

bizony mondom mondom néked azt mondom azt mondom néked azt mondom bizony mon

ndom azt mondom néked azt mondom mondom

ed azt mondom bizony bizony azt mondom néked azt mondom azt bizony azt bizony

n néked azt bizony mondom mondom mondom azt bizony néked néked néked néked

ondom néked azt mondom néked azt mondom

dom bizony bizony bizony azt azt azt mondom bizony néked mondom azt mondom azt

om azt mondom bizony néked mondom mondom néked mondom bizony bizony mondom né

n azt mondom néked azt mondom bizony mo

dom néked néked mondom mondom mondom bizony azt mondom bizony bizony bizony a

ndom néked monom azt mondom bizony azt mondom bizony bizony azt mondom mondom

ondom azt mondom néked azt mondom bizon

mondom mondom mondom bizony azt mondom azt mondom bizony bizony azt mondom a

ndom néked néked néked mondom bizony azt mondom néked mondom bizony azt mondo

izony mondom néked azt mondom bizony bi

d azt mondom bizony mondom néked mondom bizony azt mondom néked mondom bizony

m néked mondom bizony bizony néked mondom néked mondom mondom néked mon

éked mondom azt mondom bizony mondom né

ony bizony bizony mondom néked mondom bizony mondom néked néked mondom bizony

m néked mondom bizony bizony azt mondom mondom mondom néked mondom azt mondo

zt mondom bizony mondom néked azt mondo

y bizony azt mondom mondom mondom néked mondom bizony mondom néked mondom biz

dom néked bizony mondom néked mondom mondom néked néked mondom mondom bizony

d azt mondom bizony mondom néked azt mo

n néked bizony mondom néked mondom mondom mondom mondom néked mondom bizony mon

néked bizony bizony néked mondom bizony néked mondom mondom mondom mondom néke

om néked azt mondom azt mondom néked az

ed mondom mondom mondom mondom mondom bizony bizony bizony bizony néked mondom

dom néked mondom bizony bizony bizony bizony bizony bizony bizony bizony bizon

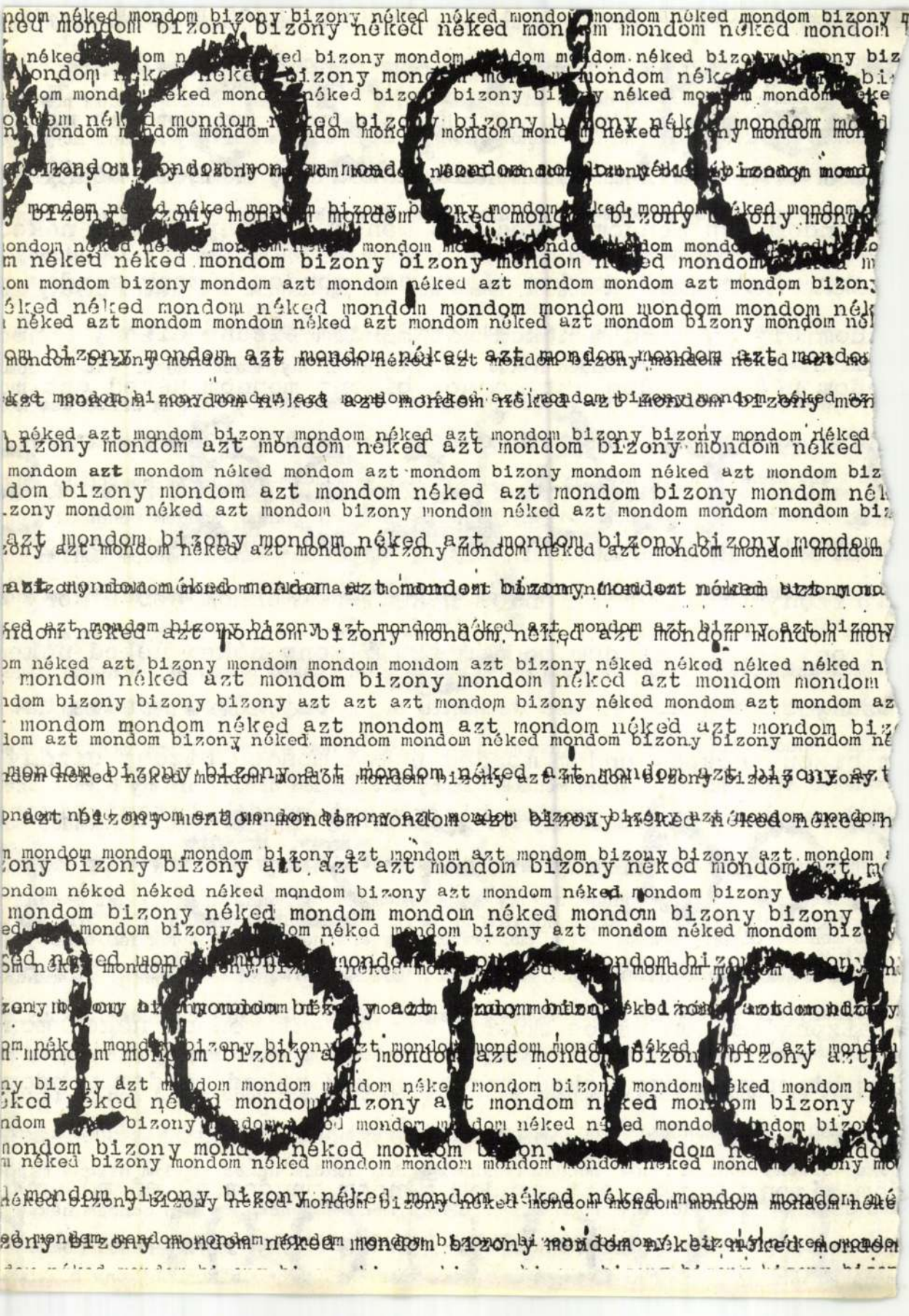

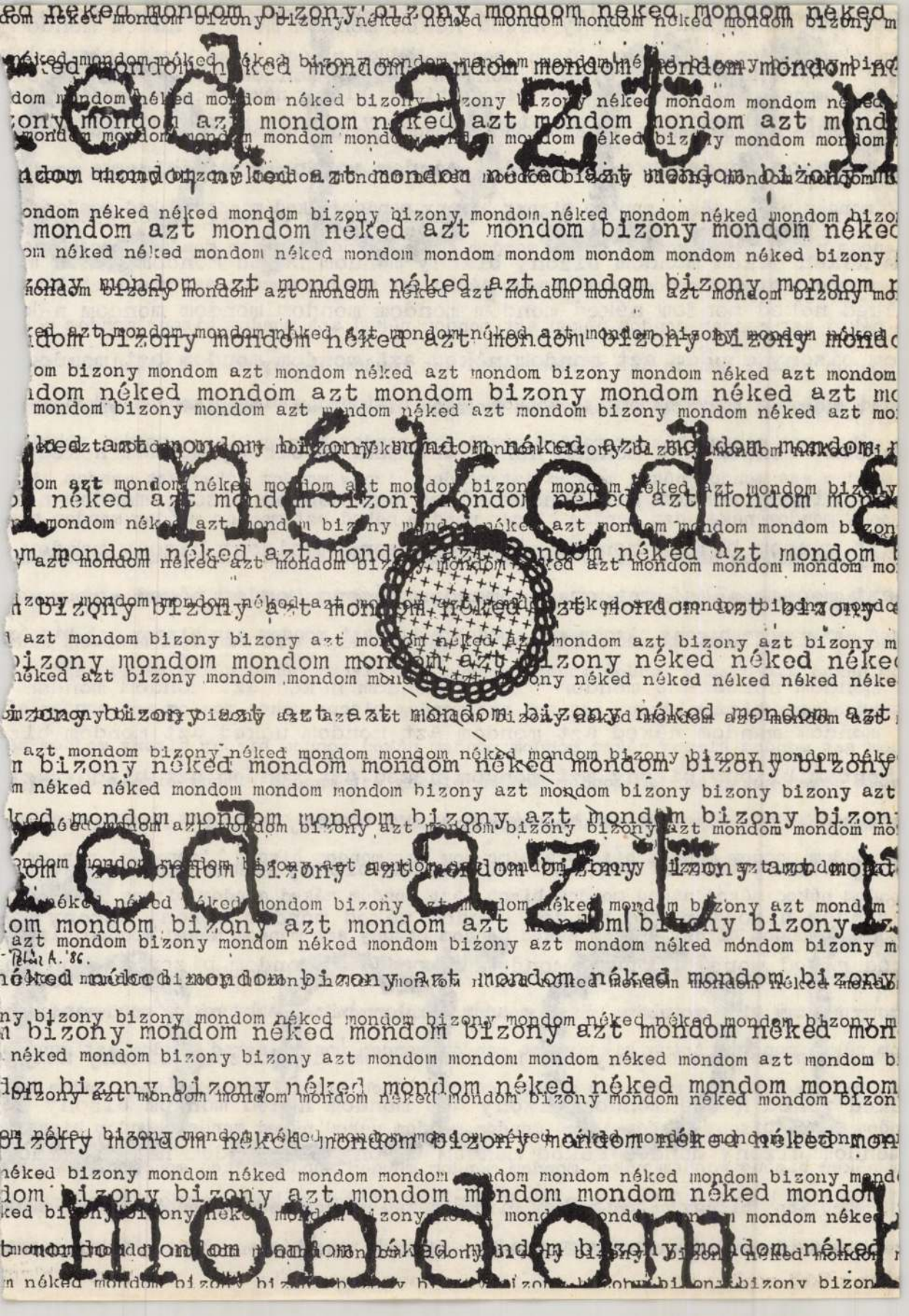
néked mondom bizony
mondom azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked
néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom
mondom azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked
néked mondom bizony azt mondom néked azt mondom bizony
mondom azt mondom néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom
néked azt mondom bizony mondom néked azt mondom

Petőcz Lajos
grafikus

PETŐCZ LAJOS grafikusművész alkotásaiból nyílt kiállítás, amely július 17-ig várja a látogatókat a boglárlellei Pincetárlaton.

Népmakadémia, 1988. jún. 29.

per unit of mass as their progeny stars. Any theory of star formation must therefore describe how a cloud disposes of a considerable amount of angular momentum before it collapses to form a star or several stars.

One of the first sophisticated computer models of star formation was produced in 1968 by Richard B. Larson of Yale University. He developed a detailed model for the contraction of a spherically symmetric, nonrotating cloud. An important product of

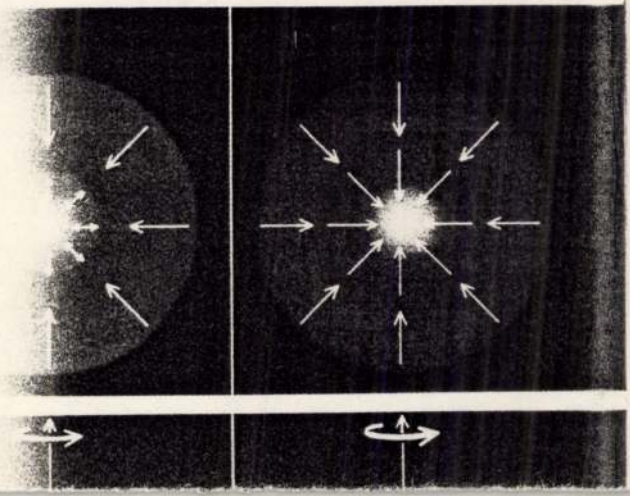

Pelőcz Lajos

PETŐCZ LAJOS grafikusművész alkotásai láthatók a főváros IV. kerületében, a Nyár utcai Iskola Galériában. A kiállítást e hónap 18-ig nézhetik meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1987.1.6

Petőcz Lajos

grafikus

● *PETŐCZ LAJOS grafikusművész kiállítása látható az esztergomi Balassi Bálint Múzeumban. A tárlat húsvétvasárnapig tart nyitva.*

Népszabadság, 1989. márc. 17.

PETŐCZ ANDRÁS

ÉS XXXI. évf. 42.sz. 1987 13.p.

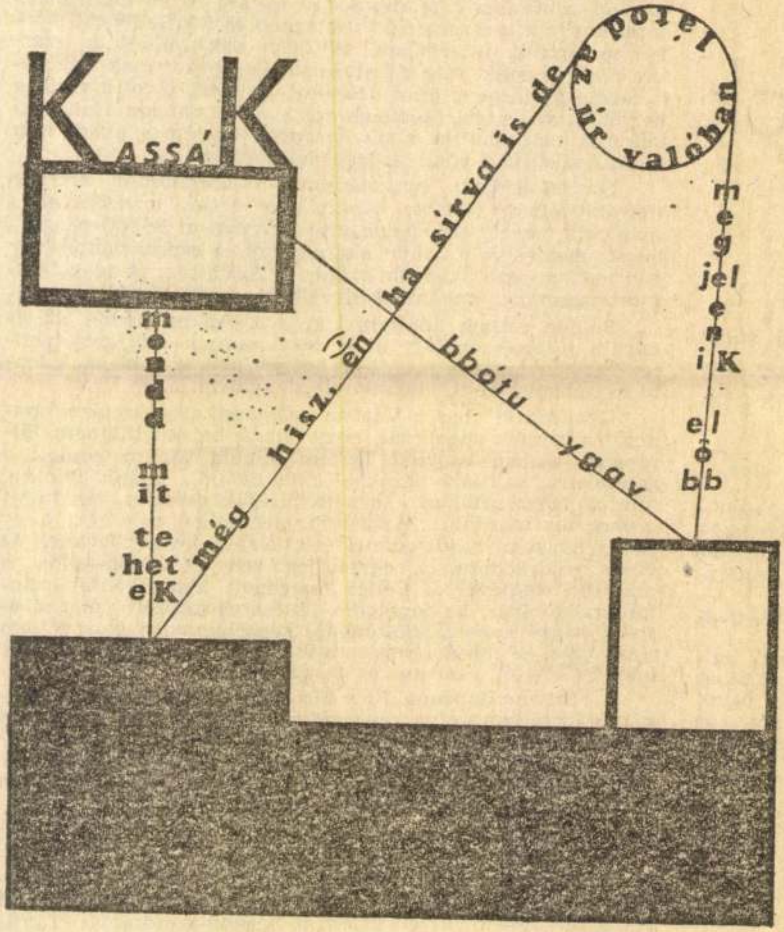

Petőcz András képverse

lamos egy édes szkizofréniára?... És Lóránd, pontosabban a Lóránd-szindróma elhatalmasodott rajtam, olyan tüske módjára, amelyik a sarok felőli vastagabb és érzéketlenebb bőrrészbe fúródik, ott meglapul (de jelen van!), áldozata szerves részévé válik, míg a sejtvédekezés egyszer csak felismeri benne az idegen testet, leleplezi, és fenn, távol a sérülés helyétől, ahol a jelentéktelen részletekkel rangon aluli foglalkozni, megkondítja a vészharangot. Csakhogy akkor már késő; eltávolítása végzetes lehet hordozójára...

Lóránd beépült nyaralásomba, szerelmesnek éreztem magam általa, érzelmi képességeim teljes tartalmával, s még csak veszély sem fenyegette „szerelmem felhőtlenségét", hiszen mentes volt a saját akaratomtól és képzeletemtől idegen befolyásoktól, kedvem szerint fokozhattam és adagolhattam magamnak, anyámnak (levélben), és Tántinak...

Boldog voltam Lóránddal azon a sajátos módon, ahogy anyám hosszas ápolása alatt megtanultam megszemélyesíteni magányomat, s a valóság igénye nélkül boldognak lenni magányom megszemélyesített alanyaival...

Gyakran időztem a Várban befogadni az elém táruló panoráma merész sugallatát, hogy onnan belekiálthatnám Európába: szabad vagyok! Testem mindig tüzelni kezdett e gondolatra, s kitárt karokkal rátapadtam a hűs falakra, mintha lenyomatomat akarnám beléjük préselni, egy kicsit örökre ott mradni... Legyezőbe terítettem ujjaimat, hogy minél nagyobb felületemmel érintkezhessem a kövekkel, az egész erődrendszerrel, egyesüljek vele és külön-külön is minden izingjével... Féltés feszengett kapaszkodó-mozdulatlanságomban, boldogságom féltése ébredezett megkövesedni vágyó kapaszkodásomban, képzeletemben összenőttem a kövekkel — mintha pontos művészkéz vésné éppen a Születés Pillanatát, és benne én feszülnék...

...Szívem dobbanásait a hűs, ősi falakból véltem fakadni, és szerettem volna repkényként elburjánzani, beborítani a bástyákat, a rondellát, kilengeni a lőréseken, szuroköntőkön, érzékeny indáimmal túlkúszni a mellvédek csipkézetén, tova a nap sugarain, és benőni szerettem volna, egyetlen lugassá varázsolni a szívemben hordott földeket...

— Hogy érzed magad, nálunk?

— Otthon, Tánti, illetve: itthon...

Tánti antibébi-pirulákkal lepett meg, Onkli „heti zsebpénzzel", Lidike küldött egy kiscsapat kurvás bugyikát. Én pedig bővítettem, kerekítettem a Lóránd-szindrómát, Tántinak és Onklinak minden-esti-beszámolót tartottam vacsora közben, anyámnak négynaponként írtam... Írtam, hogy ne vádolhasson, hogy boldogságomban

A Magyar Képzőművészeti Egyetem
meghívja Önt

Pető Hunor és Vincze Ottó

kiállításának megnyitójára

2003. március 31-én 19 órára

Bevezető: **Bohár András**

Megtekinthető 2003. április 1 -től 10 -ig,
hétköznap 10-18 óra között

Parthenon-fríz Terem
Magyar Képzőművészeti Egyetem, Epreskert
1063 Budapest, Kmety György u. 26-28

Támogató: Fővárosi Képzőművészeti Alap

PETŐ HUNOR

PETŐ HUNOR

Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület
Budapest Galéria

Budapest Galéria Lajos utcai Kiállítóháza
(Budapest, III. ker., Lajos u. 158.)

Sent I Mental Blue

(Szentimentális kék)

svájci és magyar művészek kiállítása

1996. december 11 – 1997. január 19.
megnyitó: 1996. december 11-én 17.00 órakor

nyitva: hétfő kivételével,
naponta 10.00 – 18.00 óráig

Esther van der Bie
Roland Dostal
Eperjesi Ágnes
Komoróczky Tamás
Muda Mathis
Pető Hunor
Mirjam Staub
Szépfalvi Ágnes – Veress Zsolt

kurátorok:
Harm Lux
Bencsik Barnabás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1970 JUN 24
1021
Pető János

Egy tárlat, meg egy könyv

Pető János grafikái a Dürer-teremben

Budapesten, a *Dürer-teremben* az elmúlt héten nyílt meg *Pető János* grafikusművész kiállítása. A Mezőkövesden élő művész tizennyolc nagyobb méretű grafikai munkával, litográfiával jelentkezett a főváros közönsége előtt.

Pető János nem tartozik a megyében gyakran szereplő képzőművészek közé. Korábban írtunk róla, hogy *meglehetősen visszavonultan dolgozik*, viszonylag keveset utazik, s valóságos utazásait *képzeletbeli utakkal*, a munkáin jelentkező, elképzelt tájak, emberek megjelenítésével pótolja. Ezek a képzeletbeli utazások *térben és időben egyaránt változatosak*, s viszonylag kevesebb figyelmet képes emiatt a valóságos világra, az őt körülvevő társadalomra fordítani.

A Dürer-teremben látott képei között akad néhány ismerős, amit már grafikai biennalén, vagy egyéb helyen láttunk, vagy amelynek születésénél is jelen voltunk. (Pető néhány munkáját lapunk közölte először.) Szembetűnő, hogy a pesti tárlat anyagában milyen *nagy helyet foglalnak el a biblikus témák*. Korántsem valami vallásos-kultikus fogantatású alkotásokkal találkozunk, hanem ismert témák újra-fogalmazásait, új aspektusból való megközelítéseit láthatjuk. Például a *Zsuzsanna* című kép a Zsuzsanna és a vének téma új felfogása. Figyelmet érdemel a *Kánaán* című, amelyen az óriási csiga árnyékában lépdel a nép Kánaán felé, élén a kőtáblát vivő vezérrel, ugyanakkor a kép másik sarkában *éles fintor szegül szembe az esetleges vallásos hangulattal*: fagylaltot árul egy férfi a vezért követő vándoroknak. A *Bábel* című kép — óriási nőalak magasodik a bibliai torony fölé — már régebbi ismerősünk. Újnak tűnik a *Sámson*, az *Ábrahám és Sára*, valamint az *Áldozat*, amely Izsák feláldozását ábrázolja.

Közös vonás a különféle témájú képeken a *Gulliver-szerű megjelenítés*. Óriások és törpének tűnő kis alakok viszonya ábrázol gondolatokat (*Leány templommal*, *Olimposzi saláta*). Máshol *műtermi pillanatok* tűnnek elénk, megint más lapról — *Holdutas* — a holdra törekvő emberke és a kényelmesen fotelben, napernyő alatt sziesztázó közömbös ember szembeállítása néz ránk. Víziószerű képei között a *Szörny* címűt kell megemlíteni, valamint a *Takarítást*, amelyen kis emberkék tucatjai takarítják félre az útból a *H-fejű szörnyet*.

Az önmaga korábban kialakított stílusához következetesen ragaszkodó művészről vall a Dürer-terem tárlata. Pető János *mondandója több áttétellel kapcsolódik a mához*. Szívesen vennénk *intenzívebb* érdeklődését napjaink társadalmi témái iránt, de budapesti tárlatát így is örömmel köszöntjük.

Szamos Rudolf: Kántor nyomoz

Előre kell bocsátanom, hogy nem vagyok nagy barátja a kutyának meg a kutyahistóriáknak. Sőt a bűnügyi történeteknek sem. *Szamos Rudolf* új kötetét, a *Kántor nyomoz* című, 367 oldalas, izgalmas kutyatörténetet mégis alig tudtam letenni a kezemből. (A kötet egy kisebb részletét korábban folytatásokban közöltük lapunkban *Kántor és Csupati* címmel.)

Szamos Rudolf *nagy hozzáértéssel és sok-sok szeretettel* beszél a nyomozókutyák neveléséről, életéről, helyenként olyan szakértelemmel beszél róluk, hogy a szakkönyvírónak is becsületére válnék, máskor meg úgy jeleníti meg a kutyák életét, úgy közli gondolataikat, hogy a világirodalom legjobb állatregényei jutnak az olvasó eszébe. *S mindehhez jön a sok-sok nyomozás, izgalmas bűneset felderítésének érdekes leírása*. A krimik és az állatok kedvelői egyaránt jól szórakozhatnak a Kántor nyomoz olvasása közben, de nem kell különösebben állatbarátnak és krimirajongónak lenni, hogy minden olvasó feszült figyelemmel forgathassa a könyv lapjait, mert *Szamos igen jó hangulatteremtőnek bizonyult* e kötetével.

A kötetet a *Zrínyi Katonai Kiadó* tette közzé 50 000 példányban. A magas példányszám aligha volt túlzás. Nemcsak a kutyák és a krimik barátai, *a jó szórakoztató olvasmányok kedvelői is örömüket lehetik* Szamos Rudolf könyvében.

(benedek)

Ingyen üdülnek az NDK-ban

Az Ózdi Kohászati Uzemek és az NDK Riesai Kohászati Kombinát szakszervezeti bizottságainak jó kapcsolata, együttműködése révén az idén is sor kerül dolgozóik, illetve gyermekeik cseréüdültetésére.

Az NDK-ba készülő 24 fiatalt tanulmányi eredményeik és társadalmi, politikai tevékenységük alapján választották ki. Ezt követően részükre „Ki tud többet az NDK-ról" címmel vetélkedőt rendeztek, melyen számot kellett adniuk a baráti ország politikájáról, iparáról, mezőgazdaságáról, kultúrájáról és sportjáról.

A döntőben az első helyezést *Gereczi Oszkár*, a József Attila Gimnázium tanulója szerezte meg. A második és a harmadik helyen *Bárdos Zsuzsa*, a közgazdasági szakközépiskola és *Seres Mária*, az ipari szakközépiskola tanulója végzett.

A verseny első három helyezettje a jövő hónapban ingyen üdülhet Rostockban.

Feketevölgy I. aknán, a dobsonos fronton Hárskúti Imre a biztosító egységek között: az egység előrelépésénél megnyitja a szelepet.

Laczó József felvétele.

A pártoktatás tapasztalatai a mezőkövesdi járásban

Most, amikor vezetőségválasztásra, pártértekezletre — a X. kongresszusra készülünk, az ideológiai, politikai nevelő munka eredményeinek elemzése, s a további tennivalók helyes meghatározása a pártélet minden

ciált lehetőségeket biztosítottak a különböző folyóiratok témáira szervezett elméleti

val dolgoznak, és egyrészt a szervezésben, másrészt a felmerülő vitás és konzultációs

Gyulai nyá

Önálló kiállitóhelyiség eddig csak egy igen kismérotü működött a IV. kerületben. Most, itt a Nyár utcai általános iskolában megszületett a városrész második galériája. Az Iskola Galéria. Létrejöttéhez nem volt szükség költségvetésre, beruházásra, épitési kapacitásra, a tárlatokat a modern épület előtorében rendezik. Az első alkalommal Petőcz Lajos Ujpesten élő grafikus müvei láthatók. Az egykori rajztanár alkotásai közül nekünk ezek az antik arcok tetszettek leginkább, és a müvekből kivillanó irónia. Talán méltó mások figyelmére is az Iskola Galéria.

1984. XI. 7. Televizió 1. 19,30 Áné

TV Híradó 1.

- Budapest ujabb galériával gyarapodott. A fővárosban csaknem 100 helyen láthatunk képzőművészeti kiállitást. A muzeumok, a képtermek többsége a város központjába települt. Itt a szines kirakatok között szivesebben csatangolnak az őshonosok és a vendégek, mint mondjuk egy lakótelep meglehetősen sivár, betontömbjei között. A főváros szélén Ujpesten a élő több tizezer embernek azonban messze van a belvárosi Váci utca.

(Folytatás a 41. oldalról)

Április 30.
Remsey András
festőművész
A sokszorosított grafika – rézmetszet, rézkarc, linómetszet

Május 28.
Varga Vera
művészettörténész, főosztályvezető, Iparművészeti Múzeum
A fény visszfénye – üvegfestészet a gödöllői művésztelepen
Az előadások belépődíja: 300 Ft.

Gödöllői Városi Múzeum

Színház gyerekeknek – a Magyar Mezőgazdasági Múzeum előadássorozata a Vajdahunyadvárban

2005. 1. félév

2005. február 13. vasárnap 11 óra: Benedek Elek: Az égigérő fa – a Márkus Színház előadása

2005. március 27. vasárnap 11 óra: Az aranyszőrű bárány – a Több-Sincs Társulat előadása

2005. április 24. vasárnap, 11 óra: Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika – Waldorf Színház

Jegyárak: 600 Ft/fő
Bérlet négy előadásra 1.900 Ft/fő
Családi jegy: 500, Ft/fő
Információ: www.mmgm.hu

Szépműhely – a Szépművészeti Múzeum téli-tavaszi kínálata

Gyere és játsszunk színházasdit együtt! – drámajáték 6-12 éveseknek.

Képeket nézünk, jelmezbe öltözünk és eljátsszuk őket.
Csütörtökönként 16–17.30-ig
Részvételi díj tíz alkalomra 10.000 Ft.
A csoportban maximum 12 főt tudunk fogadni.

Színvadászat II.
Tervezzünk hátteret!

Időpontok:
2005. február 12., 19., 26., március 5., 12., 19., 26., április 2.

A foglalkozások díja: 4.000 Ft (12 alkalomra), vagy 400 Ft alkalmanként.

2005. április 9. családi nap 10.00–13.00
Alkossunk együtt!
Egyiptom a fáraók után is érdekes. Ismerkedj a koptokkal!
A program ingyenes, maximum 30 főt tudunk fogadni.

Juhász Litza

Új időszaki kiállítások

Eszmélet
Petőfi Irodalmi Múzeum

A 20. századi magyar líra világirodalmi rangú képviselőjének 2005-ben ünnepeljük születése 100. évfordulóját. Az évet a Magyar Köztársaság Kormánya emlékévvé nyilvánította, az UNESCO pedig lehetővé tette, hogy székházában is bemutassuk a *József Attila* életéről és költészetéről készült multimédiás kiállításunkat.

A kiállítás címe: *Eszmélet*. József Attila motívumokban és képekben rendkívül gazdag, bonyolult érzelmi és bölcseleti tartalmakat is megfogalmazó életművében ez a vers reprezentálja leginkább a létbe vetettség időbeli kereteinek tudatosításával a 20. századi ember érzésvilágát, egyúttal a József Attilára oly jellemző magatartást is, amellyel a világ rendjét,

benne az ember helyét kutatta, s azt a bátorságot is, amellyel szembenézett az egzisztenciális következményekkel járó tapasztalatokkal.

A modern technikai eszközöket felvonultató virtuális kiállításban József Attila költészetét és életútját, tárgyi hagyatékát új technológiák (szinkron vezérelt digitális videólejátszók, digitális hanglejátszók, interaktív multimédiás programok) segítségével mutatjuk be. A multimédiás forma új lehetőségeket is kínált. Az elektronikus grafikai arculat és a videó background animáció segítségével látványos és modern, ugyanakkor az életmű bemutatásának tárgyias formáját választottuk. Modern tipográfiával, kompozitálásos technikával egységesítettük a bemutatandó kéziratok, fotók, könyvek és dokumentumok képeit az archív felvételekkel. Kivételes esetekben háromdimenziós modellezést is alkalmazunk.

A hét plazma tv-n és két számítógépen bemutatandó anyag, valamint az audió eszközök segítségével meghallgatható versek reményeink szerint fölkeltik az érdeklődést József Attila költészete iránt. Az interaktív, multimédiás forma kiválóan alkalmas arra, hogy a látogatók mélyebb, összetettebb ismeretekre tegyenek szert, maguk is irányíthassák az ismeretszerzést. A programot úgy állítjuk össze, hogy a látogatók az információk között barangolva saját tempójukban, több szempont szerint juthatnak el az adatok mélyebb rétegeihez. Az így elérhető információtömeg segítségével átfogó képet alkothatnak József Attila életéről és munkásságáról, a nézelődés során egyre mélyebbre hatolhatnak az információ tengerébe, bárhonnan is közelítenek, feltárul az egész történet.

A kiállítás fő támogatója a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

Vendégségben Szentendrén
Betekintések – Petőcz Tamás kiállítása a Szentendrei Képtárban
2005. február 4. – február 27-ig

A Szentendrei Képtár 2005. évi első kiállításán *Petőcz Tamás,* a Duna Televízió művészeti rendezője mutatkozik be.

A fiatal művész a Szegedi Tudományegyetem vizuális kommunikáció szakának végzésével párhuzamosan kezdte rajziskolai tanulmányait. Mesterének *Puha Ferenc* festőművészt tekinti. Jelenlegi kiállításán az utóbbi évek festményeit és grafikáit mutatja be. Kompozícióin a foltszerű és az élesen szögletes formákat dinamikusan társítja. A szimbolikus tartalmú motívumok – lakat, esernyő, ablak, utcakő, napraforgó – absztrakt közegben jelennek meg. Több művébe saját készítésű fényképeit kollázsként illeszti be. Képeinek többségén a meleg vörös és narancssárga árnyalatok széles skálája uralkodik. Az ablakszárnyat önálló műalkotássá alakítja. A keretes üvegfelületen figuratív elemeket tartalmazó kompozíciókat hoz létre kollázs technikát is alkalmazva.

Absztrakt grafikái a szürke differenciált árnyalataira építő finom szénrajzok.

Műveinek többségében az absztrakció és a szimbolikus töltésű, sajátos tárgyi motívumok összeegyeztetésével kísérletezik.

Schenk Lea, művészettörténész

VESZPRÉM

Avarok, honfoglalók...
Veszprém megye régészeti emlékei az avar kortól a 10–11. századig
Laczkó Dezső Múzeum
2007. január 31-ig

A kiállítás egyik célkitűzése az avarság, az ún. Keszthely-kultúra népének és nem utolsó sorban a 10-11. századi magyarság életének, a ránk maradt régészeti

Pető János kiállítása
KKI.

1. Árusok
   64x49 cm
2. Csodaszarvas
   49x79 cm
3. Dózsa
   80x60 cm
4. Emberpár I.
   67x41 cm
5. Emberpár II. (Biblia)
   80x60 cm
6. Esti beszélgetés
   60x80 cm
7. Fekete város
   40x55 cm
8. Finálé
   41x80 cm
9. Garabonciás I.
   45x68 cm
10. Garabonciás II.
    60x80 cm
11. Hajó
    60x80 cm
12. Halász
    47x65 cm
13. Háborús lap
    60x80 cm
14. Három zenész
    60x50 cm
15. Két beszélgető
    80x60 cm
16. Két gyerek
    64x49 cm
17. Kincskereső
    75x60 cm
18. Kis rajzoló
    42x23 cm
19. Kiűzetés (Bibl.)
    79x56 cm
20. Korongozó fiú
    66x49 cm
21. Leány szarvassal
    49x65 cm
22. Madár
    47x65 cm
23. Majom
    49x65 cm
24. Műteremben
    48x57 cm
25. Nagy ördög
    48x57 cm
26. Nógrádi séta
    55x79 cm
27. Nyár
    49x68 cm
28. Rajz
    62x56 cm
29. Rajzoló
    60x80 cm
30. Ravatal előtt
    50x65 cm
31. Régi kút
    79x57 cm
32. Téli este
    57x78 cm
33. Vidéki mulatozók
    45x64 cm
34. Utazás
    60x80 cm
35. Házaló
    80x60 cm
36. Küzdelem
    47x65 cm

Petőfi illusztrációk:

37. Négy ökrös szekér
    60x80 cm
38. Egy gondolat bánt engemet
    60x80 cm

HÁZALÓ

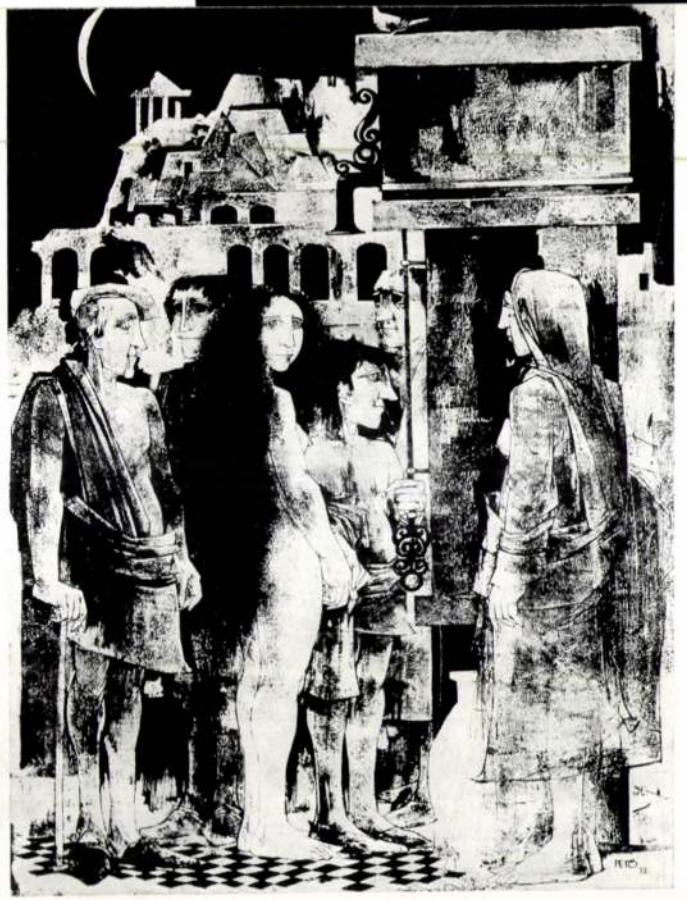

RÉGI KÚT

HALÁSZ

GARABONCIÁS

EMBERPÁR

NÓGRÁDI SÉTA

Pető János grafikusművész kiállítása * Kulturális Kapcsolatok Intézete Kiállítási Terme Budapest V., Dorottya utca 8. * 1972. november 3–19. * A kiállítást rendezte: Kratochwill Mimi * A katalógust tervezte: Zala Tibor * A fotókat készítette: Kovács Ferenc * Címlapon: Rajzoló Dürer, részlet * Felelős kiadó: a Kiállítási Intézmények igazgatója * (M. H.) * 72 2845 NyVBgy 500 pl. * Felelős vezető: Bednár Károly

27h. BE 2 1973. Gub.

PETŐ JÁNOS

PETÓ JÁNOS

Filozopter

Címlapon: Múló idő (részlet) ►

PETŐ JÁNOS festőművész kiállítása
Ernst Múzeum, Budapest 1988. október 14—november 13.
Kossuth Lajos Művelődési Központ Kiállítóterme, Sátoraljaújhely 1988. november 17—december 5.

Exposition de JÁNOS PETŐ
Musée d'Ernst, Budapest 14 octobre — 13 novembre 1988.
Salle d'exposition du Centre Culturel Kossuth Lajos, Sátoraljaújhely 17 novembre — 5 décembre 1988.

Professzionál Nyomda, Miskolc, 1988

Ára: Ft

P E T Ő J Á N O S

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA. BUDAPEST. SÁTORALJAÚJHELY. 1988

Portréfotó

Mezőkövesden születtem 1940-ben. Az általános iskola után Budapestre kerültem, s a szakmai gimnáziumot, főiskolát ott végeztem. Két évig Fónyi Gézánál voltam festőnövendék, majd Ék Sándornál, Barcsaynál grafikát, anatómiát tanultam, s grafikusként végeztem 1964-ben a Képzőművészti Főiskolán. Visszatérve Mezőkövesdre öt éven át tanítottam is. 1970-től Miskon élek a művésztelepen.
1967–75 között tagja voltam a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, húsz éve a Művészeti Alapnak, s a Képzőművészek Szövetségének. A hatvanas évek végén a Kecskeméti Művésztelepen dolgoztam, majd Miskolcon, Pécsett litográfiákat készítettem; az utóbbi tizenöt évben festek is.
Erőm szerint igyekszem ott lenni minden országos kiállításon, biennálén, külföldi bemutatókon. Többnyire európai városokban, valamint az USA-ban, Janpánban, Indiában számos csoportos kiállításon szerepeltek műveim. 1968–70-ben Derkovits-ösztöndíjban részesültem. Több magán- és közgyűjteményben megtalálhatók munkáim.

Je suis né á Mezőkövesd en 1940. Après avoir fini l'école primaire, je suis allé a Budapest, ou j'ai fréquanté le lycée professionel des Baaux-Arts et l'Académie des Beaux-Arts. A l'Académie pendant deux ans je faisais de la peinture dans la classe de Géza Fónyi, puis j'apprenais l'art graphique et l'anatomie à Sándor Ék et Jenő Barcsay. J'ai terminé mes études comme artiste graphique en 1964. En retournant à Mezőkövesd j'ai donné des cours pendant 5 ans. De 1970 j'habite à la colonie d'artiste a Miskolc.
De 1967 à 1975 j'étais membre de l'Association des Jeunes Artistes (Studio) et depuis 20 ans je suis membre du Fond des Artistes et de l'Association des Artistes hongrois. A la fin des années 60 j'ai travaillé à la colonie d'artiste de Kecskemét, puis j'ai fait des lithographies à Miskolc et à Pécs, les derniers 15 ans je fais des tableaux aussi.
J'essaie de participer a toutes les expositions et biennales nationales et aux expositions à l'étranger. Je me suis exposé dans des villes européennes ainsi qu'aux États-Unis, au Japon et en Inde.
De 1968 à 1970 j'ai bénéficié de la Bourse Derkovits.
Mes tableux se trouvent dans plusieurs collections privées et publiques.

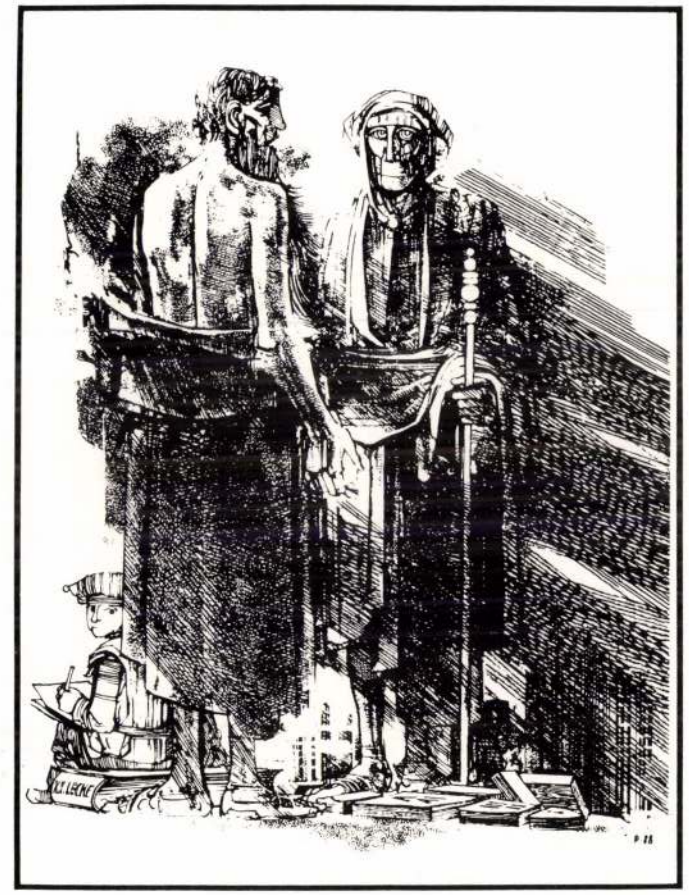

Huszadik lecke

Huszadik lecke

A Műcsarnok kiadványa
F. k.: Néray Katalin igazgató
ISBN: 963–7402–40–3
Az előszót írta: Dr. Dobrik István
Francia nyelvű fordítás: Jurecskó László
A katalógust tervezte: Bogár György
A kiállítást rendezte: Baranyi Judit (Ernst Múzeum)

Édition du Palais d'Exposition (Műcsarnok)
Responsable de la publication: Katalin Néray
ISBN: 963–7402–40–3
Préface par: István Dobrik
Traduction du catalogue: László Jurecskó
Catalogue réalisé par: György Bogár
Exposition réalisée par: Judit Baranyi (Musée d'Ernst)

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1968
Mezőkövesd, Művelődési Ház
Debrecen, Csokonai Terem
Budapest, Dürer Terem
1969
Tokaj, Művelődési Ház
Jászberény, Művelődési Ház
1970
Miskolci Galéria
1972
Budapest, Kulturális Kapcsolatok Intézete
1973
TV Galériája
Franciaország, vándorkiállítás
1975
Balassagyarmat, Horváth Endre Galéria
1976
Sátoraljaújhely, Művelődési Ház
1978
Kazincbarcika, Művelődési Ház
Miskolc, Vasas Galéria
1979
Mezőkövesd, Művelődési Ház
Tamási, Galéria
Katowice, Galéria (csoportos)
1980
Pécs, Könyvtár
Ózd, Galéria
Sátoraljaújhely, Művelődési Ház
Miskolci Galéria
1982
Miskolci Galéria
1983
Budapest, „M" Galéria
1984
Neubrandenburg (csoportos)
Miskolc, Szőnyi Terem
1985
Mezőkövesd, Művelődési Ház
1986
Debrecen, Kossuth Lajos Tudományegyetem
1987
Miskolc, Mini Galéria
1988
Mezőkövesd, Galéria

MŰVÉSZETI DÍJAK

1967
Grafikai Biennále, Miskolc
1968
Derkovits-ösztöndíj
1970-es évek:
Fiatal Képzőművészek Stúdiója öt alkalommal
Stúdió Jubileumi Kiállítása, Budapest, Műcsarnok
1972
Tavaszi Tárlat, Salgótarján
1978
Téli Tárlat, Miskolc
1981
Megyei KISZ-nívódíj, Miskolc
1982
Munka Művészeti díj, Ózd
1983
Miskolc város ösztöndíja
1984
Egri Akvarell Biennále
Nyári Tárlat, Debrecen
1985
Felszabadulási pályázat, Eger
1986
Izsó Miklós díj
Téli Tárlat, Miskolc
1987
Felszabadulási pályázat, Miskolc

KATALÓGUS

OLAJKÉPEK

PARITTYAKÖ, 1975
vászon, 100x70 cm
Nógrádi Sándor Múzeum tulajdona, Salgótarján
VÍZPART, 1975
vászon, 110x79 cm
Nógrádi Sándor Múzeum tulajdona, Salgótarján
CSENDÉLET TOJÁSHÉJJAL, 1982
farostlemez, 65x93 cm
DÖG, 1982
farostlemez, 65x85 cm
HÁROM SZEM KRUMPLI, 1983
farostlemez, 57x80 cm
HARANGTORONY, 1985
farostlemez, 71x100 cm
ORSZÁGÚTON, 1985
farostlemez, 65x93 cm
KOMPOZÍCIÓ, 1988
farostlemez, 65x85 cm

TEMPERÁK

PÁSZTOR, 1982
59x37,5 cm
BARNA ŐSZ, 1984
42x66 cm
MELLÉKVÁGÁNYON, 1985
44x71,5 cm
ÉVSZAKOK:
Tavasz, 1988
Nyár, 1985
Ősz, 1988
Tél, 1985
38x65 cm/db
TÉRDEPLŐ, 1985
51x36,5 cm
ÉJJELIŐR I–II–III., 1986
71x50 cm/db
FEKVŐ FÉRFI, 1986
44x87,5 cm
HOLNAP IS NAP LESZ, 1986
50x72 cm
ZSUZSKA, 1986
51x36 cm
A FÖLD I–II–III., 1987
I. 43x65 cm
II. 44x71 cm
III. 45,5x71 cm
TEMETÉS, 1987
44x72 cm
ANYA GYERMEKKEL, 1988
50x70 cm
CSÓNAKOS, 1988
41x59,5 cm
ESTEFELÉ, 1988
50x36,5 cm
KÖRBEN A VÁROSON, 1988
45,5x67 cm
TÉL, 1988
41,5x60 cm
ÚTON (Triptichon), 1988
I., III. 47x42 cm/db
II. 47x67,5 cm

LITOGRÁFIÁK

HÁBORÚS LAP, 1975
65x48 cm
MŰHELY, 1975
46x67 cm
FILOZOPTER, 1980
38x50 cm
SZÖRNYETEG, 1980
58x47 cm
KINCSKERESŐ, 1981
40x83 cm
EMLÉKEK KERTJE (Triptichon), 1982
I., III. 86x36,5 cm/db
II. 86x50 cm
HÁROM MILLIÓ EMBERÜNK, 1982
51x63,5 cm ,
TÉRDEPLŐ, 1985
(József Attila: Nagyon fáj)
48x40 cm
ELMEGYÜNK (Triptichon), 1987
I., III. 73x35 cm/db
II. 72x42,5 cm

OFSZETEK

RAJZOLÓ, 1970–71
39x27,5 cm
DAPHNIS ÉS CHLOE I–VI. (illusztráció), 1970–75
I. 37,5x29 cm
II. 34x29,3 cm
III. 39,8x31,5 cm
IV. 38x30,2 cm
V. 29x42,2 cm
VI. 38,5x30,5 cm
ÉJJEL, 1972
29,6x39,5 cm
MUZSIKÁSOK, 1972–1988
37,5x35 cm
BÁLÁM SZAMARA, 1977
27,8x40,4 cm
VÁSÁROSOK, 1977
38,7x28,8 cm
NOÉ GALAMBBAL, 1978
40x28,6 cm
AHOL A MADÁR SEM JÁR, 1980
27x42 cm
BÚCSÚZKODÓ, 1980–88
22x41,5 cm
AKVARELLISTA, 1982
40,5x30,5 cm
KOCSIHAJTÓ, 1982
20x41 cm
KETTEN, 1985
38,5x30,8 cm
BÁRKA, 1988
27,3x42 cm
CÉLLÖVÖLDE, 1988
26,2x41 cm
FÉSZEKBEN, 1988
19x40,2 cm
HAZAFELÉ, 1988
36,6x26,7 cm
HUSZADIK LECKE, 1988
40,8x30,6 cm
MAJOMHÁBORÚ, 1988
26x40,3 cm
MASINA, 1988
18,4x41,2 cm
MÚLÓ IDŐ, 1988
29,4x39,6 cm
(Részletfotó a címlapon)
NAGYTAKARÍTÁS, 1988
27,5x40,5 cm
NAGY UTAZÁS, 1988
27,8x38,5 cm
NOÉ BÁRKÁJA, 1988
22,2x39,8 cm
ROMANTIKUS LAP, 1988
27x40,5 cm
TETT, 1988
28x42 cm
VÁNDOR, 1988
21x39,5 cm
ZÖLDBEN, 1988
19,2x41,4 cm

P E T Ő J Á N O S

Egy művész pályafutásán belül mindig fontos állomást jelentenek azok a kiállítások, amelyek az új alkotások bemutatása mellett visszapillantást is engednek egy eltelt időszak művészi eredményeire.
Pető János erre vállalkozik ezzel a kiállításával. A tegnapi tények, gondolatok inspirációjából született művekkel szembesíti önmagát. Honnan hová mozdult művészi vállalása, milyen kérdéseket görgetett magával műveiben, amire válaszokat keresünk. A változó természetben a változatlan örök fenséget, a hétköznapok sodrában az emberi létezés mélyebb igazságait kutatja.
A mérték, a rend, a törvény és harmónia fontos fogalmak gondolkodásában. Igazság keresése a tarka hazugsággal, a látszat uralkodásával szemben. Mindezt úgy teszi, hogy üzenetét megértse közönsége. Nem könnyű e vállalása, hiszen — Illyés Gyula szavaival — a tetszést csak egy hajszál választja el a tetszelgéstől, a tetszelgést a riszálástól.
Pető János vállalja a veszélyt. Alkotásaiban volt magunk megértésére is ösztönöz, tudva, hogy mindig minden másképpen van, bár ugyanúgy is . . .

Dobrik István

(A Miskolci Galériában 1982-ben rendezett kiállítás katalógusából.)

Dans la carrière d'un artiste les exposotions sont toujours des étapes importants, surtount celles qui représentent de nouveaux tableaux en permettant en même temps de passer en revue les résultats artistiques d'un période passé.
C'est l'intention de l'exposition de János Pető aussi. Il revoit les oeuvres nées de l'inspiration des faits et des idées récents. D'où vient et où arrive son ambition artistique de quelles questions s'occupait-t-il auxquelles on cherche la réponse.
Dans la nature changeante il cherche la majesté éternelle, dans le courant de tous les jours il essaie de découvrir la vérité profonde de l'existence humaine.
La mesure, l'ordre, la loi et l'harmonie sont des notions importantes dans son pensé. Il cherche la vérité contre le mensonge, contre le régne de l'apparence, de telle facon que son public le comprenne. Son but est difficile à réaliser car — comme Gyula Illés a dit — l'approbation est très proche de la prétention et la prétention est seulement à un pas du dégingandement.
János Pető affronte le danger. Par ses oeuvres il nous force de cémprendre notre vie avec notre passé, en sachant que les choses sont toujours différentes bien qu'elles semblent d'être toujours les mêmes . . .

István Dobrik

(D'aprés le texte du cathalogue de l'exposition de Miskolc en 1982, à la Galerie de Miskolc.)

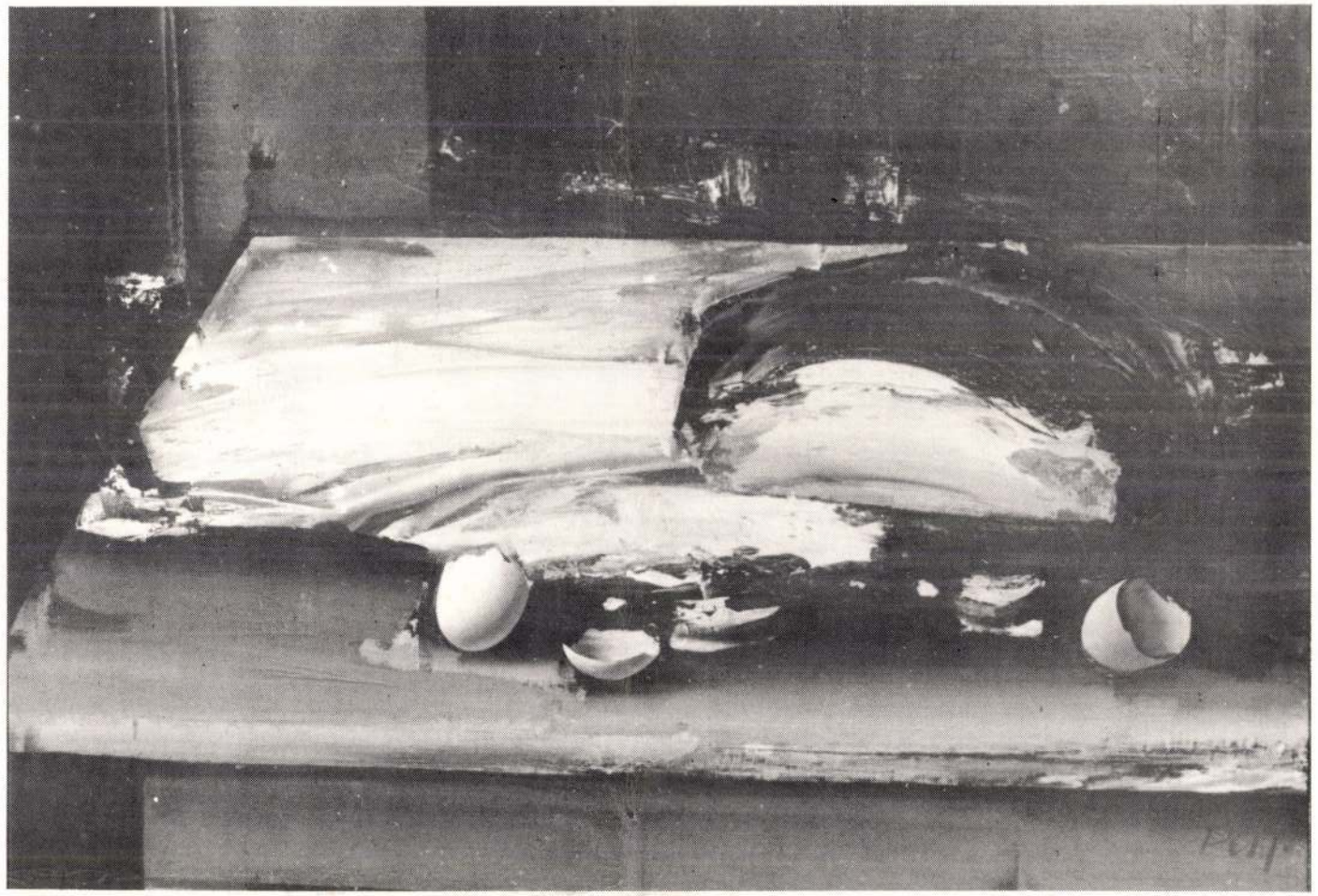

Csendélet tojáshéjjal

Elmegyünk

a végtagi keringési zavarokat.

BIO GAL TEVA

Bilobil® Az agy karbantartója!

Gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású kiszámény. Adagolás: napontu 3x1 kapszula. Ellenjavallat: az összetevők bármelyikével szemben tá

A kockázatokról és mellékhatáso
betegtájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelő

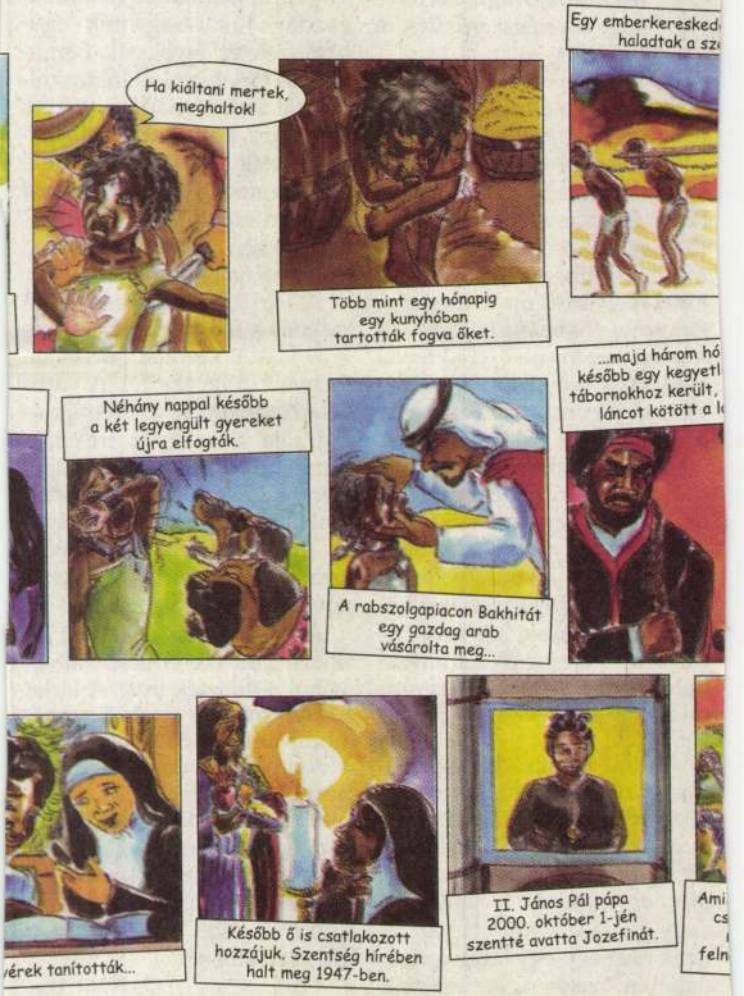

2004. június 27.
Új Magyarország

Ötvenéves a Petőfi Irodalmi Múzeum

Ötven évvel ezelőtt alapították Budapesten a Petőfi Irodalmi Múzeumot. A Károlyi-palotában működő intézmény a magyar irodalom emlékeinek gyűjtésére és megőrzésére, a magyar szépirodalom megismertetésére és népszerűsítésére hivatott.

Az első rendszeres és tudatos tárgyi gyűjtést a Petőfi Társaság kezdeményezte a múlt század utolsó harmadában, hogy felkutassák *Petőfi Sándor* relikviáit. Később, az 1910-es években ehhez csatlakozott a Jókai-hagyaték, majd *Kazinczy, Berzsenyi, Kisfaludy, Kölcsey, Vörösmarty* és *Madách* relikviáival egészült ki a gyűjtemény. 1954-től a múzeum gyűjtőköre már hivatalosan is felöleli a teljes magyar irodalmat. Ez a képzőművészeti anyag tekintetében azt jelenti, hogy a portrékon, illusztrációkon kívül írók, költők ihlette önálló műalkotások, írók életének helyszíneihez kötődő ábrázolások, sőt írók rajzai is hozzáférhetők az érdeklődők számára; a múzeum mindenekelőtt a korhű műveket gyűjti.

Az írói kiállítások egyik lényeges eleme az írói környezet rekonstrukciója. A használati tárgyak segítségével jellemző képet kapunk egy-egy alkotó mindennapjairól, ízléséről, vagy például arról, hogyan jelenik meg egy-egy tárgy az irodalmi művekben. A relikviák között található, hogy csak néhányat említsünk: *Ady* kalapja, *Léda* kendője, *Remenyik Zsigmond* Dél-Amerikát megjárt szandálja, *József Attila* inge, amelyet utoljára viselt, *Ottlik Géza* első cipője...

A múzeum *Napfény és Holdfény* című kiállítása a rendkívül gazdag Jókai-hagyaték egy-egy szeletét igyekszik bemutatni. A tárlat két különböző oldaláról ismerteti meg velünk *Jókai Mór*t. Egyrészt, mint a feladatoknak élő, népszerű közéleti személyiséget, másrészt pedig mint a főúri, nagypolgári körökben otthonosan mozgó írót mutatja be.

A *Párizs nem ereszt el* című kiállítás a magyar írók 1900 és 1939 között szerzett párizsi élményeit dolgozza fel. A város évszázadokon át volt témája és múzsája a magyar íróknak, képzőművészeknek. A gyűjtemény segítségével bepillanthatunk a művészek titkos világába: miféle szavak, hangulatok, formák születtek a mindenki szívét rabul ejtő városban.

Az *Áldott szép Júlia* című kiállítást a Balassi-emlékév alkalmából rendezték meg. A tárlat a költő magyar nyelvű szerelmi lírájának és *Szép magyar komédiájá*nak látványos bemutatását tűzte ki célul.

A Petőfi Irodalmi Múzeumhoz tartozik még az óbudai Kassák Múzeum, az ötödik kerületi Ady Emlékmúzeum, valamint a Jókai Emlékszoba a XII. kerületben.

b.z.

APROPÓ

Időzített bomba

BÁNHEGYI GÁBOR

A címet nem én találtam ki, egy barcikai szülő fejezte ki véleményét ilyenformán abból az apropóból, mely szerint reformálni kívánják a kazincbarcikai alsófokú oktatást. Pusztán gazdasági szempontból. Már hetek óta pletykálták a városban, valami készülődik. El is készült egy koncepció, néhány érintett iskolaigazgató meg is kapta. A tervezetben pedig az állt, hogy a képviselő-testület kötelezettséget vállalt az eltérő tantervű iskolában tanulók helyzetének javítására. A javítás pedig abból állna, hogy a kilencvenhat kisegítő iskolába járó diákot elhelyezik a kertvárosi egyes számú iskolába az alsó szintre, ahová az alsó tagozatosok járnak, az alsósokat pedig szétszórják a város egyéb iskoláiba. Így „okos" átszervezéssel kialakítanak olyan osztályokat, amelyekben 30-35 gyerek zsúfolódik össze, ezzel enyhén szólva is megnehezítve az oktatás nemes folyamatát. Indokként felhozandó a gazdaságosság. Névtelenül persze, mert a tervezetnek nincs gazdája, hiába keresték az érintett iskolavezetők. A szándék nemes, takarékosságra – anyagi, hely – nevel, valamint előrevetíti azt a szándékot, hogy a normál- és eltérő tantervűek egymás mellett élése, kölcsönös segítése humánus cél.

Az érintett tanárok és szülők egyet is értenek abban, hogy valóban méltatlan helyen vannak a kisegítősök, de miért kell az amúgy is zsúfolt iskolákat még zsúfoltabbá tenni, amikor számtalan üres épület van a városban, közte példának okáért egy bezárt bölcsőde, de ez csak egy az indokok közül. A legtöbben az időzítést tartják enyhén szólva szerencsétlennek, hiszen a március a beiratkozás hónapja, így a szülő jelen pillanatban nem lehet biztos, hogy tanköteles csemetéje tényleg abba az iskolába fog-e járni szeptembertől, ahová most beíratja. De komoly dilemma elé állították a nevelőtestületeket is, mert a tankönyvigénylések határideje március vége és ilyen köztes állapotban semmi értelme a tervezgetéseknek.

Egy szempontból mégis szerencsésnek tartom azokat a gyerekeket, akik csak szeptemberben lépik át először a suli küszöbét: még fogalmuk sincs arról, hogy a képviselő-testület mennyire igyekszik „gondoskodni" róluk, annál is inkább, mert még vannak illúzióik a felnőttek társadalmáról, és amilyen mázlisták, nem tudnak olvasni.

Egyhúrról pattant képek

Vendégségben Pető János képzőművész otthonában

FILIP GABRIELLA

Mint annak idején a szép Szozopolban... Fotó: Dobos Klára

Megtörtént a kölcsönös üdvözlés, bemutatta a családtagokat, az éppen ott vendégeskedő barátokat, elhangzottak a szokásos udvariaskodó mondatok. Előkerült a toll, a füzet - kezdődhet a beszélgetés. De előbb nézzük meg a többi helyiséget - javasolja vendéglátónk.

Legalább százötven éves a fehérfalú kis ház. Hasonló társaival együtt őrzi a régi Kövesd emlékét. Persze ez a Kis Jankó Bori utcai mégis csak más, mint a többi. Jól megfér benne a múlt és a jelen, az összegyűjtött népművészeti tárgyak mellett a házigazda, Pető János grafikái, festményei. Egyszerre otthon, műterem, kiállítóhely és múzeum. Mondja is a művész, hogy szeretné, ha a világkiállítás idejére meg tudná nyitni a közönség előtt a házat.

Amíg „házatnéztünk" újabb vendégek érkeztek. Portréfilmen szeretnék Pető Jánost bemutatni, és azt bizony elő kell készíteni. De azért csak elkezdjük a beszélgetést, a többieket is érdekelhetik a részletek.

– Nagyon korán kezdtem rajzolni, számomra az volt a szokatlan, hogy a többiek nem tudnak ugyanígy rajzolni – kezdi a művész a történetét. – Az iskolában velem „tudták le" Rákosit. Könynyű volt lerajzolni! - és mutatja is: néhány vonal, kerekecske, dombocska és kész a portré... De újra visszaugrunk az időben. Szüleiről, nagyszüleiről mesél. A „vén vargáról", akiről verset is írt, felolvasná, ha hirtelenjében megtalálná a költeményt. Már el is kalandoznánk a Parnasszus felé, de csak nem hagyhatjuk ki az iskoláit. Először is Dala Józsefről kell megemlékeznünk, hiszen az ő szakkörében tanult. Aztán a budapesti középiskolás évek következnek: a kollégiumi nyomorúság, a pénztelenség.

– Az utolsó évben egy szál tankönyvem sem volt. Elvesztettem a pénzem, vagy ellopták. Nem is nagyon tanultam. Épp' csak átbukdácsoltam az érettségin. Csak rajzolni szerettem. Litográfiákat készítettem. Rengeteg követ emeltem...

Itt aztán iskolai történetek következnek, diákcsínyek, de már nem tudom kihámozni, hogy még mindig a középiskolai évekről vagy már a főiskoláról szólnak. Semmiképpen nem szeretnénk belekeverni a beszélgetésbe a politikát, de '56-ot nem tudjuk kihagyni, ugyanúgy ahogy a három T-t meg a szocreált sem.

Ha időben még messze is vagyunk a mától, de újra Kövesdre érkezünk. A főiskola után öt évig általános iskolában is tanított. Ám abba kellett hagynia, mert a saját munkáira csak az éjszaka maradt. Itt újabb történetek következnek a „fiatalkodásról". S hogy gyorsítson kicsit a tempón, tollba mondja:

– Sikerült összehoznom a Derkovits-díjat. Megszülettek a gyerekek. Nyaranként Kecskemétre jártam. Szakkört is vezettem. Hatvankilencben kerültem be Miskolcra. Megüresedett egy műterem. Kondorral, Lenkeyvel, Tóth Imrével dolgozhattam együtt... Festéshez a salgótarjáni művésztelepen kaptam indíttatást. Előtte leginkább litográfiával foglalkoztam. Pedig eredetileg festő szakra jelentkeztem, de untam a színkeverést. Ma már jobban érdekel a festészet. A monokróm, az egyszínhangú dolgokat kedvelem. A magány legyen fehér, a hajnal rózsaszín, a bánat fekete. A festészet sommásabb, dübörgőbb lehet, egyszerűbb gesztusokkal jellemez, mint a grafika. És hamarabb örülhetünk neki. De időnként szükség is van a váltásra, egyébként nagyon „beszáradhat" az ember. Mindig vágytam valami mást csinálni... Mindjárt a versekre térnénk, kérdezem is, hogy mi az, ami csak képben, mi az, ami csak szóban mondható el, hogyan jelenik meg a táj a versben, hogyan a festményen. De az egyik vendég figyelmezteti a házigazdát, hogy a nyári mezőkövesdi művésztelepről feltétlenül szóljon. Minden támogatást megkaptak a várostól, és jó lenne, ha jövőre is idejöhetnének a művészbarátok Szlovákiából, Kárpátaljáról, Bulgáriából, Lengyelországból, Romániából... Így „sikerül" újra témát váltanunk. És már arról beszél, miért vonzódott mindig is Kelet felé. Valahol Oroszországban kalandozik a gondolat, aztán Bulgáriában az arany homokon. Közben előkerül a gitár és felcsendülnek a hol bús, hol meg játékos dalok. „Pető-képek" versben, hangban , vonalban, színben...

Már azt sem tudom megkérdezni, hogy min dolgozik most, pedig igazából azért jöttem...

Tegnap levelet kaptam Kövesdről. Pető János elküldte a Vén a varga című versét, abban a borítékban volt ez a néhány sor is: „Sorsom néha odébb, - odébbsodort őrzött titkaimtól, mit sem magyarázva ezen, s jámbor állataim messze bujdokolnak. Szebb napokon aztán, békésebb időben elindulok keresgélni őket, télben, hóban, utakon, hátha megtalálom szelíd jószágaim. S néha olykor elmesélek mindent, jót és rosszat mindenkinek..."

Zsignár-tárlat

Miskolc (ÉM) — Zsignár István festőművész alkotásaiból rendez kiállítást a Miskolc Galéria. A tárlatot március 22-én, hétfőn délután 5 órakor dr. Dobrik István művészettörténész nyitja meg. Az eseményen közreműködik dr. Schultz Györgyné fuvolán, Gergelyné Barna Katalin gordonkán, Zsignárné Nagy Mária zongorán.

Matematikusok

Sajószentpéter (ÉM) — Az idén második alkalommal rendezte meg a sajószentpéteri 3. Számú Általános Iskola a Zrínyi Ilona matematikaverseny megyei fordulóját. A kecskeméti országos döntőn a harmadik osztálytól nyolcadikig évfolyamonként 2-2 tanuló képviseli megyénket: Burka Anikó (Miskolc, Móra Ferenc Ált. Isk.) és Kosztka Dávid (Kazincbarcika, Pollack M. Ált. Isk.); Taksás Balázs (Miskolc, Kazinczy Ált. Isk.) és Drinzer Péter (Mezőkövesd, Mező F. Ált.Isk.); Sipos Ádám (Emőd, Ált. Isk.) és Nagy Gábor (Szerencs, Hunyadi Ált. Isk.); Szoták Szabolcs (Encs, Kazinczy Ált. Isk.) és Ivádi Balázs (Kazincbarcika, Pollach M. Ált Isk.); Less Áron (Miskolc, Földes Ferenc Gimnázium) és Ambrus István (Sajószentpéter, 2. Sz. Ált.Isk.); Molnár Zsolt (Mezőcsát, Ált. Isk.) és Tamás Attila (Encs, Kazinczy Ált. Isk.) A megyei verseny szervező tanára, Kozma Lászlóné köszönetet mond a következő vállatoknak, intézményeknek: ÁB-AEGON, megyei Húsipari V., IBUSZ, OTP, Pedagógiai és Közművelődési Intézet, Bigatton Kft., Borsodchem Rt., Borsodi Nyomda, Borsod Tourist, Brodeco Kazincbarcikai Sütőipari Rt., Elzett Certa sajószentpéteri gyáregysége, ICP Rt., Kazincbarcika valamint Sajószentpéter és Tiszaújváros önkormányzata, miskolci Centrum Áruház, Miskolci Nemzeti Színház, Miskolci Tejipari Vállalt, SZÜV, Borsodi Élelmiszeripari Vállalat és a Szerencsejáték Rt.), akik támogatták a verseny megrendezését.

● **A miskolci Rónai Sándor** Művelődési Központban hétfőnként filmsikereket vetítenek. Az előadások este hat órakor kezdődnek. Bérletek válthatók hétfőtől péntekig délután kettő és hat óra között az elővételi pénztárban.

Őserdei üzenet

BRACKÓ ISTVÁN

Olvasom a jeligés hirdetést, mely szerint egy derék hazánkfia a Micimackót keresi, mégpedig latin nyelven. A könnyebbség kedvéért közli a fordító nevét is: Alexander Lenard. Micsoda véletlenek vannak, s milyen kellemes emlékidézésre ad okot ez a véletlen találkozás!.

Lénard Sándor 1910-ben született Budapesten, s 1972-ben halt meg Brazíliában, az őserdőben. A Donna Emma völgyében alussza örök álmát, a maga teremtette, nevelte szeretett kertjében. Lénárd Sándor Bécsben szerzett orvosi diplomát, de író, költő, fordító is volt, kiválóan értett a zenéhez. A magyaron kívül tizenkét nyelvet ismert. Németül verselt, szakkönyveit olaszul írta, nálunk is ismert könyvét (Völgy a világ végén) ő tette át angolra. A világhírt, s az anyagi biztonságot a bevezetőben idézett, latinosított Micimackó hozta. Önéletírásában így vall magáról: „Voltam kukta, mértem házról-házra vérnyomást, voltam a római Magyar Akadémia orvosa, koldultam a Vezúv festői táján, s a Machiavelli szőlőhegy tövében mint az amerikai hadsereg antropológusa csontvázakat raktam össze apró darabkákból... Egy ideig két zongorán játszottam egy bankigazgatóval vacsoráért. Én voltam az ebtenyésztők első, háború utáni kongresszusának fordítója. Kezeltem egy püspök visszereit, kezeltem egy, a Szentszékhez akkreditált követ disznóját is..."

Huszonegy éve halott ezt a világhírű, polihisztor magyar. Emlékét az sem homályosítja, hogy az antifasiszta ügynökök hol Bormannal, hol pedig Mengelével vélték azonosnak.

MŰSOROK

Miskolc, Palotás étterem: József-napi bál. Este 7 órától.
Edelény, Ifjúsági Ház: Pedagógusbál. Este 8 órától.
Edelény, Városi Könyvtár: Videovetítés: Kaland Cies szigetén. Délután 2 órától.
Tokaj, Művelődési Ház: „Tiszaladányi Jeremiád" passiójáték a nagykőrösi református tanítóképző főiskola színjátszócsoportjának bemutatója. Délelőtt 10 órától.

Mozi

Miskolc Béke: Báj-báj Loksi színes magyar zenés film. Kezdés: 14 órakor. Egerek és emberek színes amerikai filmdráma. Kezdés: 15.30 órakor. Drakula színes amerikai horrorfilm. Kezdés: 17.45, 20 órakor. Béke Kamara: Kincskereső iskola magyar film. Kezdés: 14, 15, 16, 17, 18 órakor. Béke Videomozi: Jugsy mb.színes amerikai erotikus film. Csak felnőtteknek! Kezdés: 14, 16, 18, 20 órakor. Miskolc Kossuth: Báj-báj Loksi színes magyar zenés film. Kezdés: 11, 18.30 órakor. Melodráma színes magyar filmszatíra. Kezdés: 9, 13 órakor. Egerek és emberek színes amerikai filmdráma. Kezdés: 20.30 órakor. Halálos fegyver 3. mb.színes amerikai akciófilm. Kezdés: 14.30, 16.30 órakor. Hevesy Iván Filmklub: Az utolsó tánc mb.színes amerikai akciófilm. Kezdés: 9.30, 11.30, 15 órakor. Frivol vallomások mb.színes amerikai film. Kezdés: 19, 20.45 órakor. Videoblues magyar film. Kezdés: 17 órakor. Ózd Béke: Meztelen ebéd mb.színes kanadai pszicho-horror. 18 év! Felemelt helyár! Kezdés: 17, 19 órakor. Kazincbarcika Béke: Twin Peaks; Fire Walk With Me színes amerikai thriller. Kiemelt helyár! 16 év! Kezdés; 16, 18 órakor. Mezőkövesd Petőfi: Fortress - 33. emelet mélyén a pokolban mb.színes amerikai sci-fi akciófilm. Kiemelt helyár! 16 év! Kezdés; 18 és 20 órakor.
A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

Rádió

Kossuth: - 8.30: Hangszemle. - 9.00: Hírek. - 9.05: Családi tükör. - 9.35 - 10.57: Szombat délelőtt. - 11.00: Hírek. - 11.05: Eco-mix. Gazdasági magazin. - 12.00: Déli krónika. - 12.30: Kopogtató. - 13.00: Hírek. - 13.05: Népdalkörök pódiuma. - 13.30: Földkínálat. - 14.00: Hírek. - 14.05: Oxigén. Ökológiai magazin. - 15.00: Hírek. - 15.05: Mindenes. - 16.00: 168 óra. - 17.30: Visszhang. - 18.00: Esti krónika. - 18.25: Szemle. - 19.00: Hírek. - 19.05: Sportvilág. - 19.35: Határok nélkül. - 20.00: Hírek. - 20.05: Az eke és a csillagok. Sean O„ Casey színműve. 1-2. rész. - 22.00: Késő esti krónika. - 22.20: Szombat esti pop-mix.
Petőfi: - 8.05: Sportszombat. - 8.30: Világsztárok - sokszemközt. - 9.00: Hírek. - 9.08: Színe-java. - 11.00: Hírek. - 11.05: Csillagok, sztárok. - 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. - 13.00: Hírek. - 13.05: Valahol valaki. Portré 40 percben. - 13.47: Csak fiataloknak! - 14.20: Daráló. Ifjúsági történet. - 14.50 - 19.00: Magunkat ajánljuk. - 15.05: Nagy nevettetők. - 16.00: Szív küldi... - 17.00: Hírek. - 17.05: Színházi kívánságműsor. - 17.25: Sláger születik. - 18.20: Zsidónak születni. - 19.00: Hírek. - 19.05: Talpalávaló. - 20.00: Nemzetközi slágerlista. - 21.00: Hírek. - 21.05: Az én... Szórakoztató műsor. - 22.00: A BBC archívumából. - 22.30: Szombat esti jazz. - 23.00: Hírek.

Miskolci Rádió

A 71,3 tokaji, a 71,2 kékesi, a 66,8 MHz-es URH és az 1.116 KHz-es középhullámon 9.00: Műsorismertetés - Mikrofonlánc. Veres Éva nyugdíjas tanárnő a Pásztóért emlékplakett tulajdonosa. Riporter: Hubai G. Miklós. Napjaink kérdései Paulovits Ágoston jegyzete - Megyei diák színjátszó csoportok találkozója - Jókai nevét vette fel Miskolcon a 44-es számú iskola - Visszapillantó. Reklám. Szerkesztő: Csonka László.
17.30-19.30: A Miskolci Stúdió kereskedelmi-információs-zenés műsora a Rádemis kft menedzselésében.

Televízió

TV 1: - 6.10: Falutévé - faludoktorral, gyógytornával. - 6.30: A Reggel. - 8.15: Közjáték. - 8.20: Jó reggelt adj, Istenem! - 8.30-12.00: Korhatár nélkül. Benne: - 8.35: Mukidoki. - 9.00: Cimbória. - 9.10: Marian kisasszony és az ő vidám cimborái. - 9.35: Cimbora. - 10.05: Terepjáró. - 10.35: Kölyökidő délelőtt. - 11.00: Szezám utca. - 12.00: Tévémagiszter. - 13.30: Wurlitzer. - 14.05: A türelmes Maigret. Angol krimisorozat. - 15.25: Képújság. - 15.30: Tájak, városok, emberek... - 16.00: Családi mozidélután a Disney-vel: Az egymillió dolláros kacsa. Amerikai film. - 17.50: Médiamix. Magazinműsor. - 18.15: Hőmérő. Politikai show-műsor. - 19.10: Szerencsekerék. - 19.40: Esti mese. - 20.00: Híradó. - 20.30: Telesport. - 20.35: Uborka. Politikai saláta. - 21.00: Modern románc. Amerikai film. - 22.40: Sztárleltár. Ernyey Béla műsora. - 23.30: Közjáték. - 23.35: Ada a dzsungelban. Francia-elefántcsontparti film. - 1.05: Híradó.
TV 2: - 6.00 - 8.00: Napkelte. - 8.00: Műsorismertetés. - 8.05: Gazdaképző. /ism./ - 8.35: Videák. Dieákvideósok magazinja. - 9.00: Cigány Magazin. - 9.25: Nas ekran. Horvát nyelvű magazin. - 9.50: Unser Bildschirm. Német nyelvű magazin. - 10.15: Merre tovább, szlovákiai magyarság? - 10.45: Ecranul nostru. Román nyelvű magazin. - 11.10: Srpski ekran. Szerb nyelvű magazin. - 11.35: Nasa obrazovka. Szlovák nyelvű magazin. - 12.00: Sorstársak. /ism./ - 12.15: Família Kft. /ism./ - 12.45: Poptár. - 13.10: G.I. Joe kommandó. - 13.35: Műsorajánlat - Időjárás. - 13.40: Stan és Pan. Amerikai filmsorozat. - 14.00: Az állatok védelmében. - 14.20: Légy a falon. - 14.55: FTC - Kispest HFC. Bajnoki labdarúgó-mérkőzés. - 17.00: A Gemini-faktor. Angol filmsorozat. - 17.26: Gyerekeknek. - 17.51: Műsorajánlat. - 18.00: Knight Rider. Amerikai filmsorozat. - 18.53: Időjárás. - 19.00: A polip. Olasz krimisorozat. - 20.55: Zene-óra. Zenei klub Óbudán. - 22.00: Esti egyenleg. - Időjárás. - 22.25: Speciális Téli Olimpia. - 22.30: Telesport. Benne: Férfi kézilabda VB Rövidpályás gyorskorcsolya VB.

A külföldi és műholdas adások részletes műsorát a heti TV-Pluszban olvashatják.

Színház

Miskolci Nemzeti Színház
NAGYSZÍNHÁZ: Stuart Mária. Földes ifj. bérlet, este 7. Jegyek válthatók!
JÁTÉKSZÍN: Júlia és a hadnagya. Este fél 8. Az előadás szponzora a Fair System Kft.

Nem szabályszerűek

Budapest (ÉM) — Már több mint 90 százaléka átalakult az ország mezőgazdasági szövetkezeteinek, azonban ezek legtöbbje az első tapasztalatok alapján nem volt teljesen szabályszerű - állítják a Földművelésügyi Minisztériumban.

A közelmúltban elfogadott törvény alapján a területi földművelésügyi hivatalok segítenek a cégbíróságoknak az átalakulások törvényességi vizsgálatában. Az üzemek a kért anyagokat készségesen bocsátják a hivatalok rendelkezésére, a dokumentumokban azonban csaknem minden esetben kisebb-nagyobb formai vagy egyéb törvényességi hibát találtak a szakemberek. Sok a probléma a vagyonnevesítésekkel.

E kérdés megítélésében a cégbíróságok sem egységesek.

A hivatalokhoz érkező bejelentések zöme a kiválások megakadályozásáról számol be.

Ezért, ha a Parlament módosítja a szövetkezeti átmeneti törvényt, a minisztérium véleménye szerint: várhatóan jelentős lesz az újonnan kiválni szándékozók aránya.

Olyan szövetkezeteknél, ahol az átalakulás csak névlegesen történt meg, tartalmi átalakulással nem járt, a szövetkezetek vezetői a törvényességi felülvizsgálattal próbálnak új átalakulást kezdeményezni.

A lap az alapokról

Budapest (ÉM - BSZL) — Alapinformációk az alapokról. Részletes tájékoztatás arról, hogy ki és milyen feltételekkel részesülhet a Földművelésügyi Alapból, melynek egy része vissza nem térítendő állami támogatás. Akar olcsón fűteni?

Figyelemfelkeltő riport egy mezőgazdasági melléktermékre alapozott fűtési rendszerről és gyártójától.

Az ívás energiafelhasználása. Számítások annak igazolására, hogy mennyi takarmányt takaríthatunk meg, ha nyugodt környezetet, temperált vizet és takarmányt etetünk állatainkkal.

Gépszerviztől a mintafarmig. A pilisszentlászlói kecskefarm hiteles története.

Ne hagyjuk kiveszni a New-Hampshire fajtát! Kiváló kettős hasznosítású tyúkfajtánk inkább való a falusi baromfiudvarba, mint a hibridek. Húslibák nevelése gyomnövényekkel. Takarmányértékű gyomnövényeink éppen akkor adnak nagy zöld tömeget, amikor a legelők már alig hasznosíthatók.

A magyar óriás nyúl kialakulása. Honnan ered, mire való népszerű nyúlfajtánk.

E heti csődjeink

Miskolc (ÉM - IS) — A Heti Csődértesítő című lap hetente közöl gyorsjelentést azon magyarországi cégekről, amelyek ellen csődeljárás, felszámolási eljárás, vagy végelszámolási eljárás indult. A lap ez évi tizedik számában tallózva ezúttal is találkoztunk olyan megyei gazdálkodó egységgel, termelőszövetkezettel, amelyek most kerültek fel a listára. Ezek a következők: Active-Agent Betéti Társaság (Miskolc), Bükkalja Mezőgazdasági Termelőszövetkezet (Sály), Hófű Bt. (Miskolc), Noviki kft. (Miskolc), Merlin Szolgáltató és Kereskedelmi kft. (Miskolc), Messenger kft. (Miskolc).

Forintos kaszinók

Székesfehérvár (MTI) — Áprilistól forintért is játszhatnak a kaszinóban a székesfehérváriak. A Casinos Hungary ugyanis a dunántúli városban nyitja meg első forintos kaszinóját. Áprilistól július végéig, augusztus elejéig minden hónapban más-más vidéki városban nyílik új szórakozóhely. A székesfehérvári április 2-ától várja a vendégeket. A székesfehérvári kaszinót a város patinás műemléképületében, a Magyar Király Szálló éttermének helyén alakították ki.

Zöld utat a mezőgazdaságnak

Kiterjesztették a reorganizációs pályázat lehetőségeit

Miskolc (ÉM - BSZL) — Még 1991-ben született egy kormányrendelet (173/1991-XII.17.) melynek felhatalmazása alapján a földművelésügyi miniszter - a Magyar Nemzeti Bankkal, a kereskedelmi bankokkal és az Agrárvállalkozási Hitelgarancia Alapítvánnyal egyetértésben - a reorganizációs célokat szolgáló hitelek és kamataihoz elnyerhető támogatásra pályázatot írt ki.

Sajnos azonban jó magyar szokás szerint a fenti rendeletet nemsokára módosítani kellett. Az új feltételeket a Kormány 155/1992 XI.25. számú rendelete módosította. Ezért a reorganizációs hitel néhány tételét mi is a vállalkozók rendelkezésére bocsátjuk. A rendelet szerint a pályázatnál figyelembe vehető és hasznosítható vagyontárgyak például az 1992. évi II. törvény hatálya alá tartozó, átalakulás, csőd-, illetve felszámolási eljárás alatt álló szövetkezetek tavaly december 31-én még meglévő vagyontárgyai. Ugyancsak a reorganizációs program segítségével újra hasznosíthatók az átalakulással létrejött mezőgazdasági ágazatba sorolt szövetkezetek, a szövetkezeti átalakulással létrejött jogutód gazdasági társulások - ideértve a csőd-, illetve felszámolási eljárás alatt állókat is - vagyontárgyai.

Szintén figyelembe lehet venni a pályázatnál az erdőgazdálkodási és a mezőgazdasági ágazatba sorolt állami vállalatok vagyontárgyait is.

A reorganizációs támogatásra valamennyi, a devizaszabályok alkalmazása szempontjából belföldinek minősülő természetes

Csak új gép vásárlására kapunk támogatást... Fotó: Farkas Maya

személy, természetes személyek többségi tulajdonú gazdasági társasága, természetes személyek többségi részvételével az 1992. évi I. törvény alapján működő szövetkezet.

A program keretében vissza nem térítendő támogatásra és kamattámogatásra is lehet pályázni. Előbbire pályázhatnak egyrészt a külön jogszabály szerint elmaradottnak minősülő településen működő vállalkozók, másrészt azok a kezdő egyéni vállalkozók részesülhetnek vissza nem térítendő támogatásban, akik vállalkozásukat 1992. január elseje után kezdték, illetve e program segítségével kezdik.

A támogatás mértéke mindkét esetben a reorganizáció keretében megvalósuló új fejlesztésekhez nyújtott hitelek összegének legfeljebb 10 százaléka lehet. E pályázat keretében elnyerhető még a kamattámogatás is. A kedvezményezett tevékenység pedig elég széles skálán mozog. A mező-, erdő- és vadgazdálkodás terén (növénytermesztés, kertészet, állattenyésztés, és ezek kisegítő szolgáltatásai, erdőgazdálkodási termelés és -szolgáltatás, halászat, élelmiszerek és italok gyártása, tejtermékek gyártása, bortermelés, üdítőital gyártása).

Ezek után „csak" informálódni kell, számba venni a figyelembe vehető vagyontárgyakat, pályázatot írni, lótni-futni, egyszóval - belevágni!

Munkahelyek alig jöttek létre

Munkanélküliség Borsodban — 76 ezren állás nélkül

Miskolc (ÉM - I.S.) — A régióban több, mint 76 ezren voltak munka nélkül az év második hónapjában - derül ki a megyei munkaügyi központ legfrissebb statisztikai jelentéséből. A munkanélküliségi ráta 20,5 százalékos volt, hét százalékponttal nagyobb az országos mértéknél.

Alig egy évvel ezelőtt a munkaügyi szakemberek véleménye az volt, hogy a 21-24 százalékos munkanélküliségi ráta nemzetközi összehasonlításban is szokatlanul magas és politikailag is alig kezelhető. Nos, a jelenlegi állapotot kezelni még tudják, de az optimisták is úgy vannak vele: előbb-utóbb a megye minden negyedik munkaképes lakója munkanélküli lesz.

Egyébiránt egy évvel ezelőtt a munkanélküliségi ráta 13,9 százalékos volt, és akkor 53 ezer 700 munkanélkülit tartottak nyilván. Bár tény, hogy a növekedési ütem megtorpant, de az is tény, hogy a megye termelőszférájában továbbra is a recessziós folyamatok dominálnak. A kohászat, a gépipar, a bányászat termelése nagyságrenddel csökkent, de nem sok jót mutat az előrejelzés a korábbi sikerágazatnál, a vegyiparnál sem.

Új munkahelyek alig jöttek létre a megyében, mi több, februárban 19 gazdálkodó szervezet több, mint ezerkétszáz ember elbocsátását jelentette be. Főleg Miskolc és Kazincbarcika térségében jellemző mostanság a létszámleépítés.

Bár az utóbbi hónapokban egyre több az üres álláshely (februárban 2135 betöltetlen állás volt) de ez, a regisztrált munkanélküliek mindössze három százalékának nyújt esélyt az elhelyezkedésre. Az álláshelyek négytizedét Miskolcon, háromtizedét a szerencsi, az ózdi és a tokaji kirendeltségen jelentették be. Gond az is, hogy a felkínált munkabérek szintje alig különbözik a munkanélküli járadék összegétől.

Visszatérve a munkanélküliségi ráta alakulására. A 20,5 százalékos átlagtól lényegesen rosszabb a helyzet Tokaj, Ózd, Putnok, Sárospatak, Szikszó, Edelény, Encs és Gönc körzetében; ezeken a helyeken a munkanélküliség mértéke 26-40 százalék között szóródik.

Ami viszonylag biztató: a pályakezdő munkanélküliek száma csökkent, ami viszont borúlátásra ad okot: a tartósan munka nélkül lévők száma folyamatosan növekszik.

A képhez tartozik az is: egy hónap alatt háromszázzal, több, mint hétezerhatszázra nőtt azok száma, akik már munkanélküli járadékra sem jogosultak, ők kénytelenek beérni a havi 4800 forintos szociális segéllyel. Egyébiránt a munkanélküli járadék, illetve segély átlagos összege 8713 forint volt.

Ha csomagol: fizet, mint a köles

Szigorítás a veszélyes hulladékok tárolásában

Budapest (MTI) — Jövő év január 1-jétől várhatóan az üzemanyagokon kívül már a csomagolóanyagok után is termékdíjat kell fizetni - hangzott el a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium sajtótájékoztatóján.

Tíz forint termékdíj a tarifa

A tárca a nyári szünet előtt a parlament elé terjeszti a termékdíj törvénytervezetét.

Az elképzelések szerint valamennyi konzerv, üdítős, boros-, sörös-, szeszesüvegre, a műanyag, a fém, a papír-fém kombinációjú csomagolóanyagokra egységenként 10 forint körüli termékdíjat vetnek ki.

A tej műanyag csomagolóanyagát egyelőre nem terheli termékdíj. Ezt a termékdíjat a csomagolóanyag gyártója, vagy importálója fizeti be a Környezetvédelmi Alapba és a piaci helyzettől függően háríthatja tovább a csomagolóanyag felhasználójára, a fogyasztóra. A termékdíjból a csomagolóanyagok újrahasznosítását támogatja majd a minisztérium.

Mivel ez a rendelkezés nem egészen felel meg az Európai Közösségek országaiban alkalmazott formának, dolgoznak a csomagolóanyagok kötelező visszagyűjtésére vonatkozó jogszabályon is.

Megoldatlan a begyűjtés és a feldolgozás

A rendelkezés csak több éves türelmi idővel vezethető be, de addig sem hagyható megoldatlanul ez a probléma. A jelenlegi helyzetben az üvegvisszaváltási bonyodalmak, a műanyagpalackok begyűjtésének, feldolgozásának megoldatlansága miatt igen sok üveg, műanyag kerül a szemétbe, s a régi üveg csomagolóanyagok kidobása ezen túlmenően pazarlás is.

A kivethető bírság 50 millió forint

A sajtótájékoztatón a tárca képviselői rámutattak: jelentős szigorítás várható a veszélyes hulladékok tárolása terén is. Az érvényes kormányrendelet értelmében a gazdálkodók nem tárolhatnak egyéves mennyiségnél nagyobb veszélyes hulladékkészletet telephelyükön. Jövő év elejétől már ellenőrzik e kötelezettség betartását. A veszélyes hulladékokra vonatkozó rendelkezés megsértőire kivethető bírság maximális összege 50 millió forint.

Azok a vállalatok, akik a kötelezettségeket több esetben is megsértik, részükre kétszeres, sőt ötszörös mértékű bírság is kivethető.

JEGYZET

Van még tartalék

NÓTÁRIUS

Szemléltető és kifejező a magyar nyelv. Lehetővé teszi a népi bölcsesség pontos megfogalmazását is. Mint például, hogy „Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja". Emez szólás pedig diagnózisa lehet gazdasági eseményeknek- cselekvéseknek is.

Mert óhatatlanul ez a közmondás jut az ember eszébe, ha arról hall, hogy egyes gazdasági cselekvések, nevezetesen árképzések nem fejezik ki a valódi viszonyokat. Ilyen „riogatás" többek között az az elképzelés, hogy extraadót vetnének ki az élvezeti cikkekre. Legnagyobb valószínűséggel a dohány- és alkoholtermékeket adóztatnának meg. Ez az extraadót aztán különböző, például az egészségügyi átalakulás költségeire fordíthatnák.

Az sem éppen kedvderítő, hogy jegy ellenében adják majd a háztartási tüzelőolajat, amely ugyanis adómentes, s ezért előszeretettel vásárolják az autósok dízelolaj helyett. A gázolajat pedig fogyasztási adó és áfa is terheli. Becslések szerint a rendelkezés mintegy 16 milliárd forint bevételt jelentene a költségvetésnek.

Ezeket az „előrejelzéseket" ha fanyar letargiával fogadja is a lakosság - noha a gépkocsi ma már nem luxus, hanem hogy azt ne mondjuk, „közhasználati cikk" - várhatóan nagyobb vihart okoz majd, ha változnak a villamos energia tarifái. A különböző változatok közül melyik kerül bevezetésre - ma még nem tudható. Egy azonban bizonyos: tovább vékonyítja a lakosság pénztárcáját. Az energiatakarékosság „ösztönzése" ilyen formában kérdéses, hogy meghozza-e a kívánt eredményt?

ÁRFOLYAMOK

Budapest (MTI) — A kis tételben folyó kereskedéstől eltekintve 36 üzletben összesen 37,76680 millió forint forgalmat bonyolított le tegnap a Budapesti Értékpapírtőzsde árfolyamértéken. A részvények forgalma (19 kötés) névértéken 1,4800 millió forintot, árfolyamértéken számolva pedig 1,5050 millió forintot tett ki.

A kárpótlási jegy árfolyamértékű forgalma 35,1880 millió forint volt.

Az Államkötvény 1994/A sorozatának árfolyamértékű forgalma 1,0738 millió forintot ért el.

Kárpótlási jegy

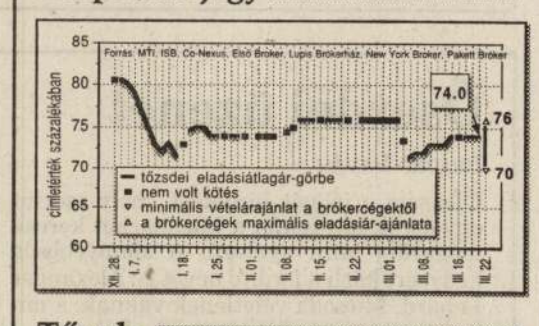

Tőzsde

Index (ideiglenes) március 19. 716,96 -0,99

Hivatalos árfolyamok

Érvényben: 1993. március 19.

Pénznem	Valuta Vétel	Valuta Eladás	Deviza Vétel	Deviza Eladás
Angol font	126,93	129,73	127,89	128,59
Ausztrál dollár	61,43	62,67	61,85	62,15
Belga frank*	253,60	258,26	255,21	256,37
Dán korona	13,58	13,84	13,66	13,72
Finn márka	14,37	14,77	14,50	14,60
Francia frank	15,33	15,61	15,41	15,49
Holland forint	46,47	47,33	46,80	47,02
Ír font	126,78	129,38	127,52	128,16
Japán yen*	73,90	75,10	74,39	74,69
Kanadai dollár	68,79	70,19	69,51	69,85
Kuvaiti dinár	280,88	286,38	281,26	282,64
Német márka	52,29	53,25	52,60	52,84
Norvég korona	12,30	12,54	12,36	12,42
Olasz líra**	53,77	55,05	54,22	54,54
Osztrák sch.*	742,82	756,42	748,19	751,59
Portugál esc.*	56,36	57,46	56,78	57,06
Spanyol peseta*	72,85	74,37	73,35	73,73
Svájci frank	56,94	58,02	57,22	57,50
Svéd korona	11,07	11,33	11,13	11,19
USA-dollár	85,70	87,26	86,36	86,76
ECU (Közös P)	101,22	103,18	101,85	102,35

A megadott számok 1 egységre értendők, forintban.
*: 100 egység, **: 1000 egység

(Petőfi rajza.)

Arczom vonásit ez ábrázolatban
Kemed hiszem hogy hiven föltelti
De igy ha a mit a festő kibázott
A költő azt utána képzeli

Arany János

köl:özött belőle, lerontották, hogy a vele szomszédos kollégiumot ez irányban tovább épithessék. Az egész lakból már csak egy kis szoba maradt meg, melyben ma az iskola szolgája lakik. A ház a nálunk vidéken szokásos, mondhatnók, magyar stylben L alakra épült, homlokzata felől kis virágos kerttel, belül magas tornáczczal, az udvaron nehány fával és a gémes kuttal.

Egy másik képünk Arany «Családi kör» czimü jól ismert költeményének illusztráczióját mutatja a több év előtt Ráth Mór kiadásában megjelent diszes kiállitásu Arany-albumból.

lan cselhez kellett folyamodni, hogy a nagy közönség is hozzá jusson a drága vonások másához Jótékony czélra, a magyar irók segélyegyletére, ajánlottak jelentékeny összeget az arczkép sokszorozási jogáért. Igy most a költő szerénysége és jó szive ellenkező sugallatai közé lőn szoritva, s a dolognak nem lehetett más vége, mint az, hogy Arany János végre engedett.

Ez volt története Arany utolsó arczképének, mely az Ellinger-testvérek fényképészeti műtermében készült s mely a megszólalásig hiven tükrözte vissza a költő arczvonásait. E fénykép rajzát mutatjuk be ma mi is lapunk élén.

*

Az elhunyt költő, mióta Toldijával föltünt, levelezésbe lépett a központ irodalmi férfiaival. E levelekből ezuttal hármat mutatunk be olvasóinknak. Az elsőt Arany *Erdélyi* Jánoshoz, a Kisfaludy-társaság akkori titkárához irta, nehány sornyi betoldással kivánván akkor már nyertes költeményét, Toldit még utólag megjavitani, mielőtt sajtó alá kerülne.

A második és harmadik levelet Szilágyi Sándor szivességéből közöljük. Ő volt az, ki a forradalom után első inditott meg szépirodalmi lapot, az «Emléklapokat». Ennek Arany János is dolgozótársa volt, részint névtelenül, részint nevének kezdőbetüje alatt. E vállalatban jelent meg «Katalin» czimü nagyobb elbeszélő költeménye is, melyre a Szilágyihoz 1850. április 14-ről intézett levél illető pontjai vonatkoznak.

Egy Szilágyihoz még korábbi kelettel, 1850. márcz. 20-ról intézett rövid levél érdekes az akkori idők irodalmának anyagi oldala tekintetéből, melyről bizonyosan meglepetéssel fognak értesülni a mai irók. Érdekesse teszi e levelet még az is, hogy azt Arany görögül irja alá, hogy ha a rendőrség által fölbontatnék is levele, ne jöhessenek rá, ki irta.

Rendkivül becses és jellemző a negyedik levél, melyet Gyulai Pál szivességéből közlünk. Abból a korból való, mikor Arany 1877. nyarán

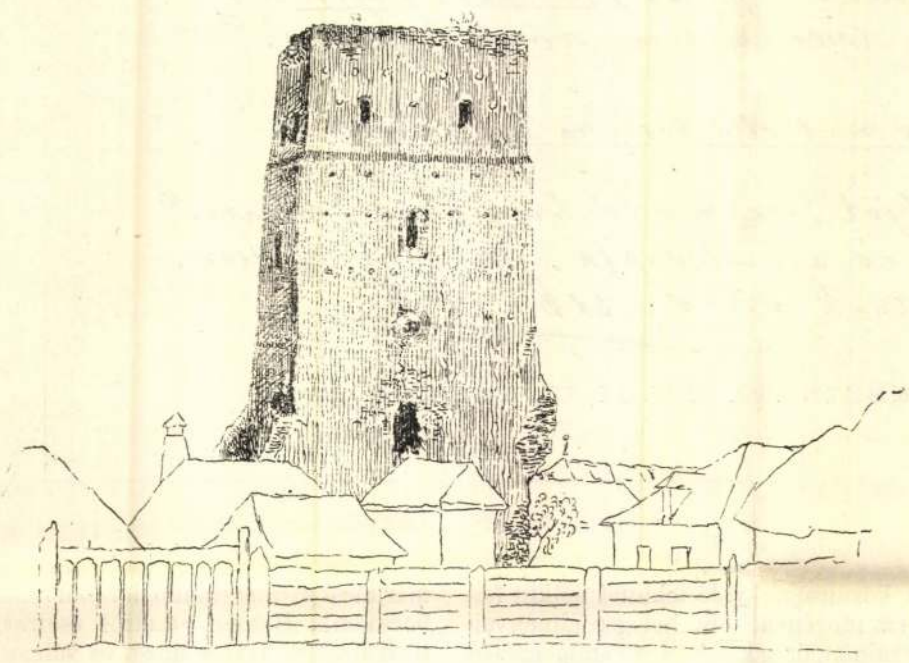

A csonka torony Szalontán. (Petőfi rajza.)

Szóljunk még ezuttal az elhunyt költőnek utolsó arczképéről. Ez arczképnek is van története. Arany János sok éven át nem fényképeztette le magát, s az a barna fürtös, fekete nagy bajuszu kép, mely őt férfi kora delében mutatja, kezdett már hozzá nem hasonlitani. Haj és bajusz megfehéredett, s arcza mélyen fel lőn szántva az életekével; de barátai, tisztelői, családi tagjai hiába kérték, sürgették, hogy vétesse le magát. Ő makacsul vonakodott. Csak midőn az akadémia tagjainak arczképeiből albumot állitottak össze, egyezett bele, hogy hát az övé is ott legyen, de határozottan kikötötte, hogy forgalomba ne kerüljön. Utóvégre is valami ártatszámos uj költeményt irt, de semmit sem akart kiadni, azonban Gyulai unszolására 1877. és 78-ban a «Budapesti Szemlé»-ben, s azután más lapokban, ismét a közönség elé lépett. A levél magyarázatául szolgáljon, hogy midőn Arany 1863-ban meginditotta «Koszoru» czimü lapját, s nem volt beszély, a mivel megkezdje, *barátságára* hivatkozva kérte föl Gyulai Pált, hogy az 1-ső számra irjon beszélyt. Gyulainak nem volt kész beszélye, azonban Arany kedveért megkezdte és számról számra megirta a «Nők a tükör előtt» czimü beszélyét. Gyulai 1877-ben e körülményre hivatkozva, kérte föl Aranyt, hogy nehány uj költeményét engedje át a «Szemlé»-nek, a minthogy a szónak nem engedett, levelet irt hozzá, melyben megirta, hogy ő Arany kérését akkor is teljesitette, mikor nem volt kész munkája s igy szerénytelenség nélkül kérhet tőle viszonzásul, már *kész* s a fiókban heverő költeményeket. E levélre válasz az Arany levele, mely meghatóan jellemzi az akkor már beteges költő lelki állapotát.

Ime a levelek.

ARANY JÁNOS LEVELEI.

I.

Erdélyi Jánoshoz.

Tekintetes Titoknok Ur!

Nem tudom, csalatkozom-e ha a M. Szépirodalmi Szemle 6-odik számában olvasható azon mellékes emlitést, miszerint «Toldi» *azonnal* nyomatni határoztatott, oda magyarázom, hogy leküldésére idő nincsen: de ha ez eset forog fenn, ebben is megnyugszom, csak egy helyre kivánom a Tekintetes Ur becses figyelmét felhi...

Én előttem azon hely, hol a mezőről a vágy- és haragteljes Miklós hazamenvén, véletlenül megérkezett bátyjával összekap (II szakasz), erőtlennek látszik. György nagyon is hamar osztja az arczülcsapást, mi ugyan összefér jellemével: de Miklós, mintha nem is az volna, a ki az I. szakaszban megelégszik asszonyi szemrehányásokkal; holott neki, bár a meglepetés miatt rövid időre megjuházott is, azon lélekállapotba kell vala visszaesnie, mellyben a viszontlátás előtt volt: *vágy hadi életre, harag bátyjára*, ki őt pórnak nevelte. Mikép iparkodám e hézagot kifoldani, a tulsó lapon * méltóztatik olvasni; most csak abbeli bizalmamat kivánom kijelenteni: hogy én e pótléknak közbeszurását vagy mellőzését *egészen* a Tekintetes Ur ismert műbirói éles látására bizom.

Ki e háboritásért bocsánatot kérve, teljes tisztelettel maradtam.

Szalontán febr. 17-én 1847.

Tekintetes Titoknok Urnak

alázatos szolgája

Arany János,
szalontai másodjegyző.

II.

Szilágyi Sándorhoz.

Szalonta, márcz. 20. 1850.

Akadályozva valék eddig az «Emlékek» számára valamit küldhetni. A mi a feltételeket illeti: én elmondom a magamét. Irodalmunk jelen állapotában s mig névtelenül irok, ugy hiszem verseim darabjától nem kivánhatok több dijt 4 pforintnál. Nem mondom, hogy *ön* ezt adja meg, — sőt, meglehet, nem is tehetné: csak azért emlitem, hogy ha e dijazást az irodalom meg nem birja: ugy örömestebb irok *minden dij nélkül*, s vigasztalom magamat azzal, hogy nem képes irodalmunk jelenleg *dijt* fizetni. Különben kisebb versekből kettőt is foglalhatnánk egy vers-számba; nagyobb, például elbeszélő költeményre külön alkudnánk.

Maradtam

tisztelője

Arvay Sámuel.

III.

Szilágyi Sándorhoz.

Szalonta, április 14. 1850.

Önnek mind leveleit, mind a dijt vettem, de nem akartam válaszolni, mielőtt küldhetnék valamit. A közelebb mult évekre vonatkozólag semmi sincs nálam, sőt — megvallom — annyira fájdalmas a visszaemlékezés, hogy még most igen rosszul esik böngésznem ama büzhödt tereken.

«Örvény az, és midőn fölötte átvezet,
Szédelegve szemet húny az emlékezet.»

Ugy hiszem, még az elegiáig sem higgadtam meg, s az illy állapot lehet fájdalmas, kinos, dühös, desperált, stb., de e fájdalomban, kinban, dühösség- s kétségbeesésben nincs meg a művészi nyugalom; s addig ne vegyen az ember tollat kezébe, vagy legalább oly tárgyat válasszon, mellynél szabadon átadhatja magát képzeleteinek s nem vicsorog rá örökké a *való*

* A levél e lapjának kézirati másolatát mai számunk 8-ik oldalán közöljük.

sceletonja. Rám nézve, legalább, így van, mások lehetnek szerencsésebb kedélyalkatuak.

Eccé! tehát egy tömött iv rim. Mutatványul küldöm, a végett: mehet-e az Emléklapokba illyes. Az egész, nem tudom kijár-e ezer sort, ez már több 700-nál. A többije még nincs készen, de ha «összeférhetünk» elkészitem. Összeférhetünk, mondom, mert ez alkalmasint nyomtatva is (nem két hasábba, az pazarság lenne a közönség irányában) lesz másfél iv (az egész, das heisst), és másfélív mértékes — rimes — sallangos, — kipitykézett vers atyafiak közt is megér 40 pfrtot. Ugy hiszem Otaheitiban sem irnák meg alább. — Azonban, tréfán kivül, irja meg ön 1-mo kell-e ez a vers, 2-do mennyiért kell, 3-io hányadik füzetre szeretné, ha elkészitném. Addig semmi esetre ne nyomassa, mig a «finis» ott nem lesz; most pedig egész nyiltsággal válaszoljon, én azért nem szünök meg időrül-időre holmit (bár nagyon sokat, mostani körülményeim közt, nem igérhetek) küldözgetni fel, ványsz tőlem testimonium paupertatist — nem örömest bár: megadom.

Tudod már, mi vitt engem közelebb a versfaragásra. Szemem annyira rosz, hogy régibb töredékeimen, melyeket ujra meg ujra olvasnom, a vezérfonalat, tervet, részleteket ujabb tanulmányok által összekötnöm, kiegészitnem kellene, — nem dolgozhatom. Aristophanesnél szinte a szöveg és forditás gondos egybevetése, a commentárok, jegyzetek bő tanulmánya, kritikai egybeállitása volna szükséges: ily munkára az én szemem képtelen. Hivatali «szabadságom» kezdetével tehát arra a gondolatra jöttem, hogy unalmas időm röviditése, egyszersmind a helyzetemből folyó leverő gondok enyhitése végett, ötleteimet jól roszul versbe foglaljam s igy magamnak egy kis szellemi commotiót szerezzek. Ehhez nem kellett sok nézés; kezemben irón és papir, s olykor egy-két sornak papirra tétele, a mint a gondolat a formába ömlik. Tetszett ez a játék; könnyen és szabadon dolgoszűnik a lehetség, hogy elkezdett munkámat folytassam, hogy csak egy ujabb költeményt is irhassak (a minthogy egész októberben egyet sem irtam); minden sornál, melyet kezdeni akarok, kivont karddal áll előttem: «vigyázz! nagy közönségnek irsz, melynek izlése már nem az, a mi volt anno 48. és te sem vagy az, ki akkor voltál!» Szóval, poétai *utolsó* fellobbanásom rövid véget ért, s én visszasülyedhetek a tétlen semmiségbe és unalomba, melyből menekülni akartam. Még nagyobb, azaz *teljes* nyilvánosság csak növelni fogja bennem ez érzetet; s tisztán tudom előre, hogy ha ezek közölve lesznek, két sornyi költeményt sem fogok többé kigondolni, vagy papirra vetni.

Mindazáltal, mert baráti érzelmeimre hivatkozol, hát legyen meg; de nem a mint te szabtad feltételeidet.

Azon kezdem, hogy nekem honorarium — se kétszáz, se *két* forint — nem kell. Nem azért dolgoztam. Arra se kötelezhetem magam, hogy 5

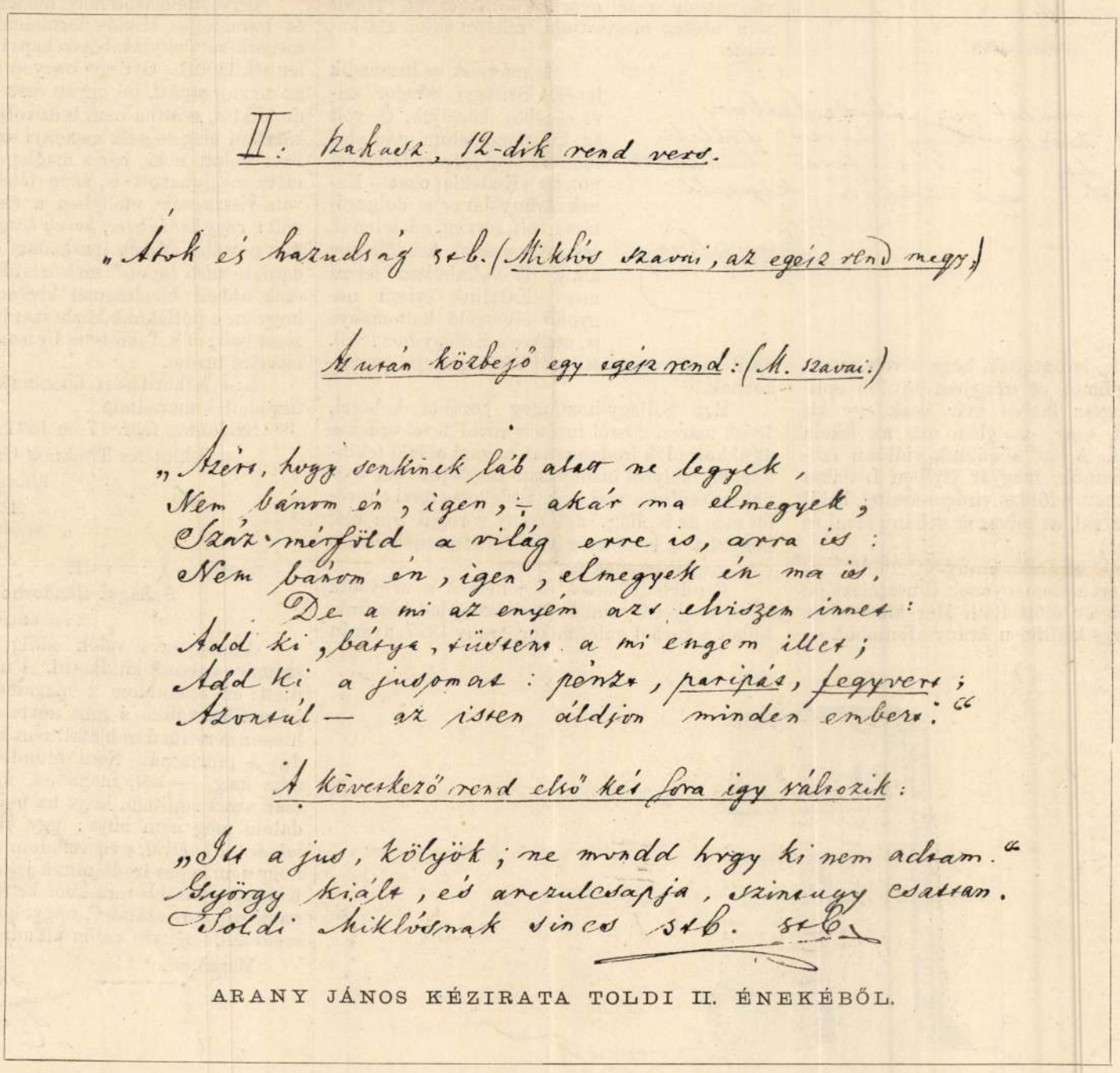

II: Rakaez, 12-dik rend vers.

„Átok és kárudság stb. (Miklós szavai, az egész rend megy.)

Ezután közbejő egy egész rend: (M. szavai.)

„Szeress, hogy senkinek láb alatt ne legyek,
Nem bánom én, igen, – akár ma elmegyek,
Száz mérföld a világ erre is, arra is:
Nem bánom én, igen, elmegyek én ma is,
De a mi az enyém azt elviszem innen:
Add ki, bátya, tüstént a mi engem illet;
Add ki a jusomat: pénzt, paripás, fegyvert;
Azontúl — az isten áldjon minden embert.“

A következő rend első két sora igy változik:

„Itt a jus, kölyök; ne mondd hogy ki nem adtam.“
György kiált, és arczulcsapja, szinte egy csattan.
Toldi Miklósnak sincs stb. stb.

ARANY JÁNOS KÉZIRATA TOLDI II. ÉNEKÉBŐL.

tekintettel, a mennyire *rá mehetek*, a közelebb mult évek eseményeire is.

Áldást, békességet!

Szerelője.

IV.

Gyulai Pálhoz.

Kedves barátom,

Miután te szerkesztői dolgodat a baráti érzelmesség terére vitted: kénytelen vagyok én is abból a hangból válaszolni.

Elmondtam neked szóval, miért nem akarok legujabb költeményeimmel a nyilvánosság előtt fellépni. Ha te még is most irásban kitam, mert közönségre való tekintet nélkül felvettem, sorra megénekeltem beteges élményeimet, panaszaimat, öreg korom apró emlékezéseit stb., melyek, nem bánom, ha holtom után nyilvánosság elé jutnak, de *most* azokkal föllépni eszem ágában sem volt. Talán gondoltam olyan formát, hogy ha egy kötetkére való gyül össze, kézirat gyanánt, saját költségemen, kiadom vagy 100 példányban, s barátim, rokonim közt *emlékül* osztom el.

Azonban te szelét vetted a dolognak és nem nyugodtál, mig szerzeményeimet meg nem ismertettem veled. Most bekövetkezett, a mitől féltem: az ostromlás, hogy adjak a Szemle számára verseimből. Megmondtam, mitől félek, ha kérelmedet teljesitem: és az, ugy sejtem, *már is* bekövetkezett. Az a *szükkörü* nyilvánosság is, melynek eddig átengedtem e versecskéket (kivüled még Laczi olvasgatta), kétkedővé tett legjobbnak hitt darabjaim értéke iránt. Nem bizom többé magamban, itéletemben; s ezzel megmár most kiválasztandó darabot rendelkezésedre bocsássak. Hanem «esetről esetre» való politikát üzzünk. Gyere most, és válaszsz, — azaz, tán Laczi izlését is figyelembe véve, válaszszunk együtt a januári számra *egy* darabot, s ha az megjelent, és meglátom mikép fogadják, akkor a következő számra megint *egyet*, és igy tovább. Hanem a választandó költeményt (a mennyiben nálam tisztázva meg nincs) bizony magadnak kell a kapcsos könyvből kiirnya, mert én, mint láthatod e betükből, már e hosszu levél irásában is egészen megvakultam.

Budapest, 1877. oct. 22.

Igaz barátod
Arany János

— Az magam is voltam, komédiás koromban.

— Na cimborám — jelentette ki Teleki — velem ugyan nem sokat nyertél, mert magam is csak olyan *vad* gróf vagyok.

Meglátszott Petőfin, hogy ezt a feleletet nem várta. Kezet nyujtott Telekinek és a jég meg volt törve.

Többször volt aztán vendége Telekinek Koltón, különösen miután szive lángra lobbant Szendrey Julia iránt. A nagy parkban van egy szép fa, mely alatt sokszor elmélázva ült a költő és várta a Múzsa látogatását. De legnagyobb jelentőséget nyert életében Koltó, mikor nőül vette Juliáját. Akkor történt a nász előtt, hogy így szólt Telekihez:

Bem pipája

Petőfi ajándéka

— Beszédem van veled négyszem közt.

— Mondjad, mi kell?

— Druszám, nagy kérésem van hozzád.

— Ki vele, állunk elébe.

— Szeretném a mézesheteket nálad, Koltón tölteni.

— Hát ki mondja, hogy ne töltsd?

— De ez nem elég.

szony nélkül nem hagyom a nődet s ennetek is kell, mert turbékolásból nem éltek meg.

Eszményinek mondható az a barátság, mely Petőfit *Bem* tábornokhoz fűzte. Már az első találkozás megpecsételte és az öreg lengyel hős sohasem nevezte másként, mint *fiam*-nak. Ami a katonai pályából dicsőség háramlott Petőfire, azt önvitézségén kivül csakis Bemnek köszönhette, ki föl tudta fogni azt, hogy a költő és a katonai fegyelem között támadó összeütközésekben nem szabad úgy itélkezni, mint más halandó fiánál. Sokszor állította oda példaképpen többi meghitt embereinek s mindent ekövetett, hogy ettől a drága élettől minden veszélyt elhárítson. Még számüzetésben is ereklye gyanánt őrizte Petőfi egy levelét és könytelt szemekkel mondta:

Bem tábornok

Petőfi rajza

— Odaadnám minden dicsőségemet cserébe, ha »az én fiam« még valaha elém állna.

... Nincs hát igaza Shelleynek: a nagy költőnek is lehetnek igaz, őszinte és odaadó barátai!

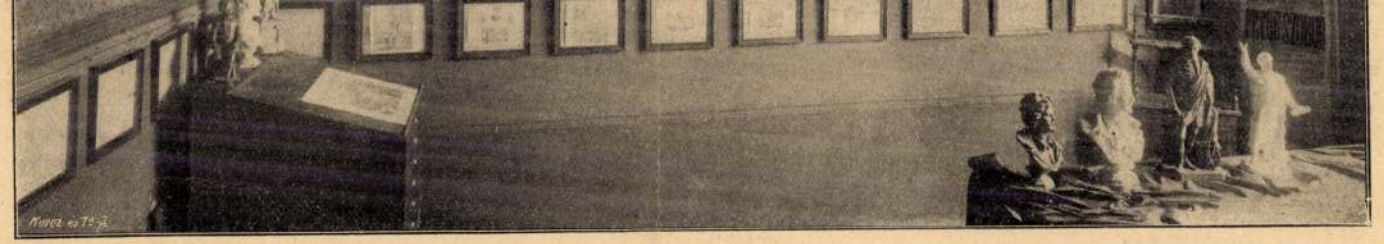

Részlet a volt Petőfi-múzeumból **Az arckép-szoba** *Kreith* Béla gróf gyüjteménye

fiából Petőfi Sándor? Hány gyermek született hasonló sorsban és hasonló körülmények közt a Kiskunságon, a Nagykunságon, az egész magyar Alföldön, mint Petrovics Sándorka: mégsem lett egyből sem Petőfi Sándor, a költők költője, csak éppen ő belőle!

Hogyan lehetett a kis mészáros-gyerekből a lánglélek?

És, ez az a kérdés, amelynek mélységes titka régen gyötri lelkemet. Egy ilyen titoknak megfejtése minő mássá tenné a lélektan és a nevelés egész tudományát! Elszédítő erre gondolni. Megbolondító volna ilyen kérdés megfejtésére rátenni egy egész életet.

A tudós komolyságával nem is kívánok föllépni. Csupán amit a szívem súg: rámutatok nehány sajátos körülményre.

Minden nagy léleknek, aki az emberiség sorsát előbbre viszi, aki gyönyörűséget, boldogságot szerzett az emberinélkül született fiának Hymalaya és Ganges prófétájának, Budhának születését veszik körül. Az örökkön élő költők születéséhez is csodás emlékek tapadnak, csakhogy ez emlékeket nem őrizték meg annyira, mint a királyok, hadvezérek, állam- és vallásalkotók születésének emlékeit.

Csudálatos, hogy a világ-zsenik közül kettőnek a születését és gyermekéveit nem veszik, nem fonják körül a legendák virág-koszoruival.

E két világ-zseni: *Shakespeare* és *Petőfi* Sándor, a legkiválóbb angol és a legkiválóbb magyar.

Sorsuk másban is hasonló.

Shakespeare atyja mészáros volt. Hajnalonta a kis Vilmos fölgyürt ingujjakkal a vágóhidon állva s mint írják róla, a birkákat és a borjukat egész pompával öldösé. Tizennyolcéves korában már megházasodott. A vágás és a házasság közt gunyolódó verseket írt,

Petőfi Sándor rajzai

Petőfi-reliquiák. Petőfi István hagyatékából a Petőfi Sándor kéziratai, levelei és egyéb tárgyai, az elhunyt intézkedése szerint, nemsokára a muzeumba kerülnek. Ez érdekes tárgyakat e hó 8-ik és 9-ik

Vas. Lyc. 1880.

napjain nézték át hivatalosan, és jegyzéket vettek azokról. Kuczkay János ügyvéd, Petőfi István hagyatéki tömegének zárgondnoka, e jegyzéket megküldte a hirlapoknak is.

Petőfi költeményeinek eredeti kézirataiból egész gyüjtemény volt az elhunyt birtokában; ezenkivül számos levél, Garay, Kuthi, b. Kemény Zsigmond, Szemere Pál, Jókai, Pap Endre, Egressy Gábortól. Legtöbb levél van Arany Jánostól, többi közt John Stiebli aláirásu angol levél is «Lord Arthur Krumplyhoz». Petőfi Sándor őrnagygyá lett kineveztetéséről szóló okmány Bem által 1849. május 3-án Freidorfon keltezve. Szász Károly «Hallom dalaidat» czimü eredeti költeménye Petőfi Sándorhoz. Bem tábornok irása Szász-Sebesen 1849. márczban csonka kezével irva s Petőfi S. eredeti megjegyzésével ellátva. Bem arczképe Petőfi S. által rajzolva s aláirva. Petőfi Zoltán egy napos korában 1848. decz. 16. apja által vett rajzolatja. Petőfi S. sajátkezü Zoltán fiáról annak 7 hónapos koráig megirt életrajza. Petőfi Sándort köröző német szövegü személyleirás (Personsbeschreibung) az ő sajátkezü megjegyzésével ellátva. A költőre vonatkozó emléktárgyak: Egy vörös carniol kövü arany gyürü, Petőfi Sándortól hátramaradt ereklye, a melybe azonban — Petőfi István állitása szerint —az eredetileg benn volt követ Petőfi Zoltán eltörvén, a mostani követ Petőfi István tétette. Az akadémia bronzérme következő fel-

irással: «Petőfi Sándornak 200 aranynyal a m. tud. akadémia 1848.» Az erdélyi hadsereg fővezérségétől Bem aláírással ellátott s Szász-Sebesen 1849. april 9-én kelt katonai érdemjel 3-ik osztályát adományozó irat, rajta rendszalagjával.

Az összes kéziratok és tárgyak fekete bőr dobozba vannak elhelyezve, tetején érczlap e szavakkal: «Petőfi Sándor költeményeinek kézirata.» Jelenleg birósági hivatalos pecsét is őrzi azokat.

Ugyanakkor, amikor ő, az »Adriai tenger Syrenája« az ország délnyugati részén küzd tollal és karddal, északkeleten egy vármegyei tisztviselő szépen folyó, sokat csodált versei egy sokkal kevésbbé zord, sokkal álomszerűbb világba vezetnek be. A magyarnak nagyon sok szüksége van és lesz a mesére, illúzióra, délibábra : Gyöngyösi István ezt adja neki édes barokk szerelmekkel teljes, árnyékolás nélküli világában.

Rákóczi óriás-alakja körül nemcsak remények és eszmények kristályosodnak. Költészet és muzsika lengi körül nemes egyéniségét. Egyfelől az a névtelen, de ezer színű és hangulatú költészet, amit »kuruc költészetnek« szokás nevezni. Ezek a versek a Rákóczi-szabadságharc köré csoportosulnak s van bennük imádság és öngúny, táncdal és csatát elbeszélő költemény; írói közt szépen összeférnek grófok és ruszin talpasok, tábornokok és közlegények. A Biblia mellett a kuruc költemények nyelvi hatása volt a legmaradandóbb a magyar irodalomban. Azóta is sokszor utánozták őket s Rákóczi rajongó híve, Thaly Kálmán a XIX. század végén titokban hozzájuk is költött egy csomó szép verset. De Adynál és követőinél is ez a nyelv s sokszor ez az attitűd is mutatja meg mindmáig élő erejét.

És Rákóczi személyéhez van tapadva az a szerény és mély kedélyű székely apród, akiből a számüzetésben lesz őszbecsavarodott életírója a nagy fejedelemnek. Mikes Kelemen, akinek *Törökországi Levelei* egy tiszta lélek, egy kitűnő megfigyelő, egy csöndes költő remekei. A fiktív levelek XVIII. századi divatjából ő formált ürügyet egészen fínom, »tárgyilagos« és csaknem mai stílusú lírai szemlélődésre.

A század második felében meginduló irodalmi élet egyre markánsabb írótípusokat vet föl. Bessenyei György, a Mária Terézia udvarában az egész nyugat szellemiségével kapcsolatba került nemes testőr »mindent« ismerni akar, »mindent« elolvasni, »mindennek« megkeresni magyar replikáját. Hősköltemányt, szomorújátékot, komédiát, értekező verseket írni s ötletszikrán új ötletet meggyujtani mindvégig, az alföldi kúria teljes magányáig. Széchenyi reformjait épúgy ő készíti elő, mint Vörösmarty gondolatvilágát.

Mellette Kazinczy Ferenc játssza azt a szerepet, amit Franciaországban Voltaire : az irodalom minden szálát kezében tartja s egy kis falusi házból, amely a »Széphalom« költői nevét viseli,

PETŐFI SÁNDOR

Egyetlen ismeretes fényképe.
eredeti daguerrotípia 1847-ből

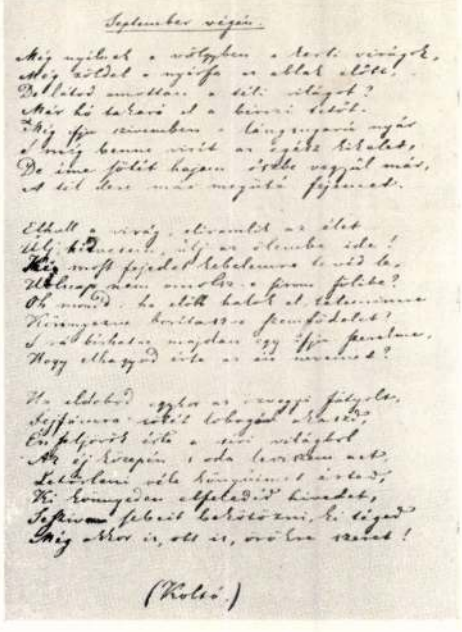

»*SZEPTEMBER VÉGÉN*«

Eredeti kézirat

Hankiss 120. l.

PETKY Péter szobrán (1947-)

Kárpátalja, 1991. 4. sz. 15. ill

A HETI MAGYARORSZÁGban olvastuk

Egészségügyi menekültek

Beszélgetés dr. KALMÁR LÁSZLÓ egyetemi docenssel

Korábban számos kárpátaljai, erdélyi magyar, ha beteg volt, és ha szerencsésen útlevélhez jutott, Magyarországon gyógykezeltette magát. Nem föltétlenül valamiféle nemzeti elfogultságból, hanem inkább azért, mert az otthoni orvosi alapellátásban elvesztették bizalmukat. És nem azért, mintha e két országban nem lennének kiváló szakorvosok, hanem inkább azért, mert azoknak gyakran kötszerük és fájdalomcsillapítójuk sincsen. Szlovákiából kevesebb beteg érkezett Magyarországra, ott nagyobb a bizalom az orvosi ellátásban.

A mai gazdasági romlás nyilvánvalóvá tette, hogy az egyébként súlyos gondokkal küszködő magyar orvosi ellátás színvonala még mindig magasabb, mint a fent említett két országban, ahol tovább romlottak az alapellátás feltételei. A liberalizált utazási lehetőségek folytán többen is jönnek. Ám a megváltozott magyar társadalombiztosítási rendszer szinte teljesen lehetetlenné tette a határainkon túlról érkező magyarok orvosi ellátását, olykor súlyos emberi tragédiákat kockáztatva ezzel. A ma is érvényes korábbi államközi megállapodás, amelynek értelmében mindkét országban ingyenesen ellátják a sürgősségi eseteket, akárcsak korábban, ma is némi lehetőséget nyújt a nem sürgősségi orvosi gyógykezelésekre. Ám ez ma egyre lehetetlenebbé válik. Az új rendszer szerint immár a fiktív gyógyszerfelíratás is lehetetlen. A nem teljes árú gyógyszerek esetében a különbözetet a társadalombiztosítás téríti meg a gyógyszertáraknak, így szükségessé vált a receptek visszakereshetősége, a beteg, az orvos azonosítási lehetősége.

— Igazából nem a korábbi helyzet „törvénytelenségei" okoznak gondot — mondja dr. Kalmár László, a SOTE 2. belgyógyászati klinikájának tudományos főmunkatársa, címzetes egyetemi docens —, hanem sokkal inkább annak áttekinthetetlensége, kiszámíthatatlansága. Most, hogy senki sem tudja, mennyibe kerül a határainkon túlról érkező betegek orvosi ellátása, többe kerül, mint amennyibe kerülhetne.

SEGÍTŐ JOBB

Dr. Kalmár László a **Segítő Jobb** alapítvány elnöke és orvosigazgatója. Ez az alapítvány mintegy három éve éppen azzal a céllal jött létre, elsősorban magyar és nyugati pénzintézetek támogatásával, hogy megszervezze a határainkon túl élő betegek orvosi ellátását. Az alapítvány nem pusztán karitatív szerepre, a betegek anyagi megsegítésére vállalkozott, hanem ennél jóval többre.

— A korábbi

re a határainkon túl élő beteg ugyar annyit fizetne, mint a magyarországi. M pedig anyagi forrást teremtünk ahhoz hogy a különbözetet fedezzük. A lényeg az, hogy csak indokolt esetben, létfontosságú gyógyszerekről lehet szó, és hogy a szociálisan nagyon indokolt esetek kivételével valamennyit azért fizessen a beteg. Nem szül jó vért, ha a saját anyagi részvételt megszüntetjük.

— Milyen viszonyban állnak a Népjóléti Minisztériummal?

— Nem a minisztérium támogatásából élünk. Partneri kapcsolatban állunk vele, nincs köztünk semmiféle függőség. Ők részben hozzájárulnak egyes porgramjaink finanszírozásához. De ez töredéke az egész kiadásnak, amely körülbelül ötmillió forintra rúg évente.

HOVÁ FORDULJANAK?

— Hová forduljon tehát, mondjuk, egy csíkszeredai beteg?

— A helyi egyházak karitatív szervezeteihez. Az ott működő orvosok már tudnak rólunk. Ők végzik az előszűrést, megállapítják, mennyire indokolt a magyarországi kezelés, és egyben biztosítják amit maguk is tudnak: a vizsgálato a gyógyszert. A szakmai oldalán ennek van egy humánus vetülete is: helyreállítani az orvosok iránti bi Szeretnénk, ha az elő- és az utó a helyi kollégák végeznék, s az orvosi beavatkozásokat, a tételeket is, hiszen sokan k Magyarországon gyakoroltá Szakmai fejlődésük pedig függ. Ezzel is csak segít sorban lakóhelyük közel ni a betegeket. Mi csup szükséges, közvetlen kö beavatkozásokat, gyógys eszközök beszerzését v kinti kollégáknak is gük, tudásuk és eszkö zuk. Ilyennek képzelj működést, amelyben sem jelent.

— Csak magyar

— Sem a kollé tében nem teszü A román kollé dünk, segítjük alapítvány e

— A szo így egész még ho

ROMÁNIAI MAGYAR SZÓ

SZABAD SZOMBAT

melléklet

48. szám / 1992. december 12—13.

Pető János grafikus

Hárommillió emberünk . . .

PETŐ JÁNOS

Éjjel

A Hajnal
1977 JAN 2
1021

PETŐFI, A

Amikor a forradalmi kormány másodszor is elhagyta a fővárost, költőnk csalódottan Mezőberénybe, „e békési magányba" bujdokolt, „azon óhajtással, vajha soha többé a nyilvános életnek még csak küszöbére se" kényszerítené sorsa, mint Arany Jánosnak írta 1849. július 11-i levelében. Mindez köztudott. Annál kevésbé ismert az az életrajzokból is hiányzó körülmény, hogy Petőfi Mezőberényben a festészetnek kívánta „szentelni idejét".

Az utóbbi állítás nem akárkitől, hanem a költő hű barátjától és megbízható pajtási krónikásától, Orlay Petrich Soma festőtől származik. Egyik, kéziratban maradt emlékezésében határozott szavakkal így fogalmaz: ..... a művészetek egy pár ágában is kapott oktatást, zongorában és rajzban: nem képezte ugyan ki egyikben sem magát, hanem eszközei lettek nála még is egy finom ízlésnek, mit a pusztán külső után ítélő benne alig gyanított, különösen rajzban és festészetben nem e pályán levő emberek közt ritka ítészi tehetséggel birt, s oly ügyesen rajzolt, hogy midőn 49-ben bele fáradva a viszontagságos időkbe Mezőberénybe visszavonult mindentől, a festőállványnak akarta szentelni idejét."

Orlay, mint emlékező, feddhetetlen. Mégsem kívánjuk itt találgatni, hogy „mi lett volna, ha" Petőfi nem indul meg Erdélynek Bem hívó szavára, hanem Mezőberényben marad. A tények ellenőrizhető területén maradva annyi mindenképpen kimondható, hogy

A lovashuszár. A lovas tarisznyáján az A. P. monogram Alexander Petrovitsra utal. Az első rajz a költő első, 1836-ból fennmaradt levelében található

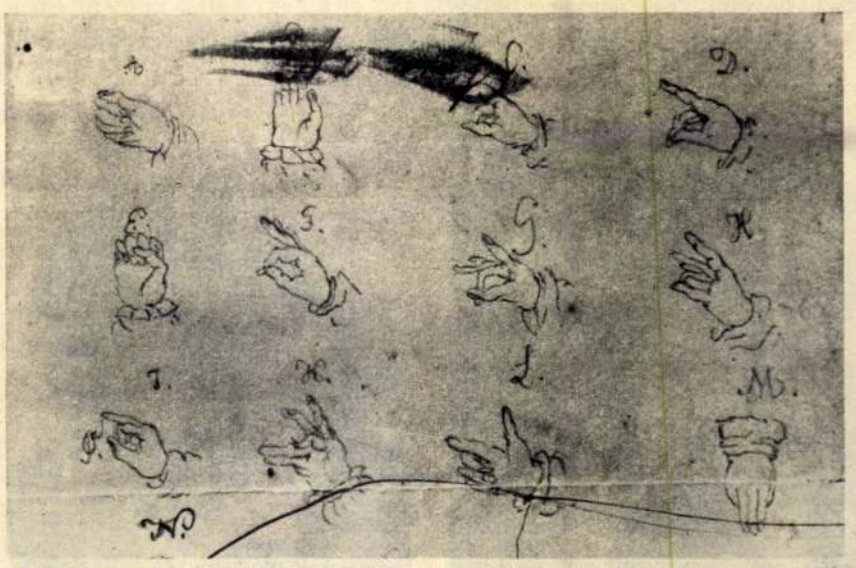

Petőfi egy pozsonyi hetilapból másolta ki a „siketnémák kéz alphabet"-jét, 1836-ban vagy 37-ben; rajzának egy részletét közöljük

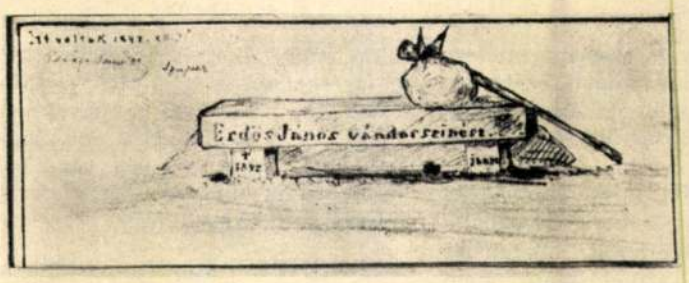

A vándorszínész sírját ábrázoló, 1842-es dátumot viselő rajz hitelessége filológiailag nem bizonyított

1836-ból való a szépírási gyakorlatot övező rajz is

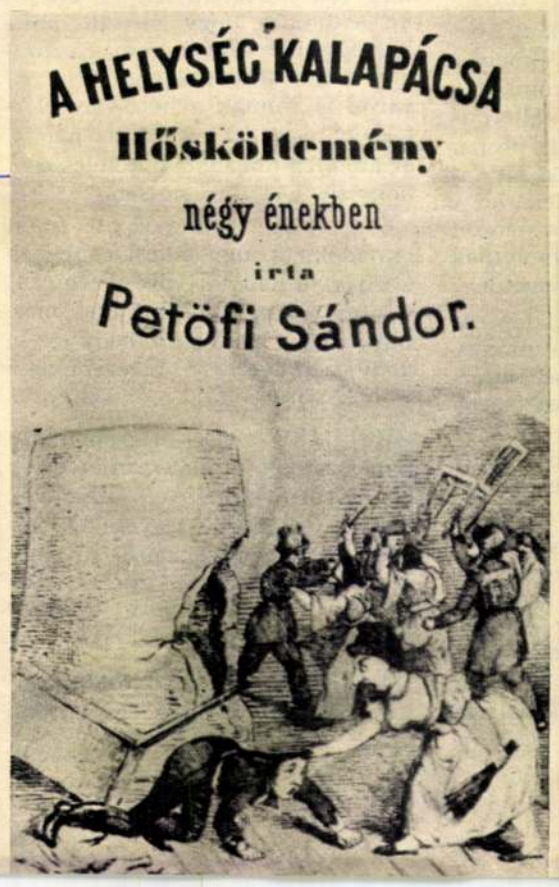

Borítólapok A helység kalapácsa című elbeszélő költeményhez, 1844-ből. Orlay Petrich Soma határozott szavakkal állítja, hogy e rajzokat a költő „maga csinálta", s nincs okunk kételkedni vallomásában. Az eredeti művek nem maradtak fenn, csak a nyomtatott változatok, Grimm Vince metsző munkái. Hatvany Lajos találóan jegyezte meg, hogy e grafikák a költő által annyira kedvelt Dickens híres illusztrátorának, Cruikshanknek hatását tükrözik

nek kínálgatjuk a családi boldogság megteremtésének lehetőségét, és teljes mértékben őt állítjuk vitáink, intézkedéseink középpontjába, akkor a nő — a sokféle társadalmi támogatás ellenére is — gyakran egyedül érezheti magát. Ahhoz, hogy a mai nő vállaljon és valóban vállalni tudjon három gyereket, kulturált, érzelemgazdag, gyerekszerető, a gyerekneveléshez értő, a nőben egyenlő partnert kereső férfit kell hogy találjon. Ha ilyen partnert nem talál, akkor csak annyi gyereket vállal, amennyit, ha kell, önerőből is el tud látni, fel tud nevelni. Ez nagyon fontos kérdés, van olyan, mint a lakás,

Szabady Egon

Ferge Zsuzsa

sőt véleményem szerint messze meghaladja azt, éppen ezért erről többet kellene beszélnünk, úgy látom, adóságaink ebben nagyok.

TIMÁR JÁNOS: A többiekkel egybehangzóan hangsúlyoznám, hogy a termékenység csökkenése, az alacsony születésszám nem magyar sajátosság, nem is szocialista sajátosság. Ezt alá kell húzni, mert a hatvanas években a pozitív hangok mellett, íróink egy szűk köre jó szándéka mellett is olykor végig nem gondolt propagandát folytatott. Tájékozatlanságból úgy tüntették fel, hogy itt valami szabálytalan, a nemzet létét sértő, súlyos folyamatnak vagyunk a tanúi, sőt elkövetői.

— Az 1953-as abortusztilalom az akkori politika következménye. Egy hibás politika hibás intézkedése volt, amelyet a gazdasági helyzet nem indokolt, a népesedési helyzet még kevésbé. Nagy tanulság volt ez, tanultunk belőle.

— Ami a helyzet változását illeti: őrülök, hogy a GYES-t olyan sokan dicsérik, úgy vélem azonban, hogy túlhangsúlyozzuk a jelentőségét. Nem egészen osztom azt a véleményt, amely a GYES-nek tulajdonítja a népesedési helyzet kedvező változását. Ebben elsődleges szerepe a politika változásának volt, annak, hogy olyan politikát folytat a párt és a kormány, amely a nagy néptömegek anyagi, társadalmi, lelki konszolidációjával járt együtt.

— Az 1973-as rendeletet dicsérni kell a kérdés sokoldalú megközelítéséért. Ennek ellenére azt mondom, kissé korán hoztuk. Az említett hatékony eszközöket már akkor bevetettük, amikor a szülőképes korú nők létszáma — és ezzel a megszülető gyermekek száma — önmagától is gyorsan növekedett volna. Szép nyugodtan el kellett volna kezdeni ezt a bizonyos „mozgó" népesedéspolitikát úgy, hogy intézkedéseink hatásfoka abban a mértékben növekedjék, amilyen mértékben csökkent a szülőképes nők száma. Ez a hetvenes évek vége felé kezdődik meg, és erre így is fel kell majd készülnünk.

TURGONYI: Minden szülőben meg kell erősíteni azt az érzést, azt a tudatot, hogy jól tette, amikor egy, két vagy három gyermeket vállalt s ha pillanatnyilag zavarok is vannak a bölcsődei ellátásban, vagy ha zsúfolt az óvoda, az állam, a társadalom kötelessége, hogy segítségükre siessen.

— A fiatal anyáknak, a fiatal családoknak, úgy látszik, ebben a korban jó kedvük volt gyermeket világra hozni, s most nincs más, mint úgy dolgozni, hogy ez a kedv a következő nemzedékben is megmaradjon.

ÖRY IMRE: A népesedéspolitikai határozatnak a demográfiai célok elérése mellett alapvető célja volt, hogy a megszületett gyerekek testileg és szellemileg épek, egészségesek legyenek. Az intézkedések ebben is igen komoly eredményekre vezettek.

ÚJ TÜKÖR: Milyen mérleget állíthatunk fel a népesedéspolitikai intézkedések első három esztendejéről?

SZABADY: Nem volt szó semmiféle irreális célról, nem akarta senki sem, hogy a népesség száma valamilyen elképzelt számhoz közelítsen, kizárólag arról volt és van szó, hogy a népesség mérsékelt szaporodását, illetve a korosztályok közel állandó létszámát biztosítsuk, ami meggyőződésem szerint megfelel az ország érdekeinek, a kiegyenlített fejlődés követelményeinek. Ezt az elsődleges célt a kormányhatározat teljes mértékben elérte. 1974-ben, 1975-ben és 1976-ban húsz év után először értük el azt, hogy az úgynevezett nettó reprodukciós együttható meghaladta az 1-et, ami annyit jelent, hogy a népesség utánpótlása biztosított. Az első évben, 1974-ben harmincezerrel, 1975-ben további nyolcezerrel nőtt a születések száma, és 1976, bár kilencezerrel kevesebb születést várunk a múlt évinél, a magyar népesedésnek még jó éve.

— Lényegében tehát a célt elértük, elsősorban azonban nem a termékenység valódi növekedésével. Az összes születéseknek gyakorlatilag 73—74 százaléka első és második szülés, és mindössze 16—17 százaléka harmadik, negyedik, vagy ötödik szülés. Ezekben az arányokban változást nem hozott ez a három év. Abszolút számban, sőt nyers arányszámokban mérve is növekedtek a születések, az úgynevezett születési sorrend-arányok azonban gyakorlatilag nem változtak.

— Ez azért megenged egy optimista gondolatot, mégpedig azt, hogy mivel a második szülésüket a nők előbbrehozták, lehetőség van rá, hogy a következő években a harmadik gyermeküket is megszüljék — ha ehhez a feltételeket megteremtjük. A népesség még mindig nem növekszik egyenletesen, ennek az újabb népesedési hullámnak a következményeivel számolnunk kell.

— Voltak a kormányrendeletnek egészségpolitikai céljai is, ezek megvalósítása igen sikeres, mindenekelőtt az abortuszok visszaszorítása. Csökkent a csecsemőhalandóság, csökkent a halvaszületési arány is, és amit nagyon lényegesnek tartunk, a koraszülési arány nem emelkedett tovább. Az egészségügy most már célul tűzheti ki a koraszülések visszaszorítását is.

TIMÁR: Mélyen egyetértek azzal, hogy a sikeres politikai irányzathoz fűződő gazdasági, társadalmi intézkedések lényegében jó irányban haladnak, hangsúlyoznám azonban: ha nem akarjuk, hogy most nagyon pozitív intézkedésekkel megismételjük az 1953-as korszak utáni ellentmondásokat, akkor gyorsan és alaposan fel kell készülnünk a már megszületett nagy létszámú korosztályok minél jobb fogadására a bölcsődéktől, illetve az óvodáktól kezdve egészen a munkahelyekig.

— A népesedéspolitikai határozat helyes felfogást képvisel, olyat, ami megfelel az emberek és az ország érdekeinek. Meg kell mondani az embereknek jó előre: számítani kell arra, hogy a következő években nagyon komoly, nagyon jó intézkedések mellett is jelentősen csökkenni fog a születésszám, mert hosszabb ideig egyre kisebb létszámú korosztályok lépnek szülőképes korba.

TURGONYI: Két kiegészítésem lenne. Az első, hogy a nagyobb születési számra egészségügyi szociális ellátási hálózatunk nem volt felkészülve, például nem volt elegendő szülészeti ágy. Ezt a társadalom igazságérzete érdekében meg kell mondani. Azért tartom fontosnak ezt hangsúlyozni, mert a további lépéseinkre is ügyelni kell. Ne takarják el az eredmények az anyák, a családok indokolt kritikáját. Ezek figyelembevétele nélkülözhetetlen.

— A második: ne felejtsük el a születettek jobb ellátásában a kormány, a párt és a nép igényeinek összetalálkozását. A kormány politikája e kérdésben aktív, igenlő, támogató magatartást váltott ki. Az emberek nem O-ho-hó! hangulatban élték át ezt a három évet, hanem gyermekpártian, tenni készen. Bölcsődék, óvodák, játszóterek épültek, a családok támogatásának ezer új ötlete támadt és valósult meg. Ennek elismerését fontosnak tartom.

— Tehát ne vitassuk el az utóbbi három és fél év egyetlen eredményét, de ne feledjük és ne szépítsük meg a kedvezőtlen jelenségeket, tapasztalatokat sem, ezeket a legérdekeltebbek átélték, és joggal figyelik, elhárítjuk-e azokat a következő korosztályok elől.

ÖRY: Sajnos, a koraszülöttek aránya mindössze fél százalékot csökkent: 11,2 százalékra. A fél százalék jelentős, és ami különösen örvendetes, hogy ezen belül a kis súlyú koraszülöttek aránya csökkent inkább.

— Megállapítottuk, hogy az egészségügy nem volt kellőképpen felkészülve a szülőanyák, csecsemők fogadására. Ennek ellenére a három év alatt hosszú évek irányzata változott meg: nevezetesen, ebben az időszakban csökkent az anyai halálozás, csökkent a koraszülöttarány, csökkent a csecsemőhalálozás. Lehet, hogy az elhelyezés sok kényelmetlenséggel járt együtt — udvariatlanság, zsúfoltság, hordágyon fekvés —, de szakmai szempontból az egészségügy helyreállt, s megoldotta megnövekedett feladatait.

(A vita befejező részét következő számunkban közöljük.)

Petőfi Sándor,

RAJZOLÓ

a költő gyerekkora óta szívesen és gyakorlottan rajzolt, s a leíró verseiben megcsodált megfigyelő tehetségét ez a készsége is fejleszthette.

Egyik aszódi iskolatársa így emlékezik meg a rajzoló Petőfiről: „... tanulótársai megszerették őt, mint sok tekintetben felettök álló tehetséget (...) szépen írt, ügyesen rajzolt, beszélt németül, (...) rajzolásban privát órákat is adott tanulótársainak, havi két váltó garas fizetése mellett. Közkézen forgott általa rajzolt Tell Vilmos képe, mit mi elég ügyetlenül lemásoltunk, úgy hogy az egész osztály el volt árasztva ezen hős alak torz arcképeivel ..."

A legendás svájci hős portréja sajnos elveszett, de megmaradt az aszódi időszakból egy lovas huszár rajza, egy süketnéma ABC, s egy mintaírás gyűjtemény címlapja. Ezenkívül további nyolc, a költő rajzoló érett korszakából származó munkát tart nyilván az akadémiai kritikai kiadás VII. kötetének Függeléke, amelyet H. Törő Györgyi szerkesztett és látott el gondos, szakszerű jegyzetekkel. A Petőfi Irodalmi Múzeum főmunkatársa, Miklós Róbert hívta fel e sorok írójának figyelmét egy újabban, a Jászai Mari-hagyatékból előkerült rajzra, amely azóta a múzeum Petőfi-kiállításán is szerepelt, s amely Erdős János vándorszínész sírját ábrázolja.

E 12, Petőfinek tulajdonított rajz *együtt* és egyszerre most jelenik meg először a nyilvánosság előtt.

Csabai Domonkos

Arany János portréját Petőfi 1847-ben rajzolta meg. Aranynak nem tetszett az ábrázolás, s kritikáját a kép alá írt tréfás versben így fejezte ki:

Arcom vonásait ez ábrázolatban
Szemed hiszem hogy híven fölleli,
De úgy, ha a mit a festő hibázott,
A költő azt utána képzeli.

A szalontai csonkatornyot költőnk nemcsak megverselte, hanem le is rajzolta

Petőfi saját aláírásával hitelesítette Bem kalapos mellképét, amely valószínűleg 1849 áprilisában keletkezett

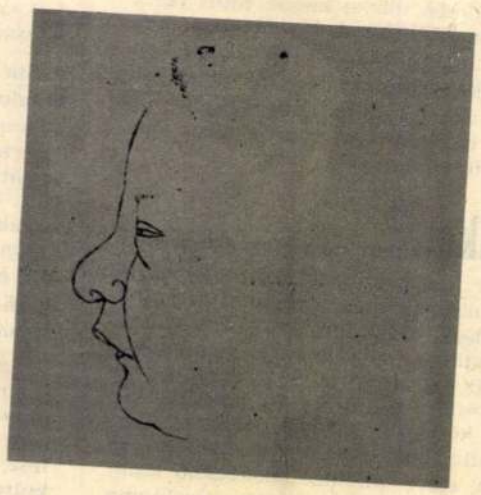

„Petőfi Zoltán egynapos korában. Rajzolta apja december 16-kán 1848." — e hitelesítő szavakat minden bizonnyal Szendrey Júlia írta a kép alá

Bemnek ez az arcképe egy Szemere miniszterelnökhöz 1849 júniusában írt levélfogalmazvány hátlapján maradt fenn

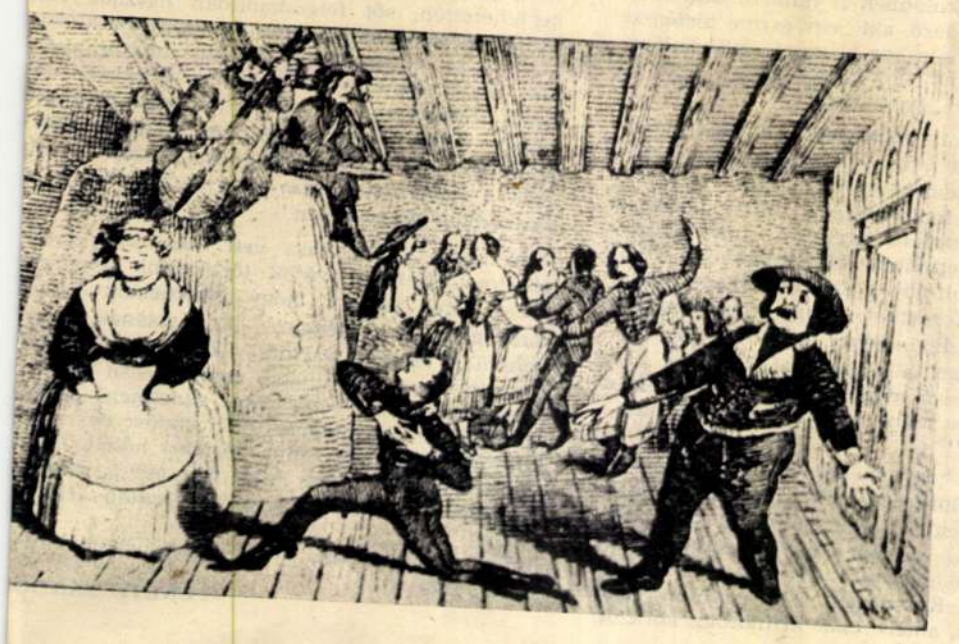

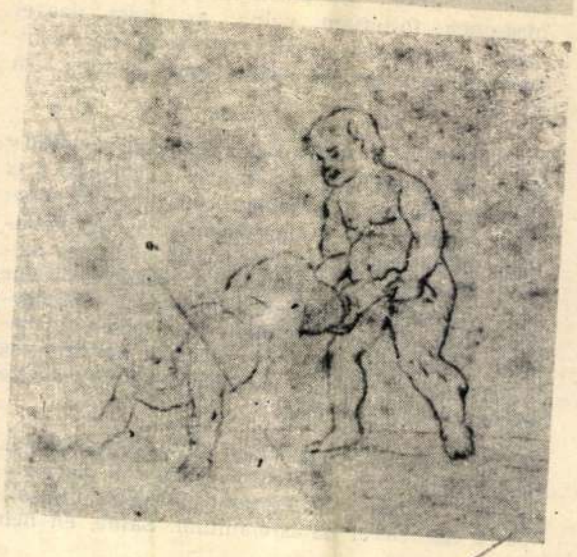

A két játszó kisgyermeket ábrázoló rajz keletkezésének körülményei tisztázatlanok, hitelessége nem bizonyított

A TELEVÍZIÓ ESETE HORTHYVAL ÉS

Lapunk tavalyi 49. számában rövid jegyzetet írtam a *Századunk* című tévés sorozat új adásairól. *Egy* mondatban helyeslőleg idéztem Nemeskürty Istvánt, aki szerint Horthy alakja a filmen „férfiasabb, felkészültebb, mint amilyen a valóságban volt". *Egy másik* mondatban pedig hozzátettem: „az országvesztő kormányzó a háború idején hetvenen felüli, roggyant öregember, akit egy hatvanon aluli, igen jóvágású színész alakított".

Elnézést kérek, hogy önmagam citáltam, de nem várhatom az olvasóktól, hogy hetekkel később is emlékezzenek egy rövidke jegyzetemre.

Az emlékeztetésre pedig azért van szükségem, mert fenti jegyzetem abban a megtiszteltetésben részesült, hogy felkeltette hivatásos tévékritikusok számomra nem túl kedvező figyelmét.

Az egyik napilap kritikusa szólalt meg elsőnek, komoly tónusban „lényegtelen"-nek ítélve a történelmi szereplők ábrázolásának ügyét: „Mint az előző művészeti filmnek, ennek a dokumentatív munkának is az volt azonban az egyik nagy érdeme az úgynevezett népszerűsítő művekkel szemben, hogy nem személyekről tett megállapításokat. A história krónikása volt »csupán« a Századunk, a história oknyomozó krónikása."

Számomra, megvallom, idegenül újszerű ez az elmélet, amelynek jegyében a *művészeti* és *dokumentatív* műnek nem kell a személyekre „megállapításokat" tennie, az csak a *népszerűsítő* munkák dolga, mint ahogy azt sem tudom, milyen lehet az a „história", amely közömbös a személyek iránt, amelyben — most folytatom az idézetet — „lényegtelen például, hogy színészekkel eljátszatott jelenetekben, mely történelmi személyeket kikkel jelenítette meg" a film. Mivel ilyen teóriákról nem tudok, maradok a gyakorlat mezején. Elégedetten állapítom meg, hogy vitázó kollégám sem tekinti hiteles ábrázolásnak Horthy megjelenését, pusztán azzal érvel, hogy a színész által kimondott szavak „minden külsőségtől függetlenül Horthy politikai szerepét jellemezték". Ez utóbbiban ugyan nem vagyok teljesen biztos, de ha így volna is, hadd kérdjem meg, miért lényegtelen a „külsőség", amelytől „függetlenné" válhatunk? Miért tekintsem elegendőnek azt, ha egy történelmi szereplőt alakító színész csupán a forgatókönyvíró szavaival (no meg ruhájával) emlékeztet hősére, de gesztusaival, megjelenésével, életkorával már egészen más képet, benyomást kelt, mint történelmi mintája?

Tisztelője lévén ifjú pályatársamnak, e kérdést magamba fojtottam volna, az egész üggyel együtt, amely számomra, önmagában, első jegyzetem néhány soránál eleinte semmiképpen sem ért többet.

Az *Élet és irodalom* kritikusát is izgatta azonban e probléma, mert lapja tavalyi 51. számában ő is síkra lépett, így: „Olvastam olyat, hogy az alkotók valamiféle ellensematizmus jegyében némiképp túlidealizálnak bizonyos dolgokat, hogy például Horthy ebben az időben roskatag öregúr volt, ellentétben filmbeli képmásával, Somogyvári Rudolffal. Kétségtelen. Meg aztán a magyar nyelvet is törte. Jó. Mégsem rovom meg a rendezőt azért, mert nem Brachfeld Siegfriedre osztotta ezt a szerepet."

A válasz szellemes, vagy legalábbis mókás, s mindenképpen dialektikus: egyfelől „kétségtelennek" minősíti állításomat, másfelől megpróbálja egy viccel hatástalanítani. Sajna, én nem követeltem, hogy Brachfeld Siegfriedre osszák Horthy szerepét, s így a vicc lepereg rólam. Marad a tény, hogy jegyzetem nem karikatúra-Horthyt igényelt, én egyszerűen *tárgyilagosságról* beszéltem, így érvelve: „Nagyon jó, hogy végre nem vicsorgó-acsarkodó haramiáknak mutatják ezeket az embereket, de a sematizmust nem az ellenkező hibával kell gyógyítani."

Egy kicsit nyugtalanít, hogy két igénytelen mondatommal új tévéesztétikai teóriák megszülésére késztettem egyik pályatársamat, a másikat pedig fölös szellemeskedésre. De még ennyi sem lett volna elegendő ahhoz, hogy ismét megszólaljak ez ügyben. Fellépésre a televízió ösztökélt, amely a *Századunk* után bemutatta *Gyémántok* című történelmi filmjét is.

A véletlen, úgy látszik, olykor kiváló rendező, szellemesebb némely kritikusnál is. Ez a két film *egymás után* sokkal érdekesebb, mint külön-külön.

Miután Horthy fiatalabb, felkészültebb és fesseb legény lett a televízióban, mint volt a maga idejében, kíváncsian vártam, mennyire lesz hiteles Kossuth ábrázolása. Nos, ez sem lett hiteles. Csak éppen, s ez az elgondolkodtató, ezúttal nem a fiatalítás, hanem az öregítés, nem az eszményítés, hanem az agyonkritizálás felé csúsztak el.

Nézzük a száraz tényeket. Míg Horthy megjelenítését tízegynéhány évvel fiatalabb, s még sokkal fiatalosabbnak *látszó* színészre bízták, Kossuthot természetesen olyan színész kapta, aki idősebb a 48-as vezérnél. Igaz, csak három-négy esztendővel idősebb, de a rendező nem nyugodott, míg sokkal öregebbre nem rendezte a kormányzót, aki a filmen többet köhög, mint vezet, akit meggyőzőbbnek látunk a betegágyban, neje felügyelete alatt, mint politikai küzdelmeiben, aki döntésekre képtelen, rendszerint mást csinál, mint amit akar, s mint amit kellene, általában jobban hasonlít egy mucsai törpe machiavellistára, mint önmagára.

S az a kritika, amely megértéssel fogadta a roskatag Horthy fess beállítását, sőt elutasította ennek az ábrázolásnak még oly szelíd bírálatát is, most lelkendezve üdvözölte ezt a roggyanttá rendezett Kossuthot... Az említett napilapnak *ugyanaz* a kritikája, amely a Századunk alkalmából felvilágosított bennünket a művészet és a népszerűsítés közti különbségről, életrajzi adatokkal igazolgatta, hogy Kossuth csakugyan beteg volt 48-ban, ezért jellemző „köhécselő tanakodása", egyébként is „úgy mondják, orgánuma sem volt erős", s különben is minden dicséretet megérdemel a rendező, aki „egy eszme története után kutatva, dacosan egy köznapi, antihős Kossuthot állított elénk", megalkotva így „a hazai televíziózás" egyik „gyémántját"...

Nincs itt tér Kossuth jellemzésére, másutt egyébként is épp eleget írtam róla, de ha már a filmen és a fenti kritikában oly nagy hangsúlyt kapott betegsége, hadd idézzem Pálffy Jánost, a Honvédelmi Bizottmány tagját, a remek megfigyelőt, akinek szemtanúi értékét témánk szempontjából fölöttébb növeli az a tény, hogy irtózatosan gyűlölte Kossuthot. Ő így idézi ellenfele egyik beszédét: „Én nagyon beteg vagyok, tisztelt ház!" (gyönge, alig hallható hangon). „De — fölemelve az erő magasságáig hangját — én *nem akarok* beteg lenni, mert a hazának szüksége van erőmre!!!"

Mindegy most, hogy mennyi volt a színészet Kossuth beteg elpilledéseiben, s mennyi a valóság, egy a lényeg: színlelt vagy valóságos bágyadtságaiból „az erő magasságáig" tudta ragadni hangját, önmagát, környezetét — egész népét... Ebből a Kossuthból szinte semmit sem látunk a filmen, amely *csak* kritikailag ábrázol, va

gyarországot megteremtő szabadságharc vezére ből.

Idealizálást követelek? Ennek még a feltételezése is komolytalan volna. Gyermekeknek írt Kossuth-könyvemben, felnőtteknek szánt tanulmányaimban egyaránt szóltam politikai hibáiról, jellemének gyengeségeiről. De ez az ember hibáival együtt is óriás volt, míg a film Kossuthja egy szánnivaló és pipogya ábrándkergető, aki a bizonyossá váló vereség előtt azzal áltatja magát, hogy a győzelem most már „végleges".

Visszatérve a cikk címében megcélzott kapcsolatra — természetesen nem arról van szó, hogy a televízióban nem látják a különbséget a két kormányzó között. A *Századunk* a maga műfajában sikeres mű, hatásos ítélet egy országvesztő politikai garnitúra felett, de egy-két vonatkozásban nem bírálhatatlan, még ha némelyek azzá szeretnék is nyilvánítani. A *Gyémántok* igényesen megmunkált történelmi film, izgalmas témát ragadott meg, de még több engedményt tett egy kordivatnak.

Ez a divat az adott gazdasági és politikai körülményekkel is összefügg, amelyekkel itt érdemben nem foglalkozom, pusztán művészeti tükröződésükre szorítkozom, aminek lényege mindenekelőtt bizonyos *ellenesztétika*.

Az ötvenes évek első felében gyökeret vert nálunk a dogmatizmus. Részben a magyar valóságtól idegen vezetők szabadítottak ránk politikai és esztétikai babonákat, részben azonban — s egyszer már erről is szót kellene ejteni — minden forradalom gyermekbetegsége, hogy kezdeti szakaszaiban leegyszerűsíti az eszméket, az igazságot is igaztalanná élezi olykor.

Azóta a dogmák összeomlottak. De mert romjaik minduntalan akadályoznak bennünket az előrehaladásban, s mert a kellemetlen emlékek itt kísértenek, a művészetben a dogmatizmustól, a sematizmustól való félelem meghatározó erővé vált. Horthyt régen agyalágyult hülyének ábrázolták? Nosza, mutassuk meg, milyen határozott és snájdig legény volt. Kossuthot eszményítették, hogy egy hamisan istenített vezér szobrához dicső mellékalaknak állíthassák? Gyerünk, mutassuk meg, milyen tehetetlen antihős volt...

És így tovább. A traktorlírát sokaknál felváltotta a rejtvényvers, a termelési románcot a nouveau roman, a dogmát a mítosz vagy a blöff, a valót nem annyira égi mása, mint parabolás kerülgetése, a minden görcsös akarását a semmi ékes kultusza.

Ez a csere, merem állítani, egy ideig szinte elkerülhetetlen, sőt felszabadítóan hasznos volt. De úgy érzem, immár évek óta egyre határozottabban úgy vélem, hogy e reakció túlélte önmagát. Ha irodalmunk a hetvenes években nem tudta felülmúlni a hatvanas esztendők termését, annak egyik, nem lényegtelen oka az, hogy megrekedtünk ennél az ellenesztétikánál, amely csak a tagadásban erős, vagy volt erős, de a akarásban gyámoltalan.

Ami pedig szorosabbra vett témánkat, a történelmet illeti, a szülők történelmi vívódásai ideje volna lezárni, hogy gyermekeik valam megfoghatóbb történelmet kaphassanak, amir építeni is lehet. S a Görgey-kultuszt újjáélesztő jó dráma, s az azt utánzó nevetségesen primitív színjáték után, a tábornokot védelmező értéke könyvek és jórészt értéktelen cikkek és nyilat kozatok után ideje volna 48 igazi hőseit, és ál találban, történelmünk igazi nagyjait is módsze resebben felmutatni a most serdülő ifjúság nak.

Mert az antihősökre filmet ugyan lehet épí de országot nem.

FEKETE SÁNDO

NAPJAINK

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI LAP

A JÖVŐ MAGYAR FALUJA.
MAGYAR JÓZSEF,
BOGÁR LÁSZLÓ, BARTHA GÁBOR,
SZÉKELYHÍDI ÁGOSTON
HOZZÁSZÓLÁSA

A MEMOÁR-SZINDRÓMA;
SÁNDOR IVÁN ESSZÉJE

GULYÁS PÁL ÉS NÉMETH LÁSZLÓ
BARÁTSÁGÁRÓL.
CS. VARGA ISTVÁN ÍRÁSA

SZÍNHÁZASDI.
TARJÁN TAMÁS
KARINTHY FERENCRŐL

KELET.
CSORBA PIROSKA, FECSKE CSABA,
CSEH KÁROLY, AKÁC ISTVÁN,
FURMANN IMRE,
KEMÉNY GYULA VERSEI; HAJDU
GÁBOR, SZABÓ BOGÁR IMRE
ELBESZÉLÉSE

XXI/1982

9

SZEPTEMBER

Tartalom

Olvasói levelek 2
Farkas András:
Közfalak 3
Kovalovszky Miklós:
Bölöni György példája 4
Hajdu Gábor:
Ördög világosban (elbeszélés) 5
Szabó Bogár Imre:
Fesd meg a Napot! (elbeszélés) 11
A JÖVŐ MAGYAR FALUJA
Magyar József:
Van-e jövője a magyar falunak? 14
Bogár László:
Harcmodor békeidőben 15
Bartha Gábor:
Megérteni a falu jelenét! 16
Székelyhídi Ágoston:
Falugörbe 18
Sándor Iván:
A memoár-szindróma 19
Cs. Varga István:
„A barát szóra Gulyás Pál nevével felelek" 22
Leskó László:
Haj, Nekeresd, hej Kukutyin! 25
Tarján Tamás:
Színházasdi (Karinthy Ferencről) 27
Vekerdi László:
A leggörögebb magyar (Takáts Gyuláról) 29
Bakonyi István:
Tájélmény és harmónia-vágy (Fodor Andrásról) 30
Csorba Csaba:
A megmaradás dokumentuma (Romániai Magyar Írók Lexikona I.) 31
Odorics Ferenc:
Az idő filozófiája (Lászlóffy Aladárról) 32
Vekerdi József:
Az áhítatos szerelem (Gita-govinda) 33
Mészáros György:
Küldetés, vagy szerepjátszás? (Lakatos Menyhértről) 34
Viga Gyula:
A múlt magyar tudósai (Győrffy Istvánról) 34
Harsányi István:
A manzard és a Rácz-ház (Egy pataki nevelési kísérletről) 35
Cs. V. I. (Cs. Varga István):
Kiss Tamás köszöntése 37
Cs. Cs. (Csorba Csaba):
„... Arx totalier ruinata ..." (Regéc váráról) 38
Hírek 39
Csorba Piroska (10), Fecske Csaba (10), Cseh Károly (10), Akác István (10), Furmann Imre (10), Kemény Gyula (10), Csanády János (13), Géczi János (13), Hegyi Gyula (13), Ószabó István (21), Villányi László (21), Kőrösi P. József (24) versei
Pető János (5, 6, 7), Szabados Árpád (8, 12), Tardi Sándor (9, 27), Czinke Ferenc (14), Rékassy Csaba (23), Feledy Gyula (30) rajzai
Első oldalon:
Művész; Pető János litográfiája
Hátsó oldalon:
A regéci várhegy a múlt század végén

*

A szerkesztésben közreműködnek: Serfőző Simon (szerkesztő), Feledy Gyula (képzőművészet), Dobrossy István (közművelődés), Kalász László (líra), Kabdebó Lóránt (kritika), Cs. Varga István (tanulmány)

Olvasói levelek, vélemények cikkeinkről

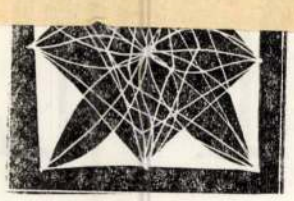

Mint már jeleztünk, e rovatunkban is helyet adunk a lap májusi számában „A jövő magyar faluja" címmel indult vitához kapcsolódó leveleknek, olvasói véleményeknek. Ilyen tárgyú levelet kaptunk dr. Csikász Zoltántól, a Kőrösi Csoma Sándor Társaság tagjától. Alábbiakban leveléből idézünk néhány részletet:

„A Napjaink májusi számától olvashatók a lapban ilyen tárgyú cikkek, írások; ezek számunkra, akik életre szóló lakhelyül választottuk a falut, különösen fontosnak és figyelmet érdemlőek. S hasznosnak tartanánk azt is, *ha egyszer könyvalakban is megjelennének;* hiszen — noha többségükben megyei gondokat és feladatokat summáznak — gondolataik, észrevételeik országos érvényűek.

Dubicsányban élek... Elhatároztam, hogy fényképezőgépem segítségével összegyűjtöm a múlandó tárgyi emlékeket. s hangszalagra rögzítem a falu öregjeivel való beszlégetéseimet. Azóta 50 oldalnyi anyagot publikáltam, fényképekkel illusztrálva, s engem is meglepett e közlés sikere, az által támasztott érdeklődés.

Mármost, a faluról szólva: *közigazgatásunkat ma összetévesztjük a tanácsi szakigazgatással.* Kevesen ismerik fel a lényeget, hogy tudniillik, mi nem arra társultunk a tanácsokban, hogy az igazgatási funkciót olcsóbbá tegyük; azt gondoltuk, áttekintésünk és beleszólási-cselekvséi jogunk lehet a szervezeti élettől az egészségügyi ellátásig a helyi társadalmi élet minden területén. *Itt nyikorog leginkább ma is a közös szekér!* Hogy annyira óvjuk a helyi demokrácia csorbítatlanságát, például, hogy tisztségviselőinket is — noha hatáskörük, önálló döntési lehetőségük igen korlátozott — felülről jelölik ki, és fogadják el. Mi egyhangúan szavazunk. Képviselőkre, megyei tanácstagokra, akikkel ezernyolcszázhuszonöt nap alatt, olykor egyszer sem találkozhatunk...

Gazdasági életünk »fedezete« az ipari háttér; iparosított, új termelési rendszerrel bír a mezőgazdaság is. Ám azt gyakran nem veszszük észre, hogy legelők, zöld- és szemestakarmánykarmány nélkül nem lehet állatot tartani. S noha a makkoltató erdők változatlanul ontják ingyentáplálékukat, ez veszendőbe megy, mert a legelőtulajdon is a „közösbe" került. S a lápos területről így tűntek el a libák, kacsák, pedig a valamikori-múltbeli viszonyokat idéző dűlőnév — Pást — libalegelőt jelent.

Miért van az, hogy szövetkezeti mozgalmunk nem élte fel, nem hasznosította a történelmi múlt ilyen vonatkozású hagyományait? Hogy elfelejtettük a legeltetési bizottságokat, a hegyközségeket, s társaikat? *A korai feudalizmus faluközösségi gazdaságitársadalmi szerveződéseitől a ma termelőszövetkezetéig így vezetne természetes útvonal.*

Én azok mellett török lándzsát, akik bíznak a ma, a holnap falujának emberében. Mennyi vezetőt adott az országnak a falu, különösen 1960-tól? Miért nem hagyjuk meg a falut a maga természetes viszonyai közt fejlődni? Miért nem értik meg az illetékesek, hogy Putnok, Dubicsány, Hét, Serényfalva, illetve Királd, Kelemér, Gömörszőllős soha nem lesz egységes szerveződés, mint ahogy ma sem egység Bánfalva és Bánhorváti, Dédes és Tapolcsány — noha a nevüket (ez viszonylag könnyű) egybeolvasztották?

Értelem, belátás és türelem kell ma a falu gondjainak megoldásához, s nem hatalmi intézkedések. A meglevő és tagadhatatlan tárgyi és szellemi kultúra védelme, őrzése, s a falu, a falusi életmód és életvitel nívójának emelése, a „paraszti" jelző minden pejoratív zöngéjének, minden elmaradottságnak, parlagiságnak, butaságnak a száműzésével. *Egy Tolsztojhoz méltó nevelési feladat ez!* S nem egy valamilyen szintű szrvezeti intézkedési program. A falusi ember mély érzelmű, kevés szavú, ám adott szavának mindig ura marad; tiszteli a természetet, annak törvényeit, szereti otthonát, szülőfaluját és hazáját és ezért kész mindenkor tettekre is. Ezek az én tapasztalataim, gyűjtőmunkám következtetései.

Számomra ezért nem utópia, nem illúzió a »jövő magyar faluja«. Bízom a magyar falu holnapjában.

Köszönet mindazoknak, akik aggódnak jövőnkért."

DR. CSIKÁSZ ZOLTÁN
Dubicsány

NAPJAINK

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja
Főszerkesztő: Papp Lajos
Szerkesztőség:
Miskolc, Korvin Ottó u. 1.
3530
Telefon: 15-881
Kiadóhivatal:
Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat
Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz.
3527
Felelős kiadó: Veres Mihály
Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3051. Telefon: 36-131
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivatalokná, a kézbesítőknél, és a Posta Központi Hírlap Irodánál
(KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1909)
közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest 1900
Előfizetési díj egy évre: 102 forint
Megjelenik minden hónap elsején
Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál
Miskolcon
Felelős vezető: Kilián Béla
Index: 25 913 — ISSN 0547 — 2075

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1982 P Napjaink 9

Pető János

1021

ÜLDÖGÉLŐ

PETŐ JÁNOS RAJZA

lába van, nem pata, aztán
szony közben mögé ért, ott
dezte fojtott hangon, miért
Itt fekszik, mondta Józsi
De bizony, ismételte meg a
csináltál, hogy pont hozzánk jött, jajveszékelt az asszony. Ilyen szégyent, hogy az ördög a mi pajtánkban. Tartsd a pofád, mordult rá Józsi. Majd valahogyan elintézem. Megnézte magának a fekvő alakot, na hiszen, nyiszlett kis ördög ez, az így fekve is látszik. Öreg is, hálni jár bele a lélek. Nézte a földön fekvő, süllyedő, emelkedő mellkasát, talán oda kellene szúrni a villát, de vajon mi lesz, ha elkapja a kezével, vagy ha az ördög agyon se szúrható. Újra ott volt mögötte az asszony, átnézett a válla fölött. Milyen csúnya, mondta undorral, ez egy szőrös, nagy majom. Kis ideig hallgatta, a fekvő alak a szemét kitartóan rájuk függesztette és Józsit zavarta ez a kegyetlen szempár. Vérzik az oldala, szólalt meg a vállán újra az asszony, azt tapogatja a kezével, meg a karja is véres. Józsi is odatette a tekintetét. A fekete szőrzet lucskos volt a rátapadt vértől. Te, mondta Józsi az asszonynak, ez nem ide jött, hanem ide menekült.

Na hiszen, replikázott az asszony, mi a fenének hozta ide a rossz, miért nem vitte az irháját máshova. Aztán, ha itt pusztul el, akkor mi lesz? Majd elássuk, válaszolta Józsi. És ha ember? Hát, mondta Józsi, ha ember, akkor agyon se üthetem.

Kis ideig tanácstalanul bámulták a fekvő alakot, közben a gyerek, meg a kutya is melléjük merészkedett. A kutya ellenségesen felhúzta az ínyét, kilátszott négy hófehér metszőfoga. A fekvő alak kinyitotta a száját, először hangtalanul tátogott, majd valamiféle ismeretlen nyelven motyogott valamit. Mit mond? kérdezte az asszony. Affene tudja, mormogta Józsi és közelebb hajolt. Belátott az öreg tátogó szájába, annak csak egyetlen foga volt elől. Wother, szu, wasser, voda, motyogta az öreg. Talán vizet kér, találgatta az asszony. Vizet, mondta a fekvő.

A gyerek elszaladt és hamarosan visszakerült egy köcsöggel. Józsi odanyújtotta az ördögnek, de amannak a keze erőtlenül visszahanyatlott. A férfi kis ideig tétovázott, aztán a fekvő alak szájához vitte a köcsögöt és megitatta.

Napközben többször megnézték, az ördög lázasan hánykolódott a szénán, és Józsi ráterített egy elhasznált pokrócot. Másnap Józsi korán megetette a jószágot, benézett a pajtába, egy pillantást vetett az alvó alakra, majd felült a kerékpárjára és elhajtott a tsz-központba. Néhány napig nem történt semmi, az ördög már fel tudott kelni, láthatóan megerősödött. Szelíd volt, akár egy beteg öregember. Nem értem, morfondírozott magában Józsi. Ha ez ilyen, akkor miért hallott annyi rosszat róla. De nem sokat törte a fejét rajta, újra hazafelé tartott a traktorával, hátul egy zsákban összekötözve néhány alkatrész, azon meg a kerékpár. A tiedet nem újítjuk fel, makogta a lakatos csoportvezető, az az ukáz. Nincs alkatrész, csodálkozott Józsi. De van, mondta a másik. Azaz már nincs, mert azt korábban leselejtezték. De az volt a parancs, hogy ne dobjuk ki és ne nyúljunk hozzá. Józsi nem értette az egészet. Talán meghibbant az elnök, mi

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DAILY NEWS

Anna Petrás

1980 JAN 2 7

„...schon ist das Heim fertig"

Anna Petrás kleidet Zimmer an

1021

„Meine Arbeit ist interessant, vielfältig, gleichzeitig jedoch sehr einfach: Ich zeichne, webe, nähe und unterrichte. Ich stelle mir im Häusermeer der Stadt ein Zimmer vor und kleide es an: Für das neugierige Fenster fertige ich einen Vorhang, für die Liege eine weiche Decke, für den Fußboden webe ich einen heiteren Teppich ... eine schöne Tischdecke, ein Kissen, und schon ist das Heim fertig."

Es ist der von Anna Petrás-Tóth entworfenen Ausstellung „Volkskunst in der Wohnung", die gegenwärtig im Hauptstädtischen Kulturzentrum (Bp. XI., Fehérvári út) stattfindet, anzusehen, daß sich die Volkskunstgewerblerin auf diese Art des „Ankleidens" versteht. Eine Gruppe ihrer Schüler, die sich der Volkskunst verschrieben hat (mit einem Niveaupreis ausgezeichnet), und die Volkskunstgewerblerin Ella Teszler, die außerordentlich geschmackvolle und im Alltag brauchbare (!) Keramiken für die Ausstellung fertigte, waren ihr bei der Zusammenstellung des Materials behilflich. So ist es Anna Petrás-Tóth gelungen, ihrer reichen Phantasie, ihrer ganzen Individualität Ausdruck zu verleihen.

„Es ist unsere Aufgabe, Zentrum der Bildung zu sein, den Menschen bei der Entwicklung der Wohnkultur zu helfen. So wurde der Gedanke geboren, eine Ausstellung zu veranstalten, durch die wir Ideen vermitteln, wie sich die Volkskunst geschmackvoll mit der Wohnungseinrichtung von heute in Einklang bringen läßt", sagt der Kunsthistoriker Dr. Ferenc Gallwitz, der seitens des Kulturzentrums für die Ausstellung verantwortlich zeichnet.

Die blau oder weiß mit winzigen roten Pünktchen bestickten Leinenvorhänge oder die im Blaudruck, die mit einfarbiger oder bunter Stickerei in den verschiedensten Mustern verzierten Tischdecken, die aus dicken Wollfäden gewebten, teils durch aufgenähte noch stärkere Fäden beinahe plastisch anmutenden Wandteppiche und Decken sind denn in der Wohnung von heute tatsächlich auch vorstellbar, lassen sie wohlig-warm erscheinen. Ob es sich nun um die von der Volkskunst inspirierten Schöpfungen handelt, oder um solche, wie jene einfache rostfarbene Decke mit Servietten, lediglich am Rande durch einen schmalen gestickten braunen Streifen verziert, was Anna Petrás-Tóth bietet, mutet ästhetisch an, vermittelt Einfälle für die Schaffung einer individuellen häuslichen Atmosphäre.

Zahlreiche Eintragungen in das Gästebuch der Ausstellung, die inzwischen mehrere tausend Besucher zählte zeugen davon, daß Anna Petrás-Tóth, die auch im Ausland nicht unbekannt ist (im letzten Jahr z.B. stellte sie in Leipzig aus), Widerhall beim Publikum gefunden hat. Auch geht ein Wunsch der Gäste in Erfüllung, denn nach Abschluß der Ausstellung werden die gezeigten und ähnliche Arbeiten im Volkskunstgeschäft Budapest Régiposta utca erhältlich sein.

Ein von Anna Petrás „angekleidetes" Zimmer.

— el —

UNGSLABOR UIERT

Das Labor war in der Vergangenheit häufig Ziel von Demonstrationen organisierter Kernkraftgegner gewesen, die die Anlage wegen der Erdbebengefahr in diesem Gebiet für unsicher halten. Von Fachleuten war immer wieder versichert worden, das Labor, in dem mit Plutonium gearbeitet wird, sei erdbebensicher ausgerüstet.

Im vergangenen August hatte ein Erdbeben in Südkalifornien Sachschaden in Höhe von mehreren Millionen Dollar angerichtet. Im Jahr 1906 war San Francisco durch ein Feuer nach einem verheerenden Erdbeben, das 8,3 Punkte auf der Richterskala erreicht haben soll, fast völlig zerstört worden. 452 Menschen fanden damals den Tod.

Beethoven verzog keine Miene, a Marktplatz ein Ständchen gab.

enkt Walthers ogelweide

auch Frankfurt am Main streiten, war nicht nur ein Sänger der edlen Minne, er ging auch mit handfesten Erklärungen in die Politik.

Die Würzburger feiern in diesem Jahr „ihren" Walther von der Vogelweide. Denn immerhin steht fest, daß er in der Stadt seine letzten Lebensjahre verbrachte.

Im Lusamgärtlein sollen vom 26. bis 30. September „moderne Minnesänger", also Liedermacher und Folksänger, auftreten. Auch Lieder Walthers von der Vogelweide sollen dort vorgetragen werden. Auch in der Residenz, vor der ein Brunnen mit einer Statue Walthers steht, soll ein „Bankett im alten Stil" dem Gedenken an den Minnesänger gewidmet sein. Ein Verlag in Würzburg will eine Biographie Walthers von der Vogelweide mit einer Gedichtauswahl herausgeben.

Rekordteuer

Rom (ADN) — Die Italiener müssen im Januar mit einem Preisauftrieb von annähernd drei Prozent rechnen, das heißt der höchsten monatlichen Teuerungsrate der Nachkriegszeit. Das geht aus ersten statistischen Ermittlungen in den Größstädten Turin, Rom, Mailand, Neapel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petőmihályfai rk.
templom harangtornya.
Épült 1899.
Kepe repr.
Tóth Vasi. 43. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1983 JUN 16

BORSODI BÁNYÁSZ

Pető János

1983. június 16.

1021

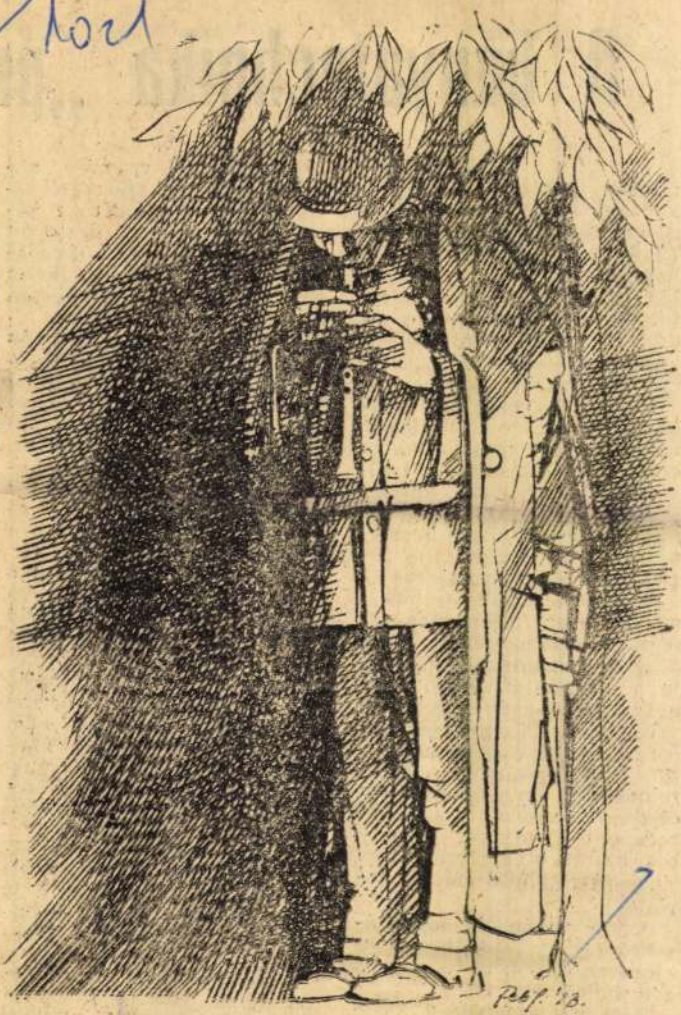

(Pető János rajza)

A bányatechnika „pr

...Olyan érzésem volt, mintha autón száguldanék kockakövekkel kirakott úton. Az acélpadló, a vezérlőpult lázasan remeg, s úgy tűnik, hogy ez a remegés a számtalan műszer mutatóira is átterjed. Vlagyimir Latisev, az önjáró bányaberendezések különleges szerkesztőirodájának főmérnöke, ahol az új fúrógépek és bányatechnikai berendezések prototípusai megszületnek, most sebészre emlékeztet. Figyelmesen hallgatja a motor zaját, aprólékosan vizsgálgatja közvetlenül a kísérleti üzem területén kipróbálás alatt álló fúróberendezés munkaszerveit.

A gép maximális terheléssel dolgozik. Talán még egy perc, s a megfeszített ütem közepette bizonyára felmondja a szolgálatot. Most a főmérnöknek egyetlen feladata van: várni. Türelmesen, napról napra, hónapokon keresztül egyfolytában. Várni mindaddig, amíg fel nem fedi gyenge oldalait a kísérleti berendezés, amelyet itt addig üzemeltetnek, amíg bírja, vagyis az első komoly törésig.

Akkor aztán új számításokra lesz szükség, s a szakemberek újból a tervrajzok fölé hajolnak.

Egyelőre azonban e véget nem érő párharcban két vetélytárs áll szemben egymással: a rendkívül kemény gránittömb és a különlegesen szilárd acélokból készített fúrómunkások számára aknákat vágni a robbantóműveletekhez, vagy gödröt készíteni az örökké átfagyott talajban, a jövendő lakóházak cölöpei számára. Erről beszélek Latisevnek, aki csak részben ért velem egyet.

— Mielőtt a gépet átadnák üzemeltetésre, rezgéscsillapítókkal ellátott karosszéket helyeznek el a vezetőfülkében, amelyet különleges „takaróba" burkolnak, hogy lényegesen csökkentse a vibrációt és a zajt. Így aztán nem haragszanak ránk a fúrómunkások — mosolyog a főmérnök.

Korszerű bányatechnika nélkül, amelyet a Moszkva környéki szerkesztőirodában fejlesztenek ki, ma már nem lehet elképzelni a szovjet bányász vagy vágatkihajtó munkáját, nem lehet hozzáférkőzni az ércekhez, nem lehet felszínre küldeni a nehéz szénfolyamot. A vágatkihajtás és a fúrás sebességét ma már műszakonként több tíz méterben mérik.

Az SZBS—250 márkajelzésű fúróberendezés kipróbálását figyelve önkéntelenül is arra gondolok, hogy voltaképpen ez egy teljes lánctalpas üzem. Mellette szinte törpének tűnik a szomszédos kis téren elhelyezett, autó nagyságú bányagép, amelyet itt tréfásan „póknak" neveztek el. Vaslábaival, amelyekbe fúrókat helyeztek, valóban ehhez a szorgalmas

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1982 P 91

Pető János

Napjaink

1021

RAJZOLÓ

PETŐ JÁNOS RAJZA

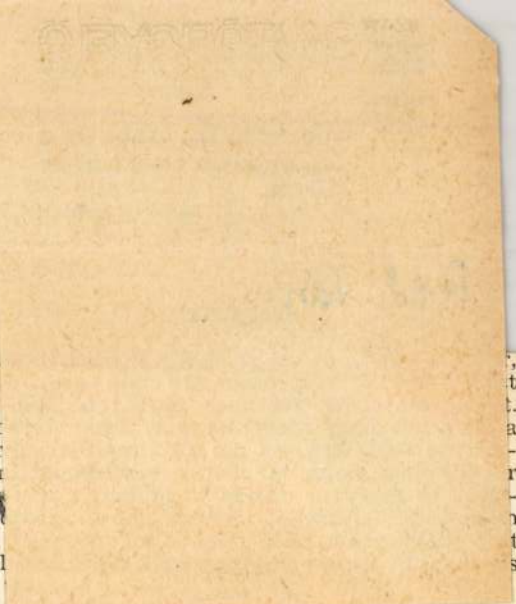

a kutya, majd a gyerek
felmérte, egészben van
Visszaült a helyére, ahc
lábai. Az asszony a gyer
kel rájuk bámult. Valan
nem értettek. Ördög, a
ból kitört a röhögés. M
mindjárt elefánt, tigris,
fel a gyerek az anyja öl
két oldalt nagy szárnya

Nono, mondta Józsi, e[illegible] semmi, ham. Ha ördög, hát ördög. De annak nincsen szárnya. Ennek van, hajtogatta makacsul a gyerek, ez akkor szárnyas ördög és Józsiban nem szünt a jókedv. Meghogy szárnyas? Az a, bizonygatta újra a gyerek. Nézze meg édesapám, ha meri, én ugyan többet ki nem megyek. Józsi a gyerekre bámult, majd a kosárra. Ez a két dolog egyszerű és világos, valamitől valóban megijedt a gyerek. Bár ő nem félt tizenegy éves korában sem. Egyszer éjszaka átment a temetőn is, de hát úgy látszik, az anyja vére van benne. Azután tovább révedt a tekintete a sarokba, ahová a kutya húzódott, egészen az asztal alá, és a kutya a nyitott ajtóra bámul. A gyerek az rendben van, gondolta Józsi, de ez a kutya. Ezt mi kergette be ide. Veszett róka, borz, vagy mi az istennyila? Ránézett újra a kutyára, nem marta meg semmi, akkor meg mi a fenétől lapul az asztal alatt? Na, mozdulj már, bámult rá a felesége, nézd meg, oszt üsd agyon, ha valami állat, vagy madár. Ez az, valami madárféle, gondolta Józsi, sas, vagy mi a fene, biztosan bekergette a vihar. Ördög madár, szólt hátra a gyereknek vigyorogva

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1982 P. 9
Napjaink

Pető János
1021

TANULMÁNY

PETŐ JÁNOS RAJZA

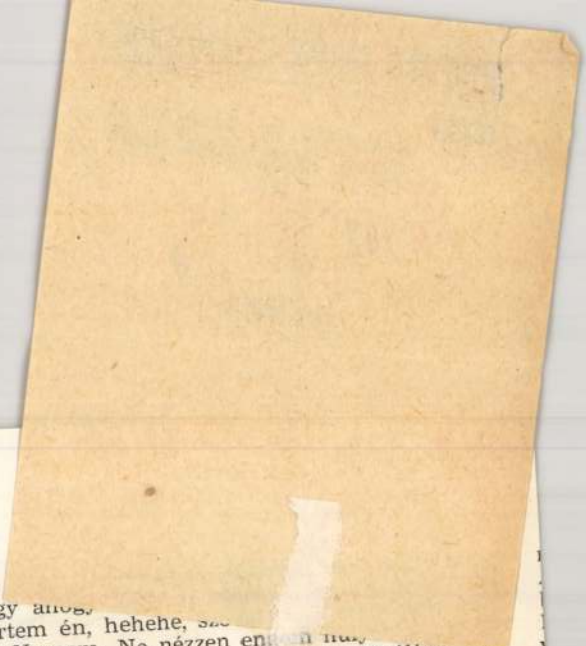

Nincs módszer, mondta
nincs. Én csak etetek, úgy
nőnek. Maga csak etet, értem én, hehehe,
nőnek. Na nem Józsikám. Neeeem. Ne nézzen
zokat nézheti, de engem nem, világos. Szóval, hogyan csinálja?
úgy, ahogy az előírás szól. Na igen, persze, nyilván, úgy ahogy kell.
Hiszen ezek mint látható, nőnek, fejlődnek, gyarapodnak. És egészsé-
gesek. Hej de milyen egészségesek, egy se hullott el közülük. Jó mód-
szer, látom én. Mondtam, hogy nincsen semmi baj itt. Józsikám, maga
csak velem nem akarja. De nézze, kivárom én türelmesen, hagyok
egy kis gondolkodási időt magának. Holnap újra eljövök. Alig ült el
a por a Wartburg után, az ólak elé egy zöld Lada kanyarodott. Ez
meg az elnökhelyettes, mormogta Józsi. A nagydarab vörös kiszakí-
totta magát az autóból, fujtatott, mintha nehéz munkát végzett volna,
ahogy megtorpant Józsi mellett. Jó hogy találkoztunk Torma elvtárs,
azaz Józsikám, ej de régen láttam, láttalak. Bizony mostanában nem
keresel meg engemet. Hogy úgy mondjam, nem nyitod rám sohasem
az ajtót. Pedig emlékszel, valamikor még a gépállomáson együtt tet-
tük le a traktoros vizsgát. Együtt, mondta Józsi, az enyémről másol-
tad le az összes kérdésre a választ. Hát igen, igen, hehehe, rég volt,
tán igaz se volt. Az egyetemen is mondtam nemegyszer, ha most mel-
lettem ülne a Torma Józsi, minden zárthelyimet ötösre írnám. Szóval
Józsikám, nézett rá az elnökhelyettes, gondoltam én egy nagyot. Ezt
a te módszeredet népszerűsíteni kellene, el kellene terjeszteni, hogy
mások is, szóval adjuk be együtt újításnak.

Aztán délután még jött az elnök és fenyegetőzött, megnézheti ma-
gát, mondta. Szedheti a sátorfáját, még a tsz-ből is kirúgom és a me-
gyében sem lesz jövője, ha ilyen összeférhetetlen magatartást tanúsít.
Józsi tehát kedvtelenül, lógó orral ült fel a kerékpárra. Be se szólt
a feleségének, hogy megjött, itthon van, csak nekitámasztotta a kerék-
párt a ház oldalának, hátra ment a kis pincéhez, leemelte a lopót
a falról és a legelső hordóból húzott egy litert. A párába burkolt üve-
get letette hátul a diófa árnyékába és maga is mellé heveredett. Úgy
érezte, a mellében oldódnak az odaszegezett acélpántok. A piszkos
zsiványok, sóhajtott fel. Ült a fűben és bámult maga elé. Talán egy
óra sem telt el, a bor fele elfogyott és Józsi kényelmesebben elenged-
te magát a gyér fűben. Arra lett figyelmes, hogy nem messze tőle
megmozdul a bodzabokor, a csirkék kárálva menekülnének, egy szőr-
rös kéz azonban kettőt elkap a rántani szánt jószágokból, ripsz-ropsz
tekerint egyet a vékony nyakakon. Netene, hökkent meg Józsi, ez a
tyúkjaimat hajkurássza. Az ördög közben kikecmergett a bodza leve-
lei közül, lecsapkodta magáról a port, majd úgy ahogy volt, tollastól
enni kezdte a csirkét. Józsi felült a fűben, hogy az ördög észrevegye.
Amaz rápislantott, de nem zavartatta magát, a tollakat oldalt köp-
döste és fél szemmel az ülő alakra bámult. Lopkodja a tyúkjaimat,
mordult rá Józsi. Mit kaffogsz, mondta az ördög. Egyébként is nem
segítettem eddig neked? Evidens, hogy elnézz nekem egy-két dolgot.
Ezeket a fiatal állatokat különösen szeretem. Nézd meg, ez csupa vi-
tamin. Józsit azonban nem érdekelték a tyúkok, mással volt elfoglal-
va. Kis ideig nézte az ördögöt, aztán nagyot sóhajtott. Azt hiszem.
engem kinyírnak. Lucifer közben befalatozta az egyik csirkét, fél sze-
mével Józsira pislantott. Az van olyan szemét ember, hogy megteszi.
És maga ezt csak így mondja, pont maga mondja.

Nono. Először tisztázzunk néhány dolgot, mondta az ördög önérze-
tesen. Elismerem, hogy nekem is van hibám. De én nem is akartam

lakásának három szobájából a közfalak kiütése révén alakíttatott ki, szóval a kultúrház nagytermében pontosan hét órakor játszani kezd a zenekar. A jegyszedőn, a büfésen, Zsófikán és a vendégein kívül ugyan lélek sincs a házban, de a hét óra az hét óra, akkor kezdeni kell. A zenekar tehát, a helybéli beategyüttes, akik a zenei felkészültség szerénységét a decibelek számának növelésével kívánják ellensúlyozni, rázendít. Az irodában tartózkodók még megkísérelnek szót váltani, ám de ez a kettős ajtó mögött is csak üvöltve történhet. Péter kérdezi Zsófikától: „Minek a zene, ha nincs közönség?" Zsófika — bizalmasan fülbe üvöltött — válasza, ha meglepő is, teljesen logikus: „Hát éppen azért, hogy legyen!" (Mármint közönség.) „Itt az a szokás — teszi még hozzá hangszálai végső megfeszítésével —, hogy csak akkor jönnek be, ha már hallják a zenét".

No ha így, hát jó. Péter kisétál a terembe, s valóban, honnan, honnan nem, máris megjelennek az első vendégek. Mint várható volt, tizenéves fiúk, lányok jönnek. Van, aki farmerben-pulóverben (lányok is!), van, aki sötét öltönyben és fehéring-nyakkendősen, előfordul egy fekete selyem kisestélyi is.

Fél nyolcra olyan tizenöt-húszan verődnek össze. A zenekar játszik szorgalmasan, de még nem táncol senki. Beszélgetni se beszélgetnek, a hangerő miatt lehetetlen. Téblábolnak, nézelődnek, sört isznak, ténferegnek; egyszerűen csak vannak.

Két fiú, mint az őrök, a büfé felé vezető ajtó félfájához támaszkodik. Egyikük a zenekart figyeli, fejbólintásokkal követi a ritmust. Egy-egy erősebb dobütésnél egész testén alig észrevehető rángás fut át, lábával, mintegy levezetve a feszültséget, dobbant egyet ilyenkor. A gitár erősebb futamaira mozdul öntudatlanul az ujja. Péter figyeli, mellélép, kérdezi, tetszik-e a zene? A fiú kicsit megrázkódik, mint aki ébred, Péterre néz: „Tetszik-e? Hát..." — és megvonja a vállát, visszafordul, és újra átadja a testét a hanghullámok erőszakának. A másik fiú — a másik ajtófélfánál — egy üveg sörrel a kezében álldogál. Maga elé néz, cipője orrával egy csikket piszkál, néha iszik egy kortyot, körülnéz a teremben, a lányokat mustrálja, visszatér a csikkhez.

Egy lány — kövérkés, de nem a keményhúsú-gusztusos fajtából — farmernadrágjából kitüremkedő hasán összekulcsolva kezét, ül a kályha mellett. Egyedül van, vár. Mire?

Két lány a túlsó sarokban — egyikük a kisestélyis — egymás mellett üldögél. A kisestélyis hosszú szipkából szív egy Fecskét, elegáns mozdulattal feltartja a cigarettát, a hamu az ölébe hull, „a kurva istenit!" — szisszegi, és a parketten eltapossa a csikket. A másik úgy tesz, mintha a zenekart figyelné, közben a szeme sarkából a fiúkínálatot méri fel. Elégedetlen.

A zenekar előtt egy 18—20 éves forma fiú mozog. (Táncol? Illegeti magát? Ritmikus rángásokat végez? Nem lehet eldönteni, mi itt a jó szó. Van egyáltalán a helyzetnek, eseménynek mindig megfelelő szó? Vajon a nyelv mindenhatóságában kell-e kételkednünk — bölcs elbeszélőként ismerve már az elkövetkezendőket tudván tudva azt is, hogy még jó néhány olyan eseménnyel fogunk az este leírása során találkozni, amelyre nem fogjuk megtalálni a megfelelő szavakat —, avagy csak a nyelv szolgájának a gyarlóságát konstatáljuk inkább? Szóval: a fiú mozog.) Középmagas, gondosan öltözött, jólnyírt, szőke fiú. Arcán barátságos, barátságot-kínáló kisfiús mosoly. Csillogó, kék szemével néha odakacsint huncutul valakire, karjai a tánc közben lazán szétrepülnek, mintha ölelésre. — Bolond. Zsófika mondja Péternek; ő a falubolondja. Csendes, nincs vele semmi baj, teszi hozzá. Mindig itt van elejétől a végéig, amíg a zene szól, ő mosolyog és táncol. Egyedül. Gézának kegyetlen ötlete támad: össze kéne hozni a Bolondot, egy táncra, valakivel. Szép lánnyal. Isteni fotótéma lenne! Elmegy vállalkozó partnert keresni.

Lassan többen is táncolni kezdenek. Most éppen kilencen, a Bolondot nem számítva. Négy lány és öt fiú. Péter figyeli őket. Kavargó, vagy inkább semmilyen rendszerré nem szerveződött embercsoport. Kinek ki a partnere, van-e egyáltalán, nem tudja felfedezni. Hajlong, forog, rázkódik a zene ritmusát (nagyjából) követve kilenc fiatal test. Kilenc öntörvényű, önmagának szóló, egymásra nem vonatkoztatott mozgássor. Egymásra nem néznek soha.

A kövérkés lány kicsit előredőlve táncol, feje lehajtva, csak a földet nézi a lábai előtt. Haja a szemébe hull, nem hajtja vissza. Arca mosolytalan, szája hajszálra kinyitva, kezeit, mint naposcsibe csőkött kis szárnyait, néha teljesen váratlanul szétdobja, meglebbenti.

Magas, szőke fiú, szövetnadrágban, mintás selyemingben. Szálfaegyenes, tartása van. Aprózva, változatosan figuráz, kézmozgásának külön koreográfiája van.. Fejét felvetve elnéz a többiek felett. Hová? Péter úgy látja, a semmibe. Szeme üres üveggolyó, arcán mosolytalan, szenvedő közöny. Mint aki kedvére-nem-való munkán dolgozik, és teszi, mert muszáj. Homlokán verejtékcsöppek, nem törli le.

A kisestélyis is táncol. Megpróbál elegáns lenni, megfelelni a ruhának. Mozdulatai visszafogottak, erőszakoltak; ettől darabosak és görcsösek. Két megtervezetten elegáns mozdulat között az átmenet rideg, törik. Mintha a film a mozigépben meg-megakadna. Olykor megbicsaklik tűsarkú cipőjében, szokatlat ez a viselet. Haját időnként hátradobja (filmekben látott mozdulat), és körülnéz. A táncolókat is, de főleg a falak mellett ülőket nézi: észreveszik-e, figyelik-e? Csak ezt akarja; ezekkel a fiúkkal ő nem kezd semmit, úgyse. Ő gimnáziumba jár. Belőle — tudja már előre, apja rég elintézte a dolgot — adminisztrátor lesz a téeszben. És az adminisztrátornak már legalább technikus dukál, de mostanában egyre több a mérnök is, hátha ki lehet fogni egyet... Most csak azért van itt, hogy mutassa magát, mutassa a másságát.

A lány, aki vele ült a sarokban — osztálytársa? — most indul táncba. Piros garbós fiú lép hozzá, nem szól. A lány feláll, a fiú megfordul, indul, nem néz vissza, a lány megy utána. A táncolók csoportjához érve, a fiú megáll, félfordulat: jött-e a lány, mozgásba lendül. A lány is. Jó két méterre vannak egymástól, egymásra ők se néznek. Szó? Ugyan... Néhány perc múlva a fiú a csoport közepén, a lány valahol kint a szélen táncol. Már semmi sem mutatja, hogy ki kérte fel.

Két kölyök, ipari tanulók. Ők néha egymásra vihognak, dobálják magukat, hülyéskednek. A ritmusból gyakran ki-kiesnek; ők még nem tudnak jól táncolni. Törődnek egymással, egy kicsit.

Majommozgású fiú kering körbe-körbe. Hosszú karjai szinte a földet söprik, ahogy forog, ugrál, guggol és felugrik. Hol itt, hol ott tűnik fel, mindig szigorúan a táncolók körében, amely egyébként a teremnek alig az egyötödét tölti ki. Mintha bűvös kör volna köréjük vonva, a majommozgású sohasem töri át, egy mozdulatra sem.

Péter csak figyeli a táncolókat. Szemek a földön, szemek a terem falain, szemek úgy általában körbe-körbe, két szám között szemek a zenekarra, szemek bezártan, önmagukba nézve; csak egymásra, emberre, másik szemre soha. Tizenegy áttöretlen, magába zárt, öngerjesztő üres magány?

Péter most felfigyel: remekszép lány lép a táncolók közé. Sötét, mélytüzű, mindent kimondó szemek (most éppen hatalmasra tágult pupillákkal, végletesen magába nézve), lágy hullámú világosbarna haj, élő szépségű arc. Mozgása lágy, hullámzó, mégis feszes. Ő se néz senkire, nádszál-magában táncol szép magának. Vali megérkezett.

Géza áll meg Péter mellett. Valit figyeli ő is. „Ez jó lenne a Bolond párjának" — böki meg Pétert. „Beszélj vele. Találkoztunk már egyszer, ő se egészen komplett, lehet, hogy rááll". Géza elhívja Valit egy csöndesebb zúgba, agitálja. Péter, a megfrandó riportja érdekében, újabb helyszínen néz szét:

A BÜFÉBEN — ahol egyébként meglehetős hangerőre állítva szól a tévé, valami tánczenei műsort sugározván — tömeg van, és sört is árulnak. Tehát tömény füst van, sörszak és izzadságszag. A tizenöt fotelben, a karfákat és a bennülők térdeit is igénybe véve, vagy negyvenen ülnek. S még a pult körül is állnak néhányan. Isznak, cigarettáznak, a zenekart túlbömbölni kívánó tévé következtében beszélgetésre itt sem igen lehet szó.

Az egyik fotelban húszéves forma fiú. Ölében gyereklány, alig ha tizenöt éves. Oldalt ül a fiú ölében, átlósan mellére dől, arcát nem látni, a fiú vállhajlatába, boglyas hajába hajtja. Átkarolja partnere nyakát, hátul, félig az inggallér alá nyúlva, lassan, ritmikusan simogatja-dörzsöli a hajtövét. Másik keze lazán a karfa mellett lóg. A fiú a lány válla fölött elmerülten nézi a tévét, egyik keze a lány farmernadrágos combjának tövén, a másikkal átkarolja, tenyere a nadrág

ZOLI EMLÉKÉRE PETŐ JÁNOS RAJZA

és a kicsúszott blúz közötti szabad bőrfelületen matat. Az ujjak mozgásának ritmusából látszik, a tévéből hangzó zenére figyel.

Egy dohányzóasztal körül három lány ül. Tüntetően háttal a tévének; őket ez nem érdekli. Kentet szívnak, seszínű üdítőt isznak. Kínálják egymást a cigarettával, tüzet adnak egymásnak, nem szólnak közben egy szót sem. Ülnek merev derékkal, szigorúan összezárt lábakkal, üres szemmel néznek a semmibe. Merevek, zárkózottak, zártak, mint véletlenül idetévedt civilruhás apácák; kívülről felülállásukat próbálják elhitetni, még magukkal is. Pedig csak nagyon csúnyák, szegények.

Fiú a pultnál. Idősebb, talán huszonöt éves. Cowboyfilmek eleganciájával könyökön a pultra, kezében üveg sör, időnként meghúzza alaposan. Beszél. Körülötte három-négy kölyök, ők is egy-egy üveg sörrel, áhítattal lesik. Tán hiszik is, amit mesél. Arról, hogy tavalyelőtt Olaszországban járt, tavaly Kanadában, idén megnézte milyenek a gésák közelről. Könyöklő kezének ujjaival, pózát fel nem adva, ezért kissé nehézkesen, de azért elég szemléletesen mutatja, hogyan kell a fapálcikákkal enni. Ecseteli a tengeri rákok elkészítési módjait, majd, különösebb átmenet nélkül; a gésák tánc- és egyéb művészetét. Újabb rund sört rendel a társaságnak.

PÉTER kevéske érdeklődéssel hallgatja az elbeszélést. Ismeri jól az efféle meséket és mesélőket. Legszívesebben közbeszólna; tudja, hogy értelmetlen, megtartja magának monológját:

Mit hülyíted itt ezt a szerencsétlen bandát? Ezek még képesek, és elhiszik ezt az egész rablómesét. Persze, mert szeretnék elhinni. Mindanyiótok hülye és földbetapadt álom-vágyait vetíted itt ki, mind kap tőled a sör mellé egy kiskanál mákonyt: ha neki sikerült, nekem is sikerülhetne, ha szerencsém adódna. Valamelyik marha, holnapután majd elábrándozik a gésákon, és közben a csákányt a lábába állítja... Inkább arról mesélnél nekik, hogyan melózol...

de amikor idáig jut, Péter maga is elfintorodik. Itt, a szombat esti bálban munkáról beszélni? Meg ez a gésa-csákány dolog is túl erőszakoltan rövidre zárt. Vezércikkszöveg — gondolja még, és tétován támasztja tovább a pultot ő is.

ZSÓFIKA hol itt, hol ott tűnik fel. Nem táncol, természetesen (pedig nagyon szeretne végre már egyszer ő is belefeledkezni egy táncba, de a tanító néni—kultúrházigazgató nem teheti), nem is iszik (pedig... lásd, mint fent), nem haverkodik senkivel (pedig egyedül érzi magát, mint a templomtorony a falu közepén), csak mindenen rajta tartja a szemét. Fél kilenc tájban megkönnyebbülten újságolja Péternek: „Megvan a századik fizető vendég!" Péter, még mindig a mesélő felhőszövegén meditálva, nem fogja fel rögtön, miért érdekes ez? Zsófika készséggel magyarázza: ettől kezdve kifizetődő a bál. Márpedig egy falusi kultúrházban, tudnivaló, legalább a bálnak nyeresegesnek kell lennie. Péter, felfogván a dolog jelentőségét, megünneplendő az eseményt, meghívja Zsófikát egy kólára, aki a meghívást — tekintettel a meghívó különleges vendéghelyzetére (és talán egyébre is?), tartózkodó elvét feladva — örömmel elfogadja. Amíg koccintanak és isznak, Zsófika, lopva, kívül-belül végigmustrálja Pétert:

Lehet, hogy te lehetnél az, aki föltörhetné falum börtön-magányát? A szemed meleg; megnyugtató és biztató. Szépfiú nem vagy, az igaz, kezdesz már pocakot ereszteni, talán az én kedvemért mégis... Veled talán nem csak tyúkokról és kukoricáról lehetne beszélgetni, miattad érdemes lenne befűteni otthon... Hülyeség. Mit kezdenél te énvelem, Péter? Járod az országot, feleséged van, és amilyen te vagy, biztos hozzá mész haza, mindig. Hogy vehetnélek el magamnak, ide, a faluba, vagy te hogy vihetnél innen el? Úgy messziről meg... Te se vagy arra való, nekem se lenne elég. Kár lenne elkezdeni...

és Zsófika kiissza a kóla maradékát, megy: „Nem zavarom, csak gyűjtse az anyagot!" — és indul az újabb ellenőrző körútra.

VALI épp most tárgyal Gézával. „Táncfotó-sorozat?" kérdi, „valamelyik lapba?" — reménykedik,

az nem is volna rossz... mondták már, hogy jó fotóarcom van; hátha meglátja valaki... máskor is... fotómodell, mittudomén... valami történhetne... csak az a hülye Janó (Vali ez idő szerinti komolyabb partnere) ne nézne olyan őrült dühösen. Nem érti, hogy ez nekem kell, nagyon kell? Pedig kár lenne őt is elpasszolni, mert ha ebből a fotó-dologból nem lesz semmi, ő mégis... de ez a fotósorozat... Géza szerint még címlap is lehet, és akkor...

„megcsinálhatjuk, miért ne? Jó kis buli lesz!" — egyezik bele a dologba látszólagos közönnyel. Így hát pár perc múlva.

A TEREMBEN nagy már a készülődés. Géza létrát kerít, gépével arra mászik fel. Egy rendező srác helyet csinál, hívja a főszereplőket: Valit és a Bolondot. A zenekar, megegyezés szerint, az eddiginél is keményebb, gyorsabb ritmusra vált. A pár táncolni kezd.

A Bolond semmit sem ért. Csak azt érzi, élete nagy pillanatához érkezett. A falu legszebb lányával táncol, ő, csak ő. A vaku villog, ő most a főszereplő. Arcán a barátságos, kisfiús mosoly torz vigyorba rándul. Körülnéz: körülállják, nézik. Mindenki őt nézi. Tompa tudata mélyén sejti az otromba tréfát; Valira néz, a sejtés elillan: játszik a lány. Azt játssza, hogy álmai hercegével táncol. Körüllebegi, bűvöli, csábítja a Bolondot, félig lehajtott arcából úgy villognak elő gyönyörű ígéretű szemei, hogy Pétert, a kívülállót is megidézi. Közeledik, majd megint hívón elvonja magát, néha perdülés közben kezével-hajával-mellével-testével meg-megérinti az egyre igyekvőbb, épp ezért egyre groteszkebb és szánalmasabb Bolondot. Aki igyekszik követni a lány mozgását; a lágy-feszes hullámzás nála görcsös ugra-bugrálásba torzul, ahogy fordul a körülötte pergő lány után, lábai összeakadnak, egyensúlyvesztve kis híján elvágódik. Próbálna ő is közeledni, Vali könnyed gyíkmozdulattal elhajlik mindig, de mégis hívja, hívja. Verejték-ázva, egyre bamburó vigyorral táncol, táncol, ráng, ugrál, bukdácsol utána a Bolond. A zene gyorsul. Vali a végső extázist játssza, nimfa csábító, földfeletti tánca, a Bolond faun-merev, kecskepatájú lába kétségbeesve keresi a minduntalan elészökellő ütemet, vigyorgó szája habzik... A vaku sűrűn villog. Az ajtófélfát támasztó fiú nagyot húz sörösüvegéből (ki tudja, hányadik?), átszól a másikhoz: „Bezsongott a Bolond..." Az — most is a zenekart nézi, s lábával veri az ütemet — vállat rándít: „Na és?..."

„Na és..." — figyel a szóra Péter. „Neked na és, csak ennyi" — gondolja magában tovább. „És nekem? Nekem mi ez az egész? Téma, amit vagy megírok, vagy se. Úgy nézem őket, mint tudós a mikroszkóp alatt nyüzsgő véglényeket, olyan távolról, olyan kívülről, pedig... Na és..." — egy pillanatra hánvinger fogja el, kifelé indul.

Pár lépés. Valiék csoportja mellé ér. Vali, a fiúja, aki most rosszkedvűen maga elé mered, és a létráról éppen lemászó Géza. Vali Gézától kérdi (bár tudja a választ, csak hallani is akarja): „Milyen voltam?" A vőlegényféle morog maga elé, épp elég hangosan: „Hülye!" Vali nem engedi az agyáig jutni, Gézára néz, az észrevétlenül átlép a fiú szavain, két kézzel elkapja a lány vállát, úgy lelkendezik: „Csodálatos! Isteni! Az év fotósorozatát csináltam meg!" „Azt!" — válaszolja magában.

PÉTER, amint éppen elmegy mellettük, s ki tovább, a ködös éjszakába.

Azt, csak még nem tudja ez a szerencsétlen, mert a fiújának nem hiszi el, hogy hülyét csinálsz belőle. Te nem vagy buta lány, Vali — szövi, szokása szerint, magában a szót tovább —, észre kellett volna venned, mire megy itt a játék. Te bohócot csináltál a Bolondból, belőled meg bohócot csinált Géza. Téged is megbolondít, mint annyi kis hülye tyúkot az az esély, hogy a fényképedet az újságban láthatod? És mindegy, hogy hogyan, milyen áron? Mindegy, hogy lesajnálnak majd miatta? Ennyire fontos neked, hogy történjen valami más, mindegy, hogy mi, csak más, mint ami nap mint nap történik, és amit annyira utálsz? De miért itt és így keresed a kitörést?

...és gondolkodik tovább Vali élete felett. Annyit tud róla, hogy apja gépésztechnikus, művezető, ő is a szomszéd városba jár dolgozni, anyja a tanácsnál előadó. Rendes emberek, igen, Péter ismeri őket, de mit kap tőlük a lány? Valami homályos, megfoghatatlan igényt, hogy többre jusson. Ezért küldték gimnáziumba. De igazi irányt, semmit. Tudja, nem tud a faluban élni. Nincs dolga itt. Tanár nem akart lenni, műszaki dolgokhoz semmi érzéke nincs, mit csináljon? És mit csinálnak a többiek? — fordul Péter gondolata általánosabb síkra. Úgy dönt, Zsófikát interjúvolja meg, mit csinálnak hétközi estéiken ezek a gyerekek, akik most „báloznak" itt.

ZSÓFIKA éppen a lámpákkal, pontosabban azok kapcsolóival foglalatoskodik. Nem mintha villanyszerelő munkát is kellene végeznie, dehogy. Csak éppen a sörök hatására a hangulat emelkedvén, mindig akad valaki, aki sokallja a teremben a fényt, s le-leolt egy-egy lámpasort. Zsófikának viszont határozott véleménye, hogy táncolni világosban is lehet, amihez sötét kell, azt mégse a kultúrházban... Így azután ő meg folyton újragyújt. A dolog azért bonyolult kicsit, mert — mondottuk — a nagyterem valamikori lakószobák egybenyitásával alakíttatott ki, így a lámpák kapcsolói is több helyen találhatók. Zsófika tehát most éppen ingajáratban közlekedik a kapcsolópontok között, eközben próbál Péternek válaszolni: „Mit csinálnak hétköznap esténként? Tulajdonképpen semmit. Vannak. Egy keveset segítenek a háztájiban, olykor jóval kevesebbet, mint a szülők szeretnék, csavarognak, magnóznak, lóbálják a lábukat a templomkert kerítésén." „Itt a házban?..." — kérdi Péter. „Majd mindennap van program. Klubok, szakkörök, ez-az. Ezek a srácok nemigen járnak. Nem nekik való..." — hozzágondolja még:

Honnan tudjam én, hogy mit csinálnak? Azt hiszed, Péter annyira ismerem én őket? Ha végzek az iskolában, szaladok ide, ha itt is, gyorsan haza. Én nem sétálhatok egyet, másnap a fél falu arról sutyorogna: hova kóricált a tanító néni? És rögtön hozzákérdeznék: kihez ment vajon? kitől jött vajon? Én nem ülhetek a temlomkeritésre a srácokkal dumálni, másnap gruppensexről — ahogy itt mondják: közkurválkodásról — regélnének. Apácaként kell élnem itt, olyan tisztán-feddhetetlenül és olyan életidegenül is. Honnan tudjam, mit csinálnak hétköznap este a srácok? —

és folytatja ingajáratát a kapcsolóhelyek között, egy darabig még Péterrel a nyomában, aztán megint egyedül.

Péter újra az udvarra megy, szusszanni egyet, pihentetni a dobhártyáját, de hamar „munkára, fel!" biztatja magát és vissza

A TEREMBE. Épp egy sötétben ér be, két lépést tesz, testbe ütközik. Bocsánat — morogja, mutáló fiúhang ad választ: semmi baj.

I. Ferencz József: Petrak

Mellig, térnyolcrad jobbra. Balról elválasztott haja simára van lefésülve s sem bajusza, sem szakála nincs. Fekete nyakravalóját felett szalagon az aranygyapjas rendet hordja s mellét a Mária Terézia, a Szt István, a Lipót és a Vaskoronarend díszíti. Fekér kabátjának gallérja álló, s jobb vállától bal csípője felé rendszalag vonul. Feliratai a kép alatt két sorban:

Franz Joseph I
Kaiser von Oesterreich

a jobbkarnál: „Amerling pinx"
s a balnál: „Petrak sc."

Acélmetszet, az alak nagysága 12·3 s az acéllap mérete 20·7 : 15·2 Cm.

Lapa 7612.

55/93 N: 1915.

PETŐ JÁNOS

TÓTH ENDRE VERSEI

Az elveszett bárány

Merre vagy, báránykám?
Hol kószálsz, juhocskám,
legdrágább jószágom
a kerek világon?
Egy ködös reggelen
eltűntél hirtelen,
azóta kutatlak,
éjt-nappal siratlak.
Keresem, kutatom
úttalan utakon,
völgyön át, ormon át
apró lábad nyomát,
a sűrű cserjésben,
a patak medrében,
s nyomod nem találom
hetedhét országon.

Hol kószálsz, juhocskám,
bitang kis báránykám?
Nincs ki rád vigyázzon,
alád almot rázzon,
aki megszoptasson,
ölben simogasson.
Nem tudsz te elfutni,
se barlangba bújni,
ha üldöz a farkas,
s lecsap rád a nagy sas.

Merre vagy, báránykám,
szép árva juhocskám?
Megyek étlen-szomjan
sík földön, vadonban,
bokorban, berekben
kutatlak szünetlen,
s kérdezem: nem látták
a csengős báránykát,
kóbor juhocskámat,
kedves barikámat?
Tejfehér gyapja volt,
csillogott, mint a hold,
két gyönyörű szemén
felszikrázott a fény ...
De mindig azt mondták,
hogy sehol sem látták.

Mit tettél, báránykám,
elveszett juhocskám?
Itt hagytál hűtelen,
s míg járok utánad,
elhagytam a nyájat ...
Rázd meg a rézcsengőt,
bégess egy esengőt,
hogy reád találjak,
tőled el ne váljak.

Új miniatűrök XI.

ROSSZ MÉDIUM

Rossz médium voltam. Nem bírtak engem
szuggerálni vagy hipnotizálni.
Egy professzor rámszólt dühösen: — Önben
konok ellenállás él, óriási!

NYAVALYÁIVAL PÖRLEKEDVE

Nyavalyáival pörlekedve
kínra torzul az ember kedve.
Vergődünk mint hal a hálóban,
szerelmeinktől elválóban.

KÓRHÁZI ÉJSZAKA

Magam vagyok ébren itten.
Nem segít már orvos, isten.
Jön valaki, jön a liften,
megáll, motoz a kilincsen.

DE ADDIG ...

Csak az a jó, csak az a baj,
hogy oly soká, hogy oly hamar
jön el ama végső napom ...
De addig: mennyi fájdalom.

ADDIG AZONBAN

Addig azonban teszem dolgomat,
amíg erőm engedi, napra nap.
Őrlöm időmet, akár a malom,
mert sose tudtam, mi az unalom.

Ma sem csináltam semmit

Lám, ma sem csináltam semmit,
semmi fontosat vagy nagyot.
Az ilyen vén semmittevők,
amilyen magam is vagyok,
a puszta levegőt
sem érdemlik.

Bár voltam
kétszer a boltban,
hol bevásároltam,
majd hazaloholtam,
amit vettem, kipakoltam,
a virágokat meglocsoltam,
a könyvespolcot leporoltam.

Közben a postásra vártam,
s több ízben telefonáltam.
Úgy szerettem volna,
valakivel szót váltani,
valaki hangját hallani,
de hiába hívtam sorba,
a telefon megsüketült,
semmi tervem nem sikerült.

Utána olvastam, míg bírtam,
s nehány röpke levelet írtam
a lányaimnak, egy-két barátnak,
akik tőlem még valamit várnak.

S közben arra gondolok:
e sok apró tevés-vevés
milyen mihaszna dolog,
nem is munka, csak tettetés.

De bármily semmi, bármily kevés,
ezt csinálom napról napra.
Sziszifusz munkája sem volt ily nehéz.

De mit tehet az ember?
Végzi sokáig türelemmel,
egyszer úgyis abbahagyja.

KERÉK IMRE VERSEI

Anakreoni

Ünőcske-szemű lány, te,
szökellő, táncos léptű,
jegenyenyárfa-karcsú!
miniha varázsütésre:
a vér agyamba tódul
s megszédülök, ha látom,
amint két csillagbimbós
melled átdöfi blúzod,
s hajnali fény az erdőn —
szoknyádon átdereng a
finom kis csipkenadrág
horgadó férfivágyam
bűvölve kőmerevvé,
míg anyaszült-pucérra
vetkőztetlek szememmel.
Ünőcske-szemű lány, te,
ajkad biggyesztve daccal
mondd csak, miért haragszol?
pár ezüst szállal hajamban
hozzád öreg vagyok tán?
azért a szerelemben
egy-két fogást tudok még,
mitől tüzes csikóként
ficánkolnál vidáman,
dőlvén hanyatt, vagy háttal
térdelve heverőmön ...
miért nem engeded hát,
hogy megpróbáljuk együtt:
illik-e tenyerembe
birskörte-tomporocskád!

Sem idő, sem halál

Babits Mihály emlékének

Ha már a hang csak fölsebez:
az ujjak begyén is kibuggyan
az ének visszatarthatatlan,
a szökni-készülő szavak
még utolszor a végleges, nagy
csönd előtt összeállanak
egyetlen fénylő cáfolattá,
s még fölizzik belül
a szem, mielőtt Oedipus
sorsa beteljesül.

S ha már bénán lecsüng a kéz,
a pupilla üveggé dermed
és már nem cikáznak a sejtek
között a kín villámai:
átlényegül majd az esendő
test Igévé, szétfeszíti
rácsát s madárként föllebegve
oly magasságba száll,
ahol már nem béklyózza röptét
sem idő, sem halál.

Sziszüphosz

Útszéli bölcsek, intelmeitek
körüldongják a fülemet naponta:
hogy nehéz a kő s túlmagas a hegy,
hogy hiába tolom fel, úgyis vissza-

hengerül, s jó, ha nem lapít agyon,
hogy szándék, erőfeszítés hiába,
hogy belegebedek, ha nem hagyom
fenébe az egészet, félreállva;

csakhogy ez a kő itt az életem,
a sorsom, már teljesen egy velem, —
mit érne, ha egyszer mégis megállna

ott fönn? boldogan elnyúlnék talán,
mint a disznó, ha pocsolyát talál
és belefekszik langymeleg sarába?

lenség, de babonás lelkem azt sugallta, hogy háromszor egymás után ugyanaz a piszok ragadozó járatta a bolondját velem. Én arra az egyre koncentráltam, amit kigondoltam magamnak. Tudtam, hogy most sikerülni fog. Az összes haragom és gyűlöletem egyetlen élőlényre korlátozódott. Nem szabad hibáznom. Szuggeráltam magam, s számolni kezdtem, amikor megmozdult a spicc. Fél perc után emeltem meg a botot. Annak rendje és módja szerint, partra tettem a zsákmányt. A 38 centiméterest. Nyilvánvaló, hogy nálam először vendégeskedett, s csuka mivoltát leszámítva, semmi köze a korábbi látogatókhoz. De nem tudtam ellenállni a kísértésnek. Vállalva a szabályszegés másnapossághoz hasonló, rossz lelkiismeretét, nem dobtam vissza. Megtartottam: túszul, magam-engesztelő áldozatként, őt, a vétlent és védtelent a többiek packázása miatt.

Tudom én, hogy nagyon is gyatrácska ez az érvelés, nem indokolható, csak magyarázható ballépésem mellett. Azt is tudom, hogy magamat aligha menthetem azzal, ha másokat kormolok. De amíg egy húszegynéhány éves, szakképzetlen húsboltos havi 12 ezer forintot keres; amíg Borsodról az ország lakóinak a számítógép-botrány jut az eszébe; amíg az egy iparághoz tartozó deficites nagyüzemben nagyobb az átlagbér-növekedés, mint a nyereséges kisüzemben; amíg a labdarúgó NB I. utolsó fordulójában (nem sokkal a totó-botrány után) olyan arcátlan kísérleteket lehet tenni, mint június első vasárnapján; amíg összkomfortosnak nevezik azt a kilencedik emeleti panellakást, amelynek tulajdonosa ki van szolgáltatva a liftszerelőnek, a távhőszolgáltató három napon át 12 fokos előírásának, s a hangszigetelés hiányosságai miatt kényszerű testközeli szomszédságnak; amíg a kereskedelem csak eloszt és nem kereskedik; amikor száznál több borsodi településen még mindig egészségre ártalmas az ivóvíz; amíg majd kétszáz borsodi faluban még mindig nem árulnak húst; amíg május utolsó napján

harminc forinttal drágább a paradicsom Mezőkövesden, mint a Bosnyák téri piacon; amíg az irodalmi lapok szerkesztői bátrabban interpellálnak, mint a képviselők; amíg a dupla tarifáért fuvarozó vasút a régi színvonalon szállít; amíg büntetlenül megengedhető a kisvasút, a szén, a családi ház, a falu, az egyéni vállalkozás korai temetése és késői feltámasztása; amíg megtanulnak élni tulajdonosi jogukkal a csak papíron létező vállalati tanácsok; amíg Miskolc csak azért az ország második, vagy a vidék első városa, mert Budapesten többen laknak, s Debrecenben valamivel kevesebben ...

A kérdőjel nélkül is kérdéssé kerekedő mondatok nem igényelnek választ itt és most. Szép az idő. Héja vadászik fönt, béka üget idelent, a gólya a rétet pásztázza. Új csalit teszek a horogra. Valaminek csak be kell jönnie! Olyan vagyok, mint a szívós vendéglátós. Megsejtem a lehetőségét, de megérzem a veszélyt is. Átszerelek dugóra. A kis hal a vízfelszín alatt egyméternyire úszkál. Ha lent, a fenéken nincs, akkor próbálkozzunk feljebb. Szerződéses vendéglátós ismerősöm magánvendéglátót nyitott. Dicsérem, irigylem elhatározásáért. Ő azt mondja, hogy csak előbbről lehet előrelépni. A szerződéses bolt kitartott volna még, de, mint a jó színész, tudja, érzi, hogy a színpadról akkor kell lelépni, amikor legjobban tapsol a közönség. Öt Trabant árán vett egy elhanyagolt házat, négy Trabantért felújította, egy Trabant pénze elment sörre, borra és borravalóra. A hírnevet és a vendégeket sikerült átmentenie. A hét végén csak előzetes telefon után kap asztalt az ember. De megesett, hogy egy-egy csóró hétköznap üres volt a terem. Egyszer így, egyszer úgy. Forgandó a szerencse.

Meglódul a dugó. Először reszket, mintha „madárka szállott volna rá", aztán bukdácsol, mint valami részeg tengerész, aztán alámerül, csakúgy, ahogy a ki tudja milyen támadástól sebzett semleges hajók az Arab-öbölben. Tiszta és világos minden. Ez nem csuka, annyi szent, de a biztos rossz is jobb a bizonytalan jónál. Három évvel a tények bekövetkezte után, s sok évvel ennek a ténynek a valószínűsítése után bejelentették, hogy Magyarország népe fogy. A pillanatnyi helyzet erre az évre azt prognosztizálja, hogy a mai Magyarország lakossága 15 ezerrel lesz kevesebb, mint amikor legtöbb volt. Ráérő demográfusok kiszámították, hogy a XXI. század első évtizedének végén Eger nagyságú népesség tűnik el, s ha a tendencia nem változik, akkor egyszerűen elfogyunk. De akkor ki lesz a második magyar űrhajós? Lesz-e magyar kolónia a Holdon, vagy valamelyik idegen bolygón, ha az ezer éve szerzett haza pozíciói is ingatagok?

Fogtam egy derék törpeharcsát. Ahogy sejtettem. A harcsa nem nő akkorára, mint a csuka, nem is előkelő zsákmány, de hevesebben kap. A horog halastól tűnt el a szájában. Két dolgot tehetek. Egy kombinált fogóval megműthetem, s megmentem magamnak a horgot, a halat pedig megkímélem a fájdalomtól. De ebbe a műtétbe a beteg általában belepusztul. Inkább elharapom a zsinórt. Vesszen a horog, fájjon a hús. De legalább élve marad, s kibírja hazáig. Az élveboncolásnál jobb a halogató, a lényeg-horgot nem mozdító, de kötelékeket szakító kúra. Így vagyunk valahogy a reformer gondolatokkal is. Hatvannyolcban nekilódult az ország, hetvennyolcban a mélyponton volt. A világgazdasági válságról, az olajárak robbanásáról, a számunkra kedvezőtlen világpiaci válságról nem tehetünk. De elébe mehettünk volna az eseményeknek. De mi kitartottunk, s hetvenkettőtől egyszerre nyomtuk a féket és a gázt. A népgazdaság (tehát tízmillió ember nemzetté szerveződött kollektívája) elszegényedett, s a tízmillió állampolgár sohasem élt olyan jól, mint a hetvenes évek aranykorában. Fenyegetett a csőd. S ezt a szót ma már leírni nem illetlen, s nem tudománytalan. Mai gyakorlatunkban is polgárjogot nyer. De ez már a következő felvonás.

Zsákmány a zsákba, csali a horogra. Így van ez. Mindennek helye és rendelt ideje van. Az utcai plakát József Attilával biztat. A szöveg így hangzik: „Dolgozni csak pontosan, szépen, s termelni eladhatót!" A költővel nincs mit vitatkoznom. De elgondolom, hogy a verssor után illesztett szavak hogyan is illeszkedtek volna a korábbi, a történelem sorsfordulóihoz élesített késsel felszabdalt időkben. J. A. így kezdte: „Ne légy szeles, Bár munkádon más keres..." A felszabadulás után: ...s termelni egyáltalán. Az ötvenes években: ...s termelni többet. ...Nem egy vers színeváltozása ez. A napi igény ráfirkál a maradandóság emlékkövére.

Hajdan azt tartották, hogy a Tisza a leggazdagabb magyar folyó. Egy 150 évvel ezelőtt keltezett leírás adja tudtul: „Hal a nagy számmal lévő folyó vizekben, patakokban, és álló tavakban sok és igen jó ízű, különösen a Tiszában, és Dunában nagy mennyiséggel található, leginkább bővelkedik halakkal a Tisza vize, úgy hogy azon közmondás is — A Tisza vizének harmad része hal — eléggé jelenti azon folyóban lévő halaknak temérdek sokaságát." Most? Tavalyi fogási eredménynaplómat szégyenkezve adtam le. Nem ment, sehogyse ment. Nem voltam ezzel egyedül. Pedig mindent megpróbáltam. Még ánizsillatú műgilisztát is vettem, s nem sajnáltam a pénzt a legváltozatosabb formájú villantókért. De a műcsalira sem harapott a hal. Hoppon maradtam a stégen, mint a magyar gépipar a világpiacon.

Majd talán az idén, majd talán most. Előbb teleeszem magam, meghúzom az üveget. Elszívok két cigarettát. Társam minden ceremónia nélkül foglyul ejt egy csukát. Nézzük, csodáljuk, s együtt örülünk. A fene essen belé, hogy éppen ő fogta! Pedig együtt esszük meg. Nem elfogyasztani a kunszt, hanem elejteni. Előrámolom a teleszkópos botot, s kenyérhéjjal fogok gyorsan három keszeget. Így aztán valamennyire helyreáll az egyensúly. Ez marad a végeredmény. A halászlé aligha adja ki, ponty kellene, de arra meg tilalom van. Megállapodunk, hogy megsütjük az egészet. A halak erről semmit sem tudnak. Ha tudnák, akkor se szólnak. Némák. Szeretem a halakat. Kezdtem érteni hangtalan szájmozgásukat.

Elered az eső. Hogy elröppent az idő! Indulni kell. A maradék gilisztát visszaadtuk a földnek, a feltűzetlen kis halakat megúsztattuk. Otthon megfürödtem és körmöm alól kipiszkáltam az agyagot. A hal, a víz, a fű szagát elnyomta a desodor illata. Holnap majd elmesélhetem, hogy szegényes volt ugyan a zsákmány, de legalább kikapcsolódtam és nem gondoltam semmire.

IDŐS ASSZONY PETŐ JÁNOS RAJZA

vállalkozik, mint francia íróbarátai: Éluard, Aragon Crevel, Cocteau. A harmincas években megjelent esszéregénye, a Puszták népe, nagyobbat robbant, mint Tristan Tzara, vagy Breton bármelyik kiáltványa. Illyés az önmagát nem ismerő magyar társadalom mélylélektani rétegeit bolygatta föl. Egyúttal persze a nemzet mélytudatát is. Tehát már ekkor fölírta az irányt szabó erkölcsi parancsot, mely munkásságának vezéreszméje maradt: újítás sosem csak az irodalomban esedékes, hanem a társadalomban is, sőt ott esedékes először és igazán.

Ötven esztendő óta a magyar szellemi élet nem tudta megkerülni Illyés Gyulát. Az ő fölismerései és újításai nyomán saját magát újította meg. Az utolsó két évtizedben például a nemzeti és a nemzetiségi kérdés nyiltszíni szóbahozásával és tisztázásával. Illyés ugyanis megrendülve ismerte föl, hogy a huszadik századi történelem egyik legfontosabb kérdése: a nemzet primátusának a kérdése. Ami természetesen nem a nacionalizmus új fedőneve: nem agresszív felsőbbség, csupán megkerülhetetlen sajátosság. A nemzet értékőrző forma lehet a napjainkban egyre jobban fenyegető formátlanságban, föloldódásokban. Hagyomány lehet és újabb és újabb leleményt szülő inger: a belső szabadság megőrzésének, vagy kimunkálásának közös műhelye. De hallgassuk őt, a saját ellentmondásaival mindenkor emelkedetten szembesülő írót: „Ámulva nézek mindannyiszor körül, ha azt olvasom magamról: nemzeties. Nemcsak a nacionalizmusnak egy szikrája nincs bennem, de nemzeti érzéseimet is fogyatékosnak érzem, ismereteimhez, a helyhez képest. Még Jaurès-neveltetésű engesztelhetetlen internacionalista vagyok: egy morzsányival soha nem kívántam, s nem kívánok több jogot a népnek, mely fölnevelt, mint bármelyiknek. De ha azért, ami kijár, nem emelek szót, épp nemzetköziségem zárna ki — mint orgazdát — nemcsak a magyarok közül; a kölcsönösség minden jó táborából."

*

Még akad néhány hagyományőrző falu Magyarországon ahol ha halott van a háznál, megállítják az órát és a tükröt sötét kendővel letakarják.

A tavalyi év nagy halottja hazánkban Illyés Gyula volt. S az én megzavarodott érzékeimnek még mindig úgy rémlik, hogy az ország órája azóta az áprilisi nap óta is áll, s a képzeletbeli tükrökön még ma is ott sötétednek a halottaskendők. A zavarodottság nemcsak azért érthető, mert Illyéssel egy világirodalmi rangú író szakadt ki egy kis nép irodalmából, hanem azért is, mert egy hosszú korszak zárult le vele.

A magyar irodalom és a magyar történelem az utolsó két században, különösen a francia forradalom földlökései óta, olyannyira összenőtt egymással, mint a sziámi ikerpár. Hiába húzott volna sokszor a szívük kétfelé, összenövésük sorssá vált, drámaivá és széttéphetetlenné. Valójában ez a magyarázata annak a különleges „magyar jelenségnek", hogy az ország politikai vezetői mellett mindig kiválasztódott egy-egy nagy tekintélyű író, aki kimondva-kimondatlanul a nemzet „erkölcsi kormányzója" lett. Az utolsó évtizedekben Illyés Gyulának kellett vállalnia ezt a szerepet. S mivel nincs senki, aki a helyére állhatna, már a betölthetetlen űr miatt is új korszaknak kell a halála után elkezdődnie. De ebben az új korszakban is az ő költői végrendelete visszhangzik majd a legerőteljesebben:

Nem lehet tisztességes ember,
ki a versírást abbahagyja.
Az igazmondást hagyja abba.

GÉCZI JÁNOS

És maradsz

Magányos, magányos, mint a fenyővers
a létezés hármas igeidejében,
s oly egyedül mind ami vers,
amint majd a lenyomat lészen
a stanzakőzetben mikorra a ‚mindazt'
egyedül kiásod.
De lélekké lehelnéd vissza e ‚mindazt'
s keresnéd a búvóárkot

(És lélekké lehelnéd vissza e mindazt
s keresnéd a búvóárkot)

a kobaltkék mohok és agybarázdák
magmás taraji s egy szonett-tó közén,
bár tudod volt és lesz, de most remény
nincs, nincs remény, hiszen körbeállják
tenakaratodból az állítmány-dárdák
ím igei önmagad,
és ellenük semmit, ha körbe is járnád.
Hisz se szűved, se szavad,

(És ellenük semmit, ha körbe is járnád,
hisz se szűved, se szavad.)

se ami az ősi nyelvi szerkezetben
a ‚mindazt'-ra immár jogokat adna;
érted érted-hűséggel teremjen,
akárha gyantás toboznak magva.
Mert magányos vagy, mint a fenyővers
kilökve az időbe,
és oly hideg is amint mellette heversz,
és maradsz eldőlve.

(És oly hideg is amint mellette heversz,
és maradsz eldőlve.)

*

Orsó, ha messzi elpörög

*

A létezés hármas igeidőjében
orsózva pörögsz, vers a napszegélyben,
míg egy hálós kőlenyomat lészen
az arcod. Így készül sorsod. Vagy mégsem?
Egyedül kiásod
a sok ‚lehet' közül az egyetlent?
Keresnéd suttogásod:
a kékek között a megmentő kék lent?

(Keresnéd suttogásod:
a kékek között az egyetlen kék lent.)

Magmás tarajok s egy szonett-tó közén
ahonnan a ‚volt'-‚van'-‚lesz'-re rálátsz,
nincs, nincs remény, hiszen körbeállják
a ‚sosem'-ek, és leborul az egyik tövén
ím igei önmagad,
zokog ott, s rád hullja lombját egy bokor,
hisz se szűved, se szavad
amely azzal a bokorral felér. Akkor

(Hisz se szűved, se szavad,
amely azzal a bokorral felér akkor.)

a ‚mindazt'-ra immár jogokat adna
egy rőt levél, a felkopasztott gallyka,
akár egy gyantás toboznak magva,
de ráhullnak szemedre. S maradsz magadba'
kilökve az időbe,
pörögsz-forogsz hitves bolygóid között,
és maradsz eldőlve,
mint orsó, ha messzi-rég elpörög.

(És maradsz eldőlve,
mint orsó, ha messzi-rég elpörög.)

CSOÓRI SÁNDOR

A kendővel letakart tükrök

Illyésről, külföldieknek

Kevés ház áll ezen a földön, amelynek a küszöbét — idestova harminc éve — ugyanazzal a kirügyező izgalommal léptem volna át, mint Illyés Gyuláékét. Hiába hatalmazott föl a házigazda, hogy mehetek hozzájuk bátran, s bármikor, nyitva az ajtó és nyitva az idő is betoppanásomhoz, kitüntető előzékenységét ugyanúgy nem tudtam elfogadni, mint ahogy tegezni se tudtam volna őt soha.

A tisztelet akadályozott meg ebben? A harmincévnyi korkülönbség? Valami más is. Mindent egybefoglalva: az egészséges önzés. Illyéssel találkozni mindenkor esemény volt: lámpalázas nap az egymást hajszoló, kopott napok sodrában. Még készülni is lehetett rá, akár egy utazásra. Lehetett? Kellett is, mert az ország legtekintélyesebb írója nem megcsodálni való híresség volt, aki csak a papír fölött hadakozott mesterien a szavakkal és a gondolatokkal, hanem az eleven beszélgetés műfajában is.

Vannak művészek: költők, zenészek, festők, akik mellett fojtott lombsuhogást hallhat az ember, élet és halál hisztérikus ajtócsapdosásait az időben, s vannak, akik a remény gyöngéd sírását kottázzák le nekünk a század otromba lármája közben. Illyés Gyula közelében a szellem üdítő léghuzatát lehetett érezni bármikor. Nem a könnyed, nem a föloldó, s a feledtető szellemét, hanem azokét a prométheuszi férfiakét, akik az égből lopják le nekünk a derűt és akik ezért jócskán megfizetnek.

Sainte-Beuveről értekezve ezt írja egyik tanulmányában Claude Roy: „... az ember hajlamos azt hinni, hogy a rendkívüli intelligencia kissé mindig szomorú." Illyést olvasva, vagy hallgatva én épp az ellenkezőjét tanúsíthatnám ennek. Az ő rendkívüli intelligenciája sose taglózza le az életkedvet, nem áll ki fanyar kritikusként a cselekvő ember elé, inkább mögé áll — sugalmazónak és bujtogatónak. Még a reménytelenséget is körberöpdösteti valamiféle tapasztalatból vagy csontból áradó vigasszal." Valóságosan a jelent a múlt kétségbeesettjei viszik előre." Ezt a vigaszt a történelem mély rétegeiből fakasztja föl, de saját magából ugyanígy képes lelkierőt fakasztani erő fölötti mutatványokhoz: „Szórakoztat, hogy elmúlok" — leplezi le magát váratlanul egy halála előtt írt versében. Természetesen az elmúlás nem mint esemény és nem is mint elkerülhetetlen törvényszerűség nyűgözi le, hanem, mint részletekben megélhető, idegen csoda.

A magyar irodalomban Ady mellett az idősödő Illyést foglalkoztatja leginkább a halál érzete s tudata. De amíg Ady duhaj, kihívó, fejedelmi a halállal, lekenyerező, vagy cinkos, sőt életerejének a fölingerlőjét látja benne, addig Illyés a tekintetét kutatja, egyezkedik vele, emberpártivá szeretné átnevelni: legyen a halál szigorú, de méltányos kritikusunk. Mintha mindnyájunk élete mű volna, melyet ama végső pályzatra külön-külön benyújtunk. Mors bona, nihil aliud. Jó halál és semmi más — írja egy megrendítő és megnyugtató verse fölé még az ötvenes évek közepén. Egy évtizeddel később a Kháron ladikjában, ebben az alkonyati esszéregényben a fölfedezők tárgyilagosságával írja le a halál felé tartó élet fonák, talányos élményeit: lassú meztelenre vetkőzésünket a sír előtt, s azt a metafizikai dacot, amelyet veszteségünk közben már-már titkos örömként élhetünk át, akár a jó ügyért meghaló vértanúk. „Jól közeledni tehát végnapjainkhoz, udvariasság. A megöregedés illemtanának fő vizsgája, hogy miképp húzzuk be magunk után az ajtót... Erre azzal a meggondolással kell fölkészülnünk, hogy még egy pillangó halála is botrányos ellentmondás."

Ki ne hallaná ki ebből a találomra kiemelt néhány mondatból is a jellegzetes illyési torokhangot? Azt a szárnyaló rekedtséget, amelyyel egy hihetetlenül gazdag élet drámai monológját végigmondta? Egy esztendeje halt meg, de a halálára én képtelen vagyok emlékezni. Arcára, mozdulataira, dühkitöréseire, meghökkentő észjárására annál inkább. Nyolcvanévesen is maga volt néha az emberi elevenség. A test nehézkes medvemozgását a vizsláló, s a világot körberöpdöső tekintete úgy ellenpontozta mindig, hogy nyomban meg is szüntette. Talán a rembrandti fény-árnyék érintkezése lehetne az az eligazító példa, amellyel az illyési szellem természetét érzékeltetni tudnám: a sötétségből átlépni a világosságba! Nem belerobbanni, nem beleugrani, hanem megkeresni az átmenet borzongató gyönyörét és izgalmát. Mert belenőni például a halálba, a szabadságba, vagy a megoldatlan ügyek bozótosából kivergődni valamilyen tisztásra, szerinte, kalandosabb élet, mint fiatalnak lenni.

Utolsó nemzeti költőként szokták tisztelettel emlegetni, mint valami magyar Victor Hugót. Hogy mennyi az igazság ebben a hasonlításban, vagy hogy mekkora a külföldieknek szóló metaforikus szándék, nem firtatom, de ha valamelyik író, kritikus, szellemtörténész azt kezdené fejtegetni, hogy az európai klasszikus racionalizmus egyik legutolsó, s hagyományőrző képviselője századunkban Illyés Gyula, véleményére izgatottan figyelnék oda. „Csak az lehet hasznos ismeretünk a világról, amely eszünk bírálatát is megállja." Élete mementója lehetne ez a mondat, ha nem tömegével írt volna hasonlókat. „Mert mi a piszok a vegyészetben, s a filozófiában is? A dolog, ami nincs a helyén."

Ifjabb versíró koromban a világosság szürrealistájának neveztem el őt, akkor még csak szellemeskedésből, s utalva avantgardista párizsi éveire is, de később megértettem, hogy számomra ez a lírai rögtönzés fogalmazta meg legpontosabban gondolkodása stílusát és módszerét. Ebben a mi sokféle világnézettől megrészegült századunkban. Illyés a józanságot tartotta igazán hősi állapotnak. Azt a józanságot, amely részegítő is lehet.

Van tehetség, amelyet a lázadás növeszt meg, s van, amelyet a fegyelem. Illyés lelkében ez a kettő birkózott, ölelkezett, pörösködött egymással pályakezdésétől halála napjáig. Némelyek ettől ítélték ellentmondásosnak alkatát, holott ez nem ellentmondás volt, hanem kettőség. Nem megosztottság, hanem többlet. Nem zavarodottság, csupán az árnyalatok feszült és gazdag játéka. Persze nézhetjük ezt az ízlése felől is. Fogadjuk el, hogy Illyés Gyula, szerepe és alkata szerint, Victor Hugóra hasonlított. Igen ám, de ez a magyar Victor Hugo a tépett, a meghasonlásos, a Baudelaire-lelkületű költőkbe esett bele újra és újra. Sőt. miközben az elioti és Saint-Jonh Perse-i személytelen költészetért hadakozott egész életében, legtöbbre mégis az olyan szélsőségesen individuális költőket becsülte, mint amilyen a magyar Szabó Lőrinc.

Nemcsak műveit, hanem az életét is ez a termékeny kettősség kormányozta. Ha, mondjuk, második hazájába: Franciaországba utazott, innen hazulról a tizenhetedik századi magyar költő és hadvezér: Zrínyi Miklós írásait viszi magával úti olvasmányul. Itthon viszont, magyar parasztok között forogva, Pascalt olvassa és Bergsont, Éluardt, Malroux-t, Sarte-ot, Camust.

Tudatos összeszikráztatása volt ez jól szemlélhető végleteknek? Vagy a zenei disszonancia mintájára szellemi, s politikai disszonancia? Ez is, föltétlenül, de több is ennél: egy közép-európai költő és gondolkodó szintézist kereső szenvedélye. Egy részeire szakadt Európa „erkölcsi újraegyesítésének" a szándéka.

A dadaizmus és a szürrealizmus másnapos bódulatával Párizsból hazatérő Illyés néhány esztendő múlva meghökkentő „botrányra"

ÜLŐ FIÚ

PETŐ JÁNOS RAJZA

A cselekvés igényével

Albert Gábor: Emelt fővel

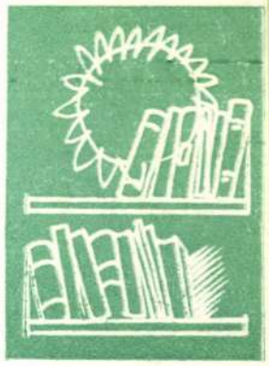

(Katarzis) Katartikus könyv. Olvasásakor valami hasonlót élünk át, mint amit a görög tragédiák nézője érezhetett az előadás láttán. A katarzist a hajdani néző úgy élte át, hogy a látottak érzelmeiben megrázták, lesújtották vagy fölemelték. Utána a megnyugvás, a letisztulás, majd az értelem szerepe vált uralkodóvá. Ilyesmit érezhet az olvasó Albert Gábor könyve forgatásakor. Tény, hogy történelmi múltunk még mindig tartalmaz jó néhány olyan kérdést, amivel szemben érezzük kell a szókimondás kényszerét, a tisztázás, a görcsök feloldásának szükségességét. Az író egy szociográfia keretei között természetszerűleg nem vállalkozhatott arra, hogy a magyar történelem feszítő kérdéseire választ keressen, még csak a legfontosabb sorskérdéseket sem igyekszik végigkövetni. De a kettő bonyolult összefüggéseire rámutat. Az egyik a föld-, a másik pedig a nemzetiségi kérdés. Hogy ezek mennyire szorosan függnek össze, s miként hatnak egymásra, annak kiderítésére tanulmánysorozatok, könyvek vállalkozhatnának. Mégis szükség van ismét és újra az összefoglalásra, amelyik valamit hozzátesz a korábban már elmondottakhoz, új szempontokat vet fel, mert az új olvasónak vagy az időben távolodó szemlélőnek erre igénye van. Az egyéni szempontú megközelítés az egyik legfontosabb vonása ennek a szociográfiának. Az új aspektus azt is jelenti, hogy a szerző néhány helyen olyan tényeket említ, amelyekről a történettudomány sem tudott vagy legalább szemérmesen hallgatott. Ha jól belegondolunk, akkor itt kutatási eredmények ismertetésére is sor került. Az írói szemlélet és a leírtak együtt eredményezik azt a katarzist, amire fönntebb utaltam. Düh, együttérzés, szorító melegség, hideg számítás, azonosulás, kívülállás egyaránt jelentkezhet a könyv olvasásakor. Mindez nem összeadódik, hanem egymást erősítve, máskor megszüntetve vezet végig a könyv lapjain, hogy végül is eljussunk ahhoz a megnyugtató gondolathoz: *a történelmi események, múltunk, sorskérdéseink vizsgálata mindig valami felemelőt és fontosat mutat meg.*

(Sorskérdések) Már-már közhelyszerű igazságnak számít, hogy a jelen megérthetetlen a múlt tendenciái nélkül. Bármilyen apró, vagy nagyobb problémához nyúljunk is, mögötte mindig előbukkan a história, pontosabban azok az erővonalak, amelyeknek a megoldása sokszor hosszú ideig késett, vagy százszázalékig nem sikerült, s ebből következően feszítő energiaként vannak jelen ma is. Hogy mást ne említsek; először úgy tűnik, hogy a könyv csupán ötven év távlatát veszi figyelembe, mondván, a nemzetiségi és a földkérdés attól kezdődően jelentkezett különös élességgel XX. századi történelmünkben. Így van ez? Egy elnémult református harang ürügyén indul a történet. Akkor már túl volt a magyar közvélemény Illyés Gyula, Fülep Lajos megrázó írásain, amikben azt bizonyították, hogy ék halad a magyarság szíve felé, amely előbb-utóbb (ha nem ügyelnek rá) szét fogja robbantani azt. Attól a pillanattól a magyar társadalom szinte minden rétegében felmerült az a gondolat, hogy a tendenciát meg kell állítani, illetve nemcsak megakadályozni kell, hanem — ha lehet — visszájára fordítani.

A Dél-Dunántúlon volt egységes német településeket úgy akarták társadalmi szempontból átalakítani, hogy azokban jelentős számban képviseletet kapjanak a magyarok. Ez sokféle akciót, folyamatot indított el, amelyek közül a szerzőt elsődlegesen a *telepítések* foglalkoztatták. Mielőtt mélyebbre néznék, óhatatlanul felmerül a kérdés, miért kell fölhánytorgatni ezeket a dolgokat, mi szükség van esetleg fájó sebeket felszaggatni? Borítsunk fátylat arra, ami elmúlt, amit a történelem így vagy úgy rendezett? Éppen az a baj, s ebben teljes mértékig egyet kell érteni az íróval, hogy nem rendezte megnyugtató módon a história azokat az ellentmondásokat, amelyek e kérdéscsoport körül jelentkeztek. Az igaz, hogy a föld-, vagy a nemzetiségi kérdés ma nem hasonlítható, de az is igaz, hogy a telepítés és a föld meg a népesség gondja szorosan összefüggött. Ezeknek olyan erőviszonyai teremtődtek, amelyeket ma, illetve a közelmúltban a szerző pontosan kitapinthatott Baranya, Tolna megye egyes községeiben. Ez már önmagában indokolja, hogy szóljon róluk. Ehhez még hozzá kell tennünk azt, hogy itt a magyarság léte szempontjából is sorsdöntő kérdések, s megoldásra váró gondok merültek fel, amelyeknek *a hatása* ma a dél-dunántúli községekben nagyon is jelen van. Fél évszázadnyi távlat nem nagy idő. Csodálhatjuk is az író bátorságát, hogy ezek fölmérésére, a máig vezető szálak nyomon követésére vállalkozott. A vaskos könyv felénél bizonyossá válik, hogy itt nem ötvenévnyi, hanem két évszázadnyi idő távlatából kell végigkövetni (szinte nyomozati részletességgel) bizonyos jelenségeket ahhoz, hogy a ma feszítő gondjaira, kontroverziáira megoldás kereshető vagy található legyen. Abban, hogy a kiválasztott kis vagy nagyobb településen miként alakultak a társadalmi viszonyok, hogyan módosultak az emberi kapcsolatok, olykor két évszázaddal ezelőtti eseményeknek is nagy szerepe volt. Gondoljunk csak arra, hogy hány székely családnak kellett 1764-ben Madéfalva után Bukovinába és Moldvába menekülni, hogy majd negyven évvel ezelőtt átélhessék a hazatérés, a hazához való visszatérés izgalmát, örömét és bánatát. S ma, az 1980-as években még mindig viseljék ennek a folyamatnak a következményét, újra átéljék azt, amit őseik 200 év hazától való távollevés során éreztek. Így időben és térben messziről induló folyamatok csomópontjává lett a Dél-Dunántúl, s azzá váltak azok a falvak, ahová a német nemzetiségű lakosság mellé felvidéki magyarokat, tiszántúliakat és székelyeket telepítettek. Első pillantásra bárki felmérheti, hogy a téma menynyire alkalmas érzelmek, indulatok felkorbácsolására. Még akkor is, ha visszafogottan, vagy a tényekhez ragaszkodóan ír róluk bárki.

Ezekről a dolgokról igazán szólni annyiféle álláspont egyeztetésével lehetséges, ami szinte kizárja a hűséget. Ha a német nemzetiségű lakosság egyik-másik tagját kérdezzük meg, akkor nyilván saját sérelmeit mondja el, a székely ugyanúgy, a felvidéki magyar ugyancsak, s a bosnyákok, horvátok hasonlóan beszélnek. Az írónak a beszélgetésekből összesítenie kellett azt, ami az emberi együttélés, a megbékélés, az egymásratalálás szempontjából érdekes és meghatározóan fontos. Nem szenvedéllyel írt, sem indulattal, hanem tárgyilagosan, a tények pontos számbavételével.

(Módszer) Nem hiány, inkább dicséretes tény, hogy igyekezett — amennyire csak lehetett — háttérben maradni. Főleg ott, ahol a legtöbb alkalom kínálkozott a szélsőséges álláspontok felvillantásával indulatok kiváltására. Nyilván ennek a következménye, hogy a felvidéki kérdést 1942 végétől csak kronológiaszerűen foglalta össze. A székelyek telepítéséről szólva nagyon sok olyan momentum villant volna fel, amik a dramatizálás lehetőségét sejtették. A szerző azonban dicséretes módon elhárította mindezt, és a végeredményre, az összegzésre figyelve *ötvözte írói módszerében a tudomány és a személyesség eszközeit.* Igazi szociográfiát írt *Emelt fővel* című kötetével. Vannak ebben olyan részek, amelyek már-már a szaktudomány tárgykörébe utalhatók, hiszen annak pontosságával igyekezett nyomon követni egy-egy fontosabb jelenséget. Például azt, hogy miként indult el 1934 után a tiszántúli sokgyerekes családok áttelepítése a dél-dunántúli községekbe. Más esetben precízen utánanézett annak, hogy milyen történelmi helyzet eredménye volt az 1764-es madéfalvi veszedelem. Ez és még jó néhány fejezet mutatja a könyvben, hogy az író képes volt történészi erények fölvillantására. Azt már csak mellékesen jegyzem meg, hogy akár egy kisebbfajta szakbibliográfia is összeállítható lenne a kötetből olyan munkákból, amelyek a telepítéssel, a földkérdéssel, a nemzetiségiekkel foglalkoznak. Azt természetesnek kell tartanunk, hogy a szerző alaposan „felkészült" egy-egy témából. Neki végül is pontosabban kellett tudnia bizonyos eseményeket és adatokat, mint azoknak, akikkel beszédbe elegyedett. Csak így juthatott el a lényeghez! Így hozhatta felszínre a sokféle vallomásból, beszélgetésből, találkozásból mindazt, ami az egész jelenségkomplexum szempontjából fontos és megkerülhetetlen.

Természetesnek tartom azt is, hogy önálló, sajátos célú levéltári kutatásokat is végzett. Egyes helyeken utánanézett azoknak a forrásoknak, amelyekre szakfeldolgozások épültek és azt ugyancsak a munka velejárójának tartom, hogy olykor vitázik a szakemberekkel, tanulmányokkal és összefoglaló könyvekkel. Az ellentmondás kényszere nála nem abból következett, hogy fitogtatni szerette volna jártasságát, ténybeli ismereteit. Lényegesebb, hogy ez alapot teremtett a szálak kibogozásához, fölfejtéséhez. Abban az esetben vitázott, amennyiben egy-egy történeti munka vagy jogi és más szempontú megközelítésű tanulmány szemléletével és következtetéseivel nem értett egyet. Olykor szinte meglepődik az olvasó azon, hogy miként juthatott el egy-egy tudományos apparátussal dolgozó szakember olyan ferde következtetésekhez, amelyeket az író, adott esetben néhány beszélgetés alapján is, megcáfolhatott. Olykor a legkézenfekvőbbnek látszó magyarázat volt, ami hiányzott. Ő nagyon helyesen leírta azt, ami a tények és az események logi-

tok egymáshoz közelítésére, az ellentétek valaminő áthidalására. S közismert Jászi Oszkár — éppen Hatvanyval szembeni — állásfoglalása is, aki nevezetes cikkében (*Leszámolás — beszámolás nélkül. Századunk*, 1938. 1. sz.), a népiek társadalmi programját tartotta a korszerű és időszerű magyar programnak. Másfelől: éppen Németh László az, aki a *Magyarság és Európában* a „népi" és az „urbánus" kultúra kívánatos *szintézisét* teszi meg mértékadó törekvésnek, s mint kritikus, ugyancsak ő méltatja az elsők között a pályakezdő Pap Károlyt, Gellérit, Fenyő Lászlót. S a Gellért Oszkárral való kapcsolata! Fennmaradtak Németh László Gellérthez írt levelei, a négy évtizedes barátság, e néhol megrendítően szép dokumentumai. A Némethet antiszemitizmussal vádolók aligha dobálóztak volna oly könnyedén a váddal, ha akárcsak egyet ismertek volna e levelek közül. Németh László a *Beszélgetések*nek is vissza-visszatérő alakja, illetve témája. Cs. Szabó szerint „izzóbb agyat és fogékonyabb szellemet aligha termett akkori intellektuális életünk", habár Németh „aszketikus primadonna" volt. (12. old.) Fejtő kitart régebbi — 1934—35-ös — véleménye mellett (vö. *Magyar narodnikik. Szocializmus*, 1935. 1. sz.), miszerint Németh László írásaiban „több rokonszenvet" lehetett érezni „a fasizmus, mint a nyugati demokrácia iránt." (58. old.) (A bizonyítási eljárás azonban — miként jelzett cikkében —, most is elmarad.) Kovács Imre tekintélyével is növeli annak a — napjainkban is virágzó — vulgarizmusnak a súlyát, amely szerint „a harmadik oldal [...] azt jelentette, hogy se a németekkel, se az oroszokkal [...]", „A harmadik út pedig azt [...]". hogy se kapitalizmus, se kommunizmus [...]". (141. old.) Gombos Gyulát arra figyelmeztette Németh, hogy az általa szerkesztett *Magyar Út*ban túltengenek a *baloldali bíráló* írások, Kiss Sándor abban látja Németh fontosságát, hogy a szocializmust a középosztálybeliek számára is elfogadhatóvá tette.

Megannyi állítás és vélemény — megannyi vitapont. Németh és a fasizmus? Komlós Aladár *A Toll* hasábjain már 1937-ben cáfolta e kapcsolat lehetségességét„ (az említett cikkében egyébként maga Fejtő is elutasítja a „Németh, mint fasiszta" képletet) s azóta a Németh-filológia is tételesen kimutatta mér e „sejtések" „érzések" alaptalanságát, s kellő bizonyítékok alapján cáfolta meg a Némethet nyíltan és durván lefasisztázók érveit. (Tény: Németh nem sokra becsülte a nyugati polgári demokráciát. De ebből miért következnék az, hogy több rokonszenvvel viseltetett a fasizmus iránt?)

„Harmadik oldal" és „harmadik út". Fantomként járnak vissza e fogalmak a Németh-szakirodalomban is, a pontos tartalmi meghatározás vajmi kevés sikerült kísérletével. A „harmadik út" mint eszmei-ideológiai irányt jelző fogalom még úgy-ahogy használható (például: sem marxista, sem nemzetiszocialista), tévútra vezet azonban, ha a magyar progresszió *jövőképét* próbáljuk betájolni, jelezni vele. Hiszen a 30-as években nem három, de sokkal több *„út"* létezett a különböző szellemi áramlatokhoz tartozó, a társadalmi haladást képviselő teoretikusok elképzelései között. (Csak egyetlen példát említve: vajon *hányadik* „út"-ként lehetne vagy kellene e logika szerint jellemezni és értékelni a Németh László által egyre keményebben bírált Szekfű Gyulának a 30-as évek közepétől képviselt útját?) A Németh László-féle „harmadik út" például lényegét tekintve *szocialista* megoldást jelentett (így tehát már eleve nem is minősíthető a „harmadik út" kitétellel). Ami pedig a harmadik oldal — egyébként szerencsésebb — címkét illeti: itt *legalább három* dimenzió mentén szükséges a tartalommeghatározás. A fogalom mindenekelőtt egy még csak virtuálisan létező, a lelkekben meglevő, a napi politikától elforduló, morális *elhatározást*, felkészülést jelent. Jelent továbbá egy, a *magyar* történelmi és társadalmi sajátosságokra épülő, erősen *népi demokratikus* színezetű nemzeti reformprogramot, s végül — az imént jelzettek külpolitikai vetületeként — a nagyhatalmaktól független, a Duna menti népekkel „tejtestvériséget" fogadó Kert-Magyarországot". (Már jóval a felszabadulás után maga Németh László jegyezte meg keserűen, hogy a harmadik oldal elméletét „egy negyedszázadon át mint valami sem hideg, sem meleg harmadikutasságot, sőt középutasságot" emlegették. [Vö. *Megjegyzések egy előszóra*] Úgy látszik, ez az emlegetés nemcsak egy negyedszázadig tartott és tart...)

5.

A *Beszélgetések* vitamenetének — a népi-urbánus viszony és a Márciusi Front kérdései mellett — a harmadik legérzékenyebb pontja: Szárszó. (Különösen érdekes ez a tavalyi honi sajtópolémiák és a Püski-féle jegyzőkönyv egyéb dokumentumokkal kibővített újramegjelentetésének tükrében.) A magyar progresszió végzetes kimenetelű megosztottságát dokumentálja az a tény is, hogy Szárszóra nem kapott meghívást például Szekfű Gyula (elsősorban Veres Péter és Németh László miatt, de a meghívást — miként Püski Sándor elmeséli — Erdei sem támogatta), s kimaradtak a meghívandók köréből a kisgazdák is. (Azt már csak mi jegyezzük meg, hogy Illyés sem jelent meg Szárszón.) Cs. Szabó most is úgy vélekedik, hogy Szárszó hiábavaló összejövetel volt, s az események őt igazolták. Kovács Imre sommás véleménye szerint Németh László Szárszón a jobboldalt képviselte. (Az 1943. október 1-én, a *Hid*ban megjelent cikkében azt írta, hogy a jobboldali Németh előadása nyomán „átváltott a kényelmesebb harmadik oldalra [...] Az ‚egyik' oldal és a ‚harmadik' egyesült a ‚másik' oldal ellen.") Huszár Tibor finoman ironikus közvetett riposztja a következő: „Sajnos, Rákosi Mátyás sem elég figyelmesen olvasta el Németh László hozzászólását, mert ott olyan mementók fogalmazódtak meg, amelyekre, ha az ötvenes évek elején másképp figyelünk oda, akkor másképp alakulhatott volna történelmünk [...]". Tény, hogy „Németh nem volt elég történelmi és elég politikus [...] Ugyanakkor döbbenetes intuícióval látta meg egy szektás szocializmusmodellnek azokat a hátulütőit, amelyek a magyar társadalomban kétszeres kárt okozhatnak." (150—151. old.) Németh László szárszói gesztusa — mutat rá Huszár Tibor —, egy *szövetség* feltételeinek a körvonalazása is a marxista baloldal számára: „vagy így, és akkor tudok veletek menni, vagy nem ez, és akkor útjaink elválnak." (153. old.)

A *Beszélgetések* lapjain nemcsak Némethügy, hanem Erdei-ügy is exponálódik. Az Erdei személye körül kialakult kemény szellemi párbaj tétje Erdei szárszói politikai és társadalmi programjának a tisztázása. Kovács Imre elsősorban Erdei gyarlóságait, „kollaboráns" hajlandóságát helyezi előtérbe, Huszár Tibor a történelmi szempontokkal operál, a tudós fegyelmével és tárgyilagosságával, a *sine ira et studio* szellemében. Leszögezi — nem először egyébként —, hogy Erdei előadásának a történelmi materializmusról szóló fejezete (pontosabban: annak felolvasása) *taktikailag* — a függetlenségi mozgalom szempontjából — hiba volt. Nyomatékosan szól viszont arról is (az utószóban külön is kitér erre), hogy Erdei programja nem a proletárdiktatúrát, hanem a népi demokratikus átalakulást jelentette. (Az Erdei-előadás szövegéből ez teljesen egyértelműen ki is derül.)

A szárszói Németh-ügy és Erdei-ügy tanulságát — ebben az összefüggésben — a magunk részéről abban összegezzük, hogy ma már sokkal közelebbinek érezhetjük egymáshoz a két előadást, mint ahogyan ezt annak idején a szárszói hallgatóság vagy a későbbi hivatalos politika érezte. Hiszen végül is arról van szó, hogy Németh is, Erdei is ugyanarról a dologról beszélt — eltérő terminológiát használva persze —, mindketten a magyar népi demokratikus átalakulást helyezték a középpontba. Leszámítva Németh László néhány sommás, túlzó, a kétségbeeséssel és a talajvesztéssel határos megállapítását, illetve kitételét, a két beszéd *lényege szerint* együtt, *egymást kiegészítve* jelentette a valóságos, a reális történelmi jövőt, aminek bizonysága éppen az, hogy együtt, egymást kiegészítve, váltak érvényessé az 1945-ös átalakulás nyomán. Mind az Erdei vázolta népi demokratikus út, mind a Németh László-i prófécia számos tragikus eleme. Korántsem mellékes mozzanat ezzel kapcsolatban, hogy éppen Erdei — aki ott, Szárszón találkozott vele először —, védi meg Némethet a szocialista-kommunista baloldal részéről jövő — csak részben jogosult — támadásokkal szemben. Miként Huszár Tibor is említi: „Erdei példamutató beleérzőképességgel és érzékenységgel reagált Németh hozzászólására [...]" (421. old.)

6.

A *Beszélgetések* című interjúkötet (a már mások által is szóvá tett bosszantóan sok és súlyos gépelési vagy nyomdai elírás, hiba és könyvtechnikai hiányosság tényével együtt is), nagy sikerre számíthat az olvasók körében. Szereplőin túl azért is, mert a kötet szerzője-szerkesztője nemcsak szakmai, ideológiai és politikai szempontjait érvényesítette magas szinten, de az úgynevezett kényes kérdések nyílt fölvetésével és higgadt, tárgyszerű elemzésével a párbeszéd tisztességéből is példát adott.

VÁZLAT PETŐ JÁNOS RAJZA

MONOSTORI IMRE

PETRÁK *Pál*. műasztalos és menynyezetfestő a XVII. sz.-ban Rudabányán. 1664. készítette a rudabányai ref. templom famennyezetét s annak 120 tábláját magyaros virágmotívumokkal díszítette.

E. g. II. 293 l

Régiségtár.

van, mely
holtat
)—|| arcát
nal)

~~jel~~ ábrázolja, ~~[illegible]~~ kissé nyit~~va van.~~ ott szájjal, mig
val és balra fordultan teljes arczélben
: NAPOLEON EMP. ET ROI ~~és~~, alól két sorban:
a ~~el~~metszésnél ~~pedig~~ balra: D^R AN-
CHARD ET QUESNEL À PARIS ~~olvasható~~.

cm.

z. a.

39

97/85:39

1302

1767-ben, pontosan 100 évvel a „Szentéletű Gurij Társulat" alapítása előtt jelent meg az első anonim csuvas vers, melyet II. Katalin kazanyi látogatásának tiszteletére írt névtelen szerzője. E 6 sor (l. az antológiában), keletkezésének idejéhez mérve, mesterien megformált, helyes sormetszetekkel ellátott tökéletes alexandrinus. A XVIII. sz.-ban még néhány hasonló anonim vers látott napvilágot.

Az Orosz Tudományos Akadémia 1769-ben adta ki az első nyomtatott nyelvtant — „A csuvas nyelv grammaticájáról való fogalmazványok". Érdemes meghallgatni az előszó ostoba szövegéből a következőt: az orosz szerző, a Kazanyi Szvijazsszkij Benjámin érsek (Vaszilij Pucek-Grigorovics) szeretné, ha e könyvecske megmutatná a csuvasoknak és a többi népnek is, hogy „csupán testünk egy részét alkotják honfitársaink és másnak nem is tekintjük őket." A XVIII. sz.-ban a csuvas nyelv tanulmányozása, csuvas szótárak összeállítása a neves Jermej Rozsanszkij (1741 — a XIX. sz. eleje) csuvas prédikátor és fordító, az orosz N. Tatyiscsev, G. Miller és P. Pallasz akadémikus nevéhez kapcsolódik. A XIX. sz. közepén magyar nyelvészek (Reguly Antal és Budenz József) munkái jelentek meg a csuvas nyelvről.

A XIX. sz.-ban francia kiadások is napvilágot láttak a csuvas nyelvről: Levesque Grammaire abregée de la langue de Tchouvaches. Journal Asiatique, vol. VI, Paris, 1825, amely az említett 1769-es csuvas nyelvtan tömör összefoglalása; és az E. Leroux „La langue de tchouvaches par W. Schott", Paris, 1876.)

A csuvas nyelv tudományos feldolgozása két orosz tudós érdeme (mindketten csuvas környezetben születtek és nőttek fel): Nyikoláj Zolotnyickijé (1829—1888; l. a bibliográfiában a „Csuvas-orosz szótövek szótára" c. munkáját) és Nyikolaj Asmariné. Asmarin kiemelkedő szerepéről még lesz szó.

Az Iván Jakovlev 1871—72-es írásreformja előtti százéves periódust a csuvas írásbeliségben „Jakovlev előtti korszaknak" nevezik. Ebben a korszakban, mivel nem volt csuvas ábécé, a szavakat az orosz grafika segítségével írták át. A csuvas könyvek ilyetén való nyomtatása megnehezítette a szövegek helyes olvasását, komoly akadályt jelentett a csuvas írásbeliség fejlődése és elterjedése terén. A Jakovlev előtti korszakban alkotott az első csuvas költő, akinek nevét is ismerjük — Hvedja Csuvas (1833 után halt meg); verseit az orosz Dmitrij Oznobsin költő jegyezte fel. Hvedja Csuvas folklór jellegű verseiben érződik a szerző személyisége, alkotói öntudata. Ritmusa helyenként gyors, lüktető; hol itt, hol ott tör elő „belső taglejtése"; felbukkannak a „férfikor reakciónak" pillanatai a körülötte levő „női megnyilatkozásokra"; s felhangzik az öregedő férfiú mélabúja is.

4.

Már említettem az Iván Jakovlev (1848—1930) által alapított Szimbirszki Csuvas Iskolát. „Minden csuvasok atyja" — így szólították Jakovlevet tanítványai, mikor 80. születésnapja alkalmából köszöntötték a nagy öreget.

A törvénytelen születésű, árva gyermek (anyja a „szülés utáni második vagy harmadik napon halt meg" —, ahogy maga Jakovlev írja) egy szegény családban talált menedékre; gyermekkorában pásztor volt, majd erővel kényszerítették a 4 osztályos falusi iskolába (szólottam már ezekről a nyíltan eloroszosító iskolákról; „az iskola épülete — a halál épülete" — járta az egyszerű emberek között). Jakovlev már felnőttként fejezte be a gimnáziumot. Még 1868-ban, diákkorában nyitotta meg Szimbirszkben iskoláját. Szegényes szobájában tanította a csuvas gyerekeket, akiket maga toborzott, agitált s hozott el faluról, a továbbiakban pedig ő is tartotta el őket szerény vagyonkájából, amit még földmérő korában gyűjtött össze.

(Az iskola egyetlen tanulóval indult. Aztán Jakovlevnek sikerült rábeszélnie a tanulásra a második, harmadik, negyedik csuvast... Hetvenéves korában is sajnálkozva említi, hogyan vesztette el negyedik diákját: „Visszaszökött tőlem szülőfalujába, mert sehogy sem tudta megszokni a városi életet. Bárhogy harcoltam honvágyával, nem tudtam semmit elérni... Hiába vittem a város parkjaiba, környékbeli erdőkbe. Odaérünk egy parkhoz vagy erdőhöz, s ezt mondja: »Hát ez is erdő? Bezzeg nálunk micsoda erdők vannak!...« Epekedő honvágya vitte el. Amúgy szívélyes, fogékony emberke volt." Így tehát, az „alapkőletételtől" számított egy év elteltével Jakovlevnek három tanítványa volt.)

Huszonkét éves korában a Kazanyi Egyetemen kezdte meg tanulmányait, de még innen a távolból is figyelemmel kísérte szimbirszki iskolájának sorsát: két tanárt fogadott fel és adományokat gyűjtött a diákok és tanárok eltartására. Míg tanulmányait folytatta, a csuvas iskola gondjait I. N. Uljanov (Lenin apja) vállalta magára, aki a Szimbirszki Kormányzóság népi iskoláinak inspektora (intézője) volt. Az ő kezdeményezésére 1871-ben a Közoktatásügyi Minisztérium hivatalosan is elfogadta Jakovlev iskolájának létezését. Az iskola 1877-ben, átszervezése után, a Központi Csuvas Szeminárium nevet kapta és a falusi csuvas iskolák részére képeztek itt tanárokat.

Korábban Iván Jakovlev szimbirszki iskoláját valóságos Csuvas Egyetemnek tituláltam. Az 1875-ös évtől kezdve (ebben az évben nevezték ki Jakovlevet a Kazanyi Tankerület csuvas iskoláinak intézőjévé) a szimbirszki iskola fokozatosan a csuvas kultúra központjává vált; itt született meg az új csuvas irodalom, a hiteles nemzeti etnográfia, történelem, zene és festészet... Ugyancsak itt jött létre a csuvas „Pléiade" is: itt tanultak, alkottak és barátkoztak a csuvas kulturális élet olyan nagyjai, mint Kesztenttyin (Konsztantyin) Ivanov és Nyikolaj Subusszi, az első kiemelkedő költők; Heveder Pavlov, a híres csuvas zeneszerző, kitűnő költő és drámaíró (életrajzát l. az antológiában); Sz. M. Makszimov (1892—1951), az ismert zeneszerző, aki zeneelmélettel is foglalkozott, I. Sz. Makszimov-Koskinszkij (1893—1975) — többek között az ő nevéhez fűződik a moszkvai „Csuvaskino" filmstúdió (1926—1932) létrehozása, filmjeit pedig Berlin, London és Párizs mozijaiban vetítették a 30-as években.

A Szimbirszki Csuvas Iskolában született meg az új csuvas írásbeliség is: Iván Jakovlev állította össze 1871—72-ben az orosz ábécé

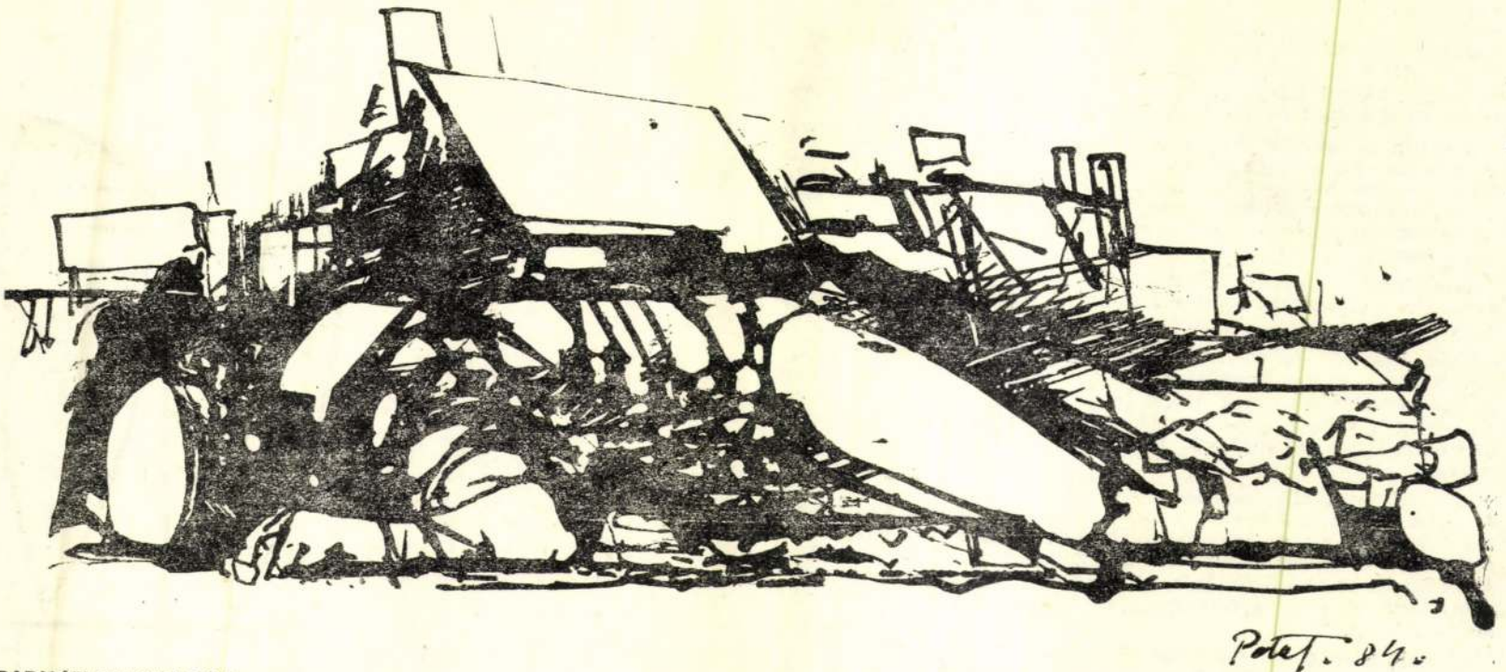

Petet. 84.

RADNÓTI-ILLUSZTRÁCIÓ

PETŐ JÁNOS RAJZA

(kirillica) alapján, kiegészítve több grafikai jellel, ami szükséges volt a sajátosan csuvas hangok leírásához. Jakovlev könyveket is adott ki ezzel az új írásmóddal: ábécéskönyvet, amit a nép csak „Jakovlev-ábécé"-nek nevezett (1871), egyházi, tudományos és ismeretterjesztő könyveket, tankönyveket. Lefordították és megjelentették Lev Tolsztoj Olvasókönyvét, néhány Puskin-, Lermontov-, Kolcov- és Usinszkij-művet is.

(1970 áprilisában, miután megkaptam a „Franciaország költői" című antológia saját fordítású példányát, Iván Jakovlev unokája, az angol irodalom elismert szakértője, E. A. Nyekraszova a következőket írta nekem: „Nagyon örülök, hogy a fordítások nagyapám által megkezdett útjait Ön ilyen sikeresen folytatja. Emlékszem, miként szentelte mindig a nap első — legtermékenyebb — óráit a fordításnak: vagy maga fordított, vagy társai fordítását ellenőrizte, míg el nem kezdődött a tanítás az iskolában.")

Jakovlev irányításával elkészült a Biblia teljes fordítása is. A fordítás közvetlenül a forradalom kitörése előtt jelent meg, talán ezzel is magyarázható, hogy a csuvas irodalmi nyelv fejlődésében nem töltött be olyan fontos szerepet, mint amilyet pl. a luteránus vagy az angol biblia a német, illetve az angol irodalomban. De a XX. sz. elején feljegyzett félpogány-félkatolikus imákon kétségtelenül érződik a Csuvas Evangélium nagy hatása: az új „imanyelv" átszellemültsége, az újhumanista (keresztény) érzés kifinomultsága, sajátságos hajlékonyság és dallamosság tükröződik bennük. Ezek az újszerűségek, melyek felélénkítették a csuvas nyelvet, jellemzők több forradalom előtti prózai műre és néhány költői alkotásra is. (A Zsoltárok könyvének tökéletes fordításáról, a csuvas nyelvvel való teljes azonosulásáról magam is meggyőződhettem, mikor részt vettem 10 évvel ezelőtt csuvas barátom falusi temetésén.)

A csuvas írásbeliség, irodalom, etnográfia és lingvisztika tanulmányozásának kimeríthetetlen forrása a török nyelvű körökben jól ismert Nyikoláj Asmarin-féle csuvas szótár.

Nyikoláj Asmarin (1870—1933) neve tekintély a tudomány világában. Említett 17 kötetes szótára (l. a bibliográfiát) a csuvas nyelv, annak minden dialektusának és nyelvjárásának gazdag lexikai anyagát dolgozta fel. A szavak többségét terjedelmes leírások követik, melyek jellemzik a régi csuvas életet, a csuvasok használati tárgyait, mitológiáját és legendáit. „A csuvas nép boldognak tarthatja magát, hogy ilyen értékes szótára van — írta a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja, Sz. E. Malov Asmarin emlékének szentelt cikkében —, Asmarin a csuvas szavakat a beszélt nyelven és a mindennapi életen kívül a folklórból, sámán legendákból, mondákból és imákból merítette, vagyis olyan területekről, amelyek már visszavonhatatlanul eltűntek a múlt homályába, s a tudomány számára csak szerzőnk mentette meg." Orosz tudósok és csuvas irodalmárok, egymástól függetlenül, a „csuvas élet enciklopédiája" nevet adták Asmarin szótárának.

Nyugat-Európában Asmarin szótárának már az első kötete felhívta magára a figyelmet. Erről tanúskodik R. Gotiè írása (1911, „Bulletin de la Société linguistique de Paris" c. folyóirat). Gotiè méltatja a szótár teljességét, a szerző alapos ismeretét a csuvas nyelv és élet területén; tisztelettel szól Asmarin korai munkáiról is, az „Adatok a csuvas nyelv tanulmányozásához" és a „Bolgár-törökök és csuvasok" címűekről. A csuvas nyelvtudomány megalapítójának érdemeit még életében méltatták olyan kiemelkedő tudósok, mint F. E. Kors, V. V. Radlov, N. F. Katanov, Sz. E. Malov, N. J. Kracskovszkij és Georg Ramstedt, Martti Rasjamen finn turkológusok, valamint Mészáros Gyula és Munkácsi Bernát magyar kutatók.

Asmarin szótárának címe háromnyelvű — csuvas, orosz és latin (Thesaurus linguae Tschuwaschorum). Korunk kiemelkedő csuvas nyelvésze, Jegorov, aki érzései és gondolatai kifejezésében nagyon tartózkodó, alighanem egyetlen egyszer kiáltott fel egyik írásában: „Ez a szótár igazán a csuvas nyelv gyöngyszeme — thesaurus linguae tschuwaschorum!"

Asmarinnak az anyaggyűjtésben nagy segítséget nyújtott Jakovlev és tanítványai jelentős munkája. Jakovlev részt vett a kézirat ellenőrzésében is.

Hála Jakovlev és sokszámú tanítványa intenzív munkájának, a csuvas nyelv már a forradalom előtt az irodalom, az oktatás és az egyházi szertartások, imák nyelve lett, az első orosz forradalom idején pedig a sajtó nyelve is (1906-ban adták ki Kazanyban az első csuvas napilapot, a Hübart — Híreket, egy év múlva azonban betiltották).

„Ily módon egyetlen nemzedék hozta létre azt az irodalmi nyelvet, — jegyzi meg A. I. Jakovlev, a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának levelező tagja, a „csuvas kultúra patriárkájának fia" —, melyet más népek évszázadok folyamán alakítanak ki." A csuvas irodalmi nyelv alapja az alsó nyelvjárás, az anatri lett, mert ez „tisztább" volt, nem „fertőzték meg" a finnugor nyelvek (és később az orosz), mint ahogy a felsőt.

Érdemes közelebbről megnézni, milyen körülmények között zajlott „minden csuvasok atyjának" fél évszázados, odaadó munkája. Ezért néhány részletet közlök Jakovlev „Visszaemlékezései"-ből:

„Hogy támogatta-e reformtevékenységemet a szimbirszki nemesség, a zemsztvo, a kereskedőréteg, a polgári szervek?

Erre csak így felelhetek: a magát valamilyen különös, előkelő, tekintélyes lénynek tartó szimbirszki felsőbb réteg engem, egyszerű csinovnyikot mélyen lenézett (ez akkoriban nagyon sértett), csuvas iskolám egyáltalán nem érdekelte őket... Mindössze néhány szimbirszki kupec (kereskedő) támogatta iskolámat... A zemsztvótól kevés segítséget kaptam... Ami a szimbirszki kormányzókat illeti, nagyobbrészt ők is közömbösek voltak személyem és csuvas iskolám iránt."

A Szimbirszki Kormányzóság földbirtokosai között állandó pletykák folytak Jakovlev „szeparatizmusáról", rengeteg följelentés született ellene. Rágalmazták őt a Kazanyi Tankerület püspökei, érsekei, papjai, kormányzói és csinovnyikjai is.

A csuvas „nacionalista szeparatizmus" megfékezése érdekében 1903-ban Iván Jakovlevet leváltották a Kazanyi Tankerület csuvas iskoláinak intézői posztjáról („a csuvas intelligencia körében kolosszális visszhangja lett ennek az eseménynek" — emlékezik Jakovlev egyik tanítványa), csak a Szimbirszki Csuvas Szeminárium inspektora maradhatott.

1917-ben, a Csuvas Nemzeti Társaság kongresszusán a különösen radikális beállítottságúak el akarták távolítani Jakovlevet a szimbirszki iskola vezetésétől. Ebbe az ügybe Lenin is beleavatkozott. A Szimbirszki Tanácshoz intézett 1918. április 20-i táviratában ezt olvashatjuk: „Közöljék távírón, milyen feltételek alapján és milyen körülmények között választják meg a csuvas női és férfi tanári szemináriumok vezetőit. Engem Iván Jakovlevics Jakovlev inspektor sorsa érdekel, aki 50 évig munkálkodott a csuvasok nemzeti felemelkedése érdekében és sokat szenvedett a cárizmus üldözésétől. Úgy vélem, Jakovlevet nem szabad elszakítani életügyétől. A Népbiztosok Tanácsának elnöke, Lenin."

A csuvas értelmiség képviselői minden tavasszal összegyűltek Iván Jakovlev moszkvai sírjánál leróni kegyeletüket (Moszkvában nem hivatalos Jakovlev Baráti Társaság működik). A nagy csuvas népművelő „Lelki hagyaték"-ból való szavai tovább élnek bennünk: „Legyetek barátságosak és szerények... Mindig haladjatok előre a kijelölt úton, s a többieknek is segítsetek bevenni a magaslatokat. Aki elsőnek emelkedik fel és már szilárdan áll, nyújtsa segítő kezét a lemaradóknak. Ha az első kerekek forognak, nem állnak meg a hátsók sem..." Ezek voltak „a mi öreg Jean-Jacques-unk utolsó szavai (tanítványai nevezték így egymás között, utalva Jean-Jacques Rousseau és Iván Jakovlevics Jakovlev nevének hasonlóságára; Jakovlev egyébként Rousseau nagy tisztelője volt.)

(A második részt májusi számunkban közöljük.)

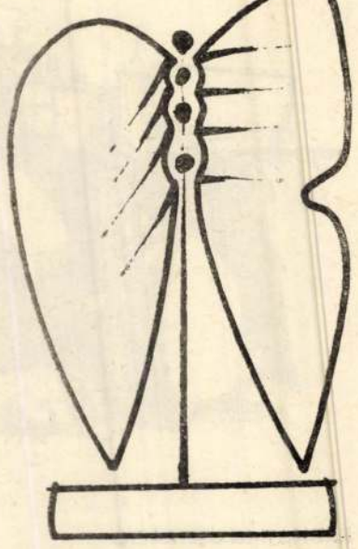

Pető János

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1981 JAN 1

1021

Dunántúli Napló

Újévi kulturális előzetes

Nem nagy a valószínűsége, hogy újév napján tetőzne az emberek kulturálódási vágya, ezért is, hogy a művelődési intézmények túlnyomó része ma zárva. A bemutató mozikban viszont megkezdték a Psyché második részének vetítését: akik nem csaptak nagy dáridót az újév tiszteletére, akár már ma megtekinthetik.

Igazán nagy kulturális eseményre néhány napot még várni kell, így például a Pécsi Grafikai Műhely január 9-én nyíló kiállítására. A Grafikai Műhely kétévenként rendez átfogó kiállítást a Pécsett élő és a pécsi műhelybe vendégként érkező hazai és külföldi művészek műveiből. A Pécsi Galéria Színház téri termében nyíló kiállításon 29 alkotó közel száz munkája lesz látható. Ízelítőül a tárlatról közöljük *Pető János* miskolci grafikus fotográfiáját.

Ugyancsak itt, közvetlenül a grafikusok tárlata után nyílik a kisteremben *Farkas László* pécsi szobrászművész kamarakiállítása. Az előbbi kiállítást *Bertók László* költő, az utóbbit *Rétfalvi Sándor* szobrász nyitja meg.

Másodikán már a színház is kinyitja kapuit: A szerelem pillanatait láthatja a balettrajongó közönség. Szombaton pedig a Pécsi Nevelők Házában a gyermekeknek szól a *Mazsola meséi* című összeállítás; *Havas Gertrud* és *Bölöni István* műsora fél 11-kor kezdődik.

Az Ifjúsági Házban a paksi vizuális kísérleti alkotótelep munkáiból nyílik kiállítás január első napjaiban, 5-én pszichológiai tanácsadás lesz, 6-án pedig a Tájolóban nosztalgiázhatnak a régi Illés, Omega és Metro együttesek egykori rajongói.

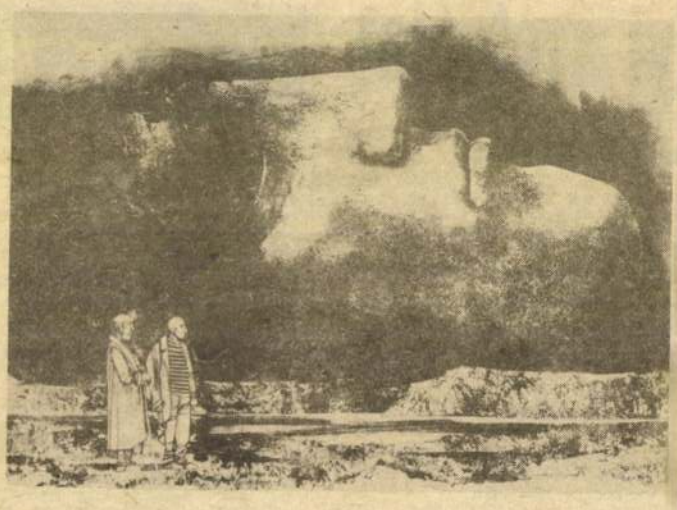

Január 9-én a József Attila Művelődési Házban Jean Paul Sartre *Altona foglyai* című drámája lesz látható két előadásban. A szereplők: *Inke László, Harsányi Gábor, Pécsi Ildikó, Pálos Zsuzsa* és *Kovács István*.

Végezetül egy tv-előzetes: a Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiójában tavaly filmet készítettek a Nevelők Háza Kamarakórusáról Crescendo címmel. A Bükkösdi László rendezte film január 9-én, 20 órakor lesz látható a tv 2. csatornáján.

Dunántúli Nap

gyi szolgálat

es ügyeletek

1981. JANUAR 3-AN (SZOMBATON):

Felnőttek részére összevont rendelés: 7—19 óráig

az I. kerületben: újmeszesi körzeti orvosi rendelő, Korvin O. u. 23. (Tel.: 11-169)

a II. kerületben: Munkácsy M. u. 19., II. ker. Rendelőintézet bejárata. (Tel.: 12-812)

a III. kerületben: dr. Veress E. utcai Rendelőintézet. (Tel.: 15-833)

Gyermekek részére összevont rendelés 7—13 óráig az alábbi gyermekorvosi rendelőkben:

Gábor Á. u. 15. (Tel.: 11-752) Vasas I—II., Hird (dr. Galambos, dr. Szücs), Hősök tere (dr. Benczenleitner), Szabolcsfalu (dr. Székely), Meszes I—II. (dr. Kálózdy, dr. Zólyomi) körzetek betegeinek.

Zsolnay V. u. 45. (Tel.: 13-724) Borbála- és Pécsbányatelep (dr. Fischer), Zsolnay V. u. I—II. (dr. Kovács, dr. Katona), Ady E. u. I—II. (dr. Finta, dr. Jármay) körzetek betegeinek.

Munkácsy M. u. 19. (II. ker. Ren-

AZ ÜNNEPEK MŰS

CSÜTÖRTÖK:

KOSSUTH RÁDIÓ

6.05: Boldog Új Évet! 8.06: Szokolay Sándor: Újévi kánta. 8.17: Gyulai Gaál János szerzeményeiből. 8.40: Szülőföldemen. Petőfi Sándor versei. 9.01: Örökzöld dallamok. 10.03: Bummbele Cirkusz. 11.03: Mozart: D-dúr (Prágia) szimfónia. 11.30: A Kubai Köztársaság nemzeti ünnepén. 12.10: A zene nem ismer határokat. 13.57: Szerenád. Babits Mihály versei. 14.00: Miért szeretem Bartókot? 14.40: Újévi köszöntő. Elmondja: Losonczi Pál, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke. 15.05: Bemutatjuk új felvételeinket. 15.29: Népi zene. 16.29: Szabadpolc. Világirodalmi könyvszemle. 17.05: Világjáró zenekarok. 18.13: Hol volt, hol nem volt... 18.40: A nagyratermett. Csiky Gergely vigjátékának rádióváltozata. 20.04: Új operalemezeinkből. Jelena Obrazcova énekel. 20.49: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. 22.10: Kamaramuzsika — magyar előadóművészek tolmácsolásában. 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

2. A hegyek mestere — szovjet rajzfilm (sz.). 9.50: Zsebtévé (ism. sz.). 10.20: A 73-as Winchester. Magyarul beszélő amerikai westernfilm. 11.50: A vadon világa. Finn ismeretterjesztő filmsorozat. A puma (ism. sz.). — 12.15: Újévi koncert Bécsből (sz.). 15.20: Üdvözlet barátainktól. Interviziós átvétel (sz.). 16.00: Csizmás Kandúr a világ körül. Japán rajzfilm gyerekeknek (sz.). 17.05: Reklám. 17.10: Robin Hood kalandjai. Magyarul beszélő amerikai film (sz.). 18.55: A Kubai Köztársaság nemzeti ünnepén (sz.). 19.15: Reklám (sz.). 19.25: Tévétorna (sz.). 19.30: Esti mese (sz.). 19.45: Újévi köszöntő. Elmondja: Losonczi Pál, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke — (sz.). 20.00: Hírek. 20.05: Petőfi: Szülőföldem. VI/1. rész. (sz.). 21.05: Bartók: Szabadban. Ránki Dezső zongorázik (sz.). 21.20: A költészet fája életem... Válogatás Petőfi Sándor verseiből. VI/1. rész (sz.). 21.30: A cigánytábor az égbe megy. Magyarul beszélő szovjet film (sz.). 23.10: Hírek.

MÁSODIK MŰSOR

20.00: Hírek. 20.05: Kisfilmek a nagyvilágból. Lesz-e holnap is túzok? NDK rövidfilm (sz.). 20.40: Opálláz. Osztrák kisfilm (sz.). 21.05: Tisztelet

Gesztusok és látványok, szavak és tömondatok. 16.55: Slágerek mindenkinek. 18.00: Januári tudományos mozaik. 18.33: A Magyar Rádió és a Magyar Televízió népdalversenye — (IV. elődöntő). 19.40: Az elmúlt év legjobb tánczenei felvételei. A közönség szavazatai alapján. 20.33: Napóleon szerelme. 20.53: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Népszerű dallamok, esti hangverseny. 22.03: Szórakoztató zene éjfélig.

3. MŰSOR

8.08: Szimfonikus zene. 10.02: Új operalemezeinkből. 12.26: Dzsesszfelvételekből. 13.05: Zenekari muzsika. 14.08: A King's Singers együttes madrigálokat énekel. 14.25: Pinchas Zukerman hegedül, Daniel Barenboim zongorázik. 15.40: A Korál együttes felvételeiből. 15.59: Ember. Vlagyimir Majakovszkij verse. 16.04: Gyermekdalok varsói versenye. 16.34: Bach: Das Wohltemperiertes Klavier. 17.31: A magyar szépprózа századai. 145. rész. 17.46: Alekszandr Ognyivcev operáriákat énekel. 18.14: Hangfelvételek felsőfokon. 19.03: Brahms kamarazenéjéből. 19.45: Költő, mit tegyél? A Ljubjanai Rádió és a Magyar Rádió kétnyelvű szlovén költői estje a Radnóti Miklós Színpadról. 20.26: A Monteverdi Kórus és Kamarazenekar

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 NOV 24

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető István
grafikus

1021

Pető István rajza

elmi utat,
még tenniv
et a magy
t hazánka
y a párt
Magyaror
meghirdet
a proletariá

endeln

melékenysége 1980 óta 23 százalékkal nőtt, ez megfelel a VI. ötéves tervre megfogalmazott fejlődési ütemnek. Mindezeknek köszönhető, hogy a bérszínvonal négy év alatt 41 ezer 540 forintról 53 ezer 268 forintra növekedett. Ennek ellenére nem tudták teljesíteni a létszámtervüket, s ez a bejárási költségek növekedésével, a munkaintenzitás és a munkafegyelmi követelmények fokozásával magyarázható.

Az idei év új helyzet elé állította a gyár vezetőit. A múlt évben nagyon nagy volt az igény a csavaripari termékek iránt, nem mindenkor tudtak lépést tartani a kereslettel. Ezzel szemben az idén olyan jelentős igényvisszaesés tapasztalható, amelyet nem indokolnak az időközben végrehajtott árnövekedések. Anyacsavarból, alátétből és sasszegből tervhez képest 60 millió fo rint értékű az igényvissza esés. Ez többek között olya következményekkel is já hogy egyes munkaterülete ken nem tudják kihasznál a kapacitást, munkaerő-át csoportosításokra volt szük ség.

A kedvezőtlen piaci hely zet ellenére — mint az el fél év adatából is kider — eredményes a gyár te melése. Évente másfél-ké millió forint értékű anyag energiát tudnak megtakar tani a jobb munkaszervezé sel, a gyáron belüli irány tási rendszer korszerűsítés vel.

A mostani technológiai r konstrukció sikeres befejez se a gyár jövőjét alapoz meg, a termelés mellett mo ez a legfontosabb feladat ongai csavargyárban.

SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János, grafikus-művész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1984 NOV 1 1

/1021

1984. novemb

Pető János rajza

11. vasár

ában

ett

gy

felmondott?

viszont közöltük, hogy aki akar, az igazolt hiányzásként otthon maradhat.

A tények az üzemvezetőnő mellett szólnak. A szalag dolgozói közül anyaghiányra nem sokan panaszkodtak, annál inkább arra, hogy jövedelmük hónapról hónapra csökken, és sokan csak szórakozni járnak be a varrodába, s ezzel azok munkáját akadályozzák, akik keresni akarnak.

A főkönyvelőnő bólint: — Ezekről a dolgokról viszont tudunk. Sajnos, a szakma válságba került. Egy-egy munkafázisért ma már lényegesen kevesebbet fizethetünk, mint év elején, s ez a tény nagyon rányomja bélyegét a keresetekre; ugyanis a növekvő normákat csak a munkateljesít-

● Nem tudni, hogyan betűzhette négy évtizeddel ezelőtt egy dél-borsodi kisközség, Tiszaszederkény helységnévtábláját a szovjet katona. A harcosok kötésig érő sárban közelítették meg a falut, de most nem szidták, hanem áldották a természetet. A Sajó és a Tisza találkozásánál települt községet a fasiszták pánikszerűen hagyták el. Csónakokon menekültek jól kiépített védelmi vonalukból, még a felszerelést, az ágyúkat és a géppuskát is hátrahagyták. November 12-ét megelőzően ugyanis megáradt a Sajó meg a Tisza. A két folyó, amely oly sok gondot okozott Szederkény népének, most a segítségükre sietett. Kiss Bertalan 1944 őszén 16 éves volt. A háború elől a Tisza túlsó partján levő Bakrak tanyára húzódot vissza. A felrobbanto kesznyéteni hídnál lát meg először a szovjet ha cosokat.

— Késő délután volt r alkonyodott. Szürkeség rult a tájra, mély cse félhomály. A szovje tona a híd roncsain paszkodva erősen m megveregette a v Barátságból tette, ben, hogy nem k colnia meg tal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János, grafikus-

Napjaink

1984 MÁJ

1021

ZOLI EMLÉKÉRE

PETŐ JÁNOS RAJZA

Péterrel, a kívülállót is megidézi. Közeledik, majd megint hívón elvonja magát, néha perdülés közben kezével-hajával-mellével-testével meg-megérinti az egyre igyekvőbb, épp ezért egyre groteszkebb és szánalmasabb Bolondot. Aki igyekszik követni a lány mozgását: a lágy-feszes hullámzás nála görcsös ugra-bugrálásba torzul, ahogy fordul a körülötte pergő lány után, lábai összeakadnak, egyensúlyvesztve kis híján elvágódik. Próbálna ő is közeledni, Vali könnyed gyíkmozdulattal elhajlik mindig, de mégis hívja, hívja. Verejték-ázva, egyre bambuló vigyorral táncol, táncol, ráng, ugrál, bukdácsol utána a Bolond. A zene gyorsul, Vali a végső extázist játssza, nimfa csábító, földfeletti tánca, a Bolond faun-merev, kecskenatájú lába kétségbeesve keresi a minduntalan elészökellő ütemet, vigyorgó szája habzik... A vaku sűrűn villog. Az ajtófélfát támasztó fiú nagyot húz sörösüvegéből (ki tudja, hányadik?), átszól a másikhoz: „Bezsongott a Bolond..." Az — most is a zenekart nézi, s lábával veri az ütemet — vállat rándít: „Na és?..."

„Na és..." — figyel a szóra Péter. „Neked na és, csak ennyi" — gondolja magában tovább. „És nekem? Nekem mi ez az egész? Téma, amit vagy megírok, vagy se. Úgy nézem őket, mint tudós a mikroszkóp alatt nyüzsgő véglényeket, olyan távolról, olyan kívülről, pedig... Na és..." — egy pillanatra hányinger fogja el, kifelé indul.

Pár lépés, Valiák csoportja mellé ér. Vali, a fiúja, aki most rosszkedvűen maga elé mered, és a létráról éppen lemászó Géza. Vali Gézától kérdi (bár tudja a választ, csak hallani is akarja): „Milyen voltam?" A vőlegényféle morog maga elé, épp elég hangosan: „Hülye!" Vali nem engedi az agyáig jutni, Gézára néz, az észrevétlenül átlép a fiú szavain, két kézzel elkapja a lány

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

1971 JUN 26

1021

Kiállítás a Galériában

Ma délben (12 órakor) nyílik meg a Miskolci Galériában *Pető János* grafikusművész kiállítása. A tárlatot — mely július 18-ig tekinthető meg — *dr. Végvári Lajos* művészettörténész nyitja meg.

Pető Kálmán

valyi öt
milliót

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Petőné Balogh Kvintina

ORVOSEGYETEM
Budapest

1983 NOV 14

1021

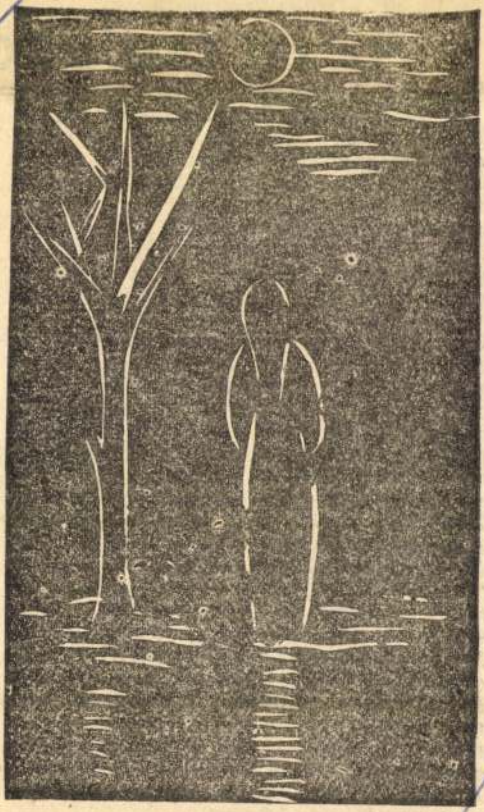

Petőné Balogh Krisztina linómetszete

A nevem Katari Obiwo. Hétéves vagyok. Nigériában, egy nagy családban születtem. Az apám mezőgazdász, az anyám varrónő. Tizenhárom testvérem van. Rajtam kívül van még nyolc fiú és öt lány. Szerencsére a legkisebb vagyok a családban. A legidősebb bátyám, Okiza nagyon szeret engem. Mindig, mikor visszajön az erdőből, nem szokott elfelejteni nekem hozni lőtt vadmadarat. Okiza bátyám vadász. Mindenki azt mondta, hogy nagyon ügyes. Hisz tavaly a falu vadászszövetkezete elnöke lett. A többi bátyám segít az apámnak a mezőn. Három nővérem férjhez ment. Most csak Ola és Nki van itthon. Nemsokára Ola is férjhez megy, mert sok férfival találkoztam mostanában a házunkban. Nagyon komolyan néznek ki. Azt hiszem, ezek Olának az udvarlói. Az anyám szívesen fogadja őket. Türelmesen figyeli, amit mondanak. Nekem is hoznak ajándékot. De sajnos se apám, se én nem dönthetjük el, ki lesz a szerencsés férfi. Sőt. Ola véleménye is csak segíti a döntést. Majd összejönnek az Obiwo család vezetői, és ők megoldják ezt a fontos kérdést. Nki csak két évvel idősebb nálam. Ő segít az anyámnak főzni és vizet hozni a folyóból. Három bátyám megnősült. Nekik már saját nagy családjuk van. Például Okizának van két felesége és nyolc gyereke. Két házat épített a családjának. Egyik sincs távol a mienktől. A másik két nős bátyám még velünk lakik, mert most építik a házukat.

Nagyapa és nagyanya sajnos nem laknak velünk. Inkább az apám bátyjával, Zekirivel laknak. Szeretem a nagy[illegible]

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1971 FEB 21

Pető János

Kiállítás és baráti találkozó Tokajban

1021

Pető János litográfiai tárlata — Találkoztunk olvasóinkkal

Kettős rendezvény volt szombaton este Tokajban. A Zilahy György Művészetbarátok Köre kiállításainak sorában *Pető János* grafikusművész litográfiáinak tárlata nyílt meg a helyi pártbizottság székházában. A nagyszámban megjelent érdeklődő előtt *Benedek Miklós*, lapunk kulturális rovatának vezetője nyitotta meg a kiállítást.

A megnyitóban először a Zilahy György Művészetbarátok Köre tevékenységéről, illetve *Tokajnak az egyetemes magyar képzőművészeti életben betöltött szerepéről* szólt, majd bemutatta a megjelenteknek Pető Jánost. A kiállító grafikusművész rövid életpályájának ismertetése után munkásságát méltatta, s felhívta a figyelmet a kiállításon is érzékelhető, a *Pető János művészi tevékenységét rendkívül karakterisztikusan meghatározó vonásokra.* Szólt külön is néhány különösebb figyelmet érdemlő munkájáról, s mind a művészt, mind pedig munkáit a képzőművészetet szerető és pártfogoló tokaji, valamint a Tokajt látogató közönség szerető figyelmébe ajánlotta.

A tárlaton egyébként Pető János *több új litográfiával is jelentkezik*, de mód nyílik Tokajban azoknak a munkáinak a megtekintésére is, amelyekkel néhány hónapja budapesti önálló kiállításán szerepelt, majd később, az elmúlt hetekben Leninvárosban bemutatkozott. E kiállítás a tokaji tárlatok sorában értékes, megkülönböztetett figyelmet érdemlő rendezvény.

A tárlat megnyitása után a már említett művészetbaráti kör, valamint a helyi művelődési klub *baráti találkozót rendezett az Észak-Magyarország szerkesztőségének képviselőivel. Fodor László*, lapunk főszerkesztője ismertette röviden a lapkészítés munkáját, beszélt a szerkesztőségi feladatokról, a pártlap munkájának sokrétűségéről, majd *a találkozón részt vett munkatársak néhány, az olvasók előtt is emlékezetesebb cikküket elevenítették fel*, s a későbbiekben kötetlen beszélgetés formájában vitatták meg az olvasói kívánságokat, az olvasók és szerkesztők közös témáit.

Kellemes, hangulatos találkozó volt.

MÁTÓ GYULA

mivel a hosszabb garanciaidőre a gyár feltehetőleg nem akar ráfizetni, magától adódik a következtetés, hogy ez a vállalat a cipők minőségében is elért egy bizonyos színvonalat. Szóval, úgy látszik, ezt is lehet. Nem sorscsapás, nem kikerülhetetlen,

ometriája

magasabbak. Nő
vőben még gyors
lakosság átlagos
nala. Az üzletek k
mind gyakrabban
portból származó
cikkeket, s ha eze
egy kissé borsos
hez mérnünk min
telményeinket. És
nap jó volt, nem
ma is megfelel, h
még magasabbra
mércét.

Természetes, hogy így van. Természetes, hogy mindig többet és jobbat akarunk. Azon sem kell csodálkoznunk, ha a vásárlók nemzetközi összehasonlításokat tesznek, s a legjobb tapasztalataik alapján szabják meg igényeiket. De elvárhatjuk-e vajon, hogy a hazai ipar ilyen mércéhez igazodjék? Erre a kérdésre csak egyféleképpen: igennel lehet válaszolni.

Régen túljutottunk a „mindent magunk" elavult szemléletén. Adottságaink megkövetelik, hogy szoros szálakkal kapcsolódjunk a nemzetközi piachoz, hogy exportáljunk és importáljunk is. Importból szerezzük be mindazt, amit itthon egyáltalán nem, vagy csak gazdaságtalanul tudnánk előállítani, az import segítségével bővíthetjük az üzletek választékát, elégíthetünk ki egyre sokszínűbb igényeket. De ezzel még magasabb követelményeket állítottunk a hazai ipar elé. Nemcsak hiányt pótol, nemcsak választékot bővít, hanem egyre inkább versenytárssá is válik az importált termékek sokasága. És a

retnének vásárolni, a konfekció-termékeket keresik. De ez nem jelenti azt, hogy nem jót, vagy nem divatosat akarnak. És, hogy megtalálják-e? Hát — nem minden esetben. A konfekció, az konfekció — hallani néha —, nem elégíthet ki különleges igényeket. Nos, különlegeseket valóban nem. De a jogosakat — s a megfelelő minőséget, a divathoz való alkalmazkodást ide kell számítanunk — feltétlenül ki kell elégítenie.

SZÁMOS IPARÁG bizonyította be, hogy képes kielégíteni a világszínvonalhoz mért igényeket is. Borsod megye kohászati, vegyipari üzemei, a drótgyár, a Diósgyőri Gépgyár, a könnyűipari termékeket gyártó szövetkezetek mind-mind egyre többet exportálnak a világ valamennyi égtája felé. Tudják, a világpiacon verseny van, magasak az igények, nem kaphatnak engedményt a színvonalból. De a fejlődés megköveteli, hogy itthon is egyre inkább így legyen. S erre, a fokozódó igények mind magasabb színvonalon való kielégítésére minden vállalatnak fel kell készülnie. A fogyasztók érdekében. De a saját érdekükben is.

Flanek Tibor

Pető József †

építészhallgató

l.

Építészet

1943. 32. l.

Rothermere-utca 12. III. 2.

KRAMER
papírkere
VILL

II 13

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
1	1	8	3	1	–	2			

Kelt Villány 1942 II/9

Kramer Jenő

aláírás.

SAJTÓFIGYELŐ
SAJTÓSZAKI HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1973 APR 4

Pető János

1021

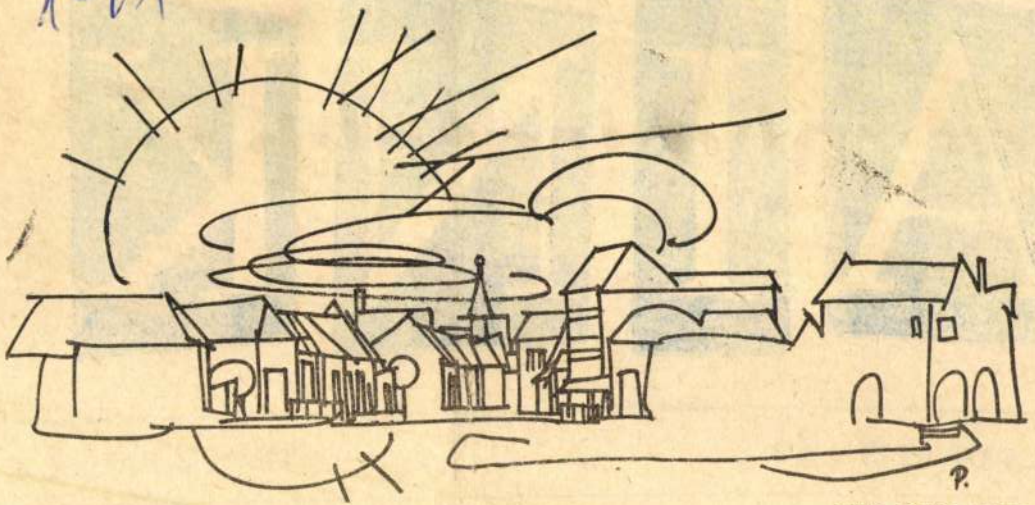

MEZŐKÖVESD '73.

PETŐ JÁNOS RAJZA

AIN

ULTURÁLIS LAP

1973. ÁPRILIS 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 SEP 9

Pető János

1021

Pető János litográfiája: Majom

iskolát alakítottak át kultúrotthonnak, klubnak a faluban. A költségeket a téesz állta; nem kell annyi tanterem, kevés a gyerek.

A főagronómus hozzáteszi, hogy a klubban az eljáró fiúk a hangadók, a többieket nem engedik oda a szülők, s a lányokat még nehezebben. Kérdés, hogy a mai rendezvényre — találkozóra — menynyien jönnek.

A főagronómus nézi az érő gabonatáblákat. Beljebb gázol, kalászt szakít, morzsolgatja... Megtudom, mi a különbség a Bezosztája és Mironovszkája között, s hogy a terméshozam duplája a réginek... Csobán Ica feszes tartással állt a hintón, mint egy római kocsihajtó.

A főkönyvelő bámulta, majd — mintha oka lenne szégyenkezni — zavartan elfordult. A főagronómus ideges lett.

A kocsma különtermében kettesben maradok Bartos Gyulával, a többiek a műsor előkészületeit intézik. — Hogyan lesz az ember főagronómus? — kérdezem.

Koccintunk, iszunk, s Bartos Gyula gyakorlottan kezd beszélni.

— Egész családom, rokonságom, ameddig tudom, módos középparaszt volt... Itt éltem az egyik közeli faluban. Csobán Ica távoli rokonom, a szüleink földszomszédok... Nővérem Sopronba ment férjhez, a férje tervező textilmérnök. Gyerekkoromban textilmérnök szerettem volna lenni. A sógoromtól folyóiratokat, szaklapokat kaptam... Első fiúgyerek voltam, otthon kellett maradnom apám gazdaságában. Tanulás? Ha kimondtam, a villanyélért nyúlt az öreg. Katonakoromban kezdtem tanulni, jelentkeztem levelezőnek a csornai mezőgazdasági [illegible]

zúdultak, hogy a főagronómus marad békében!

— A falusi ember szo[illegible]mák között is gyanakod[illegible] az újabb változást, hisz[illegible]gódik a legutóbbin is. [illegible]gondolnak rá most, hog[illegible] az embereket az érkező [illegible]gadására, kezelésére?! Kozmetikázott jelentésektől, jegyzőkönyvektől eltérően... A jelenleg használt gépeknél a törés vagy más nagyobb hiba, sajnos, legalább hetven százalékban abból adódik, hogy a gépkezelők nem elég képzettek! Készítettem egy bizalmas jelentést. Betartottam a szolgálati utat, elküldtem Győrbe... Nem tudom, mi lesz vele.

— Többet kellene törődni az emberekkel. Nincsenek mások; ezekkel kell megvalósítanunk, ami a határozatban áll!

— Ellanyhult a munkások és falusi emberek kapcsolata. Annak idején a mi falunkban is járt Horváth Ede, a győri vagongyár igazgatója; elkelne most is a segítsége. Nem anyagiakra gondolok; feszengenek itt a tagok, mit akar megint a főagronómus? Munkaversenyt, mire jó az? Nincs is szakszervezet, ki bajlódjon vele?

Kimentem az ivóba. „Bartos főagronómus? Megszállott, nyugtalan ember az, uram... nem idevaló! Az anyját is megszégyenítené félmarék lucernáért. A volt grófi intéző kisasszony lányát vette el ... hát gondolhatja!" — mondta faggatózásomra egy pultot támasztó férfi.

●

Zenés, színes magyar filmvig
Lenkei Lajos
novellájából írta:
Kállai István

UTÓL

Operatőr: Hildebrand Istvá
Zeneszerző: Fényes Szabol
Dalszövegek: Szenes Iván

Rendező: KE

HOG

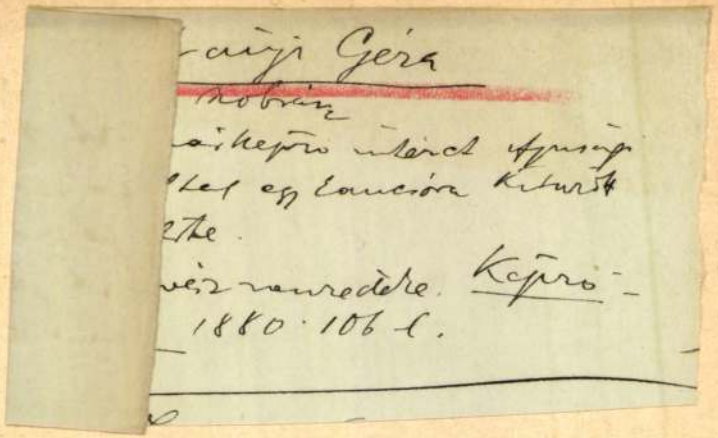

Összesítése

azon bevételeknek és kiadásoknak, melyek a ..... pénzügyi kerülethez tartozó adóhivataloknál, az alapítványi alapok javára, illetőleg terhére, 190..... évi ..... hóban előfordultak.

Folyó szám	Az alap megnevezése	pé
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		

PETRANYI 1. *Géza*, szobrász, Kassa 1858 nov. 12. 1876—81. a bpesti mintarajziskolában tanult. 1887. „Piros bort ittam az este" c. gipszszobrát. 1900. Torkos László képmása c. bronzszobrát állította ki a Műcsarnokban.

K. G. II. 293 l

402–403. Ismeretlen mester
A XIX. századból.

402. I. Napoleon arcéle.

E halotti kép csakis a fe
a nyak alatt babérkoszorú
feltüntető érem [illegible]. Körirata fölül
SOUSCRIPTION... DR. ANTOMARCHI 1833
TOMMARCHI és jobbra FONDÉ PAR J. RI

Bronz, méretei 29.7: 12.5
A régiségtárból.
Átvétetett 303/88.B). 15. s

904: V. 2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János grafikusművész

Napjaink

1984 MÁJ

1021

ZOLINAK

PETŐ JÁNOS RAJZA

összes egyetemen és főiskolán is mindössze 503, ebből a hittudományi főiskolán 123, de a Műegyetemen csak 84. Az akkor együttes szervezetnek tekintett bölcsészeti és természettudományi karokon a 4 egyetemi városban összesen 87.

Most ne értékeljük ezeket a számokat, hisz csak azt akartuk ezekkel jelezni, hogy megbecsült, ritka rangot jelentett az egyetemi tanárság.

Sokak s így Györffy számára sem volt könnyű az út a katedrához. Hogy ez mit jelentett pontosabban, ahhoz a történeti hátteret is meg kell némileg világítani. Az egyetemi tanársághoz a magas szintű szakismeret általában elemi követelmény volt, de ez önmagában leginkább nem volt elegendő, több más tényező mellett nem volt független a tudományszervezeti és tudománypolitikai konstellációktól sem. Bár a néprajzi, pontosabban a „néptudományi" tanszék felállítása a budapesti egyetemen már 1896-ban felmerült, de realitásközelbe nem jutott, annak ellenére, hogy néprajzi tárgyú előadások a budapesti egyetemen már az 1860-as, 70-es években szórványosan, majd később valamivel gyakrabban is elhangzottak, itt és Kolozsvárott is. Komolyabb formában a tanszék létesítése csak 1926-ban merült fel, többek között azzal indokolva, hogy nemcsak a magyar múlt, hanem az egyetemes történet megismerésében is milyen fontos szerepet tölthet be a néprajzi kutatás, de az érvelésben a külföldi példák is nyomatékos szerepet kaptak. Valójában a harc a néprajz tudományos rangjának elismeréséért is folyt, amelyet ebben az időben elsősorban az egyetemi tanszék léte, s nem a Tudományos Aka-

Petrányi Gézáné

* **Az ONE Volt Iskolatársak Szövetsége** az intézet Veress Pálné-utca 36. szám alatti rajztermében december 14-én kezdi meg műteremkiállitását, mely december 22-ig délelőtt 10-től 2-ig és délután 4-től 7-ig dijtalanul megtekinthető. A szinvonalas kiállitás legértékesebb anyagát a művészkörökben jócsengésü *Petrányi* Gézáné képei adják, de érdeklődésre tarthatnak számot *Tóbisch* Ilona, Hermanné *Schuschny* Erna képei, valamint *Vadászné Joós* Ágnes, *Juvann* Ireneuszné iparmüvészeti munkái és *Rózsavölgyi* Ágnes müvészi fotografiái.

M. 930. XII. 14.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 MÁR 7

1027

Pető János: Illusztráció

szatírikus élű ré
lélek zsarnokáról
ti szabadságot
elnyomó egyházr
re azok szájából,
vedő részesei —
halált szenvedő
voltak az egyhá

A do

Jean Kanapa: Az egyház társadalmi tanítása és a marxizmus. (Kossuth Könyvkiadó.)

Ahogyan a természetről, a világmindenségről határozott nézeteket vall az egyház, hasonlóképp igényt tart az állam és a társadalom perdöntő értékelésére s kizárólagos magyarázatára is. „Szuverén hatalomként" szól hozzá a modern társadalom mind szövevényesebb kérdéseihez: „... az odafönt-ről Reánk bízott igazság súlya és a Reánk háruló azon igen súlyos kötelezettség, hogy... hirdessük, magyarázzuk és prédikáljuk az erkölcsi törvényt, valójában egyúttal a Mi legfőbb hatalmunk alá helyezi a társadalmi rendet és a gazdasági rendet" — állapítja meg XI. Pius a Quadragesimo Anno kezdetű enciklopédiájában.

Tanulmányozásra érdemes, jellemzően idealista módszerrel alkotta meg az egyház a maga társadalmi és állami modelljét: tiszta dedukcióval, az érinthetetlen, sarkalatos dogmákból levezetve. Az „örök természeti törvények" alapján, gondolati úton létrejött a sajátos társadalmi képlet, s a valóságos társadalomnak az a dolga, hogy engedelmesen tölt-se ki a megadott kereteket — vegye át az edény formáját, mint a folyadék. Ne tévesz-szen meg senkit a látszat, hogy az eszményített modell egyben-másban kísértetiesen hasonlít a középkori feudális

PETŐ JÁNOS GRAFIKÁI
Miskolci Galéria

Másfél száznál több munka: olajfestmények, akvarellek, temperák, litográfiák, rajzok és lavírozott tusrajzok. A sokoldalúság is szembetűnő, ám az igazi érték és meglepetés az érettség. Értendő ez mind a mesterségbeli tudásra, mind a mondandóra. Pető Jánosban nagy a fogékonyság az empátiára: magányos aggastyánjai, a sisak alatt arcukat veszített katonái, menekülő árvái, s szerszámukba és hitükbe görcsösen kapaszkodó művészei az ismert (művészi, kultúrhistóriai) mitológiákat fogalmaz-

zák meg új módon. Pető János nem a derűt és az önmagával megbékélt szépet keresi, hanem az igazságot. Grafikáin a holdbéli tájon antik szobortorzók idézik a harmonikusabbnak tudott múltat, s állítják velük szembe a saját törpeségétől és a pusztítás-pusztulás eredményeitől megrettent embert. Festményeinek, akvarelljeinek színvilágában a vörösek, lilák, barnák és kékek mintegy idézőjelbe teszik a fehéren vakító templomfalakat és romokat. Időrendben nézve a műveket, a tematikus gazdagodás mellett az eszközök és gesztusok egyszerűsödését vehetjük észre rajtuk. *(Képünkön az Akvarellista című grafika)*

Horpácsi Sándor

. 82. 4. o

gfelelő szem. alapbér: Ft.

nkaidő: hónap.

-tól -ig.

engedély kelte, száma:

jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

.

.....

megbizó

ban is felfedezhetjük, bár Kincses Veronika és kitűnő partnere, Szűcs Lóránt bensőséges produkciója nem a színpad világát idézi fel, hanem a kamaramuzsikálás légkörében fogant. Ez a stílusbiztonság külön erénye a tolmácsolásnak; az énekszólam változatos díszítéseit, finom eleganciáját, a frázisok mesteri formálását legalább annyira kiemeli, mint a hang egyéni varázsát: azt a bámulatosan puha, telt, meleg tónust, és azt a könnyed hajlékonyságot, ami a madárdal természetességével hat, jóllehet a kimüvelt technika és a valóban remek adottságok *közös* eredménye. Ez a hang nem az énekesteljesítmény virtuozitására hivja fel a figyelmet, hanem az érzelmek

özv. Petrányi Gézáné

Magyarság
M. 1926. V. 23.

1926. V. 23.

* **Képző- és iparmüvészeti kiállitás.** Az Országos Nőképző Egyesület Leánygimnázium Volt Iskolatársainak Szövetkezete tanulmányi ösztöndij alapja javára magas szinvonalu kiállitást nyitott meg az intézet rajztermében (Veres Pálné-utca 36). A gondosan elrendezett anyag, — festmények, rajzok és iparmüvészeti tárgyak — valóban méltók a kitünő intézet régi jó hirnevéhez. Özv. *Petrányi* Gézáné karakteres arcképeivel, hangulatos tájképeivel vesz részt a kiállitáson, kiemelkedik képei közül férjének, néhai Petrányi Gézának portréja. *Bartoniek* Annát pompás önarcképe, *Dicsőffy* Katát jellegzetes portréi dicsérik. *Hermanné Schuschny* Erna szintén virágképeivel és üde tájképeivel tünik föl. *Éber* Vilma, *Mayer* Böske, *Sándor* Pálné, *Székely* Erzsébet képei mellett még *Tobisch* Ilona erős szénrajzait s felhőtanulmányait emeljük ki. Az iparmüvészeti rész szép bőrmunkák, festett szőnyegek, müvészi fényképek, kisplasztika, stb., *Kovács* Klára, *Rózsavölgyi* Ágnes, *Schönthal* Margit, *Wittenberger* Lenke és *Zilzer* Hajnalka munkája.

Petrányi Gézáné

* **Műterem-kiállítás.** Az *O. N. E. Ig. Volt Iskolatársak Szövetségé*-nek művésztagjai festményeikből és iparművészeti tárgyaikból kiállítást rendeztek tanulmányi ösztöndíjalap javára. A kiállítók közül különösen özv. *Petrányi* Gézáné karakteres, finom pasztellportréi és könnyed, hangulatos akvarellei érdemelnek figyelmet. *Tóbisch* Ilona szines tájképei, *Horváth* Lilián tehetséges akvarellei mellett megemlitendők H. *Schuschny* Erna és *Bakonyi* Kató pasztelltájképei is Az iparművészi tárgyak közül különösen *Vadászné* dr.-né *Joos* Ágnes varrott csipkéi, *Petrányi* Éva, *Schöntheil* Margit bőrmünkái és *Juvansz* Ireneuszné kézimunkái tünnek fel. A kiállitás (Veres Pálné-utca 36.) december 8-ától 16-áig tekinthető meg.

* **Rozgonyi** udvari fényképész legujabb festményhatásu képei a legalkalmasabb karácsonyi ajándék. Kálvin-tér 5., Üllői-út 34.

m. 929. XII. 10.

m. 929. XII. 8.

M. 929 XII. 8

	Bevétel		Kiadás	
	Pengő		Pengő	
en				
		Le a bevételt... ...		
		Kifizetendő összeg		

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

sztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

193..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Petrányi Gézáné.

A *Veres Pálné-utcai nőképző-intézet* volt növendékei müterem kiállitást rendeznek. A hatalmas müvészi anyagból *Petrányi* Gézáné portréi, H *Schuschny* Erna hangulatos csendéletei, *Bakonyi* Kató vásznai és *Keéry* Jenőné iparmüvészeti munkái emelkednek ki. A kiállitás holnap délelőtt tizenegy órakor nyilik meg.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 16.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János, grafikus-
művész

DÉLI HÍRLAP

1984 APR 2 5

1021

* Gondolkodó

(Pető János rajza)

Pályázatot nyert la

Ma reggeli telefon

Petrányi Gézáné

145. Sárga virágok, olajf. — — — — — 250.—

Nemzeti Szalon

1915. őszi kiáll.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János, grafikus-
művész

BORSODI BÁNYÁSZ

1984 APR 12

1021

BÁNYÁSZ 1984. április 12.

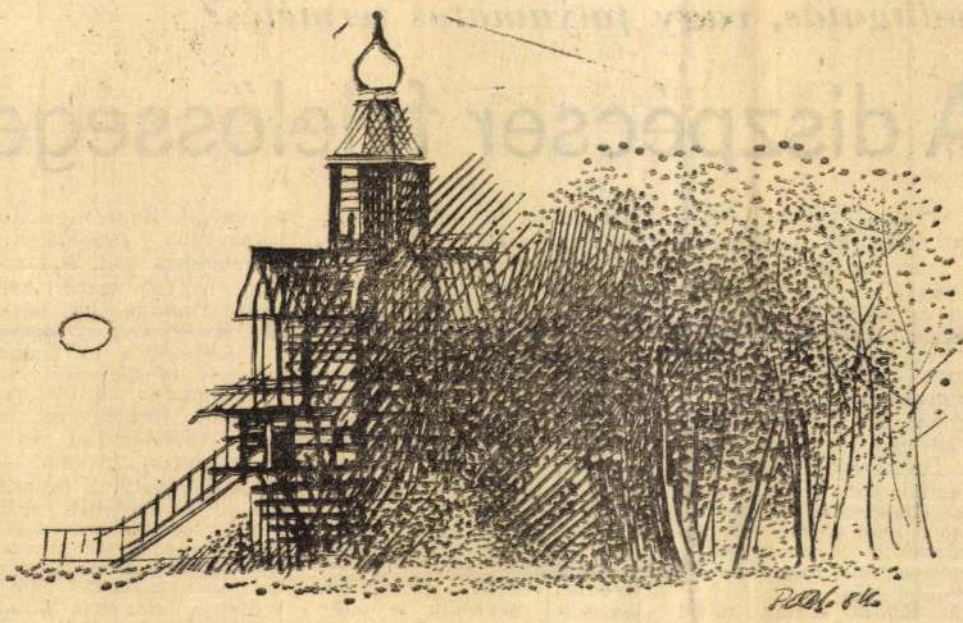

* Orosz táj

Pető János munkája

Barátainknál

Nyolc művész százhúsz alkotását mutatja be az a kiállítás, amely az elmúlt héten nyílt meg a Miskolci Galériában. A tárlat négy vologdai és négy miskolci képzőművész műveit tartalmazza, akik így együtt első ízben lépnek a nyilvánosság elé. A két területi művészeti szövetség kapcsolata azonban már korábbi évekre nyúlik vissza. Már 1979-ben a X. országos grafikai biennálé meghívott művészei voltak a vologdaiak. A következő évben a két szövetség írásban is rögzítette kapcsolatát és annak szervezeti formáit. Ennek értelmében minden évben művésztelepeiken fogadják képzőművész társaikat, Vologdában és Miskolcon.

Az egymásnál tett cserelátogatások alkalmával természetesen nagyon sok élményt gyűjtöttek a művészek. Ezekről az élményekről beszél a művészet sajátos nyelvén, sajátos eszközeivel a kiállítás, amely a Barátainknál címet viseli.

A tárlatot Miskolc város felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére rendezték meg. Novemberben pedig ugyanezt a kiállítási anyagot a vologdai közönség is megcsodálhatja.

Az ünnepélyes megnyitón először az Új Miskolci Vonósnégyes előadásában hallgathatták meg a résztvevők Borogyin II. vonósnégyesének III. tételét. Ezt követően *Alekszandr Vasziljevics Pantyelejev*, a Vologdai Művészeti Szövetség képviselője a szovjet kiállító művészek, *V. Ny. Korbakov, J. A. Szokolov, V. U. Jevgenyij és J. Ny. Petrov* nevében — akik sajnálatos módon még nem érkeztek meg — megköszönte a mostani bemutatkozás lehetőségét.

Nagy Zoltán, az MSZMP Borsod megyei Pártbizottságának titkára megnyitójában köszöntötte a vendégeket, a nagyszámú közönséget, majd szólt a két testvérmegye egyre erősödő baráti kapcsolatáról. Kiemelte azt a művészeti kapcsolatot, mely lehetővé tette a miskolci kiállítók — *Feledy Gyula, Lenkey Zoltán, Mazsaroff Miklós és Pető János* — számára a vologdai utazást, vendégeskedést.

Hogy miről mesélnek ezek a rajzok, akvarellek, litográfiák? Tájakról, emberekről, találkozásokról. Érdekes, hogy a vendégek mennyire másképp látják városunkat. Képeiken a számunkra szürkének, megszokottnak tűnő épületek újra régi fényükben ragyognak, a szűk kis utácskák lüktetnek, de az emberek mégsem nyüzsögnek rajtuk. Nem a zsúfolt lakótelepek ragadták meg őket és nem is a füstölgő gyárak, üzemek, hanem az ódon házacskák, azok a parányi zöld területek, azok az arcok, amelyeket mi már észre sem veszünk. Az volt az érzésem, mintha a város elvesztett romantikájából kaptunk volna egy kicsiny darabot vissza, de ezt sem behízelgően, hanem úgy ahogy az idegen ember látja, megkapó, művészi formába öntve.

A miskolci művészek alkotásai testvérmegyénkkel ismertetik meg a szemlélődőt. Őket leginkább a tájak, a fények, a monumentális templomok kupolái, a karcsú tornyok ihlették meg és késztették arra, hogy papíron és vásznon megörökítsék.

A nyolc művész stílusának különbözősége nyagban hozzájárul ahhoz, hogy az önmagunkról és a testvérmegyénkről alkotott kép teljesebb legyen, jobban megismerjük egymást.

A kiállítás május 1-ig tekinthető meg. A művészetek iránt nyitottak figyelmébe ajánlom a vendégek közül V. U. Jevgenyij sajátosan orosz felfogást tükröző képeit, a miskolciak közül pedig Pető János és a nemrégiben elhunyt Lenkey Zoltán rajzait.

— adorján —

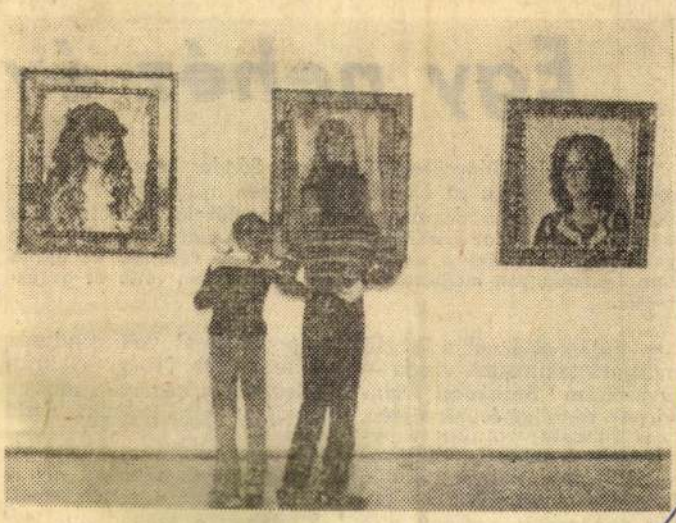

* *A tárlaton*

Indítgatás, vagy folyamatos termelés?

A diszpécser felelőssége

Talán keveset téve-
✶ dünk, ha azt mondjuk: a Borsodi Szénbányáknál a legbonyolultabb és legkiterjedtebb szállítási és hírközlési rendszerrel Feketevölgyön találkozhatunk. Felügyelete, karbantartása és egyáltalán a kiépítése sok embernek adott és ad nap mint nap munkát. Üzemszerű működéséről a legteljesebb képet a diszpécserközpontban alkothat az idegen, ahol szinte minden bányabeli intézkedésről, üzemzavarról első kézből értesülhetünk.

„A K/3-as szalag miért nem megy, mi a baj a végtagon?" — hangzik a kérdés kissé erélyesen *Ceglédi István* diszpécser szájából, amikor belépünk a helyiségbe. Beszélgetni is csak időnként tudunk, mert a lenti körülmények meghatározzák a fentiek munkáját is. A műszerfalon villódzó fények jelzik a főszivattyú üzemét, a főszellőztető hibátlan működését és a több kilométeres szalag működését, de a villamos energia pillanatnyi felhasználását is láthatjuk. Csak elképzelni tudja az ember, hogy hány kilométer vezeték beépítését kellett megoldani, hogy a legkisebb rezdülést is észlelhesse a diszpécser.

— Én már öt éve csinálom ezt — mondja Ceglédi István. — Hárman vagyunk telepítve ide és nyugodtan mondhatom társaim nevében is, hogy a bánya minden zegzugos részét ismerjük, hasonlóan a különböző termelőegységeket, energiaellátó rendszereket. Szükség is van erre, hiszen ha baj van, nekünk kell intézkedni. Műszakkezdéskor a hangoson végig kérdezzük a munkahelyeket, bejelentkezünk, hogy mindig tudjuk merre tartózkodik a körletvezető, vagy az aknász.

Közben ismét leáll a K/3-as szalag, felvillan a reteszjelzés. Aztán minden kezdődik előlről... Kérdés lentre, hogy miért álltak meg és utasítás a többi szalagnál dolgozóknak, hogy ott is álljanak meg. Néhány perc telik el, aztán újra indítani az egész rendszert a kaparótól a felszínre törő utolsó gumiszalag tagig.

Talán ez az egyik legtöbb időt igénybe vevő művelet — folytatja a diszpécser. Ilyenkor nehéz elképzelni, hogy mi játszódik le odalent a bányában. Csak annyit tudunk, amit a hangoson keresztül meghallunk. És ha egy hevederszakasz leáll, az összes többit meg kell állítani, az újra indítás pedig időt vesz igénybe. Talán már nem is kell mondani, hogy milyen kihatással lehet a termelésre, ha több időt vesz igénybe a rendszer újra beforgatása, mint ami elvileg szükséges. Ez az aztán ami rajtunk, no és persze a lent szolgálatot teljesítőkön múlik. Nekünk se mindegy, hogy éppen miattunk áll-e a két frontból valamelyik termelése, vagy sem. Lehet, hogy nagyképűen hangzik, de ami a mi munkánkban a legfontosabb az emberekhez való megfelelő hozzáállás, a jó kapcsolat kialakítása. Mi innen fentről nem utasíthatunk egy aknászt, csak szívességet kérhetünk. És ha megfelelő a kapcsolat közöttünk, akkor természetes, hogy segíti munkánkat. Egyébként korábban itt a diszpécserközpontban mellettünk mindig volt egy aknász, aztán később kiderült, hogy fölösleges, mert megfelelő gyakorlattal, helyismerettel mi is megtudunk birkózni a feladatokkal. Nekem például a legnagyobb próbatétel az iszapbetörés volt. Akkor bizony nagyon észnél kellett lenni. Tudtam, hogy hét ember tartózkodik a végtagon. Szerencsére a jól kiépített hírközlő rendszernek ekkor nagy hasznát vettük. Talán érdemes megjegyezni, hogy ezt a vezérlőpultot és az egész visszajelző rendszert a mi szakembereink fejlesztették ki és építették meg a helyi viszonyoknak megfelelően. Mindezekből persze kiderül, hogy ma már modern bányászkodás nem létezhetne korszerű hírközlő berendezések nélkül.

Ismét megcsörren egy telefon. A központi telerelosztó állomásról mondja az ügyeletes, hogy csúcsfogyasztásban van az akna. Valamilyen berendezés kiiktatását kérik, mert nagyon leterhelt a hálózat.

No, ilyenkor kell döntenünk — teszi le a telefont Ceglédi István. Most azonnal el kell döntenem, hogy melyik nagy áramfelvételű berendezést állítsam le, mi az, amit a folyamatos üzem érdekében nélkülözhetünk néhány percig, amíg normális lesz a terhelés.

És ez így megy a nap
✶ minden percében... Az információk eljutnak a diszpécserhez és ő intézkedik, figyelembe véve a legapróbb zavaró momentumot is, szoros egységben az előtte levő műszerekkel. Lazítani nem lehet, hisz' odalent százak élete és munkája függ egy embertől, akinek megbízhatóan, biztos kézzel kell kezelnie a rá bízott berendezéseket.

— cso —

Másodikok az ágazati versenyben

Egy nehéz év után

A Miskolci Bányaüzem Stankóczi Sándor vezette Gagarin szocialista brigádja az elmúlt esztendőben nyújtott teljesítménye alapján az ágazati munkaversenyben az előkelő második helyet szerezte meg. Ez az eredmény a Szénbányászat Kiváló Brigádja címre jogosította fel a kollektívát. A brigád vezetője az április 3-án Lyukóbányán megtartott üzemi ünnepségen vette át az oklevelet.

— Talán elsőként a brigád múltjára tekintsünk vissza — javasoltam *Stankóczi Sándornak* beszélgetésünk elején.

— Többször voltunk aranykoszorús brigád, kétszer nyertük el a Vállalat Kiváló Brigádja címet, 1982-ben pedig az ágazati verseny első helyét hoztuk el — sorolta a brigádvezető. — Száznegyedül az alapvágatok állapota jelent nehézséget. A múlt évi két frontátállással szemben az idén csak egy lesz, az is előreláthatóan csak az év végén. Így folyamatosabb a munkánk. Már túl vagyunk az első negyedévén, a 191 389 tonnás tervet 204 893 tonnára teljesítettük. Személy szerint nekem kicsit presztízskérdés ez az év, az idén megyek nyugdíjba.

— *Hány év után?*

— Harminchárom évet töltöttem föld alatt, tizennégy

A HÉTRŐL.

Erupczió. Az időről szólva a legsürübben használt képpel *folyamnak* szoktuk nevezni, pedig jönnek napok, a mikor inkább *tűzhányóhegyhez* hasonlít. Vulkánhoz, a mely néha csöndesen füstölög, máskor meg sok esztendők hosszán még ezzel a jellel se árulja el, hogy a mindennapos élet kérge alatt egyáltalában forrongana valami, de egyszer csak jön egy nap és — kitör. A hirnek öblös torkán sisteregve és dörögve árad ki az események forró lávatömege és izgalmával elborítja a lelkeket. Torlódva repül és hömpölyög ki a kráterből mindenféle esemény: egekig csapó lángnyelv és apró meg nagyobb kődarabok. Az egyik históriát jelent, a másik csak — szenzációt. Az egyik a lelkeket rázza meg, a másik csak a kiváncsiság forró lapjára fröcscsent egy pár csöppet — többnyire vércsöppet, — de mindenik alkalmas rá, hogy izgassa az embereket és feszültséggel töltse meg a levegőt. Természetesen nem mind egyforma jelentőségű és fajsúlyú, a mint hogy más vulkán kitörése is vegyesen szór a magasba rengeteg sziklatömböket és — homokot. Ime: a mult vasárnap huszonnégy órája is tisztára egy ilyen erupczió képét mutatja. Bulgária új fejezetét indítja meg a maga történelmének. Ferdinánd fejedelem megüzeni a szultánnak, hogy nem vazallusa többé, hanem a független bolgár királyság czárja, — Magyar ország és Ausztria nagykövetei *Ferencz József* sajátkezű leveleit viszik Európa uralkodóinak, a melyekben Boszniának és Herczegovinának a bekebelezéséről értesíti őket. Keleten fegyveres hadak és nehéz ágyuk dübörögve vonulnak a határokra. Ezek az erupczió nagy sziklatömbjei: események, a melyek a história anyagába tartoznak. De a nagy tömbök mellett záporként omlanak a szűkebb és kisebb körű szenzácziók kődarabjai is. Budapesten a szocziálisták fölizgatott tömege revolverből sortüzet át a rendőrökre. Egy gonosz és beteglelkű némber gyilkos szándékkal merényletet intéz a magyar szinpad egyik elsőrangú büszkesége, *Márkus* Emilia ellen, azután öngyilkosságot követ el. — Máramarosszigeten egy lelketlen tréfa és oktalan rémület halottak és sebesültek vérével áztatja egy templom földjét. — *Pécskán* egy álmos vasuti őr végzetes tévedése vonatokat szalajt egymásnak és borzalmas katasztrófát okoz. És mindez a világesemény, helyi szenzáczió és riasztó szerencsétlenség rövid huszonnégy óra alatt! Valóban az idő, ha egyszer alaposan munkába áll, egy nap alatt csinál annyit, hogy akár évekig bátran pihenhetne utána!

BEÖTHY ZSOLT OTTHON.

*

Az uralkodás mestersége. Nem az uralkodás művészetéről beszélünk, a melynek a történelem a hivatott kritikusa, hanem az uralkodás mesterségéről, a királyoknak, hogy úgy mondjuk *polgári foglalkozásáról*, arról a munkáról, a melyet egy uralkodónak kell végeznie, akár alkot ez az uralkodó a história számára valamit, akár nem. Azt mindennap olvashatjuk, hogy az uralkodói mesterség se nem könnyű, se nem kényelmes, de a tizezredik ember se hajlandó a lelkében rá, hogy ezt az állítást — komolynak vegye. Loyalis frázisnak veszik, a mely kijár az uralkodóknak, mint egy mély meghajlás. Pedig ha az ember egy kicsit figyelmesen könyveli el az eseményeket, hamarosan rájön, hogy ez a frázis — nem frázis. Most itt a szemünk előtt volt rá a bizonyság. Nézzük csak végig a spanyol királyi pár látogatásának a programmját. Szerda estétől csütörtök délután három óráig a vonaton volt. Husz óra hosszat utaztak. Igaz, hogy nem kényelmetlenül, de a legkényelmesebb utazás is — utazás. Ha nem is fárasztó, de nem is minden kimerítő erő nélkül való. A mint leszálltak, rögtön következett az üdvözlés szertartása, majd a bevonulás izgalma. Izgalmat irunk, mert hiszen a fejedelmeknek is vannak idegei. — Megérkeztek a várba, de lepihenésről szó se lehetett, mert alig pár óra mulva kezdődött az udvari ebéd. Az udvari ebéd után az udvari bál, a melynek a legnyugalmasabb része talán az a néhány percz volt, a mi alatt a felséges vendégek tánczoltak. A másfél óra többi része fogadás és szakadatlan beszélgetés vagy ötven emberrel, a kiknek a legnagyobb részét akkor látták először és a kinek mindnek kellett mondani valamit. A bál után a tea, a minek éjfél után lett vége. És másnap reggel fél kilenczkor már a templomban volt a törékeny, gyönge fizikumu fiatal király, délelőtt öt látogatást végez, délben felköszöntőt mond a tiszti kaszinóban, azután végignéz két muzeumot, megjelenik a Parkklubban, hat órakor az udvari ebéden tósztozik, onnan a *Karácsonyi* Jenő gróf báljára megy és éjfélig ott marad. Napközben egy óra hosszat még az utána küldött állami akták elintézésével is kell foglalkoznia. Ime: így *pihen* egy király, mikor nincs «hivatalban» hanem vendégségben szórakozik! Bizonyos, hogy odahaza se telhetnek a napjai tétlenségben, mert hiszen állami ügyeket intézni, kihallgatásokat adni és reprezentálni ott is kell, mindig kell, minden királynak kell. Valóban az ember szinte hajlandó lesz elhinni a dusgazdag angol lordról szóló adomát, a ki mikor egy skandináv állam trónját ajánlották föl neki, ezt felelte:

— Köszönöm; *nem vállalok hivatalt!*

*

A tósztok. Azt lehet mondani, hogy a fejedelmi látogatások nagy és pazar látványosságának a *cselekménye*: a feköszöntő. Ha nem is az egész cselekménye, mindenesetre a *nagy jelenete.* Minden egyéb, ha még oly díszes, hatásos és grandiózus is, inkább csak előkészítése vagy körültüzdelése annak a jelenetnek, mikor az aranynyal borított fehér asztalnál a házigazda uralkodó meg a vendég uralkodó fölemelkednek és tószt formájában elmondják a világnak azt, a mit a találkozásuk okáról a világgal közölhetőnek vagy közlendőnek tartanak. Nem mindenik tószt olyan tartalmú, hogy Kliónak is föl kellene jegyeznie, de akárhányszor hangzott már el olyan is, a melynek — a história lapjain a folytatása. Van, a melyik csupa udvarias forma — hiszen ha a fejedelmek csinálják is a históriát, nem örökké csak históriát csinálnak, — de van

A BEÖTHY-ALBUM TÁBLÁJÁRA KÉSZÜLT EZÜST-PLAKETT PETRÁNYI G.-NÉTŐL.

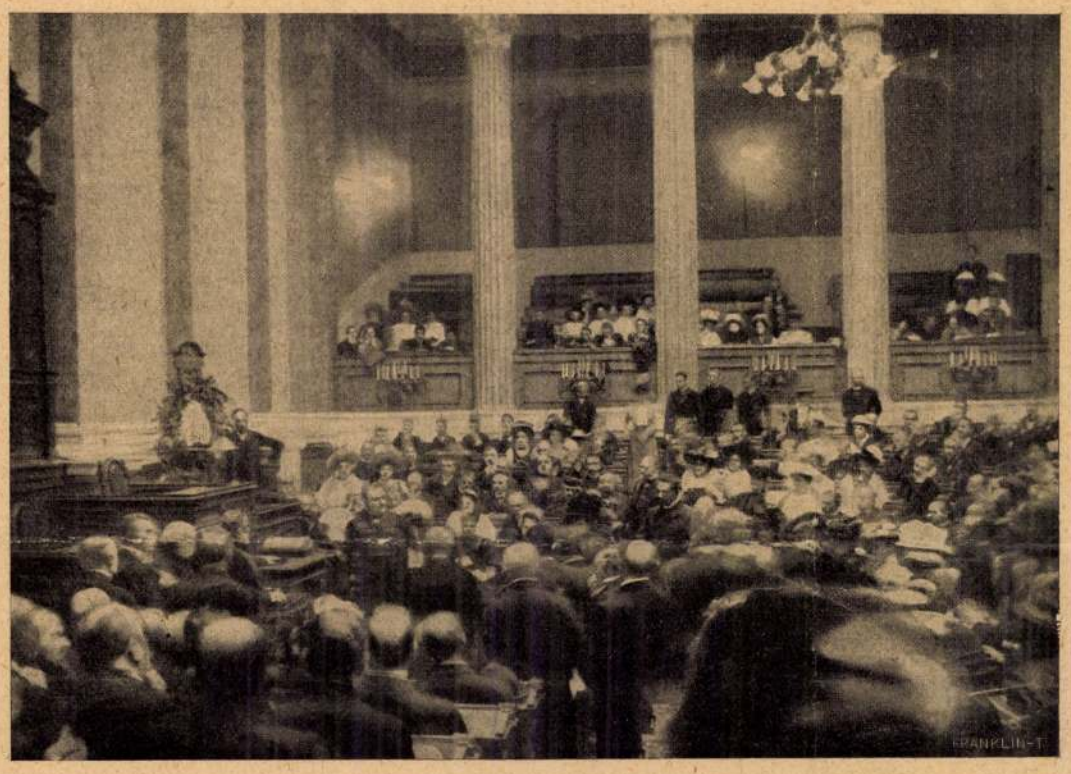

BEÖTHY ZSOLT ÜNNEPLÉSE A NEMZETI MUZEUM DISZTERMÉBEN.

olyan is, a melyik eseményt mond, ha mással nem is, hát a hangjával, a melynek a hőfokát finom barométerekkel mérik a politikusok és diplomaták. Hogy a fejedelmi pohárköszöntők jelentősége nőtt-e vagy csökkent-e az idők változása és modernizálódása folyamán, erről nem érezzük magunkat illetékesnek véleményt mondani: de azt a megfigyelést följegyezhette magának minden ujságolvasó ember, hogy forma és terjedelem dolgában az újabb esztendők folyamán ez a — ha nem is esztétikailag, de politikailag nagyrangú műfaj nevezetes változáson ment át. Ez a változás körülbelül akkor kezdődött, a mikor a német császár az asztalfőre került. Vilmos császárról nem ok nélkül állítják, hogy megreformálta az uralkodás stilusát. A fejedelmi felköszöntőket mindenesetre reformálta. Ezeknek a tósztoknak ezelőtt a karakteréhez tartozott a rövidség, a kimértség, az egyéni lendület hiánya. Az ő temperamentuma és mindenben érvényesülést kereső erős egyénisége szétfeszítette a régi kereteket és egyénibb szineket rakott a tartalomra. Olvassuk el a mostanában elhangzó fejedelmi felköszöntőket és menten láthatjuk, hogy a kezdésének — sikere volt. Az uralkodók tósztjai terjedelemben is megnőttek, szinben és lendületben is meggyarapodtak. Szárnyalóbbak és egyénibb zománczuak, mint a milyenek a régiek voltak. Egy-egy poetikusabb kép is helyet tud kapni bennük. Nem lehet tehát rámondani Vilmos császárra, hogy az esztetika egész területén ellensége lenne a modernségnek. Egy igen-igen előkelő műfajban ő maga is újító gyanánt szerepelt.

*

A leszólás. Annyi bizonyos, hogy ha — mondjuk valami kissé kerge elméjű amerikai milliárdos egy hóbortos pillanatában pályadíjat tűzne a *leszólás* művészetének a jutalmazására, ezt a pályadíjat más, mint mi, meg nem nyerheti, ha a világ egyik sarkától a másikig mindenfelől konkurrálnak is rája. — Ez a pályadíj idekerülne mihozzánk okvetetlenül. A szóval mi egyáltalában kitünően tudunk bánni. Értünk a szónoklásához is, a megszóláshoz is, de a leszólásban meg egyenesen virtuózok vagyunk. És ezt a képességünket valósággal csodálni való erővel ihleti meg, duzzasztja, lendíti, sőt röpíti az, ha valami olyat lehet leszólni, a mi a mienk, a mi munkánk, a mi akaratunk, a mi próbálkozásunk. Az ilyennek a leszólásában, a kicsufolásában, a tönkre silányításában, a nevetségessé tételében igazán művészit és sehol a világon el nem érhetőt tudunk produkálni. Mostanában két témáról volt és részben még van alkalmunk a leszólás művészetének ilyen remekeit olvashatni. Az egyik a londoni magyar kiállítás, a másik az a díszkapu, a melyet a spanyol király fogadására emeltek. E sorok írója nem látta a londoni kiállítást, de azt mindnyájan tudjuk, hogy sok-sok ezer ember megnézte és legalább is — semmi bajuk se lett tőle. Sőt találtak benne érdekes, tanulságos és lekötő dolgokat. Már pedig, ha ez a kiállítás csak félig is olyan rettenetes lenne, mint a milyennek itthon szidják és gúnyolják hosszú czikkekben, okvetetlenül elhordatta volna mindjárt amegnyitása után a londoni rendőrség — közbotrány okozása miatt. Olyan szörnyűséges tehát mégse lehetett, mint a milyennek itthon festették azok, a kiknek semmi részük nem volt a munkájában és a kikről valamennyiről az se bizonyos, hogy — látta-e csakugyan? — A spanyol király tiszteletére emelt díszkapu bizonyára nincs olyan, mint a diadaliv a Tuilériák kertjében. De ezt nem is nyegyvennyolcz órára csinálták, mint az Andrássy-úti kaput, a melynek az építésénél arra is kellett gondolni, hogy gyorsan el lehessen hordani és mégis megkritizálták olyan keményen, mintha évszázadokon át — kompromittálna bennünket a jövendő előtt. Ez már, úgy látszik, nemzeti sajátosságunk. Óhatatlanul a gondolatunkba nyomul annak a rettenetes lepocskondiázásnak az emléke, a mely például az új parlamenti palotát egy rozoga vityillónak festette le a világ előtt, megjövendölvén, hogy három hónap alatt össze fog omlani. De azért a «műmárvány» kibirta szerencsésen még ezeket a kritikákat is, sőt az Andrássy-úti gipszkapu se roskadt össze a súlyuk alatt.

BEÖTHY ZSOLT.

A mi egyenetlenkedő, pártokra, apró csoportokra, vetélkedő kotériákra szakadozott szellemi életünkben ritka dolog az az egyértelműség, a melylyel most, hatvanadik évfordulóján életének, Beöthy Zsoltot ünnepelték nagyszámú tisztelői és hivei. Öregek, fiatalok, férfiak, nők egyforma szeretettel vették körül s ez ünneplésben elhallgatott az az ellenvélemény is, a mely majd mindig fel szokott hangzani, ha Beöthy valamely fontosabb irodalmi kérdésben hallatta szavát.

Beöthy Zsolt nagyon népszerű ember mindazokban a körökben, a melyek egyéniségével közelebbi érintkezésben vannak. Szeretetreméltó modora, lényének melegsége, fiatalos lelkesedése, finom elmessége megnyeri számára a sziveket, széles körre kiterjedő tudása, csillogó dialektikája, szónoki forma-művészete pedig rendkívüli tekintélyt szerzett neki. Mindenesetre nem mindennapi egyéniség, arányai akkorák, hogy a mi középszerűségekkel zsúfolt életünkben akarata ellenére is fel kellene tünnie. Pedig ő nem keresi ugyan a feltünést, de nem is búvik el előle, szereti a nyilvánosságot, az ünnepi alkalmakat, a nagy közönséghez szólást, a sok emberrel való érintkezést, szóval mindazt, a mit a reprezentálás fogalmában szoktunk összefoglalni. A ki annyi ünnepi gyülekezetet ragadott már magával ünnepi szónoklatok, felolvasások, tudományt terjesztő előadások alkalmával, — most az egyszer passziv szereplője lett egy ünnepi gyülekezetnek. Nem csoda hát, ha készséggel és örömmel ragadták meg ezt az alkalmat azok, a kik annyi szép órájukat köszönhetik neki.

Beöthy sokféle körében dolgozott és dolgozik a magyar kulturának; volt ujságíró, középiskolai tanár, akadémikus, egyetemi tanár, tanügyi testületek és egyesületek vezére, de aligha csalódunk, ha azt hiszszük, hogy főkép és első sorban irónak tartotta és érezte magát mindig. S munkája, akár a szépirodalom, akár az eszthetikai vagy irodalomtörténeti tudomány köréből való, első sorban irodalmi formájával tűnik szembe. Életének igazi központja az irodalom, ezért járta be fogékony és kiváncsi szelleme a világirodalom minden magaslatait és mélységeit s ezért elevenül meg, ezért válik meleggé és lelkessé a gondolata, mely az eszthetikai elméletben kissé hajlik a formalizmusra, ha irodalmi művek fejtegetésére kerül a sor. Fiatalkori regényeiben nagy példákon nevelkedett, kiművelt izlésü, finom árnyalatokkal jellemző írót ismerünk meg; a magyar regényirodalom, a mely ép az ő föllépteкor, a hetvenes és nyolczvanas években igen siralmas állapotban volt, örökké sajnálhatja, hogy Beöthy oly hamar elfordult tőle az irodalmi kritika és az irodalomtörténet felé.

Előbb még az eszthetikai elméletnél állapodott meg egy kissé. De itt is látni rajta, hogy az eszthetika más területei, képzőművészet, zene érdeklik ugyan művészi alkatú lelkét, de csak arra jók neki, hogy megmélyítsék felfogását s élesítsék tekintetét az irodalom értésében és elemzésében. Nagy eszthetikai munkája a tragikumról elméleti részeivel alig tett hatást irodalmunkra, mert már megjelenése pillanatában is jóformán el volt avúlva, de a benne elszórt irodalmi elemzések, pl. a mit Shakespeareről, Kemény Zsigmondról mond, ma is elevenek, frissek s akár elfogadjuk, akár nem, sulytalanoknak nem tekinthetjük őket. Lehet a nézetünk, a módszerünk, általános felfogásunk még oly ellentétes: észre kell vennünk, hogy itt művész-egyéniség lelkén keresztül látjuk az írók műveit. Nagyobb elméleti eszthetikai munkája nem is került több a nagyközönség elé; részletesen kidolgozott eszthetikája csak egyetemi előadásaiból ismeretes s e réven alapja lett a középiskolai tanárság eszthetikai képzésének, hasonlóképen irodalom-elmélete is. A mit újabban kiadott, mind irodalomtörténet és irodalmi kritika.

Petrányi

P. 2. *Gézáné*, festő, * Budapest 1882 júl. 22. Itt tanult a mintarajziskolában. Táj- és csendéletképekkel szerepel fővárosi tárlatokon (Hidegházi részlet, Sárga virágok, Balaton Alsóőrs mellett stb.).

E. G. II. 293 l

JK. 403.

403. Mandé Daguerre.

Sz. Cormeillesben 1789. november 18-án. † Petit-Brieben 1851. július 12-én.

Kertbeni Károly.

Derékon alól, szembe néz, ül. Kezeit karba tette. Hátrafésült haja hosszú, bajusza pelyhezik, szakálla nincs. Nyakkendője körülcsavart, lehajtott gallérú kabátját begombolatlan hordja. A széknek támlájából jobbról csak egy kis rész látszik.

Daguerreotypia, méretei 12·8 : 11 cm. — Lelt. sz. 403. — Kertbeni K. M. ajándéka 1874. október 12-én.

F Magy. Képt 326.
II
394

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1984 FEB. - -

Napjaink
Pető János, grafikusművész

1021

ÜLŐ NŐ

PETŐ JÁNOS RAJZA

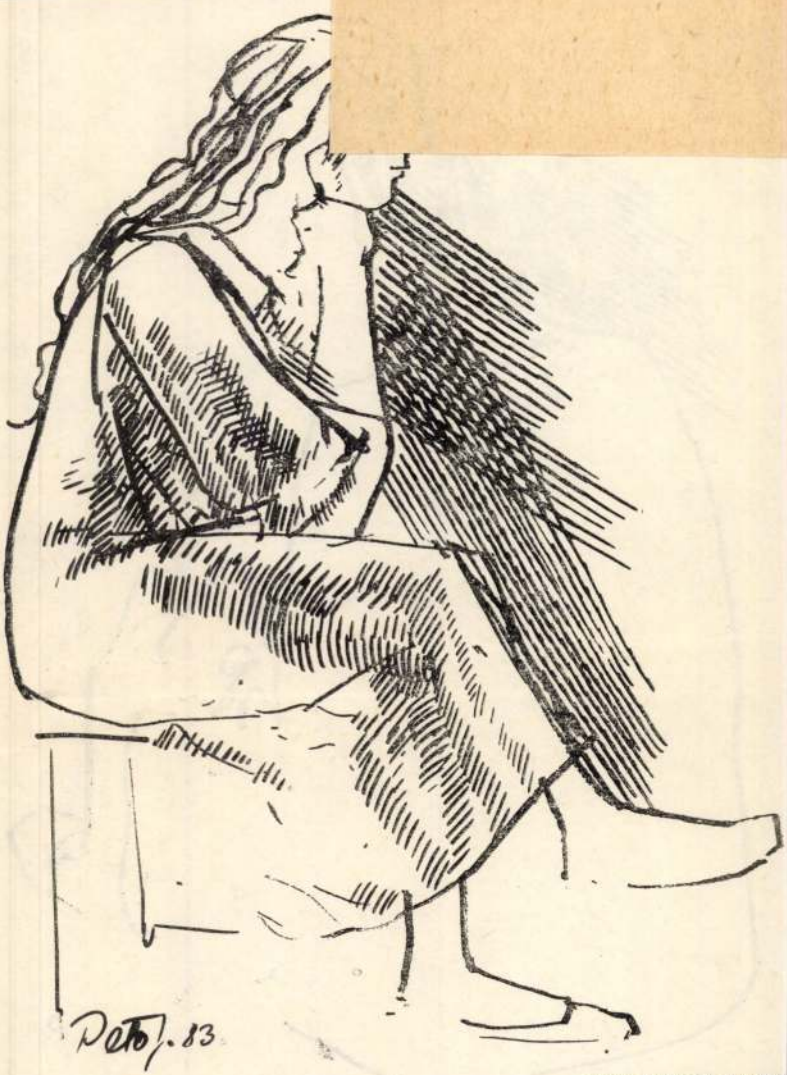

ÁBRÁNDOZÁS

PETŐ JÁNOS RAJZA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1984 FEB.

Napjaink

Pető János, grafikusművész

1021

ÁBRÁNDOZÁS

PETŐ JÁNOS RAJZA

Csak egy ilyen kis műsor

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János grafikusművész

Napjaink

1984 FEB

1021

ÁLLÓ FÉRFI

PETŐ JÁNOS RAJZA

IBOLYA: Semmi sem történik hirtelen... *uram*... Semmi. *(Lehunyja szemét)* Üljön ide az ágy szélére, félek... meséljen az erdei emberekről. A visszhang becsületéről.
KÓDOR: Azt illik megvédeni. *(Halkan.)*
IBOLYA *(nem hallja)*: Félek a virradattól.
KÓDOR: Én is félek... *asszonyom*... én is...
IBOLYA *(kinyújtja kezét. Kódor majdnem után leül)*: Meséljen. *(Szemét lehunyja.)*
KÓDOR: Nem ettem ám hagymát... Mégse ettem... Hát mesélhetek...
IBOLYA *(mint fent)*: Nem, nem evett hagymát.
KÓDOR: Valami azt súgta, hogy ne egyem... Vajon jól súgta?
IBOLYA *(mint fent)*: Lehet... Álmos vagyok, de félek elaludni. Fogja meg a kezemet.
KÓDOR: Fél a virradattól. *(Elfújja a lámpát, majd reccsen az ágy, dulakodás hangjai.)*
IBOLYA *(rémülten)*: Nem! Ezt ne! Mindent! Csak ezt ne! *(Csend. Sóhaj.)*
SZAJKÓ: Isten éltesse! Isten éltesse!
KÓDOR: Hallgass, madárkám, hallgass. *(Hangja babusgató.)*
(Ibolya egyenletes lélegzése. Most lassú léptek közelednek a szemközti ajtó felé — tehát a szín hátteréből. A léptek elhalnak az ajtó előtt. Kopogtatnak. Ibolya lélegzik, majd álmában megfordul. Kopogtatnak. Kódor kiszáll az ágyból.)
IBOLYA *(álmában)*: Georg. Georg.
KÓDOR *(suttogva)*: Alszik? *(Egyenletes lélegzés a válasz. Most hirtelen fénykör jelenik meg a színen, az ágy kívülreked rajta, Georg áll ott puskával a kezében. Nem túl erősen beszél a homályban álló Kódorhoz. Georg arca távoli, átszellemült, nem evilági. Emlék!)*
GEORG: Itt a puska, tatus. Távolodjék el kissé, oda ahhoz a nagy megdűlt fenyőhöz. Onnan... onnan jó lesz... *(Nyújtja a puskát. Kódor a sötétben nem veszi el.)* Mi van, fél? Nékem tesz jót vele. Megfizetem érte...
KÓDOR *(suttogva)*: Mért nem akar a háborúba menni? A maguk háborúja...
GEORG: Legfönnebb az Ulriké. És a Hansié.

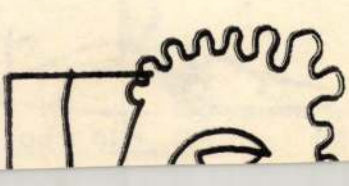

letterve külsőleg arányos és megnyugtató s apró ső részletrajzolásai könnyen kijavíthatók.

A 400— pengővel jutalmazottak közül atona Dezső egyszerű, szép külsejű épületet terett tömör alapelrendezéssel és jólmegoldott helyiség sztással. Hibáztatott nyugati elfekvésű hálótermei az kilenc hónapjában tökéletesen megfelelők és az vancsak hibáztatott szellőző rendszere külföldön kedt megoldás. Mellette Várady-Szabó Lajos akinek tervét ugyan nem vásárolták meg — elképze- nyugodt, kedves és barátságos, amit erkélyekkel hangsúlyozott, azután köralakú ablakokkal, amik nban egy árvaházon pazarló díszek. Belső helyiség endezése pedig elsőrangú. Horváth Szabolcs, rbély és Gergely, Wágner és Reichardt, ysa Károly Nagy Béla és Tobiás Loránd, nny Ferenc, Gerstenberger és Árvé, ifj. vid és Müller László, mind 400.— pengővel megárolt terveket alkottak. Ezeknek a terveknek értése és rangsorolása nagyon hálátlan feladat és alig et elkerülni az igazságtalan osztályozást. Borbély Gergelynél az egyik homlokzat költséges, a mábarátságtalan, Nagy Béla és Tóbiásnál egy, lépcsős, árkádos bejáratot látunk. Wágner és ichardt túlsok ablakot alkalmaz, túligénytelen nlokzatain. Ifj. Dávid és Müller szabálytalan lér-állításai zavaróan hatnak, Henny Ferenc az uchomlokzat egységes képét pilléres osztással bonta meg, Heysa Károly utcai homlokzata egyhangú, orváth Szabolcs inkább a belső elrendezéssel törőt, Gerstenberger és Árvé Károlynak jó tögelosztású épületkörvonalai vannak.

A bíráló bizottság nem díjazta ifj. Gyenes és ubner terveit belső elrendezésük miatt, — a Kron-

mennyire igazán művészet, ez megnyilvánul a gyermekeknél, akik egészen érdekes és egyéni táncalkotásokkal jelentkeznek, ha akad egy olyan mesterük, aki a tudat alatt szunyadó tehetséget életrekelti.

Ezek a gondolatok jutottak eszünkbe, hogy láttuk a Művész Színházban Adorjánné M. Frida, az ismertnevű táncpedagógus május huszonnegyedikén és junius tizenkettedikén tartott évzáró előadásait. Tanítványai, akik közt már hároméves gyermekek is szerepeltek, de a legidősebbek sem haladták meg a gyermekkort, úgy a balett-, mint az akrobatikus táncban elsőrendű kiképzésről tettek tanuságot. Az egyénivalamint csoportos jelenetekben egyaránt kiváló teljesítményeket láttunk. Különösen az iskola egyéni tánckreációit, amelyet a jó szemű mesternő sikerrel alkalmazott minden tanítványa egyéniségéhez, messze meghaladták a megszokott hasonló bemutatókat. Jól esett megállapítanunk, hogy a csoportos táncjelenetek artisztikusan és érdekesen hangsúlyozták az iskola kapcsolatát a nemzeti szellemű művészettel, s lelkesedéssel előadott külön ünnepi kreációkban.

Legigazságosabban úgy ismertetnők az iskola kis művészeinek teljesítményét, hogy szigorú alfabetikus rendben sorolnók fel a szereplőket. Ám a kis „főszerep-

Petrányi Gyula

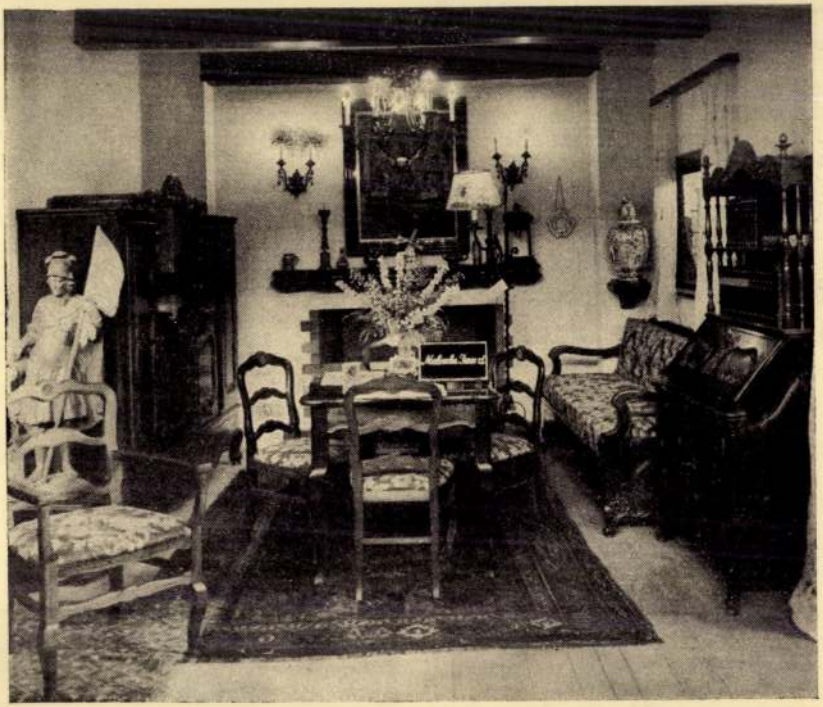

Foto Seidner

Művészet. 1938. 98. l

Provence barok enteriőr

Tervezte: Petrányi Gyula — Kivitelezte a Mahunka Imre r. t.

A XXXIV. Budapesti Nemzetközi Vásárról

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1984 FEB.

Pető János, grafikus-művész
Napjaink

1021

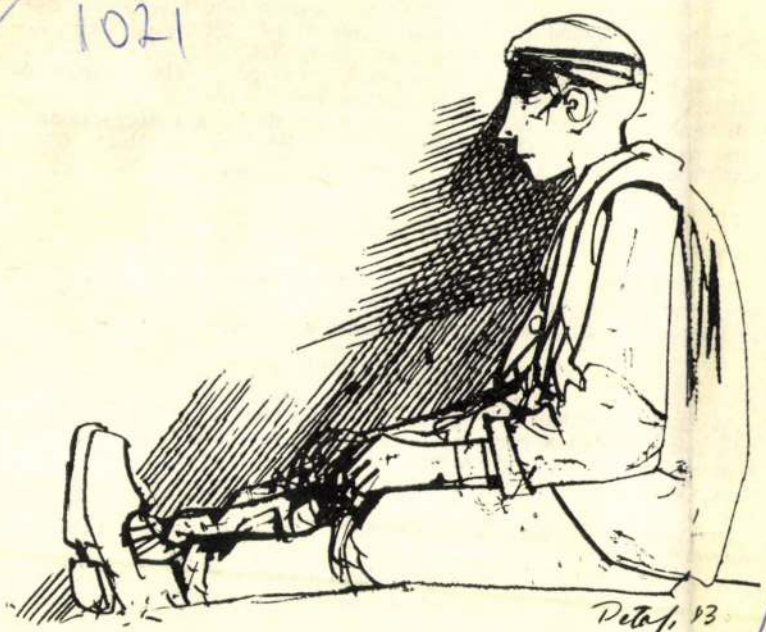

18 ÜLDÖGÉLŐ FIÚ

PETŐ JÁNOS RAJZA

43. PERC:

A kékek agyafúrt összekötőj
mény hátvéd, Jancsi továbbra
dik, ott ahol már eddig is meg
— Én a Karai telepen dolgoz
kafészek. Az úgy néz ki, hogy
rom rend gyékényes van. Jó
látni akarjuk egymást, azt csak
anyagárkok vannak a telepen mindenütt, hogy ha beleesek, ellep, kivált a sarkoknál.

45. PERC: TAKTIKAI CSATA

A vörös ördögök kapitánya magához inti terepjáró autójának pilótáját, a második félidőben beállt Mezei Jóskát, és követő emberfogásra felszólító taktikai utasításokat sugdos a fülébe.

47. PERC: BOTRÁNY

Jó Pityu a földön. Felhördül az igazságérzetéről elhíresedett ezerfejű Cézár, mind a harminckilenc néző, ugyanis a játékvezető szabadrúgást ítél a vörös ördögök javára. Mély tisztelettel ugyan, de Jó Pityu is ellenvéleményének ad hangot, mire az ellenfél kapitánya energikusan protestál.

— Mit képzel? Nem a közgyűlésen van, hogy rongyosra tépje a száját...

Aztán aggodalmas homlokráncolással odaveti a tettrekész bírónak.

— Meg kell fogni a meccset, Kertészkém, meg kell fogni a meccset...

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János, grafikus

DÉLI HÍRLAP

1984 MÁR 2 2

1021

Pető

* Tanulmány

(Pető János rajza)

sóink írják

ól ● Veszélyes lépcsők ● Író-nosztalgia
s: forintok és illemhelyek ● Megszűnik-e
úti élelmiszerbolt? ● A buszvezető figyel-
ll a lakcímet bejelenteni? — (A miskolcia-
oldalon.)

Kiváló KISZ-munkájuk elismeréséül

Vörös Vándorzászló a zalkásoknak

Rétf
vehetet

Ünnepeltek tegnap a Zalka Máté Gépipari Szakközépiskolában: az iskola KISZ-bizottsága elmúlt évi kiváló munkájáért elnyerte a KISZ Központi Bizottságának legmagasabb szervezeti kitüntetését, a Vörös Vándorzászlót.

Az ünnepségen megjelent *dr. Kovács László*, a városi pártbizottság titkára, és ott voltak a kassai, valamint az eperjesi testvér-gépipari iskolák képviselői.

Az iskola tanulóinak mű-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pető János, grafikusművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1983 NOV 27.

104

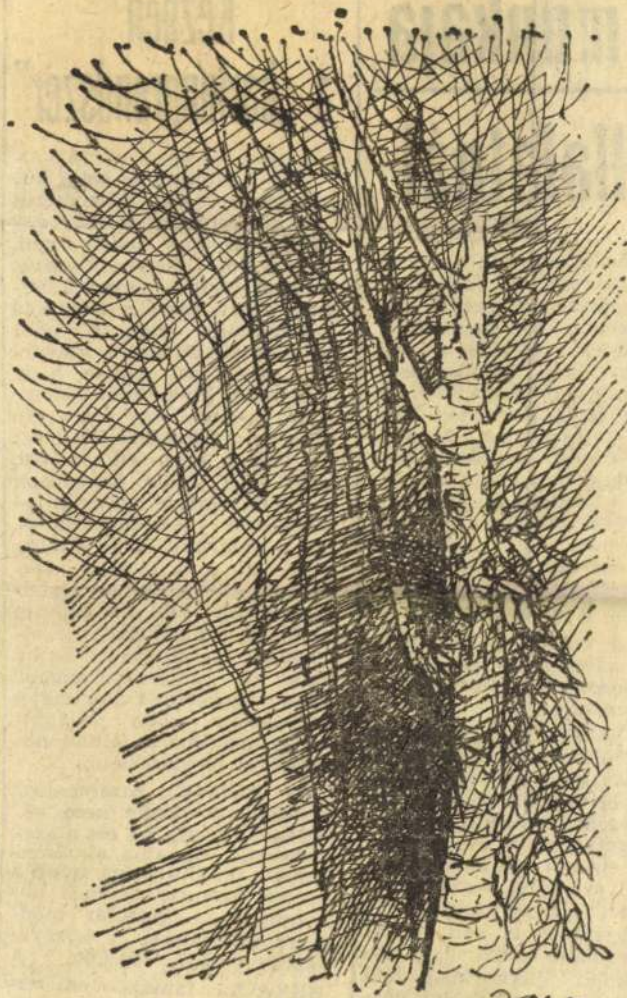

Pető János rajza

vasárnap

mu

állalatnál

séért elsősorban a szerve-
titkárunk a felelős. A
csoportvezetőkkel ő tart-
közvetlenül a kapcsolatot.
etőségi ülésekre a cso-
vezetőket rendszeresen
hívjuk, hogy a különböző
datokról közvetlenül kap-
k tájékoztatást. Munká-
t évente legalább egy-
de a beszámoló taggyű-
ken feltétlenül értékel-
Vezetőségünk segítését
sorban úgy növeljük,
y egy-egy tennivaló kap-
konkrétabban megfogal-
zuk a feladatokat.

*A csoportok munkájá-
színvonalát jelentősen
lyásolja a pártcsoportve-
személye.*

Vezetőségünk 1980-ban
döntött, hogy folyamato-
fiatalítást hajtunk végre
oportvezetők körében. Ez
ségében sikerült, ma az
életkoruk 35 év. A poli-
i, emberi alkalmasságon
elvárásként fogalmaztuk
azt is, hogy minden cso-
vezetőnek el kell végez-
legalább a marxista kö-
skolát, illetve meg kell
ezni a középiskolai vég-
séget. Tekintélynek ör-
denek környezetükben,
ségükben képesek a hoz-
k tartozó párttagok mun-
nak összefogására, koor-

Nehéz elhinni, de ezt a hu-
szonnyolc (!) kilométeres
„barlangrendszert", akár egy
kézben is meg lehet fogni.
Persze jól kiegyensúlyozva,
de nem a súlya, hanem a mé-
rete miatt, mert a 60x60x40
centiméteres blokkot pont
súlypontjában kell a tenyér-
ben elhelyezni ahhoz, hogy
meggyőződjünk arról, meny-
nyire egyszerű egy víztisztító
rendszert feltalálni. Csak azt
az ötletet kell felhasználni,
hogy a „V"-alakú bevágások
— pontosabban hornyok —
egymástól elcsúsztathatók,
így a műanyag lapok elmoz-
dításával, s a járatok elzá-
rásával, a víz útjának szabá-
lyozásával, fél köbméteren
belül 28 kilométernyi járat-
rendszer alakítható ki. És ha
ebbe a „mini-barlangba"
szennyvíz kerül, akkor annak
természetes, avagy ásványi-
anyag-tartalma a felület nö-
velésével megszűrhető.

A halmaji Aranykalász
Termelőszövetkezet nem vé-
letlenül karolta fel ezt a sza-
badalmat. Ugyanis alkalma-
zásával mind a gyári, mind a
városi szennyvíztelepek ha-
tékonyabb, s olcsóbb mód-
szert állíthatnak a környe-
zetszennyezés útjába. A
HEXACEL fantázianevű ter-
méket a szombathelyi mű-
anyaggyárból szerzik be, itt-
hon ragasztják, s igény sze-
rint helyezik el a különböző

MAHIR MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1991 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Péter János, grafikusművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1984 JUL 21

1021

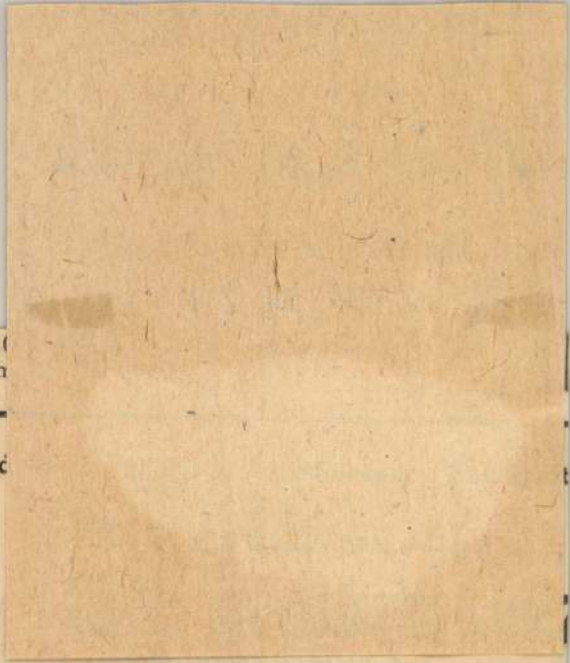

) 19. (
deg, nén

A Volá

képez ki

A költségeket a vállalat téríti.

Jelentkezési feltétel:

- szakmunkás-bizonyítvány, illetve középiskc
- büntetlen előélet;
- 18 éves életkor.

Jelentkezés: 1984. július 25-én 7.00 órakor a vál
oktatási létesítmény III. emeleti e
(Miskolc, József A. u. 70. sz.)

Pető János rajzo

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 AUG 4.
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János, grafikus művész

1021

Pihenő ember

Pető János rajza

Az üzemi konyhán készül az ízletes, kiadós ebéd

Iváncsó János kerületvezető megbeszéli a munkát a Szlo-

Petrányi József

a bpesti nőipariskola
tanára volt
1900-ban belépett a
Rajztanárok Orsz.-Egye-
sületébe –

Figurális díszítéssel. Francia, 1840 k.

250

1329. TERÍTŐ, ezüsttel átszövött arany himzésű csíkok bedolgozásával 150

1330. TERÍTŐ, ezüsttel átszőtt, fekete himzésű csíkok bedolgozásával, ezüst bortnival 50

1331. TERÍTŐ, ezüsttel átszövött, fogazott széllel 30

1332. KIS TERÍTŐ, ezüsttel átszövött arany bortnival 10

1333. BROKÁTANYAG, tiszta selyem, sajátszínű levélbeszövéssel, 8.15 m., 45 cm. széles. Olasz. 320

1334. TERÍTŐ, fehér tüll, arany levélbeszövéssel, fogazott széllel 20

1335. TERÍTŐ, vegyes kézi csipkékből összeállítva, tüllfodorral 40

1336. ASZTALKÖZÉP, himzett batisztbetéttel, antik csipkeszéllel 40

1337. ASZTALKÖZÉP, hasonló az előbbihez 40

1338. TERÍTŐ, antik csipke, áthimzett csipkeszéllel 40

1339. TERÍTŐ, zöld brokát, arany virágbeszövéssel, arany bortnival 50

1340. FÜGGÖNYBETÉT, vert csipke 60

1341. ASZTALKÖZÉP, vert csipke 120

1342. TERÍTŐ, fehér és arany kézzel horgolt csipkéből összeállítva, ezüst bortnival 50

1343. FÜGGÖNYBETÉT, vert csipke 140

1344. HIMZÉS, színes gyapjú láncöltéssel 20

1345. TERÍTŐ, [illegible] 20

Petrányi Miklós

Az Iparművészeti Társulat biráló bizottsága a cserépkályha pályázatra érkezett kilencvenkét pályamunka közül úgy a kétszáz koronás első, mint a száz koronás második díjat Fehérkuthy és Dózsa

tervező művészeknek ítélte oda. Ezen kívül megvette hatvan koronáért Petrányi Miklós pályaművét. A szálló-szobára kiirt pályázaton a háromszáz koronás első díjat az a szobaberendezés nyerte el, melyet Gelb M. és fia készített Hoepfner és Györgyi műépítők terve szerint, a kétszáz koronás második díjat pedig az a szobaberendezés, melyet a Gregersen-cég készített Fehérkuthy és Dózsa terve szerint.

Művészet 1905, 56. l.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János, grafikus

1984 JÚL

Napjaink

1021

tezés hármas
y egyedül mi
nt majd a le
nzakőzetber

élekké lehel

élekké lehe

baltkék mohok és agybarázdák
nás taraji s egy szonett-tó közén,
udod volt és lesz, de most remény
, nincs remény, hiszen körbeállják
aratodból az állítmány-dárdák
ím igei önmagad,
enük semmit, ha körbe is járnád.
Hisz se szűved, se szavad,

lenük semmit, ha körbe is járnád,
hisz se szűved, se szavad.)

i az ősi nyelvi szerkezetben
dazt'-ra immár jogokat adna;
érted-hűséggel teremjen,
gyantás toboznak magva.
nagányos vagy, mint a fenyővers
kilökve az időbe,
hideg is amint mellette heversz,
és maradsz eldőlve.

hideg is amint mellette heversz,
és maradsz eldőlve.)

*

a messzi elpörög

*

ÁNOS RAJ

Pető János,

SAJTOFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984 MÁJ 10

BORSODI BÁNYÁSZ

grafikus

1021

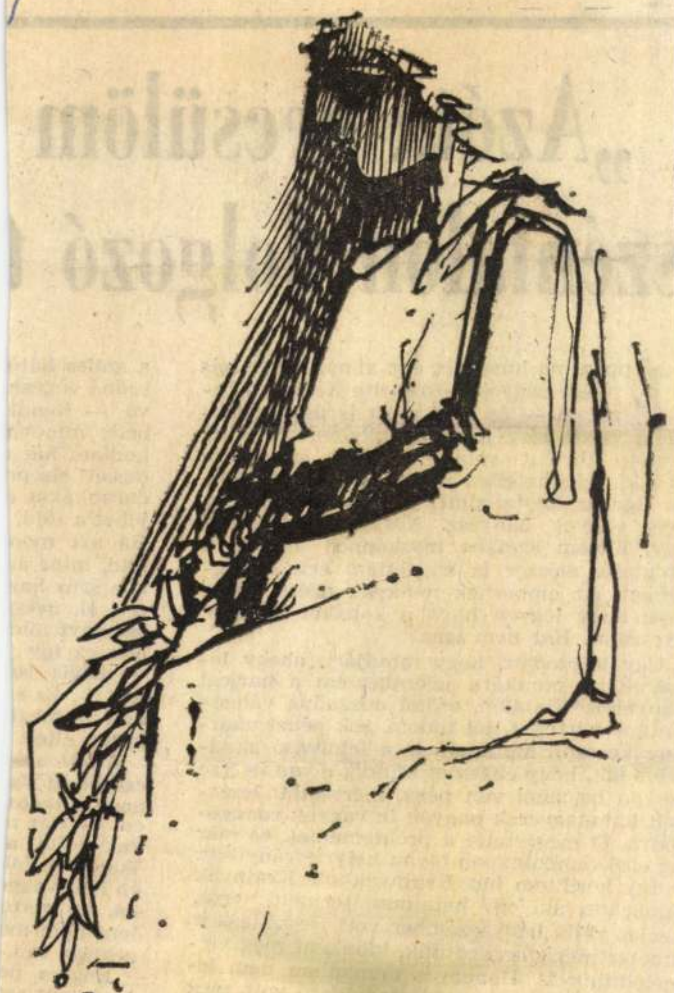

ANYASÁG

Pető János munkája

„Azóta becsülöm szénfalon dolgozó t

Éppen ma huszonöt éve annak, hogy bányász vagyok — mesélte Karcsi, a barátom — és még most is úgy emlékzem vissza az első munkanapomra, mintha egnap történt volna. Mert az számomra rökké feledhetetlen marad. Merem állítani, a úgy az folytatódott volna, akkor én ma em vagyok bányász. Nos, hogy mégsem gy, hanem egészen másképpen alakult a oktató, először is én tettem érte a legbbet. Az embernek nemcsak azért van a eje, hogy legyen hová a kobakot felbigyeszteni. Hát nem igaz?

Úgy kezdődött, hogy mindjárt, ahogy lezereltem, munkára jelentkeztem a haricai ányához. Fiatalon, erőtől duzzadva válaszottam a bányát, jól tudom, sok pénzt akarm keresni. Mondtam is a felolvasó aknázomnak, hogy engemet mindig olyan helyre sszon be, ahol van pénz, mert mint leszeelt katonagyerek nagyon le vagyok rongyodva. Ő megértette a problémámat, és már z első munkanapon olyan helyre irányított.

Így kerültem hát Krajnyákhoz. Krajnyák gnáchoz, aki egy hatalmas termetű, erős, zéles vállú bányászember volt. Beszálláskor amar megismerkedtünk, időnként még vicelődtünk is. Hanem a munkában nem isnert határt és viccelődést; szigorú volt, meg itartó a munkabírása, mint egy dózeré. Soe felejtem el, akkor egy szélesített elővájáunk volt. Vékonytelepi bányákban használák az ilyenfajta munkahelyet azért, hogy a

a széles hátú
tudná végezn
ve. — Rendb
bele, minden
kodtam hát
dosan elsepr
darabkákat é
jöhet a föld,
Ha azt mon
föld, mint ar
kor sem haz
telt el, neke
felhányt föld
lesz ez így
— mégis csa
lent... És e
ször is megi
hezen eltelt

Kifelé me
csapódott va
hogy miként
én. — Hát n
válaszolta a
Tudod — fol
én lent vagy
ka, ha viszo
lent nem me
zekben van,

Engem pe
hogy mit szó
rajtam, hog
hogy velük,
látták, nag

Pető János

Horizont

— **Pető János** Miskolcon élő grafikusművész kiállítása nyílt meg szerdán a Képcsarnok helyi Szőnyi István Termében. A művész a mai magyar grafika egyik legjelentősebb egyénisége, számos hazai és külföldi kiállítás díjazottja. Mostani kiállításán festményeit is láthatja a közönség.

Népszava 1985. XI. 28.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1977 OKT 28

1021

Pető János munkája

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1975 JUN

Napjaink

ragnai, vennénk neked egy házhelyet valahol, s mire nősülni akarsz, építenénk rá. Rád

1021 Pető János

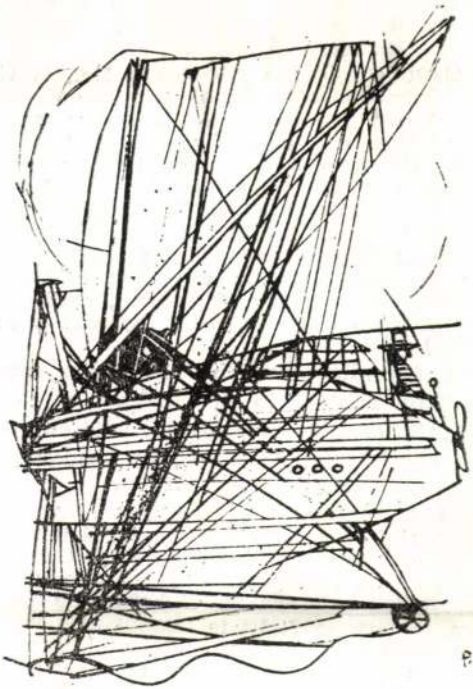

HAJÓ

PETŐ JÁNOS KŐRAJZA

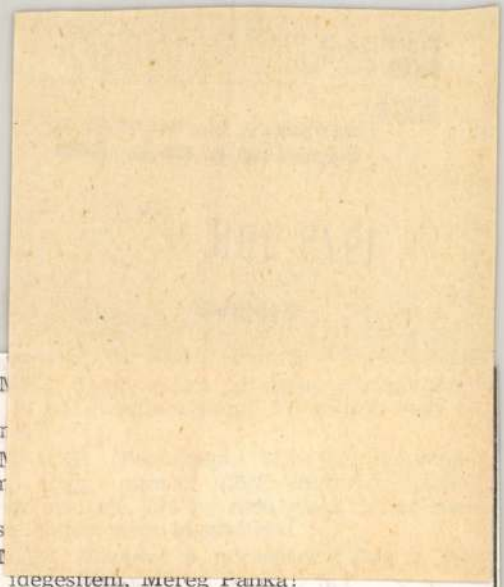

HAMARNÉ Idefigyelj, te senkiházi! *(Harsogja.)* Most már elegem van belőled! Büdös strici! *(Berohan a kamrába.)* Itt van, amit a portára hoztál! *(Egy rossz hokedlival szalad ki, odalöki az urának.)* Nesze! *(Aztán egy másikat.)* Nesze! Ezt hoztad a portára! *(Toporzékol.)* Vigyed innen, vigyed! Széthasogatom, ha nem kotródsz vele! Ezt örökölted apádtól, ezt! *(Belerúg az egyikbe, amelyiket Hamar letett a földre, hogy befordul a sarokba.)*

JULI *(Rémülten, az urának.)* Mondom, hogy menjünk! Tűnjünk innen hazafelé!

HAMAR *(Tehetetlenül áll.)* Mi lelte ezt? Mi baja ennek? Már az is baj, ha gondolkozik az ember, mitévő legyen?

HAMARNÉ Koldus lennél nélkülem! A tetűk ennének! Amink van, te kerested? S te most el akarod sinkelni? Leadni a földet? Odaadni ezeknek? *(A hokedlira mutat.)* Ezeket viheted. Ezeket odaadhatod. Mehetsz! De mást nem, megértetted?! Itt te semmit nem vettél a te pénzedből! Te nem mentél a piacra egyszer se! Te a Sinke-dombig nem segítetted elvinni a nagykosarat se! *(A kamrába szalad be.)*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1975 MÁR 15
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pető János

1021

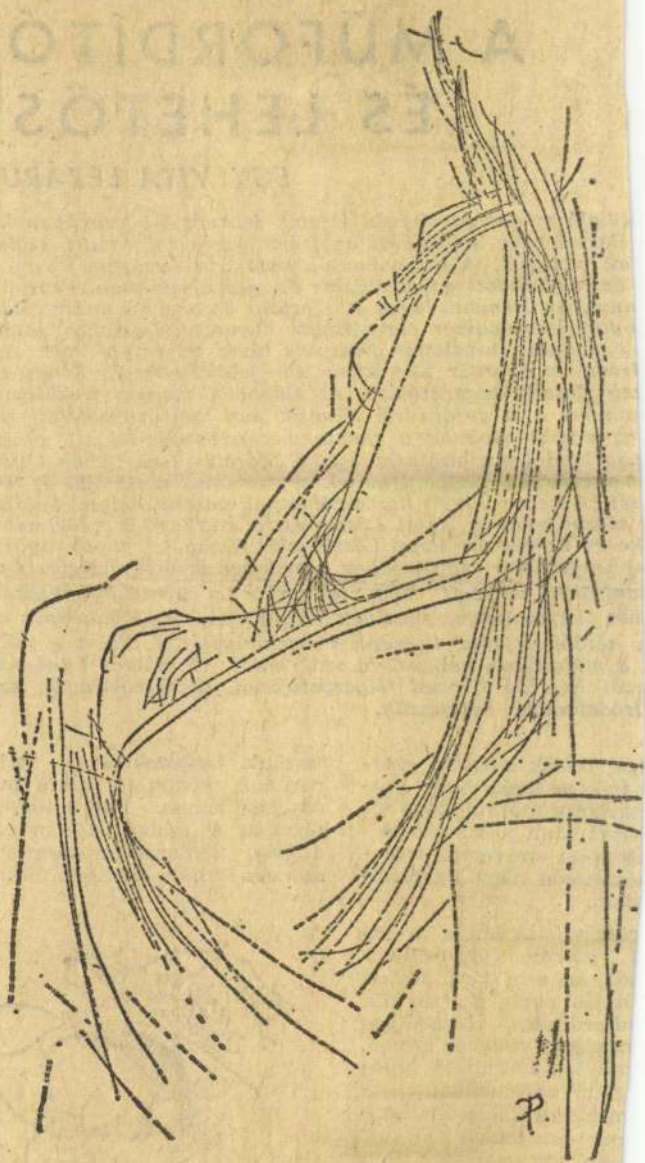

Pető János: Vázlat

lattesainek. Hevdte tanúbizonysága századi európai törté

ÉS LEHETŐSÉ

EGY VITA LEZÁRUL

*Kihaló mesterség címmel lapunk február 8-i számában közö
Bart István tudósítását az Irószövetség műfordítói szakosz
ak vitájáról. A nyomában kibontakozó eszmecsere egy hó
át folytatódott egész oldalas összeállításainkban. Február
nunkban Benyhe János A fordító bére című hozzászólásá
onóriumrendszer elavultságát elemezte, Domokos János
a makacs elhivatottak hiányára hívta fel a figyelmet. Az
irodalom február 23-i számában jelent meg E. Fehér Pál
ey Katalin hozzászólása. Az előbbi A magyar irodalom é
címmel a műfordításról alkotott mai kép árnyoldalait feste
az utóbbi azoknak a fiataloknak a gondjairól írt, akik n
ak kiadói megbízatáshoz jutni. Március 1-én Orbán Ottó (A
k a tükörben), Szabó György (A drámaíró taxiórája) és Világ
sef (A kapun kívül) hozzászólásának adtunk helyet. Rákos Sá
Közbeszólás-a, Antal Lászlónak a szerkesztők védelmében
ze és Kolozsvári Papp Lászlónak válasza (A kapuk nyitva á
) lényegében végpontjához közelítette a vitát március 8-án.
ány levél érkezett még, többnyire a megjelent hozzászól
oz kapcsolódva, amelyek közlésével tulajdonképpen csak
kezdőpontjához tudnánk visszakanyarodni. Ezért a műford
a műfordítók helyzetéről szóló vitát dr. Timár Istvánnak,
zői Jogvédő Hivatal főigazgatójának hozzászólásával az Ele
irodalomban befejezzük.*

gel teszek eleget a szer-
felkérésének, hogy hoz-
a műfordítókról folyó vi-
elyet mint a szerzői jog-
központi szervének vezé-
észetesen nagy figyelem-
tem.

rdítás (eltérően a nyers-
szerzői jogvédelem-
sül, az érte járó anyagi
ltatás pedig szerzői díj.
űfordítással összefüggő
nak jogi vetülete is van.
zői jog kulturális fejlő-
rendkívül hatékony esz-
nzetközi kulturális kap-
an is fontos szerepet
kan idegenkednek tőle.
at, akiknek ilyen elő-
nnak a jogi kérdésekkel
ırra kell kérnem, hogy
ndatnál ne hagyják ab-
ást, hanem győződjenek
lehet-e a jogásznak is
mondanivalója ebben a
vitában.

teszünk. Ugyanakkor — némile
paradox módon — nincs minde
rendben itthon. Bár a törvényes
séget az új szabályozás megszilár
dította, nemegyszer megsértik
szerzők terhére az előírt normáka

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MAJ 3
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pető János

1021

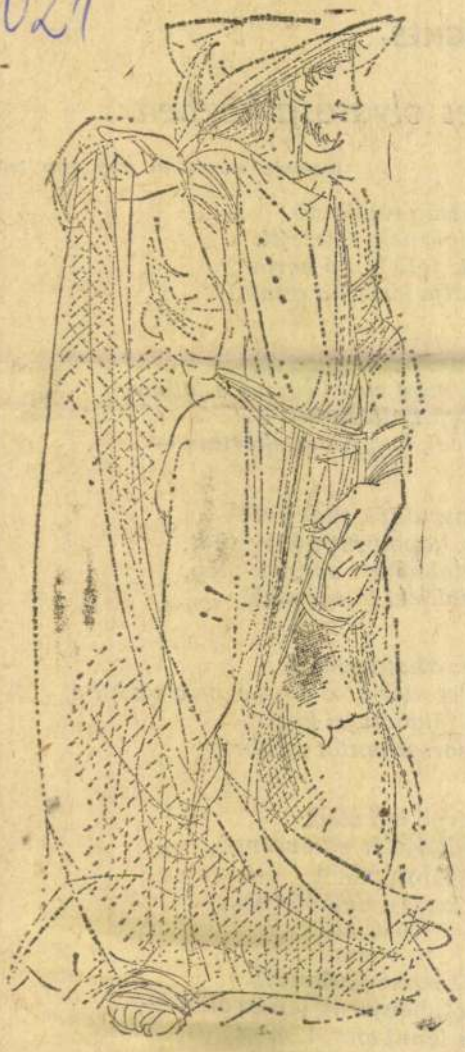

Pető János: Halász

ÁGNES:

ges olvasása közben

Dicsőség annak, ki meg nem hal.

jasság túlélhető.
negütnek, elfelejti.
náz fölé hulló korom,
hullja lassan a semmi

sorsára hagyva él,
n, mint rozsdás szeg a falban,
elen beforduló
sével, hogy: mit akartam —

, asztaltól, tüdejétől
ik, kopoltyút növeszthet,
sztalódhat: vannak még,
ltüdővel lélegeznek,

eltarthat hajnalig,
ivat már a d a n s e m a c a b r e,
re félgömbjei közt
i sorsot mutat az ábra,

várgó idő alatt,
indenfélét elkövetnek,
etésforgóiban
készül a gyűlöletnek,

i? mozdulatlanul?
helybenjárni, lelkes állat —
n lenni annyi, mint
kozni kannibálnak:

nagadba zsugorodj,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pető János

1978 DEC 2 8

1021

4

Pető János munkája

repe
ben

an hatékonyabban sok ész-
evétellel, javaslattal szere-
elnek. Helyenként változ-
atni kell a munkahelyi ve-
etők szemléletén is, mert
ajnálatos módon nem egy-
zer előfordul, hogy nem tá-
ogatják kellően azokat a
ődolgozókat, akik üzemen
ívüli társadalmi tevékeny-
éget folytatnak. Gyakran
ég a munkatársak egyet-
rtése is elmarad.

Eléggé általános jelenség
özéletünkben, hogy egy-egy
ktívabb embernek több
ársadalmi megbízatása is
an, mint amennyit ered-
ényesen elláthat. Ez a ká-
osan kialakult gyakorlat a
őkre is vonatkozik. Ha fi-
yelembe vesszük, hogy az a
unkahelyén helytálló csa-
ádanya, aki társadalmi meg-
ízatást is vállal, minden-
éppen többletmunkát nyújt,
kkor fokozottabban fel kell
gyelni a következő adatra:
- a testületi munkában dol-
ozó nők 46 százalékának 3

Pető János

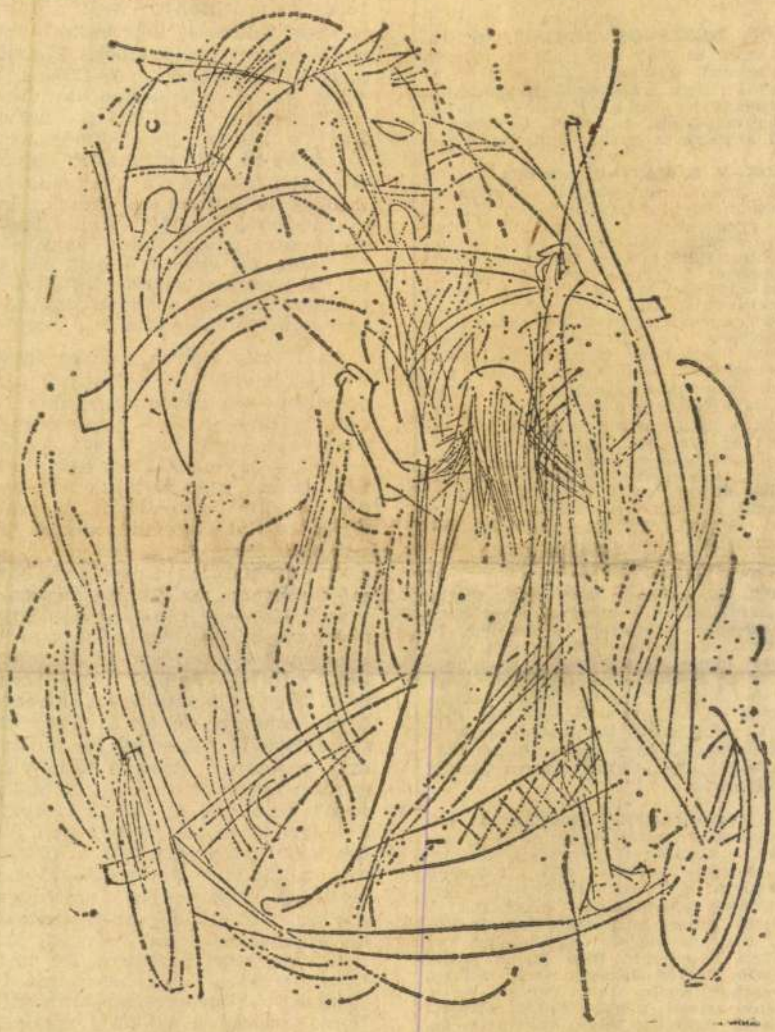

Pető János: Kocsihajtó

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 31.
XX. évf. 31. sz. cimlap.

ban. Mi abban bizakodunk, hogy tevékenységünk, a nyilvános közgondolkodás a sajtóban talán több, mint az „önbizalom-pocak" simogatása. Azt szeretnénk, ha ebbe a pocakba nem hizlaló, hanem egészséges táplálék kerülne.

DR. MÉSZÁROS MIKLÓS, GYŐR. Szlovák és cseh nyelvtudását minden bizonnyal hasznosíthatja. Azt javasoljuk, hogy érdeklődésével forduljon tudományos intézményekhez, szakkönyvtárakhoz, nagyobb, idegennyelvű anyagot is gyűjtő könyvtárakhoz.

DR. E. S. KAZINCBARCIKA. Az ÉS két hete megglosszázta az Indometacium nevű gyógyszerhez mellékelt, s az orvosság mellékhatásait hosszasan soroló cédulácskát, amely a derekát fájlaló beteget valóságos tünettömeggel fenyegeti meg. Levélírónk, aki különben körzeti orvos, azt tanácsolja: K. G. Gy. szedje csak a gyógyszert, „mert mellékhatást bármelyik gyógyszer okozhat, derékfájása viszont lehet, hogy mégis épp ettől fog megszűnni." Bizonyára igaza van kedves orvos-olvasónknak. De talán az is elképzelhető volna, hogy azok, akik a gyógyszerekhez mellékelt (és nem az orvosnak, hanem a betegnek szóló) figyelmeztetőket fogalmazzák, ügyelnének arra: szövegük **ne ré-** ne riassza vissza a laikus és ülönben is rosszul érző, be- ert. Hanem okos, árnyalt, tató tanács legyen. Valami mint az **Ön levele.**

ANTAL, MARCALI. Vitába azzal a véleményével, hogy utóbbi két-három évtizedben az okozza az iszákosságot, hogy a pejoratív hangzású **kocsma** szót felváltotta az **italbolt** elnevezés. De egyetértünk abban, hogy ez utóbbi: eufémizmus — megszépíti a kifejezés mögött meghúzódó **kocsmavalóságot,** s azt sugallja, hogy nem „talponálló" italozás folyik benne, hanem „szolid italárusítás".

A PARÓDIASZERZŐKNEK: A paródiákra szánt terjedelmünk — érthetően — korlátozott. Nincs módunk arra, hogy a vártnál jóval nagyobb számban érkezett, szellemes, találó kéziratok mindegyikét közöljük. A Cseres Tibort parodizáló írások közül kényszerűségből jónéhányat ki kellett hagynunk. **Bíró József, Bodó László, Dávid József, Deli István, Drescher Attila, Joós Ferenc, Kelecsényi István, Kikli Tivadar, Kispista István, Maczelka Tibor, Váradi István, Urai Jenő** szerzőinknek megköszönjük közreműködésüket és javasoljuk, hogy továbbra is vegyenek részt paródiapályázatunkon.

A

jó búzáról. Előbb [illegible] csak, miért öregszik és hal meg egy növényfajta, bármilyen értéket jelentett is a maga korában?

Az F 481 igazán kiváló nemesítési teljesítménye volt a mind ez ideig talán legsikeresebb magyar növénynemesítőnek, Fleischmann Rudolfnak. A 30-as, a 40-es és 50-es években hatalmas hozzájárulást jelentett ahhoz, hogy a kévék „feje" (még az a bizonyos 14. is!) súlyosabb legyen. Biztosan telelt át, a gyengébb talajokat is eltűrte és remek kenyeret lehetett belőle sütni. (Ezerszem súlya ugyan nem nagy, sőt! Ma nem 30 gramm alatti, de 40, sőt 50 gramm feletti fajtákat is termesztünk, ez azonban önmagában nem jelent sokat.)

Az F 481, akárcsak híres társa, a Bánkúti 1201 is — valljuk meg őszintén — a robbanásszerűen javult agrotechnikai színvonalnak esett áldozatul. Az F 481 legfeljebb 25—30 mázsát termett hektáronként, mai fajtáink 40—50—60, sőt több mázsára is képesek! Országos átlag-terméseink is jóval 30 mázsa felett vannak és ez csaknem háromszoros a háború előttinek, ami az F-búza fénykora volt. Ma már olyan a talajaink tápanyag-ellátottsági szintje, amelyen az F 481 teljesen ledől, olyan lesz, mintha henger járta volna meg. Bizony, nemcsak az kétséges, hogy kombájn, de az is, hogy kasza felszedni képes-e? De hol van már a kasza! Ezen a tápanyagszinten megsokszorozódik a betegségek veszélye, és ezekkel olykor a legújabb fajták is nehezen állják a harcot. Persze ezt a küzdelmet a modern munkagépek sora segíti. A repülőgépes műtrágyaszórás, a védőszer-permetezés olyan gyakorlat ma már itt, ami nyugaton sem szokásos. De ez a fajta számára újabb probléma is: például „vegyszertűrő-képesség"! Nem sorolom a szakmai részleteket. De örömmel ragadom meg az ürügyet, hogy megemlítsem, termésátlagaink búzából (de kukoricából is) — és ez nem véletlen — a világ legjobbjai között vannak. Ilyen csapadékmennyiség eloszlás mellett pedig teljesítményünk páratlan. Bátran mondhatjuk azt is

termész
Felelős
újra
tenni?
tünk:
tájfajtá
fehérjet
kodnak
akárme
is fanta
szítettü
fegyver
táció s
számba
is bőve
zaspeci
solygot
vünk h
hetjük,
berek
adott
Olyano
Terv
érthető
fajták
nyek a
lehet-e
kai mó

fajtáka
dőljene
erős
pedig
ellenáll
szen
féltve
ket. Le
lenül.
technik
tudták,
hoz is
gítettel
Hétév
kezett,
csiságg
a ner
szép be
da ilye
nem v
a siker
zem, n
már
munka
még k

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 JAN 7

Északmagyarország

Pető János

1021

1977. janu

Pető János munkája

iós megtakarítás yőri kohászatban

elmondja — a szocialista kollektívák ezt jelentősen túlteljesítették, anyagban és energiában 115 milliós megtakarítással számolnak.

A gyáregységek közül kiemelkedő eredményt ért el a nagyolvasztómű. A kollektíva mintegy 10 ezer tonna kokszot takarított meg. Hámori József üzemvezető a fajlagos anyagmegtakarítás forrását ezekben látja:

— Az eredmények első és legfontosabb forrása: a nagyolvasztómű kollektívájának közös célkitűzése, egyetakarása. Mindenekelőtt köszönhető ez a kohókat irányító személyzetnek, a szocialista brigádoknak, amelyek év elején vállalásaik alapján kitűnő munkát végeztek. Az egyetakarás megmutatkozott a kohók egyenletes járatásában. Ez nemcsak az acélmű anyaggal való jó ellátását biztosította, hanem egyben elősegítette a fajlagos anyagtakarékosságot is. Ha egyenletesen dolgoznak a kohók, akkor nem kell „zuhantatni". A zuhantatás több koksz felhasználást igényli. A léghevítők korszerűsítésével növeltük a forrószél-hő-

nyersvasat kapott, s így o kevesebb fűtőenergiára vo szükség.

— Mi az év elején feszí tett intézkedési tervet készí tettünk — emlékszik vissz Marosvári László, a henger mű gyáregység vezetője. - Pontosan meghatároztul hogy mit akarunk elérn részletesen kidolgoztuk, brigádvállalásokkal összehar goltuk, hogy melyik munka helyen, kinek, mit kell ten nie. Az intézkedések végre hajtását, a vállalások teljesí tését minden nap ellenőriz tük. A takarékosság az em berek tudatában már meg gyökeresedett. A dolgozó arra törekedtek, hogy mine jobban csökkentsék a fajla gos, az egy tonnára eső acél felhasználást. Ennek eredmé nye, hogy a gyáregység dol gozói a vállalattól 1056 ton nával több; 6636 tonna acé takarítottak meg. A legna gyobb érdem ebben a blokk sori és a gerendasori kol lektíváké. Ebben az évben – az 1976. évi szintről indulva ahhoz viszonyítva — célkitű zéseink szerint plusz 162 tonna acélt takarítunk meg

A diósgyőri kohászat gyár vezetése ebben az évben 10

PETRÁNYI ZSOLT

„Szobrászaton innen és túl”

MAGYAR HÍRLAP 2001. márc. 7.

A Műcsarnokban tegnap este nyílt meg a millenniumi kiállítássorozat negyedik része, mely a szobrászat arculatáról és tendenciáiról nyújt reprezentatív képet a közönségnek. A mintegy 500 alkotást bemutató, formailag és tartalmilag sokszínű tárlat április elsejéig tekinthető meg.

Rénes Judit

A „Szobrászaton innen és túl” koncepció jegyében szerveződött tárlat több szempontból is eltér a Műcsarnok korábbi művészeti seregszemléitől. A rendezők nemcsak az alkotások bemutatására törekedtek, hanem arra, hogy a hozzájuk kapcsolódó jelenségek és folyamatok feltárásával bepillantást engedjenek a mai magyar művészeti élet szélesebb kontextusába. Mint a kiállítás egyik kurátora, Petrányi Zsolt művészettörténész elmondta, a kilencvenes években az érdeklődés a szobrászat helyett a kétdimenziós műfajokra: a festészetre és a grafikára terelődött. A háromdimenziós alkotás háttérbe szorulását szemlélteti az a tény is, hogy a Műcsarnokban utoljára 1995-ben rendeztek Helyzetkép címmel nagyszabású szobrászati kiállítást. A művek válogatásának szempontjai is különböznek az előzőektől. Míg a festészeti és a grafikai seregszemlére benyújtott munkákat erősen megrostálták a kurátorok, és bizonyos művészeket személyesen hívtak meg a kiállításra, a mostani tárlat szervezői, Petrányi Zsolt és Orosz Péter szobrászművész tudatosan nagyobb lehetőséget biztosítottak a szakmai reprezentációra. A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének pályázatára jelentkezett 160 művészből mindössze 10-et utasítottak el, s mellette 150 művészt kértek fel a részvételre. A megszokott szellősebb elrendezés helyett most majdnem a zsúfoltságig telített a Műcsarnok hatalmas befogadótere, ahol a mintegy 500 mű révén a kortárs szobrászat minden generációja, alapanyaga és stílusirányzata képviselteti magát.

A kiállítás felveti az adott műfaj határainak és társművészetekhez való viszonyának kérdését. A figurális és absztrakt-konstruktivista alkotások, a klasszikus értelemben véve körüljárható plasztikák és a műbe való „belépést” engedő installációk számtalan (át)értelmezési lehetőséget kínálnak. Petrányi Zsolt szerint a fiatal generációt érdekes kettősség, hagyományos szemlélettel és anyaghasználattal párosuló, újszerű témaválasztás jellemzi. A kiállítás az első teremben letisztult, geometrikus formákból építkező plasztikákkal indul, majd a térben befelé haladva a fémszobrászat remekeivel és – főként a nyolcvanas években népszerű – organikus alkotásokkal folytatódik. A két különböző stílusvilágot egy izgalmas, földbe rejtett alagutat vagy szülőcsatornát idéző, 15 ezer tojásból készült installáció köti össze. A szélső termekben látható szobrokat a pop-art és az ipari kultúra elemei ihlették, s ezek helyenként egyenesen az alkotás szerves részévé válnak. Számos művész élt a komputer, a videó és a fotográfia kínálta vizualitással és dinamizmussal. A látogatók többek közt szemügyre vehetnek egy esernyőt tartó békát, egzotikus demizsonkollekcióra emlékeztető kompozíciót, Szent István írógép-billentyűzetből kialakított fejszobrát, egy rácsosra stilizált párducot, s az egyik legérdekesebb „leletet”: egy gombnyomásra működésbe jövő installációt, melynek mélyéről Darth Vader jellegzetes lélegzése hallatszik, miközben az emelkedő-süllyedő felszín vulkáni kitörést imitál. A szokatlannak tűnő művek jól megférnek a hagyományos szobrászat legkiválóbb alkotásaival, ahogyan a témaválasztás is az ezredforduló és a millennium mondanivalóit tükrözi vissza – egyéni olvasatban. Az eklektikus, néhol meghökkentő, eredeti szellemiségű tárlat valódi élményt ígér a háromdimenziós ábrázolás iránt fogékony látogatóknak.

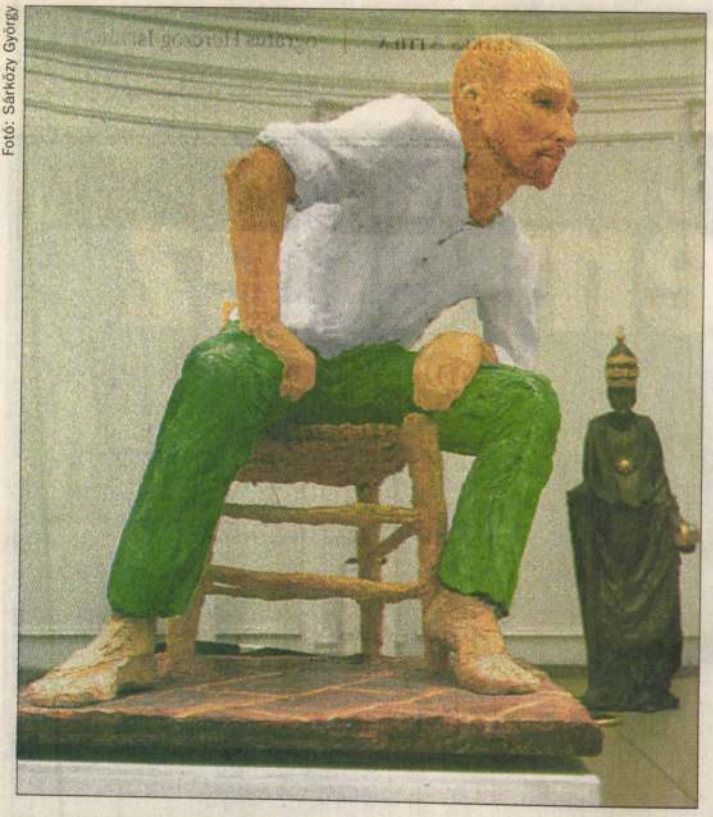

Fotó: Sárközy György

Hafner Mónika Vincent székei című alkotása, 1999-ből

Fotó: Isza Ferenc

rdekében, hogy meg-
on, a kölcsönös érde-
va egy-egy munkahe-
ek a nemek közötti

nt az egyenlő esélyek
ata lenne a jogérvé-
an kis bírói fórum-

ott testület előzetesen
zkriminációval kap-
gyan érvényesülnek,
egfelelő programok,
zati döntések, illetve
yjavaslat vagy szabá-
ösen rossz hatással az

zal a fajta diszkrimi-
n nem köthető intéz-
zonyítani sem lehet?
endszeresen felteszik,
ői esélyegyenlőséggel
nézzük a köztisztvise-
tjuk, hogy hetvenezer
a területen. A tízezer
csak a fele, míg az
nek a nyolcvan száza-
tó aránytalanság.

– A törvény nem tartalmazna a választójogi kérdéseket. Az általam még tavaly benyújtott országgyűlési határozati javaslatban az állt, hogy a kormány terjessze elő az esélyegyenlőségi törvényt, amelynek még két része volt. Az egyik a mostani tervezet, a második pedig azzal foglalkozott, hogy meg kell vizsgálni annak is a lehetőségét, miként kerülhetnek nők minél nagyobb számban a döntéshozó pozíciókba, az Országgyűlésbe, a helyi önkormányzatokba. A mostani törvényben ezzel a kérdéssel valóban nem foglalkozunk. Ezt a választójogi törvényen keresztül lehet befolyásolni, illetve a kvóta- vagy paritási rendszer működtetésére sokkal inkább a pártoknak van lehetőségük, amikor listát állítanak. A mostani törvény a munkahelyeken és a hétköznapi élet területein próbál meg változtatni.

– Milyen nemzetközi mintákat vehetünk figyelembe, amikor esélyegyenlőséget akarunk elérni?

– Többféle módszer van arra, hogyan lehet eljutni a nők minél nagyobb társadalmi részvételéig. Amivel mi kezdünk, az az északi országokban honos. Annak idején ugyanezekkel a kérdésekkel indítottak a skandináv államok, és a későbbiekben kerültek egyre nagyobb számban a döntéshozatalba is a nők. Franciaországban viszont fordítva történt, ott a paritási törvény kimondásával próbálkoznak.

– Mennyire nemzetközi elvárás egy ilyen törvény megalkotása?

– Olyan kötelezettség valóban nincs. Az Európai Unió tagállamai közül csak Franciaország és Belgium rendelkezik ilyen törvénnyel. Az Európai Unió tagállamai közül csak Franciaország és Belgium rendelkezik ilyen törvénnyel.

– A legtöbb érintett munkáltatóktól milyen visszajelzéseket kaptak?

– Még semmilyent. Remélem, hogy tanulmányozzák az anyagot. Meglehet, ők is arra várnak, hogy az Országgyűlés tárgyalja, és akkor fognak reagálni a tervezetre.

– Ez az úgynevezett „feles törvények" egyike lenne?

– Azt gondolom, hogy igen. Szép gesztus lenne a magyar parlament részéről, ha ezzel jelezné: évezredünk valóban az esélyegyenlőségek évezredévé válhat. Viszont azt tapasztalatból tudom, hogy a jelenlegi parlamenti többség általában nem támogat semmit, amit az ellenzék javasol, és minden józan megfontolástól eltekint csak azért, hogy az ellenzék semmiféle lehetőséget ne kapjon arra, hogy a javaslatait felmutassa.

– Pedig a kormányprogram is tartalmazza a nők és a férfiak esélyegyenlőségét. Elképzelhető, hogy a Fidesz is benyújt hasonló javaslatot?

– Ezt már megtehette volna. Tavaly, amikor határozati javaslatom ellen szóltak, azt mondták, nincs szükség ilyen szabályozásra, mert a Fidesz jól bánik a nőkkel. Ez volt az érvelés.

– Most, hogy a bizottság leszavazta a tervezetet, milyen lehetőség kínálkozik arra, hogy a Ház mégiscsak megvitassa?

– Az SZDSZ a plenáris ülés elé viszi az ügyet, és a parlamentet arra kérjük, hogy vegye tárgysorozatba a törvényjavaslatot.

Dusza Erika

PETRÁNYI ZSOLT

A KIÁLLÍTÁS KURÁTORA: PETRÁNYI ZSOLT

REJTŐZKÖDŐ

A MŰCSARNOK ÉS A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET
MEGHÍVJA ÖNT A

REJTŐZKÖDŐ

CÍMŰ KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK: BEÖTHY BALÁZS, CSEKE SZILÁRD, CSIZMADIA ZSUZSA, EIKE, EPERJESI ÁGNES, ERDÉLYI GÁBOR, FÁBIÁN NDÉMI, GÁL ANDRÁS, GERBES GÁBOR, GYENIS TIBOR, HECKER PÉTER, IMRE MARIANN, KÁMÁN GYÖNGYI, KOMORÓCZKY TAMÁS, KOPASZ TAMÁS, KORONCZI ENDRE, MENESI ATTILA, NEMES CSABA, PACSIKA RUDOLF, RAVASZ ANDRÁS, SZABÓ DEZSŐ, SZACSVAY PÁL, SZARKA PÉTER, SZOBOSZLAI JÁNOS, VERESS ZSOLT, WECHTER ÁKOS, WÄCHTER DÉNES

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
GARACZI LÁSZLÓ

1997. SZEPTEMBER 16. 18 ÓRA
ERNST MÚZEUM, BUDAPEST, NAGYMEZŐ U. 8.

A MEGNYITÓT A TÖRLEY TÁMOGATJA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 [illegible]

Napjaink

Pető János

1021

FIÚ LÓVAL (RAJZOK ADYHOZ V.) PETŐ JÁNOS KŐRAJZA

E

CZI: Ez az ember a
ivott. Úgy bántam ve

JEVAL: Úgy gondolja, ez elég ok
, hogy áruló legyek?
CZI: Most minek érzi magát?
JEVAL: Hű alattvalónak, engedel-
send.)
LLENI: Köszönöm, kapitány. Ve-
a foglyot. *(Átkötő zene indul; köz-
elleni):* A felségárulás vádja beiga-
Rákóczi tagadásának nincs jelentő-
lvánvalóan hazudik, húzza az időt.
l kapitány vallomása és a tárgyi
kok elegendők. Azt hiszem, uraim,
eszthetjük a vádiratot. *(A zene fel-
elvág.)*
ONICS: Ha összeül a különbíróság, az
ik fej- és jószágvesztés lehet. Wolf
szól ehhez a császár?
: Azt, hogy a bíróságnak össze kell

ONICS: És mit mond a császár gyón-

: Én sem mondhatok mást. Egész
felkavarta az ügy.
ONICS: Fel. Az angol és a porosz
mogatást ígért Rákóczinénak. És zúg
rokonság: a hannoveri, a hesseni fe-
a mainzi érsek...
: A svéd királyt kifelejtette eminen-

ONICS: A császárnak meg kell ér-

: A császár érti.
ONICS: És?
: Az eljárás megszüntetését minden-
ognná fel, mint Rákóczi ártatlanságá-
nyítékát. És hová lenne akkor az
tekintélye? De ha szabadon enged-
mi legyen vele? Küldjük haza, Ma-
ára? Vállalhatunk-e ekkora kocká-

RÁKÓCZINÉ (
kész, Franz. Ahogy
tány öccse elvezet a
lálod. Onnan egy
Legjobb, ha részeg
apród elintézi, hogy
kedjék... Aztán n
lik... Merre induls
ce felé...
RÁKÓCZI: Lengy
(Effekt-zene.)
LEHMANN: Mind
ŐR: Igenis, kapitá
LEHMANN: A fo
ŐR: Lefeküdt.
mondta, fáradt, alud
LEHMANN: Ne b
jék. Hanem itt elég
ŐR: Tüstént hozz
LEHMANN: Eredj
ŐR: Nem hagyha
pitány úr.
LEHMANN: Ered
zok. *(Effekt-zene. K
sa):* Gyorsan, herceg
szobámba. Az öcsén
(Zene.)
LEHMANN: Kész
tés.) Egészen helyre
ZÁSZLÓS: Itt a fe
szát és a szemöldöké
LEHMANN: Csak
Mindig szorosan az
gen kell áthaladniok
Ki az?
ZÁSZLÓS: Fújd el
LEHMANN: Be a
öcskös! *(Kiált:)* Ki a
ŐRNAGY *(beköz*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 NOV 2

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

1021

BESZÉLGETŐK

Pető János litográfiája

népdalokat én
mecsere. — 2
zők műveiből
Cinquetti éne

PETŐ

— 7.30: Lisz
ga az „Ad
undam" korá
Mit hallunk?
nikék" postá
sen hallgattu
lékiratok, not
Operettrészlete
nyűzene — I
Az elcserélt
III. rész. — 14.00: Taskarádió. —
15.00: Jelenidőben. — 15.33: Zenekari muzsika. — 16.05: Könyvek és szászadok. — 16.30: A vasárnap sportja. — 17.05: Ötórai tea. — 18.00: Pesti házak titkai. A történetet elmondja Kovács J. László. — 18.35: Zenés portré — Géczy Dorottyáról. — 19.38: Kritikusok fóruma. — 19.48: Daloló, muzsikáló tájak. Nyírség. — 20.28: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. — 20.38: Haydn-művek. — 21.10: Gusztáv hogy van? — 21.30: Szólistaparádé. — 22.33: Michel Dens énekel. — 23.00: Könnyűzene éjfélig. —

3. MŰSOR

— 8.08: Népek zenéjéből. — 8.22: Händel: Julius Caesar. — 10.00: Új Zenei Újság. — 10.35: Az operaközvetítés folytatása. — 13.23: Kis magyar néprajz. — 13.28: Zebegényi nyár. — 15.08: Megbékélés. Maráz László dokumentumjátéka. — 16.17: Művészlemezek. 17.40: Egyre drágább — IV. rész. 18.03: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. — 18.43: Felhőt szerettem nézni. Április Lajos versei. — 18.58: A hangversenyközvetítés folytatása. — 19.46: Színuhe. Mika Waltari regénye rádióra alkalmazva. III. rész. — 20.30: Csak fiataloknak! — 21.30: A Bécsi Szimfonikus Zenekar hangversenye. — 22.43: Finn dzsesszfelvételekből.

VASÁRNAP

Budapest

8.58: Német nyelvtanfolyam. — — 9.20: Foxi Maxi kalandjai. — 9.45: Telizsák. Hol lakik a víz? — 10.05: Ki játszik ilyet? — 10.25: Zsebtévé. — 10.55: Motoregér. Amerikai rajzfilmsorozat. V. rész. — 11.15: Tv-tárlat (színes.) — 13.53: Műsorismertetés. — 13.55: Pedagógusok fóruma. — 14.35: Kérem a következőt! (színes). Magyar rajzfilmsorozat. — 14.45: Reklámműsor. — 14.50: Magyarország—Japán. Cselgáncsverseny. — 15.40: Reklámműsor. — 15.45: Véres út. Mb. olasz—NSZK tévéfilmsorozat. II. rész. — 16.45: Utazás a Szaharában. — Algériai változások. — 17.05: „Fesztivál a Duna mentén". Rövidfilm. — 17.40: Műsorainkat ajánljuk! — 18.10: Delta. — 18.35: A Közönségszolgálat tájékoztatója. — 18.40: Esti mese. — 19.00: A Hét . — 20.00: Hírek. — 20.05: Magyarázom a magyarázatainkat. — Rajzfilmsorozat. VI. rész. — 20.20: Galgóczi Erzsébet: Férfiak, akiket nem szeretnek. Tévéfilm. (16 éven felülieknek). — 21.25: Sporthírek. — 21.35: Szovjet vendégművészek hangversenye (színes). — 22.20: Hírek.

Pozsony

9.00: Kicsinyek műsora. — 9.55:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 NOV 1

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

1975. no

1021

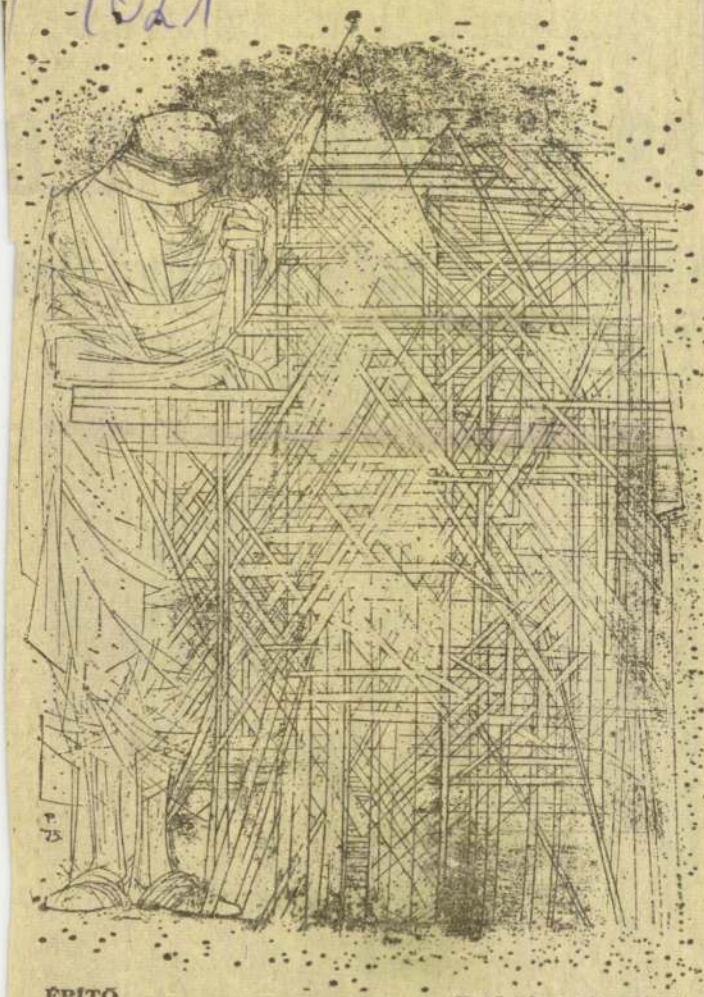

ÉPÍTŐ

Pető János litográfiája

zombat

al gazdagodott nehéziparunk

es üzembe helyezé

Központi Bizottság üdvözlet

Nemz. Szalon, 1922.

Petrányi Miklós,

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Petrányi Miklós

l.

A. Mü

1927. 1.12.44. l

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1975 OKT 31

Pető János

ÁG 4

1021

ZENÉLŐ

Pető János litográfiája

erünk

kezünk. De ha megindul a termelés, akkor az üzemeltetés „orvosai", a gépek, berendezések karbantartói leszünk. Sok szabad szombatot, vasárnapot töltöttünk el itt munkával. Egyáltalán nem panaszként említem, hogy fizetett szabadságunk nagy része is még papíron van. És legalább annyi órát dolgoztunk itt társadalmi munkában, mint amennyi nap telt el ebből az évből.

— Nagyon sok problémával kellett és kell még megküzdenünk — folytatta. — Itt még inkább szükség volt és van a kommunisták példamutató, áldozatvállaló munkájára. Minden frázis nélkül, nagyon őszintén mondom, hogy én már korábban is párttag voltam, de itt, ezen a munkán lettem igazi kommunista. Itt érzem, hogy mit jelent, hogyan kötelez az önmagunk vállalta felajánlás. Azt akarjuk, hogy határidőben, az előírt minőségben és költséghatárokon belül ké-

Intézkedések, tenni

A tél

Egyesek nagyon hideg, kemény télre számítanak, mások azt mondják, nagy havazás lesz. Vannak, akik arra esküsznek, hogy latyakos, sáros lesz a tél, de jó néhányan az előző évek teleire emlékeznek. Akárhogyan is lesz, egy bizonyos: a különböző vállalatok a tél, a hidegebb idő beköszöntével egyre nehezebb körülmények között kényszerülnek dolgozni. Biztosítaniuk kell a technológiai berendezések zavartalan működését, dolgozóik munkakörülményeinek megfelelő színvonalát, vagy a szolgáltató, fuvarozó vállalat esetén az utasok kényelmét is.

A Volán 3. számú Vállalatnál az éves intézkedési tervnek külön fejezete foglalkozik a téli felkészüléssel. Minden üzemben a szükséges anyagigényeket már augusztus 15-ig össze kellett gyűjteni és a rendeléseket feladni. A járművek műszaki előkészítése általában október 15-ig befejeződött. Alapvető követelmény a közlekedésben a biztonság. Ezért

Petrányi Miklós

PÁLYÁZATOK.

A kereskedelemügyi miniszter iparművészeti érmének mintájára hirdetett szűkebb pályázat nem járt eredménnyel, mert a beérkezett két pályamunkának egyike sem volt abszolut becsű s így a bíráló bizottság nem ajánlotta kivitelre. Az Iparművészeti Társulat előterjesztésére azonban a kereskedelemügyi miniszter mind a két pályamunkát díjazta és egyúttal megbízta a társulatot, hogy az érem tervére újabb nyilvános pályázatot hirdessen, amelynek részletes feltételeit e rovatban közöljük.

Ráth-plakett. A Magyar Iparművészeti Társulat választmánya elhatározta, hogy [illegible] Ráth Györgynek [illegible]

legyen. A tervezett érem hatásának megítélhetése végett szükséges, hogy a pályázók a pályamunkával együtt a végleges nagyságnak megfelelő fényképet is küldjenek be.

3. Az éremnek felírása a mellső oldalon: „A kereskedelemügyi m. kir. miniszter iparművészeti érme.“ A hátsó oldalon megfelelő helye legyen a kitüntetett iparos nevének, melyet dúccal vernek utólag a hátlapra; alatta pedig a következő három szó legyen: „Kiváló iparművészeti munkáért“.

4. A kidolgozás lehet vázlatos is; amennyiben vázlatos tervet fogadna el a bíráló bizottság, a terv kikészítőjének a teljesen kidolgozott mintát újból kell bírálat alá bocsátania, ha a bíráló bizottság utóbbit bármi oknál fogva nem tartaná megfelelőnek, tervezője a pályadíjra igényt nem tarthat.

5. A sokszorosításra elfogadott végleges terv készítőjének a minta megfelelő redukálásáról s a verésre alkalmas két acélverő-dúcnak készítéséről is kell gondoskodnia.

6. Az érem megtervezéséért és az acélverő-dúcokért összesen 2000 (kettőezer) korona pályadíjat kap a kivitelre elfogadott mintának tervezője. Ennek az összegnek fele a sokszorosításra alkalmas mintának elfogadásakor, másik fele pedig a két verődúc beszolgáltatásakor folyósíttatik.

7. Amennyiben a pályázó művek közül a pályázat föltételeinek mindenben megfelelő abszolut művészi becsű mű nem akadna, a bíráló bizottság a pályadíjat nem adja ki.

8. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt.

9. A pályázatot a Magyar Iparművészeti Társulat héttagú állandó bíráló bizottsága dönti el, mely magát hat taggal olyképen egészíti ki, hogy két tagot az Orsz. Kézműművészeti Tanácsnak szobrászati, kettőt a festészeti

ENGOBE-EDÉNYEK
TERVEZTE PETRÁNYI MIKLÓS.

KÉSZÜLTEK A SZÉKELYUDVARHELYI
ÁLL. AGYAGIPARI SZAKISKOLÁBAN.

Pályázat művészi étsorra.

A M. Iparjogvédelmi Egyesület művészeti szakosztálya, az Országos Gyermekvédő Liga, továbbá Glück Frigyes megbízásából két pályázatot hirdet művészi étsorra. Az egyiknek pályadíja 150 korona; a másiknál három pályadíjat tűztek, egy 100 koronásat és két 50 koronásat. A pályázatok elseje szeptember hó 20-án, a másik pedig október 1-én jár le. A pályamunkákat a M. I. E. művészeti szakosztályának címére (VII., Kertész-u. 38. szám) kell beküldeni, ahol a pályázat részletes föltételei is megtudhatók.

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

DÁS

1021

Pető János: Két gyermek (részlet)

SAJTÓHÍGYELŐ

Filippo

Szeretett, bizalmas barátai s
lították Filippónak, maga is
írta alá néhány levelét. A
olaszországi utat jelentette ez a
név, a kiszabadulást a párizsi,
fiatal évek lágy festőiségéből,
majd a díszletező münchteni szecesszióból — a megtalált nagy
olaszokat jelentette, a zárt, tiszta formákat. Önmagát.

Beck Fülöppel, akinek kis méretű szobraiból, plakettjeiből, sok díjjal kitüntetett érmeiből, az előtanulmányokat remekül érzékeltető rajzaiból — születésének századik évfordulóján — a Budapesti Történeti Múzeum nemes kamarakiállítást rendezett, ezzel a szemérmes, haláláig kísérletező, tragikus pusztulásáig meg nem alkuvó művésszel még találkozhattam. Ismertem őt. Beszéltem vele.

Nekem ő — akkor, a harmincas-negyvenes években, s ma ugyanúgy — a magaslatot, a megküzdött rangot jelentette, az igazi rangot, az akadémiák és a hivatalos parnasszusok nélkül is. Régi barátjánál találkoztunk először, a *Nyugat* egyik alapítójánál, Gellért Oszkárnál, majd több ízben is együtt voltunk, mindig régi barátainak, Hoffmann Edithnek, Rédey Tivadaréknak, Farkas Zoltánnak társaságában.

Már első alkalommal fontos kérdeznivalóm volt tőle. Ehhez a kérdéshez, magyarázatul, el kell mondanom: ahányszor fellapoztam a *Nyugat* valamelyik számát, első pillantásom mindig az ő Mikes-plakettjét kereste. Beck Fülöp volt a Vergiliusom a *Nyugat* íróihoz vezető úton. És észre kellett vennem: más volt ez a plakett az antikváriumokban, szívós kutató munkával megszerzett első *Nyugat*-számokon, megint más a harmincas években, amikor első írásaim a *Nyugat*ban megjelentek, s ha visszalapoztam egy-egy régi évfolyamba, mintha még közbül is változott volna a gyertyafénynél írása fölé hajló Mikes rajza.

— Ugye, három Mikes-ábrázolás készült? — fordultam hozzá Gellért Oszkáréknál, rögtön az első percekben, egy évek óta nyugtalanító rejtély megfejtését várva.

— Négy — felelte majdnem mentegetőzve. — Két plakett és két tusrajz. Hát észrevette?

Hát lehetett elsiklani még az ilyen részletek felett is? — felelhettem volna. De hogy mit feleltem, arra már nem emlékszem.

Beck Fülöp férfiéveinek egyik mestermunkája volt ez a plakett, sokan legkülönb alkotásai közé so-

HÁ

képek impresszionista finomságaival a háttérben: ereje a felesleg elhagyása, az az egyszerűség, ami végső soron elkerülhetetlenül a drámai megjelenítésbe torkollik. Érmeiben felejthetetlen a portretizált modell jellemének megérezetése, a nagyságot és a kiválóságot megjelenítő sűrítés.

De aki ilyen drámai módon komponált az érem és a plakett tenyérnyi felületein, annak előbbutóbb szét kellett feszítenie ezeket a kisebb kereteket. Kis méretű bronzszobrai — a Történeti Múzeum emlékkiállításán a *Szityta lovas*, a *Táncoló lány*, a felvetett fejjel, határozott lépésekkel *Haladó nő* — rögtön olyan igéző erővel élnek, mintha csak érmeinek szigorú kompozícióiból szöktek volna ki. Itt lekötött energiák elevenedtek meg.

Beck Fülöp valójában a legelső évektől nagyobb plasztikai feladatok, monumentális, köztéri szobrok álmaival él. Ezek az álmok soksok kartonján és rajzán jelentkeznek életre kívánkozó erővel. De álmodott és tervezett szobraihoz ő fürkészve, töprengve közelédik. A régi olaszok módján kíván szobrász lenni: magát a követ megfaragni, közvetlenül a kőből kifejteni az álmot.

Teljesül egyik vágya: Gödön házat, műtermet, faragószínt építhet. Itt barátkozik és kísérletezik a különböző kövekkel: a *süttői vörössel*, ebből készül majd *Gödi menyecskefeje*, mely vihart támaszt forradalmi egyszerűségével — a *haraszti mészkő*vel: jó barátja, a kiváló irodalomtörténész, Király György síremlékének anyaga ez a szürke kő — itt viaskodik a *galíciai feketé*vel: ebből alakult ki, mint ő maga vallotta, „lassú rágdicsálással" egy női torzója — a *laosi fehér* márványba és a *siklósi vörös*be feleségét mintázta — és itt, a gödi faragószínben faggatta ki a titkait a *sötétszürke svéd gránit*nak is, s megfejtve a titkot, egy fekvő nő reliefjét faragta a nehéz kőbe.

„A követ kitapogatni és megszólaltatni volt a célom" — írja emlékezéseiben. Mert a kő, mindig a

Petrányi Miklós

festő

koll. kiáll

1.

A Vita Művész-

társaság első

kiállítása.

Nemzeti Szalon

1923. szept.

em fizetnek. Közalkalmazottak, hadi-
)TI-nál biztosított szülők önálló kere-
ét fizetik és tandíj fejében az *a)* alat-
·— P-t fizetnek.

yi eredményt felmutató növendékek
lokolt esetben a tandíj fizetése alól

ményben nem részesíthetők. Az el-
a magyar honosokkal egyenlő elbánás

skolában csak az előírt kék színű és
elhetik.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Nyár (részlet)

od... Én meg azt
eszed és otthagy-
. Mióta könyörgök

ívánságod.

Hát ez meg mit

örögtél.
a, hogy bármit
ie... Tegnap még
gyünk.
azt akarod mon-

vezeti a kocsit.
növendéked van,
ondolná. Azt hit-
jogosítványt sze-

... Aranyos!
... Nekem na-
hogy beszáll a

— Mindjárt kettő.
— Úristen...
— Mi van? Talán időre kell megcsinálnod a mosást?
— Ne idegesíts.
— Segítsek?
— Hagyd csak. Nem gondoltam komolyan. Úgy sem venném semmi hasznodat. Hanem...
— Hanem mi?
— Csak ülsz itt és rágod magad. Legjobban tennéd, ha kiszellőztetnéd a fejed. Egy éve ígéred apádnak, hogy segítesz rendbehozni a kerítést... Az eső is elállt.
— Útban vagyok?
— Hát persze. A szeretőmet várom.
— Röhög a vakbelem.
— A papa örülne, ha meglátogatnád.
— Dehát mi a jófenének menjek? Az volna az első, hogy megkérdezné, hol hagytam a kocsit. Csak magyarázkodni kellene. Az öcsém is állandóan rágja a fülem, hogy tanítsam vezetni... Pont most, amikor...
— Fejezd már be! Meddig akarsz még kérődzni ezen? Krisztián nem csinál belőle

talanság, a k
vágja magát
— Te egy
jobb volna, h
el a papáékh
— Nem, né
benne. Soha
Miért akarna
— Tudod,
relemben: a
elkerülik azt
döt mondtak
— *Mi?*
— Az erőszakos, ügyetlen, butuska kis Krisztiánra emlékezteted.
— Be van fejezve.
— Egyetértünk.
— Lehetetlenül viselkedsz.
— Szerinted.
— Most megsértődtél?
— Érdekel?
— Ann, hová mész?
— Átöltözöm.
— Minek?
— Elvisszük a gyerekeket levegőzni. De

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30
ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Zenészek

relő gépeket vásárolhatott külföldről. Ezek nélkül ilyen rövid idő alatt nem boldogulnának a vállalatok saját, nem elég nagy hatásfokú gépeikkel. A gépeket mi vettük meg és ők használhatják. Aztán eladjuk — vagy nekik, vagy másnak.

— Ez nagyon rugalmas megoldásnak tetszik. Őszintén szólva, nem hallottam még nálunk ilyenről...

— Vállalatunknál nem ez az első eset. Ugyanezt tettük a péti beruházások előkészítésénél is.

— Könnyű volt erre pénzt kapni? Gondolom, az érvek elég meggyőzőek...

— Az érvek meggyőzőek, de az elvi határozattól addig, amíg *pénzt* kaptunk, néha sok idő elelt. Előfordult, hogy a beérkezett gépek árát bérfizetési nap előtt emelték le a vállalati egyszámláról; a dolgozók bérét csak rendkívüli hitel árán tudtuk kifizetni. De most már rendeződött a helyzet, mindenki egyetért, és ez a fontos. Végül nagyon sokat számít, hogy kiváló belső generáltervezőnk van. A munkájuk (a gyárervezés): az építés összefogása, műszaki vezetése, a hirtelen adódó műszaki problémák megoldása. Ezek nélkül a kipróbált szakemberek nélkül nem is vállalhattuk volna a feladatot. De ez az egész Petrolberre is vonatkozik, minden osztályra, minden munkatársamra.

— Büszke a vállalatára?

— Ez a négyszáz ember igazán egyszerű dolgokat képes véghezvinni. Majd nézze meg ez a gyárat, ha elkészül! Érdemes lesz.

5.

B. A. tervező a Generáltervezési Főosztály dolgozója, régi jóbarátom.

— Hogy milyen a munkám, anypajtás? Rövid, velős szóval ednék felelni, elégedj meg vele! Innaszám érkezik a Lindétől a papír. Terv, terv, terv. Ezt mi szétlogatjuk, sorba rakjuk, magyarfordítjuk, megszámoljuk, bejegyezzük, táblázatba foglaljuk, étküldjük, eltesszük... Mit ondjak neked? Amikor idejöttem, hetekig tele voltam feszültséggel. Aztán rájöttem, hogy csak fejlődőképes mérnökök kellenek. Más dolog, hogy ezekben az intézetekben körülbelül a kétharmadát fizetik, mint egy prosperáló ágazatban. Vagy munka van, vagy pénz! Ha állás után jársz, meg is mondják neked: „Nézze, annyit nem tudunk fizetni, mint ez vagy az a vállalat, de itt többet fejlődhet egy év alatt, mint az egyetemen". — Emlékszel? Annak idején nyáron söprögető segédmunkások voltunk a Sportuszodában. Munka volt, pénzért. Nem volt megalázó. Ez a megalázó, más tervein kotlani.

— Munka, pénzért! — provokálom barátomat.

— Az igaz, aranypajtás! — De a söpréssel nem voltak ambícióim. — Legyint, elmosolyodik. — De azért majd nézd meg ezt a gyárat, ha elkészül! Érdemes lesz!

6.

— Műszaki érdekesség? — kérdésemre nevetve válaszol *Szabó Gergely*. — Például, nem ástunk alapot. Az egész területről markolókkal és néhány teherautóval két méter mélyen kirámoltuk a földet. Utána jöhettek a zsaluzók, betonozók, vízvezetékszerelők, csatornázók. Mintha sima asztallapon dolgoztak volna, semmi ásás, bújkálás. Aztán egy méter réteget viszahoztak, tömítették, és lehetett ugyanígy folytatni a null-null szintig. Végül azt is betemettük. Ha hagyományos módon dolgozunk, kétszer ennyi földet kell megmozgatni! Egy külső vállalatot is felkértünk a számítások elvégzésére, nehogy részrehajlók legyünk. Nekik is ez jött ki. Arról ne is beszéljünk, micsoda különbség szűk helyen, ásóval, csákánnyal dolgozni, vagy nyílt terepen gépekkel. Nem dicsekszem vele, mert nem a mi ötletünk; külföldön láttuk. De itthon mi alkalmaztuk először. Jó munka volt!

7.

A város a gyárhoz képest az uralkodó szélirány felőli oldalon épült. Köztük kilométer széles erdősáv, amellett fut az országút. Korszerű telepítési mód. Az épülettor
és
két és félezer lakásban van távfűtés, hideg-meleg folyóvíz. Az utcán fák, embert alig látok. A gyártelepen megkeresem *Farkas Kálmánt*, a Petrolber leninvárosi kirendeltségének vezetőjét.

— Hogyan lehet ennyi vállalat együttes munkáját megszervezni? — kérdem.

— Nem éppen súrlódások nélkül. Ha csak lehetséges, igyekszünk gondoskodni arról, hogy a vállalatok egymás után foghassanak dologhoz. Egy terület, egy vállalat. De a feszített tempó miatt ez nem mindig sikerül. Ilyenkor aztán arra kell vigyázni, nehogy egymást akadályozzák.

Kint járunk az építési területen. Kedd van, munkanap. Több száz betontalpfa, útszerűen lerakva. Néhol látni a két méter mély, még betemetetlen területeket. A hetven millióból vásárolt száztonnás daru lánctalpa kilencven centi széles lehet. Az építési terület szélén a négy méter átmérőjű tornyok köpenydarabjai fekszenek. A legnagyobb — felállítva — nyolcvanhat méter magas lesz. (Az Országház, csillag nélkül kilencvenöt méter).

— Az emelésükhöz egy német cégtől négyszáz tonnás autódaru érkezik — mondja a kirendeltségvezető. — Egész Európában alig néhány van ebből.

Aki még nem látott szerelési anyagraktárt, érdektelenül szemlélheti ezt az ittenit. De a szakértő számára lenyűgöző ez a rend.

— Több mint tízezer tonna anyag van raktáron. De ha valaki egy csavart keres, itt azt is azonnal megtalálja. A több tonnás darabok közül meg bármelyikhez kényelmesen hozzáfér a daru meg a teherautó.

Egy faházban asztalokon az egész olefinmű makettjét mutatja Farkas Kálmán. Egyetlen csővezeték vagy szelep sem hiányzik róla. Ha az asztalokat összetoljuk, minden csövecske egymáshoz illik.

— Hányan fognak dolgozni az olefinműben?

— Körülbelül háromszáz dolgozóra lesz szükségünk. Kevesebbre, mint a tizedekkora kapacitású régi kis etilénüzemben.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

ÉLET ÉS IRODALOM

lékeinek tartott terrakottákat, é
elsőként írta le a zimbabwe-i mo
numentális építményeket. 1933
ban jelent meg fő műve, az *Afri
ka kultúrtörténete.*

Leo Frobenius kutatásai sorá
néprajzzal, régészettel, művészet
történettel és történelemme
együttesen foglalkozott. Korának
analitikus gondolkodásával szem
ben szintézisre törekedett. Elkép
zelései a kultúrák létrejöttének é
széthullásának analógiáiról —
melyek barátjának, *Oswald
Spenglernek* „kultúrköreihez" ha
sonlóak — ma egyre kevésbé bi
zonyíthatóak. Munkásságának
azonban számos irányadó értéke
van — például az írásos és a nem
íráshoz kötött kultúrák egyenjo
gúságának elmélete —, és emel
lett munkássága *a harmadik vi
lág kulturális dekolonializálásáért
vívott küzdelem megindításának
tekinthető.* Frobenius a különböző
kultúrákat mint egészet, mint
szétválaszthatatlan organizmust
fogta fel, és ezt a nála termé
szetes szemléletet kívánják elfogad
tatni a mai Afrika-kutatók és ma
guk az afrikaiak is. Egyik legna
gyobb tisztelője, *Leopold Sédar
Senghor* ezt így fogalmazta meg:

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Dürer, Emberpár (Korajzok)

ÁRA: 2,50 Ft

et" alapítását javasolja).

Miért akadok fönn ezeken a szaon, mikor tudvalevő, hogy sok n hangulatos, többnyire tréfás keresztezésünk van? Példának először két szó ütődik eszembe őfi verseiből: *sétifikál, kutyáli-* (‚kutya módon, csúnyául'); még en válogathatunk készletünk- *bolondéria, dicsériáda, szilvón, kitaláció, urizál, hévizál* (‚tét kedik') stb.; *-ista* meg *-izmus* ző keverék szavaink általában gkomolyodtak, de egyiknek-máak rosszalló hangulata is le- a mondat értelméhez igazod- *elemista, egyetemista, zongorisbudapestizmus, magyarizmus, zmus, kassákizmus;* stb. A *-ló-* összetételi utótag kezd gunyo- tudománynévképzővé válni karóni szavakban. Néhány hete Cs-ben olvashattuk, hogy a nemn elhunyt O. Nagy Gábor szólásdásaink eredetét magyarázó yve „Mi fán terem?" címének mán kedélyeskedve *mifántológ*nak nevezzük a szóláskutatást. vekkel ezelőtt komolynak szánt si műszóként fölbukkant a *kuológia* (‚gyógyhelytan' jelentés- Egyszerre ketten is nekitámadpárosodni „barbár" alapszóval. Ha mégis összekényszerítjük ilyennel, mosolyt fakaszt, mint daróc fölött a cilinder. Ámde más baj is van a *szitológiá*-val, még nagyobb, ahogy a föntiekből már kiderülhetett. A *szitok*-ból *szito*-vá visszanyesett tő nem idézi föl a ‚szitok' fogalmát, ellenkezőleg: a szerző szándéka ellenére a magyar szó göröggé változik. Bizonyára megfelelőbb lett volna — persze humoros hangulatkeltésre — a *szitkológia* szó vagy testesebb, azért esetlenebb előtaggal a *szitkozódológia, átkozódológia.* „Komoly" műszónak jó az említett *szidalmazástan* (vagy *szitkozódástan, átkozódástan, káromlástan).* Ha már ennyire benne vagyunk a szócsinálásban, „komolykodó" tudományos szakszónak ezt lehetne faragni a latin *maledictum, maledictio* (‚szidalmazás, káromlás') szóból: *maledictologia.* Édouard szitok-átok-szótárát is megnevezhetjük ilyképpen tudálékos terminussal, hogyha a *maledictió-t* meg a *dictionarium-ot* egybeötvözzük, így: *maledictionarium.* Erre talán még Rabelais is helyeslően hunyorít rá odaátról.

Ferenczy Géza

PUSKIN—SZABÓ MIKLÓS—CSENKI IMRE: CIGÁNYOK. Bemutató a Margitszigeti Színpadon július 6-án.
DARVAS JÓZSEF: A TÖRÖKVERŐ. Bemutató a Gyulai Várszínházban július 6-án.
BISSON—MARS—TABI LÁSZLÓ: VÁLNI SEM ÉRDEMES. Bemutató a Városmajori Színpadon július 6-án.

Hangversenyek

A LISZT FERENC KAMARAZENEKAR hangversenye a Kiscelli Múzeum udvarán július 2-án. Vezényel: Sándor Frigyes.
A BARTÓK VONÓSNÉGYES hangversenye a Kiscelli Múzeum udvarán július 4-én.
BARÓTI ISTVÁN orgonaestje a Mátyás-templomban július 6-án.
VERDI: REQUIEM. Bemutató a Margitszigeti Színpadon július 7-én.

Szekeres György halála

horát eleven értelem színezte. mmel látható gyönyörűséggel ott töprengeni egy-egy stiláris y értelmezési kérdésen, s ha egy ritka francia kifejezést ett megfejteni, rá inkább letett hagyatkozni, mint a kézivvekre. Íratlan francia szótában nem egy szó alá oda kel- tennem a kötelező mondatot: keres György szíves szóbeli ése. S nemcsak részletekben hallatlan biztonsággal-ízléssel kozódott a teljes művekben, gnehezebbekben is: Rimbaud-Lautréamont-ban, vagy az n rejtett utalásokkal szétágaban, mint Char versei. Minről szívesen, teljes szellemi dással beszélt, csak a maga ről nem. Pedig mi mindendicsekedhetett, micsoda sebemutogathatott volna! Évek ismertem már, mikor közös cia barátainktól megtudtam, szerepet játszott a francia állási mozgalomban, s nem tármilyet. Mert nemcsak tudhogy az európai, a magyar adság ügye Franciaországban ldőlhet: eldöntésében részt akart venni maga is. Véletlenül tudtam meg, hogy súlyosan meg is sebesült. Arról se szólt soha egy szót se, hogy már kamaszfejjel ott volt a csehszlovákiai magyar munkásmozgalomban, hogy szerkesztője volt a Sarló diákfolyóiratának, hogy huszonkét éves fejjel már az antifasiszta népfrontot szervező kommunista lap, a Magyar Nap külpolitikai rovatát vezette, hogy szenvedélyes vitacikkekben kereste súlyos társadalmi-politikai kérdésekre a feleletet a maga lapjában csakúgy, mint a párizsi Üzenetben, Szabad Szóban vagy a kolozsvári Korunkban. Egyetlen olyan történetet sem hallottam tőle, amelyből kiderült volna szellemi-fizikai bátorsága. Tudtuk, hogy a Rajk-per idején börtönbe került ő is: a mások sorsáról sokat, a magáéról alig-alig beszélt. Magánéletének is csak a látható felszínét ismertem. Volt-e vajon valaki, akinek felfedte szemérmesen takargatott titkait? Talán ez az elmondatlan, súlyos élményanyag halmozódott fel mindig fiatalnak tetsző szervezetében, s taglózta le olyan váratlanul. Hiszen csak most lett volna ötvenkilenc éves. Nagyszerű fordításait, a magyar Olbrachtot, Čapeket, Hugót, Rimbaud-t, Stendhalt, Vailland-t, Aragont hosszan lehetne elemezni, mint a finom ízlés, a roppant nyelvtudás, a magyar nyelvérzék iskolapéldáit. Nekem mégis leginkább jellemének megnyilvánulását jelentik: soha nem írt le hanyag, tisztátlan mondatot, nem adott fel semmit — erkölcsös ember volt a fordításban is. Mindenben idegen volt tőle „a meg nem gondolt gondolat". Hosszú évekig volt az Európa Könyvkiadó irodalmi vezetője: mindenre nyitott szemmel szerette, amit csinált. Azt hiszem, végül is boldog ember volt. Gyakran találkoztam vele a Szent István körúton: élvezte az utcát. Szeretett barátaival beülni egy kávéra: élvezte a társaságot. Ha csak tehette, utazott: élvezte a találkozást régtől ismerős és ismeretlen városokkal. Hétfőn véletlenül az öregedésről, a hirtelen halálról beszéltünk. Szokás szerint léhán és derűsen. Aznap éjszaka meghalt.

Lator László

Színház-Zene

• **Basilides Mária Schubert-estje.** A daléneklés magas iskoláját képviselik nagy művésznőnk évről-évre visszatérő hangversenysorozatai. Egy-egy Schubert-estje pedig, amilyen a szerdai volt, *Schubert-szemináriumnak* is beillik. A halhatatlan dalköltő szellemi képmását vetiti elénk ilyenkor, egy összefoglaló nagy művészi élmény sugárzásában. Ugyanakkor gyönyörködtető példák sorával érzékelteti: hogyan kell föltárni egy-egy dal költői lényegét az előadás ihletében, engedelmeskedve megbonthatatlan belső törvényszerűségének, a mely a szöveg és dallam, énekszólam és kiséret szerves egybetartozásából következik. Vajjon van-e kellő foganatja a tündöklő példaadásnak? Az ujjabb magyar énekes nemzedék tudja-e, mit jelent számára az élő mintakép: *Basilides*, a rengeteg tanulság, amit csodálatosan mély, őszinte és nemes művészetéből merithet? A telt terem lelkes tapsolói közt sok fiatal arcot is láttunk, ez mindenesetre jó jel. A „Sírásó honvágya" borongós, bölcselő lirája ütötte meg a szivhez szóló alaphangot, amely tragikus és idilli, fájdalmas és derüs változatokban, végig zengett a mesterien tolmácsolt három dalcikluson, s a ráadásul énekelt számokon is. Dr. *Madarassy Albert* érezhető művészi becsvággyal, diszkréten zengzetes billentéssel látta el a zongorakíséretet. *lv.*

A „Kaméliás hölgy" páratlan sikerére való tekintettel a Nemzeti Színház igazgatósága, melyet a bérlőkkel szemben vállalt kötelessége uj bemutatókra kényszerit, elhatározta, hogy Dumas darabját átviszi a „Művelődés Házába". Jan. 25-től 29-ig öt előadást tart a nemzetiszinházi gárda, Bajor Gizivel az élén a Művelődés Házában.

*

A Nemzeti Szinház Bibó Lajos darabja után a francia Jean Sarment „Százhatodik születésnap" cimü drámáját tüzi műsorra. A darabban Gobbi Hilda, a vén asszonyokat mesteri tökéllyel ábrázoló kitünő fiatal szinésznő játssza a főszerepet. A darab rendezője Major Tamás.

*

Medgyaszay Vilma jan. 20-ikí zeneakadémiai chanson estjén „Világirodalmi dalcsokor" cimen megzenésitett Poe, Heine, Mörike, Beranger, Burns verseket ad elő. Külön chanson ciklusban mutat be egy sereg érdekes „asszonytipust" és „Amit nagyanyánk dalolt" cimen a legszebb régi dalokat adja elő.

*

A Budapesti Skót Misszió (Vörösmarty-utca 51.) jótékonycélu kultúrest-sorozatában jan. 15-én, szombaton d. u. 6 órakor Kósa György uj kamaraoratóriuma, „Krisztus" kerül bemutatásra neves művészek közreműködésével.

*

A kassai Nemzeti Szinház nagy sikerrel mutatta be Cserháti Lajos és Szerdahelyi János „Petőfi" cimü romantikus zenés életképét..

Ma Muszorgszki-Kodály

est. Közr. Koréh, Böszörményi, Budai Dalárda, vez. Lisznyay. V. ¾7. (Mesterműv. bérl. IV. Harmónia.)

Ma: Rácz Aladár cimbalom

estje Z. ½7. (Rózsavölgyi.)

Sport

Dahlquist svéd sibajnok a magyar siversenyzőkről

Dahlquist Alférd, többszörös svéd sibajnok, aki jelenleg Magyarországon a magyar versenyzőkkel foglalkozik, a napokban beszámolt a Svenska Daglbladethez irt levelében magyarországi benyomásairól. Elvitathatatlan — irja levelében —, hogy a magyaroknak igen nagy a képességük a sielés technikai részének elsajátitására és a pálya kijelölésére. Nem tartja kizártnak, hogy a magyarok néhány év mulva elsőrangu futókká válnak, mivel rendkivüli kitartással és lelkesedéssel gyakorlatoznak s az edzéseken örömmel vesznek részt.

Döntetlenül végződött a bajnoki jégkorongmérkőzés

A jégkorongbajnokság második részének első mérkőzésén, az FTC—BEAC találkozón, egészen váratlanul döntetlen volt az eredmény.

A második harmadban egygólos előnyhöz jutott az FTC, de az utolsó részben a BEAC két góljára az FTC csupán eggyel válaszolt és igy a végeredmény 2:2.

A bajnokság állása: 1. BBTE 6 p, 2. BKE 4 p, 3. FTC 3 p, 4. BEAC 1 p.

A gyorskorcsolyázó bajnoki versenyt a városligeti müjégpályán ugy szombaton, mint vasárnap délelőtt nyolckor kezdik.

Ujabb Bóbis—Riheczky találkozó a Sportcsarnok péntek esti meghivásos birkózóversenyének eseménye.

Női tőrvivóversenyt rendez vasárnap a BBTE a Pasaréti-uti sporttelep tornacsarnokában.

Közgazdaság

Fokozódó érdeklődés a buzakötvények iránt

A karácsony előtt kibocsátott buzakötvények iránt a nagyközönség érdeklődése semmit se csökkent. A jegyzések a kötvényekre nap-nap után nagy számban futnak be. Jelentéseink szerint nemcsak a fővárosi nagy pénzintézetektől, hanem az ország legkülönbözőbb vidékeiről is érkeznek jelentések, amelyek a közönség érdeklődése mellett tanuskodnak. Ez a siker érthető is, hiszen a buzakölcsönkötvény a mai időkben páratlanul kedvező pénz befektetési lehetőségeket nyujt. Hiba volna azonban ezt a váratlan sikert csupán lélektani tényezőkkel vagy a közönség hazafias érzelmeivel magyarázni.

A siker egyik oka az, hogy Magyarország nem tulságosan eladósodott állam, sőt aránylag kis adósságterhet visel, ugyanakkor, amikor a hadviselő nagyhatalmak már az eljövendő generációk egész sorát megterhelték. A közönség tudja azt is, hogy a vásárlóerő megcsapolására a saját érdekében szükség van. A pénzt vagy a feketepiacon vesztegetnék el, vagy pedig bezárnák a ládafiába, ahol gyümölcsözetlenül maradna. A bankvilág szakemberei tudják, hogy a fölösleges vásárlóerő hányszor jelentkezik ilyen tanácskérés formájában: hogyan helyezzem el a pénzemet? A buzakötvénykölcsön tehát a legjobbkor és a legjobb formában került a közönség kezébe. Ismét látjuk, ugyanazt a nagy érdeklődést, amelyet az erdélyi nyereménykötvények forgalombahozatalánál tapasztaltunk.

A Biztositástudományi Társulat vándorgyülése. Január 27-én délután 5 órakor az ujvidéki városháza diszermében rendezi a Magyar Biztositástudományi Társulat első idei vándorgyülését, amelyen dr. Huszár Géza egyetemi ny. r. tanár, a Társulat főtitkára elnököl. Az ujvidéki vándorgyülésen előadást tart dr. Mihelics Vid egyetemi m. tanár, a kiváló szociológus „Biztositás-családvédelem" és Gebhardt Domonkos, a Biztositó Intézetek Országos Szövetségének elnöke „Magánbiztositás a háboru alatt" cimen. Az előreláthatóan nagy érdeklődésre számottartó előadásokat hozzászólások követik. A Magyar Biztositástudományi Társulat elnöksége és ujvidéki rendező bizottsága széleskörü előmunkálatokat végez az ünnepi külsőségek között megrendezésre kerülő vándorgyülés sikere érdekében.

Nagy Magyar Compass. Az 1872-ben alapitott, legrégibb magyar pénzügyi és kereskedelmi évkönyv 1943—44. évi 67. évfolyama megjelent. Megrendelhető a Nagy Magyar Compass kiadóhivatalában, Budapest, Alkotmány-u. 20.

Az értéktőzsde záróárfolyamai

Zárójelben az eltérő előző hiv. záróárfolyam. A *-gal jelölt papirokban volt kötés.

Hitelbank	136.5	Pallas	10.6
Magyar Bank	96.5	Ganz (79.6)	80.5
Leszámitoló	98	*Rima	347.3
Nemzeti Bank	432	Soproni Vasá.	67.5
*I. Magy. Bizt.	1936	*Hofherr	50
Békéscsabai	48.3	Ausztria	89
I. Bp. Gőzm.	55	Duna-Száva	12.5
Hungária	108	Délcukor	232
Bauxit	772.5	Georgia	65.5
Beocsini	55	Pálfalvi	50.5
Borsodi Szén	44	Népszöv. font	147.5
Cementia	303	Népsz. sv. fr.	161
Drasche	71	Kényszerk.	86
Magnezit	934	1941. é. ny. k.	96
Aszfalt	19	1942. é. 3%-os	52
Kőszén	1628	1914. é. fv. kt.	607.5
Nagybát.	85	1927. é. fv. kt.	170
Salgó	129	1939. é. fv. kt.	96.25
Urikányi	65.4	Ált. Tak. B.	164.93
Fővárosi	14.8	Pesti H. 7½%	173.5
Franklin	22.2	Ker. Bank doll.	179.5

Főszerkesztő: Dr. LÉGRÁDY OTTÓ
Felelős szerk.: Dr. BENDA JENŐ

Kisnyilttér
Díjszabás lapunk szombati számában

ADÁS-VÉTEL

Berendezés

Bútor

8 ajtós komb. szekrény és kis sublód priv. eladó. Akácfa-u. 10. III. 1.

Két nagyméretü szekrény eladó. II., Toldy Ferenc-u. 80. I. 3.

Antik butorok, üveg, bronz, fa- és vascsillárok a Magyar Vácuum Cleaner Beraktározó helyiségeiben, V., Visegrádi-u. 62. Forgács cég. Vétel-csere.

Kombinált butor, esetleg darabonként is eladó. XIV., Törökőr-utca 62.

8 ajtós Biedermeier cseresznye szekrény eladó. VII., Peterdy-u 18. asztalos.

Uriszoba
(műbutor) eladó. Megtekinth. Muzeum-utca 15/a., házfelügyelő.

Használt hálóbutor eladó. IX., Angyal-u. 15. ½ em. 1.

Egy jó állapotban levő natur szinü 3 ajtós szekrény eladó. XIV. Telepes-u. 40. (felső csengő).

„Goldner" BUTOR jó befektetés!
VI. Podmanicky-u. 18

Használt és uj hálók, kombinált berendezések olcsó árban. Vétel, Csere, Eladás. Egyes darabok is. „Ráday" butorraktár, Ráday-u. 21., az udvarban.

Király-utca 82.
Sztopka János
butorüzletében olcsón vásárolhat jótállással, nagy választék mellett keményfahálót, simahálót, stilhálót, ebédlőt, kombinált berendezést, konyhabutort. Vidékre csomagolás.

VESZEK butort, ruhaneműt, irodabutort, függönyt hagyatékot. Klein, Dobozi-u. 7. **T. 140-750**

VESZEK lakberendezést, antik butort, irodaberendezést, függönyöket Schwarcz Dob-u. 1. **Tel. 226-083**

Használt butorért, szőnyegért, függönyért, hagyatékért, minden dologért magas árat ad Fekete, Dobozi-u. 21. T. 138—705.

Egyéb berendezés

Márkás festmények, Edvi Illés, Komáromi Kacz, Szüle, Herman, Romek, Neogrády, Gergely, Háry, Deák Adrienne, Polczer, Cserna, Kárpáthy, Fried, Pólya olcsón eladók. — Dr. Schroeder ker., Tisza Kálmán-tér 6., II. 26.

Festményeket, régiségeket magas árban veszek. Ertesitést festményeket ki festette. Dr. Schröeder, Tisza Kálmán-tér 6. II. 26.

Veszek perzsaszőnyeget
legmagasabb áron Telefon: 423—091.

Perzsaszőnyeget veszek magas áron: Saglam Ismet Zichy Jenő-utca 10. **114-390**

Két Koszkol-kép eladó. Megtekinthető: Lázár-u. 15.. butorraktár.

Eladó 4x3 m. hibás perzsaszőnyeg, régi iróasztal, csillár, kézimángoroló. Németvölgyi-ut 66. Házfelügyelőnél. D. u. 3—5-ig.

Tölgyfa iróasztal
9 fiókos, amerikai rendszerü köp. zárakkal, tömörfalappal és 2 külön diktáló lappal. Még régi beszerzés, ezért

csak 494 pengő
FENYVES ÁRUHÁZ
Budapest, Calvin-tér 7. Vidékre vasuton szállitjuk.

Vaskályha, samottozva, 330. Elek-utca 6. Szent Imre-utnál. D. e.

Gép, műszer

Erika táskagép, majdnem uj, privátnak eladó. Murányi-u. 34., II. 20.

Amerikai irógép, jókarban eladó 850 P XII. Margaréta-u. 5., I. 2.

Ideál irógép, irodai nagy, alig használt, eladó. Rózsa-u. 86. fsz. 2.

Táskairógép eladó. Alföldi-u. 18. II. 42. d. e. 10—2-ig.

Régi tipusu Yost irógépemet ráfizetéssel becserélném modern portable gépre, vagy eladnám. Jelige: „Irógép 62309" főkiadóba.

Irógépet haszn. veszek sürgősen. Németh Gyula, Bszárszó.

Esztergacsucsok, furógépek beszerezhetők, Gerő, Ó-utca 21. Telefon: 315—172.

Hangszer

Figyelmébe ajánlom Rákóczi-ut ötven zongoratermet. Rengeteg márkás zongora vásárolható olcsó árban, részletre is

Márkás zongorák, pianinók 3000 P. Sasvárinál, Erzsébet-krt 21.

PIANELLÓ zongora hangu
Sternberg
Rákóczi-ut hatvan.

Stelzhammer, pánc. zong. 3500. Remek Förster pianinó olcsón. Kernács, Rákóczi-ut 13.

RÖNISCH ang. mech. Rösler, Lauberger, Stingl zong., pianinók olcsón. T. 137-893. Reissman, Rákóczi-ut **55**

Kedvező feltétellel zongorák, pianinók olcsón. Scala, Erzsébet-krt 15.

A világ legjobb márkás zongoragyártmányainak legolcsóbb választéka
LYRA
r.t. Erzsébet-körut **19**
Bérzongorák.

Márkás zong. 2500. Zongorák, pianinók olcsón Fahn, Rákóczi-ut 64.

Zongora eladó. — IX., Viola-u. 33. Házfelügy.

Zongorát vagy pianinót sürg. vennék. Vidékről is. Strokl, Aréna-út 9. fszt. 2. T: 22—33—70.

Vennék zongorát, pianinót. T. 225-352.

Vennék zongorát v. pianinót sürg. 11-59-34. Pozsonyi-ut 1. virágüzl.

Zongorát v. pianinót vennék. Lettner, XII., Bazin-u. 13. T. 42-56-91.

Seb. Bajtársi Otthon részére keresek bérbe beteakint egyszeri használatra zongorát. „Honleány 39137" jel. fők. *

Ingatlan

Bérház

800.000 Gömb-u. 2. Knapik. 349—896. 2—4-ig.

220 ezerért VIII. belsőn térre néző masszív szarokház 2x2 összkomf. 1x1 komf., nagy raktár és házmesterl., kocsibehajtás, üzemháznak is kiváló. Kovács, 115—891.

Bérpalota József-körtnél. IV. em. prima épitkezés, 42.800 b. j., 3,000.000. Liptovszky, Jókai-tér 6. T. 116-943.

Horthy-körtérnél prima kivitelü, csupa komf. lakásokkal, 32.000 bér, 600.000-ért eladó. Dr. Hegyi, Rökk Szilárd-u. 6. T. 13—96—83.

120.000-ért 1×4, 1-szer 2 szobás komf. ing. 260 □ Eger belvárosában sürg. eladó. Feuerstein ir. Szív-u. 16. T. 421—171.

Bérh. 80 m sarokfronton 760.000-ért. Ir. Tel. 421—171. Feuerstein.

Birtok

Fejérben 50 kh. 160.000 lakóház 800 ölön, 40 ezer. — Hengermalom, Sárszentmiklós.

Érden állomásnál 7911 öl termő gyümölcsös 22-ért ölenként, tulajdonos: Mihályi, Bp. Lágymányosi-u. 15. T. 258—366.

Birtokok, szőlők, bérletek, gyümölcsösök Pest, Szolnok, Nógrád, Bihar, Borsod vm. belterjes gazdaság Cegléden, Sándorné 269-489.

Szatmár m. 203 m. h. Ia. szántó 15 h. gyüm. gazd. ép. 1 milliő. Ir., Csanády-u. 5. 298-675.

Családiház

Bek kastély, 8 szob., 20.000 öl parc. bels. „300.000—6716" fők. *

50-es villamos végállomásnál 2 sz. komf. bek. csal. ház eladó. Express, Erzsébet-körut 16. Tel.: 422—156.

Tárnokligeti állomásnál azonnal bek. 2 szob. összk. ház eladó. Tulajdonos. Telefon: 296—426.

Figyelem! Rákospalotán nagy butorüzlet szuterénnal, 2 szobás lakással, családi okok miatt azonnal átadó, aranybánya, 100.000 P. Oláh ir. Tel. h. 494-425 Rpalota, Zápolya-utca 25. szám. *

Finn lemezzel szigetelt **faház** télen is lakható. Herkules, Wesselényi-u. 2. 220-852*

Kelenföldi pályaudvar előtt 150 öl (III. emelet épithető) 2 szobás adómentes családi házzal, beköltözhetőséggel, 145.000-ért. Kolenszky iroda. Telefon 136-592.*

Öröklakás

Öröklakások Horthy körtérnél. Sándorné, 269—489.

Bors-utcánál 4 szobás összkomf. azonnal beköltözhető, luxus, sürgősen 200.000-ért; UjHpótvárosban nagyadómentes 1 szoba hallos összkomf. és hálófülke, közp. fütés, melegviz, 65.000-ért. Összes eladások nyilvántartva! Dr. Hegyi, Rökk Szilárd-u. 6. Tel. 13—96—83.

Telek

Telkek Rózsadomb. Horthy-liget, Budafokon. Sándorné. 269-489.

Szentendrén 728 öl kert á 45 P eladó. T. 337-508

Villa, palota

Leányfalun, Sashalmon, Pest vm.-ben kastélyház Sándorné: 269—489. *

Thököly-uton, Arénautnál 570 öl villa tulajdonostól eladó, elcserélhető 10—3-ig Willheim, Gróf Teleki Pál-utca 11.

Vill. 180.000-ért 250 □ gyüm.-ben komf. 1x3, 1×2 sz. lak. ir. 421-171

Azonnal beköltözhető adómentes urivilla 3 szobás komf. lakással, 110.000-ért eladó. Dr. Hegyi, Rökk Szilárd-u. 6. Tel. 13—96—83.

Jármű

100-as NSU motor kitünő állapotban eladó. Szabados nőfodrászüzlet. Nádor-u. 17.

Mátra 100-as motorkerékpárt sürgősen vennék. „Minden árat fizetek" jel. Aratóhoz, Erzsébet-körut 14.

Adler 2 lit. cabriolet E és majdnem uj gumi. 182—331.

1 tonnás Steyr teherautó tizenkétezerért eladó. Friiz Ingatlaniroda, Balatonalmádi.

3 tonnás teherautó eladó. Köbányai-ut 41. f.

Ruházat

Prima nerzbunda, perzsa, mókus, hörcsög, szil, ezüst, kék rókák, gallérozásra is, bélések olcsón. Ker., Vörösmarty-u. 61., II. 1.

Csikóbunda eladó. Akácfa-u. 10. III. 1.

Fehér róka eladó. Nádor-u. 32. II. 3.

Értékes, gyönyörü Breitschwanz bunda eladó. V., Gyöngyház-u. 3. II. 6. Sziget-u. mellett.

BUNDA
Macska-Kanin 998.—. Seal, Hörcsög, Boci és Kid bundák hasonló olcsó áron.

FENYVES ÁRUHÁZ
Calvin-tér 7.
Perzsa, róka, seal stb.
BUNDÁK
SZÉPEK, OLCSÓN
Szemere szücsnél, Erzsébet-körut 26.
Második emeleten!

Használt férfiruhákat egyenruhákat legdrágábban megveszi Leitersdorfer, Király-utca 33. második em. T. 227-671.

Használt férfiruhákat magas áron vesz Wertheimer, Teréz-körut 29. Tel.: 424—885. Hivásra házhoz megyek.

HASZNÁLT RUHÁT, fehérneműt hagyatékot, mindent vesz 345-078.

HASZNÁLT FÉRFIRUHÁKÉRT
egyenruhákért magas árat fizetek. Spiegel, Teréz-krt 2. T. 224-842.

Kutovics fizet
ruháért, fehérneműért, cipőért, szőnyegért, zálogtárgyakért legtöbbet Uzl., Népszinház-u. 26. Hivásra házhoz megyek **T.: 340—967**

Használt ruhákért
egyenruhákért legmagasabb árat fizetek. Hivásra megyek! Tel. 224-761
Hétfőn is, 4 óra után is.

VISELT férfi és egyenruhákért, fehérnemü, zálogtárgyért jó árat adok. Grün. Saját üzletem részére. Népszinház-utca 20 **T 342-957**

Használt ruhát magas árban vesz Morgenstern ruhaüzlet, Kazár-u. 11. Telegon: 310—965.

Figyelem! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. Győződjön meg, hivjon. Schulcz, Népszinház-u. 21. **T.140-667**

HIVJON! JÖJJÖN!
Veszek szenzációs áron férfiruhát, női ruhát, fehérneműt, bundát, szőrméket, egyenruhát, butort, szőnyeget, irógépet.
Tel.: 427—122
Erzsébet-kt 32. Gerstl G.

HASZNÁLT FÉRFIRUHÁÉRT
női és egyenruhákért magas árat fizetek. István-ut 33. Gerstl **T.:426-547**
Hétfőn is, 4 után is.

FREUND és Fischer fizet legtöbbet HASZNÁLT RUHÁÉRT
(férfi, női és egyenruháért), cipőért,
SZÖVETFÜGGÖNYÉRT,
varrógépért. Dobozi-u. 27
TEL.: 422-571.

37-es női műkorcsolya cipővel eladó. Rózsa-u. 59. I. 9.

Kifogástal. babykelengyét veszek. Telefon: 127-567, 9-11-ig, 3-5-ig.

Eladók: férfi télikabát, börberin-raglán, hubertuskabát, pizsamák és kalapok. Érdeklődni: Dalmady Győző-u. 3—5., péküzlet.

Használt férfiruhákért! női ruháért, cipőért, fehérneműért **szövetfüggönyért** legtöbbet fizetek.
FINIASZ, Lujza-u. 22 T. 428-703
Hétfőn is, 4 után is.

Hagyatékból férfi gádrobe, egyben eladó. — Megtekinthető mindennap 3—5-ig. III., San-Marcó-u. 19. fsz. 2.

Békebeli tisztiköpeny, tiszta gyapjuból, kitünő állapotban eladó. Dobutca 19., házfelügyelő.

Férfi télikabát középtermetre privátnak eladó. 4—5. 121—031.

44-es si-bakancs léccel, bottal, eladó. Hajdu Pestszentlőrinc, Vércsevu. 25. sz.

Tiszta gyapju, békebeli 3 m. férfiszövet eladó. Pozsonyi-ut 9. V. 1. Kizárólag 1—3-ig.

Üzlet

Vidéki biztos megélhetést nyujtó nagyforgalmu szálloda-étterem azonnal átvehető vagy társulható. Értekezni Pásztor iroda, Teréz-krt 47. Tel. 126-146.

Füszerüzlet, nagyforg., Váci-ut, 10.000 P. Nagykeresk. központban, áruval, 75.000 P. Ir. Csanády-u. 5. 298-675.

Egyéb adásvétel

Brilliánsot, ezüstöt vesek, javitások, foglalások megvárhatók. Hozott anyagból jegygyürüt, egyéb ékszert készitek. Schwarz aranymüves. Donány-u. 22.I.4

BRILLIÁNST
ezüstöt magas áron vesz Taub, Thököly-ut 18.

BRILLIÁNST
ezüstöt a legmagasabb árban vesz:
Schwarcz Dániel
Károly - körut 16.

Brilliánst, órát, ezüsttárgyat magas áron veszek. Régi aranyból uj tárgyakat készitek. Javitások megvárhatók. Holczer ékszerész, Ferencek-tere négy.

Brilliáns
SMARAGD, RUBIN
ékszert vesz
KLEINBERGER ékszerész, IV., Váci-utca **10.**
65 éve fennálló cég.
(Bejárat a kapu alatt is.)

Telefunken nyomógombos csucs szuper, vill. gramofonnal, luxus kiviteiben eladó. U. o. Jókai nemzeti diszkiadás. Szentkirályi-u. 2. II. 25. 11—6-ig.

Sonoton hangerősitőt vennék. Jel. „Nagyotthalló 1943" főkiadóba.

Sternberg táskagramofon, 105-ös, uj állapotban lemezekkel eladó. Márton-u. 36. fsz. 8.

Rádiót vesz, cserél eladó. Borsfay, Király-u. 92. Udvar. T. 224-382.

Agyhuzat, himzett, eladó. Podmaniczky-u. 9. III. 20.

Aquáriumok állványnyal felszerelve eladók. Hétköznap este. Bp. XIII., Lomb-u. 20.

Könyv. Karamazov 3 köt. és még 7 klassz. 130 P. Murányi-u. 34. II. 20.

Teljes sifőlszerelés, hocky cipő 41-es, 3 sárcipő, Märklin-szekrény, játéksinek, kőépitő, német ifi könyvek és folyóirat. 9-től II. Hattyu-u. 7. IV. 2.

Fajátékárut szállit Bokor József, Kecskemét postafiók 30.

Gyapjutakaró békebeli könnyü, finom, d. u. 1 — Ürömi-u. 18. Zsigmond-térnél.

Kanadai farkask. 5 h. nöst. eladó. VIII., Sándor-u. 30-a. I. 11.

Mángorló kézi, stb. „Váslábu 42309" fők. *

Csontvezetéses amerikai hallókészüléket keresek. 119—777. 4-es mellék.

Használt I. oszt. 20—30 hlíteres boros hordókat keresek, árajánlatot kér Podzimek Lajos, Erdőtelek, szőlőbirtokos.

ÁLLÁS-MUNKA

Férfi állás

Házfel. és házt. állás

Személy, teher, Mateosz, taxira elmennék, „10 éves vezető 6746" jeligére főkiadóba.

Tisztviselő

Kalkulációban, AOK ügyekben jártas öskeresztény tisztviselőt keres kereskedelmi vállalat. „Gyakorlott 6773" jeligére főkiadóba.

Kereskedelmi vállalat detail üzletének vezetésére osztályvezetőt keres. Öskeresztény pályázók fizetési igény megjelölésével „Keresked szakember 6779" jeligére pályázzanak fő kiadóba.

Reklámügyekben jártas öskeresztény kereskedelmi tisztviselőt felvesz müszaki vállalat. „Szép munkakör 6789" jeligére a fők.

Gépirodába keresek tökéletes pénztárost. Dobozi-utca 1.

Organizátor mindenféle adminisztráció megszervezésére és racionalizálására, esetleg vezetésére is vállalkozik. Jelige „Komoly igények 42199" fők.

Raktári tisztviselő, keresztény azonnalra felvételre. — Ajánlatok „Müszaki 25802" jeligére főkiadóba.

Autó-, motor-, alkatrész-, müszaki és üzemanyag szakmában jártas ösker., éretts. tisztviselő. „Azonnal belépne 25781" fők.-ba.

Öskeresztény, 26 éves, érettségizett négyéves üzemi és irodai gyakorlattal, németül beszél, gyorsfelfogású, jó munkaerő, textiltechnológus állást keres. „Rövidesen doktorálok 25792" Erzsébet-körut főkiadóba.

Eleimiszer nagyvásártelepi árubeszerző ösker. tisztv. ajánlk. „Keresk. érettségivel 25782" jel. fők.-ba.

Anyagbeszerző éretts., ösker. tisztv. azonnalra ajánlkozik. „10 éves gyak. 25783" fők.-ba.

Egyéb férfi-állás

Kárpitossegédeket állandó munkára azonnal felvesz. Berger Károly, Petőfi-tér 3.

Gyakorlott irógép-müszerészt felvesz müszaki vállalat „Öskeresztény 6777" jel. fők.

Felveszek villanyszerelősegédet csillárüzemi gyakorlattal. Szent István-körut 5. Csillárüzlet.

Gombszakmában bevezetett utazót keres Erdély területére rövidárunagykereskedés. Tel: 351—759.

Női állás

Háztartási állás

Fiatal házvezetőnő uriházhoz ajánlkozik szobalánnyal vagy a nélkül 15-re vagy 1-re. Levélbeni megkeresés Homola Zsófia, Semmelweiss-u. 14., III. e. 11.

Háztartás, gazdaság vezetését és idősebb földbirtokos házaspár vagy egyén ápolását, gondozását elfogadja 34 éves uriasszony négyéves kislányával. Meleg örök otthonért „Hüség, becsület 19953" jeligére a főkiadóba

Vidéki 39 é, fin. term. rendk. mebiz. házias uril. jól főz, kis családn. házb. anyah. v. hasonló módon elhelyezkedne. V. E. Bp. X. Maláta-u. 7. I. 30.

Mindenes szakácsnőt keresek két személyhez jó fizetéssel. Jelentkezni: Stefánia-ut 71. II. em. 5. sz. telefon 297479.

Lelkiismeretes, jobb, fiatal nő kisebb házvezetői állást keres. T. 38—04—96.

Keresek február 1-re középkoru, jól főző mindenes szakácsnőt, szobaleány mellé, jó bizonyitványokkal. Tigris-utca 3. Tel.: 151-239.

Keresek azonnalra mindenest ebédkoszttal reggeltől délig. V., Thurzó-u. 11-B. IV. 2.

Jólfőző mebizható mindenest keres házaspár. Jó bánásmód. méltányos fizetés. Dr. Csonka 115—330. között.

Mindenest teljes komfortos lakásba jó fizetéssel kis családhoz azonnalra keresek. Jelentkezni 10—1-ig Szemere-u. 17. III. 2.

Jólfőző mindenest nagy fizetéssel felvesz. Siget-u. 23. III. 3.

Takarítónő heti háromszorra felvétetik. Jelentk.: 1—3-ig. Vilmos császár-ut 78., IV, 28.

Rendes házaspár takarításért menne 9 éves kisiányával 15-ére. — Mindent vállal vagy állásban jobb családhoz. Értesités levélben Kozma Andorné, Nagyatádi Szabó-u. 30

Fiatal gyermektelen házaspár takarításért lakást keres. Tünde-u. 8. T. 498—320.

Fiatal házaspár takarításért lakást keres. Kisné, Gr. Teleki Pál-utca 26., I. 14.

Bejáró takarítónőt keresek reggel 7—11-ig. Geiger, VI., Izabella-utca 50., I.

Fiatal leányt keresek 2 kis gyermekhez. Tel.: 259—123.

Intelligens német nevelőnő v. gyermekleány felv. Tóváry százados, Üllői-u. 66-b. I. ép.

Gyakorlott ápolónő lakásért betegápolást vállal vagy házmesterséget, fia villanyszerelő Üllői-u. 89-b. cukorka üzlet.

Tisztviselőnő

Gyakorlattal rendelkező fiatal tisztviselőnőket felveszünk. „Nagyvállalat 38471" jel. Blocknerhez Vilmos cs.-ut 33.

Gépirónőt,
öskeresztényt, azonnal fölvesz „Turul" könyvkiadó. Rákóczi-utca 20.

Tanusitványos kezdő gyors-gépirónő, német tudással, részletesen ajánlkozzék. „Epitőanyag 288" jeligére Blocknerhez.

Egésznapos v. d. e. állást, esetleg taxigépirást vállal perfekt gyors- és gépirónő. Almássy-tér 8., I. 8.

Némi gyakorlattal rendelkező tisztviselőnő elhelyezkedne. Fizetés megjelölés „Azonnal 25780" jel. Erzsébet-körut főkiadóba.

Fiatal kiszolgálóleány felvétetik. Székely vaszüzlet, Horthy István-ut tizenkettő.

Trafik nagyforg. gyakorl.-al biró elárusitónőt keres óvadékkal. „Megbizható" jel. Baross-u. 67., trafik.

Mütös ápolónőt, árját keres vidéki szanatórium kedvező fizetési föltételek mellett. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével és az eddigi munkahelyek megadásával „Komoly erő 62303" jeligére a főkiadóba.

Magánnyomozó

SZABÓ LEGOLCSÓBB
magánnyomozó
RÁKÓCZI-UT 47. 130-571

Oktatás

Középiskolás diák oktatását vállalja „Jogszigorló 25795" Válasz Erzs-krti főkiadóba.

Könyvelővé 1 hó al. főkönyvelő. 222-969. 2-ig.

Egyéb munka

Fehérnemü géphimzőnőknek munkát házhoz kiadok. Juhász, Rónautca 224.

Házivarrónőnek szabónő ajánlkozik Scheiner Zsuzsa, Rákóczi-ut 8. szám.

Alkalmi fuvarozást vállal teher- oldalkocsival motorkerékpár. „Pest környéke 6739" j. fők.

BÉRLET-ELLÁT

Lakás

Lakások Sirálynál, Rökk Sz.-u. 41. 340-228.

XIV. k.-ben 1 sz. komf. átadó, but. 42-46-43. Ir.

Elcserélném 1 szoba fülkés 27 P havi bér 1 szob. komfortossal. „Régi bér 62300" jeligére főkiadóba.

1—2—3 sz. hallosak, lak. hiv. mentesen. Dijtalanul kiadom lakását, villáját környéken is. Express, Erzsébet-körut 16. Tel. 422—156.

1—2 sz. komf. és gar. X. ker. febr. 1-re 2 sz. hall ök. Andrássy-utnál kiadó. Ir. 128-393 (11-1)*

1 sz.-konyhás ig. jogosultnak költs. tér.-sel átadó. Tel. 422-156. Express, Erzsébet-krt. 16.

Lakások, szobák, lakr. fő és alb. Rekord, Csanády-u. 17. T.: 493-989.

Üres vérmezői 2—3 9000. Knapik, 349-896. 2—4-ig.

Lakások kiadók Budán 3 sz. komf. hiv. m. 2 sz. komf. ig. jog, 1 sz. komf. hiv. m. 1 sz. komf. butorral, ig. jog. Pesten 2 sz. összkomf. ig. jog. Perzsebeten 3 sz. komf. villa, Rákoshegyen 3 sz. komf. villa. Nagy Erzsébet forg. ir. Váci-utca 52. T. 183—544.

Azonnal beköltözhető 1 szob. gar. gőzfüt., uj házban, Váci-utnál. — Fried M. épitési iroda, Klebelsberg Kunó 15. Tel.

Lakást keresek, lehet villa, v. lakrész, berendezve v. üresen. Szakértelem, közvetités. — Pappné, Miksa-u. 9. III. 17. Tel.: 424—643.

Lakást but. költs. átvesz igényjog. 340-228.

Szoba

Közp. füt. szoba ellát. Pasaréti-uti penzióban. T.: 153—761.

Elegáns utcai kis szoba közp. füt. mviz, fürdőszoba, tel. kitünő ellátással 2 szem.-nek V. ker-ben kiadó. 144—440.

Szoba ellátással hölgynek uri helyen kiadó. Veres Pálné-u. 5., I. 11.

But. szobák, lakrészek, irodák azonnalra. Iroda: Csanády-u. 5. 298—675.

Butorozott SZOBÁK átutazószobák
Telefon. 422—156.
EXPRESS
Erzsébet-körut 16. fszt 3

Butorozott szobák Átutazó szobák
azonnalra. — Méhes Szentkirályi-u. 38. f. 1. T. 344-794. Este hatig.

Vidékieknek eleg. szoba napokra. 225—347.

Kiadó szobák, iroda Aggteleki-u. 2. II. 7.

Egyszerü kis szoba, ágynemü nélkül jobb egyénnek azonnal kiadó. XIII., Gömb-u. 45-a.

Svábhegyen csinosan butorozott szoba hölgy részére kiadó. Érdeklődés Visontai szalon, Eskü-ut 6. T. 323-486.

Szobák kiadók 9—2-ig. Wesselényi-u. 59. f. 2-b

Női Otthon Városmajor.u-. 42., II. 10.

Két áll. tisztv. kétágyas szobát keres 6-7 és 8 ker.-ben „Azonnal 42303" jel. főkiadóba.

Figyelem!
Dolgozó urnak, nőnek, házaspárnak 150—500 szobákat, lakrészeket keresek. Tel. 422—156. Express, Erzsébet-krt 16

Jelentse be üres v. butorozott szobáját, 1 nap alatt dijtalanul kiadja Méhes Lakásiroda, Szentkirályi-u. 38. f. 1. T. 344—794. Este hatig.

Butorozott v. üres szobát keres. 340—228.

Szobát 493—178 keres.

Szépen berendezett szobát keresek Budán v. Pesten 120—200-ig urnak. T. 183—544.

Egyéb bérlet

XII., Törökbálint-u. 2. luxus üzlethelyiségek február 1-re kiadók. Megb. helyss. 9—4-ig T. 496—766.

Uzletek, üzemek, irodák, szuterének, pincék Engelnél, Terék-körut 5 Tel.: 422—914.

Üzemhelyiség

250 m2, 100 m2, Váci-ut kiadó. Ir. Csanády-u. 5. 298—675.

Iro

Petrányi Miklós †

Napi hirek

— **Naprend.** Január 14. Péntek. Róm. kat.: Hilár püspök. — Protestáns: Bódog. — Budapesten a Nap kel 7 ó. 29, nyugszik 16 ó. 19-kor, a Hold kel 20 ó. 23, nyugszik 9 ó 42-kor.

Elsötétítés este 8 órától 4 óráig

Gigerli

A mai nemzedék nem is sejti, hogy micsoda-micsoda volt a gigerli.

Hát nehéz is azt leirni, megérteni. A régi békevilágban teremhetett csak az a furcsa, humoros, kedves és kellemetlen emberpéldány: a gigerli. A mikor még mindenre ráértek az emberek és olykor tréfát, mókát csináltak — önmagukból is!

A gigerli tuldivatosan volt öltözve, de a saját külön elképzelése szerint. Olyan szalmakalapot hordott, amelyet Girardi ur, a jeles bécsi szinmüvész hozott divatba, de rikitó szinü szalaggal diszitette. Óriási kampós bot lógott a balkarján, amely olyan szük manucsétában végződött, hogy a „bolha sirva ment el alatta". A tulipiros nyakkendőben olyan tű ragyogott, amelybe egy szép páros szegfüt is bele lehetett tüzni. A széles nadrág fel volt türve a gombos, sárgabetétes lakkcipő fölött, a monokli pedig kétujjnyi szélességü selyemzsinóron csüngött.

A gigerli nagy tisztelője volt a női nemnek és e miatt sok kellemetlensége volt. Mindig „ugrásra készen" rejtőzött a zsebében pár névjegy, hogy elinditson bizonyos lovagias ügyeket. Szindarabot is irtak róla, amelyben ez volt a fősláger:

Gigerli, gigerli:
Ez nem lehet mindenki!

A gigerli élete: tiszavirágélet volt. A hogyan komolyodtak az idők, a minő tempóban gyülekeztek a felhők a világ felett, olyan méretekben tüntek el a mély béke meglepő, ma már érthetetlen furcsaságai szeladonjaival, gigerlijeivel, párbajhistóriáival egyetemben. Ám tegnap mégis láttam egy gigerlit.

Öreg ur volt. Kockás kabátban, feltürt tarkabarka nadrágban, tulipiros nyakkendővel haladt az utcán. Olyan volt, mint egy kedves, régi szinpadi diszlet. Valószinüleg megmaradt ez a kosztümje még gigerli korából. Eddig nem vette fel. Valószinüleg most már szüksége van minden ruhadarabra. Hát most fölvette. Kénytelen volt gigerlinek öltözni 1944-ben!...

Az emberek mosolyogtak. Én szomoruan néztem utána. (—kas)

— **Bolgár kitüntetés.** Tosev Dimitri budapesti bolgár követ átnyujtotta vitéz dr. Nagy Iván miniszteri tanácsosnak a bolgár Polgári Érdemrend tiszti keresztjét, amit még III. Borisz cár adományozott részére.

— **Előadás a kis nemzetek szerepéről.** A Magyar Külügyi Társaságban Török Árpád, a Pester Lloyd munkatársa nagy érdeklődéssel kisért előadást tartott a kis államok helyzetéről és szerepéről a világ jövendő szervezetében. Hangsulyozta, hogy olyan nemzetközi rendszer, amely néhány nagyhatalomnak monopolisztikus uralmát jelentené, szükségszerüen a kis- és nagynemzetek közötti feszültséghez, esetleg ujabb összetüzésekhez vezetne. Európában egyetlen nagyhatalom uralmát biztositaná ez a politika és előbb-utóbb a nagyhatalmak együttműködését is megzavarná. Ezzel szemben a kis nemzetek összefogása biztosithatja az európai egyensulyt és a háboru utáni világ békés rendjét.

— **A nikolajewkai csata évfordulója.** Báró Dőry Andor t. százados ezuton értesiti Orosországban volt bajtársait és azok hozzátartozóit, hogy a Nikolajewka—Alexajewka-i áttörés alkalmával elesett bajtársai leiki üdvéért az évfordulón, január 18-án, d. e. 11 órakor a miskolci Minoriták templomában misét mondat.

— **A főváros megörökiti az Árpádházi Boldog Margit szenttéavatásának emlékét.** XII. Pius pápa január havában Árpádházi Boldog Margitot az egyház szentjei sorába iktatja. Az uj szent a székesfőváros jelenlegi területén — a hajdani Nyulak szigetén — mint domonkosrendi apáca élte le áldozatos életét. A főváros a kegyurasága alá tartozó és a szent nevét viselő Szentistvánváros—Lőportár-dülői plébániatemplom főbejárata előtt egy Szent Margit-kut felállitását tervezi. A szenttéavatás alkalmából a főváros nyilvános pályázatot hirdet a szenttéavatás emlékének megörökitésére, az uj magyar szent tiszteletét és az egyházi zeneirodalom fejlesztését szolgáló vegyeskarra és orgonára, vagy vegyeskarra, zenekarra és orgonára irt misekompozicióra.

— **Üzenetek érkeztek hadifoglyoktól.** A Magyar Vörös Kereszt hadifoglyokat segitő és tudakozódó hivatalához több Oroszországban fogságban lévő hadifogolytól érkezett üzenet, amit a cimzettek lakcímének megváltozása miatt nem tudnak kézbesiteni. Legutóbb a következő hadifoglyok irtak: Bós Izrael (hadifogolytábor száma: 64) hozzátartozójának régi cime Markovics Tóba, Bustyaháza, Máramaros vármegye. Szabó Lajos (táborszám: 241/5) hozzátartozója Szabó Lajos, Rozália, Máramaros vármegye. Hidvégi János (táborszám: 165) hozzátartozója Hidvégi Jánosné, Alberti-Irsa, Homokrész. Lencsés János (táborszám: 27/b.) hozzátartozója Lencsés Jánosné, Pestszenterzsébet, Bánfi-utca. Zoltán Ervin (táborszám: 241/5) hozzátartozója Zoltán Salamon, Budapest, Ceglédi-ut 4. Uhr Ferenc (táborszám: 64) hozzátartozója Kárász Ilona, Budapest, Erzsébet királynéut 82. Kisvég Kálmán (táborszám: 241/5) hozzátartozója Kisvég János, Borsodgeszt, Fő-ut 163. Práczki János (táborszám: 241/5) hozzátartozója özv. Práczki Jánosné, Budapest, P...-ut. Horváth Sándor (táborszám: 64/6) hozzátartozója Horváth Sándorné, Oroszlány, Szent István-utca. Kiss József (táborszám: 68) hozzátartozója Varga Mária, Gyöngyös, Dobó-utca 106. sz. Rózsa Imre (táborszám: 241/5) hozzátartozója Sterin Márton, Budapest, VIII. Köteles János (táborszám: 241/5) hozzátartozója Köteles Jánosné, Nógrád megye, Stranyovkl-ut 37. A Vöröskereszt kéri a hozzátartozókat, hogy uj cimüket sürgősen közöljék.

— **Ostenburg Gyula meghalt.** Ostenburg Gyula ezredes szerdán este a X. sz. helyőrségi kórházban 58 éves korában agyhártyagyulladásban hirtelen meghalt. Ostenburg a világháboru egyik legszebben dekorált tisztje és az ellenforradalmi idők egyik legismertebb szereplője volt. Zászlóaljával tevékeny szerepet játszott annakidején a nyugatmagyarországi felkelésben. Amikor IV. Károly király másodszor hazatért, zászlóaljával az elsők között esküdött fel rá Sopronban. IV. Károly a hires Ostenburg-különitményt testőrzászlóaljává nevezte ki s ez a zászlóalj kisérte végig őt a budaörsi csatáig. Ostenburg Gyulát IV. Károly ekkor nevezte ki ezredessé is. Temetéséről még nem történt intézkedés.

— **Öt év alatt 39.000 kg. tejet adott — a Flóra.** A földmüvelésügyi minisztérium most hirdette ki a mult évi országos tejelési verseny eredményeit. E szerint az ország legjobban tejelő uradalmi tehene az elmult évben a mezőhegyesi állami ménesbirtok Flóra nevü telivér szimentáli tehene, amely 11.009 kiló tejet adott, 343.8 kiló zsirtartalommal. Második helyre került a keszthelyi gazdasági akadémia Orgona nevü magyar tehene 10.550 kiló tejhozammal. Az ország legjobban tejelő tehene a legutolsó öt év átlagteljesitménye alapján a mezőhegyesi ménesbirtokon ugyancsak a Flóra nevü tehene, amely öt év alatt 39.015 kiló tejet adott 1317. kiló zsirtartalommal. A második legjobb tehén az ötéves átlagteljesitmény alapján a Tengelics József rábacsanaki birtokán élő Virág nevü tehén, amely 36.850 kiló tejet adott 1352 kiló zsirtartalommal.

— **A Turáni Vadászok szövetséggé alakultak.** A belügyminiszter hozzájárult ahhoz, hogy a Turáni Vadászok Országos Egyesülete a jövőben a Turáni Vadászok Országos Szövetsége elnevezést használja. A Turáni Vadászok központi vezetősége a mai helyzetre való tekintettel budapesti állományának felülvizsgálatát határozta el. A központi vezetőség a szervezet minden tagját jelentkezésre szólitotta fel. A vezetőség ezuton kéri tagjait, akik ezideig az orsz. központ helyiségében nem jelentkeztek, hogy bármely nap d. u. 6—½9 óra között a központ helyiségében (Ferenc József-rakpart 23.) sürgősen jelentkezzenek. A felhivásra nem jelentkező tagokat a vezetőség az állományból törölni fogja.

— **A honvédség tüzérszakmabeli szertiszti állományának pótlására** az 1943. évi 52 sz. Honvédségi Közlönyben pályázati felhivás jelent meg. A felhivásra vonatkozó bővebb felvilágositások megszerzése végett a pályázni szándékozók illetékes állományteleikhez forduljanak, ahol a szükséges utasitásokat meg fogják kapni.

— **Az Országos Pázmány Egyesület** január 27-én ünnepi közgyülést tart, amelyen megválasztják az Egyesület uj elnökét. Az Egyesületnek eddig *Prohászka Ottokár, Vass József* és *Glattfelder Gyula* voltak az elnökei. Az elnökválasztás után tartják meg a hagyományos Pázmány-vacsorát, amelyen a Pázmány serlegbeszédet *Czapik Gyula* egri érsek, az Actio Catholica ügyvezető elnöke mondja.

— **„Az oroszból lett magyar megható története"** cimen a Pesti Hirlap december 31-iki számában egy cikket közöltünk a „Sie und Er" cimü svájci lap nyomán. Most közlik velünk, hogy az emlitett cikket Kiss Jenő tart. tábori lelkész irta a „Harangszó" cimü evangélikus néplapban. A svájci lap ennek a cikknek a német forditását közölte.

— **Felfedeztek egy eredeti Rubens-festményt.** Berlinből jelentik: Bielefeldben megállapitották, hogy egy festmény, amely Jézus születését ábrázolja és eddig azt hitték, hogy ismeretlen mester műve, Rubens alkotása. A hatvannégy centiméter széles és ötven centiméter magas, tölgyfára festett kép magántulajdonban van. A képet restaurálttatni akarták és akkor derült ki, hogy az Rubens egyik eddig ismeretlen festménye. Sok más munkájával ellentétben az ujonnan felfedezett kép a szakértők véleménye szerint a legkisebb részletig a nagy mester kezemunkája.

— **A lezuhanó tábla halálra sujtott egy iskolásleányt.** Mult év márciusában halálos szerencsétlenség történt az egyik fővárosi iskolában. Egy növendék a tizperchen a táblát törölgette, amikor az levált a falról és a növendéket halálra sujtotta. Az ügyészség gondatlanságból okozott emberölés vétsége cimén emelt vádat Dörrer Béla asztalosmester és Muhr József asztalossegéd ellen. A büntetőtörvényszék Kristóf-tanácsa előtt Dörrer azzal védekezett, hogy Muhrnak mint szakembernek tudnia kellett egy ilyen egyszerü feladatot elvégezni, az asztalossegéd viszont azt adta elő, hogy ő megfelelő munkát végzett, de a kislány valószinüleg a táblába kapaszkodott és igy zuhant rá. A biróság Dörrer Bélát 3 hónapi fogházra, Muhr Józsefet pedig 200 pengő pénzbüntetésre itélte. Az itélet nem jogerős.

— **„Védekezzünk a tuberkulózis ellen."** A postavezérigazgatóság közli, hogy a Tuberkulózis Elleni Országos Szövetség által rendezendő Országos Tuberkulózis Hét alkalmával február 20-tól 26-ig a budapesti 4., 62. és 72. sz. postahivatal „Védekezzünk a tuberkulózis ellen!" feliratu gépbélyegző hirdető betétet és a budapesti 4. sz. postahivatal „Országos Tuberkulózis Hét" szövegü alkalmi keletbélyegzőt is használ.

— **Élelmiszerjegyeket találtak.** Révay Imre névre szóló élelmiszerjegyeket találtak. Igazolt tulajdonosa átveheti Erkel-u. 4. sz. a. cukorkaüzletben.

— **Adomány.** Egy magát megnevezni nem akaró adakozó a magyar hadiárváknak 100 pengőt adományozott dr. Wölfel Gyula somogydöröcskei lelkész, a tiszta evangéliumi tanitás és az áldozatos magyar hazaszeretet hősének emlékére koszoru helyett.

— **Férjhez megy az angol királyi pár legidősebb lánya?** A mult év folyamán a newyorki sajtót bejárta az a hir, hogy Erzsébet hercegnő, az angol királyi pár legidősebb leánya, sokszor látható Péter szerb király társaságában és a közel jövőben már meglesz az eljegyzés is. A sors azonban, ha a terv csakugyan fel is merült, közbeszólt. A helyzet ugy alakult, hogy a fiatalok messze kerültek egymástól és igy sohasem találkozhattak és nagyon kétséges volt, hogy ez a helyzet mikor változik meg. Most aztán londoni és belga lapok amerikai hirforrás nyomán azt jelentik, hogy a fiatal angol hercegnő, az angol trón várományosa, nemsokára eljegyzi magát. A hirek két jelöltről is tudnak. Az egyik *Hugh Fitzroy*, Grafton herceg fia volna, a másik pedig *Rutland* herceg. Mindkettő most töltötte be huszonnegyedik évét. A hiradás még megjegyzi, hogy a közel multban mind a két jelölt teára volt hivatalos az angol királyi párhoz, sőt vacsorára is ott marasztalták őket. A vacsorán csak a család tagjai vettek még részt. Hugh Fitzroy az indiai hadseregben szolgál és Wavel tábornok hadsegéde. Ha a királykisasszony és az angol főnemesség egyik tagja között a házasság létre jönne, ezt a közvélemény szivesen fogadná, mert megfelelne a hagyományoknak.

— **Az Országos Nemzetvédelmi Szövetség** nemzetvédelmi akadémiájának harmadik esti tanfolyamát ünnepélyesen megnyitották. A nemzetvédelmi minisztérium képviseletében Traeger Ernő miniszteri osztályfőnök és Eszterhás István ügyosztályvezető vett részt a megnyitáson.

— **Halálra sanyargatták kisgyermekük.** Szalai Józsefné Földvári Szeréni gyári munkásnő összeköltözött a nálánál husz esztendővel fiatalabb Zweig Andor Vincével. 1940. év nyarán, amikor Zweig katonai szolgálatra vonult be, Szalainé mint törvényes feleség jelentkezett az illetékes hatóságoknál és ezen az alapon hadisegélyt vett fel. Zweig, leszerelése után, hazavitte a menhelyről 5 éves Éva nevü kisleányát. A szerencsétlen kislánynyal mindketten kegyetlenül bántak. Ütötték, verték, rugdalták, a kis Éva teste állandóan tele volt kék foltokkal. Enni nem adtak neki, ugyhogy egyre fogyott és sorvadt. Végül is, négyhónapi szenvedés után a sok kinzástól kiszenvedett. A boncolás több mint száz külsérelmi nyomot talált holttestén és megállapitották, hogy az 5 éves gyerek sulya mindössze tizenhárom kiló volt, mert szervezete jellegzetesen egy kiéhezett gyermek szervezetének felelt meg. A büntetőtörvényszék annak idején halált okozó sulyos testi sértés és közokiratthamisitás büncselekményét látta fennforogni és ezért Szalai Józsefnét 8 évi fegyházra, Zweig Andor Vincét 10 évi fegyházra itélte. Ebben az ügyben a tábla a bizonyitás kiegészitését rendelte el és ez okból a tárgyalást elnapolta.

— **Fejbelőtte magát egy utcai padon.** Bossányi István 48 éves ügynök a Tisza Kálmán-téren egy padon fejbelőtte magát és meghalt. Tettének okát nem tudják.

Háborus konyha

Szombat. Ebéd: Zöldbableves, vágotthus szaporitva, uborkás burgonyafőzelék. — **Vacsora:** Gombás burgonyagombóc, gyümölcs.

Zöldbableves. A száritott zöldbabot éjszakán át vizben áztatjuk és sósvizben puhára főzzük. Világos rántást készitünk és tejfellel izesitjük vagy behabarjuk.

Vágotthus szaporitva. A hust a beléből kisnedett hurkával, amit jegy nélkül kapni, főtt burgonyával vagy áztatott zsemlyével a husdarálón kétszer átdaráljuk és összedolgozzuk. Reszelt hagymával, sóval, paprikával mustárral, egy evőkanálnyi paradicsomvelővel izesitjük. Egyben megformáljuk és sütőbádogban, locsolás mellett megsütjük.

Uborkás burgonyafőzelék. Ugy készitjük el, mint a rendes savanyu burgonyafőzeléket, babérlevéllel, csak uborka vagy káposztalevéllel eresztjük fel és belevagdalunk néhány savanyuuborkát.

Gombás burgonyagombóc. 50 dg. főtt és hámozva áttört burgonyából 1 tojással és annyi lisztlel, hogy lágy tésztát kapjunk, rendes burgonyatésztát készitünk. Sósvizben kifőzzük a gombócot és egy előre elkészitett, izes, tejfeles gombamártásba szedjük.

Tanács: Az összel kapott hagymát legalább kéthetenként nézzük meg és válogassuk át, mert ilyenkor már csirázni kezd. Ezt használjuk el legelőbb, az egészségeset tegyük el későbbre.

Tojás, burgonya és bab

Budapesten és a közelátásilag a fővároshoz csatolt városokban és községekben január 13—22-éig az uj rózsaszinü közellátási szelvényiv 2. sz. szelvényére szelvényenkint egy darab tojás vásárolható. A kereskedők az általuk beszedett és száz darabonkint névvel ellátott ivekre felragasztott szelvényeket a tojásnagykereskedőknél a lejárattól számitott nyolc napon belül további tojásmennyiségre válthatják be.

A burgonya vásárlására szolgáló szelvényiv januári 18. szelvényére a január 8-tól 15-ig terjedő negyedhónapra szelvényenkint 1 kiló burgonya vásárolható.

Januártól kezdve a burgonya pótlására havonkint fél kilogramm bab kerül a fogyasztóközönség részére kiosztásra. Az e havi mennyiséget az 1944 évi közellátási szelvényiv A-jelü szelvényére kell kiszolgáltatni. A szelvények birtokosai 10—15-ig jelentkezzenek az általuk választott kiskereskedőnél a hüvelyes-szelvény leadása végett. A hüvelyest 17-től 31-ig szolgáltatják ki a kereskedők.

Vizállás

A Duna Strudenig és Pozsony—Budapest között árad, máshol apad. Igen alacsony vizállásu. Bécs 216 cm. 18%, holnap 241 cm. 21%, Budapest 172 cm. 16%, holnap 218 cm. 23%. — A Tisza Tiszaujlaktig és Szolnok—Zenta között apad, máshol árad. Igen alacsony vizállásu. A Balaton Siófoknál 70 cm. 59%. — A Velencei-tó Agárdnál 151 cm. 67%.

Felrobbant egy hajó az oslói kikötőben

Stockholm, jan. 13. (Bud. Tud.) A Skandináv TI jelenti Oslóból, hogy az oslói kikötőben hatalmas zajjal felrobbant egy lőszeres hajó. Szemtanuk szerint a hajó kettévált. Az egyik része azonnal elsüllyedt, a másik magasan a levegőbe emelkedett. Ez a hajó legutóbb az oslói robbanás alkalmából megsérült.

Szófiában hivatalosan cáfolják a zavargásokról szóló híreket

Szófia, jan. 13. A Bolgár TI jelenti: Egyes ujságoknak és külföldi hirszolgálati irodáknak zavargásokról szóló jelentései teljesen koholtak. A Bolgár TI-t felhatalmazták arra, hogy mindezeket a jelentéseket és ezekhez hasonló hireszteléseket a leghatározottabban megcáfolja (MTI)

A gibraltári hajóforgalom

Madrid, jan. 13. (Német TI) A gibraltári határról érkező jelentés szerint az angol erőd öblében és kikötőjében mintegy 62 különféle nemzetiségü teherhajó tartózkodik, köztük 12 az Atlanti-óceánról Gibraltárba befutott kereskedelmi hajó. A szövetséges hadihajóegységek közül a kikötőben horgonyzott a „Warspite" csatahajó, két francia és négy angol torpedónaszád, tiz korvett és egy buvárhajó. A gibraltári kikötőben levő teherhajók egy része hadianyagot és szenet rakott ki.

— **Elfogtak egy tolvajbandát.** A Thirydetektivcsoport több tagja a Nyugati pályaudvar környékének egyik vendéglőjében tartózkodott az esti órákban. A detektivek észrevették, hogy két fiatalember és egy fiatal nő borozgatás közben heves vitát kezdett, amely nemsokára hangos veszekedéssé fajult. A detektivek közbeléptek, majd rendőr is érkezett és kideritették, hogy egy tolvajbanda tagjai pörlekednek a vendéglőben. A két férfit és a fiatalkoru nőt előállitották a rendőrségre. Itt megállapitották, hogy az egyik férfi *Dány János* munkás, akit az alvilágban kisbaltás néven ismernek, a másik pedig a *Hosszu Pista* néven ismert *Batkai István* napszámos. Beismerték, hogy egész sorozat lopást és besurranó tolvajlást követtek el a fiatalkoru leány segitségével. Ezenkivül tiz esetben loptak el holmikat az utcán őrizetlenül hagyott gépkocsikról. Az okozott kár mintegy 15.000 pengő. A rendőrség letartóztatta őket.

— **Az osztálysorsjáték csütörtöki húzásán** az alábbi nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

20.000 pengőt nyert 65551
10.000 pengőt nyert 41707
5000 pengőt nyert 59847 65202
1000 pengőt nyert 28210 32406 37006 73582
500 pengőt nyert 7105 7417 25202 30096 30591 37374 50662 72678 74696
400 pengőt nyert 3610 3924 10689 10918 42615 48454 54848 58523 62009 67626 69588 80525 81702 93866. (Esetleges sajtóhibákért nem vállalunk felelősséget.)

— **A Pesti Hirlaphoz érkezett adományok.** A Főméltóságu Asszony nyomorenyhitő mozgalma javára: Kőszobrászok Egyesülete (Bpest) 100 P, Szalay György (Kolozsvár) 50 P. — A Vöröskereszt javára: Galambos Antal-féle vendéglőben „Szürke csacsi" asztaltársaság 110 — P, Csák Istvánné, Kontra Ambrus Józsefné (Bpest) 30 P, dr. Tompa Gyuláné (Gyula) 10 P. — A hadiárvák javára: özv. Piday Elekné (Bpest) 25 P, özv. Szitányi Károlyné (Dunaföldvár) 10 pengő.

— **Halálra itélték az ujvidéki betörőbanda vezérét.** Az ujvidéki törvényszék rögtönitélő tanácsa most tárgyalta annak a betörőbandának az ügyét, amely több mint negyven betörést követett el az elsötétités alatt. Kantardzsics Vazult, a banda vezérét kötél általi halálra itélték. A banda tagjai közül Lukics Iván péksegédet és Manojlovics Ljubomirt 12—12 évi, Fuskás György cipészsegédet pedig 10 évi fegyházzal sujtották. A biróság ezután kegyelmi tanáccsá alakult át.

— **Megkezdődött az országos detektivfelügyelői tanfolyam.** A budapesti főkapitányság tantermében dr. Szmrhián Dezső detektivfőnök megnyitotta az országos detektivfelügyelői tanfolyamot, amelyre negyven budapesti és husz vidéki detektivet vezényeltek ki. A tanfolyam két hónapig tart és azon a detektivek elméleti és gyakorlati oktatást nyernek. A megnyitáson a detektivfőnök üdvözölte a résztvevőket és lelkes munkára buzditotta őket.

— **Rajniss—Peyer—Györki sajtóper a táblán.** Rajniss Ferenc országgyülési képviselő, az egyik napilapban két terjedelmes cikket irt, amely az Általános Fogyasztási Szövetkezet üzleti tevékenységével foglalkozott. A Szövetkezet igazgatósági tagjai közül *Peyer Károly* és dr. *Györki Imre* sajtórágalmazás cimén feljelentette Rajnisst. Ebben az ügyben a büntetőtörvényszék széles terjedelemben folytatta le a valóság bizonyitását célzó eljárást, amelynek eredménye az lett, hogy a biróság *Rajniss Ferencet felmentette, mert a valóság bizonyitása jelentős mértékben sikerült.* Most foglalkozott ezzel az üggyel a Tábla *Janovich-tanácsa*, amely előtt Rajniss ismételten hangoztatta, hogy az Általános Fogyasztási Szövetkezet nem az ő cikkei miatt bukott meg. Védekezése szerint azért irt erőteljesebben, mert az enyhe szó nem segitett és mint ujságiró, a lgjobb lelkiismerettel teljesitette kötelességét. A Tábla január 20-án hirdeti ki itéletét.

— **Halálozás.** *Falvay Géza*, több fővárosi napilap volt kiváló munkatársa és szerkesztője, a Giró- és Pénztáregylet ny. cégvezetője, szerdán Budapesten meghalt. Pénteken fél 4 órakor temetik a Kerepesi-temetőben.

Dr. *Pápay Kálmán* ny. városi főorvos 84 éves korában Hajduböszörményben meghalt.

Dr. *Mayer Árpád* ny. pénztári főorvos, a Széchenyi-fürdő volt főorvosa, földbirtokos, 82 éves korában meghalt.

Petrányi Miklós festőművész, rajztanár 67 éves korában Budapesten meghalt. Kedden temették el nagy részvéttel a Kerepesi-temetőben.

Idősb telegdi *Csanády Ákos* ny. kir. törvényszéki biró 88 éves korában Debrecenben meghalt.

Dr. *Batizfalvy Istvánné* Budapesten meghalt. Pénteken 3 órakor temetik a farkasréti temetőben.

Özv. dr. *Czukrász Gyuláné* Vámosmikolán meghalt.

100 cigány magyarnóta-délutánja

1944 január 23-án, vasárnap délután ½5 órakor, a Magyar Művelődés Házában

Közreműködnek: Baksa, Bordy, Csányi, Cselényi, Karácsonyi, Kerék György, László I., Mindszenti I., Nagy Izabella, Nyiry Erzsi, Orbán S., Szecsődy Irén, Szigety S., Utry. **Műsorközlő:** Magyarády.

Vezető primások: Balázs Kálmán, Csorba Gyula, Farkas Béla, Gáspár Lajos, Gödöllői Vidák József, Kurina Simi, Lakatos Töni és Tibor, Mursi Elek, Sáray Rudi.

Jegyek kaphatók: 2.50-től T. Uray Margit Hangversenyrendező Váll., VI., Andrássy-ut 62. T. 317—902. — a Magyar Művelődés Háza jegypénztár, T. 132—292, — összes jegyirodákban, — Vitézy könyvkereskedés, II., Margit-körut 43. T. 167—742, — Szaksz J. papirüzlet, Csepel, II., Rákóczi F.-ut 5. T. 347—420, — Nemzeti Hirdető, VI., Berlini-tér 2. T. 124—095, 310—325.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

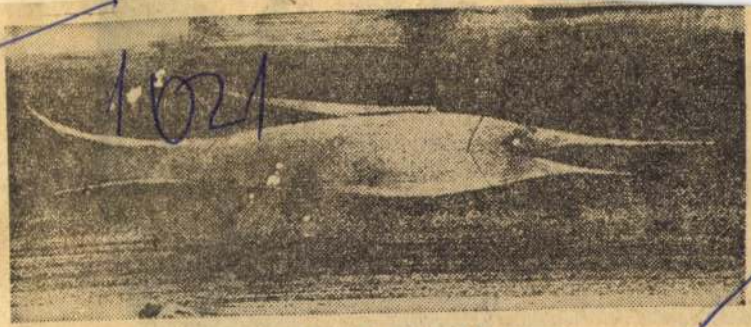

Pető János: Hal (részlet)

NEL
CH
Irta:
Jana
Mic
n Otcenasek elbeszéléséből
ZDENEK BLAHA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

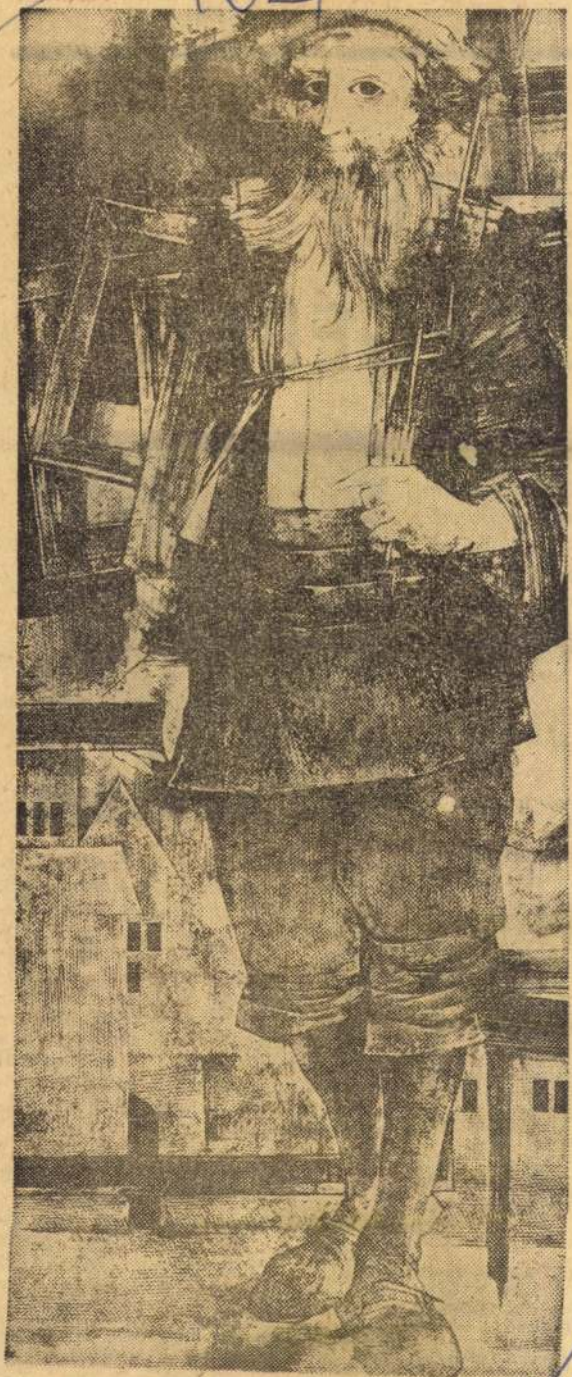

Pető János: Házaló

HUNYADI ISTVÁN:

VÉSZET

ŐSÉGÉBEN

A SZELLEMI ÉLET MŰHELYEI

neg az MSZMP
ának dokumen-
elés megállapí-
koncepciója ki-
pontaneitás jel-
ltozás zajlott le
tőség vette át,
Az eddigi mun-
szerkesztő tájé-

eni, amely min-
egyforman tet-

ncsak a tárlatok-
ot.

képzőművészet
munikációjának
s nem is a leg-
ja. Ezért a kri-
an figyelemmel
at a műveket
emlékműveket,
estményeket és
tásokat), ame-
zösséggel tartó-
kítják tudatun-
környezetünket.
kezdve rend-
nk az úgyneve-
unkáknak, meg-
eríteni a lekto-
írálati rendsze-

szet többhónapos,
el reagált a kiál-
lap a tárlattal
írálatot.

ni a közönségre,
iállítás. Az egy-
segítünk a mű-
látogatókat to-
n is: a zsürizés
készen van az
n meg lehet írni

nem általánosságban, hanem életművek és alkotások elemzésével. Így a magyar olvasó sok olyan művésszel ismerkedhet meg, akit korábban nálunk még nem publikáltak. Szeretnénk felvenni a kapcsolatot a nyugati országok orgánumaival is, egymás korrekt tájékoztatása céljából. De természetesen a szocialista országok testvérlapjaival törekszünk szorosabb együttműködésre, azonos céljaink megvalósítása érdekében.

— A magyar művészek nem nyilatkoznak az elkötelezettségről?

— Úgy érzem, hogy ezt mindennapos alkotómunkájukban folyamatosan megteszik. Ez tükröződik lapunknak a napokban megjelent júniusi számában is, amelyben több írás foglalkozik művészet és politika kapcsolatával. Tizenhat alkotóművész válaszol arra a körkérdésre, amely az elkötelezettség tartalmára keres választ. Ebben a számban a nemrég elhunyt Picassóról is megemlékezünk. A magyar művé-

Petrás Anna
népi iparművész

- Nemcsak a lőrinci gyár igazgatójának kell azonban törni a fejét azon, hogy holnap mi lesz, hogyan pótolja majd a hiányzó munkaerőt, hiszen úgy tudom, a textiliparban körülbelül tizezer gép áll, mert nincs gazdája. De ami Széll Júlia jegyzetéből kiderül, állnak a szövőszékek is, pedig ezeknek lenne gazdájuk. Az előzményekről csak annyit, hogy a Fővárosi Művelődési Házban Petrás Anna népi iparművész vezetésével két éves szőnyegszövő tanfolyam indult. És itt, ahogy már beszámoltunk róla, elsősorban pedagógusok, népművelők tanulják a szőnyegszövés ősi, már-már feledésbe merült mesterségét azért, hogy másokat is megtanithassanak majd rá. Illetve jelenleg csak tanulnák. Ha tanulhatnák. Node én nem is folytatom, hiszen éppen emiatt a feltételes mód miatt kért szót Széll Júlia.

1980. II.2. 8.30 Kossuth /Vuél
Lányok, asszonyok.

- Szőnyeget szőni úgy, hogy egy dallam lenyomatát kövessék a szálak, nem is mesterség, ez művészet. Talán emlékeznek még hallgatóink, hogy erről beszéltünk január 12.-én a Lányok, asszonyok műsorában. S azóta mi történt? S.O.S. meghivást kaptunk Petrás Anntáól, a tanfolyam vezetőjétől. A múltkor, amikor ott jártunk, a teremben volt egy hatvan-hetven szövőnő és szövőszék egy sem. Most forditva. Ott állt majd ugyanannyi szövőszék és összesen öt tanuló. Magyarázat. Ezek a szövőszékek nem müködnek. Használhatatlanok. A decsi Sárköz Háziipari Szövetkezet vállalta a szövőszék gyártást. A könnyü kis alkotmány nehéz, nyers bükkfából készült. A nyüstfa, a szövőszék lényege akkora széles bevádásokkal, hogy azzal legfeljebb rongyszőnyeget lehetne szőni és isten ments, szálat feszíteni rá, olyan durva fürészmunka, hogy rögtön elszakadna a fonál. Szálszakasztó kivitel. Igy hát szövésre alkalmatlan. Meggondolatlan volt talán a rendelés? Rossz helyre fordultak a tanfolyam vezetői? Nem. Régebbi néhány szövőszéküket is a decsi szövetkezet készitette és nagyon jól. De hol volt a szakértő most? A szövőszékek darabja 1.600 forint. Kérem, ne legyintsen senki, hogy az nem is olyan sok. Nem ismerik a művelődési házak szerény költségvetését. Ezeknek azt árát a Népmüvészeti Intézet, a Népmüvelési Intézet, a Fővárosi Müvelődési Ház és a Budapesti Müvelődési Központ adta össze. Kicsit úgy érzem persze asszonyharag, hogy most vissza akarják mondani a még nem rendelt ötven szövőszéket is. Merthogy Szombathelyre is ugyanilyen rossz minőségben szállitottak a decsiek huszonkettőt és Püspökladányba, valamint az ország több müvelődési házába. Visszamondják a megrendelést és akár visszaadják a tandijat a hallgatóknak. No, helyettük higgadtabban! Kár lenne feladni a szép tervet vagy akár megakasztani, amit elkezdtek. A nyüstfák kicserélése talán rövid idő alatt megoldható. Ennyit a decsi szövetkezet hire is megér és az ügy is. Mert két évi tanulást vállaltak a népmüvelők, vidékiek keserves Budapestre járást, azért, hogy a népmüvészethez és modern korunkhoz méltóan tudjanak bánni csodálatos kultúrális hagyatékunkkal. És hogy másokat is megtanithassanak rá.

- Ehhez én is csak azt tehetem hozzá, hogy valóban kár lenne, ha a szálszakasztó szövőszékek miatt kudarcot vallanna ez a vállalkozás.

Petrás Béla

R.-né: Bajcsy Zsilinszky kórház 124 ágyas pavilonja, Budapest. - Építészek: dr.Rácz Endréné, Tóth István, statikus Petrás Béla. - Ismertetés.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.

37.1.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

ÖNYVEK

1021

Pető János: Holdutas

KISS DÉNES RIPORT.

Csöndárta

1.

„— Amikor a férfi visszajött, leroskadt, tenyerébe hajtotta a fejét és sírt. Csak néztük. Valósággal csuklásokban tört fel belőle a zokogás. Egyébként véletlenül került ide, valami más baja miatt. Aztán a főorvos úr megvizsgálta, adott neki egy készüléket és kiküldtük sétálni. Jött vissza. — Valami fütyül, sípol... — mondta. Talán a készülék rossz? Ilyen a készülék...? — Nem, dehogy — mondtuk neki, csak a madarak! Azok csicseregnek... Kiment újra és sokára jött vissza. Azt mondta: sose hittem volna, hogy a madarak ilyen szépen csicseregnek... És ezt most már mindig hallom?... Mennyi örömből maradtam ki... — Ekkor tört ki belőle a zokogás."

A történetet Gyarmathy Tihamérné, a Budai Hallásgondozó adminisztrátora mondta el. Hozzátette: „Talán ezért, az ehhez hasonló örömökért vagyok itt én is."

2.

Ifj. dr. Götze Árpád főorvos munkahelye a János kórház egyik épületének alagsorában van.

— Gondolja csak el, mi mindenből marad ki a nagyothalló vagy siket! — mondja. — Nemcsak az emberi beszéd sokféle hangrezgését nem érzékeli, hanem a muzsikát, az élet kedves zajait sem. Csak félember! Még a járása is bizonytalanabb. A vakokkal mindenki együttérez, segítik, gyámolítják; a siketeket, nagyothallókat gyakran kinevetik.

Az alagsori rendelő előtti folyosó mindig zsúfolt. Édesanyák, nagymamák, és nagyothalló kisgyerekek várakoznak. A kicsik arcán, a bőrükön, sóvár szemükből áttetszik valami hiány. Tekintetük ide-oda rebben, mint azoké az embereké, akik megérezték, hogy valami jóvátehetetlen történt velük...

Ezen a napon is reggel nyolctól este nyolcig volt rendelés.

— A világ megváltozott, megváltozott a nagyothallók, siketek helyzete is — magyarázza. Harminc-negyven évvel ezelőtt még azt mondta az orvos: „ne sírjon anyuka, apuka, nagymama... A kenyerét azért majd meg tudja keresni a gyerek." Persze, milyen kenyér volt az!... Ma a nagyothallók és a siketek elhelyezkedése nem okoz nagy gondot; keresetük inkább több, mint kevesebb az átlagosnál. De hozzátenném: jelenleg, ebben a pillanatban! Mert holnap már az elhelyezkedésük is nehéz lesz. A technika fejlődésével mindinkább szükség lesz a KRESZ-vizsgákra, a balesetvédelmi vizsgákra. Nagyobb szaktudást igényelnek a gépek, a munkafolyamatok... A tudásnak csak egy része az, amit olvasás útján el lehet sajátítani, s elengedhetetlen

— Úgy tudom, körülbelül hat szakma közül választhatnak. Szűk a kör! Pedig a nagyrészük szellemileg nem elmaradott. Sopronban és Vácott iparitanuló-iskola működik. Az előbbiben fafeldolgozó, az utóbbiban fonó, szövő szakmát tanulhatnak. Budapesten is van több intézet.

— Növekszik-e a nagyothalló gyerekek száma?

— A létszámuk talán lényegesen nem. Ez egyrészt az egészségügyi ellátás fejlődésének a következménye. Nemcsak a szövődményes, krónikus, de az akut fülbetegségek száma is csökken. Nagy szerepük van ebben az antibiotikumoknak. Ötven éve még a középfülgyulladásosok fele nagyothalló lett. Ma ez gyakorlatilag alig fordul elő.

— Milyen okai lehetnek ma a nagyothallásnak vagy siketségnek?

— A betegség kisebb számban öröklött; részben pedig a koraszülöttek nagy számával függ össze. De az életmentő gyógyszerek után is maradhatnak vissza károsodások. Bizonyos hallásromlást — olykor nem is kicsit! — idézhet elő a gyerekeknél például a játékgéppisztolyok kemény kattogása, általában az erős zaj, a ricsaj.

Itt közbevetem, amit erről olvastam. Tudományos vizsgálatok igazolták azt a feltevést, hogy a komolyzene nemcsak a hallást, az értelmet is fejleszti. A főorvos egyetértően bólogat.

— Tehát az a cél, hogy minél előbb felkutassák és megfelelően kezeljék a nagyothallókat? — kérdem. — Úgy van! Ma hazánkban nyolc intézet működik siketek számára; ezek egyikében szellemi fogyatékosokat is tanítanak. A fővárosban már évek óta működik és Miskolcon elkezdték fejleszteni a nagyothallók iskoláját, de sajnos az utóbbi helyen nincs kollégium. Egyébként sem kerülnek a nagyothallók mind megfelelő intézetbe, már nyitni lehetne két újabb iskolát! A fogyatékosság korai felismerése, a gyerekek hallásának javítása felbecsülhetetlen jelentőségű szolgálat. Javarészük — ha jó kezekbe kerül — teljes értékű, bármilyen felsőiskola elvégzésére alkalmas emberré válhat.

jelent meg erről különféle lapokban. Hadd tudják meg minél többen, minél előbb. Még nem is olyan régen, ha a szülő orvoshoz vitte a kisgyereket, azt a választ kapta, hogy ilyen fiatal korban nem lehet hallást vizsgálni. Jöjjenek később! Bebizonyosodott azonban, hogy nemcsak két-hároméves gyereket, újszülötteket is lehet vizsgálni. Már akkor el lehet végezni bizonyos szűrést. Ezt be is kellene vezetni minden kórházban. Sajnos, még orvosok közt is él a balhit, hogy hallókészüléket kisgyereknek nem lehet adni. Ez nem igaz! Akárcsak az a családi szóbeszéd, hogy a gyerek hallása majd csak fejlődik, majd „kinövi" a készülék elsorvasztja a természetes hallást. Ezek a vélemények nélkülöznek minden tudományos alapot és ártalmasak. Ez egyszerűen kényelmes álláspont. A következményeket, a kapkodást mi érzékeljük a legjobban. A gyerek iskoláskorú lesz és nem felel meg a követelményeknek. Nem tud beszélni, szegényes a szókincse. Még az a jobbik eset, ha a nagyothallók iskolájába kerül és nem minősítik szellemileg fogyatékosnak. Ez ugyanis megint a könnyebb út. Kérem, nemrég találkoztam olyan gyerekkel, aki a fővárostól húsz kilométerre, tizenhatéves korában sem járt még iskolába, pedig... pedig talán, ha időben — legkésőbb kétéves korban — készüléket kap, valószínűleg a normális általános iskolát is elvégezhette volna. Így sokan elkallódnak vagy állandó kudarcok közepett bukdácsolnak az általános iskolákban. Nemzetközi vizsgálat szerint a szellemi fogyatékosként kezeltek négy százaléka — világviszonylatban! — egyszerűen csak nagyothalló. Igen nagy szám ez. S alighanem hazai viszonylatban sem csekély.

— Megfelelő-e a gyerekek ellátása hallókészülékkel?

— Jónak mondható és egyre fejlődik. De kezdjük újra az iskoláknál. A fővárosi nagyothallók iskolája világszínvonalon álló, korszerű intézmény. Nyugodtan állíthatom, sokfelé jártam tapasztalatcserén... Háromszáz tanuló, közülük kétszáz bentlakik. Valamennyi gyereknek jó hallókészüléke van, de sajnos nem mind viseli. Egyébként a pillanatnyi helyzet az, hogy a társadalombiztosító va-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30
ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Fazekas

ak a gyereke

nyvesboltok és a gyerekkönyv-kritika Tallóztunk a sajtóban, ellátogattunk a Televízió gyerekműsor-szerkesztőségei-hoz írók, költők, irodalomtörténészek, k, újságírók, szerkesztők, művészek, szülők, a könyvkiadás szakemberei szóltak hozzá. A vitazáró cikkre ismét Vargha Balázst kértük fel. Az ÉS azzal zárja le a három és fél hónapja folyó vitát, hogy az — reméljük — nem volt hiábavaló.

TA VÉGÉN

hindenkorra. Az olvasókönyvek zhúszezerben, évről évre. Di-tikus bácsi és moralizáló néni gja mennydörgés a Móra kiadó költőinek ciripeléséhez képest. gyanilyen túlerőben vannak a ilapok, hetilapok többnyire iro-mtalan gyerekrovatai a jó gye-irodalommal szemben, és a szá-es példányszámú gyereklapok a *cskereső*vel szemben.

ogy a *Kincskereső* végre csak-an megszületik — ez csak egyik a megoldásnak. Most még az lene, hogy a többi lap hozzá iga-jon irodalmi igényességben. Az asókönyvek pedig a legjobb yvekhez.

z önérzetes szerkesztői-rovat-tői válaszokból és a még ön-tesebb hallgatásokból arra kö-eztetek, hogy erre kevés a re-y.

s az ikerhatalmasság: *a rádió-vízió?* Ezek jobban bekerülnek ritika fénycsövájába, mint akár yereklapok, -rovatok, akár az láskönyvek és gyerekkönyvek. ehezebb is sommásan beszélni k. A rádió gyerekosztálya olyan verténnyel dicsekedhet, mint a hagyomány ismeretlen réte-ek felfedezése. De restellked-sok rosszul megírt és rosszul rendezett gyerekdarab miatt.

tévé és a gyerekek kapcsolata kis részben múlik a tévé gye-osztályán. A gyerekek mást is nek, nemcsak az esti mesét. dent néznek. Szörnyűségeket is nek, ostobaságokat is. Ez az ára ak az örvendetes újításnak, y a gyerekek visszatérhettek a őttek közé. Mert a polgári ne-ési eszmény száműzte őket a rekszobába, ahol csak a részük-válogatott irodalmat olvashat-. (Ez a kirekesztettség nemcsak yerekírók egzisztenciáját ala-ta meg, hanem a pszichoanali-usokét is.)

kat remekművekkel kicserélni, mert attól tartanak, hogy ettől apolitikus lesz az olvasókönyv.

A párt oktatási határozata szerint a legfőbb politikai kérdés az oktatás hatékonyságának fokozása. Mindenekelőtt azoknak a gyerekeknek a számára, akiknek a tanítása eddig majdnem teljes kudarcot vallott. Ez pedig nem kulturális presztizskérdés, hanem a termelés fejlesztésének kulcsa. Akik ma kezdik az általános iskolát, azok közül senki nem maradhat meg segédmunkás fokon, mert harminc év múlva nem lesz szükség lapátolókra. Művelt szakmunkásra, technikusra annál inkább. Mennyiségi munkaerő-tartalékunk nincs. De *minőségi* tartalékunk lehet, ha a művelődés készségét fokozni tudjuk.

Ennek a nagy politikai célnak egyik segítője *az olvasás.* Ezért kell minél több szépirodalmi remekművet és jó szakkönyvet kiadni. Ezért kellenek *gyerekkönyvtárak* és a mostaniaknál sokkal jobban ellátott iskolai könyvtárak.

A szakkönyvek között — ebben is igaza van Szilvásy Györgynek — kellenek jó politikai könyvek is. Amelyek valóban politizálni tanítanak: tényeket felismerni, realitásokat mérlegelni, vitatott kérdésekben állást foglalni. Ilyenfajta könyvek is lehetnének remekművek a maguk módján. Sajnos, eddig többnyire nem eléggé képzett és felelős szerzők írták az ifjúságnak szánt politikai könyveket.

De ez csak részterülete a gyerekkönyvek irodalompolitikájának. Egyetemesebb követelmény, mégpedig politikai követelmény, hogy *a maradandó szépirodalmi értékek hatása megsokszorozódjék.* Az óvodások és az alsósok olvasmányainál a folklóré legyen az elsőség és a mai, de máris klasszikus rangú gyerekköltészeté

történetében, egyszer majd ez ügyben is igazságot kell tennie valakinek.

Kolta Ferenc lett volna hivatva, hogy megírja, illetve megszerkessze a magyar gyerekirodalom történetét. Az ő halála nehéz vesztesége ennek a gyér terméssű szakterületnek. Utánpótlás kellene, több fiatal irodalomtörténész, aki vállalkozna egy-egy korszak kutatására.

A gyerekirodalom kritikai folyóiratát régóta emlegetjük, óhajtjuk. De hamvába holt mindig, mielőtt megszületett volna. Talán azért, mert nincs egy intézmény, amely vállalná a gazda szerepét. *A gyerekkönyv házának* hívják más országokban a gyerekirodalom központi könyvtárát és kutatóintézetét. Nálunk ilyen nincs. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum azon a jogon vállalhatná a kutatás patronálását, folyóirat kiadását, hogy övék a legnagyobb magyar gyermekkönyv-gyűjtemény. Az Irodalomtudományi Intézet is illetékes lehetne, vagy az Irószövetség, de nekik meg nincs könyvgyűjteményük. A nagy gyermekkönyvtárakban sincs számottevő régi állomány.

Marad tehát a jámbor óhaj.

Könyvajánlásra, kritikára nemcsak az érdekelt felnőttek szorulnának rá, hanem az olvasók is: *a gyerekek.* S ehhez külön újság sem kell. Minden gyereklap nyithatna többlapos állandó rovatot, ahol az új gyerekkönyvek ismertetését közlik, a címlap képével s kritikai megjegyzésekkel. Természetesen a rádió és tévé is rendszeresen ismertethetné az újdonságokat. Nemcsak a gyerekeknek készült műveket, hanem — a gyerekkönyvtárak régi gyakorlata szerint — azokat a felnőtt könyveket is, amelyeket a gyerekek érthetnek, szerethetnek.

Folyt. köv.

Nem váltottuk meg a világot. A gyerekirodalmat sem. De jólesett vitázni, és jólesett egyetérteni. Sok gyerekirodalmi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
MAGYAR HÍREK
1971 JUL 24

1021

HÁROM PAIZS·GÖEBEL KÉP

Petrás István

Szentendrei kis híd

Csónakok a kikötőben

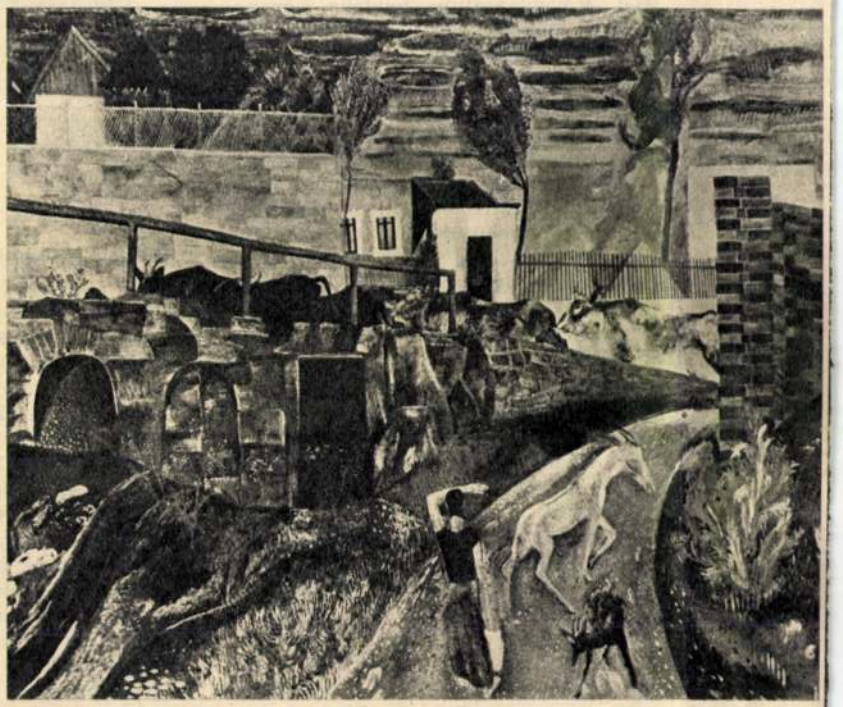

Szamárhegy

(PETRÁSS ISTVÁN REPRODUKCIÓI)

Balassi Bálintot, régies nevén Balassa Bálintot, a reneszansz nagy garázdáját, mindazonáltal irodalmunk első költőjét már gyarmathi előneve is a helységhez fűzi. A nagyhatalmú, feudális, koraközépkori Balassa család névadója volt ennek a városkának, amelyet évszázadokon át birtokoltak. A tatárjárás IV. Bélája még 1246-ban adományozta azt a Balassák egyik ősének.

Az alsósztregovai birtokos úr, Az ember tragédiájának a későbbi szerzője, Madách Imre ebben az 1834-ben épült klasszicista egykori vármegyeházában volt megyei tisztviselő, aljegyző, táblabíró, megyei főbiztos, s ha nem jön el az idők viharával ezernyolcszáznegyvennyolc s a bukás, Madách meghurcoltatása, az alsósztregovai birtokos úr talán alispánként fejezi be pályáját a balassagyarmati vármegyeházán, és soha nem írja meg az élet megrendüléseiből táplálkozó Tragédiáját. Talán sohasem írja meg, ha egy balassagyarmati megyebálon meg nem ismerkedik Fráter Erzsikével, a tündérszépséggel, s házasságának borús évei nem taszítják őt végleges és örökös magányba.

Talán Mikszáthunk sem volna, ha nem érte volna annyi tréfás csalódás a közigazgatási pályán. Az ifjú Mikszáth, a szklabonyai korcsmáros fia (soha nem

Mikszáth mellszobra

tréfakedvelő, anekdotázó megyei aljegyzővel volnánk gazdagabbak, s nem irodalmunk legnagyobb mesemondójával.

Mikszáthnak azonban ajtót mutatott a vármegye, s mit tehetett szegény szklabonyai fiú? Elment hírlapírónak, a Nógrádi Lapok riportere, tárcaírója, később főmunkatársa lett, de az emlékezések szerint olyan Mátyás király lustája, hogy csak a legnagyobb erőfeszítések árán lehetett tőle kéziratot bevasalni. „... A szedőgyerek mást sem tett, — írja egyik emlékező kortársa — mint Mikszáthoz járt kéziratért. A szedőgyerekek közt az volt az igazi vitéz,

tok fényével. Ezzel a fényes balassagyarmati csillagboltozattal.

Ruffy Péter

csupán 112 do
ban (az országg
akkor), ez a sz
emelkedett. Az

A régi vármegyeh

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Rajzoló

1973. JÚNIUS 8

Unokaöcsém mesélte, hogy tálytársa a negyedik általán a következő leíró jellegű do tot írta:

A KÖRTE

Legkedvesebb gyümölcsö körte.

A körte fán terem, ha még nem tudná.

Olyan az alakja, mint a vi körtének, csak nem világít.

Az édes ízéért szeretem.

A tanító néni kettest adot az írásra, mert „túlhumorizált, rossz dolgozat".

Nem merek és nem is tudnék vitatkozni a tanító nénivel, nincs is min, mert a következő tanévtől kezdve — mint hallom — lényegében megszűnnek az iskolákban a házi feladatok. De szegény kisfiút, a Körte szerzőjét sajnálom, mert annak idején az én dolgozataim is az övéhez hasonlóan sikerültek és hasonló osztályzatot kaptak.

Szégyenkezés nélkül mondom, az íráskészségem nem változott azóta sem, legfeljebb a gondolkodásom más. Ha észreveszek magamban valami íráskészséget, igyekszem megszabadulni tőle. Furcsa mesterség az írás, amit akkor tud az ember, ha mindig feltételezi magáról, hogy nem tudja, és éppen most kell megtanulnia.

Tanuló vagyok tehát.

A rossz osztályzatok, amiket a magyar irodalmi dolgozataimra kaptam, felingereltek, mert nem találtam magamban semmi rosszat, semmit, ami büntetést érdemelt volna. Mindenáron el akarták hitetni velem, hogy bűn az, hogy én én vagyok. Az ilyesmibe az ember vagy belenyugszik és elvész, eltűnik, mire felnő, már csak egy darab ember, nem cél, hanem eszköz; vagy megosztja önmagát, és kettős életet él, nem önmaga, hogy ritkán önmaga lehessen, ha még van kedve hozzá és ha még sikerül; vagy pedig hozzám hasonlóan csökönyössé válik és aszerint viselkedik, hogy, mivel az általunk létrehozott világ feltételezhetően emberi, nekem is helyem van benne.

akkor még büszkék is arra, hogy csodálatos érzékkel olvasnak.

A körtéről így írnám meg ugyanazt:

A KÖRTE

Hülye irodalmárokba felül bedobják a témát, alul pedig kijön az irály. Én csak arról tudok beszélni, ami igazán érdekel.

(— Az ilyen eredetieskedést nagyon megeszik. Másrészt az irodalmárokat általában hülyének tartják, hacsak nem klasszikusok, de akkor már írók. Ráadásul tudtukra adom, hogy én nem vagyok afféle.)

A körte és az én viszonyom egészen különleges. Szerelmi viszony ez. A körte nekem nem jó ízű, vagy zamatos, vagy éppenséggel finom. Undorítóan nehézkesek ezek a szavak, ha a körtére gondolok. A körte kedves. Kedves, de nem egy a sok közül. Legkedvesebb gyümölcsöm a körte.

(— Maguktól soha rá nem jöttek volna, hogy a „kedves" az itt kedves. Írói lelemény. Most legalább tudják.)

Ember és természet elszakadását jól mutatja, hogy amikor az ötéves Andriska először látott vidéken barackfát, csodálkozva mondta: „Nézd, itt a fán van a barack. Hogyan tették oda?" Nos. A körte is fán terem, ha valaki még nem tudná.

(— Az író a halhatatlanságnak ír. A halhatatlanság pedig legalább néhány évvel fiatalabb nála. Az író az életkorban, tapasztalatban, tudásban fiatalabbak számára ír. Amikor nekiül, feltételezi, hogy valaki még nem tudja, amit el fog mondani. A halhatat-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUN 30
ÉLET ÉS IRODALOM
Pető János

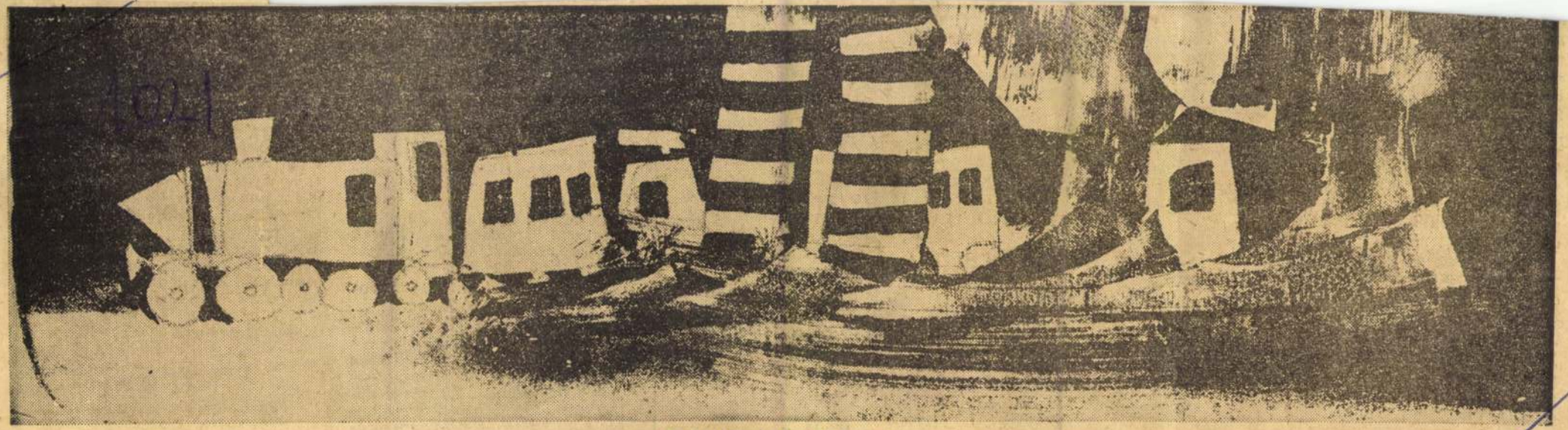

Pető János: Mese (részlet)

elolvastam azt a pár oldalt, hogy szinte betéve tudom. Ki ne emlékeznék a kis Ulyssesre, aki „szerinte gyorsabban, mint bárki ezen a földön" rohant a tehervonat felé, integetni. „Odaintett a mozdonyvezetőnek, de a mozdonyvezető nem intett vissza. Odaintett az öt másik embernek, aki a vonaton volt, de egyik se intett közülük vissza. Megtehették volna, mégse tették."

Ez itt a legfontosabb és legfájdalmasabb mondat. Ehhez akartam elérkezni.

Megborzadva olvassuk a „tragikus körülmények között" formula ostyájába burkolt öngyilkosságok hírét, eltöprengünk rajta, hogy talán megakadályozhatta volna valaki vagy valami a visszavonhatatlan tettet, ha például a végzetes pillanat előtt megszólal a telefon,

vastam ... ezt meg ezt. Tetszett." Valaki írni készült — írt, vagy nem, most már egészen mindegy —, és nem akart vele mást, csak közölni, hogy tetszett valami. A szakadék egyszeriben feltöltődik, már ruganyos, zöld mezőn lépkedünk, ragyog a nap. Máskor elég egy őszintén csengő „jól nézel ki", egy „azóta sem változtál", elég egy kedvünkért lassító autóbusz, egy előzékeny kiszolgáló kedves szava. Milyen kevés elég!

És milyen kevés elég volt a kis Ulyssesnek, mégis milyen sokat kapott, amikor „valami csodálatos, váratlan dolog történt. Ez a fekete ember (a néger a vonat végén), aki annyira más, mint a többi, visszaintett Ulyssesnek és lekiáltott:
— Megyek haza, fiam, oda,

— visszamenőleg. Aki lesz: öröm és dédelgetés veszi körül — előre. Aki pedig van, így panaszkodik: „Vagyok — csak közöny vesz körül, és mindenkinek a könyökén jönnek ki szavaim és mozdulataim. Én vagyok a fölösleges, ha már megtelt a villamos, én vagyok a sorban előtted álló, én vagyok, akitől szürkék a hétfő reggelek, én vagyok, aki folyton az életével traktálna téged ... Viselj el mégis, mert ennyi adatott: vagyok."

Nincs iszonyúbb, mint amikor későn mondja az ember: „Megtehettük volna, mégse tettük."

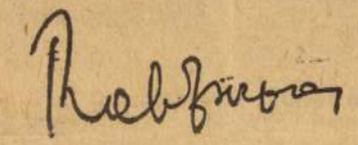

dályok?

— Hogy két hét, mire megfordul egy levél. Hogy nem találkozom az utcán senkivel, aki azt mondhatná, hogy az utolsó versem jobb volt, mint az utolsó előtti. Hogy franciául veszem a kenyeret és franciául beszélgetek a közforgalmat irányító rendőrökkel. Francia a fogorvosom és a sógornőm. Franciául tanultam a fájdalomnéküli szülést és az autóvezetést, de magyarul álmodom, magyarul számolok, a fiamnak magyar meséket mondok és magyarul írok verset.

— Tehát az érzelmi kapcsolat teljesen egyértelmű?

— Sokan kimondták már előttem, hogy minden érzelem ambivalens. Vagyis, hogy ellentétek gomolyognak benne. Ambivalenciák. Itt voltam ellenséggé bélyegzett 1944-ben, nyolcéves koromban. Itt találtam nevelőszülőket és állami segítséget diákko-

magya
nére, h
rizs kö
napjai

— aka

— A
ban ak
di köt
De a f
és gya
megta
földjét

elfedjem kiejtésem, idegenszerűségét, vagy hogy egy tőlem távolesö hagyományhoz igyekezzem idomulni. Ez emberi méltóság kérdése is. Nem óhajtottam megváltozni. Fejlődni igen, de a fejlődés számomra a saját adottságaim kiteljesítése.

— Tehát magyar költőnek maradni Párizsban is?

— Párizsban és Budapesten.

Mezei András

Frank János: Szóra bírt műtermek
Bp. 1975 Megvető

PETRÁS ISTVÁN

(Fotóművész, műtárgyfényképész. Több mint negyven éve dolgozik, szerényen, csendben. De a muzeológusok, képzőművészek, a szerkesztőségek és a könyvkiadók jól tudják, hogy munkájának mi az értéke. Egy „Petrás-fotó" olyan becsben áll, mint – nem túlzok! – az autók között a Rollce Royce. Roppant nehéz képekről, szobrokról fényképet csinálni. A reprodukciónak teljességében képviselnie kell a művet, olyan áttételek után, hogy a festmény színeit csak fehéren-feketén, a domború-homorú, plasztikus szobrot pedig csak a síkban adhatja vissza. A Magyar Nemzeti Galéria alagsorában, Petrás István fotóműtermében kezdjük a beszélgetést.)

– Hatodik reálba jártam, amikor – a saját keresetemből – megvettem az első fényképezőgépemet. Az érettségi után a Hermes bankban lettem könyvelő. Minden szabad időmben fényképeztem. Mint amatőr nagyon szerettem a tájképeket, ha felhős volt az idő, akkoriban nehéz volt felvételt csinálni. A világítás érdekelt. Enélkül a kép halott. Éjszaka laboráltam, alig aludtam valamit. Sok időt szántam rá akkor a technikára, de később meghozta a gyümölcsét, mert így ki tudtam magam képezni a labormunkában. Senkinél se tanultam. Rengeteg német fotószakkönyvet, folyóiratot olvastam.

Az irodában nem tudtam nyugodtan ülni. Ha kinéztem az ablakon, és láttam, hogy süt a nap, már mentem volna fényképezni. Nem is bírtam sokáig. Kétévi bankoskodás után elmentem a HAFA fotólaboratóriumába. Megjegyzem, kétszer annyit kerestem ott, mint a bankban, pedig csak amatőr voltam.

1926-ban meghívtak az MTI-hez, hogy magyar tájakról, műemlékekről készítsek fényképeket.

– Az ilyen felvételek képes levelezőlapra is alkalmasak. Ez a kérdés ma is aktuális.

– Én csináltam Magyarországon először fényes felületű képeslapokat. Addig csak nyomtatással sokszorosítottak. A negatívjaimat kiküldték Drezdába, ott készültek az eredeti kópiák. Ma is azt mondom, hogy képeslapot 10–14-es géppel kell csinálni. Mostanában – külföldön is – leginkább kisfilmes géppel készült fotóról nagyítanak, az sohasem olyan jó. Látképes levlapjaim voltak, és ha jól emlékszem, százezer példányban készültek el a kártyáim a Szépművészeti Múzeum festményeiről, szobrairól. Gentile Bellini, Tizian, Raffaello, Velazquez, Rodin, Meunier stb. reprodukciók. Akkor indult el a műtárgyak propagandája. Vasúti kocsikba is kitették a képeimet.

(A mappából előkerülnek a régi látképek, még barnás színű fotográfiák. Esztergomi, veszprémi tájak, templombelsők. Petrás munkásságában kuriózum: egy robogó motorkerékpár és a Rudas fürdő enteriőrje.)

– A Rudast csak egyszer egy évben lehetett fotografálni, húsvét hétfőn, amikor zárva volt. Egy órát exponáltam. A DKW motort egy versenyen vettem föl. Nem ment könnyen, mert akkor – 1930-ban – még nem voltak olyan fényérzékeny lencsék, anyagok, mint most. A motorosomat fel is használták plakáton.

– És hogyan lettél speciálisan műtárgyfotós?

– Nagyon izgatott, hogy amit a művész színekkel festett meg, ki tudjam fejezni fekete-fehérrel. Aztán Gerevich professzor meglátta a reprodukcióimat, és megbízott az Esztergomi Képtár festményei-

nek a fényképezésével. Azóta dolgozom valamennyi művészeti múzeum számára.

– Mi a műtárgyfotós dolga?

– Meg kell figyelni, hogy mit akart az illető művész. Már ehhez is idő kell. Egyetlen mű fényképezéséhez sem szabad sematikusan hozzáfogni, akármekkora gyakorlata van az embernek. Azt szeretném, hogy vissza tudjam adni, amit a művész alkotott. Semmi többet. A műtárgyban minden benne van, csakhogy a fotón is életet kell neki adni, úgy, hogy a publikum élvezhesse. A festménynél döntő, hogy a fényképen ne legyen fényes. Éreztetni kell a színek közötti ellentéteket, különbségeket, tónusokat, valőröket. Úgy, hogy a megfelelő harmónia megmaradjon.

A szoborfotónál a legfontosabb a világítás. Minden szobor meghal, ha nem kap elegendő fényt (így van a kiállítóteremben is), és a fényképen lapos lesz, elveszti a plaszticitását. Az egyik világítás jó az egyik szobornak, de a másik hatását már elrontaná. Más fényt kíván, mondjuk, egy simára csiszolt felület, és mást a durva megmintázás.

– Tehát döntő a világítás?

– Döntő. De a felvételnél majdhogynem fontosabb a kópia. Hogy az ne legyen szürke és ne legyen fekete, ne legyen túl „kemény". Részletgazdagnak kell lennie. A jó reprodukció egyöntetű, nem „ugrálhatnak" a foltok, megvan a „balansz". Hogy helyesen tükrözze az eredeti mű harmóniáit. A negatív olyan, mint a partitúra. Nem mindegy, hogy melyik karmester vezényli, és hogy mit tud a műből kihozni.

– Erre a végszóra nem hagyhatom ki a szabvány interjúkérdést, a hatalmas művészlemez-gyűjteményedről.

– Ne is beszéljünk róla. Abbahagytam a hanglemezgyűjtést, mert

már arra sincsen időm, hogy a legújabb lemezeimet meghallgassam. Nagyon sokat dolgozom, mindig restanciában vagyok, és a műtárgyfotó sok vesződséggel jár. Órákig vacakolok egy tárgy beállításával. Mindaddig, amíg nem találom meg a helyes nézetet, nyugtalan vagyok. Hihetetlenül hangzik, de például Borsos Szabó Lőrinc portréjának a beállításával tíz napig küszködtem. Tologattam jobbra-balra, mindig elégedetlen voltam magammal. Hiába: művészet a fotó, de munkával jár. A szobrász is dolgozik . . .

– Mi hát a fotóművészeted titka, mi a trükkje?

– Nincs trükk. A legegyszerűbb felszereléssel dolgozom. Azelőtt még egy szál lámpám sem volt, ide-oda cipeltem a szobrot, hogy a napfény ráessék.

(Egy titkot mégis lelepleztem, de ez aztán igazán nem trükk. Kértem Petrás mestertől egy darab papírt, jegyezni. Erre ideadott egy remek fotóreprodukciót.)

– Ennek a szép képnek csak nem firkálhatok a hátára.

– Nyugodtan. Minden felvételemről több kópiát csinálok, néha ötöt-hatot is. Amíg nem vagyok elégedett a képpel, nem adom ki a kezemből. A többi fényképet pedig kidobom.

– Tehát a trükk a lelkiismeretes munka. Kérdeznék még valamit; színes képeket nem csinálsz?

– Nem. A színes reprodukciót nem tartom tökéletesnek, a színes diapozitív talán jobban tudja közvetíteni a festmény színeit. Persze érdemes színes fotózással foglalkozni, mert egyszer majd eljut a technika odáig, hogy a színes repró tökéletes legyen.

– És portrékat?

– Legfeljebb a családomról, azt is régen.

(1966)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petrás István

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 SZEP. 24.

1021

PETRÁS ISTVÁNNÁL

Fotoművész, műtárgy-fényképész. Több, mint negyven éve dolgozik, szerényen, csendben. De a muzeológusok, képzőművészek, a szerkesztőségek és a könyvkiadók jól tudják, hogy munkájának mi az értéke. Egy „Petrás foto" olyan becsben áll, mint — nem túlzok! —, az autók között a Rolls Royce. Roppant nehéz képekről, szobrokról fényképet csinálni. A reprodukciónak tel. jességében képviselnie kell a művet, olyan áttételek után, hogy a festmény színeit csak fehéren-feketén, a domború-homorú, plasztikus szobrot pedig csak a síkban adhatja vissza. A Magyar Nemzeti Galéria szuterénjében, Petrás István foto-műtermében kezdjük a beszélgetést.

— Hatodik reálba jártam, amikor — a saját keresetemből — megvettem az első fényképezőgépemet. Az érettségi után a Hermes bankban lettem könyvelő. Minden szabadidőmben fényképeztem. Mint amatőr, nagyon szerettem a tájképeket. Akkoriban nehéz volt felvételt csinálni, ha felhős volt az idő. A világítás érdekelt. E nélkül a kép halott. Éjszaka laboráltam, alig aludtam valamit. A sok idő, amit rászántam akkor a technikára, később meghozta a gyümölcsét, mert így ki tudtam magam képezni a labor-munkában. Senkinél se tanultam. Rengeteg német foto szakkönyvet, folyóiratot olvastam.

— Az irodában nem tudtam nyugodtan ülni. Ha kinéztem az ablakon és láttam, hogy süt a nap, már mentem volna fényképezni. Nem is bírtam sokáig. Két évi bankoskodás után elmentem a HAFA fotolaboratóriumába.

— 1926-ban meghívtak a MTI-hez, — huszonhárom évig dolgoztam ott — magyar tájakról, műemlékekről készítettem fényképeket.

— Az ilyen felvételek képeslevelezőlapra is alkalmasak?

— Én csináltam Magyarországon először fényes felületű képeslapokat. Addig csak nyomtatással sokszorosítottak. A negatívjaimat kiküldték Drezdába, ott készültek az eredeti kópiák. Ma is azt mondom, hogy képeslapot 10x 14-es géppel kell csinálni. Mostanában — külföldön is — leginkább kisfilmes géppel készült fotóról nagyítanak, de ez sohasem jó igazán. Látképes levlapjaim voltak, és ha jól emlékszem, százezer példányban készültek kártyáim a Szépművészeti Múzeum festményeiről, szobrairól. Gentile, Bellini, Tizián, Raffaello, Velazquez, Rodin, Meunier, stb. reprodukciók. Akkor indult el a műtárgyak propagandája. Vasúti kocsikban is kitették a képeimet.

— Egy mappából előkerülnek a régi látképek, még barnás színű fotografiák. Esztergomi, veszprémi tájak, templombelsők, a Rudas fürdő enteriőrje és Petrás munkásságának kuriózuma, egy robogó motorkerékpár.

— A Rudast csak egyszer egy évben lehetett fotografálni, Húsvét hétfőn, amikor zárva volt. Egy órát exponáltam. A DKW motort egy versenyen vettem föl. Nem ment könnyen, mert akkor, — 1930-ban — még nem voltak olyan fényérzékeny lencsék, anyagok, mint most. A motorosomat fel is használták plakáton.

— És hogyan lett Petrás mester par excellence műtárgyfotós?

— Nagyon izgatott, hogy amit a művész színekkel festett meg, ki tudjam fejezni fekete-fehérrel. Aztán *Gerevich* professzor meglátta a reprodukcióimat és megbízott az esztergomi képtár festményeinek a fényképezésével. Azóta dolgozom valamennyi művészeti múzeum számára.

—Mi a műtárgyfotós ars poeticája?

— Meg kell figyelni, hogy mit akart az illető művész. Már ehhez is idő kell. Egyetlen mű fényképezéséhez sem szabad sematikusan hozzáfogni, akármekkora gyakorlata van az embernek. Azt szeretném, ha vissza tudnám adni, amit a művész alkotott. Semmi többet. A műtárgyban minden benne van, csakhogy a fotón is életet kell neki adni, úgy, hogy a publikum élvezhesse. A festménynél döntő, hogy a fényképen ne legyen fényes. Éreztetni kell a színek közötti ellentéteket, különbségeket, tónusokat, valőröket. Úgy, hogy a megfelelő harmónia megmaradjon.

— A szobornál a legfontosabb a világítás. Minden szobor meghal, ha nem kap elegendő fényt, (így van a kiállítóteremben is), és a fényképen lapos lesz, elveszti a plaszticitását. Az egyik világítás jó az egyik szobornak, de a másik hatását már elrontaná. Más fényt kíván, mondjuk, egy símára csiszolt felület és mást a durva megmintázás.

— Tehát döntő a világítás?

— Döntő. De a felvételnél majdhogynem fontosabb a *kópia*. Hogy az ne legyen szürke és ne legyen fekete, ne legyen túl „kemény". Részletgazdagnak kell lennie. A jó reprodukció egyöntetű, nem „ugrálhatnak" a foltok, megvan a „balansz". Hogy helyesen tükrözze az eredeti mű harmóniáit. A *negatív* olyan, mint a partitura. Nem mindegy, hogy melyik karmester vezényli, és hogy mit tud a műből kihozni.

— Erre a végszóra nem hagyhatom ki a szabvány interjú-kérdést, hobbyjáról, a hatalmas művészlemez gyüjteményéről.

— Ne is beszéljünk róla. Abbahagytam a hanglemez-gyűjtést, mert már arra sincsen időm, hogy a legújabb lemezeimet meghallgassam. Nagyon sokat dolgozom, mindig restanciában vagyok, és a műtárgyfotó sok vesződséggel jár. Órákig vacakolok egy tárgy beállításával. Mindaddig, amíg nem találom meg a helyes nézetet, nyugtalan vagyok. Hihetetlenül hangzik, de — például — *Borsos* Miklós Szabó Lőrinc portréjának a beállításával tíz napig küszködtem. Tologattam jobbra, balra, mindig elégedetlen voltam magammal. Hiába, művészet a foto, ilyen nagy munkával jár. A szobrász is dolgozik...

— Mi hát a fotoművészetének a titka, mi a trükkje?

— Nincs trükk. A legegyszerűbb felszereléssel dolgozom. Azelőtt még egy lámpám se volt, ide-oda cipeltem a szobrot, hogy a napfény ráessék.

Egy titkot mégis lelepleztem, de ez aztán igazán nem trükk. Kértem Petrás mestertől egy darab papírt, jegyezni. Erre ideadott egy remek fotoreprodukciót.

— Ennek a szép képnek csak nem firkálhatok a hátára?

— Nyugodtan. Minden felvételemről több kópiát csinálok, néha ötöt, hatot is. Amíg nem vagyok elégedett a képpel, nem adom ki a kezemből. A többi fényképet pedig kidobom.

— Tehát a trükk a lelkiismeretes munka. Kérdeznék még valamit; színes képeket nem csinál?

— Nem. A színes reprodukciót nem tartom tökéletesnek, a színes diapozitív talán jobban tudja közvetíteni a festmény színeit. Persze érdemes színes fotozással foglalkozni, mert egyszer majd eljut a technika odáig, hogy a színes repro tökéletes legyen.

— Portrékat készít?

— Legfeljebb a családomról készítettem, azt is régen.

E műteremlátogatási sorozatban, a cikk fölött képet is szoktunk közölni. Ebben az esetben a reprodukció, érthetően elmarad. De Petrás István interpretáló művészete sokszor szerepel az ÉS-ben, a folyóiratokban, könyvekben. Sajnos, gyakrabban név nélkül, mint névvel.

Frank János

Szélesvásznú szovjet film
egy félelmet nem ismerő
emberről

Korhatár nélkül megtekinthető

Bemutató: szeptember 29.

helyett, a tisztás túlsó szélén, méternyire volt tőlem, hirtelen ny gyúlt ki a valóságos szarvas juharfa között. Azt hiszem, ju- k. Szememben a nemrég lezaj- rtya-gyulladás után visszama- lák már nem igen zavarták a lá- nem érdemem. A tények mit ítanak, ha hiányzik a hit. Elő- csának akár száz ága is lehetett r is tisztelem. S újra felemeltem memet s megtekintettem fekete csüdjét és domború, magzatvize- mellkasát. Mitől is csillogott?

sejtettem, de csak most bizonyo- g róla, tekintetemet még maga- lve, hogy a valóságos szarvas, gy rózsaszínű, meztelen csecse- magasba, ügyesen egyensúlyozva, essék a földre, majd onnét to- ıköves pokolba, de az agancs he- s kemény bogai között se sérül- lehetőséghez képest. A csecsemő ittam — mind a két apró kezét rítva az ég felé emelte.

éppen csönd volt, még az őszikék . A könyv lapjai sem zizegtek az gő hangyák forgalmától. A tisz- szélén — én az innensőn feküd- venletesen sütött a fehér fényfel- valóságos szarvast emelgette; tött-e vagy oldalról?... mert az ők rózsaszínben tündököltek. Az eszkedett volna a szarvas agan- gfejthetetlen kérdések mardossák éjjel és nappal, az ébrenlét rcében s az álom combjainak öle- kit érdekelnek a megfejthetetlen Erjük be a mindennapi kenyér és gondjával! Nem, nem kel fel a

felé, és észrevehetően senkinek sem ad semmiféle utasítást. Irígylem hallatlan önuralmáért és higgadtságáért; bár meglehet, hogy épp ezért olyan gyötrelmesen fáradt minden este. Végre megismerkedtem vele, mint költővel is, Bitolában. Eddig csak szervezett és intézkedett, de a Bitola városában rendezett közös irodalmi esten fellép a dobogóra. Verse hangzásából, előadása mértéktartó feszültségéből, s a közönség viharos lelkesedéséből érzem, hogy igazi költő szólt most hozzám.

Skopjében búcsúzunk Macedóniától és legkedvesebb macedon barátunktól, fáradhatatlan kísérőnktől, Pascal Gilevskitől. Pascal félig-meddig magyarnak számít: égei macedon, görög menekültként került kisgyermek korában Magyarországra, itt élt tíz évig, itt tanult meg írni, olvasni. Tíz évvel ezelőtt szinte csodával határos módon talált rá szüleire Skopjében. Azóta velük él, de nem szakadt el Magyarországtól, főként a magyar költészettől nem: Petőfit és József Attilát fordít, s érdeklődéssel foglalkozik élő magyar költőkkel is. Petőfi-kötete macedón nyelven szép sikert aratott. József Attilát szinte kívülről tudja. Megyünk az utcán, és Pascal egyszerre váratlanul fölkiált:

— „Itt ülök csillámló sziklafalon"! Ez a vers! Az istenit! Kedves akcentussal szitkozódik magyarul; de minden megjegyzésén érzik, hogy bensőségesen ért a versekhez. Azt hiszem, nagyon jó kezekben van nála a magyar költészet ügye Macedóniában. „Szabadság, szerelem" — ezt a címet adta a Petőfi verseiből fordított kötetének. — Ez az én hitvallásom is! — vallja Pascal — Az életet szeretem, a szerelmet, a szabadságot, a jó bort és a jó költészetet!

És ebben az életszeretetben olvad össze számomra az ő egyénisége a városával. A romba-dőlt és újjáépült Skopjéről sokat írtak már — nem akarom szaporítani a szót. Ma Skopje modern és vidám város, szembetűnően és magától értetődően az. Nem nagyobb, mint a mi legfejlettebb vidéki városaink, de evidensen főváros jellege van. Engem egyetlen kérdés foglalkoztatott, mielőtt ide jöttem, az amit a három évvel ezelőtti földrengések idején tettem föl magamnak: miképpen merik városukat ugyanitt újjáépíteni és életüket ugyanitt tovább folytatni az emberek? Hiszen két hónapon át többszáz föld-lökés rázta meg a várost; aki nem menekült el, az sátrakba költözött, járványveszély volt és pusztulás mindenütt...

Azután, ideérkezve, már nem tettem föl a kérdést senkinek. Nem volt rá szükség. Mikor az első reggelen kiléptem az utcára az emberek közé, azonnal megértettem, hogy nincs ebben az újrakezdésben semmi csodálatos: Sőt: ez a legtermészetesebb dolog a világon. Mert olyan, mint maga az élet, amit minden betegség, letörés, összeomlás, háború után — ha mindezt túléli — tovább folytat az ember. Éppily egészséges ösztönnel építi újjá városait ugyanazokon a helyeken, ahol romba dőltek, s ahol talán újabb száz év múlva romba dőlnek ismét. Nem az a gyanús és értelmünk számára felfoghatatlan lény, aki ezt teszi, hanem az, aki öngyilkos lesz, attól való félelmében, hogy egyszer úgyis meg kell halnia...

És ez az a tanítás, amit Skopje elevenei és holtai szótlanul is elmondottak nekem; s egyszerre ráébredtem, hogy ez az, amit a mi költői találkozásaink is sugallnak: folytatni a költészetet, ezt a tulajdon szívünkbe ásó keszon-munkát, mindig a lehetetlent ostromolva, és mégis reményteljesen. Hiszen még két társunkért, akik az ohridi tóba vesztek, értük sem tehettünk egyebet: folytattuk nélkülük, azt, amit elkezdtünk együtt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 30

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Illusztráció

emlékek

hajolv

Ortutay könyvét hetek óta olvasom. Ez a kötet nekem és korosztályunk jó néhány tagjának nemcsak olvasmány, hanem érzelmes utazás is. Elolvasok két oldalt, és be kell hajtanom a könyv fedelét. Magamat látom; magunkat, fiatalon, nyugtalanul, és milyen soványan. És néhányan közülünk mindörökre fiatalok, nyugtalanok és soványak maradtak. Radnóti, persze, aki — mint előszavában írja Ortutay — „életének külön fejezete", és az olvasó hozzáteheti: e könyvé is; Reitzer Béla, a kellőképpen még mindig nem méltatott, hajthatatlan ítéletű és bűvös-bájos lelkületű szociológus; öccse, András, a hegedűművész, akinek „élete a szépség és a biztonság partjairól indult el", végigszenvedte a háború tisztítótüzét, és a felszabadulás harmadik napján halt meg, hangszerével kezében; Honti János néprajzkutató és tudós, a mese világának Ortutayval együtt nagy feltámasztója és újraértetője; Kner Imre, a nyomdász, akinek neve fogalommá vált; Frankl Sándor, a könyvkötőművész. Radnóti barátja és szomszédja a Pozsonyi úton, és Bálint György is, akinek neve nem kíván értelországába, és korán kiontott vérük a mi életünk ereiben kering

Hogyan is tudnék személytelen hangon írni erről a kötetről, amikor úgyszólván minden oldal személyes élményem és emlékem is. Kiváltképpen a Radnótiról és a Sik Sándorról szólók. Az ifjúság, az irodalom és a közélet sok szállal kötözi össze életeinket, de ezek közül a legerősebb és a legfelejthetetlenebb e két név, az ifjúi és az atyai barát. Sik Sándor, a költő, az irodalomtudós, a nevelő lassan elfoglalja méltó helyét egy tisztuló és kitágult nemzeti köztudatban. Nekem a piarista gimnáziumban volt tanárom, szellemem vezetője és lelkem atyja. Ortutayéknak a szegedi egyetemen a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumának ihletője és patrónusa, Ortutayn és Radnótin kívül Buday Györgynek, Tolnai Gábornak, Baróti Dezsőnek atyai barátja és mentora. Ortutay a kötetben két szép régi írással emlékezik rá, az egyik halála napján kelt, 1963-ban, a fiúi és baráti megrendülésben, a másik egy későbbi írás, amelynek címe sokat elmond Sik Sándorról is, Ortutayról is: „A jó párbeszéd példája."

Radnóti valóban külön fejezet

Budapest, XVII. kerületében, a Helikopter Lakóparkban újépítésű TÁRSASHÁZI ÉS SORHÁZI LAKÁSOK ÉRTÉKESÍTÉSE.

39-46-58-76-85 M²

Helikopter Lakópark Kft.

tel: 433-57-75, fax: 433-57-76

E-mail: info@helikopterlakopark.hu

Kerámiakiállítás Rákoshegyen

Május 23-án este Petrás Mária grafikus-keramikusművész és csángó énekes kiállítása nyílt a Rákoshegyi Közösségi Házban. Bevezetőt mondott Rőthler István esztéta. A tárlathoz kapcsolódóan június 6-án, a Vigyázó Művészeti Szalon vendége Petrás Mária lesz. Az alkotásokat június 14-ig tekinthetjük meg.

Petrás Mária a Bákó megyei Diószénben nyolcgyermekes családban született, tősgyökeres, moldvai csángó földműves családból. „Névtelen szentek között nőttem fel, akik a seregnyi gyermekkel körülvéve tudtak énekelve fonni, szőni, gyönyörűen hímezni – vallja Petrás Mária. Varázslatossá tudták tenni azt a nehéz világot. Böjttel és imádsággal, Szűz Mária erejével elmesszítették a testi-lelki bajokat. Az ő képüket szeretném példaként a világ elé tárni". 1990 nyarán egy csángó küldöttség tagjaként jött először Magyarországra, *Domokos Pál Péter* születésnapi köszöntésére. Az ünnepségen többen megláttak rajzait, s meghívást kapott a Nemzetközi Előkészítő Intézetbe tanulni. A következő évben már a Magyar Iparművészeti Egyetem (akkor még főiskola) kerámia szakos hallhatója lett, s azonnal felvételt nyert a mesterképzőre is. 1990 óta folyamatosan és aktívan részt vesz a csángó ügyeket szolgáló anyaországi és határon túli szervezetek munkájában. Rendszeresen énekel csángó népdalokat különféle kulturális és nemzeti rendezvényeken, rádió vagy televízió stúdiókban. 1997-ben volt az első önálló, jelentősebb kiállítása Zuglóban, ezt követően Százhalombattán, amelyet eddig közel száz követett a fővárosban és szerte az országban. Petrás Mária kiállításai Olaszországot, Franciaországot és Kanadát is megjárták. A fővárosi SOTE Belgyógyászati Klinika konferenciatermében és az I. Számú Gyermekklinikán *Mádl Ferenc* avatta fel Szoptatós Madonnáját. De nem csak a főváros őrzi a művésznő kezenyomát – Sitkén keresztútját láthatják a hívők.

Fülep E.

Nyitott szemmel a természetben

A Rákoskerti Művelődési Klubban május 22-én, szombat délután nyílt meg Koren Pál és Kovács László „Nyitott szemmel" című fotókiállítása.

A Kerti Klubból *Darnyik Ágnes* művelődésszervező köszöntötte a művészeket, *Ács József* szobrászművészt, *Podani Sándor* rákoskerti önkormányzati képviselőt és a megnyitón szép számmal megjelent érdeklődőket. Ács József, a XVII. kerület díszpolgára vette át a szót, aki beszédében azt fejtegette, hogy miért is olyan fontos a képránk gyakorolt első benyomása, mikor vonz vagy taszít minket egy alkotás. Sokan a fotót becsmérlően csak állóképnek, egy kimerevített pillanat megjelenítésének titulálják, de egy jó kép esetében a néző életre keltheti az állóképet, tovább folytathatja, átélheti fantáziájában a kimerevített pillanatot. Ács József szerint is érdekes megfigyelni, hogy a művészek az élet melyik momentumait tartják fontosnak feldolgozni, és mit érzik fontosnak egy kiállításon mutatni. *Koren Pál* természetjáró és -szerető ember, de a természet szépségein túl meg meri mutatni a csúnyaságokat is, az emberi természet

beavatkozásait, elcsúnyításait is. Úgy vélte szükséges megmutatni, hogy a fotográfus hangsúlyozhassa, emelhesse ki a szépet. *Kovács László* még csak néhány éve, de már tizedmagával kezdte el a fotózást a fő alapjaival és Canon gépei után immáron két éve digitális készülékkel dolgozik. Jelenleg az ELTE biológia-kémia tanszék végzős hallgatója, talán ezért áll hozzá is legközelebb a természetfotózás, de épületfotókat és portrékat is szívesen készít. Ács József szobrászművész megnyitó beszéde után *Pereg Dávid*, a rákoskerti Kossuth Lajos Általános Iskola 6.-os diákja szavalta el Petőfi Sándor: A Tisza című versét, majd *Bujtás Anita* hegedűművész egy Paganini-caprice-t adott elő. József Attila: Tavasz van, gyönyörű című költeményét *Hangyási Katalintól* hallgathattuk meg, ezután Bujtás Anita a Csillagok, csillagok népdalt hegedűn játszotta el. Mindenkinek megszívlelendő Darnyik Ágnes zárógondolata: „ha ilyen fotókat nem is tudnak készíteni, tartózkodjanak Önök is még többet, nyitott szemmel a természetben!"

Szabó Anikó

Olivér a Hősök terén

Nagy sikerrel mutatták be a Hősök Terei Általános Iskola diákjai a Charles Dickens Twist Olivér regénye alapján készült Olivér című zenés játékot május 15-én.

Szűcs Katalin tanárnőtől megtudtuk, hogy ötvenöt szereplő volt a színpadon, de a színpad megépítésében és az előadás technikai lebonyolításában még legalább húsz másik tanuló is részt vett. Köztük és a szereplők között is több középiskolás diák volt, akik visszatérnek évente iskolájukba egy-egy produkcióra. Nyolc éve rendeznek ilyen előadásokat, mindig olyan darabot választanak, amiben lehet énekelni és táncolni is. Hárman készítették fel a lelkes színész palántákat: *Dunai Mónika* tanárnő volt a súgó és a dalszövegek egyik fordítója, *Majzik Anna* tanárnő munkáját dicséri a zenei alap és a koreográfia, *Szűcs Katalin* pedig a szövegkönyv és a dalszövegek másik fordítója volt. A nagyszerű díszletek, amit a tornateremben építettek fel, *Imre László* tanárt dicsérik. *(K. Cs.)*

GEREBLYÉS LÁSZLÓ:

Az F.F.I. magyar őrnagya

Francia diáklány — háború előtti ismerősöm — vár rám ezen a sugaras nyári délelőttön a Café Boul d'Or teraszán, abban a kávéházban, ahol a háború előtt az Üzenet című folyóirat munka-

---

Gereblyés László készülő posztumusz prózai kötetének e kis fejezete a minap elhunyt Szekeres Györgyről szól.

társai találkoztak. I
katolikus ellenállási
volt kapcsolatban és
dalomról szokott
számomra. Sietősen átvágva a Place Saint-Michelen, kissé késésben voltam, Szekeres György, a Szlovákiából Párizsba vetődött fiatal újságíró toppant elibém, a háború kitörése óta nem láttuk egymást. A Szabad Szó munkatársaként ismertem meg. Sűrűn voltunk együtt, hol az Üzenet című folyóirat összejövetelein, avagy a párizsi magyar írók körében, hol pedig a Café de Floreban, vagy éppenséggel annak a nyomorúságos kis diákhotelnek — amelyet Prettynek kereszteltek el, s bizonyára „csinos" is lehetett valamikor — valamelyik szobájában. Egy-két hónapig elviseltük ezt a hotelt valahogy. Szekerest a kolozsvári Korunknak volt munkatársa, de szerkesztője a csehszlovákiai Magyar Nap-nak, akkoriban Párizsban. Úgy emlékszem, ő is a szlovenszkói Sarlós diákmozgalom neveltje volt, akárcsak Dobossy.

Semmit sem változott. Szürkéskék pillantásába leheletnyi mosoly vegyült. Megjelenése elegánsnak ható, tartózkodó, hűvöskés modorú, angolos, beszéde gyors iramlású. Alighanem a legelső kérdése volt: Mit tudsz Papp Lajosról?... Vele kellene sürgősen találkoznom. Tudnál segíteni?

— Megpróbálom.

— Hát te hogy élsz? Olvastál már valamit a francia költők ille-

---

A szerkesztőség vitacikként közli Dessewffy László írását, amelyben Csőregh Éva cikkére válaszol. A szerző néhány megállapítását magunk is vitathatónak érezzük, a cikk köz-

DESSEWFFY LÁSZLÓ:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726
1973 JUL 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

ÉGEINK

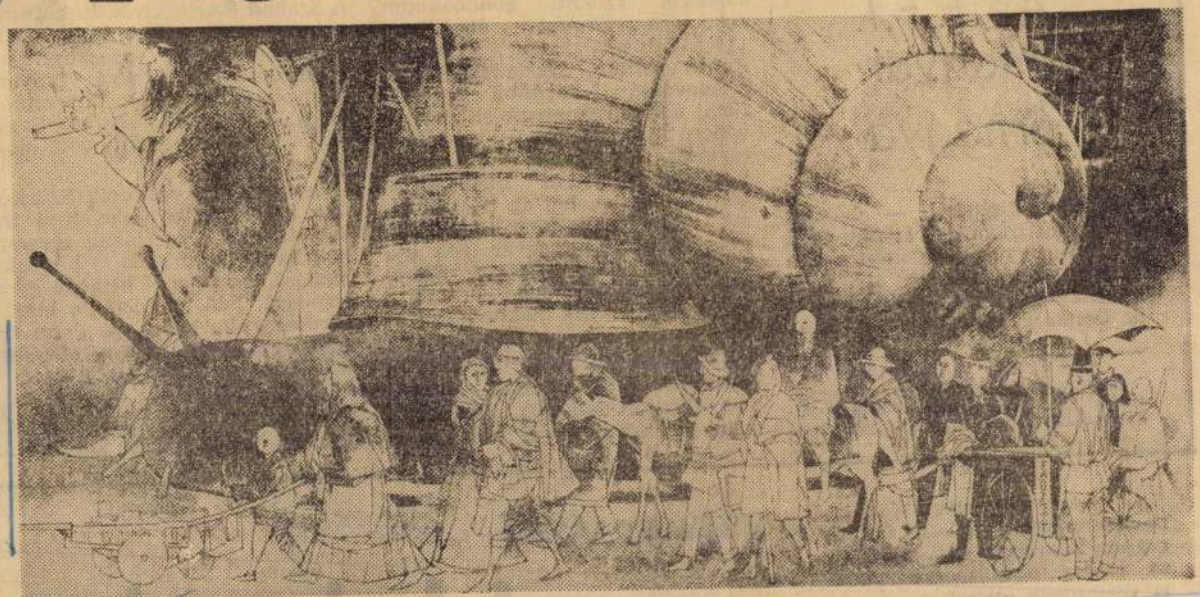

Pető János kórajza (részlet)

Petrás Jánosné

anukedvelő vajzoló

X IX. n. II. fele

Lykaközös

43. l-

Rend ..... szükséglet, ... fejezet, ...

Tétel	A rendelet		Tá
	kelte	száma	

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pető János

1973 SEP 1

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Pető János: Apám

Móricz Zsigmond.

„...Itt, ahol most vagyunk, egyetlenegyszer voltam, asszony nélkül.... a hivatalfőnökömet ünnepeltük bankettal, ott fenn a pavillonban. Igen hideg és kevély bankett volt. Kevesen jöttek el, mert sokállották a menü árát. Egy hivatalnok megnézi, mire adjon ki öt pengőt... Ha mégis kimentünk, néha budai kocsmába friss fiatal libára, két deci vinkóval... egy pengő negyven filléres menü... Magának nem ez az álma az életről?...

Norri nevetett és spiccesen mondta:

— Rendes ételt, rendes terítéket és rendes társaságot szeretem. Véleményem szerint inkább egyszer jó helyre, mint tízszer kis helyre. Inkább otthon maradni. Az lehet. Azt el tudom képzelni, az otthon maradást, és nem is olyan nagy hiány az életemben.

Vágrándy belátta, hogy itt áthidalhatatlan távolság van kettejük közt. Igyekezett a lánynak segítségére jönni.

— Igaza van. Az embernek az életben van primér szükséglete: ez az éhség lecsillapítása. De az ember eljuthat egy olyan fokra, ahol már másodrendű az éhség, elsőrendű a forma... Málna nélkül is megélhettük volna a holnapot, de ilyen tálalás után lehetetlen elhagyni, s az ember képes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Egészségügyi Dolgozó

1976 MÁJ. 1

Pető János

1021

Pető János grafikája

B. B. Mukherjee: Gyógyító gondolkodás

SZÁM LÁSZLÓ

Requiem a kéményekért

SZÜL

Százféleképp lehetne az ilyen műsort — elrontani. Előadhatná valaki unalmas ismeretterjesztő sorozat formájában, rendezhetne belőle látványos tudományos divatbemutatót grafikonok, mikroszkópos fölvételek, meg nem értett szakkifejezések tömegével, megtűzdelhetné a mondanivalót színészjelenetekkel, választhatná a gólyamese tudományos-fantasztikus válfaját, megható „bezáruló méhek"-modorban moralizálhatná a látnivaló, sőt még tán frivol pszeudo-pornó képek ürügyéül is szolgálhatna a téma — ha nem is mínálunk. Azért kell ezt mindjárt elöljáróban hangsúlyozni, mert ezeket a csapdákat nem könnyű kikerülni, teljesen nem is lehet, egyiket-másikat tán nem is kell. Hiszen nyilvánvaló, hogy bajos laikusoknak szakmai fogalmak nélkül felelősséggel szólni a születés titkairól, a gólyamesére is csak utalni kell valahogy, s ha persze „moralizálást" nem is, de bizony morált annál inkább igényel a felelősségteljes tárgyalás. Meghatódás, sőt elérzékenyülés nélkül sem lehet egyikmásik részletről beszélni, s olykor egy kis tréfa, esetleg némi kis frivolitás is nélkülözhetetlen, ha másért nem a prüdéria kiküszöbölése végett. Mert az összes elrontási lehetőségek közül ez az utóbbi a legszörnyűbb s ugyanakkor tán a leginkább fenyegető.

A tévé közművelődési főosztályának és Czeizel Endrének nem csekély érdeme, hogy ezt az utóbbi csapdát — legalábbis az eddigi műsorban és sajtóelőzetesben be-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 DEC 3
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

ÁG 4

1021

Pls.

Tört szárnyak

Pető János litográfiája

lkodáskan

biztosítani, így üzemzavar esetén — az elhárítás időtartamáig — a fogyasztónak feszültségkimaradással kell számolnia. A harmadik intézkedés a csúcsidei vételezések szerződésben lekötött mértékének csökkentésére irányul.

Szélesebb körű gazdálkodást!

A villamosenergia-ellátást biztosító új létesítmények sokmilliárdos összeget tesznek ki az V. ötéves tervben. Indokolt tehát, hogy az óriási népgazdasági ráfordítás minél nagyobb eredményt hozzon, ami a berendezések kihasználásán és a villamos energiával való takarékosságon is múlik. A fokozott takarékosságra ösztönzi a vállalatokat az ipari villamos

Készül a késforma a Traul Sajószentpéteri Üveggyárban. lyos.

Befejezéshez köz

A putnoki akna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1975 DEC 6

Pető János

1021

Pető János: Esti figuráim (Miskolci Grafikai Biennálé)

VISSZHANG

„Comme il faut" a zenében

Nagyon a szívemből szólt Petrovics Emil az ÉS november 22-i számában, amikor annyira hangsúlyozta a mondanivaló elsőbbségét az eszközök keresgélésével szemben. És akkor is teljesen egyetértettem vele, amikor a nemzeti hagyomány kiterjesztését javasolta középkori, 16—18. századi zenei emlékeinkre és a verbunkosra. Én úgyan már elégnek tartanám az egyéniség kifejtését, s bármennyire meglepő is egy folklorista részéről: az a meggyőződésem, hogy ha valaki magyarnak születik, benne van a magyar társadalomban és emberi élményeit művészi erővel tudja megszólaltatni, az ma már szükségképpen magyar zenét fog alkotni hagyományos elemek felhasználása nélkül is; mégis csak helyeselni tudom, ha a zenész minél szélesebb körű hagyománnyal tágítja ki egyéniségét és azzal segíti megtalálni a legmegfelelőbb hangokat önmaga kifejezésére.

Bár feltámasztására még n vannak készséges jelentkező televízió is elébe megy az ily nyeknek.

De hát nem erről volt szó terjúban, és sértés volna ug föltenni akár Petrovics E akár Feuer Máriáról. Mara tehát a verbunkosnál. Mond náltnak tartom az ell „comme il faut" népzene és comme il faut" verbunkos kö táncházakban is éppen a ve kosjellegű népi hangszeres n ka a legfőbb vonzóerő, anr leginkább „verbunkosszerű" zőségi darabjai. A 18—19. sz nemesi-városi verbunkos pedi rég bevonult a magyar z Liszt, Erkel, Kodály és sok K utáni szerző munkájában.

Meríthet belőle továbbra is denki annyit, amennyit saját nye megkíván, amennyivel énje kifejezését gazdagítha meg fogja kapni a hangver közönségtől, köztük a népzen rátaitól is a megérdemelt tap Comme il faut.

Vargyas I

elváros „keleti kapuja”

ben fogadta el a Nagy Lajos király eti Érintő út–Harangöntő utca ha-pujának tekintett – térség beépíté-ervet. A területhasznosításra kiírt tett pontot a közgyűlés.

ajánlatára vonatkozó javaslat-változatokat terjeszthette a tes-tület elé, köztük az eredménytelenség kimondását is.

A közgyűlés a PETROL Kft. a pályázat nyertesének nyilvánította, ám az elfogadott változat szerint ehhez a rendezési terv módosítása is kötődik. Ugyanakkor a PETROL vállalta, hogy minimum 350 gépkocsi fogadására alkalmas parkolót alakít ki, illetve épít meg a saját költségén, és finanszírozza a programot érintő terveztetést.

zat fejlesztése is a tervek között szerepel

Ezzel a város számára megépül a Keleti Érintő útnak a területhez kapcsolódó mintegy 130 méter hosszú, 5 sávos szakasza burkolati jelekkel, térvilágítással, járdával, zárt csapadékcsatorna-rendszerrel, balra, illetve jobbra kanyarodó sávval, terelőszigetekkel és autóbusz-megállókkal.

A Zsolnay utca északi oldalát közlekedéstechnikai szempontból korszerűsítik. A Keleti Érintő út déli folytatásaként a Zsolnay Vilmos út és az Universitas utca összekötése 4 sávos útszakasz kiépítésével történik, továbbá átformálják a Nagy Lajos király útját és a közterületi határán 20 parkolóhelyet alakítanak ki.

s közlekedési pénzkeret

lgáló út- és közlekedési fejlesztő-elő-testületet *Soó László* (kis kérigazgatója.

A Pécs Közüzemi Rt. által vállalt önkormányzati beruházások: Magyarürögi és a Pécsváradi úton egy-egy pár autó-

lamint az Aradi vértanúk úti csomópont forgalomirányító berendezését korszerűsítik.

A Pécsi

Dunai Imr jegyzet

Periszkóp

„A többségi elv alkalmazásának igazolása a politikában nem ennek az elvnek az etikai felsőbbrendűségében rejlik” – írta *Walter Lippmann* amerikai közíró, aki már 24 éve figyeli a bárányfelhők csücskéről tételének igazolásait. Ámbár valószínűbb, hogy idézett nézete miatt a demokrácia mennyországából száműzött vezeklőként inkább az ördög üstjében fő. Hiszen olyat is írt, hogy a nép akaratánál is van nagyobb törvény: az értelem törvénye.

Ha Lippmann valóban pokolban tölti az örökkévalóság harmadolhatatlan büntetését, és akad egy periszkóp plútói háztartásában, akár bekukkanthatott volna a közgyűlés legutóbbi ülésébe is. És akkor elcsodálkozhatott volna azon, milyen praktikus sokféleség-

Testvéri szerz

Petrás Mária
Dunántúli Napló '98. VI. 11.

Petrás Mária kiállítása a Kocsis László teremben FOTÓ: TÓTH LÁSZLÓ

A Madonna csángó népviseletben

A pécsi Bazilika plébánia Kocsis-terme immár nyolc éve tölti be az egyház és a társadalom közti híd szerepét. Vasárnaponként klub és hírlapolvasóként, könyvkölcsönzőként működik, helyet ad a Szent Anna klub díszítő és iparművészeti vásárainak, feladatának tudja költők, írók művei mellett festők, iparművészek alkotásainak bemutatását.

Május 23-án Petrás Mária csángó iparművész kiállítására hívta a közönséget.

A hagyományos Kocsis László-vers elhangzása után Werner Imre kanonok arról szólt, hogy az ember, amikor a kezdet kezdetén megalkotta első használati tárgyait, azt díszítő elemekkel is ellátva a hasznos mellett a szépet is megjelenítette. Mert nyomot akart hagyni maga után arról, amit csak ő tudott, ami csak rá jellemző.

A népviseletbe öltözött művésznő Szent István királyhoz könyörgő csángó énekmondással előadott fohászával folytatódott a műsor, majd Horváth Eszter, Krajcsovics Csaba, Zoltán Csaba széki és mezőségi hangvételű muzsikálásával.

A művésznőt dr. Imre Mária muzeulógus köszöntötte. A nyolcgyermekes családból, Dioszén községből származó művész tizenéves korától rajzol, fest, alkot kerámiát. Őstehetség. Első munkája a dévai Ferences kolostor oltárának megfeszített Krisztusa, amelyet a budapesti Iparművészeti Főiskolán szerzett diploma és számos szakrális keramikus alkotás követett. Témái plasztikus, figurális komponálásban, az etnikum jegyeit hangsúlyozva hozzák elénk a lélek mélységeiből sajátos egyéniségét. Jól mutatja ezt megannyi Madonna ábrázolása, ahol az örök édesanyát állítja elénk mindig csángó népviseletben, a csángó hitvilág gazdag motívumával. Érdekes színfoltja művészetének a Muranóban végzett technikai tanulmányok után az üvegkeramikus kompozícióban történő megjelenítése.

Rozsnyói György

Erdélyi Örmény Gyökerek

Kevés embernek adatik meg az évezredváltás élménye. Mint ahogy az is, ha egyéni kezdeményezéseiket - mindannyiunk javára - közügygyé tehetik. Ez a ritka lehetőség adatott meg az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület tagjai számára, akiknek apró, meleg, barátságos "főhadiszállása" a Donát utca tetején található. Négy évvel ezelőtt 23 lelkes ember, élükön dr. Issekutz Saroltával összedugta a fejét és olyan értéket mentett meg az utókornak, amellyel valamennyien gazdagabbak lettünk.

Fennállásának és szemmel látható gyarapodásának 4 éves évfordulóját a "székház" homlokzatán felavatott emléktáblával ünnepelte az egyesület. A kerámia dombormű - Boldogasszonyanyánk címmel - Máriát és a kisdedet ábrázolja. Alkotója Petrás Mária csángómagyar iparművész.

A dombormű leleplezésénél Dr. Nagy Gábor Tamás, az I. kerület polgármestere köszöntötte a résztvevőket. Mint mondta, nincs kis és nagy ünnep, ünnepeinket mi magunk tehetjük naggyá. Hajszálgyökerekhez hasonlította az egyesületet, amelyek a nemzet fáját táplálják. Hiszen a nevében is benne van a gyökér, amely értékes táplálékot szív ágaiba az anyaföldből.

Petrás Mária alkotása

A kapucinusoktól Pacsay Fidél atya áldotta meg a domborművet. Megtudhattuk, hogy a magyar ősvallásban már szerepelt a segítő anya, aki megtölti a földet, a vizeket és az erdőket vaddal. A régi királyi családok nőtagjai is "boldogasszonyok" voltak, a férfiak tisztelték meg ezzel az elnevezéssel őket.

A dombormű leleplezése után az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület tárlatát tekinthettük meg. Dr. Issekutz Sarolta bevezetőjében elmondta, hogy az örmények már a honfoglaláskor ott voltak a magyarok között. Esztergomban telepedtek le nagyobb számban. A tatárjárás után felcserként, pallérként dolgoztak, ők építették a hat karéjos templomokat. A törökvilág végnapjai Budán szintén örmények közreműködésével zajlottak le.

Az ősi örmény főváros, Ani a XIII. században pusztult el. Innen a Krímbe, majd Erdélybe vándoroltak és a XVIII. századtól váltak magyar nyelvűvé. Az 1848-as szabadságharcban igen nagy számban vettek részt az örmények: 1200 honvéddel köztük 70 főtiszttel. Teleki Pálhoz fűződik a mondás: "Az örmények a magyarabbak a magyarnál!"

Kiemelkedő szerepet vállaltak a haza politikai, parlamenti, kulturális és tudományos életében. Magyarországon jelenleg 15 000, Erdélyben pedig 10 000 magyarörmény él.

- Politikai pártok, önkormányzat nem lehet elég erős civil szervezetek nélkül - hangsúlyozta dr. Nagy Gábor Tamás polgármester. - Fontos a nyelv, a kulturális hagyományok megőrzése, fontos, hogy tudjuk: honnan jöttünk, mi dolgunk ebben a hazában. A kiállított művek - amelyek között találhatók zománcképek, festmények, fafaragások, textíliák, rézkarcok, akvarellek, bőrmunkák és fotók is - különleges, értékes világot varázsolnak elénk.

Dr. Benedek Katalin művészettörténész mutatta be a kiállítás műveit, alkotóit. A tartalmas szakmai háttéranyag a mindent egybemosó globalizáció arctalan útvesztőjében kapunyitás lehet a hétköznapok csodája felé. A magyarörmények késői utódai optimisták, hagyományőrző szellemük tovább él. A műsor után emléklapot kaptunk, s kifelé ballagva búcsúzóul még szemünkbe ötlött a falra helyezett tábla Vörösmarty idézete: "Emlékek nélkül népeknek híre csak árnyék..."

Stancsics Erzsébet

Petrás Mária

Várnegyed 2001. márc. 2.

Úgy jöttél át az időn
tágívű remények kezdetén
mint hajnali asszony
estéli csodálat
s velem pirult a reggel
zajok morajában engedni
nem akartalak
csak velem maradj, csak nekem élj!

Úgy jöttél kicsi lányként
évtizedek ábrándjait hozva,
ámulva-csodálkozva,
friss, kibomló virágként
csillogó színek rejtőztek
lengtek körül
s áradtak el arcod mosolyában.

Úgy jöttél el és így maradsz
hajnali szépség
estéli csodálat,
betöltöd percnyi némaságunk
meghatódva gyönyörtől tele
a lélek szólt át az időn
értékeinket nem mérhetőn
hátszéllel a múlt viharzik
s jövőnk fényben...

Szántai Sándor

A nagykövet és felesége

Nemzeti Múzeumban látható egy országalapító királyunk, Szent István apját, Géza fejedelmet ábrázoló kép, amelynek felirata "Géza a törökök királya". A barátság jeleként értékeli a nagykövet azt a tényt, hogy a törökök budai kivonulása után néhány évtizeddel Thököly, Rákóczy, később Kossuth, Bem Apó, Kmetty György Törökországban találtak menedéket. Az akkori magyar emigránsok nem egyedül érkeztek a Boszporusz ázsiai partjára, leszármazottjaik később szétszéledtek, s így ma is több magyar falu található Törökország szerte. Kegyelettel gondozzák azokat a temetőket az ott élők, ahol magyarok nyugszanak, s a rosszemlékű gyaur szót talán már nem is ismerik.

Az első világháború idején is sokszor vállvetve harcoltak a magyar és a török katonák. Sok magyar esett el az első világégéskor a Dardanelláknál a törökök oldalán, a török katonák pedig Galíciában harcoltak a magyarok mellett. Az első világháborúban elhunyt török katonák Magyarországon kellő kegyelettel őrzik-e a török emlékeket, a nagykövet azt válaszolta, hogy feltétlenül. Míg ugyanis a Balkánon 500, Magyarországon mindössze 150 évig tartott az úgymond török uralom, másutt lerombolták, elfelejtették a majd fél évezredes rekvizitumokat, itt ápolják, gondozzák őket, karban tartják a dzsámikat, minareteket, török fürdőket, a múzeumok féltve őrzött kincsei a korabeli iratok, festmények, szőnyegek. Isztambul és Berlin után például Budapesten az Iparművészeti Múzeumban van a világ harmadik legnagyobb török szőnyeg-gyűjteménye, négyszáz szőnyeget őriznek, közülük nem egy a keleti motívumoktól eltérően keresztény bibliai jeleneteket ábrázol, jóllehet a köztudatban elterjedt, hogy a mohamedán képzőművészetben nem megengedett személyek ábrázolása. A budapesti gyűjteményben bent lakók komolyan gondolják a kétoldalú barátságot, már csak abból is, hogy békésen megfér egymás mellett a török numizmatikai és a herendi kávéscsésze gyűjtemény, a házaspár hobbyjainak egyike.

A házigazda a beszélgetést egy mulatságos anekdotával zárta, eszerint Eger ostroma idején a magyar katonák vörösborral kínálták a törököket, akik tiltakoztak, mondván, hogy vallásuk tiltja a borivást. Mivel azonban a magyarok azzal nyugtatták őket, hogy ez a bika vére, nyugodtan megitták. Azóta bikavér a bikavér.

A Török Köztársaság születéséről és annak szülőatyjáról, Kemál Atatürkről jelent meg a napokban egy nagyszerű könyv, Az igazi Kemál címmel a Terebess kiadó gondozásában. A könyvet február 28-án mutatták be a Török Nagykövetségen.

M. M.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 AUG 24

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1021 Pető János

Pető János munkája

A PVC—III építkezésen a Gyár- és Gépszerelő Vállalat szakemberei a hatalmas tartályokat szerelik és hegesztik össze

Fotó: Laczó József

Késve épülnek az orvosi rendelők

Miskolc lakótelepeinek újra és újra visszatérő problémája, hogy a beköltözésekkel párhuzamosan az építők nem tudnak megfelelő körzeti orvosi rendelőket átadni a lakosság és az egészségügy részére. A városi Népi Ellenőrzési Bizottság a közelmúltban folytatott vizsgálatában megállapította, hogy a körzeti orvosi rendelőkből 1140 négyzetméter építése húzódik át Miskolcon az V. ötéves terv időszakára.

A diósgyőri központban és a Bolgárföldön tervezett rendelőknél körülbelül egyéves, míg az Avas-déli orvosi rendelőknél kétéves csúszás lesz. Ezek a létesítmények majd a felépülő intézményközpontokban nyernek elhelyezést. A gyógyszertári és orvosi rendelői egységeket legtöbbször ideiglenesen lakásokban helyezik el. Ez azonban nem megoldás, mert többletköltségekkel jár és a végleges helyre költözésig lakásokat köt le.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1975 AUG 9

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Pető János
1021

Pető János: Hazafelé

met. Hanem még inkább az „elkerítés". És nemcsak Csopakon szúr

n vagyok mivelhogy
n az embernek fiában
ürességnek
örűeknél Kedvesebb
ézagai
rom örökkön
oldja —
a nyár nagy.
törés vonalát
lt hajszálat

kihúzni
etlen fogként a szájból
ő testként a vízből
képemet
den gyűjteményből
lva valami
tisztességeset
ztos
tában
elmesen szabadan
által
k telvén

rik, mégis tisztelik egymást. Ahol nem barátság, netán klikké szűkülő falka kínálja az útlevelet a percnyi halhatatlanságba, s a szellemi kézfogás többet jelent a tenyérbecsapkodásnál. Irodalmi közélet, mely csoportkép nélkül is igaz elvi csoportosulásokat mutat fel.

Az irodalmi csoportkép ritkán több illúziónál. Csak az élet kimerevített pillanata, nemes csaták szünetében. Az igazi csoport egymással tisztesen vitázó, elvek mércéjén barátkozó egyéni arcok sokaságából keletkezhet, mint a mozgalmas film egyik kockája. Csoportkép? Inkább a portrék irodalma.

Az se baj, ha a portré — mosolyog.

Ungvári Tamás

1975. AUGUSZTUS 9.

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1975 AUG 31

Pető János

1021

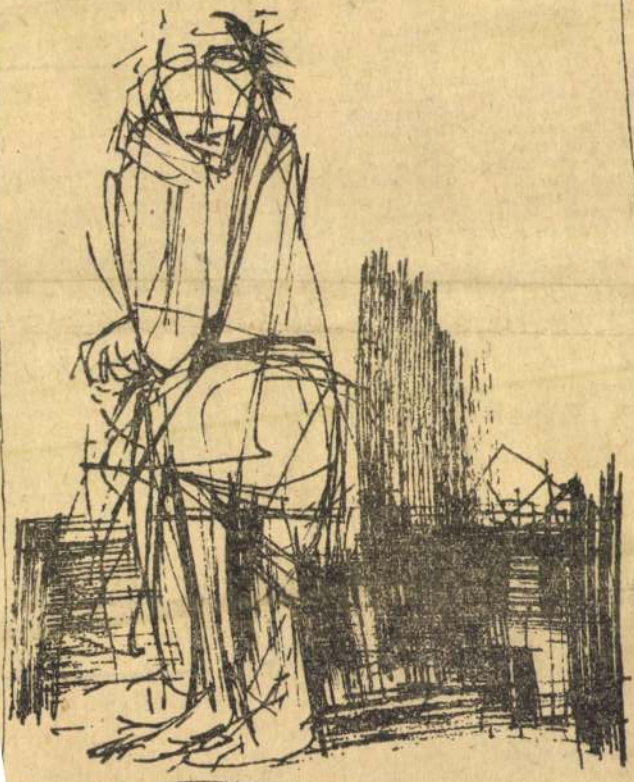

Pető János munkája

Közvetítés
bajnokságr
évek. Drár
ban. — 21.
22.25: Müv
Verbunkoso
Rossini: Ot

PETŐFI

7.30: Rege
8.00: Miska
— 8.30: Mit
MRT gyerm
9.12: Könnyűzene. — 9.50: Zenekari operarészletek. — 10.18: Wagner: Wesendonk-dalok. — 10.40: Szívesen hallgattuk! — 12.10: Jó ebédhez szól a nóta. — 12.59: A homokországi királyfi. Mesejáték. — 14.00: Táskarádió. — 15.00: Jelenidőben... — 15.30: Az Állami Népi Együttes műsorából. — 16.05: Piramisok védelmében. — 16.20: Zenekari muzsika. — 17.05: Hetedhét országon át. — 17.35: Operettekből. — 18.05: Ördögszekér Kirgiziában. — 18.55: Raina Kabaivanszka és Kónya Sándor énekel. — 19.40: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. — 20.10: Egy óra dzsessz. — 21.10: Boldizsár Iván írása. — 21.20: Monteverdi-kórusok. — 21.40: Az engedelmes. Pap Károlyné elbeszélése. — 22.00: A csavargók. Operettrészletek. — 23.10: Világhírű előadóművészek felvételeiből.

3. MŰSOR

8.09: Zenekari muzsika. — 9.40: Házról házra. — 10.00: Új Zenei Újság. — 10.35: Beethoven: B-dúr szonáta. — 11.19: Rádiószínház. Nők, parasztudvaron. Hangjáték. — 12.10: George Duke együttese játszik. — 12.35: Peter Schreier énekel. — 13.10: Ormándy Jenő vezényel. — 14.00: My Fair Lady. Részletek a zenés játékból. — 14.20: Bruckner: VIII. szimfónia. — 15.35: Éteri szerelem. Sumonyi Zoltán hangjátéka. — 16.07: Elektra. Részletek Richard Strauss operájából. — 16.59: Csak fiataloknak! — 18.05: Lukács Pál brácsaestje. — Közben: 18.50: A magyar valóság versei. — 19.40: A Berlini Rádió énekkarának és zenekarának hangversenye a Berlini Rádió stúdiójában. — 21.11: Ormánsági népdalok. — 21.27: Balettzene operákból. — 22.00: Az éjszaka vége. I. rész. (Rádiójáték.)

Hírösszefoglaló. időjárásjelentés, műsorismertetés

Televízió

VASÁRNAP

BUDAPEST

9.23: Pengető. — 9.50: Ciwyl kutya kalandjai. Magyarul beszélő szovjet filmsorozat. II. — 10.20: Komolyzenei hangverseny a BBC műsorából. — 11.00: Magyarország—Szovjetunió. Férfi kosárlabda-mérkőzés az „Egyetem Kupáért". Közvetítés a miskolci sportcsarnokból. — 15.23: Flúgos futam. Amerikai rajzfilmsorozat. IV. — 16.00: Csömöri TSZ SK—Csepel. Bajnoki férfi kézilabda-mérkőzés. Közvetítés Csömörről. — 17.15: A második világháború utolsó napja. A japán fegyverletétel. — 17.55: Nehéz leltár. Portréfilm Nádass Józsefről. — 18.25: Delta. — 19.05: A Közönségszolgálat tájékoztatója. — 19.10: Esti mese (színes). — 19.30: A Hét. — 20.25: Hírek. — 20.30: A Fejvizvédelmi Kutató Intézet jelenti. Rajzfilmsorozat. — 20.35: Mesélő városok — London. — 22.05: Hírek. — 22.10: Sporthírek.

Mozi

VASÁRNAP

BÉKE DU.
A HOSSZÚ BÚCSÚ
Mb. színes amerikai film
Felemelt helyár!
Ifjúsági bérlet nem érvényes
Kezdés: f. 4, hn. 6 és 8 órako

Matiné:
LILA ÁKÁC
Színes magyar film
Kezdés: n. 10 és n. 12 órak

Pető János, "Halász" c. müve.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 3
XIX. évf. 18. sz. 12. lap.

Pető János: Halász

GELY ÁGNES:

Borges olvasása közben

Dicsőség annak, ki meg nem hal.

A nyájasság túlélhető.
Akit megütnek, elfelejti.
Mint ház fölé hulló korom,
körülhullja lassan a semmi

azt, ki sorsára hagyva él,
bölcsen, mint rozsdás szeg a falban,
ükörtelen beforduló
cérdésével, hogy: mit akartam —

gytól, asztaltól, tüdejétől
ci válik, kopoltyút növeszthet,
vigasztalódhat: vannak még,
cik féltüdővel lélegeznek,

bál eltarthat hajnalig,
nem divat már a danse macabre,
enyere félgömbjei közt
osszú sorsot mutat az ábra,

a szivárgó idő alatt,
hol mindenfélét elkövetnek,
arca vetésforgóiban
helye készül a gyűlöletnek,

elúszni? mozdulatlanul?
vagy helybenjárni, lelkes állat —
életben lenni annyi, mint
feliratkozni kannibálnak:

ne önmagadba zsugorodj,

„...Petrás Mária, a Csángóföld szülötte. Etelközben, a Szeret melletti Diószénben született és nevelődött, nyolcgyermekes földműves családban. A nehéz fizikai munka mellett fiatal korától kezdve rajzolt, de szőttesei, varrottasai és nem utolsó sorban gyönyörű énekhangja is sajátos tehetségéről tanúskodnak.

Küzdelmes sorsa a romániai forradalom után vett fordulatot: Budapestre került, ahol kitüntetéssel elvégezte az Iparművészeti Főiskolát, majd a mesterképzőt. Azóta számos helyen mutatkozott be csoportos és önálló tárlataival. Népéhez való hűségét jelzi, hogy első önálló munkáját, egy oltárt a dévai ferencesek kolostorának készítette el.

Madonna-változatai egyszerre szentek és profánok. Magukban hordozzák a földi édesanyák örömteli és fájdalmas életének sorsfordító életszakaszait. Időtlenséget sugárzó tekintetük egyúttal transzcendentális magasságokra, az Örök Édesanyára is ráirányítja figyelmünket.

Kiemelkedően szépek a Fájdalmas Anyát bemutató faliképei. A halott Krisztust ölükben hordozó Istenanyák katartikus fájdalmát szemlélve érezzük meg leginkább azt a jajkiáltást, amit Petrás Mária övéiért, a csángókért érez. Ezt hangsúlyozzák az oltárokat is idéző képmezők, a triptichonra emlékeztető kompozíciók kereteiben megjelenő Máriák, akik csángó inget, katrincát (lepelszoknyát), fejükön pedig kerpát (felcsavart fejkendőt) viselnek.

Bár Petrás Mária Magyarországon él, nem maradt hűtlen övéihez, a Keleti-Kárpátokon túl élő magyarság árva maradékához. Erről vallanak alkotásai, melyekből mélységes hit és magyarságtudat sugárzik."

L. Dr. Imre Mária
néprajzkutató

KORPUSZ
üveg, egyéni technika
1997

fotó: Bahget Iskander

„...Több száz kilométerre egykori otthonától, egy új és más befogadó közönség számára, az eredeti művészeti ágtól és műfajoktól eltérő világban, közegben éleszti újra - legalább szegmensében - a moldvai csángó magyarok népi kultúrájának, népviseletének, díszítőművészetének lenyűgözően gazdag világát. Teszi ezt az iparművészet eszköz- tárát alkalmazva és a szobrászat felé közelítve.

Petrás Mária madonnái, piétái a szent és profán mezsgyét követve átértelmeződtek és kaptak újabb jelentést. Következetes kettősségükkel tűnnek ki. Egyik a szakrális tematika azonos rétegű profanizálása, a figurális forma archaizálása, a másik, hogy a kompozíciók, a sémák akár a reneszánszra, a 15-16. századi Robbiákra, a reliefkeretek akár a középkorra, ill. a historizmusra is utalhatnának, hirdetve ezzel a szakralitás dominanciáját. Ezt a kettősséget gazdagítja a Keleti-Kárpátokon túlról hozott ornamensvilág, az égetett agyag és annak polikrómiája, egy egyedi színkezelés. Ezek felvállalják az évszázadokkal korábban alkalmazott díszítőmotívumok és dekoratív elemek szerepét. Az égetett agyagból készült domborművek az iparművészet és szobrászat mezsgyéjén, a szakrális és profán közötti tartományban találhatók.

Más, ettől eltérő művészi gondolkodásnak adják tanújelét a korpuszok, amelyek a mai művészetre (úgy a romániai keresztyén és ortodox művészetre is) jellemző módon az anyag szakralizálását hajtják végre. Petrás Mária nem a legkézenfekvőbbnek tűnő fát választja ebből a célból, hanem az üveget. Minden üvegmegmunkálási technológiára vonatkozó szabályt megszegve teremti meg a korpusz-értelmezések lehető legszélesebb skáláját. Másképpen fogalmazva, talán nem tévedek, ha ezt az igyekezetet úgy fejezem ki, hogy a művészet eszközeivel, a látható segítségével a láthatatlant kívánja szimbolizálni."

Húshegyi Gábor
esztéta, egyetemi tanár

A GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
TISZTELETTEL MEGHÍVJA

A GÖDÖLLŐI GALÉRIÁBA

PETRÁS MÁRIA

KERAMIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÓ:

1998. NOVEMBER 8-ÁN 16 ÓRA

MEGNYITJA:

KŐ PÁL
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KÖZREMŰKÖDIK:

PETRÁS MÁRIA - ÉNEK
JUHÁSZ ZOLTÁN - FURULYA
BERECZ ANDRÁS - ÉNEK

A KIÁLLÍTÁS RENDEZŐI:

KECSKÉS JÓZSEF ÉS SERES IMRE
A GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
MUNKATÁRSAI

A KIÁLLÍTOTT MŰTÁRGYAK
MEGVÁSÁROLHATÓK!

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1998. NOVEMBER 29-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10-18 ÓRÁIG

PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

GÖDÖLLŐ, SZABADSÁG ÚT 6.
TEL.: 28/420-977
FAX: 28/420-978

GÖDÖLLŐI GALÉRIA

PETRÁS MÁRIA

KERAMIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1998

Csángó iparművész tárlata

Kerámiába álmodott piéták és madonnák

Ritka élményt nyújtó kiállítás nyílt a közelmúltban a százhalombattai Barátság Művelődési Központ emeleti galériájában. A tárlattal bemutatkozó határontúli alkotó *Petrás Mária* csángó iparművész, kerámikus. Ő azonban nem csupán kancsókat, tálakat formáz, hanem a szobrászathoz közelítve nagyméretű kompozíciókat és figurális alkotásokat is készít.

Bár Petrás Mária induló művésznek számít, kerámiái máris kiforrottságot sugallnak, színezéseit kifinomultság és nemes patina jellemzi. Keze alól megragadóan bensőséges madonna és piéta ábrázolások, s a csángó életformát, sajátos hitvilágot tükröző művek kerülnek ki. Alkotásai híven adják vissza a szülőföld szeretetét, a belőle táplálkozó tiszta emberséget és mélyen gyökerező vallásosságot. *Szervátiusz Tibor* e szavakkal ajánlja figyelmünkbe a művészt és műveit:

„Erdélyországban, s a nagy hegyeken túl, ott, ahol Napunk kél, a régi Etelköz nyugati felén..., idegen tenger szorításában él egy nép, a magyar nemzet része, drága testvéreink. Közülük jött közénk, hozzánk Petrás Mária. A sokszorosan beteg, kábítós világban, az élet sok nehézségén átment asszonynak van itt és most bátorsága a szülőföld üzenetét átadni."

A kiállítás megnyitójának kellő alaphangot biztosít, hogy a köszöntőt *Kóka Rozália* népművész mondja el, fellép a battai Forrás Néptáncegyüttes, Petrás Mária pedig énekesként működik közre. A tárlatot november 2-áig naponta 10–18 óráig tekinthetik meg az érdeklődők.

– igy –

Petrás Mária egyik kerámiaképe

PETRÁS MÁRIA

UJ PEST MEGYEI HIRLAP
1997 okt. 24

Délelőtt 10.00 órától az FM 68,99 MHz-n, délután 13.00 órától az FM 91,9 MHz-n fogható adásunk éjjel 1 óráig.

Minden nap az állandó műsorok kezdetéig Fábián Nicolette, Tőrincsi Tímea, Csóka Z. Márk, Marnitz László, illetve Lantay Miklós vezetésével aktuális információk, érdekességek hallhatók, remek zenével fűszerezve.

Exkluzív regionális és budapesti hírek, időjárás-jelentés minden óra 45 perckor.

Sporthírek: 10.15-kor, 17.15-kor és 18.55-kor.

HÉTFŐ

13.00–18.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
18.00–20.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
Műsorvezető: Fábián Nicolette
20.00–22.00: Szép világ – egyházi műsor (beszélgetés az örökkévalóságról, hitről, Istenről)
Műsorvezető: Varga Attila
22.00–01.00: Ez vagy Te! – beszélgetés emberekkel – emberekről
Műsorvezető: Csóka Z. Márk

KEDD

13.00–17.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
Műsorvezető: Csóka Z. Márk
17.00–20.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
Műsorvezető: Tőrincsi Tímea
20.00–21.00: Medicina – egészségügyi magazin
Műsorvezető: Tőrincsi Tímea
21.00–01.00: Esti beszélgetés – aktualitásokról
Műsorvezető: Fábián Nicolette

SZERDA

13.00–19.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
20.00–22.00: UFO-magazin
Műsorvezető: Marnitz László
22.00–01.00: Dunakanyarock – kalandozás a rock történetében
Műsorvezető: Rudolf Csaba

CSÜTÖRTÖK

13.00–18.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
18.00–20.00: Asztrológia – Érdekli önt, mit mondanak a csillagok?
Műsorvezető: Marnitz László
21.00–01.00: Le a kalappal! – információk, érdekességek sok-sok zenével
Műsorvezető: Lantay Miklós

PÉNTEK

13.00–19.00: Indul a hétvége – egy műsor sok zenével, még több játékkal, rengeteg helyszínnel, számos érdekességgel
19.00–21.00: Kívánságműsor
Műsorvezető: Szabó Krisztián
21.00–23.00: Party Mix – A Dunakanyar Rádió dance-listája
Műsorvezető: Szabó Krisztián
23.00–01.00: Cool Vibes – a feketezene legjava
Műsorvezető: Csóka Z. Márk

SZOMBAT

13.00–19.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
19.00–21.00: Kívánságműsor
Műsorvezető: Szabó Krisztián
21.00–01.00: Krisz-mix – a legjobb zenék és a legérdekesebb témák
Műsorvezető: Szabó Krisztián

VASÁRNAP

13.00–16.00: Információk, érdekességek sok-sok zenével
16.00–19.00: Négy keréken, karosszékben – a DKR közlekedési magazinja autósoknak és otthonülőknek
19.00–20.00: Leveles kívánságműsor
Műsorvezető: Szabó Krisztián
20.00–21.00: Sportmagazin
Műsorvezető: Matejka Tibor
21.00–24.00: Dallambazár – megnyugtató dallamok mindenkinek
Műsorvezető: Rudolf Csaba
24.00–01.00: Éjféli koncert
Műsorvezető: Rudolf Csaba

A fejlesztéshez elengedhetetlennek tartják a városi támogatást

(Folytatás az 1. oldalról.)

Átlagban közel 16 százalékkal emelkedtek a buszbérletek, ám az új díjszabás már lehetővé tesz némi járatbővítést. Az ipari park felé a 25-ös és 38-as járatok számát növelik, a raktárvároshoz (Philips) szintén járatfejlesztés lesz. Az Ergényi-lakótelepre járatbővítést, míg Ménfőcsanakra várhatóan az Ormos úton és a Sokorópátkai úti (jelenleg épülő) buszfordulón keresztül tíz járatpárt állítanak be. Mindezeknek függvénye az is, hogy az önkormányzat 58 millió forinttal hozzájáruljon a Kisalföld Volán Rt. költségvetéséhez, ám a tegnapi szavazáson február közepére halasztották a döntést a városatyák.

Pócza Mihály, a Kisalföld Volán Rt. vezérigazgatója lapunknak elmondta: „A helyi tömegközlekedés biztosítása önkormányzati feladat, és a költségvetési támogatással nem a vállalatot, hanem a szolgáltatást segíti a polgármesteri hivatal."

A vezető legfőbb nehézségnek azt nevezte, hogy a járatbővítés nem jár utasszám-növekedéssel. Ennek oka: míg a város terjeszkedett, lakossága nem gyarapodott. „Idén a város vezetése nem adott semmilyen pénzt vállalatunknak, ám

Pócza Mihály

1998-ban ettől nem tudunk eltekinteni. Évente tíz járművet kellene venni, ám a legjobb esetben is e célra idén 130 millió forint jut, ami alig négy busz árát fedezi. (Egy szimpla busz 25, egy csuklós 42 millió forint körül kapható). Ideális esetben 500 millió forint kellene a beszerzésre. Ha ez a helyzet nem javul, buszainkat harmincéves korukban tudnánk csak lecserélni...

Jövőre a bérköltség 20 százalék körül növekedik az ÁPV Rt. tulajdonában lévő cégnél, míg a jövedéki adó gázolajfogyasztói adótartalma 17,8 százalékkal emelkedik, ami tovább duzzasztja a kiadásokat. A város vezetésének figyelembe kell vennie, hogy olcsóbb buszjáratokat finanszírozni, mint megfelelő tömegközlekedés híján parkolókat létesíteni, úthálózatot bővíteni. Ráadásul az új buszok környezetkímélő motorral felszereltek, a levegő szennyezettségét sem növelik annyira, mint a növekvő motorkerékpár- és személygépkocsiforgalom.

BUGOVICS

A helyi járatok bérletárai 1998. február 15-étől

	Egyvonalas	Összvonalas	Tanuló, nyugdíjas	Felmutatóra szóló
Negyedéves	**3900**	**5220**	**1700**	**–**
Havi	**1450**	**1970**	**625**	**5760**
Félhavi	**940**	**1260**	**–**	**–**

Petrás Mária 1997. nov. 28. Hiszekegy

Az agyag megszelídítése

Petrás Mária egyik alkotásával.
(9747/5797/3/6a) Fotó: SZÜK ÖDÖN

Talán nem is hinnénk, de így igaz: jelenleg egy fűtetlen hajlék jut *Petrás Mária* s családja feje fölé. Pedig dolgozik, tanít, és két gyermeke is itthoni egyetemre, főiskolára jár. Petrás Mária mindezt persze zárójelben jegyzi meg, mondván: nem könnyű ma az egyedülálló nők helyzete, nehéz helytállni. Barátai, régi ismerősei hívására azonban ismét szívesen jött Ménfőcsanakra – ezúttal azonban nem a hangjával, hanem agyagba öntött gondolatait és ötleteit hozta el.

A moldvai csángók sok évtizedes fájdalmát és kívánságát próbálta alkotásain keresztül közvetíteni Petrás Mária, akinek hét évvel ezelőtt még csak egy ösztöndíjas meghívása volt az Iparművészeti Főiskolára. Hogy a végzettség, a papír csupán a koronát jelentette eddigi alkotómunkájára, most bizonyítja az a kiállítás, amellyel a ménfőcsanaki Bezerédj-kastélyban látható.

– Szüleim és hét testvérem is odaát él, s annak ellenére, hogy Brassóban népfőiskolát végeztem, viszonylag későn, 1990-ben várt rám az „igazi", nagy lehetőség, Domonkos Pál Péter meghívása – avat be a művésznő. – Ösztöndíjasként tanulhattam az iparművészetin, elvégeztem a mesterképzőt, s ma már én is tanítok.

Petrás Mária – noha egy határ választja el a közvetlen övéitől – mégis most már itthon van otthon. Gondolatisága, a moldvai csángókkal való együttérzése azonban nyomot hagy az agyagon: a „Panaszkodás Istennek" című témaválasztás mondhatni sorsszerű.

– A csángókérdés valahol a középkorban rekedt meg – véli a kiállító –, elképesztő, hogy a gyermekek nem tanulhatnak magyar nyelven, s az iskolákban is kizárólag románul tanítanak. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy mint a legkedvesebb kincset őrizhettük a csángó dalokat, népi énekeket, s a család szokásait. Tizenkilenc éves Róbert fiam és tizenhét esztendős leányom már itt tanulhat, aminek nagyon örülök. Munkáimmal és a tanítással is szeretném továbbadni azt a kincset, amit én is a családomtól kaptam, s szíves üzenetként vagy személyesen én továbbíthatok Moldvába az enyéimnek.

Petrás Mária kiállítása december 5-ig látogatható a ménfőcsanaki Bezerédj-kastélyban, azután pedig december 7-től a Gellért Szálló közönsége gyönyörködhet a bús-elégikus dombormű- és szoborsorozat darabjaiban.

– Harcsás –

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 AUG 23

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

1975. au

1021

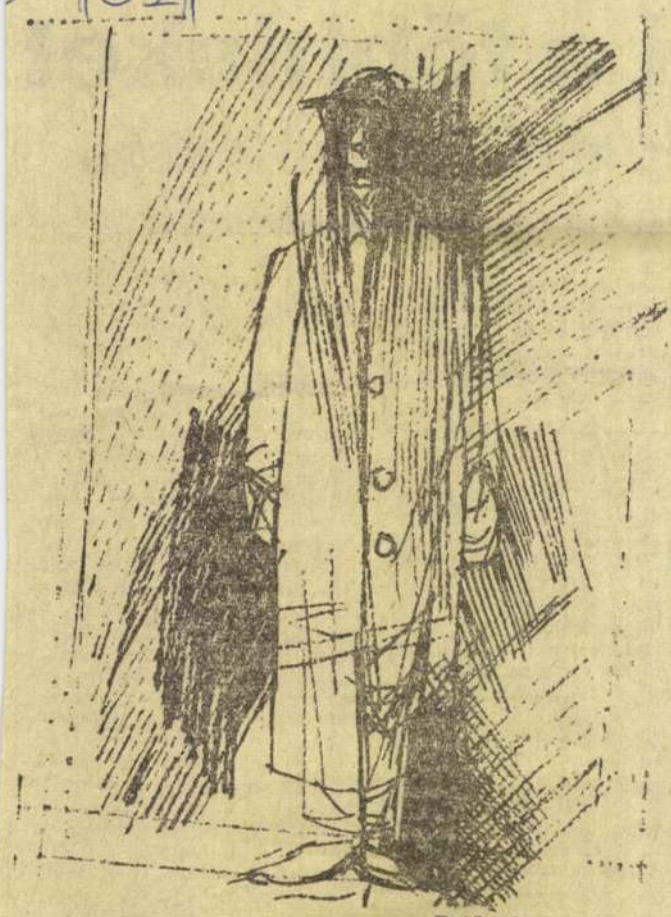

Pető János munkája

zontbat

ai a többieket

ságú tsz-ek fejlesztésének lehetőségei

ágosan a tsz-ek egyhar-sátoraljaújhelyi járásban közvetlenül érintő gondot, ek helyzetéről és fejlesz-st tárgyalt augusztus 21-aj-hegyaljai Termelő- és zövetségének elnöksége.

esetekben romlott —, a kedvezőtlen adottságú gazdaságok szakember-ellátottsága.

A szerencsi és a sátoraljaújhelyi járásban a sok gond ellenére az utóbbi négy évben — különösen a megkülönböztetett évi mintegy 30 millió forintos állami támogatás hatására — jelentősen fejlődtek a kedvezőtlen adottságú tsz-ek. Természetesen ez a támogatás, a segítség sohasem pótolhatta, csak kiegészítette a tagság keményen munkáját, helytállását. Az utóbbi négy esztendőben e tsz-ek — a TESZÖV felmérése szerint — az egy hektár termőterületre jutó halmozott termelési értéket 50 százalékkal, az eszszerves részeként kerülnek kimunkálásra.

A Tokaj-hegyaljai TESZÖV felmérése, a fejlesztéshez kimunkált ajánlásai is segítséget jelentenek megyénknek ezen a részén az előbbre lépéshez. A szerencsi és a sátoraljaújhelyi járásban tájegységi, komplex fejlesztési programot kell kidolgozni. Négy különböző tájegység különböző adottságai, lehetőségei szabják meg a tennivalókat.

A növénytermesztési ágazatban — a racionális földhasználat megteremtésével — a szántóterület csökkenésével kell számolni, s a szántóföldi művelésből kivont területek nagy része gyeptelepítéssel, illetve erdőtelepítéssel lesz hasznosítva. Jelentősen növekszik a tsz-eknél a kukorica, a cukorrépa, a napraforgó, illetve a pillangós növények vetésterülete, s csökken az egynyári szálas-, valamint a takarmánygabona-terület.

Az állattenyésztésben a szarvasmarha-, de főleg a

A tanácskozás összehívását Juan Antonio *Samaranch*, a NOB spanyol elnöke kezdeményezte,

felépésként értékeltek, mások viszont csalódottan távoztak a helyszínről. A konferencia hasznáról, értékéről beszélgettünk dr.

A záródokumentum

A doppingellenes világkonferencia végén elfogadott mindössze kétoldalas záródokumentum első pontja a nevelésről, a megelőzésről és a sportolók jogairól szól. E szerint ki kell terjeszteni az edzőkre és a többi hivatalos résztvevőre az olimpiai esküt. A sajtóval együttműködve fokozni kell a nevelési és megelőzési kampányokat, különösen a fiatalok körében. Teljes átláthatóságra van szükség a doppingellenes harcban – a sportolók alapvető jogainak tiszteletben tartásával. A második pont az olimpiai mozgalom doppingellenes kódexéről rendelkezik, amely nemcsak a versenyzőkre, hanem az edzőkre, sportvezetőkre, orvosokra és más segítőkre is vonatkozik. A harmadik rész szabályozza az egységes szankciót. Az első pozitív esetért kétéves eltiltás jár, de különleges, kivételes körülmények esetén a nemzetközi szövetségek ettől eltérő döntést is hozhatnak. Mellékbüntetéseket és intézkedéseket lehet kiszabni, sőt a doppingolásban segédkező trénerekkel és sportvezetőkkel szemben súlyosabb szankciókat kell alkalmazni. A negyedik pont rendelkezik a nemzetközi doppingellenes bizottság (ügynökség) létrehozásáról, amelynek a 2000-es sydneyi olimpia idején már működnie kell. A munkacsoportban helyet kapnak az olimpiai mozgalom, a kormányok és a nemzetközi szervezetek képviselői is. A testületnek három hónapon belül kell megalakulnia és döntenie a szervezeti felépítéséről, a pontos feladatköréről és a pénzügyi kérdésekről. Utóbbihoz a NOB 25 millió dollárral járul hozzá. Az ötödik pont alapján a büntetéseket a nemzetközi szövetségeknek vagy a nemzeti olimpiai bizottságoknak kell kiszabniuk, kivéve az ötkarikás játékokat, amelyen ez a jog a NOB-ot illeti meg. Vita esetén a sportoló ügyében végső esetben egy speciális sportbíróság dönt majd, s az eljárások során végig érvényesülnie kell az alapvető jogelveknek. Az utolsó rész a sportszervezetek és az állami hatóságok doppingellenes együttműködését erősíti meg a nevelés, a kutatás, az egészségügy és a törvénykezés területén

korfati
hitt, anna
nia kellet
zetközi
ter, szöv
ta az elő
róságra
és fél na
a találko
sereg mi
elimerés
problém
kell fogl
– *Szü*
– Az
legkénye
zált bünt
volt. A l
alkalmaz
éves eltil
désén ért
ellen a l
és a kerél
végül ők
kiskapu
vételes e
tetést is k
– *Mil*
– Ez
dokumen
solták is
– *Ért*
jesen sza
ági szöve
– A
kivételel
nem teki
legvalós
gadott i
pingolás
toló ne

úgy fogadták, mintha el sem ment volna... *Gábor* Miklós, amikor meglátta, megindulva szorongatta a kezét: – Jánoskám, de sokszor hallgattalak odaátról... *Szepesi* Györggyel az utcán futott össze, ott folytatták a diskurzust, mintha még mindig a régi rádiós pagodában ücsörögnének. Ám az „igazi" hazatérés mégiscsak a színpad lett.

– *Darvas* Ivánnak köszönhetem, akivel együtt színészkedtem a Madách Színházban... A belvárosi, Tüköry utcai Komédium színpadán játsszuk *Beckett* filozófiai mélységű, ám mégis akár fergeteges komédiaként is felfogható darabját. Jómagam *Tanai* Bellával két, egymás mellé illesztett szemeteskukában ülünk, és annak fedelét fel-felcsapva, vidám hetykeséggel, egyben mélázó szomorúsággal éljük különös szerepünket. A főszereplőt, a vak és mindkét lábára béna személyt Darvas Iván alakítja. Körülötte a fiát megszemélyesítő, ismeretlenségig elmaszkírozott *Mácsai* Pál sántikál. Mindketten úgy játszanak, hogy ha nem magyarul „beszélne" a darab, Bécs, Berlin, Párizs, New York színházrajongói szétszednék a pénztárakat a jegyekért... Sok-sok előadást láttam odakinn, sokfelé a nagyvilágban, állíthatom: zseniális színészek!

Tóbiás Áron

királyfi című Mark Twain-darabot szerdán és csütörtökön a Kolibri Színházban tekinthetik meg az érdeklődők. A Kolibri Színház tájékoztatása szerint a diákok „workshopot" is tartanak a városmajori gimnáziumban.

AZ ILASA-SHIBA Alapítvány (Japán) minőségbiztosítási fődíját nyerte el Tótszerdahely általános iskolája. A díjat február 16-án a Magyar Tudományos Akadémián Shoji Shiba professzor adja át az iskola képviselőinek.

ITTHON IS – OTTHON IS címmel Sava Babic munkáiból látható könyvkiállítás március 6-ig az Országos Széchényi Könyvtárban (Budavári palota F épület, vasárnap zárva).

A VASS-GYŰJTEMÉNY darabjaiból láthatnak válogatást az érdeklődők a veszprémi Csikász Galériában (Vár u. 17.) március 29-ig.

KALLOS ZOLTÁN gyűjteményéből, Petrás Mária kerámiáiból és üvegszobraiból és Csoma Gergely fotóiból rendezett tárlat látható Moldvának nagy a széje címmel a Magyarok Házában (Budapest V., Semmelweis u. 1–3.) február 27-éig hétköznapokon délelőtt tíz és délután hat óra között.

MÁRVÁNYI S. GYÖRGY:

Víz alatt, föld a

Volt Magyarországon egy tömeggyilkosság — harminc évvel ezelőtt —, amelyről senki nem tudja megmondani, pontosan mikor történt, s azt sem, hány áldozata volt. Az évfordulójáról minden esztendőben csak egyetlen öreg cigányasszony emlékezik meg — a véletlenül életben maradottak egyike.

•

A 8-as országút mellett, Székesfehérvártól 20—22 kilométernyire, közvetlenül Várpalota előtt van egy kis tó. Az útról nem látni, másik oldalán a vasúti töltés húzódik. A vonatról jobbra fel-felcsillan a vize, még egy kis szigetet is felfedezhet az ablakon kinéző utas. A műút felé eső oldalon kis akácos, a vasút felé szemétdomb, meg egy ipartelep keretezi. Itt a part meredek és magas; oldalát benőtte a fű és a gaz. Aki először látja, nem ismerné fel, hogy a tavacska bányagödör volt valamikor.

Az országút felől ereszkedtem le a meredek parton a víz peremeig. Öreg bácsi horgászgatott, mellette kutyája.

— Igen, itt vannak, lenn feküsznek a fenekén — válaszolt a kérdésemre. — A víz lehet vagy hat-hét méter mély. Látja azt a szigetet ott arra? No, amellett feküsznek, lenn a sírban. Csak egy keresztet raktak rá a háború után, mikor még nem volt ott víz. Később aztán az erőmű vize befolyt a gödörbe és most már nem látszik semmi.

Szél fodrozza a tavacska vizét a halott cigányok fölött. Hogy hányan fekszenek a víz alatti tömegsírban, azt senki nem tudja pontosan megmondani. Az 1946-os népbírósági per — a Veszprémi Napló 1970. március 8-i számában megjelent írás tanúsága szerint — százaz asszonyokat meg a gyerekeket. Én akkor voltam állapotos, júliusban babáztam volna le. Kaptam nyolc lövést, karba, a lábamba, az oldalamba, ide is — mutatja —, meg a combomba is. Nyolc helyre.

— Csoda, hogy életben maradt.

— A jóistennek az akaratja, ugye. Én éltem túl meg még egy kislány. Amikor már csend lett, kihoztak a bakterházból egy karbidlámpát és megvizsgáltak minket. Én csak benn feküdtem a gödörben; nem mozogtam. Mikor eltávoztak és csönd lett, mindenkit megnyomtam magam körül, hogy melyik él még. Ráesett a kezem a kislányra, az visszacsípett engemet. Mondom: ki vagy? Melyik vagy? Azt mondja: Én vagyok a Falat. Te, mondom, húzz fel, nem bírok felállni.

„Falat": Raffael Margit. Most Esztergomban él, ott beszélgetünk a történtekről.

— Amikor elkezdtek lődözni, nagyon megijedtem, beugrottam a gödörbe. Hát nem ért engem seholse golyó, csak egy kicsit kaptam, ami a másik emberből jött át. Olyan fáradt golyó volt...

Raffael Margit tizennégy éves volt akkor.

•

A kislány néhány nap alatt gyalog eljutott Veszprémbe.

— Nagyon véres volt a ruha rajtam. Ahogy mentem a vasút felé, egy szép házból kinézett egy asszony. Akkor már híre ment, hogy hány cigányt végeztek ki a nyilasok. Behívott, a véres ruhámat leszedte rólam, a magáéból felöltöztetett. Bekötötte a sebemet, bekente gyógyszerrel, adott nekem pénzt, amivel eljutottam Győrig. Ott volt a nagybátyám, ott maradtam, aztán onnan is mentem férjhez.

Pető János

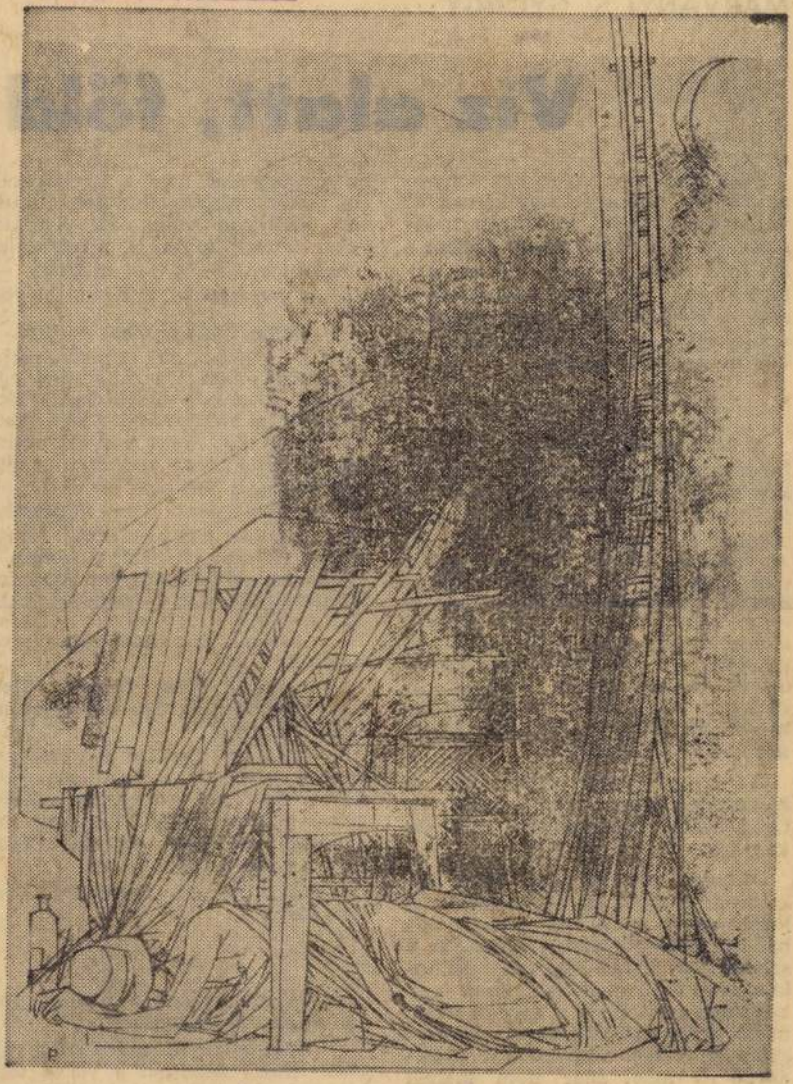

Pető János: Este

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 25.
XIX. évf. 43. sz. 3. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Napjaink

Pető János
1021

VENDÉG

PETŐ JÁNOS KŐRAJZA

Észe Tamás

k első orsz

II. Rákóczi Ferenc szabadságharca úgy él a magy
nép tudatában, mint nemzetünk múltjának egyik le
szebb korszaka. Mikor emlékezetében feleleveníti
hosszú — nyolc esztendőre terjedő küzdelmet, Ruge
das csataképeire vagy a Rákóczi-nótára gondol ak
ratlanul is. A kurucvilág képzeletünkben a harc és
költészet, a kard és a lant világa. Pedig több is és m
is. Mohács óta Rákóczi szabadságharca a magyars
első vállalkozása arra, hogy államát kivegye a Hab
burg-uralkodóház kezéből és saját igényei szerint re
dezze be, a maga erői által szervezze újjá. Sem elő
a török hódoltság kezdetéig, sem utána 1848-ig nir
ilyen nagyszabású cselekedetünk.

Pető János

Pető János: Esti figuráim (Miskolci Grafikai Biennálé)

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 6. XIX. évf. 49. sz. cimlap.

Boldizsár Iván:

VISSZHANG

„Comme il faut" a zenében

Nagyon a szívemből szólt Petrovics Emil az ÉS november 22-i számában, amikor annyira hangsúlyozta a mondanivaló elsőbbségét az eszközök keresgélésével szemben. És akkor is teljesen egyetértettem vele, amikor a nemzeti hagyomány kiterjesztését javasolta középkori, 16—18. századi zenei emlékeinkre és a verbunkosra. Én ugyan már elégnek tartanám az egyéniség kifejtését, s bármennyire meglepő is egy folklorista részéről: az a meggyőződésem, hogy ha valaki magyarnak születik, benne él a magyar társadalomban és emberi élményeit művészi erővel tudja megszólaltatni, az ma már szükségképpen magyar zenét fog alkotni hagyományos elemek felhasználása nélkül is; mégis csak helyeselni tudom, ha a zenész minél szélesebb körű hagyománnyal tágítja ki egyéniségét és azzal segíti megtalálni a legmegfelelőbb hangokat önmaga kifejezésére.

Csak akkor lepődtem meg, amikor a verbunkosról úgy szólt, mint valami „non comme il faut" hagyomány feltámasztására még mindig vannak készséges jelentkezők, s a televízió is elébe megy az ilyen igényeknek.

De hát nem erről volt szó az interjúban, és sértés volna ugyanezt föltenni akár Petrovics Emilről, akár Feuer Máriáról. Maradjunk tehát a verbunkosnál. Mondvacsinált tartom az ellentétet „comme il faut" népzene és „non comme il faut" verbunkos között. A táncházakban is éppen a verbunkosjellegű népi hangszeres muzsika a legfőbb vonzóerő, annak is leginkább „verbunkosszerű" mezőségi darabjai. A 18—19. századi nemesi-városi verbunkos pedig már rég bevonult a magyar zenébe Liszt, Erkel, Kodály és sok Kodály utáni szerző munkájában.

Meríthet belőle továbbra is mindenki annyit, amennyit saját élménye megkíván, amennyivel saját énje kifejezését gazdagíthatja. S meg fogja kapni a hangversenyközönségtől, köztük a népzene barátaitól is a megérdemelt tapsokat. Comme il faut.

Vargyas Lajos

Nem boszorkány-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUN 2 ?
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János
1021
64

EMBER ÉS MADÁR

Pető János munkája

a környezetvédelemér

A Tokaji Vas- és Fémipari Szövetkezet, vagy ahogyan termékeinek már nemcsak belföldi, hanem külföldi vásárlói is ismerik: a TOVAFÉM egyre inkább specializálja magát a környezetvédelmet, az emberek egészségének védelmét szolgáló berendezések gyártására. 1970-ben még csak 21 millió forint volt a szövetkezet termelési értéke s 1,9 millió forint nyereséget értek el. A rekonstrukció, a , korszer keresett gyártmányszerke eredménye, hogy az elm évben termelési értékük me közelítette a 35 millió, rintot, nyereségük pedig millió forint volt.

Képeinken a TOVAFÉ két „környezetvédelmi" gyá mányát, a füstgáztisztítót a nagy teljesítményű p szűrő berendezést mutatj be.

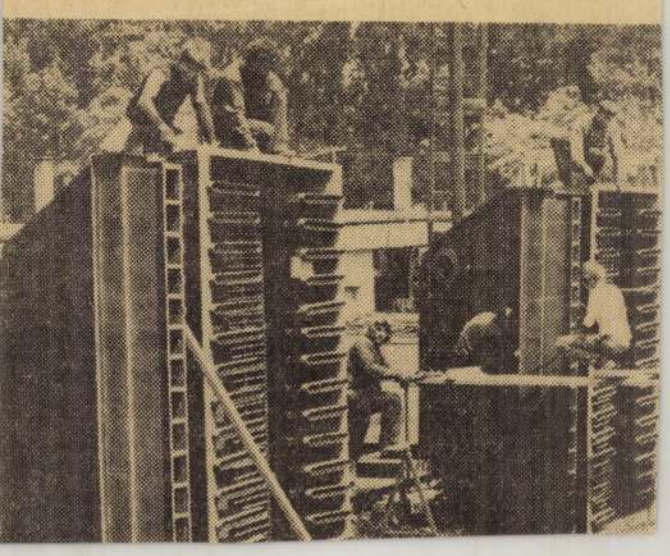

Petrasovszky Emanuel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

P

ÚJ EMBER

NOV 30

A nyíregyházi görögkatolikus templom új egyházművészeti értékei

A napfény aranysugarakkal simogatja végig a három üvegablak új képeit, melyek a nyíregyházi görögkatolikus hívek áldozatkészségéből készültek el. Karossy Ferenc székesegyházi kanonok mutatta be a híveinek a templom új egyházművészeti értékeit. A középső kép Szent X. Pius pápát ábrázolja, aki a hajdúdorogi görögkatolikus egyházmegye alapítója volt. A főoltártól jobbra Nagy Szent Bazil képét látjuk, valamint Aranyszájú Szent Jánosét. Ők voltak az ősi görög szentmise-[illegible] szerzői.

A képeket Petrasovszky Emánuel festette mélységes hittel és művészi ihlettel.

4

tekintetemet magamra fordítottam, észrevettem, hogy ő közelebb van szívemhez, mint szívem saját magához.«

Az ádvent nagy misztériuma, hogy azután sóvárog a lelkünk, aki már eljött, azt hívjuk, aki szüntelenül csak jön és velünk akar lenni az egész örökkévalóságon át.

(M. F.)

…m 1913. évi történetét is tartalmazván,
…éséből közöljük a következőket:
…berendezendő múzeum épülete a vár…
…ívül a Mosonba és a vasúti állomás…
…ő utak közti területen fekszik, mé…
… olyképen, hogy az épület hoss…
…lye e háromszög-alakú terület alapv…
…l párhuzamosan vonul, úgy, hogy …
…t homlokzatával a város felé fordul.
… épület e fekvése az intéző körök elő…
…ról tesz tanúságot, mert Magyaróv…
…ozottan délkeleti irányban fejlődik …
…n messze az az idő, mikor Moson v…
…al egyesül, ekkor pedig a múzeu…
… a két város középpontjába esik. A m…
… közelében épült az állami felső leány…
… s a főgimnázium tervbe vett új épüle…
… közelebb kerül hozzá; itt van még a…
… elemi iskola is s így a kulturának ez új ha…
… múzeum, a legillőbb környezetben épül…
… homlokzat közepéből kiszökő lépcsé…
… haladva oszlopos terraszra érünk,
…ől a főkapu tágas aulába vezet, mely-
…jobbról-balról …

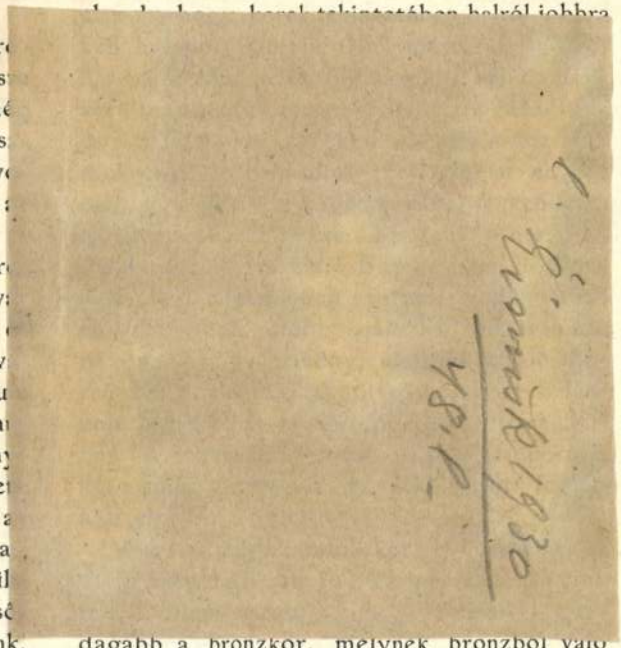

…A termek berendezésénél az a múzeumi
…

dagabb a bronzkor, melynek bronzból való
emlékei másfél tárlót töltenek meg. A bronz-

Petrasovszky Emánuel
III. c. d. festő

közük egy szép gyűrű aranyból.

Azután sorba következnek a népvándorlás korának emlékei, még pedig a Szentpéterről valók két tárlóban, a Bezenyéről valók egy szekrényben; ebben a világhírű rúnás fibulák a múzeum legbecsesebb ereklyéi. Az egyiken «Goduhid (Godahild) Wurja» a másikon «Arsipoda – Segun» szavak olvashatók, Wimmer kopenhágai egyetemi tanár és runológ meghatározása szerint.

Majd a Dunacsún határában talált leletek következnek három szekrényben. Különösen feltünőek a gazdagon aranyozott, áttört művű, griffes díszű szíjvégek. Azután az oroszvári népvándorláskori leletek két szekrénye és ugyaninnen egy harmadik szekrény következik, mely azonban római leleteket is tartalmaz. Utóbbiak közt van egy ezüstgyűrű egy Victoria bemetszésű kővel és egy ezüstből való finoman diszített nór-pannon fibula, melyet az Oroszvárra mintaásatás bemutatása czéljából 1913. augusztus 16-án tett kirándulás alkalmával szereztek meg. Oroszvárról való egy párkányos római tégla

jéről, 2 nagyszerű tűzikutyát a meg
nyársakkal, 2 lüküt, 1 óriási agyage
mely hombárul szolgált, több lábast és
más fazekat, régi tányérokat, tálakat és
sókat, pásztorbotokat és csörgőket, meg
rendbeli paraszthimzésű lepedőt és var
czihát. A nyert útmutatások alapján a mú
vezetői most már kiegészíthetik e g
ményt és horvát meg német paraszt-s
is rendezhetnek be.

A következő V. sz. termet fegyvert
nek rendezte be Bella. Számára egyik
rajzi kirándulás alkalmával megszerzett
nemzetőri kaszadárdát 1848-ból.

A szomszédos VI. terem tisztán má
óvári jelentőségű. Ez iránt is sikerült a
gárság érdeklődését felkelteni, úgy,
szintén néhány új szerzeménynyel gya
dott az.

A két utolsó teremnek díszére szolg
a régi megyei, városi meg czéhbeli zá
és lobogók.

Az épület előtti kertben a felirat n

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1976 JUN 2

Pető János

1021

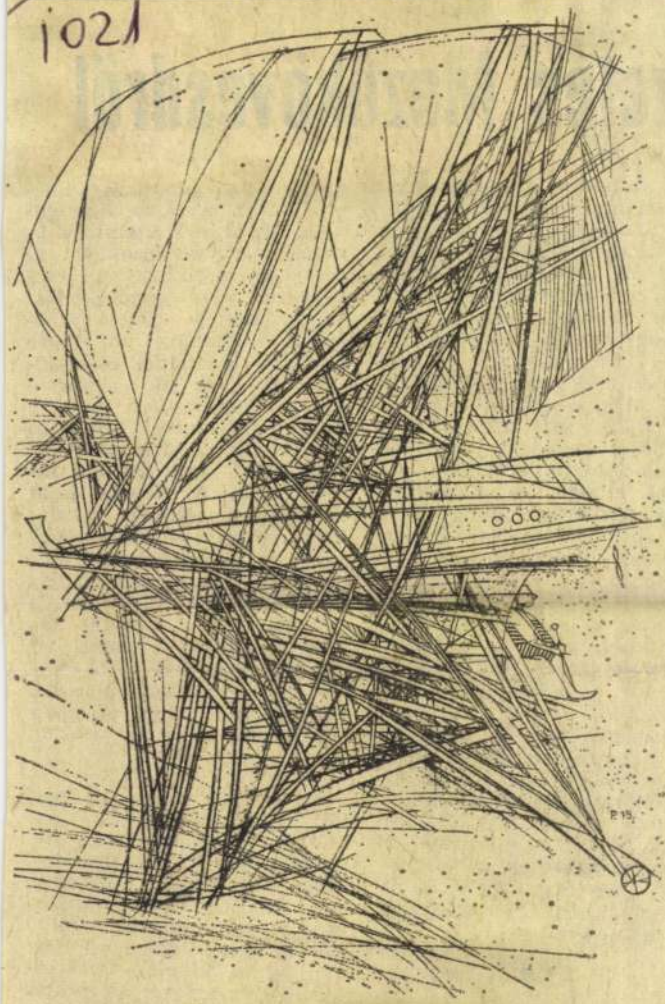

Jármű

Pető János munkája

őzet

—, valami[illegible] lebonyolító 25 tehergépkocsi üzemképesen várja 10-ét, az aratás kezdetének napját. A gabonatáblák érési foka és színeződése szerint csak két hét múlva indulhat a nagy munka Kövesden.

— Kombájnjainkat 2454 hektár őszi búza, 676 hektár tavaszi árpa, 243 fénymag és 32 hektár őszi árpa terület várja — mondotta Lázár Péter, a Matyó Termelőszövetkezet elnöke. — Egyszerre négy területen fogunk aratni, egy-egy területre típusonként csoportosítva a kombájnokat. Mindegyik területünkön lesz kint szerelőkocsi, a szükséges alkatrészekkel, hogy a közepes, valamint a kisebb javításokat ott a helyszínen javíthassuk ki.

Mezőkövesden — az évek óta ilyentájt negatív értelemben visszatérő — alkatrészellátásra nem panaszkodnak. Nincs alkatrészhiányuk. Részben, mert már a télen megkezdték a beszerzést, másrészt, mert saját műhelyükben is állítanak elő alkatrészeket.

●

A Matyó Termelőszövetkezetben mint egy nagy vizs-

[illegible] szültek az aratásra. Ezt igazolja az aratási ütemterv is, amely a javításoktól az üzemanyagellátásig, az emberekről való gondoskodástól az aratást követő járulékos munkákig mindenre kiterjed. Ha netán csapadékos lenne az idő, akkor a három közepes és az egy nagy teljesítményű Bábolna típusú szárító azonnal munkába kezd. Nem gond a tárolás sem. Az összes saját termést — mintegy 1300—1400 vagon — szeptember közepéig a szövetkezet maga tárolja. A tsz ezzel jelentős mértékben csökkenti a gabonaforgalmi vállalat tárolási gondjait, hiszen itt Kövesden egy nap alatt annyi termést takarítanak be, mint a járás többi tsz-ében együttvéve.

●

Az üzemanyagtárolók feltöltve, naprakészen várják a kombájnok és gépkocsik indulását. Az aratás megkezdése után pedig a füzesabonyi ÁFOR-telepről töltőkocsikkal folyamatosan szállítják az üzemanyagot és töltik fel a kiürült tartályokat. Amennyiben az aratás idején nem lesz nedves az idő, akkor — elsősorban a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 JUL 31

Pető Gyula

1021

Pető János: Kocsihajtó

cakunkat, hogy mi
lyhidi Ágoston, Ge
ránd Ferenc írt, nen
lemző — csak éppe
ságra" — írja gúny
ályamódosítás-vitáva
n. Mi abban bizako
kenységünk, a ny
lkodás a sajtóban t
„önbizalom-pocak"
eretnénk, ha ebbe a
zlaló, hanem egészsé
lne.

OR. MÉSZÁROS MIKLÓS, GYÖR. lovák és cseh nyelvtudását minden zonnyal hasznosíthatja. Azt javaljuk, hogy érdeklődésével forduljon dományos intézményekhez, szaknyvtárakhoz, nagyobb, idegennyelanyagot is gyűjtő könyvtárakhoz.

OR. E. S. KAZINCBARCIKA. Az ÉS t hete megglosszázta az Indomecium nevű gyógyszerhez mellékelt, az orvosság mellékhatásait hosszan soroló cédulácskát, amely a dkát fájlaló beteget valóságos tünetneggel fenyegeti meg. Levelírónk, i különben körzeti orvos, azt tanolja: K. G. Gy. szedje csak a gyógyert, „mert mellékhatást bármelyik ógyszer okozhat, derékfájása vi ont lehet, hogy mégis épp ettől fog egszűnni." Bizonyára igaza van dves orvos-olvasónknak. De talán is elképzelhető volna, hogy azok, ik a gyógyszerekhez mellékelt (és m az orvosnak, hanem a betegnek óló) figyelmeztetőket fogalmazzák, velnének arra: szövegük **ne réítse el,** ne riassza vissza a laikus és agát különben is rosszul érző, beg embert. Hanem okos, árnyalt, egnyugtató tanács legyen. Valami yasmi, mint az Ön levele.

OR. T. ANTAL, MARCALI. Vitába állunk azzal a véleményével, hogy utóbbi két-három évtizedben az zozza az iszákosságot, hogy a pejotív hangzású **kocsma** szót felvált ta az **italbolt** elnevezés. De egyettünk abban, hogy ez utóbbi: eufémnus — megszépíti a kifejezés mött meghúzódó **kocsmavalóságot,** s t sugallja, hogy nem „talponálló" lozás folyik benne, hanem „szolid lárusítás".

A PARÓDIASZERZŐKNEK: A padiákra szánt terjedelmünk — érthen — korlátozott. Nincs módunk ar , hogy a vártnál jóval nagyobb ámban érkezett, szellemes, találó ziratok mindegyikét közöljük. A eres Tibort parodizáló írások kö l kényszerűségből jónéhányat ki llett hagynunk. **Bíró József, Bodó sző, Dávid József, Deli István, escher Attila, Joós Ferenc, Kelenyi István, Kikli Tivadar, Kispista ván. Maczelka Tibor, Váradi István. ai Jenő** szerzőinknek megköszönjük remüködésüket és javasoljuk, ty továbbra is vegyenek részt pa-

ez ideig talán legsikeresebb n gyar növénynemesítőnek, Fleis mann Rudolfnak. A 30-as, 40-es és 50-es években hataln hozzájárulást jelentett ahh hogy a kévék „feje" (még az bizonyos 14. is!) súlyosabb legy Biztosan telelt át, a gyengébb lajokat is eltűrte és remek nyeret lehetett belőle sütni. (Eze szem súlya ugyan nem nagy, s Ma nem 30 gramm alatti, de sőt 50 gramm feletti fajtakat termesztünk, ez azonban önmag ban nem jelent sokat.)

Az F 481, akárcsak híres tár a Bánkúti 1201 is — valljuk m őszintén — a robbanásszerűen j vült agrotechnikai színvonaln esett áldozatul. Az F 481 legte jobb 25—30 mázsát termett he táronként, mai fajtáink 40—50 60, sőt több mázsára is képese Országos átlag-terméseink is j val 30 mázsa felett vannak és csaknem háromszoros a hábo előttinek, ami az F-búza fénykot volt. Ma már olyan a talajain tápanyag-ellátottsági szintje, am lyen az F 481 teljesen ledől, olya lesz, mintha henger járta voln meg. Bizony, nemcsak az kétsége hogy kombájn, de az is, hogy ka sza felszedni képes-e? De hol va már a kasza! Ezen a tápanyag szinten megsokszorozódik a beteg ségek veszélye, és ezekkel olyko a legújabb fajták is nehezen áll ják a harcot. Persze ezt a küzdel met a modern munkagépek sor segíti. A repülőgépes műtrágya szórás, a védőszer-permetezé olyan gyakorlat ma már itt, am nyugaton sem szokásos. De ez fajta számára újabb probléma i például „vegyszertűrő-képesség Nem sorolom a szakmai részlete ket. De örömmel ragadom meg a ürügyet, hogy megemlítsem

PETŐ JÁNOS grafikus
Mezőkövesd, 1940

A Képzőművészeti Főiskolán szerzett grafikusi-rajztanári diplomát 1964-ben; mesterei Ék Sándor és Fónyi Géza voltak. 1969-ig szülővárosában rajztanár, azóta a miskolci művésztelepen dolgozik. 1966-ban Mezőkövesden, 68-ban Debrecenben, 1970-ben a Dürer Teremben, 71-ben Miskolcon, Tokajban és Jászberényben, 72-ben a Kulturális Kapcsolatok Intézetében és Franciaországban volt önálló kiállítása. Művei a hazai tárlatok mellett eljutottak több külföldi grafikai rendezvényre. 1967-70-ben Derkovits-ösztöndíjban részesült, 1968-ban a Studió jubileumi kiállításán, 69-ben a Miskolci Grafikai Biennálén nyert díjat. - Klasszicizáló, realista és modern vonások keverednek litográfiáin, a világos-sötét foltdinamikája képviseli rajtuk a legerősebb egyéni izt. Elbeszélésre hajló rajzi tehetsége különösen jól érvényesül az illusztráció területén.

Pető János, grafikus

— A DIÁKOK MŰVÉSZETI NEVELÉSÉRE, vizuális kultúrájuk fejlesztésére a Miskolc-Perecesen levő diákotthon tárlatsorozatot rendez a miskolci művésztelepen alkotó művészek alkotásaiból. Elsőként Pető János miskolci grafikusművész alkotásait mutatják be.

—: Hír

8

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 jan. 6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 NOV 16
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

1021

1975. nov.

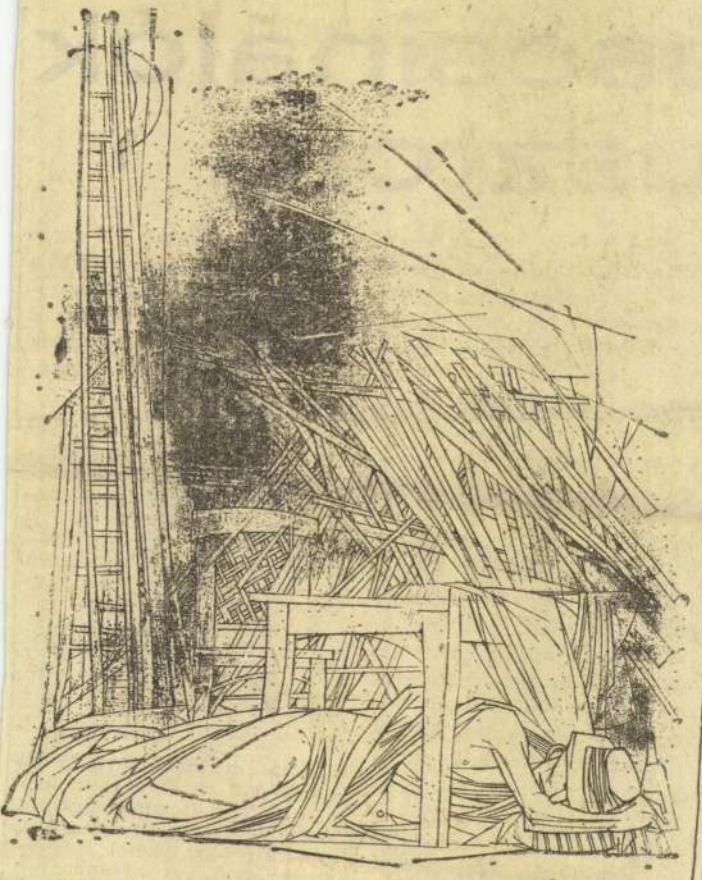

Alvó

Pető János litográfiája

asárn

ásesinalok
uszton

— Egyelőre jól „álljuk a sarat". Igen jó a partnerrel való kapcsolatunk, együttműködésünk. A vállalat fiatal főépítésvezetőjével, Lengyel Miklóssal együtt jól össze tudjuk hangolni a munkát. A nyírségiek rendkívül szervezetten és gyorsan haladnak a munkával. Ez kihat ránk is. A gépkocsivezetők úgy vannak, ha látják, érzik fontos sürgős a munka, akkor szívesebben, időt, lehetőséget jobban kihasználva szállítanak. A munkával jól előrehaladtunk, így a jövő hónapban az egységünk, a 3-as számú ÉPFU debreceni kirendeltségének dolgozói 18 trélerrel megkezdik a házgyári elemeknek a Szovjetunióba való szállítását. Igyekszünk a munkával, hiszen az orenburgi programban részt vevő építők és szállítók az új négyszintes

rült túljutni rajta. Ezt megkönnyítette, hogy az ÉPFU-kirendeltség minden dolgozója érzi, hogy politikailag is fontos, közös nemzeti érdek az orenburgi program sikeres megvalósítása.

A családtól távol a nehéz érzéseket különféle programokkal enyhítették. Szerveztek sportmérkőzéseket, kirándulásokat. Megnézték a várat, jártak a Szinevernél. Ez csodálatos hely: mesésen szép tengerszem, pisztrángokkal. Jó másfél hónappal ezelőtt jártak ott, de arra már hó volt. Huszt alatt találkozik a Tisza, a beleömlő kristálytiszta hegyi folyóval, a Rikával. Tervbe vették, hogy jövőre megfürdenek benne.

A szállodában levő tévén esténként rendszeresen fogják a magyar adást, nézik a műsort. A magyar újságokat, folyóiratokat bárhol megvásárolhatják, így nyomon követhetik a hazai eseményeket.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1973 FEB

1021

Pető János

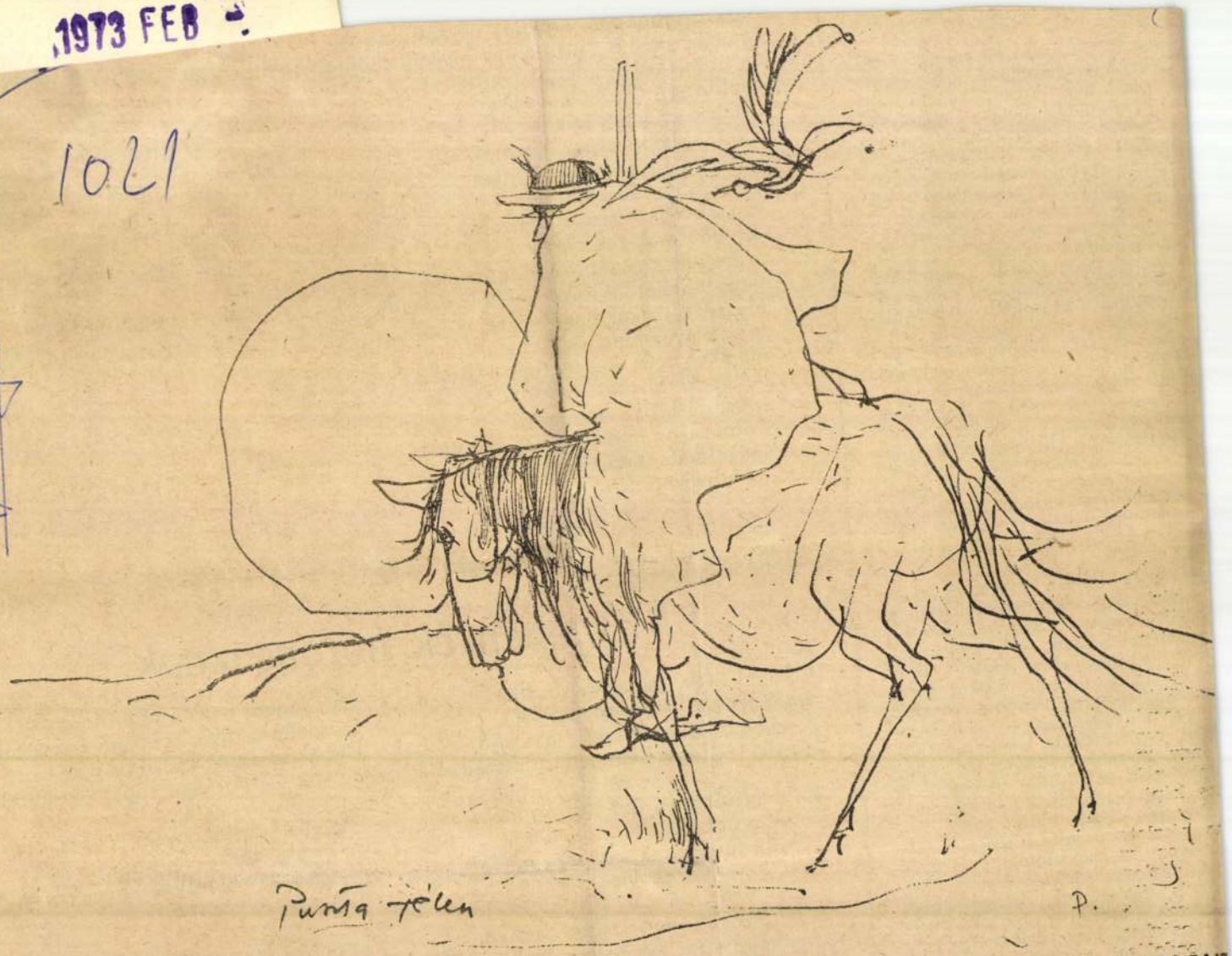

PETŐ JÁNOS RAJZ

PETŐFI-ILLUSZTRACIÓ

visszagondolnak egymás mozdulataira,
amikor még a „stroncium" nélküli csill
a homlokukat hűsítő avarban
boldogan feküdtek hanyatt.
Áthidalt életük szikrái
talán éppen akkor fogynak el,
amikor a kicsike nyugdíjka.
Lassan térdre hullnak
a szobájuk falára akasztott
szeplős emlékek alatt,
számadást végeznek magukban,
hogy az életből nekik mennyi maradt,
elúszó éjszakák árnyékait
fonják szemfedőnek,
álomketrecük észrevétlen összedől,
pedig ők alkottak nekünk
szétverhetetlen eszméket,
s ebben az intellektuális világban
négyelemis életük megmaradt
idegenvezetőnek.

derekam feszülve

harminchárom holdak
érkeznek kérésre

s csurognak ezüstök
sokhajú fejemre

SZÖLLŐSI ZOLTÁN

Jegenyék harangoznak

Itt, ahol ülök, csenevész bodza
emeli fénybolyhos lapu-talpait.
A szél meglöki, és szinte mondja:
vigyázz! — egy sugarat máris szétlapít.

Itt, ahol ülök, ez tán otthonom.
A dél ezüstrebbenése szívemé.
Füvek nyüzsögnek, hajlongnak folyton;
fényt ragadva gyűlnek ujjaim közé.

A pitypangok rezgő műholdlánca
gyermekvilágot kutató emlékeim.
A nyár ólomablaka kitárva.
Forognak a nap villózó csapágyain
ezer foggal nevető napraforgók,
szétpattant ajkú, kuncogó kukoricák,
királykisasszony-koronás, pufók
mákok — fodraikat kapkodva igazítják —

egy elkésett, lángnyelő pipacs,
az ördöglelkeket rejtő dohányok,
álmos krumplilevél-szemhéjak,
arcok: porba horpadó pléhvirágok.

Jegenyék harangoznak, — dél van.
A föld hullámain kertek, lugasok:
egyetlen sorsom gyönggyel-rakottan
szálló égpartok között kavarog.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL 20
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Pető János

64

1021

EMBERPÁR

Pető János munkája

agasban

kkal

án

Munkáséle

Lakóhe

mu

Milyen nagy távolság kilométer?

Az attól függ!

Ha esőben, sárban, hide ben kell legyalogolni, n ponta kétszer — műszak elő és műszak után —, akk igen hosszú. Számítsuk ho zá, hogy annak idején e műszak 12 óra volt. De a régi idők története. Dom háza és Ózd között 1934-be építettek egy olyan ut amin már el tudott men a lovas kocsi, s az akk még új kerékpárnak is volt.

Bár a megélhetés ige szűkös volt a községbe mégis viszonylag keves vállalkoztak az ipari mu kára. Az adatok szerint 194 ig 64 ember járt dolgoz Domaházáról az ózdi gyá ba.

Nincs már „kvártély Bolyokon

Maradjunk még egy kics a múltnál. A nehéz bejárá még a férfiak sem bírtá sokáig. Ahogy teltek az éve elfáradtak, s lelassultak. A nem bírta a lépést tartan „kvártélyt váltott" az Óz melletti Bolyok községben.

A 20 kilométeres távolsá az utóbbi évtizedekben szi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 JÚN 20

Északmagyarország

Pető János

1021

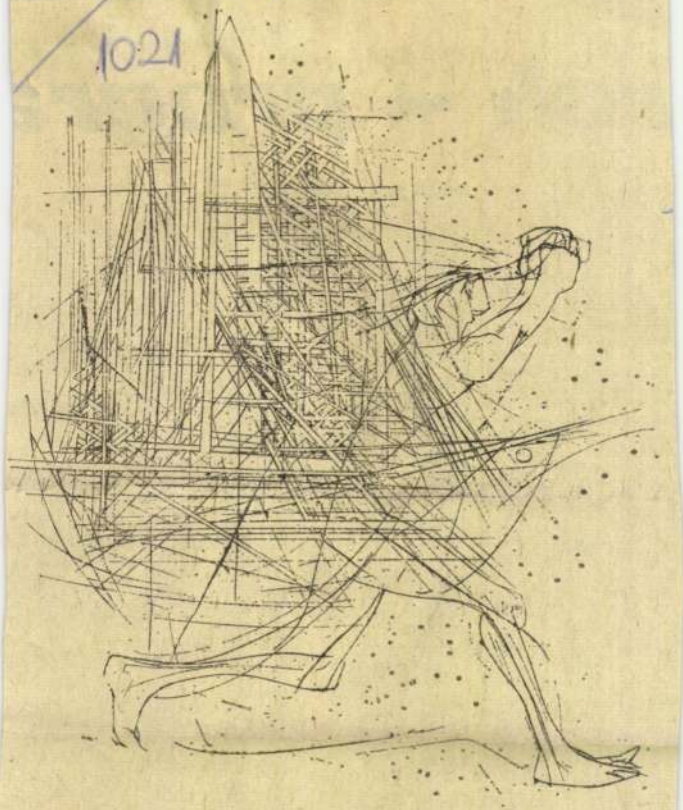

HAJÓ ÉS EMBER

Pető János munkája

ttrészletek. — 1
or üdülőknek.
eza szerzemény
jövő művelődési háza. Riport.
13.50: Oralia Domiguez és
urt Böhme énekel. — 13.25: Kis
agyar néprajz. — 13.33: Szov-
t gyerekek énekelnek. — 14.00:
ettótól ötig . . . — 17.00: Az If-
úsági Rádió órája. — 18.00: A
ekete halom alatt. Riport. —
.33: Nyolc rádió dala. — 19.13:
jú zenebarátok híradója. —
.33: Labirintus. Zenei rejtvé-
vek fiataloknak. — 19.43: Nép-
alok. — 20.33: Titkon innen —
tkon túl. — 21.03: Örökzöld dal-
niok. — 21.57: Grieg: a-moll
ronáta. — 22.33: Derüre is derü.
22.56: Mágnás Miska. Operett-
észletek.

3. MŰSOR

14.05: Új lemezeinkből. — 14.36:
enekari muzsika. — 15.47: Han-
os szöveggyűjtemény. — 16.03:
ber operából. — 16.50: Láttuk,
ttuk — a színházban és a mo-
n. — 17.05: A hét zenemüve.
17.35: Huszonöt perc beat. —
.03: A Zsebrádiószínház bemu-
atója. — 18.27: Zenekari muzsi-
. — 19.33: Nagy siker volt!
mil Gilelsz zongoraestje a Ze-
akadémia nagytermében. —
.02: A Magyar Rádió Karinthy-
ínpada. — II. rész. — 22.00: A
ck mesterei. — 22.30: Theo
dam énekel.

A MAGYAR RÁDIÓ

iskolai stúdiójának műsorából

Kezdés: f. 3 órakor

ELLENINTÉZKEDÉS
Szí. szovjet film
Kezdés: hn. 5 és 7 órakor

HEVESY IVÁN FILMKLUB
A 22-ES CSAPDÁJA
Szí. amerikai film
18 éven felülieknek!
Kezdés: f. 5 és f. 7 órakor

MESE-MOZI
A HÉT HOLLÓ
Szí. NDK mesefilm-sorozat
Kezdés: 10 órakor

Vasárnap délután 3 órától
EGÉSZSÉGÜGYI KISFILMEK
vetítése

FÁKLYA
GYEMÁNT LADY
Szí. amerikai film
Felemelt helyár!
Kezdés: f. 5 és f. 7 órakor

Matiné:
KOCKÁZATOS AKCIÓ
Mb. szovjet film
Kezdés: f. 10 és f. 12 órakor

PETŐFI
AZ EZREDESEKET
AKARJUK!
Mb. szí. olasz film
Kezdés: f. 5 és f. 7 órakor

Matiné:

SAJTÓFIGYELŐ
HIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1975 OKT 25

Pető János
1021

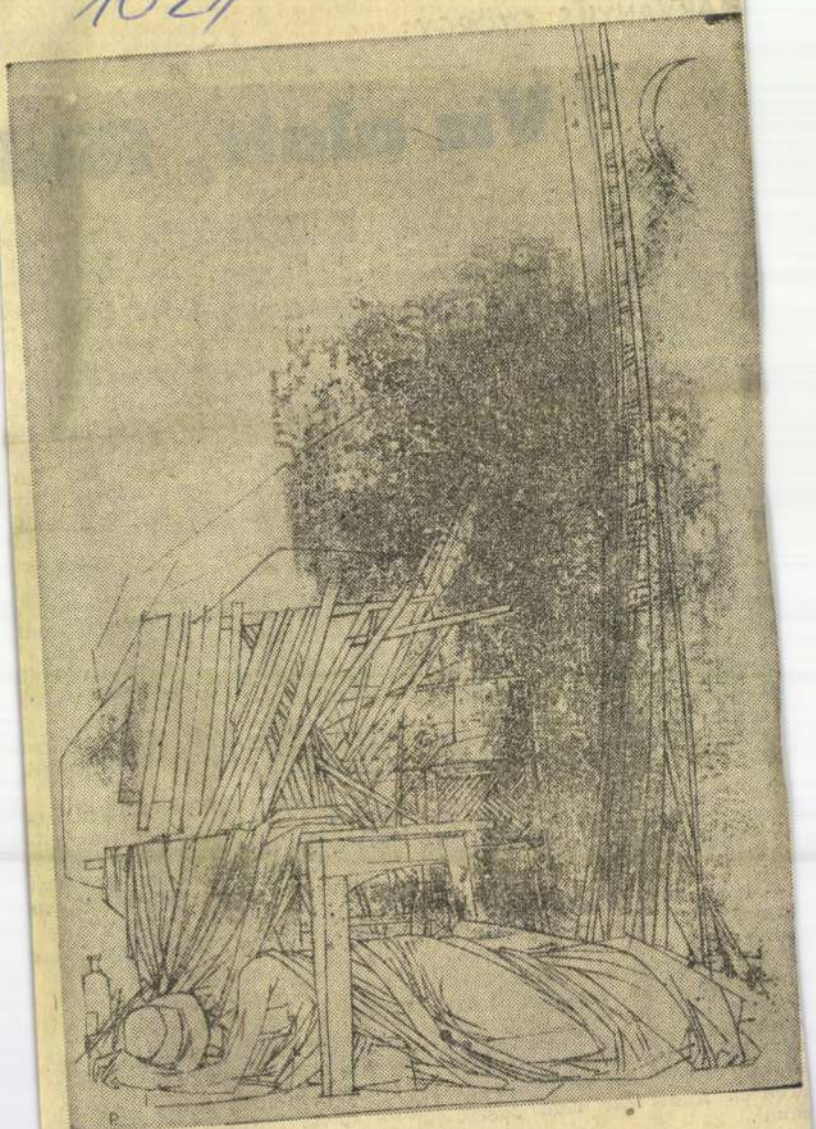

Pető János: Este

MÁRVÁNYI S. GYÖRGY:

Víz alatt, föld

Volt Magyarországon egy tömeg-
gyilkosság — harminc évvel ezelőtt
—, amelyről senki nem tudja meg-
mondani, pontosan mikor történt, s
azt sem, hány áldozata volt. Az év-
fordulójáról minden esztendőben
csak egyetlen öreg cigányasszony
emlékezik meg — a véletlenül élet-
ben maradottak egyike.

*

A 8-as országút mellett, Székes-
fehérvártól 20—22 kilométernyire,
közvetlenül Várpalota előtt van egy
kis tó. Az útról nem látni, másik
oldalán a vasúti töltés húzódik.
A vonatról jobbra fel-felcsillan a
víze, még egy kis szigetet is felfe-
dezhet az ablakon kinéző utas. A
műút felé eső oldalon kis akácos,
vasút felé szemétdomb, meg egy
partelep keretezi. Itt a part mere-
dek és magas; oldalát benőtte a fű
és a gaz. Aki először látja, nem is-
merné fel, hogy a tavacska bánya-
lődör volt valamikor.

Az országút felől ereszkedtem le
meredek parton a víz peremeig.
Öreg bácsi horgászgatott, mellette
kutyája.

— Igen, itt vannak, lenn fe-
küsznek a fenekén — válaszolt a
kérdésemre. — A víz lehet vagy
hat-hét méter mély. Látja azt a
szigetet ott arra? No, amellett fe-
küsznek, lenn a sírban. Csak egy
keresztet raktak rá a háború után,
akkor még nem volt ott víz. Később
aztán az erőmű vize befolyt a gö-
dörbe és most már nem látszik
semmi.

Szél fodrozza a tavacska vizét a
halott cigányok fölött. Hogy há-

az asszonyokat meg a gyerekeke
Én akkor voltam állapotos, júliu
ban babáztam volna le. Kapta
nyolc lövést, karba, a lábamba,
oldalamba, ide is — mutatja —
meg a combomba is. Nyolc helyr

— Csoda, hogy életben maradt.

— A jóistennek az akaratja
ugye. Én éltem túl meg még eg
kislány. Amikor már csend let
kihoztak a bakterházból egy kar
bidlámpát és megvizsgáltak min
ket. Én csak benn feküdtem a gö
dörben; nem mozogtam. Mikor el
távoztak és csönd lett, mindenki
megnyomtam magam körül, hogy
melyik él még. Ráesett a kezem
kislányra, az visszacsípett engemet
Mondom: ki vagy? Melyik vagy
Azt mondja: Én vagyok a Falat
Te, mondom, húzz fel, nem bíro
felállni.

„Falat": Raffael Margit. Most
Esztergomban él, ott beszélgetünk
a történtekről.

— Amikor elkezdtek lődözni, na-
gyon megijedtem, beugrottam a gö-
dörbe. Hát nem ért engem seholse
golyó, csak egy kicsit kaptam, ami
a másik emberből jött át. Olyan
fáradt golyó volt...

Raffael Margit tizennégy éves
volt akkor.

*

A kislány néhány nap alatt gya-
log eljutott Veszprémbe.

— Nagyon véres volt a ruha raj-
tam. Ahogy mentem a vasút felé,
egy szép házból kinézett egy asz-
szony. Akkor már híre ment, hogy
hány cigányt végeztek ki a nyila-
sok. Behívott, a véres ruhámat le-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 SEP 7

Északmagyarország

Pető János grafikus-műtermében

1021

„Kamaratárlat" milliós nézőtábornak

A grafikus műtermének megszokott csendjét a televízió stábjának nyüzsgése veri fel. A művész, Pető János műtermének sarkában ül, s látszólag fesztelenül beszélget D. Fehér Zsuzsával, a Televízió képzőművészeti osztályának vezetőjével, az ismert művészettörténésszel, aki e filmben a szerkesztő-riporter szerepét tölti be. Éppen ő beszél:

— Pető János minden munkájában az embert kutatja, az embert járja körül. Fiatal létére sokat tud az emberről...

Aztán arról beszél, hogy Pető képein mindig beszűrődik egy kis irónia, a léptékben megnövekedett tárgyak különös értelmet nyernek. A képeken a megismerés mellé a fantázia is társul, sok bizarr összefüggés fedezhető fel, ami álláspontot jelöl, mondanivalót húz alá, tükröt tart az emberek elé: ilyenek vagytok.

Eck T. Imre rendező a felvétel szünetében elmondja, hogy negyven percesnek szánják a Pető Jánosról készülő filmet.

●

Az első napi munka befejezése után D. Fehér Zsuzsával beszélgetünk a készülő riportfilmről.

— Hogyan esett a választás Pető Jánosra?

— Az elmúlt év novemberében Petőnek Budapesten volt kiállítása a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében. Már akkor gondoltam, hogy A Tv Galériája sorozatban bemutatjuk. Régóta ismerem, figyelem munkásságát. Meglátásom szerint a fiatal művészek közül leginkább nála áll az érdeklődés középpontjában az ember. Igazságokat tud kikövetkeztetni az emberből, túl tud mutatni a helyzetképen, véleményt, állásfoglalást tud kifejteni.

— Ez a most készülő film A Tv Galériája sorozatban szerepel majd?

— Nem egészen. Nem a régi formájú galéria-adást akarjuk folytatni. Lényeges változás, hogy Pető Jánost, illetve munkásságát nem egyenes adásban, hanem műteremlátogatás keretében filmről mutatjuk be. Saját otthonában, alkotó környezetében vallhat így a művész. Talán könnyebb is így megnyilatkozni. Az adás majd A Tv Galériája sorozatba illeszkedik, de más megoldással. A korábbi formában is a nézők kilencven százaléka nem láthatta a kiállítást. A mostani formában viszont Pető János műtermének „kamaratárlatába" pillanthat be a több milliónyi közönség.

— A televízió képzőművészeti adásainál nem nehezítő, zavaró körülmény-e a színek hiánya, illetve, hogy a nézők többsége még az esetleg színes adást is csak fekete-fehérben veheti, s ezen túl, mi a képzőművészeti adások alapvető célja?

— A színek hiánya, az ebből adódó sokféle gond a televízió szinte mindenfajta adásánál jelentkezik, de természetszerűen fokozottan érvényesül a képzőművészeti adásokban, ahol a szín a főszereplő. Én sajnálom a színeket az adásokból, de attól tartok, egy évtized múlva oda jutunk el, hogy sajnáljuk majd, mennyire mások a színek az adásban, mint a valóságban. A kérdés második felére azt válaszolhatom, hogy a televízió képzőművészeti adásainak célja: kedvet csinálni a nézőknek, az embereknek arra, hogy kapcsolatot keressenek a képzőművészettel. Röviden: célunk az igény felkeltése.

— Mi a képzőművészeti osztály legfőbb feladata?

— Fő feladatunk kettő. Egyrészt magát a művészeti alkotást, illetve a művészetet megmutatni, másrészt azt értelmezni. Jóllehet, munkánk nagy részét film segítségével végezzük, tevékenységünk mégsem film és nem vetített képes előadás, nem olyan dramaturgiára épülő műsor, amely a játékhoz közelít, hanem valami más kell, hogy legyen. Természetesen nem alakult még ki ez a valami más. Egyik alapvető gond és a kialakulás akadálya a megfelelő televíziós személyiségek hiánya a képzőművészetben. A másik pedig a képzőművészeti életben jelentkező végletes nézetek, nivellálási nehézségek, forrongó állapotok terhe. S ezekből nagyon nehéz pontosan és politikusan kikövetkeztetni, mi az, ami hasznosan, didaktikai haszonnal tárható a nagyközönség elé.

— A vázolt feladatok és az említett nehézségek csak hangsúlyosabbá teszik a televízió képzőművészeti ízlésnevelő és ismeretterjesztő szerepét.

— Figyelembe véve a képzőművészetek és a közönség találkozási pontjainak a számszerűleg mozgalmas kiállítási élet ellenére is tapasztalható ritkaságát, a televíziónak feltétlenül az a feladata, hogy kapcsolatot teremtsen a legszélesebb közönségrétegek és a művészetek között. És ha ezt a hidat meg tudja építeni, úgy már tett valamit. Tagadhatatlan, hogy részben kevesebbet tud nyújtani, mint a közvetlenül látott, tapasztalt tárlat; de ezt a kevesebbet bőségesen ellensúlyozza, hogy már kiválasztó módszerével értékel is és ezzel eleve olyan többletet ad a nézőnek, amelyet a közvetlen tárlatlátogatásnál nem lehet megoldani.

●

Másnap reggel Pető János műtermében folytatódik a munka, felfénylenek a reflektorok, a kamera aprólékosan becserkészi a falakra, paravánokra rakott grafikai lapokat, majd folytatódik az előző napon abbahagyott interjú felvétele. Ismét a műterem sarokban ül a művész és D. Fehér Zsuzsa, csattan a csapó, a rendező int: — Tessék! És folytatódik a beszélgetés.

A napokban találkozunk a képernyőn Pető János műtermével.

Benedek Miklós

Mi van a kőkerítés mögött?

Látogatás az Ózdi Húsipari Vállalatnál

A községi vágóhíd (ahogy az idősebbek még ma is emlegetik) a legrégebbi üzemek közé tartozik, még a 30-as évek táján települt Ozdra. Ez látta el hússal több évtizedig a város üzleteit, mindenki tudta, mi történik a magas kőkerítés mögött. Az 50-es éveket követően fokozatosan „elcsendesedett" az üzem. Igaz, nagyobb, modernebb épületek emelkedtek a kerítésen belül, ennek ellenére, ha időnként nem járnának zárt gépkocsik és műszakváltáskor emberek a kapun ki-be, sokan már azt is elfelejtették volna, hogy valamikor innen került a hús a város üzleteibe.

A Borsod megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat ózdi üzeme régen túlnőtte egykori vágóhíd jellegét, egész megyénk áruellátásában jelentős szerepet kapott. Az 1954-es évben megépült egy korszerű hűtőház, néhány évvel később új feldolgozó gépsorokat szereltek fel, majd a húsipari kutatóintézet hazánkban elsőként Ózdon próbálta ki új típusú füstölőberendezését. Az üzem profilja elsősorban az úgynevezett vörösáru, s kevesen tudják, hogy megyénkben egyedül Ozdon készítenek virslit, a gyárvárosból került a kedvelt hentesáru megyénk legtávolabbi csücskébe is. Az alig 90 embert foglalkoztató üzem termelési értéke az első félévben mintegy 25 millió forint volt, közel 500 tonna töltelékárut, kolbászt, s egyéb 38—40 féle terméket készítettek. Kazincbarcikát, Jósvafőt és az ózdi járást ez a kis üzem látja el hentesáruval.

A korszerű technológiával dolgozó kis üzemben jól követhető a gyártás folyamata. Nem túlzás, hogy egyik oldalon behajtják a marhát, a sertést, a másik oldalon pedig fogyasztásra készen jön ki a virsli és a szafaládé, amit jelenleg még kísérleti jelleggel gyártanak, de néhány hónap múlva ebből a termékből is egész megyénket Ózd látja el. Szabó Bertalan, a húsüzem vezetője magyarázza a virsli készítésének módját.

Készül a virsli az ózdi húsüzemben

Strohmayer felvétele

— Új, a mai legkorszerűbb technológiával dolgozunk. Az ízesített, gyorsított eljárással érlelt pépet félautomata gép tölti műanyagba, s kötözi. Ezután a füstölőbe kerül a virsli, ahol a füstöléssel együtt megfő. Mossuk, majd lehántoljuk a műanyagot, s daraboljuk. Nem minden háziasszony tudja, hogy a virsli fogyasztásra alkalmasan, megfőzve kerül az üzletekbe, s újra főzni nem szabad, csak mintegy 80 fokos vízben felmelegíteni. Másodszori főzés esetén ugyanis összeesik. Ha műanyagban kerül forgalomba a virsli, a melegítés előtt kell a műanyagot eltávolítani róla...

— Ki tudják-e elégíteni az igényeket?

— Rendelet határozza meg, hogy termelésünk 60 százalékát olcsó, 40 forint alatti termékekből kell biztosítani. A múlt évben 65 százalék volt az olcsó áruk részaránya. Az úgynevezett 28 forintos lecsókolbászból az igényeket megfelelő alapanyag hiányában nem mindig tudjuk kielégíteni, rendszerint 38 forintos kolbásszal pótoljuk. Persze, az üzletekben nem mindig megfelelő a hentesáruk választéka. Nem könnyű egy héttel előre felmérni az igényeket, a keresletet. Az is előfordul, hogy indokolatlanul óvatosan rendel a kereskedelem. Az idén újra megrendezik Ózdon a fedett piaci vásárcsarnokban az őszi vásárt, ahol mi is népszerűsíthetjük új, s olcsó készítményeinket.

Tóth István

Több garancia

A Videoton gyár, valamint a GELKA és a kereskedelmi vállalatok képviselői tegnap aláírták azt a szerződést,

Forrás az Avas alján

Iható-e a kút vize?

Hozzászólások cikkünkhöz

Pető Tünde
II. gimn. tanuló

Pető Tünde másodikos nagykőrösi tanuló linómetszete.

Losonci Miklós: Diák festők tárlatai
Pestmegyei Hírlap 1975. jún. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN – 1

Déli Hirlap (Miskolc)

Pető János

1021

Évad végi premier

A helység kalapácsa

Ha ülne Petőfi / Közepette a vendégek seregének / Bizonnyal mondom, hogy örülne / Eme fájintos komédiának...

De forduljunk át a próza járt abb útjára, mert még azt hiszik olvasóink, hogy mi is sérülést szenvedtünk Szemérmetes Erzsók kocsmájában, mint a helybeli lágyszívű kántor (azaz, hogy Kántor), Hanangláb és a többiek, akiket nem kímélt Fejenagy iszonyúan nemes haragja. Nem, bennünket még az Amazontermészetű Márta seprűje sem ért, mégis bódultak vagyunk. A ritka színházi siker ütött szíven.

Amit most végre meghozott egy vendég *(Pethes György)* a veszprémi színház rendezője), aki Petőfi szellemében, *Simon István* szavaival és *Rónai Pál* zenéjével felszította teátristáink szunnyadozó játékos kedvét. Ezentúl aligha kell bizonyítani, hogy miért aratott oly nagy sikert (kasszasikert is!) néhány éve Veszprémben ez a mű, s miért lett belőle színházi fesztiválok megbecsült darabja.

A helység kalapácsának újrateremtésével az a magyar vásári komédia kelt életre, mely tulajdonképpen sohasem élt igazi életet rövid színháztörténetünk folyamán. Simon István és szerzőtársai (a rendezőt is közéjük kell sorolni) megalkották a

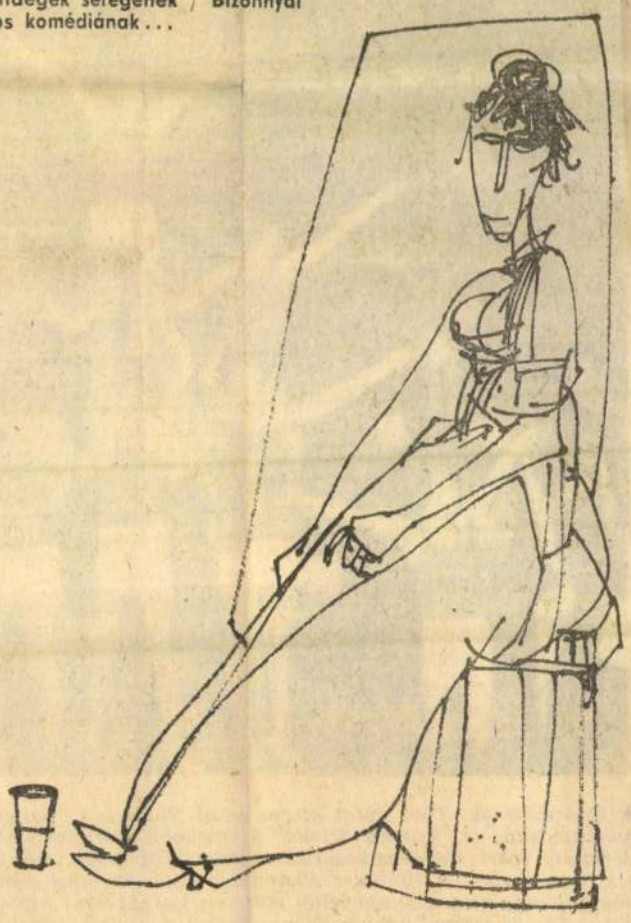

* *Pető János illusztrációja A helység kalapácsához*

kelték a vízkorlátozást

(Cikk a 3. oldalon)

** Sportcsarnok. Több mint ötezer néző. Nagyszerű hangulat. Nem, kedves olvasó, nem sporttudósítás ez. Tegnap délelőtt a miskolci sportcsarnokban tartotta a 101. sz. Szemere Bertalan Ipari Szakmunkásképző Intézet a végzős tanulók immár hagyományos ballagási ünnepségét. A Himnusz elhangzása után Körössy Sándor, az intézet igazgatóhelyettese nyitotta meg az ünnepélyt. Huszonnégy szakma 840 ifjú szakmunkásjelöltjét köszöntötte. Ezt követően Debnár Gyula igazgató szólt a végzett hallgatókhoz. Köszöntötte őket és mindazokat, akik a holnap ifjú szakmunkásainak eddigi útját segítették. Szülőket, tanárokat, nevelőket. Az üzemek képviselőit. Emlékeztetett a diákévekre, ahonnét — bi-*

Pető János

1021

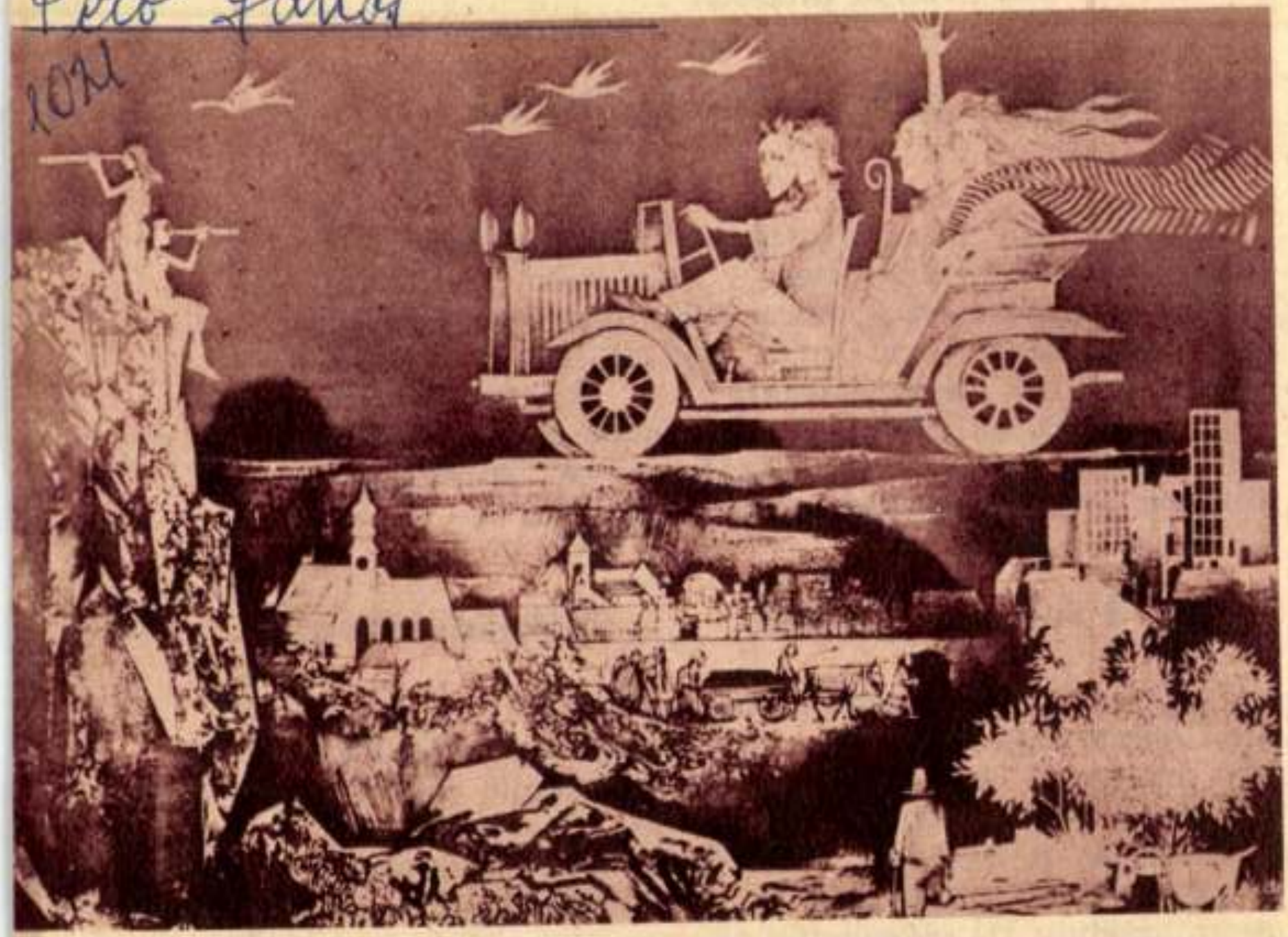

Pető János: Nógrádi séta

Népművelés, 1974. febr.

pávakörök műsorukba iktassák.

BARLANGHY: BESZÉDES MOZDULAT

(Előkészületben)

A pantomim iránt fokozódik az érdeklődés. Nemcsak a pantomimegyüttesek szaporodó száma mutatja ezt, hanem az is, hogy a színjátszócsoportokban és táncegyüttesekben egyre nő az igény a kifejező mozgáskultúra elsajátítására. A könyv vezérfonal műhelygyakorlatokhoz, bő példatárával különösen alkalmas arra, hogy tanfolyamok, stúdiófoglalkozások módszertani alapjául szolgáljon.

HUMOR ÁLL A HÁZHOZ (Előkészületben)

Fejér István a kortársi magyar kabaré egyik kitűnő ismerője, művelője. Az utóbbi esztendők időtálló humoros jeleneteit, rövid bohózatait gyűjtötte egybe. A változatos anyag a közélet, a családi kapcsolatok és a kultúra fonák jelenségein gúnyolódik. A színpadról, televízióból és rádióból ismert tréfák nyomtatásban itt olvashatók először.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1914 ÁPR – 4
Napjaink

Pető János

1021

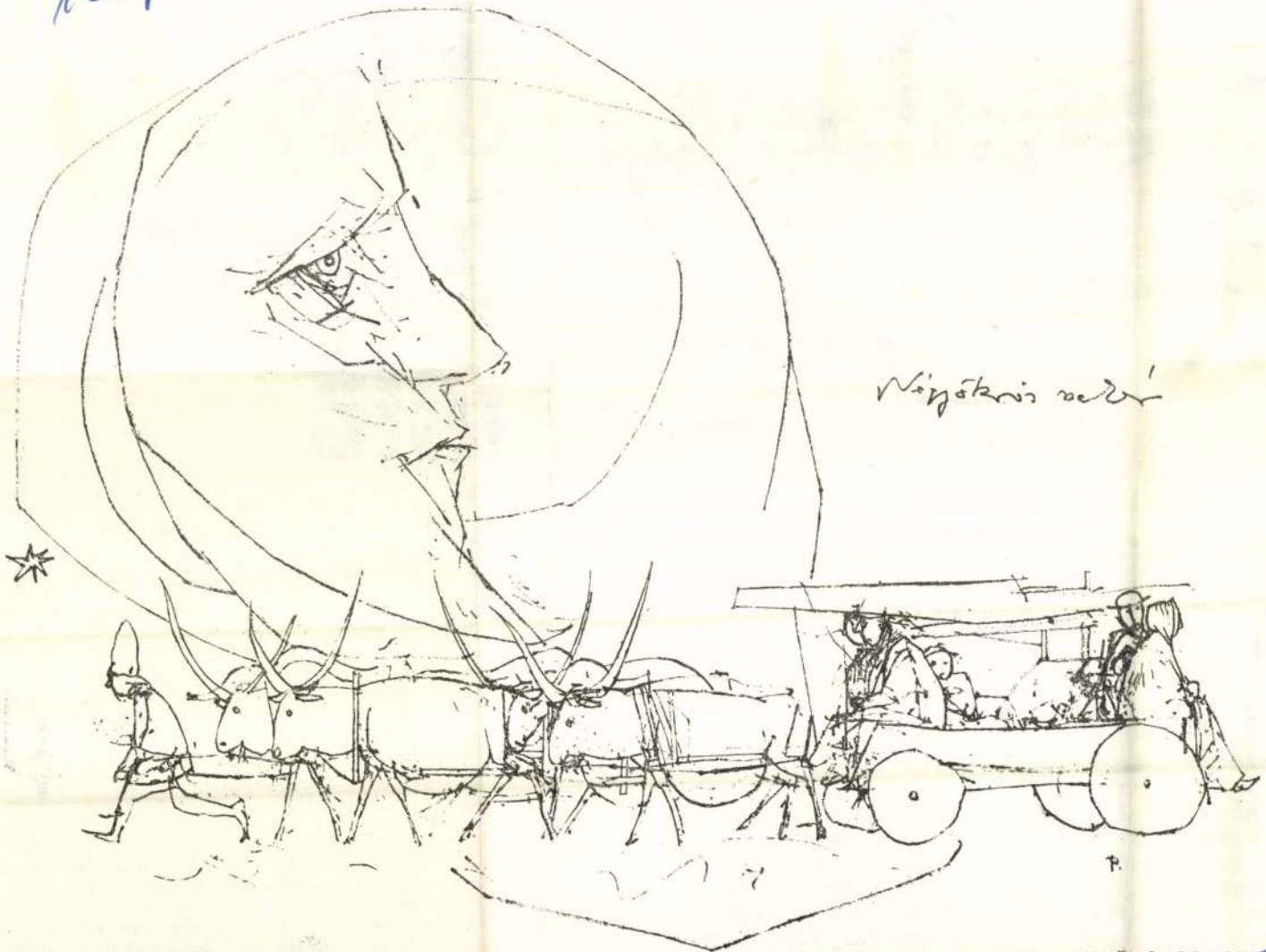

PETŐFI-ILLUSZTRÁCIÓ

PETŐ JÁNOS RAJZA

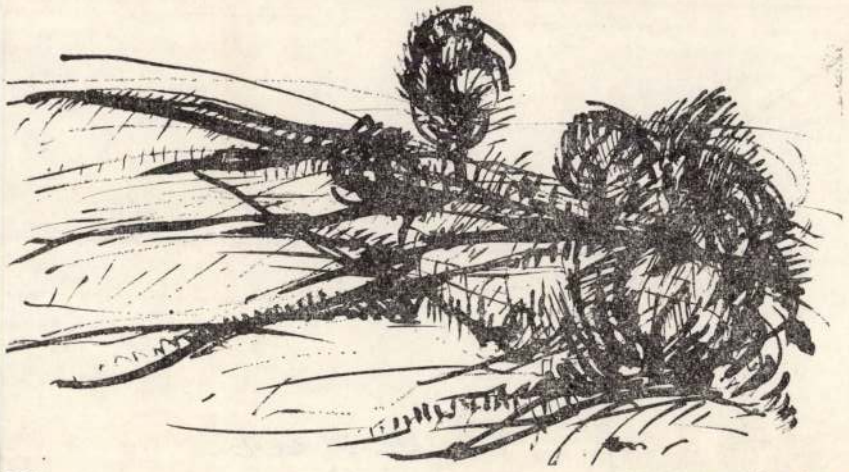

TÁJ SEVCSIK JENŐ RAJZA

PAPP LAJOS

A domb mögött

Az már a domb; az iramodás mögötte van, a mindig-zöld fű s túloldalon a liget, suhogó suhanc-fák, két-lépés meder, patak-cseregés, mögötte van, mögötte van a reggel kakaslármája, harmathullás pacsirtahangja, béget a mocorgó nyáj, ebek csaholnak, mögötte vagyok én is; az álom meleg vackából kibúvok, szemeim dörzsölgetem morcosan, elkergetem a macska-törleszkedést, a szárnyasok közé rögöt dobok, összeszaladnak, értelmetlen tolakvásuk mindennapi mulatság, nevetek, felfutok a dombra, arcom megmostam már a patakban, kezemben faág-kard, számon csatarikoltás, s hétszerte szebb-erősebb vagyok, kórók, sárkányok hajtják fejüket engedelmesen kardom alá

Újító források felé

Ősi, s egyben mindig új és új emberi alaphelyzet: Valaki, az ifjúi lázadások idején, egy családi közösség oltalmazó közegéből a világ szélfújta küzdőtereire lép. S ahogy az elébe táruló élet a felfedezés izgalmaiban, lázában változatos élményekkel dúsítja, az indulás *„iramához”* erőt adó tájék képei lassan (időlegesen) háttérbe húzódnak, elhalványodnak. Különösen, ha eredményes harcok, sikerek felfokozott pillanatai látszanak kárpótolni *„a domb mögött”* hagyott vidékért.

Az élet-küzdelmek során azonban a győzelmeket, energia-fellángolásokat hullámvölgyek követik, a kimeríthetetlenség és sérthetetlenség tudatának, hitének páncélja alá a csalódások nyilai fúródhatnak, s a diadalmas pillanatokat fogódzót kereső elesettségek váltják.

S a hajdani emésztő vágy és nosztalgia, mely valamikor az otthont ölelő dombokon túlra, az ismeretlenség csillámló titkainak birtokbavételére ösztönzött, most fordított előjellel, az ismert és elhagyott, de megnyugvást ígérő otthon utáni sóvárgássá alakul. Bár nem biztos, hogy az atyai házat elhagyó tékozló fiú visszatérését mindenki tárt karok-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 AUG 20

1021

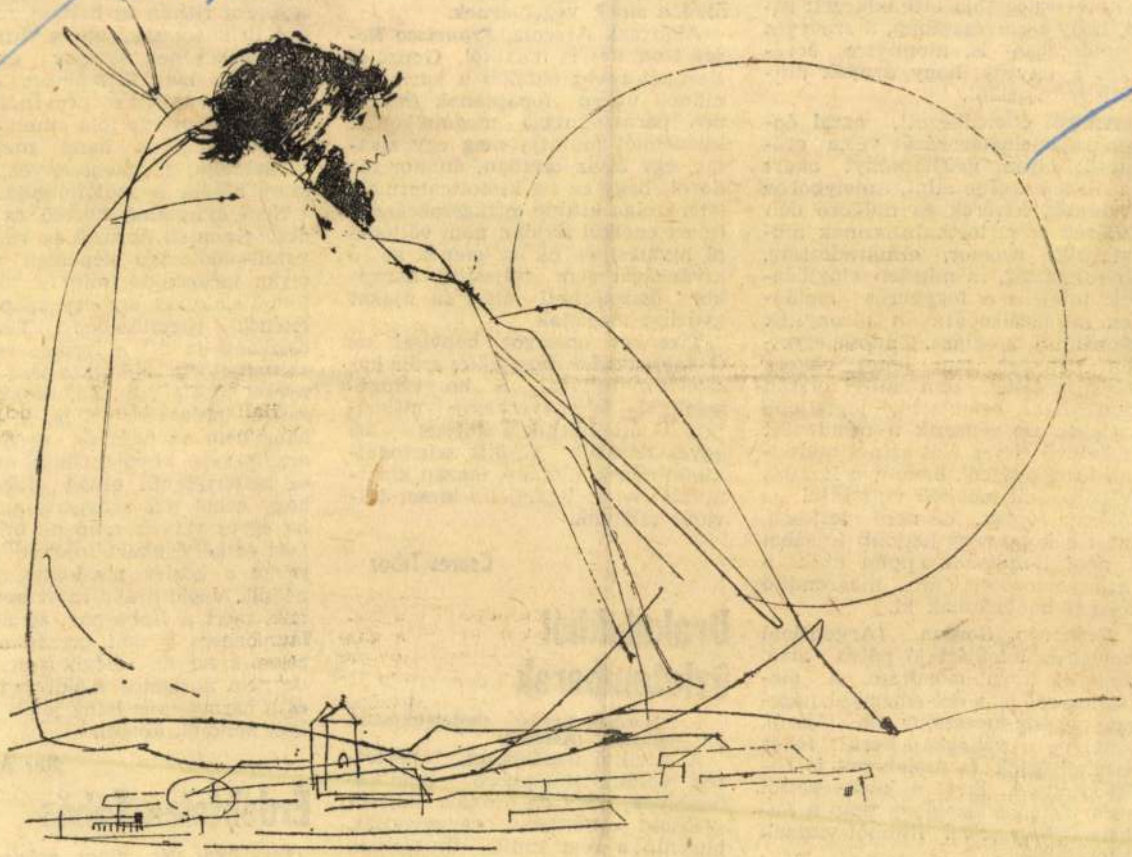

Pető János: Ördög

...és a természetben mindenütt megvillanó fényeit keveslem. Mert a kötet válogatója elfeledkezett róla, hogy a művészetben, a szöveges irodalomban is, mennyire érvényes a törvény, hogy árnyék nincsen fény nélkül.

Amiről elfeledkezett, azzal éppen saját elhatározását vélte erősíteni; olyan gyűjteményt akart az olvasó kezébe adni, amelyből az indiánok, félvérek és dolgozó déli fehérek sorsa tarthatatlannak mutatkozik: nyomor, elmaradottság, elnyomottság, s minden sínylődések tetejébe a fegyveres zsoldosok garázdálkodása a bizonyíték novelláról novellára. Tudom, egyetlen kötetben sem lehet ekkora földrész életét, sem ennyi ország irodalmát bemutatni, legfeljebb sejtetni. De nemcsak a mindenütt jelenlevő eleven élet színei maradtak ki a kötetből, hanem a lázadás felszín alatt működő vulkánjai is jórészt. Jórészt, de nem teljesen, mert a kötet négy legjobb írásából a népi lázadásnak éppen ezek a megnyomorodott, ám megrendítő formái bontakoznak ki.

Bernardo Kordon (Argentína) novellája mindjárt jó példa arra, amit az imént mondtam. A macumba-ról ír, a dél-amerikai négerek pogány-keresztény szektájáról, amelybe a válságba került fehér értelmiségiek és proletárok is belesodródnak. Erről a környezetről más történet keretében már a Fekete Orfeusz című filmből vannak képzeteink.

Enrique Lopez Albujar, a perui indiánok faluerkölcsét emeli ma-

...tanak, melyek az élet ...sága szerint térnek el ...juktól, vagy tűnnek el ...ahol a sínek véget érn...

Akárcsak Arreola, *Fr... jas Gonzales* is mexikó... tizenkét rövid oldalon ...diánok utolsó főpapjá... nos parasztember) m... küzdelmét mutatja me... tar, egy árvíz óráiban, amikor kiderül, hogy ez a kukoricatermelő istenszolga kitűnő agyagszobrász is (mert enélkül hajdan nem volt papi hivatás), és ha az istenek az ő kívánságát nem teljesítik, bármikor összetörheti őket és újakat gyúrhat magának.

Tizenkét országot képvisel az *Ördögszakadék* huszonkét írója huszonöt novellával. S ha kifogásainkkal felfegyverkezve másodjára is áttekintjük a kötetet — az egyes darabok közötti színvonalkülönbségek ellenére, igazán kivetnivalót nem, legfeljebb kicserélnivalót találunk.

Cseres Tibor

Drakulákból üzletemberek

Norman Lewis: tiszteletreméltó társaság. (Kossuth)

A sziciliai maffiát úgy ismertették velünk különböző poétikus regények, hogy az öröklés kéjéért gyilkoló misztikus vérszövetség. hasonló a régi India thugjainak ördöngős vallási szektájához.

Nos, Lewis, ez a széleslátókörű, higgadt angol katona, aki a máso-

harmóniája, s rokonszenves, ko... szerű hűsége a szülőföldhöz.

Nem nyugtalan kereső és fel... dező. Szemlél, ábrázol és vall. A... varell-oldottságú képeiben ugya... olyan tartózkodó, mint a társa... lom-átalakulás egy-egy szép ve... letének rögzítésében. Témái... összhangban áll a forma: gond... szonettjeinek mértéktartása ér... nyesül oldott ritmusú, hosszú ... raiban, prózaversben is, s a h... hang nem az ízlés és szemérm... érzelmesség követelménye. Mi... ez kétségtelenül olyan fokú ... hogy néhol azt szuggerálja, m... ha egyes versek csupán önma... kért és költőjükért íródtak vo... szinte a közlés gondolata, igé... nélkül. Magánlírává azért nem ... nak, mert a Rába-part se álon... lág, hanem a mai ország szer... része, s ezt az elégikus-érzelr... de nem ábrándos Káldi tudja. ... és a harmonikus hang jelöli ki ... lyét költőink között.

Bor Amb...

Érdektelen főhős

Egry Irén: Még nincs egészen ... (Magvető)

Suta, ellenszenves, eredend... gyanakvó természetű idősebb m...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Pécsi Sándor u. 12.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

A KÉPERNYŐ előtt

Szophoklész: Élektra

SZOPHOKLÉSZ LÁTSZÓLAG ELFOGADJA AZ ADOTT VILÁGOT; nem értelmezi, még csak nem is kommentálja — *teljességében ábrázolja.* Döbbenetesen modern író: az *impassibilité* első nagy képviselője. Jók vagy rosszak az istenek? Ilyenek. Parancsaik helyesek vagy sem? Parancsok. Az emberek bűnösek-e vagy ártatlanok? Emberek. Minden, ami történik velük, emberi mivoltukból folyik Leselkedő, kikerülhetetlen végzet, *heimarmené?* Dehogy. Csupán *ananké;* vagyis az embersorssal járó szükségszerűség. S ha így van: minek gyötrődni erkölcsi kérdésekkel, lelkiismerettel? Egyetlen írói problémája van, s ez már par excellence művészi kérdés: az ábrázolás tökélye és lélektani motiváltsága. Világát kívülről közelíti meg, hőseit szenvtelenül ábrázolja. Nem az írói rokonszenv: az igazuk állít mellékjük bennünket — ha igazuk van. S ha nincs egészen igazuk, nincs annyira igazuk mint Antigonénak? Ha nincs szándékolt bűnük, csak véletlen vétkük, mint Oidipusznak, vagy éppen *vitatható* az igazuk, mint az anyagyilkosságra készülő Átridáknak? Az író most sem segít. Vívódják csak a néző a morális problémákkal, kínlódja ki magából az erkölcsi állásfoglalást — így nemesedik, nem pedig úgy, hogy a kész ítéletet a szájába rágják. Ő megtette a magáét azzal, hogy hősei döbbenetes sorsát felmutatta, lélektanilag tökéletes ábrázolásban.

NINCS TEHÁT KÖNNYŰ DOLGA A RENDEZŐNEK, aki arra vállalkozik, hogy ezt az írói világot a mai nézők elé állítsa. Különösképpen olyan nézők elé, akiknek nagy többsége nem jártas a klasszikus világban; akik (nem úgy, mint az athénei közönség), most először találkoznak ez átokűzte hősökkel, s akiknek először kell eligazodniok e bonyolult vendetta etikai labirintusában. (Épp ezért talán nem is ártott volna az előadás előtt egy rövid bevezető). *Zsurzs Éva* rendezése igen sok szempontból példamutató és jelentékeny művészi eredmény. Az egyik legrégibb klasszikust a legesleg-újabb művészet színpadán megszólaltatni: már önmagában is ellentmondásos és súlyos rendezői feladat. Becsülettel megállta a próbát, szögezzük le sietve. Szemlátomást modern tolmácsolásra törekedett: a hősnő játéka, a többi szereplő mozgatása, dikcióik természetessége s az előadás összefogottsága, mind ezt bizonyítja. Azt az első pillantásra talán diszharmónikusnak tetsző vonást, hogy a hősnő modern felfogású alakítását hagyományosan klasszikus keretbe ágyazta, korántsem hibáztatom, sőt inkább erényéül említem, mert éppen ezáltal nyert mély belső feszültséget, lappangó dinamikát s fel-felizzó izgalmat az előadás. E stiláris prizmatörés szinte az egyetlen járható útnak tetszik előttem: Elektra modern felfogású játéka *közelhozza* a mai nézőhöz a drámát, élménnyé forrósítja (amire a klasszicista deklamálás sohasem képes), a hagyományos keret viszont *tulajdon korához köti* a szophoklészi művet.

EGYETLEN DOLOGBAN KELL VITÁBA SZÁLLNI a rendező felfogásával, s ez a kar szerepeltetésének kérdése. A kórus a görög drámában sokkal nagyobb jelentőségű, mint amilyent a rendező itt engedélyezett neki. Néha úgy tetszett, szinte szükséges rosszként kezeli — pedig a drámának nagyonis alkati része ez. Ha Szophoklész egyáltalán kommentál valahol, hát itt teszi; az előzményekkel főképp általuk ismertet meg, s itt hangsúlyozza a cselekményt determináló *isteni elrendelést,* ami mindenképp a tragédia legdöntőbb mozgatója. Nos a sok szopránhangból összetevődött női kar erre a fontos szerepre nem volt alkalmas; sokszor az érthetetlenségig elmosódott ajkukon a szöveg, s lényeges mozzanatokon siklottak át. Szerepük eljelentéktelenítéséhez, sajnos, a fényképezés is hozzájárult: mindig csak távoli képekben mutatták őket, így nemcsak hangjuk, alakjuk is elfoszlott.

Psota Irén Élektrája nagyszerű színészi alakítás elmélyültségével ajándékozta meg a nézőt. Esett, megtört lénye, a törékeny testből kilángoló állhatatos, emberfeletti szenvedélye, s homlokán a megszállottság stigmája: megrázó volt. *Sulyok Mária* mélyizzású Klütaimnésztrája méltó drámai ellenlábasa: a tette terhét örökkön hurcoló férjgyilkos asszonya, aki bűnét tán már megbánta, de azzal mégis örökké azonosulni kényszerült, színészi pályájának egyik csúcsa. Különösen áldozati imája volt megrendítő. *Kőmíves Sándor* öreg Nevelője a legszebb klasszikus alakítások közé tartozik. Gyönyörű dikciója, láttató erejű hírmondása a kocsiversenyről — sokáig feledhetetlen emlékünk lesz. *Gellei Kornél* lefojtott erejű, mégis érzelmektől izzó Oresztésze méltón illeszkedett a remek együttesbe.

VÉGÉRE MARADT, mert e kis írás törvénye ezúttal úgy diktálta, *Devecseri Gábor* fordítói munkájának méltatása. Valaki egyszer azt mondta: akkor jó a fordítás, ha úgy hangzik, mintha eredetileg is magyarul írták volna. Az Élektra minden sora így zeng: fülnek és értelemnek egyként gyönyörűségére, kristályos tisztasággal Hadd említsem még meg elismerőn *Szöllősi András* stílusos zenéjét, *Kézdi Lóránt* megkapó díszleteit és a kiváló operatőri munkát.

BÁRÁNY TAMÁS

A RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

Egy hangjáték, amely vitára késztet

Bozó László írta és rendezte a *Végállomás*-t, a múlt héten elhangzott pozitív és negatív végleteket egyaránt hordozó drámát. Igen jó ötletből született, de bántóan érzelgős történet; mondhatjuk így is: elsőrangú eszközökkel megjelenített anakronisztikus érzelemvilág. Ehhez képest hallgatóit is a legellentétesebb vélemények megfogalmazására késztette

Szimbolikus figurája, egy vén bakter, évtizedek óta él egymagában, emberi kapcsolatok nélkül, az isten hátamögötti kis feltételes állomáson. Vakvágányra szaladt élet, amilyet a magyar vidék és a múlt világ számtalant produkált Befagyott lélek, látszólag érzelmek nélküli, tehát művészi ábrázolás tárgyául sem kínálkozó. Mégis ennek a „holt léleknek" drámáját kutatja a fiatal szerző.

Egy napon megszűnik az a szárnyvonal is, amelynek végén öreg hősünk bakterháza áll, s a baktert nyugdíjba küldik. Az állomás utolsó látogatója egy különös, jelképes „utas" egy „vizsgálóbíró", afféle élő „közösségi lelkiismeret". „Minden embernek van története" — úgymond, s végül előcsalja a bizalmatlan öregemberből is az övét. Egy ifjú hegedűművésznő fordult meg évtizedekkel azelőtt azon az állomáson véletlenül, s a vasutasban soha nem ismert érzések ébredtek. A váratlan tünemény másnap továbbutazik, de emberünk nem tud másra gondolni, más nőre nézni, e helyről eltávozni többé... Az utas a bakter szemébe vágja, hogy mindez nem a teljes igazság, hiszen vágyálmai szerint korrigálta a történetet: akkor nem merte egészen vállalni és megvallani érzelmeit (noha alighanem viszonzásra talált volna), s most *ezért* bűnhődik. Sivár sorsa tehát gyávaságának következménye — s az állomásra be is gurul az utolsó vonat (a halál?), hogy párnás középső kocsijában elvigye.

Érdekes kísérlet, modern lélektani eszközökkel megközelíteni egy effajta periférikus figurát. De hát korszerű megközelítési módján micsoda ásatag érzésvilágot csalt elő hőséből az író? A dráma a bakter történetére van exponálva, a nyers történet maga pedig aggasztóan emlékeztet a „közönségigényt" kiszolgáló hajdani olcsó irodalom eszmevilágára" — belevág abba a sorba amelyben az ágrólszakadt gyakornok és a milliomoslány, továbbá a szegény gépírónő és a vezérigazgató tiszta szerelme található. Csak a hiányzott itt. Tévedés ne essék: előfordult ilyesmi — a bakter álomvilágát is bízvást elfogadhatjuk valósnak. De el kell utasítanunk a pregnánsan kispolgárias érzelemvilágnak *kritika nélkül való* közvetítését, (a tükör, amit az „utas" tartott a bakter elé, e tekintetben nem volt elég egyértelmű).

Viszont Bozó eszközei nem egyszer elsőrangúak. Megtalálta a pszichológiai dráma adekvát rádiós kifejezési formáját egy ilyen extrém helyzet számára is; helyesnek találjuk az irreális elemek szerepeltetését a reális hatás felkeltése érdekében, a módot, ahogy a vízióképeket a drámába építi, miközben a bakter figuráját éppen naturalisztikus apróságokkal teszi hitelessé. Rendezői minőségében is sok jó és újszerű ötlete volt, ezekről külön kellene szólni; de hely híján is meg kell említeni *Szokolay Sándor* remek karakterfestő zenéjét, amely rendezésében elsőrangú drámai funkciót kapott. De, sajnos, modern eszközökkel, remek dramaturgiai-rendezői megoldásokkal is lehet korszerűtlen monda-

A szereplők közül *Sinkovits Imre* külön tanulmányt érdemelne: azonosulása a vén bakterrel, öreges gesztiói, a hangsúlyok, amelyekkel a magános ember lelkivilágát kifejezésre juttatta, egészen kiválóak és tehetségének ismét új oldalát csillantatták meg. *Szakáts Miklós* az Utas szerepében mintha megtalálta volna a rádióban legalkalmasabb szerepkörét: a hűvös-fölényes rezonőrét. *Ruttkai Éva* azonban nemigen tudott mit kezdeni a hegedűművésznő papíros-figurájával.

LUKÁCSY ANDRÁS

ÜZEN a szerkesztő

Sz. J. Kaposvár. Beküldött versei alapján nehéz eldönteni, van-e igazi költői tehetsége. Jól rímel, van formaérzéke, akad egy-két kifejezőbb képe is, de ilyen verseket mindenki írhat, ha jártas a költészetben. Az egyéniség, vagyis az eredetiség hiányzik verseiből.

„Tükör". Kedves, ötletes apróságok. Többet is szeretnénk látni belőlük, s esetleg nosszabb verseiből.

T. A. Budapest. Nagyon zárt világban él, pedig verseit át meg átszövik az élet olykor jól ellesett képei. Nincs igaz szenvedélye.

B. Z. Budapest. „Bökversét" nem használhatjuk.

R. Gy. Budapest. Verseiben nagyon sokféle hatás keveredik, nehéz kihallani belőlük az eredeti hangot. Ujabb költészetünket alighanem ismeri alaposabban

G. Cs. Budapest. Egyik verse sem üti meg a közölhetőség mértékét. De érdemes foglalkoznia versírással.

B. Gy. Miskolc. Nehézkes, fáradt sorai egyhangúvá teszik írásait.

„Alba Regia". Egyetlen vers alapján nem mondhatunk ítéletet.

E. I. Budapest. Önnek is szól az előbbi üzenet.

L. I. Bucsa. Versei bizony nagyon próbálkozások egyelőre.

Nem közölhető verseket küldtek: **P. L. Siófok, D. I. Budapest, U. L. Szentes.**

MADÁCH — FIATALOKNAK

Az ember tragédiája az Irodalmi Színpadon

Madách remekműve — színpadi életét tekintve — az idén lesz nyolcvan esztendős. Paulay Ede 1883. szeptember 21-i ősbemutatója óta számtalan alakváltozáson ment át; teljes színek estek áldozatul a dramaturgi ceruzának, rendezték a madáchi gondolat ellenére, s a szabadtéri előadások látványos előképeitől a rádió legintimebb hangszínpadáig járta meg útját.

Az Irodalmi Színpadon a színhelyek puszta közlése, az átmenetek zenei érzékeltetése, a civilruhás, játékjelzésekre szorítkozó előadásmód kirekeszti ugyan a történelmi mozgás képi megelevenítését, ám erőteljesen koncentrálhat a gondolati ellenpontozásra, a történelem sodrását egyéni küzdelmekben megjelenítő madáchi dialektikára. Helyénvaló a kísérlet. Az előadás annak az ifjúság számára készült *Regélő színpad*-sorozatnak első darabja, amely maradandóbb élményt kíván adni a tanórák száraz, didaktikus feldolgozásánál.

Szendrő Ferenc rendezése számolt a külső körülményekkel. Tudván, hogy a csekély légterű kis színházat szétrepesztené a pátosz, mintegy zongorakivonatát adta egy eredetileg nagyzenekarra hangszerelt szimfóniának. A főszereplők közül *Bessenyei Ferenc Ádámja* alkalmazkodott legjobban az előadás akusztikájához. Bensőséges tónusa, a túlzottan fényes, harsona-hangok szinte teljes mellőzése a halványabb indítás után egyre meggyőzőbbé, intimitásában kivételesen egységessé formálta hősét. *Lukács Margit* — Éva —, eredményesen küzdött meg a sokszor játszott szerep nagyszínházi hagyományaival, bár a hang egyszerűsödése olykor a hangszínek elszürkülésével is járt. *Ungvári László* Lucifere állt leginkább ellen a rendezői elképzelésnek. Alakítása „a kísértő megkísértetése" a szokás hatalma által. A legnehezebb feladattal a külső illúziókeltés eszközeit nehezebben nélkülözhető, egy színen több szerepben is közreműködő epizódisták küszködtek. *Kéri Edit, Vámos Ica* és *Sándor Géza* szövegmondása így nem öltheteti testet jellemekben; viszont *Bodor Tibor* méltóságos-egyszerű Péter apostola és kiszikkadt szellemű Tudósa, valamint *Kamarás Gyula* szájtépő Demagógja s néhány vonással élővé varázsolt Gyárosa emlékezetes alakítás.

A Tragédia Nagymező utcai előadása a maga két és fél órás időtartamra sűrített lényeget láttató tömörségében; eredményes, biztató kísérlet, melynek hatása az említett stíluseltérések kiegyenlítésével még növekedhet.

HORVÁTH GYÖRGY

Új KÖNYVEK

Arland, M.: **Angyalok őble**	Kötve	15,—
Cseh elbeszélők	Kötve	26,50
Eötvös József: **Magyarország 1514-ben**	Kötve	41,—
Molnár Ferenc: **Szülőfalum, Pest**	Kötve	37,—
Péterfy Jenő: **Válogatott művei**	Kötve	42,—
Ramos, G.: **Emberfarkas**	Kötve	13,—
Tóth Béla: **Atya, fiú, szentlélek** 1—2. kötet	Kötve	24,50

Kaphatók az Állami Könyvterjesztő Vállalat
KÖNYVESBOLTJAIBAN
és az
ÜZEMI KÖNYVTERJESZTŐKNÉL!

Mese, csattanóval

Egy kora őszi délelőtt, 1933-ban, unatkozott a Ludovika Akadémia alezredese, vitéz Rózsás József. Behívatta az altisztet a parancsnoki szobába.

— Tudsz te mesélni? — kérdezte.

Az altiszt gondolkozott valameddig, azt felelte megpróbálná. Ezt mondta:

— Amikor még legény voltam, és a lányokhoz jártam, egy nagy erdőn kellett elhaladnom. Ahogy megyek az erdőben, hallom ám, hogy fenn az ágak között egy cigánybanda játszik. Felfogtam a bunkósbotomat, olyanformán, mintha az puska lett volna, és ez kiáltottam: pukk! Erre az egész banda leesett a fáról, csak a cimbalmos maradt fenn.

— Miért maradt a cimbalmos a fa tetején? — kérdezte vitéz Rózsás József.

Az altiszt így válaszolt: 41. vízszintes — 4., 32. és 41. függőleges.

(A rejtvény négy sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni, **1963. január 28-ig.** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Fejes Endre „Rozsdatemető" című regényéből.)

★

VÍZSZINTES (Kétbetűsek: ŐM. KO.): — 1. Háziszárnyas. 5. Törpefenyők. 10. India tagállama. 12. Történelmi időmennyiség. 14. Képkeret, fából. 16. Három keresztes skála. 18. Senki sem tartja vissza. 22. Állati szállás. 24. Síkság. 25. Nem a többivel. 26. Nyelvtani rövidítés. 27. Névelős galambfajta. 30. „t". 31. Parányi dolog. 33. Rövidítéssel becézett női név. 34. Szántóvető eszköz. 36. Vissza: nem azt. 37. A háztetők szélén húzódnak. 39. Kereskedelem, angolul. **41. Az idézet első része.** 43. Hibás. 44. Elveszett. 45. Kendő, mássalhangzói. 47. Félig ringat. 48. Savanyító. 49. Régi kínai pénz. 51. Ókori nagy-britanniai írás (OGAM) 53. Nagy görög filozófus. 54. Német utcarövidítés. 55. Francia szobrász. 57. Birtokos névmás. 58. Hangjegy, régi helyesírással. 60. Hajósérülések. 61. Feldíszít. 62. Pusztítsuk! 64. Mozgékony. 65. Műalkotás. 66. Női név. 67. Van-e kurázsija?

FÜGGŐLEGES (Kétbetűsek: IE. NI.): — 1. A lift útja. 2. Okmány. 3. Idegen mulatóhely. **4. Az idézet második része.** 6. Orosz férfi becenév. 7. Skálahangok. 8. Portékánk. 9. Legyen szíves! 11. Névelővel: marokkói város. 13. Ady verset írt róla. 15. Korállgyűrű. 17. Első ízben követted el. 18. Megszólítás. 19. Balzac hallgatott rá. 20. Angol számnév. 21. Kiválasztott. 23. Nem vitázom magával. 28. Magasabb hára része. 29. Bizonyít, igazol valamit, elavuló hivatali szóval. **32. Az idézet harmadik része.** 34. Származás. 35. Nemes, németül. 38. Kikötői palló. 39. Párizsi tér. 40. Megtörtént dolog. **41. Az idézet negyedik része.** 42. Járművön ülnek. 46. Gyermekgondozó. 48. Behozza vele szembeni hátrányát. 50. Fordított német férfinév. 52. Milyen? 53. Vissza: a szputnyik üzenete. 56. Számomra. 57. Vizsgafeladat. 58. . . .-zöldre ver. 59. Leány becenév. 60. Nagy párizsi múzeum, kiejtve. 63. Francia romantikus regényíró.

(Fenyősy Antal)

★

Megfejtés az 1. számból: Az új, a nagyszerű az újban és nagyszerűben, az önmagunkban való hittel születik.

JUTALMAZOTTAK:

Móricz Zsigmond „Pillangó" és „Árvácska" című regényeit nyerték:

Balla László, Kecskemét; Pálinkás Etelka, Komárom; Miszlai Imréné, Orosháza; Ágotai László, Kisújszállás; Sipos Mihályné, Gönc. — Haris Piroska, Gyimesi Klára, Boldog Dezső, Kende Istvánné és Gereben Péter, budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

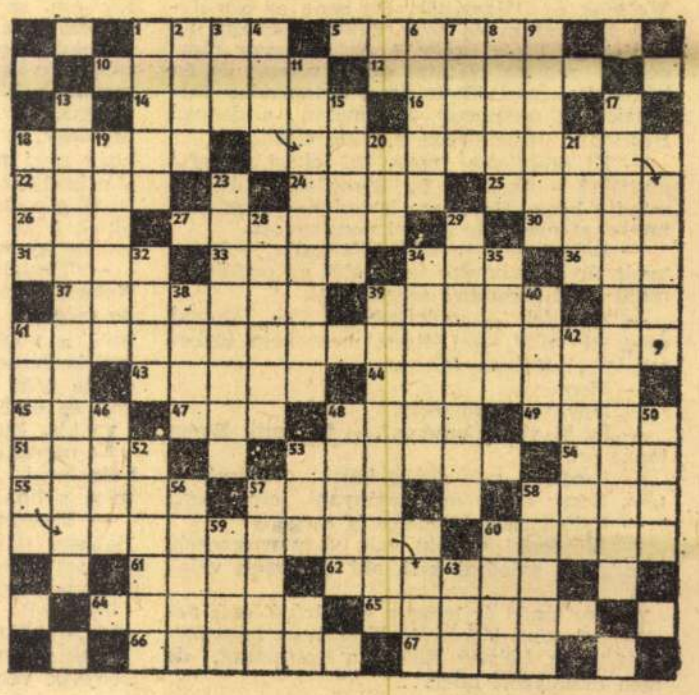

1963 JAN 19
1021 Petho János

BARABÁS TIBOR:

A DICSŐSÉG SUGARA

A Nagymező utcai iskola tágas, téglalaphoz hasonló udvarát gesztenyefák szegélyezték. A negyedik „A" osztály négy nagy ablaka alatt is dús fa ágait rezegtette a szeptemberi szél. Sok volt a diák. Hárman szorongtunk egy padban; Saláta Mihály, a kis Balassa és én. Minden ismeretlen félelemmel tölti el az embert, hogyne szorongtam volna én, aki a Wesselényi utcai zsidó iskolából kerültem ide. Sovány voltam, kicsi és sápadt. Azt beszélték, hogy ebben az iskolában az igazgatótól az altisztig mindenki antiszemita. Mi lesz velem? Az attól függ, hogy ki lesz az osztályfőnököm. Nemsokára megjött a válasz. Az ordítozó és verekedő gyerekek lármájába élesen hasított bele a csengő. Micsoda ideges, bántó, mindenen átható volt ez az egyenletes, kínzó berregés. Az ajtó kinyílt és a küszöbön megjelent az osztályfőnök úr. Középmagas, *szénfeketehajú*, angolbajuszos férfi volt, harminckét éves lehetett. Magas homloka értelmesnek látszott, *fekete* volt a szeme, jobb arcán egy mély kardvágás nyoma húzódott. Határozott, gyors és mégis kimért volt minden mozdulata. Olyan volt, mint *egy* huszártiszt, akit tévedésből iskolába vezényeltek. A beszéde is kiszabott volt és gúnyos, úgy kezelte az osztályt, mint egy K. u. K. törzstiszt a házi ezredét. Néha lenézéssel, de komázva is, mint az ügyefogyott tisztiszolgát szokás.

— No fiúk, négy új osztálytársatok van. Az új tanítványok kedvéért bemutatkozom. — Erősen a zöld asztalhoz csapkodta a még üres osztálykönyvet. — Vitéz Borsy András vagyok. Tudást, rendet és fegyelmet követelek. Hogy ezt mennyire komolyan veszem, azt megtudhatják az újak a régiektől. Különben is kik az újak? Álljatok fel! Felálltunk. Négyen voltunk. Hárman vidékről jöttek. Az elsőt, egy hosszú, pattanásosképűt megkérdezte.

— Honnan jöttél?

— Hatvanból.

— Miért?

— Vasutas az apám, Rákosra helyezték.

— S miért épp minket örvendeztettél meg?

Ez az „örvendeztetés" szó megdermesztett.

— Itt kaptunk lakást, a Kertész utcában.

— Ülj le... — mondta, de úgy, mint akit nem elégített ki a magyarázat. Lejött a katedráról. Lassan, de határozott léptekkel. A mi padsorunk közé lépett és ujjával felütötte az államat.

— Hát te?

— Én, osztályfőnök úr... én... — dadogtam.

— Te, te, nem is a hercegprímás... — és már mosolygott is, de nem valami jószívvel... A kardvágás elmélyült az arcán.

— Honnan jöttél?

— A Wesselényi utcai zsidó polgáriból.

Vitéz Borsy András összevonta fekete szemöldökét.

— Szép. És éppen ide kellett jönnöd? Roszszul tanultál! Nem ment a héber, mi?

Lehajtottam a fejem, úgy éreztem, kimondták felettem az ítéletet...

— No, megnémultál. Nem eszlek meg...

— Osztályfőnök úr kérem, én mindig jeles voltam. Tiszta jeles. Ösztöndíjat is kaptam.

— Akkor miért nem fejezted be ott a negyediket?

Mit mondhatok? Az igazat nem. Nem mondhatom meg ennek az ébredőnek, hogy ott kivételeztek, igenis, kivételeztek, a Krammer fiával, és a többiekkel is... Hogy Simon tanár úr megpofozott... Mert megmondtam neki, pedig ő tisztességes volt. Igen, igazságtalanok voltak.

— Szóval nincs mit mondanod... Én nem bánom, csináljanak amit akarnak. Itt laktok a kerületben, jogod van idejárni. A többit majd meglátjuk.

Vitéz Borsy András magyart és történelmet tanított. Mint a parancsot, úgy adta ki a leckét. Pontos, határozott és gyors válaszokat várt a fiúktól, de sok olyan gyerek járt az osztályba, aki nem szokta meg a beszédet, a gyors gondolkozást... Szerencsémre, engem az élet, a család, rég a könyvek felé hajtott. Szomjasan vetettem magam a Hunyadi téri városi könyvtár kopott, számozott regényeire. Vakra olvastam magam. Jókai, Mikszáth, Eötvös József, Verne és May Károly után Stendhal Vörös és fekete című regénye ébresztgetett. Du Rénalné lett Annuska után az én nagy szerelmem és ez boldogabb volt, mint az első. Mennyi vágy olvad össze a regényhősökével? Lázasan, mint egy nagy regényt olvastam végig Benedek—Wiegler világirodalmát, Marczali Henrik nagy köteteit Bizáncról, Egyiptomról és a napóleoni ütközetekről. Az illusztrációk hosszú szövegrészeket rögzítettek bennem, a szemem egész oldalakat lefényképezett. A folyosón sokat beszéltem ezekről Salátának, Wolfnak és Balassának. De benn az osztályban hallgattam és csak akkor feleltem, ha kérdeztek. Vitéz Borsy András sokszor rámnézett, mintha bíztatni akart volna, de én hátratett kézzel ültem és a tintatartóra függesztettem szememet. Hoffmann, a dadogó Hoffmann Jóska felelt a tábla előtt.

— Ki örökítette meg az ókori görögök múltját? — csattant fel Borsy tanár úr. A mindig kócos Hoffmann a katedra alatt állt, nagyokat nyelt, de felelni nem tudott.

— Szóval nem tudod... Ki tudja? — Borsy tanár úr végighordta tekintetét az osztályon, majd a mi padunkra szegeződött.

— Állj fel! — szólt hozzám. — Mondd meg, ki volt? — Láttam, most nem térhetek ki... Halkan feleltem:

— Homéros.

— Úgy van, Homéros.

— És ki volt Homéros? — folytatta Borsy tanár úr.

— Szegény, vak görög költő... — rebegtem. Borsy tanár úr harsányan felnevetett:

— Neked még Homéros is szegény?

— Mindenki az, aki vak, vagy nyomorék. Mindenkit sajnálni kell, aki elvesztett valamit...

Borsy tanár úr lejött a katedráról és a padok közé lépett. Anélkül, hogy hátrafordult volna, helyére küldte a Hoffmannt, de nem osztályzott neki...

— Szóval szegény Homéros — ismételgette Borsy, de ezután ritkábban gúnyolódott velem. Bár sohsem jelentkeztem, többször feleltetett és egyszer így szólt:

— Miért nem jársz te az önképzőkörbe? Sohse látlak ott... A fiúk vitatkoznak felolvassák első írásaikat... Biztos te is firkálsz valamit. Ne tagadd, aki ennyit olvas, mint te, az írni is szokott... Ne félj, gyere csak, én vagyok a tanárelnök...

Milyen végtelen hosszú és tágas lehet egy fizikaterem, milyen sűrű és ellenséges a csend... Ezt csak az tudhatja, aki élete első versét olvassa fel egy önképzőkörben. A IV. B-osztály Bajai Győző vezetésével ellenségesen mozgolódni kezdett. Hogy megreccsent a nagy dobogó, amikor Borsy tanár úr a nevemen szólított... Nem emlékszem a régi lázra, amelyből a vers megszületett, csak az izgalomra, amely a ferde fekete tábla előtt elfogott s amely elidegenítette tőlem az egész termet, az összesúgó fiúkat, még a figyelő Borsy tanár urat is. Tudtam, hogy örökölt kabátom nevetségesen hosszú. A torkom kiszáradt, rekedten mondtam ki a címet, pedig milyen találó volt:

„Első versem."

Pető János rajza

Imbolygó közegen át láttam Salátát, aki 145-ön ugrott délelőtt az udvaron és a kis, kövér Balassát is. Rájuk biztosan számíthattam. Halkan mondtam a verset... Csend... Az utolsó két szakaszt, mintha gramofonon hallottam volna, olyan távolból és idegenül hangzott:

Emlékezem, első versem,
Bizony nem kicsinyről szólt,
Anyám szeme könnybe lábadt
S nem szóltam egy árva szót.

Azóta már sok babérág
Övezte ősz fejemet,
De mind közül a legjobban,
Anyám könnye hatott meg...

Befejeztem. Mintha egy-ketten tapsoltak volna. Ott álltam vérszegényen, érzésektől feldúltan az osztályok előtt, de ha jól emlékszem, szőkén és babérág nélkül. El kell futnom innen — éreztem, de nem mehettem. A felolvasásokat mindig vita követte. Saláta felemelte a kezét. Jelentkezett. Ő jót fog mondani, hisz egy padban ülünk. Mutált a hangja, hol mély volt, hol váratlanul magas. Mindegy, a fő, amit mondott. Azt mondta, hogy neki mind a két vers nagyon tetszett, a másodikat pedig sohasem fogja elfelejteni. Buta gyerek vagy Saláta, de ez szép volt tőled. A kis, kövér Balassa következett. Racsosolva így szólt:

— Tisztelt tanár úr, tisztelt önképzőkör! Nekem is nagyon tetszettek ezek a versek, de még azt szeretném mondani, hogy engem ezek a versek egyenesen Petőfi Sándorra emlékeztetnek! Bajai Győző felé fordult, szinte neki mondta, aki az iskola költője volt és elnökjelölt az önképzőkörben.

Ekis, kerek fejű debreceni gyerek felugrott és szót kért. Borsy tanár úr megadta neki. Pattogva, nyomatékkal beszélt, mint a hajdúságiak.

— Tisztelt tanár úr, tisztelt önképzőkör! Balassa iskolatársunk jól elvetette a sulykot. Én azt akarom mondani, hogy engem ezek a versek egyáltalán nem emlékeztetnek Petőfire, sőt, azt is leszögezhetem, hogy engem e költemények semmire sem emlékeztetnek. Kérném ezt a véleményemet jegyzőkönyvbe venni!

A csendet Saláta rekedt hangja szakította meg:

— Szavazzunk! — Borsy tanár úr mosolyogva csóválta a fejét, de a többség ellen fegyvertelen volt. Szavaztak. A karok fellendültek. S így szótöbbséggel jegyzőkönyvbe került, hogy én Bajai Győzőt nem emlékeztetem sem Petőfire, sem másra... Ez volt az első határozat írói képességeimről... Sajnos, nem az utolsó...

Már elmondtam, hogy apám halálakor vitéz Borsy András cukrászsüteményt küldött nekem és kedves, vigasztaló szavakat s amikor először ismét az iskolába mentem, behivatott a természetrajz-szertárba. Nem szerettem ezt a hatalmas termet. Ajtaja felett egy preparált saskeselyű terjesztette ki szárnyait a belépő fölé, lepke- és bogárgyűjteménye sem lelkesített, s a sarokban egy teljes emberi csontváz emlékeztetett arra, hogy meghalunk... Borsy tanár úr hátratett kézzel állt a fekete tábla előtt. Megálltam az ajtóban. Így szólt:

— Gyere ide. Még mindig félsz tőlem?

— Nem, már nem félek. Köszönöm szépen az ajándékot...

— Azt kívántam, hogy megtudd: mi megbecsüljük a becsületes munkát, a szorgalmat... Közeledik az évzáró. Azt akarom, hogy te búcsúzzál a negyedik osztályosok nevében...

— Tanár úr, kérem... Jobb lesz a Bajai.

Borsy rámnézett és vontatottan így felelt:

— Ő majd szavalni fog... És most mi lesz veled? Tovább tanulsz?

— Nem, nem tanulhatok... Inasnak megyek. A bátyám a Bulyovszky-reálba jár, hatodikos. Jó matematikus... Neki be kell fejeznie. Három kisebb testvérem is van.

— Hát a nagyobb bátyáid?

— Rég megnősültek. A sógornőim az árvaházba akartak dugni minket... Dolgoznom kell, hogy együtt maradjon a család...

— Tizenhárom éves vagy, csak nem akarsz családfő lenni.

— Nem, de segítenem kell Jóska bátyámnak... Inas leszek.

— És a tanulás? — szegezte Borsy tanár úr egyenest a szívemnek.

— Nem lehet mindenki boldog — feleltem, de a magam vigasztalására még hozzátettem. — Spinoza sem járt felsőbb iskolákba és most olvastam Franklin Benjámin életét, ő is maga nevelte, maga képezte magát. Vett egy kis noteszt, abba sorba beleírta az emberi erényeket: jóság, kitartás, önuralom, céltudatosság, satöbbi és mindennap pontozta magát, amíg tudós és államférfi lett...

— Szóval inas leszel és veszel magadnak is egy kis pepita noteszt... — mondta Borsy tanár úr és szánakozva így szólt: — Csakhogy azóta kitágult, megnőtt a tudomány, az ismeretek megsokszorozódtak... Ma már kevésre mehetsz csak a szorgalommal, csak a tehetséggel. Egy évtized is kevés ahhoz, hogy megértsd a világot. Mindent meg kell tennünk, hogy tovább tanulj. Majd beszélek az anyáddal...

— A mamán semmi se múlik. Ő inkább éhezne, csak tovább járjak, de én nem akarom... Nem akarom!...

— Jól van. Eridj, majd beszélek még az igazgató úrral is és készülj a beszédre. Megértetted?

Kitűnő lettem s a bizonyítvány kiosztásakor Borsy tanár úr egy nagy sárga borítékot nyomott a kezembe. A tanári kar önképzőköri ösztöndíját, 200 000 koronával.

— Itt a beiratási díjad. Tanulj tovább, fiam!

— Köszönöm szépen! — dadogtam. — De tanár úr kérem, községi iskolákban nincs ösztöndíj...

— Nincs? — nevetett Borsy András. — Látod, hogy van! — Derűje, vidámsága annyira szívből jött, hogy azonnal megéreztem: ez a tanári kar Borsy tanár úr maga. Máig is őrzöm azt a sárga borítékot... Ezután már csak az évzáró volt hátra. Nagy izgalommal készülődtem a beszédre. Jóska bátyám annyiban segített, hogy tudott egy francia közmondást, amely így szólt: „Minden lánc csak olyan erős, mint annak leggyengébb szeme!" Ez a mondás nagyon megtetszett nekem. Nem emlékszem már a nagy szónoklatra, csak arra, hogy irredenta volt és többször variálódott benne ez az emlékezetes és igen kifejező közmondás. Az évzáró ünnepség előtt otthon tele voltunk izgalommal. A harmadikemeleti Kardoséktól kölcsönkértük a Pali új kék ruháját. A ruha hosszú volt, de Kardosék mégsem engedtek hozzányúlni, nem lehetett felfércelni, se az ujjából, se a hosszából. A beszéddel nem sokat törődtem, inkább azzal, hogy kinevetnek majd a ruhám miatt, de az anyám magát is vigasztalva, így szólt: akármilyen hosszú, mégis te leszel a legszebb... Ez csak addig vigasztalt, amíg a Nagymező utcai polgári iskola nagy, gesztenyefákkal szegélyezett udvarán felléptem a tornadobogókból összeállított nagy pódiumra. Hátam mögött ott ültek a kerületi, és városi előkelőségek, az igazgató, és a tanári kar, előttem a szülők a mindenhonnan összehordott székeken. Az ötödik sor szélén, igen, ott ült az anyám. A tágas, széles udvar, egész az égig ért, s én még sohasem szónokoltam. Amikor rám került a sor és a kórus Himnusza után ott álltam a dobogó szélén, legszívesebben ledobtam volna magamat a feneketlen mélységbe, de nem lehetett. Milyen gyenge a gyerek hangja, mintha egy veréb repülne a viharral szembe... Amikor a francia közmondáshoz értem, azt hittem, mindenki kinevet majd és egyetlen óriás hahota söpör le a dobogóról. De nem, más történt... Befejeztem. Nagy tapsot hallottam, egyre közelebbről. Azután egy hatalmas, magyar ruhás férfi lépett hozzám, magához ölelt és azt mondta:

— Gratulálok, fiam!

Nagy, művészhaja volt és csillogó, kajla bajusza... Utánam Bajai Győző szavalta el szépen a Hiszekegyet, de Papp-Váry Elemérné versét csak az illő taps kísérte... Az igazgató úr kenetes zárószavai után a kórus elénekelte még a Szózatot és vége volt...

Borsy tanár úr a mamához lépett, aki a kezében gyűrögette még fehér zsebkendőjét, de nem sírt... Aztán Bohrmann tanár úr, a rabbi fordult a mamához és így szólt: „Nagyságod, gratulálok a kegyed fiához. Tudja, ki ölelte meg őt a beszéd után? Az ébredők kerületi elnöke: Thegze Kálmán. Megyek, megtelefonálom az Egyenlőségnek.

Sohase hittem én az örömömnek, a sikernek. Mihelyt hazamentem, a megszokott nyomor várt, a krumplileves, a vékonyan kiszabott kenyér és a végnélküli találgatás; mi lesz holnap... Már lefeküdtünk, amikor kopogtak az ajtón. Ilyen későn, fél tízkor. Ki lehet? Én a Poldival feküdtem a háromlábú vaságyon; a díványon, amelynek a vasalódeszka adott szilárdabb alapot; a Tercsi a Bertával. A kopogásra mindent összekaptunk, magunkra húztunk valamit és beengedtük a késői látogatót. Különös, kis ember volt. Vaskeretes szemüvege mögül élénk fekete szem égett, villogott.

— Az Egyenlőség kiküldött tudósítója vagyok — mondta és a kínálásra leült. — Bohrmann tanár úr telefonált nekünk. Úgy hallottuk, asszonyom, hogy a kedves fiát megcsókolta az ébredők elnöke... Azért jöttem, mert az ilyen jelenség a zsidóság szempontjából rendkívül érdekes, sőt, bizonyos szempontból fontos is. — Itt átható pillantással körülnézett...

— Nem csókolt meg, csak gratulált... — feleltem halkan.

— Szóval te voltál? Pedig milyen kisfiú vagy... — és elcsodálkozott.

— Én, de nem csókolt meg. Csak megölelt, de ez is csak tévedésből történt. Biztos összecserélte a neveket. Talán azt hitte, hogy én vagyok a Bajai. Egyszerre olvasták fel a szereplőket...

— Nono, fiacskám, nem kell olyan szerénynek lenni. Bohrmann tanár úrtól tudjuk, hogy kitűnő szorgalmad, az eszed meggyőzte még az antiszemita tanárokat: vitéz Borsy Andrást, Ócskay Ákost, Wild Waldemárt is...

Valami idegenkedést éreztem...

— Vagy talán azt akarod mondani, hogy minden símán ment?

— Nem, nem ment minden símán, de Borsy tanár úr tisztességes és jó ember volt. Egyetlenegyszer mondott valamit, de aztán soha. Amikor az apám meghalt, süteményt küldött és bíztatott. Most pedig 200 000 koronát adott, ösztöndíjat... pedig a községi iskolákban nincs is ösztönij. Ezt ő adta, hogy tovább tanulhassak...

A kis fekete ember levette a szemüvegét és szarvasbőrrel törölgetni kezdte. Így a szeme szomorúnak és fáradtnak látszott.

— Nézd, fiam, ha szépen elmondod, hogy milyképpen fékezted meg ezeket a vadakat, akkor írhatok rólad és segíthetnek rajtad... De így, így mit írhatok?... Semmit... — a azzal széttárta kezét, mintha kiejtett volna belőle valamit. — Üldöznek, öldösnek, gyaláznak és rágalmaznak minket. Nem érted? Nekünk védekeznünk kell. Mit írjak, fiam? Mit írjak erről?

— Csak az igazat tessék! — mondtam ki halkan.

A kis fekete még egyszer körülnézett a nyomorult lakáson. Jól látta a kínzó szegénység szomorú nyomait. Kis füzetét betette a kopott aktatáskába, megsimogatta a fejemet, sóhajtott egyet, köszönt és elment.

Petrásovszky Leó

PETRASOVSZKY LEÓ
97. Arcképtanulmány, olajf. ..... 150 P
98. Dr. M. K. arcképe, olajf. ..... mgt.
99. L. E. arcképe, olajf. ..... "

Pécsi Kiáll. 1933. tél

SIKORSZKYNE ZSOLNAY JULIA

125. Tettyei romok, plaff ..... 300 P
126. Kati virágok, plaff ..... 300 "
127. Aquilegiák, plaff ..... 200 "
128. Szegény cserepogár, plaff ..... 200 "

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

KORTÁRS

1966 JAN

1021

PETŐ JÁNOS rajzai

Talán elmélet is van rá, nem tudom, de t
mindig, a közös gazdaságokba állás könnyebbe
melyeknek határában századokon át nagybirtok
érezték annyira magukénak a földet az osztást k
mikor már egészen biztosan ülhettek a tulajdonba
határában hiányzott a latifundium? Ezért voltak am
„közösködésre", mert a tíz, meg ötven holdak nem
Gyorsan példát erre is! Mezőkövesd határában
lődés folytán végtelenségig aprózódott nadrágszíj-p
a leg-
nehezebben a szövetkezetesítés egész Matyóföldön. A
magyarázatra figyel-
jünk? Az egész határ az övé volt, már olyan értelemben, hogy a községet körülölelő határt végigszekerezhette, míg hat-nyolc darabkában fekvő földjét bejárta.

Csak legyinteni szokás a mezőkövesdi matyó „konzervativizmusán". Én a legyintés előtt efajta kötöttségekre is gondolok, ilyen „lírai momentumokra". Mindez másképpen láttatja velem e nép „merevségét".

Ahogy Szentisván adottságainál fogva eszményi falu volt a közös gazdálkodásra, azonmód alkalmatlan volt a járás néhány északi községe, a Bükk déli nyúlványán. Itt persze meg sem kellett volna a termelőszövetkezeteket alapítani.

Mindezt nem én mondom ezúttal, csupán továbbítom. A közelmúltban a kényelmes fotőjben nyakig süppedve e, számomra legalábbis meglepő kijelentést az egyik ilyen bükkvidéki község, Cserépfalu gazdasági problémáinak taglalása során a legnagyobb honi társadalmi-politikai szervezet megyei elnökhelyettese, H. I. szájából hallottam. Okosan érvelve bizonyította be a nem éppen nagy számú hallga-

Pető János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 ÁPR 25

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Pető János: Tanulmány

Hajnalban dologba men

A munkaidő általában reggel hatkor, vagy nyolckor, félkilenckor kezdődik, de Budapesten, s vidéken is, több százezer családban másfél-, két-, két és félórával korábban már csörög a vekker, kialvatlan nők, férfiak kelnek, sietve reggelit készítenek (hányan ebédet is a családnak!), kapkodva mosdanak, öltöznek, fogják táskájukat, szatyorjukat, a felöltőt hányszor már csak a buszmegállóban, a villamosban gombolják be, s robognak vagy döcögnek háromnegyed órát, egy és negyed órát, vagy még többet munkahelyükig.

A pályaudvarok, a HÉV-szerelvények, a távolsági és külvárosi buszok hajnalban tízezrével ontják a belső kerületek s a gyártelepek aszfaltjára a munkába érkezőket.

Az ezerkilencszázhatvanas népszámlálás adatai szerint Budapest akkori 943 879 felnőtt munkavállalójából 330 861 dolgozott a lakóhelye szerinti kerületben, 242 612 lakóhelyével szomszédos kerületben, 370 406 pedig a fővárosban, de attól távolabb. Ez a szám azóta bizonyosan növekedett, hiszen a lakóhely és a munkahely közötti távolság is növekedett.

Nemcsak az egyének szabad idejéből rabol el hasznos vagy hasznosítható napi százezer órákat, súlyos tehertétel a népgazdaságnak is. Több közlekedési eszköz, gyorsaban használódó utak, fokozott energiafogyasztás a következménye, az áru- és utasszállítás lelassulásáról nem is beszélve.

Mit lehetne ellene tenni?

Amilyen kézenfekvő az idekívánkozó válasz, olyan illuzórikus, véghezvihetetlen: lakjék mindenki munkahelyéhez lehetőleg egészen közel.

Egy-két dolog mégis meggondolandó.

Az üzemekben, elsősorban nagyüzemekben kezd elterjedni a társasház építkezés. Ám ezek a társasházak a legritkább esetben épülnek a munkahely közelében, sokszor az ellenkező városrészbe tervezik őket, ahová éppen helykijelölést kapnak.

A nagyüzemek, a közepes létszámú intézmények, hivatalok, vállalatok évről, évre kapnak szövetkezeti lakásokat. Kisebb számban állami lakásokat is. De az óbudaiak nének alapja szerű kolóniáknak. Nemcsak utazási és lakásproblémákat oldhatnának meg, hozzásegíthenének a törzsgárda kialakításához, együtt tartásához, s könnyebben lehetne szervezni, irányítani, befolyásolni az itt lakók szórakozását, nevelését.

A lakások szétválasztásával foglalkozó szerveknek és bizottságoknak jobban figyelembe kellene venniök a munkahely s a lakóhely közelségét vagy távolságát. Nem csupán több emberségre, körültekintőbb elbírálásra, hanem nagyobb szervezettségre is szükség van. S bátorságra: inkább kevesebb lakást adni az egyik évben s többet a következőben, vagy fordítva, egy intézménynek, kerületnek a munkahelyhez közel, mintsem arányosan mindnek, minden évben, függetlenül attól, hol.

A lakáshelyzet javulásával bizonyosan csökken majd a jelenleg nagy távolságra utazók száma. Könnyebb lesz a lakást megfelelőre elcserélni, munkahelyváltozás

DALOS GYÖRGY:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pető fotos

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 SZEP 1 9.

1021

Pető János: Fekvő nő

Hegedüs Géza: A macska meg a forró kása (3. oldal)
Benedek István: Freud (4. oldal)
Csák Gyula: Csak úgy? (12. oldal)

RAHÁZ

És mi történt 1600 körül Magyarországon?

Az operaműfaj születésének idejében Magyarország még a mohácsi katasztrófától halálra sebzett, gyarmati sorban tengődő súlyos beteg. Évszázadokra volt itt szükség, hogy a kezdetben félénk, majd egyre bátorodó, végül zseniálisan kirobbanó kezdeményezésekből megszülethessen az, amit ma a világ a magyar opera és operajátszás és a magyar balett művészetének ismer és becsül.

Hogyan teljesítette az Operaház a néptől rábízott feladatokat, hogyan élt ez alatt a nyolcvan év alatt a nehezen kiharcolt lehetőségekkel? — ezt megállapítani, leírni és elbírálni a tör-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5
Telefon: 138-068, 337-748, 340-72

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 MAJ 13

Petri Bea
1021

Petri Bea: Pár

hogy észrevétlenül megkerülje a feladatot. Tény: a pannón szobrász az év nagyobbik felét a Balaton partján tölti; arcmásai valóban nagyszerűek; s az is igaz, hogy szobrainak egy része a dunántúli táj lankáit juttatja eszünkbe.

A kecskeméti Katona József Múzeumban nemrég nyílt gyűjteményes kiállítás, mely nagyjából az utolsó évtized terméséről ad számot, most jó alkalom arra, hogy a szépelgő jelszavakat és az üres frázisokat félretoljuk. Elsőnek mindjárt azt, amelyikkel a leggyakrabban találkozunk. Művészetének újszerűségére, modern — már-már nonfiguratív — formanyelvére gondolok. Nem tagadhatjuk, hogy szobrai, érmei és grafikái elválaszthatatlanok a huszadik század szellemi életének fontos megnyilvánulásaitól. De azért ne felejtsük el azt sem, hogy lélektani tanulmányoknak is beillő, megrendítő portréi nem a közelmúlt törekvéseivel, hanem a tízes évek expresszionizmusával, *Berény Róbert*, *Tihanyi Lajos*, vagy *Oskar Kokoschka* műveivel

és a nagy munka ellentmond
között. Mivel a magyar képző
vészet annak idején kivetette
téből az említett irányzato
most pótolni kellene a hiányo
Új helyzet — régi feladatok
Csoda-e, hogy éppen ezekben
műveiben, a legmerészebben
tó szándékú szobrokban les
plasztikai elemekkel egyenrangú,
a mindent áthidaló nosztalgia?

Az egyszerűségre és a dekorativitásra törekvő építő szobrászat formanyelvét Borsos Miklós nem tudta meggyökereztetni hazánkban. Absztrakt és félabsztrakt műveinek többsége, hiába perelnek értę a stíluskategóriák bajnokai, ösztönző példa, bátor kezdemény maradt. Egyiknek sem akármilyen. Amit ő nem vihetett végbe, példájából okulva viszonylag könnyen végezték el a nála fiatalabbak, az ifjú nemzedék legtehetségesebb képviselői és legjobb tanítványai a képző- és iparművészet csaknem valamennyi ágazatában. A Karinthy Frigyes síremlékéül szánt *Pieta* összecsukló téglája bizony csak halvány mása a hasonló karakterű

madikból énekes madarat
a negyedikből fejet formál. El-
rontja őket? — Én csöppet se bánom; még a naivan-esetlen rajzokat sem, amelyekről ő tudja a legjobban, hogy telve vannak „hibákkal". Örülök a nosztalgiának és örülök az elrajzolásoknak, mert az a szobrász avatkozik a műbe, aki a Radnóti Miklósról és a Németh Lászlóról készült arcképekkel, illetve az új önportréval saját lehetőségei legmagasabb fokára érkezik. A természeti formákat kereső művészet magyarországi elterjedésében úttörő *szerepe* van Borsos Miklósnak. De ez nem az ő műfaja. Fő *művei*, ezt mutatja a kecskeméti tárlat is, a lírai hevületű arcképek maradnak.

Vadas József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 JUN 26.

1021

Pető János: Kártyázó nő

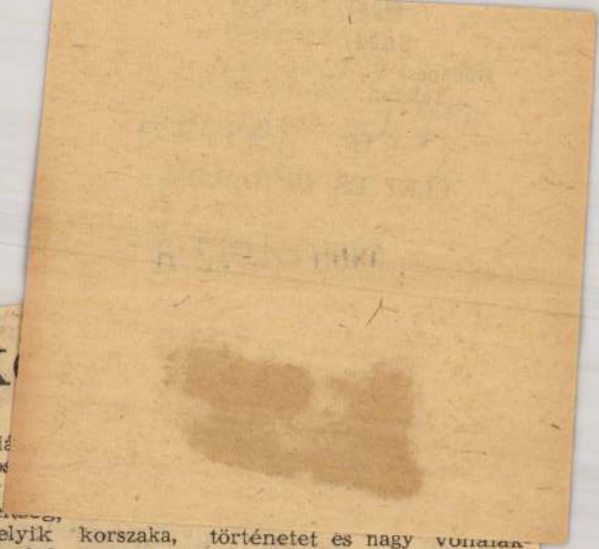

loku tájékozódásra kitűnő könyveket ajánlhatok! Nyúljon csak oda, arra a polcra! Ime: Márki Sándor—Beksics Gusztáv: *A modern Magyarország* című, a témát minden vonatkozásban kimerítő tanulmánya. Elkalauzol az utóbbi évtizedek politikai, gazdasági zűrzavarában, beleszagoltat a kulturális életlelkiismeretlenség posványába. A könyvet az Athenaeum adta ki Budapesten, *1898-ban.*

Meg akar ismerkedni egy magyarjaink példamutató életével? Ne restellje kezébe venni Bónicz Ferenc filológiai műgonddal és regényírói bőbeszédűséggel megalkotott írását *Gróf Zichy Nándor élet- és jellemrajzáról.* (Bp., 1912. Szt. István Társulat.)

Netán hazánk múltja, dicső története mozgatta meg képzeletét, s most e tudománykörben akar jártasságot szerezni? Tessék! *Jezsuita történeti évkönyv* (Bp. 1942. Stephanaeum), avagy ha a hosszabb és líraibb címeket kedveli: *Magyar vér Boszniában,* Kenedy Géza tollából, mely könyvet az 1878. évi bosznia—hercegovinai hadjárat félszázados évfordulójára szerzett a szerző, áldozatos ajándéknak a magyar irredentizmus oltárán.

Tűnt ki innen diplomával a zsebében, mint a magyar kultúra hivatott terjesztője és tanítója. A hallgatók olvasótermében, ahol öt egyetemi évet tanultak végig, a polcokon a fenti könyvek kínálják magukat, hasonlóak társaságában. Itt található a Magyar Történeti Életrajzok című sorozat, végtelen számú kötetben, a Klebelsberg-emlékkönyv és néhány vaskos, különböző korokból származó egyháztörténelem. Talán érdekes darabok egy könyvritkaság vagy könyv-képtelenség-gyűjtő számára, mindenképpen fontos a megfelelő kor történetével foglalkozó filológusnak, kultúrhistórikusnak.

Csakhogy ezt a könyvtárat nem nekik állították össze. Ide olyan művek lennének alapvetően szükségesek, amelyek nyelvünkről, művészetünkről, történelmünkről közvetlenül tájékoztatják azt a húsz év körüli egyetemistát, aki most gyűjti első ismereteit rólunk.

— Miért éppen a magyar szakra jelentkezett? — kérdeztem néhány magyarul már gagyogó másodévest.

S a válaszok korántsem hasonlítottak egy, például

k

nálunk franci
tanuló alapo
dokolásához,
francia műve
dalom valamelyik korszaka, a mai társadalom élete vonzza érdeklődését. A sokszálú lengyel—magyar barátság ellenére nagyon keveset tudnak rólunk.

— Hogy miért erre a szakra? Tetszett a nyelvük, magyar turistákat hallottam beszélgetni az utcán.

— Nálunk kevesen ismerik ezt a nyelvet, jövője lehet még.

— Mindig azt tartottam érdemesnek tanulni, amit legkevésbé ismerek.

— Így a válaszok! A budapesti egyetemen egyedül az orientalisztikára jelentkezők mernek ilyen indítékokat leírni. Varsóban a magyar nyelv majdnem olyan egzotikusnak számít — a földrajzi közelség, a néhol összefonódó történelmi múlt ellenére — mint nálunk például a hindi.

A tudományegyetemeken a nyelvszakok célja a nyelv történetét és nagy vonalakban áttekintik az illető ország történelmét, földrajzát, jelenlegi gazdasági és politikai állapotát. Nem lehet, nem is szokták kívánni, hogy a még alig ismert nyelven önálló történeti kutatásokat folytassanak, kritikailag dolgozzanak fel elavult szemléletű, anyanyelvűeknek is érthetetlen, ásatag stílusban, az 1909-es helyesírási reform előtti helyesírással írt tanulmányokat.

A lengyel hallgatók sem próbálkoznak ilyesmivel. Láthatólag egyáltalán nem is használják az olvasóterem két teljes falát betakaró könyvtárát. — Szerencsére — mondanám, mert *A katolikus írók új magyar kalauzára* esik a tekintetem. — De ez borzasztó — mondom mégis, mikor egyetlen huszadik századi írót vagy költőt sem tudnak megemlíteni, „még ott nem tartunk" védekezés-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1985 JUN 19.

1021

Pető János: Fekvő nő

KUCZKA PÉTER RIPORTJA:

ÉJSZAKAI ügyelet

a távfűtés, 4
zik, meg kell n
tént.

Csengenek a telefonok, az ügyeleti naplóban szaporodnak a bejegyzések.

Telefonálnak a rendőrségről: egy szétroncsolt, kopott teherautó áll az egyik utcán, ömlik belőle az üzemanyag, síkossá teszi az utat, menjenek ki a Köztisztaságitól, és hozzák rendbe a dolgot.

Valahol beszakadt az úttest...

Három kávémintát hoznak a Vegyészeti Intézet számára, hogy vizsgálják meg, ezeket hétfőn át kell adni...

Jelentkezik a HUNGAROTEX, érdeklődik, hogy mit csináljon, az árvízveszély miatt ki kell ürítenie a rak-

A
fővároshoz tartozik.
Ha valami történik a
vonalakon, nemcsak
a mentőknek, rend-
őrségnek, igazgatóságuknak
jelentik, hanem a fővárosi
ügyeletnek is.

Március 26-án éjszaka 0
óra 30 perckor:

„0 órakor a XV., Pozsonyi út 26. számú ház előtt, Angyalföld felé menet a 12-es villamos elütötte Marincz Péter 28 éves betanitott segédmunkást, aki ittas állapotban a sinen feküdt. Olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen meghalt. Forgalmi akadály nem keletkezett."

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 DEC 15

1021

Pető János: Illusztráció

...a forradalom. És a szerző nem marad adós vele, hogy a kettőnek azonosságát is újra meg újra igazolja. A módszer tehát a legjobb klasszikus hagyományt követi, a dogmatizmus béklyójától tiszta marxista gondolat útjait. Az MSZMP egész ideológiai munkájára általában ez jellemző. (Még ha találkozunk is az ideológiai élet egyes területein olykor az ál-érvvel, s magától értetődővel, a slogannal.)

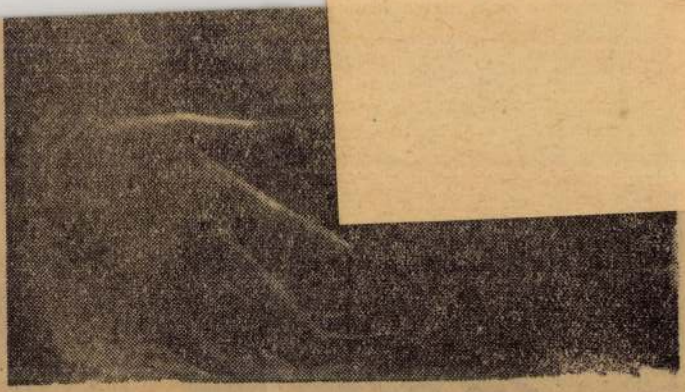

Szervátiusz Tibor: Család

Véleményünk szerint — túl azon a nélkülözhetetlen talajelőkészítésen, amelyet a párt a forradalmi politika és gazdaságpolitika megszilárdításával elvégzett, — ennek a módszernek döntő szerepe van abban, hogy soha olyan mértékű változás a közgondolkodásban nem ment végbe nálunk, mint az utolsó néhány év folyamán. És különösképpen, hogy az emberek viszonya a ...mussal olyan meglepő-

marxizmus iskolai oktatása ellen, és ezzel a jelszóval jóhiszemű emberek is rokonszenveztek. Fiatal értelmiségiek, szakemberek érezték fölösleges zaklatásnak, elvesztett időnek a főiskolai marxista előadásokat, a szemináriumot, a különböző színvonalú pártiskolákat. Ma pedig ott tartunk, hogy nem tudunk elég helyet biztosítani — pél-

pártonkívülieknek.) Értelmiségünk, művészeink, tudósaink körében, pedagógusaink körében, egyre megszokottabbá válik, hogy az új jelenségek magyarázatát, a tudományos általánosítást a marxizmus módszerével keresik. Az indítékot ehhez a pártnak az eredeti forrásokon megtisztult ideológiai munkája adta, amelynek jelentős és szép do-

Pető János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 FEB 9

1021

Pető János: Szerelem

ÖRKÉNY ISTVÁN:

NIAG
NAGYK

Nikolits Sándor és felesége 1951. szeptember elsején érkezett Budapestre és — mint minden esztendőben — az „Erzsébet királynő"-be szállt. Tapasztalatból tudták, mily gyorsan tovarepül kéthetes szabadságuk; iparkodtak tehát minden napját érdemesen kihasználni.

Várakozásuk azonban csak félig vált valóra. A színlapokon, műsorokon és hangversenyplakátokon hiába keresték azokat a szenzációkat, melyeket aztán odahaza egy éven keresztül fel-felidézhetnének. Jobb híján megnéztek egy Wagner-operát, melyet halálra untak ugyan, de utána mégis emelkedett hangulatban tértek vissza a szállodába. Elmentek a „Csárdáskirálynőbe", ahol igen jól szórakoztak, viszont azt mondták: Rémes, micsoda butaság. Be akartak menni egy bárba, melynek híres volt a zongoristája; állítólag amerikai (Gershwin) számokat is játszott. Az utcán azonban túlsok külföldi rendszámú autó várakozott s ők — Nikolits óhaja —, visszafordultak. Másnap azonban elfogadták egy Budán lakó főmérnök meghívását, aki szűkkörű zeneestéket rendezett a lakásán. Nikolits épp csak elmormolta a nevét s aztán — nyugatnémet mikrobarázdás hanglemezről — meghallgatták a „Csodálatos Mandarint" és Orff: „Carmina burana"-ját. Kapuzárás előtt mentek el, párokra szakadozva, mint az összeesküvők; ez volt a legszebb és legemlékezetesebb estéjük Budapesten.

Már csak két napjuk volt hátra. Megnéztek egy szovjet színdarabot, pedig már ismerték a rádióból, kihagyni azonban mégse merték, főkép azért, mert az öreg Priolát, a járási titkárt, (akivel per Zsiga bácsi voltak) nagysebtiben leváltották, s az utódjáról még senkise tudta, kiféle. Kérdés, mit szólna ahhoz, hogy ők két hétig Pesten szórakoztak, de nem néztek meg egyetlen szovjet darabot sem... Itt időzésük utolsó estéjén jutott eszébe Nikolitsnénak, hogy a Niagara Nagykávéház, melyet nemrégen modernizáltak, igen fölkapott hely.

A portás hírét se hallotta a Niagarának. Nikolitsék ezen nem ütődtek meg. Hozzászoktak, hogy ők, az isten háta mögötti Biharnarnán jobban ismerik a főváros látványosságait, mint az idevalósiak. Mikor azonban a telefonkönyvben is hiába keresték a címét, akkor Nikolits — aki megint fájdította a gyomrát — azt javasolta, hogy menjenek be a szálloda éttermébe valami könnyű kis vacsorára, aztán feküdjenek le.

viselt. Körülnézett a teremben, mintha ismerőst keresne, és csakugyan, hamarosan rámutatott valakire. Az a személy, akire rámutatott, fölkelt és a zömök férfi társaságában eltűnt a vörös kókuszfüggöny mögött. Egy két perc múlva meglebbent a függöny, a vendég kilépett és rózsás arccal, elégedett mosollyal visszament asztalához, ahol — úgy látszik —, egészen természetesnek tartották rövid eltávozását, mert félbe se szakították társalgást. Eközben újra előlépett a tornatrikós, intett valakinek, s az is bement.

— Édes Melli, — szólalt meg ekkor Nikolits. — Menjünk másvalahová.

— Miért akar innen elmenni? — kérdezte Nikolitsné a vörös kókuszfüggönyre meredve.

— Nekem itt valami nem tetszik.

— Nahát — sóhajtott az asszony — magá

PETREZSELYEM *Mihály (Miska Petersham)*, festő és grafikus, * Törökszentmiklós 1888 szept. 20. A bpesti iparművészeti iskolában képezte magát, azután Anglián át Amerikába került, hol gyermekeknek való képeskönyveivel tűnt fel. Ezek közül kiválik Miki c. könyve, mely a művész fiának magyarországi képzelt utazását ábrázolja. Munkáit a dús képzelőerő mellett erős magyar érzés jellemzi.

6. g II. 2931

396.

án középütt teljesen mesztelenül áll a
igin von ungarn", kinek jobb kezét a
agadja meg, mire a jobbra lévő világi
hanemű van, e szavakra fakad: „J'ai
latt: „MDCCXLII" évszám van. Az
van ábrázolva, midőn DIE: „KONIGIN: VON:
JERSCHE: HOSE: AN", melyet egyik ud-
k láttára a balra menekülő királyi
án a királynő szavait „VOUS AVEZ
tt is ezt az évszámot olvassuk: MDCCXLII."

m.
s ajándéka 1888. aug. hó 30. (97/88 № 2.)

1021

Pető János: Illusztráció

N VAN...

valami fertőző betegséget, egészségtelen kutat, vagy más egyebet, felveszi a telefont, bejelenti a KÖJÁL-nak, a többi pedig nem az ő dolga. Falun mindent magának kell csinálnia.

Szabad ideje?

Hat óránál hosszabb időre nem hagyhatja el a falut — szombat-vasárnap sem, amikor pedig nincs rendelés. Akkor *ügyelet* van.

A körzeti orvos fizetése 1900 forinttól 2500 forintig terjedhet. Dr. Torda István, aki negyven éve praktizál a faluban, az elérhető legmagasabb fizetést kapja: 2500 forintot.

Magánpraxis gyakorlatilag nincsen. Előfordul, hogy a beteg nincs megelégedve a körzeti orvosa munkájával, akkor elmegy a másik körzet orvosához, magánbetegként, de ez ritka. Ha már valaki pénzt áldoz a betegségére, bemegy Győrbe, a „divatos" orvosokhoz.

Dr. Kádár Tibor professzor, az Orvostovábbképző Intézet igazgatója Népszabadság-beli nyilatkozatában mondotta: „Az ország 3400 körzeti orvosának 15 százaléka tíz év alatt egyszer sem vett részt továbbképzésben. Igaz, a továbbképzésnek határt szab a munkából kivonható orvosok száma. A vidéki körzetekben és a kis kórházakban a legnehezebb a helyettesítés..."

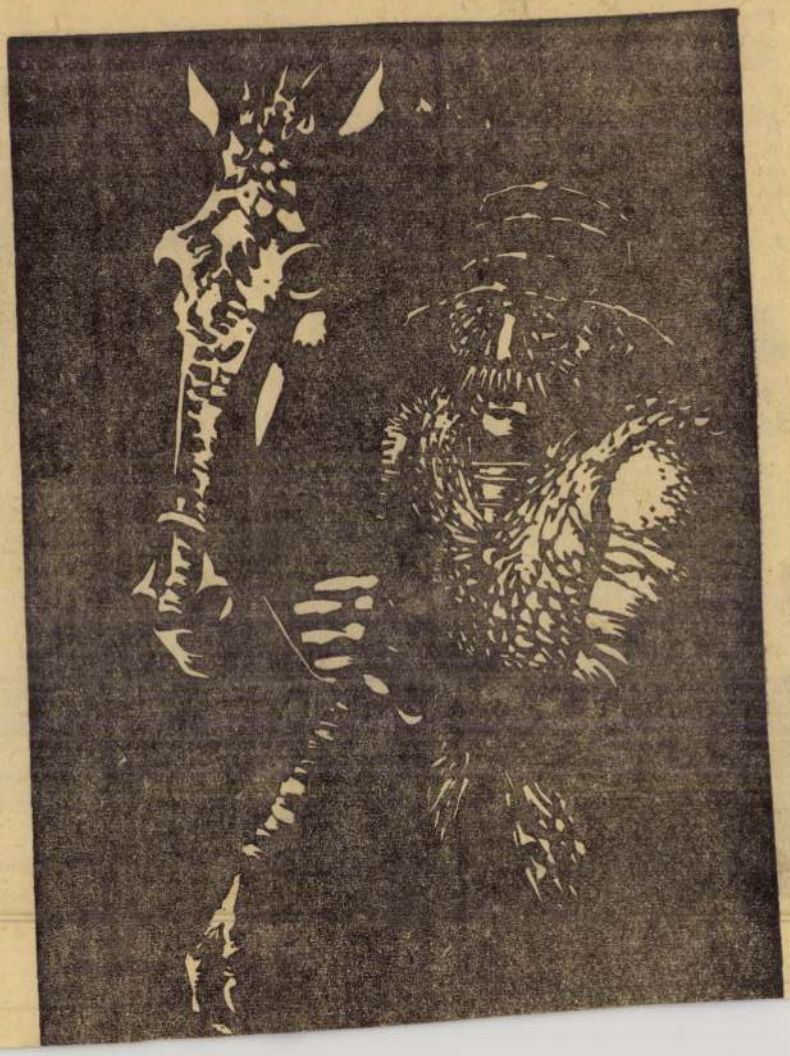

Budapest, VIII., Eszterházy ucca 4.

Nagyságos
Méltóságos

Szentiványi Gyula *úrnak*

BUDAPESTEN

Horthy M. út 63.

világvizonyfatban hirnevet

inod Czakó Elemér:

Maud and Miska

Petersham. Diarium

1932. 1-2. m. (Képekkel.)

U. 2992

2993

Petrezselyem Mihály

(Miska Petersham)

A háborn előtta bpesti iparművészeti iskolában tanult. Egy szolnokmegyei szimadó juhásznak a fia. Istenáldotta rajztehetség. Anglián át Amerikába került, ott megnősült s csakhamar feltűnt eleven képzelettel megalkotott kitűnő rajzaival, mely belehelyezkedtek az angol ízlésbe s melyekből kiérezni valami különleges magyar érzést is. Főleg gyermekeknek való képeskönyveket rajzol. Ezek: „The Pathway to Reading", „The Ark of Father Noah, and Mother Noach", „Miki". Az utóbbi a művész fiának magyarországi képzelt utazását illusztrálja. Miki könyve a magyar lélekhez, a magyar sajátságoknak szerez fordítt.

147.
özv. Petrássné Miklósné
Csendélet
150 P

154.
özv. Petrássné Miklósné
Pécsi utca
100 P

165.
özv. Petrássné Miklósné
Csendélet
150 P

177.
özv. Petrássné Miklósné
Leány arckép
magántulajdon

189.
özv. Petrássné Miklósné
Férfi arckép
magántulajdon

Pécsi kiáll. 1929. őszi

Levente felszerelések.

Si és ródli felszerelések.
Részletfizetésre,
megkönnyitett fizetési feltételekkel is kapható

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM
1986 APR 21.

1021

Pető János: Mézeskalácsok

don

záll be a kocsiba és
De hát végül is nem

nk lassabban is —

k is könnyebb, ha

lehet — mondtam.
utasból áradó ital-
Ha szondába lehel-
a kristály, gondol-
nem mondom, hogy
sit letört volt, mint
Negyven körül le-
ól készült átmeneti
yagul lógott a nya-
többször is rám-
y véletlenül sem
zetbe. Nem a képe
s megjelenésével
le biztos, ami biz-

keresgélt, gyűrött

em.

ondta. — Jópár-
y le kellene szok-
ek? Az embernek
ete, hogy akárcsak
nasson, igaz?
n érdekelt. Nem
nak néznek, hát
tőlem tellett. Azt
valami.
nek nincs semmi

szenvedélye — mondta. — Valami kell, ami fenntartsa az embert.

Már erősen sötétedett, az utcai lámpák fénye bevetődött a kocsiba. Az utasomnak láthatóan melege volt, kigombolta a kabátját és levette nyakából a sálat.

— Nem zavarom? — kérdezte.

— Hogy érti?

— A beszéd nem zavarja?

— Nézze, uram, tizenöt éve vagyok a vállalatnál — mondtam. — Elképzelheti, hogy megszoktam. Ezt is, a részegeket is, az éjszakázást is, meg minden mást, ami a taxival együtt jár.

Az utas felém fordult. Mohón szívta a cigarettát.

— Néha jól jön az embernek a beszélgetés — mondta.

Vállat vontam.

— Engem nem zavar.

Piros lámpát kaptunk, beálltam az útkereszteződésnél sorakozó kocsik közé. A jelzőt figyeltem, az járt az eszemben, hogy az igazgatóság ebben az évben is másnak utaltatta ki a vállalati lakást. Dobák csak távolról látott gépkocsit, amikor én már régen a volánnál ültem.

A lámpa váltott.

— Át a hídon? — kérdeztem.

— Jó. Menjünk át a hídon. Arra mehetünk, amerre akar.

— Rendben van. Én hajtok találomra, de szóljon, ha másféle tájékhoz lenne kedve.

— Egészen mindegy — mondta.

A tükörből rápillantottam. Találkoztam én már taxi-mániásokkal, azt hiszem, ismerem őket: van pénzük, valahol jól leszopják magukat és ellenállhatatlanul rájuk jön az autózás. Ilyenkor semmi sem drága. Urak egy estére. Egy estére legalább. Ide-oda vitetik magukat a városban, aztán rendszerint kikötnek valamelyik bárban.

De mintha ez más lett volna. És tulajdonképpen nem látszott rajta az ital. Egész idő alatt csendben beszélgettünk, nem tudtam, hogy hova akar kilyukadni.

— Jó kocsi ez? — érdeklődött.

— Tűrhető.

— Nem értek a márkákhoz — mondta. — Nekem mindegyik egyforma.

— Meg lehet tanulni. Ha benne volna a szakmában, megtanulná. Az ilyesmihez nem kell diploma.

— Mindig ugyanezzel jár?

— Rendszerint ugyanezzel.

— Akkor már kiismerte.

— Eléggé.

A Vérmező táján futottunk. Igyekeztem forgalmas helyen maradni. Manapság

MEZEI ANDRÁS:

Könyörgés

Dávid király jöhess palástosan
nap-éjben csillagok között,
de egy kicsikét várj még
ameddig felöltözök.
Fiam van szőke lágy haju,
megkérdi hová megyek
nap-éjben csillagok között —
zsoltárok . . . évezredek . . .

Félelem

Vad nyár van újra.
Buja a világ, és nem tudja,
mire is jó a béke . . .
Lassacskán felnő
a hadat nem látott bátrak
veszélyes nemzedéke.

Nyolc sor

Nem ismerem még magamat,
de benned néha föllelem,
egyszál ingben a hold alatt
lábujjhegyen, lábujjhegyen.

Ahol az önzés, árulás,
már nem vakít több förtelem,
emeled kőtáblád, ítélsz,
igazságod könyörtelen.

— Miért tartanám annak? — kérdeztem.

— Ütődöttnek néz, mi?

— Nem tudom, miért mondja.

— Hogy ennyi pénzt kidobok, csak úgy.

— Az ön dolga, uram.

— Néha jólesik az embernek, ha kibeszélgetheti magát — mondta.

Kezdett az idegeimre menni. Fogalmam sem volt róla, mit akar. Mert abban biztos

Pető János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1988 JUN 1.
Napjaink
1021

Illusztráció

Pető János litográfiája

det megírni. Fogadunk? — Ó, a fölényes mosoly, dilettantizmusom jutalma. — Kár, Vezérem. Kapásból felsorolok tízet tíz perc alatt. Milyet akarsz? Izgalmasat, érzelmeset, erotikusat, politikait vagy mindezt együtt? Ellenzékit vagy liberálist, kis életek kis tragédiáit, vagy nemzetközi komédiákat?

Tessék, vám-sztori, aktuális. Solymár, vasárnap, nagymise. A templom előtt veszteglő személyautók. Misének vége, sokszoknyás menyecske beül egy Opel Cadetba és hazatilakol. Az előzmény? Szépi látogatja, a rokonság nyugatnémet. Kis munka itt, nagy márka ott, hazafelé ajándék olajmercin jön. A vámnál megkeni a berepülőpilótát, hogy kellően leszázalékolja a kocsit. Eladja, vesz egy kis Opelt, elég az kettőjüknek, gyerek nincs ugye, minek flancoljanak. A nacionalista irigység beszél belőlem? Lehet.

Akkor ez. Húgom barátnője gyermekorvos. Behoznak hozzájuk egy gyereket (kissé naturalista, de istenem), koszos, büdös, tetves, még

az orrából is giliszta lóg. Súlyos gasztritisz. Rendbehozzák, hazaengedik, a mamának megmondják, hogy diétás ételeket főzzön. Következő héten ugyanazzal a tünettel hozzák vissza. Helyszínelés. Otthon még hat gyerek; esznek amit találnak, és a mama megfőzte ugyan az előírt ételeket, viszont „nem mondták", hogy mást ne adjon, hát a beteg gy evett mindent. Helyszín? Nem okvetlenül Budapest, de mit tudtok ti a vidékről!

Nézzük ezt, ez pesti. Menő építészmérnök ő maszek mellékessel, családja körében minennap elfogyaszt két ananásztej konzervet. Tülünkbe jut, hogy a házmester a konzervesobozok alapján a bukszájukba lát. Ettől ezdve becsomagolják az üres dobozokat, és családfő idegen házak előtt vagy kapual-

ják el. Javítóba
rendes kis buzi

Egyelőre
gunk
Cinzan
föl hozzá olajbogyót. Hopplá, a pecsenyém is elkészült alighanen.

Fürgén mozgott; konzervnyitót keresett, átpréselte magát a táncolók között. Márti húzott el mellettem a Cinzanos üveggel. Megfogtam a karját.

— Miért uszítottad rám a lovagodat?

— Dehogy uszítottam. Idegesít nagyon?

— Fáraszt.

— Mindenki ezt mondja róla. Mert mindenkit meg akar győzni valamiről. Gondolom, téged arról, hogy értelmesebb, mint amilyennek hiszed. Szerintem azért szállt rád, mert a többieket már ismeri. Velem nem lehet állandóan, én háziasszonykodom, így kissé unalmas neki a diplomám ünneplése. Mondd meg, hogy te viszont a barátnőm kedvéért ülsz itt.

— És főleg Bartókért. Emlékszel? Úgy cipeltél ide, mint egy misszionárius. Szűz talajt reméltél bennem a modern zene magvaihoz. Teljes sikerrel. Kihasználtalak, ezt lassan el kell ismerjem. Ő egyébként tud arról, hogy közöttünk egy évvel ezelőtt még...?

— Nem hiszem. Nem. Itt arról senki nem tud.

— Már te sem igaz?

— Minek ezt újra kezdeni? Magad mondtad, hogy így alakult.

— Helyes. Igy alakult. Harcolni azt nem tudok, erről már meggyőződtem. Az anyádtól rengeteg érdekeset hallottam az indológiáról, az okkultizmusról, aztán a Bartók-lemezeitek is szépek. A könyvtárszoba, az anyád, Bartók. Csak téged nem tudlak hová tenni mellettük. Hozzámész a mérnök úrhoz?

— Lehetséges. Egyszer el kell kezdeni, gondolom.

— Ügyvédkedni fogsz?

— Nem. Apám berak valamelyik újsághoz.

— Slapajnak? Van kedved hozzá?

— Remélem.

— Hát, legyél gyorsan főszerkesztő, legalább lesz egy hely, ahol okoskodás nélkül közlik a dolgaimat. Most vigyed a Cinzanót, mielőtt megsértődne a barátunk.

Valami jó ürüggyel akartam felállni, de a szakállas megelőzött. Annyi szerencsém volt mindössze, hogy nem előttem ette a sülthúst; ez viszont azt jelentette, hogy azonnal beszélhetett.

— Elhoztam a nedűt — ragyogott felém. — Úgy se tudják értékelni az extra szárazat, mi meg elszopogatjuk. Tölthetek. Van még bele olajbogyó is.

— Köszönöm, sok a savam.

— Ó, szóval amit általánosságban mondtam, az egyidejűleg is igaz. Gyomorbajos az iro-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 SEP 19
DAILY NEWS
Attila Petre

1021

Debrecen autumn art show

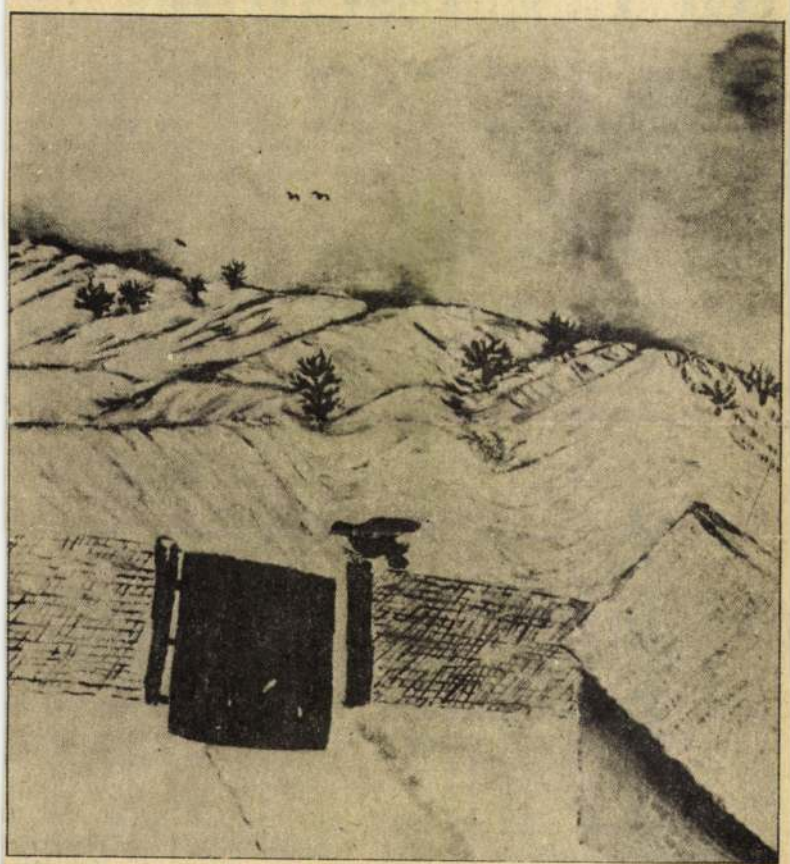

"Winter" by Attila Petre. Oil

The autumn art show series of Debrecen is a notable event in Hungary's fine art life. As in earlier years, the 1980 exhibition, which was opened last Sunday and will run until October 5 was organized on an "open" basis, meaning that professional artists and amateurs alike could enter works, which were judged by an expert jury. Altogether works by 62 painters, graphic artists and sculptors, were accepted and are now on display at Debrecen's Déri Museum. These works are the compositions of twenty artists some of them enjoying nationwide fame, others known only by local people.

The exhibition reveals a variety of styles and trends ranging from realism to abstract works, and of techniques, which include oils, linos, graphic as well as wood carvings and metal sculptures.

The themes range from human subjects to still-lifes and geometrical forms. But seeing them side by side, they blend into a large, loose but still acceptable unity, reflecting the very artistic reality of Hungary and indeed in its overall appearance and undoubtedly evident values, the Debrecen fine art show points well beyond the borders of the county of which Debrecen is the seat.

P. H.

121 poi
for UN Assembly

New York, Sept. 18 (AP/Reuter/UPI/ADN) — The steering committee of the UN Assembly held its first session Wednesday and suggested that the 35th session should put the issues of détente, relaxation of tension and of international security on the agenda.

Further points on the agenda as suggested by the committee are the Middle East problem and the Palestinian issue, racial discrimination, the fight against apartheid and colonization, the Namibian and Cypriot problem, furthermore the discussion of economic and social problems. The committee also suggested that the issue of Kampuchean UN representation should also be put on the agenda. The Soviet and the Mongolian delegates in their speeches qualified the representatives of the Pol-Pot regime participating in the UN Assembly as a violation of the UN founding charter.

The committee voted to accept the Soviet resolution which emphasises the historic responsibility of the states in connection with the conservation of environment. The Soviet delegate stated that the establishing of new arms systems must be prevented because the experi ments these involve may irrevo cably destroy the environmen The Assembly will also discus the proposition put forward b Zaire which suggests that world charter of environmen conservation be adopted.

The Assembly adopted th suggestion made by China, Pak stan and Senegal of discussin the so-called "Afghan issue Oleg Troianovski, the Soviet U chief delegate in connectio with this stated that the obviou aim of the proposal put forwar by the three countries is to di vert attention from the aggres sive policy of interventio against Afghanistan and to fu ther sharpen tension in the are Mohammed Zarif, representativ of Afghanistan protested again attempts to intervene into h country's inner affairs.

The steering committee wi submit the 121 point propos for adoption to the plenary se sion Friday.

The 35th session of the U Assembly will devote a separat session to the 20th anniversar of the declaration which cam into being through Soviet pro positions on the independenc of colonized nations and coun tries.

U.S. TO OPPOSE BID TO OUST ISRAEL

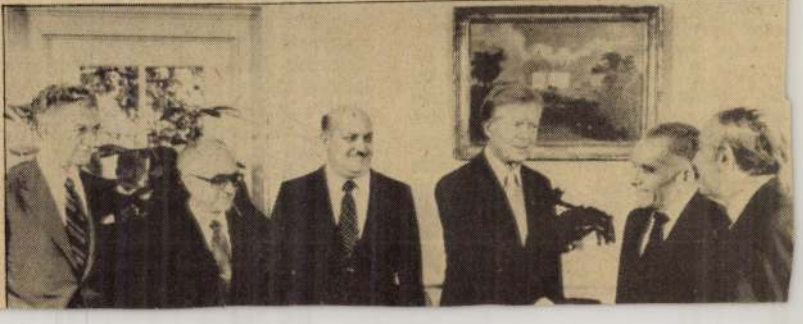

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János 1967 JAN 11
Napjaink

1021

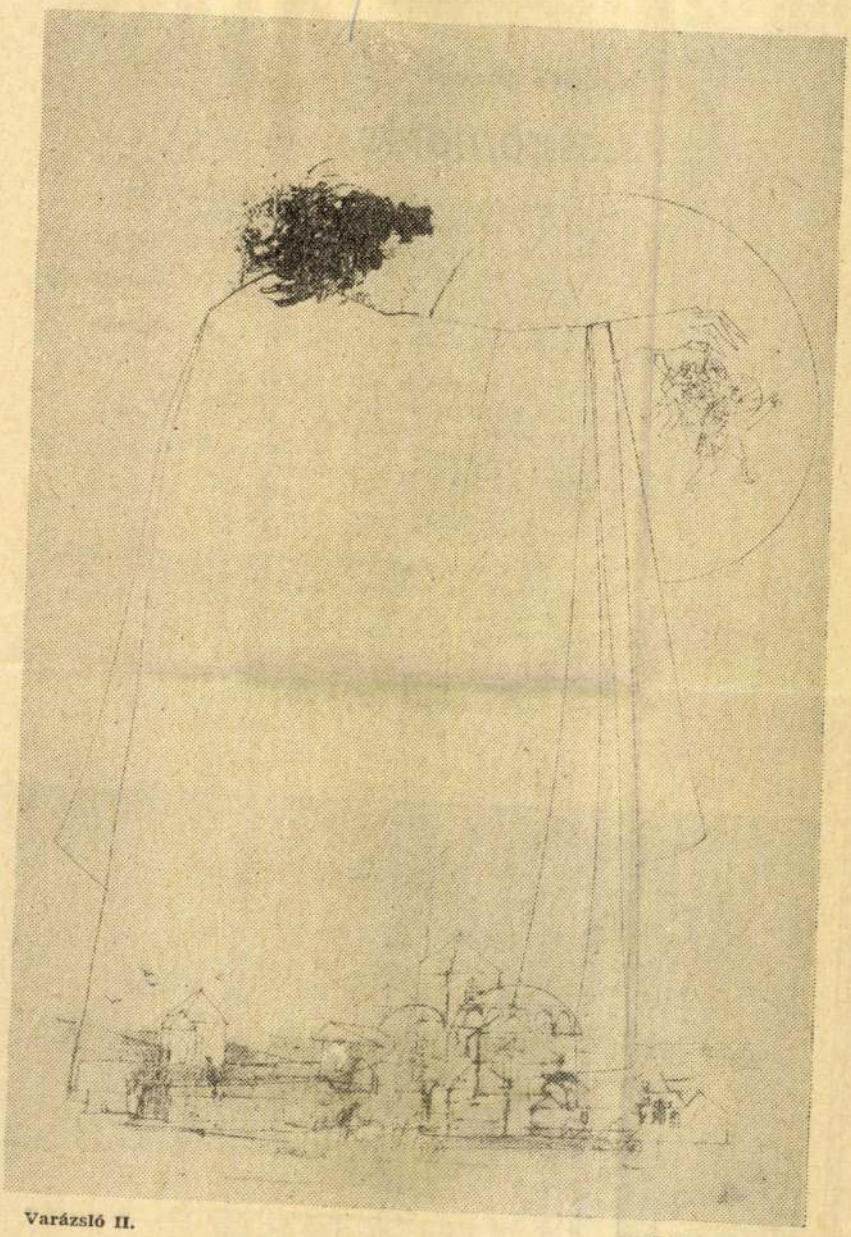

Varázsló II.

Pető János rajza

Juhász József

Leszámolás

Megöregedtem — látod — akarva, akaratlan.
A csendes szomorúság hatalmába kerít,
s ülök az ablak előtt mindig csak magamban,
szemem még egyre kifelé tekint.
De lelkem már befordul, hol a másnak okozott seb
jobban fáj, mint a sajátom összesen,
ha feltornyosodnak a győzhetetlen emlékezések.

Akiket szerettem és akik szerettek mind
glédába állnak s felkínálják a menedéket.
De nagyobb a veszteségem, mint
az egész megnyert világ: a szív és elme
bizalma az örök szerelemben,
ami olyan akár az isten; az ember
tudja, hogy nincs, mégis hisz benne.

Nem lehet úgy elhagyni mégsem, akit szerettünk,
hogy vissza ne térjünk egy üdvözlettel
— a költészet szimmetrikus formáiban — hozzá.
És a formátlan elmúlás határállomásán
feladjuk a gondolatok disztáviratát, s élve
a hirtelen fordulattal, bevágjuk magunkat
az induló szuperszónikus feledésbe...

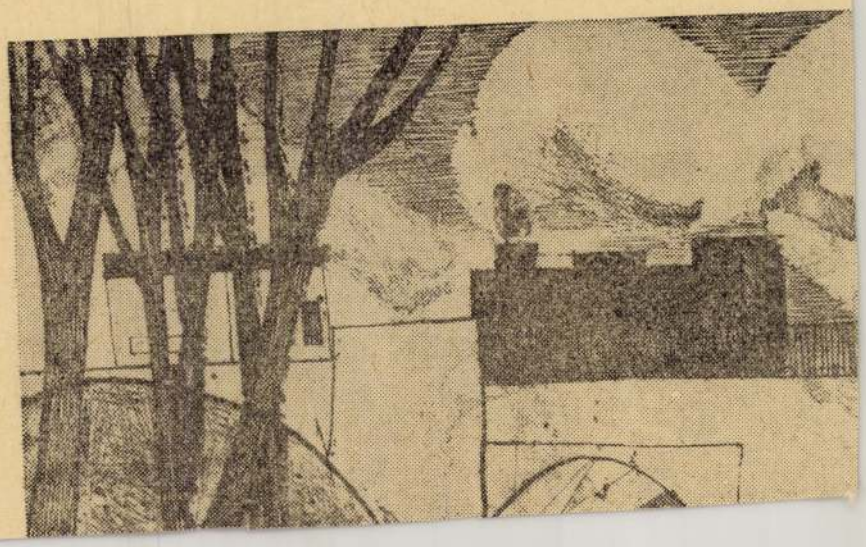

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 SZEP 25

1021

Pető János: Akt

Őszintén a nevelésügyről

Bernáth László—Dersi Tamás: Iskolák, tanárok, diákok (Kossuth)

A tudományos prózától, az ismeretterjesztő szakirodalomtól azt várják, amit csak a szakácskönyv nyújthat: minden körülmények között érvényes, praktikus jó tanácsot, megbízható receptet. Jól jönne az efféle panacea magna tanügyi kérdésekben is. Csakhogy a szerzők nem a lehetetlent kísérelték meg, hanem reális célt tűztek ki: gondolatébresztést, tájékoztatást, olykor polémikus kérdésfelvetést, kedvcsinálást a nevelésügyben való nagyobb jártassághoz.

Egyre ölesebb léptekkel közeledünk ahhoz az állapothoz, amelyben az iskola minden értelemben közüggyé válik. Képzett nevelők és sokat megélt szülők egyeztetik tapasztalataikat, szer-

FARAGÓ VILMOS:

KÖNYVI A KIRAKAT

Négy új regény

Most már bizonyosnak látszik: prózairodalmunk felzárkózott a líra mellé, színvonalban is, közéleti izgalomkeltésben is. Néhány év óta seregestül jelentkeznek a társadalomfelfedező, időszerű mondanivalójú és végre teljes őszinteséggel beszélő új magyar regények; prózairodalmunk az élő magyar költészet egyenrangú partnerévé vált.

Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy nemcsak „nagy" nevekkel dokumentálható. Az elmúlt hetekben megjelent négy új magyar regény szerzői között egyet-

cán tekergett, este bement a Népbüfébe, hogy megvacsorázzon. Politikával nem foglalkozott, neki „a nyugodt álom mindennél többet ért", ő mindenkivel „ki tudott jönni", mert „az embernek alkalmazkodnia kell". Csak bíznia nem szabad senkiben. Egyedül önmagában. Mindnyájan „érdekemberek" vagyunk, az a kedves, elvált asszonyka is, aki ragaszkodós lenne amúgy, de hát: vajon nem érdekből-e? Gyereke is van, nyilván csak férjet akar, ezért hazudik szerelmet. Meg kell ezt gondolni. Hogy vala-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1954 JAN 30.

PETŐ JÁNOS kiállítása

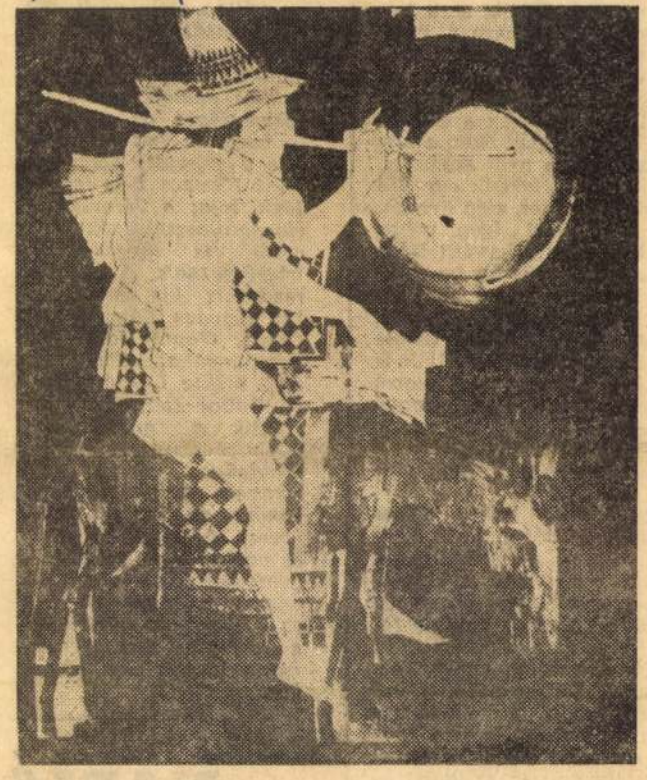

Pető János: AZ UTAZÁS

Mezőkövesden született, 28. évében járó, Derkovits-díjas művész mutatkozott be a TIT Csokonai Értelmiségi Klubjában, 35 válogatott grafikai lapjával, túlnyomórészt egy sajátosan kezelt, napjainkban újraértékelt technikával: a kőrajzzal.

Pető János iskoláit a népi folklór neves városában, Mezőkövesden végezte, 12 éves korában már jár az akkor alakult Képzőművészeti Körbe, majd 1955-től a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban fejleszti tudását Viski Balázs László irányításával. A főiskolán az első három évet Fónyi Gézánál töltötte. Szigorú önvizsgálattal méri fel hibáit, hol kell még tehetségét nagyobb erőfeszítéssel növelnie. A művészi kiforrás, az öntudatra ébredés nehéz évei következtek. Fónyi Géza látva erősen kibontakozó grafikai kultúráját, javasolja, hogy menjen át teljesen a grafika területére. Így kerül át Ék Sándor pedagógiailag kitűnően irányított grafikai osztályára. Measzállottként dolgozik, igazi művészre való alázattal tökéletesítve technikáját, minden alkalmat megragadva arra, hogy előbbre jusson.

Pető János kápráztatni vágyának kifejtésére nagyon alkalmasnak találja a kőrajzot, ahol festői módon vagy a vonal nyelvén is meg tud nyilatkozni. Nem utolsó érv az sem, hogy a többi grafikai eljáráshoz viszonyítva aránylag nagy felület áll rendelkezésre, amelyen könnyen tud mozogni nagyvonalúan, de kimunkálhatja az apró részleteket is, s ahol csaknem maradéktalanul, minden úgy kerül papírra, ahogyan azt a művész munka közben, magán a kő felületén litótussal, vagy zsíros krétával megrajzolta. Ha a kő felületét fekete tussal vonja át, ebbe száradás után negatív, azaz fehér vonalat is húzhat, vagy karcolhat, s így kizárólag a szabadon iramló vonal nyelvén beszélhet, ahol a legkisebb műhiba, vagy rajzbeli fogyatékosság is súlyosan s azonnal megmutatkozik. Pető anatómiai felkészültségével bátran vállalja ezt a kockázatot is. Effajta műveire jó példák a Varázsló, Éva vagy „Leány kalitkával" című kőrajzai.

Pető János tudása sokirányú, érzelemvilága felfokozott. Bátran nyúl szélsőséges és bizarr ötletekhez, játékos kedvét szabadon, humorral telítve is megnyilatkoztatja. Érdekesek az Utazás változatai, ahol tértől és időtől függetlenül és mégis oly időszerűen éli ki a minden emberben benne rejlő utazási kedvet, kalandvágyat. Leköti figyelmünket a komédiások, varázslók s a műtermek misztikus világa, a borzolt tollú madarak, vagy akár az éjszakai mulatók misztikuma. Hihetetlen gyorsan dolgozik, a már kiérlelt látomás biztonságával, halmozza a játékos képi anyagot, melyeken a líra mellett jól megfér mesélő kedve, az epikus rész is. A térviszonyok s méretek bátor megbontásával a tárgyai és figurái új viszonyuláshoz jutnak s más hangsúllyal érvényesülnek. Hogy képzelete mennyire csapongó idézzünk két kőrajzát, az antiklerikális Takarítás-t s 1917 történelmi hangulatát példázó 1917 c. grafikájának apokaliptikus lovait. Van amikor jórészt csak finom és halk vonalak pendülnek meg papírjain s csak aztán kapcsol hozzá néhány sötét foltot. Vannak bőségesen művei, amelyeken görög vázaképek hangulatát, archaikus ízét érezzük. Tud mozgásban is ábrázolni, nem egyszer gyermeki naivitással. A valóságot szívesen keveri össze a képzelet szüleményével s — bár ennek indítékai sokszor igen bonyolultak — jelbeszédüket mégis könnyen értjük, mert a minden emberben ott élő ősi látomásokra alapoz. De ugyanakkor elgyönyörködünk a szinte gátlás nélkül iramló puritán vonalak bájában, melyek egyszerűségükben is magas grafikai kultúrát hordoznak. Pető művészetének veszedelme azonban időnként éppen a virtuóz biztonságban rejlik, az ötletek áramlásában gyakorta egymás hasonlatosságára váltja az arcokat, pedig Pető Jánosban megvan a tehetség ennek elkerülésére.

Dr. Tóth Ervin

Fiatal ápolónőkről

kérte a sebészet, ahol azóta is dolgozik.

Amikor foglalkozása nehézségéről faggatom a kedves, mosolygós arcú fiatalasszonyt, így válaszol:

— Ha csak a rossz, a nehéz oldalát keresi az ember az ápolónői foglalkozásnak, természetesen talál ilyet. Hiszen nem könnyű háromféle váltásban dolgozni, ezt különösen huszonnyolc hónapja tudom. Akkor született meg a kislányom, Ildikó. Bizony nemegyszer a házfelügyelőt kellett megkérnem, hogy vigyázzon a gyerekre, s nemegyszer kell hallgatnom a bölcsődében a zsörtölődést, ha kora reggel viszem a gyereket, és elnézést kérek a késésemért ideben. De az ember nem a rosszat keresi, hanem a jót, a szépet. S minden rossz, minden nehézség elfelejtődik, ha egy olyan embert látok vidáman, saját lábán elmenni a kórházból, akit nem sokkal előtte a mentők hoztak be hordágyon, súlyos betegen, magatehetetlenül.

— Hogy milyenek a betegek? Erre csak azt tudom felelni: mind más. Éppen ezért kell hozzájuk nagyon sok türelem, megértés. Vannak, akik kisebb betegséggel is nyűgösek, türelmetlenek, s nemegyszer a fejünkhöz vágják, hogy mi vagyunk értük, s nem ők értünk. Persze ez így is van. De vannak olyanok is, akik bár nagyon szenvednek, mégis hálásak, kedvesek, megértők. A napokban kaptam levelet egy idős asszonytól, aki nem tudott elbúcsúzni tőlem, amikor elhagyta a kórházat, mert éjszakás voltam. Azért írt, hogy levélben köszönjön el, és köszönje meg a fáradozásaimat. Mondanom sem kell, nagyon jólesett a levél.

— Türelem, emberszeretet — szerintem ez kell, hogy legyen az ápolónők legfőbb tulajdonsága. Megérezni, ha szükség van ránk egy beteg embernek s minden szóra — jóra, rosszra egyaránt — jó szóval, megnyugtatással felelni. Az orvosság mellett nagy szerepe van ennek a gyógyulásban. S ez teszi széppé, igazán hivatássá ezt a foglalkozást.

Beteg gyerekek közt

— Mióta az eszem tudom, mindig imádtam a gyerekeket. Amikor arra gondoltam, mi leszek, ha felnövök, csak olyan foglalkozások jöhettek számításba, amelyek gyerekekkel vannak kapcsolatban: óvónőnek, később védőnőnek készültem. Az érettségi után a szegedi védőnőképzőbe jelentkeztem, onnan küldték át a felvételi lapomat a debreceni egészségügyi szakiskolába. Úgy érzem, nem jártam rosszabbul — így vall az életéről Tóth Éva, a II. számú gyermekosztály fiatal ápolónője.

Tóth Éva hajdúszoboszlói, s amikor megérkezett a szakiskolába, nagy öröm érte: itt találta régi barátnőjét, a hajdúböszörményi Kotány Lenkét, akivel azóta is szoros barátság fűzi össze, együtt is laknak.

— Nagyon jó, hogy egyforma a foglalkozásunk. Lenke a szülészeten van, a csecsemőkkel. Amikor hazamegyünk, elmesélhetjük egymásnak van-e. Minden gyerek egyforma elesett, kétségbeesett, amikor nálunk hagyják a szülei. De aztán sikerül megnyugtatni őket. Különösen a kisebbek, a két-három évesek barátkoznak meg hamar. Egy kis játék, egy ölelés megnyeri őket. Amikor szabad időnk van, játszunk velük. Különösen azokkal a gyerekekkel, akikkel senki sem törődik, akik hetekig vannak úgy a kórházban, hogy meg sem látogatják őket. Mert sajnos ilyen is előfordul. Összeszorul az ember szíve, amikor a többi gyerek ágya mellett ott vannak a szülők, kényeztetik, babusgatják őket, s egy másik ágyban tágra nyílt szemmel, komoly arcocskával fekszik egyedül egy ugyanolyan kedves, szép gyerek. Kedvencről kérdezett? Igen, mégis van egy kedvencem: Horváth Béci. Másfél éves, fél éve került be szívbetegséggel hozzánk. Azóta nem látogatta meg senki. Mi tanítjuk járni, beszélni is szegénykét. Olyan fekete a haja, mint az enyém. Mondják is mindig a többiek, hogy azért szeret engem a legjobban, mert hasonlítunk egymásra. Már előre sajnálom, hogy egyszer elviszik. Biztosan állami gondozásba kell majd adni szegényt.

— A legnehezebb óráim akkor voltak az eltelt öt hónap alatt, amikor először voltam éjszakás. Szinte egyedül énrám bízva negyven kis beteg, s mi lesz ha az éjszaka egy súlyos eset adódik? Ezek forogtak a fejemben, s bizony megkönnyebbült szívvel sóhajtottam fel, amikor eljött a hajnal... De nem kell félni, segítenek az idősebb nővérek, és hamar beleiön az ember. Ha még egyszer állnék érettségi bizonyítvánnyal a kezemben, ugyanezen az úton indulnék el. Ebben egészen biztos vagyok.

Juhász Judit

nyugdíjba vonuló dolgozók búcsúztatására, hiszen a régi nagyüzemben sok idős munkás van, aki évtizedekkel ezelőtt kezdte tevékenységét az üzemben — vagy másutt —, és elérte a nyugdíj korhatárt. Mint Kovács Béla tudósítónk írja, a Járműjavító mozdonyosztályának dolgozói is nyugdíjasokat búcsúztatnak. A részükre rendezett kis ünnepségeken Kovács Kálmán, Kiss Gyula, Gencsi János esztergályosokat, Görög József, Mikle László és Szabó Gábor lakatosokat köszöntik a munkatársak. Több évtizedes, kemény, fáradságos munka után mennek megérdemelt pihenőre az üzem hatvanévesei, de nem szakadnak el végleg a szeretett kollektívától: ha egészségük engedi, ezután is felkeresik az üzemet, a műhelyeket, a munkatársakat, akik szívesen látják őket bármikor.

SZEGEDI NAPLÓ
3. oldal — 1968. január 30.

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 MÁR 2.1.
1021

Pető János: Női portré

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

A parttalan realiz

Újabb adalékok a

Maholnap kisebb könyvtárat is megtölt az a sok cikk, hozzászólás, vitairat és tanulmány, amely a művészeti realizmus értelmezéséről különböző nemzetiségű — főként szovjet, francia, csehszlovák, olasz, német, jugoszláv, lengyel és magyar — esztéták, irodalom- és művészettörténészek tollából napvilágot látott. A vita elsősorban fogalomtisztázó jellegű. A korábbi, merev realizmus-fogalom elavult, megdőlt. A marxista teoretikusok mai felfogása megoszlik: egyesek világnézeti jegyekből vezetik le a realizmus fogalmát, s a környező világhoz fűződő *művészi magatartást* értik rajta, mások *ismeretelméleti követelményekből* indulnak ki, vannak, akik a realizmust történelmileg kialakult *alkotói módszernek* tekintik (keletkezésének idejét olykor a renaissance korára, olykor a XIX századra teszik): és találkozunk olyan véleményekkel is, amelyek a realizmust egyszerűen *stílusirányzatnak* tartják, egyiknek az irodalom és művészetek sokféle stílusirányzata közül.

Definiálható-e egyszer s mindenkorra a realizmus fogalma?

A *Lettres Francaises* nemlapítja, hogy a realizmus fogalma nem definiálható véglegesen. „*A realizmus parttalan* — írja —, *mert fejlődése nem ismer határokat, mint ahogy a valóság fejlődése is határtalan az ember számára.*" Majd később: „*Nem létezhet befejezett realizmus egy olyan valóságban, amely nem befejezett. A realizmus zárt definícióját visszautasítani egyszerűen annyi, mint ellenezni, hogy befejezettnek nyilvánítsuk a történelmet, és meghirdessük az utolsó ítéletet.*"

Ebben a felfogásban a realizmus megjelenési formái igen változatosak lehetnek. A nagyigényű realizmus mindig az adott kor legmagasabb rendű művészi kifejezése, és magába zárja az egész megelőző kultúrát. Hiába akar például egy festő ma realista lenni, ha úgy fest, mintha *Cézanne, Picasso, Matisse, Kandinsky, Delauney* nem is élt volna — mondja Garaudy. Az ilyen festő nem kortársunk, mert nem olyan nyelven beszél, amely hatni tudna ránk — még akkor sem, ha különben csodálatos mondanivalója lenne számunkra. Egy kicsit olyan ez, mintha valaki a holt latin nyelven zengené a szocializmus vagy a kibernetika dicséretét.

Garaudy parttalan realizmusába belefférnek az absz

Petres, arckképfestő. Az 1850-es években Székesfehérvárott élt.

Szépművészeti Múzeum (Magyar Művészeti Adattár. Angyal Béla közlése Grimm Rezső csomagjában.)

1021

EGY KIÁLLÍTÁS HŐSEI

TSZ

Tagsági könyv

Reif Ferencné polgárdi háziasszony egy újságfelhívásra küldte be 1948-ból való MNDSz tagkönyvét a kiállításra

Két tabló a Nők élete a felszabadulás óta című kiállításról

Szeretem Székesfehérvár múzeumát, képtárát, szeretem azt a céltudatosságot, ügyszeretetet, bátorságot, amellyel szakemberei a művészet — és ezenbelül is a jó, modern művészet — propagálását szolgálják. Ha az álmokból részben már valóság lett hazánkban a kulturális decentralizáció, abban a székesfehérvári Csontváry, Vilt Tibor, Ferenczy Noémi, Nyolcak kiállítás rendezőinek is része van. Tulajdonképpen, az elmúlt évben látott képzőművészeti kiállítások élménye vonzott a legújabb kiállításra, és nem a meghívó. Kíváncsi voltam, vajon mit választanak ki az adatok tömegéből, milyen anyagot gyűjtöttek össze, *milyen képekkel, tárgyakkal, emlékekkel mutatják be a megye asszonyainak felszabadulás óta eltelt életét.*

A kiállítás — egy darabka történelem. A múzeum szakembereinek — elsősorban a rendező *Petres* Évának — leleményességében, hozzáértésében most sem csalódtunk: sikerült a rendelkezésre álló korlátozott eszközökből, hiányos anyagból, a gazdag fotógyűjteményből, s az ötletszerűen megőrzött tárgyi dokumentumokból mégiscsak összeállítania húsz év asszonyi történelemkönyvét. Egy régi MNDSz tagkönyv, kézzel írott meghívó — talán a padláson kallódott, vagy az almárium helyét elfoglaló kombináltszekrény fiókjában várta a megidézést. Talán a lányának, unokájának őrizte valaki — de arra bizony aligha gondolt, hogy másfél-két évtized alatt a jelentéktelen holmikból, személyes emlékekből múzeumi tárgyak lesznek. A szocialista brigádok beküldött naplóinak még az égvilágon semmi patinája nincs: hiszen az egyik képeslap tavaly érkezett a jugoszláv tengerpartról, a tucatnyi színházjegy még két hónapos sincs s a gyerek, akinek névadó ünnepét együtt ünnepelték a brigádtagok — még nem nőtt ki a pólyából. És most mégis kiállított tárgy lett a naplókból: ezekben érjük utol már ma a holnap történelmét...

A hatalmas fotó-tablók egyszerre szólnak a szemnek és az agynak: néha a legszebb képnél is szebbek a számok, amikor az elmúlt húsz év fejlődésére emlékeztetnek. 1930 óta majdnem megháromszorozódott a megyében a dolgozó nők száma, de ennél az adatnál is többet mondanak a nők iskolai végzettségét összesítő adatok:

	1930	1949	1963
8 ált. vagy ennek megfelelő iskolai végzettséggel rendelkezik	5794	12710	32450
Érettségizett	1447	1765	6950
Egyetemi végzettsége van	115	208	800

1958 és 1963 között az iskolában a napközisek aránya megháromszorozódott. Tíz év alatt 11-ről 23-ra nőtt a bölcsődék, 90-ről 111-re az óvodák száma. És van, ahol a lefelé ívelő grafikon sem olyan aggasztó, mint például a születések arányszámánál; az a tény, hogy egy óvónőre 32 gyerek helyett már csak 20 gyerek jut — örvendetes eredmény. A dolgozó nők életét könnyítő intézkedéseket nem könnyű lefényképezni. De szerencsére itt is kisegítették a kiállítás rendezőit a statisztikusok. Íme, a megyei háztartások technikai forradalma — számokban elbeszélve:

A megyében eladott	1958	1965
mosógépek száma	3943	6722
porszívók száma	295	3252
parkettkefélők száma	146	324
hűtőszekrények száma	122	2175

PERKÁTAI MOTOLLA

A számok, tárgyak mögött az embert keresem — vajon mi lett a régi fényképek hőseivel? *Kovácsné*, a városi nőtanács titkára azt tanácsolja, keressük fel őket.

Itt van például egy érdekes kérvény: 1948-ban Perkátáról küldték a népjóléti miniszterhez: cukrot, lisztet, konzervet, tányért, kanalakat kértek az újonnan megszervezett napköziotthon gyerekeinek.

Az aláíró: *Csobánczi* Györgyné.

Csobánczi néni — mert azóta már mindenki így hívja Perkátán — minden különösebb meglepetés, zavar nélkül fogad. Láthatóan megszokta a nyilvánosságot. Életéről folyékonyan, szépen megfogalmazott kerek mondatokban beszél.

— Mióta az eszemet tudom, mindig dolgoztam. Nagyon hamar jutottam özvegysorsra. Akkor Pestre jártam, egy kávéházban takarítottam. Pesten ismertem meg a férjem, aki benzinkutas volt és már a háború előtt is kommunista. Hétvégén mindig hazajártunk Perkátára. A mi házunkban jöttek össze a falubeliek ■■■■■■■■■■

EGY KIÁLLITÁS HŐSEI

(Folytatás a 3. oldalról)

rádiót hallgatni. Amikor sikerült Moszkvát fogni, engem kiküldtek a kert végébe őrködni. Azután ő mégiscsak gyanús lett a csendőröknek, elvitték, nem is katonának, hanem kényszermunkára. Még itt volt a front, amikor hazaszökött. Ahogy az oroszok elérték a túlsó falut, összefogtak nálunk az emberek és elküldték az egyik fiatalt Debrecenbe, hozzon engedélyt, hogy kioszthassák a földet. Azután már megvolt a föld, de nem volt hozzá eszköz. Grázból hajtották haza a lovakat.

— Sokat megértünk mi itt Perkátán is. Én voltam a községben az első tsz-asszony. Ezt elmondtam Moszkvában is, amikor küldöttségben jártunk kinn, volt ott egy kolhozparasztasszony, aki valósággal összecsókolt örömében. Azután fölvásárló lettem a földművesszövetkezetben. Most már nyugdíjas vagyok, de azért süldőket nevelek, meg baromfit és én vagyok a Patyolat átvevője is. Faluban még ez sem olyan egyszerű. Először rá kellett szoktatni az embereket a tisztítóra...

— *Biztos szívesen gondol vissza Csobánczi néni a nőmozgalomra is...*

— Mióta az eszemet tudom, dolgozom. De nem is tudnék soha munka nélkül meglenni! — mondja Csobánczi néni

Mintha valami megcsípte volna az őszhajú asszonyt, olyan fiatalosan ugrik fel: — Csak nem gondolja, hogy otthagytam?! Össze sem tudom számolni, hányféle társadalmi megbízatásom volt. Megválasztottak béketitkárnak, tanácsösszekötőnek, vöröskereszt-aktíva is voltam, meg népi ellenőr. A pártban is benn vagyok, én gyűjtöm az újságelőfizetést. De a legtöbbet mindig is a nőmozgalomban dolgoztam. Most, hogy egy fiatalabb lett már a titkár, engem választottak elnöknek.

A kiállítást még nem látta, a népjóléti miniszterhez írott kérvényre sem igen emlékszik. Csak arra, hogy front után cukrot, szappant, élelmet gyűjtöttek és vitték fel Pestre a kórházakba. Aztán, mikor nem volt szene az iskolának, őt küldték fel az asszonyok, hogy szerezzen. Ma már kevesebb a látványos, romantikus akció: Nők Akadémiáját szerveztek, varrótanfolyamot, ismeretterjesztő előadásokra járnak.

NÉGYHETES ISKOLÁTÓL A DIPLOMÁIG

1949-ben rendezték a megyében az első MNDSz iskolát. A kiállított látogatójegy tulajdonosa, *Varga* Jánosné, a későbbi székesfehérvári városi titkár. Vargánénak nemcsak a nevével, a fényképével is találkoztunk a kiállításon. Az egyik képen külföldi vendégeket fogad, ünnepi ruhában. A másikon, egy nagymama-találkozón mosolyog ránk, olyan kedvesen, hogy szinte meglep, mikor azt hallom, hogy a megyei bíróság épületében találom meg — a városi és járási vezetőügyész helyettese.

Élettörténete olyan »sematikus«, hogy már meg sem illik írni: tizenöt éves korában szegődött el cselédnek, azután férjhezment és a Vadásztölténygyárban lett kisegítő munkaerő. A nőmozgalommal úgy került kapcsolatba, hogy a felszabadulás hónapjában babot gyűjtöttek a hazatérő katonáknak, s az állomáson rábeszélték, hogy most úgy sem dolgozik, maradjon már ott és segítsen az asszonyoknak főzni és levest osztani. Azután ajándékcsomagok érkeztek a gyerekeknek — valakinek azokat is el kellett juttatni a rászorultakhoz. Az iskolát is ki kellett takarítani — és Vargánéra akkor már számítottak Fehérváron. Három gyereket szült, azután, mikor már újra tehette, elment dolgozni. 1949-ben bérelszámoló lett a Tüzépnél. Később, mikor a városi nőtitkár megbetegedett, rábízták, hogy helyettesítse. Tíz évig maradt annál az íróasztalnál — pontosabban tíz évig járta funkcionáriusként a megyét. Dolgozók gimnáziumában érettségizett, majdnem egy időben a fiával. Akkor már esztendők óta arra készült, hogy valóra váltsa gyermekkori álmát: pedagógus lesz.

Megírta felvételi kérelmét a bölcsészkarra. Felettesei azonban egy meglepő ötlettel fogadták: ne menj te Vargáné tanárnak, iratkozz be a jogra, az való neked... Hogy honnan tudjuk? Emlékszel, amikor egy összejövetelen zálogkiváltásnál bíráskodtál, mi már akkor elhatároztuk, hogy bírót nevelünk belőled!

Cseléd volt, tanárnak készült, jogász lett belőle és most az ügyészség kiváló dolgozója Varga Jánosné

Nádor Ilona felvételei

Tréfára vette a szót. Hazament dolgavégezetlenül. Azután komolyan megint csak azt a tanácsot kapta, hogy iratkozzék be jogásznak, mert a megyében most arra van a legnagyobb szükség. Férje, aki lakatosból lett műszaki tanár, biztatta is: próbáld meg legalább; ha nem megy, még mindig abbahagyhatod. Az első félévben még ez lebegett előtte. Az első év után viszont már dékáni engedéllyel évfolyamot ugrott. Két és fél év alatt végezte el négy év anyagát. Soha négyesnél rosszabb vizsgaeredménye nem volt. Négy éve dolgozik ügyészi beosztásban, tavaly óta az »Ügyészség Kiváló Dolgozó«-ja. A kollégák Rózsi néninek hívják, és nagyon tisztelik azért is, mert jó jogász és azért is, mert fáradhatatlan. Szabad estéit lefoglalják a szakfolyóiratok, társadalmi feladatok — most tanácstag és a megye jogásznőit fogja össze — néha egy-egy színház.

A tévét nagyon szereti — kivéve a bűnügyi filmeket. Bűnügyekből elege van a hivatalban! És a táskájából soha nem hiányzik az Andaxin.

Talán ez az egyetlen olyan mozzanat, ami nem illik bele a sematikus pozitív hős portréjába. Meg az, hogy hiába beszélik le a fiatalabb kolléganők — még mindig maga mos, vasal a lányára. Csak abban a munkában hisz igazán, amit maga végez el. Talán azért is fáradtabb, mint életkora megkövetelné. Mert igaz ugyan, hogy sokat dolgozott életében, és az is igaz, hogy *már* negyvenhárom éves. De fogalmazhatnánk így is: az ügyésznő, akinek élete egy darabja lett a kiállításon tanulmányozható történelemnek, *még csak* negyvenhárom éves.

F. A.

ANYAFÖLD

Egy téli estén okmányait, tervrajzait, aprólékos gonddal vezetett házi kimutatásait lapozgatva – rádöbbent, hogy telkéből 25, azaz 25 centimétert a szomszéd bitorol.

Ha ismernék őt, megértenék, hogy haragja azonnal felvitte vérnyomását. Egy életút kudarcát érezte közeledni: hogy vele ez előfordulhat. Hogy ő erre huszonkét év után jön rá.

Reggel, hogy minél gyorsabban visszanyerje önmaga előtt a becsületét, besietett a városba, megérdeklődni, hogyan kell megindítani a pert a 25 centiméter ügyében.

Komplikálta az ügyet, hogy a szomszéd nyárikonyhaszerű épülete hátsó falával rajta állt a 25 centiméteren.

Mindazonáltal a per megindult. Már másfél éve tart. Ő már pontosan kiszámolta, hogy az a 25 centiméter, az ő 25 méter hosszú telkét számítva több mint 6 négyzetméter igazi jó anyaföld. Az legalább három szép ágyás. Ha retket és utána salátát termel benne, az annyi mint, szűken számítva 48 fej saláta és legalább 1080 darab retek, az annyi mint 180 csomó – egész olcsó piaci áron 228 forint tiszta bevétel. Persze, miniatür telkén sohase termelt eladásra és ezt mint nyugdíjas könyvelő meg se igen engedhetné magának. De az embernek tudnia kell, hogy mit veszít, ha nyerni akar.

A 6 négyzetmétert már meglevő vagyonának tekintette, beiktatta számadásai közé. Szorgalmasan járt a tárgyalásokra. A nyárikonyha albérlői, egy fiatal házaspár, szép szóval is próbálkoztak nála. Mert nem tudták, hogy csak a szép számokat kedveli.

A per eddig 1267,50 forintjában van. Hiába, a számok világában a kockázat elkerülhetetlen. De ha figyelembe veszi, hogy a 6 négyzetméter évi 228 forint tiszta bevételéből az 1267,50 forint perköltség (1267,50-ben a 228 = 5,55) 5.55 év alatt megtérül – megnyugszik. Hiszen ilyenformán 5,55 év múlva tehermentes 228 forintja lesz évente a visszaszerzett anyaföldről.

Ha megéri.

S. M.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 AUG 28

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

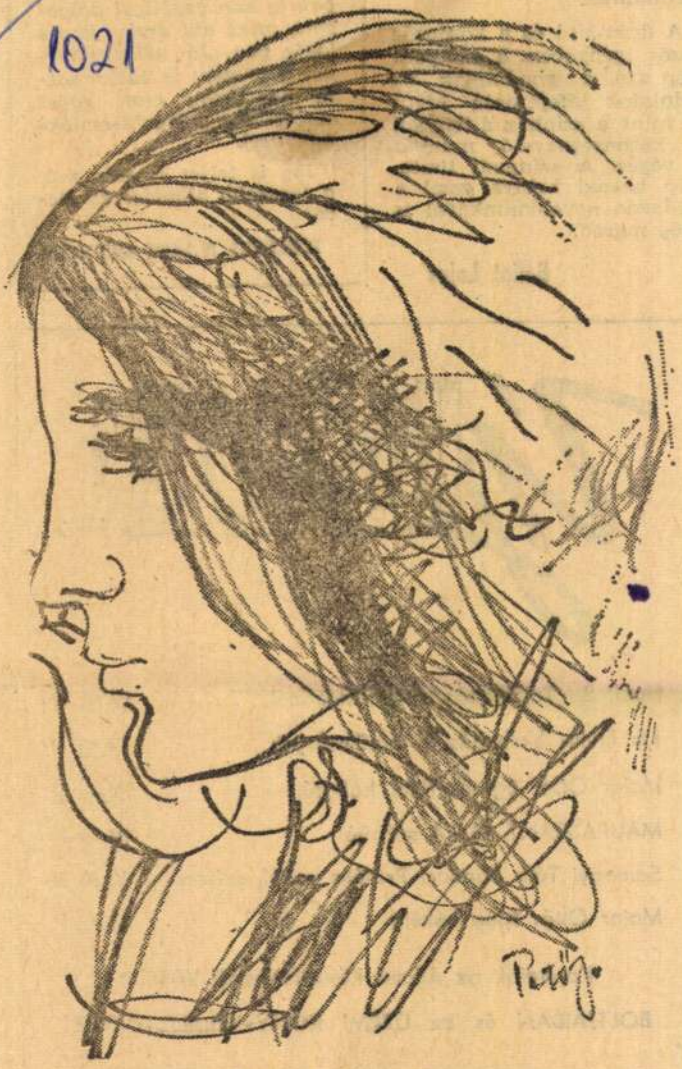

Pető János: Női arc

ordítaniuk.

A drámaíró é
özös igényebe
zép szó, a g
ndulatok kifej
– mint a színl
– közönségne
végez. A sz
zép beszéd hi
éldaadó nevelőmunkával is
dós marad.

Bálint Lajos

te.

KRISTÓ NAGY ISTVÁN

Új KÖNYVEK

Hoel, S.: **Találkozás a mérföldkőnél**	26,50 Ft
Kis Ervin: **Vallomás és körülmények**	14,50 Ft
Major Ottó: **Égi és földi háború**	34,— Ft
MAUPASSANT, G.: **A szépfiú**	36,— Ft
Somogyi Tóth Sándor: **Próféta voltál, szívem**	13,50 Ft
Major Ottó: **Isten békéje**	41,— Ft

Kaphatók az Állami Könyvterjesztő Vállalat
BOLTJAIBAN és az ÜZEMI KÖNYVTERJESZTŐKNÉL!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 ÁPR 10

TÉSZET NAP

1021

Pető János: Merengő

ÉSZET NAP

VÁCI MIHÁLY:

Kelet felől

Utam kétezer éve lett út:
— szolgák, rabszolgák, vad nomád
pásztorok, keresztesek, hajdúk,
kurucok hólepte nyomán
jövök, — honnan a pórhadaknak
élén, — mindig Kelet felől! —
jött a Szabadság! — s forradalmak
rügye volt minden zárt ököl.

Itt néztek szét, lóról leszállva:
— legelőnek jó lesz e táj?
Itt kezdődött nehéz próbája:
— hazának milyen lenne már;
s az első sátorfa helyére
itt verték az első karót,
s indultak ezerévet késve
a földet és hont foglalók.

A véres kardot mindig innen
vitték körül habos lovon

GARAI

Véremben
De a vér
csak kicsi
különben
szót fogad
mely anyá

a Tisza m
pálma ner

Gépen is
rögeivel is
urak bűné
hoztam ös
jóvátenni-
s van évez

Vezekelte

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 SZEP 24.

ÉLET ÉS IRODALOM

Pető János

1021

Pető János: Illusztráció

kül hatalmas fejessel beugrik, pillanatok alatt elhúz mellettünk, és bocsánatkérő mosollyal tekint vissza.

Ugyanezt a kedves, gyermekes bocsánatkérő mosolyt látom viszont az arcán három nappal később Strugában, amikor a kiadatlan versek felolvasó-estjén elnyeri a zsűri első díját. Ott áll a dobogón, egy kérlelő kézmozdulattal elcsitítja a tapsot, mentében meghajol és szinte menekülve eltűnik, mintha mindezzel azt akarná kifejezni: értsétek meg, nem a tapsért és nem a díjért csinálom ezt az egészet!

Halál Strugában

Eddig minden varázslatosan szép és meghitten nyugalmas volt. A tó fenségességében is jószándékú, a lépcsőzetesen épült régi város, Ohrid, szállásunk helye, ismeretlen csodákkal csábító, negyven templomával (nem egy közülük ezeréves), bennük a földtől menynyezetig érő freskókkal és az ötvös-míves keretezésű ikonokkal ismeretlen áhítatot ébresztő, a rozsdavörös (a hegyek színére emlékeztető) macedon bor, a *kavadarka* józanul kesernyés és léleküdítő. Struga, az estek és tanácskozások színhelye, a XIX. századi macedon költészet két úttörő alakja, a

ság vezetői.

— A fogadás elmarad! — hangzott fel valahonnan, s feltűnt Oszkár Davicso, a kiváló idős szerb költő zömök alakja. Fáradtan jött, kisírt szemekkel.

— Az a csoda, hogy Davicso kiúszott! — hallottuk másfelől. Aztán lassan összeraktuk a szófoszlányokból a történteket. Blazsa Scsepanovics és Lazar Vucskovics, szerb költők ma délután belefulladtak az ohiridi tóba. Hatan eveztek be csónakon, a tó hullámzott, a csónak fölborult, négyen kiúsztak, ketten bennmaradtak. Egyikük nem tudott úszni, a a másik segíteni akart rajta — tetemüket szorosan összefonódva vetette ki a víz, néhány perccel a haláluk után.

Egyszerre zord és veszedelmes lett a tó, kiszámíthatatlan és ellenséges. Megpróbáltam felidézni a halottak arcát, hiszen biztosan ta-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
c MÁR
ALFÖLD
Pető János
1021

Pető János litográfiája

csöndet a falut
a nyájas magányt
a búcsú bút

nem ismer senki
mégis köszönök
és köszönnek ez
nem üzenet

nem riadó nem
összeesküvés
csak móres egy húr
egy pendülés

nem ismer senki
én sem ismerek
senkit emberek
az emberek

olyanok mint én
jók ha gonoszok
is jók újra meg
hat panaszuk

megbolygat kedvük
nem gondolkozok
újra hiszek új
ra dolgozok

barázdabille
getők pengetik
hibások hibák
egyengetik

bodzafák hársfák
rejtek illata
munkák és napok
esthajnala

jövő munkáké
menő napoké
azé a csupa
szív csillagé

ott az országút
felett a torony
felett az vezet
köszönöm uram

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MAR
ALFÖLD

Pető János

1021

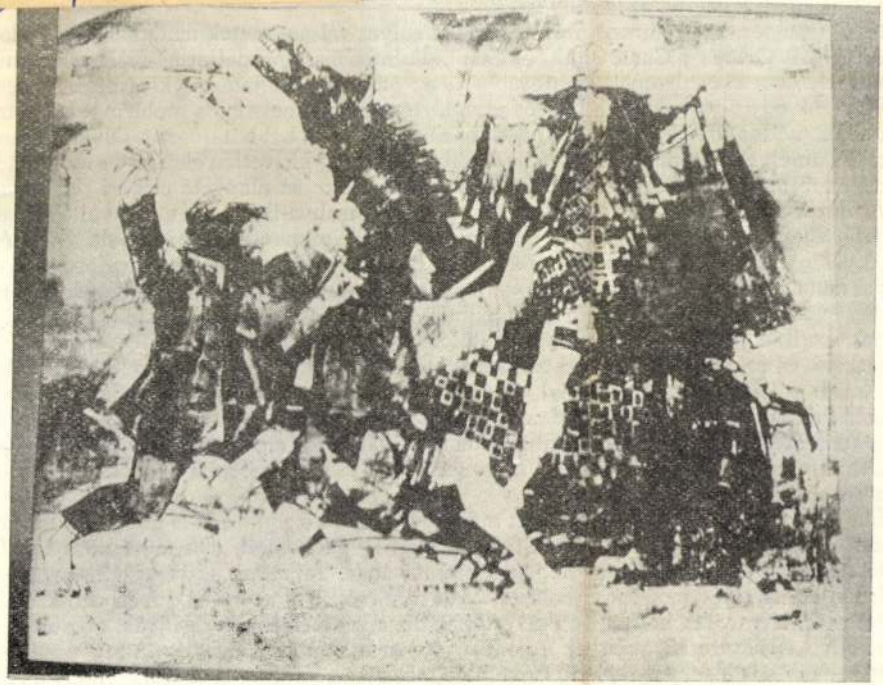

Pető János: Forradalom

67

a történelem hőmérői, azaz művészek.
Nem kétséges, hogy korunk művészetében súlyos
igaza volt Ortega y Gasset-nak, amikor „deshum
szet elembertelenedéséről, pontosabban: az emb
Vegyünk egy olyan példát a művészetek történeté
extrém módon világítja meg: az anyaság ábrázolá
teket, amelyek bár mindketten eltávolodnak a val
mégis teljesen különböző módon adnak feleletet
Az egyik az ún. Vlagyimirszkaja: a vlagyimiri Ist
galériában – a XII. századi bizánci művészetnek tipikus alkotása; amásik *Juan Miro* Anyaság c. festménye. (Készült 1924-ben). A két kép egymás mellett megdöbbentő erővel mutatja, hogy a modern művészet egyes törekvései mennyire szembefordultak minden humánummal. Mert – bár a vlagyimiri ikon hősnőjéből teljesen hiányzik a nőiségnek erotikus jellege, mégis az anyát átölelő gyermek mozdulatában különlegesen mély szeretet és ragaszkodás nyilatkozik meg; az anya az erő és a gondviselés szimbóluma marad, jóllehet esetleges emberi vonásait egy transzcedens irányú sematizálás háttérbe szorítja. Mironál ellenben minden érzelmi kifejezés megsemmisül. A probléma egy diagramm-szerűen fölfogott mértani szkémává válik, az anyaság leszűkül puszta anatómiai megfogalmazássá, amely az anyaságnak csak a bológiai funkcióját szimbolizálja.
Íme egy példa arra, hogy a modern művészet még a középkornál is messzebb került az emberi érzelmi világ közvetlen kifejezésében! Itt döbbenünk rá a művészet nagy felelősségére az ember érzelmi világának alakításában. Valahogy úgy érezzük, hogy problematikussá vált a modern művészet egyes törekvéseiben az egész emberi értékrend kifejezése. Nem vitás, hogy az etikai értékek bizonyos mértékben relatívak, s az adott társadalmi struktúra függvényei. Azonban éppen a legutóbbi években a művészetekben még nálunk is bizonyos reakció figyelhető meg arra a korábbi felfogásra, amely a művészetekben mindenütt a pozitív hős ábrázolását kereste. Egyes művészettel foglalkozók

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Pető János
ÉLET ÉS IRODALOM
1968 JAN 20
1021

Pető János: Illusztráció

Takács Klára: Ülő nő

ugyanaz a [illegible]
előbb a gaz kipusztítása, aztán a talajegyengetés, majd a kerítés építés — maguk csináltak mindent

Egy-két foghíj tűnik csak szembe az utcában. Azok a telkek már többször cseréltek gazdát. S minden tulajdonos haszonnal adta tovább a parcellát.

Az elmúlt tíz esztendő alatt megnőtt a kereslet az ingatlanok iránt. Érdeklődő, lehetőségek után szimatoló emberek bukkantak fel.

A férfi fent, a verandán mesél. Látszik, hogy jártas a telekügyletekben, bár ő csupán annyit sejtet, hogy egy olyan telket keres, amelyen rózsát tudna termeszteni.

— Csak találjon az ember olyat, amit eladnak. Nagyon ragaszkodik most hozzá mindenki. Olyantól vehetek csak, aki meg van szorulva... Vagy öregember, s nem akarja a fiaira hagyni, inkább felélné a pénzt... Vagy ahol az mondja az apa: fiam, tiéd a telek, te döntesz... Itt aztán csak meg kell mutatni a pénzt, a fiúnak mindjárt eszébe jut egy autó, de legalábbis egy motor.

— Az autóknak megy lefelé az ára... — vélekedik a házigazda.

— Néha nagyobb baj, ha az embernek pénze van, mint — ha

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

1968 JAN 18

*

Pető János Derkovits-díjas grafikusművész kiállítását rendezik meg a debreceni Csokonai értelmiségi klubban. A tárlatot január 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor dr. Tóth Ervin művészettörténész nyitja meg.

*

Tudományos Akadémia és az
... Loránd Fizikai Társu-

Pető János

UNGVÁRI TAMÁS

KI A GYILKOS?

A Katonák botránya

1.

A háborús angol kormány tudományos tanácsadója, *C. P. Snow*, az ötvenes évek derekán szenzációs lelepłezéssel szolgált. Egy ősi egyetem pulpitusáról mesélte el a kitűnő fizikus és regényíró a II. világháború bombázásainak történetét. Ijesztő hatalmi villongásokat tárt fel a tudományos haditanácsadók között. A fizikusok egy része a polgári lakások, s főként munkásnegyedek ötvenszázalékos megsemmisítését javasolta. A másik csoport — köztük olyan nagy kutatók, mint a radar tökéletesítője, *Tizard* — pontos számokkal mutatták ki, hogy a célpont és a bombamennyiség számítása hamis. A hitleri Németország legyőzéséhez, az ellenfél gazdasági és militáris potenciáljának megsemmisítéséhez kisebb anyagáldozat és kevesebb emberáldozat is elegendő. Tizardot azonban félreállították. *Blackwell*, a nagy tudós memorandumát mellőzték. S csak a háború után bizonyosodott be, hogy hatalmas számítási hiba történt. A bombázás eszkalációját tízszeresen túlméretezték. S ennek a „számítási hibának" lett áldozata Drezda polgári lakossága. S ennek a nácizmus ellen küzdő fiatal pilóták egy része.

Ki volt a felelős? A tudósok, vagy a politikusok? A választ várók egy része Winston *Churchill*, a háborús miniszterelnök személyében keresik a bűnöst. S azon a héten, amikor Churchill hatalmas szobrát Brüsszelben leleplezték — a színpadon is megjelenítette egy bátor és kutató elme. A „Helytartó" írója, a harminchat esztendős Rolf *Hochhut*.

2.

A darabot eredetileg Angliában akarta bemutatni a Nemzeti Színház. A tanácsadó testület azonban nem engedélyezte a német író Churchillt bíráló drámájának színrevitelét. Hiába harcolt érte *Lawrence Olivier*, hiába dolgozott a darabon a fiatal szerzővel. A premier elmaradt.

A mostani premiert, a nyugatberlinit is különös rendszabályokkal óvták. A *Katonákat* úgy próbálták a Freies Volksbühnén, mint egy katonai titkot. A szöveget nem adták oda betekintésre senkinek, a próbákra belépni tilos volt. A színház nem nyilatkozott a sajtónak — csupán Hochhut kezdte meg október másodikán Churchillre és a II. világháború bombázásaira vonatkozó kutatásainak közzéadását a *Spiegel* című lapban. Ezzel egyidőben pedig London könyvkereskedéseiben jelent meg egy könyv *David Irving* tollából, mely újabb bizonyítékokat közöl Churchillről. Ezeknek alapján Churchill alaposan gyanúsítható Sikorski tábornoknak, a IL világháború alatti lengyel emigráns kormány fejének a meggyilkoltatásával.

3.

David Irving könyve sem jelenhetett meg teljes szövegében. Hochhut drámáját Churchillről a színházi tanács tiltotta le. Irving könvvét a kiadója csonkította meg.

A vádlóból a sajtó csakhamar vádlottat csinált. Kivált az angol lapok követelték Hochhuttól, hogy adja közzé bizonyítékait: csakugyan igazolni tudja-e, hogy Churchill adott parancsot Sikorski meggyilkolására?

Hochhut válasza egy titkos bizonyítékra utal. Véletlenül bukkant rá arra a személyre, aki a gyilkosságról tud. Informátora azonban Angliában él. Tanúvallomását egy svájci bank páncélszekrényében helyezte el, s csak ötven esztendő múltán lesz hozzáférhető. Hochhut — a *Die Zeitnek* október hatodikán, három nappal a bemutató előtt adott nyilatkozatában — kijelenti, hogy inkább az íróasztalfiókba süllyeszti a drámáját, de informátora nevét nem adja ki.

4.

Október kilencedikén, Berlinben, bemutatták a drámát, Hochhut újabb vádiratát. *A helytartóban* XII. Pius pápát a náci pusztítások cinkosának ábrázolta Hochhut. A *Katonák* Churchill tetteit kérdőjelezi meg és végső mondandójában a polgári lakosság háborús bombázásának nemzetközi elítélését követeli. A célzás világos. Hochhut még nyíltabbá teszi. *Vietnamra gondol.* S a *Katonákkal* csaknem egyidőben az amerikai „Playboy" című lapban a tengerentúl repülőit szólítja fel a pusztítás abbahagyására. Meztelen nők fényképei között egy komoly cikk: az emberélet védelmében.

Hochhut a nemzetközi jog szempontjai szerint is meggondolta érveit. Az 1864-es genfi konvenció tengeren és szárazföldön nemre és korra való tekintet nélkül előírja a fegyvertelen polgári lakosság sérthetetlenségét. A levegőből érkező támadásra 1864-ben nem gondolhattak.

Hochhut első célja így praktikus: a genfi egyezmény kiterjesztése a légiháborúra.

S a bűnügy valamennyi csomópontja ebben a tézisben találkozik. Az angol tudósok hamis számításai, Churchill, a vietnami pilóták és ama különrepülőgép tragédiája, mely 1943. július 4-én Sikorski tábornokkal a fedélzetén lezuhant. A bizonyíték a svájci bank páncélszekrényében, jóllehet, ötven évig rejtezik még, a végső bizonyság már színpadról hirdeti igazát, Rolf Hochhut drámájában.

5.

A darab címe — *Katonák* — egy német irodalmi hagyományra is utal. A fiatalon elhunyt, s immár klasszikus *Lenz* adta egyik műve címéül a *Katonákat*. Ez a finom célzás az elmúlt századra a mai mű keretjátékában felerősödik és visszatér. A polgári lakosságot védő genfi egyezmény százéves évfordulójának esztendejében játszódik a keret, 1964-ben. Színhelye a Coventry katedrális — annak a városnak a székesegyháza, melyet a német bombázók semmisítettek meg vandál kegyetlenséggel. A forma pedig misztériumjáték. A keretben tűnik fel ama *Peter Dorland*, akinek a híres *Everyman* című játékot tulajdonítják az ember földi sorsáról.

Dorland egykori repülő a darab szerint most drámát ír — s voltaképp ennek a darabon belüli darabnak a főszereplője Churchill és a Sikorski-gyilkosság. A három színhely közül az egyik a nagy politikus hálószobája — s itt maga az ágy válik egy képzeletbeli hadszíntér térképévé. Az utolsó szín egy kitalált, „így is elhangozhatott volna" beszélgetés Churchill és egy pap között. Ki ez a magasrangú egyházi méltóság? Hochhut benne a *Helytartó* Ricardójának utódját alkotta meg. Történelmi ellenfelet keresett Churchillnek, akinek nagyságát, tehetségének méretét sohasem vonta kétségbe. Az alak valóban élt: dr. Bell chichesteri érsek a bombázások eltiltásának híve volt.

A két történelmi személyiség képzelt vitájában igazságok csapnak össze. Hochhut szerint az igazi tragédiák „elsősorban azt feltételezik, hogy minden egyes szereplőjüknek igaza legyen; másodszor, hogy igazukat ne szolgáltassák ki". A párbeszédek tehát — bármenynyire *Schiller* tanítványának vallja is magát Hochhut — rejtett igazságok érveit szembesítik, annak a nagyobb igazságnak az érvényesüléséért, melynek győzelmét a szerző áhítja.

6.

A második világháborúban a bombázás stratégái ötvenhatezer brit pilótát áldoztak. Negyvennégyezer amerikai pilóta pusztult el lángban, füstben, iszonyú zuhanásban. S most újra a bombázás stratégiáját vallják katonák, politikusok egy ázsiai nép ellen. Falvak, városok égnek el és pilóták. Hochhut erre a helyzetre egy látomás megoldásával felel. A berlini premieren a függöny lehullta előtt, egy olyan mondatot toldott be a szerző, ami a nyomtatott szövegből még hiányzik. A mondatra felzúg a taps: „a háborúk kora helyett a forradalmak korának kell elkövetkeznie".

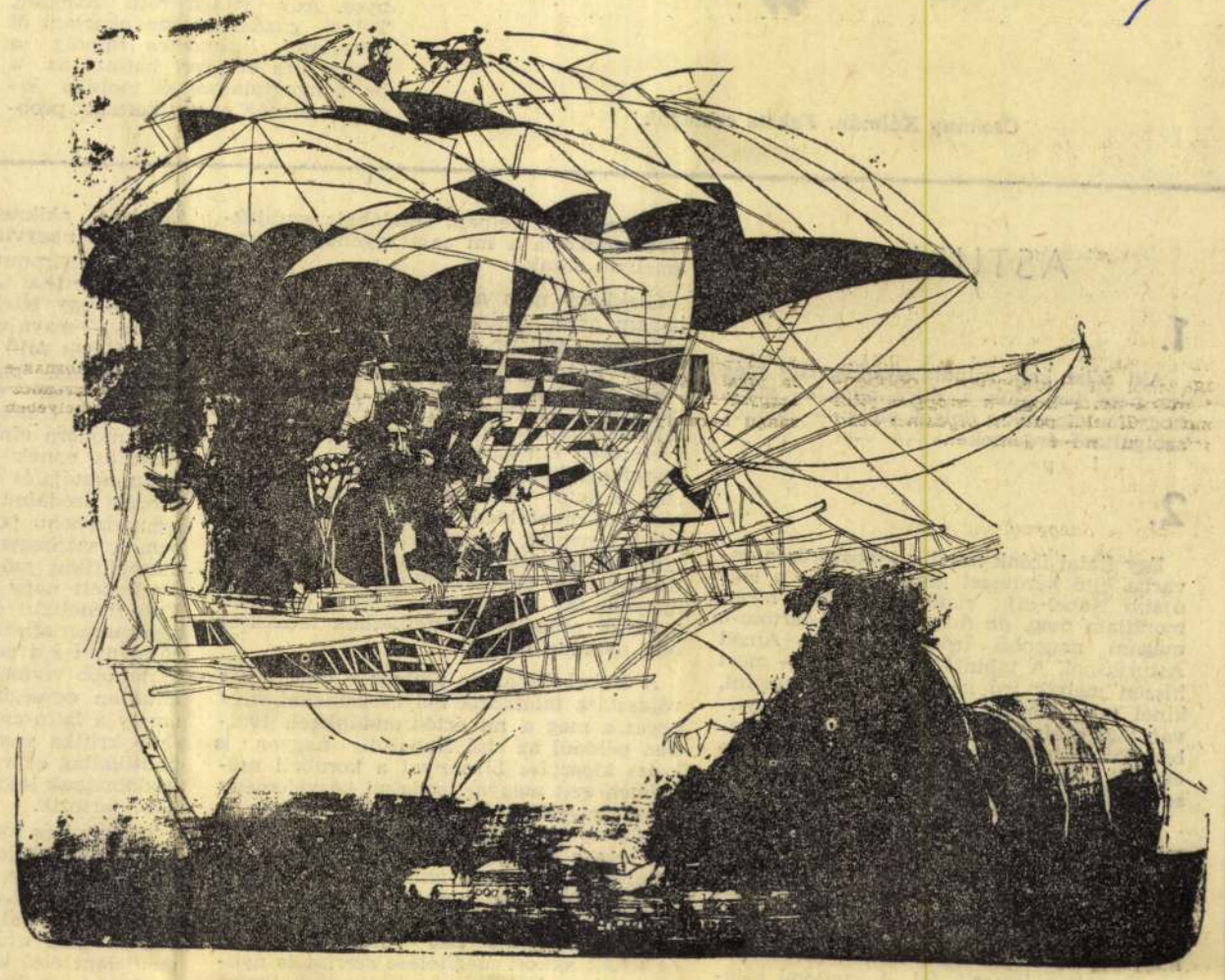

Pető János: Léghajó

Csohány Kálmán: Fekete csillagok

— S hogyan lett vissza Adyhoz?

— Éreztem, hogy a disszertációmban megrajzolt Ady-kép hiányos. Ady világméretű nagyság. Teljes gazdagságában akartam őt bemutatni. Számomra mindig a meglepetés erejével hatott az a belső nyugtalanság és morális kielégítetlenség, ahogy korának problémáit átélte. Ez a nyugtalanság, ez a kielégítetlenség, ez a problémaérzékenység ma is a legmodernebb költők közé sorolja. Ezért tartom fontosnak, hogy a fiatal költők megismerjék Ady költészetét.

— Milyen volt a találkozó hangulata?

— Nagyon jó. Nagyon sok fiatal költő jött el, és nagyon sokat beszélgettünk. Ez a találkozó is bizonyította, hogy a fiatal költők nagyon szeretik Adyt, és nagyon sokat tanulnak tőle.

— Milyen volt a találkozó a fiatal költők részéről

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

Hajdú-Bihar megyei Napló

1968 FEB 22

Vendégünk volt

Pető János grafikus

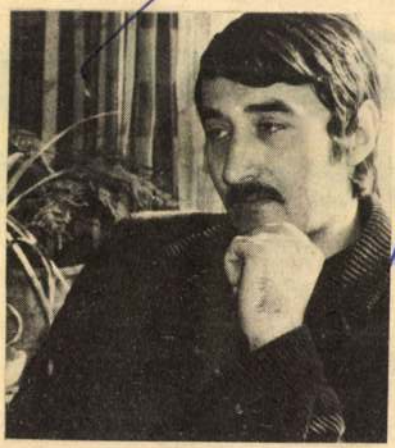

Képünk: Pető János grafikusművész

Halk szavú, kevés beszédű fiatalember Pető János Derkovits-ösztöndíjas grafikusművész, akinek a közelmúltban rendezték meg nagysikerű kiállítását a debreceni Csokonai értelmiségi klubban. Néhány éve végezte el a főiskolát, most Mezőkövesden él. Amíg elmondom neki, hogy néhány kérdésre szeretnék választ kérni, maga elé néz, aztán hirtelen felegyenesedik.

— Jó, kezdhetjük!

— Nem jelent-e a vidéki élet nagy hátrányt egy pályája elején álló fiatal művész számára?

— A vidéki élet azzal jár, hogy az ember akaratlanul is egy kicsit úttörővé válik. Vidéken kevés hozzáértő van, de nagyon érdekli az embereket amit csinálok. Az valóban hátrány, hogy például, amikor Mezőkövesden rendeztem kiállítást, szakmai közönség alig látta az anyagomat. Viszont sokkal több időm marad a munkára. Az is igaz, hogy több időt és energiát vesz igénybe olyan emberekkel a kapcsolat fenntartása, akikkel szakmai, művészi kérdéseket is meg tudok beszélni. Ismerőseim csodálkoznak is azon, hogy jut időm erre. Meg aztán jó lenne rendszeresen színházba, premier moziba járni. Mert minden adhat témát, elindíthat az emberben olyan folyamatot, amiből kép lesz.

— A litográfia ritkán alkalmazott technika a grafikusok körében. Az ön grafikái mind litográfiák. Mondjon erről valamit.

— A litográfia gyakorlása fizikailag is nehéz munkát jelent, hiszen 60 kilós köveket kell emelgetni, ezért idősebb művészek nem is igen alkalmazzák. Nagy előnye például a rézkarccal szemben, hogy ugyanazt látja az ember munka közben, ami később a papírra kerül. A sima kőfelületen elkészült rajzról húzom le a nyomatokat. A kőre ugyanúgy lehet tollal rajzolni, mint a papírra, és negatív rajzot is lehet csinálni. A főiskola negyedik évfolyamán szerettem meg a litográfiát, ami azt is feltételezi, hogy jó nyomdász legyen az ember. Nagyon sok lehetőség van ebben a technikában. Engem megnyugtat, elfáraszt, levezeti az energiáimat.

— Szokatlan ruházatú embereket, képzelet szülte építményeket rajzol. Mi ennek az oka?

— Igyekszem magamnak figurát kitalálni. Tudnék mai ruházatú embereket is rajzolni, de engem az ember és drapéria nagy kérdése izgat. Drapériás embereket találok ki, és azokat saját törvényeik szerint mozgatom. Aktokat is nagyon szeretek rajzolni, mert meggyőződésem, hogy nincs szebb az emberi testnél. Az akt időtlenné teszi a figurát. A szokatlan megjelenítés nem azt jelenti, hogy mai kérdések nem érdekelnek. Úgy érzem minden rajzomban van utalás a mára. A témákat az ember átírja a saját képére, ez a nyitja a dolognak. Nagyon kevesellném, ha csak azt jelentenék a rajzaim, ami látható rajtuk.

— Mi foglalkoztatja most?

— Egy önarcképen töröm már vagy két hete a fejem. Talán ilyesmi lesz a címe, hogy „séta a hegyekben". A cím aláhúzása a gondolatnak, szoros tartozéka a műnek. Hegyek között, téli tájon, középpontba nagy, lépő figurát tervezek, mesés elemekkel, vibráló hangulatokkal, kicsit karikírozott figurákkal akarom körülrajzolni. Alkati kérdés, hogyan játszik az ember a gondolatokkal. S hogy szellemesen van-e megoldva, ez már tehetség kérdése.

A debreceni tárlat azt bizonyította, hogy Pető Jánosnak van tehetsége és egyénisége sajátos művészi világ megteremtéséhez, s reméljük, hogy munkálkodása során ez a tehetség teljesen ki fog bomlani.

(M. V.)

Ven
szovjet katon

A SZOVJET HADSEREG SZÜLETÉSÉNEK 50. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL NAGYON SOK SZERETETTEL KÖSZÖNTÖM HAJDÚ-BIHAR NÉPÉT ÉS A HŰ FEGYVERTÁRSAKAT: A HONVÉDSÉG, A MUNKÁSŐRSÉG, A RENDŐRSÉG TAGJAIT, TOVÁBBI SIKEREKET KÍVÁNVA NEKIK A KIKÉPZÉSBEN ÉS BOLDOGSÁGOT SZEMÉLYES, CSALÁDI ÉLETÜKBEN.

P. M. DOLGAREV VEZÉRŐRNAGY

Golovány alezredes: „Polgáron egy nénikére emlékszem ..."

Amikor bemutatták nekünk P. M. Dolgarev vezérőrnagyot, taps csattant a teremben. A tisztelet, az elismerés igaz jele volt a taps.

— Dolgarev elvtárs megkapta a Szovjetunió Hőse kitüntetést. A II. világháború idején Magyarországon is harcolt — mondotta róla az egyik szovjet alezredes. — S hogy értett a harci technikához, bizonyság rá az a 15 ellenséges repülőgép, melyet Magyarország légterében semmisített meg.

Szerény ember a vezérőrnagy. Amikor kitüntetéséről beszél, mindjárt hozzáteszi, a szovjet hadsereg és hadiflotta igen sok tagja viseli ezt. A Nagy Honvédő Háború nemes, magasztos céljai

szati rakétacsapatok egyik bázisát láttuk:

— Ott van az a tábornok. Igen, ott jobbról, az a kicsit ősz es ember. A magyarországi felszabadító harcokban együtt küzdöttünk.

A szovjet hadsereg új haderőneme — a hadászati rakétacsapatok — félelmetes erőt képeznek. Láthattunk mi is ezekből a moszkvai díszszemlékről szóló felvételeken. Olyan hadászati rakéták is vannak már, amelyek „ikertestvérei" a Vosztok és a Voszhod űrhajókat magasba emelő rakétáknak. Hajtóművük mintegy 20 millió lóerős. Összehasonlításként annyit, hogy ez a 20 millió lóerő háromszorosa a bratszki erőmű kapacitásának. Ezek képesek az ellenség riasztóvonalát megkerülve bármilyen irányból megközelíteni célpontjaikat és földi parancstól függ, hogy a Föld egyszeri vagy többszöri

gépkocsik számában 37-szeresen automata fegyverekben 13-szoros san, rádió-híreszközök szempontjá ból 5-szörösen, energiaellátottsá szempontjából tízszeresen múlj felül. Sorolhatnék más összehason lításra alkalmas tényeket és mé egyáltalán nem szóltam a nukleári fegyverekről.

Láttunk egy gyakorlatot.

A korszerű páncélosokat páncé lozott gépkocsik követték. A „tűz vonalhoz" érve szinte óramű pon tossággal, egyszerre indultak táma dásba a katonák. Gyilkos tüzet zú dítottak a feltételezett ellenségr ropogtak az automaták, a harckc csik leküzdésére könnyen kezelhe tő kézi gránátvetőt alkalmaztak. A színes gránát nagy pontossággal rendkívül gyorsan érte el a célt.

A gránátvetőt N. V. Prihogyk elsőéves kiskatona kezelte. Szibé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JAN 13

Petőfi Sándor

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1111

Petőfi és modellje

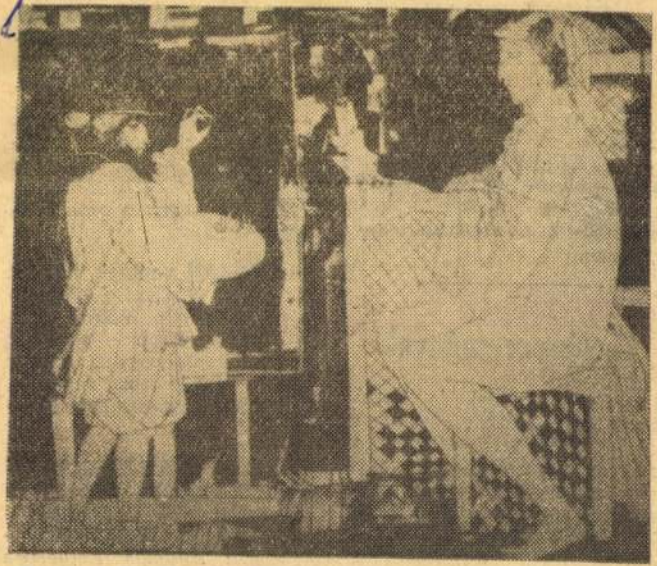

Petőfi János litográfiája.

nyesen. Egy év alatt 2400 üdülőjegyet oszt szét a Lenin Kohászati Művek üdültetési bizottsága.

— **MINDIG** határidőre teljesíti az exportmegrendeléseket a Szerencsi Csokoládégyár. A termékekre már évek óta egyetlen reklamáció sem érkezett külföldről.

— **GELLÉRI ANDRÁST**, a Füles elhunyt főszerkesztőjét január 16-án, délután 3 órakor temetik a Farkasréti temetőben.

Lottónyeremények

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a második játékhéten öttalálatos szelvény nem érkezett. Négy találatot 59 fogadó ért el, nyereményük egyenként 61 712 forint. Három találata 6107 fogadónak volt, nyereményük egyenként 298 forint. A kéttalálatos szelvények száma 164 767, ezekre egyenként 14

M

ja
ka
al
ké
ra
tö

épületet tervezik.

— *CSONTTOLLÚ madarak költöztek a vilypusztai erdészet védett parkjába. Ezek a madarak csak nagyon hideg időben költöznek a zempléni hegyek erdőibe.*

— **SZÁZAN** vesznek részt a Sárospataki Gépjavító Állomáson és a cigándi Petőfi Termelőszövetkezetben indított traktoros tanfolyamon, amely három hónapig tart, s utána a hallgatók bizonyítványt kapnak.

— *AZ ANTARKTISZON JÁRTAM. Érdekes antarktiszi élményeiről tart beszámolót Barát József, az Országos Meteorológiai Állomás helyettes főosztályvezetője január 18-án, 18 órai kezdettel a diósgyőri Ady Endre Művelődési*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdú-Bihar megyei Napló

PETŐ JÁNOS KIÁLLÍTÁSA

Nagy érdeklődés előzi meg a fiatal Derkovits-díjas Pető János debreceni tárlatát. Pető János elsősorban a kőrajznak, a litográfiának országosan ismert mestere. Bemutatásra kerülő munkáinak nagy része a miskolci és kecskeméti művésztelepeken készült.

A korábban kiadott műsortervtől eltérően kiállítását január 21-én, vasárnap délben 12 órakor nyitják meg a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat debreceni Csokonai Értelmiségi Klubjában. A művész munkásságát dr. Tóth Ervin művészettörténész méltatja.

nelység sportkörébe távozott. A
legtöbb átigazolás labdarúgásban
történt, szám szerint 92, ezután
kézilabda következik 24 fővel, at
létikában 21, röplabdában 12, tor
nában 9, kosárlabdában 6, tekében
birkózásban, súlyemelésben 4—
sakkban, asztaliteniszben 3—
vízilövívásban 2 sportoló kérte á
igazolását más sportkörbe. A me
gyéből és az ország más részéb
debreceni sportkörökbe sokan ké
tték átigazolásukat, ezeknek
száma csak akkor lesz ismerete
amikor Budapestről megérkezne
az átigazolási lapok jóváhagyva.

HAJDÚ-BIHARI

NAPLÓ

A Magyar Szocialista Munkásp
Hajdú-Bihar megyei
Bizottságának lapja
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Pallós Imre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pető János

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 DEC 24.

1021

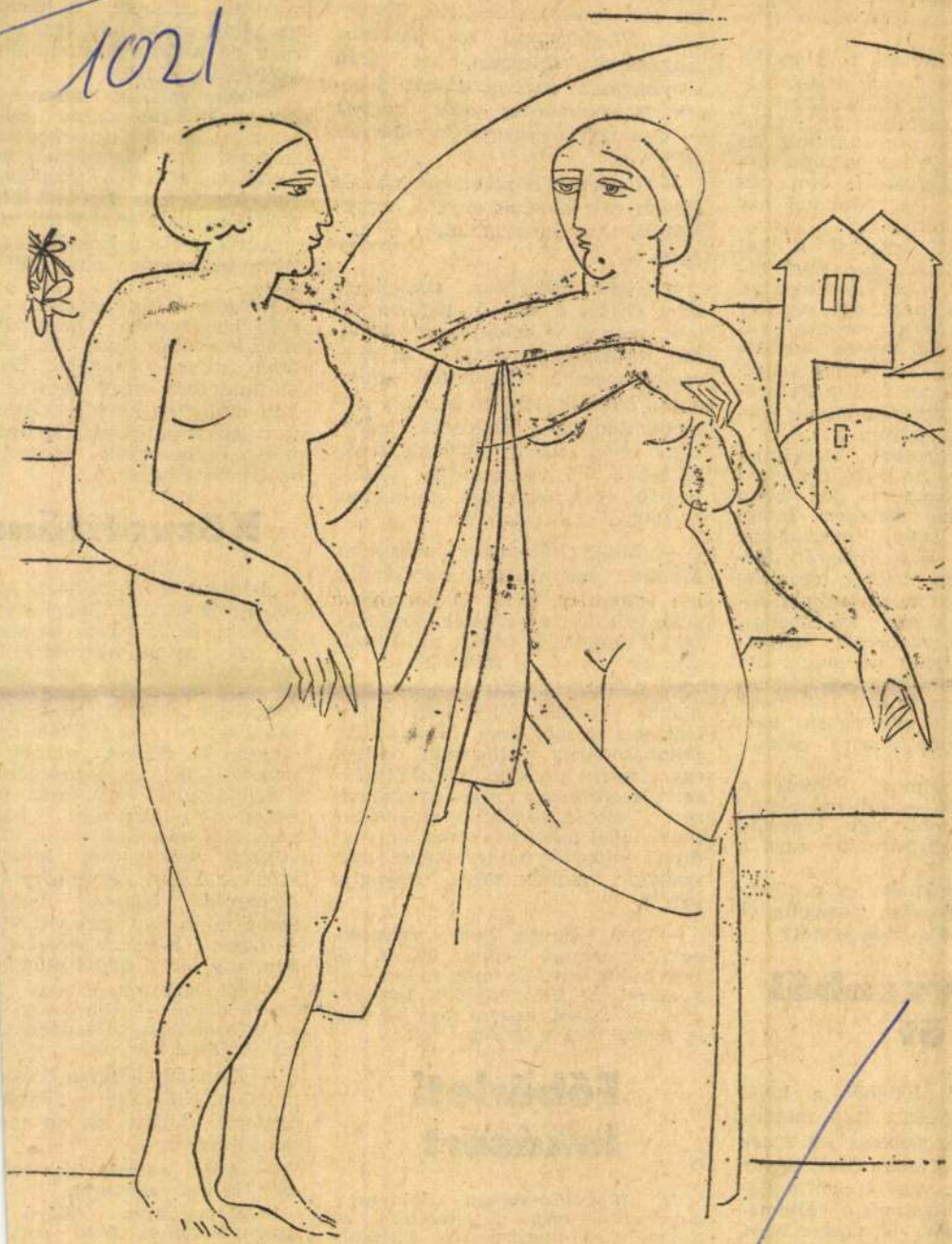

Pető János: Illusztráció

eresi a társát, hanem a
nyilvánosság előtt. Is-
eg egymást! Ön szőke,
ladó gondolkodású va-

kor olvassa tovább, ha
Ön az Urnak tetsző há-
zeretnék kötni. Lehet-e?
erint a Mindenható aka-
nit mi végrehajtunk. Az
n kegyelme juttatta ke-
a felhívást is, ami azt
ekem, hogy valahol egy
sát keresi..."
lékelt kulccsal e hét
n délután háromkor ki-
egy villa kertkapuját.
n ez, mint egy regény?
ndja a közmondás, aki
yer. Én merek. Merjen
Ahogy kocsijával végig-
szkva tér felől a Pasaré-
templomnál jobbra for-
djon egészen a..."
szerencsém tisztelettel
folyó hó 4-én megjelent
hirdetésére. Az abban
lapján szívesen látom
n, hogy megismerje
(27 éves, filigrán ter-
idám, házias teremtés.
égzett a pedagógiai fő-
enleg egy külkereske-
lat megbecsült tisztvi-
lómagam esztendők óta
ügyvédi prakszisom-
nem jelenti azt, hogy
ionált gyermekem bár-
támogatására szorul-

türelmes. Kibírta a
etését — kibírná az én
is. Jobb egy kimerítő
on fel bármikor ezen a

sorsoknak ez a türel-
árulkozása riasztotta el
J.-t a házasságtól?

gyvenből öt

iak? Jóllehet a költő
agányosan szép minden
még nehezebben élnek
int a nők. Csak éppen
bak, vagy éppen kevés-
a bizalmas önvallomá-
abból is tapasztalom,
venegy — hirdetéssel
kereső — férfi közül
ötre találok, aki hajlan-

3. Kedélyes, örökké
férfi, biztonságos tenge
kel jár — autóbuszveze
tése: „Pestkörnyéki ki
magamnak feleséget,
lánykámnak édes mos
sek. Negyvenötéves so
— csak gyermekszeretők
janak.")

— Nincs mit hozzátennem. Az én életem már nem az enyém, a gyerekeké. Azt mondhatnám, a hirdetés is.

4. Olyan jellegtelen arc, hogy mire ezeket a sorokat papírra vetem, már el is felejtettem. Különös torokhangja viszont itt zúgrecseg most is. (Hirdetése: „Feleségül keresek 20—30 közötti, kimondottan szép, diplomás leányt vagy elvált asszonyt. Saját öröklakásban élő tudományos kutató vagyok, csak fényképes, teljes című levelekre válaszolok.")

— Eddig háromszor nősültem. Mindig csúnyácska, iskolázatlan nőt vettem el. Mind a háromszor orromnál fogva vezettek, megcsaltak, kiforgattak. Miért ne diktáljam egyszer én a feltételeket?

5. Csontos, sápadt ember. Mániákus gonddal fényesített cipője legalább tizenöt éves. Múmiaujján pillanatonkint változtatja helyét egy címeres pecsétgyűrű. (Hirdetése: „Hetvennégy éves nyugalmazott mezőgazdasági szakember [havi 1100] feleségül keres önnyugdíjas, vígkedélyű, egészséges asszonykát, akinek némi anyagija van.")

— Azt akarom, hogy szeressenek. Az ember ennyi idősen is vágyhatik erre. Én még tudom, mi a szerelem. Ha kétkedik, hát vegye tudomásul, nekem még két éve is gyerektartási pöröm volt.

Főbérleti lakásért

A hirdetőirodában kényesen ügyelnek a *teljes diszkrécióra* és a levéltitok megőrzésére. Eltitkolhatatlan viszont, hogy ezeknek a hirdetéseknek többsége — lényegében — *lakáshirdetés*. Aki nem kö-

(magyarán házassá
létrehozni. Még a magányos
fiak körében is gyakran hall
Nők Lapjában megjelent rip
rozatról, mely a Prágában m
ilyen intézmény munkáját i
tette.

Nálunk — úgy tetszik —
még beütemezve" hasonló
megszervezése. Igaz is, ha
ilyen, nincs vele gond. És
vitathatatlan, hogy nem az
kon múlik ezeknek a kérdés
a megoldása. Hiszen Nyugat
házasságközvetítők tízezrei
segítenek a bajon.

Közvetítőné

„Beütemezés nélkül" is va
zasságközvetítés Magyarors
Akik hirdetnek, azok olykor
választ kapnak, melyből sejtl
levél írója *pénzért* készségge
magánéletüknek rendezésébe
illegálisan működő házasság
tító irodába pedig talán az
olvasó is elkísér, akinek
szüksége az iroda segítségére
Színhely: a Mártírok ú
egyik mellékutcája: ha
emeleti garszonlakás. *A t*
elhízott asszonyság, hivall
kifestve. Lehet vagy hatvanö
A barokk bútorral bere
szoba falán egy színezett f
— ugyanő harminc évvel fi
ban, egy tátrai üdülő előtt.

— Ki ajánlotta, hogy l
tessék jönni — hunyorog,
az előszobában eldadogom,
mi járatban vagyok.

— Egy idős hölgy a Savo
mondom elszántan. — Valal
ügyfelet küldött ide és m
tak elégedve.

— Azért valami igazolvá
mondja már odabenn.

Meglobogtatom félárú
igazolványomat. Bele se
Csak bólint.

— És milyenre tetszik gc
— néz rám gondterhelten.

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

Pető János: Illusztráció

Anna Margit: Tánc

ODALOM CIKKEIHEZ

...em vers?

...ája tarakán"? Faragó Vilmos ...rint a költemény „egy játékos ...anat szülötte". Honnan tudja ...? Van erre biztosítéka, vagy ...k gondolja? Neki higgyek-e, ...y a költemény címének? (Tehát ...k egyszerű őrlemény.) És ha egy ...édia őrölte meg? Folytassam ...ább a lehetőségeket? Nincs ér...ne. E versnek valóban a „sok...ség az értelme". A *non finito* ...tikája szerint értelmezési le...sége elvileg végtelen.

...tszólag holtpontra jutottam, de ...Istvánnak *In flagranti* című ...ményéhez fűzött magyarázata ...bsegített. Azt írja (éppen ...essel kapcsolatban), hogy az ... hasonló versekben „megta...ó ugyanaz a gondolati elmé... mint komoly filozófiai köl...reiben — mintha egy elképz...nép költészetét akarná re...álni, melyet még nem ron...eg a ráció, vagyis az az ... hogy a szavaknak értelmi ...se is legyen." Ez már vilá...eszéd, ebben nincs félreért...g. Nem tehetek róla, de ...erlant kijelentése jut eszem...Vajon a gondolat hiánya és ...ölcs hiánya nem járul-e ...értékben hozzá az állatok, a ...vek és a vizek méltóságá...

...ció, mint az ilyen típusú al...

nak a ráció, sőt, egyáltalán az értelmes nyelv helyébe. Ám ezek elavultsága csak naivitásukkal tud versenyre kelni. Lehet, hogy ötven évvel ezelőtt meghökkentettek, de ma már pukkasztó hatásuk legfeljebb néhány, a szerkesztőségbe küldött levélre korlátozódik.

Ne csapjuk be tehát az olvasót!

Merjünk neki nyiltan válaszolni: nem versek ezek, csak verscsírák, utánérzések, futamok, embrió-versek. Ellenkező esetben Kovács XIX. János szavunkon fog, és egy évre ellátja ilyen alkotásokkal az És szerkesztőségét.

Földényi László

Édes anyanyelvünk

A magyar nyelv hetét ünneplő ÉS-ben a következő idegen szavakat találtam:

Asszimiláció, szinonima, artikuláció, szecesszió, folklór, ritmus, dinamikus, abszurd, crescendó, spontán, harmonikus, transzparens, girland, makett, panoptikum, komputer, szimpozion, organizmus, szimplifikál, etnika, kategória, tematika, export, precíz, miniatűr, pozíció, kuncsaft, konferencia, szubjektív, mappa, adminisztrátor, spiritusz, rezervátum, analógia, metafora, absztrahál, definíció, paradoxon, verbális, epizód, szelekció, asszociáció, szimulál, bestseller, pornográf, ideális, reflex, epizód, szekszuális, invitál, technológia, perverz, dedikál, abberáció(?), grimasz, manipuláció, kondicionál, naív, primitív, idióta, hierarchikus, maximum, publikál, formális, brosúra, minimális, kommunikáció, kommentál, fotokópia, konzekvencia, dilemma, nosztalgia, illuzórikus, guratív, amorf, motívum, egzakt, információ, koncentráció, tradíció, monumentális, szuverén, effektus, szisztematikus, frázis, kritérium, plasztikus, komplexus, infantilis, deklasszál, nimfomániás, kvalitás, kriminalisztika, pszichika, fiziológia, inspirál, reflektor, intenzitás, protokoll, luxus, degradál.

Mit lehet mindehhez hozzátenni? Talán annyit, hogy a magyar nyelv abszolut szignifikanciájának aspektusából nézve a purizmus sine qua nonja: nyelvünk szuverénitását nemcsak verbálisan demonstrálni, hanem offenzív aktivitással propagálni, hogy nyelvében lébol a náció!

Feleki László

★

Megszámoltuk: százharmincket idegen szó. Remek teljesítmény. Tudniillik: a Feleki Lászlóé. Hogy

tek nyomában. (Európa)

Francis Chichester: Gipsy Moth: Vitorlással a világ körül. (Gondolat. Világjárók.)

Hegedűs Sándor: Az utolsó trónfosztás. (Kossuth. Népszerű Történelem)

TANULMÁNYOK

Levendel Júlia—Horgas Béla: A szellem és a szerelem. József Attila világképe. (Gondolat)

Kókay György: A magyar hírlap- és folyóiratirodalom kezdetei (1780—1795). (Akadémiai. Irodalomtörténeti Könyvtár)

V. Svirjov: A neopozitivizmus és a tudomány. (Kossuth)

Galvano Della Volpe: Az ízlés kritikája. (Gondolat)

FILMBEMUTATÓK

Légyfogó. Színes, magyarul beszélő lengyel film. Bemutató: május 14-én.

Világfiak. Magyarul beszélő csehszlovák film. Bemutató: május 14-én.

Brunó, a vasárnapi gyerek. Színes francia—belga film. Bemutató: május 14-én.

SZÍNHÁZ

Arbuzov: Én, te, ő... Bemutató a Thália Színházban május 8-án.

Kozman Gusztáv előadóestje az Egyetemi Színpadon, május 10-én.

Gallasy István pantomimestje az Egyetemi Színpadon, május 13-án.

Cseres Tibor: Barbár változatok. Ősbemutató a Pécsi Nemzeti Színházban, május 15-én.

Molnár Géza: Vasárnap mindig esik az eső. Ősbemutató a Debreceni Csokonai Színházban, május 15-én.

HANGVERSENYEK

Sándor Judit és Sebestyén János barokk kamaraestje, május 10-én, a Zeneakadémia kistermében.

Vivaldi-est, május 11-én, az Egyetemi Színpadon.

Antal István zongoraestje, május 12-én, a Zeneakadémián.

Sziklay Erika dalestje, május 15-én, a Zeneakadémia kamaratermében.

KIÁLLÍTÁSOK

Szentgyörgyi Kornél festőművész kiállítása a Mednyánszky Teremben. Megnyitó: május 9-én.

Nádler István festőművész és Jovanovics György szobrászművész kiállítása a Fényes Adolf

A HÉT FILMJEI

A sárkány éve

A Vietnam-élmény a mai napig — s nyilván sokáig még —, meghatározza a fiatal amerikai nemzedék életét. Akár úgy, hogy bizonyos évjáratok bizonyos tagjai ott voltak és megtapasztalták a háború értelmetlen poklát, akár úgy, hogy otthon maradván végigélték és végigcsinálták a Vietnam-ellenes békemozgalmat. Egy bizonyos: a vietnami háború utáni Egyesült Államok már más ország lett, új feszültségekkel, új ellentmondásokkal és újfajta erkölcsiséggel.

Michael *Camino* nem először rugaszkodik neki, hogy megfogalmazza: milyen is volt ez — a *Hair* című musical világszámmá lett dalának kifejezésével — *„dirty little war"*, azaz mocskos kis háború. A *Szarvasvadász* 1977-ben emlékezetes politikai botránykő lett: a kelet-európai országok szovjet vezényszóra engedelmesen kivonultak a nyugatberlini filmfesztiválról a film bemutatása ellen tiltakozva. Azóta szereencsére nagyot fordult a világ, a *Szarvasvadászt* rövidesen nálunk is bemutatják, s akkor majd magunk dönthetjük el azt, amit tizenhárom éve mások döntöttek el helyettünk: valóban „kommunistaellenes"-e a *Szarvasvadász* vagy csupán csak olyan tisztességes munka, amely a mindenkori háborúk mindenkori szemben álló feleinek mindenkori kegyetlenségéről, önmagából kivetkőzöttségéről szól, az igazságosztás szándéka nélkül.

Vezérmotívuma *A sárkány évének*, az új — 1985-ös — Cimino-filmnek is a Vietnam-élmény, hiszen hőse, a lengyel származású New Yonk-i rendőr, Stanley White — Mickey *Rourke* alakítja — szintén megjárta a délkelet-ázsiai harctereket s sikerrel sajátította el a „magányosan, az eszközökben nem válogatva" filozófiáját. *A sárkány éve* az Egyesült Államok Vietnam utáni képét vázolja fel, rendezetlen káoszt, amelynek már nem is a mélyén lappang, hanem a felszínén vonaglik az ezernyifajta faji előítélet, gyűlölködés. Olyan országról szól, ahol az olasz maffia ellen harcba száll a kínai maffia, ahol a rendőrség már régóta tehetetlen, csak a rend *látszatának* megőrzésére képes a bandákkal kötött zsíros különalkuk révén. Ebben az Amerikában, amelyet Cimino filmje a néző elé vetít, nincs már szó a régi, meghitt „olvasztótégely"-elméletről, itt a fajok, népcsoportok egymástól jól láthatóan elkülönülve vívják harcukat a másik ellen, s ha valaki fölborítja a nyíltvánvalóan törvénysértő kis megállapodások finom rendszerét, akkor elszabadulnak az indulatok és kezdetét veszi a káosz.

Stanley White fölrúgdalja a megállapodásokat. Káoszt kavar, hogy újfajta rend — az ő elképzelései szerint való rend — jöhessen létre. S fölborítja a megállapodásokat a kínai maffia újsütetű ifjú főnöke is, hiszen ő is újfajta, kíméletlenebb, de jobban jövedelmező rendről álmodik. Nincs oly messze egymástól a kétféle filozófia, csupán annyi a különbség tán, hogy egyikük a törvényeket figyelembe nem vevő rendet képzel, míg másikuk tűzzel, vassal, vérrel is akár, de érvényt kíván azoknak szerezni. White esetében a Vietnam-mentalitás és a régi jó amerikai westernerkölcs — a magányos hős az egész, gonosz világ ellen — egybeesik, egymást erősíti, ám a végeredmény csakis véres tragédiák sorozata lehet. A séma, a vadnyugati filmek mitológiájában gyökerező, régről ismert dramaturgia ezúttal is jól működik: a nem egyértelműen jó, nem szeplőtelenül erkölcsös, de mégiscsak a törvényt képviselő magányos hős áll neki rendet csinálni és kerül szembe a nem egyértelműen ellenszenves, nem egyértelműen elvetemült — mi több, ez esetben éppenséggel vonzó külsővel megáldott — gonosztevővel, s a film végén, egy nagy és mindent eldöntő párviadalban megsemmisíti. Csak épp addigra túl sok vér folyik el, túl sokan halnak meg, túl drágává és túl keserűvé lesz a győzelem.

(vértessy)

A szerelem tengere

Krimi, amelyben a nyomozó beleszeret az első számú gyanúsítottba. Nem túl eredeti alapötlet, mégis igazi mestermű Harold *Becker* filmje, *A szerelem tengere*.

Feszültségteli, mert bár a klasszikus krimik alapszabálya szerint a megoldás minden eleme fölbukkan a történet szövedékében, mégis elragadja a nézőt a film tempója, s a töredékeket nincs ideje egymás mellé rakni. Feszültségteli, mert a gyilkos nagyvárosban, New Yorkban a filmbéli tetteknek indoka, az eseményeknek (már amennyire egy kommersz krimiben ez lehetséges) hitele van. És feszültségteli azért is, mert a fő- és mellékszereplők egyaránt nagyot alakítanak. A nyomozó társa, a kedélyes kövér is a klasszikus dramaturgiából előlépett rezonőr. A gyanúsított igazi nagy macska, s bár nem túl bonyolult jellem, mégsem ismerjük ki rajta magunkat mindvégig. Szóval valódi nő. *Al Pacino* pedig... az ő alakítására felsőfokú jelzők használandók. Sablonok nélküli, brutálisan és esendően emberi.

Csak a vég, az a vég.. Hát a sikerhez (mert *A szerelem tengere* rettentő nagy siker volt odaát, a tengerentúl) az utolsó filmkockákat mindenképp sziruppal kell leönteni? *(Dunafilm)*

(—na—)

A HÉT VIDEÓJA

Egy hónappal később

Szeretne ön olyan szabad szellemű országban élni, amelyben, ha megunta hosszú házasságát, csak felad egy apróhirdetést, és feleséget keres férjének néhány hétre? Szabadságot vesz ki, hogy tisztába jöhessen személyisége határaival, hogy újra érezze a kaland ízét, hogy ne kelljen minden áldott nap hatkor felpattannia a pirítósok, kakaók és háromperces tojások kedvéért...

Akár szeretne ön ilyen országban élni, akár nem, azt azért elismeri, hogy briliáns filmötlet, ugyebár? Két csinos, vonzó nő helyet cserél: a szende és szorgos háziasszony, aki nem is tudja, mi lakozik benne, és a férfifaló, vad, szabad amazon, aki a házasság kötöttségének még a gondolatát is elutasítja — egy hónapra egymás bőrébe búvik. Mi lesz velük egy hónappal később? Micsoda mulatságos helyzetek kerekedhetnének ki az alapötletből, és milyen érzékenyen lehetne vizsgálni a konvencionális érzelmi kapcsok megbontásával azok erejét, önkéntességét, az emberi tartást!

Feltételes módban mégis: vizsgálható és mulatható lenne. Ám az *Egy hónappal később* című, 1988-as holland film, Nouchka *van Brakel* munkája nem tudja igazán, mit kezdjen az ötlettel. A tisztes szándékú film lapossá válik: a fergeteges bevezetés és a némi tanulsággal is szolgáló zárás közé kevés invenció szorult. Kár érte. *(Intervideo)*

(bán)

Petrás István halálára

Nyolcvanhat éves korában, január 30-án meghalt *Petrás* István fényképész, műtárgyfotós. Ugyanazt a szakmát művelte, amely mellé engem is odasodort a véletlen (meg egy barátom kitartó biztatása): száraz szakfényképészeti terület, amelyet viszont csak hihetetlen odafigyeléssel, lelkesedéssel, tárgyszeretettel lehet szakszerűen művelni. Mindig szerettem volna találkozni *vele* és tanulni *tőle*, de soha nem mertem megkeresni. Csak híreket tudtam róla: hogy régóta beteg, hogy évtizedekig ő volt a Nemzeti Galéria fotósa, és mivel ez akkor még kivételes és megbecsült pozíció volt, szinte *minden* fontos festményt és műtárgyat ő fotózott le. Reprodukciói ott vannak a könyvekben és folyóiratokban. Távolról figyeltem a munkáját, és irigyeltem őt érte: csinált *Vajda*-albumot, meg *Gulácsy*-albumot (s hát születésnapi *Rákosi*-albumot is). Tanulni akartam tőle, mert mindent tudott a fekete-fehér fényképezésről. Színesben nem dolgozott, de hát ez már nem is az ő feladata volt, hanem az enyém. Nem találkoztam vele, nem mertem, pedig kellett volna. Pedig még kommendáltak is hozzá: akik kortársaiként és kollégáiként a fényképészszakmában ismerték és becsülték. Tudtam: nem akárki. De így, halála után is tanulok tőle: figyelmet, türelmet. Mindenhol látom a műveit. Gyűjteni fogom őket.

(lugo)

*

Petrás István hamvasztás utáni búcsúztatása ma, február 15-én, csütörtökön reggel kilenckor lesz a Farkasréti temetőben.

Magyar Nemzet
Olvasd — és add tovább

A Garabonciás regénydíja

Ez a kicsiny és — reméljük —, életerős könyvkiadó, mely mr 1988 októberében meghirdet (lapunk hasábjain is) regényp lyázatát, vagyis abban a pill natban, amikor előre lehetett lá ni a magyar irodalom anyagi fe tételeinek gyors romlását, kock zatos vállalkozását sikerre vi te. Gesztusa így jelképessé nő jóakarattal és tisztességes díjaz kal oszlatni lehet a gondok munkára lehet serkenteni az a kotókat. Mi sem bizonyítja e jobban, mint hogy 156 kézirat került a zsűri elé, s e túlarao íráskedv láttán határidőmódo sítást kellett kérni. Így kerü sor csak most szerdán az ünn pélyes eredményhirdetésre, m lyen a Garabonciás Könyvkiad százezer forintos első díját *Tót* Gábor Ákos *Nyúltrapp* című r génye nyerte el (ez az id könyvnapokra megjelenik). második helyezett (hetvenöteze forinttal) *Nikolits* Árpád *(Ava tüzek)*, míg a harmadik helye *Domány* Klára (USA) és *Ardo mica* Ferenc (Csehszlovákia) osz tozott. Külön jutalmazták *Szo bóné Darócz* Mária ifjúsági re gényét.

Nemzeti pedagógiai fórum

A nemzeti pedagógiai fórum kezdeményezői etikai érték é szakmai érdek egyeztető kerek asztalhoz hívják mindazoka akik felelősséget éreznek a közel jövő sorsdöntő oktatási-nevelés lehetőségeinek kialakításáért. Ja vaslatainkat a Parlament elé kí vánjuk terjeszteni annak érdekében, hogy a tradíció és tudomán értékeit egyaránt szem előtt tar tó *alternatív iskola- és módsze kezdeményezések* ne csak a kö telező oktatás felelősségéből, ha nem annak eszközrendszeréből i méltányosan részesedjenek. Ta nácskozásunkkal szeretnénk hoz zájárulni, hogy a Nemzeti Tan terv valóban *nemzeti közmeg egyezésből* születessen. Ezért vár juk az együttműködni kívánóka február 17-én, szombaton 17 óra kor a Magyar Urbanisztika Társaság I. emeleti tanácstermé ben, Bp. VII., Rákóczi u. 7., vagy levélben Egyesületünk címén: Bp 1052. Régiposta u. 15.

NAPLÓ

Diadalmasan tért vissza a haza koncertpódiumra Msztyiszlav Rosztropovics. Tizenhat évi kényszerű távollét után, kedden este szerepelt ismét a Moszkvai Konzervatórium nagytermében. A világhírű művész jelenlegi zenekarát, a Washingtoni Szimfonikusokat vezényelte. A zsúfoltságig megtelt koncertterem egyik páholyában Raisza Gorbacsova és Zsófia spanyol királyné együtt hallgatta az előadást. Jelen volt Nyikolaj Gubenko szovjet kulturális miniszter és Pablo Casals özvegye is. A szovjet Legfelső Tanács egy hónappal ezelőtt adta vissza a művésznek és feleségének a szovjet állampolgárságot és kitüntetéseit.

●

Február 16-ig döntenie kell minden budapesti 8. osztályos tanulónak arról, hogy hol kíván továbbtanulni a következő tanévben. Azok is választhatnak a középfokú tanintézetek közül, akik az elmúlt hetekben sikertelenül felvételiztek valamelyik két tannyelvű vagy speciális tantervű gimnáziumba.

≈

Ugye gondolsz néha rám címmel Poór Péter önálló estjére kerül sor február 21-én, szerdán 19 órakor a Korona Pódiumon. Az est műsorán régi és új slágerek, sanzonok, musicalrészletek szerepelnek, közreműködik Mikes Lilla, Dávid Sándor, a műsort Kertész Zsuzsa vezeti, a zenei kíséretet Siliga Miklós (szintetizátorok) és Parragh Tamás (dob) adja.

⊙

A 2000 című irodalmi és társadalmi havilap és a Műcsarnok közös „irodalmi szalonjának" második vendége Karátson Gábor lesz február 16-án, pénteken este fél 8 órakor. A szalon hagyományai szerint a meghívottaktól bármit lehet kérdezni. Karátson Gábort a házigazdák, Szigeti Péter és Török András arról faggatják majd, tudja-e még kívülről Goethe Faustját németül, mi vonzza Kelet felé, csakugyan Buddha-természetű-e a bős—nagymarosi vízerőmű, s a sok kérlelés ellenére miért irtózik attól, hogy képeit eladja. A találkozóra a Műcsarnok kamaratermében kerül sor.

<

Tegnap délután átadták a rádióban az 1989-es esztendő legsikeresebbnek ítélt hangjátékainak a díjakat. Hangjátékkategóriában díjat kapott Magos György és Békés Pál Orlando című közös munkája. Színészdíjban részesült Császár Angéla, Hegedüs D. Géza és Kern András. Az 1989-es esztendő rádiós dokumentumjátékai közül Borenich Péter, Mihalicz Csilla és Oláh Margit egy-egy munkáját jutalmazták.

Világfordító Panoráma

Egy levél története

A kamaszfiú nem pornót vesz föl videójára, nem horrorfilmet vagy vad űrkalandot. Csak a *Panoráma* adásait. Vidéki városokban, községekben, hol a lakosság szokásaival pontosabban mérhető a televízió nézettsége, mint a fővárosban, nemcsak az utcák, a kocsmák is kiürülnek, ha elérkezik a *Panoráma* „órája". Határainkon belül és határainkon túl is így van ez. Ilyenkor a nyugati határvidéken még az osztrák tévé vonzereje sem érvényesül. Aki magyarul tud arrafelé, mind a *Magyar Televízió* külpolitikai magazinját figyeli. Mert *„történelmet csinált"* — mondják róla, s aki óvatosabban bánik a szóval, az is így fogalmaz: *„elébement ez a műsor a történelemnek"*.

Tagadhatatlan, a jelen középkelet-európai történéseinek számos főszereplőjét először a *Panoráma* adásaiból ismerhette meg e térség lakossága. *Tőkés* Lászlót ez a műsor segítette elindulni életveszélyes és dicsőséges útján, egészen a romániai forradalomig. És ő csak egy, igaz, pillanatnyilag a legnevezetesebb a *Panoráma*-béli ismerőseink közül. A posztsztalinista hatalom — ha jól meggondoljuk — előbb fedezte föl a *Panoráma* politikai jelentőségét, mint ahogyan e műsor hívei azt önmagukban tudatosították, fennhangon kimondták volna. Nem az abszurditások birodalmából, Ceausescu Romániájából való kitiltásuk volt az egyetlen jele annak, hogy a pártállamok „politikai tényezőként" kezelik. Szelídebb vidékeken is „szálka" volt ez a műsor a tegnapi hatalmasok szemében. Szálka? Gerenda inkább, ha arra gondolunk, milyen sajtóviharokat kavart alig egy esztendeje az a néhány adása, amely a szlovákiai magyarsággal és *Dubcek* személyével foglalkozott. E viharoknak — akaratlanul — terepe volt a *Magyar Nemzet* néhány hasábja is. Nálunk jelent meg *Sugár* Andrásnak a pozsonyi *Új Szóhoz* írt nyílt levele, amelyben a Dubcek-interjú riportere a szlovákiai magyar lap oldalain közzétett olvasói levelekre válaszolt. A *Nagyar Nemzet* közölte — természetesen — az *Új Szó* válaszát, továbbá később azokat a *valódi* olvasói leveleket is, amelyek a szlovákiai magyarok nevében arról tudósították a *Magyar Televíziót*, az itteni közvéleményt, hogy a Panorámában megnyilvánuló *„tevékenységet pozitívan értékelik"*.

Az ő gyöngéd forradalmuk

Nyílt levél ide s oda; valódi olvasói levél — írjuk —, és a „valódi" jelző azt sugalmazza, voltak északi szomszédainknál esztendeje valótlan levelek is a pártlapok publikációi között. Mint minden homályos ügynek, amely éppen homályossága miatt sokáig foglalkoztatta az olvasóközönséget, a *Panoráma* körüli villongásoknak is érdemes és illő utánajárni. *Érdemes*, hiszen minden napvilágra kerülő igazságtól okosabbak és bátrabbak lehetünk; és illő, hiszen a megtévesztett olvasót az igazmondásra fölesküdött sajtó tartozik kis és nagy ügyekben egyaránt utólag is „megkövetni". A Panoráma 1989-es, szlovákiai fogadtatásáról pedig azért is egyszerű most feltárni az igazat, mert — amiként Pozsonyban mondják — az ő *„gyöngéd forradalmuk"* ragaszkodik a tisztázáshoz minden területen.

Új lakhelyén, a Duna partján emelkedő, irdatlan magas és riasztóan modern épületben találom meg az *Új Szó* szerkesztőségét. Sajtókombinát — hirdeti a hatalmas házról a kapu melletti tábla, de a bejáratnál több egyenruhás ember nyüzsög, mint amennyi újságíró-kinézetű, s a portán csak élete legmélyebb titkaira is kíváncsi űrlap kitöltése után jut keresztül az idegen. Az *Új Szónál* a főszerkesztő, Kiss József — kit nemrégiben a szerkesztőség közössége ismét megerősített a lap élén — a főszerkesztő-helyettes *Szilvássy* József és két jeles munkatárs, *Bodnár* Gyula és *Szabó* G. László fogad. Őket, kettejüket régi ismerősként köszöntöm, sok tévé- és filmfesztivált végigültem már velük, Prágában, Budapesten, Veszprémben. És Pozsonyban is, természetesen. Csöndes, higgadt beszélgetésbe fogunk. Azt mondják pozsonyi kollégáim, mindig is tudták, hogy egyszer *el kell mondaniuk a magyarországi közvélemény előtt is*, miként és miért fogalmazódott meg az a bizonyos levél a *Magyar Televízió* és a *Panoráma* című műsor ellen. (Szlovákiai magyar olvasóikkal már 1989. november 28-i számukban tudatták: *„Elhatároljuk magunkat a Panoráma című külpolitikai műsor ellen ránk kényszerített kampánytól."*) Akkor is tudták, hogy egyszer majd szembe kell nézniük ezzel az „üggyel" — mondják —, amikor még senki nem sejtette, hogy bekövetkezik 1989 novembere is Csehszlovákiában.

Két szakasza volt náluk a *Magyar Televízió* szociális rétegektől függetlenül, általánosan nézett külpolitikai magazinja szlovákiai fogadtatásának. Az első akkor kezdődött, amikor a szlovákiai magyar írók és közművelődési személyiségek szólaltak meg a *Panoráma* kamerái előtt, és „elevenbe vágó témákat" kezdtek el taglalni. Az iskolaügyet, a felsőoktatást, és így tovább. Nem a témák, nem is a szavak, hanem az őket kísérő képanyag váltott ki ellenérzést akkor sokakban. *„A szemlélet zavarta az embereket, amellyel a Panoráma a szlovákiai magyar falvakat bemutatta"* — mondják így utólag is az *Új Szó* szerkesztői. *„Mintha folklórnemzetiség volnánk, úgy mutattak be bennünket, noha nem ez, nemcsak ez jellemző ránk. Ha a lelkeket megnyomorító, modern lakótelepeket mutatta volna be az a Panoráma-adás, sokkal inkább a jelenünknek megfelelő képet adhattak volna, mint így."*

Hogyan készült az egyszerű nép véleménye?

A vidéki pártapparátusból jöttek is a szerkesztőségbe rögvest a jelzések: dühösek arrafelé a *Panorámára*. A területi első titkár pedig, Ignác *Janák* tizenöt tag részvételével értekezletet hívott össze, amelyen az ideológiai titkár kinyilvánította főnökeinek akaratát: a *Panoráma* adására reagálni kell, mégpedig magyar nyelvű olvasói levelek közzétételével. A magyar ajkú olvasók *kérjék ki maguknak* a Panoráma közléseit! Az *Új Szó* főszerkesztője ekkor még el tudta hárítani ezt az akciót, mondván, a szlovákiai magyar sajtó, a magyar nyelvű televízió a maga eszközeivel *ellensúlyozni* tudja a *Panorámában* látottakat. A szerkesztőségben pedig az az elhatározás született meg, nem „ítélik el" a *Panorámát*, nem írnak ellencikket, a *realitásokkal* foglalkoznak. Foglalkoztak is, mondják — de természetesen azokkal a kontrollokkal és önkontrollokkal, amelyek negyven éven át a szocialista újságírókban és a nemzetiségi újságírókban kiépültek. Az ily módon megszületett írások viszont nem tűntek válasznak vagy bizonyságnak a *Magyar Televízió* ellenében, hiszen korábban is foglalkoztak a nemzetiségi pedagógusképzés megoldatlan és ellentmondásos kérdéseivel.

A főszerkesztő és helyettese — az imígyen elsimított nemzetiségi, politikai gyűrődések után — éppen Kárpátaljára indult, amikor „berobbant" a *Panoráma-ügy* második szakasza, a *Sugár* András által készített *Dubcek-interjú*. Az adás másnapján ülésezett Szlovákia Kommunista Pártja központi bizottságának elnöksége, ahol Ignác Janák kívánságára most már csakugyan megszületett az a „határozat", hogy az *„alulról jött véleményeknek a Panoráma ellen"* hangot kell adni a pártsajtóban. A *Pravdában* és az *Új Szóban*. Az *Új Szó* szerkesztőségéből az azóta már nyugdíjba vonult másik főszerkesztő-helyettesnek, *Csető* Jánosnak továbbították ezt az utasítást. Azaz: az ötvenes évekből ismerős módszerrel az *„egyszerű nép, a magyar dolgozók véleményét"* kell közzétenni a *Magyar Televízió* ellen. Azt mesélik, Csető János úgy tartotta, még mindig ez volt a rokonszenvesebb a fölkínált két változat közül. A másik ugyanis úgy hangzott, az *Új Szó* a *Pravdával* közös szerkesztőségi nyilatkozatot tegyen közzé.

Azóta már az is kiderült — hallom —, hogyan készült az „egyszerű nép véleménye". Behívtak embereket a pártirodákra, tanácsi hivatalokba,, „elbeszélgettek" velük. Az érdekeltek azt sem tudták, mire való a beszélgetés, mit jegyzetel az az idegen, aki a szobában tartózkodik. (Az idegen a *Pravda* újságírója volt, akinek nem a beszélgetések tartalmára volt szüksége, hanem a berendeltek nevére. A magyar dolgozók alulról jövő tiltakozása végett...)

Az *Új Szó* főszerkesztője, mihelyt értesült róla, mi folyik odahaza, a lapjánál, repülőre ült, hogy a prágai pártközponttal közölhesse a szerkesztőség véleményét. Ott — mint most meséli — csupán egy érvre hallgattak: *nemzetiségi villongásokat válthat ki*, ha tovább folytatják az újságok hasábjain a *Panoráma* elleni, olvasói „kirohanásokat". Hozzáteszi, bizonyára közben diplomáciai tárgyalások is folytak a két ország között a Dubcek-interjú ügyében, mert Jan *Fojtik*, a CSKP KB ideológiai bizottságának elnöke utasította a *Pravda* főszerkesztőjét, álljon le a Panoráma elleni olvasói levelekkel.

Renitensek

És ekkor jelent meg a *Magyar Nemzet*ben Sugár András cikke, a *Nyílt levél a pozsonyi Új Szóhoz*. Mikor már úgy tetszett, csitulnak a *Magyar Televízió* körüli viharok Prágában és Pozsonyban egyaránt, új szélroham kapta föl erre a *Panoráma*-ügyet. Ignác Janák ragaszkodott hozzá, hogy az *Új Szó* és a *Pravda* közös cikkben válaszoljon, kioktatva Magyarországot, hogyan értékelik ők 1968-at és Dubceket. Amikor pedig nyilvánvalóvá vált, hogy az *Új Szó* szerkesztőinek nem fűlik a foguk ehhez a közös levélhez, *a pártközpontban érdeklődni kezdtek, kik is a renitenskedők az Új Szó szerkesztőségében?* A kínos helyzetből, amely az *Új Szó* szerkesztőségi közösségét is veszélyeztette, úgy vágták ki magukat, hogy a *Magyar Nemzet*ben az *Új Szó* kollektívája válaszolt Sugár Andrásnak (és voltaképpen: a *Panoráma-ügyre*). Dubcekről és 68-ról igyekeztek keveset írni — mondják —, azokat a hivatalos szlógeneket sorakoztatva föl, amelyeknek ürességét mindenki fölismerhette; és *csak* a nemzetiségi kérdéssel foglalkoztak az ominózus írásban. Így úsztak meg — mondja — a közös cikket *a Pravdával*. Így maradhatott együtt a szerkesztőségi közösség. Úgy érzik ma is, náluk nem teljesítette túl senki sem a föntről elrendelt, kötelező penzumot, a szerkesztőség munkatársai közül senki nem írt egyetlen rossz szót sem a *Panoráma* ellen. És azokban a zaklatott hetekben nem voltak abban a helyzetben, hogy elbeszélgethessenek a műsor munkatársaival.

Lőcsei Gabriella

DŐLT SOROK

A szélviharról

A felhőszakadást még szobából néztem. Alig vonult el a zivatar, útnak indultam. Hiszen a magyar vándort, ha angol földre eljutott, az sem rettentené el, ha cigánygyerekek potyognának az égből. Fújt a szél, süvített, — gondoltam — ahogy az „üvöltő szelekhez" illik. Mire a Towerhöz értem, már látszott, ilyen orkán nem mindennapi. A sapka nem maradt meg az emberen, a sál sem. Meg-meg kellett állnom, sőt, meg-meg kellett fordulnom, a szélirány ellenébe dőlnöm, hogy el ne taszítson egy-egy légroham. A Tower Bridge-en már nem tudtam végigmenni, képtelen lettem volna talpon maradni. Ott eső is esett — alulról felfelé: az orkán felkapta a vizet a folyóból. Mire visszaindultam, a járókelők épségét fenyegetve már elszabadult tárgyak sokasága röpködött szerte az utcákon.

A televízió esti híradása előszámlálta a halottakat, a sebesülteket. A romba dőlt házakat, a felfordított kocsikat, az ötmillió kicsavart fát. Ez a mínapi szélvihar több kárt okozott Britanniában, mint a két esztendeje tomboló hurrikán. Noha telefonvonalak szakadtak meg, utakra torlaszok dőltek, a felszíni közlekedés itt is, ott is leállt, mindenki serényen tette a dolgát — a mentők, a tűzoltók, vagy akár a híradósok. Mi több: a parlament is. Másnap — amikor London már semmi nyomát nem viselte a dúló orkánnak — ellátogattam az alsóház ülésére. Máris napirendre tűzték a viharkárokat. Mindössze háromnegyed órát tárgyalták, s a honi, komótos gyűlésekhez képest, mintha gyorsított filmet láttam volna. Egy képviselő feltette a kérdést. Az illetékes miniszter tüstént reagált. Neki is lódult a vita. Az egymással szemközt ülő kormánypárt és ellenzék „gentlemanjei" felszólaltak, szinte egymás szavába vágva hozzászóltak. Fel-felpattantak mind, yest vagy no-t kiáltottak. A házelnök, vagyis „Mr. Speaker" döntötte el, az igenlők vagy a tagadók hangja volt-e erősebb a kórusban. Bár jutott idő a hét évszázados hagyományok követésére, a tradicionális megszólításokra és szónoki fordulatokra, nem utolsósorban az áldozatoknak szóló részvétnyilvánításra, a szolgálatot teljesítők elismerésére is, mégis gyors, célratörő, eredményes volt a diszkusszió. Senki sem tetszelgett képviselőtársai előtt, nem tűzdelte meg beszédét hasonlatokkal vagy humorral. Mindig a tárgyról szóltak, nem célozgattak másra, nem személyeskedtek, nem áskálódtak. A magyar vendég irigykedett, bizony, e fürge és mégis nyugodt disputa láttán. Irigyeltem a stílust.

A parlamenti stílust? A politikai stílust? A kulturált magatartást.

(bogácsi)

Magyar Nemzet

Késedelem nélkül

A szovjet csapatok teljes kivonásáról egy hónapon belül aláírható a megállapodás. *Somogyi* Ferenc államtitkár lapunknak adott nyilatkozata arra utal, hogy Moszkva elfogadta a magyar álláspontot, vagyis sem katonai, sem politikai indokai nincsenek az egységek itt-tartózkodásának. Megegyezni tehát az ütemtervről kell, ám e tekintetben a kormány aligha tehet mást, minthogy figyelembe veszi a szovjet érdekeket, az emberi tényezők problémáját. Magyar érdek ugyanakkor, hogy a szállítások ne veszélyeztessék a vasúti és a közúti forgalmat, a gazdasági vérkeringést ne kössék le, s a nagy tömegű erő és fegyverzet távozása ne tegye tönkre az ország infrastruktúráját. Mégis, a leghatározottabban képviselni kell azt a nézetet, hogy a kivonulás nem lehet a technikailag szükségesnél hosszabb.

A Szovjetunió is felismerte, hogy a késlekedés már a beavatkozás látszatát kelthetné, éppen akkor, amikor 1947 óta az első szabad választásokra készül az ország. A szovjet csapatok jelenléte amúgy is érthető indulatokat, szenvedélyeket korbácsol fel. Kár lenne, mind a Szovjetunió, mind a születő magyar demokrácia számára, ha ez a kérdés uralná a kampányt, miközben ezernyi sürgős feladat követelne *azonnali cselekvést*, a gazdaságban, a diplomáciában, a szociálpolitikában. Megkockáztatjuk, demokratikus eszményeinket alacsonyítaná le, ha a pártok egymással versengenének a szovjeteket távozásra késztető politikai erő címéért. Magyarországon *közmegegyezés* van abban, hogy a külföldi csapatoknak teljesen ki kell vonulniuk, s e konszenzus alapján a felelős kormánynak kell a lehető legrövidebb időn belül eredményt elérni. A pártok, ide értve a volt állampártot is, ne kovácsoljanak maguknak politikai tőkét ebből az ügyből, ez nem lenne méltó közgondolkodásunkhoz, amely európaivá szeretne nemesedni.

A magyar törekvéseket, a függetlenségnek, a szuverenitásnak a vágyát ugyanis azok a nemzetközi összefüggések is meghatározzák, amelyekbe beágyazódni szeretnénk. S miközben a mind markánsabban jelentkező, s hivatalosan is kifejtett igényeinket a szovjet csapatok hazaviteléről igen hatásosan támogatták a kelet-európai változások, Bécsben arról tárgyalnak a NATO és a VSZ képviselői, miként lehetne csökkenteni a hagyományos fegyveres erőket, s a külföldön állomásozó csapatok létszámát. Ehhez a folyamathoz igazodni kell, de ugyanakkor üdvözölni is azt a — belpolitikai, nemzetközi és gazdasági okokból — régóta érő moszkvai felismerést, hogy Magyarországról, Csehszlovákiából és Lengyelországból pusztán az emberi tényezők figyelembevételével, *haladéktalanul* ki kell vonni az egységeket.

A sodró lendületű kelet-európai fejlemények a német egység felkavaró dilemmájába torkolltak. A győztes hatalmak, a hajdani szövetségesek egyetértenek abban, hogy az újraegyesítést feltartóztatni nem lehet, de olyan politikai és katonai formulát kell találni, amely tovább őrzi a békét földrészünkön. Ez most a tét. A várható bécsi alkut is ez befolyásolja, bárha a cél nyilvánvalóan nem az, hogy jogalap teremtődjék a szovjet csapatok magyarországi állomásoztatására. E tekintetben *egyértelmű* a magyar álláspont is. De az új Európa kialakításához e kényes szakaszban mi a higgadtságunkkal, rugalmasságunkkal, s kiemelt nemzeti érdekeink következetes érvényesítésével járulhatunk hozzá.

A NAP

Eleme

Azon tűnődöm, meddig é
mus — például a sajtóban.
deményezések, az egyéni v
következő, magasabb rendű
utóbb kitaláljuk (feltaláljuk
lapot. Az olvasó minden reg
— hírt, tízféle magyarázatta
stb. — és abból megszerkesz
Hiszen, tudja ő pontosan, va
mit szeretne olvasni. Milye
— és milyen nézet cáfolatáh
laminő ravasz házi számítóg
sét, előszeretetét és előutálá
hogy mire óhajt erősítő bóli
tanást, min akar ujjongani
udvaronc gép, a hízelgő szol
tálalja kedvenc szellemi-érzel
Voltaképpen ez nem is hol
Ahol több tucat tévéműsor
ber, lényegében ezt cselekszi
gondolatától is rosszul lesz,
fejűek nem nézik az erőszak
kat, ateisták nem hallgatnak
lezárják az istenkáromló kész
Az áramlatok, csoportok
nem kíváncsiak egymás véle
igaza van ...
Aztán az áramlatok megö
kek ellenzéki nemzedéke. A
fiai, s fordítva.
S aztán majd ők is csak az

s újság

s hová fejlődhet a pluraliz-
Milyen lesz az egyéni kez-
ilágnézetek érvényesülésének
állapota. Szerintem, előbb-
) az elemes, avagy modul-
gel kézhez kap ötezer elemet
l, vezércikket pró és kontra,
ti magának a saját újságját.
gy legalábbis nagyjából, hogy
n álláspont alátámasztásához
oz kíván érveket hallani. Va-
gépbe betáplálja hát az ízlé-
ját, kikeveri árnyalatosan,
ntást és mire dühös felcsat-
és min dühöngeni — s az
ga, a bölcs számítógép máris
mi étkeit.
mi távoli utópia.
t hívhat le magának az em-
. Aki a csigaevésnek még a
átkapcsol nokedlire. A bőr-
ellen szóló megható műsoro-
istentiszteletet, a hívők pedig
üléket.
gyre élesebben különválnak,
ményére. *Mindenkinek eleve*
regszenek, s jön a gyerme-
konzervatív szülők avantgárd
olvassák, ami igazolja őket.

DIURNUS

AZ ELSŐ KA IKATÚRAÖTLET

(Kaján Tibor rajza)

GESZTUS

Tüntetések, botrányok, petíciók, sztrájkok tarkította közéletünkben már-már törvényszerűen szorulnak háttérbe az egyéb hírek. Természetesen nyilvánvaló, hogy ha például a földműves szánt-vet, abban nincs semmi különös, ez a dolga, csupán ezért nem érdemes megjeleníteni az újságokban — hanem, ha tünetni megy a Parlament elé, akkor tüstént érdekessé válik. Alig van napjainkban olyan társadalmi csoport, amely ne hívta volna fel sanyarú helyzetére a közvélemény figyelmét, a vasutasoktól a rendőrökig. Ebben a hangzavarban szerényen húzódik meg a hír: *mérnök—technikus fórumot* rendez szombaton a Műegyetemen a Magyar Demokrata Fórum.

Voltaképpen persze nem a hír visszafogott itt; nem a benne foglalt információ hat szokatlanul, hanem a tervezett rendezvény *szereplői* újak ezen a terepen. Mérnökök, technikusok harsány érdekérvényesítő akcióiról ugyanis mindeddig nem nagyon hallhattunk. Úgy látszik, történjék bármi a nagy politikában, vagy akár az utcán, *ezek az emberek mindeközben „csak" dolgoznak.*

Nem divatos magatartásforma ez, annyi bizonyos, nem is túlságosan jövedelmező. Napjainkban sem „deklarálni" és „fellépni" akarnak, hanem hasznos dolgokat alkotni, és ebből elfogadhatóan megélni. Nem az tehát itt a lényeg, hogy milyen szervezetet alakítanak, vagy milyen párt hoz létre, mondjuk mérnök—technikus szakosztályt.

A jelenlegi közvélemény-kutatási adatok szerinti legnépszerűbb párt rendezvényének *gesztusértéke* van: a tisztességes politika célja egyre kevésbé a demonstráció, a harsány figyelemkeltés — sokkal inkább a dolgozni kívánók számára a munkafeltételek és a boldogulás megteremtése. Hogy a műszakiak is a visszaszorítás évtizedei után végre értelmét lássák munkájuknak.

(bognár)

Pityke a mentén

„Mindenki siet majd bizonyítani, hogy ő mennyit szenvedett, s milyen ártatlan, és mily sok áldozaton segített! S csakugyan, sokan és sokat szenvedtek és sokan segítettek. De a valóság, hogy az elmúlt huszonöt évben többé-kevésbé mindenki kompromittálódott, aki itt élt, s mindenki bűnös kissé, ugyanakkor áldozat is. Milyen szánalmas ez a vinnyogó »jó-pont-gyűjtés«, ez a sugdosó bizonygatás, (...) Nem erről van szó jó, uraim. Arról van szó, hogy huszonöt éven át egy társadalom megtagadta a műveltséget. A többi csak következmény. Az igazság, hogy mind szenvedtünk ez időben, de mindannyian bűnösök is vagyunk."

Sietek megjegyezni, hogy nem a közelmúlt és napjaink közállapotairól szólnak ezek a szavak, ámbátor az idézet közepéről azért hagytam ki egy félmondatot, nehogy az időmeghatározást megkönnyítsem. A sorokat *Márai* Sándor írta 1944-es naplójában, egy korszakkal leszámolva, egy új eljövetelét sejtve. Ha a helyzet nem is azonos, az írói ítélet bátorsága megszívlelendő. A felelősség megállapítása pedig imponáló. Nem hárítja át másra, nem egyetlen tényezőre méri ki, nem keni el azzal, hogy bűnöst és áldozatot eggyé von, hanem a kor szövevényét világítja át.

Az elmúlt harminc-negyven év felderítésére majd monográfiák születnek, s letisztul az „acsargó hab" is, ami napjaink vitáin kicsap. Ezt elősegítheti, ha az értelem kiszűri az indulatok áradatával sodródó hordalékot.

Voltak-e makulátlan emberek az elmúlt évtizedekben? Nyilván voltak. De a történelem értelmezésében nem biztos, hogy célravezető módszer a számszerűség. Jellegzetes magatartásformák feltárása már közelebb visz a megértéshez. S ha a politikai helyzet, a közállapotok nem voltak egy képletre egyszerűsíthetők, akkor az emberi válaszok is konfúzusak, egymást kizáró minőségeket is egymásba csúsztathattak.

Emlékszem a már halott, jelentős író egyik beismerésére az Írószövetség klubjában, nem is szűk körben. A hetvenes évek közepén történt. Az írót 1956 után meghurcolták, félreállították, aztán lassan mégis megjelentek a művei, mi több: *népszerű* lett, Kossuth-díjat kapott. Ott, az ifjú pályatársaknak elárulta: „Egy alkut persze, kimondatlanul, kötöttem a hatalommal. Hogy *arról* nem írok."

Az *arról* — 56 volt. Amit persze, — hál' istennek — nem tartott be. Mert a történelemről, s annak megítéléséről *nem* központi utasítások döntenek — a történelem önmagát minősíti, lehet, hogy évtizedek, századok múltán, sőt azzal minősíti, hogy nem törődik e minősítésekkel — csak *történik*. S csak az elmebeteg próbálná elmagyarázni a Niagarának az áramlástan törvényeit.

Az alkuk meg a szerződésektől jobbára eltérően — nem nyílt, hanem titkolt érdekekre épülnek, ezért felrúgásuk, mondhatni, törvényszerű. A szóban forgó író is, halála előtt, még befejezte különös vízióját a magyar történelem negyvenes, ötvenes évekbeli sors- és pálfordulásairól.

Őt a hatalom kívánta a „szocialista humanizmus", a „megbocsátás", a nagyvonalúság mentéjére pitykének, ezért kedvezett neki díjjal és különleges bánásmóddal. S ha — az övéhez hasonlóan — nem a hatalom sáncain belül kötött alkukat számláljuk elő, akkor is elég sok „mutációt" találunk.

Volt itt kiengesztelés: a börtöntől a szellemi gettóba szorításon át az Állami Díjig. Volt meg nem alkuvás a börtönviselt részéről — a hatalom diszkrét adakozásának elfogadásáig. Az önfelmentés, meglehet, a korábbi, valóban megalázó megtöretési próbák kárpótlásaként fogadta el a királyi kegyet.

S van manapság furcsa szerepértelmezés: a jogos önértéktudatból fakadó *kettős könyvelés*. Aki korábban elfogadta a magas elismeréseket, utólag előszámlálja a belső autonómia, meg nem alkuvás bizonyítékait. S mivel a múltban sok lényegi döntés és előkészítésük jobbára a kuliszszák mögött zajlott, e kabinetpolitika felidézésekor a résztvevő a szembenállás mozzanatait hangsúlyozza.

Az érdemek előszámlálása hovatovább olyan mértéket ölt, hogy az ellenzék militáns személyiségeit is zavarja. A vég nélküli elszámoltatásokról pedig csak annyit: új kirekesztésekkel csak a társadalom *zárványait* szaporítjuk, pedig lenne mit eltakarítani életünkből. A bűntudatos értelmiség viszont nem alkot — hanem *védekezik*. Sőt, emlékszik. Például arra, hogy az önmaguknak feltétlen elismerést váró kiokítók némelyike a saját korábbi szellemi fejlődése során olyan eszméknek hódolt (behódolt), amelyeken a nemzedékbeliek, akiket most netán megalkuvással, önfeladással vádolnak, akkoriban csak ironikusan mosolyogtak. Magyarán mondva: a bírói talárt öltők a szellemi átalakulás jogát maguknak megadják, ám másoktól még a jóhiszeműséget is elvitatják, ha arról esik szó, miért kértek részt emberek az elmúlt évtizedekben, no, nem a hatalomból, csak a *cselekvésből*.

Joggal mondja a jámbor — beilleszkedett?, behódolt?, beletörődött? — értelmiségi: nem kegyelmet kérek — csak egy kis múltba néző önkritikát. A közvádlóktól is.

Marafkó László

Kelet-Európa biztató jövője

Írta: Gáti Károly, a New York-i Columbia Egyetem tanára

Amerikában módosult Kelet-Európa megítélése: a lelkendezést felváltotta a mély — és indokolatlan — borúlátás. Mind a sajtójelentésekben, mind a hírmagyarázatokban arról számolunk be, és azt ismételgetjük, amit a kelet-európaiak nagyon is tudnak. A lengyel gazdaság romjaiban hever. Romániának nincsenek életképes, demokratikus hagyományai. A magyarok külföldi adóssága túlságosan nagy. A bolgárok el akarnak bánni a török kisebbségükkel (és viszont). A csehszlovák környezet helyrehozhatatlanul károsodott. A megosztott Németország immár tarthatatlan, viszont az egyesített Németország bajt okozna. És különben is, hát nincsenek-e még mindig helyükön Kelet-Európa némely titkosrendőrségei? És mi van, ha a Szovjetunió meggondolja magát?

Még midőn bámulattal szólunk is a kelet-európaiak bátorságáról és eltökéltségéről, még akkor sem igen hiszünk benne, hogy a demokrácia gyökeret verhet ilyen bizonytalan gazdasági és politikai feltételek között. Visszatekintve, felidézzük hajdani — balvagy jobboldali — önkényuralmi hajlamaikat. Ha meg előre tekintünk, esélyüket a működő politikai és gazdasági rendszerre nem éppen kedvezőnek ítéljük, talán fele-felénél is rosszabbnak. Nagy kár, de a demokrácia nem lehet mindenki jussa.

Tavaly nyáron, ami jóformán régmúlt történelemnek számít, a térség potenciális ingatagsága miatt aggódtunk. Utóvégre, a diktatúrák eredendően ingatagok. S a megoldás: Lengyelország lehessen hű önmagához, bontsák le a berlini falat, göngyölítsék fel a vasfüggönyt, Európának ismét egységesnek kell lennie.

S Lengyelország immár magára talált, a fal és a függöny leomlott, és Európa — Kelet és Nyugat — egysége többé nem ábránd. Ám mi változatlanul aggályoskodunk. Az új Kelet-Európa túlságosan törékeny, vezetői gyakorlatlanok. A Varsói Szerződés a jelek szerint marad, a NATO viszont keresi feladatát. Kis híján nosztalgiával a régi rossz idők egyértelműsége iránt, nehezen tudjuk megemészteni az új bizonytalanságokat.

Természetesen igaz, hogy a lengyel gazdaság zűrzavaros, hogy a kommunista uralom előtti Kelet-Európa nagy részében félautoritárius politikai kultúra létezett (ami egyúttal féldemokratikust is jelentett persze), és hogy a térség nemzetiségi vetélkedései újból feszültségek és konfliktusok forrásai lehetnek. S az is tény, hogy a bukott forradalmak története óva int az ujjongástól. Ámde hívebb és akként biztatóbb értékelés alapján levonható az alábbi három következtetés:

— Kelet-Európában továbbra is komoly gazdasági bajokra kell számítani, viszont a mai helyzethez képest a kilátások ígéretesek. Mert, bár jó időbe telik, amíg akár Csehszlovákia is felzárkózhat Ausztriához, nyugati szomszédjához, emlékezzünk rá, hol tartott Spanyolország tizenkét esztendeje. Hogyne, kétségtelen előnye volt a piacgazdaság megléte. Ma mindenesetre a peseta a világ egyik legerősebb pénze, amely még a mindenható német márkával és a svájci frankkal is vetélkedik. S ha Spanyolországnak sikerült, Kelet-Európának is sikerülhet.

— Az átmenet a politikai demokráciába valóban körülményes. A (korábbi) ellenzék megoszlik majd, a nyílt és gyakran figyelemelvonó politikai versengés megjelenik. A türelem hiánya — alighanem a múlt legrosszabb öröksége — nem tűnik el máról holnapra. De bizonyosan eljön annak a napja, amikor a kelet-európaiak nem tartják többé politikai ellenlábasaikat — talán még a kommunistákat sem — „ellenségeknek", hanem csupán „ellenfeleknek". S hogy leküzdjék türelmetlenségüket és képesek legyenek távlatokban gondolkodni, beletekinthetnek a történelmi könyvekbe, amelyekből megtudhatják, hogy az első amerikai alkotmány, a Konföderációs Cikkelyek használhatatlan okmány volt, amely jócskán hozzájárult a forradalmunk utáni politikai és gazdasági káoszhoz, s hogy demokráciánk jóval tovább dédelgette a rabszolgaságot, mintsem arra szívesen emlékezünk.

— S ami alighanem a legfőbb: a nemzetközi feltételek nagyon kedvezőek a kelet-európai forradalmak sikeres befejezéséhez. A Szovjetunió bátran szakított birodalmi becsvágyával. Alaposan elfoglalva magát belső gondjaival, nem támaszthatja fel a „Brezsnyev-doktrínát" anélkül, hogy odahaza is sok mindent zángba borítana és elveszítené a Nyugaton megszerzett jóindulatot. S ami pedig a nyugati világot illeti, a lassú és netán nem kielégítő reagálása sem felejtheti az alapvető tényt, hogy ott all Kelet-Európa oldalán.

Ki is van, hát a demokratikus Kelet-Európa ellen manapság? Kuba, Észak-Korea és Kína. Ha valakit aggasztanának a kínaiak, emlékezzünk a néhai *Csou En-laj* által, egyik kelet-európai útján elmondott mondásra: *„Távoli vizekkel nem lehet eloltani a tüzet."*

A kelet-európaiaknak most a gazdasági támogatásuknál többre van szükségük: helytálló és kiegyensúlyozott amerikai értékelésre is a kilátásokról, annál inkább, mivel gyakran igaztalannak az amerikai véleményez. Ennélfogva félrevezető felnagyítani gondjaikat, és megzavaró kiegelőlegezni kudarcukat. E sokat szenvedett térség népei megérdemlik, hogy megtudják az igazságot: a defetizmus lefegyverző hatása és az eltúlzott nyugati aggályok és félelmek ellenére, Kelet-Európának igenis jó esélye van végül is csatlakozni a szabad és demokratikus nemzetek európai közösségéhez.

A cikk eredetileg a The Washington Postban jelent meg.

Gyorsposta

„Fajra való tekintet nélkül"

Először a *Magyar Nemzet* január 10-i számában, a közlemények rovatban, a Nemzedékek Pártja nyílt levelében olvastam, majd *Csurka* István magyarázkodásában, melyet a rádióban elhangzott vitatott írását követően volt kénytelen közzétenni. Február 1-jén az Országgyűlésben *Dauda* Sándor képviselő felszólalásában hangzott el, amikor a vagyoni elszámoltatás kérdésének vitája folyt.

Mit jelent ez? Miért használják ilyen gyakran? Milyen fajra gondolnak?

A földön ma élő emberiség egyazon emberi fajhoz tartozik.

Vagy már elfelejtették, mi az a homo sapiens?

Ezen a fajon belül vannak ugyan különböző fajták, mint például a mongoloid, negroid, melanid, de hazánkban számuk jelentéktelen. Az európai emberek az europeid fajtához tartoznak, amin belül több antropológiai típus létezik, de ezeket semmiképpen sem lehet fajnak nevezni.

Megengedhetetlennek tartom, hogy ez a rossz emlékű, dilettáns szóhasználat újra lábra kapjon, még akkor is, ha nem várható el mindenkitől ez irányú szakértelem. Látszik, hogy ennek az egykor sűrűn használt szónak az emléke nem felejtődött el. Akkor is és most is eufemizmusként a zsidókra használták.

Nem állítom, hogy mindenki rosszhiszeműen használja. Szónoki fordulatnak is szánhatják, de itt hívom fel mindenkinek a figyelmét, hogy nem jelent semmit, rossz emlékű, üres, demagóg színezetű. Természetesen nem vagyunk egyformák. Genetikai, társadalmi, kulturális meghatározottsággal jövünk a világra, de mindezt a számtalan különbséget más módon, árnyaltan kell kifejezni, nem egy — fasiszta ideológiából megörökölt — üres szóhasználattal.

Gábor Anna
Budapest

PÉTERFY ISTVÁN

Állami Áruház Párizsban

A Cinémathèque Française bemutatói

Hölgyek öröme. Rendezte: Julien Duvivier

Két évvel ezelőtt, az 1992-es magyar filmszemlén levetítettek két filmet. A magyar filmgyártás hajnalán, a tízes-húszas években készített műveket Tóth János operatőr találta meg s formálta újjá. Egyedülálló teljesítménye gyakorlatilag visszhang nélkül maradt. De talán nem is a hangos siker volt a cél, hanem átvinni azt a két filmet a túlsó partra. Azóta, tudjuk, a filmintézet restaurálta a Körhintát, és még néhány darab megmentésére látszik lehetőség. A film ugyanis romlandó.

Szerencsésebb vidékeken az ilyesmi ma már üzemszerű körülmények között zajlik. A párizsi Cinemathèque Française a nyolcvanas évek elején óriási filmfelújítási, filmmegóvási, filmrestaurálási programba kezdett. Több száz filmtörténeti ritkaságot sikerült így megmenteniük. Ezek közül majd másfél tucatot mutatott most be az Örökmozgó sorozata. A válogatás 1896-os Lumière-filmektől egy 1966-ban készült filmig terjedt, ily módon kívánva a lelet teljes keresztmetszetét adni.

A megmentett értékek okozta öröm mellett a sorozat nézőjét — mintegy mellékesen — nagy szerencse is érte. Hevenyészett áttekintést kapott a francia film elmúlt száz évéről. Mi több, a százéves film elmúlt száz évéről. Mely úgy kezdődött, hogy a Lumière testvérek (Ádám és Éva) elküldték az operatőröket Amerikába, ugyan látnának már egy kicsit a világból. S ők különös, állványra állítható szemeikkel több héten át bámulták Amerikát. Ott volt a nagy élet. S a felvételek annyira életszerűre sikeredtek, hogy az Újvilág azonmód behódolt az óvilág csodájának. A tengerentúli vetítésekre meghívott újságírók ugyanúgy felugráltak székükből, amikor a chicagói gyors berobogott a vetítőterembe, mint a mezei európai nézők.

A mai kor nézője ezeket a darabokat az érdekességnek kijáró, távolságtartással vegyes jóindulattal szemléli. Nem ilyen megkülönböztetett a helyzete az utána következő kor műfajának, a játékfilmnek. A némafilmeken bizony harsányan röhögnek a zsöllyében, még akkor is, ha az nem pont burleszk, hanem tengermély társadalmi dráma. Minden, a szokott túlzásoknál jobban hangsúlyozott gesztus megkapta a magáét, minden szúrós tekintetű gonosz és sűrűn pislogó szende menthetetlenül a nevetség martalékává válik. A Sztanyiszlavszkijon és tv-híradón trenírozott szem a legkisebb ripacskodást is kiszúrja — ha azt nem napjaink ügyeletes mozicsillagai vezetik elő decensen rángó ajakkal.

Nem kerülte el sorsát a francia filmművészet nagy megújítójának és giccsőrének, Julien Duvivier-nek dolgozata, A Hölgyek öröme sem. Az 1930-ban készült, kilencvenperces nagyjátékfilm — mint ahogy Guszev kapitány a szovjet ember múltba vetített képe — az Állami Áruház című gondolkodásformáló magyar klasszikus történelmi előzménye. Van benne minden és mindenki, nagyáruház, meseautó, egy a stempli — egy a párna, csinos ifjú áruházi alkalmazott, Gizike és gőzeke, tekintetes igazgató úr. Csakhogy hiányzik belőle a már-már közveszélyes, büntetőjogi kategóriákat kimerítő, hülyeségben pácolt optimizmus. A korabeli francia kritika a társadalmi fejlődés komplett drámáját ünnepli a filmben, és a szimpatikus egyszerűséget. A jelenetek változatosságát, az emberi jellem és lelkiállapat apró vonásainak példaadó felsorakoztatását, a képek erejét. Közben meg ezek azok a dolgok, amelyek hatvan esztendő múltával a nézőtéren oly felhőtlen jókedvet fakasztanak. Nyilvánvalóan sem Duvivier, sem az a majdnem telimozinyi érdeklődő nem vádolható érzéketlenséggel. Magyarán, senki sem tehet a dologról, ma ilyen a világ, s gyaníthatjuk, akkoriban sem lehetett sokkal különb.

Franciaországról lévén szó, már a harmadik napon egy kikerülhetetlen tárgyba ütközünk. Természetesen ez nem más, mint az Eiffel-torony. A nyár az IBUSZ-os filmek szezonja, a televízió szünetjel helyett is Krétára invitál. Ám amit René Clair 1928-ban készített, tizenegy perces opusza mutat az Eiffel-toronyból, az többet ér a legszemélyesebb hangú hívólevélnél is. Ha a körút és a Dob utca sarkáról indulna egy járat, amire a mozijeggyel lehet felszállni, szinte bizonyos, menne mindenki. Clair kamerájával (kameráival) széltében, de legfőképp hosszában járja be a tornyot. Képein ott van a húszas évek avantgárdjának összes dinamizmusa, a statikus monstrum táncra perdül, s amit a néző átél, Hitchcock Vertigójához fogható csupán. Clair alatt Párizs mélybe vész, s mi sajátos képet kapunk a filmkészítés nehézségeiről.

Nehézségek után a filmművészet tortájára most tejszínhabhegyek jutottak. E rendezvény kitüntetett látványossága az 1964-es mozioperett, Jacques Demy filmje, A cherbourg-i esernyők. Az a jó, ha a vége jó, a vásznon mindenki énekel. Valljuk be magunknak, művészet ide, művészet oda, a fürdőkádban néha velünk is előfordul, hogy nem tudunk ellenállni Michel Legrand fülünkbe örökre belemászott, könnyűvérű melódiáinak, és egy óvatlan pillanatban eldaloljuk magunkat.

• Turcsányi Sándor

„A tárgyilagosság itt nem ütközik a szépség eszményébe…"

Híradóművészet

A tisztesség úgy kívánja, hogy a Tv-híradó főszerkesztőjének távozását ne a nyilvánosság ellen elkövetett súlyos bűneinek lajstroma kísérje. Csupán a kis hitványságok gyűjteménye. A legkisebbeké. Méretarányait tekintve elemzésünk Pálfy G. István szerkesztési elveinek csak akkora részét bírálja, amekkorát a Híradó végére csapott képzőművészeti tudósítások kitettek.

Egy jó hírműsornak a jó hír n hír. Az evangéliumnak elemzésünk végén kiderül köze lesz a művészethez, a képzőművészet különben érhet be „csak úgy" önmaban egy ilyen műsorba. Ha nden jól megy, nem relevs, nem elég érdekes: még a sz hírműsor (például az nevezett „pozitív példák-" dolgozó propaganda) se hosszabb távon mit kezdezzal, hogy minden rendben kell legalább néhány bűnt vagy szabotázs. Ha pedig vészetről van szó, ott feltétkell „még valami", aminek „h rértéke" van, vagyis a hírszerkesztő szempontjából „elleges" üzenet, aktualitás, krétum, ami persze nem nos azzal a valamivel, amit ürtők mint „pluszt" szoka laikusok előtt emlegetni. iszre kell tehát venni a különséget (és a hierarchiát) hárkérdés között: Mi a hír repe? Mi a hír a művészetről? Mi a művészet szerepe a hírekben?

A művészet funkciója a Híradóban az 1993 szeptembere s 1994 áprilisa között hárpontban foglalható össze.

. Általában jól mutat a végcím rajta („adásunk vége fel néhány szép kép" — dja a kommentátor; majdnem mindig jól felismerhető a vészet-időjárás-sport coda: bbi két monadikus szféra gyakorlatilag már külön is vált).

. Dramaturgiailag eltussolja azt a problémát, hogy a hírsoroknak nincs valódi, komponált szerkezete, látszólagos hierarchikus felépítésük (h hierarchia: a hírsorrend és -hossz alapján „mérhető" adat) valójában mellérendelő, happening = „történés"-alapú (Susa Sontag: a happening a radikális mellérendelés művészete).

3. Minthogy a művészet valódi drámája nem fér össze a híradós műbalhévilággal, művészettel lehetőleg csak akkor kell foglalkozni, ha az 1. és 2. pontok valamelyike miatt ez szükséges. Viszont ez esetben bármi megteszi.

Fölvethetnénk, mi az, ami hiányzott például a Széchenyi Művészeti Akadémia székfoglaló kiállításai — valóságos protokollszint —, vagy házánkban járt jelentős művészek (például Peter Weibel, Jim Dine, Ben Vautier, Woody Vasulka) — nemzetközi kapcsolatok szint —, illetve a teljes alternatív (avant-garde) szemléletű magyar és nem magyar művészet — up-to-date szint. Érdekesebbnek tűnik azonban az, ami benne volt a Híradóban.

Túltengett az aukció (őszi, téli, hazai és külföldi, festmény és ékszer, 93. 09. 04., 93. 11. 14., 93. 12. 20. stb.) az ezoterikus elem (fegyencművészek, lakásmúzeum, mozgáskorlátozott gyerekek szürreális világa, lakótelepi kiállítás, cigány festők, karikatúrák, óriásplakát), valamint a „monumentális propaganda": avatás, megemlékezés, leleplezés (szobor, dombormű, emléktábla, sír).

Két reprezentatív névsorral jellemezhető a Híradó kultúrpolitikája. Az első listán: a szerkesztőség saját protokollja a mai magyar művészetről, a második a művészettörténeti protokolljuk.

1. Kesztyűs Ferenc, Szegedi Árpád, Szász Endre, Székhelyi Edit, Balogh Géza, Péterfy Gizella, Patay László, Erdélyi Gábor, Tenk László, Simon Balázs (Móricz-unoka), Losonczi Lilla, Molnár Sándor, Nagy Pál (festő), Farkas Ádám, Markos András, Swierkiewicz Róbert, Szabados Árpád, Nádler István, Székely Pierre, Balla István, Pálffy Katalin;

2. Bartha László, Munkácsy Mihály, Csontváry Kosztka Tivadar, Feszty Árpád, Szőnyi István, Aba-Novák Vilmos, Koszta Rozália.

A többszörösen visszatérő Munkácsy—Csontváry—Feszty Árpád „hármasság" kapcsán csak azt kérdezzük: van ilyen szent kultúrhagyomány?

Túltengett az ezoterikusság

Ezoteria/1: Gyűjtés (Wunderkammer). A Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban megnyílt egy szemorvoslásról szóló éremgyűjtemény-kiállítás.

Ezoteria/2: Történelemsúrítmény. Az első csepel-szigeti Kossuth-szobor avatóján (melyet egy református lelkész készített) Habsburg Ottó a díszvendég, aki az '56-os forradalomról beszél (93. 10. 22.). Nem érdektelen persze a másik, kardja törött Kossuth-szobor kor(kór)története sem. (94. 03. 18., 94. 03. 21.)

Ezoteria/3: Kunstwollen. Részletes beszámoló az európai kulturális hónap alkalmából készült, a magyarok eredete — nemzeti legendáink tematikájú kiállításról, melyből csak azt nem tudjuk meg, hol nyílt meg ez a bemutató. Titkos szimbólumteremtő művészi szándékra gyanakodhatunk, mely nemzeti sorskérdéseket informatikai parabolaként fogalmaz meg. (94. 03. 21.)

A jó művészet mindig jó ügy (propagálása is), de következik-e ebből, hogy a rossz művészet propagálása rossz ügy? Nem biztos, hogy ártalmas, ellentétben például a nyílt uszítással — faji, nemzeti, katonai stb., melyről ez egyértelműen állítható. Értékválságról azonban árulkodik, ha felfedezhető egy következetes szelekciós szempont a nem aktualitás alapú hírcsokorban: s ez itt egyértelműen a rossz ízlés tükre, olyan közhelyáradat, mely önmagában nem érdemes, de stabil.

A stúdióasztaltól minap felállított Pálfy G. Híradóját a művészet somlóigaluska-felfogása jellemezte. A műsor végét tejszínhabbal leöntötték, és ez a desszert néha desserte (franciául: ételmaradék)-re, leginkább désert (franciául: üres pusztá)-ra sikerült. Ki volt tehát a Híradóban édességként feltálalt művész? Az, akinek „A csend szólal meg (...) képein, és ez a csend rendkívül beszédes. Árulkodik egy puritán festői magatartásról, mely szófukarságában is indulatoktól feszül." (93. 09. 09.) Másfelől, mint... („az egykori Bernáth-tanítvány")... „minden festői konvencióra fittyet hány, miközben minden hagyományos értéket tisztel és megőriz. A tárgyilagosság itt nem ütközik a szépség eszményébe".

E virtuális galériába lépve méltán csodálkoztunk a képeken, hiszen „A gyümölcsökbe beleharapni támad kedve az embernek, olyan élethűek. Nemhiába nevezik (...) a spanyol naturalizmus atyjának." (93. 10. 13.)

Persze ez egyáltalán nem meglepő, minthogy „A két művész szerint nincs sokoldalúbb tanítómester, mint az élet és a természet". (93. 11. 20.) Bár némi ellentmondást itt ki lehetne mutatni az alábbi statement alapján: „Aligha létezik magasabbrendű szépség, mint amit a természet maga alkotott." (94. 01. 31.) De hát akkor mire való ez a művészet? Netán bűnbocsánatra?! Mindenesetre van, akinél bocsánatos bűn a szovjet képzőművészeti neveltetés.

„Koszta Rozália Leningrádban végezte a képzőművészeti főiskolát, de ez festészetén semmi lényegi nyomot nem hagyott" (93. 10. 15.). És a híradóművészet arra is kínál feloldozást, ha zsebesnek áll a világ. „A bűnük tán szégyenteljes, de kezük munkája megkapó." (Börtönlakók kiállítása, 94. 01. 15.)

• Peternák Miklós

Muzsika

Akik Hollywoodot Budapestre hozták

Nem véletlen, hogy a Budapesti Búcsú fénypontjaként rendezett vigadóbeli koncertet „Hollywoodiként" hirdette a Budapesti Fesztiválzenekar. A zenekar alig néhány hét múlva csak-amerikai turnéra indul, amelynek két legfontosabb állomása Montreal és Los Angeles. A együttes elsőrangú szólisták — Kocsis Zoltán, Pauk György, Lyn Harrell, June Anderson — közreműködésével öt estén a filmipar és a show-biznisz első számú fellegvárának kellős közepén, a Hollywood Bowlban is fellép, ahol a búcsún is elhangzó népszerű „ráadás számok" csendülnek fel. A budapesti koncert programja olyan komolyzenei slágerekből állt, amelyeket a Vigadóba bejutott szerencsés törzsközönség mellé az eseményeket a Vörösmarty téren felállított kivetítőn figyelemmel kísérő több száz fős tömeg és a televíziónéző is szívesen hallgatott. Az est programját Dinicu virtuóz Hora staccatója nyitotta, majd Fischer Iván vezényletével Bartók Román népi táncainak zenekari változata, Csajkovszkij Rómeó és Júlia nyitányfantáziája, a Denevér-nyitány, egy csokor Strauss-keringő és -polka, végül a Rákóczi-induló következett.

Az előzetes reklám, a külsőségek, a hangversenyt záró impozáns, bár kissé rövidre sikerült tűzijáték ellenére („Biztos csak egy hajóról volt. A Gellért-hegyen nagyobb szokott lenni" — legyintett egy néző) az est nem Hollywood csillogását, pazar fényeit és merev álarcait idézte. Mindvégig Közép-Európában érezhettük magunkat — ez most dicséret —, mert a koncert atmoszférájából szinte áradt az az oldott könnyedség és elegancia, amely jobb pillanataiban térségünket jellemzi. Az első két mű még nem volt az igazi, de Csajkovszkij hallgatása közben már szinte megelevenedtek a bécsi újévi koncertekről ismert, szemet gyönyörködtető balettjelenetek, és — bár a műsort Kertész Zsuzsa vezette — szinte hallani véltem Sebestyén János megnyugtatóan mély hangját, amint a bécsi eseményeket kommentálja.

A zenekar nagyszerűen alkalmazkodott a gyors hangulatváltásokhoz, és nem hollywoodi felületességgel, hanem igazi európéer módjára, gazdag hangszínekkel, perfekt technikával játszotta még az olyan látványos és könnyű megoldásokra csábító műveket is, mint a Denevér-nyitány, vagy a Kék Duna keringő. Szenzációs dramaturgiai ötlet volt a koncert „hivatalos" részének utolsó tíz perce, a Vörösmarty térről tárogatón megszólaló Rákóczi-nóta, az Éljen a magyar! polka és Berlioz Rákóczi-indulójának szerves egységbe foglalása.

A hangverseny és a tűzijáték után kezdődött a Fesztiválzenekar törzsközönsége számára kiírt házisütemény-verseny díjkiosztása, és amíg a kóstolózsűri Lukács Péter brácsaművész elnökletével az összes beküldött csemegét „megvizsgálta", a zenekar továbbra is a Strauss-dinasztia remekműveivel szórakoztatta önfeledten hálás közönségét.

• Retkes Attila

Könyvek között

Anarchizmus ma

Az anarchista bombával oson könyvnyege alatt, hogy fölrobbantsa a parlamentet, hogy készba rontsa a társadalmat — klezt hitették el alattvalóikkal a autoriter állam (legyen az kommunista, fasiszta vagy demokrata) hatalomféltő urai. Mi az gazság az anarchisták felől? Megtudhatjuk az Anarchizmus című könyvből, amit Bozóki András, Sükösd Miklós politikai szociológusok, az ELTE, illetve a Harvard munkatársai és Sós László autonomista nézetet valló újságíró szerkesztettes láttak el szakszerű bevezetővel.

A kötet javarészt amerikai szerzők munkáit tárja elénk, különböző témakörök szerint csoportosítva. Elméleti megalapozó gyakorlatias kifejtés, politikai propaganda, történeti elemző, kritikusan szintetizáló filozófiai szaktanulmányok; az írások műfaja és hordereje változatos. Az anarchizmus ezek szerint valamennyi politikai irányzattól a legjobbat, a szocialistáktól az egyenlőséget, a liberálisoktól a szabadságot, az újkonzervatívoktól a bürokrácia- és apparátusellenességet, a keresztényektől a testvériességet, szolidaritást, a zöldektől a szerves, ökologikus gondolkodást és életmódot, a szakszervezetektől a közvetlen érdekképviselet elvét kölcsönözve egy autonóm, emberléptékű egységekből, decentralizáltan, kölcsönös érdekek szerint kooperálva szerveződő föderalista társadalom megvalósítását célozza. Az anarchista egyének és közösségek uralomellenes vélekedéseket nem forradalmi erőszakkal, hanem öntudatos magatartásukkal, annak pozitív-fertőző hatása révén óhajtják realizálni, ugyanis antimilitaristák. Utópia? Nem utópia azt gondolni, hogy a kipróbált és leszerepelt kisebbségi diktatúrák után a legjobb rossz, a többségi diktatúra, a „választott uralkodók" egyezményes oligarchiája", az autoriter demokrácia megvédi a profitőrületbe esett világot attól a már apokaliptikussá fajult önpusztítástól, aminek napjainkban tanúi és/vagy áldozatai vagyunk? A merev állam mint rendszerszabályozó túl szervetlenül, túl kevés kölcsönhatás által szervezett és ellenőrzött ahhoz, hogy megfeleljen ennek a mind kevesebb időt hagyó s mind bonyolultabb, finomabb és hatékonyabb tevékenységet követelő feladatnak. Az állam, amely a társadalom élete helyett saját uralmával van elfoglalva, valóban maga a legyőzendő gonosz. Valójában az emberben lakó elemi agresszió, hatalomvágy társadalmi kivetülése és konvenciók által való szentesülése, az isteni mindenhatóság bitorlója. Ezért az önuralom, az önjobbító visszacsatolás gyakorlása nélkülözhetetlen alapja az anarchiának. Utópia? Ki tagadná, hogy léteznek ilyen értelemben autonóm személyiségek és közösségek, akik, amik az állam veszélyeztetése ellenére is önelégségesek, életképesek. Kiknek érdeke az anarchia? A többségiek uralmát elszenvedő kisebbségeknek. Kik vannak többen? A kisebbségiek. Fedezzük fel magunkban a kisebbségit, a sajátlagost, s egy uralom nélküli és a könyv reményei szerint már szervülő társadalom alapsejtjeivé válunk. *(T-Twins kiadó)*

• Krausz Tivadar

Házasság - Szex - Szerelem

Hívja a
06-90-30-40-65
telefonszámot, s ha helyesen válaszol, részt vesz a nyereménysorsoláson!
Minden héten fantasztikus nyeremények!
Ruhák, cipők, fehérneműk, könyvek, kozmetikai kezelések, Magyar Hírlap-előfizetés, Miss Európa-előfizetés, Interoperett-koncertjegyek

A játék végén szupersorsolás!
Fődíj:
2 személyes, egy hetes ciprusi utazás
TENSI TOURS 1023 Budapest, Komjádi B. u. 1. Tel.: 212-3914, 135-6355

További díjak:
a nyertes hölgyet tetőtől talpig felöltöztetjük,
Mindentudó Thomas porszívó
SATLINE takarítógépek, műholdvevők Budapest X., Noszlopy u. 1. Tel.: 147-3142

Telefonos kvízjáték!

MEIER'S WELTREISEN Globe Center Utazásszervező Kft. Tel.: 267-9070 Június 16-tól várjuk új irodánkban: Bp. Andrássy u. 13

Cottelli Collection

DÉL-BUDAI CIPŐIPARI SZÖVETKEZET 1225 Budapest, Március 15. u. 1-3. Pf.: 47. 1780. Tel.: 226-8822.
értesíti leendő vásárlóit, hogy megnyitotta üzletét telephelyén, ahol KEDVEZŐ áron kínálja a NŐI LÁBBELIK TELJES VÁLASZTÉKÁT! Nyitva: hétfőtől péntekig 10–16 óráig (Megközelíthető a 3-as autóbusszal) Nagytétény

Fágnáskert étterem 1025 Budapest, Csatárka út 58. Tel.: 168-9419

A nyertesek neve a MAGYAR HÍRLAP pénteki lapszámaiban jelenik meg.

miss A legszebb női magazin EURÓPA

Játsszon velünk július 8-áig!

Belföldi hívás 77 Ft/perc+áfa

10% kedvezményt kap, aki ezt a kupont kivágja és bemutatja a Mercedes esküvőiruha-kölcsönző szalonban!

MERCEDES Szalon 1148 Budapest, Bácsa György tér, 29 Telefon: 141-4720 Szakszalonvezető: Sikur Ágnes
Kölcsönzési áraink: 10000—25000 + áfa
Estélyi ruhák, jelmezek nagy választékban.

UTASVÁRÓ
utazási irodák napi ajánlatai

UTAZZON A PORT TRAVEL SERVICE SZÁRNYÁN!

Repülőjegyek a világ minden tájára.
Időpontok, útvonalak, árak — az Ön igényei szerint.

Szuperárak a Távol-Keletre.
Minden kedden charterjárat Spanyolországba.
Ár oda-vissza 21 000 Ft + tax.

Szeretettel várjuk:
1052 Budapest, Semmelweis u. 21.
Telefon: 266-7049.

Napfény, tenger, egzotikum...'94

Csoportos utak Budapestről repülővel, idegenvezetővel, programokkal.
USA — New York, Niagara, Washington — 8 nap/6 éj.
aug. 20., okt. 14., nov. 18. **109 900 Ft.**
USA — San Francisco, Los Angeles, Los Vegas — 9 nap/7 éj.
szept. 22., okt. 21., nov. 10. **129 900 Ft.**
BOLÍVIA—PERU 12 nap/9 éj.
aug. 29., szept. 12., okt. 24. **194 900 Ft.**
DÉL-AFRIKA — Johannesburg, Durban — 12 nap/9 éj.
szept. 17., okt. 15., nov. 12. **139 900 Ft.**
RIO DE JANEIRO — 10 nap/7 éj.
szept. 18., okt. 23. **119 900 Ft.**
Kérje részletes programfüzetünket!
Kárpótlási jegyet elfogadunk!
TAN-TÚRA Utazási Iroda
1065 Bp., Lázár u. 6. Tel.: 266-1386, 131-5368.

GOLD GRIFF Utazási Iroda
II., Frankel Leó u. 3. T.: 212-4928, 129-4997.
V., Kossuth Lajos u. 18. (Puskin mozi) T.: 118-6628.

OLCSÓBB, MINT ITTHON!

Görögország Európa legtisztább tengerpartján,
SARTIBAN magyar idegenvezető, gazdag programok
(kalózest), autóbusz, repülő, transzfer... vagy egyénileg.
1 szobás apartman (2—3 fős)
1 hétre 10 000 Ft—27 000 Ft-ig.
2 szobás apartman (4—6 fős)
1 hétre 18 000 Ft—47 000 Ft-ig.

HUNGUEST TRAVEL Hungarian Holidays and Travel Agency Ltd.

AUSZTRIAI ÜDÜLÉSEK: 16 870 Ft-tól/fő/hét.
Karintia (Wörther See, Ossiacher)
Felső-Ausztria (Halstätter See)
Stájerország (Almsee).
TENGERPARTI ÜDÜLÉSEK
Olaszországban
(Lido di Jesolo, Rimini, Riccione) félpanzióval 16 400 Ft-tól/fő/hét.
Horvátországban
(Selce, Crikvenice, Pula, Medulin) félpanzióval 10 900 Ft/fő/hét.
AUTÓBUSZOS KIRÁNDULÁSOK
Olaszország 8 nap 37 500 Ft.
Velencei körút 4 nap 16 600 Ft-tól.
Salzkammergut 4 nap félpanzióval 19 800 Ft.
Opatia 4 nap félpanzióval 15 800 Ft-tól

HUNGUEST-HÉTVÉGE 2990 Ft-tól.
balatoni, hegyvidéki és gyógyszállodáinkban.
1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 55. Telefon: 131-4545.
1068 Budapest, Dózsa Gy. út 84. Telefon: 142-8706, 142-8307.
Fiókirodák minden megyében.

UTAZÁS FÉLÁRON!

Rendkívüli kedvezménnyel, csupán 5900 Ft-ért utazhat
Bp.—MÜNCHEN—Bp. útvonalon.
A kedvezmény 1994. október 15-ig
— tehát a sörfesztivál ideje alatt is — tart.

Információ és menetjegyváltás:
Budapest, Erzsébet téri autóbusz-állomás, t.: 117-2562
Budapest, Népstadion autóbusz-állomás, t.: 252-4496

VOLÁNBUSZ

FLORIDA

Üdüljön a **MEXIKÓI-öböl** varázslatos partján, **SARASOTÁ-ban**

Tengerparti
3 szobás ház (4—6 főig)
vagy egzotikus parkban 5 szobás luxusvilla (8 főig), uszodával, kedvezményes áron már
490 USD-tól (ház) hét
egész évben kiadó.

Felvilágosítás, telefon:
Magyarországon: 189-8044.
Svájcban: 00-41-424-14669.

Az utazás, nyaralás sikerét ne bízza a véletlenre!

A Magyar Autóklub egyedülálló segítséget nyújt autóval külföldre utazóknak. Hitellevelek, exkluzív Touring Assistance, nemzetközi kempingigazolvány, számítógépes útvonaljavaslatok, egyéni szállásfoglalás, térképek, biztosítás — mindent egy helyen.

Olaszországi Adriai-tengerpart
Egyhetes üdülések 3—4—5 fős apartmanokban nagy választékban minden szombaton
már 9840 Ft-tól/apartman.
További akciók, kedvezmények!
Isztriai-félsziget — Rovinj
Egyhetes üdülések szállodában fél- vagy teljes panzióval minden szombaton már 10 950 Ft-tól/fő.
Jelentkezzen most
a 25 éves COOPTOURIST Rt. irodáiban!
COOPTOURIST Idegenforgalmi Rt.

INTERSUN UTAZÁSI IRODA
Budapest, Váci utca 30.
(MADE IN WORLD CENTER)
Tel./fax: (36-1) 266-7116.
Pécs, Király u. 22.
Tel./fax: (36-72) 324-683.
MÁR MOST GONDOLJON AZ UTÓSZEZONRA!
SPANYOLORSZÁG — COSTA BRAVA
Szállodák: 8990 Ft-tól/fő
Ap.: 4990 Ft-tól/fő
GÖRÖGORSZÁG - HALKIDIKI
Szállodák: 13 100 Ft-tól/fő
Ap.: 2350 Ft-tól/fő
HORVÁTORSZÁG — ISZTRIA
Szállodák: 8500 Ft-tól/fő
EGYEDÜL, TÁRSSAL,
CSOPORTTAL UTAZZON INTERSUN-nal!

QUEEN TOURS

A Queen Tours nyári ajánlata:
***7 nap KAIRÓ/VÖRÖS-TENGER**
már 52 900 Ft-tól.
Indulási időpontok:
július 8., 22., augusztus 19., szeptember 2., 23.
***4 nap LONDON repülővel**
már 39 990 Ft-tól.
Indulás: június 30., július 21., augusztus 17.
***8 nap MALLORCA repülővel, teljes ellátással már 37 900 Ft-tól.**
Indulás: június 7-től folyamatosan szeptember 27-ig.
***8 nap RODOSZ szállodai elhelyezés reggelivel**
már 22 500 Ft-tól + repülőjegy ár (charter).
Indulás: június 10-től szeptember közepéig folyamatosan.
***8 nap MIKONOSZ szállodában, reggelivel**
már 18 200 Ft-tól + repülőjegy ár.
Indulás: június 10-től szeptember végéig folyamatosan.
***14 nap EGYIPTOMI körutazás**
(Kairó—Luxor—Asszuán—Hurghada)
már 79 000 Ft-tól. Indulás: aug. 26., szept. 23., okt. 21.

Érdeklődni: **QUEEN TOURS**
1114 Budapest, Bartók B. u. 49.
Telefon: 267-1262, 267-1263, 209-2549.

EZ A HIRDETÉS 1000 Ft engedményre jogosít!

West Travel
Nyári ajánlatok
Spanyol tengerpart egy hét/fő — apartman 3.400-9.000 Ft
Utazás luxus busszal 11.900 Ft
Isztria - Horvátország egy hét/fő — apartman 4.400-14.000 Ft
West Travel
Budapest III. Szépvölgyi út 3/a
(Kolosy térnél)
Tel./Fax: 168-6051, 188-85[illegible]
Budapest IX. Ráday u 7.
(Kálvin térnél)
Tel./Fax: 217-9613

3X hetente PASAKÉNT TUNÉZIÁBAN
BOEING és AIRBUS géppekkel
TUNISBA, DJERBARA, MONASTIRBA
Minden foglaláshoz ingyenes útikönyv

Legyen klubtag – egy hétig
Egész Júliusban egy hét üdülőklubokban, svédasztalos teljes ellátással (az étkezésekhez ingyen bort szolgálnak fel). Ingyenes teniszezési és szörfözési lehetőség. Állandó magyar animátor.
Csak 36.900 forint.

Kétcsillagos luxus
Július 12-től és 31-től egy hét félpanzióval, kétcsillagos szállodában csak
31.900 forint.
A Nº 1 TUNÉZIA SZAKÉRTŐ
PASHA TOURS
TUNÉZIAI UTAZÁSI IRODA
1137 BUDAPEST
KATONA J. U. 10/A Fax:131-7531
TEL.: 132-3740, 132-3716,132-4117

Rejtő Jenő nyomában
Egyhetes körutazások teljes ellátással. Elhelyezés három- és négycsillagos szállodákban. Magyar idegenvezető.
Csak 61.200 forint.

CITY TRADE & TRAVEL
HORVÁTORSZÁGI AJÁNLATOK
Porec—Rabac—Novi Vinodolski, Krk—Losinj—Cres szigetek
Szálláslehetőségek széles választéka apartmanokban és szállodákban egyéni utazással.
DÉL-OLASZORSZÁG — SORRENTÓI FÉLSZIGET
Indulás: 1994. 09. 02-án, autóbusszal 11 nap, szállodában, félpanzióval: 49 014 Ft/fő.
GÖRÖGORSZÁG utazás repülőgéppel Kréta és Korfu szigetére.
Jelentkezés és felvilágosítás 18 óráig:
CITY TRADE
1137 Radnóti Miklós u. 2.
Tel.: 132-8127, Tel./fax.: 112-7013.
Nyitva: hétfőtől péntekig 9—17 óráig.

RING
Utazási Iroda (OIH-0555/93)

KORFU
1 hét, apartmanban, **busszal 17 200.**
1 hét, apartmanban **repülővel 23 590—25 9[illegible]**
Last minute: indulás előtt 3 nap, 10%.
PARALIA
1 hét, apartmanban, **busszal 13 400—15 9[illegible]**
ATHÉN—RIVIÉRA
1 hét, hotelban, félpanzióval **16 990.**
OLASZORSZÁGI APARTMANOK NAGY VÁLASZTÉKBAN!!
SPANYOLORSZÁG félpanzióval **23 900.**
1078 Bp., Nefelejcs u. 27. T.: 267-0933
1088 Bp., Rákóczi u. 25. T.: 138-0015.

Tours Emmanuelle
IBIZA
egy hét repülőjeggyel már 32 900 Ft-tól.
Párizs—Loire
8 napos körutazás a fény városában, versailles-i és Loire menti kirándulással.
Erdély
egyhetes körutazás már 18 900 Ft-tól.
Repülővel Erdélybe!
Utazzon kényelmesen Erdélybe a Tarom és az Emmanuelle Tours közös Budapes—Marosvásárhely repülőjáratán.
Információ: **Emmanuelle Tours**
1052 V. ker., Váci u. 9. T.: 266-0029.
6720 Szeged, Oroszlán u. 1. T.: 62/ 471-066.
8000 Székesfehérvár, Várkörút—Romkert.
T.: 22/ 329-503.

Csia Lajos
Bibliai lélektan
című könyve

A bibliai lélektan szellemi természetrajz, amit azok értékelnek, akik hisznek a Biblia örök ifjúságában, abban, hogy ma is adhat használhatót, komoly kutatásra méltót.

A könyv megrendelhető kedvezményesen a kiadónál utánvéttel *karton kötésben* ***400 Ft*** *+ postaköltség, kemény kötésben* ***550 Ft*** *+ postaköltség.*

Bolti ára kemény kötésben: ***800 Ft.***
Viszonteladók is vásárolhatnak.

Százszorszép Kiadó és Nyomda Kft.
1096 Budapest, Haller utca 76.
Telefon: 215-1453. Telefon/fax: 215-1899

MH 5652

US TRAVEL
M NEMCSAK NAPFÉNY ÉS TENGER

VÖRÖS-TENGER/HURGHADA
7 nap félpanzió luxusszállodában már 47 300 Ft.
KAIRÓ
7 nap félpanzió, városnézésekkel, luxusszállodában már 39 900 Ft.
NÍLUSI HAJÓÚT
7 nap, 2 éj Kairó félpanzióval,
4 éj luxushajón gazdag programmal már 62 400 Ft.
EGYIPTOMI KÖRUTAZÁS:
augusztus 19-én és szeptember 16-án Kairó—Luxor—Asszuán
7 nap félpanzió, városnézésekkel már 61 900 Ft.
KAIRÓ—LUXOR 7 nap félpanzió,
városnézésekkel, luxusszállodában már 59 200 Ft-tól.
örös-tengernél, búvárkodási lehetőséggel 8 nap félpanzióval 8100 Ft-tól.
den pénteken az EGYPTAIR menetrend szerinti BOEING típusú gépével,
már 2 főtől is magyar asszisztenciával.
apest, Köztársaság tér 10. Telefon: 134-0966, 114-0459. Fax: 114-0616.
eknál: COOPTOURIST, megyei idegenforgalmi hivatalok utazási idodáiban.

BRON-Y-AUR
Nyelvtanfolyamok
— 6 éves kortól
— 13 ország 80 iskolájában
— nyári ajánlatunk: Oxford, Windsor, Wimbledon 2 hét 85 000 Ft.
Tanulmányi kirándulások
— London 10 nap
— Párizs 9 nap
— Berlin 9 nap
Középiskolai tanév
— USA 400 000 Ft.
— Franciaország 400 000 Ft.
— Németország 690 000 Ft.
Üzletemberek, családok részére speciális kurzusokat, üzleti utakat ajánlunk! Az oktatást tartalmazó programok esetében alapítványi kedvezmény vehető igénybe!
KÉRJE INGYENES TÁJÉKOZTATÓNKAT!
BRON-Y-AUR
1122 Budapest, Hajnóczy u. 6.
Telefon: 155-7885, 156-0376.

GARANCIÁT AKAR?
KERESSE EZZEL AZ EMBLÉMÁVAL JELÖLT IRODÁKAT!
1850 BKIK
BUDAPESTI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA IDEGENFORGALMI TAGOZAT

HA NYÁR, AKKOR IRÁNY A GÖRÖG ÉS SPANYOL TENGERPART!!

Hetente indítjuk luxusautóbuszainkat **Asprovaltára** és **Olympich Beachra**, szállás luxusapartmanokban.
Részvételi díj: 12 000—17 600 Ft/fő/hét.
Gyermekkedvezmények! Egyéni utazóknak 3500 Ft/fő—8000 Ft/fő/hét.
SPANYOL TENGER Lloret de Mar elhelyezés 3 csillagos szállodában, teljes panzió 29 000 Ft/fő—34 500 Ft/fő, 10 nap.
Egyéb autóbuszos útjaink: Párizs 20 800 Ft/fő/6 nap, **Firenze—Róma—Velence** 17 500 Ft/fő/6 nap, **Ausztria—Svájc—Lichtenstein** 15 500 Ft/fő/5 nap.
Várjuk irodáinkban: Bp. IX., Knézits u. 8. Tel.: 217-4450.
Pápa, Kossuth u. 3. Tel.: (06-89) 324601.
Győr, Czuczor u. 15. Tel.: (06-96) 314831.
MARATHON TOURS

KEDVEZMÉNYES REPÜLŐJEGYÁRAINK
Budapestről főszezonban

KORFU	16 000 Ft.
LONDON	23 500 Ft.
TEL-AVIV	32 000 Ft.
TORONTO	55 000 Ft.
WASHINGTON	62 800 Ft.
LOS ANGELES	79 900 Ft.
RIO DE JANEIRO	85 900 Ft.
BANGKOK	79 000 Ft.
SZINGAPÚR	82 000 Ft.
SYDNEY	118 900 Ft.

Irodánkban egyéb útvonalakra is kedvezményes árakkal várjuk!

TAN-TÚRA Utazási Iroda
1065 Budapest, Lázár u. 6.
Telefon: 266-1386, 131-5363.
Fax: 132-2113, 153-2159.

GUEST Travel agency
UTAZÁSI IRODA árajánlata

RENDKÍVÜLI LEHETŐSÉG

Kedvező áron üdülés Balatonfenyvesen, vízparti üdülőszállóban.
Elhelyezés: 2 ágyas, fürdőszobás szobákban
Ár: 2000 Ft/nap/szoba + 300 Ft/fő reggeli.

További felvilágosítás és jelentkezés a **GUEST Utazási Irodában**, Budapest VI., Nagymező u. 68. szám alatt személyesen vagy 131-2344, 131-2345-ös telefonszámon.

ITALO-GRECO
GÖRÖG SZIGETEK REPÜLŐVEL FŐSZEZONBAN IS KEDVEZŐ ÁRAKON!
KORFU — apartman
júl. 15., 22., 29., aug. 5., 12., 30 900 Ft/fő/hét.
aug 19., 26., 28 900 Ft/fő/hét.
KRÉTA — apartman
júl. 16., 23., 30., aug. 6., 13., 32 900 Ft/fő/hét.
aug. 20., 27., 31 900 Ft/fő/hét.
Áraink tartalmazzák a transzfer költségét is!
LAST MINUTE-REPÜLJEGYEK
Korfura 18 000 Ft/fő.
Krétára 20 000 Ft/fő.
ITALO GRECO UTAZÁSI IRODA
1092 Budapest, Ráday u. 7.
Tel./fax: 218-5169, 216-5798, 216-5799.
OIH. eng. sz. R-0979/1994.

menthol
Izelítő utazási ajánlatainkból:
OLASZORSZÁGI KÖRUTAZÁS 12 nap, félpanzióval
szeptember 18., **40 600 Ft/fő.**
SPANYOLORSZÁGI KÖRUTAZÁS
16 nap félpanzióval
szeptember 23., **58 200 Ft/fő.**
NYÁR AZ ISZTRIAI TENGERPARTON
8 nap/7 éjszaka
félpanzióval, 3—4 csillagos szállodákban
12 500 Ft./főtől.
Rendkívüli ajánlatunk: COSTA BRAVA *,** úszómedencés szálloda, svédasztalos reggeli, vacsora; 8 nap/7 éjszaka
június 18., **13 500 Ft/fő,** július 9., **18 500 Ft/fő.**
Július 16., **19 500 Ft/fő,** július 23., **20 000 Ft/fő.**
Címünk: 1062 Budapest, Andrássy út 52.
Telefon: 269-0158, 269-5270.
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9—17 óráig.

HYDRA TOURS
Egy új hely Görögországban!
AGISTRI szigete,
16 éves korig 20% kedvezmény!
Olcsó nyaralás — STAVROS busszal!
LRI utalványa értékét 10%-al megnöveljük!
Kérje magazinunkat!
1067 Bp., Eötvös u. 46.
Tel.: 132-9463, 132-9781.
Intercontact,
tel.: 269-8079.
Traex, tel.: 116 -3655.

SIOTOUR
ISMERJE MEG PORTUGÁLIÁT!
13 napos utunk során pihenést és gazdag kirándulásokat kínálunk.
Szállások: **Oérias, Albufeira, Feira.**
Ellátás: félpanzió.
Utazás: repülőgéppel és autóbusszal.
Kirándulások: **Porto—Esnínho—Coimbra—Batalja—Fatime—Faro-Lagos—Sintra—Cascais—Estoril—Cabo da Roca.**
Részvételi díj: 94 000 Ft/fő, mely a kirándulásokat és a múzeumbelépők árát is tartalmazza.
Jelentkezés:
SIOTOUR Budapest 1072, Klauzál tér 2—3.
Telefon: 122-6080, 142-1197,
Budapest 1052, Fehérhajó u. 12—14.
Telefon: 266-5962, valamint siófoki és kaposvári irodáinkban és viszonteladóinknál.

TCD
1088 Budapest, Üllői út 14.
Telefon: 113-0477, 133-0536.
Fax: 133-0325.
GYERMEKÉT INGYEN HOZHATJA SPANYOLORSZÁGBA
Tengerparti üdülés teljes ellátással főszezonban
14 900 Ft/fő/hét.
Szlovákiai üdülés: 6500 Ft/fő.
Kedvezményes repülőjegy-értékesítés.

A BUDAPEST TOURIST legújabb ajánlatai
APARTMANOS NYARALÁSOK OLASZORSZÁGBAN
Follonica **48.740 Ft-tól/ap., Jesolo 49.990 Ft-tól/ap. Utazás egyénileg.**
LONDON 5 nap 4 éj, 36.990 Ft/fő. Utazás repülőgéppel. Időpont: augusztus 24.
SVÁJC-LICHTENSTEIN-LAGO MAGGIORE
6 nap 5 éjszaka, félpanzió, busszal, augusztus 27. **csak 29.265,- Ft/fő.**
HORVÁTORSZÁG ROVINJ ÉS DUBNÓI ÖBÖL 8 nap 7 éjszaka félpanzió **már 19.880 Ft-tól, utazás egyénileg vagy busszal.**
Jelentkezés a **BUDAPEST TOURIST** összes irodáiban, valamint az új **BUDAPEST TRAVEL CENTER**-ben (Roosevelt tér 5., 118-6600, 118-1453)

Hozzánk mindig jókor jön!
Fedezze fel hazánk romantikus tájait, az alföldi tanyavilágot, Kecskemét környékét!
Bugacpuszta szomszédságába, a Tisza mellé, jó levegőre, erdő mellé hívjuk hétvégére, vagy hosszabb szabadsága eltöltésére pihenni. Sétakocsikázás, lovaglás, fürdés, erdei séták, természetgyógyász, kártyajóslás, házi tájjellegű ételek szabad tűzön, bográcsban!
Szolid árak, kedves vendéglátás!
Levélcím: Falusi-Tanyai Turizmus (Management Kft.),
6000 Kecskemét,
Horváth Döme utca 14.
Telefon: (76) 321-862, 321-908,
este: (76) 486-230
Fax: (76) 486-230, 481-884.
MH 9607

A Fővárosi Bíróság 200—300, esetleg több gépkocsi, lehetőleg fedett helyen történő tárolásához, állagmegóvásához, őrzéséhez és kezeléséhez keres megfelelő területet, illetve épületeket Budapesten vagy vonzáskörzetében

Az ajánlatokat legkésőbb VIII. 10-ig kérjük eljuttatni a gazdasági hivatal címére (Rataj János osztályvezető, 1055 Budapest, Markó utca 27. fszt. 42.)

Az ajánlatok részletezettsége és az egyéb feltételek megbeszélése személyesen, előre egyeztetett időpontban lehetséges július 25-ig dr. Varga Zoltánné csoportvezetővel (111-4808), azt követően Rataj János osztályvezetővel (153-2706).

MH 9733

Mi van a maszk mögött?

Megtudhatja Bóta Gábor a Hunga-Print Kiadónál megjelent könyvheti kötetéből. Ismert színészek és rendezők, például Benkő Gyula, Eperjes Károly, Haumann Péter, Hofi Géza, Kibédy Ervin, Koltai Róbert, Margitai Ági, Pap Vera, Pápai Erika, Psota Irén, Rökk Marika, Ruszt József, Takács Kati, Tordai Teri vallanak magukról és a kulisszatitkokról. A hetvenöt interjú eredetileg a Magyar Hírlapban látott napvilágot.

MH 7466

GYERMEKEKNEK

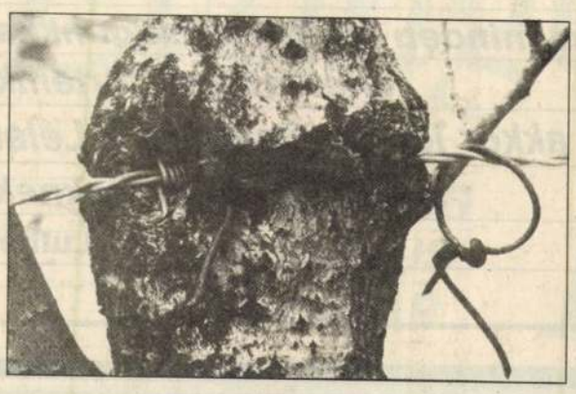

Épp a mezsgyén állt, nem vágták hát ki:
„Jó lesz oszlop helyett" – és hozzá kötötték
a kerítés szögesdrótját.
Évek teltek el, s a fém az elevenbe vágott.
Így lett törzsének része az idegen anyag,
s a fájdalom.

Szívem elevenjében én is hordozom életem fájdalmas szögeit: kudarcok nyomát, bántó szavaktól tépett sebeket.
Eléd viszem a múlt és a jelen fájdalmait is, Jézusom!
Eléd, mert Te egészen biztosan megértesz engem.
Hisz jól tudod, mit jelent, ha a húsba vág a gúny,
a megvetés, és a hideg szög hegye.

BIBLIAI „KI-KICSODA"

Cidkijjá

Hatszáz évvel Jézus születése előtt, a bibliai tájakon egy hatalmas keleti birodalom uralma érvényesült: Babilónia királya előtt kellett hódolnia Júda királyának is. Babilónia királyától függött az is, hogy ki lehet király Júdában. Így, Babilónia jóvoltából került trónra Cidkijjá, Kr. e. 597-ben.

Ekkor még csak huszonegy éves volt. Kilencévi uralkodás után fellázadt a babilóniai király, Nebukadneccar ellen, aki ezért büntetésből ostrom alá vette Jeruzsálemet. A Biblia leírása szerint (Királyok második könyve 25. rész) Nebukadneccar egész hadseregével felvonult a város alá, tábort ütött és ostromműveket épített. Hosszú hónapokig tartott a kíméletlen ostrom, és a város védői éhínségtől szenvedtek. Egy éjszaka aztán a király kertjénél levő kapun kitörtek a városból, és Jerikó felé menekültek. A támadók üldözőbe vették a szétszóródott sereget, s elfogták a menekülő Cidkijját is, családjával együtt. Maga Nebukadneccar tartott felettük ítéletet, a király fiait apjuk szeme láttára kivégeztette, a lázadó Cidkijját pedig megvakíttatta. Júda lakosságának egy részét pedig fogságba vitték, s ezzel megkezdődött egy új, fájdalmas történelmi korszaka Isten népének: a babiloni fogság évtizedei. Cidkijjá volt Júda utolsó királya.

Ebben az időben élt Jeremiás próféta is. Azt hirdette, hogy Júda saját magának köszönheti vesztét. A nép és az uralkodó bűnös életével eltávolodott az Úrtól, s megérdemelten szenved az idegen hatalom támadásától. Természetesen nem vált ezzel a véleménnyel népszerűvé a próféta, de ő nem is a népszerűségre törekedett, hanem arra, hogy megmondja népének az igazat.

A gyermekrovat készítői stábjának címe:
Cselovszky Ferenc, 7064 Gyönk, Petőfi u. 359.

FERI BÁCSI JÁTÉKAI

„Ki-*szám*-oló"

Háromfordulós játékunk, melyben a számoké é egy bibliai könyvé, Jónás könyvéé volt a főszerep most a végéhez ért. Hétről hétre megadtam egy szá mot, s a ti feladatotok volt, hogy megtaláljátok, ho és mivel kapcsolatban olvashatjuk Jónás történeté ben.

A keresendő számok az alábbiak voltak:

3; 12; 40

Most közlöm, hogy én mire gondoltam, de ha valaki még ezeken felül talált lehetséges megoldást, természetesen azt is elfogadom!

3 – Három éjjel és három nappal telt el, míg Jónás a hal gyomrában volt.

– Három nap kellett Ninive bejárásához.

12 – Tizenkétszer tízezer ember élt Ninivében.

40 – Jónás ezt hirdette: még negyven nap, és elpusztul Ninive!

Hogy kinek hány helyes találata volt, ezt egy későbbi számban olvashatjátok majd!

Kösd össze...

... a négyzeteket a hozzájuk tartozó hallal, és ha az egyes négyzetbe beírod a halban talált betűt, megtudod, mit, pontosabban kit rejtenek a halak. Beküldendő nem csak a megtalált szó, de az is, hogy mit jelent!
Megfejtéseiteket keddig adjátok postára!

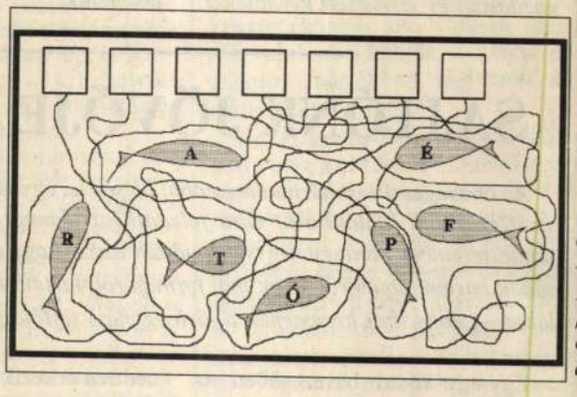

FIATALOKNAK

Borúra derű, avagy mindennapi nevetés-tan

Aki bokáig süllyed, netán nyakig ragad világunkban, előbb-utóbb elfelejt nevetni. Túl sok a komor arcú, marcona tekintetű ember körülöttünk. A sírást már talán nem is szégyelljük annyira egymás előtt, mint azt, ha éppen boldogok vagyunk, és mosoly ül az ábrázatunkon. Ilyenkor szégyenlősen lehajtjuk a fejünket, nehogy véletlenül is kitudódjon, mennyire örülünk egy levél tartalmának, egy üzenetnek, egy találkozásnak. Miért van az, hogy nem merjük vállalni az örömünket mások szeme előtt? Miért lesz egyre kevesebb a mosoly, az őszinte, szívből jövő nevetés? Miért válnak lapossá, elcsépeltté a viccek, a poénok, a tréfák?

Valaki egyszer azt mondta, hogy a humor az élet dajkája. Kiegyenesíti sírásra görbülő szánkat, feloldja félelmeinket; keserűségeink, reménytelenségünk sötét dzsungeléből kivezető ösvény. És mindenekelőtt a felülről nézés művészete. Csak a vidámság nem rest ahhoz, hogy vegye a fáradságot, és földhözragadtságból, a komolyság „alagsorából" fölkapaszkodjon az emeletre. Oda, ahonnan mindent másképp látni, ahonnan új távlatok nyílnak.

A humor latin szó, sok mindent jelent, például: nedvesség, nedű, folyadék, hab. Aki nevet, és tud másokat is szívből jövő nevetésre indítani, az valóban életet hoz a sivár világba. Öntöz, nedvesít. Hogy ki ne száradjon teljesen körülöttünk az élet. És ez az igazi művészet is. A fájdalom könnyeit sokkal könnyebb kicsalogatni. Az örömkönnyekkel nehezebb a helyzet. Valahogy mélyebben van a forrásuk, nagyobb erőfeszítést követel, ha kacagtatni, felüdíteni, megvidámítani akarunk embereket. Mégis, nem reménytelen feladat. Csak kitartás kell hozzá. Na és nagy adag jókedv, amiből átragad majd a másikra. *„Minden jó tréfa, minden nevetés ennek a varázslatnak a győzelme. A humor annak megvallása, hogy nem kötődtünk véglegesen oda az eseményekhez, nem betonozta le életünket a történelmünk, a betegség nem tepert le, a sikertelenségtől nem estünk kétségbe, a csalódásoktól nem mentünk falnak, mert mindegyiket kinevettük."*

A kinevetett nyomorúság megszűnik, mihelyt mosolygok rajta. Semmibe vész, vége van. Így tűnik el a mi életünkből, és másokéból is. A derű ezt is jelenti: kiderül az ég. Kiderül, hogy korántsincs mindennek vége. Indulhatunk, újra, tovább. Hiszem, hogy a humorérzék, a jókedv, vidámság Istentől kapott ajándékok. Igen, Tőle kaptuk, hogy éljünk és éltessünk másokat. Tőle kaptuk, Aki szintúgy nincs híjával a humorérzéknek. Erről a témáról sok nagy tudású teológus értekezett már. Ő valóban a jókedv Istene. Ha nem így lenne, nekünk sem lenne okunk nevetésre. De van miért örülnünk! Élhetünk! ÖRÖKKÉ. A lezárt sír előtti követ az Isten mosolya gördítette el. Láttuk az Urat! Ezt hirdetik a tanúk szerte a világon, boldog örömmel. Semmi okunk sem lenne örömre, nevetésre, ha csupán ebben a földi életben reménykednénk. Ha csak egy lepecsételt sírt őrző közkatonák lennénk, semmi erőnk nem lenne a nevetésre. De örülhetünk, nevethetünk, belemosolyoghatjuk ebbe a sanyarú világba: Isten szeretete ránk nevet, letörli a könnyeket, kiderül a világ, az élet körülöttünk. A nevető arcok az értelmes életbe vetett remény prófétái.

„Mikor jóra fordította Sion sorsát az Úr,
olyanok voltunk, mint az álmodók.
Akkor megtelt a szánk nevetéssel,
és örömkiáltás volt nyelvünkön.
Ezt mondták akkor a népek:
Hatalmas dolgot tett ezekkel az Úr!
Hatalmas dolgot tett velünk az Úr,
ezért örvendezünk."

(Zsolt 126,1–3)

V. Gy.

Lábrázó

Hogy miért lóbáltam a minap álltomban a fél lábam húsz percig a trolimegállóban? Mások által normálisnak és felnőttnek mondott nő létemre? S meginț mások ijedt pillantásától kísérve?

Szolidaritásból. Nem, nem az etiópiai éhezőkért. Nem is a földrengéskárosultakért. Jancsikáért. Aki szintén ott állt, s várt a 74-esre, boldogtalan anyukája és keresztmamája keresztttüzében.

Szenvedett az egész család. Mert az óvodás Jancsika egy percig sem állt vigyázzban, s némán. Hanem ugrált, nevetett, mutogatott az autókra, kérdezett, mint minden normális gyerek, nagy adag kíváncsisággal és mozgásigénnyel. De övéi ezt nem tűrhették. Megállás nélkül szidták, fegyelmezték minden mozdulatáért. Létmegnyilvánulásáért. Jó hangosan, hogy mindenki hallja, mily gondos nevelést biztosítanak részére. Ahelyett, hogy meséltek volna neki, vagy játszottak volna valamit...

Ahogy az idő múlt, úgy lettek egyre idegesebbek a nénék, s én is –, és szorult a hurok Jancsika körül. Kezeit szorosan fogták, szóhoz nem jutott. Jókedve régen elment. Már csak egy szabadsági foka maradt: az egyik lába. A másikon ugyanis állt. Ezt az egyet aztán dacosan lóbálta, teljes elkeseredéssel. Persze rögtön rárivalltak:

– De Jancsika, hogy csinálhatsz ilyet?

– Nézd, mások milyen rendesen állnak!

– Látsz te valakit is, aki így rázná a lábát? – mutattak körbe.

De láttak. Egy egyébként normálisnak kinéző, dacos tekintetű, középkorú nőt.

Homoki Nagy Katalin

ÁPRILY LAJOS:

Biztató vers magányosságtól irtózó léleknek

Tudom, hogy hull a nap,
örömök szállanak,
kedves fők hullanak,
sírdombok mállanak.
Egy-egy kéz, drága kéz,
mindegyre elereszt,
minden nap vereség,
minden nap új kereszt.
Szem mögött, szó mögött
gondárnyék feketül.
És mégis: ne remegj –
nem maradsz egyedül.

Ködödben csillag ég,
gondodból fény terem:
vers-lelkek lengenek
nyomodban ezeren.
Zászlós és halk csapat,
elszánt és bús-szelíd
vers-lelkek, viharos
vad korban tetteid.

S szűkülő kör mögött,
halkuló ház körül,
mélyülő bú felett
hűség áll őrödül.

Jó lelkek, annyian,
árvák és elesők,
szépséget szomjazók,
kútfődet keresők.
Szédülni nem szabad,
zuhannod nem lehet:
szirten is rózsaág
vigyázza lelkedet.

Tudom, hogy két kezem
nem part és nem erő:
maholnap aszu ág,
szélvert és remegő.
Mentésre ingatag,
tartásnak nem elég –
síkon át, hegyen át
kinyújtom tefeléd.

Örömök szállanak,
kedves fők hullanak,
vén sírok mállanak,
estébe hull a nap.
Szem mögött, szó mögött
gondárnyék feketül.
És mégis – ne remegj:
nem maradsz egyedül.

Kultúra

Peti János

1913–1994

Az első világháborút egy évvel megelőző 1913-as év augusztus 21-én Pestújhelyen született, és 1994. október 8-án ugyanott hunyt el Peti János festőművész tanár. 1931-ben érettségizett a Budapesti Református Gimnáziumban, az 1936–1941. évek során a világhírű Szőnyi István festőművész kitűnő növendékeként végezte a főiskolát. Sajnos, a második világháború kitörése az ő kibontakozását is megtörte, ezért mint rajztanár kezdte és végezte működését 32 éven át.

A mértani és művészeti rajzszakos állami rendes tanár, fiatal festőművész 1945-ben felkereste dr. Renner Jánost, a Budapesti Evangélikus Gimnázium akkori igazgatóját azzal a kéréssel, hogy a fasori gimnáziumban szeretné hivatását gyakorolni. Kérésének Renner igazgató örömmel tett eleget, mivel a nyugalomba készülő Oppel Imre címzetes igazgató, a mértani és művészeti rajz tanára utódlása úgyis napirenden volt. A hivatástudattól átforrósodott lelkületű fiatal tanár a fasori gimnázium szellemébe beilleszkedett, egyéni képességeit az 1945–1950 évek között gazdagon kamatoztatta. 1950-től 1957-ig a rákospalotai Kossuth utcai általános iskolában, 1957–1973-ig a pestújhelyi általános iskolában tanított.

Különleges képességű őstehetség volt, aki már akkor festett tájképeket, amikor még írni-olvasni nem tudott. Ez a rajztehetség végigkísérte iskoláin, majd egész életművén át.

Élete középpontjában, mint élethivatás, a festészet állt. A szocialista realizmus mellőzésével, éjt nappallá téve festett, melynek során kb. 860 munkája született: olaj, tempera, pasztell és rajz. Első kiállítását 1947 májusában a Budapesti Társaskör helyiségeiben rendezte, majd 1964-ben nagy sikerű kiállítása volt a budapesti Fényes Adolf teremben. Ezeket még számos kiállítás követte. (Csak a fontosabbakat említve: 1978-ban az Újpest Galériában, 1980-ban az EVIG Kultúrházban, 1990-ben a Hazafias Népfront XV. kerületi székházában és a Budapesti Evangélikus Gimnáziumban, 1991-ben a XV. kerületi Kavicsos köz 4. szám alatti ún. Lila iskolában, 1994-ben a Pestújhelyi Közösségi Házban.)

Büszkeséggel vallotta, hogy 1965-től 1984-ig 19 éven át egy nagy világjárást bonyolított le a témák és az élmények megszerzése végett. Négyszer járt Párizsban és Hollandiában, kétszer Angliában és Belgiumban, egyszer Olaszországban, hétszer Bécsben, míg utolsó nagy útján 1983/84-ben három hónapot töltött Puerto Ricóban és hazajövet New Yorkot is megtekintette.

Ezek mind önálló, több hónapos utak voltak, melyek során alkalma volt ihletet meríteni az ott látottakból. A somogyi falvaktól a Puerto Ricó-i tengerparton át a New York-i felhőkarcolókig számtalan élményt gyűjtött, de ezeket gyakorlatilag mind itthon festette meg. Élményeit hazajövetele után hónapokig tartó munkával dolgozta fel.

Tulajdonképpen minden a témája volt. 1965-ben az első külföldi útjától művészetében egy stílusváltás történt, mind a hazai, mind a külföldi képei szürrealista stílusban készültek, ami azt jelentette, hogy mindig a valóság megfigyeléséből indult ki és ezt költészetté alakította át. A színskálája végtelen, nagyon szerette az erőteljes élénk színeket, de mindig a témához alkalmazva. Művészete teljesen önálló művészet volt, amely senkiéhez nem hasonlítható.

Az 1994. évi kiállításán is szerepelt, unokája szobájában kiállított „Önéletrajz" című fő műve egész életének rövid áttekintését adja. Ezt az alkotását külföldi útjai élményei és ihletése alapján 15 éven át 1960 és 1975 között festette. Ezen – az egész életét és egyéniségét reprezentáló – nagyformátumú festmény főalakja a nő, mint életünk középpontja, aki anya is, feleség is és barátnő is. A nő portréja alatt a ló a szenvedélyt ábrázolja, míg alatta a bohóc az egész világot kineveti. Balra fent leánya kiskorabeli arcképe, mellette a parasztfalu, ami életének nagy-nagy élménye, középen fent a párizsi kirándulás emléke, jobbra fent a második világháború története. Jobbra lent egy fiatalkori önarcképe mellett a Van Gogh önarckép és édesapja arcképe látható, végül balra lent az édesapja és az édesanyja iránti kegyeletét a koporsó fejezi ki.

Egyedülálló művészi ihletettségűek összes alkotásai, amelyek híven tükrözik egy nyolc évtizedet megélt festőművész személyiségét és egyéniségét! Igen nagy kár, hogy az elismerés területén nem kapta meg életében az őt megillető helyet. Mégis elmondhatjuk, hogy Peti János nem élt hiába, mert Istentől kapott hivatás- s küldetéstudatát egész életén át gyakorolta és megőrizte, és tudása kincsét, valamint szakmája szeretetét elsősorban tanítványai felé gazdagon érzékeltette. Legyen áldott az emlékezete.

Dr. Vitális György

KÖNYVISMERTETÉS

Bibliával a Szaharában

„Missziós lelkülettel – Gondolatok egy afrikai utazás kapcsán" címmel jelent meg nemrégen *Fischl Vilmos* könyve, amely igazi csemegét ígér az érdeklődőknek.

Különleges ez a könyv, mert Magyarországon ez az első marokkói útibeszámoló.

Különleges, mert ez a könyv nem egyszerűen útikönyv, hanem egy missziós útról készült – elmondhatjuk – kalandos beszámoló.

Mi jut eszünkbe, ha meghalljuk a „Marokkó" nevet? Mit tudunk erről az afrikai országról?

Tudjuk-e, hogy Marokkó mohamedán ország, ahol a keresztyénséget tiltják, és ahol a keresztyén misszionáriusokat tíz év börtön fenyegeti?

Tudjuk-e, hogy az arab emberek fanatikusak, ha az iszlámról van szó, ugyanakkor barátságosak és igen segítőkészek is?

A szerző, Fischl Vilmos teológus, aki otthonosan mozog az arab világban, hiszen gyermekkorában négy évig élt szüleivel Líbiában. Megtanulta az arab nyelvet, és szívéhez nőtt az arab világ. Ez a szeretet könyvének minden oldaláról sugárzik: amikor az arab emberekről, életükről, vallásukról, szokásaikról ír, de akkor is, amikor a kis missziós csoportnak a marokkói hatóságokkal való összetűzésére emlékezik vissza.

Kinek ajánlom ezt a könyvet? Mindenkinek, aki szeretne megismerni egy, az európaitól távol álló világot, aki kíváncsi arra, hogyan lehet missziót végezni ott, ahol tiltják a keresztyénséget.

Fischl Vilmos könyve érdekes és értékes információkat nyújt mindenki számára. Nem szépirodalmi remekmű, de sajátosan elbűvölő stílusa magával ragadja az olvasót.

Sánta Anikó

Evangélikus Élet

ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS HETILAP

60. ÉVFOLYAM 5. SZÁM
1995. JANUÁR 29.
VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁNI
NEGYEDIK VASÁRNAP

ÁRA: 30 Ft

Peti Jaina

Mikor már minden reménytelennek látszik, mert minden a mi imádságunkkal ellentétesen történik, ... akkor jön segítségére a Lélek a mi gyengeségünknek.

Luther

A TARTALOMBÓL

KIÁLLÍTÁS AZ EGÉSZSÉGÜGYI GYERMEKOTTHONBAN

ÜNNEPEK UTÁN

KÜLMISSZIÓI KÖRKÉP

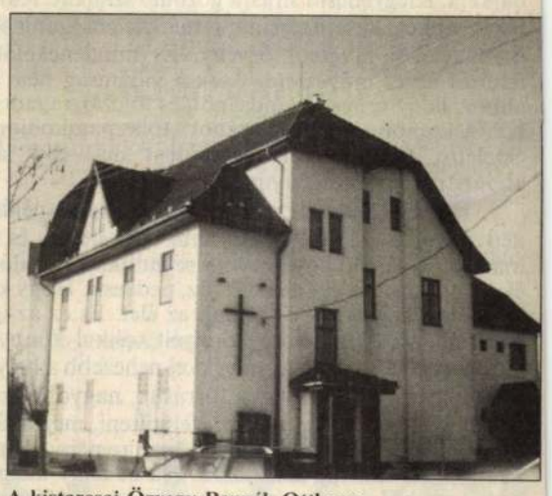

A kistarcsai Özvegy Papnék Otthona

MERRE?

Esztendő indulásakor különösen aktuális kérdés: merre? Személyes, családi, egyházi és társadalmi vonatkozásban egyaránt keressük a választ az ismeretlen út előtt. Írásom most nem erre vállalkozik.

E néhány sor az evangélikus értelmiséget kívánja megszólítani. Merre – magyar evangélikus tanárok, orvosok, mérnökök, lelkészek? Az a tény, hogy a budapesti evangélikus intelligencia három szervezetet is létrehozott önmaga sorainak a rendezésére, máris jelzi, van igény a közös beszélgetésre, és a felelősség is ébredezik köztünk egyházunk holnapjáért. Értelmiségi műhely havonta szervez programot a Deák téri Evangélikus Gimnáziumban, a Budahegyvidéki gyülekezet ad otthont elsősorban a helyi értelmiségnek, míg Óbudán létrejött a Magyar Lutheránus Értelmiségek Szövetsége harmadik közösségként.

Bizonyos, hogy kívánatos a három közösség egymással való kapcsolatfelvétele és programegyeztetése. Ez nem a saját jelleg elvesztését, hanem esetleges programütközés elkerülését szolgálná. Merre? – Ezzel a kérdéssel foglalkozott a Deák téri Értelmiségi Műhely egyik legutóbbi együttléte.

Merre? – A kérdés egyértelműen megválaszolható, ha arra gondolunk, hogy *egyházunk továbbra is a theologia crucis – a kereszt teológiája lutheri elvein tájékozódik.* A spirituális dimenzió hangsúlyozásával fontossá teszi, hogy korunk embere gondolkodását a biológiai (testi) és szellemi (értelmi) lelki síkon egyaránt megélje.

Merre – egyházunk egészének komolyan végig kell gondolnia *gazdasági és szervezeti kérdéseket.* Az évek óta tartó infláció több gyülekezetünk anyagi helyzetét megnehezítette, és szinte valamennyi egyházközség különböző segélyek igénybevételével tudja csak nagy fedezetet igénylő renoválásait megvalósítani.

Egyértelműen megállapítható, hogy azoknak az evangélikusoknak áldozatvállalása, akik alkalmanként veszik igénybe gyülekezeteink szolgálatát, nem éri el azt a mértéket, melyből a gyülekezet mindennapi kiadásai fedezhetők. Ennek következtében aránytalanul megterheljük azokat a testvéreinket, akik rendszeres látogatói egyházi összejöveteleinknek. Az igazságosabb tehervállalás kialakítása minden gyülekezet saját feladata. Ugyanakkor felveti a kérdés rendezése – egyházunk egészére nézve –, *mire képes a magyar evangélikus egyház anyagilag.* S ennek józan felmérése ismeretében hozhatók meg jövőbe mutató döntéseink. Fontos megemlíteni, hogy a külső körülmények adta gazdasági „vállalkozások" lehetőségét minden egyházközségnek érdemes megtárgyalnia (kolumbáriumépítés, üres helyiségek hasznosítása, evangélikus temetők üzemeltetése stb.).

Merre? – kérdezzük. Evangélikus egyházunk kegyességi életét nagy vonalakban három irányzat határozza meg. A negyvenes–ötvenes évek *ébredési irányzata* több gyülekezetünket áldásban részesítette. Ma is található a felügyelők, gondnokok, presbiterek sorában ezen időszak élményeit hordozó testvérünk. Az elmúlt korszak nehézségeit éppen az ő hűségük és szolgálatuk révén győzték le gyülekezeteink.

A második irányzat *a hagyományos lutheri tradíció* képviselője. „Több-kevesebb" tudatos hittel vállalják a gyülekezet szolgálatát. Nem jellemzi őket szélsőséges bibliaértelmezés, de nyitottak másokkal a párbeszédre. Legtöbb gyülekezetünk és hívőnk talán ennek a kegyességnek az elkötelezettje.

Végül szólnunk kell az *ún. „kultúrprotestáns" evangélikusokról* is. E csoporthoz tartozók jól ismerik protestáns múltunk egyháztörténeti, iskolai, egyházzenei értékeit, és ezek ápolását magukénak vallják. Fontos és felbecsülhetetlen szolgálatot végeznek ez által.

E három irányzat nem ellentéteiben, hanem egymás melletti szolgálatában értékelhető. Isten teremtésbeli gazdagságához, sokszínűségéhez tartozik, hogy mindenkit a maga sajátosságaival és talentumaival tud országa építésében felhasználni.

Nem feladatunk most értékelni a különböző kegyességi irányzatok teológiai tartalmát, inkább *az integrálás célkitűzése a fontos.*

Valószínű, a holnap egyházának kegyessége még színesebb lesz. De bizonyos, hogy mindnyájan csak a Jézus Krisztus útján jutunk előbbre és érünk célba.

Örvendetes, hogy evangélikus értelmiségünk két országos találkozón is ismerkedett egymással, s egyházunk jelen kérdéseivel. E helyen is biztatjuk gyülekezeteink felelősen gondolkodó ifjú és idősebb tagjait vidéken és fővárosban egyaránt, *kapcsolódjanak bele egyházunk holnapjáért végzett munkánkba és segítsék a magyar lutheránia építését jó hagyományok, előremutató gondolatok megvalósításával.*

Szebik Imre

JANUÁR 29: LEPRÁSOK VILÁGVASÁRNAPJA

A lepramissziói világkonferencia hírei

A Lepramisszió neve nem ismeretlen olvasóink előtt. Hiszen e misszió 20 éves magyarországi szolgálata során számos evangélikus gyülekezet és egyén kapcsolódott be teljes rendszerességgel a missziói munkába. A szolgálat hazai megalapítója és mindmáig vezetője: a 92 éves *dr. Dobos Károly* lelkipásztor.

Segítő tevékenységünkhöz az útmutatást kezdettől fogva a Nemzetközi Keresztyén Lepramisszió londoni központja adta. Ők látnak rá világméretekben arra: melyik leprakórházban éppen mire van a legnagyobb szükség, hová mit kell küldeni. – A magyar misszió elismerését jelentette néhány éve az, hogy hivatalosan is „támogató csoportnak" minősítettek bennünket. Azóta rendszeresen meghívást kapunk a nemzetközi konferenciákra is.

November 6–16 között így képviseltem Lepramissziónkat, és személy szerint Dobos Károlyt az Angliában tartott konferencián. Ezen együtt voltak az európai támogató országok missziói igazgatói, a kórházak orvosai, ápolói közül néhányan, volt és jelenleg is aktív misszionáriusok.

A tanácskozás gerincét a beszámolók jelentették. Minden támogató és minden támogatott ország részletesen ismertette orvosi, pénzügyi, lelki és fejlesztési helyzetét, terveit. Örömmel adtam én is számot arról, hogy Magyarországon teljes ökumenicitásban és testvéri szeretetben folyik a leprások megsegítése. Egyre több gyülekezet és egyén kapcsolódik be a munkába. Elmondtam, hogy 13 ország 35 leprakórházába és -telepére küldünk hetente csomagokat. Az elmúlt év során kétezer törülközőt, ugyanennyi lepedőt, tízezer kézzel kötött fáslit, másfélezer takarót és 4000 dollárt küldtünk a missziói területekre. A pénzadományt egy ugandai kórház kapta. Azt a sok szívből jövő köszönetet, amelyet a kórházak jelenlévő képviselői kifejeztek a segítségért, ezúton tolmácsolom minden támogató testvérünknek, kérve mindnyájukat a további hűséges szolgálatra a világ leprásainak megsegítésében! Mert még mindig nagy szükség van kötött-horgolt fáslijainkra, a takarókra, lepedőkre!

Nagy örömmel hallottuk, hogy a korábbihoz képest jelentősen csökkent a világon nyilvántartott leprások száma. A gyógyszeres kezelésnek és a kiterjedt szűrővizsgálatoknak eredményeképpen ma már mindössze 6 millió betegről szólnak a statisztikák. Közülük 3 millió Indiában él, így ez a közel egymilliárd lakosú óriási ország a lepramisszió egyik fókuszpontja. (Meg kell említeni, hogy az indiai munkát ma már szinte teljes mértékben indiaiak végzik igen jó felkészültséggel és nagy elhivatottsággal.) A másik nagyon fertőzött ország *Nigéria, ahol a lepra mellett a közel 8 millió HIV fertőzött léte elképesztő gondot jelent.*

Világviszonylatban évente kb. 60 ezer új leprás beteget regisztrálnak. A legtöbb kórházban azonban halálukig tartják és ellátják azokat a korábbi betegeket, akiknek gyógyulásuk után nincs hová menniük, mert családjuk elűzte őket még mint leprást, vagy ha már hitre jutottak, amiatt nem akarják látni sem őket. Így minden leprakórház egyben egy különös „szociális otthon" is, ahol sokszor elűzött gyerekek nőnek fel az idősek között.

Az örvendetesen eredményes és olcsó gyógyszeres kezelések mellett hatalmas pénzeket emészt fel a sok elvégzett műtét, a lepra következtében szükséges rehabilitációs munka, a speciális lábbelik és használati tárgyak készítése, a szociális foglalkoztatás. Bár az ENSZ egészségügyi világszervezete, a WHO célul tűzte ki, hogy 2000-re tűnjék el a lepra a földről; a Keresztyén Lepramisszió mégis további stratégiát dolgoz ki. Hiszen számunkra a leprások nemcsak „orvosi esetek", hanem lelki sötétségben élő pogány emberek is, akiknek az evangélium világosságára van szükségük.

A Lepramisszió nemcsak orvosi szervezet, hanem elsősorban misszió, mely történetesen leprás betegek között hirdeti – sok helyütt életveszély és szigorú tilalom közepette – az evangéliumot.

A Nemzetközi Lepramisszió angol *főtitkárának beszéde éppen arról szólt, hogy emberi látásunk és reménységünk szerint hamarosan nem lesz többé lepra a Földön. Istentől kapott látásunk és reménységünk pedig az, hogy lesz idő, amikor a ma még leprás pogányok is megismerik az Urat.*

Megszólaltak orvos-misszionáriusok is, akik beszámoltak életük nagyon nehéz mindennapjairól. Józserivel elképzelhetetlen, hogy mit vállalnak el, amikor ázsiai vagy afrikai lepraorvosok lesznek. Családjuk, gyermekeik mondanak „nemet" karrierre, kényelemre, rokonokra és barátokra, amikor 6 vagy 10 vagy 30 évre szólóan elvállalják a missziói szolgálatot. Megrendítő volt egy fiatal holland orvos nagyon egyszerű és őszinte vallomása. Feleségével Nepálba, a világ tetejére kerültek lepraorvosként. Ott születtek gyermekeik, növekedtek a nagyon nagy szegénységben, a nepáli falu lakóinak nagy szeretetétől övezve. Első hazatértükkor idegen volt számukra a holland rokonság, a nagyszülők, Európa. A „hazájuk" Nepál volt. Egy áthelyezés során, néhány órai repülőút után a havas hegyek szegénységéből Indonéziában, a 12 milliós Djakartában ébredtek, amerikai jellegű életstílus és tülekedő emberek között. A három kis holland ott siratja a nepáli rongyos kis barátnőket és a kutyust, amelyik melléjük bújárt az ágyba. *Érthető, hogy a konferencia plénuma előtt is nem több pénzt vagy több műszert kértek elsősorban a misszionáriusok, hanem több imádságot a világon mindenünnen, így Magyarországról is! Nagy szükségük van rá.*

Kommunikációs munkabizottsági munkával zárult az a konferencia, mely 1994-ben újra átölelte a leprásokért felelősséget érzők világméretű, nagy családját.

Istené legyen a dicsőség a magyarországi lepramissziós szolgálatért! Tőle legyen áldás a szolgálattévőkön és a munkán!

Riskóné Fazekas Márta
református lelkész

HÁLAADÁS A KISTARCSAI JOHANNITA OTTHONBAN

A kistarcsai Özvegy Papnék Otthonát a Johannita Rend segíti, támogatja. Január 4-én az otthon imatermében népes gyülekezet volt együtt hálaadásra. Az előzménye ennek az volt, hogy még 1993-ban személyes találkozás folytán a holland johanniták vállalták, hogy az emeletes otthonban az idősek és a mozgásképtelenek számára ajándékoznak egy liftet, hogy megkönnyítsék a mozgást az emeletek között. Az ígéret megvalósult és 7,5 millió forintból megépítették a liftet. A munkát a hollandok rendelték meg, egy hazánkban települt amerikai cég, az OTIS volt kivitelezője és az év végére készült el. Ezért gyűltek össze hálaadásra az év első hetében, hogy Istennek köszönjék meg azt, vannak segítők, akik meghallják a kérést és jelentős mértékben segítenek az elesetteken.

Dr. Harmati Béla püspök látogatta meg az otthont és tartott igehirdetést Ef 1,3 alapján. Áldott a mi Istenünk, aki otthont talált karácsonykor a földön az emberek között és nem a háborút és gyűlöletet, hanem a békét hirdette meg. A gondoskodás magában még nem minden, kell a szív békességét és nyugalmát munkálni. Emlékeztetett arra, hogy a holland johanniták adománya előtt más alkalommal is találkozhattunk segítésükkel. A gályarabok megmentője de Ruyter Mihály admirális volt.

A köszönet szavát *Solymár Péter,* az otthon igazgató-lelkésze mondotta el, *özv. Komoly Sámuelné* köszöntötte a hollandok képviseletében megjelent *de Ranitz Elizabeth* és *Paul* testvéreket, akik örömmel látták, hogy a segítség jókor és jó helyre érkezett.

-ys.

De Ranitz Elizabeth köszöntése

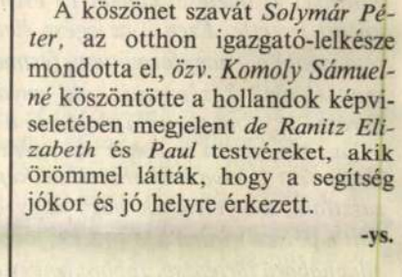

SAJTÓNK JÖVŐJE – JÖVŐNK SAJTÓJA

Az Országos Presbitérium legutóbbi ülésén az egyházi sajtó távlatának, stratégiájának kialakítását adta feladatként. Január 12-én az Üllői úti tanácsteremben mintegy negyvenen jöttek össze, hogy eszmecserét folytassanak három lapunkról, azok mai formájáról, tartalmi kérdésekről – általában –, hogy utat keressenek a jövő egyházi sajtója számára.

Egy-egy rövid bevezetőben az Evangélikus Élet, a Lelkipásztor és az Üzenet szerkesztője vázolta fel a lapok helyzetét, majd felkért előadók mondták el véleményüket, ezután folyt a megbeszélés. A három és fél órás beszélgetés sok szempontból hozott hasznos útmutatásokat, ötleteket és bírálatot, elismerést is. Természetesen egy ilyen megbeszélés nem elég ahhoz, hogy teljes stratégiát dolgozzunk ki, de elindított egy folyamatot, melynek eredménye lehet a jobb, érdekesebb és a célt megközelítő egyházi lapkiadás.

Érdemes néhány véleményt kiragadni és összevetni az elhangzottakból. Először is a technikai dolgokról. Többen megegyeztek abban, hogy a sajtóhoz *pénz kell!* Itt érdemes megjegyezni, hogy egyetlen lap sem tud ma megélni az előfizetésekből. Nem panaszkodhatnak, mert egyházunk vezetősége eddig is megadta a szükséges támogatást – és megadja, amíg erre lehetősége lesz – de nem árt tudatosítani magunkban – egyéni és közösségi szinten egyaránt –, hogy *áldozat nélkül nincs egyházi sajtó!* Egyesek hosszúnak tartják a lapok nyomdai átfutását, ezért nem mindig friss híreiben. Sajnos, hetilapnál ez nem megy könnyen. Hét nap az átfutás, ebbe azonban a hét vége is beleesik, amikor a nyomdászok nem dolgoznak. Minden héten kedden érkezik a postára a lap, és így biztosítható, hogy csütörtökön, legkésőbb pénteken az egész ország területére eljusson. Rendkívüli késések vagy elmaradások így is előfordulnak.

Színes és érdekes volt a tartalmi kérdések felvetése. Itt mutatkozott meg leginkább, hogy különbözők vagyunk, különbözőképpen gondolkodunk, mások és mások a kívánságaink. Ember legyen a talpán a szerkesztő, ha az egymással ellentétes véleményeket ki akarja elégíteni. Éppen ezért kell a stratégia, a cél, hogy abban az irányban valósítsunk!

Néhány példa: rövidebb írások legyenek, ugyanakkor közöljünk teljes elhangzott prédikációkat. Sok a gyülekezeti beszámoló, nem kell mindenről írni. (Így sem jutunk el mindenhová és nem küldenek mindenünnen híradást.) Ugyanakkor elhangzott, hogy ezeket elvárják a gyülekezetek, mert ha nagy áldozattal építenek, renoválnak, megvalósítanak valamit, megérdemlik, hogy szóljunk róla. Egyesek szerint gyenge a gyermek- és az ifjúsági rovat, mások szerint éppen ezek a legjobb részei a lapnak. Volt, akinek kevés az ige és igehirdetés, másoknak sok, mert így kimaradnak fontos rovatok. Hiányzik a publicisztika, kevés az interjú, a hírek a világ egyházi eseményeiről, kellene levelezési rovat, és több elbeszélés! Igen – ezt a szerkesztő is hiányolja. Kevés a „jó tollú" egyházi szépírónk. Régebbi írások „felmelegítése" sokszor „konzervízű". A missziót jobban kell szolgálnia, tükröznie a lapnak. Csak néhány példa a vélemények tarkaságából.

Hogyan lehet minden jót megvalósítani? Mindenképpen több munkatárssal! Akik együtt voltunk, érezzünk felelősséget sajtónkért, lapjainkért! Nem elég hetenként várni a lapot – azután megbírálni, mi nem jó –, tenni is kell érte!

A megbeszélésen természetesen a Lelkipásztor és az Üzenet jövője is előkerült. A lelkészeknek szóló „szaklap"-ról a Lelkipásztor szerkesztője lapjában fogja közölni az elhangzottakat. Az Üzenet múlt évi két számát is megbeszéltük. Úgy döntöttünk, hogy szüksége van egyházunknak egy értelmiség számára írott lapra és mielőbb megkeressük a megfelelő szerkesztő személyét és *mindhárom lapnál felújítjuk a szerkesztő bizottságokat!*

Várjuk a segítőket! Akik segítenek ötlettel, jó írásokkal és munkával abban, hogy jobb és mindig jobb lap kerüljön az olvasók kezébe.

Befejezésül leírok egy mondatot, mely egyik fiatal lelkészünk szájából hangzott el és – megvallom – nagyon jól esett. Ezt mondta: *„Ne felejtsük el, hogy a cikkek mögött imádság és Isten Szentlelke van!"* Hisszük, hogy így van és ezzel a reménységgel csináljuk hétről hétre az Evangélikus Életet, de sajtómunkánk összes más kiadványát is!

Tóth-Szöllős Mihály

Nincs két egyforma nap — mondja a repülős

Nyíregyháza (KM – Ny. Zs.) — **Vannak olyan emberek, akik az előre megtervezett napokat szeretik, s amennyire csak lehet, precízen előkészítik dolgaikat, pontos menetrend szerint élnek. Mások viszont egy távlati cél szem előtt tartása mellett a viszonylagos szabadságot részesítik előnyben, a körülmények kedvező alakulását használják ki kellő intuitív érzékkel.**

Napjaink problémáival küzdő fiatalként egy a sok közül *Veze Gábor*, akire a fent említett tulajdonságokból leginkább az utóbb felsoroltak a jellemzőbbek, aki munkájában és szenvedélyében egyaránt a kötetlenséget választotta. Életében eddig legmeghatározóbbnak a középiskolai évek alatt tett lépése tűnik, amikor baráti beszélgetés, élménybeszámoló után kiment a nyíregyházi repülőtérre, ahol rögtön, az első alkalommal beoltották a repülés szeretetével. A vitorlázórepülő-tanfolyam elvégzése után választotta a sportrepülők közösségét, s tagja azóta is az összetartásáról, önzetlen barátságairól híres csapatnak. Az itt eltöltött 6 év során 400 órát töltött a levegőben, ezüstkoszorús szintet ért el, országos versenyeken vesz részt, igaz, eddig kimagasló eredmény nélkül. Ám véleménye szerint egyelőre nem is ez a lényeg, hiszen számára már a gépbe ülésnek is sajátos hangulata van, s az ország tájait a levegőből megcsodálni pótolhatatlan élmény. A nehéz időszakokat, a lehangolt állapotokat is csak ehhez a semmihez sem hasonlítható érzéssel tudta átvészelni.

— Nincs két egyforma nap — vallja —, már reggel érezni, mihez lehet kezdeni aznap. Eredeti szakmája a számítástechnikához kapcsolódik ugyan, de mintha a szenvedélyében megszokott önállósága vitte volna más pályára. Jelenleg biztosítási ügynökként dolgozik, ahol kitartás, szerencse, kötetlen időbeosztás mellett jut jövedelemhez. Egy huszonéves repülése is egyre többe kerül.

Hatvanegy fiatal halál

Fórum az AIDS terjedő veszélyeiről

Miskolc (KM) — Amennyiben az AIDS a jelenlegi ütemben terjed tovább a világon, 100-150 év múlva a járvány az emberiség kihalásához vezet. Annak érdekében, hogy a betegség ne terjedjen tovább, fokozott hangsúlyt kell fektetni a megelőzésre. Ebben óriási az ifjúság felelőssége, hiszen ma már tudjuk, hogyan kerülhető el a kór — jelentette ki *dr. Bolváry Katalin*, AIDS-koordinátor azon az ifjúsági fórumon, amelyet ezen betegség gyorsan terjedő veszélyéről rendeztek nemrégiben a Miskolci Egyetemen.

Dr. Simon Tamás, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem professzora részletes adatokkal szolgált. Elmondta, hogy a múlt év végén két és fél millió AIDS-beteget tartottak nyilván a világon, és 10–12 millióra tehető a vírushordozók száma. Az előrejelzések szerint 2000-re 12–18 millió beteg és 40 millió fertőzött lesz világszerte. Magyarországon 1985 óta 112 AIDS-beteget regisztráltak, s közülük 61-en meghaltak. Az ismert vírushordozók száma 330. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy egy ismert AIDS-es betegre 30–40 fertőzött jut. Egyre emelkedik azoknak a száma, akik intravénás kábítószerezés miatt fertőződnek meg. *Dr. Kacziba Antal* rendőr vezérőrnagy, az Országos Rendőr-főkapitányság bűnügyi főigazgatója előadásában arról szólt, hogy a jövőben a jog keretein belül meg kell különböztetni a kábítószerek fogyasztóit a forgalmazóktól. Eddig ugyanis mindkét csoportot egy jogi kategóriában kezelték.

A jövőben el kell különíteni a szenvedélybetegeket a kábítószert árusítóktól, a betegeket gyógyítani kell, a forgalmazók esetében pedig az eddigieknél sokkal súlyosabb büntetést kell alkalmazni. Ez annál is inkább időszerű, mert a múlt évben ugrásszerűen megnőtt a drogok fogyasztása Magyarországon.

Odaadom, de sohase legyen rá szükséged, haver! BALÁZS ATTILA FELVÉTELE

Az oldalt összeállította: M. Magyar László

A NAGY KÖZÉP GENERÁCIÓ

Az ultra tanár úr katedrája

Ne erőszakkal, fiúk — csak szurkoljatok lelkesen, vehemensen, kulturáltan

Debrecen (KM – R. J.) – Tombol a futballszezon. Európa stadionjaiban a gólmámorpetárdái robbannak, felsistergnek a győzelemvárás örömtüzei, papírcsíkokat lövellnek a játéktér felé, miközben színes füstköd úszik a lelátó fölött. Mindez ott történik, ahol zászlók, óriás drapériák lobognak, sálak szí pompája virít, és feliratok hirdetik az összetartozást. Ahol szélsőségesek tömörülnek. A ULTRÁK. Vajon kizárólag a szurkolás szélsőségéről v szó, vagy másról is?

A Nemzeti Sport hasábja tavaly szeptember óta nagyjából havonként megjelen egy-egy egész oldalas ripo az európai, illetve magyar klubok körül szerveződött ult csoportosulásokról. Az írás szerzője *Sándor Mihály* De recenben élő tanár-újságí aki klubcsapatokra, kup győztesekre kiterjedő tö mint két évtizedes fotó-, pos ter- és adatgyűjtés során ka csolatba került a leghíreseb leghírhedtebb szurkolói cs portokkal is. Levelezésébő utazásai során szerzett szem lyes tapasztalataiból állt öss a riportsorozat. A kelet-eu pai ultrákról készült dolgoz tát a Supertifo című ola szurkolóújság felkérésére ír Vele beszélgettünk erről az generációs jelenségről.

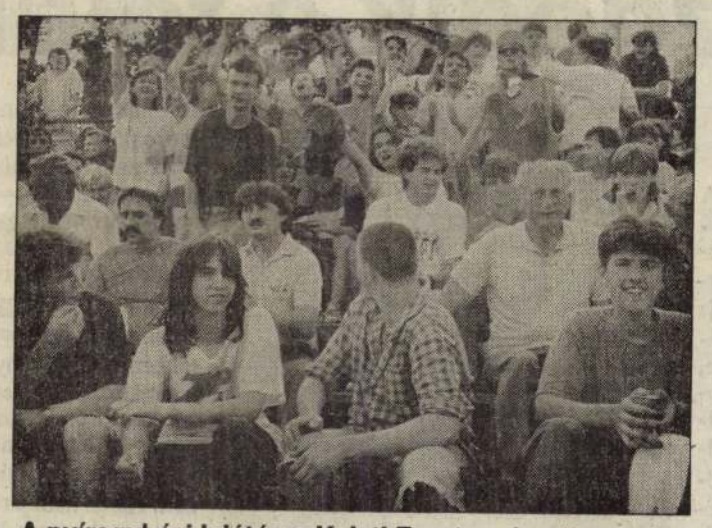

A nyíregyházi lelátón a Keleti Front AMATŐR FELVÉTEL

Egyedül Kelet-Európában

❑ *A hajdan B-középként ismert szurkolók csoport hogy lettek mára ultrák, ak nek szervezett kapcsola alig van a klubokkal.*

— Az ember egyszerre ö tönlény és társadalmi lény. az urbanizált világ, amib élünk, legtöbbünk szám idegen. Megéljük benne az idegenedést, a társas magá különböző helyzeteit. Úgy érzem, hogy ezek a spontán teremtett közösségi élmények egyfajta utat, jelentenek egy olyan világ felé, amelytől elszakították az embert, konvenciókat kényszerítve rá helyette. Mindannyiunkban élnek ősi, ki nem elégített, ki nem elégíthető vágyak, amelyeket a szokásos cselekvési formákban nem nagyon tudunk kielégíteni. A lelátó hangulata csodálatos, ott a közös öröm, elkeseredés vagy harag egyenlővé teszi az embereket.

❑ *Ez kettősséghez vezet.*

— Kialakulhatnak skizofrén helyzetek, amire jó példa az én életem is. Másképpen élek családos emberként, másképpen érzem magam a katedrán és másképp a lelátón.

❑ *Összeegyeztethető a tanári hivatás az ultrákhoz való vonzódással?*

Közösségi élmény, izgalom, siker

— A kettőnek egymáshoz annyi köze van, hogy én produkálom az egyiket és a másikat is. Nem akarok a katedrán ultraként viselkedni és tanárként a lelátón. Az egyik a foglalkozás, másik a magánélet. Nem vagyok példakép. Elég volt a példaképekből! Alig van olyan közösségi élményünk, amit eddig ne központilag szerveztek volna, ahogy szinte nincs lehetőség például tiszta izgalmak kiélésére, vagy arra, hogy sikerélményhez, elismeréshez jussunk.

❑ *Az ultra csoportok belső élete nyilván merőben eltér a társadalom értékrendjétől.*

— Ez egy teljesen öntörvényű világ, amiben semmiféle konvenció, hierarchia nem érvényesül: itt a legutolsó szakadt csövesből is lehet hangadó, vezér, vagy elismert tag a közösségben. Egyébként az ultrák között itt Debrecenben sok az értelmiségi: egyetemisták, agrárosok, orvosok.

❑ *Mi a tanár véleménye, az ultrajelenségre találunk-e analógiákat a történelemben?*

— A nagy átalakulásokat hozó reneszánszban, ahol ráéreztek a játékra, a játék örömére. Ezt az örömet fejezték ki a tömegdemonstrációkon, karneválokon, ünnepélyeken. Tűzijátékkal, petárdákkal, dobokkal. Átmeneti időkben, amikor nincsenek kiforrott új értékek, új célok, akkor megjelenhetnek régi korok motívumai, hatásai. Talán épp egy új humanizmus váltja majd meg jelenlegi állapotából a világot.

❑ *A stadionokban tapasztalható szurkolói megnyilvánulások között azért egyelőre inkább verekedésekről, vandalizmusról szólnak a hírek.*

Úgy, mint az olaszok

— Az ultra, egy rendkívül széles, gyűjtő fogalom. Közéjük sorolandók azok is, akik csak felveszik a kesztyűt, de azok is, akik kezdeményeznek, provokálnak. Kiszűrni ez utóbbiakat sem lehet a jelenség irányzatai közül. Vannak Magyarországon is, sajnos, akik csak a botrányt, a verekedést keresik. Az ilyenek ártanak a mozgalomnak.

A brit huliganizmussal szemben — ami szerencsére már kezd kiszorulni a stadionokból — én az olasz stílus, az olasz ultrák híve vagyok. Ők hangpárbajban, a lelátón kialakított látványban, a felhajtásban akarják felülmúlni egymást.

❑ *Mi a véleménye a Nyíregyháza–Debrecen ősi, szurkolói ellentétről?*

— Két szomszédvár. Az ilyen egymáshoz közeli települések túlfűtött rivalizálása sajnos, gyakori köztünk, magyarok között.

❑ *Mit üzen a nyíregyházieknak, a Keleti Front tagjainak, de egyáltalán a magyar ultráknak?*

— Azt, hogy ne erőszakkal, az istenért, fiúk, ne erőszakkal! Nem a Neandervölgyben élünk! Szurkoljanak hangosan, látványosan, szélsőségesen, de csak szurkoljanak. Ez lenne a lényeg.

Reménytelen esetek gyógyítói lesznek

Szociális munkásokra tartra készen, hogy segítsenek az iskoláknak a megyében

Nyíregyháza (H. L.) – **Szociális munkás. Látszólag fiatal szakma ez Magyarországon. Látszólag, mondom, hiszen ha más név alatt is, fél-illegalitásban, de működtek már szakemberek ezen a területen az elmúlt évtizedekben: a tanácsoknál, a gyermekvédelemben, az egészségügyben is, nem utolsósorban az iskolákban. Hogy az úgynevezett ifjúságvédelmi felelősök milyen körülmények közt dolgoztak vagy — tisztelet a kivételnek — nem dolgoznak a tantestületekben, minden pedagógus tudhatja..**

Az esetek többségében a legfiatalabb vagy a lé óraszámmal nem rendelk kolléga nyakába varrták a könnyűnek és hálásnak e talán nem nevezhető felad Mindemellett persze, el kel végezniük azokat a munkát is, amit a társadalom az e nehezedő körülmények köz elvárt az iskolától. Ráad egy idő óta már órakedv mény sem jár e feladatok tásáért. Családlátogatás ilyenkor a meglátogatott családok többsége igyekezett „kirakatot" mutatni a 20–30 percre beeső és egyéb gondokkal küszködő osztályfőnöknek. Csak igazán kirívó esetekben derültek ki súlyos vagy kevésbé súlyos problémák — de sok esetben ezek is elhaltak a hivatal útvesztőiben. A másik nagy probléma sok esetben a szakmai tájékozatlanság volt. Az ifjúságvédelmi munka ugyanis csak részben, igen kis részben pedagógiai feladat. Az ezzel foglalkozó szakembereknek naprakészen tisztában kell lenniük a folyamatosan változó törvényekkel, jogszabályokkal.

A felsorolt problémák ellenére sem kell azonban elcsüggedniük azoknak, akik szívükön viselik tanítványaik sorsának alakulását. Egy dolgot azonban mindjárt tisztáznunk kell: az iskolában foglalkoztatott szociális munkás nem pedagógiai asszisztens, nem oktatástechnikus, nem szabadidő-szervező és nem iskolapszichológus (bár meg kell jegyeznünk, esetenként munkája a két utóbbival rokonságban állhat). De akkor mi a csodára jó egy olyan ember az iskolában, aki nem tanít, nem nevelőtanár és még az írásvetítőt sem lehet vele a terembe cipeltetni? A nemsokára végző szociális munkásokat azzal a *szaktudással felvértezve* bocsátják ki az őket képző egyetemek és főiskolák (az országban nyolc intézmény), amivel a csak röviden „reménytelen eseteknek" tartott gyerekek, a rossz tanulóság okai kezelhetők.

A szociális munkásnak a pedagógusénál sokkal tágabb a mozgástere. Belelát a problémacsokrokba, s tisztában van a megoldás intézményi hátterével. Nem csak szociális jellegű kérdések megválaszolására alkalmas, birtokában van a kellő mentálhigiénés, sőt egészségügyi ismereteknek is. S szereptévesztés sem fenyeget, hiszen ismeri kompetenciahatárait. Nem kell tehát a pedagógusnak vállára vennie azokat a terheket, melyek szinte minden esetben túlnyúlnak az oktatási-nevelési gondokon.

Nyíregyházán 1992 szeptembere óta az önkormányzat és a munkaügyi központ jóvoltából, közhasznú munkavégzés keretében tíz szociális asszisztens dolgozik általános iskolákban. Kapcsolatot tartanak nemcsak a családokkal, de például a családsegítő központtal, a polgármesteri hivatallal, a nevelési tanácsadóval, amelyek munkájuk során hathatós segítséget nyújthatnak a gyerekek és környezetük problémái megoldásában.

Ha tetszik, ha nem, *meg kell barátkoznunk az iskolák piacosodásával*. A szülők azokat az oktatási intézményeket fogják preferálni, amelyek magasabb színvonalon, mind tágabb körű szolgáltatást nyújtanak. Így az igazi luxus az iskolák számára nem az, hogy szociális munkást alkalmaznak, hanem ha ezt nem teszik. Az út nyitva áll valamennyi iskola előtt: hamarosan végeznek azok a leendő munkatársak, akikre bízvást számíthatnak. Kár, hogy egyelőre nincsenek sokan és más munkalehetőségek is várják őket. De most még szabad a vásár... Megéri.

NAPKELET
A KM hétvégi melléklete

A TARTALOMBÓL:

- A gyógyszerészetért élt
- Kállay Kristóf ajándéka
- Cecília, aki most Ágnes
- Nyolc nyelven beszél

Aktuális kérdések

Kezdődik a földkiadás

Galambos Béla

Nyíregyháza (KM) — A részaránytulajdonosi földek visszaigénylési lehetősége lezárult március 24-én. A tulajdonos a földkiadó bizottságokhoz benyújtott kérelemben megjelölhette, hogy a szövetkezet gazdálkodási területén melyik településen és az erre a célra elkülönített földalapokból melyik táblában kéri a földjének kiadását. A nagyobb munka azonban még csak ezután következik. A törvényről és végrehajtásának aktuális teendőiről Szénégető Lászlóval, a megyei földművelésügyi hivatal vezetőjével beszélgettünk.

Szénégető László

HARASZTOSI PÁL FELVÉTELE

❑ *Az 1993. évi II. törvényt, amely a szövetkezeti részarány-földtulajdonosnak sorsát rendezi, kevesebb kritikával illették, mint az 1992-es, szintén II., úgynevezett „átmeneti törvényt".*

— Magam is így érzékelem. Az átmeneti törvény hibáinak bizonyítéka sokak szerint, hogy a különböző minisztériumok, főhatóságok és érdekképviseleti szervek kénytelenek voltak megjelentetni a törvényt magyarázó zöld füzeteket. Az okot abban látom, hogy a törvényalkotó parlament, a demokráciára jellemzően, az érintettek belátására bízta a több mint 350 milliárd forint értékű szövetkezeti vagyon elosztásának, az átalakulásoknak a levezénylését. Feltételezte, hogy a vagyonnevesítések, kiválások, szervezeti átalakulások a törvény által szabályozott mederben, kölcsönös érdekegyeztetések, árán, a lehető legkisebb sérelmeket okozva történnek meg. Ma már elmondható, hogy ez a folyamat nagyobb részt lejátszódott. Voltak nagyon jó vagyonnevesítések, kiválások és átalakulások, és persze akadtak rosszak is, amikor a szövetkezet visz-szaélt az erőfölényével. Ennek a negatív hatása azonban a gazdálkodás folyamatában üt majd vissza sokszorosan.

— Az 1993. évi II. törvény, mely a szövetkezeti földek több mint a felét érinti, rendkívül bölcsen, szigorú aprólékossággal a részarány-földtulajdonra jogosultak számára maximális lehetőséget nyújtott a földjük visszaigénylésében.

❑ *Mi történik, ha egy táblába túl sok tulajdonos jelentkezett be, s nem elegendő a tábla összes aranykorona-értéke?*

— Úgy hiszem, a törvény egyik ereje éppen ebben rejlik. Meghatározza egyrészt, hogy településenként milyen teljesítési sorrendet kell megtartani. Négy csoportot állít fel. Első helyen kell kielégíteni azt, akinek belterületen volt földje. Második helyen azokat, akiknek kül- és belterületen egyaránt keletkezett hajdani beviteli kötelezettségből származó részarány-földtulajdona. Harmadik helyen, akiknek a beviteli kötelezettsége külterületi földet érintett. Utoljára teljesítendő az úgynevezett juttatott — termelőszövetkezeti tagoknak 30, alkalmazottaknak 20 — aranykorona-érték kiadása. Másrészt a törvény arról is rendelkezik, hogy ha az egyes csoportokban több igény jelentkezik, kötelező megkísérelni az egyezség létrehozását az érintettek között. Ha ez nem járna eredménnyel, akkor nyilvános sorsolás dönt, melyet jegyzőkönyvezni kell.

❑ *Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy sem a szövetkezetnek, sem a földkiadó bizottságnak nincs lehetősége meghatározni, hogy ki hol kérje vissza a termőföldet?*

— Valóban így van. Az előbb elmondottak alapján a részaránytulajdonos határozza meg, hogy milyen művelési ágban — tehát szántóban, gyümölcsösben, gyepben, erdőben, vagy nádasban — és hol kéri vissza az aranykoronájának megfelelő területet. Ám, ha egy adott földre több a jelentkező, akkor előbb megkísérlik az egyezség kötését. Amennyiben ez is sikertelen, akkor kötelező a nyilvános sorsolás. A földkiadó bizottság ezt a folyamatot vezényli, s a született megállapodásokra, sorsolási eredményre meghozza a határozatot. A lehetőségek határain belül tehát az is előfordulhat, hogy valaki csak gyümölcsöst, erdőt, vagy gyepet igényel.

❑ *Ezzel kapcsolatban azért felmerülnek bizonyos aggályok. Milyen rendező elveket kellene követni e téren az érintetteknek és a bizottságoknak?*

— Az aggályok jogosak. Adott esetben, ahol kevés a jó minőségű, településhez közel fekvő szántó, de kevés a gyümölcsös és az erdő is, ez feszültség forrása lehet. A törvény megjelenését követően a jegyzőkkel, a földkiadó bizottsági vezetőkkel pedig részletekbe menő megbeszélést tartottunk, ahol szakmai tanácsokkal láttuk el őket. Néhányat elmondanék:

— El kell különíteni a leggyengébb minőségű földeket erdősítés céljaira, és ide az erdőt telepíteni szándékozók jelentkezzenek be.

❑ *Mi lesz a szövetkezetben maradókkal és a nyugdíjasokkal?*

— A szövetkezeti tagság zöme nyugdíjas, ők többségben a szövetkezeti formát kívánják fenntartani, csak minimális „háztáji" nagyságú területet igényelnek. A szövetkezeti tagok is általában ezt kívánják. A nagytáblás művelés előnyeit vétek lenne feladnunk, az értelmetlen felaprózódást mindenképpen el kell kerülnünk. Ezen a ponton óriási a szerepe a legkiválóbb községi agrárszakembereknek. A bizottságoktól kértük, hogy a munkájukba mindenképpen vonják be őket. Nélkülük ez a hatalmas munka nem lehet igazán sikeres. Nem szabad hagyni, hogy a végső döntést a bíróságok hozzák meg.

❑ *A földkiadó bizottság igazi munkája a napokban kezdődött el, mit tanácsol nekik?*

— Először is tudniuk kell, hogy a település érdekében végzett munkájuk történelmi jelentőségű. Segíteni, s főként szakmailag irányítaniuk kell a tulajdonosokat. Ehhez nagy türelemre és bölcsességre van szükség. Mindenképpen törekedni kell a megegyezés elérésére. Lehetőleg azokat a határozatokat javasoljuk előbb meghozni, melyek mögött konoly fejlesztési szándék — mint erdőtelepítés, öntözésfejlesztés, melioráció, gyümölcsös telepítés — és állami támogatási igény is van.

KM galéria

Petkes József festményei

Virágcsendélet

Egymásba mosódó finom színek, megkapóan szép képek. A nyíregyházi Benczúr Gyula Teremben rendezték meg az Erdélyből áttelepült, és Oroson élő festőművész tárlatát. Képei az érzelmek gazdagságáról tanúskodnak. Tájképei közül most is több a havasok tisztán maradt világát, a szatmári és ruszin táj hangulatát idézik. Petkes nemcsak passzív módon gyönyörködik a táj szépségében, hanem mondanivalója is van róla. Ez teszi értékesebbé képeit.

Magánvélemény

Minden kátyúból van kiút

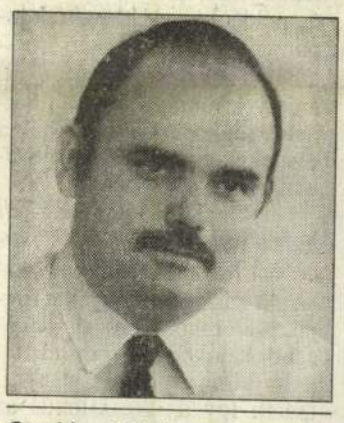

Cselényi György

Emberek tömegéből útonútfélen dől a panasz: a sorsuk siralmas, az életük kilátástalan, az anyagi helyzetük csaknem katasztrofális. Meglehet, túl optimista vagyok, de a képet — noha az kétség kívül nem rózsás — nem látom enynyire tragikusnak. Elfogadom, megtörténhet: valaki az égiek és földiek szerencsétlen összejátszása miatt tartósan, vagy átmenetileg „padlóra" kerül. Gondolok az intézetekben felnevelkedett árva, vagy az olyan gyerekekre, akik a szüleikre — ha van is nekik — nem számíthatnak. S az életbe megfelelő háttér nélkül kerülnek ki. Most a háttérhiányon elsősorban nem lakást, pénzt meg egyebet, hanem sokkal inkább a kellő tudati és érzelmi indíttatást, nevelést, az életben való helytálláshoz, a nehézségek leküzdéséhez szükséges akaraterő meglétének hiányát értem.

Inkább azokról szólnék, akik életútjának nem kielégítő alakulásában eredendően a saját ballépéseik is jócskán közrejátszanak. Márpedig szép számmal vannak ilyenek is, s a hibáért magukon kívül hajlamosak mindent, s mindenkit okolni. Mert mit lehet kezdeni azokkal, akiknek önhibájukból, mondjuk az alkoholizmusuk miatt romlott meg házasságuk, váltak el, veszítették el a lakásukat, munkahelyüket, s a talpra állásukhoz még halvány remény sincs. Nem vitatja senki, hogy egy-két meggondolatlan, s az ember sorsára alapvetően kiható tett után, meg kellő önkontroll és akarat híján valaki könnyen kerülhet a társadalom perifériájára. De szilárd meggyőződésem, a legnagyobb kátyúból is van, vagy lehet kiút. Csak kinek-kinek a helyzetét pontosan fel kell mérni, s a felemelkedéshez szükséges lépéseit, magatartását ehhez igazítani. Gondolom, ha az elesett a környezetének hasznos, önerős cselekedetet mutat, akkor előbb-utóbb a külső segítség is aktívabbá válik.

Hallottam olyan faluról, ahol a postás a munkanélküli segélyt a kocsmába viszi, mert tisztában van vele: az érintettek nagy részét ott találja. Miután a fejenként néhány ezer forintot kiosztja, a pénz címzettjei a csaposnak, vagy a tulajdonosnak helyben leróják a hitelben ivás árát, majd mennek a boltba bevásárolni. Ezután egy-két napig a Neslé csokoládéból a kutyának is jut. De a „hopp" után jön a „kopp", meg a panaszáradat: nincs és pénzt..!. Persze, hogy nincs, de ha kevesebbet innánk, vagy valamelyest beosztóbbak lennénk, a kevés se lenne annyira kevés.

S bizony, ha a nap bármely szakát tekintem, a bevásárló sorok nagy részében a városokban is ott lapul a „kétszengelyes". Az sem olcsó... A szupermarzsboltok tekintélyes része nem a tej- és kenyérvásárlások nyomán rentábilis. Igaznak látszik a mondás: ameddig jó magyar ember van, addig a szeszes ital nem marad a kereskedők nyakán. Sajnos! Egyszer az anyagiak miatt vitába keveredtem egy vehemens fiatalasszonnyal. Számszakilag feketén-fehéren be akarta bizonyítani, hogy a fizetéséből képtelenség kijönni. Számolt, számolt, már mindent, a csempetisztító árát is a rendszeres kiadások közé sorolta, mégis legalább havi 3 ezer forintjának kellett volna maradni.

Nagyon tisztelem azokat az idős embereket, akik 10-15 éve mentek nyugdíjba, s valóban nagyon kevés pénzből élnek. Ki tudja, hogyan csinálják, de még most is jut nekik villanyra, fűtésre, ennivalóra, ruhára... És nem panaszkodnak. Talán ők a pénzzel való gazdálkodás képzett, vagy önképzett mesterei. Mondhatja valaki: igen, de volt munkahelyük. Erről egyik ismerősöm jut eszembe, akinek még az sem volt. Az ócskapiaci „adok-veszekből" nevelt fel öt gyereket, sőt a fővárosban élő lányait, meg az unokáit manapság is hordható holmikkal látja el. Egy másik idős asszony pedig — hogy az otthona hitelmentes legyen —, a kétszobás házgyári OTP-lakását másfél szobásra cserélte. Az ilyen embereknél az előre gondolkozást, a józan, felelősségteljes, bölcs, tervszerű életvitelt és a művészi pénzbeosztást látom.

Talán a huszadik század végén az embereknek, különösen a fiataloknak, természetes, hogy nagyobbak az igényeik. De úgy érzem, az örökös sóvárgásuk, s jó néhányszor alaptalan követelőzésük megrontja kedélyüket, s megkeseríti sorsukat. Meglehet, sovány vigasz: élnek tőlünk rosszabbul is.

INTERMEDIA

INTERMEDIA TANSZÉK

Magyar Képzőművészeti Főiskola
1062 Budapest,
VI., Andrássy út 69-71.

Telefon: (36-1) 142-1738, 142-8556
Telefax: (36-1) 142-2563

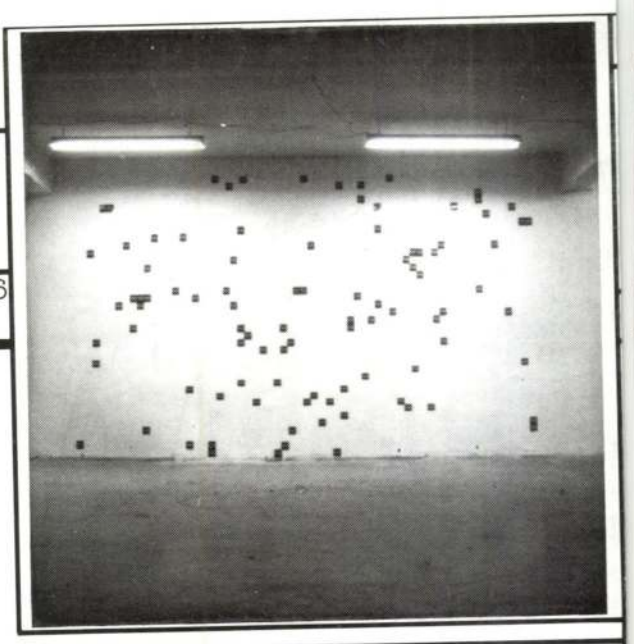

Programok (1990. október - 1992. április)

Az Intermedia Tanszék azért alakult meg, hogy a (képző) művészet határterületeit, a különböző művészeti technikák együttes alkalmazását, valamint a tudomány, technika és művészet kapcsolatának vizsgálatát a művészetoktatás keretei közé illesztve egy korszerű művészetszemlélet felismerését segítse, szinkronban hasonló európai folyamatokkal. A kísérlet és kutatás egyes diszciplinákon és médiumokon túlnövő felfogását csoportmunkaként állandósítva az elgondolás - elméleti és gyakorlati elemeit tekintve - egyaránt a XX. századi művészet avantgarde tradicióra épít, azt egy tágabb összefüggés részeként tekintve időben éppúgy, mint az emberi kultúrtörténet egésze szempontjából. A technikai képek megjelenése, mely a komputerizációval újabb fordulatot vett, gyakorlati-szociális és elméleti-filozófiai következményein túl a művészeti tevékenység helyzetének megváltozását is radikalizálja. Ma, amikor az okok könnyen összecsúsznak a célokkal, az eredmények a feladatokkal, nem pusztán szükséges, hanem nélkülözhetetlen a művészettel kapcsolatos kérdések feltevése a tanulási/megismerési folyamat nyújtotta, csendes és szisztematikus munkát ígérő keretek között, a lehetséges válaszok keresésével.

INTERMEDIA

Vendégelőadók, bemutatók, kiállítások

- Ursula Panhaus-Bühler előadása a Bayeauxi kárpitról és Eva Schmidt Robert Smithsonról (1991.)
- Videóművészet a Német Szövetségi Köztársaságban 1976. óta (Kiállítás a budapesti Goethe Intézettel közösen, 1991. április)
- Háy Ágnes animációs film-kurzusa és közös filmforgatás(1991.)
- Thierry de Duve (Párizs) előadása Bernd és Hilla Becherről (1991.okt.7.)
- Hámos Gusztáv bemutatója (1991. december 2-5.)
- Kathy Rae Huffman előadása és bemutatója az amerikai videóművészet és televíziózás viszonyáról (1991. december 9-12.)
- Video Bridge Toronto-Budapest (a Magyar Iparművészeti Főiskola hallgatóival közösen, Nina Czeglédy szervezésében, 1991. november 16. a BBS és az MTV Friz produkciós iroda közreműködésével)
- Douglas Davis bemutatója és telekonferencia a pasadenai Art College Center of Design-al (1991. december 11)
- George Wyllie és Glatz László : The Spire (közös szobor felavatása 1991. december 16.)
- Peter Sebők: Ember és természet (1992. február 26.)
- Barbara Golden videóbemutatója (1992. március 4.)
- Székely Bertalan: Mozgástanulmányok (kiállítás Szőke Annamária és Beke László rendezésében, a tanszék közreműködésével)

Vendégprogram (1991. októbertől, hetente változó témával és előadókkal)

Meghívottak (a teljesség igénye nélkül):

Kerekes Gábor(a fényképezésről), Birkás Ákos (a festészetről), Rajk László (az építészetről), Konkoly Gyula, Ascher Tamás (a színházról), Módos Csaba, Sebők János, Gerlóczy Ferenc, Forgács Péter (Privát film - Privát Magyarország), Litván Gábor, Kotányi Attila, Tillmann J.A., Tábor Ádám, Sebeő Talán, Bíró Dániel, Bacsó Béla.

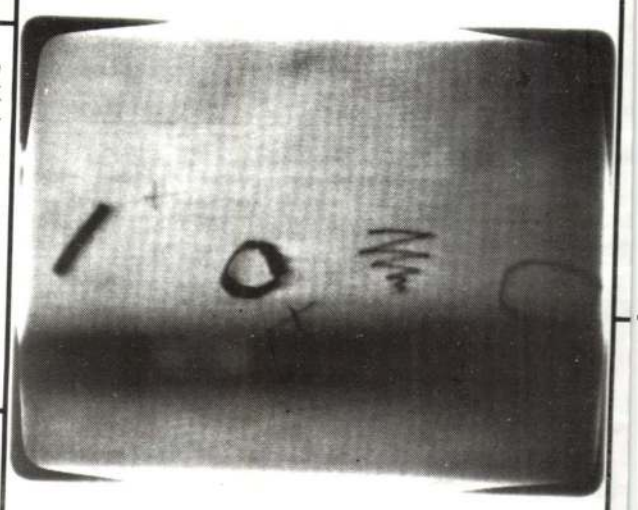

PETERNÁK Miklós

INTERMEDIA

Tanszékvezető:

Peternák Miklós
- Bevezetés a képelméletbe (1990-91)
- A magyar film-avant-garde története (1990-91)
- Médiumelmélet és médium-analizis (1991-92)

INTERMEDIA

Tanárok:

Sugár János
- Hogyan készítsünk műtárgyakat? (1990-92)

Waliczky Tamás
- Számítógépes grafika és animáció (1990)

Császári Gábor
- Mozgásábrázolás, geometria, a rés-kamera lehetőségei (1990-91)

Szentjóby Tamás
- Paralell-Kurzus/Tanpálya II. (1991-92)

Kukorelly Endre
- Kreatív írás (1992)

Intermedia Videóstudió

Munkatársak:

Nagy László Gábor, Kristóffy Sándor

Hi8, SVHS, VHS rögzítés, SVHS és VHS editálás, lehetőség számítógépes kapcsolatra (AT-386)

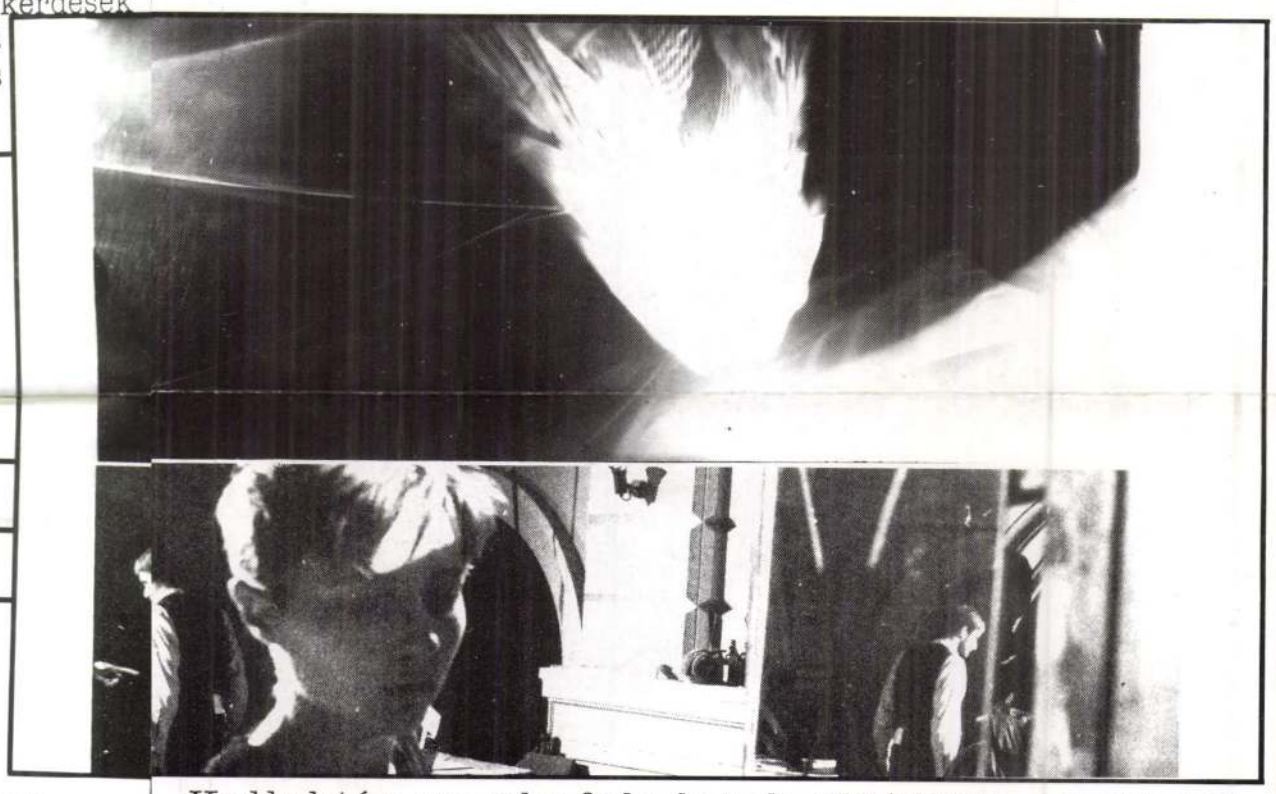

Kollektív munkafeladatok (Médium-analizis)

- A könyv (1991-92)

Egy véletlenszerűen, a hallgató döntése nyomán kiválasztott könyvtári tulajdonú könyvvel kapcsolatos műszerű reflexió, szabadon választott eszközökkel és módszerrel.

- Egész napos tévénézés (1991. november 22.)

A Magyarországon lévő két televíziós csatorna egy teljes adásnapjának rögzítése későbbi elemzés céljából. Ezzel egyidejűleg akciószerű közös tévénézés a Főiskola Aulájában, melynek során a rendelkezésre álló adásidő tartamát a résztvevő hallgatók között egyenlő arányban elosztjuk s a sorrendet kisorsolva a csatornaváltót a hallgatók ez alapján kezelik, meghatározva így a rájuk eső időszakban a többiek számára is a nézhető programot. A helyszínen egyetlen tv-készülék van, melyen 12 adás fogható, s ennek folyamtos rögzítése mellett a helyzetet is videókamerákkal dokumentáljuk. Az elemző rész a rögzített nagy mennyiségű anyag egyéni feldolgozása.

- Szcenário (Film)

Közös filmelőkészítő-gyakorlati munka, melyet közös filmkészítés követ. Minden fázist kollektív, konszenzusra törekvő döntések egymást követő lépcsőfokai alakítanak, egyre pontosabban határozva meg a készülő film karakterét. A film leforgatása 1992 nyarán, több előkészítő fázis nyomán. A kapcsolódó elméleti kérdések centrumában Vilém Flusser azon megjegyzése áll, hogy ".. annak, aki még ma is az ábécé foglya, az a feladata, hogy gondolkodását átalakítsa és a lineáris-történetiből a szcenikus-formális gondolkodás felé haladjon előre, tehát szcenáriókat írjon."

- POLAROID program

A polaroid fényképezés lehetőségei és sajátszerűségei egyéni hallgatói munka keretében.

A tanszék munkája szorosan kapcsolódik a Főiskola több más tanárának és tanszékének önálló programjához is, mint pl. Maurer Dóra interdiszciplináris festő osztálya vagy a Beke László vezette Interdiszciplináris Tanszék. 1991-ben az Intermedia Tanszék együttműködési megállapodást kötött a Balázs Béla Filmstúdió Alapítvánnyal, 1992-ben a Magyar Televízió FRIZ pordukciós irodájával közös programok szervezésére, archivum felállítására

INTERMEDIA

INTERMEDIA DEPARTMENT
Hungarian Academy
of Fine Arts
1062 Budapest, VI.,
Andrássy út 69-71.

Telephone (36-1) 142-1738
(36-1) 142-8556
Telefax: (36-1) 142-1563

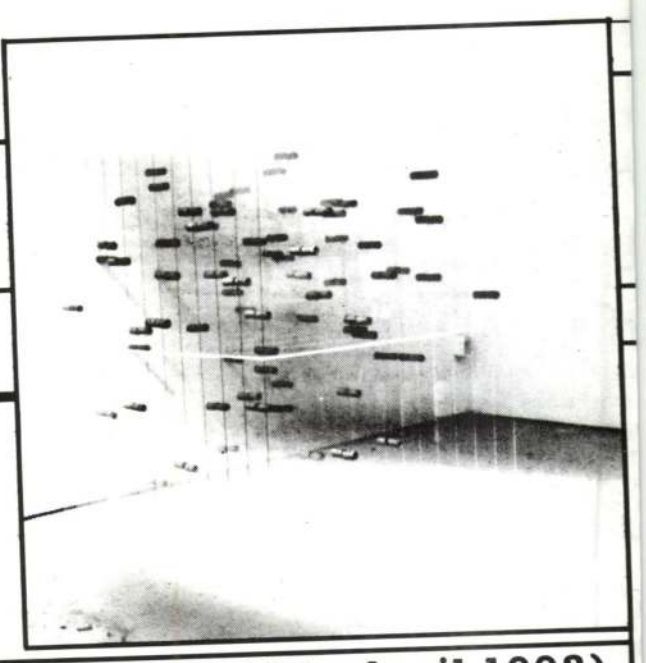

Activity Report (from October 1990 to April 1992)

The Intermedia Department was founded in response to similar European movements to explore the limits of (fine) arts, the simultaneous use of different art techniques and the relation of technology and art within the framework of arts education in order to assist the recognition of a modern approach to arts. Our concept that establishes group work as a focal point goes beyond the approach that sees particular disciplines and media as the basis of experimentation and research. Both the theoretical and the practical content of the concept are based on 20th century avant-garde tradition and views it as a component of more profound correlations as well as from a cultural historical perspective. The appereance of technical pictures that took a new turn with computerization was a catalyst not only in prac-tical, social and theoretical, philosophical respects but also speeded up changes in the status of art activities. Today, when causes are often fused with aims, and results with tasks asking questions about art within the framework of the studying/learning process that is so contributive to quiet and systematic work and seeking potential answers are not only necessary but are also indispensable.

Guest professors, presentations, exhibitions

- A lecture from Ursula Panhaus-Bühler on Bayeaux drapery and Eva Schmidt on Robert Smithson (1991)
- Video art in Western Germany since 1976 (A joint exhibition with the Budapest Goethe Institution, April 1991)
- Course on animated films by Ágnes Háy and joint film production (1991)
- A lecture from Thierry de Duve (Paris) on Bernd and Hilla Becher (Oct.7,1991)
- Gusztáv Hámos's presentation (December 2-5, 1991)
- A lecture and presentation from Kathy Rae Huffman on the relation between American video art and television (December 9-12, 1991)
- Toronto-Budapest video bridge (organized together with students of the Hungarian College of Crafts and Design and by Nina Czeglédy with the co-operation of BBS and the MTV-Friz production office; Nov. 16, 1991)
- Douglas Davis's presentation and teleconference with the Art College Center of Design at Pasadena (December 11, 1991)
- George Wyllie and László Glatz: The Spire (the unveiling of their statue, December 16, 1991)
- Peter Sebők: Man and Nature (February 26, 1992)
- Barbara Golden's video presentation (March 4, 1992)
- Bertalan Székely: Studies on Movement (an exhibition directed by Annamária Szőke and László Beke with the department's cooperation)

Guest lectures (beginning October 1991, with a new topic and lecturer weekly)

Professors invited (the list is far from complete):

Gábor Kerekes (on photography), Ákos Birkás (on painting), László Rajk (on architecture), Gyula Konkoly, Tamás Ascher (on theatre), Csaba Módos, János Sebők, Ferenc Gerlóczy, Péter Forgács (Private Film - Private Hungary), Gábor Litván, Attila Kotányi, J.A. Tillman, Ádám Tábor, Talán Sebeő, Dániel Bíró, Béla Bacsó

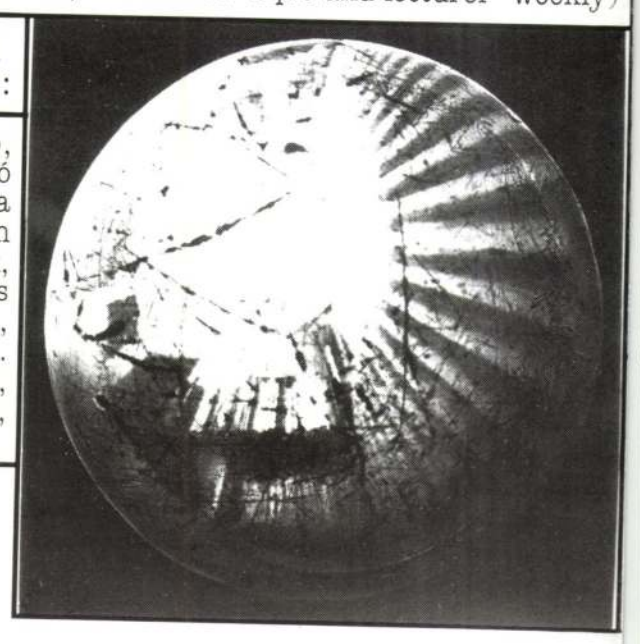

Department Chair:

Miklós Peternák
- Introduction to image-theories (1990-91)
- The history of Hungarian film-avant-garde (1990-91)
- Medium theory and medium analysis (1991-92)

Professors:

János Sugár
- How to make objects of art? (1990-92)

Tamás Walizcky
- Computer graphics and animation (1990)

Gábor Császári
- Motion depictions, geometry and the potentials of slot-camera (1990-91)

Tamás Szentjóby
- Parallel course/Training course II. (1991-92)

Endre Kukorelly
- Creative writing (1992)

Intermedia Video Studio

Staff:

László Gábor Nagy, Sándor Kristóffy

Hi8, SVHS, VHS recording, SVHS, VHS editing, optional computer connection (AT-386)

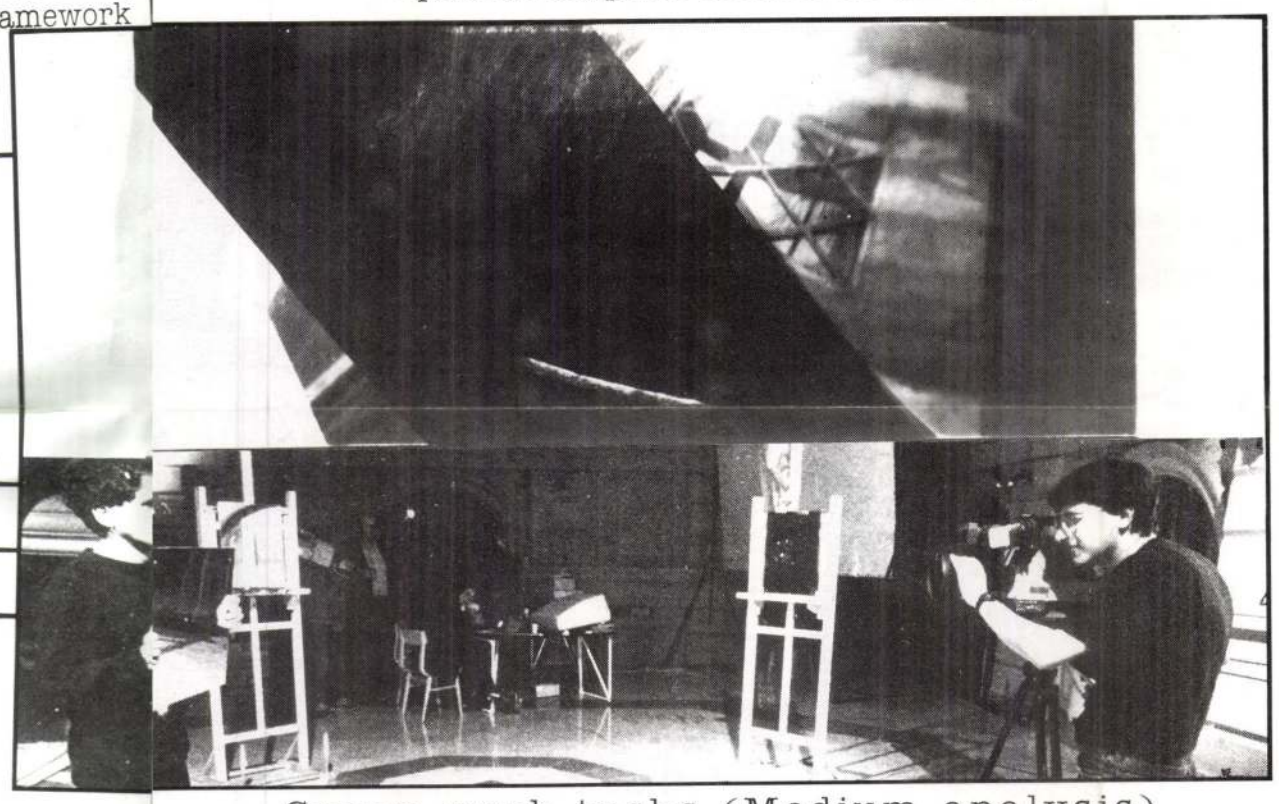

Group work tasks (Medium analysis)

- The Book (1991-92)

A work of art-like reflection concerning a library-owned book randomly selected by students and made by independently selected meas and methods.

- Watching television (November 22, 1991)

To begin with, we record a whole day's programming broadcast by the two Hungarian television channels. At the same time a television watching event in the college assembly hall in which broadcast time is evenly distributed among participating students who on the basis of a preceding decision by lot operate the remote control and so determine during their own period of control what the others can watch. There is a single television set on the scene, there are 12 channels available and besides recording them continuously the event is also documented on video. The analysis section is an individual study of the great volume of recorded material.

- Scenario (Film)

A joint practical task to prepare a film that is followed by making the film. At each consecutive stage decisions striving to establish a broad consensus determine more and more precisely the nature of the film that is going to be prepared. The shooting of the film takes place in the summer of 1992. after several preparatory stages. The relevant theoretical questions are focused on a remark by Vilém Flusser: "... those who up to this day have remained the captives of the alphabet have the task to transform their thinking and to progress from linear-historical toward scenic-formal thinking, i.e. to write scenarios."

- POLAROID Program

The potentials and unique characteristics of polaroid photography based on individual student work.

Work at the department is closely connected to other independent programs conducted by teachers or departments of the College, as e.g. to Dóra Maurer's interdisciplinary painting class or to the Interdisciplinary Department chaired by László Beke. In 1991. the Intermedia Department signed an agreement of co-operation with the Béla Balázs Film Studió Foundation and another one in 1991 with the FRIZ production office of the Hungarian Television to organize joint programs and to set up an archives.

PETRES *Mihály*, festő, * 1840 körül. 1856—7. a Marastoni-akadémián Pesten tanult, azután Székesfehérváron élt. Munkái közül egy Férfi tanulmányfőt 1925. szerzett meg a Szépművészeti Múzeum.

K. G. II 293. l

404.

balra. Teje elöl kopasz, hoja s po-
álla lebeteszvált. Felirata kétsorban:

t
'5"

nü 51.2 : 42.2 Gm.

1888. aug. 30-án (97/88 N° 3.).
Kiállításra engedtetett át (39/96)
ezett vissza (416/96).

Petres Mihaly

1856-7

ozoborrazi

II fokn. kit. ekl.

N3 12 l

Petres

l.

Lykanomzromantika

105. l.

Petven Lívia, általános iskolai tanuló

Pajtás, 1974. dec. 25.

Petren Lívia: SÁRVÁRI VÁR

taur /1956/ tocsontvázba
figurája és a Haldokló k
kus, hurszerüen feszitet
épitett formákra: reszel
komprimált rétegeiből ko
gő, 1963/. Ez a tömör,
már előlegezi a nagyobb
ban e két formavilág var
Kentaur /1960/ elnyultan
formai felfogásban hason
majd a szögletesen model
megjelenik /1965/. E geo
darabja a Satu és szobor

PETRÉDY

gyűjtemény

1828/1829

44. nov. 7. Szombathelyen kiásott és néhai Petrédy birtokában tartott régiségek lajstroma küldetik s a gyűjtemény vételre ajánltatik

45/c nov. 24. A fönebbi Petrédy féle régiséggyűjtemény ügyében

48. dec. 12. A fönebbi Petrédy féle gyűjtemény ügyében való leirat. Hg Batthyányi Fülöp azt megvevén a múzeumnak ajándékozza

14/d ápr. 11. Herceg Batthyányi Fülöp néhai Petrédy Antalnak Szombathely vidékén kiásott római régiségeknek gyűjteményét küldi. Szerzemény

Művtört Ért. 1990 1-2 122. p.

Petre Abordan
festő

M.D.K

A holozsvári művészképző egyik
legkiválóbb növendéke volt

Barnes Zoltán, Fülöp Sudal Sudn
Művészet, 1969 aug 22 lap

Petre Mateescu

litográfiája: „Andrei Șaguna." 281. p.

reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973. 575 l

M.D.K.

ifj. Joh. Pelreas, épitőmester

kiviteleri, id. Joh. Krauss-szal együtt, a nagykomlósi ev. templom Gejza Gréb épitész tervei szerint 1907-ben felépült kőtornyának kőműves munkáit.

Gréb, Julius: Kürzgefasste Gesch. d. ev. Kirche zu Grosskomlós. 1935. 18. old.

M.D.K.

ifj. Joh. Pelreas, épitőmester

Kivitelezi, id. Joh. Krauss-szal együtt, a nagykomlóci ev. templom Gejza Gréb építész tervei szerint 1907-ben felépült Kőkeresztes kőműves munkáit.

Gréb, Julius: Kürzgefasste Gesch. d. ev. Kirche zu Grosskomlós. 1935. 18. old.

MDK

Petrekiné Petrich Katalin

Illusztrációk, fam.

Fametszetek

Pedagógus szakszerv. I.képzőmüv. kiáll. 1947.máj.

6. l.

Petre Rozália

„Oblak"

Kozmuk

1976 X. 774 oldal

Petrássy László ifj.

Petrássy László ifj. okl. ép. mér-
nök, orvosi műszerész, orthopäd gé-
és műsz. váll., IV. Irányi-u. 18.
380-05
Üzemi iroda, IV. Irányi-u. 21.
182-127

Bptávb 1940 szept.

MDK

Petrassovits J.
1902. Torino, diplome de mérite

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l .

MDK

Petrasovics J. diplome de mérite

A torinói kiállitás kitüntetései. Magyar Iparmüvészet 1902. 247.l.

MDK

Petrassovits J. asztalos

1902.Torino, diplome de mérite kitüntetést nyert.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 154.l.

Petrezselyem Mihály

100 K államsegély

Értimisk 1908/9. 13. l

(*) Szerelmey Miklós, egy kalandos művészpálya a XIX. században Különlenyomat a „Petrovics Elek Emlékkönyvből. Budapest 1934.—

2
~~A~~ mert

á—

Petrezselyem Mihály

katonai szolgálat miatt hagyta el még a háború előtt az országot. Newyorkban él.

Magyar Iparművészet

1922. 34. l.

Petrezselyem Mihály

irod

Tóth Geiza: Ipar-
művészeink New-Jork-
ban. Magyar Ipar
művészet. 1922, 65. l

1909-ben végzett
a Operti Iparművé-
szeti Iskolában

IYVKERESKEDÉSE

RZSÉBET KÖRUT 18-20
-59-től 1-455-50-ig

ó ajánlatunk:

	Régi ár	Uj ár
y kötve	5.--	1.20
Regény	-.88	-.40
	-.88	-.40
	-.88	-.40
i	2.40	-.80
	-.90	-.50
	1.60	-.60
kus regény	-.88	-.40
tasztikus regény	-.88	-.40
regény kötve	5.--	1.40
ény	-.88	-.40
érnek. Humoros regény	-.88	-.40
et Kötve	2.60	-.70
	2.90	1.--
	2.90	1.--
	-.90	-.5.

Petrezselyem Mihály

lakberendező

szimódei pályázaton

I. díj.

Értimisk 1910/11. 13 l.

Philadelphiai nép kvt. III. 178.

Petrezselyem Mihály

Végbiz. jelés eredm.
és kapcsitó oklevél
Értimisk 910/11.

16. l.

ra, talapzatra helyezett díszes keretben.
leberetvált. Jobb kezében parancsno-
asztalon lévő párnára konyökül, a
lma van. Ingének gallérja lehajtott,
látható s dolmánya s kabátja paszo-
csipője felé szalagok vonulnak, a melye-
ye nyugszik, mellén a Szt. István és a
gy rendjel díszíti s oldalán kard lóg.
ik szemünkbe. A keretén fölül a két
ek medaillonban tájképek vannak, a
alakok nyugszanak; alól a tabér-
oncskorona mellett az 1815 május
ő s hátlapjai szemlélhetők s oldalt
Mediolanum" – „Brixia" – „Mantua"
" – „Ticinum" – „Laus Pompeja" és
ntia" – „Patavium" – „Utinum" –
n" olvasható. Feliratai a talapza-

ton három sorban:

„Franciscus T. Impera
Rex Hungariae, Bohemia
galitiae, Lodomeriae &c. Ar

s a talapzat alján:

„Ex Typographia Et Ca

Rézkaru, méretei 5

Ltfra 7595

Petrezselyem utcháty

Kőrtimik 1910/11.

15. l.

T. 4643.

atalember karba tett kezekkel
i feléje néz jobbjában kendőt
yvet tart. A háttérben hegyes vidék elöl

Lučivnej vo Spiši.

trína Peter Bohúň.
kovej vdovi v Prahe.

sal, mér. a vk. 26.9: 21.7cm.

94-465.

Petrezselyem Mihály

Carberenderő

szimidei pályázatom

II. díj.

Kőtinnisk 1909/10.

6 l.

T. 3920.B

GO összefolyásánál COMORA tér-
[illegible], középütt
lezve, a háttérben pedig és a
ák fel. Felirata fölül jobbra a

SI
GENTI
ELETTORE A D[illegible] 4
1686

La Letta A Mostra il quartiere de
ezése: F. un antico Ridotto ruinato.

8.8 : 66.5 cm.

6.B

Petrezselyem Mihály

2000 államsegély

Erdímúsk 1909/10.8.l.

Viselet.

Koronázási diszöltöny.

A jobbra fordult paripán á
keresztes pálczát tart és casul
Felirata

alól jobbra: Lith. u.

a kép alatt :No. I.

Szines kny., mér. 25

Petrezselyem Mihály

Távlati

Építészeti Vetkentés

Repr.

Értimisk 1908/9.

XVII. t.

T.5357.

lva áll Botond, ki a kezeiben
ly kapuját törte be, honnan az
ata:

I ALBUM-LAPOK.

REJÉT KONSTANTINÁPOLY KAPUJAN 971-BEN.

s a Nagyvilág negyedik melléklete.
éle könyvnyomda és kiadói-részvény-
te Pesten.

ynek mér. 34.6: 49.8 cm.

81-92-3.

Petrezselyem Mihály

lakásberendezéstől

II. díj.

Kőtimisk 1909/10

7 l.

DÖRGE FRIGYES
KOSSUTH LAJOS-U. 4.

Petrezselyem dinby

szut Török szent
miklós 1888
szept 20.

Thieme Becker
XXVI, 496

515. W. Kaulbach.

Sz. Arolsenben 1805 Oktober 15

515. Liszt Ferencz.

Egész alak, ban és kissé ba
kezében keztyüt és czilindert tart
ja, melynek piros teritőjén három k
gott lábán fölül „W. Kaulbach" és a k
vasható. Hátrafésült hosszu haja és
vált. Ingének gallérja lehajtott, n
Kabátja fekete, balvállán átveteti
beli és talapzaton nyugvó pillé
facsoportok diszlenek.

Vászon, méretei 230: 137
Vétetett a Pesti Kereskedő
rattal 1800 koronán.
Festette : Kaulbach Vilmos.
A m. kir. Zeneakadémiától
ján vétetett vissza (149/93).

515

904: V. 3.

Petrezselyem cikâly

Keresk. min.-től 400 K

Kötimisk 1909/10. 8. l.

T. 570.

eresztény és török csapatok küz-
ak térrajzban feltüntetve. Fel-

a, den 4 Iulio Ano 1738 vorgefahlenes

öniglichen Chatholischen Mayestätt
König: Hochheit General
Lotharingen, und Bros Hertzog von
eind der Ottomanischer Pforte.

. Was gelb Illuminiert, ist Infanterie
ock.

. 17.2 : 24.9 cm.

Petrezselyem dihály

butortervező

1906 – 1910

Éimisk 1930. 87. l.

Varga Jarome
Hoalby-Liget

Petrenselyem Mihály

Thieme Becker
XXVI. 496. l.

Lyka

Petri Bea

"Pár" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

•

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 13.
XVI. évf. 2o. sz. 14. lap.

M.D.K.

4-es sz. cédula.

Petrezselyem Miska /Miska Petersham/

Magyar képeskönyv az első, amelynek szövegét is a müvész irta. A könyv a müvész kisfiáról elnevezett "Miki" cimmel jelent meg.
Négy fényképfelvételen mutatja be a lap a müvészt és családját.

Szinházi Élet, Bp. 1929. dec. 29.-1930. január 4.
XX. évf. 1. sz. 34-36. lap.

3-as sz. cédula M.D.K.

Petrezselyem Miska /Miska Petersham/

A müvész által illusztrált könyvet minden kiadó szivesen fogadja. Egyik kiadója Hollandiába küldte egy holland mesekönyv megrajzolására. Egy francia mesekönyvével „1926-ban megnyerte a National Liberary Comité első diját, amellyel az év legszebben illusztrált könyvét jutalmazzák." Most a román királynő könyvét illusztrálja, amely Amerikában jelenik meg. Newyorki, chicagói és bostoni kiadóknak dolgozik állandóan.
Ebben az időben megnősült, felesége szintén grafikus, de róla nem ir többet a lap, csak annyit, hogy együtt dolgoznak.
Szinházi Élet. Bp. 1929. dec. 29.- 1930. január 4. XX. évf. 1. sz. 34-36. lap.

2-es sz. cédula.

M.D.K.

Petrezselyem Miska /Miska Petersham/

Iskoláinak elvégzése után, 21 éves korában katonaköteles lett /kilencéves korában kezdett el tanulni/ és a hároméves katonai szolgálat elől Angliába menekült. Itt igen sok nehézséggel küzdött, plakátrajzolással foglalkozott, majd "megunta az éhezést és 1913-ban"kivándorolt Amerikába, ahol eleinte sokat nélkülözött, de később nemcsak a plakátrajzolással, hanem könyvillusztrációval kezdett feltünni."Eddig 165 könyve jelent meg."-irja a lap és kiemeli, hogy olyan neve van ezen a téren, ami szinte egyedülálló.
Szinházi Élet. Bp. 1929. dec. 29.-1930. január 4. XX. évf. 2. sz. 34-36. lap.

1.

1-es sz. cédula. M.D.K.

Petrezselyem Miska /Miska Petersham/

Halász Imre:
"Hogyan lett Petrezselyem Miskából, a szolnoki számadójuhász fiából. Amerika egyik legnevesebb és legjobban fizetett rajzolómüvésze" cimmel részletes beszámoló a müvész életéről:
Szolnokon született, irni-olvasni nem tanult. Kilencéves korában feljött Pestre. Véletlenül egyik osztálytársa szülei magukhoz vették fiuk korrepetátoraként és nyolc éven át tartották az ifjut. A négy reál elvégzése után beiratkozott az iparmüvészeti iskolába. Éjszaka dolgozott, hogy nappal tanulhasson. Tanárai felismerték tehetségét és az iskola elvégzése után müvészi diplomával tüntették ki.
Szinházi Élet. Bp. 1929. dec. 29./1930/ január. 4.
XX. évf. 5. sz. 34-36. lap

1.

Petrezselyem Mihály (Petersham, Miska) M.D.K.

könyvillusztrátor. Szül. Törökszentmiklós, 1888. IX.2o. Gyermekkorát az Alföldön tölti. 7 éves korában kezd először festeni. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán végzi tanulmányait, s minden évben Olaszországba utazik, hogy ismereteit elmélyitse. 1911-től Angliában, majd Amerikában él.

vö. Illustrators of children's books 1946-1956. Comp.by Miller Bertha Mahony, etc. London, 1958.

VASÁRNAP
20
Kat. Vendel
Prot. Iréne
Ó-g. 7. Szergi.

N. k. 6 ó. 25 p. N. ny. 17 ó. 5 p.

HÉTFŐ
21
Kat. Orsolya vt.
Prot. Orsolya
Ó-g. 8. Pelágia

KEDD
22
Kat. Kordula
Prot. Előd
Ó-g. 9. Jakab

SZERDA
23
Kat. Ignác pátr.
Prot. Gyöngyike
Ó-g. 10. Eulamp.

Izr. 21. Hosana rabb

CSÜTÖRTÖK
24
Kat. Ráfael főa.
Prot. Salamon
Ó-g. 11. Fülöp

Izr. 22. Sem. azar.

PÉNTEK
25
Kat. Mór p. p.
Prot. Blanka
Ó-g. 12. Andron.

Izr. 23. Szim. thor.

SZOMBAT
26
Kat. Dömötör
Prot. Dömötör
Ó-g. 13. Papil

Izr. 24. S. Beresith

Petri

Kassai grafikus.
1940-ben a Kassai Vikó
nyomda kötetekbe pla-
kátokat, ürleti grafikát
stb készített. Egy ideig
a Stik, Kassai Lapterv
részére is dolgozott.
Michalik Sándor dr
Kőrösi

Petri

l.

LykaMagyműI800-50

80,82.l.

Petri.

Ungár Imre - portréja szerepelt az Ernst - Múzeumban rendezett arcképkiállításon. (említve.)

Petri.

Ungár Imréről készült portréja szerepelt az Ernst Múzeumban rendezett arcképkiállításon. (említve)

Független Magyarország, 1952. jún. 30.

Petri

Szobormüve, a "Céhbeliek" kiáll.-án a Nemzeti
Szalonban.

P.N.932.III.20.

Petri Antal

hegedükeszítő Zsombolyán

1902.

Seines Zeichens ist er Friseur und Raseur und hat nach seinem eigenen Ausspruch „eine patentierte neuförmige Geige" erfunden, „die eine neue Aera auf dem Gebiete der Geigenbautechnik bedeutet", und die „berufen sein wird, die bisherige Geigenform gänzlich in den Hintergrund zu stellen." — Wir wollen es abwarten! Seine Geige ist sehr hoch gewöbelt die Ausschnitte fehlen, dagegen ist dort, wo dass Kinn aufliegt, ein herzförmiger Einschnitt angebracht, die F-Löcher stehen umgekehrt, wodurch das Einstellen der Stimmstocks erleichtert werden soll.

Lütgendorff. 487. b

Petrasovszky Pál

MDK

Sáteraljaujhelyi művészek.
Szabad Művészet 1948. 2oo.o.

Petraschofszky Pál

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 2-3 sz. 127.o. Szabadszervezeti közlemények. - Tokaji képkiállítás.

Petraschofszky Pál

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 2-3 sz. 127. o. Szabadszervezeti közlemények. /Tokaji csoport./

MDK

Petraschofszky Pál

Szabad Művészet 1949. ~~máj~~ 2-3.sz. 127.l.

Petrarovszky Pál

Szabad Művészet, 1948

II. évf. 5. sz. 200.0. – A Szabadsvér-
vezet közlemények. – Sátoraljaujhelyi csop.

PETRASOVSZKY, festő

A kápolnából alakitott refektóriumban a lunettak falké peinek pátoszát kritizálják. Az ő képei az alapokat ásó pálosok jelenlétével elkezdett történeti ciklust a diák Kossuth Lajos beiratási jelenetéig ábrázolják.
172.old.

JOÓ TIBOR: Adalékok a sátoraljaújhelyi volt pálos-piarista templom, kolostor és berendeméssi történetéhez. 140.

AH erman Ottó Muz. Évkönyve, XI. miskolc, 1972

Petraschofszky Leó

Sárospataki kiállitás.
Szabad Művészet 1947. 256. o.

MDK

Petrasovszky Leó

Városmajori fasor, /Bp/. vf.

Dr.B.J.arcképe, of.

Pécsi Képzőműv. és Bübar. Társ. 12.tav.kiáll.
Pécs, 1933. ápr. 8.1.

MDK

Petrasovszky Leó

P.I. ur arck., of.

Pécsi Képzőmüv. és Mübar. Társ. kiáll. 1935.

jun. 31 l.

Petrasovszky Leo MDK

Sátoraljaujhelyi müvészek.

Szabad Müvészet 1948. 2oo.o.

MDK

Petrasovszky Leó

Tanulmány, of.

" "

" cer.

Pécsi Képzőműv. és Műbar. Társ. 12.tav.kiáll.

Pécs, 1933. ápr. 8.1.

Petrasovszky Leó fiúközépiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm. főisk. Évk. 1930-31. 90 l.

miniszter urnak a tényleges szolgálat-
ti tisztviselők és egyébalkalmazottak
gyeinek igénybevétele tárgyában
l.b. számú átiratát s az ehhez csa-
el és a szükséges intézkedések sürgős

l Czimet, hogy a Budapesti Egyesitett
ak értesitése szerint az 1922. évre
a jogositó éves igazolvány-jegyek
4-ike közötti időben cseréltetnek ki.

Petrasovits Leó

1931

Ki lud vòla?

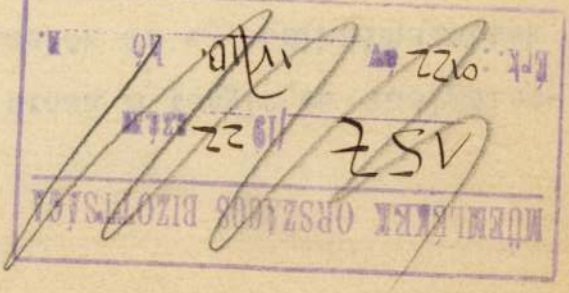

Petrásovszky Leó
festő Műcsarnok
1931. tav. tárl. 403

Csók István, Glatz Oszkár, Hermann Lipót, Horvai János, Iványi-Grünwald Béla, Kernstock Károly, Magyar-Mannheimer Gusztáv, Nagy Sándor, Orbán Dezső, Réti István, Rudnay Gyula. Az egyes kiállító művészek kiállításait is támogatta a társaság. Ezek névsora a következő: 1927 Czencz János, Wágner Géza, 1928 Bernát Aurél, Pataki Sándor, Scholler Rezső, 1930 Döbröczöni Kálmán, Gyügyei Nagy Zsiga, Mattyasovszky-Zsolnay László, Krusnyák Károly, 1931 Choma József, Istókovits Kálmán, Kövér Gyula, Aradi Edvi Illés Ödön, 1932 Boldizsár István, Edvi Illés Aladár, Edviné Karádi Etelka, Edvi Illés György.

A társaság fentállása óta összeköttetést teremtett a Paál László Társasággal, a Céhbeliek Magyar Képzőművészek Társaságával, a Nemzeti Szalonnal, a KÉVE Művész Egyesülettel, az Országos Iparművészeti Társulattal, a Szinnyei Merse Pál Társaság Barátainak Körével, belekapcsolódott a Magyar Irodalmi és Művészeti kongresszusba. Felvette ezenkívül a kapcsolatot a Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társasággal, a Magyar Vidéki Városok Kulturális Szövetségével, az Aurora zenei, irodalmi és képzőművészeti körrel, belekapcsolódott a Képzőművészek Vidéki Szövetségébe.

A társaság belépett a Pécs-Baranyai Múzeum-Egyesület alapító.

Pécsi kiáll. 1933. nyár

Petrasovszky Leó

PETRASOVSZKY LEÓ

134.	Tanulmány, olajf.	120 P
135.	Tanulmány, olajf.	110 „
136.	Tanulmány, ceruzarajz	110 „
137.	Akttanulmány, ceruzarajz	100 „
138.	Városmajori fasor, vízf.	80 „
139.	Utca részlet, vízf.	60 „
140.	Dr. B. J. arcképe, olajf.	mgt.

való segítése; művészek és művésztársaságok kiállításainak támoga-

Petrasovszky Leó
festő

Lásd

Pécsi Képrőm Társ
1933 nyár

Petrasovszky Leó

festő

3 arcképe volt kiállítva

Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága. 1926.
Kiáll. katalógusa. 1933.
Lél.

Petrášovszky Leó

1927/28 - 1931/32

Ferkè pzomfoiskèvk

122. l.

Petrasovszky Leo

— A pécsi honvédgyalogezred tiszti étkezdéjében leleplezték Frigyes főherceg arcképét. Pécsről jelentik, hogy az ottani 8-as honvédgyalogezred tisztikara csütörtökön este leplezte le ünnepélyesen tiszti étkezdéjében volt ezredtulajdonosának, néhai Frigyes főherceg, tábornagynak arcképét, amelyet Albrecht főherceg ajándékozott az ezred tisztikarának. Az ünnepségen Albrecht főherceg is megjelent. Érkezésekor a zenekar a Frigyes-indulót játszotta. A főherceget Rámpay Ernő ezredes, ezredparancsnok fogadta, majd engedélyt kért az arckép leleplezésére. Az ezredes ünnepi beszédében méltatta Frigyes főherceg vezéri alakját és kiemelte azokat a kötelékeket, amelyek az elhunyt tábornagyot ezredéhez kapcsolták. Közvetlen szavakkal idézte azokat az emlékeket, amelyek Frigyes főherceget, a pozsonyi hadtestparancsnokot a régi hadseregben is oly népszerűvé tették. Ezután az ezreddalárda a Szózatot énekelte, majd Albrecht főherceg meleg szavakkal megköszönte az ezredparancsnok üdvözlését és ismeretlen intimitásokat mondott el édesatyjának a világháborúban vitt kiegyenlítő szerepéről és arról, hogy miként akadályozta meg Frigyes főherceg, hogy az orosz betörés idején haderőink stratégiai okokból a Kassa-Bártfa-Eperjes vonalra vonuljanak vissza. Végül megköszönte Petrasovszky Leó reáliskolai tanár, festőművésznek pompás alkotását. A főherceg az ünnepség után részt vett az ezred tisztikarának díszvacsoráján.

Ug. Magyar, 1938. máj. 20

Petrasovszky Leo

festő

Műcs. kiáll. 1931-től

Pipics 118. l

TÖLTŐTOLL É

GYÁRTÓ ÉS JA

XI., BUDAF

TUL: HAVAS Z.

Kegyelmes
Méltóságos
Nagyságos

Uram!

TISZTELT CÍM!

Bátrak vagyunk szives figyelmét fell

XI. Budafoki-út

SPEC

Petrasovszky Leo

vrod
z

Pesti Hirlap. 1938. máj. 20.
(A pécsi Béla király honvéd gyalogezred tisztikara leleplezte Frigyes királyi herceg arcképét.)

Petrasovszky Leó

Szabad. Művészet, 1948

II. évf. 5. sz. 200. o. – A Szabadszer-
vezet közleményei. – Sátoraljaujhelyi csop.

Petrasovszky Leó: MDK

K.K-né arcképe, olf.

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Köre, 15. kiáll. Pécs 1934. Belvárosi Kath. Kör.

Petrasovszky Leó

Tanulmányfej, ceruza

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállítás

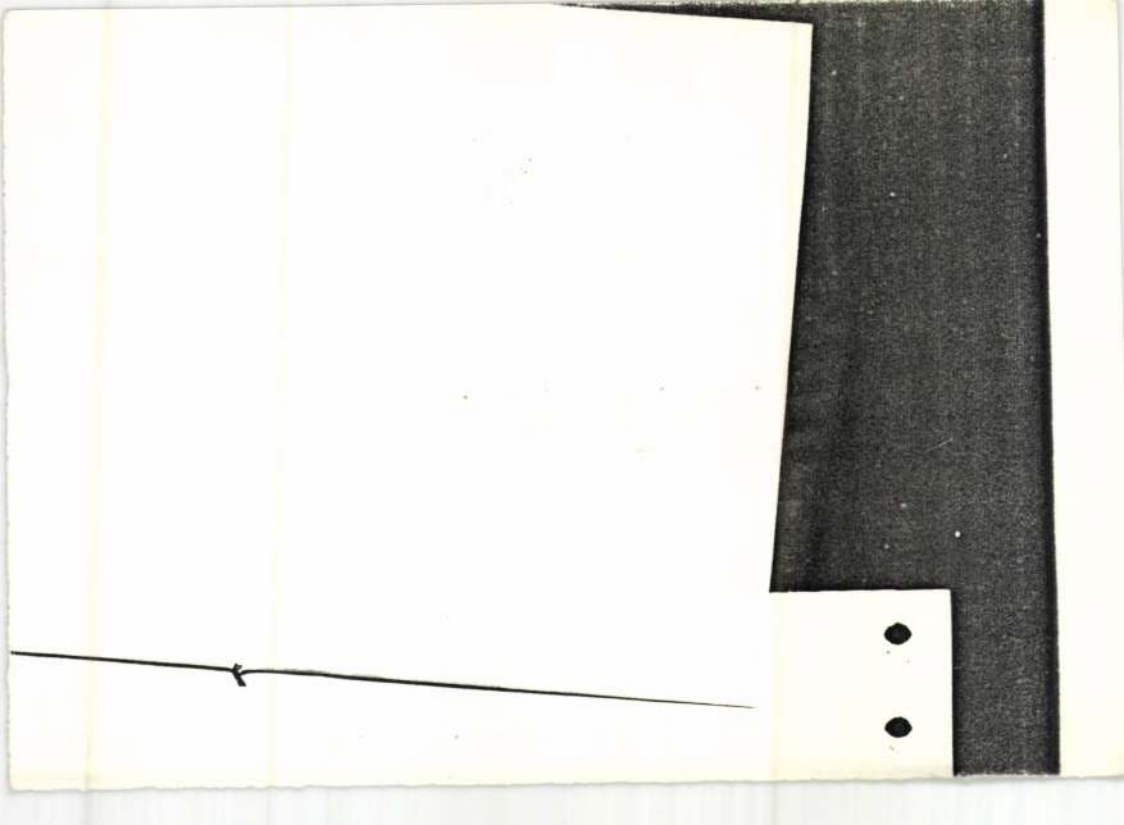

PETRASOVSZKY Leó, ifj. festő

PIRIGYI István: A magyarországi
görögkat likusok története.2.köt.
Nyíregyháza, 1990. 171.p.

MDK

Petrezselyem János /Miska Petersham/

A budapesti Iparművészeti Iskola növendéke volt. Amerika legkeresettebb illusztrálója. A kiállitáson munkái közül a legbravurosabb a "Háry János"

Reiter László: Könyvművészet a Györgyi Kálmán emlékkiállitáson.

MI.1934. 87.88.1.

MDK

Petrezselyem János, festö-graf.

Külön teremben a gyermekkönyvek.

P.J. amerikai magyar müvész. Szines, naiv. Háry János illusztrációi.

K.M.: Györgyi Kálmán emlékkiállitás az Ip.Müv.muzeumban. Nemz.Ujs. 1934.máj.19. 11.1.

Petresévics Mihályné MDK

Csipke teritőcske

Műcsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

PETRESCU D.

M.D.K.

1920-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954 334.1.

M.N.K.

PETRESCU Hortolamb

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

333.1

Réti: Nagybánya..... Bp. 1954. 333.1.

PETRESCU Haralamb

M.D.K.

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. . Bp. 1954 335.l.

K. D. K

PETRESCU Haralamb

1933-ban Nagybányán a Szabadiskola
tagja

Netti: Nagybánya ... 335. l

R. D. U

PETRESCU Dumitru

1928-ban Nagybányán a Szabadiskola
tagja

Réti: Nagybánya ... 335. l

Costin Petrescu

festő

Gyulafehérvári koronázó székes-
egyház freskói 1922

Petr.Trans.1938
520 l.

PETRESCU Angela

M.D.K.

192 -ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Rákixx Réti : Nagybánya... 337.l.

PETRESCU Angela

M.D.A.

192[illegible]-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

"éti: Nagybánya.. 337.l.

Petres Mihály F.M.19.2.

Marastoni tanitv. Arcképf. Székesf. /Ly.N.r.1o5./

mdk.

„Erecta per Mathiam Juniorem Petres

Et Cont. eius Juditham Antal. anno 1787 die 18 mai" felirással kapu Csik-Somlyon. XLV. tábla 4. kép

Huszka József, magyar díszítő styl

Bp. 1885. 27.l

MDK

Petrezselyem Mihály grafikus

Tóth G: Iparművészeink New-Yorkban. Magy. Iparművészet, 1922. 65-66 l.

MDK

Petrezselyem János

Dőkány A: Az Ipm. Társ. Gy.K. emlkáll.
Magyarság, 1934. máj. 19.

MDK

Petrezselyem János,

a könyvművészet, szabad grafika anyagából kimelkedőt nyujt.

K.A.: Az Iparművészeti Társulat Gyürgyi Kálmán emlékkiállítása.
Pesti Napló, 1934 máj.19. 8.l.

MDK

Petrezselyem János
/Amerikában Miska Petersham néven dolgozik

s.f.: Grafikai . . . művészetünk ...
Az Est, 1934. máj. 19.

Petrezselyem János

Alkotása szerepel az iparművt.társ. Györgyi Kálmán emlékkiállitásán.

Magyarság, 934.V.19.

T. 569.

zu Luggos auf dem dermahligen Rent-
enhandlers, Kastners, zweür Amts-
Quartir, nebst denen dazu gehörigen
nicht minder einer Wachstube, mely-
er Explication als: A. Ist das Der-
ebst Canzelei és befejezése: W. der zu

36.2 : 39.7 cm.

Petrasovszky Emánuel

festő, 1922 – 1926.

Ennisk 1930. 87. l.

Petraschovszky

Emánuel

festő

Sátoraljaújhely

Szemere u. 18.

MKSz 1947

ly-

u-

i-

s

z

r

k

és

i

e-

o-

i-

on-

et-

üj-

oz-

Petrasovszky E.

Kiss Andor: Legszentebb imakönyv. Aranyszájú Szt János egyházatya szent és istenni liturgiája.
Bpest 1935. 16. r. Fenti rajzaival.

Dr. Roth Dávid:

Vállig, négynyolczad
faszakála gündör s bajusza

„Dr DAVID ROTH
BORN 1808 – DIED 188

Fehér márványdombor
Dr. M. Roth. ajándék
1896. III. 3. az ezredéves
honnan 1896. IV. 13-án érk

PETRÁSOVICS *Emánuel*, festő. A budapesti iparművészeti iskolában Leszkovszkynál tanult. Takács Istvánnal közösen festette egyebek közt a mezőkövesdi templom gót kápolnájának és a bpesti szegényháztéri gör. kat. templomnak falképeit.

9

H szky

E. G. II. 293 l.

9 Nül Világ 1902
jan. 11

társadalmi fejlődéssel, melynek biztosítéka volt a török elleni küzdelemben. S ha lett volna még erő megtépázott magyarságban, elfojtották azt a germán törekvések. Az Európa védelmében elvérzett magyar vérrel pusztult a magyar alkotó genius, s ha nem pusztult el mind, gondoskodtak erről más tényezők..

Ne csodálkozzunk azon, hogy a Pécs pompájában, magasszinvonalu szellemi életében önmagára, nemzetére, faja elmaradottságára, falusi kuriának a világtól való elzárkózásaira ébredt a testőrkapitány Pessenyei. Óriási távolság választotta el őt és társait attól a környezettől, amelyből a bécsi udvar pezsgő atmoszférájába került. Fellépése nagy lökést jelent

Petrásovszky Emánuel

Schmiedt Béla. Lelket az életbe. *Petrásovszky* Emmánuel rajzaival. 2. kiad. Bp.: Korda 1935. 210 l. 8-r. 3·—

Petrasovszky

Takács István festővel
és Nyiri festővel együtt
kifestette a mezőkö-
vesdi templom gót
kápolnáját.

vod

Nemzeti Ujság 1933
dec. 6. (A mező-
kövesdi templom uj
freskói.)

ában.

uár hó 18-án.

alispán helyett:

d.

D Drainel

várm.főjegyző.

Petrásovszky Emánuel

U. 2891

Gábor főangyal falképe a templom hajójában és egyéb ornamentális jellegű falkepek a Epesti Rózsa-téri görögkatolikus pléb. templomban fentitől

repr.

Nemzeti Magazin

a Nemzeti Ujság

képes mell. 1933.

okt. 15.

HITEL	1991.01 -
IPARI FORMA	1991.01 -
IRODALOMTÖRTÉNET	1991.01 -
IRODALOMTÖRÉNETI KÖZLEM.	1991.01 -
JÁSZKUNSÁG	1991.01 -
KAPU	1991.01 -
KORTÁRS	1991.01 -
KRITIKA	1991.01 -
LIGET	1991.01 -
MŰHELY	1991.01 -
MŰVELŐDÉSI KÖZLÖNY	1991.01 -
MŰVÉSZET	1991.01 -
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRT.	1991.01 -
MAGYAR FILOZOFIAI SZEMLE	1991.01 -
MAGYAR KÖNYVSZEMLE	1991.01 -
MAGYAR KÖZLÖNY	1991.01 -
MAGYAR TUDOMÁNY	1991.01 -
MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET	1991.01 -
MUNKAÜGYI KÖZLÖNY	1991.01 -
MŰZSÁK-MŰZEUMI MAGAZIN	1991.01 -
NAGYVILÁG	1991.01 -

PETRASOVSZKY EMÁNUEL festő

PIRIGYI István: A magyarországi
görögkatolikusok története.2.köt.
Nyiregyháza, 1990. 171.p.

Petrasovszky Manó

festő

l.

Sátoranyk.

36. l. 41. l.

SZÜNET.

6. BŰVÉSZMUTATVÁNYOK. Bemutatja: Thür István.

7. VISSZAKÉREM AZ ISKOLAPÉNZT. Bohózat 1 felvonásban. Irta: Karinthy Frigyes.

Igazgató	Szentiványi Gyula
Számtantanár	Kovács Nándor
Fizikatanár	Blau László
Történelemtanár	Kisari János
Földrajztanár	Hradek Ferenc
Wasserkopf	Augner Lajos
Szolga	Gyenes László

8. MAGYAR NÓTÁK. Énekquartet.

9. ELMEORVOSOK. Karinthy Frigyes tréfája.

Dr. Fejperec	Wachter Gáspár
Dr. Agylepény	Augner Lajos
Szolga	Zingel István

Konferál: Deutsch Béla.

Petrásovics Emánuel

festő

A bpesti iparművészeti iskolában tanult Leszkovszkynál
A bpesti tegenyháztéri görkath. templom freskóinak kisebb részét Takács István mellett fenti festette. Takácsal több közös munkája is volt

Szabó Lőrinnt építőművész úr szíves közlése

1933. X. 11 –

Petraschofszky Emánuel MDK

Sárospataki kiállitás.
Szabad Müvészet 1947. 256. o.

MDK

Petrasovszky és Nyiri

A mezőkövesdi templom uj freskói. Nemzeti Ujság 1933. dec. 6. 11.l.

PETRASOVSZKY Emánuel festő

Házad ékessége : Görögkatolikus templomok, ikonok, ikonosztázok Magyarországon. Bev. Bacsóka Pál. Bp.: Nyirgyháza : Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 1991 2. kéj - Máriapócs, 1990/40

PETRASOVSZKY Mauó és Leó festők

Házad ékessége : Görögkatolikus templomok, ikonok, ikonosztázok Magyarországon. Bev. Bacsóka Pál. Bp.: Nyirgyháza : Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, 1991

63. Kép: Miskolc, falfestmények, 1918?

PETRASOVSZKY Mario (1902-1976)

satoraljaújhelyi festő

Szűz Mária-oltalma c. neorealista falkepe 1944-1945, Máriapócs, regy templom.

MÉrt 1995 187

Petrásovszky Emánuel
Világ 1902 jan 11. 22 – 26 ig
Diszitőfestészet Stein.

Putz János

Raskó Aurél

Rátonyi Zoltán

Remsey Sándor

Iparmüv. Isk.

Ehről nem lehetett adatot szerzni sem a képzőm. főiskolán, sem az iparmüv. iskolán

Petrás
eperjesi könnives
1454

l.

Muz. Kot. Ért
1918. 117. l.

Petrassevits J.

Magyar Sparmüvészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145-168. o.

Ozakó Ebemér: A torinói králítás.

Petrasch A

l. 1793

Eperjessy 1929

35 l.

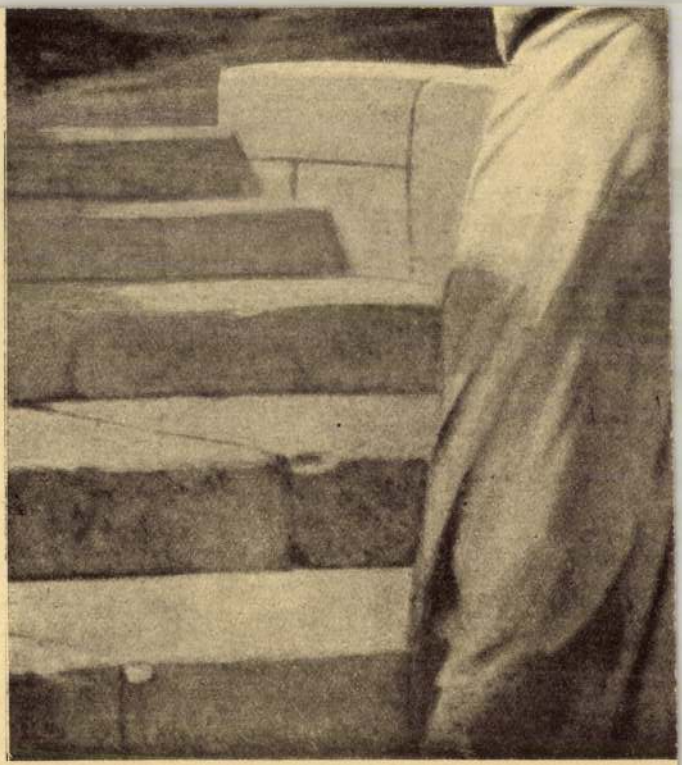

F. GOODALL: REBEKA BEIM BRUNNEN

Pető János grafikus

a „Rajzok" c. kiállítás Miskolcon, a József Attila Klubkönyvtárban megnyílt, melyen szerepelnek a műrész munkái.

Déli Hírlap (Miskolc), 1976. máj. 21

PETŐ JÁNOS, timármester

A Kiss Balázs,csizmadialegény elleni bankóhamisitasi perben Debrecenben/Pető debreceni mester volt/ 1843-ban vallomást tett,szerinte Erossnek nem volt pénze,tőle kért harminc forintot. 392.old

KAHLER FRIGYES: Adatok a magyarországi papirpénz hamisitás történetéhez 387.old

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve, 1974.
Debrecen, 1975

MDK

Petrás Juliska

1925-26. a kecskeméti művésztelepen dolgoztak.
Képzőm. főisk. évk. 1925-27. 21. l.

MDK

1930-31 évben a kecskeméti művésztelepn dolgoztak

Petrás Julia

Képzőm.Főisk.Évk. 1930-31. 69.o.

Petrás Julia MDK

1931/32. a kecskeméti művésztelepen dolgozott

Képzőm. Főisk. évk. 1931/32. 106.o.

Petrás Julcska

1925/26 - 1930/31

Kecskeméti telep

Ferképzomfoiskèvk

122. l.

Lakik : Kolozsvár (1881)

1881. nőipar kiáhitáson

Remete tejűvegre rajzolva.

Kép zőmű vészeti szemle 1881. 139 l.

Petrás Jánosné

Petrás István
fotós

Méltatói

Solymár István: Magyar müemlékek.
MÜVÉSZET 1970.augusztus - 32.lap

Petrás István
fotóművész

M.D.L.

Magyarországon Petrás csinált
előszor fényes felületű képesla-
pokat. A szépművészeti Múzeum
festményeiről és szobrairól hészí-
tett levlapokat.

Frank János: Petrás Istvánnál
Élet és Irodalom, 1966 szept. 24-8 lap

Petrás István
fotóművész

M.D.K

1926-ban a MTI hívták meg, 23 évig dolgozott ott. Magyar tájakról és műemlékekről készített fényképeket.

Frank János: Petrás Istvánnál.
Élet és Irodalom, 1966. szept 24 - 8 lap.

Petrás István

Petrás István (1904–): fotóművész, elsősorban a festményreprodukció kiváló művelője.

Mihályfi Ernő:Művészek,barátaim Bp.Corvina 1977.

Petrás István
fotós

Petrás István fotóművész, a Magyar Nemzeti Galéria osztályvezetője a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést nyerte el.

— : —

Művészet, 1971. junius – 48 lap

Petrás István

Frank János: "A mütárgyfénykép" cimmel ir "a legtekintélyesebb magyar mütárgy fotós" mütermében tapasztalt eredményeiről, mely szerint sikereit annak köszönheti, hogy egyrészt értenek a képzőmüvészethez, müvészettörténeti ismereteik jelentősek, s nemcsak magát az alkotást, de a müvészt is ismerik.

A mütárgyfotósok

Élet és Irodalom, Bp. 1970. szept. 26.
XIV. évf. 39. sz. 12. lap

Petrás István

fotós

Fotóművészetének egyik speciális ága az „interieur" felvétel.

Maiffy Albin: A fénylépcket ...
Művészet, 1970. augus – 28 lap.

Petrás István
festő

A Magyar Nemzeti Galéria
Festő Osztálya vezetője.

Devényi Iván: Edvi Illés Aladár
Művészet, 1970. május - 27 lap.

Petrás István
fotós

M.D.K

A budai Vár régészeti anyagát
fényképezte 1948-tól.

L.b.: Budai fényképes krónika I
Művészet 1964. április - 14 kap

Petrás István

felvételei illusztrálják ~~xxBudapest~~

a Budapest c. folyóirat ~~197~~o. 1969. 12. l. számát.

38. l.

Petrás Mária

Felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 11. számát

18.1.

Petrás István
fotós

Brocky Károly Browning-portréjáról
készített fotót.

Gál István: Brocky Károly portréja....
Művészet, 1971.szeptember - 10.oldal

Petrás Sylván

fotós

Sorozatának 8-ik képén Szőnyi

„Merőgardasági pannó"-jának

Erészből'alló képsora van.

Márffy Albin: A fényképeket . . .

Művészet, 1970. május - 28 kap

Petrás István

A Zötet fémyzöpfelvételeit
Zénitette.

Héjj Miklós: A visegrádi Királyi palota
Bp. Corvina 1970

Dear Mr. Wilson,

Thank you for your letter of the 15th inst.
We are sorry to hear that the machine you purchased
from us is not working properly.

Please send it back to our workshop
and we will repair it free of charge.

Yours faithfully,

Petrás István
fotós

Szőnyi, Aba-Novák, Nagy István,
Magyar festők Itáliában hatáló gusok
felvételeit készítette.

Márffy Albin: A fénykép-et . . .
Művészet, 1970. május – 28 lap

Petrás Istvánn
fotós

A 10. ik képén a sorozatában
Makrisz „Felszabadulás" emlékműve
a Ferencz Noemi pasztell sinnű
gobelinje látható.

Márffy Albin: A fénykép-det . . .
Művészet, 1970. május – 28 lap.

Petrás István
fotós

Jó néhány pompáshépet készített
Petrás a grafikai és kisplasztikai
folyosóról is.

Maiffy Albin: A fenyhépeket . . .
Művészet, 1970. május – 28 kap

Petrás István
fotós

Fotoobrozahának 9-ik lépén
Medgyessy Fáncosnőjet és Ferenczy
Noemi Gobelin-jet mutatja.

Márffy Albin: A fénylépcket . . .
Művészet, 1970. május - 28 cap.

Petrás István
fotós

~~Hisfaludi~~ Ströbl ~~István~~ Alajos: „Anyánk"
című szobrásról készített mesteri fel-
vételt.

Márffy Albin: A fényképezet...
Művészet, 1970. május – 28 lap.

Petrus Hoan
Lelós

Constitución histórica lógica, Jerarquía,
Budapest mil, valamint Pártos János
Büszerkedés cimi szóbe Torzsa, Jus
– a nagyatja meg a szemet.

Szerfy Ellen: A Jeszfelgyet.
Budapest, 1970. magyar – 28 kap

Petrás István
fotós

Sorozatának hetedik képen, Derkovits, Rudnay mú, valamint Pásztor János Búcsúzkodás cimú szobo, Tornyai „Jess" – a ragadja meg a szemet.

Maiffy Albin: A fényképekt . . .
Művészet, 1970. május – 28 lap

Pattár István
festő

1956-ban kiállított Ferenczy Noemi
Gobelinyeiről készített bravurosan érzékelhető felvételeket.

Márffy Albin: A fényképek...
Művészet, 1970. május - 28 lap.

Petrás Ysloán

fotós

A borozatának hetedik képén

Derkovits „Vasút mentén" c. alkotása

szerepel, a háttérben Rudnay

házaspárja látható.

Mizsiffy Albin: A fényképezet . . .

Művészet, 1970. magyar - 28 lap.

Petrás István

fotós

Sorozatának 6-ik képén Mihus

Sándor szobra látható

Márffy Albin: A fénylépcket . . .

Művészet, 1970. május – 28 kap.

Petrás István

fotós

Fotósorozatán Mikus „Számoló kislány"-a, Derkovits „Dunai homokszállítói is láthatók.

Máriffy Albin: A fényképeket ... .

Művészet, 1970. május - 28 lap.

Petrás István
fotós

Szőnyi, Elekfy, Iván Szilárd
festményei szerepelnek Petrás
István fotó sorozatán.

Máriffy Albin: A fénybépehet ...
Művészet, 1970. május - 28 lap.

Name: _____

Date: _____

Q.1 Write a program to find the sum of the following series:

$$1 + \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \frac{1}{5} + \ldots + \frac{1}{n}$$

Ans:

```
#include<stdio.h>
int main()
{
    int n, i;
    float sum = 0.0;
    printf("Enter the value of n: ");
    scanf("%d", &n);
    for(i = 1; i <= n; i++)
    {
        sum = sum + 1.0/i;
    }
    printf("Sum of the series = %f", sum);
    return 0;
}
```

Pehrás István

fotós

Fotósorozatán szerepelnek a XIX. századi remekművek egész sora után Viti Béla General Ludd sorozata és Mészáros László pazasztlegeinge.

Maiffy Albin: A fényképezet ...

Művészet, 1970. május - 28 lap.

Petrás István
fotó

Sorozatainak mésodik minőr
Munkácsy mírin, Trany János szoba szerepel.

Mánffy Albin: A fényképdet
Művészet, 1970. majus - 28 lap.

Petrás István
fotós

„Nagyobbrigaria sokasa volt nyomok"
„kiállítást felvétel sorozatban örökítette
meg. Az első kép Kaminczy Ferenc fehér
mázvány mellszobra.

Maiffy Albin: Fénykép-ehet ...
Művészet, 1970. május – 28 lap.

Petra Szirán
jelés

A Magyar Vonatt Galerien, a Budapesti
Történeti Múzeum Budaörsi Palotá-
jában rendezett kiállítás, Vargyakos Ugrás
szerzés nyelv a nyelv" belső lefelédelet
kérdette

Szerfy Ellen: Fényérdet . . .
Műszerét, 1970. nyelv - 28 kap

Petrás István
fotós

A Magyar Nemzeti Galéria, a Budapesti Történeti Múzeum Budavári Palotájában rendezett kiállítás, Nagyabb igazo sokase volt a népnek" belső térfelvételeit készítette.

Márffy Albin: Fénylépcket . . .
Művészet, 1970. május - 28 lap.

Pétrás Ilsoán

fotós

Beck Ö. Fülöp, a „Magyar sémekmüvek" kiállításának katalógusának felvételeit készítette.

Maiffy Albin: A fényképezet ...
Művészet, 1970. mágus – 28 lap.

MDK

Petrás István, fotóm.

készitette a müvészi kivitelü reprodukcióit a katalógusnak.

Müvészház /Künstlerhaus/. Bécs. 1963.
Ferenczy Béni szobrászm. kortársai körében.
M.Képzöm.káll. Kat.

Petrárs István

Fotója

M.B.B.: A Szovjetunió magyar szemmel.
Album az 50. évfordulóra.
Magyar Hemzet, 1967. X. 22. 13. o. Vasárnapi
Körveszemle

Petrás
fotós

A „Martinász"-t, Somogyi
József alkotását e cikkben Pet-
rás fotós fotózta.

Rózsa Gyula: Szobrászatunk 30 esztendeje....
Művészet, 1975. április - 8.oldal

Petrás István

fotós

Petrás István is kiállított fotókat a Népi szobrászat 1974 "című" akkor.

Pap Gábor: Népi szobrászat, 1974.
Művészet, 1974. október - 23. oldal.

Petrás
fotós

Petrás fotós készítette a fotókat
Munkácsy „Tanulmány a Zalog-
haikoz" cimű műveiről.

Pap Gábor: Szabay Ferenc ikonosztázia
Műrészet, 1975. május – 27 old al.

Petrás
fotós

Petrás fotós hiszitette a fotót
Pásztor János „Búcsurhodás" c.
szobáról.

-----: Életkép sötét háttérrel.
Müvészet, 1975. április - 44.oldal

Petrás
fotós

Petrás készítette a reprodukciókat a Korniss
és a film című cikkhez.

Menyhért László: Korniss és a film
Művészet, 1974.november - 17.oldal

Petrás
fotós

Petrás fotós készített megnyitókat
Körner Éva Kornissról szóló.

Körner Éva: Néhány támpont a Kornis jelenség.....
Művészet, 1974. november-- 9.oldal

Petrás
fotós

Petrás fotós készített reprokat a „Korniss Dezső önmagáról" című cikkhez.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Petrás
fotós

Petrás fotós készítette a Major János
grafikai munkásságáról szóló cikkben
a reprókat.

_____: Major János grafikai munkássága.
Művészet, 1974.szeptember - 21.oldal

Petrás István
fotós

Bojár Iván „Mecenás – az ország"
című albumhoz a fotókat részben Pet-
rás István készítette.

Bojár Iván: Mecenás az ország.
Tiliot, 1975. március 18–12 oldal.

T. 568.

lomának alaprajza és keresztmetszete
ység van adva és a melynek minden
e. Felirata fölül jobbra:

d Profil
Kirche zu
ch

vk. 22.6 : 32.9 cm.

Petrás György

nobrait

1908–1909

Éimisk 1930.87.1.

V. S. L. M. (= votum solvit libens merito) V. Lbo.

Petrás György

Szül. Kishegyesen 1886
apr. 24. RK. 6 elemi
1913/14. II. első osztálybeli mü-
vésznőv - Radnai Béla -

7.161

Petrás György

1913/14 I.

Ferkápzomfoiskévk

12e. l

Vexillarii V. 250.

Petrás György

Hul - Kishegyesen 1886
ápr. 24. Rk. 3 év iparmun
isk -
1914/15. I - másodéves Hob-
rásznov - Radnai B -

Petrás Béla

V.Gy.: Idegenforgalmi kirendeltség, Budapest, VIII. Baross tér. - Építészek: Vadász György, Katona Péter, statikus: Petrás Béla. - Képes ismertetés, fotók: Orlai Ágoston

Magyar építőművészet, 1970. 6.sz. 41-42.

Petráss Anna, népnüvén

A második emel...
szakköri hel...
XI. ...
magúk...
Anna, a nép...
tere. Amit itt látt...
csak országos, hanem ...
zetközi kiállításon is érdek-
lődést keltene. Mégsem ez a
legszebb, hanem hogy egyet-
len kis levélre ennyien el-
hozták dolgaikat. S hogy az
eredetileg harminctagú
Aranygránátalma-körbe tíz
nap alatt több mint százan
iratkoztak be.

2

... filcpapucsban

Bp. 1979 jul. 17

Negativ

Petrás: 16. Kerényiné

Gönczi Tibor: Plakát

Negativ

Petrás

Kerényiné

212 Pereneczky J.: Gépalkotás (?)
festmény

MDK

Petrás kőmüves

dr.Iványi B: Eperjes város középkori épitkezései és épitészei. Muz. és Kvt. Ért. 1918. XII.évf.2.sz. 117 l.

Petrányi dúklós

ipari szakiskolai

tanár

Székelyudvarhely

1905

I./ A 122.620. számú

Tiszteletdijak

II./ A 127.688. számú

Beszerzési köl
Elhelyezési

százhuszonhárom pengőt,

III./ A 127.689. szá

költségekre 20 P, azaz Husz pe

1-én. A miniszter helyett: ifj.

kár.

A hivatal

Petrányi Miklós

Téli táj; olaft. 160 K
Lugosi emlék, olaft.
60 K

Nemzeti Szalon
1900. tav. kiáll.

Petrányi Miklós

kiáll.

Nemzeti Szalon

1922. szept.

Fův. kept.

Petrányi

P. 3. *Miklós*, festő és iparművész, • Kassa 1877 dec. 6. 1900 óta leginkább figurális rajzokkal szerepel budapesti kiállításokon. 1906. a milánói nemzetközi kiállításon iparművészeti munkáival aranyérmet nyert. 1922. és 1923. kollektiv kiállítása volt a Nemzeti Szalónban. A Vita Művésztársaság tagja.

Lg. II. 1931

Mária Terézia:

E gunyérem egyik oldal
„DIE ENT BLOSTE KON
balra látható szerzetes r
főur, kinek kezében rub
GAGNE". A képcsoport a
érem másik az a jelenet
UNGAR(N:) ZIEHT: EIN: BEI
varhölgye hozott, a mine
alak fejét vakarja, hallv
PERDU". E csoport ala

Bronzérem, 4 : 4
Csernatony Laj

1 koronáját elveszt[illegible]

Petrányi Miklós

1905 grafikai Nemzeti Szalonban

Virágok, pasztell

Horváth Kocin V. 293.

Petrányi Miklós

1897/98 - 1898/99, 1900/01,
1902/3 II.

Ferképzomfoiskèvk

122. l.

Miklós

Petrányi

Téli táj A negedi képzőmű
vészeti egyesület 1903. Kiáll
tisán megny. Brecher Alb

Művészet 1903. 354.

Petrányi Miklós

Nemzeti Szalon 1900. tavaszi
kiáll. Téli táj, olajf.
160 Kor.
Lugosi emlék, olajf. 60 Kor.

Vallás- és közokt. minisztér

X. 227

Petrányi Miklós

1922. máj. MROE
kiáll. Nemzeti Szalonban
Önarckép, tollrajz 20000.–
Hadifogoly járásbíró, tollrajz 10000.–
Tetemrehívás, tollrajz 10000.–
Vihar a Gerecsében, tollrajz 10000.–
Szakácskodó hadifogoly, tollrajz 10000.–

1922. szept. kollektív
kiáll. Nemzeti Szalonban
életrajz nélkül.

1923 szept. kollektív
Vita Művészegyesület
kiáll. Nemzeti Szalonban
életrajz nélkül

Westclevelandi (USA) magy. Refor-
mátus Ifj. Egyesület V. 301.

Petrányi Miklós

festő

1902/3 téli / kiáll. Nemzeti Szalonban

Belvedere, 160 Kor.

Barabás Miklós

19. sz.

VII. 419.

Petrányi Miklós

Műcsarnok festő Bpest

1900 – 1. téli kiáll

Fibula bronzból VI. 126.

Petrányi Miklós

1913. MGE és MAPE kiáll.
Nemzeti Szalon
Biska hodály, rajz. 60.–

Tordai népkvt. III. 178.

Petrányi Miklós

Művészet 1905. 57
– 1907. 70, 198

Basaiti Marco: Holt Krisz
tus 4(971), 5(1001), 4206(850). — Szent Je
mos 32(599), 1242(64).

Petrányi Miklós

szül. Kassa 1877 dec. 6.

Rk. Reál. érettsz.

1897/98. I. I é. rajztjel

1897/98 II " "

1898/99 I-II. II é. " "

1899/900 I-II. 3. é. " "

Márton Lajos dr. V. 196.

Petrányi Miklós

festő

1907.

VII. Nefelejts u. 39

2. *Csiday Benő*, d. v. főtisztviselő
3. ***Eiser Nándor***, nagykereskedö
4. ***Egan Ede***, mérnök, máv. felügyelő
5. ***Kasics Péter***, min. tanácsos
6. ***Dr. Keömley Nándor***, pénz. tanácsos
7. ***Kossuthányi Géza***, kir. táblabiró
8. ***Schumy Rezső***, épitőmester
9. ***Dr. Szebeny Antal***, országgy. képviselő
10. ***Wolf Márton***, kereskedő.

Póttagok:

1. ***Stolz István***, háztulajdonos
2. ***Szőllősy István***, gyógyszerész.

WEISLER J. BUDAPEST II. KER.

Petrányi Miklós

Thieme Becker

XXVI. 495. l.

Lyka.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Petrányi Miklós

U. 4166.

Ernst Különfüggők VII. 46.

Petrányi Miklós

festő, a miskolci fémipari szakiskola rajztanára

lásd

Halm Leszek

263. l.

MOB kat. 3708.

Petrányi Miklós

MDK

miskolci festő

Holm Leszih, 258, 266, 268, 269, 311 l.

MDK

Petrányi Miklós

1924. máj. a Lévay Közműv. Egy. képzőm. oszt. bemutatkozó kiáll. a miskolci városháza nagytermében

Halm Lexnih, 268 l.

MDK

Petrányi Miklós miskolci festő

1926. máj. résztvett a Lévay Egyesület miskolci kiállitásán.

Halmay Leszih: Miskolc és ...vm.b li községek MVM.V.k. Bp. 1929.

MDK

Petrányi Miklós

1925. febr. a Lévay Egyesület Képzőm. oszt. rendezésében kiáll. a miskolci vármegyeháza nagytermében.

Halmi Leszih, 268 l.

MDK

Petrányi Miklós

Dekorativ rajzai a Szalonban kerülnek évente a "Vita" egyesületben bemutatásra.

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

MDK

Petrányi Miklós, csendélet-dij

A mintarajzok. kitüntetettjei.

Művészet, 1899. 7.sz. 67 l.

MDK

Petrányi Miklós

Rózsák, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 19o1.

13 l.

MDK

Petrányi Miklós
Téli táj, olaj

Szegedi Képzőműv. Egy. Tavaszi kiáll. 19ol.
8 l.

MDK

Petrányi Miklós festőművész.

Bartus Ö: Vidéki centrumok. Miskolc.
Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29 l.

s, a többi befalazva. Fellner Jakab

7955)

MDK

Petrányi Miklós

M.Rajztanárok Orsz. Egy. kiáll. Magyarság, 1922, V. 28.

Petrányi ~~Lajos~~ Miklós MDK

Az 19o1 tavaszán rendezettx szegedi kiállitáson
metvásárolták "Téli táj" c. müvét.

A szegedi kiállitás.
Mücsarnok.19o1.14.sz.2o5.1.

Petrányi Miklós

l.

Exp Milan 1906

18. l. képpel

24, 25. l. képekről

26, 27. l. " "

45. l. képpel

46. l. "

MDK

Petrányi Miklós.

Csempekályha tervét 60 koronáért megvették.

„Magy. Iparmű." 1905. 80. l. Csempekályha tervpályázat. Eldőlt pályázatok.

MDK

Petrányi Miklós,

a N.Sz.által rend 63 csop.kiáll. egyik-másikán szerepel műveivel. 1922.

A Kemz. Szal. 400-ik jub.és a KÉVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

NJK

MDK

Petrányi Miklós, festőm.

421. Füzes. Olf.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 46.l.

MDK

Petrányi Miklós, terv.művész

Petrányi Miklós

Az Iparművt.Társ legutóbb két pályázatról döntött. A cserépkályha-pályázatra beadott tervét a biráló bizottság megvette.

Az Iparm.Társulat döntése két pályázatról. Művészeti Krónika. 1965.jan. 15. 7.l.

MDK

Petrányi Miklós

Füzes, olajfm.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. 46.l.

MDK

Petrányi Miklós

Krisztus siratása

A Lévay József Kör képkiállitása Miskolcon.
Képzőművészet 1927. 3. sz. 16.l.

Petrányi Miklós MDK

Rózsák, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Petrányi Miklós MDK

Füzes, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Petrányi Miklós.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1922-be

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

mDK

Petrányi Miklós.

pályamüvet megvették. /Szálló?./ 1905.

Müvészet. 1905. 57.l.

Petrányi Miklós

MDK

xoxxxxc pályamüve megvéve

Az Iparm.Társ....cserépkályha pályázatra...
Müvészet 1905, 56. l.

MDK

Petrányi Miklós

cserépkályha pályázat, pályamüvét megvették

Iparmüv. pályázatok. Épitő Ipar, 1905. jan.8.
14. l.

Petrányi Miklós

Alkotásával szerepel a miskolci Lévay József-
Egyesület képkiállitásán.

P.H.930.XII.7.

Petrányi Miklós festő

Szerepel a miskolci Lévay József Egyesület kiáhításán

Magyarság 1927 VII. 15

Petrányi Miklós

Művének nevével a Szegedi
Képzőművészeti Egyesület
nagy Tárlatán.

Szegedi Új Nemzedék, 1934. XI. 18.

Petrányi Miklós.

A miskolci „Lévay József Közművelődési Egyesület" képzőművészeti szakosztálya Debrecenben kiállítást rendez, melyen részt vesz munkájával.

Magyarság, 1927. ápr. 6.

Petrányi Miklós

MDK

Rózsák, olf

Műcsarnok 1900/1 téli kiállitás

MDK

Petrányi Miklós

Önarckép, toll

Hadifogoly járásbiré, toll

Tetemrehivás, toll

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj. 19. l.

MDK

Petrányi Miklós

Vihar a Gorodokban, toll

Szakácskodó hadifogoly, toll

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. ~~1922~~ 1922. máj. 19. l.

MDK

Petrányi Miklós, festö

Három tanulmány. Olajv. tanulmány.

Nemzeti Szalon. 1900. Nemzetközi gyf. kiáll. Kat. 34.l.

Petrényi Miklós iparművész, grafikus.

Münich.

VI. ker., 1907.

198.

Petrányi Miklós festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1923. szept. 8. 7

A „Vita" művésztársaság első kiállítása
a Kunzeti Szalonban

Petrányi Miklós festö.

Népszava.1923.IX.14. 5.l.

~~tása~~ Gyarapodás.

~~tása~~. Fegyházi és világi

a jobbról történik, a hol

plomban, felállitott trónuson, teljes koro-
őtte térdelőt, szent István kardjával, arany-
~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ a főméltóságokat és az ország tiz
a hirnököt, a templom többi részében pe-
tagjait és a többi meghivott vendégeket

kinek társai a közepén vá-
rakoznak,

39.5 : 58 cm.

893: V. 1-jén.

(36)

1907: IX 8

192

Petrányi Jenő

Dolgozott Zsutt A. R.
Csernoch Koronázási
Melyhen
Repr.
Éimisk 1916/17.

70 l.

-ben, meghalt 1762-ben)

a.

tojásdad medaillonban.)

alra néz, (Bal kezével virágot illeszt keb-
tőjének szalagja vállaira omlik; hajéke, füg-
sokrot ábrázoló brocheja, melyről hosszukás
ek; ~~[illegible]~~ kivágott csipkés ru-
jait rózsa szinü selyemcsokrok ékesítik; ~~[illegible]~~
lra a háttérben korona köti le figelmünket.

ászonra, méretei 76:63 c/m.

fst ~~[illegible]~~.

48.*)

Petrányi Jenő

Végbiz. jeles eredm.

Szimisk 1917/18.

32. l.

Vétetek d. Alisenhtrt 1895: VII. 2
– Ebtám oltatott 1895: X. 24-én C
vc l. az sgbolgs

T. 2777.

on ülő magyar trombitás testőr
Leibgarde, Trompeter) a jel-
g házak látszanak.

11.5: 12.5 cm.

140-91-8.

Petrányi Jenő

1000 K külföldi tanul-
mányi ösztöndíj
Éimisk 1917/18.
30 l

Bécs.

Az előtérben balra van
ter Neuburg felé nyilik gyönyö
tartanak pihenést, a folyon pe
bárka közlekedik. Felirata:

AUSSICHT VON LEO
(nach Kloster

alól balra: W.H. Bartlett.
jobbra: W. Mossman.

Am., mér. a vk. 12: 18

140-95.

Petranyi Jenő

ötvös

Karest,
répr.

Éimisk 1915/16. 66. l.

T. 4598.

és a külső kapuhoz karfás hid
ig három hattyu uszkál. Felirata

ACHensis.

rvas tünik szemünkbe.

178.

Petrauji Jenö

ötvös

1915–19

Éimisk 1930. 87. l.

MDK

Petrányi Miklós festőművész

Miskolcon a "Lévay József" közművelődési egyesület művésztagja.

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

MDK

Petrányi Miklós festő

Művészet, 1900/1901. téli kötet. 60.l.

Petrányi Gyula
Szerző

M.D.K

Lakásbútor terveit a Faipari
Gyártásterverő-Intézet kiviteleri.

Kovács Lenzsa: Lakásunk bútorai
Művészet, 1963. augusztus - 27 lap

Petrányi Gyula

Kombinált dolgozó-
noba részletei
Fenti tervei után Eiszultag
Repr.
Györgyi újmagyép. II.

120. l.

LUKÁCS BÉLA
kereskedelmi miniszter

EÖTVÖS LORÁND BÁRÓ

Petrányi Gyula

Provence barok
enteriör
Fenti terverte
Repr

Művészet 1938. 18-19 z
98 l.

Petrányi Gyula

Könyvtárszoba.

Terverte fenti

Repr.

Művészet

1937. 5 sz 21 l

án szines keretekben mangánalapon szines virág-
t Zinndeckel. Fayence, auf Manganbraun Blumen-

domboru diszitéssel. Mária, tulipán és szőlőfürt
. — Grosser Weinkrug, grünglasierter Ton, plastisch
ı. Ungarisch, Balaton Ederics. E. H. XIX. Jh.

nboru disszel, takácscéh jelvénnyel. Magyar, 1845.
mit Reliefen, mit Abzeichen der Weberzunft.

ıyos erezéssel és a fiókok homloklapján en camaieu
szinesen almafa. Az oromzatán hátul felirat : *den*
einer Schreibschrank, Fayence, rot marmoriert, die
Figuren en camaieu. Mit 13 Laden. Auf der Rück-
ärts die Inschrift : *den 5 September Ano 1777*. Tata,
Illusztr. XLI. tábl.

szines virágos disszel és két oroszlánnal. Magyar,
ɔaner Fayence, mit farbigem Blumenschmuck und

g, gyümölcs és rovardisszel. Holics, XVIII. sz. —
tem Dekor, Obst und Insekten. Holics, XVIII. Jh.

XVIII. Jh.

657. KORSÓ ÓNFEDŐVEL, fa
mit Zinndeckel, Fayence, a

658. ALVINCI KORSÓ ÓNFEDŐ
— Alvincer Krug mit Zinnd
XVIII. Jh.

659. KORSÓ ÓNFEDŐVEL, faj
Zinndeckel, Fayence, darauf

660. KORSÓ ÓNFEDŐVEL, fajá
mit Zinndeckel, Fayence, bl

661. FOKUTYA, zöldmázas kőc
grünglasiertes Steinzeug, auf

662. LEVESESTÁL FEDŐVEL, fa
les füllel. Holics, XVIII. s
braunem Spitzendekor und z

663. HÁROM TÁNYÉR, népies
volkstümliche Fayence, mit s

664. HÁROM TÁNYÉR, egy bar
— Drei Teller, mit brauner un

4 évi október hó 16-án

kesfőváros tanácsa:

tanácsnok.

Székesfővárosi házinyomda 1914.

Petrarūjo Gyula

l.

A Butor

1937. 5. 21.

Pe Drányi Gyula iparművész, 90 éves

Két tervét megrásarolták

az Iparművészeti Tanács, az OKISZ,

és az Artex bútorpályázatán

N.N.: Idős tervezők sikere a bútorpályázatán

Magyar Nemzet 1968 XII. 20.

Petrányi Gyula, [iparművész] 12 ? MDG

Díjat nyert. (1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1)
[30000 Ft. Nagydíj]

–: Kiosztották a bútor-tervpályázat díjait 8

NÉPSZABADSÁG, bp.: 1967. febr. 3.

-

áz lelket számláló hetven család
gnagyobbrészt
a Pórháza puszta gazdasági cselédei

alom arra,amikor teljesen vagyonta-

Petrányi Győrné ozv

festő -

1937. telefonja

Budapesten

R. v. Waldheim art. Anst. Wien.

10 5 0

Petrainyi Gérárné

festő

Erf. 1928

Megkerestetik a tekintetes magyar kir. központi állampénztár, hogy a benti összeget, a számfejtési jegyzékek és ezekhez csatolt okmányok alapján, elszámolni szíveskedjék.

A magy. kir. vallás- és közoktatási minisztérium számvevőségének II. osztálya.

Budapesten, 190..... évi ..... hó .....n.

12	
13	

Petrányi Gézáné

Mintarajzi škola, rendkiv. bitogató II éves.

Értesítő 1903/04. 17 l.

19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
	Összesen

Petrányi Gézáné 670

Preszter Ilona

festő

szül. Budapest

lásd

Boz Magyarlex

743 h.

fejlesztik ki, és g[illegible]ög-római díszíto-

Petrányi Gézáné

1903/4 II – 1906/7

Ferkèpzomfoiskèvk

122. l.

(lajstroma, francziaországi III. 45.—)

Mükincsek leltára, francziaországi

(III. 45.)

Petrányi Sérané

1928, Balatoni Társaság
kiáll.

Balaton Alsóörs mellett,
olaj

Lovassi III. 144.

Petrányi Gézáné

1913. apr. – máj. Kiáll. W. Helon
Hidegházi részlet, parsbll 200.–
1915. szept. Kiáll. u. o.
Sárga virágok, olajf. 250.–

özv. Petrányi Gézáné.

Az O.N.H. volt iskolatársak következének művésztagjai műteremkiállításán műveivel szerepett.
A kiállítás rendezője volt.

Pesti Hirlap. 1928. dec. 16.

Petrányi Éva.

Az O.N.E. Lg. volt Iskolatársak Szövetsége művésztagjai tanulmányi ösztöndíjalapja javára műteremkiállítást rendez, melyen művei szerepelni fognak.

Kenzeti Ujság, 1928. dec. 14.

Petrányi Gézáné.

Az O.N.E. Lg. volt Iskolatársak Szövetsége művésztagjai tanulmányi ösztöndíjalapja javára műteremkiállítást rendez, melyen művei szerepelni fognak.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 14.

Petrányi Gézáné.

PH
928
XII
15

— **Müteremkiállitás.** Az Orsz. Nőképző Egyesület leánygimnáziuma volt iskolatársai Szövetségének művésztagjai müterem-kiállitást endeznek az ösztöndijalap javára (IV., Veres Pálné-utca 36). A kiállitáson, amely vasárnap, dec. 16-án nyilik meg és dec. 23-ig 10—2-ig és 4—7 óráig megtekinthető, a következő művésznők szerepelnek értékes munkákkal: Petrányi Gézáné, Tobisch Ilona, Horváth Lilla, Székely Erzsébet, Dicsőffy Kata, Schöntheil Erzsébet, Juvancz né, Vadászné Joós Ágnes, Éber Vilma, Mayer Böske, Rózsavölgyi Ágnes, Petrányi Éva, H. Schuschny Erna, Bakonyi Kató és Weil Erzsébet.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 15.

15

Petrányi Gézáné.

— **Műteremkiállitások.** Az elmult napok során a következő műteremkiállitások nyiltak meg: a Veres Pálné leánygimnázium volt növendékeinek kiállitása, amelyen különösen *Petrányi Gézáné* virágcsendéletei, *Tobisch Ilona* tájképei, *H. Schuschny Erna* és *Bakonyi Kató* csendéletei, *Dicsőffy Kató* portréi, *Rózsavölgyi Ágnes* művészi fényképei, *V. Joós Ágnes*, *Petrányi Éva*, *Schöntheil Margit* és *Juvanc Ireneusné* iparművészeti munkái tünnek fel. A pesterzsébeti művészek első csoportkiállitását vasárnap nyitotta meg báró *Perényi Zsigmond*. A kiállitáson, mely dr. *Chikán Béla* polgármester kezdeményezésére jött létre, különösen *Littkey Antal* finom pasztelljei, *Muszély Ágoston* hangulatos tájképei, *Sassy Attila* érdekes kompozicioi, *Ocsváry* és *Justh Emilia* akvarelljei, továbbá *Svartsuk* és *Jánossy* szobrászművészek munkái emelkednek ki. Műteremkiállitást rendeztek még *Bundschuh Ottó*, *Demeczkyné Volf Irma* és *Wiesner (Mezey) Frigyes* a Barcsay-utcai [illegible]mnázium rajzermében, továbbá *Edvi Illés Ödön* [illegible]művész, aki Ilona-uti műtermében régebbi, jól ismert, a Műcsarnok kiállitásain is többször szereplt munkáit, valamint nagyszabásu uj történelmi kompozicióját, az Attilát, állitotta ki.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 18.

21

özv. Petrányi Gézáné.

IRSÁG 932 XII. 1.

* **Müteremkiállítás.** Az *Országos Nőképző Egyesület*, Veres Pálné leánygimnáziumából kikerült és a *Gesztiné Wolkenberg* Ilona elnöklete alatt álló *Volt Iskolatársak Szövetségének* művésztagjai a szövetség ösztöndíjalapja javára müteremkiállítást rendeznek, melyen metszetekkel, iparművészeti tárgyakkal, festményekkel többek között özv. *Petrányi* Gézáné, *Tóbis* Ilona, vitéz *Thurnay* Béláné, *Dicsőffy* Kató, *Zilzer* Hajnalka, *Schuschny* Erna, *Juvancné Révész* Irma és *Vadászné Joós* Ágnes szerepelnek. A kiállítás december 4-étől 11-ig megtekinthető a Veres Pálné-utca 36. szám alatt naponkint 11—2 és 4—7 között.

* **Mikulás a Vigszinházban!** Vasárnap délelőtt fél 11 órakor *Lakner Bácsi Gyermekszínháza* Mikulás-ünnepély keretében bemutatja Grimm világszép meséjét, *Jancsi és Juliska*. Zenés mesejáték 3 felvonásban, irták: *Lakner Bácsi* és *Szilli-Kovács* László. Lesz rengeteg ajándék, minden gyerek részére. Jegyek a Vigszinház pénztáránál.

M. 932. XII. 1.

Petrányi Gézáné

Kiállitása.

Ujság, 930.XII.14.

Dr. Petrányi Gézáné.

Az Orsz. Nőképző Egyesület Leány-gimnáziuma volt Iskolatársainak Szövetsége képző és iparművészeti kiállítást rendezett, melyen munkája szerepelt

Magyarság, 1927. dec. 10.

kötetnek is e
alaposságú
nyekre és do
pozott vonalv
forradalmi
a „szociálsovi
rabeli munká
állásfoglalásai
meghatározóit
történetírásun
ját és hitel
Sajnálnunk
Jemnitz túlzo

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
1967 FEB 3.

Kiosztották a bútortervpályázat díjait

Az Iparművészeti Tanács és az OKISZ pályázatot hirdetett történelmi stílusú bútorok formaterveinek készítésére. A díjakat csütörtökön a bútoripari bemutatóteremben osztották ki a nyerteseknek.

A bíráló bizottság 30 000 forintos nagydíjjal jutalmazta Petrányi Gyula tervezőművész pályamunkáit, 12 000 forintos első díjat kapott Englmayer Pál francia barokk hálószobája. Második díjban részesült Minár Pál dolgozószobája és Peresztegi József ebédlője. A harmadik díjat Simai Lajos dolgozószobája kapta. A kisbútorok közül első díjat nyert Peresztegi József francia barokk fehérneműszekrénye, másodikat Mikó Sándor népi bútorai és Horváth Jenő reneszánsz ülőcsoportja.

MDK

Petrányi Gézáné

Hidegházi részlet, paszt.

N.Szal. 1913. tav. Kiáll. 2e. 1.

MDK

Petrányi Gézáné

Balaton Alsóőrs mellett, of.

Balatoni Társ. 3.N.Szal. 393. kiáll. 1928. ápr. 21. l.

MDK

Petrányi Géza

Torkos László képm. bf.

Műcsarnok 1900/1. téli kiáll. 53 l.

Petrányi Géza MDK

"Piros bort ittam az este...", gipsz

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Petrányi Géza — MDK

Torkos László képmása, bronz

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

MDK

Petrányi Géza szobrász

Művészarnok, 1900/1901. téli kiáll. 60.l.

MDK

Petrányi Géza

Torkos László képmása, br.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. kat. 33.l.

2. *Csuday Beno*, d. v. főtisztviselő
3. *Eiser Nándor*, nagykereskedö
4. *Egan Ede*, mérnök, máv. felügyelő
5. *Kasics Péter*, min. tanácsos
6. *Dr. Keömley Nándor*, pénz. tanácsos
7. *Kossuthányi Géza*, kir. táblabiró
8. *Schumy Rezső*, épitőmester
9. *Dr. Szebeny Antal*, országgy. képviselő
10. *Wolf Márton*, kereskedő.

Póttagok:

1. *Stolz István*, háztulajdonos
2. *Szőllősy István*, gyógyszerész.

WEISLER J. BUDAPEST II. KFR

Petrainji Gera

festő

1907. IX Csepel rakpart

7 m

I-sö,

Mátyás Király (Ferenczy-féle) szobrára
rendezett gyűjtési akció iratai

VI. 141.

Petrainyi Géza

1877/8. I. II. szakosztály
szül. Kassán 1858 nov. 12.
skath. A kassai felsőbb ipartanoda 3-ik osztályát végezte.
Rajztanárjelölt.

1877/8. II. II. szakosztály

1878/9. I. III. szakosztály

1878/9. II. " "

1879/80. I. " "

1879/80 II. III. " "

Hitelesítőjegy

~~[illegible]~~, rimaszombati VIII. 47

Petrányi Géza

Nül. Kassán 1858 nov. 12
a Kassai felsőbb apostanoda
3 osztályát végezte
1880/81 I. vendéglat -
1880/81 II. " -

Petrányi Géza Bpest

A Képzőművészeti Társulat kiállitásain a Kö-
vetkező műveivel vett részt:

1887. őszi kiáll. II. sor.: „Piros bort ittam az
este...", gipsz-szobor, 150 frt.

Fejose Röből, papnár által hasz-
nált VI. 125.

Petrányi Géza

Mikszáth szobrász Bpest -
1900 - 1. téli kiáll -

Stunder János Jakab. festő.
18. sz.
IV. 347.

Petrányi Géza

szül. Kassán 1858 nov.
12. rk.
A kassai felsőbb ipartanoda 3-ik osztályát végezte.
1876/7 I. 1. féléve a bpesti mintarajztanodában.
1876/7 II. rendes tanuló.

textilművészet. Nagy jelentőségük volt ekkor az ú. n. *kókechi* és *kyókechi* technikáknak, valamint a batikmunkáknak is. (*Kókechi* = a selyemszövet bemártása festékbe, miközben a fonallal lekötött részek festetlenül maradnak. *Kyókechi* = sablonokkal festett

Petrányi Józa

1876/77 - 1879/80

Ferk pzomfoisk vk

122. l.

MOHÁCS.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrányi Géza

Thieme Becker

XXVI. 495. l.

Cyka

Petrányi Géza

szobrász

budai reálisk. tanár

l

Lijka Közöns

132. l –

IER, E. a XII. század első feléből
i (*Gazette Archéologique*, X.
]. 161. l.). — V. ö. még *Revue*
Art Chrétien, 1867. 126—27. l. —
KY, CH.—RADISICS, E.—MOLINIER,
hefs d'oeuvre d'orfèvrerie ayant
é à l'Exposition de Budapest. Pa-
n. 87—88. l. — FALKE, OTTO VON:
aur- und Reiteraquamanilien. II.
heon, 1928/II. 558. l. Tévesen 1300
l készült német munkának tartja.

E, id. h.

E, id. h.

.: *Magyarország Történeti Emlékei*
1896. évi ezredéves kiállításon.
k.: CZOBOR BÉLA és SZALAY IMRE.
apest—Bécs, (1896). c. munkában
BOR BÉLA: Egyházi emlékek. I.
- l. számos képpel.

EVICH LÁSZLÓ: A kassai Szent Erzsé-
templom szobrászata a XIV—XVI.
adban. Budapest, 1935. 29., 32. l.

BOR B[illegible] III. Béla és hitvese ha-
ék[illegible] *II. Béla magyar király*
ék[illegible] 210. l.

[illegible]ászi sírlelet. *Arch.*

[illegible]vodi sírmező.
MORAVCSIK

MDK

Petrányi Géza nobrán

„Puos bort ittam az este" i nobra

KT-tárlaton. 1887.

MDK-A-1-1/2036.

37.

ágos Bizottsága

ıy	száma:	19
	kelte:	19
	beérkezése:	19

száma:

intézett szám:

ma:

ma:

ta:

Petrányi Ferenc

mintetén

lásd

Magyar Iparmúvészet

1930. 36-l

Petrányi Éva.

Az O.N.E. volt iskolatársak szövetségének művésztagjai műteremkiállításán művével szerepelt.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 16.

Petrányi Éva.

Művei szerepelni fognak az Orsz. Nőképző Egyesület leánygimnázium volt iskolatársai Szövetségének művésztagjai műtereinkiállításán, melyet az ösztöndíjalap javára rendeznek.

Pesti Hirlap, 1928. dec. 15.

Petrányi Éva.

A Volt Iskolatársak Szövetségének művésztagjai által rendezett kiállításon műveit láthattak.

Magyarság, 1928. dec. 18.

Petrányi Éva.

A Veres Pálné leánygimnázium volt növendékeinek műtermeikiállításán iparművészeti munkái szerepeltek.

Petőfi Hírlap, 1928. dec. 18.

művészi formák közé tartoznak. A Shu Ching megemlékezik arról, hogy Shun,

Petrányi Éva

1924/25 – 1927/28

Ferkèpzomfoiskèvk

122. l.

benjárására, hiszen
dék csak veszteséget
asszék zokon venni,
Kalmatlankodom, de
úton lenek.
dulatu közbenjá-
ünk nevében ismétel-
kiváló tintelettel:
é Dr Gerecze J.

18. vagy
kovics u. 16.

Petrányi Éva

1928

Ki tud róla?

Petranu, Coriolan: Lista publicațiilor sti-
intifice ale profesorului...

8°, OK, 15L, Kolozsvár, 1939

Petrán Coriolán
a Kolozsvári
universitörtenti
tanár műveinek
jegyzéke

Viselet.

Férfi- és női viselet.

A magát meghajtó és csokr
álló két hölgy magyar ruhát v
virágcsokor és azon túl függő

NEMZETI DIAT

alól balra: Melléklet a Napke
jobbra: Nyomt. Rohn, Pes
legalól: Ily női öltönyök meg
vácziutczai divat
a férfiöltöny Hazai
épületében.)

Kny., mér. 22.5: 19 c

Petrák Pál

Rudabánya 1664
(Borsod vm)
nemzetet

l.

Iperovich Emlékkönyv

120. l. 132. l.

Petrák Pál

rudabányai illetőségű
mennyezet festő.

lásd

Arch Ért 1901.

400 l.

Okv. Ell.

BUDAPESTI FŐVÁROS TÖRTÉNETI MÚZEUM

Petrák Pál

mennyezetfestő
antalós

lásd Rudabánya

Műemlékvédelmi
szemle. 10. 7 ám

Technika

1942.

6. 4.

M. D. K.

PETRÁK Pál asztalos, festő

1664. Rudóbánya, ref. templom, festett mennyezet

Ugghaszy: Barokk szokraszat... Bp. 1959.

I. 254. l.

Petrak Alajós

rézmetsző

Nem magyarországi ??

Lásd:

Wurzbach. Biogr. Lex.

Wien. 1870. XXII. 99.

Petrák

vezmetnó

A Mübarát

1921. 195 l.

Réthly Antal dr. VII. 87.

M.D.K.

PETRAGLU Elena

1930-ban Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

M.D.K.

Petővári Elemér MAV intéző

Nehány kis akvarell tájával vett részt a miskolci vasutas képzőművészek kiállitásan.

Cikk: Vasutas művészek kiallitasa.(hb.)

Eszakmagyarország.Miskolcz.1948.dec.5.

Pétör Fülöp, szabó

Péter Fülöp, szabó

Sopronban Lackner Kristóf temetésére, 1632. jan. 4. dolgozott a temetésre. 168. old

Kovács József: A Lackner Kristóf felett tartott gyászbeszéd és temetésének számadása 167. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965. Sopron

823

...ef

...nézve. Gyűrűs jobb kezével a faragott szék
és baljában aranymetszésű imakönyvet
...nd szalagja felett, melynek csillagja mellét
ékkövekkel kirakott keresztet visel. Tején
...s szemöldöke ősz, szeme kék, bajusza s sza-
...ete: cappa maior hermelinnel s karing
...n balra könyvszekrény áll s jobbra a
...ett oszlopnál az ablakon át a szabadba
az esztergomi bazilikára nyílik kilátás.
a festő e jelzését olvassuk: „Festé Gál
1841."

... 84: 63·5 cm.
...er Samuelsól. 1896. junius 6-án (170/96). 25 frtért
...én a 158. sz. nyugtára. Elszám. oltatott 1897.
...ul vétetett 1897. VII. 7. én (104/97) a 4580/97. szv.

Petőszinnyei ref.

templom

l.

Korompay

56 l.

Keppel –

57 l.

Petőszinyei ref.
templom
(ma Svinica, elszak.
Abauj vm)
l. GerMRE 42 l.
236. l

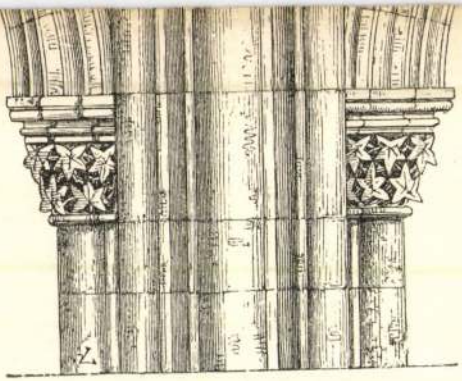

5.

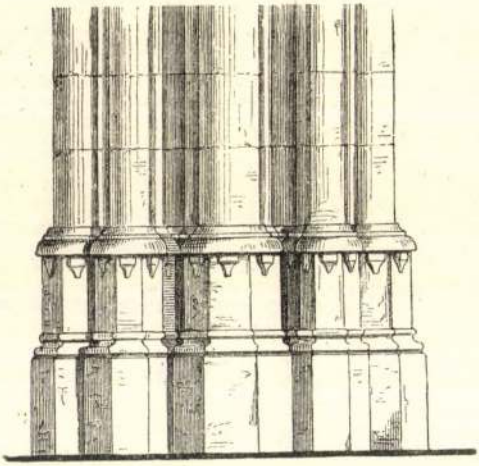

Pető kinnye Abauj torna

Miskovszky 1874.

1) alapraje x) és déli oldal x) 3 III = 1 öl részletek kl

Steindl vázlatrajzok

1) alapraje 1:100 1880. torony alapraje - déli bejár

kisentmetnél, zárkőrek,

2) hosszmetnet 1:100

3) déli oldal —

Sztekla. ~~1909~~ 1904 ből 1905 - 1906. felm.

vegzetvégtés 1913/14.

1) alapraje és déli oldalnezet másolat és fény másolat 1:100

2) ugyanaz " " 1:100

3) Tanulmány terv 1 alapraje és átalakítási terv. —

4) kisentmetnet (3 db) eredeti, másolat, és fény másolat.

5. kerdet 1:20 ajló és másolata (2 db)

6) torony alapraje és lépcső vázlat czerúzarajz. 1:20.

7) nyugati oldal czerúzarajz 1:100 —

8) felmérés i vázlatok 6 db. —

Petőfi Sándor

Hvanyvál Részült rajza
a 6. oldalon

Népszava 1973 március 10

Petőfi Sándor, grafikus,
költő

„megjelent egy levelezőlap Petőfinek Bemről készített rajza reprodukciójával"....

H. l.: Bélyegen a vizegrádi szövetség 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. okt. 26.

PETŐFI SÁNDOR, költő

FERENCZY BÉNI, éremművész Petőfi rajza után mintázta meg Ben tábornok érmét.
FERENCZY BÉNI érmeinek jegyzéke:
80./.sz.-BEM TÁBORNOK mellképe balra. Petőfi rajza után. Hátoldalon: Bem katonái között. Bronz, 115 mm. Magyar Nemzeti Galéria. 69.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960

PETŐFI SÁNDOR, költő

Ferenczy Béni, érmművésznek érme: Érmeinek jegyzékébe
ben a 86.sz.-ARANY JÁNOS ARCKÉPE jobbra Petőfi rajza
után. Hátoldalon: Jelenet a Családi kör c.vers után.
1952, bronz, 127 mm. A művész tulajdona. 69.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960.
Akad.Kiadó, Bpest. 1960

Petőfi Sándor

Bemutatkozik rajta

a 7. oldalon

Nemzeti 1973 március 10

Petőfi Sándor

Bem Józsefről Részult

rajza a 24. oldalon

Kritika 1973 március

Petőfi Sándor

Petőfi 1849 julinsában Merőkerény-
be ment, ahol a festészetnek ki-
vánta szentelni idejét.

Csabai Domonkos: Petőfi a rápoló
Tükör, 1977. jan. 2 – 6. oldal.

Lesley Dennington: Lights in Darkness

Tuesday, 24th July, 1928 ~ Evening

Petőfi Sándor

Petőfi egyik asszódi iskolatársa
emlékezik meg a rajzoló Petőfi-
rőlés elmondja, hogy közkézen
forgott általa rajzolt Tell Vilmos
képe.

Csabai Domonkos: Petőfi a rajzoló
Tükör, 1977. jan. 2 – 6 oldal.

Petőfi Sándor

Petőfi asródi időszakából meg-
maradt egy lovas huszár rápa,
egy siketnémá ABC, s egy minta
vías gyűjtemény címlapja.

Csabai Domonkos: Petőfi a rápoló.
Tükör, 1977. jan. 2-6 oldal.

Petőfi Sándor

Nyolc, a költő – vajzoló érett
korszakából számazó mun-
kát tartanak számon.

Csabai Domonkos: Petőfi a vajzoló.
Tükör, 1977. jun. 2. - 6 oldal.

Petőfi Sándor

A Petőfi hiallitáson is szerepel Petőfinek az a rajza, amit Erdős János vándorszínész sírját mutatja be.

Csabai Domonkos: Petőfi a rajzoló.
Tükör, 1977. jan. 2 - 6 oldal.

Petőfi Sándor

„Lovashuszár"
„Arany János portréja"
„A szalontai csonkatorony"

} vegyes

Csabai Domonkos: Petőfi a rajzoló
Tükör, 1977. jan. 2 – 6 oldal.

Petőfi Sándor

A szeretőnek kéz alphabet-je
A vándorszínész sérjat átrávló rajz } vers
Borítókap a Helység kalapácsához

Csabai Domonkos: Petőfi a rajzoló
Tükör, 1977. jan. 2 - 6 oldal.

Petőfi Sándor

1836-ból való szépírási gyakorlatot
öcsső-rájz.
Bem halapos mellképe
Petőfi Zoltán 1 napos korában.

repro

Csabai Domonkos: Petőfi a rajzoló.
Tükör, 1977. jan. 2 – 6 oldal

Petőfi Sándor, [grafikus]
[költő]

Hincz Gyula említette meg nyilván
leíró költeményei alapján mint
„A legnagyobb rajzoló" -t.

Cigány György: Változatok az élő hangra
1007-1014.
XVIII
11.

JELENKOR, Pécs, 1975 november

Petőfi Sándor

néhány kitünő rajza maradt fennt.

Forrás 1975/7-8/89

Gál :Balázs Béla rajzai a fiatal kodályról

Petőfi Sándor, költő

A nagyszalontai csonkatoronyról rajzot Vészitett, Arany János négyszoros + verset irt reá. 20 old.

Keresztury Dezső: Egy nagy költő emlékezete. 20.o.

A Petőfi Irodalmi Múz.Évkönyve.1959.Bpest.1959.Révai Nyomda.Bp.

Petőfi Sándor, [grafikus?] M Ok

A kötetben (Aranyról szóló kötet) megtalálhatjuk Petőfi rajzát a szalontai Gonka-toronyról!

—: Irodalomtörténeti Kézikönyvek 116.1

Bp, 1960. március X/3

KÖNYVBARÁT

Petőfi Sándor, [Költő, grafikus] MDK

Varsóban Kiállították Petőfi eredeti 4 rajzát Bemről.

—: Petőfi rajza Bemről, Liszt és Chopin barátsága 1

ESTI HIRLAP, bp. 1965. jan. 16.

Petőfi Sándor Vőltő

Krany János első arcképét rajzolta
Nagyszalontán. zvold

Keresztury Dezső: Egy nagy költő emlékezete. 20.o.

A Petőfi Irodalmi Múz.Évkönyve.1959.Bpest.1959.Révai
Nyomda.Bp.

Petőfi Sándor

„Bem apó" c. rajza (eml.)

g. f.: hűvérkedő írók

Petőfi Népe 1970 XII. 29

MDK

Petőfi Sándor, grafikus
költő

Aukcióra kerül a Helyzig kalapárzának (1844) egy ~~[illegible]~~ példánya: ~~[illegible]~~ ennek eredeti borítólapján elől is hátul is „egy-egy rajz, Petőfi keze munkája."

– mi – : Petőfi-rajzok, Magyarlóak 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 19.

a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
rsam minden jóérzésű ember, aki rendet,
alandmentes külpolitikát akar.
jóakaróimhoz. Szeretettel hívom őket, csat-
becsületes iparkodással szolgáltam minden
, küzdöttem a panamák ellen és segítettem
ehát a főváros közönségétől, hogy segítsen

bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-
n jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
el.**
döntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Petőfi Sándor

l.

Va Hó Ernst gyűjt

VII/I. 27 (13)

Petőfi Sándor ikonográfiája

l.

Városi Sándor:

Petőfi arca. Pécs, é.n.

Janus Pannonius Társaság kiadványa

MDK

Petöfi arcképe. Könyomat.

Barabás után 1845-böl. Hátlapján Szüry Dénes azon sajátkezü megjegyzése, hogy Vajda Jánosnak mindössze két képe volt:ez és egy napoleon -kép.

Szent-György-Cén M.Am.és Gyüjt.Egy. - Egy II. mütárgy árverésének katalogusa. Z.1. Szüry Dénes hagy. 8 Divald Kornél gyüjtése a Szt.Gy. C. számára.
1910.jun.17-18.

MDK

Petőfi [Sándor]

Bem József[ről] készített rajza repr.

(Petőfi – Bem apóról.)

Nők Lapja, Bp. 1954. március 11. [10. l.]

MDK

Petőfi Sándor

Két rajza: a csonkatorony Szalontán;
Arany János portréja – repr.

Megfakult fényképek, porlepte rajzok...

Ország-Világ, Bp. 1957. szeptember 24. 11. l.

PETŐFI SÁNDOR

PROFIL-RAJZA BEM TÁBORNOKRÓL.

(REPR.)

NÉPHADSEREG, 1970. OKT. 24.

- V Sándor, grafikus
Költő

Bemutatták Petőfi Sándornak
Bem apósról készült rajzát.

-: A Magyar Tudományos Akadémia
Kiállításán Varsóban 8.

NÉPSZABADSÁG, 1965. jan. 17.

Petőfi Sándor, [költő gratikus] MDK

Rajza Dem József
tálvonokról

Repr

– : 1848-ra emlékezünk 5

NÉPSZABADSÁG bp. 1966. márc. 15.

Petőfi Sándor, [grafikus, költő] MTD.k

Gitlet: „miért ne lehetne Kisfaludy Károly, Petőfi, Arany, Tóth Árpád, Juhász Gyula és mások" – rajzait [2].

–: Néhány érdekes újdonság a párizsi Könyvpiacon 8.8.

A KÖNYV, Bp. 1964. március IV/3

Vajna Éva

Litteratura. 1932. VII. évf. április.
451-453 old.

Petőfi Sándor rajza:

Bem apó.

MDK

Petőfi Sándor, költő,
grafikus

Rajza Bemről: Repr.

Korán Endre: Két nép hőse: Bem apó
4

Népszabadság. Bp. 1969. m. á. 14.

Petőfi Sándor iró M.D.K.

Arany János arcképe /rajz/ repr.

Kerecsényi Dezső A magyar irodalom képeskönyve Bp. 195
198 .l.

Petőfi Sándor, Költő, grafikus

MDK

Rajza Bem apóról: Repr.

Petőfi Sándor: Rajz

Címoldalon
[Elülső-külső-borító]

KRITIKA, Bp. 1969. november

VII/11.

Ernst Lajos: Petőfi arcképei

Nagy 40, 32 L, 7 L, Budapest, 1922

Petőfi arcképei

Jelöltjelse Jónsef, Epitéd. mérnök
mül. 1904, Csorgnál
ell. mercett 1938-ban.

Jónsef mádos 1938/39 208. l.

MDK

Pelőházi József, építész mérnök

szül. 1904, Csongrád

okl. szerzett 1938-ban.

József mádor 1938/39 208. l.

Petőházi kehely

SOPRON

Muzeum: Petőházi kehely

Czobor Béla: Egyházi szerelvények Szent István király korában. Századok, XXXV – 1901, 1033 l.

Petőházi kehely

SOPRON

Museum: Petőházi kehely

Hampel József: A régibb középkor emlékei Magyarországban. Akadémiai Értesítő, V – 1894, 536 l.

Petőházi kehely

SOPRON

Muzeum: Petőházi kehely

Folyóirator szemléje: Századok, XVIII-1884, 728 l.

Petőházi kehely

SOPRON

Muzeum: Petőházi kehely

Szella Zajos: A Sopronmegyei Muzeum... AÉ,
X – 1890, 364 – 366 l (képe 365 l)

Petőhára műemlékei
és irodalma

1.

Csatkaiosprvmműeml

II. 70. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Petőfalu

(Nyitra vm.)

Uzovics – Zichy – Eastely

197, 202, 376. l. 3

Kép 192. n.

Zádor – Rados

Olasz állami csereö

Petőfalu.

Kastély

Épült 1810 körül

Rados Jenő dr.-
Magyar Kastélyok
12. l.

Petőcz Lajos

A Fővárosi Pedagógus Képzőművészek tárlatán a Fáklya klubban részt vett Papp Irén tempera portréval, szakszervezeti dijas Berta Márton linómet ~~mttaxszettel~~, Bakonyi Mihály linómetszettel, Petőcz Lajos .

Ra jztanitás 1975-4-32
Dr Maksay: Fővárosi ped. képzőm. kiállitása

MDA.

Petőcz Lajos

Kiállitási hir

Izzó 1967 febr.18.

Petőcz Lajos

1962-ben részt vett a IV. kerületi pedagógus-művészek kiállitásán.
Háboruellenes témák, munkaábrázolás jellemzi.
Erős dekorativitás.
"Martinászok" /repr/

Péter Imre: Jegyzetek csoportkiállitásokról
Rajzta nitás 1962. IV. sz. 28.l.

Egyéb dologi kia
Elhelyezési köl

Háromszázhetven P-t.

2. a 127.689 sz. ca
Kiküldetési köl

Husz P-t.

Budapest, 1944.évi

A hivatalos másolat hiteléül:

min.shiv.igazgató.

Petőcz Lajos

Ferkápzomfoiskávk

1939–41. 141 l.

MOB. Képeslapactió

5

gos Bizottsága.

y { száma: — 192
kelte: január 8 1925
beérkezése: jan. 10 1925

száma:

ntézett szám:

na:

na:

Polakovits

- { 11/III

Petőcz Lajos
festő

Ferk pzomfoiskivk
1939-41. 148.l.

Petőcz Károly

a békéscsabai Dürer, ill. a gyomai Kner Nyomda legtöbb könyvének tervezője.

Tüskés Tibor: Könyvek Békésből (30-34. l.)

Somogy, 1987. 6. a. 33. l.

Petőfi Károly, Tipográfus

Petőfi Károly: Műhelykultúra és stílus 97-115

Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug. 1982-/2

Pelbárt Károly, Tipográfus

1.) a Dajkáló Táj c. antológiát
szerkesztette.

2.) az Elpergő napok c. antológiát szerkesztette

Szijártó István – V. Molnár László: Könyvek Békéből 153-164
Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug. 1982/2

Petőcz Károly, tipográfus

l. Korzika R.

Pálréti Ágoston: Két riport 72-80

Új Auróra, Békéscsaba, 1981. ősz 1981/1.

Pełócz Károly, Tipografus

a záródiszchet készítette

–: Záródiszch

Új Aurora, Békéscsaba, 1981. ápr.

1981/1.

Petőcz Károly, typografus

L: Tevan Andor

Bársony É: Tizenkét karesú kötet. 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978 nov. 25.

Petőcz Károly, grafikus

A kötet záródíszeit
tervezte.

Petőcz Károly: Záró-dísnek. 142.
Új Auróra, Békéscsaba, 1978. évf. 78/1.

Pełócz Károly, tipografus

L: Kner Izidor

Péffy Judit: Szép könyvek a Knerból 2

ti Hirlap, Bp. 1977 szept. 23

Petőcz Károly, typographus

L: Molnár László

5.o.

Átadták...

Népszabadság Bp. 1977. márc. 30.

Petőcz Lajos MDK

festő

. "Szégyen" ceruzarajz

a szentendrei Ferenczy Károly Muzeumban rendezett kiállításon.

Bordács H. Lenke: Pest megyei pedagógus képzőművészek.
Műterem 1956. I. évf. 3. sz. 38.o.

Pétőcz Károly, a Kner nyomda művészeti vezetője

Az elmúlt évben ünnepeltük hazánk egyik legrégibb nyomdájának, a gyomai Kner Nyomda megalapításának 100. évfordulóját. Ebből az alkalomból újra megnyílt Gyomán Kner Imre egykori lakóházában a nyomdamúzeum. Ebben a múzeumban beszélgetünk Hudák Júliával a múzeum muzeológusával, Pétőcz Károllyal, a Kner művészeti vezetőjével és dr. Szabó Ferenccel, a Békés megyei múzeumok igazgatójával. – Pétőcz Károly elmondja, hogy a következő teremben a typográfiai reform előkészületei láthatók, kiindulópontja Kner Imre elgondolásainak.

A betűművészek múzeuma Gyomán.

1983. II. 1. 20.15 3. műsor /-Vné-/.

Petőcz András

Vártalak este
Apró ruhanások } c. képei

"Vizuális művek" - Kortárs, 1987. 5.sz.

68-69. old.

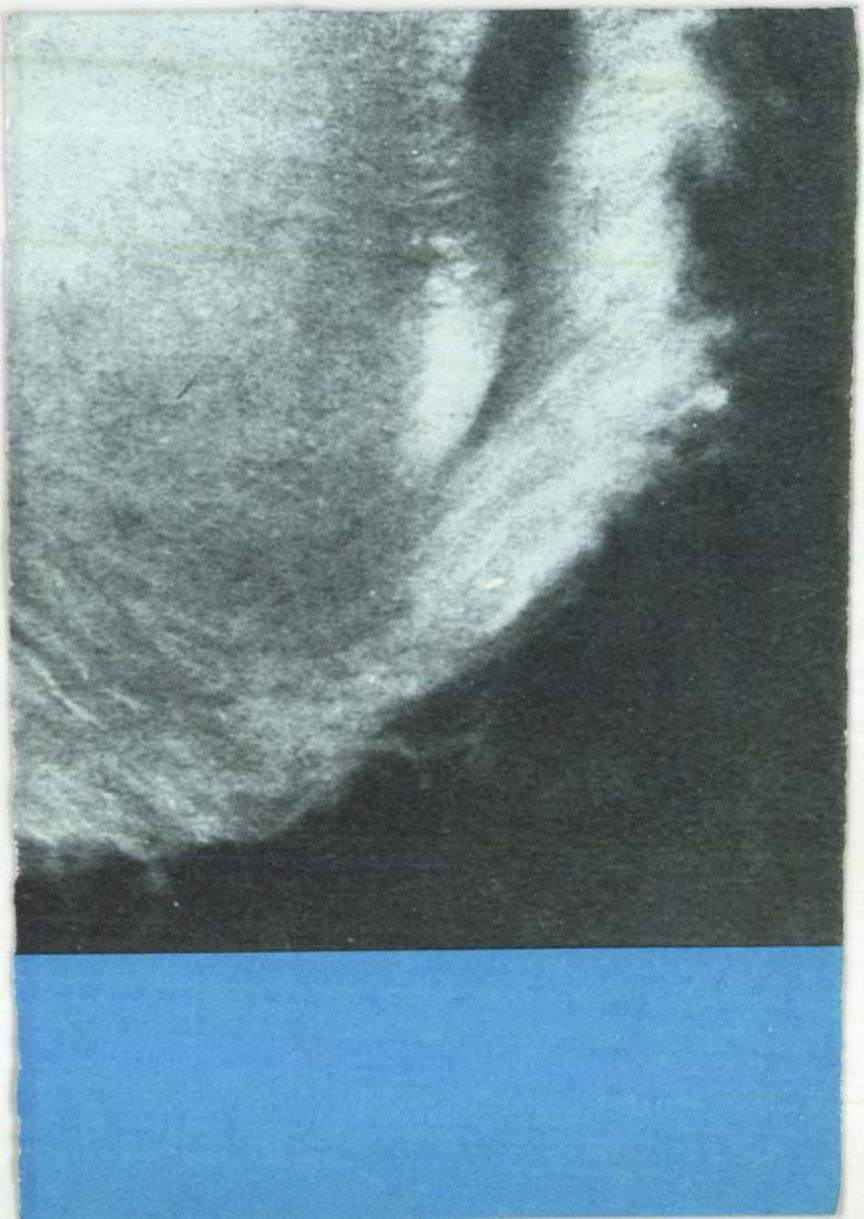

PETŐCZ András

képverse: Haoomage a Cezanne.

in. Györi Möhely 1989.3.sz. hátsó boritó

56/242
ANDERSEN NEXŐ, Martin: Az üres helyek utasai. Karcolatok és novellák. (Ford. G. Beke Margit.) (Bp. 1961), Táncsics K. 265 p. 19 cm.

/Táncsics könyvtár 26./

57/240
ANDERSON, Sherwood: Winesburg, Ohio. Elbeszélések. (Ford. és [utószó]: Vajda Miklós. Ill. Kondor Lajos.) Bp. 1962, Európa. 273 p. 19 cm.

58/238
ANDOR Leon: Tiz határon át. [Visszaemlékezések.] [Bp.] 1965, Kossuth K. 363 p. táblák. 19 cm.

PETŐCZ ANDRÁS

képverse

PET

PETŐ ZSUZSA
PRESS
PÁLYA ZOLTÁN
PHOTO
1118 BUDAPEST,
KELENHEGYI ÚT 12/14
TELEFON:
06-30-445-113

PETŐ ZSUZSA

FALAK

PETŐ ZSUZSA/PÓLYA ZOLTÁN

Pető Zoltán

Alkotása szerepelt a Borsod-Miskolci Muzeum helyiségéb
ben 1950. máj. 13-án megnyilt kiállitáson.

Miskolci, diósgyőri, ózdi képzőművészeti csoportok
kiállitása a Borsod-Miskolci Muzeumban

Északmagyarország 1950. máj. 16.

PETŐ László építész

3. sz. pályamű – EXPO '90

MÉp. – 1991. 5/6. 100. p.

a zachovaných stredovekých testamentov, naj-
odpisov v tzv. protokoloch testamentov, je mno-
aje nielen o právnych, hospodárskych, sociál-
ultúrnych pomeroch v mestách a ich stavebnom
utentickým dokladom o rozsahu, pôvode, vyho-
približnej podobe úžitkového a luxusného mo-
ete predstavujú v tomto prípade vlastne akési
ného hľadiska, muzeálnych predmetov v zosta-
nemu postaveniu ich majiteľov.
u venovali dosiaľ Liebhardovi Egkenfelderovi
autori. Azda prvý sa ním zaoberal mestský
ojej verejnej prednáške pre bratislavský Vor-
testamentu viackrát cituje v práci o dejinách
Časové vymedzenie jeho tunajšieho notárskeho
rehľadom skorších prác o tejto problematike
ývoji bratislavskej mestskej kancelárie do roku
ke tejto precíznej práce unikli niektoré údaje

; Pukánszky B., c. d., 78.

áptalannak kéziratai. Ostrihom 1870.
tkovom článku.
148 — 151, 177, 196, 203, 204, 207, 218, 356 — 360, 526.
(222 — 274).

. M.D.K.

Fetö Laszolo, takácsm.

Az alsó-és felsőgörzsönyi takácscéh cserépkorsója. Feliratból: "...Ns. Fetö Laszolo Cz. Mester..." Wolf Sándor gyüjt. Kismarton. Függelék: 55. 196.o. 1829-ből
(Ltsz: 6909)

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

M.D.K.

Pető Margit
festő

Merőkövesden tartott tárlatot

— : Hírek
Művészet, 1962. julius — 38 lap.

MDK.

Pető Margit

Mezőkövesdi kiállitási kritika

Északmagyarország 1965 máj.29.lap 7.

MDK.

Pető Margit

Mezőkövesdi kiállítási kritika

Északmagyarország 1965 máj.29.lap 7.

Pető Mátyás

ötvös inas

Mestere Szegedi Ferenc Kassán 5 évre szegődött 1602. szept 16 án. Apja Pető Pál. Felszab. ismeretlen

---

Mihalik J. Kassavárosötvösségének története. Budapest 1900. 315. l.

Landau Alajos

festo.

PETŐ MIHÁLY, pásztor, nép[illegible]művész

1967-ben került a Székesfehérvári István Király Múzeum
ba eg- általa készitett lószőrből font óraláne.En-ingi
pásztor. Ltsz.:67.33.1. 15[illegible].old

KOVÁCS PÉTER: Uj szerzemén[illegible]k. Néprajzi Gyüjtemény
152-53. old

ALBA REGIA. Az István Király Mús.Évkönyve. X. 1969.
Székesfehérvár, 1969.

M.D.K.

Fetö Pál, takácsm.

Az alsó-és felsőgörzsönyi takácscéh cserépkorsója. Feliratából"...Ms. Fetö Pál szolgáló mester..."1829-ből. Wolf Sándor gyüjt. Kismarton. Függelék: 55. 196.o.
L: Függ 56. (Ls2: 6909)

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

M.D.K.

Patkó Róza
festőnő

Portréja szerepelt a kiállításon.

Ecsery Elemér: Országos tárlat Miskolcon.
Művészet, 1961, március – 37 l.

MDK

Pető Róza

Önportré, v.márv.

Anya, mészkő

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

Viselet.

Az előtérben álló neme
ja, a melynek végére kucsmáj
gyös kendőövét fogja. Felira

balra: Cav. Ungaro.
jobbra: Noble Hongro

alól jobbra: Apud. Thoedorum

Szines rm., mér.

Sz. n. [illegible]
204-9

Pető Pál és László

tanácsok

l.

Haberlandt

66-l.

M.D.K.

Pető László, takácsm.

Az alsó-és felső görzsönyi takácslegények cserépkorsója. Feliratból: "...Ns. Pető László Cz. Mester..." 1829. L. Függ. 55. "olf Sándor gyüjt. Kismarton. Függelék: 56. 196.o.

Lsz: 6909

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkorsók. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém. 1965

POP PETŐ ZSUZSA PÓLYA ZOLTÁN PRESS PHOTO
1118 BUDAPEST,
KELENHEGYI ÚT 12/14
TELEFON:
06-30-445-113

PETŐ ZSUZSA

PETŐ ZSUZSA/PÓLYA ZOLTÁN

FALAK

SZERETETTEL MEGHÍVJUK
ÖNT ÉS BARÁTAIT

FALAK

Pető Zsuzsa és Pólya Zoltán

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÓJÁRA A KISCELLI MÚZEUMBA
(1037 Budapest, Kiscelli utca 108.)

1996. NOVEMBER 29-ÉN, PÉNTEKEN

A kiállítást megnyitja:
GERA MIHÁLY, *a Magyar Fotóművészek Országos Szövetségének elnöke.*

A kiállítás megtekinthető: 1996. november 29. – 1997. február 9.

17⁰⁰
Zenzi 21.

Fotográfusok tárlata Berlinben

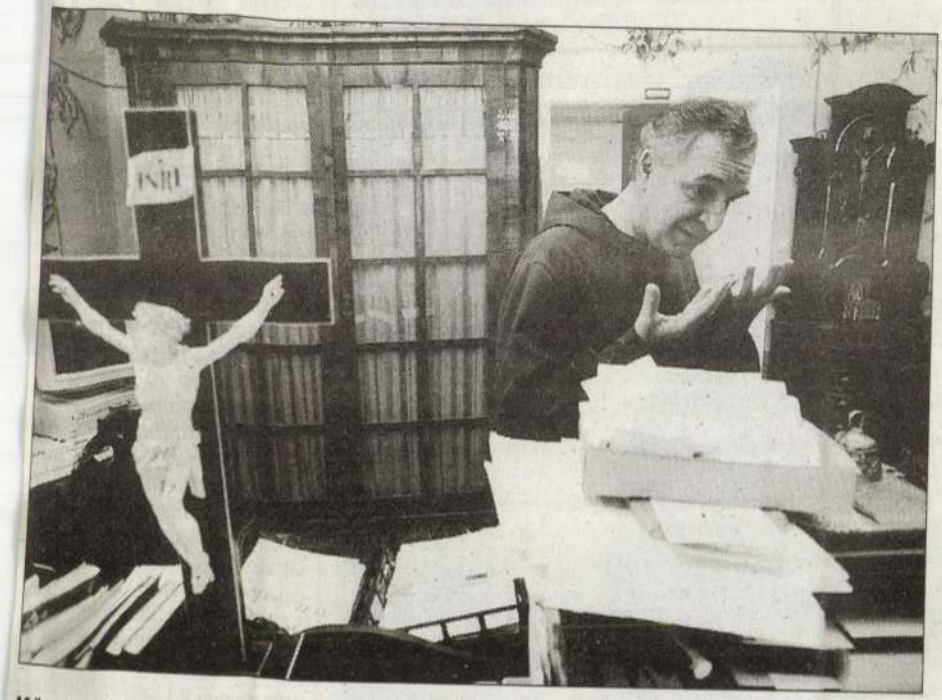

Közelmúlt címmel nyílt fotókiállítás az Escher Károly Alkotócsoport művészeinek munkáiból a berlini Magyar Házban. A fotográfusok tagjai a Magyar Fotóművészek Szövetségének és a Fotóriporterek Társaságának is. A kiállításon többek között láthatók Korniss Péter, Keleti Éva, Ács Irén, Bánkuti András, Benkő Imre, Hemző Károly, Koncz Zsuzsa és munkatársunk, Habik Csaba képei. Képünk Pető Zsuzsa Várszegi Asztrik pannonhalmi főapátról készült 1995-ös felvétele

...ének kilétét a lap nem fedte fel.
Paul már több alkalommal járt Indiában a hatvanas évek óta. Először a Beatles tagjaival együtt ismerkedett a hindu miszticizmussal. A Kumbh Mela gyülekezetet tizenkét évente rendezik meg, az idei helyszín Alláhábád, ahová február 22-éig hetvenmillió embert várnak. A hét elején már hívők tízezrei merítkeztek meg a Gangesz vízében.

Már a Stonehenge sem a régi

(MTI) Egy brit történész szerint a mai Stonehenge csak nyomaiban emlékeztet arra, milyen lehetett valójában a dél-angliai Salisbury-síkságon négyezer éve megalkotott páratlan építmény, mivel az elmúlt évszázad felújításai során a régészek alaposan megváltoztatták a kövek eredeti elrendezését. „Amit ma látunk, az a műemlékvédők alkotása, nem pedig az őskor emberéé" – hangoztatta Brian Edwards, a Nyugat-angliai Egyetem kutatója, aki most készül megvédeni doktori disszertációját a témában az elmúlt években végzett kiterjedt kutatásai alapján. Az English Heritage cáfolja, hogy szándékosan hallgatta volna el a hazai és a külföldi turisták előtt a köveken végzett átalakításokat, és ígéretet tett arra, hogy átírja a bronzkori műemlék hivatalos történetét, kiegészítvén azt az ásatások, a felújítások leírásával.

Burgenlandi lopás magyar rendszámmal

(MTI) Az ausztriai Felsőőr (Oberwart) kerületben lévő Mencséren (Rettenbach) ismeretlen – de vélhetően magyar rendszámú autóval közlekedő – tolvajok 8 ezer schilling készpénzt és 450 ezer schilling értékű takarékbetétkönyvet zsákmányoltak. A tettesek vélhetően kedden jutottak be a megkárosított házba egy nyitva hagyott pinceajtón át, s a házból a készpénz mellett egy kis fém kazettát is elvittek, amelyben takarékbetétkönyvek voltak. A tettesek az eddigi nyomozás szerint valószínűleg magyar rendszámú autóval voltak, egy ilyet láttak ugyanis kedden a tetthely közelében. A betétkönyvek kódszóval védettek, így nem valószínű, hogy a tolvajok hozzá tudnak jutni a pénzhez.

PETŐ Zsuzsa Magyar Hírlap 2001. jan. 12.

Hamar István Izraelben marad

Kölcsönös megegyezéssel szerződést bontott Hamar István és a Beitar Jerusalem. Ám a válogatott játékos valószínűleg továbbra is Izraelben fog futballozni, mert a Maccabi Haifa és a Netanja is szívesen szerződtetné.

Hónapokkal ezelőtt egyszer már szerette volna felbontani a klub a csatár szerződését, mert az együttes jugoszláv edzője egy honfitársát szerette volna szerepeltetni a helyén. Az akkori megbeszélés nem hozott eredményt, ám most már Hamarnál is betelt a pohár, és a vezetőkkel megegyezve, saját kezébe vehette játékengedélyét. A Netanja viszont már korábban is szerette volna a játékost megszerezni, de akkor a Beitar horribilis összeget kért érte. Jelenleg Hamar a Netanja vezetőivel tárgyal, s alighanem egyezségre jutnak egymással. Ha mégsem, akkor a Maccabi következik. *BF*

Petrányi Géza szobrász.

1900. lakott: IX. Csepelrakpart 7.
Azt hiszem P. Miklos festő testvére.

A képz. társ. 1900/1 téli kiárlatán

Torkos László képmása. Bronzszobormű.
Az orsz. Nőképző Egylet tulajdona.
Kiáll. cat.

Petrányi Géza Pest

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a „Ko"-vetkező műveivel vett részt:

1887. őszi kiáll. II. sor.: „Piros bort ittam az este...", gipsz-szobor, 150 ft.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1968 SEP 20

1021 Petre Éva

Petre Éva: Köveskáli házak

irányu
zött —
meg te
tatási c
tó-nevel
zó terv
és progr
ezek
anyagi
kodjanak arról, hogy mindezekben a kérdésekben az oktatásügyi dolgozók kezdeményező készsége is érvényesülhessen. Ezért bocsássák vitára az időszerű kérdéseket, tűzzék ezeket a munkaértekezletek és tanácskozások napirendjére. Igényeljék a dolgozók véleményét és javaslatait, s ezzel járuljanak hozzá a szocialista demokrácia fejlesztéséhez.

b) Tartsák kötelességüknek területükön az oktató-nevelő munka politikai és szakmai színvonalának állandó emelését. Ösztönözzék a dolgozókat a feladatok eredményes megoldására. Gondoskodjanak arról, hogy a munka megjavítására irányuló kezdeményezések és a kiváló munkamódszerek széles körben ismertté váljanak. Határozzák meg a felsőbb jogszabályok keretei között a kiváló munkát végző dolgozók erkölcsi és anyagi megbecsülésének — kitüntetésének és jutalmazásának — rendjét. Biztosítsák, hogy a kiváló munka a dolgozók minősítésé-

ek az
élet-
einek
emez-
ójának
elyze-
ndel-
szkö-
z ok-
tatásügyi célkitűzésekkel is összhangban álló felhasználására. Teremtsék meg a munkájukat megfelelően végző dolgozók munkahelyi stabilitását, a tantestületek állandóságát, a munkavégzés biztonságát.

A törvényesség megtartása érdekében biztosítsák, hogy a vezetők és a dolgozók megismerjék a jogaikra és kötelezettségeikre vonatkozó jogszabályokat. Ellenőrző munkájukkal járuljanak hozzá a dolgozók ügyeinek, kérelmeinek, munkaügyi vitáinak törvényes, gyors és bürokráciamentes elintézéséhez.

e) Tervszerű munkával érjék el a dolgozók korszerű, egészséges és biztonságos munkafeltételeinek megteremtését. A vezetők igényeljék a szakszervezeti bizottságok javaslatait az intézmények fejlesztésére, korszerűsítésére, a szociális és egészségügyi létesítmények állapotának javítására, s a rendelkezésre álló anyagi eszközök felhasználásánál ezeket messzemenően vegyék figyelembe.

Petrányi Miklós

Téli táj A szegedi képzőmű-
vészeti egyesület 1903. Kiállí-
tásán megny. Brecher Albert.

Művészet 1903. 354.

Petrás Jánosné

Lakik: Kolozsvár (1881)

1881. nőipar kiáhitáson

Remete tejűvegre rajzolva.

Képzőművészeti szemle 1881. 139 l.

24090 Községi nyomda Budapest.